BIBLIOTECA VITT. EMANUELE
FONDO EBORENSE
32
10 A
2

LVDOLPH
CHARTVS. IN PSA
Dauid, diligentiſs. ſimul, & docti
ma Enarratio, quam ô candide lec
non minore cura diligentiaq; recog
tam, nec inuenuſtiore forma recuſan
te in præſentia emittimus.

Ad cuius ornamentum & collo
pletationẽ Indices cum Pſalmorũ, t
rerũ haud ſegniter reſtitutos adaucto
aſſuimus. Sed nec Cõfeſsionales ac p
nitentiales Pſalmos authore Petrarc
opus ſanè ad omnẽ pietatis cumulũ, h
abeſſe ſuſtinuimus, quos in hoc Enc
dion tibi pulcherrimè concinnauim

Porrò autẽ ne quid deſyderare po
inſerta eſt margini iuxta Hiero. rece
uerſionẽ, Diui Auguſt. ab Hebræo in
tinũ ſermonẽ perquàm docta traduc

In domino Co

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

IACOBVS SYM-
ler Durlaceñ. ad
lectorem.

Grandia qui dulcis patrimonia ſumit Ieſu,
Atq; ſacro tollit munus ab officio,
Pſalmographi ſtudeat diuina poẽmata uatis,
Myſtica Ludolphi caſtaq; ſcripta legat.
Abdita nam pandit nudis ęnigmata uerbis
Ludolphus, memorans quicquid ubiq; latet.

Tabula pſalmorũ omniũ ſecundũ ordinẽ alphabeti.

AD dñm cũ tribu.fo.318.co.iij.
Ad te dñe cla:fo.65 col.j.
Ad te dñe leuaui.fo.56.co.j.
Ad te leuaui oculos.f.322.c.iij.
Afferte dño filij dei.f.64.c.iiij.
Attendite popule meus.fo.187.co.iiij.
Audite hec omnes gentes.fo.115.co.iij.
BEatus vir q̃ nõ abijt.fo.7.co.j.
Beat⁹ q̃ intelligit.fo.97.co.iiij.
Beatus vir qui ti.fo.282.co.iiij.
Beati quoꝝ remiſſe.f.71.co.ij.
Beati immaculati.fo.295.co.j.
Beati oẽs qui timẽt dñm.fo.327.co.iiij.
Benedicã dñm in omni tpe.fo.76.col.j.
Benedixiſti dñe terrã tuã.fo.210.co.j.
Benedic anima mea dño.j.fo.250.co.ij.
Benedic anima mea dño.ij.fo.253.co.ij.
Benedict⁹ dñs deus meus.fo.356.col.iiij.
Bonum eſt cõfiteri dño.fo.229.co.j.
CAntate dño cãticũ no.j.fo.237. columna.ij.
Cãtate dño cãti.ij.f.240.co.iiij.
Cãtate dño cã.iij.f.369.co.ij.
Celi enarrãt gl'iã.f.43.co.iij.
Confitebor tibi dñe in toto.j.fo.21.co.iiij.
Cõfitebor tibi dñe in to.ij.fo.281.co.j.
Cõfitebor tibi dñe in to.iij.fo.343.col.iiij.
Cõfitebimur tibi deus.fo.181.co.j.
Cõfitemini dño ⁊ inuocate.fo.259.co.ij.
Cõfitemini dño qm̃ bon⁹.j.fol.264.c.ij.
Cõfitemini dño qm̃ bon⁹.ij.fo.269.col.ij.
Cõfitemini dño qm̃ bo.iij.fo.292.col.j.
Cõfitemini dño qm̃ bo.iiij.fo.339.co.j.
Cõſerua me domine, quoniã.fo.33.co.iij.
Credidi ꝓpter qḋ locut⁹ ſum.f.290.co.ij.
Cum inuocarem.fo.12.columna.j.
DE profundis cla.fol.329.col.iiij.
Deus deus meus reſpice.fo.48. columna.iij.
Deus deus meus ad te.fo.146. columna.j.
Deus auribus noſtris.folio.103.colũ.iiij.
Deus deorum dominus.fo.118.co.j.
Deus in adiutoriũ.fo.166.columna.iiij.
Deus in nomine tuo.fo.126.columna.iiij.
Deus iudicium tuum.fo.142.colũ.iij.
De⁹ laudẽ meã ne tacueris.fo.276.co.ij.
De⁹ miſereatur noſtri.fo.154.co.ij.
Deus q̃s ſimilis erit tibi.fo.205.col.iij.
Deus repuliſti nos.fo.140.col.j.
Deus ſtetit in ſynagoga.fol.204.colũna.ij.
Deus venerũt gentes.fo.197.columna.j.
Deus noſter refugium.fo.110.columna.ij.
Deus vltionum dominus.folio.252.columna.iij.
Dilexi quoniam exaudiet.folio.288.columna iiij.
Diligam te domine.fo.37.co.ij.
Dixit dominus domino meo.folio.289. columna.ij.
Dixit iniuſtus vt delinquat.fo.82.co.ij.
Dixit inſipiens in corde ſuo.j.folio.30.columna.iiij.
Dixit inſipiens in corde.ij.folio.125.columna.iij.
Dixi cuſtodiã vias meas.fo.92.col.j.
Domine dominus noſter.fo.20.col.j.
Dominus illuminatio mea.fo.60.co.iiij.
Domin⁹ regit me.fo.52.col.iiij.
Dominus regnauit decorem.fo.231.co.ij.
Domin⁹ regnauit exultet terra.folio.239. columna.ij.
Dominus regnauit iraſcantur.folio.242. columna.ij.
Dñe deus meus in te ſperaui.folio.17.co.j.
Domine clamaui ad te.fo.351.col.j.
Dñe deus ſalutis mee.fo.215.col.ij.
Domine exaudi orationẽ meã.j.folio.246. columna.ij.
Dñe exaudi orationẽ.ij.fo.354.col.iij.
Dñe dñs noſter.fo.20.col.j.
Domine in virtute tua letabitur rex.folio. 47.columna.j.
Dñe ne in furore tuo.j.fo.89.co.ij.
Dñe ne in furore tuo.ij.folio.89.col.ij.
Dñe non eſt exaltatum.fo.331.col.j.
Dñe probaſti me.fo.349.col.ij.
Domine quid multiplicati ſunt.folio.10. columna.iiij.
Dñe quis habitabit ĩ taberna.fol.32.co.iij.
Dñe refugiũ factus es.fo.225.col.iij.
Dñi eſt terra ⁊ plenitudo.fo.54.col.j.

Tabula Pſalmorum

Ecce nūc bñdicite do.355.co.ij.
Ecce ꝙ bonum.554.col.iij.
Eripe me de inimi.137.co.ij.
Eripe me dñe ab.549.col.j.
Eructauit cor meū ꝟbū.107.c.ij.
Exaltabo te de⁹ me⁹ rex.359.co.ij.
Exaltabo te dñe qm̄ suscepisti.66.co.j.
Exaudiat te dñs in die tri.45.col.iiij.
Exaudi de⁹ depcationē.142.col.iiij.
Exaudi de⁹ oronē meā cū dep.147.co.iiij.
Exaudi dñe iustitiam meam.35.col.ij.
Exaudi de⁹ oronē meā ⁊ ne.128.co.j.
Expectans expectaui dñm.94.col.iij.
Exultate iusti in dño.73.col.ij.
Exultate deo adiutori nr̄o.201.co.iiij.
Exurgat deus ⁊ dissipentur.156.col.iiij.
FUndamēta eius in mōtibus sanctis diligit dñs.214.col.iiij.
INclina domine aurē tuā ⁊ exaudi me.212.col.j.
In ↄuertēdo dñs.325.col.ij.
In dño confido.27.col.i.
In exitu israel de egypto.285.col.iij.
In te dñe speraui nō confun.68.col.j.
In te dñe speraui non ↄfun.ij.168.col.j.
Jubilate deo oīs terra.f.151.col.iiij.
Jubilate deo oīs terra.f.245.col.iiij.
Judica me deus ⁊ discerne.102.col.iiij.
Judica me dñe quoniā.f.59.col.iiij.
Judica dñe nocentes me.78.col.ij.
LAuda aīa mea do.362.col.j.
Lauda hie.do.365.co.ij.
Laudate dñm qm̄ bo.f.365.c.ij.
Laud.do.i sctis.370.col.iiij.
Laudate dñz d celis.367.co.ij.
Laudate dñm omēs gentes.291.col.iiij.
Laudate nomen dñi.356.col.j.
Laudate pueri dñm.284.col.iij.
Letatus sum in his.321.col.ij.
Leuaui oculos meos.320.col.ij.
MAgnus dñs ⁊ lauda.115.col.ij.
Memēto dñe dd.331.col.iiij.
Miserere mei.d.f.121.co.ij.
Miserere mei.d.qm̄.fo.151.c.iij.
Miserere mei deus misere.133.col.iij.
Misericordiā et iudiciū.244.col.iiij.
Misericordias dñi i eternū.218.col.j.
NIsi dñs edifica.326.co.ij.
Nisi qr dñs erat in.323.col.ij.
Noli emulari i mali.144.col.j.
Nōne deo subiecta.84.col.ij.
Notus i iudea de⁹.182.col.iiij.
OMnes gentes plaudite manib⁹.fol.112.columna.j.
PAratum cor meum deus.274.columna.iij.
QUare fremuerūt gen.8.col.iiij.
Quā bonus israel deus.174.columna.ij.
Quā dilecta taber.208.co.ij.
Quēadmodū deside..99.co.iiij.
Qui cōfidunt in domino.324.col.ij.
Qui habitat in adiutorio.226.col.iij.
Qui regis israel.199.col.j.
Quid gloriaris i malitia.124.columna.j.
SAluū me fac dñe.28.col.ij.
Saluū me fac de⁹.161.colum.ij.
Sepe expugnauerūt.328.c.iiij.
Si vere vtiq3.135.col.iij.
Sup flumīa babylōis.341.co.iij.
TE decet hymn⁹.149.col.ij.
VErba mea auribus.13.col.iiij.
Uenite exultem⁹.235.col.iij.
Uoce mea ad dñz.185.col.j.
Uoce mea ad do.ij.355.col.j.
Usq3 quo dñe obliuisceris.29.columna.iij.
Ut quid deus repulisti.177.col.iiij.

Deo gratias.

Tabula uerſiculorum totius Pſalterij.

Tabula uerſiculorum omnium in toto Pſalterio contentorum ſecundùm Alphabeti ordinem.

AB altitudine diei timebo: ego vero in te ſperabo.folio.132 columna.j.
Ab increpatione tua domine: ab inſpiratiōe ſpiritus ire tue.folio.39.co.ij.
Ab increpatione tua fugient:a voce tonitrui tui formidabunt.folio.254.columna.iiij.
Ab increpatione tua deus iacob:dormitauerunt qui aſcenderūt equos.fol.183.columna.iij.
Abyſſus ſicut veſtimentum amictus eiꝰ: ſuper montes ſtabunt aque.folio.254.columna.iij.
Abyſſus abyſſum inuocat:in voce catharactarū tuarū.fo.101.co.iij.
Ab oi via mala ꝓhibui pedes meos:vt cuſtodiam verba tua.fo.308.co.iiij.
Ab omnibus iniquitatibꝰ meis erue me: opprobriū inſipienti dediſti me.fol.93.columna.iij.
Abſcondes eos in abſcōdito faciei tue:a cōturbatione hominū.fo.70.co.iij.
Accedet homo ad cor altum:ꝛ exaltabitur deus.fo.148.co.iij.
Accedite ad eum et illuminamini:et facies vr̄e non cōfundētur.fo.76.co.iij.
Accingere gladio tuo ſuper femur tuū:potentiſſime.108.co.j.
Acuerūt linguas ſuas ſicut ſerpentes:venenū aſpidū ſub labijs eorū.349.co.ij.
A cuſtodia matutina vſq; ad noctem:ſperet iſrael in domino.fo.350.co.iij.
Ad alligandos reges eorū in cōpedibus: ꝛ nobiles eorū in manicis ferreis.369.columna.ij.
Ad annūciādū mane miam tuā:ꝛ veritatē tuā per noctē.fo.229.co.ij.
Adducentur regi virgines poſt eam:proxime eius afferentur tibi.109.co.iij.
Ad faciendā vindictā in nationibus:increpationes in populis.fo.369.co.j.
Adheſi teſtimonijs tuis dn̄e:noli me confundere.299.col.iiij.
Adheſit pauimēto aïa mea:viuifica me ſm̄ verbum tuum.299.co.j.
Adhereat lingua mea faucibꝰ meis:ſi non meminero tui.342.col.iij.
Adhuc multiplicabuntur in ſenecta vberi: et bene patientes erunt vt annuncient.231.columna.j.
Adhuc eſce eorū erāt i ore ipſorū:ꝛ ira dei aſcendit ſuper eos.181.col.iij.
Adijciat dn̄s ſuper vos:ſuper vos et ſuper filios veſtros.288.col.ij.
Ad ipſum ore meo clamaui:ꝛ exultaui ſub lingua mea.154.columna.j.
Adiuua me dn̄e deus meus:ſaluum me fac ſm̄ miſericordiam tuā.278.col.iij.
Adiuua me ꝛ ſaluꝰ ero:ꝛ meditabor i iuſtificationibus tuis ſemp.310.col.iiij.
Adiuua nos deꝰ ſalutaris noſter:ꝛ ꝓpter gloriā noīs tui dn̄e libera nos ꝛ ꝓpiciꝰ eſto peccatis noſtris propter nomē tuū.98.columna.ij.
Adiutorium noſtrum in noīe domini:q̄ fecit celum et terram.324.col.ij.
Adiutor meus ꝛ liberator meus es tu:dn̄e ne moreris.167.col.iiij.
Adiutor meus eſto ne derelinquas me:neq; deſpicias me deus ſalutaris meꝰ.folio.62.co.ij.
Adiutor meus tibi pſallam:quia deꝰ ſuſceptor meꝰ:es deus meꝰ miſericordia mea 159.columna.iiij.
Adiutor meus ꝛ ꝓtector meus tu es:deus meus ne tardaueris.97.columna.iij.
Adiutor ꝛ ſuſceptor meus es tu:ꝛ i verbū tuum ſuperſperaui.310.col.ij.
Ad meipm̄ aïa mea cōturbata eſt:ꝓpterea mēor ero tui ḋ terra iordanis ꝛ hermonijm a monte modico.101.co.ij.
Ad nihilum deductus eſt in conſpectu eiꝰ malignus:timētes autem dominū glorificat.folio.53.col..
Ad nihilū deuenient tāq; aqua decurrens: intendit arcum ſuum donec infirmētur

folio.136.co.iij.

A domino factũ eſt iſtud: ⁊ eſt mirabile in oculis noſtris.fo.294.co.ij.

Ad dominum cum tribularer clamaui: et exaudiuit me.fo.318.co.iij.

Adoleſcentulus ſum ego et contemptus: iuſtificationes tuas nõ ſum oblitus.fo. 313.co.iiij.

Adorate eũ oẽs angeli eius: audiuit ⁊ letata eſt ſyon.fo.240.col.j.

Ad te dñe clamabo deus meus ne ſileas a me: neqñ taceas a me ⁊ aſſimilabor deſcendẽtibus in lacum.fo.63.co.j

Ad te domine clamabo: ⁊ ad deũ meũ deprecabor.fo.67.co.ij.

Ad te dñe leuaui animã meã: deus meus in te confido non erubeſcam.fo.56.columna.j.

Ad te clamauerũt ⁊ ſalui facti ſũt: ĩ te ſperauerunt ⁊ nõ ſunt confuſi.fo.49.co.ij.

Ad te leuaui oculos meos: qui habitas in celis.fo.322.co.iij.

Aduerſum me loquebantur qui ſedebant in porta: ⁊ in me pſallebãt qui bibebãt vinum.folio.163.co..j.

Aduerſum me ſuſurrabant omnes inimici mei: aduerſum me cogitabant mala mihi.fo.09.co.j.

Ad veſperũ demorabitur fletus: ⁊ ad matutinum leticia.fo.66.co.iiij.

Ad videndum in bonitate electorũ tuorũ: ad letandũ in leticia gentis tue vt laudetis cum hereditate tua.fo.265.co.j.

Aduocauit celum de ſurſum: ⁊ terrã diſcernere populũ ſuũ.fo.118.co.iiij.

A facie dñi mota ẽ terra: a facie dei iacob. fo.286.co.iij.

A facie ire indignationis tue: q: eleuans alliſiſti me.fo.247.co.iiij.

Afferte domino filij dei: afferte dño filios arietum.fo.64.co.iiij.

Afferte dño gl'iam ⁊ honorem: afferte dño gloriã nomini eius: adorate dominũ in atrio ſancto eius.fo.65.co.j.

Afferte dño patrie gẽtiũ: afferte dño gloriã ⁊ honorẽ: afferte dño gl'iam nomini eius.fo.238.co.ij.

Afferent in leticia ⁊ exultatiõe: adducent in templum regis.109.co.iiij.

Afflictꝰ ſum ⁊ humiliatꝰ ſũ nimis: rugiebã a gemitu cordis mei.90.co.ij.

A finibus terre ad te clamaui dũ anxiaret cor meũ: in petra exaltaſti me,145.columna.j.

A fortitudine manus tue ego defeci in increpatiõibꝰ: ꝓpter iniquitatẽ corripuiſti hominẽ.fo.93.co.iiij.

A fructu frumenti vini ⁊ olei ſui: multiplicati ſunt.13.co.ij.

A iudicijs tuis nõ declinaui: q: tu legem poſuiſti mihi.fo.509.col.j.

Alienati ſunt peccatores a vulua: errauerũt ab vtero locuti ſunt falſa.136.co.j.

Alleuat dñs oẽs qui corruũt: ⁊ erigit oẽs eliſos.361.co.j.

Alluxerũt coruſcationes tue orbis terre: cõmota eſt ⁊ ꝯtremuit terra.folio.187. columna ..ij.

Alluxerũt fulgura eiꝰ orbi terre: vidit et cõmota eſt terra.fo.259.co.iiij.

Altaria tua domine ꝟtutũ: rex meꝰ ⁊ deꝰ meus.208.co.iiij.

A mãdatis tuis intellexi: propterea odiui omnem viam iniquitatis.509.co.j.

Amici mei ⁊ proximi mei: aduerſũ me appropinquauerũt ⁊ ſteterunt.90.co.iij.

Ampliꝰ laua me ab iniq̃tate mea: ⁊ a peccato meo munda me.121.co.iiij.

Amputa opprobriũ meũ qđ ſuſpicatꝰ ſum: q: iudicia tua iocũda.300.co.iij.

Anima mea in manibus meis ſemꝑ: legẽ tuam nõ ſum oblitus.309.co.iiij.

Anima aũt mea exultabit in dño: ⁊ delectabit ſuꝑ ſalutari ſuo.79.co.iij.

Anima eius in bonis demorabitur: ⁊ ſemẽ eiꝰ hereditabit terrã.57.co.iij.

Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo venantiũ.324.co.j.

Anima noſtra ſuſtinet dñm: qm̃ adiutor ⁊ protector noſter eſt.75.co.iij.

Animalia puſilla cũ magnis: illic naues pertranſibunt.257.co.iij.

Aĩalia tua habitabũt in ea: paraſti in dulcedine tua pauperi deus.157.co.ij.

Anni nr̃i ſicut aranea meditabunt: dies annorũ noſtrorũ in ipſis ſeptuaginta

anni.fo.225.co.ij.
Annũciaui iuſtitiã tuã in eccleſia magna: ecce labia mea nõ ꝓhibebo domine tu ſciſti.96.co.j.
Annũciaui ⁊ locut⁹ ſum:multiplicati ſunt ſuper numerum.95.co.iij.
Annũciauerũt celi iuſtitiã ei⁹:⁊ viderunt oẽs populi gloriã ei⁹.240.co.j.
Annũciauerunt opera dei:⁊ facta eius in tellexerunt.149.co.j.
Annũciate iter gẽtes gloriã ei⁹:in oĩbus populis mirabilia eius.257.co.iiij.
Annũciabit̃ dño generatio vẽtura:⁊ annũ ciabũt celi iuſtitiã ei⁹:populo q̃ naſcet̃ quẽ fecit dñs.52.co.ij.
Anticipauerũt vigilias ocli mei:turbat⁹ ſum ⁊ nõ ſum locut⁹.185.co.iij.
Aperta eſt terra ⁊ deglutiuit dathã:⁊ ope ruit ſuper congregationem abyron.folio.266.co.ij.
Aperis tu manum tuã:⁊ imples oẽ animal benedictione.561.co.ij.
Aperuerũt ſup me os ſuũ:ſicut leo rapiẽs et rugiens.50.co.ij.
Aperiã in parabolis os meũ:loquar ꝓpoſitiones ab initio.188.co.j.
Apite mihi portas iuſtitie:igreſſus i eas cõfit bor dño:hec porta domini iuſti in trabunt in eam.295.co.iiij.
Appone iniquitatem ſup iniquitatẽ eorũ: ⁊ nõ intrẽt in iuſtitiã tuã.165.co.ij.
Apprehende arma ⁊ ſcutũ:⁊ exurge i adiutorium mihi.78.co.iiij.
Apprehẽdite diſciplinã:neqñ iraſcat̃ dñs et pereatis de via iuſta.10.co.ij.
Appropinquet deprecatio mea i cõſpectu tuo domine:iuxta eloquiũ tuũ da mihi intellectum.317.co.iij.
Appropinquauerunt perſequẽtes me ini quitati:a lege autẽ tua lõge facti ſunt.314.co.iiij.
Apud dominũ greſſus hominis dirigek: et viam eius volet.86.co.iiij.
Apud me oratio deo vite mee:dicã deo ſuſceptor meus es.152.co.j.
Apud te laus mea in eccleſia magna:vota mea reddam in conſpectu timẽtiũ eũ.1.50.iiij.
Arcum conteret et confringet arma:⁊ ſcuta cõburet igni.111.co.iiij.
A reſiſtẽtib⁹ dextere tue:cuſtodi me vt pupillam oculi.36.co.ij.
Aruit tãq̃ teſta virt⁹ mea:et lingua mea adheſit faucib⁹ meis:⁊ in puluerẽ mortis deduxiſti me.50.co.ij.
A ſagitta volãte in die:a negocio perambulãte in tenebris:ab icurſu ⁊ demonio meridiano.227.co.ij.
Aſcẽdit fumus in ira eius ⁊ ignis a facie eius exarſit:carbones ſuccẽſi ſũt ab eo.38.co.iij.
Aſcendit deus in iubilo:⁊ dominus in voce tube.112.co.iiij.
Aſcẽdiſti in altũ:cepiſti captiuitatẽ:acce piſti dona in hominibus.158.colũ.iiij.
Aſcendunt montes ⁊ deſcendũt campi:in locũ quẽ fundaſti eis.254.co.iiij.
Aſcendunt vſq; ad celos ⁊ deſcẽdũt vſq; ad abyſſos:anima eorũ in malis tabeſcebat.272.co.ij.
A ſolis ortu vſq; ad occaſuꝫ:laudabile nomen domini.284.co.iiij.
A ſolis ortu ⁊ occaſu:ab aqlone et mari.269.co.iiij.
A ſolis ortu vſq; ad occaſum:ex ſyõ ſpecies decoris eius.118.co.iij.
Aſpges me dñe yſopo ⁊ mũdabor:lauabis me ⁊ ſup niuẽ dealbabor.122.co.ij.
Aſpice in me miſerere mei:ſm iudiciũ diligentium nomen tuum.312.co.iiij.
Aſtitit regina a dextris tuis iveſtitu deaurato:circũdata varietate.109.colum.j.
Aſtiterunt reges terre ⁊ principes ↄuenerunt in vnum:aduerſus dominũ ⁊ aduerſus chriſtum eius.9.col.j.
A templo tuo in hieruſaleꝫ:tibi offerẽt reges munera.160.co.ij.
Attẽdite popule me⁹ legẽ meã:iclinate aurẽ veſtrã in v̾ba oris mei.187.colũ.iiij.
Attollite portas pricipes veſtras:⁊ eleuamini porte eternales:⁊ itroibit rex glorie.55.co.ij.
Attollite portas pricipes veſtras:⁊ eleuamini porte eternales:⁊ itroibit rex glie 55.co.iij.
Audi filia ⁊ vide ⁊ iclina aurẽ tuã:⁊ obli

uiſcere populū tuum et domū patris tui.109.columna.j.
Audi ppłs meꝰ ⁊ loquar iſrl' ⁊ teſtificabor tibi: deꝰ deus tuꝰ ego ſum.119.colum.ij.
Audi ppłs meꝰ ⁊ ꝯteſtabor te iſrl' ſi audieris me nō erit in te deꝰ recēs: neqꝫ adorabis deū alienū.203.colum.ij.
Audite hec oēs gētes: auribꝰ ꝑcipite oēs q̄ habitatis orbem.115.columna.iij.
Audiuit deus ⁊ ſpreuit: ⁊ ad nihilū redegit valde iſrael.195.col.j.
Audiuit dñs ⁊ miſertꝰ eſt mei: dñs factus eſt adiutor meus.67.co.iij.
Audiēt vba mea qm̄ potuerūt: ſicut craſſitudo terre erupta eſt ſup terrā.352.co.ij.
Audiā quid loquať in me dñs deus: qm̄ loqueť pacē in plebē ſuā.211.co.j.
Auditā fac mihi mane miſericordiā tuā: q2 in te ſperaui.356.co.j.
Auditui meo dabis gaudium et letitiam: ⁊ exultabūt oſſa humiliata.122.col.iij.
Auertiſti nos retrorſum poſt inimicos noſtros: et qui oderūt nos diripiebāt ſibi. 105.co.ij.
Auertiſti teſtamētū ſerui tui: ꝓphanaſti i terra ſanctuariū eius.222.co.ij.
Auertiſti adiutorium gladij eius: ⁊ non es auxiliatus ei in bello.222.co.iiij.
Auertiſti faciem tuā a me: ⁊ factus ſum cōturbatus.67.col.j.
Auertanť retrorſum et reuereanť q̄ volūt mihi mala.97.co.j.
Auertanť retrorſum ⁊ cōfundanť: cogitātes mihi mala.79.co.j.
Auerte faciē tuā a pctis meis: ⁊ oēs iniquitates meas dele.122.co.iij.
Auerte oculos meos ne videāt vanitatē: in via tua viuifica me.300.col.iij.
Auerte mala inimicis meis: ⁊ i ỽitate tua diſperde illos.127.co.iij.
Auertēte autē te faciem turbabūtur auferes ſpiritū eorum ⁊ deficiēt: ⁊ in puluerem ſuum reuertentur.258.col.j.
Auertanť retrorſū ⁊ erubeſcāt: qui volūt mihi mala.167.co.ij.
Auertantur ſtatim erubeſcētes: qui dicūt mihi euge euge.fo.eo.col.ij.
Aufer a me opprobrium et contemptum; quia teſtimōia tua exquiſiui.folio.298. columna.iij.
Auferunť iudicia tua a facie eiꝰ oīū inimicoꝝ ſuorū dominabiť.25.co.j.
A voce gemitus mei adheſit os meum carni mee.247.co.i.
A voce exprobrantis ⁊ obloquētis: a facie inimici ⁊ perſequentis.106.col.j.
Aures habēt ⁊ non audiēt: neqꝫ eñ ē ſpiritus in ore ipſorum.358.co.iij.
Aures habēt ⁊ nō audient: nares habēt et non odorabunt.287.co.ij.
Auribꝰ ꝑcipe dñe orationē meā: ⁊ itēde voci deprecationis mee.212.co.iiij.
Auribus percipe orationē meam: nō in labijs doloſis.35.co.iij.
Aut obliuiſceť miſereri deus: aut ꝯtinebit in ira ſua miſericordias ſuas.186.co.j.
Aut in finē miſericordiā ſuā abſcidet: a generatione in generationē.fo.eo.colū.j.
Auxilium meū a domino: qui fecit celum ⁊ terram.320.col.iij.
Beatus qui intelligit ſup egenū ⁊ pauperē: i die mala liberabit eū dñs.97.col.iiij.
Beatꝰ hō quē tu erudieris dñe: ⁊ de lege tua docueris eum. 235.columna.iiij.
Beatus vir qui timet dominū: in mandatis eius volet nimis.282.co.iiij.
Beatus vir qui nō abijt in cōſilio impioꝝ ⁊ in via pctoꝝ nō ſtetit: ⁊ in cathedra peſtilentie non ſedit.7.col.j.
Beatus vir cuius eſt nomen dñi ſpes eiꝰ: ⁊ nō reſpexit i vanitates ⁊ iſanias falſas.95.co.ij.
Beatꝰ vir cui nō imputauit dñs peccatū: nec eſt in ſpū eius dolus.71.colum.iij.
Beatus vir qui impleuit deſideriū ſuū ex ipſis: nō confundetur cum loquetur inimicis ſuis in porta.327.col.iij.
Beatꝰ vir cuiꝰ ē auxiliū abs te aſcēſiones i corde ſuo diſpoſuit in valle lachrymarū: in loco quē poſuit.209.columna.j.
Beatꝰ cuiꝰ deꝰ iacob adiutor eiꝰ ſpes eiꝰ in dño deo ipiꝰ q̄ fecit celū ⁊ terrā: mare ⁊ oia q̄ in eis ſunt.362.col.iij.
Beatꝰ qui tenebit: ⁊ allidet paruulos ſuos

ad petram.545.co.ij.
Beatus quem elegiſti ⁊ aſſumpſiſti:inha‑bitabit in atrijs tuis.150.co.j.
Beati immaculati i via:qui ambulãt in le‑ge dñi.295.co.j.
Beati omnes qui timẽt dominũ:qui am‑bulant in vijs eius.327.co.iiij.
Beati quorũ remiſſe ſunt iniq̃tates:⁊ quo‑rũ tecta ſunt pctã.71.co.ij.
Beati qui habitãt in domo tua:in ſcła ſe‑culorũ laudabunt te.208.co.iiij.
Beati qui cuſtodiunt iudicium ⁊ faciũt iu‑ſtitiam:in omni tempore.264.co.iiij.
Beati qui ſcrutantur teſtimonia ei⁹:in to‑to corde exquirunt eũ.296.col.ij.
Beata gens cui⁹ eſt dñs de⁹ei⁹:ppł's quẽ elegit in hereditatem ſibi.74.co.iij.
Beatũ dixerunt ppl'ꝫ cui hec ſunt:beatus ppł's cui⁹ dñs deus eius.359.co.ij.
Benedictus dñs deus iſrael a ſeculo ⁊ i ſe‑culum:fiat fiat.99.co.iij.
Benedictus dñs qm̃ mirificauit mîaꝫ ſuã mihi:in ciuitate munita.70.co.iij.
Benedictus dñs q̃ nõ dedit nos :i captio‑ne dentibus eorũ.324.co.j.
Benedictus dñs:quoniam exaudiuit vocẽ deprecationis mee.64.co.j.
Benedictus dñs de⁹ iſrael a ſeculo ⁊ vſqꝫ in ſeculum:⁊ dicet omnis populus fiat fiat.269.co.ij.
Benedictus dñs de⁹ iſrael:qui facit mira‑bilia ſolus.174.co.j.
Benedictus dominus in eternum:fiat fiat fo.225.columna.iij.
Benedictus dominus ex ſyon:qui habitat in hieruſalem.358.co.iiij.
Benedictus dñs deus me⁹ qui docet ma‑nus meas ad preliũ:⁊ digitos meos ad bellum.356.co.iiii.
Benedict⁹ dñs die quotidie:proſperũ iter faciet nobis deus ſalutarium noſtrorũ. 159.columna.j.
Benedict⁹ es domine:doce me iuſtificatio‑nes tuas.297.co.ij.
Benedict⁹ deus qui nõ amouit orationeꝫ meam:⁊ miam ſuã a me.154.co.ij.
Benedicti vos a dño:qui fecit celum ⁊ ter‑ram.288.co.iij.
Benedicite gentes deũ noſtrũ:⁊ auditam facite vocem laudis eius.152.co.iij.
Benedicite dño oẽs virtutes eius:miniſtri eius q̃ facitis volũtatẽ eius.253.col.j.
Benedicite domino omnia opera eius in omni loco dominationis eius:benedic anima mea domino.fo.eo.co.j.
Benedicite domino omnes angeli eius po‑tẽtes virtute:facientes verbum illius ad audiendam vocem ſermonum eius. 252.columna.iij.
Benedic aĩa mea dño:dñe deus meus ma‑gnificatus es vehemẽter.253.co.ij.
Benedic aĩa mea dño:⁊ oĩa q̃ itra me ſunt nomini ſancto eius.250.co.ij.
Benedic aĩa mea dño:⁊ noli obliuiſci oẽs retributiones eius.fo.eo.co.iij.
Benedicam dñꝫ i oñi tẽpore:ſemper laus eius in ore meo.76.co.j.
Benedicã dñꝫ qui tribuit mihi itellectum inſuper ⁊ vſqꝫ ad noctem increpuerũt me renes mei.34.co.iij.
Benedicat te dominus ex ſyõ:qui fecit ce‑lum et terram.355.co.iiij.
Benedicat tibi dñs ex ſyon:⁊ videas bona hieruſalem omnibus diebus vite tue. 328.columna.ij.
Benedicat nos deus de⁹ noſter:bñdicat nos de⁹:⁊ metuãt eũ omnes fines ter‑re.155.co.iij.
Benedices corone anni benignitatis tue: et cãpi tui replebũt vbertate.151.co.j.
Benedixiſti dñe terram tuã:auertiſti ca‑ptiuitatem iacob.210.co.j.
Bñdixit domui iſrael:bñdixit domui aarõ. 288.co.ij.
Benedixit omnibus qui timent dñm:puſil‑lis cum maioribus.fo.eo.co.ij.
Benediximus vobis de domo dñi:de⁹ dñs ⁊ illuxit nobis.294.co.iij.
Benefac domine:bonis ⁊ rectis cordĩ.fo‑lio.325.colum.j.
Beneplacitum eſt domino ſuper timẽtes eum:et in eis qui ſperant ſuper miſe‑ricordia eius.365.co.ij.
Benigne fac domine in bonavolũtate tu a ſyon:vt edificentur muri hieruſalem. 123.co.iiij.

Beſtie & vniuerſa pecora:ſerpētes & volucres pennate.368.co.iij.
Bonus es tu:& in bonitate tua doce me iuſtificationes tuas.fo.504.co.iij.
Bonum eſt confidere in dño:ꝙ cōfidere in homine.292 co.iiij.
Bonū eſt cōfiteri domino:& pſallere nomini tuo altiſſime.229.co.ſ.
Bonū eſt ſperare in dño:ꝙ ſperare i principibus.293.co.ſ.
Bonū mihi q: humiliaſti me:vt diſcā iuſtificationes tuas.504.co.iiij.
Bonū mihi lex oris tui:ſup millia auri & argenti.fo.co.co.iiij.
Bonitatē feciſti cum ſeruo tuo dñe:ſm verbum tuum.504.co.ſ.
Bonitatē et diſciplinā et ſciētiā doce me: q: mādatis tuis credidi.fo.co.co.ij.
Buccinate in neomenia tubam inſigni ſolennitatis veſtre.202.columna.ij.
Cadent a latere tuo mille:& decē millia a dextris tuis:ad te āt nō appropinqbit.227.co.iij.
Cadēt i retiaculo eius peccātores: ſinglr ſū ego donec trāſeā.fo. 352.columna.iiij.
Cadēt ſup eos carbones:in ignē deijcies eos: in miſerijs nō ſubſiſtēt.350.co.ij.
Calicē ſalutaris accipiam:& nomē domini inuocabo.290.co iiij.
Cātate dño cāticū nouū:laus eius in eccleſia ſanctorum.360.co.ij.
Cantate dño canticum nouū:cātate domino omnis terra.237.co.ij.
Cantate dño & bñdicite nomini ei⁹:annunciate de die in diem ſalutare eius.folio. eodem.columna.iiij.
Cantate dño canticum nouū:q: mirabilia fecit.240.columna.iiij.
Cantate deo pſalmum dicite nomini eius iter facite ei qui aſcendit ſuper occaſum dñs nomen illi.156.columna.ij.
Cantate ei canticum nouum:bene pſallite in vociferatione.73.colum.iij.
Cantate ei et pſallite ei: narrate omnia mirabilia eius laudamini in nomine ſancto eius.259.columna.iij.
Cantate domino in vita mea:pſallam deo meo ꝙdiu ſum.fol.258. columna.iiij.
Cantabiles mihi erāt iuſtificationes tue: in loco peregrinationis mee.502.colūna.iij.
Captabunt in animam iuſti: et ſanguinem innocentem condemnabunt.folio 235.columna.ſ.
Caput circuitus eorum: labor labiorum ipſorum operiet eos.350.columna.ij.
Caſtigans caſtigauit me dñs:et morti nō tradidit me.293.co.iiij.
Catuli leonum rugientes vt rapiant:et querant a deo eſcam ſibi.folio.266.columna.iiij.
Celum celi domino:terram autem dedit filijs hominum.288.columna.iij.
Celi enarrant gloriam dei: et opera manuum eius annūciat firmamentū.43.columna.iij.
Cibabis nos pane lachrymarum:& potū dabis nobis in lachrymis in menſura. 199.columna.iiij.
Circundate ſyon et complectimini eam: narrate in turribus eius.115.co.ſ.
Circundantes circundederunt me: et in nomine domini:quia vltus ſū in eos. 293.columna.ſ.
Circundederunt me dolores mortis:et pericula inferni inuenerunt me.289.columna.ij.
Circundederunt me vituli multi:thauri pingues obſederunt me.folio.50.colūna.ſ.
Circundederunt me ſicut apes et exarſerunt ſicut ignis in ſpinis:et in nomine domini quia vltus ſum in eos . folio. 293 co.iij.
Circundederunt me dolores mortis:& torrētes iniquitatis conturbauerunt me. 386.columna.ſ.
Circundederunt me ſicut aqua tota die: circundederunt me ſimul.folio.217.columna.iiſ.
Circuiui et immolaui in tabernaculo eius hoſtiam vociferatiōis:cātabo et pſalmum dicā domino.61.co.iiiſ.
Cito fecerūt obliti ſunt operū ei⁹:et nō ſuſtinuerūt cōſiliū eius.266.columna.ſ.

Clamaui ad te domine dixi tu es ſpes mea: portio mea in terra viuētiū.folio.354. columna.j.
Clamaui ad te ſaluum me fac:vt cuſtodiā mandata tua.314.col.iij.
Clamaui ad te domine:tota die expandi ad te manus meas.210.col.iij.
Clamaui in toto corde exaudi me domine: iuſtificationes tuas requiram.fol.314. columna.ij.
Clamauerunt iuſti ⁊ dominus exaudiuit eos:et ex omnibus his liberabit eos. folio.77.col.iiij.
Clamauerunt nec erat qui ſaluos faceret ad dominum:nec exaudiuit eos.folio. 41.columna.ij.
Clamabo ad deum altiſſimum: deum qui bene fecit mihi.154.col.j.
Clamabit ad me et ego exaudiam eum cū ipſo ſum in tribulatione:eripiam eum ⁊ glorificabo eum.228.col.iij.
Coagulatum eſt ſicut lac cor eorum: ego vero legē tuam meditatus ſum.fo.304. columna.iiij.
Cogitaui dies antiquos:⁊ annos eternos in mente habui.185.col.ij.
Cogitaui vias meas:⁊ auerti pedes meos in teſtimonia tua.303.col.ij.
Cogitauerunt ⁊ locuti ſunt nequitiam:iniquitatem in excelſo locuti ſunt .folio. 175.columna.ij.
Cognoui domine qꝛ equitas iudicia tua: et in veritate tua humiliaſti me.folio. 305.columna.ij.
Cognoui omnia volatilia celi:⁊ pulchritudo agri mecum eſt.219.col.iij.
Cognoui quia faciet dominus iudicium inopis:et vindictam pauperum.folio. 350.columna.iij.
Cognoſcetur dominus iudicia faciens:in operibus manuum ſuarum comprehēſus eſt peccator.24.col.j.
Collocauit me in obſcuris ſicut mortuos ſeculi:⁊ anxiatus eſt ſuper me ſpiritus meus:in me turbatum eſt cor meum. folio.355.col.ij.
Cōmota eſt ⁊ contremuit terra:fundamēta mōtiū ɔturbata ſūt:⁊ cōmota ſunt: qm̄ iratus eſt eis.38.col.iij.
Cōmoueatur a facie eius vniuerſa terra: dicite in gētibus quia dominus regnauit.258.columna.iij.
Cōmouiſti terrā ⁊ conturbaſti eā:ſana contritiones eius quia commota eſt.folio. 140.columna.iij.
Complaceat tibi dn̄e vt eruas me:dn̄e ad adiuuandum me reſpice.96.co.iij.
Concaluit cor meum intra me:et in meditatiōe mea exardeſcet ignis.92.co.iiij.
Conculcauerunt me inimici mei tota die: quoniam multi bellantes aduerſum me.132.columna.j.
Concupiui ſalutare tuum dn̄e:et lex tua meditatio mea eſt.318.columna.j.
Concupiuit anima mea deſiderare iuſtificationes tuas:in omni tempore.298. columna.ij.
Confeſſio eius ſuper celū ⁊ terrā:et exaltauit cornu populi ſui.309.columna.j.
Confeſſio et magnificentia opus eius:et iuſtitia eius manet in ſeculum ſeculi. 281.columna.iij.
Confeſſio eſt pulchritudo in conſpectu ei⁹ ſanctimonia et magnificētia in ſanctificatione eius.258.colum.j.
Confeſſionē et decorem induiſti:amictus lumine ſicut veſtimento.255.col.iiij.
Cōfige timore tuo carnes meas:a iudiciis enim tuis timui.311.col.j.
Cōfitebor tibi in cithara deus deus meus quare triſtis es anima mea:⁊ quare cōturbas me.105.col.ij.
Confitebor tibi in ſeculum qꝛ feciſti:et expectabo nomē tuū qm̄ bonū eſt in conſpectu ſanctorū tuorum.125.col.ij.
Confitebor tibi dn̄e in toto corde meo:qm̄ audiſti oīa vba oris mei.345.col.iiij.
Confitebor tibi in eccl̄ia magna:in populo graui laudabo te.80.col.iij.
Confitebor tibi qm̄ exaudiſti me:⁊ factus es mihi in ſalutem.294.col.iiij.
Cōfitebor tibi in directione cordis:⁊ eo q̄ didici iudicia iuſtitie tue.296.col.iiij.
Confitebor tibi dn̄e in toto corde meo:narrabo omnia mirabilia tua 21.col.iiij.
Confitebor tibi dn̄e deus meus in toto cor-

de meo: ⁊ glorificabo nomem tuũ in eternum folio.215.col.ij.
Cõfitebor tibi dñe in toto corde meo: in cõſilio iuſtorum ⁊ cõgregatione.fo.281.columna.ſ.
Confitebor tibi quia terribiliter magnificat⁹ es mirabilia opera tua: ⁊ aĩa mea cognoſcet nimis.347.col.ſ.
Confitebor tibi in populis dñe: ⁊ pſalmuz dicam tibi in gentibus.155.col.ſ.
Confitebor tibi in populis dñe: ⁊ pſallam tibi in nationibus.275.col.ſ.
Confitebor tibi qm̃ exaudiſti me: ⁊ factus es mihi in ſalutem.294.col.ſ.
Confitebor dño ſm iuſtitiã eius: ⁊ pſallaz nomini domini altiſſimi.19.col.iij.
Confitebor dño nimis in ore meo: ⁊ in medio multorum laudabo eũ.279.col.ſ.
Confitebimur tibi deus: confitebimur et inuocabimus nomẽ tuum.181.col.ſ.
Cõfitebũtur celi mirabilia tua dñe: ⁊ tenimitatẽ tuã in ecclĩa ſctõꝝ.218.col.iij.
Cõfitemini dño qm̃ bonus: qm̃ in eternũ miſericordia eius.339.col.ſ.
Cõfitemini dño in cithara: in pſalterio decem cordarũ pſallite illi.75.col.iij.
Confitemini dño dñorũ: qm̃.339.col.ij.
Confitemini dño qm̃ bonus: qm̃ in ſeculũ miſericordia eius.264.col.iij.
Confitemini deo celi: qm̃.341.col.ſ.
Cõfitemini dño ⁊ inuocate nomẽ eius: annũciate inter gẽtes opa eius.259.c.iſ.
Cõfitemini dño qm̃ bonus: qm̃ in ſeculum miſericordia eius.269.col.iſ.
Confitemini dño qm̃ bonus: qm̃ in ſeculũ miſericordia eius.294.col.iiſ.
Cõfitemini dño qm̃ bonus: qm̃ in ſeculum miſericordia eius.292.col.ſ.
Confitemini dño dñorum: quoniã in eternũ miſericordia eius.341.col.iſ.
Confitemini deo deorũ: qm̃.339.col.iſ.
Confiteãtur dño mĩe eius: ⁊ mirabilia ei⁹ filijs hominum.270.co.iij.
Confiteanť dño mĩe eius: ⁊ mirabilia eius filijs hominum.271.col.ſ.
Cõfiteãtur dño mĩe eius: ⁊ mirabilia eius filijs hominum.fo.eodem.col.iiſ.
Confiteanť dño mĩe eius: ⁊ mirabilia eius filijs hominum.275.col.ſ.
Confiteantur nomini tuo magno: qm̃ terribile ⁊ ſanctum eſt ⁊ honor regis iudiciũ diligit.242.col.iij.
Cõfiteanť tibi ppl̃i de⁹: cõfiteanť tibi ppl̃i oẽs: terra dedit fructũ ſuũ.155.col.ſ.
Confiteantur tibi populi deus: confiteanť tibi populi omnes.fo.eodem.col.ſ.
Cõfiteantur tibi domine omnes reges terre: quia audierunt omnia verba oris tui.344.col.iij.
Confiteantur tibi dñe oĩa opera tua: ⁊ ſancti tui benedicant tibi.360.col.iiſ.
Cõfortati ſunt qui perſecuti ſunt me inimici mei iniuſte: que nõ rapui tũc exoluebam.162.col.ſ.
Confundanť ⁊ deficiãt detrahentes anime mee: operiantur cõfuſione ⁊ pudore qui querunt mala mihi.169.col.iiij.
Confundantur omnes iniqua agentes: ſuperuacue.56.col.ij.
Confundantur ⁊ reuereantur: querentes animam meam.79.col.i.
Confundantur et reuereantur ſimul: qui querunt animam meam vt auferant eam.96.col.iiij.
Confundantur ſuperbi quia iniuſte iniquitatem fecerunt in me: ego autem exercebor in mandatis tuis.305.col.iij.
Confundantur ⁊ reuereantur; qui querãt animam meam.167.col.ſ.
Confundantur omnes qui adorãt ſculptilia: ⁊ qui gloriãtur in ſimulachris ſuis.folio.240.col.ſ.
Confrigam illos nec poterunt ſtare: cadẽt ſubtus pedes meos.42.col.ſ.
Congregans ſicut in vtre aquas maris: ponẽs in theſauris abyſſos.folio.74.columna.ſ.
Congregate illi ſanctos eius: qui ordinãt teſtamentum eius ſuper ſacrificia.fol.119.columna.ſ.
Conſerua me domine quoniam ſperaui in te: dixi domino deus meus es tu.folio.33.col.iij.
Conſiderat peccator iuſtum: ⁊ querit mortificare eum.88.col.ſ.
Conſiderabam ad dexteram ⁊ videbã: ⁊ nõ

erat qui cognoſceret me.553.col.iiij.
Conſiliũ autem dñi in eternum manet:cogitationes cordis eius in generatione ⁊ generationem.74.col.ij.
Cõſtitue ſuper eum peccatorẽ:⁊ diabolus ſtet a dextris eius.276.col.ij.
Conſtitue dñe legiſlatorẽ ſuper eos:ſciãt gentes qm̃ hoies ſunt.24.col.ij.
Conſtituit eum dñm domus ſue:⁊ principem omnis poſſeſſionis ſue.261.col.iij.
Conſtituite diem ſolennẽ in cõdenſis:vſq; ad cornu altaris.294.col.iij.
Conſumetur nequitia peccatorũ ⁊ diriges iuſtum:ſcrutans corda et renes deus. folio.18.col.iij.
Contaminauerũt teſtamẽtum eius:diuiſi ſunt ab ira vultus eius:⁊ appropinquabit cor eius.13.col.j.
Contere brachium pctõris ⁊ maligni:q̃ref pctũ illius ⁊ nõ inuenief.26.col.iij.
Contritio ⁊ infelicitas in vijs eoꝝ:⁊ viam pacis non cognouerunt:non eſt timor dei ante oculos eorũ.31.col.iij.
Contriſtatus ſum in exercitatione mea:et conturbatus ſum a voce inimici:⁊ a tribulatione peccatoris.128.col.ij.
Cõturbati ſunt oẽs qui videbãt eos:⁊ timuit omnis homo.fo.148.col.iiij.
Cõturbate ſunt gẽtes ⁊ iclinata ſunt regna:dedit vocẽ ſuã mota ẽ terra.111.c.ij.
Cõuerte nos de⁹ ſalutaris noſter:⁊ auerte iram tuam a nobis.210.col.iij.
Conuerte dñe captiuitatẽ noſtram:ſicut torrens in auſtro.325.col.iiij.
Cõuertere domine vſq;quo:⁊ deprecabilis eſto ſuper ſeruos tuos.225.col.iiij.
Conuertere dñe ⁊ eripe aĩam meã:ſaluum me fac propter miam tuam.16.col.ij.
Cõuertere aĩa mea in requiẽ tuã:quia dñs benefecit tibi.289.col.iiij.
Cõuertãtur pctõres in infernũ:oẽs gẽtes que obliuiſcũtur deũ.24.col.j.
Conuertanf mihi timẽtes te:⁊ q̃ nouerũt teſtimonia tua.305.col.iiij.
Cõuertef dolor ei⁹ in caput ei⁹:⁊ i verticez ipi⁹ iniquitas eius deſcẽdet.19.col.ij.
Cõuertentur ad veſperam ⁊ famẽ patientur vt canes:⁊ circuibunt ciuitatem.folio.158.col.j.
Conuertentur ad veſperam ⁊ famem patientur vt canes:⁊ circuibũt ciuitatem. folio.159.col.ij.
Conuertit aquas eorũ in ſanguinẽ:⁊ occidit piſces eorũ.262.col.ij.
Cõuertit cor eoꝝ vt audirẽt pplm̃ eius:et dolũ facerẽt in ſeruos eius.261.col.iij.
Cõuertiſti plãctũ meũ in gaudiũ mihi:cõ ſciſti ſaccũ meũ ⁊ circundediſti me letitia.folio.67.col.iij.
Coph.q̃d interpretatur.314.col.ij.
Credo videre bona domini:in terra viuentium.fo.62.col.iiij.
Credidi propter q̃d locutus ſum:ego autẽ humiliatus ſum nimis.290.col.ij.
Cor meũ conturbatũ eſt in me:⁊ formido mortis cecidit ſuper me.128.col.iij.
Cor meum cõturbatũ eſt in me:dereliquit me virtus mea:⁊ lumen oculoꝝ meoꝝ ⁊ ipſum non eſt mecum.90.col.iij.
Cor meum ⁊ caro mea:exultauerũt in deũ viuum.208.col.iij.
Cor mundũ crea in me deus:⁊ ſpm̃ rectuz inoua in viſceribus meis.122.col.iiij.
Cor autem eorum nõ erat rectũ cũ eo:nec fideles habiti ſunt in teſtamento eius. folio.182.col.ij.
Corã illo pcident ethiopes:⁊ inimici eius terram lingent.172.col.iiij.
Corã patrib⁹ eoꝝ fecit mirabilia in terra egypti:i cãpo thaneos.189.col.ii.
Corripiet me iuſtus in mia ⁊ increpabit me: oleum autẽ pctõris non impinguet caput meum.352.col.j.
Corrupti ſunt ⁊ abhominabiles facti ſunt in ſtudijs ſuis:non eſt qui faciat bonuz non eſt vſq; ad vnum.31.col.j.
Corrupti ſunt et abhominabiles facti ſunt in iniquitatibus:non eſt qui faciat bonum.125.col.iiij.
Cuius maledictione os plenum eſt ⁊ amaritudine:⁊ dolo:ſub lingua eius labor ⁊ dolor.25.col.ij.
Cum inuocarem exaudiuit me deus iuſtitie mee:in tribulatione dilataſti mihi. folio.12.col.ij.
Cum eſſent numero breui:pauciſſim: ⁊

incole eius.260.col.iij.
Cum exurgeret in iudicio deus:vt ſaluos faceret omnes manſuetos terre.folio.184.columna.j.
Cum occideret eos querebant eum:et reuertebantur:et diluculo veniebant ad eū.folio.182.col.j.
Cum ceciderit non collidetur:quia dominus ſupponit manum ſuam.fol.87.columna.j.
Cum his qui oderunt pacem eram pacificus:cum loquebar illis impugnabant me gratis.320.col.j.
Cum dederit dilectis ſuis ſomnum:ecce hereditas domini filij merces fructus ventris.327.col.j.
Cum ſancto ſanctus eris:et cum viro innocente innocens eris.40.col.iij.
Cum iraſceretur furor eorum in nos:forſitan aqua abſorbuiſſet nos.folio.323.columna.iiij.
Cum exarſerit in breui ira eius:beati oēs qui confidunt in eo.10.col.ij.
Cum exurgerent homines in nos:forte viuos deglutiſſent nos.323.col.iiij.
Cum iudicatur exeat condēnatus:et oratio eius fiat in peccatum.folio.276.columna.iij.
Cum hominibus operantibus iniquitatē:et non communicabo cum electis eorū.folio.351.col.iiij.
Cum exorti fuerint peccatores ſicut fenū:et apparuerint omnes qui operantur iniquitatem.230.col.j.
Cur timebo in die mala:iniquitas calcanei mei circundabit me.116.col.j.
Curr⁹ dei decemmillibus multiplex millia letantium:dominus in eis in ſynai in ſancto.158.col.iij.
Cuſtodiens paruulos dominus:humiliatus ſum et liberauit me.289.col.iiij.
Cuſtodi me a laqueo quem ſtatuerunt mihi:et a ſcandalis operantium iniquitatem.folio.352.col.iij.
Cuſtodi me dn̄e de manu peccatoris:et ab hominibus iniquis eripe me.349.col.iij.
Cuſtodi animā meam: qm̄ ſanctus ſum:ſaluum fac ſeruum tuum deus meus ſperantem in te.222.col.ij.
Cuſtodi animam meam et erue me:nō erubeſcā qm̄ ſperaui in te.58.col.ij.
Cuſtodi innocētiā et vide equitatē:qm̄ ſunt reliquie homini pacifico.88.col.iij.
Cuſtodiuit anima mea teſtimonia tua:et dilexit ea vehementer.317.col.ij.
Cuſtodiebāt teſtimonia eius:et preceptum qd̄ dedit illis.fo 243.col.ij.
Cuſtodit dn̄s oēs diligentes ſe:et oēs peccatores diſperdet.361.col.ij.
Cuſtodit dn̄s omnia oſſa eorū:vnum ex his non conteretur.78.col.ij.
Da illis ſm̄ opera eorū:et ſm̄ nequitiam adinuentionum ipſorum.63.col.iiij.
Da mihi intellectum et ſcrutabor legem tuam:et cuſtodiā illam in toto corde meo.300.col.j.
Da nobis auxilium de tribulatione:quia vana ſalus hominis.141.col.ij.
Da nobis auxilium de tribulatione:et vana ſalus hominis.275.col.iij.
Dante te illis colligent:aperiente te manum tuam/omnia implebuntur bonitate.257.col.iij.
De celo auditum feciſti iuditium:terra tremuit et quieuit.184.col.j.
De celo reſpexit dominus:vidit omnes filios hominum.74.col.iiij.
Decidant a cogitationibus ſuis ſecundum multitudinem impietatum eorum expelle eos:quoniam irritauerunt te domine.15.col.j.
Declaratio ſermonum tuorum illuminat:et intellectum dat paruulis.312.col.iij.
Declina a malo et fac bonum:et inhabita in ſeculum ſeculi.87.col.ij.
Declinate a me maligni:et ſcrutabor mandata dei mei.310.col.iij.
Declinantes autem in obligationes adducet dominus cum operantibus iniquitatem:pax ſuper iſrael.325.col.j.
Dediſti nos tanq̄ oues eſcarum:et in gentibus diſperſiſti nos.folio.105.columna.iij.
Dediſti metuentibus te ſignificationē:vt fugiant a facie arcus.140.col.iiij.

Deduc me in ſemita mandatorum tuorū: quia ipſam volui.fo.300.columna.ij.
Deduc me domine in via tua et ingrediar in veritate tua:letetur cor meum vt ti meat nomen tuum.225.columna.ij.
Deduxiſti ſicut oues populum tuū:in ma nu moyſi et aaron.187.colum.iij.
Deduxiſti me quia factus es ſpes mea: turris fortitudinis a facie inimici.143. columna.iſ.
Deduxit me ſuper ſemitas iuſtitie: ꝓpter nomē ſuum.53 .colum.iſ.
Defectio tenuit me:pro peccatoribus dere linquentibus legem tuam.302.col.iij.
Defecit caro mea ⁊ cor meum:deus cordis mei pars mea deus in eternum.177. columna.iſ.
Defecit in ſalutare tuum anima mea:et in verbum tuum ſuperſperaui.306.co lumna.ſ.
Defecerunt oculi mei in eloquium tuum: dicentes quando conſolaberis me.fol. eodē.columna.iſ.
Deficiant peccatores a terra ⁊ iniqui ita vt non ſint: benedic anima mea domi no.236.columna.ſ.
Delectare in domino:et dabit tibi petitio nes cordis tui.84.columna.iſ.
Deleantur de libro viuentium:et cum iu ſtis non ſcribantur .165 .colum.iij.
Delictum meum cognitum tibi feci:⁊ in iuſtitiam meam non abſcondi.71.co lumna.iiiſ.
Delictum oris eorum ſermonum labiorū ipſorum:et cōprehendantur in ſuper bia ſua.138.columna.iiiſ.
Delicta quis intelligit:ab occultis meis mūda me:⁊ ab alienis parce ſeruo tuo. 45.columna.ſ.
Delicta iuuentutis mee:et ignorantias meas ne memineris.56.columna.iiiſ.
Deprecatus ſum faciem tuam in toto cor de meo:miſerere mei ſm eloquiū tuū. 303.columna.iſ.
De preparato habitaculo ſuo:reſpexit ſu per oēs qui habitant terrā.74.co.iiiſ.
De profundis clamaui ad te dñe:dñe ex audi vocem meam.329.columna.iiiſ.
De quo non impleuit manum ſuam qui metet:et ſinum ſuum qui manipulos colliget.329.columna.iiſ.
Deſcendet ſicut pluuia in vellus:et ſicut ſtillicidia ſtillantia ſuper terram.172. columna.iſ.
Deſiderium cordis eius tribuiſti ei:et vo luntate labiorum eius non fraudaſti eum.47.columna.iſ.
Deſiderium pauperum exaudiuit domi nus:preparatio cordis eorū exaudiuit auris tua.26.columna.iiiſ.
Deſiderabilia ſuper aurum et lapidem precioſum multū:⁊ dulciora ſuper mel et fauum.44.columna.iiiſ
Deſine ab ira et derelinque furorem:noli emulari vt maligneris.85.columna.ſ.
Deſtruxiſti eum ab emundatione:⁊ ſedem eius in terra colliſiſti.222.col.iiiſ.
Deſtruxiſti oēs ſepes e ?:poſuiſti firma mentum eius formidinē.222.co.iiſ.
De torrente in via bibit:propterea exaltā bit caput.280.columna.iiſ.
Detrahentem ſecreto proximo ſuo: hunc perſequebar.245.columna.iſ.
De tribulatione inuocaui dñm:⁊ exaudi uit me in latitudine dñs.292.colu.iiſ.
Deus in adiutorium meum intende:domi ne ad adiuuādū me feſtina.166.co.iiiſ.
Deus in ſancto via tua:quis deus magn⁹ ſicut deus noſter:tu es qui facis mira bilia.186.columna.iii.
Deus autem rex noſter ante ſecula:operat⁹ eſt ſalutem in medio terre.170.co.iiſ.
Deus venerunt gentes in hereditatem tuam: polluerunt templum ſanctum ſuum poſuerunt hieruſalem in pomo rum cuſtodiam.197.col.ſ.
Deus conuerte nos:et oſtende faciem tuā et ſalui erimus.199.columna.iiſ
Deus vltionum dominus:deus vltionum libere egit.232.columna.iiſ.
Deus virtutum conuerte nos:et oſtēde faciem tuam et ſalui erimus.200.co.ſ.
Deus meus es tu ⁊ confitebor tibi:deus meus es tu ⁊ exaltabo te.294.co.iiiſ.
Deus deorum dominus locutus eſt:⁊ vo cauit terram.118.columna.ſ.

Deus in domibus eius cognoſcet:cum ſuſcipiet eam.fo.115.columna.iiij.
Deus auribus noſtris audiuimus:patres noſtri annunciauerunt nobis.103.columna.iiij.
Deus in medio eius non commouebitur: adiuuabit eã deus mane diluculo.111.columna.j.
Deus me⁊ eripe me de manu peccatoris: ⁊ de manu contra legem agentis ⁊ iniqui.168.columna.iij.
Deus canticum nouum cantabo tibi: in pſalterio decachordo pſallam tibi.358.columna.ij.
De⁊ tu cõuerſus viuificabis nos:⁊ plebs tua letabitur in te.210.columna.iiij.
Deus quis ſimilis erit tibi:neq; taceas neq; compeſcaris deus.205.colum.iij.
Deus ſtetit in ſynagoga deorũ:in medio autem deos dijudicat.204.colum.ij.
Deus meus pone illos vt rotam:⁊ ſicut ſtipulam ante faciem venti.207.col.iiij.
Deus qui glorificatur in conſilio ſanctoꝝ: magnus et terribilis ſuper omnes qui in circuitu eius ſunt.218.columna.iiij.
Deus laudem meam ne tacueris:quia os peccatoris ⁊ os doloſi ſuper me apertũ eſt.276.columna.j.
Deus autem noſter in celo:omnia quecunq; voluit fecit.287.col.j.
Deus noſter refugium et virtus:adiutor in tribulationibus que inuenerũt nos nimis.100.co.j.
Deus iniqui inſurrexerunt ſuper me: ⁊ ſynagoga potentium queſierunt animã meam:⁊ non propoſuerunt te in conſpectu tuo.213.co.iij.
De⁊ tu ſcis inſipientiam meam:et delicta mea a te non ſunt abſcondita.162.co.j.
Domine deus virtutum quis ſimilis tibi potens eſt domine:et veritas tua in circuitu tuo.219.columna.j.
De⁊ de⁊ me⁊:ad te de luce vigilo.146.c.j.
Deus locutus eſt in ſancto ſuo:letabor et partibor ſichimam:et conuallem tabernaculorum metibor.140.columna.iiij.
Deus oſtendit mihi ſuper inimicos meos: ne occidas eos nequando obliuiſcantur populi mei.fol.138.columna.iij.
Deus deus meus reſpice in me quare me dereliquiſti:longe a ſalute mea verba delictorum meorum.48.colum.iij.
Deus qui precinxit me virtute:et poſuit immaculatam viam meam.41.col.ij.
Deus ne elõgeris a me:deus meus in auxilium meum reſpice.169.columna.iij.
Deus meus adiutor meus:et ſperabo in eum.57.columna.iiij.
Deus iudicium tuum regi da:⁊ iuſtitiam tuam filio regis.171.columna.iij.
Deus noſter deus ſaluos faciẽdi:et domini dñi exitus mortis.159.columna.j.
De⁊ conteret dentes eorũ in ore ipſoꝝ:molas leonũ cõfringet dñs.136.colum.iij.
Deus repuliſti nos ⁊ deſtruxiſti nos:irat⁊ es ⁊ miſertus es nobis.140.colum.j.
Deus qui das vindictas mihi et ſubdis populos ſub me:liberator meus de inimicis meis iracundis.43.columna.j.
Deus virtutum conuertere:reſpice de celo et videat ⁊ viſita vineam iſtam.201.columna.j.
Deus vitam meam annunciaui tibi:poſuiſti lachrymas meas in conſpectu tuo.132.columna.iiij.
Deus miſereatur noſtri ⁊ benedicat nobis:illuminet vultum ſuum ſuper nos et miſereatur noſtri.154.columna.iij.
Deus meus impolluta via eius:eloquia domini igne examinata:protector eſt omnium ſperantium in ſe.41.columna.j.
Deus cum egredereris in cõſpectu populi tui:cum pertranſieris in deſerto.157.columna.j.
Deus iudex iuſtus fortis et patiens:nunquid iraſcetur per ſingulos dies.18.columna.iiij.
Deus de celo proſpexit ſuper filios hominum:vt videat ſi eſt intelligẽs aut requirens deum.125.columna.iiij.
Deus meus clamabo per diem et non exaudies:⁊ nocte et non ad inſipientiam mihi.49.columna.j.
Deus exaudi orationem meam: auribus percipe verba oris mei.127.colũ.j.

Deus in

Deus in loco ſctõ ſuo:deus qui habitare facit vni⁹moris in domo.fo.156.co.iiij.
Deus docuiſti me a iuuentute mea:⁊ vſq₃ nunc pronunciabo mirabilia tua.fol. 170.columna.ij.
Deus in nomine tuo ſaluum me fac:⁊ in virtute tua iudica me. fo.126.co.iiij.
Deus manifeſte veniet:deus noſter ⁊ nõ ſilebit. fo.118.co.iij.
Deũ non inuocauerunt:illic trepidauerũt timore vbi nõ fuit timor. fo.226.col.ij.
De ventre matris mee deus meus es tu: ne diſceſſeris a me.fo.50.co.j.
De vultu tuo iudiciũ meum ꝓdeat:oculi tui videant equitatem.fo.35.co.iij.
Dextera domini fecit virtutẽ dextera domini exaltauit me:dextera domini fecit virtutem. folio. 295.col.iij.
Dexteram tuam ſic notam fac:⁊ eruditos corde in ſapientia.fo. 225.col.iiij.
Dicat nunc iſrael qm̃ bonus:qm̃ in ſeculum miſericordia eius.fo.292.col.ij.
Dicat nunc domus Aaron:qm̃ in ſeculum miſericordia eius.fo.eodem.col.iij.
Dicat nunc qui timent dñm:qm̃ in ſeculũ miſericordia eius.fo.eo.colũ.iij.
Dicant qui redempti ſunt a dño quos redemit de manu inimici:de regiõis cõgregauit eos.fo.269.colum.iiij.
Dicet domino ſuſceptor meus es tu:et refugium meum deus meus ſperabo in eum.fo.226.col.iiij.
Dicens tibi dabo terrã chanaã:funiculum hereditatis veſtre.fo.260.col.iij.
Dicentes deus dereliquit eum:perſequimini et comprehendit eum:quia non eſt qui eripiat.fo.169.col.iij.
Dicite deo ꝙ terribilia ſunt opa tua dñe: in multitudine virtutis tue mentientur tibi inimici tui.fo.152.colum.j.
Dies ſuper dies regis adiicies annos ei⁹ vſq₃ in diem generationis et generationis. fo.143.col.iij.
Dies diei eructat verbum:et nox nocti indicat ſcientiam.fo.43.col.iiij.
Dies mei ſicut vmbra declinauerũt.⁊ ego ſicut fenum arui.fo.248.col.j.
Die ac nocte circũdabit eam ſuper muros eius iniquitas:et labor in medio eius et in iuſtitia.fo.129.col.iij.
Dilataſti greſſus meos ſubtus me:⁊ non ſunt infirmata veſtigia mea.folio.41. columna.iiij.
Dilexi qm̃ exaudiet dñs:vocem orationis mee.folio.288.columna.iiij.
Dilexiſti malitiã ſup benignitatẽ:iniquitatẽ magis loq̃ ꝙ equitatẽ.fo.124.co.ij.
Dilexiſti omĩa verba precipitationis:lingua doloſa.fol.eo.columna.iiij.
Dilexiſti iuſtitiam ⁊ odiſti iniquitatem: propterea vnxit te deus deus tu⁹ oleo letitie pre conſortibus tuis. folio.108. columna.iij.
Diligam te domine fortitudo mea:dñs firmamentum meum ⁊ refugium meum et liberator meus. folio.57.colum.ij.
Diligite dñm oẽs ſancti ei⁹:quoniam veritatem requiret dñs:et retribuet abũdanter facientib⁹ ſuperbiã.fo.71.co.j.
Diligit miam ⁊ iudicium:mia domini plena eſt terra.fo.73.columna.iiij.
Dinumerabo eos et ſuper arenam multiplicabũtur exurrexi ⁊ adhuc ſum tecũ. folio.347.columna.iij.
Dirige me in veritate tua ⁊ doce me:quia tu es deus ſaluator meus:⁊ te ſuſtinui tota die.folio.56.columna.iij.
Diriget manſuetos in iudicio:docebit mites vias ſuas.fo.57.columna.ij.
Dirigatur oratio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo:eleuatio manuũ mearũ ſacrificium veſpertinum. fo.351.col.ij.
Diripuerunt eum omnes tranſeũtes viã: factus eſt opprobrium vicinis ſuis.folio.222.columna.iij.
Dirupiſti vincula mea tibi ſacrificabo hoſtiam laudis:et nomen domini inuocabo.fo.291.columna.j.
Dirupit petram ⁊ fluxerũt aque:abierunt in ſicco flumina.fo.263.columna.iij.
Dirumpamus vincula eoꝝ:⁊ proiiciamus a nobis iugum ipſorum.fol.9.colum.j.
Diſcedite a me omnes qui operamini iniquitatem quoniam exaudiuit domin⁹ vocem fletus mei.fol.16.columna.iiij.
Diſperdat dominus vniuerſa labia dolo-

ſa:et linguã magniloquã.fo.28.co.iiij.
Diſperge illos in virtute tua:⁊ depõe eos protector meus dñe.fo.138.col.iiij.
Diſperierunt in endor:facti ſunt vt ſterc⁹ terre.folio.206.colum.iij.
Diſperſit dedit pauperibus:iuſtitia eius manet in ſeculum ſeculi:cornu ei⁹ exaltabitur in gloria.fo.284.columna.j.
Diſpoſui teſtamentum electis meis:iuraui dauid ſeruo meo vſqꝫ in eternũ parabo ſemen tuum.folio.218.colũ.ij.
Diſſipa gentes que bella volunt veniant legati ex egypto:ethiopia ꝑueniet manus eius deo.folio.160.columna.ij.
Diſſipati ſunt nec compuncti tentauerũt me ſubſannauerunt me ſubſannatione:frẽduerunt ſuper me dẽtibus ſuis. fo.80.columna.iij.
Diſſipati ſunt oſſa noſtra ſecus infernum: quia ad te domine domine oculi mei:in te ſperaui non auferes animam meã. fo.352.columna.iij.
Diuerte a malo ⁊ fac bonum:inquire pacem ⁊ perſequere eam.fo.77.colũ.iij.
Diuertit ab oneribus dorſum eius:man⁹ eius in cophino ſeruierunt.folio.202. columna.iij.
Diuites eguerunt ⁊ eſurierunt:inquirentes autem dominum non minuentur omni bono.folio.77.columna.j.
Dixi domino deus meus es tu:exaudi domine vocẽ deprecationis mee.fo.349. columna.iiij.
Dixi iniquis nolite inique agere:⁊ delinquentibus nolite exaltare cornu.folio. 181.columna.iiij.
Dixi ꝯfitebor aduerſum me iniuſtitiã meã domino:et tu remiſiſti impietatẽ peccati mei.fo.72.columna.j.
Dixi cuſtodiam vias meas:vt non delinquam in lingua mea.folio.92.colũ.j
Dixit dñs dño meo : ſede a dextris meis. folio.273.columna.iij.
Dixit inſipiens in corde ſuo:non eſt deus. folio.125.colum.iij.
Dixit enim in corde ſuo:non mouebor a generatione in generationem ſine malo. folio.25.columna.ij.
Dixit inſipiens in corde ſuo:non eſt deus. folio.50.columna.iij.
Dixit ⁊ ſtetit ſpiritus ꝓcelle: et exaltat ſunt fluctus eius.fol.272.col.ij.
Dixit dñs ex baſan conuertã:conuertã in ꝓfundum maris.fo.159.columna.ij.
Dixit enim in corde ſuo oblitus eſt deus: auertit faciem ſuam ne videat in finẽ. fo.26.columna.j.
Dixit ⁊ venit cynomyia et ſcyniphes:i oĩbus finibus eorum.fo.262.colum.iij.
Dixit et venit locuſta ⁊ brucus:cuius non erat numerus.fo.262.columna.iiij.
Dixit iniuſtus vt delinquat in ſemetipſo: non eſt timor eius ante oculos eius.folio.82.columna.ij.
Dixerunt venite et diſperdamus eos de gente:et non memoretur nomen iſrael vltra.folio.206.columna.j.
Dixerunt in corde ſuo cognatio eorum ſimul:quieſcere faciam⁹ omnes dies feſtos dei a terra.folio.179.columna.j.
Docebo iniquos vias tuas:⁊ impij ad te conuertentur.folio.123.col.j.
Dolores inferi circundederunt me:preoccupauerũt me laquei mortis.folio.38. columna.j.
Dñs cuſtodit te dñs protectio tua:ſuper manum dexterã tuam.fo.320.col.iij.
Dñs cuſtodit te ab oĩ malo:cuſtodiat animam tuam dominus.fo.321.colũ.j.
Dñs dixit ad me filius meus es tu:ego hodie genui te.fo.9.col.ij.
Dñs in celo parauit ſedem ſuam:⁊ regnũ ipſius oĩb⁹ dñabit.fo.252.col.iiij.
Dñs pars hereditatis mee et calicis mei:tu ẽ qui reſtitues hereditatẽ meã mihi.folio.34.col.j.
Dñs autẽ nõ derelinquet eum in manib⁹ eius:nec damnabit eum cum iudicabitur illi.fol.88.col.j.
Dñs diſſipat cõſilia agẽtium:reprobat autem cõgregationes populorũ ⁊ reprobat conſilia principũ.fo.74.col.ij.
Dñs interrogat iuſtũ ⁊ impiũ:q̃ aũt diligit iniq̃tatẽ odit aiaꝫ ſuã.fo.27.co.iiij.
Dominus in templo ſancto ſuo:dominus in celo ſedes eius.fo.72.colũ.iij.

Dominus regnauit decorē indutus eſt:indutus eſt dominus fortitudinem et precinxit ſe.fol.231.col.ij.

Domin⁹ virtutū nobiſcū ſuſceptor noſter deus iacob.fo.112.col.j.

Dominus conſeruet eum ⁊ viuificet eum ⁊ beatū faciat eū ī terra:⁊ nō tradat eū in animam inimicorum eius .fol.98. columna.j.

Dñs opem ferat illi ſuper lectum doloris eius:vniuerſum ſtratum eius verſaſti in infirmitate eius.fol.eodē.col.ij.

Dominus narrabit in ſcripturis populorū ⁊ principum:horum qui fuerunt in ea. fol.215.col.j.

Dñs regnauit exultet terra:letentur inſule multe.fo.239.col.ij.

Dñs in ſyon magnus ⁊ excelſus:ſup oēs populos.fo.242.col.iij.

Dominus erigit eliſos:dominus diligit iuſtos.fo.363.col.j.

Dñs cuſtodit aduenas pupillum ⁊ viduā ſuſcipiet:⁊ vias peccatorum diſperdet. fo.eodē.col.j.

Dñs ſoluit compeditos:dominus illuminat cecos.fo.362.col.iiij.

Dñs regnauit iraſcant̄ populi:q̄ ſedes ſup cherubin moueat̄ terra.fo.242.co.ij.

Domin⁹ iuſt⁹ ɔcidet ceruices pctōrum: cōfundant̄ ⁊ cōuertant̄ retrorſum oēs qui oderūt ſyon.fo.329.col.j.

Dominus memor fuit noſtri:⁊ benedixit nobis.fo.288.col.j.

Dominus illuminatio mea:⁊ ſalus mea quem timebo.fo.60.col.iij.

Dominus de celo proſpexit ſuper filios hominum:vt videat ſi eſt intelligens aut requirens deum .folio.31.colū.j.

Dñs retribuet ꝓ me domine miſericordia tua in ſeculum:opera manuum tuarum ne deſpicias.fo.345.col.j.

Dominus ſcit cogitationes hominū:quoniam vane ſunt.fo.233.col.iiij.

Dñs mihi adiutor:non timebo q̄d faciat mihi homo.fo.292.col.iiij.

Dñs autem irridebit eum :q̄m proſpicit ꝙ veniat dies eius.fo.85.col.iij.

Dominus virtutum nobiſcū ſuſceptor nr̄ deus iacob.fol.111.columna.ij.

Domin⁹ regit me ⁊ nihil mihi deerit:ī loco paſcue ibi me collocauit.52.co.iiij.

Dñs dabit verbum euāgelizātib⁹:virtute multa.157.co.iij.

Dominus adiutor meus ⁊ ꝓtector me⁹:⁊ in ipō ſperauit cor meum ⁊ adiut⁹ ſum. folio.64.co.j.

Dñs fortitudo plebis ſue:⁊ ꝓtector ſaluationum xp̄i ſui eſt.fo.eo.co.ij.

Dñs diluuiū inhabitare facit:⁊ ſedebit dominus rex in eternū.65.co.iiij.

Dñs virtutē populo ſuo dabit:dñs benedicet populo ſuo in pace.fo.66.co.j.

Dominus mihi adiutor:et ego deſpiciā inimicos meos.fo.292.co.iiij.

Dñs a dextris tuis:cōfregit ī die ire ſue reges .fo.280.co.iij.

Domin⁹ protector vite mee:a quō trepidabo:fo.60.co.iiij.

Dñs regnabit in eternū et in ſclm̄ ſcli:peribitis gētes de terra illi⁹.fo.26.co.ij.

Dñs cuſtodiat ītroitū tuū ⁊ exitū tuum:ex hoc nūc ⁊ vſq̄ in ſeculū.fo.32.co.j

Domini eſt ſalus:et ſuper populū tuum benedictio tua.fo.11.co.iiij.

Dñi eſt terra ⁊ plenitudo eius:orbis terrarum et vniuerſi qui habitāt ī eo.folio. 54.columna.j.

Dñm non inuocauerūt:illic trepidauerunt timore vbi nō erat timor.fo.31.co.iiij.

Dñe nō eſt exaltatū cor meum:neq̄ elati ſunt oculi mei.fo.331.co.j.

Dñe de⁹ noſter tu exaudiebas eos:deus tu ꝓpici⁹ fuiſti eis ⁊ vlciſcēs in oēs adinuentiones eorum.fo.243.co.ij.

Domie exaudi orationem meā:et clamor meus ad te veniat.fo.246.col.j.

Dñe nomē tuū in eternū:dñe memoriale tuū i gñatiōe ⁊ gñationē.fo.337.co.ij.

Dñe de⁹ me⁹ in te ſperaui ſaluum me fac ex omnibus perſequentibus me:⁊ libera me.fo.17.col.j.

Dñe dñs nr̄ ꝙ admirabile eſt nomē tuum in vniuerſa terra.fo.20.col.j.

Dñe a paucis de terra diuide eos ī vita eorum:⁊ de abſconditis tuis adimpletus eſt venter eorum.fo.37.col.j.

Domine deus meus ſi feci iſtud: ſi eſt iniquitas in manibus meis.fo.17.co.j.
Dñe libera aĩam meã: a labijs iniquis et a lingua doloſa.fo.319.col.ij.
Domine eduxiſti ab inferno animam meã ſaluaſti me a deſcendẽtibus in lacum. fo.66.col.iij.
Domine ſaluum fac regem: et exaudi nos in die qua inuocauerimus te.fo.46. columna.iiij.
Domine in veritate tua letabitur rex, et ſuper ſalutare tuum exultabit vehementer.fo.47.col.j.
Domine adiutor meus: et redemptor meus, fo.45.col.iij.
Dñe dilexi decorẽ domus tue: et locũ habitationis glorie tue.fo.59.col.iiij.
Domine deus virtutum exaudi orationem meam auribus percipe deus iacob.fo.209.col.ij.
Dñe deus virtutũ cõuerte nos; et oſtẽde faciẽ tuã et ſalui erimus.fo.201.col.iij.
Dñe deus virtutũ quis ſimilis tibi: potẽs es domine et veritas tua i circuitu tuo, fo.219.col.j.
Dñe in lumine vultus tui ambulabũt: et i noĩe tuo exultabũt tota die: et in iuſtitia tua exultabunt.fo.219.col.iiij.
Domine deus ſalutis mee: in die clamaui et nocte corã te.fo.251. co.ij.
Dñe ne in furore tuo arguas me: neq in ira tua corripias me.fo.89.co.ij.
Dñe ne in furore tuo arguas me: neq in ira tua corripias me.fo.15.col. iiij.
Dñe dñs noſter quã admirabile eſt nomen tuũ in vniuerſa terra.fo.21.col.iij.
Dñe deus meus clamaui ad te: et ſanaſti me.fo.66.col.iij.
Domine in voluntate tua: preſtitiſti decori meo virtutẽ.fo.67.col.j.
Dñe ante te oẽ deſideriũ meũ: et gemitus meus a te nõ eſt abſcõditus.fo.90.co.ij.
Dñe refugiũ factus es nobis: a generatione in generationẽ.fo.223.col.iiij.
Domine probaſti me et cognouiſti me: tu cognouiſti ſeſſionem meam et reſurrectionem meam.fo.345.col.ij.
Domine quid eſt homo quia innotuiſti ei: aut filius hominis quia reputas eum. fo.357.col.iij.
Domine deus virtutum: quuſq iraſceris ſuper rationem ſerui tui.folio.199.columna.iiij.
Domine labia mea aperies: et os meum annunciabit laudem tuam.folio.123.columna.ij.
Domine inclina celos tuos et deſcende: tãge montes et fumigabunt.fo.357.columna.iij.
Domine domine virtus ſalutis mee: obumbraſti ſuper caput meum in die belli.folio.359.columna.j.
Dñe clamaui ad te exaudi me: intẽde voci mee cum clamauero ad te.fo.351.col.j.
Domine exaudi orationem meam: auribus percipe obſecrationem meam: in veritate tua exaudi me in tua iuſtitia. fo.354.colum.iiij.
Domine quando reſpicies reſtitue animã meam a malignitate eorum: a leonibus vnicam meã.folio 80.colum.iiij.
Domine quis habitabit i tabernaculo tuo aut quis requieſcet i mõte ſancto tuo, fo.32.col.iij.
Domine vt ſcuto bone voluntatis tue coronaſti nos.fo.15.col.iij.
Domine quid multiplicati ſunt qui tribulant me, multi inſurgũt aduerſum me .fo.10.col.iiij.
Domine in celo miſericordia eius: et veritas tua vſq ad nubes .fo.82.col.iiij.
Dñe deduc me i iuſtitia tua ꝓpter inimicos meos dirige in conſpectu tuo vitam meam. fo.14.columna.iiij.
Domus leui benedicite dño: qui timetis dominum benedicite dño.fo.338.co.iiij.
Domus iſrael benedicite dño: domus aaron benedicite domino.fo.338.co.ij.
Domus aaron ſperauit in dño adiutor eorum et protector eorum eſt.fo.287.co.iij.
Domus iſrael ſperauit in domino: adiutor eorum et protector eorum eſt.fo.257. columna.iiij.
Donec intrem in ſanctuariũ dei: et itelligã in nouiſſimis eorum.fo.176.co.ij.
Donec ponam inimicos tuos: ſcabellum

pedum tuorum.fo. 289.co.iij.
Donec annunciem brachium tuum:gene rationi omni que ventura eſt. fo.170. col.iij.
Dormitauit anima mea pre tedio.confir ma me in verbis tuis.fo.299.colum na.ij.
Dormierunt ſomnum ſuum: ⁊ nihil inue nerunt viri diuitiarum in manibus ſuis. fo.183.co.ij.
Draco ille quem formaſti ad illudendum ei:omnia te expectāt vt des illis eſcā in tempore.fo.257.co.ij.
Dulcis ⁊ rectus dn̄s: ꝓpter hoc legē dabit delinquentibus in via.fo.57.co.j.
Dum appropiant ſuꝑ me nocētes:vt edāt carnes meas.fo.61.co.j.
Dum ſuperbit impius incenditur pauper: comprehendūtur in cōſilijs quibus co gitant.fo.24.co.iij.
Dū diſcernit celeſtis reges ſuper eam deal babantur in ſelmon:mōs dei mōs pin guis.fo.581.co.
Dum confringuntur oſſa mea:exprobraue rūt mihi q̄ tribulant me inimici mei. folio.102.columna.ij.
Dū dicunt mihi ꝑ ſingulos dies vbi ē de us quare triſtis es aīa mea:⁊ quare cō turbas me.fo.eo.co.ij.
Dux itineris fuiſti in ꝯſpectu eius ⁊ plātaſti radices eius:⁊ īpleuit terrā.fo.200.co.ij.
Ecce oculi dn̄i ſuꝑ metuētes eum et in eis qui ſperant ſuper miſericordia eius.fo.75.co.ij.
Ecce ē deus adiuuat me:⁊ dn̄s ſuſceptor ē anime mee.fo.127. columna.j.
Ecce ſic benedicetur homo qui timet dn̄m. fo.328.co.ij.
Ecce ſicut oculi ſeruorū:in manibus dn̄orū ſuorū.fo.322.co.iiij.
Ecce loquentur in ore ſuo:⁊ gladius in labijs eorum: quoniam quis audiuit. fo.138.columna.ij.
Ecce parturit iniuſticiā cōcepit dolorem:⁊ peperit iniquitatem.fo.19.co.ij.
Ecce non dormitabit neqꝫ dormiet.qui cu ſtodit iſrael.fo.320.co.iij.
Ecce ipſi peccatores ⁊ abūdātes in ſeculo obtinuerūt diuitias.fo.175.co.iij.
Ecce elongaui fugiens:⁊ manſi in ſolitudi ne.folio.129.co.j.
Ecce dabit voci ſue vocē virtutis date glo riam deo ſuper iſrael:magnificētia eius: et virtus eius in nubibus.folio.160. columna.iiij.
Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum: et in pcīs concepit me mr̄ mea. fo.122.columna.j.
Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocūdū:habitare fratres in vnum.fo.334.co.iij.
Ecce nūc benedicite dn̄o:omnes ſerui do mini.fo.335.co.ij.
Ecce audiuimus eam in effrata:inuenimus eam in campis ſylue.fo.332.co.iij.
Ecce domine tu cognouiſti omnia nouiſ ſima et antiqua:tu formaſti me ⁊ poſui ſti ſuper me manum tuam. folio.345. columna.iiij.
Ecce concupiui mandata tua:in equitate tua viuifica me.fo.300.co.iij.
Ecce alienigene et tyrus et populus ethio pum:hi fuerunt illic.fo.214.co.iij.
Ecce menſurabiles poſuiſti dies meos: et ſubſtantia mea tanq̄ nihilum ante te. folio.93.columna.j.
Ecce enim veritatem dilexiſti:incerta ⁊ oc culta ſapientie tue manifeſtaſti mihi. fo.122.co.ij.
Edēt pauperes ⁊ ſaturabūtur:et laudabūt dn̄m qui requirūt eum:viuēt corda eorum in ſeculū ſeculi.fo.51.co.iij.
Edidit terra eorum ranas:in penetrali bus regum ipſorum.folio.262.colum na.ij.
Edificās hieruſalē dominus:diſperſiones iſraelis congregabit.folio.363.colum na.iiij.
Educ de cuſtodia animā meā ad confiten dum nomini tuo:me expectant iuſti donec retribuas mihi.folio.354.colum na.ij.
Educes d̄ tribulatione animam meā:⁊ in miſericordia tua diſpdes omnes inimi cos meos.fo.356.co.iij.
Educes me de laqueo hoc quē abſcōderūt

mihi: qm̄ tu es ꝓtector me⁹.fo.68.co.iij.
Educens nubes ab extremo terre: fulgura in pluuiam fecit.fo.337.co.j.
Effabunt̄ ⁊ loquent̄ iniq̄tatē: loquent̄ oēs qui operant̄ iniuſtitiā.fo.235.co.j.
Effundo in cōſpectu eius orationē meam: et tribulationē meam ante ipſum ꝓnū cio.fo.353.co.ij.
Effunde frameam ⁊ cōclude aduerſus nos qui ꝑſequūtur me: dic anime mee ſalus tua ego ſum.fo.79.co.j.
Effunde ſuper eos iram tuam: et furor ire tue cōprehendat eos.fo.165.co.j.
Effunde iram tuā in gētes que te nō noue rūt: ⁊ i regna q̄ nomē tuū nō inuocaue runt.fo.197.co.iij.
Effuderūt ſanguinē eorū tanq̄ aquā in cir cuitu hieruſalē: ⁊ nō erat q̄ ſepeliret.fo. 197.columna.ij.
Effuſa eſt contētio ſup principes: ⁊ errare fecit eos in inuio ⁊ nō in via.folio.273. columna.iiij.
Ego dormiui ⁊ ſoporatus ſum et exurrexi: q2 dn̄s ſuſcepit me.fo.11.co.ij.
Ego ſum pauper et dolēs: ſalus tua deus ſuſcepit me.fo.165.col.ij.
Ego aūt cōſtitutus ſum rex ab eo ſup ſyon montē ſanctū ei⁹: predicās p̄ceptū ei⁹. folio.9.columna.ij.
Ego aūt cū mihi moleſti eſſent: īduebar ci licio.fol.80.co.j.
Ego aūt tāq̄ ſurd⁹ nō audiebā: ⁊ ſicut mu tus nō aperiēs os ſuū.fo.90.co.iij.
Ego vero egenus et pauper ſum: de⁹ adiu na me.fo.167.co.iij.
Ego autē ſemper ſperabo: et adijciā ſuper omnē laudē tuā.fo.169.co.iij.
Ego aūt ānūciabo in ſeculū: cātabo deo ia cob.fol.182.co.ij.
Ego aūt in dn̄o ſperaui: exultabo ⁊ letabor in miſericordia tua.fo.69.co.j.
Ego autem ad deū clamaui: ⁊ dn̄s ſaluauit me.fo.130.co.ij.
Ego aūt dixi in exceſſu mētis mee: ꝓiect⁹ ſum a facie oculoꝝ tuoꝝ.fo.70.co.iij.
Ego aūt mendic⁹ ſum ⁊ paup: dn̄s ſolicit⁹ eſt mei.fo.97.columna.ij.
Ego aūt ſum vermis et nō hō: opprobriū hominū ⁊ abiectio plebis.fo.49.co.iij.
Ego aūt i innocētia mea igreſſus ſum: re dime me ⁊ miſerere mei.fo.60.co.j.
Ego autem in te ſperaui domine: dixi de⁹ me⁹ es tu: i manib⁹ tuis ſortes mee.fo. 69.co.iij.
Ego autē dixi in abundātia mea: nō moue bor in eternū.fo.66.co.iij.
Ego autem cantabo fortitudinem tuam: et exaltabo mane miam tuam.fo.129. columna.ij.
Ego clamaui qm̄ exaudiſti me deus: incli na aurem tuam mihi ⁊ exaudi verba mea.fo.36.columna.j.
Ego aūt i iuſtitia apparebo ꝯſpectui tuo: ſatiabor cū apparuerit gloria tua.folio. 37.columna.j.
Ego dixi i exceſſu meo: om̄is homo mēdax. fo.290.co.iij.
Ego dixi dij eſtis: et filij excelſi oēs.folio. 204.columna.j.
Ego em̄ ſū dn̄s de⁹ tu⁹ qui eduxi te d̄ ter ra egypti: dilata os tuū ⁊ implebo illd̄. folio.203.columna.ij.
Ego aūt ſicut oliua fructifera in domo dei ſperaui i mia dei in eternū: ⁊ i ſeculū ſe culi.fo.125.colum.j.
Ego vero orationē meā ad te dn̄e: tēp⁹ bn̄ placiti deus.fo.163.co.ij.
Ego dixi dn̄e miſerere mei: ſana aiam meā quia peccaui tibi.fo.98.co.ij.
Egrediebat̄ foras: et loquebat̄ i idipſum. fo.98.co.ij.
Elegi abiectus eſſe i domo dei mei: magis q̄ habitare i tabernaculis peccatorū.fo lio.209.co.iij.
Elegit nobis hereditatem ſuam: ſpeciem iacob quem dilexit.folio.112.colūna.iij.
Eleuauerunt flumina fluctus ſuos: a voci bus aquarum multarum. folio. 232. columna.j.
Eleuauerunt flumina domine: eleuauerūt flumina vocem ſuam.folio eodem.colū na.j.
Elōgaſti a me amicū ⁊ proximum: ⁊ notos meos a miſeria.fo.217.co.iij.
Eloquiū dn̄i inflāmauit eū: miſit rex ⁊ ſo luit eū: princeps populorū et dimiſit eū

fo.261.columna.ij.

Eloquia dñi eloquia caſta:argẽtum igne examinatũ:probatũ terre purgatũ ſeptuplũ.fo.29.columna.j.

Emittet verbũ ſuũ et liquefaciet ea:flabit ſpiritus eius et fluent aque.folio.366.columna.iij.

Emitte manũ tuã de alto eripe me et libera me de aquis multis:⁊ de manu filiorum alienorũ.fo.358.colũ.j.

Emitte ſpiritũ tuũ ⁊ creabũtur:et renouabis faciẽ terre.fo.258.columna.ij.

Emitte lucem tuam ⁊ veritatem tuã:ipſa me deduxerunt ⁊ adduxerunt in montem ſanctum tuum et in tabernacula tua.fo.107.col.j.

Emiſit ſigna ⁊ prodigia in medio tui egypte:in pharaonem et in omnes ſeruos eius.folio.337.columna.j.

Equitas teſtimonia tua in eternũ:intellectum da mihi ⁊ viuã.fo.314.colum.j.

Eripe me dñe ab hoĩe malo:a viro iniquo eripe me.fo.349.col.j.

Eripe me de manu inimicoꝝ meoꝝ:et pſequẽtibus me.fo.69.col.iiij.

Eripe me de inimicis meis deus meus:et ab inſurgentibus in me libera me.folio.137.co.ij.

Eripe me de inimicis meis domine ad te confugi:doce me facere voluntatẽ tuã quia deus meus es tu.fol.356.colũ.iij.

Eripe me de operãtibus iniquitatẽ:⁊ de viris ſanguinũ ſalua me.fo.137.co.iij.

Eripe me de luto vt nõ infigar:libera me ab his q̃ oderũt me ⁊ de ꝓfundis aquarum.fo.163.col.iij.

Eripite pauperem ⁊ egenũ:de manu peccatoris liberate.fol.204.col.iiij.

Eripies me de contradictionibus populi: conſtitues me in caput gentium.folio.42.columna.iij.

Eripies inopem de manu fortiorum eius: egenũ ⁊ pauperem a diripientibus eũ.fo.79.col.iiij.

Eripuit me de inimicis meis fortiſſimis ⁊ ab his q̃ oderũt me:q̃ñ confortati ſunt ſuper me.fo.39.colum.iij.

Erit firmamentũ in terra in ſummis mõtium:ſup extolletur ſuper libanum fructꝰ eiꝰ:⁊ florebũt de ciuitate ſicut fenũ terre.fo.173.col.iij.

Erraui ſicut ouis que periit:quere ſeruũ tuũ dñe quia mãdata tua nõ ſum oblitus.fo.318.col.ij.

Errauerũt in ſolitudine in inaquoſo:viã ciuitatis habitaculi non inuenerunt.folio.270.colum.j.

Erubeſcãt et cõturbẽtur vehementer oẽs inimici mei:conuertãtur et erubeſcant valde velociter.fo.17.co.j.

Erubeſcant impij ⁊ deducãtur in infernũ: muta ſiãt labia doloſa.fo.70.colum.j.

Erubeſcãt et cõturbẽtur in ſeculũ ſeculi:⁊ cõfundãtur ⁊ pereãt.fo.207.co.iiij.

Erubeſcãt ⁊ reuereãtur ſimul:qui gratulãtur malis noſtris.fo.81.col.iij.

Eructauit cor meum verbum bonum:dico ego opera mea regi.folio.107.colũna.ij.

Eructabunt labia mea hymnũ:cũ docueris me iuſtificationes tuas.folio.317.columna.iiij.

Erue a framea deus aĩam meã:et de manu canis vnicam meam.folio.51.columna.j.

Eſtimatus ſum cum deſcendentibus in lacum:factus ſum ſicut homo ſine adiutorio inter mortuos liber.folio.215.columna.iiij.

Eſto mihi in deum protectorem:et in domum refugij vt ſaluum me facias.folio.68.columna.ij.

Eſto mihi in deum protectorem et in locũ munitum:vt ſaluum me facias.folio.168.colum.ij.

Eſurientes et ſitientes:animas eorum in ipſis defecit.folio.270.columna.j.

Et ambulabam in altitudine:quia mandata tua exquiſiui.folio.301.col.iij.

Et anima mea turbata eſt valde:ſed tu domine vſq̃quo.folio.16.col.j.

Et anima mea illi viuet:et ſemen meum ſeruiet ipſi.fo.52.col.iij.

Et ab inſurgentibus in me exaltabis me: a viro iniquo eripies me.folio.43.colũna.j.

Et aſcẽdit ſup cherubin ⁊ volauit: volauit ſuper pẽnas ventorũ.fo.58. col.iiij.
Et aduerſum me letati ſunt ⁊ cõuenerũt. cõgregata ſunt ſup me flagella ⁊ ignoraui.fo.80.col.iij.
Et abſtulit ſicut oues populum ſuum: et perduxit eos tanq̄ gregẽ in deſerto. fo.194.columna.ij.
Et auerterũt ſe ⁊ nõ ſeruauerũt pactum: quẽadmodũ patres eorũ cõuerſi ſunt i arcũ prauum.fo.194.colum.iiij.
Et abundauit vt auerteret iram ſuam: et non accendit omnem iram ſuam. fo. 192.columna.iij.
Et adiuuabit eos dominus et liberabit eos: ⁊ eruet eos a pctõrib⁹ et ſaluabit eos: q: ſperauerũt in eo.fo.89.col.j.
Et apparuerunt fontes aquarũ: ⁊ reuelata ſunt fundamenta orbis terrarum. fo.59.columna.ij.
Et adorabunt eũ oẽs reges: oẽs gẽtes ſeruient ei.folio.173.columna.j.
Et annũciabunt celi iuſtitiã eius: qm̃ deus iudex eſt.fo.119.columna.j.
Et adhuc puſillum ⁊ non erit peccator: et queres locum eius et non inuenies. fo.85.columna.ij.
Et adorabunt in conſpectu eius: vniuerſe familie gentium.fo.52.col.j.
Et appoſuerũt adhuc peccare ei: in irã excitauerunt excelſum in inaquoſo.folio. 190.columna.j.
Et auxit populũ ſuum vehementer: et firmauit eum ſuper inimicos eius.folio. 261.columna.iiij.
Et adiuuit pauperẽ de inopia: et poſuit ſicut oues familias.fo.274.col.j.
Et benedictũ nomẽ maieſtatis ei⁹ in eternum: et replebit maieſtate eius oĩs terra fiat fiat.fol.174.col.j.
Et benedicentur in ipſo omnes tribus terre: omnes gentes magnificabũt eum. fol.eodem.columna.j.
Et bñdixit eis ⁊ multiplicati ſunt nimis ⁊ iumenta eorum non minorauit.folio. 273.columna.iiij.
Et cãtẽt in vijs dñi: qm̃ magna eſt gloria domini.fo.344.col.iij.
Et ceciderũt in medio caſtrorũ eorũ: circa tabernacula eorũ.fo.191.colum.ij.
Et cibauit eos ex adipe frumẽti: et de petra melle ſaturauit eos.fo.204.colũ.j.
Et clamauerunt ad dñm cũ tribularẽtur: ⁊ de neceſſitatibus eorum eripuit eos. fo.270.colum.ij.
Et clamauerunt ad dominũ cum tribularentur et de neceſſitatibus eorum liberauit eos.folio.271.columna.iij.
Et clamauerunt ad dominum cum tribularẽtur: ⁊ de neceſſitatibus eorum liberauit eos.folio.271.colum.j.
Et clamauerunt ad dñm cũ tribularentur et de neceſſitatibus eorum eduxit eos. folio.272.columna.iij.
Et cognoſcãt quia nomen tibi dominus: tu ſolus altiſſimus in omni terra.folio.207.col.iiij.
Et collocauit illic eſurientes: et conſtituerunt ciuitatẽ habitatiõis.fo.273. columna.iiij.
Et comedit omne fenum in terra eorum: et comedit omnem fructum terre eor. folio.262.columna.iiij.
Et comminuam eos vt puluerem ante faciem venti.vt lutum platearum delebo eos.folio. 42.columna.iij.
Et cõminuet eos tanq̄ vitulum libani: ⁊ dilectus quẽadmoduz filius vnicornuũ. folio.65.columna.iij.
Et cõmixti ſunt inter gentes: ⁊ didicerũt opera eorum ⁊ ſeruierunt ſculptilibus eorum.et factus eſt illis in ſcandalum. fo.267.columna.iiij.
Et concidam a facie ipſius inimicos eius: ⁊ odientes eum in fugam conuertam. fo.220.columna.iij.
Et concluſit in gladio populũ ſuum: et hereditatem ſuã ſpreuit.fo.195.col.ij.
Et concupiſcet rex decorem tuũ quoniam ipſe eſt dominus deus tu⁹: ⁊ adorabũt eum.fo.109.columna.ij.
Et concupierunt concupiſcentiam in deſerto: ⁊ tentauerunt deum in inaquoſo.fo.266.co[lu]mna.j.
Et cõuertit in ſanguinem flumina eorum et ymbres eorum ne biberent. folio.

193.columna.iij.
Et conuerſi ſunt ⁊ tētauerūt deū:⁊ ſanctū iſrael exacerbauerūt.fo.192.colum.iiij.
Et crediderūt verbis eius:⁊ laudauerunt laudem eius.fo.265.col.iiij.
Et cum electo electus eris:⁊ cum peruerſo peruerteris.fo.40.columna.iij.
Et cuſtodia in nocte.que pro nihilo habentur eorum anni erunt.fo.224.colū.iij.
Et cuſtodiā legem tuā ſemper in ſeculū:⁊ in ſeculum ſeculi.fo.301.col.iij.
Et dedit illis regiones gētiū:⁊ labores populorū poſſederūt.fo.265.col.iiij.
Et dedit terrā eorū hereditatē:hereditatē iſrael populo ſuo.fol.337.co.ij.
Et dedit eos in miās:in cōſpectu oīz qui ceperant eos.fo.268.colum.iiij.
Et dedit eis petitionē ipſorū:⁊ miſit ſaturitatem in aīam eorū.fo.266.colum.j.
Et dedit erugini fructus eorū:et labores eorū locuſte.fol.193.colum.iij.
Et dedit terrā eorū hereditatem:quoniam. folio.340.col.iiij.
Et dediſti mihi protectionē ſalutis tue:⁊ dextera tua ſuſcepit me.fo.41.colū.iij.
Et dederūt in eſcam meā fel:⁊ in ſiti mea potauerūt me aceto.fo.164.col.iij.
Et deduxit eos in nube diei:⁊ tota nocte in illuminatiōe ignis.fo.189.colū.iij.
Et deduxit eos in ſpe ⁊ nō timuerūt:⁊ inimicos eorū operuit mare.fo.194.co.ij.
Et deduxit eos in viā rectā vt irent in ciuitatem habitationis.fo.270.colū.ij.
Et de execratione et mēdacio annūciabūtur in cōſummatione:in ira cōſummationis ⁊ nō erunt.fo.139.colum.j.
Et defecerūt in vanitate dies eorū:⁊ anni eorū cū feſtinatione.fo.182.columna.j.
Et deſpexit ocul⁹ meus inimicos meos:et inſurgentibus in me malignātibus audiet auris mea.fo.230.col.iij.
Et dicet hō ſi vtiqz ē fruct⁹ iuſto:vtiqz eſt de⁹ iudicās eos in terra.fo.137.colū.j.
Et dilatauerūt ſup me os ſuū dixerūt euge euge viderunt oculi noſtri.folio.81. columna.j.
Et dilexit maledictionē ⁊ veniet ei:⁊ noluit benedictionē ⁊ elongabitur ab eo. folio.277.columna.iij.
Et dilexerūt in ore ſuo:⁊ lingua ſua mētiti ſunt ei.fo.182.col.ij.
Et dimiſit eos ſcđʒ deſideria cordis eorum: ibunt in adinuētionibus ſuis.fo.203. columna.ij.
Et diſciplina tua correxit me in ſinē:⁊ diſciplina tua ipa me docebit.folio.41. columna.iiij.
Et diſtinxit ī labijs ſuis:non diſperdiderunt gentes quas dixit dominus deillis.folio.267.col.iiij.
Et dixi quis dabit mihi pennas ſicut columbe:et volabo et requieſcam.folio.128.columna.iiij.
Et dixi ergo ſine cauſa iuſtificaui cor meū: et laui inter innocentes manus meas. folio.175.colum.iiij.
Et dixi nūc cepi:hec mutatio dextre excelſi folio.186.columna.ij.
Et dixi forſitan tenebre cōculcabunt me: ⁊ nox illuminatio mea ī delicijs meis. folio.346.columna.iij.
Et dixit vt diſperderet eos.ſi non moyſes electus eius ſtetiſſet in cōfractiōe in cōſpectu eius.fo.266.col.iiij.
Et dixerunt quomō ſcit deus:et ſi eſt ſciētia in excelſo.fo.175.col.iiij.
Et dixerunt non videbit dominus:nec intelliget deus iacob.folio.233.col.ij.
Et dominabitur a mari vſqz ad mare et a flumine vſqz ad terminos orbis terrarum .fo.172.colum.iij.
Et dominabuntur eorū iuſti in matutino: et auxilium eorum veteraſcet in inferno a gloria eorum.fo.117.colum.ij.
Et edificabo in gñatione ⁊ generationem ſedem tuam.fo.218.col.iij.
Et edificauit ſicut vnicorniū ſanctificium ſuum in terra.quā fundauit in ſecula. folio.196.columna.ij.
Et educet quaſi lumen iuſtitiam tuam et iudicium tuum tanq̄ meridiem::ſubditus eſto domino et ora eum.fo.84.columna.iiij.
Et eduxit populum ſuum in exultatione ⁊ electos ſuos in letitia.fo.263.col.iiij.
Et eduxit eos de tenebris ⁊ vmbra mor-

tis:⁊ vincula eorū dirupit.fol.271.colũna.ſ.
Et eduxit iſrael per medium eius:quoniā.folio.340.colum.iij.
Et eduxit aquam de petra:⁊ eduxit tanq̄ flumina aquas.fo.189.col.iiij.
Et eduxit me in latitudinem: ſaluum me fecit qm̄ voluit me.fo.39.colũna.iiij.
Et eduxit eos cū argento ⁊ auro:⁊ nō erat in tribub⁹ eoꝝ infirm⁹.fo.265.colum.ſ.
Et ero imaculatus cū eo:⁊ obſeruabo me ab iniquitate mea.fo.40.col.ij.
Et erit tanq̄ lignū quod plātatū eſt ſecus decurſus aquaꝝ:quod fructū ſuuꝫ dabit in tempore ſuo.fo.7.columna.iij.
Et erunt vt cōplaceant eloquia oris mei: ⁊ meditatio cordis mei in cōſpectu tuo ſemper.folio.45.columna.ij.
Et erue me de manu filiorū alienorū quorū os locutū eſt vanitatē:et dextera eorum dextera iniquitatis.fo.358.colū.ij.
Et effuderūt ſanguinē innocentē:ſanguinem filioꝝ ſuorū et filiarū ſuarū quas ſacrificauerunt ſculptilibus chanaam.folio.268.col.ſ.
Et ego ad te dn̄e clamaui:et mane oratio mea preueniet te.fo.217.col.ſ.
Et ego primogenitū ponā illum:excelſum pre regibus terre.fo.221.col.ſ.
Et ego factus ſum opprobrium illis:viderunt me ⁊ mouerunt capita ſua.folio.278.columna.iiij.
Et eiecit a facie eorum gentes et ſorte diuiſit eis terram:in funiculo diſtributionis.194.columna.iiij.
Et elegit dauid ſeruum ſuum ⁊ ſuſtulit eū de gregibus ouium:depoſt fetātes accepit eum.196.col.iij.
Et eleuauit manū ſuā ſup eos:vt proſterneret eos in deſerto.267.col.ij.
Et exaltent eum in eccleſia plebis:⁊ in cathedra ſenioꝝ laudent eum.273.colūna.ſ.
Et exaltabitur ſicut vnicornis cornu meū: et ſenectus mea in miſericordia vberi.230.col.iiij.
Et exarſit ignis in ſynagoga eorum:flāma combuſſit peccatores.266.col.iij.
Et exaudiuit de templo ſancto ſuo vocem meā:et clamor meus in conſpectu eius introiuit in aures eius.38.col.ij.
Et exaudiuit preces meas:et eduxit me de lacu miſerie ⁊ de luto fecis.94.col.iiij.
Et excitatus eſt tanq̄ dormiens dn̄s:tam q̄ potēs crapulatus a vino.195.col.iiij.
Et excuſſit pharaoneꝫ ⁊ virtutem eius in mari rubro:quoniam.340.co.iij.
Et exultauerūt filie iude:propter iudicia tua domine.240.colū.ij.
Et factus ſum ſicut homo non audiens:et non habens in ore ſuo redargutiones.91.columna.ſ.
Et factus eſt mihi dominus in refugium: et deus meus in adiutorium ſpei mee.235.columna.ij.
Et factus eſt in pace locus ei⁹:et habitatio eius in ſyon.183.col.ſ.
Et factus eſt dominus refugiuꝫ pauperi: adiutor in opportunitate ī tribulatiōe.23.columna.ſ.
Et fecerunt vitulum in oreb:et adorauerunt ſculptile.fo.266.col.iij.
Et filij eoruꝫ vſqꝫ in ſeculum:ſedebūt ſuper ſedem tuam.333.col.iij.
Et filie tyri in muneribus vultum tuum deprecabuntur omnes diuites plebis.109.columna.ij.
Et folium eius non defluet:et omnia que cunqꝫ faciet proſperabuntur.7.columna.iiij.
Et fui flagellatus tota die: et caſtigatio mea in matutinis.176.columna.ſ.
Et funes extenderunt in laqueum:iuxta iter ſcandalum poſuerūt mihi.349.columna.iiij.
Et gloriati ſunt qui oderunt te:in medio ſolennitatis tue.178.col.iij.
Et gloriabuntur in te omnes qui diligūt nomen tuum:quoniam tu benedices iuſto.15.colum.ij.
Et habitare fecit in tabernaculis eoꝝ:tribus iſrael.194.col.iij.
Et homo cū in honore eſſe non intellexit: cōparat⁹ eſt iumentis inſipientibus:⁊ ſimilis factus eſt illis.117.col.ſ.
Et humiliatū eſt in laboribus cor eorū:et

Et humiliatum eſt in laboribus cor eorum: et infirmati ſunt nec fuit qui adiuua/ret.fo.270.col.ij.
Et immiſit in os meum canticum nouum: carmen deo noſtro.95.col.j.
Et immolauerūt filios ſuos et filias ſuas demonijs.268.co.j.
Et inclinauit ex hoc in hoc:veruntamen fex eius non eſt exinanita:bibant oēs peccatores terre.182.col.ij.
Et increpuit mare rubrum et exciccatum eſt:et deduxit eos in abyſſis ſicut in deſerto.265.col.iij.
Et induit maledictionem ſicut veſtimen/tum et intrauit ſicut aqua interiora eius:et ſicut oleū in oſſibus eius.277.columna.iiij.
Et induxit eos in montem ſanctificatio/nis ſue:montem quem acquiſiuit dexte ra eius.194.col.ij.
Et in eo parauit vaſa mortis:ſagittas ſuas ardentibus effecit.19.col.j.
Et habitabunt ibi:⁊ hereditate acqui/rent eam.166.col.ij.
Et initiati ſunt beelphegor:et comederūt ſacrificia mortuorum.267.col.ij.
Et inimicos meos dediſti mihi dorſum:et odientes me diſperdidiſti.42.colum/na.ij.
Et intonuit de celo dominus:⁊ altiſſimus dedit vocem ſuam grando ⁊ carbones ignis.39.col.j.
Et intrauit iſrael in egyptum:et iacob ac/cola fuit in terra cham.261.col.iij.
Et introibo ad altare dei:ad deum qui letificat iuuentutem meam.103.colum na.ij.
Et interfecta eſt terra in ſanguinibus et contaminata eſt in operibus eorum:et fornicati ſunt in adinuentionibus ſuis.268.col.ij.
Et in velamento alarum tuarum exulta/bo adheſit anima mea poſt te me ſuſce/pit dextera tua.147.col.ij.
Et in vmbra alarum tuarum ſperabo:do/nec tranſeat iniquitas.153.col.iij.
Et inuoca me in die tribulationis:eruam te et honorificabis me.120.col.j.
Et ipſe redimet iſrael:ex omnibus iniqui tatibus eius.330.col.iij.
Et iratus eſt furore dominus in populum ſuum:⁊ abhominatus eſt hereditatem ſuam.268.col.ij.
Et irritauerunt eum in adinuentionibus ſuis:et multiplicata eſt in eis ruina.267.col.ij.
Et irritauerunt aſcendentes in mare:ma/re rubrum.265.col.iij.
Et irritauerunt moyſen in caſtris:aaron ſanctum domini.266.col.ij.
Et irritauerunt eum ad aquas contradi/ctionis:et vexatus eſt moyſes propter eos quia exacerbauerunt ſpiritum ei⁹.267.col.iij.
Et iſti non cognouerunt vias meas vt iu/raui in ira mea:ſi introibunt in requiē meam.237.col.j.
Et iuſti epulentur et exultent in conſpe/ctu dei:et delectentur in letitia.folio.156.columna.ij.
Et iuſtitia illius in filios filiorum:his quí ſeruant teſtamentum eius.folio.252.columna.iij.
Et letati ſunt quia ſiluerunt:et eduxit eos in portum voluntatis eorum.folio.272.columna.iiij.
Et letētur omnes qui ſperant in te:in eter num exultabūt ⁊ habitabūt i eis.15.c.j.
Et leuaui manus meas ad mandata tua que dilexi:⁊ exercebor in iuſtificationi/bus tuis.301.col.iiij.
Et lingua mea meditabit iuſtitiā tuā:tota die laudem tuam.82.col.j.
Et loquebar in teſtimonijs tuis in ꝯſpectu regū:⁊ nō ꝯfundebar.301.col.iij.
Et locutum eſt os meum:in tribulatione mea.153.col.iij.
Et male locuti ſunt de deo:et dixerunt nū quid poterit deus parare mēſam in deſerto.190.col.ij.
Et mandauit nubibus deſuper:et ianuas celi aperuit.190.col.j.
Et manducauerūt ⁊ ſaturati ſunt nimis:⁊ deſiderium eorum attulit eis:non ſunt fraudati a deſiderio ſuo.191.col.ij.
Et meditabar in mandatis tuis:q̄ dilexi

fo.501.col.iiij.

Et meditabor in omnibus operibus tuis: ꝛ in adinuentionibus tuis exercebor. fo.186 col.iij.

Et meditatus ſum nocte cum corde meo ꝛ exercitabar: ꝛ ſcopebam ſpiritum meū. fo.185.col.iiij.

Et memor fuit teſtamēti ſui: et penituit eū ſm multitudinem miſericordie ſue.folio.268.col.iiij.

Et memores ſunt mandatorum ipſius: ad faciendum ea.fo.252.col.iij.

Et miſericordia tua ſubſequetur me: omnibus diebus vite mee.fo.53.col.iiij.

Et miſit ſagittas ſuas et diſſipauit eos: fulgura multiplicauit et conturbauit eos.folio.39.col.j.

Et mutauerunt gloriam ſuam: in ſimilitudinem vituli comedentis fenum.folio. 266.col.iij.

Et ne auferas de ore meo verbum veritatis vſqꝫquaqꝫ: quia in iudicijs tuis ſuperſperaui.fo.301.col.ij.

Et ne auertas faciem tuam a puero tuo: quoniam tribulor velociter exaudi me. fo.164.col.iiij.

Et non audiuit populus meus vocē meā: ꝛ iſrael non intēdit mihi.fo.203.col.iij.

Et non defecit de plateis eius: vſura et dolus.fo.129.col.iij.

Et non diſcedimus a te viuificabis nos: et nomen tuum inuocabimus.folio.201. columna.iij.

Et non dixerunt qui preteribant benedictio domini ſuper vos: benediximus vobis in nomine domini.fo.329.col.iij.

Et non intres in iudicium cum ſeruo tuo: quia non iuſtificabitur in cōſpectu tuo omnis viuens.fo.355.col.j.

Et non receſſit retro cor noſtrum: et declinaſti ſemitas noſtras a via tua.folio. 106.columna.ij.

Et nos populus paſcue eius: et oues manus eius.fo.236.col.iij.

Et nunc que eſt expectatio mea nonne dominus: et ſubſtantia mea apud te eſt. folio.93.col.iij.

Et nunc reges intelligite: erudimini qui iudicatis terram.fo.9.col.iiij.

Et numerum dierum meorum quis eſt: vt ſciam quid deſit mihi.fo.93.col.j.

Et obliti ſunt benefactorum eius: et mirabilium eius que oſtendit eis.fo.189. columna.ij.

Et occidit in grandine vineas eorum: et moros eorum in pruina.fo.193.col.iij.

Et occidit reges fortes: quoniam.fo.340. columna.iij.

Et occidit pingues eorum: et electos iſrael impediuit.fo.181.col.iiij.

Et occurſus eius vſqꝫ ad ſummū eius: nec eſt qui ſe abſcondat a calore eius.folio. 44.col.ij.

Et og regem baſan: qm̄.folio.340.col.iiij.

Et omnes vias meas preuidiſti: quia non eſt ſermo in lingua mea.fo.345.col.iiij.

Et omnia cornua peccatorum confringam: et exaltabuntur cornua iuſti.folio.182. columna.iij.

Et operui in ieiunio animam meam: et factum eſt in opprobrium mihi.folio.162. columna.iij.

Et operuit aqua tribulantes eos: vnus ex eis non remanſit.fo.265.col.iiij.

Et pauci facti ſunt: et vexati ſunt a tribulatione malorum et dolore.folio.273. columna.iiij.

Et pauit eos in innocentia cordis ſui: et in intellectibus manuum ſuarum deduxit eos.fo.196.col.iij.

Et percuſſit inimicos ſuos in poſteriora: opprobrium ſempiternum dedit illis. folio.159.col.iiij.

Et percuſſit omne primogenitum in terra eorum: primitias omnis laboris eorum: fo.263.col.j.

Et percuſſit omne primogenitū in terra egypti: primitias oīs laboris eoꝝ in tabernaculis cham.fo.194.col.j.

Et percuſſit vineas eorum ꝛ ficulneas eorum: et contriuit lignum finium eorum. fo.262.col.iij.

Et perdes omnes qui tribulant animam meam: quoniam ego ſeruus tuus ſum. fo.356.col.iiij.

Et pfice eā quā plātauit dextera tua: ꝛ ſu

per filium hominis quem confirmaſti tibi.fo.201.col.j.
Et permanebit cum ſole et ante lunam:in generatione et generationem.fo.172. columna.j.
Et perſecutus eſt hominem inopem et mẽdicum:et compunctum corde mortificare.fo.277.col.iij.
Et pertranſierunt de gente in gentem:et de regno ad populum alterum.folio. 260.col.iiij.
Et placebit deo ſuper vitulum nouellum: cornua producentem et vngulas.folio. 165.col.iiij.
Et pluit ſuper eos ſicut puluerem carnes: et ſicut arenam maris volatilia pennata.fo.191.col.ij.
Et pluit illis manna ad manducandum: et panem celi dedit eis.folio.190.columna.iiij.
Et ponam in mari manum eius:et in fluminibus dexteram eius.folio.220.columna.iiij.
Et ponam in ſeculum ſeculi ſemen eius:et thronum eius ſicut dies celi.folio.221. columna.ij.
Et poſui veſtimentum meum cilicium:et factus ſum illis in parabolã.folio.163. columna.j.
Et poſuit tenebras latibulum ſuum in circuitu eius tabernaculum eius:tenebroſa aqua in nubibus aeris.folio.38.columna.iiij.
Et poſuerunt aduerſum me mala pro bonis:et odium pro dilectione mea.folio. 276.col.iij.
Et precium redemptionis anime ſue:et laborabit in eternum et viuet adhuc in finem.folio.116.col.iij.
Et precinxiſti me virtute ad bellum:et ſupplantaſti inſurgentes in me ſubt9 me. fo.42.columna j.
Et propter hanc in altum regredere:dominus iudicat populos.folio.18.col.ij.
Et qui abduxerunt nos:hymnum cantate nobis de canticis ſyon.folio.341.columna.iiij.
Et qui inquirebant mala mihi locuti ſunt vanitates: et dolos tota die meditabantur.folio.90.columna.iiij.
Et qui iuxta me erant de longe ſteterũt: et vim faciebant qui querebant animam meam.folio.90.col.iiij.
Et recordatus eſt quia caro ſunt:ſpiritus vadens et non rediens.folio.192.columna.iiij.
Et redde vicinis noſtris ſeptuplũ in ſinu eorum:improperium ipſorum quod exprobrauerunt tibi domine.folio.198.columna.iiij.
Et redemit nos ab inimicis noſtris:quoniam.folio.341.col.j.
Et reddet illis iniquitatem ipſorum:et in malitia eorum diſperdet eos:diſperdet illos dominus deus noſter.folio.255. columna.ij.
Et refloruit caro mea:et ex voluntate mea confitebor ei.folio.64.columna.ij.
Et relinquent alienis diuitias ſuas:ꝛ ſepulchra eorum domus illorum in eternum.folio.116.1.col.iiij.
Et rememorati ſunt quia deus adiutor eſt eorũ:deus excelſus redemptor eorũ eſt. folio.182.col.ij.
Et repulit tabernaculum ſylo tabernaculum ſuũ vbi habitauit in hominibus. folio.195.col.ij.
Et repulit tabernaculum ioſeph:et tribum effrem non elegit.folio.196.col.j.
Et reputatum eſt ei in iuſtitiam:in generatione ꝛ generationem vſq in ſempiternum.fo.267.col.iij.
Et requiem temporibus meis donec inueniam locum domino tabernaculũ deo iacob.fo.332.col.ij.
Et rñdebo exprobrantibus mihi verbũ: quia ſperaui in ſermonibus tuis.folio. 301.columna.ij.
Et retribuet mihi dominus ſecundum iuſtitiam meam.ꝛ ſecũdum puritatẽ manuum mearum in conſpectu oculorum eius.fo.40.col.ij.
Et retribuet mihi dominus ſecundum iuſtitiã meam:ꝛ ſecundum puritatẽ manuũ mearũ retribuet mihi.f.39.col.iiij.
Et ſacrificiẽt ſacrificiũ laudis:ꝛ annũciẽt

opa eius in exultatione.fo.271.col.iiij.
Et ſaluauit eos de manu odiẽtium:ꝛ rede mit eos de manu īimici.fo.265.col.iiij.
Et ſaluauit eos ꝓpter nomē ſuū:vt notā faceret potētiā ſuā.fo.265.col.iij.
Et ſc̄m multitudinē miſerationū tuarū :de le iniquitatem meā.fo.121.col.iij.
Et ſcient q2 deus dominabitur iacob:et fi nium terre.fo.159.col.ſ.
Et ſciant q2 manus tua hec:et tu dn̄e feci ſti eam.folio.278.col.iiiſ.
Et ſcitote qm̄ mirificauit dn̄s ſanctū ſuū: dominus exaudiet me cū clamauero ad eū.folio.12.col.iiij.
Et ſemen ſeruorum eius poſſidebit eā:et qui diligunt nomen eius habitabunt in ea.fo.66.col.iiſ.
Et ſeminauerunt agros et plantauerunt vineas:ꝛ fecerunt fructuꝫ natiuitatis. folio.275.col.iij.
Et ſi ingrediebaꝛ vt videret vana loqueba tur:cor eius congregabit iniquitatem ſibi.fo.98.col.iij.
Et ſi is qui oderat me ſuper me magna lo cutus fuiſſet:abſcondiſſem me forſitan ab eo.folio.129.col.iiſ.
Et ſicut opertorium mutabis eos et muta būtur:tu autem idē ipſe es ꝛ ān̄i tui nō deficient.folio.250.col.ſ.
Et ſit ſplendor dn̄i dei noſtri ſuper nos:et opera manuum noſtrarum dirige ſuper nos:et opus manuum noſtrarum diri ge.fo.226.col.ij.
Et ſperent in te qui nouerant nomen tuū: qm̄ nō dereliquiſti querētes te domine. foli.23.col.ij.
Et ſtatuit procellā eius in aurā:et ſiluerūt fluctus eius.fo.272.col.iij.
Et ſtatuit ſupra petram pedes meos:ꝛ di rexit greſſus meos.fo.95.col.ſ.
Et ſtatuit illud iacob in preceptū:et iſrael in teſtamentū eternum.fo.260.col.ij.
Et ſtetit phinees ꝛ placauit:ꝛ ceſſauit q̄ſ ſatio.fo.267.col.iij.
Et ſuper ſanctos ſuos:ꝛ in eos qui conuer tuntur ad cor.fo.211.col.ij.
Et ſuſcitauit teſtimonium in iacob:ꝛ legē poſuit in iſrael.fo.188.col.ij.
Et ſuſtinui qui ſimul contriſtaretur:ꝛ non fuit q̄ ↄſolareꝛ ꝛ nō iueni.fo.164.co.iij.
Et tabeſcere feciſti ſicut araneam animaꝫ eius:verūtamen vane ↄturbatur om̄is homo.folio.94.col.ſ.
Et tentauerūt ꝛ exacerbauerunt deū excel ſum:ꝛ teſtimonia eius nō cuſtodierūt. folio.194.col.iiiſ.
Et tētauerūt deū in cordibus ſuis:vt pete rēt eſcas aīabus ſuis.fo.190.col.ſ.
Et thronus eius ſicut ſol in cōſpectu meo: ꝛ ſicut luna perfecta in eternū:ꝛ teſtis in celo fidelis.fo.222.col.ſ.
Et timebūt gētes nomen tuum dn̄e:ꝛ oēs reges terre gloriā tuā.fo.248.col.ij.
Et tradidit in captiuitatē ꝟtutē eoꝝ:ꝛ pul chritudinē eoꝝ ī man⁹ īimici.f.195.c.ij.
Et tradidit grādini iumēta eoꝝ:ꝛ poſſeſſio nem eoꝝ igni.fo.195.col.iij.
Et tradidit eos ī man⁹ gētiū:ꝛ dn̄ati ſunt eoꝝ q̄ oderūt eos.fo.298.col.ij.
Et tranſiui ꝛ ecce nō erat:q̄ſiui ꝛ nō eſt in uentus locus eius.fo.88.col.iiſ.
Et tribulauerūt eos inimici eoꝝ:ꝛ hūiliati ſunt ſub manibus eorūꝫ:ſepe liberauit eos.folio.268.col.iiſ.
Et tu dn̄e dn̄e fac mecū ꝓpter nomen tuū: quia ſuauis eſt miſericordia tua.folio. 278.col.ſ.
Et tu dn̄e deridebis eos:ad nihilum dedu ces omnes gentes.fo.138.col.ij.
Et tu dn̄e deus meus miſerator ꝛ miſeri cors:patiens ꝛ multe miſericordie ꝛ ve rax.fo.213.col.iiiſ.
Et veniat ſup me miſericordia tua domi ne:ſalutare tuum ſecundum eloquium tuum.fo.301.col.ſ.
Et veritas mea ꝛ miſericordia mea cū ipo: ꝛ in nomine meo exaltabitur cornu ei⁹. folio.220.col.iiij.
Et ꝟtutē terribiliū tuorū dicēt:ꝛ magnitu dinē tuā narrabūt.fo.360.col.ſ.
Et vide ſi via iniquitatis in me eſt:ꝛ de duc me in via eterna.fo.348.col.iiij.
Et videas filios filioꝝ tuoꝝ:pacem ſuper iſrael.fo.328.col.iij.
Et vidit cum tribularentur:ꝛ audiuit ora tionem eorum.fo.268.col.iiiſ.

Et viuet ⁊ dabit ei de auro arabie:⁊ adorabunt de ipſo ſemper tota die benedicent ei.folio.173.columna.j.
Et vocauit famem ſuper terram:et omne firmamentum panis contriuit.fo.261.columna.j.
Et vſq; in ſenectam ⁊ ſeniū:deus ne derelinquas me.folio.170.columna.ij.
Et vt deijceret ſemen eorum in nationibus:et diſpergeret eos in regionibus.folio.267.columna.ij.
Et vt inhabitem in domo domini:in longitudine dierum.folio.54.columna.j.
Etenim paſſer inuenit ſibi domum ⁊ turtur nidum ſibi:vbi repōat pullos ſuos.folio.208.columna.iij.
Etenim homo pacis mee in quo ſperaui:qui edebat panes meos magnificauit ſuper me ſupplātationem.folio.99.columna.j.
Etenim firmauit orbem terre:qui non cōmouebitur.folio.231.columna.iiij.
Etenim dominus dabit benignitatem:et terra noſtra dabit fructum ſuum.folio.211.columna.iiij.
Etenim non credentes:inhabitare dominum deum.folio.158.columna.iij.
Etenim ſagitte tue tranſeunt:vox tonitrui tui in rota.folio.187.columna.j.
Etenim benedictionem dabit legiſlator:ibūt de virtute in virtutem:videbitur deus deorum in ſyon.folio.209.columna.ij.
Etenim in corde iniquitates operamini in terra:iuſtitias manus veſtre concinnant.folio.136.columna.j.
Etenim correxit orbem terre qui non cōmouebitur:iudicabit populos in equitate.folio.238.columna.iij.
Etenim ſeruus tuus cuſtodit ea:in cuſtodiēdis illis retributio multa.fo.45.columna.j.
Etenim illuc manus tua deducet me:⁊ tenebit me dextera tua.fo.346.col.iij.
Etenim ſederunt principes ⁊ aduerſum me loquebantur:ſeruus autem tuus:exercebatur in iuſtificationibus tuis.fo.298.columna.iiij.
Etem̄ aſſur venit cū illis:facti ſunt in adiutorium filijs loth.fo.206.colum.iij.
Euntes ibant ⁊ flebāt mittentes ſemina ſua.folio.326.columna.j.
Exacerbauit dn̄m pctōr:ſm̄ multitudinē ire ſue non queret.fo.24.colum.iiij.
Exaltare ſuper celos deus:⁊ ſuper omnē terram gloria tua.folio.155.colum.ij.
Exaltare ſuper celos deus:⁊ in oēm terrā gloria tua.fo.154.columna.iij.
Exaltare ſuper celos deus et ſuper omnē terram gloria tua.vt liberentur dilecti tui.folio.275. columna.ij.
Exaltare qui iudicas terram:redde retributionē ſuperbis.fo.232.colum.iiij.
Exultare dn̄e in virtute tua:cātabimus ⁊ pſallemus virtutes tuas.fo.48.col.iij.
Exaltate dominū deum noſtrū:⁊ adorate ſcabellum pedum eius:quoniam ſanctum eſt.folio.242.columna.iiij.
Exaltate dn̄m deum noſtrum:⁊ adorate in monte ſancto eius:qm̄ ſanct⁹ eſt dominus deus noſter.folio.243.colū.iij.
Exaltaſti dexteram deprimentem eum:letificaſti omnes inimicos ei⁹.fo.222.columna.iij.
Exaltabo dn̄e qm̄ ſuſcepiſti me:nec delectaſti ĩimicos meos ſup me.fo.66.co.j.
Exaltabo te deus meus rex ⁊ benedicam nomini tuo in ſeculum:et in ſeculum ſeculi.folio.359.columna.ij.
Exaudi deus deprecationē meā: intende orationi mee.folio.142.col.iiij.
Exaudi deus orationem meam :dum deprecor a timore inimici eripe animam meam.fo.147.columna.iiij.
Exaudi deus orationem meā:et ne deſpexeris deprecationem meam : intende mihi et exaudi me.fo.128.columna.j.
Exaudi dn̄e vocē deprecatiōis mee dum oro ad te:dum extollo manus meas ad tēplū ſctm̄ tuum.folio.63.colū.ij.
Exaudi dn̄e iuſtitiā meā:intende deprecationem meam.fo.35.colum.ij.
Exaudi dn̄e vocē meā q̄ clamaui ad te:miſerere mei ⁊ exaudi me.fo.62.colū.j.
Exaudiuit dn̄s deprecationē meā:domin⁹ orationem meā ſuſcepit.fo.16.col.iiij.

Exaudi me domine quoniam benigna eſt miſericordia tua ſm multitudinem miſerationum tuarum reſpice in me.folio.165.columna.iiij.

Exaudi nos de⁹ ſalutaris noſter:ſpes omnium finium terre et in mari longe. folio.150.columna.ij.

Exaudi orationem meam:ad te omnis caro veniet. folio.149.columna.iiij.

Exaudi orationem meam domine ⁊ deprecationem meam:auribus percipe lachrymas meas.folio.94.columna.j.

Exaudiat te dñs in die tribulationis:protegat te nomen dei iacob.folio.45.columna.ij.

Exaudiet deus ⁊ humiliabit illos:qui eſt ante ſecula.folio.130.colum.iiij.

Exaudiet illum de celo ſancto ſuo:in potẽtatibus ſalus dextere tue.folio.46.columna.ij.

Excelſus ſuper omnes gentes dominus: et ſuper celos gloria eius.folio.284.columna.iij.

Excita potentiam tuam et veni:vt ſaluos facias nos.fol.199.columna.ij.

Exibit ſpiritus eius et reuertetur in terram ſuam in illa die peribunt omnes cogitationes eorum folio.362.colũ.ij.

Exibit homo ad opus ſuum:et ad operationem ſuam vſqꝫ ad veſperam.folio.257.columna.j.

Exiſtimabam vt cognoſcerem hoc:labor eſt ante me.fo.176.columna.ij.

Exiſtimaſti inique ꝙ ero tui ſimilis arguã te:et ſtatuam contra faciem tuã.folio.120.columna.iiij.

Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non cuſtodierunt legem tuam.folio.315.columna.j.

Ex ore infantium et lactentium perfeciſti laudẽ ꝑꝑ inimicos tuos:vt deſtruas inimicum et vltorem.fo.29.colũ.iij.

Exortum eſt in tenebris lumen rectis:miſericors ⁊ miſerator et iuſt⁹.folio.283.columna.j.

Expandi manus meas ad te:anima mea ſicut terra ſine aqua tibi.folio.355.columna.iiij.

Expãdit nubem in protectionem eorum: et ignem vt luceret eis per noctem.folio.265.columna.ij.

Expecta dñm viriliter age:⁊ confortetur cor tuum et ſuſtine dñm.fo.62.col.iiij.

Expecta dñm ⁊ cuſtodi viã eius:⁊ exaltabit te vt hereditate capias terrã:cũ perierint peccatores videbis.fo.88.co.ij.

Expectans expectaui dominum:et intendit mihi.folio.94.columna.ij.

Expectabam ſalutare tuũ dñe:⁊ mandata tua dilexi.folio.317.colũ.ij.

Expectabam eum qui ſaluum me fecit: a puſillanimitate ſpiritus et tempeſtate.folio.129.columna.ij.

Exquiſiui dominum et exaudiuit me:et ex omnibus tribulationib⁹ meis eripuit me.folio.76.columna.ij.

Extendens celũ ſicut pellẽ:q̃ tegis aquis ſuperiora eius.folio.253.columna.iiij.

Extendit palmites ſuas vſqꝫ ad mare:et vſqꝫ ad flumen propagines eius.folio.200.columna.ij.

Exterminauit eum aper de ſylua:⁊ ſingularis ferus depaſtus eſt eam.folio eo. columna.iiij.

Extraneus factus ſum fratribus meis:et pegrin⁹ filijs mr̃is mee.fo.162.co.ij.

Exultabo in ſalutari tuo:infixe ſunt gentes in interitu quẽ fecerũt.fo.23.co.iij.

Exultabo ⁊ diuidã ſichimã:⁊ conuallẽ tabernaculorũ demetiar.fo.275.col.ij.

Exultabit cor meũ in ſalutari tuo:cãtabo dño q̃ bona tribuit mihi:⁊ pſallam nomini domini altiſſimi.folio.30.col.iij.

Exultabunt labia mea cũ cãtauero tibi:⁊ aĩa mea quã redemiſti.fo.171.col.ij.

Exultabunt ſcĩ in gloria:letabuntur in cubilibus ſuis.folio.368.columna.iiij.

Exultauit vt gigas ad currẽdũ viã:a ſummo celo egreſſio.ei⁹ fo.44.columna.ij.

Exultate in conſpectu eius turbabuntur a facie ei⁹:patris orphanorũ ⁊ iudicis viduarum.folio.156.columna.iij.

Exultate deo adiutori noſtro:iubilate deo iacob.folio.201.columna.iiij.

Exultate iuſti in dño:rectos decet collaudatio.folio.73.columna.ij.

Exultationes

Exultationes dei in gutture eorum: ⁊ gladij ancipites in manibus eorum.569. columna.j.
Exultent et letentur qui volunt iuſtitiam meam: et dicant ſemper magnificetur dominus qui volunt pacem ſerui eius. 81.columna. iiij.
Exultēt et letentur in te omnes qui querunt te: ⁊ dicant ſemper magnificetur dominus qui diligunt ſalutare tuum. 167.columna.iij.
Exultēt ⁊ letētur ſup te oēs querētes te: ⁊ dicant ſemper magnificetur dn̄s qui diligunt ſalutare tuū.97.colum.ij.
Exurgat deus ⁊ diſſipent inimici eius: et fugiant qui oderunt eum a facie eius. 155.columna.iiij.
Exurge dn̄e deus et exaltet manus tua: ne obliuiſcaris pauperū.26.col.j.
Exurge dn̄e adiuua nos: ⁊ redime nos propter nomē tuū.107.columna.ij.
Exurge domine deus meus in pcepto qd mandaſti: et ſynagoga populorū circundabit te.18.colum.ij.
Exurge dn̄e pueni eū ⁊ ſupplāta eū: eripe aīam meā ab impio: frameā tuā ab inimicis manus tue.36.columna.iiij.
Exurge dn̄e nō cōfortet hō: iudicent gentes in conſpectu tuo.24.col.ij.
Exurge in occurſum meū ⁊ vide: ⁊ tu dn̄e de⁹ virtutū de⁹ iſrael.157.colum.iiij.
Exurge dn̄e in ira tua: exaltare in finibus inimicorum meorum.18.colum.j.
Exurge gloria mea exurge pſalterium et cithara: exurgam diluculo.155.columna.j.
Exurge gloria mea exurge pſalterium et cithara: exurgam diluculo.274.colūna.iiij.
Exurge et intende iudicio meo deus me⁹ ⁊ dn̄s meus: in cauſam meā.81.colū.ij.
Exurge dn̄e iudica cām tuam: memor eſto improperiorum tuorū que ab inſipiente ſunt tota die.180.colum.iiij.
Exurge quare obdormis dn̄e: exurge ⁊ ne repellas in finem.106.columna.iiij.
Ex vſuris ⁊ iniquitate redimet aīas eorū: ⁊ honorabile nomen eorum corā illo. fo.173 columna.ij.
Fac cum ſeruo tuo ſm̄ miſericordiam tuam: ⁊ iuſtificationes tuas doce me.fo.311.col.iij.
Fac illis ſicut madiā et cyſare: ſicut iabin in torrente cyſon. 206.columna.iiij.
Fac mecum ſignum in bonum vt videant qui oderunt me ⁊ confundantur: qm̄ tu domine adiuuiſti me et conſolatus es me.213.columna.iiij.
Faciens mīas dn̄s: ⁊ iudiciū oib⁹ iniuriā patientibus.251.col.j.
Faciem tuam illumina ſup ſeruum tuū: ⁊ doce me iuſtificationes tuas.313.colūna.j.
Factus ſum tanꝙ vas perditū: qm̄ audiui vituperationē multorū cōmorantiū in circuitu.60.columna.iij.
Facta eſt iudea ſanctificatio ei⁹: iſrael poteſtas eius.285.columna.iiij.
Factum eſt cor meum tanꝙ cera liqueſcens: in medio ventris mei.50.co.iij.
Facti ſumus opprobrium vicinis noſtris: ſubſannatio ⁊ illuſio his qui in circuitu noſtro ſunt.197.columna.ij.
Fallax equus ad ſalutē: in abundantia autem virtutis ſue nō ſaluabit.75.co.j.
Feci iudiciū ⁊ iuſtitiam: non tradas me calumniantibus me.311.colum.ij.
Fecit lunam in tpe: ſol cognouit occaſum ſuum.256.columna.iiij.
Ferant confeſtim cōfuſionē ſuā: qui dicūt mihi euge euge.97.col.j.
Fiat manus tua vt ſaluet me: qm̄ mādata tua elegi.318.col.j.
Fiat via illorū tenebre ⁊ lubricū: ⁊ angel⁹ dn̄i perſequens eos.78.columna.ij.
Fiat habitatio illorū deſerta: et in tabernaculis eorum non ſit qui inhabitet.165.columna.j.
Fiat menſa eorum coram ipſis in laqueū: et in retributiōes ⁊ in ſcandalum.164.colum.iiij.
Fiat ei ſicut veſtimentum quo operit: et zona qua ſemp pcingit.277.col.iiij.
Fiat pax in virtute tua: et abundantia in turribus tuis.232.col.ij.

Fiat miſericordia tua vt conſoletur me: ſm̄ eloquium tuum ſeruo tuo.305.columna.iij.
Fiat cor meum immaculatum in iuſtificationibus tuis: vt non confundar.305.columna.ij.
Fiat miſericordia tua domine ſuper nos: quemadmodum ſperauimus in te.75.columna.iij.
Fiat manus tua ſuper virū dextere tue: et ſuper filium hominis quem confirmaſti tibi.201.co.ij.
Fiant nati eius in interitum: in generatione vna deleatur nomen eius.277.columna.ij.
Fiant ſicut fenum tectorum: quod priuſq̄ euellatur exaruit.329.co.ij.
Fiant dies eius pauci: et epiſcopatum ei⁹ accipiat alter.276.col.iiij.
Fiant filij eius orphani: ⁊ vxor eius vidua.276.co.iiij.
Fiant tanq̄ puluis an̄ faciē vēti: ⁊ angelus domini coartans eos.79.col.ij.
Fiant aures tue intendentes: in vocem deprecationis mee.330.colum.j.
Fiant contra dominum ſemper: ⁊ diſpereat de terra memoria eorum: pro eo q̄ nō eſt recordatus facere miſericordiā.277.columna.ij.
Fidelis domin⁹ in omnibus verbis ſuis: et ſanctus in omnibus operibus ſuis.360.columna.iij.
Fidelia omnia mandata eius: confirmata in ſeculum ſeculi: facta in veritate et equitate.282.col.j.
Filij alieni mentiti ſunt mihi: filij alieni inueterati ſunt: et claudicauerūt a ſemitis ſuis.42.colum.iij.
Filij hominum vſq̄quo graui corde: vt quid diligitis vanitatem ⁊ queritis mendacium?12.colum.iij.
Filij hominum dentes eorum arma ⁊ ſagitte: ⁊ lingua eorum gladius acutus.134.columna.j.
Filij autem hominum: in tegmine alarū tuarum ſperabunt.83.col.ij.
Filij tui ſicut nouelle oliuarū: in circuitu menſe tue.328.col.j.
Filij ſeruorum tuorum habitabunt: et ſemen eorū in ſeculū dirigetur.250.co.j.
Filij qui naſcentur exurgent: et narrabūt filijs ſuis.188.col.ij.
Filij effrem intendentes et mittentes arcum: conuerſi ſunt in die belli.189.columna.j.
Filia babylonis miſera: beatus qui retribuit tibi retributionem tuam quam retribuiſti nobis.343.co.j
Filie eorum compoſite: circumornate vt ſimilitudo templi.358.colum.iij.
Firmamentum eſt dominus timentibus eum: et teſtamentum ipſius vt manifeſtetur illis.57.col.iiij.
Firmetur manus tua et exaltetur dextera tua: iuſtitia et iudicium preparatio ſedis tue.219.col.iij.
Flumen dei repletum eſt aquis: paraſti cibum illorum quoniam ita eſt preparatio eius.150.col.iij.
Fluminis impetus letificat ciuitatē dei: ſanctificauit tabernaculum ſuum altiſſimus.111.col.j.
Flumina plaudent manu ſimul montes exultabunt a conſpectu domini: quoniam venit iudicare terram.241.columna.j.
Foderunt manus meas ⁊ pedes meos: dinumerauerunt omnia oſſa mea.50.columna.iij.
Foderunt ante faciem meam foueam: et inciderunt in eam.134.colum.iiij.
Fortitudo mea et laus mea dominus: et fact⁹ eſt mihi in ſalutē.293.col.ij.
Fortitudinem meam a te cuſtodiam: de⁹ meus miſericordia eius preueniet me.138.columna.iij.
Frater non redemit redimet homo: nō dabit deo placationē ſuā.116.col.ij.
Fructum eorum de terra perdes: ⁊ ſemen eorum a filijs hominū.48.col.ij.
Fuerūt mihi lachryme mee panes die ac nocte: dum dicitur mihi quotidie vbi ē deus tuus.100.col.ij.
Fulgura choruſcationē ⁊ diſſipabis eos: emitte ſagittas tuas et conturbabis eos.357.columna.iij.

Fundatur exultatiõe vniuerſe terre mõs ſyon latera aquilõis:ciuitas regis magni.fo.115.co.iiij.
Fundamẽta eius in montibus ſanctis:diligit dominus portas ſyon ſup omnia tabernacula iacob.fo.214.co.j.
Funes peccatorũ circumplexi ſunt me:⁊ legem tuam non ſum oblitus.fol.303. columna.iij.
Funes ceciderũt in preclaris:etenim hereditas mea pclara eſt mihi.fo.34.co.ij.
Furor illius ſm ſimilitudinẽ ſerpentis: ſicut aſpidis ſurde obturantis aures ſuas.folio.156.co.ij.
GEneratio et generatio laudabit opera tua:⁊ potentiã tuã pnunciabũt.fo.359.cõ.iiij.
Generatio que non direxit cor ſuum:⁊ non eſt creditus cum deo ſpiritus eius.fo.188.co.iiij.
Genua mea infirmata ſunt a ieiunio:⁊ caro mea immutata eſt propter oleum.fo. 278.co.iij.
Gladius eorum intret in corda ipſorum:⁊ arcus eorum confringatur.fo.86.co.j.
Gladium euaginauerunt peccatores:intẽderunt arcum ſuũ.fo.85.co.iiij.
Gloria et diuitie in domo eius:⁊ iuſtitia eius manet in ſeculum.fo 283.co.ij.
Gloriam regni tui dicent:⁊ potentiam tuã loquentur.360.co.iij.
Glorioſa dicta ſunt de te:ciuitas dei..214. colum.iij.
Greſſus meos dirige ſm eloquium tuum: et non dominetur mei omnis iniuſtitia.fo.312.co.iiij.
Guſtate et videte quoniam ſuauis eſt dominus:beatus vir qui ſperat in eo.fo. 77.co.j.
HEc eſt dies quam fecit domin⁹: exultemus et letemur in ea. fo.294.co.ij.
Hec eſt generatio querẽtiũ eũ. querẽtiũ faciẽ dei iacob.fo.55. columna.j.
Hec oĩa venerũt ſuper nos nec obliti ſum⁹ te:⁊ inique non egimus in teſtamento tuo.fo.106.colũna.j.
Hec facta ẽ mihi:quia iuſtificatiões tuas exquiſiui.fo.302.col.iiij.
Hec me pſolata ẽ ĩ humilitate mea:q: eloquiũ tuũ viuificauit me.fo.eo.co.ij.
Hec requies mea in ſeculũ ſeculi:hic habitabo quoniã elegi eam.fo.333.col.iiij.
Hec via illorũ ſcandalum ipſis:⁊ poſtea in ore ſuo cõplacebunt.fo.117.col.j.
Hec recordat⁹ ſum ⁊ effudi ĩ me aĩam meã. quoniam trãſibo in locum tabernaculi admirabilis vſq ad domum dei.fo.100 columna.iiij.
Hereditatem iſrael ſeruo ſuo:quoniam.folio.340.columna.iiij.
Hereditate acquiſiui teſtimonia tua ĩ eternũ:quia exultatio cordis mei ſunt.folio 310.columna.j.
Herodij domus dux eſt eorum:montes excelſi ceruis petra refugium herinacijs. folio.256.columna ij.
Heu mihi quia incolatus meus prolõgatus eſt habitaui cũ habitãtibus cedar: multum in cola fuit aĩa mea.folio.319. columna.iij.
Hic accipiet benedictionẽ a dño:⁊ miam a deo ſalutari ſuo.fo.55.col.j.
Hieruſalem que edificatur vt ciuitas:cui⁹ participatio eius in idipſum.folio.321. columna.iij.
Hi in curribus et hi in equis:nos autem in nomine dñi dei nři inuocabim⁹. folio.46.col.iij.
Hymn⁹ omnib⁹ ſanctis eius:filijs iſrael populo appropinquanti ſibi.fo.369.columna.j.
Hoc opus eorum qui detrahunt mihi apud dominum:et qui loquũtur mala aduerſus animam meam.folio.278. columna.j.
Hoc mare magnum ⁊ ſpacioſum manibus:illic reptilia quorum non eſt numerus.fo.257.co.ij.
Hodie ſi vocem eius audieritis:nolite obdurare corda veſtra.fo.256.co.iij
Holocauſtum ⁊ pro peccato nõ poſtulaſti: tunc dixi ecce venio.fo.95.col.iiij.
Homo vanitati ſimilis fact⁹ eſt:dies eius ſicut vmbra pretereunt.fo.337.col.i j

Homo cum in honore eſſet non intellexit: comparatus eſt iumētis inſipientibus et ſimilis factus eſt illis.folio.117.columna.iij.

Homines ꝛ iumēta ſaluabis domine:quē admodū multiplicaſti miam tuā de⁹.fol.83 colum.j.

Humiliabam in ieiunio animam meā: ꝛ oratio mea in ſinu meo conuertetur fo.89 .col.ij.

Humiliauerunt in cōpedibus pedes ei⁹ ferrum pertranſijt animā eius donec veniret verbū eius.fo.261.columna.ij.

Humiliatus ſū vſqꝫquaqꝫ domine:viuifica me ſm verbū tuum.folio.309. colum.iij.

Hunc humiliat ꝛ hunc exaltat:quia calix in manu domini vini meri plenus mixto.fo.182.columna.j.

Iacta ſuper dominum curam tuam ꝛ ipſe te enutriet:et non dabit in eternum fluctuationem iuſto.folio.131. columna.ij.

Ibi dolores vt parturiētis:in ſpū vehemēti conteres naues tharſis.folio.114. columna.ij.

Ibi confregit potētias:arcum:ſcutū:gladium ꝛ bellum.fo.183.co.ij.

Ibi beniamin adoleſcentulus:in mentis exceſſu.fo.160.co.j.

Ibi ceciderunt omnes qui operantur iniquitatem:expulſi ſunt nec potuerunt ſtare.fo.83.co.iiij.

Ideo dilexi mandata tua:ſuper aurū ꝛ topazion.fo.312.co.j.

Ideo exaudiſti vocē orationis mee:dum clamarem ad te.fo.70.co.iiij.

Ideo audiuit domin⁹ ꝛ diſtulit ꝛ ignis accēſus eſt in iacob:ꝛ ira aſcēdit in iſrael fo.190.co.iij.

Ideo nō reſurgent impij in iudicio:neqꝫ peccatores ī cōſilio iuſtorū.fo.88.co.j.

Ideo cōuertetur popul⁹ meus hic:ꝛ dies pleni inuenientur in eis fo.175.co.iij.

Ideo tenuit eos ſuperbia:operti ſunt iniquitate et impietate ſua.fo.175.co.ij.

Ignis ante ipſum precedet:ꝛ inflamabit in circuitu inimicos ei⁹.fo.239.co.iij.

Ignis grando nix.glacies ſpiritus procellarum: que faciunt verbum eius.folio. 368.columna.ij.

Ignis in conſpectu eius exardeſcet:ꝛ in circuitu eius tempeſtas valida.folio. 118.columna.iiij.

Ignitum eloquium tuum vehementer:et ſeruus tuus dilexit illud.fo.313.co.iij.

Illuc enim aſcenderunt tribus tribus domini: teſtimonium iſrael ad confitendum nomini dñi.fo.321.col.iiij.

Illuc producam cornu dauid paraui lūcernam chriſto meo.fo.334.co.

Illuminās tu mirabiliter a mōtib⁹ eternis :turbati ſunt omnes inſipientes corde.fo.183..col.ij.

Illumina oculos meos ne vnqꝫ obdormiā in morte: nequādo dicat inimicus me⁹ preualui aduerſus eum.fo.30.col.j.

Illuſtra faciem tuam ſuper ſeruum tuū: ſaluum fac miſericordia tua domine: non confundar quoniam innocaui te. fo.70.co.j.

Immittet angelus domini ī circuitu timētium eum:et eripiet eos.fo. 76.col.iiij

Immola deo ſacrificium laudis:et redde altiſſimo vota tua.fo.120.col.j.

Imperfectū meum viderunt oculi mei:et in libro tuo omnes ſcribenſ dies formabuntur et nemo in eis.fo. 347.col.ij.

Impinguaſti in oleo caput meum:ꝛ calix me⁹ inebriās qꝫ pclar⁹ ē.fo.53.col.iiij.

Imple facies eorum ignominia:et querēt nomen tuum domine.fo.207. col.iij.

Impleat dñs omnes petitiones tuas:nūc cognoui quoniam ſaluum fecit domin⁹ chriſtum ſuum.fo.46.col.ij.

Impulſus euerſus ſum vt caderē:ꝛ dominus ſuſcepit me.fo.293.col.ij.

In capite libri ſcriptum eſt d me vt facerē volūtatem tuā deus meus volui:ꝛ legē tuā in medio cordis mei.fo.95. col.iiij.

Incēderūt igni ſanctuariū tuū ī terra:polluerūt tabernaculū nois tui.179.co.j.

Incēſa igni et ſuffoſſa:ab increpatiōe vultus tui peribunt.fo.201.col.ij.

In chamo ꝛ freno maxillas eorū ꝯſtringe:

qui nō appꝛoximant ad te.72.co.iiij.
In circuitu impiꝫ ambulant: ſ꞉ altitudinem tuam multiplicaſti filios hominū. 29.col.iij
Inclina ad me aurem tuam: et ſalua me. folio.168.columna.ij.
Inclina ad me aurem tuam: accelera vt eruas me.folio.68.col.ij.
Inclina coꝛ meum in teſtimonia tua: et non in auaritiam. folio. 300. columna.ij.
Inclina domine aurem tuam et exaudi me: quoniam inops et pauper ſum ego. fo.212.col.j.
Inclinaui coꝛ meum ad faciendas iuſtificationes tuas in eternum: ꝓpter retributionem.fo.310.col.j.
Inclinauit celos ꝛ deſcendit: ꝛ caligo ſub pedibus eius.fol.38.col.iij.
Inclinabo i parabolam aurē meā: aperiā in pſalterio pꝛopoſitionem meā.fo.116. columna.j.
Incola ego ſum in terra: non abſcondas a me mandata tua.folio.298.columna.ij.
In conueniendo populos in vnum: et reges vt ſeruiant domino.folio.249. columna.ij.
In conuertendo dominus captiuitatem ſyon: facti ſumus ſicut conſolati. folio. 325.colūna.ij.
In conuertendo inimicum meum retroꝛſum: infirmabuntur ꝛ peribunt a facie tua.f.22.co.ij.
In cōſpectu tuo ſūt oēs q̄ tribulāt me: īpꝛoperium expectauit coꝛ meum ꝛ miſeriam. fo.164.co.ij.
In cōſpectu angeloꝝ pſallam tibi: adoꝛabo ad templum ſanctum tuum: ꝛ cōfitebor nomini tuo.fo.344.col.j.
In coꝛde meo abſcōdi eloquia tua: vt non peccem tibi.fo.297.col.ij.
Increpaſti ſuperbos: maledicti qui declinant a mandatis tuis.fo.298.col.iij.
Increpa feras arūdinis congregatio taurorum in vaccis populoꝝ: vt excludat eos q̄ pbati ſunt argēto.fo.160.col.ij.
Increpaſti gentes et periſt impius: nomen eoꝝ deleſti in eternum et in ſeculū ſeculi.fo.22.columna.iij.
In decachoꝛdo pſalterio: cum cātico in cithara.folio.229.columna.iij.
In deo faciem⁹ virtutē: ꝛ ipſe ad nihilum deducet tribulātes nos.fo.141.col.iij.
In deo laudabo verbum: ī domino laudabo ſermonem: ī deo ſperaui: nō timebo quid faciat mihi homo.133.col.j.
In deo laudabo ſermones meos: ī deo ſperabo: nō timebo quid faciat mihi caro. folio.132.columna.ij.
In deo ſalutare meum ꝛ gloꝛia mea: deus auxilij mei ꝛ ſpes mea in deo eſt.folio. 145.col.ij.
In deo faciem⁹ virtutem: ꝛ ipſe ad nihilum deducet tribulantes nos.fol.141. col.iij.
In deo laudabimur tota die: et in nomine tuo confitebimur in ſecla.105.col.j.
In deficiendo ex me ſpiritum meum: et tu cognouiſti ſemitas meas.fo.355.col.iij.
In die tribulationis mee deum exquiſiui manib⁹ meis: nocte contra eum et nō ſum deceptus.185.columna.ij.
In die tribulationis mee clamaui ad te: q2 exaudiſti me.fo.212.col.iij.
In die mandauit dominus miſericoꝛdiam ſuam: et nocte canticuꝫ eius.folio.10. columna.iiij.
In domino confido quō dicitis aie mee: tranſmigra in montem ſicut paſſer. 27.columna.j.
In domino laudabitur anima mea: audiāt manſueti et letētur.76.col.ij.
Induti ſunt arietes ouium et valles abūdabūt frumēto: clamabūt etenim hymnum dicent.151.columna.ij.
Induātur confuſione et reuerētia: qui maligna loquuntur ſuper me.81.col.iiij.
Induatur qui detrahunt mihi pudoꝛe: et operiātur ſicut dyploide cōfuſione ſua 279.columna.j.
Induxiſti nos in laqueum: poſuiſti tribulationes in doꝛſo noſtro: impoſuiſti homines ſup capita noſtra.fo.153.col.ij.
Inebꝛiabuntur ab vbertate domus tue: ꝛ toꝛrente voluptatis tue potabis eos.

fo.83.columna.ij.
In eccleſijs bñdicite deo:domino de fontibus iſrael.159.col.iij.
In eo dum conuenirent ſimul aduerſum me:accipere animam meam conſiliati ſunt.69.columna.iij.
In eternum domine verbum tuum permanet in celo.307.col.j.
In eternum ſeruabo illi mīam meam: et teſtamentum meum fidele ipſi.folio.221.columna.j.
In eternum nō obliuiſcar iuſtificationes tuas:quia in ipſis viuificaſti me.f.307.columna.iij.
In exitu iſrael de egypto:domus iacob de populo barbaro.285.col.iij.
Infirmata eſt in paupertate virt⁹ mea:et oſſa mea conturbata ſunt.69.col.ij.
Infixus ſum i limo profundi:et nō eſt ſubſtantia.16..col.iij.
In generatione et generationem veritas tua:fundaſti terram ⁊ permanet.307.columna.ij.
In generatiōe ⁊ generationē:annūciabo veritatē tuā in ore meo.fo.218.colū.ij.
In generatione et generationem:annunciabimus laudem tuam.199.col.j.
Inhabitabo in tabernaculo tuo in ſecula: protegar in velamēto alarum tuarum.143.col.ij.
Inhabitabūt et abſcōdent:ipſi calcaneū meum obſeruabunt.folio.152.col.iij.
In hoc cognoui quoniā voluiſti me: quoniam non gaudebit inimicus meus ſuper me.folio.99.columna.ij.
In idumeam extendā calciamentū meū: mihi alienigene ſubditi ſunt.folio.241.columna.j.
In idumeā extēdā calciamētū meū:mihi alienigene ſubditi ſunt.fo.275.col.iij.
Inimici vero domini mox vt honorificati fuerint ⁊ exaltati:deficientes quemadmodū fumus deficient.fo.86.col.iij.
Inimici domini mentiti ſunt ei:⁊ erit tempus eorum in ſecula.folio.204.col.j.
Inimici autem mei viuunt et confirmati ſunt ſuper me:⁊ multiplicati ſunt qui oderunt me inique.fo.91.col.iij.
Inimici mei animam meam circundederunt:adipem ſuum concluſerunt:os eorum locutum eſt ſuperbiam.folio.56.columna.iij.
Inimici defecerūt framee in finem:et ciuitates deſtruxiſti.fo.22.col.iij.
Inimici mei dixerunt mala mihi:qñ morietur et peribit nomen eius.folio.98.columna.iij.
Inimicos eius induam confuſione: ſuper ipſum autem efflorebit ſctificatio mea.folio.334.columna.ij.
Iniquos odio habui:et legem tuam dilexi.folio.310.col.ij.
Iniquitatē odio habui ⁊ abominatus ſū. legē autem tuam dilexi.fol.316.col.iij.
Iniquitatem meditatus eſt in cubili ſuo: aſtitit omni vie non bone:malitiam autē nō odiuit.folio.82.columna.iij.
Iniquitatem ſi aſpexi in corde meo:non exaudiet dominus.fo.154.col.j.
In iram concitauerunt eum in collibus ſuis:et in ſculptilibus ſuis ad exulationem eum prouocauerunt.folio.195.columna.j.
Initio cognoui de teſtimonijs tuis:qꝛ in eternum fundaſti ea.fo.315.col.j.
Initio tu domine terrā fundaſti:et opera manuū tuarū ſunt celi.fo.249.col.iij.
Iniuſti punientur:et ſemen eorum peribit.folio.87.columna.iij.
Iniuſti autem diſperibunt ſimul:reliquie impiorum interibunt.fo.88.col.iij.
In iuſtificationib⁹ tuis meditabor: nō obliuiſcar ſermones tuos.fo.297.col.iij.
In labore hominum nō ſunt:⁊ cum hominibus non flagellabuntur.folio.175.columna.j.
In labijs meis pronūciaui:omnia iudicia oris tui.fo.297.col.iij.
In laqueo ſuo humiliabit eū:iclinabit ſe ⁊ cadet cū dñat⁹ fuerit pauperū.25.col.iij.
In laqueo iſto quem abſcōderūt:compręhenſus eſt pes eorum.fo.23.col.iij.
In manus tuas cōmendo ſpiritū meum: redemiſti me dñe de⁹ veritatis.68.co.iij.
In manu potēti ⁊ in brachio excelſo:quoniam.folio.340.columna.ij.

In manibus portabunt te:ne forte offen- das ad lapidem pedem tuum.fo.227. columna.iiij.

In mari via tua ⁊ ſemite tue in aq̄s mul- tis:⁊ veſtigia tua non cognoſcentur. 187.columna.ij.

In matutino interficiebam omnes pec- catores terre: vt diſperderem de ciuita- te domini omnes operantes iniquita- tem.246.co.j.

In mandatis tuis exercebor:et conſide- rabo vias tuas.298.co.iiij.

In me tranſierunt ire tue:et terrores tui conturbauerunt me .217 . columna.ij.

In me ſunt deus vota tua: que reddam laudationes tibi.133.co.ij.

In memoria eterna erit iuſtus:ab auditio ne mala non timebit.283.co.iiij.

In memoriā redeat iniq̄tas patrū ei⁹ in cōſpectu dn̄i: ⁊ peccatū matris eius nō deleatur.277.co.ij.

In multitudine miſericordie tue exaudi me:in veritate ſalutis tue.folio.163.co lumna.ij.

In noctibus extollite manus veſtras in ſancta:et benedicite dominum.335.co- lumna.iiij.

Innocens manibus et mundo corde:qui non accepit in vano animam ſuam:nec iurauit in dolo proximo ſuo.fo.54.co- lumna.iiij.

Innocentes ⁊ recti adheſerunt mihi:quia ſuſtinui te.58.col.iij.

In omnem terram exiuit ſonus eorum:et in fines orbis terre verba eorum.44. columna.j.

In omnibus his peccauerunt adhuc:⁊ nō crediderunt in mirabilibus eius.181. columna.iiij.

In pace in idipſum:dormiā ⁊ requieſcam. 13.columna.iij.

In petra exaltauit me:⁊ nunc exaltauit caput meum ſuper inimicos meos.61. columna.iiij.

In quacū q̄ die inuocauero te exaudi me: multiplicabis animā mea virtutem. 344.co.ij.

In quacunq̄ die inuocauero te:velociter exaudi me.fo.246.columna.iiij.

In quacūq̄ die inuocauero te:ecce cognoui q̄m deus meus es.folio.133.colum.j.

In quo corrigit adoleſcētior viā ſuā:in cu- ſtodiēdo ſermones tuos.297.colum.j.

In quorum manibus iniquitates ſunt: dextera eorum repleta eſt muneribus. 60.co.j.

In ſalicibus in medio eius:ſuſpendimus organa noſtra.341.co.iiij.

Inſidiat̄ vt rapiat pauperē:rapere paupe rem: dum attrahit eū.25.co.iiij.

In ſole poſuit tabernaculū ſuū:⁊ ipſe tanq̄ ſponſus procedens de thalamo ſuo.fo lio.44.co.ij.

In te dn̄e ſperaui nō ↄfūdar ī eternū:ī iuſti tia tua libera me ⁊ eripe me.168.co.j.

In te dn̄e ſperaui nō cōfundar ī eternū:ī iuſtitia tua libera me.68.co.j.

In te cantatio mea ſp̄ tanq̄ ꝓdigiū factus ſum multis:⁊ tu adiutor fortis.fo.169. columna.j.

In te inimicos noſtros ventilabim⁹ cor- nu:⁊ in noīe tuo ſpernemus inſurgen- tes in nobis.104.co.iiij.

In te ſperauerūt patres nr̄i:ſperauerunt ⁊ liberaſti eos.49.co.ij.

In te ↄfirmat⁹ ſum ex vtero:de vētre ma tris mee tu es ꝓtector me⁹.168.co.iiij.

Intellexiſti cogitationes meas de longe: ſemitā meā ⁊ funiculū meū inueſtiga- ſti.345.col.iij.

Intelligite inſipientes in populo:et ſtulti aliquando ſapite.235.co.iij.

Intelligite hec qui obliuiſcimini deū:ne- quādo rapiat ⁊ non ſit qui eripiat.fo- lio.120.co.iiij.

Intellect⁹ bon⁹ oib⁹ faciētib⁹ eū:lauda- tio ei⁹ manet in ſclm̄ ſeculi.282.co.iij.

Intellectū tibi dabo ⁊ inſtruā te ī via hac qua gradieris :firmabo ſup te oculos meos.72.co.iij.

Intende anime mee ⁊ libera eam:propter inimicos meos eripe me.164.co.j.

Intēde in adiutoriū meū:dn̄e de⁹ ſalutis mee.92.columna.j.

Intēde ad viſitandas omnes gentes:non miſerearis omnib⁹ q̄ operāt̄ur iniqui- [illegible]

tatem.138.columna.j.
Intẽde ad deprecationem meam:quia hu miliatus ſum nimis.354.columna.j.
Intende voci orationis mee:rex meus et deus meus.14.columna.j.
In terra deſerta inuia ꝛ inaquoſa ſic ĩ ſan cto apparui tibi:vt viderẽ virtutẽ tuã et gloriam tuam.146.co.iij.
Interrupit petram in eremo:et adaqua uit eos velut in abyſſo multa.189.co lumna.iij.
Interrupit mare et perduxit eos:ꝛ ſtatuit aquas quaſi in vtre. fol .eodem.col.ij.
In toto corde meo exquiſiui te:ne repel las me a mandatis tuis.297.colũ.j.
Intret poſtulatio mea in conſpectu tuo: ſecundum eloquium tuum eripe me. 317.columna.iij.
Intret in conſpectu tuo oratio mea:incli na aurem tuam ante precem meam. 215.columna.iij.
In tribulatione inuocaſti me et liberaui te:exaudiui te in abſcondito tempeſta tis:probaui te apud aquã contradictio nis.203.columna.j.
In tribulatione inuocaui dominum:et ad deum meum clamaui. 38. columna.ij.
Introibo in domum tuam in holocauſtis reddam tibi vota mea:que diſtinxerũt labia mea.153.col.iij.
Introibo in domum tuam:adorabo ad tẽ plũ ſctm̃ tuũ in timore tuo.14.co.iij.
Introibit vſqꝫ in progenies patrũ ſuoꝝ:ꝛ vſqꝫ in eternum nõ videbit lumẽ.117. columna.iij.
Introibimus in tabernaculum eius:ado rabimus ĩ loco vbi ſteterũt pedes ei⁹. folio.332.col.iij.
Introite in conſpectu eius:in exultatiõe. folio.244.col.j.
Inueni Dauid ſeruũ meũ:oleo ſctõ meo vnxi eum.220.columna.ij.
Inueniatur manus tua omnibus inimi cis tuis:dextera tua ĩueniat omnes q̃ te oderũt.48.col.j.
In via qua ambulabã:abſcõderũt laqueũ mihi.353.col.iij.
In via teſtimonioꝝ tuoꝝ delectatus ſuꝫ: ſicut in oĩbus diuitijs.297.co.iij.
In voce exultationis ꝛ cõfeſſionis:ſonus epulantis.100.co.iij.
Inuocabãt dñm ꝛ ipſe exaudiebat eos:in colũna nubis loq̃baẽ ad eos.243.co.ij.
Iocũd⁹ homo q̃ miſeret ꝛ cõmodat diſpo nit ſermones ſuos in iudicio:q2 in eter nũ nõ cõmouebit.283.colum.iij.
Iocũdũ ſit ei eloquiũ meũ:ego xͦo delecta bor in dño.258.col.iij.
Ipſe aũt eſt miſericors ꝛ ꝓpicius ſiet pec catis eoꝝ:ꝛ non diſpdet eos.182.co.ij.
Ipſe inocabit me pr̃ me⁹ es tu:de⁹ me⁹ ꝛ ſuſceptor ſalutis mee.221.col.j.
Ipſe dñs deus noſter:in vniuerſa terra iu dicia eius.260.col.j.
Ipſi vero inuanũ queſierũt animã meã in troibũt in inferiora terre:tradeẽt in ma nus gladij:ptes vulpiũ erũt.147.co.ij.
Ipſi vero conſiderauerũt ꝛ inſpexerũt me diuiſerunt ſibi veſtimẽta mea:ꝛ ſuꝑ ve ſtẽ meã miſerũt ſortẽ.50.col.iij.
Ipſi viderũt opera dñi:et mirabilia ei⁹ in profundo.272.colum.j.
Ipſi peribũt tu aũt ꝑmanes:ꝛ oẽs ſicut ve ſtimẽtũ veteraſcẽt.249. columna.iij.
Ipſi obligati ſũt ꝛ ceciderũt:nos aũt ſurre xim⁹ ꝛ erecti ſum⁹.46.col.iij.
Ipſi aũt exacerbauerũt eũ ĩ ꝯſilio ſuo:ꝛ hu miliati ſunt ĩ iniquitatibus ſuis.268. columna.iij.
Ipſi diſpergẽtur ad mãducandum:ſi vero non fuerint ſaturati ꝛ murmurabunt. 159.columna.ij.
Ipſi videntes ſic admirati ſunt cõturbati ſunt:cõmoti ſunt:tremor apprehendit eos.114.colũna.j.
Iraſcimini et nolite peccare:que dicitis ĩ cordib⁹ vr̃is ꝛ in cubilib⁹ veſtris con pungimini.13.col.j.
Iſte pauꝑ clamauit ꝛ dominus exaudiuit eum:ꝛ ex omnibus tribulationibus ei⁹ ſaluauit eum.76.colum.iij.
Ita pſequeris illos in tẽpeſtate ꝛ ua:et in ira tua turbabis eos.207.col umn.iij.
Iubilate deo oĩs terra pſalmuꝫ dicite noĩ ei⁹:date gliam laudi eius.151.colũ.iij.
Iubilate deo oĩs terra:cãtate et exultate

et pſallite.fo.241.col.iij.
Jubilate in conſpectu regis dñi:moueat mare ꝛ plenitudo ei⁹ orbis terrarũ ꝛ q̄ habitant in eo.fo.eodem.columna.iiij.
Jubilate deo oĩs terra:ſuite dño ĩ letitia. 243.colũna.iiij.
Juda rex meus:moab olla ſpei mee.141. columna.j.
Juda rex me⁹:moab olla ſpei mee.275.columna.iij.
Judica iudiciũ meũ ꝛ redime me:propter eloquiũ tuũ viuifica me.315.colum.ij.
Judica me dñe ſm iuſtitiã meã:ꝛ ſm innocentiã meã ſup me.18.colum.iij.
Judica me ſm iuſtitiã tuã dñe deus me⁹: et non ſupergaudeant mihi.81.colũ.iij.
Judica dñe nocẽtes me:expugna ipugnãtes me.78.col.iij.
Judica me deus et diſcerne cauſam meã de gente nõ ſancta:ab hoĩe iniquo ꝛ doloſo erue me.102.colum.iiij.
Judica me dñe qm̃ ego in inocẽtia mea ĩgreſſus ſum:ꝛ in dño ſperãs non infirmabor.58.co.iiij.
Judicate egeno ꝛ pupillo:hũilẽ et pauperẽ iuſtificate.204.co.iiij.
Judicabit pauperes ppli ꝛ ſaluos faciet filios pauperũ:ꝛ hũiliabit calũniatorẽ. 172.co.j.
Judicabit in natiõibus implebit ruinas: conquaſſabit capita in terra multorũ. 280.co.iiij.
Judicabit orbẽ terrarũ in iuſtitia:ꝛ populos in equitate.242.co.j.
Judicabit orbẽ terre in equitate:ꝛ populos in veritate ſua.259.co.j.
Judicate populum tuũ in iuſtitia:ꝛ pauperes tuos in iudicio.171.co.iiij.
Judicate pupillo ꝛ hũili:vt non apponat vltra magnificare ſe homo ſup terras. 26.co.iiij.
Junior fui eteñ ſenui:ꝛ nõ vidi iuſtũ derelictũ:nec ſemẽ ei⁹ q̄rens panẽ.87. columna.j.
Juraui et ſtatui:cuſtodire iudicia iuſtitie tue.309.co.iij.
Jurauit dñs dauid veritatẽ ꝛ nõ fruſtrabit eũ:de fructu vẽtris tui ponã ſup ſedem tuam.333.co.ij.
Jurauit dñs et non penitebit eum:tu es ſacerdos in eternũ:ſm ordinẽ melchiſedech.280.co.ij.
Juſtus es domine:ꝛ rectum iudiciũ tuũ. 315.co.ij.
Juſtus vt palma florebit:ꝛ ſicut cedrus libani multiplicabitur.250.co.iiij.
Juſtus dñs in oibus vijs ſuis:et ſctũs in oĩbus opibus ſuis.361.co.j.
Juſti aũt hereditabũt terrã:ꝛ ihabitabũt in ſeculũ ſeculi ſup eã.87.co.iiij.
Juſtũ adiutoriũ meũ a dño:qui ſaluos facit rectos corde.18.co.iiij.
Juſtitia ante eum ambulabit:et ponet in via greſſus ſuos.211.co.iiij.
Juſtitia tua ſicut montes dei:iudicia tua abyſſus multa.83.col.j.
Juſtitia tua iuſtitia in eternũ:ꝛ lex tua veritas.313.co.iiij.
Juſtitie dñi recte letificantes corda:preceptũ domini lucidum illuminãs oclos. 44.co.iij.
Juſtitiã tuã nõ abſcõdi ĩ corde meo:veritatẽ tuã ꝛ ſalutare tuũ dixi.96.co.j.
Juſtificationes tuas cuſtodiã:nõ me derelinquas vſquequaq̄.296.co.iiij.
Juuenes ꝛ virgines ſenes cũ iunioribus laudẽt nomẽ dñi:q2 exaltatũ eſt nomẽ eius ſolius.368.co.iiij.
Juuenes eoꝝ comedit ignis:ꝛ vgines eorũ nõ ſunt lamẽtate.195.co.iij.
Juxta eſt dñs his q̄ tribulato ſunt corde: ꝛ humiles ſpũ ſaluabit.78.co.j.
Labores manuum tuarum quia manducabis: beatus es et bene tibi erit.328.co.j.
Laboraui clamans rauce facte ſunt fauces mee:defecerunt oculi mei dum ſpero in deum meum. 161.co.iiij.
Laboraui in gemitu meo:lauabo per ſingulas noctes lectum meũ:lachrymis meis ſtratum meum rigabo.16.co.iij.
Lacũ aperuit ꝛ effodit eum:ꝛ incidit in foueam quam fecit.19.co.iij.
Lapidem quem reprobauerunt edificantes:hic factus eſt ĩ caput anguli.297.

columna.j.
Laqueus contritus eſt:⁊ nos liberati ſumus.fo.324.co.j.
Laqueū parauerūt pedib⁹ meis:⁊ incurvauerunt animam meam.154.co.iij.
Lauabo inter innocentes manus meas: et circundabo altare tuū domine.59.col.iij.
Lauda hieruſalē dominum:lauda deum tuū ſyon.365.co.iij.
Lauda anima mea dn̄m:laudabo dn̄m in vita mea:pſallā deo meo q̄diu fuero.362.co.j.
Laudate dn̄m de celis:laudate eū in excelſis.367.co.ij.
Laudate dominum quoniam bonus eſt pſalmus:deo noſtro ſit iocunda decora q̄ laudatio.365 co.ij.
Laudate dominum de terra:dracones et omnes abyſſi.368.co.ij.
Laudate dominum in ſanctis eius:laudate eum in firmamēto virtutis eius.370.co.iij.
Laudate dn̄m q2 bonus dominus:pſallite nomini eius quoniā ſuaue eſt.336.columna.ij.
Laudate dn̄m oēs gētes:laudate eū oēs populi.291.co.iij.
Laudate nomē ei⁹ qm̄ ſuauis ē dn̄s i eternū mīa ei⁹:⁊ vſq3 in gn̄atione et generationem veritas eius.244.co.iij.
Laudate nomen dn̄i:laudate ſerui dn̄m.336.co.j.
Laudate pueri dominum:laudate nomen domini.284.co.iij.
Laudate eum in virtutibus eius:laudate eum ſm̄ multitudinem magnitudinis eius.371.co.j.
Laudate eū in ſono tube:laudate eū i pſalterio ⁊ cithara.fo.eo.co.j.
Laudate eū celi celorū et aque omnes que ſuper celos ſunt laudēt nomē domini.367.co.iij.
Laudate eum in cymbalis bene ſonātib⁹:laudate eū i cymbalis iubilationis:oīs ſpūs laudet dn̄m.371.co.ij.
Laudate eum i tympano ⁊ choro:laudate eū i chordis ⁊ organo.371.co.ij.
Laudate eū ſol ⁊ luna:laudate eū oēs ſtelle ⁊ lumē.367.co.iij.
Laudate eū oēs angeli ei⁹:laudate eū oēs virtutes ei⁹.367.co.iij.
Laudabo nomē dei cum cantico:⁊ magnificabo eum in laude.165.co.iij.
Laudās iuocabo dn̄m:⁊ ab inimicis meis ſaluus ero.38.co.j.
Laudationē dn̄i loquet̄ os meū:⁊ benedicat oīs caro nomini ſctō eius in ſeculum:et in ſeculum ſeculi.361.co.iij.
Laudent illum celi ⁊ terra:mare ⁊ omnia reptilia in eis.166.co.j.
Laudent nomen eius i choro:in tympano ⁊ pſalterio pſallant ei.369.co.ij.
Legem pone mihi dn̄e in via tua:⁊ dirige me in ſemita recta:propter inimicos meos.62.co.iij.
Legem pone mihi domine viā iuſtificationum tuarum:⁊ exquiram eam ſemper.300.co.j.
Letabor ego ſup eloquia tua:ſicut qui invenit ſpolia multa.316.co.iij.
Letabor ⁊ exultabo in te:pſallam nomini tuo altiſſime.22.co.ij.
Letabimur in ſalutari tuo:⁊ i nomine dei nr̄i magnificabimur.46.co.ij.
Letabitur iuſtus cum viderit vindictam:manus ſuas lauabit in ſanguine peccatoris.157.co.j.
Letabit̄ iuſtus in dn̄o ⁊ ſperabit in eo:et laudabunt̄ oēs recti corde.140.co.j.
Letat⁹ ſum in his que dicta ſunt mihi:in domū dn̄i ibim⁹.321.co.ij.
Letati ſumus ꝓ dieb⁹ quib⁹ nos humiliaſti:annis quib⁹ vidimus mala.266.columna.j.
Letata eſt egyptus in profectiōe eorū:q2 incubuit timor eorum ſuper eos.265.columna.ij.
Letamini iuſti in domino:⁊ ꝯfitemini memorie ſanctificatiōis eius.240.co.iij.
Letamini in domino et exultate iuſti:et glorianimi omnes recti corde.75.columna.j.
Letetur cor querentium dominum:querite dn̄m ⁊ ꝯfirmamini:querite faciem eius ſemper.259.co.iij.

Letetur mons ſyon ⁊ exultent filie iude: propter iudicia tua domine.folio.114. columna.iiij.
Letetur iſrael in eo qui fecit eũ:⁊ filie ſyõ exultent in rege ſuo.fo.360.co.iij.
Letent̃ celi ⁊ exultet terra cõmoueat̃ mare ⁊ plenitudo eius:gaudebunt campi ⁊ omnia que in eis ſunt.fo.238.co.iiij.
Letentur ⁊ exultent gentes quoniam iudicas populos in equitate:⁊ gentes in terra dirigis.155.co.ij.
Leua manus tuas in ſuperbias eorũ in finem:quanta malignatus eſt inimic⁹ in ſancto.178.co.iij.
Leuaui oculos meos in mõtes:vñ veniet auxilium mihi.320.co.ij.
Lex domini imaculata cõuertẽs animas: teſtimonium domini fidele ſapientiam preſtans paruulis.44.co.iij
Lex dei eius in corde ipſius:⁊ non ſupplantabuntur greſſus eius.folio.88. columna.i.
Libera me a perſequentibus me:quia cõfortati ſunt ſuper me.354.co.ij.
Libera deus iſrael:ex oibus tribulationibus ſuis.58.col.iij.
Libera me de ſanguinibus deus deus ſalutis mee:⁊ exultabit lingua mea iuſtitiam tuam.125.col.ij.
Libera me quia egenus ⁊ pauper ego ſuʒ: ⁊ cor meum conturbatum eſt intra me. fo.278.col.ij.
Lingua mea calamus ſcribe:velociter ſcribentis.167.col.iiij.
Liquefacta eſt terra ⁊ oẽs q̃ habitãt in ea ego cõfirmaui colũnas ei⁹.181.col.iij.
Locutus ſum in lingua mea:notuʒ fac mihi dñe finẽ meũ.95.co.iiij.
Locuti ſunt aduerſum me lingua doloſa: ⁊ ſermonibus odij circundederũt me:⁊ expugnauerunt me gratis.276.col.ij.
Longe a peccatoribus ſalus:quia iuſtificationes tuas non exquiſierunt.fo.315.columna.iij.
Longe feciſti notos meos a me:poſuerunt me abhominationẽ ſibi.216.col.ij.
Longitudine dierũ replebo eũ:⁊ oſtendam illi ſalutare meum.228.col.iiij.
Lucerna pedibus meis verbũ tuũ:⁊ lumẽ ſemitis meis.309.col.ij.
Lunam ⁊ ſtellas in poteſtateʒ noctis:quoniam.359.col.iij.
Lux orta eſt iuſto:⁊ rectis corde letitia.fo.240.co.iij.
Magn⁹ dñs ⁊ laudabilis nimis: in ciuitate dei noſtri in mõte ſancto eius.115.col.ij.
Magn⁹ dñs ⁊ laudabil' nimis: ⁊ magnitudinis eius non eſt finis.fo.359.col.iij.
Magnus dñs nr̃ ⁊ magna v̄tus ei⁹:⁊ ſapientie eius nõ eſt numerus.364.c.ij.
Magna eſt gloria ei⁹ in ſalutari tuo:gl'iã ⁊ magnũ decorẽ ipões ſup eũ.47.c.iii.
Magna opera dñi:exquiſita in oẽs voluntates eius.281.col.ij.
Magnificauit dñs facere nobiſcũ:facti ſumus letantes.325.col.iiij.
Magnificate dñʒ mecum:⁊ exaltemus nomen eius in idipſum.76.col.ij.
Magnificans ſalutes regis eius:et faciẽs miſericordiam Chriſto ſuo dauid:⁊ ſemini eius vſq; in ſeculum.43.col.ij.
Magnificentiam glorie ſanctitatis tue loquentur:⁊ mirabilia tua narrabũt.fol. 359.col.iiij.
Maledicent illi ⁊ benedices:qui inſurgũt in me confundantur:ſeruus autẽ tuus letabitur.278.col.j.
Manda deus virtuti tue: confirma hoc deus quod operatus es in nobis.folio.160.columna.iij.
Mandaſti iuſtitiam teſtimonia tua:⁊ veritatem tuam nimis.fo.313.col.ij.
Manducauerunt ⁊ adorauerunt omnes pingues terre:in cõſpectu eius cadent omnes qui deſcendũt in terrã.52.co.ij.
Manſueti autem hereditabunt terram: et delectabuntur in multitudine pacis. folio.85.col.ij.
Mane ſicut herba tranſeat:mane floreat et tranſeat:veſpere decidat indurct et areſcat.fo.224.col.iiij.
Mane aſtabo tibi ⁊ videbo:quoniam nõ deus volens iniquitatem tu es.folio. 14.columna.ij.

Manus enim mea auxiliabitur ei:et brachium meum confirmabit eum .folio. 220.col.iij.
Manus tue domine fecerunt me ⁊ plaſmauerunt me:da mihi intellectum vt diſcam mandata tua.305.col.j.
Manus habent ⁊ non palpabunt:pedes habent et non ambulabunt:non clamabunt in gutture ſuo.287.col.ij.
Manus tua gentes diſperdidit ⁊ plantaſti eos:afflixiſti populos ⁊expuliſti eos. 104.col.ij.
Mare vidit ⁊ fugit:iordanis cōuerſus eſt retrorſum.285.col.iiij.
Me autem propter innocentiam ſuſcepiſti:⁊ confirmaſti me in conſpectu tuo in eternum.99.col.iij.
Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi:ſuper iudicia iuſtificationis tue. 303.col.iij.
Me expectauerunt peccatores vt perderent me:teſtimonia tua intellexi.308. columna.j.
Mei autem pene moti ſunt pedes :pene effuſi ſunt greſſus mei.174.col.iiij.
Melius eſt modicum iuſto:ſuper diuitias peccatorum multas.86.col.j.
Memento noſtri domine in beneplacito populi tui: viſita nos in ſalutari tuo. 265.col.iij.
Memento domine dauid:⁊ omnis manſuetudinis eius.331.col.iiij.
Mementote mirabilium eius que fecit: prodigia eius et iudicia oris eius.260. columna.j.
Memor eſto verbi tui ſeruo tuo:in quo mihi ſpem dediſti.302.col.j.
Memor fui iudiciorum tuorum a ſeculo domine:et conſolatus ſum.fo.eodē.columna.ij.
Memor ſit omnis ſacrificij tui:et holocauſtum tuum pingue fiat.46.col.j.
Memor fuit in ſeculum teſtamenti ſui: verbum quod mandauit in mille generationes.260.col.ij.
Memor ero nominis tui domine:in omni generatione ⁊ generationem.110.col.j.
Memor eſto huius inimicus improperauit domino:⁊ populus inſipiens incitabit nomen tuum.180.col.ij.
Memor eſto domine filiorum edom:in die hieruſalem.343.col.j.
Memor eſto domine opprobrij ſeruorum tuorum:quod continui in ſinu meo multarum gentium.223.col.iij.
Memor fui nocte nominis tui domine:et cuſtodiui legem tuam.303.col.iiij.
Memor eſto cōgregationis tue:quam poſſediſti ab initio.178.col.ij.
Memor ero raab:⁊ babylonis ſcientium me.214.col.iij.
Memor fui dierum antiquorum meditatus ſum in omnibus tuis:in factis manuum tuarum meditabar.355.col.iij.
Memor erit in ſeculum teſtamenti ſui:virtutem operum ſuorum annunciabit populo ſuo.281.col.iij.
Memor fui operum domini:quia memor ero ab initio mirabilium tuorum.folio. 186.columna.ij.
Memoriam abundantie ſuauitatis tue eructabunt:et iuſtitiam tuam exultabunt.360.col.j.
Memoriam fecit mirabilium ſuorum miſericors ⁊ miſerator dominus:eſcam dedit timentibus ſe.281.col.iij.
Memorare que mea ſubſtantia:nunquid enī vane cōſtituiſti omnes filios hominum:223.col.j.
Meus eſt galaad ⁊ meus eſt manaſſes:et effraim fortitudo capitis mei.141.col.j.
Meus eſt galaad ⁊ meus eſt manaſſes :et effraim fortitudo capitis mei.275.columna.ij.
Mihi autem adherere deo bonū eſt:ponere in domino deo ſpem meam .folio. 177.col.iij.
Mihi autem nimis honorificati ſunt amici tui deus:nimis confortatus eſt principatus eorum.347.col.iij.
Memoraſti dies temporis eius:perfudiſti eum confuſione .folio.222.columna.iiij.
Minuiſti eum paulominus ab angelis gloria et honore coronaſti eum:et conſtituiſti eum ſuper opera manuū tuas

rum.21.col.j.
Mirabilia teſtimonia tua: ideo ſcrutata eſt ea anima mea.313.col.ij.
Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me: confortata eſt et non potero ad eam.fo.346.col.j.
Mirabilis deus in ſanctis ſuis: deus iſrael ipſe dabit virtutem et fortitudinem plebi ſue benedictus deus.folio.161.col.j.
Mirabiles elationes maris: mirabilis in altis dominus.232.col.j.
Mirifica miſericordias tuas: qui ſaluos facis ſperantes in te.36.col.ij.
Myrrha et gutta ⁊ caſſia a veſtimentis tuis a domibus eburneis: ex quibus delectauerunt te filie regum in honore tuo.108.col.iiij.
Miſer factus ſum et curuatus ſum vſq; in finem: tota die contriſtatus ingrediebar.90.col.j.
Miſericordiã autem domini ab eterno et vſq; in eternum: ſuper timentes eum.252.col.ij.
Miſericordia mea ⁊ refugium meum: ſuſceptor meus et liberator me⁹.fo.357.columna.ij.
Miſericordia tua domine plena eſt terra: iuſtificationes tuas doce me.folio.303.columna.iiij.
Miſericordia et veritas precedent faciem tuam: beatus populus qui ſcit iubilationem.219.col.iiij.
Miſericordia et veritas obuiauerunt ſibi: iuſtitia et pax oſculate ſunt.fo.211.columna.iij.
Miſericordie tue multe domine: ſecundum iudicium tuum viuifica me.folio.315.columna.iij.
Miſericordiam et iudicium: cantabo tibi domine.244.col.iij.
Miſericordiam autem meam non diſpergam ab eo: neq; nocebo in veritate mea.fo.221.col.iij.
Miſericordias domini: in eternum cantabo.218.col.j.
Miſerator ⁊ miſericors dñs: longanimis ⁊ multũ miſericors.251.col.2.
Miſerator ⁊ miſericors dñs: patiẽs ⁊ multũ miſericors.360.col.ij.
Miſerere mei deus miſerere mei: qm̃ i te cõfidit aĩa mea.133.col.iij.
Miſerere mei dñe: vide humilitatẽ meam de inimicis meis.23.col.iij.
Miſerere mei ⁊ audi orationẽ meam.12.columna.ij.
Miſerere mei deus ſm magnã miſericordiam tuam.121.col.ij.
Miſerere mei dñe qm̃ ad te clamaui tota die letifica aĩam ſerui tui: qm̃ ad te dñe aĩam meã leuaui.212.col.iiij.
Miſerere mei dñe qm̃ tribulor: conturbatus eſt in ira oculus meus aĩa mea et venter meus.69.co.ij.
Miſerere mei deus qm̃ conculcauit me homo: tota die impugnãs tribulauit me.131.col.iiij.
Miſerere mei dñe qm̃ infirmus ſum: ſana me dñe qm̃ conturbata ſunt oſſa mea.16.col.j.
Miſerere nr̃i domine miſerere noſtri: quia multum repleti ſumus deſpectione.fo.323.col.j.
Miſit deus miam ſuã ⁊ veritatẽ ſuã: ⁊ eripuit animã meã de medio catuloꝝ leonum dormiui conturbatus.134.col.ij.
Miſit in eos cynomyiã ⁊ comedit eos: et ranã ⁊ diſperdit eos.193.col.ij.
Miſit in eos irã indignationis ſue: indignationem ⁊ irã ⁊ tribulationẽ immiſſiones per angelos malos.f.eodẽ.col.iiij.
Miſit ante eos virũ: in ſeruũ venundat⁹ eſt ioſeph.261.col.j.
Miſit de celo ⁊ liberauit me dedit in opprobriũ cõculcãtes me.134.col.j.
Miſit de ſummo ⁊ accepit me: ⁊ aſſumpſit me de aquis multis.39.col.iij.
Miſit verbũ ſuũ ⁊ ſanauit eos: ⁊ eripuit eos de interitionibus eoꝝ.271.col.iij.
Miſit moyſen ſeruũ ſuũ: aaron quẽ elegit ipm̃.262.col.j.
Miſit tenebras ⁊ obſcurauit: ⁊ non exacerbauit ſermones ſuos.fo.eodem.col.j.
Mitigaſti omnẽ irã tuã: auertiſti ab ira indignationis tue.210.col.iij.
Mittit criſtallũ ſuã ſicut buccellas: ante

Nolite fieri ſicut equus ⁊ mulus:quibus non eſt intellectus.fo.72.columna.iij.

Nolite confidere in principibus:nec in filijs hominũ in quibus non eſt ſalus. 362.columna.iij.

Nolite extollere in altum cornu veſtrũ:nolite loqui aduerſus deum iniquitatẽ. 181.columna.iiij.

Non eſt deus in cõſpectu eius:inquinate ſunt vie illius in oĩ tẽpore.25.col.j.

Non eſt occultatum os meũ quod feciſti in occulto:⁊ ſubſtantia mea in inferioribus terre.347.col.ij.

Nõ eſt ruina macerie neqꝫ tranſitus:neqꝫ clamor in plateis eoꝝ.358.col.iiij.

Non eſt ſimilis in dijs dñe:⁊ non eſt ſm opera tua.212.colum.iiij.

Non eſt ſanitas in carne mea a facie ire tue:non eſt pax oſſibus meis a facie peccatoꝝ meorum.89.col.iiij.

Non nobis dñe nõ nobis:ſed nomini tuo da gloriam.286.col.iiij.

Non moriar ſed viuam:et narrabo opera domini.293.columna.iiij.

Non abſcondi miam tuã ⁊ veritatẽ tuã: a conſilio multo.96.colum.ij.

Nõ reliquit hoĩem nocere eis:⁊ corripuit pro eo reges.260.col.iiij.

Non priuabit bonis eos qui ambulant in innocẽtia dñe virtutum:beatus homo qui ſperat in te.209.columna.iiij.

Non ſic impij non ſic:ſed tãqꝫ puluis quẽ pijcit ventus a facie terre.7.colũ.iiij.

Non habitabit in medio domus mee qui facit ſuperbiã:qui loquit᷑ iniqua nõ direxit in cõſpectu oculorũ meoꝝ.245. columna.iiij.

Non ſunt occultata a filijs eorum:in generatione altera.188.col.ij.

Nõ in ſacrificijs tuis arguã te:holocauſta aũt tua in conſpectu meo ſunt ſemp. 119.columna.ij.

Non enim in arcu meo ſperabo:⁊ gladiꝰ meus non ſaluabit me.104.colum.iiij.

Non congregabo cõuenticula eorum de ſanguinibus:nec memor ero nominũ eorum per labia mea. 34. columna.j.

Non accipiam de domo tua vitulos:neqꝫ de gregibus tuis hircos.fo.119.col.iij.

Non auertas faciem tuam a me:ne declines in ira a ſeruo tuo..62.col.j.

Nõ enim eſt commutatio ⁊ non timuerũt deum:extendit manum ſuam in retribuendo.130.col.iiij.

Non ſunt recordati manus eius die qua redemit eos:de manu tribulantis.193. columna.j.

Non cuſtodierunt teſtamentum dei:⁊ in lege eius noluerunt ambulare.189.columna.j.

Non proponebam ante oculos meos rem iniuſtam: facientes preuaricationes odiui.245.columna.ij.

Non confundant᷑ in tempore malo:et in diebus famis ſaturabuntur:quia peccatores peribunt.86.co.ij.

Non adheſit mihi cor prauum:declinãtẽ a me malignum non cognoſcebã.245. columna.ij.

Non ſedi cum cõſilio vanitatis:et cum iniqua gerentibus non introibo.59.columna.ij.

Non timebo millia populi circundantis me:exurge domine ſaluum me fac deꝰ meus.11.co.iij.

Non ſunt loquele neqꝫ ſermones:quorũ non audiantur voces eorum.44.colũna.j.

Non videbit interitum cum viderit ſapiẽtes morientes:ſimul inſipiens ⁊ ſtultꝰ peribunt.116.columna.iij.

Non erubeſcant in me qui expectant te domine:domine virtutum.162.columna.ij.

Non confundantur ſuper me:qui oderũt te deus iſrael.162.co.ij.

Non ſupergaudeant mihi qui aduerſantur mihi inique:qui oderunt me gratis et annuunt oculis.80.co.iiij.

Non me demergat tempeſtas aque:neqꝫ abſorbeat me profundum:neqꝫ vrgeat ſuper me puteus os ſuum.163.co.iij.

Non dicant in cordibus ſuis euge euge anime noſtre:nec dicant deuorabimus eum.81.columna.iij.

Non ſaluatur rex per multam virtutem:⁊ gigas non ſaluabitur in multitudine virtutis ſue.fo.75.co.j.

Non veniat mihi pes ſuperbie:⁊ manus peccatoris non moueat me.85.col.iiij.

Non fecit taliter omni nationi:et iudicia ſua non manifeſtabit eis.366..col.iiij.

Non accedet ad te malum:et flagellum nõ appropinquabit tabernaculo tuo. 227.columna.iiij.

Non enim qui operantur iniquitatem:in vijs eius ambulauerunt.296.col.ij.

Non in fortitudine equi voluntatem habebit:nec in tibijs viri beneplacitum erit ei.365.col.ij.

Non crediderunt verbo eius:et murmurauerunt in tabernaculis ſuis:non exaudierunt vocem domini.267.col.j.

Non declines cor meum in verba malitie: ad excuſandas excuſationes in peccatis .351.columna.iij.

Non mortui laudabunt te domine:neq3 oẽs q̃ deſcẽdunt in infernũ.288.co.iij.

Non tradas me domine a deſiderio meo peccatori:cogitauerunt contra me ne derelinquas me ne forte exaltẽt.350.columna.j.

Non ſit illi adiutor:nec ſit qui miſereatur pupillis eius.277.col.j.

Non auertas faciem tuam a me:in quacũq3 die tribulor inclina ad me aurem tuam.246.colum.iiij.

Non auertas faciem tuam a me:⁊ ſimilis ero deſcendentibus in lacum.356.co.j.

Non ſm̃ peccata noſtra fecit nobis:neq3 ſm̃ iniquitates noſtras retribuit nobis.251.colum.iij.

Non in perpetuum iraſcetur:neq3 in eternum comminabitur.fo.eo.col.iij.

Non det in commotionem pedem tuum: neq3 dormitet q̃ cuſtodit te.320.co.iij.

Nonne qui oderunt te domine oderam:et ſuper inimicos tuos tabeſcebam.348.columna.ij.

Nonne deus requiret iſta:ipſe enim nouit abſcondita cordis.106.columna.iij.

Nonne tu deus qui repuliſti nos?⁊ non egredieris deus in virtutibus noſtris. fo.141.columna.ij.

Nonne tu deus qui repuliſti nos?et non egredieris deus in virtutibus noſtris. 275.columna.iij.

Nonne ſubiecta erit anima mea:ab ipſo enim ſalutare meum.144.co.ij.

Nonne cognoſcent omnes qui operantur iniquitatem:qui deuorãt plebem meã ſicut eſcam panis.31.co.iij.

Nonne ſcient omnes qui operantur iniquitatem:qui deuorant plebem meam vt cibum panis.126.columna.j.

Nos autem populus tuus et oues paſcue tue:confitebimur tibi in ſeculum.198.columna.iiij.

Notus in iudea deus:in iſrael magnum nomen eius.182.columna.iiij.

Notum fecit dominus ſalutare ſuum:in conſpectu gentium reuelauit iuſtitiam ſuam.241.columna.ij.

Notam feciſti in populis virtutem tuam: redemiſti in brachio tuo populum tuũ: filios iacob ⁊ ioſeph.186.columna.iiij.

Notam fac mihi viam in qua ambulem: quia ad te leuaui animam meam.356.columna.j.

Notas fecit vias ſuas moyſi:filijs iſrael voluntates ſuas.251.columna.ij.

Notas mihi feciſti vias vite: adimplebis me letitia cum vultu tuo:delectationes in dextera tua vſq3 in finẽ.35.colum.j.

Nouit dñs dies immaculatorũ:et hereditas eorum in eternum erit.86.co.ij.

Nubes et caligo in circuitu eius:iuſtitia ⁊ iudiciũ correctio ſedis eius.230.co.iij.

Nunc autem repuliſti et confudiſti nos:⁊ non egredieris deus in virtutibus noſtris.105.co.ij.

Nunquid cõfitebitur tibi puluis:aut annunciabit veritatem tuam?67.co.ij.

Nunquid mãducabo carnes thaurorum: aut ſanguinem hircorum potabo? folio.119.columna.iiij.

Nunquid adheret tibi ſedes iniquitatis:q̃ fingis laborem in precepto?234.columna.iiij.

Nunquid mortuis facies mirabilia: aut

medici ſuſcitabunt et confitebuntur tibi:216.columna.iiij.

Nunquid cognoſcentur in tenebris mirabilia tua:⁊ iuſtitia tua in terra obliuionis?217.col.j.

Nūquid in eternū iraſceris nobis;aut extendes iram tuam a gñatione in generationē?210.columna.iiij.

Nunquid ſyon dicet homo et homo nat⁹ eſt in ea:et ipſe fundauit eā altiſſim⁹?214.columna.iij.

Nunquid narrabit aliquis in ſepulchro miſericordiā tuam:et veritatem tuam in perditionem?216.columna.iiij.

Nūqd ī eternū ꝓijciet de⁹:aut nō appōet vt cōplacitior ſit adhuc?185.colu.iiij.

Nunquid ⁊ panē poterit dare:aut parare menſam ppl'o ſuo?190.columna.iij.

Nutantes transferantur filij eius et mendicent:⁊ eijciantur de habitationibus ſuis.276.columna.iiij.

O Bliti ſunt deū qui ſaluauit eos qui fecit magnalia i egypto mirabilia in terra chā:terribilia in mari rubro.266.columna.iiij.

Obmutui et nō aperui os meum quoniā tu feciſti:amoue a me plagas tuas.95.columna.iiij.

Obmutui ⁊ hūiliat⁹ ſum ⁊ ſilui a bōis:et dolor meus renouatus eſt.92.colū.iiij.

Obſcurent̄ oculi eorū ne videāt:⁊ dorſum eorum ſemper incurua.164.colū.iiij.

Obſeruabit peccator iuſtū:et ſtridebit ſuper eum dentibus ſuis.85.colum.iij.

Oculi eius in pauperē reſpiciūt:palpebre ei⁹ īterrogauit filios hoim.27.co.iiij.

Oculi eius in pauperem reſpiciunt:inſidiatur in abſcondito quaſi leo in ſpelūca ſua.25.col.iij.

Oculi domini ſuper iuſtos:et aures eius in preces eorum.77.colum.iiij.

Oculi mei ſemper ad dñm:qm̄ ipſe euellet de laqueo pedes meos.57.col.iiij.

Oculi mei defecerunt in ſalutare tuū:et in eloquium iuſtitie tue.311.colum.iiij.

Oculi mei ad fideles terre vt ſedeāt mecū:ambulās in via immaculata hic mihi miniſtrabat.245.co.iiij.

Oculi omnium in te ſperāt domine:⁊ tu das eſcam illorum in tempore opportuno.361.columna.j.

Odiui eccleſiam malignantium:et cum impijs non ſedebo.59.columna.iij.

Odiſti obſeruantes vanitates:ſuperuacue.68.columna.iiij.

Odiſti oēs qui operant̄ iniquitatē:pdes oēs qui loquunt̄ mendaciū.14.col.iij.

O domine libera animam meā miſericors dominus ⁊ iuſtus:et deus noſter miſeretur.289.columna.iij.

O dñe qz ego ſeruus tuus:ego ſeruus tu⁹ et filius ancille tue.291.columna.j.

O domine ſaluum me fac:o dñe bene proſperare:benedictus qui venit in nomine domini.294.columna.ij.

Olocauſta medullata offeram tibi cū incenſo arietum:offeram tibi boues cum hircis.153.columna.iiij.

Omnis terra adoret te ⁊ pſallat tibi:pſalmum dicat nomini tuo.152.colum.ij.

Omnis gloria eius filie regis abintus in fimbrijs aureis:circūamicta varietatibus.109.columna.ij.

Oīs cōſummationis vidi finē:latū mādatum tuū nimis.309.columna.j.

Omnē eſcā abhominata eſt anima eorū:et appropinquauerunt vſqz ad portas mortis.271.columna.iij.

Omnes videntes me deriſerunt me:locuti ſunt labijs et mouerunt caput.49 columna.ij.

Oēs gentes quaſcunqz feciſti venient ⁊ adorabunt corā te dñe:⁊ glorificabunt nomen tuum.213.colum.j.

Omnes principes eorum qui dixerunt hereditate poſſideamus ſanctuarium dei.207.columna.ij.

Omnes gentes plaudite manib⁹:iubilate deo in voce exultationis.112.colū.j.

Omnes declinauerunt ſimul inutiles facti ſunt:non eſt qui faciat bonum non eſt vſqz ad vnum.126.columna.j.

Oēs gētes circuierūt me ⁊ in noīe dñi:qz vltus ſum in eos.295.columna.j.

Omnes declinauerūt ſimul inutiles fac

ſunt:nõ eſt qui faciat bonũ nõ eſt vſq; ad vnum.folio.51.columna.ij.
Omnia ſubieciſti ſub pedibus eius:oues ⁊ boues vniuerſas:inſuper et pecora campi.folio.21.columna.ij.
Omnia oſſa mea dicent:domine quis ſimilis tibi:folio.79.columna.iiij.
Omnia mandata tua veritas:iniqui pſecuti ſunt me adiuua me.fol.306.col.iiij.
Oia q̃cũq; voluit dñs fecit i celo ⁊ i terra: in mari ⁊ i oib⁹ abyſſis.fol.336.col.iiij.
Omnia excelſa tua ⁊ fluctus tui:ſuper me tranſierunt.fol.101.col.iiij.
Operuit montes vmbra ei⁹:⁊ arbuſta eius cedros dei.fol.200.columna.iij.
Opus quod operatus es i diebus eoꝝ:⁊ in diebus antiquis.fo.104.col.ij.
Ordinatione tua pſeuerãt dies:qm̃ omnia ſeruiunt tibi.fo.307.col.ij.
Orief in dieb⁹ ei⁹ iuſtitia et abundãtia pacis:donec auferaf luna.fo.172.col.iij.
Ortus eſt ſol et cõgregati ſunt:⁊ in cubilibus ſuis collocabuntur.folio.256.columna.iiij.
Os habẽt et non loquentur:oculos habẽt et non videbunt.fo.338.col.ij.
Os habent et non loquenf:oculos habent et non videbunt.fo.338.col.ij.
Os iuſti meditabitur ſapiẽtiã:⁊ lingua ei⁹ loquetur iudiciuꝫ.fo.87.col.iiij.
Os meum loquetur ſapiẽtiã:et meditatio cordis mei prudentiam.fo.115.col.iiij.
Os meũ aperui ⁊ attraxi ſpiritũ:qꝛ mãdata tua deſiderabã.fo.312.col.iij.
Os meũ annũciabit iuſtitiã tuã:tota die ſalutare tuum.fo.170.col.ij.
Os tuum abundauit malitia:et lingua tua concinnabat dolos.folio.120.col.ij.
Oſtẽde nobis dñe miam tuam:et ſalutare tuum da nobis.fo.211.col.ij.
Oſtendiſti populo tuo dura:potaſti nos vino cõpunctionis.fo.140.col.iij.
Oues eorũ fetoſe abũdantes in greſſibus ſuis:boues eoꝝ craſſe.358.c.iij.
PAnẽ angelorũ mãducauit homo: cibaria miſit eis i abũdãtia. folio.197.columna.ij.
Paratũ cor ei⁹ ſperare i dño:cõfirmatum eſt cor eius:nõ cõmouebitur donec deſpiciat inimicos ſuos.folio.283. columna.iiij.
Paratum cor meum deus paratum cor meum:cantabo et pſalmum dicam.fo.154.col.iij.
Paratũ cor meum deus paratum cor meũ: cantabo et pſallam in gloria mea. fo. 274.col.iij.
Parata ſedes tua extũc:a ſeculo tu es.fol.251.columna.iiij.
Parauit in iudicio thronũ ſuũ:et ipſe iudicabit orbẽ terre in equitate: iudicabit populum in iuſtitia.fo.25.col.ij.
Paraſti in conſpectu meo menſam:aduerſus eos qui tribulãt me.fo.53.columna.ij.
Paratus ſum ⁊ non ſum turbat⁹:vt cuſtodiam mandata tua.fo.303.col.ij.
Parcet pauperi ⁊ inopi:⁊ aĩas pauperum ſaluas faciet.fo.173.columna.ij.
Particeps ego ſum oim timẽtiũ te:⁊ cuſtodientiũ mandata tua.fo.303.col.iiij.
Paſcere iacob ſeruũ ſuũ:et iſrael hereditatem ſuam.fo.196.col.iij.
Patres nr̃i i egypto nõ intellexerũt mirabilia tua:nõ fuerunt memores multitudinis miſericordie tue.fo.265.col.ij.
Paulomin⁹ ꝯſummauerũt me i terra:ego aũt nõ dereliq̃ mãdata tua.306.col.iiij.
Pauper ſum ego et in laboribus a iuuẽtute mea:exaltatus autem humiliatus ſum et conturbatus.folio.217.columna.ij.
Pax multa diligentibus legem tuã:⁊ non eſt illis ſcandalum.fo.317.col.ij.
Peccator videbit et iraſcef dentibus ſuis fremet et tabeſcet:deſideriuꝫ peccatorũ peribit.fo.284.col.ij.
Peccatori autẽ dixit de⁹ quare tu enarras iuſtitias meas:⁊ aſſumis teſtamẽtũ meũ per os tuum:fo.120.col.ij.
Peccauim⁹ cũ patrib⁹ noſtris:iniuſte egimus iniquitatẽ fecimus.fo.265.col.ij.
Per diẽ ſol nõ vret:neq; luna per noctẽ. folio.320.col.iiij.
Per ſingulos dies benedicã tibi ⁊ laudabo nomen tuuꝫ in ſeculũ:⁊ in ſeculũ ſe

culi.fo.359.col.iij.
Perambulabam in innocētia cordis mei:
in medio domus mee.fo.245.col.j.
Percuſſus ſum vt fenū ⁊ aruit cor meum:
quia oblitus ſum comedere panē meū.
folio.247.columna.j.
Perfecto odio oderam illos:inimici facti
ſunt mihi.fo.348.col.iij.
Perfeciſti eis qui ſperāt in te:in cōſpectu
filiorum hominū.fo.70.col.ij.
Perfice greſſus meos i ſemitis tuis:vt nō
moueantur veſtigia mea.fo.[illegible]6.col.j.
Perijt fuga a me:⁊ nō eſt q requirat aiam
meam.fo.355.col.iiij.
Perijt memoria eoꝝ cū ſonitu:⁊ dn̄s i eter
num permanet.fo.22.col.iij.
Permanet in eternum in cōſpectu dei:mi
ſericordiam ⁊ veritatē eius quis requi
ret:fo.148.columna.iij.
Perſequar inimicos meos et compreben
dam illos:⁊ nō cōuertar donec deficiāt.
fo.42.col.j.
Perſequatur inimicus animā meā ⁊ cōpre
hendat et conculcet in terra vitā meam:
⁊ gloriam meam in puluerem deducat.
folio.18.col.j.
Pes meus ſtetit i directo:i eccleſijs bene
dicam te dn̄e.fo.60.col.ij.
Petierūt et venit coturnix:et pane celi ſa
turauit eos.fo.263.col.iij.
Pingueſcent ſpecioſa deſerti:⁊ exultatio
ne colles accingentur.fo.151.col.ij.
Placebo domino: in regiōe viuoꝝ.folio.
290.columna.iij.
Plantati in domo dn̄i.in atrijs dom⁹ dei
noſtri florebunt.fo.231.columna.j.
Pluet ſuper peccatores laqueos:ignis ſul
phur et ſpiritus pcellarū pars calicis
eorum.fo.28.col.j.
Pluuiam voluntariam ſegregabis deus
hereditati tue et īfirmata ē:tu vero pfe
ciſti eam.fo.157.columna.ij.
Ponam in ſalutari:fiducialiter agam i eo.
fo.28.col.j.
Pone principes eorum ſicut oreb et zeb:⁊
zebee et ſalmana.fo.207.col.j.
Pone dn̄e cuſtodiā ori meo:⁊ oſtiū circun
ſtantie labijs meis.fo.351.col.iij.
Pones eos vt clibanum ignis in tempore
vultus tui:dn̄s in ira ſua conturbabit
eos et deuorabit eos ignis.folio.48.
columna.j.
Ponite corda veſtra in virtute eius et di
ſtribuite domos ei⁹:vt enarretis in pro
genie altera.folio.115.col.j.
Popul⁹ quē nō cognoui ſeruiuit mihi:i au
ditu auris obediuit mihi.fo.42.col.iij.
Popul⁹ ei⁹ et oues paſcue ei⁹:itroite por
tas eius in confeſſione atria eius i hym
nis confitemini illi.folio.244.colum
na.ij.
Populū tuum dn̄e humiliauerūt:⁊ here
ditatē tuam vexauerunt.fo.233.col.j.
Portio mea domine:dixi cuſtodire legem
tuam.fo.303.col.j.
Poſtula a me ⁊ dabo tibi gētes hereditatē
tuā:⁊ poſſeſſionem tuā terminos terre.
folio.9.columna.iij.
Poſui ori meo cuſtodiam:cum conſiſteret
peccator aduerſum me.fo.92.col.iij.
Poſuiſti iniquitates noſtras in conſpectu
tuo:ſeculū noſtrū in illuminatione vul
tus tui.fo.225.col.j.
Poſuiſti tenebras et facta eſt nox:i ipa per
trāſibūt oēs beſtie ſylue.fo.256.col.ij.
Poſuiſti nos i ſimilitudinē gētibus:cōmo
tionem capitis in populis.folio.105.co
lumna.iij.
Poſuiſti nos opprobrium vicinis noſtris:
ſubſannationem et deriſum his qui
ſunt in circuitu noſtro.fo.105.col.iiij.
Poſuiſti nos in contradictionē vicinis no
ſtris:et inimici nr̄i ſubſannauerūt nos.
folio.200.columna.j.
Poſuit deſertum i ſtagna aquarū:⁊ terrā
ſine aqua in exit⁹ aquarū.fo.273.colū
na.ij.
Poſuit in eis verba ſignoꝝ ſuoꝝ:⁊ prodi
giorum in terra cham.fo.262.col.j.
Poſuit flumina in deſertū:et exitus aqua
rum in ſitim.fo.273.col.j.
Poſuit pluuias eoꝝ grandinem:ignem cō
burentem in terra ipſorum.folio.262.
columna.iij.
Poſuerunt me in lacu inferiori:in tene
bris et in vmbra mortis.fo.216.col.ij.

Poſuerūt peccatores laqueum mihi: ⁊ de mandatis tuis non erraui. folio.39. columna.iij.

Poſuerūt in celum os ſuū: ⁊ lingua eorū tranſiuit in terram. fo.175.co.iij.

Poſuerūt ſignaſua ſigna: ⁊ nō cognouerūt ſicut in exitu ſup ſummū.178.co.iij.

Poſuerūt morticina ſeruorū tuorū eſcas volatilibus celi: carnes ſanctorum tuorum beſtijs terre. fo.197.fo.j.

Potabunt oēs beſtie agri: expectabunt onagri in ſiti ſua.fo.255.col.ij.

Potens in terra erit ſemen eius: generatio rectorū benedicetur.fo.283.co.ij

Potentiam tuam ⁊ iuſtitiam tuam deus vſqꝫ in altiſſima que feciſti magnalia: deus quis ſimilis tibi.folio.170.colūna.ij.

Precinite domino in confeſſione: pſallite deo noſtro in cithara.fo.364.co.iij.

Precipita domine diuide linguas eorū: quoniam vidi iniquitatem ⁊ contradictionem in ciuitate.fo.129.co.ij.

Pre fulgore in cōſpectu eius nubes tranſierūt: grando ⁊ carbones ignis.folio.59.columna.j.

Preoccupem⁹ faciē eius in cōfeſſione: ⁊ in pſalmis iubilem⁹ ei.fo.235.co.iiij.

Preparās mōtes in virtute tua accinct⁹ potentia: qui conturbas profundū maris ſonū fluctuum eius.fo.152.co.ij.

Pretēde domine miſericordiam tuam ſciētibus te: ⁊ iuſtitiam tuam his qui recto ſunt corde.fo.83.co.iij.

Preuaricantes reputaui omnes peccatores terre: ideo dilexi teſtimonia tua.f.311.columna.j.

Preueni in maturitate et clamaui: qꝛ in verba tua ſuperſperaui.fo.314.co.iij.

Preuenerūt me in die afflictionis mee: ⁊ factus eſt dñs protector me⁹.f.59.co.iij.

Preuenerūt principes coniuncti pſallētib⁹: in medio iuuēcularū tympaniſtriarum.fo.159.co.iiij.

Preuenerūt oculi mei ad te diluculo: vt me ditarer eloquia tua.fo.314.co.iij.

Principes populorū congregati ſunt cum deo abrahā: qm̄ dij fortes terre vehemēter eleuati ſunt.fo.113.co.ij.

Principes perſecuti ſunt me gratis: et a verbis tuis formidauit cor meum.fol.316.columna.ij.

Principes iuda duces eorum: principes zabulon principes neptalim:fo.160.columna.j.

Principiū verborū tuorū veritas: in eternū oīa iudicia iuſtitie tue:fo.316.co.ij.

Priuſqꝫ intelligerēt ſpine veſtre rhānū: ſicut in ira abſorbet eos.fo.136.co.iiij.

Priuſqꝫ humiliarer ego deliqui: propterea eloquium tuū cuſtodiui.fo.304.co.ij.

Priuſqꝫ mōtes fierēt aut formaretur terra ⁊ orbis: a ſeculo ⁊ in ſeculū tu es de⁹ fo.224.co.j.

Proba me domine ⁊ tenta me: vre renes meos ⁊ cor meū.fo.59.co.j.

Proba me deus ⁊ ſcito cor meum: interroga me ⁊ cognoſce ſemitas meas.fol.348.co.iij.

Probaſti cor meum ⁊ viſitaſti nocte: igne me examinaſti ⁊ nō eſt iuenta in me iniquitas.55.co.iij.

Producens fenum iumentis: ⁊ herbā ſeruituti hominum.255.col.iiij.

Prodijt quaſi ex adipe iniq̄tas eorū: trāſierunt in affectum cordis.175.co.j.

Pro eo vt me diligerēt detrahebāt mihi: ego aūt orabam.276.co.j.

Pro hac orabit ad te omnis ſanct⁹: in tēpore opportuno.72.co.j.

Prohibe linguā tuā a malo: ⁊ labia tua ne loquātur dolum.77.co.iij.

Proijcientes me nūc circūdederunt me: oculos ſuos ſtatuerūt declinare in terram.fo.56.co.iij.

Promptuaria eorum plena: eructantia ex hoc in illud.358.co.iij.

Pro nihilo forſitan inimicos eorū humiliaſſem: ⁊ ſuper tribulantes eos miſiſſem manum meā.205.co.iiij.

Pronūciabit lingua mea eloquium tuū: qꝛ oīa mādata tua equitas.318.co.j.

Pro patrib⁹ tuis nati ſunt tibi filij: conſtitues eos principes ſuper omnē terram.110.co.j.

Prope es tu domine: ⁊ omnes vie tue ve[illegible]

ritās .fo.315.col.j.
Prope eſt dominꝰ omnibus inuocantibꝰ eum:omnibus inuocantibus eū in veritate.fo.361.co.ij.
Propter miſeriam inopum ⁊ gemitū pauperum:nunc exurgam dicit dominus. fo.29.co.j.
Propter domum domini dei noſtri:queſiui bona tibi.folio.322.co.iij.
Propter fratres meos et proximos meos: loquebar pacem de te.fo.322.co.ij.
Propter hoc letatum eſt cor meum et exultauit lingua mea:inſuper et caro mea requieſcet in ſpe.folio.34.columna.iiij.
Propter nomen tuum domine propiciabe ris peccato meo:multum eſt enim.fo. 57.co.iij.
Propter dauid ſeruum tuum:nō auertas faciem chriſti tui.fo.335.co.j.
Propter quid irritauit impius deum?dixit enim in corde ſuo non requiret.fol. 26.co.ij.
Propter veritatem ⁊ manſuetudinem et iuſtitiam:deducet te mirabiliter dextera tua.fo.108.co.ij.
Propterea exaudiuit deus:⁊ attendit voci deprecationis mee.fo.154.co.ij.
Propterea populi confitebuntur tibi in eternum:⁊ in ſeculum ſeculi.fo.110.columna.j.
Propterea confitebor tibi in nationibus domine:⁊ nomini tuo pſalmum dicā. fo.43.co.ij.
Propterea ad omnia mandata tua dirigebar:omnem viam iniquā odio habui. fo.312.co.ij.
Propterea deus deſtruet te in finem:euellet te ⁊ emigrabit te de tabernaculo tuo:⁊ radicem tuā de terra viuentiū. folio.124.co.iij.
Propterea non timebimꝰ dum turbabitur terra:⁊ transferentur mōtes in cor maris.fo.110.co.iij.
Protector meus ⁊ in ipſo ſperaui:qui ſubdis populum meū ſub me.fo.357.co.ij.
Protector noſter aſpice deus:⁊ reſpice in faciem chriſti tui.fo.209.co.i.
Protector meus ⁊ cornu ſalutis mee:ſuſceptor meus.fo.37.co.iiij.
Proteges eos in tabernaculo tuo:a cōtradictione linguarū.fo.70.co.iij.
Protexiſti me a conuentu malignātium: a multitudine operantium iniquitatē. fo.148.col.j.
Prouidebam dominum in cōſpectu meo ſemper:quoniam a dexteris eſt mihi ne cōmouear.fo.34.co.iij.
Pſallā et intelligā i via imaculata: qñ venies ad me.fo.245.co.j.
Pſallite deo qui aſcēdit ſuper celū celi:ad orientē.fo.160.co.iiij.
Pſallite deo nr̄o pſallite pſallite regi:nr̄o pſallite.fo.112.co.iij.
Pſallite dn̄o ſancti eiꝰ:⁊ ꝯfitemini memorie ſanctitatis eius.fo.66.co.iij.
Pſallite domino qui habitat in ſyō:annūciate inter gentes ſtudia eius.folio.23. colum.ij.
Pſallite domino in cithara i cithera ⁊ voce pſalmi:in tubis ductilibus ⁊ voce tube cornee.fo.241.col.iij.
Putruerūt ⁊ corrupte ſūt cicatrices mee a facie inſipientie mee.fo.90.co.i.
Quadragita annis offenſꝰ fui generatiōi illi:⁊ dixi ſemꝑ hi errant corde.fo.237.co.j.
Quā bonus iſrael deꝰ:his ꝙ recto ſunt corde.folio.174.columna.ij.
Quā dilecta tabernacula mea dn̄e virtutū cōcupiſcit et deficit anima mea i atria domini.fo.208.co.ij.
Quā magnificata ſūt opa tua dn̄e:nimis ꝓfunde facte ſunt cogitatiōes tue.229. columna.iij.
Quam dulcia faucibꝰ meis eloqa tua:ſuꝑ mel ori meo.fo.309.co.i.
Quā magna multitudo dulcedis tue dn̄e quā abſcondiſti timētibꝰ te.fo.70.co.ij.
Quam diu ponā ꝯſilia i aīa mea:dolorē in cor de meo ꝑ diē:fo.29.co.iij.
Quam magnificata ſunt opa tua domine: oīa in ſapientia feciſti:impleta eſt terra poſſeſſione tua.folio.257.colū.ij.
Quā tūdiſtat ortꝰ ab occidente:lōge fecit

q̄ nobis iniq̄tates nr̄as.fo.251.co.iiij.
Quāta mandauit patrib⁹ noſtris nota fa
cere ea filijs ſuis:vt cognoſcat genera-
tio altera.fo.188.co.iij.
Quanta audiuim⁹ ⁊ cognouim⁹ ea:⁊ pa-
tres nr̄i narrauerūt nobis.188.co.j.
Quātas oſ̄tendiſti mihi tribulatiões multas
⁊ malas:⁊ ↄuerſus viuificaſti me:⁊ de
abyſſis terre itex̄ reduxiſti me.170.co
lumna.iiij.
Quare fremuerūt gentes:⁊ ppl̄i meditati
ſunt inania:fo.8.co.iiij.
Quare oblitus es mei et quare cōtriſtat⁹
icedo:dū affligit me inimic⁹.102.col.j.
Quare faciē tuā auertis:obliuiſceris iopie
noſtre ⁊ tribulationis nr̄e.fo.107.co.j.
Quare triſtis es aīa mea:⁊ quare contur
bas me:101.co.j.
Quaſi proximū ⁊ quaſi fratrē noſtrū ſic cō-
placebā:quaſi lugēs ⁊ contriſtatus ſic
humiliabar.80.co.ij.
Quaſi in ſylua lignoꝝ ſecurib⁹ exciderūt
ianuas ei⁹ in idipm:i ſecuri ⁊ aſcia de
iecerūt eā.178.co.iiij.
Que vtilitas in ſanguine meo:dum deſcē
dero in corruptionē:67.co.ij.
Que loquunt̄ aduerſus iuſtū iniquitatē:
in ſuperbia ⁊ in abuſione.70.colū.ij.
Que nō exaudiet vocē incātātiū:⁊ veneſi-
ci icātātis ſapiēter.136.co.ij.
Quēadmodum deſiderat ceru⁹ ad fontes
aquaꝝ:ita deſiderat aīa mea ad te de⁹.
fo.99.col.iiij.
Qui iurat proximo ſuo ⁊ non decipit:q̄ pe-
cuniā ſuā nō dedit ad vſurā:⁊ munera
ſuper innocētē nō accepit.33.colum.j.
Qui facit hec:non mouebitur in eternum.
33.colum.ij.
Qui das ſalutē regib⁹ q̄ redemiſti dauid
ſeruū tuū:de gladio maligno eripe me
358.co.ij.
Qui tribulāt me inimici mei:ipi infirmati
ſunt ⁊ ceciderūt.61.co.j.
Qui loquit̄ veritatē in corde ſuo:qui non
egit dolum in lingua ſua.32.colū.iij.
Qui firmauit terrā ſuper aquas:quoniā.
fo.339.co.iij.
Qui loquuntur pacem cum proximo ſuo:
mala autem in cordibus eorum.fo.63.
columna.iij.
Qui educit vinctos in fortitudine:ſimili-
ter eos qui exaſperant qui habitant in
ſepulchris.156.col.iiij.
Qui poſuit animam meam ad vitam:et
nō dedit in commotionē pedes meos.
fo.153.col.j.
Qui conuertit mare in aridam:in flumine
pertranſibunt pede:ibi letabimur in
ipſo.fo.152.co.ij.
Qui dominatur in virtute ſua in eternum
oculi eius ſuper gentes reſpiciunt:qui
exaſperant non exaltentur in ſemet-
ipſis.fo.co.co.iij.
Qui videbant me foras fugerunt a me:
obliuioni datus ſum tanq̄ mortuus a
corde.69.co.ij.
Qui timent dominum ſperauerunt in do-
mino:adiutor eorum et protector eo-
rum eſt.288.co.j.
Qui ſtatis in domo domini:in atrijs do-
mus dei noſtri.335.co.ij.
Qui ſtatis in domo domini:in atrijs do-
mus dei noſtri.336.co.ij.
Qui cuſtodit veritatem in ſeculum facit
iudicium iniuriam patientibus: dat
eſcam eſurientibus.362.co.iiij.
Qui percuſſit gentes multas:⁊ occidit re-
ges fortes.337.co.ij.
Qui dicūt exinanite:exinanite vſq3 ad fun
damentū in ea.343.co.j.
Qui producit vētos de theſauris ſuis:qui
percuſſit primogenita egypti ab hoīe
vſq3 ad pecus.337.co.j.
Qui propiciatur omnibus iniquitatibus
tuis:qui ſanat omnes īfirmitates tuas.
250.co.iiij.
Qui fecit celos in intellectu:quoniam.fo-
lio.339.co.iij.
Qui percuſſit reges magnos:quō.340.c.iij.
Qui redimit de interitu vitā tuā:qui coro-
nat te i mīa ⁊ miſeratiōib⁹.250.co.iiij.
Qui cogitauerūt iniq̄tates in corde:tota
die cōſtituebāt prelia.349.co.ij.
Qui ↄfidūt in virtute ſua:⁊ i multitudin
diuitiarū ſuarū gloriāt̄.116.co.ij.
Qui reſpicit terrā ⁊ facit eā:[illegible] ter eq
co iiij

tangit montes ⁊ fumigant.258.co.iij.
Qui aſtitit a dextris pauperis:vt saluū faceret a perſequentibus animā meam. fo.279.columna.ij.
Qui fecit luminaria magna:qm̄.259.columna.iij.
Qui emittit eloquium ſuū terre:velociter currit ſermo eius.366.co.ij.
Qui deſcendunt mare in nauibus:facientes opationē in aq̄s multis.272.co.ſ.
Qui poſuit fines tuos pacem:⁊ adipe frumēti ſatiat te.366.co.ſ.
Qui numerat multitudinē ſtellarū:⁊ oībus eis nomina vocat.364.co.ſ.
Qui tribulant me exultabunt ſi mot⁹ fuero:ego aūt in miſericordia tua ſperaui. fo.30.col.ij.
Qui cogitauerūt ſupplātare greſſ⁹ meos: abſconderunt ſuperbi laqueum mihi. fo.349.col.iij.
Qui ſeminant in lachrymis:in exultatiōe metent.326.co.ſ.
Qui operit celū nubib⁹:⁊ parat terre pluuiam.364.col.iij.
Qui ſanat contritos corde:et alligat cōtritiones eorum.363.col.iiij.
Qui timēt te videbunt me et letabuntur: q2 in verba tua ſupſperaui.305.col.iſ.
Qui dat niuem ſicut lanam:nebulaꝫ ſicut cinerem ſpargit.366.col.ij.
Qui timetis dominū laudate eum:vniuerſum ſemen iacob glorificate eum.51.columna.iij.
Qui regis iſrael intende:qui deducis velut ouem ioſeph.199.col.ſ.
Qui cōfidunt in domino ſicut mons ſyon: nō cōmouebitur in eternum qui habitat in hieruſalem.324.col.iij.
Qui ſimul mecum dulces capiebas cibos: in domo dei ambulauimus cū cōſenſu. fo.130.co.ſ.
Qui exaltas me de portis mortis:vt ānūciē omnes laudationes tuas in portis filie ſyon.23.col.iij.
Qui facis āgelos tuos ſpirit⁹:⁊ miniſtros tuos ignem vrentem.fo.254.col.ij.
Qui ſedes ſup cherubī:mā̄ifeſtare corā effraim beniamin ⁊ manaſſe.fo.199.co.ij.
Qui habitat ī adiutorio altiſſimi:ī ptectione dei celi ꝯmorabif.fo.226.colum.iij.
Qui retribuūt mala ꝓ bonis detrahebāt mihi:qm̄ ſequebar bonitatē.91.co.iiſ.
Qui perfecit pedes meos tāq̄ ceruorum: ⁊ ſuper excelſa ſtatuēs me.41.co.iiſ.
Qui finxit ſingulatim corda eorum:qui intelligit omnia opera eorū.74.colū.iiſ.
Qui diuiſit mare rubrū in diuiſiones:quoniam.340.co.ij.
Qui traduxit populū ſuū per deſertū:quoniam.340.columna.iij.
Qui dixerunt linguam noſtram magnificabim⁹:labia nr̄a a nobis ſunt:q̄s noſter dominus eſt.28.col.iiiſ.
Qui dat eſcam omni carni:quoniaꝫ.folio. 341.columna.ſ.
Qui conuertit petram in ſtagna aquarū: ⁊ rupē in fontes aquarū.286.colū.iiſ.
Qui emittis fontes in cōuallibus:iter mediū montiū pertrāſibūt aq̄.255.co.ſ.
Qui ponis nubem aſcēſum tuū:qui ambulas ſuper pēnas ventorū.254.colum.ſ.
Qui fundaſti terrā ſuper ſtabilitateꝫ ſuā: nō inclinabitur in ſclꝫ ſclī.254.co.iij.
Qui facit mirabilia magna ſolus:quoniā folio.339.columna.iij.
Qui plātauit aurē non audiet:aut qui finxit oculum nō cōſiderat.233.colum.iiſ.
Qui dat iūmētis eſcam ipſorū:⁊ pullis coruorum inuocantibus eū.365.co.ſ.
Qui eduxit iſrael de medio eorꝫ:quoniā. folio.240.colum.iſ.
Qui produxit in mōtibus fenum ⁊ herbā: ſeruituti hominum.307.col.ſ.
Qui corripit gētes nō arguet:q̄ docet hominem ſcientiam.233.co.iiſ.
Qui habitare facit ſterilem in domo: matrem filiorum letantem.285.colum.iſ.
Qui annunciat verbum ſuum iacob:iuſticias et iudicia ſua iſrael.folio.366.columna.iiſ.
Qui diligitis dominum odite malum:cuſtodit dominus animas ſanctorꝫ ſuorum de manu peccatoris liberabit eos folio.240.co.iiſ.
Qui percuſſit egyptum cum primogenitis eorum:quoniam.fo.34.co.iſ.

Quia dixerunt inimici mei mihi:⁊ qui cuſtodiebant animam meam conſilium fecerunt in vnum.folio.169.colum.ij.
Quia liberabit pauperem a potēte:⁊ pauperem cui non erat adiutor.folio.175.columna.ij.
Qui ingreditur ſine macula:et operatur iuſtitiam.52.co.iiij.
Qui replet in bonis deſiderium tuum:renouabitur vt aquile iuuentus tua.folio.251.co.j.
Qui habitat in celis irridebit eos:et dominus ſubſannabit eos.9.col.ij.
Qui docet manus meas ad prelium:⁊ poſuiſti vt arcum ereum brachia mea.folio.41.columna.ij.
Quiq̄ terrigene et filij hominū:ſimul in vnum diues ⁊ pauper.115.co.iiij.
Quia zelaui ſuper iniquos:pacem peccatorum videns:174.co.iiij.
Quia ecce qui elongant ſe a te peribunt:perdidiſti omnes qui fornicantur abs te.177.co.ij.
Quia non relinquet dominus virgam peccatorum ſuper ſortem iuſtorum:vt non extēdant iuſti ad iniquitatem manus ſuas.324.co.iiij.
Quia dixi nequando ſupergaudeant mihi inimici mei:ſuper me magna locuti ſunt.91.co.ij.
Quia non eſt reſpectus morti eorum:firmamētum in plaga eorum.174.co.iiij.
Quia eripuit animam meam de morte:oculos meos a lachrymis:pedes meos a lapſu.289.co.iiij.
Quia delectaſti me domine i factura tua:⁊ in operibus manuum tuarum exultabo.229.co.iij.
Quia rectum eſt verbum domini:⁊ omnia opera eius in fide.73.co.iiij.
Quia dominus amat iudicium et non derelinquet ſanctos ſuos:in eternum conſeruabuntur.87.co.ij.
Quia tenebre non obſcurabuntur a te et nox ſicut dies illuminabitur:ſicut tenebre eius ita et lumen eius.folio.346.columna.iiij.
Quia non repellet dominus plebem ſuā:et hereditatem ſuam non derelinquet.fo.254.co.j.
Quia magna eſt ſuper celos miſericordia tua:et vſq̄ ad nubes veritas tua.folio.275.colum.j.
Quia tu poſſediſti renes meos:ſuſcepiſti me de vtero matris mee.347.co.j.
Quia benedicentes ei hereditabunt terram:maledicentes autē ei diſperibūt.86.co.iij.
Quia tu es deus fortitudo mea quare me repuliſti:et quare triſtis incedo dum affligit me inimicus:fo.105.co.j.
Quia inflammatum eſt cor meum et renes mei commutati ſunt:et ego ad nihilū redactus ſum et neſciui.176.colū.iiij.
Quia non crediderunt in deo:nec ſperauerunt in ſalutari eius.190.co.iiij.
Quia defecimus in ira tua:et furore tuo turbati ſumus.225.co.j.
Qr dixerūt inimici mei mihi:⁊ q̄ cuſtodiebāt aīam meam conſilium fecerunt in vnum.169.col.ij.
Quoniam i humilitate noſtra memor fuit noſtri:quoniam.340.co.iiij.
Quia illic ſederunt ſedes in iudicio:ſedes ſuper domū dauid.323.col.j.
Quia comederunt iacob et locum eius deſolauerūt.197.co.iiij.
Quia beneplacitū eſt domino in populo ſuo:⁊ exaltabit manſuetos in ſalutem.369.columna.iiij.
Quia in manu eius ſunt omnes fines terre.⁊ altitudines montiū ipſius ſunt.fo.236.co.j.
Quia ſatiauit animā inanē:⁊ aīaꝫ eſuriētē ſatiauit bonis.270.co.iij.
Quia mīaꝫ ⁊ veritatē diligit deus gratiā ⁊ gloriam dabit dn̄s.209.co.iiij.
Quia ego cognoui q̄ magnꝰ eſt dn̄s:⁊ deꝰ noſter pre omnibꝰ dijs.336 co.iiij.
Quia ipſe dixit ⁊ facta ſunt:ipe mādauit ⁊ creata ſunt.368.co.j.
Quia neq̄ ab oriēte neq̄ ab occidēte neq̄ a deſertis mōtibus:quoniā deꝰ iudex eſt.182.co.j.
Quia illic interrogauerunt nos qui captiuos duxerunt nos:verba cantionum.

fo.341.columna.iiij.
Quia iudicabit dominus populum ſuum: ⁊ in ſeruis ſuis deprecabit.fo.358.col.ij.
Quia preceptum in iſrael eſt:et iudicium deo iacob.202.col.iij.
Quia dñi eſt aſſumptio noſtra: et ſancti iſrl' regis noſtri.220.co.j.
Quia ecce ceperũt animã meam:irruerũt in me fortes.137.co.iiij.
Quia melior eſt dies vna in atrijs tuis:ſuper millia.219.co.iij.
Quia miſericordia tua magna eſt ſup me: ⁊ eruiſti animã meam ex inferno inferiori.213.co.iij.
Quia ipſe ſuper maria fundauit eũ:⁊ ſup flumina preparauit eũ.54.co.iij.
Quia anima eius in vita ipſius benedicetur:confitebitur tibi cum benefeceris ei.117.co.iiij.
Quia ipſe deus meꝰ ⁊ ſaluator meꝰ:adiutor meus non emigrabo.145.col.ij.
Qr factꝰ es ſuſceptor meꝰ:⁊ refugiũ meũ in die tribulatiõis mee.139.colum.iij.
Quia cuſtodiui vias dñi: nec impie geſſi a deo meo.40.columna.j.
Quia repleta eſt malis aĩa mea:⁊ via mea inferno appropinquauit.215.co.iiij.
Quia dicitis in cogitatiõe:accipiãt in vanitate ciuitates ſuas.348.col.j.
Quia apud dominũ miſericordia:⁊ copioſa apud eũ redẽptio.550.col.iij.
Quia perſecutꝰ eſt inimicꝰ aiam meã:humiliauit in terra vitã meã.555.co.ij.
Quia exacuerũt vt gladium linguas ſuas: intenderũt arcum rem amarã vt ſagittẽt in occultis immaculatũ.148.colũ.j.
Quia apud te ꝓpiciatio eſt:et ꝓpter legẽ tuam ſuſtinui te domine.550.col.ij.
Quia ꝓſpexit de excelſo ſancto ſuo:dñs de celo in terrã aſpexit.249.co.j.
Quia inclinauit aurẽ ſuã mihi:et in diebꝰ meis inuocabo.289.col.j.
Quia cinerem tanq̃ panem manducabã: ⁊ poculum meum cum fletu miſcebã. 247.columna.iij.
Quia in eo letabitur cornu noſtrum:et in nomine ſancto eius ſperabimus.folio. 75.col.iij.
Quia defecerũt ſicut fumus dies mei:⁊ oſſa mea ſicut cremium aruerunt.fo.246. columna.iiij.
Quia exacerbauerũt eloquia dei:et conſilium altiſſimi irritauerũt.270.col.iiij.
Quia edificauit dominꝰ ſyon:⁊ videbit in gloria ſua.248.co.iiij.
Quia contriuit portas ereas:⁊ vectes ferreos confregit.271.col.ij.
Quia factus ſum ſicut vter in pruina:iuſtificationes tuas non ſum oblitus.fo. 306.columna.ij.
Quia multum repleta eſt anima noſtra: opprobrium abundãtibus et deſpectio ſuperbis.325.co.ij.
Quid enim mihi eſt in celo:⁊ a te q̃d volui ſuper terram:177.col.ij.
Quid gloriaris i malitia:qui potẽs es in iniquitate.124.col.j.
Quid eſt homo quod memor es eius:aut filius hominis quoniam viſitas eum: fo.20.col.iiij.
Quid retribuã dño:pro omnibus que retribuit mihi:290.co.iij.
Quid eſt tibi mareq̃ fugiſti:⁊ tu iordanis quia ꝯuerſus es retrorſum:folio.286. columna.ij.
Quid det tibi aut q̃d apponatur tibi:ad linguã doloſam.519.col.iij.
Quiq̃ terrigene ⁊ filij hoim:ſimul in vnũ diues ⁊ pauper.115.col.ij.
Quis ſicut dominus deus noſter qui i altis habitat:⁊ hũilia reſpicit in celo ⁊ in terra.285.col.j.
Quis ſapiens ⁊ cuſtodiet hec:⁊ intelliget miſericordias domini.fo.274.columna.ij.
Quis eſt homo qui vult vitã:diligit dies videre bonos.77.col.ij.
Quis eſt hõ qui viuet ⁊ non videbit mortem:eruet animam ſuam de manu inferi.225.co.j.
Quis nouit ptãtẽ ire tue:⁊ pre timore tuo irã tuã dinumerare:225.co.iij.
Quis eſt homo q̃ timet dñm:legẽ ſtatuit ei in via quã elegit.57.co.iij.
Quis deducet me in ciuitatẽ munitã:quis deducet me vſq̃ i ydumeã.275.co.iij.

Quis eſt iſte rex glorie: dominus virtutū ipſe ē rex glorie.fo.55.col.ij.
Quis loquetur potentias dñi . auditas faciet omnes laudes eius.fo.264.co.iiij.
Quis dabit ex ſyon ſalutare iſrael: cū auerterit dñs captiuitatē plebis ſue exultabit iacob ⁊ letabit iſrael.126.col.ij.
Quis aſcendet in mōtē dñi: aut quis ſtabit in loco ſancto eius: 54.col.ij.
Quis deducet me in ciuitatem munitam: quis deducet me vſq; in idumeam: fo. 141.col.ij.
Quis dabit ex ſyon ſalutare iſrael cū auerterit dominus captiuitatē plebis ſue: exultabit iacob ⁊ letabitur iſrael.folio. 32.columna.j.
Quis eſt iſte rex glorie: dominus fortis ⁊ potens dominus potens in prelio.fo. 55.columna.ij.
Quis conſurget mihi aduerſum malignātes: aut quis ſtabit mecum aduerſus operantes iniquitatem: 234.col.ij.
Quoadusq; iuſtitia conuertatur in iudiciū: ⁊ qui iuxta illam omnes qui recto ſunt corde.234.col.ij.
Quo ibo a ſpiritu tuo: ⁊ quo a facie tua fugiam: 346.col.j.
Quod diſpoſuit ad abraham: ⁊ iuramenti ſui ad iſaac.260.col.ij.
Quod deſcendit in oram veſtimenti eius: ſicut ros hermon qui deſcendit in montem ſyon.335.col.j.
Quod exprobrauerunt inimici tui domine: quod exprobrauerunt commutationem chriſti tui.223.col.iij.
Quomodo cantabimus canticum domini: in terra aliena: 342.col.ij.
Quomodo facti ſunt in deſolationem ſubito defecerunt: perierunt propter iniquitatem ſuam.176.col.iij.
Quomodo miſeretur pater filiorum miſertus eſt dominus timentibus ſe: quoniā ipſe cognouit figmentum noſtrum.fo. 252.col.ij.
Quomodo dilexi legē tuā dñe: tota die meditatio mea eſt.308.col.ij.
Quoniam dixiſti in eternum miſericordia edificabitur in celis: preparabitur veritas tua in eis.218.col.ij.
Quoniam abſcondit me in tabernaculo ſuo in die malorum: protexit me in abſcondito tabernaculi ſui.61.col.iij.
Quoniam nouit dominus viam iuſtorū: ⁊ iter impiorum peribit.8.col.j.
Quoniam circundederunt me canes multi: conſilium malignantiū obſedit me. folio.50.col.iiij.
Qm̄ ꝑpter te mortificamur tota die: eſtimati ſum⁹ ſicut oues occiſiōis.106.co.iiij
Qm̄ eripuiſti aīam meā de morte/⁊ pedes meos de lapſu: vt placeā corā deo in lumine viuentium.153.col.ij.
Qm̄ excelſus dñs ⁊ humilia reſpicit: ⁊ alta a longe cognoſcit.fo.344.col.iiij.
Qm̄ iuſtus dñs ⁊ iuſtitias dilexit: equitatē vidit vultus eius.28.col.ij.
Qm̄ laudatur peccatoꝛ in deſiderio aīe ſue: et iniquus benedicetur.24.col.iiij.
Quoniam tanq̄ fenū velociter areſcent: ⁊ quemadmodum olera herbarum cito decident.84.col.ij.
Quoniam ex omni tribulatione eripuiſti me: ⁊ ſuper inimicos meos deſpexit oculus meus.127.col.iiij.
Qm̄ pones eos dorſum: i reliquijs tuis preparabis vultū eorū.48.col.ij.
Qm̄ apud te eſt fons vite: ⁊ in lumine tuo videbimus lumen.83.col.iij.
Quoniam ſuperuenit manſuetudo: ⁊ corripiemur.225.col.iij.
Qm̄ lumbi mei impleti ſunt illuſionibus: ⁊ nō eſt ſanitas in carne mea.90.col.j.
Quoniam cogitauerunt vnanimiter ſimul aduerſum te teſtamentum: diſpoſuerunt tabernacula idumeorum ⁊ iſmaelite.206.col.j.
Quoniā gratis abſconderunt mihi interitū laquei ſui: ſupuacue exprobrauerūt aīam meam.79.col.ij.
Quoniam tu dñs altiſſimus ſuper oēm terram: nimis exaltatus es ſuper oēs deos.240.col.ij.
Qm̄ cogitatio hominis cōfitebitur tibi: et reliquie cogitationis diem feſtum agēt tibi.184.col.iij.
Qm̄ percuſſit petrā ⁊ fluxerūt aque. ⁊ torrē

tes inūdauerunt.fo.190.co.ij.
Quoniam confortauit ſeras portarum tuarum:bñdixit filijs tuis in te.folio.366. columna.j.
Quoniam deus ſaluum faciet ſyon:⁊ edificabuntur ciuitates iude.fo.166.col.ij.
Quoniam propter te ſuſtinui opprobrium: operuit cōfuſio faciē meā.fo.162.co.iij.
Quoniam ſi inimicus meus maledixiſſet mihi:ſuſtinuiſſem vtiq;.fo.129.col.iiij.
Quoniam non in finem obliuio erit pauperis:patientia pauperum nō peribit in finem.fo.24.col.ij.
Qm̄ fortitudo mea et refugium meum es tu:propter nomen tuum deduces me et enutries me.68.col.ij.
Quoniam declinauerunt in me iniquitates:⁊ in ira moleſti erant mihi .folio.128.col.iij.
Quoniam rex ſperat in dn̄o:⁊ in miſericordia altiſſimi non commouebitur.fo.47.col.iiij.
Quoniam defecit in dolore vita mea:⁊ anni mei in gemitibus.69.col.ij.
Quoniam ira in indignatione eius:⁊ vita in voluntate eius.66.col.iiij.
Quoniam omnia iudicia eius in conſpectu meo:⁊ iuſtitias eius non repuli a me.40.col.j.
Quoniam oēs dies noſtri defecerunt:et in ira tua defecimus.225.col.j.
Quoniam preueniſti eum in benedictionibus dulcedinis:poſuiſti in capite eius coronam de lapide precioſo.47.col.ij.
Quoniam brachia peccatorum conterentur:confirmat autem iuſtos dominus. fo.86.col.j.
Quoniam declinauerunt in te mala:cogitauerunt conſilia que non potuerunt ſtabilire.48.col.ij.
Quoniam requirens ſanguinem eorum recordatus eſt:non eſt oblitus clamorē pauperum.23.co.iij.
Quoniam videbo celos tuos opera digitorum tuorum:lunā ⁊ ſtellas que tu fundaſti.20.col.iiij.
Quoniam tu domine ſuauis et mitis:et multe miſericordie omnibus inuocantibus te.212.col.iij.
Quoniam nō eſt in morte q̄ memor ſit tui: in inferno aūt q̄s cōfitebiť tibi?16.c.ij.
Quoniam in te eripiar a tentatione:⁊ in deo meo tranſgrediar murū.41.c.j.
Quoniam nō eſt in ore eorū veritas:cor eorum vanum eſt.15.col.j.
Quoniam circundederunt me mala quorum nō eſt numerus:comprehenderunt me iniquitates mee:⁊ nō potui vt viderē. fo.96.co.iij.
Quoniam melior eſt mīa tua ſup vitas:labia mea laudabūt te.146.col.iiij.
Quoniā die ac nocte grauata eſt ſuper me manus tua:conuerſus ſum in erumna mea dū cōfigitur ſpina.71.col.iiij.
Quoniam que perfeciſti deſtruxerunt:iuſtus autem quid fecit?27.col.ij.
Quoniam ecce peccatores intenderūt arcum:parauerunt ſagittas ſuas in pharetra:vt ſagittent in obſcuro rectos corde.27.col.ij.
Quoniam tu domine ſingulariter in ſpe: cōſtituiſti me.13.col.iij.
Quoniam reſpexiſti humilitatem meam: ſaluaſti de neceſſitatibus aīam meam. fo.69.col.j.
Qm̄ q̄ malignātur exterminabūtur:ſuſtinentes aūt dn̄m ipſi hereditabunt terram.85.col.ij.
Quoniam q̄s deus preter dn̄m:aut quis deus preter deum noſtrū?41.col.ij.
Quoniā tu es patientia mea domine:dn̄e ſpes mea a iuuētute mea.168.col.iiij.
Qm̄ ego in flagella parat⁹ ſum:⁊ dolor me⁹ in conſpectu tuo ſemper.91.col.ij.
Qm̄ in te dn̄e ſperaui:tu exaudies me dn̄e deus meus.91.co.j.
Qm̄ eleuata eſt magnificentia tua ſuper celos.20.col.ij.
Quoniam tu es domine ſpes mea:altiſſimū poſuiſti refugium tuum.227.c.iij.
Qm̄ iniquitatē meā annunciabo:⁊ cogitabo pro peccato meo.91.col.iij.
Qm̄ iniqtates mee ſupergreſſe ſunt caput meū:⁊ ſicut onus graue grauate ſunt ſuper me.89.col.iiij.
Qm̄ ipſe liberabit me de laqueo venātiū:⁊

a verbo aſpero.227.col.ſ.
Qm̃ angelis ſuis mandauit de te:vt cuſtodiant te in oĩbus vijs tuis.227.co.iiij.
Qm̃ tu pcuſſiſti oẽs aduerſantes mihi ſine cauſa:dẽtes pctõꝝ cõtriuiſti.11.c.iij.
Qm̃ tacui inueterauerũt oſſa mea:dũ clamarem tota die.71.col.iij.
Qm̃ magnus dñs ⁊ laudabilis nimis:terribilis eſt ſuper oẽs deos.238.col.iiij.
Qm̃ ſagitte tue infixe ſunt mihi:⁊ confirmaſti ſuper me manum tuam.89.co.ſ.
Qm̃ feciſti iudiciũ ⁊ cauſam meã:ſediſti ſuper thronũ q̃ iudicas iuſtitiã.22.col.ij.
Qm̃ dñs ĩ gñatione iuſta eſt:ꝯſiliũ inopis cõfudiſtis qm̃ dñs ſpes ei⁹ eſt.32.col.ſ.
Qm̃ mille ãni ante oculos tuos:tãq̃ dies heſterna que preterijt.224.col.iij.
Qm̃ quẽ tu pcuſſiſti perſecuti ſunt:⁊ ſup dolorẽ vulnerũ eoꝝ addiderũt.165.co.ij.
Qm̃ nequitie in habitaculis eorũ:ĩ medio eorũ.150.col.ij.
Quoniã ipſe dixit ⁊ facta ſunt:ipſe mãdauit ⁊ creata ſunt.74.col.ij.
Qm̃ in me ſperabit liberabo eũ:ptegã eũ qm̃ cognouit nomẽ meum.228.col.iij.
Qm̃ ſi voluiſſes ſacrificiũ dediſſem:vtiq̃ holocauſtis nõ delectaberis.123.co.iij.
Qm̃ ĩiquitatẽ meã ego cognoſco:⁊ peccatũ meũ cõtra me eſt ſemper.121.col.iiij.
Qm̃ zelus dom⁹ tue comedit me:⁊ opprobria exprobratiũ tibi ceciderũt ſup me. folio.62.col.iij.
Qm̃ ñ cognui lr̃aturã ĩtroibo ĩ potẽtias dñi dñe mẽorabor iuſtitie tue ſoli⁹.170.c.ſ.
Quoniam firmamentum meum:⁊ refugiũ meum es tu.168.col.iij.
Qm̃ elegit dominus ſyon:elegit eã in habitationem ſibi.333.col.iij.
Qm̃ deus magnus dñs:⁊ rex magnus ſup omnes deos.236.col.ſ.
Qm̃ magnificata ẽ vſq̃ ad celos mĩa tua: ⁊ vſq̃ ad nubes veritas tua.155.col.ij.
Qm̃ ñ derelinq̃s aĩaꝫ meã ĩ iferno:nec dabis ſcm̃ tuũ videre corruptionẽ.35.co.ſ.
Qm̃ mihi q̃dẽ pacifice loq̃bãt:⁊ ĩ iracũdia terre loq̃ntes dolos cogitabãt.81.col.ſ.
Qm̃ quis in nubib⁹ equabitur dño:ſimilis erit deo in filijs dei.fol.218.co.4.
Qm̃ doloſe egit ĩ cõſpectu eius:vt inueniatur iniquitas eius ad odium.82.col.iij
Qm̃ humiliata eſt ĩ puluere aĩa nr̃a:cõglutinat⁹ eſt in terra venter nr̃.107.col.ſ.
Qm̃ memor fuit ꝟbi ſancti ſui:qd̃ habuit ad abrahã puerũ ſuũ.265.col.iij.
Quoniã dñs excelſus terribilis:rex magn ſup omnem terrã.112.col.ij.
Quoniã exaudiuit pauperes dñs:et vinctos ſuos non deſpexit.166.col.ſ.
Qm̃ cõfirmata eſt ſup nos mĩa ei⁹:⁊ ꝟitas dñi manet in eternũ.291.col.iiij.
Quoniã illic mãdauit dñs benedictionẽ:⁊ vitã vſq̃ in ſeculũ.335.col.ij.
Quoniã oẽs dij gentiũ demonia:dñs autẽ celos fecit.238.col.ſ.
Qm̃ ſpũs ptrãſibit ĩ illo ⁊ nõ ſubſiſtet:⁊ nõ cognoſcet ampli⁹ locũ ſuũ.252.col.ij.
Qm̃ ſm̃ altitudinẽ celi a terra:corroborauit miam ſuã ſup timẽtes ſe.251.co.iij
Quoniã iacob elegit ſibi dñs:iſrael in poſeſſionẽ ſibi.336.col.iij.
Qm̃ rex oĩs t̃re de⁹:pſallite ſapiẽt.113.c.ſ
Quoniã tu populũ humilẽ ſaluũ facies:⁊ oculos ſuperboꝝ humiliabis.40.col.iiij
Quoniã placuerũt ſeruis tuis lapides ei ⁊ terre eius miſerebunt.248.col.iij.
Qm̃ ipſius ẽ mare ⁊ ipſe fecit illud:⁊ ſicc manus eius formauerũt.236.col.ij.
Quoniã mee ſũt oẽs fere ſyluarũ:iumẽt in montibus ⁊ boues.119.col.iij.
Quoniã rectus domin⁹ deus noſter:⁊ n eſt iniquitas in eo.251.col.ij.
Quoniã cũ:interierit nõ ſumet omnia:ne deſcendet cũ eo gloria ei⁹.117.col.iij.
Quoniã alieni inſurrexerũt aduerſum m queſierũt aĩaꝫ meã:⁊ nõ ꝓpoſuerũt de ante cõſpectũ ſuũ.folio.127.col.ij.
Qm̃ tu illuminas lucernã meã dñe:de me⁹ illumina tenebras meas.40.c.ii
Qm̃ pr̃ me⁹ ⁊ mater mea dereliquerũt m dñs aũt aſſumpſit me.fo.62.col.ij.
Qm̃ de⁹ diſſipauit oſſa eoꝝ q̃ hoĩb⁹ plac ꝯfuſi ſunt qm̃ de⁹ ſpreuit eos.126.co.
Qm̃ tribulatio ꝓxima eſt:quoniã non qui adiuuet.folio.50.col.ſ.
Quoniã ecce reges terre cõgregati ſu cõuenerũt in vnum.fo.114.col.ſ.

Quoniã humiliaſti nos ĩ loco afflictiõis:⁊ cooperuit nos vmbra mortis.106.co.ij.
Qm̃ hic ẽ de⁹ de⁹ nr̃ in eternũ ⁊ ĩ ſcl'z ſclĩ: ipſe reget nos in ſecula.115.col.ij.
Qm̃ ꝓbaſti nos de⁹:igne nos examinaſti ſicut examinat̃ argentũ.153.col.j.
Qm̃ ecce inimici tui ſonuerũt:⁊ qui oderũt ſe extulerunt caput.205.col.iiij.
Quoniam dñi eſt regnu:⁊ ipſe dominabitur gentium.fo.52.col.ij.
Qm̃ magnus es tu ⁊ faciẽs mirabilia:tu es deus ſolus.213.col.j.
Qm̃ gloria virtutis eoꝝ tu es:⁊ ĩ bñplacito tuo exaltabit̃ cornu nr̃m.220.co.j.
Quoniam adhuc ⁊ oratio mea in beneplacitis eoꝝ:abſorpti ſunt iuncti petre iudices eorum.352.col.j.
Quoniã nõ intellexerũt opa dñi:⁊ in opa manuum eius deſtrues illos ⁊ nõ edificabis eos.65.col.iiij.
Qm̃ mĩa tua añ oculos meos eſt:et cõplacui in veritate tua.58.col.j.
Qm̃ dabis eã ĩ bñdictionẽ ĩ ſclm̃ ſcli:letificabiſ eũ ĩ gaudio cũ vultu tuo.47.co.iiij.
Quoniaz tu es qui me extraxiſti de vẽtre: ſpes mea ab vberibus mr̃is mee:in te proiect⁹ ſum ex vtero.49.col.iiij.
Quoniam ad te orabo domine:mane exaudies vocem meam.14.col.j.
Quoniam ecce inimici tui dñe:qm̃ ecce inimici tui pibũt:⁊ diſpergẽtur oẽs qui operantur iniquitatem.230.col.ij.
Qm̃ tu de⁹ me⁹ exaudiſti orõnẽ meã:dediſti hereditatẽ timẽtibus nomẽ tuum. folio.143.col.iij.
Quoꝝ os locutũ ẽ vanitatẽ:⁊ dextera eoꝝ dextera iniquitatis.358.col.j.
Quoꝝ os maledictione ⁊ amaritudine plenum eſt:veloces pedes eoꝝ ad effundẽdum ſanguinem.31.col.iij.
Quorũ filij ſicut nouelle plantationes in iuuentute ſua.358.col.iij.
Quot ſunt dies ſerui tui:qñ facies de pſequẽtib⁹ me iudicium:306.col.iij.
Quotiẽs exacerbauerũt eũ ĩ deſerto:in ira cõcitauerũt eũ in inaquoſo.192.col.iiij.
Quouſq; irruitis in hoiem interficitis vniuerſi vos:tanq̃ parieti inclinato ⁊ maceriẽ depulſe.144.col.iiij.
Recordat⁹ eſt mĩe ſue ⁊ veritatis ſue:domui iſrael.241.col.ij.
Recordat⁹ eſt qm̃ puluis ſum⁹ homo ſicut fenũ:dies ei⁹ tanq̃ flos agri ſic efflorebit.252.columna.j.
Redde mihi letitiã ſalutaris tui:⁊ ſpũ principali confirma me.fo.125.col.j.
Redime me a calũnijs hominum:vt cuſtodiam mandata tua.313.col.j.
Redemiſti virgam hereditatis tue:mons ſyon in quo habitaſti in eo.178.col.ij.
Redẽptionez miſit dñs populo ſuo:mãdauit in eternũ teſtamẽtũ ſuũ.282.col.ij.
Redimet in pace animaz meã ab his qui appropinquant mihi:qm̃ inter multos erant mecum.130.col.iij.
Redimet dñs aĩas ſeruoꝝ:⁊ nõ delinquẽt oẽs qui ſperant in eo.78.col.iij.
Reges terre ⁊ oẽs populi:principes ⁊ oẽs iudices terre.368.col.iiij.
Reges eos in virga ferrea:⁊ tanq̃ vas figuli confringes eos.9.col.iiij.
Reges tharſis ⁊ inſule munera offerẽt:reges arabũ ⁊ ſaba dona adducẽt.172.columna.iiij.
Regnabit dñs in ſcl'a de⁹ tuus ſyon:in generatiõe ⁊ generationẽ.365.col.ij.
Regnabit deus ſup gẽtes:deus ſedet ſup ſedem ſanctam ſuã.115.col.j.
Regnũ tuũ regnũ oĩm ſcl'oꝝ:dñatio tua in omni gñatione ⁊ gñationẽ.362.col.iiij.
Regna terre cantate deo:pſallite domino. folio.160.col.iij.
Reminiſcere miſerationũ tuaꝝ dñe:⁊ miſericordiarũ tuarũ q̃ a ſcl'o ſũt.56.col.iiij.
Reminiſcent̃ ⁊ conuertentur ad dñm:vniuerſe fines terre.52.col.j.
Remiſiſti iniquitatẽ plebis tue:operuiſti omnia peccata eorum.210.col.ij.
Remitte mihi vt refrigerer:priuſq̃ abeã ⁊ amplius nõ ero.94.col.ij.
Renuit conſolari aĩa mea:memor fui dei ⁊ delectatus ſum ⁊ exercitat⁹ ſuz:⁊ defecit ſpiritus meus.185.col.ij.
Repleti ſum⁹ mane mĩa tua:⁊ exultauim⁹ ⁊ delectati ſumus in omnib⁹ dieb⁹ noſ

ſtris.226.columna.j.
Replebimur in bonis dom⁹ tue: ſctm̄ eſt templū tuū mirabile ī eq̄tate.150.co.i.
Repleat̄ os meū laude:vt cātē gloriā tuā tota die magnitudinē tuā.160.colū.j.
Reſpexit in oratione humiliū:⁊ nō ſpreuit precem eorum.148.columna.iiij.
Reſpice in ſeruos tuos ⁊ in opa tua:et dirige filios eorum.226.co.ij.
Reſpice in me ⁊ miſerere mei:da imperiū tuum puero tuo:⁊ ſaluum fac filium ancille tue.213.columna.iiij.
Reſpice in me et miſerere mei:quia vnic⁹ et pauper ſum ego.58.columna.j.
Reſpice in teſtamētum tuum:quia repleti ſunt qui obſcurati ſunt terre domibus iniquitatum.180.columna.iij.
Reſpice inimicos meos qm̄ multiplicati ſunt:⁊ odio iniquo oderūt me.58.co.ij.
Rn̄dit ei in via virtutis ſue:paucitatē dierum meorum nuncia mihi.249.col.iij.
Retribue ſeruo tuo viuifica me:et cuſtodiam ſermones tuos.298.columna.j.
Retribuebant mihi mala pro bonis ſterilitatem anime mee.80.columna.j.
Reuela oculos meos:⁊ conſiderabo mirabilia de lege tua.298.col.j.
Reuela dn̄o viam tuam et ſpera in eo:et ipſe faciet.84.columna.iij.
Rex virtutum dilecti dilecti:et ſpeciei domus diuidere ſpolia.157.columna.iij.
Rex vero letabitur in deo laudabunt̄ oēs qui iurant in eo:q2 obſtructū eſt os loquentiū iniqua.147.columna.iij.
Rigans montes de ſuperioribus ſuis;de fructu operum tuorum ſatiabitur terra.255.columna.iij.
Riu⁹ ei⁹ īebrians m'tiplica genimīa ei⁹:ī ſtillicidijs ei⁹ letabit̄ germinās.151.co.j.
Rogate que ad pacē ſunt hieruſalem:et abundantia diligentibus te.322.co.j.
SAcerdotes ei⁹ induā ſalutari:⁊ ſancti eius exultatiōe exultabunt.334.columna.j.
Sacerdotes eorum in gladio ceciderunt:et vidue eorum nō plorabantur.105.columna.iij.
Sacerdotes tui induantur iuſtitia:⁊ ſancti tui exultent..333.columna.j.
Sacrificium deo ſpiritus contribulatus: cor contritum et humiliatum deus nō deſpiciet.123.co.iij.
Sacrificium ⁊ oblationem noluiſti:aures autem perfeciſti mihi.95.col.iij.
Sacrificiū laudis honorificabit me:⁊ illic iter quo oñdā illi ſalutare dei.121.co.j.
Sacrificate ſacrificium iuſtitie ⁊ ſperate in domino:multi dicunt quis oſtendit nobis bona?13.columna.j.
Sagitte potentis acute cum carbonibus deſolatorijs.319.columna.iij.
Sagitte paruulorum facte ſunt plage eorum:et infirmate ſunt contra eos lingue eorum.148.columna.iiij.
Sagitte tue acute:ppl'i ſub te cadēt ī corda inimicoꝝ regis.108.col.ij.
Salus aūt iuſtoꝝ a dn̄o:⁊ protector eorum in tempore tribulationis.88.col.iiij.
Saluum fac pplm̄ tuum dn̄e ⁊ benedic hereditati tue:et rege eos et extolle illos vſq3 in eternum.64.columna.iij.
Saluū fac dextera tua ⁊ exaudi me:deus locutus eſt in ſancto ſuo.175.col.ij.
Saluū me fac dn̄e qm̄ defecit ſctūs:qm̄ diminute ſunt veritates a filijs hominum.28.columna.ij.
Saluū me fac de⁹:qm̄ ītrauerūt aq̄ vſq3 ad animam meam.161.colum.ij.
Saluos fac nos dn̄e deus nr̄:⁊ congrega nos de nationibus.269.columna.j.
Salua me ex ore leonis:⁊ a cornib⁹ vnicornium humilitatē meā.51.colū.ij.
Saluauit ſibi dexterā eius:⁊ brachiū ſanctum eius.241.columna.j.
Saluaſti eni nos de affligentibus nos.⁊ odiētes nos cōfudiſti.105.co.j.
Sanctū ⁊ terribile nomē ei⁹:initium ſapientie timor dn̄i.282.co.ij.
Sanctis qui ſunt in terra eius:mirificauit oēs volūtates meas ī eis.33.co.iiij
Saturati ſunt filijs:⁊ diuiſerunt reliquias ſuas paruulis ſuis.37.colum.j.
Saturabunt̄ ligna cāpi ⁊ cedri libani q̄s plantauit:illic paſſeres nidificabunt.256.columna.j.
Scapulis ſuis obūbrabit tibi:⁊ ſub pen-

nis eius ſperabis.folio.227. colum.j.
Scitote quoniã dñs ipſe eſt deus:ipſe fe-
cit nos et non ipſi nos.244.co.ij.
Scribant̃ hec in gñatione altera:⁊ ppl's
qui creabitur laudabit dñm.249.col.ij.
Scrutati ſunt iniquitates:defecerũt ſcru
tantes ſcrutinia.148.co.iij.
Scrutetur fenerator oẽm ſubſtantiã eiꝰ:⁊
diripiãt alieni labores eius.277.co.j.
Scuto circundabit te veritas eius: non
timebis a timore nocturno.227.co.ij.
Scdm multitudinem doloꝝ meoꝝ in cor-
de meo:conſolationes tue letificauerũt
animam meam.234.columna.iiij.
Scdm opera manuũ eorũ tribue illis:red
de retributionẽ eorũ ipſis.63.col.iiij.
Scdm miam tuã memento mei tu: ꝓpter
bonitatem tuam dñe.57.col.j.
Scdm miam tuã viuifica me:⁊ cuſtodiam
teſtimonia oris tui.307.col.j.
Scdm magnitudinem brachij tui:poſſide
filios mortificatorum.198.columna.ij.
Scdm nomen tuũ deꝰ ſic ⁊ laus tua in fi-
nes terre:iuſtitia plena ẽ dextera tua.
114.columna.iiij.
Sed dextera tua et brachium tuum ⁊ illu
minatio vultus tui:quoniam compla-
cuiſti in eis.104.col.ij.
Sed in lege dñi voluntas eius:⁊ in lege
eiꝰ meditabit̃ die ac nocte.7.col.ij.
Sꝫ ſperauit in multitudĩe diuitiaꝝ ſuaꝝ:
⁊ ꝑualuit in vanitate ſua.125.colũ.j.
Sed et lingua mea tota die meditabitur
iuſtitiam tuã:cũ cõfuſi reueriti fuerint
qui querunt mala mihi.171.colum.ij.
Sed elegit tribũ iuda:mõtẽ ſyon quẽ di-
lexit.196.columna.j.
Sꝫ nos qui viuimꝰ bñdicimꝰ dño:ex hoc
nũc ⁊ vſqꝫ in ſeculũ.288.columna.iiij.
Sedes tua deus in ſeculũ ſeculi:virga di
rectionis virga regni tui.108.col.ij.
Sedens aduerſus fratrẽ tuum loqueba-
ris:⁊ aduerſus filiũ matris tue pone-
bas ſcandalum;hec feciſti et tacui.129.
columna.ij.
Sedens in tenebris ⁊ vmbra mortis:vin
ctos in mẽdicitate ⁊ ferro.270.col.iij.
Sedet in inſidijs cum diuitibus in occul-
tis:vt interficiat innocentem.25.co.iij.
Semel iuraui in ſancto meo ſi dauid men
tiar:ſemen eius in eternum manebit.
222.columna.j.
Semel locutus eſt dominus duo hec audi
ui qꝛ poteſtas dei eſt tibi domine miſe
ricordia:quia tu reddes vnicuiqꝫ iuxta
opera ſua.145.columna.iiij.
Semen abraham ſerui eius:filij iacob ele
cti eius.260.columna.j.
Seon regem amorreorum:quoniam.340.
columna.iiij.
Seon regẽ amorreorũ:⁊ og regẽ baſan:et
omnia regna chanaan.337.colum.ij.
Sepe expugnauerũt me a iuuẽtute mea:
dicat nunc iſrael.328.col.iiij.
Sepe expugnauerũt me a iuuẽtute mea:
etenĩ nõ potuerunt mihi.fo.eod.co.iiij.
Septies in die laudẽ dixi tibi:ſuper iudi-
cia iuſtitie tue.317.columna.j.
Sepulchrum patens eſt guttur eorum lin
guis ſuis doloſe agebant:iudica illos
deus.15.columna.j.
Sepulchrũ patens eſt guttur eorum lin-
guis ſuis doloſe agebant:venenũ aſpi
dum ſub labijs eorum.31.columna.ij.
Seruus tuus ſum ego:da mihi intellectũ
vt ſciam teſtimonia tua.311.colũ.iiij.
Seruaui mandata tua ⁊ teſtimonia tua:
quia omnes vie mee in conſpectu tuo.
317.columna.ij.
Seruite domino in timore:et exultate ei
cum tremore.10.columna.j.
Si autem dereliquerint filij eius legem
meam:et in iudicijs meis non ambu-
lauerint.221.columna.ij.
Si aũt in potẽtatibꝰ octogĩta anni:⁊ am
pliꝰ eorũ labor ⁊ dolor.225.colũna.ij.
Si ambulauero in medio tribulatiõis vi-
uificabis me:⁊ ſuper iram inimicorum
meorũ extẽdiſti manum tuam:⁊ ſaluũ
me fecit dextera tua.344.col.iiij.
Si aſcendero in celũ tu illic es:ſi deſcen-
dero in infernũ ades.346.colum.ij.
Si conſiſtant aduerſum me caſtra:non ti-
mebit cor meum.61.col.j.
Si cuſtodierint filij tui teſtamẽtũ meũ:⁊
teſtimõia mea h ꝗ docebo eos.335.c.ij.

Sic

Sic bñdicam te in vita mea: ⁊ in noīe tuo leuabo manus meas.fo.146.colū.iiij.
Sic pſalmū dicā noī tuo i ſclm ſcli: vt reddā vota mea de die in diē.144.colū.j.
Sicut aqua effuſus ſum: et diſperſa ſunt omnia oſſa mea.50. colūna.ij.
Sicut ſuſtinuerunt aīam meā: pro nihilo ſaluos faciat illos: in ira populoꝝ confringes.132.columna.iij.
Sicut oues in inferno poſiti ſunt: mors depaſcet eos.117.columna.ij.
Sicut audiuimus ſic vidimus in ciuitate domini virtutū in ciuitate dei noſtri: deus fundauit eā in eternū.114.col.iij.
Sicut letātiū oim: hītatio ē in te.215.co.j.
Sicut deficit fum⁹ deficient: ſicut fluit cera a facie ignis: ſic pereāt peccatores a facie dei.156.columna.ij.
Sicut vnguentum in capite: quod deſcendit in barbam barbā aarō.354.co.iiij.
Sicut iurauit domino votum vouit deo iacob.331.col.iij.
Sicut ſagitte in manu potentis: ita filij excuſſorum.327.columna.ij.
Sicut cera que fluxit auferent: ſupercecidit ignis ⁊ nō viderūt ſolē.136.colum.iij.
Sicut in irritatione ſm diem tentationis in deſerto.236.columna.iiij.
Sicut ignis q̄ cōburit ſyluā: et ſicut flamma comburens montes.207.colū.iij.
Sicut vulnerati dormiētes in ſepulchris quoꝝ nō es memor amplius: ⁊ ipſi de manu tua repulſi ſunt.216.columna.j.
Sicut ⁊ in ꝓmiſſione tua: tūc cōuertent inimici mei retrorſum.132.colum.iiij.
Sicut adipe ⁊ pinguedine repleatur anima mea: ⁊ labijs exultatiōis laudabit os meum.147.columna.j.
Sicut ablactat⁹ eſt ſuper matre ſua: ita retributio in anima mea.331.colūna.iij.
Sicut oculi ancille in manibus dñe ſue: ita ocli noſtri ad dominum deū noſtrū donec miſereatur noſtri.323.colum.j.
Sicut vmbra cū declinat ablatus ſum: et excuſſus ſum ſicut locuſte.278.co.ij.
Sicut poſuit in egypto ſigna ſua: ⁊ prodigia ſua in cāpo thaneos.103.colum.j.
Si dicebā narrabo ſic: ecce natiōnē filiorum tuoꝝ reprobaui.fo.176.colum.i.
Si dormiatis inter medios cleros penne columbe deargētate: ⁊ poſteriora dorſi eius in pallore auri.157.co.iiij.
Si dedero ſomnum oculis meis: ⁊ palpebris meis dormitationē.332.colum.ij.
Si dicebam motus eſt pes meus: mia tua domine adiuuabat me.234.col.iij.
Si eſuriero nō dicam tibi: meus eſt eñ orbis terre et plenitudo eius.119.co.iiij.
Si exurgat aduerſum me prelium: in hoc ego ſperabo.61.columna.ij.
Signa nr̄a nō vidim⁹ iā nō eſt ꝓpheta: ⁊ nos nō cognoſcet amplius.179.colū.j.
Signatū eſt ſup nos lumē vult⁹ tui dñe: dediſti letitiā in corde meo.13.colum.ij.
Si iniquitates obſeruaueris dñe: domine quis ſuſtinebit.330.columna.ij.
Si introiero in tabernaculū domus mee: ſi aſcēdero in lectū ſtrati mei.332.co.j.
Si iuſtitias meas ꝓphanauerit: ⁊ mādata mea nō cuſtodierint.221.colum.iij.
Si memor fui tui ſuper ſtratum meum in matutinis meditabor i te: q2 fuiſti adiutor meus.147.columna.j.
Si mei nō fuerit dñati tūc imaclat⁹ ero: ⁊ emūdabor a delicto maximo.45.col.ij.
Silis fact⁹ ſum pellicano ſolitudis: fact⁹ ſū ſic nicticorax i domicilio.247.co.ij.
Similes illis fiant qui faciunt ea: ⁊ oēs qui confidunt in eis.338.co.iij.
Similes illis fiant qui faciunt ea: et omnes qui confidunt in eis.287.co.iij.
Simulachra gentium argētū ⁊ aurū: opera manuum hominum.338.col.ij.
Simulachra gentiū argentū ⁊ aurū: opera manuum hominum.287.colum.j.
Si non humiliter ſentiebam: ſed exaltaui animam meam.331.columna.ij.
Si nō ꝓpoſuero tui hieruſalem: in principio letitie mee.342.columna.iij.
Si oblitus fuero tibi hieruſalem: obliuioni detur dextera tua.342.columna.iij.
Si obliti ſum⁹ nomē dei nr̄i: ⁊ ſi expādim⁹ man⁹ nr̄as ad deū alienū.106.c.iij.
Si occideris deus peccatores: virum ſanguinum declinate a me.348.colum.j.
Si popul⁹ me⁹ audiſſet me: iſrael in vijs

meis ambulaſſet.fo.202.columna.iiij.
Si reddidi retribuētib⁹ mihi mala:decidā merito ab inimicis meis inanis.17.c.iij.
Si ſumpſero pēnas meas diluculo:⁊ habitauero in extremis maris.346.col.ij.
Sit gloria domini in ſeculum:letabitur dominus in operibus ſuis.258.col.iij.
Sit nomē ei⁹ benedictū in ſecula:añ ſolē permanet nomē ei⁹.175.colum.iiij.
Sit nomē domini benedictum:ex hoc nūc et vſq; in ſeculum.284.columna.iiij.
Sitiuit in te anima mea:q̄ multipliciter tibi caro mea.146.co.iij.
Sitiuit anima mea ad deū fontē viuū:qñ veniā ⁊ apparebo añ faciē dei.100.co.j.
Si vere vtiq; iuſtitiā loquimini:recte iudicate filij hominum.155.columna.iij.
Si videbas furē currebas cū eo:⁊ cū adulteris portionē tuā ponebas.120.co.iij.
Solem in poteſtatē diei:qm̄.339.col.iiij.
Sonuerūt ⁊ turbate ſunt aq̄ eoꝝ:ↄturbati ſūt mōtes i fortitudie ei⁹.110.co.iiij.
Specie tua ⁊ pulchritudine tua:intende pſpere ꝓcede ⁊ regna.108.colum.j.
Specioſus forma pre filijs hoim:diffuſa eſt grā in labijs tuis:ꝓpterea bñdixit te deus in eternum.107.columna.iiij.
Spera in deo qm̄ adhuc cōfitebor illi:ſalutare vult⁹ mei ⁊ deus meus.103.co.iij.
Spera in dño ⁊ fac bōitatē ⁊ inhabita terrā:⁊ paſceris in delitijs ei⁹.84.co.iij.
Spera i deo qm̄.adhuc ↄfitebor illi:ſalutare vult⁹ mei:⁊ de⁹ me⁹.101.columna.j.
Spera i deo qm̄ adhuc cōfitebor illi: ſalutare vultus mei ⁊ deus me⁹.121.co.iij.
Sperate in eo ōis ↄgregatio ppli:effundite corā illo corda veſtra:deus adiutor noſter in eternum.145.columna.ij.
Sperauit in domino eripiat eum:ſaluum faciet eum qm̄ vult eum.41.col.iiij.
Speret iſrael in domino:ex hoc nūc ⁊ vſq; in ſeculum.331.columna.iij.
Spūs tu⁹ bon⁹ deducet me in terram rectā: ꝓpter nomē tuum dñe viuificabis me in eq̄tate tua.356.columna.ij.
Spreuiſti oēs diſcedētes a iudicijs tuis: q2 iniuſta cogitatio eoꝝ.312.col.iiij.
Stantes erāt pedes noſtri:in atrijs tuis hieruſalem.321.columna.iij.
Statuit ea in ſclm ⁊ in ſclm ſcli:ꝓceptum poſuit ⁊ non preteribit.368.colum.ij.
Statue ſeruo tuo ẏm̄ eloquium tuum:in timore tuo.300.columna.iij.
Suauis dñs vniuerſis:⁊ miſeratiōes ei⁹ ſuper omnia opera eius.360.col.ij.
Sub vmbra alarū tuaꝝ ꝓtege me:a facie impioꝝ qui me afflixerūt.36.col.ij.
Subiecit populos nobis:⁊ gētes ſub pedibus noſtris.112.columna.iij.
Subito ſagittabūt eū ⁊ ñ timebūt:firmauerūt ſibi ſermonē nequā.148.colū.ij.
Sup flumia babylōis illic ſedim⁹ ⁊ fleuim⁹:dū recordaremur tui ſyō.341.co.iij.
Sumite pſalmū ⁊ date tympanum:pſalteriū iocundum cū cithara.202.colū.ij.
Super ſenes intellexi:quia mandata tua queſiui.308.columna.iiij.
Sup oēs docētes me itellexi:q2 teſtimōia tua meditatio mea eſt.308.colum.iij.
Sup mia tua ⁊ ỽitate tua:qm̄ magnificaſti ſup oē nomen ſctm̄ tuū.344.colū.ij.
Sup inimicos meos prudētē me feciſti mādato tuo:q2 i eternū mihi ē.308.col.iij.
Sup aſpidē ⁊ baſiliſcū ambulabis:⁊ conculcabis leonem ⁊ draconem.228.colū.j.
Sup oēs inimicos meos factus ſum opprobrium vicinis meis valde:et timor notis meis.69.col.iij.
Sup mia tua ⁊ ỽitate tua:ne qñ dicāt gētes vbi eſt deus eorum.286.colū.iiij.
Super aquā refectionis educauit me:animā meā cōuertit.53.colum.ij.
Sup me ↄfirmat⁹ ē furor tu⁹:⁊ oēs fluct⁹ tuos induxiſti ſup me.216.colū.ij.
Sup ea volucres celi habitabūt:de medio petrarū dabūt voces.255.columna.iij.
Sup ppl'm tuū malignauerūt ↄſiliū:⁊ cogitauerūt aduerſ⁹ ſctōs ſuos.205.co.iij.
Superbo oculo ⁊ inſatiabili corde:cū hoc non edebam.245.colum.iij.
Supbi iniq̄ agebāt vſq;quaq;:a lege aūt tua nō declinaui.302.columna.ij.
Supra dorſuz meū fabricauerūt pctōres: ꝓlongauerūt iniquitatē ſuā.329.co.j.
Surge dñe in requiē tuā:tu et archa ſanctificationis tue.332.columna.iiij.

Surge de⁹ iudica terram:qm̄ tu hereditabis in omnib⁹ gentib⁹.fo.205.col.ij.
Surgētes teſtes iniq;q ignorabā interrogabant me.fo.79.col.iij.
Suſcepit eos de via iniq tatꝫ eoꝝ:ꝑpt iuſtitias eni ſuas humiliati ſūt.fo.271.c.ij.
Suſcepimus deus miſericordiam tuā:in medio templi tui.fo.114.col.ij.
Suſceperūt me ſicut leo parat⁹ ad predā:⁊ ſicut catul⁹ leonis habitās ī abditꝫ.fo.36.columna.iij.
Suſcipe me ſꝫ eloquiū tuū ⁊ viuā:nō ꝯfūdas me ab expectatiōe mea.f.310.co.ij.
Suſcipe ſeruū tuū ī bonum:nō calūniētur me ſuperbi.fo.311.columna.ij.
Suſcipiāt mōtes pacem populo:et colles iuſtitiam.fo.171.columna.iij.
Suſcipiens manſuetos dn̄s:humiliās aūt pctōres vſq3 ad terrā.fo.564.col.ij.
Suſcitās a terra inopem:⁊ de ſtercore erigens pauperē.fo.285.columna.j.
Suſtinuit aīa mea in verbo eius:ſperauit anima mea in domino.fo.330.col.ij.
Tabernacula eorum in ꝑgenie ⁊ ꝑgenie:vocauerūt noīa ſua ī terris ſuis.fo.116.col.iij.
Tabeſcere me fec zel⁹ me⁹:quia obliti ſunt ṽba tua inimici mei.fo.31.col.iij.
Tecū principiū in die virtutis tue ī ſplendoribus ſanctoꝝ:ex vtero ante luciferū genui te.fo.280.col.j.
Te decet hymnus deus ī ſyō:⁊ tibi reddetur votū in hieruſalē.fo.149.col.ij.
Tempus faciēdi dn̄e:diſſipauerunt legem tuam.fo.312.columna.j.
Tenuiſti manū dexterā meam et in voluntate tua deduxiſti me:⁊ cū gloria ſuſcepiſti me.fo.177.columna.j.
Terminū poſuiſti quē nō trāſgredient:neq3 conuertent operire terrā.fo.255.col.j.
Terra mota ē etenī celi diſtillauerūt a facie dei ſynai:a facie dei iſrl'.fo.157.col.j.
Terrā fructiferā in ſalſuginē:a malitia ihabitantium in ea.fo.273.col.iij.
Terribili et ei q aufert ſpm̄ principum:terribili apud oēs reges terre.184.co.ij.
Teſtimoniū ī ioſeph poſuit illud cū exiret de terra egypti:linguā quā nō nouerat audiuit.fo.202.col.ij.
Teſtimonia tua credibilia facta ſūt nimꝭ domū tuā decet ſanctitudo dn̄e in lōgitudinem dierum.fo.252.col.ij.
Thabor ⁊ hermon in noīe tuo exultabunt:tuū brachiū cū potētia.fo.219.col.iij.
Theſaurizat:⁊ ignorat cui cōgregabit ea.folio.93.col.iij.
Tibi dixit cor meū exq̄ſiuit te facies mea:faciē tuā dn̄e requirā.fo.62.col.j.
Tibi derelict⁹ eſt pauper:orphano tu eris adiutor.fo.26.col.ij.
Tibi ſoli peccaui ⁊ malum corā te feci:vt iuſtificeris ī ſermonibus tuis:⁊ vincas cum iudicaris.fo.121.col.iij.
Timor et tremor venerunt ſuper me:⁊ contexerūt me tenebre.fo.128.co.iij.
Tiōr dn̄i ſctūs ꝑmāet ī ſclꝫ ſcl'i:iudicia dn̄i ṽa iuſtificata ī ſemetipa.fo.44.col.iij.
Timeat eū oē ſemen iſrl':qm̄ non ſpreuit neq3 deſpexit depcatione pauperis.f.51.columna.iij.
Timeat dn̄m omnis terra:ab eo aūt cōmoueāt oēs ihabitātes orbē.fo.74.col.j.
Timete dn̄m omnes ſancti eius:qm̄ nō eſt inopia timentibus eum.fo.77.col.j.
Tollite hoſtias ⁊ itroite iatria ei⁹:adorate dn̄m in atrio ſancto ei⁹.fo.238.col.ij.
Torrētē ꝑtrāſiuit aīa nr̄a:forſitā ꝑtrāſiſſet aīa nr̄a aquā iītolerabilē.fo.323.co.iij.
Tota die ṽba mea execrabāt aduerſuꝫ me:oēs cogitatiōes eoꝝ ī malū.f.132.col.ij.
Tota die iniuſtitiā cogitauit ligua tua:ſicut nouacula acuta feciſti dolū.f.124.co.iij.
Tota die exprobrabāt mihi inimici mei:⁊ qui laudabāt me aduerſum me iurabāt.folio.247.c.iij.
Tota die miſeret ⁊ cōmodat:et ſemē illius in benedictione erit.fo.87.col.ij.
Tota die verecūdia mea ꝯ me eſt:⁊ cōfuſio faciei mee cooꝑuit me.fo.105.col.iij.
Tradit⁹ ſum ⁊ non egrediebar:oculi mei languerūt pre inopia.fo.216.col.iij.
Tranſiuimus per ignem ⁊ aquā:⁊ eduxiſti nos in refrigeriū.fo.153.co.ij.
Trāſtulit auſtrū ꝺ celo:⁊ iduxit ī vtute ſua africū.folio.191.co.j.

Tribulat tibi h⁊ cor tuū: ⁊ omē cōſiliū tuū confirmet.fo.46.co.j.
Tribulatio ⁊ anguſtia inuenerūt me: man data tua meditatio mea eſt.f.314.co.j.
Tribulationē ⁊ dolorē inueni: et nomē dñi inuocaui.fo.289.co.ij.
Tribulatiōes cordis mei multiplicate ſūt: de neceſſitatib⁹ meis erue me.f.58.col.j.
Tu aūt dñe ne elōgaueris auxiliū tuū a me: ad defenſionē meā cōſpice.fo.51.co.j.
Tu autem in ſancto habitas: laus iſrael. folio.49.co.j.
Tu aūt dñe ſuſceptor me⁹ es: gloria mea ⁊ exaltabo caput meū.fo.11.co.j.
Tu aūt dñe i eternū permanes: ⁊ memoria le tuū i gñatiōe ⁊ gñationē.248.co.ij.
Tu aūt dñe miſerere mei et reſuſcita me: ⁊ retribuā eis.fo.99.co.ij.
Tu aūt dñe ne lōge facias miſeratiōes tuas a me: mia tua ⁊ ṽitas tua ſp ſuſcepert me.fo.96.co.ij.
Tu cōfirmaſti i ṽtute tua mare: conturba-ſti capita draconū in aq̄s.179.co.iij.
Tu cōfregiſti capita draconis: dediſti eū eſcā pplis ethiopū.fo.co.co.iiij.
Tu dirupiſti fontes et torrentes: tu ſiccaſti fluuios ethan.fo.co.co.iiij.
Tu dñaris ptāti maris: motū autē fluctuū eius tu mitigas.fo.219.co.j.
Tu dñe ſeruabis nos: ⁊ cuſtodies nos a ge neratione hac in eternū.fo.29.co.ij.
Tu exurgens dñe miſereberis ſyon: q2 tps miſerendi ei⁹ q2 venit tps.fo.248.co.ij.
Tu es refugiū meū a tribulatiōe q̄ circūde dit me: exultatio mea erue me a circūdā tibus me.fo.72.co.ij.
Tu es ipſe rex meus ⁊ deus me⁹: q̄ mandas ſalutes iacob.fo.104.co.iij.
Tu feciſti oēs terminos terre: eſtatē et ver tu plaſmaſti ea.fo.180.co.j.
Tu hūiliaſti ſicut vulneratū ſupbū in bra-chio ṽtutis tue: diſpſiſti inimicos tuos.fo.
Tu mādaſti mādata tua: cu- [219.c.j.
ſtodiri nimis.fo.296.co.ij.
Tu paraſti directiōes: iudiciū et iuſtitiam in iacob tu feciſti.fo.242.co.iiij.
Tu terribilis es ⁊ quis reſiſtet tibi: ex tunc ira tua.fo.183.co.ij.
Tu ſcis improperiū meū et cōfuſionē meā: et reuerentiam meam.fo.164 col.ij.
Tu vero odiſti diſciplinā: ⁊ proieciſti ſermo nes meos retrorſum.fo.120.co.ij.
Tu ṽo de⁹ deduces eos i puteū interitus. folio.131.columna.j.
Tu vero repuliſti ⁊ deſpexiſti: diſtuliſti xpm tuū.fo.222.col.ij.
Tu vero homo vnanimis: dux meus et no tus meus.fo.130.co.j.
Tuus ſum ego ſaluum me fac: qm̄ iuſtifica tiones tuas exq̄ſiui.307.co.iiij.
Tuus eſt dies et tua eſt nox: tu fabricatus es auroram et ſolem.180.co.j.
Tui ſunt celi ⁊ tua eſt terra: orbem terre ⁊ plenitudinē ei⁹ tu fundaſti: aq̄lonem ⁊ mare tu creaſti.219.co.ij.
Tūc locutus es i viſiōe ſctis tuis: ⁊ dixiſti poſui adiutoriū i potentē: ⁊ exaltaui ele ctum de plebe mea.220.co.ij.
Tunc nō cōfundar: cū proſpexero in omni-bus mandatis tuis.296.co.iij.
Tūc exultabūt oia ligna ſyluarū a facie dñi q2 venit: qm̄ ṽeit iudicare trā.222.c.iiij.
Tūc dicēt int̄ gētes: magnificauit dñs facere
Tūc repletū ē gaudio os[cū ,eis.325.c.ij.
nrm: ⁊ lingua nrā exultatiōe.325.c.iij.
Tūc loq̄tur ad eos i ira ſua: ⁊ in furore ſuo conturbabit eos.9.co.ij.
Tunc acceptabis ſacrificium iuſtitie obla tiones et holocauſta: tunc imponent ſu per altare tuum vitulos.folio.123.colum na.iij.
Turbatus ē a furore oculus meus: inuete raui inter omnes inimicos meos.folio 16.columna.iij.
Turbati ſunt ⁊ moti ſūt ſicut ebri⁹: ⁊ oīs ſa pientia eorū deuorata eſt.272.co.iij.
Turbabūtur gētes et timebūt qui habitāt termios a ſignis tuis: exit⁹ matutini ⁊ veſpere delectabis.150.co.iij.
VAcate et videte quoniā ego ſum deus: exaltabor in gentib⁹ ⁊ exaltabor in terra.folio.111.co lumna.iiij.
Vanum eſt vobis ante lucē ſur gere: ſurgite poſtq̄ ſederitis qui mādu catis panem doloris.327.co.j.

Vana locuti ſunt vnuſquiſq; ad proximũ ſuũ: labia doloſa i corde ⁊ corde locuti ſunt. folio.28.co.iij.
Ubi ſunt mie tue antique dñe: ſicut iuraſti dauid in veritate tua.fo.223.co.ij.
Ubi tentauerunt me patres veſtri: pbauerũt ⁊ viderunt opera mea.237.co.iiij.
Velociter exaudi me dñe: defecit ſpiritus meus.fo.355.co.iiij.
Velut ſomniũ ſurgẽtiũ dñe: i ciuitate tua imaginẽ ipoꝝ ad nihiluꝫ redigẽs.176. columna.iiij.
Veni i altitudinẽ maris: tẽpeſtas dimerſit me.fo.161.co.iij.
Venite exultemus domino: iubilem⁹ deo ſalutari noſtro.fo.235.co.iij.
Venite filij audite me: timorẽ domini docebo vos.fo.77.co.ij.
Venite audite ⁊ narrabo oẽs qui timetis deũ: quãta fecit aĩe mee.153.co.iiij.
Venite ⁊ videte opera dei: terribilis in ↄſilijs ſuper filios hoĩm.fo.152.col.ij.
Venite adoremus ⁊ pcidam⁹: ⁊ ploremꝰ ante deũ qui fecit nos: quia ipſe eſt dominus deus noſter.fo.226.co.ij.
Venite ⁊ videte opa domini: q̃ poſuit prodigia ſup terrã: auferẽs bella vſq; ad finem terre.fo.111.co.iij.
Veniat mors ſuper illos: ⁊ deſcendat in infernum viuentes.fo.130.co.j.
Veniat illi laqueus quẽ ignorat ⁊ captio quam abſcondit apprehendat eum: et in laqueum cadat in ipſo.79.co.iij.
Veniant mihi miſerationes tue ⁊ viuã: q2 lex tua meditatio mea ẽ.305.co.iij.
Venientes aũt venient cũ exultatiõe portantes manipulos ſuos.326.co.ij.
Vẽdidiſti pplm tuũ ſine pcio: nõ fuit multitudo i cõmutationib⁹ eoꝝ.105.co.iij.
Verbũ iniquũ ↄſtituerũt aduerſuꝫ me: nũſquid q̃ dormit nõ adijciet vt reſurgat? folio.99.colum.j.
Verbo dñi celi firmati ſunt: ⁊ ſpũ oris ei⁹ ois virtus eoꝝ.fo.74.co.j.
Verba mea aurib⁹ pcipe dñe: itellige clamorẽ meum.fo.13.co.iiij.
Verba oris eius iniquitas ⁊ dolus: noluit intelligere vt bñ ageret.fo.81.co.iij.
Verba iniquoꝝ pualuerũt ſup nos: ⁊ ĩpietatib⁹ nr̃is tu ppiciaberis.149.co.iiij.
Veritas de terra orta eſt: ⁊ iuſtitia de celo proſpexit.fo.211.co.iij.
Verũtñ ppe timẽtes eũ ſalutare ipius: vt inhabitet glĩa i terra nr̃a.fo.211.co.ij.
Veruntamẽ vniuerſa vanitas: oĩs hõ viuens.fo.903.co.ij.
Veruntñ preciũ meũ cogitauerunt repellere: cucurri in ſiti: ore ſuo bñdicebãt ⁊ corde ſuo maledicebãt.144.co.iiij.
Veruntñ deus redimet aĩam meã de manu inferi: cũ acceperit me.117.co.ij.
Veruntñ deo ſubiecta eſto aĩa mea: q̃m ab ipſo patientia mea.fo.145.co.ij.
Veruntñ deus confringet capita inimicorum ſuorũ: verticẽ capilli perambulantium in delictis ſuis.159.co.ij.
Verũtamen vani filij hoĩm: mendaces filij hoĩm in ſtateris: vt decipiant ipi de vanitate in idipm.145.col.iij.
Verũtamen in diluuio aquaruꝫ multarũ: ad eum nõ approximabunt.72.columna.ij.
Veruntamẽ oculis tuis cõſiderabis: ⁊ retributionẽ pctõꝝ videbis.227.co.iij.
Verũtamẽ in imagine ptrãſibit homo: ſed et fruſtra conturbatur.93.co.ij.
Veruntamẽ propter dolos poſuiſti eis: deieciſti eos dũ alleuiarentur.176.co.iij.
Veruntamẽ iuſti cõfitebunt nõi tuo: ⁊ habitabũt recti cũ vultu tuo.350.co.iiij.
Veſpe ⁊ mane ⁊ meridie narrabo: ⁊ exaudiet vocem meam.130.co.iij.
Viã iuſtificationũ tuarũ inſtrue me: ⁊ execebor in mirabilib⁹ tuis.fol.209.co.ij.
Viã fecit ſemite ire ſue: ⁊ nõ pepcit a morte aĩarũ eorum: ⁊ iumenta eorum i morte concluſit.fo.193.co.iiij.
Viã iniquitatis amoue a me: ⁊ d̃ lege tua miſerere mei.fo.209.co.iij.
Viam veritatis elegi: iudicia tua nõ ſum oblitus.folio.eo.columna.iij.
Viam mandatoꝝ tuoꝝ cucurri: cũ dilataſti cor meũ.fo.eo.co.iiij.
Vias tuas dñe demonſtra mihi: ⁊ ſemitas tuas edoce me.fol.56.col.iij.
Vias meas enunciaui ⁊ exaudiſti me: doce

me iuſtificatiões tuas.fo.299.col.j.
Vide hũilitatem meã ⁊ laborẽ meũ:⁊ dimitte vniuerſa delicta me⁹.58.co.j.
Vide humilitatẽ meã ⁊ eripe me:q2 legẽ tuã non ſum oblitus fo.315.co.ij.
Vide qm̃ mandata tua dilexi dñe:in miſericordia tua viuifica me.316.co.ij.
Videãt pauperes ⁊ letent̃:querite deũ et viuet anima veſtra.fo.365.co.iiij.
Vides qm̃ tu laborẽ ⁊ dolorẽ cõſideras:vt tradas eos i man⁹ tuas.f.26.co.ij.
Viderũt te aque deus viderunt te aque ⁊ timuerũt:⁊ turbati ſũt abyſſi.186.c.iiij.
Viderũt ingreſſus tuos de⁹: igreſſus dei mei regis mei q̃ eſt in ſctõ.159.co.iij.
Viderunt oẽs termini terre:ſalutare dei noſtri.fo.241.co.iij.
Videbũt recti ⁊ letabunt̃:⁊ oĩs iniquitas opilabit os ſuum.fo.274.co.j.
Videbunt multi ⁊ timebũt:⁊ ſperabũt in domino.fo.95.co.j.
Videbunt iuſti ⁊ timebunt ⁊ ſup eum ridebũt:⁊ dicẽt ecce hõ qui nõ poſuit deũ adiutorẽ ſuũ.fo.125.co.j.
Vidi impiũ ſuperexaltatũ:⁊ eleuatum ſicut cedros libani.fo.88.co.iij.
Vidi preuaricãtes ⁊ tabeſcebam:q2 eloquia tua nõ cuſtodierunt.316.co.ij.
Vidiſti dñe ne ſileas:dñe ne diſcedas a me.
Viduã ⁊ aduenã interfecerũt:⁊ f.81.co.ij.
pupillos occiderũt.fo.233.co.ij.
Viduã eius benedicens bñdicam:pauperes eius ſaturabo panib⁹.333.co.iiij.
Vigilaui ⁊ factus ſum ſicut paſſer:ſolitarius in tecto.fo.247.co.ij.
Vineã de egypto tranſtuliſti:eieciſti gentes ⁊ plantaſti eã.fo.200.co.ij.
Vir linguoſus nõ diriget̃ in terra:virũ iniuſtũ mala capiẽt in interitu.f.350.co.iij.
Vir inſipiẽs nõ cognoſcet:⁊ ſtultus non intelliget hec.fo.203.co.j.
Viri ſãguinũ ⁊ doloſi nõ dimidiabũt dies ſuos:ego aũt ſpabo i te dñe.131.co.iij.
Viriliter agite ⁊ cõfortet̃ cor veſtrũ:oẽs q̃ ſperatis in dño.fo.71.col.j.
Virũ ſanguinũ ⁊ doloſum abhoĩabit dñs:ego aũt i multitudie mie tue.4.co.iij.
Virga tua ⁊ baculus tuus:ipa me cõſolata ſunt.fo.53.co.iij.
Virgã vtutis tue emittet dñs ex ſyon:dñare i medio inimicorũ tuorũ.28[illegible].co.j.
Viſitabo in virga iniq̃tates eorũ:et in verberibus peccata eorũ.fol.221.col.iij.
Viſitaſti terram et inebriaſti eã:multiplicaſti locupletare eam.fol.150.col.iiij.
Vitã petij a te tribuiſti ei longitudinẽ dierũ in ſclm:et in ſcl'z ſeculi.fol.47.co.ij.
Viuit dñs et bñdictus deus meus:⁊ exaltetur deus ſalutis mee.fo.42.col.iiij.
Viuet anima mea et laudabit te:⁊ iudicia tua adiuuabunt me.fol.318.col.ij.
Vltio ſãguis ſuoꝝ ſuoꝝ q̃ effuſ⁹ẽ:introeat i cõſpectu tuo gemit⁹ cõpeditorũ.198.c.iij.
Vnã petij a dño hãc reqrã:vt inhitẽ i domo dñi oĩbus dieb⁹ vite mee.f.61.col.ij.
Vniuerſe vie dñi mĩa ⁊ vitas:reqrẽtib⁹ teſtamẽtũ ei⁹ ⁊ teſtimonia ei⁹.f.57.co.ij.
Voce mea ad dominum clamaui:voce mea ad dñm deprecatus ſum.fo.353.col.j.
Voce mea ad dominum clamaui:voce mea ad deum ⁊ intendit mihi.fo.185.col.j.
Voce mea ad dominum clamaui:⁊ exaudiuit me de monte ſancto ſuo.f.11.col.ij.
Vocem meã audi ſm mĩaz tuã dñe:⁊ ſz iudicium tuũ viuifica me.fo.314.col.iiij.
Volucres celi et piſces maris:qui perambulant ſemitas maris.fo.21.co.ij.
Volũtatẽ timẽtiũ ſe faciet:⁊ dpcat. dẽ eoꝝ exaudiet:⁊ ſaluos faciet eos.f.361.c.iij.
Volũtaria oris mei beneplacita fac dñe:⁊ iudicia tua doce me.fol.309.col.iiij.
Volũtarie ſacrificabo tibi ⁊ confitebor noĩ tuo dñe:qm̃ bonum eſt.fo.127.col.iiij.
Vos autem ſicut hoĩes moriemini:et ſicut vn⁹ de pricipib⁹ cadetis.fo.205.col.j.
Vota mea dño reddã coram omni populo eius:precioſa in cõſpectu dñi mors ſanctorum eius.folio.290.columna.iiij.
Vota mea dño reddã i cõſpectu oĩs populi ei⁹:i atrijs dom⁹ dñi i medio tui hieruſalẽ.fol.291.col.ij.
Vouete ⁊ reddite dño deo veſtro:oẽs q̃ in circuitu ei⁹ affertis mũera.f.184.co.ij.
Vox dñi pparãtis ceruos ⁊ reuelabit cõdẽſa:⁊ i tẽplo ei⁹ oẽs dicẽt gliã.f.65.c.iiij.
Vox exultationis et ſalutis:in tabernacu-

illis iuſtoꝝ.fo.293.co.iij.
Vox dñi intercidẽtis flammã ignis vox dñi concutiẽtis deſertum:et cõmouebit dominus deſertũ cades.fo.65.colum.iij.
Vox dñi i virtute:vox dñi in magnificẽtia.65.columna.ij.
Vox dñi cõfringentis cedros:ꝛ confringet dñs cedros libani.fo.eodem.colum.ij.
Vox dñi ſuper aquas de⁹ maieſtatis intonuit:dñs ſuper aquas multas.65.co.j.
Vſqꝫquo iudicatis iniquitatẽ:ꝛ facies peccatorum ſumitis:fo.204.colum.iij.
Vſqꝫquo dñe obliuiſceris me in finẽ:vſqꝫquo auertis faciẽ tuã a me.29.colũ.iij.
Vſqꝫquo deus ip̄roperabit inimic⁹:irritat aduerſari⁹ nomẽ tuũ in finẽ.179.co.ij.
Vſqꝫq̄ exaltabit̃ inimic⁹ me⁹ ſup me:reſpice ꝛ exaudi me de⁹ me⁹.50.columna.j.
Vſqꝫquo peccatores dñe:vſqꝫquo peccatores gloriabuntur:fo.235.co.j.
Vſqꝫquo dñe iraſceris in finem:accẽdetur velut ignis zelus tuus.197.colum.iij.
Vſqꝫquo dñe auertis in finẽ exardeſcet ſicut ignis ira tua.225.col.j.
Vt annũcient in ſyon nomẽ dñi:ꝛ laudez eius in hieruſalẽ.249.columna.ij.
Vt annunciem omnes p̄dicatiões tuas:in portis filie ſyon.177.co.iiij.
Vt audiã vocem laudis:ꝛ enarrẽ vniuerſa mirabilia tua.59 co.iij.
Vt auerteret irã ei⁹ ne diſpderet eos:ꝛ p ihilo habuerũt terrã deſiderabilẽ.267.j.
Vt audiret gemit⁹ cõpeditoꝝ:vt ſolueret filios interemptorum.248.columna.j.
Vt cognoſcam⁹ in terra viaz tuã:in omnibus gentib⁹ ſalutare tuum.155.colũ.j.
Vt cognoſcãt q2 nomẽ tibi dñs:tu ſol⁹ altiſſimus in omni terra.207.colũ.iiij.
Vt collocet eum cũ p̄ncipibus:cũ principibus populi ſui.285.columna.iiij.
Vt cantet tibi glia mea ꝛ nõ cõpũgar dñe de⁹ me⁹:i eternũ ꝯfitebor tibi.67.c.iiij
Vt cuſtodiãt iuſtificatiões eius:et legem eius requirant.264.co.j.
Vt confiteamur nomini ſancto tuo:ꝛ gloriemur in laude tua.260.co.j.
Vt decipiant pauperem ꝛ inopem:vt trucident rectos corde.87.co.iiij.
Vt det illis hereditatẽ gẽtiũ:opa manuũ eius veritas ꝛ iudicium.281.colũ.iiij.
Vt exilaret faciem in oleo:ꝛ panis cor hominis cõfirmet.256.co.j.
Vt erudiret p̄ncipes eius ſicut ſemetipm:ꝛ ſenes eius prudẽtiã doceret.261.c.iij.
Vt eruat a morte aias eoꝝ:ꝛ alat eos i fame.75.co.iij.
Vt educas panem de terra:ꝛ vinũ letificet cor hominis.155.co.iiij.
Vt faciant in eis iudiciũ cõſcriptũ:gloria hec eſt oibus ſanctis ei⁹.376.colum.ij.
Vtinã dirigant̃ vie mee:ad cuſtodiẽdas iuſtificationes tuas.296.co.iij.
Vt intingat̃ pes tu⁹ i ſanguine:lingua canũ tuoꝝ ex inimicis ab ipo.159.col iij.
Vt intereant in ſeculum ſeculi:tu aũt altiſſimus in eternum dñe.230.col.ij.
Vt iumẽtũ factus ſum apud te:ꝛ ego ſemper tecum.177.co.j.
Vt liberentur dilecti tui:ſaluum fac dextera tua ꝛ exaudi me.140.co.iiij.
Vt mitiges ei a diebus malis:donec fodeatur peccatori fouea.234.co.j.
Vt non loquatur os meuz opa hoiz:ꝓpter verba labiorum tuorum ego cuſtodiui vias duras.35.co.iiij.
Vt notã faciãt filijs hoiz potẽtiã tuã:ꝛ gloriã magnificẽtie regni tui.360.col.ij.
Vt ponãt i deo ſpẽ ſuã ꝛ nõ obliuiſcãt̃ opa dei:ꝛ mãdata ei⁹ exquirãt.188.colũ.iij.
Vt qd deſtruxiſti maceriã ei⁹:ꝛ vindemiãt eam oẽs q̄ p̄tergrediunt̃ viã.200.co.iij.
Vt qd de⁹ repuliſti in finẽ:iratus ẽ furor tuus ſup oues paſcue tue.177.co.iiij.
Vt quid dñe repellis orationẽ meam:auertis faciem tuã a me.217.colũna.j.
Vt qd dñe receſſiſti lõge:deſpicis i opportunitatibus in tribulatione.24.co.iij.
Vt quid auertis manũ tuã ꝛ dexterã tuam de medio ſinu tuo in finem.179.colũ.ij.
Vt videam voluntatem domini:et viſitez templum eius.61.co.iij.
Vult⁹ aũt dñi ſup facientes mala:vt pdat de terra memoriã eoꝝ.77.co.iiij.
Vxor tua ſicut vitis abundans:in lateribus domus t[illegible]8.columna.j.

Deo gratias.

Tabula materiarum ex gloſulis excerptarum.

Abimelech quid interpretatur.folio.142.columna.ij.
Abſalō quō īterptat.10.co.iiij.
Accedimus ad deum bonis ſtudijs ꝛc.76.col.iij.
Accedere ad deum non poſſumus:niſi ad nos accedat.168.co.ij.
Accuſando ſe dñs miſeretur.67.co.iiij.
Achis quid interpretatur.76.co.j.
Aduerſitas affligit.71.co.j.
Afflictio grauis eſt que a vicino īgeritur.105.co.j.
Agar quid interpretatur.15.columna.iiij.
Agareni vnde dicti.206.co.ij.
Aleph doctrina interpretatur.295.columna.ij.
Alleluya quid interpretatur.284.colū.iij.
Alleluya quomodo interpretat.259.co.ij.
Amalechite quid īterpretatur.206.co.iij.
Amatorum mundi non:ſed contemptorum redemptor eſt chriſtus.115.columna.iij.
Ambulare in corde quid eſt.245.co.j.
Anagoge vnde dicitur.4.columna.iiij.
Anima tranquilla et humilis ſedes eſt dei.251.co.iiij.
Anima virtutibus ſuſtentatur ſicut caro oſſibus.126.co.iij.
Anima deſiderat deum multis de cauſis.146.co.iij.
Anima iuſti ciuitas eſt dei.246.co.j.
Anime fidelis caput eſt mens.11.co.iiij.
Apoſtoli dicantur nubes.187.co.j.
Apoſtoli ꝛ euangeliſte celi appellati ſunt.43.col.iiij.
Apoſtatare a deo peccando eſt maximum delictum.45.columna.ij.
Aranea nihil tabidius.94.co.j.
Arcus a longe trahit ꝛ occulte ferit.105.columna.j.
Arcus prauus quis eſt.195.co.j.
Arcus occulte:gladius aperte ferit.148.columna.ij.
Aſaph quid interpretatur.3.co.iij.
Aſcendere multorum eſt.54.co.iiij.
Aſſirij dirigentes interpretantur.fo.182.columna.iiij.
Aſſirij quid interpretantur.folio.199.columna.ij.
Aſſur quid interpretatur.206.co.iij.
Atria que dicuntur.355.co.iij.
Attentio in diuino officio adhibenda.folio.5.columna.iiij.
Audire auribus quid eſt.104.co.j.
Aures dei que dicuntur.14.co.j.
Auxilium eſt dulce quod in neceſſitate datur.23.co.j.
Ayn quid interpretatur.311.co.ij.
Babylon quid īterpretatur.312.columna.j.
Babylon dicitur ciuitas malorum.343.co.iij.
Baſan confuſio interpretatur.159.co.ij.
Beatificat ſolū deus eum qui ei obedijt.74.columna.j.
Benedicere deū qd eſt.60.co.ij.
Beneficia collata argumentum ſunt futurorum.fo.143.co.iij.
Beth confuſio interpretatur.297.colū.j.
Bona extra eccleſiam facta non proſunt.84.co.iij.
Bonorum initium confeſſio eſt peccatorum.181.co.ij.
Bonoꝝ amor maloꝝ odio pbat.316.co.iiij.
Bonorum genera tria.40.columna.iij.
Bonos faciūt duo.56.columna.iiij.
Bōitas dei ſūma nō oibꝰ nota ē.174.iiij.
Breue eſt qd durare nō pōt.85.co.ij.
Brucus quid eſt.262.co.iiij.
Cades ſctm̄ legio interptat.65.co.iiij.
Cantus ad iocūditatē pertinet laudis.61.co.iij.
Cātꝰ vocalis vtilitas.5.colū.j.
Cantus ad laudē:pſalmus ad bonā operationē pertinet.47.co.iii.
Canticum quare dicitur.92.co.ij.
Canticum in nocte quid eſt.101.co.iiij.
Canēdi atq pſallēdi modus.5.colum.iij.
Caph quid interpretatur.306.colum.j.
Carnales qui dicuntur.21.columna.ij.

Caſſia fiſtula dicitur.108.co.iiij.
Catharacte que dicuntur.101.columna.iij.
Cedar quid interpretatur.319.col.iiij.
Cedri virtutes.130.col.iiij.
Celeſtis hereditas que eſt.112.col.iij.
Cetus piſces capiẽs decipit.257.co.iiij.
Cham quid interpretatur.fo.102.col.j.
Chanaã humilis interpretat.260.col.iij.
Charitas in auro intelligit.109.colum.j.
Charitatis perfectio.103.col.ij.
Charitatẽ nihil vicit ⁊ multa operat.115.co.j.
Charitatẽ dilatat de⁹ p mala.39.colũ.iiij.
Charitate nihil dulcius.157.col.iij.
Cherubin quid interpretat.242.colũ.iij.
Cherubin interpretatio.28.columna.iiij.
Chore quid interpretat.3.col.ij.
Chriſtus ſolus rex noſter eſt.52.co.ij.
Chriſtus ſalutare eſt dei.121.co.i.
Chriſt⁹ eſt dei miſericordia.134.colum.ij.
Chriſt⁹ finis eſt ⁊ cõpletio legis.45.co.iiij.
Chriſti pceptis optẽperãdũ eſt.118.col.ij.
Chriſti orõ fideliũ ẽ inſtructio.35.colum.ij.
Chriſti nomẽ i tota tra auditũ ẽ.114.c.iiij.
Chriſti caro vna p pſalteriũ ⁊ cytharã itelligit.135.co.j.
Chriſti hũilitatẽ ⁊ patiẽtiã nobis p̄ oculis ponit.51.col.j.
Chriſtian⁹ qb⁹ gdib⁹ pcedere dz.98.co.j.
Chriſtiani a xpo dicunt.fo.46.co.ij.
Chriſtiani vnicornes dicunt.196.co.ij.
Chriſtiani ficti magis decipiunt q̄ aperti idolatre.fo.150.columna.iiij.
Chuſi quid interpretatur.17.columna.ij.
Ciliciũ quo peccatores veſtiũt ẽ mortalis caro.163.co.j.
Ciliciũ vnde fit.80.co.ij.
Cithara ab iferiori reddit ſonũ.103.co.iij.
Clamor ad deum quid fit.134.col.j.
Clamor dicit aliqñ oratio.11.columna.ij.
Clamor ad deũ nõ ẽ voce ſz corde.70.c.iiij.
Colles vnde dicti.286.co.ij.
Columba felle caret.129.co.j.
Columba ſemper gemit: dilectionẽ tamẽ non amittit.ibidem.
Cõpũctiõis quatuor genera.326.colum.j.
Cõcinnare qd eſt.136.co.j.⁊.120.colum.iij.
Cõfeſſio laudis eſt i bonis.80.colum.iiij.
Cõfeſſio peccõꝝ iitiũ ẽ bonorũ.244.co.iij.
Cõfitẽs ⁊ pẽitẽs donũ ſpũſſcti hz.123.c.j.
Conſilium eccleſie quid.46.col.ij.
Conſiliũ nullũ eſt cõtra dñm.74.colũ.iij.
Cõſilio op⁹ ẽ niſi i aduerſis.fo.50.colũ.j.
Cõſummatio rei dicit finis.29.co.iiij.
Cõuerſio diuia cã ẽ nr̃e ↄuerſiõis.15.co.iij.
Coph qd iterptat.fo.314.co.ij.in fine.
Cor nr̃z eſt os iterioris hoĩs.fo.87.co.iiij.
Cor nr̃z quotiẽs nos derelinqt.96.co.iiij.
Corde curui qui dicuntur.149.colum.ij.
Corde recti pfecte intelligũtur.85.col.iiij.
Corpus ſtratum dicitur.15.columna.iij.
Culpa excitat culpam.165.co.iij.
David qd iterptat.332.colum.j.
Dei reſpect⁹ auxiliũ ẽ nr̃m.96. columna.iiij.
Dei filij altare ẽ dei.103.col.ij.
Dei v̄ba ſagitte vocãt 108.co.ij.
Dei ira ignis dicitur.197.colũna.iiij.
Dei amor quid facit.185.co.iij.
Dei laus eſt vita anime 244.co.iij.
Dei amor carnalẽ ↄſumit voluptatẽ.177. columna.j.
Dei nomen dominus eſt.25.col.ij.
Dei aſpectus auxilium eſt.25.col.iij.
Deleth quid interpretat.299.col.j.
Deo debetur latria.159.col.iiij.
Deprecatio quid eſt.143.col.j.
Deſideriũ nr̃z ẽ clamor ad deũ.143.col.iij.
De⁹ quorũdã ẽ vẽter ⁊ auaritia.106.co.iiij.
Deus homines deificat.118.col.ij.
Deus tribus modis dicitur.fo.co.colũ.iij.
Deus omnia fecit verbo.74.columna.ij.
Deus neminem vult perire.15.colum.iiij.
De⁹ coacta ſuitia nõ diligit.127.col.iiij.
De⁹ turbat ipios: viduas defẽdit ⁊ colligit fo.156.co.iij.
Deũ qs tẽtat.194.co.iiij.
Deũ laudare neſciunt qui eum non vidẽt nec intelligunt.49.columna.ij.
Deum timere quid eſt.77.co.j.
Deum inuocare quid eſt.346.co.iiij.
Diaboli potẽtia triplex eſt.173.colũ.ij.
Dilectio v̄a ſui ip̄i⁹ odiũ ẽ pcti.28.colũ.j.
Diligẽs dñm glorabit in dño.15.colũ.iij.
Diplois quid eſt.279.colũ.j.
Diſciplinã dãdo diligit nos de⁹.41.co.iiij.
Diuina virt⁹ qñ incipit adeſſe.17.col.iij.
Diuinitas in carne latuit: remiſſio peccatorũ in baptiſmo.38.colum.iiij.
Diuites non ſaturantur.52.col.j.

Diuitie i auro notãt: potētia i lapide ꝓcioſo: voluptas in melle ꝛ fauo.45.colū.j.
Doheg motus interpretat.124.colūna.ij.
Dñs nr̄ q̄ a nobis exigit.135.co.ij.
Domino ſeruire regnare eſt.10.co.j.
Dormire it' medios cleros q̄d ē.157.co.iiij.
Eccl'ia electorum dom' dr̄.150.co.j.
Eccleſia eſt filia ſyō.25.col.iiij.
Eccl'ia mons ſcrūs dr̄.9.col.iij.
Eccl'ia dr̄ citas triplr.111.colū.j.
Eccl'ia ſctā colūba dr̄.158.col.j.
Eccleſia ſctā quare dom' dr̄.14.co.iiij.
Eccleſie caput eſt chriſtus.11.co.iiij.
Eccl'ie decor i duob' cōſiſtit.109.colum.ij.
Eccl'ie pſecutio triplex eſt.25.cō.iiij.
Ethan quid interpretatur.5.co.ij.
Effraim q̄d interpretat.142.co.ij.
Effraim fructificatio īterpretat.
Effrata quid dr̄.352.co.iiij.
Egenus quis dicitur.167.co.iiij.
Egyptus quid interpretatur.180.colū.iij.
Egritudo aliquando dicitur poſtulare medicinam.49.co.j.
Electi ſunt hereditas dei.74.co.iij.
Eman quid interpretatur.3.co.ij.
Empireum vnde dicitur.367.co.iiij.
Endor quid interpretat.207.co.j.
Epithalamium quid eſt.107.co.iiij.
Equus ſupbos ſignificat.72.co.iiij.
Ereptio manifeſta que dicit.76.co.ij.
Erubeſcere pōt q̄ nō hꝫ reuerētiā.81.co.iij.
Eruere ab inferno quid eſt.243.co.ij.
Eſau quid interpretatur.343.co.ij.
Ethan robuſtus interptat.218.co.j.
Eternitas eſt cumul' bonorum.328.c.ij.
Eternitas numer' eſt ſine numero: nec trāſit numerando.93.co.j.
Exceſſus mentis q̄d dicit.70.co.iiij.
Exultare ſub lingua q̄d eſt.
Exultare ad corpus: letari ad aīam ptinet
Exultatio .97.co.ij
Exultatio ad corp' ꝛ aīaꝫ ptinet.81.c.iiij.
Exultatio quid eſt.235.co.iiij.
Falſi fratres per iudam ſignificātur.150.co.j.
Fecit nos dñs dupliciter.52.columna.iij.
Felicitates terrene ſomnia ſunt. 352.columna.ij.
Fides ſine dilectione non valet.folio.166.columna.iij.
Fides de hieruſalē eſt deriuata ad alias orbis partes.115.co.iiij.
Fidelis duo vota.75.co.ij.
Fidelis q̄libet ſeruo cōparat.100.colū.ij.
Fidelium conſuetudo.65.co.ij.
Filius dei miſericordia dei dr̄.114.col.iiij.
Framea gladius eſt.51.col.j.
Fratris cor q̄uo cognoſcere potes.98.c.iiij.
Fum' lachrymas puocat.38.co.ij.
Fumus poſt exaltationē nullum veſtigiū relinquit.86.co.ij.
Funib' hereditarū diuiduntur portiones.54.co.ij.
Galaad quid interpretatur.142.columna.j.
Gebal quid interpretatur.206.columna.ij.
Gentes quare mare dicuntur.179.columna.ij.
Genuflexio habet quo plus humilietur.107.co.ij.
Geth torcular interpretat.131.col.iij.
Gimel retributio interptat.298.colum.j.
Gladiū euaginare quid eſt.87.col.iiij.
Gloria quid eſt.369.co.iij.
Gloria ſtultorū quid eſt.370.col.j.
Gliari iniq̄tate pl' ē q̄ eā exercere.124.c.ij.
Gradib' ſex aſcēditur ad cognitionē trinitatis.209.co.j.
He quid interpretatur.folio.300.columna.j.
Hereditas vnde dicitur.fo.10.columna.iiij.
Hermon quid interpretatur.fo.335.co.j.
Heth quid iterpretat.303.co.j.
Hier'lm viſio pacis īterptat.85.col.iij.
Hier'lm viſio pacis interptat.140.col.iiij.
Hieruſalem quid ſignificat i quadruplici ſenſu.4.co.iij.
Hymnus tria habere debet.2.colum.iij.
Homo q̄diu malus eſt bonum facere non poteſt.31.co.ij.
Homo q̄ remedio cōuertit.fo.130.col.iiij.
Hō q̄cq̄d hꝫ mutuo accepit.86.colum.iij.

Homines terreni limus ſunt.161.col.iij.
Hominum nouiſſima que ſunt.176.co.iij.
Humanitas eſt dom⁹ chriſti.66.col.ij.
Humilitas xp̄i opimētū fuit.165.col.j.
Humilitas condimentum eſt oim virtutum.fo.140.col.j.
Hūiliatio ex afflictiōe procedit.90.c.ij.
Iacob ſupplātator dr̄.332.col.j.
Iacīs puīs min⁹ ledūt.fo.129.columna.iiij.
Idumei trēt iterp̄tāt.206.c.ij.
Ignorātie qñqꝫ dat vēia.fo.82.columna.iiij.
Immaculati eſſe debem⁹ intus:foris vero innocui.40.col.ij.
Impiorum via cōtritiō dicit.31.col.iij.
Impius aiam nō mortificat.88.col.ij.
Impij ſāe irridēt vñ pij dolēt.91.col.ij.
Impij hñt modica bona.80.col.j.
Impiorū caſtigatio differt.176.col.j.
Impijs non eſt gaudere.73.col.ij.
Impietas cū euertit ſtrepit⁹ fit.22.c.iiij.
Infelix ē q a deo nō corripit.203.col.iiij.
Infernus puteus dicitur.131.col.ij.
Iniquus pacē nunꝗ̄ habet.129.col.iij.
Iniquoꝝ deteſtabil' ꝯſuetudo.90.col.j.
Iniq̄tas pl⁹ ſonat ꝗ̄ peccatū.121.col.iiij.
Iniq̄tas eſt pecunia diaboli.173.col.iij.
Iniq̄tates nr̄e i quātū cōpbēdūt.96.c.iij.
Innocētia ē declinatio a malis.18.col.iij.
Innocētiaꝫ quis cuſtodit.folio.88.col.iiij.
Inops quis eſt.29.col.j.
Inſanabilior nemo eſt eo qui ſibi ſanus videtur.139.col.ij.
Inuocat quiſqꝫ qḋ vult hr̄e.126.co.ij.
Ionadab ſpontane⁹ interp̄tat.168.col.j.
Iordanis quid interpretatur:ꝛ quid ſignificat.101.col.ij.
Ioſeph q̄d int̄p̄tatur.199.col.ij.
Ioſeph augmētū interpretatur.186.c.iiij.
Ioth quid interpretatur.305.col.j.
Ira dei miſericordia eſt.14.col.iij.
Iſop⁹ aufert inflatiouē pulmōis.122.c.ij.
Iubilus quid eſt.112.col.iiij.
Iubilatio vera que dicitur.244.col.j.
Iudas ꝯfeſſio interpretatur.142.co.ij.
Iudas cōfeſſio eſt.115.col.j.
Iudea cōfeſſio interpretatur.183.col.j.
Iudicamur ſm̄ finem.152.col.iij.
Iudicatur cor ex verbis.127.co.ij.
Iudicium arcus dicitur.141.col.iij.
Iuſti anima ſedes eſt ſapientie.115.col.j.
Iuſto cuiqꝫ ſpes eſt neceſſaria.134.col.j.
Iuſtorum propriū eſt tribulatio.78.columna.j.
Iuſtitia in duobus preceptis conſiſtit.fo.77.columna.iij.
Iuſtitia hoīs que eſt.fo.212.col.j.
Iuſtitia eſt virtus cois.303.col.iiij.
Iuſtificatio opus ē iuſtitie.304.col.iij.
Labia iniqua q̄ ſunt.319.co.iij.
Lachryme ad orationē ſūt ſicut pluuie ad ſemen.94.col.j.
Lamech q̄d interpretatur.folio.307.col.j.
Lana accipiendo ꝛ reddendo aquam non rumpitur.fo.172.col.ij.
Laus ſpecioſa nō ē in ore pctōris.125.c.ij.
Laudes nocturne q̄re ſunt iſtitute.folio.146.col.ij.
Laudat ex neceſſitate qui pp aliō laudat.127.columna.iiij.
Laudare deū i cymbal' q̄d ē.371.col.iij.
Laudatur de⁹ in bonis.80.col.iiij.
Laudatio dei vera ꝛ integra.43.col.ij.
Leticia in corde querēda vbi habitat de⁹.folio.13.col.ij.
Legis plenitudo ē charitas.fo.50.col.iij.
Lex euangelica q̄ cōtinet.96.col.j.
Lex vmbra eſt futurorum.264.col.j.
Libanus quid interp̄tat.230.col.iij.
Liban⁹ candidatio interp̄tat.88.col.iij.
Libanus candor interpretat.65.co.ij.
Liber vite quis eſt.165.col.iij.
Lingua eſt maius indomabile membrum in toto corpore.77.col.iij.
Locuſta quid eſt.262.col.iiij.
Maceria quid eſt.358.col.iiij.
Madian declinās interpretat.fo.207.col.j.
Malus ad q̄d viuit.128.col.iij.
Mal⁹ tria concipit.19.col.ij.
Mali eſſe non dicuntur.94.co.ij.
Mali occaſio ſūt directiōis bonoꝝ.18.c.4
Maloꝝ felicitas fouea eſt.234.col.j.
Malignus q̄ſi malo igne plen⁹.14.col.ij.

Malignantes vnde dicuntur.84.col.ij.
Manaſſes qđ interpretatur.142.col.j.
Manſuetus dicitur qui deū laudat ī proſperis ⁊ aduerſis.76.col.ij.
Manus opera ſignificant.59.col.iij.
Martyr grece teſtis latine.142.col.j.
Martyrē penā nō tm̄ facit ſ3 cā.81.col.ij.
Medicine officia ſunt duo.18.col.iiij.
Melech qđ interpretatur.215.col.iij.
Melech qđ interpretatur.125.col.iij.
Mem quid interpretatur.308.col.ij.
Mendaciū labor dicitur.350.col.ij.
Memoriale quid appellamus.248.col.ij.
Merces laboris nr̄i viſio ē dei.57.co.iiij.
Mira ſunt ⁊ noua q̄ ī carne xp̄s geſſit.folio.36.col.ij.
Miſerere ē miſericorditer agere.62.col.j.
Miſericordia pctā dimittuntur.201.col.j.
Moab quid interpretatur.142.col.ij.
Mores ex cōuictu formātur.40.col.iij.
Mortis proprietas.128.col.iiij.
Mortuus non habet amicū.69.col.iij.
Mos propheticus.77.col.ij.
Mulus pigros et infecundos ſignificat.folio.72.colum.iiij.
Noſſe dicitur chriſtus quia noſce facit.folio.8.col.ij.
Nūqđ interpretatur.309.col.ij.
Odium de innocente contra naturam eſt.folio.162.col.j.
Odium venenū ē diaboli.foli.106.columna.ij.
Odium fraternum mors eſt aie.folio.128.columna.iiij.
Odire perfecte quid eſt.348.col.iij.
Odiēdo īiq̄tatē diligit iuſtitia.108.col.iij.
Offēſio poſt veniā grauior ē pcedēti.92.co.j.
Offerre nos deo quō poſſumus.65.col.j.
Oleum tria prebet:ſic ⁊ iuſtus tria debet prebere.125.col.ij.
Opa bona vel mala dicūtur filij.fo.2.iiij.
Oratio quid eſt.143.col.iiij.
Oratio eſt triplex.6.col.iij.
Oratio non ſolum in labijs eſt:ſed ⁊ in corde.62.col.i.
Oratio quid eſt.12.col.j.
Orationis effectus.143.col.iiij.
Orationis ad obſequium preparatio.folio.61.columna.j.
Orationis inſtanti .0.6.col.ij.
Orans pro alio pro ſeipſo laborat.folio.8.columna.ij.
Parabola quid eſt.116.col.j.
Parabole q̄ dicunt.188.col.j.
Parturie quid eſt.19.col.ij.
Paſſer auis ē iſtabilis.27.co.ij.
Paſſionis xp̄i digna compenſatio.folio.290.co.iiij.
Patiens quibus purgatur.140.col.iiij.
Patientie gradus.47.col.iiij.
Pauimētū quaſi de terra factū.299.col.j.
Pauper quis eſt.29.col.j.
Pauper quis dicitur.167.col.iiij.
Pauper ſuperbus non eſt pauper dei.fo.171.columna.iiij.
Pax non eſt in hoc ſeculo.66.col.j.
Peccatum mors eſt anime.298.col.j.
Peccatum primum per verbum factum eſt.fo.149.col.ij.
Peccatum fit tribus modis.56.col.iiij.
Peccatum omne in ſuum redit actorem.folio.62.col.iiij.
Peccati medicina flagellum.93.col.iiij.
Peccata ſicut plumbum deprimunt.folio.89.columna.iiij.
Peccata paruo naturaliter remittūtur q̄ gratia infundatur.fo.104.col.ij.
Peccata quo vitentur exemplū.34.co.iiij.
Pctā ſunt aditus mortis.55.col.ij.
Pctōrum oīe genus.168.col.iiij.
Peccatoris fouea que ē.134.col.iiij.
Penas horret natura hūana.290.col.iij.
Penitētiam fructuoſam poſt mortem ⁊ in inferno nullus agere poteſt.16.co.iij.
Perfectio eſt in pace.183.col.j.
Perfectio in duobus eſt.56.col.iij.
Periturus eſt qui male finierit nō qui male vixerit.116.col.ij.
Perſecutio ſeuitia eſt.277.col.iij.
Perſecutorum tria genera.97.col.j.
Perſecutorum tria genera.167.col.ij.
Peruerſi vane loquacitati vacāt.59.col.ij.
Peſſimos imitans eius ſocietate damnabitur.117.col.iij.
Phe quid interpretatur.312.col.ij.
Philiſtijm qđ interpretentur.206.co.iij.

Pietas ad cultũ dei ptinet.59.col.iij.
Prauorum vſus.120.col.iiij.
Preceptis dñicis nõ ex neceſſitate ſed voluntate obedire debemus.7.col.iij.
Predicans alta alte viuat.115.col.j.
Predicatores ſunt nubes dei.85.col.j.
Prelatorum officium.112.col.iij.
Principes ſubſunt ſacerdotibꝰ.110.col.j.
Prodigia que dicuntur.111.col.iij.
Proficienti conuenit deductio de virtute in virtutem.14.col.iiij.
Prophetarũ mos.4.col.iij.
Proſpera ſũt a dextris:aduerſa a ſiniſtris. folio.72.col.iij.
Proſperitas eſt occaſio ſuperbiendi.folio. 175.col.ij.
Proſperitas diſſoluit.71.colj.
Proximus eſt omnis homo.28.col.iij.
Pſalmus quid operatur.2.co.j.
Pſalmus vnde dicatur.3.col.j.
Pſalmus proprie melos dicit.3.col.j.
Pſalmorum liber totius theologie eſt conſummatio.4.col.iiij.
Pſalmorum per modulos quare nobis aptata ſunt carmina.1.col.iij.
Pſalmorum canticũ quid operatur.fo.2. columna.ij.
Pſalmorum canticum quid eſt.ibidem
Pſalmorum liber in quo cõſiſtit.4.co.j.
Pſalmorum liber quid nos docet.ibidem
Pſalmorum libri diſtinctio ibidem.col.ij.
Pſalmis omnia diſcuntur.2.col.j.
Pſalmodia quid eſt.2.col.iij.
Pſalterium bonã opationẽ ſigt.116.col.j.
Pſallit bene qui bene viuit.73.col.iij.
Pſallere iuſtoꝝ ad gaudiũ ptinet.19.c.iiij.
Pupilla ocli diligẽter cuſtoditur.36.co.ij.
Puſillanimitas quid eſt.129.col.ij.
Raab qd interpretat.214.col.iij.
Rectũ cor quis hꝫ.325.col.j.
Recti corde q̃ ſunt.73.col.j.
Recti q̃ ſunt.73.col.ij.
Rectores p boues deſignantur. folio.21.col.ij.
Regis ſalus ſalus eſt ppli.46.col.iiij.
Remiſſio pctõꝝ ẽ pria ſalꝰ aie.88.col.iij.
Res qd interpretatur.315.col.ij.
Reuereri quid eſt.97.col.iij.
Sabaoth iterpretatur exercitũ. fo.55.col.iij.
Sabbatũ eſt triplex.229.col.j.
Sacra ſcriptura eſt cibus noſter.folio.151.col.j.
Sacrificium quid eſt.46.col.j.
Sacrificiũ vetus dicit vultꝰ.76.col.j.
Sacrificiũ ⁊ olocauſtũ differũt.95.col.iij.
Sacrificiuꝫ laudis ſacrificare quid eſt.folio.272.col.j.
Sacrificiũ gratum quod eſt.fo.123.col.iiij.
Sacrificia euangelica.fol.120.col.j.
Sacrificiorum veterum tria genera.folio. 119.columna.iiij.
Sade quid interpretatur.fol.313.col.ij.
Saluari nemo poteſt ſine peccatorum remiſſione.71.col.ij.
Samech quid interpretatur.310.columna.ij.
Sancti veſtimẽta dei dicuntur.folio.108. columna.iiij.
Sancti viri etiã aliorum querunt ſalutẽ. folio.123.col.j.
Sanctorum vite multe.146.col.iiij.
Sanctorum corda multis modis tribulantur.78.col.j.
Sapiens aſtutior erit flagellato peſtilente.fo.125.col.j.
Sapienter nõ fac quod quis nõ ĩtelligit. folio.113.col.j.
Sara quid interpretatur.13.col.iiij.
Saul appetitio interpretatur.124.col.ij.
Scutum vnde dicitur.15.col.iij.
Seculũ ſcli eternũ ſignat tps.22.col.iiij.
Securiꝰ nihil q̃ ſperare ĩ deo.69.col.iiij.
Selmon vmbra interptat.158.col.j.
Septenariꝰ nũerꝰ eſt numerus perfectionis.fo.29.col.ij.
Sermones dei qũo pcimꝰ.120.col.ij.
Sermonũ dĩ ſuauitas aiaꝫ fouet.131.co.j.
Simulachrum quid eſt.287.col.j.
Syn quid interpretatur.316.col.iij.
Syna mons eſt.158.col.iij.
Syon ſpeculatio interptat.46.col.j.
Sobal quid interptat.140.col.ij.
Societas bonorum appetẽda eſt maloꝝ fugienda.40.col.iij.
Soliloqoꝝ liber q̃re dr pſalteriũ.2.col.iij.

Solitudines tres.129.col.
Spes fixa i deo oēs tiorē expellit.132.co.ij.
Spes q̄ differt affligit aiam.30.col.j.
Spes vtilis nō ē ſine bono opē.84.col.iij.
Spē vite eterne q̄ruoꝛ euacuāt.62.c.iiij.
Sperare in dn̄o q̄ ſe oſtēdūt.70.col.iij.
Spūs ſanct⁹ eſt quaſi ſcriba.107.col.iiij.
Stult⁹ qui ē i culpa:ſapiēs erit in pēa.31.
columna.iij.
Subiectoꝛum officium.112.col.iij.
Superbus cito corrūpitur.83.col.iiij.
Supbia q̄nq3 regit i oib⁹ mēbris.36.c.iij.
Supbia pfectionē impedit.139.col.j.
Supbia p naues ſignificatur.114.col.iij.
Superbia in oculis ac ſupercilijs deprehē
ditur.245.col.iij.
Sutinēt oſſa carnē:vtutes vero mentes.
folio.89.col.iiij.
Tabernaculum proprie eſt mili
tātiū.52.col.iij.
Tardū videt qđ magno deſide
rio queritur.167.col.iiij.
Tela nō puiſa graui⁹ feriūt.fo.
110.columna.iiij.
Tempus opportunum.72.col.ij.
Tempus pūm⁹ tripliciter.ibidem.
Temporalia vana ſunt.95.col.ij.
Terra orbicularis eſt.115.col.iiij.
Terra q̄re dicta ē vita eterna.62.col.iiij.
Terra eſt triplex.20.col.ij.
Terrenis adherēs deū nō videt.14.col.ij.
Thaboꝛ quid interpretatur.219.col.iij.
Thanis ciuitas eſt egypti.fo.189.col.ij.
Tharſis quid interpretatur.172.col.iiij.
Thau quid interpretaꝛ.317.col.iij.
Theth quid interpretaꝛ.304.col.j.
Timoꝛ dei eſt gaudij.10.col.j.
Timoꝛ inoꝛdinatus puſillanimitas vocaꝛ.
folio.129.col.ij.
Timoꝛ clauis eſt aurium.155.col.iiij.
Timoꝛ ſine ſpe deſperatio eſt.75.col.iij.
Timoꝛ dei frenum eſt peccati.81.col.iij.
Tranſeuntia deſpiciēda ſunt.87.col.iiij.
Tribulatio dicitur vmbra mortis.folio.53.
columna.iij.
Tribl'atiō aliq̄n noxōꝛ:aliq̄n ignis.55.c.iiij.
Tribulationem non patiens tunc est.folio.
78.columna.j.
Tribulationū magnitudo:magnitudo eſt
premioꝛum.234.col.iiij.
Vau quid iterpretatur.folio.307
columna.j.
Vbertas toꝛrens voluptatis di
citur.fo.85.col.ij.
Verbum dei ſemper eſt cum iu
ſto.fo.87.col.ij.
Verbum dei panis eſt anime.247.col.j.
Verbum pꝛopꝛie quid eſt.13.col.j.
Verbum dei cibus eſt iuſti.1257.col.iiij.
Veritas dei vna eſt.28.col.ij.
Veritas eſt in reddēdo pꝛomiſſa.163.co.ij.
Veritates boiū ſunt multe.28.col.iij.
Via que ad moꝛtē ducit lata eſt.163.col.ij.
Vias domini quis tenet.57.col.ij.
Vindicta pia que eſt.43.col.j.
Vindicta glorioſa que eſt.ibidem.
Vindicta pena eſt peccati.fo.89.co..iij.
Virtutes ſunt adit⁹ vite eterne.55.col.ij.
Virtutis defectus ſenectus.169.col.ij.
Virtutibus decem ad tria domini perue
nitur.32.col.iij.
Vita eterna eſt hereditas noui teſtamen
ti.18.1.col.iij.
Vite viā q̄uō cuſtodire poſſum⁹.92.col.iij.
Vitul⁹ q̄lis q̄rebaꝛ i ſacrificio.165.col.iij.
Vltionem non debemus querere de inimi
cis.97.col.ij.
Vnicus plus amatur.58.col.j.
Voluntas dei eſt veritas.282.col.j.
Voluntas bona ſine operibus nō ſufficit:
cū habeat copiā bene operādi.40.co.j.
Volūtati diuine nullus reſiſtere pt.74.
Voluptas carnalis i lūbis eſt.90.col.ij.
Voluptate/curioſitate/⁊ ſupbia conclu
dūtur omnia vitia.21.col.iij.
Votū dꝫ q̄ſi volūtarie factū.51.col.iiij.
columna.ij.
Vota cōmunia que ſunt.184.col.iij.
Vota pꝛopꝛia que ſunt.ibidem.
Y Ditum qđ interp̄tatur.3.col.ij.
ydumea quid interpretatur.fo
lio.142.col.ij.
Z Abulō qđ interp̄taꝛ.60.col.j.
Zai qđ iterp̄taꝛ.302.col.j.
Ziphei qđ iterp̄taꝛ.126.col.iiij.

¶ Finis.

Iacobus Vuimphelingus Sletſtatenſis Vniuerſis optimarum literarum cultoribus felicitatem.

Ludolphus Saxo ſacratiſſime religionis Carthuſienſium apud nobilem Argentinam alumnus: perſpicaciſſimo ingenio: exactiſſima diligentia: cumulatiſſima doctrina: ſuauiſſima nobiliſſimaqꝫ lucubratione Dauiticorum carminum interpretationem enucleatiſſime complexus eſt: adeo vt haud facile ceteris (cum eorum venia loquar) qui ante eum in eoſdem pſalmos expoſitiones tradiderunt minus vtilem eccleſie fructum iudicandus ſit attuliſſe. Nam in ſeſe priores Dauitice lire diligentiſſimos interpretes Hieronymum/ Auguſtinum/ Caſſiodorum/ Petrum Lombardum/ et quotquot huic labori inſudauerunt non modo vidit et legit: ſed et ſententias eorum tanꝙ amenißimos flores et ꝙ vtiliſſima grana ſapienter ac compendioſius introſeruit. In primis quid ſibi tituli velint: quid argumentum et materia: quid intentio: quid ſententia generaliter et ſpeciatim pre ſe ferant: ita breuiter et aperte determinat: vt vix ſimilem legas: qui ſub pſalmorum vmbra eternam temporalemqꝫ Chriſti natiuitatem: vite ſanctimoniam/ perſecutiones/ tormenta/ mortem/ ac reſurrectionem: ceteraqꝫ id genus myſteria tam luculenter diſſeruerit et explicarit. Ipſos quoqꝫ verſus qui nonnunꝙ videntur in cortice nequaꝙ ſibi inuicem coherere: ſubtiliſſimis connectentium gloſarum vinculis ſcitiſſime peritiſſimeqꝫ iungit et continuat. Ad calcem deniqꝫ pſalmi cuiuſlibet deuotam concinnamqꝫ et ipſi pſalmo conſonam oratiunculam obſeruate curioſeqꝫ ſuperaddit. Neqꝫ nimium litere que occidit deditus eſt: nec typicis ita ſenſibus innititur vt literalem neglexiſſe videatur: ſed quemcunqꝫ ſenſum magis ad rem accomodatum: vtilem ac neceſſarium preſenſit: eum caute: ſolicite et religioſe proſequitur. Nec tam accurata ſacratiſſimorum myſteriorum elucidatione contentus fuit: niſi etiam intimo quodam maxime deuotionis ardore humana ſurſum corda rapere et vehementer inflammare conaretur. Quippe qui non ſolum ſymbolice et literatorie (quam ſcholaſticam aut ſpeculatiuam vocant) predoctus: ſed et myſtice theologie ꝙ expertiſſimus fuit. Quod ſi noſtro teſtimonio candide lector huius pſalmorum interpretationis excellentia tibi perſuaſa non fuerit: periculum facito ex altero quodam libro dulciſſimo preſtantiſſimoqꝫ: cuius idē noſter Ludolphus auctor eſt: quem vitam Chriſti titulo inſigniuit. Offendes nimirum ſingularem doctrinam deuotiſſimi prīs: et re ipſa comprobabis Ludolphum nulla priuata laudatione nunc indiguiſſe. Inde noſtro tandem ſeculo (quo tot obſtruſa et abdita diu volumina in lucem prodeunt) miſerta plurimū diuina benignitas: nequaꝙ paſſa eſt hoc Ludolphi ſaluberrimum opus: cū magno religionis nr̄e diſcrimine diutius latere: aut forſitā obliterari. Ex Spiris Kalē. Ianuarij. Anno virginei ptꝰ. M.cccc.xci.

Deſcripta in prologo.

In prologo deſcribunt.

- Laudes et ſalutares pſalmorum effectus.
- Utilitas intelligentie eorum.
- Utilitas deuote eos legentium et decantantium.
- Pericula indeuote legentium aut decantantium pſalmos.
- Tituli ratio. Librum eſſe vnum duntaxat.
- Dauid auctorem fuiſſe:non Aſaph:yditum et ceteros.
- Numerus pſalmorum:et myſtica eius numeri ſignificatio.
- Modus procedendi:et de quadruplici ſenſu.
- Cur pſalmi in eccleſia frequentantur.
- Utilitas et effectus cantus vocalis.
- Modus pſallendi.
- Attentio inter pſallendum ꝙ vtilis ſit viris eccleſiaſticis.
- Ad orationem qualiter homo ſe debeat preparare.
- Orationis inſtantia et ſedulitas.

In ipſa expoſitione Verba pſalmorum ſigno Parentheſis includuntur,ut ſecernantur ab alijs,nec tamen truncata ut facilius legas.

SIcut olim
mãna habuit
delectamẽtũ ⁊
omnẽ ſaporem
ſuauitatis : ſic
carmen huius
libri habet oẽ
ſpirituale documentũ:et eſt ↄuer-
tibile ad omnẽ ſenſum cuiuſlibet
intentionis. Cum in choro canit:
tũc ſunt verba eccleſie deũ laudã-
tis. Cũ a iuſtis canit:tũc ſunt ver-
ba gratias agentis. Cũ a pecca-
tore recitatur:tũc ſunt verba ve-
niã deprecãtis. Cũ pro defunctis
decantat:tunc ſunt verba aĩe de
ſupplicio ad deum clamantis. Et
quocũqꝫ ſe intentio canentis ver-
tit:mox ſe ſenſus huius libri af-
fectui canentis cõformabit. Cum
benedicente benedicit:cum male-
dicẽte maledicit. bñdicit membra
chriſti:maledicit mẽbra diaboli.
Utile autẽ et ſalubre eſt intellige-
re qđ nunq̄ ceſſamus decantare.
Auget quippe deuotionẽ intelli-
gẽtia:⁊ dũ intelligitur qđ cãtat
mẽs per intellectũ obligata non
euagat. Intellect⁹ quoqꝫ cantan-
tiũ mẽti chriſtũ ĩ ſingulis pſalmis
facit preſentẽ quẽ duꝫ intellectu
et ore decantant:procul dubio ardẽ-
tius amãt. Dũ cogitas pſalmos/
chriſtus in mente tua eſt. Dũ ore
decantas/chriſtus in ore tuo eſt.
Dum meditaris pſalmos:hũc ex
meditatiõe capies fructũ/vt in
ipſis tibi vtrumqꝫ occurrat teſta-
mentuꝫ. Pſalmorum deuotio pre-
Pſal- ſentiam chriſti conciliat : An-
moruꝫ gelorum congratulationem ge-
deuo- nerat: ignitos mentis affectus
tio qđ ſuſcitat : mala purgat: demones
opera ſuperat gladio ſpiritus quod eſt
tur. verbum dei : quia deuotionem
pſallentium ſuſtinere non poſ-
ſunt. Pſalmorũ radices nõ in ter-
ra ſed in celo fixe ſunt:qꝛ ibi eſt
chriſtus qui omniuꝫ pſalmorum
materia eſt ⁊ intentio. Ibi eſt cõ-
uerſatio eccleſie/que chriſti cor-
pus eſt:que etiã ꝑ maxime pſal-
morũ partẽ cõtinet. Deuotionem
pſallendi docet apl's cum dicit. j.Cori.
Pſallã ſpiritu pſallã mẽte et de- xiiij.
uotiõi pſallentiũ cõgratulationẽ
angelicã adeſſe docet pſalmiſta q̃
ait. In conſpectu angelorum pſal-
lã tibi. Qꝛ pſallentib⁹ admiſceri ps.c-
ſancti angeli ſoleant/manifeſtat xxxvij.
pſalmiſta vbi ait. Preuenerunt ps. lxx-
principes.i.angeli cõiũcti pſallẽ- ij.
tibus. Unde cauẽdũ eſt ne ꝓpter
noſtrã deſidiã angeli recedãt. Si
enĩ boni ſpũs ſe a nobis elõgaue-
rint:impetũ malorũ quis ſuſtine-
bit? Cauendũ eſt ne etiã maledi-
ctionẽ incurramus ꝓphete dicen-
tis. Maledictus omnis q̃ opus Hiere.
dei facit negligẽter. Dignuꝫ quip- xlviij.
pe eſt vt mens noſtra cõcordet cũ
voce qñ ad diuinũ opus aſſiſtim⁹
⁊ cum diligentia a preſentib⁹ vni-
uerſis q̃ſqꝫ ſe retrahat:⁊ diuinis
inhereat vt celeſtia ei dona reue-
lentur. Nihil enim eſt in hac mor-
tali vita in quo poſſimus familia-
rius inherere deo q̄ in laude di-
uina. Pſalmorum deuotio ſpiri-
tui ſancto mentẽ preparat:⁊ om-
niũ gratiarum dona meret. Un-
de Gregorius. Spũs dei ꝓphe- Greg.
tarũ mentib⁹ nõ ſemꝑ preſto eſt
quatenus cũ ſpiritum prophetie
nõ habẽt/ſed hũc cognoſcant ex
dono dei habere cuꝫ habẽt. Unde
propheta Heliſeus cum de futu- Heli-
ris requiſitus eſſet:et prophetie ſeus.
ſpiritum ſibi deeſſe cognouiſſet:
pſalterium ſibi fecit applicari vt
ꝓphetie ſpirit⁹ ad eũ per laudeꝫ
pſalmodie deſcenderet:atqꝫ eius
aĩm de futuris repleret. Uox et-
enim pſalmodie cum per inten-
tionẽ cordis agit:ꝑ hãc omnipo-

tenti deo ad cor iter paratur:vt
intente menti:vel prophetie myſte
ria: vel compunctionis gratiam
infundat.Unde ps.xlix.ſcriptum
eſt.Sacrificium laudis honorifica
bit me:et illic iter quo oſtendam
illi ſalutare dei.In ſacrificio igi/
tur diuine laudis fit ad Jeſum
iter oſtenſionis:qꝛ dum per pſal/
modiam compunctio infunditur:
via nobis in corde fit:per quã in
fine ad ieſum puenitur hec Gre/
go.Nullus itaq3 mortalium po/
teſt vel verbo explicare:vel ani/
mo cõprehendere pſalmorũ vir/
tutẽ:ſi nõ ſuperficie labiorum tm̃ ſ3
intenta mente ꝛ puro corde in di
uina laude cantantur.In pſalmis
enim inuenies(ſi intente non ce/
leriter pſcruteris)tã intimã ora/
tionẽ qualẽ nõ poteris p te ipſum
vllaten9 excogitare.In pſalmis
inuenies intimam confeſſionem
peccatorum tuorum:et integram
deprecationem diuine atq3 dñice
miſericordie.In pſalmis inueni/
es preſidiũ contra aduerſitatẽ oĩ3
rerũ q̃ tibi accidũt:ꝛ intimã gra/
tiarum actionẽ de oĩbus.In pſal
mis ꝯfiteris infirmitatẽ tuã atq3
miſeriã ꝛ per hoc prouocabis dei
miſericordiam.Omnes enim vir/
tutes in pſalmis reperies: ſi a
deo merueris vt tibi pſalmorum
virtutem reuelet.Et ideo non eſt
tibi opus vt per diuerſos libros
aio diffundaris.In pſalterio ſolo
vſq3 ad obitum vite habes ma/
teriam legendi: ſcrutandi:et do/
cendi.In quo inuenies prophe/
ticos / euangelicos : apoſtolicos
et omnes diuinos libros ſpiritua
liter ac intelligibiliter ex parte ta
ctos atq3 deſcriptos:et priorem
atq3 ſecundum aduentum domi/
ni ibi prophetatos. Incarnatio/
nem quoq3 ac paſſionem reſurre/
ctionẽq3 atq3 aſcẽſionẽ dñi:ꝛ oẽs
virtutẽ diuinorũ in pſalmis inue
nies ſi intima mente pſcruteris:
et ad medullam intimi intelle/
ct9per dei grãm pueneris.Uñ de
laude pſalmorum ꝛ ſalutaribus eo/
rũ effectib9 ſic dicit Auguſtinus.
Alia ſunt q̃ pphete tradunt:alia Augu/
q̃ hiſtorici.Lex quoq3 alia puer/ ſtinus.
biorũ:et alia cõmonitio.Pſalmo/
rũ vero liber queeũq3 vtilia ſunt
ex omnibus continet:futura pre/
dicat:veterũ geſta cõmemorat.le
gem viuentib9 tribuit: gerẽdorũ
ſtatuit modum.Et vt breuiter di
cã cõis quida3 bone doctrine the
ſaurus eſt: apta ſingulis neceſ/
ſaria ſubminiſtrãs.Ueterib9 nã/
q3 aiarum vulnerib9 nouit mederi.
Sed et recentib9 velociſſimum
ſolet adhibere remedium:atq3 in
actis perſeuerantiam ſcit ſalutis
exhibere.Sed et vniuerſis pari/
ter paſſiõibus ſubuenire.q̃ dña/
tionibus varijs aĩas angunt.Et
hoc fit modulatiõe quadã et dele
ctabili canore humanũ animum
ad pudicitiã puocante.Qm̃ qui/
dẽ ſpũs ſanct9 videns obluctan/
tem ac reſiſtẽtẽ ad virtutis viam
humani generis animã:ꝛ ad de/
lectationes vite huius magis in/
clinari q̃ ad ꝟtutis rectũ iter eri
gi:delectabilibus modis cantile/
ne vim ſue doctrine pmiſcuit:vt
dũ ſuauitate carminis mulcetur
auditus diuini ſermonis pariter
vtilitas inſeratur.ſm ſapientes
qui ſi quando vſus popoſcerit:
auſteriora medicamenta egris of
ferre mortalibus:ne eger vtilita/
tem pro auſteritate refugiat:ora
ac ſummitates poculi quo reme/
dium porrigant melle circunli/
niunt. Propterea ergo pſalmo/ Pſal/
rum nobis per modulos apta/ morũ
ta ſunt carmina : vt vel etate p mo/
pueri:vel qui adoleſcentes ſunt dulos
moribus quaſi cantilena qua/ quare

nobis aptata ſũt carmina. dam pſallentes videantur de lectari. Reuera enim animas il luminant ac mentem. Pſalmus trãquillitas aĩarũ: eſt ſignifer pacis: perturbationes vel fluctus cogitationum cohibens: iracundiam reprimens: luxum repellens: ſobrietatem ſuggerens: amicitiam congregans: adducens in cõcordiam diſcrepantes: reconcilians inimicos. Quis enim vltra inimicum ducat eum cum quo vnam ad deum pſalmi emiſerit vocem? Ex quo intelligitur: quia (quod omnium bonorum maximũ eſt) charitatem pſalmus inſtaurat: coniunctionem quandam per conſonantiam vocis efficiens: et diuerſum populum vni⁹ chori p concordiã cõſona modulatione cõſocians. Pſalm⁹ demones fugat

Pſalm⁹ qd operat. angelos ad adiutorium inuitat Scutũ enim in nocturnis terroribus: diurnorũq́ꝫ requies eſt laborũ. tutelã pueris: iuuenibus ornamentũ: ſolamem ſenibus: mulieribus aptiſſimus decor: deſertas habitare facit vrbes: ſobrietatem docet. Incipientibus pmũ efficitur elemẽtum: pficientibus incrementum: perfectis ſtabile firmamentũ: totius eccl̃ie vox vna. Pſalm⁹ ſolẽnitates decorat: pſalmus triſtitiaꝫ que propter deum eſt mollit. pſalmus etiaꝫ ex corde lapideo lachrymas mouet. Pſalmus angelorꝫ opus eſt. exercitiuꝫ celeſtium: ſpirituale tymiama. O vere admirandi magiſtri ſapiẽs inſtitutum: vt ſimul ꝛ cãtare videamur: ꝛ qd̃ ad vtilitatẽ anime pertinet doceamur. Quid autem eſt qd̃ nõ diſcat ex pſalmis? Non ois magnitudo virtutis? Nõ norma iuſtitie? Non pudicitie decor? Non prudentie cõſummatio? Nõ penitẽtie modus? Non patientie regula? Non omne quicquid dici

Pſalmis omnia diſcũt.

poteſt bonum procedit ex ipſis? dei ſcientia perfecta. prenunciatio chriſti in carne venturi. et cõmunis reſurrectionis ſpes: ſuppliciorum metus: glorie pollicitatio: myſteriorũ reuelatio. Omnia prorſus in his velut magno quedã ꝛ cõi theſauro recondita atq́ꝫ conferta ſunt bona. Et iterum cã ticum pſalmorum animas decorat: expellit tenebras: efficit ſanctitatẽ homini pctõri: eſt refectio mẽtis: delet pcã: ſimile eſt eleemoſynis ſanctorũ. Auget fidẽ ſicut ſol illuminat: ſicut aqua ſctificat: ſicut ignis peccatum exurit: ſicut oleum defluit. Oleũ eſt miſericordie: ſol letitie: pars angelorũ electa: deũ oſtendit: diabolum offendit. Uolũtatẽ illicitam extinguit: aſperitatẽ eijcit: oẽs feruorẽ deprimit: iracũdiã frãgit: laus dei ẽ aſſidua: ſiſe eſt melli. Canticum pſalmorum carmen eſt electum apud deũ. oẽ pctũ expellit: vinculum charitatis emẽdat. omnia penetrat: pia ſuffert: oĩa implet: omnia docet: omnia ſignificat: aĩam magnificat: turrim excelſam edificat os purificat: cor letificat: hominẽ deificat: ſenſus aperit: omne malum occidit: perfectionem inſtruit excelſa demonſtrat: deſiderium regni celeſtis donat: pacem inter corpus et animam facit: ignem ſpiritualem in corde ſuccendit: contra omnia vitia ſollicitudo: certamen bonum eſt. quotidie radices omnium malorum expellit. Sicut lorica induit: ſicut galea defendit: ſpes eſt ſalutis: cõſolatio dolorꝫ: protectio laborũ: notitia veri luminis: fons ſanctitatis. Dominẽ iuuenẽ caſtigat: regnũ celorũ ſup terraꝫ dat: tediũ anime tollit tuba eſt mirabilis. Qui diligit canticum pſalmorum aſſiduum: non poteſt amare peccatum.

Pſalmorũ cãticuꝫ qd operat.

Pſalmorũ cãticuꝫ qd eſt.

Qui habet laudem dei in corde ſuo poſtremo apud deum gaudebit:et aīam ſuā in celo viuificabit in ſecula ſclorū. Unde τ Caſſiodorꝰ. Pſallendi vtilitas triſtia corda conſolatur/gratiores mentes facit/faſtidioſos oblectat/inertes exſuſcitat/ad lamēta peccatores inuitat. Et iterum pſalmodia eſt conſolatio flentium/cura dolētium:ſanitas egrotātium:anime remedium:τ miſeriorum oīm ſuffragium. ¶ Eſt autem libri huius titulus talis. Incipit liber hymnorū vel ſoliloquiorū ꝓphete de chriſto. Liber dicit nō libri: contra eos qui dicunt plures eſſe libros:ꝓpter quinq̧ diſtinctiōes pſalmorū que fiunt per fiat fiat. Sed licet ſint quinq̧ diſtinctiones:non tamen quinq̧ libri dicendi ſunt ſed vnus. Unde in capite libri ſcriptū eſt τc̄. nō dicit librorū:et in actibus ſicut ſcriptū eſt in libro pſalmorū:non dicit libris. Dicitur aūt hymnorū:qꝛ totū illō opus ptinet ad laudē dei. Hymni eñi ſunt cantꝰ laudeꝫ dei continentes. Si ſit laus et nō ſit dei non eſt hymnus. Si ſit laus dei τ non cātetur nō eſt hymnꝰ. Oportet ergo vt ſi ſit hymnus habeat hec tria et laudem: et dei et canticum. Dicitur etiam ſoliloquium:quaſi ſolius ſpiritus ſancti eloquium:qꝛ in eo ſolus ſpiritus ſanctus ſine vllo humano ingenio vel auxilio loquitur. Dauid eñi ꝓphetarū eximiꝰ dignion modo ꝙ alij quaſi tuba ſpūſſancti ꝓphetauit. Alij nāq̧ prophete p quaſdā rerum imagines ſcꝫ per ſomnia ac viſiones prophetauerunt. Dauid autē ſolius ſpiritus ſancti inſtinctu ſine omni exteriori amminiculo prophetauit. Uel dicuntur ſoliloquia quaſi ſolo de chriſto eloquia. Nō qꝛ de chriſto loquuntur ſoli pſalmi:ſed qꝛ dignꝰ τ manifeſtꝰ loquūtur de illo ꝙ ꝓphete ceteri:ſequit ꝓphete p excellētiam ſcꝫ dauid. Cū eñi dicitur ꝓpheta ſine adiectione proprij nominis intelligitur dauid. Ut cū dr̄ apoſtolꝰ: itelligit paulꝰ. Et cū dicit vrbs intelligitur Roma. Hec autem dicit contra eos qui dicunt plures fuiſſe pſalmorum ſcriptores vel auctores ſcꝫ Aſaph.ydithū τc̄. quia noīa eorū ponūtur in titulis ſed illi auctores pſalmorū non fuerunt prout ſtatiꝫ patebit. Et ſubditur de chriſto. Ecce de quo agunt ſoliloquia de chriſto ſcꝫ toto.i.capite et corpore:ſponſo τ ſponſa. Communis ergo materia totiꝰ huius opis eſt chriſtus tripliciter acceptꝰ.i. ſm diuinitatē:ſm humanitatē:τ ſm corpus eius qđ eſt eccleſia. Intētio eſt homines in adā deformatos:chriſto nouo homini conformare. Liber ergo iſte liber pſalmorum vel pſalterium appellatur:quod nomē accepit a qdā muſico īſtrumēto qđ hebraice nablū grece pſalteriū:latine organū dicit:qꝛ ſanctꝰ dauid dulce myſterium huius ꝓphetie dulci ſono dulci organo.i.pſalterio voluit declarare. Unde ab illo inſtrumento ad litterā ideo liber iſte noīatur:qꝛ ad vocē illius inſtrumenti dauid canebat pſalmos ante archam:volens enim magnificare cultum templi ad honorem dei cum archam de ſylo reduceret plura milia cantorum muſicis inſtrumentis deum laudantium et ſimiliter ianitores conſtituit. Et cantoribus quidem quoſdam alios propoſuit:quibus omnibus yditum Aſaph.ochan.Emā prefectos adhibuit. Janitoribus vero filios Chore prefecit.quorū nomina Eſdras frequēter in titulis

Marginal notes (left): Caſſiodorꝰ. — Pſalmodia qd eſt. — Titulꝰ libri. — Pſ. xxx. ix. — Actu. ſ. — Hymnꝰ tria habere dꝫ. — Soliloquiorū liber a re dr̄.

Marginal note (right): Materia libri eſt xp̄s.

poſuit: tum pro honore myſterij: tum propter nominum interpretationes. Ipſe quoq; dauid cū pſalterio modulās ante archam in tabernaculo: ad diuinum cultū ceteros inuitauit. Et quemadmodum ſingule modulatiōes illius inſtrumēti vocabantur pſalmi: ita ⁊ ſingule particule hui⁹ libri vel clauſule iuxta ſpiritualē quoq; intelligētiā in pſalterio ⁊ nō in alio inſtrō modulabatur: ⁊ ab illo inſtrumento liber nomen ſortit: q2 ſicut illō inſtrm decē chordas habet: et ſonū a ſuperiori reddit p tactū manuū. Unde ⁊ dicit a pſallin grece qd eſt tangere latine: ita liber ille docet obſeruantiā decē mādatoꝝ: ⁊ nō pro terrenis: ſed pro celeſtib⁹ que ſurſum ſunt bene operari. Unde tota noſtra opatio tendere debet ad ſuperiora: ⁊ ꝓpter illa fieri vt ſemp dicamus oſanna in excelſis: ⁊ ſurſum corda: et primū querite regnum dei. Et quia pſalmus proprie dicit melos qd p motū et laborem manuū ex pſalterio procedit: ideo ſepe pro bona operatione ponit que ſine labore fieri non poteſt. Qd autē pſalmus ex motu digitorū ⁊ cōſonātia vocis fieri ſolebat (pcutiebat enim chordas et organū reſonabat: ⁊ cum organo pariter ipſe verba cantabat) hoc ſignificat ꝙ in nobis cōſonare debet bona operatio ⁊ laudatio. Igitur aſaph: yditū/et ceteri huiuſmodi non fuerunt auctores pſalmorum ſed prepoſiti artificibus q̄ pſalmos perſonabant tribus modis: vel humana voce: vel muſicis inſtrumētis: vel communiter vtroq; modo. Et hoc dupliciter: vl poſt vocem inſtrumēto: vel poſt inſtrumentum voce. Pſalmus autem eſt inſtrumenti ſonus. Canticum vero humane vocis cantus in laudem dei. Pſalmi quoq; canticum

Pſalmus vn dicitur.

Pſalmus proprie melos dicit.

tum poſt inſtrumentum vox: ſed cantici pſalmus cum poſt vocem inſtrumentum. Iſtos ergo cl. pſalmos ſpiritu dei reuelante ſanctus dauid compoſuit: et licet quidam pſalmi aliorum nominibus intitulentur non ideo factum eſt ꝙ ipſi pſalmos cōpoſuerūt: ſꝫ ꝓpter officia vt honorē de miniſterio ſumerēt. Uel ꝓpter myſteria que ex interpretationib⁹ noīm accipiunt: ad que ſermo ſeqūens ptinere videtur. Unde ad maiorem euidētiā interpretationes noīm quorundā videamus: per quas ſubiectorum pſalmorū panduntur intellectus. Yditum interpretatur tranſiliens eos. i. remanens in mundo: herentesq; terrenis de quo tranſiliente agitur in pſalmo. xxxviij. q2 eſt de eterna beatitudine: et docet a dilectione ſeculi ad legem dei: et inde ad eternitatem mente tranſilire. Unde dicitur canticum dauid pro yditum: id eſt trāſiliente. Tranſilire debemus et veri tranſitores eſſe de malis ad bona: de bōis ad meliora: de inſtātib⁹ ad nouiſſima: de temporalibus ad eterna. Primo conuerſione. Secundo cōuerſatione. Tertio conſideratiōe. Quarto imitatione. ſimiliter intellige de alijs pſalmis qui de yditū intitulantur. ¶ Chore interpretatur caluaria: qui fuit locus dominice paſſiōis. Uñ per caluariā xp̄i paſſio intelligitur. Filij ergo chore ſunt filij paſſionis filij crucis qui tropheum chriſti. i. ſignum crucis in fronte cordis ⁊ corporis ſuſcepērunt: et in cruce domini noſtri ieſu chriſti cum apoſtolo gloriantur: et ſimiliter quos deus hic affligi permittit caſtigans tāꝗ filios vt ſint filij chore: id eſt paſſionis: vt diſcant appetere ſpiritualia et eterna. Et ex his talibus attribuitur itellect⁹ pſalmi. xlij. ⁊ ſequunt plu

yditū qd interpretatur.

Chore qd interpretatur.

ſes alij. Sepe intitulāt̃ pſalmi cū
hac adiectiõe: filijs chore. i. chriſti
⁊ paſſiõis eius: vt inculcetur no-
bis iugis memoria dominice paſ
ſionis. Aſaph hebraice: latine cõ
gregatio: grece ſynanoga inter-
Aſaph q̄d iter ꝑtatur pretat̃. Et licet cõgregatio ſit q̄ū
cunqȝ collectio: proprie tamē ſy-
nagoga dicit̃ congregatio populi
filiorum iſrael. In cuius perſona
ſm̄ partem fideles ꝑpter certius
teſtimonium loquitur propheta
in ps. xlix. p quā magis cõfutan-
tur increduli iudei: qui iam ibi
cõtra hoc quod prius agebat te-
ſtatur vt credibilius ſit. Et ſequū
tur plures pſalmi alij de Aſaph
intitulati. ¶ Eman iterpretatur
Eman q̄d iter ꝑtatur frater eius. Fratres autē chriſti
hi ſunt q̄ in cruce gloriant̃. ſicut
Gal. vi. apoſtol⁹ qui ait. Mihi autē ab-
ſit gloriari niſi in cruce dn̄i noſtri
ieſu chriſti. q̄ ſunt veri iſraelite. i.
deum videntes: ſicut ad literam
eman fuit iſraelita. De hoc agit̃
in ps. lxxxvij. qui dicit̃ intellect⁹
eman iſraelite. i. illorum qui ſunt
fratres chriſti in cruce gloriātes
et deum videntes. Uel Eman eſ-
raica dicit̃ id ē aduena dr̄ eīn fuiſ
ſe q̄dā de partibus orientalibus
ſcilȝ de eſra. Et ſic eſt intellectus
qui illorum ſe aduenas et pere-
Hebre. xiij. grinos reputant in hoc mūdo: q2
nõ habem⁹ hic manētē ciuitatē
ſȝ futurā inq̄rim⁹. ¶ Echan inter
Echā q̄d interpretatur. pretatur robuſtus: qd̄ nullus eſt
niſi in ſpe ꝑmiſſiõis dei: per quā
nemo digne ſupplicans decipit̃:
qd̄ ver⁹ iſraelita itelligit̃. De hoc
agit̃ in ps. lxxxviij. qui dicit̃ itel
lect⁹ echan iſraelite id eſt robuſti
qui vere deum videt. Ut dic̄ Hie
Hiero. ronym⁹. Nihil felicius chriſtiano
cui regnum celorum promittitur:
nihil periculoſius cum ſemper de
ſtatu periclitatur: nihil forti⁹ cuȝ
ab eo diabol⁹ vincit̃: nihil īfirmi⁹
cum a carne ſua vincitur. De his
ergo premiſſis pleruncqȝ in titulis
pſalmorum fit mentio: tum pro of
ficij reuerentia. tam pro nominis
interpretatione. De alijs vero que
in pſalmorum ponūtur titulis in
ſuis ſpecialiter patebit locis. O-
mnes igitur. cl. pſalmi merito ipſi
dauid attribuūtur prout ſupra ma
nifeſte ex titulo libri huius colligi
tur: et ex gloſa ordinaria et pluri-
bus alijs locis autenticis habe-
tur. Ambroſius etiam et Gregori⁹
plures pſalmos nominibus alio-
rum prenotatos vel nullius nomi
ne intitulatos ſoli dauid attribuūt.
Et in hac opinione tanq̄ commu-
niori et magis probabili plures cõ
ueniunt. Auguſtinus quoqȝ mani Aug.
feſte hoc idem ſentit qui in. xvij.
li. de ciuitate dei. xiiij. ſic dicit.
Erat autem dauid vir in canticis
eruditus: qui armoniam muſicam
non vulgari voluptate/ ſed fideli
voluntate dilexerat. eaqȝ deo ſuo
qui verus eſt deus myſtica rei ma
gne figuratione ſeruiens. Diuerſo
rum enim ſonorum rationabilis
moderatuſqȝ concentus: concordi
varietate compactam bene ordina
te ciuitatis inſinuat vnitatem.
Deniqȝ omnis fere prophetia eius
in pſalmis eſt: quos. cl. liber conti-
net quem pſalmorum vocamus. in
quibus nonnulli volunt ſolos fa-
ctos eſſe a dauid qui ei⁹ noīe in-
ſcripti ſūt. Sūt itē q̄ putāt nõ ab
eo factos qui prenotantur ipſius
dauid qui vero habent in titulis
ipſi dauid ab alijs factis perſone
ipſius fuiſſe coaptatos: que opinio
voce ſeu angelica ſaluatoris ipſi⁹
refutat̃: vbi ait ꝙ ipſe dauid in
ſpiritu chriſtum dixerit eſſe domi-
num ſuum. Quoniam ps. centeſi-
muſnon⁹ ſic icipit. Dixit dominus
domino meo: ſede a dextris meis.
Dõec ponā ini. tu. ſcab. pe. tuoꝝ. Et

certe idē pſalmus nō habet in titulo ipſius dauid:ſ; ipſi dauid ſicut plurimi. Mihi aūt credibili⁹ videntur exiſtimare qui oēs illos cl. pſalmos ei⁹ operi tribuūt: eū q̄ȝ aliquos prenotaſſe etiam noibus alioꝝ aliq̄d quod ad rem ꝑtineat figurātibus. ceteros autem nullius hoīs nomen in titulis habere voluiſſe: ſicut ei varietatis huius diſpoſitionem q̄uis latebroſam nō tamen inanē dñs inſpirauit. Nec mouere debet ad hoc credendū: ꝙ nonnulloꝝ noīa ꝓphetarum q̄ longe poſt dauid regis tēpora fuerunt: quibuſdā pſalmis ī eo libro legunt̄ inſcripta: et que ibi dicunt̄ velut ab eis dici videntur. Neq̄ȝ enim non potuit ꝓpheticus ſpūs ꝓphetanti regi dauid hec etiā futuroꝝ ꝓphetaꝝ nomina reuelare vt aliud quod eorum perſone conueniret prophetice cātaretur. ſicut rex Joſias exorturus et regnaturus poſt annos ampli⁹ q̄ȝ trecentos cuidam prophete qui etiam facta eius futura predixit cum ſuo nomine reuelatus eſt. Hec Auguſtinus.

Pſalmoꝝ liber. quo cō ſtit. ¶ Conſiſtit autem liber iſte in centum quinquaginta pſalmis: qui numerus celeberrimus ad notatur myſterijs. Conſtat eīn ex octogenario ⁊ ſeptuagenario: qui idem ſignificat quod octonarius ⁊ ſeptenarius. Et idem myſteriū eſt in ſimplicib⁹ ⁊ in compoſitis. Quia ſicut quindenarius ex. xv. conſurgit vnitatibus ſic. cl. ex. xv. denarijs. Octonari⁹ autem octauam ſignificat reſurrectiōis: quia cum ſint ſex etates viuentium et ſeptima morientium: octaua erit reſurgentium. Septenarius vero: tempus ſignificat huius vite: que ſeptem dierum agitur reuolutiōe. Docet ergo nos liber iſte i huius vite ſeptenario ſic operis

Pſalmorum liber ad nos docet.

vt octaua reſurrectiōis glorificemur. Itē octonari⁹ ſignificat nouum teſtamentum cuius patres octonario deſeruiunt. obſeruant enim ⁊ colunt octauam diem reſurrectiōis chriſti. i. dñicā: ⁊ octauas ſanctorum propter reſurrectione; octaua etate futurā: ⁊ expectāt eandē reſurrectionē octauā. Septenarius vero ſignificat vetus teſtamētum cuius patres ſeptenario ſeruiebant. obſeruabant eīn et colebant ſeptimū diē a primo die creatiōis. i. ſabbatū: ſeptimā ebdomadam ſeptimum menſe;: ſeptimū annū ſeptime decadis. i. iubileū. Per hoc ergo innuit̄ ꝙ liber iſte vtriuſq̄ȝ teſtamēti ꝑtinet doctrinā. Diſtinguit̄ autē; liber iſte per tres quinquagenas qui tres ſtatus electoꝝ ſignificant. ſ. penitētium ī iuſtitia ꝓficientium: et peruenientium. Ideo pˀma q̄nquagena finit̄ i penitentia. ſ. miſerere mei de⁹. Secunda in iuſticia. ſ. miām et iudiciū cātabo tibi dñe. Tertia in laude eterna. ſ. oīs ſpūs laudet dñm. Hi ſunt tres ſtatus chriſtiane religiōis: ſic enim ad eternam tēdimus vitā. Prius ꝑ penitentiam peccā dānam⁹: vocāte deo ad penitentiā quos apudſe in occulto ꝑdeſtinauit ad vitam. Inde per miām iuſtificati bene viuimus ne iudicium in futuro timeamus: deo vocatos iuſtificāte hic per miām ⁊ timorem iudicij. Tandem ad vitam glorificati intramus vbi deū ſine fine laudamus. ¶ De modo tractandi eſt ſciendū ꝙ ꝓpheta frequēter ꝑſonas mutat. Talis eſt enim vſus ꝓphetie put in multis locis ptȝ. modo ꝯuertit ſe ad familiarē domini locutionē. mō ad audiētes vt eos edificet ⁊ iſtruat ꝑ ſuum ſermonē; modo loquitur in perſona

Pſalmoꝝ libri diſtinctio.

Tractandi mod⁹.

ſua modo in pſona xpi ⁊ capitis: modo in pſona mēbrorū ſeu corporis: modo in pſona vtriuſq₃. De xpo capite agit trib⁹ modis. aliqñ ſcḋm diuinitatem: aliqñ ſcḋm humanitatē: qñq₃ p trāſſumptionē vt qñ vtit voce membrorū. De corpore ſeu mēbris etiā agit tribus modis. Aliquando ſecundū perfectos: aliqñ ſecūdū imperfectos: Interdū ſcḋm malos. Aliqñ etiā qḋ futurū eſt ꝓphetādo predicit: aliqñ ꝓpter ꝓphetie certitudinē ipm futurū tāq̄ p̄teritū ponit. Mos em̄ ē ꝓphetarū vti nunc verbis p̄teriti tp̄is nūc futuri: qꝛ quātū ad oſtēſionē ſepe q̄ dicunt ſunt p̄terita et quantum ad ipſam rem futura. Diuerſus quoq₃ in hoc libro īuenit ſenſus. ſ. litteralis ſeu hiſtoric⁹: ⁊ myſticus ſeu ſpūalis. Uñ notādum ꝙ liber ſacre ſcripture hoc h₃ ſpeciale: ꝙ ſub vna littera plures ſenſus ꝯtinet. Hui⁹ vo ratio eſt: qꝛ principalis auctor ſacre ſcripture eſt ipe de⁹: in cuius poteſtate eſt nō ſolum vti vocibus ad aliud ſignificādum qḋ etiā hoīes facere poſſunt ⁊ faciūt. Sed etiam reb⁹ ſignificatis p voces vtit ad ſignificandum alias res. Et ideo commune eſt omnib⁹ libris: ꝙ voces aliq̄d ſignificēt. Sed ſpeciale eſt libro ſacre ſcripture ꝙ res ſignificate per voces aliud ſignificēt. Scḋm igit primā ſignificationē q̄ eſt per voces accipit ſenſus lr̄alis ſeu hiſtoricus. Secūdū vero aliā ſignificationē q̄ eſt per ipās res accipitur ſenſus myſtic⁹ ſeu ſpiritualis. Et hic ſenſus ſecūd⁹ triplex eſt in generali: quia ſi res ſignificate per voces referantur ad ſignificādū ea q̄ ſunt in noua lege tradita ſic accipitur ſenſus allegoric⁹. Si autem referantur ad ſignificandum ea que per nos

Prophetarum mos.

ſunt agēda ſic eſt ſenſus moralis vel tropologicus. Si aūt referāt ad ſignificādum ea q̄ ſunt ſperāda in beatitudine futura: ſic eſt ſenſus anagogicus. Et dicit ab ana qḋ eſt ſurſum ⁊ goge qḋ eſt ductio. Uñ verſus Littera geſta docet: q̄d credis allegoria Moralis quid agis: q̄ tēdas anagogia. Et iſtorum quattuor ſenſuū pōt poni exemplū in hac dictiōe hieruſalem: que ſcḋm ſenſum litteralem ſignificat ciuitatē illam terreſtrē in iudea: ſcḋm vo ſenſum moralē ſignificat fidelem aīam: ſcḋm vero ſenſum allegoricum ſignificat eccleſiā militantē: ſcḋm vero ſenſu₃ anagogicū ſignificat eccleſia₃ triūphātē. Et ſic poſitū ē exēplū in vna dictione: ita poſſet poni in vna orōne. ⁊ ſicut in vna: ita ⁊ in alijs. ¶ Liber aūt iſte plus ceteris in eccl'ia frequētat: qꝛ eſt conſummatio totius theologie. Hic em̄ deſcribunt p̄mia bonorū ⁊ ſupplicia malorū. ſtat⁹ incipiētium: perfectorum et peruenientium: actiuorum et contemplatiuorum. Item frequēti⁹ legit propter ſpem venie: vt nullus quātū ꝗ₃ petōr deſperet cū audit peccatorē tm̄. ſ. dauid/ tanta gr̄a ſublimatū: ſicut ⁊ ex ſauli cōuerſiōe ⁊ promotiōe de dei miſericordia plene certificamur. Uñ ⁊ ep'le ei⁹ in eccl'ia frequēti⁹ legunt. Item qꝛ dauid aperti⁹ et pfectius loq̄tur de xpo q̄ alij ꝓphete/ ita ꝙ magis videt euangeliſare q̄ ꝓphetare. Item qꝛ nulla ſcriptura alia h₃ tot orationes īmixtas et tot ſalutares effectus p quibus aſſequendis ſiūt orationes. Propter ratiōes ergo predictas iuſte in orationib⁹ pſalmi aſſumunt ⁊ in frequentiori vſu eccl'ie habēt. Hinc eſt ꝙ oēs viri eccl'iaſtici/ ⁊ p̄cipue religioſi ad hunc librum

Anagoge vñ dr̄

Verſus.

Hieruſalem q̄d ſignificat in quadrupli ci ſenſu.

Pſalmorū liber totius theologie eſt ꝯſummatio

per diligens ſtudiū merito debēt ſe trāſferre:vt ea q̄ quotidie tenent orare ꝛ pſallere diſcant intelligere:ꝛ ſic intelligēdo guſtēt guſtu interiori dulcedinē iſtius ſapientie ſalutaris.ſ.libri diuine laudis.Nā pter vtilitates ſupra poſitas etiam ex hoc diſtractiones per varias cogitationes plurium fantaſmatū:diaboli inſtinctu ꝛ ſuggeſtione incidentes:ac ipſos orantes ꝛ pſallētes periculoſe īpedientes facili⁹ euitanꝭ. teſtiū orādi ꝛ pſallēdi meli⁹ tollitur.itereſſe diuino officio q̄lꝫ eo amplius delectatur. fructu orationū ſuarū nō priuaꝭ:meritum ſuū augetꝭ:tota celi curia letificaꝭ et iocundaꝭ.Unde bonum grā anteq̄ ad expoſitionem littere accedaꝭ aliq̄ eccl'iaſticis viris ꝛ maxime religioſis vtilia ſunt p̄mittēda. ¶Et quia pſalmus dicitur laus dei cum cantico.Primo videndum eſt de vtilitate cantus vocalis.Secundo de modo cantandi atque pſallendi.Tertio de attētiōe in officio diuino ꝛ alijs oratiōib⁹ adhibēda.Quarto qualiter quis ad orationem ſe debet preparare.Quinto de orationis instantia ꝛ eius exaudibilitate.

Cāt⁹ vocalis vtilitas q̄ multos hꝫ effectus.

¶Circa primū.ſ.de vtilitate cantus vocalis notandū eſt:ꝙ licet heretici vocales eccleſie cantus reprehendāt:eccl'ia tn̄ nō ſine multa rōne eos īſtituit:hꝫ eni hmōi cātus ſeu iubilus multos effect⁹ vtiles.Unus eſt ꝙ cor liquefacit in affectum ſanctum.Un̄ de Auguſtino ſcptū eſt ꝙ flebat vberrime in hymnis ꝛ canticis:ſuaue ſonātis eccl'ie vocib⁹ vehementer affectus.Et iterū ꝙ intentus modulatiōi hymnorū ꝛ melodie pſalmorum reficiebaꝭ delectabiliter:ꝛ flebat hilariter.Item iubilus laudis mentē eleuat:oculos cordis attollit.vn̄ multi rapiunꝭ in extaſim in hmōi iubilatione.
Et ideo poſtq̄ dictū eſt in p̄s.In eccl'ijs benedicite dn̄o: ſequitur ibi:beniamin in mētis exceſſu. (p̄s.lxvij.) (Ibidē)
Itē triſtitiam malā depellit.Un̄ glo.ſuper illud Iacobi. Triſtatur aliqs veſtrum oret et pſallet ꝛc̄. Crebra pſalmodie dulcedo nociue triſtitie peſtem repellit. (Iaco. v.)
Ideo dicit dauid.Exultabūt labia mea ſcꝫ interiora et exteriora cum cantauero tibi. (p̄s. lxx.)
Item preparat viam cordis domino ad infuſionē multiformiū grātiarū.Un̄ p̄s.Pſalmū dicite noi ei⁹ ꝛ ſic iter facite. (p̄s. lxv. iiij.)
Et in libro regū dicitꝭ:ꝙ cum caneret pſalmos facta eſt ſup eum man⁹ dn̄i. (reg. iij.) Et iſti ſunt quatuor effectus in aīa.
Item diabolū fugat.Un̄ in libro regum dicitur ꝙ Dauid pſallente recedebat ſpūs malus a ſaul/ꝛ melius habebat. (ſ.reg. xix)
Item deum delectat.Unde in cāticis ipſe dicit ecclie.Sonet vox tua in auribus meis:vox tua eni dulcis. (Canti cor.ij o.)
Item militantem eccleſiā vertit in ſimilitudinem triumphātis:q̄ ſemp iubilat ꝛ laudat. Un̄ Bern̄.Nihil in terris ita proprie repreſentat quendam celeſtis habitationis ſtatuꝫ ſicut alacritas laudantium deū. (Bernar.)
Item inimicos cōturbat.vn̄ in libro paralip.Cumq; cepiſſet laudes canere vertit dn̄s inſidias inimicorū et percuſſi ſunt. (ij.para.xxix.f.)
Felices effect⁹ iſti felicis iubilationis:que duritiā cordis reſoluit:q̄ terrenā mentē eleuat:q̄ triſtitiā ſeculi depellit:q̄ ad ſuſceptionem diuine bn̄dictiōis pparat.que diabolum fugat:deū delectat.militantem eccleſias triumphanti aſſimulat: hoſteſque ipſius confundit.O ergo quam vtile et quam ſalubre eſt canere ac deuote frequenter pſallere pſalmos propter iſtos et alios

Nota exemplo

Cant. di atq psallē di mo dus.

prius tactos fructus et effectus salutares.

¶ Circa secundum scilicet de modo canendi atqꝫ psallendi est diligenter aduertendum: ꝙ in modo cãtãdi qlibet psona ecclesiastica ꝛ maxime religiosa sp plus tenet et debet placere deo quam hominibus. Quicunqꝫ autem studet deo placere in cantando: quanto purius ꝛ simplicius deo cantauerit/tãto magis deo placebit. Pl⁹ em̃ attẽdit deus deuotionẽ ꝛ puritatẽ cordis q̃ modulationẽ vocis. Unde quidam ait. Non vox sed votũ: non musica cordula sed cor. Non clamor sed amor: sonat in ore dei. Uñ ꝛ Aug⁹. Cum mihi inquit accidit vt mihi amplius cãtus q̃ res q̃ cantat moueat: penaliter me peccare cõfiteor. ꝛ tũc mallẽ nõ audire cantantẽ. Cum autẽ fratres in choro ad diuinũ officiũ steterint: caueat sibi quilibet ne sit piger et fastidiosus: sed cogat corpus ꝛ spiritũ stare reuerẽter: et psallere deo alacriter coram angelis qui ibi presentes assistunt: dicẽs cũ psalmista. In cõspectu angelorũ psallã tibi. Risus et verba inutilia frater penit⁹ detestet: vbi corã dño maiestatis cũ metu et reuerẽtia assistere dꝫ. Uerba psalmodie distincte et integre pnunciet. non sincopãdo aut nimiũ accelerãdo. Uñ Bernardus fratres suos ammonet dicens. Uos moneo dilectissimi strenue interesse laudibus diuinis: vt sicut reuerẽter ita ꝛ alacriter dño assistatis. Non pigri: non somnolẽti: nõ oscitãtes: nõ parcẽtes vocib⁹: nõ pcidentes. verba dimidia: nõ integra transilientes nõ fractꝫ ꝛ remissis vocib⁹ muliebre quoddam de nare sonantes: sed virili (vt dignum est) sonitu affectu voces sancti spũs depromentes. Ubi nota exemplũ cõtra pigros et fastidiosos in diuino officio aptissimum. Fertur enim ꝙ cum duo fratres quadam nocte sedẽdo in lectis suis sic quasi cubãdo dicerent pariter matutinum: affuit diabol⁹ cum fetore intolerabili dicens: ad talem orationem tale debetur incensum.

Au- gust.

ps. cxx- xxj.

Ber nar.

¶ Circa tertium scꝫ de attentione in officio diuino et alijs orationibus adhibenda. Et sciendum ꝙ summo conatu debẽt omnes viri ecclesiastici et maxime religiosi dare operã vt versetur in corde quod profertur in ore. In oratione em̃ petimus vt de⁹ nobis intẽdat. Quõ aũt pbabile est ꝙ hoc faciat deus: si nos nobis non intẽdim⁹. Uñ Bernard⁹. Quõ mihi intendit q̃ mihi nõ intendo? Itẽ quod magis efficax est in oratiõe est ex parte cordis. Uñ Aug⁹. Potius ad vocem cordis q̃ corpis aures ei⁹. Et Isidorus. Oratio cordis est non labiorũ: neqꝫ em̃ deus deprecãtis verba intẽdit: sed orantis cor aspicit. Qui ergo cor nõ habet in oratione: subtrahit qđ meli⁹ est in oratione. Necessaria est ergo cordis intẽtio/ vt qđ ore precamur hoc ẽt mẽte meditemur. Ad hoc hortabat Bernardus dicẽs. Uos moneo pure iteresse laudib⁹ diuinis: vt nihil aliđ dũ psallitis q̃ qđ psallitꝫ cogitetꝫ. Spũs em̃ sãct⁹ illa hora grata nõ recipit: quicqđ aliđ debes neglecto eo qđ debes obtuleris. Et itez. Ad psalmodiã sp cor habeas nisi ad aliud sublimi⁹ rapiaris. Oim em̃ q̃ ibi dñr vsqꝫ ad vnã literã te noueris pcerto debitorẽ: vl' dicẽdi in choro tuo/ vl' audiẽdi in alio. Inter oĩa aũt opa bona vt testatur abbas Agathõ orare deũ ẽ difficilimũ: ꝫpl⁹ hꝫ laboris: qꝛ semper demo-

Attẽ tio in diui no offi cio ad- hiben- da.

Ber- nar.

Au- gust.

Isido- rus.

nes feſtinãt ſterrũpere orationẽs: faĉtes ꝙ ex nulla re ipediunt ñc ꝑ oronẽ fuſam ad deũ. Et inde ẽ ꝙ i pncipio oim horarũ canonicarũ cõmuniẽtes nos ſigno crucis ꝯ iſeſtatiões diaboli dicim⁹. De⁹ in adiutoriũ meũ intẽde. De cui⁹ v̄ſiculi efficacia in collatiõe abbat Yſaac dicit ꝙ recipit oẽs affect⁹ qcũqꝫ pñt humane nature inferri: ⁊ ad oẽs incurſus ꝯuenienter aptat. Habet eñ ꝯtra oia diſcrimia iminẽtia ꝓtectionẽ diuine inuocatiõis. hꝫ ꝯſiderationẽ ꝓprie fragilitat: hꝫ fiduciã exauditiõis. Oib⁹ infeſtationẽ demonũ patiẽtib⁹ inexpugnabilis murus ẽ: ⁊ clype⁹ munitiſſim⁹ defẽdẽs nos ꝯtra oim vitioꝝ ipugnationẽ. In qcũqꝫ eñ tribulatione vel neceſſitate ꝯſtitut⁹ hꝫ dicere: de⁹ in adiutoriũ meũ intẽde: dñe ad adiuuãdũ me feſtina. Sciẽdũ aũt ꝙ ſicut dicit Auguſtin⁹. ſi qs parũ intelligat pſalmum credat tamen aliquid boni eſſe in eo qđ cantat: non omnino ſine fructu eſt. Idem credo ſi quis bene intelligat et conetur intendere: ſed ex fragilitate diſtractus non attendat actualiter ei quod cantat.

Auguſt.

Orõnis ad obſequm ꝑparatio.

¶ Circa quartum ſcilicet qualiter quis ad orationem ſe debet preparare. Notandum eſt: ꝙ ſicut in collatione abbatis Yſaac dicitur: quales in orationibus volumus inuenire: tales nos ante orationis tempus preparare debemus. Ex precedẽti enim ſtatu mens in ſupplicatione formatur: et iccirco qcqđ volumus vt nobis orantibus non ſubrepat/ ante orationem de noſtro pectore debem⁹ euellere. Quicqđ eñ añ horã orationis mens noſtra cõcepit: neceſſe eſt vt hoc nobis orãtib⁹ per recordationẽ occurrat. Studeat ꝗ frater vt cogitationũ tumultus valeat euitare: ⁊ ꝑuſꝗ̃ incipiatur officiũ cor ad deuotionem excitare. Ideo eñ tam deſides ⁊ tepidi ſum⁹ in diuino officio: quia ante nõ ſum⁹ deuotiõe excitati: ⁊ ita exim⁹ ſicut intrauimus frigidi ⁊ diſſoluti. Cũ vero officiũ incipit cogitationibus vagis iã reiectis: mentẽ ſurſum ad deũ habeamus intendentes his que pſallunt. Alioqui ſi primo cogitationibus aditus ꝑbuerimus poſtea tumult⁹ earũ vix euadere poterim⁹ Antiquus eñ hoſtis ſerpens lubricus eſt: cui⁹ ſi capiti nõ reſiſtit tot⁹ in intima cordis dum non ſentit illabit. ⁊ vt fortis armatus conatur cuſtodire atriũ ſuum. Et cõtra hoc multũ valet ſi mox frater vt a ſummo euigilat cogitationes abijciat: quibus eum diabolus occupare vellet: et primitias cogitationum ſuarũ et actionum offerat dño in oratione: vel aliqua bona meditatione cum corporis exercitatione: videlicet genuũ flexione: manuũ protenſione: brachiorũ in modũ crucis expanſione totius corporis ꝓſtratiõe ⁊ ſimilibus vt docet in. xxj. patrum collatione. ex quibus affectus deuotionis excitatur et ſpirit⁹ incaleſcit: ⁊ ex hoc frater tota die deuotior et expeditior erit. Sciẽdũ etiam ꝙ ſicut collatiõe. ix. dicitur vt eo feruore et puritate qua debet emitti poſſit oratio hec nobis ſunt penit⁹ obſeruãda. Primo enim ſollicitudo rerũ tpaliũ eſt penit⁹ abſcindenda. Scdo vt nulli⁹ negocij curas imo nec mẽoriã admittam⁹. Tertio vt detractiones/ vaniloqa/ et oẽs ſcurrilitates ſimiliter amputem⁹. Quarto ire ⁊ triſtitie ꝑturbatio eſt eruenda fundit⁹. Quĩto vt fomitẽ carnalis cõcupiſcentie a corde noſtro radicitus euella-

mus ⁊ ita q̄buſlibet vitijs penit⁹
abſciſſis:iactāda ſunt p̄mū funda
mēta hūilitatis ꝓfunde:q̄ turrim
illā p̄celſam celos penetrantē fer⸗
uorem ſcȝ et deuotionē orationis
valeat ſuſtētare. Deinde ſuppone
da eſt virtutum extructio p quā
mēs ab oī euagatiōe lubrica poſ⸗
ſit cohiberi:⁊ ad cōtemplationem
diuinam et exceſſus theoricos inci
piat ſublimari:ac ſi ſemper ſibi di
cat̄ ſurſum corda. ¶ Circa quintū
Orō⸗ et vltimū ſcȝ de oratiōis inſtantia
nis in ⁊ eius exaudibilitate eſt ſciendum
ſtātia. ꝙ oportet inſtanter orare. Vn̄ p̄ce
ptor noſter nō ſimpliciter ait ora⸗
te:ſed inquit orationibus inſtate.
Nō enim ꝓpter hoc eſt deſiſtēdū:
ſi obſtrepentiū cogitationū tumul
tus mentē ab oratione abſtrahat:
aut ſi nō ſtatim deus exaudiat. ſȝ
eſt pſeuerāter inſtādū orādo atqȝ
pſallēdo:quouſqȝ importunas de⸗
ſideriorū carnaliū ſuggeſtiones q̄
noſtris obſtrepūt ſenſib⁹:fortiſſi⸗
ma intētiōe ſuperem⁹.ac tam diu
inſiſtēdo quouſqȝ perſiſtendo vin⸗
Hugo camus. Vn̄ Hugo. Amat inq̄t de⁹
inſtātiā et importunitatē in p̄ce.
Si magna ſunt p̄mia nō debent
eſſe deſideria parua. Cū magnitu⸗
dine enim p̄miorū ꝯcordare debet
magnitudo deſideriorū. Qd̄ ſi ad p̄
mas lachrymas dn̄s nō exaudit:
nec ſic quidē a querendo ⁊ pulſan
do deſiſtendū eſt:ſed tanto potius
pſeuerandū inſtantia:tātoqȝ obſti
nato clamore frequētādus ſaluа⸗
Orō ē tor donec impleat orātis deſideriū.
tri⸗ Eſt aūt ſciēdū ꝙ triplex eſt oratio.
plex. ſcȝ vocalis de qua dicit pſalmiſta.
ps.iij. Voce mea ad dn̄m clamaui. Et mē
ps.ix. talis de q̄ iterū dr̄. Deſideriū pau
perū exaudiuit dn̄s. Et actualis
ſiue opis q̄ fit bn̄ opando:q: non
deſinit orare q̄ nō deſinit bn̄face⸗
re. Sciēdū ēt ꝙ ⁊ ſi inſtātia orōnis
mltū valeat ad ei⁹ exaudibilita⸗
tem nō tamen ſemper etiam viri
ſancti in eo qd̄ petūt exaudiunt̄:
immo plerūqȝ mali in ſua petitio
ne a deo exaudiunt̄:nō aūt boni:ſi⸗
cut oſtēdit Auguſtin⁹ in exēplis.
Cōſtat enim ꝙ Paulus apoſtol⁹
iſtāter orauit vt auferretur ab eo
ſtimulus:et tamē nō fuit exaudi⸗
tus. Diabolus aūt in ſua petitiōe
exaudit⁹ fuit:cū petijt ſibi dari po
ſtatē in Iob. et cum petijt ſe mitti
in porcos. Sed vt ſubdit Auguſti
nus. apoſtolus eſt magis exaudi⸗
tus. Apoſtol⁹ eīn exaudit⁹ eſt ad
ſalutē:⁊ ſi nō ad voluntatē. ſȝ dia
bol⁹ ad damnationem. Non ergo
cōtriſtari debet bonus homo ſi in
eo qd̄ petit nō exaudit̄ ad ſuā vo⸗
luntatē:q: plerūqȝ ſibi nociuum eſ
ſet. Et ponit Auguſtinus exemplū
de medico:a quo ſi petat infirmus
aquā frigidam:ſi nouit obeſſe nō
dat:ſi ꝓdeſt ſtatim dat. Diſce er⸗
go (ait Auguſtin⁹) rogare deum
⁊ medico cōmittas:quod ipſe no⸗
uit faciat. Tu morbum cōfitearis:
ille medicamētū exhibeat:tu tan⸗
tum charitatem tene. Nam ille ſe⸗
cari vult:vrere vult. tu ſi clamas
et non exaudieris in aduſtione et
tribulatione: nouit ille quouſqȝ
putredo eſt. Tu iam vis vt reuocet
manus:et ille vulneris ſinum at⸗
tendit:ſcit quouſqȝ perueniat. Nō
exaudit ad voluntatem ſed ex⸗
audit ad ſalutem. Hec Auguſti⸗
nus. ¶ His ergo premiſſis tanꝙ
exhortatiuis ad pſallendum et cā
tandum pſalmos et diuinum of⸗
ficium inſtantius et libentius ad
orandum attentius et feruentius.
Nunc ad aliqualem expoſitionem
pſalmorum procedamus:premit⸗
tendo vt communiter circa quem
libet pſalmum quis auctor ipſius
pſalmi. Quis titulus. Que mate⸗
ria. Que intentio. Que ſententia
in generali.

Pſalmus' de Chriſti, ſiue de uiri iuſti perfectione & felicitate Impiorumq; uanitate & damnatione

Pſalmus. I.

1 BEat' uir qui nō abijt in conſilio impiorū, & in uia peccatorum nō ſtetit: & in cathedra peſtilentię non ſedit.

¶ Auctor huius pſalmi proprie ignoratur: tamen magis cōmuniter credit' fuiſſe Eſdras ꝓpheta q̄ legem reparauit: ꝛ ſic ēt pſalmos in hoc libro recollegit: et ſue recollectiōi hūc pſalmū per modū cuiuſdā prologi ꝓpoſuit. Ipſe enim pſalteriū et totam bibliothecam a babylonijs cōbuſtam inſtinctu ſpūſſancti reformauit: ṗter quinq; libros Moyſi quos apud ſamaritanos inuenit: ꝛ eodem ſpū reuelante pſalmos ita diſpoſuit: eiſq; titulos appoſuit. Sic enī eſt titulus in pſalmo quō clauis in domo: qꝛ ſicut p clauē reſerat' dom' vt ſit ingreſſus in eā: ſic p titulū apit' pſalmus vt ſit introit' in eius intelligentiam. Sed huic pſalmo ideo titulus non apponitur ne titul' preſcriptus libri caput et initium videret': qꝛ pſalm' ille principiū eſt et ṗfatio: ac q̄ſi ꝓlogus et titulus libri preſentis. Sicut enim titulus illuminat et totam ſequentem materiā ṗlibat: ſic ille pſalm' totam materiā ſequētis opeis tangit et oñdit. Unde in ſequētibus Chriſtus cum caput libri appellat dicēs. In capite libri ſcriptū eſt de me. pſ.xxxix. ¶ Materia pſalmi eſt chriſti bonitas et perfectio: impiorū vero miſera ꝛ eterna damnatio. ¶ Intentio ad bonū homines allicere ꝛ iuxta poſſe eos chriſto cōformare: et a malo per exemplū damnatiōis impiorū retrahere. ¶ Sūma in generali propheta in iſto pſalmo tanq̄ in prologo capite ꝛ pncipio libri agit de illo q̄ eſt caput et principium omnium ſcʒ de chriſto: deſcribens et prenunciās ipſius perfectionem ꝛ felicitatē. impiorū ꝟo vanitatē ꝛ infelicitatē. Qꝛ igit' oēs ad beatitudinē tendūt: nec beati eē niſi per chriſtum poſſunt: proponit nobis chriſtum in exemplū. ꝛ incipiens a beatitudine oſtēdit eum ab oī malo liberū p remotionē eorum que in pmo homine fuerunt. Uñ ad hoc vtitur cōparatiōe veteris ade: qui iō īfelix ꝛ miſer: qꝛ abijt in cōſilio impiorū ſcʒ ſerpentis: et eua cōſentiēs. i via peccatorū ſtetit. ope peccādo: in cathedra peſtilentie ſedit: alijs exēplū peccandi dando docens. et ſic erat impius qꝛ peccauit in deum peccator qꝛ in ſe. peſtilens qꝛ in ꝓximū. Sed nouus Adā qui peccata deleuit eſt felix ꝛ beat'. qꝛ nullo predictorū modorū peccauit. ¶ Sūma in ſpeciali: primus ergo homo infelix: ſed ſcōs [Beatus eſt vir] ſcilʒ ipe chriſtus: qui ab inſtanti ſue conceptiōis fuit beat' beatitudine clare viſionis et perfecte fruitionis. Et vir contra proſpera et aduerſa firmus: ac in omnib' virtutibus ſanctus ꝛ perfectus [qui non abijt in cōſilio impiorū] ini-

quis conſilijs eorum conſentien-
do[Et in via peccatorum nõ ſtetit]
malũ operãdo[et in cathedra pe-
ſtilẽtie]et cõtagii[nõ ſedit]doctri-
nã erroneã et infectiuam docẽdo.
Hoc eſt nõ cogitauit malũ.nõ fe-
cit malũ:nõ docuit malũ:ſiue per
verbũ:ſiue per exemplũ.Dicto er-
go quomodo chriſtus imunis fuit
ab omni malo: oſtendit quomodo
plenus omni bono dicens.

2 **Sed in lege dñi uo-
luntas eius: & in lege
eius meditabitur die ac
nocte.**

[Sed in lege dñi]ſcz dei patris
[volũtas eius]fuit.q2 a preceptis
patris nũq̃ filius diſcordauit.Ex
quibus verbis colligimus q̃ pre-
ceptis dñicis nõ ex neceſſitate ſed
volũtate:nõ timẽdo ſed amando
obedire debem9.Et hec voluntas
nõ fuit ocioſa vel ad horã.ſed[et in
lege eius meditabitur]non vt ſm
eam diſputet : ſed vt ſm eam vi-
uat[die ac nocte].i.aſſidue et ſine
ceſſatione.Uel in proſperis et ad-
uerſis que ſignificari ſolent noĩe
diei et noctis. Poſtq̃ enim dixit
chriſtũ plenũ omni bono in ſe:oſtẽ-
dit eum vtilem nobis dicens.

Precepti dominicis nõ ex neceſſitate ſed voluntate obedire debem9.

3 **Et erit tãquam lignũ
quod plantatum eſt †ſe
cus decurſus aquarum:
quodfructum ſuum da
bit in temporeſuo.**

Al. † ſm.

[Et erit tãq̃ lignum]tanq̃ ſic
notat ſimilitudinẽ/vt veritatis nõ
excludat expreſſionem:xp̃s enim
eſt vere lignũ vite:q2 eſt cib9 vite
quo quiſq̃s veſcitur. vita viuet et
nõ morietur:[qđ plãtatũ eſt.] in
incarnatiõe[ſecus].i. iuxta[decur
ſus aquarũ].i.plenitudinẽ gratia
rũ:contra eſtũ vitiorũ:q2 habet in
ſe fluenta oĩm virtutum et gratia
rum cui non eſt ſpiritus datus ad
menſuram.[quod fructum ſuum
dabit in tempore ſuo]quia dum
erat in mundo fructum bonorum
operum dedit:et aditum paradiſi
per paſſionem reſerauit:et nihilo-
minus in preſenti dat fructũ gra-
tie:et in futuro dabit fructũ gl'ie.

4 **Et foliũ eius nõ †de-
fluet & omnia quæcũ-
q; † faciet proſperabũ-
tur.**

Al. † decadet. Al. † fecerit.

[Et folium eius nõ defluet].i.
verbũ ei9 nõ erit iſtabile et irritũ:
ſed immutabile et firmũ.quicquid
enim xp̃s p̃dicit ad effectum oĩno
p̃ducit.Et bene folia verba dicunt:
q2 ſicut folia fruct9 tegũt/ſic verba
xp̃i p̃miſſiones eius cuſtodiũt:et
qđ per ſingula [omnia quecun-
q; faciet]ſcz fruct9 et folia facta
et dicta[p̃ſperabunt]ſibi et ſuis.
Oĩa enim ad ſalutem noſtram fa-
cta ſunt:factis quidem ipſius tan
q̃ fructib9ſpiritualiter paſcimur:
dictis vero ei9 tanq̃ folijs a vitijs
obũbramur:et hec ſibi ad fructum
ſuũ p̃ficiunt et vitã eternã nobis
obtinebunt .Sed.

5 **Non ſic impij, non
ſic:ſed tanquàm puluis
quem proijcit uentus à
facie terræ.**

[Nõ ſic impij]qui carent boni-
tate morũ[non ſic]fructificant et
proſperabuntur:quia a tãta et ta
li perfectiõe excluduntur/et nihil
horum aſſequunt.In repetitione
autem immobilis firmitas oſten
ditur.[Sed] erunt[tanq̃ puluis]
aridi et infecundi non habentes
humorem gratie dei:leues et inſta
biles : et prauis ſuggeſtionibus
cedentes [quem proijcit ventus

a facie terre]quia ventus ſuper/bie et impulſus tentationis proij cit eos nunc a ſtabilitate mentis et virtutis:et deinde a preſentia eterne ſtabilitatis: ⁊ a ſpecie ſeu viſione patrie celeſtis.Et

6 **Ideo non reſurgunt impij in iudicio neq̧ peccatores in conſilio iuſtorum.**

Du/plex expoſi/tio hu/ius v̄/ſiculi.

¶[Ideo]q2 piecti a deo[non re/ſurgũt impij]obſtinati pma reſur rectione a morte peccati[in iudi/cio]diſcuſſionis vt ſe iudicēt et di ſcutiāt ſeq̧ accuſent et peniteāt [neq̧ peccatores]ijdem[in cõſilio iuſtorũ]quorũ cõſilium eſt pniam agere/et volũtatē dei ſuis volũta tibus pferre.Uel in futuro[nõ re ſurgũt impij].i.penitus infideles [in iudicio].i.vt iudicent:q2 iā iu/dicati ſunt[neq̧ peccatores].i.fal ſi chriſtiani[in conſilio].i.congre/gatione[iuſtorum] vt cũ eis iudi cent vel vt iudicati in collegio iu/ſtorum quieſcāt non enim habebit reſurrectionem ſcðam ad immor/talitatē qui nũc habuit primā per confeſſionem et penitentiam.

7 **Quoniam nouit do/minus uiam iuſtorum: †Et iter impiorum peri bit.**

Ar.† iter autē.

¶[Qm̄ nouit dñs].i.approbat et acceptat[viam iuſtorum].i.pgreſ ſum vite eorum[⁊ iter].i.progreſ/ſus vite et opus[impiorũ peribit] p reprobationē ſine fructu corā do mino tanq̄ non approbatum ſed reprobatum ab eo.Ac ſi diceretur: peribit:pro non nouit dominus vt hoc ſit neſciri a domino quod eſt perire et hoc ſit ſciri a domino quod eſt manere.Noſſe dicitur do minus per ſcientiam.Ita nouit tam bona q̄ mala.Item per ap/probationem:et ſic ſola bona vt hic.Item per experientiam:et ſic chriſtus nouit infirmitates no/ſtras.dicitur etiam noſſe quia fa/cit noſſe.vt ibi.nũc cognoui q̄ ti/meas dominum.i.feci te et alios cognoſcere.¶Moraliter ēt põt il le pˢ.de vnoquoq̧ iuſto intelligi vt ſic dicamus.Oīs vir erit iuſt⁹ eritq̧ beatus qui non conſentit in malo alterius.nec ipſe malum facit aut docet: hoc eſt qui non peccat cogitando: operando. ver/bis vel exemplis docendo.Cuius voluntas et meditatio ſemper eſt in lege domini.quia vir ſanctus ſacram ſcripturam ſemper debet ante oculos ponere.et ad eius re/gulam actus ſuos dirigere. Hic tanq̄ lignum firmiter ſtabilitum ſecus decurſus aquarum planta/tur:cum per infuſionem ſancti ſpiritus in charitate radicatur et firmatur.Et quia charitas nunq̄ ocioſa eſt:ideo fructũ bonorũ ope/rũ in tpe ſuo dabit:q2 p varijs tē poribus varia opera exercebit.Et foliũ ei⁹.i.verba ei⁹ non defluent in terrā:ſed potius de deo et de ce leſtibus loquitur.Uel non defluēt in mortale peccatũ:licet quādoq̧ fluāt: quia ſermo eius in veritate conſiſtit/et a ſuperfluitate verbo rum linguam compeſcat facta quo q̧ eius proſperantur:quia mala bonis non admiſcentur: et bene cepta vſq̧ ad finem perducuntur. Non ſolum autem proſpera: ſed etiam aduerſa :non ſolum bona ſʒ etiam mala cooperantur ei in bo/num:quia poſt culpam fortior re/ſurgit ⁊ cautior ad iuſtitiā redit ⁊ miro modo fit q̄ vnde peccauit in de iuſtior exiſtit.Ubi Auguſtinus. Oīs ſcriptura ad imitationem me Aug. diatoris dei et hoīm hoīs chriſti

Noſſe dicit chri/ſt⁹ q2 noſſe facit. Mo/ralit.

ieſu fideles inuitat: vt per imitationem ad ſimilitudinē eius peruenire mereantur. Sic ergo ⁊ hic primus ps. docet credētes vt largitorem ⁊ auctorem vere beatitudinis ſequantur declinando mala et faciendo bona vt perueniant ad ſimilitudinem eius. Ubi ⁊ hilarius. Speciociſſimū autē hoc et digniſſimū incipiendorū pſalmorū ſpiritus ſctūs ſumpſit exordiū vt humanā infirmitatē per ſpem beatitudinis ad innocens religionis ſtudium adhortaretur vt ſacramentum dei corporati doceret. vt cōionē glorie celeſtis polliceretur: vt penā iudicij demonſtraret: vt differentiam reſurrectionis oſtenderet: vt prouidentiā dei in retributione monſtraret: perfecta ſcilicet conſummataque reſurrectione tante prouidentie ordinem inchoauit: vt hoīs imbecillitatē ad fidei ſtudium beati viri ſpes illiceret: ſpei beatitudinē pparat ligni ſimilitudo ſpōderet iſolētē impietatē intra metū denunciata ipſis ſeueritas coherceret: meriti differētiā in pſilijs ſanctorum conditionis ordo diſtingueret: dei magnificētiā in cognoſcendis iuſtorū vijs equitas conſtituta monſtraret.

Hilarius.

Oratio.

Effice nos dñe tanq̄ fructuoſiſſimū lignū ante cōſpectū tuū: vt tuis imbribus irrigati, mereamur tibi ſuauium fructuum vbertate placere. Per dominum.

Pſalmus de conuentu infideliū cōtra Chriſtum in ſua paſſiōe. Et de regni Chriſti inſtitutione et delatione.

Pſalmus. II.

Quare fremuerunt gētes: & populi meditati ſunt inania? †vt ad. i.

¶ Pſalmus iſte ſcḋs eſt in ordine et prim⁹ in titulo. Uñ ⁊ in actib⁹ apoſtolorū primus dicit̄. ¶ Auctor huius pſalmi pphetā dauid. ¶ Titulus ps. dauid: hoc eſt ps. ille. i. tractatus ille qui dicit̄ ps. qr mouet ad bene operandū attribuit̄ Dauid: id eſt xp̄o manu forti qui agit hic de ſe rege vt ſubijciamur ei. ¶ Materia: regnum xp̄i: ⁊ cōuentus infideliū contra ip̄m. ¶ Intentio: ſubdere hoīes regno xp̄i: ⁊ eos ſpē bone vite nō in ſeipſis ſed in chriſto cōſtituere. ¶ Sētētia in gn̄ali: pphēta in iſto ps. loq̄tur in perſona ſua vel xp̄i de cōuētu infidelium cōtra xp̄m in ſua paſſiōe: eorūdēq̄ infideliū deſtructione. Itē de regni xp̄i inſtitutione: et de ipſius xp̄i inenarrabili eterna generatiōe. Inſup de regni xp̄i inſtituti dilatione: ⁊ dilatati veneratione. ¶ Sententia in ſpeciali. Increpās ergo per ſeq̄ntes pphēta vel xp̄s dicit. Quia xp̄s talis ⁊ tantus eſt qualem ⁊ quantū eum pphēta ſupra deſcribit: vel qr talis ⁊ tātus ſum qualē ⁊ quātum me prophēta deſcribit [Quare] .i. qua ſua vtilitate [fremuerūt] vt fere: ſine ratiōe [gētes] .i. gētiles. ſ. romāi milites cōtra xp̄m vel contra me talem ⁊ tm̄ [et populi] ſcilꝫ iſrael. i. iudei [meditati ſunt inania] cogitātes extinguere chriſti vel meū nomē ⁊ regnū ne perderēt gētē ⁊ locū. q. d. fruſtra. qr nō ſunt cōſecuti intentū ſed euenit cōtrariū. nā qr innocentē dñm occiderunt ideo nomē eius

eius auxerunt: ideo et gentem et locum perdiderunt. Miroq; modo actum eſt vt dum ſuum conſilium implere ſe crederēt ꝯſiliū domini nolētes ⁊ neſciētes iplerēt.

2 Aſtiterunt reges terrę: & principes cōuenerūt in unum: aduerſus dominum & aduerſus Chriſtum eius.

¶ [Aſtiterunt] ꝯtra regē celi [reges terre] ſcilicet herodes prior qui pueros occidit: et poſterior q̇ in morte xp̄i conſenſit: et pilatus vice regia fungētes. [⁊ p̄ncipes] iudeorū ſcilꝫ annas et caiphas [cōuenerunt ſimul in vnū] prauū [cōſenſum ⁊ voluntatem [aduerſus dominū] patrē: q̇ ei ꝯtradicit filio contradicit ⁊ patri. [⁊ aduerſus xp̄ꝫ eius] ſcilicꝫ filium vel me vnctum pre participibus meis: ⁊ ſic nō ſolū minores ſed etiā maiores ſurrexerunt cōtra eum. Quod adhuc futurū p̄uidebat in re tanꝗ̄ preteritum ponit propter certitudinē ꝓphetie: ⁊ q2 iā p̄terierat in oſtenſione. Hec ergo fecerunt dicentes.

3 Dirūpamus uincula eorū: & † proiiciamus à nobis iugum ipſorum.

al'. † abijciamus.

¶ [Dirūpam⁹ vīcula eoꝝ] .ſ. domini patris ⁊ xp̄i eius. vel xp̄i ⁊ ſuorū .i. obligationes quibus in eorū ſeruitute alligari et detineri poſſimus [⁊ proijciamus a nobis] ne dominetur ſuper nos [iuguꝫ ipſorū] ſcilicet legē nouā in quam volunt nos inducere: eamq; ceruici noſtro imponendo nos ligare. q. d. deſtruamus vincula religionis chriſtiane: ne nos ſibi valeant aſtringere et ſubiugare. hoc apte duris et rebellibus conuenit qui nolunt ſuaue iugū chriſti ſibi imponi: et qui renuunt ſuperiorib⁹ ſubiugari. Sed.

4 Qui habitat in celis irridebit eos: & dominus ſubſannabit eos.

¶ [Qui habitat in celis] ſpūaliter .i. i ſanctis animabus ⁊ angelis. vel in celis .i. celeſtibus manſionibus. ſcilꝫ de⁹ [irridebit eos] facto .i. irriſibiles dabit cū nō impleuerint propoſitum. et iactantiam eorū deriſione dignā faciet et oſtēdet: fruſtrādo eam conatu ſuo [⁊ domin⁹ ſubſannabit eos] ſimiliter facto .i. ſubſannatiōe dignos reddet cum ī iudicio diſtracta vltiōe puniet quia machinationes ⁊ cōſilia praua et iniqua malorū nō ſortiunt̄ effectū bonū ſed ſemper veniunt eis in malum: vel in hoc ſeculo vel in futuro. et quandoq; in hoc et in illo.

5 Tunc loquetur ad eos in ira ſua: & in furore ſuo conturbabit eos.

¶ [Tunc] .ſ. in preſenti tempore [loquetur ad eos] per ſcripturas et per ſanctos [in ira ſua] idest in comminatione pene. Uel [tunc] ſcilicet in die iudicij [loquetur ad eos in ira ſua] dura eos arguens increpatione quibus ante tacuit in manſuetudine [et in furore ſuo] idest implacabili vltione ſcilicet pena eterna. [conturbabit eos] in corpore et anima. tunc enim diſtricta animaduerſione feriet quos lōganimitate ſue patientie ante tolerauit. Et ponitur hic cauſa pro effectu .ſ. ira et furor pro vindicta quam comminabitur et inferet quaſi eſſet iracun-

dus ⁊ furioſus: q꞉ ira et furoꝛ non
cadit in deo: deinde eſt vox chꝛiſti.

6 Ego autē conſtitu-
tus ſum rex ab eo ſu-
per ſyon montem ſan-
Al's † ctum eius: prædicās præ
ipſius. ceptum eius.

¶ [Ego autē] cui⁹ vincula diſſipe-
re ⁊ iugū abijcere illi meditabant
[conſtitut⁹ ſum rex] ſcḋm hūanita-
tem [ab eo] .ſ. a deo prē [ſup ſyon
Eccl'ia montem ſctm̄ eius] .i. ſuper eccle-
mons ſiā de iudeis que radios fidei pꝛi-
ſanct⁹ mo recepit ſicut mōs: q꞉ ad eos pn
dicitur cipaliter chꝛiſtus miſſus fuit. Ec-
cleſiā ſyon montē ſctm̄ appellat:
q꞉ deū ſeu dei gloꝛiā ſpeculat: ⁊ q꞉
alta in virtutib⁹ ⁊ firma [pdicans
pꝛeceptum eius] .i. doctrinā euan-
gelij. ego q̇dem ꝑ me in iudea: per
apl'os vo in omni terra. Et q꞉ non
tm̄ eſt rex ſup iudeos / ſed ſup gē-
tes ꝓbat etiā de gentibus dicēs.

7 Dominus dixit ad
me fili⁹ meus es tu: ego
hodie genui te.

¶ [Dn̄s] ſcil3 pr̄ [dixit ad me] cui⁹
dicere quandoq3 accipit ꝓ gigne-
re vel facere: pꝛo diſponere vel pꝛo
mittere [filius me⁹] conſubſtantia
lis [es tu] ꝑ naturā [ego hodie] .i.
eternaliter et in pꝛeſentia eterni-
tatis [genui te] verbum mihi coe-
ternum: ex me ineffabili genitura.
Uel tempoꝛaliter per ſpm̄ ſctm̄ ex
virgine maria. Quia vero hodie
p̄ſentiam ſignificat ⁊ qḋ eternum
eſt ſemper eſt: iō de eterna genera
tione aptius accipitur q̄uis etia3
accipi poſſit de tempoꝛali. Dixit
ergo et pꝛomiſit ei de gentibus
in hereditatem ſibi dandis: vn-
de ſubiūgitur. Et quia filius me⁹

8 Poſtula à me & da-
bo tibi gentes hęredita
tem tuam: & poſſeſſio-
nē tuā terminos terræ.

¶ [Poſtula] .i. poſtulabis cu3 ho-
mo factus fueris [a me] oꝛando
pꝛo fidelium ſalute. Uel [poſtula
a me] idest obedi mihi moꝛiendo
vt poſſis poſtulare: ipſe enim nūc
interpellat pꝛo nobis [et dabo ti-
bi] potius q̄ alij [gentes] .i. genti-
les et nationes mundi [heredita-
tem tuam] .i. vt eas ad fructifican
dum excolas: et quaſi iure heredi-
tario poſſideas. [et poſſeſſionem
tuam terminos terre] idest non
ſolum partem gentiu3 ſed omnes
habitantes terram vſq3 ad fines
eius vt omnes nomini chꝛiſtiano
copulent ⁊ a te omnes ad eoꝛum
ſalutem ⁊ tuum fructum poſſide-
antur.

9 Reges eos in uirga
ferrea: & tanquàm uas Al'.†
figuli † confringes eos. ꝯteres.

¶ [Reges eos] .q. d. non eris ty- ps. xl
rannus [in virga ferrea]: idest iu- iiij.
ſtitia inflexibili a rectitudine. De
qua alibi dicitur virga regni tui:
que ideo dicitur virga quia recta:
ideo ferrea, quia dura. Recta bo-
nis / dura malis / blanda iuſtis /
aſpera peruerſis. [et tanq̄ vas fi-
guli confringes eos] rebelles qui-
dem ad interitū vt nunq̄ viuifi-
centur: ſicut vas figuli fractum
nunq̄ reintegratur: ſed obedien-
tes ad vitam: conterens in eis ter
renas cupiditates: et quicquid
de peccatoꝛu3 limo contraxerunt.
Deinde eſt vox ꝓphete exhoꝛtātis.

10 Et nunc reges intel-

Al.et lligite, † erudimini qui iudicatis terram.

¶ [Et nunc] idest per ea que dicta ſunt ⁊ quaſi iam innouati contrito in vobis luto: facti [reges] iam valentes vos regere et quicquid in vobis ſeruile et beſtiale eſt. [intelligite] que dicta ſunt ⁊ quanta filius facit ac intelligenter agite: et ſi per vos non ſufficitis [erudimini] ab alijs et ad perfectionem tendite [qui iudicatis terram] .id eſt cognoſcitis vos eſſe vaſa lutea ⁊ damnatis in vobis terrena. Vel [et nunc] chriſto rege conſtituto [reges] terreni [intelligite] chriſti regiam maieſtatem ne temere dominemini [et erudimini qui iudicatis terram] ſcientes vos habere iudicē ſuperiorem omnia clare intuentem. Non enim intellectus proficit: ſi vſq; ad eruditionem vite non peruenit.

11 Seruite domino in timore: & exultate ei cū tremore.

Domino ſeruire regnare eſt.

¶ [Seruite dn̄o] oīm: cui ſeruire regnare eſt [in timore] animo caſto et filiali qui non ſinit peccare: et retrahit a peccato ſicut frenum retrahit equū a precipitio. vt qui ſtat videat ne cadat. ſed ne miſera ſeruitus videatur et ne timor frangat addit [et exultate ei]: idest voluntarie et hilariter ſeruite per cordis deuotionem et eleuationē in deum: quia timor dei non eſt miſerie ſed gaudij: ſed ne iterum in temeritatem catur: et ne letitia extollat ſubdit [cum tremore] corporis. non diſſolute ac negligens ſit exultatio. Iſte ſunt due mole inter quas debet moli omnis chriſtianus ſcilicet timor et ſpes vt et de ſpe exultēt: et de timore tre-

Timor dei eſt gaudij

mat. Et.

12 Apprehendite diſciplinam, ne quando iraſcatur domin⁹: & pereatis de uía iuſta.

¶ [Apprehendite diſciplinā] dei. i. ſubijcite vos humiliter diſcipline chriſti et correctiōi: vt in pſperis timorē: ⁊ in aduerſis patiētiā ⁊ ſpem habeatis: ne qs ſe in illis p elationem extollat: aut in iſtis per puſillanimitatem ſe deijciat. [ne qñ iraſcat] cōtra vos ſi non feceritis [dominus] qui diu ſuſtinet [⁊ pereatis] .i. deficiatis deo vindicante in vos tranſgreſſionem huius doctrine [de via iuſta] .i. iuſtitie et veritatis: ſcilicet ab operatione bona: a qua deficere magna pena eſt his qui dulcedinē iuſtitie guſtauerunt. Et non ſolum ne pereatis; ſed etiam vt beati ſitis quia.

13 Cùm exarſerit in breui ira eius: beati omnes qui confidunt in eo.

¶ [Cum exarſerit]: idest ardendo tranſierit et prorupperit ad vindicandum [in breui ira eius] inferendo penam in preſenti que breuis eſt reſpectu future. [beati omnes qui confidunt in eo]: idest qui tūc non franguntur impatientia ſeu deſperatione/ ſed fiducialiter expectant remunerationem vite future. Vel poteſt hoc de vindicta futura intelligi que ventura eſt in breui q̄uis longe putetur: et beati erunt tunc omnes qui confidunt in eo nunc. Tunc enim ad regnum peruenient quidam: confidūt in meritis: tantum: ſed non arbitrantes ſibi gratiam eſſe neceſſariam. Alij totam fidu-

giam ponunt in gr̄a:ſed beati qui cōfidūt.i.in vtroq; fidūt vt tamē principalitatē gratie attribuāt:et ſcd̄ario de opib⁹ ſuis fidāt .Salubre cōſiliū eſt ꝯfidere de e miſericordia:ſed inde totū pēdere ſtultū eſt refugiū. ¶ Moraliter tria hic notanť que nos īfeſtant ſcilicet peccata.mundus.diabolus.Per gentes enī notanť ſeptem pctā q̄ per ſeptem gentes ſignificanť in Deutro.que fremuerūt dum per tentationē cōcutiunt.Per populos mūdani pſecutores q̄ nos meditanť extinguere ⁊ delere.Per reges terre ⁊ principes demones/rectores/et principes tenebrarū qui cōſurgunt aduerſus dominū:dū nobis auferre bona creatiōis nitunť:et aduerſus chriſtum dum bona recreatiōis:ſpoliāt enim nos naturalib⁹ ⁊ gratuitis.Sed ecōtra ſancti dirūpūt vincula amoris male accendentis:⁊ iugū timoris male humiliantis.Et domin⁹ irridebit malos quādo nolet miſereri:quia ſm̄ Gregoriū.Ridere dei eſt afflictioni nolle miſerere:et ſubſannabit quando terribiliter eis dicet. Ite maledicti in ignē eternū.Juſtus vero cognoſcēs ſe cōſtitutum a deo ſup aīam ſuā deū p fidē ſpeculantē vt eā regat/et ab eo genitum in operib⁹ bonis vt in virtutibus proficiat:poſtulat a deo orādo vt ſibi p gratiā ſuam aſſiſtat: cui deus dat gentes id eſt ſubdit ei motus carnis/et vitia in hereditatē ſuā vt eis dominetť ne ꝑcedāt.Unde ab hero dicitť hereditas q̄ in ea libere quis dominetť:cui ⁊ dat in poſſeſſionē terminos terre qui ſunt natiuitas et mors:quia imprimunt eius memorie q̄ vilis fuit in origine:et q̄ contēptibilis erit in morte.Sed ſacerdotes dagon non calcant ſuper limen:ſcilicet ſuperbi qui nolunt attendere

Moraliter.

Grego.

Math.xxv.

Hereditas vnde dicitť.

ingreſſum et egreſſum ſuum.Cetera patent ex premiſſis.

Oratio.

DIrumpe domine noſtrorū vincula peccatorum: vt iugo tue ſeruitutis innexi valeamus tibi cum timore et reuerentia famulari.Per dominū.

Pſalm⁹ de chriſti paſſiōe,& eius glorioſa reſurrectiōe uel eccleſię: & uniuſcuiuſq; fidelis tribulatione , & impugnatione. Pſal.III.

DOmine quid multiplicati ſunt q tribulāt me : multi īſurgūt †aduerſum me.

Al.inſuper.

¶ Auctor huius pſalmi ꝓpheta dauid.Titulus.Hic eſt pſalm⁹ dauid cū fugeret a facie abſolon filij ſui.Jd eſt pſalmus ille attribuitť dauid .i .chriſto manu forti :qui loquitur.Pſalmus dico agens de eo qd̄ contigit ſcilicet de paſſione et reſurrectione que in hiſtoria ſignificata ſunt cū fugeret.i.cū auferendo grām ſuā recederet a facie abſolon filij ſui.i.a mente iude quē cum alijs apoſtolis gratia ſua elegit ad hoc vt filius ſuus eſſet.Et bene per abſolon qui pax patris dicitť iudas intelligitť: quia q̄uis ille cū chriſto pacem nō habuerit tamen chriſtus ei pacem et ore dedit et corde tenuit. ¶ Materia. chriſti paſſio et reſurrectio.¶ Jntentio.nō credentes chriſti mortē paſſionem ⁊ reſurrectionem redarguere et electos ad paſſionis conſtantiam exemplo chriſti hortari.

Abſolon quō interpretatur.

¶ Sententia in generali. propheta in iſto pſalmo in perſona chriſti hominis loquitur ad patrem de multitudine cum perſequentium conſitetur dei patris aſſiſtentis pſidiū: ſueq; a ſomno mortis reſurrectionis precomū et aduerſariorū exterminium. ¶ Sententia in ſpetiali. precedens pſalmus oſtendit non preualuiſſe chriſto principum fortitudinem. hic oſtendit et non preualere multitudinem. Chriſtus ergo ad patrem loquens/et de tot perſecutoribus quaſi admirans dicit [Domine] pater [quid multiplicati ſunt qui tribulant me] inſidiando. q. d. fruſtra. Tā ſcilicet multiplicati ſunt vt cum pontificibus et ſacerdotibus: ſcribis et phariſeis et turbis: necnon cum gentilium regibus eorumq; miniſtris: et numero perſequentium propter acceſſerit diſcipulus vt de numero diſcipulorum augeatur numerus perſecutorum [multi inſurgūt aduerſum me] ſcilicet vt me deprimant me manifeſte perſequendo et impugnando.

2 Multi dicūt animæ meæ, nō eſt ſalus †ipſi in deo eius.

Ar. † ſi li.

¶ [Multi] de meis inimicis et perſecutoribus mihi et mortem premittendo et inſultādo [dicūt]: id eſt dicendo comminantur [animæ] .i. vite [meę] in rei euidētia ſcilicet oſtendentes hoc verbo et opere [nō eſt ſalus ipſi in deo eius] .i. in eo quē ſibi deū facit: qͥ ē deus nō ſaluabit eū et liberabit de manu nra: niſi ei reſurrecturū deſparēt nec iudas traderet: nec illi occiderēt. Sed mentiunt: quia nihil proficiunt: vnde ſequitur.

3 Tu autē domine ſuſceptor meus es: gloria mea & exaltans caput meum.

¶ [Tu autē dñe] pater [ſuſceptor meus es] me ab hoſtib9 liberādo [gloriā mea] in reſurrectione me glorificando: et glorioſum faciendo [et exaltans caput meum] in aſcēſione vel [caput] .i. mentē per hilaritatem et ſpem: que in tanta paſſiōis humilitate depoſita nō fuit/et fortitudinem non amiſit. Et loquitur de deo a ſimili medici qui ſuſcipit egrum vt curet et ſaluet: hoc autē merito mihi inde q2 ego.

4 Voce mea ad dñm clamaui: & exaudiuit me de mōte ſancto ſuo.

Ps. lx ri. & c xij.

¶ [Voce mea] ſcilicet voce cordis que deo ſonat [ad dominum] ſcilz deum patrem [clamaui] ipſum inuocando ad miam: et auxiliū eius implorādo. Clamor dicit orō propter vim intenſionis [et exaudiuit me] ipſis initis me ſuſcitādo et liberādo [de mōte ſctō ſuo] id eſt de altitudine ſue iuſticie. Iuſtū enim erat vt innocentem ſuſcitaret qui non pro ſe ſed pro alijs nocentib9 mori voluit. Et ſubiungit in quo ſit exauditus. dicens.

Clamor dicit aliquādo oratio.

5 Ego dormiui &†ſoporatus ſum & exſurrexi†quia dominus ſuſcepit me.

Ar. ſōnū cepi. Ar. † qm.

¶ [Ego dormiui] in cruce ſomnū mortis ſponte ſuſcipiendo. [et ſoporatus ſum] in corde terre/ſcilicet in ſepulchro mortis quieſcēdo [et exſurrexi] a morte de ſepulchrō propria virtute procedendo. [quia dñs] pater in quē ſperabam [ſuſcepit me] in regno de petōrib9 in celū aſſumēdo. Surgēs ei a mortuis

ſuſpectus eſt i gloria dei patris. Quādoq̧ hic p̄ſens vel preteritū pro futuro ponit:q2 ī re futurū in viſione ꝓphetica preteritum vel preſens fuit.Et ideo quia modo ſū liberatus ⁊ fact9 impaſſibilis:

6 Nō timebo milia populi circundantis me exurge domine ſaluum me fac deus meus

¶ [Non timebo] amplius [milia populi circūdantis me].i.qui cir- cūſteterūt me pendētē in cruce:q2 nō poſſunt mihi amplius nocere:po- nit finitum pro infinito:vel quia millenarius numerus perfect9 eſt per milia populi vniuerſa prauo- rū multitudo deſignatur:⁊ vt non timeam [exurge domine] effectiue id eſt fac me ſurgere.a morte:quia mos eſt ſcripture vt perſone dei tri buat quod in nobis facit.[ſaluum me fac deus meus] animam me- am ab inferis reducendo.Et.

7 Quoniam tu percuſſiſti omnes aduerſantes mihi ſine cauſa dentes peccatorum contriuiſti.

¶ [Qm̄ tu percuſſiſti].i.percutiens alios vltiōe vindicte ad damnatio nem alios dolore pnīe ad ſalutē [oēs aduerſantes mihi ſine cauſa] iuſta et vera:quia peccatum non feci ideo ex hoc [dentes peccato- rum] id eſt maledica verba et cor- roſiones perſequentium me et di- lacerantium [contriuiſti].i.in irri tum perduxiſti. Deinde quaſi gra tias pro ſua liberatione agens: deoq̧ ſalutem ſuam attribuens conuertit verba ad homines di- cens.Ergo quia ita eſt vt dixi:ere- dite o homines quia

8 Domini eſt ſalus.Et ſuper populum tuum benedictio tua.

¶ [Domini] et non hominum [eſt ſalus] vera id ē ad dominum perti net ſaluare a morte peccati et ab omni malo:nemo ergo de ſe p̄ſu mat:nos ei infirmi et imbecilles ſumus deinde orat pro populo et implorat ei benedictionem cōuer tens ad deum ſermonē ⁊ dicit:et nō tantum ſuper me ſed [⁊ ſuper] totū [popuł̄ tuum] ſcʒ chriſtianū qui de te ſperat ſalutem:et de ſu- pernis habet quicquid bōi habet o domine ſit [bñdictio tua] ſcʒ gra tie et glorie bona vie et patrie ei conferendo.Poteſt et iſte pſalmus accipi in perſona eccl'ie ⁊ vniuſcu iuſq̧ fidelis dum tribulatiōibus p̄mitur:dū tentationibus agitur: tunc enim habet dicere. Domine quid multiplicati ſunt qui tribu- lant me:multi inſurgūt aduerſum me.Multi aduerſarij multa vitia: eccleſiam et fidelem aīam tribulāt et impugnant .Et qm̄ plerunq̧ coaceruatione aduerſariorū et vi- tiorū ſubripit deſperatio ſanitatis veriſſime dicitur [Multi dicunt anime mee] non verbis:ſed effectu vt eam deſperare cogāt [nō eſt ſal9 ipſi in deo eius].i.ꝙ amplius non cures:vel nō poſſis ſaluare eā.tu qui es deus.i.creator eius:ſed in omni tribulatione et oppugnatio ne ⁊ ſemper dicendum eſt quod ſequitur [Tu autem domine ſu- ſceptor meus es]:id eſt defēdis ab impetitione hoſtiū me cōfugientē ad tuum adiutorium [gloria mea] non mihi tribuo ꝙ preualeo:non in me vel in hoc ſeculo ſed in te deo meo glorior.[et exaltans ca- put meum] caput eccleſie eſt chri- ſtus primus in celum exaltatus: caput fidelis anime eſt mēs a qua ſenſus ſicut mēbra a capite regūt

Eccle- ſie ca- put eſt xp̄s. Hic fi- deli cap ē mēs.

quã de⁹ dono sue grẽ eleuat vt le-
gi dei ſuiat:et vt ad deũ reſpiciẽs
inſidias diaboli ⁊ tẽtatiões eua-
dat:facile ei laqos vitat i terris q̃
oculos habet in celis.[Uoce mea]
non vicarij:in orãdo.p̄dicãdo. ope
rando ⁊ omi bono[ad dominũ cla
maui]intẽte deprecando ita vt ſo
nus vocis ab intentiõe cordis nõ
diſcreparet.Uox aliena dicit q̃ eſt
oris mei et non cordis:alia eſt et
oris ⁊ cordis:alia eſt cordis tm̃.Or
oratio eſt pius animi affectus in
Oro. qd eſt. deũ tendẽs:qui ne pigritetur quã
doq; ꝓrũpit in vocẽ.Ille etiã non
ſua voce clamat qui dicit domine
⁊ q̃ p̄cipiunt nõ facit.[⁊ exaudiuit
de mõte ſctõ ſuo]qr preces meas
nõ ex meis meritis ſed ex ſua ſan-
cta mia ſuſcepit.[Ego dormiui:oli
mortaliter peccando.et in vitiorũ
ignauia iacendo:et a bono opere
torpẽdo.[et ſoporat⁹ ſum]in ipſis
peccatis et vitijs aſſueſcẽdo:et de-
lectabiliter pſeuerando[⁊ exſurre-
xi]ab hoc ſomno mortis penitẽdo
nõ p me:ſed qr[dominus ſuſcepit
me]iuſtificando.qr viuificata gra-
tia euigilare ⁊ exſurgere me fecit:
et ad bona opera excitauit.Et iõ
[Nõ timebo milia populi circun-
dãtis me].i.infinita hoſtium gene
ra.Is enĩ quẽ domin⁹ ſuſcitat et
ſaluat tanto oim maiorũ multitu-
dinem nõ timet quãto viũ omni-
potentẽ deũ ꝓtectorẽ hʒ.Sed qr
p̄deſtinatio p̄cib⁹ iuuat[exſurge
domine]fer opem:⁊[fac me ſaluũ]
Et nõ ſine ſpe ero.[Qm̃ tu pcuſſi-
ſti].i.pcuties in futuro ſcʒ in fine
ſeculi[oẽs aduerſantes mihi ſine
cauſa]et iniuſte ſcilicet diabolũ et
ſuos perſequentes nũc bonos[dẽ-
tes peccatorum contriuiſti].i. au
ctores vitiorũ qui me conãtur pre-
cidere de chriſti corpore cõterens fi-
naliter ipſos ⁊ eorũ verba ac facta
ad nihilũ redigendo.Et qr cauen-
da eſt ſuperbia et deo totum attri
buendum:ſequitur.[Domini eſt ſa
lus]et hec eſt tota ſpes noſtra.

Oratio.

Effunde domine benedictio
nẽ tuam ſuper populum
tuum:vt tua reſurrectiõe
muniti non timeamus ab aduer-
ſantium vitiorum milibus circũ-
dari.Per dominum noſtrum.

Pſalmus de oratione eccleſiæ, uel cuiuſlibet perfecti ad deum in tribulatiõe:ac de fructuoſa & utili morum informatiõe. Pſalmus.IIII.

Cum inuocarẽ exaudiuit me deus iuſtitiæ meæ: in tribulatione dilataſti mihi.

¶ Auctor huius pſalmi propheta Dauid.

¶ Titul⁹ talis eſt.in finẽ p̄s.cãti-
ci dauid. Hoc eſt p̄s.illẽ qui dicit
p̄s:qr eſt de morib⁹ ⁊ monet ad be
ne agẽdũ.p̄s.dico cantici:qr agit
de mẽtis letitia faciẽs mentionẽ
de iocũditate eterna:dirigẽs nos
in finem.i.in chriſtũ eſt finis conſũ
mans ⁊ cõſummatio fidelium in p̄-
ſenti ad iuſtitiã in futuro ad coro-
nã.eſt Dauid.i.eccle manu fortis.

¶ Un̄ ſciendũ q̄ vbi in titulo p̄s.
tm̃ ponit:ibi ſimplr de mortalita-
te tractatur:vbi autẽ canticũ tm̃:
oſtenditur q̄ de iocunditate agit:
Et vbi p̄cedit p̄s.⁊ canticũ ſequit:
de mortalitate tractatus habetur.
ita tñ vt mẽtio fiat de remunera
tione ad quam tendit moralitas.
vbi ergo precedit canticũ et ſucceſ-

dit pſ:de ſecunditate remunerationis ſit ſermo:ſic tñ vt de moralitate p quã habetur aliqua fiat. ℭ Materia eccleſie tribulare ad deum oro et moralis informatio. ℭ Intentio:perſuadere hominibus vt a vanis ⁊ malis ad vera et bona ſe conuertant/et terrena negligendo eterna appetãt. ℭ Sñia in generali.propheta in iſto pſ.orat i pſona eccl'ie et cuiuſ libet viri pfecti i tribulatiõe exiſtẽtis vt ei⁹ oro exaudiat.increpãs infideles et peccatores q: vanitatem ſequantur:monetq; oẽs vt ſacrificiũ iuſtitie deo immolent: vnde ingẽtia ei⁹ bñficia obtinẽt ⁊ cõſequunt. ℭ Sñia i ſpãli.poſt capitis reſurrectionem de qua iã ſupra dictum eſt infirma membra ad eternitatem exhortans dicit[Cum inuocarem].i.ex intimo cordis vocarem deũ per deuotã orõnẽ[exaudiuit me][in tribulatione poſitũ[deus iuſtitie mee] ſcilicet dator auctor ⁊ remunerator.Illos ergo exaudit qui inuocant.i.intus vocãt p ſpiritualib⁹ nõ extra p tpalibus.deinde mutat pſonã tranſeundo a tertia in ſcdaz dicẽs[in tribulatione]q uã paſſus ſu; [dilataſti mihi].i.ãplũ cor dediſti ad toleranda maiora: et ab anguſtijs triſtitie i latitudinẽ gaudij me duxiſti.In hoc profunt iuſtis aſpera tribulatiõis: q: dum tribulant i corpe/dilatant in mẽte.⁊ quo arctius mala temporalia premunt:eo latius bona celeſtia cõcupiſcũt.Qui autẽ ſic beneficus mihi iam fuiſti adhuc

2 Miſerere mei:& exaudi oratio nem meam,

ℭ[Miſerere mei]⁊ ſuccurre mihi indigenti.q.d.Qui miſert⁹ es de iuſtitia et dilatatione adhuc miſerere cõtra miſerias hui⁹ vite q̃ multe ſunt ⁊ diuerſe:ceptaq; in me miſericorditer pficee[⁊ exaudi orõnem meã]quã ad te fundo: et imple quod poſtulo.Qd ergo iterũ rogat cũ iam ſe exauditum indicauerit ideo fit vt vnde non eſt exaudit⁹ adhuc exaudiat:aut in quo nõ eſt perfectus perficiatur aut ppter alios inchoãtes vt in illis qd inchoauerunt pficiat. Et cum ita ſit de me

5 Filij hoim uſquequo † graui corde vt qd diligitis vanitatẽ & quæritis mendacium? Al† graues.

ℭ[Filij hoĩum]q̃ vti rõne debe rent[vſq;quo graui corde]eſtis. i.q̃diu cor põdere iniquitatis grauatis:⁊ cor ſurſum ad cogitandũ inuiſibilia nõ leuatis:differẽtes conuerti per malam pſuetudinẽ graues effecti[vt qd].i.quo fructu:qua vtilitate[diligitis]et voto amplexamini[vanitatem]. i.terrena ⁊ tempalia q̃ vana ſunt q: ſicut vmbra trãſeũt et durare nõ pñt[⁊ queritis]cũ labore[mẽdaciũ]q: amatores ſuos decipiũt ⁊ nõ faciũt qd pmittũt:pmittũt eni ſecuritatẽ ⁊ ſoluunt timorem. promittunt libertatem ⁊ beatitudinem:⁊ faciunt ſeruum ⁊ miſerum.Nec tantum ſcitote que fugiatis.ſed

4 Et ſcitote quoniã † mirificauit dominus ſanctum ſuum: dñs exaudiet me cùm clamauero ad eum. Al.† admirabilẽ fecit

ℭ[Et ſcitote]qd ſequamini[qm̃ mirificauit].i. mirificum ⁊ mirabilem fecit ⁊ reddidit[dñs]pater [ſanctum ſuum]qui eſt ſanctus

ſanctoꝝ:in ſe ſanct⁹ ⁊ alios ſanctificãs:quẽ mirificauit ⁊ clarificauit in ↄceptione ⁊ natiuitate. in predicatiõe.in paſſiõe.i morte in aſcẽſione.ad quẽ ab amore mũdi ↄuerti debetis ⁊ per eum [dñs exaudiet me] vt certitudinaliter ſpero [cum clamauero ad eũ] orãdo.q.d.ita faciet ⁊ vobis ſi iſta vana atque mẽdacia poſtpoſueritis [⁊ in ipm ſonum ſpem veſtrã poſueritis. vel [ſanctum ſuum] quenlibet q̃ iſta terrena poſtponit/ac ſolum deum deſiderat et querit [mirificauit] quia virtutibus miris et ſanctitate exornat.

5 Iraſcimini et nolite
Ephe. 4. iiij. peccare:que dicitis in
cordibus veſtris:& in
cubilibus veſtris compungimini.

¶ [Iraſcimini] ergo per zelũ:vitijs diabolo/vanitatibus/⁊ mẽdacijs vel vobis ipſis valde penitendo de p̃teritis peccatis:⁊ indignando ꝙ ad taꝫ abiecta ⁊ vilia corruiſtis [et nolite peccare] vlterius.de his aũt [que dicitis in cordibus veſtris] vel ꝑ vitiuꝫ iraſcendo:vel male cogitando.[⁊ in cubilibus veſtris].i.in ip̃is cordibus que ſunt cogitationum cubilia [compungimini] dolore penitentie.i.talia reprimitte nõ ↄſentiendo rõne et de ip̃is penitentiã agite:et in cordibus veſtris per pniam delete.ſacrificium cõtriti cordis deo offerentes.Et poſt penitentiam

6 Sacrificate ſacrificiũ iuſtitiæ & ſperate in
dño:multi dicunt quis
oſtendit nobis bona?

¶ [Sacrificate ſacrificium iuſtitie].i.ad placandum deum compunctioni bona opera addite:et offerte ei iuſtitiam in operibus veſtris tanquam ſacrificium:et facite opera iuſta que ſunt ſacrificia deo grata.⁊ ſic oblato ſacrificio [ſperate].i.ſperare poteſtis [in domino] aliter enim eſſet preſumptio:ſed [multi] ſcilicet vani et increduli/et deſperati:dicunt [quis oſtẽdit nobis bõa?] ſcilꝫ iuſtitie faciẽda:vel illa eterna inuiſibilia de quibus ipſi dubitant et deſperant:quia nullus redit ab inferis qui eis iſta renũciet.Ideo oſtẽdit propheta que bona querẽda ſunt reſpondens eorum interrogationi et dicens.

7 Signatũ eſt † ſup nos Al' † in nobis.
lumẽ vultus tui dñe:de Al.† cor meũ.
diſti lætitiam in † corde meo.

¶ [Signatum eſt ſup nos lumen vultus tui domine] vt denarius imagine regis:vt cera ſigillo eius i.deſuper eſt vobis infuſum et impreſſum lumẽ a vultu tuo lumino ſo:lumẽ ſcꝫ naturale ad cognitiones agẽdoꝝ:lumen fidei et gr̃e ad cognitionem ſupernaturalium et ſperandorum ſcꝫ eternorũ. Unde iam nõ iſta vana ⁊ tranſitoria bona querim⁹/ſed illa celeſtia ⁊ eterna.⁊ per hec [dediſti leticiã] ſpũalem magnã [in corde meo] de tanto beneficio.vñ nõ foris in vanis ſed intus in corde vbi habitat de⁹ querẽda eſt letitia:ibi enĩ ſunt vera bõa.Sed homines tẽporalia ſectantes iſta non vident de quibus ſubdit.

Letitia in corde q̃rẽda ſt vbi habitat deus

8 A † fructu frumenti Al' † tempore.
vini & olei ſui multiplicati ſunt.

¶ [A fructu frumẽti vini et olei

ſui].i.cupiditate ⁊ vbertate tempo
ralium. Hec tria magis humanis
vſibus neceſſaria põit ꝓ omnibus
diuitijs ĩ qb⁹ multiplicari ⁊ beati
fieri querunt qui non querunt ve-
rum bonum: et qui non vident in-
tra ſe regnum celorum [multiplica
ti].i. multipliciter diſtracti [ſunt]
illi multi ſola temporalia ample-
ctentes. Mutiplicatio enim non
ſemper vbertatẽ ſignificat. ſed ad
multa diſtractionem: quia mens
que verum bonum amare neſcit/
in tot diuiditur quot concupiſcit:
vt erumnoſa cogitatione diſtracta
ſimplex bonum videre non poſſit:
de quo bonus exultat et dicit illa
ſta. ſed ego

9 In pace in idipſum † †obdormiam.
dormiam & † requieſcã. † ſomnũ capiam.

℃ [In pace] mentis [in idipm̃].i.
in deo qui ſemp eſt in ſe manẽs et
immutabilis [dormiã] hic in pñti
ſomno grẽ cu⁊ oĩm ſuauitate q̃eſcẽ
do ab omni ſtrepitu huius ſeculi
ſecret⁹ ⁊ a mortalib⁹ alienus: mũ-
diq; oblitus. [⁊ req̃eſcã] in futuro
in pace eternitatis q̃n nõ erit q̃ ex
terreat. i. vere. ⁊ plene tunc quieſcã
fruendo vita beata ⁊ eterna. O q̃
felix eſt q̃ hoc meretur dicere et ex
periri. Et hoc vere erit quia ia⁊ eſt
ſpes q̃ nõ ↄfũdit. Et hoc ẽ qḋ ait.

10 Quoniam tu domi
ne: ſingulariter in ſpe † †habitare feciſti.
conſtituiſti me.

℃ [Qm̃ tu dñe ſingulariter in ſpe
cõſtituiſti me].i. ego ſingularis ſpe
raui et ſperata recipiã: illi aũt non
ſperauerunt et ideo digna factis
recipiẽt. vel [cõſtituiſti me].i. ſtabi
liſti. [ſingulariter in ſpe].i. in vna
ſingulari ſpe: qua ſingulariter vnũ
et verum bonum ſperatur: quia
hãc vnam peti a domino: illi autẽ
econtra in mutiplicitatẽ ſeculi ſpe
rantes ab hac vnitate diuiduntur
Bonum ergo eſt et vtile vnum que
rere et illi adherere: non per multa
diſtrahi et vagari. Oratio.

Exaudi nos dñe: ⁊ in tribula-
tionib⁹ nr̃is miſerere nobis:
et qui ſolus magnificaris in
populis ſpiritualem leticiam tri-
bue in ſpe futurorum munerum
conſtitutis. Per.

Pſamus Dauid de ora
tione eccleſiæ denunci-
ans iniuſtos à beatitudi
ne excludendos, & econ
tra iuſtos ęternaliter præ
miandos. Pſalmus. V.

Verba mea † au
ribus percipe † Al. ter audi dñe
domine intel
lige clamorẽ
meum.

℃ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid.
℃ Titulus hic eſt in finem pro ea
que conſequitur hereditatem. Id
eſt pẽ. ille dirigens nos in finem.
i. hereditatem eternam q̃ eſt con-
ſummatio: eſt pro ea ſcʒ. Sara libe Sara q̃d iter praf.
ra. i. eccleſia q̃ cõſequit̃ hereditatẽ
ꝓmiſſaʒ. ſ. vitã eternã excluſa emu-
la ſua. ſ. agar ancilla. ſ. ſynagoga. Agar q̃d iter praf.
℃ Materia: commendatio diuine
iuſtitie in reprobatione malorum.
℃ Intẽtio: fideles exemplo orandi
et bene operandi inuitare ad beati
tudinẽ. coſq; inducere vt exemplo
dei odio habeant iniquitatem et
malos: appetantq; cum bonis et
iuſtis in futuro ſe fieri glorioſos.
℃ Sententia i generali. propheta
in iſto pſalmo in perſona eccleſie
poſcens orationem ſuã a deo exau
diri predicat hereticos/ ſciſmaticos

cos/peccatores malignos/ꝛ quoſ-
cunqꝫ ſuos inimicos a beatitudie
excludēdos: bonoſqꝫ ꝛ iuſtos eter-
naliter premiandos. ¶ Sn̄ia in
ſpeciali. Qꝛ ſupra exhortatꝰ eſt in-
firmos ad eternā hereditatē: nunc
docet orare vt pueniat ad eādem.
Eccleſia ergo orat a malicia ſeculi
ſeparari et ad deum puenire dicens
Aures dei q̄ dicūt. [Uerba mea]. i. oris pſalmodiam
[auribus percipe domine] aures 4
dei ſunt potentia et miſericordia
quibus nos audire dignatur. per
potentiam quidem pōt: per miſe-
ricordiā vult [intellige clamorem
meum]. i. intēſum affectū cordis ex
quo procedit clamor oris. Clamor
enī in ſcripturis nō vocis ſed cor-
dis eſt: qñ gemitus noſter et con-
ſcientia depcatur: vñ p hoc q̄ di-
cit itellige: notatur clamor eſſe ſpi-
ritualis non vocalis. Et quia ore
et corde clamo

2 Intēde uoci † oratiōis
Al. † obſecrationis. meæ: rex meus & deus
meus,

¶ [Intende voci orationis mee]
pducendo ad effectū. ac ſi diceret.
Sic audi v̄ba: ſic intellige deſide-
riā/vt probet rei effectus te inten
tū eſſe meis orōnibus [rex meus]
per ſpecialē prouidentiam ꝛ pre-
cationem: ꝛ qꝛ me regendo regnas
in me ꝛ non regnat peccatū [ꝛ deꝰ
meꝰ] p verū cultū ꝛ fidem. ꝛ qꝛ nō
eſt venter aut libido/vel aurū deꝰ
meꝰ. Cām q̄ꝫ exauditionis ſubiun
git dicens: et merito exaudies:

3 Quoniā ad te orabo
domine: mane exaudies
uocem meam.

¶ [Qm̄ ad te] ſolū p̄merēdū [ora
bo dn̄e] et non ad aliū. q. d. eccl'ia.
orabo/nec ſum exaudita: nec tn̄ de
ſperabo: et quia ab illis a quorum
oculis nox peccatorum nōdū rece-
ſit videri non poteris [mane] ſcilꝫ
infuſiōe gr̄e. i. ſtatim vt nox ꝛ tene
bre peccatorum fugere ceperint/ꝛ
ſol iuſtitie in cor meum venerit: ſta
tim in principio boni opis [exau-
dies vocem meam]. i. oſtendes: vel
intelligam meam vocem exaudi-
tam: eſt enim meum velle tuum
perficere. vnde.

4 Mane: aſtabo tibi &
uidebo: quoniam non
deus uolēs iniquitatem
tu es.

¶ [Mane] ſcilꝫ peccatorū nebulis
diſcedentibus et gr̄a infuſa. i. in
luce virtutum [aſtabo tibi] et adhe
rebo. q. d. non ſedebo. nō iacebo in
terrenis quieſcens/ſed mēte dire-
ctus ero ad eterna ꝛ pſeuerans [et
videbo] te mūdo corde: merebor qꝫ Terre-
exauditionem tuam: non enim vi- nis ad
det deum q̄ terrenis adheret/ſed herēs
qui in mane virtutū deo aſtat [qm̄ deum
tu es deus non volens iniq̄tatē] nō vi-
et ideo ab iniquis non videris ſed det.
iniquitatem tranſeunte ſit mane
vt videaris.

5 † Neque habitabit †nō
iuxta te malignus: neqꝫ
permanebunt iniuſti an-
te oculos tuos.

¶ [Neqꝫ habitabit iuxta te] in pre-
ſenti per gratiam: vel in futuro
per gloriam: id eſt non ſic videbit
te vt adhereat tibi. ꝛ ſi quando ap
propinquauerit non perſeuerabit Mali
[malignus] quaſi malo igne ple- gnꝰ q̄-
nus qui malum vult vt conatur ſi malo
facere contra deum vel proximum igne
quamuis non poſſit [neqꝫ pmane plenꝰ.
būt] ſcilꝫ vis ad horā placere videāt
[iniuſti] q̄ui malum faciūt vel qui
non faciunt q̄d debeāt [ante ocu-

los tuos].i.in beneplacito tuo:vt a te oculis miſericordie videant. vel te preſentialiter vnq̄ videant et vere nō permanebūt.quia.

6 Odiſti † omnes qui operantur iniquitatem: perdes† omnes qui loquuntur mendacium.

†domine
oēs.†
eos.

¶ [Odiſti].i.odio tuo dignos oſtē dis ⁊ videris odiſſe/dū a te ſeparas/⁊ a tuo amore repulſos ieternū punis[oēs q̄ operant̄]pſeuerāter ſcilicet impenitētes[iniquitatē].i.quodcunq̄ mortale peccatū. nō dicit qui operati ſunt ne excludat penitentiā:ſed qui opant̄ perverſe viuēdo ⁊ in peccato perſeuerando[perdes oēs]eternaliter puniēdo ſi nō penituerint:nō ſolum operātes ſed et eos[qui loquūtur mendacium]pernicioſum et malignū quod fit ad fallēdū:quia hoc eſt mortale peccatum ⁊ occidit animam.Deinde mutat perſonam.dicens.

7 Virum ſanguinū & doloſum abominabitur dominus: ego autē in multitudine† miſericordiæ tuæ..

al.†
miſera
tionis.

¶ [Virum ſanguinum].i.homicidā et pſecutorē ſanctorum ac oppreſſorem pauperum ⁊ innocentū q̄ equiparatur homicide:quia aufert ſubſtantiā vite:necnō mortificatores animarum /vel male docendo/vel vim inferendo[⁊ doloſum]qui ſub ſpecie docēdi ſeu conſulendi vel alio modo decipit proximū[abominabit̄ domin⁹]q: nūc ſacrificia ⁊ orones eorū reſpuit:et poſt ab hereditate electorū eos ſeparabit.et iterū mutat perſonā dicēs.[ego aūt]ſcȝ eccl'ia adhuc militans bis repulſis[in multitudine miſericordie tue]nō in meis meritis aut viribus confidens vel in multa ſpe concepta de tua miſericordia.

8 Introibo in domum tuam:adorabo ad templum ſanctum tuum in timore tuo.

¶ [Introibo in domū tuam]eccleſiē.ſ.in eccleſiā triumphātem: ſiue celum quaſi lapis in celeſte edificium.i.conſequar hereditatem celeſtem.et interim[adorabo ad tēplum ſanctū tuū]celeſte:cor ad ipȝ erigendo:et orōnib⁹ ei propinquādo vt ſim in ei⁹ edificio[in timore tuo]caſto et ſancto.Sancta eccleſia iō dom⁹ dicit̄ q: ab omnipotēte domino inhabitat̄:ideo tēplum q: ab ipſo domino cōſecrat̄.vel q: in ea continue celeſti domino laudes referūtur.Et hoc mihi non tribuo q: hoc viribus meis non valeo.ſed o

Eccleſia ſancta q̄re. do⁹ m⁹ c̄ dicitur.

9 Domine deduc me in iuſtitia tua ꝓpter inimicos meos:dirige in cōſpectu tuo† vitā meā.

†iter meuȝ.

¶ [Domine deduc me].id eſt fac me ꝓficere.Deductio enim de virtute in virtutem conuenit proficienti. [in iuſticia tua]: id eſt legis tue vel per temetipſum data ne ſeductus deuiem ad iuſtitiam v̄tute tu domine qui es creator meus in v̄tute eſto dux meus[propter inimicos meos]qui mihi inſidiantur cōfundendos/vel conuertendos/vel vitandos/ cuiuſcunq̄ ſint generis [dirige in conſpectu tuo viam meam:quia plerūq̄ in conſpectu hominum via recta creditur:etiā que a veritatis itinere depraua

Proficienti cō uenit deductio de

tur vel [dirige] id eſt oſtende [viam tuam] .i. legē in aſpectu meo / vt pre oculis ipſam habeam ac propter in ea ambulem: et que per ſe recta eſt et mihi recta videatur et ſtat. Et neceſſe eſt.

10 Quoniam non eſt in ore eorū ueritas: cor eorum uanum eſt.

¶ [Quoniam nō eſt in ore eorum] ſcilicet inimicorum [veritas] ſed diſcordāt a via veritatis et iuſtitie ideo parati ſūt ad calumniandum bonis et ſeducendum eos. nec mirum quia [cor eorum vanum eſt] vane et falſe cogitando et iudicando. Et ſi vanitas eſt in corde quomō erit veritas in ore? Ex abundantia enim cordis os loquitur. vnde ſunt cauendi et eorū iudicio ac verbis nō eſt credendum ſed ad conſcientiam vbi deus videt fugiendū. Quaſi.

Mat. xij. et Lu. vj.

11 Sepulchrū patēs eſt guttur eorū, linguis ſuis doloſe agebāt iudica illos deus.

¶ [Sepulchrū patēs] .i. aptū non clauſum [eſt guttur eorum] verba fetida ad corrumpendum alios proferēdo [linguis ſuis] ſcilicet mendacibus et malis [doloſe agebāt] ſub ſpecie veri falſa inducēdo et alios occulte decipiendo: ſalutem promittētes et mortem ingerētes. Sic enim aperte nō pūt decipere doloſe agunt ſub ſpecie veri mentientes [iudica illos deus] ad penam et interitum eos condemnando. Non dicit hoc voto optātis vt eueniat / ſed ſpiritu preuidentis quod futurum eſt.

12 Decidant à cogitationibus ſuis ſecundùm multitudinem impietatum eorum, expelle eos, quoniam †irritauerunt te domine.

† in amaricauerūt

¶ [Decidāt] .i. cadāt [a cogitationibus ſuis] id eſt fruſtrētur ſpe et opinionibus ſuis. quia quicquid elate cogitauerant cum intereunt ſine fructu amittūt. vel deorſum cadāt merito peruerſarū cogitationū [ſecundum multitudinē impietatum eorū] .i. peccatorum cōmiſſorū quia multa cōmiſerūt [expelle eos] .i. longe pelle eos a facie tua et ab hereditate eterna: hoc ē ſecundum quod a te lōge receſſerūt recede ab eis [quoniam irritauerunt te domine] .i. ad iracūdiam et vindictam prouocauerūt per peccatū a te recedendo quem placare debuerunt penitendo.

13 Et lætētur omnes qui ſperant in te: inæternum exultabunt & habitabis in eis.

¶ [Et] econtrario [letentur] in preſenti [omnes qui ſperāt in te] .i. qui ſic operantur vt a te ſperēt mercedē: cuiuſmodi ſunt iuſti et boni. primum quidem iuſtorū gaudiū eſt in ſpe: poſtmodum vero erit in re. vnde adiungit oſtendēs quod merito letentur quia [in eternū] nō temporaliter [exultabūt] in futuro accepta hereditate laudātes pro beneficijs [et] .i. quia [habitabis in eis] ſicut in templo tuo. Felices qui xpiſtum merebuntur habere hoſpitem quia hoc eſt eterna exultatio: cum templum dei fient iuſti: et erit gaudium eorum ipſe incola eorum.

14 Et gloriabuntur in te omnes qui diligunt nomen tuum, quoniam tu benedices iuſto.

❡ [Et] interim [gloriabuntur] in hac ſepe poſiti [in te] ſolo [qui diligunt nomē tuū] q̄ dominus es vł honorem tuū ſeu noīs tui ⁊ merito [q̄m tu bn̄dices iuſto] quia q̄cq̄d bōi hꝫ a te habet. vel tūc [gloriabūtur in te] vidēdo ⁊ fruēdo [oēs qui diligāt nomen tuum] q̄ dominus es tanq̄ poſſidētes hereditatē ſcꝫ te ⁊ hn̄tes ad fruēdum q̄ diligūt. q.d. quicūqꝫ diligit dominum gloriabitur in domino [q̄m tu benedices iuſto] hec eſt bn̄dictio gl'ari in deo ⁊ habitari ab eo. Stude ergo vt mō iuſtus ſis vt tūc bn̄dici merearis. Et q2 vocatio non meritorum noſtrorum ſed miſericordie et beniuolentie dei eſt ſubiungit.

Diligēs dominus gl'abitur in dn̄o.

15 Domine ut ſcuto bonæ uoluntatis tuæ: coronaſti nos.

❡ [Domine vt ſcuto bone volūtatis tue] .i. nō noſtra iuſticia ſꝫ tua diuina bōa volūtate qua nos vocaſti tanq̄ ſcuto [coronaſti nos] in preſenti circūuallādo nos aduerſus ſeua iacula inimici: ⁊ ꝓtegendo nos a malis ex omni parte per circuitū ad modum corone: ⁊ dādo victoriā de tētationib⁹: ⁊ coronabis in futuro de bonis eternis: q2 corona conſueuit dari victoribus. Scutū eñ d2 a greco ſcutui: qđ iocundū ſignificat: et duo facit: q2 ſi ponit ante corpus ꝓtegit: ſi ſuper caput coronat. ſic diuina bona volūtas nos ꝓtegit in pn̄ti ab omni malo q̄tū ſcit nobis expedire: ⁊ coronat in futuro corona glie eterne: quia quos protegens adiuuat remunerans coronat. Oratio.

Scutū vñ dicaf.

Pie domine que attriti cordis gemitum priuſq̄ proferatur intelligis: effice nos queſumus templum paradeti vt mereamur ſcuto celeſtis beniuolentie coronari. Per domi.

Oratio uerè penitentis dei miſericordiā implorantis: & alios ſuo exēplo ut ſimiliter pœniteant exhortātis.

Pſalmus. V I.

1 Domine ne in furore tuo arguas me: neqꝫ †in ira tua corripias me.

†ira tua †furore tuo.

❡ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ❡ Titulus talis eſt in finē in carminib⁹ ps. dauid pro octaua. Hoc eſt ps ille qui dicitur eo q̄ monet ad bene operandū dirigens nos in finem: id eſt in chriſtum qui eſt meta et conſummatio totius agonis attribuitur Dauid: id eſt penitenti iam forti manu facto timenti pro octaua ſcilicet die iudicij: q̄ poſt hoc tempus quod ſeptem diebus voluitur eſt futura in carminibus. i. in gemitibus penitentie quibus deus tanq̄ carminibus delectaf. ❡ Materia: vera cognitio ⁊ deploratio peccātorū. ❡ Intentio: monere hoīes ad penitētiā ſalutarē cū ſpe remiſſiōis oīm peccātorū. ❡ Omnia in generali: ꝓpheta in iſto ps. in perſona vere penitētis clamat ad dominū veniā de cōmiſſis poſtulās: erūnaſqꝫ ꝓprias quibus afflict⁹ ingemiſcit narrans. Poſtq̄ dictū eſt de eterna hereditate intēdit nunc penitētes male agētes iuuare: vt ſuo exēplo ſtudeāt eam p penitētiam recuperare. ❡ Sententia in ſpeciali. In pſona ergo penitentis metuentis in iudicio puniri orat dicēs [Domine ne in furore tuo] .i. in ira grauiori q̄

non parcit[arguas me].i.quaſi in inferno damnandum conuincas [neq; in ira tua]minus graui que vindictam petit[corripias me].i. quaſi in purgatorio caſtigandum reprehendas.ſed hic.ſeca:hic vre: hic ſana me ne ibi opus ſit.q2 horrendum eſt incidere in manus dei. Furor vel ira in deum non cadit q cum tráquillitate iudicat ſ3 ꝯ2 iudiciū quo malis talis videbit.q.d. ne puniais me ſm rigorē iuſticie tue vt iudex iratus:ſed ſm dulcorem miſericordie tue vt pr̄ benign9 vnde ſequitur ſed potius

2 Miſerere mei domine quoniam infirmus ſum: ſana me domine quoniam †conturbata ſunt oſſa mea.

Al.† turbata.

℃[Miſerere mei]miſeri o[domine]in hac vita:et miſericorditer p cute vt medicus et q2 mia debetur miſeris:ſuā miſeriā īſinuat dicēs et opus eſt[qm̄ infirmus ſum]natura et vitio fragilis et ꝓnus ad peccádū τideo iuſtitiā ſuſtinere nō valeo[ſana me domine]ꝑ miſericordiā q medicus es :ac cōforta τ robora[qm̄]in memoria petōꝯ[cōturbata ſunt oſſa mea].i.etiā robur τ fortitudo aie mee.q.d.peruenit infirmitas vſq; ad interiores ſenſus ac itima et fortia aie q infirmata ſunt et deſtructa virib9 a cōſideratiōe ꝓprij reatus et extremi examinis.Nam ne oſſa carnis intelligeres exponit cum ſubiungit.

3 Et anima mea turbata eſt ualde † & tu domine uſquequo?

Al.† ſed

℃[Et aīa mea]infirma et peccatrix ꝯtremiſcēs[turbata eſt valde] et compuncta ad penitentiam vt emēdetur[et tu domine vſq;quo?] differs τ tardas eam conſolari ſanando τ confortando.Nec in hoc tanꝙ crudelis deus eſtimandus eſt:ſed tanꝙ bonus perſuaſor aie quid mali ſibi ipſa peperit.Differt eni pius dominus exaudire mltotiēs ex ſua magna mia:vt ex difficultate ſanationis ſit diligentior cuſtodia recepte ſanitatis nā qđ facile ſanatur non multum cauetur. Et quia differt iđ adiūgit:ergo.

4 Couertere dn̄e et † eripe aīam meam:ſaluū me fac propter miam tuam.

Al.† erue.

℃[Conuertere domine]de rigore iuſtitie ad dulcorē mie et qui quaſi aduerſus videris propter peccatum a me conuertere ad me:et ſic ego cōuertar ad te.Diuina enim conuerſio eſt cauſa nr̄e conuerſionis[τ eripe animam meam]i conuerſione varijs modis impeditam ſcꝫ ſeculi ꝑplexitatibus:ac carnis cōcupiſcentijs τ iugo male cōſuetudinis quaſi q̄buſdā vinculis ligatā[ſaluū me fac].i.fac me incolumē ꝑficere i bono ne vlteri9 cadā [ꝑpter miſericordiā tuā]quia nihil de me ꝑſumo nam iuſta debetur peccanti damnatio.

Cōuerſio diuina eſt noſtre cōuerſio nis.

5 Quoniā nō ē ī morte qui memor ſit tui:ī inferno †aūt qs cōfitebit̄ tibi?

†autē nō eſt

℃[Qm̄ nō eſt i morte].i.poſt mortē aliqs de malis[q memor ſit tui] ad veniā τ memoria fructuoſa nūc eni tp̄s ē ꝯuerſionis τ poſt erit retributiōis vn̄ ſubditur[i iferno aūt qs ꝯfitebit̄ tibi?]vtiliter τ fructuoſe.q.d.null9 ſicut diues ꝯfeſſus eſt mala ſua:ſ3 fruſtra.Et ideo rogo: ſanari quia nullus poſt mortē τ in īferno pōt agere penitētiā fructuoſam.vnde ſtult9 eſt q nō tēpus

Pni̅ fructuoſam poſt

morte illud ꝑuenit penitendo: q2 tūc nō ꝛ i iſer- reſtat niſi retributio. Et merito no nul- ſanabis: quia ego gemendo pro lus age- peccatis meis.
re pt. 6 Laboraui in gemitu meo: lauabo per ſingulas noctes lectum meū † lachrymis † meis ſtratum meum rigabo.

† in
† meis nō eſt.

¶ [Laborabo] ſatiſfaciendo [i gemitu meo] id eſt cordis contritiōe dolēs ꝑ pctis ꝛ timēs pro penis eis debitis [lauabo] .i. mundabo eūdo [per ſinglas noctes] .i. ꝑ ſingula pctā et circūſtātias eoꝝ [lectū meū] .i. ꝯſciētias: q̄ mūdis cordi eſt requies ſed male cordatis tormētum: ſicut lectus gratus eſt ſanis ꝛ grauis īfirmis. ꝛ q2 tunc ſit dignus penitentie fructus q̄n non ſolū ꝯſcientia ꝛ aīa: ſed ꝛ corpus affligitur. ideo et [lachrymis meis rigabo] .i. ꝑfundā [ſtratum meū] .i. corpus qꝺ ſtratū dicitur: q2 anime ſubſternitur: inde autē gemitus: quia.

Corpus ſtratū dicitur.

7 Turbatus eſt à † furore oculus meus: inueteraui † inter omnes inimicos meos.

† ab ira
† i oib9

¶ [Turbat9 eſt a furore] .i. ab ira tua ſcꝫ futura que in iudicio erit quā timeo: et ꝑſenti quā in cecitate mentis iā ſentio. vel ab ira propria ꝛ īmenſo feruore animi quo penitendo mihi ipſi iraſcor [ocul9 meus] interior .i. cordis ſcꝫ mens ꝛ ratio. ꝛ merito: quia [īueteraui] .i. mlto tpe iā ī pctis vixi mēbꝛū factus veteris hoīs [iter oēs inimicos meos] ſcꝫ vitia demones ꝛ hoīes malos ad malū me ꝓuocātes: quibus omnibus cōſēſi et a nullo eoꝝ immunis fui. Quia vero non eſt inanis tantus labor penitentie ſequitur.

8 Diſcedite à me oēs qui operamini iniquitatem: quoniam exaudiuit dominus uocem fletus mei.

Mat. vij. Lu. xiij.

¶ [Diſcedite] nſic aīo ꝛ in futuro ēt loco [a me] ꝯuerſo et amodo ne laboretis me cōformare vobis ꝑ quos ꝛ cū q̄bus peccaui .i. diſcedetis a me vt ſit ꝓphetia ſeu increpatio ꝓphetica et ita erit [oēs qui opant] ꝑtinaciter [iniq̄tatē] me ad malū incitādo. correctio eſt vt ſeparet ab illis quoꝝ collegio peccauit: ꝛ mādatis dei īſiſtat [qm̄ exaudiuit dn̄s] .i. efficacem fecit [vocē fletus mei] id eſt compunctionem ſeu orationē meā cū lachꝛymis ꝑ pctis cōmiſſis. vbi dat exemplum fideliter orantes exaudiri.

9 Exaudiuit dominus deprecationem meam: dominus orationem meam ſuſcepit.

¶ [Exaudiuit dn̄s] remittēdo [deprecationem meā] pri9 luctuoſam q̄ eſt pro deponēdis pctis ꝛ remouendis malis [dominus orationē meā] iā ſecurā q̄ eſt ꝑ adipiſcēdis virtutibus et adhibendis bonis [ſuſcepit] q̄ſi oblationem. Repetit idē crebro ad oſtendēdum gratitudinē diuīe gratie: ꝛ exultationē ſalutis īpetrate. Ter autē dn̄s dicit: q2 ſctām trinitatē affuiſſe ſuis precibus oſtēdit. Et q2 deus eum penitentem exaudiuit iam liber a peccatis: optat ꝛ orat et pro inimicis vt conuertantur exemplo ſuo dicit. Ergo iam.

Erubeſcant

10 Erubeſcant & conturbentur † uehemēter omnes inimici mei: conuertantur & † erubeſcāt ualdè uelociter.

Margin: †nō ē vehemēter †cōfundātur.

¶ [Erubeſcāt] exēplo meo de actibus ſuis malis ⁊ pctis [⁊ ꝯturbētur] timore iudicij ⁊ cōpungantur vtiliter ad penitētiā et hoc [vehementer non remiſſe vel leuiter [omnes inimici mei] aduerſantes ſaluti mee: et me imitando fiant amici [conuertantur] ad deū a malis: [et erubeſcant] de eis de quibus ante ſunt gloriati: et non differant vel procraſtinent: ſed [valde velociter] ideſt cito et indilate. Bis dicit erubeſcant: quia non ſolum ante conuerſionem eſt erubeſcendum: ſed etiam poſt ex memoria et recordatione peccatorum quod eſt quedam: cuſtodia virtutum. Oratio.

EXauditor oīū deus exaudi nrōꝝ fletuū ſupplicē vocē: ⁊ tribue infirmitatib⁹ nrīs perpetē ſoſpitatē: vt dū dignāter gemitū noſtri laboris ſuſcipis: tuā nos ſemper miſericordia conſoleris. Per dominum.

Oratio uiri iuſti poſiti in tribulatiōe corporali, uel ſpūali, àqua cū inſtātia petit diuinitus liberari. Pſal. VII.

DOmine deus meus in te ſperaui: ſaluū me fac ex omnibus perſequētibus me & † libera me.

Margin: †ſerue.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulus hic eſt. In finem pſalmus dauid: ideſt pſalmus ille dirigens nos in finem: ideſt in chriſtum: attribuitur dauid: ideſt fideli quem pſalmum ille fidelis cantauit domino. i. ad honorem deō gratias referēdo pro verbis Chuſi. i. pro manifeſtatione ſilentij filij gemini. i. dextere. Chuſi enī interpretatur ſimiliter et gemini dextra. Quilibet ergo fidelis cantat hunc pſalmum pro reuelatione ſecreti ſcilicet myſterij incarnationis / paſſionis / et reſurrectionis: et quare deus iuſtos protegit et malos ordinat quod ſecretum de⁹ dexter. i. fauēs et propitius aperuit fideli qđ apud infideles eſt ſilentiū ⁊ ſecretum: ſed apud fideles verba ſilentij. i. manifeſtatio. ¶ Materia: perſecutio corporalis vel ſpiritualis iniuſta et maligna. ¶ Intentio: inducere homines innocentes ad ſuſtinendum patienter quaſcunq; malorum pſecutiones: et quoſq; fideles exhortari vt ſpem ſuā in domino ponant: ⁊ ſic perfecte viuant: quatenus diem iudicij expectare ſecure valeant. ¶ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo in perſona cuiuſlibet fidelis poſiti in afflictione corporali vel ſpirituali petit diuinitus liberari allegando ſuam innocentiam: diuinam iuſtitiam: aduerſariorum malitiam: poſt penitentiam itaq; perfecta anima perfectionem ſuam deo humiliter confitens oſtendit quid ei ꝑ ſua iuſtitia: quid malis et impenitentibus pro ſua debeatur iniuſtitia: intendens fideles informare vt cognito qualiter de⁹ protegit iuſtos et ordinat malos qui ſcilicet vt piger manus ſuas

Margin: Chuſi qđ īterꝑtatur

ſub aſcella ponat:ſed diuinis lau dibus et bonis operibus donatas inſiſtat. ¶ Sententia in ſpeciali: fidelis ergo non de ſe preſumens orat a domino liberari dicens. [Domine] omnium per potentiam [deus] oim per creationem [meus] voluntate. Et dicitur ter in hoc pſalmo domine deus meus ad denotandum trinitatem [in te ſperaui] non de me preſumpſit: et quia in tua miſericordia et bonitate non in mea iuſtitia et equitate ſpero ideo confidenter ſalutem et liberationem imploro. vnde [ſaluum me fac ex omnibus perſequentibus me] occultis et manifeſtis. i. ab omnibus vitijs, demonibus et malis hominibus [et libera me] corporaliter et ſpiritualiter. Non enim mihi ſufficit vt te defendente ſim ſaluus: niſi et te liberante ſim ſecurus.

2 Nequando rapiat ut leo animam meam: dum non eſt qui redimat, neque qui ſaluum faciat.

¶ [Nequando] i. aliquando [rapiat vt leo] crudelis [animam meam] ſcz perſecutor corporalis per mortem corporalem vel ſpiritualis per mortem ſpiritualem. [dum non eſt] ideſt ſi non ſit [qui redimat] a morte eruendo [neque qui ſaluum faciat] vitam dando preter te. q. d. niſi tu redimas et ſalues ille rapit et perdit. Magna eſt vtilitas ſeruo dei propriam infirmitatem recognoſcere atque in ſuis viribus vel meritis nullam fiduciam habere: tunc enim incipit adeſſe virtus diuina cum deficere incipit preſumptio humana.

Diuina virtus quando incipit adeſſe.

3 Domine deus meus ſi feci iſtud, ſi eſt iniquitas in manibus meis.

¶ [Domine deus meus ſi feci illud] ſcz [ſi eſt iniquitas in manibus] et operibus [meis] i. ſi feci primo quod non debui. vel [ſi feci iſtud] i. ſi hoc malum quod a perſecutoribus ſuſtineo mihi per culpam preteritam quam commiſerim contingit. vel [ſi] modo [eſt iniquitas in manibus meis] i. in operibus meis. quare hoc mihi contingat. i. ſi exhibui membra mea arma iniquitatis ad peccandum ſi non fui innocens manibus. In his verbis non eſt ſuperbia elati: ſed humilis confeſſio non ingrati. Et quod profectus eſt.

4 Si reddidi retribuentibus mihi mala: decidam merito ab inimicis meis inanis. †terge

¶ [Si reddidi] ſcz mala iuxta demerita libidine vindicte [retribuentibus mihi mala] ſcilz pro bonis quod dicitur equitas apud homines. Et nota tres gradus patientie. Primus quando aliquis patienter ſuſtinet mala que meruit: et illud eſt bonum. Secundus quando ſuſtinet mala que non meruit: et illud eſt melius. Tertius quando patienter ſuſtinet mala pro bonis que fecit: et illud eſt optimum. Sic fecit iſte: ſecundum illud poete. Si vis vincere: diſce pati. Si inquam hoc fecit et illud [decidam] ideſt cadam. [merito] quia tale vel tale feci peccatum ſuperatus [ab inimicis meis] me perſequentibus [inanis] et vacuus factus a fructu iuſtitie et boni operis vt deuictus et imbecillis. Qui ſe vindicat occulte a diabolo ſuperatur inanis factus vana et ſuperba iactantie letitia.

Patientie gradus.

5 Perſequatur inimicus animam meã & conprehendat, & conculcet in terra uitam meã: & gloriam meam in puluerem deducat.

¶ [Perſequatur] etiam [inimic⁹] impugnãdo [animã meam] et vitam [et comprehendat] ad poſſidendum: et poſſidens [conculcet in terra vitam meam] idest me vilificet et quaſi terram pedibus conculcet [et gloriam meam in puluerem deducat] idest ad nihilum redigat. Diabolus perſequitur animam ſuggerendo. Decipiens comprehendit ad conſenſum peccati trahens. Conculcat in terra in actum peccati inducens. Gloriam in puluerem deducit in conſuetudine detinens: vel perſequitur tentando: comprehendit ſuperando: conculcat in terra: et conculcando terram facit idest celeſtia non ſapientem. et gloriam que ſolida debet eſſe in conſcientia in puluerem deducit idest vento vanitatis euaneſcere facit quando non coram deo. ſed coram hominibus gloriam quis querit Sed quia predicta non merui.

6 Exurge domine in ira tua: exultare in finibus inimicorum meorum.

¶ [Exurge domine] mihi in adiutorium opem ferendo [in ira tua] id eſt in vindicta contra inimicos per effectum iuſtitie te iratum ipſis oſtendendo [et exultare] id eſt altus et ſuperior appare vindicando ſicut victor [in finibus] id eſt in poſſeſſione [inimicorum meorum] vt deſinant poſſidere quos poſſident: et poſſeſſionem amittant: ibiq; exalteris: idest honoreris & glorificeris potius q̃ inimici ob illis qui prius erant poſſeſſio eorum. Et dicitur hic metaphorice in finibus exaltari ſicut exaltatur princeps quando fines inimicorum ſuorum voluit occupare.

7 Exurge domine de⁹ meus in precepto quod mandaſti: † & ſynagoga populorum circundabit te. †congregatio.

¶ [Exurge domine deus meus] id eſt more exurgentis auxiliare mihi et cuſtodi me qui dormire videris quando non ſuccurris [in precepto] : idest ſecundum iudicium [quod mandaſti] faciendo iuſtitiam de meis perſecutoribus: ſicut tu mandaſti iudicibus facere iuſtitiam de malis: vel ex oppoſito ſuccurre ſeruantibus preceptum [quod mandaſti] vt diligamus inuicem. et ita [ſynagoga populorum] idest congregatio de diuerſis populis [circundabit te] et adherebit tibi ad te ex omni parte tanq̃ ad certum refugium et defenſorem ſuum currendo: et de facto iuſtitie te laudando.

8 Et propter hanc in altum regredere: dominus iudicat populos.

¶ [Et propter hanc] ſcilicet con

gregationem [in altum regrede-
re] oſtendendo altitudinem tue
potentie et iniquorum punitione
et impiorum protectione: id eſt
fac eos ſcire et experiri tuam po-
tentiam mittendo eis defenſionē
contra hoſtes et ita erit. vnde et
mutans perſonam ſubiungit [do-
minus judicat populos] iudicio
diſcretionis ⁊ retributionis nūc
pios ꝓtegēs ⁊ malos ordinās: et
poſtea vnicuiqꝫ ſm opera ſua red
dēs: quia omnium eſt dominus ⁊
iudex generalis. quod iudicium
non timens ille perfectus audet
orare.

9 Iudica me domine
ſecūdùm iuſtitiā meā:
& ſecundùm innocen-
tiam meam ſuper me.

¶ [Judica me dn̄e] q2 iudex es
[ſm iuſtitiam meā] id eſt ſm me-
ritum iuſtitie mee que eſt in faciē
dis bonis [et ſm innocentiā] que
eſt in declinādo a malis: et nō ſm
deſideriū et volūtatē hoſtiū meo-
rum. Felix aīa ⁊ cōſciētia que hec
pōt dicere ꝙ iuſtitia et innocētia
ſunt [ſup me] q2 a deo ſunt et de
ſupnis habeo non a me. Ergo ꝙ
aīa iuſta eſt ⁊ innocēs non per ſe
habet ſꝫ a deo. quaſi diceret quia
iudex iuſtus es iuſte iudica meā iu
ſtam ferendo pro me ſententiam.
Sed iterum ante iudicium retri-
butionis.

Innocentia ē declinatio a malis.

10 Conſumetur nequi-
tia peccatorum, & †diri
ges iuſtum: ſcrutās cor
da: & renes deus.

†diriges.

¶ [Conſumet] i. conſumabitur ⁊
perficietur [nequitia peccatorū]
i. perueniāt ad ſummā nequitiā
vt poſſit iuſtū iā venire iudiciū: et
hoc non optat ſed predicit. Sꝫ q2
nō ſolū dictū eſt ſordib9 ſordeſcat
adhuc: ſed ⁊ iuſtus iuſtior fiat an-
nectit et dicit [et] ex hoc [diriges
iuſtum] vt patientia eius con-
ſumetur ⁊ plus juſtificetur. Quia
mali ſunt occaſio directionis bo-
norū. quod eñ lima ferro hoc eſt
mal9 bono [ſcrutans] i. videns et
ſciens [corda. i. cogitationes [⁊ re-
nes] i. delectatiōes [deus] ſcilicet
quid quiſqꝫ cogitet: et quid quēqꝫ
delectet. et ideo videns eas bōas
in iuſto dirigit eum: et nō ſolū di-
rigit ſed et adiuuat. vnde ſubdit.

Apoca. xxij. c.

Mali occaſio ſūt directionis bonorum.

11 Iuſtum †adiutorium
meum à domino: qui
ſaluos facit rectos cor-
de.

†ſanctum.

¶ [Juſtum adiutoriū meū] quo
me iuſte adjuuat cōtra malos. [a
domino] ſcꝫ eſt [qui ſaluos facit re
ctos corde] qui in operib9 ſuis re-
ctā habet intentionem. Duo enim
ſunt officia medicine. Unū qd in-
firmitatem ſanat. Alterū qd ſani
tatem cōſeruat. De primo dictum
eſt ſupra ſaluū me fac ꝓpter miſe
ricordiā tuā. De ſecundo hic dici-
tur iuſtū adiutoriū meū a domi-
no. qui ſaluos facit rectos corde.
Et illa enim ⁊ iſta ſaluos facit: ſꝫ
illa ex egritudine ad ſalutē tranſ
fert. hec in ipſa ſalute conſeruat.
Ibi itaqꝫ eſt miſericors auxilium.
quia nullum habet peccator meri
tum qui adhuc iuſtificari ꝑcatur.
hic autem iuſtum auxilium eſt: q2
iam iuſto tribuitur. Sed o iniqui
quorum iniquitas conſumatur.

Medicine officia ſunt duo ſupra ꝑ vj.

12 Deus iudex iuſt9 for
tis & †patiēs† nunquid

†lōganimis
†ſuos

Ira adducens. iraſcetur per ſingulos dies?

¶[Deus iudex iuſtus] ſingulis ſm merita reddens [fortis] cui nemo poteſt reſiſtere. Et ne ideo ſine aliqua ſpe formidetur: ſubdit [et patiens] quia modo in multa patiētia malos tolerat ꝛ ꝓpter conuerſionē diſſimulat: metu iudicij terret: ꝛ ſpem conuerſis ꝓmittit. Et vere patiens quia [nunquid iraſcetur per ſingulos dies?] id eſt nunquid ſtatim infert penā cum aliquis cõmittit offenſam? quaſi diceret. non quia q̄uis quotidie eū offendamus/ipſe tamen quotidie non iraſcitur/ſed patienter expectat ad penitentiam: que ſi non ſequatur durius damnat ꝛ augebit penam. Unde ne audita patientia ſecuri fierent pigri ſubiungit.

13 Niſi † conuerſi fueritis gladium ſuum uibrabit: arcum ſuum tetendit & parauit illum.

† Conuertimini.

¶[Niſi cõuerſi fueritis] o iniqui a via veſtra mala et penitentiam egeritis. dominus [gladium ſuum vibrabit] id eſt punitionem et vindictam manifeſtā exercet ſcilicet in futuro quando chriſtus coruſcabit ſuis lucens: impios terrens: ꝛ ne dicatis vobis non fuiſſe predictum. [arcum ſuum] id eſt ſcripturam comminantem [tetendit] minando malis ne putetur remiſſa eius patientia: [et parauit illum] per legiſlatores: per apoſtolos: per expoſitores promulgando: et intelligibilem faciendo.

14 Et in † eo parauit uaſa mortis: ſagittas ſuas ardentibus † effecit.

† ipſo † operatus eſt

¶[Et in eo] ſcilicet arcu ſcripture [parauit vaſa mortis] ſcilicet predicatores qui inobedientibus propinant de ea mortem. Unde apoſtolus. Alijs ſumus odor mortis in mortem: ſed alijs ſunt ſagitte et odor vite vnde ſequitur [ſagittas ſuas] ſcilicet eoſdem predicatores [ardentibus] deſiderio verbi et diuino amore flagrantibus [effecit] id eſt efficaces ꝛ fructuoſos fecit vt corda eorum pungendo vitam eis propinarent. Uel [ſagittas ſuas] id eſt ſcripture ſententias cito penetrantes [ardentibus] predictis [effecit] id eſt efficaces boni operis per ipſos predicatores fecit. Deinde tangit illorum malorum culpam. d.

ij. Cor. ij.

15 Ecce † parturit iniuſtitiam: concepit † dolorem, & peperit iniquitatem.

† parturiuit † labores.

¶[Ecce] autem iniquus concepit ex ſuggeſtione diaboli per conſenſum in peccato cui debetur dolor qui bene dolor dici poteſt ſcilicet malum et peccandi voluntatem in corde ponendo per deliberationem quia mala voluntas ipſa ſe torquet: ipſa ſui ſupplicium eſt [parturit] ſcilicet ipſum peccatum ad effectum produceret conando: quia parturire eſt niti parere [iniuſtitiam] a iuſtitie regula diſcordando: [et peperit iniquitatem] per operationem/ ipſius iuſtitie rectitudinem impugnando: ſcilicet peccatum extra opere perficiēdo per deliberationem. Inordinatio litere inordinationem peccati ſignat. Malus enim primo concipit voluntatem peccandi. Secūdo parturit per conatum adimplēdi: tertio parit in actu peccandi. Et ſic.

Parturire quid eſt.

Malitia concipit.

16 Lacum aperuit & ef- | †illã.
fodit † eum: & incidit
in foueam quam fecit.

¶ [Lacum] inferni [aperuit] con
cipiendo [et effodit eum] parturiẽ
do [et incidit in foueam quam fe
cit] pariẽdo. Vel [Lacum aperuit]
malum proximo machinando [et
effodit eum] huic rei ſtudiũ adhi-
bendo [et incidit] id eſt cadit [in
foueã quam fecit] alteri malũ per
petrando: quia prius in ſe ꝙ in
alium peccauit. Iniquitas enim
prius ledit cor iniuſtum vnde pro-
cedit ꝙ hominem iuſtum in quẽ
accedit. Prius fraudator leditur
damno innocentie ꝙ alius pecu-
nie. vnde ſequitur.

17 Conuertetur † dolor | †la bor.
eius in caput eius & † in | † iniqui-
uerticem ipſius iniqui- | tas ei' in ver-
tas eius deſcendet. | ticem eius.

¶ [Conuertetur dolor eius] quẽ
concepit [in caput eius] id eſt mẽ-
tem [et in verticem ipſius] id eſt
rationem [iniquitas eius] quam
peperit [deſcendet] quaſi cum im-
petu id eſt peccatum et malum
ſuum in animam eius reuertetur
& in ipſum torquebitur. Recte erit
iniquitas eius ſuperior et ipſe in-
ferior: cum ipſe iniquitati ſue ſpõ
te ſe ſubdiderit: et in illum deſcen
det: quia grauat eum et onerat: et
cor ſurſum leuare et ad requiem
ſanctorum vocare non ſinit. hoc
fit cum in homine peruerſo ſeruit
ratio et dominatur libido. Et q2
hec perfect' iſte iam euaſerat lau
dat deum et dicit.

18 Confitebor domino
ſecundũm iuſtitiã eius:
& pſallam nomini do-
mini altiſſimi.

¶ [Confitebor] ergo [domino] con
feſſione laudis. i. laudabo dominũ
[ſcḋm iuſtitiam eius] id eſt pro iu-
ſtitia vel propter iuſtitiam eius:
quia iuſtus eſt et ſic bonos prote-
git et malos iuſte punit. [et pſal-
lam] recte operando. bene viuen- | Pſalle
do ſpiritualiter gaudendo. Pſalle | re iu-
re enim iuſtorum ad gaudiũ per- | ſtorum
tinet ſicut penitentia peccatorum | ad gau
ad triſtitiam [nomini domini al- | diũ p-
tiſſimi] id eſt ad honorem nomi- | tinet.
nis dei non gloriam meam querẽ
do. Hoc etiam poſſet legi de cõfeſ
ſione peccati quaſi diceret. ſicut
deus pure eſt iuſtus et ſine omni
labe peccati et iniuſtitie: ita ego
pure confitebor peccata mea ſine
omni excuſatione & velamine. Po
teſt etiam hic pſalmus in perſona
Chriſti intelligi: ſi ea que ibi hu-
militer dicta ſunt ad noſtram in-
firmitatem quam ipſe chriſtus ge
ſtauit ſcilicet ad humanã ei' natu
ram referantur. Oratio.

Scrutator cordis deus libe
ra nos a perſequentibus
nos: et da nobis in tui ex-
pectatione iudicij firmam cuſto-
diam mentis vt non retribuam'
inimicis mala pro bonis. Per do.

Pſalmus de Chriſti
magnificentia honore
& gloria, cuius gratia
& uirtute conſtituta &
corroborata eſt uniuer
ſalis eccleſia.

Pſalmus VIII.

DOmine domi nus noſter: quàm admira bile eſt nomē tuum in uniuerſa terra.

¶ Auctor pſalmi ꝑpheta dauid. ¶ Titulus talis eſt. In finē pſalmus dauid pro torcularibus. Hoc eſt pſalmus iſte eſt dauid prophete dirigens nos in finem ſcilicet chriſtum qui eſt finis noſter. Et agens pro torcularibus id eſt eccleſijs: q꞉ hic agit de cōſtitutiōe ꝛ cauſa conſtitutionis eccleſie que hic bonos et malos ſimul continet ſicut torcularia vinum et acinum. Torcularia ſunt martyria vbi corporibus calcatis anime ad celum tranſeunt: ꝛ corpora in terra putreſcūt. Et quia hec fiunt: in eccleſijs ideo et ipſe eccleſie torcularia dicuntur. Poſſunt etiam per torcularia quiqꝫ fideles intelligi ſm hoc ꝙ tolerant aduerſa huius mundi. Quia ergo ſupra oſtendit quid bonis pro ſua iuſtitia ꝛ quid malis pro ſua iniuſtitia debeatur: conſequenter nūc agit de conſtitutiōe eccleſie in qua hic boni ꝛ mali neceſſario admiſcentur qui ſimꝉ incipiunt creſcunt et conſummantur ſed boni in bonis et mali in malo. In futuro vero ſeparabuntur: non ſolum affectu vt hic ſed ꝛ loco. vnde mouentur boni patientiam habere: et malos non ſolum patienter ſed et gaudenter tolerare. ¶ Materia: chriſti magnificentia et exaltatio. ¶ Intentio: chriſtum magnificare: et eius inimicos ſcilicet iudeos et alios confundere: omneſqꝫ ad finem chriſti inuitare. ¶ Sententia in generali propheta in iſto pſalmo in perſona eccleſie et omnium fidelium laudes domino noſtro ieſu chriſto decantat. maieſtatem atqꝫ magnificentiam nature diuine ac humiliationem et exaltationem nature humane ſuper omnes creaturas in ipſo breuiter confitendo. ¶ Sententia in ſpeciali: a laude ergo incipiens ꝑpheta ait. [Domine] omnium per potentiam et generalē gubernatiōem qui es [dn̄s noſter] ſpecialiter per cultum et venerationem [ꝙ]: id eſt ꝙtum [admirabile] id eſt valde admirabile et grande [eſt nomen tuum] id eſt gloria et fama [in vniuerſa terra] non tantum in iudea: quia A ſolis ortu vſqꝫ ad occaſum laudabile nomen domini. pſ. cxij. q̄ſi diceret. Tu domine notus eras in iudea tantum et in iſrael magnum nomen tuum apparuiſti inter nos: mortuus es inter nos. ſurrexiſti aſcendiſti in celum/miſiſti apoſtolis ſpiritum ſanctum/quibus predicantibus in omnem terram exiuit ſonus eorum. pſ. xviij. Et nomen tuum glorioſum quod erat notum in gente vna/factum eſt admirabile in vniuerſa terra. Terra eſt triplex. Eſt terra viuorum. ſ. celum terra mortuorum ſcilicet infernus. terra viuentium et morientium: ſcilicet mundus. ꝛ in his omnibus eſt nomen domini admirabile et glorioſum.

2 Quoniā eleuata eſt magnificentia tua: ſuper cælos.

¶ [Quoniam eleuata eſt] loco [magnificētia tua] id eſt dignitas tua et gloria de terrena humilitate [ſuper celos] ad literam. Vel [ſuper celos] omnes id eſt ſuper oēm eminentiam ſanctorū ꝛ ſuper oēs rōnales creaturas etiā celeſtes et angelicas q̄s excedit. q. d. A mor

tuis reſurgens in celū aſcendiſti. & q̄ humilis videbaris magnific⁹ apparuiſti.hinc eni apparet quis deſcēderis cū innotuit quo aſcēderis.Et ideo q: magnificatus in glia ſublimatus es ſuper omnes celos:et ſuper oēs etiam celeſtes ierarchias:nō eſt mirū ſi nomen tuum eſt per orbem terrarū mirifi ce ſublimatum.valde etiā es mirabilis propter opera tua mirabilia et magna.Nam

5 Ex ore infantium & lactentiū perfeciſti laudem propter inimicos tuos:ut deſtruas inimicum & †ultorem.

Mat. xxi.

†defenſorem.

¶ [Ex ore infantium & lactentiū] .i.ſugentium ſcʒ puerorum hebreorum[perfeciſti laudem] quando in templo clamabant et te laudabant confitendo tuam diuinitatem.Uel[ex ore infantium & lactētium].i.apoſtolorū[perfeciſti laudem]quia ab horum predicatione creuit eccleſia.et tam hi quam illi dicuntur infantes et lactentes: nō pro etate ſed pro ſimplicitate. quaſi diceret.non ſolum a perfectis ſʒ etiā ab incipiētib⁹ & imperfectis p̄dicaris:& laudaris qđ eſt laus perfecta.Si enim ſoli perfecti eſſent in eccleſia non ita conſuleretur humano generi.et hoc facis[propter inimicos tuos]ſcilʒ gentiles mundi ſapientes confutandos:ne videatur hec ſapientia humana ſed diuinitus data.quia ſtulta mundi eligit deus vt confunderet ſapientes.et bene dicit inimicos quia ſapientia carnis inimica eſt deo.[vt deſtruas inimicum]:id eſt errorem iudaicum chriſti et chriſtiani nominis perſecutorem[et vltorem] alia littera defenſorem.i.hereticum qui ſe dicit veritatis defenſorem/cuʒ tamen tanq̄ vltor impugnet eādem. Quos tu domine confudiſti et deſtruxiſti cum te aſpirante ad fidem tuam venerunt paruuli:& in ſuo errore remanſerūt philoſophi ac legiſperiti et heretici.vnde et ſubditur

j.Cor. j.

Roma viij.b.

4 Quoniam uidebo celos †tuos opera digitorum tuorum lunam & ſtellas †quę tu fundaſti.

† non habet tuos.

† q̄s.

¶ [Quoniam videbo] .i.iam per ſpiritum ſanctum p̄uidebo[celos tuos].i.apoſtolos.De quibus alibi dicitur.Celi enarrant gloriam dei.qui ſunt[opera digitorum tuorū]quia operatione ſpiritus ſancti qui digitus dei dicitur inſtructi ſunt et perfecti.Dicitur autem hic pluraliter digitorū p̄pter plura eius dona cum ſit vnus ſicut plures digiti ſunt in vna manu. video etiam [lunam].i.eccleſiam vniuerſalem & ſtellas].i.eccleſias ſingulares per diuerſa loca diuiſas.vel doctores alios qui vel q̄s ſcʒ lunam vl' ſtellas [tu fundaſti] in fide et ſolidaſti:nō illi quia apoſtoli miniſtri ſunt edificationis/ tu vero auctor et fundator:a quo ſicut a ſole iuſtitie eccleſia accipit lumen ſuum.Unde Gregorius dicendo lunam et ſtellas et tacendo ſolem indicauit:quia illi ſoli locutus eſt qui non ſolum ſolem et lunam et ſtellas corporaliter/ſed et lunam eccleſiam atq; ſtellas omnes ſanctos ſpecialiter fecit.per hos ergo deſtruitur inimicus et vltor acerrimus. Deinde eſt vox prophete ad patrem de chriſto.

ps.xviij.

Grego.

5 Quid eſt homo †quòd memor es eius:aut fi-

†quia.

lius hominis quoniam uiſitas eum?

℄ [Quid eſt homo] qui licet vilis et miſer et quale meritum eius [q memor es eius] in bonum et ad cõſolationem ſcilicet miſerendo/ et a peccato et morte liberando. quaſi diceret. nullum eſt hominis meritum dei beneficio dignũ [aut quid eſt filius hominis] ſcilicet virginis: id eſt homo chriſtus ſcilicet comparatione tui. [quoniam viſitas eum] in vnitate diuini ſuppoſiti aſſumendo: ac in tanta dignitate et magnificentia conſtituendo: Hoc dicit quaſi in admiratiõe terreni hominis et celeſtis quos omnipotens pater viſitat: vnum per miſericordiã mirabiliter reuelans: alterum per diuinitatis gloriam ineffabiliter exaltans.

Heb. ij. 6 Minuiſti eum paulo minus ab angelis, gloria & honore coronaſti eum: & cõſtituiſti eum ſuper opera manuum tuarum.

℄ [Minuiſti eum paulominus] id eſt parum minus [ab angelis] id eſt minorem feciſti eum quam angelos quo ad paſſibilitatem et mortalitatem: ſed maior eſt eis in omnibus alijs: ideo poſtea [gloria] id eſt incorruptibili claritate corporis [et honore] vt omnibus ſit venerabilis. Gloria enim eſt in ſe ad alios. Honor i ſe ab alijs [coronaſti eum] quia circulus mundi ad fidem eius venit. Vel feciſti eum caput eccleſie que eſt per te coronata in operibus bonis [et conſtituiſti] id eſt firmiter ſtabiliſti [eũ ſuper opera manuum tuarum] dãdo ei poteſtatẽ ſuper ea vt omnia ſint ei ſubiecta. et ergo etiã ſuper angelos a quibus eum minuiſti. vnde alibi ipſe dicit. Data ẽ mihi omnis poteſtas in celo et in terra. Matt. xviij.
Ideo ſequitur

7 Omnia ſubieciſti ſub pedibus eius: oues & boues uniuerſas: inſuper & pecora campi. I. Cori. xv.

℄ [Omnia] ſcilicet ſuperiora et inferiora et media [ſubieciſti ſub pedibus eius]: id eſt ſub dominio et poteſtate eius ſubiectione occulta vel manifeſta volũtaria. vel neceſſaria vt ei flectatur omne genu celeſtiũ/ terreſtrium/ et infernorũ. Deinde magis in ſpeciali hoc exprimit dicens. [oues et boues vniuerſas] Per oues innocentes et ſimplices in eccleſia intelliguntur qui ſub regimine paſtorum humiliter viuunt. Per boues ipſi rectores deſignantur qui operando terrenos fructificare faciunt: et hec duo de angelis et hominibus dicuntur: et quia non tantum bonos ſed et malos ei ſubiecit recte quaſi diſtinguẽdo a predictis ſanctis ſubiungit [inſuper et pecora campi] id eſt carnales more pecorum in amplitudine campi voluptatum et in latitudine vie que ducit ad mortem vagantes: non in montibus virtutum habitantes: et nihil arduum nihil laborioſum aſcẽdentes.

Rectores per boues deſignantur.

Carnales qui dicuntur

8 Volucres celi, & piſces maris: qui perambulant ſemitas maris.

℄ [Volucres celi]: id eſt ſuperbos i celum os ſuum ponẽtes qui cogitatione et locutione tumidi et elati dum ceteros ſe inferiores penſant mente quaſi in altum vo-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

lant.[et piſces maris]:id eſt curioſos[qui perambulāt ſemitas maris]qui ſequuntur preterfluentia huius ſeculi et hec temporalia que tanquam ſemite in mari cito euaneſcūt/in profundo huius ſeculi pertinaci ſtudio inquirunt. In his autem tribus ſcilicet voluptate/ curioſitate et ſuperbia/ concluduntur omnia vitia ſcilicet concupiſcentia carnis/ concupiſcentia oculorum/et ſuperbia vite/de his fuit primus homo ſuperatus ⁊ chriſtus tentatꝰ.Et quia tam mirabilis et tantus eſt chriſtus:ipſum qui eſt principium et finis laudemꝰ ī pncipio ⁊ ī fine:⁊ nūꝗ̄ a laude eiꝰ ceſſemꝰ dicētes ḡ.o

Voluptate: curioſitate ⁊ ſuperbia ꝯcludūtur omnia vitia.

9 Domine dominus noſter: quā admirabile eſt nomen tuum in uniuerſa terra

¶[Domine dominus noſter]et omnium[quam]ineffabiliter[admirabile]et magnum[eſt nomen tuum]:id eſt honor tuus et fama[in vniuerſa terra]et vbiqꝫ per omnia.Ecce concluſio quo totum tendit.Decenter autem principiū repetit:et ad caput redit oſtendens initium et finem boni ad deum referendum.Notatur ⁊ per hoc ꝙ cum a deo originem traxerimus:quamuis ab eo per peccatum deuiemus ad ipſum tamen in fine reuerti debemus.⁊ in ipſo vitam noſtram et opera concludere:et tūc experta miſericordia merito dicere poterimus hoc verbuꝫ Domine dominus noſter: quam admirabile eſt nomen tuū.Orō.

Admirabile nomen tuum omnipotens deus ſupplices exoramus:vt ꝗ omnē creaturam ad vſus hominis ſubiecisti:nos ad tue ſeruitutis officiū dignos efficere digneris.Per dn̄.

Exhibitio laudis diuinę propter duplex iuſtum iudicium chriſti in aduentu eius duplici, & propter deiectionē antichriſti. Pſal.IX.

1 Confitebor tibi domine in toto corde meo:narrabo omnia mirabilia tua.

¶Auctor pſalmi propheta Dauid.¶Titulus hic eſt.In finem pro occultis filij pſalmus dauid id eſt pſalmus ille Dauid prophete qui hic loquitur in perſona eccleſie:dirigens nos in finem/id eſt in chriſtum qui eſt finis omni credēti:eſt pro occultis id eſt agit de occultis filij ſcilicet dei:id eſt de humili aduentu chriſti:occulto iudeis ſed vtili gentibus:et de iudicio preſenti id eſt pena qua nūc quiſqꝫ vel exercetur ad purgationem vel admonetur ad conuerſionem:vel ſi contēnit excecatur ad damnationem. Alia autem eius ſcilicet aduentus ſecundus et iudicium vltimum erunt manifeſta omnibus.Poſtquam ergo egit de conſtitutione eccleſie in qua boni et mali admixti nunc ſperantur animo ſed poſtea etiam loco nūc agit de vtroqꝫ iudicio ſcilicet preſenti quo prima et futuro quo ſecunda fit ſeparatio.¶Materia duplex chriſti iudicium preſens ⁊ occultum ſcilicet diſcretionis:futurum et manifeſtum ſcilicet diſcuſſionis.¶Intētio.vt homines ad hoc credendum et deum ſuper

hoc laudandum inducat.¶ Sen-
tentia in generali. Propheta in
iſto pſalmo in perſona eccleſie di-
cit ſe letum domino ieſu chriſto to
to corde pſalliturum. quia tempo-
re iudicij diſcretionis iuſto iudi-
cio ſibi tradito reprimit diabolus
iniquum humani generis inimi-
cum gentiles ad fidem conuerten
do ac obſtinatos laqueis mortis
inuoluendo et interficiendo: popu
lumqꝫ catholicum afflictum et ab
iectum liberando. et tempore iu-
dicij diſcuſſionis ipſum antichri-
ſtum quo ſe contra deum eleuans
populum chriſtianum et fidelem
duriſſime perſequetur deijciendo:
et ipſum populum chriſtianum
quaſi orphanum et pupillum de-
relictum eripiēdo. Occultum etiā
iudicium eſt pena qua quis vel
exercetur ad purgationem: vl' ad-
monetur ad conuerſionem: vel ſi
cōtēpſerit excecat̄ ſeu exercet̄ ad dā
nationem Qui non corrigitur i ᷑o
occulto iudicio digne punietur il-
lo futuro manifeſto.¶ Sententia
in ſpeciali. propheta ergo letus
pſallit pro iuſto chriſti iudicio in
vtroqꝫ aduentu ſuo dicens [Con-
fitebor tibi domine] confeſſione
laudis et gratiarum actionis [in
toto corde] et affectu [meo] non di
uiſo et non in parte ſicut qui que-
dam opera dei approbant quedaꝫ
blaſphemant: ſed ego in nullo
de prouidentia dei dubito ſed o-
mnia recte agi ſentio: et etiaꝫ [nar
rabo] alijs [omnia mirabilia tua]
que me ad narrandum docuiſti. vl'
omnia comprehendit non ſingula
generum ſed genera ſingulorum
ſcilicet tam viſibilia quam inuiſi-
bilia: tam ſpiritualia quam cor-
poralia. Ille etiam in toto corde
deum laudat qui nullum angulꝫ
cordis in quo terrenum aliquid
lateat ſibi reſeruat ſed totum in

Lau-
dat qs
deum.

laude dei expēdit. Nec ſolum nar-
rabo alijs: ſed etiam apud me.

2 Lætabor & exultabo
in te: pſallam nomini
tuo altiſſime.

¶ [Letabor] interius mente [et
exultabo] exterius corpore. inten-
ſam letitiam exterioribus ſignis
et geſtibus oſtendendo [in te] et
in mirabilibus tuis qui es veri-
tas non in ſeculo et eius concu-
piſcentijs quod eſt vanitas. quia
non niſi in deo eſt vera letitia.
[pſallam] idē laudabo opere bo
no [nomini tuo] id eſt ad hono-
rem nominis tui omnia tibi tri-
buens vt modo exemplo pſallant
et alij tibi o [altiſſime] qui ſecun-
dum ſubſtantiam hic non plene
cognoſceris. Sit ergo letitia ſpiri
talis in mente ſit ſancta hilaritas
in corpore: concordet diuina laus
cum recta operatione. Cauſam au
tem laudandi ſupponit: quia

3 In conuertendo ini-
micum meū retrorſum,
infirmabuntur & per
ibūt à facie tua.

¶ [In conuertendo] i. dū ꝯuerte
res [inimicū meū] ſ. diabolū [re
trorſuꝫ] i. qꝛ ex eo ꝙ diabolū q̄ añ
aduētū tuū vt dux mortis ꝑcede-
bat quē peccatores ſequebant̄ cō
uertiſti retro amiſſo iure vt nūc ſe
quat̄. fugiētes em̄ iuſtos pſequit̄
ſꝫ inaniter: qꝛ habēt mō te deū du
cē ⁊ refugiū [infirmabunt̄] ſcꝫ ipſe
diabolꝰ ⁊ miniſtri ac mēbra eiꝰ ne
nocere poſſint nūc bōis [⁊ pibūt]
in die iudicij [a facie tua] ſcꝫ ſpu-
gnatiōis ⁊ vidicte / vl' gr̄e et gl'ie
qñ tollet̄ ne videāt gliā dei / ⁊ mit
tēt̄ i ignē eternū. Inde ēt letabor

4 Quoniam feciſti iudi-

eiũ meum & cauſam me am ſediſti ſuper thronũ qui iudicas † iuſtitiam.

¶ [Qm̄ feciſti iudiciũ meũ ꝛ cām meā] iuſto iudicio: lꝫ nobis occulto ſepaſti: et diſtīxiſti me ꝛ fideles credentes ab infidelibus obſtinatis et bene dicit meũ et meā: quia ꝑ me et ad vtilitatē meā fuerunt [ſediſti ſuper thronum] iudicate ptātis tāq̄ rex ꝛ iudex potentiſſimus ꝛ iuſtiſſimus faciēdo iuſtitiam p̄dicte diſcretiōis [q iudicas iuſtitiā] .i. iuſte ad differētiā eoꝝ q̄ iudicāt iniq̄tatē. q.d. in h̄ facto oſtēdiſti te ſedere ſup ſoliũ iuſtitie .i. habere ptātem iudicandi ſicut iuſtꝰ iudex. vel [Quoniam feciſti iudiciũ] quo iudicatus es [meũ] .i. me inſeruire vtilitati et ad meā valere liberationē [et cām] qua pulſatus es et dānatus feciſti [meā] .i. mihi vtilē [ſediſti] poſt reſurrectionem [ſuper thronum] ad dexteraꝫ patris [qui iudicas iuſtitiam] et iuſte nūc in iudicio diſcretionis ꝛ in fine iuſte iudicabis in iudicio diſcuſſionis.

5 Increpaſti gētes & periJt impius: nomē eorũ deleſti in † æternum & in ſeculum ſeculi.

¶ [Increpaſti] et terruiſti ꝑ apoſtolos et predicatores [gētes] .i. gētiles de pctis et īfidelitate tua [ꝛ periJt ipſius] quia iuſtificatus factus eſt pius hinc ſcriptũ eſt. Uerte impios ꝛ non erũt ꝛ etiam [periJt impius] diabolus amiſſa poteſtate [nomen eorum deleſti] deleuit dn̄s noīa impioꝝ q̄ eum prius idolatre ꝛ filiJ diaboli dicebant cōuerſi nunc iuſti ꝛ filiJ dei vocāt ꝛ etiā noīa deoꝝ perierũt de terra fidelium [in eternũ] .i. omnino [ꝛ in ſeculum ſeculi] ſeculum eſt hoc pn̄s tp̄s ſeculũ ſeculi eſt eternũ qđ incommutabiliter conſiſtit cuius hoc ſeculum imago eſt et vmbra.

6 Inimici defecerunt frameæ in finem: & ciuitates deſtruxiſti.

¶ [Inimici] ſcꝫ ipſius diaboli [defecerunt] per tuos p̄dicatores [frameę] .i. ſ. rebelliones et diuerſi errores q̄bus tāq̄ gladiJs animas occidit [in finem] .i. per chriſtũ quia poteſtas ꝛ virtus eius eſt valde diminuta ꝛ ex parte defecit ꝑ xp̄ꝫ in aduētu primo ſed totaliter et plenarie deficiet in ſecundo [ꝛ ciuitates] id eſt munitiones ſcꝫ malos hoīes et eorum cōſpirationes in quibus diabolus regnabat [deſtruxiſti] excluſo inde diabolo principe vt ſeruiant iuſtitie: ꝛ nō regnet peccatum in noſtro mortali corpore. Et ideo

7 PeriJt memoria eorũ cum † ſonitu: & dominus in æternum permanet.

¶ [PeriJt memoria eorum] .ſ. impioꝝ apud deum ne puniat ꝛ tñ [cũ ſonitu] .i. cũ multo ſtrepitu ꝛ repugnantia nā cũ impietas euertit̄ ſtrepitꝰ fit: qꝛ nō venit ad ſummā pacē niſi qui magno ſtrepitu et tumultu cũ vitiJs pugnauerit: ꝛ ideo validus et fortis congreſſus cum vitiJs eſt habendus [periJt] etiam [memoria] et ritus idoloꝝ apud ꝯuerſos ad fidem [cum ſonitu] p̄dicatiōis ſctōꝝ ꝛ [dn̄s in eternum pmanet] in cōuerſis vbi expulſo diabolo iam impietas locum non inuenerit. vel [in eternũ]

Margin notes: † equi tateꝫ. † ſecu lum: Puerb. xiJ.a. Secu lũ ſecu li eter num ſi gnat tp̄s. † ſtrepi tu. pſe iJ. Impie tas cũ euertit̄ ſtrepi tꝰ fit.

permanet] quia regnum chriſti ſtabile eſt ineternum: ergo impij fruſtra niſi ſunt contra eum.

8 Parauit in iudicio† thronũ ſuũ & ipſe iudicabit orbem† terræ in æquitate iudicabit populos† in iuſtitia.

† ſedes ſuam. † terrarum † cum.

¶ [Parauit in iudicio] iuſto ſed nobis occulto [thronũ ſuũ] .i. iudiciariam ptãtẽ quo ad iudicium diſcretio.i. e. fideliũ ab infidelib⁹. vel [parauit in iudicio] .i. cũ iudicatus eſt [thronũ ſuũ] .i. ſedẽ iudiciariã qꝫ ꝑ patiẽtiam acquiſiuit iudicij ptãtem [& ipſe] q iudicauit in occulto etiã iudicatus eſt in humilitate: tandẽ [iudicabit] in apto & in maieſtate [orbẽ terre] .i. oẽs hoĩes orbẽ inhabitantes [in equitate] nemini parcẽs omnib⁹ equa retribuens & meritis digna reddens. [iudicabit pplos in iuſtitia] teſtimoniũ phibentis illis cõſcientia et cogitationibus accuſantib⁹ ſeu defendentibus

9 Et factus eſt dominus refugium pauperi: adiutor in opportunitatibus in tribulatione.

¶ [Et] interim ne inimicus retro conuerſus noceat [factus eſt dominus] qui iudex eſt [refugium] in malis vitandis [paupi] ſpũ.ſ. populo catholico non permittens eum tentari ſupra id quod poteſt et etiam [adiutor] in bonis agendis [in opportunitatib⁹] .i. in his in quib⁹ opus eſt vel in tempore opportuno ſcꝫ [in tribulatione] Dulce eſt auxilium qd in neceſſitate datur. Tribulationes bene dicit opportunitateſqꝫ nõ cõuertit aĩa

Auxiliũ eſt dulce qd̃ i neceſſitate datur.

ad deũ niſi cũ ab hoc ſeculo auertitur: nec opportuni⁹ a ſeculo auertitur niſi cum voluptatibus eius labores & dolores miſcentur.

10 Et ſperent in te† qui nouerunt nomen tuum: quoniam non dereliquiſti quærẽtes te dñe.

† ocs † cognoſcunt.

¶ [Et] uõ o domine [ſperent] per ſpem [in te] non in ſe non in ſeculo [q nouerunt nomẽ tuũ] per veram fidem. Nomẽ dei dñs eſt qd nomen bene nouit q libenter ei vt dño ſuit: et contempto amore terrenoꝝ ſe dño eius ſupponit: vel nomẽ dei eſt qui eſt qd bñ nouit: qui ſpẽ nõ ponit in trãſitorijs ſed in illo qui habet verũ eſſe. [q nõ dereliquiſti] ſubtrahẽdo grãm et ſi ad tpꝰ videris derelinquere exponẽdo preſſuris ad ꝓbationẽ vel ad coronã vel ob aliam cãm bonã [querentes] ꝑ charitatem [te] non aliud o [domine] cũ quo nemo põt querere trãſitoria. Et vt ſpes veſtra non ſit caſſa,

Dei nomen dñs &c.

11 Pſallite domino qui habitat in ſyon: annunciate inter gentes† ſtudia eius.

† mirabilia.

¶ [Pſallite dño] .i. mandata eius ſeruate: & qd predicatis implete grãs agẽdo voce laudis & ꝯſonantia opis ſicut in pſ. ſit ꝯſonantia vocis cũ organo [q habitat in ſyon] qd eſt ſpeculatio .i. in ſpeculatorib⁹ veri boni vel ĩ eccl'ia q nũc ꝯtẽplaẽ deũ ꝑ ſpeculũ: qlibet eñ ſpeculatio errat niſi ĩ ea dñs habitet: & ita [annũciate inter gentes] .i. pdicate alijs [ſtudia eius] pia q hꝫ erga ſuos .i. diligentiam magnam quã habuit et habet erga uo

ſtrã ſalutẽ ⁊ vtilitatẽ vel[ſtudia ſunt eius mandata in quibus ſtudendum eſt.Conſtanter autem ꝑdicate et non timeatis mortem.

12 Quoniam requirẽs ſanguinem eorũ †recordatus eſt: non eſt oblitus clamorem pauperũ.

†memoratus.

℄ [Quoniam nõ eſt oblit⁹]ineternũ [clamorẽ pauperũ]ſpũ.i.humilũ ſcʒ martyrum ⁊ iniuſte oppreſſorũ clamãtiũ ad deũ loquit̃ ſm affectũ infirmoꝝ ꝗ oblitum putant deũquia non cito facit qḋ volunt: ſʒ[reqrẽs]vitione [ſanguinẽ coꝝ de hoſtib⁹ ⁊ inultũ nõ relinquẽs [recordatus]et miſertus [eſt]clamoris eorumconſolando eos glorificando recordatus eſt ꝗdem non poſt obliuionẽ ſm poſt dilationẽ. Nunc aũt ſanguinem requirit de manu tyrannoꝝ aliqñ per penam tpalẽ:aliqñ per eternã:aliqñ vtroq̃ modo.Et ſubdit qs ſit clamor iſte dicens in perſona pauperis cuiuſlibet et eccleſie.

13 Miſerere mei domine:uide humilitatem meam †de inimicis meis.

†ab

℄ [Miſerere mei domine]mihi cõpatiendo q: in miſeria ſum.vide intuitu miſericordie.i.attẽde ⁊ ad iuua .Aſpectus enim dei auxiliũ eſt[humilitatẽ meã].i.afflictionẽ ⁊ doloreʒ de inimicis meis].i.a tyrannis mihi illatã vel quãtũ ſit humilitas et afflictio mea ꝓcẽdẽ de inimicis meis de ſuperbia enim inimicis eſtimatur humilitas patiẽtis:q: tãtum humiliatur quantum ille extollitur:Tu dico vide.

Dei aſpect⁹ auxiliũ eſt.

16 Qui exaltas me de portis mortis:vt annũciem †omnes laudationes tuas in portis filiæ ſyon.

†vniuerſas laudes

℄ [Qui exaltas]id eſt,elongas ⁊ liberas me[de portis mortis]id eſt de prauis concupiſcentijs et actionib⁹ ꝗ ſunt introitus quib⁹ itur ad mortẽ anime[vt annũciẽ oẽs laudationes tuas].i.oĩa laudabilia ꝓcepta tua et ꝑdicatiõis vnde lauderis exiſtens[in portis filie ſyon].i.i bonis ſtudijs ⁊ actionib⁹ ꝗbus in eccleſia itur ad celeſtẽ hieruſaleʒ ibi enim bñ annũciant̃ laudes et iuſtitie dei nõ i portis mortis et pcti.Filia ſyon ẽ eccleſia:ſyon eni oẽs eccleſias mũdi generauit q: ibi natũ eſt vñ fides ſcapit vel exiſtẽtib⁹[i portis filie ſyon].i.in ſacramẽtis et ritijs fidei et in doctrina aplõꝝ et prophetarum.Et ideo.

Eccleſia ẽ filia ſyon.

15 Exultabo †in ſalutari tuo:infixe ſunt gentes in †interitu quem fecerunt.

†ſuper ſalutare tuum.

†corruptione quam.

℄ [Exultabo]et gaudebo.ſ.q: me exaltas[i ſalutari tuo].i.in ſalute qua ſic me ſaluas non in merito meo:per te eñi ſaluamur ꝗ corda nr̃a de vana letitia huius ſeculi trãſfers vt in te veraciter gaudeam⁹ ego ꝗdẽ exultabo ſʒ gentes nõ [quia infixe].i.intus fixe ſunt clauis peccatorũ gentes qui volunt occidere ſctõs in interitu quẽ fecerunt ſctis:occidendo enim corpora iuſtoꝝ interfecerũt aĩas ſuas.Iniquitas enim ſua eſt cuiq̃ malo homini pena .i.cauſa pene: vnde ſubdit.

16 An laqueo iſto quẽ abſconderunt compre

henſus eſt pes eorum.

† in muſci-pula iſta quā oc-cultaue-rūt.

℄ [In laq̄o iſto quē abſcōderūt] i. in fraude quā ad fallēdū tegunt [cōprehēſus ē pes eoꝝ] i. alligat⁹ eſt eoꝝ affect⁹: q̄r laqueis inextri cabilibus inuoluunt: nūc reat⁹ culpe et in futuro dānationis et pene vnuſquiſq; eīn ꝑus cadit in laqueū quē alteri parat ad caden dum: ⁊ prius in ſe peccat ꝙ in al-terū nā q̄ aliū pſequit̄ eo interitu morit̄ q̄ ſe aliū occidere arbitrat̄. vn̄ cōiter dicit̄. Sepe ſagittātem didicit referire ſagitta. recte ergo ſubiunctum eſt. Tandem

Verſ⁹

17 Cognoſcetur domi nus iudicia faciens: in operibus manuum ſua rum comprehenſus eſt peccator.

℄ [Cognoſcet̄ dn̄s] in futuro iudi cio ab oībus [iudicia faciēs] mani feſta q̄ nunc facit occulta. tūc enim ſecernet nō ſolū merito ſ; ēt loco malos a bonis. q. d. pctōres in iu-dicio p effectū iuſtitie cognoſcent dn̄z lʒ mō nō velint cognoſcere eū. q̄r [i opib⁹ manuū ſuaꝝ] ⁊ merito opeꝝ ſuoꝝ [cōphēſus eſt peccator] ⁊ cſtrīget̄ i eis. ipa eni ſua opa pra ua ⁊ pctā q̄ ſecū portat accuſant: iudicāt: cōuincūt: puniūt pctōres. nō eni querit de⁹ alios teſtes niſi vitam et conſcientiam.

18 Conuertantur pecca tores in infernū: omnes

Ro .ſ.

gentes que obliuiſcun tur deum.

℄ [Conuertantur] .i. conuerte tur quia predicatio eſt nō optati⁹ [peccatores in infernum] in locu penalem ne voluptatibus vltra gaudeant. q. d. poſtq; nolunt con-uerti ad dominum: neceſſe eſt vt conuertantur ad infernum. ne ali bi mittendos ſe putent: ⁊ quos di xit peccatores exprimit ſcʒ [omnes gentes q̄ obliuiſcuntur deum] nō credentes in eum vel in fine vite moriētes ſine remedio penitētie. Boni vero econtra premi abūtur: nā vere (vt dictū eſt) nō eſt oblit⁹ clamorem pauperum vnde et ſub ditur.

19 †Quoniam non in fi nem obliuio erit paupe ris patientia pauperum non †peribit in finem.

† quia peri et in eternū.

℄ [Qm̄ nō in finē] ⁊ finaliter [ob liuio erit paupis] apō deū: ⁊ ſi hic videtur cū mali florēt ⁊ ipſe affli git̄. Modo em̄ quaſi obliuio pau perū ſit: ꝙ diu eos a tribulatione deus nō defendit ſed tūc eorū glo ria papit̄ cū ſimul oīa laborioſa terminātur. [patiētia pauperū] q̄ modo malos portāt ⁊ iuſtitiā dei patienter expectant [non peribit in finem] et in perpetuum. i. non erit irremunerata ſed aſſequetur retributionem iuſtam quia pro pa tientia ibunt in vitam eternam. vt autem patientia pauperum nō pereat ex perſecutione antixpi.

20 Exurge domine nō †confortetur homo: iu dicentur gentes in con ſpectu tuo.

† pre-ualeat.

℄ [Exurge domine] in auxilium pauperum ⁊ ad iudicandum [non cōfortet̄] ⁊ preualeat homo pur⁹. ſ. antichriſtus qui intantum confor tabit̄ ꝙ ſe deū finget: ⁊ multos ad ſe cōuerti faciet. q. d. deſtrue illum ſʒ ꝑus [iudicēt̄ gētes] .i. pbēt̄ pcā. ⁊ hō [i cōſpectu tuo] .i. i occulto qd̄ pauci itelligūt. vl̄ [iudicēt̄] ⁊ cōdēnē-

tur[gētes]crediture in eū[in cōſpectu]et iudicio[tuo]quia ptās iudiciaria data ē ipi xpo. Qr aūt te et tuā legē bonam noluerunt.

21 Conſtitue domine legislatorē ſuper eos, ſciant gentes quoniam homines ſunt.

¶[Cōſtitue]o[dn̄e legis]praue et male doctrine[latorē]ſcʒ antichriſtū pro xpo quem contempſerunt [ſup eos].i.in ruinā eorum. Et ſic tādē[ſciāt].i.expiant cū ad iudiciū venerint et condēnati fuerint [gentes].i.gentiliter viuentes: ſcʒ hi q i eum crediderunt[qm̄ hoies ſunt]terrena tm̄ ſapiētes.i.ꝙ ſtulti fuerunt: qr ſpē in hoiem et non in deū q ſaluare pōt poſuerunt: hoiemqꝫ et nō deū q adorauerūt vl' [ſciāt]ſe hoies eſſe et nō poſſe deo reſiſtere. Deinde ſubijcit vocē gementium dicens.

†diſceſſiſti †tribulatiōibus.

22 Vt quid domine †receſſiſti longè: deſpicis in opportunitatibus i† tribulatione.

¶[Ut q̄d domie receſſiſti]a' tuis tēpore antixpi[longe]ſcʒ in tanta tribulatiōe auxiliū differendo .i. cur differs iudicium: et quare tantū ſeruire pmittis antichriſtum. Longe em̄ videt recedere cū tardat ſubuenire. Deinde que ſic que ſiuit tanꝙ repēte intellexerit ſoluēdo ſubiecit.d.[deſpicis i oppoſrtunitatib' i tribulatiōe].i. oportune et vtiliter deſpicere videris et ſinis tribulari tuos: qr ad vtilitatē eorū ſcʒ ad aios purgandos et deſiderio tui aduentus inflammandos: quia.

23 Dū ſuperbit impius †incenditur pauper cō prehēduntur in † conſilijs quibus cogitant.

†accēditur. †cogitatiōibus.

¶[Dū ſupbit impi']ſcʒ antichriſtus[incēdit]ad ꝯtēptū terrenoꝝ et amorē eternorum[pauper]ſpū ſcʒ ppl's xpianus ſibi inobediens. vel[incenditur].i.purificat tribulatione ſicut aurū in igne. et ſic mira ꝓuidentia dei operat de malis vt eoꝝ exercitatiōe ꝑficiāt boni: ſʒ[ꝯphendunt]capient ad penas ipſi ipij ſcʒ antichriſtus et ſatellites eius[in cōſilijs qb' cogitant]ſcʒ cōprehēdere et irretire ſctōs. cogitabunt em̄ cruciare xpianos: et ipſi a deo cruciabūtur. Ideo autē ſuperbit impius vel comprehendetur.

24 Quoniam laudatur peccator in deſiderijs animæ ſuæ: & †iniquus benedicitur.

†q iniq gerit.

¶[Qm̄ laudat peccator]qd eſt in ſe ſcʒ ātichriſtus a ſuis ſibi blādientib' et non corrigitur[in deſiderijs anime ſue].i.in impletione deſideriorum ſenſualitatis ſue. [et iniquus]ꝙ eſt nocendo alijs[benedicit]i. exultat qſi de' et ſibi adulantib', hoc eſt magna ira dei vt deſit correctio et aſſit adulatio adulātiū lingue alligāt aias in peccatis. delectāt em̄ ea facere in quib' nō ſolū nō metuūt repħēſor ſed ēt laudat et benedicit opator. Ecce quātū eſt malū adulationis quod parit occaſionē peccatis hominus dū vitia palpātur eorum. Et ideo,

25 Exacerbauit dominū peccator: ſecundùm multitudinē iræ ſuæ nō quæret

†irritauit. †exquiret.

†exqui-ret. †queret.

¶[Exacerbauit].i.irritauit:ad irã prouocauit[dominum]uerũ[peccator]antichriſtus vt ab eo puniatur.vel vt flagella correctionis ab eo ſuſpendantur ꝛ nõ inferantur.[ſm multitudinem ire ſue].i.ſm ꝙ multum eſt iratus deus ꝗ ſolet alios querere ꝛ reuocare.[nõ queret]eum ſcʒ antichriſtum vt vlciſcatur pctã eius hic ſed in futuro. Magna enĩ eſt ira dei qñ peccãtẽ nõ corripit::ſed vagã licentiam in peccatũ ruẽdi ꝑmittit.Unde Auguſt.Intelligite fratres miſericordiã dei qñ caſtigat mũdũ:ſed multũ tũc iraſcitur qñ nõ caſtigat.Si ergo ſeuit parcẽdo:bonũ eſt nobis vt ſubueniat caſtigando. Tanta eſt autem ira dei vel nequitia antichriſti:quia.

Augu.

26 Nõ eſt deus in conſpectu eius †inquinate ſunt uie†illius in omni tempore.

†conta-minãt. †eius.

¶[Nõ eſt de⁹ in ꝯſpectu ei⁹].i. in eorũ cõſideratione.nec hʒ deuʒ vel timorẽ ei⁹ pre oculis qꝛ deſeritur luce veritatis.ꝛ ideo[inquinate]ꝛ i peccatoꝝ pollutiõe[ſunt vie illius]id eſt cogitationes:locutiones.ꝛ opa.[in oĩ tẽpore]vite ſue ꝛ ſine intermiſſione:vel in comparatione oĩm qui fuerunt in aliquo tpe.Ex hoc habetur ꝙ qui nõ plene de peccatis penitet ſemper peccata peccatis cõtinuat.Neqtie ergo ſue cauſa eſt qꝛ nõ habet deuʒ pre oculis.Et hoc ideo:quia o de⁹.

27 Auferuntur iudicia tua à facie eius:†omniũ inimicorum ſuorũ dominabitur.

¶[Auferuntur iudicia tua] quibus retribuis vniuicuiqʒ ſm merita ſua[a facie eius]id eſt mente ꝛ conſpectu eius quia non conſiderat iudicia dei:et in nullo timebit diuina iudicia ſuper ſe ventura.qꝛ enim differtur iudiciuʒ non putat ſe puniendum vel deum iudicaturum[oĩm inimicoꝝ ſuorũ]ſcilicet chriſtianorũ [dñabit̃] dñabitur quidẽ corporũ electorum qui eum ſequi contẽnunt alios vero potentia vel ſeductione ſibi ſubijciet.Dicitur enĩ.oẽs reges ſupatur⁹ vt ſolus regnet:et ad illud culmen per malas artes veniet.

28 Dixit enim in corde ſuo: non mouebor à generatione in generationem ſine malo.

¶[Dixit enĩ ĩ corde ſuo]apud ſe cogitando[nõ mouebor].i.nõ inquietabor.ſ.per expulſionem de regno[a generatiõe ĩ generationẽ] qꝛ ex nimia elatiõe reputabit ſuũ dñium ſtabile ſecꝫ nunꝗ moueri poſſe.[ſine malo].i.ſine inquietatione et moleſtia ſcʒ ſemp ero.i.durabo et ꝑmanebo abſqꝫ eo ꝙ infeſter ꝛ expugner bello:qꝛ ex ꝓſumpta ſecuritate putabit ſe in eternum regnaturũ ſine vlla aduerſitate et inquietatione ac malo cuiuſcũqꝫ pene hec in corde:ſed quid in ore?

29 Cuius maledictione os plenum eſt, & amaritudine, & dolo:ſub lingua eius labor & dolor.

¶[Cui⁹ maledictione os plenũ eſt]ideſt blaſphemijs et contumelijs chriſtum blaſphemando]et amaritudine].i.amaris verbis et

minis grauiter.ſanctis cōminan-
do[ɀ dolo].i.blādis verbis ɀ inſi-
dijs alios decipiendo[ſub lingua
ei⁹ labor ɀ dolor]q: non loquitur
niſi de procurando labore et dolo-
re ſanctorum que precipiet eis in-
ferri.Uel[ſub lingua eius]non in
lingua eſſe dicunt q: iſta nō in lin
gua exerit ſed ſub lingua pmit et
tacite ea cogitaturus eſt homini-
bus autē alia locutur⁹ vt bonus ɀ
iuſtus ac dei filius videatur.

30 Sedet in inſidijs
cum diuitibus in occul-
tis: ut interficiat inno-
centem.

¶[Sedet]cū morali inſidijs]me
ditādo imponere inſidias ſanctis.
[cū diuitib⁹]ɀ elatis huius ſeculi
quos munerib⁹ cumulabit:ɀ eorū
falſam felicitatē ad decipiendum
alios oſtēdabit:q dū tales eſſe cu-
piūt ɀ bona eterna nō querūt/in
illi⁹laqueos incidāt.q.d. inſideat
in quib⁹ pſidet:inſidijs inq̄ poſi-
tis[in occultis].i.ambiguis vt nō
facile intelligatur quid appeten-
dum q̄d ve fugiendū ſit[vt inter
ficiat innocētē]ſcꝫ ppl'ꝫ fidelē.vel
corporaliter ſi noluerit ei conſen-
tire:vel ſpūaliter ſi conſenſerit ex
innocente faciendo nocentem,

31 Oculi eius in paupe-
rem reſpiciunt:inſidia-
tur in†abſcondito qua
ſi leo in†ſpelunca ſua.
†occulto
†cubili ſuo.

¶[Oculi eius in pauperem]ſpi-
ritu ſcꝫ in populum chriſtianum
[reſpiciunt]vel quaſi miſericordi-
ter ɀ compaſſionis affectu:ſimula
bit enim ſe miſererivt decipiat:vel
crudeliter et odioſe vt noceat et
deſtruat:iuſtos enim et pauperes
ſpiritu maxime perſequetur[inſi-
diatur]pauperi iuſto ad perden-
dum[in abſcōdito] malitiā occul-
tando vt neſciat q decipitur[qua
ſi leo]ppter vim ɀ ſeuitiam occi-
dendi[in ſpelūca ſua]ppter dolū
ɀ fraudulentiā decipiendi in mira
culis et modis alijs.Ad quid.

32 Inſidiatur ut rapiat†
pauperem: rapere pau- †innocentem,
perem dum attrahit eū.

¶[Inſidiatur]p dolū ɀ fraudulen-
tiā[vt rapiat pauperē]per vim et
violentiā[rapere]inq̄ [pauperē]
ſeuiendo[dū attrahit eū]ad rhete
ſuum blandiēdo.Triplex enim eſt
pſecutio ecclie.Una violēta ſcꝫ cū
martyres per tyrannos necaban-
tur.Alia fraudulēta que nunc eſt.
cū confeſſores per hereticos ɀ fal-
ſos fratres decipiūtur.Tertia erit
mixta ex fraude ɀ vi ſub antichri-
ſto:q: in eo vis ɀ dolus opabunt:
ɀ violētie addet fraudē.vnde ad-
huc ſubdit de fraude et violentia.

Ecclie pſecutio triplex ē.

33 In†laqueo ſuo humi- †muſcipula ſua.
liabit eum: inclinabit ſe
& cadet†cum domina- †dum dominabitur.
tus fuerit pauperum.

¶[In laqueo ſuo].i.i inſidijs ſci-
licet fraude et dolo [humiliabit
eum].ſ.pauperem et iuſtum op-
primendo.vel [humiliabit eum].
quia quanto mirabiliora vide-
buntur hominibus ſigna ipſius
tanto illi ſancti et pauperes qui
tunc erunt contemnentur/ɀ qua-
ſi pro nihilo habebuntur:quos il-
le mirificis factis ſuperare vide-
bitur.ſed quia ſe exultauit[incli-
nabit ſe]diuina ꝟtute nō volūta
rie[ɀ cadet]ſubito a domino ſuo re
pentino interitu[cum dominatus
fuerit pauperum] ſeruorum dei
quibuſdam ſupplicia quelibet ir-

rogando alios vi vel fraude ſub
ijciendo tamq; nimia felicitate in
ocium animum remiſerit.Et me-
rito cadet.

54 Dicit enim in corde
ſuo,oblitus eſt deus:
auertit faciem ſuam ne
uideat †in finem. †vſq;

❡[Dixit enim in corde ſuo]ſic co
gitando et putando[oblitus eſt
deus]ſcilicet pauperum vt eos ſal
uet:vel mei vt me puniat[auer-
tit faciem ſuam]quaſi non curan
do[ne videat]illos vel me[in fi-
nem].id eſt in perpetuum.vel[ne
videat in finem].id eſt ea que ſiũt
in terra que eſt finis et vltimum
elementum ſeu vltima pars vni-
uerſi.vel[auertit]peccator an-
tichriſtus[faciem ſuam]id eſt
cogitationem ne videat[in fi-
nem]id eſt ne attendat iudi-
cium finale.Laborans ergo tunc
eccleſia quaſi nauis in tempeſta-
te deum tanq̃ dormientem ex-
citat.d.

55 Exurge domine deus
& exaltetur manus tua
ne obliuiſcaris paupe-
rum†.

†in fi-
nem.

❡[Exurge domine de⁹].i.cito ve
ni ad ſuccurrendum et ferendum
opem[⁊ exaltet manus tua]id eſt
manifeſta fiat potentia tua con-
tra antichriſtum ad deijciẽdum
ipm:et altus apparebis qui te pu
tant humilem.[ne obliuiſcaris
pauperum dimittendo eos in per
ſecutione antichriſti et ſuorum
qui putant te oblitum et impuni-
tatem ſibi promittunt:precatur iu
dicium vt hec cito finiantur.que
tanta erunt vt nemo velit tem-
pus illud dilatari.Jam itaq; de
iudicio illo intelligens ⁊ exultans
dicit.

56 Propter quid irrita-
uit impius deum? dixit
enim in corde ſuo non
requiret.

❡[Propter quid irritauit].i.ſuis
blaſphemijs ad iram prouocauit
[ipi⁹]antonomaſice.ſ.antichriſt⁹
[deũ]nõ credẽs eũ punitorem.q.
d.quo fructu blaſphemauit et q̃d
pfuit ei tãta mala facere contra
chriſtum.[dixit enim in corde ſuo]
ſcʒ cogitando ⁊ p effectuʒ ſciłʒ oĩ-
bus modis male agendo[non re-
quiret]de⁹ ad iudicandũ vel pu
niẽdũ et vindicandum ea que fa-
cio:quaſi neſciẽs vel impotẽs:ſed
non eſt ita vt ipſe cogitat.Nam
tu.

57 Vides quoniã tu la
borem & ‡dolorẽ conſi ‡ira.
deras: ut tradas eos in
manus tuas.

❡[Vides].i.noſcis[vt].i.q̃liter
[tradas eos].i.antichriſtuʒ ⁊ com
plices ſuos[in manus tuas]vlteri
ores ſcʒ tue potentie et iuſtitie.i.in
poteſtatem iudicij tui et in vindi-
ctas vt non euadant.et hoc ideo
[q̃ṁ tu laborẽ et dolorẽ]quẽ ĩfert
ſctis tuis[cõſideras].i.attẽdis.q.
d.non te latet illoꝝ malitia ⁊ pau
perũ miſeria:⁊ ideo nec man⁹ tua
ceſſabit a vindicta.Et merito ſuc
curres pauperi eũ tuẽdo et liberã
do a potente.qui.

58 Tibi derelictus eſt
pauper: † orphano tu
eris adiutor. †pup
lo.

¶ [Tibi derelictus eſt pauper]ſpi-
ritu:tuēdus .ſ. populus chriſtian⁹
q̇ pauper dicit̄ q2 ad obſeruantiā
legis diuine non ꝓmiſſione diui-
tiarū ſicut olim ppl's iudaicus al-
licitur:ſed in ſubiectione tēpora-
lium eam cōplere nititur.ideo eſt
pauper eſt ɔtemptis tēporalibus
vt tu ſis ſpes ei ⁊c.Iſte pauper il-
lis ad tēp⁹ cōceſſus eſt ad puniē-
dum:ſed tibi in fine derelictus ad
glorificādū [orphano]cui mortu⁹
eſt pater mundus et mater con-
cupiſcentia ei⁹.i.pplo xp̄iano qui
tūc videbit̄ p̄re ꝑtegēte ⁊ matre
cōpatiente quaſi parentū ſolatio
deſtitut⁹.[tu eris adiutor]et co-
operator cui impius fuit perſecu-
tor.Ergo

39 Cōtere brachiū pecca-
coris & maligni † quæ-
retur peccatum illius &
non inuenietur.

† Reda-
ret de-
lictum
ei⁹ nec

¶ [Contere]i.ad nihilum redige
[brachium]i.potentiā et domina-
tionem peſſimi antichriſti [pecca-
toris]in ſe [et maligni]in alios.et
vere cōteres intantum vt nec pec-
cator nec locus peccati de cetero
inueniatur.vnde ſequitur [quere-
tur peccatum illius]vt iudicetur
de eo [et]iudicatus [non inuenie-
tur]ipſe .quia peribit propter
peccatum ſuum. Uel [queretur
peccatum illi⁹]puta nequitia ſua
an ſit amplius neceſſariū ad eccl'ie
purgationem [et nō inuenietur]
eſſe neceſſariū oīb⁹ iuſtis ſufficien-
ter tūc purgatis ſicut plano ferro
nō eſt opus linea itaq̈ antichri-
ſtus peribit qui ad tp̄s regnauit.ſ3.

40 Dominus regnabit
in æternum & in ſecu
lum ſeculi: peribitis gē-
tes de terra illius.

¶ [Dominus regnabit]celeſti re-
gno ⁊ iperio [in eternū ⁊ in ſclm]
ſubſecutiuū huius [ſeculi]i.p oīa
tp̄a ⁊ ſecula:q2 regni eius nō erit
finis.hoc regnū erit grati⁹ pro p̄-
currentibus malis qd̓ veniet de-
structo antichriſto.ſed [peribitis]
vos o [gentes]i.pctōres oīes et
ipſi cōplices antichriſti qui eſtis
ſine lege dei [de terra illius]ſc3 de
terra viuentium expulſi a regno
ipſius.Unde ſcriptum eſt.Tolla-
tur impius ne videat gloriā dei. Eſaie xxvi.
ſed pauperes habebunt;quia

41 Deſiderium paupe-
rum exaudiuit domi-
nus: præparationē cor-
dis eorum † audiuit au-
ris tua.

† Et exau-
diuit.

¶ [Deſideriū pauperū]quo eſtua-
bāt cū in anguſtijs ⁊ malis hui⁹ ſe-
culi diē dn̄i cōcupiſcūt eſſe cū xp̄o
cupientes [exaudiuit domin⁹]vt
eos liberaret ⁊ in regnū ſuū aſſu-
meret.Deinde cōuertēs ſermonē
ad deū.ait.[p̄parationē]i.diſpo-
ſitionē [cordis eorū]qua tibi ꝑ pa-
tientiā ſeruire parati erāt;et illū
diē ardētius petētes ꝑ patiētiam
expectabāt.[audiuit auris tua]i.
potentia vl' mīa tua q̄ exaudis:vt
qd̓ cōcupierāt in ſpe fruant̄ in re.
deſideriū aūt pauperū eſt h̓ ſc3 te

42 Iudicare pupillo &
humili:ut nō apponat
ultra magnificare ſe ho-
mo ſuper terram.

¶ [Iudicare]i.vt iudices [pupil-
lo]q̇ oīa ꝓpter deū ɔtēnit nō con-
formis huic ſeclo [⁊ humili]q̇ ſe pul-
uerē ac cinerē eē cognoſcit.nō ſup-
bo.ſc3 pplo catholico et fideli de ſe

nõ p̄ſumẽti:hoc eſt ad vtilitatẽ et cõmodũ ei⁹ ferẽdo p eo ſniam ve ſeparis iuſtis ab impijs iã nõ vltra p̄ualeant mali nocere bonis. Unde ſequit ita[vt nõ apponat] et preſumat[vltra].i.poſt iudiciũ [magnificare ſe]id eſt magnũ ſe oſtẽdere ⁊ magnũ nomẽ ſibi facere.[hõ]ille ſupb⁹.ſ.antixp̄s ſuper terrã ſicut fecit. Moralr aũt hec ideo ſunt dicta/vt nõ ſtudeat vel p̄ſumat magnũ ſe facere ⁊ oſtendere hõ in terra q2 ois qui ſe exaltat humiliabitur:et qui ſe humiliat exaltabitur. Oratio.

Lu. xiiij. et. xviij.

Confeſſioni noſtre aurem tuam deus clemens aperi:qui ſperantes in te nũq̄ conſueuiſti relinquere:vt exaltati de portis mortis perpetue poſſimus ſalui tẽtatoris occultas inſidias effugere. Per dominum.

Vox eccleſiæ uel fidelis in domino ſolum modó cõfidẽtis: & per hoc ſe contra uerſutias prauorum defendẽtis.

Pſalmus. X.

IN domino cõfido: quomodo dicitis animæ meæ, trãſmigra in † montem ſicut paſſer.

† mõtes.

¶ Auctor pſalmi pp̄heta Dauid. ¶ Titulus talis eſt. In finem pſ. Dauid. Hoc eſt pſalmus ille dirigens nos in finem.i.in xp̄m vt in ipm ſpem noſtrã refundam⁹ q̄ eſt ſummũ bonũ/eſt Dauid pp̄hete docẽtis nos hereticis ⁊ prauis reſiſtere:qui in eccleſia tanq̄ putrida membra miniſtri antixp̄i de quo ſupra dictũ eſt mẽtiunt ſe xp̄s hr̄e ⁊ alios nitunt ad ſe ab eccl'ia retrahere. ¶ Materia:prauitas hereticorũ et malorũ fideles puertere nitentium. ¶ Intẽtio docere fideles qualiter reſiſtãt prauitati illorũ eis nõ cõſentiẽdo ⁊ totã ſuã fiduciã defendẽdi ſe cõtra tales in dño ponẽdo. ¶ Sñia in gñali: pp̄heta in illo pſalmo loquit in perſona eccleſie vel cuiuſlibet fidelis in dño ſolũmodo cõfidẽtis quẽ heretici ⁊ peccatores inſidioſe ⁊ deceptorie nitunt in ſuã prauitatẽ inducere:⁊ ad errorẽ fidei vl̄ ad ſtatũ altum videlꝫ honoris vani hui⁹ ſeculi allicere: ſubiungẽs q̄lr dñs videt et probãdo examinat iuſtũ ⁊ ipiũ:⁊ q̄d retributionis finalr det vtriq̄ȝ. ¶ Sñia in ſpãli: hereticis ergo ⁊ malis rñdẽs cum increpatione ait[In dño]ſcꝫ ieſu xp̄o q̄ eſt vn⁹ ⁊ verus mõs:vñ et ap̄li mõtes dicunt.[cõfido].i. totã fiduciã ⁊ ſpem meã pono.q.d.de nũero populi dei ſunt qui ſperãt in dño[quõ]ergo o heretici ⁊ praui[dicitis]verbis vl̄ factis acſi diceretis inſidiantes[aïe mee].i. mihi p ſynecdochen[trãſmigra]a tuo[in montẽ]aliũ.ſ.in xp̄m qui apud nos eſt.i. veni ad nos qui habem⁹ xp̄m.q.d.quomõ mouetis me trãſire ad vos tãq̄ multi ſint xp̄i. Vel[in mõtẽ]aliũ.ſ.ſupbie et vanitatis.i.in vos qui eſtis montes p ſuperbiã[ſicut paſſer]auis leuis ⁊ inſtabilis:qui etiam in altum nidificat. Et conuertẽs ſe ad alios ideo inquit in domino cõfido.et ideo o fideles in eo ẽ fidẽdũ.

Paſſer auis ẽ inſtabilis.

Quoniam ecce peccatores † intenderũt arcum, parauerunt, ſagittas ſuas in pharetra:ut

† tetenderũt.

†obſcura luna. ſagittent in †obſcuro rectos corde.

¶ [Quoniam ecce peccatores] ſcilicet heretici ⁊ praui homines [intenderunt arcum] doloſe perſuaſionis ⁊ maligni operis [parauerunt ſagittas ſuas in pharetra] .i. parata habent in corde verba venenoſa ⁊ ſimplicium animas interficientia: vel dolos ſecretis machinationibus occultant [vt ſagittent] .i. decipiant ⁊ vulnerent [in obſcuro] .i. in occulto et inſidioſe: quia eorum iacula et ſentiri per vulnera poſſunt et tamen venientia deprehendi nō poſſunt [rectos corde] intentione ⁊ fide .ſ. ſimplices et fideles. Deinde conuertit ſermonem ad dominum dicens. Ideo etiam neceſſarium eſt o domine vt in te confidat ⁊ ad tuum auxilium recurrat.

3 Quoniam quæ perfeciſti deſtruxerunt: iuſtus autem quid fecit?

¶ [Quoniam que perfeciſti] .i. ſcripturas quas perfecte feciſti ⁊ edidiſti [deſtruxerunt] ⁊ peruerterunt vel fidem quam perfectam ⁊ integram cordibus fidelium inſpiraſti [deſtruxerunt] in ſe ⁊ in alijs quantum in eis fuit ſuis prauis conſilijs ⁊ operibus ⁊ denegauerunt: talia facere machinantur peccatores. Et iterum conuertens ſe ad alios ſubiungit [iuſtus autem] .i. chriſtus qui dicitur iuſtus anthonomaſice: qui vtraque parte iuſte agit nihil mali dimittendo impunitum: nihil boni irremuneratum [quid fecit?] vtriſque ſcilicet bonis ⁊ malis. deinde facta interrogatione reſpondet oſtendens primo quid faciat ſuis. et c. d.

4 Dominus in templo ſancto ſuo: dominus in cælo ſedes eius. Abacuc. 2.

¶ [Dominus] eſt [in templo ſancto ſuo] .id eſt in ſuis ſanctis iuſtis ⁊ faciat eos ſibi templum [dominus in celo ſedes eius] .i. quos facit ſibi templum facit et celum .i. arcana ſcientes. Ipſi ſunt templum dei in quibus habitat deus per fidem: illi vero qui poſt fidem proficiunt ad contemplationem nō ſolum templum ſunt ſed etiam celum: in illis enim reſidet dominus tanquam in celo ⁊ tanquam in throno eis preſidet. vel [in templo] .i. in eccleſia ⁊ in celo .i. in animis iuſti qui meditatur celeſtia. q.d. quamuis illi ſcindant eccleſiam ⁊ iuſtos deſtruere conentur, tamen dominus in eis ſedet ⁊ ſemper in eis erit eos cuſtodiens ⁊ nō deſerens. vnde bene ſubditur. Et

5 Oculi eius in pauperem reſpiciunt: palpebræ eius interrogant filios hominum.

¶ [Oculi eius in pauperem] ſpiritu [reſpiciunt] miſericorditer .i. aſpectus diuinitatis eius ad pauperem reſpicit ad adiuuandum: et reſpectus miſericordie ſue ab eo nō auertit: ⁊ ideo nihil eſt timendum confidenti in domino [palpebre eius] .i. ſubtilitas diuinitatis eius que ſecreta cognoſcit: quia ſolus de conſcientijs hominum iudicat [inter filios hominum] nō ſolum exterius ſed etiam interius .i. probat qualis quiſque fuerit. omnia enim oculis eius ſunt aperta: ⁊ nihil eum latet. Et hoc manifeſtius adhuc dicit cum ſubiungit.

6 Dominus interrogat iuſtum & impium: qui autem diligit iniquitatem odit animam ſuam.

¶ [Dominus interrogat]: id eſt probat et examinat per tribulationes et hereſes per proſpera et aduerſa [iuſtum ⁊ impium] .i. bonum ⁊ malum: ⁊ de conſcientia vtriuſque iudicat. [qui autem diligit iniquitatem] .i. qui

in ea perſeuerat et ex deſiderio et affectu peccat volēs ſe emēdare:q̄ ſi ſemꝑ viueret ſemꝑ peccare vel‐let.[odit aiam ſuā]et ſeipm id eſt nocet aie ſue:qꝛ ꝑ hoc ꝑparat eā gehenne ſed non iuſto qui cōfidit in domino.Quo contra ille vera‐citer ſemetipm diligit q̄ peccatū odit.deīde oñdit q̄d faciat mal.d.

Dile‐ctio ve ra ſui‐ ſpi⁹ 7 odium pcti.

Pluet ſuper peccato res laqueos: ignis ,ſul‐ phur, & ſpiritus procel larū pars calicis eorū.

¶[Pluet ſup pctōꝛes].i.effundet in iudicio[laqueos]vt nō poſſint euadere penas a quib⁹ etiā ſemel detēti nunq̄ amplius poterūt ex‐pediri[ignis].i.ardoꝛ inextingui‐bilis[ſulphur].i.fetoꝛ intolerabi‐lis[ꝛ ſpūs ꝓcellarū].i.impetus pluriuioꝝ tormentoꝝ[pars cali
cis].i.paſſionis et pene[eoꝝ]ſi‐ 1
cut iuſti in partē ſuā recipiūt vi‐tam eternā/ita impij pꝛo pte ſua dānationē recipiēt perpetuā:q̄ pena calix dicit:qꝛ nec ipſa vindi cta erit ſine mēſura ſed ſm culpā miſerabilr.Uel[pc calicis eoꝝ].ſ. quē meruerūt.qꝛ.ſ.citra meritum punieť.ħ aūt reddet bōis ꝛ mal.

8 Quoniam iuſtus do minus & iuſtitias di‐ lexit: æquitatem uidit †vultus eius.

†fa‐ cies

¶[Quoniam iuſtus]eſt[domi‐nus]in ſe.et ideo diligit ſibi ſimi‐les.vnde dicit[ꝛ iuſtitias dilexit] in alijs iuſtitias dicit quia multe ſunt iuſtitie iuſtoꝛum:cum vna ſit iuſtitia dei.Qualis ipſe eſt tales nos omnes eſſe deſiderat.et[equi tatem]ſm vtramq̄ partem.ſcilꝫ bonoꝛū ꝛ maloꝛū[vidit].ſ.appꝛo‐bando[vult⁹].i.cognitio ꝛ pñtia [eius].Eſt autem equitas vt fa‐ctis digna repēdat:vt iuſtis pꝛe‐mia et peccatoꝛibus penam retri‐buat.Juſtus eſt ergo dominus in ſe ꝛ in operatiōe in dilectione iu‐ſtitie:in alijs.in cognitione iuſti‐tie et executione.

Oꝛatio.

Dirige oculos pietatis tue ſuper humilem pau pertatis noſtre perſonā omnipotens dñe:et circunda nos fidei armis/vt ab iniquitatum ſa gittis exuti valeamus equitatem et iuſtitiam cuſtodire.Per dñm.

Pſalmus de pericu‐ lis,ac malis & uanis hu‐ ius ſeculi,à quibus o‐ mnibus eccleſia uel fi‐ delis & perfectus petit ſaluari. Pſalmus. X I.

SAluū me fac domine quo‐niam defecit ſanctus:quo‐niā diminutæ ſunt ueri tates à filijs hominum.

¶Auctoꝛ pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶Titul⁹ ħ eſt.Jn finē ps dauid ꝓ octaua.Jd eſt ps ille dirigēs nos in finē.i.in xpm.eſt Dauid ꝓ‐phete q̄ hic loq̄tur ī pſona alicui⁹ iuſti habit⁹ ꝓ octaua.i.ꝓ die iudi cij quā deſiderat vt iniq̄tas ſecli deſtruat ac vitas ꝛ btitudo ꝑmiſ ſa veniat.Uel:pꝛo octaua.i.ꝓ eter no ſeculo qd̄ poſt ħ tpˢ qd̄ ſeptē diebus voluit dabit ſctis.Uidens ꝗ vir ſctūs mala(vt pmittit)multi plicari q̄ſi timēs ꝓ magnitudine pi culi petit ab eis ſaluari.¶Mate‐ria :mala ꝛ pericula ſcli a quibus petit liberari.¶Jntētio: reuoca‐

ſe homines a malis huius ſecli qua
tenꝰ ſic p tpalia traſeāt vt ad eter
na ptingāt.¶ Omnia in gnāli Pro
pheta.i iſto ꝑo.i pſona eccłie vł cu
iuſlibet fidelis attēdēs multipli-
cē vanitatē ⁊ ꝑuerſitatē hoim hu
ius ſecli:puta qr aliū decipit at-
q; ſupbe ſcelerat; oblocutōibꝰ vi
lipēdit:recurrit ad dnm ⁊ petit ſe
ſaluū fieri:⁊ ab eoꝝ dānatiōe eri-
pi.Inſinuāſq; deū prez ꝑpter cō
ſolationē pauperū ſuū filiū miſ-
ſurū:ſub breuitate ꝯmēdat eloqa
xpi.¶ Omnia in ſpāli.Uidēs ergo
ſctūs vir multiplicatā vanitatem
ſecli q̄ſi timēs ſubito exclamat ꝑ
magnitudine piculi ⁊ ait.[Saluū
me fac dñe] a ſeculi huiꝰ vanitate
piculis et malis[qm̄ defecit ſan-
ctꝰ].i.ſanctitas i hoibꝰ.⁊ vere de-
fecit ſanctitas q: defecit veritas.
vnde ſequit.[qm̄ diminute ſunt
veritates a filijs hoim]q: dōa dei
culpa coꝝ depꝛauant ⁊ minuunt.

Veri- Ueritas dei vna eſt q̄ illuſtrantur
tas dei aie ſancte:ſed in hoibꝰ multe ſunt
vna ē. veritates de quibꝰ hic agit:puta
Verita veritas vite doctrine et iuſticie:q̄
tes hen defecerat in hoibus ⁊ regnat
hoim in eis prauitas vite/doctrine/et
multe. iudicij.Et vere diminuta eſt veri-
tas quia creuit falſitas vñ ſequit.

2 Vana locuti ſunt unuſ quiſque ad proximum ſuum:labia doloſa in corde & corde locuti ſunt†.

†vana.

¶ [Vana].i.falſa.⁊ inutila q̄ va-
cua ſunt veritate ⁊ vtilitate.Ubi
eñi deficit veritas ibi neceſſe eſt
abūdet vanitas[locuti ſunt vnuſ
qſq; ad ꝓximū ſuū]decipiendum.

Proxi- Proximus eſt ois hō ⁊ ideo cū nul
mꝰ eſt lo male eſt agendum quia ipſi ex
ois hō. ſtentes [labia doloſa].i. doloſi in

verbis.conſuetudo enim eſt ſcri-
pture hominem cenſeri nomine
eius rei q̄ in ipſo dominat[in coꝛ-
de et corde]duplici corde[locuti
ſunt]nam in oꝛe pretendunt fide-
litatem ſed in animis gerunt dece
ptionem ſub ſpecie conſulentis oc
cultantes venenū permētis.Sed

3 Diſperdat dominus uniuerſa labia doloſa: †& linguam magniloquam.

Alia lr̄a nō hʒ et.

¶ [Diſperdat dominus]vt penitus
pereant [vniuerſa labia doloſa]
non ipſos homines ſed doloſitatē
labioꝝ.ipoꝝ vniuerſa aūt dicit ne
quis doloſus putet ſe exemplum
[⁊ linguam magniloquam]:id eſt
ſuperbam magna et alta de ſe lo-
quentem vt ſe magnificet.Et lin-
gua magniloqua diaboli.ponam
ſedem meam ad aquilonem et ſi-
milis ero altiſſimo.Et propheta:
labia noſtra a nobis ſunt.Et pha-
riſei:ieiuno bis in ſabbato Et pꝛe
dicatores mali qui eſt multi ſer-
monis et pauce actionis.Et me-
rito diſperdendi ſunt.

Eſa.xi. b.vt ſe qtur.j. Luce xviij.b.

4 Qui dixerūt linguam noſtram magnificabimus:labia noſtra †à nobis ſunt:quis noſter dominus eſt?

† Apd nos

¶ [Qui dixerunt]hec ſcilicet[lin-
guam noſtram mganificabimus]
nos de non habitis iactando et
extollendo. vel eloquentiam fa-
moſam faciemus[labia noſtra a
nobis ſunt]:id eſt facūdia noſtra
a noſtro ingenio et ſtudio eſt non
ab alio loquacitate ſe extollunt
et ponūt in ſua poteſtate quod ſe
a deo non putant accepiſſe]quia

noſter dominus eſt? a quo ſcꝫ vt a dño predicta recognoſcamus et cuius nos legi et regule ſubijciamus. q. d. nullus. hec pdicta dicũt ⁊ faciunt mali. Sed contra mala ſecuꝫ dicit ⁊ facit deꝰ pr̃ qḋ ſeqr̃.

5 Propter miſeriam inopum & gemitum pauperum: nunc exurgam dicit dominus.

¶ [Propter miſeriã inopũ] .ſ. gẽtiliũ tollẽdã q̃ nec legẽ nec ꝓphetas habuerũt [⁊ gemitũ paupꝝ]. i. iudeoꝝ cõſolandũ qui ſpũaliter nõ intelligunt. Inops eſt qui nec a ſe nec ab alio habꝫ auxiliũ. Pauper q̃ nõ habꝫ a ſe. quaſi diceret. propter miſeros ⁊ afflictos ꝑ inopia ⁊ paupertate ſpiritualium bonorum egentes tam in mundo ꝙ in limbo exiſtẽtes [nũc] ſcilꝫ in tpe gratie quod nõ prioꝛi populo feci [exurgam] ad liberandũ genꝰ humanũ. i. apparebo in filio mittendo eum [dicit dominus] pater

Inops qs eſt Paup qs eſt.

6 Ponam in ſalutari: fiducialiter agam in eo.

¶ [Ponam] ſcꝫ auxiliũ eoꝝ ⁊ oẽ quod ad miſeriã inopũ auferendã ⁊ gemitũ pauperũ conſolandum ꝑtinet [i ſalutari]. i. in chriſto ieſu q̃ eſt ſalutare dei ⁊ ſaluatoꝛ mũdi nõ ponam in ſeruis [fiducialiter]. i. potenter et efficaciter [agã i eo]. i. per eũ genꝰ humanũ redimẽdo ⁊ ipſe fiducialiter aget quia nihil ei reſiſtet. Erat eñ docẽs eos ſicut poteſtatem habens addens legi ⁊ mutans quedam pro ſua volũtate: non ſicut ſcribe de cuius predicationis luce ⁊ cõmendatione propheta ſubiungit. d.

7 Eloquia domini eloquia caſta: argentum igne examinatum: probatum terræ, purgatum ſeptuplum.

¶ [Eloquia dñi]. i. verba chriſti ⁊ doctrina euangelica ſunt [eloquia caſta]. i. nullo mẽdacio adulterata ⁊ veriſſima ſine admixtiõe falſitatꝭ: ſine coꝛruptiõe cupiditatꝭ ſimulationis ⁊ laudis: ꝯ hoc qḋ ſupra dicit. vana locuti ſũt ⁊c. Et ipſa ſũt ſicut [argẽtũ igne examinatũ] qꝛ per tribulationis foꝛnacẽ ꝓbata ſicut argentum dulciter menti ſonãt ⁊ [ꝓbatum terre]. i. ſeparũ a terra ⁊ terrenis ſoꝛdibus nihil terrenitatis habens vel ſapiens qꝛ ſpũale. Et ponitur genitiuus pro ablatiuo moꝛe greco [et purgatuꝫ ſeptuplum]. i. perfecte et vniuerſaliter ab omni impuritate quia ſeptenarius eſt numerus perfectionis. Et contra hoc quod ſupra dixit de malis diſperdat dominꝰ ⁊c. ſubdit hic de bonis conuertẽs ſe ad dominum. et. d. ergo

Septenariꝰ ẽ numerꝰ pfectionis

8 Tu domine ſeruabis nos: & cuſtodies nos à generatione hac in æternum.

¶ [Tu domine] cuiꝰ eloqnia ſunt caſta non nos ipſi [ſeruabis nos] in bono conſeruando hic et in futuro. [et cuſtodies nos] a malo protegendo hic quaſi inopes et pauperes et in futuro quaſi opulentes et diuites. ducendo [a generatione hac] ſeculi praua et peruerſa [in eternum]. i. ad eternam beatitudinem a generatione moꝛtali in immoꝛtalem. Seruabis et cuſtodies nos hic ne vita et moꝛibus maloꝛum coꝛrumpamur: et a ſtabilitate fidei ⁊ virtutis deijciamur: et in futuro vt tecum in per

petitum letemur. Deinde ſequitur concluſio de vtraqȝ parte.

9 In circuitu impij ambulant: ſecundùm altitudinem tuam multiplicaſti filios hominum.

¶ [In circuitu] rerum temporalium [impij ambulant] anime affectibus. quia in temporalium rerum cupiditate rotantur: que ſeptem dierum repetito circuitu tanquam rota voluūtur: ac i vanis & ſuperuacuis rebus ſe occupant: fruſtraqȝ et inutiliter laborant. quia dum interiora non appetūt in exteriorum labore fatigantur. Horum ergo multiplicatio eſt in temporalibus que ab vnitate dei auertit. ſed [ſecundum altitudineȝ tuam] .i. ſicut decet te altū non ſecundum meritum noſtrum [multiplicaſti filios hominum] multos ratione vtentes non numero diuitiarū ſed numero meritorū multiplicatur⁹ tādē nūero ꝑmiorū. Oro.

Miſerere fragilitati noſtre ſanctiſſime pater: et concede nobis eloquia tua pudico corde continere: vt poſſimus a multiloqua doloſitate inſanientium declinare. Per do.

Pſal. de aduerſitate & tribulatione fideliū multiplicia quibus petit eccleſia ſeu fidelis quilibet diuinitus liberari. Pſalmus. XII.

1 Vſquequò domine obliuiſceris me in finem: †uſquequò auertis faciem tuā à me.

†q̄uſqȝ

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulus talis eſt in finē ps. Dauid. Hoc eſt ps. ille dirigens nos in finem .i. in chriſtum attribuitur Dauid: qui hic perſonam tenet eccleſie vl' cuiuſqȝ ꝑfecte aie. ¶ Materia: multiplex tribulatio & miſeria fidelibus ab inimicis illata. ¶ Intētio: hortari fideles ne in iſtis tribulationib⁹ ſuccūbant/ ſȝ dei miſericordia ſperent & deliberatione confidant. ¶ Sentētia in gñali Propheta in iſto pſalmo in pſona eccl'ie vl' cuiuſlibet fidelis cum merore cordis miſeriā ſui ſtatus conquerētis vel huius exilij mala deplorantis. et ad viſionem celeſtis glorie anhelātis/ orat vt exaudiatur et illuminetur: & ne in mortalia peccata corruat: vl' in eis decedat: vnde inimicos ſuos exultare contingat. Quia enim ſupra a malis huius ſeculi liberari petebat adhuc in eis periclitans miſerias ſuas deplorat et ipſas finiri deſiderat. ¶ Sētētia in ſpeciali. Cōſtā. Primo ergo exprimit deſiderium marie & perſecutionem imminentem. d. rei dȝ [Uſqȝ quo dñe] .i. q̄diu [obliuiſce finis. ris me] quaſi non cures de me [in finē] et penitus: quia finis rei dicitur conſummatio eius. q. d. quare permittis me ſemp affligi quaſi oblit⁹ ſis mei: Et bene dicit in finem: quia videtur afflicto q̄ nū q̄ finiri debeat ſua afflictio [vſqȝ quo auertis] quaſi me odias [faciem tuam] .i. gratie tue. [a miſerijs et tribulationibus me non liberando. Quaſi nos obliuiſci videtur deus cum in tribulatione diu laborare permittit: quaſi faciē auertit cum a nobis manifeſtationeȝ ſue miſericordie abſcondit.

2 Quamdiu ponam

ꝯſiliū †conſilia in anima mea: dolorem in corde meo per diem?

¶ [Quandiu ponam] et voluam [conſilia] diuerſa ſicut facit homo conſtitutus in anguſtia [in anima mea] anxius querendo remedia ac cogitando in meipſo quomodo poſſim liberari ⁊ exire de preſenti aduerſitate ⁊ miſeria: ⁊ quia ſpes que differtur affligit animam ſubdit et quamdiu ponam [dolorem in corde meo per diem] abſolute .i. per ſingulos dies ſeu omni die et quaſi continue. Continuationem enim ſignat ac ſi dicat quamdiu oro in aduerſis vt neceſſe ſit inuenire conſilia: conſilio enim non eſt opus niſi in aduerſitā. Oportet vt in hoc noſtro dolore plangamus preterita: et conſilio caueamus futura. Et

Spes q̄ differtur afligit animā.

Cōſilio op⁹ nō ē niſi i aduerſis.

3 Vſquequò exaltabitur inimicus meus ſuper me: reſpice & exaudi me domine deus meus.

¶ [Vſquequo exaltabitur inimicus meus] ſcilicet diabolus/ vel mundus/ et caro/ et homo malignus ac conſuetudo carnalis [ſup me] ad me tētādū ⁊ affligēdū captiuum tenendum. Totiens quippe ſuper nos inimicus exaltatur quotiens ab eo ſuperamur. [reſpice] oculo miſericordie tue contra aduerſionem [et exaudi me] liberando de tanta tribulatione contra obliuionem [domine] .i. ſaluator cuius ego ſum ſeru⁹ [deus] .i. creator cui⁹ ego ſū creatura [me⁹] ꝑ grām ſed oīm de⁹ ꝑ potētiam.

4 Illumina oculos meos ne unquam obdormiam in morte, nequando dicat inimicus meus præualui aduerſus eū.

¶ [Illumina oculos meos] interiores ſcʒ cordis ⁊ mētꝭ et fac me vigilē ⁊ circūſpectū vt videā ⁊ cognoſcā mala vitāda ⁊ bōa faciēda. [ne vnq̄] ꝑ negligētiā [obdormiā in morte peccati ſeu mortalis culpe [ne quando dicat] inſultādo ⁊ gloriando de caſu meo [inimic⁹] antonomaſice ſcilicet diabolus ſi me ſibi potuerit ꝑ peccatū ſubijcere [preualui aduerſus eum] .i. ſeduxi: et valore meo deuici eum. Ecce inſultatio diaboli que valde timēda eſt. nec ſolū inſultat et gloriat̃: ſed etiam exultat et letatur: vnde et ſubiungit.

5 Qui tribulant me exultabūt ſi motus fuero: ego autem in †miſericordia tua ſperaui.

†tua miſericordia

¶ [Qui tribulāt me] ſcilicet diabolus et ſui/ varijs tentationib⁹ impetendo [exultabunt] et gaudebunt [ſi motus fuero] a ſtatu gratie in ſtatum culpe. fractus in patientia ⁊ deſperatione. in tanta tribulatione inimicus exultat ſi religioſus reliquit propoſitum vel etiam ſimulat quia vt dicit Auguſtinus. Malū eſt cadere a ꝓpoſito: ſed peius eſt ſimulare [ego autē in mīa tua ſperaui] cōſidens ꝑ te ab iſtis tribulationibus liberari ⁊ non moueri ex mīa tua qui nequeo per me ex ṽtute mea. In huiuſmodi ergo periculis nec debem⁹ deſperare: nec de noſtris virib⁹ p̄ſumere: ſed totam ſpem noſtram in dei miſericordia figere: q̄

Augu.

potens eſt.et nos liberare ne erremus:et roborare vt fortiter ſtemꝰ Et quia ſpes in deo etiã cordis
Pſa.vij. generat.¡deo
6 Exultabit cor meum in ſalutari tuo:cantabo domino qui bona tribuit mihi:& pſallam nomini domini altiſſimi.

¶ [Exultabit cor meum in ſalutari tuo].i.in ieſu xp̄o.Uel in virtute tua ſaluante [cantabo] corde.ſ. cordis letitia quod pertinet ad cõtemplationem [domino] id eſt ad laudem domini [qui bona] ſpũalia multa ⁊ magna et etiam temporalia neceſſaria [tribuit mihi] vltra id qđ merui [et pſallam] opere qđ pertinet ad actiuã [nomini] id eſt ad honorẽ nominis [dñi altiſſimi] ⁊ ꝓpter hoc digniſſimi quaſi diceret cũ gaudio gratias agaꝫ corde voce et opere.Tria hic nobis cõmendat quia exultat corde.Cãtat voce et pſallit opere.Ex quibꝰ etiam verbis nobis innuitur perfectio diuine laudis.Si enim deum pure et perfecte laudare cupimus cuncta que in nobis ſunt in eius laudeꝫ reſonare debent ſalicet vita lingua: conſcientia. Oratio.

Ne auertas faciẽ tuã a nobis oĩpotẽs deus ne inimici nr̄i exaltenť aduerſum nos :ſꝫ ita cor noſtrum ſalutaris tui exultatione perfunde vt facias ſomnum ſecunde mortis euadere. Per dominum.

Pſalmus de peccatoribus & prauis in malis ſuis obſtinatis:& ſpecialiter de gentibus & iudeis infidelibus.

Pſalmus. XIII.

1 Dixit † inſipiẽs in corde ſuo: non eſt deus. †ipſius deus.
¶ Autoꝛ pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulus hic eſt ps liij.
In finem pſalmus Dauid.
Id eſt pſalmus ille dirigẽs nos in finẽ.i.in xp̄m q̄ eſt.finis legis eſt Dauid ꝓphete ẟ loquẽtis. ¶ Materia: contemptus dei a malis. ¶ Intẽtio:confutare hmõi contẽptores dei et cauere. ¶ Sententia in generali propheta in iſto pſalmo loquitur de quolibet peccatoꝛe obſtinato in malis ſuis:qui licet verbis confiteať deũ factis tamen negat:cuius malitiã deus examinat ⁊ punit ⁊ innocentem de manu eius eripit.Et ſpecialiter intelligitur de gentibus et iudeis infidelibus qui dñm ieſum xp̄m deum eſſe negauerunt:et ideo ipſi per errorẽ et prauitatẽ corrupti alios quoqꝫ ſecũ corrũpere conati ſunt poſt mala ergo p̄miſſa adhuc mala obſtinatoꝛum exaggerat et ſpecialiter iudeoꝛum infideliũ q̄ dñm ieſum xp̄m veniſſe ⁊ deum eſſe negant. ¶ Sententia in ſpeciali increpans ergo duriciam infideliũ ⁊ maloꝝ ait. [Dixit inſipiens] id eſt peccatoꝛ in malis obſtinatus [in coꝛde ſuo] non tantum oꝛe et ideo grauius.Uel [dixit] .i.facit ac ſi diceret [nõ eſt deus] ſcꝫ qui mala videat vl' puniat quia ſi hoc crederet ita obſtinate non peccaret nam ita ſuperbe ⁊ inuerecũde peccat ac ſi non eſſet deus qui eum videret vel punire poſſet.Quia etiam apparuit chꝛiſtus a pꝛioꝛibus patribus expectatus [dixit inſipiens] ſalicet iudeus hic homo

[non eſt deus] Omnes hmōi irre
tiri ſunt vilibus et abominabili
bus peccatis.quia

2 Corrupti ſunt & abo
Ps.lij. minabiles facti ſunt in†
ta͞n ce ſtudijs ſuis: non eſt qui
ctionis faciat bonum, nō eſt uſ-
bus. que ad unum.

¶ [Corrupti ſunt] in ſe vitijs et
pctis ac reprobi morib⁹ [⁊ abomi
nabiles] .i.odibiles [facti ſunt]
alijs.ſ.deo: ⁊ āgelis: ⁊ ſanctis [in
ſtudijs ſuis] .i. ī omnib⁹ vijs ſuis:
ſcʒ cogitationib⁹: affectionib⁹: ver
bis ⁊ factis prauis. Et bene vitia
eorum et pctā vocat ſtudia: qꝛ nō
ex ignorantia vel infirmitate tm̄:
ſʒ ex ſtudio ⁊ volūtate ea ꝑpetrāt:
⁊ qꝛ a deo recedūt [nō eſt] aliq̄s de
illis vel de numero illoꝝ [qui faci
at bonū] meritoriū. [nō eſt] dico
[vſqꝫ ad vnū] .i. nec etiā vnus. vel
vſqꝫ ad vnū [.i. preter vnū ſcʒ chri
ſtum ſʒ ſunt inexcuſabiles. quia

3 Dominus de cælo
Ps.lij. proſpexit ſuper filios
hominum: ut uideat ſi
eſt intelligens aut re-
quirens deum.

¶ [Dñs de celo] .i. ꝑ ſanctas aīas
que ſedes eius ſunt: nam per ſe ni
hil eum latet [proſpexit ſup filios
hominum] diligenter attendendo
⁊ ammonēdo tanq̄ꝫ de eis ſpecia-
lem curam gerēs [vt videat] .i. vi-
dere ſanctos ſuos faciat in q̄bus
habitat ⁊ per quos reſpicit: nam
apud deū nihil habet obiectū. [ſi
eſt] aliq̄s [intelligēs] corde ꝑ verā
cognitione [ac requirēs] ope ꝑ bo
nam operationem [deum] manda
ta eius ſequendo. Per iuſtos eī
proſpicit deus peccatores ⁊ redar
guit: ⁊ per ſanctorum vitam facit
innoteſcere prauorum iniuſtitiaſ
ſed proſpiciēs hoc inuenit. ꝙ

4 Omnes declinaue-
runt, ſimul inutiles facti
ſunt: non eſt qui faciat 4.
bonum, non eſt vſqꝫ ad Ps.lij.
unum.

¶ [Omnes declinauerūt] ab ipſo
bono incommutabili ſcilʒ deo: ad
bona cōmutabilia [ſimul] cū ipſa
declinatione [inutiles facti ſunt]
qꝛ deo ingrati cui placita nō ope
rātur ac pernicioſi ſibi ⁊ alijs [nō
eſt qui faciat bonum non eſt vſqꝫ
ad vnum] vt ſupra. Non intelligi
tur de omnibus in humano gene Homo
re ſʒ de his q̄ ſunt imitatores car q̄diu
nalium quorum corrupta eſt vita malus
ex quibus nō eſt aliquis qui faci- eſt: bo
at bonum. q̄diu enim homo ma- nū fa
lus eſt bonum facere non poteſt. cere
Quantum autem a via veritatis non
declinauerunt et non ſolum ſibi pōt.
ſed et alijs nocent: oſtendit dicēs.

5 Sepulchrum patens Ps.v.⁊
eſt guttur eorum: lin- Rom.
guis ſuis doloſe agebāt: iij.
ueennum aſpidum ſub
labijs eorum.

¶ [Sepulchrum patens eſt gut-
tur eorum] quia verba fetida et
corruptiua proferunt quibus ali-
os occidunt: ⁊ quaſi deuorant eos
quibus morum ſuorum peruerſi-
tatē perſuadēt [linguis ſuis dolo
ſe agebant] id eſt mala ſub ſpecie
boni ſuadendo: ⁊ proximum ver-
bis doloſis decipiendo: [venenuʒ
aſpidum] et odium inſanabile eſt:
[ſub labijs eorum] id eſt in corde
quod peius eſt q̄ꝫ i ore. Recte aſpi
dis comparantur: quia ſicut aſpi-

obturat aures ne audiant incan-
tatores: ſic ipſi nolunt audire pre
cepta dei et predicatores ſed red-
dunt mala pro bonis vnde ſub-
dit.

Ro- ma. iij. 6 Quorum os maledi-
ctione & amaritudine
plenum eſt: ueloces pe-
des eorum ad effunden
dum ſanguinem.

¶ [Quorum os maledictione] .i. opprobrijs et blaſphemijs contra deū [⁊ amaritudine] .i. minis ⁊ terroribus contra proximū [plenū ē] quia his abundāt [veloces] quia omnia inconſulte faciunt: vel quia expediti ſunt et prompti pro conſuetudine malefaciendi [pedes eorū] ſcilicet affectiones anime ⁊ pedes corporis [ad effundendum ſanguinem] .i. ad occidendum corporaliter et ſpiritualiter. Quando enim terrere non poſſunt minis/ perſequūtur chriſtum et ſuos gladijs. Ideo

7 Contritio & infelici-
tas in uijs eorū: & uiam
pacis non cognouerūt:
non eſt timor dei ante
oculos eorum.

¶ [Cōtritio et infelicitas in vijs] .i. cogitationibus / locutionibus / ⁊ actionibus [eorum] Omnes enī vie malorum plene ſunt laboribus ⁊ miſerijs: Vel via impiorum dicitur contritio quia terunt et teruntur dum ſibi nocent ⁊ alijs. et infelicitas quia ducit ad infelicitatem damnationis: quia [et viā pacis] vere ad deum et proximum meritoriam vite eterne [non cognouerunt] id eſt cognoſcere per

Impiorum via cōtritio dicit.

operationes. noluerunt. ⁊ bonum omnium cauſa eſt quia [non eſt timor dei quo retrahantur a malo [ante oculos eorum] ⁊ ideo ad malum currunt ſine freno. Sed

8 Nonne cognoſcent
omnes qui operantur
iniquitatem: qui deuo-
rant † plebem meam ſi
cut † eſcam panis?

† populum meum. † cibū.

¶ [Nonne cognoſcent] deum eſſe ⁊ dei iuſtitiam ſeu vltionem venturam qui modo ſcire diſſimulant [omnes qui operantur] perſeuerāter [iniquitatem] nunc ſine timore. quaſi diceret ſic. nam cognoſcent per pene experientiam id cuius modo nolunt habere noticiam: quia qui ſtultus eſt in culpa ſapiens erit in pena ſciens quod ignorauerat [qui deuorant plebē meam populum chriſtianum eccleſiaſticū ſeductiōe incorporādo vel occidendo vt ſit eis ſatietas de deceptione vel occiſione. et hoc [ſicut eſcam panis] id eſt quotidie ſicut panis eſt quotidianus cibus. Inde autem eis tanta cecitas. quia

Stultus q̄ ē ī culpa: ſapiens erit in pena.

9 Dominum non in-
uocauerunt: illic tre-
pidauerunt timore ubi
non erat timor.

¶ [Dominum non inuocauerunt] id eſt in ſe non vocauerunt. Si enim inuocaſſent ſalui vtique fuiſſent Non vere deum inuocant qui cum diſplicentia amant. et ideo [illic trepidauerūt timore] quis enī ſecurus ſine dn̄o? [vbi nō erat

timor] .i. iuſta cauſa et ratio timoris. Plus enim illi timent dāna ꝛ mala temporalia incurrere et terrena perdere vbi non timendum ꝙ eterna et celeſtia vbi eſſet timē dum. Uel quia propter eorū maliciam domin⁹ immittit eis timorē nemine perſequente in penam ipſoꝝ. Sicut autē eſt cautela opor tune timere: ita ignauia eſt inepte trepidare.

† Deus.

10 Quoniam † dominus in generatione iuſta eſt: conſilium inopis confudiſtis: quoniam dominus ſpes eius eſt.

¶ [Quoniā dominus in generatione iuſta].i. iuſtorum [eſt] per gratiam tanꝙ defenſor et protector eorū: q: nō deeſt ſanctis ſuis ſed non eſt in gnatione iniuſta que ſeculū diligit ꝛ conditorem ſeculi relinquit q: iniuſtū eſt ſeruire creature potius ꝙ creatori: ꝛ ergo non eſt in vobis o miſeri q̄ cū ɔtempſiſtis q: vos [conſilium inopis] ſcꝫ xp̄i qui pro nobis paup factus eſt vel cuiuſlibet imitatoris ſui quod eſt vt in deo ſolo hoīes ſpē ponāt non in ſeculo [cōfudiſtis] i. confuſibile iudicaſtis: q: vobis magis placent terrena ꝙ celeſtia et contempſiſtis eum [quoniam domin⁹ ſpes eius eſt] id eſt quia ſperat in deo nō in homine. Unde ergo magis reuerendus eſſet inde venit contemptus. Sed o ſtulti,

11 Quis dabit ex ſyon ſalutare iſraël: cum auerterit dominus captiuitatem plebis ſuæ: exultabit Iacob & letabitur Iſraël.

¶ [Quis] alius [dabit ex ſyon] .i. ex ciuitate celeſti vel ex iudeis ꝑcedens [ſalutare] id eſt ſalutem [iſrael] id eſt populo fideli id eſt quis ſaluabit fideles niſi ipſe dn̄s et amouerit cui⁹ cōſilium ſpreuiſtis: quaſi diceret, nullus alius, ſed ipſe in futuro eos ſaluabit cū ad iudicium venerint. quia [cum auerterit dominus captiuitatem plebis ſue] id eſt cū damnauerit diabolum qui captiuat populum ſuum ꝛ mortale hoc induerit immortalitatē. tūc [exultabit iacob] id eſt luctator et ſupplantans vitia per quem ſignificantur actiui [et letabitur iſrael] id eſt vir videns deum ꝛ meditans celeſtia per quem ſignificantur contemplatiui. Tunc enim erit exultatio in corpore his qui fuerint ſpiritaliter iacob: id eſt qui luctando vitia ſupplantauerunt: et erit leticia in mente his qui ſpiritaliter fuerint iſrael. i. qui in amore et contēplatione diuinitatis exarſerint. Ibi actiua et contemplatiua vita gaudio eternitatis remunerabiliter: ibi proficientium et perfectorum merces ſempiterna recompenſabiliter. Oratio.

Dignare domine de celo ſcō tuo reſpicere ſuper filios hominum: et da nobis cognoſcere vias pacie: vt auerſa vitiorum captiuitate celeſtis hieruſalem habitaculis perfruamur. Per dominum.

Pſalmus de milicia digne habitantium in præſenti eccleſia: & de virtutum exercitijs introducentibus poſt militiam ad cæleſtia.

Pſalmus. XIIII.

†peregrinabitur.

DOmine quis† habitabit ĩ tabernaculo tuo †aut quis requieſcet in monte ſancto tuo,

†iet.

¶ [Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus talis eſt. pſalm⁹ dauid. Id eſt ps iſte ē Dauid ꝓphete qui hic loquit̃ de moꝝ inſtitutione ⁊ preſumptiõis repreſſione ¶ Materia: habitatio tam militantis eccl'ie ꝙ triũphãtis. ¶ Intẽtio: oſtẽdere q̃ ad illas eccl'ias ꝑtinent: ⁊ qua via ꝑ chriſtianã militiam tẽdam⁹ ad patriã. ¶ Sñia in gñali: ꝓpheta in iſto pſalmo loquitur de digne habitantibus in eccleſia militante: et quieſcentib⁹ in triumphante. Multi em̃ videntur eſſe nunc de eccleſia ⁊ nõ ſunt ⁊ tamen iactãt ſe eſſe: quorum preſumptionẽ propheta intendens retundere querit a dño rogans ſibi a domino reſponderi. ¶ Conſitatis ergo malis de quib⁹ dictũ eſt ſupra querit a deo de bonis. quos ſua dignos iudicet eccleſia. ¶ Sñia i ſpeciali. ꝓpheta ergo velut ſacerdos petẽs reſpõſum ait. [Domine quis habitabit] ſcʒ digne ⁊ pſeuerãter. [in tabernaculo tuo. i. in preſenti militante eccleſia dimicans ſtrenue in ea: vbi militam⁹ contra carnẽ: mũdum. diabolũ. Tabernaculum em̃ eſt ꝓprie militantiũ. [aut quid requieſcet] poſt militiã ⁊ laborẽ [in mõte ſancto tuo] i. in eterna beatitudine ⁊ in eccl'ia triumphante/ vbi eſt viſio pacis/ ⁊ ſupeminẽtia charitatis. Propheta quaſi ſacerdos ſtãs añ faciẽ dñi q̃rit q̃s de⁹ eccl'ia ſua dignos iudicet: et reſpõdet dñs in exemplum decalogi decem virtutibus ad atria ſua perueniri. Prima.

Tabernaculũ ꝓpe eſt militãtium.

2 Qui ingreditur ſine macula: & operatur iuſtitiam.

Uirtutib⁹ decē ad atria dñi peruenit̃.

¶ [Qui ingredit̃] i. hac vita [ſine macula] mortalis culpe et infamie. id eſt qui eſt innocens et militat cum temperantia abſtinẽdo a malo. Secunda [Et operatur iuſtitiã] id eſt opera bona et iuſta quia non ſufficit abſtinere a malo ſed oportet etiam facere bonũ. Iuſtitia magna virtus eſt: non nouit patrem vel matrem: veritateʒ nouit. perſonam non accipit. deuʒ imitatur. Deinde partes et opera harum vertutum exequitur. Tertia.

3 Qui loquitur ueritatem in corde ſuo: qui non egit dolum in lingua ſua.

¶ [Qui loquitur veritatem in corde ſuo] et nõ tantũ in labijs. id eſt q̃ nulli fraudẽ machinatus eſt ſed ita habet i corde ſicut ē in ore vt cor conſonet cum ore. Quandoq; enim aliquis verum dicit et putat fallere et habet veritatem in labijs non in corde: ergo paruʒ eſt verum loqui: niſi in corde ita ſit. Quarta [q̃ nõ egit dolũ in lingua ſua] id eſt q̃ non decipit ꝓximũ doloſe mendacijs ⁊ verbis falſis ſed veritati quam ſcit et in corde habet etiam ore ⁊ lingua cõcordat. Quinta.

4 Nec fecit proximo ſuo malũ: & opprobrium non accepit aduerſus† proximos ſuos.

†proximum ſuum.

¶ [Nec fecit proximo ſuo malũ] id eſt

id eſt nō nocuit eum. vt dicit Auguſtinus. Unde ſcriptū eſt: quod tibi non vis fieri alij ne feceris. vt nemini faciamus malū qđ vtrique nobis ab alio fieri nolimus: proximus enim pro omni homine accipit. Sexta [et opprobrium] detractionis [non accepit] .i. acceptum et gratū non habuit prolatum [aduerſus proximos ſuos] id eſt temere vel libenter non credit criminatori: nec libenter audit detractorem ſed potius diſplicet et nec ipſe criminatur vel detrahit. Septima.

5 Ad nihilū deductus eſt in cōſpectu eius malignus: timentes autem dominum glorificat.

[Ad nihilū deductus ē in cōſpectu eius] ſcz viri iuſti vt nihil in eo valeat [malignus] ſcilicet diabolus vel homo male ſuggerens a quibus non potuit cogi nocere alij. Uel [malignus] homo ſcilicet iniurie illator vel proximi criminator quem pro nihilo ducit et habet quantumcumque ſit magnus: quia non eſt aliquo honore dignus [timētes autem dominum] id eſt vere virtuoſos licet pauperes [glorificat] .i. glorioſos reputat et honorat. ſcit enim in his habitare deum. Octaua.

6 Qui iurat proximo ſuo & non decipit: qui pecuniam ſuam nō dedit ad uſuram: & munera ſuper † innocentem nō accepit. (†in innocētes.)

[Qui iurat proximo ſuo] .i. firmiter promittit [et non decipit] quia promiſſum reddit. hoc eſt ſi iurat implet qđ promiſit. Nona [qui pecuniā ſuam non dedit ad vſuram] id eſt non expetit ſuper abundantiam temporalem quia eſt vſura ſpiritualis que eſt exercenda vt predicatio. Sed vt dicit Hieronymus ex pecunia domini: id eſt ex predicatione verbi dei licet victum et veſtitū accipere: et qui plus requirere voluerit in vſuram reputabitur. Decima [et munera ſuper innocentem non accepit] ad deprimendum cauſam innocentis et ad ſuperādum eum in cauſa ſua. ſequitur concluſio. (Hieronymus.)

7 Qui facit hęc: non mouebitur in æternum. (†cōmouebit.)

[Qui facit hec] predicta tam priora quam poſteriora et qui ſic militat in via [non mouebitur in eternum] quia in preſenti non mouebitur a ſtatu gratie et ſic perueniet in futuro ad ſtatum glorie et regnabit in patria. Iſte ergo habitabit nunc in dei tabernaculo et requieſcet poſtea in monte eius ſancto et non diuidetur ab ipſo. Et nota quod dicit. facit hec. vt ad actū nos inuitet et operandum non ſolum ad dicendum et cantandum. Unde Auguſtinus. Caue ne bene cantes et male viues. Oratio. (Augu.)

Concede nobis piiſſime deus ſine macula ingredi eccleſiam tuam: et auerte nos a dolis proximi et vſuris: et dū hec ſm tuum ſeruamus preceptum nō commoueamur ab eius ſupplicijs ineternum. Per do.

Pſalmus de Chriſti ad patrem oratione in ſuſceptiōe perſonæ humanæ & gratiarū pro beneficijs actione.

Pſalmus. XV.

1 Onſerua me domine, quoniam ſperaui in te: dixi domino deus meus es tu: quoniam bonorū meorum non eges.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titul⁹ hic eſt. Tituli inſcriptio ipſi dauid.i.regnū xp̄i de q̄ h agit̄ qd inſcriptiōe tituli ſignificat̄.at tribuit̄ dauid,i.xp̄o manu fortꝫ: qui eſt ver⁹ rex iudeoꝝ.i.oīm vere cōfitentiū. hunc titulū noluit mutare pilatus: qꝛ q̄uis neſcius ſignauit ꝙ regnū xp̄i per paſſiōis victoriam acquiſitum nō deſtrueretur. In preſenti ergo p̄o. queſiuit quis habitabit in tabernaculo: et reſponſum eſt ꝙ ille qui habet virtutes: in iſto ſubiungit de illo per quē habent̄ virtutes.i.de Chriſto qui hic orat. ¶ Materia: Chriſti paſſio et reſurrectio ad dexterā p̄ris aſſumptio. Intētio: huiuſmodi xp̄i paſſionem reſurrectionē ⁊ aſſumptionē firmiter credere: ⁊ ne aliquis cōtradicat monere: noſq; ad chriſti regnū qd nobis p h acq̄ſiuit inuitare. ¶ Oñia in gn̄ali: ꝓpheta in iſto pſalmo loquitur in pſona xp̄i q̄ orat ⁊ petit a deo p̄re ſe ꝯſeruari: eiq; gr̄as refert ꝙ ſua virtute iniquitatē ſeculi ſuperauit: et poſt reſurrectionis gloriā in delectationib⁹ dextere ſue eū collocauit. ¶ Oñia in ſpeciali. Xp̄s ergo ſm hominē ad patrē orās ait. [Conſerua] et cuſtodi inter pericula [me dñe] p̄r ⁊ quos mihi dediſti [qm̄ ſpaui in te] nō in me. Hoc dt̄ pro īfirmātib⁹ mēbris ſuis q̄ trāſformat in ſe. Nos enim qui puri homines ſumus conſeruari īdigem⁹ [dixi] tibi [domino] meo patri [deus me⁹ es tu] id eſt mei hominis: et in eo ꝙ ſum homo. Et vere de⁹ [quoniam bonorū meorum non eges]. Non enim tu indiges meo ſeruitio/ſed ego potius tuo beneficio. Unde ly. quoniam non eſt cauſale ſed adiunctiuum. q̄ſi diceret non cauſa ſed ſignum eſt ⁊ euidentia tue diuinitatis ꝙ tu nō indiges bōis meis. Deinde conuertens ſe ad auditores narrat que bona dominus pater ſibi fecerit. d.

2 Sanctis qui ſunt in terra eius: mirificauit omnes uolūtates meas in ✝ eis. filii.

¶ [Sanctis] ſcilꝫ apl'is et alijs fidelib⁹ [q̄ ſunt in terra ei⁹] ſcꝫ in eccleſia ſancta. vel qui in terra viuentiū ſpem ſuam fixerūt quoꝝ ꝯuerſatio eſt in celis [mirificauit] dñs pater.i.miras fecit ⁊ mirabiliter ipleuit [oēs volūtates meas] et deſideria. et hoc fecit nō extra eos ſꝫ [in eis] id eſt in profectum eoꝝ. Uel [in eis].i.īter eos. Uolūtas em̄ chriſti erat vt illi fierent de impijs pij et iuſti: de terrenis celeſtes ⁊ ſancti. de filijs diaboli filij dei. ſm illud apoſtoli. Hec eſt Teſſa. voluntas dei ſanctificatio veſtra iiii.a. quam dominus pater in eis mirabiliter adimpleuit. Sed prius

3 Multiplicate ſunt infirmitates eorū: poſtea accelerauerunt.

¶ [Multiplicate ſunt infirmitates eorū] id eſt multiplices intellexerunt ſuas eſſe infirmitates. qꝛ nihil pfectū habuit lex. ⁊ h nō ad pnicie ſꝫ vt gr̄am deſiderarēt. vn̄ addit [poſtea accelerauerūt] cur

rentes ad medicū vt eos ſanaret. ad medicinam penitentie vt pur‑garet ad poſtulandam gratiam que comfirmaret ad impetranduꝫ gloriam que comſummaret. Unde enim propriam cognoſcunt infir‑mitatem inde citius feſtinant ad ſanitatem. Et quia infirmos ⁊ pec catores humiliter ſe confitentur ideo a celeſti medico ſanari prome rentur et id circo adiunctum eſt.

4 Non congregabo cō uenticula eorum de ſan guinibus: nec memor ero nominum eorum per labia mea.

¶ [Non congregabo conuenticula eorum de ſanguinibus] .i. nō erūt cōuētꝰ eorū carnales ſed ſpūales nec ſanguinibus pecorum ꝓpicia‑tus congregabo eos ⁊ cōſtruā meā eccl'iam: ſpiritualis eſt em̄ religio noui teſtamēti [nec memor ero no minum eorum] que peccando ſibi acquiſierunt ſm culpe qualitatem ſi culpe pro quibus ſunt nomina corrigantur: quia ſpirituali immu tatione obliuiſcentur qui fuerūt [per labia mea] nō: vocādo eos vl tra peccatores vel inimicos vel ho mines ſed iuſtos fratres ⁊ dei fi‑lios. Quia ergo in hereditatem do mini transferūtur recte ſubiūgit.

5 Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei: tu es qui reſtitues † hæreditatem meam † mihi.

† mihi
† nō eſt

¶ [Dominꝰ] ſcilicet pater: ē [pars] .i. portio et premium [hereditatis mee] id eſt ſanctorum qui ſunt he‑reditas mea. Uel [pars heredita‑tis mee] .i. portio hereditaria mei et meorum. q. d. habebunt ⁊ poſſi‑debūt mecum hereditatem ipſum dñm [et pars calicis mei] .i. p̄miū et merces mee paſſionis: ſed et ipſe calix .i. portio mea delectabi‑lis. Eligant alij partes terrenas: pars mei et ſanctorum eſt deus. Bibant alij voluptates mortife‑ras: ego et mei bibemus deum. De inde conuertens ſe ad dñm ait [tu es] o dñe pater [qui reſtitues here ditatem meam mihi] .i. fideles me os qui p̄ peccm̄ perierāt. Hoc eſt qđ in euangelio dicitur nemo venit ad me niſi pater meꝰ traxerit eū. Jo. vj. c. Dicitur autē xp̄s hereditas nr̄a: qz ipſe paſcit et veſcit nos et hic et in patria: ⁊ nos dicimur hereditas et regnum illius quia extollit nos et regnat in nobis. Sed nemo pu tet ſe hereditatem niſi preclarus ſit quia ſequitur.

6 Funes ceciderunt † in præclaris: etenim hæreditas mea præclara eſt † mihi mihi.

¶ [Funes] quibus diuidunt here ditatū portiones [ceciderūt] mihi q̄ſi ſorte [in preclaris] .i. in ſeris ſi‑ue inter ſctōs q̄ diuina electione xp̄o ceſſerunt. Sicut em̄ nos diui‑dimus hereditatem nr̄am funibꝰ ſic deꝰ fide ſpe et charitate ſuis he reditatem diuiſit ſuper quos ceci‑derūt iſti funes ipis qui in heredi tatem dei peruenerunt. Non au‑tē ceciderūt niſi p̄claris qbꝰ magis placuit celeſtis claritas q̄ terrena: ſpūales virtutes q̄ tp̄ales hono res [etenim hereditas mea] .i. eccle ſia fideliū [p̄clara ē mihi] p abūdā tiam gratie ⁊ ſanctitatis: lꝫ non mundo vbi ſancti abiecti videntur peruerſis ſicut funis in diuiſione poſſeſſionuꝫ aliquando cadit alte‑

Funi‑bus he redita‑tum di uidun‑tur por tiones

ri in pulchro; alteri in turpi ſic in diuiſione hoim illi ſuper quos fu nes xpi ceciderunt ornamēto vir tutū ſunt pulchri: q̄ autem diabolo cōtigerunt vitiorū ſordib⁹ ſunt deturpati. vnde

7 Benedicam dominum qui tribuit mihi in tellectum: inſuper † & vſq; ad noctem † increpuerunt me renes mei.

† autē † emen dauerunt.

¶ [Bñdicā dñm] .ſ. patrem grās et agēdo [q̄ tribuit mihi intellectum] .i. intelligentes ad cognoſcē dū creatorē. Vel [mihi] .i. mēbris meis mihi piūctis [intellectū] quo deum cognouerunt: quo contem ptis temporalib⁹ ſpūalia itellexerunt. Joh. xij. Vñ. Hec eſt aūt vita eterna vt cognoſcant te verum deum et quem miſiſti ieſum chriſtū. [inſuper] .i. de hoc benedicam dominū q [vſq; ad noctem] id eſt vſq; ad mortem [increpuerunt me] .i. increpauerunt & pſecuti ſunt blaſphemijs et iniurijs. Nam de increpo increpas reperitur increpaui & increpui increpatū et increpitum. [renes mei] .i. iudei ex quibus ſm carnem exiui. Et ſic in pſperis et aduerſis gratias agit et deū benedicit. Unde nos iſte verſus inſtruit vt laudemus deum in donis ſuis et proſperis: et inſuper in flagellis et aduerſis. vnde et ſequitur.

Inſtructio bona.

8 Prouidebam dominum in conſpectu meo ſemper: quoniam a dextris eſt mihi ne commouear.

Act. ij.

¶ [Prouidebā dñm ī pſpectu meo ſemp] .i. ōtinue nō abſtuli oculū meum ab eo qui ſemper eſt prouidens q in eum poſt iſta tēpora illa pacta recurremus. [quoniam a dextris eſt mihi] .i. fauens mihi ppici⁹ aſſiſtit et ptegit ne [commouear] aliquo motu iordinato ex iurijs vel cauſis alijs: ſed vt in eo ſtabilis permaneam. Hinc tra he exēplū quo pctā vitent qui eū deū ſemp acie mentis intuet hic neq; pſperis extollit: neq; aduerſis frangitur: nec peccatis inclinatur. In cūctis q̄ q̄ agim⁹ q̄ loquimur: que cogitamus ſi dñs vt oīm inſpectorē auxiliatorē iudicē et remuneratorem ſemper in cōſpectu nrō puidemus vt neq; amore neq; timore alicuius rei ab ei⁹ volūtate diſcordemus erit vtiq; a dextris nobis ne de bono ad malum commoueamur et offendamus.

Pctā vitent exēplū.

9 Propter hoc † lætatum eſt cor meū & exultauit lingua mea: inſuper & caro mea requieſcet in ſpe.

† Iocūda tū

¶ [Propter hᵒ] .i. hmōi aſſiſtentiā et adiutorium [letatū eſt cor meū] gaudio interiori. [et exultauit lingua mea] gaudio exteriori quod prumpit in voce: et ideo quod eſt in cogitationib⁹ et in verbis eſt exultatio hoc eſt plena letitia q̄ & corde hilari pcipitur et alacri ſermone profertur [inſuper] preter predicta [et caro mea] non deficiet ī interitu: ſed [requieſcet] ī ſepulchro ſine putrefactione per triduum ſepulture [in ſpe] reſurrectionis future. Nō ſi nos ſpiritualiter letamur: et caput noſtrum imitamur ſpem certam habemus quoniam ſimul cum ipſo reſurgemus: vt vbi caput proceſſit et membra ſequantur et ſubiungit in qua ſpe.

10 Quoniam non dereliriques animam meam in inferno: † nec dabis ſanctũ tuum uidere corruptionem,

†neq; Act. xiij.

¶ [Quoniam nõ derelinques] .i. nõ patieris communi more aliorum detineri [animã meam] quã habeo vt verꝰ homo [in inferno] ſcilicet in limbo ſanctorum patrum: immo et ipa anima chriſti beatas animas ibi non dereliquit [nec dabis ſanctum tuum] .i. non permittes corpus meũ impolutũ ⁊ a te ſanctificatũ [videre corruptionẽ] .i. experiri putrefactionẽ vel incinerationẽ. Et ſic factũ eſt qꝛ aĩa que ad infernũ deſcẽdit vt electos ſuos inde eijceret ⁊ diabolũ ligaret nõ eſt ibi derelicta ſʒ redijt ad corpꝰ die tertia ⁊ corpꝰ beneficio diuinitatis ſibi ſemp vnite defendebatur ab incineratione. Immo

11 Notas mihi feciſti uias uitæ: adimplebis me lætitia cum uultu tuo: † delectationes in dextera tua uſq; in finẽ.

†delectatio.

¶ [Notas mihi feciſti vias vite] accelerãdo tp̃s reſurrectiõis mee [adimplebis me letitia cũ vultu tuo] .i. aſſumptꝰ de tua manifeſta viſione ⁊ claritate diuina letabor [delectatiões] vite eterne erũt mihi [in dextera tua] poſito [vſq; in finẽ] cõſummãtẽ nõ cõſumẽtẽ. i. eternaliter: qꝛ chriſtꝰ aſſumptus ſedet ad dexterã patris. ⁊ h̃ dignitas ceſſionis merit chriſto homini ſemp ⁊ ſine ſine hoc quoq; ⁊ de ſanctis intelligi ſic põt. [Notas feciſti] p me [mihi] .i. meis i q̃bꝰ ego ſum [vias vite] .i. vias humilitatis ⁊ opera q̃bꝰ ad vitã redeãt. [adimplebis me] .i. meos in futuro [letitia cũ vultu tuo] vt nil vltra deſiderẽt cũ te facie ad faciẽ viderint ⁊ interim ſunt eis delectatiões in via huiꝰ vite [in dextera tua] .i. in fauore ⁊ propiciatione tua. [vſq; in finem] id eſt vſq; ad conſummationem beatitudinis eterne. Vel [delectatiões] .i. ſufficientia oĩm bonoꝝ delectabiliũ crũt eis [in dextera tua] .i. i eterna btitudie [vſq; in finẽ] .i. pfecte ⁊ ſemp. Oratio.

Conſerua dñe ſperãtes i te et effice voluntates tuas nobiſcuʒ vt clarificati letitia reſurrectõis tue mereamur a dextris tuis cum oĩbꝰ ſctis delectari. Per dominum.

Oratio Chriſti tempore ſuę paſsionis inſtante: uel cuiuslibet fidelis & iuſti poſiti in trbulatiõe.

Pſalmus. XVI.

Exaudi domine iuſtitiã meã: intende deprecationẽ meam.

Auctor pſalmi. propheta dauid. ¶ Titulꝰ talis. Oratio dauid. Hoc eſt oratio huiꝰ pſalmi ꝯuenit ſignificato Dauid .i. xp̃o adiuncta ſibi voce corporis eius quod eſt eccleſia. Quod ergo ſupra orauit iterum cum membris hic orat non pro ſua vtilitate ſed pro noſtra neceſſitate: chriſti enim oratio eſt fidelium inſtructio. ſicut enim flendo Lazarum charitatem proximi habere nos docuit: ita orauit vt formam orandi nobis proponeret ¶ Materia: oratio xp̃i tempore

Chriſti orõ fideliũ eſt inſtructio

paſſionis ſue inſtante vel fidelis et iuſti in tribulatione. ¶ Intentio nos ad orationem monere vt exemplo ſui ſtudeamus in neceſſitatibus ſemper orare. ¶ Sententia in generali. ꝓpheta in iſto pſalmo in perſona chriſti vel viri fidelis et iuſti in magna tribulatione corporis vel anime poſiti petit inde diuinitus liberari. ¶ Sententia in ſpirituali: chriſtus ergo ſecundum hominem ad patrem orans adiuncta ſibi voce corporis ait. [Exaudi domine iuſtitiam meam] nō a me ſed a te mihi datā. Iuſtitia eñ vim vocis hꝫ apud deuꝫ ⁊ penetrat celum. felix q̄ talē ad orādum ſe pꝛeparat vt in oratione iuſtitiā ſuā pretendere valeat: ⁊ nihil niſi qḋ iuſte cōferēdum eſt orare pꝛeſumat ⁊ ꝑ iuſtitia [intēde] id eſt deligēter auſculta [depꝛecationē meā] que eſt de malis amouēdis et cauēdis. Et nō ſolū intēdas depꝛecationē meam. Sed et

2 Auribus percipe orationem meam: nō in labijs doloſis.

¶ [Auribꝰ percipe: id eſt perfecte cape nō tranſitoꝛie [orōnē meam] q̄ eſt de bonis ſibi et ſuis adhibēdis ⁊ ꝯſeruādis. Orōnē inquam [nō in labijs doloſis]. ꝓlatā. Sicut eſt orō illoꝛum qui dicunt dñe dñe ⁊ nō faciūt volūtatē patris. Uel illoꝝ qui aliud petūt ⁊ aliud in cozde verſant. Labia eñ doloſa eſſent ſi ab eq̄tate vel intētiōe verba diſcoꝛdarēt. Deinde ſubiungit qd petit. q̄ſi diceret. h̓ peta. vt

3 De uultu tuo iudicium meū prodeat: oculi tui uideant equitatē.

¶ [De vultu tuo] q̄ oia videt nec alteriꝰ teſtimonio eget. i. de manifeſta iuſtitia tua. [iudiciū meū ꝓdeat] i. exeat vel eſſe appareat. i. iudica me ſm illa que in me reſpicis ⁊ cognoſcis q̄ nullū habeo peccatū [oculi tui] i. cōtuitio diuinitatis tue [videāt equitatem] vt facias mihi ſecundum eam nō ſecundum voluntatē hominuꝫ ⁊ mihi des remedium aduerſarijs vero ſecundū ſuū demeritū. Iā autē fac qḋ peto a te: qꝛ tu q̄ omnia vides

4 Probaſti cor meum & uiſitaſti nocte: igne me examinaſti & nō eſt inuenta in me iniquitas.

¶ [Pꝛobaſti] coꝛ meum quod conſpectui tuo ſemper patet [et viſitaſti nocte] i. tribulatiōe. quaſi diceret: coꝛ meū viſitatione tribulationis ꝓbatū eſt: q̄ tribulatio et nox dꝛ qꝛ pturbat. ⁊ ignis qꝛ exurit. Uñ ſubdit: [igne] ſcilꝫ tribulationis [me examinaſti] ſicut metallū [⁊ nō eſt inuēta i me iniq̄tas] quā aliquā viſio coq̄ret. i. inuētꝰ ſuꝫ imunis a peccō. Debēt ergo ſcti viri ſemper ſe examinare coꝛ ſuū vt illō āte oculos dei ſine iīq̄tate habeāt ꝓbatū. Et adeo ſuꝫ iuſtꝰ ⁊ ſine iniquitate. Tribulatio aliquā do nox dꝛ. aliquādo ignis.

5 Ut non loquatur os meum opera hominū: propter uerba labiorū tuorum ego cuſtodiui uias duras.

¶ [Ut nō loquatur os meū opera hominū] id eſt vt nō aliud pꝛoceeddat de oꝛe meo q̄ꝫ quod ad gloꝛiā ⁊ laudē tuam ptinet nō ad opa hoīꝫ q̄ pter volūtatē tuā faciūt. i. vt nihil niſi tuū loq̄r ⁊ i lingua nō peccē qḋ eſt pfectoꝛū. vt dicit Ambꝛoſiꝰ. Nō mediocre piculū eſt cū

Ambroſij pulcherrimũ dictum.

habeas tanta eloquia dei et opa q̃ fecit illis pͥtermiſſis loquaris et audias q̃ ſcti ſunt. Et q̃uis ita innocens ſim tamen [propter verba labiorũ tuorũ] ſcȝ mãdatã ⁊ ↄſiliã cõplenda [ego cuſtodiui vias] tribulationũ vel virtutum ⁊ bonorũ operum [duras] ſcȝ nolẽtibus ſed ſuaues volentibus. Et ergo

† Ad proficiendos.

6 † Perfice greſſus meos in ſemitis tuis: ut non moueãtur ueſtigia mea.

[Perfice] vſq; in finem. quia a deo eſt incipere ⁊ a deo eſt finire. [greſſus meos] .i. operum meorũ actus [in ſemitis tuis] id eſt in pfectorum mandatorum tuorum arctis et anguſtis vijs [vt veſtigia mea] .i. imitatores mei quibus eſt impreſſa forma iuſtitie [nõ moueãtur] a te vel a me. Bene ſiquidẽ ſequax pergit vbi ille qui exemplũ prebet rectus inceſſerit. Uel [vt non moueantur veſtigia mea] recedendo a veritatis via: neq; enim ſufficit perfecta agere niſi cõtingat i ipſis firmiter pmanere.

7 Ego clamaui quoniã exaudiſti me deus: inclina aurem tuam mihi & exaudi uerba mea.

[Ego clamaui] nunc et valida intentiõe preces direxi. [qm̃ exaudiſti me deus] alio tempore. q.d. exauditio prioris clamoris inuitat me ad iterandum clamorem. ⁊ ex hoc ꝙ exaudiſti me auſus ſum inuocare te habens ſpem iterum de exauditione. et ideo ſicut conſueuiſti [inclina aurem tuam] ſcilicet miſericordie ⁊ clemẽtie [mihi] humili ſicut medicus egroto. [et exaudi] ad effectum perducendo [verba mea] quibus loquor ad te orando. hec ſcilicet.

8 Mirifica miſericordias tuas: qui ſaluos facis ſperantes in te.

[Mirifica miſericordias tuas] id eſt innoua et fac eas nouas ac mirabiles circa me ꝙ homines admirentur eas. Mira enim ſunt que noua ſunt et ne vileſcant miſericordie tue ⁊ minus amentur. Tu dico [qui ſaluos facis ſperantes in te] non preſumentes de ſe. Mira ſunt et noua que in carne chriſtus geſſit que iudei mirati ſunt ſed credere noluerunt et quotidie mirificat domin⁹ miſericordias ſuas ex iniuſto iuſtũ faciẽdo.

Mira ſunt et noua q̃ i carne xp̃s geſſit.

9 A reſiſtentibus dexteræ tuę: cuſtodi me ut pupillam oculi.

[A reſiſtentibus dextere tue] id eſt ab impijs qui reſiſtunt protectioni tue et fauore quo mihi faues: ſeu quem mihi facis et oſtendis [cuſtodi me] ab omni occaſiõe leſionis. ne iniuſtitia iuſtitiã premat. ne qua obuians tentatio me frangat vel ſeducat [vt pupillam oculi] .i. ita tenere et diligenter ſicut homo cuſtodit pupillam oculi ſui qui diligenter cuſtoditur quia nil tam diligitur. ita ꝙ nõ poſſint mihi nocere vł finaliter pualere.

Pupilla oculi diligẽter cuſtoditur.

10 † Sub umbra alarum tuarum protege me: à facie impiorum qui me afflixerunt.

† in tegmine.

[Sub vmbra alarũ tuarũ] .i. ſub munimẽto charitatis ⁊ mie tue [ptege me] vt gallina pullos [a facie] .i. ab iſtãtia ⁊ ifeſtatiõe [impiorum] ſcilicet demonum et malorum hominum [qui me affixe-

runt] perſequendo. Miſericordia que gratiam impendit & charitas que gratiam impenſam cuſtodit: ale dei ſpirituales ſunt quibus nos protegit quia ab eſtu refrigerant viciorum: et afflictione tēperant impiorum. Et ſubiungit quomodo afflixerunt.d.

11 Inimici mei animam meam circundederunt: adipem ſuum concluſerunt: os eorū locutum eſt ſuperbiam.

¶ [Inimici mei aīam meā] i. me ponendo partē pro toto [circunderunt] diuerſis tētationibus cōſilijs & machinationibus q̄rentes vitam meā tollere & me pdere [adipē ſuum] id eſt viſcera miſericordie [cōcluſerunt] i. int⁹ clauſerūt omnino erga me: perſequendo me abſq; vlla mīa. & obſtinate [os eorū locutū eſt ſuperbiā] contra deū & proximū. Quidā cogitāt ſuperbiā. quidam loquuntur. quidaz faciunt. quidam alijs ſignis exprimūt: & non eſt aliquod mēbruz in homine in quo non regnet quandoq; ſuperbia.

Superbia qn̄q; regnat in oīb⁹ membris.

12 Proijciētes me nunc circundederūt me: oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terram

¶ [Proijcientes me] i. tētantes me pijcere ab omni honore et bono ſpirituali [nunc circundederūt me] tentantes inſidias circunquaq; ne poſſiz euadere. quia [oculos ſuos] ſ. cordis. i. conſiderationez & intentionē [ſtatuerunt] id eſt deliberauerunt et firmauerunt: q̄ſi ex propoſito [declinare] et flectere [in terram] id eſt in vita terrena non leuare ad deū et celeſtia non attēdētes ſpūalē iacturā ſz vtilitatē terrenā: quia non habendo reſpectum ad deū ſed quaſi auertendo ſe ab eo plus timebant perdere temporalia q̄ eterna.

13 Suſceperunt me ſicut leo paratus ad prædam: & ſicut catulus leonis habitans in † abditis. †occultis.

¶ [Suſceperunt me] id eſt ſuſcipere auide conati ſunt et parati ſunt [ſicut leo paratus ad predam] id eſt aperte me perſequentes cuz magna crudelitate. [et ſicut catulus leonis habitans in abditis:] id eſt in abſconditis et inſi[d]iens inſidijs quia cum hoc etiam latenter et inſidioſe me perſequuntur. Mos ē enim malis vota ſua tegere. vt latenter poſſint ea perficere: quoniam qui male agit odit lucem. Jo.5. Sed tu qui diſſimulādo videris dormire et iniquitatez hominum non curare

14 Exurge domine præueni † eum & † ſupplanta eum: † eripe animam meā ab impio: frameam tuam ab inimicis manus tuæ.

†eos. †ſubuerte eos. †erue.

¶ [Exurge] o [dn̄e] p oſtēſionē tue potentie [preueni eum] i. eos ſcilz impiū & ſuos a ſimili currentis ne ad cōplemētū volūtatis ſue pcedāt [& ſupplāta.] i. decipe [eū] a ſimili lucrantis. i. ſubuerte eos et deijce ineffi caces faciendo & a ſuo pposito fruſtrādo [eripe] i. libera [aīam meā] i. me [ab impio] ſcz diabolo vl' homie malo [frameā tuā].

i. gladiū ſeu poteſtatē ꝛ potentias quā dediſti eis. q2 a te acceperunt quā abutūt̄ ꝑſequēdo bonos erue ꝛ aufer [ab inimicis man9] ꝛ [tue] ꝗ2 aduerſant̄ tue potētie.

15 †pdēs eos de terra: diſpartire eos in vita eorum. Mat. xx. ꝛ. xxij. b.

Domine † à paucis de terra diuide eos in uita eorum, & de abſconditis tuis adimpletus eſt uenter eorum.

ℭ [Dn̄e a paucis] i. iuſtis ꝛ electis ꝗ pauci ſunt cōparatiue. Multi enī ſunt vocati pauci vō electi [de terra] viuētiū. ſ. eccl'ia ꝛ [diuide] i. ſepara [eos] ſ. malos ſm̄ mores ꝛ merita [i vita eorū] i. ꝗdiu viuūt ne poſſint nocere bonis. ꝛ poſtea etiā diuide eos ſm̄ loca: q2 [de abſcōditis tuis] i. peccatis ꝗ de9 nō nouit ꝑ approbationē ſed ꝓhibet ꝛ ꝗ tanꝗ̄ tenebre abſcōdunt̄ a lumine veritatis tue [adiplet9 eſt vēter eorū] i. ſatiata ē carnalitas et deſideriū eorū: vel plena eſt memoria eoꝝ vt obliuiſcant̄ domini.

16 †porcina. †reliquerunt. Opa boa vl' mala dicunt̄ filij.

Saturati ſunt † filijs: & † diuiſerunt reliquias ſuas paruulis ſuis.

ℭ [Saturati ſunt filijs] i. opib9 malis q2 ſatiſfecerūt ſibi i prauitatib9 ſuis. Opa enī dicunt̄ filij: ꝛ ſicut bona opera filij boni: mala mali. ꝛ ita ſaturati ſunt ꝙ [diuiſerūt] ꝛ dereliq̄rūt [reliq̄as ſuas] ſcȝ peccoꝝ ꝛ maledictionis [paruulis ſuis] i. poſteris eoꝝ imitatorib9: q2 traducūt ea ad poſteros. ita illi ſatiati ſunt imūdicia. Sed q2 ad h̄ noſtra tēdit oratio noſtreq; deuotionis affectus: noſtra opera: noſtre patientie exercitia vt gloria domini ſatiari valeam9 ſubiūgit.

17 †tua

Ego autem in † iuſtitia apparebo † cōſpectui tuo: ſatiabor cum † apparuerit gloria tua. † in cōſpectu †manifeſtabitur.

ℭ [Ego autem] potius [in iuſtitia] quod eſt mandata tua adimplere [apparebo conſpectui tuo] id eſt in preſentia tua nūc per gratiam tuam iuſte viuendo. et [ſatiabor] in futuro celeſti refectione: et replebor omni gaudio vel eo quod nunc deſidero. Qui enim nunc eſuriunt et ſitiunt iuſtitiam tunc ſatiabuntur ea [cum apparuerit] et manifeſtabitur ſanctis [gloria tua] eterna que ſatiat appetitum humanum eo ꝙ ibi conſequitur bonū infinitum. Felices ꝗ preſentiū delitiarum et vanitatū obliti merebuntur ibi ſatiari. Oratio.

Concede domine oculos cordis noſtri ad cernendū tui iudicij veritatem: vt dum hic igne ſpirituali probamur: ō tuis ineternū ꝯſpectib9 cū fructu iuſtitie ſatiemur. per dn̄m.

Vox Chriſti & eccleſiæ gratias agentis pro ſua liberatione de omni inimicorum ſuorū multiplici liberatione.

Pſalmus. XVII.

1 Diligam te domine † fortitudo mea: dominus firmamentum meum, & refugium meū & liberator meus. †virt9

ℭ Auctor pſalmi propheta dauid.
ℭ Titulus hic eſt. In finem verba cantici huius ꝛc. Id eſt verba cantici huius ſcilicet de his vnde

habendum eſt canticum id eſt de- lectatio et leticia ſunt attribuen- da Dauid id eſt manu forti chriſto ſecundum caput et ſecundum cor- pus eius: id eſt eccleſiam puero propter puritatem et obedientiã domini id eſt dei patris. Dauid di co fideles ſuos in finem dirigenti. id eſt in ſummum bonum que ver ba locut⁹ eſt in terna ſua locutiõe chriſtus totus ſcilicet caput et cor pus: domino id eſt ad honorem do mini patris in die id eſt pro die. Uel in die id eſt in conſideratione illius diei ſcilicet reſurrectionis chriſti: quia die eripuit eum id eſt chriſtũ. ſecundũ caput ⁊ corp⁹. do- minus pater de manu ſaul id eſt de poteſtate mortis chriſtũ in re ⁊ mẽbra in ſpe: et tãdẽ eripiet i re: et de manu omnium inimicorum ſuo- rum id eſt de poteſtate iudeorum ſecundum caput: et de poteſtate demonum ſecundum corpus ⁊ mẽ bra. Et bene ſaul perſecutor dauid mors dicitur que ſola nos perſe- quitur. niſi enim mortales eſſem⁹ nihil nobis facere poſſet inimicus. Et pro hac ſpirituali liberatione totus chriſtus agẽs gratias deo dixit que ſequuntur in pſalmo. Qui ergo ſupra pro liberatiõe ob tinenda orauit nunc pro ea obten ta grãs agit. ❡ Materia gratia- rum actio de multiplici liberatiõe ab inimicis ⁊ periculis. ❡ Inten- tio: ad gratiarum actionem mo- nere pro hmõi liberatiõe. ❡ Omnia in generali. propheta in iſto pſal- mo in perſona xp̃i et eccleſie gra- tias agit ꝑ ſua multiplici libera- tione tam a tẽtationibus varijs ꝙ a perſequẽtibus inimicis fortiſ ſimis ❡ Pſalmus iſte multa con- tinet ſacramenta et diuerſa eccle- ſie tempora. Ea autem q̃ pmõ hic ponunt̃ pñt indifferenter in voce xp̃i ſeu eccl̃ie accipi: et ad vtriuſq; perſonam referri. ❡ Omnia in ſpe- ciali: de ſpirituali ergo liberatiõe chriſtus integer grãs agens ait. [Diligã te domine] qui dignus es omni dilectione quia es [fortitudo mea] effectiue ſcꝫ ꝑ quẽ ſum fortis ad reſiſtendũ aduerſarijs. ad exer- cendum bona. ad tolerandũ mala ⁊ expugnãdum tentamenta. Dein de mutans perſonam de eo hoib⁹ loqt̃. d. [dñs] ẽ [firmamẽtũ meũ] per quẽ ſum tutus habẽs in eo fir mũ fundamẽtum ne ventis ten- tationũ mouear. [et refugiũ meũ] ad quẽ refugio ab oĩ preſſura ne in periculis peream [et liberator me⁹] a conformitate malorum et poteſtate inimicorum.

2 Deus meus adiutor meus: & ſperabo in eũ.

❡ [Deus meus] qz me creauit ex nihilo [adiutor me⁹] ⁊ cooperator in bono [⁊ ideo [ſperabo] ⁊ totam ſpem ponam [in eũ] ꝑ quẽ ſalua- bor in futuro ⁊ non in alium. Hoc diſtat inter deum ⁊ dñm ꝙ deus nomẽ eſt nature: ſed dñs nomẽ eſt officij. Illud pertinet ad maieſta- tem ⁊ dignitatẽ que ipſe eſt: hoc pertinet ad poteſtatem et dñium quod in nobis exercet. Ibi oſtẽdit nobis quid amemus: hic autem quid timeam⁹: in vtroq; quid cre dam⁹/ q̃d ſperemus/ q̃d amem⁹.

5 Protector meus & cornu ſalutis meæ: & †ſuſceptor meus. tredẽ pro.

❡ [Protector meus] a cõuẽtu ma lignãtiũ tãꝙ ſcutũ qz me ꝓtegit ꝯ inſidias ⁊ defẽdit a malis [⁊ cor nu ſalutis mee] .i. firma ꝓpugna tio ad ſalutẽ ⁊ celſitudo ſalutꝭ ad repellendos ⁊ diſſipãdos inimicos meos fortes. Sicut enim cornu eminet: ita ipſe ẽ eminens noſtre

ſal⁹.Loquit̄ ƀƺ ſſ̄litudinē ſumptā
d e aialib⁹ cornutis q̄ cornu ſalu⸗
tē ſuā defendāt.[⁊ ſuſceptor me⁹]
me tanq̄ medicus infirmuƺ. ſuſci⸗
piens ad ſanandum.⁊ ideo non in
gratus.

4 Laudans inuocabo dominum:& ab inimicis meis ſaluus ero.

℄[Laudās]non me ſed dn̄m pro
euaſiōe maloꝝ et adeptiōe bono⸗
rū.et nō meā gloriam ſed dn̄i que
rens[inuocabo dn̄m ad pſeuerā⸗
dū[et]ſic[ab inimicis meis]oib⁹
ſcƺ viſibilibus et inuiſibilib⁹[ſal⸗
uus ero]per ſuum adiutoriuƺ q̄
mihi nocere nō poterāt.Ecce quā
ta eſt vtilitas laudare deū.Si em̄
et in proſperis et in aduerſis deū
toto corde laudaueris nullus po⸗
terit tibi nocere inimic⁹.Et meri⸗
to ab inimicis ſaluari deſidero .q̄

5 Circundederunt me dolores mortis:& torrentes iniquitatis conturbauerunt me.

ps. cxiiij.

℄[Circundederunt me] vndiqƺ
[dolores]nō de reb⁹ mūdi ſƺ[mor
tis].i.inſidie inimicoꝝ q̄b⁹ ſatagūt
me ad mortem trahere:qui et per
inuidiam dolent me viuere.[⁊ tor
rentes iniquitatis].i.tranſitorij i⸗
petus iniquoꝝ et pſecutiōes ma⸗
litioſe cum impetu veniētes ſicut
inundationes torrentiū[cōturba⸗
uerūt me]torrēdo:⁊ egerūt vt me
conturbarēt nam fecerunt me pa
uere ac triſtari et meſtum eſſe.

6 Dolores† inferi circūdederūt me† preoccupauerunt me laquei mortis.

†iferni. †puene runt.

℄[Dolores iferi]id ē dolores inui⸗
die q̄ ducūt ad ifernū ſicut inuidia
diaboli ducta eſt mors i mūdū[cir
cundederunt me]q̄ erāt in circū⸗
dātib⁹ me ex oi parte[poccupaue
rūt me]⁊ puenerūt ad nocēdū mi
hi[Laq̄i mortiſ].i.deceptiōes inimi
coꝝ q̄s tēdebāt vt caperēt me ad
mortē ſic auis capit̄ laq̄o.Sƺ q̄ i
anguſtijs ⁊ periculis ē recurrēdū
ad auxilium diuinum magis q̄
7 humanum ſubiungit.

†In tribulatione inuocaui dominum : & ad deum meū clamaui.

†t ipſ ſura mea.

℄[In]hac tāta[tribulatiōe]⁊ ne
ceſſitate mea et pſſura[inuocaui]
totis viribus[dn̄m]adiutoreƺ qd̄
eſt vnicū inter mala remediuƺ[et
ad deū meū]non alienū[clamaui]
valide qd̄ plus eſt q̄ inuocare q̄
notat intentionē inuocatiōis.Si
ergo te circūdāt dolores et laquei
mortis ⁊ inferi.ſ. pturbatiōes ini
quitatis intus in corde:inuoca do
minū ⁊ toto cordis affectu clama
ad deum tuū ⁊ eripiet te de omni
tribulatione.vnde ſubditur.

8 Et exaudiuit de templo ſancto ſuo uocem meam:& clamor meus in conſpectu eius introiuit in aures eius.

℄[Et exaudiuit de tēplo ſancto
ſuo vocem meā].i.de celo qd̄ ē tē⸗
plū glie dei:vl̄ de corde meo i quo
de⁹ hitat[et clamor me⁹].i.deuo⸗
ta orō q̄ eſt[in cōſpectu ei⁹]id eſt
quē nō corā hoib⁹ ſed corā deo in
tus i cōſciētia habeo qui nō tam
vocis eſt q̄ cordis:q̄ mēt nr̄e de
ſiderium clamor eſt in conſpectu
dei[introiuit]a ſimili fidelis nun⸗
cij [in aures] potentie et cle⸗

mentie[eius]hoc autē modo audit q: tēpore aduētus chriſti predicantibus apoſtolis.

9 Commota eſt & contremuit terra: fundamēta montium conturbata ſunt commota ſunt: quoniam iratus eſt eis.

¶ [Cōmota ē]int⁹ ad penitētias [et]poſt ēt[cōtremuit]ex ꝑpetis audito ꝙ futurū eſſet iudiciū[terra].i.pctōres ſeu terrena carnaliū corda[fundamēta mōtiū].i.diuitie qb⁹ innitūť ſupbi ⁊ falſa ſpes mūdi[ꝯturbata ſunt ⁊ ꝯmota ſūt] ſublata vt iā ſpes mūdi nō hēat firmamētū i cordib⁹ hoīꝫ: ſpes eñ mūdi abijt quā de⁹odit.[qm̄ irat⁹ eſt eis].i.q: inotuit eis ira dei ſup ſe vētura ſi nō mutarentur.⁊ ita.

10 Aſcendit fumus in ira eius: & ignis ā facie eius † exarſit: carbones ſuccenſi ſunt ab eo.

† exarſit. deſcit.

¶ [Aſcendit fum⁹].i.lachrymoſa ꝯpūctio ⁊ deprecatio penitētium. Fumus enim lachrymas ꝓuocat et in altum aſcēdit.[i ira ei⁹].i.in ꝯſideratiōe ire ei⁹ cū nouiſſent dd. mineť de⁹[et]poſt pnīam[ignis] charitatis ⁊ amoris[a facie].i.noticia eius[exarſit]et ardere cepit e ita[carbones].i.peccatores tenebroſi et frigidi ac deſperatione extincti ⁊ mortui[ſuccenſi ſunt ab eo]ſcilicet igne ad amorē dei ⁊ rurſus reuixerūt. Et quo ordie et quō hec facta ſunt demonſtrať cūdicit.

Fum⁹ lachrymas ꝓuocat.

11 Inclinauit celos & deſcēdit: & caligo ſub pedibus eius.

¶ [Inclinauit celos].i.exinaniuit ⁊ humiliauit ſe verbū vt ꝓpter hominum infirmitatem carnē ſumeret[⁊ deſcēdit]ad nos vēit ⁊ ita etiā humiliauit celeſtia ſubdēs angelos humane nature[⁊ caligo].ſ. diabol⁹ q̄ hoīꝫ mentes obnubilat eſt[ſub pedibus eius]⁊ dn̄i ꝑtāte calcať: q: vn̄ humilis i carne apparuit inde principem tenebrarū oīmoda ſubiectiōe proſtrauit: et eccleſie ſue proſternendum dedit.

12 Et aſcēdit ſuper cherubin & uolauit: uolauit ſuper pennas uentorum.

¶ [Et]ipſe q̄ dſcendit[aſcēdit ſup cherubin]qd interp̄tať plenitudo ſcie.i.oēm modū ſcie excedit. qd caro paſſa ſic ē exaltata[⁊ volauit] quia delectoribus ſuis ſe incomprehenſibilē oſtendit ne corporeis imaginib⁹ ꝯprehēdere q̄rāt[volauit]dico[ſup pēnas vētoꝝ].i.ꝯtēplationē aiaꝝ q: icōprehēſibilitas ei⁹ ſupat v̄tutes aiaꝝ qb⁹ ſe ad deū ꝯtēplādū inaltum attollunt: null⁹ eñ itellect⁹ p̄t ad eum attingere.

Cherubin interp̄tatio.

13 Et poſuit tenebras latibulum ſuum: in circuitu eius tabernaculum eius: tenebroſa aqua in nubibus aēris.

¶ [Et poſuit tenebras latibulum ſuū]ſcꝫ obſcuritatē ſacramētorum in q̄b⁹ ipſe lateret nec ſuos deſereret. latuit eñ diuinitas i carne: remiſſio pctōꝝ i baptiſmo. xp̄s i altari ſub panis ⁊ vini ſacramēto. ⁊ q̄uis lateat tn̄[i circuitu ei⁹ tabernaculū ei⁹].i.credētes in q̄b⁹ hoc tēpore habitat ⁊ militat ābigunt ⁊ adherēt ei nec tn̄ vident eū apte p ſcripturas veteres .q:[tenebroſa aqua i nubib⁹ aeris].i.obſcura

Diuinitas in carne latuit: remiſſio pcō iūi baptiſmo

ſciētia ⁊ doctrina eſt in ꝓphetis q̄ a terrenis eleuati inferioribus cō pluunt verbum dei. Sed lux vera has tenebras illuminauit. quia.

14 Prę fulgore in conſpectu eius nubes † trāſierunt grando & carbones ignis.

† ipſius

℄ [Pre fulgore] .i. a claritate [qui eſt] i ꝯſpectu ⁊ manifeſtatiōe [ei⁹] qua manifeſte cōſpicitur [nubes] non veteris ſed noui teſtamenti/ ſcʒ apoſtoli vicini⁹ eū ꝯtēplātes: et diuino lumine ab eo illuſtrati. Uel [pre fulgore] .i. ꝑfulgide vt ſit vna dictio penultima ēt producta [nubes] i ꝯſpectu ei⁹ exiſtētes [trāſierunt] de iudeis ad gentes ⁊ ipi facti ſunt [grādo] obiurgādo ⁊ dura corda feriēdo [⁊ carbōes ignis] humana corda fidei et charitatis ardore inflāmādo ⁊ alios ſuo exēplo ⁊ verbo ad amorem dei accendendo.

15 Et intonuit de cęlo dominus: & altiſſimus dedit uocem ſuam, grādo & carbones ignis.

℄ [Et intonuit] minis q̄ ſunt de penis eternis .i. ſonuit [de celo] .i. de predicatoribus [dn̄s] q̄ loq̄tur in eis [et altiſſimus dedit vocem ſuā] ſuauē ſcʒ ꝓmiſſionis q̄ eſt de premijs eternis: tanq̄ [grando et carbones ignis] vt. ſ. Ipſa enim aplo℞ pdicatio nō tā aplica erat q̄ dn̄ica: qꝛ ipe in eis loquebatur. Iuxta ergo capacitatē audientiū modo minando ⁊ terrēdo intonat dn̄s: modo ꝓmittēdo ⁊ demulcendo dat vocem: modo vt grando cōtūdēs. modo vt ignis accendens.

16 Et miſit ſagittas ſuas & † diſſipauit eos: † fulgura multiplicauit & conturbauit eos.

† diſperſit.
† co℞ ſcatione.

℄ [Et] ad h̄ faciendū [miſit ſagittas ſuas] ſcʒ predicatores pennis virtutū recta itinera tranſuolantes ⁊ corda pungentes [⁊ diſſipauit] vel diſp̄ſit [eos] ad quos miſſi ſunt vt alijs eo℞ eſſent odor vite in vitā: alijs odor mortis in mortem. [fulgura multiplicauit] .i. miracula coruſcātia in cordib⁹ audito℞ ⁊ ſtupidos reddētia [⁊ ꝯturbauit eos] bona cōturbatione ad penitentiam. vnde ſubdit.

17 Et apparuerunt fontes aquarum: & reuelata ſunt fundamenta orbis terrarum.

℄ [Et apparuerunt] auditoribus [fontes aq̄rū] ſaliētiū i vitā eternā .i. ꝓfunditates ſcriptura℞/ ſeu vet⁹ ⁊ nouū teſtamētū q̄ nimirū ſpiritales fontes ceteros ex ſe ſcriptura℞ riuulos emittūt [⁊ reuelata ſunt fundamēta orbis terra℞] i. reuelati ⁊ itellecti ſunt ꝓphe q̄ añ non itelligebant̄: ſup̄ quos edificat̄ orbis terrarū credēs dn̄o .i. eccleſia vniuerſalis q̄ de toto orbe colligit̄ cui⁹ fundamēta ſūt ꝓphe qꝛ per ipſos fundata eſt fides. Et hec omnia facta ſunt.

18 Ab increpatione tua domine: ab inſpiratione ſpiritus iræ tuæ.

℄ [Ab icrepatiōe tua dn̄e] it⁹ te eos icrepāte [ab iſpiratione ſpūs ire tue] .i. ſctō ſpū icutiēte eis timorē ire tue. Uel increpationē et inſpirationē accipit xp̄i pdicationem: qꝛ p pdicationē increpabat peccatores vt penitentiam age-

rēt ⁊ iſpirabat vt irā futurā time-
rent. Et bñ poſtꝙ dixit icrepatio-
nē adiūxit iſpirationē. tūc eñi vti-
liter foris icrepamur qñ inſpira-
mur intus vt timeam⁹. Deinde lo-
quitur eccleſia vbi oſtenditur quo
ordine iſta ſunt facta.

19 Miſit †de ſummo & accepit me: & aſſumpſit me de †aquis multis.

[†alia lra e †multitudine aqrum]

¶ [Miſit] deus pater filium [de ſummo] .i. de celo vel de ſinu ſuo [et accepit me] eccleſiam ſponſam [et aſſumpſit me] in hereditatem vocando: [de aquis multis] .i. de multitudine populorum. quia in multis populis me inſtituit. Uel [Miſit] ſpiritū ſanctum qui eſt donum de alto [et accepit me] quaſi fugitiuam per gratiam iuſtificantem vel ꝑficientem [et aſſumpſit me] extrahendo [de aquis] id eſt vitijs [multis] in altitudinem virtutis et boni operis.

20 †Eripuit me de inimicis meis fortiſſimis: & ab his qui oderūt me, quoniā confortati ſunt ſuper me.

[†eruit.]

¶ [Eripuit] ⁊ ſaluauit [me de inimicis meis fortiſſimis] .i. de vitijs que ſup oēs inimicos nocēt. [et ab his qui oderunt me] .i. exterioribus inimicis ſcʒ demonib⁹ ⁊ malis hominibus. ⁊ neceſſe erat [qm̄ confortati ſunt ſuper me] robore ⁊ poteſtate. Sunt inimici fortes ſcʒ homines ⁊ maxime propinqui: qꝛ inimici hominis domeſtici eius. Fortiores ſcʒ demones. qꝛ non eſt poteſtas ſup terram que ei comparet. Fortiſſimi ſcʒ vitia carnis quia nulla peſtis efficacior ad nocendum ꝙ familiaris inimicus.

[mich. vij.]

21 Preuenerunt me in die afflictionis meę: & factus eſt dominus †protector meus.

[†firmamentū meum.]

¶ [Preuenerūt me] ſcʒ iſidijs a ſeculi currentiū priores mihi nocere volētes [in die afflictionis mee] id eſt in tempore tribulationis et perſecutionis quo me ſua perſecutione affligebant [et factus eſt dñs protector meus] et auxiliū cōtra miſerias ⁊ voluptates ꝓtegēs me ne ſuccūberē. ipſe enim cū ſuis eſt in tribulatione eos ꝓtegēdo ⁊ liberando aliqñ in corpore, aliqñ in aīa: aliqñ in vtroqꝫ prout videt neceſſitatibus et vtilitatibus hominum expedire.

22 Et eduxit me in latitudinem: †ſaluum me† fecit quoniā uoluit me.

[†eruit †nō eſt]

¶ [Et] quia carnales patiebar anguſtias [eduxit me] de anguſtia tribulationis carnis [in latitudinem] conſolationis ſpūalis ſcʒ fidei ⁊ charitatis vt diligerem etiā inimicos. Per mala enim dilatat de⁹ charitatem ⁊ ꝑ ſeuitiā maloꝝ eccleſia creſcit numero et merito. [ſaluum me fecit] vocando ad fidem et dando perſeuerantiā [qm̄ voluit me] .i. qꝛ placuit ei hoc eſt gratis me elegit nullis ꝓcedentibus meritis ſed ſola ſua beniuolētia: et gratia.

[Charitatē dilatat de⁹ per mala.]

23 Et retribuet mihi dominus ſecundùm iuſtitiam meam: & ſecundùm puritatem manuū mearum retribuet mihi.

[Et] poſt [retribuet mihi dñs gratiam p gratia hic in preſenti [ſm iuſtitiā meam] .i. ſm meritū bone voluntatis et fidei quam immiſit per miam vt vellē bonū. [et ſm puritatē manuū mearū] .i. ſm innocētiā meoꝝ operū bonoꝝ q̄ fides pmeruit [retribuet mihi] qui dedit vt facerē. Hoc addit ne qs putet ſufficere bonā voluntatē ſine operib⁹ cū habeat copiā bene operandi. Primo ergo fidē et charitatē gratis deus preſtat. deinde pro illis et operib⁹ ex illis prouenientibus quaſi pro meritis retribuet hic perſeuerantiam et alia bona. vnde ſubdit.

Volun tas bona ſine opib⁹ nō ſufficit cū ha beat co piā 24 bū ope randi.

Quia cuſtodiui uias domini: nec impiè geſsi à deo meo.

[Quia cuſtodiui vias domini] i. pcepta ei⁹ et latitudinē bonoꝝ operum perſeuerādo ſeruaui [nec impie geſſi a deo meo] recedēdo i. poſtq̄ ad illū bene operādo acceſſi ab illo praue viuēdo nō receſſi. Sic vtiq̄ ad deū directa debēt eſſe nr̄a itinera vt vltra nō ſint ad prauitatē operis diſtorta. Et hoc vtrūq̄ ideo habeo q2 ꝯſideraui iudicia dei que ad cuſtodiendā iuſtitiam et euitādā impietatem vtile eſt penſare. vnde ſubiungit.

25 Sunt ſemp. Quoniam omnia iudicia eius in conſpectu meo†: & iuſtitias eius non repuli à me.

[Quoniam oīa iudicia eius] tā preſentia q̄ futura [in conſpectu meo] ſemp ſunt: et mihi placent q̄ ſemp attēdo: ac pſeuerāti ꝯtēplatiōe ꝯſidero et approbo: quoꝝ q̄dā ſunt in preſenti ſcz flagella corrigendoꝝ et tentationes probandorum: quedā in futuro ſcilz premia iuſtorum et pene impioꝝ. [et iuſtitias ei⁹] .i. illa iudicia que vidi et inueni iuſta [nō repuli a me] quaſi diſplicentia tanq̄ ſarcina grauat⁹: vel fragilitate carnis ſuperatus illud qd̄ ceperam dimittendo et ad vomitum redeundo.

26 Et ero immaculatus cum eo: & obſeruabo me ab iniquitate mea.

[Et] ſicut cepi ita poſtmodum [ero cum eo] .i. ei adherēs [imaculat⁹] .i. perſeuerabo in innocentia mea [et obſeruabo me ab iniquitate mea] .i. nō conuertar ad iniquitatē in qua prius fui. Uel [ero immaculatus] ſm delectationē male cogitatiōis. [et obſeruabo me ab iniquitate] opatiōis que eſſet [mea] ſi facerēt eā. Tale debet eſſe noſtrū ſtudiū: nr̄m deſiderium: vt int⁹ ſim⁹ immaculati et foris innocui: q2 vnū ſine altero non ſufficit.

Im macl'ati eſſe debe m⁹ intus: foris vo in nocui.

27 Et retribuet mihi dominus ſecundùm iuſtitiam meā: & ſecundùm puritatem manuū mearum in conſpectu oculorum eius.

[Et retribuet mihi dominus] in futuro in retributione iuſtoꝝ [ſm iuſtitiam meam] erga proximum [et ſecundum puritatem manuum mearum] .i. id eſt ſm innocentiā operum q̄tum ad me [in cōſpectu oculoꝝ eius] q2 ipſe aſpicit quicq̄d hō in mādatis dei operat. Ul' retribuet illud qd̄ eſt in cōſpectu ei⁹ ſcilz eterna q̄ hoies nō vidēt: ſed ſol⁹ de⁹. Supra q̄ dixit ſibi pſeuerātiam retribuendā in pn̄ti pro fide et charitate et bonis operibus: hic dicit etiam aliud in

Societas bonorum apperenda eſt: malorum fugienda.

futuro pro eiſdē ꝛ pro perſeuerante lōganimitate ſibi retribuendū. Et qꝛ dixerat de iuſtitia oſtendit quō habeat: ſalubriter nos informans et admonēs ꝙ ſocietas bonorum ſit appetenda: malorum vero fugienda. et. c.

Cum ſancto ſanctus eris: & cum uiro innocente innocens eris.

⁋ [Cum ſctō] ſcilicet qui ſancte viuit [ſanct⁹ eris] qꝛ ꝓpter eius ſanctam vitam ꝛ exempla ad ſctā opa exercēda ꝓuocaris: ꝛ ſic etiā ſctūs eris [ꝛ cū viro īnocente] qui malum alijs nō facit ꝛ vitā ſuam vitijs nō corrūpit [innocens eris] nulli nocendo et a vitijs abſtinendo. Tria notat hic genera bonorū: ſcꝫ perfectiōis cum dicit. cum ſancto ſanctus eris. proficientis cum dicit: ꝛ cū innocente innocēs eris. Incipientis cum ſubdit. et cum electo elect⁹ eris. et ꝑmittit qḋ dignus eſt de his tribus: qꝛ in electione notatur preparatio: in innocentia gratia in preſenti: in ſanctitate gloria in futuro.

Bonorū gña tria.

29 Et cum electo electus eris: & cum peruerſo † peruerteris.

Prouer. v.

† peruerſus eris.

⁋ [Et cum electo] ad bona vite eterne [electus eris] eum imitando [et cum peruerſo] in vita et moribus qui opera et facta dei reprehendit [peruerteris] malis ei⁹ exemplis: id eſt peruerſus eris. Et eſt hic argumentum a conuictu: quia ex conuictu mores formantur. et qui tangit picem inquinabitur ab ea. Ecce due vie tibi oſtēſe ſunt: vna iuſtorū ꝛ ſalutis: altera reprobor ꝛ dānatiōis. vna quā tenēt hūiles ꝛ a dño exaltant: altera quā tenēt ſupbi ꝛ a dño hūiliant.

Mores ex cōuictu formantur.

vñ ꝛ ſubdit cōuertēs vba ad deū. Qm̄ tu pplm̄ hūilē ꝛc. Vel ſupra conuertit ſermonē ad dñm: et qſi cū gratiarum actione dicit. o. dñe merito tecū erunt immaculati: qꝛ tu [Cum ſancto ſanctus eris] .i. adiuuas ſanctos in ſanctitate: qꝛ es ſanctus natura alios ſanctificans grā. [Et cū viro innocēte innocens eris] .i. innocentes adiuuas in innocentia: qꝛ innocēs es natura. [Et cū electo electus eris] .i. ab eo quem eligis eligeris: qꝛ añ ꝙ ipſe te eligat tu eū eligis [et cū ꝑuerſo peruerteris] .i. a ꝑuertente vias tuas te auertis. Et hoc ideo

30 Quoniam tu populum † humilem ſaluum facies: & oculos ſuperborum humiliabis.

⁋ [Qm̄ tu populū humilē] de ſe non preſumentē et pniam agētē [ſaluū facies] ꝛ in celo exaltabis. ꝛ econtrario [oculos] ſuperborū .i. ſupbos qui magni ſunt in oculis ſuis et pniam agere cōtemnūt. Illa enim ps in qua maxime manifeſtatur geſtus ſupborū ponit pro toto ſcꝫ oculi pro homine [humiliabis] et in infernū deijcies. In ꝑnti ēt de⁹ ſupbis reſiſtit: hūilib⁹ aūt dat gratiā. Deide ꝓgrediēs eccl̄ia qḋ enunciauit orat dicens.

Iaco. iiij. ꝛ. j. Pe. v. b.

31 Quoniam tu † illuminas lucernam meam domine deus meus illumina tenebras meas.

† illuminabis.

⁋ [Quoniam] .i. ex quo [tu illuminas lucernam meam domine: ſcꝫ apoſtolos ꝛ p̄dicatores in qb⁹ eſt lux et cognitio veritatis q̄ illuminantur alij [de⁹ me⁹ illumina] ēt p eos [tenebras meas] : id ē aias tenebroſas petis: ſeu eos qui adhuc ſunt

hue ſunt in tenebris:mihi per ꝑde
ſtinationem pertinentis. Uel q2
[illuminaſti lucernam meā]donā
do fidē:illumina etiam tenebras
operū meorū:vt qḋ teneo creden
do ſeq̄r opando.Te rogo ⁊ merito.

32 Quoniam †in te eri- †In te eruar.
piar à tentatione:& in
deo meo tranſgrediar
murum.

¶[Qm̄ in te]i.ꝑ te ⁊ nō per me.
in me eīn infirmus ſum:ſed in te
fortis[eripiar a tētatiōe]diaboli
mundi/⁊ carnis.deīde q̄ſi ex gau
dio mutat perſonā dicēs[⁊ in deo
meo]nō in me.i.in ꝟtute dei mei:
non in mea[tranſgrediar murū]
i.obſtaculū peccatorū q̄ me impe
diunt facere bonum ⁊ venire ad
quem murum inter nos ⁊ cœlum
extruimus peccatis peccata augē
do:ſed trāſgredimur eum per dei
gratiam vitiorū cōgeriē ſuperan
do:vt ait gregori⁹ Murus eſt q̄c Gregorij ſolē ne dictum.
quid in itinere nr̄o erigitur:ne ad
deum tranſeamus:ſed hunc mu
rum tranſgredimur q̄ñ pro amore
eterne patrie quecūq; in hoc mū
do fuerint obiecta calcamus.Et
vere per eum eripiar et in eo trāſ
grediar. quia

33 Deus meus †impo- †immaculate.
luta uia eius: eloquia
domini igne examina-
ta:protector eſt omniū
ſperantium in ſe.

¶[De⁹ me⁹]nōiatiu⁹ ille abſolu
te ſtat vt locū habeat ſequēs rela
tio cū dicit[ipoluta]eſt[via ei⁹]ſi
ne qua venit in nos ſcʒ fides ſiue
qua venit ad nos.ſ.beata virgo ſi
ne qua venim⁹ ad ipſ.ſ.charitas.
[eloq̄a dn̄i igne examiata]i.precepta etiā ei⁹ ſūt adeo mūda vt nul
lis tōſionibus adulterari poſſint.
Uel[eloq̄a dn̄i]ſunt[igne exami
nata]i.in tribulatione ſunt ꝓba
ta ⁊ vera inuenta:quia nunq̄ͣ de
ſerit ſperātes in ſe.⁊ hic talis[ꝓ
tector eſt omniū ſperantiū in ſe]
nō preſumentiū de ſe:quia tales
ignis tribulationis nō cōſumit.Et
dicit omniū q2 nullus excipit̄ niſi
qui ſperare non vult.Et merito
ſperandum eſt in illo.

34 Quoniā quis deus
præter dominum:†aut †et.
quis deus præter deum
noſtrum?

¶[Qm̄ q̄s]ali⁹ eſt vere[de⁹ p̄ter
dn̄m]dn̄o:ū.i.niſi ille q̄ eſt oim do
min⁹ q̄ nos regit.quē timem⁹:cui
merito ex debito ſeruim⁹[aut q̄s
de⁹ eſt p̄ter deū noſtrū?]qui nos
creauit.quē amam⁹.quē poſt bo
nā noſtrā ſeruitutē in p̄remiū ex
pectam⁹ ⁊ q̄ñ hereditatē filij poſ
ſidem⁹.q.d.null⁹ ⁊ iō nō mirū ſi
poteſt ſuos ꝓtegere ab his q̄ nec
fortes nec potentes ſunt hec dicit
contra paganos qui multos ſibi
fingunt deos.Et ipſe eſt vere

35 Deus qui præcinxit
me uirtute:& poſuit im
maculatam uiam meā.

¶[Deus qui p̄cinxit]i.ꝑmuni
uit[me virtute]ſcʒ fide/ſpe/⁊ cha
ritate.Uel armauit me fortitudi
ne ⁊ conſtātia ad aggrediendū ar
dua/⁊ tolerandum difficilia:et ad
reſiſtendū hoſtib⁹ ⁊ eorū tētatiōi
bus.[⁊ poſuit immaculatā viam
meā]ꝓſeruando me ſua grā ne in
maculas pctōrū caderē:⁊ dādo mi
hi grām vt innocērer viuā et ince
dā p huius vite viam qua ad illū
perueniam ſicut immaculata eſt
via qua ad me veniet.

36 Qui perfecit pedes meos tanquàm †ceruorum: & ſuperexcelſa †ſtatuens me.

†ceruu. †ſtatuet.]

¶ [Qui] etiã [pfecit] .i. pfectos fecit [pedes meos] .i. amorẽ meũ et animi affectus qbus vado ad eũ: et etiã pedes meos corporales ſcʒ operũ meorũ greſſus [tanꝗ ceruorum] id eſt ad currendũ poſt eũ ⁊ tranſiliendum oĩa huius ſeculi impedimẽta agiles: ⁊ in bonorũ operũ curſu nõ deficiẽtes. [⁊ ſup excelſa] ſcʒ in celo [ſtatuens me] corde .i. figens cordis mei intentionem in ſupernis: et collocans ſpem meã in celeſtibus. Et ipſe eſt

37 Qui docet manus meas ad prælium: & poſuiſti ut arcum æreum brachia mea.

¶ [Qui] ẽt [docet] ab iminẽtibꝰ inſidijs cautũ faciẽdo [manꝰ meas] i. opera [ad pliũ] cõtra vitia ⁊ demones. hoc eſt dat mihi prudẽtiã: ⁊ docet me operari ad ſuperãdos hoſtes q conãtur claudere iter ad celũ ⁊ mutãdo pſonã ſubdit. [⁊ poſuit vt arcũ ereã brachia mea] .i. dediſti mihi inflexibilẽ ⁊ infatigabilẽ intẽtionẽ bonorũ operũ: ⁊ ad feriendũ ⁊ fugandũ inimicos. ſicut eñ manus brachij adherent, ita ab intẽtione procedit opatio.

38 Et dediſti mihi protectionem ſalutis tuę: & dextera tua ſuſcepit me.

¶ [Et dediſti mihi ꝓtectionẽ ſalutis tue] .i. protectionẽ q ſaluaſti me [⁊ ꝓtexiſti me ad ſalutẽ] .⁊ dt [tue] .i. quã tu feciſti. q.d. ꝓdicta nõ ſufficerẽt ⁊ fortitudo mea per poſſet niſi ꝓtectio tua adeſſet. [et dextera tua] .i. fauor gr̃e tue ſuſcepit me] qſi ad curãdũ ⁊ refocillãdũ poſt bellũ tanꝗ medicus egrotum. Et qꝛ eoſdẽ quos protegat ⁊ curat aliquando vtiliter flagellat recte ſubiungitur.

39 Et diſciplina tua †correxit me in finem: & diſciplina tua ipſa me docebit.

†me de rept.

¶ [Et diſciplina tua] .i. tribulatio purgatoria ſeu tribulationũ et tẽtationũ experiẽtia [correxit me] a malo reuocãdo ⁊ dirigendo [in finem] debitũ: ſcʒ in eternã ſalutem non finit me deuiare vt qcqd ago in eũ finẽ referã quo tibi coherea. [et] eadem [diſciplina tua] vel doctrina tua. [ipſa] ad meliora promouendo [me docebit] peruenire quo direxit: et qualiter ad hũc finem pueniã. In hoc ergo apparet ꝙ nos diligit deꝰ qꝛ dat nobis diſciplinã: qꝛ hic corrigit mores: ⁊ dando docet ſcientiã et per diſciplinã ẽt diligit.

Diſciplinaʒ nos deus.

40 Dilataſti greſſus meos †ſubtus me & non ſunt infirmata ueſtigia mea.

†ſubtẽ

¶ [Dilataſti greſſus meos] .i. affectꝰ vl' opa charitatꝭ late extẽdiſti [ſubtꝰ me] .i. vt hilariter operer ẽt q de his ſubtꝰ me ſunt rebꝰ ſcʒ mortalibꝰ ⁊ mẽbris: ⁊ vt nõ pferã illã ſaluti aie ſʒ potiꝰ ſupponã [et nõ ſũt ifirmata] p mala mũdi [veſtigia mea] .i. itinera vel ſigna q reliq imitauerũt. Dilatatos etiã ſub ſe hʒ greſſus qſqs gliat in tribulatiõibꝰ: ſi ei foris e anguſtia doloris, intꝰ ẽ latitudo charitatꝭ. Etiꝰ qʒ nõ ſũt ifirmata veſtigia q

ꝯfirmat cor ſuū ad tolerāda ꝓpter deū mala. Deinde eſt vox chriſti ſeu eccleſie ⁊ tamen cuilibet quod ſi/bi congruit reddatur

41 Perſequar inimicos meos & comprehen/dam illos: & non con/uertar donec deficiant:

¶ [Perſequar inimicos meos] .i. ꝑſecutores ⁊ aduerſarios arguen/do/flagellādo: vel affect⁹ carnales ⁊ ſpūs malignos orōnibus vigilijs ieiunijs/et ſpūalibus ſtudijs a me repellendo [et cōprehēdā illos] in aſtutia ſua: vel eos mihi ſubijciendo ne ab eis cōprehendar ꝯſentiēdo [⁊ nō cōuertar] ceſſando ab hac intentione et ſtudio [donec] q̄ modo obſtrepunt [deficiant] a rebel/lione inſiſtere debet homo penitē/tie ſue et bonis operibus et non corrumpere illa/vel ceſſare ab eis Recte ergo ſubiungit

42 Cōfringam illos nec poterunt ſtare: cadent ſubtus pedes meos.

¶ [Confringā illos] ⁊ humiliabo impetus eorū frangēdo vel tenta/tiones repellēdo: et eos in me re/gnare nō ꝑmittēdo [nec poterunt ſtare] .i. nō durabit aduerſus verita/tē et me ſic eis reſiſtētē [cadēt ſub/tus pedes meos] q2 ſe humiliādo mihi obedient vel q2 in corde meo eos abominando deſpiciā: et inſu/per affect⁹ bonos ⁊ ſpirituales actio/nes illis ꝓferā ⁊ opponā. Nec enī duo faciunt perfecte ſuparē diabo/lū et vitiū: ſ3 amor dei et odiū pec/cati et hoc totū eſt ex deo: quia

43 Et præcinxiſti me uir/tute ad bellum et ſup/plantaſti inſurgentes in me † ſubtus me. ſubter

¶ [Et pcīnxiſti me virtute] .i. ar/maſti me fortitudine [ad bellū] cō/tra hoſtes ne in tali pugna defice/rē [et ſupplātaſti] .i. humiliaſti [in/ſurgentes in me ſubtus me] vt ſu/perior eſſe3 et vt ſubter me fierēt ⁊ mihi ſubeſſent q̄ ſuper me eſſe vo/lebant. Quocūq3 vitiū cōtra te in/ſurgere videris ⁊ ſubt⁹ te ſupplā/tare volueris poſtula a dño virtu/tē illi vitio ꝯriā vt ea te pcīngat ad debellādū illō ⁊ dabit tibi dñs

44 Et inimicos meos de/diſti mihi dorſum: & † odientes me diſperdi/diſti. † odio habitā/tes

¶ [Et inimicos meos] ſe3 ꝑſecuto/res ⁊ aduerſarios mihi reſiſtentes [dediſti mihi] q̄ſi [dorſum] .i. a dorſo: et feciſti vt ego eis ꝑſidiā et ipi me ſequant: et iā mihi quaſi a fa/cie nō reſiſtāt. Uel illicitos appeti/tus ⁊ vitia retro conuertiſti vt pe/nitus obliuioni tradēs nō videā iterū peccando: nec retro reſpiciā delectando: ſed mētis oculos diri/gā ad celeſtia contēplanda: et ea q̄ ante nos ſunt appetēda d3 tñ hō habere peccata añ oculos penitē/do [et odiētes me] .i. malos hoīes in odio ꝑſeuerantes vel maligno ſpūs [diſꝑdidiſti] repellēdo eos a me ne mihi noceant.

45 Clamauerūt nec erat qui ſaluos faceret ad dominum: nec exaudi/uit eos.

¶ [Clamauerūt] i ꝑſura nō nalii ex eis ad hoīes vl' ad alios deos pe/tētes auxiliū ab eis [nec erat q̄ ſal/uos faceret] eos ali⁹ enī nō pote/rat: ⁊ poſtea clamauerūt [ad dñm] deficiēte alio℞ auxilio℞ nec exaudi

nie eos in malitia pdurātes: qꝛ nō erant digni exauditiōe et diuino auxilio: acſi diceret alius ſaluare nō poteſt et deus nō vult: qꝛ a malitia ſua nō recedunt: nec pure domini miſericordiam requirunt.

46 Et comminuam †eos ut puluerem ante faciē uenti: ut lutum platearum delebo eos.

illos

¶ [Et] ideo tanꝙ deſtitutos ab oī auxilio [cominuā eos] et ad nihilū deducam vel ad minimum et viles ſtatum redigā [vt puluerem] .i. ita faciliter ſicut delet puluis [ante faciem venti] qꝛ aridi imbrē miē dei non receperunt: qꝛ leues ꝗ mobiles ante v nti tentationis fuerūt [vt lutū platearū] qḋ pedibus conculcatur [delebo eos] et conculcabo: qꝛ in lata et ſpacioſa via in inmūdicijs et vitijs vixerunt. Deinde orat pro ſubiectione gentium dicens.

47 †Eripies me de contradictionibus populi: conſtitues me in caput gentium.

ſernes

¶ [Eripies me de ꝯdictiōib ꝯplī] ſcꝫ iudaici ꝯtradicētis mihi [conſtitues me in caput gentium] vt gentes mihi ſubijciantur et obediāt: et ſim caput eoꝝ vñ dñs volens recedere a cecitate iudeorū ad fidem gentiū dixit: ſurgite eamus hinc. q. d. ita vincam iudeos et victis iudeis ero tanꝙ triūphator ſuper gentes. Et verè ſic fiet: quia.

48 Populus quem non cognoui ſeruiuit mihi: †in auditu auris obediuit mihi.

Iohannis ſitu.

¶ [Populus] gentiū [quē non cognoui] .i. nō viſitaui corꝑali pñtia vel lege ꝛ ꝓphetis [ſeruiuit mihi] vel humiliter cuſtodiēdo ꝑcepta mea [i auditu auris obediuit mihi] euāgelium ſtatim vt ꝑdicari audiuit ꝓmpte ſuſcipiēdo ꝛ adiplēdo: oculis chꝛiſtū nō vidit noie eiꝰ audito p ꝑdicatores obediuit. hoc poteſt dicere xp̄s vel eccleſia de ſimplicibus ꝛ idiotis quos nō videtur cognoſcere erudiēdo ſciētia: et tñ ꝓniores ſunt ad oia eius mādata. Literati vero quos ad plenū erudiuit tardi ſunt ꝛ negligūt eā. Sꝫ

49 Filij alieni mentiti ſunt mihi: filij alieni †inueterati ſunt: & claudicauerunt à ſemitis ſuis.

†ſuet-rones ſunt

¶ [Filij] ſcꝫ priꝰ a me nutriti [alieni] a me ꝑ peccatū effecti ꝛ mō filij diaboli ſcꝫ iudei [mētiti ſūt mihi] in veritate nō ꝑmanētes. Et repetit vt exprobꝛet [filij] quodā [alieni] ꝑ peccatū [inueterati ſunt] qꝛ in petis ſuis antiquis ꝛ veteri homine remanſerunt et noui hominis aduētum nō receperunt [ꝛ claudicauerunt a ſemitis ſuis] .i. a ꝑceptis ſibi datis. Deinde quaſi exultās ſummatim recapitulando munera dei laudat vt ſic grāꝝ actionem concludat. q. d. Et qꝛ ꝑdicta deus facit patet ꝙ

50 Viuit dominus & benedictus deus meus: & exaltetur deus ſalutis meæ.

¶ [Viuit dñs] in eternū ꝗ ꝑ tot bñficia oſtendit ſe viuum et nō idolū mortuum qꝛ eſt ipſa vita vnde et viuit oīs creatura qui nos viuificat

dat et viuere facit vita corporali: gr̃e ꝛ glorie [ꝛ benedict⁹].i.lauda 53 tus ſit [deus meus] per beneficijs mihi collatis [et exaltetur] apud credentes .i.in toto orbe terraruꝫ extollat ꝛ glorificet̃ ꝑ laudē et confeſſionem ſemper excelſus in ſe [de⁹] ꝛ auctor [ſalutis mee] qꝛ ſua bonitate me ſaluet. Deinde cōuerſo ſermone ad deum ait

51 Deus qui das uindictas mihi & ſubdis populos ſub me: liberator meus de inimicis meis iracundis.

Uindicta pia. Uindicta glorioſa.

¶ [Deus] tu es [qui das vindictā mihi] et victorias nō ſolum de iudeis depſſis: ſed [ꝛ ſubdis ppl̃os gentium [ſub me] ſcilicet ſub poteſtate xp̃i ꝛ eccl̃ie ꝛ facis eos obedire fidei. Pia vindicta eſt dū rebellis ſubdit̃: ꝛ glorioſa vindicta cuꝫ chriſtiani triumphant. tu dico exiſtens [liberator meus de inimicis meis] nō quibuſcūꝗ: ſed [iracundis] .i.impijs valde feruentibus in perſecutione mea. Maior gloria eſt a feruentibus malis liberari.

52 Et ab inſurgentibus in me exaltabis me: a uiro iniquo eripies me.

¶ [Et ab inſurgentib⁹ in me] iſto vel futuro antixp̃i tp̃e [exaltabis me] patientē eis altiorē me cōſtituendo: et ne mihi reſiſtant vel noceāt eos humiliando: qꝛ q̃to alti⁹ ſurgunt in irā tāto amplius exaltatur ille qui pertulit iniuriam. [a viro iniquo] iniuſte et inique me perſequente ſcilicet quolibet ſciſmatico et heretico vel ipſo antichriſto ſeu etiam diabolo qui vir et virilis eſt ad nocendū [eripies me] liberādo vel tuendo ab ipſo.

53 Propterea confitebor tibi in † nationibus domine: & nomini tuo † pſalmum dicam.

† gentibus † pſalam.

¶ [Propterea] .i.propter hanc victoriam et alia bñficia ſup adicta [confitebor tibi] cōfeſſione laudis ſcꝫ predicando laudem tuam [in nationibus] omnibus ſequentib⁹ vel in gentibus [dñeoim] [et nomini tuo] .i.ad honorē nominis tui [pſalmum dicam] .i.bene operabor vt latius innoteſcas bonis operib⁹ meis. Ille enim deū vere ꝛ integre laudat cuius in laude ipſius lingua ꝛ vita concordat. Chriſtus per ſuos et eccleſia per ſe cōfitetur et pſalmum dicit. Et merito etiam ex hoc deus eſt laudandus quia eſt

Laudatio dei vera ꝛ integra.

54 Magnificans ſalutes regis † eius: & faciens miſericordiā Chriſto ſuo dauid: & ſemini eius uſꝗ in ſeculum.

† ipſi⁹.

¶ [Magnificās] .i.magnas ꝛ mirabiles faciens oſtēdens [ſalutes regis] .i.xp̃i eius .i.ſui met ſcꝫ pñis hoc eſt ſalutes chriſti qui eſt rex ſuper eccleſiam a patre ꝯſtitut⁹ ꝛ ſaluator omnium quantū in ſe eſt: ſalutes inq̃ quas ipſe chriſt⁹ dat credētib⁹. ꝯfert enīꝫ eis ſalutē corporalē ſpiritualē ꝛ celeſtē [et] prius [faciens miam chriſto ſuo dauid] .i.xp̃o ieſu q̄ eſt filius dauid ſm̄ carnē. Uel xp̃o victori ꝛ liberatori manu forti per dauid ſignificato eū equalē ſibi ꝑ diuinitatē faciēdo /vel reſurrectionem ei dando [et] ſimiliter [ſemini ei⁹] ſcilicet ſpirituali .i.populo in eū credenti quem in euangelio ge

nuit: et hoel vſqz in ſeculū.i.ſine ſine et in eternū remiſſionē pecca-torū et vitā eternam ei largiēdo.

Oratio.

Firmamentū ſpei et refu-gium pſſure piiſſime deus ſalua nos ab inimicis et a laqueis mortis: vt aſſumpti de multitudine circunſtantiū tribu-lationū deuoti ſcō nomini tuo cū innocētie puritate pſallam⁹. Per.

Pſalmus de Chriſti incarnatione ac noui regis & eccleſiæ catholicę predicatione ac cōmendatione.

Pſalmus. XVIII.

1 Celi enarrant gloriam dei: & opera manuū eius annū-ciat firmamentum:

¶ Auctor pſalmi pphēta Dauid. ¶ Titulus talis eſt. In finem pſ dauid. hoc eſt pſalm⁹ iſte attribui-tur dauid pphēte reſpiciēti in fi-nem.i.in xpm qui eſt finis conſum-mationis vel in vltimū tps ſcilicet plenitudinis quo acta ſunt q̄ hic dicunt. Uel referēti in finē.i.xpm ea q̄ dicturus eſt de laude eccleſie et predicatorū ei⁹ et illi⁹ a quo pre-dicationē habuerunt. Poſt grāx ergo actionē p liberatiōe xpi et eccl'ie orationemqz pro gētiū ſubie-ctione cōmēdat ſtatum catholice religiōis et predicatores eccl'ie et illū a quo pdicationē habuerunt. intendens paſtores admonere vt eox pdicatiōi obtēperent. ¶ Ma-teria xpi incarnatio: et noue legis cōmēdatio. ¶ Intentio: monere vt in chriſtum credamus. et relicta veteri lege ad nouam accedamus. ¶ Omnia in gñali: propheta in iſto pſalmo predicatores dñi col-laudans eius incarnationē ſpecio-ſiſſime deſcribit: necnō precepta noui ac veteris teſtamenti magni-ficās ab occultis delictis et ab alie-nis peccatis purgari ſe a dño pe-tit. ¶ Omnia in ſpeciali. Commē-dans ergo pdicationē noue legis qd pdicet et quō/in prima parte oſtendit ita incipiēs [Celi] .i.apo-ſtoli et euangeliſte in quibus tāqz in celis habitat deus. Dicit etiam iſte celi quia excellenter illuminati et per vite ſanctitatem eminenter eleuati [enarrant] in ſua predica-tione [gloriam dei] ſcz domini no-ſtri ieſu chriſti.i.gloriam diuinita-tis eius in qua eſt equalis patri: et ea que ſecundum diuinitatem fecit ſcz reſurrectionem/aſcenſio-nem/ſpirituſſancti miſſionem/ peccatorum remiſſionem et hmōi [et opera manuū eius] .i.opera hu-manitatis que ſecundum hoiem egit ſcz natiuitatem/paſſionem/ mortē et facta virtutū ei⁹ et hmōi [annunciat firmamentū] ipſi idē apli firmati ſpiritu ſancto: et ſoli-dati in fide et charitate. Ex his duobus ſcz diuinitate et humani-tate pſiſtit vera et catholica fides.

Apli et pellati ſūt.

2 Dies diei eructat uerbum: & nox nocti annunciat ſcientiam.

ſt annū-ciat.

¶ [Dies diei] .i.ſpiritales ſpirita-lib⁹: clari claris. [eructat] .i.qſi de pleno pfert [v̄bū] .i.ſapientiā dei qd eſt v̄bū in pncipio apd deū: lo-quētes d xpi deitate et pāres audi-toribus ſolidū cibū [et nox] .i. ipſi idē infirmitati carnis pdeſcēdē-tes et qſi nox et carnales facti. [no-cti] .i.tenebroſis et carnalib⁹ [indi-cat] vt ſimplicib⁹ nō v̄bū patris ſz ſciētiā q̄ ē de humanis.i.de hu

manitate chriſti. hoc ē illa hiſtoria
lia de chriſto ꝑ que de ceteris acq̄-
rant ſcientiā dantes auditoribus
lac ad potandum. Ecce q̄ diſcrete
predicant: non enim omnibus oīa
dicunt: ſed iuxta capacitatem au-
ditorum diſtribuunt.

3 Non ſunt loquelę ne
que ſermones: quorum
non audiantur uoces
eorum.

¶ [Non ſunt loquele] .i. lingue
ex omnib⁹ linguis [neq; ſmōes].
i. modi locutionum ex diuerſis mo
dis in eadē lingua [quorum] .i. per
quos ſermones ꝛ linguas [non au
diantur] .i. nō ſunt audite [voces]
et verba eorum [celorum ſcʒ apo-
ſtolorum: qꝛ veniēte ſuper eos ſpi
ritu ſancto omnes impleti ſunt
illo ꝛ omnibus linguis primos do
ctores loqui fecit ſpūs ſanctus: q̄
omnes in vnum erat congregatu-
rus. Non tantū autem ibi vbi im-
pleti ſunt ſonuerunt, ſed etiā tam
late et tā publice predicauerūt q̄

4 In omnem terram
Ro. x. exiuit ſonus eorum: &
in fines orbis terrę uer-
ba eorum.

¶ [In omnē terrā] .i. in omni par
te ambitus terre [exiuit ſonus] pꝛe-
dicationis [eorum] .i. doctrina apo
ſtolorum et euangeliſtarum. Uel
[ſonus eorū] .i. fama apoſtolorum
ꝛ ſi non etiam pñtia [et in fines or
bis terre] .i. etiam in terminos: et
fines mundi vel in inſulas ꝛ an-
gulos terre exierunt ꝛ ſonuerunt
[verba eorum] .i. que dixerunt et
ſcripſerunt. publicata enim ſunt
hec vbiq; per predicationem euan
gelij: ꝛ ꝑ epl̄as eorū: nō ꝛ nos hec
loquimur: ſon⁹ eīn ille ad nos vſq;
peruenit. Eorum inq̄ ita dicentiū

5 In ſole poſuit taber-
naculum ſuum: & ipſe
tanquam ſponſus pro-
cedens de thalamo ſuo.

¶ [In ſole] .i. in manifeſto non in
occulto vt lateat [poſuit] domin⁹
chriſtus [tabernaculum ſuū] .i. cor
pus aſſumptū in quo militauit
patri. Uel [in ſole] .i. in beata vir-
gine q̄ illuminat eccleſiam ſicut
ſol mūdū [poſuit tabernaculū ſuū]
ſcilicet corpꝰ humani q̄ſi militare
habitaculū: qꝛ de ea carnē aſſum-
pſit in q̄ venit militare ꝛ expu-
gnare mūdū ꝛ diabolū vel ī vtero
ipſius ſicut in tabernaculo habi-
tauit [ꝛ ipē tāq̄ ſpōſus ꝓcedēs]
ad deſponſandam ſibi eccl̄iam [de
thalamo ſuo] .i. de virginali vtero
in quo humane nature vt ſpōſus
ſponſe eſt copulatus. Et ꝓcedēs

6 Exultauit † ut gigas † ſicut
ad currēdū uiam ā ſum
mo cælo egreſſio eius.

¶ [Exultauit] qꝛ nō inuitus labo
rem ſuſcepit. [vt gigas] .i. ſicut for
tiſſimus: oēs hoīes incōparabili-
ter magnitudine virtutis ꝛ forti-
tudinis ꝓcedēs. [ad currēdū] non
habitādū vel morandum [viam]
nr̄e ſalutis. q. d. hilarem ꝛ fortem
ſe oſtendit ad pficiēdū curſuꝫ nr̄e
redemptionis. [a ſummo celo] .i.
a pr̄e ꝛ eq̄litate pr̄is eſt [egreſſio
ei⁹] nō tp̄alis ſʒ eterna q̄ exiuit a
pr̄e: ꝛ venit in mūdū factus homo.
Iterū aūt relinquēs mūdū aſcen-
dit ad pr̄em: vnde ſubditur

7 Et occurſus eius uſ † ī nō
que ad ſummum eius:
† nec eſt qui ſe abſcon-
dat á calore eius.

¶ [Et occurſus eius] facti homi-nis [vſq; ad ſummū eius] ſcꝫ eq̄litatē pris q̄ñ vm hominem aſcen-dēs ad ſedē patris occurrit:⁊ ve-nit vſq; ad equalitatem patris ſe cundum ꝙ deus [nec eſt] .i. eſſe de bet [qui ſe abſcondat] id eſt abſcō-di debeat [a calore eius] .i. a ſpiri-tu ſctō qui in liguis igneis appa-ruit. ignē eñi venit mittere i ter-ram/ a cuius calore neminē vult eſſe excuſatum. Uult eñi vt ardeat q2 ardor ſue charitatis ꝙtum de ſe eſt ad omnes ſe extendit

8 Lex domini immaculata conuertens animas: teſtimonium domini fidele ſapientiam pręſtās paruulis.

¶ [Lex dñi] noua ⁊ euangelica eſt [imaculata] ⁊ irrephenſibilis ni-hil imaculatū aut illicitū pcipiēs vel pmittēs: ac ſanctos ⁊ immaculatos nos reddēs [conuertēs] diui na gr̄a aſpirāte ab iniq̄tate ad iu-ſtitiā [aias] .i. volūtates: non tm̄ manus vt vetus q̄ ſolā manus re tinebat a culpa: et timore nō amo re [teſtimoniū dñi] .i. preceptū cuꝫ atteſtatione pmij vel pene. eſt. [fi-dele] ⁊ verax. quia quod promitti-tur complebitur [ſapientiam] de diuinis [preſtans paruulis] .i. hu milibus non ſuperbis.

9 Iuſtitię domini rectæ lętificantes corda: præceptū domini lucidum illuminans oculos.

¶ [Iuſtitie domini] .ſ. eadem mā data diuina quia iuſtificant. ſunt [recta] in ſe non declinātes ad dexteram ſiue ad ſiniſtram: ⁊ in ef fectū q2 dirigūt nos ad rectitudi-nē [letificātes] ſpirituali gaudio ⁊ ſpe premij eterni ad quod perdu-cunt [corda] obſeruātium eas: non tamē pmērēs iugo ſeruili: nec ter rētes timore pene vt vetus lex fa-ciebat. ⁊ [pceptū dñi] xpi eſt [luci-dū] ⁊ apertum non ſub velamine litere tectū: et ſine velamento car nalium obſeruationum [illuminās] diuino munere [oculos] cordis. id eſt interioris homini aſpectū. Et

Timor domini †ſanctus permanens in ſeculum ſeculi: iudicia domini uera iuſtificata in †ſemetipſa. †caſtus. †idipſum

¶ [Timor dñi] ſcꝫ caſtus ⁊ filialis gratis amans nō puniri ſꝫ ſepara ri a ſummo bono timens eſt [ſan-ctus] quia ſine omni pertubatiōe eſt. et pro temporalibus mutari homines nō faciens eos ſanctos reddit [permanēs in ſeculū ſeculi] vel ꝙtum ad fructū vel ꝙtum ad vſum eius .ſ. reuerentie: quia non foras mittitur a charitate pfecta q̄ foras mittit initialē: q̄ in chari-tate imperfecta eſt: partim timore pene parti ex amore iuſtitie hūēs ſeruilē autem quo timore pene a malo cohibemur: et mūdanū quo bona mūdi pdere timem⁹/ chari-tas etiā imperfecta euacuat. [iu-dicia] ⁊ mandata [domini] cōtēta in lege euangelica ſunt [vera] q2 ſiue mina ſ ſiue pollicet neminem fallit. ⁊ ſūt [iuſtificata in ſemetipſa] q2 nō egent alterius au ctoritate ꝙ ipſi⁹ domini. Et q2 talia ſunt iudi cia dei. ideo ſunt

11 Deſiderabilia ſuper aurū & lapidem precioſum multùm: & dulciora ſuper mel & fauū.

¶ [Deſiderabilia multum].i.valde bone mēti [ſuper aurum & lapidem precioſum].i.ſuper omne precioſum ſeculi quod ptinet ad ambitionem [& dulciora ſuper mel et fauum].i.ſuper omne delectabile quod pertinet ad concupiſcētiam carnis. Hoc eſt ſuper omne qđ appetitur ſcȝ ſuper diuitias que notantur in auro: ſuper potentiam mundi que notatur in lapide precioſo: ſuper voluptatem que notatur in melle & fauo. Pro his enim ſepe iudicia dei non deſiderātur ſed timentur. vel contēnuntur: vel nō creduntur. ac ſi diceret nulla res eis cōparari pōt in valore & dulcore propter quod obſeruanda ſunt diligentiſſime. ideo ſubditur

Diuitie auro notātur. potētia i lapide pcioſo: volu ptas in melle & fauo.

Et enim ſeruus tuus cuſtodit ea: in † cuſtodiendis illis retributio multa.

† cuſtodiendo illa.

¶ [Etenim ſeruus tuus] non tantum dixit: ſed & opere [cuſtodit ea] et ita non loquendo ſed cuſtodiendo pbat ea deſiderabilia & dulcia quia [in cuſtodiendis illis] non tātum pro cuſtodiēdis. i. in hoc ipſo ꝙ cuſtodiuntur in hac vita eſt [retributio multa] quia p ſe ipſa delectant et letificant. q.d. non tantum pro eis in futuro reddetur pmium / ſed & hic in eorum cuſtodia magnum eſt gaudium. Seruire enim deo regnare eſt. In via ſunt dulcia vbi guſtamus: in patria ſalubria vbi ſatiabimur. Quia vero hanc ſuauitatem auferunt peccata: et obſeruatores quandoqȝ non aduertunt omnia. recte ſequitur

15 Delicta quis intelligit ab occultis meis mū da me: † & ab alienis parce ſeruo tuo.

† dñe

¶ [Delicta] ſcilicet omnia [quis intelligit]. q.d. nullus perfecte: vel quia nō ſunt i memoria. vel q2 nō reputat peccata eſſe q̄ ſunt: vel q2 modica reputat q̄ ſunt magna: vel quia nō vult intelligere vt bene agat: & ideo orat p delictis ſubdens [ab occultis]. i. a peccatis i me latētibus [meis] ſcȝ q̄ ex me proueniunt: & propria voluntate oriūtur [munda me] illa remittendo [& ab alienis] que ſuggeſtione diaboli vel hoīs fiunt. vel que pñt occaſionaliter in me torqueri ratiōe negligentie correctionis fraterne quantum ad omnes: vel correctionis coacte quantum ad prelatos. [parce] mihi [ſeruo tuo] mihi non imputando. quia

14 Si mei non fuerint † dominati tunc immaculatus ero: & emundabor a delicto † maximo.

† dominata
† magno.

¶ [Si mei] ſeu mihi [non fuerint dominati] ſcȝ hoſtes mei occaſiōe aliquorum predictorum petōꝝ: vel interna & externa tētatione [tunc immaculatus ero] a macula criminali: quia nō eſt tertia origo peccati preter occultū quo cecidit diabolus et alienū quo homo ſeductꝰ eſt & conſentiēdo fecit ſuū [et emūdabor]. i. mūdus ero [a delicto maximo]. i. a ſuperbia. Non enim eſt maius delictū ꝙ peccādo apoſtatare a deo qđ ē initiū ſuperbie. ſuperbia vero eſt initiū & cā omniū delictorū: quo delicto qui caret vere imaculatꝰ ē: q2 h̄ ē pmū recedētibꝰ a deo & vltimū redeūdēbꝰ ad deū.

Apoſtatare a deo peccando eſt maximū delictum.

15 Et erunt ut cōplaceāt eloquia oris mei: & meditatio cordis mei in cō

ſpectu tuo ſemper.

¶ [Et] ita [erũt] talia [eloq̃a oris mei] .i. orõnes mee vocales [et meditatio cordis mei] .i. mẽtales [vt complaceant] .i. placentes ꝛ acceptabiles ſint [i ꝯſpectu tuo ſemp̄] nõ hoĩs .i. corã te dñe q̃ int⁹ vides ꝛ inſpicis cõſciẽtiã nõ corã hoĩb⁹ ad iactãtiã. Ex his verbis inſtruimur vt dño noſtro placere ſtudeamus in noſtris ſermonibus ꝛ cogitationib⁹ delicta refrenãdo: ꝛ ã ſuperbia nos emũdando. Sed quia hoc nõ eſt mearum viriũ: ideo O

16 Domine adiutor meus & redẽptor meus.

¶ [Domine] eſto [adiutor] ꝛ cooperator in bonis agendis [meus] .i. mei tendentis ad te [et] p̄ius [redẽptor] .i. liberator [me⁹] a malis vt tendã ad te [adiutor] vt habitẽ in charitate tua [redẽptor] vt libe res me ab iniquitate mea. Caueat ergo q̃ſq; ne ſibi conuerti ad te vł peruenire tribuens repellatur vt ſuperbus: q2 non eſt volentis neq; currentis ſed dei miſerentis/ qui omnia operatur in nobis.

Oratio.

Piiſſime deus qui virginali thalamo egreſſus ꝓcedens: ad patris dexteram cõſcendiſti: imẽſam miam tuã expoſcimus: vt lege tua cõuerſi: p̄ceptis illuminati: teſtimonijs eruditi/ mereamur ꝛ ab alienis ꝛ ab occultis intus liberari. Per dñm.

Optatio pro Chriſto uel eccleſia ut à ſuis tribulatiõibus releuetur: & in ſuis petitionibus ac uotis exaudiatur.

Pſalmus, XIX.

1 Exaudiat te dominus in die tribulationis: protegat te nomẽ dei Iacob.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titulus hic eſt. In finem pſalmus dauid: id eſt pſalmus iſte attribuitur dauid prophete confiderationem ſuam dirigenti in finẽ i. chriſtũ qui eſt finis ꝛ cõpletio legis quã venit adimplere ¶ Materia: petitio liberationis a tribulationibus. ¶ Intentio: ad petitionem hominis amorem ꝛ deſideriũ fideliũ excitare. ¶ Sentẽtia in generali: propheta in iſto pſalmo ex nimia charitate ſub figura optãdi que ventura ſunt canit et optat chriſtum vel eccleſiam in ſuis petitionibus pro reuelatione ſuarũ tribulationum: exaudiri deſiderãs illius conſilium a dño confirmari: dicenſq; fideles non poteſtate humana: ſed potentia diuina magnificãdos. Poſt commẽdationẽ ergo chriſti ꝛ eccleſie propheta ex magna affectione optat proſpere eis euenire ea que preuidebat ventura eſſe. ¶ Sentẽtia in ſpeciali: optãs igit̃ xp̄i vocẽ tanq̃ ſacerdotis exaudiri ait. [Exaudiat te dñs in die tribulationis] .i. paſſione vł tribulatione tibi ſuperueniente. et ſubiungit in quibus exaudiri optat. dicẽs [ꝓtegat te] a malo et ne te ſuperet tribulatio [nomen] .i. inuocatio nominis [dei iacob] .i. ille qui appellat⁹ eſt deus iacob: cuius nominis gloriam queris: q2 ad te xp̄e ꝑtinet populus poſteri⁹ natus: ꝛ ſicut illi iacob/ ita tibi eccleſie gratiam det benedictionis. ꝛ ſicut illi us maiori fratri ſic et te ꝑponat iudeis.

Chriſt⁹ finis ẽ ꝛ cõpletio legis.

2 Mittat tibi auxilium de ſancto: & de ſyon tueatur te.

¶ [Mittat tibi auxiliũ] ad triumphandũ de hoſtibus [de ſctõ] vide licet de ſeipſo vel de celo tibi fideliter aſſiſtendo [⁊ de ſyon] ſuper celeſti [tueatur te] chriſte ne vincaris qꝛ non preſentẽ ſed futurã gloriã attendis. Uel [de ſyon tueat̃ te] eccleſiã .i. de alta ſpeculatione faciat te tutã. ſyon enĩ iterp̃tat̃ ſpeculatio ⁊ hi ptinẽt ad ſyõ q̃ ſꝯtẽptis terrenis ad ſupna dirigũt oculũ mẽtis.

Syon ſpecla/tio iter/ptat̃.

3 Memor ſit omnis ſacrificij tui: & holocauſtum tuum pingue fiat.

¶ [Memor ſit] ad remunerandũ ⁊ memores nos faciat [omnis ſacrificij tui] chriſte id eſt omniũ iniuriarũ quas ꝓ nobis tuliſti [⁊ holocauſtũ tuũ] .i. oblatio toti⁹ corporis in cruce [pingue fiat] id eſt delectabile deo. Uel crucem qua tot⁹ oblatus eſt conuertat in letitiã reſurrectionis. [Memor] etiã [ſit omnis ſacrificij tui] eccleſia ſcilicet cordis oris/⁊ operis/ac corporis ⁊ ſanguinis chriſti et alioꝝ ſacrificioꝝ pro te ⁊ per te oblatorum [⁊ holocauſtũ tuũ] .i. int̃tio amore dei tota incenſa [pingue fiat] .i. deo gratũ ⁊ iocundũ. In ſacrificio pars pecudis offerebatur in holocauſto totũ pecus. Sacrificiũ ergo eſt cum quis aliquid deo vouet et aliqd ſibi retinet. Holocauſtũ eſt quando nihil ſibi retinet ſed ſe totum deo vouet.

Sacri/ficiũ qd eſt.

†dñs 4 †com/pleat.

Tribuat tibi †ſecundum cor tuũ & oẽ cõſilium tuum †confirmet.

¶ [Tribuat tibi ſecundum cor tuum] .i. ſecundum intentionem: o chriſte qui ſcis quid vtilitatis habet tua paſſio/nõ ſm cor te delere volentium [⁊ omne conſiliũ tuum cõfirmet] .i. compleat: quia omnia alto conſilio chriſt⁹ facit. Tribuat etiam tibi eccleſia ſecundum deſiderium tuum dando tibi petitiones cordis tui [et omne ꝯſiliũ tuũ confirmet] .i. voluntatem tuam in bono perficiat. Conſilium eccleſie eſt vt vitet mortalia et non impediatur per temporalia curſumqꝫ ſuum dirigat ad eterna. hoc ideo oroquia.

Cõſiliũ eccl̃e qd eſt.

5 †Lætabimur in ſalutari tuo: & in nomine dei noſtri magnificabimur.

†ex/ul/tabim⁹

¶ [Letabimur in ſalutari tuo] o chriſte .i. in ſalutẽ a te collata nobis in vnitate fidei exiſtentibus [⁊ in noĩe dei noſtri] .ſ. tui [magnificabimur] qꝛ a nomine tuo dicti chriſtiani glorificabimur ĩ futuro. Uel [letabimur in ſalutari tuo] o eccleſia .i. in ſalute a deo tibi data in qua ſaluat nos deus nõ in hui⁹ mũdi vanitatib⁹ [⁊ i noĩe dei nr̃i] ſcꝫ xp̃i a quo dicimur xp̃iani/⁊ in cui⁹ noĩe ſum⁹ in eccleſia cõgregati nõ in meritis noſtris vel nomine noſtro [magnificabimur] magnitudine gratie ĩ preſenti et glorie in futuro. Et quid per ſingula.

Chri/ſtiani a xp̃o di/cũtur.

6 Impleat dominus omnes petitiones tuas: nunc cognoui quoniã ſaluum fecit dominus Chriſtum ſuum.

¶ [Impleat dominus omnes petitiones tuas] o chriſte tam pro tua glorificatione q̃ pro membrorum cõglorificatione: ⁊ non ſolum quas in terra/ſꝫ ⁊ eas quas i celo

facis interpellãs pro nobis: nec in de dubito: quia iam[nunc]tanto ante[cognoui]id eſt per prophetam mihi oſtenſum eſt[quoniam ſaluum fecit]id eſt faciet[dominus chriſtum ſuum]ſcilicet ſeipſum a morte ſuſcitando. Vel[Impleat dominus omnes petitiões tuas] o eccleſia quas facis pro tuis: et tunc potero dicere[nunc cognoui] per experientiam preſtiti beneficij[quoniam ſaluum fecit dñs chriſtum ſuum]i. populum chriſtianum. Et.

7 Exaudiet illũ de cælo ſancto ſuo: in potentatibus ſalus dexteræ †tuæ. †eius.

¶[Exaudiet illũ]ſ. chriſtũ nõ ſolum de terra: ſed etiã[de celo ſctõ ſuo]vbi interpellat ꝓ nobis. Vel[exaudiet illũ]ſ. pplm xpianum[de celo ſctõ ſuo]qz[in potẽtatibus]nr̃is eſt.[ſalus dextere eius] ſcz xpi vel dñi. i. potentatus noſtri ſunt ſalus fauoris ei⁹ hoc eſt nos potentes ſumus ex auxilio grẽ ei⁹ cũ etiam de tribulatione dat nobis auxiliũ vt qñ ĩfirmamur tunc potẽtes ſimus. Nam vana eſt ſalus hoim et rerũ tẽporaliũ q̃ non dextere eſt et eterna: ſz ſiniſtre et trãſitoria: hac eñi i ſuperbia extolluntur hoies quicũqz peccantes tẽporaliter ſalui facti ſunt: de quib⁹ ſubdit.

8 Hi in curribus & hi in equis: nos autẽ in nomine domini dei noſtri †inuocabimus. †exaltabimus.

¶[Hi i currib⁹]trahuntur. i. in inſolubili ſucceſſione bonoꝝ tẽporaliũ ſeu fortuna ꝛ diuitijs huius ſeculi gaudẽt q̃ i rotis dignantur[et hi in equis]efferũt. i. i ſupbia honorib⁹ mũdi/ꝛ terrena dignitate ſeu ſeculari potẽtia gloriãt: ꝛ p hoc deſpicit eos propheta qui de iſtis preſumũt et letantur. illi ita[nos aũt]nõ i his ſupradictis: ſed i eternis ſpem figentes[in noie dñi dei nr̃i inuocabimus]deũ: nõ aliud a deo: ſcz querẽtes gloriam dei non noſtram eternam: non temporalẽ. Ideo

9 Ipſi obligati ſunt & ceciderũt: nos †autem ſurreximus & erecti ſumus. †vero.

¶[Ipſi]tales[obligati ſũt]laqis et terrenis deſiderijs ſcz cupiditate tpalium rerum ꝛ bonorum[et] ſic iclinati ad caſum[ceciderunt] a ſpe celeſti in peccatũ et mortem [nos autem ſurrexim⁹]a peccatis et morte[et erecti ſum⁹]in ſpẽ venie ꝛ ad alta. ſ. diuina ꝛ celeſtia cõtemplanda. et hoc nõ virib⁹ nr̃is: ſz gra diuina. Et qz ſaluo rege ꝓmouet nr̃a ſal⁹ ꝛ meli⁹ ſalui erim⁹ ſal⁹ eñi regis ẽ ſal⁹ ppli: ergo O Regis ſal⁹: ſalus eſt ppli.

10 Domine ſaluum fac regem: & exaudi nos in die qua inuocauerimus te.

¶[Dñe ſaluum fac regẽ]chriſtum vt excitat⁹ a mortuis et in celo cõſtitut⁹ offerat ſacrificia nr̃a[ꝛ]eo iã ꝓ nobis offerente[exaudi nõs] p eũ mediatorẽ et aduocatum[in die q̃ iuocauerim⁹ te]credẽtes eũ re ſurrexiſſe. Vl[Dñe ſaluũ fac regẽ]. i. ppli xpiani rectorẽ ꝛ gubernatorẽ. Vel[regẽ]q̃ ſe bñ regit[et exaudi nos i die]tribulationis et tpe oportuno[q̃ iuocauerim⁹ te]i. auxiliũ nr̃i: qz quicũqz iuocauerit nomẽ domini ſaluus erit. Oratio.

IMple dñe petitiones noſtras et tanꝙ pinguiſſimū holocauſtū nos aſſume: vt inimicorū curribus obligatis ſalutaris tui opitulatione letemur. Per dominum.

Pſalmus de Chriſti gloria & magnificentia: ac inimicorum ſuorū miſeria & pœna preſenti, & futura.

Pſalmus. XX.

1 DOmine in uirtute tua lætabitur rex: & ſuper ſalutare tuum exultabit uehementer.

℄ Auctor pſalmi propheta dauid. ℄ Titul⁹ talis eſt. In finē pſ dauid hoc eſt pſalm⁹ ille attribuit dauid ꝓphete proſpicienti in finem ſcꝫ xpꝫ q̄ eſt finis legis: vel in finē tēporū quando hec cōplēda erāt. ℄ Materia: chriſti magnificētia ⁊ inimicoꝝ ſuoꝝ miſeria. ℄ Intētio: vt chriſtum deum ⁊ hominem credamus ac ipſum dñm deū noſtrum laudemus et magnificem⁹. ℄ Sentētia in generali. ꝓpheta in iſto pſalmo loquitur de chriſti virtutib⁹ ac gloria ⁊ magnificētia ⁊ aduerſariorum eius depreſſione ⁊ pena. Propheta ergo cōgaudēs de exaudita orone dicit illuꝫ regē letari in dño: ⁊ oſtēdit quot ⁊ quāta bona datur⁹ eſt ei pater ꝓpter conſtantiā: ⁊ ecōtrario quāta mala daturus eſt aduerſarijs ſuis ꝓpter eoꝝ malitiā. ℄ Sententia in ſpeciali: quod ergo in precedenti pſalmo orauit de chriſto: hic enūciat ita incipiēs. o [Dñe] pater [in virtute tua] a te genita ſcilꝫ verbi i. in eo ꝙ verbum caro factum eſt: quod recte dicitur virtus tua: q2 tibi coomnipotens [letabitur] in animo [rex] ſcꝫ homo chriſtus Ieſus qui eſt a te conſtitutus rex ſuper eccleſiā tuam ad eam ſpiritaliter regēdā [⁊ ſuper ſalutare tuū] id eſt ex eo ꝙ per te eſt ſaluator generis humani. vl' ſuper eam ſalutē quam per eum eidem eccleſie tribuiſti [exultabit] in corpore [vehementer] id eſt valde ſm ꝙ res magna eſt. Intus letabitur de diuinitate humanitati coniuncta. foris exultare ſe oſtendet de eccleſia ſua per diuinitatem et humanitatē redempta. vnde ⁊ ſubditur.

2 Deſiderium † cordis eius † tribuiſti ei: & uoluntate labiorum eius non fraudaſti eum. †ale †dediſti.

℄ [Deſideriū cordis eius tribuiſti ei] ſcilꝫ de mūdi redēptione: corporis ſui glorificatione: credentiū vocatione: ⁊ alijs que aīa ſua ⁊ cor deſiderauit [et voluntate labiorū eius] i. voluntate rōnis expſſa ꝑ labia oris [nō fraudaſti eum] quia ꝯcederes ei qđ voluit: q2 ſemꝑ exaudit⁹ fuit: ⁊ quicqđ dixit fugādo demones: ſanādo infirmos: vel aliter totū factum ⁊ iplētū eſt. ꝑdicatio quoqꝫ eius recepta eſt. Eſt ⁊ aliud vnde letabitur ⁊ exultabit.

3 Quoniam præueniſti eum in benedictionibus dulcedinis: poſuiſti in capite eius coronā de lapide precioſo.

℄ [Qm̄ ꝓueniſti eū i būdictiōib⁹

dulcedinis].i.immunitate peccati vt non eſſet ſub maledictione ade: ac grã et donis ſpũſſancti quibus repletus eſt ab inſtanti conceptionis que dicuntur dulcedinis:quia totus ex gratia fuit:et ex dulcedine dilectionis proceſſit.et[poſuiſti in capite eius].i.in mente & ſuperiori parte anime que eſt rationalis[coronã de lapide precioſo] i.perfectionem et ornatũ omnium virtutũ.vel per hoc intelligitur totius mũdi circulus.i.eccleſia generalis que conſtat ex viuis et precioſis lapidibus:et cum ex omni parte fide ambit ſicut corona caput.Non dicit de lapidibus:ſ3 de lapide:multi em̃ vnũ ſunt in vnitate fidei & omnes virtutes vnum ſunt in radice charitatis.

4 Vitam petijt à te:† tribuiſti ei longitudinẽ dierum in ſeculum & in ſeculum ſeculi.

†dediſti.

¶ [Uitam]ſcil3 glorie in ſua reſurrectiõe[petijt a te]dicẽs:pater clarifica filium tuum[et tribuiſti ei] vitam ſcilicet reſurrectionem.nā vt hõ mortuus eſt:vt hõ reſurrexit et reſurgens a morte iam non moritur:eccleſie vero ſue que eſt corpus etiam petijt et tribuiſti ei [longitudinẽ dierũ in ſeculũ]pñs i.lõgam vitã et longa tẽpora huiꝰ ſeculi: & poſt tribues ei vitam eternã & eternitatẽ[in ſeculum ſeculi] futurũ ſine fine.Et preterea

5 Magna eſt gloria eius in† ſalutari tuo:gloriam & magnum decorem impones ſuper eũ.

†ſalute tua

¶ [Magna eſt gloria eius].i.claritas nois eius et fame:q2 dediſti ei nomẽ qđ eſt ſuper omne nomen et hoc [in ſalutari tuo].i.in ſalute qua eum reſuſcitaſti:et de mortali immortalem feciſti.Uel i effectu tuo ſalutari quo per eũ mundum ſaluaſti.et adhuc[gloriam et magnũ decorẽ impones ſuper eũ].i. addeo ei:cum eũ in celo exaltabis et ad dexteram tuam collocabis. Et vere ita erit

6 Quoniã dabis† eũ in benedictionem in ſeculum ſeculi : lætificabis eũ in gaudio cum uultu tuo.

†ei bñdictiões.

¶ [Qm̃ dabis eũ in benedictionẽ i ſclm ſcli].i.ipſe erit in bñdictiõe in eternũ & ſine fine et hec erit illa bñdictio[q2 letificabis eum]ſcđm hoiem quem leuauit ad te vt ſit [i gaudio]ad dexteram tuam [cum vultu tuo].i.cũ preſentia viſionis tue. Uel[letificabis eum in gaudio cum vultu tuo].i.de hoc ꝙ ſui gaudebunt cũ tua pñtia qñ eris oĩa in oibus.Et merito hec oĩa ei propter ſuam humilitatem.

7 Quoniã rex ſperat in domino : & in miſericordia altiſſimi non cõmouebitur.

¶ [Qm̃ rex]ſc3 hõ xp̃s nõ ſupbit pp regalẽ dignitatẽ:ſ3 vt humilis corde[ſperat] & ſpẽ ſuã cõſtituit ꝺ3 hũanitatẽ:nõ i ſe:ſ3 [in te[dñọ] et patre ſuo[& i mĩa altiſſimi nõ cõmouebit]ab hac ſpe:ſ3 coopante grã dei ſtabit in ea:et nihil turbabit hũilitatẽ eiꝰ et obediẽtiã eiꝰ vſq3 ad mortẽ.Deinde plus laudes xp̃i agit de penis malorum & cõuertit ſe ad chriſtũ.q.d.Et quia talis es o rex chriſte.

8 Inueniat manus tua omnibus inimicis tuis: dextera tua inueniat omnes qui te oderunt.

¶ [Inueniat] i. ſentiatur q̄tum ad penam cōem [manus tua] i. virtus et poteſtas tua premens. pctā eā ad iudiciū veneris [ab oībus inimicis tuis] q̄ eā in hūilitate tua nō cognouerūt ⁊ in te non crediderūt: ſeu credentes tibi non obedierūt [dextera tua] i. potētia et maieſtas grauiꝰ puniēs [inueniat] in die iudicij puniēdos [oēs] impios [q̄ te oderūt] ⁊ contempſerunt qđ grauiſſimū eſt. Uel [inueniatur] i. credat [manus tua] medicinalis [oībus inimicis tuis] tā iudeis q̄ gētibus alioqn [dextera tua] vindex [inueniat omnes q̄ te oderunt] ptinaciter. Et ſic erit: q2

9 Pones eos ut clibanum ignis in tempore uultus tui: dominus in ira ſua cōturbabit eos: & deuorabit eos ignis.

¶ [Pones eos vt clibanū ignis] i. ardentes intus in cōſcia vt eos torq̄at intꝰ ignis doloris ⁊ male cōſcie: ſicut clibanꝰ ardet intrinſecus [in tpe vultus tui] i. in tpe manifeſtationis tue in iudicio qñ videbūt vultū tuum iratū. Et dr vultus: q2 cordis velle p ſigna demōſtrat. Deinde pſonā mutās oñdit illos etiā exterius cruciandos ſubdens [dñs in ira ſua] q2 iraſci malis videbit [cōturbabit eos] cū dicet: ite maledicti in ignē eternū [⁊] mox [deuorabit] ⁊ inuoluet eos exterius ignis infernalis nō cōſumēdo / ſꝫ eternaliter puniendo. q. d. intus cruciabit eos ignis ⁊ vermis cōſcie: ⁊ exterius ignis gehēne. Et iterū pſonā mutās ſubdit

10 Fructum eorum de terra perdes: & ſemen eorum à filijs hominū.

¶ [Fructū eoꝝ] q2 terrenꝰ eſt [de terra] viuentium [pdes] i. nō erit eis fructꝰ eterne btitudinis in terra viuentiū: ⁊ ipſi tanq̄ male arbores ppter malū fructū pdētur [et ſemen eoꝝ] i. opa vel ſeq̄ces et imitatores malitie eoꝝ quos ſeduxerunt perdes ⁊ ſepabis [a filijs hoim] i. a cōſortio ⁊ ſocietate iuſtorum rōne vtentiū. i. nō deputabis eos iter heredes regni. Hec autem pena ideo erit eis merito

11 Quoniam declinauerunt in te mala: cogitauerunt †conſilia quæ nō potuerūt ſtabilire. †conſiliū qđ.

¶ [Qm̄ declinauerūt] i. detorſerūt [in te] occidēdū dicētes: expedit vt vnꝰ moriatur hō ⁊ nō tota gens pereat [mala] q̄ ſibi imminere te regnāte arbitrabant [cogitauerunt cōſilia] ſ. nomē tuū delere de terra ne totus mūdus poſt te iret: ⁊ ipi gētē ⁊ locū amitterēt [q̄ nō potuerūt ſtabilire] ⁊ pficere iuxta volūtatē ſuā: q2 euenit cōtrariū: nō eſt eñ ɔſiliū ɔtra dñm. Et qñ de pena eoꝝ futura dixit: dt ⁊ de preſenti que eſt cauſa future. q. d. ideo hec eis erunt in futuro.

12 Quoniā pones eos dorſum: in reliquijs tuis preparabis uultum eorum.

¶ [Quoniam] in preſenti [pones eos dorſum] i. inter eos a quibus auerteris et vt reſpicientes retro

terrena appetāt ⁊ non apti regno dei celeſtia amittāt:ſꝫ nō oēs pdes.reliq̄ eñ ſalue fiēt:vñ ⁊ ſubdit[in reliquijs tuis].i.in eis q̄s tibi ſaluādos relinquis[preparabis vultū eorū].i.cōgregationē et pniam tui q̄ fuiſſet eorū ſi ipſi credidiſſent.et vt oīa iſta cōpleant.

13 Exaltare domine in uirtute tua:cātabimus: & pſallemus uirtutes tuas.

ℂ[Exaltare vel domine in virtute tua].i.reſurge et aſcende in potentia et gloria quē prius infirmum putauerūt ⁊ in humilitate poſitum non cognouerunt:et hec virtus et maieſtas maxime apparebit in iudicio finali et nos[cantabim⁹ ⁊ pſallem⁹].i.voce ⁊ ope celebrabimus ⁊ notas faciemus. Cant⁹ enim ad laudem:pſalmus ptinet ad bonā opationē[virtutes tuas]⁊ mirabilia q̄b⁹ iduras q̄s vis ⁊ miſereris quib⁹ vis.Oratio.

Cātus ad laudē ptꝫ. ad bonā operationē ptinet.

Benedic nos domine bñdictione dulcedinis:⁊ cōple tibi placitū deſideriū nr̄ꝫ dū ingiter virtutes tuas ſuaui modulatione concinim⁹ longitudinē vite perpetue conſeq̄mur.Per do.

Pſamus de Chriſti uehementiſsima & amariſsima paſsione: eiuſdem'que paſsionis fructu & utilitate.

Pſalmus. X X I.

1 Deus de⁹ me⁹ reſpice in me quare me dereliquiſti:longè à ſalute mea uerba delictorum meorum.

ℂ Auctor pſalmi ppheta dauid. ℂ Titulus hic eſt In finē ps dauid pro aſſumptione vel ſuſceptione ſeu pro cerua matutina.Id eſt ps ille attribuēd⁹ eſt dauid manu forti xp̄o dirigenti nos in finē i.in ſue reſurrectionis glorificationem:xp̄o dico orāti pro aſſumptione matutina.i. pro reſurrectione obtinenda que mane eſt facta qñ humana natura in gloriam eſt aſſumpta.Uel pro cerua matutina qđ idē eſt.Cerua enim eſt humana natura chriſti que lutū et ſpinas peccatorū trāſilūt:⁊ mane in reſurrectiōis gloriā q̄ſi in altū eſt aſſumpta.Quia ergo ſupra propheta chriſto dixerat vt exaltaretur ⁊ reſurgeret in virtute ⁊ gliā: iam chriſtus orat pro ipſo exaltatione et reſurrectione obtinenda. Et quia per exaltationem ⁊ reſurrectionē notat qđ precedit ſcꝫ humiliatio ⁊ paſſio:ideo orāe pro reſurrectione premittit paſſionem. ℂ Materia:xp̄i paſſio.ℂ Intētio hortari nos vt ei cōpatiamur vt et cōregnem⁹:et inuitare nos ſuo exēplo ad paſſionē ⁊ patiētiam ⁊ dei laudē.ℂ Sententia in gn̄ali: ppheta in iſto pſalmo in pſona xp̄i voce hois noſtri loquit de ei⁹ derelictione in ſua vehementiſſima paſſione:et ammonet fideles laudare deum de ipſius paſſionis fructu et vtilitate.ℂ Omnia in ſpāli chriſtus ergo ſm ꝙ homo clamat ad patrē.d.O tu pr̄.[De⁹]oīſ per potētiā ſpāliter aūt[de⁹ me⁹] per grām[reſpice in me]poſitū in afflictiōe[q̄re me dereliq̄ſti]i manibus iudeorū ⁊ penis me expoſuiſti:⁊ poſt queſtionem ponit ſolutionē:q: pctm̄ hois hoc exigebat.q.d.ecce quare:q:[vba].i. clamor et

mort poſtulatio [delictorũ] q̃ ſunt
[meorum] ſcȝ hoīm: ita vt trãſitio ſit
inter delictorum et meorum: hoc
eſt delicta mẽbrorũ meorum poſtu
lãtia mortẽ meã ſine qua nõ eſt ſa
lus. ſunt [lõge a ſalute mea] ideſt
ſunt cauſa quare patiar: qꝛ ſic ſcȝ
per paſſionem ſunt tollenda deli-
cta meorũ. Unũ Eſaias. Propter ſce
Eſa. liij. lus populi mei pcuſſi eum. Sicut
em̃ egritudo aliquando dicit̃ po-
Egritu do ali- q̃n dici tur po- ſtulare medici nam. ſtulare medicinã qꝛ p eã põt ſana
ri: ſic delicta nr̃a poſtulabant mor
tem xp̃i qꝛ p eã a pctis ſum⁹ ſana
ti. Et ita ſunt lõge q̃ o

2 Deus meus clama-
bo† per diem† & non
audies: & nocte & non
ad inſipientiam mihi.

†ad te. †exe.

¶ [Deus me⁹ clamabo] ad te [per
diẽ] .ſ. ĩ cruce hora nona de⁹ meus
vt quid dereliquiſti me? [& nõ ex-
audies] me quin ſinas crucifigi [&
nocte] precedente. pater mi tran-
ſeat a me calix iſte: & ſilr̃ nõ exau-
dies. q.d. me aſſidue die ac nocte p
liberatione orãtem non exaudies.
Nõ em̃ audit⁹ eſt xp̄s ad ſalutem
corporalẽ [& nõ ad iſipiẽtiã mihi]
ſcȝ h̃ facis ſȝ poti⁹ ad ſapiẽtiã ſcȝ
vt ſapiã quid me clamare velis. qꝛ
expediebat pati chriſtum et redi-
Hiero- nym⁹. mere genus humanum. Dicit Hie
ronymus q̃ conſtat totum pſal-
mum a chriſto in cruce decantatũ
Dicũt etiã aliqui alij q̃ inſuper
etiam ceteros pſalmos vſq3 ad il-
lum verſum. In manus tuas dñe
cõmendo ſpiritũ meũ: decantauit
Unde ſicut Mattheus et Mar-
cus principiũ poſuerũt a quo xp̄s
pſalmos incepit. ſic Lucas finem
pſalmorum ponit cum dicit. pater
in man⁹ tuas cõmẽdo ſpm̃ meum.

3 Tu autem in ſancto
habitas: laus Iſraël.

¶ [Tu autẽ] & ſi non audes tñ [in
ſctõ] .ſ. in me ſctõ ſctõrũ [habitas]
& me nõ deſeris. Uel [in ſancto] .i.
in ſanctificatis a te nõ in corpore
ſubdito peccatis [habitas] p gra-
tiam quos facis intelligere quare
me non audis: et q̃ interdum ſan
ctos non audis ad ſalutẽ tpalem
malos vero q̃nq3 audis ad dãna-
tionẽ: et q̃ cuncta ſancte facis: et
ordinate diſponis / lȝ aliter videa-
tur ab ignorantib⁹. o [laus iſrael]
id eſt videntis te nõ ei⁹ q̃ ſe vult Deum
a cõſpectu tuo abſcõdere: illi deuȝ laudar̃
laudare neſciunt qui eum non vi- neſciũt
dẽt nec intelligũt: ſed ab his vera qui eũ
citer laudat̃ a quibus ſpiritualr̃ non vi
videt̃ id eſt creditur / intelligitur / dẽt nec
amatur. intelli-
gũt.

4 In te ſperauerunt pa
tres noſtri: ſperauerunt
& † liberaſti eos.

†erui- ſti.

¶ [In te ſperauerũt patres no-
ſtri] ãtiqui nec fruſtra [ſed ſpera-
uerunt] perſeueranter [& liberaſti
eos] ſcḋm ſpem & cõfidentiam eorũ
de neceſſitatib⁹ & tribulationib⁹
ſuis. q.d. mirant̃ infirmi me nõ ſta
tim exauditum cũ audiant anti-
quos patres qui minores fuerunt
q̃ ego in ſuis neceſſitatib⁹ exau-
ditos: vnde ſciant oẽs ad xp̄m ve-
niẽtes q̃nq3 ideo ſe non exaudiri
qꝛ in tribulatione chriſtianus pro
bat̃ ſi nõ reliquit deũ ſuũ. Fornax
em̃ palcas in cinerẽ vertit: auro
ſordes tollit: ita illi in quib⁹ habi
tas de⁹ meliores ſiũt in tribula
tione pbati in ea tanq̃ aurum in
igne. vnde bene ſequitur.

5 Ad te clamauerũt &
ſalui facti ſunt: in te ſpe
rauerunt & non ſunt cõ
fuſi.

¶ [Ad te clamauerũt] in tempore

tribulatiõis[⁊ ſalui facti ſunt]ſtatim.et repetit[in te ſperauerũt.]⁊ nec in ſe ſpecie poſuerunt et[ideo nõ ſunt confuſi]de p̄mio nec eos fefellit ſpes:ſ3 ſperata receperũt. Min⁹ dicit.ſ.nõ ſunt cõfuſi:⁊ pl⁹ intelligit q2 multũ honorati. Antiquis carnalib⁹ ad erudiendũ ſunt conceſſa temporalia:nouis aũt in chriſto ſubtrahũtur vt chriſtus ſolus deſideretur. Illos ergo exaudiſti ⁊ liberaſti.

6 Ego autem ſum uermis & nõ homo:opprobrium hominum & abiectio plebis.

¶ [Ego au ẽ]qui ſum maior illis [ſum vermis].i.reputat⁹ vilis et abominabilis ac tot⁹ contẽptibilis in cõſpectu iudeorũ[⁊ non homo]vtens rõne ſm eſtimationem eorum.q.d.ita vtiliter ſum ↄculcatus ac ſi eſſem vermis ⁊ nõ homo. Vel[ego ſum vermis]q2 feruore ſancti ſpirit⁹ ſine ↄcupiſcẽtia carnis de terra virgine cõcept⁹ ⁊ natus ſicut vermis virtute ſolis ſine ſemine de terra naſcit[et non homo]tm̃:ſed vltra hoies etiã deus: et cũ ſim tant⁹:fact⁹ ſum[opprobriũ hominũ]ſc3 maiorũ in ſputis alapis colaphis:⁊ ſpinis[et abiectio plebis]ſc3 populi cõis/q2 me ſpreto ⁊ abiecto Barrabã elegerũt ideo ꝟo de ſe abiecto hoc dicit vt vł ſic ſuperbia hominis hũilitatẽ dei imitetur.

†q̃ cõ⁊ſpicie⁊bãt †ſubſã⁊nabãt.

Omnes †uidẽtes me †deriſerunt me:locuti ſunt labijs:& mouerũt caput.

¶ [Oẽs]ſc3 mali[vidẽtes me]in forma humana[deriſerunt me]in corde ſuo tanq̃ fatuũ deteſtando ⁊ ↄtẽnẽdo/⁊ nõ tm̃ in corde deriſerunt:ſed etiã[locuti ſunt labijs] deriſoria ꝟba:me vituperando et blaſphemãdo[et mouerũt caput] in mei deteſtationẽ et ↄtemptum me ſubſanando vel q̃ſi minãdo:et tanq̃ falſum ꝓphetam notãdo.q.d.corde/voce/⁊ geſtu ſubſannauerunt dicentes hyronice.

8 Sperauit in †domino eripiat eum:ſaluum faciet eum quoniam uult eum. †dñm eruat.

¶ [Sperauit i dño]p̃t vt ait ſuo: q2 filiu3 dei ſe nominauit[eripiat eum]de manibus nr̃is mori non ꝑmittẽdo:vel ſi nõ eripit[ſaluum faciet eum]a morte reſuſcitando [qm̃ vult eũ].i.diligit eum vt ipſe ait.hyronice de xp̃o dicebãt iudei ⁊ tamẽ verũ dicebant neſciẽtes. Ideo autem hoc mihi dicũt et faciunt:q2 homo fact⁹ ſum tui operatione:nõ in verbũ quod eſt de⁹ talia non dicerent:et hoc eſt quod ſequitur.

9 Quoniam tu es qui extraxiſti me de uentre ſpes mea ab uberibus matris meę:in te† proiectus ſum ex utero. †iacta⁊tus. †cõfir⁊matus

¶ [Qm̃ tu es qui extraxiſti me de ventre]ſc3 virginali:q2 miraculoſe et ſupra naturã te operante natus ſum de vtero mr̃is ⁊ ſine violatione de ea extractus:⁊ non ſolũ mr̃is ſed etiã ſynagoge ⁊ eius tenebris in qb⁹ eſt nõdũ in luce chriſti natus ⁊ tu de⁹ es[ſpes mea ab vberibus matris mee].i.ſ3 hũanitatẽ ſ3 quã ſuxi vbera mr̃is:q2 in te ↄfiſus ſu3 ſ3q̃ hõ:⁊ nõ ſolũ matris/ſ3 ẽt ſynagoge a qb⁹ alienaſti me ne carnalẽ ↄſuetudinẽ ſug⁊

gerẽ.ꝛ[ĩ te].i.in tuã tutelã et pro‑
tectiões3[ꝓiect⁹ſũ ex vtero].i.a na
tiuitate mea ex q̃ ex vtero ꝓceſſi
vt tu ſolus eſſes mihi ſpes ꝛ auxi
liũ qui iam homo ꝛ infirm⁹ ſum:
ꝛ nõ ſolũ ex vtero mr̃is ſ3 ẽt ſyna
goge que me non pertulit ſed ia‑
ctauit.Et non tantum ab vberi‑
bus eſt ſpes mea/ſed etiam.

10 De uentre matris

†diſce‑ meę deus meus es tu:
dos. ne† diſceſſeris à me.

¶[De vẽtre mr̃is mee]ꝛ a vberi‑
b⁹.i.ſm id qđ de mr̃e habeo:ꝛ ſ3
ꝗ ſum homo[de⁹].i.creator[me⁹
es tu]ſed ſm id quod de te habeo
ꝛ ſm ꝗ ſum deus es ante ſecula
pater meus.q.d.te tanꝗ deum et
creatorem meũ veneror ſm meã
humanitatem qui es pater meus
ſm diuinitatẽ.Et ẽt nõ effecit vẽ
ter matris mee ſynagoge vt tãꝗ
paruulus eſſem tui oblit⁹.ſed[tu
es]id eſt fuiſti[de⁹ me⁹de vẽtre]
eius:ꝛ ideo[ne diſceſſeris a me]
i.ne deſtituas me tuo auxilio Ter
minat in oratione conqueſtionẽ:ꝛ
cauſam ſupponit.

11 Quoniam tribulatio

†iuxta. †proxima eſt † quoniã
†quia. non eſt qui adiuuet.

¶[Qm̃ tribulatio].i. acerbitas
maxia paſſiõis mee[proxima eſt]
ꝛ imminet corpori meo ꝛ itẽ ideo
[quoniam non eſt]alius neqꝫ an‑
gel⁹ neqꝫ hõ[qui adiuuet]me eri
piẽdo de manib⁹iudeorum niſi tu
pr̃ ſol⁹.Quis enĩ adiuuet ſi tu nõ
adiuuas?Qm̃ et ſi mori non ꝓhi‑
beas pro redẽptiõe hũani gnis.
tamen mortis vinculis me deti‑
neri non permittis:Deinde dſcri
bit paſſionem.

12 Circundederunt me

uituli multi:tauri pin‑
gues obſederunt me.

¶[Circũdederũt me]conſilijs vel
cũ gladijs ꝛ fuſtib⁹[vituli multi]
i.iudei inſolẽtes et laſciui ſicut vi
tuli qui erãt ſine iugo dei.[Taur‑
ri]pro ſuperbia[pingues]ꝓpter
craſſitudinẽ malitie quorũ iniqui
tas prodijt ex adipe.i. prĩcipes.ſ.
Annas ꝛ Cayphas ceteriqꝫ ma‑
iores q̃ erant ſuperbi et malitia
pleni[obſederũt me]tãꝗ iudices
i.vallauerunt me vndiqꝫ:ad ſimi‑
litudinem caſtri ne euaderem.

13 Aperuerunt † ſuper †in
me os ſuum:ſicut leo ra
piens & rugiens.

¶[Aperuerunt ſuper me os ſuũ]
palã ꝛ alta voce me blaſphemã‑
tes et crucifigi poſtulantes ipſi di
co exiſtẽtes[ſicut leo rapiens]et
vim facientes in cõprehẽſione[et
rugiẽs]in clamore.Sicut enĩ leo
rapit predã ita ipſi ex malitia et
crudelitate rapuerunt me ad paſ‑
ſionem rugientes ex crudelitatis
magnitudine atqꝫ irrationabili
fremitu ꝛ clamore ſonãtes Tolle
tolle crucifige eũ:reus eſt mortis.

14 Sicut aqua effuſus
ſum:& diſperſa ſunt o‑
mnia oſſa mea.

¶[Sicut aqua effuſus ſum]:id
eſt occiſus ſum ab eis ita viliter
vt aqua effunditur:quia ſicut aq̃
effuſio pro nihilo reputatur/ita
mors mea ꝓ nihilo eſt reputata.
Uel ſicut aqua perfectius effun‑
ditur de vaſe ꝗ liquores alij de
quibus ſapor et odor remanet:
ita iudei itẽdebãt eũ delere vt de
eo nulla memoria remaneret[ꝛ
diſpſa ſũt oĩa oſſa mea].i.ſepata ꝛ

a victoris diſſoluta.ſ.p diſtenſio/nem in cruce/vel relicto me fuge runt apoſtoli fortiora/ſcʒ mēbra.

15 Factum eſt cor meū †tanquām cera lique-ſcens:in medio uentris mei.

† ſicut.

¶ [Factū eſt cor meum tāq̄ cera liqueſcēs]id eſt mollificatū eſt et reſolutū pre mortis triſtitia ⁊ dolore:q2 triſtis eſt aīa mea vſqʒ ad mortē[in medio ventris mei].i.in medio interiorū meorū. Sicut eñi cera reſoluitur ex calore ignis:ſic cor humanū horrore et moleſtia mortis terribilis imminentis. Vl' intimi mei ſicut cera admoto igne liq̄facti ſunt in cōſpectu infirmorum meorū qui ſunt vēter id eſt molliores in corpore eccleſie.

16 †Aruit tanquām te-ſta uirtus mea:& lin-gua mea adheſit fauci-bus meis:& in puluerē mortis deduxiſti me.

† exaruit velut.

¶ [Aruit tāq̄ teſta]olle in igne poſita[virt⁹ mea].i. fortitudo: q2 ꝓpter totalē extractionē ſanguis et oīs humoris corp⁹ ſuū remāſit quaſi arefactū:et deficiēte humore naturali deficit fortitudo.[⁊ lingua mea adheſit faucibus meis] pre ſiti et defectu humoris[et in puluerē mortis].ſ.in locū ſepulture mortuorū[deduxiſti me].i.deduci ꝑmiſiſti/vel virtus hūanitatis ab igne paſſiōis ſicut teſta firmior facta eſt:q2 ex hoc ad virtutē incorruptiōis creuit.[⁊ ligua adheſit faucib⁹]q2 non r̄ndit eis ad vllū verbū[et in puluerē mortis deduxiſti me].i.in habitum eorū quorum corpora putreſcūt in ſepulchro. Nec mirū ſi h̄ paſſus ſuꝫ.

17 Quoniam circumdederunt me canes multi: conciliū malignantium †obſedit me.

† circū-dedit.

¶ [Quōniā circūdederunt me]ſcʒ vndiqʒ et circūquaqʒ[canes multi] i.iudei habentes ſe ad me nō ſicut hoies ſʒ ſicut rabidi canes.nō pro veritate/ſed pro conſuetudine cōtra veritatē latrātes ac mordētes ⁊ detrahētes[cōciliū malignantiū]ſcʒ pōtificū ſcribarum ⁊ phariſeorū mala cogitantiū qui cōcilium fecerant in vnum vt me morti traderent[obſedit]et vallauit[me]in paſſione.

18 Foderūt man⁹ meas & pedes meos:dinumerāuerunt omnia oſſa mea.

¶ [Foderūt man⁹ meas ⁊ pedes meos].i.clauis pforauerūt et cōfixerunt.ſ. milites gētiles. Nō ait trāſfixerūt vel vulnerauerunt ſed foderunt.q2 ſicut terra foſſa fructū facit:ſic chriſtus vulneratus fructum vite dedit.[dinumerauerunt]id eſt dinumerabilia fecerūt et oſtenderunt[omnia oſſa mea] extendēdo me in cruce:q3 ex violēta corporis extenſione apparebāt oſſium iuncture ita q̄ poterant dinumerari.

19 Ipſi uerò conſideraverunt & † inſpexerunt me: diuiſerunt ſibi ueſtimenta mea:& ſuper ueſtem meam miſerunt ſortem.

† cōſpexerūt. Mat-th.xxvij. Johā.xix.

¶ [Ipſi vero]ſcʒ iudei a ſua neq̄tia nō mutati[cōſiderauerūt ⁊ in-

ſpexerũt me].i.ſtudioſe cũ diligen
tia ꝛ delectatiõe ac ſine cõpaſſiõe
inſpexerũt me talia pferentẽ cum
tñ a re crudeli ſoleãt oculi auerti.
Tãto autem cuiqꝫ pena ꝛ ignomi
nia grauior eſt ꝗto a pluribus at
tẽditur nõ ꝯpatiẽtib⁹ ſꝫ exprobrã
tibus et illudentibus [diuiſerunt
ſibi] ipſi milites qui erãt quatuor
[veſtimẽta mea] in quatuor par-
tes vt vnuſquiſqꝫ partẽ ſuã habe
ret [et ſup veſtem meã] ſcꝫ tuni-
cam inconſutilem [miſerunt ſor-
tem] cuius eſſet. Ipſi ita ſeuiunt.

20 Tu autem domine
†longe feceris ne elongaueris auxi-
lium tuũ à me †ad de-
†in aſpice. fenſionem meam † con
ſpice.

¶ [Tu aũt dñe ne elõgaueris au-
xiliũ tuũ] ſcꝫ [a me].i.ne differas
reſurrectionem meã vltra triduũ:
qđ et factũ eſt: et interim [ad de-
fenſionẽ meã cõſpice] ne noceant
Chriſti hũilitatẽ ꝛ patiẽtiã. mihi canes: ꝛ ne ꝗd reſurrectionẽ
meã valeat impedire. Attende in
his verbis humilitatẽ et patien-
tiã chriſti: vt cũ poſitus fueris in-
tribulationibus vel tentationib⁹
ſuo exẽplo humiliter ꝛ patiẽter ſu
ſtineas: ꝛ diuinũ auxiliũ poſtules
ꝛ reqras. Ne iquã elõgaueris: ſed

21 Erue à framea † deus
†tuõs hꝫ animã meã: & de manu
canis unicam meam.

Framea gladi⁹ eſt. ¶ [Erue a framea].i.a morte. Fra
mea eñ gladius eſt p quẽ mortẽ
intelligit quam inferre ꝯſueuit. o
[deus aiam meam] nõ faciẽdo ꝙ
nõ moriar: ſed ꝙ in morte nõ de-
tinear nõ ait corp⁹ meũ: ſꝫ aiam.
qꝛ magis debemus orare pro vi-
ta aie ꝙ corporis [ꝛ de manu ca-
nis].i.de poteſtate ppli latrãtis ꝛ
iraſcẽtis [vnicã meã].i.eccliã. q.d.
libera caput et corp⁹. Vel [de ma
nu canis].i.de poteſtate inferni
ꝗ auide deuorat vt canis [vnicam
meam].i.aiam meã: ꝗ ſola vnice
immunis eſt a pctõ ne remaneat
in inferno.

22 †Salua me ex ore leo †ſaluũ me fac de †vnicorniorum.
nis: & à cornibus †uni-
cornium humilitatem
meam.

¶ [Salua me ex ore leõis].i.dia-
boli: qui tanꝗ leo rugiẽs circuit
querens quẽ deuoret. Vel [leõis]
i.regni ſecularis qđ tũc dñabatur
alijs hominibus ſicut leo dñatur
ceteris aialibus [ꝛ a cornib⁹ vni-
cornium] id eſt a ſublimitatibus
iudeorũ ꝛ quorũlibet ſuperborũ
ſingulariter ſe erigentiũ et cõſor-
tes nõ ferentiũ [humilitatẽ meã]
qua humiliaui me vſqꝫ ad mortẽ
i.me humilẽ. Et ne pro audita paſ
ſione fideles turbenť ꝛ deſperent
oſtendit paſſionis ſue fructũ. q.d.
Salua me et

23 Narrabo nomẽ tuũ
fratribus meis: in me-
dio eccleſię † laudabo †cantabo.
te.

¶ [Narrabo nomẽ tuũ fratribus
meis].i.humilibus inuicẽ ſe dili
gẽtib⁹ et regni tui coheredib⁹: ſcꝫ
aplis aliiſqꝫ diſcipulis quib⁹ ma
nifeſtauit ſuã reſurrectionẽ factã
ꝟtute dei prĩs/ ꝛ alia ꝗdã ad ma-
nifeſtationem ſui nois: et per eos
fres [laudabo] ꝛ gaudẽs pdicabo
[te] o pr̃ nõ occulte et in pte: ſꝫ pa
lã [ꝛ ĩ medio eccle].p ꝗ paſſus ſuꝫ
.i.cõgregatiõis fideliũ. Narrat no
mẽ vt cognoſcať: pdicat laudẽ vt
timeať: ꝗten⁹ p fidẽ et dilectionẽ
pe⁹ colať. Deide ad ipi⁹ laudẽ ꝗꝛ

de quocūq; ſtatu inuitat dicens.

24 Qui timetis dominum laudate eum: uniuerſum ſemen Iacob †glorificate eum.

†magnificate.

℄ [Qui timetis dn̄m] timore ſerui [laudate eū] corde/voce/ꝛ moribus: ei⁹ bn̄ficia ꝛ magnificētiā recolēdo quē antea blaſphemaſtis praue viuēdo. ꝛ p hoc tāgit ſtatū incheāntium q pl⁹ timore pene ꝙ amore iuſtitie ad deū redeūt et ei ſeruiūt [vniuerſū ſemē iacob] ſcʒ veri imitatores fidei et operū ei⁹ [glorificate eū] de vr̄is pfectib⁹ nō in vobis/ſʒ in dn̄o gliando. ꝛ p h̄ tangit ſtatū pficientiū qui iam ſtudēt ſe in ſpiritualibus exercere ꝛ vitia virtutibus ſupplantare.

25 Timeat eum omne ſemen Iſraēl: quoniam non ſpreuit neque deſpexit †deprecationem pauperis.

†pcē.

℄ [Timeat eū] idifferēter: nō iam ſuili timore ne puniaꝶ: ſʒ timore caſto ne deſeraꝶ [oē ſemē iſrael] .i. qcūq; ſunt imitatores iſrael mēte deū vidēdo: ꝛ p hoc tāgit ſtatū pfectorū q cūcta terrena aīo trāſcēdūt: ſolis celeſtib⁹ cōmoranꝶ/ꝛ mētis oclīs deū cōtēplanꝶ. Quare aūt timēd⁹ ꝛ glificād⁹ ſit dn̄s oñdiꝶ: cū ſubdiꝶ [qm̄] lʒ eēt alt⁹: tn̄ [nō ſpreuit] .i. nō ſpe puauit vt repelleret [neq; deſpexit] vt vilipenderet [depcationē] i. hūilē pcem [pauperis] .i. hūilis de ſe nō pſumētis: nec de pōpis ſclī tumētis.

26 †Nec auertit faciem ſuā à me: & cū clamarē ad eū exaudiuit me.

†neq;.

℄ [Nec auertit faciē ſuam a me] deprecāte. ſ. nō exaudiēs meā orōnē: ꝛ in nullo mihi fuit auerſus. more hūano loquiꝶ: ſolēt eī hoīes auertere faciē ſuā ab eis quorum pces nolūt audire. Vn̄ hoc exponēdo ſubiungit [ꝛ cū clamarē ad eū exaudiuit me] ſcʒ ſuſcitādo me a mortuis. hui⁹ ꝯrium dixit ſuperi⁹. de⁹ me⁹ clamabo p diē ꝛ non exaudies. Et cā hui⁹ diuerſitatis pōt eē vt p hec capiam⁹ cōſolatiōnem et exemplum: ꝙ ſicut ipſe in quibus expediebat fuit exaudit⁹ non in alijs: ſic et nos. Et ideo

27 Apud te laus mea in eccleſia magna † uota mea reddam †in cōſpectu timentium eum.

†cōſite bor tibi
†coram timētibus.

℄ [Apud te] o [dn̄e pr̄ erit [laus mea] .i. laudābo te .i. laudari faciā nō laudē meā querā. ꝛ hoc [i eccl̄ia magna] .i. in vniuerſali eccl̄ia toti⁹ orbis terrarū in q q̄tidie laudes dn̄o referunꝶ [vota mea] .i. vo tiua ſacrificia redēptiōis hūane q a me volūtarie facta eſt ſcʒ ſacrificiū corpis ꝛ ſanguis mei. qd iō votum vocat/q2 volūtarie factū eſt qd ipm ſignificat [reddā] .i. reddi ꝛ offerri faciā in manifeſto ſcʒ [i ꝯſpectu timētiū eū] .i. fideliū ꝛ credētiū vt itelligāt p illd ſe ſaluari. Et h̄ ſacrificia corpis ꝛ ſāguis

Uotum dicitur qſi volūtarie factū.

28 Edent pauperes & ſaturabuntur: & laudabūt dominū qui requirunt eum: uiuent corda eorum in ſeculū ſeculi.

℄ [Edēt] credēdo [pauperes] ſpū .i. vere hūiles ꝛ cōtēptores ſclī [et ſaturabuntur] imitando: q2 proficit eis ſpūaliter hoc ſacrificium vl' ſacramentum vt etiā īmiteꝶ pa

Diuites nō ſaturātur.

tiendo. Diuites non ſaturantur qꝛ non eſuriunt cenā .i. dñi paſſionē [et laudabunt dñm] de hoc bñficio. Laus enī dei eſt cibi illius eructuatio [qui requirunt eum] per fidem & opera: vt eo corda ipſorū impleantur cognoſcentes ꝙ ipſe eſt diuitie pauperū: & panis viuꝰ qui de celo deſcendit: & ideo ſi moriātur corpa [viuēt corda] .i. anime [eorum] quia cibus ille cordis et anime eſt: & viuificat ſpūaliter et etiam eternaliter. vnde ſequitur. [in ſeculū ſeculi] .i. ſine fine. Qui enim manducauerit ex hoc pane viuet in eternū. Quod autē eccleſia magna ſit oſtenditur cū dicit

†cō memorabūt.

29 † Reminiſcentur & cōuertātur ad dominū vniuerſæ fines terræ.

[Reminiſcentur] .i. recordabuntur domini cuius obliti erant: et qui eis a memoria exciderat [et cōuertantur ad dominū] a quo auerſi erant cum terrena appeterent eterna non intelligerent quia cū cognouerunt quidam per viſibilia exteriora: quidam per ſcripturas. quidam per predicationē [vniuerſi fines terre] .i. eccleſia de omnibus finibus & de toto orbe. Verbū eſt xp̄i vel dauid preuidentis conuerſionem omnium gentium ad fidem ante mundi finem: et eſt hic expreſſa prophetia de conuerſione gentiū. Vel [reminiſcentur] huius tanti ſacrificij [& conuertantur] tāto pignore ſubarrati [ad dominum] id eſt ad amorem eius cū guſtauerit quam ſuauis eſt dominus [vniuerſe fines terre] nō tantū iudea.

†pñe.

30 Et adorabunt in con pectu eius: vniuerſę †familiæ gentium.

[Et adorabūt] eū q̄ idola adorare ꝯſueuerāt [in cōſpectu eiꝰ] .i. in corde vbi deus videt: & in conſcientijs ſuis vbi veri adoratores adorant patrem non in conſpectu hominum. Vel [adorabunt in conſpectu eius] .i. humiliabuntur in cōſpiciendo eum [vniuerſe familie gentium] id ē aliqui de omnibus familijs de omni etate et ſexu. In hoc enim ꝙ ait vniuerſi fines terre: et vniuerſe familie gentium: inſinuat in omni parte mundi: in omni gente coli et adorari deum. Et merito

31 Quoniā domini eſt regnum: & ipſe dominabitur gentium.

[Quoniam domini] non hoīm ſuperborum [eſt regnum] .i. totiꝰ eccleſie vniuerſalis imperium: qꝛ ſolus chriſtus rex noſter eſt [& ipſe dominabitur gentiū] ad ſuam fidem conuerſarū: non tm̄ iudeorū qꝛ omnes gentes ſeruient ei. Regnum quidem diaboli cecidit: et regnum xp̄i aduenit. Expulſus eſt diabolus: recuperauit hereditatē ſuā chriſtꝰ. Regit ſpiritaliter populū ſuū: poſſidet eū tanꝙ regnū ſuū. dñatur in gētibꝰ dñatiōe ppetua & ieternū. Et qꝛ ſupra egit de ſpūali pticipatiōe ſacramētꝭ nūc agit d̄ ſacramētali: & vult ſcri. ʒ altaris eſſe commune etiā ma .o.d.

xp̄s ſolus rex noſter eſt.

32 Manducauerunt & adorauerūt omēs †pingues terrę: in cōſpectu eius † cadent omnes qui deſcēduut in terrā.

†diuites †pcedēt vniuerſi.

[Māducauerunt] ſcʒ cōicando ſacrm̄ corporis & ſanguinis xp̄i nō tm̄ pauperes ſcʒ humiles & boni: ſed etiam [omēs pigues terre] .i. diuites terreni ſcʒ ſupbi & mali.

de omnibus aliqui.et tñ[adora/
uerunt]ſpecie tenꝰ aliter enim nō
daretur eis niſi venerarentur:nec
ſicut pauperes ſaturati ſunt vſqꝫ
ad imitationem qꝛ non imitātur
nec laudant dñm.Sic ergo boni ꝛ
mali ſacramento vite cōicant.ſed
oēs qui deſcēdunt in terrā].i.in cu
piditatem terrenorum ſcꝫ reprobi
qui celeſtia deſerentes et ſtatum
mentis ad terrena cōcupiſcēda in
flectentes amant inordinate terre
na:ꝛ eligunt beati fieri in terra/
cadent prius in tentationem ꝛ la/
queum / ꝛ poſt in dānationem et
interitū:qꝛ indigne ſumūt ſacrm
[in cōſpectu eius].ſ.dei qui ſolus
videt qūo cadant.ꝛ diſcernit qui
ſumant ad vitam:ꝛ qui ad mortē.

33 Et aīa † illi uiuet: &
tiña filii. ſemē meū ſeruiet† ipſi.

¶[Et] econtra[anima mea]que
in cōtemptu huius ſeculi hoībus
quaſi mors videtur [illi] non ſibi
[viuet].i.ad eius obſequiū ꝛ lau/
dem vt poſt ea cū eo viuat ineter
num:ideo ſancti viri abuegant ſe/
metipſos ꝛ quaſi pdūt in hoc mū
do animas vt in vita eterna cuſto
diant eas[ꝛ ſemē meū].i.per me
conuerſi ꝛ credentes ac imitato/
res:vel etiā bōa opa mea[ſeruiet
ipſi]laudādo deum ꝛ omnia refe/
rendo ad ipſum.quia.

34 Annunciabitur do/
mino generatio uentu/
ra:& annunciabunt cęli
iuſtitiam eius: populo
qui naſcetur quem fe/
cit dominus.

¶[Anūciabit̃].i.p annūtiationē
cōuertet̃[dño].i.in laudē ꝛ hono/
rem dñi[gñatio vētura].i.gñatio
xpiana ꝛ noui teſtamēti q̄ ex aq̄ ꝛ
ſpūſctō ,gñabit̃ q̄ nos ſumꝰ[ꝛ an/
nūciabūt celi].i.apoſ̄i alijqꝫ diſci
puli ꝛ doctores[iuſtitiā eiꝰ]dei ſcꝫ
iuſtū eiꝰ xp̄ꝫ vl' mādata eiꝰ iuſta
[pplo].ſ.xpiano[q̄ naſcet̃]dño ſpiri
tal̃r ex fide p verbū p̄dicatiōs[quē]
ſcōo[fecit].i.reformauit[dñs]ſpe/
ciali ꝛ nouo gñe factiōis:ſcꝫ p re/
generationē:qꝛ creauit eū in bo/
nis operibꝰ.Prio em̄ nos fecit vt
eſſemus.Scōo fecit vt iuſti eſſe/ Fecit
mus.Prima factio fuit de nihilo. nos
Scōa de ſanguine pprio:ꝛ iō eſt dñs du
magis appreciāda ꝛ amāda q̄ pri plici/
ma.Nota p̄os de paſſione in ma/ ter.
gna ſpe chriſtianorū terminari vt
ſciatur ex paſſione ſalus eſſe.Orō.

Aput miſericordie deꝰ q̄
ppter nos deſcendens in
vterū:addictus ligno:per
foſſus clauo:veſtimētis inſup ſor
te diuiſis:ſurrexiſti libere ab infe/
ris:p̄camur vt huiꝰcommercij nō
immemor in te ſperantibus ſis
liberator.Per dominum.

Pſalmus de gaudio & gratiarum actione ec/ cleſię,uel cuiuslibet fi/ delis p dei dōis & impē ſis ſibi cęlitus benefi/ cijs. Pſalmus. XXII.

1 DOminus †re/
git me & nihil tpaſ cit.
mihi deerit:in
loco paſcuę
ibi me collocauit.

¶Auctor pſalmi ppheta dauid.
¶Titulꝰ talis ē.pſalmꝰ dauid.
hoc eſt p̄s iſte attribuit̃ dauid.i.
eccl̃ie:vel cuilibet fideli:i cuiꝰ per/
ſona loquit̃ hic propheta.¶Ma
teria:plena confidentia de miſeri/
cordia dei per quam homo ad deū

reuertitur. ℭ Intentio: monere et hortari homines vt habeāt hm̄ōi cōfidentiam ⁊ oēs ſperent in dei miſericordia: et ſi quid boni in eis cōpletū eſt vel complendū diuine gratie nō ſuis meritis ſtudeāt im putare. ℭ Sentētia in generali: propheta in iſto pſalmo loquit̄ in perſona eccleſie poſt baptiſmū et fidelis populi trāſeuntis de baby lone huius ſeculi p̱ chriſtū ad do‑ mū dei: vel etiam in perſona hoīs deuoti tranſeūtis de ſeculo ad de‑ ſertū ⁊ paupertatem religiōis: ac plene cōfidētis ꝙ ibi diuinit⁹ cor poraliter ⁊ ſpiritualiter ſuſtētabi‑ tur: ⁊ ab hoſtibus mentis ⁊ corpo ris defendetur. Agēs ergo de mia dei diuidit eā in decē gratias per quas in hac vita homo quaſi per quaſdā dietas de babylone redu‑ citur ad domū dei que eſt eterna beatitudo de quibus gratijs ⁊ do nis ſuis per ordinem gratias agit chriſto. Eccleſia ergo de qua ſupra multa dixit: ⁊ quilibet fidelis gau dens et gratias agens pro impen ſis ſibi celitus beneficijs per totū hunc pſalmum gratias deo refert: et diuinam gratiam commendat. ℭ Sententia in ſpeciali: quia per chriſtum fit ſpiritualis reuerſio: ideo eccleſia loquitur de ipſo ſic in cipiēs. [Dominus] ſcʒ chriſtus [re git] vel paſcit [me] ad ſe vocatum per baptiſmum vel religionis in‑ greſſum: id eſt chriſtus dominus eſt dux vel paſtor meus qui regit me et paſcit corporaliter/doctri‑ naliter/ſacramentaliter/et eter‑ naliter. ſub quo ſum tutus et ſuf‑ ficiens. vnde et ſubdit [et nihil mi hi] ſibi militanti [deerit] in futuro de neceſſarijs ad ſalutem vel ad vitam: quia ſpiritualem et corpo‑ ralem ſubſtantiam credo mihi a deo conferendam. iam enim in preſenti [in loco paſcue] id eſt in ſtatu fidei ⁊ in vnitate eccleſie vel in vberrimis paſcuis et intelligen tia ſacre ſcripture vbi eſt dulcis animarum refectio [ibi me colloca uit] nutriendum et roborandum. Ecce prima gratia locus paſcue. Secūda ē educatio de qua ſubdit̄.

2 Super aquam refe‑ ctionis educauit me: ani mam meam conuertit.

ℭ [Super] et poſt [aquam refe‑ ctionis] .i. baptiſmi vel ſapientie ſalutaris qua reficiuntur qui vi‑ res amiſerant. et anima ariditate peccatorū ſterilis fecundatur [edu cauit me] paulatim vt puerum. q. d. primo inſtruxit me ad fidem: et poſt enutriuit ad perfectionem. Sequitur tertia gratia [animam meam] auerſam [conuertit] vt de contracta fit ſine ruga: et de pec‑ catrice iuſta et ſancta: per augmē‑ tum virtutis et bone operationis. Deinde tangitur quarta gratia cum dicitur.

3 Deduxit me † ſuper ſemitas iuſtitię: propter nomen ſuum. †in ſe mitis.

ℭ [Deduxit me] ⁊ ambulare fecit [ſuper ſemitas iuſtitie] .i. arctiora p̄cepta ⁊ perfectiōis cōſilia hoīeſ iuſtificātia. que ſunt q̄dā ſemite arcte reſpectu cōis mādatoꝝ via ⁊ hoc de gr̄a ſua. vñ ſequitur [pro‑ pter nomen ſuū] glorificādū ⁊ vul gandum .i. ꝓpter gr̄am ſuam non ꝓpter meritū meū. iſta clauſula re petenda eſt cū oīb⁹ ſupradictꝭ gra tijs. Deinde mutās pſonā pōit qu tā gr̄am. q. d. Et vere deduxit me.

4 Nam & ſi † ambula‑ uero in medio umbrę mortis: non timebo ma †ambu lem.

la quoniam tu mecū es.
℄ [Nam et ſi ambulauero]ſub tā
to duce[in medio vmbre mortis].
i.grauium tentationum:vel hui⁹
mundi periculis et aduerſis.Pñs
quoqꝫ tribulatio pōt dici vmbra
mortis quiá ſicut vmbra protegi-
mur a calore ſolis ſic per p̄ſentes
tribulatiōes liberamur a futuris
Aut in medio nationis praue et
puerſe q̄ eſt q̄dā vmbra mortis
nō timebo mala [occulta vel ma-
nifeſta:actus vel ꝯſenſus[qm̄ tu
mecū es]in corde p fidē tāq̄ de-
fenſor fortis cōtra oēm aduerſita-
tē ⁊ tētationē.Et ſequit̄ ſexta grā
q̄ eſt correctio.nō iquā timebo q̄z

Tribulatio d̄r mortis vmbra mort[is].

5 Virga tua & baculus
tuus:ipſa me conſolata
ſunt.
℄ [Virga tua].i.leuis correctio[⁊
baculus tuus].i.grauior[ipſa me
cōſolata ſunt].i.nō ſunt mihi ti-
mori ſꝫ cōſolationi.Vel[v̄ga tua]
id eſt diſciplina q̄z virga percuti-
mur[⁊ baculus tuus].i.ſuſtenta-
mentum q̄z baculo ſuſtentamur
[ip̄a me ꝯſolata ſunt].i.erudierūt
me cōſolando:q̄z in his te eſſe me
morem mei intelligo.Utroqꝫ mo-
do cōſolatur nos deus:flagellis vi
delicet:q̄z quem diligit corripit.et
donis ne deficiamus in aduerſis.
Deinde ſubiūgitur ſeptima grā
que eſt menſa domini.nam.

6 Paraſti in conſpectu
meo menſam:aduerſus
eos qui tribulant me.
℄ [Paraſti in conſpectu meo mē
ſam]ſcilicet communionē corporis
et ſanguinis chriſti:vt intelligam
me debere imitari veſtigia paſſio-
nis eius·vel menſam ſacre ſcriptu
re que in conſpectu nr̄o parata eſt
et expoſita:q̄ p̄ſentat nobis diuer
ſarū ſentētiarū fercula vt eis reſi-
ciamur ⁊ ꝯſolemur tāq̄ cibis ſpūa
lib⁹ne iter mūdi hui⁹ deficiamus
aduerſa[aduerſus eos qui tribu-
lant me]ſcilicet demones et ma-
los homines qui impugnant fidē
meam.vel alio modo perſequūtur.
q̄z ſctā eucharíſtia et ſacra ſcriptu
ra contra oēs tribulationes nos
iuuant et conſolantur:Sequitur
octaua gratia.

7 Impinguaſti in oleo † caput meum:& † calix meus inebrians † quam preclarus eſt.

† poculum meum. † q̄ p̄clarū.

℄ [Impiguaſti i oleo caput meū].
i.letificaſti ſpūali iocunditate mē
tem meam:⁊ infuſione ſcti ſpūs
inunxiſti·et ſubditur noua gratia
[et calix]benedictionis.i.xp̄i ſan-
guinis vel ipſa ſcriptura ſacra
[meus]q̄z accipio ſed tuus q̄z das
[inebrians]feruore diuine dulce-
dinis ⁊ dans obliuionem vanarū
delectationum ⁊ cogitationū ſa-
piensqꝫ ab appetitu tp̄alium.ſic
em̄ inebriat vt ſobrios reddat[q̄
p̄clar⁹ eſt]effectiue.i.valde et mul
tum:q̄z ducit ad claritatem patrie
⁊ dat claritatem vite eterne.Dein
de ſubinfertur decima gratia.

8 Et miſericordia tua
ſubſequetur me:omni-
bus diebus vite mee.
℄ [Et]poſt hec oīa[mīa tua]que
preceſſit ad gratiā cōferēdā[ſubſe
quetur me].i.nō deerit mihi ad
cuſtodiam.hoc tangit̄ de grā ſub-
ſequēte que videt̄ eſſe neceſſaria
ad ꝯſeruandum ſicut p̄ueniens
ad incheandū. Miſericordia em̄
domini nolentem p̄uenit vt bene
velit.volentē adiuuat vt pficiat.
operātē ſubſequit̄ vt pſeueret.et
hoc [omnibus diebus vite mee]

id eſt q̄diu vixero in hac vita mortali ꝛ vſq; ad cõſummationeʒ ſeculi. Non autem hic tm̄ ſequetur ad conſeruanda precedentia ſed etiã in futurum. vnde ſequitur.

†Alia lr̄a nõ hʒ et.

†Et ut inhabitem in domo domini: in longitudine dierum.

¶ [Et] etiam [vt inhabitem] in futuro [in domo domini] nõ manu facta ſʒ eterna in celis vbi ſanctorũ ē habitatio. vbi nulla ē dierum varietas ſʒ vnus dies ꝛ vna eternitas. Sed qꝛ nos longa tp̄a dierũ ſpacijs ſolem⁹ menſurare: ſcriptura ſacra nr̄o vſu loquens eternã vitã dierũ longitudinē voluit deſignare: vnde ſubditur [in longitudine dierum]. i. in diebus non finiendis: hoc eſt eternaliter ꝛ ſine fine: Verſus iſte de omnib⁹ ſuperioribus pendet ꝛ eis iungēdus eſt ad hoc eniʒ ſupradicta cõceſſa ſunt vt inhabitem in domo domini celeſti ineternũ. Oratio.

REge nos domine ſuauib⁹ tue preceptiõis habenis: vt eterni tabernaculi habitatiõe percepta plenitudie perēnis poculi repleamur. Per dñm.

Pſalmus de generali Chriſti dominio & poteſtate, ſuorum'que membrorũ ſtatu laudabili & conditione.

Pſalmus. XXIII.

1 Domini eſt terra & plenitudo eius: orbis terrarum & uniuerſi qui habitant in teo.

j. Cor. x.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. †ea.
¶ Titul⁹ hic eſt ps̄ Dauid in prima ſabbati. Id eſt pſalmus ille eſt dauid q̄ hic loquit̄ in perſona ſua vel eccleſie. pſalm⁹ dico agens de clarificatione dñi ꝛ hoīs reparatione q̄ facta eſt in reſurrectiõe in prima die ſabbati. i. ſeptimane: vł prima poſt ſabbatũ que dominica dicit̄ pp̄ cãtũ deo factũ ꝛ miraculũ Eadēq; dies fuit p̄ma in p̄mordia li rerum conditione: qꝛ in ea mundus eſt ꝯditus: ꝛ ſimiliter in ea homo p̄ reſurrectionē xp̄i eſt reſtaurat⁹. propheta ergo ꝛ quilibet fidelis ꝯgratulãs chriſto reſurgēti quaſi victori de bello redeũti teſtatur eccleſiam de qua ſupradictum eſt ipi xp̄o eſſe ſubiectã: ſimul oſtēdēs conditiones fideliũ in eccleſia manētiũ. ¶ Materia: xp̄i generalis dominatio: ſuorumq; mēbrorũ ꝯditio. ¶ Intētio. monere fideles vt mũdēt ſe ab omni inq̄namēto ꝛ ꝓficiãt in bono quaten⁹ accipe mereant̄ benedictionē ꝛ miſericordiã a dño: ꝛ ſucipe regē glorie cũ honore ꝛ triũpho. ¶ Sentētia in generali. propheta teſtat̄ xp̄i dñationi orbē vniuerſum eſſe ſubiectũ definiēs quibus virtutibus prediti eſſe debēt fideles in ei⁹ eccleſia ꝯſtituti: alloquitur q; ſuperſtitioſos. i. demones vt portas mortis ꝛ dãnationis auferãt. deſiderat q; vt porte eterne vite aperiantur ꝛ ſic chriſtus ingrediatur. ¶ Sentētia in ſpeciali. propheta poſt reſurrectionē let⁹ ſicut preco poſt triũphũ reſurrectionis xp̄i gloriã attēdēs clamat totã terraʒ eſſe xp̄i victoris. dicēs [Domini] ideſt xp̄i qui eſt dominus dominantiũ [eſt terra et plenitudo eius ꝛc.] Quia ipſe terram ſtabiliuit et diſpoſuit ne obruatur eis. Ad literaʒ omnia ſunt domini et omnia per

ſpm ſunt facta: fundata τ diſpoſi ta. et ſic ex rebus viſibilib⁹ intra nos penſare debemus quãta ſit di gnus veneratiõe tantus ac talis dominus: vt ſicut nullus ab eius imperio ita nec a fide eius ſit alie nus. Vel [domini] xp̃i [eſt terra] i. eccl'ia fructifera cuius fruct⁹ eſt a dño [et plenitudo eius] .i. omnia quibus plena eſt eccleſia. ſ. oẽs ſan cti τ criſmata gratiarũ ac opera τ virtutes omniũ que cuncta ſunt dñi id eſt a domino facta: data τ di ſpoſita. τ hec terra. i. eccleſia nõ eſt parua ſʒ eſt de toto orbe τ de oĩb⁹ que in eo ſunt: vnde ſubdit [orbis terre τ vniuerſi qui habitãt in eo] Clarificato enim xp̃o in toto orbe totus orbis ſeu de toto orbe ſit ec cleſia ei⁹. Et merito eccleſia eſt do minui.

2 Quia ipſe ſuper ma ria fundauit † eũ: & ſu per flumina preparauit † eum. (eam.) († cõſ.)

¶ [Quia ipſe] ſcʒ chriſtus [ſupe maria fundauit eum] .i. ſtabiliuit eccleſiam ſuper omnes fluct⁹ ſecu li vt eos ſuperet nec ſibi noceant: quia nõ ei vitia ſed ipſa vitijs do minatur. Vel ſup populuʒ amari cãtẽ vt nec tribulationes vel ma los homines timeat. [τ ſuper flu mina] .i. ſuper cupidos ſeculi qui labunt̃ i ſeculũ ſicut flumina fluũt in mare [preparauit eum] orbem i. eccleſiam: qꝛ hos ſuperat eccle ſia que victis per dei gratiaʒ cupi ditatibus paratur τ tẽdit ad eter na. Vel ſuper principes τ poten tes qui tendunt in populum ſicut flumina in mare: quia τ eis do minat̃ eccleſia. Ecce in alto τ ſub limi poſita eſt eccleſia. Et

3 Quis aſcẽdet in mõ tẽ domini: aut quis ſta bit in loco ſancto eius? (ps. xiiij.)

¶ [Quis aſcendet] .i. dign⁹ ẽ aſcẽ dere [in montem dñi] .i. in altam iuſtitiam dñi ſeu in ipſam eccle ſiam que ſicut mons eſt firma τ al ta in virtutibus [aut quis] poſt aſcẽſum [ſtabit] .i. ſtabilis perma nebit [in loco ſancto ei⁹] .i. in taꝫ eminenti ſanctitate perſeueran do in eo quod aſcendit vt nõ cadat τ in tempore tentationis non rece dat. Aſcendere multoꝝ eſt: ſtare autẽ τ perſeuerare tm̃ pfectorum. multi eñ aſcẽdũt qui non pſeue rant: quia multi vocati pauci vero electi. Et reſpondet propheta pre miſſe interrogationi. d.

(Aſcendere multorũ eſt. Mat. xx. τ. xxij. b.)

4 Innocens manibus & mundo corde: qui non accepit in uano ani mam ſuã: † nec iurauit in dolo proximo ſuo. († τ nõ.)

¶ [Innocens manibus] .i. purus in operib⁹ [τ mundo corde] .i. mũ dus in cogitationibus: hoc eſt qui non operatur nec cogitat malum [qui] etiam [non accepit in vano animam ſuam] vt ſcilicet relicto deſiderio eternorum vana τ tran ſitoria optaret vt aĩe vita neglecta ei curã carnis ãteponeret: τ ſola pñtia cogitãs q̃ ſequũt̃ ĩpetuũ non attenderet. In vano etiã ani mã accepit q̃ſquis ocio vacans in fructuoſe viuit: τ in vinea domini non laborat. Vel qui hoc qđ ope ratur ad anime vtilitatẽ nõ refert [nec iurauit in dolo proximo ſuo] quicq̃: vnde euʒ deciperet aſſeren do vel promittendo cũ periurium ſit nequiter decipere credentem. Qui ergo in opere in cogitatione τ in verbo innocuus eſt τ innocẽs ſibi τ proximo

Hic accipiet benedictionem à domino: & miſericordiam à deo ſalutari ſuo.

¶ [Hic] ītāte innocentie [accipiet bndictionē a dn̄o] .i. gratie infuſionē, ⁊ bonorū ſpiritualiū multiplicationem ac promotionem de virtute in virtutem vſq; ad aſcenſum montis: et hec benedictio non datur pro meritis ſed per miſericordiam per quam prius peccata dimittit deus. ⁊ hoc eſt quod ſubdit [⁊]prius [miſericordiam] id eſt remiſſionem pctō℞ factam per miſericordiam [a deo ſalutari ſuo] id eſt a dn̄o ieſu xp̄o qui eſt ſalutaris noſter. Ecce quomodo premiū reſtat innocēti ſibi ⁊ proximo. Jdeo dicit Cyprianus. Qualem vis inuenire dominum talem te exhibe erga proximum tuū. vnde quiſq; bene videat qualiter interius et exterius circa proximum ſuum ſe habeat.

Cyprianus.

6 Hæc eſt generatio quærentium † eum: quærentium faciem dei Iacob.

† dn̄m

¶ [Hec eſt] et talis eſſe deb; [generatio] oīm [q̄rentium eū] id eſt deum ⁊ aſcendentium in montem. Ex talibus enim conſtituitur eccleſia. [querentiū] dico nō p fauore ſeculari vel p terrenis operibus ſ; [faciē dei iacob] .i. qui querūt deū vt Jacob queſiuit. ſc;. dei preſentiā ⁊ cognitionē ſeu manifeſtā viſionē: ⁊ tales inueniūt eū ī p̄nti p grām et in futuro p gloriā. Declarata ergo chriſtiana religione impedimēta contraria auferri iubet vt patefactis cordib⁹ chriſt⁹ intret q̄ſi diceret. Et quia nullus aſcendit vel ſtat niſi innocēs ⁊ purus ergo

7 † Attollite portas principes ueſtras & eleuamini portæ æternales: & introibit rex glorię.

† tollite.

¶ [Attollite] .i. amouete [portas principes veſtras] .i. o vos demones qui principari hominibus q̄ritis auferte portas veſtras ſc; cupiditatis et timoris ſeu vitia et pctā que ſunt aditus mortis quibus ingredimini in animas et cōtra illas portas mortis [eleuamini] .i. exaltamini in cordibus hoīm o vos [porte eternales] ſc; renūciatiōis a ſeculo et conuerſionis ad deum: ſeu virtutes ⁊ grē que ſunt aditus eterne vite: [⁊] ſic ornato domo [introibit] p vos ad corda ⁊ aīas [rex] dator [glorie] eterne ſc; xp̄s. Et quia excellentia glorie et honoris eius eſt oī creature admirabilis iō quaſi admirans querit.

Pctā ſūt aditus mortis

Uirtutes ſūt aditus vite eterne.

8 Quis eſt iſte rex gloriæ? dominus fortis & potens, dominus potēs in † prælio.

† bello.

¶ [Quis eſt iſte rex glorie] q̄ intraturus eſt ad corda Jnterrogat hic propheta non propter ſuam ignorantiam ſed vt amplius chriſtum commendando alios ad eius inuitet amorem. Uel princeps huius aeris qui ante primatum habebat in homine miratur et querit. Et reſpondens propheta deſcribens eum per virtutes quaſi proprio nomine ⁊ dicens ipſe eſt [dominus] abſolute omnium omnia gubernando [fortis] in ſe et in adiuuando. [et potens] ad reſiſtendum aduerſarijs et protegendum ſibi ſubiectos [dominus potens

in prelio]contra mortem quã mo
riendo deſtruxit et contra diabolũ
cui poteſtatem abſtulit.

9 †Tolli te † Attollite portas
principes ueſtras & ele
uamini portę ęternales:
& introibit rex glorię.

¶ [Attollite portas. &c.] predicta
repetit & congeminat vt amplius
determinet quis ſit rex glorie qui
dignus eſt vt ei paretur hoſpitiuꝫ
et non per ſingula vt prius fece-
rat dicendo fortis et potens &c. ſꝫ
breuiter totum reſpondet dicens
dominus virtutum celeſtium .i. an
gelorum. Unde in hebreo habetur
ſabaoth qđ interpretatur exercituũ
vel militiarũ vl' vtutũ .i. gratiarꝫ:
q2 omnibus omnia dat dona ipſe
eſt rex glorie ſuper omnia glorio-
ſus & bñdictus cui ſeruire regna-
re eſt. Uel dicit hoc dauid prophe-
ta in perſona angelorum precedẽ
tium chriſtum deſcendẽtem ad in
feros et aſcendentem ad celos an
nunciantiũq3 et reſpondentium:
necnon in perſona poteſtatum tar
tarearũ et virtutem celeſtium ad
mirantium & querentium. Primo
ergo angeli chriſtum ad infernum
precuntes dicunt [principes] infer
ni [attollite portas veſtras] .i. au-
ferte poteſtatem qua vſq3 nunc in
iuſtos in inferno detinuiſtis. [& ele-
uamini] id eſt aperiamini [porte
eternales] tenebrarum que ſuper
iuſtos clauſe eratis [& introibit rex
glorię] vt ſuos inde liberet. Mi-
rantur autem demones et que-
runt.

ſaba- oth interp̃ tatur exerci- tuum.

10 Quis eſt iſte rex glo-
rię? dominus uirtutum
ipſe eſt rex gloriæ.

¶ [Quis eſt iſte rex glorie?] quaſi
dicerent nos regem noſtrum habe
mus ſcꝫ diabolum: ille rex glorie
quis eſt? Et reſpondent angeli ipſe
eſt [dominus fortis et potens]
qui mortem vicit et diabolum
principem veſtrum ligauit: & nũc
venit euertere domum ei9 & vaſa
diripere .i. confringere clauſtra in-
fernalia: et captiuam captiuitatẽ
educere. Deinde angeli preceden-
tes xp̃m in aſcenſione clamant. O
principes celi [Attollite portas
veſtras] id eſt reſerate celeſtes adi
tus domino veniẽti [& eleuamini]
.i. aperiamini o vos: porte eterna-
les: id eſt adit9 celi & eternalis] in
greſſus pateat: aperiantur ethe-
ree ianue & eternalium edium val
ue [& introibit rex glorie] .ſ. xp̃s vt
ad dexteram patris ſedeat et pro
nobis interpellet. Ipſe autem vir
tutes angelice nouo myſterio car
ne [induti ſtupefacte querunt cuꝫ
ammiratione [Quis ẽ iſte rex glo-
rie] quaſi diceret. Nos patrem et
filium ſemper inſimul eſſe videm9
ille rex glorie quis eſt? Et reſpon-
dent angeli comites [dominus vir
tutum] id eſt angelorum [ipſe eſt
rex glorie] ſcilicet chriſtus qui ex
virtute dei viuit in gloria. Non
eſt hic intelligendum ꝙ celum vl'
infernus portas materiales ha-
beat: ſed angelorum vel bonorum
vel malorum cuſtodias metapho
rice portas vocat. Oratio.

Stabilitor terre deus cui
cuncta plenitudo mundi
deſeruit: reſtitue nos in in
nocentiam vite vt poſſimus te pre
mio in montem ſanctificationis
aſcendere. Per Dominum.

Oratio eccleſię uel
perſonę deuotę flagellis
& tribulationibus graui

ter afflictæ: & imploratio diuini auxilij pro liberatione.

. Pſalmus. X X I I I I.

1 AD te domine leuaui animã meam: deus meus in te cõfido non erubeſcam.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titul⁹ talis eſt. In finẽ ps da. Hoc eſt ps iſte dirigens nos in finem attribuitur Dauid id eſt eccleſie que hic loquitur in pſona penitentis per flagella correcti. Eccleſia ergo xp̃o ſubiecta et fidelis quilibet ad deũ cõuerſus: q: tribulationes et tẽtatiões pati habet: diuinum auxiliũ implorat quaten⁹ in bono pſeuerare valeat: ſuo exẽplo nos inſtruẽs vt in bono pſeuerem⁹ ⁊ orõni inſiſtam⁹. ¶ Materia: eccleſie vel aĩe flagellis grauiter afflicte oratio: et diuini auxilij imploratio. ¶ Intentio: vt doceat nos in aduerſis nõ murmurare ſ3 deuota orõne ad deum recurrere: et in bono propoſito perſeuerare. ¶ Sentẽtia ĩ gñali: ꝓpheta ĩ iſto pſalmo in perſona eccl'ie et cuiuſlibet fidelis exiſtẽtis in perſecutione inimicoꝝ viſibiliũ ſiue inuiſibiliũ petit a preſſuris liberationem in deuio hui⁹ vite directionẽ. culpe ꝓ qua tribulatͬ remiſſionẽ ac diuine cõſolatiõis deguſtationem. ¶ Sententia in ſpeciali. Eccleſia itaq3 vt ſecure valeat petere q̃ ſequuntͬ premittit de ſuo deſiderio ⁊ dilectiõe quã hab3 erga deum ſic ad ipſum loquens [Ad te dñe] cõtẽplandum ⁊ promerẽdũ: guſtandum ⁊ amplexãdum [leuaui] ſpũali deſiderio ⁊ deuotione de terra [animam meã] q̃ terrenis ⁊ carnalibus deſiderijs inhęrebat abſtrahẽdo eã ab iſtoꝝ inferiorum ſollicitudine ⁊ amore. Facile quidẽ terrena deſpicit q̇ ad diuina cõſpiciẽda ſe erigit [de⁹ me⁹ in te] ſolo nõ in me vl' in alio a te creato [ↄfido] ⁊ ſpẽ meã pono: ⁊ ideo rogo [non erubeſcam] vlterius in pctõ qð de me procedat corruptus: nec ẽt aliorũ ſuggeſtione peccẽ. vnde ſequitur.

2 Neque irrideant me inimici mei: etenim uniuerſi qui † ſuſtinent te non cõfundentur.

¶ [Neq3 irrideãt me inimici mei] ſiue viſibiles ſiue inuiſibiles mala mihi ſuggerẽtes ⁊ nocere querẽtes: qui vtiq3 me irridebũt ſi preualuerint. q: ipſos irriſores patimur quos ad malũ pſuaſores habemus. ⁊ certus ſum de eo qð peto [etenim vniuerſi qui ſuſtinent te] tribulationes p̃ſentes longanimiter ⁊ patienter ferendo/ nulliſq3 tentatiõib⁹ a te recedẽdo ſed in bono propoſito perſeuerando [nõ confundentur] neq3 per ſe neq3 p inimicos: id ẽ per peccatũ a ſe vel ab inimicis exiens: ⁊ neq3 hic neq3 in futuro: quia patientie ſue p̃mium accipiãt tempore oportuno S3 econtrario.

3 Cõfundãtur omnes † iniqua agentes ſuperuacue.

†iniq̃ fa acn tes ve uo.

¶ [Confundantur] hic pro peccatis ſalubriter: vel ſi hic nolunt tãdẽ in pena eterna ⁊ ſupponit q ⁊ quare ſcilicet [omnes iniqua agẽtes] ꝓpter acquirẽda q̃ tranſeũt:

temporalia eternis preferentes: et animam ſuam de terra ad te non leuãtes. Ideo iniqua quia [ſuperuacue] fruſtra et vane agũt: et in ſuperuacuis laborãt inutiliter et infructuoſe: nihil ſecū de fructu ſui laboris deferentes. q2 oĩa ſunt vana et infructuoſa q̃ a deo ſunt aliena. Ergo vt non erubeſcam vel cõfundar

4 Vias tuas domine † demonſtra mihi: & ſemitas tuas edoce me.

†notas fac.

ℭ [Vias tuas] aptas ſcilicet mãdatorum que vie conueniunt oĩb9 etiam ſimplicibus de quibus dicitur. Si vis ad vitam ingredi ſerua mandata [domine demonſtra mihi] quaſi manifeſta que viſui ſubſunt vt melius innoteſcant ſicut ſolet manu demõſtrari oculis ſubiectum vt magis appareat [et ſemitas tuas] anguſtas ſcilicet cõſiliorū [edoce me] quaſi ea que occulta ſunt quia paucis ſunt note. de quibus dicitur. Si vis eſſe perfectus vade et vende omnia que habes etc. Et o domine ne errem.

Mat. xix.

Ibidẽ.

5 Dirige me in ueritate tua & doce me quia tu es deus † ſaluator meus: & te ſuſtinui tota die.

†ſalutaris.

ℭ [Dirige me in veritate tua] vt recte iuſte et pie viuã ſicut veritas tua exigit [et doce me] ipſam veritatem vt recte oĩa mihi neceſſaria ſciã et intelligam. duo petit in quibus eſt pfectio ſcʒ dirigi ad bonam vitam: doceri ad veram ſcientiam. et ideo fac qđ peto [q2 tu es deus] meus q̃ me creaſti [ſaluator meus] q̃ me redemiſti [et] etiã ideo quia [te ſuſtinui tota die] i. miſericordiam et retributionem tuam toto tpe vite et aſſidue patienter expectaui. et nec pſperis nec aduerſis aſperando in te moueri potui. Iſta duo bonos faciunt: vt deum ſaluatorem credamus: et patiẽter retributionem eius expectemus. Et

Perfectio in duob9 eſt.

Bonos faciunt duo.

6 Reminiſcere miſerationũ tuarum domine: & † miſericordiarum tuarum quæ à ſeculo ſunt.

†quiã mie tue

ℭ [Reminiſcere] q̃ oblit9 crederis dum tardas [miſerationũ tuarum dñe] i. operum mie tue [et miſericordiaꝝ tuaꝝ] naturaliter tibi inſitarũ [que a ſeculo ſunt] i. ab initio ſeculi nũq̄ enim ſine miſericordia fuiſti q̃ naturaliter in te eſt nec peccãti homini miſeratio tua defuit q̃ eſt in bonoꝝ exhibitione Unde enim in ſe eſt miſericors inde eſt miſerator in nobis. q. d. fac nunc ſicut conſueuiſti ne in me fallat qđ ab initio ſeculi inceptũ eſt. Et per miſericordiam tuam.

7 Delicta iuuentutis meæ: & † ignorãtias meas ne memineris.

†Ignorantie mee.

ℭ [Delicta] quibus ſcienter viam eq̃tatis dereliqui [iuuẽtutis mee] i. que eſt inconſulto calore ac cõfidẽti et p̃cipiti audacia vel ex infirmitate cõmiſi: que etiã q̃nq3 ſunt in ſenibus [et ignorantias meas] i. peccata q̃ ex ignorantia feci: vel que pctã eſſe neſciui [ne memineris] i. ne ad vindictã reſerues. Tribus enim modis ſit oĩe peccatum aut ſtudio: aut infirmitate. aut ignorantia. Peccata ſtudij et infirmitatis concludit cũ ait. [Delicta iuuẽtutis mee] Iuuẽtus enim prona

Pctm ſit trib9 modis.

p:ona eſt ⁊ infirma ad delinquen
dū. Peccata ignorātie deſignat cū
ſubiungit [et ignorantias meas
ne]inquā[memineris] ſꝫ potius.

8 Secūdùm miſericor-
diam tuam † memento
mei tu: propter bonita-
tem tuam domine.

†me mor eſto mei deus.

℄ [Secūdm miſericordiā tuā] que
eſt reſpectu miſerorum vbi nulla
ſunt merita: ⁊ que te eſt digna nō
ſm̄ iram quam merui et qua ego
ſum dignus [memento mei tu] vt
videns ꝙ fragilis ſim mecum mi
ſericorditer agas peccata dimittē
do ⁊ gratiā infundēdo. q. d. vt am-
pla eſt miſericordia tua: ita ⁊ am-
ple miſerere mei. ⁊ nō ꝓpter meū
meritū qđ nullum eſt: ſed [propter
bonitatem tuam dn̄e] naturaliter
tibi inſitam ⁊ amplā qua de nihi-
lo oīa feciſti ⁊ omnib⁹ benefacis.
Deinde ꝯuertit ſermonē ad homi-
nes. q. d. hac fiducia peto. quia

9 Dulcis & rectus do-
minus: propter hoc le-
gem † dabit delinquen-
tibus in uia.

†ſtatuit.

℄ [Dulcis] i. pius ⁊ miſericors in
miſerendo eſt [dn̄s] q: penitētib⁹
oīa priora pctā dimittit vbi eſt grā
ſine meritis [⁊ rectus] id eſt equ⁹
⁊ iuſt⁹: quia corrigit ⁊ peccata pur
gat: vel quia poſt miſericordiam
venie digna meritorum in futuro
retribuet. Ama ꝙ dulcis eſt: time
ꝙ rect⁹ eſt; vt amore ⁊ timore dei
excitatus legem eius cuſtodias. ⁊
[propter hoc legem] correctionis
[dabit delinquentibus] vt ſm̄ eā
corrigantur: que lex eſt vt ſi vere
peniteant miam ꝯſequantur ſin-
autē eternaliter puniātur ⁊ hoc
[in via] huius preſentis vite; quia
poſt mortem non eſt locus penitē
tie. Et dominus.

10 Diriget † manſuetos
in iudicio: docebit † mi-
tes uias ſuas.

†mites †manſuetos.

℄ [Diriget] ad meliora vt ex pa-
tiētia pficiāt ⁊ de ṽtute i virtutē
ꝓcedāt [manſuetos] qui i aduerſi
tatibus patientes ſunt ⁊ nō mur-
murant [in iudicio] pñti quo iudi-
cat dn̄s flagellat ⁊ corripit. Vel [di-
riget māſuetos in iudicio] futuro.
i. nō ꝑturbabit eos in iudicio qui
ſequunt᷑ volūtatem eius nec ei re
ſiſtunt [docebit] hic [mites] q̇ ſe nō
erigunt cōtra eum nec recalcitrāt
cū eis leue iugū dn̄i iponit᷑. [vias
ſuas] quib⁹ ad ipſum ꝑueniāt. Ta-
les eni q: nō ꝓſumūt regere ⁊ do-
cere ſemetipſos ideo diriguntur ⁊
docentur a domino. Deinde oſten-
dit que ſint vie eius. d.

11 Vniuerſæ uiæ domi-
ni miſericordia & ueri-
tas: requirentibus teſta
mētum eius & teſtimo-
nia eius.

℄ [Uniuerſe vie dn̄i] ſunt [mia] q̄
eſt placabilis [⁊ veritas] qua eſt i-
corrupt⁹. quorum vnū exhibet cō-
donando pctā: alterum iudican-
do merita. Hec duo in omni tēpo-
re dn̄i ſunt q: q̇cq̇d facit aut miſe-
ricorditer facit aut iuſte. ⁊ hoc ap-
paret [reqrentib⁹] ⁊ ſcrutantibus
[teſtamentum] eius nouum qđ te
ſtamētum dicit᷑ q: ibi eſt clara pro
miſſio hereditatis ⁊ morte ꝯfirma
tū eſt teſtatoris [⁊ teſtimonia ei⁹]
ſcꝫ vetus teſtamētū quia teſtimo-
niū nouo ꝑhibet: ⁊ ibi fuerūt pro-
phete teſtes ꝓmiſſionū. Tenet aūt
ille vias dn̄i q̇ exꝑt⁹ miaꝫ depōit
ſupbiam: nullis meritis liberatuꝫ

Vias dn̄i q̇ tenet

ſe videns ⁊ deinceps ſeueritatem iudicis cauens. Ergo.

12 Propter nomen tuũ domine propiciaberis peccato meo: multum eſt enim.

¶ [Propter nomē tuũ] o [dñe] nō propter meritũ meũ. i. ꝑpter gloriam nois tui ⁊ declarationem bonitatis tue vt lauderis ab homie [ꝓpiciaberis] .i. miſereberis. oblato tibi ſacrificio ſpũs contribulati ⁊ cordis contriti peccō meo [ipm ex mia remittēdo: ⁊ neceſſe eſt [mlʼtũ eſt enim] excedēs facultatē virtutis mee ad ſatiſfaciendũ. et niſi ꝑ te nō delebitur. Quādiu enim hic mortaliter viuim⁹ ſine multo peccato eſſe nō poſſum⁹: nā in multis offendimus omnes. Et cum ita ſit

13 Quis eſt homo qui † timet dominum: legē ſtatuit ei in uia quam elegit.

† ti-meat.

¶ [Quis eſt hō] ſcʒ rōnalis [qui timet dominum] timore filiali. q. d. quiſquis ille eſt: magn⁹ eſt. beatus eſt. [legem] euāgelicā ſeu fidei ⁊ moꝝ [ſtatuit] .i. obſeruādā dedit [ei] dñs vt pſeueret ⁊ ſpiritualiter in deo viuat: ⁊ ne impune peccet [in via] dei [quam elegit] .i. libere apprehēdit ⁊ in regula quā profeſſus eſt ſcʒ timēs deum. Ligat eñ deus talem in lege ſua. Uel [quā] ipſe dñs [elegit] nobis incedēdum Et poſtea ſubdit de premio. d.

14 Anima eius in bonis demorabitur: & ſemen eius † hæreditabit terram.

† here-ditate poſſide-bit.

¶ [Aia eius] ſcʒ legē dei obſeruātis [in bonis] gr̄e q̄ſi in delitijs: et ſi nō re tū ſpe etiam in bonis glie futuris [demorabit̄] in preſenti Delectat̄ eñ legi dei ꝑm iteriorem hominē: cū celeſtib⁹ deſiderijs inardeſcit ſpiritalibus ſtudijs inhe- ret. in bonis operibus ſe exercet [et ſemē ei⁹] .i. bonũ opus qd̾ quaſi ſeminat cū agit ⁊ vñ fruct⁹ colligitur [hereditabit terram id eſt faciet eũ terram viuentiũ hereditate poſſidere. Et inde illis texta conſtantia quia interim,

15 Firmamētum eſt dominus timētibus eum: & teſtamentum ipſius ut manifeſtetur illis.

¶ [Firmamētum eſt dominus timētibus eum] ne cedant tētationibus. videtur enim timor eſſe infirmorum. ⁊ homo eſt mutabilis in ſe ⁊ fragilis ſʒ firmat dñs timētem: qꝛ timor dei dat firmitatē: humanā diffidētiā. [⁊ teſtamētũ ipi⁹ eſt hoc vt manifeſtet̄ illis] .i. manifeſtabit ſeipſum illis ſicut ꝓmiſit q. d. promiſſio ei⁹ ē etiā eis firmamētũ. ſ. ħ vt videāt eũ facie ad faciem. Merces laboris nr̄i eſt viſio dei: quē cū videbimus nihil vltra erit qd̾ queram⁹. Et ideo quicquid alij faciant.

Merces laboris nr̄i ē viſio dei.

16 Oculi mei ſemper ad † dominum: † quoniam ipſe euellet de laqueo pedes meos.

† qꝛ

¶ [Ocli mei] ſcʒ cordis. i. iteriorīs ois ſenſ⁹ ⁊ itētiōes mee ſũt [ſp ad dñm] ſurſũ ſpectātes: ⁊ iō nō timeo picla terrena [qm ipe] quē intueor [euellet] extrahet [d̾ laqo] timoris ⁊ cupiditatꝭ ac oīſ vitioꝝ ⁊ tētationũ [pedes meos] .i. animi affectus ab hoc diuerſarũ tētationũ laqo. Nemo euellit̄ niſi cui⁹ itētio ⁊ deſi

derium ad alta ſubleuatur. Sem per ergo homo intendat in oībus que dei ſunt: et deus eum de tētationibus ꝛ tribulationibus finaliter liberabit. Et quia ego reſpicio ad te o domine et tu.

17 Reſpice in me & miſerere mei: †quia unicus & pauper ſum ego.

†qm̄ ps. l. xxxv.

¶ [Reſpice in me] et in deſideriū meū pietatis affectu [et miſerere mei] q: miſer ſum et locus eſt miſerie [q: vnicus] non ꝑ multa diſtractus vl' vnicam ſpem in te habens [et pauper] a mūdi rebus. vl' [pauper] ſpū ꝛ hūilis [ſum ego]. Uel [vnicus ꝛ paup] .i. ſolus ꝛ impotēs reſpectu multitudinis demonum ꝛ ſatellitum ſuorū. Ideo ſe vnicum ꝛ pauperem dicit vt dei miſericordiam ſibi cōciliet. Unic⁹ enim plus amat: pauper plus dolet. Et item ideo quia

Unic⁹ plus amat.

18 Tribulatiões cordis mei multiplicatę ſunt: de neceſſitatibus meis †erue me.

†educ.

¶ [Tribulatiões cordis mei multiplicate ſunt] .i. multis modis affligor. modo ꝑ tētationes demonū et vitiorū: modo ꝑ perſecutiones hoīm malorū. et tot ſunt calamitates mundi ꝙ earum anxietas vſq; ad cor ꝑuenit. ꝛ o dn̄e [de neceſſitatib⁹ meis] .i. tribulationib⁹ ꝑ quas neceſſe habeo trāſire [erue me] liberando. Aduerſa cōgrue vocat neceſſitates: q: neceſſaria ſunt oīb⁹ pie viuere volentib⁹. et hec neceſſe eſt eos tolerare vſq; in finem vt ſalui fiant. Et

19 Vide humilitatē meā & laborem meum: & †dimitte uniuerſa delictā mea.

†remitte oīa peccata mea

¶ [Uide hūilitatē meā ꝛ laborē meū] q: ꝑ aduerſa humiliatus in magno labore ꝛ tribulatiōe ſum. et his purgationis mee flagellis placatus [dimitte vniuerſa delicta mea] tā mortalia ꝙ venialia. Uel [vide] .i. gratam habe [humilitatem meam] ſcilꝫ cōtriti cordis: ꝛ q: tribulationē (q̄ pena pcti eſt) humiliter ꝛ patiēter tolero [ꝛ laborem meū] in ſuſtinēdo malos [ꝛ dimitte vniuerſa delicta mea] vt ex tolerātia tribulationū ꝛ laborum merear veniam delictorum.

20 Reſpice inimicos meos quoniam multiplicati ſunt: & odio iniquo oderunt me.

¶ [Reſpice] etiā [inimicos meos] eos conuertendo vel reprimendo. vel q: neſcim⁹ quid oremus ſicut oportet; fac de eis ſicͭ tu ſcis [qm̄ multiplicati ſunt] nō ſolū foris in infideles ſed etiā intus in eccl'ia falſi fratres: et tot hoīm perditio non pōt eſſe ſine dolore. q. d. attendendo eos me ꝓtege ꝛ mihi auxiliare. [ꝛ odio iniquo oderunt me] q: oderūt me diligētē ſe: et q: nō vitia in me ſed ipſam naturā oderunt. Equū eni odium eſt cum oditur culpa ꝛ diligitur natura. Nō

21 Cuſtodi animā meā & erue me: non †erubeſcam: quoniam ſperaui in te.

†cōfun dar.

¶ [Cuſtodi aīam meā] ab eoꝝ inſidijs ꝛ imitatiōe ne peccat [ꝛ erue me] ab eorū cōſortijs ꝛ cōione vt euadā [nō erubeſcā] id eſt nō confundar a ꝓpoſito cadēdo ꝛ erubeſ

ſcenda cōmittendo ſi forte inſurgunt aduerſum me. et debes me exaudire [quī̄ ſperaui in te] nō preſumpſi de me: et nō eſt cōfuſio ſperantibus in te. Cū aūt pfecti ſic ſe ſpei fortitudine roborāt: ceteros ad ſe per exēplum trahunt. vnde ſubditur.

22 Innocentes & recti adheſerunt mihi: †quia ſuſtinui te†.

†qm̄ †dn̄e

[Innocētes] morib⁹ et ſibi et primo [et recti] fide ⁊ corde q̄s nō frangit aduerſitas vel pſperitas [adheſerūt mihi] nō solū pſentia corporis ſed etiā cōſenſiōe cordis. ⁊ adherendo ſunt mihi ꝯformati, ⁊ hoc ideo [q: non defeci a bono ſequens malos ſed [ſuſtinui te] expectans diſcuſſionē vltimi iudicij ⁊ retributionem. Qui innocenter viuunt: qui celeſtem patriam appetunt: ſicut diſiungi a malis ita adherere cupiūt bonis vt ſeſe inuicem verbis et morib⁹ edificēt et bona ſua p charitatem ſibi communicent quatenus in bono alter creſcat ex altero. Et tu

23 †Libera deus Iſraēl: ex omnibus tribulationibus †ſuis.

†redime. †eius.

[Libera] ꝯ [deus iſrael] .i. pplm quē ad tuā viſionē ⁊ ad te contēplandū pparaſti [ex oībus tribulationibus ſuis] ſcꝫ ſpūalib⁹ ⁊ corporalibus .i. nō ſolū ex his q̄ tolerat exteri⁹ ſed etiam ex his q̄ patitur interi⁹: vt magis quiete ⁊ deuote tibi poſſit ſeruire. Uel [ex oībus tribulationibus] preſentib⁹: ne in eis ſuccumbat: et futuris ne eas incurrat. Oratio.

Libera nos ab oīb⁹ anguſtijs nr̄is mitiſſime deus q: ad te aīas nr̄as erigimus: obliuiſcere q̄s delicta iuuētutis ⁊ ignorātie priorīs: ⁊ ſi quid negligenter deliquimus clementer ignoſce. Per dominum.

Pſalmus de eccleſiæ ſeu uiri iuſti innocētia & ſanctitate: eiuſquē ne à propoſito moueatur oratione.

Pſalmus. XXV.

1 Iudica me domine quoniā ego in innocētia mea †ingreſſus ſum: & in domino ſperans non infirmabor.

†ambulaui.

Auctor pſalmi pphet David. Titul⁹ hic eſt Pſalm⁹ dd. Quaſi diceret pſ ille attribuit' David: id eſt perfecto viro ⁊ excellentiori eccl'ie mēbro ſuperi⁹ deum orāti ⁊ hic oſtendenti ſe eſſe exauditū ⁊ diuina mīa adeptū innocētiam ⁊ pfectionē: ac deuoti orāti ne a propoſito ſuo dimoueat': et hoc facit vt a quibus moral'r ſegregat' ab his etiam eternal'r ſeparet'. Materia: viri iuſti innocens ⁊ ſancta conuerſatio: ⁊ a cōſortio malorꝫ ſepatio. Intentio: vt exēplo ſui doceat nos innocēter cōuerſari: ⁊ a conſortio malorū ſepari: iuſtiſqꝫ iūgi; q: ex cōuictu mores formant'. Sniā in gnali propheta in iſto pſalmo in perſona eccl'ie vl' cuiuſlibet pfecti ⁊ viri iuſti allegat ſuā inocētiā: ⁊ deteſtatur iniquorū malitiā. atteſtat' inſuper ſe in cultu dei ſedulum: ⁊ petit cum impijs nō dānari in perpetuum

Mores ex conuictu formant'.

❡ Gn͞lā in ſpeciali: videns ergo il
le vir ſanct⁹ bonos cū malis: gra
na cū paleis: orat in futuro localr
diuidi. d. [Iudica me dn͞e] ſcʒ iudi
cio diſcretiōis. i. diſcerne me in fu
turo a malis loco a quib⁹ in pn͞ti
licet ſimul mecū ſint ſeiūct⁹ ſum
merito. Hoc aūt dicit nō ex pſum
ptione iuſtitie ſue ſed ex certitu-
dine mie dei ⁊ ſubdit meritū [qm̄
ego in innocentia mea ingreſſus
ſum] vias vite inter pctōres inno
center vitam ducendo: ⁊ hoc dicit
nō ſe iactando ſʒ grās agēdo [⁊ in
domino] nō in me [ſperās] ne iter
malos titubē [nō infirmabor] de-
ficiēdo ab inocētia ⁊ cadēdo i pec
catū: ſed ſicut incepi ita diuino au
xilio perſeuerabo: qꝛ ipſe dn͞s eſt
mea fortitudo. Sʒ ne qd delictoꝝ
occltoꝝ me lateat ⁊ i me remāeat.

2 Proba me domine
Ps. c- xxxviij. & tenta me: ure renes
meos: & cor meum.

❡ [Proba me dn͞e] . i. ſi qd in me
eſt purgādū pri⁹ vires meas reſpi
ce [⁊] tunc put ferre valeo [tenta
me] . i. tētari me pmitte notū mefa
ciēs: nō tibi qꝛ oia noſti: ſʒ mihi ⁊
alijs ne qd delicti in me remaneat
⁊ hic me corrigens flagello filiorū
vt ſpūs ſaluus fiat. ⁊ deinde [vre]
igne ſancti ſpiritus [renes meos]
i. delectationes. ſ. malas abſumē-
do et bonas inflammando [⁊ cor
meū] . i. cogitatiōes ſcilicet malas
conſumendo ⁊ bonas illuſtrando.
Ac ſi dicat interiorib⁹ ⁊ exteriori
bus vitijs ſpiritale adhibe medi-
camētum hic ergo pfectus pcat
tribulationes ⁊ tētationes ne qs
de eis murmur et. Nec timeo con-
ſumi tribulatione vel tentatione.

3 Quoniam miſericor
dia tua an̄ oculos meos
eſt: & complacui in ue-
ritate tua.

❡ [Qm̄ mia tua] que nō ſinit tē-
tari ſupra vires vel cōſumi [ante
oculos meos eſt] id eſt nō merita
mea ſed miſericordiam tuam tan-
ꝗ̄ fiduciam meam toto corde in-
tueor ⁊ attēdo: ita ꝙ nec ego miſe
ricordie nec miſericordia mei obli
uiſcitur. qſi diceret diſciplinā tuā
patienter fero: ſed vt miſerearis
indeſinenter expecto [⁊] nō iā cō-
placui tibi, id eſt bn̄placitū ha-
bui [in veritate tua] ſcilicet vindi-
cte quā merui qui prius diſplicui
in mēdacio culpe qua deliqui. Et
qui lapſus merui irā a te corrept⁹
inueni miſericordiam. Vel [cōpla
cui in veritate tua] probando que
pbas et reprobando que repro-
bas. Ex hoc autem apparet quo-
niam in innocētia mea ingreſſus
ſum. quia.

4 Non ſedi cum conſi-
lio uanitatis: & cum ini
qua agentibus non in-
troibo.

❡ [Non ſedi cum conſilio vanita
tis] id eſt tractum iniquorū vita-
ui ⁊ eis non conſenſi qui de terre
nis ſemper cogitant ⁊ loquuntur
prouidentes beati fieri in tempo-
ralibus ⁊ tranſitorijs que vana
ſunt ⁊ inſtabilia et cauſa omnis
iniquitatis [⁊ cum iniqua geren-
tibus non introibo] iniquis operi
bus cum ipſis me gerendo. Per-
uerſi enim aut vane loquacitati Per- uerſi vane loqua- citati vacā
vacāt: aut inique opationi deſu-
dant. Quo contra ſancti viri vt et
verbo et facto habeantur innoxij
⁊ a vanitate reſtringunt linguaʒ:
⁊ ab iniquo opere conſeruant vi-
tā. Et quia non ſatis eſt vitaſſe
addit. Immo.

5 †Odiui eccleſiã ma-
lignãtium: & cum im-
pijs non ſedebo.

†odio habui cõgregationẽ malignorum.

¶ [Odiui eccleſiam] .i. congrega-
tionem ⁊ cõuentũ [malignantiũ]
id eſt malitiã ſuã ſtudioſe exagge-
rantium: quibus ſcilicet nõ ſuffi-
cit ꝙ ipſi mali ſint niſi etiã alios
trahant. odiui quidẽ in eis nõ na
turã ſed culpam. [et cum impijs]
deum non colentibus. Pietas em̃
proprie pertinet ad cultũ dei [non
ſedebo] id eſt placitã non habebo:
corde eis conſentiendo vt placeat
mihi quod eis. Ab his enim omni
bus ſpũalis nõ corpore tamen vitã
⁊ moribus ſeparatur eccleſia. Sȝ
qui ab iniquis ſe ſeparat: cum qui
bus adiungitur audiamus. Sed

Pietas ad cultum dei ptinet

6 Lauabo inter inno-
centes manus meas &
circundabo altare tuũ
domine.

ps. lxxij.

¶ [Lauabo] .i. mũdabo [inter in-
nocẽtes] qui nec ſibi nec alteri no
cent [manus meas] id eſt opera.
q̃ſi diceret. non conſentiã impijs
ſed potius cum innocentibus et
inter eos mente ſemper et corpo-
re ſepe habitans ⁊ conuerſans pe
nitendo mũda faciam opera mea.
Manus enim opera ſignificant.
[et circũdabo] .i. virtutibus ⁊ bo-
nis operibus ornabo [altare tuuȝ
dñe] .i. mentẽ meam vl' fidem vbi
deo vota offeruntur: vbi preces fun-
dãtur: quia nõ eſt locꝰ veri ſacrificij
extra fidẽ catholicã q̃ eſt in corde:
iõ aũt inter innocẽtes ↄuerſabor

Manꝰ opa ſignificant.

7 Vt audiam *uocem
laudis †: & enarrem uni
uerſa mirabilia tua.

†tue.

¶ [Vt audiam vocem laudis] .i.
diſcam et intelligam ab eis ⁊ in-
tus a magiſtra veritate qua voce
ſis laudandus: ſcilicet quomodo
te laudem non me: vt ſcilicet bo-
num tibi non mihi tribuam: ⁊ ex
ipſo bono non de me ſed de te qui
dediſti preſumam. Ille ergo intel
ligit qualiter eſt laudandus deꝰ:
qui q̃cquid bõi agit a deo eſſe re-
putat: quicquid vero mali facit a
ſe eſſe non dubitat. [⁊] cum didice
ro [enarrem] id eſt exponam ce-
teris [vniuerſa] id eſt precipua et
perfecta [mirabilia tua] corpora-
lia et ſpiritualia viſibilia et inui-
ſibilia hominibꝰ exhibita / docens
⁊ eos te laudare. quia o

8 Domine dilexi deco
rem domus tuę: & lo-
cum habitationis glo-
riæ tuæ.

¶ [Domine dilexi decorem domꝰ
tue] id eſt bonos actus quibꝰ de-
coratur domus tua ſcilicet eccle-
ſia: vel virtutes animam ornãtes
[⁊ locum habitationis glorie tue]
ſcilicet illos in quibus habitans
glorificeris: id eſt locũ in quo glo-
rioſe habites vt non ſibi ſed tibi
gloria detur: quia non ſuã ſed tuã
gloriam querunt: vel animam vir Greg.
tutibus ornatã. Unde Gregorius.
Domus quippe dei nõ ſolum ſan-
cti angeli ſed etiam nos ſumus
quorum mẽtes inhabitare digna
tur. Et quia electus quiſq̃ quan-
tumcunq̃ proficiat adhuc repro-
bari formidat miſericordiam deĩ
humiliter exorat. d.

9 Ne perdas cum im-
pijs animam meam: &
cum uiris ſanguinũ ui-
tam meam.

❧ [Ne perdas]: id eſt ne perdi pꝫ/ mittas in futuro [cum impijs] o [deus] id eſt cum male ſe habenti/ bus erga deum ⁊ cum odientibus [animam meam] que dilexit deco rem domus tue [et cum viris ſan/ guinum vitam meam] in preſenti: id eſt cum hominibus male ſe ha/ bentibus erga proximum/ et cum odientibus. De quibus dicitur. Qui odit fratrem ſuum homicida eſt. Et ita impij ⁊ viri ſanguinum illi accipiuntur qui cōtra duo mā/ data charitatis agunt: et ſic do/ mum dei que duobus preceptis dilectionis ſcʒ dei ⁊ proximi deco/ ratur quantum in ſe eſt dehone/ ſtant ⁊ maculant

j. Joh. iij.

10 In quorum manibus iniquitates ſunt: dextera eorum repleta eſt muneribus.

❧ [In quorum manibus] i. ope/ ribus [iniquitates ſunt] quia eo/ rum opera ſunt iniqua ⁊ ſemper parati ſunt inique agere [dextera eorum repleta eſt muneribus] q2 ſi quid boni agunt pro munerib9 faciunt pecunie: vel laudis huma/ ne. vel timoris quo timent diuitē vel potentem offēdere. Hi ſunt q ſapientiam ſuam vēdunt: p iuſti/ tia pcium accipiunt: ipis etiā ſpi/ ritalibus ſtudijs qñqꝫ deſudant vt terrenū aliqd cōqrāt. in acqrē/ dis lucris īſiſtūt ardēti ſtudio: cir cūquaqꝫ exarſit vt dextera eoꝝ re pleat munerib9. Ita illi muneri/ bus ſunt ditati.

11 Ego autem in innocentia mea † ingreſſus ſum: redime me & miſerere mei.

† ambulaui.

❧ [Ego aūt] ſi ſpe flagitio ⁊ facinore [i innocētia mea īgreſſus ſuʒ] inter pctōres .i. diuitijs innocētie et ſpūalib9 theſauris ditat9 ſuʒ ⁊ iō [redime me] .i. tāqꝫ redēptū libe/ ra me a malis [⁊ miſererē mei] .i. nō deſerat me mia tua in hui9 vite pīculis quā vix aliqs trāſit ſine cul pa. ſed in oīb9 me comitet̃ fāciēdo mecū: non ſm merita mea ſed ſm miſericordiā tuam. Et debeo q2

12 Pes meus ſtetit in † directo: in eccleſijs benedicam te domine.

† rectitudine.

❧ [Pes meus] ſpūalis ſcʒ affect9 q facile labi ſolet: ⁊ etiaʒ corpalis [ſtetit i directo] .i. nō receſſit a iu ſtitia tua ⁊ permāſit cōtra oīa ſcā/ dala imobilis. q2 tā affectiōe ⁊ ī di lectione qꝫ greſſu ⁊ opere nō rece ſſi a rectitudine: ⁊ ſi ſcādalis cōcu/ ſſus eſſeʒ vndiqꝫ In hoc ergo oſtē dit ſe diligere deum: deinde ſubij cit etiam de dilectione proximi dicens [in eccleſijs] ⁊ ſanctis con/ gregationibus ⁊ in omni couuētu fideliū [benedicā te dñe] de tuis beneficijs mihi a te collatis: non ſolum lingua et vocibus ſed etiaʒ vita et moribus ⁊ laudādo vt alij mea doctrina ⁊ exemplo ſimiliter informentur ad benedicendum. Hoc eſt enim in eccleſijs benedice re deum: ſic viuere vt per mores cuiuſqꝫ benedicatur domin9. Qui enim benedicit domino lingua/ ⁊ non factis non vere būdicit. Oro

Bñdicere deum qd eſt.

Largire dñe miam tuā fa/ mulis ſupplicibus: et fac nos in tua veritate deuo/ tos: vt factis per innocentiam re/ ſtitutis liberari mereamur ab im pijs. Per dominum.

Pſalmus de fortitudine & cō ſtātia in aduerſis: & tētatiōib9 uite prē

ſentis:ac de profectu
& perſeuerantia in uir-
tutibus & bonis.

Pſalmus. X X V I.

1 DOminus il-
lumīatio mea
& ſalus mea:
quē timebo.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid.
¶ Titulus talis eſt. In finem ps
dauid priuſq̄ liniretur ſecundo.
Hoc eſt ps iſte dirigens nos in fi-
nē future cōſummatiōis attribui-
tur dauid.i.cuilibet fideli manu
forti.pſalmus inq̄ agens de hoc
qđ eſt illi fideli priuſq̄ liniretur ſe
cundo.i.ante perfectam vnctionē.
Sicut enim dauid poſt primaꝫ in
domo patris vnctionem in ſignuꝫ
regni factaꝫ hoſtes habuit anteq̄
in hebron in regem vngeretur ſe-
cū lo.nec cōfirmatus eſt in regno
donec ſaule deuicto:ſic fidelis qſq̄
poſt primam vnctionem baptiſmi
qn̄ accipit pignus ſpiritus ſed ho
ſtes anteq̄ ſcđo vngaꝛ ſcilꝫ poſt
hanc vitam qn̄ immortalitatem ⁊
impaſſibilitatem cōſeqtur:⁊ nūq̄
cōfirmabiꝛ i regno donec diabolo
penitꝰ ſupato. Fidelis ergo pma
vnctione vnctus tāq̄ xpi tyro hic
loquitur optans vt ſcđam vnctio
nem cōſequaꝛ. Qđ ergo ſupra.oſtē
dit ſe exauditū ⁊ perfectionē cōſe-
cutū orauitq̄ ne a ꝓpoſito ſuo di-
moueretꝛ hic ſe ipm ⁊ ſuo exemplo
vnūquēq̄ q pignus ſpūs accepit
cōfortat.vt ſi btūs eſſe deſiderat
in tentationibus vite preſentis vi
riliter agat:ac pondus diei et eſtꝰ
longanimiter ſuſtineat. ¶ Mate-
ria:in aduerſis ⁊ tentatiōibus vi-
te pn̄tis fortitudo ⁊ cōſtātia:ac in
virtutibus ⁊ bonis ꝓfectꝰ ⁊ per-
ſeuerātia. ¶ Intētio:ſuo exemplo
vnūquemq̄ exhortari ad iſta:⁊ a
deo ipetrare ⁊ obtinere orōne de-
uota. ¶ Sentētia in generali:pro
pheta in iſto pſalmo in pſona ec-
cleſie vel cuiuſlibet viri fidelis et
iuſti cōfiteꝛ ſe deū metuere et nul
lum aliū formidare:ac conſtātiam
cōtra inſultus aduerſarioꝝ ſe ha-
bere. Itē ꝓfiteꝛ ſe habere deſide-
riū et conatū ꝓficiēdi ⁊ pſeueran
di in bonis vt pertingat ad pmiū
regni celeſtis. ¶ Sentētia in ſpe-
ciali:fidelis ergo pma vnctiōe inū
ctus tanq̄ tyro chriſto ait.[Dñs]
habitās in me qui illuminat oēm
hoiem venientē in hūc mūdū eſt[il
luminatio mea]ↄtra ignorātiā. Il
lumiat eni me ↄferēdo mihi lumē
naturale ad cognitionē agēdoruꝫ
ſupaddēs lumē grē ad cognitio-
nem ſperādorum[⁊ ſalus mea]cō
tra infirmitatem vt iaꝫ poſſim re
ſiſtere peccatis:quia eiꝰ eſt ſalua-
re in omnibꝰ tētationibus ⁊ tribu
lationibus:⁊ in futuro ipe ē vera
noſtra ſalus ⁊ beatitudo pennis
[quē ergo] aliū[timebo]ſub tāto
dño.quaſi diceret nullū.qꝛ nullus
pōt cōtra eū. Queꝫ eni aia timeat
in qua deus habitat?

2 Dominus protector
uitę meę:à quo trepi-
dabo?

¶ [Dñs eſt ꝓtector vite mee]ſcꝫ
grē q̄ dꝛ vita fideliū:ſicut vita na
ture dꝛ brutoꝝ:culpe demonū:glie
angeloꝝ.qꝛ vitam virtutū quam
mihi dedit etiā ꝓtegit dū oēs ipe
tus ⁊ inſidias repellit:ſine cuiꝰ ꝓ
tectione oīa dona eius pduntur[a
quo] igiꝛ alio[trepidabo]quaſi di
ceret a nullo.ad potentiſſimū eni
omniū pertineo. Si ergo deꝰ illu-
minat hominē vt recta videat/ſi
ſanat vt recte q̄ viderit opere cō-
pleat. Deinde ſi ꝓtegit ne tētatus

cadat: quid reſtat quod formidare debeat? Unde ꝛ ſubditur.

Dum † appropiant
†ap/propinquant. 3 ſuper me nocentes: ut edant carnes meas.

¶ [Dū appropiāt ſuper me] .i. appropinquant ꝛ accedūt cōtra me [nocētes] voto ſuo ꝛ ſi nō effectu. i. dū me inuadūt ꝛ obſident inimici volētes nocere mihi [vt edāt carnes meas] vel me in carne affligēdo ꝛ occidēdo: vel in carnalib⁹ deſiderijs nimis delectando ꝛ ſe paſcēdo: vel bōa mea deuorādo. Crudelitas inimicoꝝ hic notatur qui carnes lacerāt: animas ledere nō valētes: ꝛ ideo nō ſunt timēdi: qꝛ eo ipſo infirmātur ꝛ cadūt quo ad interiora animi irrūppere nō poſſunt. vnde ſubditur.

4 Qui tribulant me inimici mei: ipſi infirmati ſunt & ceciderunt.

¶ [Qui tribulāt me] perſequēdo vel tentando [inimici mei] corporales vl' ſpūales [ipſi īfirmati ſunt] a proprijs viribus ꝛ debilitati in ſemetipſis ꝛ ineſficaces erunt in hoc quod intendunt [ꝛ] victi [ceciderūt] a potētia ꝛ poteſtate nocendi ne tm̄ nocere poſſint quantum velint. poteſtate diuina me protegente ꝛ eos deijciente. Nihil ergo niſi dominū timeam⁹. ꝛ quicquid alius fremat vel ſuperbiat contra nos non curemus. Si enim deus pro nobis quis ꝯtra nos? Ideoqꝫ accepta tanta fiducia

Ro. viij. f.

5 Si conſiliant aduerſum me caſtra: nō timebit cor meum.

¶ [Si] deinceps [conſiſtant]: id ē circumueniant [aduerſum me caſtra]: id eſt conſpirans contradicentium et aduerſantium multitudo et fortitudo [non timebit cor meum] in deo protectore confirmatum licet corpus occidāt. quaſi dicat. Si impiorum exercitus: ſi viciorum impetus: ſi demoniorum cetus collectis viribus omnibus atqꝫ acie ordinata conſurgat: nihil cor dubitat quod omnipotens deus illuminando/ſanando/protegendo confirmat. Dominus enī bellator fortꝭ ipſe ꝓ me pugnabit.

6 Si † exurgat aduerſum me prelium: in hoc ego ſperabo.
†inſurgat in me bellum.

¶ [Si] etiam [exurgat] ſubito vl' in immenſum creſcat [aduerſum me prelium] ſcilicet inſultus et cōflictus vel perſecutio inimicorum predictorum vt me debellare velint et conterere: nō ſolum non timebo ſed etiā [in hoc] prelio [ego] cui deus protector eſt [ſperabo] .i. ex hac occaſione certiorē ꝛ firmiorem cōfidendētiā capiam de diuini auxilij experimento. Vel [in hō] ſcilicet in domino [ego ſperabo]. i. ſpem victorie ꝛ remunerationis eterne habebo in domino. Et merito quia

7 Vnam petij à domino hanc requiram: ut inhabitem in domo domini † omnibus diebus uite meæ.
† oēs dies.

¶ [Unam] ſcꝫ rem eſt vnū ſcꝫ ipſum deū vbi more hebraico vtiꝛ adiectiuo feminino ꝓ ſubſtātiuo neutro. [petij a domino] pre ceteris. Mali quidem multiplicia querūt ego tātum vnam ꝛ [hanc requirā] ſupplicando inſtanter ꝛ perſeuerantER pro obtentu ipſius ſcilicet

[vt] qui nunc ad tempus habito in tabernaculo tãdem [inhabitẽ] id eſt perſeuerãter habitem [in domo domini] non manu facta ſed eterna in celis [omnibus diebus vite mee] .i. eternalr vbi nõ ſunt dies mortis O vna dulcis quando me de te ſatiabis.

8 Vt† uideam uoluntatem domini: & uiſitem templum eius.

† cõtẽpler delectationes dñi et ꝓtegar a templo ei⁹.

ℭ [Ut] ibi [videam voluntatem domini] ſicut eſt qui maxime apparet in facie id eſt vt contempler ſpeciem eius deſiderabilẽ ⁊ videã eum facie ad faciem vbi voluntas dei ⁊ quid velit plene cognoſceť. Hic enĩ volũtas aliqua hoĩs a voluntate dei diſſentit: ſed ibi in nullo diſſentiet. Unde dicit. Fiat voluntas tua ſicut in celo ⁊ i terra [⁊ viſitem] .i. cum deſiderio ⁊ frequẽtia videam ⁊ interiori mente frequentem [templum eius] .i. eccleſiam electorum ⁊ celeſtis curie cõuentum. fidenter autem peto et ſpero illud peruenire.

Math. vj. d.

9 Quoniam abſcondit me in tabernaculo ſuo in die malorum†: protexit me in abſcondito tabernaculi ſui.

† meorum.

ℭ [Quoniam abſcondit me] militãtẽ ſibi ne me tentationũ ꝓcelle obruerẽt [in tabernaculo ſuo] .i. in pñti eccleſia in qua militamus [in die malorum] ſcʒ hoĩm .i. in die ⁊ vita pñti vbi mali florent: vel in tpe tẽtationuʒ quib⁹ mortalis vita ſubiacet [ꝓtexit me] ad ſaluteʒ ne lederer i anima licet corpus affligeretur [in abſcondito tabernaculi ſui] .i. in chriſto ꝑ fidem quod eſt ſanctus ſanctorum ⁊ abſcõditum eccleſie ſpiritualis: ſicut ſctã ſanctorum ſunt abſconditũ eccleſie materialis in quo vita noſtra abſcondita eſt. quem mox vocat petram.

10 In petra exaltauit me: & nunc † exaltauit caput meum ſuper inimicos meos.

† ecce

ℭ [In petra] .i. in xp̃o non tñ protexit ſed ⁊ [exaltauit] a terrenis cupiditatibus ſublimando: ⁊ de virtute in virtutem ꝓgredi faciendo [me] fundatum ſupra petrã. Pri⁹ ergo in chriſto protexit eum a malis: deinde exaltauit in bonis [et nunc] dum dies malorum eſt [exaltauit caput meum] .i. menteʒ meã [ſuper inimicos meos] .i. ſuper vitioſos appetitus q̇ me ſepe humiliabant ne celeſtia contemplarer vt nullis iam vitijs vel aduerſitatibus ſuccũbam ſed ſuperem non deflectendo. Et quia ſic exaltauit id

11 Circuiui & immolaui in tabernaculo eius hoſtiam † uociferationis: cantabo & † pſalmum dicam domino.

† iubilatiõis
† pſallam.

ℭ [Circũiui] .i. oĩa beneficia recogitaui ⁊ mecum ptractaui [⁊] non ingratus [immolaui] offerendo ꝓ gratiarum actione [in tabernaculo eius] .i. in eccleſia toto orbe diffuſa [hoſtiam vociferationis] vel iubilationis .i. laudis ineffabilis cum magna deuotione ⁊ cõtritiõe cordis. et de reliquo [cantabo] ſcilicet iocunditate contemplationis [et pſalmum dicam] id eſt operabor [domino] id eſt ad honorem domini. Cantũs enim pertinet ad iocunditatem laudis: pſalmus ad exercitium bone opatiõis. q. d. vo-

Cãtus ad io-

cundi tatem ptinet lau⸗ 12 dis.

ce. corde ⁊ ope laudes deo annũcia bo ſic enĩ laus nr̃a accepta ẽ deo noſtro Jdeo

Exaudi domine uo⸗ cem meam qua clama⸗ ui ad te: miſerere mei & exaudi me.

¶ [Exaudi dñe vocem meam] .i. orationẽ tam mentalem ꝙ vocalẽ [quia clamaui] forti intentione [ad te] promerendũ ⁊ pro illa vna [miſerere mei] id eſt miſericorditer mecum age [⁊ exaudi me] preces meam cõcedendo. q. d. ex mia tua exaudi me: vt merear in illa vna eſſe. Preces inculcat q2 ꝙdiu in diebus malorum ſumus oratio noſtra ceſſare non debet. tranſiet orõ ſuccedet laudatio. tranſiet fle⸗ tus ſuccedet gaudium. Et merito me exaudies quia.

Miſe rere .i. miſeri cordit̃ agere.

13 Tibi dixit cor meũ: † exquiſiuit te facies mea: † faciem tuam do⸗ mine requiram.

† q̃ſi⸗: ni vul⸗ tũ tuũ. † vultũ tuum.

¶ [Tibi] qui ſolus occulta intel⸗ ligis [dixit cor meũ] .i. deſiderium cordis mei: hoc eſt oratio mea nõ in ſolis labijs eſt ſed in corde pro⸗ lata. ⁊ [exquiſiuit te] non aliud ex⸗ tra te [facies mea] .i. intentio mea mens mea in qua me cognoſcis: ⁊ que vultu quandoqꝫ deſignatur [faciẽ tuã] .i. preſentiã [domine] perſeuerãter [requiram] nõ mun⸗ di gloriã: non diuitias: non deli⸗ tias: facies tua viſio tua q̃ ẽ vna mihi eſt in deſiderio. quia iter oĩa nihil ita precioſum inuenio. Ut au tem inueniã qđ quero: tu domine

Orõ ñ ſolũ in labijs ẽ: ſed ⁊ in cor⸗ de.

14 Ne auertas † faciem tuam à me: ne declines in ira à ſeruo tuo.

† vultũ tuum.

¶ [Ne auertas] ⁊ abſcondas nũc [faciẽ tuã] ſcꝫ gratie tue [a me] tãꝙ nolens mihi fauorem ⁊ gra⸗ tiã impenderes: ꝓpiciata facie me reſpice: ⁊ n a pctis meis faciẽ vin dicte auertas vt ea nõ punias: ne declines in ira a ſeruo tuo] ſcilꝫ tanꝙ ex deſpectu recedẽdo ab eo: ⁊ loquit̃ de ſe: tanꝙ de alio. Rogat vt eum hic corripiat non vt ab il⸗ lo cum ira ſine correctione ⁊ venia diſcedat: ⁊ vt illa gerat a quibus non declinet ſꝫ vultu propicio re ſpiciat. Sed

15 Adiutor meus eſto ne derelinquas me: ne⸗ que deſpicias me deus ſalutaris meus.

¶ [Adiutor] ⁊ cooperator [meus eſto] vt proficiã ꝫ et perſeuerare va leam in bono: quia ego mihi non ſufficio: ⁊ ideo precor [ne dereli⸗ quas me] ne cadã ⁊ incidã ꝫ in pec catũ ꝫ quia ſine te deficio. q. d. ince ptum ne intermittas: in viam me poſuiſti ſed aberrabo ſi me relin⸗ quis [neqꝫ deſpicias me] a te ab⸗ ijciendo ne peream: quia tu [deus] meus es qui me creaſti: ⁊ [ſaluta⸗ ris meus] qui me redemiſti. q. d. fruſtra creaſti et recreaſti ſi me deſpicis. ⁊ hoc neceſſarium eſt mi hi nõ habẽti adiutorium extra te:

16 Quoniã pater meus & mater mea dereliqueru nt me: dominus autẽ aſſumpſit me.

¶ [Quoniam pater meus] .ſ. mun dus vel diabolus [⁊ mater mea] .ſ. ſocietas malorum vel carnalis cõ cupiſcentia que me genuerunt ⁊ quorum eram imitator: [dereliqueruñt me] querẽtẽ te ⁊ cõtẽnẽtem ſe q. d. iſta dereliqui. Separat⁹ ſuꝫ ab

eis cū id quod quero dare nō poſ
ſet.[dominus autē]qui poteſt mi
hi dare ⁊ modo neceſſaria[aſſum
pſit me] vt pater q꞉ condidit:quia
vocat quia iubet:q꞉ regit:⁊ vt ma
ter:quia lactat:quia nutrit:q꞉ fo
uet:q꞉ continet.Et quia tendo ad
te ideo

†cō 17 ſtitue. Legem † pone mihi domine in uia tua: & dirige me in ſemita recta propter inimicos meos.

[Legē]⁊ regulam viuēdi[pone] et [da mihi]tendenti ad te o[domine in via tua]ſcʒ mandatorum tuorū q̄ me dirigat ⁊ non ſinat aberrare a mandatis tuis.et vlterius[dirigere me in ſemita recta]ſcʒ ꝯſiliorū ⁊ in rectitudine anguſtiarū vt recte incedam ⁊ nō declinē ad dexterā vel ad ſiniſtrā.⁊ hoc rogo[propter inimicos meos] viſibiles ⁊ inuiſibiles cauendos q̄ inſidiari non ceſſant vt me ad iniquitatē ſiue errorē trahant.Et

18 †mihi Ne tradideris me in animas tribulantium me: quoniam inſurrexerunt † in me teſtes iniqui: & mentita eſt iniquitas ſibi.

[Ne tradideris me].i.aīaʒ meā vt ſi corp⁹ occidūt vel aiaʒ nō occidāt [in animas].i.in voluntates: nō dico in man⁹[tribulantiū me] ⁊ mihi aduerſātiū.i. ne ſinas aīas eorum ſatiari de malis meis vt cōſentiā eis[qm̄ inſurrexerūt in me] i.contra me[teſtes iniqui]ſcilicet detractores ⁊ adulatores mihi et de me falſa dicentes vt moueant ⁊ reuocent me a te]⁊ mentita eſt iniquitas] emphatice id eſt iniquus teſtis[ſibi].i.ad dānum ſuū non meum:quia mendaciū malorum ſibi vertitur in penā:ſanctis vero in gloriam.Omne enim peccatum in ſuum redit auctorem:ſed inter omnia pericula deo dirigente,ego

Pctm̄ omne in ſuuʒ redit auctorem.

19 Credo uidere bona domini: in terra uiuentium.

[Credo].i.indubitanter cōfido [videre].ſ.per experientiam[bona dn̄i]que ſunt vera ⁊ eterna nō trāſitoria[in terra viuētiū]vbi null⁹ moritur:nullus locus falſitatis eſt:ſcʒ in vita beata que eſt eterna quia pign⁹ nr̄m ibi habem⁹ quod eſt xp̄s.Terra dicta eſt per ſimilitudinē propter ſui ſoliditatē:ſtabilitatē ⁊ permanētiā:vbi null⁹ perit ſʒ ſemꝑ ꝑmanet ⁊ beate viuit.Et in hac ſpe cōfortans ſeipm̄ loq̄tur ad ſe tanq̄ ad alium.q.d.cert⁹ ſum de illa vna ⁊ ſi tardū eſt hoc amanti.

Terra quare dicta ē vita eterna.

20 † Expecta dominū, uiriliter age: & confortetur cor tuum: & ſuſtine dominum. †ſuſtine.

[Expecta dn̄m] ſecure q̄ nō fallit bona ab eo ſperando ⁊ ꝑſtolādo:⁊ vt ꝯſequaris nō remiſſe ſʒ[viriliter]⁊ fortiter[age]⁊ opare de bono ī meli⁹ ꝓficiēdo[⁊ ne laſſeris ꝯfortet cor tuū]nō deſperatiōe deficiēdo:⁊ corde ꝯfirmatus ſi mala eueniāt[ſuſtine dn̄m] tribulationes patiēter ⁊ ꝑſeuerāter pro eo vſq ī fineʒ ſufferēdo vt bene viuēdo ſis iuſtus ⁊ patiēdo ꝑfectus. Ubi nota ꝙ quattuor ſunt q̄ noſtrā ſpem euacuāt ſcilicet diuturnitas tēporis.cōtra quod dicit.expecta dn̄m :id eſt illū q̄ credis ⁊ ſperas

Spē vite eter-

ne cua de dño difficultas bone actionis cuant cōtra qđ dicatur viriliter age. Pu q̄tnoꝛ ſillanimitas mentis cōtra quod dicatur confortetur coꝛ tuum. Acerbitas tribulationis contra quod dicatur. ⁊ ſuſtine dominum: id eſt illud quod pateris pꝛo domino et a domino.

Oratio.

DEfenſa nos a caſtris ⁊ p̄lijs īimici adiutoꝛ oīm deus: vt in dom⁹ tue ꝑpetuitate durātes mereamur vultum tuū ſpirituali cōtemplatione ſpicere. Per dominum.

Petitio Chriſti uel eccleſiæ pro liberatione ab iniquorū tribulatione: & gratiarū actio deuota pro ſua exauditione. Pſalmus. XXVII.

†clamaui. †tace †ero ſimilis.

AD te domine †clamabo: deus meus ne †ſileas à me: ne quando taceas àme: & † aſſimilabor deſcendentibus in lacum.

¶ Auctoꝛ pſalmi dauid pꝛopheta. ¶ Titulus hic eſt Pſalmus ipſi dd. Attribuitur enim dauid ſignificato .i. chꝛiſto in conflictu paſſionis poſito vel iuſto in afflictione conſtituto ſuadenti id quod ſupꝛa ſ. vt quoſq; fidelis ſui exemplo aduerſa toleret ⁊ non in ſe ſed i deo confidat ſi cum eo regnare voluerit. ¶ Materia: petitio liberationis chꝛiſti vel iuſti ab iniquoꝛum liberationibus. ¶ Intentio: monere fideles aduerſa patienter tolerare: ⁊ coꝛ ſuum in domino ponere ſi volunt cum chꝛiſto regnare

¶ Sententia in generali: pꝛopheta in iſto pſalmo in perſona xpi vł cuiuſlibet iuſti poſiti in afflictione mentis vel coꝛpoꝛis petit deuote diuinitus liberari: ⁊ ſentiens ſe a domino exauditum ſtudet ei deuote regratiari. ¶ Sententia in ſpeciali: Chꝛiſtus itaq; ſecundum ꝙ homo pꝛoponens ſe exemplum iuſtis humiliter ad patrem ait [Ad te] o [domine clamabo] i. ex toto et magno deſiderio ⁊ affectu in afflictione mea oꝛabo et tu [de⁹ meus ne ſileas a me] chꝛiſto in reſurrectione: ſed reſponde mihi annuendo ⁊ reſuſcitando et [nequando] .i. nec ad hoꝛam [taceas a me] in paſſione ſed clarifica pꝛotegendo [et] ſi ſilueris [aſſimulaboꝛ] id eſt ſimilis ero alijs hominibus [deſcendentibus in lacum] id eſt in miſeriam huius vite vel in infernum. Uel [ne ſileas a me] chꝛiſtiano quātum ad exterioꝛem eruditionem [nequando taceas a me] quātum ad interioꝛem inſpirationem [et] ſi ſilueris vel tacueris remotus a me tunc [aſſimilaboꝛ deſcendentibus in lacum] gehenne ⁊ pꝛofunde miſerie: id eſt peribo: quia dei ſilere et tacere: noſtrum perire eſt. Sed

2 Exaudi domine uocē †deprecationis meę dum oro ad te: dum extollo manus meas ad templum ſanctū tuum. †orationis

¶ [Exaudi dñe vocē dep̄cationis mee] coꝛdis deuote peccatis [dū] .i. qꝛ [oꝛo ad te] id ē ne differas me exaudire ⁊ [dū] id ē qꝛ ego chꝛiſt⁹ [extello man⁹ meas] i cruce [ad] ꝯſtruēdū [tēplū ſāctū tuū] id ē eccleſiā q̄ſi diceret h' facio ad edificādum eccleſiā vt ſit templū ſanctū

tuum:et ad ſalutem illorum qui
ſiunt rēplū tuum. Uel [dum] ego
chriſtianus [extollo manus meas
ad templum ſanctum tuum] ſcili
cet ad celum qꝫ eſt conſuetudo fi-
delium eleuatis ad celum mani-
bus deprecari dominum. Jnde em̄
ſperamus auxilium vbi notat ad
eterna debere opera noſtra defer-
re non ad terrena deprimere. Et

Fide- liū con ſueta- do.

3 Ne ſimul tradas †me cum peccatoribus: & cum operantibus ini- quitatē ne† perdas me.

†Alia lrā nō habet me. †cōper das.

℄ [Ne tradas me] in mortem ſi-
mul [cum peccatoribus] id eſt ea
intentione et eo voto quibus illi
[et cum operantibus iniquitatē]
ſcilicet mortē meā [ne perdas me]
damnando velut reū ſupplicij id
eſt ne hoc mō moriar quo moriun
tur operarij iniquitatis. Ora et tu
fidelis ne ſimul tradaris cum pec
catoribꝰ: nec eorū cū qbꝰ habitas
prauis moribus con[n]umparis: ꝛ cū
opantibꝰ iiq̄tatē ne pdaris ne vi
delicet cū iniquis percas quorum
pſecutionē tēporaliter toleras. Et
nō ſolū ſunt iniqui actu ſed etiam
lingua. vnde ſubditur.

4 †Qui loquuntur pa- cem cum proxmo ſuo mala autem † in cordi- bus† eorum.

†cū bis. †loquū tur. †ſuis.

℄ [Qui loquūt pacē cū pximo ſuo]
p carnē ꝛ per impēſam miſericor-
diā ſcilicet mecū dicētes. Scimus
qꝛ a deo veniſti magiſter. [mala
autē] ſcꝫ odij pditiōis ꝛ homici-
dij ſunt [i cordibꝰ eoꝝ] cogitabant
enī vt ieſum dolo tenerēt ꝛ occide
rēt q̄ſi diceret/bōa et pacē ſimu-
lāt labijs ſꝫ mala ꝛ fraudes hābēt
in cordibus. Qꝺ multi tales inue-
niuntur in eccleſia dei qui perſe
quuntur corpꝰ chriſti: hi ſunt q̄ ve
niūt in veſtimētis ouiū intrinſe
cus autē ſunt lupi rapaces. Et qꝛ
ipi tales ſunt.

5 Da illis ſecundùm †ipſoꝝ opera†eorum: & ſecun- dùm †nequitiam adin- uentionum ipſorum.

†malignitate affectionū.

℄ [Da illis] ſcilicet malis merce-
dem cōdignam [ſm opera eoꝝ] id
eſt ſm meritū operuꝫ ſuorū [ꝛ ſm
nequitiam adinuentionū ipoꝝ]
id eſt ſm quod intēderunt nō ſm
quod inde prouenit. Ac ſi diceret
nō ſm vtilitatē q̄ ex eorū operibꝰ
pceſſit recipiāt: ſed ſm nequitiā
quā ſe ad vtilitatē ſuā ſtudio ſe in
ueniſſe putabāt. Nō optat q̄ dicit
ſꝫ q̄d eis immineat pdicit vel op
tat iuſtitiā dei in hoc ſeruari quia
hoc iuſtū eſt. vt ſm modū culpe ſit
retributio pene. ſequitur ergo.

6 Secundùm opera ma nuum † eorum tribue illis: redde retributio- nem eorum ipſis.

†illorū da eis

℄ [Scdm opera manuū eoꝝ] id ē
ſm voluntatem ꝛ meritum operū
ipſorum [tribue illis] licet quod fe
cerat profit ad ſalutē alijs p opa
manuū vult deſignari excellētem
iniq̄tatē quā fecerāt in mortē dñi
[redde retributionē eorū ipſis] .i.
qꝛ mala p bōis retribuebāt mihi
redde eis vt ſicut fallaciā p verita-
te mihi reddebāt ita fallacia eorū
ipſos fallat. Vel dr retributionē qꝛ
cū xpo eis bōa feciſſet ipſi ſibi ma
la retribuebāt. Jdeo aūt ſic retri-
bue eis.

7 Quoniam non intel lexerunt opera domini:

& in opera manuum eius deſtrues illos: & non ędificabis eos.

¶ [Quoniã nõ intellexerũt] id eſt intelligere noluerunt [opera domini] ſcilicet magis occulta que operatus eſt per filiũ ſicut eſt ꝙ eum incarnari fecit de virgine quod eum miſit pro noſtra redẽptione [& in opera manuum eius] ſcilicet manifeſta miracula que per filiũ pater faciebat. mali etiam chriſtiani opera itelligere nolũt per chriſtum facta: quia ſalutem ſibi oblatam reſpuunt & cõtẽnunt. Ideo [deſtrues illos] id eſt depones a potentia vt nihil mihi noceant amplius. Deinde de ſua exultatiõe grãs agit. d.

8 Benedictus dominus: quoniam exaudiuit uocem deprecationis meæ.

¶ [Benedictus] ſit [dominus] & gratias illi: & cauſam gratiarũ ſubdit dicẽs: quoniã exaudiuit vocẽ deprecationis meę] annuenda mihi quod deprecatus ſum tam pro mea glorificatione ꝙ eorum depoſitione. Nota. Quotiẽs exaudimur a dño debemus illũ benedicere. non enim habet homo quid retribuat dño pro tantis beneficijs niſi benedictiones & laudem. nemo autem in donis dei ſit beatus ſi donãti exiſtit ingratus. Quomodo autem exauditus ſit oſtendit per hoc quod ſubdit.

9 Dominus adiutor meus & protector meus: & in ipſo ſperauit cor meum & adiutus ſum.

¶ [Dominus] eſt [adiutor meus] in reſurrectione & ad bene operandum [& protector meus] in paſſione: & ne ledar a telis perſequentiũ [& in ipſo ſperauit cor meum] id eſt mens & ratio mea [&] iam [adiutus ſum] eo ꝙ vere & ſine heſitatione ſperaui. Ad hoc oiporẽs deus nos adiuuat in bono & protegit a malo vt ſpem noſtram conſtituamus in ipſo. Quanto autem fidentius in ipſo ſperamus tãto ab ipo adiuuamur vberius. vnde fit vt per dei adiutorium ſpes in nobis generetur: & deinde per ſpei meritũ adiutorium augeatur. Et oſtẽdit. in quo adiutus ſit. d.

10 Et refloruit caro mea & ex uoluntate mea cõfitebor ✝ ei. ✝illi

¶ [Et refloruit caro mea] in reſurrectione ꝙ defloruit in paſſione. Caro chriſti prius floruit i conceptione imunitate peccati: quia immunis ab omni peccato fuit. deinde defloruit in paſſione quando morti ſuccubuit. poſtea refloruit in reſurrectione quando immortalitatem ſuſcepit [&] ideo iam metu mortis conſumpto [& voluntate mea] libera / nõ timoris neceſſitate [cõfitebor ei] & confitebuntur mei in quibus ego ſum confeſſione laudis. Sic dicat peccator: confitebor peccata ex voluntate: non expectabo infirmitatem que compellat conſiteri / vel finem vite. et merito confitebuntur ei quia.

11 Dominus fortitudo plebis ſuæ: & protector ✝ ſaluationũ Chriſti ſui eſt. ✝ſaluationum

¶ [Dñs] eſt [fortitudo] i pugna pro diabolũ [plebis ſue] ſibi deuote ꝙ i

¶ [Dominus] eſt [adiutor meus]

eo conſiſtit: q2 nō ſua ſ3 diuina vir
tute ſaluātur quos dn̄s de diabo-
li iugo eripit ⁊ ſuos facit [⁊ ipſe
protector ſaluationum chriſti ſui
eſt] id eſt ſaluatorum a chriſto: q2
illos qui per chriſtū ſaluati ſunt p
tegit hic in lucta nō permittendo
eos tentari ſupra vires ne ludan-
tur a diabolo: ⁊ poſt pugnam im-
mortalitate proteget in futuro. Et
quia domin⁹ eſt fortitudo plebis
ſue/ ergo faciendo quod tuum eſt

11 Saluum fac popu-
lum tuū domine: & be-
nedic †hereditati tuę: &
rege eos & extolle il-
los uſque in †ęternum.

†hereditatē tuā. †ſeculū.

¶ [Saluū fac populū tuum] ſcili-
cet populum chriſtianū o domine
a malis ſeculi vt perſeueret in ac-
cepta gratia. [et benedic] ipſo fa-
cto [hereditati tue] dādo incremē-
tū virtutum ⁊ augendo in merito
⁊ numero [⁊ rege eos] ſcd̄m mores ⁊
virtutes ne exorbitēt ⁊ declinēt
ad praua [⁊ extolle illos] a terre-
nis ad appetenda celeſtia ⁊ de vir
tute i virtutem [vſq3 in eternum]
id eſt donec perueniant vſq3 ad
eternitatem. Oratio.

FOrtitudo oīm fortiſſime
deus/ ſalua populū a de
ſcēdētibus in lacum: ⁊ ita
nos in tēplo ſancto tuo vnanimi-
ter nec te vt pacem quam primis
ore proferimus corde teneamus.
Per dominum noſtrum.

Hortatio populi fi-
delis & miniſtrorum ec
cleſię ut de beneficijs à
deo ſibi collatis ſtudeāt
grati eſſe.

Pſalmus. XXVIII.

1 AFferte domi-
no filij dei: af-
ferte domino
filios arietùm.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.
Titulus talis eſt. Pſalmus dauid
prophete qui hic loquitur: habit⁹
in ꝯſummatiōe tabernaculi id eſt
in cōſideratione cōſummationis
eccleſie. agit enim de ꝑfectiōe ec-
cleſie de cuius ſupra adhuc agеba
tur edificatiōe q̄ recte hic taberna
culū dicit̄/ q2 i ea cōtra diabolum
temporaliter militatur ſed in futu
ro erit domus in qua habitatur.
Dauid namq3 fecit tabernaculū
de tentorijs in quo arcam deo re-
poſuit: quo ꝯſummato multos ad
immolandum ibi hoſtias inuita-
uit: in quo conſummatione3 eccle
ſie futuram prophetauit: cui chri-
ſtus dona gratie ꝯtulit: q2 ſeptem
donis ſpūſſancti ea3 repleт ⁊ poſt
remunerabit. ¶ Materia: multa
beneficia in eccleſia fidelib⁹ a deo
collata. ¶ Intētio: hortari fideles
qui filij dei facti ſunt per adoptio
nem vt grati beneficijs pure ⁊ de
uote ſeipſos ⁊ ſacrificia ſua in eccle
ſia offerāt deo ꝯſummatori. ¶ Sē
tētia in generali. propheta in iſto
pſalmo in perſona ſua vel fidelis
anime credentes generaliter oēs
⁊ ſpecialiter eccleſie miniſtros am
monet ⁊ inducit vt dño ſacrificia
deuota mente pſoluant in eccleſia
⁊ hoc propter multa bñficia fideli
bus collata. ¶ Sentētia in ſpecia
li. Monens ergo propheta fide-
les afferre ſpirituales hoſtias deo
ait.

¶ [Afferte dño] nō appareatis in
conſpectu dei vacui o [filij dei] .i.
vos fideles ppl'i ⁊ eccleſie miniſtri
filij dei p gratiam adoptionis ef-
fecti. Et ſubdit quid debeāt affer-
re. O.

re.d.[afferte dño filios arietu3].i. vos ipſos mundos ⁊ puros tanq̄ agnos quos per euangelium ge⸗nuerunt apoſtoli duces gregis do⸗minici. Deo nos offerim⁹ ſi deuote coꝛ noſtrū deo pꝛebemus.ſed neceſ⸗ſe eſt vt oblatio coꝛdis etiã in cõ⸗pletione ſe demonſtret actionis. vnde ⁊ ſubdit quales ſe debeant afferre:dicens.

Offer⸗re nos deo q̄⸗modo poſſu⸗mus.

ps. xcv.

2 Afferte domino glo⸗riam & honorem: affer⸗te domino gloriam no⸗mini eius: adorate do⸗minum in † atrio ſan⸗cto eius.

†aula ſancta.

[Afferte domino gloꝛiam ⁊ ho⸗noꝛe3].i. tales vos exhibete vt per opera verba ⁊ exempla veſtra bo⸗na gloꝛificetur et honoꝛetur deus vbiq3 apud ceteros.[afferte domi⸗no gloꝛiã nomini eius]id eſt aſcri⸗bite gloꝛiam nomini eius non ve⸗ſtro:querentes gloꝛiam ſuam non veſtra3.[adoꝛate dominū in atrio ſancto eius]id eſt i dilatato ⁊ ſan⸗ctificato coꝛde[q2 ex charitate eſt oīs ſãctitas. Jure quippe gloꝛia ⁊ honoꝛ a nobis ſibi exhibeť pꝛo tot ⁊ tãtis beneficijs que in edificatio⸗nem eccleſie ſubſcribuntur.pꝛimū eſt collatio baptiſmi in quo fide⸗les fiunt membꝛa chꝛiſti quod no⸗tatur cum dicitur

3 Vox domini ſuper aquas: deus maieſtatis intonuit: dominus ſu⸗per aquas multas.

[Vox dñi]ſc3 dei patris facta eſt[ſuper aquas]ioꝛdanis i bapti⸗ſmo chꝛiſti q2[deus maieſtatis]et excelſe virtutis tunc[intonuit]di⸗cẽs.hic eſt filius meus dilect⁹[do⸗min⁹ ſup aquas multas]quia oī⸗bus aqs tūc data eſt virtus rege⸗neratiua in inuocatione ſancte tri⸗nitatis. Jn noie eīn patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti baptizanť credẽtes ⁊ ipſe eſt q̄ vbiq3 baptizat.q2 vn⁹ domin⁹.vna fides.vnū baptiſma. Deinde ponitur ſecundum benefi⸗ciū qꝺ ē catholice fidei diuulgatio per chꝛiſti ⁊ diſcipuloꝛum pꝛedica⸗tionem:quod notatur cu3 dicitur.

4 Vox domini in uirtute uox domini in magni⸗ficentia.

[Vox dñi]id eſt p̄dicatio chꝛiſti ⁊ diſcipuloꝛū facta eſt[in virtute] magna.quia multi fuerunt con⸗uerſi ad fidem per eoꝛum efficace3 p̄dicationẽ.[vox domini]facta eſt [i magnificẽtia]miraculoꝝ.⁊ ope⸗rū nã moꝛtuos ſuſcitabãt.cecos illu⸗minabãt.lepꝛoſos mūdabãt:⁊ alia miracula faciebãt que ſermonẽ cõ⸗firmabãt ⁊ etiã multos ad fidem ꝯuertebãt. Deinde poniť tertiū bñ⸗ficiū qꝺ eſt humiliatio ⁊ ſubiectio pꝛīcipū ſub iugo fidei chꝛiſtiãe.qꝺ notatur cum dicitur

5 Vox domini † con⸗fringentis cedros: & † confringet dominus ce⸗dros libani.

†conte⸗rens. †ꝯtere:

[Vox dñi confringẽtis cedros] i.humilians p penitẽtiã ⁊ ꝯtritio⸗nem coꝛdis ſuperbos ⁊ altos[⁊ cõ⸗fringet dñs]p penitẽtiã[cedros. libani].i.magis elatos ⁊ gloꝛian⸗tes de ſuo candoꝛe.i.de ca nis no⸗bilitate ⁊ ſcli felicitate. Libanus eīn interp̄tať candoꝛ. Per cedrum q̄ppe ſuperbia deſignatur quia ce⸗drus altiſſima arboꝛ eſt.ſed in li⸗bano ſunt cedri magis ꝓcere per quos ſignificať magnitudo pꝛīci⸗pum terrenoꝝ qui confracta eoꝛū

Liba⸗nu3 ci doꝛ it: p̄tatur

ſuperbia humiliter colla ſua iugo fidei ſubmiſerunt.

6 Et comminuet eos tanquàm uitulum libani: & dilectus † quemadmodum filius † unicornium.

†ſicut †vnicornio rum.

¶ [Et cōminuet eos tāq̄ vitulū libani] vbi vituli ad ſacrificia nutriebātur. i. humiliabit eos adeo vt tanq̄ vitulus parati ſint pro eo mori [&] hoc faciet [dilectus] patri ſcilicet xp̄s qui eſt [queādmodū filius vnicornium] .i. iudeorum ſm carnē: qui dicūtur vnicornes quia in vna lege ſuperbiunt: & de ſingulari iuſtitia ſe erigūt. Uel nō mirū ſi illi cōminuent [& dilectus] enim vnicus patris ꝯminuetur. i. humiliabit vſq; ad mortem, & hoc quēadmodū] & p ea parte qua eſt [filius vnicornium] .i. iudeorū ideſt ſm q eſt homo. Deide ponit quartum beneficiū quod eſt cōdeſcenſio diuina in perſecutiōe ſanctorū quod notatur cum dicitur.

7 Vox domini † intercidentis flammā ignis: uox domini † concutiētis deſertum: & cōmouebit dominus deſertū cades.

†precidētis. †ꝯmouentis ſolitudinem

¶ [Vox dn̄i intercidentis] & interrumpentis [flāmā ignis] id eſt precidentis furentem iracūdiam perſecutorū & cōprimentis inſaniā tumultū eoꝝ & ſic ſanctis ſuis prebētis auxilium: [vox domini cōcutiētis deſertū] id eſt cōmouētis ad fidem gētiles: qui ſicut deſertū cultu non erant doctrina legis & prophetaꝝ. [&] ſimiliter [cōmmouebit & conuertet dominus ad fidē [deſertum cades] id eſt iudeos qui de ſeruerāt ſctm̄ legis mādatū ꝑpter traditiones ſuas. Interp̄tatur eni cades ſanctum legis. Deide ponit quintū beneficium qđ fuit illuminatio doctorū eccleſie. qđ notatur cum dicit.

Cades ſctm̄ legis iter pretat.

8 Vox domini † preparantis ceruos & reuelabit † cōdenſa: & in tēplo eius † omnes dicēt gloriam.

†perſicētis. †ſiluas †vnuſquiſq; dicet.

¶ [Vox dn̄i preparātis ceruos] .i. apl̄os & doctores eccleſie q oia mūdana tranſilientes & contēnentes ad nunciandum euangelium erāt agiles. quiq; venenoſas linguas hereticorum non timebant & eos vtriuſq; teſtamenti ſcripturis tāq̄ duobus cornibus reprimebant [& reuelabit] eis [condenſa .i. ſacre ſcripture obſcura & miſteriorum vmbracula. [&] quia ita chriſtus p fecit eccleſiam ideo [omnes] exiſtētes [in tēplo eius] ſic conſummato .i. in eccleſia [dicent gloriam] .i. laudē dn̄i p donis q ab eo perceperūt. Deinde ponit ſextum beneficiū quod eſt repreſſio multitudinis peccatorum: & quātum ad hoc dicitur.

9 Dominus diluuium † inhabitare facit: & ſedebit dominus rex in æternum.

†inhabitat.

¶ [Dn̄s diluuiū] .i. hoies in quib9 eſt diluuium peccatoꝝ & inundantis vanitatis [inhabitare facit] hoc tēplū ſcꝫ eccleſiaꝫ p grē infuſionem & collationē: quia etiā tales ad ſancte eccleſie cōuertit vnitatē. Uel [dn̄s facit] hoc tēpluꝫ ſcꝫ ſctōs & electos i eccleſia tāq̄ in arca cōſtitutos [inhabitare] ſecuros

[diuinū] huiꝰ ſeculi ſine leſiōe nō ſinēs eos ſubmergi fluctibꝰ tētationū. [et deinde in eo tēplo ſcȝ in ſctis [ſedebit dñs rex in eternū] regnās in eis ⁊ regēs eos ſpiritalr̄ in perpetuum. Et vere reget/quia

10 Dominus uirtutem populo ſuo dabit: dominus benedicet † populo ſuo in pace.

‡populū ſuū.

¶ [Dñs virtutē] ⁊ fortitudinē [populo ſuo] cōtra ꝓcellas huiꝰ ſcl'i ⁊ turbines tētationū dimicātū [dabit] vt tātā poſſit hr̄e ꝯſtātiā: ⁊ ne ab inimicis ⁊ vitijs ſupent̄: q2 nō eſt pax in hoc ſcl'o. [et dñs bñdicet pplo ſuo in pace] nūc tp̄is promouēdo eos de ꝟtute in virtutē ⁊ tādē eternitatis faciendo eos poſt tēpeſtates ſcl'i huiꝰ ſecū requieſcere feliciter in celis. Unde ipē ait. Pacem relinquo vobis: pacem meā do vobis.

Pax ñ eſt in hoc ſeculo. Joan. xiiij.

Oratio.

Dona dñe ꝟtutem pplo tuo: et effice nos tēplum ſpūſcti vt tibi de corde puro holocauſtū acceptabile preparemus. Per dominum.

Gratiarū actio Chriſti pro ſua liberatione & reformatiōe, in reſurrectione uel eccleſiæ ſeu cuiuslibet fidelis, in tentatione & tribulatione. Pſalmus. XXIX.

1 Exaltabo te domine quoniā ſuſcepiſti me: nec † delectaſti inimicos meos ſuper me.

‡iocundaſti.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulꝰ talis eſt. ps cātici in dedicatiōe domꝰ dauid. Nō legit̄ dauid feciſſe vel dedicaſſe aliquam domū: de ſpūali ḡ domo hoc accipiēdū eſt. Pſalmꝰ cātici. i. letitie ⁊ exultatiōis habite in dedicatiōe domꝰ dauid. i. in cōſideratiōe dedicatiōis domꝰ xp̄i ⁊ mēbroꝝ eiꝰ: q2 eſt ꝓpter dedicationē q̄ facta eſt in capite qn̄ ſurrexit: ⁊ futura eſt in mēbris qn̄ capiti ſuo ſociabuntur. Domꝰ xp̄i eſt hūanitas. vn̄ domꝰ Dauid edificat̄ qn̄ humanitas aſſumit̄/ſed dedicat̄ qn̄ a mortuis reſuſcitat̄. Sicut ei domꝰ celebris fit in dedicatione: ſic xp̄s celebrior factꝰ eſt in reſurrectiōe aſſumpta imortalitate ⁊ īpaſſibilitate. In ſuperiori ḡ pſalmo tabernaculū vbi tp̄e belli habitauitꝰ cōfirmatū eſt: in iſto dedicat̄ domꝰ q̄ manebit in eterna pace. ¶ Materia: grarū actio pro liberatione ⁊ renouatiōe xp̄i in reſurrectione. vel fidelis in tribulatiōe ⁊ tētatiōe. ¶ Intētio: inducere fideles ad dei p̄conū ⁊ laudē ꝓpter eiꝰ bonitatē in his relucētē. ¶ Sn̄ia in gn̄ali: ꝓpheta in iſto pſalmo in pſona xp̄i grās agit de liberatiōe ⁊ reformatiōe ſua in reſurrectiōe. vel in pſona eccleſie ſeu cuiuslibet fidelis pro liberatione a malis et ꝓmotiōe in bonis. ¶ Sententia in ſpeciali: xp̄s ergo ſm q̄ homo gratias agēs deo prī pro ſua dedicatione ait. [Exaltabo te domine] pater. i. altitudinē ⁊ magnitudinē tuā p̄dicabo laudabo [qm̄ ſuſcepiſti me] ad immortalitatē in reſurrectiōe facta in me ⁊ facienda in eccleſia [nec delectaſti] i. delectari vel iocūdari pmiſiſti [inimicos meos] perſecutores ſcilicet ⁊ demones [ſuper me] vt me ſuperarent retinendo in ſepulchro

Humanitas eſt domus xp̄i.

Uel in pſona fidelis[Exaltabo te dñe]altitudinē tuam corde et ore laudabo[qm̄ ſuſcepiſti me]p participium grē me ptegendo ⁊ ſaluando[nec delectaſti].i.delectari permiſiſti[inimicos meos]viſibiles vel inuiſibiles]ſuper me]vt me opprimerent vel deciperent.

2 Domine deus meus clamaui ad te: & ſanaſti me.

Johā. xvij. ¶[Dñe deus meus clamaui ad te]in paſſione ſicut ad medicum. ô.pater clarifica filium tuū[et ſanaſti me]in reſurrectione corpus meū mortale ⁊ egrū faciendo immortale ⁊ glioſum. Uel dicit fidelis[dñe deus me⁹ clamaui ad te] ſicut ad medicū aīe mee[⁊ ſanaſti me]a peccati vulnere. Et o

3 Domine †eduxiſti ab inferno animā meā: †ſaluaſti me à deſcendētibus in lacum.

†eduxiſti ab iferis. †ſaluū feciſti me.

¶[Dñe deduxiſti ab inferno aīaſ meā]⁊ reſtituiſti eā corpori[ſaluaſti me a deſcēdētib⁹ in lacū].i.ex manib⁹ iudeoꝝ me liberaſti qui ſua ſponte deſcēdūt in lacū inferni. Uel dt fidelis.[Dñe eduxiſti ab iferno aīam meā]liberādo eā vel ꝓſeruādo a pctō cui debet dānatio [ſaluaſti me a dſcēdētib⁹ in lacū] ſeparādo me a cōſortio ⁊ cōformitate maloꝝ ne ſicut illi preceps caderem in mortis ⁊ damnationis abyſſum. Et ergo

4 Pſallite domino ſancti ei⁹: & cōfitemini memorię ſanctitatis eius.

¶[Pſallite dño].i.bñdicite operādo[ſancti eius].i.ſaluati ⁊ facti ſancti p ei⁹ liberationē: ⁊ certi de reſurrectione que pceſſit in capite.[⁊ cōfitemini] ꝓfeſſiōe laudis ore ⁊ corde[memorie ſanctitatis eius].i.laudate eū quia ipſe cuius vos eratis obliti memor fuit veſtri vt ſctificaret ⁊ iuſtificaret vos p fidē ⁊ grām vocando vos p ſuā bonitatē ad ſui nomis agnitionē. Ideo etiā pſallite et confitemini,

5 Quoniam ira in indignatione eius: & uita in uoluntate eius.

¶[Qm̄ ira].i.iuſta vindicta q̄ genus hūanū pro prio pctō puniuit qd morte ſolutis. fuit et venit p ipm ſup vos[in indignatiōe ei⁹] i.ex zelo iuſtitie quo fuit q̄ſi indignatus.[⁊ vita].ſ.grē ac ēt glorie ad quā per vos non rediretis reſtituta eſt p ipm[in voluntate eius].i.ex ei⁹ bñplacito ⁊ grā nō per vires veſtras vel merita. Ubi habes in deo quod timeas ſcʒ iuſtitiam: habes etiam quod ſperes ſcʒ gratiam. Et pro hac ira.

6 †Ad ueſperum demorabitur fletus & †ad matutinum †lętitia

†veſpere. †in †exultatio.

¶[Ad veſperū].i.in veſpere huius mūdi.ſ.in tota vita pñti vſqʒ ad finē ſcli.⁊ durabit.ſ.⁊[demorabitur].i.diu morabit[flet⁹ ⁊ gemitus pnie.q2 ꝓpter pctm̄ ade oēs cauſam ⁊ occaſionē flendi in pñti habēt qn̄ recordant bōa q̄ in adā pdiderunt: ⁊ mala q̄ incurrerunt [⁊]ſic ad matutinū]future reſurrectiōis q̄ in matutina xpi reſurrectiōe pfloruit erit ipis nūc flētibus[letitia]perennis ⁊ eterna. Hec predicta in tribus verſibus poteſt dicere chriſtus vel fidelis.

7 Ego autem dixi in abundantia mea: non

mouebor in æternum.

¶ [Ego aūt] ſcʒ xp̄s ḡni⁹ Ade qui in paradiſo abūdās oib⁹ bōis mo tus eſt adeo ad pſuaſionē ſerpētʒ [dixi] .i. deliberaui [in abundātia mea] ſcʒ ꝟtutū ⁊ cōſidētia deitatis [nō mouebor in eternū] a deo: ſed ero obediēs p̄ri vſq; ad mortē q̄ſi diceret. In alijs q̄ moti ſunt a deo demorabitur fletus: ſed in me nō demorabiť qui nō ſum mot⁹. Nec hoc ſuis virib⁹ tribuit: ſed diuine gratie ſcribit. vnde ſubdit.

8 Domine in uolunta te tua prǽſtitiſti decori meo uirtutem.

¶ [Dn̄e in volūtate tua pſtitiſti decori meo ꝟtutē] .q.d. ꝙ imunis ſuʒ a pctō: decor⁹ i iuſtitia fortʒ in patiētia: ⁊ potēs i faciēdo mirabilia. ⁊ hm̄oi nō habeo ex merito humane nature: vel ex mea ptāte / ſʒ ex tuo beneplacito ⁊ volūtate. Nō eſt ergo vnde debeat homo preſumere cum audiat xp̄m de ſe talia dicere ſcilicet virtutem ⁊ decorem a dn̄o ſibi dari. Qd̄ autē virt⁹ carnis fuerit a te probatur ex eo ꝙ

9 Auertiſti faciem tuā à me: & factus ſum con turbatus.

¶ [Auertiſti faciē tuā a me] expo nēdo me paſſiōi. Viſus eſt e i auertiſſe faciē ſuā ab eo qn̄ eū i paſſione dereliquit. [⁊ factus ſum conturbatus] tc em̄ auerſo ad penam nō ad pctū turbať carnis mee infirmitas. Unde cepit pauere ⁊ tedere ⁊ ipſe ait. Triſtis eſt aīa mea vſq; ad mortē. Hic ꝓpēde quantū homo de turbatione ⁊ caſu timere debeat ſi deus faciem ſuam ab eo auertat et eum deſerat. Uel fidelis recognoſcens propriam fragilitatē dicit. Ego autem dixi in abūdantia mea / ⁊ ꝓſperitate ſpirituali ſcʒ virtutū: elat⁹ ex ea: non mouebor in eternum a rectitudine iuſtitie ⁊ mea ſtabilitate. Sed o dn̄e in volūtate tua / ⁊ pro libitu tuo nō ex mea iuſtitia vel merito: preſtitiſti decori meo virtutē: qua mala ſuperarem quo ad decus mihi contingit. Quod inde cōſtat quia. [Auertiſti faciē tuam a me] ꝓpter electionē meam ex donis gr̄e tue. [et] a ſtabilitate mea mot⁹ [fact⁹ ſum cōturbat⁹] ꝓpter grauitatem ſequētis caſus. Et iō

Mat. xxvj.

10 Ad te domine cla mabo: & ad deum meū deprecabor.

¶ [Ad te domine] p̄r q̄ regis me [clamabo] id eſt intenſe orabo de obtinendis bonis ſcʒ pro adhibēda gloria immortalitatis [et ad] te [deū meum] qui creaſti me [deprecabor] hūiliter de remouēdis malis ſcilicet de tollenda mortalitate carnis. Dicens

11 Que utilitas in ſan guine meo: dū deſcen do in corruptionem?

¶ [Que vtilitas] erit [in ſanguie meo] .i. in effuſiōe ſanguinis mei: ⁊ quid pficiet mihi vel alijs ſanguis meus effuſus [dum deſcēdo in corruptionē] .i. ſi corp⁹ meū putreſcit in ſepulcro: ſi tertia die nō reſurgam. q.d. nullo. qꝛ nemini te annunciabo: nullū lucrabor ⁊ ita pibit ⁊ cōfeſſio tui / ⁊ annūciatio.

12 Nunquid confitebi tur tibi puluis: aut an nunciabit ueritatē tuā.

¶ [Nunquid] enim [confitebitur tibi] .i. erit cauſa confeſſionis ꝯ

laudis tue[pl'uis].i.caro redacta in puluerē[aut annunciabit veritatem tuā]ad ſalutē ceterorum.i. erit cā quare virt⁹ tua annuncietur quā repatiōi hūani gnīs pmiſiſti:et p me facere decreuiſti.Dñs dit p neceſſitatē ꝙ non ſinat eum deſcēdere in corruptionē.Uel ſidelis orā. pro remiſſione pctōꝝ.d. [Ad te dñe clamabo:et ad deum meū depcabo:]vt dimittas mihi pctā.Appropinq̄ tribulato q̄ deſeruiſti ſupbierē.[Que]ei[vtilitas] pueniit tibi[in ſanguine meo].i. in peccato meo[dum deſcendo in corruptionem]id eſt propter ipſum incurram corpis ⁊ aie mortem.q.d.nulla.q: nec aliq̄d p hoc laudi dei a pte mei accreſcit.[Nūqd]lem[cōfitebit tibi]laudes vel pctā[puluis]ſcʒ corporis incinerati[aut annunciabit veritatē tuā] alijs.q.d.nō.⁊ iō meli⁹ ē vt remittas mihi culpā meā ad tuā laudē ⁊ glīā deīde exauditū ſe īſinuat.d.

13 Audiuit dominus & †mihi. miſertus eſt † mei: dominus factus eſt adiutor meus.

[Audiuit dñs]pr̄ me depcantē [⁊ miſert⁹ eſt mei]ne viderē corruptionē[dñs fact⁹eſt adiutor me⁹] vt etiā glia īmortalitatis īduerer et reſurgerem.vñ ſubiungit oſtendendo in quo ſit adiutus conuertens ſe ad patrem.et dicens

14 Conuertiſti planctū meum in gaudiū mihi: concidiſti ſaccum me- †precīnxiſti. um: & † circundediſti me lętitia.

[Cōuertiſti plāctū meū].i.meorū[in gaudiū].i.planctū paſſionis mutaſti in gaudium reſurrectionis[mihi].i.ad vtilitatem mei et meorū hoc eſt de morte mea dolētes de reſurrectione gaudere feciſti.q̄[ꝯcidiſti ſaccum meū].i.mortalitate carnis q̄ idut⁹ erā in reſurrectione deſtruxiſti[⁊ circundediſti me letitia]quia ſtola immortalitatis me induiſti.h̄ aūt feciſti

15 Vt cantet tibi gloria mea & non cōpungar: domine deus meus in æternū confitebor tibi.

[Ut cantet tibi]⁊ laudet te[gloria mea]ſcʒ reſurrectionis.i.vt reſurrectio mea ſit cauſa q̄re laudetis a me ⁊ a meis[et]hoc iō q: ſemel paſſus[nō cōpūgar].i.nō moriar vlteri⁹ ergo o[dñe de⁹ meus in eternū ꝯſitebor tibi].i.in ſecula et ſine ſine laudabo te.Uel fidelis confitens diuinā clementiā dicit. [Audiuit dñs ⁊ miſertus eſt mei] quia dum ſe accuſat dñs miſeret: dñs factus eſt adiutor me⁹]vt reſurgerem a peccato.[Conuertiſti planctū meum]habitū de peccati cōmiſſione[in gaudiū mihi]de ei⁹ remiſſione et ſpe venie[conſcidiſti ſaccum meum].i.carnē ſcindi feciſti per macerationem[⁊ circundediſti me letitia].i.gaudio interiori vt gaudens agam penitentiam. [Ut cantet tibi gloria mea].i.conſciētia exultet ad honorē tuum ⁊ laudet te.Gloria cū nr̄a eſt teſtimonium conſcientie noſtre[⁊ non compungar]remorſu et cōſciētia peccati.vel nullis penis in futuro pūgar:⁊ ſic[dñe de⁹ me⁹in eternū confitebor tibi]et laudabo te qm̄ nihil mihi eſt ex me/ſed omnia ex te.

Accuſando ſe dñs miſeretur.

Oratio.

Uſceptor omniū clementiſſime de⁹ ne pmittas delectari inimicos noſtros ſup

nos:ſed ita nos in virtute tua cor-
robora:vt conuerſo planctu noſtro
in gaudiũ ſanctitatis tue memoriã
iugiter excolamus. Per.

Pſalmus de liberatione à multitudine & magnitudine tribulationũ Chriſti uel fideliũ: ac cõſolatione & exaltatione eorum

Pſalmus. XXX.

1 IN te domine ſperaui nõ cõfundar in eternum: in iuſtitia tua † libera me.

† eruė me † eripe me.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid: & Titulus hic eſt. In finem pſalmus extaſis pſ Dauid. Iſte enim pſalmus dirigens nos in finẽ.i.chriſtũ: eſt dauid qui hic loquitur in perſona xpi vel eccleſie & cuiuſlibet fidelis: habitus per extaſi i.agens de exceſſu mentis q̃ fit vel pauore terrenorũ: vel mẽte rapta ad ſuperna & inferiorum oblita. Dicitur autẽ extaſis maxime accipitur pauor populi dei de perſecutiõe oim gẽtiũ: & de defectu fidei per orbẽ perturbati. Hic enim humiliatio xpi & ſctõrũ martyrũ deſcribitur q̃ exaltationẽ & dedicationẽ domus dei (q̃ ſupra dictũ eſt) meretur: quia chriſtus mẽtis exceſſu altitudinẽ diuini cõſilij ſuper ſalutẽ generis hũani ceteris altius intelligens volebat prius humiliari poſtmodũ exaltari vt admodũ eius ceteri prius humiliẽtur poſtmodum exaltandi. ¶ Materia: multitudo et magnitudo tribulationũ chriſti & fideliũ ac diuine pietatis auxiliũ. ¶ Intẽtio: inducere fideles vt in tribulatiõe de mia dei confidãt & nõ de ſe preſumãt. ¶ Omnia in generali: propheta in iſto pſalmo in perſona chriſti vel cuiuſlibet fidelis tribulati in tẽtationibus demonis vel maligni hoĩs cõſtituti poſtulat liberari. ¶ Omnia in ſpẽali: incipit ergo in perſona chriſti ad patrem.d. [In te dñe] pr [ſperaui] ſpem quod hõ [nõ cõfundar in eternũ].i.nunq̃ cõfundar dũ mihi hũri ſimilitudinẽ carnis pcti inſultatur vt hoĩ cetera filii [i iuſtitia tua] mihi a te collata [libera me] innocẽtem de morte ne in ea remaneam. Et

2 Inclina ad me aurem tuã: accelera ut † eruas me. † eripias me.

¶ [Inclina ad me aurem tuã].ſ. mie.i.ſublimitas tua humilitati mee cõdeſcẽdat: & [accelera].i.feſtina [vt eruas me] a morte.i.fac me cito reſurgere: nõ differas vſq; in cões reſurrectionẽ ne decidat ſpes credentium. qđ vt fit

3 Eſto mihi in deum protectorẽ & in domũ refugij: ut ſaluum me facias.

¶ [Eſto mihi in deũ protectorẽ] contra iacula & ipedimẽta inimici.i.eſto talis protector & defenſor q̃ntũ decet eſſe deũ [& in domũ refugij] vt in te ſim tutus [vt ſaluũ me facias] reſuſcitãdo.i.eſto mihi q̃ſi domus ad quam refugiens ſaluus ſiam: nec alium quero

4 † Quoniam fortitudo mea & refugiũ meũ es tu: & propter nomẽ tuum † deduces me & enutries me.

† eris † dux mihi eris

¶ [Quoniam fortitudo mea] ad tolerandas perſecutiones [et refugium meũ] ad eas tota iter enaq;

dēdas[es tu]nō ali⁹[⁊]iō[pp no/
mē tuū]innoteſcendū ⁊ glorificā/
duꝫ[deduces me]ad oēs, gētes[⁊
enutries me].i.aggregando mihi
ſanctos ⁊ membra adimplebis cor
pus meum nondum perfectum.

5 Educes me de †la/ †mus/
queo hoc quem abſcon ſcapula
derunt mihi: quoniam iſta quā
tu es protector meus. occul/
taue/
runt.

℄[Educes me de laq̄o hoc quē ab
ſcōdert mihi].i.liberabis me ꝺ̄ mor
te quā mihi latēter q̄ſi neſciēti pa
raſſe ſe putauerūt vt fruſtrata ſint
eoꝝ ꝯſilia[qm̄ tu es ꝓtector me⁹]
quo ꝓtegēte null⁹ pōt laque⁹ vel
aduerſitas preualere:vnde iam in
paſſione clamo

6 In manus tuas com/ Luce
mēdo ſpiritum meum: xxiij.
redemiſti me domine
deus ueritatis.

℄[In manus tuas cōmēdo ſpm̄
meū].i.inter man⁹ potētie ⁊ mie
tue vt potētia ꝓtegat:mia eruat
⁊ redimat [redemiſti me]a morte
i.liberaſti me tāq̄ me redemiſſes
[dn̄e deus veritatis]implens qꝺ̄
ꝓmittis .redēpta eſt aīa chriſti et
alioꝝ p ſuā perfectā obedientiam.
Pn̄t etiā p̄dicta accipi in ꝑſona ec
cleſie/vel cuiuſlibet fidelis ita di/
cētis.[in te]ſolo nō in me o[dn̄e
ſperaui]⁊ fiduciā poſui:⁊ iō[non
cōfundar in eternū]⁊ finaliter lꝫ
forte ad tp̄s.Iō dicit in eternū:qꝛ
eſt cōfuſio tp̄alis q̄ eſt ſalubris vt
cōfundi de pctō ad pniam:hāc nō
formidet xp̄ianus:qꝛ ſi hāc nō ha/
buerit habebit eternā[in iuſtitia
tua]⁊ nō mea q̄ nulla eſt[libera
me]ab eterna cōfuſiōe:qꝛ ad iuſti
tiā tuā ꝑtinet ſperātes in te libe/
rare.[Inclina ad me aurem tuā]
oratiōnem meam attendendo/et
humilem exaudiendo[accelera vt
eruas me]a malis ne deficiam in
tentationibus ⁊ tribulationibus.
[Eſto mihi in deuꝫ ꝓtectorem]de
fendendo me ab inimicis ne me le
dāt[⁊ i domū refugij]ſuſcipiendo
me fugientem ad te a ꝑſequenti/
bus ne me rapiāt:ita[vt ſaluum
me facias]⁊ liberū ⁊ hoc ⁊ in eter
nū.[Qm̄ fortitudo mea]q̄ inimi/
cis reſiſtā[⁊ refugiū meū]in q̄ ſe/
cur⁹ ꝑmaneā ⁊ q̄eſcā[es tu]ī ali⁹
[⁊ pp nomē tuū]glīficādū nō pp
meritū meū[deduces me]ꝑ viam
mandatoꝝ tuoꝝ ne aberrē a te
enutries me]pabulo v̄bi tui ⁊ eu/
chariſtie ſacramēto ne in via defi/
ciā.[Educes me de laq̄o h̄ quē ab
ſconderunt mihi].i.de inſidijs q̄s
occulte tēdūt mihi diabolus ⁊ ſui
[qm̄ tu es ꝓtector me⁹]⁊ nō pōt
illaqueari q̄ talē hꝫ protectorē.Et
iō [In man⁹ tuas].ſ.potentie et
mie[cōmēdo ſpiritū meum]vt eo
egrediente de corpe cito ſuſcipias
ipm:hoc exēplū accepit eccleſia a
xp̄o:hoc ⁊ ſcti orant qn̄ exeunt de
corpe:hāc vocē dꝫ quilibet fidelis
emittere[redemiſti me dn̄e]morte
⁊ ſāguine tuo ſicut ꝓmiſiſti.[de⁹
veritatis]non fallēs in ꝓmiſſis.
Et qꝛ es deus veritatis

7 Odiſti obſeruantes †vani/
†uanitates ſuperuacuè. tatem.

℄[Odiſti]et reprobaſti[obſeruā/
tes]⁊ amantes[vanitates]mū/
di ⁊ ſperantes in falſa beatitudīe
huius ſeculi ſcꝫ in diuitijs:vel de/
litijs:vel in honore:vel in ſublimi
tate:vel in amicis carnalibus que
omnia vana ſunt:qꝛ aut deſerunt
aut deſeruntur:⁊ ſic terrenis inhe
rentes vt celeſtium obliuiſcātur ⁊
hoc[ſupernacue].i.inaniter ⁊ ifru
ctuoſe.Non tn̄ vacue ſꝫ ſupuacue
hec obſeruantur:qꝛ nō tm̄ ipſa de/

ſtruunt ſed etiã vita hominis pro
pter quam petuntur.

8 Ego autem in domi-
no ſperaui: exultabo &
† letabor in miſericor-
dia tua.

† iocũdabor.

¶ [Ego aũt in domino] q̄ nõ ẽ vanitas: ſʒ veritas ⁊ vita [ſperaui] ⁊ confidentiã poſui: nõ in me vel in vanitate: ⁊ iõ [exultabo] foris corpore [⁊ letabor] intus ſpiritu nõ in mea iuſtitia: ſʒ [in mĩa tua]: ne liberãte ab anguſtia q̄ mihi vt in te ſperarem donauit ⁊ me non fallit Et merito exultabo ⁊ letabor.

9 † Quoniam reſpexi
ſti humilitatem meam:
† ſaluaſti de neceſſitati
bus animam meam.

† q̄ † ſaluauã feciſti.

¶ [Qm̄ reſpexiſti] oculo miſericordie [humilitatem meam] .i. miſertus es mee fragilitatis ⁊ afflictionis ſcʒ prouidendo mihi de remedio ne a pſequẽtib⁹ ſuparer. reſpiciẽdo aũt humilitatem meam [ſalua de neceſſitatibus aĩam meaʒ]. i. de malis cõſuetudinibus et corporalibus miſerijs q̄s in hac vita patitur anima ex infirmitate carnis vt me non opprimerent.

10 Nec concluſiſti me
in † manibus inimici:
ſtatuiſti in loco ſpacio
ſo pedes meos.

† manus.

¶ [Nec concluſiſti me] .i. concludi pmiſiſti [in manibus inimici] viſibis vel inuiſibilis vt mihi finaliter dñaretur ⁊ non reſpirarẽ in libertatẽ [ſtatuiſti] .i. firmiter collocaſti in loco ſpacioſo] ſcʒ charitatis pedes meos] .i. affectiones meas: me de anguſtijs timoris in libertatẽ ⁊ viã latã charitatiſ deducẽdo. p̄dicta pñt dici ex perſona chriſti ⁊ mẽbroꝝ. Sed q2 caro eſt infirma ⁊ vrgent mala ſubdit ex ipſorum membrorum perſona.

11 Miſerere mei domi-
ne quoniã tribulor: cõ-
turbatus eſt in ira ocu-
lus meus: anima mea &
uenter meus.

¶ [Miſerere mei dñe] ⁊ neceſſe ẽ [qm̄ tribulor] põdere malorũ pñtiũ ⁊ timore futurorũ imminẽtiũ: adeo ꝙ [cõturbat⁹ eſt in ira] .i. propter irã ⁊ furorẽ pſequẽtiũ. ſ. demõis vel maligni hõis cõtra me excitata [ocul⁹ me⁹] interior. ſ. rõnis [aĩa mea] .i. affect⁹ ſenſualitatis [⁊ vẽter me⁹] .i. naturaliſ appetit⁹ carnis. Et hic ẽ tribulatio cõmet⁹.

12 Quoniam defecit in
dolore uita mea: & anni
mei in gemitibus.

¶ [Qm̄ defecit] .i. ad defectionem appropĩquit [ĩ dolore] .i. ex doloribus ⁊ anguſtijs [vita mea] tpalis [⁊ anni mei] .i. tpa q̄ h̄ diuti⁹ ago ſunt [in gemitib⁹] nõ ĩ claris vocibus pp tribulatiõis pond⁹. Totũ enĩ ſpatiũ pñtiſ vite ſctĩs dolor ẽ ⁊ gemit⁹: ⁊ multas cãs doloris ⁊ gemit⁹ habet vita iſta mortalis. Et

13 † Infirmata eſt in
paupereate uirtus mea:
& oſſa mea conturbata
ſunt.

† infirmat⁹ ẽ in egeſtate vigor meus.

¶ [Infirmata] .i. debilitata [eſt in pauptate] .i. in conſideratiõe mee pauptatis ⁊ defectus bonorũ [virtus mea] .ſ. animi .i. vigor ⁊ cõfidẽtia: ⁊ [oſſa mea cõturbata ſunt] .i. firmitas ⁊ fortitudo corpis mei de

bilitata eſt: ꝑſpondit ꝙ nec in aïa nec in corpe vlla pt eē hoīs pſumptio: q2 hūana fragilitas nihil hōi hꝫ ex ſe. Deinde pōt eē vox xpi ⁊ fidelis.

14 Super oēs inimicos meos factꝰ ſum opprobriū uicinis meis † ualde: & timor notis meis.

†inimicum.

¶[Super oēs inimicos meos].i. pluſꝙ inimici mei q̄ ſunt oēs iniq̄ [factꝰ ſuꝫ opprobriū vicinis meis valde] q̄ iā fidei mee ꝓximi ⁊ credere volētes deterriti ſūt.i. maiori opprobrio habitꝰ ſū ꝙ illi q̄ ꝓ ſceleribꝰ ſuis errāt digni opprobrio ⁊ tormēto: eorūq3 opprobriū ſupo [⁊ timor notiſ meis] ⁊ familiaribꝰ qbꝰ timorē icuſſi exēplo horribilis tribulationis mee ne malū eueniret eis propter me.

15 Qui uidebant me foras † fugerunt à me † obliuioni datus ſum tanquam mortuus à corde.

†fugiebant. †oblitꝰ ſum.

¶[Qui videbāt me foras] patientē nō intelligentes interiorē ſpem meā [fugerūt a me] ⁊ me reliqrūt ne ex mea ſocietate pati haberent [obliuiōi datꝰ ſum] ab illis [tāꝙ mortuus] ſum [a corde] iꝑorū.q.d. excidi a corde ⁊ mēte ſeu recordatione eorū: ſicut mortuus excidit a corde per obliuionem: cuiꝰ memoria cū corpe ſepelit. vñ ꝓuerbialr dr ꝙ mortuꝰ non habet amicū. Et

Mortuꝰ nō habet amicū.

16 Factus ſum tanquā uas perditum: quoniam audiui uituperationem multorum † commorantium in circuitu.

†accolentiū.

¶[Factꝰ ſum].i. reputatꝰ a malis [tanꝙ vas perditum] et confractum vel deſtructum quod nulli vtilitati vel vſui ē aptum.i. viſus ſum pdidiſſe ⁊ putabar abijciēdꝰ tāꝙ inutilis nullū dño faciēs lucrū vl' factū. h aūt iō dico [qm̄ audiui] ⁊ tn̄ tacui [vituperationē multorꝫ cōmorātiū in circuitu] ⁊ circūquaq3 q̄ mihi miſeriā meā obijciūt i opprobriū ⁊ me vituperāt ſicut canes mordēt canem ꝑcuſſuꝫ.

17 † In eo dū cōuenirēt ſimul aduerſum me: ac † cipere animā meā conſiliati ſunt.

†dū cōgregarentur ipſi.

¶[In eo].ſ. ꝯuētu [dū ꝯuenirēt ſil' aduerſuꝫ me] oēs nō pauci vt me expugnarēt: [accipe aiaꝫ meā].i. facere vt eis ꝯſentiret [ꝯſiliati ſunt] ⁊ cogitauerūt.q.d. in illo ꝯuētu nihil aliō ꝯſiliati niſi vt aiaꝫ meā ꝑderēt: h v̄ba nos docēt ꝯtēptū mūdi ⁊ mortiſ hūilitatē ⁊ patientiā: ⁊ vt i deo habeamꝰ ſpem noſtrā. vnde ⁊ ſubditur.

18 Ego aūt in te ſperaui dñe: dixi deꝰ meꝰ es tu: ĩ manibꝰ tuis ſortes meę.

¶[Ego aūt] liter hec opprobria [in te ſperaui dñe] nō de me pſūpſi vl' q̄cūq3 hoīe. nihil ſalubriꝰ nihil ſecuriꝰ ꝙ ſperare i deo/q: i h nemo fallit: ſpes aūt i alijs ſepe fruſtratur: ⁊ [dixi dño] v̄bo oris ⁊ cordis [deꝰ meꝰ].i. ſaluator meus/q2 ſaluus me facies [es tu] nō aliꝰ [in manibus tuis].i. in poteſtate ⁊ diſpoſitione tua ſunt [ſortes mee].i. gratuita mea electio vl' tēpora mea. decurſus vite mee. Et ideo.

Securū nihil ꝙ ſperare i deo.

19 † Eripe me de manu inimicorū meorum & à perſequentibus me.

†erue

¶ [Eripe me de manu].i. de ptāte [inimicoꝝ meoꝝ] viſibiliū ꝛ inuiſibiliū q̇ me odiūt [ꝛ a pſequētib⁹ me] viſibilr ꝛ iuiſibilr q̇ mihi mala īferūt ne mihi p̄ualeāt: ꝛ de meo interitu gaudeāt: q꞉ totū me in re cōiici. Maxime illi perſecutiones ꝛ opprobriū chriſto ꝛ eccleſie infe rūt: q̇ cū chriſtiani ſint bene viue re nolūt. inter quos q̄ſi gemēs dit

Nota.

20 Illuſtra faciem tuam ſuper ſeruum tuum: ſal uum me fac in miſeri cordia tua: domine non confundar quoniam in uocaui te.

¶ [Illuſtra faciē tuā ſup ſeruum tuū].i. manifeſtā fac beniuolētiā tuā ſup me tua grā me cōſolādo ꝛ ſaluādo vt notū fiat mihi ꝛ alijs ꝙ facies tua ſup me intendat: ꝛ ꝙ mihi ſis placatus [ſaluū me fac in mīa tua] non in meis meritis vel iuſtitiis [dn̄e nō cōfundar] ꝛ erubeſcam vnq̄ fruſtrata ſpe mea [qm̄ inuocaui te] nō aliū. i. intra me vocaui deuote orādo recte viuendo. Sed ex oppoſito potius

21 Erubeſcant impij & †deducantur in infernū: muta † fiant labia doloſa.

†effi- ciant.

¶ [Erubeſcāt] ꝛ ↄfundant [impij] ſcꝫ infideles ꝛ falſi xp̄iani q̇ idola īuocāt/ ꝛ vanitates obſeruāt: qđ tūc erit qn̄ a dn̄o audiēt neſcio vos ꝛ ite maledicti in ignē eternū. [ꝛ deducāt ī infernū] tāq̄ ad locū ſibi deputatū. ꝛ tūc [muta fiāt] a laude dei ab excuſatiōe ſui ab accuſatiōe aliorum [labia doloſa].ſ. maligna ꝛ falſuꝫ fingētia q̄ hic garrulo ſunt dū iudiciū non timent

22 Que loquunt aduerſus iuſtū iniquitatē: in ſuperbia & † in abuſione.

†cōtē- ptu.

¶ [Que].ſ. labia [loquūt] nūc ſi q̄ tarē aduerſus iuſtū].ſ. ↄtra xp̄ꝫ ꝛ ſuos. ꝛ hoc [in ſupbia].ſ. cordis [ꝛ in abuſione].ſ. opis. i. puerſo vſu bn̄ficioꝝ dei nō exn̄tes de eis grati, p̄ter vſuꝫ cm̄ q̇ ſolēt hoīes eē grati de bn̄ficijs ipi fecerūt. Quotidie mō clamāt ꝛ garriūt mali cōtra xp̄m ꝛ ſuos: ſꝫ tūc efficiēt muti qn̄ ſctōꝝ apparebit glīa et eis imminebūt tormēta. Quo ↄtra de ſctōꝝ felicitate admirans propheta vel q̇libet fidelis exclamat. d.

23 Quam magna multitudo dulcedinis tue domine: quam abſcondiſti timentibus te.

¶ [Quā magna].i. valde magna ē [multitudo dulcedis tue dn̄e] ſ. tātā btitudinē ꝛ glīā ſctis tuis p̄paraſti ꝙ nec dici p̄t nec cogitari [quā abſcōdiſti].i. occultaſti nūc ad tp̄s [timētib⁹ te] vt ardēti⁹ deſiderēt: ꝛ ne accepta ſecuritate a via iuſtitie excedāt vl' [abſcōdiſti].i. ſuaſti in futura btitudīe [timētib⁹ te] vt ſolis illis reddas tp̄e opportuno: hāc autē dulcedinē īcipit de⁹ dare fidelib⁹ ī hac vita ī ſpe: ſꝫ pficiet ī alia exhibēdo in ſpecie. vn̄ ſubdit

24 Perfeciſti † eis qui ſperāt in te: in cōſpectu filiorum hominum.

†ſperā tib⁹ in te.

¶ [Perfeciſti].i. pfectā fecisti: ꝛ pficies nō ſubtrahēs hāc btitudinē q꞉ ↄſummata ſpe retribues ſperata in ſpecie [eis] q̇ li b' ſclo nō tm̄ timent ſed ꝛ [ſperant in te] ꝛ vſqꝫ in finem expectāt [in conſpectu filiorum hominum] id eſt qui ita

ſperant vt in ↄſpectu filiorũ hoīs de ſua ſpe ⁊ fide nõ erubeſcãt:ſed corã hoib⁹ ↄfitẽtur. opprobriaq; ⁊ afflictiones cõſtanter ſuſtinẽtes ⁊ nec ore nec factis chriſtum negantes oſtendunt ſe ſperare in domino

Spa‑re i do‑mino qui ſe oſtẽ‑dunt.

25 Abſcondes eos in abſcondito †faciei tuæ: à conturbatiõe hominũ.

†vult⁹ tui.

¶[Abſcõdes eos]ne videantur ab impijs[in abſcõdito faciei tue] i. in ſecreto notitie tue:⁊ cõtẽplationis diuine ſeu facialis viſionis tue impijs abſcondite.ſ.vt te videãt p ſpeciẽ q̃ modo lates [a cõturbatiõe hoim]dum mali turbabunt dãnati:vel vt nulla humana malitia eos iã valeat cõturbare. In pñti etiam tribulati ⁊ opprobrijs hoim vexati mente intrãtes ad vultũ dei:⁊ in amore ei⁹ quieſcentes a perturbatione recreant. In futuro ergo abſcondes ⁊ hic interim dñ peregrinantur

29 Proteges eos in tabernaculo tuo:à cõtradictione linguarum.

¶[Proteges eos]ne noceant[in tabernaculo tuo]ſc; in pñti eccl'ia in qua tibi militãt[a ↄtradictiõe] ⁊ ſtrepitu [linguarum] malarum ſc; ſciſmatu; ⁊ hereſium q̃ ↄtradicunt doctrine chriſtiane ne tales ligue ↄtradicẽtes veritati valeãt eos ſibi icorpare.Ideo ad tabernaculũ dei tu curre:eccleſiã catholicã tene:a regula veritatis noli diſcedere.Deinde plenitudinẽ bñficiorum in laudẽ ↄcludit:⁊ pro tãtis bñficijs deũ laudat.d.

27 Benedictus domin⁹ quoniã mirificauit miſericordiã ſuam †mihi in ciuitate †munita.

†nõ eſt

†circũ ſtãtiã.

¶[Bñdict⁹ ſit[dñs].i. laudatus [qm̃ mirificauit].i.mirificã ⁊ mirabilẽ fecit ⁊ oſtẽdit[miam ſuã mihi]inter aduerſitates ⁊ pſecutiones acerrimas me ptegẽdo[i ciuitate munita]ſc; in eccl'ia munimẽto fidei ſolidata:⁊ ↄtra oẽm impugnationẽ aduerſariorum vndiq; p fidẽ munita:q̃ dr ciuitas q; multi ſub vna lege diuina ↄiungunt:et munita pp̃ter virtutes multas ⁊ diuerſa dona ſancti ſpirit⁹ quib⁹ muniuntur.

28 Ego autem dixi in †exceſſu mentis meę: proiect⁹ ſum à facie oculorum tuorum.

†extaſi mea

¶[Ego aũt]nihilomin⁹ tribulationes ⁊ miſerias hñs[dixi in exceſſu]vel extaſi[mẽtis mee].i.in pauore meo qui pauor dr exceſſus q; a rõne exceſſit timẽdo.Exceſſus eñ mẽtis dr ſiue qñ hõ ad cõtẽplationẽ ⁊ reuelationẽ diuinorum rapit:ſiue qñ aliq̃s pre triſtitia ⁊ pauore ſeipm excedit nec apud ſe remanet.[pject⁹ ſum a facie oculorũ tuorum].i.derelict⁹ ſum a te. Si eñ me reſpiceres nõ ita pati ſineres.ſi in facie tua eſſe; non ita timerẽ.Et q; trepidans clamaui

Exceſ‑ſus mẽ‑tis q̃d dicitur

29 Ideo exaudiſti uocẽ orationis meę:dum clamarem ad te.

¶[Idõ exaudiſti vocem orationis mee]tribulationẽ mitigãdo:⁊ cõſolationẽ maximã p tribulatione modica reddẽdo:⁊ h̃ feciſti idilate ſc;[dũ clamarẽ ad te]toto cordis affectu te iuocãdo.Clamor ad deũ non eſt voce ſed corde.multi ſilentes labijs corde clamauerũt:multi ore ſtrepentes corde auerſo nihil impetrare potuerunt.Si er‑

Cla‑mor ad deũ nõ ẽ voce ſ; corde.

go clamas clama intus vbi audit deus: pro his ergo predictis

30 [†bis q̃ abūdāter faciunt ſuperbiā.] Diligite dominum omnes ſancti eius: quoniam ueritatem requiret dominus: & retribuet † abundanter facientibus ſuperbiam.

¶ [Diligite dn̄m] auctorē tāti bn̄ficij o vos [oēs ſancti eius] quorū eſt diligere deum non mūdū: neqꝫ ea que in mundo ſunt. q. d. in tanta ſpe poſiti ſeruite dn̄o in dilectione ita ꝙ nō recedatis ab eius amore poſiti i tribulatione [qm̄ veritatē requiret] in futuro [dn̄s] verax: diligētes ſe pro penis ⁊ laboribus remunerādo [⁊ retribuet] .ſ. debitā penā [abundanter] nō modice [faciētib⁹ ſupbiā] .ſ. eū cōtēnentes ⁊ cōtra iuſſa ei⁹ facientes debite puniendo. Interim ergo

[ps. xx vi.] 31 Viriliter agite & confortetur cor ueſtrum: omnes qui ſperátis in domino.

¶ [Viriliter agite] in bonis inceptis proficiendo ⁊ pſeuerādo ne ſit ocioſa dilectio: ſed indeſinēter ⁊ ſine defectu bonū operef [⁊] ſi grauia occurrāt [cōfortetur cor vr̄m] ſcꝫ tribulatiōes ſufferendo aduerſarijs malis reſiſtēdo / ⁊ mortē nō timēdo. q. d. ſi i corpe eſt īfirmitas vł laſſitudo. ſic i corde ad tolerāda mala mūdi patiētie fortitudo. Vł [Viriliter agite] in pſperitate q̃ diſſoluit. [⁊ confortef cor vr̄m] in aduerſitate q̃ affligit [oēs q̃ ſperatis i dn̄o] brauiū eterne remunerationis expectātes ab eo. Oratio.

[Proſperitas diſſoluit. Aduerſitas affligit]

Immēſam multitudinē dulcedinis tue piiſſime dn̄e ſuppliciter exoramus: vt duꝫ veritatē tuā requirimus tumorem execrabilē ſuperbie conteramus. Per do.

Pſalmus pœnitentialis, ubi propheta oſtendit hominem non meritis proprijs: ſed gratia dei poſſe ſaluari, ſi admiſſa non neglexerit confiteri. Pſalmus. XXXI.

1 BEati quorum remiſſæ ſunt iniquitates: & quorum tecta ſunt peccata. [Ro. iiij.]

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titulus talis eſt: Intellectus dauid. i. penitētis q2 hic dr̄ q̄d intelligere debeas ſi vere penites ſcꝫ vt te peccatorem eſſe intelligas: ⁊ non poſſe ſaluari aliquem niſi per peccatorū remiſſionē quā p̄cedere oportet humilē confeſſionē: et ſi ceperis facere bonū nō tibi ſꝫ gr̄e dei deputandū. ¶ Materia: peccatorum recognitio ⁊ accuſatio. ¶ Intētio: monere hoīes ad confeſſionē et pniam. ¶ Sn̄ia in gn̄ali ꝓpheta i iſto pſalmo i pſona cuiuſdam penitētis primo gr̄as agit deo de pcti dimiſſione: cōſequēter agit de pcti recognitione ac ꝯfeſſione / ac pnia ſeu ſatiſfactione. Q2 enim ſupra narrauit de infelicitate ⁊ miſeria impiorū ac de felicitate ⁊ gloria iuſtoꝝ: q2 vtrīqꝫ retribuet dn̄s ſm opa eoꝝ: ideo nūc monet vt pctōres nos agnoſcam⁹ ⁊ pniam agam⁹ q̄tenus felices ⁊ beati eſſe poſſimus. ¶ Sn̄ia in ſpeciali: Gr̄am itaqꝫ propheta cōmēdans initiū boni per indulgentiam dei

[Saluari nemo poteſt ſine peccatorū remiſſione]

oſtẽdit eſſe.d.[Beati]ſcꝫ ſunt illi i ſpe ⁊ grã/ſꝫ beatificãdi in re ⁊ glo ria[quorum remiſſe ſunt iniquita tes]p lauacrũ regenerationis ſcꝫ p baptiſmũ[⁊ quoꝝ tecta]⁊ coopta [ſunt]p pñias ⁊ emẽdationẽ[pec cata]que poſt baptiſmũ ꝯmiſerũt ne in iudicio reuelentur Uel[Bea ti quorũ remiſſe ſunt iniquitates quãtũ ad culpã[⁊ quoꝝ tecta]⁊ ab ſcondita[ſunt peccata]ſcꝫ ipſi deo quãtũ ad penã eternã:vt nõ vi⸗ deat ea deus ad puniendũ vlteri⁹. Uidere eñi dei peccata/eſt punire ea.

2 Beatus uir cui non imputauit dominus pec catum:nec eſt in † ſpiri tu eius dolus. †oro

❡[Beat⁹ vir]ſtrẽnuus ⁊ iõ vn⁹ q: rar⁹[cui nõ iputauit dñs pctm̃ .i.quẽ reũ peccati nõ iudicat : q: animi virtute fult⁹ ſe ab oĩ pecca to criali cuſtodiuit[ne eſt i ſpũ ei⁹ dolus]duꝫ in hoc ſe non iuſtificat ſꝫ peccatorẽ ꝯfitetur ⁊ ſeipſum ac cuſat.Uel[Beat⁹ vir cui nõ impu tauit dñs peccatũ]ſiue ad culpam ſiue ad penã q:[nec eſt in ſpiritu eius dolus]vere eñi penitet mẽte ⁊ ſe accuſat ore:et corde tenet qđ ore fatet.Uel[Beati quoꝝ remiſſe ſunt iniquitates]per cordis cõtri tionẽ[⁊ quorũ tecta ſunt pctã]per oris ꝯfeſſionẽ[Beatus vir cui nõ imputauit dñs pctm̃]p opis ſatiſ⸗ factionẽ[nec eſt in ſpũ eius dol⁹] i.nihil doloſe aut fraudulẽter agit vel in conterendo/vel in confiten do/vel in ſatiſfaciendo.Sed

3 Quoniam tacui inue terauerunt oſſa mea: † dum clamarem tota die. †taceda ...ando ...

❡[Qm̃]olim[tacui]cõfeſſionem peccati:ſcelus meũ abſcõdẽdo[in ueterauerunt oſſa mea:]id eſt con ſumpte ſunt virtutes aĩe mee qm̃ qui malus qđ geſſit nõ aperit eas etiã quas hꝫ virtutes ꝑdit.vñ tota virtus mea ⁊ interior fortitudo de fecit ⁊ mole vitiorũ grauata in ve tuſtate ſua remãſit: q: ꝯfitẽdo nõ amaui nouitatẽ.[dum clamarem tota die]i.cõtinue pctm̃ defendẽ⸗ do aut de iuſtitia ⁊ meritis me ia⸗ ctãdo vel ex anxietate et timore di uine vindicte et punitionis ad do minum qrando.Et q: tacuit vindi cantẽ dñi manũ ſenſit.d.

4 Quoniam die ac no⸗ cte grauata eſt ſuper me manus tua: conuerſus † ſum in ærumna mea dum † configitur ſpina. †ꝯfrige retur.

❡[Qm̃ die ac nocte]i.aſſidue[g̃⸗ uata eſt ſup me man⁹ tua]i.prãs vindicte:vltrix ſupbie tribulatio⸗ nes mihi immittendo ad humi⸗ liandũ me ſupe. bũ.Quia cõfeſſio⸗ ne peccati noluit humiliari humi liatus eſt põdere manus dei.Et ideo ſubdit[conuerſus ſum in erũ na mea]i.in conſideratione mee miſerie:quia in aſſidua tribulatio ne flagellorum tuorũ cognoui me miſerũ[dũ configitur ſpina]mihi ſcꝫ aculeus ⁊ ſtimulus conſcientie peccatricis:id eſt dũ cõpuncta eſt conſcientia.Stultus in culpa red dit ſapiẽs i pena Uñ protin⁹ ait.

5 Delictum meum † cognitum tibi feci:& in iuſtitiam meam non † abſcondi. †cogno ui †ope ruj

❡[Delictum meum]ſcilicet q̄ fa⸗ ciẽda dimiſi[cognitũ tibi feci]per verã cõfeſſionẽ[et iniuſtitiã meã] ſcꝫ q̄ nõ faciẽda feci nõ abſcõdi]a te.i.nõ operui ſꝫ apui vt tuo ope

rireo:detexi vt tu tegeres. Pecca‑ tum quidem abſcōditur omnino tacendo:ũi parte excuſando:ver‑ bis falſatis tegendo. Ut autem di cit Iſidorus. Seruo dei tantad e‑ bet eſſe peccati recordatio vt eo q̄ geſſit ſemper lachrymás confitea‑ tur. Pia itaq̃ domini diſpenſatio nc factum eſt:vt quod pena pecca ti extitit hoc ipſum virtutis occa‑ ſio fuerit. Unde ꝛ ſubiungit.

Iſidori dictum

6 Dixi † cōfitebor ad uerſum me † iniuſtitiā meam domino: & tu re miſiſti impietatē † pec‑ cati mei.

† pnunciabo. † iniuſtitias meas. † cordis

℄ [Dixi] em̄ pri⁹in cordevbi deus videt.i.deliberaui apud me ꝛ fir‑ miter propoſui hoc.ſ.ꝙ ego[cōfite bor]ſimul corde et ore[aduerſum me].i.non deo:nō diabolo:non na ture:nō fato:nō fortune:ſed mihi aſcribēdo eſt in me referēdo:meq̃ ipm ꝛ nō aliū accuſando.[iniuſti‑ tiā meā dño].i.ad honorem dñi co rā ei⁹ vicario[ꝛ tu remiſiſti]abſq̃ mora per grām tuā[ipietatez peti mei]ꝙtū ad culpā. Cū agim⁹ ma‑ lū pctm̄ qdē eſt:cū aūt id ipm deo abſcondere volum⁹ iā nō ſolū pec catū eſt:ſz etiā ipietas pcti. vñ nō ſolum ei deus qd̄ male geſſit:ſed etiaz qd̄ impie abſconderat dimi‑ ſit. Et vide ꝙ velox ſit dei mia er‑ ga peccatorem:nō dum cōfitetur vt audiat homo:ſed confiteri pro‑ mittit qd̄ audit deus ꝛ votum pro ꝯfeſſione reputans dimittit. Ma gna pietas vt ad ſolā ꝓmiſſionez dimiſerit. votū eīm ꝓ opatione iu‑ dicat. Poſtea tñ ſi fieri pt faciēda eſt miniſtris eccleſie confeſſio:alio quin non prodeſſet contritio:quia niſi confiteretur ex ſua inobedien‑ tia damnaretur.

7 Pro hac orabit ad te omnis ſanctus:in tem‑ pore oportuno.

℄ [Pro hac]ſcz remiſſiōe faciēda vel[pro hac]ipietate remittenda [orabit ad te]o deus[ois ſanct⁹] quia nullus eſt ſine peccato etiam ſctūs[in tpe oportuno].i.in hac vi ta in qua licet ꝯuerti. Tēpus opor tunum eſt tpꝰ merēdi:ſcz tpꝰ grē quod eſt totum tempus preſens quo ſemꝑ eſt orādū. Inter tpa me rēdi eſt optimū ꝛ ꝑcipuū tpꝰ ſani tatis. Sed tpꝰ ꝑdimus tripl̄r. vel violentis ꝛ importunis negocijs: vel voluptuoſis opib⁹:vel deſidio ſis negligētijs. ꝑ iſta eripiūt nob tpa. Et hꝫ ſit nō tpꝰ oportunum.

Tpꝰ oportunū. Tpꝰ ꝑdimus tripliciter.

8 Verūtamē i diluuio aquarū multarū:ad eū nō † approximabunt.

℄ [Uerūtñ]o illiq̄ ſunt[i diluuio aq̄ꝝ mltaꝝ].i.i ꝯcupiſcētijs carna lib⁹[ad eū]ſcz deū[nō approxima būt ſaluādi ſcz ſz elōgabūt. Ul'[Ue rūtamen]ſi ſic fecerit orādo[in di‑ luuio]ꝛ inundatione[aquarū mul tarum]ꝛ tentationū vehemētium ſupuenietiū.i.licet abundauerint tentatiōes tanꝙ inundatiōes aq̄ rū multaꝝ:ipē tñ tentationes[ad eum]ſcilicet ſanctum ſic orantem [non approximabunt]vt eum ſu‑ perent ꝛ in peccatum recidiuare faciant:quia conuertet ſe ad domi num ꝛ orabit dicens. Quia pecca‑ ta remiſiſti in hoc diluuio quod vndiq̃ perſtrepit.

9 Tu † es refugiū meū à † tribulatione que cir cundedit me:exultatio mea † erue me à circun dantibus me.

† mihi † pſſura. † redi me.

¶ [Tu] ſolus [es refugiū meū] nō
mea vis vel alius dñs [a tribula‑
tione] huiꝰ ſeculi/vł tētatiōe vi‑
tiorū ⁊ diaboli [q̄ circūdedit me]
⁊ ipugnat in iſto diluuio ex oī par
te volēs me ſubuertere:quia a de‑
xtris ſunt proſpera:a ſiniſtris ad‑
uerſa:ante vana glīa:retro dele‑
Pro‑ ctabilis pctōꝝ memoria:ſupra dia
ſpa ſūt bolus:infra carnis tyrannꝰ:extra
a dextrꝭ mūdus:itra cogitationum tumul
aduer‑ tus ⁊ tu es [exltatio mea] qꝛ de te
ſa a ſini ⁊ in te gaudeo:⁊ ſi gemo adhuc in
ſtris. te gaudeo tñ ī ſpe:⁊ ideo [erue me
qꝛ adhuc ſū ī malis [a circūdātibꝰ
me].ſcꝫ inimicis ⁊ vitꝫ mihi īſidā
tibus.Et reſpōdet dñs penitenti.

10 Intellectum tibi da‑
†ſtatuā bo & † inſtruam te in
uia hac qua gradieris:
firmabo ſuper te ocu‑
los meos.

¶ [Intellectū tibi dabo] vt ſemꝑ
te cognoſcas ⁊ ſemꝑ ad deū in ſpe
gaudeas [⁊ inſtruā te] armis iuſti‑
tie:ſcia:bonis moribus:⁊ virtutꝫ‑
bus ad proſequēdū bonū/⁊ fugiē
dum malū:ne aberres [in via hac]
ſcꝫ virtutū [q̄ gradieris] ⁊ ambula
bis [firmabo ſuꝑ te oculos meos]
profectū tuū ꝑ viā virtutum miſe
ricorditer attēdendo:⁊ te in eodē
itinere ne ꝗs tibi noceat ⁊ vſqꝫ in
finē pſeueres diligēter cuſtodiē‑
do.Accepto ergo intellectu ꝯuer‑
tit ſe penitens ad alios dicens:qꝛ
dñs mihi ita fecit:ergo o vos con‑
ſortes mei quos inuito

†eſſe. 11 Nolite † fieri ſicut
equus & mulus quibus
non eſt intellectus.

¶ [Nolite fieri ſicut equꝰ ⁊ mulꝰ]
ſequentes ſenſitiuum ⁊ beſtialem
appetitū [quibus nō eſt intellectꝰ]
⁊ ratio ad hmōi appetitū refrenā
dū::equus ſuꝑbos ſigt:⁊ lubricos
carnis voluptatibus ſeruientes. Equus
Mulꝰ pigros ⁊ īfecūdos nullum ſuꝑbos
aic fructū facientes:qui duꝫ ſolis ſignifi‑
terrenis inherent intellectum de cat.
celeſtibus nō hñt:vł qꝛ ſine diſcre
tiōe equus ſeſſorem ⁊ nullus onꝰ
accipit:⁊ ita neutri ē ītellectꝰ:vel Mulꝰ
illi ſeſſoris vł huic oneris ꝓhibet pigros
homines a diabolo inſideri et vi‑ ⁊ īfecū
tijs onerari.Deinde conuertit ſe dos ſi‑
penitēs ad deū dicēs ꝙ ſi nolunt gnifi‑
acquieſcere:o deus fac eis quod fe cat.
ciſti mihi:ſcꝫ

12 In † camo & freno
maxillas eorum cōſtrin †freno
ge:qui non † approxi‑ ⁊ cha‑
mant ad te. mo.
†ꝓpin
quant.

¶ [In chamo ⁊ freno].i.ī maiorī
⁊ miori tribulatiōe [maxillas eoꝝ]
i.ora iactātia ⁊ ſuꝑba eoꝝ ꝗ ſe de
ſuis viribꝰ ⁊ meritis iactāt ⁊ pctā
tacēt [cōſtrige].i.coarcta ⁊ repme
[ꝗ nō approximāt ad te] humilian
do ſe:ſed per ſuꝑbiā elongant a.i
eos ꝗ erecta ceruice ſūt ſicut equꝰ
⁊ mulus īdomitꝰ:⁊ nolūt tibi obe
dire penis ⁊ laboribꝰ affluge:ita ꝙ
pena ⁊ vexatiōe dāte eis ītellectū
obediāt tibi ad nutꝰꝫ:ſicut aīalia
donec viam teneant frena patiū‑
tur ⁊ flagella.Nec mirū ſi adhibi‑
to talibus freno flagella etiam ad
hibentur.quia

13 Multa flagella pec‑
catoris:ſperantem autē
in domino miſericor‑
dia circundabit.

¶ [Multa] ſēt cū freno ſunt [fla‑
gella pctōris] ꝗbus a deo flagel‑
lant:ſiue ī pñti/ſiue ī futuro īoqꝫ
ceſſa a pctō.Poſt frenū adduntur
flagella ad domandum hic:cui in‑
domito

domito ꝛ ſ quãq; vaga daꝛ licētia ꝛ in futuro multo flagella. [ſperā tes aũt in dño] ſpe certa ꝛ debita ꝛ agētē de pctis pniam [mia circū dabit] vndiq; eū ꝓtegēdo ne ſit lo cus hoſti. Quē primo circūdat tri bulatio poſtea circūdat mia qm̄ miam dabit q ꝓpter pctā noſtra iuſte tribulari nos voluit. Jdō ad monendo ſubiungit: ergo.

4 Lætamini in domino & exultate iuſti: & gloriamini omnes recti corde.

¶ [Letamini] iteri⁹ corde [in dño] nō in vobis: nō in mūdo [ꝛ exultate] exteri⁹ i corpore: nō mūdi amatores / nō pctōres: ſed [iuſti] nō meritis vris: ſʒ grā dei iuſtificati [ꝛ gliamini] etiā i tribulationibus: ꝛ glia ſeu teſtimōio bone ꝯſcie [oēs recti corde] habētes volūtatē conformē ꝛ ſubditā volūtati diuine. Recti corde ſunt qbus oīa iudicia dei placēt: ꝛ ſe de pctis ſuis accuſant: deū ſiue in ꝓſperis ſiue in aduerſis ſp laudāt: deo nō reſiſtunt: ꝛ cor ſuū ſʒ voluntatē dei dirigūt quē ſue ꝓponūt: vt ꝛ xps docuit dicēs. Non qd ego volo: ſʒ quod tu.

Recti corde q ſunt.

Oratio.

Sancte dñe qui remiſſis delictis beatitudinem te confeſſis attribuis: exaudi vota preſentis familie: ꝛ confracto peccati aculeo: ſpirituali nos exultatione perfunde. Per dominum.

Exhortatio & inuitatio iuſtorum ad dei laudem propter ipſius ſummam fidelitatē potentiā: ſapiētiā: & bonitatē: Pſal. XXXII.

1 Exultate iuſti in domino: rectos decet † collaudatio. † laudatio.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titul⁹ hic eſt. In finē pſalmus Dauid. Iſte eñi pſalmus dirigens nos in finē: ſcʒ in xpm cōuenit dauid ꝓphete vel pfecte aīe exhortāti ad laudē dei fideles ad ſemē dauid pertinētes. ¶ Materia: diuine potentie / ſapiētie ꝛ bonitatis cōmēdatio. ¶ Intētio: fideles ad laudem dei noſtri inuitare. ¶ Sētentia in generali. ꝓpheta vel perfecta aīa in iſto pſalmo potētiam ꝛ miſericordiam dei commendat: agēs de operib⁹ creatiōis ꝛ recreatiōis vt timeaꝛ potētia qua creat ꝛ ameꝛ mia qua recreat. inuitatq; fideles ad dei laudē ꝛ preconiū: et beatificat digne laudantes ꝛ colētes eū. Quia eñi in ꝓcedenti pſalmo breuiter pſalmiſta concluſerat. Letamini in dño ꝛ exultate iuſti: vult nūc de hoc negocio ꝑncipaliter agere / ſcilʒ ad dei laudes inuitare. Quib⁹ aũt modis ꝛ quib⁹ de cauſis laudandus ſit p totū corp⁹ pſalmi exponit. ¶ Sñia i ſpeciali: oſtēdēs ergo ꝓpheta qui laudare debeāt; iuſtos ad laudē monet dicens. [Exultate] etiā in aduerſis o [iuſti] ī pijs eñi non eſt gaudere dicit dñs. [in dño] nō in vobis: nō in ſeculo: ꝛ qꝛ exultare i dño niſi laudādo non poſſumus [rectos] inqt [decet laudatio] .i. laudare deum. Iuſti ſunt q per fidem ꝛ bonā operationē domino ſeruiūt. Recti ſūt qui cor ſuū ſm voluntatem dei dirigunt: ꝛ in omnib⁹ ac ſemper ſup deo gratias referūt: ꝛ ſi eos ꝑturbat hūana fragilitas diuia ꝯſolaꝛ equitas. Qui tales ſunt ad exultādum in domino et laudandum eū

Impijs nō eſt gaudere.

Iuſti q ſunt.

Recti q ſunt

idonei ſunt. Et ſubiungit quomo-
do ſit laudandus.

2 Confitemini domi-
no in cythara: in pſalte-
rio † decē chordarum
pſallite † illi.

†decachordo. ſci.

℃ [Confitemini dño] cōfeſſiōe lau
dis [in cythara] ſeruiēdo ei in ope
rib⁹ miſericordie. Cythara ei deor
ſum aperturā habet / ⁊ ex inferio-
ri pte ſonat: ⁊ ſm Hieronimū ha-
bet ſex chordas: ſed ſm Iſidoꝝ ſe-
ptē. p quā poſſunt itelligi ſex ope-
ra miſericordie q̄ in euangelio po-
nuntur: vel ſepte; addito eo quod
in Thobia de ſepultura mortuorū
dicitur que maxime de inferiori-
bus ⁊ terrenis fiunt [in pſalterio
decem chordarum pſallite illi] ſer-
uiendo ei in decem preceptis. Pſal
terium em̄ de ſurſum habet aper-
turam ⁊ a ſuperiori parte ſonat: ⁊
habet decem chordas per q̄s ſigna
tur doctrina celeſtis que deſurſu;
eſt ⁊ in decem preceptis breuiter
oſtenſa eſt.

3 Cantate ei canticum
nouum: bene † pſallite
ei in † uociferatione.

†cātate †iubilatione.

℃ [Cantate ei] nō tantum lingua
ſed vita [canticum nouum] ſcilicet
canticum gratie / ⁊ fidei / ac cha-
ritatis: ideſt exuite vos vetuſtate;
⁊ iduite nouitatē: q: nō niſi ad no
nos p gratia; renouatos pertinet
hoc canticū ⁊ nouum teſtamētum
[bene pſallite ei] bonis operibus
[in vociferatiōe] vt in auribus dei
ſonet. Bene pſallit qui bene viuit:
ſed hic ipſa bona vita noſtra quan
dā i auribus dei debet habere ſpi
ritalem vociferationem / vt quic-
quid bene viuendo agimus toto
affectu ⁊ deuotione ad laudem dei

Pſallit bene q̄ bñ viuit.

faciamus. Vel in iubilatione. i. in
letitia ineffabili vt non poſſit ver
bis dici:

4 † Quia rectū eſt uer-
bum domini: & omnia
opera eius in fide.

†q̄ꝛ

℃ [Quia rectum eſt verbū domi-
ni] quia recte docet / recta iubet /
recta predicat / recta promittit /
ad dexteram nō declinat / neq3 ad
ſiniſtrā: recto itinere ad ſupernam
patriam nos perducit: nec in ver-
bo tantum rectus deus eſt: ſ3 ⁊ in
operibus ſuis fidelis exiſtit exhi-
bens homini quod promiſit: vnde
ſequitur [et omnia opera eius in
fide] id eſt in fidelitate ſunt et fi-
delia ⁊ nihil verbo promittit quod
in opere non reddit. Vel [Quia re
ctum eſt verbum domini] id eſt p-
miſſio eius vera eſt in omnibus [et
omnia opera eius in fide] id eſt q̄
cunq3 iubet fieri omnia fundamē
tum habent fidem Ideo etiam eſt
laudandus: quia.

5 Diligit miſericordiā
& iudicium: miſericor-
dia domini plena eſt ter
ra.

℃ [Diligit miſericordia;] quā nūc
progat in via vocādo: peccata do-
nādo / iuſtificādo / ⁊ promittēdo [et
iudiciū] quo i futuro exiget prero-
gata ⁊ retribuet vnicuiq3 ſm me-
rita ſua. Dilige et tu miſericordiā
ſcilicet miſerando vt miſericordiā
cōſequaris. Ama iudiciū vias tuas
ſubtilr diſcutiēdo: ⁊ pctā fletibus
ac penitētia puniendo: vt quem ti
mes iudicē inuenias miſericorde;
Et vere miſericordiam diligit:
quia [Miſericordia domini plena
eſt terra] vbiq3 enim euangelium
predicatur: remiſſio peccatorum
preſtatur: ſalus annūciatur. Et di-

git terra:q2 ibi abūdat hoīs miſeria ꝛ ſupabūdat dei miſericordia.

6 Verbo domini cœli firmati ſunt: & ſpiritu oris eius omnis uirtus eorum.

¶ [Uerbo] eīm [dn̄i] .i. ſapiētia dei p̄ris [celi] .i. apoſtoli [firmati ſūt] i. plene inſtructi ſunt cū eo cōuerſando ꝛ firmati ac ſolidati i fide/ verbo/ exēplo/ ꝛ dono [ꝛ] poſt [ſpiritu oris ei⁹] .i. filij qui eſt os patris [oīs virt⁹ eorū] in doctrina et miraculis cōſiſtēs roborata eſt: q2 ꝛ doctrina eorū ꝛ miracula a ſpū ſancto data ſunt ꝛ firmata q̄ hic filij eē dicunt: ne tn̄ a p̄re ꝓcedere crederet: ꝛ hos ap̄los p oēs terram miſit ꝛ m iam ſuam id eſt remiſſionem peccatorum predicari precepit. Et ipſe miſericorditer eſt

7 Congregans ſicut in † utre aquas maris: ponens in theſauris abyſſos. †vtrē.

¶ [Cōgregās ſicut in vtre] vaſe de corio [aq̄s maris] .i. ſeculi tribulationes. q2 ſicut homo in vtre aq̄s ſtringit ꝛ qn̄ vult ſpargit: ſic dn̄s tribulatiōes ecclie. Seuiebat tūc mare .i. ſcl'z fluctib⁹ pſequētiū: qd̄ mō intra ſuos terminos manet incluſum. Sz q̄ tūc ſeuiebant apte: nūc ſeuiūt occl'te. p̄ſem⁹ igr̄ mō nō deeſſe deo vn̄ ꝓferat q̄ nos emēdet. Jō ſequit [ponēs in theſauris] .i. recōdēs in abſcōditis ꝛ i ſecreto ſuo [abyſſos] .i. reprobos ꝛ valde malos vt tēpoꝛe ſuo proferet vnde bonos erudiat. Jdeo

8 Timeat dominū omnis terra: ab † eo autē †ipſo enim.

cōmoueantur † omnes inhabitantes orbem. †vniuerſa.

¶ [Timeat] et ſi de mīa gaudeat [dn̄m] nō aliū [oīs terra] .i. oīs hō vt deſinat peccare: ꝛ ſi nō amore vel timore: hoc ideo dicit ne q̄s audiēs aquas clauſas vana letitia ſupbiat ꝛ cōfirmās nos in timore dei ſubiūgit [ab eo autē] ꝛ manu mie eius [cōmoueātur] ad hūc timorē: ꝛ moueant ad eius impiū [oēs inhabitantes orbē] .i. vniuerſam ecclīam ab eo inquā nō terroribus diaboli vl' hoīm ſeu cuiuſcꝫ creature: ſi hec ſeuiūt: deum time non iſta. tota enim creatura ſub illo eſt quem iuberis timere ſolū nō alterū p̄ter illū. vnde ꝛ ſubdit

9 Quoniam ipſe dixit & facta ſunt: ipſe mandauit & creata ſunt.

¶ [Qm̄ ipſe dixit] .i. voluit [ꝛ facta ſunt] oīa .i. formata de informi materia [ipſe mandauit] .i. verbo ſuo precepit [ꝛ creata ſunt] informia de nihilo: ꝛ ita pōt in nihilū redigere. et premittit formationē creationi: quia dignior eſt formatio. Omnia fecit ꝟbo. omnia creauit mādato. omnia ſequunt eius imperium. cum iubet mouentur: cum iubet quieſcūt: ꝛ malitia hominū cupiditatē noſcēdi hr̄e p̄t: poteſtatem ſi ille non dat non hꝫ. Non eſt enim poteſtas niſi a deo vnde ipſe ſolus eſt timendus. Jō adiungit. Deus oīa fecit verbo.

10 Domin⁹ diſſipat cōſilia gentium reprobat autem cogitationes populorum & reprobat conſilia principum.

¶ [Dñs diſſipat] ne effectum ha-beāt [cōſilia] cōtra ſe ⁊ ſuos facta [gētiū] eoꝝ deſtruendo idolatriā q̄ putabāt deſtruere eccliā [repro-bat aūt cogitationes pploꝝ] .i. iu-deoꝝ q̄ nō ei⁹ ſꝫ ſuū q̄rūt regnū: ⁊ ſi eni mlta machinarētur vt tol lerēt nomē xpianū de terra tñ cre uit ecclia [⁊ reprobat cōſilia pnci-pū] id eſt demonioꝝ vel tyrānoꝝ hui⁹ ſeculi qui talib⁹ pplis q̄rūt dñari. Non eni eſt ſapientia: non eſt prudētia: nō eſt cōſilium cōtra dñm. Ideo non ſunt timendi per-ſecutores/ſed deus qui habet po teſtatem ſuper eos.

Conſi-liū nō eſt con tra dñm.

11 Conſilium † autem domini in æternum ma net: cogitatiōes cordis eius in † generatiōe & generationem.

† vero.

† ſecu-la ſecu lorum.

¶ [Cōſiliū aūt dñi] de nr̄a voca-tiōe/ iuſtificatiōe/ ⁊ glorificatiōe [in eternū manet] q: nullo diſſol uit tpe: ⁊ cogitatiōes cordis [et ſa pientie] [ei⁹] [ſunt] [in generatiōe ⁊ g̃nationē] q: non ſunt mobiles ⁊ mutabiles: ſꝫ eterne ⁊ manentes. q.d. diſpōnes ei⁹ q̄ ideo dicūtur cordis: q: rōnabiliter ordināturin oēm g̃nationē extēdunt: q: nō eſt q̄ voluntati ei⁹ poſſit reſiſtere vel ordinationi eius contraire. Unde et ſubditur de eius conſilio.

Volun tati di uine nullus reſiſte-re pōt.

12 Beata gens cuius eſt dominus deus † ei⁹: po pulus quem eligit † in hereditatem ſibi.

† eoꝝ.

† dñs.

¶ [Bt̄a] [eſt] [gens cui⁹ dñs eſt de⁹ ei⁹] p verā fidē ⁊ debitū cultū .i. q̄ ſibi dñm nō elegit niſi deū ſuū de quo viuit quē colit: hoc eſt cōſiliū dei vt beata ſit gens cui⁹ eſt dñs volūtate q̄ de⁹ eſt ptāte: illā enim ſolū btificat q̄ ei obediuit: nec hoc eſt a ſe ſed a deo vn̄ ſequit. ⁊ [po-pul⁹] .ſ. btūs eſt [quē elegit] dñs electiōe predeſtinatiōis ⁊ ppara-uit [in hereditatē ſibi] vt eā poſſi-dēdo regat ⁊ colat ⁊ nō ſinat eſſe incultā ⁊ miſerā .i. in poſſeſſionem ppetuā tāq̄ hereditariā: electi eni ſunt hereditas dei: ⁊ de⁹ heredi-tas ipoꝝ. Et oſtēdit quō elegit. d.

Btiſi-cat ſo-lū de-eū qui ei obe-diuit.

Electi ſūt he-redi-tas dei

13 De cælo reſpexit do minus: uidit omnes fi-lios hominum.

¶ [De celo] tāq̄ de excelſo habita culo ſue ſ alto diuinitatꝭ ſue: ſiue de celſitudine mīe ſue [reſpexit do min⁹] miſericorditer: et inde vidit in imo poſitos ⁊ valde a ſe remo-tos [oēs filios hoim] ptinētes ad filiū hoīs vt oīb⁹ miſereat: q: nū-q̄ reſpectus ei⁹ ſine miſericordia fuit: vidit inq̄ ⁊ miſericorditer at tendit. vidit q: eorum miſeratus eſt. Et bene dicit oēs q: diſcretor perſonarum non fuit

14 De preparato habi-taculo ſuo: reſpexit ſu-per omnes qui † habi-tant terram.

† inha-bitāt.

¶ [De pparato habitaclo ſuo] .i. de diuinitatis ſue ſecreto. Uel de habitaculo qd̄ ſibi pparauit .i. de angelis. de aplis. de pdicatorib⁹ ṽitatis ad pdicādū nobis miſſis doctrina ⁊ gr̄a ſpūs ſcti ppatis ad vocationē alioꝝ qua miſert⁹ eſt oīm [reſpexit] qui prius ſe ab eis auerterat [ſup oēs q̄ habitāt terrā] tāq̄ pegrini in pegrio loco vt pſit illis ad regēdū eos. Et oſtē dit qd de illis fecit quia ipſe eſt

15 Qui finxit ſingula-tim corda eorum: qui

intelligit omnia opera eorum.

C [Qui finxit]. i. manu gr̄e formauit [ſingulatim]. i. ſingulr̄ [corda] ⁊ aīas [eorū] ſingulis ſingula q̄dā dona dās: q̄ꝛ cordib⁹ ſingulorū ꝓpria dona tribuit ⁊ cōformauit ⁊ ſingulos dōis gratuitis ornauit: ⁊ ſcit q̄ō quiſq; eis vtatur vn̄ ſequitur. [qui intelligit oīa opera eorū]. i. ſecretius ⁊ interius videt. Nō eī ſolū videt opera que fiūt ſed ēt intelligit ⁊ ſubtiliter attendit qualr̄. qua volūtate qua intentiōe ⁊ quo fine fiant. Nec ſolū ſpiritualia dona ſunt a deo, ſed etiā corporalia ab eo eſſe declarat ne quis ea ſibi aſcribat. quia

16 Non † ſaluatur rex † per multam uirtutē: & gigas non ſaluabitur in multitudine uirtutis ſuę.

† ſalu⁹ fit. † in mł'titudie virtutis: nec gigas ſaluus erit.

C [Non ſaluatur] corpali ſalutē [rex] lz multitudine exercit⁹ potētiſſimus [per multā virtutē]. i. potentiā ſuā: vt patuit in pharaone [et gigas] licet corpore fortiſſim⁹ nō ſaluabit in multitudine [virtutis]. i. fortitudinis [ſue] vt patuit in golia: niſi cum hoc habeāt dei auxiliū et ꝓtectionē. Quis rege potentior: quis gigāte fortior? Cum ergo iſti in ſe ſuaq; potētia ⁊ fortitudine cōfidētes non ſaluētur: nemo niſi dei miſericordiā querat ad ſalutē. Et nō tm̄ i potētis vel virib⁹ nō eſt ſalus, ſed etiam

17 † Fallax equus ad ſalutem: in abundantia autem uirtutis ſuæ non † ſaluabitur.

† mendax. † erit ſalu⁹.

C [Fallax] eſt [equus ad ſalutē] ſeſſorē ſuū velocitate ſaluare non valēs [in abūdātia autē virtutis] et fortitudinis [ſue] ſcilicet equi [nō ſaluabit] ſcꝫ aſcēſor in eo cōfidens ſic humana: et mūdana felicitas q̄ ſubleuat hominem ſicut equ⁹ ſuū ſeſſorem: fallax eſt ad ſalutē quā videt q̄dē ꝓmittere ſed nō pōt donare. Et quātūcunq; ſit magna felicitas etiā tamē fallax eſt q̄ꝛ in abūdāti virtute bonorū: ⁊ diuitiarū nō ſaluatur poſſeſſor eius. q. d. nō ſperes in potētia temporali: nō in fortitudine corpali: nō in diuitijs ⁊ felicitate ſeculi q̄ notat per regē: gigantē: et equū. Myſtice etiā [rex] qui carnē ſuā regit [nō ſaluat per multā virtutem ſuam] ſi in ea confidit imputās ſibi non deo [⁊ gigas] qui eſt rege fortior: qui cōtra diabolū et ſuā cōcupiſcentiā militat [non ſaluabit in multitudine v̄tutis ſue] ſi ſuperbus cōtra deū ſe extollat [⁊ equ⁹]. i. ſuperba opinio quam aſcēdit exiſtimans ſe ſua virtute ſaluādū [fallax eſt ad ſalutē]. Naꝫ hui⁹ opiniōis inſeſſor [nō ſaluabitur in abūdātia v̄tutis ſue]. i. quātūcūq; ꝑfect⁹ ſit. vn̄ ergo ē ſalus.

18 Ecce oculi domini ſuper metuentes eum: † & in eis qui ſperāt ſuper miſericordia eius.

† ſperātes ſuper.

C [Ecce]. i. in manifeſto habetur ſaluatio. q̄ꝛ [oculi domini]. i. mīe ipſius reſpect⁹ ſunt [ſuper metuētes eum] timore ſancto qui eius amore timent peccare non ſuper p̄ſumētes de ſe [⁊ in eis q̄ ſperāt] non in viribus ſuis vl' meritis ſed [ſup miſericordia eius] expectantes eam per ſpem firmā non in eis qui deſperāt. Timere domināū ⁊ ſperare ſemper ſunt coniuncta

Timor ſine ſpe deſperatio eſt. — Timor eni ſine ſpe deſperatio eſt. Spes ſine timore: pſumptio. Nō ergo de⁹ perſonā hominis accipit ſed eū metuentes ſe: ⁊ ſperantes in ſe miſericorditer reſpicit. Ad h̄

19 Ut eruat à morte animas eorum: & alat eos in fame.

¶ [Ut] tandem [eruat a morte] ⁊ dānatione ppetua [aīas eorū] dās eis vitam eternam [⁊] hic interim [alat] .i. nutriat [eos in fame] iuſtitie exiſtētes. Hec ſunt duo vota fidelis vt in iudicio eripiat a morte eterna: ⁊ hic ſpūalibus alatur vbi eſt bonorū indigētia. Tēp⁹ famis modo eſt; tēpus ſaturitatis poſt erit. Alit nos iterim pi⁹ dñs in h̄ heremo ſacramentis ſuis: doctrina ſua: grā ſua: ne deficiam⁹ in via. Jō vt pos perfecte ſaginet

Fidelis duo vota.

20 Anima noſtra † ſuſtinet dominum: quoniam adiutor & protector noſter eſt.

†patiens erit domino.

¶ [Aīa nr̄a] mō interim ꝙdiu famꝭs ⁊ pegrinatio eſt [ſuſtinet dominū] .i. patiēs eſt i dño ḋcq̄d acceſſerit ei ſuſtinēdo propter eū: et patiēter expectādo ei⁹ bn̄placitū vt alatur cibis incorruptibilib⁹: ⁊ poterit ſuſtinere dñs [qm̄ ipe] [adiutor] in pugna/ ⁊ ad debellādum hoſtes [⁊ ptector nr̄ eſt] ab eſtu ⁊ ad defendēdū ab hoſtib⁹. Uel [adiutor] ad faciēdū bōa: ⁊ dū ad deū cōamur [⁊ ptector] ad cauēdū mala ⁊ dū hoſti reſiſtim⁹. Jdeo autē et hac ſpe eſt ſuſtinendum.

21 Quia in † eo lętabitur cor noſtrū: & in nomine ſancto eius ſperabimus.

†ipſo.

¶ [Qr in eo] nō in nobis vbi magna ſine illo eſt iopia [letabit] tūc plene [cor nr̄m] ⁊ aīa cū p opib⁹ ⁊ meritis p̄mia recipiem⁹ [⁊ iterim] [in noīe ſctō ei⁹] .i. an re noīa qd̄ ē ſaluator qd̄ nobis abſentib⁹ per fidē miſit non in meritis nr̄is [ſperabim⁹] nos vēturos ad eū in futuro: et vt oīa hec bōa ipleant: ſpera hic vt ibi leteris: eſuri et ſiti hic vt ibi epuleris: ⁊ cōuertēs ſermonē ad deum ſubdit orationem breuem et ſalubrem dicens. Et iō

22 Fiat miſericordia tua dñe ſup nos: † quemadmodū ſperauimus in te.

†ſicut.

¶ [Fiat mīa tua dñe ſup nos] .i. p miam tuā ipleat in nobis ſcʒ vt in futuro in te letemur [quēadmodū] ⁊ ſic hic [ſperauim⁹ in te] .i. ſcʒ meritū ſpei quā in te habuimus. Spes eī nō ꝯfundit. q.d. Jta fiat ⁊ p h̄ fiat qr ſperauim⁹ nō i alio ſʒ in te. Sicut ḡ i te ſperauim⁹: ſic ſupra nos tuā mīaʒ ſētiam⁹: ⁊ ſʒ ꝙ orauim⁹ nō ſm ꝙ meruim⁹. Jſtū ꝟſum cogitare ds vnuſq̄ſqꝫ qn̄ꝙ legat vt fideliter oreat quēadmodum ſperauim⁹ in te: ne alibi vagetur ⁊ vacet mente. Orō.

Paſce dñe plebē tuā in fame ꝟbi tui: ⁊ eripe aīas nr̄aq de morte pctī: vt repleti miſericordia tua aggregari iuſtorum gaudijs te impartiente mereamur Per dominum.

Pſalm⁹ ad dei laudē & timorē ac plura bona alia nos informās & alliciens: à malis quoqꝫ pluribus nos retrahens & deterrens.

Pſal. XXXIII.

1 BEnedicam dominum in omni tempore: ſemper laus eius in ore meo.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titul⁹ talis ē. Pſalm⁹ .ſ. iſte attribuit dauid .i. xp̄o q̄ hic loq̄tur: ꝛ in eo xp̄ian⁹ p̄s. in q̄ agēs de h q̄d fecit cū mutauit vultū ſuū .i. vet⁹ ſacrificiū q̄d dr̄ vult⁹ q: īdicat volūtatē dei i ſigno ī nouū q̄d manifeſte eā oſtēdit: quā mutationē fecit ī cena: ꝛ h corā Abimelech q̄ interp̄taꝛ p̄ris mei regnū .i. corā iudeis q̄ regnū p̄ris ſui dō erāt: ꝛ dō dimiſit eū ſcȝ abimelech .i. xp̄s iudeos: ꝛ abijt ad gētes. Ita ēt corā achis mutauit .i. corā ignaris diſcipulis q̄ dixerūt: dur⁹ eſt hic ſmo. Achis eñ quō ē: interp̄taꝛ. q̄d vbi dr̄ ignorātia deſignaꝛ. ꝛ achis dimiſit eū dō ꝛ abijt .i. illi diſcipli dimiſerūt xp̄m ꝛ abierunt retro. In hiſtoria poniꝛ achis: ſȝ eſdras ꝓp ſcīm q̄rēdū nomē mutauit ne putet ſola hiſtoria narrari. ¶ Materia: laudatiōis dei ꝛ timoris filialis affectio ꝛ fideliū ad h īuitatio. Sicut ſupra ita ꝛ hic iterū ad dei laudē īuitat/alijs tamē ex cauſis ¶ Intētio: monere fideles vt deū laudēt: ꝛ timeāt bonorū ꝛ malorū finē: ꝛ retributionē attēdāt. ¶ Sētētia in ḡnali: ꝓpheta in iſto pſalmo loq̄tur in pſona xp̄i vl̄ xp̄iani ſeu ēt viri religioſi ammonentis alios vt in dei laude ꝛ timore perſeuerent: et vt a delictis abſtineāt iuſtoſq̄ dicit ſaluandos impios āo perituros. ¶ Sentētia i ſpeciali: a laude itaq̄ incipiens ait chriſtus et in eo chriſtianus [Benedicam]: id eſt laudabo [dominum] corde/ore/et opere: ꝛ hoc [in omni tempore] tam proſperitatis q̄ aduerſitatis. Pro vtraq̄ enim fortuna deum laudare debemus: ſicut Job qui dicebat. Dominus dedit dominus abſtulit: ſit nomen domini benedictum. ꝛ [ſemper] id eſt a ſ fiduc [laus eius] erit [in ore meo] vt alios inſtruam ad laudandum meo exemplo: et ſimiliter in corde vt intenta mente deum laudem. Omnia enīȝ que dicit que cogitat ſine culpa ſunt et ad laudē dei. et ita laus dei ſemper eſt in eo: nō q̄ continue laudet: ſed q̄ in eo non eſt niſi laus: id eſt non prorumpit in vituperium.

Sacrificium vet⁹ dr̄ vult⁹. — *Achis q̄d interpretatur* — *Job. j. d.*

2 In domino laudabitur anima mea: audiant manſueti & letentur.

¶ [In domino] a quo virtutem ꝛ potentiam ſumpſit non in me [laudabitur anima mea] de bono ſuo: id eſt ſi in me ſit aliquid laudabile ad ipſuȝ refero a quo habeo: nō mihi attribuo et propriam laudem non quero [audiant manſueti]: id eſt mites et benigni laudem domini. Qui enim in domino nolunt laudari: vel qui laudant in proſperis et blaſphemāt in aduerſis nō ſunt māſueti: ſȝ ſupbi [et letenꝛ] q: res iocūda ē aīe māſuete ꝛ hūili. Et iō ad eos ꝯuertēdo ſermonē hortaꝛ ad dei laudem dicens. Et o vos manſueti

Manſuetus dr̄ qui deū laudat i pſperis ꝛ aduerſis

3 Magnificate dominum mecum: & exaltemus nomen eius in idipſum.

¶ [Magnificate dn̄m] .i. p̄dicate eū magnū/mirabilē/ꝛ ineffabilē q̄d ē magnū cordis mei deſideriuȝ [mecū] q̄ſi dicat quō ego facio/ſic ꝛ vos facite [ꝛ exaltate nomē ei⁹]

i.p oēs gentes q̄buſcūq; poſſum⁹
alrum ⁊ eternum ꝓpalem⁹[in id-
ipm].i.pariter oēs in vnuz in vni
tate in concordia:vt ſit nobis cor
vnum ⁊ aīa vna.Quilibet fidelis
dȝ ad deū laudādū ⁊ amādū ſecū
alios trahere ⁊ iuitare.Ut aūt in-
uitatos ad hoc trahat dicit q̄ bōa
ſibi inde euenerunt ſubdens

†inq̄ſiui. 4 † Exquiſiui dominū
& exaudiuit me:& ex
omnibus tribulationi-
bus meis eripuit me.

¶[Exq̄ſiui].i.ex toto corde:ex tot[
viribus ⁊ intus mūda ꝯſcia q̄ſiui:
nō aurum nō aliud:ſed[dn̄m]oro
nib⁹ ſedulis ipm implorando[et
exaudiuit me]bona q̄ ab eo poſtu
laui:⁊ vt eū inuenirē mihi cōcedē
do[⁊ ex oibus tribulationibus]et
anguſtijs[meis]tā corporalib⁹ q̄
ſpūalibus[eripuit me] manifeſte
vl' occulte miſericorditer liberādo.
Ereptio manifeſta q̄ occulta dicit. Eſt em̄ ereptio manifeſta:ſicut da
nielis ⁊ triū puerorū:occulta ſi-
cut martyrū in tormētis triūphan
tiū.Deinde hortat̄ alios qd̄ ipſe ꝓ
bauit dicēs.Uos ergo exēplo mei

5 Accedite ad eum &
†vult⁹ vr̄i nō erubeſcent. illuminamini:& † fa-
cies ueſtrę non confun-
dentur.

¶[Accedite]ꝓpius corde ⁊ opere
de tenebris erroris p̄ſtini ⁊ conuer
ſatiōis mūdane[ad eū]ſcȝ deū lu-
men aic verum[⁊ illuminamini]
ſpūaliter lumine gr̄e:⁊ poſt lumē
[facies vr̄e].i.mētes[nō cōfundē
tur].i.non fruſtrabuntur nunc in
precū exauditione:vel in futuro in
mercede.Ad deū accedim⁹ bonis
Accedim⁹ ad deū bo- ſtudijs ⁊ ſpūalibus exercitijs legē
do/meditādo/orando/amādo.Il-
luminamur autem per intellectū:
per gratiam:p doctrinam:p vitā. nis ſtudijs ⁊c.
Illuminati aūt nō cōfunduntur.
i.nō erubeſcūt de pctīs ſicut mali
vel de opprobrijs ⁊ contumelijs ſi
bi illatis:ſicut ſupbi.⁊ ad hoc ad-
ducit exēplum de ſe in tertia per-
ſona dicens:quia

6 Iſte † pauper clama †inops.
uit & dominus exaudi-
uit eum:& de omnibus
tribulatiōib⁹ eius † ſal- †ſaluū fecit.
uauit eum.

¶[Iſte paup].i.ſpūalis et volū-
tari⁹ pauper ꝓp deū ſcȝ ego[cla-
mauit]ad dn̄m ⁊ dn̄s exaudiuit
eū]ſpūaliter clamātē:ſed quō ex-
audiuit ſubiūgit dicens[⁊ de oib⁹
tribulatiōib⁹]⁊ anguſtijs[ei⁹ ſal-
uauit eū].q.d.ſic faciet ⁊ vobis ſi
ad eū accedat[.Hic oſtēdit̄ quō ex
audiaris.ſ.ſi fueris paup ſpū vt
de nullo qd̄ habes p̄ſumas:⁊ te in
digentē intelligas.⁊ ad deū acce-
das.Sed quō ſaluos facit ab oi-
bus tribulationibus:Ecce

7 Immittet angelus do
mini in circuitu timen-
tium eum:& † eripiet
eos.

¶[Immittet]ſe[angel⁹ domini]
ſcilicet chriſtus qui ē angelus ma †eruet.
gni conſilij:vel alius angelus de
celo.Uel [immittet].i.immiſſiōes
faciet[in circuitu]et gyro:pure[ti
mentium eum] ſcilicet dominum
vt circuntegat timētes ſe vndiq;.
⁊ ex oi pte cuſtodiēs ⁊ defēdēs eos
vt in nulla parte irrūpere valeat
inimicus:aut ei pateat via ad no-
cendum eis[et eripiet eos]de oi
anguſtia ⁊ a tentationibus ac tri-
bulationibus omnibus liberan-
do.⁊ non ſolum mihi credite acce-
dendo ad eum:ſed etiam voſipi.

8 Guſtate & uidete quoniam ſuauis eſt dominus: beatus uir qui ſperat in † eo.

†eum. ¶[Guſtate].i.experimēto ꝓbate vl' p ſpirituale guſtū aie: vl' p ſumptionē ſcē eucharistie[&]ſic[videte].i.itelligite[qm̄ ſuauis ē dñs].i.dulciſſim⁹ cib⁹ palato cordis et iō[btūs]eſt[vir]iā in ſpe: & tandē erit in re[qui]tali guſtu ꝯfortat⁹ [ſperat in eo]tm̄: qꝛ cū iam h; in ſpe q̄ eſt oē bonū. Quo ꝯtra: miſer eſt qui ſperat in ſe vel in alijs hoībus ſeu quibuſcūqꝫ reb⁹ trāſitorijs. Et ne poſt guſtationem ſecuri eſſent: protinus addit.

9 Timete dominum oēs ſancti eius: † quoniam non eſt inopia timentibus eum.

†qꝛ nihil deeſt

Deū timere qd eſt. ¶[Timete dñm oēs ſancti eius] ſemper caſum metuendo nō ſecuritatem p̄ſumēdo. Deū timere eſt corā eo ſe humiliare: & metuendo cauere ne in his q̄ agim⁹: ſiue in cogitatiōe: ſiue in v̄bo: ſiue in ope illū offendam⁹. Qui hoc faciunt ſancti ſunt qui vero non faciunt iā nō ſcti ſed ſupbi & vani ſunt[qm̄ nō ē inopia]tpalium neceſſariorū ſeu ſpūalium bonoꝝ[timētib⁹ eū] Qui eīn paſcebat cōtemnentes ſe nō deſeret timētes ſe: & hoc probat cum ſubiungit

10 Diuites eguerunt & eſurierunt: inquirentes autem dominum nō minuentur omni bono:

¶[Diuites]ſcꝫ exterioribus dediti[eguerunt].i.indiguerunt his q̄ hn̄t male & miſerabilit' vtendo[et eſurierūt]ea q̄ nō hn̄t concupiſcendo. Vel[eguerūt]diuitijs grē & virtutum carētes[& eſurierunt]defectū panis/verbi/& mētis inopiā ſuſtinentes[inq̄rentes aūt].i. toto corde & ſtudio q̄rētes dñm in quo oīa reperiuntur non aliud ex̄ ipm[nō minuētur].i.ſine diminutiōe replebunt'[oī bono]qꝛ abundant bōis ſpūalib⁹: tpalia v̄o q̄tūcunqꝫ modica ſufficiūt eis: imo cōputant ꝓ diuitijs Et ideo protinus nos admonet dicens:

11 Venite filij audite me: timorem domini docebo uos.

¶[Venite]p deſiderium diſciplinę ad me appropinquādo. o[filij].ſ.diſcentes: mos eīn ꝓphetic⁹ eſt diſcipulos vocare filios[audite me]aurib⁹ cordis.i.diligenter attēdendo: diſcite a me: & filij obedite[timorem dñi]q̄ eſt initiū celeſtis ſapientie & prim⁹ grad⁹ ſpūalis doctrine [docebo vos]qꝛ nihil eo vtili⁹ doceri pōt in mūdo. Quiſqs accedit ad dei ſuitiū h' d; eſſe pmū illi⁹ ſtudiū vt diſcat q̄liter debeat timere deū. Et debetis diſcere timorē: qꝛ i h' ē vita. Vn̄ ſubdit — Mos ꝓpheticus.

12 Quis eſt homo qui uult uitā † diligit dies uidere bonos? †et

¶[Quis eſt homo qui vult]in effectu non tantum verbo[vitā]ſcilicet verā & eternā non temporalē que cito tranſit: et homines deſerit: et qui [diligit videre dies bonos]in celeſti beatitudine vbi cū ſanctis iocundetur: quia nunq̄ in hoc ſeculo inueniuntur. Et pluraliter dicit hic dies propter interminabilitatem eorum. quandoqꝫ tamen dicit ſingulariter: propter idētitatem gaudij: vt ibi. Melior

eſt dies vna in atrijs tuis ſuper milia: talis ſcȝ audiat ⁊ faciat qđ ſequit̄. Oēs quippe vellēt vitam ⁊ dies bonos: ſȝ nō ſic querūt vt deberēt. Sȝ quicūqȝ h̄ vult ſic q̄rat

13 † Prohibe linguam tuam à malo: & labia tua ne loquātur dolū.

†conti ne.

¶ [Prohibe linguā tuā a malo] omni. ne in apto loquatur malum. ſcilicet blaſphemie/ cōtentionis/ detractionis /murmurationis et ſimiliū [⁊] prohibe [labia tua ne loquanť dolū] .i. ne bona doloſe loq̄ris vt bona v̄ba ore p̄feras ⁊ malū mēdacij/ſimulatiōis/adulationis/deceptiōis/⁊ h̄mōdi in corde abſcōdas: q2 lingua eſt maius indomabile mēbrū in toto corpe: et in ea frequētius labimur. Merito linguā puſq̄ cetera mēbra cohibere ⁊ a pctō reprimere p̄cepit quaȝ magis in corpe preualere ad pctm̄ vidit. Deinde vniuerſal̄r ſubiūgit

Lingua ē mai⁹ īdomabile mēbrū in toto corpe.

14 † Diuerte à malo & fac bonum: † inquire pacem & † perſequere eam.

†declina †q̄re. †ſeq̄re.

¶ [Diuerte] .i. declina [a malo] vitia relinquēdo vbi culpa vitať. Et quia hoc non ſufficit addit [et fac bonū] virtutib⁹ inſiſtendo vbi coronā mereť. ⁊ ſic [inquire pacem] īternā/fraternā ⁊ ſupnā [⁊ pſeq̄re eā. i.] pſeuerāter ſeq̄re ⁊ pſeuera inq̄rēdo. Malū relinq̄re īchoātiū eſt: bonū facere pficiētium. in his duobus p̄ceptis ꝯſiſtit iuſticia. Finis autē perfecte iuſtitie eſt ita intra ſe eſſe pacificū vt caro cōcordet cū aīo: ⁊ anim⁹ cū deo ⁊ p̄ximo vt iā nulla poſſit aduerſitate moueri ab hac quiete: Nec ex infirmitate diffidas: quia

Iuſticia in duob⁹ p̄cept̄ ꝯſiſtit.

15 Oculi domini ſuper iuſtos: & aures eius † in preces eorum.

†ad

¶ [Oculi domini] .i. reſpectus pietatis dei ⁊ intuitus diuine mie ſunt [ſuper iuſtos] .i. ſuper eos q̄ iuſte viuunt [⁊] ſi ipſi petāt aliq̄d [aures ei⁹] .i. clemētia ⁊ potentia ſūt pate [i p̄ces eoꝝ] exaudiēdas: videt opantes ⁊ laborātes: audit gementes ⁊ orantes. Sic ḡ viue vt oculis dn̄i valeas dignus apparere: ſic ora vt preces tue ad aures eius pertingant. Et ne dicat malus ſecure faciā mala: quia de⁹ non attendit. Ideo ſubdit

16 Vultus autem domini ſuper facientes mala: ut perdat de terra memoriam eorum.

¶ [Vultus aūt dn̄i] ſcȝ ire ⁊ indignationis ac terroꝝ ſeueritat̄ vel cognitio dei ē [ſup faciētes mala] ed puniēdū. Bonis q̄dē blād⁹ eſt ⁊ p̄pici⁹: malis v̄o terribilis ⁊ diſtrictus [vt p̄dat de terra] ſcȝ viuētiū in qua nō habebunt locū [memoriam eoꝝ] ſcȝ vt nec mētio nec interceſſio fiat p̄ eis inter bonos. Et ſicut in memoria eterna erunt iuſti: ita de memoria eterna tollentur mali. Et v̄e oculi domini ſunt ſuper iuſtos: et aures eius in preces eorum: quia

17 Clamauerunt iuſti & dominus exaudiuit eos: & ex omnibus tribulationibus eorum † liberauit eos.

†eruit.

¶ [Clamauerunt iuſti] pro liberatione ſua ad dominum deuote orādo [⁊ domin⁹ exaudiuit eos] vl̄

corporalr̄. vl' ſpūaliter liberādo ⁊ hoc eſt qḋ ſubdit [⁊ ex oībꝰ tribulationibꝰ eoꝝ liberauit eos] ꝓtegēdo a malis ſpūalibus ⁊ aliqñ ēt corꝑalibꝰ: pfecte tñ eos liberat qñ de malis vite pñtis transferendo ad requiē ꝑducit. Cōfirmati ergo tot ſctōꝝ exēplis clamemꝰ hūiliter ⁊ deuote ad dñm vt pariter exaudiamur ⁊ a tribulatiōibꝰ oibꝰ liberemur. Sequitur enim.

18 Iuxta eſt dominus † his q † tribulato ſunt corde: & humiles ſpiritu † ſaluabit.

†eis. †obter fuerūt cor. †ſaluos faciet.

¶ [Juxta eſt dñs his ꝙ tribulato] i. ꝯtrito [ſunt corde] eos adiuuādo nō oibꝰ tribulatis corpe [⁊ hūiles ſpiritu] i. corāe ⁊ veraciter non verbo vel habitu ⁊ ficte [ſaluabit] finaliter glorificādo. Pluribꝰ modis tribulāṫ corda ſctōꝝ i. ƀ ſclo: ſ. aut dolore pnīe ꝑ pctīs ꝓprijs ⁊ alienis: aut āxietate ꝑ incolatu pſentis vite: aut deſiderio celeſtis patrie: aut timore future pene. Un̄ autem cor conteritur inde hūilitas generatur: ⁊ ex humilitate ſaluationē ꝯſeqmur: Proprium vero iuſtorū ē vt in hoc ſeculo tribulentur. vnde ⁊ ſubditur

Sctōꝝ corda multis modis tribulanṫ

Juſtorū ꝓprium eſt tribulatio.

19 Multę tribulationes iuſtorū: & de his omnibus † liberabit eos dominus.

†eruet.

¶ [Multe tribulationes] ſunt nō oīs ſz [iuſtorū] qꝛ a diabolo ⁊ a malis hoibꝰ ⁊ a ſeipſis. Per multas enim tribulatiōes oportet tranſire ad regnū: ecōtra pauce ſunt iniquoꝝ. Qui ergo tribulationē non patitur timere hꝫ: nō ſic iuſtꝰ. Sed in his ſequiṫ ꝯſolatio cū ꝓtinus addit [⁊ de oibꝰ his liberabit eum

Tribulationē nō patiēs timeat

dñs] potēs liberator: nunc vt non ſuccūbāt: vel in futuro plene liberabit: quia poſt multas tribulationes veniēt ad pacem perpetuā. Iniuſti autem poſt paucas aut nullas ad tribulationē ſempiternā. Sed interim

20 Cuſtodit dominus omnia oſſa eorum: unū ex his non conteretur.

¶ [Cuſtodit dominus omnia oſſa eorum] i. virtutes aīe in qbꝰ robur mentis: ⁊ ꝙ ſunt oſſa ⁊ firmamenta fideliū: qꝛ ſicut caro oſſibꝰ ſic anima ſuſtētatur virtutibꝰ quas dominꝰ cuſtodit illeſas in electis: ita ꝙ [vnum ex his nō cōteretur] quia ſic ſanctorum ſuas virtutes ſeruat: vt nulla carū in tentatiōe oīno deficiat: qꝛ nec patientia in tribulationibus vincitur: nec cetere virtutes a vitijs ꝯtrarijs ſupꝰantr̄: ⁊ ſi aliquādo frangitur in tentatione nō tñ ꝑterit i. ex toto nō deperit qꝛ integra manet in intentiōe. Subiūgit autē de reprobis

21 Mors peccatorum peſſima: & qui oderunt iuſtum delinquent.

¶ [Mors peccatoꝝ] ſecundū animaꝫ eſt [peſſima] qꝛ priuat in perpetuum viſione beatifica: ⁊ rapit ad gehēnā ⁊ tormēta innumerabilia: ⁊ qꝛ multa ſunt genera peccatorū: ⁊ nō eē peccatorē difficile eſt in hac vita: ſubdit quorum peccatorum mors ſit peſſima. d. [⁊ ꝙ oderunt iuſtū] i. ſ. ieſum xp̄m qui iuſtificat impiū: qui eſt etiā propitiatio pro peccatis noſtris [delinquēt] ⁊ peccabūt ſinglāri delicto qui ergo hunc oderunt ſibi non obediendo habent mortem peſſimam: quia in peccatis ſuis moriūtur qui per eum deo non reconciliantur. Sed

22 Redimet dominus animas ſeruorũ ſuorũ: & nõ delinquẽt omnes
ferm. qui ſperant in † eo.

ℭ[Redimet dñs] pcio mortis ſue [aïas ſeruoꝝ ſuoꝝ].i.ſibi obediẽtiũ.oẽs ei ſerui erãt pctĩ:fuſus eſt ſanguis xpi ⁊ tãto pcio a pctõ ⁊ diabolo ſunt redẽpti ⁊ ſaluati:ac ſerui dei facti/ ꝓpter qđ merito ſeruire debẽt ei.redimit etiã q̃tidie dñs eos liberat a vitijs ⁊ tribulationib⁹ aïe ⁊ corporis.[⁊ non delinquẽt].i.nõ peccabũt ad mortẽ finaliter[oẽs qui ſperant in eo]ſpe formata charitate q̃ ꝓueniũt ex grã ⁊ merit[.i.ꝑ hoc mortale cauẽt delictũ qꝛ ſperãt in eo q̃ ⁊ in quo ẽ remiſſio oĩm peccatorum. Orõ.

Angeloꝝ ⁊ totius creature diſpoſitoꝛ deus emitte angelũ tuũ in circuitu nr̃o: cui⁹ ambitiõe muniti mereamur a morte peccatorum peſſima liberari. Per do.

Pſalmus de Chriſti & ſuorum membrorum perſecutione, & diuini auxilij imploratiõe: eorumq̈ liberatiõe & perſecutorum ſuorũ dejectione.

Pſalmus. XXXIIII.

1 IVdica domine nocentes me: expugna ĩpugnãtes me.

ℭ Auctoꝛ pſalmi ꝓpheta dauid. ℭ Titulus hic eſt. In finẽ pſ. ipſi dauid. hoc eſt pſ iſte dirigẽs nos i finẽ.i.in eternitatẽ attribuit ipſi dauid vero.i.xpo manu forti qui vicit mũdum: mortẽ: ⁊ diabolũ. q̃ hic loquit̃ nũc in pſona ſua: nunc in pſona mẽbroꝝ. ℭ Materia: xpi ⁊ ſuoꝝ paſſio ⁊ liberatio: qꝛ enim ſupra dixit ꝙ redimet dñs ſuos pcio mortis ⁊ ſanguinis ſui: ideo nũc latius agit de paſſione Chriſti. ℭ Intentio monere ad tolerãtiã aduerſarioꝝ exẽplo paſſionis xpi ⁊ fideliũ xpianoꝝ. ℭ Mõia in generali: propheta in iſto pſalmo in pſona xpi ⁊ ſuoꝝ mẽbroꝝ ſcʒ fideliũ xpianoꝝ petit in perſecutione ĩpugnãtiũ diuinũ auxiliũ: pdicit deiectionẽ hoſtiũ: exprimit ſue liberationis gaudiũ ⁊ narrat pſecutiõis piculũ. ℭ Mõia i ſpãli: incipiẽs itaq̈ ab orõne in perſona ſua ⁊ membrorum ait. [Iudica dñe nocẽtes me] voto .i. diſcerne eos ab alijs. [vl' iudica].i.fac vindictã ꝓ me puniẽdo eos ſm ordinẽ iuſtitie tue: ⁊ reddẽdo eis ſm merita ſua. ⁊ [expugna].i.vice [impugnãtes me] actu ne ſemp i ſua fortitudine glorient̃. Nocẽtes ⁊ impugnãtes ſunt nr̃i viſibiles ⁊ inuiſibiles ĩimici q̃s petit diſcerni ⁊ õſtrui. ecce ꝓ nobis pugnat de⁹: q̃s ergo ꝯtra nos: dico expugna. ſed quomodo hoc ages.

2 Apprehende arma & ſcutum: & exurge in adiutorium mihi.

ℭ[Apprehende] ꝓ me [arma] ad expugnãdũ. [⁊ ſcutũ] ad ꝓtegẽdũ .i. ita adiuua ⁊ muni nos vt ĩimicos pcutiam⁹: ⁊ ab eoꝝ iaculis ꝓtegamur. Armis enĩ hoſtes pcutit: ſcuto nos ꝓtegit. In armis ĝ celeſtia adiutoria: in ſcuto diuinã ꝓtectionẽ deſignat. [⁊ exurge i adiutoriũ mihi].i. ĩnoteſce: appare: ſẽtire: eẽ adiutoꝛ me⁹ ꝯ aduerſarios meos me ſublimãdo: ⁊ illos deijciendo

3 Effunde frameam & concludе aduerſus eos qui perſequuntur me: dic anime mee ſalus tua ego ſum.

¶ [Effunde frameam] .i. multiplica vindictã [& cõclude] .i. fac cõcluſionẽ [aduerſus eos q̃ pſequũtur me] ſcȝ viſibiles & inuiſibiles hoſtes vt effuſus ire tue gladi⁹ ſup eos decidat aditũq; illis cõcludat ne ad nocendũ mihi valeãt euagari [Dic aie mee] p reuelationẽ interiorẽ in ſpũ vel in ope: & reipſa p experientiã ita vt ego itelligã & oẽs ſciant [ſalus tua ego ſum] p pfectam ſaluationẽ. ſ. in preſenti: & in futuro in temporalibus & eternis vt preter te aliam ſalutem non requiram.

4 Confundantur & reuereantur: † querentes animam meam.

† requirentes

¶ [Confundantur] erubeſcentia pcti ſalubriter ad penitẽtiã: & erubeſcãt de facto ſuo: hec eſt bona cõfuſio q̃ adducit gloriã i futuro. [& reuereantur] .i. timeãt & reuerẽtiã deo exhibeãt timore penaꝝ & ſupplicij [q̃rentes aĩaȝ meã] .i. vitam meã ad pdẽdũ ad ħ eñ illã querũt vt pdant nõ vt imitentur. Multi ſalubriter cõfuſi ſunt: multi reueriti ac de malo in bonum deuota pietate mutati.

5 Auertantur retrorſum: & confundantur † cogitãtes mihi mala.

† qui cogitant

¶ [Auertãt̃ retrorſus] ſcȝ me ſeq̃ndo nõ p̃cedẽdo: imitãdo nõ pſeq̃ndo [& ↄfundãt̃] ſalubriter de pctis & erubeſcãt penitẽdo [cogitantes mihi mala] iferre iniuſte: & ea machinãtes ↄtra me. Hec pdicta orãdo p ↄuertẽdis deiñc nõ optãdo ſȝ pphetiȝãdo ſubiũgit de reprobis. Seq̃ntes ḡ iã nõ cogitabũt mihi mala: ſed deſiderabũt bona: pertinaces autem & reprobi

6 Fiant tanquam puluis ante faciem uenti: & angelus domini † coartans eos.

† tribulans.

¶ [Fiãt tanq̃ puluis añ faciẽ vẽti] .i. tentatiõis. l. Hoc eſt facile cedant oĩ tẽtatiõi & ſuggeſtiõi etiã minime vt ſicut nec puluis vẽto ita nec ipſi tẽtatiõi poſſint reſiſtere [& angel⁹ dñi] ſcȝ ſpũs mal⁹ ſit [coartãs] .i. affligẽs [eos] cũ ipa ſuggeſtiõe ad caſuȝ ipellẽdo: vel tales coartat qñ eos ſub poteſtate ſua redigit de quibus ad huc ſubdit

7 † Fiat uia illorũ tenebre & lubricum: & angelus domini perſequens eos.

† fiant vie eoꝝ

¶ [Fiat via illoꝝ tenebre] .i. obſcura et tenebroſa p ignorãtiã & cecitatẽ cordis vt nõ videant q̃ ire debeãt & nociua vitare nõ valeãt [& lubricũ] .i. icõſtãs & ruinoſa per fragilitatẽ & p̃cipitationẽ opis vt ſtare nõ poſſint q̃n de pctõ i pctũ ruant: nec iã pñt retrorſuȝ ↄuerti vñ ſequit̃ [& angel⁹ dñi] ſcȝ mal⁹ ſit [pſequẽs eos] q̃ ipellat eos ad lapſuȝ vt de malo ad peius cadant Et hec ideo fiant eis.

8 Quoniam gratis abſconderunt mihi † interitum laquei ſui, ſuperuacue exprobrauerunt animam meam.

† muſcipulam corruptionis ſu: ra no.

¶ [Quũ gratis].i.ſine cã ꝛ culpa mea.q: nihil mali feci nec eis nocui [abſcõderũt mihi interitũ laquei ſui].i.occultos laqos ad interitũ meũ pauerunt:ꝛ eſt hypallage [interitũ laquei ſui].i.laqueũ interit⁹.ꝛ hoc [ſui]q: ille laqueus nõ tã me⁹ ꝙ eoꝝ erat interit⁹ [et ſuperuacue].i.inutiliter:ꝛ nullo meo merito [exprobrauerunt].i.accuſauerãt [animam meam]ſcꝫ falſa mihi imponentes:ꝛ nihil probantes.Et ideo in penam.

†illis muſcipula quam ignorant.

†occultauerunt cõ pꝛehẽdat illos ꝛ ĩ muſcipula in cidãt in ipſa.

9 Veniat † illi laqueus quem ignorat: & captio quam † abſcondit apprehendat eum: & in laqueo cadat in ipſo.

¶ [Veniat illi]pplo reproboꝝ [laqueus quẽ ignorat].i.ipſe ſu⁹ laqus teneat illos vt ide decipiãtur ignorãtes vñ decipe conati ſunt. vñ ſequit [ꝛ captio quã abſcondit ad apprehẽdẽdũ alteꝝ [appꝛhẽdat eum]vt in eo quo alterũ cape voluit ipſe capiat [ꝛ in laqueũ cadat non aliũ:ſꝫ [in ipm]quẽ mihi tetẽdit ad capiẽdã.Oĩs eñ q̃ nocere alteri appetit prius ſibi ꝙ alteri nocet ꝛ:fieri põt vt malitia ſua nõ noceat alteri:fieri aũt nõ põt vt nõ noceat ſibi.Ita ergo erit ipſis.

10 Anima autem mea † exultabit in domino: † & delectabitur ſuper † ſalutari ſuo.

†non ẽ

†ſalutare eius

¶ [Aĩa aũt mea exultabit in dñõ] tanꝙ in eo a quo audiuit ſal⁹ tua ego ſum:non querens extrinſecus alias diuitias vel delitias ſeu aliud quod delectet ſed ipm ſolũ ſibi ppõnẽs in quo delecteturquo nil ſuauius nil melius eſt.Ipſum ergo ꝛ tu pete ꝛ ĩ ipſo habebis oĩa [ꝛ delectabit ſup ſalutari ſuo].i.de ſaluatiõe ſua quã fecit ei dñs nõ delectabitur in voluptatib⁹ boniſ ꝙ terrenis et tranſitorijs.Et inſuper.

11 Omnia oſſa mea dicent: domine quis ſimilis tibi?

¶ [Oĩa oſſa mea].ſ.oĩs iuſti firmi corde:fortes nullis perſecutionib⁹ ꝛ tẽtatiõib⁹.cedẽtes ad pſentiendũ malo q̃ oſſa dicunt in corpore dñi ſeu eccle. Vel omnia oſſa mea].i.omnes vires aĩe mee:ꝛ oĩs fortitudo mẽtis mee [dicent]te magnũ laudando et tremẽdo [dñe q̃s ſilis tibi]eſt:ſcꝫ ĩ ptãte ꝛ mĩa.q.d. nullus:q: ipe ſolus oĩpotens ꝛ ineſtimabilis liberat hominem in eo ſperantem de omni tribulatione vnde ſubdit quia tu es.

†eruẽs

†fortioris.

12 † Eripiens inopem de manu † fortiorum eius: egenum & pauperem à diripiẽtibus eum.

¶ [Eripiens inopẽ]ſine viribus ꝛ ope humana [de manu et ptãte [fortioꝝ eius].i.eo.et grec⁹ gtũs ꝑ ablt õ.i.de manu diaboli et ſatellitũ eius violẽter eũ detinentiũ;fortior enim erat diabolus ad tenẽdũ eũ:quia ipſe eum vicit cui conſenſit [egenũ]auxilio ꝛ adiutorio egẽtem [et pauperẽ]ſpũ.nihil de ſe pſumẽtẽ [a diripiẽtib⁹ eũ].i.crudeliter lacerãtib⁹.ſ.a diabolo ꝛ mẽbris eius.Si de tuis viribus pſumis cades ille ergo vnus querendus eſt qui et redemit et liberat;Sed

13 † Surgentes teſtes iniqui que ignorabam

†Inſurgẽtes.

interrogabant me.

¶ [Surgentes] ſubdito ꝛ imoderate [teſtes iniqui] q: contra iniquitatē teſtabant ea mala [que ignorabam] ſcꝫ actu ꝛ committēdo [interrogabāt me] falſa ꝛ q̄ non cogitaui mihi imponendo: ꝛ in malis q̄ nō feci accuſando ſed non cōuincebāt. q. d. de iniquitatibus interrogabāt ꝛ conuincere volebāt ſed non poterant: q: ignorabā opere: ꝛ aliena erant a mea ↄſcientia ꝛ ꝑ conſequens etiā a ſcientia. Et cuꝫ feciſſem eis bona: ipſi

†et

14 Retribuebant mihi mala pro bonis: † ſterilitatem animæ meæ.

¶ [Retribuebāt mihi mala ꝓ bonis] tāq̄ ingratiſſimi qḋ ē iniquoꝝ deteſtabilis cōſuetudo reddere vero bona pro malis eſt chꝛiſtiana perfectio. retribuebant iniquaꝫ [ſterilitatē anime mee] .i. ↄtumelias: vulnera ꝛ moꝛtem in q̄bus omnibus vtiq; ſterilitas erat cuꝫ eo attuliſſem fecunditatē ſcꝫ honoꝛes: medicinā ꝛ vitā. Vel retribuebāt [ſterilitatem anime mee] defectuꝫ omnium bonoꝛum mihi imponentes ꝛ obycictes quaſi eſſem ſterilis ſine fructu operum bonoꝛum. Illi ita

Iniq̄ rū dete ſtabilis con ſuetudo.

15 Ego autem cū mihi moleſti eſſent † induebar cilicio.

†induebā me.

¶ [Ego auteꝫ cū mihi moleſti eſſent] vbis ꝛ factis .i. cū ſeuirēt in me [induebar cilicio] id eſt abſcondebar ꝛ latebā ſm diuinitatē ſub carne moꝛtali q̄ dicit ciliciū ꝓpter ſimilitudinē carnis peti: ꝛ q: ptātē nō exercui ꝛ me nō demonſtraui ideo incognit⁹ eis fui: vel non me vindicabā: nō defendebam: ſed dedi locum ire. ꝛ ꝑ hoc apparebaꝫ hominibus tanq̄ eſſem peccatoꝛ ꝛ reus. Ciliciū enim fit de pilis caprarū q̄ in lege offerebāt ꝓ peccatis et etiam.

Ciliciū vñ fit.

16 Humiliabā in ieiunio animam meam: & oratio mea in † ſinu meo conuertetur.

†ſinum meum.

¶ [Humiliabā] .i. affligebā [in ieiunio aiam meā] ꝛ vitā. Ieiunabat xp̄s q: i crucifigentib⁹ bona opa non ieiunabat. apl̄i etiam fugerāt ſꝫ vnū ſolū latronē in cruce comedit ꝛ ſibi incoꝛpoꝛanit: ꝛ etiam oꝛabaꝫ pro illis. [ꝛ oro mea i ſinu meo] ꝛ ſecreto coꝛdis a quo exierat [cōuertet] ꝛ redibit .i. ꝛ ſi eis non ꝓfuit mihi tñ ꝓderit. ego enī non fruſtraboꝛ mea mercede. Qui enīꝫ ꝓ alio oꝛat ꝓ ſeipo laboꝛat. Nullū mai⁹ aut meli⁹ negociū eſt i tribulatiōe q̄ꝫ recedere ab ſtrepitu q̄ foꝛis eſt: ꝛ in interioꝛa ſecreta mētis ire: ibiq; oꝛare dñs i tētatiōe vicamur: ꝛ vt illi q̄ nos ꝑſequunt ad ſanitatē iuſtitie ↄuertāt. Quātuꝫ aūt eos diligebat ꝓ q̄bus oꝛabat oſtendit cum ſubiungit.

Oꝛans ꝓ alio ꝓ ſeipo laboꝛat

17 † Quaſi proximum & quaſi fratrem noſtrū † ſic cōplacebā. † quaſi lugens & cōtriſtatus † ſic humiliabar.

†ſicut ita †tanq̄ ita

¶ [Quaſi ꝓximū ꝛ quaſi fratrem nr̄m] ꝑ affectū pietatis habendo ꝛ diligēdo ꝑſequentes. Hic ponit actūs ꝓ ablatiuo .i. q̄ſi in vl' de ꝓximo ꝛ de fratre [lugēs] in coꝛpoꝛe [ꝛ cōtriſtat⁹] in aīa de moꝛte filij [ſic humiliabar] ſic complacebam mihi in eis et de eoꝛum pſperitate gaudebā. Ecce grā ꝓ odio: bñficiū ꝓ leſiōe: ꝛ cū nollēt acq̄eſce

re ⁊ conuerti quaſi pater ſic affli-
gebar: ⁊ de eorū malitia ⁊ aduerſi
tate dolebam. Exemplo ergo iſto
admonentur vt non ſolum quos
toleramus amemus: ſed ⁊ praua
eorum opera cōtriſtati deficiamus.

†in 18 Et aduerſum me læ-
†igno- tati ſunt & conueneru͂t
raue- congregata ſunt † ſu-
runt. per me flagella & †
ignoraui.

¶ [Et] econtra illi [aduerſum me] aduerſando mihi [lætati ſunt] i. qui deiectiōe et aduerſitate mea: cum ego pie contriſtor ipſi impie lætantur. [⁊ conuenerunt] in vnum conſiliū ⁊ eādē volūtatē cōtra me [cōgregata] i. multiplicata ⁊ coadunata [ſunt ſup me flagella] i. parabāt tormēta [⁊ ignorabāt] ſm eorum opinionē. Vel [ignorabā] cauſas vn̄ meruiſſem ⁊ cur facerēt. neſciebam enim in me culpā quare ſuſtinere debuiſſem ecce retributio mali pro bono.

19 Diſſipati ſunt nec cō
†et puncti: tentauerunt me
†ſtride † ſubſannauerunt me
rūt in. ſubſannatione: † fren-
duerunt ſuper me den-
tibus ſuis.

¶ [Diſſipati ſunt] ⁊ tabeſcētia reſoluti viſis miraculis ac ſm iterio rem hoīem ſunt deſtructi: ⁊ a charitatis vinculo diuiſi. [nec compūcti] ſunt de ſua iniq̄tate ad penitētiā [tētauerūt me] multotiēs ⁊ multis modis [ſubſannauerūt me ſubſannatiōe] verbis ⁊ factis multipliciter me deridēdo. Replicatio verbi inſinuat q͂ illa ſubſannatio ex ſtudio ⁊ cū deliberatiōe vel copioſe facta fuit. [frēduerunt] beſtiali ferocitate concutiētes dentes [ſuper me dentibus] i. corroſionibus [ſuis] quaſi fere ſeuiendo. Ideo cōtra talia conuertit ſe ad dominum deprecando. d.

20 Domine quando re- †ab
ſpicies: reſtitue animā aſtu-
meam † â malignitate tijs.
eorum: à leonibus uni-
cam meam.

¶ [Dn̄e qn̄ reſpiciens] hoc ſcȝ malorum iniq̄tatem ⁊ meā innocētiam [reſtitue aīam meā] vt a morte reſurgā: vel vitā meā in pacē priſtinā [a malignitate eorum] ne mihi fiat ſm malā eorum volūtatē. i. pone me in ſecuritate ab eorum pſecutiōe [a leōib⁹] i. ſ. a pſecutorib⁹ ad modum leonum fortibus ⁊ crudelib⁹ [vnicā meā] i. aīam meam vnice a pctō imunē: vl' vitā meā quā tanq͂ vnic⁹ ab impijs ſeparatus duco. Et ſi hoc feceris

21 Confitebor tibi † in †dn̄e
eccleſia magná: in popu
lo graui laudabo te.

¶ [Confitebor tibi in eccleſia magna] toto orbe diffuſa [in pplo graui] i. maturo ⁊ modeſto morib⁹ et vita quē vēt⁹ tētationis a te non diuellit [laudabo te] non in his qui leues ſunt ad peccādū. In oi qdē multitudīe granorum ⁊ palearū ē cōfeſſio: qr in bonis eſt ɔfeſſio laudis in malis ɔfeſſio pctōrum. vel ɔfeſſio exterior ſcȝ oris cōiter eſt tā in bonis q͂ in malis: ɔfeſſio interior. ſ. cordis eſt tantū in bonis. ſed laus tm̄ in bonis in quib⁹ deus laudatur non in malis in quibus ſemp blaſphematur. Et quia laudabo te.

Cōfeſſio laus dis ē i bonis.

Laudatur de⁹ i bonis

22 Non † ſupergaudeāt †inſul-
mihi qui aduerſantur tant.

mihi

mihi iniquè: qui oderūt
†ſānuē me gratis & † annuunt
tes. oculis.

¶ [Nō ſupgaudeāt mihi] nec letē tur ſup me ſupato. [q̄ aduerſanť mihi] me crudeliter perſequendo [inique]. ſ. nō ex amore ſʒ ſex odio non ſtudio corrigendi: ſed voluntate nocēdi [qui] ēt [oderūt me gratis] i. ſine culpa mea ⁊ merito: cū ego eis nihil nocuerim: ſed ex ſola maꝛ licia ſua ⁊ inuidia. [⁊] tñ [annuūt] mihi [oculis] ⁊ mōtu capitis ſicut hypocrite ⁊ ſimulati nutib⁹ ſimuꝛ lātes me diligere: ⁊ ſimulato vulꝛ tu ꝓnūciātes qđ nō habēt i corde Uel [annuunt oculis] .i. tacitis nu tibus ſe admonent ad decipiēduʒ de quibus mox ſubditur.

23 Quoniam mihi qui-
dem pacifice loqueban
tur: & † in iracūdia ter-
†inſup re loquētes dolos cogi
irā doꝛ tabant.
loſe.

¶ [Qm̄ mihi q̄dē pacifice loq̄bāť] p̄ ēdētes mihi amicitiā: ⁊ ipi loq̄n tes ſic pacifice [dolos cogitabant] ꝯ me decipe volēdo. Et [ī iracūꝛ dia terre] amittēde ⁊ p terra: quia irati ⁊ iracūdo aīo loq̄banť: pl⁹ ne terrena ⁊ tpalia pderēt q̄ ne ſpūa lia ⁊ eterna amitterēt. Mſtos iſti relinquūt heredes q̄ malti eoꝝ re piūť miratores. vel [i iracūdia ter re] .i. extialr ad modum terrenoꝝ q̄ aliū habēt in ore ⁊ aliū i corde.

24 Et dilatauerūt † ſup
ſtin. me os ſuū: dixerūt euge
euge uiderūt oculi no-
noſtri.

¶ [Et] ipi q̄ p⁹ erāt āuuētes ⁊ do los cogitātes poſt apte [dilataueꝛ rūt os ſuū ſup me] libera ⁊ aperta voce mortē iclamātes: vl ī deriſioꝛ nē cachinantes: ⁊ ſupbe ſup me lo quētes ⁊ palā blaſphemātes [dixe rūt] mihi inſultādo ⁊ me deridēdo [euge euge] .i. bene bene actuʒ eſt nobis: gaudētes de mea afflictiōe [viderunt ocli nr̄i] de te malū qđ volebamus quod deſiderabamus Ita illi ſed tu.

25 Vidiſti domine ne ſi
leas: domine ne diſce-
das à me.

¶ [Uidiſti] o [domie] ⁊ cognouiſti meā innocētiam ⁊ illoꝝ nequitiā. ⁊ ideo [ne ſileas] a flagello correꝛ ctionis ſed damnationis: ne taꝛ ceas diſſimulando ⁊ abſq; debita punitione tranſeundo: qui non ſiꝛ les a precepto ne ſileas a precepto ne ſileas a iudicio nec differas q̄ q̄ iudicare pro merito [domine ne diſcedas a me] .i. ab adiutorio n. tuam defenſionem ⁊ auxilium mi hi ſubtrahendo. ſed potius.

26 Exurge † & intende †domi
iudicio meo: deus meus ne.
& dominus meus in
cauſam meam.

¶ [Exurge] in adiutoriū. i. in auxi lium mihi: adiuuando me: qui diu ʒ diſſimulas videris dormire ⁊ tace re. [et intende iudicio] .i. diſcerne me ⁊ illos: vel conſidera quale ſit iudiciū de me factum in quo iudiꝛ catus ſum ⁊ tribulatus [de⁹ me⁹] qui me creaſti. Sed q̄ ⁊ iſti multa mala patiunť ne putaretur iudiꝛ ciū attendi debere ſm̄ penā add: ⁊ [⁊ dñs meus] q̄ me redemiſti intē de [in cām meā] p qua afflict⁹ ſuʒ ⁊ paſſus: pena eīn ſimilis eſt boꝛ nis ⁊ malis. Itaq; martyrē in non facit pena tantum ſed cauſa neuꝛ trum tamen per ſe martyrem faꝛ cat: ⁊ ideo ſubdit

marty rē pena nō tan tum fa cit ſʒ cā

27 Iudica me ſecundùm iuſtitiam tuam domine deus meus: & non † ſupergaudeant mihi.

† inſultent in me inimici mei.

¶ [Judica me] quē illi iudicāt iniuſte [ſm iuſtitiā tuā] dando iudicij ſententiā non ſm penam ſed ſm cauſam. Uel [ſʒ iuſtitiā tuam] id eſt ſm q̄ p iuſtitia patiētes remuneras [dn̄e deus meus] qui iuſtus es: ꝛ ideo fac quod iuſtum eſt protegendo innocentes et punien do malignantes. [ꝛ non ſupgaudeant mihi] inſultando perſecutores mei habentes ſuū intētuꝫ malignū me ſuperato: ſed magis deficiāt q̄ gaudeāt ipleſſe mala ſua.

28 Non dicant in † cordibus ſuis euge euge animę noſtrę: nec dicāt † deuorabimus eum.

† corde ſuo. † abſorbuimꝰ.

¶ [Nō dicāt in cordibꝰ ſuis] exultantes ꝛ ſi in ore. [euge aīe nr̄e] .i. bene eſt nobis ꝛ ſatiſfactū eſt voluntati noſtre: quia fecimꝰ q̄d voluimus. q. d. oſtēde eis q̄ nihil fecerūt vt nō gaudeant [nec dicāt.] iactantes [deuorabimus eū] .i. deſtruximꝰ ꝛ oīno deleuimꝰ crudeli morte me perdēdo. Uel [deuorauimus eū] mihi q̄d ſunt pſuadēdo ꝛ me ſeductionibꝰ vt vnū corpꝰ efficeremur ſibi incorporādo: de talibus ēt vt ꝯuertantur poſtulat cū ſubditur

29 Erubeſcant & reuereantur ſimul: qui gratulantur malis meis.

¶ [Erubeſcāt] de pctīs actꝰ ſuos ꝯdēnantes: ſed q̄ nō bꝫ q: pōt erubeſcere q̄ non bꝫ reuerē tiā ideo addit. [ꝛ reuereanť ſil' oēs] .i. timeāt penas ꝛ ex timore cogantur ad reuerentiā q̄ reuerētia eſt timor dn̄i cū amore. q. d. oēs peniteant ꝛ deum honorēt [qui gratulanť] .i. gaudent ꝛ gratulādo conſentiunt [malis meis] .i. qui letantur de afflictiōe ꝛ tribulatiōe mea Hoc eſt nō ſolū qui faciūt ſed etiā q̄ conſentiunt facientibus.

Erubeſ ꝯdēre pt reuerē reuerētiam.

30 Induantur confuſione & † reuerentia: qui maligna loquuntur † ſuper me.

† verecūdia. † aduerſum.

¶ [Induanť] plene [confuſione] .i. pudore [ꝛ reuerentia] timore. q. d. talibus circūdentur vndiqꝫ ſicut veſtimentū circūdat hominem ex omni pte vt p penitentiā pterita mala tegant [q̄ maligna loquunť ſup me] dicētes de me falſa ex animi malitia. q: d. ꝛ illi ſiľr peniteāt ꝛ deo reuerētiā exhibeāt: qui ſi nō facto vel verbo peccauerūt ſuper me: pudorem habeant cōtra audaciam quā habuerūt furentes reuerentiam contra impudētiam falſitatis vt his illa curēt. Quo cōtra.

31 Exultent & lætētur qui uolunt iuſtitiam meam: & dicant ſemper magnificetur dominus qui uolunt pacem ſerui eius.

¶ [Exultent ꝛ letenť] .i. exterius ꝛ interius gaudio repleantur: quia exultatio ad corpꝰ ſimul ꝛ ad animam ptinet leticia tantū ad aīm [qui volunt] ꝛ diligunt declinando a malo ꝛ faciēdo bonā [iuſtitiā meam] a te mihi datā: quia amor iuſtitie gn̄at gaudium ſpirituale [ꝛ] hic inde in ſe glorientur [dicāt ſemper magnificetur] ꝛ laudetur dn̄s a quo eſt iuſtitia nr̄a: qui ope

Exultatio ad corpus ꝛ animā ptinet.

raſ in nobis ⁊ velle ⁊ operari pro bōa voluntate [q̄ volūt] et diligūt [pacē ſerui ei⁹] ad deū ⁊ p̄rimū. neq3 eñ ſufficit ſeruis dei velle iuſtitiam niſi ſtudeant ⁊ velle pacē.

32 Et lingua mea meditabitur iuſtitiam tuam: tota die laudem tuam.

℄ [Et lingua mea meditabiſ iuſtitiam tuā] .i. meditatā iuſtitiam exprimet: q2 ſancti viri die ac nocte meditanſ in lege dñi: ⁊ q̄ meditantur loquūtur: iō lingua eorū dei iuſtitiā meditari dicitur: quia corde et ore eam confitentur. Hic ſcriptū eſt: os ſapiētiū i corde ipo rū [tota die] .i. aſſidue ſc3 meditabiſ [laudem tuam] .i. meditatam laudem exprimet. Uel poteſt intelligi de lingua cordis. Opera etia3 bōa. vita bona linguam ſuam habent apud deum. Tota die deum laudat qui bene omnia agit. qui tota die bene viuit. nec deſinit laudare qui non deſinit bene agere. qui non deſinit iuſtus eſſe.

Ecclis. xxj.d.

Oratio.

Protector ſaluſq3 anime noſtre opi nos galea ſpei. ſcuto inexpugnabilis munimenti: vt a te in cauſis noſtre neceſſitatis adiuti mereamur cu3 te diligentibus letitia ⁊ exaltatione perfundi. Per dominum.

Pſalmus de malitia ac peruerſitate & accuſatiōe iniquorum: nec non de benignitate laude ac gloria & præmijs iuſtorum.

Pſalmus. XXXV.

1 Dixit iniuſtus ut delinquat in ſemetipſo: nō eſt timor dei ante oculos eius.

℄ Auctor pſalmi p̄pheta dauid. ℄ Titul⁹ talis eſt. In finem ſeruo dñi p̄s dauid. Hoc eſt p̄s ille tendens in finē ſc3 vt ſuperbiam contemnet ⁊ hūilitatē cōmendet: attribuiſ dauid .i. fideli qui hic loq̄tur ſeruo dñi .i. humiliter obediēti ⁊ de deo recte ſentienti: quia oīa bona deo: mala ſibi tribuit. Ul' p̄s ille tendens in finem attribuitur dauid .i. chriſto ſeruo domini .i. deo patri obedienti. ℄ Materia malitia ⁊ accuſatio impiorum: benignitas dei ⁊ gloria iuſtorum. Supra eñ orauit pro malis cōuertēdis: hic vero agit de malis obſtiātis: deſcribens impiū cum ſua accuſatione ⁊ iuſtum nō cū ſua ſed dei laude. ℄ Intentio nos a malo retrahere et admonere vt vitia noſtra a nobis eſſe: bōa aūt a deo cognoſcamus. Dei benignitatem amare: ⁊ gloriā btōrū ardēter appetere. Snia in generali: propheta in iſto pſalmo in perſona cuiuſlibet p̄fecti loquitur de malitia ⁊ p̄uerſitate iniquorū de miſericordia ⁊ benignitate dei ac gloria: et premijs iuſtorū: oſtendens deum neminem niſi iuſte dānare: neminem niſi p̄ miam a morte anime liberare. Sententia in ſpeciali; de obſtinatis ergo primo agit dicēs. [Dixit iniuſtus in ſemetipſo] .i. in ſeipſo: ⁊ apud ſe propoſuit: deliberauit ⁊ ſtatuit: nihil eum impulit [vt] .i. q̄ [delinquat] libere ⁊ peccet. quia [nō eſt timor dei an̄ oculos eius] ſcilicet interiores: qui eſſet peccare nō deliberaſſet. Timor

Timor enī dei frenū eſt peccati. Ubi autē dei fre nō eſt timor: ibi eſt diſſolutio animū eſt mi: agit ergo hic cōtra peccantes peccati ex deliberatiōe ꝛ ꝓpria volūtate ac neqtia ſpūali ꝛ interiori: ꝛ non ex infirmitate aut impulſu aliquo exteriori vel interiori ſicut ad titillationē carnis vel ad exceſſum in cibo ꝛ potu quandoqꝫ quis mouetur. Et vere non timet deum.

2 Quoniā doloſe egit in conſpectu eius: ut † inueniatur iniquitas eius ad odium.

† inueniret iniqtatē ſuā et odiſſet.

¶ [Qm̄ doloſe egit in conſpectu] id eſt oculis ꝛ preſentia [ei⁹] ſcilicet dei: dum vult ei abſcōdere peccatum ſuū: ꝛ dū eſtimās eum non curare vel latere ꝛ nō ſcire ſecur⁹ agit iniquitatē [vt] ita q: doloſe egit [inueniatur iniquitas ei⁹ ad odiū] id eſt odioſa apō deū ꝛ oēs bonos. Uel [doloſe egit] ne intelligere [vt inueniat̄] .i. cognoſcat̄ ab ipſo [iniquitas eius ad odiū] ei ſi intelligeret. q.d. noluit ſtudere legi dei vt per eā inueniret iniquitatē ſuā ꝛ odiret: quaſi per ignorantiā excuſari poſſet. Multi quippe ſi ſcripturis maxime vbi de pctīs agitur intenderēt multa peccata inuenirēt que modo eis etiā conſcientias ſcrutantibus nō apparent. Deinde oſtēdit iniquitatē ꝑ ptes ꝛ primo in locutione dicens.

3 Verba oris eius iniquitas & dolus: noluit intelligere ut bene ageret.

¶ [Uerba oris ei⁹] ſunt [iniqtas ꝛ dolus] id eſt iniqua ꝛ doloſa ad nocēdū ꝛ fallendū ſcꝫ vel apte mala vel ſi bona cū dolo [noluit intelligere vt bene ageret] ꝫ poſſet ſi bona voluntas accederet: ꝛ hec eſt ſumma iniqtas vñ ꝑnicioſus contra ſe ipm̄ agēs nō eſt excuſabilis ꝛ veniā nō hꝫ: q: qd pōt intelligere nō vult. Imprudētie enī ꝛ ignorantie aliqñ datur venia: ſed voluntati male ſemp pena. Cogitatio quoqꝫ eius cū poſſet eſſe de bonis eſt de iniquis. vnde ſubiungit.

Ignorantie qñqꝫ daṫ venia.

4 Iniquitatem meditatus eſt in cubili ſuo: aſtitit omni uiæ non bonę: malitiam autem † non odiuit.

† odio habuit

¶ [Iniqtatē meditat⁹ eſt in cubili ſuo] .i. in corde frequēter ꝛ cum deliberatione: mala cogitādo vbi compūgi debuit. ꝛ in quo ſi mundū eſſet velut in cubili qeſceret: ſi ergo extra eſt tumultus ſaltē in cubili ꝛ cōſciētia ſit quies. q ſi ibi nō eſt nec vſꝙ eſt. opera etiā eius ſunt mala. vnde ſequit̄ [aſtitit] qſi cū ſtudio ꝛ mora [omni vie nō bone] id eſt ad omē malum pronus fuit: ꝛ pſeuerāter peccādo in malo ſe firmauit [malitiā aūt non odiuit] ſed dilexit: in malis gaudēdo ꝛ delectando. Ecce ſumma mali ex amore iniquitatis delinquere. Qui enī nō pōt penit⁹ carere malitia dꝫ ſaltē odiſſe qd de⁹ odit: vt mēte legi dei ſeruiat. Deinde ꝯuertit ſermonem ad dominū: dicēs.

5 Domine in cælo miſericordia tua: & ueritas tua uſque ad nubes.

¶ [Dōmine in celo] eſt [mīa tua] ac ſi diceret: mala ſunt ex homine ſed bona ſunt ex deo: vnde in ſupradictis iniquis ſunt mala: ſed [in celo] id eſt in bonis et ſanctis qui a terrenis ad celeſtia ſuble-

nantur eſt [miſa tua].i.bōa q̄ ſunt ex tua mia.ſʒ quomō hec annunciata ſit oſtēdit.d. [veritas tua].i. cognitio veritatis tue venit [vſq; ad nubes] id eſt predicatores qui nubes dei ſunt q2 tonant minis: choruſcant miraculis:pluunt veritatis doctrinis.et per has nubes venit ad alios homines. Qui autē ſunt nubes ſunt etiam montes vnde ſubdit:

Predicatores ſūt nubes dei.

6 Iuſtitia tua ſicut mōtes dei: iudicia tua † abyſſus multa.

† ſicut.

℄ [Juſtitia tua].ſ.facit hoies [ſicut mōtes dei] nō ſeculi. Oēs eñ iuſtificati ⁊ iuſtitiā dei imitantes quaſi mōtes efficiūtur.q2 virtutibus ⁊ bonis opib⁹ exaltanť et cōfirmantur quos ſol iuſtitie prius illuſtrat ⁊ inde lux ei⁹ad alios deſcēdit. Et ne aliquis q̄reret q̄re potius hos elegit ⁊ hos reprobauit addit [iuſtitia tua] ꝙ horū miſereris ⁊ hos excecas ſūt [abyſſus multa].i.pfunda iſcrutabilia ⁊ hoib⁹ abſcondita. Et ſi miſericordia faciat homines celos:ac veritas nubes:et iuſtitia montes tamen

7 Homines & iumēta † ſaluabis domine: † quemadmodū multiplicaſti miſericordiā tuam deus.

† ſaluos facies. † ſicut multiplicata ē mia tua.

℄ [Hoies].ſ.rōne vtētes ſpūales ⁊ ſapientes hoc eſt proficientes ⁊ non ſolum hos ſed [⁊ iumenta] ſcilicet brutos carnales ⁊ ſimplices hoc eſt icipientes [ſaluabis domine] quia non eſt acceptio perſonarum apud te [quemadmodū multiplicaſti miſericordiā tuam de⁹]. Ab initio enim profluа fuit mia tua ſed hoc tempore ꝑfe tū̄ eam multiplicaſti ꝙ non ſolū pfectos ſʒ ⁊ iperfectas ſaluaſti. Un impfectum meū.i.iperfectionem meorū po. dicit chriſtus viderunt oculi tui:o pater:⁊ in libro tuo oēs ſcribētur perfecti ⁊ iperfecti. Item benedixit omnib⁹ puſillis cū maiorib⁹: vbi enim abundauit peccatum ſuperabundauit ⁊ grā. Jō ſequitur.

ꝓs. cxxxviij.

8 Filij autem hominū † in tegmine alarum tuarum ſperabunt.

† ſub.

℄ [Filij aūt hominū].i. generalr̄ hoies ⁊ tota eccleſia vſq; in finem ſeculi [in tegmine alarū tuarū].i. in ptectione duoꝝ pceptorū charitatis dei videlicet ⁊ pximi [ſperabūt] protegi ⁊ pfecti bona eterna adipiſci. Sub iſtis alis quiſq; nō ptegitur vitiorū eſtib⁹ exuret. Iſte etiā ale ſunt generaliter oēs virtutes quib⁹ filij hominū cōtra inſidias demonū eriguntur fouentur et defenduntur. Uel [in tegmine alarū tuarum ſperabunt].i.in ptectiōe noui ⁊ veteris teſtamēti ſperabunt futura bona. Uel ſperabunt in protectione gratie in preſenti et glorie in futuro.

9 Inebriabunť ab ubertate domus tuę: & torrente uoluptatis tuę potabis eos.

℄ [Inebriabunť ab vbertate].i.a piguedine ſpūſancti ⁊ grā dei [domꝰ tue] pſentis ſcʒ ſancte eccleſie. Hac vbertate inebriabuntur qui ita ſpiritusancto ⁊ amore dei repleti ſunt vt ꝑpter deum oim aliorū immemores ſiant [et torrente Uber voluptatis tue potabis eos] Ipſa tãtã vbertas etiā torrens voluptatis rēo dicitur:quia cum impetu venit ⁊ ſupra ſū delectatiōe poteť ⁊ aiam ipiritus ...

talibus inebriat fluctis. Vel [Inebriabunt ab vbertate dom⁹ tue] future vbi totus ſatiatur appetitus et perit quodāmodo mēs humana ꝛ fit diuina. [et torrente voluptatis tue] .i. abundantia delectationis tue ꝛ delitiarum potabis ꝛ viſione beatifica. Et poteris

10 Quoniā apud te eſt fons uitæ: & in lumine tuo uidebimus lumen.

¶ [Qm̄ apd̄ te ē] tu ipe es [fons vite] qꝛ vita p eſſentiā et initium oīm bonoꝝ per que vitā largiaris eternā. [et in lumine tuo] ſcilicet chriſto illuminati ab eo qui eſt lumen de lumine ꝛ illuminat oēm hoiem venientem in hunc mūdū. Ioh. i. [videbimus lumen] totius trinitatis et notitiā eius habebimus nūc p fidem ꝛ in futuro p ſpecieꝫ. Et qꝛ ad hec nō poſſumus pertingere niſi per diuinam gratiam. iō ſubditur deprecādo. q. d. Et vt hoc fiat fac o domine quod ſequitur.

11 Pretēde domine miſericordiam tuam ſcientibus te: & iuſtitiam tuā his q recto ſunt corde.

¶ [Pretēde] .i. demōſtra ꝛ prepara [miſericordiam tuam] .i. effectū eius tue ſcꝫ prius donādo remiſſionem peccatorū [ſciētib⁹] [et cognoſcētibus] [te] p fidē .i. recte credentib⁹ in te ſcꝫ q bona ſunt a te mala a ſe: ꝛ deinde cū iā cor rectū habere receperunt vt ea que de⁹ vult [ꝛ] ipſi velint [iuſtitiā tuā] ſcꝫ vite rectitudinē vt de peccatoribus iuſti efficiantur: ꝛ bona operentur [his qui recto ſunt corde] qui dirigunt ſe ad voluntatem dei: et non eam curuant ad ſe: vt in omnibus ſcilicet proſperis et aduerſis gaudeant

deum ſed iam caueant ne ſuperbiant. vnde orandum eſt et dicendum. Et cū hic bona mihi dederis

Nō ueniat mihi pes ſuperbię: & man⁹ † peccatoris non moueat me. † peccatorum.

¶ [Non veniat mihi pes ſupbie] i. affect⁹ ſuperbus qui eſt pes quo a deo receditur. ꝛ qui recte factis vt pereant inſidiatur. [et manus peccatoris] .i. ſuggeſtio ꝛ impulſus diaboli vel opatio hoīs male ſuadētis [non moueat me] de bono in malum faciendo me recedere a te et a bono propoſito. Fact⁹ enim ſuperbus cito corrumpitur: et male ſuaſus vel impulſus cito in peccatum labitur. Serua igit quod intus eſt ſcilicet affectū tuū ꝛ non timebis foris vt te moueat manus peccatoris: quia ſi ſuperb⁹ es cito moueberis. Hoc autem dicitur contra ſuperbiam: quia. Supbus cito corrūpitur.

13 Ibi ceciderūt omnes qui operahtur iniquitatem: expulſi ſunt nec potuerunt ſtare.

¶ [Ibi] ſcꝫ in pede ſupbie [ceciderunt oēs] quaſi de alto in pctm̄ [q operant] adhuc [iniquitatē] ſcilicet diabol⁹ ꝛ hō qui mō iniq ſunt prius in ſuperbia ceciderunt [expulſi ſunt] alter de paradiſo celeſti: alter de terreſtri. [nec potuerunt ſtare] in ſuo loco: vl' ſe erigere p ſe ad bene operandū. Vel expulſi ab interiori ſuo paradiſo ſtare nō potuerūt in exteriori adam ſcilicet in terreſtri: diabol⁹ vero in celeſti. Summope ergo cauendum eſt ne affectus noſter moueatur a ſummo bono ne labatur p ſuperbiam. Inquātū quiſqꝫ min⁹ amat deū

intantū labitur pes eius ad peccandū. Et inquātū plus deū amat intantū robuſtius ſtat et minus peccare eum delectat. Orō.

Clarifica nos celeſti miſericordia oipotēs deus fōs ⁊ origo luminis ſempiterni: vt vbertate dom⁹ tue repletionem iniquitatem ⁊ dolum cum ꝑ eacitate ferocis ſuperbie renuam⁹. Per dominum.

Pſalmus de morum correctione & infirmorum conſolatione: ac de diſpari bonorum & malorum ſtatu & conditione in preſenti & in futuro.

Pſalmus. X X X V I.

1 Noli emulari in malignātibus: neque † zelaueris facientes iniquitatem. (†émuleris.)

Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. Titul⁹. hic ē ps dd: qꝛ attribuit dd ꝓphete vl̄ cuilibꝫ iuſto q̄ hic loquit monēs oparios dn̄ice vinee vt ſtudeāt pond⁹ diei ⁊ eſtus ſine murmuratiōe portare ſi volūt denariū diurnū hora nouiſſima recipe. Materia: ſtat⁹ ⁊ ꝯditio malorū ⁊ bonorū in pn̄ti et in futuro: Intētio hortari ⁊ mōere ne q̄s pp impiorū neq̄tiā vl̄ iniuriā moueat: ſed cōtēpta mūdana ꝓſperitate ⁊ malorū ſocietate: adhereat deo ⁊ ſcōs imitet. Snia i gn̄ali: ꝓpheta vl̄ q̄libꝫ iuſtus q̄ hic loquit ꝯſidēs impios ꝓſpari: ⁊ iuſtos ab impijs conculcari: ⁊ ꝙ quidam ſimplices iuſti inuident potentie eorum ⁊ vellent vlciſci iniurias illatas ab illis vel aliquando conformes fieri eis ponit in hoc pſalmo contra hec ſaluberrimā doctrinam. Cū ergo ſupra de malis ⁊ bonis tractauit nunc ſimplices de flore malorū ⁊ labore bonorū murmurātes ꝯſolās contra eorū infirmitatē ſalubre antidotū apponit. Snia in ſpeciali. Dehortās ergo eccl'a ab emulatione malignātiū att. [Noli] o tu infirme q̄ hoc ſoles [emulari]: id eſt inuidere ⁊ indignari [in malignantibus] .i. in conſecratione malignātium quia florēt. Malignātes dicti ſunt q̄ſi malū ignē alētes .i. ꝯcupiſcētiā: ſcꝫ q̄ pctm̄ diligūt ⁊ i malo delectāt. [neqꝫ zelaueris] .i. non ames nec imiteris [faciētes iniq̄tatē] .i. iniq̄ cōgregātes diuitias ⁊ p̄mētes bonos. q. d. nulla te accēdat ira vl̄ cupiditas vt male florētib⁹ in ſeculo inuideas vl̄ eos imiteris: ſed eſto equo animo nā breuis ē eorū ⁊ felicitas ⁊ iniquitas. vn̄ ſequitur. (Malignātes vn̄ dicuntur.)

2 Quoniā tāquā fenū † uelociter areſcēt † queadmodum olera † herbarū cito † decidēt (†cito †ſicut †prati †cadēt)

[Qm̄ tāq̄ fenū] qd̄ hodie floret ⁊ cras marceſcet [velociter areſcēt] qꝛ ad tp̄s florēt ⁊ letātur ſed cito deſiccant ⁊ in puluerē redigūtur. [⁊ queadmodū olera] .i. viriditas [herbarū] vel prati [cito decidēt] .i. deficient/ac florē ⁊ veritatē mūdane felicitatis amittēt. Vel [queadmodū olera herbarū] que hyeme virēt eſtate a vēntib⁹ corrodūtur. [cito decidēt] .i. cadēt: qꝛ mali q̄ hui⁹ ſcli hyeme virent in futuri iudicij eſtate ab imortalibus ... conſumentur. Ius

ergo nõ ſperant ĩ domino qꝛ ſpes illoꝝ mortalis ẽ ꝛ inanis. Tu vero

3 † dñm Spera in † domino
& fac bonitatẽ: & inhabita terrã & paſceris in
diuitijs eius.

¶ [Spera in dño nõ in vanis puta in diuitijs: in delitijs: in mundi honore ꝛ flore: more illorum malignorum] [ꝛ fac bonum] .i. opus bonum. Neq3 eñ vtilis eſt ſpes ſine bono opere: ſed nec bonum opus eſt aliq̇d ſine charitate. vnde mox ſubdit [ꝛ inhabita terrã] dñi .i. eccleſiam quam colit ꝛ rigat in vnitate eccleſie catholice permanẽdo ꝛ concorditer viuendo: quia nõ ꝓ ſunt bona extra eccleſiam facta [ꝛ paſceris] vſq3 ad ſatietatem et ſuauitatem [in diuitijs eius] terre .i. eccleſie que diuitie ſunt ipſe de⁹: vel ſacre ſcripture: ergo ſpreta mũdi iocunditate

Spes vtilis nõ ẽ ſi ne bono opere.

Bõa extra eccleſiã facta nõ proſunt.

4 † petitiones Delectare in domino: & dabit tibi † petitiones cordis tui.

¶ [Delectare] ĩ diuitijs tuis .ſ. [in dño] ſyncere ꝛ delectabiliter eũ contẽplãdo amando ꝛ memorando [ꝛ dabit tibi petitiões cordis tui] .i. rõnis nõ carnis. Cor eñi delectantis in dño non petit qd̓ caro vult/ ſed qd̓ vult ſpũs: nõ petit niſi ipm deum/ ipſaꝫ lucẽ: ꝛ eternitatẽ hãc ꝓmittit deus delectãtibus in ſe: qꝛ qd̓ oclus nõ vidꝫ: nec auris audiuit nec in cor hoĩs aſcẽdit: hec ꝑparauit de⁹ diligentibus ſe. Et ſi ꝓpter peccatoꝝ multitudinẽ dubitas ſperare vel delectari in dño audi ſalubre conſilium.

.j. cor. ij.

5 † ad dñm Reuela † domino
uiam tuam & ſpera in
† eo: & ipſe faciet. † enim;

¶ [Reuela dño viã tuã] pctã tua cõfitẽdo teipſ3 accuſãdo ꝛ corrigẽdo. ꝛ in orõne deuota corã eo tuũ deſiderium explicãdo: ac directionẽ petẽdo [ꝛ ſpera in eo] non in alio [ꝛ ipſe] ẽ põt [faciet] qd̓ petis vel deſideras. Spẽ eñ ꝓmittit pctõrib⁹: et indulgentiam facit penitẽtiã agẽtibus: O ꝙ ſalubria mandata nõ inuidere malis: nõ diligere iniquitatẽ: in dño ſperare: in domino delectari: vias ꝛ opera noſtra domino confiteri. Si hec facis ꝛ ipſe faciet te exaudiendo et ſubiungit quid amplius faciet. d.

6 Et educet † quaſi lu
men iuſtitiam tuam & 6 † ſicut
iudicium tuum † tan † ſicut
quam meridiem: ſubdi † obſecra.
tus eſto dño & † ora
eum.

¶ [Et educet] de tenebris huius ſeculi [iuſtitiã tuã] .i. fidẽ tuã qua iuſte oparis: ꝛ ex qua viuis q̄ modo abſcõdita ẽ ꝛ quaſi ſub modio latet: qꝛ nondum vides quod credis [q̄ſi lumẽ] .i. ad lucẽ cũ aperto videre qd̓ credidiſti. Tunc eñ opa tua ĩ claritate erũt [ꝛ iudiciũ tuũ] q̇ iudicas ſeq̇ chriſtũ et eligis qd̓ nõ vides: qd̓ iudiciũ modo in abſcondito eſt/ et a malis irridetur educet [tanꝙ meridiẽ] .i. clarũ lumẽ ꝛ in pleno ſplẽdore: qꝛ cũ xp̃s apparuerit tũc ꝛ tu apparebis cũ ipſo in gloria: et interim [ſubdit⁹ eſto domino] ꝑceptis eius obediẽdo [et ora eum] non ceſſando: perſeueret bonum opus et oratio donec det quod promiſit.

7 † Noli emulari in eo † ne ſub
qui proſperetur in uia emuleris.

ſua: & in homine facien
† iniq- tatem. te † iniuſtitias.

¶ [Noli emulari] id eſt inuidia moueri ſiue indignari et cõmoueri [in eo] id eſt in cõſideratione eius [qui pſperatur] & floret [in via ſua] mala [et] in factis ſuis nõ in via dei in qua tu es: puta [in hoie faciẽte iniuſtitias] id eſt i cõſideratiõe hois male agẽtis q̃ſi diceret. ſi videris pſperari & florere ipſũ nõ te moueat vanitas eius ad indignãdũ. Et ſic exponit hic: vñ ſolet naſci emulatio de qua ẽt ſupra dixit. Dico ne emuleris: & ſi aliquo modo mot9 es: ſiue in animo ſiue in corpore corrige illud: & hoc eſt qd ſubdit.

8 Deſine ab ira & dere linque furorem: † noli emulari ut maligneris.

† ne ſud emuleris. vt maligne facias.

¶ [Deſine ab ira] animi [& derelinque furorem] corporis. Vel [deſine ab ira] ne ſubito iraſcaris viſa proſperitate malorum [et derelinque furorem] ne diu perſeueres: quia inde iraſci & idignari ẽ cõ deũ murmurare & ppe blaſpemare. Ac ſi diceret: nec proſperitas prauorum: nec iniquitas illorum moueat te ad iracundiam vel inuidiam preſertim [noli emulari] id ẽ indignari intantum [vt maligneris] id eſt vt malitiam eius imiteris: et eodem modo volũtarie efficiaris malignus quaſi imitando eum qui maligne faciens floret ad temp9.

9 Quoniam qui † mali gnantur exterminabun tur: ſuſtinentes autem dominum ipſi † heredi tabunt terram.

† Maligne agunt. † heredi tate poſſide bunt.

¶ [Quoniam qui malignantur] id eſt qui mali ſunt et ſi modo florent [exterminabuntur] in futuro: id eſt extra terminos terre viuentiũ & ſuperne hieruſalem eiicientur ſicut ſcriptum eſt. Tollatur impius ne videat gloriam dei [ſuſtinentes autem dominum] aduerſa patienter ferendo: proſpera deſpiciendo: & beneplacitum domini qui non fallit & omnia poteſt expectando [ipſi hereditabunt] id eſt hereditario iure poſſidebunt [terrã] viuẽtium: ſcilicet patriam celeſtem vbi nullus moritur. Et ne iuſtiſſimo longum videatur ſuſtinere protinus adiungit quaſi diceret. Jam diu ſuſtinuiſti.

Eſaie. xxvj.b.

10 Et adhuc puſillum & non erit peccator & queres locum eius & non inuenies.

¶ [Et adhuc] reſtat [puſillum] tẽporis. i. parum. ne ergo tedeat te qui ſuſtines: ſed modice expectat. [& non erit peccator] pro quo gemus. i. nõ apparebit ſubtractus de medio: nec erit dominium eius cito tranſeunt tempora: breue eſt quod durare nõ poteſt. [& queres locum eius & non inuenies] id eſt ſi quereres nõ inuenires: quia nõ habebit tunc vſum quẽ modo habet quando vtitur eo deus ad probandum iuſtum. Cum enim tranſierit tempus probationis noſtre: quando non erunt qui probentur non erunt etiaꝫ per quos pbent.

Breue eſt qd durare nõ poteſt.

11 Mãſueti autem † he reditabunt terram: & delectabuntur in multi tudine pacis.

† heredi tate poſſide bunt.

¶ [Manſueti autem] et mites qui domino non reſiſtunt qui iugum eius patienter portant: qui malos et aduerſa mundi equanim-

miter tolerant[hereditabunt ter‑
ram]viuentium ſcilicet illam ſan
ctam hieruſalé[⁊ delectabuntur]
id eſt delectabiliter viuent ⁊ leta‑
buntur[in multitudine pacis]ex
amotione omniū malorū inquie‑
tantium:fruentur enim eterno deo
qui eſt omnium bonorum fons et
plenitudo:inde illa ſuperna ciui‑
tas hieruſalem nominatur que vi
ſio pacis interpretatur. Et quia
quamdiu hic viuitur iuſti iniuſto
rum inſidias patiuntur ſubiun‑
ctum eſt

12 Obſeruabit pecca‑
tor iuſtum: & ſtridebit
ſuper eum dentibus
ſuis.

¶[Obſeruabit peccator iuſtum]
vt inuēto loco eū capiat ⁊ perdat
Nō enī ceſſant praui bonorum vi‑
tam inquirere attēdentes ſi qua
ex parte valeant eis nocere[⁊ ſtri
debit ſup eum dentibus ſuis]ſcʒ
detractiōis:quia quod opere exer
cere non valet fera ⁊ beſtiali corro
ſione ꝟborū exercet.[Uel obſerua
bit]occultis inſidijs vt eū alliciat
ſibi ⁊ decipiat:⁊ ſi hoc non poteſt
[ſtridebit ſup eum dentibus ſuis]
ſcʒ crudelitatis quibus eum que ſ
nō pōt ſubuertere:qſi furēs belua
ſeuiēdo et dentes collidendo cona
tur occidere

13 Dominus autem ir‑
ridebit eum: quoniam
proſpicit quod ueniet
dies eius.

¶[Dñs aūt irridebit eū.i.irriſiōe
dignū iudicabit ⁊ irriſibilē oſtēdet
quādo penis eternis cruciād? tra
ctabit:hic etiā irridebit efficaces ei?
inſidias faciēdo:⁊ malicie ei? gla
dium in ſeipm cōuertendo[qm̄ pſpi
cit].i.procul aſpicit quod ipſe pec‑
cator nō videt ſcʒ[qꝺ veniet dies
eius]quo retribuatur ei.i.dies de‑
bite punitionis ꝓ ſuis malis.Sē
per enī vindicat in impiū aut ſi ſe
cōuertit:aut in futuro ſi ſe nō con‑
uertit:ſed ſi neqꝫ blandicijs neqꝫ
minis aget:pena aggreditur vn‑
de ſequitur.

14 Gladium † euagina‑
uerunt peccatores:intē
derunt arcum ſuum.

† eduxe
runt.

¶[Gladium euaginauerunt petō
res]id eſt apertam ⁊ manifeſtā im
pugnationem et perſecutionem.
Gladium enī euaginare eſt mali‑
ciam prius in corde occultam etiā
ope exercere.Si vero nō ſic ꝓficit
inſidiaſ dolis vnde ſubditur[intē
derunt arcum ſuum].i.occultas in
ſidias ⁊ doloſam deceptionem.Ar
cum enī intēdit qui dolū parat vn
de incautum feriat.His duobus
generib? perſecutionis impugnāt
mali bonos.Deīde reddit ſingulis
ſingula.Intenderunt enim arcum
ſuum

Gla‑
diū
euagi‑
nare
ꝗd eſt

15 Vt decipiant paupe
rem & inopem † ut tru
cident rectos corde.

† ⁊ tru
cident.

¶[Ut decipiant paupeꝛē]qui ſibi
nō ſufficit ⁊ inopē]qui nec opem
ab alio habet:vel [pauperem] de
aſtutia ſua nō ꝯfidēte[⁊ inopem]
de virib? ſuis nō pſumētē:gladiō
ꝟo euaginauerūt[vt trucidēt].i.oc
cidāt ⁊ interimāt[rectos corde]vt
martyres fortes in fide.Nomine
pauperis et inopis deſignantur
ſimplices ſcientiam et virtutem
non habentes:per rectos corde in
telligimus perfectos: Simplices
ergo moliuntur arcu occulte deci‑
pe:perfectos ꝟo ſtudent a pte per
ſecutionis gladio trucidare.Sed

Corde
recti ꝑ
fecti in
telligū
tur.

† Gladius eorū in-
16 tret in corda ipſorum
& arcus eorum † con-
fringatur.

†fra/mea †cōte/ratur.

¶ [Gladius eorū intret in corda ipſorū] vn̄ venerat vt noceāt ſibi prius in mēte q̄ alijs in corpore. In corpore occidere voluerūt: in aīa moriūtur. Quicūq; eīn aliū ledere molit̄ primū ſeipm̄ ꝓprio iaculo percutit [& arcus eorū cōfrin gūtur] .i. inſidie eorū fruſtrantur ne iuſto noceāt: doluſq; & mala vo luntas ad effectū non pueniat ne poſſint implere quod ceperāt. Et licet poſſint iuſtorum bona diripe re & iuſtos ſpolietur per eos tamē

17 Melius eſt modicū iuſto: ſuper diuitias pec catorum multas.

¶ [Melius] & magis ſufficiēs [ē. iuſto modicū] qđ habet [ſup diui/ tias petōrū multas] .i. q̄ multe diuitie peccatorib⁹: melior eſt iu/ ſti paupertas q̄ peccatoris diui tie. Iſte eīn paucis cōtentus eſt & abundat: ille autē plenus ſitit & eget. Iſte in paupertate aīaꝫ ſal uat: ille in diuitijs & corpus & ani mam pdit Alter ergo egit de ma litia peccatorum & ſuſtinentia bo norum: hic vero de diuitijs illorū & paupertate iſtorū. & vere meli⁹.

18 Quoniam brachia peccatorū conterantur cōfirmat autem iuſtos dominus.

¶ [Qm̄ brachia petōrū cōterent̄] id ē potentia diuitie: fortitudo et robur in quib⁹ cōfidūt deſtruent̄ & ad nichilū redigent̄ ne amplius innocentibus noceant. [cōfirmat autē iuſtos dn̄s] eis fortitudinem & robur preſtando ne ab iniuſtitia vincāt̄: vt & neq; in pſperis neq; aduerſis a bono virtutis moueāt̄ & nec morte nec vita a charitate dei ſeparentur: & hoc p ſpem futu/ rorum per exempla martyrum & maxime per exemplum ſue crucis paſſionis & mortis. Sic autem cō firmat quia

19 Nouit dominus † dies immaculatorum: & hereditas eorum in æternum erit.

†viam

¶ [Nouit] & approbat dn̄s in vi/ ta pn̄ti [dies immaculatorū] .i. cō uerſationem & vitam iuſtorum in qua immaculate viuunt & mala patiuntur. nouit enim quomodo vixerint & in quib⁹ vitā finierint Et ſi miſeri videntur ignaris ſcit deus quid poſt finē dierū ſeruet eis: q2 & [hereditas eorum] q̄ pro vita imaculata & pro maloꝝ tole/ rantia dabitur [in eternū] .i. in vi ta eterna] erit [& ſemper durabit. Eſto ergo purus & mundus oībus diebus vite tue: vt placeas deo in tua conuerſatione: & in vita eter/ na hereditabis

20 Non cōfundātur in tēpore malo: & in dieb⁹ famis ſaturabūt̄ † quia peccatores peribunt

†qm̄

¶ [Nō ꝯfūdāt̄ in tpe malo] .ſ. tri bulationis pn̄tis i q̄ iuſti laborāt & mala tolerāt: & ſi deridēt̄: ſi ꝯtu/ melijs & penis dehoneſtāt̄ nō ſolū nō erubeſcūt/ſꝫ poti⁹ gl'iantur: & gaudēt: q2 nō ſuā ſꝫ dei gliam q̄/ rūt. E cōtra ē de malis & elatis [& in die famis] q̄ modo ſunt qn̄ boni eſuriūt deū. & iuſticiā [ſaturabūt̄] p ſcripturas & celeſtia ſacramēta per ipē ac dīa ꝓmiſſiōes & exēpla

ne deficiãt i via donec viſiõe ipſi⁹ ſacient in patria. Vel [nõ ↄfundẽtur] .i. nõ priuabũtur ipe ſua [in tpe malo] ſcilȝ iudicij quo punientur mali [⁊ in die famis] quando mali fame peribũt [ſaturabũtur] interea ſatietate [quia] econtrario [pctõres] tũc carentes iſta ſatietate [peribunt] ſine omni conſolatione. Et oſtẽdit quomodo peribunt. d.

21 † autẽ † ꝑitati vt glia bũt et exalta bũtur † ſicut.

Inimici † uerò domini † mox ut honorificati fuerint & exaltati: deficientes † quemadmodum fumus deficient.

❡ [Inimici vero domini] .i. ipſi peccatores [mox vt honorificati fuerint] glia ⁊ reuerentia [⁊ exaltati] dignitatib⁹ ⁊ potẽtia in vita pñti: que nõ momentum reſpectu future [deficiẽtes] quotidie de malo in peius [quemadmodum fum⁹] cui⁹ nullũ poſt exaltationẽ inuenit veſtigiũ: [deficiẽt] penit⁹. Fum⁹ enim in altũ extollit ⁊ ipſa exaltatione extendit ⁊ euaneſcit: ſic iniqui in altũ eriguntur ⁊ in ambitũ extendũtur: ⁊ deinde deficientes euaneſcũt: quãtoqȝ grad⁹ altior fuit tãto hic caſus grauior ⁊ in futuro pena maior erit: Ideo autem hoc malis quia

Fum⁹ poſt exaltationẽ nullũ veſtigiũ reliquit.

22 † feneratur † cõmodat.

† Mutuabitur peccator & nõ ſoluet: iuſt⁹ aũt miſeret & † retribuet.

❡ [Mutuabitur] .i. mutuo accipiet [peccator] corpus ⁊ aiam ac bona naturalia ⁊ gratuita atqȝ tpalia a deo accipiẽdo. Nihil enim hõ habet qd nõ mutuo accepit. [⁊ nõ ſoluet] de bonis acceptis ſeruiẽdo ⁊ grãs agẽdo vel [mutuabitur] tendit verbum dei [⁊ nõ ſoluet] .i. nõ reddit operib⁹ qd auditu ꝑcepit: q.d. nõ refert lucrũ [iuſtus aũt] de bonis a deo acceptis [miſeretur] affectu ↄpatiendo [et retribuet] ꝑ effectũ ſubueniẽdo. Cuius enim pectus plenũ eſt charitate ⁊ bona volũtate ſp hȝ vñ det: vel facultatẽ: ſeu beniuolentiam vel auxiliũ ſeu cõſiliũ: aut ſaltẽ votũ vel orõnẽ. Jõ aũt miſeret ⁊ dat: ſcit enim

Nõ ẽ qd hȝ mutuo accepit.

25 † Quia benedicentes † ei hereditabũt terram: maledicentes autẽ † ei diſperibũt. † qm † eũ hereditate poſſidebunt: † eũ diſ lent.

❡ [Quia benedicẽtes ei] ſcz dño bene viuẽdo: ⁊ bona que poſſunt alijs impẽdẽdo: ac de beneficijs acceptis gratias referẽdo [hereditabũt terram] ſcz viuẽtiũ eã ppetuo poſſidendo [maledicẽtes autẽ ei] male viuẽdo ⁊ ſibi cõmiſſa iniuſte retinẽdo ac ingrati ei⁹ bñficijs ea que mutuo acceperũt non ꝑſoluẽdo [diſperibũt] .i. dupliciter ſcilȝ in aia ⁊ corpore peribũt: quia in vtroqȝ eterna perditione morientur. ⁊ ſic duplici contritione cõterent. Et vt ſciat quiſqȝ quo tendere debeat ne ſimul pereat ſequitur ⁊ dicit

24 † Apud dominum greſſus hominis dirigẽtur: & uiam eius uolet. † a deo

❡ [Apud dñm] .i. a dño [greſſus hois] ratione vtẽtis .i. affectus ⁊ opa qbus ad eũ tranſire conatur [dirigetur] in via pñti. vt nõ declinet a rectitudine iuſtitie: quia ex dei voluntate eſt via iuſti: ⁊ totum quod habet ex gratia eſt. Nõ enim eſt hominis dirigere viam ſuam [⁊ per hoc [viam eius] ſcilicet domini et ſi ſit dura qz tamẽ trita eſt [volet] homo mandata eius deſiderando. Si ergo ei rare

nolumus apud dominum greſſus dirigamus: et per illam viam quia iuit ambulemꝰ forttaſſis videtur dura ſed ſecura. Alia forte delitias hʒ ſʒ latronibꝰ plena eſt. In que via dei

25 Cum ceciderit † non † collideur : † quia dominus † ſupponit manum † ſuam.

†iu ſtus. †cōtur babit. †q̄m †fir mat †eius.

¶ [Cum ceciderit] iuſtus per peccatum propter carnis infirmitatē q2 ſepties cadit iuſtus in die et ſepties reſurgit: et nō eſt homo qui non peccet [non collidetur] .i. non frangetur irrecuperabiliter gratiam dei et virtutes amittendo et finaliter in peccato illo permanendo. [quia dominus ſupponit manum ſuam] auxiliatricē ne criminaliter delinquat: cum auxilio ſue gratie et miſericordie ſubleuando et ſuſtētando: et per penitentiam ad gratiam reducendo. Magnarum virium homo ſe crederet ſi ſemper in virtute ſirmus permaneret. Hic ergo dominus aliquando gratiā ſuā ſubtrahit ⁊ preſumenti taliter infirmetur oſtendit. Et vere ſic eſt de iuſto quia

27 † Iunior fui † etenim ſenui: & non uidi iuſtum derelictum: nec ſemen eius querens panem.

†iu nenis. †ſe

¶ [Iunior] ⁊ puer fui dicit corpus chriſti tanꝗ vnus homo qui iunior fuit in primis etatibꝰ ſenior autem in nouiſſimis temporibus et in tanto ſpacio [non vidi iuſtū derelictum] a deo finaliter ita vt periret: [nec ſemen eius querens panem] id eſt bona opera eius irremunerata. Vel [nec ſemen eius] i. aliquē fidelē imitatorē ipſiꝰ ī operibus iuſtitie [querens panem] ſpiritualem puta verbum dei quaſi ei non adeſſet et indigeret pane verbi: quia verbum dei ſemper eſt cum iuſto reficiens ipſum. Lex enim dei in corde ipſius: ⁊ in ipſa meditabitur die ac nocte. Tali pane nutritur iuſtus vt in via non deficiat ſed in deo viuat: ⁊ bona que poteſt proximis impendat. Unde ⁊ ſubditur

Verbū dei ſem ꝑ eſt cū iuſto.

27 Tota die miſeretur & † commodat: & ſemen † illius in benedictione erit.

†ſenera tur. †eius.

¶ [Tota die] id eſt indeſinenter et aſſidue vel toto tēpore vite ſue: q2 ſemper iuſtus habet quid det [miſeretur] affectu ſibi et alijs [et cōmodat] effectu ⁊ dicitur hic de eleemoſyna actuali vel ſpirituali. Sʒ licet donet tamē magis commodare dicitur: quia quod diſpenſat nō a paupere ſed a domino ſibi reddi expectat: ⁊ dñs cum fenore multiplicatum reddit [et ſemen illius] quod ſeminat vt metat id eſt opera bona vel imitatores [in benedictione erit] .i. in multiplicatione q2 cum exultatione veniet portās manipulos ſuos. Et ideo tu quicunqꝫ es noli eſſe piger: ſed

28 Declina à malo & fac bonum: & inhabita in ſeculum † ſeculi.

ꝑ. xxxii †ſclorū

¶ [Declina a malo et fac bonum] id eſt ne cui noceas ſed ei benefac. Vel [Declina a malo] id eſt diuerte a peccato quod fit per dei timorem et inchoat hominem [et fac bonum] opus exercendo te in virtutibus quod debet fieri per amorem et perficit hominem. Neqꝫ

enim bona deo accepta ſunt que malorum admixtione maculantur et perſeuerando in bono[et inhabita in ſeculum ſeculi]in eccleſia. in vnitate in veritate in deo vt qui hic inchoaris in eternum perficiaris. Uel[inhabita]terram viuentium[in ſeculum ſeculi]id eſt per hoc habitabis in eterna beatitudine et habebis vitam eternam. Ecce merces

29 † Quia dominus amat iudicium: & non derelinquet ſanctos ſuos: in eternum conſeruabuntur.

†quoniam

¶[Quia dominus amat iudiciū] id eſt diſcretionem qua ſeparatur bonum a malo: falſum a vero temporale ab eterno. Uel[amat iudicium]vnicuiq; pro meritis reddere diſponendo[et non derelinquet ſua gratia et protectione deſtituendo [ſanctos ſuos]qui recedunt a malo et faciunt bonum etſi ad tempus flagellat iuſte tamen iudicat quia[in eternum]ſcilicet in horreo eterno et in vita beata[conſeruabuntur]in corpore et in anima: et ſi hic moriuntur in hac vita et merito eterna poſſidebunt quia eterna concupierunt. Et econtra.

30 Iniuſti † punientur: & ſemen impiorum peribit.

†autē

¶[Iniuſti punientur]in inferno pena eterna propter mala eorum opera[ſemen impiorum peribit].i. opera eorum q; iniqua ſunt nullū fructum beatitudinis habebunt. Uel[ſemē impioꝝ peribit].i.imitatores eorū peribūt cum ipſis ſicut ecōtra ſemē iuſti i bn̄dictiōe erit.

hec ſcriptura modo nos erudit verbis modo informat exēplis. Hinc proponit nobis reproborum penā illinc iuſtorum gloriam: quatenus illo nos terreat atq; ab amore huius ſecli compeſcat: & iſta nos excitet atq; ad amorem patrie celeſtis inuitet. vnde & ſubditur.

31 Iuſti † autem † hereditabunt terram: & inhabitabunt in ſeculum ſeculi ſuper eam.

†nō hy †hereditate poſſidebunt.

¶[Iuſti aūt hereditabunt terrā] ſcʒ viuentiū vbi nullus moritur: q; terram mortuorū cum ſuis delitijs ſpreuerūt et hoc nō ad temp9 ſed in eternum vñ ſequitur[& inhabitabunt in ſeculum ſeculi].i.eternaliter[ſuper eam]tanq̄ eius dn̄i & poſſeſſores: q; ibi portionē ſuam elegerunt. Noli ergo iſtā tranſitoriam hereditatem diligere in qua diu non potes habitare deſpicienda ſunt cuncta que tranſeunt: illa ſola appetenda ſuntq̄ trāſire non poſſunt. Et merita hec erunt iuſto quia

32 Os iuſti meditabitur † ſapientiam: & lingua eius loquetur iudicium.

Trāſeūtia deſpiciēda ſūt †iuſtitiam.

¶[Os iuſti]interi9 ſcʒ cordis os enī interioris hōis eſt cor noſtrū: q; ſicut ore corporis loqmur hōib9 ita corde loqmur deo[meditabitur] & ruminat [ſapiētiā]q̄ eſt de deo & eternis vt poſtmodū eructare poſſit vbū bonū vñ & ſubdit[& ligua eius loquetur]inſtructioni aliorū [iudicium]ſcilicet quod deus precipit fugere vel tenere. Uel[lingua eius loqtur iudiciū].i.pfert ſermonem diſcretum dicens tantum quod eſt dicendum: et tacens quod eſt tacendum. Et

Cor noſtrū eſt os interioris hōis

33 Lex dei eius in corde ipſius: & non ſupplātabuntur greſſus eius.

¶ [Lex dei eius] i. obſeruatio legis & precepta dei [in corde ipſius] ſunt per iugem meditationem vt cor conſonet linguę: nobis autem eſt tantum in ore. de quibus dici poteſt. populus hic labijs me honorat cor autem eorum longe eſt a me. Hec autem lex et peccare vetat & bona facere docet [&] ideo [nō ſupplantabuntur] i. laqueos non incurrēt a diabolo ſeu homine iniquo vel peccato [greſſus ei⁹] quibus ad deum nititur peruenire: q2 verbum dei in corde liberat a laqueis & ab omni tentatione. vt nō moueatur a via iuſtitie. Tecum eſt cuius verbum a te non recedit. Et tamen.

Mar. vij.

34 Conſiderat peccator iuſtum: & querit mortificare eum.

¶ [Conſiderat peccator] & impius iuſtum] & notat vias eius ſibi callide inſidiando vt eum decipiat et ſupplantet: eiuſq3 greſſus detorqueat & querit quantū poteſt [mortificare eū] vel vt ei cōſentiat & ſic eum faciendo iniuſtum occidat in aīa. vel ſi nō cōſenſerit querit vt eū perſequēdo occidat in corpore. Dicit enim propter inuidiam quod in libro ſapientie predictum eſt. Grauis eſt nobis etiā ad videndū: qm̄ diſſimilis eſt alijs vita ipſius. Sed ſi iuſtus vigilāter reſiſtat eueniet quod ſequitur.

Sap. ij. c

Dominus autem nō
35 derelinquet eū in manibus eius: nec damnabit eum cū iudicabitur illi.

¶ [Dn̄s aūt nō derelinquet eum] ſcz iniuſtus. [in manib⁹ eius] i. in poteſtate impij ſcilz totaliter & ſecundum animā vt eum ad conſentiendū ſibi cōpellendo. iuſtitiā ei⁹ auferat: quia impius animam non mortificat: ſed poti⁹ purgat & ſaluat [nec dānabit eū] ſcz iuſtum: et ſi ab homie hic dānetur [cum iudicabitur] i. cū iudiciū fiet ante chriſti tribunal [illi] i. impio ad eius malum & nocumētum. vel [illi] ſcz iuſto ad eius vtilitatem & commodum. Et quia ita facit iuſto: ergo nunc.

Impius animam nō mortificat.

36 Expecta dominum & cuſtodi † uiam eius & exaltabit te: ut hereditate † capias terram cū perierint peccatores uidebis.

† vias
† poſſideas.
† peūt.

¶ [Expecta] patiēter & ſi diu pateris [dominū] q̄ te vindicabit & remunerabit [&] in expectando [cuſtodi] indeficienter [viā eius] i. ſerua mādata [& exaltabit te] de virtute i virtutē & de terrenis ad celeſtia ita [vt hereditate] i. firmiter iure hereditario [capias terrā] viuentiū: & ſi modo neſcis qd̄ pmittit in experientia diſces: q2 [cū perierint peccatores] & impij [videbis] in re qd̄ nō credis de pmijs bonorum & penis malorum. Ubi ſciendum q deus nunq̄ eos creaſſet q̄s in eternū perituros pſciſſet niſi aliq̄s ex eis vſ⁹ bonos puidiſſet. Quorum quidem iniquitas ſicut modo pdeſt bonis ad augmentū ſanctitatis: ſic ipſorum pena eidē iuſtis proderit ad incrementum beatitudinis. Nam ex reproborū dānatione cognoſcēt electi quid p iuſtitiam meruerint: & ex ſua ſalua

tione ſentiēt quid p̄ gratiā recepe
rint. Tanto ꝙ amore ardētiori ad-
herebunt diuine bonitati quanto
eius gratuito dono ⁊ promeritam
non ſentiunt penam ⁊ immeritā
percipient gloriam. Deinde ꝙ nul
la ſit impiorū felicitas oſtendit. d.

37 Vidi impiū † ſuperexaltatum: & † eleuatum ſicut cedros libani.

†ſuperexaltari. †eleuari ſupra.

¶ [Vidi ipſum ſuperexaltatū] id eſt ſupra modum exaltatum in gloria mūdi ⁊ dignitate deo hoc permittēte [⁊ eleuatū] in elatiōe [ſicut cedros libani] mōtis ī q̄ ſunt altiores cedri q̄ a vēto deijciunt̄ hoc eſt in magna dignitate temporali et in candore ſeculi que cito denigꝰe ſcit. Libanꝰ enī cādidatio interpretat: etiā ſup ſublimes eminentem ita vt altis celſior videretur. Talis videtur impius quādo corde tumēs ⁊ virtute ⁊ gloria ceteros etiā altos ſeculi precellēs cernitur elatus.

Libanꝰ candidatio īterpretatur.

38 Et tranſiui & ecce non erat: quæſiui eum & non eſt inuentus locus eius.

¶ [Et trāſiui] mēte ⁊ cōſideratiōe ad nouiſſima eius: non preſentia ſed futura attēdendo. Vel [trāſiui] p aliqđ tempus modicum expectādo [⁊ ecce nō erat] potēs. Trāſierat enī gloria eius: vel non erat oīno quia p mortē ſublatꝰ erat de mūdo. ⁊ [queſiui eū] cōſiderando ⁊ rememorando [⁊ non eſt inuentus locꝰ eiꝰ] regnādi. vel oīno in hoc ſeculo ſed abſcōditus ⁊ ſepultus eſt in iferni profundo. Et ne tibi ſimiliter contingat.

Cuſtodi innocentiā & uide † æquitatem: quoniam ſunt reliquiæ homini pacifico.

†directionē.

¶ [Cuſtodi inocētiā] quo ad deū ⁊ teipſū ſancte viuēdo [⁊ vide equitatē] quo ad proximum iuſte cum ipſo agendo. ⁊ ī apl's. Sobrie ⁊ iuſte ⁊ pie viuamus. Innocētia ſpectat ad ſobrietatē ⁊ pietatē. Equitas ad iuſtitiā. Vel inocētiā cuſtodit q̄ nec ſibi nec alteri nocet: atꝙ a vitijs ⁊ pctīs ſe imaculatū ſeruat. Equitatē videt q̄ ſollicite penſat ⁊ q̄ a dn̄o acceperit ⁊ q̄ ei pſoluere debeat [qm̄ homini pacifico] q̄ hec agit [ſūt reliq̄e] ſ. vita eterna ⁊ bona q̄ poſt hācvitā reliquūt̄ ac ſuperſunt ⁊ remanent ſanctis.

Titū. ij.

Innocētiam q̄s cuſtodit.

40 Iniuſti autem † diſperibūt ſimul: reliquię impiorum interibunt.

†diſpereūt in idipm̄.

¶ [Iniuſti autē] ecōtra [diſpibūt] i. duplici ꝯtritione cōterent̄: quia in corpore ⁊ in anima deſtruentur ⁊ eterna damnatione delebuntur [ſimul] etiā cū eis [reliquie impiorū interibūt] qbꝰ nihil reſtat niſi iteritꝰ eternꝰ: qꝛ nō ſupſunt nec reſeruant̄ eis reliquie vt viuant ſed vt in pena gehenne ignis itereāt. Hec oīa predicta bona iuſtis: totū eſt tn̄ a dn̄o oim bonoꝝ fonte ⁊ largitore. Et colligendo ſummatim ſubiūgit.

41 Saluus autē iuſtorū à domino: & protector eorum † in tempore tribulationis.

†eſt.

¶ [Salꝰ āt iuſtoꝝ] mētis ⁊ corpis ī pn̄ti ⁊ ī futuro [a dn̄o eſt] nō aliū de. Pria ſalꝰ q̄ ad aīaſ ptinet ē remiſſio pctōꝝ: ſꝫ adhuc piclitamur ī tribulatiōibꝰ recte ſubiūgit [⁊ pro-

Remiſſio pria.

tector

tector eorũ]eſt ſi qd impugnat[in tpe tribulatiõis]⁊ tentationis ne ſuperẽtur. Nã niſi fideles ſuos diuina virtus protegeret quis tot iacula tentationum aut tantos eſtꝰ vitiorũ ferre potuiſſet? Et ſpecialiter eſt protector eorũ in hora mortis: quia tunc protegit eos a poteſtate demonis.

42 Et adiuuabit eos dominus & † liberabit eos: & † eruet eos à peccatoribus & ſaluabit eos quia ſperauerunt in eo.

† eruet
† eripiet

¶ [Et adiuuabit eos dominus]. i. cooperabitur eis in preſenti ad pugnandum ad bene operandum et pſeuerandũ [⁊ liberabit eos]a tribulationibus ⁊ anguſtijs [⁊ eruet eos a peccatoribus]ab eorum inſidijs ⁊ contrarietate ſeculi illeſos ſeruando: vel de hac vita eos ducendo [et ſaluabit eos]ſalute ⁊ ſaluatione perpetua ad vitam eternam perducendo propter hoc [q2] hic [ſperauerunt in eo]non in homine aliquo vel ſeculo. Attende o miles chriſti quanta faciat pro te tuus imperator. Ipſe eſt tua ſalus: tua protectio: tua arma: tua liberatio vt te hic regat / cuſtodiat / ⁊ deinde ad vitam eternam perducat. Collige etiam ex predictis ꝙ iuſti ⁊ pij habẽt bona maxima ſcilicet ſpiritualia / puta gratias ⁊ virtutes in preſenti i omnibus vijs a deo directi: in omnibus actibus protecti: [ab angelis cuſtoditi: intus leti in futuro eternaliter beati. Sꝫ iniuſti ⁊ impij gaudentes ⁊ florentes proſperitate tẽporali habẽt bona modica ſcilicet carnalia i preſenti ſunt a deo dere

Impij habent modica bona.

licti: angelorum cuſtodia deſtituti: amaritudine pleni i futuro ꝑpetue damnati.

Oratio.

Beatitudo oĩꝫ nõ icerta iuſtorꝫ deꝰ q̃ ſcrõs tuos nõ delĩqs i fame: nec i ſtadio tribulationũ ſupari ꝑmittꝭ: p̃camur vt ea nos muniss dextera quã illis ne corruãt velociter porrigis p̃paratam. Per dominum.

Pſalmus de oratione uerè pœnitẽtis ſuas miſerias pro peccatis lamentabiliter conquerentis: docens nos in memoria habere peccatum ad cauendum & dolendum.

Pſalmꝰ. X X X V I I.

Domine ne in † furore tuo arguas me: neque in ira tua † corripias me.

† indignatio tua.
† emendes.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus talis eſt. Pſalmus dauid in rememoratiõe ſabbati. Hoc eſt p̃s iſte ꝯuenit dauid ꝓphete vł alij penitenti docens nos peccati memoriã habere ad cauẽdũ ⁊ dolẽdũ habitꝰ in rememoratiõe ſabbati. i. recordatiõe eterne requiei quã habere optat ⁊ ꝑdere formidat. Cum enĩ (vt ſupra dictũ eſt) mali floreãt ⁊ boni laborẽt ille penitẽs q̃cũqꝫ mala pro pctĩs patienter tolerare paratus eſt ⁊ flagella timẽs peiora ſcꝫ ſupplicia eterna ⁊ recordãs ſabbati eterni quo timet priuari peccati conſcius et deſiderat fruꝰ grauiter afflictꝰ. ¶ Materia maſ

triplex afflictio τ miſeria peccato-
ris dolẽtis ꝑ peccatis ſuis.¶ In
tentio: inuitare peccatores ad pe-
nitentiam τ monere vt patienter
ſuſtineant quecunqꝫ mala ad pur
gationem peccatorum euenerint.
Sententia in generali: propheta
in iſto pſalmo in perſona vere pe-
nitentis implorat dei miſericor-
diam enumerat et deſcribit ſuam
miſeriam promittit emẽdam τ pe
tit conſeruationẽ diuinam.¶ Sẽ
tẽtia in ſpeciali. Ab oratione ergo
τ lachrymis incipiens ait. O [Do-
mine ne in furore tuo] id eſt vehe-
menti indignatione tua [arguas
me] cum reprobis me damnando
neqꝫ in ira tua].i. indignatione le
niori [corripias me] pena purga-
torij me cruciando. cui tamẽ pene
nulla pena mundana ꝯparabilis
eſt ſed hic emenda: τ ſic me purga
ꝙ ignis purgatorib⁹ non ſit mihi
opus: quaſi diceret ne punias me
ſcḋm rigorẽ iuſtitie tue ſꝫ magis ſe-
cundum dulcorem tue mie. Et pre
tendit multas miſerias quibus iã
in hoc ſeculo affligitur: vt qꝛ mul-
ta ſunt que patitur ſufficiant ne
peiora patiatur. Unde ſubdit.

a Quoniã ſagittæ tuæ infixæ ſunt mihi: & confirmaſti ſuper me manum tuam.

¶ [Qm̃ ſagitte tue] id eſt vindi-
cte ſcilicet dolores corporis τ ani-
me. [infixe ſunt mihi] et vulnerãt
me propter peccatum τ non ad bo
ram ſed [τ confirmaſti] diu ſcilicet
vt ſint vſqꝫ ad finem ſeculi [ſuper
me manum tuam] id eſt vindictã
qꝛ pena peccati qua primum ho-
minem percuſſiſti adhuc in huma
no genere perducat: vt dedecus cul
pe non remaneat ſine decore iuſti-
tie: hoc autem feciſti vt tanquam

vindi- [illegible] pe- [illegible] eſt pcti.

bonus magiſter verberibus caſti
gationis afflictum redderes emẽ-
datum. Eo vſqꝫ autẽ confirmaſti
τ ſic tetigit me manus tua ꝙ

3 Nõ eſt ſanitas in carne mea à † facie iræ tuæ nõ eſt pax oſſibus meis à facie peccatorũ meorum. †vultu

¶ [Non eſt ſanitas in carne mea]
Portamus enim corp⁹ mortale ple-
nũ tẽtationibus τ miſerijs dolo-
rib⁹ τ indigẽtijs [a facie ire tue].i.
ab inſtantia vindicte ꝓpter pecca
tum: τ poſt oſtenſam infirmitatẽ
carnis oſtẽdit etiam afflictionem
anime: dicẽs [non eſt pax oſſibus
meis].i. ꝟtutibus q̃ ſunt aie for-
tia qꝛ ſicut oſſa carnẽ ſic virtutes
ſuſtinẽt mentem [a facie pctõrum
meoꝝ] id ẽ ab iſtãtia ſuggeſtionuꝫ
malarũ ex pctõ ꝓuenientiũ: qꝛ ca
ro impugnat ſpiritum τ innumerꝭ
modis turbanť virtutes a vitijs τ
peccatis. Nec hoc mirum.

Suſtinẽt ſſa carneꝫ ꝟtutes ꝯo mẽtem.

4 Quoniam iniquitates meæ † ſupergreſſæ ſunt caput meum: & ſicut onus graue grauatę ſunt ſuper me. †ſuſtulerunt. †faſcis grauis

¶ [Qm̃ iniq̃tates mee ſupgreſſe
ſunt caput meũ].i. preualuerũt et
dominanť menti mee que eſt inte
rioris hoĩs caput: et aĩa mea: pec-
catis inualeſcẽtibus ſuccũbit per
cõſenſum [τ ſicut onus graue gra
uate ſunt ſup me] ꝓpter multitu-
dinẽ τ magnitudinẽ quia peccata
ſicut plumbum deprimũt: τ nullũ
onus tã graue poteſt eſſe ꝙ iniqui
tas: cuius grauitatem illi ſoli ſen-
tiunt qui eam deponere cupiunt
et mentem ad celeſtia ſubleuare

Pctã ſicut plũbũ deprimũt.

appetūt. Non enim grauis illi videtur qui adhuc illa delectatur. vnde adhuc ſubditur.

5 † Putruerunt & corruptę ſunt cicatrices me:e: à facie inſipientię meę.

†cōputrueſrūt et putruſerūt liuores mei.

¶ [Putruerūt] peccato iterū conſentiendo et ipſum in voluntate renouādo [⁊ corrupte ſūt] ad actū perducendo ⁊ in opere exercēdo [cicatrices mee] id ē plage peccatorum ſanate: et ſanitates per remiſſionem petōrū precedentiū inducte: ⁊ hoc [a facie inſipiētie mee] id eſt ꝑpter ſtultitiā meā. q: non ſum vſus virib⁹ in baptiſmo receptis. q.d. mihi ⁊ mee inſipiētie nō deo iputo. Multū enim inſipiēs eſt qui ſemel ſanatus iterum recidiuat. Ideo adhuc ſubditur.

6 † Miſer factus ſum & curuatus ſum uſque infinem: tota die contriſtatus † ingrediebar.

†miſerijs afflict⁹. †ambulabam.

¶ [Miſer factus ſum] id eſt miſerijs afflict⁹ ſum portans multas miſerias ⁊ in anima ⁊ in corpore [⁊ curuatus ſum] ab elatiōe quia oīs qui ſe exaltat humiliabiť [vſq; in finē] i. totaliter vel vſq; ad mortem [tota die] i. tota vita mea iugiter aſſidue ⁊ ſine intermiſſiōe [cōtriſtat⁹] amiſſa letitia ſpūali propter mea peccata: ꝑpter murmurationē ſynderesis cōtra malū [ingrediebar] i. pambulabā vias huius vite. Et hoc ideo.

Luc. xiiij.

7 Quoniam † lumbi mei impleti ſunt illuſionibus: & nō eſt ſanitas in carne mea.

†aīa mea cōpleta ē

¶ [Quoniam lūbi mei impleti ſunt illuſionibus] id eſt libidinū incētiuis et carnalib⁹ delectationib⁹ q̄ mihi illudunt attētātes diuerſis fantaſijs [et] per hoc [non eſt ſanitas in carne mea] Nam in totū corpus redundant hmōi incentiua. Vel illuſiones ſunt vane imaginatiōes ⁊ cogitatiōes ex quib⁹ aīa fatigatur ⁊ aliqñ vix orare permittitur. Ideo autē lūbos poſuit q: in lūbis eſt carnalis voluptas. vnde illuſiones procreantur. [et nō eſt ſanitas in carne mea] i. in corpore ſcilicet in hac vita.

Voluptas carnalis in lūbis eſt.

8 † Afflictus ſum & humiliatus ſum † nimis: rugiebam à gemitu cordis mei.

†infirmat⁹. †vſq;.

¶ [Afflict⁹ ſum] corpe [⁊ humiliatus ſum] corde vt nihil in me ſit liberum a pena: vnde ſequitur [nimis] q: vndiq; eſt calamitas [rugiebam] amare flēdo [a gemitu] ⁊ amaritudine [cordis mei] conſiderans tātas meas miſeras interiores ⁊ exteriores. Et affictione humiliatio: ⁊ ex humiliatione procedit gemit⁹. Ad hoc penis ⁊ flagellis peccator affligitur vt a ſua ſuperbia humilieť: quaten⁹ qui let⁹ ⁊ elat⁹ perpetrauit petm̄: afflict⁹ ⁊ humiliatus redeat ad lamentū.

Humiliatio ex afflictione ꝑcedit

9 † Domine ante te † omne deſiderium meum: & gemitus meus à te non eſt abſconditus.

†et †eſt

¶ [Dñe] qui vides cor [ante te] eſt [omne deſideriū meū] ⁊ affectus: non contra te quia nihil deſidero niſi quod tibi placet. q.d. ad conſequendum deſiderium meum nō habeo hominem ad quē confugio

et iō ad te q̄ oē deſideriū meū noſti recurro[⁊ gemit⁹ me⁹]non pro terrenis ſʒ ꝑ celeſtib⁹[a te nō eſt abſcōdit⁹]r ſi abſcōdit ab hoīb⁹: quaſi diceret: apponas mihi remedium qui noſti ſecreta cordiū.

10 Cor meum conturbatum eſt: † dereliquit me † uirtus mea: & lumen oculorum meorū † & ipſum non eſt mecum.

†deſeruit. †fortitudo. †nō hʒ ⁊ ipm.

¶[Cor meū cōturbatū eſt]paſſionib⁹ ſuccūbēdo ac pacē ⁊ trāquillitatem conſcientie amittendo:q2[dereliq̄t me vt⁹ mea]quā añ peccatū habui[⁊ lumē oculoꝝ meoꝝ]ſpūalium et mētalium.i.ratio imperturbata ſcʒ dereliq̄t me ⁊ defecit propter turbulētiam paſſionū ⁊ pro ingentib⁹ moleſtijs[⁊]ideo[ipſum non eſt mecum]q2 mens mea cecata eſt a peccato ⁊ ſic poſt poſito veritatis lumine ſecutus ſum errorem:et in tenebras decidi peccatorum.

11 Amici mei & proximi mei: aduerſum me appropinquauerunt & ſteterunt.

¶[Amici mei]ſcʒ nature ⁊ fortune nō gratie:[et ꝓximi mei]bñficij collatiōe.his duobus ſolatijs gaudet humanitas ſed huic ſunt cumulus paſſionū vnde ſequitur[aduerſum me appropinquauerunt]cōſilijs ⁊ dolis:vel exprobrādo et in bonis reſiſtendo[⁊ ſteterunt]in malitia ſua pſeuerantes et contra me cauſantes.Non ait inimici aut extranei ſed amici et proximi.Grauiora quidē ſunt mala que ab amicis patimur:q2 non ſolum pena/ſed etiam amiſſa charitas nos cruciat.

12 Et † qui iuxtā me erant de longè ſteterūt: & uim faciebant qui querebant animā meā.

†proximi.

¶[Et qui iuxta me erāt]⁊ me in bono dirigere et confortare debebant[de longe ſteterunt]id eſt de ſalute mea paꝝ curauerūt[⁊ vim faciebāt qui querebāt aīam meā]pdere ſcʒ demones cum miniſtris ſuis tentationes horridas immittentes.Vel[qui iuxta me erāt]ſcʒ vicini mei[de longe ſteterūt]tāq̄ abominātes me propter multitudinem miſerie mee.[⁊ vim faciebant]venientes cum impetu[qui querebant animam meā:id eſt vitam meam vt auferrent] eam.

13 † Et qui inquirebāt mala † mihi locuti ſunt † uanitates: & † dolos tota die meditabantur.

†qui q̄rebāt. †mea. †vanitatem. †dolū.

¶[Et qui inq̄rebāt mala mihi]inueſtigantes quō mihi nocerent vel mortem inferrēt ſcilicet homines maligni q̄ ſunt mēbra diaboli:q2 nō inueniebāt crimina[locuti ſunt vanitates].i.finxerūt falſa ⁊ mēdacia[⁊ dolos].i.fallacias[tota die]id eſt aſſidue ⁊ ſine ceſſatione[meditabantur]corde quib⁹ me decipere poſſent vel accuſare. Deinde ſubiungit q̄ patiens in omnibus his fuit.

14 Ego autem † tanquàm ſurdus non audiebam: & ſicut mutus non aperiens os ſuum.

†velut

¶[Ego autem tanq̄ ſurdus non audiebam]id eſt me audire diſſi-

malabam: et quaſi non audirem non reſpondebam: vnde ſequitur. [Et ſicut mutus non aperiens os ſuum] quia ſic tacebam quaſi reſpondere non poſſem. Mut⁹ aperiens os ſuum ⁊ ſi non clare loquitur vel balbutiendo remurmurat. Is autem nihil aſpera dixit vel reſpondit: quia os ſuum ad ꝯtradicendum vel reſpondendum eis non aperuit ſed tam patienter omnia ſuſtinebat ac ſi nihil audire vel loqui poſſet. Et quaſi exponendo ſubdit.

15 Et factus ſum ſicut homo non audiens: & non habens in ore ſuo † redargutiones.

targutiões.

[Et factus ſum] .i. ſimilat⁹ ſum [ſicut hõ nõ audiẽs] .i. nõ potens audire diſſimulando obiecta conuitia. [⁊ ſicut hõ nõ habens in ore ſuo redargutiones] cõtra aduerſarios .i. ꝓuis haberẽ vñ eos redarguere poſſem tñ fui q̄ſi nõ habẽs: qꝛ mala patiẽter ſuſtinui ⁊ ſic tacui quaſi nõ eẽt vnde illos arguerem. Ecce magna virtus audire noxia et non reddere cõtra. Et

16 Quoniã in te domine ſperaui: tu exaudies domine deus meus.

[Qm̄] inter tot mala [in te] ſolo [dñe] qui mutas triſtia in leta [ſperaui] propter te predicta ſuſtinendo: ⁊ remedium a te expectando. Salutaris medicina eſt in malis ſperare ⁊ nõ deficere iõ merito ſpei [tu exaudies] petitiones meas [dñe deus meus] me de malis omnib⁹ liberãdo. Facile aduerſa ſuperas ſi ſpes tua fixa ſit in deo. Et ſi tribularis ad temp⁹ in tẽpore opportuno exaudiet te dominus deus tuus. Inde autem exaudies.

Medicina ſalutaris.

17 Quia dixi nequãdo † ſupergaudeant mihi inimici mei: & dum cõmouentur pedes mei: † ſuper me magna locuti ſunt.

texultent in me. tũ.

[Quia dixi] in orõne te deprecãdo [neq̄ñ ſupergaudeant mihi] me ſuperato et inſultando cõuitiẽtur .i. ꝑualeãt ad gaudẽdũ de me ſuperato et mihi cõuitiato inſultando [inimici mei] .i. demones vl̄ maligni homines de lapſu hominum gaudẽtes [⁊ dũ cõmouent̄] ⁊ q̄ſi labunt̄ aliq̄ñ humana iñrmitate [pedes mei] .i. affect⁹ vel act⁹ mei. Hoc eſt ſi viderent me a propoſito meo moueri ⁊ a rectitudĩe iuſtitie declinare [ſuꝑ me magna locuti ſunt] .i. loq̄rent̄ exprobrãdo ⁊ illudendo vbi eſſet miſerendus. Inde enim irrident impij: vnde dolent pij. Poteſt etiam penitens iam predicta dicere in perſona capitis exponens eius paſſionem non diuidens a capite vocẽ ſuam vt enim caput dicit peccata noſtra ſua in pſalmo. Deus deus me⁹ reſpice in me: ſic nos paſſiões eius que hic ponuntur dicamus noſtras ſic loquendo. Amici mei ficti ⁊ proximi mei ſm carnem ſcilicet iudei. Et qui iuxta me erant ſcilicet diſcipuli de longe ſtererũt fugiẽdo. ⁊ vim faciebãt: trahẽtes ad iudiciũ ⁊ mortem ⁊c. vt pꝫ ex ꝑdictis. Deinde penitẽs de ſe loquitur. D. Et iõ etiam exaudies.

Impij inde irrident vñ pij dolent

18 Quoniam ego in flagella parat⁹ ſum: & dolor me⁹ † in conſpectu

tanq̄ me ẽ.

meo ſemper.

¶ [Quoniam ego] ſciens me deliquiſſe [in flagella] ſuſtinenda [paratus ſum] .i. ſuſtinere patienter quicqd inflixeris: quia ad hoc natus ſum vt flagella ferã. Flagellat enim deus omnem filium quem recipit ad hereditatem. [Et dolor meus] de peccatis commiſſis. Uel [dolor]: id eſt peccatum vnde eſt dolor et quod eſt cauſa doloris mei antecedens pro conſequenti eſt [in conſpectu meo] et conſideratione [ſemper] .i. aſſidue per cordis contritionem. Unde dolet qui deliquit. Impius enim ſe defendit iuſtus contra ſe iraſcitur: vnde ſe accuſando ſubiungit

19 Quoniam iniquitatem meam † annunciabo: & cogitabo pro peccato meo.

†pronunciabo & curam gero.

¶ [Quoniam iniquitatẽ meã annũciabo] in vera pfeſſione .i. pfitebor. niſi enim doleret nõ ſic ſe accuſaret. et quia non ſufficit ſolum confiteri: addit [et cogitabo] .i. ſollicitus ero et ſedulo curam agã [pro peccato meo] ſanãdo ac pro eius ſatiſfactiõe et emendatiõe per fletus/eleemoſynas/ieiunia/et huiuſmodi. Sic enim eſt de eo qui poſt pfeſſionẽ de peccato non cogitat quõ de vulnerato qui vulnus ſuũ medico detegit: et poſt vilipẽdit emplaſtrum apponere vel negligit.

¶ Nc quodã.

20 Inimici autem mei † viuunt & confirmati ſunt ſuper me: & multiplicati ſunt qui oderũt me inique.

†timẽt

¶ [Inimici autẽ mei viuũt] id eſt proſperantur et florẽt felicitate ſcilicet fruunturque mundo ac bene eſt eis et gaudent in eo vbi ego laboro et angor [et confirmati] ac corroborati [ſunt] in fortitudine et poteſtate nocendi [ſuper me] ad opprimendum me [et multiplicati ſunt] numero ac quotidie plures fiunt et apparẽt. Quoniam nec in pſperis agnoſcit amicus nec in aduerſis abſcõditur inimicus. [qui oderũt me inique] .i. cõtra equitatẽ quia amicũ et ſine culpa: et pro bonis reddentes mihi mala. Ideo ſequitur

21 † Qui retribuũt mala pro bonis detrahebant mihi: quoniam ſequebar bonitatem.

†detrahebãt mihi quia retribuunt mala pro bonis: quoniam pſecutus ſum iuſtitiã.

¶ [Qui retribuunt mala pro bonis] ex ingratitudine hoc peſſimorũ eſt: ſicut reddere bõa pro malis eſt pfectorũ. Cetera vero duo ſunt mediocriũ [detrahebãt mihi] ex inuidia pro bono malũ reddiderũt: nec ſolũ nocebãt facto ſed inſuper detrahebãt verbo: et cãm oĩm iſtorũ ſubdit: quia nõ alia de cã niſi [quoniam ſequebar bonitatẽ] et idõ dixit mala pro bonis. Ecce quod mala et puerſa intẽtio. Si etiã corripiat te aliquis bonum tibi volẽs et illũ odeis reddis mala pro bonis. Sed quia hec mala ſunt homini intolerabilia niſi ex dei gratia. Ideo

22 Ne derelinquas me domine deus meus: ne diſceſſeris à me.

¶ [Ne derelinquas me] ſubtrahendo tuũ auxiliũ [dñe deus meus] auctor ſalutis mee. ſ. ne dimittas me fragilitati mee quia dimiſſus non potero ſubſiſtere. vel ſi ad horam relinquis [ne diſceſſeris] penitus [a me] ſubtrahendo gratiã tuam tanquam elongatus a me: id eſt ne per abſentiã gratie tue dimiſeris

Offen- me perire. Uel [ne derelinquas
ſio poſt me] permittendo me cadere in ten
veniã tationem vt peccē: q2 grauior eſt
gra- offenſio poſt veniã. [ne diſceſſeris
uior ē. a me] ita ꝙ a bono deſiſtam. Sed
potius

23 Intende in adiutoriũ meum: domine deus ſalutis meę.

¶ [Intēde in adiutoriũ meũ] .i. da te intētum vt me adiuues ad pugnãdũ cõtra hoſtē ꝛ cõtra peccati recidiuũ: ꝛ celerrime pſta mihi auxiliũ [dñe deus ſalutis mee] rector me9: creator meus et mee ſalutis eterne auctor ꝛ dator. Uel [intēde ĩ adiutoriũ meũ] ad bene operandum ita vt bona faciã ꝛ in eis perſeuerem [domine deus ſalutis mee] vt habeam eterne beatitudinis retributionem. Oratio.

Emitte dñe ſalutare tuũ infirmitatib9 noſtris: vulnerũ cicatricibuſqꝫ mortaliũ potentiſſime mediator: vt omnem gemitũ dolorēqꝫ noſtrum coram te deplorantes valeamus euincere inſultationes aduerſantium vitiorum. Per dominum.

Pſalmus de cuſtodia lingue ac de uanitate & miſeria uitę hũanę multis aduerſitatibus & uanitatibus ſubiectę.

Pſalmus. XXXVIII.

Dixi cuſtodiam uias meas: ut non delinquã in lingua mea.

Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titulus hic eſt. In finem canticum dauid pro ydithū. Et eſt ſenſus Canticũ iſtō qđ ideo dicitur cãticum quia ſpiritualem continet iocunditatē: docet enim nos mente de terrenis ad celeſtia tranſilire: dirigens nos in finem .i. in conſummationem: eſt dauid prophete et eſt pro ydithum .i. pro tranſiliente eos qui vana ſectantur: conuenit enim perfecto dē vitijs ad virtutes: de dilectione ſeculi ad amorē dei ꝛ inde ad eternitatem mente tranſilienti: qui omnibus mundanis poſtpoſitis ſolis celeſtibus inhiat. ꝛ adeo perfectus eſt vt etiam linguam a peccato omnino cohibeat. Fidelis ergo qui in precedenti pſalmo per penitentiam vitam ſuam correxit: hic perfectionem vite ſue alijs formam bene viuendi proponit. referens eis tranſitum ſuum vt ꝛ ipſi ſatagant cõformes eius fieri: ꝛ in tranſeundo ipm imitari. ¶ Materia: miſeria humana quia breuis vita fragilis natura et ſubſtantia multis aduerſitatibus et vanitatibus ſubiecta. ¶ Intentio: monere nos miſerias preſentis vite attendere: temporalia ꝛ mundana contemnere: et eis poſtpoſitis ad eterna et celeſtia deſiderio tranſire. ¶ Sententia in generali propheta in iſto pſalmo in perſona tranſilientis loquēs docet inter prauos ꝛ calumnioſos linguam continere: oſtendit mundana eſſe vana et celeſtia appetenda. petit a malis liberari et culpam ſibi remitti vt ſecure poſſit ab hac vita migrare ꝛ celeſtia obtinere. ¶ Sententia in ſpeciali. Tranſilitor ſtile de bona opinione ſemper trahens mundanam iniquorum ꝛ calumniam deliberat inter malos tacere ne quid dicat male ita incipiens [Dixi] .i. in corde decreui ꝛ firmiter propoſui [cuſtodiã vias meas] .i. locutiões ꝛ

Cãticũ qre dr.

ctiones q̄ ſunt vie noſtre ad deū. Bene enim loquendo ⁊ recte agendo ad eterna proficiſcimur. Cuſtodiam inquam [vt] etiam [non delinquam]. i. non peccem [in lingua mea] loquēdo fatua vel ocioſa verba: nam qui in verbo non offendit ille perfectus ē vir: ⁊ qui cuſtodit linguam ſuam coſtodit animam ſuā. Non enim aliter ſcio vite mee cuſtodire vias niſi cuſtodita lingua. Nam qui inconſideratus eſt ad loquendum ſentiet mala. Dixi inquam ⁊ feci. Nam

Vite vias quō cuſtodire poſſum?

2 Poſui ori meo cuſtodiam: cum † conſiſteret peccator aduerſum me.

†conſiſtit aduerſus me peccator.

¶ [Poſui ori meo cuſtodiam] et ſilentiū obſeruās os alloquēdo [cū] ⁊ q̄diu [conſiſteret] ⁊ eſſet [peccator] ⁊ impius ⁊ litigioſus ⁊ calumnioſus [aduerſum me] mihi inſidiando ⁊ laqueos proponendo ad capiendum me in verbis ⁊ ad querendum calumniam ex eis. Talib⁹ quidem magis ſilendum eſt q̄ aliquid dicendum: quia decipiuntur per ſilentium non valentes eum verbis tenere quem querunt decipere. Unde ī Eccleſiaſtico. Ubi auditus non es non effundas ſermonē. Poſui ergo cuſtodiā vſq̧ eo q̄

eccli. xxij. a.

3 † Obmutui & humiliatus ſum & ſiluià bonis: & dolor meus renouatus eſt.

†obſurdui.

¶ [Obmutui] penitus tacendo [⁊ exinde [humiliatus ſum] et vilis factus apud aduerſarios improperia ab eis ſuſtinendo [et ſilui] non ſolum a malis ſed etiam [bonis] annūciandis vt non delinquerem in malis: ⁊ vt vitarē ptētionē cum impijs. [⁊] ex hoc dū ſic tacui [dolor meus] quo ante ſilentiū de malis peccatorum dolui [renouatus eſt] ⁊ excitatus per remorſum conſcientie dum vidi iniquitates hominū creſcerere me tacente. Et q: videns mala tacui dicēda. Ideo

4 † Concaluit cor meum intra me: & in meditatione mea exardeſcit ignis.

†renouat⁹ ē dolor meus.

¶ [Concaluit cor meū intra me]. i. ex omni parte igne inflammatū eſt ex dei ⁊ proximi amore et cepit inquietum eſſe videns hinc mihi pericula immere [⁊ in meditatiōe mea] de his habita. i. dū ſic meditarer [exardeſcit]. i. ardenter inflāmatur [ignis]. i. feruor dilectionis et ire per zelum vt arguerem inſenſatos quia zelus domus tue comedit me tacentem: et quamdiu ſilebo tanto amplius ignis exardeſcet: quia amor proximorū pro quib⁹ tacui angit me ⁊ ſtimulat. Et in hac fluctuatione dicendi ⁊ tacendi dum in vtroq̧ video pericula tandem

5 Locutus ſum in lingua mea: notum fac mihi domine finem meū.

¶ [Locutus ſum in lingua mea] non hominibus ſed deo ipſum deuote exorando: ei cui nota eſt cogitatio ſua: ideo in lingua loquitur vt eius locutione auditorum vita inſtruatur: et iubiungit quid ſit locutus dicens [notum fac mihi domine finem meum] ante oculos meos ponendo quo tendere debeam: ne ſi curram in incertum aberrare valeam quaſi dicat iſte trāſiliēs queſiui meliorem locū vbi hec non patiar ſuſpirans in finem

quendam vbi non ſunt ſcandala. ſcilicet vitam eternam.

6 Et numerum dierũ meorũ quis eſt: ut ſciã quid deſit mihi.

¶ [Et] inſuper etiam fac mihi notum [numerum dierum meorum] ſcilicet eternitatis [qui] numerus dierum vere eſt ac verum eſſe habet quia preterire non valet: et eſt numerus ſine numero nec tranſit numerando. [vt] illis intentus [ſciam quid] et quantum [mihi] hic degenti [deſit] ad beaditudinẽ tendenti vnde humilior homo fit qui hec nouit. Et conſideratione enim eorum que nobis aſſunt ſolet naſci ſuperbia ex illorum que deſunt humilitas. Idcirco autem reprobi quid eis deſit deprehendere non poſſunt quia terrenis ex amore ſuccũbunt: et corda ad ſuperna non erigunt. Noto autem fine et diebus qui ſunt: attendit ad hec temporalia et comparat inuicem dicens.

Eternitas numer⁹ ē ſine numero: nec trãſit nũe rãdo.

7 Ecce † menſurabiles poſuiſti dies meos: & ſubſtãtia mea tanquã † nihilum ante te.

† veteres. † nihil.

¶ [Ecce menſurabiles] .i. breues et tranſitorios: quiſqꝫ enim ſub certa menſura viuit [poſuiſti dies meos] qui dederas inmenſurabiles ſi homo perſtitiſſet [et ſubſtantia mea] ſcilicet nature .i. temporalis hec vita mea [tanquam nihilum] reputandum eſt [ante te] .i. comparata eternitati tue: et in cõparatione ad te qui eternus es: quia id quod eſt modicum tanquam nihil reputatur. Vel [ſubſtantia mea tanquam nihilum eſt ante te]: id eſt conſtitutu illius que ante te erit. Iſte vir ſanctus dies ſuos tranſitorios conſpicit: et ſe nihil niſi puluerem cognoſcit. vnde etiam ſecutus adiungit

8 Veruntamen uniuerſa uanitas: omnis homo uiuens.

¶ [Veruntamen] adhuc etiã [vniuerſa] .i. omnia que ſunt apud nos ſunt [vanitas] pro mutabilitate quia ſunt mutabilia et tranſitoria ac vana et non tantum terrena et bruta ſed etiam [omnis homo viuens] hic in hoc mundo de quo minus videtur eſt vanitas etiam ſupra bruta: quia illa non ſubiacent culpe ſed tantum pene. Vel [omnis homo viuens eſt vniuerſa vanitas] quia vana cogitans vana loquẽs vana faciens. vel omni vanitate plenus quantum eſt ex ſe ſcilicet nature culpe et miſerie et vniuerſa que in homine ſunt tam interius quam exterius diminutionem habẽt et mutabilitatem.

9 † Veruntamen in imagine † pertranſit homo: ſed † & fruſtra conturbatur.

† q̃ꝑ. † abulet. † tũ vane.

¶ [Veruntamen] preter hec etiã [imagine] .i. ad ſimilitudinẽ imaginis in ſomnis vel in ſpeculo apparentis que ſubito diſparet: et in obliuionem venit. [pertranſit homo] omnis .i. cito tranſit / et trãſeũdo deficit et euaneſcit: et non ſolum hoc [ſed] et quamuis ſic trãſeat nihilominus tñ [fruſtra conturbatur] .i. inutiliter et vana ſollicitudine circa temporalia grauatur et iraſcitur de vanis ad votum non ſuccedentibus: quia omnia tranſeunt et deficiunt. Et vere ē vana et inutilis cõturbatio. quia

10 Theſauriſat: & † ignorat cui congregabit ea. †nō cognoſcat.

¶ [Theſaurizat] ꝛ congregat diuitias cū magna ſollicitudine ꝓ ſe ꝛ ſua ſucceſſiōe [ꝛ tñ] ignorat cui cōgregabit ea] qꝛ neſcit vtrū ipē fruetur eis vel nō: ꝛ vtrū filij hereditabūt eas poſt mortē vel nō forſitā enī⁹ cito moriet ꝛ deſidia filiorum euertet: aut fiſcus occupabit: aut fures rapient: aut aduerſarij vel ignoti poſſidebūt. Beatus aūt ille eſt qui ibi theſaurizat vbi dānum timere non habeat. Nota.

11 † Et nunc quæ eſt expectatio mea: nonne dominus? & ſubſtātia mea † apud te eſt. †ergo †ſtāte te ſemp.

¶ [Et nūc] inter tot vanitates vite pñtis cū alij alia expectant [q̄ eſt expectatio mea] nō vana. i. finis me⁹ quē quero: ſpero ꝛ expecto [nōne dñs?] q̄ eſt ſup oia. q. d. ex quo tota vita humana vanitas eſt: relictis oībus nihil niſi dñm: ꝛ ab eo ſolo bona expecto. Et cōuertens ſe ad illū quē expectans diligit ꝛ dicit. [ꝛ ſubſtantia mea] ſcilꝫ meritorū ꝛ premiorū [apud te eſt] Poſſeſſiones em̄ ꝛ diuitie iuſtorū nihil preter deum cōcupiſcētium: reſeruantur apud deum. Sed qꝛ nemo ſine peccato eſt. ideo

12 Ab omnibus iniquitatibus meis erue me: opprobrium inſipienti dediſti me.

¶ [Ab oīb⁹ iniquitatibus meis erue me] tā cogitationis q̄ locutiōis ꝛ opis: tā ab occultis q̄ ab alienis: tā a venialib⁹ q̄ a criminalib⁹: remittēdo mihi culpas ꝛ penas pro eis meritas: ꝛ qꝛ terrena cōtēno: ꝛ ſola inuiſibilia ꝯcupiſco [opprobriū inſipiēti] .i. maligno de eternitate nō ſatagēti / ꝛ me pſequēti [dediſti me] qꝛ mali illudūt bōis factis hoīm: ꝛ ſtult⁹ irridet bonos mores aliorū. Unde apl's. Spectaculū facti ſum⁹ mūdo ꝛ āgelis ꝛ hoīb⁹ Sꝫ habit⁹ opprobrio

13 † Obmutui & non aperui os meū quoniā tu † feciſti: † amoue à me † plagas tuas. †obſurdui. †tes ꝗ. †me. †flagella tua.

¶ [Obmutui] .i. tacui. nō egi cōtētioſe cōtra aduerſarios oēm exhibens patientiā [et non aperui os meū] .i. nō egi murmure cōtra te: ſed cū ſilentio ꝛ patientia oia ptuli. ꝛ [qm̄ tu feciſti] ꝛ hec ita conſtituiſti [amoue a me plagas tuas] i. grauedinē penarū ꝛ flagellorū: quibus me affligi permittis: vt non ſuccūbam vel tenter ſupra id qđ poſſum. Sicut em̄ tuū eſt ferire peccatorem ex iuſtitia: ſic tuum eſt parcere ex mia: nec em̄ tm̄ iuſt⁹ es ſed etiā miſericors. Et neceſſe eſt vt amoueas. quia

14 A fortitudine manus tuę ego defeci in † increpationibus: † propter iniquitatem corripuiſti hominem. †argutiōib⁹. †ꝓ iniqtate erudiſti hominē.

¶ [A fortitudine man⁹ tue] vidis eis. i. a forti vidicta ptātis tue facta [i icrepatiōib⁹] .i. tuis duris punitiōib⁹ [ego defeci] q̄ſi nō potēs ſuſtinere. Per h̄ qđ dr̄ i increpatiōi b⁹ notat deū vidictā ſuā ad h̄ facere vt retrahat hominem a peccato nam flagellum medicina eſt cōtra peccatum. In eo ergo quod

Peccati medicina flagellum.

flagellat increpat nos q2 peccaui⸗
mus. vnde adiũgit. [propter iniq⸗
tatē corripuiſti hominē] vt corri⸗
piendo erudires: aliter enim ini⸗
quitas incurata in peius tende⸗
ret. Quia

†cõ⸗ tabe⸗ ſcere. 15 Et † tabeſcere feciſti
ſicut araneam animam
†meã † eius: uerumtamen ua
†viuēs nè conturbatur omnis
homo. †

Aranea nihil tabidius.

ℭ [Et tabeſcere [.i. infirmari ⁊ hũi⸗
liari [feciſti aiam ei9]ad erudiēdã
eã [ſicut areneã] qua nihil eſt tabi
di9 que leuiter tacta cadit feciſti vt
aia ei9 infirma fieret: ⁊ hũiliata ſu
pbiã dponeret: ſupbia eni ⁊ fortitu
dīe q̃dã hõ diſpicitur: crudit hũilita
te ⁊ īfirmitate vt nõ de ſe p̄ſumat
[verũtñ] licet tãte ſit fragilitat[⁊
miſerie nihilomin9 [vane] .i. p va
nis apperēdis ⁊ acq̃rēdis inutiliter
[conturbatur] ⁊ inquietat [ois ho
mo] .i. tota multitudo hominum
carnaliter viuētium. Et ne pro va
nis conturber.

16 Exaudi orationem
meã domine & depre⸗
cationē meam: auribus
p̄cipe lachrymas meas.

ℭ [Exaudi orõnē meã dñe] p bo
nis adipiſcēdis [⁊ depcationē meã]
pro malis amouēdis: ⁊ ne putes]
tm̃ v̄bis orare addit [auribus pci
pe lachrymas meas] miſericordi⸗
ter ſuſcipiēdo eas. Et bñ dicit [au
rib9 pcipe] q2 lachryme põdera ⁊
etiam voces hñt: lachryme ad orõ
nē ſunt ſicut pluuie ad ſemē. ⁊ fa⸗
ciũt in pctib9 violētiã ad mouēdã
miam: Quãto q̃ſq ſanctior eſt tan
to vberiores lachrymas in orõne
habet: vbi lachryme ſunt ibi diui⸗

Lachryme ad oratio nem ſunt ſicut pluuie ad ſemen.

nus ignis accenditur. Et q2 oro ⁊
de precor

17 Ne ſileas † quoniam
† aduena ego ſũ apud
te adperegrinus: ſicut
omnes patres mei.

†a me ne obſurde⸗ ſcã in eternũ †inquilinus.

ℭ [Ne ſileas] .i. diſſimules te audi
re nõ r̄ndēdo petitiõi mee: ſed fac
vt audiam te dicentē mihi in cor⸗
de: modo ſalus tua ego ſum: vel re
miſſa ſunt tibi peccata tua: quoniã
[aduena ego ſum apud te] tranſ⸗
latus de ciuitate babilonie ma⸗
nens apud te ⁊ ſeruiens tibi quo
tidie: nec tamen adhuc in ciuitate
tua ſum: propterea ſubdit. [⁊ pere
grinus] nõ eligēs vel habens hic
ſedem. ſed ſemp patriã querens:
Non enim habemus hic manentē
ciuitatē: ſed futuram in celo requi
rimus: ⁊ q̃diu ſumus in corpore
peregrinamur a domino [ſicut oēs
patres mei] fuerũt: q2 hinc migra
uerunt. Et quia etiam ſine dubio
migraturus ſum

†dimitte.

18 † Remitte mihi ut
refrigerer priuſquàm
† abeã: & amplius † nõ
ero.

†ceam †tiam.

ℭ [Remitte mihi] debita mea ſcz
culpã ⁊ penã meritã. [vt refrige⸗
rer [in cõſcia mea p tuã ↄſolatio⸗
nē vt exonerata ſit eſtu ſolicitudi⸗
nis pctõ2ũ meorum [priuſq̃ ab
hac vita abeã] nec cũ pctis eũ[⁊
amplius nõ ero] in illo vero eſſe
qd eſt cum deo ſi non remiſſis pec
catis hinc abiero. Mali enim nõ
eſſe dicũtur: q2 non habent verum
eſſe. Vel [amplius non ero] in ſta⸗
tu merendi: ⁊ propter hoc non
eſt tempus remittēdi: quia poſt
mortē nõ eſt peccati remiſſio ne
valet ↄfeſſio. vñ añ terminum tec

Mali eẽ non dicũt

ſubueniendū eſt infirmo: ante la‑tionē ſētentie ꝑuidēdū ē reo: ante clauſionē ianue feſtinādū eſt pere‑grino Oratio.

Cuſtodi domine viā nr̃am ne delinquamꝰ in lingua: vt in meditationibꝰ no‑ſtris ſpirituali igniculo ardeſcēte ea theſaurizemus in ſeculo que re‑tribuente te capiamus in perpe‑tuum. Per dominum.

Pſalmus de aduentu Chriſti in carne & ueteris ſacrificij immutatione: de euangelicę legis promulgatione: & pro fideliū bono ſtatu ſupplicatione.

Pſalmus. XXXIX.

†ſuſti‑nēs ſu‑ſtinui †atten‑dit.

Expectans † expectaui dominū: & † intendit mihi.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulus talis eſt. In finem pſ dauid. hoc eſt pſ ille dirigēs nos in finē .i. in nouum teſtamentum cōſummans. agit enim de muta‑tione veteris teſtamenti in nouū attribuitur dauid .i. chriſto/ ſcȝ capiti ⁊ membris. Quia ergo ſu‑pra egit de tranſiliente ⁊ alios ad ſui imitationē inuitāte: nūc exem‑plo eccleſie deum perſeueranter expectantis admonet laborantes in vinea vt non ante finē laboris querāt denariū: ſed bene operādo ei ꝑmiis ſalutis neceſſaria ꝑdi‑cādo: ⁊ ſine intermiſſione orando deū expectent remuneratorem: ¶ Materia expectatus aduentꝰ chriſti in carne ⁊ veteris ſacrificij imutatio: euangelice legis ꝓmul‑gatio: ⁊ pro fideliū bono ſtatu ſup‑plicatio. ¶ Intentio: perſuadere ad fideȝ chriſti accedere: ⁊ fideles de tāto bñficio gratos eſſe. ¶ Sē‑tētia in generali propheta in iſto pſalmo primū inducēs eccleſiam expectaſſe deū ⁊ accepiſſe eū: ⁊ ab eo nouum teſtamentum: in pſona fidelium circa miſteriū incarnatio‑nis agit gratiarū actionē. Dein‑de in pſona chriſti ponit huiꝰ my‑ſterij rationē: ⁊ tādē pro bono ſta‑tu corporis ſui myſtici deprecatio‑nē. ¶ Sñia in ſpeciali: ⁊ qꝛ diffi‑cile erat iudeos a conſuetis cere‑monijs ⁊ gētes ad idolatria reuo‑care ad nouum teſtamentū vtitur auctoritate antiquoꝝ patrum di‑cens. [Expectās expectaui] nō ho‑minem q̄ fallere ⁊ falli pōt ⁊ qui mecum indiget: nec aliud ſȝ [dñȝ] q̄ ſaluare pōt .i. cū magno deſide‑rio ⁊ aſſidue expectaui xp̄i aduētū in promiſſione prophetarum. q.d. ita expectaui dñs vt quotidie eſſeȝ expectās eū. Talis geminatio ad exprimēduȝ intēſum affectū fre‑quēs eſt in ideomate hebreo [⁊] qꝛ pſeueraui [intēdit mihi] .i. ad vtilitatem meam: ſcilicet preſtan‑do gratiam ſuam. Quomodo aūt dominus ei intendit exponit cum ſubiungit.

2 Et exaudiuit † preces meas: & eduxit me de lacu miſerię & de luto † fecis.

†depꝛe‑catio‑nem meaȝ. †limi.

¶ [Et exaudiuit] veniendo in mū‑dum [preces meas] a quibus ex‑pectās non ceſſaui [⁊ eduxit me] per ſuam ⁊ apoſtoloꝝ predicatio‑nē [de lacu miſerie] .i. de ceca ⁊ te‑nebroſa ꝓfunditate erroris que hoies cecos facit [⁊ de luto fecis] .i. de cōcupiſcētijs carnis ⁊ deſide

rijs terrenis: que aīas reddunt lutulentas corā dño τ ī imo iacētes.

3 † Et ſtatuit ſupra petram pedes meos: & direxit greſſus meos.

†poſuit.

¶ [Et ſtatuit] .i. firmauit per fidē [ſupra petram] .i. ſeipſum [pedes meos] .i. ſenſus τ affectus meos q̄ prius cum diabolo erant. q.d. totum ſenſum et affectū in ſe poſuit ꝯtemptis tpalibus ne ab huius ſeculi nutarē impulſibus [et direxit ī via morū ne ad eū veniēdo poſt tergū τ retro aſpicerē [greſſus meos] id eſt operum τ actuū meorum. Prius de lacu prauitatis educitur deinde in petra ſolidatur et poſt boni opis greſſus diriguntur et ſic ad p̄dicandū alijs dignus efficitur vnde ſequitur.

4 Et immiſit in os meum canticum nouum: † carmen deo noſtro.

†hymnum.

¶ [Et] ſic [immiſit in os meū canticū nouū] ſcꝫ p̄dicationē noui teſtamēti qḋ ipſe nou⁹ homo attulit et de nouo cantatur: ſcilicet de eius incarnatione paſſione reſurrectione/aſcenſione/et hmōi: τ a nouo pplo: qꝛ nemo niſi innouatus cantare preſumit: quodq; innouat et nouum hoiem facit: ac nouitatem vite docet canticum dico carmen] i. laudem vel hymnum ſcilicet gratiarū actionis pro beneficio diuine miſerationis [deo nr̄o] qḋ ad magnā dei ptinet laudē. Et quia hoc cantico et carmine audito multos ad fidem conuerſuros vir ſanctus vidit: ideo adiunxit

5 Videbunt † multi & timebunt: & ſperabunt in † domino.

†iuſti. †dñm.

¶ [Videbūt] per fidē [multi] q̄ ceci erant: et de deo nihil intelligebant: quia attendentes et imitantes cātici noui cātores illuminati ſunt [et timebunt] q: ſe peccatores intelligent et penitentiam agent [τ ſperabūt ī domino] remiſſionē peccatoꝝ cōſequi ab eo. Uidebunt ergo credentes timebunt penitentes ſperabunt celeſtia appetentes Ecce fides/ſpes/τ charitas quib⁹ colitur deus τ efficitur homo beatus. Unde τ ſubditur

6 Beatus uir cuius eſt nomen domini ſpes eius & non reſpexit in uanitates & inſanias † falſas.

†mēdaces.

¶ [Beatus vir cuius eſt nomē domini] ſcilicꝫ ieſu chriſti quod eſt ſaluator: [ſpes eius] .i. qui non tēporalia ſperat ab eo: ſed illḋ qḋ eius nomen indicat: ſcꝫ ſalutē [τ non reſpexit in vanitates] huius mundi ſcilicet appetendo temporalia terrena que vana ſunt τ tranſitoria [et inſanias falſas] que ſunt in voluptatibus huius ſeculi que fallunt τ decipiunt. Uel [inſanias falſas] errorū vt idola adoraret que fallunt τ falſos faciunt. Unde conuertens ſe ad dominum vt corda talium ſimiliter ad ipſum conuertat ait.

Tpalia vana ſunt.

7 Multa feciſti tu domine deus mirabilia tua & cogitationibus tuis non eſt qui ſimilis ſit ſibi

¶ [Multa feciſti tu domine deus meus mirabilia τ] ajn corporalibus τ ſpiritualib⁹. Feciſti eni celū τ terrā τ oia que in eis ſunt [τ in cogitationibus tuis] quibus illa mirabilia feciſti et quibus omnia

diſponi𝑠.i.in ſapientia tua et conſilio[non eſt qui ſimilis ſit tibi] Quis enim cognouit ſenſum dñi/aut quis conſiliarius eius fuit? Quaſi diceret:hec tua mirabilia opera tam viſibilia ꝙ inuiſibilia ⁊ tua incõprehenſibilis ſapientia predicant te ſolum eſſe colendum: amandum et appetendum: non iſtas vanitates et inſanias falſas Deinde loquitur chriſtus ad patrem partim in perſona ſua/partim in membris.d.

8 Annunciaui & locutus ſum : multiplicati ſunt ſuper numerum.

¶[Annunciaui] mirabilia tua prius per patres[et]nouiſſime[locutus ſum]per memetipſum/et p apl'os et[multiplicati ſunt]credentes[ſuper numerum]ſaluandorum q certus eſt. Multi enim audita predicatione venerunt ad ſocietatē credentiū q nō ſunt in numero electorum:teſte veritate que ait. Multi ſunt vocati/pauci vero electi granis admiſcentur ⁊ palee ſed grana ſunt pauca palee/multe Fuit autē neceſſitas loquendi cum non ſufficerent legalia:quia.

Mat xx.et xxij.

9 Sacrificium & oblationem noluiſti: † aures autem perfeciſti mihi.

†corp⁹

¶[Sacrificium et oblationē]veteris legis[noluiſti]vlterius poſt ꝙ veritas eſt exhibita aures aūt pfeciſti .i.pfectas feciſti mihi[ad intelligendum quid velles:⁊ ad obediendum quia fuit obediens deo patri vſq ad mortem.q.d.feciſti me tibi bene obedientem:vel promptam exegiſti a me obedientiam. Perfecit autem nobis aures deus vt que de lege audimus ſpiritualiter intelligamus vel quando ad obediendum ei per omnia perfecti ſimus. Deinde hunc verſum magis exponit

10 † Holocauſtum & pro peccato non poſtulaſti tunc dixi ecce uenio

holocauſta etiā p delicto nō petiſti.

¶[Holocauſtum]quod maius eſt [et].i.etiā[p peccato nō poſtulaſti]ſicut ante petebas. Hoc diſta inter ſacrificium et holocauſtū ꝙ hoſtie pars aliqua deo oblata ſacrificiunt dicebatur holocauſtum aūt totū incēſum erat:ſcʒ qñ tota hoſtia in ſacrificio incendebatur. Sed dominꝰ nec munera nec maiora veteris legis ſacrificia requirit cui nō iā vmbra/ſed veritas grata exiſtit. Et qꝛ hoc noluiſti[tunc dixi]ego chriſtus[ecce]ſtatim[venio]in carne ad offerendum ſacrificium acceptiſſimum.q.d.tempus eſt vt veniant promiſſa:quia auferuntur promittentia. Nam

Sacrificiū ⁊ holocauſtuʒ differūt

11 In capite libri ſcriptū eſt de me ut facerem uoluntatem tuam : deus meus uolui:& legem tuam in medio cordis mei.

¶[In capite]et principio[libri] huius ſcilicet pſalmorum[ſcriptū eſt de me]in primo pſalmo videlicet ibi Sed i lege dñi volūtas eiꝰ [vt facerem voluntatē tuam].i.vt impleam obediētiam ate mihi iniunctam offerendo me ad mortem p vita hoim :et ſicut ſcriptū ē ita [deus meus volui]vt facerē tibi placitū[⁊ legē tuā]ſcʒ euāgelicā volui vl'habui[imedio cordis mei] i.plene p iugē meditationē vñ et i eodē pſalmo dī ⁊ i lege eiꝰ medita

biſ die ac nocte. Nec ſolũ habeo i cor
de: ſed inſuper.

12 †bene-nũcia-ui. † Annunciaui iuſti-
tiam tuã in eccleſia ma-
gna: ecce labia mea nõ
prohibeo domine tu
† ſciſti.

†cogno-uiſti. ¶ [Annunciaui] alijs per me ꝛ p
apl'os [iuſtitiã tuã] .i. ex te eſſe non
ex lege. Uel [Annunciaui iuſtitiã
tuam] .ſ. legẽ euangelicam q̃ iuſti
tiã ꝯtinet pfectã [i eccl'ia magna]
Lex .ſ. vniuerſali p totũ orbem diffuſa:
euãge- non parua vt fuit pus. [ecce labia
lica q̃ mea non prohibeo] loqui vt timo-
ꝯtinet. re taceam. q. d. ſi aliq̃ voluerint pro
hibere ego tñ nõ tacebo. Uel [labia]
dicit apl'os p quos loquit/quos
non ꝓhibuit: ſed omnibus predica
re pcepit [dñe] qui es cognitor cor
dis et teſtis conſcientie [tu ſciſti]
ꝛ noſtri quia ita eſt. Teſtez ad hoc
deum inuocat vt nulla in iudicio
excuſatio fieri valeat.

13 Iuſtitiam tuã non ab
ſcondi in corde meo: ue
ritatem tuam & ſaluta-
re tuum dixi.

Jo. iij. ¶ [Juſtitiã tuã] .i. fidẽ iuſtus enĩ
ex fide viuit. vnde credidit Abra-
ham deo ꝛ reputatum eſt ei ad iu
ſtitiam. [nõ abſcõdi in corde meo]
i. non tenui in ſecreto. ſed potius
alijs diuulgari. [veritatem tuam]
qua impleſti promiſſum de me pa-
trib⁹ factã: ſeu ꝓmiſſionum exhi-
bitionẽ [ꝛ ſalutare tuũ] .i. ſaluatio
nẽ ꝛ ſalutẽ quã pro me feciſti. Uel
[veritatem tuam ꝛ ſalutare tuuz]
i. chriſtum qui eſt veritas ꝛ ſaluta
ris ſcꝫ meipm a te miſſum ꝓ ſalu
te hominũ [dixi] .i. predicaui ꝛ ve-
niſſe alijs nunciaui.

14 Non † abſcondi mi- †celaui
ſericordiam tuam & ue †cõgre
ritatem tuam: à † conſi- gatiõe
lio multo. multa.

¶ [Non abſcõdi] et celaui [miam
tuã] qua peccata donas et remit-
tis [ꝛ veritatez tuam] qua premia
que ꝓmittis: ꝛ penas q̃s minaris
adimples ꝛ reddis [a cõſilio mul-
to] .i. a congregatiõe multa timẽs
ꝓpter ꝯſiliuz ꝛ multitudinẽ mihi
ꝛ meis aduerſantium quin in eaz
publice diuulgarem: ꝛ in tota ple-
be p me ꝛ meos annũciarẽ. Dein-
de orat chriſt⁹ ꝓ bono ſtatu corpis
ſui myſtici dicẽs. Ego quidez non
celaui miſericordiam tuam ꝛ veri-
tatẽ tuam a multis.

15 Tu autẽ domine ne †elõgi-
† longe facias miſera- quare-
tiones tuas à me: miſeri ris mi-
cordia tua & ueritas tua ſericor-
ſemper ſuſceperũt me. dias.

¶ [Tu aũt dñe] .i. tu de⁹ pater [ne
longe facias] id eſt noli remouere
ne ſint ſine effectu [miſerationes]
ꝛ miſericordias [tuas a me] .i. a
corpe meo myſtico: ꝛ a ſaucijs mẽ
bris meis ne pmaneant in pctis.
Quiſq̃s ſe ſentit elongari a dño p Nota.
prauã vitã: p malã volũtatẽ dicat
deuote: dicat lachrymabiliter. Tu
aũt dñe ne lõge facias miſeratio-
nes tuas a me. Ego miſer: tu miſe
ricors: multe ſunt mee iniquita-
tes ſed ſuperant tue miſeratio-
nes [miſericordia tua] q̃ bon⁹ es ꝛ
te amo. [ꝛ veritas tua] qua iuſtus
es ꝛ te timeo [ſemper ſuſceperunt
me] ducẽdum ad te. Attẽdi q2 mi-
ſericors es: attẽdo quia verax es.
Amo miſericordem ꝛ timeo vera-
cez: ꝛ ſic amo: ꝛ timo: q̃ ſp aſpicio

ducūt me a te. Et neceſſe eſt vt nō elongeris.

16 Quoniam circundederunt me mala quorum non eſt numerus: comprehenderunt me iniquitates meæ & non potui ut uiderem.

¶ [Qm̄ circūdederūt me] .i. meos [mala quorum non eſt numerus] Apud hoīes innumera ſunt peccā: innumerabiles ſunt negligētie ꝛ tētationes que vndiq; circūdant: vndiq; impediunt chriſti fideles [ꝯprehenderūt] ꝛ illaqueauerunt [me] ipſo actu [iniqtates mee] quibus preſſus: oculus mētis videre nō pōt vn̄ ſequit̄ [ꝛ non potui vt viderē] .i. nō potuerūt mei aliquo conatu efficere vt viderē ea mētis ocl'is: ꝛ itelligerēt ī quāta cecitate eſſent. In tātū ꝯp̄hēdunt nos iniqtates nr̄e vt ēt ſi velim⁹ euadere ſine adiutorio nō valeam⁹. In tantam etiam cecitatem venimus vt noſmetipſos ignorem⁹: nec patrata mala deprehēdimus. Ex amiſſione autē luminis creuit multitudo iniquitatis: ideo adiungit

Iniqtates nr̄e ī quātū ꝯp̄hēdunt.

17 Multiplicatę ſunt ſuper capillos capitis mei & cor meū dereliqt me.

¶ [Multiplicate ſunt] .ſ. iniquitates mee [ſuper capillos capitis mei] .i. inumerabiliter ꝛ pluſq̄ ſcirē numerare. Caue ergo ſi vitaſti grauia ne obruaris minorū peccōrum arena. Minima quidē videntur ſed multa ſunt [ꝛ cor meum] .i. ratio mea. [dereliqt me] hoc eſt vigor cordis mei defecit ꝛ nō eſt idoneū ad cognoſcēdum ſe. Quotiēs mēte vagamur/ ſoris delectamur terrenis propria noſtra ſtudia relinquimus: atq; inania vl' agim⁹/ vel loquimur/ vel cogitamus: totiens cor noſtrū derelinquit nos. Quotiens non cogitamus deum/ vel ea que ad vtilitatem ptinent animarum totiēs amittimus cor noſtrum. Congrue ergo ſequitur hec oratio qua dicitur

Cor noſtrū q̄tiens nos derelinqt

18 Complaceat tibi domine † ut eruas me: domine † ad adiuuandum † me reſpice.

†placeat. †erue. †in. †mihi.

¶ [Complaceat tibi domine] .q.d. in voluntate tua eſt: quia ſi vis potes [vt eruas me]: id eſt corpus meum myſticum a tot ꝛ tantis malis ꝛ malorū perplexitatib⁹. Unde ait. complaceat. non enim ex meritis ſ; ſolo beneplacito ſuo ſola gratia: ſola bonitate ſua iuſtificat deus hominem. Miſeretur nobis pius domin⁹ quia ei ſic placet non quia nos meruimus [domine ad adiuuandū me reſpice] i. vt miſericorditer reſpiciendo adiuues in bonis vt non tantum deſiſtant a malo/ ſed etiam faciant bonum reſpectus enim auxilium noſtrum eſt. Me inquam reſpice. Econtra autem.

Dei reſpect⁹ auxiliū ē nr̄m.

16 Confundantur & reuereantur ſimul: qui quærunt animam meam ut auferant eam.

¶ [Confundantur] confuſione bona vt erubeſcant de malis ꝛ penitentiam agant ꝛ timentes [ꝛ reuereantur] .i. ex timore reuereri ꝛ reuerentiam habere cogātur [ſimul] mente ꝛ corpore [qui querunt animam meam] id eſt vitam meam ꝛ meorum fidelium inſidiando [vt auferant eam] interficiendo nō vt imitentur ſed vt perimant. qđ nō

poſſunt

poſſunt facere niſi te per mittente. Multi queſierunt animã chriſti q̃ gauiſi ſunt cum animã poſuit: ſed cõfuſi cuꝫ eam recepit. Multi adhuc querunt corpus chriſti ꝛ animas perdere: qui aut modo penitendo confundentur: aut eternam confuſionem poſtmodum patientur.

†cõuertãt. 20 † Auertantur retrorſum & reuereãtur: qui uolunt mihi mala.

¶ [Auertant̃ retrorſuꝫ] ꝛ ſequantur ꝑ hũilitatẽ: ꝛ obediẽdo q̃ preibant per ſuperbiam: et trahẽdo [ꝛ reuereant̃] .i. timeant ꝛ honorent deum: ꝛ ſic conuertant̃ a mala voluntate [qui volunt mihi] et meis [mala] me ꝛ meos perſequẽdo: vel qui cum bene dicunt tñ mala volũt nõ ſolũ qui faciunt. Et qui bona dicit malo aĩo: ꝛ q̃ mala doloſe laudãdo [vterq; malus eſt ꝛ cauẽdus. vnde adhuc ſubditur:

21 Ferant confeſtim cõfuſionem ſuam: qui dicunt mihi euge euge.

¶ [Ferãt] vt magnũ põdꝰ [confeſtim] ne diutius ingrauet̃ malum eoꝝ. [cõfuſionem ſuam] vt cito recedãt ad penitentiã [q̃ dicunt mihi euge euge] .i. bene bene: gaudentes de mea deiectiõe ꝛ iſultãtes irriſorie: vel applaudẽtes mihi qua ſi bono animo adulatorie ꝛ doloſe. Jn his tribus verſibus notantur tria gña perſecutoꝝ. Prĩo illi q̃ aperta pſecutiõe dĩ ſeruos conãt̃ occidere. Tales fuerunt illi qui cõprehenderunt ieſum / ꝛ q̃ in cruce poſuerũt eum. Secũdo qui nondum perſequũtur aperte ſꝫ odium ꝛ inimicitias geſtant in corde: ꝛ qñq; ſimulationib ꝰ conant̃ decipe: quan doq; effrenant̃ in verba malitie. Tales fuerũt iudei aduerſus dñꝫ. Tertio illi qui deridere ſolent religionẽ ꝛ ſimplicitatem iuſtorũ. Tales etiam fuerũt in paſſione chriſti. Jſti oẽs in ipſiꝰ corpore adhuc debẽ perſeuerant. Sicut autẽ nõ ſe vin dicauit de illis dñs ſed ꝓ eis orauit: ſic nos non debemꝰ de inimicis querere vltionẽ: ſed humilem proferre orõnẽ queãdmodũ ꝛ ipſe nobis p̃cepit: ita illi. Et ecõtra.

Perſecutorꝫ tria genera.

Vltiones non mi ꝰ q̃rere de inimicis.

22 Exultent & † lętentur ſup te omnes † quærentes te: & dicant ſemper magnificetur dominus qui diligunt ſalutare tuum.

† iocũdẽtur. † q̃ te q̃rũt dñe

¶ [Exultent] exterius ĩ corpe [ꝛ letent̃] interius in ſpũ ſeu mente nõ in ſe nec in vanis rebus huius ſeculi: ſed [ſuper te] ꝛ in text qui gloriatur ĩ dño glorief. [oẽs querentes] ꝑ fidẽ ꝛ dilectionẽ [te] p̃ncipaliter nõ tua niſi propter te. Gemina merces nobis promiſſa eſt a dño ſcꝫ imortalis corpis atq; aĩe beatitudo ꝓpterea gemina exultatio ne precipimur gaudere cum dicitur exultent ꝛ letentur. Exultare eñi ad corpꝰ ꝑtinet: letari vero ad aĩam. [ꝛ dicãt] ore cordis ꝛ corpis [ſemper] tam in aduerſitate q̃ in ꝓſperitate [magnificet̃ dominus] id eſt in laude magnus predicetur de bonis eius [qui diligũt ſalutare tuũ] .ſ. me chriſtũ filiũ tuũ queꝫ miſiſti ꝓ ſalute hoĩꝫ: qui ꝑ merita ſua ſaluari ſe nõ ꝯfidunt. hoc illi de te dicãt /

Exltaĩ ad corpꝰ leta ri ad animã ꝑtinet.

23 Ego autem † mendicus ſum & pauper dominus † ſolicitꝰ eſt mei.

† egenus. † curam habebit

¶ [Ego autē] i mēbris meis [mēdicus ſum ꝛ paup] .i. nō eſt qd̄ i me laudet ex me. Mēdici dn̄i ſum⁹: ad ianuā mie ſue ſedem⁹: mēdicam⁹ ſalutē nr̄am ꝛ clamam⁹. Adueniat regnū tuū: ꝛ da nobis panē nr̄m: ꝛ libera nos a malo. Pauperes em̄ ſum⁹ nihil a nob̄ habētes ꝛ nobis inſufficiētes. Et ſeqᷓ cōſolatio: [ſ3 dn̄s ſolicit⁹ ē mei] .i. curā mei h3 miniſtrās mihi ꝛ ſaluti mee neceſſaria. Ecce magna ſpes: ſi enim dn̄s eſt ſolicitus nos ſecuri ſumus. Et cōuertēs ſermonē ad dominū dīt.

14 Adiutor meus & protector meus tu es: deus meus ne tardaueris.

¶ [Adiutor meus] ꝛ cooperator i bonis ꝛ ad ea me promouendo. [ꝛ ꝓtector me⁹] ꝛ liberator a malis ꝛ ab eis me preſeruādo [tu es] ſolus nō ali⁹ [de⁹ meus ne tardaueris] mihi auxiliari ꝛ aſſiſtere in predictis: ꝛ fac ne diu ſim in malis ſ3 cito ſubueniēs preſta auxiliū ne deficiā in eis. Quādiu te nō video: nō poſſideo mēdic⁹ ꝛ paup ſum nihil extra me mihi ſufficit: tu expectatio mea noli morari vna hora deſiderāti ꝛ eſtuāti: lōga mora eſt de⁹ me⁹ ne tardaueris. Oratio.

Expectatio tuorū vnica famulorū de⁹ quē venturū in mundū capat libri principalis edocuit: inſere q̄ſumus legē tuam in medio cordis noſtri vt tuas iuſtitias annunciātes ab imminētibus periculis eruamur. Per.

Pſalmus dei Chriſto deo ſimul & homine credendo ſecundùm humanitatem iniuriato & paſſo: ac per diuinitatē reſuſcitato & glorificato. Pſalmus. XL.

1 Beatus qui intelligit ſuper egenū & pauperem: in die mala liberabit eum dominus.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulus talis eſt. In finē itellect⁹ filijs Chore. Hoc eſt intellect⁹ pſalmi huius tendēs in finem: id eſt in chriſtū: attribuit̄ filijs. Chore .i. filijs crucis q̄ Chriſtū ꝛ ſi pauperem ꝛ mortuum credunt: tamē non tantum hoiem: ſed etiam verum deū. Supra ergo oſtēdit eccleſiā expectaſſe ꝛ accepiſſe Chriſtū. hic monet omnes vt non tantum eum hominem credant. ſed etiam deum. ¶ Materia: chriſtus deus ꝛ homo ꝛ vtilitas promiſſa credētibus ipſum ſecundum humanitatē iniuriarum ꝛ paſſum: ꝛ per deitatē reſuſcitatū ꝛ glificatū. ¶ Intentio admonere nos credere Chriſtū mediatorē dei ꝛ hoim hoiem ſimul extitiſſe ꝛ deū. Sētētia i gn̄ali. Propheta i iſto pſalmo agit de beatitudine credētium ꝛ confitentium chriſtū verū deū eſſe: ac de ei⁹ paſſiōe ꝛ reſurrectiōe. Et pri⁹ ꝓpheta i ſua pſona loqᷓ ꝛ poſt inducit xp̄m loquētē ꝛ i mēbris ꝛ in ſe. ¶ Sn̄ia in ſpāli. Ait ḡ ꝓp̄ha. [Beatus q̄ intelligit ſup egenum ꝛ pauperē] ſcil3 chriſtū: id eſt qui ſic videt eū i habitu egeni ꝛ paupis: ꝛ ſic credit eū hoiē3 vt ēt itelligat eundē eē deū. Pōt ēt h̄ referri ad mēbra xp̄i ſup q̄ itēdēdū eſt vt eis ſubueniatur: qd̄ ꝛ ad xp̄m per-

Chriſtian⁹ qbus gradib⁹ pcedere debet.

tinet qui dicit eſuriui ⁊ ſitiui/et nudus/⁊ peregrinus/⁊ infirm⁹: ⁊ in carcere fui. His gradib⁹ procedat chriſtianus. Primo intelligat xp̄m ſecūdum hominē egenū et pauperem. et ꝙ paupertas et infirmitas eius exemplum nobis tribuit humilitatis/patiētie/obedientie/manſuetudinis/charitatis: et ſe ei in his conformet quantum poteſt. Deinde intelligat in chriſto ſuper humanitatem ⁊ infirmitatem eius aliquid altius. ſcilicet diuinitatem illius: et hoc per fidem: per dilectionem: per honoris exhibitionem. Secundo intelligat ſe egenum et pauperem per humilitatem. Tertio proximū per beneficiꝝ collationem. Et exponit beatitudinem ſubiungens huius intellectus fructū [in die malorum] ſcilicet in die ire et iudicij [liberabit eum domin⁹] ab omni malo/⁊ a poteſtate diaboli/⁊ trāſfert eum in libertatem glorie filiorum dei. Interim autem largiendo et alia beneficia.

2 Dominus cōſeruet eum & uiuificet eum: & beatum faciat eum in terra: & non tradat eum in † animam inimicorum eius.

† man⁹ inimici.

¶ [Dominus conſeruet eum] ſcilicet huiuſmodi intelligentem inter pericula et tentationes huius laborioſe vite: et nō ſinet eum perire: nec permittit tentari ſupra ꝙ poteſt ferre: [⁊ viuificet eū] ſuo ſpiritu et gratia in interiori homine vt quotidie iuſtius ⁊ puri⁹ viuat in deo [et beatum faciat eū in terra] hac: ſpūales virtutes largiēdo: ⁊ ē in terra viuētium vbi eſt vera btitudo [⁊ nō tradat eum in animā]: id eſt in voluntatem: et ſi in manus [inimicorum eius] corporalium et ſpiritualium vt ſcilicet poſſint eum facere ſuis iniq̄s voluntatibus obedire/vel aliquatenus conſentire: hec optatio et oratio promiſſio eſt et ſimiliter q̄ ſequitur.

3 Dominus opem ferat illi ſuper lectum doloris eius: † uniuerſum ſtratum eius † uerſaſti in infirmitate eius.

†totū †vertiſti

¶ [Domin⁹ opē] ſue gratie diuine [ferat] ⁊ det [illi] ſcilicet intelligēti [ſuper lectuꝫ doloris eius] i. ſuper infirmitatē carnis que animam piam grauat ⁊ dolorē ei miniſtrat. In ea enim animus pius gemit tanꝙ paraliticus in lecto: impius vero gaudet ⁊ requieſcit. Ferat inꝙ opē: eū ne labatur ſubleuando: ⁊ vt quaſi ſanatus paraliticus portet lectum: imperando carni non ſeruiēdo. Sed vnde dolor expōit cōuertēs ſermonem ad deum ⁊ dicit. q. [vniuerſum ſtratum] ⁊ lectum [eius] ſcilicet hominis. i. omnē ſenſualitatē q̄ in padiſo erat ſubtracta rationi ac lectus letitie ⁊ quietie [verſaſti] i. verſari permiſiſti per contraria vt modo repugnet et dolores inferat ⁊ hoc [in infirmitate ei⁹] ſcꝫ hois i. ꝓpter infirmitatē ⁊ pctm̄ qn̄ infirmat⁹ eſt preuaricando. Sciens ergo homo ſe pati hic propter peccatum conuertat ſe ⁊ dicat.

4 Ego dixi domine miſerere mei: ſana animā meā, quia peccaui tibi.

¶ [Ego dixi] ſcꝫ confitē do peccata mea: non abſcondi ea: nō tacui ꝯfeſſionē: o [Domine miſerere mei]

ita ſcʒ[ſana animã meã]ſcʒ aufe-rendo ab ea peccati ſui reatum:qꝛ nullo modo excuſo peccatum:ſed accuſo dicẽs[qꝛ peccaui tibi]:id ẽ coram te vel contra te vel rationẽ tibi redditurus de peccato. Uere humilitatis iudicium eſt culpam ſuam recognoſcere atqꝫ eandem voce confeſſionis aperire. Jdeo precipit dominus vt peccata no-ſtra ſacerdotibus confiteamur vt videlicet confitẽdo humiliemur: et vt per humilitatis meritũ per-cipiamus remiſſionem peccatorũ. O beata confeſſio quanti per te mundantur: ſanantur: iuſtifican-tur. Deinde loquitur in perſona chriſti.q.d. Talia dicũt amici. Et

Humilitatis iudicium.

Inimici mei dixerũt
5 mala mihi: quando mo
rietur & peribit nomẽ 7
eius.

¶ [Jnimici mei]ſcʒ iudei me ho-minem tm̃ non deũ eſſe credentes [dixerunt mala]et falſa[mihi].i. de me ſcilicet hec[qñ morief] iſte qui predicatiõe ⁊ miraculorũ ope ratione totum mundũ trahit poſt ſe[et peribit nomen eius.]De ter-ra vt nullus eum confiteatur et deleatur eius memoria:nec ſit de eo fama. Hec dixerũt qꝛ tedioſus et grauis erat eis ad videndum. Hec ſpecialiter de Chriſto dicta ſunt:ſed et de membris dici poſ-ſunt:nam et hodie ſit tribulatio vt nomen Chriſti extinguatur:ſed poſt mortem ſuam et ſuorum ma-gis creuit eccleſia et admirabile factum eſt nomen eius. Et non ſo lum aperti inimici/ſed etiam qui ſimulabãt ſe amicos eſſe:dixerũt mala: Unde ſequitur.

6 Et † ſi ingrediebatur ut † uideret uana † lo-

† ingrediebãt

quebaẽ: cor † eius † cõ gregauit iniqtatẽ ſibi.

† viderent. † locu-tũ eſt. † eorũ. † cõgregauerũt.

¶ [Et ſi igrediebatur]aliqs[frau dulentus et inſidiator ſcilicet iu-das[vt videret]:id eſt exploraret quid poſſet reprehendere et accu-ſare non quid poſſet imitari.[va-na loquebaẽ cor eius]cogitãdo et tractando de mea morte:⁊ ſic [cõ gregauit]⁊ cumulauit [iniqtatẽ] parãs calũniã quã ibi debebat de ponere:et hoc [ſibi].i.in malũ et damnum ſuum:qui ſibi nocet nõ mihi. Melius eñi ei erat ſi natus non fuiſſet. Uel[vana].i.ficta[lo-quebatur]ore:et[cor eius congre-gauit iniquitatem ſibi] cogitans inſidias. Et quia itrauit vt explo-raret et mala in corde concepit

† Egrediebatur fo-ras: & † loquebatur in idipſum.

† egrediebatur. † loquebãtur.

¶ [Egrediebaẽ foras]ad iudeos ⁊ cõtrarios vt fieret apertus ini-micus[⁊ loquebaẽ in idipſum]ſcʒ vanitatis ⁊ iniquitatis:id eſt fal ſa et vana que geſtabat in corde. Uel[in idipſum].i.vno conſilio et vna conſpiratione cum cõtrarijs tractando de mea venditione et morte. Quod paſſum eſt caput:pa tiuntur ⁊ mẽbra. Tales enim mul ti inueniuntur intra ſocietatem fratrum qui appetunt explorare defectus aliorum ac cogitantes ⁊ loquentes praua congregant ini-quitatem ſibi:et ad detrimentum ſuum ſi id quod inutile ⁊ vanũ eſt cor noſtrum delectabiliter medita tur ad ipſum et lingua noſtra li-benter loquitur. Si vis ſcire de fra tre quale cor habet attende vnde modo libentius et frequentius loquaẽ. cogno- Ex abundantia enim cordis os lo ſcere quitur. Egreſſus iudas locutꝰ eſt potes.

Fris qꝫ

ad iudeos. Sed quid illi

8 Aduerſum me ſuſurrabant omnes inimici mei: aduerſum me cogitabant mala mihi.

[Aduerſum me ſuſurrabant] ĩuicem in auribus de me murmurando non audentes conſilia detegere qui ſocij ſunt in ſcelere: q̃ſi diceret q̃ aduerſa et nociua mihi erant ſecretis cõſilijs et cogitationib⁹ exquirebãt [oẽs inimici mei] ſcꝫ ſcribe et pharſei ⁊ alij [aduerſum me cogitabant mala mihi] id eſt deliberauerunt in cogitatione quod malum mihi ĩferre poſſent: et ſi quis amplius alio inueniret: mala dico ſm qd intendũt cũ potius ſibi mala eſſet. Et tandem

9 Verbum iniquum † conſtituerunt aduerſum me: nunquid qui dormit non addijciet ut reſurgat?

†diſpoſuerũt aduerſus.

[Verbum iniquũ cõſtituerũt] ⁊ confirmauerunt [aduerſum me] q2 ordinauerunt me occidi: ⁊ mortuum in ſepulchro cuſtodiri. Ipſi ita: ſed [nũquid qui dormit] ⁊ moritur ſponte et voluntate [non adijciet] .i. apponet vel addet morti ſue [vt reſurgat?] ꝓpria virtute ⁊ poteſtate q.d. qui habet poteſtatem ponendi aĩam: nõne habet et reſumendi eam? Non eñ mortu⁹ eſt neceſſitate vel inuitus: ſed ſpõte dormit cito euigilat⁹: nec mirũ ſi iudei inimici talia faciebant cõtra me

10 † Etenim homo pacis meę in † quo ſperaui qui edebat panes meos: † magnificauit ſuper me † ſupplantationem.

†ecce enim. †quem †ãpliauit. †calcaneum.

[Etenim] etiã [hõ pacis mee] ſcꝫ iudas cũ quo pacem habebã: et qui ſe pacificum ſimulabat [in q̃ ſperaui] ſm eſtimatiõem hominum: vel de quo oſtendi ꝙ in eo confiderem committens ei cuſtodiam oculorũ [qui edebat panes meos] mecum in menſa cũ alijs diſcipulis [magnificauit] id ẽ magnificam fecit [ſuper me ſupplantationem] et deceptionem: quaſi maiorem ſe faciens me: contempſit et vilificauit me tanꝙ conculcandum ab eo: et calcare me voluit tradendo me iudeis vt eſſem totaliter deiect⁹ et conculcat⁹ per mortem. Sed quicquid cogitauerunt proditor et perſecutores

11 Tu autẽ domine miſerere mei & reſuſcita me: & † retribuam eis.

†reddã illis.

[Tu autẽ dñe] deus pater vel tota trinitas [miſerere mei] .i. fac mecum ſm miſericordiam tuam: in hoc ſcꝫ [et reſuſcita me] a morte animam corpori reuniendo et nõ dimittendo animam meam in inferno: nec corp⁹ in ſepulchro. Chriſtus vt homo petit qui vt deus facit quod petit [et retribuam eis] penas debitas pro commiſſis in preſenti: vt locum et gentem amittentes diſpergantur: et in futuro vt ſm merita recipientes damnẽtur. Qui vere facies: quia

12 In hoc cognoui quoniam uoluiſti me: quoniã gaudebit inimicus meus ſuper me.

¶ [In hoc] ſcz [quoniam voluiſti me] .id eſt ꝙ ſemp acceptus volū tati tue placui tibi [cognoui] et fi⸗ duciā habui [quoniam nō gaude⸗ bit inimicus meus] ſcz populus iudaicus [ſup me] quaſi me ſupe rato .i. ꝙ me reſuſcitabis vn̄ non gaudebunt: ſed potius dolebunt. Gauiſi eni ſunt de morte: et triſta ti de reſurrectione. Uel [In hoc co gnoui] experimēto [quoniam vo⸗ luiſti me] .i. diligis me [quoniā nō gaudebit inimicus meus ſup me] nō reſuſcitato .i. quoniā reſuſcita⸗ bis me. In hoc enim ꝙ reſuſcitat apparet patris dilectio. Deinde af firmat quod orauit dicens.

13 Me autem propter innocentiam ſuſcepiſti: & confirmaſti me in cōſpectu tuo in æternum.

¶ [Me autē] flagellatū ſine me⸗ rito: occiſum ſine debito [propter innocentiam] .i. propter meritum innocentie vite et immunitatē a pctō [ſuſcepiſti] ſanandū ſicut me dicus egrotum [⁊ confirmaſti me] dando immortalitatem ⁊ impaſſi bilitatē [in ɔſpectu tuo] .i. in maie ſtate ⁊ diuinitate tua: vel in pre⸗ ſentia tua [in eternū] vt vltra nō moriar qui in conſpectu hominū: ⁊ ad tempus infirmaſti me prius. Uel [ſuſcepiſti] in reſurrectiōe de morte ad vitā [et confirmaſti me] gloria immortalitatis [in conſpe⸗ ctu tuo] manſurū tecum. Et inde laus tibi ⁊ grārū actio. vn̄ ſequit

14 Benedictus dominus deus iſraël à ſeculo & in ſeculū: † fiat fiat.

†et di⸗ cet ois homo.

¶ [Benedictus] et laudatus ſit [dñs de⁹] .i. tāꝙ dñator ⁊ creator [iſrael] id eſt videntiū eū per fidē ⁊ credentiū videre illū p ſpeciem qui intelligunt filiū ei⁹ deū eſſe ⁊ hoiem [a ſclo] .i. ex quo oia incepe runt [⁊ in ſclm] .i. vſqꝫ in ſeclm fu turū: vbi iam oia eterna ſunt [fiat fiat] hec ſcz laudatiua bn̄dictio ab omnibus: quia hec repetitio ⁊ ge minatio confirmatio eſt. et oſten⸗ dit hoc ab omnibus eſſe faciendū. In hebreo autem habetur amen amen: quod importat veritatem ac fidelitatē et ɔfirmationē. Oro.

Noſtrorum peccaminum mitis indultor eterne deus: qui indignanter īſinuas effugere diem malum ſi miſericor dia ſubſequatur egenū: fer opem queſumus doloribus noſtris: vt dū carnalia delicta clementer ar⸗ guis: medicinam anime placabili ter largiaris. Per dominum.

Pſalmus de ardenti & feruenti deſiderio diuinę uiſionis: ac tędio & triſtitia dilatiōis propter moram pręſentis peregrinationis.

Pſalmus. XLI.

1 Quemadmodū deſiderat ceruus ad fontes aquarum: ita deſiderat anima mea ad te deus.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titul⁹ talis ē. In finē itellect⁹ filijs Chore. Hoc eſt itellect⁹ hui⁹ pſalmi attribuitur filijs Chore .i. crucis ⁊ xpi directis in finem .i. ad ſummā btitudinē puenire deſide⸗ rantib⁹. Hic eni ps cōuenit cibus

chriſtianis flāma diuine charitatꝭ accenſis: ⁊ deū ardēter deſiderantibus. Jam ergo fidelis non ſolū credens chriſtum eſſe deum (vt ſupra monebatur) ſed etiam intelligens ꝙ non ſint condigne paſſiones huius temporis ad futuram gloriam q̄ reuelabit in nobis hoc intellectu ſe conſolatur: quatenus ſic ſperet in deo in ſua peregrinatione vt eum videre mereatur in peruentione: patriam deſiderās ⁊ miſerias huius ſeculi deplorans.

Ⲥ Materia ardens ⁊ feruens deſideriū ſummi boni ⁊ diuine viſionis: ac tediū ⁊ triſtitia dilationis. Ⲥ Intentio: monere nos p̄ſens ſeculum relinquere et aduerſitates huius vite non timere: ac feruenti animo deum deſiderare: et celeſtia ſola appetere. Ⲥ Sententia in generali: ꝓpheta in iſto pſalmo loq̄tur ī perſona perfecti ⁊ deuoti cōſiderantis miſeriam p̄ñtis vite: ac totis p̄cordijs ſuſpirātꝭ de p̄ſenti ſeculo nequā eripi: ⁊ ad celeſtē patriam ꝑuenire habentis cū paulo deſideriū diſſolui ⁊ eſſe cum xp̄o. Ⲥ Sententia in ſpeciali: oſtēdens ergo deſideriū ſuū ait. [Quēadmodū] .i. ꝙ ardēter [deſiderat] ⁊ feſtinat [ceruus] ſerpente perempto ⁊ cōſumpto venire [ad fontes aquarum] ꝓpter ſitis refrigeriū [ita] cōſumptis vitijs [deſiderat] ardenti deſiderio amplius ꝙ̄ ante [anima mea] venire [ad te deus] q̄ es fons aquarū irriguus vnde omnia bona fluunt te ſitientibus: vt te videre mereatur: ac per claram viſionē et plenam fruitionem tui ſatietur. Deinde conuertit ſe ad auditores vt admoneātur ⁊ edificētur dicēs.

2 Sitiuit anima mea ad
† forte deum † fontem uiuū:
quando ueniam &
† apparebo ante faciem † al' parebo.
dei.

Ⲥ [Sitiuit] .i. ſumme deſiderauit [aīa mea] venire [ad deū fontem] vel fortem [viuum] Deus eſt fons viuus: fons indeficiens: vel fortis et viuus: id eſt incorruptibilis et immortalis [quando] ergo [veniam:] quādo finietur peregrinatio mea: quaſi diceret: cupio diſſolui. Hoc ait ex magnitudine deſiderij: quia qđ citius eſt eo tardū eſt hominis deſiderio [et apparebo] q: tunc ⁊ nos apparebimus qui modo latemꝰ [ante faciē dei] quia tunc videmus eum ſicuti eſt. Interim autem

3 Fuerunt mihi lachry
mę meę panes die ac
nocte: † dum dicitur † cum
mihi quotidie ubi eſt
deus tuus?

Ⲥ [Fuerunt mihi lachryme mee] non amaritudo q̄ peccātem abſorbet: ſed [panes] .i. refectio et conſolatio ſpiritualis: quia afflictionibus eruditur chriſtianus: ⁊ ſicut corpus cibatur et ſatiatur pane, ita anima eius lachrymis [die ac nocte] id eſt ſemper ⁊ cōtinue: ſiue in proſperis ⁊ aduerſis. quaſi diceret ꝓ dilatione viſionis ſemꝑ viui in luctu ⁊ lachrymis nullā aliam recipiens conſolationem: [dum] id eſt quia [dicitur mihi quotidie] improperando ab inimicis deum viſibilem colentibus [vbi eſt deus tuus?] vt ſubueniat tibi. Poſſunt et predicta conuenire cathecumino vel penitenti ſicut perfecto et iuſto. Ceruo enim comparatur quilibet fidelis: quia ceruus ſenio aggrauatus excreſcens ... tibus pilis et cornibus ſerpentem par... fidelis quilibet ceruus ...

haurit naribus:quo ab ſorpto ve-
neno eſtuat:vnde ad fontem bibē
dū ardentiſſime anhelat:quo hau-
ſto cornua & pilos deponit. Ita ca
thecuminus vel penitens veneno
vitiorū a terra contractorū ſe eſtua
rē cognoſcēs fontē baptiſmi vl'pe
nitentie deſiderat vt ibi vitiorū pi
los & ſuperbie cornua deponat:et
ſic reiuueneſcit fact⁹ homo nou⁹.
Sicut etiā ceruus ſerpentem tra-
ctum interimit:quo interempto
fontem cauſa bibēdi querit:ita p-
fectus & iuſtus cōſumptis in ſe vi
tijs & peccatis fontem cōtempla-
tionis vbi reficiatur concupiſcit.
Omnes tamen ad eūdem tendūt
fontē:id eſt ad chriſtū qui eſt fons
aquarū viuentium. Unde dicit ca
thecuminus vel penitens.[Quē-
admodū ceruus]tracto ſerpēte[de
ſiderat]venire[ad fontes aquarū
vt reiuueneſcat[ita deſiderat ani-
ma mea]tractis vitijs peruenire
[ad te deus]vt per te deponam o-
mnem vetuſtatem peccati:& in no
uitate reformer ſpirituali. Ideo
[Sitiuit aīa mea ad deū fontem]
vel fortem[viuum[quia erit mihi
indeficiens refrigeriū vel reuela
tio multarū miſeriarum[quando
veniam et apparebo ante faciem
dei]ſcilicet ante faciem gratie:ſi-
cut perfectus & iuſtus ante facie3
glorie.[Fuerunt mihi lachryme
mee panes die ac nocte]quia ſem
per eſt mihi dolor vt in hac vita q̄
nocte ac die variatur:ſed ille dolor
me reficit propter ſpem venie que
cōſolatur:quia exinde ſpero remiſ
ſionem peccatorum [dum dicitur
mihi quotidie vbi eſt deus tuus:]
cur nō ſubuenit tibi in pſſura tua?

4 Hec † recordatus
ſum & effudi † in me
animam meam:quoniā

†meditatus.

† tranſibo in locum ta-
bernaculi admirabilis
uſque ad domum dei.

†ſuper †ingrediar.

C[Hec recordatus]vel meditat⁹
[ſum]ſcilicet has irriſiones & vbi
ſit deus meus[& effudi in me ani-
mam meam]id eſt relictis exterio
ribus dilataui eam ad intelligen-
dum & attingendum deum[quo-
niam tranſibo]vel ingrediar per
colluſtrationem & contemplationē
fidelium & ſanctorum[in locum ta
bernaculi]ſcilicet eccleſie militan
tis[admirabilis]in profunditate fi-
dei:in altitudine ſpei:in latitudi-
ne charitatis.id eſt in preſentem
eccleſiam/extra quam ſi quis que
rat deum errat:que eſt quedam
imago & ſpecies future hieruſalē:
que dum videtur amplius illa de
ſideratur:& ſic perueniam mente
[vſq; ad domum dei]eternā in ce-
lis vbi inuenitur deus. Sed quo-
modo perueniam?

5 In uoce exultationis
& confeſſiōis:† ſonus
epulantis.

†ſoni feſtiuitatē celebrantis.

C[In voce exultatiōis].i.ineffa-
bilis gaudij[& confeſſionis].i.lau
dis eterne que deo decantatur ab
angelis que vox eſt[ſonus epulan
tis]id eſt ſonantium epulantium
i.de eterna refectione gaudentiu3
quaſi diceret capt⁹ ſuauitate lau-
dis angelice que iam ſuſcipitur
mente/& ductus ſumme mentis
dulcedine illuc perueniam. De illa
enim eterna & iocunda feſtiuitate
ſonat neſcio quid canorum & dul-
ce auribus cordis:& mulcet aures
ſonus feſtiuitatis illius:& rapitur
ceruus ad fontes aquarum:ſi ta-
men non perſtrepat mundus am-
bulanti i hoc tabernaculo:& mira-
bilia dei in ſidelibus conſideranti.

6 Quare triſtis es ani/
ma mea: & quare con/
turbas me.

¶ [Quare] ergo [triſtis es] o [aīa
mea] ſcilicet pars īferior [et quare
conturbas me] rationem et intel/
lectum tu ſenſualitas dolorem mi
hi ingerendo et gaudium meum in/
terrumpendo. Increpat enim ſu/
perior pars anime partem inferio
rem. q. d. o aīa mea cum iocunda
videas: cum de deo non dubites
quem preſentis: nihil eſt in mūdo
quare hoc facere debeas. Ecce iam
quadam interiori dulcedine letati
ſumus: ecce acie mentis aliquid
incommutabile perſpicere potui/
mus quare adhuc triſtis es tantā
expectans beatitudinem. Et quaſi
reſponderet illi anima eius in ſi/
lentio: ideo te conturbo: quia non/
dum ibi ſum et adhuc concutior ſcā
dalis et tentationibus. Dat inter
hec mala ratio conſilium. d.

7 Spera in † deo quo/
niam † adhuc confite/
bor illi: ſalutare uultus
mei & deus meus.

¶ [Spera] interim [in deo] et habi
tans in ſpe per patientiam ſuſtine:
et cōſolationem recipe [qm̄ adhuc]
et ſi non modo plene ſed ſolum in
ſpe tamen in futuro [confitebor il/
li] in re cōtinue enim beatis confeſ
ſione laudis diuine quando vide/
bo eum ſicuti eſt dicens ſic: [ſaluta
re] i.. vera ſal9 aīe mee a quo ſcili/
cet non a me eſt ſalus mihi. [vul/
tus mei] .i. ex forma mea quam aſ
ſumpſiſti quia homo vt ego: et etiā
[deus meus] .i. creator me9 tu es/
et non alius. Ipſe enim ſaluator
noſter homo eſt et deus. Vel ſpera
re potes quoniam confitebor in
preſenti id eſt de peccatis penitē/
tiam agam vt tibi non obſiſtam.
Hec autem perturbatio eſt ex nobis
ſeu noſtro vitio et defectu: vñ ſeqt̄

8 Ad meipſum anima
mea † conturbata eſt
propterea † memor
ero tui † de terra Iorda
nis & Hermonijm à mō
te † modico

¶ [Ad meipſum] vel a me ipſo [ani
ma mea turbata eſt] q̄ niſi carnis
vitia eſſent tranquilla permane/
ret: vnde ad meipſum referēdum
i. meo vitio eſt retorquēdum. Vel
[ad meipſum anima mea] relata
[cōturbata eſt] que ad deum rela
ta reficitur non eſt mihi firmitas
in me: ideo nunq̄ preſumam de
me ſed ſperabo i deo. Et quia hāc
conturbationem fecit ſuperbia [p
pterea] vt conſoletur [memor ero
tui] domine feſtinando ad te qui
excludis omnia mala: et pro quib9
ſit memor dei ſubdit ſcilicet [de ter
ra iordanis] .i. q2 in baptiſmo pec
cata remiſiſti: et me humiliando
terram fructiferam feciſti. Iorda/
nis enim qui interpretatur deſcē/
ſio ſiue humiliatio ſignificat ba/
ptiſmū in quo humiliati lauant
et fiunt terra fructifera [et] memor
ero tui [ð hermōijm] ſcilicet [a mō
te modico] .i. quia feciſti me mihi
diſplicere et diabolo abrenunciare
ac montem et in virtutibus altum
et tamen modicū et humilem. Her/
monijm enim paruus mōs eſt iux
ta iordanem ſcilicet quidam tumor
et collis montis hermon. et inter
pretatur anathematizatio: horum
memor malis non turbatur. Deſcē
de ergo vt eleueris: noli extolli ne
elidaris: Anathematiza teipſum
diplicendo tibi vt placeas deo; ac

† dñz indē.
† tur/ bata.
† me/ moratus ſuz
† dñe
† par/ uo
Iorda nis qd iterpta tur et qd ſi/ gnifi/ cat.
Her/ mo/ nijm ē mons.

diabolum ⁊ vitia abrenunciando eis.Et nota congruam coniunctionem iordanis et hermoniim ⁊ mõtis modici.Nemo enim currit ad remiſſionem peccatorum quaſi ad iordanem niſi qui ſibi diſplicet:et qui ſe fatetur peccatorem quod ſonat hermoniim:⁊ nemo cõfitetur ſe peccatorem niſi qui ſe humiliat: quod notatur in mõte modico:de terra ergo iordanis ⁊ hermoniim dei reminiſcitur:quia in eo quod ab elatione deſcẽdit:⁊ ſemetipſum deſpicit diabolumq3:et vitia excludit ad conditoris ſui memoriã reuocatur. Et debeo ſic eſſe memor tui:nam ad hoc

9 Abyſſus abyſſum inuocat:in uoce catharactarum tuarum.

⁋[Abyſſus abyſſum inuocat]: id eſt euangelium et lex in hoc cõcordant:quia duo teſtamenta que propter profunditatem intelligentie dicuntur abyſſus: quoddam ſibi mutuo adiumentum conferunt.Vetus enim eſt pphetia noui quod annunciat:et nouum veteris eſt expoſitio quod in teſtimonium vocat:et hec inuocatio fit et probatur[in voce]⁊ teſtimonio[catharactarum tuarum] id eſt per doctrinam et predicationem prophetarum et apoſtolorum tuorum hoc hominibus denunciantium. Catharacte enim proprie dicuntur feneſtre terre ſeu aqueductus vnde ebullit aqua:vel feneſtre ſeu nubes vnde procedit pluuia.Unde dicit Hugo q catharacte ſunt vie ſubterrance per quas fluunt aque:⁊ dicuntur tranſlatiue in celo meatus pluuiarum catharacte Tales ſunt ſancti prophete ⁊ apoſtoli a quibus manant dei fluenta et proflluit nobis vera doctrina.

Catharacte q̄ dicunt:

Audita autem doctrina et predicatione

10 † Omnia excelſa tua & fluctus tui:ſuper me † tranſierunt. focẽ ſuſpenſiones tue. †greſſi ſunt.

⁋[Omnia excelſa tua]a.i.omnia iudicia tua alta inueſtigabilia[et fluctus tui].i.comminationes tue terrẽtes et tundentes que ibi continentur[ſuper me tranſierunt].i. ſuperauerunt me:ac in imo dimerſerunt et humiliauerunt ſed tamen tranſierunt.Uel ideo etiam merito memor ero tui quia[Oĩa excelſa ⁊ fluctus tui]qui erant[ſuper me].i.maior ⁊ minor pena que me ſuperabant[tranſierunt]⁊ deuerunt.receſſit ira venit miſericordia tranſierunt fluctus.venit tranquillitas:vbi abundauit peccatũ ſuperabũdauit gratia:quia in ira ſua non continuit miſericordias ſuas deus.vnde et ſubditur

11 In die mandauit dominus miſericordiã ſuam:& nocte cãticum eius. † †declarauit.

⁋[In die]:id eſt in tempore proſperitatis et gratie Unde ſcriptũ eſt.Ecce nunc tempus acceptabile:ecce nunc dies ſalutis[mandauit dominus miſericordiam ſuam]:id eſt fecit nobiſcum miſericorditer. Sed quia et dies habet noctem et gratia tribulationem:omnes enim qui volunt pie viuere in chriſto perſecutionem patiuntur.ideo[et in nocte]tribulationis mandauit[canticum] laudis[eius] Canticum enim in nocte eſt laus dei et gloriatio in tribulatione. Uel ideo etiam memor ero tui quia[In die].i.in proſpis[mãdauit dñs]⁊ docet[miam

ij.Cor. v.

Cãticũ in nocte qd eſt.

ſuam] et vult ſe predicari miſericordem: quia liberat de tribulatione [et nocte] .i. in aduerſis mandauit [canticum eius] id eſt percepit exultare in ipſo. Sed quia dum tribulamur periclitamur nō ſolū laudare deū nos oportet ſʒ ēt orare. ideo ſubdit

12 Apud me oratio deo uitę meę: dicam † deo ſuſceptor meus es.

† dn̄o.

¶ [Apud me] .i. in me et mecum [eſt oratio] in tribulatione immo laus [deo vite mee] .i. que ſit deo qui preſtat mihi vitam et preſentē et eternam. q.d. intꝰ me habeo qđ offeram: et vnde deo placeam non extra queram: nec de longinquo afferam: Hoc poteſt veraciter dicere qui intimo arcano cordis ſui deum orat/non qui mēte extrauagatur: et quod dicit non intelligit. Et in ipſa oratione [dicā deo] quaſi gratias agendo [ſuſceptor meus es] id eſt me infirmū ſuſcepiſti ad curandū. Uel [ſuſceptor meus es] ad protegendum ne in tribulatione ſuccumbam. Iterum autem infirma aīa videns ſe inter tentationes tribulari gemendo conqueritur dicens.

13 Quare oblitus es mei & † quare contriſtatus incedo: dum affligit me inimicus.

† vt quid.

¶ [Quare] ergo [oblitus es mei] in miſerijs me relinquendo. Sic enim laboro: quaſi tu oblitus ſis mei. videtur obliuiſci dominꝰ ſeruos ſuos quādo permittit eos affligi/tentationibꝰ cōcuti: nec eos cito exaudit: nō viſibiliter adiuuat [et quare cōtriſtatus] ſecundū ſenſum carnis quē horret has difficultates [incedo] ad te per viā huius vite [dum] id eſt quia [affligit me] tentando et tribulando interius et exterius [inimicus] viſibilis et inuiſibilis ſcʒ diabolus hereticus: tyrannus: falſus frater: mundus et corpus. q.d. vtinam liberes me ne ſic affligar. Ideo autem dicit quare. quia neſcit aliquis vtrum hoc patiatur ad probationem: ſiue ad damnationem. Affligit inq̄ et

14 Dum † confringuntur oſſa mea: exprobrauerunt mihi qui tribulant me † inimici mei.

† cōfringit. † al'. nō habet.

¶ [Dum confringuntur oſſa mea] id eſt virtutes in quibus conſiſtit robur mentis que aliquando turbantur ex afflictionibus: nam quaſi oſſa franguntur dum virtus patientie vel quelibet alia affligitur et torpeſcit: tunc inquam vltra afflictiones etiam [exprobrauerunt mihi qui tribulant me inimici mei] ſcilicet demones et homines mali qui ſunt eorum miniſtri exultantes et me irridentes: Unde in alio pſalmo dicitur. qui tribulant me exultabūt ſi motus fuero. Et ſubiungit quomodo exprobrauerunt.

pſ. xij.

15 Dum dicunt per ſingulos dies ubi eſt deus tuus: quare triſtis es anima mea & quare conturbas me:

¶ [Dum dicunt] id eſt dicentes [mihi per ſingulos dies] id eſt aſſidue [vbi eſt deꝰ tuꝰ] tētātes me in deſperationē inducere de tua viſiōe ſ maxime in tentationibꝰ eccl'ie dī fidelibus. Quaſi dicerent nullꝰ eſt

deus tu⁹:ꝛ nõ apparet ꝙ habeas deum cum te nullus defendat vel te liberare nõ curat vel nõ pōt. Et q² propter hoc anima turbata eſt ꝛ talis tentatio eſt ſimpliciter re-pellenda: ideo ſubditur [quare triſtis es anima mea] per dolorem [et quare cõturbas me] per deſpe-rationem propter tales tentatio-nes. Et ne dicas ideo ↄturboꝛ quia hic mala patioꝛ: ſed potius

16 Spera in † deo quo-
†dño. piam adhuc confitebor
ſſal⁹. illi † ſalutare uultus
mei & deus meus.

℄ [Spera] interim in [deo] expe-ctando liberationem [qm̃ adhuc] poſt iſtas tribulationes [confite-boꝛ illi] in futuro confeſſione lau-dis cõtinue cũ ad ſui cõſpectum adduxerit vultũ meum dicens ei [ſalutare vultus mei ꝛ deus me⁹] tu es ꝛ non alius. De hoc vide ſu-pꝛa. Repetit hic ipſam cõfeſſionẽ ꝛ ſpei confirmationem quia repe-titio ↄfoꝛtatio ẽ ↄtra tribulatiões ꝛ tentationes frequentes. Orõ.

Ultus noſtri mirificũ ſalu-tare: quem anime fideliũ ardenter ſitiũt ſeruulorũ: tribue: vt dum te viſibili lachꝛy-marum imbꝛe paſci requirimus inuiſibiliter te intra pectoꝛis no-ſtri tabernaculũ collocemus. Per dominum noſtrum.

Pſalmus contra preſſuras ſeculi: ne deficiamus in eis: neq̃ retrahant nos à deo: ac de ſeparatione iuſtorũ à prauis & hic & in futuro.

Pſalmus. X LII.

1 Iudica me deus & diſcerne cauſam meã de gente non ſancta: ab homine iniquo & doloſo erue me.

℄ Auctoꝛ pſalmi ꝓpheta Dauid. ℄ Titulus hic ẽ. in finẽ ps Dauid Hoc eſt pſalmus iſte dirigẽs nos in finẽ. i. in xp̃m cõuenit dauid. i. iuſto ex ſocietate prauoꝝ ꝛ miſe-rijs huius vite afflicto: qui hic lo-quit ꝛ gemẽs īter malos petit ab eis ſeparari. Qui ergo ſupꝛa ſe ↄſo-lat per ſpẽ quã habet in deo hic conquerẽs de permixtione malo-rum precatur ab eis ſeparari nũc animo ꝛ in futuro ꝛ loco. ℄ Ma-teria ſeparatio iuſtoꝝ a malis hic in cauſã: futuro autẽ ſeparatio ꝛ loco ꝛ perſona. ℄ Intentio mo-nere vt iudicium ꝛ ſeparationem maloꝝ appetamus: ꝛ ne in preſ-ſuris deficiamus: ſed in domino ſperemus. Seipſũ eñ ↄfoꝛtando intẽdit cõfoꝛtare ꝛ debiles quoſq̃ ſuo exẽplo. ℄ Ex his patet ſnia ĩ gñali. Nã propheta in iſto pſal-mo in ꝑſona iuſti ꝓcat non pecca-ta ſua diſcuti qḋ periculoſum eſt. ſed cauſam ſuam ab impijs ſepa-rari vt poſſit cum electis ſociari. Qui eñ a malis hic in cauſã di-ſcernitur ſecur⁹ eſſe pt: quia in ex-tremo iudicio totus ꝛ coꝛpe ꝛ aĩa ſeparabit. Snĩa in ſpãli videns ꝙ nũc malos cũ bonis coꝛpe volens ab eis ſeparari nunc aĩo ꝛ poſtea loco exclamat. [Iudica me deus] q̇ iuſtus es ꝛ miſericoꝛs: ꝛ determi-nat qualiter accipit nomẽ iudicij cũ dr. [ꝛ diſcerne] hic ſi nõ locũ ſal-tẽ [cauſam meã] ꝛ merita q̃ ſunt cauſa vite [de gẽte non ſancta] qḋ quaſi exponens ſubdit [ab homi-

ne iniquo] ſcilicet a perſecutore manifeſto et qui aperte malum facit[et doloſo]ſcilicet inſidiatore occulto et qui latenter decipe q̄rit ꝛ hec eſt gens non ſctã[erue me] hic in pñti ne ab eis corrũpar. Ul' de futuro totũ accipiẽdo petit cau ſam ſue retributionis ſepari ab impijs: vt hedis ad ſiniſtram poſitis ipſe ſit ad dexterã cum electis, et debes hoc facere.

2 Quia tu es deus † fortitudo mea † quare me repuliſti: & † quare triſtis incedo dum affligit me inimicus?

†me⁹. †vt q̄d †vt q̄d

¶[Quia tu es]o[deus fortitudo] et virtus [mea] qua opus eſt vt inter hec ſcandala.i.a te eſt et depẽdet mea fortitudo q̄ p̄ me infirm⁹ et fragilis ſum et non ſufficio:nõ de viribus meis preſumo :nec aliũ de hr̄e aliquam fortitudinem niſi a te ſolo et totã ſpẽ meã in te pono[quare]ergo[me repuliſti]dimittendo me in afflictione cuꝫ ſis fortitudo mea. Nunquid inualida eſt man⁹ tua[ꝛ]etiã[quare triſtis incedo]ꝛ ambulo p̄ hãc miſeriaꝫ: q2 periclitor ꝛ nondũ vici eã[dum affligit me inimicus]diuerſis tẽtationibus .Ac ſi optando diceret vtinam vlterius affligit non permittas. Ut autem excludatur inimicus.

3 Emitte lucem tuam & ueritatem tuam: ipſa me deduxerunt & † adduxerunt in montẽ ſanctum tuum & in tabernacula tua.

†p̄du⁊ xerunt.

¶[Emitte lucẽ tuã ꝛ veritatẽ tuã].i. aufer tenebras et da lucẽ aufer errorẽ ꝛ doce veritatẽ. Niſi eñ nos illumines in tenebris ſum⁹ niſi nos veritatẽ doceas errabimus:ꝛ q̄ſi iã impetraſſetq̄d orauit ſubdit [ipſa]ſcꝫ lux et veritas tua[me deduxerũt]ab errore et iniquitate ne ab errarẽ de lata ꝛ ſpacioſa via q̄ ducit ad mortẽ ne perirẽ[ꝛ addũxerunt] per fidẽ charitate formataꝫ [in montẽ ſanctũ tuũ].i.in pfectionẽ ꝛ eminẽtiã virtutũ[et in tabernacula tua].i.in vnitatẽ ꝛ ſocietatẽ ſctõꝝ ſcꝫ in preſentẽ eccleſiã. Tabernacula eñ ſunt peregrinãtiũ ꝛ militãtiũ:ꝛ nos hic peregrinamur a dño ꝛ militamus aduerſus diabolũ . Non ait tabernaculũ:ſed tabernacula:q2 multe ſunt cõgregationes iuſtoꝝ:ꝛ in multis locis ſeruit dño militia xp̄iana.

Uia q̄ ad mortẽ ducit lata ẽ.

4 Et introibo ad altare dei: ad deum qui lętificat iuuentutem meam.

¶[Et]ibi poſit⁹[introibo ad altare dei]ſcꝫ[ad deũ]videndũ[q̄ letificat iuuẽtutem meã]nunc p̄ ſpũs renouationem me veterem hominem exuendo et nouum induendo et in futuro me iuuenem factum ꝛ innouatum:depoſita omni vetuſtate letificabis dando immortalitatẽ ꝛ impaſſibilitatẽ. Altare eñ dei eſt ipſe fili⁹ dei. Ad hoc autem altare introimus modo p̄ fidẽ poſt modũ introibimus p̄ ſpeciẽ. Et in hoc altari modo offerim⁹ deo p̄ri vota ꝛ ſacrificia cor contritũ ꝛ humiliatũ orōnes ꝛ p̄ces poſtmodũ repulſa oī triſtitia in eodẽ altari i ipa diuinitate ſacrificiũ tãtũmodo offerim⁹ laudis ꝛ nõ orōnis. Sed ad illam laudẽ quiſquis puenire appetit prius oportet vt hoc inchoet. Ideo ſubdit.

Dei fili⁹ altare eſt dei.

5 Confitebor tibi in cy-

†vt q̃d thara deus deus meus
†vt q̃d &† quare triſtis es ani
ma mea: & † quare con
turbas me.

℄ [Cõfitebor tibi] .i. laudabo te et grãs agã tibi [in cythara] id ẽ in tribulatione o [deus] oĩm ꝑ crea⸗
Cythara ab inferiori reddit ſonum tionẽ [deus me⁹] ꝑ ſpecialẽ voca⸗tionẽ. Cythara ab inferiori reddit ſonũ ſicut pſalteriũ a ſupiori. Qui ergo ꝓcepta dei facit ⁊ nõ patif in pſalterio cõfitef: q̃ vo facit ⁊ pati⸗tur (qð q̃dẽ ex inferiori natura eſt in cythara) ↄfitef: Dicit ḡ ↄfitebor tibi in cythara: ꝑpter illð qð dixe rat Quare triſtis incedo dũ affli⸗git me inimicus. Patiebaf eñi ex inferiori affluctione ⁊ in eo ipſo vo 1
lebat placere deo: ⁊ geſtiebat grãs agere fortis in tribulatiõib⁹ [q̃re] ergo [triſtis es aĩa mea] i tãta ſpe poſita [⁊ quare cõturbas me] ob⸗nubilãs ſerenitatẽ interni gaudij mei quaſi dicat ne hec facias: ſed potius

†dño 6 Spera in † deo quo⸗
†nð hʒ niam † adhuc confite⸗
†nð hʒ bor illi: ſalutare uultus
mei † & deus meus.

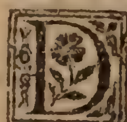
℄ [Spera in deo] nõ in te expe⸗cta patiẽter dñm remuneratorẽ et cõſolare [qm̃] iã cõfeſſus in tribu lationibus [adhuc] poſt has miſe rias [confitebor illi] laude cõtinua cum electis: modo confiteor affli⸗ctus futurũ eſt vt adhuc cõfitear renouatus ⁊ letificatus. Et hec ẽ et erit mea confeſſio ſcʒ [ſalutare vultus mei] quia me ſaluaſti [et de⁹ meus] q: me creaſti. Et hec eſt magna cauſa ſperãdi: quia ſalua⸗tor me⁹ ẽ vult⁹ mei .i. hñs vultuʒ meũ: cõformã meã: ⁊ ꝑ me ẽ homo factus ⁊ ipſe eſt deus meus.

Oratio.

TE fontẽ perpetui luminis oĩpotens deus inuocam⁹ ⁊ q̃ſumus vt emiſſa veri⸗tate tua cordib⁹ noſtris noue nos lucis claritate perfundas. Per do minum.

Pſalmus de proſpe⸗ritate tẽporali patrũ ue⸗teris teſtamenti: & de grauitate temporalis afflictionis fidelium te⸗ſtamẽti noui.

Pſalmus. XLIII.

DEus auribus noſtris audiui mus: patres no ſtri annuncia⸗uerunt nobis.

℄ Auctor pſalmi pꝓpheta Dauid.
℄ Titulus talis eſt. In finẽ pſal⸗mus filijs Chore ad intellectum. Et eſt ſenſus pſalmus ille dirigẽs nos in finem: id eſt in chriſtum: vel in eternitatez: attribuitur ſeu pro ponitur filijs Chore id eſt paſſio⸗nis et ſanctis martyribus ad in⸗telligendum id eſt vt intelligant cur deus videtur fideles noui te⸗ſtamenti derelinquere temporalia ſubtrahendo et affligi permitten⸗do cum patres antiquos iuuerit in manu valida: et eis apposuerit temporalia: quod ideo facit deus vt contemnant temporalia ⁊ deſi⸗derent eterna vt ſciant per tempo ralia bona data antiquo populo ſignificata eſſe ſpiritualia bona que iam dantur chriſtiano po pulo et plenius dabuntur in

futuro Et eſt ille pſalmus con-
fortatio et confirmatio infirmo-
rum. Fideles enim qui ſupra ge-
munt inter malos nunc vt conſo-
lentur ⁊ patientiam habeant mo-
ueantur vt intelligant nos hic vo-
cari ad agonem non ad ſecurita-
tem: in futuro vero ad coronam:
non hic proſperandum ſed tribu-
landum: in futuro vero gaudẽdũ.
¶ Materia: proſperitas tẽpora-
lis patrum veteris teſtamẽti ⁊ tri
bulatio fidelium teſtamenti noui.
¶ Intentio: nos inuitare ad pa-
tiẽtiam ⁊ conſolationẽ in tẽpora-
libus tribulationibus habẽdam:
ac monere ad contẽptum terreno-
rum ⁊ appetitum celeſtium. ¶ Sẽ
tẽtia in generali. propheta in iſto
pſalmo in pſona cuiuſlibet fidelis
⁊ iuſti in afflictione mẽtis vel cor-
poris poſiti ⁊ ſpecialiter in perſo-
na martyrum imitatorum chriſti
recolit bñficia ⁊ bona populo an-
tiquo exhibita: ⁊ explicat mala q̃
nunc fideles ſuſtinẽt in hac vita:
petitq; a malis ipſis liberari mi-
ſericordia ⁊ virtute diuina. ¶ Sẽ
tentia in ſpeciali: propheta ergo
in perſona fidelium ⁊ martyrum
recolit preterita dicens. [Deus au
ribus noſtris] ſcilicet audiendi ⁊
cordis [audiuimus] id eſt cognoui
mus ⁊ intelleximus. Audire enim
Audire auribꝰ qd eſt. auribus eſt ad plenum audire vt
⁊ cor intelligat. Unde ⁊ dominus
in euangelio. Qui habet aures au
diendi audiat. Multi enim habẽt
Luce. viij.a. aures carnis nõ cordis: qr exteriꝰ
audiũt itꝰ nõ recipiũt. Nã [patres
nr̃i] q̃ noluerũt nos decipe ſcz pa-
triarche ⁊ pphete nõ qlzboies [an
nũciauerũt nob] p ſcripturas ſuas
⁊ i libris autẽticis. Et qd annũcia
uerunt?

2 Opus quod operatus es in diebus eorũ: & in diebus antiquis.

¶ [Opus] ſcz miraculoſũ [qd opatꝰ es i diebus eorũ] vt eſt eductio de egypto. p mare traductio: cuſtodia i deſerto ⁊ i terrã pmiſſiõis introductio ⁊ cetera talia. ⁊ [i diebꝰ antiqs] .i. opus qd feciſti i exordio de creatiõe celi ⁊ terre de his q̃ ptigerũt añ diluuiũ q̃ oĩa ſpũalr̃ iplent in nobis. Et hoc eſt opus quod feciſti in diebus eorum: quia.

3 Manus tua gentes diſperdidit & plãtaſti eos † afflixiſti populos & exuiſti eos. †infirmaſti.

¶ [Manꝰ tua] .i. virtus ⁊ potentia [gentes] terre pmiſſiõis [diſpdidit] morte ⁊ alijs modis [⁊ plantaſti eos] ſcz patres noſtros in eadẽ terra firmando habitationẽ eorum in illa ſicut in terra firmatur plãta q̃ ad hoc plãtatur vt radicet ⁊ fructificet. Nota ex hoc ordine q priꝰ naturalr̃ remittũtur petã q̃ꝫ in fundatur grã. iuxta illd. Egreſſus vitiorũ virtutis operatur ingreſſum. Diſpſio eni gẽtiũ ſignificat extirpationem vitiorũ plãtatio patrũ infuſionẽ ⁊ cõſeruationẽ virtutũ. Et h̃ factũ eſt nõ facile immo pus [afflixiſti] p multa bella [pplos] q̃ ibi erãt [⁊ ſic] [expuliſti eos] de terra ſua. Cũ multa difficultate ſunt eiecti: ⁊ te opꝫ cũ multa difficultate inolitã malitiã vincere. vix eni dediſcit vitium cui aliqs aſſueuit. Nec itaq; tu feciſti nõ patres nr̃i.

Petã pꝰ naturalr̃ remittunt̃ q̃ grã ifũ datur.

4 † Nec enim in gladio ſuo † poſſederunt terrã: & brachiũ † eorũ nõ † ſaluat eos. †nõ †hereditate. †ipſorũ

¶ [Nec enim in gladio ſuo] .i. in

virtute armorū ſuorum patres noſtri [poſſederunt terram] illam [et brachium eorum] .i. fortitudo naturalis et robur [non ſaluauit eos] de manibꝰ inimicorū. q.d. Nec per ſe habuerunt terram: nec p ſe ſunt ſaluati. Si enim ſeipſos non potuerunt ſaluare ab illis gētibus: multo minus ꝯſtat vt propria virtute terraꝫ illorum potuiſſent poſſidere. Brachiū inꝙ non ſaluauit eos

5 Sed dextera tua & brachium tuum & illuminatio uultus tui: quoniam complacuiſti in eis.

¶ [Sꝫ dextera tua] .i. propitiatio et fauor grē tue [et brachiū tuū] .i. potētia tua et fortitudo quā eis dediſti [et illuminatio vultus tui] .i. claritas et manifeſtatio pñtie tue certis ſignis oſtenſe: ſcꝫ miracula que erāt eis demōſtratio patiētie tue. Talibus em̄ ſignis eis affuiſti vt effectu ſignorum tuam preſentiam inſinuares: et hoc feciſti non meritis ſuis: ſꝫ [qm̄ cōplacuiſti] tibi: et placitū tuū collocaſti [in eis] .i. ex beniuolentia tua: qꝛ placuit tibi vt illis hoc faceres: et qꝛ ita bñ feciſti illis patribus corporaliter: ſpero ꝙ ſimiliter mihi facias ſpiritualiter. Nam

6 Tu es ipſe rex meus & deus meus: qui mandas † ſalutes Iacob. †ſalutē

¶ [Tu es ipſe] non mutatus qui hoc illis feciſti/es [rex meus] et rector regēs me ſpiritualr̄ ſecundum bonos mores et virtutes [et deus meus] creator et conditor quē ado ror et colo: tu me ſoles ducere vt rex: tu mihi ſoles ſubuenire vt deꝰ. [q̄ mādas] fieri [ſalutes] corporales [iacob] .i. illi pplō antiq̄ deſcēdēti de iacob. Et p ſalutaria mandata tua ſpūaliter ſaluas eos q̄ luctantur [et vita ſupplantant. q.d. tu es vnus et idē modernorū et antiquorum fidelium: et ideo que illis tunc tēporaliter feciſti hec nobis et cuilibet fideli luctatori et ſupplantatori vitiorum ſpiritualiter facies. et ſicut illos iuuiſti ita et nos. vnde ſequitur

7 In te inimicos noſtros uētilabimus † cornu: & in nomine tuo ſpernemus inſurgentes in † nobis. †al. nō habet. †nos.

¶ [In te] pro pugnatore noſtro et p te oēs [inimicos noſtros] ſcꝫ carnem/eius voluptates fugiendo: mundum/eius vanitates contemnendo. diabolum/eius tētationibꝰ reſiſtēdo [ventilēbimus] .i. proijciemus et diſpergemus ſicut paleā a granis ſeparantes [cornu] .i. tua virtute ſeu fortitudine et defenſione nō noſtra [et in nomine tuo] chriſtiano a te nobis dato: vel in nominis tui inuocatione [ſpernemus] id eſt ſuppeditabimus et pro nihilo reputabimus aduerſarios [inſurgentes in nobis] .i. contra nos: et nos impugnantes. Et bene dico in te et in nomine tuo

8 Non enim in arcu meo ſperabo: & gladius meus nō † ſaluabit. †ſaluū faciet.

¶ [Non enim in arcu meo ſperabo] .i. in ꝓuidētia et prudētia mea humana: vel in calliditate et occulta defenſione. Arcus enim a lōge trahit

Arcu longe trahit ⁊ occulte ferit — trahit ⁊ occulte ferit. Et quaſi ī arcu ſuo ſperat qui prudentie ſue innititur et in ſenſu ſuo confidit [et gladius meus] .i. fortitudo mea ⁊ violenta defenſio [non ſaluabit me] ſed tu. Sicut et patres noſtri non ſperauerunt nec ſaluati ſunt in ſuo arcu vel gladio. Singulariter loquitur propter humilitatem q̃uis in perſona plurium vel eccleſie loquatur. Hec ſunt duo in quibus valde confidant homines ſeculi/ſcilicet in calliditate propria et virtute. Sed ille totam ſaluationem ſuam in deo conſtituit vnde ſubiungit:

9 † Saluaſti enim † nos † de affligentibus nos: & † odientes nos confudiſti.

Margin: † ſal nos † feciſti † ex † eos q̃ oderūt

❡ [Saluaſti enī nos] .i. ſaluabis. vbi preteritum pro futuro ponit: q2 tā certuȝ eſt quaſi iam factū ſit. [De affligētibus nos] modo ꝓpter te ſcȝ ab inimicis viſibilibus et inuiſibilibus qui nos hic affligunt. [⁊ odientes nos] .i. in odio noſtro perſeuerantes [confudiſti] .i. confundes: ⁊ erubeſcere facies quando dānabuntur oſtendēdo eis mala que fecerunt: dāna bonorum q̃ amiſerunt: penas eternas quibus puniendi ſunt. Confuſio autēȝ inimicis

10 In deo laudabimur tota die: & in nomine tuo confitebimur in † ſeculum.

Margin: † ſecula

❡ [In te] [deo laudabimur] nō arrogātes de gloria quia tu es laus ⁊ gloria noſtra [tota die]: ideſt in perpetuitate q̃ nō eſt interpollata noctib⁹/ſed tota eſt dies. Tunc enī erit vn⁹ dies cui nūc ſuccedit nox: vna eternitas tūc erit laus vnicuiq̄ a deo [⁊ ī nomine tuo] .i. ad honorē nominis tui. [ꝯfitebimur] tibi cōfeſſione laudis [in ſeculū] .i. ſemper ⁊ ſine fine hoc eſt laudabimus te q̄ es gloria noſtra: laudabimus ergo ⁊ laudabimur nos in te: ⁊ tu in nobis. Ita ergo feciſti antiq̄s in p̄terito: ⁊ ita facies nobis in futuro.

11 Nunc autem repuliſti & confudiſti nos: & non egredieris deus in uirtutibus noſtris.

❡ [Nūc autē] in hoc tpe meo [repuliſti nos] id eſt videris repuliſſe p hoc q̄ pmittis nos affligi [⁊ cōfudiſti nos] in facie iniquorum q̄bus hic habemur opprobrio tanq̄ fruſtra in te ſperauerimus [et non egredieris] vlterius o [deus] euidenter .i. non videris egredi manifeſtus: et apparere [in virtutibus noſtris] oſtēdēdo tuā p̄ſentiā ī virtute ⁊ fortitudine noſtra ꝯtra hoſtes ſicut olīȝ patribus faciebas: ī hoc tpe ad exercitationeȝ repellimur/⁊ cōfundimur vt in eternuȝ glorificemur: nūc nō egredieris in virtutib⁹ noſtris vt nos in poſterum perpetua virtute corrobores:

12 Auertiſti † nos retrorſum † poſt inimicos noſtros: & qui oderūt nos diripiebāt ſibi.

Margin: † aūt ē tp̄e inimicis nr̄is.

❡ [Auertiſti] .i. auerti permiſiſti. [nos retrorſum poſt inimicos noſtros] vt nos victos poſt ſe trahāt vt illi ſint ante: nos retro. vt illi victores: nos victi deputemur. [et q̄ oderunt nos diripiebāt] nos tanq̄ in p̄dā. [ſibi] alios trahentes: alios flagellātes: alios ī carcerē mittē-

tes: alios occidẽtes alios diuerſis tormentis vexantes. Hoc cõtra illos q̃ de clauſtro reuertũtur ad ſeculum: quos demones faciunt ſibi predam

13 Dediſti nos tã quàm oues eſcarum: & in † gẽtibus diſperſiſti nos. †natio nibus.

¶ [Dediſti nos] pſecutorib⁹ ad interficiẽdũ vel feris ad vorandum hoc eſt viliter occidi permiſiſti [tã q̃ oues eſcarum] que interficiuntur vt ab hominib⁹ vel lupis deuorẽt. [& in gẽtibus diſperſiſti nos] id eſt diſpergi permiſiſti per captiuitatem & venditionem vt nos in ſeruitutem redigerent: ad tempus dominarentur noſtri. In gentibus etiam diſperſi ſunt quando Petrus rome crucifigitur: & Thomas in india moritur: & innumeri martyres per innumera loca occiduntur.

14 Vendidiſti populũ tuum ſine precio: & nõ fuit multitudo in † cõmutationibus eorum. †iubila tiõib⁹.

¶ [Vẽdidiſti] .i. vẽdi: & in mortes tradi permiſiſti [pplm tuũ ſine p̃cio] .i. ſine compenſatione & lucro. Quaſi ſine p̃cio ppl's ſctõrũ martyrũ vẽdebat̃ qñ tam p̃cioſus ſanguis fundebat̃: & exẽplo eorũ nullus ad redemptionem & ſalutẽ cõuertebat̃ qñ occidebant̃ & neminẽ lucrabant̃: & ſi aliq̃ erãt qui cõuerterent̃ ad cõparationẽ martyrum pauci erant: & hoc eſt quod ſubdit [et non fuit multitudo in commutationibus eorũ] ſcilicet martyrũ .i. pauci p̃ eis acq̃rebant̃: q: martyres occidebantur: et pauci de occidentib⁹ conuertebantur. Inſuper p̃ter dura etiã turpia patimur. Nam

15 Poſuiſti nos † opprobrium uicinis noſtris: ſubſannationem & deriſum his qui ſunt in circuitu noſtro. †in op

¶ [Poſuiſti nos opprobrium vicinis nr̃is] circa nos exiſtẽtib⁹. Grauis eſt afflictio que a vicinis ingeritur: quia non tranſitorie dicitur nec cito finitur. Uel [vicinis nr̃is] idẽſt ad fidem appropinquantib⁹ & venire volentibus qui videntes mortem noſtram ita probroſam retrahebant ſe a fide: & poſuiſti nos [ſubſannationẽ] naſo [& deriſum] ore [his qui i circuitu noſtro ſunt] & nobiſcum non ſunt & tamen ſubſannant et derident nos: vel qui nos circundant & vt capiãt & occidant. Afflictio grauis eſt q̃ a vicino igerit̃.

16 Poſuiſti nos in ſimilitudinem † gentibus: commotionem capitis in populis. †in nationib⁹.

¶ [Poſuiſti nos in ſimilitudinem] & exẽplũ [gentibus] vt cum alicui maledictum inferre vel malũ contingere velint: de nobis formã maledictionis ſumant: & nos in exemplũ proponãt nr̃am miſeriã ſibi imprecãdo dicẽtes ſic pereas vt Laurenti⁹ & huiuſmodi: & poſuiſti nos [commotionem capitis in populis] ad inſultandum nobis vt videntes nos continue cum deriſione & indignatione mouendo capita inſultẽt nobis ſicut & xp̃o inſultauerunt mouentes capita ſua.

17 Tota die uerecundia mea contra me eſt: & cõfuſio † faciei meę † cooperuit me. †vult⁹ mei †operuit

¶ [Tota die] .i. aſſidue [verecundia mea] ſeu pudor. ꝛ erubeſcētia tantorū opprobriorum [contra me eſt] .i. corā me ꝛ ante cōſpectū meū [ꝛ cōfuſio] ſeu rubor ꝛ ignominia [faciei mee] q2 in facie maxime apparet verecūdia ꝛ cōfuſio [cooperuit me] .i. ex omni parte mihi occurrit: tāꝙ eſſem ea opertus. Per hoc enim ꝙ dicit me: non faciē, nō ſolū faciei ſed etiam totius corporis indicauit horrorem. Et hec confuſio procedit et euenit mihi

18 A uoce exprobrantis & obloquentis: à facie inimici & perſequētis.

¶ [A voce exprobrantis] .i. inſultantis ꝛ in faciē maledicētis aperte. [ꝛ obloquētis] .i. doloſe mordētis ꝛ in abſentia detrahentis occulte [a facie] .i. a preſentia ꝛ inſtātia [inimici] in volūtate ꝛ odio habentis corde. [et perſequentis] in actu ꝛ opere. q.d. aduerſarij mei perſequuntur me ore corde ꝛ ope.

19 Hec omnia uenerūt ſuper nos † nec obliti ſumus te: & iniquè non egimus in teſtamento tuo.

† ꝛ obliti non.

¶ [Hec] predicta [oīa] valde grauia ſimul [venerunt ſuper nos] ꝛ amore tui ea toleram⁹ [nec obliti ſumus te] dimittēdo cultū tuū tāꝙ obliti eſſem⁹ tui [ꝛ iniq̄ nō egimus in teſtamento tuo] .i. in lege: mādata eius trāſgrediēdo. vel fidem tuā quā in baptiſmo pacti ſumus abnegādo. q.d. inter tot aduerſa ſ3 pcepta tua nos habuim⁹ nec fide nec operatiōe a te receſſimus. Magna hic martyrū cōſtātia ꝛ perfectio cōmendatur. Sed nos ſi vel leue verbū iniurie audimus mox ad iracūdiam mardeſcimus: vidicrā ſi poſſum⁹ exq̄rim⁹ ſi non poſſumus odiū in corde qđ eſt venenū diaboli portam⁹. Obliuiſcimur deū: obliuiſcimur charitatem ꝛ patiētiā: inique agim⁹ in teſtamēto dei mādatorū ei⁹ puaricatores facti. Ad hoc igit̄ h̄ ſcripta legim⁹ vt quanta pro amore dei martyres ſcti pertulerūt vigilanter attendamus: attendentes noſtram fragilitatem et impatiētiam deploremus ꝛ corrigamus. Sed adhuc quid dicāt audiamꝰ.

Odium venenum diaboli.

20 Et non receſſit retro cor noſtrum: & declinaſti ſemitas noſtras † à uia tua.

† de

¶ [Et nō receſſit retro cor nr̄m] bōa diſcrēdo ꝛ ad mala dclinādo: vl' de bōitate tua deſperādo ſ3 ſp ad ea q̄ an̄ ſūt nos extēdim⁹ ad pmiſſum brauiū feſtinātes [ꝛ dn̄ ſic tribulamur [declīaſti] .i. declinare feciſti: q2 deriuaſti ꝛ tuliſti [ſemitas nr̄as] ſc3 carnalium cogitationū deſiderioꝝ voluptatū ꝛ pſperitatū [a via tua] certa ꝛ anguſta: ꝛ oñdiſti nobis viā tuā ſequēdam q̄ ducit ad vitā. Cōmēdatio diuine gr̄e eſt. Quiſq̄s viā dn̄i ingredit̄ ne tāꝙ de iuſtitia ſua gl̄iet̄ pteritas vias ſuas ad memoriā d3 reducere ꝛ penſare de quātis cōcupiſcētijs ꝛ dſiderijs malis: de quātis voluptatib⁹ et negligentijs p grām ſuam liberauerit eū miſericors ī e⁹. In h̄ aūt ꝛ iō declinaſti.

21 Quoniā humiliaſti † nos in loco † afflictionis: & cooperuit nos umbra mortis.

† de infirmitate
† operuit

¶ [Quoniã humiliaſti nos in loco afflictiõis] .i. in hoc mũdo vbi affligimur ꝓpter te: qui eſt locus afflictionis ac vallis ploꝛationis ⁊ miſerie non letitie. ſed mali vtũtur mundo pꝛo paradiſo: et peregrinatione terre pꝛo habitatione patrie. Quia hũiliauit nos deus affligẽdo ideo declinauit nos a ſuperbia noſtra quaten⁹ humiliati ſemitas noſtras relinqueremus ⁊ ſequeremur vias domini: etiã ex illa humilitatiõe [cooperuit nos] .i. vndiq; tanꝙ experimento circũdedit [vmbꝛa moꝛt] nõ vera moꝛs ſed vmbꝛa. non moꝛs anime: ſed moꝛs carnis. Umbꝛa moꝛtis carnalis moꝛtalitas: vera moꝛs damnatio: cum diabolo. Uel [vmbꝛa] id eſt timoꝛ [moꝛtis] quia cauſatur a moꝛte ſicut vmbꝛa a coꝛpoꝛe. Sed propter hec omnia mala non ſumus obliti te. quia.

22 Si obliti ſumus nomen dei noſtri: & ſi expandimus manus noſtras ad deum alienũ.

¶ [Si obliti ſum⁹ nomẽ] .i. bonoriſicentiã [dei nr̃i] vt ab ei⁹ fide ⁊ cultu tãꝙ ei⁹ obliti recederemus [et ſi expandimus man⁹ noſtras] ſcʒ per modũ oꝛantiũ vel offerentium [ad deũ alienũ] venerandũ ⁊ colendũ. qui neq; nos creauit neq; bonum nobis fecit: et ſi ſumus ydolatre. Et nõ ſolũ ydola ſed etiã vitia per hec pñt intelligi. quoꝛũdam enim deus venter eſt ⁊ auaritia: que eſt ydoloꝛũ ſeruit⁹. ⁊ cetera huiuſmodi. Expandit etiam manus ad deum alienũ: qui operatur ob fauoꝛem humanum.

Deus quoꝛũdã eſt vẽter ⁊ auaritia.

23 Nonne deus requiret iſta? ipſe enim nouit † abſcondita cordis.

† occulta.

¶ [Nõne de⁹ requiret] et eriget [iſta] .i. facta manifeſta in diſtricto examine ⁊ iuſto iudicio ad puniẽdum ea. q. d. vtiq; ſic. nam et occulta requiret. vnde ſequitur [ipſe enim nouit abſcondita] .i. occulta ⁊ cogitationes [coꝛdis] quo ſcʒ coꝛde magis religio geritur ꝙ deuotione coꝛpoꝛis. ⁊ ideo ſolus poteſt iudicare non ſolum de manifeſtis ſed etiam de occultis propter qḋ non reqret a nobis. ipſe em̃ teſtis eſt cõſcientie noſtre: ⁊ nouit quia nõn obliti ſumus eum: quod ex hoc apparet

24 Quoniam propter te mortificamur tota die: † æſtimati ſumus † ſicut oues occiſionis.

† deputati. † velut

¶ [Qm̃ ꝓpter te] o deus ⁊ tuam dilectionem [moꝛtificamur] .i. diuerſis tribulationibus oppꝛimimur [tota die] .i. inceſſanter ⁊ aſſidue [eſtimati] et reputati [ſumus] ab hoĩbus [ſicut oues occiſionis] .i. nõ fetoſe ad occidendum deputate: q2 non reputamur idonei niſi ad occiſionem: ⁊ occidimur ſine aliqua reluctatione. Sctĩ viri moꝛtificãtur ſanguinem ſuum pꝛo xp̃o fundẽdo. ꝓximis cõpatiẽdo. carnem maccerãdo. vitia reſecãdo culpas lachꝛymis lauãdo. ⁊ hoc tota die/ q2 tota vita ſctõꝛũ martyꝛiũ eſt. Igit̃ q2 ꝓpter te iſta patimur

25 Exurge quare obdormis domĩe? exurge & ne repellas † in finẽ.

† vſq;.

¶ [Exurge] gerẽdo curam tuoꝛũ et ferendo opem [quare obdoꝛmis dñe?] .i. videris negligere. Quaſi doꝛmit domin⁹ qñ diſſimulãdo nõ liberat. excitat̃ depꝛecatiõib⁹ ⁊ laboꝛãtes adiuuat. Querit̃ autẽ q̃re obdoꝛmit q2 incertũ eſt vtrũ hoc

ſte ex ira an ex miſa: vtrũ eum velit ad tẽpus ꝓbare ⁊ corrigere an ex toto relinqre. ⁊ ideo orat. d. [exurge] tãq̃ vigilans [⁊ ꝗ ſi hic ⁊ ad tẽpus repellis [ne repellas] nos [in finem.] ⁊ conſumptionem. i. omnino et ex toto. Si vis vt tribulemur ⁊ tentemur: ne ſinas vt frangamur et pereamus.

26 Quare faciem tuam auertis ? obliuiſceris
† inopię noſtrę & tri-
bulationis noſtrę?

† inopiam noſtrã ⁊ tribulationẽ noſtram.

℄ [Quare faciẽ tuam] ⁊ grẽ tue pñtiã [auertis] ⁊ abſcõdis ac beniuolẽtiã quã erga nos habes non oſtendis. quaſi iratꝰ: quaſi non adſis: quaſi oblitꝰ ſis noſtri [obliuiſceris inopie nr̃e] q̄ ꝓpter te relinquimus terrena ⁊ modo ſumꝰ q̄ſi ſine ope ſine ſolatio [⁊ tribulationis nr̃e] q̄ pro amore tue tribulamur ⁊ nõ eripimur. Et ſi nos neſcimꝰ tu ſcis q̄re: quia non niſi iuſte. vnde hoc dicere nõ eſt querela ſed ſupplicatio puri cordis pia. Et non debes obliuiſci:

27 Quoniam humiliata
† adheſit. eſt in puluere anima no
ſtra: † cõglutinatus eſt
in terra uenter noſter.

℄ [Qm̃ humiliata eſt in puluere] ſupra nos in ſignũ penitẽtie ſparſo [aĩa nr̃a] recordatione peccatorũ. hoc eſt ad penitẽtiã cõpũcti ſumus aĩam peccatoꝝ memoria cruciando: ſꝫm morem penitentium ⁊ ad modũ tribulatorũ cineres ſuper capita ſua ponẽtiũ [ↄglutinatus eſt i terra]. i. adheſit terre [vẽter nr̃] in eadẽ penitẽtia tota corporis effuſiõe extẽſus vt ſit ꝓſtratus toto corpe tẽſus: hoc aũt dicendo ſummam humilitatẽ oſtẽdit.

Qui eñ genua terre affigit habet quo plus humilietur. qui vero terre proſternitur non habet vltra quo humilietur. q. d. nimiũ humiliati ſumus: vltra quo humiliemur non habemus: iam peruenit vſq; ad ſummũ hũiliatio: veniat ⁊ aſſit tua miſeratio. Jõ cõcludit

Genua flexo hꝫ quo plꝰ humilietur.

28 Exurge domine ad-
iuua nos: & redime
nos ꝓpter nomen tuũ.

℄ [Exurge dñe] et ne diſſimules ſicut dormiens [adiuua nos] laborãtes [⁊ redime]. i. libera [nos] tãtis malis oppreſſos adiuua in bonis libera a malis: ⁊ hoc nõ propter meritum noſtrum ſed gratis ꝓpter nomẽ tuũ dilatandũ ⁊ glorificãdum: vt cognoſcaris ⁊ laudẽris ab omnibus qui es deus in ſecula bñdictus. Oratio.

Exurge dñe in auxiliũ noſtrũ: ⁊ erue nos ab opprobrijs vitiorũ: et qui corã patribus noſtris inimicarũ gẽtium regna viciſti/a perſequentibꝰ inimicis vultus tui illuminationẽ nos eripe. Per dominum.

Pſalmus de nuptijs Chriſti & eccleſiæ, ac de ipſius Chriſti ſponſi & eccleſiæ ſuę ſponſę multiplici laude & commendatione.

Pſalmus. X L I I I I.

1 ERuctauit cor meum uerbum bonũ: dico ego opera mea regi.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid.
¶ Titulus hic eſt. In finē ꝓ his
q̄ commutabunt filijs Chore ad
intellectū cāticū pro dilecto. Hoc
eſt canticū iſtud q꞉ hec eſt exulta-
tio pro eternis: tēdens in finē .i. in
cōſummationē: habitū pro his q̄
cōmutabunt .i. pro cōmutādis in
melius ⁊ pro dilecto prīs .i. xp̄o cō
mutāte. ſcꝫ: pro ſponſa ⁊ ſpōſo: q꞉
eſt pro laude vtriuſqꝫ: ſcribit filijs
chore .i. xp̄i et imitatoribus paſſio
num crucifixi. ad intellectum .i. vt
intelligāt ⁊ venerent myſteriū tā
ti decoris ⁊ grē ſcꝫ coniunctionis
xp̄i ⁊ ecclie. Hec ergo eccleſia que
in p̄cedēti pſalmo tāta pati deſcri
bitur in hoc pſalmo laudibus ex-
tollitur ⁊ pro ipſa xp̄s cōmendat
vt intellecta eminentia xp̄i omnē
maculā ⁊ rugā deponat: ⁊ per or-
natū virtutū dignā ſe tanti ſpon-
ſi amplexib⁹ exhibeat: vnde pre-
mittitur pro his qui cōmutabun-
tur: ⁊ ſequitur pro dilecto. ¶ Ma
teria: nuptie xp̄i ⁊ eccleſie: ſpōſi ⁊
ſponſe regis ⁊ plebis. ¶ Intētio:
monere ad laudem ſponſi ⁊ ſpōſe
⁊ fideles exhortari vt taliter viue
re ſtudeant quatenus ſe vni viro
ſcꝫ xp̄o virginē caſtā exhibeāt vt
in nuptijs a dextris ſponſi ſui ſe-
deāt. ¶ Sn̄ia in generali: prophe
ta ſpūſancto repletus et celeſtib⁹
epulis ſaginatus in iſto pſalmo
preconia dei ſe eructaturus ꝓmit
tit: ⁊ xp̄m ſponſum ⁊ eccleſiā ſuā
ſpōſam a multis laudat ⁊ magni
ficat. ¶ Sn̄ia in ſpāli: ꝓpheta er
go q̄ſi ad has nuptias intromitti
deſiderās vt ſibi aperiat ſe velle
ſpōſo cantare dicit [Eructauit] q̄ſi
de pleno ⁊ plenitudine diuie grē
ſpūalis [cor meū] qḋ cōcipit ver-
ba .i. mens mea intus plena grā.
[verbum bonū] hymnū deo ſcilꝫ
carmē qḋ dictur⁹ ſum. et exprimēs
ad cui⁹ honorē eructat v̄bū ſubdit

[dico ego] .i. dicere ⁊ cātare geſtio
[opa mea] .i. dictamina ⁊ carmi-
na mea. ſ. hunc pſalmū de laudib⁹
cōpoſitū [regi] regū ieſu xp̄o q꞉ ex
eo habeo .i. ad xp̄i ⁊ ſimiliter eccle
ſie ſue ſponſe laudē ⁊ cōmēdatio-
nem dicā ergo hoc epithalamiū
i. laudē thalami ⁊ carmen nuptia
le. Tūc predicator opera ſua regi
dicit/quando fructū p̄dicationis
deo attribuit. Et ne eum aliquid
a ſe putares dicere ſubiungit.

Epithalamium quid eſt.

2 Lingua mea calamus
ſcribæ: velociter ſcri-
bentis.

¶ [Lingua mea] in faciēdo ⁊ pro
nunciando hoc carmē: fuit [cala-
m⁹] ⁊ pēna ſeu ſtylus ⁊ graphiū
ſcribe: id eſt ſcriptoris [velociter
ſcribentis] .i. ſpiritusſancti q̄ in do
cendo nō indiget interuallo: quia
dixit ⁊ facta ſunt. velociter etiam
ſe dicit ſcribere quia que dicit et
ſcribit cito ventura nouit. Spiri-
tusſanctus eſt quaſi ſcriba a quo
lingua quaſi calamus regitur dū
eius miniſterio ſpūs loquitur. Ca
lamo linguā ſuā cōparat: vt p hoc
intelligat ſcripſiſſe que dicit. De-
inde ſicut promiſerat laudes re-
gis ſponſi decantat et conuertēs
ſe ad chriſtum primo laudat eum
a forma et eloquentia dicens:

Spiritusſanctus eſt q̄ſi ſcriba.

3 Speciosus forma præ
filijs hominum, diffuſa
eſt gratia in labijs tuis:
propterea benedixit te
deus in æternum.

¶ [Speciosus] es [forma pre fi-
lijs hoim] fuit enim ſpecioſiſſim⁹
vt pote virtute ſpiritusſancti qui
deficere in opere ſuo nō potuit de
v̄gie nat⁹. Et n̄ ſolū ſpecioſus q꞉ ſol⁹

immunis a peccato qd̄ ſumma et
vera eſt pulchritudo. ⁊ quia non
ſolū homo ſed etiā filius dei [diffu
ſa ē grā] ſcꝫ eloquentie fructuoſe
[in labijs tuis] qꝛ mirabāt oēs de
verbis grē q̄ ꝓcedebāt de ore ei⁹.
Uel quia per eum verbum gratie
et reconciliationis mundus acce-
pit: nam penitentiam in remiſſio-
nem peccatorum predicauit [pro-
pterea] et propter hanc gratiam
per te mūdo datam [benedixit te]
hoiem [deus] pater [in eternū] nō
ad tpa dando tibi nomē qd̄ eſt ſu
per oē nomen ⁊ regnuꝫ cuius non
erit finis Uel qꝛ hic et in futuro
ſemper bn̄dicet xp̄s. Deinde lau-
dat eum a poteſtate et fortitudi-
ne. Et tu talis rex

4 Accingere † gladio tuo ſuper femur tuum potentiſſime.

†gladium tuum circa

Ephe. vj.

¶ [Accingere] ad pugnandū [gla-
dio tuo] ſpūali. ſ. v̄bo dei. i. euange
lio. De quo apl's ait. ⁊ gladiū ſpūs
qd̄ eſt v̄bū dei. [ſup femur tuum]
id eſt ſuper carnē ſiue corpus. Ac-
cinxit em̄ gladiū ſup femur ſuū qꝛ
in carne aſſumpta p̄dicauit euāge
liū q̄ pcidit vitia ⁊ errores circa fi
dē ⁊ mores. male coherētia ſepara
uit ⁊ inimicos pſtrauit: ac mūduꝫ
debellauit. ⁊ h' [potētiſſime]. i. for-
titer ⁊ viriliter vtere v̄bo p̄dicatio
nis tue nō ſegniter neqꝫ leuiter. p̄
dicauit em̄ q̄ſi ptātē habēs: ⁊ v̄ita
tē p̄dicatiōis ꝯfirmauit miraculis

5 Specie tua & pulchritudine tua † intēde proſperè ꝓcede & regna.

†et

¶ [Specie tua] quantuꝫ ad morū
ſanctitatē [⁊ pulchritudine tua]
quantum ad diuinitatis decorem
etiam accingere ⁊ accinctus [inten
de] ⁊ intētus ſis ne remiſſe agas:
ſed potius [proſperē]. i. ad proſpe-
ritatem eccleſie liberans homines
pereuntes [procede] p viā hui⁹ vi-
te regnum dei p̄dicando ⁊ contra
diabolum pugnando [⁊] ſic totius
mundi imperio precioſo ſanguine
tuo redēpto ac diabolo ſuperato
[regna] nunc in eccleſia militante
⁊ eternaliter in triumphante Re-
gna in fide hoim tuam potentiam
oſtendēdo: ⁊ eos regendo q̄ ſemp
regnaſti ab eterno. Regna igr ⁊ h

6 Propter ueritatem & manſuetudinem & iuſtitiam: & deducet te mirabiliter dextera tua.

¶ [Propter veritatem ⁊ manſue-
tudinem ⁊ iuſtitiam]. i. quia es ve
rus per te ⁊ per tuos veritateꝫ do
cendo. et manſuetus malos feren-
do. ⁊ iuſtus vite iuſtitiam oſtendē
do q̄ omnia decent regem. Uerita-
tem q̄ppe exequens manſuetudi-
nem cū iuſtitia cōſeruauit: vt nec
iuſtitiā amitteret [⁊ deducet te] ino
ffenſe p curſus toti⁹ vite [mirabi-
liter] quia oēs mirabunt. vl' quia
mirabilia facies [dextera]. i. forti-
tudo virtus ⁊ potētia tua/ ſcꝫ dei-
tas/ cuius organum fuit humani-
tas et ideo in omnibus moneba-
tur ſecundum motum deitatis. Et

7 Sagitte tue acute †: populi ſub te cadent in † corda inimicorum regis.

†potētiſſime. †corde

¶ [Sagitte tue]. i. v̄ba p̄dicatio-
nis tue ex ore tuo ⁊ aplorū emiſſa
ſunt [acute] qꝛ cordis interiora pene
trāt. ⁊ ſic v̄ba dei vocantur ſagitte
qꝛ occlte hoies alliciūt: ⁊ gladi⁹ qꝛ
manifeſta rōne hoies deo adhere-
re faciunt ⁊ per eas ſagittas vul-
nerari [populi inimicorum] q̄ ſunt

Dei verba ſagitte vocant

de numero inimicorum[regis].ſ.
tui q̄ es rex magnus.hoc eſt mul-
ti de inimicis tuis[ſub te cadēt].
i.ſupponēt ſe tibi ⁊ obediēt.⁊ hoc
[in corde].i.ex rōne et voluntate.
vbi ſe erigebant cōtra xp̄m ibi hu-
miliabunt ante eū vt de inimicis
ſint amici.Deinde laudat eū a di-
gnitate regali ⁊ iudicio.d.

8 Sedes tua deus in † ſeculum ſeculi:uirga directionis uirga regni tui.

†ſcl'a ſclorū

¶[Sedes tua].i.regni tui hoc eſt regalis ⁊ iudiciaria tua ptās in q̄ regnas ⁊ iudicas o[deus].i.xp̄e q̄ es dei filius:eſt[in ſeculum ſeculi] i.eterna:⁊ q̄cquid ꝯſtituis nō mutatur.[⁊ v̄ga regni tui].i.ſceptrū. ac gubernatio et correctio tua eſt [v̄ga directionis]⁊ regl'a diuine equitatis q̄ vere recta eſt ⁊ nunq̄ curua f. hec iuſtos regit:iniquos percutit:⁊ diſtortos dirigit.Nemo ergo ſibi multū de mia xp̄i blandiatur quia virga directionis.i.iuſtitia eſt ei.Si alios regit alios et cōterit.Sic dilige miſericordes vt velis eſſe veracem.Et bene dico virgam tuam eſſe directionis.q̄z

9 Dilexiſti iuſtitiā & odiſti iniquitatē:ppterea unxit te deus deus tuus oleo † letície pre † conſortibus tuis.

†exultationis. †participib⁹.

Odiendo iniq̄tatē diligit iuſtitia

¶[Dilexiſti iuſtitiā]⁊ ī te ⁊ ī alijs ⁊ ī tantū q[⁊ odiſti iniq̄tatē]non hoīes.aliter pfecte nō diligit iuſtitia niſi odiat iniq̄tas.⁊ vt talis poſſes eſſe[ppterea vnxit te]ſpiritualit ſm hoīeꝫ ī regē ⁊ ſacerdotē o! de⁹ iſſlius[deus tuus].i.tibi cōſubſtantialis.ſ.p̄r[oleo letitie].i.
ſpū ſctō q̄ letitiā p̄ſtat aīe.[pre cōſortib⁹ tuis].i.pluſq̄ ceteros homines quoꝝ mortalitatis factus es particeps vt eos tue immortalitatis ⁊ regni faceres tecum eſſe conſortes:q̄z ceteris datus ē ſpūs ſanctus p partes:in ipo vero fuit oīs plenitudo diuinitatꝫ corporaliter. deinde laudat eum ab ornatu:d.

10 Myrrha & gutta & caſſia à ueſtimentis tuis â domibus eburneis:ex quibus delectauerunt te filię regum in honore tuo.

¶[Myrrha ⁊ gutta ⁊ caſſia]per has ſpēs aromaticas ſignificant v̄tutes fideliū ſpirātes bonū odorē alijs p bonā famā ⁊ exemplū. Vñ myrrha q̄ amara ē ⁊ arcet vermes ac ſeruat a putredine.ſ.mortificatio carnis q̄ amara eſt ⁊ pellit vermes maloꝝ deſiderioꝝ ac ſeruat a putredine vitioꝝ.et gutta q̄ et armoniaca dicit ⁊ pellit inflaturas ⁊ tumores ſcilicet hūilitas q̄ pellit inflationem ⁊ omnem tumorem ſupbie.Et caſſia q̄ ⁊ fiſtula dicit ⁊ naſcit in aquoſis locis et creſcit in imenſum/ſcꝫ fides q̄ in baptiſmo naſcitur ⁊ creſcit ī iuſtis multum.He ergo virtutes fluunt ⁊ pcedūt[a veſtimentis tuis]ſcꝫ [a domibus eburneis].i.a ſanctis tuis q̄ dicunt veſtimēta tua q̄z ornāt te vita ⁊ doctrīa.Dom⁹(q̄z in eis habitas)eburnee ppter cōſtātiā ⁊ infirmitatem:ac v̄tutum luciditatem et vite puritatem[ex q̄b⁹] virtutibus[filie regum]:id eſt eccleſie ſingule quas per orbem apoſtoli et ſancti ſc et alios in virtutibus regentes fonte baptiſmatis genuerunt et rexerunt[delectauerunt te]:id eſt delectabiles

Caſſia fiſtula dicit.

Sācti veſtimenta dei dicunt.

et amabiles tibi ſunt facte eo ꝙ ipſis virtutibus fragrant nitent ⁊ placent: et hoc [in honore] non ſuo ſed [tuo] .i. ad tui honorem et gloriam: quia non queſierunt honorē ſuum ſed tuum. Ex omnib⁹ facta eſt vna ſponſa regi: vna regina a qua eum commendat. ⁊ poſt ſponſi deſcriptionem ipſam ſponſam deſcribit.

11 Aſtitit regina à dextris tuis in ueſtitu deaurato: † circūdata uarietate.

† circū amicta

℄ [Aſtitit] parata ſeruire [regina] ſcilicet catholica eccl'ia xp̄i regis ſponſa q̄ ſub xp̄o rege bñ regit filios ſuos [a dextris tuis] et non a ſiniſtris q: ſemꝑ ei placita et nun ꝙ ↄtraria opaꝰ. iō ſequiꝰ [in veſtitu] opum bonorū [deaurato] non aureo ne ſola ſit charitas ſʒ aſſint cetera q̄ charitas ornat. In auro em̄ intelligiꝰ charitas. qđ ẋo aureū ē totū de auro eſt: qđ aūt deauratū eſt aurū hʒ et aliud eſt [circūdata varietate] populorum: perſonarum: ſtatuum: officiorum: graduū: linguarū: meritorum et donorum. Hāc repſentat eccl'ia in veſtimētis nūc ſic nūc aliter colorat [⁊ in cātib⁹ ⁊ cātuū vocib⁹ diuerſis. Deide alloquiꝰ ppħa reginā tāꝗ vn⁹ ꝺ pr̄ib⁹ ei⁹ .i. de apl'is. d. Ergo vt ad huius ſpōſi thalamum valeas peruenire

charitas in auro intelligiꝰ

12 Audi filia & uide & inclina aurem tuam: & obliuiſcere populū tuū & domum patris tui.

℄ [Audi] int⁹ ſcʒ credēdo o regīa [filia] mea .i. mea p̄dicatiōe genita: xp̄m in euāgelio loquētē ⁊ docētē [⁊ vide] eius doctrinā intelligendo ⁊ vitā cōſiderādo [⁊ inclina aurem tuā] ad obediēdū hūiliter: et imitandū. ſ. in opere ea que docet replendo [⁊ obliuiſcere populū tuum] vñ veniſti. ſ. vitia perpetrata per q̄ regi babylonie ſeruiſti [et domū pr̄is tui] .i. conſortium diaboli et conuerſationē ſeu vanitates huius mundi in quo quaſi in ꝓpria domo vſꝗ modo diabolus regnauit: cuius filia pro malorum operum imitatione fuiſti. Deinde laudat eam ⁊ primo a forma. d.

13 Et concupiſcet rex † decorem tuū: † quoniam ipſe eſt dominus deus tuus, & adorabūt eum.

† q̄m cōcupiuit. † ſpeciē tuam. † quia.

℄ [Et] tūc [cōcupiſcet rex] celeſtis ſcilicet filius [decorē tuū] .i. te decorā propter pulchritudinē ſpūalē quā ipe fecit in te ⁊ dedit ꝑ gratiā reparās i te imaginē ſuā. Multiplex eſt decor eccl'ie q̄ in duobus cōſiſtit. ſ. in forma vite et doctrine. Et ideo debes libēter audire q̄ p̄cepta ſunt tibi [q̄m] ille q̄ cōcupiſcit te nō ſolū ē rex ⁊ ſpōſus tu⁹ ſʒ [ipē ē dūs de⁹ tu⁹] .i. creator et dñator tui. Quicquid habes vnde illi placeas ab illo habes. [⁊ adorabūt] oēs ppl'i de quibus facta es [eū] .ſ. regē tuum adoratione latrie: q: ei omē genu flectetur.

Eccl'ie decor in duobus cōſiſtit.

14 † Et filię tyri in muneribus: uultum tuum deprecabuntur † oēs diuites plebis.

† nō habꝫ ⁊ † nō hꝫ oēs.

℄ [Et] nō tm̄ iudei ſed etiā [filię tyri] .i. gētiū hoc eſt gentes a parte totū ſignificās. Per tyrum enī vicinā iudee vbi prophetia erat gētes in xp̄m credituras ſignificabat [quam p̄cipue nominat: quia

ciuitas nobilis ⁊ famoſa erat:ve-
niet ad regē tuum[in muneribus]
ſe et ſua xpo deuote offerēdo ipm-
q; adorando ⁊ elemoſynas facien
do[vultum tuū]⁊ pñtiam o regia
[deprecabunt]⁊ petēt a deo.i.deuo
te pcabūtur deus vt det eis poſſe
puenire ad tuum vultū.i.preſen-
tiā et cōformitatē tuam ne extra
vnitatē eccleſie poſiti faciāt opa ſua
ſed in vultu et ɔſpectu ſponſe.i.in
vnitate eccleſie:aliter enim non p
deſſent.[oēs diuites plebis].i.oi-
modi diuites ſiue ſint locupletes
ſiue nobiles ſiue ſapientes ſiue po
tentes ⁊ hmōi.Deinde laudat eus
a glorie dicens

15 Omnis gloria eius fi
†in tri lię regis † abintus in
ſecus. fimbrijs aureis: circum
†varie amicta † uarietatibus.
tate.

¶[Ois gloria ei⁹]ſcȝ[filie regis]
q̄ iā dicebatur regina.i.eccleſie:eſt
[ab intus].i.conſiſtit in ornatu in
teriori ſcilicet in puritate conſcie
et non in oſtenſione iactantie.nec
in magno apparatu exteriori in q̄
ſynagoga gloriabat.Unde Pau-
ij Cor. 1 lus ait.Glia nr̄a hec ē teſtimoniū
cōſcientie nr̄e.Gloria aīe fidelis ē
de iterioriб⁹ bonis glia aūt malo
rū eſt de his que foris ſunt vt de
pulchritudine.fortitudine: genere
dignitatibus:diuitijs ⁊ hmōi.Et
lȝ eius gloria ſit intus in ɔſciētia
tñ eſt etiā[in fimbrijs aureis].i.in
honeſtate conuerſationis ⁊ in ope
ribus bonis:q̄ hī p fimbrias ītel-
ligunt q: patēt ſicut fimbrie ⁊ pu-
riſſime ſicut aurum oportet eē[cir
cumamicta].i. ornata [varietati-
bus]virtutum:q: ſingule ỽtutes
vndiq; eam circūdāt.Deinde lau-
16 dat āhos a ſocietate.d.
†afferē † Adducentur regi

uirgines poſt eam:pro- tur
ximæ eius afferentur
tibi.

¶[Adducentur]pdicatione ⁊ grā
adiuuāte q: p ſe nequeūt venire.
[regi]xpo ad ſeruiēdū[virgines]
⁊ pudic.ſ.integre ⁊ aīa ⁊ corpore
q̄ ſunt in primo gradu p quas ro-
buſti et fortes accipiunt[poſt eā]
ſcȝ reginā.i.aplicā ⁊ primitiuam
eccleſiam catholicā gñalem matrē
fidelium q̄ domum patris oblita
prima venit ad regē.Et conuertēs
verba ad regē ait.et[prime ei⁹]
regine ⁊ ad eam pertinentes id ē
vidue ⁊ in matrimonio ab aliena
cōiūctione cōtinētes que ſunt in
ſcđo gradu p quas infirmi ⁊ im-
becilles deſignantur.[afferentur]
et portabuntur[tibi]o rex ⁊ ad ho
norē tuū in tuum conſortium:⁊ ve
re proxime q: prioribus cōſimiles
et eas in continentia imitantes
Hec ergo oēs ⁊ virgines ⁊ proxime

17 Afferentur in lætitia
& exultatione:adducē-
tur in templum regis.

¶[Afferentur in letitia]virtutuȝ
[et exultatione]gratiarum ſeu in
gaudio interiori et exteriori non
in triſtitia peccati:quia in preſen-
ti quoq; eccleſia valde letantur
ſancti de puritate ſue cōſcientie ⁊
pectoris ſui pace et de hac deinde
[adducentur] miniſterio angelo-
rum tanquam viui lapides[in tē-
plum regis] :id eſt in ſupernam
hieruſalem facti per chriſtum re-
gnum ⁊ ſacerdotes dei.Hec ergo
gratia adducentur in templum re
gis:in vnitatem perfecte charita-
tis vbi poſſint in eternū laudare
deū:deide laudat eos a ɔle oſten
dens quanto incremento eccleſia
ſpōſa perfecerit ⁊ alloquitur eā.d.

18 Pro patribus tuis nati ſunt tibi filij: conſtitues eos principes ſuper omnem terram.

¶ [Pro patrib⁹ tuis] .i. loco apoſtolorū q̇ te genuerunt [nati ſunt tibi filij] .i. imitatores eorū. ſ. ep̄i ⁊ alij quos genuiſti: non te ergo putes deſertā q: non vides eos per quos nata es: nati ſūt filij ad op⁹ rāū ⁊ de ꝓle tua creuit tibi p̄nitas. Sunt eni ⁊ hi p̄res tui: q: ab ipſis regeris. Vn̄ ſequit̄ [cōſtitues eos] in ſede patrum [principes] in ſpūalib⁹ .i. p̄latos: magiſtros ⁊ doctores ad regendū pp̄lm dei [ſup oēs terrā] .i. ſuper vniuerſalē eccleſiam: p omnes partes terre diffuſā nō in vno loco captū. Et nota ex hoc ꝙ principes ſcli ſubeſſe debēt ſacerdotibus non preeſſe. Et quia ita eſt ordinata eccl'ia ⁊ ꝯfirmata ideo ipſa tanꝗ grata alloquitur dominum. d.

Principes ſub ſunt ſacerdotibus: † memores erunt. Iōne.

19 † Memor ero nominis tui: † in omni generatione & generationem.

¶ [Memor ero noīs tui] .i. famē ⁊ glīe tue memoriam agā ⁊ ſuper te p̄dicabo [in omni gñatione] diffuſa in omni terra. [⁊] deinde [in omni gñatione] ſuccedēte. q. d. eccleſia: ſemper nomen tuum annunciabo: gñationibus ſibi ſuccedētibus vſqꝫ ad finē mūdi. Vel ipſi filij nati ⁊ principes conſtituti memores erunt ſemper [nominis tui domine] quia ſuccedēd. ſēper oēs generationes perſeuerabunt.

20 Propterea populi cōfitebuntur tibi in eternū: & in ſeculū ſeculi.

¶ [Propterea] etiam [populi] qui futuri ſunt videntes tantam gloriam eccleſie tue [confitebuntur tibi] id eſt laudabunt te tanꝗ auctorem ⁊ gubernatorem [in eternum] p̄ſentis ſeculi id eſt per totaꝫ hanc vitam [⁊ in ſeculum] ſubſecutiuūm huius [ſeculi] id eſt in futuro vbi eſt laus eterna que nūꝗ finietur. O felix apoſtolorū p̄edicatio que eternam laudem domino acquiſiuit. O felices ⁊ nimium beati qui dominum laudare merebunt̄ in ſeculuꝫ ſeculi. Orō.

O Chriſte domine vbū p̄ris per quē cūcta creata ſunt ⁊ creantur: cuſtodi queſumus eccleſiam tuam varietate gētium congregatam: vt dum te ex ipſa credulitatis iuſtitia corde puro diligimus: principatuꝫ eterni ſeculi cum patrib⁹ mereamur. Per dominum.

Pſalmus de aduentu Chriſti ac conuerſatione & ſaluatione gentium: necnon de liberatione & conſolatione fideliū in perſecutione malorum.

Pſalmus. XLV

1 Deus noſter refugium & uirtus: adiutor in tribulationibus que inuenerunt nos nimis.

¶ [Auctor pſalmi propheta. Dauid. ¶ Titulus talis eſt. In finem filijs Chore pro archanis

pſalmus Dauid. Hoc eſt: pſalmus
ille Dauid prophete tendens in fi
nem id eſt in Chriſtum ſeu ī pfe-
ctionem. attribuitur filijs chore. i.
imitatoribꝰ crucifixi qui hic lo-
quūtur. habitus pro arcanis .i.
occultis. manifeſtandis: quia agit
de aduentu Chriſti qui multū erat 2
occultus: ꝛ quibuſdam aduentum
huiuſmodi circunſtantibus ꝛ cōſe
quentibus. ¶ Materia aduentꝰ
Chriſti ac liberatio ꝛ ꝯſolatio fide
lium in pſecutione malorū. ¶ In
tentio: omnes monere ad fidē ꝛ
vt ad deum in omni tribulatione
refugium habeant: ꝛ de liberatio
ne plene cōfidant. Sententia in ge
nerali propheta in iſto pſalmo iñ
pſona primitiue eccleſie tribulate
primo beneficia que deus impen-
dit fidelibus tempore tribulatio-
nis recitat: deinde mirabilia dei
opera que inter fideles operatur
narrat: ꝛ ad diligenter attēdēdū
ꝛ pꝯſequēs ad credēdū ꝛ imitādū
inuitat: quia vt in precedēti pſal
mo dicitur primitiuā eccleſiā alie
ſubſequūtur: proponunt ſe primi
tiui poſteris exemplū patiētie vt
non deficiant ſub tribulationum
pōdere cum eos audiunt qui ſalu
tem hominum querebant tot ꝛ tā
ta patienter pertuliſſe. ¶ Senten
tia in ſpeciali: propheta ergo in
Chriſti aduentu vidēs multas tri 3
bulationes exurgere: contra eas
premittens conſolationē in perſo
na filiorum Chore ait. [Deꝰ] omni
um poteſtate [noſter] gratia ꝛ vo
lūtate ſeu p fidē ꝛ confeſſionē: eſt
nobis [refugiū] id eſt ſecuritas cō
tra picula: ꝯtra tormēta: ꝯtra pctā
[ꝛ virtus] .i. fortitudo. q: ad eū fu
gerimꝰ cū firmi erimꝰ: vñ nihil eſt
nobis timendū. ꝛ [adiutor] eſt in
tribulationibus] vincendis [q̄ in
uenerunt nos nimis] quia tribu-
laremur ſupra q̄ ferre poſſet fra-
gilitas carnis niſi iuuaremur au-
xilio diuinitatis. Tribulationes
inuenimus quando iam premedi
tatas ſuſtinemus: ipſe vero nos
inueniunt quando inopinatos in
tercipiūt. Grauius autem feriunt Tela nō pūiſa grauiꝰ feriūt.
tela que premiſſa nō ſunt

Propterea non time
bimus dum: † turba
bitur terra, & tranſfe- †cōturbabit.
rentur montes in cor
maris.

¶ [Propterea] q: talis eſt nobis
deus: freti tanto adiutore [nō timē
bimus] q̄ in ipſo credulitatem ha-
bemus [dum turbabitur terra] .i.
peccator terrenus vel iudeus: ge
nere eorum qui terrena ſapiunt
iraſcatur ꝛ indignatur ac inſurgit
fremēdo aduerſus nos [ꝛ tranſfe-
rentur montes in cor maris] .i. du
centur apoſtoli ꝛ fideles ante iudi
ces huius mundi ꝛ tyrannos. Uel
dum [tranſferentur] apoſtoli a iu
dea in mundum ſeu fidem gentiū:
tunc nos qui compuncti ſumus ꝛ
montibus conſentimus non time
bimus ne de numero reproborum
iudeorū fuerimus. Turbatis omni
bus dei ſeruus manet intrepidus
in qua tranſlatione

† Sonuerunt & tur †ſonuerūt.
bate ſunt aque † eo- †eius.
rum: cōturbati ſunt mō
tes in fortitudine eius.

¶ [Sonuerunt] chriſti montes
id eſt apoſtoli et ſancti fidem pre
dicando et confitendo [et turba-
te ſunt aque] id eſt irati ſunt po
puli tyrannorum ſeu gentium
[conturbati ſunt] ſimul cum ple-
be [montes] id eſt potentes ſecu-
li terrena altitudine timētes [ꝛ fos

ſitudine eius]ſcilicet dei oſtenſa per apoſtolos et ſanctos dum an nunciaretur per eos. Alij ſunt mõtes dei quibus caput eſt chriſtus: alij ſunt montes ſeculi quibus caput eſt diabolus. Sic ergo per iſtos montes turbati ſunt illi mõtes. Sed non eſt timendum quia

4 Fluminis impetus letificat ciuitatem dei: ſanctificauit tabernaculum ſuum altiſſimus.

¶ [Fluminis impetus] id eſt inundatio et irrigatio ſancti ſpũs [letificat] ſuis gratijs et donis [ciuitatem dei] id eſt ſanctam eccleſiam virtutibus munitam [et ſanctificauit] per illum fluuiũ [tabernaculũ ſuũ] id eſt congregationem fidelium in qua habitat per fidẽ [altiſſimus] ſcilicet ipſe xp̃s. Ideo ſpũs ſanctus dicitur flumen quia concupiſcẽtias et ardores carnis extinguit. impetuoſus autem quia nemo ei reſiſtit. Eccleſia vero dicitur ciuitas vel propter cõcordiam habitantiũ: vel quia legem habet et regẽ: hanc intantum letificat ſpiritus ſanctus vt glorietur etiam in tribulationibus. Dicitur et tabernaculum q: in ea domino militatur. Et hoc tabernaculum ſignificatur per ſpiritum ſanctum ſine quo nullus eſt ſanctus. Nec ſolum letificat et ſanctificat deus: eccleſiam ſuam ſed etiam

Eccleſia dicitur ciuitas tripliciter

5 Deus in medio eius non commouebitur adiuuabit eam deus † mane diluculo.

† vultu ſuo,

¶ [Deus in medio eius] ſcilicet ciuitatis et eccleſie fidelium eſt et manet ad protegendum a malo et roborãdũ in bono. In medio eſt id eſt in communi quia oĩbus equaliter propoſitus eſt: equaliter oĩb9 conſulit: nec perſonas accipit. Uel ideo quia eſt columna que ſuſtentat omnes partes domus ne corruat et ideo illa ciuitas [non commouebitur] a veritate fidei et operatione virtutũ ſeu de bono ad malum. Et nõ ſolũ ſuſtẽtat ne corruat ſed etiam [adiuuabit eam deus] in labore hui9 ſeculi ad bene operãdũ ⁊ pficiendũ [mane] .i. in principio cõuerſionis vel boni operis et hoc [diluculo] .i. illuminatione ſpũs ſancti: quia ſicut poſt mane ſequitur diluculũ ſic per initiũ cõuerſionis venitur ad lumen virtutis. Uel ſecundum aliam literam [adiuuabit eã deus vultu ſuo] .i. pſentia ⁊ demõſtratione auxilij ſui .i. cũ eã adiuuando ſe indicat. Et ſic

6 Conturbate ſunt gentes & inclinata ſunt regna: dedit uocem ſuam † mota eſt terra.

† altiſſimus et

¶ [Cõturbate ſunt gentes] ſalubriter et bona cõturbatione id eſt admirate ac compuncte et mote ad penitẽtiã viſis miraculis ⁊ multiplicatione fidelium [⁊ inclinata ſunt etiam regna] .i. principes vl' regiones humiliati per fidem: predicationem humiliter ſuſcipiendo vt adorent qui per ſuperbiã erant erecti vt ſeruirent quia [dedit vocem] id eſt predicationem [ſuam] deus p ora predicatorum: et [mota eſt terra] id eſt terreni ad cõuerſionem ſcilicet ab infidelitate ad fidem a vitijs ad virtutes a diabolo ad deum. Quis eſt qui dedit vocem ſuam dicat eccleſia:

7 Dominus uirtutum nobiſcum: ſuſceptor no

ſter deus Iacob.

¶ [Dominus virtutum] celeſtiū ſcilicet angelorum. Uel [Dominus virtutum] a quo dona virtutū fluunt: ipſe eſt [nobiſcum] emanuel in carne aſſumpta: et per hoc eſt [ſuſceptor noſter] Suſcept⁹ eſt a nobis et ſuſcepit nos. Accepit noſtrā humanitatem: ſuſcepit nos in ſuaꝫ diuinitatem. Factus eſt particeps noſtre mortalitatis vt nos faceret participes ſue immortalitatis [de⁹ iacob] id eſt ſignificatorum per iacob ſcilicet luctantium et ſupplantantium quibus ipſe dat virtutes. Nulla ergo nos terreat infirmitas noſtra. Et quia admirabilis et ſalubris eſt iſta grātia ergo.

8 Venite & uidete opera domini quæ poſuit
†fines prodigia ſuper terram: auferens uſqꝫ ad † finem terræ.

¶ [Uenite] o gentes fide ⁊ credite [et videte] .i. intelligite [opera dñi] que tempore incarnationis fecit [que poſuit prodigia] id eſt in ſignum. Prodigia enī dicuntur in quibus aliud ſignificatur ꝙ videtur [ſuper terram] id eſt ſuper terrenos: et ſubiungit que ſunt illa .ſ. [auferens bella] ſcilicet ſpiritualia. Fecit enim pacem inter deum et hominem et vtraqꝫ ſcilꝫ iudeos ⁊ gentes fecit vnū et hoc [vſqꝫ ad finem terre] non tm̄ localiter in omni terra mundi: ſed etiam temporaliter vſqꝫ ad fineꝫ ſeculi. Aufert etiam a nobis dominus bella quādo extinguit repugnantia vitia: ⁊ hoc ſignificabat illa pax temporalis que per totum mundum tempore natiuitatis Chriſti fuit. Et vere eſt auferens bella quia.

Prodigia q̄re dicunt

9 Arcum conteret & confringet arma: & ſcuta comburet igni.

¶ Arcum conteret] id eſt occultas malorum contra fideles inſidias deſtruet [⁊ confringet arma] id eſt publicas et apertas impugnationes [⁊ ſcuta] id eſt vana errorum ⁊ vitiorum protectiones et defenſiones [comburet igni] id eſt annihilabit ſpiritus ſancti igne et calore. Feruente iſto igne nulla in nobis arma remanent impietatis vt armemur armis euangelicis que deſcribit apoſtolus: Et quia prius inuitati ſumus ad videndum opera dñi: iam ip̄e dominus nos inuitat ad videndum ſe dicens.

10 Vacate & uidete quoniam ego ſum deus: exaltabor in gentibus & exaltabor in terra.

¶ [Uacate et videte quoniam ego ſum deus] q.d. vidiſtis opera mea iam preparate vos ad vidēdū artificē ip̄m. Et vt ad h̄ idonei [ſitis] vacate ceſſate ab operibus malis et vitijs: a tumultibus ⁊ terrenis nullus tumult⁹ in mēte ſit et nulla macula: oīa ſint pacata: oīa mūdata. [⁊ videte] .i. intelligite deuꝫ auctorem oīm et munerum ſuorū [qm̄ ego] ſolus [ſum deus] qui feci et reficio vos: et non eſt alius p̄ter me: nō ergo de operibus vr̄is extollamini ego quidē [exaltabor] ⁊ magnificabor [in gentibus] q̄ conuerſe ad fidem me deprecabuntur [⁊] deinde [exaltabor in terra] .i. in iudea ſeu in iudeis vt cū plenitudo gentium intrauerit omnis iſrael ſaluus fiat. Qꝛ iudei ī diuerſis erroribus ſicut gentes nō fluctuabant ideo iſti per terrā que ſolida

eſt: ille per mare accipiũtur. Exultabitur itaq; in gẽtibus ⁊ iudeis vt iam omnes dicant quod ſequitur.

11 Dominus uirtutum nobiſcũ: ſuſceptor noſter deus Iacob.

[Dñs virtutũ] eſt [nobiſcũ: ⁊ ſuſceptoꝛ noſter] eſt [deus iacob] qui facit vincere populum xpianũ per Iacob figuratũ licet poſterioꝛem. Semp enim cũ credentib⁹ dignãter inhabitat ſicut ipſe polliceri dignatus eſt dicens. Ecce ego vobiſcũ ſum oibus dieb⁹ vſq; ad cõſummationẽ ſeculi. aliter aũt nobiſcum non eſſet niſi vacaremus a vitijs et exaltaretur i nobis. Orõ.

Perſpicuũ i iminẽti tribulatione refugium miſericoꝛs de⁹ ſcrifica ipectu eterni luminis habitaculũ noſtri coꝛdis: vt te deo virtutum nobiſcum cooperante terrena pꝛelia confutemus. Per dominum.

Inuitatio ad Chriſti laudem propter eius excellentiam & dignitatem: ac beneficiorum exhibitionem: & ſuam glorioſam in cælum aſcenſionem.

Pſalmus. X L V I.

1 Omnes gentes plaudite manibus: iubilate deo in uoce exultationis.

[Auctoꝛ pſalmi pꝓpheta dauid.

Titulus hic eſt. In fine pſ. dauid ꝓ filijs Choꝛe. Et eſt ſenſus pſ. ille dauid eſt prophete qui hic loquitur habitus ꝓ filijs choꝛe. id eſt paſſionis ſcilꝫ pꝛo conuerſis gentib⁹ dirigendis in finem. i. ad xpi laudẽ. Gẽtes eñ quas in pcedenti pſalmo vocauit ad fidẽ iam conuerſas hic inuitat ad laudem. Materia: Chꝛiſtus aſcendens ad patrem ⁊ filij xpi ſcilꝫ gẽtes cõuerſe ad fidẽ. Intentio: deũ laudare ⁊ ad ei⁹ laudẽ inuitare. Sñia in generali: Pꝛophera in iſto pſalmo in perſona apoſtoloꝝ ſeu eccleſie inuitat omnes fideles ad dei laudem et hoc pꝛopter eius excellentiam ⁊ dignitatem bñficioꝝ exhibitionẽ et ſuam glorioſam in celum aſcenſionẽ. Sentẽtia in ſpeciali. In voce ergo apoſtoloꝝ ſeu eccleſie gentes ad laudem monens ait. O vos [Omnes gentes] que ad fidem vocate eſtis ⁊ iã conuerſe in chꝛiſtum creditis nõ tantũ iudei [plaudite manibus] i. gaudete bonis operibus: vel inceſſanter bona opera coniũgite operibus bonis [iubilate deo] id eſt tãtam dei laudem mente concipite que non poſſet expꝛimi voce: et ita q iubilatio illa ſit [in voce exultationis]. id eſt non ſolũ deum laudate coꝛde ſed etiam exaltanti voce alijs annunciate: quaſi diceret gaudete ad vos perueniſſe gratiã dei: et ſi gaudetis concoꝛdent manus et lingua: ille operentur hec confiteatur ⁊ ſubiũgit cauſas qualiter laudandus ſit.

2 Quoniam dominus excelſus terribilis rex magnus ſuper omnem terram.

[Quõ domin⁹] quia dominatur omni creature ſcilicet ieſus Chꝛi-

qui prius apparuit hũilis eſt [ex/celſus] in potētia: quia potēs ⁊ ef/ficax ſue voluntatis: poteſt quod vult: ⁊ qui prius apparuit irriſibi lis/eſt [terribilis] q: iudicatur? in poteſtate puniet malos ⁊ [rex] q: ſuos ſpiritualiter regit. [magn?] q: rex regũ ⁊ dominus dominan tium [ſuper omnem terram] non tantum iudeorum ſed etiam gen/tium: quod oſtēſum eſt i titulo cru ci ſuperpoſito tribus linguis iſcri pto: quia nulla pars eſt terre vbi ipſe non dominetur. Ideo etiam eſt laudandus quia.

†ples/ beo. 3 Subiecit † populos nobis: & gentes ſub pe dibus noſtris.

¶ [Subiecit populos] iudeos nobis] .i. vniuerſali eccleſie [⁊ gētes] i. gentiles credentes [ſub pedibus noſtris] .i. ſub predicatione noſtra cui obediunt. Ideo autẽ dicit ſub pedibus vt omnimodam humili tatem ſubditorum intelligamus. Sic enim dominus ordinauit ec/cleſiam vt alios vellet eſſe prela/tos: alios ſubiectos. Prelatorum officium eſt predicare monere: cor/rigere: ⁊ i hoc xpi vices in eccleſijs tenere. Subiectorum officium eſt audire: obedire: ⁊ omnẽ ſubiectio nem prelatis ſuis tanq̃ ipſi domi no chriſto exhibere. Illa vtiq; que propter deum ſit ſubiectio/non tã hominibus exhibetur q̃ deo. Et

Prela/toꝝ offi cium. Subie ctorum officiũ.

†quam 4 Elegit nobis hæredi tatem ſuam: ſpeciem Ia cob † quem dilexit.

¶ [Elegit] nõ nr̃is meritis ſ; ſua grã: dare [nob hereditatẽ ſuã] cele ſtẽ hoc eſt vitã eternã. ſ. [ſpẽm] .i. pulchritudinẽ [iacob] .i. ſignificato rum per iacob. ſ. poſterioris popu/li. Celeſtis enim hereditas pulchri tudo eſt populi chriſtiani quã ſpe cioſus erit fulgens ſicut ſol q̃ nũc eſt abiectus [quem] iacob et ſimi/les iacob vel ſignificatos a iacob. ſ. qui terrena dãt pro celeſtibus vt iacob fecit. vel qui luctãtur cũ car ne ⁊ vitia ſupplantant: dominus [dilexit] ⁊ celeſtem hereditatẽ eis dare elegit. Deinde oſtēdit quo or/dine gẽtes electe ſunt cũ ſubiũgit.

Celeſ/tis he/reditas ...

5 Aſcendit deus in † iubilo: & dominus in uoce tubæ. †iubila tione.

¶ [Aſcendit deus] .ſ. chriſtus de/ ⁊ homo [in iubilo] ſcilicet angelo/rum iubilãtium de chriſti victoria ⁊ claritatis gloria: de eius aſcẽſio/ne et ſui ordinis reparatione. et ſi/militer in iubilo diſcipulorũ quia gaudium ammirantium diſcipulo rũ non poterat exponi aut verbis explicari. Eſt enim iubilus ineffa/bile gaudium quod nec taceri po/teſt nec exprimi valet. [⁊ dominus in voce tube] .i. in manifeſta voce angelorum clamantium. viri gali/lei. ⁊c. Quod ideo factũ eſt vt mun dus firmius crederet quod tales precones. ſ. angeli ⁊ apoſtoli confir marent. Et tunc poſt aſcenſionem miſſus eſt ſpiritusſanctus in apo/ſtolos ⁊ predicatum eſt euangeliũ gentibus ⁊ ſic electe ſunt. Et quia eccleſia militans cõformari debet triumphanti. ideo ſequitur.

Iubilꝰ qd eſt.

6 Pſallite deo noſtro pſallite: † pſallite regi noſtro pſallite. †alia lr̃a non hꝫ reſi/duum.

¶ [Pſallite] bene operando [deo noſtro] .i. chriſto ſecundum diuini tatem. hoc eſt ad honorem dei no/ſtri. q. d. operibus laudate cũ [pſal lite] mente ⁊ voũltate id faciẽdo. Et non ſolum pſallendum eſt ei in eo q̃ deus eſt: ſ; etiã in eo q̃ homo nec

nec qualiſcū҃q hō ſʒ rex:ꝛ iō ſubiū
git[pſallite regi nr̄o].i.xp̄o ſcḋm hu
manitatē ꝛ ḃ ore[pſallite]etiā cor
de pſallendū eſt deo:q̄ꝛ nos crea-
uit pſallendū eſt regi:q̄ꝛ nos rede-
mit.pſallēdū eſt aſſidue corde ore
ꝛ ope.Ideo etiam ei pſallendū eſt

7 †intelli- gēter. Quoniā rex omnis terræ deus:pſallite † ſapienter.

¶[Qm̄]ipe ē[de⁹]q̄ creat.ꝛ[rex]
qui creata gubernat.rex dico iam
[omnis terre]non tantū vni⁹:q̄ꝛ
iam ab oi terra agnoſcit̄ q̄ pri⁹ tm̄
in iudea erat not⁹.iō[pſallite ſa-
piēter].i.bn̄ opamini:nō ꝓ terre-
nis vel inani glia ſicut fatue virgi
nes:ſed vt ſoli dn̄o placeatis ſicut
prudētes.Uel[pſallite]ꝛcanite ad
laudē eius[ſapiēter]vt quod dici-
tis intelligatis.Nemo em̄ ſapien-
ter facit qḋ nō itelligit.Uel quin-
quies pſallite:ad q̄nq̄ ſenſus cor-
pis referre poſſum⁹ vt videlʒ eos
in bonū vſum v̄tam⁹.Deīde oſten
dit quō ſit rex ois terre cū ſubdit̄.

Sapiē- ter nō facit qḋ q̄s nō itel ligit.

8 †oñs †omēs Regnabit † deus ſuper † gentes: deus ſedet ſuper ſedem ſanctā ſuam.

¶[Regnabit deus ſup gētes].ſ.
oēs q̄ olim ſup vnā gentē iudeorū
regnabat[de⁹ ſedet ſup ſedē ſan-
ctā ſuā].i.ſuper celos ad dexterā
pr̄is regnans in ſecula.vel ſup an
gelos ꝛ iuſtas aīas:q̄ꝛ aīa iuſti ſe-
des ē ſapie.i.ita regnat ī gentib⁹
vt tn̄ maneat ī ſolis ſctis.vbi ergo
regnabat diabolus modo regnat
xp̄s.ille regnabat ꝑ vitia iſte re-
gnat ꝑ v̄tutes.Si has agim⁹ re-
gnum et ſedes dei erimus.Et ex-
ponit quomodo factū ſit vt regnet
ſuper gentes cum ſubiungit

†iuſti aīa ſe des eſt ſapien tie.

9 Principes populorū † congregati ſunt cum deo Abraham: quoniā dij fortes terræ † uehementer eleuati ſunt. †cōue- nerunt †valde

¶[Pricipes pploꝝ]oīʒ nō vnius
ppli tantū.i.pmitiui oim gētiū.vl'
reges ꝛ alie poteſtates q̄ pus deo
aduerſabant̄[ꝯgregati ſunt]ꝑ fi-
dem.i.ꝯuenerūt credendo[cū deo
abrahaʒ].i.in xp̄o qui eſt de⁹ abra
he:vel cū deo cui credidit abrahā.
Silr ꝛ ppli cū eis.Ideo aūt acceſ
ſerūt ad fidē[qm̄ dij fortes terre]
i.apli et p̄dicatores ſcti dij terre ꝑ
gratiā fortes ꝑ fidē:q̄s neq̄ vita
neq̄ mors ſeparat a charitate xp̄i
[vehemēter eleuati ſunt]ꝛ clarifi-
cati ī doctrina ī virtutib⁹ ꝛ ſignis
ſeu miraculis:ꝛ ita factū eſt vt mł
ti generarentur ad fidem.Oratio.

REx oīʒ ſecloꝝ de⁹ cui⁹ re-
gnū ſup oēs pplos dilata
tur:ſubijce q̄s gētes vitio
rū ſub pedib⁹ nr̄is:vt dū tibi deo
nr̄o pſallimus ſapiēter:tuo eas au
xilio ſuperemus.Per dominum.

Pſalmus de ciuitatis Hieruſalem commendatione:ac de eccleſiæ fundatione & magna ac multimoda eius & fundatoris ſui dignitate & laude.

Pſalmus. XLVII.

1 MAgnus dominus & laudabilis † nimis: in ciuitate dei †valde

p

nostri in monte ſancto eius.

¶ Auctor pſalmi ꝑpheta dauid. ¶ Titulꝰ talis eſt. Pſalmꝰ iſte vel laus ē cātici q: de re agit vñ nobis exultādū ē maxime. ſ. de eccl'ie dignitate: ⁊ eſt filiorū: vel attribuit filijs chore. i. filijs et imitatoribus xpi. ſ. apoſtolis ⁊ quibuſcū q3 pfectis. Pſalmꝰ incꝑ habitus ſcd'a ſabbati qua factū eſt firmamētū. i. celū. i. agēs de eccl'ia q̄ poſt reſurrectionem xpi eſt firmata. Pria em̄ die diſcreta ē lux a tenebris: in qua ſignificat reſurrectio xpi vbi lux imortalitatis a tenebris mortalitatis diſcreta eſt. In ſcd'a die factū eſt firmamentū: i. q̄ ſignificat xps poſt reſurrectionē q̄ fundata ē eccl'ia ⁊ firmata ſupra firmā petrā: a qua neq3 morte ſeparī pt neq3 vita. Or q̄ ſupiꝰ plura dixit de eccl'ie dignitate: nūc agēs de eiꝰ fundatiōe ōmēdat ipā3 ⁊ fundatorē eiꝰ multimode itēdēs p h' oēs ad eiuſdē eccl'ie vtutes ⁊ imitationē inuitare. ¶ Materia: ōmēdatio ciuitatis hierl'm ſeu eccl'ie quā vocat ciuitatē: ⁊ xpi huiꝰ ciuitatꝭ dñi ⁊ fundatoris. Intētio monere ⁊ hortari vt oēs iſtā ciuitatē ⁊ xp̄3 magnificēt ⁊ ōmēdēt. ¶ Sniā i gn̄ali ꝓpheta i iſto pſalmo i ꝑſona aploꝝ ſeu pfectoꝝ loqt de hōore ⁊ magnificētia huiꝰ ciuitatꝭ ⁊ xpi fundatoris eiꝰ ⁊ ōmēdat ambos a mītis. ¶ Sniā i ſpāli: ꝓpheta q̄ prio cōmēdās ciuitatē a dignitate ōditoris ait [Magnꝰ] i. magni imperij ⁊ magne potētie eſt [dñs] ſ. ieſus xps q̄ ē dñs oīm creaturaꝝ [⁊ lide [laudabilis] i. dignꝰ laude nimis ſine termino ⁊ fine ⁊ ſupꝗ ligua poſſit explicare ⁊ vltraꝗ hūanꝰ intellectꝰ poſſit cōcipere vl' attingere [i ciuitate dei nr̄i] ſ. hierl'3 q̄ fuit electa a dcītū diſita [i mōte ſctō eiꝰ] ſcz ſyō hoc eſt in pede eiꝰ ad aqlonē. Uel [in ciuitate dei nr̄i] i. i eccl'ia q̄ eſt munita virtutibꝰ: ampla charitate: collecta p fidē ad iuſte viuendū ciuitate dico poſita [in mōte ſctō eiꝰ] ſcz ciuitatis. i. in xpo ſu p quē eſt fundata: ſiue in mōte virtutū vel cōſtātie. Hec ergo ciuitas a tali dño eſt poſſeſſa. et ſubdit de quibus eſt conſtructa commēdās eam ab amplitudine.

2 † Fundatur exultatione uniuerſę terræ † mōs Syon: latera Aquilonis ciuitas regis magni. † dilatās exultationes. † montes

¶ [Fundatur] hec ciuitas hierl'm i fide catholica p xp̄m ⁊ aplos ibidem pdicātes ⁊ miracula facientes. [exultatiōe] i. ad exultationē [vniuerſe terre] ⁊ oīm credētiu3. q: fides eſt deriuata de hierl'm ad alias ptes orbis qd eſt eis cā exultatiōis [mōs ſyon] q̄ eſt in pte auſtrali ciuitatis. ⁊ [latera aqlonis] q̄ ſunt de ōtra ex alia pte ciuitatꝭ: ſunt [ciuitas regis magni] quia ex iſtis tāꝗ ex quibuſdā extremitatibus cōſtat ciuitas hieruſalē. Uel [Fundat] hec ciuitas. i. eccl'ia [exl'tatione vniuerſe terre] i. firmiter edificata eſt de habitatoribꝰ vniuerſe terre exſtātibꝰ de peccōꝝ remiſſiōe: ⁊ hoc exeqt p ptes dicens [mōs ſyon] i quo caput regis iudeoꝝ erat. i. iudei [latera aqlonis] i. gētes q̄ torpētes frigore ifidelitatꝭ adherebāt tāꝗ latera diabolo. q̄ p aqlonē vētū fridū ſignificat: ſūt [ciuitas regis magni] i. dei q̄ fecit vtraq3 vnum ⁊ hos populos in eccleſia ſua per fidem collocauit. Sequitur alia cōmendatio.

Fides dei hierl'e3 eſt deriuata ad alias orbis partes

3 Deus ī domibus eius cognoſcetur: cum ſuſci-

piet eam.

C [Deus in domib⁹ ei⁹] ſcʒ ciuitatis hieruſalē [cognoſcetur] q: xp̄s de⁹ ꝛ hō in tēplo fuit cognitus a ſymeone ꝛ anna et alijs fidelib⁹. [cū] per ſuā incarnationē et grām [ſuſcipiet eā] tuendam ſcʒ ꝓmouēdo ad talē glīam. Uel [Deus in domibus ei⁹] ciuitatis ſcʒ eccleſie.i. in ſingulis fidelib⁹ q̄ dicuntur domus q: in eis habitat dn̄s [cognoſcet] q: ipſi cognitionē habebunt de deo cū ꝑ grām [ſuſcipiet eā] tuēdam ꝛ ꝓtegēdā ab inimicis. Uel in domib⁹ dictū eſt pluralr̄ ꝓpter duos parietes iudeorum et gentiū vl' ꝓpt' diuerſos ordīes eccl'iarum vna tn̄ eccl'ia. ꝛ hec ſuſcipiet

4 Quoniā ecce reges † terræ † congregati ſunt: † conuenerunt in unum.

†al. nō habet. †collecti. †er.

C [Qm̄ ecce reges] ſcʒ tres magi. vel principes iudeoꝝ cum herode [congregati ſunt] ſimul. [cōuenerūt in vnū] ſcʒ magi in vnitatē fidei ad adorādū xp̄m natū: ꝛ pricipes iudeorū cōcordātes in dn̄ice natiuitatis locū. Uel [Qm̄ ecce reges] ꝛ ptātes ſeculi [congregati ſunt] de multis locis: de multis pp̄lis cū ceteris fidelib⁹ in vnitate fidei ꝛ moꝝ. [cōuenerūt in vnū] ſcʒ lapidē angularē qui de mūris facit vnum. vnde non eſt locus hereticis per partes conſciſſis et dicentibus ecce hic eſt. ecce illic. Et ſic.

5 Ipſi uidētes † ſic admirati ſunt: conturbati ſunt: commoti ſunt: tremor apprehendit eos.

†ita.

C [Ipſi] ſcʒ magi [vidētes ſic] ſcʒ ſtellā ductricē ꝛ puerū ieſum ꝛ ei⁹ matrē [admirati ſunt] de viſis. vl' [ipſi] pncipes iudeorum [vidētes ſic] que in ꝓphetia legerāt [admirati ſunt] de adipletiōe [cōturbati ſunt] pro peccatis ꝛ [cōmoti ſunt] ad fidē .ſ. magi. ſʒ pncipes ꝛ herodes ad irā ꝛ vindictā [tremor apphēdit eos] .ſ. magos ꝓ tāte rei reuerentia: ſʒ principes iudeorū et herodē pro timore amittendi tp̄alia. Uel [Ipſi reges et poteſtates ſeculi] [videntes ſic]: id eſt intelligentes ciuitatē dei ſcʒ eccleſiam ſic fundatam: ſic conſtructam: ſic decorā: ſic firmam [admirati ſunt] gloriā ꝛ potentiam redemptoris ac virtutes eius ꝛ aploꝝ. poſt admirationem glorie et miraculorum eccleſie chriſti [conturbati ſunt] de peccatis ſuis [cōmoti ſunt] ad penitentiam et ad bōa mutati; tremor apprehendit eos] pro conſcientia delictorum et timore future ire.

6 Ibi dolores ut parturientis: in ſpiritu † uehementi conteres naues tharſis.

†violēto.

C [Ibi dolores vt parturientis] ſcilicet matrum quarum filios herodes fecit occidi propter chriſtū [in ſpiritu vehementi]: id eſt in ira magna ſcilicet herodis [conteres naues tharſis] q: naues in tharſo ciuitate q̄ magos ꝑ aliā viā reuertētes trāſpoſuiſſe in patriā ſuā credebātur ꝯfracte ſunt ab herode. Uel [Ibi]: id eſt in illa cōturbatione et tremore fuerunt [dolores] penitentie [vt parturientis] id eſt graues ſed fructuoſi et vtiles. Uetus enim homo peperit nouū: et hoc non ex ſuis fuit meritis ſʒ ex tua gratia deus. ꝛ ideo ſubditur [in ſpiritu vehementi] .i. in virtute ſpiritusſancti: vel in forti vi

more iudicij [cōteres naues thar‑ſis].i. euertes ⁊ humiliabis ſuper biā gētiū. Per tharſis enim gen‑tes accipiuntur a parte totū. Per naues vero ſuperbia ſignaꝫ que in incertis diuitiarū velut in flati bus vētorum cōfidit et preſumit. Et quia ita eſt ergo.

Sup‑bia ꝑ naues ſignaꝫ.

7 Sicut audiuim⁹ † ſic uidimus in ciuitate do‑mini uirtutum: in ciui‑tate dei noſtri: deus fun dauit eam in æternum.

†ita ⁊

¶ [Sicut audiuim⁹]⁊ i ꝑmiſſiōe ⁊ i ꝓphetia [ſic vidim⁹]in exhibi tione ⁊ in euāgelio: oīa ei que mō cōplenꝫ ante ꝓphetata ſunt. [in ciuitate] hieruſalē [dñi ꝟtutū].i. angelorū ꝓpter reuerētiā diuini cultus in ea frequēter habitātiū. Uel [in ciuitate].i. in eccleſia [dñi virtutum] qꝛ ibi cuſtodes angelos deputat: ⁊ ipſe cūctis celoꝝ agmi nib⁹ dñaꝫ. Et tāt⁹ dñs q̄ regnat in angelis nō dedignaꝫ regnare in nobis iō addiꝫ [in ciuitate dei nr̄i] Ipſe qui dñs eſt virtutū ipſe e‑ꝉ deus noſter: idē dñs ⁊ de⁹ an‑geloꝝ hoīm. oēs vna ciuitas: oīm vnus dñs ⁊ deus. [de⁹ fundauit] in fide catholica [eā]ſcꝫ eccleſiā ꝑ hieruſalē intellectam .i. incōmuta biliter ſtabiliuit [in eternum] mā‑ſurā nō ad tēpus ſicut ſynagogā. Fundauit aūt mittēdo filiū ſuum vt credentes in ipſo habeant vitā eternam. De quo eccleſia gratulā‑do et laudando dicit.

8 Suſcepimus deus mi ſericordiam tuā: in me‑dio † templi tui.

†popu li.

¶ [Suſcepim⁹] o deus pater ac‑tualiter [miſericordiam tuam].i. filium tuum miſericordem [in me dio templi tui] vbi fuit cuꝫ noſtre carnis ſubſtātia pñtat⁹. Uel [ſuſce pimus] fide [miam tuā].i. filium tuum [in medio tēpli].i. in cōmu‑ni tui populi. Bene mia dei diciꝫ fili⁹ quia per eū miſert⁹ eſt nobis de⁹. Si tm̄ peccata dimitteret mi ſericors chriſtus dici potuiſſet: ſed qꝛ et culpas dimiſit ⁊ inſup eter‑nā vitā immeritis dedit non ſolū miſericordē ſed ipaꝫ miſericordiā digne appellat. Qui recte in me‑dio diciꝫ poſit⁹ quia equaliter ſe habet ad omnes tā ad nobiles q̄ ad ignobiles. tā idiotas q̄ ad ſa pientes. Bene ergo ſubiunctū eſt

Filius dei mia dei dr.

9 Secundū nomen tuū deus † ſic & laus tua in fines terrę: iuſtitia ple‑na eſt dextera tua.

†ita Mat‑th. xxv.

¶ [Scdꝫ nomē tuū] o [de⁹]ſic eſt [⁊ laus tua in fines terre] dilata‑ta .i. ſicut nomē tuū vbiqꝫ terrarū diffuſum eſt ſic ⁊ laus tua dilata‑ta eſt vſqꝫ in fines terre vniuerſe .i. in eccleſia q̄ toto orbe terrarum eſt diffuſa. Nulla eſt enꝫ terra in qua xp̄i nomē nō ſit auditum: nec deſunt q̄ eum laudēt ꝑ omēs ter‑ras. Et vere multi erūt q̄ te lauda bunt qꝛ [dextera tua].i. tua propi‑ciatio ſeu potentia [plena eſt iuſti tia].i. iuſtis. quia per tuā oīpotē‑tiam ⁊ grām multos iā cōuerti‑ſti et iuſtificaſti ſeu iuſtos feciſti: qui oēs te laudāt: ⁊ multi ſunt iu ſti qui ſtabūt ad dexteram tuam ⁊ te laudabunt. Et ideo.

Chriſti nomen in tota terra auditū eſt.

10 Lętetur mōs ſyon & exultēt filiæ iudæ: pro‑pter iudicia tua domīe.

ꝑs. xc vi.

¶ [Leteꝫ mōs ſyō].i. iudea q̄ pri mo radios fidei ſuſcepit ⁊ i ſpecu latiōe ppl̄i ꝯſtituta fuit. [et exul‑

tēt filie iude].i.ꝯfeſſiōis ſcȝ gētes ab apl'is p fidei confeſſionē geni/te.iudas eni ꝯfeſſio eſt:⁊ hoc[ꝓpt iudicia tua dñe]quib⁹ nō falleris in diuidēdo grana a paleis nunc vita/poſt loco.Et ſi mō electi tui patiunt̄ multas moleſtias adhuc inter malos poſiti tūc ꝑfecto erit plenū gaudiū ⁊ ꝑfecta exultatio:⁊ nihilominꝰ iā exultēt pro futuro. Et vos vterqȝ apoſtolus.ſ.iudea ⁊ gentilitas

Iudas ꝯfeſſio eſt.

n Circundate ſyon & complectimini eā:narrate in turribus eius.

¶[Circūdate ſyō].i.defendite et munite p fidē:p opationē:p bonos mores eccl'iaȝ q̄ ē i ſpeculatione[⁊ cōplectimini eā]brachijs et amplexibꝰ charitatis[narrate].i. predicate alijs laudē ⁊ gloriā ⁊ eccleſie[in turribus eius].i.in altitudine munitionū ⁊ virtutū eccleſie ꝯſtituti.Nō enī verbū dei predicare dȝ q̄ adhuc praue viuendo in imis iacet.Juſtū eſt vt alte viuat q̄ alta p̄dicat vt cū doctrīa cōcordet vita Apte itaqȝ ſubiūctū ē

Predicās alta alte viuat.

12 Ponite corda ueſtra in uirtute eius & diſtribuite domos eius: ut enarretis in progenie altera.

¶[Ponite corda veſtra].i.intētionē ⁊ affectū vr̄m nō tm̄ ora[in virtute eiꝰ]ciuitatis ſcȝ in charitate q̄ ē ꝟtꝰ eccl'ie p quā ſufficit̄.Nihil eſt fortiꝰ ac virtute qr nihil eā vincit vbi regnat charitas nō regnat cupiditas:nō ſupbia:non ira:non inuidia:nō luxuria:nō cetera vitia.Charitas vitia extinguit:virtutes nutrit:et eſt virtus virtutū. reliq̄ virtutes ſine charitate figuram habere poſſunt veritatem habere nō poſſunt.Et ſic habita charitate[diſtribuite]id eſt diſtiguite et diuidite inter vos[domos eiꝰ]⁊ loca et ſinguli eāt in loca ſibi deſtinata vt ſic[enarretis]p̄dicādo magnalia dei[in ꝓgenie altera].i.in oi gñatiōe ⁊ generationē vſqȝ ad poſtremos.Enarretiſ iquam ħ ſcȝ

Charitatem nihil vicit ⁊ m'l'ta operatur.

13 Quoniā hic eſt deus deus noſter in æternū & in ſeculū ſeculi:ipſe reget nos in ſecula.

¶[Qm̄ hic]ſcȝ xp̄s in terris viſus q̄ tā magnus eſt ⁊ tā laudabilis[eſt deꝰ]oim ptāte[deꝰ noſter] volūtate nō ad tēpꝰ vt falſi dij:ſȝ [in eternū:et]ꝓ id eſt[in ſcl'm ſeculi]regnaturꝰ ⁊ in hoc ſcl'o ⁊ in futuro.vel[in eternum]in preſenti tēpore[⁊ in ſeculuȝ ſeculi]in futuro[ipſe]⁊ nō aliꝰ[reget nos]qr rex eſt et hoc[in ſecula]⁊ fine fine, Eſt enī deꝰ ⁊ rex nr̄ deꝰ qr p ipm̄ facti ſumus.Rex:qr ab ipſo regimur.Qr deꝰ ē:ꝓteget nos ne moriamur et pereamꝰ.Qr rex eſt reget nos ne aberremꝰ et cadamꝰ. Ab illo ḡ optemus regi.⁊ liberari hic ⁊ ineternū in ſcl'a ſcl'oꝝ.Orō.

Laudabilis atqȝ terribilis deꝰ q̄ in celeſti hieruſalē ꝑnceps magnificꝰ es:dilata mētem noſtrā ſpirituali intelligētia:vt ꝟba tua i nr̄i pectoris tēplo ſuſcepta digni narratiōe tui noīs habeamur.Per do.

Pſalmus de amatoribus mundi, & de uanitatibus quibus ſunt intenti: quòd cum omnibus uanis in quibus cō fidunt ſunt æternaliter

periturı.

Pſal. X L V I I I.

1 Audite hæc omnes gentes: auribus percipite omnes q̄ habitatis orbem.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulꝰ hic ē. In finē filijs Chore pſalmus Dauid. Hoc eſt pſalmus ille eſt dauid prophete: tendens in finem ſcilicet Chriſtū propoſitus ⁊ aſcribendus filijs Chore id eſt predicatoribus et chriſti imitatoribus qui nos admonent vt preſentia contemnamus. et in finem id eſt ad eternitatē noſtrā intētionem dirigamus. Quia cū ſupra inuitauit ad eccleſie virtutes et imitationem/ideo ad hoc pficiēdū admonet nunc vt caduca ⁊ temporalia ſpernamꝰ ac ſemper manſura et eterna appetamꝰ: quia non amatorum ſed contemptorum mundi redemptor eſt chriſtus. ¶ Materia: cōtemptus mūdi: cum ſua gloria et amatoribus perituri. ¶ Intentio: omnes fideles cuiuſcunq; cōditionis ſint dehortari ab appetitu terrenorū ad amorē celeſtium: et ſic nō eis erit in die iudicij timendum. ¶ Sententia in generali: ꝓpheta in iſto pſalmo in perſona filiorum Chore: loquitur contra eos qui deum colunt vt hic illis bene ſit: et dum non colentes vident florere ſe autem laborare contra deum murmurant: narratq; de iudicio ac de miſeria impiorum et felicitate iuſtorū vt terreat malos p penam ⁊ alliciat bonos p gl'iam. ¶ Sn̄ia in ſpāli: primo ergo reddēs attentatos ait. [Audite hec] q̄ ſequunt [omēs gētes] indifferenter nō vna gēs tātū: q2 vtilia ſunt pro cōi bono oīm [auribus] ſc3 mētis ⁊ corporis [pcipite] hoc eſt nolite tranſeunter audire ſed intelligite ⁊ memorie cōmmēdate [omnes qui habitatis orbem ſcilicet terram vniuerſam que orbicularis eſt. Nullum excipio nulli ſermonem ſubtraho quia non accipit deus perſonas: omnibus preſto eſt permixte: modo audiunt omnes ſed cum vētum fuerit ad reddendam rationē ſeparabuntur qui ſine cauſa audierunt ab illis qui auribus percēperunt. Deinde quod dixerat expōnit per partes dicens.

Amatorum mundi nō ſed cōtemptorum redemptor ē xp̄s.

Terra orbicularis ē

2 Quiq; terrigenæ & filij hominum: ſimul in unum diues & pauper.

¶ [Quiq; terrigene] id eſt quicunq; iniqui terre dediti ⁊ vitia terre ſequentes quaſi geniti a terra [⁊ filij hominum] id eſt iuſti ratione tanq̄ homines vtentes ⁊ eam ſequētes. [ſimul in vnum] et pariter [diues] id eſt ſuperbus [et pauper] id eſt humilis vel amator mūdi ⁊ contemptor. Habeat multas facultates pecuniarū ſi in eis nō extollitur pauper eſt. Non habeat aliquid et cupiat et inflectur: inter diuites reprobos deputat eu3 deus. q. d. quarūcunq; nationum et ſtatuum ſeu cōditionum homines. Non pua ſe dicturū inſinuat cum tantam omnium aduocationem faciat. Et ponit cauſam quare debeat audiri cum ſubdit. quia.

3 Os meum loquetur † ſapiētiā: & meditatio cordis mei † prudētiā.

†prudētiā. †intelligētiā

¶ [Os meu3 loquet ſapientiam]

que eſt noticia de diuinis ſeu cognitio diuinorũ & ne putes eũ ſolo ore & non corde loqui addit[et meditatio cordis mei].i.ex ꝑmedi tato corde loquetur os meũ[prudẽtiam]que eſt de inſtitutione ſeu inſtructione morũ.ſapientiam loquitur vbi Chriſtum filiũ dei omnium redemptorẽ iuſtorũ & cetera ad fidẽ & diuinas res pertinentia annũciãt. Mores informat cũ hec terrena non appetenda ac diuitias delicias: & mundi vanitates negligendas eſſe docet. In his duobus omnis ſermo diuin9 indicatur Nec hec a me loquar ſed

4 Inclinabo in parabolam aurem meam: aperiam in pſalterio propoſitionem meam.

¶ [Inclinabo i pabolã aurẽ meã] ſcilicet cordis.id eſt audiam humiliter ſpm̃ in me loquentem & in parabolis ſeu prouerbijs docentem vnde cum intelligas: nã parabola nobis eſt quicquid audimus dum in enigmate videm9 & cũ intellexero[aperiã].i.aptis verbis ediſſerã [in pſalterio]id eſt in huius pſalterij pſalmo[propoſitiones meas] id eſt locutionem obſcuram mihi propoſitam & a ſpiritu ſancto reuelatam. Vel[aperiam in pſalterio propoſitiones meas]id eſt opere oſtendam qđ verbis ꝓponam. Pſalterium enim qđ manibus tãgitur bonam operationem ſignificat. Quod ergo audiuit in hoc pſalterio pſalmus manifeſtat.d.

Parabola qđ eſt.

Pſalteriũ bonã operationẽ ſignificat.

5 † Cur timebo in die mala: iniquitas calcanei mei circundabit me.

† Ut qđ timebo.

¶ [Cur timebo in die mala]id eſt in die iudicij q̃ dicitur mala quantũ ad iniuſtos q̃ tunc damnabuntur. & reſpondet q2[iniquitas calcanei mei]id eſt finalis iniq̃tas q̃ mihi erit in fine vite[circundabit me].i.ex om̃i ꝑte opprimet me & faciet me timere: oſtẽdẽs me damnabilẽ. non ergo tã iniq̃tas ꝙ finis iniquitatis timẽda eſt. Non q̃ male eñi qui male vixerit ſ3 q̃ mala vita finierit periturus eſt. Si ergo vitet iniquitate calcanei ſui & ambulet in vijs dei non timebit in die nouiſſima ſ3 gaudebit. Deide oſtẽdit quibus timẽdum ſit.d.

Periturus eſt q̃ male finierit non q̃ male vixerit.

6 Qui confidũt in uirtute ſua: & in † multitudine diuitiarum ſuarum gloriantur.

† abundãtia.

¶ [Qui confidunt in virtute ſua] id eſt in ſuã iuſtitia nõ in chriſto. Vel[qui confidunt in virtute ſua] id eſt fiduciam & finem ponunt in quacũq3 corporis vel animi ſeu ingenij dote. aut dignitatis ſeu excellentia poteſtate/ & alijs huiuſmodi[& in multitudine diuitiarũ ſuarum gloriantur]& ſuperbiunt felicitatem in eis tãꝙ in ſummo bono querẽtes tales inꝙ habent timere in iudicio futuro. Sed quia ſunt qui confidunt et preſumunt in amicis ſubiungit & de ipſis.

7 Frater non redimit redimet homo: non dabit deo placationẽ ſuã.

† de propiciatione ſua.

¶ [Frater].ſ.xp̃s q̃ ẽ ꝑmogenitus in mult3 fr̃ib9 & tãt9 fr̃[non redimit]tales ab ira vẽtura[redimet aliquis[hõ]pur9 in quo cõfidũt. q̃ſi diceret/nõ: q2 nullus ibi poterit redimi ꝑce vel ꝑcio amicoꝝ vel alioꝝ Frater noſter voluit eſſe dominus noſter aſſumẽdo noſtrã naturã. Ergo ſi Chriſtus non redimit

qui deus eſt ⁊ homo: redimet ali⁹ qui purus ſit homo: nec ipſe peccatoꝛ met poterit ſe redimere ideo ſequitur [non dabit deo placationē ſuam] id eſt penitentiam nō aget: nec ſacrificiū offeret vñ placetur ſibi deus.

†nec

8 † Et precium redemptionis anime ſue: & laborabit in eternū & uiuet † adhuc in finem.

†a t.nō bꝫ ad⸗ huc.

[Et preciū redemptionis aīe ſue] id eſt elemoſynas p quas peccata redimuntur ⁊ delētur ſiliter dare nō poterit vt eis animā ſuaꝫ redimat [et] ideo hic talis [laboꝛabit in eternum] .i. affligetᷣ in perpetuis toꝛmentis qui ad tempus delectatus eſt in diuitijs ⁊ delitijs [⁊ viuet adhuc in finē] ⁊ ſp reparabitur vt ſp ſentiat penam. deſiderabit moꝛi ſꝫ nō poteſt: ad hoc tm̄ viuet vt ſemp laboꝛet. Ecce vita laboꝛioſa ſine terminatione. Ve tibi mala cupiditas / q̄ male tuos decipis amatoꝛes. Ideo autem laboꝛabit quia

9 † Non uidebit interitum cum uiderit ſapientes moriētes ſimul † inſipiens & ſtultus perihunt.

†q̄m̄ non. †ipꝛudens ⁊ inſipiens.

[Non videbit] oculo mentis et meditationis: nec intelliget [interitū] verum et eternum [cū viderit ſapientes moꝛientes] tpalr̄ ſicut et ſtultos id eſt qꝛ videt eque moꝛi bonos ⁊ malos attendit tempoꝛalem moꝛtem quam communem videt / ſed quid interſit non attendit ⁊ futurum dānationis interitū q̄ pctōꝝ imminet nō preuidet. qꝛ cū ſapiens q pie deum colit tranſit a moꝛte ad vitā [ſimul] ſcꝫ moꝛte tēpoꝛali [inſipiens] qui penā etiam nō credit vel attendit [⁊ ſtult⁹] qui licet credat vel attendat nō tamē cauet [peribūt] interitu moꝛtis eterne vel ſimul in coꝛpoꝛe ⁊ aīa.

10 Et relinquent alienis diuitias ſuas: & ſepulchra eorum domus † illorum in eternum.

†eoꝛꝫ

[Et relinquent] tales iniq̄ [alienis diuitias ſuas] ꝓpter quas acquirendas multipliciter peccauerūt. ⁊ bene dicit alienis: qꝛ ⁊ ſi filij vel parētes aut cognati ſint q̄bus relinquūt / tamē in hoc alieni ſunt qꝛ nihil eis pꝛoſunt ⁊ illis de diuitijs ſuis ſubuenire nō poſſunt: [et ſepulchꝛa eoꝝ] ſunt [dom⁹ illoꝝ] q̄ palatia edificauerūt [in eternū] hui⁹ ſeculi. q.d. in ſepulchꝛis vſqꝫ in ſinem mūdi manebūt nō in palatijs q̄ extruxerūt. Ve g̃ vobis diuites q̄ tāto tpe terrenas domos extruitis ⁊ perpetuo in ſepulchꝛis habitare debetis. Et

11 Tabernacula eorum in † progenie & progenie: † uocauerunt nomina ſua in terris ſuis.

†generatiōe ⁊ generationem. †inuocabūt noīa eoꝝ in terris ipoꝝ.

[Tabernacula eoꝝ] id eſt alta palatia ⁊ domus lapidee q̄s de diuitijs conſtruxerūt in q̄b⁹ ad horā habitauerunt manētia [in ꝓgenie] filioꝝ [⁊ ꝓgenie] nepotū [vocauerūt nomia ſua] .i. fuerunt cā q̄re nomia eoꝝ haberentᷣ in memoria [in terris ſuis] .i. in vicinio nō vbiqꝫ. Faciūt em̄ aliq̄ magna et foꝛtia edificia p plures generationes duratura vt in illis remaneat eoꝝ memoꝛia ⁊ fama. Cōtra hos eſt qđ dicit Chꝛiſoſtom⁹. O inſipiens hō q̄d ꝓdeſt tibi poſt moꝛtē

Chꝛyſoſtom⁹.

pul- cherri- mũ di ctum

iſta memoria ſi vbi es torqueris: ⁊ vbi non es lauderis: Hoc aũt ideo faciunt. quia

12 † inſen ſatis.

Et homo cum in ho-
nore eſſet non intelle-
xit: comparatus eſt iu-
mentis † inſipientibus:
& ſimilis factus eſt illis.

¶ [Et] tñ hic in hoc ꝙ in ceteris [homo cũ in honore eſſet] cõſtitu- tus habens rõnẽ ⁊ intellectũ dei- qȝ ſimilitudinem [nõ intellexit] il- lum honorẽ ⁊ ſuã dignitatẽ: ⁊ non intelligenter ſed inſipienter egit extruendo magna edificia ⁊ querẽ do memorias ꝑ talia cũ potius de beret querere eterna. vñ amiſſa rõ ne [comparatus eſt iumentis inſi- pientibus] nõ ſm aliđ niſi ſm inſi pientiam [⁊] in actu [ſilis factus ẽ illis] cũ totã felicitatẽ q̃rit in p̄nti vita ⁊ more iumẽtorũ ſequitur ſen ſuſ ⁊ ſenſibilia: atq; ſicut iumẽta ter re ⁊ ventri tantum intendunt, ita amatores mundi terrenis rebus tantum deditι ſunt.

13 † eorũ † bene- dicẽt.

Hęc uia † illorum ſcan
dalum ipſis: & poſtea in
ore ſuo † cõplacebũt.

¶ [Hec via illorũ] nõ dei. i. talis vita ſm ꝙ ipi terrena tm̃ appe- tũt: q̃ dr via quia ducit ad mortẽ eſt [ſcãdalũ] .i. offenſio [ipis] malis q: facit eos ruere de peccato ĩ pec catũ donec veniãt ad interitũ [et poſtea] cũ facti fuerint tales vt nõ q̃rãt niſi tpalia ⁊ ditati fuerint [in ore ſuo cõplacebunt] ſibi: laudãtes ſe inuicẽ ⁊ iactãtes de tali vita ꝙ ſibi ꝯgregẽt: ꝙ ſibi edificent: ꝙ ſe ſplẽdide ꝓcurẽt: tãꝙ felicitatẽ hoi poſſibilem aſſecuti eſſent. Sȝ quia non vident penam ſibi paratam poſt mortem iõ ſubditur.

14 Sicut oues in infer- † pa- ſtor e- is.
no poſiti ſunt: mors †
depaſcet eos.

¶ [Sicut oues] ſcȝ ducte ad occi- ſionem hoc ignorantes ſic iſti [in inferno poſiti ſunt] .i. ponent poſt mortẽ. Uel ſicut in ouib⁹ tonſa la- na alia ſuccreſcit vt iterũ tõdetur ſed ipſe manent: ſic in iſtis ſine cõ- ſumptiõe ſubſtãtie ſemꝑ pena in- uenit qđ cruciet. vñ ſequit. [mors] gehẽne ⁊ diabolus [depaſcet eos] deuorando vt ſemper renaſcantur ad penam a ſimilitudine iumẽtoꝝ que nõ radicitus herbas vellunt ſed ſummitates carpunt: vnde ite rum herbe renaſcũtur ad paſtũ ſic illis morte depaſti reuiuiſcũt: q: non deficiunt.

15 Et † dominabuntur † obti- nebũt eos r- ecti m- ne.
eorũ iuſti in matutino:
& auxilium eorum ue-
teraſcet in inferno † à tet.
gloria eorum.

¶ [Et dominabunt eoꝝ iuſti] .i. p̄eminebũt eis ⁊ iudicabũt eos: q: iudicabũt ſancti nationes ⁊ dña- bunt poplis [in matutino] id ẽ in reſurrectione ⁊ iudicio qñ poſt no ctẽ q̃ nunc eſt oĩa apta erũt: q: cor da ⁊ merita ſinguloꝝ patebũt. [et auxiliũ eorũ] qđ habebant in hoc mundo de potentia: de diuitijs: de amicis et hmõi [veteraſcet in in- ferno] a ſimili veteris panni .i. defi ciet ⁊ peribit [a glia eorũ] .i. ꝓpter hoc ꝙ gliati ſunt in eis. Uel [a glo ria eorũ] .i. ad cõparationẽ ⁊ quã titatem prioris glie eorũ. Quanta eñ hic videbat eorum glia tanta erit ibi corruptio ⁊ pena. Deinde lo quens in perſona iuſti ſubiũgit.

16 Veruntamen deus

redimet animam meam de manu inferi: cum acceperit me.

¶ [Uerũtamẽ] l; nõ redimat animas taliũ: [de⁹ redimet aiaʒ meã] ſcʒ vere penitẽtẽ [τ iuſti [de manu inferi] .i. de ptãte diaboli [cũ acceperit me] de vita pñti. Nõ em̃ iuſtis ẽ labor tribulatio τ preſſura: in futuro erit veꝝ gaudiũ τ felicitas eterna. Non ḡ vt iniq et ſtulti putãt ꝙ ſcti vcʒ τ ſapiẽtes ad coꝝ ſimilitudinẽ oĩno pereãt. Et qꝛ ſic peribũt mali: τ deus redimet ſuos ergo quicumꝙ fidelis.

17 Ne timueris cũ diues factus fuerit homo: & cûm multiplicata fuerit gloria domus eius.

¶ [Ne timueris] eẽ bon⁹ τ ne turberis [cũ diues fact⁹ fuerit hõ] ini qu⁹ τ tu iuſt⁹ es paup .i. cũ videris malos i pñti pſperari τ florere teqʒ pauperẽ miſerũ et abiectũ: qꝛ in futuro totũ erit oppoſitũ. [τ cũ multiplicata fuerit] in honoribus ſcli [glia] nõ tm̃ ei⁹ ſʒ τ [dom⁹ ei⁹] qꝛ nõ ſolũ ipe ſed τ oẽs q̃ ad eũ ptinẽt honorãt. Nõ deſperes nec putes eũ a deo diligi qꝛ abũdat diuitijs: τ te qꝛ paup es a deo derelictũ

18 Quoniam cum † interierit non † ſumet omnia: neque † deſcẽdet cum eo gloria † eius.

¶ [Qm̃ cũ interierit] p mortẽ cito τ repẽte [nõ ſumet] τ aufert ſecuʒ [oia] h poſſeſſa imo nihil niſi peccã: qꝛ nihil eoꝝ q̃ poſſidebat ſuuʒ erit ſʒ h tm̃ ſuũ ẽ qd apd iferos ſentit [neqʒ deſcẽdet cũ eo] ad abyſſum τ iferos [gloria eius] ſcʒ felicitas vite pñtis. Ideo aũt ipe illuc deſcẽdet τ nõ deſcendet cũ eo gloria eius qꝛ in vita ſua q̃ſiuit tẽporalẽ gloriã mũdi hui⁹: τ h ẽ qd ſubiũgit

[Left margin: †morte ur. †acci piet h †ſimul †dom⁹]

19 † Quia anima eius in uita ipſius benedicetur: confitebitur tibi cũ benefeceris ei.

[Right margin: †qm̃]

¶ [Quia aĩa ei⁹] ſenſualis τ nõ rõnis [i vita ipi⁹] pñti tm̃ [bñdicet] i. laudabit ab adulatorib⁹ ſecũ epulãtib⁹ nõ de bono actu ſed de delicijs q̃ eum bñfacere dicunt τ bñ ei optãt qꝛ beatũ dixerunt pplm cui hec ſunt: ſʒ in morte torq̃bit τ ſentiet penã q̃ hic trãſitoriã ſecutus ẽ gloriã [ɔfitebit tibi] .i. laudabit te τ grãs tibi aget tunc tm̃ o de⁹ [cũ bñfeceris ei] dãdo pſpera. Perfectoꝝ eſt deũ laudare in aduerſis. reprobi aũt tm̃ laudãt in pſperis ſed blaphemant in aduerſis. Et idẽ

[Right margin: ps. cxlv iiij.]

20 Introibit † in progenies patrum ſuorum: & uſque in æternum non uidebit lumen.

[Right margin: †vſqʒ]

¶ [Introibit] vſqʒ [in progenies patrũ ſuoꝝ] deſcẽdẽs i ifernũ vſqʒ ad reprobos ſicut i ſceleribus eos fuit imitatus. Qui em̃ pñtes peſſimos imitant eoꝝ ſocietate dãnabunt. Patres ei⁹ ſunt diabol⁹ et angeli eius: pgenies vero diaboli ſunt oẽs reprobi. Ergo in pgenies patrum introibit qꝛ ſimꝉ cũ reprobis eterno igne peribit [τ vſqʒ in eternum non videbit lumen] [glie. Mittetur enim in tenebras exteriores. nam qui hic in tenebris interioribus eſt poſtea exteriores patietur. Et merito quia

[Right margin: †peſſimos imitãs eius ſocietate dãnabitur.]

21 Homo cũ in honore eſſet nõ intellexit: com

paratus eſt iumentis † insipientibus: & ſimilis factus eſt illis.

†iſens ſatis.

¶ [Nõ cũ in honore] diuine imaginis & ſimilitudinis [eſſet] conſtitutus [nõ intellexit] honorẽ ſuũ & qd facere debuit ſcz vt ƀz rõnẽ & intellectũ viueret. & ideo [cõparatus eſt iumentis inſipiẽtib⁹: & ſimilis factus eſt illis] ſequẽdo ſenſuum delectationes & ſolius corporis voluptates. Magna verecundia eſt a ſimilitudine dei & ãgelorum tranſire ad ſimilitudinẽ iumentorum. Et ideo deformitatem hominis repetit & iterat vt mal⁹ a malo deſcat: & vt itelligat ꝙ eſt verbum memorie dignum & viret tamen opprobrium. defende ergo o homo honorem tuũ vtere rõne: vtere intellectu que tibi deus dedit ad hoc vt contemnas & deſpicias terrena & tẽporalia: diligaſqꝫ et ꝑcipias celeſtia & eterna. Orõ.

Reple domine os noſtrum ſapientia tua: vt memores te hominem factũ noſqꝫ redemiſſe de tartaro mereamur vult⁹ tui luie decorari. Per

Pſalmus de duplici aduentu Chriſti: de ſacrificijs ueteris ac noui teſtamenti: & redargutione ac repulſione indebiti miniſtri.

Pſalmus. XLIX.

1 Deus deorum dominus locutus eſt: † & vocauit terrã.

†alia lrã nõ ƀz &.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titul⁹ talis ẽ. Pſalm⁹ Aſaph. Hoc eſt ps iſte attribuitur aſaph. i. ſynagoge & congregationi fideli per quam magis ↄfutantur increduli iudei in cuius perſona loquit̃ hic propheta dauid. ¶ Materia duplex xp̃i aduentus & mutatio ſacrificij veteris in ſacrificium laudis: recitatioqꝫ malorum que ſunt in multis ecclesie miniſtris. ¶ Intentio: ſuadere auditoribus vt a carnalibus obſeruantijs deſiſtant & ab vmbra & ſignis ad veritatem ſignificata ſe trauſferant: nec ita voce predicent & benedicãt vt opere non impleant & moribus cõtradicant. Obtemperandum eſt enim preceptis chriſti talia in hoc pſalmo ſuadẽtis ſi eccleſie ſue (de qua ſupra dictum eſt) membus vere ſociari volunt & miniſtris. ¶ Sñia in generali: propheta in iſto pſalmo loquitur de duplici aduentu xp̃i. Primo in mundũ quo ad euãgelij predicationem. Secundo ad generale iudicium quo ad diſtrictam examinationẽ vt inuitet per primum & terreat per ſecundum. Tãgit inſuper chriſti auctoris euãgelij magnificentiam & ſublimationem. ſacrificiorum veteris legis euacuationẽ: & ſacrificiorum noue legis inſtitutionem: ac miniſtri indebiti redargutionem & repulſionem. Sententia in ſpeciali: Ne qs ſũt mediocriter de incarnatione eſtimet potẽtia incarnati ꝓdicitur vt incredulitas oĩs tollatur cũ ait [De⁹ deoꝝ] ſcz hoĩz deificatoꝝ operator & factor: q̃ hoĩes deificarĩ dicunt̃ dij q̃ ꝓ alijs ſunt ꝑcipes deitat[ſcz [dñs nr̃ ieſus xp̃s q̃ eſt dominus dominantiũ: iſte tantus & talis [locutus eſt] primo aduentu p ſemetipſum: p apoſtolos & fideles ſuos q̃ olim multipharie locutus. ẽ i ꝓphet[& [loquẽdo [vocauit

Chriſti ꝑcept[obtẽperãdũ ẽ.

De⁹ homines deificat.

terram id eſt homines habitãtes in terra ad fidem ⁊ legem euangelicam. Tribus quidem modis deus dicitur. ſcʒ ſubſtantialiter vel naturaliter ſcʒ pater ⁊ filius ⁊ ſpiritus ſanct⁹. adoptiue vt ſancti qui per gratiam adoptionis dij ſunt/ nuncupatiue vt ydola ⁊ demones Uocauit autem non in vna terra Unde ſed in omni ſcilicet

de⁹tri⁹ modis dicitur.

2 A ſolis ortu uſque ad occaſum; ex ſyon ſpecies decoris eius.

¶ [A ſolis ortu vſqʒ ad occaſum] miſſis teſtibus vſqʒ ad vltimum terre: Nihil requirit quod non ſua vocatiõe dignum faceret. Et quia predicatio cepit ab hieruſalem recte ſubiungit [ex ſyon] id eſt a hieruſalem cepit annunciari [ſpecies decoris eius] id eſt pulchritudo diuinitatis ⁊ virtutum chriſti hic enim ibi ab hominib⁹ propter ei⁹ predicationem ⁊ miraculorũ operationeʒ primo agnoſci cepit et inde ad alias mundi partes noticia eius per apoſtolos ⁊ alios predicatores peruenit. Unde alius propheta dicit. De ſyon exibit lex. et verbum domini de hieruſalem Qui ⁊ ſi prius occultus fuit ⁊ eſt adhuc tamen

Eſaie. ij.

3 Deus † manifeſtè ueniet: † deus noſter & non ſilebit.

†ma-ʒ nifeſt⁹ †veniet ma-nifeſt⁹

¶ [Deus manifeſte veniet] ad generale iudiciuʒ vt iudicet qui pri⁹ occulte venit vt iudicaretur. occulte venit quia infirm⁹ in carne apparuit: erat glorie ſpecies in diuinitate ſed hec latebat in humanitate [de⁹] inquam [noſter] ſcilicet chriſtianorum qui verus deus eſt ipſe veniet non enim eſt deus qui non eſt noſter deus [⁊ nõ ſilebit] in iudicio a vindicta. Siluit in primo aduentu quia os ſuum nõ aperuit nec ſe vindicauit. Silet modo a iudicio occultus in celo non exercens iram ſed expectans penitentiam. tamẽ non tacet mãdato nec ceſſat monere flagello: in ſecundo ꝓfert ỽba alijs blãda alijs aſpera.

4 Ignis † in conſpectu eius exardeſcet: & in circuitu eius tempeſtas ualida.

†ãtecedet ipſum. (tãtecẽ pibit.)

¶ [Ignis] malis replens ſpaciuʒ huius aeris [in cõſpectu eius exardeſcet] quia ſeculum per ignẽ iudicabit qui faciem iudicaturi precedet. hic ignis illuminat ⁊ exurit. Gaudeant iuſti quia illuminãtur ex eo: timeant peccatores quia exurẽdi ſunt ab eo. Bonos non ledet: imperfectis ſi quid erit cremabile cremabit: malos vero incinerabit ⁊ ſtatim ad damnationeʒ reſurgent [⁊ in circuitu eius] circũquaqʒ ſe extendens erit [tempeſtas valida] non ventis ſed potentia dei que ſubito ⁊ improuiſe veniet: ac bonos ⁊ malos ſeparabit. Ueniens autem ad iudicium.

5 Aduocauit cælum † deſurſum: & terram diſcernere populũ ſuũ.

†ſurſũ.

¶ [Aduocauit] id eſt aduocabit [celum] id eſt oẽs perfectos quorum conuerſatio eſt in celis. ⁊ qui deſpectis terrenis q̃ ſurſum ſunt ſapiũt [deſurſum] ſcilicet ſup duodecim ſedes ſeſſuros ⁊ ſecum iudicandos tam bonos ꝙ malos ſimiliter aduocabit [diſcernere] id eſt ad diſcernendum ⁊ diuidendum [populuʒ ſuum] non ſuo id eſt ſaluandos a damnãdis quia bonos ad ſe recipiet: malos in tenebras

precipitabit. Uidens autem pro‐
pheta futura quaſi preſentia hor‐
tatur angelos. d. ꝛ quia ita erit er
go o vos angeli meſſores

6 Congregate illi † ſan

† iuſtos ctos eius: qui † ordināt

† diſpo ſunt. teſtamentum eius ſuper

ſacrificia.

¶ [Congregate illi] .ſ. xp̄o de di‐
uerſis partibꝰ orbis [ſanctos eiꝰ]
i. electos ſicut capiti membra vt
corporibus animabus coniunctis
dn̄o occurrant [qui] ſcꝫ ſancti [ordi
nant] et proponunt predicant ꝛ im
plent [teſtamentum eius] nouū .ſ.
euāgelica p̄cepta ꝛ charitatis opa
[ſuper ſacrificia] teſtamenti vete‐
ris ꝛ ſuper obſeruantias legales
hoc eſt ꝙ pluris p̄cij habent hecꝙ̄
illa: et hec illis p̄ferunt. Illa enim
ſacrificia teſtamenti veteris vm‐
bra fuerunt ꝛ prophetia veritatis
Tranſierunt vetera: ꝛ ecce noua fa
cta ſunt omnia. Ad cuius nouita‐
tis ordinē pertinet quod ſubditur

7 Et annunciabunt cæ

li iuſtitiam eius: quo‐

niam deus iudex eſt.

¶ [Et annunciabunt] .i. predica‐
bunt [celi] .i. apl'i ac predicatores
ſancti ꝛ ſpiritales viri toti mundo
[iuſtitiam eius] .i. fidem ꝛ mādata
dn̄i noſtri ieſu xp̄i et bona opera.
Que profecto iuſtitia ideo nobis
predicatur quatenus illaꝫ exequē
tes irā iudicis euitare mereamur
[quoniam deus] trinitas [iudex ē]
qui iudicabit viuos et mortuos. ꝛ
ſecundū opera vniuſcuiuſqꝫ retribuet
merita: hoc inceſſanter attēdētes
ſancti viri qm̄ deus iudex eſt vitaꝫ
ſuam inquirere: pctā ſua deflere: ꝛ
ſemp proficere non ceſſant vt ante
tam diſtrictū iudicē iniudicabiles
appareant. Deinde eſt vox chriſti
monentis vt relictis pecudum ſa‐
crificijs fiat ſacrificiuꝫ laudis: vbi
dicitur quid deus deorum ſit locu
tus. q. d. hec dominus locutus eſt.

8 Audi populus meus

& loquar † Iſraēl & te‐

ſtificabor tibi: deus deꝰ † tibi.

tuus ego ſum.

¶ [Audi] aure cordis [pp'ſ meꝰ]
electus ꝛ peculiaris. q. d. ſi meus
es debes audire [et loquar] tibi.
Chriſtus enī in propria perſona p̄
dicauit populo iſrael: ꝛ repetit hoc
idem ſub alio verbo. d. [iſrael] .i.
vir videns deū iam fide audi: [ꝛ te
ſtificabor tibi] .i. teſtimonijs ſcri‐
pturarum approbabo: ſcꝫ ꝙ ego
[deus] omnium per potentiam
[ſum deus tuus] ſpecialiter et pro
prie p grām quā familiariꝰ habeo
tāꝙ̄ in mācipio ꝛ ex peculio meo.
Quicūqꝫ enim prophetarū ꝛ apo‐
ſtolorum ſcripturas intelligit: do‐
minū ieſum i prophetis p̄miſſum
eſſe dominū noſtrum agnoſcit. Et
ego ipſe.

9 Non † in ſacrificijs

tuis arguam te: holocau

ſta autem tua in conſpe † ſup ſacrifi

ctu meo ſunt ſemper. cia tu

¶ [Non arguam te] vlterius tāꝙ̄
reprehēſibilem [in ſacrificijs tuis]
carnalibꝰ ſcꝫ teſtamēti veteris ob
miſſis ꝛ nō exhibitis: qꝛ animalia
in ſacrificium nō q̄ro nec ea volo
[holocauſta aūt tua] tota igne aſ‐
ſumpta ſcꝫ ſacrificia noui teſtamē
ti vel tui iuris ꝛ de te facta vt caro
ſpūi ſubiecta: volūtas de pctō ꝯtri
ta: aīa hūiliata ꝛ igne charitatis
tota incēſa [in cōſpectu meo ſunt
ſp] tanꝙ̄ grata ꝛ accepta .i. mihi
placēt ꝛ hec volo. Uñ ne putes hec

illis contemptis peruerſa agere holocauſta eē de aīalibus ſubdit.

10 Non accipiam de domo tua uitulos: neq; de gregibus tuis hircos.

¶ [Non accipiam] .i. nō acceptabo vltra [de domo tua vitulos] ad ſacrificiū vel holocauſtū. [neq; de gregib⁹ tuis] exiſtētib⁹ in paſcuis accipiā [hircos] ad hoſtiā pro pctō q.d. nō arguā ſi non feceris: ⁊ ſi feceris non accipiā .ſ. illos de domo tua vel de gregibus tuis q̄ ſunt ſiguraleſ et carnales: ſed bene accipiā ſignificatos ⁊ ſpūales .i. ſacrificiū laudis .ſ. hymnos ⁊ laudes diuinas. vnde alibi dicit reddemus vitulos labiorū noſtrorū. Ideo autem illa a te non accipiam.

Oſee. xiiij.

Quoniam meæ ſunt omnes † feræ ſyluarum: † iumenta in montibus & boues.

†he ii ſtie ſilue. †pecore.

¶ [Qm̄ mee ſunt oēs fereſyluar̄] i. mea ſūt aīalia q̄ nō poſſides ſcʒ īdomita: ⁊ etiā [iumenta] q̄ paſcis [ī mōtib⁹: ⁊ boues] .i. mea ſunt ēt domita q̄ tu nutris ⁊ poſſides. q.d. nō ſolū indomita ⁊ ſylueſtria q̄ nō poſſides ſed etiā domita ⁊ domeſtica q̄ poſſides de quibus minus videt mea ſunt: ſicut ſeruus meus es tu totū pecudū tuarū meum eſt Cur ergo querā a te q̄ mea ſunt q̄ creaui oīa. Et nō ſolū iſta ſed etiam volatilia que dificilius capiuntur ſunt mea quia

12 Cognoui omnia uolatilia cæli: & † pulchritudo agri mecum eſt.

† ſpēs.

¶ [Cognoui] ab eterno [oīa volatilia celi] q̄ et q̄t ſunt .ſ. tāq; mea ⁊ quibus vſibus ſint ſubiecta qḋ nullꝰ hoīm ſcit cū tū ſcire deberet ſi ſua eſſet. q.d. ⁊ volatilia mea ſūt. Hoc dt qꝛ ⁊ de auibus ſiebāt ſacriſicia. [⁊ pulchritudo agri] .i. vbertas oīʒ q̄ terra gignit de qb⁹ ēt ſacriſicia ſiebāt [mecum eſt] .i. tanq; mea creatura mihi fuit: ⁊ volūtati mee obedit. Vel [mecū ē] cognitiōe etiā anteq; ſieret. Cū illo eſt ager: cū illo ſpecies celi ⁊ terre: cū illo oīs creatura qꝛ ille vbiq; eſt. Et ideo.

13 Si eſuriero nō dicā tibi meus eſt enim orbis terræ & plenitudo eius.

¶ [Si eſuriero] qḋ nūq; ſit ſʒ dr ad cōuincēdū paruulū ſenſum [nō dicā tibi] vt paſcas me tāq; tuis indigēs. q.d. ſi hec das forſitan eſurire me putas qḋ eſt magna īſania. [me⁹ eſt eīm orbis terre] quo ad cōtinēs [⁊ plenitudo ei⁹] quo ad contētū .i. oēs creature. Noli ḡ laborare ad q̄rēdū qḋ mihi des: qꝛ ſine labore hēo qḋ volo ⁊ ſine te ſatis accipe poſſū de meo. Oīa enī me ſūt. ⁊ ad nutū meū parata mihi ſeruiunt. Sed

14 Nunquid manducabo carnes thaurorum aut ſanguinem hircorum potabo?

¶ [Nūqd mādu cabo carnes thaurorū: aut ſanguinē hircorū potabo?] q.d. nō: qꝛ de⁹ nō eſurit nec ſitit ⁊ ideo nō idiget cibo ⁊ potu corporali vñ nō in ſacrificijs ſed in paupertib⁹ vult hec ſibi offerri. Vetera ḡ ſacrificia euacuando hic declarat: quorū tria genera erant. Unū in quo pars offerebat ⁊ ps retinebatur qḋ dicebat ſacrificiū. Aliḋ qḋ totū incendebat ⁊ offerebat quod dicebatur holocauſtum. Tertiū qḋ ſiebat de non aīatis vt de thure: ſimilia et huiōi quod dicebatur ob

Sacrificiorū veterū tria genera.

latio. Iſta ceſſerūt i ſacrificia cuā/gelica quorū quoddā eſt iuſtifican/dorum ſcʒ contritio cordis: et ſpiri/tus cōtribulat⁹: quoddā iuſtifica/torum. ſ. ſacrificiū laudis: quoddā iuſtificationis ſcʒ ſacrificiū corpis ꝛ ſanguinis domini. Erit ꝛ q̄rtum ſacrificiū in tpe glorie ꝛ eternita/tis. Improbato ergo veteri ritu de ſe quaſi de alio loquens quid exi/gat iducit. q. d. hoc nolo. Sed

Sacri/ficia euāge/lica.

15 Immola deo ſacrifi-cium laudis: & redde al-tiſsimo † uota tua.

† pcces tuas.

℄ [Immola deo] ſ. mihi. i. offer ad placandū deū [ſacrificiuʒ laudis] quod in te eſt. ſ. vt ei gratias agas de oībus: a q̄ habes q̄cq̄d boni ha bes: ꝛ cui⁹ mia tibi dimittit̄ q̄cq̄d ex te mali habes. [ꝛ redde] tanquā debita [altiſſimo] deo [vota tua] .i. votiuas orationes et laudes ſeu deſideria tua que exp̄mūt̄ p orōnes ꝛ pcces: vel vota q̄ pmiſiſti: i bapti ſmo: i ſuſ eptōe ordinū: in pfeſſiōe religionis. hoc eſt ſacrificium acce ptabile: hoc eſt holocauſtū pingue vt laudetur deus ab homine queʒ creauit / quem redemit: cui ꝛ cele/ſte regnum promittit.

16 Et inuoca me in die tribulationis † eruam te: & honorificabis me.

† tne ꝛ erimā te ꝛ gli ficabis me.

℄ [Et] cū ſic feceris tūc [inuoca me] ſ. i auxiliū nō de te vel de viribus tuis p̄ſumas [in die tribulatiōis] i. aduerſitatis et tentationis que ideo tibi datur vt iuoces [ꝛ eruam te] tunc de tribulatiōe vel tollen/do eam vel dando fortitudineʒ ne deficias. [ꝛ] cum fueris erutus [ho norificabis me] pro tua liberatiōe vt mihi gratias referas. et iam a me non diſcedas: vel apud alios cā honoris mihi eris. Tanto auteʒ magis eū honoramus q̄ liberatio nem nr̄am nō a nobis / ſed ad ipo pcedere ſcim⁹. Sed vide ne dū bñ cantas. i. p̄dicas male viuas. quia

17 Peccatori † autem dixit deus † quare tu enarras iuſtitias meas: & aſſumis teſtamentū meum per os tuum?

† teſti † vt q

℄ [Peccatori aūt] .i. malo p̄dica/tori q̄ qđ ore p̄dicat opere non im plet [dixit de⁹] exteri⁹ ſcribēdo: in/teri⁹ inſpirādo [q̄re] .i. qua preſum ptiōe ꝛ audacia. [tu enerras iuſti tias meas] .i. precepta mea iuſtifi cantia predicas: cum ope non im/pleas [ꝛ q̄re aſſumis teſtamētum meū] ſanctū [p os tuum] pollutū. i. euāgeliū meū tā pollutis labijs predicare preſumis. q. d. indigne ꝯ fero aſſumis quidē p os tuū ad p̄ dicādū: nō per cor ad diligendum: nō p manus ad opandū: nō tñ in/terdicit laus dei cōuerſis ad pnīaʒ ſed oblitis deū vt ait inferius.

18 Tu uerò odiſti † di-ſciplinam: & proieciſti ſermones meos † re-trorſum.

† erudi tione † poſt te

℄ [Tu vero odiſti diſciplinā] *berū ꝛ vei borum. i. correctionem contra eā murmurādo: quia laudas quā/do parco: murmuras qñ caſtigo [ꝛ piciſti] .i. poſt poſuiſti [ſermones meos retrorſū] q2 *ba mea negli/gēs nō cuſtodiſti: ſʒ ꝯtēpſiſti ſicut hō ꝯtēnit ꝛ deſpicit qđ poſt terguʒ abijcit: ore bñdicis ſʒ fctis negas. q. d. q̄ dicis poſtpōis ne videas i odiē do diſciplinā: redarguit̄ voluntas mala i pijciēdo ſmōes di retrorſū reprehēditur negligēs ꝛ praua vi ta: nam ſermones dei proijcere eſt

Sermo nes de quo ꝛ ...

Et hoc euidenter apparet. quia

19 Si uidebas furē † cur
†cōcur rebas rebas cum eo: & cum
ei. adulteris portionē tuā
ponebas.

¶ [Si videbas furē currebas cū eo] mente et ſi nō corpe. ſ. cōſentiē do/laudando/vel etiam in furto ei⁹ participando. [ꝛ cū adulteris portionē tuam ponebas] facto vel ꝯſenſu aliq̄ vel adulādo. Si enim placuit tibi qḋ fecit ipo placito cu curriſti: ꝛ portionem tuā cum illo qui fecit laudādo poſuiſti. Et ſi nō facis malum. ſi tu non laudas ma lū: ſi cū ex toto voto cōſentis cur ris cum malo et portionem mali recipis. Et propter hec predicta.

20 Os tuum abundauit
†nequitia † malitia: & lingua tua
†ampleța ē doloſitatem. † concinnabat dolos.

¶ [Os tuū abūdauit malitia] q: non ſolum nō reprehendit vel tacet. ſed etiā adulando laudat ma lū vel illud faciētes: malū eſt ſcire illḋ ꝛ nō rep̄hēdere: ſ; pei⁹ eſt lau dare. Uel os malitia abūdat quādo maledictis ꝛ ꝯuitijs alios exaſperat. [ꝛ lingua tua ꝯcinnabat] .i. cōponebat vel v̄bis ornabat [do los] .i. falſa ꝛ mēdacia aliḋ dicendo ꝛ aliud cogitādo ad proximi de ceptionem. Concinnare eñi eſt diuerſa inſimul cōmiſcere ꝛ componere. vñ bñ dicit cōcinnabat: quia mos eſt decipiētis ſic falſa ꝯponere ꝛ ornare vt blādiat̄ ī lepore ver borū: ꝛ hoc fecit iſte circa ꝓximū.

cōcinnare q̄d eſt.

21 Sedens aduerſus fra
†detrahebas. trem tuum † loqueba
ris: & aduerſus filium
matris tuę ponebas ſcā
dalum: hęc feciſti & ta
cui.

¶ [Sedēs] q̄ſi cum mora ꝛ ſtudio [aduerſus fratrē tuū] .i. ꝓximū. ſ. oēm hoiem [loq̄baris] nocitura ꝓximo detrahendo. [et aduerſus filium matris tue] .i. ſancte ecclīe q̄ nos fonte baptiſmatis generauit puta quēlibꝫ chriſtianū. [ponebas inſidioſe [ſcandalū] quo innocens capet̄ .i. faciebas vñ infirm⁹ ſcādaliʒaret̄. Uel per fratres accipiunt̄ fortiores ꝛ perfecti per filios ſimpliciores et perfecti. Prauorū ergo vſus eſt perfectis derogare et ex hoc impfectis ſcandalū ponere ꝛ ſemp diſcordias ſeminare. [hec feciſti] iniq̄ agēdo ꝛ loquēdo [ꝛ ta cui] vīdictā diſſimulando ꝛ ad peni tentiam expectando. Et ideo. prauo rūvſus

22 Exiſtimaſti inique †ſuſpicat⁹ es iniq̄tatem qḋ ero tibi ſilis.
quod ero tui ſimilis: ar
guam te & † ſtatuam †conſti tuā te ante.
contra faciem tuam.

¶ [Exiſtimaſti] o [iniq̄ ꝙ ero tui ſimilis] cōſentiēdo malis .i. ꝙ talia mihi placeāt ſicut tibi eo ꝙ ea non puniui: ſ; ego [arguā te] et arguet te malitia tua in futuro iudicio [ꝛ] arguēdo [ſtatuā] te [ꝯ facieꝫ tuā] .i. oſtēdā te tibi vt turpitudinē tuā quā mō videre non vis tūc videas ꝛ ꝯfundaris. Mō ḡ tu fac q̄ſq̄s talis es ꝙ tibi miſereat̄ de⁹. cōſtitue te añ te: aſcende tribunal mētis tue: pone nūc ante faciē pec cata tua: eſto tibi iudex: torqueat te timor: erumpat confeſſio: et dic domino tuo: qm̄ iniq̄tatem meam ego cognoſco et peccatum meum ꝯtra me eſt ſemper. Si eñi noſmet ipſos iudicarem⁹ nō vtiq̄ iudicaremur ꝓpterea admonēdo ſubdit. pſ. l.

23 Intelligite † hęc qui †tañt obliuiſcimini

dñm ſicut leo. ſeruat obliuiſcimini † deum: ne quando rapiat † & non ſit qui † eripiat.

℄ [Intelligite] ꝛ ex rōne ꝑpēdite [hec] q̄ dicta ſunt vt voſmetipſos corrigatis [q̄ obliuiſcimini deum] dū mala agitis et q̄ ſic agitis/ac ſi in memoria ꝛ cōſideratione vr̄a deū non haberetis. Attēde hic viſcera diuine miſericordie: q: etiā obliuiſcētes ſe non obliuiſcit nec repellit: imo reuocat ad intellectū vt reſipiſcant ꝛ nō pereāt [ne qñ] i. ne aliqñ [rapiat] vos deus .i. ego ad mortē vel ad diē iudicij ſeu ad gehēnā ſi vos itelligere nō vultis [et nō ſit q̄ eripiat] et liberet: quia nō eſt q̄ de manu et ptāte mea poſſit eruere. Quo ɔtra de intelligentib⁹ ꝛ laudātibus deum ſubiūgit.

24 glorificabit. tibi via ē i qua Sacrificium laudis † honorificabit me: & † illiciter quo oſtendā illi ſalutare dei.

℄ [Sacrificiū laudis] nō aliū [honorificabit me] et placabit: nec illud qđ ſcelerati canunt. Non enī laudat q̄ bñdicit ſi male viuit: nec q̄ bñ viuit: ſi ſibi dat vel ſap aliuſ ſe extollit [et illic] id eſt in tali ſacrificio laudis eſt [iter] quia h̄ ſacrificium eſt via ad deū [quo] itinere [oſtēdā illi] ſcilicet laudanti [ſalutare dei] .i. ſaluatorem dñm ſcꝫ meipſꝫ. Salutare dei ē xp̄s q̄cū grā venit: quē nō nouit q̄ alijq̄ grē aliqđ tribuit. Ecce via ad deū ecce ſcala iacob in q̄ angeli aſcēdūt ꝛ deſcendūt .i. fideles aſcēdūt ad laudē diuinitatis/ꝛ deſcēdūt ad laudeꝫ humanitatis in chriſto. Chriſt⁹ ſalutare ē dei

Oratio.

Deorū dñe te rogam⁹ vti nos ſuſcipias i ſacrificiū laudis: q̄ ſine onere peti mas iuſtitias enarrantes iter illud quo ſalutare tuum oſtenditur gradiamur. Per dñm.

Pſalmus de oratione uerè penitentis: dei miſericordiam magnam pro uenia & gratia obtinenda humiliter & deuotè implorantis.

Pſalmus. L.

1 Miſerere mei deus: ſecundùm magnā miſericordiā tuā.

℄ Auctor pſalmi ꝑpheta Dauid. ℄ Intitulat aūt. Pſalm⁹ dauid ſcꝫ ꝑphete reſpiciētis in finē .i. in xp̄m a quo ꝑ peccatuꝫ receſſerat q̄ eſt finis .i. oīm bonorū operū conſummatio ꝛ pfectio. agēs de pnia eius ꝛ humilitate quā habuit cū venit ad eū Nathan ꝑpheta miſſus a deo ad arguēdū eū qñ vl' qñ intrauit ad Berſabee vxorē vrie/ vbi ſpāliter hūilitas oñdit q̄ adeo penitētib⁹ valēs i exēplū ꝓ ponit. Arguente eni nathā rex pctm̄ ſuū publice cōfiteri non erubuit: non ſe vt hō ſolet excuſauit: a ſe penas exigit ꝛ conſpectu omniū ſe reum abijcit. ℄ Materia: vera pctōꝝ recognitio/ſalutifera contritio/ꝛ confeſſio/ac diuine mīe imploratio. ℄ Intētio: monere pctōres ad pniaꝫ ſalutarē exēplo Dauid et ne quiſq̄ in ꝓſperis rebus ſe extollat vel in virtute ſua p̄ſumat. ℄ Sentētia in gñal: ꝑpheta in iſto pſalmo in pſona ſua ꝛ cuiuſlibet vere penitētis recognoſcit peccata ſua ꝛ iplorat diuinā miſericordiā: et ſic petit culpe remiſſionem ac grē reſtitutionē. ꝛ ad iſta obtinēda allegat multiplicē rōnem. Quia ergo

ſupra p ſcdm aduentū ad genera-
le iudicans terruit: ⁊ oblitos dn̄i vt
ſe corrigāt monuit: recte nūc ſub-
iūgit de pn̄ia p quā mia et gratia
obtinet diuina. ¶ Sn̄ia in ſpecia-
li. Dauid ergo nō excuſans pecca-
tū: ſed publice confitens ait. [Mi-
ſerere mei] o [deus] .i. creator meus
quem magna et multa iniquitas
mea non latet [ſm magnā miſeri-
cordiā tuam] naturaliter tibi inſi-
tā: cuius miſericordie natura eſt di-
uina: et ideo ſemp apud te eſt mia
ad quā cōfugio timēdo iuſtitiam
qua punis peccata. i. ad modū mie
tue que magna ē dimitte magnū
peccatum meum. Magna enī eſt
mea miſeria: et ideo magnam exi-
git medicinā. De graui enim pec
cato deſperādum eſſet niſi magna
miſericordia dei eſſet: q̄ quanta ſit
diffiniri non poteſt. Hec dicens lo
cum aufert iudicio .i. diſcuſſioni fa
ctum concedit.

2 Et ſecundùm multi-
tudinem miſerationum
tuarū: dele iniquitatem
meam.

¶ [Et ſm multitudinem miſera-
tionū tuaꝝ] in effectu q̄s ab initio
ſeculi i peccātoꝝ remiſſionibus multi-
pliciter oſtendiſti [dele iniquitatē
meam] .i. culpam ⁊ offenſam mul-
tiplicem: hoc eſt ad modū miſera-
tionū tuarū q̄ multe ſunt et ſupe-
rāt multitudinem quālibet pctōꝝ
[dele iniqtatē] q̄ multiplex eſt. ſcʒ
homicidiū/fraudē/⁊ adulterium:
hic oſtendit peccatum ſuum ⁊ ma-
gnū eſſe et multiplex. Qui enī ma
gnā miſericordiā ⁊ multiplicē mi-
ſerationē depcatur magnā ⁊ mul
tiplicē miſeriā confitet. Opponit
ergo magna mia magno peccato ⁊
multitudo miſerationū multitudi
ni peti. Propterea adhuc ſubiūgit

3 † Amplius laua me † ma- gis ma- giſq.
ab † iniquitate mea: & † iniuſti- tia.
à † peccato meo munda † delic-
me. cto

¶ [Amplius] .i. plus q̄ ego te ro-
gare ſufficiaʒ [laua me] fonte ⁊ aq̄
mie ⁊ gratie tue [ab iniqtate mea]
vt dimittas q̄ conſcientia metuit
⁊ adijcias quod animo non preſu
mit [⁊ a peccato meo mūda me] .i.
ita laua vt plene mundes vt nul-
lū remaneat peti veſtigiū .i. obli-
gatio ad ſupplicium. Plus iniqtas q̄
peccatū ſonat: cū ergo penitēs iſte Iniq- tas plus
orat vt ab iniqtate lauet ⁊ a pctō ſonat
mūdet tam a grauioꝝ q̄ a leuioꝝ q̄ pec-
culpa cꝑrationeſ poſtulare videt. catum.
Sʒ nec p miſericordiā peribit iu-
ſtitia vt peccatū ſit impunitum: ⁊
ideo ſubdit allegādo cauſam que-
re ſibi dimitti poſtulat dicens.

4 Quoniam iniquitatē † agno-
meā ego † cognoſco: ſco.
& † peccatū meū † con † delic- ctum
tra me eſt ſemper. † coram.

¶ [Qm̄ iniqtatē meā] deteſtādā
[ego cognoſco] ſʒ pn̄iam ⁊ ſatiſfa-
ctionē: ac tāq̄ vere penitēs nō diſſi
mulo: ⁊ idō peto vt tu ignoſcas: qꝛ
ego punio: tu ne pniias [et pctm̄
meū ꝯ me ē ſp] .i. diſplicet mihi et
deteſtoꝛ illō tāq̄ mihi ꝯtrariū vel
contra me .i. corā me eſt ſemp ⁊ an
te oculos cordis mei p recordatio-
nem ⁊ cōtritionem amaram. Ego
illud video ad dolendum: tu id ne
conſideres ad puniēdum. Attēde
q̄d facit deus. Si memor fis peti
tui ille non erit memor. Si tu eius
oblitus fueris: deus eius memora
bitur Agnoſce ergo et emenda ⁊
confitere deo: ⁊ dic

5 Tibi ſoli peccaui &

† mali-gnum. † malum coram te feci: ut iuſtificeris in ſermonibus tuis: & uincas cum iudicaris.

¶ [Tibi ſoli peccaui] .i. qđ peccaui tibi ſoli attribuit̃ ad iudicadū ⁊ puniēdum: ⁊ ēt ad ſimpl'r relaxādū: cui ſoli reddenda eſt ratio de pctō: quia ſolus es ſine peccato et ſolus potes curare a pctō [⁊ malū corā te feci] .i. in tua pñia facere non erubui q̄ vbiq; es: ⁊ quem nullū latet ſecretū q̄ ēt ſol⁹ cognoſcis q̄ie: ⁊ q̄ntū ſit cuiuſq; malum. Et iō etiam peto mihi miſereri [vt iuſtificeris] .i. iuſtus ⁊ verax inueniaris [in ſmōib⁹] ⁊ v̄bis [tuis] quib⁹ pmiſiſti veniā penitenti [⁊ vinces cū iudicaris] .i. cū quidam praue intelligētes iudicēt te non miſereri criminaliter lapſis: cōuince illos ⁊ ſniam eoꝝ deſtruere parcēdo mihi criminaliter lapſo: vel [cū iudicaris] a diabolo non debere mihi pctā dimitti: q2 mlta grauia: ſ3 tua mīa vicat iniquum iudicium eius vt mei miſercaris.

6 Ecce enim in iniquitatibus cōceptus ſum: & in peccatis † cōcepit me mater mea.

† mater mea me in vtero aluit.

¶ [Ecce enī in iniquitatib⁹ conceptus ſum] .ſ. in pctō originali [⁊ in pctīs ɔcepit me mater mea] .ſ. in cōcupiſcētia libidinis. q.d. mater mea me ɔcepit cū delectatione pcti: ego concept⁹ contraxi me cū iniq̄tatē originalis delicti ex q̄ patior difficultatē ad bonū ⁊ pnitatē ad malū: ppter q̄ pctm̄ hoīs ē magis remiſſibile: ⁊ merito debes me miſericordiā tuā petentē exaudire. Ecce nuda ⁊ humilis cōfeſſio: de vno arguit̃ ⁊ oīa non tm̄ actualia ſed etiā originalia cōfitetur: vt oīm pctōꝝ veniam mereatur: ⁊ iō mīam pij commonet iudicis ne cōdēnet̃. Ut enī dicit Leo papa. Non remanet in iudicio condemnandum qđ fuerit cōfeſſione purgatum. Ideo antē cognoſco ⁊ confitebor ac peniteo peccatū meum.

Leo papa.

7 Ecce enim ueritatē dilexiſti: incerta & occulta ſapientiæ tuæ manifeſtaſti mihi.

¶ [Ecce enim] in manifeſto eſt q [veritatē] cōfeſſiōis ſeu verā ɔfeſſionē vt reus ſe accuſet [dilexiſti] ſuper ſacrificia. vel [veritatem dilexiſti] qua peccata punias: lz pie ea indulgeas .i. impunita peccata etiam illoꝝ quib⁹ ignoſcis nō reliquiſti. Sic prerogaſti miſericordiā vt ſeruares et veritatē. Ignoſcis cōfitenti: ſed ſeipſm punienti. Miſericordia ergo eſt q homo liberatur: veritas q peccatū punitur. Et confido q mihi parcas: q2 iam [incerta et occulta] myſteria [ſapientie tue] .i. filij tui [manifeſtaſti] .i. pphetico ſpiritu reuelaſti [mihi] videlicet incarnationē/ paſſionē/ reſurrectionē/ aſcenſionē/ et alia plurima. Incerta dicit propter iudeos qui hec legebant ⁊ dubitabant. Occulta pter gētes que hec omnino neſciebant. Et ideo certus ſum q

8 Aſperges me domine yſopo & mundabor: lauabis me & ſuper niuem dealbabor.

¶ [Aſperges me yſopo] .i. ſāgnie Chriſti: h̄ eſt ſicut in paſſiōe fideles aſperges: ac virtute charitatis ⁊ hūilitatis [⁊ ſic] [mundabor] a pctīs. yſopus enī herba hūilis yſop⁹.

aufert ineflationē pulmōis, heret petre radicibus: aufert inflationē pulmonis. Hic in myſterio aſpergit q̄ radice charitatis fixus in humili chriſto ſupbie tumorem humilitate depellit. humilitatēq; paſſionis chriſti imitat/ et ita mū dat. Sed q: paruū eſt mundari a ſordib9 peccatorū niſi contingat decorari cādore virtutū: ideo ſub iungit [lauabis me] aq̄ baptiſmi i. ſic tu i baptiſmo lauabis fideles tpe grē et infuſione grē tue [et ſuper niuē dealbabor] .i. incōparabiliter: q: dealbatio ſpiritualis maior eſt et melior q̄ corpalis: et candor iuſtificate aie oēm cādorē ſuperat viſibilis creature. Et ſic

9 Auditui meo dabis † gaudium & lætitiā: & † exultabūt oſſa humiliata.

exultationem. †alias nō hēt.

¶ [Auditui meo] īteriori [dabis gaudiū] de remiſſione pctōrū reuelādo mihi ea eſſe dimiſſa [et letitiā] de pmiſſione ſalutis eterne. Uel gaudiū referri pōt ad pſentē grām: letitia ad futurā gliam [et] audita interius remiſſiōe et pmiſſione [exultabunt oſſa humiliata] i. ſpūales vires que intus latent: et corpus ſuſtentant prius turbate in contritionē/ et per pniam humilitae. Uel virtutes et dotes aie que per pctīn fuerāt depreſſe: et per remiſſionem peccati reſuſcitate [exultabunt] .i. id eſt exultationis cā mihi erunt. Et vt hec fiant

10 Auerte faciem tuam à peccatis meis: & omnes iniquitates meas dele.

¶ [Auerte] et amoue [faciē tuam] nō a me ſz [a pctīs meis] obliuioni ea dādo: id ē ne videas: nec recorderis illa amplius ad puniendum: quia ego ea ante facies meā habeo ad penitendum. Si eñ hō peccatum aduerttit: et inde faciē ſuam non auertit deus auertit faciem ne puniat: hoc autem facit deus qn̄ propter penitētiam pctā hoim diſſimulat: quando nō reminiſcit: qn̄ nō requirit: quādo non punit: et auertendo [omnes iniquitates meas] originales et actuales/ preteritas/ preſentes/ et futuras [dele] de tua notitia et memoria ne punias. Quas cū deleueris

11 Cor mundum crea in me deus: & ſpiritum rectum innoua in uiſceribus meis.

¶ [Cor mundū] quod diligat iuſticiam quo te videas [crea in me] o [deus] et vt deus quaſi nouū aliquid. i. p grām que infundit per creationē mūda cor meū quod per me maculatū eſt [et] aufer inde malas cogitationes [ſpiritū rectū] ad vidēdū et diſcernendū ſicut antea rect9 fuit in me [innoua in viſceribus] [et interiorib9] [meis] .i. in interiori hoie meo vnde pctm̄ exuit: quē inueterauerat pctm̄ rogo vt inouet grā. Per factū meum curuata erat rectitudo ſpiritus mei ad malū: p grāz tuā dirigat vt ſicut pri9 recte et in veritate incedā

12 Ne proijcias me à facie tua: & ſpiritum ſanctum tuum ne auferas à me.

¶ [Ne pijcias] .i. de cetero pijci nō ſinas [me] tanq̄ a te reprobatum [a facie tua] .i. a pñtia vel beniuolētia tua: ne ſicut Chayn exul a te efficiar pijciant a te peccata mea non ego [et ſpiritū ſanctum

tuum] reſtitutũ mihi p puniam.i. ſpũſancti donũ ⁊ gratiam [ne auferas a me]. Ultra nõ dicit da/ſed ne auferas q: qui cõfitetur ⁊ penitet iã donũ ſpũſancti hꝫ a quo ſolo confeſſio et punitio peccati eſt. Cũ eñ ſibi quiſq; iraſcit ⁊ diſplicet ſine dono ſpũſancti nõ e. [Et ſpiritum ſanctum] id eſt ſpiritũ prophetie qui ſibi preciosus erat vald᷑e. Et per ipſum ſpiritum

Confitens ⁊ penitens donum ſpũſancti hꝫ.

13 Redde mihi † letitiã ſalutaris tui: & ſpiritu principali cõfirma me.

† exultationem.

¶ [Redde mihi] id eſt reſtitue qꝫ peccãdo amiſi [letitiam ſalutaris tui] .i. de ſpe ſalutis ⁊ ſaluationis tue: vl [letitiã ſalutaris tui] id eſt illã exultationem chriſti tui quã in eo prius ꝙ peccarem habui [et ſpũ principali] ⁊ potẽte .i. ſpũſctõ ⁊ p grãz ei⁹ q̃ mihi ignouiſti ⁊ me innouaſti [cõfirma me] in hac letitia ⁊ grã vt ipſe ſpũs in me nõ vitia pncipẽtur: ⁊ me a reſiduo preſeruet. Non eñ ſufficit ſanare niſi firma ſit cura que adhibet. Unde Joſue nõ mouit caſtra circũciſoꝝ donec penit⁹ ſanarent. Et ita grã cõfirmatus nõ ero ingratus ſed

14 † Docebo iniquos uias tuas: & impij ad te conuertentur.

† doceam.

¶ [Docebo iniquos vias tuas] id eſt mandata tua vel miſericordiã ⁊ veritatem vt alij exemplo meo de miſericordia ſperent: ⁊ veritatem iudicij timeant: et ita veram agant penitentiam: ⁊ in bono habeant perſeuerãtiam Sancti eñ viri ſicut ſuam ita et aliorum querunt ſalutem. vnde ⁊ ſubdit [⁊ impij] me imitantes [ad te cõuertẽtur] per veram penitentiam. Magna eſt in hoc verbo diuine miſericordie cõmẽdatio et peccantium conſolatio. Ita eñ plen⁹ eſt deus adipe miſericordie vt non ſolũ cõuerſis: ſed etiam impijs promittatur ſalus. Et vt poſſint alios docere ordinate ⁊ liberius: prius

Sancti viri etiã aliorũ q̃runt ſalutem.

15 † Libera me de ſanguinibus deus deus ſalutis mee: & exultabit lingua mea iuſtitiam tuam.

† erue.

¶ [Libera me de ſanguinibus] .i. corruptionibus carnis vel de peccatis multis: q: min⁹ latine dicẽdo pluralr̃ ſanguinib⁹ mlta peccata intelligi voluit q̃ veniũt ⁊ trahuntur ex origine carnis peccati .i. ex carne per originale pctm̃ corrupta. o deus creator [deus] refor mator ſalutis mee/dator ⁊ cõſeruator [⁊ tũc [exultabit] .i. exultando ſeu cũ exultatione laudabit et annunciabit [lingua mea iuſtitiã tuã] qua iuſtificas impiũ: ſuſcipis confitentẽ: parcis penitenti: ⁊ dimittis pctm̃ penitẽti: eo ꝙ promiſiſti. Nec hoc poſſum ſine te: ſed tu

16 Domine labia mea aperies: & os meum annunciabit laudem tuã.

¶ [Dñe] q̃ oĩa potes [labia mea] que pp̃ter peccata pri⁹ ad bonũ clauſa erant: ⁊ propter peccatorũ conſcientiam loqui non preſumebãt: [aperies] .i. idonea facies ad laudandum et predicandum culpam remittẽdo/⁊ gratiam infundẽdo: et tunc [os meum] .i. etiam cordis arcanum [annunciabit laudem tuam] digne: q: nõ eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris. Hãc inq̃ laudem ſcilicet ꝙ me peccanĩ eſ nõ reliquiſti: ꝙ cõfiteri monuiſti ꝙ mundaſti: hec obtendo: et ideo

Laus ſpecioſa nõ ẽ in ore peccatoris.

laudem dico quia magis eſt tibi acceptabile ꝙ legalia ſacrificia offerre.

17 Quoniam ſi uoluiſſes ſacrificiũ dediſſem utique: holocauſtis nõ delectaberis.

¶ [Quõ ſi voluiſſes ſacrificiũ] legale ſiue figurale quod pro expiatiõe pctĩ ſolebat offerri [dediſſem] vtiqꝫ] .i. vere offerrẽ tibi: ſed ſacrificijs et etiam [holocauſtis] veteribus que ſunt digniora [nõ delectaberis] nec eis placaris. Videbat propheta tempus gratie quo hec figurativa debebant ceſſare: nam omnia in aduentu chriſti reſpuuntur: nec modo prius deo offerunt. Quid ergo eſt offerendũ ad placandum deum? Nõ pecudes: non hirci: non quecunqꝫ animalia: qꝛ nõ vult pro peccato holocauſta in quibus crematur caro aliena. Sed

18 Sacrificium deo ſpiritus cõtribulatus: cor contritum & humiliatum deus † non deſpicies.

† ſpernit.

¶ [Sacrificiũ] peccatorum [deo] placens et gratum eſt [ſpiritus cõtribulatus]: id eſt ſimul cum corpore tribulatꝰ: et pro peccatis plurimum anxiatus vt ſpiritus teratur dolore et corpus afflictione vel de ſuis et aliorum peccatis turbatus: in quo datur ſpes venie convertendis ſi penitere velint. Hoc enim ſacrificio peccata ſoluuntur: quia [cor cõtritum] prius per compunctionem [et] deinde [humiliatum] per confeſſionem non elatum per peccati excuſationem: o deus non deſpicies immo gratiter reſpicies et accipies. Minus enim dicitur: et plus intelligit. Ergo cõtribulatio in ſatiſfactione operis: contritio in dolore cordis: humiliatio in confeſſione oris faciunt gratum deo ſacrificium. Quod ſacrificiũ vt tibi fiat

Sacrificium gratum deo quod eſt.

19 Benignè fac domine in bona uoluntate tua ſ, on: † ut ędificentur muri Hieruſalem.

† al. et

¶ [Benigne fac]: id eſt largã benedictionem et miſericordiam impende peccata dimittendo: et gratiam conferẽdo. o [domine] cui tale placet ſacrificium [in bona voluntate tua]: id eſt ex gratuita gratia tua non ex meritis ſuis [ſyon] id eſt eccleſie tue militãti que eſt in ſpeculatione ſupernorum et aliquid ſpeculatur quod ſperat: et ex viuis lapidibus videlicet fidelibꝰ animalibus [edificentur muri hieruſalem] .i. vtereqꝫ paries eccleſie. ſ. iudaicꝰ et gẽtilis in fide / et ſpe et charitate cõſtruatur ad edificãdã eccleſiam et muniendam. Syon interpretatur ſpeculatio. et hieruſalem viſio pacis. Agnoſcitis ergo vos in ſyon et hieruſalem ſi certam ſpem futuram expectatis: et ſi pacem cum deo habetis

Syon ſpeculatio interpretatur.

20 Tunc acceptabis ſacrificium iuſtitiæ oblationes & † holocauſta: tunc imponent ſuper altare tuum uitulos.

† holocauſtomata.

¶ [Tũc] .ſ. cũ eccliã cõſtruxeris [acceptabis] a fidelibꝰ et gratũ habebis [ſacrificiũ iuſtitie]: id eſt iuſte laudis tibi debite: vel bonorum operũ tibi placẽtium: acceptabis etiã [oblatiões] de rebꝰ exterio-

tibus id ē ſacrificiū elemoſynarū [τ ho ocauſta]igne ꝯſumēda id ē ſacrificiū mortificationis: τ [tunc īponēt].i.offerēt[ſup altare tuū] quod eſt fides vbi ſacrificia offerū tur: q2 quicq̄d offertur per fidē of/ ferri debet[vitulos].id eſt ſacrifi/ ciū mort[ſeipſos martyrio expo/ nētes: τ ſicut vitulos ad mortē du ci ꝑmittentes. Uel [vitulos].i.ſe/ ipſos innocentes nouos a iugo le/ gis τ pcti liberos hoſtiā viuā ſan/ ctā tibi placētē. Oratio

PRōſuc miſeratiōis ineffabile nomē de⁹ trinitas: q̄ humani pectoris antrū emundās vitijs: ſup candorē effi/ cis niuis: innoua q̄ſumus in viſce rib⁹ noſtris ſpm̄ ſanctū tuū quo laudē tuā annunciare poſſimus: vt recto principaliq3 ſpiritu cōfir/ mati mereamur eternis ſedib⁹ in hieruſalem celeſte componi. Per dominum.

Pſalmus de culpa & pœna hominis peccatoris & iniqui: & econtra de merito ac premio innocentis & iuſti.

Pſalmus. L I.

QVid † gloriaris in malitia: qui potens † es in iniqtate?

† gloris tur † eſt

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus talis eſt. In finē intelle/ ct⁹ dd̄ τc. Nec pſecutio τ dohet ac cuſatio ipleta ē: et q̄tidie iplet̄ i ec cleſia. Igit̄ intellect⁹ hui⁹ pſalmi i fi nē tēpoꝝ ē referēd⁹ q̄ ipij dāna/ būtur τ boni remunerabunt̄: τ at/ tribuendus eſt dauid.i.cuilibꝫ fide li habitus de eo negocio qd̄ ſignifi catū eſt cum venit dohet idume⁹ id eſt terren⁹ aliquis malitia mo/ tus q2 Dohet interpretatur mot⁹ τ idumeus terrenus: et nunciauit Sauli: qui interpretat̄ appetitio per quē ſignificat̄ mors: q2 ſicut hunc pctōr populus a deo petijt regē: ita nos per illicitū appetitū acquiſiuimus mortem τ appetit⁹ malus ꝗ̄c mors eſt. τ dixit ei inſti gādo eū ad pſecutionē venit dd̄: id eſt q̄libet fidelis in domū Abi/ melech: q̄ regnū patris mei interp tatur.i.in cōſortiū eccleſie in qua regnat deus pater. Saul eñ τ Do het pſeq̄ntes dauid τ abimelech ſi gnificāt regnū terrenū et trāſito/ riū nō ad vitā/ſed ad mortē perti nens ꝙ perſequitur bonos ad re/ gnū celeſte pertinētes. ¶ Mate/ ria: pctōris iniqui culpa τ pena: iu ſti vero meritū τ p̄miū. ¶ Intētio re: trahere fideles a malo τ allicere ad bonū: ¶ Sētētia in gn̄ali: pro/ pheta in iſto pſalmo in pſona ſua ſeu fidelis aīe loquitur de quolibꝫ in quo q̄ gloriando de malitia ſua iniq̄ potēter agit iniquitatē τ de/ tractionē diligit: cui etiam penam finalē ſcꝫ eternā dānationē predi/ cit: τ ſilr̄ loquit̄ de iuſti merito τ p̄ mio. Poſtq̄ ſ̄ ſupra egit de pniā agit nunc de duobus generibus hoīm: quorum vnum eſt terrenum aliud celeſte. vnum pſequitur: aliud patitur: vnum gloriatur in mali/ tia. aliud in deo. intendēs pverſuꝫ genus de quo primo agit a perverſi tate ad pniam reuocare/τ vitā ve ritatis ei oñdere. ¶ Sn̄ia in ſpe/ ciali: cōtra pverſos ſ̄ ꝓpheta inue ctionē faciēs dicit [Quid].i.quare ꝓ quo fructu pro q̄ vtilitate[glo/ riaris in malitia]cum in bono tā tum ſit gloriandum .q.d. hec tua gloriatio eſt peſſima/ q2 propria eſt peccandum ex certa malitia. Pl⁹ profecto eſt gloriari in iniq̄

Dohet mot⁹ terpreta tur. Saul appe/ titio in terpreta tur. Abime lech q̄d iter p̄taf. Bal

iniqta te pl9 e l q͞ e: exer cere.

tate q͞ iniq̃taē opere exercere[q̃ potens es iniquitate:].i.tu pſecu to: ⁊ amato: mūdi cuilicētia ⁊ po tētia iniq̃tatē opandi eſt ꝯceſſa et qui potēter exerces iniq̃tatē q̃ po⸗ tētia de ībecillitate ꝓcedit:q: eſt quedā pronitas ad peccadū ⁊ con⸗ ſuetudo rep̄hēdit in iſto ⁊ volun⸗ tas mala ⁊ actio peruerſa.Mali⸗ ciā aūt exeq̇t p̄ gtes cū ſubiūgit.

2 Tota die iuſtitiā co⸗ gitauit lingua tua:ſicut nouacula acuta feciſti dolum.

¶[Tota die].i.aſſidue[iniuſtitiā cogitauit lingua tua] ſcilꝫ cordis. Quale enī officiū foris hꝫ lingua in loquendo:tale officiū ligua cor⸗ dis intus hꝫ in cogitādo.Hic ē q͞ ſine verbo:ū ſtrepitu ſepe nobiſi⸗ pſis loquimur in corde.Nec ſo⸗ lum cogitaſti malum/ ſed etiam feciſti. Unde ſubdit[ſicut nouacu la acuta] que ſi aſſimulet agere vul tus nito:ē ⁊ genas vulnere ſau⸗ ciet dolū facit:ſic ⁊ tu[feciſti dolū] q: cū diligere ſimulas fraudulen⸗ ter vulneras.In hoc v̄ſu cogita⸗ tio ⁊ act9 malitie continent.in ſe⸗ quēti v̄o affect9 deſignat.cū dicit.

3 Dilexiſti malitiā ſu⸗ per benignitatem: ini⸗ quitatem magis quàm loqui æquitatem.

¶[Dilexiſti maliciā ſup benigni⸗ tatē].q.d.nō ſolū cogitaſti ⁊ feciſti ſed etiā dilexiſti malū qd̄ eſt ſum⸗ ma malitia:nec h̄ tm̄ dilexiſti ad faciendū:ſed etiā ad loquēdū:⁊ iō ſubdit[iniq̃tatē magis q͞ loq̇ eq̇⸗ tatē]ſcꝫ dilexiſti.q.d.aut facis ma⸗ lū:aut dū non potes facere dicis malū:aut quādo nec h̄ potes vis ⁊ cogitas malum:hoc ſemper con⸗ uenit reprobis vt magis diligant malum cogitare/agere/loqui/q͞ bonum.Et in hoc eſt du·plex iniq̇⸗ tas ⁊ damnatio:q: qd̄ reprobam⸗ dum erat eligunt:⁊ quod eligen⸗ dum fuerat contemnūt.

4 Dilexiſti omnia uer ba † præcipitationis † lingua doloſa.

† ſub mersio nis. † ligua doloſā.

¶[Dilexiſti omnia verba p̄cipita⸗ tionis].i.ad p̄cipitandū ⁊ deijcien duꝫ innocentes.o.[lingua doloſa] ⁊ fallax miniſtra malitie.i.tu qui es lingua doloſa:hoc eſt doloſus in lingua vel linguoſus ⁊ doloſus aliud in co:de geſtans:aliud o:e promens.Iam enim non curat qd dicat:quid mentiatur:qualiter fal lat:ſed ad omnem falſitatē/doloſi tatē/vanitatē ſe p̄cipitē derelin⸗ quit.Un̄ noīat eū linguā doloſā: q: homo q̄nqꝫ cenſet noīe mēbri quod magis in eo vituperatur vel commendatur.Et ſubiungit de ce leri fine iniqui.

5 Propterea deus de⸗ ſtruet te in finem:euel⸗ let te & emigrabit te de tabernaculo tuo:& radi cē tuā de terra uiuentiū.

¶[Propterea deus deſtruet te in finē].i.finalr̄ quātūcūqꝫ differat: ⁊ ſi modo videris ſtare ⁊ flo:ere tā q͞ fenū in agro.Deſtruet aūt hoc mō:q: pri9[euellet te].i.dignitatē tuam auferet ⁊ te deyciet: et poſt [emigrabit te].i.emigrare ⁊ tran⸗ ſire te facie[de tabernaculo tuo]. i.d̄ p̄nti mūdo quē diligis:⁊ q̄ſi ta bernaculū tuū facis.vl̄ de co:pore ſiue d̄ eccl̄ia in q̄ ſtare debuiſti[et radicē tuā].i.aīam tuā q̄ viuifica co:pus:ſicut radix arbo:ē euellet [de terra viuētiū].i.de beatitudīe

ſerō:ā deinde mutuas perſonam ſubiungit.

6 † Videbunt iuſti & timebunt: & ſuper eum ridebunt & dicent: ecce homo qui non poſuit deum adiutorem ſuū.

ſat

¶ [Videbunt] mō [iuſti] .i. intelligent: q2 legſit q̄d ſeruet i ſinē malis [⁊ timebūt] ſibi plus q̄ añ ne ⁊ ipſi pereāt: q2 peſtilēte flagellato ſapiens aſtutior erit: ⁊ in futuro [ſup eū ridebūt] .i. ſupiores exiſtētes irriſione dignū iudicabunt: q2 letabit iuſt9 cū viderit vīdictā: ⁊ gaudebit ſe eſſe diſſimilē/ ⁊ iam tūc nō erit loc9 cōpatiēdi ⁊ correctionis: ſed tm̄ dānatiōis [⁊ dicēt] interiori locutiōe ſua [ecce hō] q̄liter punit9 ē [q̄ nō poſuit deū adiutorem ſuum]: id eſt non habuit fiduciam et ſpem in domino.

Sapiens aſtutior erit flagellato peſtilēte

7 Sed ſperauit in multitudine diuitiarum ſuarum: & præualuit in uanitate ſua.

¶ [Sed ſpauit in multitudine diuitiarū ſuarū] .i. in copia auri ⁊ argēti potentie ⁊ glorie/ ⁊ aliarū rerū ponēdo ibi ſinē ſuū. Nō q2 habuit diuitias: ſed q2 i ipſis ſpauit ideo dānat: q2 habet alios q̄ non amat: ⁊ ardet auaritia q̄ nō habet [⁊ p̄ualuit] ceteris ad tp̄s modicū [in vanitate ſua] ſcʒ in pſperitate ⁊ affluentia tp̄aliū q̄ tm̄ trāſiuit velut vmbra. Nihil em̄ vani9 eo qui putat plus valere nūmum q̄ deuʒ Deinde poſt vituperationē iniqui ⁊ maloꝝ ſequitur laus partis contrarie ſcʒ bonorum .q.d. mali ſperant in diuitijs.

8 Ego autem ſicut oliua fructifera in domo † dei: ſperaui in miſericordia dei in æternum & in ſeculum ſeculi.

†om

¶ [Ego autem] dicit populus dei manens continue [in domo dei] id eſt in eccleſia ſicut oliua fructifera] in radice ſidei: in pinguedine charitatis: ⁊ fructificatione bonorum operū. Sicut oliua nec in hyeme nec in eſtate ſuā amittit viriditatē: ſic ſcēūs vir nec in proſperis nec in aduerſis amittit virtutū decorē: ſicut etiam oleū tria p̄bet. ſcʒ pabuluʒ/ medicinā/ ⁊ lumē: ſic vir iuſtus debet p̄bere pabulū eſurientibus: lumē ignorātib9: medicinā egrot[is] [ſperauit] nō in diuitijs ſiue in honoribus: ſed [in miſericordia dei] duratura [in eternū. ⁊] pro[pri]ū eſt [i ſeculū] ſubſecutiuū [ſeculi] iſti9 .i. nō ad terrena adipiſcēda: ſʒ ad ea q̄ ſūt i eternū ſeu eterna. Et

Oleū tria p̄bet ſ... ⁊ iuſt... tria d... p̄bere

9 Confitebor tibi † in ſeculum † quia feciſti: & expectabo nomen tuum quoniam † bonū in cōſpectu ſanctorum tuorum.

†dn̄e †qm̄ t... †tucu... dū eſt

¶ [Cōfitebor tibi] ꝯfeſſiōe laudis .i. laudabo te [in ſeculū] .i. i eternuʒ ꝓ collat[is] bñficijs [q2 feciſti] hec p̄dicta ſcʒ q̄ ſum oliua q̄ ſpaui in mia i eternū: nā ego nihil feci niſi malū: de9 ē aūt q̄ opat in nobis ⁊ velle ⁊ opari ꝓ bōa volūtate [⁊ hō] cū patiētia [expectabo nomē tuū]. .i. rē nominis tui qđ ē ieſus para ſalutē i futura retributiōe iuſtoꝝ: ⁊ q̄ tūc ſaluabor [qm̄ bonū] ē nomē tuū .i. delectabile ⁊ iucūdū ſed nō niſi corde guſtanti. Nō ſubdit [in conſpectu ſanctoꝝ tuoꝝ] tm̄ qui

ſoli guſtantes ſentiāt q̄ ſuauis ē dñs. Si nihil dulce eſſet martyribus nequaq̄ tantas tribulationum amaritudines equo aīo tolerarent. Et quanto quiſq̄ ſanctior eſt tāto dulci⁹ ⁊ ſuaui⁹ ſapit nomē domini in corde eius. Tanto etiā patientius ⁊ deſiderabilius expectat vt tandem videre mereatur quod amat.

Oratio.

Totius mūdane vanitatis deſtructor oīps deus fac nos in domo tua ſicut oli uā florere fructiferā: vt in tua mia ſperantes ab iniquitatis maledicto ſaluemur. Per. do.

Pſalmus de peccatoribus & prauis ī malitia ſua ꝑtinaciter obſtinatis: & negātibus deū factis ſuis. Pſal. LII.

Dixit † inſipiēs in corde ſuo: non eſt deus.

† ipſe deus.

¶ [Titulus hic eſt in finē intellect⁹ dauid pro melech; hoc eſt iſte in tellect⁹ attribuend⁹ eſt dauid pro phete inuitāti nos ī finē. i. ī cōformi tatē xp̄i q̄ eſt finis legis habit⁹ p melech qđ īterp̄tat̄ dolēs vel peutēs/⁊ ſignificat eccleſiam p qua increpantur hic hoīes inter quos gemit parturiēs. ¶ Materia. ꝯtē pt⁹ dei a malis iſipiētib⁹: deū non cognoſcētib⁹ ¶ Intētio. ꝯfutare hmōi ꝯtēptores dei ⁊ bonos ꝯſola ri ⁊ maxie intēdit ꝯfutare iudeos xp̄m dñm eē negantes. ¶ Snia in gnali: ꝓpheta ī iſto pſalmo loq̄tur de q̄b; ꝑtōre in malis ſuis obſti nato: q̄līcet deū ꝯ̄fiteat̄ v̄bis; fact̄]

Abimelech qđ interpretatur

tñ negat: ⁊ icrepans malos oñdit ipos in eternum puniēdos bonos vero ſalutē cōſecuturos. Quia eīm ſupra conat⁹ ē ad pniam reuocare pueſos: nūc de obſtinatis ⁊ ꝯtēptorib⁹ ſubdit oñdēs eos ī futuro puniēdos. ¶ Snia ī ſpeciali. p̄mo ergo icrepās malos ⁊ improperās ait. [Dixit inſipiens] . i. oīs q̄ male viuit [ī corde ſuo] apđ ſe: ⁊ ſi nō au det ore apđ alios: ī corde inq̄ vbi deus audit ⁊ ſi nō hō [nō eſt de⁹] ſic eīm opatur q̄ſi cogitet deū non eſſe. Nā q̄ putat deo placere mala vel q̄ dicit eū oib⁹ parcere: nō eū putat eſſe deum. Idem nāq̄ deo eſt eſſe deum et eſſe iuſtum: quia iuſtitia in deo de⁹ eſt. Quod ergo negat eum eſſe iuſtum: negat eſſe deum. Eum vero negat eſſe iuſtū qui ei putat placere mala vel non punire. Inſipiens etiam iudeus dixit in corde ſuo de xp̄o: hic hō nō eſt deus. Itē hodie dicūt iſidele.

2 Corrupti ſunt & abominabiles facti ſunt in iniquitatibus † ; non eſt qui faciat bonum. †

† ſuis. † nō eſt vſq ad vnum.

¶ [Corrupti ſunt] oēs tales corru ptione et voluptatibus peccatorū: ī ſe corrūpit̄ oīa in vi ꝯcupiſcibili p auaritiā que tollit eis amorē dei: in vi rationabili p ſuperbiā q̄ aufert ei cognitionē dei ⁊ ſui: ⁊ ī vi iraſci bili p inuidiā q̄ extinguit iuſtitiā. Cor rūpit̄ ēt corp⁹ diuerſis vitijs ⁊ ī di uerſis menbris ſuis: ⁊ ſic corrupti [abomiabiles] . i. odibiles [facti ſunt] deo: angelis ſanctis ⁊ bonis hominib⁹ [in iniq̄tatib⁹] ſuis. i. me rito iniquitatum ſuarum. et hoc a deo q̄ [non eſt] de illis ſeu nu mero talium [qui faciat bonum] meritorium. Sed

3 † Deus de cælo pro-

† dñs

ſpexit ſuper filios homi
nũ: ut † uideãt ſi eſt intel
ligens aut requirẽs deũ.

† videret

¶ [Deꝰ de celo] .i. ꝑ ſanctas aĩas in qbꝰ habitat [pſpexit ſup filios hoĩm] .i. admonuit eos q deberẽt eẽ filij hoĩs rõne vtẽtiũ portãdo imaginẽ noui hoĩs: vl [ſup filios hoĩs] nõ dei hoĩes cũ ex ſe mali ſunt ex deo boni: ⁊ iõ filij hoĩm ſunt quãdo male faciunt: qñ aũt bene filij dei [vt videãt] .i. videri facit ſi eſt aliquis intelligẽs vel intelligere ſatagẽs ꝑ verã cognitionẽ [aut requirẽs deũ] ꝑ bonã oꝑationes. Multi requirũt ⁊ nõ intelligũt vt ſimplices. Multi intelligunt ⁊ non requirũt vt literati. Quales autẽ inuenti fuerint ſubditur.

4 Omnes declinaue-
runt ſimul inutiles facti
ſunt: non eſt qui faciat
bonum non eſt uſque
ad unum.

Sextij. Ro.iij.

¶ [Oẽs declinauerũt] a rectitudine iuſtitie ⁊ a via veritatis: ⁊ [ſimul] cũ ipa declinatione ⁊ cõcordi prauitate [inutiles] .i. ꝑnitioſi [facti ſũt] ſibi ⁊ alijs ⁊ inepti ad ꝓſecutionẽ vite eterne. Unñ [non eſt q faciat bonũ] ex ſe ſcȝ ductus rõne ⁊ q̃ſi ex dolore repetit [nõ eſt vſq ad vnũ] .i. nõ eſt vnicꝰ nec vnꝰ talis de eis repit. Si ſaltẽ vnũ exciperet diceret pter vnũ Cõgruꝰ ordo: pꝰ declinãt: nũc inutiles fiũt: deinde nõ ẽ qui faciat bonũ Et ſequitur cõminatio malorum per finem: Sed

5 Nonne ſcient omnes
qui operantur iniquita
tem: qui deuorant † ple
bem meã ut cibũ panis.

† ppłm meũ in cibo.

¶ [Nõne ſciẽt] in futuro dei iuſtitiam [oẽs] q nũc [operãt] ꝑtinaciter [iniqtatẽ] .q.d. imo ſciẽt tunc per pene experiẽtiã qui modo ſcire nolũt per cordis intelligẽtiã. ⁊ [q deuorãt plebẽ] volentes eã conſumere [vt cibus panis] .i. ſemp ⁊ aſſidue. de ceteris cũ mãducamꝰ modo hoc: modo illa: ſemp autem panẽ: vel ita declinãtur in ſpoliatione ⁊ occiſione innocẽtium ac ſi comederent ſapidus ⁊ bonũ cibũ. Et merito hoc eis quia

6 Deum nõ inuocaue-
runt: † illic trepidaue-
runt timore ubi nõ fuit
timor.

† ibi timuerũt.

¶ [Deũ nõ inuocauerũt] ꝑ pnĩaȝ hoc quiſqȝ inuocat qđ hr̃e vult: hoc dicendo ꝯſolant fideles gementes ne imitẽtur proſperãtes: q tales deũ non inuocauerũt vt in eis habitaret. Unñ cito perituri ſunt ⁊ iõ [illic trepidauerũt timore vbi nõ fuit timor] habendus: q de terrenis timuerunt de quibus nõ eſſet timẽdum: ſed non de eternis vbi eſſet timendum formidantes tamen mala preſentis vite temporalia non offenſam diuinã ⁊ mala eterna. Sed quare hoc?

Inuocat qſ qđ qẽ vult habere

7 Quoniam deus † diſ
ſipauit oſſa † eorũ qui
hominibus placent: con
fuſi ſunt quoniam deus
ſpreuit eos.

† diſſipat † hoĩbꝰ placẽtium

¶ [Qm̃ deꝰ diſſipauit] .i. diſſipari pmiſit [oſſa] id eſt vires ⁊ potentias anime ſeu iteriora bona [eorũ qui hoĩbus placent] .i. placere in malo querũt ⁊ intendũt .q.d. quia hoĩbus placere appetentes noluerũt eſſe ſerui xp̃i ꝓpterea deꝰ virtutes aie et interiores ſenſus ſeu

rationem/intellectum/memoriã/
Oſſa ⁊ alia hmõi i eis deſtruxit: q̇ ideo
vir iuſti oſſa dicuntur: q: ſicut oſſibus caro
b⁹ ſu- ita virtutibus anima ſuſtentatur
ſtētāſ bonum eſt placere homini ꝓpter
ſicut ca deū: in quo magis quis intelligit
ro oſſi- deo placere ꝙ homini [cõfuſi ſunt]
bus. i. ↄfundentur eterna confuſiõe: q:
a regno dei ſeparabũtur [quoniã
deus ſpreuit eos] .i. ſpernit eijciẽs
eos a cõſortio ſanctorũ: ⁊ iuſte/
q: ipſi prius ſpreuerunt deum: ⁊
ponit preteritum pro futuro ratio
ne certitudinis: Sed iſrael ſalua-
bitur. vnde ſequitur

In fin 8 Quis dabit ex Syon
auertē ſalutare Iſraël: † cum
do dñs cõuerterit de⁹ captiuita
† ppl̄i tē † plebis ſuę: exultabit
ſui. Iacob & lętabitur Iſraël.
Deū. ❡ [Quis dabit ex ſyon] .i. e celo
xxv. vbi eſt clara dei viſio ⁊ ſpeculatio
[ſalutare iſrael] .i. ſalutẽ vel gra-
tiã ſalutarẽ populo videnti deũ:
nonne ipſe dñs ſol⁹ de quo dixe-
runt ſtulti: nõ eſt de⁹ q: [cũ cõuer
terit de⁹ captiuitatem plebis ſue]
transferendo eos de preſenti ba-
bylonia ad ſupernam hieruſalem
[exultabit iacob] q̇ hic luctat⁹ eſt
[⁊ letabitur iſrael] qui hic deũ in
enigmate contemplatus eſt. Qui
nũc eſt verus iacob .i. vir iuſtus lu
ctans contra vitia ⁊ ſupplantans
ea: erit tũc verus iſrael vidẽs deũ
⁊ cognoſcẽs pfecte. Iſte pſalmus
etiam ſuperius expoſitus eſt pter
verſũ penultimũ q̇ ibi nõ eſt. Oro.

RElpiciens de celo ſancto tuo de⁹ piiſſime pone ter-minum inſipiẽtie noſtre: vt a terroribus vanis eruti tibi ſoli de puritate cordis integra placea-mus. Per dominum.

Oratio Chriſti uel ecclesię ſeu iuſti poſiti in tribulatiõe p liberatione à malorũ aduerſãtiũ infeſtatiõe & pſecutiõe.

Pſalmus. LIII.

DEus in nomine tuo ſaluum me fac: & in uirtute
tua † iudica me. Libe-
❡ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ra.
❡ Titulus talis eſt. In finẽ in car
minibus ⁊c. q.d. hic eſt intellectus
dauid .i. xp̄i vel corporis eius ad-
monẽtis etiã in aduerſis perſeue
rãdũ eſſe i carminib⁹ vel hymnis
.i. in dei laudibus vſq3 in finẽ con-
ſummantẽ: intellectus dico conce
ptus vel habitus cũ veniſſent zi-
phei .i. florentes ſeculi. Ziphei enĩ
interpretantur florẽtes ad ſaul .i.
ad regnum temporale ⁊ mortis q̄ ziphei
per ſaul ſignificat: ⁊ dixiſſent pro- qd inter
dendo: nonne Dauid abſconditus ptant.
eſt apud nos .i. xp̄s latet in carne
vel eccleſia in ſpe occulta. florẽtes
enim gloria temporali perſecuti
ſunt xp̄m i hoĩe latẽtẽ: vel eccl'iã
cui⁹ bonũ int⁹ ẽ ⁊ merces occulta
Beati enĩ mortui mũdo q̄ꝝ vita ab
ſcõdita cũ xp̄o i deo latet inter florẽ
tes hui⁹ ſcl'i iter quos ſũt viles ⁊
abiecti. Quãuis ḡ pverſi ⁊ obſtina
ti (de q̄b⁹ ſupra dictũ ẽ) i malitia
pſeuerẽt ⁊ nos pſequãt: nos tñ pe
tiẽter i bonis ⁊ dei laudib⁹ pſeue
rare debem⁹ ad qd hortamur in h̄
pſalmo ⁊ trib⁹ ſequẽtib⁹. Vñ ⁊ ps
rõ ordis i eiſdẽ. ❡ Materia. pſe
cutio maloꝝ bonos iniq̄ opprimen
tiũ. ❡ Intẽtio monere nos i aduer
ſis ad patientiam orationem ⁊
dei laudem ⁊ vt illata incommo-

da leto animo percurramus: eaq3 nobis ad futurã ſalutẽ ꝓdeſſe poſtulemus. ¶ Summa in gñali ꝓpoſi in iſto pſalmo agit de clamore innocẽter patiẽtis ad deũ et liberatiõe ipſi⁹ ab oppſſiõe maloꝝ: ⁊ põt eſſe verba xp̃i i tribulatiõe orãtis ⁊ ſe orãdi ⁊ pſeuerãdi nobis exẽplar proponentis vel eccleſie ſeu illius orantis ⁊ inter malos latentis cuius bonũ intus eſt ⁊ merces occulta. Ubi in hoc pſalmo ⁊ ſeqñti duplex ſenſus i verſu fuerit: referf pꝛim⁹ ad xp̃m/ ⁊ ſecũd⁹ ad eccleſiã et iuſtum. vbi autẽ ſimplex ibi loquif i eadẽ voce xp̃s ⁊ eccl'ia ſeu iuſt⁹: ſimile bui⁹ i plurib⁹ alijs repif locis: ¶ Summa in ſpãli. Orat ergo xp̃s vel eccl'ia ſeu iuſt⁹ inter malos dicẽs O [deus] pꝛ[in noie tuo] glorificando [ſaluum me fac] reſuſcitando [et in virtute tua iudica me] .i. ſm tue virtutis excellentiam creſcat iudiciũ meũ vt oẽs diſcernãt et cognoſcant: quia tu me miſiſti. Uel [deus in noie tuo] .i. ad et p inuocationem ſcti noĩs tui qđ eſt Jeſus ſiue ſaluatoꝛ [ſaluũ me fac] hic a peccatis et a malo iniuſte pſecutiõis. ſimple i me rẽ noĩs tui quod eſt ſaluatio [et in virtute tua] i. in potẽtia tua [iudica me] i. diſcerne me a malis in pñti mente ⁊ merito: ⁊ in futuro loco ⁊ p̃mio. Hec ṽt⁹ maxime apparet cũ parcis miſeris. Unde oratio deus qui omnipotẽtiã tuã parcẽdo maxime ⁊ miſerando manifeſtas.

2 Deus exaudi orationem meam: auribus percipe uerba oris mei.

¶ [Deus exaudi orõnẽ meã] eam ad effectum perducendo: hanc vicẽ quã p̃miſi de ſalute et iudicio hec eſt oratio mẽtalis corde concepta [auribus] pietatis [percipe verba oris mei] id eſt ipſam orationem: habitam corde et prolatam ore: q Judicẽ ex verbis coꝛ iudicatur deus non habet alias aures niſi miaꝫ ⁊ gratiam ſuam et cũ dicitur auribus percipe non intelligif aliud niſi attẽde ⁊ memoꝛiter ac miſericoꝛditer audi. Si enĩ aure percipiat et miſericoꝛditer audiat ſecuri ſum⁹ ꝙ orationem noſtrã exaudiet. Jdeo autem oro.

Judicatur coꝛ ex verbis. [margin note, partly cut off]

3 Quoniam alieni inſurrexerunt aduerſum me: & † fortes quæſierunt animam meam: † & non propoſuerunt deũ ante cõſpectũ ſuũ.

† potẽtes. † alia lr̃a non hʒ et.

¶ [Qm̃ alieni] ſi non genere ⁊ natura moꝛibus tñ ⁊ vita. ſ. iudei [inſurrexerũt aduerſũ me] vt aduerſarent mihi: ⁊ nõ tñ minoꝛ populus ſꝫ ⁊ foꝛtes ſm ſupbiã ⁊ potẽtiam ſeculi [q̃ſierũt aiam meã] .i. vitã meã ad ꝑdẽdũ eã. ⁊ [nõ ꝓpoſuerunt deũ añ ↄſpectu ſuũ] vt intelligerent me eẽ deũ in hoie latentẽ ſi enĩ cognouiſſent nũꝙ dñꝫ glĩe crucifixiſſent: fuit ergo cauſa tanti pctĩ cecitas coꝛdis et infidelitas: cecitatis vero cauſa fuit ſupbia. Uñ valde eſt cauẽda. Uel [qm̃ alieni] a ṽitate et ṽtute. ſ. mali [iſurrexerũt aduerſum me] pſequẽdo [et foꝛtes] ſcꝫ demones: ⁊ aduerſarij mei potẽtes [queſierũt aiam meã] ad ꝑdẽdũ [et nõ ꝓpoſuerũt deũ añ cõſpectũ ſuũ] qꝛ putãt deũ neſcire qđ agit et dei timoꝛe poſtpoſito me ꝑdere q̃rũt vc hoi illi q nõ poſuit deũ añ ↄſpectũ ſuũ qꝛ tenebrat et ſic icidit in oẽm erroꝛẽ ⁊ inidꝛtẽ nã dñs eſt illuminatio nr̃a. Sꝫ ꝓpter hoc non timeo vel deſpero

j. coꝛ. ij. b.

4 Ecce enim deus adiu

4 uat me: & dominus ſuſceptor eſt animę meę.

¶ [Ecce enim] in euidēti eſt ⁊ manifeſte o homines q [deus] ipſe [adiuuat me] i paſſiōe ne deficiā [⁊ dñs ſuſceptor ē aīe mee] q: poſt paſſionē in q̄ me adiuuit aīaȝ meā i glia ſuſcepit. Cōuertit ad nos vocē ſuā vt patientie ipſi⁹ diſcam⁹ exēplū. Ex his em̄ v̄bis inſtruimur. q: cū ab inimicis mala nobis irrogant nō debemus iraſci: aut maledicere aut vindictā exquirere ſed orare: ⁊ dei adiutoriū expectare. Uel [ecce em̄ de⁹ adiuuat me] laborātē ferre q̄ ingerūt [et dñs ſuſceptor eſt aīe mee] ſuſtinens illā nūc ne labaſ in facin⁹ ⁊ poſtea ad gaudia pducēs licet etiā corp⁹ deſerat et miſerijs exponat. Deinde loquens ad deūȝ nō tā orādo ⁊ optādo q̄ pphetizādo ⁊ predicando ſubiungit.

fauerret. ⁊ nō ēt [illegible]

5 † Auerte mala inimicis meis: † & in † ueritate tua diſperde illos.

¶ [Auerte] .i. auertes a me [mala] inferenda vl' illatur⁹ ca [inimicis meis] .i. a me vertes in illos mala q̄ mali irrogāt bonis: auertit a bonis deus ⁊ retorquet i malos [⁊ in veritate tua] id ē iuſto iudicio tuo [diſperde] id eſt diſpdes [illos] q: iudei in diuerſis prib⁹ diſperſi ſūt p regiones pp̄ter malū qđ fecerūt in ieſum: vl' p cōuertēdis pcatur [auerte mala] ab [inimicis meis] [⁊ in veritate tua] a priori intētione [diſperde illos] vt ad veritatem tuam veniant. Diſperdet etiam dominus in veritate ſua malos quādo i extremo iudicio diuerſis penis ⁊ tormētis tradet cruciādos vt in eternū pereāt veris penis q̄ ad tēpus floiēt falſis bonis. Et p hiebe neficijs pmiſſis ne igrat⁹ inueniar.

6 Voluntarie ſacrificabo tibi: & confitebor nomini tuo domine quoniam bonum eſt.

¶ [Uolūtarie ſacrificabo tibi] q: voluntarie et ex charitate ſeipſuȝ obtulit patri filius in ſacrificium pro nobis vel [voluntarie] nō coacte vt timore mortis vel pene ſed gratis pro dilectione non propter aliud ſacrificabo tibi ſacrificium laudis/ ⁊ bonorum operum: omne enim opus bonū deo oblatum dici poteſt ſacrificium. Et bene premiſit volūtarie: voluntatem em̄ et affectum penſat deus in omni ſacrificio: ⁊ quanta eſt deuotio ⁊ voluntas offerētis tm̄ eſt apud deuȝ ſacrificium eius: non em̄ coacta dona/ coacta ſeruitia diligit deus [et confitebor noī tuo dñe] .i. laudabo nomen tuum: ⁊ cūcta que ago ad laudem ⁊ gloriam nominis tui faciā [qm̄ bonum eſt] id eſt non propter aliud ſed q: nihil melius illo nomine inuenio. Cauſa confeſſionis ⁊ laudis debet eſſe ipſa bonitas nominis .i. rei nominis ⁊ ſola bonitas dei: et hoc eſt volūtarie et gratis confiteri: quia propter ſe nō pp̄ter aliud qđ ab eo velī. Qui propter aliđ laudat ex neceſſitate laudat q: ſi illud haberet nō laudaret: mihi autē et q̄ dedit pp̄ter dō tē placēt. Et vere bonū eſt nomen tuum quod ex hoc intellexi

De⁹ coacta ſeruitia nō diligit.

Laudat ex neceſſitate q̄ pp̄ter aliud laudat

7 Quoniā ex omni tribulatiōe † eripuiſti me: & ſuper inimicos meos † deſpexit ocul⁹ meus.

†erui ſti. †reſpexit.

¶ [quoniā ex omni tribulatione eripuiſti me] vt nulla tribulatio mihi preualeret [et ſuper inimicos meos] ſuperatos [deſpexit ocu-

Lis meꝰ] me reſurgēte. Uel [qm̄ ex
oī tribulatiōe eripuiſti me] .q.d. in
hoc ꝓbaui nomē tuū eē bonū qm̄
liberaſti me a tribulatiōe q̄ data ē
ad āmonitionē. ſi eñ añ tribulatio
nē poſſez cognoſcere ⁊ alr̄ ſcirē bo
nū eē nomē: tribulatio forte mihi
neceſſaria nō fuiſſet. Sʒ adhibita
eſt tribulatio ad āmonitionē: āmo
nitio fecit ad tuā laudationē. Non
eñ intelligerē vbi eſſez niſi de infir
mitate mea admonitꝰ eſſez. Un̄ li
qm̄ nō ē cātiuū: qꝛ eēt ꝑdictꝫ ↄtra
riū ſi iō diceret laudādꝰ qꝛ liberat
a tribulatiōe. Ergo ꝙ liberat ꝓba
tio ē ⁊ argumētū bōitatꝫ dei occa
ſio laudis nō cāꝫ ⁊ ſuper inimicos
meos] florētes [deſpexit] .i. deorſū
⁊ inferiꝰ aſpexit [oculꝰ meꝰ] ſurſum
tēdēs ⁊ altitudīe cordis ad te ꝑue
niēs. Mēte raptꝰ ad deū videt ꝙ
oīs flos ēvt fenū: ⁊ ↄfidēs ī dei bo
nitate nihil reputat īimicorum inſi
dias. Juxta illꝺ btī vincētij. Ecce
nūc ī ſublimi agoꝛ ⁊ oīa mūdana
deſpicio. Oratio.

Sctī vincentij dictum.

SAluifica dñe eccl'iaʒ tuā in
tui nois ꝓtectiōe ↄſidērē:
vt deſpectis īimicis volūta
ria te ↄfeſſiōe magnificet. Per do.

Oratio Chriſti uel
eccleſiæ ſeu iuſti inno-
center patientis: & ad
deum pro ſua liberatio
ne humiliter recurren-
tis. Pſalmus. LIIII.

Deꝑcationem ꝓ cruce.

1 EXaudi deus
† orationem
meā: & ne de-
ſpexeris † de-
precationem meam: in 2
tēde mihi & exaudi me.

❡ Auctoꝛ pſalmi ꝓpheta dauid.
❡ Titulꝰ hic eſt ī finē in carmini-
bus itellectꝰ ꝺꝺ hoc eſt Intellectꝰ
huiꝰ pſalmi attribuēdꝰ eſt dauid.
i. xp̄o vel eccl'ie monēti ⁊ inſtruēti
nos ſuo exēplo ꝑſeuerare vſqꝫ in
finē ⁊ conſummationē in carmini
bus. i. ī dei laudibꝰ. ſemꝑ eniʒ lau
dandus eſt deus: ſiue erudiat ad-
uerſis ſiue conſoletur letis. Un̄ hic
ps̄ bene poſt ꝑcedētē ſequitur qꝛ
ad idez hoꝛtatur. ❡ Materia: xp̄i
⁊ bonoꝛum a notis ⁊ ingratis ini
qua perſecutio. ❡ Intentio: mone
re iuſtos vt p̄ñtia mala patienter
tolerēt ⁊ in deū ſperēt. Deficit eñ
homo ī p̄ñtibus anguſtijs: niſi in
xp̄m figat oculos mētis. ❡ Sn̄ia
in gn̄ali: propheta ī iſto pſalmo lo
quitur de xp̄o ⁊ eccl'ia vel de quo-
libet iuſto in tribulatiōe poſito q̄-
bus īgrati aduerſanꝫ et fabricanꝫ
machinatiōes ī dolo: ꝓpter qꝺ ab
iſtis liberari optat ⁊ oꝛat ne in tri
bulatione deficiat. ❡ Sn̄ia ī ſpāli
xp̄s ergo vel eccl'ia ſeu iuſtus labo
rans īter fluctus ſeculi oꝛat dicēs
[Exaudi] o [deus] pater [oꝛationē
meā] clarificādo me ⁊ reſuſcitādo
[⁊ ne deſpexeris deꝑcationē meā]
ꝓpter humilitatez ſeruilis foꝛme
[intende mihi ⁊ exaudi me] Dan-
do foꝛtitudinē infirmitati carnis.
Uel [exaudi deus oꝛonē meam] ꝓ
bonis aſſeqndis. [⁊ ne deſpexeris
deꝑcationē meā] ꝓ malis euitan
dis: ⁊ qꝛ plerūqꝫ oꝛonē ⁊ deꝑcatio
nē deus ⁊ exaudiuit ⁊ deſpicit cū
qꝺ male petūt iratꝰ tribuit: cōſe-
quēter ſubiūgit [itēde mihi ⁊ exau
di me] tūc eñ mihi dñs intēdit, ⁊
nō ſolū orationem meā: ſed et me
exaudit quando id qꝺ ego poſtulo
ad vtilitatem anime mee tribuit.
Et neceſſe eſt vt me exaudias. Oꝛ
2 Contriſtatus ſum in
exercitatione mea: &

conturbatus ſum à uoce inimici: & à tribulatione peccatoris.

¶ [Cõtriſtatus ſu3 in exercitatione mea].ſ.paſſiõis mee. Unde ait Triſtis eſt aia mea vſq3 ad mortẽ [& conturbat9 ſum a voce inimici & a tribulatione pctõris] quia iudei maledicẽdo & tribulãdo me tribulauerãt. Vel [contriſtatus ſum] i. ſimul aia cũ corpore triſtatus [in exercitatiõe mea]. i. in penis. & tribulationib9 in qb9 mali me exercẽt. ois nẽpe mal9 viuit vel vt corrigat: vel vt p eũ bon9 exerceat [et cõturbat9 ſum a voce inimici] vituperia loquẽtis [& a tribulatione peccatoris] flagella inferentis. Adhuc eñ eccleſie inimici non ceſſant mẽbris xpi aut mala facere ſi poſſunt aut ſi non poſſunt vel detrahere et derogare. Deide reddit ſingula ſingulis. D.

Mat. xxvj. Marci xiiij. Mal9 ad qd viuit.

3 Quoniam declinauerũt in me iniquitates: & in ira † moleſti erant mihi.

† adumbrabãt me.

¶ [Qm̃] ipi inſultãtes mihi [declinauerũt in me] quaſi de vaſe in vas [iniquitates] que eorũ erant: quia mala ſua mihi imponebant accuſando & criminãdo: & qδ de eis iuſte dici poterat i me retrorſum: ecce quomodo conturbat9 eſt a voce inimici: et ſequitur quomodo a tribulatione pctõris [et in ira]. i. propter irã ſuã nõ ob iuſtã cauſa3 i furore ſuo nõ in merito meo [moleſti erant mihi] moleſtias mibi de facto ſine ratione inferendo. Moleſti quippe mihi ſed ruinoſi ſibi.

4 Et per hoc

† tcõtris. Cor meum † conturbatũ eſt in me: & † formido mortis cecidit ſuper me.

† ſtatus. † timor9.

¶ [Cor meũ ↄturbatũ eſt i me] ſ3 hominem [et formido mortis cecidit ſuper me] ſtr ſecũdũ hoiem: cepit eñ tedere & triſtis eſſe: & angelus dñi ↄfortabat eũ. Ul' [cor meũ conturbatũ eſt i me] rõne malorũ pdictorũ [& formido]. i. met9 [mortis] ſc3 corporalis vel ſpũalis puta odij fraterni qδ eſt mors aie: ſicut vita eſt dilectio [cecidit] vt põdus [ſup me] q2 timebã fraternu3 odium incurrere eos corripiendo Ecce q̃ abominabile eſt fraternũ odium quod hic dicit mors. Et ide

Marci xiiij. Odiũ fraternũ mors ẽ anime.

5 Timor & tremor uenerunt ſuper me: & cõtexerunt me tenebræ.

¶ [Timor] animi [tus] [& tremor] corpis fortis pueniens ex timore cordis [venerũt ſup me] & me oppmũt: ppetas eñ mort] ẽ vt eá pu9 timeam9 ide ↄtremiſcam9 [& ↄtexerũt]. i. circũdederũt & cooperuerũt [me tenebre]. i. iudei tenebroſi & ceci. Ul' [ↄtexerũt me tenebre]. i. mali hoies q pſequũt eccl'ias & ↄtegũt ipas odio: q2 Qui odit frem ſuũ: in tenebris eſt. S3 i hac exercitatiõe & infirmitate poſitus qδ ait: quid fecit oſtendit cum ſubiungit.

Mortis propetas.

6 Et dixi quis dabit mihi pēnas ſicut columbę: & uolabo & requieſcã.

¶ [Et dixi]. i. ita patrẽ meum oraui: reſuſcita me pr apδ temetipm. nã [qs] ali9 pter te dabit [mihi] [exiſtẽti] [pẽnas] agilitatẽ & poſſibilitatẽ [ſicut colũbe]. i. inocẽti & ſine felle amaritudinis [volabo]. i. trãſibo de hoc mũdo ad patrẽ: de iudaico

ſ. Jo. xiij.

daico populo ad gentilē[et]ibi[re qeſcā]ꝛ caput reclinē. Uł[ꝛ dixi] ſ.i corde meditādo ꝛ i orōne optādo[qs dabit mihi pēnas]vtutū ꝛ motū deſiderioꝝ bonoꝝ[ſicut colūbe]q̄ ſimplex ē ꝛ felle caret[ꝛ]cis habit[ac mēte relict[terrenis[volabo]p celeſtiū contemplationem a tribulationibus ꝛ ſtrepitu mundi in ſolitudinē[ꝛ ibi requieſcam] in contēplatiōe ī ſinu ꝛ amoꝛe dei mei. Uidēs iſte vndiq; mala eē ꝛ ſe malis nō pficere: malos ꝯo ſibi officere vult ad tps ſeparari a tot ſcādalis ne pctā iſirmꝰ augeat manēs cū eis. Signāter aūt dicit colūbe: columba eni a moleſtijs q̄rit auolare: ſ; dilectionē nō amittit ꝛ ſemp gemit: ſic ꝛ bonꝰ vult ſe ſepare coꝛpe ab his qbꝰ nō pōt pdeſſe: ſ; nō amoꝛe amās coꝝ coꝛrectionē ꝛ dolēs puaricatiōis ruinā. Et nō fruſtrabitur oꝛatio mea. Nam

Colum ba fel le caret.

Colum ba ſemper gemit dilectionem tñ non amittit.

7 Ecce elōgaui fugiēs: & manſi in † ſolitudine.

†deſerto.

¶[Ecce elōgaui]me[fugiēs]a iudeis vel a mūdo[ꝛ māſi ī ſolitudine]:.i.ī gētilitate ſiue in celo. Illō etiā ad literā xps tangit φ vitabat pſequētes vt occaſionē ire demeret ꝛ manebat in deſertis oꝛās in q̄ docebat nos in deſerto cōſciētie qeſcere: cū a malis premimur. Uł[ecce]habit[pēnis[elōgaui me diſtātia coꝛpali vł ſaltē diſſilitudie [fugiēs]a malis vel a terrenoꝝ deſiderioꝝ ac carnalium cogitationū tumultibus ꝛ turbis[ꝛ ſic elōgatus[manſi in ſolitudine]coꝛpis vel ſaltem mētis: inquiete mētis delectabiꝛ requieſcens. Et ſolitudo loci et coꝛpis q̄ qnq; ē vtilis ſ; parū pdeſt ſine ſolitudine mētis. Eſt etiā ſolitudo mētis ab amoꝛe mūdi ꝛ inqetatiōe vitioꝝ q̄ ſemp etiā ſine pcedēte eſt vtilis. Eſt ꝛ ſolitudo eternitatis in quā dñs poſt reſurrectionē auolauit quando in celū aſcēdit. ꝛ vt hoc mihi contingeret.

Solitudies tres.

8 Expectabā eum qui † ſaluū me fecit à † puſillanimitate ſpiritus & tempeſtate.

†me ſaluus faceret

†puſillo aīo.

¶[Expectabā]patiēter[eum]ſc; dñs id.ē nō cōfidebā i virib⁹ meis ſed ſpem meā ponebā in dño[qui ſaluū me fecit]ꝛ ſaluabit[a puſillanimitate]et timiditate[ſpūs].i. ab ioꝛdinato timoꝛe qui puſillanimitas vocaꝛ ne cederē malis ꝛ succūberē ī preſſuris[et tēpeſtate].i. ab omni animi cōmotiōe ne iraſcerer ipetuoſe. Puſillanimitas ē remiſſio animi qua timēt aliq offendere proximū ꝛ offendūt deū. Tēpeſtas vero eſt rigoꝛ ꝛ ipet⁹ iuſtitie circa proximū ꝛ ab vtroq; gaudebat iſte ſaluatū. De reprobis aūt ꝛ oꝛando ꝛ pphetiſando ſubiūgit q.d. me ſaluaſti illos autem qui ſe male extulerunt.

Timor ioꝛdiatus puſillanimitas vocaꝛ

Puſillanimitas qd eſt.

Tēpeſtas qd eſt.

9 † Præcipita domine † diuide linguas eorū: quoniam uidi iniquitatem & contradictionē in ciuitate.

†Submergeret

¶[Precipita]o[dñe]a turre ſupbie ꝛ deijce a ſtatu dignitat[ꝛ honoris: ꝛ[diuide linguas coꝝ]q̄ male cōſpirauerūt vt penitētes recedāt a ſupbavniſare ſua: nec veniāt i vnitatē ꝛ cōcoꝛdiā ꝯtra me: ꝛ malitia coꝝ nō habeat effectū i me[qm vidi iniqtatē]in actu[ꝛ ꝯtradictionē]ī ꝟbis[i ciuitate].i.i ſocietate ꝛ ꝯuētu prauoꝝ: vł ī vnitate maloꝝ noi chriſtiāo ꝛ ꝟitati ꝯdicētiū. Et

iniquitate qua dicit hoc meū illō tuū pceſſerūt ↄtradictio ⁊ litigiū: ex charitate vero omnia cōmunia cor vnum ⁊ anima vna. Et hec ini quitas non eſt ad horam: ſed

10 Die ac nocte circūdabit eam ſuper muros eius iniquitas: & labor in medio eius & iniuſti tia.

¶ [Die ac nocte] i. aſſidue [circūdabit eam] ſ. ↄgregationē malorū [iniquitas] expl'tē [ſup muros] i. maiores [eius] ſcilicet principes ⁊ prelatos qui deberent alios munire cōtra inimicos veritatis. Vn̄ alibi. A ſenioribus egreſſa eſt iniq̄tas. Quicūq; em̄ aliū fouet ⁊ defendit ī peccato murus eſt ciuitatis iniquę [et labor] in oppreſſiōibus eſt [in medio eius] i. in cōmuni plebe [⁊ iniuſtitia] in iudicijs faciendis. Ideo etiā labor ibi: quia iniquitas ibi: quia iniuſtitia ibi. Vbicūq; videris iniquitatem ibi intellige labores. Qui iniquus eſt nunquam pacem habebit. torquet em̄ ↄſcia ſua ⁊ ipſe eſt hoſtis ſuus.

Dan. xiij. a — Iniqu⁹ pacē nun q̄ hʒ. — ‡ alia lrā nō hʒ et.

11 † Et non defecit de plateis eius: uſura & do lus.

¶ [Et nō defecit] ſed ſemp durauit [de plateis eius] q: non abſcōduntur ſalt̄: quia mala ſunt: ſed publice fiūt [vſura] q: plus exigūt in iniuria ⁊ in q̄libet re alia q̄ acceperint vl' dederint. Eſt ⁊ alia peior vſura qn̄ non dimittis quod tibi debetur: vt tibi dimittatur [et dolus] q: alios decipiūt. In maioribus ergo et in minorib⁹ eſt iniq̄tas, ⁊ in aperto hoc faciunt ⁊ nō abſcōdūt. Deinde poſt q̄ de aptis egit inimicis ↄſequēter agit de occultis: q: in ipſa cecitate ſunt non tm̄ aperti inimici: ſed etiā occulti qui magis nocent.

12 Quoniam ſi inimicus meus † maledixiſſet mihi: ſuſtinuiſſem utique.

‡ exprobraſſet

¶ [Qm̄ ſi inimicus meus] i. gentilis populus [maledixiſſet mihi] ſicut iudaicus maledixit. Vl' [Quoniā ſi inimicus meus] aliquis aptus ⁊ manifeſtus [maledixiſſet mihi] iurgijs opprobria et blaſphemias inferendo [ſuſtinuiſſem vtiq;] i. patientius toleraſſem. Tolerabilius enim et mitius iudicaſſem: q: nō inopinatū malū eſſet: ⁊ iacula p̄uiſa min⁹ ledere ſolent: ⁊ q: grauiora ſūt mala q̄ ab amicis q̄ q̄ ab inimicis manifeſtis iferunt.

Iacula preuiſa min⁹ ledunt.

13 Et ſi is qui oderat me ſuper me magna lo cutus fuiſſet: † abſcondiſſem me † forſitan ab † eo.

‡ abſcōderem. ‡ vtiq; illi.

¶ [Et ſi is qui oderat me] qm̄ idola adorabat vel aliter manifeſte ⁊ aperte et [ſup me] i. aduerſum me [magna locutus fuiſſet] i. ſupbe mihi inſultaſſet: ſeq; ſuper me magnificaret et minaret q̄cq̄d poſſet [abſcondiſſem] i. ſubtraxiſſem [me forſitan ab eo] dādo locū verbis inſanis vt nō erumperē in verba cōtētiōis. Magna patiētia ita locū dare verbis vt ſe abſcōderet ne aduerſarius videret. Nec autē de Iuda traditore ſpeciali⁹ intelligi poſſunt; quia a iudeis abſcōdit ſe Ieſus: a iuda autē minime ſe abſcondit. Et dicit ambigue forſitan ſm̄ vſū hebreę locutiōis: ſic ei ſolem⁹ loq̄ forſitā illuc ibo: forſitā h' faciā.

14 Tu uerò homo una-
nimis: dux meus & no-
tus meus.

¶ [Tu vero] o iuda [hō] p carnalitatem [vnanimis] p ſimulationē [dux me⁹] p predicationē: q2 feci te ducē cū alijs ſup pplm meū et ōmittebā ad locū quo itur⁹ eram [et notus meus] per fidem: vel q2 domeſticus et de eadē gente mecū. Vl' [Tu vero homo vnanimis] olim & vnius mecum voluntatis [dux meus] qui aliquādo bñ monuiſti et bonum conſilium dediſti [et notus meus] qui in eadem eccleſia mecum fuiſti.

15 Qui ſimul mecum
dulces capiebas cibos:
in domo dei ambulaui
mus cum conſenſu.

¶ [Qui ſl'] cū alijs [mecū] cōuerſans [dlces capiebas cibos] tā corpales q̄ ſpūales [i domo dei] .i. in eccl'ia [ambulauim⁹ cum ꝯſenſu] corpalis ꝯuerſatiōis: q2 in ei⁹ collegio erat. Tu in q̄ talis q̄ ꝓſecutus es mei eſt mihi intolerabile & ſuſtinendū difficile. Per iudam et eius populum ſignificant falſi fratres itra ſanctā eccleſiā de quibus etiā predicta itelligi pñt: qui cum ſimulate viuūt tāto grauius quāto interi⁹ ſunt electos ōmūt. Nulla eñ peſtis efficacior ad nocēdū q̄ familiaris inimic⁹: quos tñ exēplo ſuo dominus ſuſtinere docet: ſed ipſi penam eternam nō euadent. vnde mutans perſonam de talibus ſubiungit.

Falſi fr̄es p iudā ſignātur. ☞

16 Veniat mors ſuper
illos: † & deſcendant
in infernum uiuentes.

† alia litera nō hꝫ et.

¶ [Veniat mors ſup illos] qui tales ſunt .i. digni ſunt q̄ moriant morte eterna [et deſcēdāt in infernū viuentes] .i. ſciēter peccātes & ſcienter q2 pereunt. Multi enim eē intelligunt quod faciūt: nec tñ ab ipſo deſiſtunt. Talibus multo grauior dānatio q̄ ceteris incumbit: q2 ſeruus q̄ ſcit voluntatē domini ſui & nō facit. plagis vapulabit multis. Timeāt ergo falſi fr̄es ſimulatores: detractores religionē habitu oſtentātes: religioſe tñ nō viuentes: ad illos enim ptinet hec ſententia qua dicitur. Veniat mors ſuper illos et deſcendant in infernū viuētes. Et merito h' eis.

Luc. xij.

17 Quoniam † nequi-
tiæ in † habitaculis eo-
rum: in medio eorum.

† neq̄tia.
† hoſpitijs.

¶ [Qm̄ neq̄tie] iuſte ſūt [i habitaculis eoꝝ] .i. in corpib⁹ eoꝝ i q̄b⁹ tempalr̄ peregrinant. & militāt. & [in medio eoꝝ] .i. in corde: nihil eī tā eoꝝ q̄ cor vñ neq̄tia ꝓcedit: q.d. neq̄tias q̄s faciūt ex toto corde faciunt: & tā ope q̄ cogitatiōe neq̄tia pleni ſūt. Vl' pri⁹ ſunt [nequitie in habitaculis] .i. in hoſpitijs et cōuēticulis ſeu in angulis & in occlto: et poſtea [in medio eorum] .i. cōmuniter ſeu in cōi et in apto. Ita illi q̄ tales ſunt pereūt.

18 Ego † autem ad deum
† clamaui: & dominus
† ſaluabit me.

† alia litera nō hꝫ autem.
† exclamaui.
† exaudiuit.

¶ [Ego aūt ad deū] prem [clamaui] dicit xp̄s [et dñs] pr̄ [ſaluabit me] .i. ſaluabit a morte reſuſcitādo. Vel [Ego autem] dicit iuſtus [ad deum] tanq̄ ad ſaluatorem meū [clamaui] i ꝯturbatiōe exercitatiōis mee: [& dñs ſaluabit me] ſuo diuino auxilio qd̄ cōſequens erat. Cū te affixerit inimic⁹ clama ad deū & ſaluabit te. Hic i alio

Ps. xlix. ſo.ait:Jnuoca me in die tribula
tionis ⁊ eruam te.Et q̄ſ ſaluabit,
iam ego vt non ingratus.

19 Veſpere & mane & meridie narrabo & annunciabo: & exaudiet uocem meam.

¶ [Veſpere].i.de preteritis [narrabo et mane].i.de futuris [annunciabo.⁊ meridie]que lux excelſior eſt in ſempiternis [⁊ exaudiet vocem meā].vel [veſpe narrabo]paſſionē xpi morientis in veſpere [et mane annunciabo] reſurrectionē eius factā in mane.[⁊ meridie exaudiet vocem meam].i.ſedēs ad dexterā pr̄is vbi aſcēdit in meridie ⁊ īterpellet ꝓ nobis.¶ Moralr [mane]hoc eſt prīma ⁊ tertia.ſ.in pueritia [⁊ meridie]h̄ eſt ſexta ſ.iuuentute [veſpere]hoc eſt nona ⁊ vndecima.ſ.in ſenectute ⁊ ſenio [narrabo].i.cōfitebor peccata [et] deinde [annūciabo].i.p̄dicabo [et exaudiet vocē meā]qua clamabo ad eum:quia quacunq; hora peccator īgemuerit.Et vere exaudiet vocem meam.quia.

20 Redimet in pace animam meam ab his qui appropinquant mihi: quoniam inter multos erant mecum.

¶ [Redimet].i.liberabit [aīam meā]collocādā in pace eterna [ab his q̄ appropinquāt mihi]ad inferendā mortē [qm̄ īter multos]credentes [erāt mecum]inſidiātes vite mee.Vel [redimet in pace]quia amaui pacē [aīam meā]de vitijs ad virtutes ſiue de hoc mūdo ad patriā trāſferendo.Jpſe eſt enim pax vera [ab his q̄ appropinquāt mihi]corpe nō mēte:voſe non vita:numero nō merito.ſ.a xp̄ianis fictis q̄ magis decipiūt q̄ȝ aperti idolatre q̄ mecū habitāt in domo ⁊ ſub imagine religionis laqueū mihi parāt deceptiōis [qm̄ inter multos erant mecū]multa eſt palea et pauca grana:multi ſunt vocati/pauci vero electi.iſti aūt non erant de granis ⁊ paucis electis.ſed de palcis ⁊ multis vocatis.

Chriſtiani ficti magis decipiūt q̄ȝ aperti idolatre.

21 Exaudiet deus & humiliabit illos qui eſt ante ſecula.

¶ [Exaudiet deus]me ⁊ humiles exaltando in eternitate:⁊ nō ſolū exaudiet me pro me orātē/ſed etiam pro humiliandis inimicis.vn̄ ſequitur [⁊ humiliabit]de ſuperbia deijciēdo in dānatiōe [illos]ſupbos ſe exaltātes q̄ erecti ſunt in diſſentione.ille [q̄ eſt ante ſecula]id eſt eternus ⁊ potēs oīa quod ipſi nō credūt.Q̄ꝛ ⁊ ſi ex tpe chriſtus deꝰ noſter ex Maria virgine tn̄ in principio erat verbum et verbum erat apud deum:⁊ deꝰ erat verbum.Et merito hūiliabit.

Joh. i.

22 Non enim eſt illis commutatio:& non timuerunt deum:extendit manum ſuam in retribuendo.

¶ [Nō eñ eſt illis cōmutatio]de malo in bonū:nec mutant̄ in melius:ſed deſcēdūt in peius [et nō timuerūt deū]et ideo non declinauerūt de malo in bonum.Hoc eñ remedio conuertit̄ homo ſcꝫ quia timet deum.Sicut timor domini initiū ſapientie eſt:ita nō timere deū mortis initiū eſt:⁊ pro his ſequitur pena:ideo eñ [extendit manum ſuam]a ſimili ferire volens

Hō q̄ remedio cōuertit̄.

illo: ⁊ hoe lin retribuēdo vindictā ſm eorum meritum: hoc eſt vt retribuat eis penā debitā pro pctō qd erit in iudicio. Et non ſatiſ fuit eos nō timere nec commutari: ſʒ et

23 † Contaminauerūt ſpoli- luerūt. teſtamentum eius: diui † pre. ſi ſunt † ab ira uultus † ap- propin- eius: & † appropinqua quit. bit cor illius.

℄ Cōtaminauerūt teſtamētum ei⁹ quātū ad ſe dū ꝯtraria agūt/ ⁊ ſcripturas peruertunt .i. legem eius deſpexerunt: et ꝓphanauerunt male viuendo: et ſcripturas eius ꝑuerſe interpretando: ideo diuiſi per mundū et hereſes ſeu errores ab ira vultus et ſeueritatis eius .i. ab ipſo irato qui diuiſit eos: et diuidentur in futuro vt palee a granis et per hoc appropinquabit cor illius ſuis ad intelligendum .i. voluntas dei ſecreta que in ſcripturis cōtinetur: declarata eſt per expoſitiones ſanctorū qui prius tāꝗ in pace dormiebāt: ſed p hereticos ſunt excitati eos pungentes. Et ita.

24 Molliti ſunt ſermones eius ſuper oleū: & ipſi ſunt iacula.

℄ Molliti ſunt .i. intelligibiles facti ſermões eius ſcʒ dei prius obſcuri: et ideo duri ad intelligendū ſup oleum qꝛ ſicut oleū fouet carnē ſic ſuauitas ſermonum dei fouet animā. Quedā enim in ſcripturis dura videbanť cū obſcura eēnt expoſita emollita ſunt ⁊ iō ipſi ſunt iacula quia tāꝗ ſagitte corda hominum tranſfigunt et feriunt et ad dei timorem ⁊ amorem iducunt dum in pectora audientium dirigunt ab inſtanti[s]

Ser- monuʒ dei ſua uitas animā fouet

bus oportune importune: ſed ſi tibi puero qui lacte nutriris adhuc duri ſunt.

25 Iacta † ſuper dominum † curam tuam: & ipſe te enutriet: non dabit in æternum fluctuationem iuſto.

† in domino. † cogitatum tuum.

℄ Iacta ſup dñm non in alium curā tuā id eſt oia ab ipſo expecta: ⁊ a te vl' ab alio nihil. Ipſum cogita: in ipſum tanꝗ in portum omnem ſpem pone et ſoli gratie dei innitere ⁊ ipſe te enutriet in fide ⁊ moribus in doctrina ⁊ virtutibus: qꝛ non dabit in eternū ſʒ ad horā fluctuationem ⁊ concuſſionē iuſto q̄ hoīes ſeculares in auaritiā ⁊ alia vitia ꝓferūtur: qꝛ et ſi ad tempus fluctuat et temptatur et affligitur iam tamen anchoram ſuam in celo habet fixā: et poſt temptationem fluctuū portum quietis in eternū domin⁹ illi preparauit: ⁊ in eterna qete eū refouebit. Et ſubiūgit qd ipſis erit

26 Tu uero deus: deduces eos in puteum † interitus.

† corruptionis.

℄ Tu vero deus q̄ ſanctos cuſtodis deduces eos ſcʒ impios qui nec te timent: nec in te confidunt in puteū interit⁹ .i. in tenebras ſubmerſionis ⁊ puteū gehēne. vt qui noluerūt bibere de fonte aq̄ viue in puteū interitus ⁊ oīm tribulationum fluctibus ſubmergātur ⁊ inde pereant. Puteum dicit infernū ꝓpter ꝓfunditatē irremeabilē et obſcuritatē. Iſte loc⁹ interitus quia preparat⁹ eſt vt in eo tanꝗ in ꝓfundo puteo cadant et intereant. In quē deducet eos deus non ꝙ ipſe ſit auctor culpe eorū:

Infernꝰ puteus dicitur.

ſed ꝙ ipſe ſit iudex iniquitatis eo rum:Et vere deduces.quia.

27 Viri ſanguinum &
†doloſitatis. † doloſi non dimidia-
†ſperaui. bũt dies ſuos: ego au-
tem † ſperabo in te do
mine.

¶ [Uiri ſanguinũ] .i.pſecutores ⁊ ſanguinis effuſores [⁊ doloſi] .i.q per ſimulationem et fraudem in-cautas decipiunt animas [non dimidiabunt dies ſuos] ſcꝫ voluntarios non a deo cõſtitutos.i.nõ viuent ꝙdiu putãt:nec medium ſpacium vite habebant quod in malis ſe completuros preſumebant: ſed infra tps peribunt quod ſperant.Uel [non dimidiabunt dies ſuos] vt ſi quos egerunt in malo: reliquos curent agere in bono:reuertentes ad penitentiam ⁊ redimentes tempus:ſed cõtinuabunt omnes in malitia vſqꝫ in finem: Et hoc non de oĩbus intelligẽdũ eſt:qꝛ multi poſt effuſionem ſanguinis et doloſitatẽ conuerſi ſunt ad penitentiam et ſalutem:ſed de illis tñ ꝙ non timuerunt deũ.illi ita [ego aũt ſperabo in te dñe] .i. nõ in mũdo:nõ in hoĩe vt illi ſꝫ in te ſpẽ meã ↄſtituã:⁊ iõ ad eternũ diem perueniam. Oratio.

IEſu dñe ꝙ aũ ſcl'a manens cõditionẽqꝫ humanã ſuſcipiẽs ab vnanimo diſcipulo ꝓdit⁹ mortem ſubiſti pro ꝑditis: exaudi orõnem ſupplicũ ⁊ pſta vt te veſpere et mane ⁊ meridie laudãtes mereamur ab huius ſeculi tẽpeſtatib⁹ defenſari.Per dñm.

Oratio eccleſiæ uel cuiuslibet fidelis in tribulatione pro ſua liberatione ſupplicantis: & pro ſua exauditiõe gratias agentis. Pſal.L V.

1 MIſerere mei † deus quoniam conculcauit me homo:tota die † impugnans tribulauit me. †dñe. †bellans.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulus talis eſt.In finẽ pro pplo ⁊c.i.pſalm⁹ iſte cedẽs in finẽ .i.in xpm:attribuit̃ ipi dauid.i. eccle.Pſalm⁹ dico habit⁹ pro populo:ſcꝫ vt ipe liberet̃ a pplo qui a ſanctis longe factus eſt in titu-li inſcriptiõe:quia cũ ſancti confiteantur Chriſtum regem iudeorum ſicut titulus dicit populus ille contradicit:ſiue dictis vt iudei et pagani:ſiue factis vt mali chriſtiani cum tenuerunt eum allophili id eſt alienigene ſcilicet populi lõge a ſanctis facti in Geth quod interpretatur torcular:id eſt preſſura huius vite.Adhuc tenẽtur membra Chriſti in preſſuris ꝙ vtiles ſunt vt vinum iuſtitie exeat ponendum in apotheca domini:hic ergo pſalmus bene ordinatur poſt precedentem:quia ⁊ hic ⁊ ille monent ad idem. ¶ Materia Oratio eccleſie vel cuiuſlibet fidelis pro ſua liberatione. ¶ Intentio:nos inter aduerſa confirmare et admonere vt cum patientia ſuſtineamus mala huius vite:attẽdentes etiam illos qui nobis mala inferũt ad nos cõuerti. ¶ Sententia in generali:propheta in iſto pſalmo in perſona eccleſie vel cuiuſlibet fidelis poſiti in tribulatione orat deum deuote pro ſua

Geth torcular interpretatur.

liberatione: ⁊ adeo exauditus agit gratias deo tanq̃ gratus. ¶ Sententia in ſpeciali. Eccleſia ergo vel fidelis tanq̃ vua preſſa in torculari clamat. d. [Miſerere mei deus] dando patientiam ⁊ auxilium de malorum pſecutiõe ne deficiam in tribulatiõe: ⁊ indigeo [q̃m conculcauit me] pedib⁹ ſup hic ſicut vuã in torculari [homo] inimicus ſc3 proximus et etiam diabolus: de quo dicitur in euangelio: inimicus homo hoc fecit. [tota die] .i. toto tempore aſſidue [impugnauit] pxim⁹ viſibiliter ⁊ diabolus inuiſibiliter [tribulauit me] ſuis impugnationibus tanq̃ granum trituratur in area. Nullus enim pie viuit in chriſto ſine tribulatione. dicitur autem diabolus homo a deuicto hoie ſicut ſcipio affricanus a ſubiugata affrica. Et repetit aperti⁹.

Matthei xiij.

Nota

2 Conculcauerunt me inimici mei tota die: quoniam multi bellantes aduerſum me.

¶ [Conculcauerũt me] quaſi pedibus vuã [inimici mei] mũdus per tribulationes. diabol⁹ p tentationes. caro p miſerias et infirmitates [tota die] .i. toto tempore vite mee ⁊ continue. ⁊ neceſſe eſt vt miſerearis [q̃m multi bellantes] ſteterunt [aduerſum me] .ſ. demones ⁊ mali homines et caro aduerſus ſpiritũ cõcupiſcens qui continue contra nos pugnant vt ſaltem tedio vincant. Et licet multi pugnẽt contra me: non tamen timebo eos quia potentia eorum ad horam eſt ⁊ parum durat. vnde ſequitur.

3 Ab altitudine diei † timebo: † ego uero in te † ſperabo.

† non habet tq̃m

¶ [Ab altitudine diei] et parui tẽ multi potens: id eſt a ſuperbia temporali q̃ debel et a patientia eis ad horam data [nõ] me [timebo] .q.d. non ſed potius ſpe3 time meam in te conſtituam. vnde ſub bunt. ditur [ego vero i te ſperabo] quod † ſpaui eſt cauſa non timendi vel ſine in dũe. terrogatione licet pugnent contra me non tamen timebo eos: ſed [ab altitudine diei] ⁊ luminis tui excelſi hoc eſt altitudinem diuinitatis ſolum [timebo] quia hic timor arrogantiam abijcit: et qui non timet preſumptuoſe agit. nec timẽs deſperabo immo [ego vero in te] .i. tua miſericordia ⁊ non in mea iuſtitia [ſperabo] nulli vero in te ſperanti timẽdum eſt ſeruiliter. ſpes enim ſeruilem timorẽ abijcit.

4 In deo laudabo ſermones meos: in deo ſperaui, non timebo quid faciat mihi caro.

¶ [In deo laudabo ſmões meos] et q̃ bene loquor attribuens: et in his que dico non me ſed ipſum cõmendans: q2 ab ipſo habeo. Sermones ⁊ dei ſunt quia dat: ⁊ mei quia accipio [in deo] et eius protectione [ſperaui] et ſpem meam poſui: iõ [nõ timebo q̃d faciat mihi caro] .i. hõ carnalis et fragilis. Qui enim habet fortem tutorem non habet timere debilem perſecutorem. Spes fixa in deo omnẽ timorem expellit et tranſitoria tormenta cõtẽnit, generat enim charitatem et patientiam quibus calcatur mundus et ſuperatur diabolus. Quid enim caro facit

Spes fixa in deo omnẽ timo. exp.

5 Tota die uerba mea † execrabantur: aduerſum me † omnes cogitationes eorum in malũ.

† toto minabãtur † oia conſilia

C [Tota die] .i. omni tpe et conti- nue [verba mea] bona et ad bonum informantia [execrabantur] .i. abominabant tanq̄ mala. et [aduerſum] .i. contra [me] [ſunt [omnes cogitationes eorum] [exeūtes] [in malum] meū ſcʒ culpe et pene. Cum ei reſpuuntur verba: perſone dicentis non eſt imunis a h iniuria. Si panem ipſum abominantur quomodo parcent vaſculo in quo adminiſtrat? Reprobi enim aduerſus iuſtos non cogitant niſi malum quomodo eos et ſermonem eorum poſſint deſtruere et anihilare. nec ſolum extranei pſequunt ſed etiā domeſtici ideo ſubiungit.

6 † Inhabitabūt & abſcondent: ipſi calcaneū meum obſeruabunt.

† incolent

C [Inhabitabunt] etiam quidam mecū i vna domo / in vna eccleſia [et abſcōdēt] dolos et laqueos malitie ſue: fingentes ſe amicos. et ſi non ſtatim pñt malū facere quod cogitant [ipſi calcaneū meū] id eſt finem actionis vel vite [obſeruabunt] vt vl' in fine cogitata valeāt adimplere. Diabolus etiā obſeruat initia noſtrarum actionū et ſi ſic non pficit obſeruat pgreſſum et tandē finem et conſummationē q2 ſm finē iudicamur. Semper ergo ſeruus dei debet eſſe vigilans vt nec in principio nec in fine rephenſibilis inueniatur. Docet tamē et pro talibus orare: dicens

Iudicamur ſm finem.

7 Sicut † ſuſtinuerunt animam meam pro nihilo ſaluos facies † illos: in ira populos † confringes.

† ſuſtinuit
† ſuſtinuit anima mea.
† eos
† deduces.

C [Sicut] [illi] [ſuſtinuerunt] [expectantes et cum expectatiōe q̄rētes [aīam] meā] .i. vitā meā vt aufferrēt et pderēt eā nullo meo merito precedēte et ſine cauſa: ita et tu [p nihilo] .i. pro nullis eoꝝ meritis ſed gratis per pietatē [ſaluos facies illos] ſcʒ hoc modo [in ira] paterna et diſciplina [populos] ſupbos [confringes] et humiliabis deprimēdo eos a ſupbia. q.d. terrebis et implebis eos tribulatiōibus et flagellis et ſic tritos et humiliatos ad te duces. Al' Cōfringes populos i ira .i. in cōſideratione ire venture dum eam preuident et cauent. Et ego ad eoꝝ inſtitutionē et correctionē o

8 Deus uitam meam † annunciaui tibi: poſuiſti lachrymas meas in conſpectu tuo.

† enunciaui.

C [Deus vitā meā] que mala fuit [annunciauit tibi] in cōfeſſiōe nō te docēs ſed me dānans. id eſt annūciabo me feciſſe multa mala et illa mihi per cōfeſſionem eſſe condonata vt ipſi audientes non deſperēt de peccatis ſuis ſed me ſequantur: et exemplo meo p confeſſionem medicinam ſalutis conſequātur. et tu [poſuiſti meas lachrymas] amaras quas ego fudi. peccata mea annūciādo [in conſpectu tuo] et ante oculos tuos eas tāq̄ tibi placitas aſpiciēdo. id eſt acceptabiles habuiſti et me exaudiſti.

9 Sicut & in † promiſſione tua: † tunc † conuertentur inimici mei retrorſum.

† repromiſſione.
† nō hʒ
† auertātur.

C [Sicut et i promiſſiōe tua] erat. i. ſicut pmiſiſti exaudire orātē cum lachrymis et cōdonare peccata confitentib9 ſic egiſti. Inueni te miſericordē in pmittendo: veracē i reddēdo. et [tūc] ſcʒ p tuā cōfractionē

et meã annunciationẽ[cõuertẽtur inimici]ꝛ aduerſarij[mei]a ſuo er rore et a ſua vita mala ita vt ſint [retrorſum].i.vt ſequãtur qui nũc precedere volunt ꝛ ideo corrigi no lunt:precedit homo ꝑ ſuperbiam ꝛ volens facere voluntatem ſuam retrorſum conuertitur humilitatẽ et paratus ad obedientiam.Et

10 In quacunque die in uocauero te:ecce † cognoui quoniam deus meus es †.

Iſtaui. Itu

℄[In quacunque die]ſiue in pueritia ſiue in media etate:ſiue in fine vite.vel ſiue in ꝓſperis ſiue in aduerſis [inuocauero te]nil aliud querẽs niſi te[ecce cognoui]ꝑ experientiam et manifeſte intellexi [qm̃ de⁊ me⁊ es].i.oſtendis te eſſe deũ meũ me audiẽdo ꝛ mihi in ad uerſis aſſiſtẽdo. Non ait qm̃ deus es/ſed qm̃ de⁊ me⁊ es:qꝫ ꝛ ſi oĩuꝫ de⁊ eſt me⁊ tñ ꝓprie eſt cum mihi ſubuenit:cũ eũ colo:eum amo:ꝛ ab eo alien⁊ non ſum.Ecce magne diuitie fidelium.Mira aũt dei clemẽtia ꝛ velox mĩa oſtẽdit q̃ quoslibꝫ tp̃s noſtre ↄuerſiõis expectat: ꝛ qũcũqꝫ rogat ſe ĩdulget.Et ideo

11 In deo laudabo uerbum:in domino laudabo ſermonem: in deo ſperaui nõ timebo quid faciat mihi homo.

℄[In deo laudabo verbum].i.doctrinam ad eum referã[in dño laudabo ſermonem].i.q̃cquid loquar ei attribuam.Uerbum proprie eſt predicatio de fide q̃uomodo triuũ et vnũ deum debeamus credere. Sermo eſt de morib⁊ qualiter debeamus viuere:q̃ caſte:q̃ ſobrie: q̃ iuſte:q̃ pie.Et hec oĩa debem⁊ ad deum referre quatenus in eo q̃ bene credimus:aut iuſte viuim⁊:aut recte loq̃mur:ꝛ nos in deo et deus in nobis laudetur et honoretur.Et ſi quid vrget[in deo]qui eſt potentiſſimus ꝛ liberaliſſimus [ſperaui] mundana contẽnendo. et ideo[non timebo quid faciat mihi homo]terrena ſapiens:qꝛ exteriora tm̃ non interiora poteſt auferre:et ideo ſi aufert temporalia habeo tm̃ q̃ deo offerã ſpiritalia.qꝛ

Uerbũ ꝓprie q̃d eſt.

12 In me ſunt deus uota tua:quę reddam † laudationes tibi. †laus deo.

℄[In me ſunt]o[deus vota tua] a te data ꝛ tibi reddenda:qꝛ tu ea dediſti mihi:et ego pro bñficijs mihi impenſis debeo ipſa tibi .i.intus in arca cordis habeo quod offeram non extra q̃ram[que]vota[reddam laudationes tibi].i.ad laudem nominis tui;qꝛ hec vota ſunt laudationes ꝛ gratiarũ actiones deo reddẽde/ꝛ ꝺ ĩ eterna beatitudine. Hec ſunt vera dona et grata ſacrificia que a nobis exigit dominus ſcilicet pia vota:ſancta deſideria:ꝛ voluntas bona: fides recta:ſpes certa:ꝛ charitas perfecta.Quiſquis talia dona perſoluit laudes omnipotenti domino reddit.Ideo autem laudabo hic

Dñs nr̃ que a nobis exigit.

13 Quoniam † eripuiſti animam meam de morte: & pedes meos † de lapſu:ut placeam coram deo in lumine uiuentium. †eruiſti †a

℄[Qm̃ eripuiſti aĩaꝫ meã de morte]culpe ꝛ gehẽne:qꝛ ꝑ ſe mortua erat ꝛ ꝑ te viuit[ꝛ pedes].i.affe

ctus[meos de lapſu].id eſt a ꝑni-
tate cadẽdi in peccatum][vt placeã]
hic[coram dño].i.in conſpectu dñi
[in lumine viuentium].i.ĩ lumĩe fi
dei ⁊ gratie qua viuitur. Uel ideo
laudabo ĩ futuro.[Qm̃ eripuiſti].i.
eripies [animã meã de morte] eter
na[⁊ pedes meos de lapſu].i.a ca
dẽdi ꝑiculo: qꝛ ibi nullo mõ moue
bitur ad malum mea affectio.[vt
placeã]ꝑfecte[corã dño] ⁊ in ꝑñtia
ei⁹[in lumĩe viuẽtiũ]eternaliter/
ſcʒ in lumĩe ſpeciei ⁊ glĩe qđ eſt lu
mẽ ſanctorũ. Et hoc erit qñ imor
tales ⁊ ſine pctõ illic apparebim⁹
vbi eſt lumen verũ ⁊ vita eterna.

Oratio.

Bellorũ inuiſibiliũ optime ꝓpugnator eterne de⁹ qui in te cõfidentes ab inimicis obrui nõ permittis: exterge ꝗſumus ab oculis nr̃is pctĩ lachrymas: vt dũ nos carnali bello cõprimimur: placere tibi ĩ lumine viuẽtiũ mereamur. Per dominum.

Pſalmus de Chriſti incarnatione, paſſione, reſurrectione, aſcenſione, & oratione eius uel eccleſię & cuiuſlibet fidelis pro liberatione à malorum perſecutione.

Pſalmus. L V I.

Miſerere mei deus, miſerere mei: quoniam in te confidit anima mea.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid.
¶ Titul⁹ hic eſt In finẽ ne diſper
das ⁊c. hoc ẽ ĩ xp̃o. dirigẽs nos
in finẽ.i. ĩ xp̃ʒ admõet te ꝗcũꝗ es
ne diſperdas dd.i.ne dehonores
xp̃ʒ in tituli inſcriptiõe.ſ.negando
xp̃ʒ regẽ eẽ qđ tituli inſcriptio af-
firmabat. Non tõ diſpdas nec ħ te
moneat cũ fugeret.i.qꝛ fugit dd.i.
xp̃s a facie ſaula.a cognitiõe iu-
deoꝝ ĩ ſpeluncã carnis vl' ſepulchꝛũ:
⁊ qꝛ ſolã hũanitatẽ xp̃i cognoue-
rũt ⁊ in ſepulchꝛo mortuũ viderũt
ꝗdã tituli inſcriptionẽ mutauerũt
negãtes xp̃m eẽ regẽ iudeorũ. hic
pſalm⁹ recte poſt ꝑcedẽtẽ locũ hʒ.
qꝛ ad idẽ qđ ille inuitat. ¶ Mate-
ria: xp̃i vl' eccl'e ⁊ cuiuſlibʒ fidelis ꝑ
ſecutio ⁊ liberatio. ¶ Intẽtio: mo
nere fideles vt aduerſa patienter
ſuſtineant: ⁊ in domino fiduciam
ponant ¶ Sententia in generali:
propheta in iſto pſalmo ĩ perſona
chꝛiſti vel eccleſie ⁊ cuiuſlibet fide
lis in afflictione poſiti pꝛemittit
humilem orationem: ſubiũgit orõ
nis piam exauditionem: ⁊ ãnectit
pro exauditione deuotam gratia-
rum actionem. ¶ Sentẽtia in ſpe
ciali xp̃s ergo ſecundum ꝙ homo
ad patrem orans dicit[Miſerere
mei de⁹] dando cõſtãtiã in paſſio-
ne[miſerere mei]faciendo me re-
ſurgere: vel[miſere mei]in merito
et in preſenti infundendo gra-
tiam[miſerere mei]in ꝑmio et in
futuro cõferendo gloriam. Gemi-
nando quoqꝫ orõnẽ: magnũ oſtẽ
dit periculũ et magnã inſinuat ne
ceſſitatẽ. magnãqꝫ notat affect⁹
intẽtionẽ. Et miſerere[qm̃ in te]
⁊ in tua mĩa non in ſe ſuiſqꝫ viri-
bus vel in alio [confidat anima
mea]et proprium eſt tibi preſtare
gratiam ⁊ miſericordiã illis qui
habent in te fiduciam.

2 Et in umbra alarum tuarum ſperabo: donec tranſeat iniquitas.

¶ [Et in vmbra alarū tuarū] i. i munimine tue mīe ꝛ potētie [ſperabo] ſcʒ ꝓtegi a te ſicut pullus ſub alis matris ſue: qꝛ hīs alis q̄ſi quodā materno affectu ꝓtegis ꝛ ab eſtu pſecutionū vitiorū defendis ſperātes in te [donec tranſeat iniquitas] ꝛ inſultatio iniquorū: qḋ iā ꝯpletū eſt in capite: ſed in fine penitus complebit in mēbris. Modo ergo ī hoc ſeculo q̄diu durat iniquitas vnicuiq; multo ſpes eſt neceſſaria: vt ſperādo bōa eterna pariēter mala ſuſtineat tēporalia. Et iterū ī tribulatiōe ꝯſtitutꝰ

Juſto enim ſpes ē neceſſaria.

5 Clamabo ad deum altiſſimum: deum qui benefecit mihi.

¶ [Clamabo] corde ꝛ ore. i. intēſe orabo: [ad deū altiſſimū] magnificentia ꝛ ꝑ cōſequēs potentiſſimū ad me ſaluādū. Clamoꝛ ad deū eſt deſideriū nr̄m: quāto plus quiſq; deſiderat tāto āpliꝰ clamat [deū] dico [q̄ bn̄fecit mihi] de preterito ꝛ ſpero qḋ faciet in futuro. q. d. expertus ſum ꝙ ante mihi bn̄fecit ꝛ experiētia p̄ſtat fiduciā ꝙ ꝛ clamantem audiet. Audi quāta beneficia vt amplius deum diligas ꝛ deuotius clames.

Clamoꝛ ad deū q̄d ſit.

4 Miſit de celo & † liberauit me: dedit in opprobrium conculcantes me.

† ſaluū fecit.

¶ [Miſit mihi de celo] auxiliū ꝛ ꝑ hoc [liberauit me] ſuſcitādo ꝛ exaltādo [dedit ꝯculcātes me] q̄ mihi mortuo iſultauerunt [in opprobriū] ſcʒ diſꝑſos vbiq; nuſq; habētes ſtabilitatē ꝛ certā ſedē ꝛ maxime cū viderēt eiꝰ reſurrectionē adorari quē putabāt ſe extinxiſſe. Vel [miſit] pater [de celo] i. de excelſo de ſecreto ſuo ꝑ ꝑ ſe [liberauit me] de piculis [dedit i opprobriū ꝯculcātes me] ſcʒ malignos ſpūꝰ ꝛ homines vt me cō[c]ulcantes a deo propter me cōculcarent.

5 Miſit † deus miſericordiā ſuam & ueritatē ſuā: & † eripuit animā meam de medio catulorum leonum: dormiui conturbatus.

† de celo.
† eruit.

¶ [Miſit deꝰ] ꝑ me [miām ſuā] gētibꝰ [ꝛ ꝟitatē ſuā] iuxta ꝓmiſſa iudeis [ꝛ eripuit aīam meā de medio catuloꝝ leonū] i. ꝑꝑl'i ſeuiētis q̄ imitatoꝛ erat p̄ncipū: eripuit inquam de morte qꝛ [dormiui] facile excitādꝰ ſicut dormiēs [ꝯturbatꝰ] opinione eoꝝ vl' ſm̄ carnē ꝑꝰs in paſſione. Uel [miſit deꝰ] p̄ꝛ [miām ſuā ꝛ ꝟitatē ſuā] i. xp̄m filiū ſuū in quo miſericorditer egit ꝛ ꝓmiſſiones impleuit. Xp̄s eſt dei mīa nobis cōpatiēs qꝛ petā dimittit. Xp̄s eſt veritas nobis retribuēs/ qꝛ iplet qḋ ꝓmiſit [ꝛ eripuit aīā meā de medio catuloꝝ leonū] i. inimicorū ferociū: qꝛ de petō: de poteſtate diaboli: ꝛ de inferno [dormiui cōturbatꝰ] qꝛ in eis nō ſine turbatiōe detineri ꝛ quaſi dormire videbar. Et oſtendēs qui ſunt illi conturbantes ſubiungit.

Chriſtꝰ eſt dei mīa.

6 Filij hominum dentes eorum arma & ſagitte: & lingua eorum gladius acutus.

¶ [Filij hoīꝫ] i. hoſtes mei q̄ ſūt filij hoīꝫ. q. d. leones ꝛ catuli p̄dicti nō ſunt bruta aīalia ꝑ naturā ſꝫ filij hoīm: ꝛ ſtat ille noīatiuꝰ filij abſolute vt locū habeat ſequēs ratio cū dicit [dentes eoꝝ] i. corro

ſiones et mordētes locutiones ipo
rū ſunt [arma et ſagitte] q: eis tā
q̄ armis et ſagittis mō ꝓ ppe mō et
lōge mō manifeſte: mō occulte vul
nerare moliti ſunt [et lingua] eſt
[gladius eorū acut⁹] q̄ velociter et
cito necat. Deinde ꝓpheta videns
in ſpiritu dn̄m vſq3 ad mortē hu-
miliatū, et poſt tantā humiliationē
eum reſurrecturum exultās et gau
dens exclamat dicens

Sup7 Exaltare ſuper cæ-
los deus: & † in omnem
terram gloria tua.

¶ [Exaltare] vt q̄ pendēs in cru
ce tn̄ hō videris in maieſtate cum
patre regnare cognoſcaris [ſup ce
los deus] ad literam qm̄ ſedet ad
dexterā patris et ſuper celos etiā
ſpirituales qz angelos habet ſub
iectos [et] ſic [in omnem terram] di
latetur [gloria tua] et vbiq3 exten-
dat qd modo cōpletū eſt: dn̄o eū
reſidente in celis vbiq3 terrarum
predicata eſt gloria reſurrectionis
ei⁹ et diuinitatis. Uel laus tua exal
tetur et tranſcendat celos et ſpūs
celeſtes et vbiq3 manifeſtetur glo-
ria tua p̄dictos malos humilian-
do vt omnes habitatores terre te
glorificent adorando. Deinde ad
verba paſſionis redit et in perſo-
na domini. d.

†mu ſcipu- lam. † Laqueum paraue-
runt pedibus meis: &
ĩcuruauerūt animā meā.

¶ [Laqueū] quaſi latenter [para-
uerunt filij hoīm [pedibus meis]
i. deceptionē actibus meis preten
derūt ponendo inſidias ad me ſup
plantādum et capiendū [et incurua
uerunt animam meam] i. incurua
re et flectere conati ſunt a rectitu-
dine veritatis et iuſtitie. Laqueū
etiā pedib⁹ nr̄is maligni ſpūs et
eoꝝ miniſtri parāt: qz occulta tēta-
mēta bonis nr̄is actib⁹ ptendūt
vt ipediant. Aīa vero curuatur: cū
de bono ad malū reflectit: cū deſi-
derio ſuperiorū relicto terrenis deſi
derijs iplicat. Pudeat ergo terre-
na cōcupiſcere et dorſa mētiū mali
gnis ſpiritib⁹ aſcendere et tranſire
volentibus curuando prebere. Hoc
fecerunt ſed non me ignorāte. Nā

9 Foderūt ante faciē
meam foueam: & † in-
ciderunt in eam. †ipſi

¶ [Foderunt ante faciē meam] i.
me ſciente [foueā] querētes me de
cipere et perdere: et hoc agendo nō
mihi ſed ſibi nocuerūt. Unde ſeqtur
[ipſi inciderūt i eā] qz volētes me
decipere decepti ſūt: et parātes mi
hi mortem ſeipſos interi⁹ occide-
rūt. Nemo prius peccat in alterū
q̄ in ſeipſū. Fouea peccatoris eſt
mala ꝯſcientia ibi neceſſe eſt oēs
malos cadere: Et bene ait ante fa
ciē meā: qz nō eum latuit: ſciēs eſt
traditus/volens occiſus. Ex qui-
bus verbis verba nobis inſinuat
dn̄i nr̄i patientia. Unde et ſubdit.
Ita illi parauerunt foueā et mor-
tem ad opprimendum. Sed

Peccōris fouea q̄ eſt

10 Paratum cor meum
deus paratū cor meū:
cantabo & pſalmum
† dicam †. †pſalli dn̄o.

¶ [Paratū] eſt [cor meū] o [de⁹]
amore tui ad oīa libenti aīo ſuſti-
nenda. Itē [paratū] eſt [cor meū]
ad te laudandū et tibi gratias agē
duz. vel repetit ad confirmationē
vt pſeuerātiā notet in patientia.
poſſet eī ad horā ſuſtinere et po
ſtea deficere. Illi īciderūt in eā: ego
aūt [cātabo et pſalmū dicā] i. tibi
grās agā et operibus et glorabo

in tribulationibus. Ad dei laudez
cantus cum pſalmo debet concor
dare vt quod ore profertur cōmē-
detur et opere. Et hec due predicte
geminationi reddidit q2 ad vtrū-
q3 paratus fuit deinde expleta paſ-
ſione carnē ſuam denunciat ſuſci-
tandam. cum ſubiungit

11 Exurge gloria mea:
exurge pſalterium & ci
thara: exurgā diluculo.

℄ [Exurge] potenter o [gl'ia mea]
id eſt caro mea glorificata et que
es cauſa glorie mee. Et repetēdo
aliud addēs ſubdit [exurge pſalte
rium] id eſt caro diuia operans [ꝛ
cithara] .i. caro humana patiens:
pſalterium enim a ſuperiori redditi
ſonū cithara ab inferiori: per pſal
terium ergo ad citharā vna caro
xp̄i intelligiẗ ꝛ duo factorū gene-
ra ſcʒ miracula q̄ deſuper fuerunt
et ſignanẗ per pſalteriuʒ. Et paſſio
nes ꝛ neceſſitates que ab inferiori
fuerunt et ſignanẗ per citharam.
Et hec duo gn̄a factorū ſurrexerūt
ꝛ euāgelium impleuerunt: vtraq3
in gentibus predicantur ꝛ dn̄o cō
fitenẗ: declarat etiam ſue reſurre-
ctionis horam cū addit [exurgam
diluculo] .i. mane: mane enim pri-
ma ſabbati reſurrexit dominus ie
ſus. vel in perſona eccl'ie ꝛ fidelis
Vel [exurge gl'a mea] .i. in me laus
diuina excitetur propter beneficia
mihi diuinitꝰ exhibita [exurge pſal
teriū ꝛ cithara] id eſt laus de ſupe
rioribus dei factis ꝛ inferioribus
[exurgam diluculo] .i. prompte et
volenti animo. Et ſic

Xp̄i ca
ro vna
p pſal-
terium
et ci-
tharā i
telligiẗ

12 Confitebor tibi in po
pulis domine: & † pſal
mum dicam tibi in gen-
tibus.

i pſal-
lam.

℄ [Confitebor] confeſſione laudis
[tibi] o [dn̄e] .i. ad honorem tuum
hoc eſt laudabo et [in pplis] .i. in
iudeis [ꝛ pſalmū dicā tibi] .i. laudē
et bonā operationē p̄dicabo: nō ſolū
in iudeis ſed etiā [in gētibus] .i. in
ter gētes vt ꝛ ipſi adhoc puocenẗ
et celeſtē actū tota tibi pſoluat ec
cleſia. Ecce fructꝰ paſſiōis ꝛ reſur
rectiōis. Et attēde q ipſe filiꝰ dei
ex tāta iuſticie actiōe nō q̄rit glo
riā ſuā ſed eius q miſit eum vt nō
glorietur in ſe omnis caro ſed qui
gloriaẗ i domino glorietur. Et me
rito confitebor tibi et pſallam.

13 † Quoniam magni-
ficata eſt uſque ad celos ſ.Cor.
miſericordia tua: & uſ- ſquia
que ad nubes ueritas
tua.

℄ [Quoniā magnificata eſt vſq3
ad celos mia tua] .i. vſq3 ad ange-
los ꝛ celeſtes alias virtutes. Om-
nipotens enim deus per miſericor
diam ſuam peccatores hoies leua
uit vſq3 ad angelos: quibꝰ miſeri
hoies p miſericordiā i reſurrectiōe
ſiēt pares: et id eo miſericordia dei
nobis exhibita vſq3 ad celos .i. vſq3
ad angelos aſcēdit [et vſq3 ad nu
bes] id eſt homines predicatores
veritatis de quibus deus tonat p̄
ceptis: coruſcat miraculis/pluit
doctrinis [veritas tua] venit: quia
cognitio veritatis q̄ precellet in
angelis deſcendit etiam ad homi
nes. Gloria deo noſtro: q nec dele
uit nos facere beatos: nec frauda
uit veritate ſed ſanauit oculū cordis
nr̄i vt cū nūc fide ꝛ poſtea facie ad
faciem videre valeamus: pro tan
to ergo gaudio ꝛ vtilitate repetit
pſalmiſta verſum quem dicit.

14 Exaltare ſuper cælos
deus: & ſuper omnem

terram gloria tua.
¶ [Exaltare ſuper celos deus:et ſup omnem terrā gloria tua]. Jterat qđ ante dictū erat vt fidem noſtrā confirmet:et quia circa hunc v̓ſum maxime intētio ⁊ vtilitas pſalmi verſatur:hoc eñ dicit ppheta ante tot annos hoc modo videmus nos. Agentes ergo gratias dicamus ⁊ nos cū ppheta.[Exaltare ſup celos deus]qđ factum eſt in aſcēſione xp̄i[.et ſuper omnē terrā gloria tua]quod factū eſt cum i oēm carnē effudit donū ſpūs ſancti Exaltatur deus in paſſione:in cruce:plus in reſurrectiōe:plus in aſcēſione:plus in ſpiritus ſancti miſſione:plurimū cū venerit ad iudicium.Exaltatur etiam in nobis per incōprehēſibilitatē ⁊ quando laudibus extollitur ſm noſtram poſſibilitatē. Oratio.

TRanſfer dñe iniquitatē familie humilis ſub tuaꝝ alarū vmbra ſperātis:vt miſſa de celo miſericordia tua ſempiterna a nequiſſimis inſidiatorū foueis et laqueis eruamur. Per do.

Pſalmus de malitia & miſeria iniquorum iuſtos perſequentium: & de leticia & affectu iuſtorum in ultione & punitione peccatorum.

Pſalmus.L V I I.

SI † uerò utique iuſticiam loquimini † rectè iudicate, filij hominum.

†rere. †recta.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid

¶ Titulus talis eſt. Jn finē ne diſperdas vel corrūpas dauid i tituli iſcriptiōe id eſt pſalm⁹ ille dirigēs nos in finē id eſt i xp̄m hoc agit ne tu diſperdas vel corrumpas dauid .i.de honore xp̄i in tituli inſcriptione hoc eſt ne minuas regnum chriſti te ipſum regno eius ſubtrahēdo vel ipſum regem negādo quem titul⁹ regem dicit ⁊ affirmat. Quia ergo ſupra monuit vt boni patiantur aduerſa ſuſtineant ⁊ in bonis perſeuerent:monet nūc vt mali a malitia deſiſtant ne dānationem incurrant. ¶ Materia miſeria malorum bonos perſequētium et leticia iuſtorum in vltione peccatorum. ¶ Jntentio: monere vt mali et iniqui a malitia ſua deſiſtant ne eternam damnationem ex diuina iuſtitia incurrant ¶ Sētentia in generali.propheta in iſto pſalmo in perſona chriſti ad iudeos et in pſona eccleſie ad omnes loquens malitiam iniquorum deteſtatur ⁊ exprobrat:penam debitam pro culpa ipſoꝝ cōminat̄ narrat vt viſa et malorū damnatione terreamur ab eorū imitatione:ſubiungitq; de letitia iuſtorum ac correctione et profectu ipſorū cum vltionem viderint peccatorum vt viſa leticia bonoꝝ alliciamur ad imitationem ipſorū.Et ſpecialiter intelligitur de iudeis xp̄m multipliciter pſequentibus. ¶ Sententia in ſpeciali.xp̄s ꝙ loquens ꝯtra iudeos vł eccleſia cōtra oēs ait.[Si vere]ſ. nō falſe[vtiq;]ſ. certe[iuſtitiam loq̄mini].i.ſi eſt i corde qđ eſt in ore:⁊ ſi nō aliud i labijs aliud i corde geritis vt ſit iuſtitia nō labioꝝ ſ; factorū ꝙ[recte iudicate].i. viuite[filij hoīs]diſcernētes bonū a malo ſm iuſticiā quā loq̄mini vt labia cognoſcantur in factis:nam bona loqui et mala agere maius eſt damnationis: quaſi diceret.

ſi veritatem iuſtitie habetis in cor
de et loquimini in ore exequimini
etiam in opere cuius contrarium
facitis: quia vobis eſt iniquitas in
corde in manu et in ore.

2 Etenim in corde ini-
quitates operamini in
terra: † iniuſtitias ma-
nus ueſtræ † cōcinnāt.

†iniqui-tates. †cōne-ctunt.

ℭ [Etenī i corde] τ in intētiōe cor
dis veſtri [iniq̄tates opamini] ma
lam gerendo voluntatem: et bene
dicit operamini quia volūtas pra
ua apud deū pro facto reputabit
[in terra] .i. terrenis inherētes: nā
cū i terra cor ſit inde iniquitas
in corde generat in iuſtitias ma-
nus veſtre ɔcinnāt [id eſt iniuſtas
actiones iniuſtis voluntatib⁹ ap-
ponūt τ aggregāt τ aliō pctm̄ alij
ſuperaddāt. Eſt eīm concinnare ex
multis partib⁹ iniquitatē aduna
re. Ecce iniqui ſunt τ corde τ manu.
Deīn ſe oſtendit vnde hoc eis con
uertēs ſe ad auditores vt eos cau
tos faciat. Quia

Cōcin-nare.

3 Alienati ſunt pecca-
tores à uulua: errauerūt
† ab utero: locuti ſunt
falſa.

†a ven-tre.

ℭ [Alienati ſunt peccatores] a ve
ritate τ iuſtitia a deo τ bono τ hoc
ſtatim [a vulua] id eſt ab ipā egreſ
ſione et natiuitate ex vtero [erra-
uerunt] ſtatim [ab vtero] .i. ab ipā
conceptione τ natiuitate in vtero
non quia ex tunc peccauerunt / ſed
quia deus anteq̄ naſcantur pre-
cognoſcit qui peccaturi ſunt atq̄
in errore τ falſitate pmanſuri [lo-
cuti ſunt falſa] τ mendacium: ſper
nendo et relinquendo veritatem
non ab vtero ſed a principio quo
ſciuerant diſcernere inter bonum

τ malū. Ecce etiam iniquitas in
ore: τ de hoc ſunt inexcuſabiles q̄
noluerunt veritati credere.

4 † Furor † illis ſecū
dùm ſimilítudinem ſer-
pentis: ſicut aſpidis ſur-
dæ & obturantis aures
ſuas.

†indi-gnatio ſeus.

ℭ [Furor] .i. furioſus error eſt [il-
lis ſm̄ ſimilitudinē ſerpētis] q̄ ira
tus venenū effundit: ſic illi contra
chriſtum et ſuos faciunt: ecce vir⁹
τ venenum inuidie in illorum fu-
rore: Qui etiam ex ptinacia peni-
tentiam negligūt. Unde ſequitur
[ſicut aſpidis ſurde] que obturan-
do ſurda efficit ideo additur [τ ob-
turātis aures ſuas] terra τ cauda
dicit eīm alterā aurem terre affige
re alteram cauda obſtruere ne car
men incātatoris audiat per quod
ſe cogi ſentit ad exeundum de ca-
uerna in qua ſe abſcōdit vnde ſub
ditur.

5 Quæ non exaudiet
uocem incantantium:
& † uenefici incantan
tis ſapienter.

†medi-camē-ti me-ditan-s ſapiē-te.

ℭ [Que] ſcȝ aſpis qui obturat au-
res [nō exaudiet vocem incantan-
tis] vt ad lucē exeat [et venefici] i.
incantatoris [incantantis ſapien-
ter] quantum ad artem ſuaȝ. Sic
et illi obturāt aures ſuas terra .i.
pctis pñtib⁹. τ cauda .i. pctis p̄te-
ritis q̄b⁹ hō delectat: alterā eīm au
rem cordis terre / .i. pñti delecta-
tioni apponūt: alterā vero cauda
id eſt memoria preteritarum dele-
ctationū obturāt nolētes audire
vocē xp̄i τ fidelis p̄dicatoris ſeu ā-
monitoris vt de vitiorū tenebris
educāt ad lucē ṽitatis. Ecce obſti
natio i malis. Jtē illi ɔtēnūt Sȝ

6 Deus † conteret dentes eorum in ore ipſorum molas leonũ † confringet dominus.

†cõtriuit. †cõfregit.

¶ [Deus conteret dentes eorũ] .i. verba eorum detractoria et doloſa quibus tanq̃ dentib⁹ mordēt faciet inutilia [in ore ipſorum] quia verbis ſuis capiet eos vt ipſi videāt verba ſua eſſe falſa et ab ipſis retractanda [moles leonũ] .i. verba ſuperba hominum iniquorum ad modum leonum ferociũ: quib⁹ tanq̃ dentibus maioribus nituntur innocentes conterere [confringet dominus] ne ad effectũ veniāt. Ecce que eis ſit retributio. Quod apertius exponit ſubdens.

7 † Ad nihilum deuenient tanquàm aqua decurrens: intēdit arcum ſuum donec infirmentur.

†ſpnentur.

¶ [Ad nihilũ deuenient] ipſi peccatores et ſubito deficiēt [tāq̃ aqua decurrens] que defluit et cito tranſit: et ſi modo videantur torrentes ad ſaxa ſuperbie ſue ſonantes q2 [intendit] ſcilicet dñs [arcuz ſuũ] id eſt vindictā preparat ad eos inter ſe puniēdos [donec infirment] i. penit⁹ a ſuis virib⁹ debilitent vt vlteri⁹ nõ valeāt nocere bonis: tātũ eñ pmittit deus malos in bonis deſeruire quantum hoc bonis nouit pdeſſe vel ad correctionem morum vel ad augmētuz virtutũ.

8 Sicut cera † quę fluit auferentur: ſuper cecidit ignis & non uiderũt ſolem.

†liquefacta.

¶ [Sicut cera q̃ fluit] et diſſoluit a facie et ardore ignis [auferētur] ab omni virtutuz contrāria vel de pſenti vita morte repētina [ſuper cecidit] ſuper eos [ignis] concupiſcētiarum et vitiorum: vel [ignis] infernalis et eternus [et non viderũt ſolē] iuſtitie veri luminis viſione priuati et hic et ibi. De quo illi dicturi ſunt in futuro et ſol nõ ortus eſt nobis: trāſierũt omnia illa tanq̃ vmbra: errauim⁹ in via veritatis: et iuſtitie lumen nõ luxit nobis. Et conuertens ſe ad ipſos peccatores vt attentiores faciat ſubiungit.

Priuſquàm † intelligerent ſpinę ueſtrę rhãnum: ſicut uiuentes ſic in ira abſorbet eos.

†pdncat ſpinas veſtras rhān⁹. tāq̃ viuentes tāq̃ in ira cõbibit eos. Rhān⁹ q̄d eſt.

¶ [Priuſq̃ ſpine veſtre] o miſeri pctõres id eſt punctiones male cõſcientie [intelligerent] et pciperēt [rhannum] .i. peccatũ rhamno eē ſimile. Rhānus enim eſt herba p⁹ mollis deinde cuz matureſcit acutiſſimos aculeos h3. ſic pctā nunc mollia et delectabilia ſunt ſed poſt grauiſſime pungũt: dum ergo delectant: ſi q̄s nõ intelligit et cogitat futuram punctionem non intelligit rhannũ. Spine vero rhannum intelligent cũ impij decebũt penarũ experimēto quod eos nũc preſens ipedit ſcire delectatio. Et iterum conuertēs ſe ad auditores ſubdit [ſicut viuentes] id eſt ſubito quaſi viuos qui ſcil3 nõ vere viuũt ſ3 viuere vidētur [ſic in ira] id eſt ad ſimilitudinem irati i quo tamen ira non cadit [abſorbet] dominus [eos] ſcilicet peccatores miſeros auferēdo de preſenti vita dum adhuc ſperāt de ea: hoc autem nõ eſt ſine fructu bonorum ſed iõ ſubditur.

Letabitur

10 Lætabitur iuſtus cū uiderit uindictā: † manus ſuas lauabit in ſanguine peccatoris. † impiorum.

C [Letabit iuſtus] etſi moleſtijs preſſus [cum viderit vindictam] et punitionem pctōꝝ pſentē et intellexerit etiam futuram: motus nō zelo vindicte ſꝫ diuine iuſtitie: nec gaudet ꝑ maloꝝ pena: ſꝫ quia nō eſt in ea: [et manus ſuas] .i. opera et actiones [lauabit] ab immundicia et purgabit a peccatis ſi indigent: vel munda tanꝙ lota eſſent ſeruabit et magis iuſtificabit [in ſanguine pctōꝛs] .i. ex conſideratiōe vindicte et pene reproborum. Ex hoc enim proficit ipſe monitus morte peccatoris et mors alterius valet ad vitam eius. Unde ſalomon ſtulto pereunte ſapiens aſtutior erit. Salomon ꝓuer. xv.

11 Et dicet homo ſi † utique eſt fructus iuſto: † utique eſt deus iudicans eos in terra. † ergo. † ergo.

C [Et] viſa vindicta pctōris [dicet] apud ſe [homo] q ſua rōne vtitur [ſi] .i. quia [vtiqꝫ eſt fructus] iuſtitie ſue etiā in hac vita ipſi [iuſto] licet hic preſſo: qꝛ eſt ſibi fructus ī fide in tentatione: et tribulatione: in patiētia et charitate et ſimilibꝰ ideo [vtiqꝫ eſt deus iudicans eos] ſcilꝫ malos id eſt iuſte retribuens eis ſcd̄m merita nondum in extremo iudicio ſed ēt hic [in terra] vbi florere vidētur: probat ab oppoſito ac ſi dicat. Sicut dn̄s iuſte dat pro ſuis meritis et bonis operibꝰ vt fructificet ac proficiat et ampliꝰ iuſtificetur, ſicqꝫ conſequatur vitā eternam: ita iuſto iudicio permittit malo vt deficiat et a peccat ab ſorbeatur ac ſordibus magis ſordeſcat: ſicqꝫ de iniquitate et iniuſtitia reportet penā eternā. Orō.

Iuſtiſſime domine concede populo tuo ſequi iuſtitiā et legē diligere rectā: ne a veritate tua auditum ſuum auertēs venefici ſerpētis morſibus ſauciet ur. Per do.

Pſalmus de oratione Chriſti uel eccleſiæ & cuiuſlibet fidelis in tribulatione pro ſua liberatione: ac de gentiū & iudeorum conuerſione & gratiarum pro his omnibus actione.

Pſalmus. LVIII.

1 Eripe me de † inimicis meis deus meus: & ab inſurgentibus † in me † libera me. † erue † ſuper tredi me.

C Auctor pſalmi propheta dauid.

C Titulꝰ hic eſt. In finē ne diſperdas dauid etc. hoc eſt pſalmus ille tendēs in finem .i. in chriſtum monet ne tu quicunqꝫ es diſperdas dauid id eſt chriſtum in tituli inſcriptione contradicendo ei: et nō ideo diſperdas quando .i quia miſit ſaul .i. regnū iudeorum: et cuſtodiuit domum eius id eſt ſepulchrū chriſti vt interficeret eū: id eſt nomen et famam eius tolleret: ne crederetur in eum: qui fruſtra t...aruerūt. Quod vero iſti tres pſalmi continui in titulo habent ne diſperdas: nō vacat a myſterio: regalem enim illum titulum cōſtat tribus linguis fuiſſe notatum ſignificante hoc ſpiritu ſancto per

chriſti paſſionem totum mundum fidei chriſtiane eſſe ſubijciendum. ¶ Materia: oratio chriſti vel eccleſie et cuiuſlibet fidelis poſiti in afflictione pro ſua liberatione et infideliū conuerſione. ¶ Intentio: monere fideles vt perſecutiones & quecunq; aduerſa patienter ſuſtineant: et de diuino adiutorio ſemper confidant. ¶ Snia in generali. propheta in iſto pſalmo loquit i perſona chriſti vel eccleſie ſeu alicuius fidelis in anguſtia et perſecutione exiſtentis: & pro ſua liberatione ac gentium & iudeorum conuerſione orātis. Supra enim egit de xpi et ſuorum perſecutoribus: & ideo nūc petit liberari ab eis: orat q; pro infidelibus conuertendis. ¶ Sentētia in ſpāli: Totus itaq; xpus q̄ſi ab inimicis obſeſſus clamat dicens. Eripe me &c. Et nota q; hic in duobus verſib⁹ ſequētibus per ordinē diſtinguūtur quatuor genera perſecutorū ſeu aduerſariorū chriſti qui quotidie adhuc xpi corpus non ceſſant perſequi: quos tamen exemplo xpi et patiēter oportet tolerare & dei auxiliū ꝯtinue implorare. Unde dicit [Eripe de inimicis meis] q̄ me odiunt & odium in corde tegentes nocendi votum habent [de⁹ meus] quaſi diceret ab his nō poſſū eripi ſine tuo adiutorio [& ab inſurgētib⁹ in me] i. cōtra me [libera me] qui iā commoti in verba erumpunt atq; aperta voce veritati reſiſtūt & verbis nocent.

2 † Eripe me de operantibus iniquitatem: & † de uiris ſanguinum † ſalua me.

† Perue ta † ſaluū me fac.

¶ [Eripe me de operantib⁹ iniquitatem] q̄ iam durata mente: maliciose pſequēdo & man⁹ inijciendo ſcelus ope cōplent [& de viris ſanguinū ſalua me] q̄ magis ſeuiēdo etiā occidunt & ſanguinē innocentem fundūt: facta ſunt hec in xpo & quibuſdā eius membris & quotidie fit in alijs. Et neceſſe eſt vt eripias.

3 Quia ecce † ceperūt animam meam: irruerunt † in me fortes.

† venati ſunt. † ſuper.

¶ [Quia ecce ceperūt aiam meā] ſ. vitam corporalem: et ponit partem pro toto neq; enim aiam ſine corpe tenere potuerūt [q; irruerūt cū impetu [in me] humilem [fortes] in malitia vel ſua preſumptione & ſuperbia vt me morti traderēt. Et merito debeo liberari q; in me culpam nō inuenerūt. vnde ſubdit

4 Neque iniquitas mea neque peccatum meum domine: ſine iniquitate cucurri & † direxi.

† diri gebar.

¶ [Neq; iniquitas mea] quantum ad proximum et quā in eos fecerim [neq; peccatū meum] quantū ad me et quod in me habeam o [domine] cauſa eſt vel fuit q̄re me pſeq̄rent ſed [ſine iniq̄tate cucurri] viā huius mundi vel [cucurri] i. bene operat⁹ ſum ſine admixtione mali: aliter enim duo bonum non placeret [& direxi] alios quantū in me fuit ad bene operandum verbo & exēplo. Nō ait ābulaui ſ; cucurri: q; nō ſolū bn̄ opandū ē ſ; & ipo greſſu bōi opis feſtinādum. Et iō.

5 Exurge in occurſum † meum & uide: & tu domine deus uirtutum deus Iſraël.

† mihi.

¶[Exurge] qui videris dormire [in occurſum meū] ad me iuuandū.i.mihi currenti ad te occurrere per ſubſidij et conſolatiōis accelerationem [et vide] i.fac alios videre et cognoſcere meam exaltationem: vt qui me viderunt depreſſum videant exaltatum. Deinde ſequitur oratio pro gētibus cōuertēdis cum ait [et tu dn̄e de⁹ virtutum] celeſtium [deus] populi [iſrael] qui videris tantum deus vnius gentis que te colit.

6 · Intende ad † uiſitandas omnes gentes: non miſerearis † omnibus qui operantur iniquitatem.

†viſitādum. †oīm.

¶[Intende ad viſitādas oēs gētes] vt eas q̄ infirme ſunt ꝛ pctīs onerate viſitare digneris dando grām ſanitatis: ꝛ mittendo tuos p̄dicatores: vt ſicut tu es de⁹ āgelorum et deus iſraelitarū ita eſſe digneris ꝛ deus gētium quaten⁹ eas cōſortes facias et angelorum ꝛ iſraeliticorū fideliū. [ꝛ nō miſerearis] i. nō miſereberis: vt ſit p̄dictio non imprecatio [oībus qui operantur] pertinaciter [iniquitatem] ſcilicet q̄ in iniquitate perſeuerant. Ergo ſi dei miſericordiam querim⁹ neceſſe eſt vt peccā noſtra penitendo puniamus. Et vere intendes quia te aſpirante.

7 Couertētur ad † ueſperam & famem patiētur ut canes: & circuibunt ciuitatem.

†veſperum.

¶[Conuertentur] ipſe gentes ab idolatria ad cultū dei [ad veſperam] i. in hac vltima etate ſeculi [et famem] conuertendi alios [patientur] omnes ſibi incorporari ꝛ vniri per fidem deſiderātes [vt canes] ſcilicet latrādo cōtra hoſtes [ꝛ circuibūt ciuitatē] id eſt mundū vbiqꝫ euangelizantes. hoc poteſt exponi de illis qui ſero cōuertuntur ꝛ tamē feruentiores ſunt illis qui primo venerunt [Cōuertentur ad veſperā] ſenectutis dicentes mane nobiſcū dn̄e qm̄ adueſperaſcit: ꝛ ſic conuerſi [famem patiētur] orandi ieiunādi/bn̄ agēdi [vt canes] qui immoderatum ꝛ ardētem habent appetitum: nam ſubitus calor longum vincit teporem. Et qui tarde exijt quandoqꝫ celeritate moram compenſat.

8 Ecce † loquentur in ore ſuo & gladius in labijs eorum: quoniam quis audiuit?

†ipſi.

¶[Ecce loquent] et manifeſte p̄dicabūt [in ore ſuo] id eſt libere ꝛ audacter cum auctoritate ad informationem fidelium et depreſſionem hereticorum [et gladius] ſancti ſpiritus quod eſt verbum dei [in labijs eorum] erit. Ideo autē frequens predicatio erit in labijs eorum: et indignabuntur dolentes ſi non poterant alios conuertere: quoniam erunt multi qui nō audient aure audiendi: et hoc eſt quod ſubditur [quoniam quis audiuit?] quaſi diceret pauci audiēt eos. hic eſt ꝙ propheta ait. Quis credidit auditui noſtro.

9 Et tu domine deridebis eos: † ad nihilū deduces omnes gentes.

†pro nihilo habebis.

¶[Et tu dn̄e deridebis eos] qui in iniquitate perſeuerantes non audient, i. dignos deriſione oſtendes illos ſcꝫ in iudicio. cum dices

gis ite in ignem eternum. quoniã ⌊ad nihilum deduces⌉ tũc ⌊omnes gentes⌉ tales et in pertinacia pſe uerantes eorũ ſuperbiã deſtruẽn do et ad nihilum redigẽdo qui ve ritati non conſentiunt et te vene rari nolunt. Illi ſunt fortes de ſe preſumentes et ideo ceciderunt quia ad te fortitudinem ſuam nõ cuſtodierũt. Ego aũt fortis in te:

10 Fortitudinem meã ad te cuſtodiam: quia deus ſuſceptor meus es: deus meus miſericor dia eius præueniet me.

⟦⌊Fortitudinem meã⌉ i. omnes virtutes ꝛ vires meas nõ ad me ſꝫ ⌊ad te cuſtodiã⌉ qꝛ ſemp in ipſis tibi nõ meis virib⁹ laudes referã non recedam a te pſumẽs de me. quia ſi recedo cado: ſi accedo for tior ſis. Et merito ⌊qꝛ deus ſuſce ptor me⁹⌉ ſcꝫ es ſuſceptor nature in incarnatione penitẽtie: in iuſti ficatiõe aie: in glorificatione ꝛ ẽt ad alia beneficia participãda: de inde mutans pſonã ſubdit ⌊deus meus⌉ eſt ſpiritualiter. quia ⌊miã eius preueniet me⌉ in donis ꝛ bẽ neficijs qui nihil attuli cur miſe retur: nullus enĩ dona dei meret. Ecce quare nõ debeo de me pꝛeſũ mere qꝛ nõ pceſſerũt merita mea ſꝫ pueniet me diuina miã. Et hoc

11 † Deus oſtendit mihi ſup inimicos meos ne † occidas eos: nequan do obliuiſcantur † po puli mei.

†deus me⁹ demon ſtrauit mihi i inimi cis me is. †occi deris.

⟦⌊Deus oſtendit mihi ſuper ini micos meos⌉ ſiue de inimicis meis id eſt quantam circa me miſericor diam habuit demonſtrauit in il lis circa quos non habuit. Deus enim ad oſtendẽdum maiorem in ſuis miſericordiã. Exercet quan doqꝫ in alijs iuſtitiã in ramis ſu perbie precifis inſerto miſericor diam ſuam oſtẽdit oleaſtro. Et tu noli ſupbire ne precidi merearis et ideo: O ⌊deus ne occidas eos⌉ delendo omnino ⌊nequando obli uiſcantur populi mei⌉ ſcꝫ fideles gratiam ꝛ miſericordiã dei ſi non ſint teſtes legis et mortis xpi. vi uant ergo ante oculos eorũ vt p illos dei miſericordiam recogno ſcant. ꝛ quantas gratias deo pro ſe agere debeant Sed

†legis tue.

12 Diſperge † illos in uirtute tua: & † depo ne eos protector meus domine.

†eos. †de duc.

⟦⌊Diſperge illos⌉ in toto mũdo p oẽs gẽtes ⌊in virtute tua⌉ i. tue potentie qua potes vt ſaltem ſic emendati ſupbire deſiſtant ꝛ ſce lus ſuũ penitẽdo deplorẽt. vel vt eccłia ab inimicis teſtimõio vete ris legis habeat: qꝛ codices nobis portant ⌊et depone eos⌉ ab elatio ne et tumore ſuperbie vt humiliẽ tur et ſint opprobrium omnibus ⌊protector meus domine⌉ qui me protegis et defendis vt habeam teſtimonium mie tue. Deinde oſtẽ dit quid in eis depõi velit dicẽs.

13 † Delictum oris eo rum † ſermonem labio rum † ipſorum: & com prehẽdantur in ſuper bia ſua.

†delis cta. †ſmo nes. †eoꝝ.

⟦⌊Delictũ oris eorũ⌉ depõe. i. di mitte ꝛ ⌊ſermonẽ labioꝝ ipoꝝ⌉ im properia de chriſto dicentium de pone et deſtrue ac de ore et labijs

eorum tolle. Sic fecit reſuſcitando xpm quem perdere voluerunt: quia hunc viuere expauerũt: et in celo adorari ab omnib⁹ gentibus mirati ſunt [& comprehendantur in ſuperbia ſua] id eſt conuincantur & conuertantur cognoſcentes et dolẽtes ſe ſuperbe et male egiſſe et confitentes pctã ſua vt ille ignoſceret qui venerat pctã ſoluere. Et factum eſt hoc iam in quibuſdam et poſtmodum fiet in pluribus. Ideo ſubiunctum eſt.

14 † Et de execratiõe & mendacio annunciabũtur † in conſummatione: in ira conſummationis & non erunt.

† ex maledicto
† cõſũmationes.

ℭ [Et] ſic [de execratione & mẽdacio] .i. de eo q̃ dñm execrabãtur & deo mẽtiti ſunt p penitẽtiã & cõfeſſionẽ ide educti [anũciabunt] a pdicatoribus [in cõſummatione] & perfectione .i. predicabuntur eſſe perfecti & alijs in exẽplũ vite. De ipa enim magnitudine peccati plus humiliabuntur, et ea humilitate plus erigi merebunt: et eo magis perfecti erunt: quia tam execrabile peccatũ ſe cõmiſiſſe dolebunt vt vbi abũdauit delictũ ſuperabũdet et gratia. Et pertinuit ad medicinã humilitatis infirmitas hois: nihil eñi ſic impedit pfectionẽ vt ſupbia: & hoc fiet [in ira conſummationis] .i. in tali ira et vĩdicta dei que corripiẽdo & emẽdãdo cõſumet eos & pficiat: nõ in ira ↄſumptiõis q̃ vĩdicat vt cõſumat & dãnet. et ita conuerſi [non erũt] tales q̃les ãn extiterãt. Uñ alibi dr. Uerte impios & nõ erũt.

Supbia pfectionẽ impedit.

15 Et ſcient quia deus dominabitur Iacob: & finium terræ.

ℭ [Et] tũc ſciẽt [q: de⁹ dñabit iacob] id eſt iudeoꝝ de iacob deſcendentium. & non tm̃ eorum [ſed & ſinium terre] id eſt gentium que in finibus terre erãt reſpectu iudeorum q̃ erãt in medio q̃s iudei vt canes ↄtẽpſerũt. Tunc agnoſcent eũdem deum et iudeorum et gentium eſſe: et q̃ non debeant gentes contemnere: omnes enim peccauerunt et gratia dei egent: deponant ſuperbiam et ſaluti gentium non inuidebunt: qui parem ſuam et illorum infirmitatem cognoſcent: & in angulari lapide copulati ſimul deum adorabũt: dicitur ergo nunc de iudeis quod ſupra dictum eſt de gentibus.

16 Conuertantur ad ueſperam: & famem patientur ut canes: & circuibunt ciuitatem.

ℭ [Cõuertãtur] ſcꝫ iudei plenarie [ad veſperã] in vltima ſeculi etate & fine mũdi [et] eſuriendo ac ſitiendo iuſtitiam [famẽ] verbi dei [patient vt canes] id eſt ſicut peccatores cognoſcentes ſe infirmos vt poſſint fieri ſani. Nemo eñi inſanabilior eſt eo q̃ ſibi ſaluus videtur [et circuibũt ciuitatem] dei: et eccleſiam ſanctoꝝ vitam & mores inueſtigãdo ex quib⁹ ciuitas dei cõſtructa eſt. Uel [ciuitatem] i. mundum circuibunt euangelizãdo. Unde apte ſubiũgitur.

Inſanabilior nemo ẽ eo q̃ ſibi ſanus videtur.

17 † Ipſi diſpergentur † ad manducandum: ſi † uerò non fuerint ſaturati & murmurabũt.

† alia lra nõ hs ipſi.
† vt edant.
† autẽ nõ ſaturabunt.

ℭ [Ipſi] cõuerſi iã digni [diſpgẽtur] vbiq; de loco ad locũ [ad mã-

ducandum].i.ad alios lucrãdũ et
incorporãdum ſibi in fide[ſi vero
non fuerint ſaturati]ſ.de populo-
rũ.i.ſi non fuerit impletum deſide
rium eorũ et predicatio ad votum
eorum non fructificauerit[et]ipſi
ſicut ⁊ gẽtes[murmurabũt].i.do
lebunt quomodo ſuperius dictus
Nota est quoniã quis audiuit. Iſte ver
contra ſus tãgit prelatos qui diſpergun
ꝑlatos tur per dioceſes ſuas non ad pre-
dicandum ſed ad manducandum
[ſi vero nõ fuerint ſaturati].i.ad
libitũ ſuũ bene ꝓcurati murmu-
rant pre impatientia.et forte hu-
ius occaſione extorqueat pecu-
niam. Sic et clauſtrales qui diſp
guntur per cameras ad manducã
dum ibi dimiſſo refectorio[ſi nõ
fuerint ſaturati]id eſt ad delecta
tionẽ ꝓcurati[murmurabũt] cõ-
tra prouiſorẽ ſuũ. Sꝫ tota iam ec
cleſia de vtroqꝫ pariete iũcta gau
dens ⁊ gratias agens ſubiungit.

18 Ego autem cantabo
†potẽ- † fortitudinem tuam:
tiam. & exultabo mane miſe
ricordiam tuam.

¶ [Ego autem]iam tota eccleſia
[cãtabo]⁊ cũ cãtico laudabo vł cũ
voce laudis ꝑdicabo[fortitudinẽ
tuã]qua diabolum viciſti:qua in-
fernum ſpoliaſti[⁊ exultabo]cor-
de.i. cũ exultatione magnificabo
vel laudabo ne laus ſit tãn in ore
[mane].i.ſine dilatione ac prõpte
⁊ ſtudioſe[miam tuã]qua huma-
num genus redemiſti ⁊ pctã dimi
ſiſti:vel mane.i.in reſurrectiõe qñ
trãſactis huius ſeculi tenebris ⁊
tẽtationib⁹ apparebit ſol iuſtitie
[exultabo].i. exultãdo ſuſcipiam
[miã tuã]q̃ erit i remuneratiõe

19. Quia factus eſt ſu-
ſceptor meus: & refu-
gium meum in die tri-
bulationis meę.

¶ [Quia in p̃ſenti vita in qua tri
bulatur omnis qui iuſte viuit[fa
ctus es]ab ipſa tribulatione[ſu-
ſceptor meus ⁊]ab inſtãtib⁹ peri
culis[refugiũ meũ]tutum[in die
tribulationis mee]qñ ſꝫ gratum
ẽ:niſi enim tu ſuſcepiſſes ⁊ ſalua-
ſes nemo eſſet q̃ inter tot et tãta
mala ſubſiſtere potuiſſet. Et ideo
adhuc ampli⁹ deũ pro beneficijs
ſuis laudare deſiderãs ſubiũgit.

20 Adiutor meus tibi
pſallam:quia † deus ſu †tu.
ſceptor meus es deus
me⁹ miſericordia mea.

¶ [Adiutor meus].i. cooperator
in bõis[tibi pſallam].i.bona ope
ra que te aſpirante et auxiliante
geſſi tibi aſcribam et merito[q:]
tu[deus ſuſceptor meus es]nunc
ad gratiam et tandem ad gloriã:
qui etiam ſuſceptum deificas et
hoc non imputo meritis meis ſed
miſericordie tue:q: tu ipſe[deus
me⁹]qui me creaſti[es miã mea]
q̃ me ſaluaſti.quaſi diceret vt pro
multis vno verbo ſingula benefi
cia tua et te plenius explicem:tu
es miſericordia mea.quia totum
gratis das cui proprium eſt miſe
reri ſemꝑ et parcere. Cum multa
dixit nõ tamen omnia ſed in hoc
vno omnia cõprehendit. Attẽdẽs
enim omnia bona quecunqꝫ habe
re poſſumus ſiue in natura ſiue
in conuerſione in fide:in ſpe:in cha
ritate:in iuſtitia:in timore domi-
ni:in bonis moribus:totum non
eſſe niſi ex illius donis ⁊ miã:ita
cõcluſit:[deus meus miſericordia
mea]non inuenit impletus bonis
dei quid appellaret deũ niſi miſe-
ricordiã ſuam. O dulce nomen ſub

quo nemini deſperandum eſt: oēs cōſolans: oēs ad conuerſionem inuitans. Si peccata nr̄a nobis tm̄ dimiſiſſet vtiq̄ miſericors recte dici potuiſſet. Nunc quia et peccata dimiſit et inſuper dona addidit: et quod incredibile erat etiā celeſtē gloriam immeritis peccatoribus donauit/ non ſolū iam miſericors dicitur ſ3 ipſa miſericordia digne appellatur. Dicat ergo voce ꝛ corde eccl'ia: dicat vnaq̄q̄ fidelis aīa: De⁹ me⁹ miſericordia mea. Orō.

O Mnipotens domine cui⁹ virtutem et miſericordiam matutino laudamus in tēpore: fortitudinem noſtram oramus vt cuſtodias et ab omni obſcuritate tenebrarū eruti matutino lumine decoremur. Per dominum.

Pſalmus de oratione propheteę p̄ regni Iſraël reformatione, & eccleſię, pro celeri iudeorum & gentium de peccato ad iuſtitiam commutatione.

Pſalmus. LIX.

1 DEus repuliſti nos & deſtruxiſti nos: iratus † es & miſertus es † nobis.

†fuiſti †noſtri

¶ Auctor pſalmi propheta dauid ¶ Titulus talis eſt. In finem pro his qui commutabuntur ꝛc̄. Et eſt ſenſus pſalmus ille dirigens nos in finem: id eſt in chriſtum agit pro his. id eſt de his qui commutabuntur de veteri vita in nouam in tituli inſcriptione ſuſcepta per fidem ſcilicet quia credūt chriſtum regem iudeorum et tranſeunt in regnum chriſti a regno diaboli: commutabuntur dico non ſibi ſed ipſi dauid. id eſt chriſto vt iam ei viuant et ſeruiant: ꝛ hoc eūdo ꝛ tranſeundo in doctrinam. id eſt in precepta eius bene viuendo ꝛ bene docendo ſm̄ ea: commutabuntur autem per hec cum. id eſt quia ipē dauid id eſt chriſtus ſuccendit igne dei ꝛ charitatis meſopotamiam ſyrie. id eſt mūdum vocatione ad fidē eleuatū ꝛ ſublimē in v̄tutib⁹ factū. Meſopotamia eñi alta vocatio: ſyria vero ſublimis interp̄tat: ꝛ tamen pri⁹ in eo ſuccendit ꝛ humiliauit ſyrā ſobal. id eſt ſublimitatē vane venuſtatꝭ. Sobal. nāq̄ vana vetuſtas interpretat. Qui eñi prius erat ſublimis altitudine vana ꝛ vetuſta inceſa humiliatur vt melius exaltetur ꝛ innouetur: Et ita conuertit ab errore. Joab id eſt inimicū ſcꝫ iudaicum populum. ꝛ percuſſit id eſt cōmouit de infidelitate ad fidē edō id eſt terrenum ſcilicet gentilem populum terrenis deditū. et hoc in valle ſalinarum. id eſt in humilitate que eſt condimentum omninm virtutum ſicut ſal ciborū percuſſit dico duodecim milia. id eſt omnes de quattuor mundi partibus ad fidem ſancte trinitatis congregratos: per mille perfectio intelligitur: et per duodecim milia totus mundus percuſſus deſignatur. ¶ Materia: commutatio conuerſorum de peccato ad iuſtitiam ꝛ eorundem propter culpam repulſorum receptio ad gratiam. ¶ Intentio: monere vt nemo contemnat iſtas percuſſiones ſed patiēter aduerſa huius mūdi ferat: q2 p̄ h̄ habebit cōmutationē d̄ peccato ad iuſtitiā ꝛ ēt de mortalitate

Sobal. qd interpretatur

humilitas adimētū eſt omnium virtutum

te ad ĩmoꝛtalitatẽ: ¶ Sñia in gñali. ꝓpheta in iſto pſalmo ĩ pſona ſua lamentatur de multiplici deſolatione terre et populi iſrael ꝓpter pctã ſua: depꝛecans deum deuote pro reformatione et liberatiōnẽ miſeria. Uel in pſona conuerſorũ ad deũ pcãt pro culpe remiſſione: ⁊ gratias agit ꝓ vocatione: referens deuote poſt tantã ſue damnationis miſeriam quantam ſint cōſecuti miſericoꝛdiam. Poſtq̄ ergo ſupꝛa oꝛauit pro gẽtium et iudeoꝛũ conuerſione: nũc tam de iudeis q̄ gentibus vocati gratias referunt ⁊ poſteris exemplum deo gratias referendi ſe ꝓponunt. ¶ Sentẽtia in ſpeciali. ꝓpheta ergo in voce percuſſoꝛũ in melius mutatoꝛũ ait. O De⁹ repuliſti nos ⁊ pꝛoiecisti extra ꝓtectionẽ tuã in man⁹ hoſtiũ [⁊ deſtruxiſti nos] id eſt deſtrui permiſiſti ꝓpter peccata nr̃a [irat⁹ es] ſcʒ ↄtra nos vindictam exercẽdo [⁊ miſertus es nobis] in parte conſeruando.

2 Cōmouiſti terram & † quã mota.
cōturbaſti eã: ſana con
tritiones eius † quia
commota eſt.

¶ [Cōmouiſti terram] ſcʒ iſrael. id eſt habitans in ea terroꝛe aduerſantiũ [et conturbaſti eam] per mittẽdo hoſtes occupare loca ei⁹ ſed nũc oꝛo [ſana contritiões ei⁹] id eſt miſerias ⁊ afflictiones [quia cōmota eſt] ⁊ conturbata fugientibus habitatoꝛibus pꝛe timoꝛe.

3 Oſtendiſti † popu- † ple[illegible]
lo tuo dura: potaſti nos
uino † compunctionis. † iſtue ... ſtimu ... ſtio ... ne.

¶ [Oſtendiſti populo tuo dura] afflictiones ſcilicet et flagella quibus dure caſtigaſti eum propter peccata ſua [potaſti] et repuliſti [nos vino cōpunctionis] id eſt meroꝛis ſcʒ tribulatione ⁊ doloꝛe quibus purgatur patiens vt vulnus vino. Pa tiẽs q̄ b⁹ purgatur.

4 Dediſti metuẽtibus
te ſignificationem: ut fu
giant à facie arcus.

¶ [Dediſti metuẽtib⁹ te ſignificationẽ] id ẽ aliqualẽ noticiã p has percuſſiones [vt his exercitati] [fugiant a facie arcus] id eſt a pñ ſentia iuſtitie tue q̄ extẽta eſt ad percutiendũ peccantes vt metuant te q̄ tã grauiter punis delinquentes

5 Vt liberentur dilecti † me.
tui: ſaluum † fac dex
tera tua & exaudi me.

¶ [Ut liberentur] ab oppꝛeſſione ⁊ detectione ſua [dilecti tui] ſcʒ populo iſrael qui dicitur deo dilect⁹. Unde oꝛo [ſaluum fac] ipſum populum iſrael [dextera tua] id eſt per dexterã tuam ſcʒ per fauoꝛem tuum vl̃ potentiam [⁊ exaudi me] pꝛo me ⁊ populo meo depꝛecantẽ. Deinde conuertit ſe ad auditoꝛes ſuos vt confirmet eos dicens.

6 Deus locutus eſt in † diuidam
ſancto ſuo: lętabor &
† partibor ſichimam: † dimetiar.
& conuallem taberna
culorum † metibor.

¶ [Deus locutus eſt ĩ ſancto ſuo] id eſt de oraculo vel in ꝓpheta nathan pꝛomittendo mihi q̄ ego dauid [letaboꝛ] pꝛoſperitate in regno: quia [⁊ partiboꝛ ſichimam] id eſt terram ſichen ſcilicet reſtituendo eam antiquis habitatoꝛib⁹ qui expulſi ſunt per alienigenas [et conuallem tabernaculoꝛum] ſcili

cet ſocbot que nunc occupata eſt a philiſteis [metibor] id eſt ſm menſuras debitas reſtitutam iſraelitis. Et hoc bene poſſum facere qz fortiſſimos populos habeo mihi fauentes ⁊ obedientes. Nam.

7 Meus eſt Galaad, & † meus eſt Manaſſes: & effraim fortitudo capitis mei.

†alia lra nō hʒ me9 eſt. †effrē.

¶ [Meus] ⁊ in adiutorium mihi [eſt galaad] id eſt ille populus ſic dictus habens poſſeſſionem terre galaad ad trans iordanē qui famoſus erat robore propter iepte galaaditem iudicem iſrael [et meus eſt manaſſes] qui etiam erat populus famoſus robore ꝓpter gedeonem et abimelech iudices iſrael q̄ de hoc populo erant [et effraim fortitudo capitis mei] id ē fortitudo mea capitanis et principalis eſt effraim que inter ceteras tribus robuſtior et populoſior erat.

8 Iuda rex meus: moab olla ſpei meę.

¶ [Juda rex meus] eſt et legifer cui competit inter alias tribus vt habeat ducatum et regnum propter reges qui ſunt ex ea. nec tantum populi iſraelite mihi adherent ſed etiam extranei populi mihi ſeruiunt ⁊ confederati ſunt. Unde ſubdit [moab olla ſpei mee] id eſt ſpero in deo ꝙ terra moab erit mihi ſubdita ad ſeruiendum ſicut olla ad ſuum miniſterium.

9 In Idumęam extendam calciamētum meū: mihi † alienigenę ſubditi ſunt.

†allophili

¶ [In idumeam extendam calciamentum meum] id eſt calcabo eã incedendo pede calciato ac ſubijciam et ſuppeditabo eam per plenam victoriam [mihi alienigene] ſcilicet paleſtini et cetere natiōes in circuitu regni mei [ſubditi ſūt] et ſubiecti. Ita dixi ibo in idumeã et ſubijciam eam. Sed.

10 Quis deducet me in ciuitatem † munitam: quis deducet me uſque in Idumęam?

†circū ſtātie.

¶ [Quis deducet me] in aliquam [ciuitatem munitam] ſcilicet idumee vt ſubijciam eam imo [quis deducet me vſqz in idumeam?] vt audeam aggredi ad eã ſubijciendã vbi multi fortes ⁊ bellicoſi erant.

11 Nonne deus qui repuliſti nos: & non egredieris deus in uirtutibus noſtris.

¶ [Nōne tu deus] deduces: q.d. diceret nullus alius nec etiã aliquis de fortib9 populis quos nominaui poteſt hoc facere: ſed tu ſol9 de9 [qui repuliſti] et proieciſti [nos] a protectione ⁊ defenſione tua ſinendo tribulari [⁊ non egredieris deus] nobiſcū [in virtutibus noſtris] ſed in virtute tua vt ꝓtegas nos: in ſua enim virtute nō in noſtra de9 opat: ſm hiſtoriã futurum ponit ꝓ preterito: id eſt nō egreſſus fuiſti imo ſic proieciſti nos vt non egredereris [in ṽtutib9 nr̄is] ⁊ exercitib9 nr̄is: id eſt ne protegeres nos ab hoſtib9 ſicut ſolet dux egrediens. Et ideo

12 Da nobis auxilium de tribulatione: & uana ſalus hominis.

¶ [Da nobis auxiliū] q̄ liberemur

[De tribulatione] qua ab hoſtib⁹ vexamur [et] i. q: ſine auxilio tuo [vana eſt ſalus hominis] id eſt q̄ ſperat ab hoīe. et iō maledict⁹ hō q̄ ponit hominē brachiū ſuū. Et cō uertens ſermonē ad homines loquit̄ de deo in tertia pſona dicēs.

13 In deo faciemus uirtutem: & ipſe ad nihilum deducet † tribulantes nos.

† inimicos nr̄os

¶ [In deo] id eſt auxilio et fauore dei nō in virib⁹ nr̄is [faciem⁹ virtutē] i. ſtuoſa facta ɔtra hoſtes [et ipſe ad nihilū deducet] cōcalcādo et ſubijciēdo in ſuitutē [tribulantes nos] et aduerſantes nobis vt ꝓ nihilo eos habeamus. Myſtice autem legitur ſic O.

Deus repuliſti nos et deſtruxiſti nos: iratus es et miſert⁹ es nobis.

Myſtica lectio de eodem pſalmo

¶ [De⁹ repuliſti et deſtruxiſti nos] nobis auxiliū ſubtrahēdo ac tētari et peccare pmittēdo [irat⁹ es] ꝓpter pctā noſtra iuſtā vindictā in nos exercēdo [et miſert⁹ es nobis] ꝓpter bonitatē tuā cū ad te reuertemur penitēdo ad hoc traſceris vt miſeriaris ipſa ira tua mīa ē: et exponit quō ſit miſert⁹ dicens.

Ira dei mia ē.

Commouiſti terram et conturbaſti eā. ſana ɔtritiōes ei⁹ q: cōmota ē.

¶ [Cōmouiſti terram] i. terrenos vomere predicationis [et conturbaſti eam] ſalubriter ad penitētiam: p̄mus cōmouetur a timore dn̄i: deinde cōturbat̄ ex dolore peccati [ſana cōtritiones eius] i. remoue ab ea miſerias quas ſuſtinet vel peccata ꝓ quibus cor contritum habꝫ et dignum eſt vt ſanes [q: cōmota eſt] et. gratie tue cōmouēti per liberum arbitrium conſenſit. Sic autem mutato in melius homine iā dura et aſpera ſubſequūtur vnde et ſubditur.

Oſtendiſti populo tuo dura: potaſti nos vino compunctionis.

¶ [Oſtendiſti populo tuo] ſic in melius mutabo [dura] et aſpera vt te attentius quereret Unde. ſcriptum eſt Omnes qui volunt pie viuere in chriſto perſecutionem patiuntur [potaſti nos vino compunctionis] id eſt delectari nos feciſti poculo paſſionis et tribulationis ſicut vinum delectat potantem: quia tribulationes per charitatem ſunt delectabiles et ſi per infirmitatem carnis graues. Uel [potaſti nos vino compunctiōis] id eſt ſuauitate lachrymarum penitētie et ɔfeſſiōis iſte aūt paſſiōis potus nō pdēs ē ſꝫ medicina vīēs vn̄ ſubiungitur. Dediſti metuentibus te ſignificationem: vt fugiant a facie arcus.

ij. Thi. iij.

¶ [Dediſti metuentibus te ſignificationem vt fugiant a facie arc⁹] id eſt per tribulationes tēporales ſignificaſti tuis fugere a preſentia futuri minantis iudicij et ab ira ignis eterni. Iuſtū arcū fugit qui a pctīs cauet. Bene autē iudiciuꝫ arcus dicit̄ quia arcus quāto plus retro tēditur tāto impetuoſius feritur: ita et iuditiuꝫ quāto magis differt̄ tanto grauius non conuerſis erit. Cuius nobis ſit ſignificatio p penitentiam: quia ſi hic tam aſpere deus nos punit quid in futuro faciet? Et Ut liberentur dilecti tui: ſaluum fac dextera tua et exaudi me.

Iudicium.

¶ [Ut liberent̄ dilecti tui] in die ire. Ad hoc q̄ppe ſignificatiōes pſentiū maloꝝ dātur vt ab eternis malis dn̄i dilectores liberētur: et vt hoc fiat exorat dicēs [ſaluū] me [fac] dicit generalis rīſus collocā do in [dextera tua] id eſt in potioribus bonis tuis: in beatitudine ppetua vbi eſt ſalus vera: quaſi diceret: qui ſic in pſenti nos ad ſalu

tem erudis perfice ponēdo ad dex
terā tuā ſalubriter percuſſos[⁊ ex
audi me]q: nō tpalia ſ; eterna pe
to que tu precipis petere. Ex hoc
autē ſcio ꝙ ſaluabit dextera ſua
qm̄ Deus locut⁹ eſt in ſancto ſuo:
letabor ⁊ partibor ſichimā: ⁊ cōual
lem tabernaculorum metibor.
¶[De⁹]pater[locutus eſt in ſan
cto]id eſt in filio[ſuo]in quo pro-
miſit hāc ſaluationem nouiſſime
diebus iſtis. in qua locutione ego
fidelis popul⁹ ſeu eccl'ia[letabor]
de his quos aſſumā in partē mei:
q: [⁊ partibor ſichimā]id eſt diui-
dam gentes ſeu gentiles que per
ſichimā deſignant᷑ vbi habitāt gē
tes. nō eñ oīū eſt fides ſ; alij cre-
dūt: alij nō credūt ⁊ eorū q̄ credūt:
alij viuunt bñ: alij male diuidūt᷑ ḡ
nūc fide ⁊ morib⁹: diuidēt᷑ in iudi-
cio oues ad dexteram: hedi ad ſini
ſtrā[⁊ cōuallē tabernaculorū]que
fecit ibi iacob. i. gētē iudeorū ab ia
cob deſcēdentiū q̄ p eī illā vallem
intelligit᷑ etiā[metibor]⁊ diuidā
q: alij crediderūt alij nō: nā trāſie
rūt inde q̄ crediderūt: foris relique
remāſerūt. Hec iam diuiſio demō
ſtratur cū ſubinfertur. Meus eſt
galaad ⁊ meus eſt manaſſes. ⁊ ef
fraim fortitudo capitis mei.
¶[Me⁹ eſt galaad]id eſt eſt mee
ſocietatis eſt numerus martyrū:
Galaad eñ interpretat᷑ aceru⁹ te
ſtimonij: ⁊ p aceruū teſtimōij mul
titudo martyrū deſignat᷑ q: marty
Ga- res grece teſtes dicti ſūt latine[⁊
laad me⁹ eſt manaſſes]qui oblit⁹ prio
qd iter ris vite ⁊ ſtatus in anteriora cum
ptatur apoſtolo ſe extēdit. Manaſſes ete
Mar- nim interpretatur apō nos obliuio
tyr ſeu oblitus[⁊ effraim]id eſt hij qui
grece bonos fructus ⁊ in ſe ⁊ in alijs fa
teſtis ciunt ſcz doctores eccleſie: effraim
latine enim interpretatur fructificatio:
Ma- ſunt[fortitudo capitis mei] id eſt
naſſes chriſti dicit eccleſia q: chriſti mem

bra inferiora ſuſtinent. Iuda rex qd iter
meus. moab olla ſpei mee. ptatur
¶[Iuda rex meus]id eſt cōfeſſo Effrai
res rectores erunt mei. ſcz eccl'ie: qd iter
iudas eñ interpretatur confeſſio ptatur
vel chriſtus qui eſt de tribu iuda
naſcitur⁹ erit rex me⁹[moab]qui Iu-
interpretat᷑ abutens lege ſcz gen das cō
tium populus: eſt olla buliens q: feſſio i
infert tribulationē q̄ eſt[ſpei mei] terpre.
q: facit me plenius ſperare nō de tatur
ficere: tribulationes enim maxime Mo-
nō oriuntur aduerſus eccl'iam ni- ab qd i
ſi a male vtētibus lege Sicut au terpre
tē in olla cibi ſic in tribulatione ex tat.
cocti ſunt ſancti. Apte vero dicit᷑
olla ſpei in eo q: ſpes ſanctorum
venit tribulatiōe. In hac olla tri
bulationū cōſtituta quantam ſpē
habeat eccleſia audiamus.
In idumeam extēdā calciamētū
meū: mihi alienigene ſubditi ſunt.
¶[In idumeā]que interpretat᷑
terrena ſiue ſanguinea[extendā Idu-
calciamētū meū]i. euāgeliū quo mea
munit᷑ vita gradiētiū in mūdo: q. qd iter
d. buliat olla quātū poteſt: ſeuiat ptat᷑
mundus quantum valet: ergo vſ-
q; ad terrenos ⁊ ſanguineos extē
dam predicationē meā: ⁊ ſic mihi
ēt[alienigene ſubditi ſunt]illi q̄
nō ptinēt ad gen⁹ meū ad heredi
tatē meā. Multi eñ veniūt ad fi-
dē qui nō ptingūt ad hereditatē.
multi adorāt chriſtū qui non ſunt
regnaturi cum chriſto: quia mul⁹ Mat.
ti ſunt vocati pauci vero electi. Et xx. ⁊ xx
ne hoc videretur virib⁹ ſuis attri ij.
buere cōmendat gratiam dei de-
ducentem cum ſubiungit.
Quis deducet me in ciuitatē mu
nitā q̄s deducet me vſq; i idumeā?
¶[Quis deducet me in ciuitatē
munitam] id eſt in iudeam: que
munita recte dicitur videlicet
patriarchis et prophetis: legi-
bus quoq; et varijs inſtitutioni
bus. ad hanc primum predicatus

eſt euangelium [quis deducet me vſq; i idumeā]id eſt in vniuerſā gentilitatē vt multi ex gentibus mihi incorporent̄ ⁊ ſocietate mem brorū ciuitas amplieẽ. Negat hoc ab homine fieri poſſe. hoc em̄ a ſo la fieri poterat deitate. Vn̄ ſubdit.

Nonne tu deus repuliſti nos: ⁊ nō egredieris deus in virtutibus noſtris?

¶ [Nonne tu deus]facies hoc[q̄ repuliſti nos]exponens nos peri culis ⁊ ſinens tribulari. Tu ipe q̄ repuliſti deduces: tu ipe qui irat⁹ es miſereberis: non enim contine bis in ira tua miſericordias tuas. Deduces ergo ⁊ tamē ſeuiēte mū do non [egredieris]o[deus in vir tutibus nr̄is]qn̄ fortiter facturi ſumus pro defenſione fidei: id eſt nō oſtendes potentiā tuā qualem oſtendiſti olim patribus quādo eo rū fortitudini ceſſerūt gētes. Ta men diuerſis tormētis nos extra cruciātibus nō deſeres ſed tūc no bis int⁹ operabens ⁊ ſic magis ⁊ melius deduces. q2 ſic videmur nō pro tēporali vita pugnare ſed pro eterna. Tu ergo deus qui nō egre dieris .i. v̄tutib⁹ nr̄is: q2 nō dabis tēporale auxiliū da ſempiternu3. ⁊ hoc eſt quod ſubdit.

Da nobis auxilium de tribulatio ne: ⁊ vana ſalus hominis.

¶ [Da nobis auxiliū]ſempiternū in futuro[de tribulatione].i. pro pter tribulationē quam hic ſuſti nem⁹: nō petim⁹ vt amoueas tri bulationem ſed vt ipa tribulatio ſit nobis fructuoſa ⁊ in auxiliū vt inde ſubuentas. vn̄ deſerere vide ris. Et ideo non petimus hanc ſa lutem humanam[et]id eſt q2[va na]⁊ fallax eſt [ſalus hominis] tranſitoria ⁊ temporalis. Audiāt hec qui ſpem ſuam in poteſtatib⁹ hominu3 vel in terrenarū diuitia rum ſplendoribus ponunt q2[va na]eſt [ſalus hoīs]⁊ deus ſolus oportunū tribulationib⁹ noſtris p2eſtat auxiliū. Merito ergo ſub dit eccleſia.

In deo faciemus virtutem: et ipe ad nihilū deducet tribulātes nos.

¶ [In deo faciemus virtutē]vin cendo inimicos nō in gaudio: nō in equis: nō in potentatu exercit⁹. q2 deus erit exercit⁹ ⁊ victoria no ſtra. Unde ſubdit[et ipſe ad nihi lum deducet tribulātes nos]⁊ im pugnātes: ⁊ a ſpe eternitat̄ reuo care conantes tam vitia q̄ inimi cos viſibiles ⁊ inuiſibiles reprimē do ⁊ eorū ſeuitiā annihilādo facie m⁹ ⁊ nos virtutē i dn̄o vt ab oī tri bulatiōe ⁊ tētatiōe liberi eſſe me reamur. In ipſo ſit fortitudo nr̄a. I ipo ſit oīs nr̄a glīa ⁊ nulla preua lebunt aduerſa. Nam ſi deus pro nobis quis contra nos? Oro.

OMnipotēs mitiſſime de⁹ humani generis reſtaura tor ⁊ rector. q̄ fideles tuos ſic deponis vt erigas: ſic humilias vt ad celorū regnu3 pducas: in te credentiū corda pia miſeratiōe cu ſtodi: vt ad confeſſionis tue reme dia fugientes ſanatis contritioni bus eterna felicitate te largiente perfrui mereamur. Per dominu3.

Pſalmus de oratione eccleſię undique preſſę & de gratiarum actione pro multiplici benefi cio iam recepto & in futurum recipiendo.

Pſalmus. LX.

1 EXaudi deus deprecationē meā: intende orationi meę.

¶ Auctor pſalmi ppheta dauid. ¶ Titulus talis eſt. In finē in hym nis pſalmus dauid: hoc eſt pſalm⁹ iſte dirigens nos in finem id eſt in chriſtum eſt in hymnis id eſt in lau dibus exhibendis dauid id eſt chri ſto ¶ Materia: oratio laus et gra tiarum actio eccleſie pro multipli ci beneficio recepto et in futurum recipiendo. ¶ Intentio monere fi deles ad faciendum iſta ſemper: et ad perſeuerandum in eis vſqꝫ in fi nem. ¶ Sententia in generali: p pheta in iſto pſalmo in perſona ec cleſie humiliter exaudiri petit: beneficia recolit; et pro benefi cijs laudes promittit: poſt ſupradi ctam ergo gratiarum actionem vo catorum ad fidem admōet nunc ſuo exemplo eccleſia auditores vt pro dei beneficijs in gratiarum actione permaneāt ꝙ et i pñti pec catorum veniā ⁊ virtutū gratiam ſunt conſecuti / ⁊ in futuro premiū btitudīs habituri. ¶ Snia i ſpecia li. Eccleſia ꝙ de toto ore q̄ſi vn⁹ ħ clamat [Exaudi de⁹ depcationem meā] mala a me amouendo ⁊ auer tēdo [intēde orōni mee] bona mihi conferendo et in me conſeruādo. Deprecatio eſt que aſſidua ē: ⁊ hoī bus etiā affertur. Oratio ē que tm̄ deo offertur poſtꝙ dixit exaudi p tin⁹ addidit intende vt videlicet gratāter ⁊ vtiliter digneṭ exaudi re. Nā orōni nr̄e intēdit de⁹ cū gra tanter ſuſcipit qꝺ oramus. Nōnul los eni aliquando exaudit iratus non tam ad ſalutē ꝙ ad dānatio nē. Et qꝛ eccl'ia toto orbe terraruꝫ diffuſa eſt vndiqꝫ ſe clamare inſi nuat cum ſubiungit.

Depca tio qd eſt. Orō qd eſt.

Pan 2 geref.

A finibus terrę ad te clamaui dum † anxiare tur cor meum in petra exaltaſti me.

¶ [A finibus terre] .i. vndiqꝫ ex oī b⁹ partib⁹ mūdi [ad te] nō ad aliū [clamaui] te deuote inuocando [dū anxiaret cor meum] .i. in anxietate ⁊ moleſtijs p quas tm̄ fit noſter p fect⁹. Clamor noſter ad deū eſt no ſtrū deſiderium. Quāto quiſqꝫ pl⁹ deſiderat tanto plus clamat. Dein de ſequitur clamoris exauditio. q. d. anxiaṭ cor ſed non ideo vincor qꝛ [in petra] id eſt i chriſto et in fidei ſoliditate exaltaſti me [⁊ fundaſti: quia ſuper hanc petrā edificata eſt eccl'ia. Et bene ait exaltaſti: quia iuſtus q̄ ex fide viuit cūcta tempo ralia tranſcendit ⁊ in celis conuer ſationē habet. Exaltatum quoqꝫ

Deſid riū nr̄ eſt cla mor a deum.

3 Deduxiſti me quia factus es ſpes mea: tur ris fortitudinis à facie ini mici.

¶ [Deduxiſti me] de virtute i vir tutem et de bono in melius [qꝛ fa ct⁹ es ſpes mea] de vita et gloria eterna habenda et [turris fortitu dinis] id eſt fortis defenſio tuoruꝫ [a facie] ideſt a preſentia et impu gnatione [inimici] viſibilis ⁊ iuiſibi lis. Talis munitio ē nobis de⁹ i q̄ ⁊ ab inimico ſecuri eē et ipm̄ inimi cū etiā iaculari poſſimus. Non ſic eſto i iſta turri vt vaces ibi: et ſuffi ciat tibi quia hoſtis tela nō perue niant ad te. Age ibi aliq̄d nō ceſſēt manus: verba dei: fides tua ſpes tua et opera tua bona tela ſunt et gladij interficiēes inimicum. Tali ergo munitione confortatus pſeue rare ſe promittit dicēs. Et ego hac turre munitus

4 † Inhabitabo in ta bernaculo tuo † in ſecu la: † protegar in uelamē to alarum tuarum.

† inqui lin⁹ ere † vſqꝫ † coop e riar.

¶ [Inhabitabo i tabernaculo tuo id eſt] in concordia pmanebo: in vnitate fidei pugnabo et tibi militabo [in ſecula] id eſt vſq3 dū pagūtur et ſecula ſcilicet vſq3 in finē ſeculi q2 eccl'ia vſq3 i finē ſeculi ē duratura ⁊ deo militatura. Nō enim qui ceperit ſed qui perſeuerauerit vſq3 in finem hic ſalu⁹ erit. Et ſi īpugnatio tētationū occurrat ergo [ptegar] id eſt tua ptectiōe muniar ⁊ defendar ab eſtu tētationū [i velamēto] ⁊ in [vmbra] [alarū tuarum] id eſt i muniminc tue miſericordie ⁊ potentie que omnē auertunt leſionē. Uel ale iſte ſunt paterna ſeueritas ⁊ materna pietas illa ad caſtigandum/hec ad ↄſoládū: ergo p vnā iuſte punit ↄtra pſumptionē: p alterā miſericordit' parcit ↄtra deſperationē. Et ideo certus ſum de protectione.

Mat. x.

5 Quoniam tu deus † meus exaudiſti orationem meam: dediſti hereditatem timentibus nomen tuum.

† alia lra non habet meus.

¶ [Quoniā tu de⁹ meus exaudiſti orationē meā] de pcipiēdis bonis q̄ a finibus terre ad te clamaui quia [dediſti hereditatē] eternā/ſcʒ regnū beatitudinis q̄buſcūq3 [timētibus nomē tuum] nō enim eſt diſtinctio ſed in omni gente q̄ timet deū acceptus eſt illi. Et dicit dediſti in p̄terito quia iā dedit in ſpe: vſq2 iā in q̄buſdā eſt inceptū in re. Beneficia autem collata argumētū ſunt futurorū. Uel ponit p̄teritū pfuturo ppt nimiā certitudinē. Admonemur ƀ nō ceſſare orādo q̄ diu tempus eſt tētationū. Oratio frequēs diaboli iacula ſubmouet ⁊ hec p̄ma ē virt⁹ aduerſus tētationū incurſus. Nihil vtilius poteſt facere ſeru⁹ dei in hoc ſeculo q̄ orare deum. Oratio ſerenat cor: abſtrahit a terrenis: mundat a vitijs: ſubleuat ad celeſtia: reddit capaci⁹ ⁊ dignius ad accipiēda bona ſpiritalia: perſeueremus ergo ī oratione ⁊ timore nominis dei quatenus celeſtē pmereri poſſimus hereditatem. Deinde exponit quā hereditatem daturus eſt deus dicens.

Benefi cia collata argumentū ſunt futurorum.

Oronis effect⁹.

6 Dies ſuper dies regis adijcies: annos eius uſque in diem generationis & generationis.

¶ [Dies] ſcʒ eternitatis ſeu eternos [adijcies] i.i. appones [ſuper dies] tpales [regis] nr̄i xp̄i q̄b⁹ ſi xp̄s in preſenti regnat in eccleſia ⁊ ipſi viuunt in chriſto: vt poſt hos dies trāſeuntes etiā regnet in ſanctis ⁊ ipſi cū eo in diebus illis q̄ nō habent finem. Deinde alijs verbis idē repetit dicens: et adijcies [annos ſcilicet eternitatis ſup [ānos ei⁹] temporales quibus in preſenti nobiſcum eſt: adijcies inquam [vſq3 in diem generationis] preſentis et tpalis [⁊ gn̄atiōis] future ⁊ eterne: q2 hi dies ⁊ anni ſunt vn⁹ dies q̄ ↄtinet ⁊ trāſcēdit ſecula p̄ſentis ⁊ future gn̄ationis. Et hec dies eſt eternitas .q.d. eandem hereditatē dabis eis in qua eſt chriſtus rex noſter vt regnet cum eo in eternum. Ipſe enim rex cum generatione ſua

7 † Permanet in eternū in conſpectu dei: miſericordiam & ueritatem eius quis requiret? †

† permanebit.

† ei

¶ [Permanet] poſt ānos p̄ntes [in eternū i ↄſpectu dei] .i.i. manifeſta dei viſione vbi preſto eſt ad miſe-

rendum oĩbus:ſic ⁊ illi ibidem p̄manebāt:hoc eſt autem ſanctoꝝ merces ſcʒ gloria viſionis dei.Et qꜫ tāta eſt dei remuneratio ⁊ tāta eſt btitudo ergo miſericordiā eius qua in preſenti peccata dimittit: [et veritatem eius]qua in futuro promiſſa reddit[qs reqret?].i.itez rum ⁊ iterū qret.ſ.ad hoc vt imi tet eū.q.d.pauci.Mia dicit quia non noſtra merita attēdit deus ſʒ bonitatem ſuam vt peccata noſtra nobis dimitteret et vitam eternā promitteret .veritas autem qꜫ nō fallit reddere quod promiſit.agnoſcamus ⁊ nos hic eam ⁊ faciamus hic miſericordiam circa infirmos: circa egētes:circa etiam inimicos noſtros.veritatem vero non peccādo nec abijciendo peccatum ſuper peccatum.Ideo autem ſub interrogatione quaſi inuitādo dicit qs requiret?quia q̄uis hoc ineffabile bonum ſit pauci ſunt tamē qui requirant aut requirentes perſeuerent.Tanta eſt humana miſeria intantum abundat iniquitas vt in requirēda vanitate ⁊ mēdacio ſint multi:in requirenda miſericordia ⁊ veritate ſint pauci.Nos autē de paucis his eſſe ſtudeamus vt cum electis dicere poſſumus quod ſubditur.

†pſal/ lam 8 †deus

Sic † pſalmum dico nomini tuo † in ſeculū ſeculi:ut reddam uota mea de die in diem.

[Sic pſalmus dico ⁊c].q.d.ſub hac ſpe poſitus quia ſpero te daturum mihi hereditatem in futuro ⁊ ſine manſurum in eternum in conſpectu tuo[ſic pſalmū dico nomini tuo].i.ſic bene operabor ad honorem nominis tui Vel[ſic pſalmus dico]predicando et opere complēdo ſeu hymnizando ⁊ bene operādo[in ſeculum ſeculi]id eſt q̄diu durabit hoc ſeculum quia non ad tempus hoc eſt agendum[vt reddam vota mea]bonorum operum que vouco vel meipſum quem deuoui in baptiſmo[de die in diem] id eſt aſſidue per ſingulos dies vt tandem perueniam ad illum diez vbi in eternum tibi pſallā.Si vis ī eternum pſallere redde vota tua in iſto die donec peruenias in illū diē vbi pſallas ſine fine. Oratio.

Afflictatum noſtrarum miſericordiſſime conſolator deus:protege familiā tuā a facie inimici vt a te turre fortitudinis premunita inhabitare tabernacula mereamur eterna.Per dominum.

Pſalmus de obedientia deo debita & in tribulatione patientia : ac de confidentia in deo bona ſed in hominibus & terrenis omnibus uana. Pſalmus. LXI.

1 Nonne deo † ſubiecta erit anima mea?ab ipſo enim ſalutare meum. †ſubijcietur.

[Auctor pſalmi ꝓpheta dauid.
[Titul⁹ hic eſt.In finē ꝓ ydithū ps dauid.id eſt ps iſte ē dauid propbete qui hic loquitur habitus ꝓ ydithum.id eſt agēs de tranſilienste.trāſilientē dico in finem.id eſt in chriſtum et inuitante nos ad ſummum bonum.Quia enim vocati ad fidē auditores ad ꝑmanēdū ingratitudine actiōe ſua monuerūt

iam tanq̄ tranſilientes et ſuperiores effecti ſuos inferiores ad exē-plum ſue humilitatis ⁊ patientie ac contemptus diuitiarum ⁊ temporalium hortantur. ¶ Materia: obedientia deo debita et in tribulatione patientia in deo confidentia bona ſed in hoībus et terrenis oībus vana. ¶ Intentio: nos admonere vt ſpnēdo et tranſiliendo iſta temporalia vana ⁊ caduca per obedientiā ⁊ patientiam ſperem⁹ eterna: ⁊ nulla tribulatione vel pſuaſione impediamur quin terrenis dimiſſis ad ſola celeſtia tēdamus. ¶ Sententia in gñali. ꝓpheta in iſto pſalmo loquitur in pſona trāſiliētis ⁊ cuiuſlibet iuſti qui ex obedientia ad deum perſecutiones iniuſtas patiēter tolerat: hortans vniuerſos fideles vt in domino confidant. arguitq; errantes ⁊ pſecutores de vanitate q̄ in caduca huius mundi felicitate ſperant ſubiungitq; fixā ⁊ imutabilem de punitione maloꝝ et premiatione bonoꝝ ſententiā. ¶ Sentētia in ſpeciali. Tranſiliens ille vidēs tot impedimenta ſeculi deo ſe ſubdit ⁊ inferioribus ſe inuidis trāſiluiſſe eū dolentibus ⁊ ruinā ei imminentibus quaſi de alto increpando rñdet dicens. [Nonne deo] qui ē ſup omnia [ſubiecta erit anima mea?] .i. obediens et mādata eius obſeruās: eiq; fideliter ſeruiens et nihil preter eum cupiens. q.d. erit omnino: ⁊ ſi agitis vt mouear: ⁊ ſi multa trāſilio: hoc dicit ne trāſiliēdo ſupbiat: non elatus ex his que infra ſunt: ſed humilis ex deo qui ſupra eſt: ſciens q̄m qui ſe exaltat humiliabit: et iuſtū eſt vt ei ſubijciar [ab ipſo eni eſt ſalutare meū] i. ſalus et ſaluatio mea in corpore ⁊ in aīa. Et hoc probat dicens

2 tercia † Nã & ipſe † deus meus & ſalutaris meus: ſuſceptor meus nō mouebor amplius.

¶ [Nā ⁊ ipſe] eſt [deus meus] qui me creauit [⁊ ſalutaris meus] qui me ſaluauit [ſuſceptor meus] qui me de morte ad vitam de pena ad gl̃iā ſuſcepit: ideoq; [nō mouebor ampli⁹] ⁊ de cetero ab ipſo contra eius volūtatē faciēdo: licet eni ali qñ mot⁹ fuerim nūc ſuſcept⁹ ⁊ ſanat⁹ ab auctore et redēptore meo iam vlterius nō mouebor. Et quia tantū habeo ſaluatorem/et ab eo amplius non mouebor: ergo o ſtulti ⁊ miſeri peccatores

3 Quouſque † irruitis in hominem: † interficitis uniuerſi uos tanquàm parieti inclinato & maceriæ † depulſæ.

¶ [Quouſq; irruitis] .i. q̄diu irrationabiliter ipetū facitis [in hominem] exteriorem q̄ vſq; ad animam ptingere nō poteſtis; ſꝫ vos in eo qđ agitis veſtrū cogitare interitū: q2 ī hoc [interficitis vniuerſi vos] ipſos in anima. Quicunq; bonos a ſuo propoſito nitimini remouere ſiue diſſuadēdo ſiue perſequendo vos ipſos in hoc intus occiditis: aīas vr̃as dānatis. Irruitis inq̄ incumbentes ei [tanq̄ parieti inclinato] ad ruinam [et maceriæ] q̄ eſt ꝯſtructio ſaxoꝝ ſine cemēte ligamine: vt ſit circa hortos ⁊ vineas [depulſe] .ſ. a ſtatu ſuo ⁊ caſuꝫ minātī: q2 ſic nos putatis faciles ad cadendū: ⁊ pronos ad ruinam tanq̄ omni deſtituamur auxilio ſed non eſt ita. Et quamuis ita admoniti

4 Veruntamen † præcium

cium meum cogitaue-
runt repellere: cucurri
in ſiti: ore ſuo benedi-
cebant & corde ſuo ma
ledicebant.

¶ [Uerūtamen] non ideo ceſſant mali: ſʒ [cogitauerūt] abſcōdentes venenuʒ in corde: et ſi non audent proferre [preciū meum repellere] a me. i. deum meum et gloriā quam ſpero futurā meritūq; laboris mihi auferre. iō [cucurri] in via pſentis vite ad pciū meū obtinēdū nō vt piger et faſtidioſus ſʒ [i ſiti] ſancta hoc eſt i ardore ⁊ deſiderio magno tanq̄ ſitiēs iuſtitiā ⁊ eorū ſalutem: ſed ipſi quaſi ſyrene diaboli nitentes curſum meū impedire [ore ſuo bñdicebāt] vt adulatiōis me verbis deciperent [⁊ corde ſuo maledicebant] iniq̄tatē ⁊ mortem machinantes. Iniqui eñ qñ apte bonos non audent perſequi ore loquūtur bonum: ſed intus in corde latet venenū. Ideo animam ſuam inter tot pericula exhortās ſubdit.

Veruntamen deo
5 † ſubiecta eſto anima †ſubij-
mea: quoniam ab ipſo ciet ur, †eſt
† patientia mea.

¶ [Verūtamē] q̄cquid illi faciant me impugnando [deo ſubiecta] et obediens [eſto anima mea] ſicut cepiſti: recognoſce te ab eo accepiſſe bona que habeo: humilia et illi q̄ntum potes: ⁊ merito debes ſubijci [q̄m] liter tot ſcandala [ab ipſo] eſt [patientia mea] tāq̄ a cā exēplari ⁊ ēt efficiēte: ipe eñ ē exēplar totius patiētie: ⁊ ēt ipe patiēter facit in tribulatiōe. Nemo eñ p ſe tāta vł apta bella vel occultas inſidias tolerare poſſet niſi oipotēs deus vires patiēdi tribueret. Ideo etiam aīa mea debet eſſe deo ſubiecta.

6 † Quia ipſe † deus †quoniam
me⁹ & † ſaluator meus: †eſt
† & adiutor meus non †ſaluta-ris.
emigrabo. †ſuſcep-tor.

¶ [Quia ipe] eſt [de⁹ meus] qui vocauit me ad fidē ⁊ cultū diuinitatis ſue [⁊ ſaluator me⁹] q me redemit ⁊ iuſtificat: ⁊ p viā ſalutis ducit [adiutor me⁹] ad bñ opandū: et me per opera meritoria ad patriā perducēdo ac glorificando: ⁊ iō [nō emigrabo] i. nō recedaʒ a dei ſubiectiōe: nec ab eo ſeparabor vita vł morte. Utile eſt conſiliū in oī tribulatione deū noſtrū ſaluatorē atq; adiutorē reminiſci: quaten⁹ ab eo nullis tētationibus valeam ⁊emigrare. Unde adhuc ſubditur: Cōſiliū vtile.

7 In deo ſalutare meū
& gloria mea: deus au-
xilij mei & ſpes mea in †alia
deo † eſt. lr̄a nō hʒ eſt.

¶ [In deo] eſt hic [ſalutare meū] i. p deū habeo ſaluationē ⁊ ſaluus ero. i. iuſt⁹ ex ipſo [⁊ gloria mea] ē in deo. i. in nulla re glorior niſi in deo: vt q̄ gloriat̄ in dño glorietur. Uel [in deo] erit in futuro [ſalutare meū] i. ſal⁹ ⁊ ſaluatio: q: tūc liberabimur ab oī miſeria et malo [⁊ gloria] i. glorificatio [mea] q: per ipm gloria eterne vite tribuit̄. q. d. ſalu⁹ ⁊ glorioſus ero i eo. Interim nūc iter tētatiōes ipe eſt [de⁹ auxilij mei] in certamine. Dat eñ auxiliū certātibus: hoc dicit ne q̄d ſibi bō deputet [⁊ ſpes mea i deo ē] donec venerit res. Igit̄ exemplo meo

8 Sperate in eo † omnis omnis cō-
congregatio populi: ef- ſilium plebis

fundite coram illo cor-
da ueſtra: deus adiutor
noſter † in æternum.

†nō hz. ℭ[Sperate in eo] tranſilientes eos qui ī vanitate ſperant[omnis congregatio populi].ſ.fidelis.i.omnes q̄ cōgregati eſtis in vnitate fidei:⁊ vt digne in illo poſitis ſperare[effundite coram illo corda veſtra].i.occulta cordium ei reſerate: ⁊ corda ab omni ſorde vitioꝝ euacuate plangendo/ confitendo: deprecando: nam q̄ nō hȝ cor vacuū a malo ſi ſperat non eſt ſpes ſȝ p̄ſumptio.q:[deus]eſt[adiutor noſter in eternū]nō ſolū tēporaliter ſicut homines adiuuāt:ſed etiam ad eternitatē ꝓmerendā et preſtādā:et ꝙuis deus debeat eſſe ſpes noſtra et ſic operetur nobis.

9 Veruntamen uani fi-
lij hominum : menda-
ces filij hominum in ſta
teris ut decipiāt ipſi de
†vnū. uanitate in † idipſum.

ℭ[Verūtā filij hoīs].i.imitatores carnalr̄ viuētiū q̄ nō attēdunt ſed ſunt [vani].i.dediti vanitatibus ſperādo ī reb⁹ trāſitorijs ⁊ caducis ſunt ēt[mēdaces filij hoīm ī ſtateris].i.ī libra iuſtitie:ī boni maliq̄ȝ deliberatiōe malū bono p̄pōderātes vl' iuſti videri volentes cū ſint fallaces:vl' ad literā iniq̄s pōderibus vtētes[vt decipiāt ipi de vanitate].i.de reb⁹ vanis[ī idipſ].i.īter ſe ſeu inuicē.ſ.vnuſq̄ſq̄ȝ alius. Vl'[vt decipiāt]alios[ipi]exiſtentes ⁊ ꝯuenientes[ī idipm].i.ī vnū [de vanitate]q: ⁊ ſi varij ⁊ diuerſi ī ſtudijs ꝑuerſi ſunt ī malitia:tn̄ ⁊ vanitate ī vnū ſunt ⁊ conueniunt. Sciens ergo cōuertit ſe ad eos.d.

10 Nolite ſperare † in
iniquitate : & rapinas
nolite concupiſcere: di-
uitie ſi affluāt nolite cor
apponere.

†ſupe iniq̃tatē ⁊ rapinas ne cōcupiſcatis diuitie ſi fluāt ne apponatis cor

ℭ[Nolite ſperare ī iniq̃tate]deceptiōēs ſȝ ī deo mecū ſperate[⁊ rapinas nolite ꝯcupiſcere]auferēdo p violētiā aliena.q.d.nec ſperetis nec cupiatis q̄ rapiāt alijs:ēt ſi nō habet[⁊ q̄ſi ex neceſſitate rapturi ſitis:⁊[diuitie ſi affluāt]aliūde ꝙ p fraudē ⁊ rapinas.i.ſi abundēt ⁊ exundēt tāꝙ de fōte currāt[nolite cor apponere]ardēter eas amādo ⁊ tenaciter cuſtodiēdo ī eis ꝯfidendo ⁊ ſperādo ide p̄ſumēdo ⁊ ſuperbiēdo. Nō dānat diuitias:ſȝ cor vetat apponi ⁊ ī eis figi. Et vt magis eos a vanitate diſſuadeat ꝓpōit duo q̄ꝝ alterū ꝯterret:alteꝝ ꝯmulcet.d.

11 Semel locu⁹ eſt deus
duo hec audiui: † quia
poteſtas dei eſt & tibi †q̃m
domine mīa, quia tu red †bū
dis unicuique † iuxta
opera ſua.

ℭ[Semel].i.firmit' et imutabilr̄ [locut⁹ ē de⁹]q̄ſi vnica locutiōe ⁊ retractiōe nō idigeat:q: qđ loq̄t de⁹:ē vnū ⁊ iuariabile. ℭ ⁊ ſm̄ li. ſemel nō ad nūerū referēdū ē:ſȝ ad ſuie firmitatē[duo h']valde neceſſaria q̄ vob' dictur⁹ ſū ibi[audiui] audita iterioti ī alto q̄ trāſilui.i. ſpū īſpirāte ⁊ reuelāte itellexi nō ex me loq̄.Audiuit forte alia multa: ſȝ nō ē op⁹ dici nob'. Illa duo ſunt ptās ⁊ mīa d' q̄b⁹ ſūt oēs ſcripture: q: docēt ꝙ potēs ē vt penā iniq̄tati ⁊ miſericors vt rēuneret. Vn̄ ſeq̄t[q: ptās]iudicādi ⁊ puniēdi[dei ē]ois ei pōt:⁊ ois ptās a deo ē:⁊ mutās pſonā adiūgit aliđ.d.[⁊ tibi dn̄e]ē [mīa]remuneradi [illegible] ꝙ timent

mia ameſ: nec pro mia ptās cōtē-
naſ nec pro poteſtate de mia de-
ſpeſ. q: tu reddis vnicuiq; iuxta
opera ſua] bonis quidem et mia
premium: malis vero ex iuſta po-
teſtate ſupplicium. Oratio.

SUb de tibi domine aias no
ſtras qm tu es panetia no
ſtra: vt renuētes incerta di
uitiarum delectamenta te ſolum
contempta omni mundi vanita-
te ſequi mereamur. Per dominū.

Pſalmus de diuina conſolatiōe eccleſiæ in ariditate huius ſeculi: uelut in deſerto uel ueri anachoritę in loco ſolitario. Pſalmus. LXII.

1 DEus deus meus: ad te de luce uigilo.

¶ Auctor pi pphe-
ta dauid. ¶ Titul9 talis eſt. pſal
mus iſte conuenit et attribuitur
dauid. i. eccl'ie que hic loquit' habi
tus de his que ſuſtinuit ipſa eccle
ſia cū eſſet in deſerto idumee. i. in
ariditate hui9 ſcl'i ⁊ vite vbi ſitit:
⁊ miam expetit donec eterna ca-
piat. Eccleſia eñi fidelium de q ſu
pra dr inſtruit nos hic ſuo exēplo
in erūnis ⁊ tētatiōib9 hui9 ſeculi
qp̄to ſupne patrie deſiderio debea
mus eſtuare/ et ad deū feſtinare:
qp̄táq; vigilātiā in eius volūtate
adimplēda hr̄e vt i futuro dei lau
dē mereamur acqrere. ¶ Mate-
ria: diuina cōſolatio eccleſie in ari
ditate huius ſcl'i velut in deſerto
ſitiētis ⁊ miam a deo expectātis.
¶ Intētio monere fideles vt ſolū
deū ſibi eligāt: ⁊ ad eū oi dſiderio
feſtinēt: ac recte ⁊ bñ cōuerſari in
medio hui9 pverſe ⁊ praue natio-
nis ſtudeāt. ¶ Snia in gñali: pro
pheta in iſto pſalmo loqtur in pſo
na eccl'ie quo in deſerto huius ſe-
culi ⁊ vite ſe habeat: qr deū vide-
re deſiderat quē ⁊ laudat: ⁊ id am
plius agere optat: vt' etiā mea eſt
diuina conſolatio veri anachorite
in loco ſolitario. ¶ Intētio: mone
re fideles fugere mūdū prauum ⁊
peruerſum/ ⁊ propter pſolatiões
diuinas petere deſertum. ¶ Snia
in gñali. pphcta loquit' in pſona
cuiuſlibet veri anachorite. q. ſ. mū
dum fugiēs petit deſerta vt diui-
na pcipiat bñficia ⁊ beſtium eua-
dat machiamēta. ¶ Snia i ſpāli.
Eccl'ia ergo neceſſitatib9 hui9 vi-
te eſtuans clamat. O. [Deus] com
munis oim per potētiā et creatio
nem qui es [deus meus] ſpeciali-
ter per redēptionē ⁊ vocationem
et ſignanter per cultum ⁊ ſingula
rē dilectionē [ad te de luce vigilo]
ad literā i. ſummo mane ad tuas
laudes cōſurgo ſcz diluculo ⁊ ma-
tutinali hora quādo xp̄s ſurrexit/
et nos ad ſurgēdū et laudandum
exemplo ſue reſurrectiōis anima-
uit: vnde inſtitute ſunt laudes no Laudes nocturne quare ſūt inſtitute
cturne vt ſemp ſim9 pati memo-
res iudicij ſm quoſdam hora qua
chriſtus reſurrexit affuturi pro q
reſurrectione laudes decātantur
matutine. Uel moraliter [vigilo]
i. diligēter ſtudeo ⁊ curioſus ſum
vt bene operari icipiā [ad te] pro-
merendum/ ⁊ ad tuas volūtates
exequēdas/ ⁊ hoc [de luce] gratie
i. ex quo ſuborta eſt mihi lux gra-
tie que nos excitat et ad deum vi
gilare facit. Uel [de luce] i. p puri
tatem bone cōſcientie. De qua vi-
gilatiōe dictum eſt in euangelio. Mat.
Beatus ille ſeruus quem cum ve
nerit dominus inuenerit vigilan
tem: huius autem vigilie cauſam
oſtendit cum ſubiungit.

2 Sitiuit † in te anima mea: quàm multipliciter tibi † caro mea.

tibi. †et

¶ [Sitiuit in te aīa mea] .i. in te ſolū cōſolari ⁊ ad te venire tibiq́ȝ inherere beatifice ardēter deſiderat: deſideriū enim ſitis anime ē. Aīa quidem deſiderat deū m̄ſtis de cauſis: ſed ad deſiderati finem puenitur laborib⁹ carnis q̄ deum deſiderat cauſis pluribus. Unde ſubditur [q̄ multipliciter] .i. multo amplioribus cauſis q̄ aīa: ſubijciam enim amplioribus miſerijs [tibi caro mea]. Sitiuit vt videlicet in ea reſurrectiōe atq́ȝ imortalitate quā pmiſiſti tibi appareat: q2 ⁊ ei pmittitur reſurrectio quomodo ⁊ aīe btītudo: caro itaq́ȝ multiplices defect⁹ patit/ ⁊ q̄ multipliciter fatigat tam multipliciter ſit ita deo infatigabilem incorruptionē: ⁊ ideo multis modis deo deſeruit vt ad deſideratū finem et ipſa et anima peruenire poſſit. Deinde ſubdit vbi ſitiat.

Aīa deſiderat deum multis de cauſis.

3 In terra deſerta & † inuia & inaquoſa ſic in ſancto apparui tibi: ut uiderem † uirtutem tuam & gloriam tuam.

†ſine via ⁊ ſine aq. †potentiam.

¶ [In terra deſerta ⁊ inuia ⁊ inaquoſa] et ſc. in hoc pſenti ſeculo qđ eſt terra deſerta quātū in ſe eſt ab omni bono ⁊ [inuia] .i. ſine via nō habēs viā veritatis [⁊ inaquoſa] id eſt ſine aqua nō habēs refrigeriū vere ſalutis [ſic in ſancto] ſcȝ deſiderio vt habitum eſt .i. per ſanctū deſideriū [apparui tibi] .i. vidiſti me [vt] et ego [viderē virtutē tuā et gloriā tuā] .i. te: nemo eñ videt deū niſi pri⁹ deo ap[illegible] eat .i. a deo videat. Ergo i ſancto deſiderio appareamus deo vt et ipſe appareat in nobis. Ad hoc etiam anachorite loca deſerta et inuia querūt vt deo perfecti⁹ inhereant/ ⁊ cōſolationes diuinas meli⁹ pcipiant. Jō hec pia ſic ago:

4 Quoniam melior eſt miſericordia tua ſuper uitas: labia mea laudabunt te.

¶ [Qm̄ melior eſt mīa tua] diuina [ſup vitas] humanas. Multe ſunt ſanctorum vite in hoc ſeculo. ali⁹ deo ſeruit in cōiugio, ali⁹ per cōtinētiam; ali⁹ per cōem vitam: alius per ſolitariā: ali⁹ p actiuā: ali⁹ p cōtēplatiuā. diuerſi diuerſo modo ſm menſuram gratie que vnicuiq́ȝ data eſt a deo. Quātūcūq́ȝ q̄ſq́ȝ perfecte viuat: q̄ ſancte ⁊ pure deo deſeruiat: tamen ad celeſte regnū non pducitur/ niſi diuina miſericordia cū bonis operib⁹ adiungatur: ideo [labia mea laudabūt te] id eſt laudabilē te alijs pdicabo. De tanta enim pij domini miſericordia: ne ingrati ſimus laudes ⁊ grās q̄s poſſum⁹ referre debem⁹. Et ſicut labijs laudo:

Sanctorum vite multe.

5 Sic benedicam te in uita mea: & in nomine tuo leuabo man⁹ meas.

¶ [Sic] etiā [benedicā te in vita mea] .ſ. tota .i. bene viuendo. Sic enim digne quiſq̄ laudat qñ cum labijs vita concordat [et in noīe tuo] id eſt ad honorem ⁊ gloriam nominis tui [leuabo man⁹ meas] ad te in pcib⁹ ⁊ orationib⁹ Ad literā. Uel [man⁹ meas] .i. opera bona [leuabo] ab appetitu fauoris reſpectu ſuperne patrie bona opera exercēdo et non meam ſed dei gloriam in eis querēdo. Et vt la

huꝰ digne laudare et recte viuē-do ac bene operando deum benedicere valeat impinguari dono ſue gratie poſtulat cum ſubiungit. Et vt hoc poſſim vtinam.

6 † Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea: & † labijs exultatiōis † laudabit os meum.

†tanq̄ †labia †laudabūt nomē tuum.

¶ [Sicut adipe ꝛ pinguedine repleatur]et reficiat[aīa mea]tua grā hic vbi ſitis eſt. Adeps proprie vocatur pinguedo illa que eſt circa vitalia et inteſtina: ſꝫ pinguedo dicitur q̄ eſt in carne ꝛ mēbris exterioribꝰ. Sicut adipe ergo ꝛ pinguedine aīa repletur qñ ꝛ charitas eſt in mente ꝛ foris alacritas ſpiritalis apparet in actione: hilarem em̄ datorē diligit deus. Unde et ſubdit[ꝛ labijs exultationis laudabit os meū]. ſ. te et nomen ſanctum tuum: q2 in dñi ſeruitute ꝛ ipſius laude non triſtitia: ſed gaudium haberi debet: nec ſolum laus dei dꝫ eē in ore: ſꝫ etiā in meditatione ꝛ opere. Unde ꝛ ſubdit:

ij. Cori. ix. b.

7 Si † memor fui tui ſuper ſtratū meum: in † matutinis † meditabor in te: quia † fuiſti adiutor meus.

†memoratꝰ ſum. †diluculo. †meditabar. †factꝰ es.

¶ [Si]. i. q2[memor fui tui ſuper ſtratum meū]. i. in q̄ete ne ipa diſſolueret et faceret obliuiſci deum [meditabor]etiā[in te in matutinis]. i. in opibꝰ lucis ꝛ actibꝰ bonis. Digna enim ꝛ bona debemꝰ operari tanq̄ in luce: ꝛ filij lucis ſepe qñ quieti ſunt hoies ꝑ q̄etem diſſoluūtur ꝛ obliuiſcunt deū: hec ſancta aīa in q̄ete ſua deū reminiſcit. vñ ꝯſtat: q2 ꝛ in actiōibꝰ ſuis in deo meditabit[q2 fuiſti adiutor meꝰ]niſi em̄ adiuuet hic deus bōa iplere non poſſumꝰ. Uel per ſtratū in q̄ q̄eſcimꝰ accipe ꝓſpera in q̄bꝰ ille ē memor dei qd̄ vix hō facit ꝛ per matutinos noctem et aduerſa.

8 Et in uelamēto † alarum tuarum exultabo † adhæſit anima mea poſt te: me ſuſcepit dextera tua.

†pennarum. †agglutinata eſt.

¶ [Et]ſi q̄d occurrit[in velamento alarū tuarū]. i. in protectiōe potētie ac viſceroſe charitatis ꝛ clemētie tue[exultabo]. i. hilareſco i bonis opibꝰ nihil timēdo: nec ſolum exultabo ſed iā feruēti deſiderio ꝛ charitate[adheſit aīa mea poſt te]vt ſit poſt te. i. vt te ſequat q̄tidie ꝛ obediat tibi: ꝛ q2 ſic adheſit[me ſuſcepit]alis protegēdum a periclis et ad regēdū[dextera tua] i. ꝓpiciatio tua diuia vl'[me ſuſcepit dextera tua]. i. virtꝰ ꝛ grā tua in magnā dignitatē a dilectiōe i q̄ ꝓpter peccatum etaꝫ me ſuſtulit.

9 Ipſi uerò in uanum quæſierūt animā meā: introibunt in inferiora terræ: tradentur in manus gladij: partes uulpium erunt.

¶ [Ipſi vero]. ſ. pſecutores ꝛ inimici[in vanū]et fruſtra[q̄ſierūt animam]ꝛ vitā[meā]ꝑdere q2 ardēter tibi adherēdo euaſi ꝛ non potuerūt iplere qd̄ voluerūt: nec intentū habuerunt iō[introibūt in inferiora terre]. i. in infernum vbi [illegible][tradētur in manꝰ gla-

dij].i.in ptātē ⁊ ppetuitatē tor-mentorū q̄b⁹ ſunt detrūcati[par tes vulpiū].i.doloſorū[erunt]hoc eſt ꝑticipes erūt pene doloſorum in iferno ſepultorū:q2 mō ſe dolo ſis praua volūtate cōiungūt.Uel [ptes vulpiū].i.dmonū[erūt]ſor tē eorū ſuſcepturi:quia ſicut boni annumerant̄ iuxta merita diuer-ſis ordinib⁹ angelorū:ita mali or-dinib⁹ dmonū trāſformati i illos.

10 Rex uero lætabitur in deo: † laudabuntur omnes qui iurāt in eo: † quia obſtructum eſt os loquentium iniqua.

†lau-dabit̄ omnis q̄ iurat in ipo. †q̄m oppila tum ē.

℄ [Rex]v[o].ſ.q̄libet iuſt⁹ ⁊ bon⁹ bn̄ regēs aīe ſue regnū:mot⁹ car-nales terrenos:et q̄cq̄d vitioſum eſt reprimēdo[letabit̄ in deo]ma-lis(vt dictū eſt)ſepultis in infer-no:⁊[laudabunt̄].i.in fine lauda-biles apparebūt[oēs qui iurāt in eo].i.q̄ ſidē dei ꝑmittūt ⁊ ſeruant q̄ ſacramēta ei⁹ inuiolabiliter cu ſtodiūt:q̄ aīas ſuas ⁊ bonā vitā il li vouēt/⁊ reddūt:⁊ vere laudabū tur q̄ mō ab iniquis vituparant̄[q2 obſtructū ē].i.obſtruet̄ in iudicio vbi oīs iniq̄tas victa obmuteſcet [os loquentiū iniq̄].i.contra bo-nos:q2 iā q̄d dicere valeat nō ha-bebit.Un̄ nullo omnino cōtradicē te boni laudabuntur. Oratio.

AD te de luce vigilātib⁹ lu mē largire ꝑpetuū auctor lucis eterne de⁹:vt te lau dēt labia nr̄a:vita bn̄dicat te:me-ditatio noſtra in matutino glori-ficet.Per dominum.

Pſalmus de oratione Chriſti in ſua paſſiōe ne cedat inimicis: & ut cō-ſtātiā habeat liberetur-que finaliter ab eis.

Pſalmus.LXIII.

1 EXaudi deus orationē meā cum † depre cor:à timore inimici † eripe animam meam.

†tribu lor. †erue.

℄ Auctor pſalmi ꝑpheta dauid. ℄ Titul⁹ hic ē.In finē ps dauid: hoc eſt ps ille cōuenit x̄o dauid.i. xp̄o q̄ hic loquit̄ adiūcta ſibi voce corporis dirigēs nos in finē.i.in ſui cōformitatē.Docet ei nos ſuo exē plo q̄liter in deſerto hui⁹ſcl'i(de q̄ ſupra dcm̄ eſt)iter pſecutores nos debeam⁹ hr̄e:⁊ q̄liter orātes de-bem⁹ in tribulatiōib⁹ pſeuerare: h̄ attēdētes:q2 quāto fuerit aſpe-rior ⁊ iniq̄or tribulatio nr̄a:tāto in futuro maiorē habebim⁹ pfe-ctū:illi x̄o maiorē defectū.℄ Ma teria:tribulatio a iudeis xp̄o neq̄ ter illata:⁊ ab ipſo dulciter tolera ta.℄ Intētio:monere nos ad imi tādū xp̄m i ꝯſtātia ⁊ tolerātia paſ ſionū:⁊ i paſſiōib⁹ orādū/⁊ i dn̄o ſperādū.℄ Snīa i gn̄ali:ꝑpheta in iſto ps i pſona xp̄i orat ad deū p̄rem petēdo ab aduerſarijs libe-rationē:deſcribēdo eoꝝ malignita tē:⁊ fruſtratā itētionē ⁊ ſequentē ex his fructū ⁊ vtilitatē.Orat aūt i paſſiōe ad iſtructionē ſideliū vt ſi ipē q̄ p̄ſci⁹ erat futuri orare vo-luit:mlt̄o magis q̄ icerti ſunt ſedu le dent operam orationi ⁊ maxi-me tribulationi.Sicut enim ca-put noſtrum:ſic et nos in tribula-tiōibus hic rogamus.℄ Senten tia in ſpeciali.Orat ergo xp̄s in paſſione dicēs.[Exaudi deus ora-tionem meam cum deprecor]id eſt corde ⁊ totis viribus precor.Nunc

te pater depꝛecoꝛ nūc exaudi oꝛa-
tionē meam: que aūt ſit iſta oꝛatio
declarat cū ſubdit. [a timoꝛe inimi
ci]. i. inimicoꝛum .ſ. iudeoꝝ [eripe
aiam meā] non quidē vt non moꝛ-
riar: ſ; vt eos non timeam qui tm̄
coꝛpus poſſunt occidere: ſed te qui
aiam ⁊ coꝛpus potes perdere. Nō
igit oꝛat vt nō occidat/ſed vt oc
cidere nō timeat ne foꝛte timendo
ſuccūbat: nec hoc ideo poſtulat vt
timoꝛe aliquo frāgi valeat/ſed vt
exēplo ſuo infirmantib⁹ mēbꝛis
oꝛandi foꝛmam atq; in paſſione ⁊
tribulatione cōſtantiam tribuat.
Et q de exauditione ſecurus ſit
oſtendit dicens.

2 Protexiſti me à cōuē tu malignantium: à mul titudine operātium ini- quitatem.

¶ [Protexiſti me a conuētu mali-
gnātiū] volūtate ⁊ ꝯſilio. i. a colle-
ctiōe malo ꝫ me cogitātiū ⁊ malū
in coꝛde machinātiū: ⁊ non ſolū a
cōuētu malū volētiū: ſ; ēt [a mlti-
tudie opantiū] in actu in me [iniq
tatē] illā ſinglarē. ſ. crucifixionem.
Iniqtas fuit occidere eū q tot bōa
eis fecerat: ſ; q̄mō ꝓtect⁹ ſit ē ad
uertēdū. Ipſi eñ intēdebāt iferre
xp̄o moꝛtē ppetuā: ſ; tertia die re-
ſurrexit delere famā ſ; diuulgata
fuit: auferre fidem a ſuis/ſed dila-
tata inualuit. Exaudi inquit ⁊ ne-
ceſſe eſt vt exaudias.

3 Quia exacuerūt † ut gladium linguas ſuas intenderunt arcum rem amaram: ut † ſagittent in † occultis immacu- latum.

†tanq̄ †ſagittarēt. †abſcōdito.

¶ [Quia exacuerūt] .i. valde acu-
rūt [vt gladiū līguas ſuas] .i. ſicut
gladius acuitur vt magis incidat
ita ipi acutiſſime excogitabāt q̄d
in me pei⁹ dicere potuiſſent: ⁊ ver
ba acuta apte moꝛtē incl inādo ad
me occidēdū ꝓtulerunt: ⁊ ita ſi nō
manib⁹ liguis tn̄ occiderūt [itēderūt
arcum] .i. dolos ⁊ occultas īſidias
pauerūt. Arc⁹ ei occulte: gladi⁹ ap
te ferit [rē amarā] ſ; vt diſcipul⁹
⁊ cōuiua ꝓditoꝛ fieret [vt ſagittēt
immaculatū] .i. quaſi ignoꝛantē oc
cidāt innocentē: ⁊ hoc [in occult[is]].
i. latēter x̄pū ad ſuā opinionē: Ad
hoc queſierunt quomodo a diſcipu
lo traderet: a iudice romano dāna
retur: ab ipſis romanis crucifigere
tur: h̄ fuit acumē lingue: hoc arc⁹ ;
hoc ſagitte: ſic per alios chꝛiſtū ſa-
gittauerunt: ſic gladio pꝛopꝛie lin-
gue occiderunt. Unde et ſubditur.

Arcus occulte gladi⁹ aperte ferit.

4 † Subitò ſagittabūt eum & non timebunt: † firmauerunt ſibi ſer- monem † nequam.

†repente †obfirmauerunt. †malignum

¶ [Subito] .i. inſidioſe q̄ſi inopi-
nate ⁊ impꝛouiſe [ſagittabūt eū].
i. occidēt q̄ſi neſcientem vt eis vi-
det: ⁊ ſcel⁹ implebūt vel inde [non
timebunt] deū vel iudiciū eius: q2
[firmauerunt] obſtinatione nō ve
ritate nullo mō volētes obmitte-
re [ſibi] .i. ad malū ſuū dicēdo ſan-
guis ei⁹ ſup nos ⁊ ſup filios nr̄os:
nō dn̄o cui nō nocuerūt [ſmonē ne
quā] vel malignū. ſ. q̄ ꝓlocuti ſunt
vt eū interficerēt: ⁊ poſtea obſtina
te moꝛtē eius petierūt dicētes: ex-
pedit vt vnus homo moꝛiatur pꝛo
populo: ⁊ reus eſt moꝛtis et cruci-
fige: crucifige ⁊ huiuſmodi.

Iob. xviij.

5 Narrauerunt ut ab- ſcōderent † laqueos: di xerūt qs uidebit † eos

†muſcipulas. †eos.

C[Narrauerunt] ⁊ apud ſe diſpoſuerūt[vt abſcōderēt laqueos]et pararent occultas fraudes inter ſe tractātes quomodo doloſe ⁊ abſcōſe chriſtū caperent ⁊ occiderent tradendo eū per diſcipulū: iudicando per principē romanū: interficiēdo p milites eius. Talis fuit abſcōſio laqueorum de quibus etiā[dixerūt qs videbit eos]ſcʒ laqueos iſtos ⁊ fraudes.i.quis poterit percipere vl' cauere.q.d.nullus. Neqʒ enim hoc ab aliquo deprehendi poſſe putauerunt: nā ita effronite mortem chriſti querebāt ac ſi deus lateret ⁊ ipſe nō videret vt putabant/ſed non profuit illis. Nam ſequitur.

6 †Scrutati ſunt † iniquitates: defecerūt ſcrūtantes † ſcrutinia.

†pſcrutati. †iniquitatem. †ſcrutationes.

C[Scrutati ſunt].i.inqueſierunt [iniquitates]ſcʒ quomodo p falſos teſtes iuſtū accuſarent: ⁊ quomodo doloſe eū pderēt/ſed[defecerūt]ab itēto: ipſi[ſcrutātes ſcrutinia].i.acerba ⁊ acuta cōſilia: hoc eſt in ea ſubtili ⁊ frequēti inquiſitiōe nihil potuerūt pficere: querebāt enim extinguere chriſti nomē qđ magis clarificatū fuit p ſuam paſſionē. Quāto acutius et ſubtilius dolos cogitauerunt tanto pl⁹ ⁊ graui⁹ a veritate ⁊ equitate defecerant: ⁊ in tenebras mergebantur. Qz enim nō videbāt deū putabant ſe non videri a deo: ſcrutati igitur ſunt ſed fruſtra.quia

7 Accedet homo ad cor altum: & exaltabitur deus.

C[Accedet]ſpōte ad paſſionē[homo]ſcʒ chriſt⁹ q nō pateref niſi hō eēt[ad cor altum].i.pfūdū ⁊ ſecretū: in hoc habebat vl' ei erat qz hoc faciebat ſm altū ⁊ pfūdū dei cōſiliū. Vel[accedet homo]ſcʒ xp̄s in paſſiōe[ad cor altū].i.pfūdū ⁊ ſecretū dei cōſiliū: nā voluntarie accedens ad paſſionē perfecit pfundū ſecretūqʒ diuinū myſteriū: quo diſpoſuerat de⁹ filiū ſuū pati p redēptione mundi[⁊ exaltabif de⁹]in reſurrectione.q.d. occiditur vt homo in paſſione: ⁊ ipſe idem exaltatur vt deus in reſurrectione: et acquiret nomē qđ eſt ſuper omne nomen. Audi quomodo exaltatus ſit de⁹: ⁊ hi q pſequebanf hūiliati.

8 Sagitte † paruulorū facte ſunt plage eorum: & infirmate ſunt contra eos lingue eorum. †infantium

C[Sagitte]humiles[paruulorū] ⁊ ſimpliciū ſcʒ apoſtolorum[facte ſunt plage eorū]q ſagittabāt ⁊ nō timebāt: qz iam verbis eorum feriunf ⁊ pſternūf. Infirma eni mūdi elegit deus vt confundat fortia j.cor.j.d. [⁊ infirmate ſunt lingue eorum].in ſermones eorū facti ſunt caſſi virtute reſurrectōis ſue in omnibus q contrā eum dixerunt: ⁊ hoc [cōtra eos].i.in malum ⁊ verecundiā eorum q firmauerunt ſibi ſermonē neqꝫ. Ceſſauerūt eni mine ⁊ blaphemie: cognouerunt ſua ſcrutinia nō valere atqʒ a tanto ſtrepitu verborum ſiluerunt. Talis eſt mutatio dextere excelſi: deo igif ſic exaltato: ⁊ viſis miraculis.

9 Conturbati ſunt omnes qui uidebant eos: & timuit omnis homo.

C[Cōturbati ſunt]ad penitētias ⁊ cōpūcti corde[omnes].i.ex oī genere homines[qui videbant]et intelligebant[eos]ſcʒ iudeos defeciſſe ex confuſos: et inefficacē eorum

eſſe fallaciam. O cor durum alij de illis turbantur ⁊ tamen ipſi nō penitēt [et timuit omnis hō] rationalis deum ⁊ ſibi iudicium imminere diuinū: id eſt oīs vtens ratione ad intelligenda que facta erant timori domini ſe ſubdidit. Qui ergo non timuit non fuit homo id eſt vſus ratione. Sed ſi timet homo deum non eū terret hō quin annūciet ſicut apoſtoli ꝓhibiti ꝑdicare de chriſto: non ideo deſtituerunt: ⁊ ideo iſti ſic eruti a timore inimici: ſed deū timētes vna cū apoſtolis

10 ✝ Annunciauerunt opera dei: & facta eius intellexerunt. ✝ſec

¶ [Annunciauerunt] alij o ꝑdicādo [opa dei] ſcʒ neceſſitatē/ paſſionē/ reſurrectionē/ aſcēſionē miſſionē ſpirit⁹ ſancti/ hūanitatē ⁊ diuinitatē/ virtuteſqʒ et miracula [et facta eius] in celis eſſe diuina non puri hominis: ⁊ cur eſſent facta: qꝛ factam nrām eſſe per deum redēptionem ⁊ ſalutē cognouerūt: qui prius vtilitatē operū eius nō intellexerunt. Intelligam⁹ ⁊ nos eū p facta nos redemiſſe: ⁊ ſtudeam⁹ non ſolū ꝟbis/ ſed etiam operib⁹ ipſum benedicere ⁊ laudare. ⁊ ideſcʒ pro huiuſmodi operib⁹.

11 Letabitur iuſtus in domino & ſperabit in ✝ eo: & laudabuntur omnes ✝ recti ✝ corde. ✝eum ✝qui ✝ſunt

¶ [Letabitur iuſtus] p xp̄m redēptus: ⁊ p fidem operum domini iuſtificatus [in domino] non in ſeipſo/ non in mundo [⁊ ſperabit in eo] vitam eternam in futuro: ⁊ tūc qñ damnabuntur peruerſi [laudabuntur] .i. laudabiles apparebunt adepta gloria [omnes] et quicūqʒ ſine pſonarum acceptiōe [recti corde] q̄ recte credūt ⁊ bn̄ viuūt: Illi ſūt recti corde q̄ ꝓpria volūtate relicta: voluntati penitus ſe ſubijciunt diuine: qui rectam et iuſtam intentionem habentes per amorē recte tendunt in deū et quib⁹ per omnia placet deus. Sed curui corde ſunt quibus nō placet q̄cquid deo placet. Recti corde q̄ ſunt. Corde curui q̄ dicunt.

Oratio.

Tutela oīm credentiū deus cuſtodi eccleſiam tuā a cōuētu malignātium: q̄ eā occulti iaculis īpugnare nitūtur: vt te ſalubri rectoqʒ retinēs intellectu iuſtorum meritis perpetualiter letetur. Per dominum.

Pſalmus de laude dei ac potētia eius & uirtutibus: nec non de multiplicibus dei beneficijs in pręſenti collatis: & in futuro conferendis.

Pſalmus. LXIIII.

1 TE decet hymnus deus in ſyō: & tibi reddetur uotum in Hieruſalem.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus talis eſt. In finē pſalmus dauid ⁊c. Hoc eſt pſalm⁹ iſte dirigēs nōs in finē .i. in chriſtū et cōſummationē eſt dauid: ⁊ eſt cāticū .i. exultatio hieremie ⁊ aggei: qꝛ exponit nobis illud vñ exultauerūt illi reditū populi iſrael ne babylonia in hieruſalem ꝓphetantes cāticū in quū habitū de ꝟbe pegrinatiōis .i. de reuelatiōe q̄ facta eſt eis a deo ꝑ captiuorū pegrinatione cum inciperent proficiſci

reuerti de babylonia ī hierlm̄. Do rū enī exultatio prefigurauit noſtrā peregrinationē quā habem⁹ cū ſpūaliter pfiteri de hac pegrinatiōe incipim⁹: ꝛ huic babylonie nō intēdētes deū amare intendimus. Eſt enī conceptio amoris initiū proficiſcēdi: ꝛ incipit exire qui incipit amare. Exeuntium pedes ſunt cordis affectus: charitas facit ciues hieruſalem cupiditas babylonis/ ꝛ ſi corpore adhuc ſunt pmixti: deſiderio tñ ſunt ſeparati. ¶ Materia: laus dei/ multiplexq3 eius bñficium ꝛ acceptum ꝛ accipiendum. ¶ Intentio: excitare ad dei laudē p multimodis beneficijs ſue bonitatis nobis ī redeūdo ad celeſtē patriā collatis et in peruētione pmiſſis. Quia enī (vt ſupra dictum eſt) letaī nunc iuſt⁹ in dño: ꝛ deinde laudabilis cōparebit in futuro. Intēdit hic ppheta cunctos in eccl̄ia futuros admonere. vt attendētes qđ eis diuina miſericordia in redeūdo ad celeſtē patriā cōferat: qđ in pueñtiōe pmittat nō ingrati exiſtant/ ſꝫ diuinis laudibus ꝛ graꝝ actionib⁹ decenter inſiſtant. ¶ Sententia in generali. propheta in iſto pſalmo in perſona eccl̄ie vl' cuiuſlibet fidelis ſuam orationē exaudiri poſtulat: potentiā ꝛ virtutes ac bona et multiplicia beneficia dei enunciat ꝛ cōmendat. ¶ Sententia in ſpeciali: in voce ergo reuertentium propheta letus cantat dicēs. [Et] o [deus] non deos gentium [decet hymnus] .i. laus dei cū cātico quē cantat qui vere deum amat: ꝛ hoc [in ſyon] .i. in eccleſia preſenti. nā3 ſyon interpretatur ſpeculatio: et in eccleſia gloriam dei a longe ſpeculamur: quaſi diceret decet ꝛ iuſtū3 eſt vt eccleſia ſancta te laudet propter multa beneficia ſibi collatatur. [Et tibi] de bonis operibus [reddetur] perfecte [votum]: id ē laus pro gratiarum actione [in hieruſalem] .i. in viſione pacis. ſ. in p atria celeſti. Nam hieruſalē3 viſio pacis interpretatur que ibi pfecte habebit. hic ergo in preſenti vouemus bene operando et cogitando: ibi reddemus pro vtroq3 deum laudando. Tunc noſtrum deſiderium adimplebitur: tunc reddetur et pficietur votum quod hic agere incipimus: ſed ex toto adimplere nō poſſumus. Ad hoc ſuſpirat eccleſia vnde ꝛ ſuppliciter exorat dicēs. Et iam nunc hoc.

Syon ſpeculatio īterpretatur.

Hieruſalē viſio pacis interpretat.

2 Exaudi orationem meam: ad te omnis caro ueniet.

¶ [Exaudi orationem meam] parcendo mihi de omnibus offenſis meis: vt mundus et ſine macula ſecurus ad te veniam: et in illa celeſti hieruſalē votū meū pſoluā: q2 [ad te oīs caro] .i. oīs homo bon⁹ ꝛ mal⁹. ꝛ de oī genere ſtatu ꝛ conditione hominū [veniet] in iudicio finali vt referat vnuſquiſq3 quod geſſit: q2 non es perſonarum acceptor. Ubi aperte propheta reſurrectionem generalem anūciat. Et neceſſe eſt vel exaudias. Quia

3 † Verba iniquorum preualuerūt ſuper nos: & † impietatibus noſtris tu ppiciaberis.

†ſermōnes. †impietates nr̄as.

¶ [Verba iniquorum] ſcilicet diaboli et primorum parentum iniqua ſuadētium [preualuerunt] vt mare mergens [ſuper nos] id eſt proiecerunt nos in hoc exilium et in peccatum dimerſerunt [et] cum [impietatibus noſtris tu propiciaberis] ignoſcendo ꝛ condonando ea; et venias dādo nobis,

Pec catū ꝑmū p ꝟ bum fa ctū ē. Hie rony m⁹.

Primum peccatū per verbum fa ctum eſt: & per verbum multa ma la quotidie fiunt. Cauendū eſt igi tur malū lingue ne loquamur qđ noceat: nec a verbis impiorum de prauemur cum ſibꝫ ei fere vitijs ſic liatrix eſt lingua. Unde Hierony mus Nullum membrum ita ab in eunte etate perhorruit que medi cam membrum eſt & inquietū. Et

4 Beatus quem elegi ſti & aſſumpſiſti: inha bitabit in atrijs tuis.

¶ [Beatus] eſt omnio⁹ ille [quem elegiſti] id eſt per gratiam de maſſa peccatorum ſegregaſti p̄e deſtinando & ad finem vocando vñ dicit. Non vos me elegiſtis: ſꝫ ego elegi vos [& aſſumpſiſti] i. ado ptionē filij & in ſortem tuam iuſti ficando [quia inhabitabit] nō am plius mouendus [in atrijs tuis] id eſt in celeſti hieruſalem quā dr atria pp amplitudinē & plurali ter: quia ibi ſunt diuerſe manſio nes: & quilibet māſionem pro ſuo acceptatus eſt merito: & tunc ibi

Joā. xv.

Replebimur in bo nis domus tuę: ſanctum eſt templum tuum mi rabile in † ęquitate.

† Juſti tia

¶ [Replebimur] vſq; ad ſummū [in bonis] eternis [domus tue] ce leſtis ſcꝫ hieruſalem que ſunt mi ra & ineffabilia: qz nec ocul⁹ vidit/ nec aur[is] audiuit nec i cor hōis aſcē dit. Oportet igit̄ ea nūc eſurire & ſitire vt tantis poſtmodum bonis mereamur repleri. Et ſubiungit que ſit hec domus dicens [ſanctū eſt templum tuum] celeſte & cele ſtis glorie: qz ſanctificatur p deū a quo inhabitatur [mirabile] non in exterioribus vt domus terre q̄ columnis & marmoribus/ ac cete ris vanitatibus nitēt: ſꝫ [in equi tate] & iuſtitia: nam ibi apparent iudicia dei iuſtiſſima: q̄ modo vi dentur diſtorta: quam iuſtitiam modo debemus eſurire: vt tūc ea ſatiemur. Sancta electorū eccleſia domus dicitur: qz a deo inhabita tur templum: quia per deum ſan ctificatur: hoc templum ſanctum eſt in ſe & mirabile i equitate quo ad alios. Nā hec equitas i his duo bus p̄ceptis eſt: qđ tibi nō vis fie ri alij ne feceris que vultis ne fa ciant vobis homines & vos facite illis. Et illis bonis repleamur

Eſaie. lxvj.b.

Eccl'ia electo rū do m⁹ ē

6 Exaudi nos de⁹ † ſa lutaris noſter: ſpes o mnium finium terrę & in mari longe.

† ſalua tor.

¶ [Exaudi nos] o [deus] qui es [ſalutaris noſter] ſcꝫ Jeſus chriſt⁹ per cuius incarnationē ſaluati ſu mus: & ſine cuius auxilio nihil bo ni poſſum⁹: vt ab iſta terrena do mo ad illā celeſtē tranſeam⁹ tu q̄ es [ſpes] nō tamen iudeorum ſed [omnium finium terre] & etiā eo ꝝ qui ſunt [in mari longe] i. omniū fidelium qui vbiq; habitāt in ter ra & in mari. In illo enim ſperāt & illi qui i vltimis terre partib⁹ habitant: & illi qui longe in remo tiſſimis inſulis maris conſiſtunt. Quomodo autem tam longe ſit fa ctus: ſpes oſtenditur cū ſubiū git.

7 Pręparans montes in † uirtute tua † accin ctus potentia: qui con turbas † profundū ma ris ſonū fluctuū eius †.

† fortitudine ſua.

† terre cinct⁹ i potētia

¶ [Preparās] id eſt diſponēs ad agendū & ad vſus cōpetētes [mō tes] id eſt apoſtolos & predicato res altitudine vite terrena oīa

† ſūdū.

† q̄s ſuſ ferret.

trāſcendentes[in virtute tua]nō ipſoꝝ ſcꝫ vocādo iuſtificādo grā/ doctrina/ ⁊ moribus informando ⁊ per eos miracula faciēdo: ⁊ hīs potes eos ꝓparare: q: tu es[accinctus] ⁊ munitus[potētia]magna ſcꝫ deitatis vt qd hō ex ſe nō habuit deitas daret[qui] ſic accinctus[cōturbas]ad pniam ꝑ illos mōtes [ꝓfundū maris].i. corda impioꝝ ꝓfundius merſa in peccatis: ⁊ tunc ex conturbatione quod in imo eſt ad ſūmū reducitur: qm̄ malum qd in corde iacebat: oris confeſſionē aperit: ⁊[ſonū fluctuū eius] .i. ſonantes contradictiōe ⁊ fluctuantes perſecutione: quia

8 Turbabuntur gentes & timebunt † qui † habitant terminos à ſignis tuis: † exitus † matutini & ueſperę delectabis.

†oēs †ibi habitāt ſines ter re. †māe.

¶[Turbabuntur]primo[gētes] ꝓpe exiſtentes ad penitentiā ⁊ ꝓ peccatis voce apoſtolica ⁊ ꝑdicatorū audita: ac viſis miraculis [⁊] deinde[timebūt]deū: vt credētes ſalui fiant etiā[qui habitant terminos] ⁊ i extremis terre ſcilicet lōge poſiti[a ſignis tuis].i. a miraculis que facta audiēt. ⁊ ſic nō videāt ⁊ poſtea[exitus matutini ⁊ veſpere]id eſt illi⁹ qui tpē iuuētutis ⁊ tpe ſenectut[erit ꝑ pniam a peccatis[delectabis].i. delectabiles facies tibi ⁊ angelis: vel ēt ipſi qui exit a peccatis. Uel[exit⁹ matutini ⁊ veſpere].i. proſperitatis ⁊ aduerſitat[hui⁹ ſecli[delectabis].i. delectabiles facies hōi: dās ei exire ide ne capiat ⁊ extollat ꝓſperis cui diuitie ſunt de⁹: ne etiā terreatur ⁊ frangatur aduerſis pro quo paſſus eſt chriſtus: ſed cū cta forti mente pertranſeat ac letus ac alacer ad finem tendat: delectare in domino ⁊ erit tibi mundus faſtidio. Qualiter autem hoc ſit factum ſubdit: quia

9 Viſitaſti terram & inebriaſti eā: multiplicaſti † locupletare eā.

†ditare.

¶[Uiſitaſti terrā].i. hominē peccatorē et terrenū cum per tuam gratiā aſpirādo ⁊ a peccatis reuocādo[⁊ inebriaſti eā]gratiā infundēdo: ⁊ tāto amore tui replēdo: vt vita ⁊ morib⁹ ad meliora immutetur: ſolet enim ꝑ ebrietatem bibentiū ſenſus mutari. Quedā eñ quaſi ebrietas videt contemptus diuitijs paupertatē amare: ſcipꝫ contemptui habere tribulationibus gaudere/ mortē magis ꝙ vitam diligere: ad ea que nō appa rēt totis deſiderijs anhelare: hoc modo inebriata terra nō pōt eſſe ſterilis. Unde ſequitur[multiplicaſti locupletare] ⁊ ditare[eam] i. multipliciter ⁊ multimodis donis ⁊ bonis ſpūalib⁹ ditaſti ⁊ honoraſti: hoc autē vnde factum ſit declarat cum ſubiungit.

10 † Flumen dei repletum eſt aquis: paraſti cibum illorum: † quoniam ita eſt prępąratio † eius.

†fluuius dei repletus eſt a ꝙ †quia †tua.

¶[Flumē dei].i. popul⁹ dei prior ſcꝫ fideles primitiue eccleſie ꝓfundi ad recipiendum egredientes a xpo tanꝙ flumen a fonte[repletū eſt aquis].i. ſpūs ſancti donis ⁊ gratijs: vnde alij potētur ⁊ irrigētur. Deinde poſt potum ſubdit de cibo dicens: tu [paraſti cibum illorū]ſcꝫ fidelium in cōmunione

corporis et ſanguinis tui[quoniam ita] id eſt per te[Eſt preparatio eius]cibi: et ſicut a te diſponitur ſine quo nihil fit. Eſt etiam ſcriptura ſacra cibus noſter ac panis vite et intellectus: quo quotidie reficimur ne deficiamus in huius peregrinationis deſerto. Unde ſcriptum eſt. Non in ſolo pane viuit homo: ſed in omni verbo quod procedit de ore dei. Sed quia hec fragilis homo ſuſcipere non valet nec meretur: niſi deus per miſericordiam det: ideo exorat.

Sacra ſcriptura eſt cibus noſter. Matth. iiij. Luc. iiij.

11 † Riuos eius inebria: multiplica † genimina eius: in ſtillicidijs † eius letabitur † germinans.

†ſulcos †generationes †ſuis †cum exoritur

[Riuos eius] fluminis ſcilicet doctores qui de eius plenitudine biberunt et per quos ſpiritus ſanctus ad audientium corda decurrit [inebrians] donis ſpiritus ſcilicet ſapientie et gratie: vt ſibi et alijs ſufficiat. Sed vnde predicatores deus inebriat: inde fideles multiplicat vnde ſequitur[multiplica genimina eius]. i. ſucceſſionem inde pullulantem. ſ. filios ad fidem conuerſos id eſt da imitatores prouectos ex riuis in fide generatos: vt ex credentibus alij credant/ et per ſucceſſiones predicatio non deficiat et[in ſtillicidijs eius] fluminis. i. in guttis doctrine parue et tenuis. ſ. in verbis interpolate et modeſte cadentibus a maioribus illius fluminis [letabitur] ſpiritualiter quia inde proficit[germinans]. ſ. incipiens et rudis in fide nouiter exortus qui magna adhuc capere non poteſt: ſed minora que audit libenter ſuſcipit: atque eos quos preualet fructus bonorum operum et virtutum proferre ſtudet.

12 Benedices † corone anni benignitatis tue: & campi tui replebuntur ubertate.

†coronam.

[Benedices] gratiam infundendo[corone anni benignitatis tue] id eſt collectioni et multitudini fidelium de mundi circulo acquiſite ipſe gratie in quo benignus mundo apparuiſti. et dicitur corona: quia gloria victorie eſt vincenti diabolum. et dicitur benignitatis dei: ne quis glorietur de meritis ſuis. Deinde hanc benedictionem corone exequitur per partes dicens[et campi tui] id eſt homines equitate et iuſticia plani: ſcilicet iuſti[replebuntur vbertate] bonorum operum vel imitatorum.

13 Pingueſcent † ſpecioſa deſerti: & exultatione † colles accingentur.

†fines.

[Pingueſcent] etiam dulcedine gratie[ſpecioſa deſerti] id eſt peccatores et gratia deſerti et ſteriles: vt vbi abundauit peccatum ſuper abundet gratia: qui a ſordibus exeunt vitiorum ac ſpecioſi fiunt fide morum honeſtate et decore virtutum[et colles] a terra ſe eleuantes vel quos deus erigit propter humilitatem[accingentur] id eſt preparabuntur ad ſpirituale prelium vel confortabuntur ad predicandum alijs: et hoc in[exultatione] quia veniunt ad regnum.

14 Induti ſunt arietes ouium: & † valles abundabunt frumento: clamabunt etenim hymnum dicent.

†conualles.

[Induti ſunt] etiam exultatione gaudentes de fructibus ſuis. Vel[induti ſunt] veſte nuptiali. i.

charitate erga deum ⁊ ſubditos [arietes ouium] .ſ. duces gregū et prelati aliorū [⁊ valles] .i. humiles populi doctrina de montibus fluēte irrigati [abundabunt frumēto] id eſt cibo ſpirituali a fruge boni operis ꝓpter iſta beneficia eis collata [clamabūt] pre deuotione deū laudantes [etenim hymnū dicent] in gratiarum actione: dei beneficiis nō ingrati: Vel accipiendo de futuro [Benedices corone anni benignitatis tue] .i. ſanctos tuos remunerabis ꝗ vt corona palme et victorie circa te ſtabunt ⁊ victorie ſignū erunt et exequitur ꝑ partes dicēs [⁊ campi tui] .i. eccleſie iudeorum quos ſpiritualiter extollebas ſicut campos [replebuntur vbertate] .i. eterna refectione [Pingueſcēt] interna ſatietate [ſpecioſa deſerti] .i. eccleſie gentiū: q꞉ oia perfecte habebūt: ⁊ [colles] .i. martyres: qui campis .i. iuſtis virtute preminent paſſionis [exultatione accingent] .i. et omni parte tam in anima ꝙ in corpore ea circūdabunt [Induti ſunt] .i. induētur ſtola iucūditatis ⁊ exultatione [arietes ouium] .i. duces animarū: quia ſimul cū grege ſuo gaudebunt in eterna pace [⁊ valles habundabunt frumento] quia obedientes et humiles aie celeſti reſicientur alimento. Ipſe dñs erit frumētū eorū: ipſe eſt enī vere cib⁹ animarum. Et ibi omnes non tam voce ⁊ verborū ſtrepitu ꝙ mente et cordis affectu in leticia ineffabili [clamabūt] et eorum clamor nō niſi laus dei erit: ideo ſubditur [etenim hymnum dicent] .i. laudes ꝑpetuas pro diuerſorum munerum donis. Unde alibi dicitur. Beati qui habitant in domo tua domine: in ſeculum ſeculi laudabunt te. Ergo incipiam⁹ hic hymnū dicere deo noſtro quatenus perfecte illum laudare mereamur in futuro. Qui enim nūc do non incipit nec poſtmodum laudabit.

Oratio.

Tribue rex celeſtis vt nos erepti ab ariditate peccati flumine miſericordie tue copioſi⁹ irrigati pingueſcere mereamur vel hymnū cum ſanctis tuis decantare poſſimus. Per dominū.

Pſalmus de laude & gratiarum actione propter opera dei mirabilia, ac pro glorioſa martyrum & tribulatorum uictoria ac conſolatione diuina.

Pſalmus. LXV.

1 Iubilate deo omnis terra: † pſalmum dicite † nomini eius: date gloriam laudi eius. † pſalli te. † laudes

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titul⁹ hic ē. In finē cāticū pſalmi reſurrectionis. Cāticū: q꞉ ē exultatio de reſurrectiōe capitis ꝗ ꝑceſſit: ⁊ corporis ꝗ futura eſt. Pſalm⁹ q꞉ ꝑ reſurrectiōe monet bn̄ opari dirigēs in finem .i. in chriſtū/vel in ↄſummationē future reſurrectiōis ſeu btitudinis. ¶ Materia laus dei operaq꞉ ipſi⁹ mirabilia ac glorioſa martyrū victoria. ¶ Intētio: monere fideles ad dei laudē ⁊ gratiarū actionē ꝑ ſupradictis: ⁊ vt corde/ voce/⁊ ope deū laudēt/ꝑdicēt/et glorificēt ꝑ ſuis bnficiis. ¶ Snia i generali: propheta i iſto pſalmo in perſona eccleſie ſeu cuiuſlibet perfecti; inuitat vniuerſos fideles ad agendum gratias/et ad laudan

dum deum ꝓpter opera ipſius mirabilia: et pro glorioſa martyrum victoria. loquitur quoque de eorum munerum oblatione: ac poſt martyrij triumphum diuina eorum conſolatione. Igitur ſicut ſupra: ita et hic monet ad inſiſtendum diuinis laudibus et gratiarum actionibus: alijs et alijs tamen rationibus. ꝓponens ſeipſum in exemplum et ꝑdicans que bona ſibi fecit dominus. et quia ad illum ore et corde ſine iniquitate clamauit propterea deus exaudiuit. In quo nos hortatur vt ſimiliter faciamus: quatenus ab ipſo exaudiri atque eius miſericordiam conſequi mereamur. ¶ Omnia in ſpeciali. Eccleſia ergo ſpe reſurrectionis leta vniuerſos ad canticum et pſalmum inuitans ait [Jubilate deo] ineffabili affectu et mentis exultatione [omnis terra] i. non ſolum iudea: ſed de omni terra populi ad deum conuerſi. q. d. in vocem erumpite gaudiorum ſi non poteſtis verborum. non enim verbis iubilatur ſed ſolus gaudentium ſonitus redditur quaſi parturientis et parientis cordis. Eſt enim iubilus gaudium ineffabile: quod nec taceri nec exprimi pot. Et ſi iubilatis quod deus audiat [pſalmum dicite] i. pſallite et operamini quod homines opa veſtra bona percipiant: et hoc [nomini eius] vt in bono opere laudem domini non veſtram requiratis [date gloriam laudi eius] non induſtrie veſtre: vt ſicut ei iubilatis et operamini: ita pro his in eo non in vobis gloriamini. Et

Jubilus quid eſt.

12 Dicite deo quàm † terribilia ſunt opera tua † domine: in multitudine † uirtutis tuę mētientur tibi inimici tui.

† timēda. † nō hs † pctāte.

¶ [Dicite deo] laudando eum [quam terribilia ſunt opera tua domine] deus ſcꝫ myſteria incarnationis. i. quod deus eſt homo factus: quod paſſus: quod mortuus et huiuſmodi que feciſti: et alia que adhuc facere non ceſſas que poſſunt dici amabilia. ſed terribilia dicit vt non ſuperbiant homines: ſed terreantur et timeant: ſeque in vita emendent. Unde ſecundum conſilium Hieronymi: quilibet colligat ſibi in faſciculum a principio mundi opa domini ſuauia in ſaluatione et retributione bonorum: ac terribilia in punitione et damnatione malorum. Sed licet magnus et terribilis ſis [in] tanta tamen [multitudine virtutis tue] id eſt in multis virtutibus et miraculis tuis [mentientur] et mentiri non pertimeſcunt [tibi inimici tui] qui nec promiſſa ſoluunt: nec mandata ſeruant. Illis ergo relictis

Hieronymi conſilium.

13 Omnis terra adoret te & pſallat tibi: † pſalmū dicat nomini tuo †.

† pſallat. † altiſſime.

¶ [Omnis terra] i. omnis gens homo habitans in terra [adoret] i. adorando fidem colat [te] qui verus es deus. Sed quia fides ſine operibus mortua eſt: recte ſubditur [et pſallat tibi] i. bene operetur ad honorem tuum [pſalmum dicat] i. bonam operatione alijs et ad aliorum inſtructionem ꝑdicet: et hoc non ſibi ſed [nomini tuo] hoc eſt ad laudem et gloriam nominis tui vt quicquid boni fecerit ad hoc referat. Tunc quippe vtiliter deum adoramus quando culture fidei bonum opus in quo deus honoretur adiungimus: atque alios nobiſcum quos poſſumus ad ſeruitutem dei verbo et exemplo trahimus. Quod vero hic facere cum prius adiungit.

14 Venite & uidete opera † dei: terribilis in cōſilijs ſuper filios hominum.

† domini.

¶ [Venite et videte opera dei] [Venite] los. populi .i. accedite paſſibus mentis/affectib⁹ amoris [et videte] .i. intelligite diligenter conſiderando [opera dei] que fecit: ſcʒ opera creationis/recreationis/retributionis/ et alia hmõi vt habeatis materiã laudis: q̄ eſt [terribilis in conſilijs] habitis [ſuper filios hominum] vt cum mala bonis et bonis mala concedit/vnũ ex pura mĩa ſaluat: aliũ ex iuſtitia dãnat. iſti iraſcit̃: illi parcit. vnum per grauiſſimi martyrij penam: alium magis leuiter ad regnũ celorũ pducit. vnus ex virtutibus in finẽ ad vitia tendens ad infernuʒ per elationem corruit: alius ex vitijs in virtutibus finem cõcludẽs ad celũ per humilitatem leuatur. Sed quid fecit terrore conſilij ſui declarat ſpecialiter cum ſubiũgit.

5 Qui conuertit mare in aridam: in flumine pertranſibunt pede: ibi † lætabimur in ipſo.

† iocundabimur. po. cxlij.

¶ [Qui cõuertit mare] .i. mũdum amarũ [in aridã] vt aquã dulcẽ fiat qui ſalſa plen⁹ erat. Vñ et dicit alibi aĩa mea ſicut terra ſine aq̄ tibi/et illi ipi qui in aridã ſunt conuerſi cum eſſent antea amari [in flumine] .i. in huius ſeculi fluxibilitate vbi alij veniũt alij ſuccedũt [pertranſibunt] delectationes et preterfluentia rerũ peritarũ [pede] ſicco .i. facile et tute xpo duce: et cũ ptrãſierim⁹ [ibi] iã flumine trãſacto finita mortalitate et recepta incorruptione [letabimur] vere et pfecte [in ipſo] .i. in deo nr̃o quo duce tranſiuimus qñ videbim⁹ eum ſicuti eſt: et ipſe erit omnia in oĩb⁹ adeſt ſufficientia omnium.

6 Qui dominatur in uirtute ſua in æternum oculi eius ſuper gentes reſpiciunt: qui † exaſperant non exaltentur in ſemetipſis.

† amaricant.

¶ [Qui dñat̃ oĩb⁹ et hoc [in virtute ſua] .i. ppria: ita q nihil poteſt ei reſiſtere [in eternũ] nõ tpaliter: qz ptãs eius eſt eterna q̄ non auferet [oculi ei⁹ ſup gentes] ſaluandas [reſpiciũt] miſericorditer .i. illuminat gentes: q enim gẽtilitas credidit diuine mĩe reſpect⁹ egit/ q̄ cum eligit̃ iudea reprobat̃. Vñ et ſubdit̃ [qui exaſperãt] deũ vel prouocãt in irã .ſ. iudei [non exaltent̃] et deſinãt gloriari [in ſemetipſis] ĩ gñe et in carnalibus obſeruantijs ſʒ hũilient̃ in ſe vt exaltent̃ ĩ xpo. Exaſperitas iudeorũ fuit ipa infidelitas: fuit ſuperbia et inuidia. fuerũt praui mores et verba aduerſus xpm et eccleſiã: qui qñ in ſe elati fuerũt nõ exaltari ſed deijci a domino meruerũt. Cognitis iſtis operibus atq; acceptis tantis beneficijs admonet ad deum benedicendum dicens:

7 Benedicite gentes deum noſtrum: & † auditam facite uocem laudis eius.

† audite.

¶ [Benedicite gẽtes deũ noſtrũ] ipm laudãdo et ei grãs repẽdẽdo pro multis et magnis ſuis beneficijs: et nõ ſolũ apud voſipſos eum laudate: ſed et alijs [auditã facite] palã .i. predicãdo annũciate et facite vt alij audiãt [vocẽ laudis ei⁹] qua .ſ. laudat̃ a vobis vt et ipſi ad laudẽ ſimilem inuitent̃ vt qui diligit deum diligat et pximũ annũciãdo ei qđ vtile eſt: ptinent ergo ad religionẽ nr̃am et fidei culturaʒ toto corde toto affectu deũ noſtrũ benedicere

bñdicere:laudare:pdicare.Et enumerat cauſas quare predicari debeat.Ipſe eſt enim

8 Qui poſuit animam †vita meam † ad uitam: & nō †motū dedit in † commotionē pedes meos.

[Qui poſuit aiaȝ meā] i ſe petis mortuā [ad vitā] eā ſua morte viuificādo:et per gratiam iuſtificando ne eam perpetua mors conſumeret:⁊ vt i ipſo viuat:et qꝛ opus eſt pſeuerātia:iō vt pſeuerē vſqȝ i finē [nō dedit] .i.nō pmittit dari [in cōmotionē] vt mouerent̄ i malum [pedes meos] ⁊ affect⁹. Min⁹ dicit non dedit [in cōmotionē pedes meos] ⁊ plus ſignificat.i.dedit vt nō ꝯmoueant̄ pedes mei.Qui poſuit aiam meā de vita nature ad vitā grē i vitā glie iꝑe regit pedes meos ne nutēt:ne a bono cepto boni moueantur affectus.et neceſſe erat vt pedes nr̄os regeret:multa enim paſſi ſumus.

9 Quoniam probaſti †igniſti nos deus † igne nos exa †ignit minaſti: ſicut † examinatur argentum.

[Qm̄ pbaſti nos de⁹] aduerſis.i.nobis ipſis ⁊ alijs pbatos oñdiſti non in preceps dediſti [igne] tribulationis [nos examinaſti] id eſt purgaſti:et ſordes abluiſti: [ſicut examinat̄ argētū] nō in cinerē vertiſti:ſicut fenum pbat dñs ſctōs ſuos:⁊ tribulationū igne examiat nō vt cōſumat:ſȝ vt ſordes purget ⁊ electos ab oī terrena ſorde ⁊ carnis delectatiōe mūdet:carnis eñi oblectamina multū in aduerſis deficiunt.Et exponit p partes ipſas examinationes cum ſubiungit.

10 Induxiſti nos in † la- †muſcipulam queum: poſuiſti tribulationes in dorſo noſtro: impoſuiſti homines ſuper capita noſtra.

[Induxiſti] .i.induci permiſiſti [nos in laqueū] nō q̄ decipit ſed q̄ pbat.i.i vincl'a ⁊ carceres ſiue qſlibet tētatiōes [poſuiſti tribulationes] .i.flagella ⁊ pſecutiōes tyrānorum ſicut graue pōd⁹ [i dorſo nr̄o] vt p ſupbiā male erecti ad humilitatē curuemur [iꝑoſuiſti] tua voluntate permittens [hoīes ſup capita noſtra] vt capitales poſſent dare ſnīas.Imponūt̄ ⁊ mō hoīes ſup capita noſtra:toleramus quos volum⁹.patimur aliqñ ſuperiores quos nouim⁹ peiores.Et bonū eſt vt ꝯſider nı⁹ nos eē ꝑctōres:⁊ ſic tolerem⁹ iꝑoſitos ſup capita nr̄a vt ⁊ nos cōfiteamur deo:qꝛ digne patimur.Quid eñ indigne pateris qđ fecit qui iuſtus eſt? Qñ male viuis ſi pars plus iraſcit̄.Oīno iſte tribulatiōes flagella ſūt corrigētis ne ſit ſnīa punietis vñ ſubdit

11 Trāſiuimus per ignē & aquam: & eduxiſti nos in refrigerium.

[Trāſiuim⁹ p ignē ⁊ aquā] .i.p aduerſa ⁊ ſuauia:p ignē eñi aduerſitas vrēs p aquā pſperitas corrūpēs accipit̄ [⁊ eduxiſti nos] mō ſpe vl' [eduxiſti] .i. educes ponēdū pterītū p futuro pp certitudinē [i refrigeriū] paradiſi:⁊ i requiē eternā poſt eſtū tribulationū.Si ergo et nos a filii alicui⁹:nec eſtu nec pluuia a via ceſſantes:nec pſpis nec aduerſis retardamur:igneqȝ aduerſitatis nō crepam⁹:⁊ aq̄ pſperitatis nō diſſoluimur:ita vt nec nos aduerſa deijciāt:nec pſpera extol

ſtat in refrigeriū ꝛ requiē eternam transimus. Unde ſubdit et transactis tribulationibus.

11 Introibo in domum tuā in holocauſtis: reddam tibi uota mea quæ diſtinxerunt labia mea.

¶ [Introibo] tādē re[in domum tuā] non manufactam. ſ. futuram et celeſtem: ecce refrigerium [in holocauſtis] bonorum operum prius in preſenti exhibitis pro quibus mihi pmiū in domo tua dabis: et tunc ſcʒ cū introibo [reddā tibi] cū angelis [vota mea] id eſt vota laudū q̄ hic voueo ꝛ pmitto [q̄ vota diſtinxerūt labia mea] interiora. i. q̄ rō mea oib⁹ ptulit. Uota ſua labijs iterioribus ſancta ecclia diſtinguit: q2 bona q̄ deo offert mēte ꝛ ratione diſcernit ab omni laude hūana: ꝛ terreno cōmodo et ab alijs ea diſiungēdo: ꝛ nil pter deū in ipſis requirendo. Nec ſolū vota voui in pſperis. Sʒ etiā pfeſſionē tenui in aduerſis. Unde et ſubdit

13 Et locutum eſt os meum: in tribulatione mea.

¶ [Et] q̄ [locutū eſt os meū] tibi pmittēdo. q. d. ꝛ q̄ nō tm̄ corde: ſʒ et voce pfeſſus ſum me redditurū [i tribulatiōe mea] nō vict⁹ ea. Sā cti eni martyres xp̄ʒ cōfitebant i tormentis q2 ſpe erat eis tribulatio dulcis xpi inquiūt ſerui ſum⁹: xp̄i fidē tenem⁹: p chriſto mori deſideram⁹. Corde ergo tenenda eſt fides: ore propalāda eſt vitas. Corde eni credit ad iuſtitiā ore autem cōfeſſio ad ſalutē. Deinde oſtendit quomodo in domo dei introeat in holocauſtis: ꝛ ipa holocauſta expo

Fides corde tenēda eſt.

nit dicens.

14 Holocauſta medullata offeram tibi cum inçenſu † arietum: offerā tibi boues cum hircis.

† ꝛ arietibus

¶ [Holocauſta medullata] i. pinguia ſuauia plena intus charitate et dulcedine [offeram tibi] non alij. i. meipſum tibi offeram pingue ſacrificium cū medulla ꝛ pinguedine charitatis ꝛ intimi amoris. Intus eñ ꝛ ad tibi placēdum charitas mihi eſt non in ſuperficie ad placēdū hominibus [cū incenſu arietum] i. cū mactatione ꝛ deſtructione motuū ſuperbie incēſa et pſumpta omni eius altitudine ꝛ rigore [offerā tibi] ſcʒ mactando ꝛ occidēdo [boues] qbus terra aratur id eſt mot⁹ auaricie [cū hircis] i. cū fetidis morib⁹ luxurie hic in me vitia mactādo. Et ita offeram tibi humilē obedientiā cōtra ſupbiā: paupertatē volūtariā contra auariciā: caſtitatē integram/ cōtra luxuriam. rurſus ad alia beneficia intelligentia gentes inuitat.

15 Venite audite & narrabo omnes qui timetis deum: quanta fecit animæ meæ.

¶ [Uenite] affectibus ꝛ paſſibus amoris [audite] auribus cordis [et narrabo] aperte vobis o vos [omnes qui timetis deum] non eſt enim quibus narretur vbi timor dei non eſt: quia timor clauis eſt que aures aperit ſcilicet quanta beneficia preter illa que dicta ſunt [fecit anime mee]: ideſt mihi vt ſciatis a ſimili ꝙ eadem faciet et vobis ſi vultis: et per vos non ſteterit: vix poſſent explicari benefi

Timor clauis ē auriū

eis que fecit: maxie tñ apparẽt in tribus ſcilicet in remiſſione peccatorum: in collatione meritorum: in tribulatione premiorum. In pño recole ꝙ indigno remiſit. In ſcđo que gratuita contulit et quanta. In tertio ꝙ incomparabilia: preterea quid pro te ptulit qui ſacramenta tibi contulit. Deinde exponit ſpecialiter quanta ſibi fecit cũ ſubdit.

16 Ad ipſum ore meo clamaui: & † exultaui ſub lingua mea.

†exal- taui.

¶ [Ad ipſum ore meo clamaui] q. ſi diceret inſpirauit et dedit vt ad eum clamarem ore meo qui prius ad ſimulacra ſurda ⁊ muta clamaui ore alieno. ſcilicet diabolico [et exultaui ſub lingua mea] id eſt dedit vt clamando ore exultarem in corde: ſub lingua enim exultare eſt ex clamore vocis gaudium in corde concipere. Ipſe eſt verus clamor ad deum ſcilicet affectus cordis: ipſum publice predicaui: ipſum in ſecreto cõfeſſus ſum: qđ in ore hoc et in corde habui. Ille clamat exultanter ſub lingua quẽ non remordet conſcientia. Cuius autem conſciẽtia peccatrix eſt ei⁹ quoqꝫ oratio inutilis eſt. Quod declaratur cum ſubditur

Exultare ſub lingua quid ẽ.

17 Iniquitatem ſi aſpexi in corde meo: non exaudiet dominus.

¶ [Iniquitatem ſi aſpexi in corde meo] id eſt ſi dilexi: quaſi quadam ſimilitudine intendẽtem intendens. Ea enim que diligimus libenter aſpicere ſolemus. Aſpicere ergo hic intelligit oculos interiores ad iniquitatem reflectere p conſenſum et delectationẽ. Quaſi enim aſpicitur in corde iniquitas quando ea mentis oculis placet: quando delectat: quando iam ipſa ratio approbat et amat: [non exaudiet dominus] me vel precem meam: oratio enim que pura non eſt non auditur. Ergo non exaudiet deus precem cuius ex iniquitate corruptam cõſpicit mentem. Ecce preponit iſte meritum vt diſcant alij laborare prius ꝙ querant premium. Inde de premio ſubdit.

18 Propterea exaudiuit † deus: & † attendit uoci † deprecationis meę.

†me †intendit †orationis

¶ [Propterea] quia ad illum ore et corde ſine iniquitate clamaui ⁊ iniquitatem in corde meo nõ aſpexi [exaudiuit deus] preces meas. Hinc apoſtolus ait Si cor noſtrũ non reprehenderit nos fiduciam habemus: quia quicquid poſtulauerimus accipiemus [et attendit voci deprecationis mee] ecce viciſſitudo: quia intendentem intendit deus: in quo nos hortatur vt ſimiliter faciamus: quatinus a deo exaudiri: atqꝫ eius miſericordiam conſequi mereamur: hic iã quam bona fecit anime mee. et quia hoc procedit ex dei gratia et beneficio non noſtro merito: ideo gratias illi agendo ſubiũgit.

i. Ioh. iij.

19 Benedict⁹ deus † q non amouit † orationem meam: & miſericordiam ſuam à me.

†meus †deprecationem.

¶ [Benedict⁹ ſit [deus] pro ſuis beneficijs [qui non amouit orationẽ

meā et miſericordiā ſuam a me].i. qui perſeuerāter me facit orare vt non ab oratione tepeſcā et perſe⸗ueranter miſeretur: vt in tribula⸗tione non deficiam: hec duo cōne⸗xa ſunt. Si eni͂ a te non eſt amota oratio tua: ſecur⁹ eſto ꝙ nec ipius miſericordia. Si non ſuſpenditur oratio nō protelatur miſericordia. Ergo nō deficiamus in orando ſe curi de promiſſione: quia et ſi dif⸗fert qđ dādū eſt: tn̄ aufert. ꝓpter⸗ea precepit dn̄s: q2 opȝ ſemꝑ orare et nunꝙ deficere. Oratio.

Inſinua domine mentibus noſtris gloriā laudis tue: vt dum huius ſeculi incendia vitami⁹: in eterna refrigeria te ꝓ⸗ſule trāſferamur. Per dominum.

Pſalmus de Chriſti incarnatiōe: ac eius inter homines conuerſatione: & mundi illuminatione: ac peccatorum & laudis confeſsione.

Pſalmus. LXVI.

Deus miſereatur noſtri & bn̄dicat † nobis: illuminet uultum ſuū ſuper nos † & miſereatur noſtri.

† nos ſalla li tera n̄ hȝ reſi duum.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titul⁹ talis eſt. In finē in hym nis pſalmus cantici dauid: hoc eſt pſalmus iſte cōuenit dauid ꝓphe te ſiue cuilibet fideli: q̄ iō dicit̄ ps q2 monet ad confitendū ꝛ bn̄ ope⸗rādum. ꝛ cātici: q2 eſt exultatio de illuminatiōe vtriuſq; populi ꝛ de bn̄dictiōe. pſalmus inquā diriges nos in finem: .i. in xp̄m habitis in hymnis .i. in laudib⁹ deo exhiben dis. Quia ergo in pſalmo ꝓcedēti dictū eſt de electione gentiū ꝛ re⸗pulſione iudeorum: conſequenter hic agit̄ de coequatione vtroꝛūq; populoꝛū. Intellexit eni͂ propheta illuminationē quā deus daturus erat toti mundo: de qua om̄es de⸗bemus eū laudare ſummo ſtudio. ¶ Materia: laus dei pro benefi⸗cio incarnationis xp̄i et eius con⸗uerſatione inter homines et illu⸗minatione mundi. ¶ Intentio: monere fideles ad laudandū deū occaſiōe predictorum. ¶ Sn̄ia in gn̄ali: ꝓpheta in iſto pſalmo in ꝑ⸗ſona ſua ſeu cuiuſlibet fidelis ſup plicat vt cū fidelib⁹ mereat̄ bn̄di⸗ci et illuminari loquiturq; de xp̄i incarnatione ꝛ conuerſatione in⸗ter hoīeſ: ꝛ hortat̄ ad cōfeſſionem ꝑcti ꝛ laudis. ¶ Sentētia in ſpā⸗li: propheta ergo: q2 in precedenti pſalmo monuerat nos benedicere deum: qđ non poſſumus niſi ipſe prior nos benedicat: ideo hic pre⸗catur benedici. Et q2 vidit eſſe oīa bona ex miſericordia dei: ante oīa miſericordiam precatur dicens: [Deus] ſc; pater [miſereat̄ noſtri] prius culpā tollendo ꝛ peccata di mittēdo [et] poſtea [benedicat no⸗bis] gratiā cōferēdo et bona augē do. pri⁹ eni͂ miſeretur de⁹ erranti reducēdo eū ad viā: poſtea bn̄dicit multiplicādo virtute ꝛ merito [il⸗luminet vultū ſuū ſuꝑ nos] .i. ma nifeſtet filiū ſuū nobis eum in car ne mittēdo ꝛ cognoſcere faciēdo: q̄ dr̄ vult⁹ ꝛ imago pr̄is. ꝑ filiū ei᷑ repreſentat̄ pr̄ ſic ipſe ait. Qui vi⸗det me videt ꝛ pr̄eȝ [miſereat̄ nr̄i] Joan. xiiij. dona ſua in nobis ꝯſeruando. Qđ premiſerat repetit vtrūq;. eſt eni͂ nobis neceſſariuȝ vt miſericordia

eiꝰ nos pueniat ⁊ incipiat:⁊ mia eiꝰ ſubſequaꝛ ⁊ pſeruet.Et cõuertit ſe ad deũ dicẽs.Iſta peto ad h̃

2 Vt cognoſcamus in terra uiam tuam: in omnibus gentibus ſalutare tuum.

¶[Ut cognoſcamꝰ]o deꝰ[in terra].i.in hac vita[viam tuã].i.per quã ad te valeamus pertingere.id eſt Chriſtum qui tanq̃ vita ducit ad te ad patriã.Qd exponit pleniꝰ dicẽs[in omnibus gentibus]vbi q̃ terrarũ conſtitutis:ecce in qua terra[ſalutare tuũ].ſcʒ filiũ tuum quo ſaluemur:⁊ qui eſt ſalꝰ oĩm. Ecce quam viam:id eſt vt cognoſcamus eandem viam nõ vniuſcuiuſlibet:ſed oim gentium eſſe ſalutem:quia non eſt iudeorũ tm̃ ſaluator:ſed etiã gẽtiũ.Et quia iam cognouerunt:ideo pro directione.

3 Confiteãtur tibi populi deus:confiteantur tibi populi omnes.

¶[Confiteãtur tibi ppli]o[deꝰ] peccata ſua:hoc eſt ſe accuſent et in ſe refundant peccata ſua ad honorem tuum[confiteantur tibi]et laudem tuam:hoc eſt te laudent et tibi merita ſua aſcribant:et nõ tantum populus vnus vel populi terre vnius:ſed[populi omnes] quia ad gratiã inuitantur omnes ne dicatur eccleſia nõ vbiq̃ diffuſa prius ſe accuſent et cõtemnant: vt ſic poſtmodũ digne te laudent. Quid times confiteri o homo qui non confitendo eſſe non potes occultus.Damnaberis tacitus qui poſſes liberari confeſſus.Ad hoc exigit deus confeſſionem vt liberet deus humilem.Et quia iſta cõfeſſio non ad ſupplicium ducit ſed ad gaudium:ſequitur et dicit.

4 Lætentur & exultẽt gẽtes quoniam iudicas populos in equitate:& gentes in terra † dirigis. (†omnes.)

¶[Letentur]anima intus gaudendo[et exultent]corpore extra hilares ſe oſtendendo:quia ſaluãtur in vtroq̃[gẽtes]in eo qui cõfeſſos liberat et ſuperbos dãnat. qui enim iam confeſſi ſunt non timent futura iudicia tanq̃ ibi dãnandi:quia eis chriſtus eſt aduocatus indultor non vindex vltor. Unde Leo papa.Non remanet in iudicio condemnandum quod hic fuerit cõfeſſione purgatũ.Et ſubdit quare[quoniam iudicas]id eſt iudicabis in futuro[pplos in equitate]reddendo ſingulis ſm̃ merita ſua.Et qꝛ propter hoc nõ multum laudareꝛ niſi enim miſericorditer in hac vita etiã homines viſitaret omnes damnarentur.ideo adiecit[et gentes in terra].i.nunc in pſenti vita[dirigis]vt recte viuendo ambulent ⁊ ad eternam ſalutem pertingant:⁊ hoc exẽplo vite:verbo doctrine.et auxilio gratie. (Leo papa.)

5 Confiteantur tibi populi deus: confiteantur tibi populi omnes terra dedit fructum ſuum.

¶[Confiteantur tibi populi deꝰ: confiteanꝛ tibi populi oẽs]⁊ bñficium ſue ſalutis a te recognoſcãt. repetit eũdem verſum in exhortatione.ſed aliam cauſam ſubdit dicens quia[terra]:id eſt maria virgo beata[dedit fructum ſuum]:id eſt genuit et protulit filium:ſcilicet chriſtum qui eſt ſemen in quo

eſt benedictio omnium gentium. ¶ Et in hoc fructu ⁊ ſemie. Bñdicat nos ⁊c. vel [terra] que prius ſterilis ſpinas ⁊ tribulos germinabat: ſcꝫ homo vel eccleſia vocatiõe diuine maieſtatis et miſericordie modo in aduẽtu filij [dedit] confitendo [fructũ ſuũ] .i. bona opa: ſcꝫ fructũ triceſimũ / ſexageſimũ: et centeſimum: ſed nõ niſi per benedicẽtem deum. Ideo vt fructũ dem⁹:

6 Benedicat nos deus deus noſter: benedicat nos deus, & metuant eum omnes fines terræ.

¶ [Benedicat] et [nos] conferẽdo gratiã in preſenti ⁊ gloriam in futuro [Deus] pater [Deus noſter] ſcilicet filius vbi adiecit noſter: q2 vocatꝰ emanuel .i. nobiſcũ de⁹ [benedicat nos deus] ſpũſſanctus: atqꝫ etiam multiplicet in benedicẽdo. Benedictio enĩ in multiplicatione ſolet maxime ⁊ ꝓprie ĩtelligi. Per hoc ꝙ ter dicit deus notatur trinitas perſonarum. per hoc ꝙ ſingulariter dicit eum ⁊ non eos: notatꝰ vnitas ſubſtantie. vñ ſequitꝰ [⁊ metuant eum] ſcꝫ deum timore filiali [omnes fines terre] .i. habitantes in oĩbus finibus terre: q2 veniet iudex qui pri⁹ venit hũilis: agnoſcamus humilem vt non expaueſcamus exceſſum. q.d. ſic abũdanter in nomine chriſti bñdicat nos deus: vt filijs ſuis adoptis in regnum ſuum coheredibus vnigeniti filij ſui impleat vniuerſam faciẽ terre. Bene autem ait: ⁊ metuant eum. quia nulla eſt in hoc mundo vera ſecuritas. Ecce metus dei inter alia beneficia poſtulatꝰ: vt credita caute cuſtodiantur: timor dei incipit et conſummat. Qui timere nouit: amare non deſinit. Beatus homo qui ſemper eſt pauidus: neſcit homo diẽ neqꝫ horam qñ trãſeat: neſcit vtrũ amore an odio dignus ſit. timeamus ergo deum: timeamus iudicium eius vt poſtea ſecuri eſſe valeamus. Eccl'iaſtes .ix.

Oratio.

Illumina domine vultum tuũ ſuper nos: benedictionemqꝫ perpetuã nobis largire vt confitentes tibi in timore ſctõ fructũ iuſtitie corã facie maieſtatis tue reportare mereamur. Per dominum.

Pſalm⁹ de Chriſti incarnatione, paſſione, reſurrectione, aſcenſione, ſpiritusſancti miſſione, & alijs beneficijs ſuis multis: ac de gratiarum actione pro ipſis.

Pſalmus. LXVII.

1 Exurgat deus & diſsipẽtur inimici ei⁹: & fugiant qui oderunt eũ à facie eius.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus hic eſt. In finem pſalmus cantici dauid: id eſt pſalmus ille qui eſt cantici id eſt exaltationis: quia propõit nobis myſteriũ noſtre reparatiõis attribuitꝰ dauid prophete qui hic loquitur tendenti in finem id eſt chriſtũ per queꝫ complẽda nouerat que in pſalmo canũtur. Igitur quia ſupra breuiter tetigit de chriſti incarnatione hic iam latius proſequitur myſterium noſtre reparationis. Eſt nãqꝫ pſalmus iſte refertus euangelicis ſacramentis. Inuitat autem ꝓpheta omnes futuros filios ec-

deſſe vt attendētes bñficia collata eis p xp̄i paſſionē ꝛ reſurrectionē ꝛ cetera/tantā gratiam non inuacuum recipiant nec ingrati ſint: ſꝫ hanc gratiam voce et opere celebrent: ꝛ in eadem gratia in domino exultent ℭ Materia chriſti incarnatio: paſſio: reſurrectio: inimicorum cōfuſio: xp̄i aſcēſio: ſpiritus ſancti miſſio: euangelij predicatio eccleſie p oēs gentes dilatatio: bñficiaqꝫ ſequentia ad hec predicta: ℭ Intentio: monere ad leticiam ꝛ canticum ex his deo debitum vt xp̄o cantemus: et cum exultemus. ℭ Sententia in generali. pp̄heta in iſto pſalmo loquit̄ de xp̄i incarnatione: paſſione: reſurrectiōe: inimicorū ſuorū cōfuſione ꝛ annihilatione: de chriſti aſcenſione: ſpiritꝰ ſancti miſſione: aploꝝ p̄dicatione: pctōꝝ ꝯuerſiōe: eccl'ie pfectu ꝛ laudatiōe: aduerſarioꝝ depꝛeſſiōe ꝛ icie patiōe ac p bñficijs exhibit' graꝝ actiōe. ℭ Snia in ſpāli: propheta ergo precās xp̄m p reſurrectionem exaltari ait. [Exurgat] i. reſurgat [deus] ſcꝫ chriſtus a morte [ꝛ diſſipentur] hic in reſurrectione xp̄i: et poſt in futuro iudicio [inimici eiꝰ] ſcilicet iudei quorum aliqui fuerunt interfecti: ꝛ alij p totū mundū diſperſi ꝛ [qui oderunt eū] ſcꝫ ptinaces in malo [fugiant] modo terrore cōcuſſi [a facie eius] i. a p̄ſentia ſua nō loco ꝛ corpore: qꝛ deꝰ preſens eſt vbiqꝫ: ſed metu animi ꝛ volūtate. ſ. nō latendo ſed timendo. Et eſt graue maledictum ꝛ horrēda increpatio vt velint ꝛ conentur quod nullatenus fieri poteſt. Vel [fugiāt] in futuro [a facie eiꝰ] tanq̄ aſpectu eius indigni ſicut
Eſaie ſcriptū eſt. Tollatur impius: ne vi-
xxvj. b. deat gloriam dei. Hec debet eſſe vox chriſtiani contra omnem tentationem et tribulationē inimici ſcilicet exurgat deus ꝛc.

2 Sicut deficit fumus deficiant: ſicut fluit cera à facie ignis ſic pereāt peccatores à facie dei.

ℭ [Sicut deficit fumus] ex flamma conſurgens qui quanto altius aſcendit tāto amplius euaneſcit. ſic [deficiant] modo iudei a poteſtate ꝛ gloria qui ſicut fumus ex igne odiorum procedens contra chriſtum ſe extulerunt: et inde mox euanuerunt. ꝛ [ſicut fluit cera a facie ignis] quo diſſoluitur et conſumitur [ſic pereant peccatores a facie dei] in futuro. In iudicio enim tollentur mali a facie dei qui erit ignis ad penam impiorum et lumen iuſtorum. Poſtq̄ oſtendit de chriſti exaltatione quid contingat malis conſequenter oſtendit qd̄ de eadē ꝓueniat bonis dicēs.

3 Et iuiti † epulentur & exultent in conſpectu dei: & delectentur in leticia. † iucūdētur.

ℭ [Et] econtra [iuſti epulentur] i. reficiantur ipſo ſcilicet deo: et iocundentur contemplatione eius hic ꝛ in futuro q̄ſi in epulis poſiti: vt q̄ in vinea laborauerūt reficiāt̄ in delitijs guſtādo dulcedinē diuine bonitat' [ꝛ exultēt] nō corā hoībꝰ p vanitatē iactātie ſꝫ in cōſpectu dei mō p ſerenitātē cōſciētie quā dn̄s inſpicit ſine errore: et in futuro p ſpecie exultabūt: qꝛ ipſi facie ad faciē videbunt [ꝛ delectent̄] hic [in letitia] de beatitudie ꝓmiſſa ꝛ in futuro de beatitudie iā adepta. Deinde ſe ad ipos ꝯuertit qbꝰ tātā ſpē dedit ꝛ hortat̄ eos dicēs. Ergo

4 Cantate deo † pſalmū dicite nomini eius: † pſalliteꝰ

iter facite ei qui aſcēdit ſuper occaſum: dominus † nomen † illi.

†enim †eſt ei

ℭ [Cantate deo] p mētis deuotionē ei bene viuēdo [pſalmū dicite nomini eius] .i. bonū affectum bonis operib⁹ approbate in gloriam eius recte operādo: et etiā [iter facite ei] ad intrādum in vobis ⁊ in alijs corda auditorum p̄dicatione ei aperiendo ⁊ peruia faciendo / ac vr̄a ei purificādo et parando [qui aſcēdit ſuper occaſum] q2 reſurgēdo caſum corporis ⁊ mortē vicit: ⁊ ſup hoc ꝙ occidiſſe putat̄ omnib⁹ excellētior factus: vbi etiā occaſus vitiorū ⁊ peccatorum fuerit ibi ipſe ſol iuſtitie orit̄ ⁊ aſcendit. Et debetis iter ei facere: quia [dn̄s] eſt [nomen illi] eſſentiale hoc nomen ſingulariter ille congruit: quia ipſe ſolus in celo ⁊ in terra per ſe dominat̄. Et nemo poteſt dominari niſi per ipſum. Et ſi faciendo iter occurrunt triſtia

5 † Exultate in conſpectu eius: turbabuntur à facie eius patris orphanorum: & iudicis uiduarum.

†et Mat. x.

ℭ [Exultate] nō tm̄ nō deficiatis [in conſpectu ei⁹] nō hoīm .i. in cōſciētia vbi de⁹ videt: ⁊ in cōſideratione p̄mij futuri q̄ erumnas mitigat: ſpe gaudētes: in tribulatione patiētes: q2 mali qui vos modo cōturbāt in conſpectu hominū [turbabunt̄] in iudicio [a facie ei⁹] ſcʒ [patris orphanoꝝ ⁊ iudicis viduarū] cū eis dicet: ite in ignē eternuʒ q.d. nō eſtis dſtituti vt putat̄. Ipſe em̄ vt iuſtus iudex turbat ipios: vt pius pater defendit et colligit viduas ⁊ orphanos qb⁹ mortuus eſt marit⁹ mūd⁹ / ⁊ pater diabol⁹ ac mr̄ ꝯcupiſcētia. De his orphanis ⁊ viduis .i. ſpei ſecularis ſocietate deſtitut[ʒ] dn̄s ſibi téplum fabricat de quibus conſequenter dicit.

Deus turbat ipios: viduas defendit et colligit.

6 † Deus in loco ſancto ſuo: deus qui inhabitare facit † unius moris in domo.

†dn̄s †vnius modi.

ℭ [Deus] eſt [in loco ſancto ſuo] .ſ. in iuſtis ⁊ ſanctis: quē locū cuidētius oſtēdit cum ſubdit [de⁹ q̄ inhabitare facit] et ſimul colligit plures hoies [vnius moris] id eſt vnanimes vnū ſentientes et vni⁹ volūtatis ſm fidem ⁊ charitatem [in domo] .i. in vna eccleſia. In talibus eſt de⁹ tanꝙ in loco ſancto ſuo. Nā ſicut in magna hominis domo non in qualicūqȝ loco eius requieſcit dn̄s eius ſed in aliquo ſecretiore ⁊ honoratiore loco: ſic de⁹ nō in hōib⁹ habitat qui in domo in qua ⁊ vaſa cōtumelie ſunt: ſed in his tm̄ qui vnanimiter ⁊ cōcorditer viuūt. Nec hoc ſuis virib⁹ ⁊ merit[ʒ] aſcribere debet / q2 deus ſola ſua gratia hunc locum edificat. Unde ſubdit

7 Qui educit † uinctos in fortitudine: ſimiliter † eos qui exaſperant qui habitant in ſepulchris.

†cōpeditos. †amaricantes.

ℭ [Qui educit] p cōfeſſionē de fouea culpe ad ſtatū gr̄e [vinctos] ⁊ ligatos a diabolo in peccatis q̄ volūt ambulare nec poſſunt: ſed dn̄s taliū ſoluit vincula pctōrū: et hoc [in fortitudine] ſua p quam fortes ſunt q̄ ante nō erāt [ſimiliter] educit de peccat[ʒ] [eos q̄ exaſperāt] .i. ad irā ꝓuocāt .ſ. deū ſuperbe ſe ex-

cuſando ⁊ publice gloriãdo:eos Et educit[qui habitãt]⁊ morãtur[in ſepulchris]id eſt in feda conſuetu dine peccãdi tãq̃ ſepulti ⁊ in pec/ catis obſtinati tãq̃ lapide male cõ ſuetudinis p̃ſſi. Iſti ſunt tres mor tui quos dominus ſuſcitauit. Et hoc quod modo ſpiritaliter adim/ pletur ⁊ figuraliter oſtendebatur. vere ergo domine educes.nã ⁊ pre figuratum eſt quia.O

8 Deus cum † egrede reris † in conſpectu po puli tui:cum † pertran ſieris in deſerto.

†egreſdieris. †corã oi pplo tuo †tranſieris.

¶[Deus cũ egredereris in conſpe ctu populi tui]exeũtis de egypto p̃cedẽdo.ſ.p diẽ in colũba nubis:⁊ p noctẽ in colũba ignis[cũ ptranſieris in deſerto]ducendo populuꝫ tuum per deſertum vſq; ad mon/ tem ſynai.

9 Terra mota eſt: et enim cęli diſtiilauerunt à facie dei † ſynai:à fa cie dei iſrael.

†mõs ſyna.

¶[Terra mota eſt] moueri eñ et tremere videbatˀ mons ſyna deo deſcẽdẽte in eũ[etenim celi diſtilla uerunt]pluuiã vl' mãna qḋ in mo/ dum ſtillicidij de celo deſcendit[a facie]id eſt preſentia[dei ſynai]id eſt dei habitãtis in illo mõte[a fa cie dei iſrael].i.dei cuius erat po/ pulus iſrael. Tu qui tanta miracu la tunc feciſti facies quoq; quod ſubiunctũ eſt:quia pluuiam volũ/ tariam ⁊c. Cũ ergo o[Deus egre/ dereris in cõſpectu populi tui]id eſt cũ appareres hominibꝰ p opa incarnatiõis:⁊ in operibꝰ tuis in noteſceres his qui nouerũt opera tua intueri:⁊ gratiã tuã intellige/ re q̃ ſunt populꝰ tuꝰ:⁊ cũ[pertrã ſieris]⁊ venires[in deſerto]gẽtiũ. i.cũ p̃dicareris in gentibꝰ q̃ deum ignorabãt:⁊ q̃ſi deſertum ſine deo erãt.[Terra mota eſt].i.terreni ho mies ad fidẽ excitati ſunt[etenĩ ce li]id eſt apoſtoli ⁊ p̃dicatores[di/ ſtillauerunt]pluuiam verbi dei et grãm non a ſeipſis:ſed[a facie dei ſynai].i.a preſentia dei eos inha/ bitãtis qui legẽ dedit in ſyna[a fa cie dei iſrael].i.ppli vidẽtis deum qui etiã auctor eſt noui teſtamẽti. Et ſicut celi diſtillauerunt man/ na/ſic tu

10 Pluuiam uoluntariã † ſegregrabit deus hę reditati tuæ:& infirma ta eſt:tu uero perfeci ſti eam.

†ſegregans

¶[Pluuiã voluntariã].i.gratiaꝫ gratuitã[ſegregabis].i.ſegregatiꝫ ⁊ ſinglariter dabis o[deꝰ heredi/ tati tue].i.ecclie tue.ſ. fidelibus. Pluuia voluntaria merito gr̃a dei intelligitur:q2 nullis p̃cedẽtibus meritis ſola dei volũtate gratis datˀ. q.d.multomagis nũc eccleſiã q̃ eſt hereditas tua tuo ſanguie redem/ pta rigabis volũtarie pluuia gr̃e tue:et hac pluuia percepta[infir/ mata eſt]ipſa hereditas.i.agnouit infirmitatẽ ſuã ⁊ ſe nihil eſſe per ſeipſam ⁊ non viribus ſuis ſ3 gra/ tie dei tribuendum eſſe quod eſt [tu vero perfeciſti eam]quia virtꝰ in infirmitate perficitur:infirma/ ta eſt in ſe vt perficiatur in te.

11 Animalia tua † habi tabunt in ea:paraſti in † dulcedine tua paupe ri deus.

†habitabũt. †tua ſuauitate egẽti

¶[Aialia tua].i.tibi ſubdita.ſ.mi tes ⁊ mãſueta qbꝰ iugũ dei ſuaue

eſt ⁊ oñ⁹ leue q̄ in eccleſia nutriūt
corꝑali cibo ſacre ſcripture v̄bo et
eucbariſtie ſacramēto[babitabūt
in ea].ſ.hereditate ⁊ eccl'ia:q2 itra
ſctā m eccl'iā hūiliter viuēdo pſeue
rāt.Et hāc pluuiā[paraſti i dulce-
dine tua paupi]ſpūali de ſe nō p-
ſumēti o[de⁹]q̄ paupes ſpū diui-
gis.i.grāz tuā hūilib⁹ q̄ ſe īfirmos
reputāt ꝯtuliſti:nō ex ſuis meritꝭ.
ſꝫ ex ſola dulcedie tue charitatis
Et apte ait i dulcedie q2 nil dulci⁹
eſt charitate.Deinde oſtēdit patio
nes q̄s paupi ſuo de⁹ fecit dicēs:

Charitate nil dulcius.

12 Dominus dabit uer-
bum euangelizātibus:
uirtute multa.

[Dñs dabit]⁊ miniſtrabit [v̄bū]
doctrine.hec ſunt cibaria que ſuis
animalib⁹ i ſua hereditate largit̄
de⁹ vt paſcantur eis.hec dulcedo
pluuie i paupes dei defluxit q̄ ab
ore euāgelizātiū iubēte deo ꝓceſſit
[euāgelizātib⁹].i.ꝓdicātib⁹[i vir-
tute multa]hoc eſt in magna con
ſtātia fidei:occidi eīm poſſunt ſꝫ fle
cti neq̄unt.Uel[euāgelizantib⁹ in
v̄tute multa].i.ꝓdicatorib⁹ v̄tuo-
ſis ⁊ mlta v̄tute fulgētib⁹.Et ſub
iūgit quis dñs dabit verbū ſcꝫ.

13 Rex uirtutum dile-
cti dilecti:& ſpeciei do
mus diuidere ſpolia.

[Rex virtutū]mentis ⁊ miracu
lorū[dilecti dilecti]ſcꝫ vnici filij.i.
pater qui eſt rex virtutū que vir-
tutes etiā ſunt filij.Et bene rex vir
tutum dicit̄:quia ab eo regit̄ eiq3
militat virtus a quo datur.⁊ repe
titio dilecti dilecti pertinet ad cō
mendationem filij ſuper omnia
ſemperq3 dilecti.Dilecti inquam
non ſolum ad alia ⁊ vtrumq3 ſed
et[diuidere].i.ad diuidēdum[ſpo
lia].i.ereptos a diabolo quos diui
ſit alios apl'os alios ꝓpbās:alios
paſtores et doctores faciendo:et
hoc ipſi[ſpeciei].i.ad ſpeciem[do
mus]ſcilicet militantis eccleſie.
ſpecioſam quippe domum.i.eccle-
ſiam chriſtus fecit diſpenſando di
uerſos eccleſie gradus ⁊ diſtribuē
do gratias ſpecioſitati eius aptas
ſicut corpus eſt ſpecioſum diſtribu
tione membrorum.Et o vos de qͥ-
bus ſit ſpecies domus:

14 Si dormiatis inter me
dios cleros:pennæ co-
lumbę deargentatę: &
† poſteriora dorſi eius
in pallore auri.

† inter ſcapulas ei⁹ in viri ditate auri.

[Si dormiat]inter medios cle
ros ⁊c.]Ubi ſciendū ꝙ cleros gre
ce eſt ſors latine ⁊ ſortes ex dei pro
miſſione partes hereditatis vocan
tur q̄ populo ſunt diſtribute.Un-
de per cleros hic ipſas hereditates
intelligimus quarum vna in vete
ri teſtamento ⁊ altera in nouo pro
mittitur:terrenam ſcꝫ et celeſtem.
Dicit ergo ſi dormiat].i.ſi a ſtrepitu
ſeculari remoti q̄eſcatis[inter me
dios cleros].i.inter medium clero
rum:hoc eſt inter duas heredita-
tes:terrenam ſcilicet et celeſtem.
Terrenam non ardenter appeten-
do et celeſtem patienter expectan
do.Uel ſi vſq3 ad mortem perſeue
retis in contemptu terrenorum et
appetitu celeſtium:hoc enim eſt
dormire inter medios cleros:id eſt
inter medias hereditates nondū
iure ſed in ſpe celeſtis hereditatis
habitare.et a terrene felicitatis
iam cupiditate conquieſcere.Cum
autem venerit quod ſperamus
non iam inter duas hereditates
requieſcimus ſed in noua et vera
cuius vetus erat vmbra regnabi-
mus:tunc vos eritis[penne colū-

Cleros grece ſors latine dicitur.

Dormire inter medios cleros qd eſt.

be deargentate]. i.ornamētū ⁊ ex
altatio eccleſie:q2 ſicut colūba per
pēnas ſublimatur/ita eccleſia p
veſtra exempla ad celeſtia volitat
Eccl'ia ⁊ laudib⁹ exaltat̄.Sancta eccleſia
ſcā co merito dr̄ colūba:q2 fel amaritu⸗
lūba dr̄ dinis nō habet:⁊ q2 virtute ſim⸗
plicitatis pollet.Eſt autē deargē
tata q2 diuinis eloquijs erudita
q̄ alibi dicūtur argentū igne exa⸗
minatū[⁊ poſteriora dorſi ei⁹].i.
dorſum colūbe qd̄ eſt pars poſte⸗
rior vbi portat̄ ſarcina:erunt[in
pallore auri].i.in nitore ſapiētie
p quē nitorē intelligim⁹ charita⸗
tē:calor em̄ ⁊ decor ſapientie diui
ne eſt charitas que oia ſuffert ⁊ in
ucē onera portare facit.Quia qc⸗
quid portat eccleſia:quicquid tole
rāt:totum in amore:totū in ſapiē
tia:totū in hilaritate facit:corde
eſt ſimplex:verbo lucida:ope pre⸗
clara.Si ergo dormiat̄ critis pē
ne quod nō eſt niſi per Chriſtū.q2

15 †ſup ce leſtis. †mōtē †mōtē vberē.

Dum diſcernit † ce⸗ leſtis reges ſuper eam niue dealbabuntur in Selmon: † mons dei † mons pinguis.

[Dū diſcernit].i.ordinat ⁊ cōſti
tuit[celeſtis]antonomaſice .i.xp̄s
dei filius q̄ aſcendit ſup oēs celos
[reges].i.doctores vel rectores ⁊
prelatos q̄ bn̄ regant ⁊ ſe ⁊ alios
[ſuper eam]ſcʒ colūbā.i.eccleſiam
ipi rectores vt diſcernāt̄ ⁊ etiā alij
hoies[dealbabunt̄]p remiſſionē
peccōꝝ[niue].i.ſup niuē ⁊ incōpa
rabiliter:quia maior eſt dealbatio
Sel⸗ mētis q̄ corporis:⁊ hoc non meri
mō vm tis ſuis ſed[in ſelmō]quod inter
bra in⸗ pretatur vmbra.i.i vmbra gratie
terp̄ta refrigerante ab eſtu vitiorū:quia
tur. per gratiam que in chriſto eſt mū
dantur a maculis peccatorum.Et
cōmendans eccleſiā ſubdit[mōs
dei]ſcʒ eccleſia eſt[mons pinguis]
i.vber ⁊ fertilis ꝓpter abundātiā
gratie diuine.⁊ vnde aque irrigue
⁊ ſuaues fluūt q̄tidie:Nec ſolū i ſe
pinguis eſt/ſed ⁊ de ſe alios ipin
guat:vnde ⁊ ſubditur: †mon tē inca ſeatū.

16 † Mōs coagulatus † mons pinguis: † ut quid ſuſpicamini mon tes † coagulatos. †mōtē pigue. †et †incaſ ſeatos

[Mons coagulatus]vel inca⸗
ſeatus pp paruulos quos tene⸗
rior doctrina ⁊ gratia tāq̄ lacte
nutriuit[⁊ mons pinguis]ꝓpter
maturos q̄s ſolidiori doctrina ⁊
donoꝝ excellentia tanq̄ pane pa⸗
bat.Et quia talis eſt mōs iſte[vt
quid]ergo vos gētiles idolis ſer⸗
uientes.[ſuſpicamini].i.falſo cre⸗
ditis alios[mōtes coagulatos]
i.loca ſalutis extra eccleſiam eſſe
ſcʒ templa veſtra ⁊ idola.Et certe
non debetis/nam iſte ſolus eſt.

17 † Mōs in quo † be ne placitum eſt deo ha⸗ bitare in eo:etenim do⸗ minus † habitabit † in finem. †mōtē †pla⸗ cuit †habi tabit. †vſq̄

[Mōs i q̄ bn̄placitū eſt]i. pla
cuit[deo habitare i eo].ſ.militās
eccleſia:nec habitat in eo de ad
tēpus[etenim dn̄s habitabit in fi
nem]⁊ ſemp cū ea.Unde ipſe ait Mat. xxviij. c.
ecce ego vobiſcū ſuʒ oībꝰ dieb⁹ vſ
q3 ad ꝯſummationē ſeculi:Uel cō
mendans montē ſelmon ſubdit:
Iſte ſelmon eſt[mons dei]chriſt⁹
enim prerogatiue dicitur mons
dei patris per eminentiam diui⸗
nitatis[mons pinguis]intantum
vt in eo corporaliter habitaret oīs
plenitudo diuinitatis.Nec ſolum
et c̄.vt ſupra .Iſte mons eſt qui
oēs paſcit:quem ne quis audeat

ceteris cōparare ſubdit[vt quid ſuſpicamini mōtes]alios[coagulatos].i. p̄dicto mōti cōparabiles q.d.nolite hoc qꝛ chriſtus eſt ille. [Mōs in q̄ bn̄placitū eſt deo]p̄ri [habitare in eo]qꝛ in eo habitauit omīs plenitudo diuinitatis corporaliter:ꝛ vere placuit[etenī dn̄s] i.verbū [habitabit]cū hoīem xp̄s [in finē]ꝛ ſemꝑ ꝑſonaliter ei eſt vnit⁹.Et qꝛ dn̄s īhabitat eccliā: vel mons xp̄s alios mōtes ipa eccleſia ſeu fideles fiunt ꝛ ſunt quodammodo.

18 Currus dei decem † milibus multiplex milia letantium: dominus in † eis in † ſi nai in ſancto.

†mi lium. †illis †Syna

[Currus]ꝛ vectores[dei] portādo deū qꝛ vnanimes ꝛ copulati charitate ꝑ quos vehitur deus in vniuerſum mūdū:ꝛ quos ad miniſteriū ſue volūtatis moderat̃ quaſi manēdo in eis ꝛ regendo ſicut bon⁹ auriga perducit in ſe finē ꝛ currū ad deſtinatū locū ꝛ ille currus eſt[multiplex decē milib⁹]ponit finitū ꝑ infinito.i.ex inumeris populis ſctōꝝ ꝛ fideliū q̄ ſcti ſunt [milia letantiū].i.multi ſepe gaudentes donec ꝑducant̃ in finē.nec mirū ꝙ letent̃ quia iā[dn̄s]eſt[in eis]adiutoꝛ in tētatiōib⁹ qui erit ꝛ finis ꝯſūmatiōis:ꝛ hoc[in ſynai in ſctō].i.in iplēdo mādato q̄d ſanctū eſt adiuuās eos vt faciāt mādatū.Quid eñ ꝓdeſſet mādatū niſi dn̄s ibi eēt qui dat velle ꝛ operari ad ꝑficiēdū.Uel[in ſynai i ſācto].i.ipleto ſancto mādato.Syna eiū mōs eſt in quo data eſt lex ꝛ interp̄tatur mādatū in quo cōpleto requieſcit dn̄s:qꝛ in ſctis mādatis impletis dei ꝑſentia ſolet cō

Syna mōs ē

tueri.Deinde cōuertit ſe ad dn̄m q̄ hec fecit ꝛ quomodo ſit factū oſtēdit dicens.

19 Aſcendiſti in altum † cepiſti captiuitatem: accepiſti dona in hominibus. †captiuaſti.

[Aſcēdiſti in altū].q.d.dn̄s eſt in eis ꝑ gratiā:hanc aūt vt dares [aſcēdiſti]o xp̄e[in altum]loco ꝛ dignitate ſcꝫ ſuꝑ oēs celos ad dexterā patris ꝛ[cepiſti]priuſq̄ aſcēderes[captiuitatē].i.illos q̄ in limbo captiui tenebant̃ eos tecū ad celeſtia deducēdo.Uel[cepiſti captiuitatē].i.gen⁹ humanū qd diabol⁹ ꝑ pctm̄ captiuauerat redemiſti ꝛ ſub te feliciter captiuaſti: et [accepiſti]a deo patre ꝛ a tota trinitate[dona]ꝛ chariſmata ſpiritaliū gratiarū[in hoib⁹]ꝑ fidē ad te accedētibus poſtmodū refūdēda ꝛ eis donanda:accepit vt hō:dat vt de⁹:ꝛ qd accipit hoib⁹ accepit vt det.Ipſe eñ plenus eſt ꝛ nihil indiget:Et vere cepiſti captiuitatē ꝛ accepiſti dona in hominib⁹.

20 Etenim † non credentes:inhabitare dominum deum. †q̄ nō credūt

[Etenim]accepiſti[nō credētes inhabitare dn̄m deū].i.vt hoīes prius nō credētes in vnū deū habitent̃ ꝑ eū.Nō credētes ipſi ſunt captiuitas:nō credendo eñ poſſidebant̃ a diabolo:Fides eos inde liberauit:ꝛ ꝑ dona ſpūs ſancti factum eſt vt iam credentes inhabitent̃ a deo facti dom⁹ dei.ꝛ curr⁹ dei miliū letātiū.Iſti ſunt q̄s feliciter captiuauit ꝛ currū ſuū fecit. Ergo qꝛ xp̄s aſcēdit in altū ꝛ q̄ p̄ceſſit faciet nō ſequi ꝓpha q̄ hec p̄dicta canebat i ſpū ca prudens

impletus et ipſe leticia eructauit
hymnum dicens.

†de⁹ 21 Benedictus dominus
de die i † die quotidie:proſpe-
diem
†ſanita rum iter faciet nobis de
tū noſ us † ſalutariū noſtrorū.
ſtrorū

¶ [Benedictus] ſit [dn̄s] creator a
creatura [die quotidie] .i.p[er] ſingu
los dies aſſidue ⁊ iugiter laudetur
a fidelibus vſq; in finem:q2 quoti
die captiuos captiuat vt ipſe eos
poſſideat:et q2 carrū illū duci vidit
in finem ſc3 in eternū addit [proſpe
rum iter] eundi ad ſe [faciet nobis]
qui currus eius ſumus [deus ſalu
tariū noſtrorū] .i. auctor ſaluationū
noſtrarū q2 ip̄o iter noſtrū dirigit
ad ſalutē ⁊ ab ip̄o ſaluamur. Et bn̄
dixit pluraliter ſalutariū:q2 de quā
tis pctis et p̄iculis nos liberat tot
ſalutes nobis donat ⁊ q2 duplex ē
ſalus ſc3 gratie ⁊ glorie.q.d. faciet
nobis curſum vite proſperum cum
ſit dux ſalutaris.

22 Deus noſter deus ſal
uos faciendi: & domini:
domini exitus mortis.

¶ [Deus] inquā [noſter] nō cuiuſ-
cūq; preter quem alium neſcimus
eſt [deus ſaluos faciendi] .i. ipſius
ſolius nos eſt ſaluos facere:quia
nullus ſit ſaluus niſi per eū:ex eo
enim eſt ſal⁹ hoīm perditio aūt ex
malitia eorū [⁊] ipſius [dn̄i dn̄i] eſt
facere [exitus mortis] .i. facere] exi
re et declinare a morte culpe et ge
henne vel ne occurreret cogitatio-
ni cur ergo morimur ſi p eius gra
tiā ſaluamur ↄtinuo ſubiecit [⁊ dn̄i
dn̄i exit⁹ mortis] .q.d. nō mireris
nec indigneris ſi tu morieris ſ3 pa-
tienter fer mortem:q2 et dn̄i dn̄i q̄
fuit ſine peccato fuit exitus mortis
et per mortem ab hac vita hec aūt
repetitio domini domini ſignificat

vtrāq; eius naturam. Et licet hu-
milis mortuus ſit vel licet ſaluos
faciat/

23 Veruntamen deus
† confringet capita ini- †conq̄ſ
ſabit.
inicorum ſuorum:uerti
cem capilli perambulan
tium in delictis ſuis.

¶ [Veruntamen] ne mala ſuper-
borū ⁊ pertinaciū credas ipunita
idem [deus confringet] ⁊ cōquaſſa
bit:vel hic vt humilientur vel in
futuro vt dampnent̄ [capita] .i. ſup-
biā [inimicorum ſuorū] ſc3 malorū
hominū cōfringet etiam [vertice3
capilli] .i. elationē et ſuperbiā co-
gitatiōis ſicut enim capilli adhe-
rent capiti ſic cogitationes menti
[perambulantium] .i. perſeueranter
ambulantiū et perſeuerantiū [in
delictis ſuis] et ↄuertiū de vitio i vi
tiū ſeq; extollentiū i pctis i q̄b⁹ de-
berent humiliari dicentes. Deus ꝓ-
picius eſto mihi pctōri. Quoſdā er
go cōfringet q̄ſdam etiam ad ſe cō
uertit:ita ꝙ alios faciat martyres
alios vero predicatores. Et ad hoc
confirmandum introducit dn̄m lo
quentem ſic.

24 Dixit dominus ex ba
ſan † conuertam: con- †cōuer
tar.
uertam in profundum
maris

¶ [Dixit dn̄s] .i. firmiter diſpoſuit Baſan
ego [conuertam] per gratiam ho- ↄfuſio
mines [ex baſan] qd̄ interpretatur] interp̄-
cōfuſio vl' ſiccitas hi ſunt q̄ de pec tatur
catis cōfundūtur et pro eis orant
vel tanq̄ ſicci ⁊ inopes iuſticie im
brē grē deſiderant:quia tales ad ſe
dn̄s ↄuertit ⁊ [cōuertā] ſubmerſos
[in ꝓfundū maris] .i. malorū vel in
ꝓfundū malū [maris] .i. ſeculi iſti⁹
i. eos qui in profundis vitijs et

petis poſiti ac pondere pctõrũ preſſi ſunt deſperatiſſimi. Que cõuerſio ꝙ perfecta ſit inſinuat propheta cum ad deum verba cõuertendo ſubiungit. Ita inquit conuertes eos O deus

Iet 25 † Vt intinguatur pes tuus in ſanguine: lingua canum tuorum ex inimicis ab ipſo.

¶ [Ut intingatur pes tu⁹ in ſanguie] .i. vt q pri⁹ erãt inimici intiñ pficiant vt inter mẽbꝛa tua fiant pes tuus poꝛtãdo ⁊ predicando te et euangeliũ tuũ p mundum ita cõſtanter et audacter ꝙ amoꝛe tuo ſuũ ſãguinẽ fundere nõ metuãt [⁊ lingua canũ tuoꝛũ] .ſ. eoꝛũ ipſoꝝ q vſq ad ſanguinẽ ſunt certaturi fiet ⁊ erit [ex inimicis] qꝛ p ꝯuerſionẽ ex inimicis fient amici et canes fideles p domo dñi latrantes ꝯtra inimicos et hoc tm̃ bonum erit [ab ipſo] .ſ. deo .i. ab eius gr̃a et mia nõ a ſeipſis vbi ſecundam perſonam mutat in tertiam Intingetur autẽ pes tuus non ſine exemplo quia te vident preceſſiſſe. Nam

26 Viderunt ingreſſus tuos deus: † ingreſſus dei mei regis mei qui eſt in ſancto.

†vnde ſunt greſſus tui: †greſſ⁹

¶ [Viderũt igreſſus tuos] o [de⁹] qualiter igreſſus es i hũc mũdũ: qualiter incarnatus: qualiter occiſus: qualiter exaltat⁹: ⁊ gloꝛificat⁹ hec gr̃a ĩ veteri teſtamento latebat inõ patet. viderunt ergo et crediderunt atq eoſdẽ greſſus ꝑut potuerunt [imitãdo ſecuti ſunt] [ingreſſus] inꝗ [dei mei] creatiõe [et regis mei] gubernatiõe [q eſt] ⁊ habitat tãtũ [in ſancto] tẽplo ſuo .i. in ſanctis ſm illud apoſtoli Tẽplũ dei ſãctũ eſt qḋ eſtis vos. nõ eni habitat de⁹ i coꝛpoꝛe ſubdito pctis ſ; in eo cuiuscõſciẽtia ſancta eſt ⁊ pura. Ad hos ģ ingreſſus inſinuãdos: ⁊, vt iſti greſſus viderentur. ſ. Cor. iij. d

27 Preuenerunt principes coniuncti pſallentibus: in medio † iuuencularũ tympaniſtriarum.

†adoleſcentularum

¶ [Preuenerunt .pricipes] .ſ. pmitiui ap̃li q b⁹ ſup eccliã dat⁹ ẽ pricipatus q ſicut pricipes ⁊ magiſtri preuenerũt alios ꝯuertẽdos ⁊ meritis ⁊ dignitate i tpe pmo naſcẽtis eccleſie annunciãtes nouũ teſtamẽtũ vt ppl'i ſeqrent: nec ſoli venerũt ſ; [coniuncti] et aſſociati [pſallentibus] id eſt ſubditis minoꝛibus qui laudes dei ſonant bene operando ad gloꝛiam dei. de quoꝝ bonis opib⁹ tanꝙ viſibilib⁹ oꝛganis gloꝛificat⁹ de⁹: q nũꝗ ſecuti fuiſſẽt niſi illi vbo et exemplo pceſſiſſent. Qui principes tanꝙ miniſtri ⁊ ppoſiti ſunt [i medio iuuẽculaꝝ] .i. eccleſiarũ q adhuc erãt nouelle ſicut pmitiue eccl'ie: ipãrũ dico [tympaniſtriarũ] .i. deũ laudãtiũ carne moꝛtificata ⁊ domita coꝛio ſiccato ab humoꝛe peti ⁊ extẽſo a ruga duplicitatis. tympanũ eni fit de coꝛio ſiccato ⁊ extẽſo: ꝑpter hec oĩa o fideles

28 In eccleſijs benedicite † deo: † domino de fontibus Iſraël.

†dominum †deo

¶ [In eccleſijs] vbi eſt locus benedicendi non alibi nec in alijs conuenticulis: quia qui extra eccleſias ſunt deum digne laudare non poſſunt he ſunt iuuẽcule tympaniſtrie [benedicite deo] qui nos creauit cui debetur latria deo dico [dño]

Deo debetur latria.

qui nos regit cui exhibenda eſt bulla. benedicite dico vos ſcilꝫ potati vel haurientes [de fontibus iſrael]. id eſt de apoſtolis ⁊ doctrina eorum quos xp̄s de iſrael pri⁹ elegit vt fontes faceret: benedicite inquam vt etiam ad eorum imitationem predicceris et hec inceptio eccleſie dilatetur ⁊ heretici deſtruāt.

29 †adoleſcētior ſe extaſi Ibi beniamin † adoleſcentulus: in † mentis exceſſu.

℄ [Ibi]. i. inter fontes vl'i eccl'ijs eſt [beniamin]. i. apoſtolus paul⁹ de tribu beniamin [adoleſcentul⁹] iuuētute grē qz nouiſſime aſſumptus oim apl'oꝝ nouiſſimus et ad literam in cōuerſiōe ſua iuuenis fuit: qui factus eſt [in mētis exceſſu] mēte ſcꝫ alienata a ſenſib⁹ corporis cū vſqꝫ ad tertiū celū rapeꝛ ⁊ videret archana ⁊ audiret verba ineffabilia. Ibi etiam ſunt.

30 †alia litera nō hꝫ ⁊ Principes iuda duces eorum: principes zabulon † & principes Neptalim.

℄ [Principes iuda]. i. cōfeſſionis [duces eorū] qui in eccleſijs ſunt et benedicāt deū [pricipes zabulō] i. fortitudinis [et principes neptalim]. i. dilatationis Iuda enim interpretaꝛ cōfeſſio zabulō habitaculū fortitudis: neptaliꝫ dilatatio mea. Que diuina ⷩiſſimos nobis inſinuāt pncipes eccl'iarū dignos ducatu ac imitatiōe et honorib⁹: qz martyrib⁹ ꝯueniūt ꝗ i eccl'ijs locū ſummū tenēt: atqꝫ apice ſerē dignitatis excellūt. In martyrio nāqꝫ prīa eſt cōfeſſio ⁊ ꝑ illa ꝗcq̇d acciderit ſequēs tolerādi aſſumiꝛ fortitudo. Deinde poſt oīa tolerata ſinitis anguſtijs latitudo ꝯſequiꝛ i pmijs. Per quas noīm īterp̄tatiōes ſiganꝛ ēt tres ⷩtutes: qz confeſſio eſt in fide: fortitudo i ſpe. latitudo i dei ⁊ ꝑximi charitate: vt dicanꝛ ēt pncipes fidei ſpei ⁊ charitatis: qz i ꝯfeſſiōe fidei firmi: i ſpe robuſti: ⁊ charitate dilatati. Deide tā ꝗ̄ accepta gratia loquens in perſona primitiue eccleſie ſubiungit.

Zabulō qd̄ interp̄tatur. [margin]

31 Manda deus † uirtuti tuæ: confirma hoc deus quod operatus es in nobis. †ⷩtutē tuam.

℄ [Manda] o [deus] opus tuum [ⷩtuti tue]. ſ. ſpūſſancti docēdo ꝑ p̄dicatores [cōfirma] o [deus] iuuādo ꝑ grāꝫ [hoc]. ſ. op⁹ fidei [qd̄ operatus es i nobis] icipiēdo ⁊ fidei fundamēta ponēdo. grām quā dediſti eccleſie tue auge ⁊ pfice māda dicēdo ꝯfirma pei ficiēdo. Iube qd̄ vis fac qd̄ iubes: qd̄ ſi feceris fiet qd̄ ſequitur.

32 A templo † tuo † in Hieruſalē: tibi offerēt reges munera. †ſc̄tō. †qd̄ eſt

℄ [A tēplo tuo] quod eſt [in hieruſalem] terreſtri incipiendo vbi chriſtus frequenter docuit et fides originē habuit indeqꝫ ad alios peruenit vel [a tēplo tuo] nō aliunde qd̄ eſt [in hierl'm] celeſti ꝗ eſt ⁊ temp. ſi a quo deſcendit omne datum optimū ⁊ pro quo ſit omne opus bonū [tibi offerent reges] terreni vel ſpiritales ſibimet ipſis regnātes [munera] ſcilicet ſeipſos ſiue laudis ſacrificia ⁊ virtutū opera. Sꝫ qz bonis obſtrepunt heretici ſubdit.

33 Increpa feras † arundinis: congregatio taurorum † in uaccis populorum: ut † exclu †calami †inter vaccas

dant eos qui probati ſunt argento.

¶ [Increpa feras arũdinis].i. hereticos q̃ dicuntur fere: q2 dilaniãt aĩas ſimplices ſicut fere oues: et arũdinis ſeu calami q2 ſcripturas puertũt q̃calamo ſiũt. Uł q2 leues ſunt ac mobił et iſtabił ſermonis. Uł q2 ſunt iter eos q̃ ſicut arũdine tũ oĩ vẽto doctrine mouent. q2 [cõgregatio taurorũ].i. ſupborũ indomite ceruicis.ſ. hereticorum eſt [in vaccis populorum].i. inter eos quos inueniũt quaſi vaccas.ſ. ſimplices et laſciuas aĩas q̃ facile audiendo seducũtur et ſequũtur [vt excludãt eos] a vaccis [q̃ pbati ſunt argento].i. eruditi diuino eloquio.ſ. bonos doctores: hec eſt eñ hereticorum intẽtio de quibus hereticis: ne preualeant poſtulat.

†bi 54 ſpgere. † Diſſipa gẽtes quæ bella uolunt ueníent legatí ex egypto. ethyopía præueníet manus eíus deo.

¶ [Diſſipa gentes].i. hereticos et eis ꝯſentiẽtes ac q̃ſcũq3 xp̄iane ſidei ĩimicos: q̃s vocat gẽtes pp ſectarũ nõ familiarũ gñationes vbi ſeries ſucceſſionis ꝯfirmat errores [q̃ bella volũt] q2 nõ correctiõi: ſ3 ꝯtẽtiõi ſtudẽt et regnũ xp̄i diſſipare affectãt. vide ordinẽ. pri⁹ eñ ſũt icrepãdi poſtea icorrigibiles diſſipandi: ne colloq̃ndo iualeſcãt: et ẽc icarcerãdi vt vł ſic reſipiſcãt. Et h̃ ſiet q2 [venient] ad xp̄m tãq̃ dona ferẽtes ſidẽ credẽtiũ [legati].i. pcones et pdicatores recõciliatiõis tua legatiõe fungẽtes [ex egypto].i. ex ſynagoga q̃ erit i tenebris. et [ethyopia].i. gẽtilitas magna i pct.is [do credẽs et ſide herẽs [pueniet] et añcedet p ꝯuerſionẽ et ꝯfeſſionẽ [manus ei⁹].i. dei vindictã ne in pctis remanẽs puniat. et ita ex iudeis et ex gentib⁹ futuros precones veritatis pphetat p q̃s de⁹ hereticos diſſipabit. Et quia ita eſt vt diximus ergo.

35 Regna terræ cantate deo: pſallite domino.

¶ [Regna terre].i. habitantes in oĩbus regnis terre et hoĩes de oĩ genere terre [cantate deo] voce et corde ipſum deuote laudando qui vos creauit [pſallite domino] bona operatione qui in omnes vos poteſtatẽ h3. Nõ vnũ regnũ: non vnã gente3 tñ inuitat ad laudem dei. Neminẽ eñ vult miſericors deus perire: ſed oẽs ad cognitionem ſui nõis venire. Et vt magis ad laudandum deum excitet et quantus ſit ille qui laudandus eſt commendet replicat dicens. De⁹ neminem vult perire.

36 Pſallite deo qui aſcẽdit ſuper cælum † cæli: ad orientem. †celorum.

¶ [Pſallite] iq̃ã [deo].i. xp̄o deo dico [q̃ aſcendit] ſm q̃ homo non ſm q̃ de⁹ patri eſt qualis ſuper celum celi].ſ. celũ empireũ cuiuſlibet celi contẽtiuũ.i. ſup oẽs celos et excelſiores creaturas ad dexterã p̄ris.ſ. vt nihil ſupra ſe habeat niſi illũ q̃ creauit illũ [ad orientẽ] i. de mõte oliueti q̃ eſt ad orientem reſpectu hieruſalẽ: et ſic etiã ip3 locum expſſit vñ aſcẽdit. Uł [ad oriẽtẽ].i. vſq3 ad equalitatem patris a quo genit⁹ eſt. Et quia ad iudicium iudex vẽturus eſt ſubdit. et

37 Ecce dabit † uoci ſuę uocem uirtutis date gloríã deo ſuper Iſraël magnificentía eius: & uirtus eius †voce3 ſuam.

tus eius in nubibus.

¶ [Ecce] qui aſcēdit [dabit] ī iudicio [voci ſue] ſcʒ. voci tube [vocē virtutis]: idelt efficaciam reſuſcitandi omnes mortuos q̄ pri⁹ vt agn⁹ ſine voce coram tondente ſe ſiluit voce enim domini tūc vox virtutis dabiť/cū illud qđ precipitur efficitur: ⁊ ideo [date gloriam deo ſuper iſrael] .i. voce et corde oſtēdite deū eſſe glorioſum ſuper eos qui ſunt ſpiritualiter ⁊ vere iſrael: quia iaʒ nō erit cōmixtio malorū cū bonis ⁊ tunc erit [magnificētia ei⁹ ⁊ virtus ei⁹ in nubib⁹] quādo videbūt filiū hoīs veniētē in nubib⁹ cū poteſtate magna et maieſtate et virtutes celorū mouebuntur. Et tunc

38 Mirabilis deus in ſanctis ſuis: deus Iſraël ipſe dabit uirtutem & fortitudinē plebi ſuæ: benedictus deus.

¶ [Mirabilis de⁹ ī ſanctis ſuis] erit quando per ſanctos ſuos cum quibus veniet mundum iudicabit q̄n iuſti fulgebūt ſicut ſol in regno patris eorum: quando ipſe de⁹ erit oīa in oībus. bene autem ſubditur [de⁹ iſrael] q2 tūc nomē ipſum qđ interpretať videns deū veriſſime implebiť: et tūc vere oīs bon⁹ erit iſrael: q2 videbimus deū ſicuti eſt [ipē dabit virtutē] reſurrectionis [⁊ fortitudinē] imortalitatis. Uel [ipſe dabit v̄tutē] quātū ad aīam faciēs eā diuinā ⁊ beatā: ⁊ fortitudinē quātū ad corpus faciēs illud incorruptū ⁊ eternum [plebi ſue] .i. ſibi vſq3 ī finē famulāti: nūc fragili ⁊ īfirme. ergo [bñdict⁹ ſit de⁹] p̄ tāt3 bñficijs ſuis ⁊ donis. Orō.

Dominator dñe q̄ iuſtis ſpūale epulū tribuis et facis eos ī letitia delectari: p̄cede gregi tuo mortē tuam intelligere: teq3 triumphatorem mortis ſedentem ad dexteram patris confiteri. Per dñm.

Pſalmus de oratione Chriſti ad patrem pro auxilio & liberatione in ſua uehementiſſima paſſione: ac de aduerſariorū deiectione & punitione.

Pſalmus. LXVIII.

SAluum me fac deus quoniā † intrauerunt aquę uſquē ad animam meam. (†intro ierunt.)

¶ Auctor pſalmi p̄pheta dauid. ¶ Titul⁹ talis eſt. In finē p̄ his q̄ ɔmutabūť ipi dauid. hoc eſt p̄s ille ɔuenit ipi ſignificato dd. .i. qui hic loqť ⁊ dirigit nos ī finē .i. in ſe ip̄3. p̄s īquā habit⁹ p̄ his exhortādis q̄ ɔmutabūť: vl p̄ his .i. de his .i. de eā ɔmutatiōis eoꝝ .ſ. de paſſione x̄pi q̄ ɔmutabūť de īfidelitate ad fidē: d vetuſtate ad nouitatē: de corruptiōe ad icorruptionē. Poſt q̄ ꝫ ſupra diuerſa bñficia p̄ myſteriū nr̄e repatiōis nob collata memorauit ſpūſſr: h exeqť paſſionē p̄ mſtas p̄tes pſalmi vſq3 ad ɔſūmationē. ¶ Materia. d p̄catio x̄pi ad patrē ſʒ fragilitatē hūane nature i ſua vehemētiſſima paſſiōe. ¶ Intentio: nos ad ſuā iuitare patiētiā ⁊ monere vt attēdēdo illā acerbiſſimā paſſionē ei ex intimis cordis ⁊ aīe ɔpatiamur vt poſtmodū fructū ⁊ gliā ſue glioſe reſurrectiōis ɔſeq̄mur ſicq3 ei ɔformemur i h ſeclō

coheredes eē mereamur i regno. ¶ Snia i gūali. ppheta i iſto pſalmo loqͣ in pſona xp̄i ⁊ petit a deo pr̄e de magnis ⁊ miſis tribulatiōibus ac penis p celerē reſurrectionē liberari: allegās ſuaꝝ penaꝝ ⁊ aduerſantiū multitudinē: ac diuine mie benignitatē: predicitq̄ iudeoꝝ punitionē et ſubiūgit grarū actionē inuitās oēs creaturas ad dei laudationem: ¶ Snia in ſpāli xp̄s ergo ſūm q̄ hō in paſſione clamat ad patrem. o. [Saluū me fac] o [deus] pr̄: ⁊ neceſſe eſt [qm intrauerunt aq̄] i. vehementiſſimarū paſſionū ⁊ tribulationū [vſq; ad aīaȝ meā] tollendā. i. a corpore ſeparandā vel vſq; ad ſenſualitatē turbādā q: ſic nō ſolū i corpore ſ; ⁊ i aīa patiebaṫ. Sic autem clamādo dat formā mēbris ſuis vt clamēt: ne i pſſuris cedāt et iniq̄tati pſentiāt: ſicq; in paſſione orando nos quibus viam demōſtrauit: et quibus preſertim neceſſarium eſt: docet in tribulationibus ſuo exēplo orare.

2 Infixus ſum in limo profundi: & nō eſt ſubſtantia.

¶ [Infixus ſum] i. detēt⁹ corpore [in limo pfundi] i. iudaice iniq̄tatis. homo enim limus eſt ⁊ de limo fact⁹ ⁊ non de profundo. i. de corruptio: ſ; cadēdo a iuſtitia p originalia ⁊ actualia pctā fact⁹ eſt limus pfundi. i. iniquitatis Uel terreni hoīes dum ima appetūt lim⁹ ſunt īter quos ſunt nōnulli ſceleratiſſimi q̄ nō ſolū lim⁹ ſunt/ ſ; etiā profundi ⁊ tales erāt iudei [et non eſt mihi ſubſtātia] i. vt⁹ carnis euadēdi paſſionem vel ſtatus et ſtabilitas vite quia.

hoīes terreni limus ſint.

3 Veni in altitudinem maris: & tempeſtas dimerſit me.

¶ [Ueni] ſpōte [in altitudinē maris] i. i pfundū ſeculi hui⁹ ⁊ inſani ppli: vl' i pfūdū tribulatiōis ⁊ amaritudis: ſpōte eni meipſ̄ obtuli [et tēpeſtas] i. īpetuoſus furor ⁊ ſeditioſa cōmotio iudeorum [dimerſit me] in mortē ⁊ extinxit. Cōpletum eſt in me ſignū ione: qz ſicut ionas a ceto abſorpt⁹ id eſt morti ⁊ ſepulture dat⁹. Et in hoc eos inexcuſabiles oſtendit cum ſubdit.

4 Laborauí clamans: raucæ factæ ſunt fauces meæ: defecerunt oculi mei † dum ſpero in deum meum.

† ab ſperando.

¶ [Laborauí clamās] ſepe eos ad monēdo: ⁊ hoc maxie fecit i ſeptimana ſibi penali ⁊ nobis pniali p pterea laborabat: qz parū i eis fructificabat: clamās eni laborat q̄ nō audiṫ: nō laborat cui⁹ votus ipleṫ [rauce facte ſunt fauces mee] quātū ad illo: qz noluerūt itelligere ⁊ credere [defecerūt oculi mei] quia ipſi etiam apoſtoli qui tāq; luſ cerne preeminebant in corpore dubitauerunt/ dum in paſſione perſeuerans [ſpero in deum meū] vt a mortuis reſurgam. Ad literam etiam ſic exponitur. [Laborauí clamans] in cruce ad patrem vociferādo [rauce facte ſūt fauces mee] propter magnitudinem penarum et deſiccationem humorum. [Defecerunt] et extincti ſunt [oculi mei] corpales i morte. i. mortu⁹ ſum [cū ſpero in deū meū] i. quia preſtolor miſericordiā ⁊ nō exero potētiam.

5 Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei qui oderunt me gratis.

¶ [Multiplicati ſunt] vt et diſcipulus cum eis eſſet [ſup capillos capitis mei] .i. ſine numero creuerunt: ac innumerabiles et infiniti facti ſunt aduerſarij mei [qui oderunt me gratis] id eſt ſine cauſa cum econtrario deberent me diligere propter multa bona eis facta. Odium de inimico videtur q̄ſi naturale: quod tñ ex corruptione contingit nature. Odium vero de innocente contra naturam eſt primum facit infirmitas: aliud ſola inſtigat malitia. Et non ſolum ſunt numeroſi: ſed etiam noxij. vnde ſubdit.

Odiū de innocēte cō tra naturā ē.

6 Cõfortati ſunt † qui perſecuti ſunt me inimici mei iniuſte: quæ non rapui tunc exoluebam.

† alia litera inimici mei q̄ perſequunt me.

¶ [Confortati ſunt] etiam et animati ad nocendum et hoc vt odiū conceptum in corde etiam perſequendo ad impletionem in opere. [inimici mei] qui etiam [perſecuti ſunt me iniuſte] hoc eſt quod dixerat gratis: quia cauſam in me nō inuenerunt. [que non rapui tunc exoluebā] quia minime peccauit: et tñ pcti obitū .i. mortē exoluit. Adā rapere voluit diuinitatē et amiſit felicitatem: vterq̄ exoluit mortē q̄ eſt debitū pcti adam et xp̄s: ſed mors ade fuit pena pcti. mors xp̄i facta eſt hoſtia pro peccato. Sed hunc fructum mortis chriſti mundus non intellexit: ideo hanc pro ſtultitia reputauit: ſed quod non nouit mundus agnouit deus. vnde ſubdit.

7 Deus tu ſcis † inſipientiam meam: & delicta mea à te non ſunt abſcondita.

† imprudētiā.

¶ [Deus tu ſcis] et pbas [inſipientiā meam] .i. qð de me inſipiētia a q̄buſdā reputat qui ſibi ſapientes vident. Ex his v̄bis inſtruimur vt in cūctis q̄ agim⁹ ſemp plus dei voluntatem q̄ hoim attēdamus: et ea ſit nr̄a actio quā deus approbat: etiā ſi nō approbet hō. Vnde eſt qð Paul⁹ nos admonet q̄ ſtulti ſimus ante hoies vt añ deū mereamur eſſe ſapientes [et delicta mea] .i. meorum que ad delendum ſuſcepi nō q̄ cōmiſi q̄ reputo mea quia in me punienda [a te nō ſunt abſcondita] et ſcis qualis ſit pro eis cinenda facienda. Et quia pro alijs ſolui et tanta tuli ideo.

8 Nō erubeſcāt in me qui expectant te domine † domine virtutum.

† deus

¶ [Non erubeſcant in me] .i. non fruſtrent in me morte .ſ. ſua expectatiōe [qui expectant] in limbo cū deſiderio [te dñe] liberatorē ſuum p me et remuneratorē pro fide quā hñt in me ſcs pphete et antiq̄ iuſti cupiētes videre quod oculis non viderunt. [dñe virtutū] celeſtium: id eſt angelorū cui nihil eſt impoſſibile. Deinde precatur pro modernis dicens.

9 Non confundantur ſuper me: qui quærunt te deus Iſraēl.

¶ [Nō cōfundant] in inſultatiōib⁹ improborum [ſup me] morientē in cruce qð fieret niſi cito reſurgerē [q̄ querūt te] fide: ſpe et charitate ac bene viuendo et amando querere non ceſſant ſcz moderni fideles o [de⁹ iſrael] .i. per fidem et charitatem ſpiritaliter deum videntiū. Supra dixit dñe virtutū et hic dicit deus iſrael: q: idē dñs et deus eſt angelorum et hoim. Vel [Non

erubeſcāt in me]hoīe hūili et cruxifixo et ignominiā crucis audientes a fide quā hr̄e ceperūt recedāt [qui expectant te dn̄e]vt venias [dn̄e virtutū]q: qui deſpect⁹ apparuiſti in carne virtuoſus ⁊ glo ſus apparebis in diuinitate. Et [Non cōfundanť ſup me]depreſſo[qui querūt te deus iſrael]i.videntiū deū:vt qui deitatē nō pūt intueri nō ſeducant̄ᵱ infirmitate carnali:q: eiſ futurū erat vt tanꝙ pro ſtultitia improperaret chriſtianis ꝙ in hominem crederent mortuū et crucifixum:ideo ſic pro eis rogat.Et merito nō erubeſcēt nec confundentur.

10 Quoniā propter te ſuſtinui † opprobriū: operuit † confuſio faciem meam.

† exprobrationem. † irreuerentia.

℄[Qm̄]ego[ꝑpter te]⁊ tuā obediētiā nō pro mea culpa vľre alia [ſuſtinui] ab aduerſarijs[opprobriū]multiplex in cōuitijs[operuit ꝯfuſio faciē meam]vt videbať:ſignū habuit verecūdie immota tū mēte:q: eiſ in paſſione ſua multa opprobria audiebat ⁊ tacens propter deum oīa tolerabat:quaſi verecundus in facie apparebat:⁊ ſic illi ꝟtutē māſuetudinis pro ſigno habebāt ꝯfuſionis.Et bn̄ dt propter te q: nō eſt magnū ꝙ ait ſuſtinui niſi adiūgeret ꝑpter te.Si enim ſuſtines q: peccaſti:propter te ſuſtines non propter deum.felix miſeria cuius deus eſt cauſa.

11 † Extraneus factus ſum fratribus meis: & † peregrinus filijs matris meę.

† alienatus. † hoſpes

℄[Extrane⁹ fact⁹ ſum]q: nō credūt mihi[fr̄ibus meis]cognatiōe carnis.ſ.iudeis ſic̄ ioſeph ſuis.vel [fratribus meis]i.ſ.aplis ab eo fugiētib⁹ et qn̄ iā nō credebatur ab ipis[et peregrin⁹]vel hoſpes qui ad tp̄s in domum recipitur nō vt frater chariſſimus [filijs matris mee]ſcilꝫ ſinagoge de quibus ſm carnē erat.nā quaſi extraneū ⁊ peregrinum abiecerūt eum dicentes vilipēdēdo hunc neſcimus vn̄ ſit. hec autem ideo mihi contigerunt.

12 Quoniam zelus domus tuæ cōmedit me: & opprobria exprobrātium tibi ceciderunt ſuper me.

℄[Qm̄ zelus]i.feruens amor ⁊ dilectio[domus tue]i.ſ.eccľie ſcē [cōmedit me]⁊ accendit.q.d.interi⁹ vrebar zelo dei cū ꝑſequēs iniqtates eoꝝ flagellaui male ꝟſantes in tēplo ⁊ inde eieci.Vel[commedit me]i.fuit cā paſſiōis mee. ⁊ ꝑpter hūc zelū[opprobria exprobrantiū tibi]me negando:maiora eiſ opprobria deo inferre nō poterāt ꝙ ꝙ xp̄m filiū ei⁹ denegabāt vel[opprobria exprobrantium tibi]in me:q: qcūqꝫ exprobrat xp̄o ⁊ pr̄i[ceciderunt ſup me]q: in me effectū habuerunt quando hi qui exprobrabāt etiā me occiderunt:ſꝫ inter hec pius dn̄s manſuetudinē ſuam commendat cum ſubiungit.

13 Et † operui in ieiunio animam meam: & factum eſt † in opprobrium mihi.

† cooperui. † mihi.

℄[Et operui]id eſt celaui[in ieiunio]ſalutis eorum[animā meam] me humiliando.fidē quippe eccleſie ⁊ ſalutem humani generis chriſtus eſuriebat:et ideo ieiuniū eis

ſpiritale erat quando defecerunt
oēs q̄ in eū crediderāt.in hoc ieiu
nio operuit hūilitate q̄ſi quodam
pallio aiam ſuā.i.virtutē et deita
tem ſibi vnitā nō exercendo potē-
tiā et vindicando ſeipm:⁊ ſic hūili
tas erat xp̄i operimētū.nā qz hu-
miliabaṫ nō agnoſcebatur[et]hoc
ipm[factū eſt mihi in opprobriū]
detractionis/irriſionis/⁊ cōuitij:
qđ patuit in ſputis colaphis ⁊ hu
iuſmodi.Quāto enim humilior erat
tanto apud reprobos deſpectior
apparebat

Humilitas chriſti opimētū fuit

14 Et poſui ueſtimentū
meum † ciliciuṁ: & fa-
ctus ſum illis in parabo
lam.

†ſaccū

¶[Et poſui veſtimentū meū cili-
tiū].i.occultam diuinitatē meam
ſacco carnis:⁊ oppoſui illis morta
lem carnem meā in qua ſeuirent
Cilitiū enim quo pctores penitē-
tes veſtiunṫ eſt mortalis caro quā
xp̄s īduit vt de pctō dānaret pec-
catum:nō φ caro chriſti peccatrix
fuerit/ſed quia ſimilitudinē car-
nis pcti habuit[et]ex hoc etiā[fa-
ctus ſum illis in parabolā].i.in ſi-
militudinē maledicti ⁊ irriſoriam
vt cuilibet maledicendo dicerent
ſic tibi contingat vt chriſto crucifi
xo.Parabola enim hic dicitur ſi-
militudo que datur de aliquo quā
do illi maledicit.ſic ille(verbi gra
tia)pereat quomodo ille.

Cilitiū q̄ peccatores veſtiunṫ eſt mortalis caro.

15 † Aduerſum me † lo
quebantur qui ſedebāt
in porta:& in me pſal-
lebant qui bibebant ui
num.

†aduerſus †inſultabāt.

¶[Aduerſum me loquebanṫ qui
ſedebant in porta]hoc eſt in pu-
blico ⁊ publicis conuentibus pu-
blice de me loquebantur.publice
aduerſabanṫ:coram oib⁹ diffama
bāt.Dicit ergo paſſionem ſuā con-
munē iudeorū eſſe fabulā vt null⁹
exciperetur qui huius locutionis
expers eſſet[⁊ in me]id eſt de me
[pſallebant]deriſorie.i.in me con
uertebant cantilenas ſuas et cāti
ca meq; deridebant[qui bibebant
vinum].i.inebriabanṫ voluptate
⁊ iocūditate temporali.Inter tot
ſcandala ⁊ opprobria:inter tātas
pſecutiōes et tribulationes quid
tu agebas mitiſſime ieſu?

16 Ego † uerò oratio-
nem meam ad te domi
ne:tempus beneplaciti
deus.

†autē oratio mea.

¶[Ego verò]dū impij ita ſeuirēt
cōtra me dirigebā[orōnē meā ad
te dn̄e]etiā pro eis.illi deridebāt.
iſte orabat.illi infeſtabāt.iſte ama
bat.Hec eſt enī pfectio charitatis
diligere inimicos et orare pro il-
lis qui maledicerīs ⁊ qđ agas non
habes:nihil tibi reſtat niſi vt ores
hec iuſtorū arma ſunt vt orādo vi
cant ⁊ nō iras ſz orōnes iurgijs
opponāt.Idō aūt oraui ad te quia
nūc eſt tempus[bn̄placiti][de⁹]
i.gratie ⁊ recōciliatiōis per mor-
tem:nūc tp̄s eſt orandi ⁊ placandi
deū.nūc tp̄s eſt acceptabile:nunc
dies ſalutis:et qz oraui eſt tp̄s eſt
complendi beneplacitū tuum ſci-
licet per me rediūi hominem.Idō

Charitatis perfectio.

17 In multitudine miſeri
cordię tuę exaudi me:
in ueritate ſalutis tuæ.

¶[In multitudine mīe tue]que
eſt cōtra multitudinē iniquitatis
nr̄e nō i meritis hominū:nā ſi nō
eēt mltitudo mīe tue quid nos fa

cerem⁹ de multitudine iniquita-
tis nr̄e: [exaudi me in veritate ſa-
lutis tue] .i. a te promiſſe vt verax
appareas iplēdo ſalutē quā ꝓmi-
ſiſti. Ʋitas em̄ eſt in reddēdo ꝓmiſ
ſa. Et nota ꝙ cum ꝓmiſit de mia
ſubiungit de veritate: q: vniuerſe
vie dn̄i mia qua dimittit pctā et
ꝟitas qua reddit ꝓmiſſa. Et ſub-
iūgit in quo velit exaudiri dicens

Ʋeri-tas eſt in red-dendo p̄omiſ ſa.

18 † Eripe me de luto ut non † infigar: † libe ra me ab his qui ode- runt me: & de † profun dis aquarum.

†ſaluū me fac †inhe-reant. †eruar ex †ꝓfun do.

❡ [Eripe me de luto] et puluere
mortalitatis [vt nō infigar] ꝛ in-
herea in eo ꝑ incinerationem .i. vt
nō in luto ꝛ puluere ſicut oē hūa-
num gen⁹ diſſoluar remanēdo in
morte. q. d. corpus meū nō diu re-
maneat in terra q̄ſi infixum in ea
vt inde extrahi nō valeat ſed cito
reſurgat. Si em̄ in cinere ſuo dor-
miuiſſet null⁹ in eū credidiſſet [li
bera me] per reſurrectionē [ab his
q̄ oderūt me] .ſ. iudeis. q̄ nunꝗ eū
dilexerūt a quorum poteſtate fuit
totaliter liberat⁹ in reſurrectione
[ꝛ de profundis aquarū] .i. pſecu-
tionū et tribulationū: vel de pro-
funda malitia pploꝝ vel in perſo-
na mēbrorum [eripe me de luto vt
non iſigar] .i. de lutoſis deſiderijs
ne mēte cōſentiam [libera me ab
his] .i. a malis ne eis cōſentiendo
adhereaim. vnde ſubdit.

19 Non me demergat tempeſtas aquę: neque abſorbeat me profun- dū: neque † urgeat ſu- per me puteus os ſuū.

†coar-tet

❡ [Nō me demergat] irrecupera-
bilr in morte [tēpeſtas aque] .i. im
petus et ſeditio cōmoti ppl̄i .ſ. iu-
deoꝝ hoc eſt non diu in morte me
teneat [neqꝫ abſorbeat] ꝛ deuoret
[me profundū] .i. abyſſus inferna
lis [neqꝫ vrgeat] .i. claudat [ſuper
me puteus] id eſt limbus ꝛ adit⁹
inferni [os ſuum] ad retinēdū me
cū deſcendero ad ſpoliandū eū. Ʋl
in pſona mēbroꝝ [Nō me demer-
gat tempeſtas aque] .i. peccati cō
ſuetudo [neqꝫ abſorbeat me ꝓfun
dū] .i. peri dſperatio [neqꝫ vrgeat]
i. claudat [ſup me pute⁹ os ſuum]
.i. pctō obſtinatio nēg l audetſ up
te pute⁹ os ſuū ſi nō claudis tu ad
cōfitendū os tuum: et ideo confite
re et dic de profundis clamaui ad
te dn̄e et euadis. Deinde pōit cām
quare debeat exaudiri dicens.

20 Exaudi me domine † quoniā benigna eſt miſericordia tua: ſecun dùm multitudinem mi- ſerationum tuarum re- ſpice me.

†ſua-uis.

❡ [Exaudi me dn̄e] poti⁹: ꝛ hec ē
cā exaudiēdi [qm̄ benigna] ꝛ ſua-
uis [eſt mia tua] tribulato vt pa-
nis eſurienti. q. d. ea q̄ tibi natura-
liter ieſt mia beniuolētie ꝛ grē et
plena. et ideo es pronus ad exau-
diendū [ꝛ ſm multitudinē miſera
tionū tuaꝝ] quā exhibuiſti multꝭ
[reſpice in me] oculo mie tue. Ac ſi
diceret/ ꝓpter miam tuā ꝛ miſera
tiōes tuas exaudi me ꝛ reſpice in
me: quarū vna eſt naturaliter in
te/ alia in beneficioꝝ exhibitione.
Ʋel in perſona membroꝝ. [Exau-
di me] nō quia merui ſꝫ [qm̄ beni-
gna eſt mia tua] pctōꝝ [ſm multi
tudinē miſerationū tuarū] qb⁹
pctā lꝫ iniurioſa cedūt [reſpice in
me] non in peccata reſpice iniquā.

21 † Et ne auertas fa-
†alia ira nō habeas. ciem tuam à puero tuo:
quoniam tribulor uelo
citer exaudi me.

¶ [Et ne auertas] tanquam ira tus et nolens me audire [faciem tuam a puero tuo] ſcʒ a me ꝑpo ſilio tuo q̄ formam ſerui accepi ⁊ uſ ad mortem obediui. dn̄s noſter etiam dictus eſt puer a puritate: a ſimplicitate: ab innocentia. dein de ponit et aliam cauſam dicens [quoniam tribulor] ſi anima ⁊ corpore, ideo [velociter exaudi me]. ſ. vt cito liberer non eſt quo differas. Moueat te mia tua: moueat miſeria mea. Adeſt mea afflictio ⁊ tribulatio ꝑp̄ h̄ opus ē vt velox veniat tua miſericordia ⁊ cōſolatio. Vl' in pſona mēbrorū [Et ne auertas faciem tuam a puero tuo] par uo ⁊ humili non ſuperbo, ſed [velociter exaudi me quoniam tribulor] cuius tribulationis diſciplina tollit a me ſuperbiam. Ne ingꝑ auertas faciem tuam ſed potius

22 Intende animę meæ
†redime. & † libera eam: pro-
†erue. pter inimicos meos †
eripe me.

¶ [Intende anime mee et libera eam] quia triſtis eſt vſq ad mortem: et non propter me tantum ſʒ etiam [propter inimicos meos] liberatione et glorificatione mea conuertendos ſi volunt corrigi: vl' confundendos ſi manſerint obſtinati [eripe me] vt cito reſurgam et aſcendens ſpiritum ſanctum mittam. Dicendo libera orauit pro occulta liberatione in anima quam ſemper habent ſancti lʒ occidant. Subiūgēdo eripe me: orat ꝑ manifeſta ſm corpus: vnde inimici q̄dam ſunt conuerſi ⁊ quidam confuſi. ⁊ debes eripere quia

23 Tu † ſcis imprope-
†enim cognoſcis: ꝗ pro bris. rium meum & confuſio
†verecūdiā. nem meam: & † reue-
rentiam meam.

¶ [Tu ſcis improperiū meū] qd̄ ſit in v̄bis. i. q̄ turpia ⁊ iniurioſa v̄ba mihi intulerūt [⁊ ꝯfuſionē meā] q̄ ex improꝑio mihi eſt ſm illoꝝ opinionē ⁊ quā mihi iputauerūt [⁊ reuerētiam meā] id eſt ignominiaſ ſꝫ q̄ ignominioſe me tractauerunt. q. d. quanta ꝑ tuo amore ſuſtinui ⁊ quare ſint iſta tu noſti. hec ei oīa nō ꝑ ſuo reatu ſʒ ꝑ nob̄ ſuſtinuit vt in talibus nos inſtrueret ⁊ ſuo exemplo confortaret. Et etiam ideo eripe me quia

24 In cōſpectu tuo ſunt
†tribulātes. omnes † qui tribulant
†opprobrium. me: † improperium ex
pectauit cor meum &
miſeriam.

¶ [In conſpectu tuo ſunt omes q̄ tribulāt me] i. inimici mei. q. d. ſicut ſcis meā innocētiam ita noſtī eorum malitiam ⁊ potes eis iuxta merita ſua retribuere: quia tantū ſcelus committunt te preſente et vidente. Timeant ergo omnes qui alios tribulant quoniam in conſpectu dei ſunt cuius vindictam euadere nō p̄nt. Et ne videret tribulari tāq̄ ingratus ⁊ nolens ꝯtinuo adiecit [improperiū] eoꝝ i dictis [expectauit] qꝛ hec futura p̄uidit ⁊ ꝑdixit ⁊ ad h̄ venit [cor meū] ⁊ volūtas qꝛ volūtarie ſuſtinuit [⁊ miſeriā] eoꝝ i factis nō ſuā. In illo eni erat miſeria in ipo autem miſericordia qui eorum miſeriam auferat⁊ dixit pr̄ ignoſce illis ⁊c.

†cōſolātes. 25 Et ſuſtinui qui ſimul contriſtaret̃ & non fuit: & † qui conſolaretur & non inueni.

¶ [Et ſuſtinui]. i. expectaui attendēdo [q̄ ſimul]. i. ſimiliter ſicut ego [contriſtaretur] de tanta multitudine et compateretur mecum de cecitate nō credentium [& nō fuit] aliquis [et] expectaui [qui cōſolaretur me] credendo et proficiendo: nam qui proficit cōſolatur medicū [et non inueni] aliquē. Multi enī ſcʒ diſcipuli & mulieres cōtriſtati ſunt carnali͡r de morte carnis eius: ſolus vero dn̄s contriſtatus eſt ſpiritaliter & de morte aīe: et hoc videlicet ꝙ oēs ꝑmanebāt in infidelitate. Un̄ non ait qui contriſtaretur ſed qui ſimul. i. ſil͡r ſcʒ ſpiritaliter cōtriſtaretur. Magna quoq; illi ꝯſolatio eſſet: ſi quos in ſe credentes inueniret: qđ quia nō inuenit quaſi conquerēdo ingemiſcit. vnde adhuc ſubiūgit.

26 Et dederūt in eſcam meam fel: & in ſiti mea potauerunt me aceto.

¶ [Et dederunt in eſcam meā fel] q̄ſi illud tanq̄ eſcam cōmedere deberem [& in ſiti mea] qua fidem et ſalutem eorum deſideraui [potauerūt me aceto] cum felle mixto: hoc facto mores ſuos amariſſimos indicantes fel & acetū adhuc in eſcā & potum corporis chriſti ponunt & chriſto offerunt qui veritati reſiſtunt & euangelio contradicunt: et qui male viuendo ſcandalum eccleſie inferūt. Grauius eñ peccāt qui contemnunt in celo reſidentem ꝙ qui crucifixerunt in terra ambulantem: & maius peccatum eſt chriſtum tradere peccatoribus membris ꝙ crucifixoribꝰ iudeis. Et q2 malam eſcam & malum potū dn̄o dederunt merito ī his puniti ſunt. vnde et ſequitur.

27 Fiat mēſa eorum coram ipſis in † laqueum & in † retributiones & in ſcandalum. †muſcipulam †retributionem.

¶ [Fiat menſa eorū]. ſ. ſcriptura ſacra quam ad aiarum refectionē parauerat eis deus [corā ipſis in laqueum] q2 ex ipſa ſua lege capiūtur a chriſtianis & cōuincunt̃ errare. [& in retributiones] vt mala recipiāt ꝓ malis: & q̄ per legē peccauerūt ꝑ legem puniant̃. [& in ſcādalū] ruine vt nō intelligāt inibi dn̄m nūciatū & ſic ruāt de peccō in peccatum & tandē in infernū. dicit aūt hoc nō optando ſed prophetiſando: nō vt fiat ſed q2 fiet. Cū hoc audimꝰ dici per ſpm̄ dei talia euētura malis adhuc ī illis hoc intelligamus vt nos talia deuitemus. Ad lr̄am etiā Menſa iudeorum facta eſt corā ipſis in laqueum: q2 eis paſchale cōuiuium in hierl̄m celebrantibus fuerunt a romanis circuncluſi & ſicut aues illaqueati [& in retributionē] ſcʒ penarum ꝓpter mortem xp̄i debitarū [& in ſcādalum] q2 deſerentes pacis auctorem rixas ſibi concitant.

28 Obſcurentur oculi eorum ne uideant: & dorſum eorum ſemper incurua.

¶ [Obſcurēt̃ oculi eoꝝ] interiores [ne videant] & agnoſcāt veritatē & verū ſolē ſcʒ diuinitatē ſub fragilitate latentē. Q2 eñ ſupbierūt ceci facti ſunt. [& dorſuʒ eoꝝ ſemꝑ incurua]. i. ſtatū ment̃ ad terrena curuari & ī inferioribꝰ flecti ꝑmit-

te.ẜ eſt ſp ſubſequēs eſt vt ſi ocſis mētis ſupno lumine priuet̃ ⁊ ſupna nō videat ſtatiꝫ anim⁹ ad ea q̄ retro ſunt appetēda inclinet̃ ⁊ de inferiorib⁹ cogitet. Reuera obſcurati ſunt oculi eorū q2 ſunt in ſua infidelitate excecati ⁊ dorſum eorꝝ eſt incuruatū vt gētib⁹ ſeruiāt et onera legis ⁊ peccatorum portent. Sequitur alia pena.

29 Effunde ſuper eos iram tuam: & † furor irę tuę comprehendat eos.

† indignatio

¶ [Effūde] copioſe in morē fluminis [ſup eos irā tuā] vt eos obruat i. exerce multipliciter ſuper eos vindictaꝫ. [⁊ furor ire tue] i. diſtricta aīaduerſio future vindicte [cōprehendat eos] tanq̄ fugitiuos vt nō liceat eis fugere. Ira ad preſentē pcuſſionē ptinet: furor ad futuraꝫ damnationē. Ideo furor q2 nullū ibi remediū/nulla ibi mīa hic pſequitur: ibi vero comprehendit vbi non licet fugere. Iam enim non erit euadendi locus quando eos eternus abſorbuerit cruciatus hoc et ad literam factum eſt in deſtructione ⁊ captiōe eorū p romanos.

30 Fiat habitatio eorum deſerta: & in tabernaculis eorum non ſit qui inhabitet.

¶ [Fiat habitatio eorꝝ] ſ. dom⁹ p̄nate q̄s inhabitāt [deſerta] ab eis [⁊ in tabernaculis eorꝝ] habitationib⁹ ſcꝫ iucūdis vt in tēplo: ſynagoga: ⁊ palatio regio [nō ſit q inhabitet] de numero eorꝝ: hoc in apto eſt. pdiderūt eñ locū ⁊ gētē in q bus ſuperbierūt ꝯtra deū: loca illa ⁊ hoīb⁹ ſunt plena ⁊ iudeis inania. Vel habitationē dicit ipaꝫ ciuitatem hierl'm i qua cōmuniter habitabant: tabernaculo vero ſingulas eiuſqꜫ domos deſignat. hoc autem ideo eis.

31 Quoniam quem tu percuſſiſti † perſecuti ſunt: & ſuper dolorem uulnerum meorum addiderunt.

† ipſi

¶ [Qm̄ quē tu percuſſiſti] i. pcuti voluiſti pena ⁊ paſſione nō p ſua culpa ſed pro mundi ſalute ſcꝫ me [pſecuti ſunt] crudeliter eū occidēdo. q. d. qd̄ deus fecit ad bonū hoc illi crudeli voto exercent ad malū [⁊ ſuper dolorem vulneruꝫ meorꝝ] q̄ ſuſtinui in toto corpere [addiderunt] mortē ⁊ vulnus latere. Vel ſuper morteꝫ addiderunt blaſphemiā ⁊ militum cuſtodiā ⁊ alia mala hmōi. vel ſuper penā que mihi erat p peccatis meorꝝ mēbrorū addiderūt perſequēdo fideles ⁊ eccleſiam. vl' [ſuper dolorem] qui mihi erat p perditione illoruꝫ [addiderunt] inferre mortem. Et quia appoſuerūt dolorem ſuper dolorem. ideo ſicut iuſtum eſt.

32 Appone iniquitatem ſuper iniquitatem † eorum: & nō intrēt in † iuſtitiam tuam.

† ipoꝝ
† tua iuſtitia.

¶ [Appone] i. apponas. ſ. pmittēdo vl' grām ſubtrahendo: tūc ei addet̃ miſeria ſup miſeriā [iniq̄tateꝫ ſup iniq̄tatē eorꝝ] i. vitiū vitio. vt ſicut alibi dicit̃ q̄ nocet noceat adhuc: ⁊ q̄ in ſordib⁹ eſt ſordeſcat adhuc: q2 ſup pctōꝝ cōmiſſionē appoſuerūt obſtinationē [et] ſic: q2 nimis gl'abant̃ de iuſtitia ſua [nō intrēt] p pniaꝫ [in iuſticiā tuā] i. in viā viteꝫ iuſticie rectā ad te veniē

Apocal. xxii

do: ⁊ iuſtitiam ſuā que ex lege ē relinquēdo. Culpa em̄ excitat culpā: ⁊ cū vna nō corrigitur exinde altera generatur: ⁊ q̄to plus refrigeſcit charitas tanto amplius abundat iniquitas.

Culpa excitat culpā.

33 Deleantur de libro uiuentium: & cum iuſtis non ſcribantur.

¶ [Deleātur de libro viuētiū] .i. ex memoria tua in qua ſoli iuſti ſemper viuētes cōtinētur. Liber vite eſt noticia dei qua predeſtinauit electos ad vitā. Non ergo ſic accipiendū eſt tāq̄ in hoc libro aliquē ſcribat deus quem poſtea deleat: ſed deleanẽ ſm ſpem et opinionez illoꝝ dictū eſt: q2 ibi tanq̄ merito iuſtitie ſue ſcriptos ſe putāt. q. d. cōſtet etiā ipſis: ⁊ cognoſcāt in dānatione ſua non ibi ſe eſſe ſcriptos ⁊ nūq̄ ſcriptos fuiſſe oſtēdātur: et appareat qd̄ ſubſequēter exponit dicēs [⁊ cū iuſtis non ſcribātur] .i. iuſtorū ordini ſm eq̄tatē tuā non apponanẽ: q2 nec digni ſunt. Audiuimus q̄d nobis cauēdum ſit in malis nūc audiam⁹ q̄d imitandū ſit in xp̄o. Illi tales fuerūt ⁊ ſic perierūt. Tu benigne domine quid dicis de teipſo:

Liber vite q̄d eſt.

34 † Ego ſum pauper & dolens: ſalus † tua deus ſuſcepit me.

†paup ⁊ dolēs ego ſū et †vult⁊ tui Mat. v.

¶ [Ego ſum pauper] .i. humilis [⁊ dolens] in paſſione pro omnibus [ſalus tua deus ſuſcepit me] de oī anguſtia in reſurrectione. hoc idez dicit corpus. Beati em̄ pauperes ſpiritu: q2m̄ ipſorum eſt regnū celorū. ⁊ Beati qui lugent. q2m̄ ipſi conſolabuntur. Exemplo ergo domini diſcamus pauperes eſſe et dolentes. Nec enim deſerti ſunt tales: ſz ſalus dei ſuſcipit eos vt iam non ſint pauperes et dolentes/ ſed potius beati et letantes. Ad literā etiam chriſtus pauper fuit: quia in paupertate nat⁹/ cōuerſatus/ mortuus/ ⁊ in alieno ſepulchro poſitus. Et quia ſic ſum ſaluatus id

35 Laudabo nomen dei cum cantico: † & magnificabo eū in laude.

†aliā lra nō habz ⁊c.

¶ [Laudabo] in me et in mēbris [nomen dei cum cantico] .i. cū iocunditate ⁊ delectatiōe: .i. cū mētis leticia/ ⁊ vocis exultatione: q2 ⁊ ſi omnia deſunt deus tamen mecum eſt [⁊] exultās i meipſo [magnificabo eum in laude] .i. magnifice laudabo: et magnum predicabo ad alios vt per exemplum proficiant ac deum ſimiliter laudent et magnificent: he ſunt diuitie mee ſol vt cū gaudio ⁊ hilaritate nō ceſſē deū mecum laudare ⁊ magnificare.

36 Et placebit deo ſup uitulū nouellū: cornua producētē & ungulas.

¶ [Et] laus illa [placebit deo] ſuper omne legale ſacrificium: et hoc oſtendit per partem cum ſubiungit [ſuper vitulum nouellum cornua producentē ⁊ vngulas] Talis enim q̄rebatur vitulus in ſacrificio qui ⁊ nouellus eſſet: ⁊ tam magnus vt cornua mitteret atq3 vngulas fortes haberet. q. d. ſacrificium laudis diuine magis eſt deo gratum ⁊ placitum q̄ ſacrificium quodcunq3 quod offerebatur in lege. Laus enim puri cordis plus placet q̄ mactatio pecudis. hec ergo

Vitul⁹ q̄lis q̄rebatur in ſacrificio.

37 Videant † pauperes & letentur: querite † deū & uiuet aīa ueſtra.

†ino pco poſim

¶ [Videāt] oculo interne ꝯſidera

tionis ꝛ intelligāt ac credāt [pauperes] imitatores mei ſcʒ ꝙ oblatio nō iā in facultatibꝰ ꝛ rebꝰ exterioribꝰ poſita eſt: ſed in mente vbi pauper diuiti equatur [et] inde [lerētur] et ſpe gaudeant ac magis paupes fiāt vt ditari mereāt. Et cōuertit ſe ad eos admonēdos dicens. O vos pauperes [querite deū] fide: deuotione: ꝛ bona operatione. id eſt eſurire ꝛ ſitire deū tm̄ nihil aliud: ꝛ ſic [viuet aīa veſtra] ne moriatur peccatis: qꝛ deꝰ eſt vita aīe ꝛ cibus mētis. Queritis panē vt viuat caro veſtra: deū querite/ ꝛ viuet aīa veſtra. hic vita gratie ꝛ tandem vita glorie. Querite inquam

38 Quoniam exaudiuit pauperes dominus: & † uinctos ſuos non † deſpexit.

†cōpeditos. †ſpreuit

[Qm̄ dn̄s exaudiuit] .i. exaudire ſemꝑ ꝯſueuit: [pauperes] aliter nō audiret. ita ꝛ vos audiet. ſi ergo vis exaudiri paup eſto: noli de te preſumere: nec aliud ꝑter deum tuum qrere. Si pctō: es nō ideo deſperes qꝛ [ꝛ vinctos] vinculis peccatorū per que videntur repudiari a deo [ſuos] .i. a ſe ſoluendos [non deſpexit] quia diruptis diaboli nexibꝰ eos regno ſuo aſſciuit. Illos vinctos non deſpicit deus qui ſui ſunt: id eſt qui per penitētiam ꝛ ſatiſfacionē nō requirunt. Uel [vinctos ſuos] id eſt vinculis mortalitatis ꝛ pēnalitatis ſeu ꝓceptiōis: ꝛ cōſilij arctioris ac ſuis legibus aſtrictos [non deſpexit] minus dicit ꝛ plus intelligit quia plene liberauit: Quapropter

39 Laudēt illum celi & terra: mare & omnia † reptilia in eis.

†reptētia.

[Laudēt illū celi ꝛ terra: mare ꝛ oīa reptilia i eis] .i. celeſtia/ terreſtria ꝛ oīa vertantur homini in materiam laudis: ꝛ de oibꝰ laudet deū homo rationalis creatura laudet deū. ꝛ ꝑ hoīeʒ oīs creatura quoniā ipſe ſpecies ꝛ materie rerū ſunt homini cauſa: vt ipſe laudet auctorem ꝛ ſaluatorem ſuum. Omnis ergo creatura ad laudem dei inuitatur: quia ſunt nobis materia diuine laudis qui deuʒ laudat ex ſuis creaturis. Et ſic hec laudāt deū dū ex eis laudatur creator eorū. Iſte ſunt vere diuitie pauperis ſcʒ videre creata ꝛ inde laudare creatorem: Ideo etiam laudēt:

40 Quoniam deus ſaluam faciet ſyon: & edificabūtur ciuitates iude.

[Quoniā deꝰ ſaluaʒ faciet] nūc a culpa purgādo ꝛ poſt in eternū glorificando [ſyon] id eſt eccleſiaʒ deum ſpeculantem modo per fidē deinde contemplantem per ſpeciem [ꝛ] nunc [edificabuntur ciuitates iude] .i. anime: ſua peccata confitentes in quibus deus habitat que nūc per cōfeſſionem humilitatis diſponuntur: ꝛ aptantur ad habitanduʒ in ſyon vt foris remaneant qui confiteri erubeſcūt. Initium em̄ bonorum eſt confeſſio peccatorum: ꝛ iuſtus in principio accuſator eſt ſui. primum ergo debent homines mala ſua confiteri atqꝫ moribus in melius commutari: ꝛ ſic in ciuitatem dei edificabuntur: quia anime ſanctorū per confeſſionem in templū ſanctum tanqꝫ viui lapides deferentur.

Bonorū initiū confeſſio eſt pctōꝝ.

41 Et inhabitabūt ibi: & hereditate acqrēt eā.

¶[Et inhabitabunt]nunc conſtā ti mente[ibi]id eſt in ea ſyon ſcʒ in eccleſia ſpeculante deum per fi dem: ꝛ hereditate acquirunt eaʒ] ꝛ perſeuerabunt in ea:qꝛ deſcēdē tib⁹ primis alij quaſi hereditarie ſuccedēt eis ꝛ etiam in futuro[in habitabūt ibi].i.in illa excelſa ſy on ſcilicet in eccleſia contēplante deum per ſpeciem quando ad illā beatam ciuitatem celeſtem hieru ſalem peruenient: ꝛ non ad tem pus ſed[hereditate acquirent eā] vt poſſideant illam in eternū.Et nō vna ſola generatio iuſtoꝝ:ſed per omnes ſucceſſiones .Et hoc eſt quod ſubdit:

42 Et ſemen ſeruorum eius † poſſidebit eam: &qui diligunt nomen eius † habitabunt in ea.

† obti- nebit. † habi tabūt.

¶[Et semē ſeruorum eius]id eſt imitatores fidei: et boni operis [poſſidebit eā].ſ.ſyō quaſi iure he reditario hic:ꝛ in futuro.Et qꝛ fi des vel opus ſine dilectione non valet cōtinuo adiecit quaſi expen dēdo qđ dixit[ꝛ]oēs[qui[diligūt nomē eius].ſ.q̄ ſunt in charitate ꝛ q̄ nō ex timore ſed ex amore deo ſeruiūt.hi em̄ ſunt ſemen ſeruoꝝ nō qui carne filij ſunt[habitabūt in ea]hic ꝛ in futuro tanq̄ in he reditate ſua nullus in ea heredi tabit niſi per dilectionem :quia ſola dilectio diuidit inter filios regni ꝛ perditionis.Qui ergo nō diligūt nec hic merito nec ibi pre mio in ea habitabūt.De⁹ eſt dile ctio:ꝛ q̄ manet in dilectiōe in deo manet:ꝛ deus in eo.Hic eſt finis/ hec eſt hereditas. .Oratio.

Fides ſine di lecti one nō valet.

Benigniſſime domine exau di nos in veritate ſalutis tue:vt eruti a ſq̄lore pec cati mereamur in libro vite regni celeſtis conſcribi.Per dominum.

Oratio uiri iuſti in tribulatione poſiti : ut liberetur à periculis & ſpecialiter a perſecutio ne iniquorū ipſum ma litioſe perſequentium.

Pſalmus.LXIX.

1 Deus in adiutorium meū intende: † domine ad adiuuandum me feſtina.

† alia litera nō hʒ reſiduum vſi culi

¶Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶Titulus hic eſt in finē.i.in xp̄ʒ nos dirigēs .pſalm⁹ iſte attribui tur dauid.i.cuilibet iuſto habitus in rememoratione.i.agens de me moria huius rei.eo ꝙ ſaluuʒ fecit eū dn̄s ſpe ꝛ certitudine.Memor enī ſaluationis ꝛ bn̄ficioꝝ que de⁹ mūdo contulit ſicut in p̄ſenti pſal mo monſtratū eſt ſecurus petit li berari:licet multis malis vrgeaꝰ q.d.ꝛ ſi cōmutati ſint in meli⁹.vn de in titulo p̄ſent[pſalmi agiꝰ nō tm̄ in ſe/ſʒ in dn̄o q̄ ſaluat glorie tur.¶Materia.petitio viri iuſti vt libereꝰ a piculis ꝛ miſerijs hui⁹ mūdi.¶Intētio monere vt vrgētī bus malis nō diffidam⁹:ſʒ dei ad iutorium inuocem⁹:ꝛ nō in nobis ſʒ in diuino auxilio ꝯfidam⁹:ꝛ in dn̄o gloriemur.¶Summa in genera li ꝓpheta in iſto pſalmo loquiꝰ in pſona cuiuſlibꝫ iuſti:ꝛ fidelis dep̄ cātis vt libereꝰ ab hui⁹ mūdi pi culis ꝛ miſerijs.ſpāľr a pſecutiōe iniuſti ꝛūq ipʒ malicioſe pſequēt[. Quāuis enī ille pſalm⁹ attribuaꝰ xp̄o ſiue cuilibet iuſto i tribulatio ne poſito:cōmuniter tn̄ de iuſto ex

ponitur in cuius pſona hic loqui⸗tur totus ꝛ hic pſalmus effectuali⸗ter continetur ſupra in pſalmo ex⸗pectās expectaui dn̄m ab illo loco. ſ. cōplaceat tibi dn̄e vſq; ad finē q̄ ibidē ptim de xp̄o ꝛ partim de mē⸗bris ei⁹ exponitur. ¶ Sn̄ia in ſpe⸗ciali in perſona ergo oīm iuſtorum ait/o [Deus] creator meus qui ſo⸗les iuuare [in adiutorium meū] mi⸗ſericorditer [intende] ꝛ reſpice p̄ſtā⸗do mihi auxilium gratie tue: quia nec mala declinare nec bona agere valeo ſine te: et quia periculū eſt in mora [domine] gubernator meus qui omnia potes [ad adiuuandū me feſtina] id eſt cito et feſtinanter adiuua: primum inſpice inſtantem neceſſitatem. Deinde accelera au⸗xilij conſolationē: q2 ſi tardat miſe⸗ricordia creſcūt pericula. Hic verſi⸗culus in principio horarū premit⸗titur vt per adiutoriū diuinū pre⸗ualeamus cōtra diabolū q̄ magis īſurgit qn̄ ad op⁹ bonū accedim⁹ ꝛ maxie cū orare debem⁹: ſed ī hoc ꝯfundimur orātes: q2 deum nobis intendere volumus cum oramus: et nos nec deo nec nobis intēdim⁹ Hic verſiculus deꝑcatio vtilis eſt ꝯtra oēm aduerſitatē ꝛ tentationē ac maloꝝ īpugnationē: ꝛ nihilomi⸗nus ad oēm virtuoſam operatio⸗nē ꝛ bonorū impetrationē: nā et cū tribulamur et cū operamur diuino adiutorio ſemper opus habemus: deinde orat etiam pro perſecutori⸗bus cum ſubiungit.

2 Confundantur & re⸗uereantur: qui quærunt animam meam.

Reue⸗reri q̄a eſt.

¶ [Cōfundantur] ſi ſeipſis de pctīs cognitione ſue turpitudinis q pri⁹ pctā ſua defendentes quaſi glo:ia⸗bātur de eis [reuereant] id eſt time⸗ant te iudicē ne ꝓ culpa cōmiſſa pu⸗niātur reuereri enim eſt timere ne ꝓ leſa iuſticia pena ſequat [q̄ quǣrūt aiam meā] .i. vitā ad opprimēdū ꝛ ꝑdēdū non ad imitādum. Hec vox ꝓprie ad martyres ptinet qui ad hoc querebantur vt occiderent. Et cum orāt pro ſuis inimicis perfe⸗ctionē nobis inſinuant charitatis Ideo adhuc ſubditur.

3 . Auertantur retror⸗ſum & erubeſcant: qui † uolunt mihi mala. † cogi⸗tant.

¶ [Auertantur retrorſū] ſcȝ ab in⸗tētiōe ſua: nō ꝑcedāt ſed ſequant: nō ſuo conſilio viuāt ſed ſanctorū [erubeſcāt] ſcȝ pſeq̄ qd itēdebāt ꝛ etiā de ꝯmiſſis pctīs [q̄ volūt] .i. co⸗gitāt [mihi mala] ꝛ ſi non poſſunt pctōr eīn ꝛ penitēs q̄ pl⁹ defert ve⸗recūdie de recordatione delicti eo liberiorē a dn̄o ꝓmereī grām. Nā hoc pretulit publican⁹ q̄ nec aude⸗bat oculos ad celū leuare ideo iuſti⸗ficat magis dn̄i iudicio q̄ phariſe⁹ quē deformauit p̄ſumptio: ſimiliter

4 Auertantur ſtatim erubeſcentes: qui dicūt mihi euge euge.

¶ [Auertantur] a ſua iniquitate [ſtatim] id eſt ſine dilatione vt coꝝ cōuerſio nō moret facile eīn emēdat culpa q̄ ci⸗to corrigit [erubeſcētes] de malis ſuis [qui dicunt mihi euge euge] adulatione vel irriſione lingua eīn adulantiū ꝛ vituperantiū nos pſe⸗quit ꝛ ſicut aurū igne ſic hō vtraq; lingua ꝓbatur. Duo q̄ppe ſunt bo⸗na euge vnū adhortatoriū alterū aggratulatoriū duo ēt ſunt mala vnū detractoriū alterum adulato⸗riū de qb⁹ vltimis hic eſt dictum. Perſe⸗cutorū tria ge⸗nera Tribus verſibus p̄dictis tria gene⸗ra pſecutoꝝ notant .i. malefactores maliuoli: adulatores. Quoꝝ primū fit ope: alterū cogitatiōe: tertiū lo⸗

cutiõe̅ Reprobi eni̅ mala q̄ poſſu̅t bonis inferre nõ deſiſtunt:et cum non poſſunt malu̅ qđ volunt agere non ceſſant illud cogitando tractare.et cu̅ nocere non valent aut nõ audẽt in aperto faciunt qđ poſſunt detrahẽdo vel ſimulãdo ⁊ adulãdo ac falſis laudibus ſeducendo. Et quãdoq̃ plus nocet lingua adulatoris q̄ manus perſecutoris et ideo valde eſt cauenda et ſubito repellenda. Unde Gregorius adulatio ſi vel ad tẽpus patiẽter ſuſcipitur augetur et pauliſper demulcet animu̅ vt a rigore ſue rectitudinis molleſcat i delectatione̅ ſermonis ſed ne creſcere debeat ſtatim ẽ ſine mora ferenda pro his tamẽ perſecutoribus orat eccleſia vt conuertantur et fiat quod ſubiungitur.

Gregorius.

5 Exultent & † lætentur in te omnes qui quęrunt te: & dicant ſemper magnificetur dominus qui diligunt ſalutare tuum.

† iocundētur.

¶ Exultent ſm corpus hilares ſe oſtẽdẽdo et letẽtur ſm aiam intus gaudẽdo in te et in tua bonitate nõ in ſe nec i alio quocu̅q̃:nõ de ſe glorianies ſed in rea quo habent letari et exultare oẽs qui p lachrymas penitẽtie ac per cognitionez et amorem diligẽter q̄runt non homines ſed te q miſericors es et prior eos q̄ſiſti et dicant ſemper laudando te:quia nunq̄ debẽt ceſſare a tua laude magnificetur dominus id eſt laudibus extollatur et maximus predicetur:quia peccãte̅ vocat:confitenti ignoſcit inde iuſte viuere facit et tãde̅ glorificat.hoc inq̄ dicant qui diligunt ſalutare tuum intelligentes ſe inde ſanatos quaſi ipſi de ſe non ſaluẽt:q: dñi eſt ſalus et ab illo eſt ſalus eis nõ a ſe dicãt magnificus ẽ dñs qui nos tã potenter ſaluabit. De ſe aũt dicat vnuſq̄ſq̃ qđ ſubdit.

6 Ego uero egenus & pauper ſum: deus adiuua me.

¶ Ego vero egenus vel mẽdicus id eſt petẽs ſcz mendicãs meã ſalute̅ vel aliorum ⁊ pauper ſu̅ id eſt nihil habens ex me:⁊ inſufficiens per me ad eã inquirendã. Egenus eni̅ dicit qui aliquid habet et aliud indiget. Pauper q̄ nihil habet de me quide̅ nihil p̄ſumo nec m̄ tã diffido:nã deus adiuuat me vt poſſim quã deſidero ſalute̅ poſſidere:vn̄ ad ipſu̅ ſe cõuertens ait Deus adiuua me ſcz affectu̅. Sic vtiq̃ deu̅ laudare nos docet vt cu̅ illius p̄ut poſſum⁹ magnificam⁹ nos metipſos i ſermos ⁊ inutiles iudicem⁹. Ille eni̅ abundãs:nos egeni:ille diues:nos pauperes. Qn̄ hec recognoſcimus ⁊ de nobis diffidẽtes in ipſo ſolo cõfidimus tu̅c nos tãq̄ paupes et egenos adiuuat deus. Adiuua iq̄ quia

Egen⁹ quis dr̄. Paup qs dr̄.

7 Adiutor † meus & liberator meus es tu † domine: ne † moreris.

† et eruptor. † alia litera non hz me⁹ ⁊ liberator meus † tardaueris.

¶ Adiutor me⁹ in bonis ⁊ vt viuam ⁊ liberator me⁹ a malis ⁊ ne cedã ſ eſtu ⁊ nõ ali q̃ nõ aſſpes mihi ẽ:⁊ ideo h̄ tu̅ mihi reſtat petere domine ne moreris et differas mihi ſuccurrere:ſed fac quod facturus es me adiuuando ac liberando necnon in gloriam tuam ducendo. Tardum enim videtur quod magno deſiderio queritur imploremus et nos domini dei noſtri adiutorium ⁊ liberationem ⁊ gloriãs atq̃ ex toto corde dicamus illi: domine ne moreris. Oratio.

Tardu̅ videtur quod magno deſiderio queritur.

Inexhauſti adiutorij deꝰ eterne ad adiuuādū familie tue ſupplici feſtinas occurre: vt euictis malorū opprobrijs tuis ſp auxilijs muniamur. Per dominū.

Oratio eccleſię & cuiuslibet fidelis in magna tribulatione exiſtentis quatenus liberetur de multitudine tribulationum ut poſſit laudare deum.

Pſalmus. LXX.

†deꝰ. †ſperaui dñe. †tua iuſtitia †erue †erime Jonadab ſpōtaneꝰ interpretatur.

IN te † domine ſperaui non confundar in eternū: in † iuſtitia tua † libera me & † eripe me.

ℭ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ℭ Titulꝰ talis eſt pſalmꝰ dauid filiorū ionadab ⁊ priorū captiuorū. Jonadab interptat̄ ſpōtaneꝰ: ⁊ ſignificat xp̄m ꝓ p̄ri obediētē. Pſalmꝰ iſte ē dd ꝓphe ad vtilitatē filiorū ionadab .i. obediētie ſeu imitatoꝝ xp̄i ⁊ prioꝝ captiuoꝝ q̄ nūc filij xp̄i ⁊ liberi priꝰ filij adā a diabolo captiui ſūt ducti. iſtis eñ vt pſeuerēt hic pſalmꝰ cātat̄: i q̄ gratuita dei gr̄a q̄ nos nō ꝓp nos: ſed ꝓp ſe liberat ꝯmēdat̄: ℭ Materia excitatio filioꝝ eccl'ie ad ſpē ⁊ ꝯmēdationē gr̄e diuie: ⁊ deſcriptio miſtoꝝ dei bñficioꝝ circa ſperātē i eū. ℭ Intētio: monēre ne falſo de nobis p̄ſumamꝰ: ſʒ in deo ſolo ꝯfidamꝰ. ℭ Snia i gn̄ali. ꝓpheta i iſto pſalmo qui attribuitur chriſto et cuilibet iuſto ſperanti in deo loquitur partim de chriſto et partim de membris eius. maxime tamen loquitur in perſona cuiuſlibet iuſti et fidelis in magna tribulatione exiſtens qui totam ſpem in deo ponens. Conſequēter in hoc pſalmo ſicut ⁊ in precedenti petit a periculis imminentibus velociter liberari vt poſſit deum deuote laudare: et ei fideliter regratiari. ℭ Sententia in ſpeciali. Generalis itaq; iuſtus clamat ad dominum .d. [In te domine] ſolo tanquā in adiutore potenti non in me vel alio quocunq; [ſperaui] et totam ſpem meā poſui ⁊ ideo [non ꝯfundar in eternū] .i. finaliter ⁊ in futuro: ⁊ ſi ad tempus de petis cōfundar: ⁊ in p̄ſenti ne ꝯfundi valeā [in iuſtitia tua] q̄ mihi eſt a te non mea quaſ non ſtatuo: q2 nulla vel bʒ ꝙ iuſtitia tua exigit: q2 ſicut iuſtū eſt non parcere impenitēti ita iuſtum eſt parcere penitenti / ⁊ orati / ⁊ retribuere permanēti [libera me] a peccatis [et eripe me] a penis: duo eñ ſunt que in ſeruitutem nos redigūt: peccatū .ſ. ⁊ pena peccati: ⁊ ab vtroq; petit liberari et eripi. Et ſi ſum ego indignus

2 Inclina ad me aurem tuam: & † ſaluū me fac.

†ſalua me.

ℭ [Inclina] tu excelſus [ad me] humilem et iacentem [aurem tuā] ideſt condeſcende mihi per tuam clemētiā: q2 merita mea digna nō ſunt vt ad tuā altitudinem perueniant. non eñ poſſumus accedere ad deum niſi ipſe velit accedere ad nos: et hec eſt ꝯfeſſio humilitatis. Qui eñ dicit inclina ad me cōfitetur: q2 iacet velut eger proſtratus medico ſtāti [et ſalua me] ab omni malo intus et extra totaliter ⁊ pfecte. Et ſubiungit quomodo.

Accedere ad deū nō poſſumus niſi ad nos accedat.

3 † Eſto mihi in deū protectorē & in locum

†mihi eſto.

munitum: ut ſaluum me facias.

℄ [Eſto mihi in deum protectorē vt me ꝓtegas cōtra iacula inimicorū ne ad me ꝑueniāt: vl' saltē ne me ledāt. ego eīm ꝓtegere me neq̄o [⁊ in locum munitū] ſcʒ refugij ad quē q̄ refugit tut⁹ eſt vnde ſubdit [vt ſaluū me facias] in alio eīm ſaluus eē nō potero. nā abſq̄ te nec ꝓtectio nec refugium nec munitio nec ſalus a quoq̄ preſtari pōt vbi tentationē eſſe ꝯſpiciens q̄ſiuit locū quo fugeret: ſʒ ſine deo munitū inuenire nō potuit: ex qua re ⁊ ipſʒ ſibi locum fieri petijt ꝓpter quem locū queſiuit. Vl' [in locū munitū] in futuro vbi plene ſecuri et ſalui erimus quia nos aggredi null⁹ valebit inimicus.

4 Quoniam firmamentum meum: & refugiū meum es tu.

℄ [Qm̄ firmamentū meū] et fortitudo mea i pugna vt per te ſim fortis contra oēs tētationes: ⁊ ſi multe ſunt ⁊ turbāt me [refugiū meū] in fuga [es tu] ſaluāʒ me ſicut loc⁹ refugij ſaluat fugiētes ad ſe. Ex te eīm ⁊ per te ſum firm⁹. ⁊ ſicubi fuero infirmat⁹ i me refugiam ad te: Quātūlibet eīm ex gratia dei ſi q̄s firmus tū adhuc formidādū eſt ex corruptione carnis. deinde magis determinat a quibus eripi deſiderat dicens:

Deus me⁹ † eripe me de manu peccatoris † & de manu † contra legē † agentis & iniqui.

† erue ſ † nō hʒ † nō hʒ † prer⸗ eūtis.

℄ [Deus meus eripe me de manu petōris] .i. de ptāte diaboli ne me vi vel inſidijs ducat ad peccatum vel ſupplicium qui ſpecialiter dicitur peccator: quia ipſe eſt omnis peccati perſuaſor. Et non ſolū de manu inuiſibilis inimici ſed [et de manu] .i. de poteſtate [contra legē agētis] .i. tranſgreſſoris [⁊ iniqui] .i. ſimpliciter ſine lege peccantis: Hic notatur omne genus peccatorum. ſcilicet aut legis trāſgreſſor ſi accepit legē vt iude⁹ ⁊ falſus chriſtianus: aut tātūmodo iniquus ſine lege ſi legem non accepit vt pagan⁹: inter vtrūq̄ gemit corp⁹ chriſti: ⁊ ab vtroq̄ affligit̄ nec ſe vindicat: ſed patiēter tolerat ⁊ orat. Jō autem me debes eripere.

Pctōꝝ oīe genus.

6 Quoniam tu es patientia mea domine: domine ſpes mea à iuuentute mea.

℄ [Quoniā tu es patiētia mea domine] .i. cauſa ⁊ fructus patientie mee: ꝓpter te enim grauiter affligor: propter te equanimiter patior nec ſolum patientia mea: ſed es o domine et [ſpes] .i. certitudo [mea a iuuentute mea] id eſt a tempore virtutis et fortitudinis mee: non eīm d̄t iuuētutē quātū ad etatē: ſʒ quātū ad aī virtutē ⁊ iuuētute īq̄t ex quo me aduerſus diabolū armaſti cepi in te ſperare vt munitus fide/ſpe/et charitate: ceteriſq̄ ſpiritalibus armis cōtra aduerſarios tam inuiſibiles q̄ viſibiles dimicarem: nec ſolum a iuuentute: ſed ēt ab infantia mihi poſuiſti. quia

7 In te cōfirmatus ſum ex utero: de uentre matris meę tu es protector meus.

℄ [In te confirmatus ſum ex vtero] .ſ. eccl'ie dū rudimēto fidei conceptus ſum. vt ex eccleſie parationē illā dicit qua inſtruit̄ hōcū credere

dere icipit ⁊ ante ī eo vtero ſpiritaliter formatur vt deinde in lucem vere cognitionis pariatur. In vtero enim eccl'ie rudimēto fidei concipimur: poſt ex aqua ⁊ ſpū ſctō regeneramur vñ ſubdit et vt natus exiui [de ventre matris mee] eccleſie: id eſt ex quo fui renatus de baptiſmate [tu] etiā [es ꝓtector me⁹] a malis imminentibus qui me ſaluum duxiſti ad tempus in quo in te diſcerez ſperare. Et propter hec gratie tue beneficia.

8 In te † cantatio mea ſemper: tanquam prodigium factus ſum multis †: & tu adiutor fortis.

(marg.: ∤ de cātatio. ∤ ſed)

¶ [In te] ⁊ de te eſt [cātatio mea] ideſt laus oris et exultatio cordis: et hoc ſemper et aſſidue: ideſt omi tempore et in proſperis et in aduerſis laudabo te: quia iugiter habeo in te materiaz laudis propter beneficia tua continua: et propter hoc tanquam [prodigium] et portentum [factus ſum multis] mirantibus de me ſicut ſolent homines mirari de prodigio vel portento. Multi enim amatores ſeculi putant me inſanū ⁊ prodigioſum cū vident me inuiſibilia que ipſi ꝯtēnūt laudare et appetere: viſibilia vero que ipſi appetunt me cōtēnēdo vitare: ⁊ tu cōtra oīa opprobria factus es mihi [adiutor fortis] tu eñ miniſtras ſpiritalē fortitudinem ad contemnendaz hominum inſultationem. Et ideo.

9 Repleatur os meum laude ut † cantem gloriam tuā: tota die † magnitudinem tuam.

(marg.: ∤ hymno dicā. ∤ magnificētiam.)

¶ [Repleat̄ os meū laude] ⁊ tāq̄ ipletū nō ceſſet a laude tua ꝓpter tua beneficia: q: cū non eſſem feciſti: cū eſſem ſalutē dediſti: cum peccaſſem ignouiſti: cum conuerſus eſſem adiuuiſti; cū perſeueraſſem coronaſti [vt cantē gloriā tuā]: ideſt vt exultādo annunciem q̄ glīoſus ſis [et tota die] .i. ſine intermiſſione et indeſinēter tam in proſperis qb⁹ cōſolaris / q̄ in aduerſis qb⁹ corrigis: cātē [magnitudinē tuā] .i. q̄ magnus ſis in operib⁹ ⁊ beneficijs tuis: ſicut quādo os repletum aliquid extra redūdat ita petit vt ſua laudatio ad proximuz deriuet vt exemplo ſuo proximus laudet. Et ſicut in iuuentute non deſeris me ſperantem in te ſic

10 Ne proijcias me in tempore ſenectutis: cū deficiet uirtus mea nē derelinquas me.

¶ [Ne ꝓijcias me] extra tuā protectionē [in tpe ſenectutis] qñ feruor ꝟtutis decreſcit ⁊ feſſa ꝟt⁹ iuuari plus īdiget vñ qd p ſenectutē accipiat determinat. d. [cū deficiet ꝟt⁹ mea ne derelīquas me] ſubtrahēdo mihi auxiliū: q: tūc min⁹ potēs ſum ad reſiſtēdū. defectū ergo virtutis nomīat ſenectutē ſicut ſuperi⁹ iuuētutis noīe deſignauit ꝟtutē. Ac ſi dicat ne ꝓijcias me a te nō pmittas me peccare ex infirmitate q̄ ſi p fragilitatē peccare cōtigerit ne derelīqs me ex toto vt deficiēs virib⁹ pſeuerē in pctō. Et opus eſt vt non derelinquas.

(marg.: ∤ virtu⸗ti defe⸗ct⁹ ſe⸗nect⁹.)

11 Quia dixerunt inimici mei mihi: & qui cuſtodiebāt animā meā cōſilium fecerunt in unū.

¶ [Quia dixerūt inimici mei mihi] mala ⁊ exprobrātes mihi in faciem diſconfortauerunt me [et qui cuſtodiebāt animā meā] id eſt obſeruabant vitam meam inſidioſe ⁊ ſtudio decipiēdi nō vt imitarēt ſꝫ vt perderent eam. i. qui inſidiabant vite mee [cōſiliū] i. cōſpirationem [fecerunt in vnū] i. in eādem voluntatem nocendi et cōcorditer cōtra me ⁊ de me ꝑdēdo. Grauior eſt faſcis qui non diuiditur.

11 Dicentes deus dereliquit eum: perſequimini & comprehēdite eū: quia non eſt qui † eripiat †.

†ſeruati eum

¶ [Dicentes] cōmuni conſilio vel apud ſe in corde ſuo [deus] i. queꝫ ſibi deum facit [dereliquit eum] ſubtrahendo ab eo ſuū auxilium: quem vidēt calamitatib⁹ fatigatū putāt a deo deſertū: et ideo audacter [ꝑſequimini eū] vt tardū [et cōprehendite eū] vt inualidū et ſecure poteſtis facere [quia non eſt qui eripiat] de manu noſtra cōprehenſum. Quo contra poſtulat. D. Ipſi ita: ſed O

13 † Deus † ne † elongeris ā me: deus meus in † auxilium meum reſpice.

†dn̄e †meus †elonges †adiutorium

¶ [De⁹ ne elōgeris a me] ſubtrahēdo auxiliū defenſiōis tue ſꝫ prope eſto [deus me⁹ in auxiliū meuꝫ reſpice] cohibendo hoſtes a nimia crudelitate ne grauiorib⁹ exponar q: ſcio me affligēdū. Ita ſit nō elōgat ab eis imo ꝑpe ē q tribulato ſunt corde: ꝑpe ē vt audiat: ꝑpe ē vt miſericorditer reſpiciat: ꝑpe eſt vt auxilief. poſſunt etiā hec accipi ex ꝑſona xpi ab illo loco [ne proiſcias me in tpe ſenectutis: ⁊c. Senect⁹ i xpo fuit dn̄ infirmat⁹ eſt in cruce et irriſus q ex vetuſtate nr̄a aſſumpſit: vn̄ fuit i eo vetuſtas pene nō culpe: ⁊ deficit virt⁹ ſua ſcꝫ humanitatis q inter man⁹ inimicoꝝ fact⁹ eſt infirm⁹: ⁊ quaſi nihil poſſet cōprehēſus: qui tolus omnia habuit ex ꝑſona noſtra. Deinde ſequitur oratio pro malis.

14 Confundantur & deficiant † detrahentes animæ meæ † operiantur cōfuſione † & pudore qui † quærunt mala mihi.

†cōmittentes animā meam. †induantur. †verecundia. †cogitāt mihi mala

¶ [Cōfundanf] mali. i. cognoſcāt pctā ſua [⁊ deficiāt] a ꝑuerſis viribꝰ. hoc illis expeditur pctā ſua recognoſcāt vn̄ cōfundanf et deficiāt in ſe q male de ſe ⁊ ſua iuſtitia ſeu virib⁹ ꝑſumebāt [detrahētes aīe mee] praua ſuadēdo vel vite mee aduerſando [opianf] inſ'ra [cōfuſione] iteri⁹ quo ad ſe de mala cōſcia pctōꝝ [⁊ pudore] exteri⁹ q ad alios ꝑp modeſtiā [q q̄rūt mala mihi] ꝓcurādo i ope ⁊ vexādo iurioſe: vl' q q̄rūt ſi mala ſint q mihi apponāt.

15 Ego autem ſemper † ſperabo: & adijciam ſuper omnē laudē tuā.

†in te.

¶ [Ego aūt ſemp ſperabo] de tuo auxilio nec deficiā a ſpe cōtra hoc qḋ illi de me deſperāt. Quicq̄d illi faciant quātūcūqꝫ ꝑſequātur ego nō frāgor vlla aduerſitate ſed ſemper firmam ſpem habebo in te [et adijciam ſup oēꝫ laudē tuā] ꝑteritā ⁊ ante habitā ſup oēs laudes priores quas tibi feci ſemper adijciā alias nouas ſm auxiliuꝫ quod

mihi p̄ſtabis. vel[adijciā ſup oēm laudē tuā]i. laudādo ⁊ adhuc magis laudabilē ⁊ maiorem oī laude p̄dicādo. Et non tantum laudabo in me ſed etiam ad proximū: quia

16 Os meum † annunciabit iuſtitiam tuam: tota die † ſalutare tuū.

†pnūciabit. †ſalutē tuā.

℞ [Os meū annūciabit]p̄dicādo alijs[iuſtitiā tuā]q: ſine pſonarū acceptiōe vnicuiq3 ḃ3 opa ſua reddis[tota die]i. aſſiduc. Uel[tota die]qui dicit̄ dies cū ſua nocte.i. ī pſperis ⁊ aduerſis annūciabit[ſalutare tuū]id eſt ſalutē et redemptionē quā mūdo feciſti. q: nec pſpera nec aduerſa me retrahent a laude tua. Uel[iuſtitiam tuā]qua iuſtificatur impi⁹[⁊ ſalutare]quo ſaluatur damnatus: quia hec p̄dicare eſt laus que ſuperat omnem laudē. Et propter hoc annūciaui.

17 Quoniā non cognoui † litteraturam: introibo in potētiam domini: domine memorabor iuſtitiæ tuæ ſolius.

†negociationes.

℞ [Qm̄ nō cognoui]approbatiōe i. nō approbaui[literaturā]de q̄ paul⁹ dicit. Lrā occidit/ſpūs aūt viuificat. Quidā eñ nō de gratia ſed de lege gloriabant̄ eo ꝙ leges accepiſſent: lex aūt ſine gratia ſola lrā eſt. In ipſa grā gliās: lraturā nō cognoui.i.ñ approbaui quē ꝙ ex opib⁹ legis iuſtificari: ſ3 homines de lrā legis p̄ſumētes: ⁊ a grā reſiliētes toto corde reprobaui. Et hi ſunt negociatores q̄ opera ſua extollunt de actibus preſumentes: et ex operibus ſuis iuſtitiā querētes. Et ideo[introibo in potentiā dñi]i. ad cognoſcendū ei⁹ virtutē ⁊ magnificētiā per

ij.cor. iij.

ipſi⁹ inſpirationē: ſpiritalis ei hō dū nō adhereret lre mereſ p intellectū ad interiora ſpūs ſtroire vt potētias dñi ſciat.i. grām et ṽtutes qb⁹ iā nō infirmat⁹ p carnē mandata dñi potēter impleat. ⁊ o [dñe] tūc[memorabor iuſtitie tue ſoli⁹] nihil de mea allegabo q̄ nulla eſt: q: nullā meā agnoſco: ⁊ nihil pro ſuis ſu3 ex me/ſ3 tu ſol⁹ es q̄ iuſtificas: iuſtitia tua ſola me liberat: mea ſola nō eſt niſi pctā. Nō gliabor de virib⁹ meis ne in literatura maneā: ſed de tua grā per quā literam operando adimpleam. Et ideo memorabor. quia. D.

18 Deus docuiſti me † à iuuentute mea: & uſque nunc † pronunciabo mirabilia tua.

†ex †annūciabo.

℞ [De⁹ docuiſti me]p īſpirationē ⁊ grē tue expiētiam[a iuuentute mea]i. ab ipo initio fidei q̄ me inouaſti[⁊ vſq3 nūc]i. et poſt fidē/q: nec nūc p me dcꝑ poſſum: nā ⁊ añ fidē ⁊ poſt ē neceſſari⁹. Docuiſti iḡ me ꝙ tue ſoli⁹ iuſtitie memorari debeo: q: docuiſti q̄d erā: q̄d dederis vt memor ſim iuſtitie tue ſoli⁹. Cōſiderās ei vitā meā p̄teritā video q̄d mihi debebat̄: ⁊ q̄d accepi p eo qd mihi debebat̄: debebat̄ pena: reddita ē grā: debebat̄ gehēna: data ē vita eterna. Et q̄ ḡ conuerſus ſum didici merita mea nulla p̄ceſſiſſe: ſ3 grām tuā mihi grat[veniſſe. Et ego talr erudit⁹ nolēs eſſe ingratus[pnūciabo mirabilia tua]i. ea q̄ tu mirabiliter operatus es circa me vel circa totum genus humanum alijs p̄dicabo.

19 Et uſque in ſenectā & ſeniū: † deus ne derelinquas me.

†dñe

¶ [Et] nunc o dñe ſicut cepiſti ita pficiendo [vſqȝ in ſenectã ⁊ ſeniũ] meũ.i.vſqȝ ad vltima mea [ne derelinq̃s me] ſed vſqȝ ad diem meũ vltimum grã tua pſeueret mecũ. Adiuuiſti forte nõ deſeras debilẽ qñ maxime opus eſt.q.d.oĩ tpe ſis mihi pĩus per grãm me ſp adiuuãdo:q2 niſi vſqȝ ad vltimum meum grã tua mecum ſit nihil ero. Tpe apłoꝝ ⁊ martyꝝ erat iuuenis eccłia:fortis in virtute patiens in tribulatione. Jã q2 charitas refrigeſcit:virtus deficit:qſi in ſenectutẽ venire cepit:poſtulat ergo xpi eccleſia vt ſicut a iuuẽtute p oĩpotentis dei grãm regitur ſic:vſqȝ in finẽ ſcłi per eãdẽ grãm guberneť. Tẽpore antichriſti cadet in ſeniũ quando eius virtus adeo diminuta eſt vt ſi fieri poſſit ſeducãtur ẽt electi. Et oro ne derelinquas.

20 Donec annunciem brachium tuum:generationi omni † quę uentura eſt.

†ſuper uẽture

¶ [Donec annunciẽ brachiũ tuũ] i.xpm filiũ tuũ qui id brachiũ dñi dr/q2 ipe eſt vtus et fortitudo dei p quẽ oĩa facta ſunt:⁊ a q̃ diaboli vtus ſupať. Uł [brachiũ tuum] i. magnitudinem virtutis tue [generationi oĩ] p ſucceſſiões [que vẽtura eſt] vſqȝ ad finẽ ſeculi.i.oĩb9 gñatiõib9 ſequentib9 vſqȝ in finẽ vt credẽtes in dñm ieſum xpm fortes permaneãt atqȝ in tãta virtute cõfidẽdo:diabolũ/⁊ vitia potenter vincãt:⁊ donec annunciẽm nõ vires aut iuſtitias meas.ſed

21 Potentiam tuã & iuſtitiã tuam deus uſque in altiſſima (quę feciſti) magnalia:de9 quis ſimilis † ſit tibi?

†alia litera ñ hȝ ſic.

¶ [Potẽtiã tuã] liberãdo q̃ tuos liberas [⁊ iuſtitiã tuã] puniendi q̃ peccãtes punis extẽdẽs illã annũtiatione meã [vſqȝ i altiſſima magnalia q̃ feciſti] ⁊ facies.ſ.myſteria xpi q̃ ſunt altiſſima ⁊ maxia: vñ admirando exclamat:et cũ hoc ita ſit. O [de9 q̃s ſilis ſit tibi?] .ſ.i magnalib9 faciendis:vł in natura ſeu potentia.q.d.null9.q2 nihil tibi ſiłe. Eſt tñ alia ſiłitudo bõa q̃ hõ iuſt9 q̃ diligit inimicos/⁊ bene facit eis ſimilis eſt deo:ad cui9 ſiłitudinem fctũs eſt. Hec eſt ſiłitudo obediẽtie nõ ſupbie: imitationis non equiparationis. Mihi autẽ volẽti peruerſe tibi ſimilari.

22 Quantas oſtendiſti mihi tribulationes multas & malas:& conuerſus uiuificaſti me & de abyſsis terræ iterum reduxiſti me.

¶ [Quãtas oñdiſti mihi] p experientiã.i.iuſte ĩmiſiſti ad vtilitatẽ [tribulatiões] ⁊ paſſiões [multas] q̃titate ⁊ diuerſitate [⁊ malas] q̃litate ⁊ acerbitate. Quis eñ hoĩs vł eccłie miſerias enumerabit? Ecce iuſtitia in peccãtib9 ſȝ h̃ diſciplina admonitio fuit nõ deſertio:vñ ſequiť ⁊ tñ poſt iram tu [ↄuerſus] miſericorditer ad clemẽtiam ⁊ me cõuertens [viuificaſti me] p tuam grãm et in eternã ↄſolationẽ:ecce clemẽtia in cõuerſis vñ ſubdit [et de abyſſis terre] .i.de pfunditate ⁊ ſubmerſiõe pcti [iterũ] .i.ſepe [reduxiſti me] ab illis liberãdo. Dicit iterũ q2 nõ ſemel reducit nos de9 a pctis ſȝ mõ p baptiſmũ:mõ per penitẽtiã:mõ p cõuerſionem:⁊ ſic multis ⁊ diuerſis modis reduci-

mur ad ſalutē. Nos iteramus cul pam: pius dñs iterat ergo nobis ſuam miam. Mihi ꝟo ſic reducto

13 Multiplicaſti † magnificētiā tuā: & cōuerſus cōſolatus es me †.

iuſtitiam. fec de abyſſis terre iterum reduxiſti me.

℄ [Multiplicaſti] quia ꝑ diuerſa ſubuenit de⁹ [magnificētiā] vl' iuſtitiā [tuā] .ſ. flagella a qb⁹ nec ſileʒ pctis. Vel [mlt'iplicaſti magnificētiā tuā] .i. multis modis magna ⁊ multiplicia virtutum dona cōtuliſti [et cōuerſus] ab ira q̄ puniſti me ⁊ ab oī indignatiōe [cōſolat⁹ es me] ī oī ⁊ ab oī tribulatiōne ⁊ h̄ ꝑ iternā dl'cedinē: ꝑ ſcripture inſpectionē: ꝑ ꝑmij repromiſſionē: q: et ſi diſtincte caſtiget triſtes tñ ee nō ſinit. Et ꝙ ꝯſolat⁹ es me ab effectu et fructu oſtendendo.

14 † Nā & ego cōfitebor tibi in uaſis pſalmi ueritatem tuā † deus: pſallam tibi in cithara ſanctus Iſraēl.

fec ei. non hebraice

℄ [Nā ⁊ ego] ꝑpterea [confitebor tibi] cōfeſſiōe laudis .i. laudabo te [ī vaſis pſalmi ꝟitatē tuā] o [de⁹] hoc eſt ſm ſpm: ⁊ in viuificatione ſpūs: a ſupiori em̄ ſonat pſalteriū qḋ eſt q̄ſi quoddā vas ſpiritale in q pſalmi ꝯtinenť i q ēt dñi ꝟitas ad ipſi⁹ honorē pdicať: ⁊ iō ꝑ ipm ſpūs ſignificať .q.d. pſallā tibi ſpū. Et q: deuotiōe cordis comitari dʒ maceratio carnis [pſallā tibi in cithara] .ſ. ſm corp⁹ ⁊ ī mortificatiōne carnis: cithara em̄ ab inferiori ſonitū reddit: et iō carnē ſignificat .q.d. faciā cōſonare ſpm ⁊ carnē: tibi iꝙ q es de⁹ [ſanctus] ipi⁹ [iſrael] .i. q ſctificas eos qui ſunt ſpūalr' iſrael .i. vidētes deū. Et hoc faciā exultādo. Vñ ſubdit. Et ideo

25 Exultabūt labia mea cum † cantauero tibi: & anima mea quam redemiſti.

pſallam.

℄ [Exultabunt labia mea] interiora ⁊ hoīs iterioris ſcʒ labia aīe [cū cātauero tibi] .i. cū laudabo te in pdicatiōe [⁊ aīa mea] exultabit [quā redemiſti] a piculis ⁊ in futuro redimes a penis q̄ ipſis iternis labijs exultat quib⁹ tacite ad deū clamat. Vel [exultabūt labia mea] exteriora: q: magna deuotio mētis q̄nq ꝑ delectationē redūdat ad ſenſus corporis [⁊ aīa mea quā redemiſti] ſilr' exultabit .q.d. voce labioꝝ ⁊ mēte laudabo te: dū dño cātat ñ ſolū exterioꝝ ib⁹ labijs: ſʒ int⁹ in aīa exultat: ſic ei deū laudare dʒ et vt mēs cū voce ꝯcordet. Nec ſolū aīa mea ad deū exultabit

26 † Sed † & lingua mea tota die meditabiť iuſtitiā tuā: cū cōfuſi & † reueriti fuerint qui querunt mala mihi.

ad huc autem. non hebraice et lingua mea. erubuerint.

℄ [Sʒ ⁊ ligua mea] .ſ. corpis [tota die] .i. ꝯtinue ⁊ indeſinēter [meditabiť] .i. ex meditatiōe cordis cōfitebiť: ⁊ meditatā loquiť [iuſtitiā tuā] .i. qualr' aīa mea ꝑ te redēpta ſit ⁊ iuſtificata nullis meis pcedētib⁹ meritꝭ: ſed ſola tua gratuita mia ⁊ h̄ [cū ꝯfuſi] erubeſcēdo [⁊ reueriti fuerit] timēdo [q q̄rūt mala mihi] me corpalr' vl' ſpūalr' pſequēdo. Duob⁹ aūt mōis ꝯfundētur ⁊ erubeſcēt: aut cū h̄ cōuerſi fuerint ad xp̄m: aut in futuro cū venerit xp̄s. Et tūc ligua meditari poti⁹ ꝙ loq dr̄ qm̄ in illa btā vita hoīm voluntates ⁊ cogitationes omnibus inuicem apparebunt.

Oratio.

EXcelſi ſolij regnator īmē-
ſe qui ſperātes ī te dānaſ-
ri eternis cōfuſionib⁹ nō
pateris:reple qſumus labia nr̄a
laude tua:ꝛ ħis nos ſemper medi
tationibus bonorum inſinuatē
exerce.Per dominum.

Pſalmus de Chriſti regno ac iudiciaria poteſtate & iudicio: nec nō de ipſius regni & regis eius cōmendatione & omni ſubiectione.

Pſalmus.L X X I.

1 DEus iudiciū tuū regi da: & iuſtitiā tuā filio regis.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid.
¶ Titul⁹ ħ eſt p̄s in ſalomonē:ħ
eſt iſte p̄s tēdit ꝛ dirigit̄ i ſalomo
nē ꝛ pacificū.ſ.xp̄m q̇ eſt ver⁹ ſalo
mō.i.pacific⁹ q̇ fecit vtraq̧ vnū:ꝛ
pacē poſuit inter deū ꝛ gn̄s huma
nū.¶ Materia:xp̄s ſ̄m vtrāq̧ na
turā diuinā.ſ.ꝛ humanā ꝛ aduēt⁹
ei⁹ ad regnū eccl̄ie.¶ Intētio:mo
nere vt xp̄m verū regē credam⁹:et
ipſi hūiliter ſubijciamur.¶ Sn̄ia
in gn̄ali:propheta in iſto p̄o xp̄m
(de cui⁹ tribulatiōe ſupra dcm̄ ē)
ſ̄m vtrāq̧ naturā ꝯmēdās loquit̄
de ei⁹ regno iudiciaria ptāte:ꝛ iu
dicio de ipſi⁹ regni:ꝛ regia ei⁹ ma
gnificētia ꝛ p̄conio dicēs ab oib⁹
regib⁹ eū adorandū:ꝛ hūanū gn̄s
ꝑ eū redimēdū:ipiuſq̧ ab oib⁹ bn̄
dicēdū.Que ꝯmēdatio ad hoc in-
tēdit vt itellecta regni ei⁹ eminē
tia demoniace dn̄atiōi colla ſub-
trahētes ſub titulū xp̄i fugiamus
q̄ten⁹ i p̄n̄ti ꝯſeq̄ iuſtitiā i futuro
vero iudicari mereamur ad gl̄iā.
¶ Sn̄ia in ſpāli:ꝓpħa ergo ad pa
trē loquēs de xp̄o orādo ꝓphetat
ꝛ ait.o[De⁹]pr̄ da iudiciū tuū].i.
iudiciariā ptātē ſuꝑ hoīes[regi]
i.xp̄o filio tuo q̇ eſt rex regū:vt ſic̄
tu habes iudicare/ita habeat ꝛ il
le.Petit̄ dari xp̄o hoī qd̄ ſemꝑ ha
buit ip̄e dn̄s.q.d.fac qd̄ p̄uideo fu
turū.Pr̄ eīm nō iudicat quēq̄:ſed
oē iudiciū dedit filio:nō quin tota
trinitas ſil' iudicet:ſ3 q: ſoli⁹ filij
ꝑſona ſ̄m humanitatē ab oib⁹ in
iudicio videbit̄[ꝛ iuſtitiā tuam].i.
ptātis p̄dicte executionē eiſdē[fi-
lio regis].i.tu q̇ es rex ꝛ veritate
tuos regis.da inquam iudicium.

2 Iudicare populū tuum in † iuſtitia:& pauperes tuos in iudicio. †tuo

¶ [Iudicare].i.ad iudicandū ꝛ vt
actu iudicēt[pplm̄ tuū].ſ.xp̄ianū
q̇ ꝛ ei⁹ eſt[in iuſtitia]ꝛ iuſte.ſ.vt
diſcernat eū a n̄ ſuis:ꝛ reddat vni
cuiq̧ ſ̄m merita ſua[ꝛ pauperes
tuos]ſpū q̇ ſunt ppl's dei.ſ.hūiles
[in iudicio]iuſto:vt pro abiectiōe
quā ſuſtinēt in p̄n̄ti recipiāt exal-
tationē ꝛ honorē in futuro.Et bn̄
addit̄ tuos.Pauper enim ſi ſuper Paup
biat nō eſt pauꝑ dei:diues ſi pau- ſupb⁹
pertatem diligit non eſt diues ſe- non eſt
culi.Nec ſolum da ei iudiciū:ſed ꝛ pauꝑ
prius fac illum per predicatores dei.
tuos diuulgari per totū mūdum
vt preſciatur iudicaturus:et hoc
eſt quod ſubdit:

3 Suſcipiant montes pacem populo:& colles iuſtitiam.

¶ [Suſcipiāt montes].i.maiores
eminentes excellenti ſcitate qui
idonei ſunt ꝛ alios docere[pacē]
p̄dicandā ꝛ nūciandam.i.verbum

recõciliationis ſcʒ verbũ euãgelij ad hoc vt nũciẽt[pplõ: ⁊ colles].i. minores ſuſcipiãt[iuſtitiã].i. obediẽtiã vt obediãt doctrine veritatis: q̃ obedientia eſt in hoïb⁹ et in oï rationali creatura oïs iuſtitie origo atq̧ pfectio. Primũ poſtulat: deinde affirmat: q: reuera xp̃s iudiciũ habebit. Vñ poſt optationes virtute prophetie dicit ea que aduẽtu domini ſunt preſtãda. Nã

4 Iudicabit pauperes populi: & ſaluos faciet filios pauperum: & humiliabit calumniatorem.

¶ [Iudicabit] filius rex [pauperes ppli].i. veros .i. ſpiritales pauperes qui pro acquirenda beatitudine pauperes ſũt in populo diſcernet ⁊ ſegregabit ab alijs ſicut ipſe diſcipulis ſuis ait. Ego vos elegi de mũdo [⁊ ſaluos faciet] ⁊ hoc dãdo grãm ⁊ in futuro dando gloriã [filios pauperum].i. eos q̃ ſub illis proficiũt/vel imitatores xp̃i ⁊ diſcipulorũ eius q̃ paupes fuerũt: quos oẽs ſic iudicabit dñs vt ſaluos faciat [⁊ humiliabit calũniatorẽ] ſcʒ diabolũ qui eſt iniuſt⁹ ac cuſator fratrũ noſtrorũ: ⁊ innocẽtes nitiť trahere ĩ culpã. hũiliauit eũ domin⁹ in cruce humiliat quotidie in membris ſuis per pñiam ipſorũ: hũiliabit in iudicio futuro.

Jo. xv. g.

5 Et permanebit † cũ ſole & ante lunam: † in generatione & generationem.

†Soli[...] †⁊ gñationes generationũ.

¶ [Et] humiliato calũniatore [permanebit] ipſe ſplendor et radius ſcilicet filius [cum ſole]: id eſt cum patre et claritate paterna ſedens ad dextrã patris ⁊ regnãs cũ eo in eternũ [⁊ añ lunã] exiſtẽs .i. añ oẽm decurſũ mortaliũ: q̃ ſicut luna deceſſiõe ⁊ acceſſiõe trãſeũt. Hoc dicit ne ex tẽpore videať cepiſſe [in generatiõe ⁊ generationẽ].i. ſemp̃. Uel [pmanebit] i eccleſia [cũ ſole], i. q̃diu tp̃a voluũtur q̃ iuxta curſũ ſolis diſtinguũtur: contra illos q̃ dicunt eccleſiã aliquãdo deſituraʒ [⁊ ante lunam] exiſtens: id eſt antequã eſſet eccleſia conſtituta q̃ per lunã ſignificať pp creſcẽdi ⁊ decreſcẽdi viciſſitudies. ⁊ ſic [i generatione ⁊ generationem] id eſt per oẽs generationes ſibi ſuccedentes. Deinde incarnationem diuinitatis annuncians oſtendit quomodo hoc regnum incipiet. Chriſtus eñ rex iudicaturus prius in humilitate veniet: quia

6 † Deſcendet ſicut pluuia in uellus: & ſicut † ſtillicidia ſtillantia ſuper terram.

† et † gutte ſtillantes

¶ [Deſcendet] ſcʒ chriſtus in vterũ virginis [ſicut pluuia in vell⁹]. i. ſicut pluuia leuiter et ſine ſtrepitu abundanter deſcendit in lanã: ſic deus occulta virtute ſuauiter ⁊ imperceptibiliter: ſed totalr̃ deſcẽdet in virginẽ. Lana etiã accipiendo ⁊ reddendo aquam nõ rumpiť ſed integra manet: ſic ⁊ virgo duʒ cõcipit ⁊ peperit integra pmãſit. Et q: de plenitudine eius nos oẽs accepim⁹ apte ſubiũctũ eſt [⁊ ſicut ſtillicidia ſtillantia ſuper terram]: id eſt ſicut gutte particulariter ſtillantes in modum roris ſumma leuitate cadunt ſuper terram et eam fecundant. ſic deus leuiter in aridam terram cordis noſtri deſcendens eam gratiarum ſuarum ſtillicidijs fecundauit: et eccleſiam diuiſionibus gratiarum

Lana accipiẽdo et reddendo aquam nõ rũpitur.

pfudit.vbi alludit facto gedeonis. Gratia enim Chriſti deſcēdit pus ſuper populum iudeorū ſicca area totius orbis:ſicut pluuia prius de ſcendit in vellus gedeonis:poſtea deſcendit ſuper terram.i.ſup gentes ſicco vellere iudeorum.Deinde oſtendit quē vtilitas in aduentu chriſti erit dicens.

7 Orietur in diebus eius iuſtitia & abundātia pacis:donec † auferatur luna. †tollat

¶ [Orief in diebus eius].ſ.regis ſcʒ xpe grē [iuſtitia] q̄ eſt ex fide et q̄ iuſtus ex fide viuit.i.grā fidei q̄ iuſtificanf electi:qꝛ pctōres facti ſūt iuſti [ꝛ abūdātia pacis] qꝛ pax inter deū ꝛ hominē facta eſt ꝛ diſcordes facti ſunt pacifici.bñ aūt dr ꝛ abūdātia pacis:qꝛ p totū mūdū erit abūdans recōciliatio ꝛ dei oi pte erūt hoīes recōciliati deo et inter ſe:intantū vt nō ſolū diligātur inimici in deo ſed etiā inimici pp̄ter deū.hec autē pax pſeuerabit in ſanctis [donec auferaf luna] ꝛ efficiaf vt nō ſit.i.dōec morte deſtructa iā nō ſit defectus mortalitatis q̄ p lunā ſignificaf ꝛ pñs eccleſia imortalis ꝛ īpaſſibilis efficiaf.Donec nō notat terminū vel deſinentiā pacis:ſed cōtinuationē pacis:q̄ cū ante eēt ſemiplena:poſtea erit omnino plena.Deinde oſtendit amplitudinem regni cum ſubiungit.

8 Et dominabitur à mari uſque ad mare: & à flumine uſque ad terminos orbis † terrarum. †terre.

¶ [Et dñabif a mari vſqꝫ ad mare].i.a qlibʒ fine ꝛ termino terre vſqꝫ ad quēlibʒ finē ꝛ terminū euiſdē ꝛ circūquaqꝫ ſup omnē terrā a mari circūdatā:qꝛ i oib⁹ terris ali qui receperūt fidē xp̄i [ꝛ a flumie] iordane in q̄ baptizabif incipiēs. extēdef ꝛ dñabif [vſqꝫ ad termios orbis terrarꝫ] circūquaqꝫ in circuitu toti⁹ orbis.cūeuāgeliū i oēs ptes mūdi p̄dicabif:ꝛ eccl'ia vbiqꝫ diffundef.Per flumē iordanē in q̄ xp̄s baptizat⁹ ē accipim⁹ baptiſmū q̄ inde p totū mūdū manauit:ꝛ p quē per totū mundū dilataf ꝛ vbiqꝫ dñatur.paucis ꝟbis magna hic docet ſacramēta.Deinde qđ vniuerſalr dixerat p ptes explicat.d.

9 Coram illo † procident Aethiopes: & inimici eius terrā lingent. †decident.

¶ [Corā illo pcidēt] fidē ei⁹ deuote recipiēdo ꝛ eū humiliter adorando [ethiopes] id eſt pctis denigrati ꝛ tenebroſi ſcʒ gētes q̄ dealbabunf cādore ꝟtutū.Per ethiopes ſignificauit oēs gētes tanq̄ a pte totū eā eligēs gētē quā potiſſimū noiaret q̄ in finib⁹ ꝛ in vltimis terre ꝛ teterrima eſt [ꝛ inimici eius] ꝟitati prius reſiſtētes ac ei ꝛ diuinis eloquijs ꝯdicētes [terrā ligēt].i.hoīes amabūt ꝛ ſuaues habebunt q̄bus auctorib⁹ ad deū cōuertenf vt quādo iudei/heretici/ꝛ pagani in aploꝝ doctrina delectanf.Sunt enim apli ſal terre. Uel ad litterā terrā lingēt.i.adorabunt eum proſternentes ſe ad terram ꝛ oſculantes eā tanq̄ puluerem eius lingerent.

10 Reges Tharſis & inſulę munera offerent:reges Arabū & Saba dona adducent.

¶ [Reges tharſis].i.q̄ mūdi gaudia abijciūt.Tharſis em̄ īterp̄tat Tharſis qđ

interp̃ tatur. exploratio gaudij q̃ plurimũ nocet humane menti: ⁊ ideo q̃ hãc abijciunt bene reges tharſis dici põt [et]ip ſe[inſule].ſ. maris.i.qui vitia mundi circũfluentia a ſe excludũt/⁊ multi tẽpeſtatibus nequaq̃ demergunt: lʒ ꝓcellis ei⁹ circũquaq; tũdant.[munera].i.ſeipſos [offerẽt]q2 ſe bene regendo deuote dño ſeruiũt: ⁊ bona q̃ operant ei aſſeribũt[reges arabũ ⁊ ſaba].i. qui terrenas delectationes reprimũt.he enim patrie diuerſis odoribus aromatũ nares mulcent: ⁊ ſignificant eos qui terrena delectatione molliter ſe tractãt: ſʒ iã ſunt reges arabũ ⁊ ſaba qui hic blandimẽta p diſciplinã ſubijciũt[dona adducẽt].i.alios in ſocietatẽ eccleſie odore ꝟtutũ ſecũ trahunt.Uel ad literã põt exponi de magis q̃ venerunt adorare xp̃m cũ muneribus q̃ fuerunt de his prouincijs. cum quib⁹ venerunt inſule.i.etiã extremi ſcilicet multi alij.

11 Et adorabunt eum omnes reges † terrę: omnes ſeruient ei.

† alia lr̃a nõ habet terre.

℄[Et]vt nõ p ſingula: ſʒ vniuerſalr̃ dicã[adorabũt eũ oẽs reges] q̃ prius ſolebant adorari.i.aliqui de omnibus regibus ſeu omni genere regũ: ⁊ qui nõ modo: ſaltẽ adorabunt in iudicio.⁊[omnes gẽtes] que prius ſolebant ſeruire terrenis dñis ⁊ reb⁹.i.aliqui de oĩbus gẽtib⁹[ſeruiẽt]fide ⁊ opere[ei]noſtro veʒ celeſti regi: q2 nõ eſt gens q̃ in pte populi ſui nõ adoret auctorẽ.deĩde agit de opib⁹ ei⁹ oſtẽdendo cur ei tãtus honor.q.d.⁊ merito venerabunt chriſtum regem.

12 Quia † liberabit † pauperem à potẽte: & pauperem cui non erat adiutor.

† liberauit. † egenum.

℄[Quia liberabit pauperẽ]ſpũ [a potente]de ſe p̃ſumẽte.i.pp̃lm fidelẽ de ſe nõ preſumẽtẽ a ptãte diaboli quẽ nõ ſua virt⁹/ſed peccata hominũ potentem ⁊ fortẽ fecerunt.Triplex quidẽ ẽ potẽtia diaboli ſcʒ nature/⁊ hãc habet a deo. Exercitij ⁊ hanc hʒ a ſe. Effectus ⁊ hanc habet a nobis.Et determinat quem pauperem dicẽs.[⁊ pauperẽ]tam deſolatum ⁊ miſerum [cui nõ erat adiutor]q2 nec homo iuſtus: nec angelus nec lex: nec liberũ arbitriũ poterat eũ liberare niſi trĩ leo de tribu iuda .ſ. chriſt⁹. Deinde oſtendit quomodo liberabit.quia

Diaboli potẽtia triplex eſt

13 Parcet † pauperi & inopi: & animas pauperum ſaluas faciet.

† ĩpe inopi ⁊ paupi

℄[Parcet paupi ⁊ inopi].i.nõ de ſe ſed de gr̃a cõfidenti.Paup eſt q̃ nihil hʒ: inops q̃ alterius ope indiget.hũc pauperẽ ⁊ inopẽ virtutibus ⁊ bonis opib⁹ vacuũ: ⁊ gratia dei indigentẽ nõ dãnabit rex pius iuxta proprium meritum ſed parcit relaxãdo penã: dimittendo culpam[⁊]ſic[aias pauperũ]id eſt humiliũ[ſaluas faciet]dãdo eis gratiã declinãdi a malo ⁊ faciendi bonum.Uel[animas pauperum ſaluas faciet]in futuro ⁊ nõ tantum parcet eis in preſenti. Deinde oſtẽdit quomodo ſaluas faciet.d.

14 Ex uſuris & iniquitate redimet animas eorum: & honorabile nomen † eorũ corã † illo.

† eius † ipſis

℄[Ex vſuris].i.eternis penis futuris[⁊ iniq̃tate].i.ip̃o pctõ pro quo ⁊ pene debebantur[redimet] pcio ſanguinis ſui[animas eor].

ſ. pauperū. Ordo eſt iniquitate et
Iniq̄tas eſt pecunia diaboli. vſuris ſ. a culpa ⁊ pena. Pecunia
q̄dē diaboli ē iniq̄tas quā nos ab
ipo ſuſcepim⁹: ſuper hāc pecuniā
exigit a nobis vſuras .i. penas q̄s
non ſuſcepim⁹: ⁊ ſoluim⁹. Ab his
vſuris ⁊ iniq̄tate redimentur aīe
pauperū ſanguine illo qui effuſus
eſt in remiſſione pctōꝝ [⁊ honora-
bile] ē ⁊ erit [nomē coꝝ] quo a xp̄o
dicunt chriſtiani [corā illo] ⁊ ſi co-
rā malis habeat deſplicabile. Se-
quit cōmēdatio ipſi⁹ regis. Quia
⁊ ſi morte ſua redimat paupem: tñ

15 Et uiuet & dabitur
orabūt ei de auro arabię: & ado
rabunt de ipſo ſemper:
tota die benedicent ei.

¶ [Et] poſt mortē [viuet] eternaſr
ſine fine [⁊ dabit ei d̄ auro arabie].
i. ſapientes gētiū ⁊ mūdi in xp̄m
credēt: vl' offerent ei mētes purita
te tanq̄ aurū arabicū ſplēdore pul
cherrimo rutilātes [⁊ adorabūt] et
ſumma veneratiōe colēt eū ſemp
⁊ quotidie ⁊ hoc [de ipo] habētes
vt adorēt: q2 hoc q̄ eū adorabunt
de ei⁹ munere pcedet: de ipſo ha-
bent ſi qui bñ orāt: ab ipo trahunt
q̄cq̄d boni poſſident: ⁊ ideo meri-
to [tota die] .i. toto tpe ⁊ aſſidue
[bñdicēt ei] bona vita ⁊ laudabūt
eū: grās de ſuis beneficijs referē-
do ⁊ bona ſua nō ſibi ſed domino
aſſcribēdo. Et ſequit alia cauſa vt
benedici debeat. q2 ipſe

16 † Erit f rmamentum
ſet in terra in ſummis mon
tium: ſuperextolletur
ſuper libanum fructus
eius: & florebunt de ci-
uitate ſicut fenum terrę.

¶ [Erit firmamētū i ſummis mō
tiū] id eſt i auctorib⁹ ſcripturarū:
ſcz pphetis ⁊ apoſtolis quos fir-
mat implēdo predicta ab eis: q2 o-
mnia in illo ſunt firmata: ⁊ in illo
ſunt vl' erunt adimpleta: ⁊ hoc [in
terra] q2 propter eos qui in terra
ſunt, oīa ſcripta ſunt ⁊ impleta
Vl' [erit firmamētū in ſummis mō
tium] .i. in apoſtolis ⁊ alijs ſanct[is]
q2 p eū erūt firmi ⁊ hoc [in terra]
iſta ⁊ in hac vita q̄ tentationib⁹
eſt plena [ſuperextollet ſuper liba
num] .i. ſuper omnē altitudinē et
candorem ſeu dignitatē ſeculi [fru
ctus eius] .i. boni ⁊ dilectores chri
ſti quia oīa ſecularia contemi-
nunt [et] ipſi ſancti exiſtentes [de
ciuitate] ſcilicet dei .i. de eccleſia q̄
bene dicit ciuitas quia eſt chriſtia
norum vnitas [florebūt] virtutib⁹
ac bonis operibus ⁊ exemplis in
preſenti. Vel [florebunt] gratiſſime
in futuro [ſicut fenū] .i. herba [ter-
re] viret ⁊ floret ac grata eſt in eſta
te: non enim etas feni ſed viridi-
tas ſanctis comparatur. Et pro-
pter hec omnia beneficia.

17 † Sit nomen eius be
nedictum in ſecula an- ſergo
te ſolem permanet no-
men eius.

¶ [Sit nomen eius benedictū in
ſecula] .i. fama ⁊ gloria nois eius
quātū ad hoies accipiat incre-
mētū. ⁊ ſemp magis ac magis di-
uulget ⁊ magnificet hic ⁊ i eternū.
Merito aūt bñdicēdū eſt: qm̄ etiā
[añ ſolē] .i. añ oīa tpa p ſolē cuius
motu mēſurāt ſignificata: ⁊ añ oēs
creaturā .i. i eternū [pmanet nomē
eius benedictū] q2 ab eterno ē no-
mē xp̄i ſm diuinitatē: hoc dicit ne
putes temporalē dei filiū nō di-
cit nomen illā vocem que tranſit:
ſed res nominis ⁊ ſubſtātia diuia
hoc intelligitur q̄ p nomē ſignifi-

catur.Et eſt cõſequẽs vt qui deus benedixit benedicatur a deo:vnde recte ſubiungitur.

18 Et benedicentur in ipſo omnes tribus terræ: omnes gentes magnificabunt eum.

¶[Et bñdicenf in ipſo oẽs trib⁹] i.gẽtes ſicut abrahe pmiſſum eſt:vñ nec duodecim trib⁹ tm̃ accipias ad dit [oẽs gẽtes].ſ.oẽs bñdicti [magnificabũt eũ] nõ ipſi faciẽdo vt magn⁹ ſit qui ꝑ ſeipm magn⁹ eſt ſꝫ laudãdo ⁊ magnũ ↄfitẽdo:diuerſe trib⁹ in eccleſia electas aias ſcꝫ diuerſa merita deſignãt:pp qđ ⁊ in domo patris mãſiones multe ſunt ac ſi dicat nõ ſolũ ipe bñdict⁹ erit ſꝫ oẽs ſui p eũ.vñ merito oẽs magnificabũt eũ tãq̃ ſaluatorẽ ⁊ dñm oĩm.pp qđ ipſe ꝓ ꝑte ex ꝑte ſua deũ bñdicit:vt q̃ alios facere hortaf ipe faciat.q.d.q: i eo omnis benediceetur.ideo

19 Benedictus domin⁹ deus Iſrael:qui facit mirabilia ſolus.

¶[Bñdict⁹] ſit [dñs de⁹ iſrael] vidẽtiũ ſe p fidẽ ⁊ a creatura ſua exaltat⁹.i.quẽ ſpũaliter ꝓ deo colit ppl's iſrael.i.ppl's chriſtian⁹ ſpiritual'r vidẽs deũ [q̃ facit mirabilia ſolus] auctoritate ⁊ ꝑtãte:q: q̃cunq; ali⁹ facit nõ ipſe p ſe ſed dñs i illo ſeu p illũ facit licet eñi ſcti dicãt facere merito v'l miniſterio tñ hoc facit de⁹ ad inuocationẽ ipoꝝ vñ nemo de his cũ facit gloriet' q: nõ ipſe ſed dominus hec opaf.

20 Et benedictum nomẽ † maieſtatis eius in eternũ †:& replebitur † maieſtatis ei⁹ omnis terra:fiat fiat.

†gloriæ eius.

†in ſeculũ ſeculi.

†Bñ[illegible]

¶[Et benedictũ] ſit [nomẽ maieſtatis eius].i.gloria diuinitatis oĩ noie maior [i eternũ] ſcꝫ i h' ſclo ⁊ in futuro:q: ãgeli ⁊ homines ſancti eternaliter laudabũt eũ [⁊ replebit] hac [maieſtate ei⁹].i. ipſi⁹ clarificatione [oĩs terra] ⁊ tota eccleſia qđ fuit in miſſiõe ſpũs ſcti impletũ q̃ tũc repleuit orbẽ terrarũ:⁊ etiã in maculis ꝑ ſanctos factis que ſunt declaratiua diuine maieſtatis.Et ex his oib⁹ bñdict⁹ ſit de⁹ [fiat fiat]:q.d.quod iuſſiſti dñe ita fiat fiat:q: valde deſiderat ideo ingeminat.Optantis eñi eſt ſemel dicere.ſedn nimium deſiderantis eſt repetere:duplicatur etiam ad oſtendendũ huius prophetie de chriſto certitudinem:vel vt cõpleaf in iudeis ⁊ in gentib⁹.Oro.

Nomẽ tuũ oĩpotens ante oĩa ſecula benedictũ inuocãtes oram⁹.vt humiliato calumniatore pacem populo tuo iuſtitiamq; largiri digneris. Per dominum.

Pſalm⁹ de inſtructione quare mali & iniqui temporaliter hic proſperantur:boni uero & iuſti econuerſo multipliciter tribulantur.

Pſalmus. LXXII

Quàm bonus iſrael deus: † his qui recto ſunt corde.

†recto corde.

¶Auctor pſalmi propheta dauid

¶Titulus talis eſt defecerunt laudes vel hymni dauid filij ieſſe pſalmus aſoph.Et eſt ſenſus:hic

agitur de hoc ꝙ defecerūt laudes
vel hymni nō filij dei ſ3 filij ieſſe:
i. carnis ppli iudaici per dauid q̄
ei ꝑerat ſignificati: ꝛ attribuit hic
pſalm⁹ aſaph. i. ſynagoge ꝛ cōgre
gatiōi fideli in cui⁹ pſona dauid
hic loquit: poſtꝙ̄ ei venit qd̄ ꝓce
dēs pſalm⁹ predixit. ſ. in aduentu
xpi defecerūt laudes iudaici ppli
deficiētib⁹ tēporalib⁹ bonis ꝓ q̄
bus deū laudare cōſueuit: q̄ ideo
defecerūt vt vera bona q̄rerentur.
¶ Materia: inſtructio nr̄a quare
ꝓſpera frequētius bonis nō eue
niāt in hoc mūdo ſ3 malis. ¶ In
tentio: monere vt nō terrena ſed
eterna pre oculis habeamus: ꝛ nō
de ꝓſperitate malorū aut aduerſi
tate bonorū cōtra deū murmure
mus qui in oibus bonus eſt ꝛ iu
ſtus. ¶ Sūia in generali ꝓpheta
in iſto pſalmo nititur oſtēdere ꝙ
dei ꝓuidentia ſuauiter ꝛ rationa
biliter diſponit omnia licet infir
mis: ꝛ adhuc carnalib⁹ aliq̄n con
trariū videatur: eo ꝙ vident fre
quēter malos ꝛ iniquos tpaliter
proſperari ac bonos ꝛ iuſtos mul
tipliciter tribulari. In talium er
go infirmorum cordibus hymni
deficiūt: ſed poſtꝙ̄ intelligūt cau
ſam cur hoc fiat ſubito ſe corrigūt
ꝛ caſtigant. vnde eſt hic vox ſyna
goge correcte ꝛ alios ſibi nitentis
corrigere. ꝛ ad hoc ponunt hic vn
deam pſalmi per ordinē vt iudei
miteſcerēt ꝑ frequētē ammōitio
nē ꝓut meli⁹ poſt finem hoꝝ pſal
morū dr̄ vn̄ rō ordinis eorūdē ha
bet. ¶ Sūia in ſpāli: Aſaph ergo
erroris ſui recordans ꝛ inde peni
nitēs ꝛ ſe caſtigans cum ammira
tione dicit [Quam bonus]. i. val
de bon⁹ ſuauis ꝛ iucūd⁹ eſt [iſra
el]. ſ. fideliū [deus] ꝛ hoc [his qui
recto ſunt corde] q̄ nō habent cor
ad terrena curuatū ſed recte ten
dūt i deū nō ad finē aliū vt ꝑ oia
placeat eis deus: q̄ in oib⁹ ē iuſt⁹. Boni
Mire q̄dē ꝛ ineffabiliter bon⁹ eſt tas ōi
de⁹ ſ3 tn̄ ſumma ei⁹ bonitas non ſum
oib⁹ nota eſt niſi tm̄mō rectis cor ma nō
de. i. q̄ nec extollūtur ꝓſperis / nec oibus
frāgūtur aduerſis. ꝛ in vtroq3 bo nota ē
nū ꝛ rectū intelligūt deū. Sz cō
tra videt ꝓſperis q̄ non ſentiunt
dulcedinē diuine bonitatis.

2 Mei autē penè † mo †cōmoti
ti ſunt pedes: † penè ef †pau
fuſi ſunt greſſus mei. lomi
¶ [Mei aūt pene]. i. fere ſed non nus.
oino [moti ſunt] ꝛ ad errandum
inclinati [pedes mei]. i. animi affe
ctiōes [pene effuſi ſūt] ꝛ ad lapſū
ꝑcipitati [greſſ⁹ mei]. i. opa ꝛ act⁹
Ac ſi dicat vere bon⁹ eſt deus vt
nūc ꝑcipio / ſ3 āteꝙ̄ eſſe3 correct⁹
ꝛ cor rectū haberem cadere cepi: ꝛ
pene receſſi a deo ꝛ ſm volūtatē
ꝛ ſm actū: ſ3 nōdū cecidi: q2 cito
redij ceperā errare dubitādo non
negādo. Jō eīn dr̄ pene ꝛ nō oino
q2 reſipuit: nā ſi nō reſipuiſſet /
a deo penit⁹ receſſiſſet. Sz q̄re h̄.

5 Quia zelaui † ſuper
iniquos: pacem pecca †ipctō
torum † uidens. nbus.
ſituēs
¶ [Q2 zelaui]. i. inidiā ꝛ indigna
tiōe3 habui [ſu p]. i. ꝯ [iniquos] vl
[ſup iniquos] itēdēs [zelaui]. i. in
uidi eis ꝛ grauiter tuli ac dolui [pa
cē] ꝛ ꝓſperitatē tpalē [pctōꝝ] ꝛ ī ii
quoꝝ [vidēs] ꝛ cām nō itelligēs
vidi illos pacē hr̄e diuitijs florere
q̄ deū ꝯtēnebāt: ego vero q̄ cultor
dei erā his oib⁹ carebā. hec pax vi
det: ſ3 oculos eludit ꝛ nō itelligit:
eſt ei fluxa ꝛ caduca: ē pax tpis nō
pectoris nec eternitatꝪ. Sz ecce iā
video q̄re hanc pacē hn̄t pctōres.

4 Quia nō eſt † reſpe †decli
ctus morti eorū: & fir natio
morti

†flagello. mamẽtũ i † plaga eorũ.
¶ Quia nõ ẽ reſpectus] miſericordie de [mortis eorũ] eterne q̃ circa eos manet.i.non eſt in eis reſpect⁹ diuine miſericordie vt liberentur a peccatis et eterna morte:i ideo hac temporali pace hic fruuntur quatenus in futuro damnatione perpetua puniantur. Uel in eis [non eſt reſpectus morti eorum] quia ipſi non recogitãt de morte ſua [et] nõ eſt [firmamentum] id eſt aliquod penitentie et ſalutis medicamentum vel conſolidatio [in plaga] id eſt in culpa [eorum] quia non reſpiciat deus nec miſeretur vt ſanet et conſolidet plagas et peccata eorum vel [et firmamentum in plaga eorum] id eſt firmum eſt flagellum eorum non temporale ſed eternum. Et illo modo

5 In † labore hominum non ſunt: & cum hominibus nõ flagellabũtur. †flagellabunt

¶ [In labore] τ afflictione [hominum] ſcʒ ſanctorum τ iuſtorũ ratione vtentium [nõ ſunt] nec tribulantur: vel ocioſi non laborant ſicut ceteri homines ꝓ preſentibus vel futuris: ſed fruuntur quiete tpali [et cũ hominib⁹] iuſtis τ dei filijs [nõ flagellabuntur] flagello filiorum τ tribulationibus ad correctionem in hoc ſeculo: ſed cũ demonib⁹ ad damnationem in inferno. Ideo enim: modo cum ſanctis nõ flagellãtur: qꝛ eternum eis ſupplicium ꝑparatur nõ ſunt ex filijs dei quos flagellat miſericors pater vt recipiat. Nũꝙ autem hic omnipotens deus magis iraſcitur peccatori: ꝙ cũ in hac vita ꝑmittit eũ ꝓſperari. Unde dicit Gregori⁹ ꝙ continuus ſucceſſ⁹ tpaliũ certũ ẽ eterne reprobationis indiciũ. Et qꝛ ſic eis modo proſpere cedit Grego.

6 Ideo † tenuit eos ſuperbia: † operti ſunt iniquitate & impietate ſua. †obtinuit. †circũamicti.

¶ [Ideo tenuit] quaſi qbuſdã manib⁹ alligauit τ ſubdidit [eos] tanꝙ vinctos. captiuos τ ſuos ne euadãt [ſupbia] τ vana leticia qꝛ talis ꝓſperitas frequẽt ẽ occaſio ſupbiendi. Qꝛ cũ flagella nõ ſẽtiũt iõ elate viuũt: nã ſi flagellarẽt fortaſſis humiliarent: pei⁹ autẽ τ piculoſi⁹ ẽ ſuperbia teneri ꝙ quolibet mõ ſupbire. Et tãꝙ ſubmerſi [operti ſũt] vndiqꝫ τ ex toto pleni [iniquitate] quãtũ ad ꝓximũ [et ipietate ſua] quãtũ ad deũ: q̃ vñ ꝓceſſerit oſtẽditur cum ſubinfertur: Proſperitas ẽ occaſio ſuperbiendi.

7 Prodijt quaſi ex adipe iniquitas eorum: trãſierunt in † affectũ cordis. †diſpoſitionẽ.

¶ [Prodijt] τ exijt [q̃ſi ex adipe]. i. ex abũdãtia τ ſuperfluitate.ſ. ex copia diuitiarũ: ex tumore ſupbie: ex voluntate τ delectatiõe non ex macie.i. ex coactiõe τ neceſſitate [ini qtas eorũ] ſũt eni mali ex volũtate nõ neceſſitate [trãſierũt] de vitio i vitiũ ruẽtes [in affectũ] τ deſideriũ [cordis] implendũ.i.vſqꝫ ad prauas voluntates ſuas nõ dñi adimplendas vel [trãſierũt] metas nature τ viã rectã tẽdẽtes τ eũtes [in affectũ cordis τ] .i. in deſideria ſua faciẽtes qḋ placet τ qcqd cocupiſcentia ſuggerit et hoc non impremeditate fecerunt quia

8 Cogitauerunt & locuti ſunt † nequiciam: iniquitatem in † excelſo locuti ſunt. †malignitate. †altum

¶ [Cogitauerũt] pri⁹ deinde itra

ſe ꝛ ex mora deliberauerũt qḋ ē grauiꝰ ꝙ ſi peccaſſent ex improuiſo⌊ et⌉ poſtea extra circundēdo⌊ locuti ſūt⌉ ad alios docēdos ꝛ eis pſuadendo ⌊neqtiā⌉ ſuā: q2 ex abūdātia cordis os loquiť ꝛ hoc nō i abſcōdito: ſ: i publico vñ ſubdit⌊ iniqtatē i excelſo locuti ſunt⌉ nō cū timore ſ3 cū audacia ꝛ ſupbia in alto ꝛ manifeſto
Xu.vj. clare ꝛ apte palā ꝛ cūctis audiētibus. vel⌊ in excelſo⌉ .i. cōtra excelſū
ſ. ſcꝫ deū⌊ locuti ſunt⌉ blaſphemātes vñ nō ſolū cōtra hoīes locuti ſunt malum ſed etiam in deum. Nam

9 Poſuerunt in cęlum †ſuper terram os ſuum: & lingua eorum tranſiuit † in terra.

℄⌊ Poſuerūt i celū os ſuū⌉ ſupba ꝯ deū loquēdo ꝛ deū habitatorē celi blaſphemādo dicētes deū vel neſcire mala ſua/ vel nō punire⌊ ꝛ lingua eoꝝ trāſiuit⌉ ꝛ deābulauit⌊ in terra⌉ male loquēdo cōtra proximū puꝰ in celū deide i terrā linguā trāſtulerūt: q2 priꝰ cōtra xp̄m: poſtea vero contra eccleſiā locuti ſunt vel ⌊lingua eorū trāſiuit i terra⌉ cōtem pto celeſti dño ſeipſos in hac vita laudādo ꝛ magnificādo. vel locutio eorū facta eſt terrena de terrenis loquendo et felicitatem in eis aſſerendo.

10 Ideo † conuertetur †reuertetur. populus meus † hic: †& †huc †tuum. dies pleni inuenientur in eis.

℄⌊ Ideo⌉ hoc conſiderato ꝛ ppenſo ꝙ hec mala ex proſperis eueniūt⌊ pplo meꝰ⌉ infirmus ā a veritate deuiauit⌊ cōuerteť⌉ l'r cōſideratione taliū ad ꝟitatē ad deū⌊ hic⌉ .i. in ħ ſeculo dū tp̄s eſt acceptabile cōuertēdi ꝛ dies ſalutis de quibus proximus addit⌊ ꝛ dies pleni⌉ ad indulgētiā: ad miſericordiā ꝛ ad gratiā⌊ inuenient in eis⌉ ita conuerſis ſ3 iniqui nec ad dimidiū accedūt/ vel in cōuerſis hic ad deū: inuenietur in futuro dies pleni beatitudine. plene eternitate. Deinde exponit qualiter primum errauerūt/ ꝛ quomodo poſtea: conuerſi ſunt. d.

11 Et dixerunt quomodo † ſcit deus: & ſi eſt ſcientia in † excelſo. †ſciuit †altiſſimo.

℄⌊ Et dixerūt⌉ ſcꝫ cogitādo intra ſe prius ꝙ conuerterētur⌊ quomodo ſcit deꝰ⌉ id eſt quomodo dicitur ſcire/ vel quomodo poſſumus ſcire ꝙ ipſe ſciat que hic fiunt ſcꝫ ꝙ bōi ita tribulantur et mali proſperantur⌊ ꝛ ſi eſt ſcientia⌉ rerum humanarum⌊ in excelſo⌉ ſcꝫ in deo. .i. ſi eſt ꝙ ipſe ſciat quomodo. ſ. patitur. q. d. ſi ad hoc ſe extenderet dei prouidētia quomodo pmitteret fieri talia. Talis erat eri oī eorū: putabant enim deum res humanas aut neſcire/ aut nō curare cū tribularenť boni ꝛ florerent mali. vñ ꝛ dicūt.

12 Ecce ipſi peccatores & abundantes in ſeculo obtinuerunt diuitias.

℄⌊ Ecce⌉ enī⌊ ipſi petōres⌉ ſcelerū patratores⌊ ꝛ abūdātes i ſeculo⌉ .i. i malis huiꝰ ſeculi/ vl' ambitioſi ſecularīū dignitatū⌊ obtinuerūt diuitias⌉ multas vnde habēť delitie corporales. q. d. ideo erā nō peccatores: ꝛ ſeruiui deo vt haberēt diuitias: ſed ecōtra fieri video. nā mali diuites ſūt ꝛ florēt diuitijs q̄ tñ deo nō ſeruiūt: bōi q̄ deo ſeruiūt ecōtra egēt. Vñ mirū eſt ſi deus hec ſcit ꝙ etiam ea permittit.

13 Et dixi † ergo ſine cauſa iuſtificaui cor meum: & laui inter innocentes manus meas. †nō hꝫ

¶ [Et] nō ego q̄z ſūct⁹ illis añ cō-
uerſionem noſtr[dixi ergo] q: ſeruio
deo ⁊ hoc non habeo illi vero non
ſeruiūt et hñt [ſine cā]. i. fruſtra et
abſq; remuneratione [iuſtificaui]
et purgaui [cor meū] a praua cogi-
tatione vt mund⁹ eſſem a pctō co
gitationis [et] ſine cā [laui]. i. mun
daui a praua operatione [inter in-
nocentes] ideſt cum innocentibus
[manus meas] id eſt actiones: vt
mundus eſſem a peccato operis.
vbi eſt enim merces pure conſcien
tie ibi pmiū inocētis vite. Ego bñ
viuo ⁊ ego: ille peccat ⁊ abundat.

14 Et fui flagellatus to-
ta die: & † caſtigatio
mea in † matutinis.

† argu-tio. † matutinum.

¶ [Et] ſine cauſa [fui flagellatus
tota die]: ideſt quaſi continue ⁊ a
me nō recedūt flagella dei frequē
ter enī iuſti ſunt in afflictiōe. q. d.
deo ſeruio et flagellor: malus non
ſeruit ⁊ requieſcit [⁊ caſtigatio] de
perpetratis malis ſi in aliquo of-
fendi: fuit [in matutinis]: ideſt in-
dilate et cito adhibita. Impiorum
caſtigatio differtur et ſera eſt vel
nulla: electorū vero ſtatim adhibet
et ſedula eſt ⁊ cita. ⁊ hoc eſt indi-
ci ū igui bñficij dei electis ſpecia
liter collati. Sed iā caſtigatus re-
primit ſe ab eo qd̄ dixerat et erro-
rem ſuum recognoſcens ait.

Impiorū caſtigatio differtur.

15 Si dicebam narrabo
ſic: ecce † nationē filio-
rum tuorū reprobaui.

† gñatiōnes.

¶ [Si dicebā]. i. dicebā ſcz in cor-
de meo mecum cōferendo et quaſi
me redarguendo: ſi ego [narrabo]
et aſtruam [ſic ſicut ſuperius nar-
raui: ſcilicet q̄ deus non ſciat vel
non curet res humanas. et q̄ fru-
ſtra quis iuſte viuat ⁊ deo ſeruiat
[ecce] quaſi in aperto: ⁊ manifeſtā
et certum eſt q̄ ſic dicēdo [nationē
filiorū tuorum] ſcz ſanctorū ⁊ iuſto
rū contrariū dicentium: et quibus
cedere debeo non enim ſum omni-
bus prudentior [reprobaui] id eſt
reliqui vel reprobam iudicaui qd̄
eſt magnū inconueniens. Et ideo
ne reprobarem imo vt vnum cum
eis ſalubriter ſentirem,

16 † Exiſtimabā ut co-
gnoſcerē; hoc labor eſt
ante me.

† ſuſcepi cognoſcere.

¶ [Exiſtimabā]. i. cogitabā ſtudio
ſe et laborabam in mea cogitatio
ne: ſcz deliberando [vt cognoſcerē
et intelligerem huius rei veritatē
et cauſam quare nunc proſperan-
tur mali et affligūtur boni: ⁊ [hoc]
cognoſcere [labor ē ante me]: id eſt
laborioſa queſtio añ oculos meos
quaſi enī murus obſtat mihi in fa
cie ⁊ maior me eſt ſuperās meū in
tellectū. q. d. laborioſum ⁊ difficile
eſt mihi ad hoc puenire / ⁊ q̄tūcū
q̄ ad hoc laborem non poſſum ad
hanc veritatē: niſi deus aperiat at
tingere. vnde recte ſubiungitur.

17 Donec † intrem in
ſanctuarium dei: & in-
telligā † in nouiſſimis
eorum.

† intro eam. † in nouiſſima.

¶ [Donec intrē in ſanctuariū dei]
i. donec mēte trāſeā ⁊ rōne intrem
ad diuine diſpoſitionis ſecretū et
ad diuinum iudiciū [⁊ intelligam]
id eſt itellectum meum figā ⁊ ocu
lū mētis itēdā [i nouiſſimis eoꝝ. ſ.
q̄d bonis vl' malis ſeruet i fine; vt i
idubitāter itelligēdo ꝯſidero: q: c ī
potēs et iuſt⁹ de⁹ ad hoc pmittit
malos florere i hoc ſeclo vt puniāt
grauī⁹ i futuro. ad hoc vult bonos
tribulari temporaliter quatenus
purgati poſtmodū gaudeant eter-

Hoim nouiſſima q̄ ſunt.

naliter. Nouiſſima hoim ſunt vita eterna et mors eterna que ſemper homo debet intelligere et habere i memoria. vnde intelligēs propter quid malis data ſunt bona et lo- quens ad deum ſubiungit.

18 Veruntamen propter † dolos poſuiſti eis: deieciſti eos dū † alleuarentur.

† doloſitatem. † extollerent.

¶ [Verūtamē ꝓpter dolos] quos alijs fecerunt ⁊ vt ipſi fallerentur et dolus dolo puniretur [poſuiſti] idest apponi permiſiſti [eis] ſcilicꝫ diuitias in quib⁹ confidunt: quas fallacijs et dolis adepti ſunt. ecce q: diuitie cōferunt alicui i laqueū peccati ⁊ penā peccati. Qꝛ eñ dolo ſi ſunt faciendo dolū alijs: ideo et ipſi dolum et deceptionē patiunt vt excecati terrena eligant et eterna relinquāt vnde ſubdit [deieciſti eos] interius [dū alleuarētur] exterius. i. in eo ipſo ꝙ alleuant: nō dico poſtꝙ̄ alleuati ſunt: q: talis eleuatio ſeu elatio caſus eſt. Superbiūt exteri⁹: excecant interi⁹: pficiūt honorib⁹: ⁊ cadūt morib⁹. Ita in preſenti eſt eis: ſed et de futuro quaſi admirando adiungit.

19 Quomodo facti ſunt in deſolationē ſubito? defecerūt: perierūt propter iniquitatem ſuam.

¶ [Quō facti ſunt i deſolationē] ab oībus rebus deſerti in morte q̄ ⁊ repēte venit eis vñ ſubdit [ſubito] et repētine [defecerūt] q: i maiori pſperitate et ſecuritate ſe eſſe credebant: ſubito tollūtur qui diu tolerantur et non communiter cū bonis moriuntur: ſed poſtꝙ̄ defecerunt [perierūt] eternaliter [propter iniquitatem ſuam] q: mortui ſunt in finali impenitentia: ꝓpter iniquitatē ſuā pereūt qui terrena cupierunt: qui in ſuperbia euanuerunt: qui in voluptatibus ſuis radicati ſunt. hec ſunt malorū nouiſſima que intelligit qui in dei ſanctuarium intrauit.

20 Velut ſomniū † ſurgentium domine in ciuitate tua: † imaginem ipſorum ad nihilum rediges.

† exſurgētis. † imagines eorum.

¶ [Velut ſomniū ſurgētiū] a ſomno deficit: q: imago in ſomno viſa ſubito euaneſcit. ſic o [dñe in ciuitate tua] i. in celeſti hierl'm [imaginē ipſorū] gloriā et felicitatē tēporalē quā ipſi querūt que nō eſt vera gloria ſed vult ei ſimilari [ad nihilum rediges] excludendo eos cum ſua imagine ab ipſa ciuitate: ita vt tā vera glia et beatitudo: ꝙ eius imago ⁊ ſilitudo eis deficiat. q. d. ſicut quis dormiēs ſomniat honores ⁊ diuitias: ſꝫ euigilās nihil inuenit: ſic ⁊ iſti duꝫ de hac vita in qua ceci dormiunt moriēdo euigilauerint ⁊ ſe cognouerint excluſi a gloria nihil niſi miſeriaꝫ inueniēt. Ita ꝯtinget impijs: ſꝫ ſpero ꝙ nō mihi qui temporalia contemno.

21 Quia † inflammatū eſt cor meum: & renes mei † commutati ſunt: & † ego ad nihilum redact⁹ ſum: & † neſciui.

† delectatus. † mutati. † nō hs ego. † nō cognoui.

¶ [Quia inflāmatuꝫ eſt cor meū] i. amore dei et eternorꝫ: igneqꝫ ſancti ſpūs accenſum et ideo nihil niſi ſpiritualia deſiderare poteſt [et renes mei] i. carnales affectus et delectationes [ꝯmutati ſunt] i ſpirituales ⁊ ablate: q: dei amor carnalem

Dei amor carnalē cōſumit voluptatem.

nalem con ſumit voluptatē[ꝛ ego ad nihilum redactus ſum]in mea reputatione et penitus me nihil eſſe reputaui abnegans meipſum [et neſciui].i.pro neſciēte ꝛ ſtulto me habui.Tria in hoc verſu demōſtrātur nobis valde vtilia.Primo feruor charitatis:deinde mortificatio carnis poſt modū perfectio humilitatis.In verſu vero qui ſequitur duo:id eſt obediētia ꝛ perſeuerantia commendantur:ait enim.

22 † Vt iumentum fa-
ctus ſum † apud te:&
ego ſemper tecum.

†quaſi pecus †ad.

¶[Ut iumentū factus ſum apud te].i.māſuetus ad obediendum tibi ꝛ ad portandum onus tuum[et ego ſemper tecum]ero et firmiter ꝑſeuerabo:nec a te recedā ꝓ te aliquid diligēdo.felix anima que poteſt eſſe iumentū dei vt pro eius amore manſueta ꝛ mitis oīa libenter ferat:omnia patiēter ſuſtineat ꝛ ſicut bene cepit:ita ſemꝑ ꝑficiat: atq; i ꝓpoſito ſancto ſemꝑ cū deo ꝑmaneat:ita vt ab eo nullis tētationibꝰ ſeparet̄:nullis aduerſitatibus moueatur.Et hoc nō ſuis viribus/ſed gratie dei aſſcribit dicēs Et hoc non ex me:ſed tu

23 Tenuiſti manum
† dexteram meā: † &
in uoluntate tua dedu-
xiſti me: & † cum glo-
ria † ſuſcepiſti me.

†dexterę mee †nō hʒ et †in †aſſum pſiſti.

¶[Tenuiſti manū dexterā meā].ſ. me ad opa bona:ꝛ ipa opa mea direxiſti.Manū ſuā dicit opa:dexterā ꝑꝑ eternā vitā.nō eī ꝓ terrenis opabat̄:ſʒ ꝓ eternis[et me]poſitū [in volūtate tua]implēda vt nūq̄ faciā niſi qd̄ tu volueris[deduxiſti de ꝟtute in ꝟtutē ne aberrarē[ꝛ] tandē[cū gloria]imortalitatis[ſuſcepiſti].i.ſuſcipies[me]i rōne.Felix eſt illa aīa que volūtati dei ſemꝑ eſt ſubdita:vt illud velit qd̄ vult deus:ꝛ illud reprobet qd̄ reprobat deus:et ſe totā ita diuine volūtati cōmittat vt qcq̄d voluerit tāq̄ de iumēto ſuo faciat quo voluerit ducat:ducturus eſt eñ dñs talē aīam in gloriā ſuā;de qua admirās ait.

24 Quid enim mihi eſt
in cælo: & à te quid uo-
lui ſuper terram?

¶[Quid eñ]ꝛ q̄tū premiū[mihi eſt]paratū[i celo]ꝛ ꝓmiſſum.q.d. imēſum ꝛ ieffabile ac tantū et tale q̄ nō pōt dici ſcʒ tuipē:ꝛ eſtuās cepit cogitare felicitatē illā celeſtē ꝛ arguere ſe:q: terrena deſiderauerit d.ꝛ cū tātum ſit qd̄ habeo i celo[a te q̄d]aliud vile et deſpicabile[volui]ꝛ deſideraui[ſuꝑ terrā]q̄ſi aliquid magnū.Cur vnq̄ terrena volui:cur trāſitoria ꝯcupiui?Seruas mihi tu in celo diuitias imortales ſcʒ teipm:et ego volui a te i terra qd̄ hn̄t etiā ipi ſcʒ aurū ꝛ argētū Et q: tale ꝑmiū mihi ē i celo:ideo

25 Defecit † caro mea
& cor meum: deus cor
dis mei & pars mea de-
us † in æternum.

†cor meū et caro mea. †meꝰ i ſecula.

¶[Defecit]marcatiōe ꝛ attenuatione ꝑꝑ tui deſideriū[caro mea].i. carnalis opatio exteriꝰ.q: ꝑ rigorē diſcipline ſic conſtricta eſt vt iā ſpiritui reluctari non poſſit[et cor meum].i.mala affectio interius: q: voluntas ꝓpria oīſq; ꝓſumptio ꝛ mala inclinatio interiꝰ eſt reſecata.ꝛ ideo factꝰ eſt[deꝰ cordis mei] poſſeſſor dū temporaliter viuo[et] poſtmodum erit[pars]et hereditas[mea deus]non ad tempus:ſʒ

q in eternum]q: nunq̃ ab eo vltra ſeparabor ſed ſemp cum eo ero. Jcirco autem te patrem ⁊ hereditatem meam elegi.

26 † Quia ecce q † elõgant ſe à te peribũt: perdidiſti † omnes q † fornicantur abs te.

[Margin: nõ habet longe faciunt omnẽ fornicatur.]

℄ [Qr ecce] .i. manifeſtum eſt q [q̃ elongant ſe a te] e contrario aliam partẽ eligẽdo [peribunt] in eternũ ⁊ verũ eſſe pdẽt: q: tu [pdidiſti] .i. pdes vel in diffinitiõe tua iã pdidiſti [oẽs qui fornicant abs te] ſeparando ſe a te ⁊ adherendo alijs illicite: ac diligendo creaturã p creatore. omnis eñi illicita coniunctio dici põt fornicatio. Qñ homo incipit deficere ab amore dei: incipit a deo elõgari. Qr ſi rebus temporalibus illicito amore coniungit/ iã vtiq; fornicatur. proprium eñi virũ i. auctorem ſuum anima deſeruit: ⁊ ei q̃ nõ erat ſuus ſe laſciuo amore copulauit. Jlli ergo quia deſeruerunt deum perierunt.

27 Mihi autem adherere deo bonum eſt: ponere in † domino deo ſpem meam.

[Margin: nõ hs ũno.]

℄ [Mihi aũt adherere deo] mõ i pñti p volũtatẽ/ fidẽ/ ⁊ charitatẽ [bonũ ẽ] q: hoc ẽ totũ bonũ meũ: ⁊ i futuro p ſpẽm: q: nihil meli⁹ ẽ q̃ videre deũ facie ad faciem. ⁊ q̃diu i peregrĩatiõe ſũ dñ nõ ẽ mihi res bonã ẽ mihi [põere i dño deo] nõ i creatura [ſpẽ meã] p certã future btitudis expectationẽ q̃ ſpes eſt quaſi anchora pmiſſa ad terrã q: vanũ eſt i trãſitorijs pſidere vel ſperare: nã q: nõdũ adherere poſſum deo meo p ſpẽm iterim vł adherebo ei p ſpẽ. Et merito: q: ipſe eſt dñs me⁹ q̃ me regit: et de⁹ me⁹ q̃ me ſtauratit. Ad hoc autẽ eſt hoc bonũ. des

28 Vt annunciẽ omnes † prædicationes tuas: in † portis filiæ Syon.

[Margin: † atrijs]

℄ [Ut] iterim [ãnũciẽ oẽs pdicationes tuas] .i. vt pdicẽ alijs oĩa q̃ de te ſunt pdicãda: ⁊ q̃ voluiſti fidelib⁹ annũciari ad tuã gl'iam ⁊ eorũ vtilitatẽ: vt deũ quẽ amo laudẽ ⁊ mecũ coamatorẽ ei⁹ faciã. ⁊ hoc [in portis] vł atrijs [filie ſyõ] .i. in publico eccłie militãt [q̃ ẽ filia ſyõ i. ſpecłatiõis ſcz eccłie triũphãtis. Syõ eñi ſpeculatio vel ſpecula interpretat. i portis eccleſie annũciare ſe phibet: q: pdicatio preter vnitatẽ eccleſie inanis eſt. ⁊ aliter [i portis filie ſyon] .i. in virtutib⁹. Porte eñ ſunt virtutes aĩe p q̃s itroit i eccleſiã ⁊ itur ad celeſtẽ hierłm. Jn portis ergo predicat: cuius vox in apertione virtutum eſt: cuius ſermonem vita commendat. Oratio.

[Margin: Syon. quid interptatur.]

Hac nos dñe tibi iugiter adherere i te totã virtutẽ ſpei nr̃e defigere: vt mereamur laudes tuas i portis eternalibus nunciare. p.

Pſalmus de lamẽtatiõe miſerię iudęorũ: & deſiderio liberationis ipſorũ: & ſimiliter fideliũ in captiuitate peccati detentorum.

Pſalmus. LXXIII.

1 Ut qd † deus repuliſti in finẽ: iratus eſt † furor tuus ſuper oues † paſcuæ tuæ.

[Margin: † repuliſti nos deus. † ira. † gregis tui]

¶ Auctor pſalmi propheta Dauid. ¶ Titulus hic eſt. Intellectus aſaph. i. In hoc pſalmo aperit quod fidelis aſaph i. ſynagoga et congregatio intelligat ſ. quod figuris ablatis venit veritas: et quod eterna non temporalia ſunt querenda. Et proponit hoc propheta dauid in perſona aſaph duplicem iudaici populi captiuitatem: vnam videlicet localem deſtructo ſacerdotio et regno ſub tito et veſpaſiano: aliam ſpiritualem que cecitas contigit in iſrael vt plenitudo gentium intrare. per hoc intendens conuertendos admonere vt xpm veniſſe intelligant poſt cuius aduentum prophete talia ventura eſſe predixerunt. ¶ Materia: lamentatio miſerie iudeorum et deſiderium liberationis ipſorum: et ſimiliter fidelium in captiuitate peccati detentorum. ¶ Intentio mouere vt omnes relictis figuris tranſeant ad veritatem: et fideles conſiderando captiuitatem iudeorum propter peccata eorum multiplicem caueant ſibi a peccatis: ne et ipſi ſpiritualiter vel corporaliter veniant in captiuitatem conſimilem. ¶ Sententia in generali propheta in iſto pſalmo orat pro liberatione populi iſraelitici de captiuitate multiplici allegans priſtinam dei amicitiam: aduerſantium malitiam: dei potentiam et populi miſeriam. ¶ Moraliter poteſt eſſe oratio eccleſie pro liberatione populi catholici qui ſepius detinetur per demones in captiuitatem peccati: ad cuius liberationem allegat eccleſia. Primo dei amicitiam quam populum catholicum recepit ad gratiam baptiſmalem. Secundo demonum malitiam obſtinatam. Tertio dei potentiam ad peccatorum iuſtificationem. Quarto populi miſeriam quamdiu detinetur in captiuitate peccati: et ad hoc litera de facili poteſt applicari. ¶ Sententia in ſpeciali: admirans querit et conquerens ait. [Ut quid] i. quare o [deus] [es] creator noſter [repulſiſti] ſ. populum iſrael quaſi alienos ab antiqua familiaritate et a tua defenſione [in finem] i. quaſi funditus et ex toto et hoc eſt finis conſumptionis non conſummationis [iratus eſt furor tuus] [quantum ad vi]ſum hominum: ſic enim videtur preterire ſignum [ſuper] [oues paſcue tue] i. ſuper populum tuum quem velut bonus paſtor per deſertum duxiſti et manna paniſti: ac deinde in terra lacte et melle manante collocaſti. Hoc ideo dicit vt miſericordia pij paſtoris moueat qui in eos tpatio vidicamus quos aliquando noſtros fuiſſe meminimus. q. d. cur hoc niſi quia terrenis inherebamus et te paſtorem non cognoſcebamus.

2 † Memor eſto congregationis tuæ: quam poſſediſti ab initio. † tue memento.

¶ [Memor eſto congregationis tue] i. populi iſraelitici [quam poſſediſti] [ab initio] illius populi. i. a principio quo ille populus fuit inſtitutus. ſ. a tempore patriarcharum quos primitus elegiſti qui erant initium eius a quibus et nomen ſumpſit et originem. q. d. reduc ad memoriam quod eos ex multis gentibus et locis ſub vna lege pre vniuerſis populis terre in vnum clerum tuum congregaſti: atque vt propriam hereditatem ab initio poſſediſti: vt eſſet tibi populus peculiaris et predilectus: et hoc fit ea tue miſerationis. Preſtita beneficia numerat vt pius iudex inuitetur ad conſueta ſua beneficia: et plus ſua beneficia in eis attendat quam illorum merita. Et ideo etiam memor eſto. quia

3 Redemiſti uirgã hereditatis tuæ † : mons ſyon in † quo habitaſti in † eo. † montem ſyon. † quem in tipſo

¶ [Redemiſti] ab egypto [virgam] i. ſceptrum: imperium et dominationem [hereditatis tue] i. ſ. populi iſrael quem tamquam hereditatem vendicas tibi: quia iudeorum regnum de pharaonis ſeruitute liberaſti quod virga vel hereditas eſt [mons ſyon] Ibi enim erat ciuitas eorum hierlm: ibi populus et caput regni: ibi templum et ſacrificia: et omnia chriſtum premittentia

lin q̄ habitaſti]o xp̄e.i.p̄ntiā tuā oñdiſti:q2 ibi p̄ntia hoīs chriſti habitauit:et vt habitationē expreſſi⁹ cōmendaret ꝑtin⁹ adiecit.[in 6 eo].ſ.exiſtēs et manēs ſpeciali⁹ ꝑ gratiam:ꝛ per hoc ſupplicat ne daret eum vaſtitati.Deinde rogat ēt pro gentibus dicens:

4 †Leua manus tuas in ſuperbias eorum in finē: quāta †malignat⁹ eſt inimicus in †ſancto.

†eleua manus tuā in ſuperbiam †maligne opat⁹. †ſanct[tuis.

❡[Leua man⁹ tuas].i.exerce virtutē ꝛ potētiā tuā[in ſupbias eorū]a quib⁹ euerſa eſt hierl'm.ſ.gētiliū[in finē].ſ.cōſumptiōis vt ſuperbias eoꝝ finalr ꝛ penitus deſtruas:eaſq; in hūilitatē vertas qđ iā eſt impletū:q2 diuina v̄tute opante iā gētes hūilitate xp̄m cognouerūt q̄ pri⁹ ſupbe ppl'm ei⁹ vaſtauerūt:ac admirando ſubiungit[q̄ta].i.q̄ dura ꝛ q̄ mlta [malignat⁹].i.maligne opat⁹[eſt ini 7 mic⁹].i.gētilis ppl's.ſ.roman⁹ pnceps ꝛ ſuus exercit⁹[in ſctō]in tēplo:in ſacerdotio:in illis oīb⁹ ſacramentis qđ pmiſit de⁹ fieri:q2 iā nihil ꝑſignabāt cū rex eēt.i.xp̄s

5 Et gloriati ſunt †qui oderunt te:in medio ſolennitatis tuæ.

†omes

❡[Et]iſup[gl'iati ſunt]de victoria ſua ꝛ ſcelere de tāt[malis non timuerūt:ſ; gaudiū īde habuerūt [q̄ oderūt te]ſbui.ſ.demonū:q2 idolatre.et hoc[in medio ſolēnitatis tue].i.i cōi iudeoꝝ q̄ ex oīb⁹ ptib⁹ ꝯuenerāt ad diē feſtū.Uł[i medio ſolēnitat[tue].i.cū i hierl'; paſchalis ſolēnitas agereſ:i eo eī loco q̄ dño ſolēnitas fieri ꝯſueuerat:ꝛ in ipa ſolēnitate q̄ iudei xp̄m crucifixerāt gētiles eos ꝯgregatos trucidauerūt et ciuitatē vaſtauerūt. Cōgregati ſeuierūt:ꝯgregati perierūt.Et oñdit qūo gl'iati ſunt.quia

Poſuerunt ſigna ſua ſigna: & non cognouerunt ſicut in †exitu ſuper ſummum.

†egreſſu deſuper.

❡[Poſuerūt ſigna]vł' trophea ñ deū ſ;[ſua].ſ.ſtatuas pncipum ꝛ vexilla romana:aq̄las:dracones q̄b⁹ vtebanſ in plijs[ſigna].ſ.manifeſte captiōis ꝛ victorie ſicut capta ciuitate ſolēt pōi[i exitu].i.in portis vł' in via ꝛ plateis ꝛ h̃[ſup ſūmū]ꝛ altū.i.in aliq̄ loco eminēti ꝛ excelſo[ꝛ nō cognouerūt]ꝙ h̃ a deo eēt ꝛ dei diſpōne fieret q̄ ꝓpter pctā ppl'i dabit illis tātā victoriā:ſ; ſuis virib⁹ ꝛ ptāti attribuebant:ꝛ ideo ab incepto non reſipuerunt.et oīi verecūdia poſtpoſita ita irreuerenter.

Quaſi in ſylua lignorum ſecuribus †exciderunt ianuas eius in idipſum: in †ſecuri & & aſcia deiecerūt eam.

†cōciderunt †dolabro ꝛ i fractorio.

❡[Quaſi i ſylua lignoꝝ ſecurib⁹ exciderūt ianuas ei⁹].ſ.ciuitat[ꝛ tēpli vt pateret oīb⁹ liber igreſſ⁹:ꝛ h̃[in idipm̄].i.vnanimiꝛ ꝛ cōcorditer.Sicut eī i ſylua lignaria exciđūtur ligna:ita viliter ſine aliq̄ reſpectu ꝛ reuerētia exciderūt ianuas oēs tēdētes i idipm̄ ꝛ ꝯſpirati i vnū:q2 vno corde ꝛ vna volūtate ſil' oēs ꝯueniebāt i malū[i ſecuri]ad excidēdū[ꝛ aſcia]ad cōminuēdū[deiecerūt eā].ſ.ciuitatē ꝛ domū dei:ſecuris eī cedit:trabes ꝛ maiora deſtruit:aſcia ſiue dolabrum minuti⁹ ꝓſequitur ꝛ minora comminuit:et ſic maiora ꝛ mi

nota dicit deſtructa.

8 Incenderunt igni ſan

iiij. Re gū. xxv. ctuarium tuum: in ter-
ra polluerunt taberna-
culum nominis tui.

℄ [Incēderūt igni] qḋ ei nō poterat excidi ɔbuſtū ē [ſctūariū tuū] i. tēplū nomini tuo dedicatū [i terra] i. vſqꝫ ad terrā deijciētes culmina ad laudē dei erecta [polluerūt] ſacrilegio [tabernaculū nois tui] i q̄ nomē tuū īuocabaꝛ qḋ ſalomō fecit ad honorē nois dñi: q2 aras: mēſas: libros: veſtes ⁊ ſilia ꝓiecerūt pedibuſqꝫ cōculcauerūt ac priuatas: ⁊ ſtabula iumētoꝝ i tēplo fecerunt. ſed ⁊ modo timendum ⁊ cauendū eſt: ne qḋ tūc cōtigit hieroſolime nūc plebi eueniat xpiane. Hō autem hec oīa fuerūt. q2

9 Dixerunt in corde

tinter ſe ſuo cognatio eorū † ſi-
tveni mul: † quieſcere facia-
te com mus omnes dies feſtos
puma mꝰ oēs dei à terra.

ſolēni tates dñi de terra.

℄ [Dixerūt i corde ſuo] qḋ vtiqꝫ plꝰ ē q̄ ſi dixiſſent i ore ſuo: nā in hoc ꝙ in corde dixiſſe phibenꝛ; volūtas: affectꝰ ⁊ itētio denotaꝛ: dixerūt aūt nō q̄tuor aut quiqꝫ: ſꝫ tota [cognatio eorū] i. tota illa hoīū multitudo: nec diuiſa p ptes ſꝫ [ſil'] dixerūt iquā. iſtō [q̄eſcere faciamꝰ oēs dies feſtos dei a terra] ne ſit glia nois dei in ea. q. d. ita diſpergamꝰ oia ꝙ nūq̄ ãplius poſſint ɔuenire aut feſtū facere in terra. Huc uſqꝫ oñſum ē quāta ab hoībꝰ illata ſint mala: deīde oñdit que ab ipſo deo ſubtracta ſint eis beneficia: dicens.

16 Signa noſtra non ui-
dimus: iam nō eſt pro-
pheta: & nos nō cogno
ſcet † amplius. tad huc

℄ [Signa nr̄a nō vidimꝰ] nr̄e ei ciuitatis deſtructionē vidimꝰ: ſigna tn̄ diuine miſerationis erga nos nō accipimꝰ q̄bꝰ nos ⁊ pres nr̄i deū nobis placatū cognoſcere ſolebamꝰ [iā nō ē ꝓpha] aliq̄s q̄ bōa nobis futura ꝓnūciet ⁊ cōſolādo nos ɔfortet vt oli in alijs captiuitatibꝰ ⁊ aduerſitatibꝰ ſiebat [⁊ nos nō cog̊ſcet ãpliꝰ] deꝰ vt liberet vt a malis reducat: ſꝫ in miſerijs dimittet: vr̄ ei deꝰ oīno nr̄i eē oblitꝰ. Tātꝫ g̊ afflictꝰ malis dño īgemiſcēs ait. h mala ſūt nob. Sꝫ

11 V ſquequò deꝰ † im terpro
properat inimicus: irri- brabit.
tat aduerſarius nomen
tuum in finem?

℄ [Uſqueq̊] i. q̄diu o [deꝰ iprope rat] nobis [inimcꝰ] ſ. ppl's gētilis gloriādo de ſubmerſiōe ciuitatis ⁊ tēpli ⁊ dicēdo ꝙ nō ſis verꝰ deꝰ [irritat] i. ꝓuocat [aduerſariꝰ] nr̄ [nomē tuū in finē] i. ꝑpetuo blaſphemādo: ac ỽbis ⁊ factis te exaſperando. vl' vſqꝫ ad quē ſinē: an vt corripias pplm tuū ⁊ corripiēs ducas i finē. i. i xpm: vl' eo vſqꝫ donec veniat i te finē. Attēdat h verba q̄ſq̄s ꝓ pctō ſuo affligiꝛ: q̄ſq̄s a deo tāq̄ irato ɔſeriꝛ nō deſperet: gemat: miſeriā ſuā medico oñdat: ad hoc ei ferit vt pcat: ad h iraſcitur ne iraſcaꝛ. vn̄ adhuc ſubiūgit.

12 V t quid auertis ma-
num tuam & dexteram
tuam: de medio ſinu
tuo in finem?

℄ [Ut qd] i. q̄re [auertis manū

tuā ⁊ dexterā tuā].i.ṽtutē ⁊ ꝓtec-
ctionē tuā vſitatā[de medio ſinu
tuo].i.a ppl'o tuo iſto q́ eſt ſinus
tu⁹ in q́ hacten⁹ ſecretiſſimos the
ſauros tuos recōdidiſti[i ſinē].i.
finalr̄ ⁊ tādiu.q.d.nō diu differas
nos liberare ꝑ potētiā tuā fauora
bilē ab inimicorū ptāte ⁊ oppreſ-
ſione.Uel[Ut q́d auertis manum
tuā]a ppl'o tuo iſrael nō ducendo
eos[in finē:].i.in xp̄m.Querebat
vt q́d ēt intellexit ſicut intitulatū
eſt intellectus aſaph:⁊ iō ſubdit

13 Deus autem rex no-
ſter ante ſecula:opera-
tus eſt ſalutem in me-
dio terræ.

¶[De⁹ aūt rex nr̄ an̄ ſcl'a]exiſtēs
nō tpalis ⁊ recedēs q́ ē i ṗncipio
ṽbum ꝑ qđ facta ſunt oīa:ipē rex
hō fact⁹[opat⁹ ē ſalutē in medio
terre].i.vbiq3 terrarū vt diſcerēt
hoīes eterna q̄rere ñ terrena.Uel
[in medio terre].ſ.in iudea q̄ ē in
medio terre q̄ſi vmbilic⁹ orbis:q2
de⁹ ibi fact⁹ ē hō:⁊ crucifix⁹ ꝓ ſa
lute toti⁹ mūdi:vt ab omnib⁹ in
circuitu poſſit ꝑticipari.Ad h̄ eñi
ad tp̄s auertit manū ſuam a gēte
iudaica.Ad hͦ cecitas ex ꝑte cōti-
git in iſrael:vt de⁹ opareť ſalutē
in medio terre:⁊ ſic plenitudo gē
tiū intraret.Deinde oñdit q̄liter
ſolūmodo operat⁹ ſit cōuertendo
ſe ad ipm̄ operatorē deū ⁊ dicēdo

14 Tu cōfirmaſti in uir
†cōtri- tute tua mare: †conıri
uim. bulaſti capita draconū
†aqua in aquis.

¶[Tu ɔfirmaſti in ṽtute tua].i.
i potētia tua.vl[in ṽtute tua].i.i
Gētes xp̄o q́ ē dei ṽt⁹ ⁊ ſapiētia[mare]
q̄re ma i.gētes q̄ iudeā i medio ſui cingebāt
re dr̄. ſic mare terrā.Gētes dicūtur ma-
re ꝓpter vitiorū affluctiā ⁊ mor-
amaritudinē q̄ ablatio idolatrie
fluxu ɔfirmate ſūt in xp̄o ꝑ fidē/
ſpē/⁊ charitatē.Et q̄ ordine factū
ſit ſecut⁹ adiūxit[ɔtribulaſti capi
ta draconū].i.cōminuiſti ⁊ ſubie-
ciſti ṗncipalia vitia ⁊ pctā doloſo
rum ſpūum q̄ ab eis ſuggeruntur
ſctis aiab⁹[in aq̄s]baptiſmi,Ipſ
q3 principē diabolū atq3 vniuer
ſas ei⁹ altitudies et pōpas pariť
deū deſtruxiſſe oñdit cū ſubiūgit

15 Tu confregiſti † ca- †caput
pita draconis: dediſti †in
eum † eſcam populis †ethio
† Aethiopum. pibus.

¶[Tu]ēt[cōfregiſti].i.annihila-
ſti[capita].i.ptātes ⁊ prauas ſug
geſtiones[dracōis].i.ṗncipis de-
moniorū:⁊ ſic ea ɔfringēdo opat⁹
eſt rex nr̄ ſalutē in medio terre: q̄
ṗus corrupta erat ⁊ elāguerat ta-
liū hoſtiū iuāſiōe:⁊[dediſti eū]ſcꝫ
draconū ⁊ diabolum[eſcam pplis
ethiopū].i.oīm gētiū.ipi ei vocāť
ad fidē q́ pri⁹ nigri fuerūt pctis:⁊
ſicͭ eſca mordeť a comedēte:ita cre
dētes ipm̄ diabolū mordēt:redar
guēdo:accuſādo: maledicēdo.Uel
q2 adoratores diaboli et membra
eius ſunt credētibus qui tenebre
fuerunt incorporati et corpus chri
ſti facti.hoc autem ſic factum eſt.

16 Tu dirupiſti fontes
& torrentes:tu ſiccaſti
fluuios æthan.

¶[Tu dirupiſti] .i.apuiſti [fon-
tes].ſ.apl'os ⁊ ṗdicatores maio-
res[⁊ torrētes].i.ṗdicatores mīo
res vt manarēt liq̄rē ſapiētie:⁊ di
uitias fidei vt irrigarēt ſiſſitatē
gētiū:vt ſua dulcedie atq3 irriga-
tiōe ceteros ɔuerterēt[tu ſiccaſti
fluuios ethā]qđ iterp̄tať fortis vl'

robuſt⁹:ꝛ ſignificat de ſe de ỽtute
p̄ſumẽtes.i.tu inutiles feciſti oēs
doctrinas gentiū/magorum/iu-
deorum/de ſe preſumẽtium/ꝛ inū
dationes ac cōſilia diaboli qui de
ſe preſumpſit:ſed dei virtute humi
liatus eſt.

17 Tuus eſt dies & tua eſt nox: tu † fabricatus es auroram & ſolem.

†pfeciſti ſolē ꝛ lunā

¶[Tuus eſt dies].i.ſpiritales il-
luminati a vero ſole quos velut
diem illuſtrat ſol incommutabilis
ſapientie quā loquūtur inter pfe-
ctos dies diei eructat verbum:qđ
erat in principio apud patrem [et
tua eſt nox].i.carnales adhuc q̄ſi
in tenebris quibuſdā ignorantie
exiſtentes quos velut noctē cōſo-
latur luna.i.carnis xp̄i manifeſta-
tio.Verbū enī3 caro factū eſt ꝛ ha
Joh.j. bitabit in nobis:qui cum non ta-
cent fidē nox nocti indicat ſcientiā
q2[tu fabricat⁹ es aurorā ꝛ ſolē].
i.initium ꝛ perfectionē ſapientie:
hoc eſt incipientes et perfectos/
ſeu carnales et ſpiritales. Et vt
vniuerſalr̄ tua dona complectar.

18 Tu feciſti omnes terminos terræ: æſtatem & uer tu † plaſmaſti ea.

†feciſti

¶[Tu feciſti oēs terminos terre]
terminas enī grām tuā quam das
eccleſie tue ad mēſurā:non enī pro
ficit i virtute ꝛ gr̄a vnuſq̄ſq3 q̄tū
cupit ſed q̄tum placet ei diuide-
re terre ſue q̄ termios ponit:quia
vnuſq̄ſq3 ꝓpriu3 donum h3 a deo
alius ſic ꝛ ali⁹ ſic[eſtatem].i.feruē
tes ſpū ꝛ charitate[ꝛ ver].i.nouel
los in fide ꝛ virtutib⁹[tu plaſma-
ſti ea]neutraliter dictum eſt:ac ſi
diceretur ꝛ perfectos ꝛ nouellos o
mnes tu feciſti.non ergo glorien-
tur quaſi non acceperint.Magna

commendatio gratie dei eſt in ec-
cleſia chriſti.deinde ꝛ pro ſuis orat
dicens.

19 Memor eſto huius: † inimicus † improperauit domino: & populus † inſipiens incitauit nomen tuum.

†creaturę tuę. †exprobrauit †ipru-dēs exacerbauit.

¶[Memor eſto hui⁹].ſ.cōgrega-
tionis tue ꝓ qua orauit ſuperi⁹:et
ſi nō palearū ſaltē reliq̄arū:ꝛ de-
clarans cui⁹ cōgregationis ponit
etiā cecitatē eius tanq̄ intelligēs
ꝛ gemēs ſicq3 ꝓ eis orat:vt eorū
cōfiteanť errata cū ſubdit[inimi-
cus īproperauit dn̄o]ỽbis.popl's
enī iudaicus multa opprobria di-
xit xp̄o[et]idē[ppl's inſipiens]nō
ꝓuidēs in futuro ꝛ dure ceruicis
[incitauit].i.exacerbauit ſuper ſe
[nomen tuum]q2 tot miracula vi
dit ꝛ eſſe deum non credidit:et in-
ſup quē adorare debuerat occidit:
Sed q2 quidam erant credituri po
ſtulat pro eis dicens.

20 Ne † tradas beſtijs † animas confitentes tibi: † & animas pauperum tuorum nè obliuiſcaris in finem.

†tradideris †animā cōfitētē. †nō habet et

¶[Ne tradas beſtijs].i.malignis
ſpūb⁹[aīas ꝯfitētes tibi]ꝯfeſſiōe
fidei ꝛ laudis:vl' q̄ penitēs ꝯfiteť
peccātā[ꝛ aīas pauperū tuoꝝ].i.ꝯtē-
ptoꝝ mūdi vl' de ſe nō p̄ſumentiū
[ne obliuiſcaris i finē].i.finaliter:
ꝛ ſi ad horā iraſci videaris:q̄ pri⁹
vid:bāť diuites ſtatuētes iuſtitiā
ſuā mō ſunt pauperes nō audētes
oculos ſuos leuare ad celū.Nō q̄ſi
obliti a te videntur dū eſuriūt:dū
ſitiunt:dum cōſolationē terrenā a
te nō accipiūt:dū tribulātur:dum

reſpiciunt: ſed in finē nō obliuiſce ris quādo eternalr remunerabūt.

21 Reſpice in teſtamētū tuum: † quia repleti ſunt qui obſcurati ſunt † terrę domibus iniqui tatum.

† q̄m
† terra domorum.

¶ Reſpice in teſtamētū tuū] .i. in pmiſſionē tuā reliquijs factā: hoc eſt imple ⁊ redde quod promiſiſti vt relicte ſalue fiāt. Meminit promiſſionis: q2 merita deficiunt eis. Et neceſſe eſt vt reſpicias: q2 econ trario multi infideles iudei in qui bus cecitas ɔtigit [repleti ſunt do mib⁹ iniquitatū] .i. cordib⁹ malis et iniquis in quibus libēter habi tāt et perſeuerāt tanq̄ in domib⁹: ſicut mundi corde in conſcientijs ſuis: ſcʒ illi [q̄ obſcurati ſunt terre] id ē terra ħ eſt amore terrenitat[⁊ terrenis deſiderijs q̄ obſcurāt lu men rōnis: q2 oculos ſuos ſtatue runt declinare in terram. ideo di co reſpice

22 Nē † auertatur humilis † factus confuſus: † pauper & inops laudabūt nomē tuum.

† reuertatur.
† nō hʒ fact⁹.
† egenus.

¶ [Ne auertatur] a te ⁊ a tua mia ſeu reſpectu tue clementie [hūilis fact⁹] ɔfitēdo pctā ſua [ɔfuſus] q2 ſi auerteref ɔfūderef ⁊ beſtijs tra deref. vel [humilis] p ſuā ɔfeſſionē [factus cōfuſus] ille em̄ vere mere tur veniā q̄ nō timet pdere famā ne pdat cōſciētiā. Et ſi nō auertif [paup ⁊ inops] ſpū .i. hūiles q̄ ni hil in hoc mundo appetūt ⁊ de ſe non preſumunt qui ope humana deſtituti ſunt et a ſolo deo opem querūt [laudabūt nomē tuū] gra tias agēdo ſeu pctā confitendo et eterna querēdo. Et poſtq̄ pro cōfi tentibus orauit: conſequenter de pertinacibus non tam orando q̄ prophetiſando ſubiungit.

23 Exurge domine iudica cauſam tuam: † memor eſto improperiorum tuorum eorū que ab † inſipiente ſunt tota die.

† meméto.
† ipru dente.

¶ [Exurge] aduerſus paleas o [domine] q̄ diſſimulādo dormire vide ris [iudica cauſam tuā] quā nos ɔ inſultātes tibi ⁊ detrahētes ſuſce pim⁹ defēdēdā: iudica inquā tuis dās coronā: hoſtibus penā. Vn̄ ſeq̄ tur [memor eſto improperiorū tuoꝝ] que vel tu ſuſtinuiſti p nobis: vel nūc eccleſia ſuſtinet ſcʒ [eoꝝ q̄ ab inſipiente] pplo [ſunt] facta ⁊ fiūt [tota die] .i. aſſidue: nec em̄ deerūt inſultātes vſq; in finē ſeculi. Cōtē pt⁹ eſt chriſt⁹ a iudeis ābulās in terra. cōtēnif quotidie a falſis chri ſtianis ſedēs in celo. Inſipiēs eſt q̄ deū nō cognouit aut cognoſcēs peruerſe viuit. Tales improperant dn̄o deo ⁊ mēbris ei⁹ modo blaſ phemādo: modo deridēdo: mō mi nādo: modo adulādo. Et taliū me mor erit de⁹ in iudicio vt videcet ⁊ damnet: nō omniū tn̄: niſi coꝝ tā tū q̄ in hoc pctō ſunt tota die. ⁊ ſp ſtō eoꝝ q̄ an̄ finē p pniaʒ emēdāf. Et q̄ſi repetādo ⁊ addēdo ſubdit.

24 Ne obliuiſcaris voces † inimicorum tuorum: ſuperbia eorum qui te oderunt aſcendit ſemper.

† deprecātiuʒ te.

¶ [Ne obliuiſcaris voces inimicoꝝ tuoꝝ [te blaſphemātiū tibiq; detra

bētiū.ſ.īpꝛopia ab ipſis tibi illata.q
d.ne diſſimules iudicare ⁊ punire
eos tā̄ꝗ̄ coꝝ oblitꝰ fueris. Nā in
h̄ culpa grauioꝛ extitit: qꝛ nō ſolū
ab inſipiētibꝰ ſ; etiā ab inimicis
īpꝛoperia illata ſūt. culpabilꝰ eñ
eſt ꝑ iniquitatē peccare ꝙ̄ ꝑ ignorā
tiā: tñ vtrūq; pctm̄ eos obligauit.
Et merito hoc debes facere: qꝛ [ſu
ꝑbia] tā execrabile malū [eoꝝ qui
te oderūt] regnū tuū refutātes [aſ
cendit] .i. īcēdit ⁊ creſcit [ſemper]
i. iugit ⁊ multipliciter. Nolūt reſi
piſcere: ſ; magis et magis ꝓficiūt
in malum quotidie. dum enim tu
differs penas illi creſcunt in blaſ
phemias. Oratio.

Creatoꝛ oīſ elemētoꝝ deꝰ
a nte ſecula rex eterne. me
mēto gregis tui quē effu
ſione cruoꝛis tui redemiſti: atq;
oīm te querētiū voces ꝓpiciatus
exaudi. Per dominum.

Pſalmus de exhorta
tiōe ad humilitatem: ut
diſtrictū dei iudicium
euitetur: in quo ſuperbi
damnabuntur & humi
les exaltabuntur.

Pſalmus. L X X I I I I.

1 Onfitebimur
tibi deus: con
fitebimur † & tibi
inuocabimus
nomen tuum.

Auctoꝛ pſalmi ꝓpheta dauid.
Titulꝰ talis eſt. In finē nec coꝛ
rūpas. pſalmꝰ cātici aſaph: h̄ eſt
iſte pſalmꝰ q̄ ē nobis cā cātici. i. iu
cunditat[⁊ delectatiōis: qꝛ humi
libus eternam ꝓmittit btītudinē
ꝓponiꝭ aſaph. i. ſynagoge. ſ. iſide
li iuitās ī finē. i. ī xp̄i cōfoꝛmitatē
ſic monendo ne coꝛrumpas te. i. ne
ſupbias: qꝛ ſicut humilitas cuſtos
eſt virtutū ita ecōtrario ſupbia coꝛ
ruptio. Materia exhoꝛtatio ad
hūilitatē hic enim pſalmꝰ medici
nā hūilitatis appoꝛtat ꝯ tumoꝛem
ſuperbie: ⁊ loquiꝭ ipſe xp̄s modo ꝑ
ſe mō in perſona mēbꝛoꝝ ⁊ eccl'ie.
Intentio monere oēs ad hūili
tatē vt ſic oꝰpotēs dei diſtrictū iu
diciū euitare valeant: ⁊ ne q̄s ſup
bus d̄ ſe p̄ſumat: nec hūilis de deo
deſperet. Snīa ī gn̄ali: ꝓphetā
pſona xp̄i ⁊ mēbꝛoꝛum exhoꝛtatur
ſuperbos ad humilitatē ꝓponēdo
eis dānationē quā ſupbi ſunt in fu
turo habituri ⁊ exaltationē quā hu
miles ſunt aſſecuturi. Snīa in
ſpāli. Aſaph ergo certꝰ de ꝓmiſſis
incipit ſic. iā humiles facti [Conſi
tebimur] d̄ pctīs p̄teritis [tibi] pꝛo
indultoꝛi o [deꝰ] qꝛ tibi ſoli pecca
uimꝰ [cōfitebimur] etiā cōfeſſione
laudis de beneficijs obtentis [⁊ in
uocabimus nomē tuū] pꝛo alijs be
neficijs obtinēdis. Uel [ꝯfitebimur
tibi deus] pctā. Deinde repetit [cō
fitebimur] qꝛ ꝯfeſſio pctōꝝ frequēs
eē d;. Initiū bonoꝝ eſt confeſſio honoꝝ
pctōꝝ hec eſt eñ inchoatio iuſti initiuꝫ
cie poſt confeſſionē ſequiꝭ inuoca ꝯfeſſio
tio. vn̄ ſubdit [et inuocabimus no ē pctō
mē tuū] in auxiliuꝫ. Primū ḡ pctā rum.
tua cōfitere ⁊ non ſemel ſed iterū
⁊ quotiens peccaueris totiens con
fitere: pꝛius a te expelle pctm̄ ⁊ de
inde inuoca: ⁊ intus voca ⁊ inuita
deum ad coꝛ tuum ſic mundatum.
Nam ſi pꝛius inuocaueris nō exau
dieris. Jam vero dignus eris dn̄i
nomen inuocare atq; ipſius opera
ceteris pꝛedicare. hec quippe eſt re
gula ſancte deuotionis pꝛius con
fiteri peccata: poſt inuocare deum
et tādē narrare. Unde et ſubditur. † enar
rabo
2 † Narrabimus mira omnia

bilia tua: cum accepero tempus ego iuſtitias iudicabo.

¶ [Narrabimus mirabilia tua] que pro redemptione generis humani feciſti per paſſionem eius in qua omnia lauant, euacuamur malis: et per inuocationem implemur bonis: ac tandem de pleno eructuantes narrare poſſumus. Sed quia deinde futurum eſt iudicium iam ipſe dominus inuocatus reſpondet et loquitur per ſemetipſum. d. [cum accepero tempus] iudicandi a me preſtitutum. ſcilicet homini ei accipiet quod ipſe deus dat [ego] christus [iuſtitias iudicabo] faciendo quod requirit iuſtitia et reddendo vnicuique iuxta merita ſua. Gratia mie ſue primus iuſtitias predicat et ſic iuſtitias iudicat vel iuſtitias iudicabit: quia non ſolum mala aptarimo et ea que videntur modo bona facta. Audi ergo nunc eius per ſuos predicantem: nam ſi contempſeris ipſe iudex minatur tibi iudicium. Quantum autem opus ſit narrare mirabilia eius oſtenditur cum ſubinfertur

3 † Liquefacta eſt terra & omnes † qui habitant in ea: ego confirmaui columnas eius.

† defluxit. † inhabitantes.

¶ [Liquefacta eſt terra] deinde exponit quid terram dixit [et] pro id eſt omnes qui [habitant] per amorem [in ea] id eſt qui ſtudio et voluntate in terrenis perſeuerant: et in eis confidunt. Terra primus firma liquefacta eſt quando homines terreni a ſtabilitate virtutis et iuſtitie liqueſcunt: et in diuerſas concupiſcentias et vitia defluunt. Sed ego dominus non ſuppliciorum exactor: ſed peccatorum donator [confirmaui columnas eius] ſcilicet diſcipulos: nam reſurgens mortem non eſſe timendam demonſtrauit et aſcendens ſpiritu miſſo corda diſcipulorum inflammauit: et ſic columnas terre ante nutantes confirmauit. Quotidie etiam homines iuſtos et ſanctos quorum meritis et doctrinis alij ſuſtentantur deus firmat in bono virtutibus et diuino amore muniendo. Nam ſicut liqueſcit quis cupiditate inferiorum ita roboratur charitate ſuperiorum. Et

4 Dixi iniquis nolite inique agere: & delinquentibus, nolite exaltare cornu.

¶ [Dixi] per columnas confirmatas et ad predicandum miſſas. Non dixerunt illi: ſed ipſe qui loquebatur in eis [iniquis] id eſt generaliter omnibus malis [nolite inique agere] id eſt non perſeueretis in malis ſed recedite ab eis et cauete de futuris. Malum eſt enim peccare, peius eſt perſeuerare: ſed pernicioſius eſt ſe defendendo culpam excuſare: vnde ſubdit [et delinquentibus] i. peccata defendentibus dixit [nolite exaltare cornu] id eſt nolite eleuari in ſuperbia: nolite elate defendere peccata: ſed penitendo et vos accuſando delete ea q. d. ſi iam feciſtis iniquitatem per cupiditatem ne defendatis per elationem: nec excuſetis per vos vel per alium vt per diabolum vel per ſuaſores ſeu per quemcunque modum. Et ſequitur alia prohibitio.

5 Nolite † extollere in altum cornu ueſtrum: nolite loqui aduerſus deum iniquitatem.

† ergo efferri ne loquamini aduerſus deum iniquitatem. 7

¶ [Nolite extollere in altum cornu veſtrum] i. nolite vos erigere contra deum qui ſuper omnes altus eſt: et in tantum nolite ſuperbire vt culpam peccatorum reflectatis in auctorem veſtrum: ſic duobus modis ſolent

iniqui exaltare cornu ſuum. videlicet aut ſeipſos defendendo. aut ipſum altiſſimum accuſando: propter ea ſubdit exponendo quod dixerat [nolite loqui] ſaltē corde: & ſi non lingua [aduerſum deū iniquitatē] cōtra eum blaſphema cogitatione remurmurando vt ille q̄ dicit ſe iniuſte pati qđ eſt: iniuſtū facere deū vel q̄ nō ſua culpa: ſ; necessitate ſtellarū dicit ſe peccaſſe vt deo nō ſibi ſit imputādū. Vel q̄ ſcit ſua pctā. ſed impunitatē ſibi promittit quaſi deus res hūanas neſciat vel nō curet. Ideo autem non faciatis hec.

†qm̄ 6 † Quia neque ab
†nōn oriente, neque ab occi
um. dente, neque à deſertis
† montibus: quoniam
deus iudex eſt.

[Quia neque ab oriēte: neque ab occidēte] q̄ſi mundi terminis [neque a deſertis mōtibus] id eſt ſecretis locis & intermedijs ſubintelligit eſt aliquis expers iudicij dei. quia ex nulla parte pōt aliquis iudicium diuinū effugere. [qm̄ deus] q̄ vbique preſens & vitari nō pōt [iudex eſt] nō ſolum factorū / ſed etiā verborū cogitationū & intētionū: Si hō iudex eſſet minus fortaſſis timeri potuiſſet: ſed quoniā deus iudex eſt oēs ei ſeruiāt: oīnes preceptis eius obediant: nullus contra eum amplius loqui preſumat. & commendat deum iudicem: quia ipſe qui talis eſt

7 Hūc humiliat & hūc
exaltat: quia calix in ma
nu domini uini meri ple
nus mixto.

[Hūc] q̄ ſe exaltat ſcʒ ſuperbus cornu p ſupbiā extollētē [humiliat] ſcʒ deijciendo: & [hūc] q̄ ſe humiliat. ſ. humilē ſe nō extollētē [exaltat]. ſ. honorādo. & pōt [quia calix] i. ppinatio & diſpēſatio [vini meri] i. puri. i. iuſti iudicij eſt [in manu] i. i. ptāte [dn̄i] i. xpi [plenus mixto]. i. miā i iudicio: quia alijs dabitur vita p miam alijs mors p iniuſtitiam: retributionē meritorum in diſpoſitione diuina aſſimilat calici qui habet in ſe vinū mixtū cum fecibus: ita q̄ feces eius ſint inferius: ac vinum claretū & meratū ſuperius. Per vinum meratū quod bibent iuſti ſignificat retributiones bonorū: per feces quas bibēt peccatores retributionem peccatorū.

Et inclinauit ex hoc †hūc
8 in † hoc: ueruntamen †ex eo.
fex eius non eſt exina-
nita: bibēt † omnes pec
catores terrę.

[Et] hoc mixtum [inclinauit ex hoc in hoc] loquit neutraliter q̄ſi de duobus vaſis quibus liquor infūditur id eſt inclinat & propinat omnibus generaliter & abundanter pro qualitate geſtorū: oēs em̄ ſentiēt miſericordiam & iudicium. & licet inclinet calicem [verūtamē fex eius] ſcʒ calicis. i. pena & vindicta bibētibus auſtera malis reſeruata [nō eſt exinanita] & euacuata i. nō finietur quin ſapor amaritudinis eius duret in eternū & de hac fece & penalitate [bibēt oēs peccatores terre] & impij in terrenis delectati: quia nullus eorum excluditur a dānatione cōi. Dē ergo peccatores bibent.

9 Ego autem † annū- †i ſclm
ciabo in ſeculum: † can gaudebo.
tabo deo Iacob. †pſallam.

[Ego aūt] xps cū corpore meo

interim [annūciabo] euangelium ⁊ volūtatē dei alijs vl' dei iuſticiā ⁊ miſericordiam in ſuo iudicio faciendam [in ſeculū] id eſt ꝙdiu ſeculū erit. ꝙdiu ei durabit hꝫ ſeculum chriſtus ⁊ ſui predicabūt euāgelium [cantabo deo] id eſt ad honorem dei [iacob] hoc eſt cum gaudio laudabo eum qui ſpecialiter eſt deus illorum qui ſpiritualiter ſunt iacob. Quāuis em̄ de⁹ ſit oīm tamē ſpecialiter dicitur deus iuſtorum qui ſunt ſupplātatores viciorum. Deinde pronunciat iudicium vbi predicit malos humiliari ⁊ bōos exaltari. Unde ⁊ ſubdit:

10 Et omnia cornua peccatorum cōfringam: & exaltabuntur cornua iuſti.

¶ [Et omnia cornua peccatorum] ſcꝫ imperiū. dānationem: dignitates. poteſtates: honores: diuitias. ſuperbiā ⁊ preſumptiones impiorum qui hic erigūtur: ⁊ modo frāgi nolūt quib⁹ cornib⁹ tāꝙ thauri indomiti alios impetunt. alios feriunt ⁊ impellūt [confringā] finaliter in iudicio ea ad nihilū redigendo [⁊ exaltabūtur] tūc [cornua iuſti] ſcꝫ fides/charitas/ceteraꝗ virtutes que ſunt munera xp̄i ⁊ ſublimitas iuſti quib⁹ ſe ab inimicis eccleſie iuſti defēdūt: ipoſꝗ valenter impediunt ⁊ proſternūt ꝗ mirabilis deus cū ad iudiciū venerit igl'ia ſua mirifice exaltabit: Et hoc ē qd āte dixit hūc humiliat ⁊ hūc exaltat. Colligat ergo ex his ꝟbis vnuſqſꝗ qlē ſe debeat exhibere: caueatꝗ (ſicut in titulo premiſſum eſt) ne ſeipſum corrumpat ⁊ pereat peccatores ſuperbos imitando ⁊ domino reſiſtendo: Sed potius humiles iuſtos ſtudeant ī nitari quaten⁹ in futuro regno mereatur a domino exaltari. hec eſt quippe itentio ⁊ vtilitas hui⁹ pſalmi. Oratio.

Paſtor bone qui propter malum omniū redēptionem hauſiſti calicem paſſionis: nomen tuum ſupplices inuocamus. vt ſuper colūnas ſapientie nos ſtabilitos ſeptiformi ſpiritꝰ ſctificatiōe ꝯfirmes. Per dn̄ꝫ.

Pſalmus de dei noticia & habitatiōe in ſanctis ac confractione armorū diaboli i eis: nec non de reproborū duricia & terribili dei iudicio. Pſal. LXXV.

Notus in Iudea deus: in Iſraël
1 magnum nomen eius.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titul⁹ hic eſt in finē in carminibus pſalm⁹ aſaph cāticū ad aſſyrios. hoc eſt pſalm⁹ iſte ꝓponitur aſaph. i. fideli ſynagoge vt nō ex triſticia vl' ex neceſſitate: ſed i carminib⁹. i. in laudib⁹ ⁊ exultatiōe pſeueret in bono vſꝗ i finē vite ſue. qui pſalm⁹ nō ſolū ꝓponiꝛ aſaph ſed etiā eſt cāticū quia agit de donis xp̄i ſcꝫ ꝙ not⁹: ꝙ habitat: ꝙ illuminat. ꝙ ſaluat: referēdū ad aſſyrios. i. ad oēs recte viuere volētes. Aſſyrij ei īteꝑtāꝛ dirigētes qꝛ lꝫ ꝑncipal'r ei. lex loqꝛ his ꝗ i lege ſunt: tn̄ ꝗcūꝗ ſcripta ſūt ad nr̄aꝫ doctrinā ſcripta ſūt. ⁊ h̄ cāticū. eſt ꝯ iudeos ꝗ ſe nō dirigūt ad deū ſꝫ errāt ⁊ erigūt ſe cōtra xp̄m ſuum querēres ſtatuere iuſtitiam ⁊ ſine gratia habere ſalutē. ¶ Materia noticia ⁊ deuotio quam habent ſi Aſſyrij dirigē tes iter ꝑtātur

deles de xp̄o. ¶ Intentio: monere fideles ⁊ deuotos q̄ ſe deo vouerūt quatenus cū laudibus ⁊ exultatione in voto pſeuerent vt ſe ipſos. et hic ⁊ in futuro deo reddant. ¶ Sētētia i gn̄ali. ꝓpheta i iſto pſalmo narrat qualiter de⁹ in eccl'ia ſiue in cōgregatiōe fidelium p iudeā ⁊ iſrael intellecta veraciter cognoſcat ⁊ magn⁹ p̄dicat: quieſcit perenniter liberat potēter. reprimit et punit aduerſarios in finali iudicio terribiliter: hortaturq; fideles vt ipſi ideo vota faciāt. ⁊ munera offerāt. ¶ Sn̄ia in ſpeciali: fidelis ergo a. ſaph confutās iudeos ait. [Notus] eſt [in iudea] vera ⁊ ſpiritali puta i ecclefia catholica [de⁹] Iudea eñi interpretatur confeſſio: ⁊ ergo in dea vera eſt xp̄i eccleſia credens in eu; ⁊ cōfitens peccata ⁊ [in iſrael] vero ⁊ ſpūali: q̄ deū p fidem videt. Iſrael eñi interp̄tatur vir videns deū [magnū] eſt [nomē eius]. i. magnificat ⁊ honorat nō blaſphemat ſicut p malos. Bene not⁹ in iudea de⁹ dicit: q: ex cōfeſſiōe pctī noticia dei habet. Apte etiā iudea āte iſrael memorat: q: per cōfeſſione; ad dei viſionē puenit. Si ergo deū vis videre pri⁹ confitere ⁊ ſic in te ſit locus deo vnde ſequitur.

Iudea ꝯfeſſio interp̄tatur.

2 Et factus eſt in pace locus eius: & habitatio eius in Syon.

¶ [Et] ſic [fact⁹ eſt in pace] ſc; in vera hieruſalē. i. in corde trāquillo et pacato cū deo [locus eius] qui ē auctor ⁊ amator pacis. q̄ diu eñi non confiteris peccata quodāmodo rixaris cum deo ſed confitendo incipis pacem habere cū eo: et ita ſit ei locus in corde tuo in pace perfectio eſt vbi nihil repugnat. [⁊ habitatio eius in ſyon] vera id eſt in eis qui iam mene et ⁊ corde diui-na ſpeculantur. Unde ip̄e dicit. Et inhabitabo ⁊ inambulabo in eis. Syon eñi interpretatur ſpeculatio ip̄a eſt eccleſia que in altitudine moratur diuine cōtēplatiōis poſt modum fruitur a beatitudine ipſi⁹ aperte viſionis.

Perfectio ē i pace.

Syon ſpeculatio interp̄tat

3 Ibi confregit † potentias: arcum: ſcutum: gladium & bellum.

† fortitudines arcuū: et ſcutū ⁊ gladiū.

¶ [Ibi] ſc; in pace ⁊ in ſyon [confregit] ⁊ deſtruxit [potentias] et vires [arcū]. i. delectationē pctī que ſubito feriūt ⁊ vſq; ad cor penetrāt [ſcutū]. i. malā volūtatē. ſ. ꝯſenſu; ſicut bōa volūtas d: alibi ſcutū ⁊ [gladiū] id ē actū peccādi: quo aīa et proxim⁹ occidit [et bellū]. i. ꝯſuetudinē qua de⁹ quotidie ipugnat. Uel [ibi ꝯfregit potētias] demonū ⁊ arma coꝝ quas exponit p partes ſc; arcum qui de longe percutit. i. deceptiones et dolos [ſcutum] defenſionis peccati ⁊ omne illud vñ ſuperbe ſe protegūt [⁊ gladiū]. i. oē illud quo pugnatur contra deum [et bellum] carnis cōtra ſpiritū: et impugnationem vitiorū. hec ſunt diabolice potentie quas oīpotens deus confringit et deſtruit in pacifico corde: vbi enim deus auctor pacis venit: hec omnia fugiunt: deide conuertit ſe ad ipſum dominum q̄ ſi dicens. Tu domine qui confrigis tantas potētias hoc ordine facis.

4 Illuminans tu mirabiliter à mōtibus ęternis. † turbati ſunt omnes inſipientes corde.

† cōturbati

¶ [illuminans] mū dum [tu] et nō alius [mirabiliter] quia ſpiritaliter vel miraculis et prodigijs [a montibus eternis]. i. per montes eternos ſcilicet per apoſtolos et pred:-

catoreſanctos qui ſunt montes propter altitudinem vite ꝛ iuſticie eterni quia ſemper cū dn̄o manſuri. Iſtos mōtes prius illuminauit eternus ſol vt per eos poſtmodum terrā ſuā.i.eccleſiam illuminaret. Quibus predicantibus vitam eternam: et ſigna facientibus hominibuſqꝫ per eos illuminatis vitā preſentem cōtēnētibus ꝛ futurā amātibus [turbati ſunt] inde [omnes inſipientes corde] terrena tm̄ ſapientes. Et quid fecerunt turbati illi?

5 Dormierunt ſomnum ſuum: & nihil inuenerūt omnes uiri diuitiarum in manibus ſuis.

¶ [Dormierunt ſomnū ſuum] i. his preſentibus quieſcentes. Somnus eorū eſt vita preſens: ibi dormierūt ibi delectando quieuerunt. Amauerunt preſentia et dormierunt.i. delectati ſunt in ipſis refrigeſcētes ab eternis. Et ſic illis facta ſūt iſta preſentia delicioſa quomodo qui videt per ſomnium inueniſſe ſe theſaurum. Sōnium fecit illum diuitem euigilatio fecit pauperem. ſic trāſit ſomnus iſte: tranſit vita iſta. Sōnium preſentis vite illos diuites fecit: euigilatio autē poſt hanc vitam pauperes ꝑfit: vnde ſequitur. [et] poſtꝙ omnia tranſierunt tādem a ſomno ſuſcitati [nihil inuenerūt omnes viri] [et ſerui] diuitiarum] id eſt a diuitijs poſſeſſi: auari eī nō habēt diuitias ſed habētur ab eis. [in manibus ſuis] i. in poteſtate ſua: quia nihil in manibꝰ pauperum poſuerunt: vt enim Auguſtinus dicit. Manus pauperum gazophilatium dei ſunt: in quibus ſi terrena mittis largiendo ſeruas. Et quia cū terrena diligūt cor a ſupnis induratur ideo ſubdit.

Auguſtinus.

6 Ab increpatione tua deus Iacob: dormitauerunt † qui † aſcenderūt equos.

† ſcōſcē derunt

¶ [Ab increpatione tua] o [deus iacob] i. populi iunioris ꝛ electi ſcꝫ chriſtiani [dormitauerunt] cordis cecitate et obſtinatione. Intm̄ ſopiti ſunt in terrenis vt dei increpationes non audirent: et cū illos excitante ad lumen verū non reſpirarent. Non vigilauerunt in corde: qꝛ de increpatione durum cor habuerunt. Duricia enī cordis obdormitio eſt. Ecce ipſe deus nunc increpat peccatores: ſonat euangelica tuba: adnūcf iudicium et eternales penas inter tanta tonitrua adhuc dormiunt ſuperbi: nec volunt vitā veterem dānare et in nouā vigilare. Sꝫ q̄ dormitauerunt? [qui aſcēderunt equos] ſuperbie: et in illis vnde ſuperbiant ſe extulerunt. ſ. in pompa ſeculi: in honoribus in poteſtatibus: in dignitatibus: in incerto diuitiarum. Tales ſunt equi eorum quibus tanꝙ indomitis in eternum feruntur ſupplicium. Et bn̄ ait dormitauerūt: quia hic incipiunt dormire ſed perpetuus eorum ſomnus erit in eterna morte. Sed quod dormientes nō ſentiūt modo: ſentient in futuro quia

7 Tu terribilis es & quis reſiſtet tibi? † ex tunc ira tua.

† tunc ab

¶ [Tu terribilis] futurus [es] in iudicio id eſt terribilis apparebis ſcilicet malis et licet hic aliquomodo reſiſtant tunc [quis reſiſtet] et contraire poterit [tibi?] in tanto tuo terrore vel iram tuam euadere quaſi dicat nullus: quia [ex tūc] ſcꝫ in iudicio futuro erit [ira tu] a manifeſta ac deſeruet et durabit qꝛ nihil vlterius per patientiam

diſſimulabit̃: nec per penitentiam
diſſoluet̃.q.d.quia te increpātes et
minantem cōtempſerunt poſtmo-
dū terribilem et iratum inuenturi
ſunt: & qui modo ſic dormitauerūt
vt non cogitarēt de eternis: tunc
ſentiēt i tormētis. Unde & ſubdit̃.

8 De cælo † auditũ fe-
ciſti iudiciũ: terra † tre-
muit & quieuit.

†iacula tua co. †tri- muit.

¶ [De celo] veniēs cũ angelis [au
ditum] .i. oībus notũ [feciſti] .i. fa-
cies vbi ponit̃ preteritum p futu-
ro [iudicium] exercendum: et tunc
fiet qđ ſubiūgit̃ [q: terra tremuit
& quieuit] id eſt terreni audito iudi-
cio terrebũtur et timebunt et per-
dita poteſtate quieſcent a malis
ſuis: ſed non a ſupplicijs. Melius
autem modo timerent et quieſce-
rent. Terrena conſcientia que mo-
do ſe turbat & laborat: tunc treme
re et quieſcere habet iam; tunc nō
inueniet que faciet mala ſed mul-
ta ſentiet vnde contremiſcat tor-
menta. Iſta autem fient.

9 Cùm exurgeret in iu
dicio † deus: ut ſaluos
faceret omnes † māſue
tos terræ.

†dñs †mites corde

¶ [Cũ exurgeret] .i. exurget [in iu
dicio] .i. ad iudicandum oēs [de⁹]
ſcʒ chriſt⁹ ieſus. Exurgere dicitur
quia potens apparebit qui hic hu
milis apparuit ſeuere vindicans:
qui hic quietus oia ptulit. Sʒ ne
putes iudiciũ ad ſolam damnatio
nē iniquorũ fieri ſubdit [vt ſaluos
faceret] .i. faciat [oēs māſuetos ter
re] q non aſcenderunt equos ſup-
bie: ſed in hac terra propter deum
fuerũt māſueti: mites ſimplices &
patiētes: q in hũilitate pfeſſi ſunt
pctā ſua: et pacem mentis habent
qui iugum domini non detrectāt.
Et merito ſaluat manſuetos.

10 Quoniam cogitatio
hominis confitebitur ti
bi: & reliquię cogitatio
nis † diē feſtũ agēt tibi.

†ſolen nia ce- lebra- bunt.

¶ [Quã cogitatio hoīs] manſueti
prima.ſ.qua dānat mala & incipit
bona [confitebitur tibi] vt dimit-
tas ei peccata: et ſic cogitationem
primam ſequitur confeſſio [et reli
quie cogitationis] huius: idest reli
quie cogitationis poſt primam ſci
licet quibus recordatur mala pre-
terita vt lugeat: et bona preſtita
vt ſperet [diem feſtum agent tibi]
gratias agendo pro ſanatione qđ
eſt ſolennia celebrare: primum qui
dem quando homo cōuertitur ad
deum: et recogitat omnia mala
que fecit q locut⁹ eſt: que cogita-
uit atqʒ ea p confeſſionē humili-
ter aperit: habet confuſionem: ha-
bet triſticiam & compũctionē: ſed
deinde poſt pactã penitentiã: poſt
cōſecutã a deo remiſſionem & gra
tiam cũ incipit recogitare q cogi-
tauit & penſare de quantis ſordi-
bus ac vitijs & pctīs pius dñs eũ
liberauit: quãta inſup ei bona ſpi-
ritalia cōtulit incipit intra ſe gau
dere: diuine bonitati gratias age-
re: ſicqʒ faciendo diem feſtum agit
deo. Deinde poſtq̄ oſtendit quali-
ter propter ſuperbiã & mundi dele
ctationem damnentur reprobi: et
quõ per humilitatem & bonã con-
feſſionē ſaluent̃ manſueti ſequitur
vtilis admonitio oibus cũ dicitur:

11 Vouete & reddite
domino deo † ueſtro
omnes qui in circuitu
eius † affertis munera.

†nr̃o. †ſũt ef ferent.

¶ [Vouete] mēte qđlibet bonum

[et reddite] opere [dño deo veſtro] vota que feciſtis alioqn devoto rei eritis qꝛ nihil vouere ꝓfuit niſi et reddere ſubſequat. Juſtum eſt quidē ⁊ vtile nobis ne ſimul pereamꝰ cū reprobis ſed potiꝰ ſaluemur cū iuſtis: vt terribilē deum quibꝰ poſſumus votis et muneribus placare ſtudeamꝰ [oēs q̄ i circuitu eiꝰ] ſcꝫ dei exn̄tes ꝑ fidē [afferetis mūera] .i. voſmetipſos vł q̄cūqꝫ bona. Qui dei (vt dignū eſt) ſeruituti ſeipſos ſubijciūt in circuitu eiꝰ mūera offerūt: ſicut famuli q̄ ſtipando dn̄m ſuū circūeūt. Ipſe enī eſt i medio colētiū ſe ⁊ ſua vota ſoluētiū: qꝛ oībus in ſe credētibꝰ equaliter fauet: oēs ad ſe venientes recipit neminē ſpernit. Et ſciendū ꝙ alia ſunt vota cōmunia oībus .ſ. de his ſine q̄bus non eſt ſalus. vt vouere fidē in baptiſmo: et abrenunciare diabolo ⁊ pōpis eiꝰ. nō ſupbire. nō occidere: nō odire fratrē. et huiuſmodi que etiam ſi nō ꝓmittimꝰ ſoluere debemꝰ. et de his precipitur oībus vouete ⁊ reddite. Alia ſunt vota ꝓpria ſingulorū vt caſtitas: ieiunium relinquere oīa ⁊ hmōi. ⁊ ad hec vouēda nos inuitat nō ꝑcipit vt voueamꝰ ſed vt vota reddamus. d. vouete ⁊ reddite .i. ſi vouetis reddite. voueant ergo oēs votū dño aūt hoc aut illud (ſicut diuina gratia vnicuiqꝫ donauerit ⁊ reddāt vota ſua ⁊ ſic in circuitu eius oēs offerāt munera: Et ſubiungit cui ⁊ q̄re. d. vouete īquā ⁊ reddite.

Vota cōmunia.

vota ꝓpria.

n Terribili & ei qui aufert ſpiritum principū: terribili apud † omnes reges terræ.

†nō hꝫ omnes

¶ [Terribili] q̄ timēdꝰ eſt: ⁊ qꝛ terribilis iō ſi nō amore vel timore: facite ne a terribili puniamini [et ei q̄ aufert ſpm̄ ꝑncipum] ſcꝫ terrenorū qn̄ vult. q. d. nō ſolū alijs eſt terribilis ſed etiā principibus. nō ait q̄ aufert vitā qđ vtiqꝫ ⁊ illi faciūt q̄ corpus occidūt ſed ipſꝫ ſpm̄ auferre dicit vt tāto magis ille timeat q̄ habet poteſtatē ⁊ corpus ⁊ aīam perdere in gehēnam. nec dicit q̄ aufert ſpm̄ hoīm ſed ipſorum etiā principū: vt intelligat deꝰ ꝑnceps eſſe ſup ꝑncipes. ptās ſup poteſtates. tanqꝫ rex regū et dominꝰ dominātiū. recte ꝗ ſubdit [terribili apud reges terre] q̄ etiam alijs ſunt terribiles quia terret reges terre: ⁊ oportet omnes eū timere. Vel [q̄ aufert ſpūm ꝑncipū] id eſt audaciā ſuperborū ſi ſpiritū ſuperbie ⁊ tumores dando ſpiritū ſuuꝫ et ſic facit eos reges ſui ipſorū vnde ſubditur [terribili apud reges terre] ſunt qui carnem ſuam ſpiritaliter regūt/reges ſui ⁊ deo ſubiecti. Sancti enim et perfecti viri vt mirabilem deum in iudicio ſuo placatū inueniāt ſemper hic apđ ſe terribilē penſat: ſuaſqꝫ culpas diſtricte iudicant quatenus in illo diſtricto iudicio inuidicabiles fiant.

Oratio.

Cogitationibus te confitētibus effectum largire terribilis deus vt a montibꝰ eternis illuminati duꝫ reſurrectionis tue gloriam ſuſcepimus futuri iudicij ignominia careamus. Qui vi.

Pſalmus de mutatione iræ dei in miſericordiam: & de incarnatione Chriſti de diuerſis dei operibus & miraculis ac liberatione populi ſui à tribulationibus ⁊ periculis.

& periculis.

Pſalmus. LXXVI.

1 Voce mea ad dominum clamaui: † uoce mea ad deum & † intendit mihi.

† τ vox mea. † attẽdit.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus in finẽ pro idithum pſ aſaph. Et ẽ ſenſus pſ. ille attribui aſaph. i. fideli cõgregatiõi q̄ hic loquit̃: τ agit ꝑ idithũ. i. de ſe ſcȝ cõgregatione tranſiliẽte in finẽ. i. in xp̄m vltra quẽ nihil eſt. Quicunqȝ ergo ad iſtũ finẽ vult venire debet oīa tranſitoria tranſilire τ ad ip̄m q̄ icõmutabilis eſt totis niſib⁹ anhelare. ¶ Materia: cõtẽpt⁹ ſeculi τ tpaliũ ac deſideriũ dei eternoꝝ. ¶ Intẽtio: monere deſideria τ illecebras ſcl̄i calcare: τ nihil niſi illũ ex quo ſunt oīa ſibi ꝑponere: ad qđ nos ſuo exẽplo iſte trãſiliẽs conat̃ iſtruere. ¶ Snīa in gn̄ali: propheta i iſto pſalmo loquit̃ i pſona fidelis cõgregatiõis τ cuiuſlȝ viri pfecti q̄ cõtẽptis terrenis deũ gemitu τ opatiõe reqrit: quo cõſecuto in eius amore τ ↄtẽplatiõe ſuauiter requieſcit. τ agit de mutatione ire dei i miaȝ. τ de icarnatione xp̄i: de diuerſis dei opib⁹ τ xp̄i miraculis. de liberatiõe ppl̄i ſui τ fideliũ ab imminẽtib⁹ tribulatiõib⁹ τ ꝑiculis. ¶ Snīa i ſpāli Aſaph ergo oīa tranſiliẽs τ ſolũ deũ q̄rens ait [Voce] i. intẽtione deuotionis [mea] nõ aliena ab effectu cordis [ad dn̄ȝ clamaui] nõ aliđ ab eo petẽs niſi ip̄m. clamor ad deũ nõ eſt tã ſon⁹ vocis ꝙ deſideriũ cordis. Qui multũ deſiderat multũ clamat. Et ex itẽſo affectu igeminãs addit [voce mea ad deũ] ſ. clamaui oñdẽs ſe clamare ad ipſȝ q2 non ſolũ dn̄s τ de⁹ ẽ. q. d. ſic clamaui vt ſit mihi dn̄s τ de⁹. Et nõ fruſtra ſe clamaſſe oñdit ſubdẽs [τ itẽdit mihi] nc exaudiẽdo τ ↄſolãdo q2 ꝓpe eſt oīb⁹ iuocãtib⁹ eũ: τ ſemꝑ adeſt querentibus ſe non ali⁹ ab eo. Et non ſolum alio tempore ſed etiam

2 In die tribulationis me deum exquiſiui manibus meis nocte † contra eum: & non ſum deceptus.

† coram eo.

¶ [In die tribulationis mee] in qua alij q̄runt de ea exire [deum] tãtum non ab eo aliud [exquiſiui] vt in eo ſit mihi quies nec ſolum voce ſed etiam [manibus meis] i. operibus bonis. ecce quia opa noſtra nobis tacẽtib⁹ clamant: τ nõ ſolũ die ſed etiã [nocte] in quo notat orandi aſſiduitatẽ. q. d. queſiui quotidie. Vel idẽ dicit̃ hic nox cõparatiõe lucis eterne: quod ſupra dies comparatione vite malorum qui diem non habent ſcȝ vita iſta i. hoc ſeculum qđ eſt tribulatio illi qui deſiderat celum [contra eum] i. coram deo non coram hominib⁹ vt viderer ab eis [et non ſum deceptus] quia inueni et conſecutus ſum quod querebam. Quis enim queſiuit deum et non inuenit? Et merito non ſum deceptus quia

3 † Renuit conſolari † anima mea: memor fui dei & delectatus ſum † exercitatus ſum: & defecit ſpiritus meus.

† negaui. † aīam meam. † garriui.

¶ [Renuit conſolari aīa mea] in alijs ꝙ in deo et reſpuit omnem humanã ↄſolationẽ. diuites hui⁹ ſeculi tedio affecti ſolent bona tẽ

poralia conſpicere & triſtitiã deli nire ſed vir ſanctus qui hic luget q ab eternis gaudijs cecidit conſolationes de temporalibus nõ admittit Et ideo [memor fui dei] in quo eſt ſuauitas conſolationis [et delectatus ſum] in hac memoria qd plus eſt q̃ conſolatus. Et q: amor dei vacare non poteſt recte ſubiungit [et exercitat⁹ ſum] in meditatione et cõtẽplatione ipſius [& defecit ſpũs meus] Ibi enĩ ſpũs hũanus deficit vbi ſpũs diuinus conualeſcit. fortis eſt enĩ vt mors dilectio. Et cum mortem ab omni delectatione mũdi necat. Et exponit exercitationem.

4 Anticipauerunt uigilias † oculi mei: † turbatus ſum: & non ſum locutus.

†oẽs animaduertebãtur patus.

¶ [Anticipauerunt] .i. puenerunt [vigilias] aliorum [oculi mei] ante tempus ſurgendo ad orandum et laudandũ deũ. q: amor dei ſomnium a corpe excutit; torporem fugat: animũ ſollicitat. pacem quoq malã rũpit: inter corpus & ſpiritũ & verborũ ſtrepitũ cõpeſcit: & ideo bñ ſubdit [turbat⁹ ſum] de hũana fragilitate et miſeria. vel q: nondũ potui cõſequi qd quero [& non ſum locut⁹] alicui querens ſolatiũ humani colloquij vel contra deum murmurando. Nõ tamẽ ceſſat ſed conatur inuenire remediũ: nec iam ab omni tumultu ſeculi intra ſecretũ cordis ſe rapiens ocioſum tenet ſolatrium. Unde ſubdit.

5 Cogitaui dies antiquos: & † annos æternos in mente habui.

¶ Cogitaui dies antiquos [ad e] qb⁹ corruit hõ a ſua ſtabilitate qñ in pmis parẽtib⁹ hũc defectũ meruim⁹ .i. cogitaui quid cõtigit ade p inobedientia & ex illo cognoui hũc defectũ hominis eſſe & ecõtra [annos eternos] quos homo perſiſtens haberet in qb⁹ nõ erit iſte defect⁹: & quos nulla mors iterrũpere poteſt [in mente habui] .i. in memoria & deſiderio. q. d. vidi bona q̃ pdidi & mala q̃ inueni: et ideo turbor q: hõ ſtult⁹ antiquos & labentes dies magnopere deſiderat. & illos annos eternos qui ſtãt negligit et non querit.

6 Et meditatus ſum nocte cũ corde meo: † & exercitabar, & ſcopebam ſpiritum meum.

†garriebã & ſcrutabar.

¶ [Et meditat⁹ ſum] de dieb⁹ illis [nocte] in ſecreto. nox enĩ ad meditationẽ ɔgruit. tractãs [cũ corde meo] .i. cũ rõne ſi quõ poſſem redire et peruenire ad annos eternos nõ querit huius rei cõſciũ niſi cor ſuum [& exercitabar] in hac meditatiõe: hec et alia cogitãdo [et ſcopebam ſpiritũ meũ] .i. ſcrutando purgabã mentẽ meã et mundabã ab omnib⁹ culpis & dei offenſis vt videre poſſem. hoc exercitiũ cõmẽdat, Auguſt. d. O ptinaces aĩe date mihi hoiẽ q ɔpũgat i cubili ſuo q̃ q̃tidie reſculpat ſpiñ ſuũ: q̃ reſiſtat laudib⁹ hoĩs: q̃ nõ acqeſcat cõcupiſcẽtijs voluptatũ. huic ỏ ſecretario ſpĩa cculgebit. Iſta ergo huc & illuc volui ſic apd me tractans. ſ.

Augu.

7 † Nũquid in æternũ proijciet deus: † aut nõ apponet † ut † cõplacitior ſit adhuc?

†nõ in eternũ repellet. †et †vltra. †cõplaceat ei.

¶ [Nũqd i eternũ] .i. ſine termino & ſine remedio [pijciet de⁹] [nos a ſua

grām ⁊ ꝯſolatiōe dimittēdo nos i afflictiōe? Abſit[aut nō apponet] i.nōne addet.[vt cōplacitior ſit] miſerēdo ꝙ irat⁹ fuerit puniēdo [adhuc?].i.vltra ⁊ de cetero.et nō ne appōet miām ire vt ipſe ꝗ fuit iratus repellēdo ⁊ mala inferēdo ſit māſuetior liberādo ⁊ reuocan/do.q.d.imo apponet vt qui ſemꝑ placidus ⁊ quietus eſt in natura ſua cōplacitior ſit in creatura ſua. Non eñ culpa creature vim mie creatoris poterit ſuperare.

8 Aut in finem miſeri cordiam ſuā abſcidet: à generatione in generationem.

[Aut in finē].i.totaliter ⁊ ōi/no.ſ.a bonis ſicut a malis[miam ſuā abſcidet]a nobis.i. termina/bit ⁊ cōplerā oſtēdet:ita vt ex nūc miam de cetero ñ faciat:⁊ nō amplius in poſteris gñationib⁹ ſtat. vñ ſequit[a gñatiōe in gñatione] i.in gñatiōib⁹ ſibi ſuccedētib⁹ vt iniquitatē patrū portet nō cōſentiēs generatio filiorum.q.d.nō:qr ipſe natura eſt miſericors:⁊ eius ꝓprietas eſt miſereri:et parcere. Deinde idē alijs vbis repetit.d.

9 Aut obliuiſcetur mi ſereri deus:aut contine bit in ira ſua † miſeri cordias ſuas.

†miſe/ratio/nes.

[Aut obliuiſcetur miſeri de⁹] cui ſemꝑ eſt eadē memoria:⁊ cui naturaliter ſemper ineſt miſericordia.q.d.quia incepit ⁊ conſueuit miſereri:ideo non eſt deſiſtendum in alio:nō eſt mia niſi eā deus donet et ipſe erit ſine ea.Riuus currit ⁊ fons ſiccatus eſt[aut cōtine/bit in ira ſua mias ſuas]ſolitas ita ꝙ nō extēdat eas amplius ad nos:⁊ vincet ira miſericordiam in eo qui nunꝗ in ſe iram poteſt habere nec miām ꝑdere.q.d.nō ſꝫ poti⁹ in mia irā cōtinebit:⁊ mia irā vincet:Ita cogitabā hec apd me.

10 Et dixi nunc cœpi: hæc † mutatio dexteræ excelſi.

†eſt im/mutatio.

[Et]poſt hec redeūdo ad rōnē ⁊ reſipiſcēdo a deſperatiōe diuine mie[dixi]in corde meo.i.huic me/ditationi mee rñdi:[nunc primo cœpi].i.incepi ſapere ⁊ itelligere ve/ritatē ſcꝫ ꝙ homo reducet ad an/nos eterni nos[⁊ hec mutatio]in nobis ē[dextere excelſi].i.fauoris et ꝓpiciationis dei:⁊ affect⁹ diuine mie ⁊ pietatis:qr ab ira ad miam ſcꝫ ꝙ de ſeruis mutamur in filios. Iſtud poteſt dicere penitēs qui re/ſipiſcens exclamat:nūc cepi ſcꝫ vi/uere ⁊ ſimilia.vir etiā ſanct⁹ quā tūcūqꝫ ꝓfecerit:⁊ in bono perſe/uerauerit debet tamen dicere nūc cepi:quaſi totum quod fecit parū vel nihil ei videatur.Et ego

11 Memor fui operum domini: quia memor ero ab initio mirabi lium tuorum.

[Memor fui operum domini] i.huius mutatiōis in me facere nā ꝙ dans obliuioni vt meliora me/rerer.Sed ne de ſe tantum letari videretur addit[quia etiam me/mor ero mirabilium tuorū ab ini/tio]mundi.i.reducam ad memo/riam que de⁹ humano generi ab initio indulſit:ſcilicet ꝙ adam ad imaginem ſuam fecit. qd noe.qd abrahe et pluribus alijs ſanctis fecit et tandem ꝙ ipſe deus venit quaſi dicat tota mea cogitatio de virtutibus tuis eſt. Conſidero

quo illis miſertus es: ⁊ de me nõ
dſpero. Deĩde vniuerſali⁹ repetit.

12 Et meditabor in o-
mnibus operibus tuis:
& in † adinuẽtionibus
tuis † exercebor.

† affe-
ctioni
bus.
† gar-
riam.

¶ [Et meditabo: in oĩb⁹ opibus
tuis] .ſ. creatiõis: diſpoſitiõis: cõ-
ſeruatiõis: gubernatiõis: ⁊ alijs oĩb⁹
q̃ tu mihi reuelaſti [⁊ in adinuen-
tionib⁹ tuis] ad noſtrã ſalutẽ ptĩ-
nẽtib⁹ .i. in opib⁹ grẽ q̃ p:o redẽ-
ptiõe noſtra adinueniſti. p:mo cũ
oſtendit deus opa potẽtie ſue qñ
in p:incipio fecit celũ ⁊ terrã ⁊ oĩa
que in eis ſunt. poſtmodũ opa no
ua adinuenit: quibus humanũ ge-
nus redimeret: in vtriſq; operib⁹
debet exerceri fidelis animus: vt
in illis agnoſcat dei potẽtiam in
iſtis attẽdat dei miſericordiã. his
autem eruditus: ille in laudẽ p:o-
rumpit: ⁊ iam opeꝛa mĩe dei circa
nos explanare incipit dicens. O

13 Deus in ſancto uia
tua: quis deus magnus
ſicut deus noſter? tu es
deus qui facit mirabi-
lia †.

† ſol⁹.

¶ [Deus in ſancto] .i. in xp̃o q̃ es
ſanct⁹ ſanctoꝝ: eſt [via tua] .i. via
colendi te ⁊ ad te veniẽdi: q: ipſe
eſt vita in exẽplo. veritas in pmiſ
ſo. vita in pmio: ⁊ per eũ fit redi-
tus ad annos eternos: ⁊ ĩde ille le
tus potentiã dei p:efert ceteris q̃
magni videnꝛ. q. d. ⁊ cũ hoc ſit [q̃s
deus] eſt [magnus ſicut de⁹ nr̃?]
q. d. nullus. Multi appellati ſunt
dij: alij falſa opiniõe vt dij gẽtiũ:
alij nũcupatiue ⁊ ſm gratiam vt
ſcti: ſed oẽs hi nõ fuerũt tam ma
gni vt de⁹ nr̃: q: tu ſol⁹ es de⁹ p-

ꝑie ⁊ ſm naturam [qui] ſolus [fa
cis mirabilia] in co:po:e ⁊ in aĩa.
Nam ⁊ que ali⁹ per te facit/ tu fa
cis: tu aucto:/ille miniſter: facis
inquam mirabilia. quia

14 Notam feciſti in po-
pulis uirtutem tuam: re
demiſti in brachio tuo
populum tuum: filios
† Iacob & Ioſeph. † iſrael

¶ [Notã feciſti in pplo] toti⁹ or-
bis [virtutẽ tuã] .ſ. tuã potẽtiã oñ
dendo: ⁊ ſpẽliter in populo iſrael:
vnde ſubdit [redemiſti in brachio
tuo] .i. i fo:titudĩe [pplm tuũ] .ſ. fi
lios iacob ⁊ ioſeph de egypto libe
rãdo: ⁊ in terrã pmiſſiõis itrodu-
cẽdo. Cõnumerat ioſeph cũ pr̃e ia
cob: q: duo filij ioſeph pſtituti fue
rũt cũ alijs filijs iacob. Uel [notã
feciſti] cũ in mũdũ miſiſti [virtutẽ
tuã] .i. xp̃m qui eſt dei virt⁹ ⁊ dei
ſapiẽtia [in pplis] .ſ. in fidelibus
tm̃ co:pe: ⁊ fidelib⁹ ẽt deitate [re-
demiſti in brachio tuo] .i. xp̃o per
quẽ operaris [populo tuo] ſcʒ filios
iacob .i. iudeos [et] filios [ioſeph]
.i. gentiles. ioſeph eñi in egypto gẽ
tiũ flo:uit et regnauit et interp:e
taꝛ augmẽtũ: vñ hñ ſignificat gen
tes de q̃b⁹ augmẽtat⁹ ẽ pplꝰ dei.

Ioſeph
augmẽ
tũ iter
p:etaꝛ.

15 Viderũt te aquę de⁹
uiderunt te aquæ & ti-
muerunt: & † turbati
ſunt abyſſi.

† cõtur
bate.

¶ [Uiderũt te aq̃] o [de⁹ viderũt
te aq̃ et timuerũt] .i. ad nutũ tuũ:
ita diuiſe ſunt aq̃ maris rubri et
io:danis ac ſi te ⁊ tuã volũtatẽ vi
derent et timerẽt. Creato:ẽ enim
ſuum aque itellexerũt ⁊ pplꝰ nõ
intellexit [et turbati ſunt abyſſi]
inquantũ cõtra naturã ſuam ſoli

date ſunt ad prebendum iter trāſ
euntib⁹. Vel [viderūt].i.cognoue
runt te p fidem [aque].i.populi o
[de⁹] xp̄e qui es dei virtus et bra
chiū: ⁊ vt vterq̄ ppl's itelligatur
repetit [viderūt te aq̄].i.ppl'i hoc
eſt vterq̄ ppl's te verū deū eſſe re
cognouit [⁊ timuerūt] de petis [et
turbati ſunt abyſſi].i.conſciētie
eorū cōmote ſunt ad penitentiā.

16 Multitudo ſonitus aquarum: uocem dederunt nubes.

[Multitudo] quoq̄ fuit [ſonit⁹ aquarū] qz aq̄ maris rubri cū magno ſtrepitu ⁊ fragore reuerſe ſūt ſup egyptios ⁊ curr⁹ eorū. [Vocē dederūt nubes] qz dn̄s de nube fecit pcedere fulgura ⁊ tonitrua cōtra egyptios: vel qz p̄dicti cōuerſi nō ſunt pauci ſubiungit. [Multitudo] eſt [ſonit⁹ aquarū].i.ppl'orum ſonantiū in pfeſſione petōrū in gemitu culpaꝝ: in dei laudib⁹: in gratiarū actionibus. Quaſi eni mare confragoſum ſonant diuerſa vota ppl'oꝝ: quia [vocem] p̄dicatiōis [dederunt nubes].i.apl'i et predicatores verbi dei in oib⁹ gētib⁹ xp̄m p̄dicādo: qui dicunt nubes: quia choruſcāt miraculis: tonant minis: compluūt doctrinis.

Apl'i dicunt nubes.

17 Etenim ſagittæ tuæ † tranſeunt: uox tonitrui tui in rotā.

† ptrāſierūt.

[Etenī ſagitte tue] o de⁹ [tranſeunt] qz illa fulgura volantia diſcurrebāt ⁊ pcedebāt quaſi q̄daꝫ ſagitte a deo vl' ab arcub⁹ emiſſe. [Vox tonitrui tui] fuit [in rota].i. ad ſilitudinē ſonit⁹ rotarum curſuū: vel qz vox illoꝝ p̄dicatoꝝ potens fuit: ſubdit. [Etenim ſagitte tue] o deus.i.verba tua pungētia ⁊ voces nubium [tranſeunt] et trāſierunt vſq̄ ad coꝝ. Non eni in aurib⁹ remāſerunt: ſed etiā corda tranſfixerunt [vox tonitrui tui].i. vox predicatiōis tue grādis ⁊ terribilis nō in occulto ſꝫ [in rota] toti⁹ mūdi fuit.i.in orbē terrarū per circuitum: rota eni eſt orbis terrarū quē circuerunt nubes tonādo p̄ceptis: choruſcando miraculis.

18 † Alluxerūt choruſcationes tuę orbi terræ commota † eſt & cōtremuit terra.

† apparuerūt fulgura tua. † ⁊ cōtremebūda facta eſt.

[Alluxerūt] ⁊ apparuerūt [choruſcationes tue] et fulgura [orbi terre].i.circūquaq̄ in circuitu: et ideo [cōmota eſt ⁊ cōtremuit terra] id eſt in tāta tēpeſtate videbatur terra cōcuti ⁊ habitatores terre contremiſcere. Vel [Alluxerūt choruſcatiōes tue orbi terre] qz apoſtoloꝝ virtutes ⁊ miracula q̄ per eos feciſti: vt ſermonē eoꝝ ſignis cōfirmares vel diuina precepta q̄ tenebras mūdi depellerent vbiq̄ reſplenduerūt: vnde [cōmota eſt] de infidelitate ad fidem [⁊ contremuit] ad penitētiā [terra].i.hoies habitantes in terra audito tonitruo et viſis ſignis.

19 In mari † uia tua & ſemitę tuæ in aq̄s multis: & ueſtigia tua non † cognoſcentur.

† eſt † agnoſcent.

[In mari].ſ.rubro [via tua].ſ. a te facta eſt ppl'o tuo [⁊ ſemite tue in aq̄s multis] ſunt parate: qz diuiſo mari p̄buit viam ppl'o ſuo per mediū maris ſiccis pedibus trāſeuntī [⁊ veſtigia tua] q̄ te duce fecit ppl's [non cognoſcent] qz nō ſunt viſa vel agnita poſt reuerſionē aquarū ad locū ſuū. Vel [In mari via tua].i.in petōrib⁹ ⁊

vſq; in pfundū iniqtatis puenc-
rūt: facta eſt via xpi[et ſemite tue
in aqs multis].i.in multis pplis.
Uñ cū paucis pctōrib⁹: pmo per
ſemetipm via fuit inde p ſemitas
ſuas.i.p aplos ipi imitātes: mul
tis pplis pfecit[et veſtigia tua nō
cognoſcent]ab illis q̄ in infideli-
tate remanſerūt: q: ſapientib⁹ et
prudentibus huius ſeli abſcondi-
ta eſt humilis ſapientia chriſti.

20 τ plebē tuam Deduxiſti ſicut oues
τ populum tuū: in ma-
nu Moyſi & Aaron.

¶ [Deduxiſti]de egypto p mare
τ p deſtū [pplm tuū].i.iudeorum
[ſicut oues].i.tranquille τ ſine no
cumēto vel ad modū ouiū/ qz nō
vere oues ſed hedi erāt [in manu
moyſi τ aarō].i.in opatiōe mira-
culorum q̄ ipi fecerūt.q.d.hoc illi
ppl'o feciſti: τ tñ ipe te nō nouit.
Uel [deduxiſti]tāq̄ bon⁹ paſtor [ſi-
cut oues populū tuū]hūiles enī;
paſtor hūiles oues reqrit: q̄s p le
gē nouā τ ſacrificiū nouū ad pa-
ſcua vite eterne pducit: τ h̄ eſt qd̄
dicit [in manu]τ ducatu [moyſi τ
aarō]nā p moyſen lex data ē: per
aarō ſacrificiū factū: q̄ figuraue-
rūt legē nouā τ ſacrificiū nouū.
lex aūt noua eſt charitas τ ſacrifi-
ciū nouum laudes τ debita vota
deo perſoluere. Oratio.

Mirabiliū oīm opator de⁹
imēſe: qui quondā aq̄s in
conſpectu tuo reſiſtentes
deinceps mutaſti in vinū: te hūili
ter imploramus vt ſuſcepta voce
clamoris noſtri miām nobis quā
nūq̄ obliuiſceris largiar[.Qui vi.

Pſalmus de mirabili
bus dei operibus quon
dā populo iudaico ex-
hibitis ac beneficijs im
pēſis bonis & pœnis in
flictis malis.

Pſal. L X X V I I.

1 Attēdite τ po τ ppl'o
pule meus le-
gem meā: in-
clinate aurem
ueſtrā i uerba oris mei.

¶ Auctor pſalmi ppheta dauid q̄
h̄ loquit in pſona fidelis ꝯgrega-
tionis. ¶ Titulus eſt. Intellectus
aſaph. Et eſt ſenſus hic ē intellect⁹
aſaph .i.fidelis cōgregatiōis.ſ.q̄
h̄ narrata ſunt ſpūal'r itelligēda:
qz q̄ in figura illis ptigerūt: eadē
in nobis in re fiūt: τ iō nobis po-
ti⁹ ita cātata ſūt. ¶ Materia. re
cordatio bñficiorū dei: τ mirabiliū
operū ſuorū quondā ppl'o iudaico
exhibitorū. ¶ Intētio mōere fide-
les ne exēplo illi⁹ ppli ſint igrati
bñficijs dei: τ ex hoc ei⁹ in ſe puo
cēt irā cui⁹ obediēter τ fidel'r dñt
ſuſcipere grām. ¶ Sñia in gñali
ppha in iſto ps i pſona aſaph.i.fi
delis ꝯgregatiōis narrat q̄ in ve-
teri pplo diuinit⁹ acta ſunt: q̄ bñ-
ficia de⁹ bōis τ grat[ꝯtulit: τ q̄s
penas malis τ igrat[iſtixerit: vt q̄
de illis hiſtorial'r referunt eadem
de nobis ſpūaliter intelligant. ne
igrati ſpūali gre exiſtētes pene in
prib⁹ prefigurate ſubiaceamus.
¶ Sñia in ſpeciali: ppheta er-
go reddēs ipos auditores beniuo
los τ attētos: vt maior reuerēn-
tia τ auctoritas ſuis v̄bis addat/
pmo īducit ipz dñz loquetē. Illo
quit i pſona ei⁹ fic [Attēdite]co2
de o ppl'e meus]nō tm̄ p nature
creatiōe/ ſz τ p fidē τ obediētiā.
Hoc ſūm⁹ ille ppl'e q τ ꝯgregatio

xp̄i ſumus[legē meā]quā pre cete
ris pplis dedi vobis.i.veritatē rei
q̄ in figuris tegitur[inclinate]per
hūilitat.[aurē veſtrā].ſ.cordis[in
v̄ba oris mei]ſcȝ vt ea intelligatis
et opere impleatis:nam qui eſt ex
deo verba dei audit:lex vtiqȝ dei
verba oris eius ſunt:nā quod pro
phete annunciauerunt os dn̄i locu
tum eſt. Ideo autem attendite et
inclinate.quia

2 Aperiam in parabo- †eloq̄ri
lis os meum: † loquar
propoſitiões ab initio.

❡[Aperiam os meū]narrando.ſ.
facta et dicta veteris teſtamenti
[in parabolis]que aperte ſunt:q: Para-
parabole ſunt rerū ſimilitudines bole q̄
que comparantur rebus de quib⁹ dicūt.
agit qn̄ qd̄ de vno dicit de alio in-
telligitur[loquar]per aſaph[ꝓpo
ſitiones]q̄ ſunt dubie queſtiones
aliq̄d diſputatiōe ſoluendū haben
tes:q̄ grece dicunt ꝓblemata et
hebraice enigmata:⁊ ꝓceſſum re-
citabo[ab initio]nō mundi ſed ve
teris teſtamēti.ſ.ex q̄ ppl's iſrael
vocatus eſt ex egypto huc vſqȝ ex
perſona domini dicuntur. Deinde
ipſe aſaph loquitur.

3 Quanta audiuimus
& cognouimus ea: &
patres noſtri narraue-
runt nobis.

❡[Quanta].i.ꝙ̄ multa ⁊ magna.
ſ.dei bn̄ficia[audiuim⁹]in veteri
teſtamēto predicta[⁊ cognouim⁹
ea]in nouo teſtamēto ipleta. Au-
dita ſunt cum prophetarentur.
cognita cum implerentur:ſicut au
diuimus ſic et vidimus et ſubiun-
git a q̄b⁹ audium⁹.d.[⁊ pr̄es nr̄i]
ſ.moyſes ⁊ ioſue patriarche ⁊ pro
phete[narrauerūt nob̄]filijs ſuis:
in ſcripturis ſuis q̄bus ⁊ credim⁹.
Quod etiam iſte preuidet ſcilicet
ꝙ patres narrabunt filijs in po-
ſterum. Et.

4 Non ſunt † occulta †abſcō-
ta à filijs eorum:in gene dita.
ratione altera.

❡[Non ſunt occultata].ſ.ea q̄ pa
tres narrauerūt[a filijs eoꝝ]ꝓpinq̄s
libus.i.nobis qd̄ poſt exponit.d.
[in generatiōe altera].i.ſpūs:q̄a
p̄ma eſt gn̄atio carnis:ſcd̄a regene
ratio ſpirit⁹:tertia regn̄atio vtriuſ
qȝ que erit in reſurrectiōe:patres
narrauerūt filijs in ſuccedentibus
ſibi generatiōib⁹:⁊ ſic peruenit vſqȝ
ad nos qui ſumus generatio alte-
ra. ꝓpterea illi locuti ſunt vt nos
filij eorū ſciremus:patres inquam
noſtri narrauerūt nobis. †annū

5 † Narrantes laudes ciātes
domini: & † uirtutes †potē
eius & mirabilia eius tias.
que fecit.

❡[Narrātes].ſ.[laudes dn̄i]q̄b⁹
moyſes ⁊ alij iuſti laudauerūt deū
in exitu maris rubri. Vel[laudes]
laudabilia iſtituta[⁊ virtutes]vel
potētias[ei⁹]quib⁹ egyptios per
cuſſit ⁊ populū ſuū ſepe liberauit
[⁊ mirabilia eius]ſcȝ ꝙ eos in de-
ſerto pauit ⁊ hoſtes eorum vicit[q̄
fecit]nō ſolū promiſit. Ad hoc lau
dat dn̄s vt amet:nos v̄o cū v̄tu-
tes ei⁹ ⁊ mirabilia ei⁹ audim⁹ ma
gis in ſeruitio eius accendimur. †teſ

6 Et ſuſcitauit teſtimo
nium † Iacob:& legem
poſuit in Iſraël.

❡[Et ſuſcitauit teſtimonium] id
eſt dedit teſtamentum in[iacob]
i.i pplo iudaico vt ſuſcitaret et ap
pareret qd̄ latebat ꝑ tēp̄.ſine lege

eiñ mortuũ erat pctm̃.i.nõ appare
bat.adueniente aũt mãdato pctm̃
reuixit.i.appuit.Deinde repetit [ꝛ
legẽ poſuit] q̇ſi iugũ in iſrael]in
illo pplo ne vaga volũtate errarẽt.
Teſtimoniũ ãt ꝛ lex noĩa ſũt vni⁹
rei.ſ. veter ꝫ teſtamẽti.ſz lex vocat i
eo q̇ꝺ iubet ꝛ pcipit:teſtimoniũ i eo
qꝺ ꝓbat ꝛ ꝯuicit:qꝛ nouũ teſtamẽ
tũ a veteri hꝫ teſtimoniũ ꝛ iõ ad-
huc vet⁹ teſtamẽtũ legit vt p illꝺ
nouũ cõfirmet.Sic iacob ꝛ iſrael
noĩa vnius hoĩs ſunt:ꝛ idẽ.ſ.pplꝰ
iudaic⁹ p vtrũqꝫ intelligit ſed pp
ſupplantationẽ iacob ꝛ ꝓpter vi-
ſionẽ dei iſrael nomiat.In q̃ lege.

7 Quanta mãdauit pa
tribus noſtris nota face-
re ea filijs ſuis:ut cogno
ſcat generatio altera.

C [Quanta]ꝛ q̃ magna[mãdauit
pr̃ibus noſtris]ſcꝫ antiquo pplo
qui accepit mãdatũ a deo ꝛ tñ nõ
nouit nec fecit.ad quid ergo mãda
uit[nota facere ea].i. ad faciẽdum
ea nota[filijs ſuis]ſpũalib⁹ ſcꝫ no
bis eoꝛũ ſucceſſoꝛib⁹.Filij eñ ſunt
pplꝰ noui teſtamẽti qui mandata
nouit ꝛ fecit:qꝺ quaſi exponendo
ſubdit[vt cognoſcat]ſpũaliter[ge
neratio altera]ſcꝫ de gentibus col
lecta que nos ſumus quod ipſi nõ
nouerunt ſcilicet mandata que ipi
nõ intellexerũt .Bene ergo ſubdit
declarando ſcilicet.

8 Filij qui naſcentur &
exurgent:& narrabunt
filijs ſuis.

C [Filij]:id eſt chriſtiani[qui na-
ſcentur]poſt ex aqua et ſpiritu[et
exurgent]a carnali intellectu ſur-
ſum cor habentes.nam illi qui na
ti ſunt et non renati non ſurrexe-
runt quia non ſurſum ſed potius
in terra cor habuerunt[ꝛ narra-
bunt filijs ſuis].id eſt poſteris per
generationes :ne quis mandata
dei putet vni data.nos filij illoꝛũ
ſum⁹:illi narrauerũt nobis ꝛ nos
narrabim⁹ filijs noſtris.Et ſequit
vtilitas paterne pdicationis q̃
ſit filijs ſcilicet.

9 Vt ponant in deo
ſpem ſuam & non obli-
uiſcantur operũ dei:&
mãdata eius exquirant.

C [Ut]ipſi filij[ponãt in deo ſpẽ
ſuam]nõ in ſeipſis de ſua iuſtitia
pſumẽdo:neqꝫ in terrenis reb⁹ et
in vanitate mũdi ſicut illi fecerũt
[ꝛ nõ obliuiſcant operũ dei]iactã
do opa ſua q̃ nulla ſunt niſi a deo
vel ſicut illi idola colẽdo.Deinde
oſtẽdit q̃ ſit vẽa dei recordatio ſub-
dẽs [ꝛ mãdata eius exq̃rãt]operã-
do q̃ illi cõtẽpſerunt.Nota in hoc
finẽ totius theologie ſcꝫ mandata
exquirere quaſi ad plenũ inquire-
re.requirant ergo per deuotionẽ:
per quirãt p aſſiduitatẽ.exquirãt
per operationẽ:cõquirant per ſuf-
ficientiam.

10 Ne fiant ſicut patres ſamaricans.
eorũ: generatio praua
† & exaſperans.

C]Ne fiant ſicut pr̃es eorũ]mali
ſcꝫ [gñatio praua]q̇ veritatẽ non
recipit ſcꝫ declinans a rectitudine
ꝛ iuſtitia[ꝛ exaſperans]deũ.i.iras
dei ꝓuocãs p ingratitudinẽ adeo
vt in ſaluatorem amaret.cũqꝫ cru
cifigeret quod fuit ſuper omnes
acerbitates.vel praua in volunta-
te [ꝛ exaſperãs [deum in opere.Et
quia praua ideo eſt.

11 Generatio quę non
direxit cor ſuum:& nõ

eſt creditus cum deo ſpi
ritus eius.

¶ [Generatio que non direxit cor ſuum] diſtortum in deum et ad diuina vt ſe corrigeret deumque diligeret et ei ſeruiret [et] .i. quia [non eſt creditus cum deo ſpiritus eius] .i. ſpiritu ſuo deo non adheſit. quia ſpiritum ſuum et voluntatem ſuam in deum ſuum penitus iactare noluit vel [non eſt creditus cum deo] id eſt non credidit deo [ſpiritus et mens] [eius] ſed ſemper increduli fuerunt eius promiſſionibus. Et de praua generatio et diſtorta quia etiam

12 Filij effrem intenden
tes & mittẽtes † arcũ: cõ
uerſi ſunt in die belli.

† arcus

¶ [Filij effrem] qui dictus eſt et effraim de quibus minus videretur quia ab his potiſſimum aliquid boni expectandum fuit. ſunt enim de illo cui iacob benedicens dexteram impoſuit et cum maiori prepoſuit: et ideo propheta hanc partem elegit et per eam totam illam gentem amaricantem intelligi voluit a parte totum ſignificans [intendentes arcum et mittentes] ſagittas .i. promittentes ſeruare mandata [conuerſi ſunt] retrorſum .i. defecerunt [in die belli] .i. tempore temptationis. hoc eſt enim quaſi armis preludere et ad horam certaminis nolle pugnare: tales ſunt qui ad tempus credunt et in tempore temptationis recedunt et ſimiliter qui multa promittunt et pauca faciunt. quia

13 Non cuſtodierunt
teſtamentum dei: & in
lege eius noluerunt am
bulare.

¶ [Non cuſtodierunt teſtamentum dei] ſicut promiſerant dicentes omnia quecunque dixerit nobis dominus faciemus et audiemus [et in lege eius noluerunt ambulare] perficiendo et perſeuerando. non hic actionem incuſat ſed voluntatem. quia et ſi aliquando ambulabant tamen noluerunt quia non ex corde faciebant. Unde dicuntur non feciſſe quod non fecerunt bono animo et ex charitate. ſunt enim nonnulli qui bona faciunt que non facerent ſi dimittere auderent. Compellit eos non amor ſed timor: cogit neceſſitas non voluntas. Agunt formidine pene non dilectione iuſtitie que mallent non precipi ſibi vel iniungi.

14 Et obliti ſunt † be-
neſactorum eius: & mi-
rabilium eius quę oſten
dit eis.

† beneficiorum.

¶ [Et obliti ſunt benefactorum eius] .i. beneficiorum dei [et mirabilium] operum [eius que oſtendit eis] multis vicibus quia ingrati fuerunt de omnibus. Qui enim beneficia dei et mirabilia eius obliuiſcitur ingratus efficitur et culpa exigente negligentie in ſua permittitur remanere prauitate. Deinde oſtendit que mirabilia eis fecit et vt omnem dubitationem tollat etiam loca ſanctorum dicit vbi ſub veteri hiſtoria noua gratia aperitur vt in principio pſalmi dicitur.

15 Coram patribus eo-
rum fecit mirabilia in
terra ęgypti: in campo
thaneos.

¶ [Coram patribus eorum] ſcilicet moyſe et aaron et ceteris ſenioribus quibus credendum erat [fecit mirabilia in terra egypti] affligendo ſcilicet egyptios decem plagis mirabilibus [in campo] et regione [thaneos] Thanis eſt ciuitas egypti regia in qua rex frequenter habitabat a qua prouincia et regio thaneos dicitur.

Thanis ciuitas Egypti

que propter planiciem hic campꝰ vocatur. Sciendum eſt autem ꝙ ſicut illa bōa figurata actiōe facta ſunt in iſraelitas vel mala i ipſos et eorum inimicos ita poſſunt fieri myſtice et ſpiritualiter in homine vel gratia dei ſi bona ſunt: vel iudicio dei ſi mala ſunt. propter qḋ ſupra monuit attendere parabolas ⁊ propoſitiones: ⁊ ſpem in deo ponere ne ſimus illis ſimiles. Terra itaqꝫ egypti in figura intelligenda eſt hoc ſeculū. egyptus enim interpretatur tenebre vel tribulatio: campus vero thaneos planicies eſt humilis mandati: thanis enim mandatum humile interpretatur. Sicut ergo tūc deus fecit illis mirabilia: ita nunc chriſtus humile mandatum docet dicens. Diſcite a me q: mitis ſum ⁊ humilis corde. In hoc ergo ſeculo debemus mandatum humilitatis a chriſto ſuſcipere. vt in alio ſeculo exaltationē quā promiſit ille qui pp nos hic factus ē humilis mereamur accipe.

Egyptꝰ qd iterpretatur:

Mat. xi.

16 Interrupit mare & † perduxit eos: † & † ſtatuit aquas quaſi in † utre.

†traiecit. †nō hꝫ et. †interrupit. †vtres

¶ [Interrupit] .i. diuiſit [mare] .ſ. rubrū [⁊ pduxit] ſeu traiecit [eos] .ſ. pplos ad terrā q: ſicco pede fecit eos trāſire [⁊ ſtatuit] .i. ſtare fecit [aq̄s q̄ſi in vtre] vaſe de corio clauſas vt nō defluerēt. Myſtice q̄ tūc fecit iſta pōt hodie p ſuā grām fluxus ſeu fluida ⁊ labētia cōcupiſcētiarū carnaliū cohibere cum fidelis huic ſeclo renūciat vt tāꝙ inimicis pcris oībus perdeletis fideliū populus per ſacramentū baptiſmatis traijciatur ad terram pmiſſionis.

17 † Et deduxit eos in nube diei: & tota nocte in illuminatione ignis.

†q̄ eduxit.

¶ [Et] poſt [deduxit eos] priuſꝙ poneret in patriā [in nube diei] .i. in colūna nubis p diē que ptegebat eos ab ardore ſolis [et tota nocte in illuminatiōe ignis] .i. in colūna ignis per noctē que oſtendebat eis viā in tenebris. Sic ⁊ fideles poſt baptiſmū poteſt ſpūſcti itinere dirigere ad gaudia celeſtis patrie per ieſum xp̄m: cuius in hac preſenti luce tanꝙ in die ſacramētū manifeſtatū eſt in carne quaſi in nube. In iudicio vero tanꝙ in timore nocturno velut ignis lucebit iuſtis ⁊ ardebit iniuſtis.

18 † Interrupit petram in eremo: & adaquauit eos † uelut in abyſſo multa.

†quidi rupiti deſerto petrā. †ſicut

¶ [Interrupit] .i. diuiſit ⁊ intercidit [petrā in eremo] .i. in loco ſicco ⁊ arido vbi gratiꝰ eſt aque munꝰ [⁊ adaquauit eos] quaſi pecora nō quaſi homines: q: non egerunt gratias [velut in abyſſo multa] .i. abūdanter ⁊ copioſe: quia egreſſe ſunt aque largiſſime. Sic etiā de petra que eſt chriſtus qui dicit: ſi quis ſitit veniat ad me et bibat: cuiꝰ latus in cruce ruptum fuit: et hoc in eremo huius ſeculi poteſt educere ⁊ infundere ſitienti fidei fluenta ⁊ dona ſpūſancti accedente ligno crucis quaſi virga moyſi vt grā manaret credentibus. Adaquauit inquā. quia [illegible]

Joh. vij.

19 Et eduxit aquam de petra: & deduxit tanquam flumina aquas.

¶ [Et eduxit aquā de petra] interruptā [⁊ deduxit] vlterius nō parū ſed [tanquam flumina aquas] .i. copioſe ⁊ in deſerto illam affluen-

tia aquarum fecit perſeuerare ſe-
Augu. cundum Augu. aqua ſequebatur eos quocunq; ibant. Unde quidaʒ dicũt ꝙ aqua tñ: alij ꝙ τ petra cũ aqua eos ſequebatur. Sic τ aqua ſcʒ plenitudo gratiarũ que de chriſto prodit nulla imminutione deficit: ſʒ fit fons aque viue ſalientis τ ſalire facientis in vitam eternã. hec fecit illis deus.

† nõ 20 hʒ z. † τ exacerbauerũt altiſſimũ i ſiccitate.

† Et appoſuerũt adhuc peccare ei: † in irã excitauerunt excelſum in inaquoſo.

℄ [Et] tñ poſt tanta bñficia illi tñ ꝙ gñratio praua [appoſuerũt adhuc] ad petrã pcedẽtia [peccare ei] p incredulitatẽ. i. adiecerũt vt iter tot bñficia non crederent. Infidelitas ſimpliciter appellat̃ hic peccatũ ꝑpt magnitudinẽ ſicut τ ſuperbia [i irã excitauerũt] i. ad irã ꝓuocauerũt [excelſum] i. deũ nõ credẽtes deũ difficilia hoib⁹ poſſe facere [in inaquoſo] i. in loco ſine aqua. ſ. in alio loco eremi vbi erat ſiccitas τ defectus aque. vel poti⁹ in ſiccitate ſua τ in ſeipſis ab humore gratie ſiccis: q: licet aqua de petra pleni eſſent eorũ ventres/ tamẽ aride erãt mẽtes. Sic τ nos abluti per baptiſmũ q̃nq; ad iraʒ ꝓuocam⁹ deũ τ hoc in inaquoſo: q: ſumus ſicci a gratia. Excitauerunt inquam. quia

21 Et tentauerunt deũ in cordib⁹ ſuis: ut peterẽt eſcas animab⁹ ſuis.

℄ [Et tẽtauerũt deuʒ in cordib⁹ ſuis] heſitãtes in cogitationibus [vt peterẽt] nõ credẽdo ſed tẽtãdo [eſcas] carnales nõ ſpũales [animab⁹ ſuis] i. animalitatib⁹ ſuis: τ iuxta deſideriũ τ ꝯcupiſ. ẽtiã animarũ ſuarũ. q. d. doloſe τ nõ credẽdo petierũt eſcas quod eſt tẽtare deũ vt i verbis ſit ſimplicitas cuʒ in corde ſit malicia. Sic τ multi cũ tentatiõe hodie querũt a deo eſcã aie ſcʒ ſapiẽtiã. i. ſciẽtiã qua recte viuit̃ in hac ſolitudine. Sic τ quidã cũ heſitatiõe ꝓferũt verba: domi nicũ corp⁹ ꝯficiẽtia qḋ eſt eſca aie.

22 Et † male locuti ſunt de deo: † dixerũt, nunquid poterit deus parare menſam in deſerto?

† detra xerũt tet

℄ [Et] tunc [male] i. ſ. detractorie [locuti ſunt de deo] de oipotentia ei⁹ diffidẽtes q: [dixerũt nũqd poterit de⁹ parare mẽſaʒ i deſerto?] i. refectionẽ q̃ in menſa fieri ſolet. q. d. ambigimus τ nõ videt̃ ꝙ ſic. τ hec diffidentia deo ẽ iniuria. Mẽſa refectio eſt ſapientie q̃ eſca mẽtis eſt: vel corp⁹ xp̃i ſignificat vnde multi diffidunt. Un apl'us ſapiẽtiã a credentib⁹ peti admonet nõ a tẽtationib⁹. d. ſi quis veſtrũ indiget ſapiẽtia poſtulet a deo τ dabitur ei. poſtulet aũt in fide nihil heſitãs. De corpore etiã xp̃i nullatenus dubitare debem⁹ ſicut illi dixerũt nunqd dabit nobis corp⁹ ſuũ ad manducandum? Et arguentes a ſimili ſubdũt

23 Quoniã percuſſit petrã & fluxerũt aquæ: & torrentes inundauerũt.

℄ [Qm̃ pcuſſit petrã τ fluxerunt aq̃] ide: τ hoc in tãta abũdãtia ꝙ [τ torrẽtes inundauerũt] q. d. dubitatiue poterit iſtḋ de⁹ q: ḃ aliḋ potuit. videt̃ ꝙ non. Ecce exẽplum potentie dei dant τ de ſimili deſperant percuſſit deus petrã xp̃s ꝑ mortẽ: τ emanauerunt ſpiritus

les grē ⁊ celitus affluenter date grē indeſinenter abūdauerūt. Vñ ex eorūdē pſona ſubditur. Qui ergo ſic eduxit aquam de petra.

24 Nunquid ei & panē poterit dare: aut parare menſam populo ſuo?

¶ [Nunqd] ideo [⁊ panē poterit dare] ſcʒ panē de frugibꝰ. vel panē pro omi genere cibi cōſueti poſuit. iā eñ tedebat eos ex nauſea videre manna. aut [parare mēſaʒ] i. copioſaʒ refectionē [populo ſuo] ſcʒ tot hoibus. q. d. dubitamꝰ. Jn hebreo habetur. aut ponere carnē populo ſuo. per qd ſignificat̄ ꝓ pane ſimul ⁊ carnibꝰ eos murmuraſſe. pluries quideʒ pro cibo ⁊ potu murmurauerunt. Sic dicunt quidam nūquid ideo poterit mutare naturas vt cōuertat panē in corpus ſuū ⁊ vinū in ſanguinē: petierunt hec non credentes. ⁊ ne videretur non poſſe.

25 † Ideo audiuit dominus & diſtulit: & ignis accenſus eſt in Iacob: & ira dei accēdit in Iſraël.

†ppp hoc

¶ [Jdeo audiuit dñs] eorū petitionem dando eis rogata nō propter ipſorū meritū ſed ad ſue potentie declarationē ne allegarēt dei impotētiā [⁊ diſtulit] penā et vindictā quouſqʒ ſatiaret eorū infidelē concupiſcentiam: dās primꝰ qʒ licet tentando petebant ne videret̄ nō poſſe: ⁊ poſtqꝫ dedit [ignis accenſus eſt in iacob.] deinde exponit ignem dicens [⁊] pro id eſt [ira dei accendit in iſrael] id eſt ſuper populum illum qui per iacob ⁊ iſrael intelligitur ad puniēdum ipſum. Sic dominus audit quoſdam ⁊ differt penam ⁊ tandē in negligētes qui reluctari debuerant iraſcitur: ⁊ ira in eos q deuʒ videre poterāt augmētatur. Cauſa vero huius ire ſubditur.

26 Quia non crediderunt in deo: nec ſperauerūt in † ſalutari eius.

†ſalutare.

¶ [Quia non crediderunt in deo] ſcʒ pmittēte ducere eos in terraʒ pmiſſionis [nec ſperauerunt in ſalutari eius] i. qꝫ eos ꝑ deſertū a fame ⁊ ſiti ſaluaret: ⁊ qꝫ eos in locis deſertis paſcere poſſet. Ex mirabilibus eñ pcedētibꝰ debebant credere firmiter ⁊ ſperare qꝫ deꝰ non deficeret eis i neceſſarijs. Sic deꝰ iraſcitur in dubitantes de potētia eius nec ſperantes in xpo: vt poſſit rerū mutare naturas. Et quia vtrūqʒ breuiter poſuit ſcʒ ⁊ qꝫ audiuit ⁊ qꝫ ira aſcendit id iā a pte incipit vtrunqʒ narrare: ⁊ prius quomō audiuit dando petita. d.

27 Et mandauit nubibus deſuper: & ianuas cæli aperuit.

¶ [Et mādauit nubibꝰ deſuper] ſcilicet vt de eis daret̄ cibus: quia manna datum eis pro pane generabatur in aere ſurſum vbi locus eſt nubium [⁊ ianuas celi] etherei id eſt vias in nubibus ⁊ in aere per quas cibus deſcenderet [aperuit] in quātū inde manna deſcendere fecit. ideo ſubditur.

28 Et pluit illis manna ad manducandum: & panem cęli dedit eis.

Exo. xvi.

¶ [Et pluit illis manna ad manducandum] per modum enim roris ⁊ pluuie deſcendit manna circa caſtra iſrael ⁊ quid dixerit manna ſupponit [et panem celi] id eſt de

celo.Uel[celi].i.non labore huma no/ſed in celo aereo formatum ſci licet manna[dedit eis]petentib⁹ ne videretur non poſſe.

19 Panem angelorum manducauit homo:ciba ria miſit eis in †abundantia. †abundãs

¶[Panem angelorũ manducauit homo].i.factum ⁊ preparatũ ab angelis:quia manna formabatur et deſcẽdebat miniſterio angelorum [cibaria miſit eis]nõ tãtum mãna [in abũdantia]ita ſcʒ ꝙ auidi poſſent ſaturari: nec tamẽ cibaria ab eis cõſumi.Similia ſepe cõtingũt auidis et auaris ac inſatiabilibus cordibus.Sed qui nubibus mãdauit:⁊ alia que ſequuntur fecit vt incredulos ſatiaret/efficax eſt dare credẽtibus illũ panem verum de celo ſcʒ chriſtũ quẽ mãna ſignificabat.Qui vere cibus eſt angelorũ. quo incorruptibiliter paſcunt:qꝛ eius contẽplatione reficiunt.Quẽ vt manducaret homo verbũ caro factum eſt et habitauit in nobis qui eſt et cibus in abundantia qꝛ comeſtus a populis iteger manet. Ipſe enĩ panis per nubes euãgelicas deſuper quod pluũt habentes vniuerſe orbi pluit:⁊ apertis predicatorum cordibus tãꝙ celeſtib⁹ ianuis credenti:⁊ in illo ſpem ponenti eccleſie predicatur.Sequitur quomodo miſit. quia

30 Tranſtulit auſtrũ de cælo:& induxit in uirtu te ſua affricum.

¶[Tranſtulit]ad terrã [auſtrũ].i.vẽtũ meridionalẽ[de celo]aereo vt flaret inferius circa terram[et induxit in virtute]et fortitudine ſua affricum].i.vẽtuʒ qui flatiter meridem ⁊ occidentem ſcilicet ab affrica vt adduceret coturnices:q̃ in illa plaga mũdi abundãt.Ideo ſequitur.

31 Et pluit ſuper eos ſicut puluerem carnes: & ſicut arenam maris uolatilia pennata. Numeri xi.

¶[Et pluit ſuper eos ſicut puluerem].i.abunde[carnes]ſed quas carnes dederit ſubdit[et ſicut arenas maris]q̃ numerari nõ poteſt. [volatilia pennata]ſcʒ coturnices in multitudine innumerabili.Hiperbole eſt.q.d.in tanta abundantia attulit eis carnes volatiliũ ſcilicet coturnicũ quaſi plueret puluerem vel arenam.

32 Et ceciderunt in medio caſtrorum eorum: circa tabernacula eorũ.

¶[Et ceciderunt in medio caſtrorũ eorũ]duobus cubitis ſup terrã volitantia:vt nec difficultas capiendi eẽt eis ⁊[circa tabernacula eorũ]itinere vnius diei ex oĩ pte et id mirũ fuit qꝛ cũ eſſent volatilia pẽnata ꝑ volũtate tñ ſua capiebant ea ſine quacũꝙ reſiſtentia.

33 Et manducauerunt & ſaturati ſunt nimis: & deſiderium eorum attulit eis:non ſunt † fraudati à deſiderio ſuo. †ꝑuati

¶[Et mãducauerunt et ſaturati ſunt]vẽtre non mente[nimis].i. valde.Ecce conuicti ſunt qui hoc deo impoſſibile putauerunt[⁊ deſiderium eorum attulit eis]id eſt compleuit illud dando eis quod deſiderabant: licet eis non profuerit conceduntur enim interdũ que nõ proſunt:et [non ſunt frau-

datis deſiderio ſuo]quia multum ſunt vſi carnibus illis quod ideo factum eſt ne impotentia in deo videre-
Grego tar. Et hoc btūs Gregorius cantari inſtituit i cōmunione dñi qñ ante cineres: ad refrenandam caſtrimargiam cui tunc precipue intendunt homines. Sed qui hec illis tentantibus fecit poteſt et non tentantium ſed credentium paruulā fidem vocibus per carnea inſtrumenta editis: et per aerem tranſcurrētibus tanq̄ volatilibus paſcere: non tñ ab aquilone venientibus vbi frigus et caligo preualet. i. ab eloquentia ſeculi et q̄ huic ſeculo fauet: ſz tranſtulit auſtrū. i. predicatores de celo ad terras qñ deſcēdentes a maiorib⁹ minora minoribus indicāt vt q in fide ſunt paruuli audiendo terreſtria nutriātur ad capiēda celeſtia et induxit affricū. i. predicatores feruētes charitate ac lucentes opere et ſermone: et hoc in virtute ſua ne ſibi tribuat auſter vel affricus qcū [?] ſcz predicator qd ex deo habet. Sponte autē veniūt venti id eſt p̄dicatores ad caſtra hoim et portāt eis verba diuinit⁹ miſſa vt in ſuis ſedibus et circa tabernacula ſua ea hoies audiant et vnuſquiſq; dominum de loco ſuo adoret. Et ita edocti p p̄dicatores manducant et ſaturātur habētes deſideratā eternam refectionē: nec fraudati ſunt a cōſequēdo eādez poſtq̄ igit expoſuit qualiter eos audiuit nunc oſtēdit quomodo iraz quā diſtulerat attulit et eos qui carnes tm̄ et non deum deſiderauerunt puniuit. d.

34 Adhuc † eſce eorum erant in ore ipſorum: & ira dei aſcendit † ſuper eos.

† eſca erat. † in

¶ [Adhuc eſce] ſcz māna et coturnices [eorum] ſcz praue et infidelis generationis [erāt in ore ipſorum] id eſt dum adhuc erant comedentes [et ira dei aſcēdit ſuper eos] ecce quid ſupra diſtulit: diſtulit enim vt pri⁹ faceret quod eū facere poſſe nō credebant. Deinde intulit qd eos pati oportebat vñ Gregorius ſup hunc locū. d. Grego Sepe oipotēs deus cū auare menti iraſcitur vehemēter pri⁹ ei permittit ad votū cuncta ſuppetere: et poſt hoc p viſionem ſubtrahit: et vt poſt hec debeat eterna ſupplicia tolerare. Sicut autem illis tunc factum eſt ſic et nūc in eccleſia ſi qs carne et ſanguine xp̄i reficitur et declinat ad vitia vel ſi quis ſumit idigne nouerit ſibi dei iudiciū imminere.

35 Et occidit † pingues eorum: & electos Iſraël impediuit. † in plurimis

¶ [Et occidit pingues eorum] i. in ſuperbia preualentes [et electos iſrael] i. bonos [impediuit] ne aliquid eis p̄deſſent quibus paterno affectu conſulere cupiebant. Quibus enim iraſcitur deus: quid miſericordia cōfert humana? Vel poti⁹ compediuit ſicut in greco legitur vt cū malis q peribant ad exēplū initicie dei electi quoq; moleſtias ſuſtinerēt ad exēplū patiētie ſue: ſic et nūc occidūtur q irreuerenter ſacramenta accipiūt et impediūtur electi eccleſie ſacerdotes ſi nō inocētes hec ſacramēta pcipiāt: ſz tn̄ generatio praua et exaſperans.

36 In omnibus his peccauerunt adhuc: & non crediderunt in mirabilibus eius.

¶ [In oibus his] non correcti id eſt non obſtantib⁹ p̄dictis dei beneficijs et correptionib⁹ ſeu plagis

[peccauerunt adhuc]poſt om̄ia in
gratitudine nimia vltra ſcʒ augē
do peccata ſua.grauiora autē ſunt
peccata que ſemp accreſcunt[ꝛ nō
crediderūt]ſcʒ ꝓmiſſionib⁹ dei[in
mirabilib⁹ ei⁹].i.ꝓpter ei⁹ mira
bilia eis oſtēſa.q.d.viſa ab eis mi
rabilia dei ſidē eis pſuadere non
potuerūt:et ideo puniti ſunt vt in
deſerto morerētur:ꝛ terrā ꝓmiſſaʒ
non ingrederentur.Unde ſubdit.

37 Et defecerunt in ua-
nitate dies eorum : &
anni eorum cum feſti-
natione.

¶[Et]ideo[defecerunt].i.cōſum
pti ſunt quaſi lāguida tabe[dies]
ſcʒ vite[eorum]ꝛ hoc[in vanitate]
ſcʒ dum fruſtrabātur fine itineris
ſui moriendo in deſerto[ꝛ anni eo
rum]quos habituri erant bene vi
uentes[cum feſtinatione]et veloci
ter ſcilicet vt ex diuerſis cauſis ci
tius morerentur:ſic ꝛ peccātes im
pij cū feſtinatione deficiunt quia
deo obaudire contēnunt.Unde ali
bi dicitur ꝙ viri iniuſti non dimi
diabunt dies ſuos.veruntamen

ps.liiij d. 38 † Cū occideret eos
ſverū tamen quærebāt eum; & reuer
tebantur & diluculo ue
niebant ad eum.

¶[Cū]de⁹[occideret eos q̄rebāt
eum]deprecando ꝛ auxiliū ei⁹ im
plorando nō ipſi occiſi:ſed reliqui:
non ꝓpter eternā vitam ſed exem
plo iā occiſorū etiā occidi et citius
mori meruētes:boni vero etiā ſine
neceſſitate querūt deū[et reuerte
bant].ſ.penitēdo:ſʒ ſimulatorie[ꝛ
diluculo].i.feſtinanter[veniebant
ad eum]miſericordiam petendo.
Uel[diluculo].i.in nocte vitiorum
manentes non in luce virtutum.

Unde alibi.Uanū ē an̄ lucē ſurge
re.pi⁹ i luce:ipi⁹ ante lucē rogat. po.c xxv.

39 Et rememorati ſunt ſqm
† quia deus adiutor eſt
eorū : & deus excelſus
redemptor eorum eſt.

¶[Et rememorati ſunt quia deus
adiutor]et cooperator[eſt eorum]
in bonis,et[deus excelſus redem
ptor]et liberator[eorum eſt]a ma
lis.vexatio enim dabat eis intelle
ctū hoc inquā fatebant recordādo
bñficia preterita.Nullū enim poſ
ſe intelliexerunt adiutorum ferre
niſi illum qui eos de egypti libera
uit ſeruitute.hec aūt omnia facie
bāt propter temporalia bona ac
quirēda:et tꝑalia mala vitanda ꝛ
ita non deus ſed illa colebantur.
hoc enim colitur quod diligitur.

40 Et dilexerunt eum
in ore ſuo : & † lingua
ſua mentiti ſunt ei. tim.

¶[Et dilexerūt eū in ore ſuo]ver
bo tātū laudādo nō in corde:cū tñ
ei oīa ſecreta ſunt nuda.i.i ore tm̄
cōfeſſi ſunt diligere eū[et lingua
ſua]qua dixerunt eum diligere:et
p̄cepta eius velle ſeruare[mentiti
ſunt ei]q: nō fecerūt nec cēſerunt
in corde verū eē quod ore dixerūt.
Sic contingit his qui ſolo timore
credunt nō amore.vnde ſequitur.

41 Cor autem eorū non
erat rectum cū eo:nec
fideles habiti ſunt in te
ſtamento eius.

¶[Cor autē eoꝝ]quaſi deus non
noſſet corda[non erat rectū cū eo]
quia non propter deum:deū que
rebāt vel ei ſeruiebāt:ꝛ aliud ꝙ deū
ꝛ ꝙ deus vellet volebant nec erat

ſanctum Iſraël exacerbauerunt.

¶ [Et] poſt flagella & fictam eorũ penitentiã [conuerſi ſunt] retro a promiſſiõe ſua qua dixerãt: q̃cũq; pcepit nobis dñs faciem⁹: ad peccãdũ iterũ [& tẽtauerũt deũ] bñfi cijs ei⁹ ingrati exiſtentes [& ſctm̃ iſrael] .i. qui ſanctificat iſrael vel q̃ ſanctificatur .i. ſctũs predicatur in iſrael [exacerbauerunt] vbis & factis acerbũ ſibi fecerũt. Infidelitatem eorũ queſ iã pdixerat repetit vt memoret plagas quibus egyptios propter illos percuſſit. que omnia debuerunt recordari neq; exiſtere ingrati. Et ſic

47 Non ſunt recordati manus eius: die qua redemit eos de manu tribulantis.

¶ [Non ſunt recordati man⁹ ei⁹] i. potentie dei oſtẽſe in [die qua redemit]: ideſt liberauit [eos de manu] .ideſt ptãte [tribulãtis] ſcilicet pharaonis qui eos tribulabat in operib⁹ luti et lateris. Tribulatio ſolet eſſe i memoria: ſ; eis nõ fuit: ſic mali xp̃iani non recordant manus eius in cruce expãſe die paſſionis qua redemit eos de manu diaboli. Et incipit dicere q̃ fecit egyptijs pp̃ter eos. Vñ deberẽt eẽ nõ ingrati nonſunt inq̃ recordati

†nõ habet ſicut. 48 † Sicut poſuit in egypto ſigna ſua: & prodigia ſua i cãpo Thaneos.

¶ [Sicut] .i. q̃lr [poſuit i egypto] ſpãliter [ſigna ſua] q̃ facta ſunt corã pharaone [& qualiter poſuit pdigia ſua in cãpo] et regione [thaneos] .i. ĩ illa prouincia egypti cuius metropolis erat thanis ciuitas. Vñ ſatis dictũ eſt ſupra vbi videas. Signa ſunt indicia pſentiũ vel imminentiũ: ſ; prodigia longe poſt futurorũ quaſi procul dicẽtia que in mundo erant futura Deinde incipit exponere plagas pp̃ter iudeorũ liberationẽ in egypto factas. Que plage contigerunt egyptijs viſibiliter/ſ; iudeis inuiſibiliter. Quia

49 Et conuertit in ſanguinem flumina eorum & imbres eorum ne biberent. Exod. vij.

¶ [Et conuertit in ſanguinẽ flumina eorũ] .ſ. egyptiorũ [& ĩbres eorum] .i. ciſternas [ne biberent] egyptij. vel [imbres] .i. ſcaturigines .ſ. aquas ab imo ebuliẽtes. foderunt eñ egyptij: & ſanguinẽ pro aquis inuenerũt. Aqua in ſanguinẽ mutat: dum ſpiritualia carnaliter ſentiunt. Sicut enim alibi aqua mutatur in vinũ per quod ſignificat mutatio carnalis intellect⁹ i ſpũalẽ/ita hic mutatur in ſanguinẽ p queſ caro accipitur vt ſignificetur mutatio ſpiritualis intellect⁹ i carnalem: ne inde bibentes reficiãtur

50 Miſit in eos cynomyiã & cõmedit eos: & ranam & diſperdidit eos.

¶ [Miſit i eos] ſc; egyptios [cynomyiã] .i. muſcã caninã i multitudine maxima: vl' q̃ſi cõiter omne gen⁹ muſcarũ a cenos qd ẽ cõmune [& comedit eos] mordẽdo & pungendo [& ranam] .i. multitudinem ranarum ſc; immiſit [& diſperdidit] .i. deſtruxit [eos] q; rane erãt in penetralibus ipsorũ. Cinomia canini mores intelliguntur qñ quis nõ honorat parentes ſuos vel prelatos.

gi canes ceci naſcuntur nec tunc
vidēt parētes. Rana eſt garruli-
tas et loquaciſſima vanitas que
eſt in cenoſis ſenſibus vt rana in
ceno verſatur.

†fru- 51 Et dedit erugini † fru-
ctum. ctus eorum: & labores
eorum locuſtæ.

¶ [Et dedit erugini] .i. rubigini
hoc eſt aure noxie ſeu vento vrēn-
ti ⁊ inficiēti [fructus eorū] qui naſ-
cebant̄ ꝑ ſe ſine cultura [⁊ labores
eorū] .i. fruct⁹ ꝑ labores eorū ꝓdu-
ctos .ſ. ſata: ⁊ hmōi q̄ labore hoim
ſiūt dedit [locuſte] .i. locuſtis. Eru-
go vl' rubigo: q: occulte nocet occlte i
morb⁹ ſuperbiā deſignat que oēm
fructū v̄tutū ꝯſumit. Aura ei noxi-
xia i fructib⁹ opat̄ latēter: ſic i mo-
ribus ſupbia occulta eſt: cu3 quis
multū fidēs de ſe putat ſe aliquid
eē cū nihil ſit. Locuſta eſt malitia
ore ledēs ꝑ quā detractores figurā-
tur q̄ alienos fruct⁹ inuide rodūt.

52 Et occidit in grandi-
ne uineas eorū: & mo-
ros eorum in pruina.

¶ [Et occidit] .i. mortificauit i grā-
dine vineas eorū] vites deſtruēdo
[⁊ moros eoꝝ i pruina] .i. in frigo-
re nocturno ꝯgelāte. Grādo eſt ini-
quitas res alienas vaſtās ſeu au-
ferēs: vñ furta / rapine / ꝑdeq3 naſ-
cūtur: pl⁹ aūt vitio ſuo vaſtat̄ ipe
vaſtator: q: ſi acq̄rit ꝑdā amittit
charitatē. Pruina v̄o ē vitiū ſcili-
cet odiū quo charitas proximi ſtul-
ticie tenebris velut nocturno fri-
gore congelaſcit.

53 Et tradidit grandini
iumenta eorum: & poſ-
ſeſſionem eorum igni.

¶ [Et tradidit grādini iumēta eo-
rū: ⁊ poſſeſſionē eoꝝ igni] q̄i grā-
do ⁊ ignis i fulgorib⁹ iuxta pari-
ter ferebāt̄. Morte pecorū ſignat̄
pudicitie dānū: ⁊ q̄ſi grādini iumē-
ta tradūt̄ cū crebris luxurie tēta-
tiōib⁹ carnales q̄q3 feriunt̄: quoꝝ
caſus morte pecudū oñdit̄ dū be-
ſtialit̄ viuētes mot⁹ illicitos cohi-
bēt. Ignis v̄o imanitatē iracūdie
deſignat qua ēt homicidiū ſit: vl'
ignis eſt cupiditas q̄ poſſeſſionē:
ideſt ſtatū mentis: et quicquid ex
dote nature vel gratie eſt vaſtat.

54 Miſit in eos iram in-
dignationis ſuæ: indi-
gnationem & irā & tri- †immiſ-
bulationē † immiſſiōes ſionem.
per angelos malos.

¶ [Miſit in eos irā] nō ad corre-
ctionē: q: nō ſūt correcti. ſ3 [irā idi-
gnatiōis ſue] .i. effectū ⁊ ſignū ſue
ire ⁊ idignatiōis ꝑ plagas ꝑdictas
⁊ ſequētes: qđ exponit aſcēdēdo .ſ.
miſit i eos prio [idignationē ⁊] po-
ſtea [irā] ⁊ deīde [tribulationē] ecce
ordo vidicte. ⁊ p̄ter h̄ ꝑdicta miſit
in eos [imiſſiōes] alias [ꝑ angelos
malos] .ſ. obſtiatiōnē ſeu obdura-
tionē: vt q̄ diuinis plag[is] nō argue-
bāt̄ diabolicis īſidijs tūderēt̄. quā
obſtinationē nō īſpirādo / ſ3 deſerē-
do de⁹ facit vt illi opēt̄ i filios dif-
fidentie quod deus iuſte permittit
malis quidem angelis vtit̄ de⁹ bñ
ſ3 ad puniendos malos ⁊ coronan-
dos bonos. Et his ꝑdictis imiſſis

55 Viā fecit ſemitæ iræ
ſue: nō pepercit à morte †ſalarū
† animab⁹ eorū: & iumē-
ta eorū à morte cōcluſit.

¶ [Viam fecit] .i. amplitudinem

⁊ manifeſtationē [ſemite ire ſue]
.i. occulte eq̄tati ſue q̄ de⁹ irat⁹ erat
egyptijs ſicut ſemita recta ē ⁊ oc-
culta. Erat em̄ ſemita ira dei q̄ oc
cl'ta eq̄tate puniret egyptio⁊ ipie
tatē cui ſemite fecit viā vt eos q̄ſi
ex abditis p̄ angelos malos in ap
ta ſcelera pduceret: ⁊ ſic in euidē-
tiſſimos ipſos euidentiſſime vin
dicaret. cui⁹ ire īmanitatē oſtēdit
cum ſubiungit [nō pepcit a morte
aiab⁹ co⁊] ſcʒ q̄n eos interficeret
[⁊ iumenta co⁊ū in morte conclu-
ſit] interficiendo .ſ. etiā aialia co⁊ū.
Quod melius aperit cum ſubdit.

56 Et percuſsit omne †primogenitū in terra Aegypti: primitias †omnis laboris eorum in tabernaculis Cham.

†primitiuum. †laborū ſuorum

¶ [Et pcuſſit oē pmogenitum in terra egypti] .i. p̄mogenita de oi
bus tā de hoib⁹ q̄ de aialibus: et
hec eſt decima plaga ſcʒ mors p̄i-
mitio⁊ū. ⁊ pcuſſit [p̄mitias oīs
laboris co⁊ū] .i. potiſſima de labo-
ribus ſcʒ frumenta ⁊ huiuſmodi:
hoc eſt oīa q̄ ad victū vel ad ſola-
tiū ſunt hoim: vaſtata ſunt: et [hoc
in tabernaclis cham] .i. in domi-
bus egyptio⁊ū de cham deſcendē-
tiū vbi nō erāt iudei. Percutiunt
in nobis pmogenita .i. fides ⁊ alia
ꝗ pmanſeram⁹ in egypto .i. in tene-
bris hui⁹ vite et ignorātijs. ſic em̄
orbamur prole rationis. Percutiū
tur p̄mitie labo⁊ quū charitas
q̄ meli⁹ eſt inter alias v̄tutes vel
alie p̄cipue: et p̄cipales pro q̄b⁹
laborādum eſt in nobis percūt: qđ
erit ſi īueniamur in tabernaculis
cham .i. diaboli. Cham em̄ callid⁹
interp̄tatur per quod diabolus
intelligitur. Et ſciendum q̄ decē
plagis pcuſſi ſunt egyptij: contra
decē p̄cepta ſcripta poſt in tabu-

Cham q̄d inter pretaī.

lis q̄b⁹ regaī ppl's dei. ⁊ hec decē
plage licet nō eodē ordine quo in
exodo ponunī: ſed pro trib⁹ q̄ ibi
ſunt ſcʒ ciniphes. vlcera. tenebre. alie
tres ſūt h̄ .ſ. rubigo. pruina. ignis:
quia talia pro cōgrua intelligētia
frequenter variaī. Deide poſt cō
memorationē plagarū egyptio⁊ū
iūgit liberationem filio⁊ iſrael .d.

57 Et abſtulit ſicut oues populum ſuū: & perduxit eos tanquam gregem in deſerto.

¶ [Et abſtulit] .i. liberauit de egy
pto ſicut oues ſcʒ trāquille: ⁊ ſine
tumultu pugne [populū ſuū] iſrael
[et perduxit eos tāq̄ gregē in de-
ſerto] quod erat inter mare ⁊ egy-
ptū ſcʒ cuſtodiēdo ⁊ conſeruando
eos ſicut paſtor gregē ſuū: hoc per
dei grām in nobis impletur: cum
eruti de poteſtate diaboli contem
ptis terrenis ad celeſtia mēte trāſ
ferimur: ⁊ ſm paſcua ⁊ ſpiritualia
efficimur oues dei ambulantes in
hoc ſeculo velut in deſerto in loco
ſolitudinis penitentie apto.

58 Et deduxit eos in ſpe & non timuerunt: & inimicos eorum operuit mare. Exodi xiiij.

¶ [Et ddūxit eos i ſpe ⁊ nō timue
rūt] q: ſpes eos refouebat [⁊ inimi-
cos co⁊] .ſ. egyptios [opuit mare]
ſubmergēdo eos. In ſpe eternitat
ꝺducimur / q̄m ſpe ſalui facti ſum⁹
⁊ p ſpē ambulam⁹ ne timere de-
beam⁹. Nā ſi de⁹ pro nobis q̄s ꝯ
nos? [Et inimicos nr̄os opuit ma
re] q: que añ geſta erāt pctā exti
guunī ⁊ delentur in baptiſmate.

59 Et induxit eos in mōtem ſanctificationis

ſue: montem quem acquiſiuit dextera eius.

¶ [Et iduxit eos] nō eoſdē pſonaliter q̄s abſtulit: ſʒ eos noīe et gēte [in mōtē ſcrificationis ſue] .ſ. in mōtē ſyon [montē] inquā [quem] eis [acquiſiuit] inde expellēdo gentes [dextera eius] .i. potētia et fortitudo q̄ precipue ſolet in dextera apparere. ipſi enim non in virtute tua ſʒ dei poſſiderunt eā: vbi ſignificat: q̄ ad eccleſiā ſanctā quā magis vult intelligi multi ſunt puerſi: ipa enī eſt mōs v̄tutib⁊ excellēs quā [dextera ei⁹] .i. filius ei⁹ chriſtus [acq̄ſiuit] ⁊ redemit ſanguine ſuo ⁊ ſcrificauit lauās eā lauacro aq̄. in v̄bo inquā ſuos introducit.

60 Et eiecit à facie eorū gentes: & ſorte diuiſit eis terram † funiculo diſtributionis. †in

¶ [Et eiecit] de terra promiſſiōis [a facie eorū] .i. a preſentia iudeorum [gētes] ſcʒ ſeptem ibidē habitantes [et ſorte diuiſit eis] ſcʒ iudeis [terram] illā in [funiculo diſtributionis] .i. ſ̄m menſurā diuiſionis quā ipe ordinauerat. Sic a facie fidelium chriſt⁹ eiecit vitia: ⁊ errores vel malignos ſpūs: ⁊ electis ſuis tradidit terrā .i. eccl'iam. cuius diuiſio ſignificat diuiſionē gratiarum in fidelibus: quia vnuſquiſq; proprium donū hʒ ex deo. vel [terram] viuentiū .ſ. hereditatē ſupernam iuxta mēſuram gratie: ſcriptū eſt enim. In domo patris mei manſiones multe ſunt. Joh. xiiij.

61 Et habitare fecit in tabernaculis eorum: tribus Iſraēl.

¶ [Et habitare fecit in tabernaculo eo⁊] .i. in domibus et villis dicto⁊ ſeptē poplo⁊ [trib⁊ iſrael] .i. iudeorū: ſic in quib⁊ regnabant vitia regnāt virtutes: quas hic intelligit per tribus iſrael. In celeſti quoq; gloria vnde peccātes angeli eiecti ſunt veri iſraelite videntes deū per gratiam chriſti habitabunt: hec beneficia fecit eis. Illa vero generatio praua: q2 iſtis bñficijs extitit igrata: et eis male vtebatur recte ſubiungitur.

62 † Et tentauerūt † & exacerbauerunt deum excelſum: & teſtimonia eius non cuſtodierunt. †nō habet et. †adhuc

¶ [Et] tn̄ poſt tanta beneficia [tētauerūt] adhuc diffidētes de diuina v̄tute [exacerbauerūt] .i. ad irā puocauerūt in terra promiſſiōis [deum excelſum] ſingulariter et potentē in puniendo [et teſtimonia ei⁹] id eſt p̄cepta dn̄i teſtificātia [non cuſtodierūt] ſicut pmiſerant. Deum tentat qui in credulo corde munus ab eo poſtulat. Et ſicut ipſe in fide petentibus placatur ita ſine fide poſtulantibus ad iracūdiā puocat. Exacerbauerunt ergo deū: tn̄ q2 auſi ſunt excelſum infideliter petendo tentare: tn̄ q2 precepta eius noluerūt cuſtodire Deum q̄s tentat.

63 Et auerterunt ſe & non ſeruauerunt pactū quemadmodum patres eorū conuerſi ſunt in arcum † prauum. †peruerſum.

¶ [Et auerterūt ſe] a deo [⁊ nō ſeruauerunt pactum] quod fecerant dicentes omnia quecunq; dixerit dominus faciemus [quemadmodum patres eorum conuerſi ſunt

in arcum prauum] qui prius intē- ſus facile remittit: et ipſi facile re- troibāt idola colēdo: et ꝯtra deū fa- ciendo bene promiſerunt: et male impleuerunt. Uel arcus prau⁹ eſt qui non eminus iaculat: ſed in ſe et iacentem ſpicula cōuertit ac re torquet: et ſignificat malitiā dolo- ſorū q̄ dū alijs nocere querūt ſibi nocēt. Deīde hoc pleni⁹ aperit. d.

Arcus prau⁹ qs eſt.

64 † In irām concitaue runt eum in collibus ſuis: & in ſculptilibus ſuis ad emulationem eum prouocauerunt.

Jet in ira.

¶ [In irām] et ad vindictā in ſe exercendam [concitauerūt] et pro- uocauerūt [eum in collib⁹] et ex- celſis [ſuis] ſcꝫ immolādo in locis excelſis ritu gētiliū: et nō in taber naculo dn̄i. Cū ſequit [et in ſcul- ptilib⁹ ſuis] .i. idolorū figuris per ſculpturā factis [ad emulationē] i. indignationē [eū prouocauerūt] idola adorantes: et honorē dei alij tradentes colendo creaturam pro creatore. Sic elati in ſuperbiam in altis et ſuperbis cogitationib⁹ deū ꝓuocant: et amiſſa luce verita tis ad opa tenebrarū cōuertunt.

65 Audiuit deus & ſpre uit: & ad nihilum rede git † ualdè Iſraēl.

fini- mis

¶ [Audiuit de⁹] .i. aduertit p̄di- ctā ppl'i nequitiā [et ſpreuit] .i. con tempſit iſrael et dignitatem illius populi eū extra ſuā defenſionē et ꝓtectionem ponēdo [et ad nihilū redegit] .i. reduxit [valde] et vehe- menter aduerſus eū vindicando: quia eo ſpernente nihil remanſe- runt qui deo adiuuante fuerunt totum quod fuerunt. Deinde oſtē dit quomodo [ſpreuit] et ad nihilū redegit ſubiungens.

66 Et repulit taberna- culum ſylo: tabernacu- lum ſuum ubi habita- uit in hominibus.

¶ [Et repulit] tpe hely pro idola tria eorum [tabernaculum ſylo] .i. quod habebant in ſylo: q: archa q̄ erat in ſylo fuit capta et ciuitas deſtructa [tabernaculum ſuū vbi habitauit in hominibus] .i. inter homines. cū enim nō eſſent digni in quib⁹ habitaret merito repulit illō qō n̄ pp ſe ſꝫ pp illos iſtituit. Sic et pro peccatis deſerit corpora noſtra quia non habitat in corpo- re ſubdito peccatis: que corda ſpi ritusſanctus [dum bene tractant] inhabitat.

67 Et tradidit in capti- uitatem uirtutem eorū: & pulchritudinem eo- rum in manus inimici.

¶ [Et tradidit] .i. tradi ꝑmiſit [in captiuitatē virtutē eoꝝ] .i. archā teſtamenti ad cuius preſentiā ſu- perabāt inimicos et per quā vide- bant fortes et inuincibiles [et pul- chritudinem eorum] eādē ſcilicet archam propter quam reddebant oib⁹ honorati et mirabiles [in ma nus inimici] ſcilicet philiſtinorū ſm Grego. virtus et pulchritudo in manus inimici traditur cū de- cepte mēti antiquus hoſtis ex bo- ni operis elatione dominatur.

Greg. riuꝫ

68 Et concluſit in gla- dio populum ſuum: & hæreditatē ſuam ſpre- uit.

¶ [Et concluſit] .i. concludi permi ſit [in gladio] .i. in occiſione gladij

philiſtinorum [populum ſuum] quē inter multas gētes elegerat: qꝛ capta archa cōſequēs erat vt populus caderet[et hereditatem ſuā ſcꝫ ppl'm iſrael quē diligenter coluerat][ſpreuit]quia ſpreuerant eū. Sic et nunc malos in populo ſuo in occiſione aīe concludi permittit ꝛ eos qui ſua hereditas eſſe debebant vel videbantur relinquendo ſpreuit.

69 Iuuenes eorū comedit ignis: & uirgines eorū nō ſunt lamētatę.

❡[Iuuenes eorū].i.fortes[comedit][ꝛ vaſtauit][ignis].i.ira bellantiū: quia tunc ceciderunt de iſrael triginta milia[ꝛ virgines eorū nō ſunt lamentate]quia hoc nō vacabat facere in metu hoſtili vbi quilibet q̄rebat locū fugiēdi dimittētes occiſos īſepultos ꝛ illamentatos. Sic fortes p̄cipiti audacia et preſumptuoſi malo igne ꝛ inconſulto calore vaſtantur: et virgines fatue non lamentantur

70 Sacerdotes eorū in gladio ceciderunt: & uiduæ eorum non plorabantur.

❡[Sacerdotes eorū in gladio ceciderunt].i.filij hely ſcꝫ ofni ꝛ phinees[et vidue eoꝝ nō plorabanẜ] ſicut vxor phinees viduata et mox in partu mortua ꝓpter perturbationē plangi non potuit more funeris: intantum enī dolebāt pro captiōe arche: q̄ nō vacabat populo alia mala deflere: ſic ꝛ ſacerdotes q̄ bene docent ꝛ male viuunt cadunt in gladio oris ſui: ꝛ vidue i.q̄ renūciauerūt ſeculo cū nō pſeuerāt nō plorāẜ: qꝛ ſpūales viri de hmōi deſperāt. Sed vt vtinam in nobis hec dn̄o cooperāte fiāt vt cōcupiſcētia capta decidat: ꝛ ceteꝛa prāte ꝟtute: forma iniq̄tatis corruat: electa eccl'ia pulchritudie interimaẜ populus vitioꝝ uiuiſicata numeroſitate virtutū reſpuatur terrena hr̄ditas ac q̄raẜ regnū dei iuueníle.i.inſipiēs ꝑctm̄ a virtute ſpūalis eti exuraẜ: ꝛ ꝟgo aīa tolleraẜ incētores vitioꝝ gladio.i. verbo dei trucidenẜ vt exultēt mētes ab his viduate cū xp̄o. Deinde oſtendit vltionem in ipſos aduerſarios detortam. dicens

71 † Et excitatus eſt tā quam dormiens dominus: tanquam potens crapulatus à uino. †nō habet et

❡[Et]poſt has iniurias[excitat⁹ eſt dn̄s]ad vindictā hoſtib⁹ inferēdā cū malis actib⁹ ꝛ pctis ipoꝝ hoſtiū cū planctu ꝛ miſerijs ſuorū[tāq̄ dormiēs ꝛ tāq̄ potēs].i.fortis[crapulat⁹].i.ebri⁹[a vio]q̄ qn̄ ſopit⁹ ē a vio nō pōt vti ſua fortitudine: dixit ſic vr̄ demētib⁹ ꝛ impijs iſultātib⁹ q̄b⁹ vr̄ dn̄s velut ebri⁹ diu dormire: qn̄ ppl'm ſuum dat in man⁹ eoꝝ q̄s odit: ꝛ qn̄ piclitātib⁹ n̄ tā cito q̄ putāt hoies ſubuenit: ꝛ reuera ſic demēter putantib⁹ dormit ꝛ eſt alien⁹ ac negligentibus ꝛ infidelib⁹ nulla voce laudis v'l opis eoꝝ excitātibus.

72 Et percuſſit inimicos ſuos in poſteriora: opprobrium ſempiternum dedit illis.

❡[Et percuſſit inimicos ſuos].ſ.philiſteos[in poſteriora].i.i ſecretiori pte natiū vbi mures rodebāt protuberātes extales eoꝝ ꝛ cōputreſcebāt[opprobriū ſēpiternū dedit illis]qꝛ pena eoꝝ ꝓbroſa ē i ſēpiter

na memoria. Qui mittetes manū ad arātrū poſteriora reſpiciunt q̄ vt ſtercora eſtimari debent ꝑcutiētur in poſteriora merſi in gehennā. Qui eñ poſteriora diligūt opprobrium ſempiternū .i. eternā penā habebunt: quia ex ipſis iuſtiſſime cruciabūtur. Ita inimicos perculſit: ſed ſuos reedificauit quod factum eſt in dignitate regia eis collata: et hoc volens oſtēdere ſubiungit.

73 Et repulit tabernaculum Ioſeph: & tribum † effrem non elegit.

† effrai

¶ [Et repulit] a regia dignitate [tabernaculū] id ē familiā [ioſeph] ne inde eſſet rex [⁊ tribum effrem] ſimiliter [nō elegit] vt inde eſſet rex. Cum enim ruben qui fuit primogenitus iacob violaſſet thorū patris ſui data ſunt ꝑmogenita eius filijs ioſeph: et ideo credi poſſet q̄ de⁹ de ioſeph electurus regē eſſet. Et quia iter filios ioſeph q̄uis manaſſes eſſet ſenior tamen vt dixit effraī futur⁹ erat maior poſſet videri q̄ etiā de effraim electurus eſſet de⁹ reges ſup populū iſrael. ideo iſtud primo remouet. Nominat autem eos qui clarioribus meritis videbant̄ excellere ſcʒ ioſeph qui impie vendit⁹: pro iuſtitia eſt ſublimat⁹: ac prudentia: caſtitate ⁊ inimicorū dilectione p̄ſtitit alijs: ⁊ effraim qui maiori fratri benedictione aui ſui iacob eſt p̄latus: vt oſtendat nihil meritis: ſed totum gratie tribuendum. Deinde oſtēdit quam tribum elegit. d.

74 † Sed elegit tribum iuda: mōtem ſyon quē dilexit.

† et

¶ [Sed elegit] ꝑꝑ dauid [tribū iuda] .ſ. pro regia dignitate vt de ea reges acciperet qm̄ inde erat dauid vn̄ chriſtus carnē ſuſcipere voluit. [et mōtē ſyon quē dilexit] .ſ. elegit ad cultū ſuū ⁊ ꝑ ſede regni: q2 ibi erat ciuitas dauid et caput regni iſrael vbi ꝑ ioſeph qui interpretat̄ augmētū et effraim q̄ iterꝑtat̄ fructificatio. vniuerſum pplm̄ illū vetere repulſum et reprobatū intelligim⁹ q̄ ꝑ augmēto terrenorū deo militat et de fruge ſeculi p̄ſumit ⁊ per tribū iuda: q2 de ea xp̄s exiuit nouum: pplm̄ xp̄i illi pplo veteri p̄latum: vnde ⁊ montē ſyon eccleſiam chriſti eterna premia oculis fidei ſpeculantem accipimus. Syon enim ſpeculatio interpretatur.

45 Et edificauit ſicut † unicornium ſacrificium ſuum: in terra quā fundauit in † ſecula.

† vnis cornio rū ſacrificationeʒ ſuam. † eternum.

¶ [Et edificauit] .i. edificari fecit [ſicē vnicornuū] ſcʒ iudeorū deū ſingl'r et vnū deū colētiū [ſacrificium ſuū] .i. tēplum in quo erant ſctā: et boies ſanctificabāt̄ ꝑ oblatiōes et ſacrificia [in terra] .ſ. iudea [quam fundauit] ꝑ ſuo cultu ⁊ ſede regali [in ſeculā] .i. ſtabiliter quātū in ſe fuit niſi pctā ppl'i impediuiſſent. Unicornes intelligim⁹ quorū firma ſpes i vnū erigit̄: vn̄ chriſtiani recti vnicornes dicūtur propter fidem vnius dei quē credūt: et vni⁹ rei quā appetunt: de q̄ re alibi d̄r. Unā petij a dn̄o hanc requirā. Sacrificium eſt plebs ſancta popul⁹ requiſitionis qui ſunt templū dei ſanctum in quo habitat. Terra eſt eccleſia quā firmauit et ſtabiliuit vt immobilis in ſecula ſempiterna perſiſtat. Ex hac enim vita mortaliter trāſiens eternaliter in celeſti patria fundatur. Sic ab initio electionis hebree gentis vſq3 ad

Chriſtiani vnicornes dicunt̄ ps. xvj.

Chriſtum procedit vnde ſubſequē ter dicit.

76 Et elegit Dauid ſeruum ſuum: & ſuſtulit eum de gregibus ouiū de poſt fœtantes accepit eum.

I. Re. xvj.

¶ [Et elegit dauid ſeruū ſuū] de tribu iuda [& ſuſtulit] .i. tulit [eum de gregib⁹ ouiū] q: ex paſtorali officio pecoꝝ tranſlat⁹ eſt ad regnū hominū & [de] eo vbi erat ſequēs [poſt fetantes] .i. poſt oues fetas ſeu habentes fetus [accepit eum] q: paſcebat oues qñ vocatus fuit vt in regem vngeretur: ſed ad qd

77 Paſcere Iacob ſeruū ſuum: & iſraël hęreditatem ſuam.

¶ [Paſcere] id eſt ad paſcendum & regendum [Jacob ſeruum ſuū] id eſt populū ſuū qui de iacob ſeruo ſuo deſcendit: deinde repetit [&] pro .i. [iſrael hereditatem ſuam] diſcipline vomere cultā id eſt vt fieret rex ſuper iacob .i. iſrael: q: idem ſunt iacob & iſrael ac ſeruus & hereditas licet diuerſis rationibus: vt patet ex pluribus locis precedētibus. Et ita fecit. quia

78 Et pauit eos in innocentia cordis ſui: & in † intellectibus manuū ſuarum deduxit eos.

† itellectu.

¶ [Et pauit] et educauit: id eſt rexit et gubernauit eos [innocentia cordis ſui] .i. in puritate conſcientie: & hoc docuit eos quod ipſe egit [et in intellectibus manuum ſuarum]: id eſt prudenter ſe habens in operibus ſuis [deduxit eos] per vias iuſticie et veritatis quaſi dicat ſic rexit et duxit eos ſicut vir ſimplex in corde ſine duplicitate & prudens in opere. Omnia hec ad chriſtum dominum referēda ſunt: quia paterno conſilio ad redemptionem noſtram electus eſt de grege mortalium carnem aſſumēs quem ſeruum dicit non filium. q: forma ſerui ex dauid eſt de poſt fetantes eſt acceptus: quia miſſus ad oues domus iſrael: inde oues gentium predicatione apoſtolorum tranſmutatus paſcens celeſtī pane chriſtianum populum: ſiue ſupplantatorem vitiorum: ſiue mēte videntem deum quos pauit in innocentia cordis: quia peccatum non fecit nec inuentus eſt dolus in ore eius: [& in intellectibus manuū ſuarum]: id eſt ī operibus intellectualiter ab eo factis [deduxit eos] ad vitam eternam. Vel [pauit eos in innocentia cordis ſui] id eſt hominum: ſcilicet faciens eos innocentes et in cogitationibus cordis [et dedit eos] ad vitaꝫ [in intellectibus manuum ſuarū] ſcilicet chriſti: id eſt in intelligentia et actuali ſanctitate quam ipſe in credentibus fecit quaſi manib⁹. facere em̄ ad man⁹ ptinet. Oratio.

Efice nos māna ſpiritalī alimonie opulentiſſime largitor omnipotēs de⁹: vt in ſenſu manuum tuarum directi mereamur in monte acquiſito dextera tua gloriari. Per dominum.

Pſalmus de lamentabili deprecatione fidelium propter multiplicem perſecutionem malorum: & lętabunda gratiarum actione pro ſua liberatione.

Pſalmus.LXXVIII.

1 DEus uenerunt gentes in hęre ditatem tuam polluerunt tē plum ſanctum tuum: poſuerunt hieruſalem in pomorum cuſtodiã.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus eſt pſalmus aſaph. Et eſt ſenſus ꝗs iſte attribuit aſaph. i. fideli ſynagoge ſeu congregatio ni in cuius pſona ꝓpheta h loqui tur et chriſtũ ſubuenire ſue genti pcaſ. ¶ Materia: lamẽtabilis de pcatio fideliũ ꝓpter multiplicem pſecutionem maloꝝ. ¶ Intẽtio: ex hortari nos ad paſſionẽ ꝓ chriſto ⁊ patiẽtiã ac bonis ꝓximorũ lete⸗ ri et calamitatib⁹ affligi. ¶ Sen⸗ tentia in gñali ꝓpheta in iſto pſal mo in pſona aſaph. i. fidel' ꝯgrega tiõis deuaſtationẽ hieruſalẽ vł ec cleſie lamẽtaſ hũiliter ⁊ deuote ꝓ reſtauratiõe ipi⁹ dꝫpcaſ: iploɾãdo videlicet ꝯ aduerſarios dei iuſti⸗ tiã ⁊ ꝓ ſuis dei: miam ⁊ vltimo ꝓ depcatiõis exauditiõe exultãs re⸗ gratiaſ. ¶ Sñia i ſpãli. Aſaph er⸗ go cõdolẽs ſue gẽti ipſi⁹ mala deo exponit ſic. d. O [De⁹ venerũt gen tes in hereditatẽ tuã]. i. in hierl'm et in terrã ꝓmiſſiõis [polluerunt tẽplũ ſanctũ tuũ] ꝑ ſimulachra q̃ ibi poſuerũt [poſuerunt hierl'm in pomoꝝ cuſtodiã]. i. in deſertionẽ ſi cut collect[pomis cuſtodie. ſ. domi⁹ in quib⁹ cuſtodes erant deſeruſ.

2 Poſuerũt morticina ſeruorũ tuorum eſcas uolatilibus cæli: carnes ſanctorum tuorum beſtijs terræ.

¶ [Poſuerũt morticina]. i. cada⸗ uera [ſeruorũ tuoꝝ] q̃ imũdis vti noluerũt [eſcas volatilib⁹ celi] re⸗ linquendo ea inſepulta. ſ. [carnes ſanctorum tuorum beſtijs terre] eſcas poſuerunt ⁊ deuorandas de derunt. q. d. nõ tñ in viuentes/ſed etiam in mortuos ſeuiunt.

3 Effuderunt ſangui- nem eorum † tanquam aquam in circuitu hie- ruſalem: & non erat qui ſepeliret. †ſicut

¶ [Effuderunt ſanguinẽ eorum]. ſ. ſeruorũ tuoꝝ [tanq̃ aquã]. i. abun dãter ⁊ ita viliter q̃ſi ita ſine cul⸗ pa liceret de ſanguine ſicut de aq̃. ⁊ h nõ tñ itra muros/ſed etiã [in circuitu hieruſalẽ] circunquaq; [et non erat q̃ ſepeliret]. ſ. corpora oc⸗ ciſoꝝ dñ oibus piculũ imuneret.

4 Facti ſumus oppro- brium uicinis noſtris: ſubſannatio & † illuſio his qui in circuitu no- ſtro ſunt. †irriſio.

¶ [Facti ſumus opprobriũ vicinis nr̃is] qḋ grauius eſt q̃ ſi remotis: q: hi ſunt aſſidui ⁊ in oculis [ſub⸗ ſannatio ⁊ illuſio] facti ſum⁹ [his q̃ in circuitu nr̃o ſunt]. i. gẽtib⁹ q̃ circa hieruſalẽ ſunt. q. d. gloria hie ruſalẽ toto orbe mirabilis verſa ẽ in opprobriũ vicinis. Uel poſſunt hec accipi de eccleſia ſic. O [Deus venerunt gentes i hereditatẽ tuã] id eſt inuaſerunt eccleſiã perſequẽ do quam chriſtus acquiſiuit ſan⸗ guine ſuo [polluerunt templum ſanctum tuum] ſcilicet ipſam ec⸗ cleſiam. Unde apoſtolus. Templũ ſ. Cor. iij.

dei ſctū ē q̄ð eſtis vos:q̄ð templū3
perſecutores in his polluerunt q̄s
ad negandum chriſtum terrendo
vel cruciando coegerunt.Sed ho/
die magis polluitur prauis mori/
bus hominum q̄ olim occiſoribus
martyrum [poſuerunt hieruſalē]
id eſt eandem eccleſiam [in pomo/
rum cuſtodiam]id eſt in deſertio/
nem.quando enim gentibus per/
ſequentibus in celeſtem menſam
ſpiritus martyrum tanquam de
dominico orto multa et ſuauia po
ma tranſierūt/eccleſia deſerta eſt
viſa[Poſuerunt morticina ſeruo
rum tuorum]id eſt ſanctorum mar/
tyrum[eſcā volatilibus celi]quaſi
quicq̄ eorum reſurrectioni deperi
ret.quod exponit dicens [carnes
ſanctorum tuorum]hec ſunt mor/
ticina [beſtijs terre]ad deuoran/
dum. [Effuderunt ſanguinem eo
rum tanq̄ aquā in circuitu hieru/
ſalem]quando in omni parte eccle
ſie: cui⁹ circuit⁹ per totū orbē eſt
abundans perſecutio ſeuiebat[et
non erat qui ſepeliret] pre timore
perſecutorū vl' pre multitudine oc
ciſorum.[Facti ſumus opprobriū]
et terror propter diram mortem
[vicinis noſtris]i.i. affectione pro/
pinquis iam volentibus credere
[ſubſannatio et illuſio his qui in
circuitu noſtro ſūt]i.deſpicabiles
inimicis eccleſie qui ſunt in toto
orbe:q2 nō eis ſed in cōſpectu dñi
precioſa ē mors ſanctoꝝ eius.Sed.

5 Vſquequo domine iraſceris in finem: † accēdetur uelut ignis zelus tuus.

† exardeſcet.

¶ [Uſq3quo]o[domine iraſceris]
nobis iraſceris ne vſq3[in finem].
q.d.noli iraſci in finem ſed tēpera
correctionē/ne illa tāta tribulatio
pſeueret vſq3 i finē ⁊ vſq3quo ac/
cēdet[i.ardebit[ſcl⁹ tuus] .i.ira
tua ꝯ nos[velut ignis].ſ.totaliter
nos ꝯſumēs ſicut ignis cinerat ⁊ ꝯſu
mit paleas ita q̄ nō extinguat vel
mitiget.q.d.vtinā ceſſet ira tua ꝯ
nos icepta.Ira dei d' ignis:q2 tā/
diu ardet donec aurū purget ⁊ li/
gna icinerent.Sunt em̄ varie cau
ſe iflictiōis penarū.vñ iob dicit Ua
rie peccaui:nō peccaui:peccauit vt
aliq̄ten⁹ puniret:nō peccauit et
tm̄ punitus eſt in pte ad purgatio
nem in parte ad coronā:et ita de
ſanctis alijs. Ne igitur iraſcaris
nobis qui te nouimus:ſed potius

Dei ira ignis dicitur.

6 Effunde irā tuam in gentes que te non nouerunt: & in regna que nomen tuum non inuocauerunt.

¶ [Effunde].i.effundes vt multa
⁊ abundanter:⁊ retorquebis[irā
tuam].i.effectus iuſtitie tue ⁊ vin
dictam:[in gentes q̄ te non noue/
runt]nec ſcire voluerunt nec time
re vel diligere:vt ſicut nos oppri/
munt tuis virtutibus obuiantur
[⁊ in regna que nomē tuū nō inuo/
cauerunt]ſ3 tm̄ noīa idolorū ſuorū
ſeu demoniorū ⁊ creaturā non crea
torē.Per gentes accipit ſubditos.
per regna ipſos reges.hoc autem
non optādo dicit ſed prophetiſan/
do:nec ſolum non inuocauerunt:
ſed inſuper oppugnauerunt.

7 Quia comederunt Iacob: & locum eius deſolauerunt.

¶ [Q2]tales gētes[comederūt ia
cob].i.deſtruxerūt iudaicū ppl'3:vt
nō compareat ſicut nec res comeſta
[⁊ locum eius]ſcilicet ciuitatem ⁊
tēplū vbi congregabātur ad feſta
[deſolauerunt] nudando rebus ⁊

perſonis. Uel de eccleſia [quia co
mederūt] .i. ī ſuū malignū corpus.
hoc eſt in ſuā ſocietatē ⁊ nequitiā
tranſire cogētes ſibi incorporaue
rūt [iacob] .i. ppl'ȝ xpianū q eſt mi
nor cui ſeruit maior: ⁊ ad q̄ nomē
iacob eſt tranſlatū [⁊ locū eius] ſcȝ
eccleſiā [deſolauerūt] .i. deſolataȝ
reliq̄rūt. Sed qȝ ſcio te pro pecca
tis nos flagellare: ideo precor

8 Ne memineris ini-
quitatum noſtrarū anti
quarum: citò anticipēt
nos miſericordię tuę:
quia pauperes facti ſu-
mus nimis.

℄ [Ne memineris iniq̄tatū noſtra
rū] hec cōfeſſio electorū veniā pro
uocat [antiquarū] nō dicit hoc de
preteritis tm̄ ſȝ [antiquarū] .i. ſi-
miliū antiquis quibus ſepe pec-
cauimus [cito] anticipēt nos mi-
ſericordie tue] vt liberemur a mi-
ſerijs. ⁊ hoc ē nobis neceſſariū [qȝ
pauperes] .i. miſeri ⁊ indigētes
[facti ſumus nimis] .i. valde. Uel
de eccleſia preueniāt ad bene ope-
rādū [cito accipiant nos mie tue]
ante mortē ⁊ iudiciū ne ad iudi-
ciū dānandi veniamus: qȝ niſi in-
dulgentia preueniat in iudicio nō
abſoluit reus [qȝ pauperes] a me-
ritis ⁊ nō ſufficiētes ad ſalutē: vl'
firmi ⁊ ipotētes ad ſatiſfaciēdū de
pctis ⁊ bene operādū [facti ſum⁹
nimis] ⁊ pluſq̄ dici poſſit. hec di-
cit ne quis de actibus ſuis preſu
mat. Ideo ſequitur

9 Adiuua nos deus ſa-
lutaris noſter: † & pro
pter gloriam nominis
tui domine libera nos:

† alia lrā nō hȝ ⁊

& propicius eſto pec-
catis noſtris propter no
men tuum.

℄ [Adiuua nos] in bello defenſio
nis legis cōtra aduerſarios: quia
nos infirmi ſumus [deus ſaluta-
ris] ⁊ ſaluator [noſter] qȝ nō in no
ſtris ſed in tuis virtutib⁹ cōfidi-
mus [⁊ ppter gloriā noīs tui] iam
plificā ſic o [dn̄e libera nos] a ma-
lis vt erepti noī tuo gloriā ⁊ ho-
norē reddamus. vel de eccliā [adi-
uua nos] p gratiā vt infirmitas
nr̄a adiuuet ad bona faciēda [de⁹
ſalutaris nr̄] q neceſſari⁹ es infir
mitati nr̄e [⁊ ppter gloriā noīs
tui] vt qui gloriatur nō in ſeipſo:
ſed in domino glorief. o [dn̄e libe
ra nos] a cōformitate malorum.
liberat ēt ⁊ eruit a malis deus cū
adiuuat ad faciēdā iuſtitiā [⁊ ppi
impediāt nos ad hec peccata nr̄a
[ppici⁹ eſto peccatis noſtris pro-
pter nomē tuū] nō ppter nos et
meritū noſtrū. .i. pietate ſancti no
minis tui tribuatur nobis qđ nō
poteſt haberi actibus noſtris. Et
iſta fac nobis

10 † Ne fortè dicant in
gentibus ubi eſt deus
eorum: & innoteſcat in
nationibus coram ocu
lis noſtris.

† neq̄ñ dicant gētes.

℄ [Ne forte] nobis deficiētib⁹ [di
cāt in gētib⁹] aliq̄ viſitatū pfidis
ſcȝ [vbi eſt de⁹ eorū] quaſi dicant.
illi nō habent deum adiutorem:
quia vel nō eſt/ vel nō pōt/ aut nō
curat ſuos adiuuare. hec inſultatio
non eſt ferenda. Unde nō permit-
tas vt hoc dicant: cum in hoc non
tantuȝ in nos ſed in te delinquāt
ſed poti⁹ [et innoteſcat] id eſt ma
nifeſta fiat [in nationibus] ita q̄

omnes nationes ſciant [corã ocu
lis noſtris].i.cito fiat ⁊ nos eam
videamus ad laudem tuam.

†vin dicta †irreti cõſpe ctum tuum

11 † Vltio ſanguinis
ſeruorum tuorum qui
effuſus eſt: † introeat
in conſpectu tuo gemi
tus compeditorum.

¶ [Vltio].ſ. tpalis vt euadãt eter
nã [ſanguinis ſeruorũ tuoꝝ q̃ effu
ſus eſt] abũdãter.i.vt videam⁹ il
los ↄuerſos q̃ mõ pſequũtur.⁊ ſic
accipit in bono de vltiõe pñti Vel
accipi põt de pena eterna ſic.[Et
innoteſcat ĩ nationib⁹ corã oculis
nr̃is [vltio ſanguinis ſeruorũ tuo
rũ q̃ effuſus eſt].i.ſume vindictã
de malis q̃ fuderũt ſanguinẽ ſer
uorũ tuoꝝ. ⁊ ĩ fine ita fiet:q2 vl hic
in cõuerſis puniitur iniq̃tas qð an
te optauerat vel ĩ fine peũt qð hic
ðt nõ optãdo ſ3 ꝓphetizãdo mal
ita fiat.Et[itroeat ĩ cõſpectu tuo]
i.añ ↄſpectũ tuũ[gemit⁹ cõpedi
torũ]quos gẽtiles ⁊ tyrãni vl ĩpe
tribulatiões vixerũt .Vel [cõpe
ditorũ]corruptibilitate carnis q̃
aggrauat aiam: q̃ te p longas la
chrymas reqrẽtes abſolui ⁊ tecũ
eẽ deſiderãt.Vl[cõpeditoꝝ].i.vin
culis charitatis aſtrictoꝝ orãtiũ
p cõuerſiõe maloꝝ.Vel cõpedes
ſunt pcepta dei qb⁹ colligant ſcti
q̃ patiẽter ſuſtẽtata vertũtur in
ornamẽta.Deĩde quid gemitus cõ
peditorum petat oſtendit dicẽs.

†re cipe in adepti onem †mor te pu nitorũ

12 Secundũ magnitudi
nẽ brachij tui: † poſſide
filios † mortificatorũ.

¶ [Scdm magnitudinẽ brachij
tui].i.potentie ⁊ fortitudinis tue
[poſſide].i.reſpice in adoptione
⁊ defende ne eccl'ia in fratrib⁹ de
ficiat: ⁊ ne aliq̃ errore maculent
[filios]id eſt poſteros ⁊ imitatores
[mortificatorũ].i.eſt martyrũ qui
in eũ p cui⁹ noĩe paſſos eos noue
rũt exhortãte eorũ gloria ad imi
tãdũ eorũ exẽpla accẽſi nõ territi
crediderũt.Et ẽ iſta pia pcatio:ne
filios eorũ ꝓijciat qui p eo puni
ti ſunt.ſ3 multiplicet ne ĩfructuo
ſus ſit ſãguis eorũ poſteris:vt ide
creſcat ſeges vñ putabãt pitura.

†nõ bis et †ſepties tantum †ſinꝰ. †op probriũ eo rum

13 † Et redde uicinis
noſtris † ſeptuplum in
† ſinu eorũ: † imprope
riũ ipſorũ quod expro
brauerũt tibi domine.

¶ [Et redde vicis nr̃is]iter quos
habitam⁹ vſq3 ad ſepationẽ futu
ra[ſeptuplũ].i.plenã ⁊ pfectã vidi
ctã:q2 b numero pfectio ⁊ plenitu
do ſignificari ſolet: ⁊ h[ĩ ſinu eoꝝ]
nũc in hac vita vt nõ iudicij pena
dãnet.vl[ſeptuplũ].i. pfectiones
domi celeſtis:vt ſpũ ſctõ cõpleant
⁊ redde eis[iprop eriũ ipſoꝝ quod
exprobrauerũt tibi dñe].i.fac vt p
iniurijs ⁊ opprobrijs q̃ fecerũt red
dãt laudes q̃ eſt glioſa vindicatio
qñ de⁹ inimicorũ ore laudat: ⁊ ſic
accipit in bono ⁊ ðr optãdo.Vel
accipit ĩ malo:vt[redde ſeptuplũ]
i.pfectionẽ pene ĩ futuro.ſ.[ĩpro
periũ ipoꝝ].i.penã p ĩproprio[qð
exprobrauerũt tibi dñe]ſctõs tuos
in qb⁹ habitãs affligẽdo arbitrã
tes in eis delere nomẽ tuũ de ter
ra: ⁊ ſic ðr nõ mala optãdo ſ3 iuſta
pronuntiãdo ⁊ vera prophetiſan
do .Illis ita

†gre gis tui †æter num

14 Nos autem populus
tuus & oues † paſcuę
tuę:cõfitebimur tibi in
† ſeculum.

¶ [Nos aũt]q̃o putabãt ſe pdere

popul⁹ tu⁹]i te ꝑ baptiſmū regene rati ⁊ fide ꝯgregati[⁊ oues paſcue tue]ſacramētis ⁊ doctrina tua paſti et nutriti[confitebimur tibi]id eſt laudabimus te:vt qui gloriatur in domino glorietur[in ſeculū].i. perſeuerāter vſq; in finē ſeculi nō delebitur eccleſia vt putatur ab hereticis.Et hoc eſt quod ſubdit.

15 In generatione & generationem annunciabimus laudem tuam.

¶[In generatione]preſenti[et generationē]ſuccedentē.i.de generatione vna in alteram ⁊ in oēm gn̄ationē id ē qđ dixerat in ſeculū [annunciabimus]alijs [laudē tuam] que vt taceretur nos delere et finire conabantur.Vel[in generatiōe ⁊ gn̄ationē].i.q̄diu ſeculū durabit p̄ſens ⁊ futurū [annūciabim⁹ laudē tuā]i h̄ ſeculo ꝑ alioꝝ iſtructione ⁊ i futuro ꝑ debito honore.Orō.

Anticipa dn̄e miam tuam priuſq̄ zelus ire tue deſeuiat:vt adiuti patrocinijs beatoꝝ quoꝝ ꝓpt̄ te ſanguis effuſus eſt ꝓpiciatiōe tua peccatorum veniam conſequamur.Per.

Pſalmus de primo aduentu chriſti ſcilicet in carne:& de inceptione ac perfectione eccleſię cuius proceſſus & ſtatus hic deſignatur ſub nomine uineæ.

Pſalmus. LXXIX.

1 (margin: †paſcis †ones) QVi † regis Iſraël intende: qui deducis uelut † ouē ioſeph.

¶Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶Titulus talis eſt.In finē ꝓ his q̄ ꝯmutabunt:pſalmus ꝓ aſſirijs teſtimonium aſaph.Et eſt ſenſus pſalmus iſte dirigēs nos in finē id eſt in chriſtum eſt teſtimonium aſaph.i.illi⁹ partis ſynagoge q̄ credit ⁊ ꝯfitet̄ xp̄m in carne venturū ꝓ his q̄ ꝯmutabuntur in melius et pro aſſirijs.i.dirigētib⁹ ſe vt iā non ſint generatio que non direxit cor ſuum ſed dirigens ſe ad xp̄m. Aſſirij eñ interp̄tantur dirigētes: ⁊ ſunt idē qui commutant̄ ⁊ aſſirij. (margin: Aſſirij q̄ iterp̄tantur) ¶Materia:aduētus chriſti in carnē et ꝓceſſus eccleſie ſub noīe vinee.¶Intentio: monere in meli⁹ cōmutari ⁊ ad xp̄m dirigi.¶Sententia in gn̄ali:ꝓpheta in iſto pſalmo in pſona aſaph.i.fidelis cōgregationis p̄cat̄ primū aduentū xp̄i ꝑ quem fit reꝑatio generis humani:et agit de vinea q̄ ē eccleſia oſtēdens quomō ſit incepta et ꝑfecta. ¶Sn̄ia in ſpeciali:aſaph ergo qui in precedētibus pſalmis ꝓ pctis ſynagoge trepidus orabat:iā de illius ꝯuerſiōe p̄ſumit:⁊ teſtimoniū dat de aduentu chriſti quē precat̄ d.[Qui regis iſrael].i.iudeos ſpiritualiter te vidētes[intēde].i.intētū te prebe regimini:et intentius rege quos rexiſti nos per miniſtrū angelum tuum:iaʒ veni nos regere per te ipſum[qui deducis velut ouē ioſeph]ip̄m ſcilicet ſignificatū ioſeph.i.fidelē populū de gentib⁹ adauctū parieti de circūciſione.Ioſeph enim interpretatur augumētū:et mortuo grano frumēti auct⁹ eſt multū populus dei:primo reductā velut a ſpinis ducit ad caulas fidei tanq̄ oues ad paſcua:⁊ deducit de bono i meli⁹ ⁊ de v̄tute i v̄tutē.Per iſrael legē habētes accipe ꝑfectos q̄ regūt ⁊ alios:ꝑ ioſeph rudes ⁊ ſimplices:vn̄ regit̄ iſrael tāq̄ maior ducit̄ ioſeph tāq̄ minor. (margin: Ioſeph q̄d iterp̄tatur)

2 Qui ſedes ſuper che-
†appa re rubin: † manifeſtare co-
†ephraim ram † effraim Beniamin
& manaſſe.

¶ [Qui ſedes ſuper cherubin] .i. q̄ in ſecreto maieſtatis tue ſuper illā penitudinem ſciētie celeſtium virtutum et poteſtatum [manifeſtare coram effraim beniamin et manaſſe] .q.d. tu qui angelis es notꝰ appare et innoteſce hominibꝰ: manifeſta te in carne: et huic mundo te videndum pbe: faciens in eis has virtutes q̄ his ſignificant̄ noībus ſ. eos fructificare et filios dextere et
Effraim quod iter interpretatur Pꝛatur poſteriorum oblitos. Effraim enim interpretatur fructificatio: beniamin filiꝰ dextere: manaſſe obliuio. Illi quippe ſunt idonei videre te qui fructus dignos penitentie faciūt: et hi qui in ſancto opere fortes ſunt: et hi qui poſteriorum ſcilicet terrenorum obliti in anteriora ſcilicet eterna ſe extendunt.

3 Excita potentiā tuam
& ueni: ut ſaluos fa-
cias nos.

¶ [Excita] ſiue ſuſcita [potentiam tuā] et fortitudinem quā egyptijs et filijs iſrael oſtēdiſti quaſi enim i potens videris quando populus tuus abſq; defenſore traditur inimicis [et veni] p effectū potentie tue adiuuando nos qui dereliquēdo nos videris receſſiſſe [vt ſaluos facias nos] vt ſicut illos eruiſti de egypto ita nos ſalues a peccatis et a poteſtate et oppreſſione perſequētium quas meremur pro eis. Uel [veni] tuipſe in carne et [excita] .i. oſtende [potentiam tuā] in reſurrectione qui viſus es infirmus in paſſione id eſt crucifixus ex infirmitate reſurge ex virtute [et ſaluos facias nos] a malis omnibus. De-
inde loquens ad patrem ait.

4 Deus conuerte nos: †filius
& † oſtende faciem tuā tuus.
& ſalui erimus.

¶ [Deus conuerte nos] a vetuſtate in nouitatem a culpa ad gratiā auerſi enim ſumus a te et non cōuertemur niſi tu facias [et oſtende faciem tuam] id eſt filium tuū qui eſt imago tua [Et ſalui erimus] p ipſum. Uel [oſtende faciem tuam] per placationem et gratiam ſcilicet auxiliando quam abſcondiſti a nobis auxilium tuum ſubtrahendo et ita [ſalui erimus] quia ſine tua gratia non poteſt eſſe ſalus. Et quia etiam poſt chriſti aduentum q̄diu in hoc ſeculo ſumus vbi penitus ſine peccato nō viuitur etiam ſeruis ſuis dominus penitus non placatur ideo ſubiungitur.

5 Domine deus uirtu- †vſq;
tū † quouſque iraſceris quo.
† ſup oratione ſerui tui. †in

¶ [Domine deꝰ virtutū] celeſtiū .i. angelorum quibus nos ſocij ſumꝰ futuri [quouſq; iraſceris ſuper orationē ſerui tui] nō auferēdo flagella a nobis et ſi olim iraſcebaris ſup orationē inimici dū ſcʒ erā inimicus ne iraſcaris ſup orationē iam ſerui tui ſʒ miſerearis: ꝑtim iā trāſit ira a ſeruo i eo qd̄ in ꝑpetuū nō dānat/ſʒ adhuc remanet i hoc q̄ flagello nō parcit: flagellat enī omnē filiū quē recipit. Iraſcit̄ ergo dn̄s ſuis ſuis: ſʒ tamē nō vt iudex dānans imo vt pater corrigēs Et iterum quouſq; ira ceſſauerit. Heb. xij.

6 Cibabis nos pane la-
chrymarum: & † potū †potabis nos
dabis nobis in lachry-
mis in menſura.

¶ [Cibabis nos pane lachrymaꝝ [erudítione flagellorum ⁊ hic panis cibus eſt: q: ſic non extinguimur ſed erudimur. Addit ⁊ de potu [⁊ potum dabis nobis i lachrymis in méſura] .i. p viribus: ⁊ ſm qđ ferre poſſumus: vł p mõ culpe: ⁊ ſm qđ meruimus. Vł lachrymarũ panis ⁊ pot⁹ ĩtelligit gratia ɔpũctionis: quia eos quos repleuerit gaudẽtes in ſpe: ⁊ fortes in tribulatione facit ſicut panis cor hoĩs cõfirmat ⁊ pot⁹ letificat. Bene autẽ in méſura dicit: q: oĩs electorũ grã ⁊ tentatio iuxta méſurã a dño diſponit: vt nec de gratia habeant quantum volunt nec de tentatione perferant ſupra id quod poſſunt. Deinde exponit lachrymas. d.

7 Poſuiſti nos in contradictionẽ uicinis noſtris : & inimici noſtri ſubſannauerunt nos.

¶ [Poſuiſti nos in cõtradictionẽ vicinis noſtris] q̃ ĩ circuitu noſtro ſunt vt cõtradicerẽt verbis nr̃is: plane hoc factum eſt: de aſaph eni .i. de fideli ſynagoga electi ſunt qui ad gẽtes irent: et chriſtum predicarẽt. Quibus contradicebat / ſed cõtradictor vincebat: ⁊ ex contradictore fidelis efficiebat. Inde martyres cibati ſunt de pane lachrymarum ⁊ potati in lachrymis ſed in menſura non amplius q̃ poterant ferre [et inimici noſtri] et hoſtes fidei nõ tñ ɔtradixerunt: ſed etiã [ſubſannauerunt] et irriſerũt [nos] q̃ſi colẽtes mortuũ / adorantes crucifixũ. Sed licet tanta paſſuri ſimus non tñ minus cum optamus ſed iterum oramus. O

† dñe 8 † Deus uirtutum cõ-
deus. uerte nos: & oſtẽde faciẽ tuã & ſalui erimus.

¶ [De⁹ virtutũ conuerte nos] ad te [et oſtende faciem tuã] .i. filium tuum p quem tu cognitus es q̃ dicit: qui videt me videt ⁊ patrem [⁊ ſalui erimus] portando imaginem ei⁹: de hoc verſu habes etiã ſupra. Deſiderantis nos eſt freq̃ter repetere qui tantis precibus ſtudet orare. Oſtẽde inq̃ faciem tuam et imple in rebus qđ premõſtraſti in figuris. Quas figuras ſubſequenter enumerando oſtendit: quomodo eccleſia primo incepit ⁊ fuit in iudeis: ⁊ poſtea tranſlata eſt ⁊ perfecta in gentib⁹. q. d. debes hoc qđ oro facere: quia iam

9 Vineã † de Aegypto ter. tranſtuliſti: eieciſti gentes & plantaſti eam.

¶ [Vineam] .i. pplm iſrael vnde chriſtus et primi credentes: quem populum ideo vineã vocat quia in modum vinee eũ dñs ad excolẽdũ et regendum ſuſceperat: ⁊ ſicut vinea ceteris arboribus eſt hoibus charior: ſic ppl's iſrael pre ceteris poplis fuit deo gratior [de egypto tranſtuliſti] in terrã promiſſionis [eieciſti gentes] ſeptem de terra illa quam diu poſſederant [⁊ plãtaſti] vt agricola [eam] ſcilicet vineã ibi: id eſt habitationem eius firmaſti et ſecure habitare feciſti.

10 † Dux itineris fuiſ i viã: ſe- in cõſpectu eius: & plã- cum. taſti radices eius & impleuit terram.

¶ [Dux itiner] fuiſti i ɔſpectu ei⁹] i colũna nub] p diẽ: ⁊ i colũna ig] p noctẽ: teq3 duce ⁊ rectore de egypto exeũt p deſertũ trãſierũt: i terrã promiſſionis venerunt et ibi [plãtaſti] id ẽ ɔſtituiſti ⁊ firmiter

ſtabiliſti[radices eius].i.duces et
principes ac ſanctos patres ⁊ pro
phetas[et impleuit terram] ꝑmiſ
Geñ.ij ſiõis per prolis multiplicationẽ:
iuxta qđ alibi ſcriptum eſt. Et bñ
dixit eis: et multiplicati ſunt ni
mis. Licet hec ſynagogã figuraue
rint/tñ ad eccleſiã referenda ſunt
q̄ a tenebris cecitatis ad lucẽ fidei
⁊ celeſtẽ dignitatẽ eiectis vitiorũ
gẽtib⁹ tranſlata eſt et plãtata in
virtutib⁹ q̄ ſpirituſancto preeunte
ducit̃ ſpirituali itinere bonoꝝ ope
rũ per hoc deſertũ ſeculi: cui via.i.
mandata per que graderet̃ largi
ta ſunt plãtatis in ea doctorib⁹ ꝑ
quos ĩ oẽs terrã euãgelioꝝ ſonus
nũciaret̃: ⁊ ſic illã vinea mõ iple
uit totã terram: q̄ ĩpletio mõ ſit ⁊
ſiet vſq; ĩ finẽ mũdi dũ q̄tidie cõ
uertunt̃ aliq̄. Deinde de initio vi
nee lati⁹ repetit dicẽs. Sed prius

11 Operuit montes um
bra eius: & arbuſta eius
cedros dei.

¶ [Operuit mõtes] ſcʒ prophetas
[vmbra eius] ſcʒ vinee.i. vmbroſa
et obſcura locutio. obſcure enim et
in figuris locuti ſunt futura que
annunciauerũt/vmbra etiam fue
runt circunciſio et ſacrificia. Sed
poſt vmbrã venit veritas et ma
nifeſtatio. Vñ ſequit̃ [et arbuſta]
que creſcunt circa arborem.i. excre
menta et augmenta[eius] operue
runt[cedros dei] id eſt apoſtolos
⁊ doctores noui teſtamenti. Ideo
autem dicit cedros dei: quia ſunt
cedri euertẽde: ſcilicet ſuperbi qui
ſunt cedri ſeculi ſed non dei. Expo
ſita ergo altitudine vinee exponit
eius latitudinem dicens.

†extẽdiſti ſeius. 12 † Extendit palmi
tes † ſuas uſque ad ma
re: & uſque ad flumen
propagines eius.

¶ [Extendit] dñs ad hieruſalem
[palmites ſuas].i. filios[vſq; ad
mare ſcilicet mediterraneũ quod
erat termin⁹ iudee a parte occidẽ
tali[et vſq; ad flumen] ſcilicet eu
fraten qđ erat terminus terre ꝓ
miſſionis a parte orientis[ꝓpagi
nes].i. gñationes[eius] per palmi
tes ⁊ ꝓpagines maiores ⁊ mino
res ſcʒ tota gñatio illius gẽtis in
telligit̃ quã dñs infra dictos ter
minos dilatauit. Nos ſumus vi
tes qui ex vinea illa frondui mus.
et vſq; ad mare.i. baptiſmũ acceſſi
mus: et vſq; ad flumẽ propagines
eius: vt q̄ in ea naſcũtur baptiſmo
abluãt̃. Et q2 talis eſt vinea: ergo

13 Vt quid deſtruxiſti
maceriam eius: & uin
demiãt eã omnes † qui
prætergrediũtur uiam. †trãſeuntes.

¶ [Vt quid deſtruxiſti maceriã]
⁊ ſepem[eius]: id eſt munitionem:
ſcʒ ſubtrahendo protectionẽ tuã
qua tanq̄ ſepi muniebat̃[⁊ vinde
miant eam].i. conculcant et deua
ſtãt[omnes qui pretergrediuntur
viã] legis et mandatorum dei: ſcʒ
gẽtes q̄ idola colunt. Vel[oẽs qui
pretergrediuntur] ⁊ pertranſeunt
[viã] id eſt quicunq; viatores ex
tranei. Tũc munitio ſynagoge de
poſita eſt cum ei cecitas propter
ſuam ſuperbiã cõtigit ⁊ ſpoliatur
ab his qui per huius ſeculi viam
ad deũ tranſeunt dum iudeos pre
dicando cõuerti faciũt. Et hoc totũ
referri poteſt ad perſecutiones ec
cleſie. deinde exponit qualiter vin
demiauerunt dicens.

14 † Exterminauit eam †deuaſtauit.
aper de ſilua: & ſingula
ris ferus depaſt⁹ eſt eã.

Exterminauit

¶ [Exterminauit] .i. extra terminos ſuos eiecit & deuaſtauit [eam] vineam [aper de ſylua] .i. gentilis populus ſeuus et incult⁹ [& ſingularis ferus] ſcilicet idem populus ſingularis propter ſuperbiam et ferus propter crudelitatem [depaſtus eſt eam] id eſt depaſcendo cōſumpſit: quia eam deuaſtauerunt: ac vſibus et ſeruitijs ſuis ſubiugauerunt Et hec ad eccleſiam referri pūt contra quā populus gentium crudeliter ſeuiebat. In apro etiam & ſingulari fero immanitas diaboli intelligitur: a quo hodie eccleſia deuaſtatur qui fortis et ferus eſt & de ſylua: quia cogitationes eius agreſtes & deuie ſunt. & ſingularis in ſuperbia. Sed tu o

15 Deus uirtutum conuertere: reſpice de cælo & uide & uiſita uineā iſtam.

¶ [Deus virtutū] celeſtium & terreſtrium [conuertere] ab ira ad miſericordiā & ad nos p̄ condeſcēſionē bonitatis tue: q̄ dū affligimur videris a nobis auerſus [reſpice] intuitu miſericordie & oculo clementie [de celo] celorū & de tue deitatis ſecreto [& vide] p̄ miſericordiā quibus peccatis laboret et pereat homo [et viſita] per gratiam [vineam iſtam] ſcilicet eccleſiā .i. infirmā ſana. Miſericordia eſt qua peccata dimittuntur: gratia eſt qua beneficia irrogantur. Viſita ſicut medicus infirmum et ſana.

Miſericordia pec cata dimittūtur.

16 Et perfice eam quā plantauit dextera tua: & ſuper filium † quem confirmaſti tibi.

† hoīs.

¶ [Et pfice] fidelib⁹ ſ ppl'o gētiū & reliquijs iſrael [eā] nō aliā inſtitue [quā plātauit] .i. ichoauit [dextera] .i. potētia & ppiciatio [tua] vna em̄ & eadē vinea ē q̄ icepit a iudeis & pficit i gētib⁹: & ſi altera gens det pricipiū altera perfectionē [& ſup filiū] .ſ. xp̄m pfice [quē cōfirmaſti tibi] .i. ad tuū honorē dicēs. hic ē fili⁹ me⁹ dilect⁹ i quo cōfirmat⁹ eſt xp̄s apd̄ hoīes qui ſol⁹ eſt fundamentū qd̄ nemo mutare poteſt. Et ſic erit & reuera perficies q̄ remittenf eis pctā & ita pficief vinea: q̄

17 † Inceſa igni & † ſuffoſſa: ab increpatione uultus tui peribunt.

† ſuccēſa. † ſuffoſſa.

¶ [Incēſa igni] .i. pctā q̄ veniūt ex amore male accēdēte [& ſuffoſſa] .i. pctā q̄ veniūt ex timore male hūiliāte: foſſa em̄ hūilitatē deſignat: & p̄ hec duo oīa pctā itelligūf. Sicut em̄ oīa iuſta opa bono timore vl' bono amore fiunt: ſic malo amore et malo timore pctā oīa cōmittūf [peribūt] & delebūf [ab icrepatiōe vultus tui] .i. p̄ icrepationē filij tui q̄ vult⁹ tu⁹ & imago dr̄. Quid em̄ increpat xp̄s niſi peccata? Et quia ex aduentu filij tāta procedit vtilitas: ideo vt hec omnia impleātur.

18 Fiat manus tua ſuper uirum dexteræ tuæ & ſuper filiū hominis quē confirmaſti tibi.

¶ [Fiat man⁹ tua] o deus .i. mīa tua [ſup virū dextere tue] .ſ. xp̄m ad pducēdū eū .i. opatio tua ad effectū pmiſſa pducat .ſ. incarnationē [&] p̄ .i. [ſup filiū hoīs] .ſ. vginis p̄ aſſumptionē carnis nō hoīs [quē] ſcʒ filium [confirmaſti tibi] q̄ ſic nobis coniunctus eſt ex carne vt de⁹ etiā ſit ex diuinitate. Et bñ vir dextere & filius hominis dicitur: q̄ & potētiā diuinitatis habuit vñ ad

dexterā dei patris ſedet et humanitatem inter nos aſſumpſit ex co ꝙ filius hoīs fuit q̄ niſi potens ꝑ diuinitatē fuiſſet nequaꝙ̄ nos ꝑ humilitatem redimere potuiſſet.

19 Et non diſcedimus a te: uiuificabis nos & nomen tuum inuocabimus.

¶ [Et] ſi hec feceris ⁊ filium miſeris [nō diſcedimus] vltra [a te] per cōuerſionē a fide ⁊ dilectiōe. Quis enī nos ſeparabit a charitate dei? Roma viij. [Uiuificabis nos] vita gratie: naꝫ mortui eram⁹ pctis noſq; īnouabis/⁊ vitā interioris hominis donabis vt te amemus non terrena in quibus prius mortui eramus ſcilicet in amando terrena et eis inherendo [⁊ nomen tuū inuocabimus] te exorando [vt nobis dulcis remiſſor ſis peccatorum noſtroꝝ et pius largitor eternorum bonorum: et te diligēdo qui eris nobis totū iuuamē. Quod vt fit ⁊ vt ſummam mee intentionis concludam

20 Domine deus uirtutum conuerte nos: & oſtende faciem tuam & ſalui erimus.

¶ [Dn̄e de⁹ virtutū cōuerte nos] a vetuſtate ī nouitatē/⁊ ad te pfecte diligēdū [⁊ oſtēde faciem tuā] i. xp̄m q̄ eſt imago et facies tua et illuminatio vult⁹ tui: in q̄ manes ⁊ q̄ manet ī te [⁊ ſalui erim⁹] ꝑ xp̄ꝫ a malis omnibus. Uel [oñde faciē tuā] hic per piā illuminationem ⁊ in futuro ꝑ apertā viſionem [⁊ ſalui erimus] q: in clara ⁊ pfecta fruitione cōſiſtit eterna ſalus. Nec iaꝫ ſuperius dixerat: ſed piū animum quod delectat orare libenter ⁊ frequenter delectat replicare. hic enī (vt dicit Auguſt⁹) eſt cōſummatio toti⁹ oratiōis xp̄iane. Auguſtinus. Magna vero ē ſuauitas hui⁹ v'ſiculi. i. hoc enī regulā totius religionis exponit. primo enī de⁹ nos ꝯuertit tūc ⁊ non ante faciē ſuam oſtendit. i. lumine pietatis nos inſpicit poſt qd' tandē nos ſaluat. hunc ergo ꝓpheta iterat qr ꝑ ipm quiſq; breuiter qd' expedit implorat. Iſte etiā verſus ter ponitur hic propter triplicem faciem chriſti que tripliciter nos conuertit. Eſt enim facies naſcentis: morientis, iudicantis. Ps. xxi. Prima conuertit nos a ſuperbia ⁊ vanitate mūdi: qr chriſtus in natiuitate humiliauit ſe formam ſerui accipiens. Secunda a ꝯcupiſcētia et voluptate carnis: quia tunc aruit, tanquam teſta virtus eius. Tertia ab amore temporaliuꝫ pro quibus in iudicio exprobrabit dominus reprobis dicēs eſuriui. ⁊c.

Oratio.

Uiſita domine vineā tuā quam de egypti tribulatione potenti dextera liberaſti: vt reſpectu vultus tui viuificata bonorūꝫ in te fructū vbertate letetur. Per dominuꝫ noſtrū.

Pſalmus de inductione fidelium ad laudandum deum: ac de preſſura eccleſię bonorumque probatione & malorum reprobatione.

Pſalmus. LXXX.

1 EXultate deo adiutori noſtro iubilate deo Iacob.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.

¶ Titulus eſt. In finē pro torcularibus quinta ſabbati pſalm⁹ ipſi aſaph. Et eſt ſenſus. pſalmus ille dirigēs nos in finē. i. xp̄m cantat̄ ipi aſaph. i. dn̄ice cōgregationi et cantat̄ ipo aſaph. Aſaph em̄ ſibi ipſi loquitur. pſalmus dico agens pro torcularibus. i. de eccleſijs in quibus eſt preſſura tribulationū: ꝛ habitus quīta ſabbati. i. loquēs de baptizatis et baptiſandis aq̄ baptiſmi qđ figuratū eſt per op⁹ quinte ſabbati qn̄ creauit deus ex aquis piſces et aues. Sicut em̄ vinum ꝛ oleū preſſura torcularis eliquata recōdūtur et acinū ꝛ amurca proijciūtur: ita accedente tentatione iuſtus iuſtior fit ꝛ ſordidus magis ſordeſcit. Silr ꝛ de renatis ex aqua baptiſmi alij ſunt piſces i. carnales alij aues. i. ſpūales. Cātatur ergo pro torcularib⁹ et quīta ſabbati. i. de preſſura diſcernēte renatos ex aqua baptiſmi. ¶ Materia laus ꝛ bn̄ficia dei ac ingratitudo ppl'i iſraelitici: p̄ſſura q̄ꝗ fideliū ac ꝓbatio bonorū et reprobatio malorū. ¶ Intētio: mōere fideles vt mltis modis deū pp bn̄ficia exhibita magnificēt ꝛ ingrati nō exiſtāt: cōtēptiſq̄ his terrenis ad celeſtia mente aſcendant. ¶ Snīa in gn̄ali: propheta in iſto pſalmo in perſona aſaph. i. fidelis cōgregationis loquit̄ ſibijpſi: ſcilꝫ dn̄ice cōgregationi tam credenti ꝛ incitās bonos ad dei laudē admonet: vt ad qđ puenerūt i hoc pmaneant vſq̄ in finem: et vt mali ad ſuū ſe referant finē amore premij vel timore iudicij: oſtēdēs vn̄ gaudēdū ſit: quidue timendū: quid appetēdū: ꝛ qđ cauendū. ¶ Snīa in ſpāli aſaph ergo q̄ſi propoſita ſibi imagine cuiuſdā ſolennitatis electos ad celebritatē incitat dicēs. O cōgregatio dei [Exultate deo] voce oīs clamando quicquid de illo v̄bis explicare poteſtis [adiutori nr̄o] in bōis agēdis et malis tolerādis. Exultēt alij mūdo/ vos deo alij ventri deo ſuo vos deo veſtro: alij deceptori ſuo. vos adiutori vr̄o. [iubilate] gaudio cordis qđ nō poteſtis explicare verbis. Iubilus em̄ eſt gaudiū animi qđ nec oīno pōt exp̄mi nec taceri [deo iacob] quia ꝛ vos ptinetis ad iacob: imo vos eſtis iacob ſcꝫ minor ppl's cui ſeruit maior. Et

2 † Sumite pſalmū & †accipite date tympanum: pſalterium iucundum cum cithara.

¶ [Sumite pſalmū] i. ſpūalia q̄ de ſuperiori ꝛ a deo ſunt: ſicut pſalteriū a ſuperiori ſonat [ꝛ date tympanum] i. carnalia p corium tympani deſignata q̄ a vobis ſunt. q. d. accipite mādata celeſtia ꝛ date opera implēdo ea: q: [pſalterium] quod ponitur hic pro pſalmo [iucundum eſt cum cithara] que ponitur pro tympano. i. v̄bo. de operibus reſpondere eſt delectabile. pſalmi ſunt iſte materiales voces quib⁹ per ſingulos verſus tanq̄ per diuerſas cordas ſonat nobis a ſuperiori dulciter ſpūſſanct⁹: et modo quaſi in acutis vocibus modo in remiſſis informat in maioribus ꝛ minorib⁹ p̄ceptis. Tympanū vero qđ fit de corio ad carnem ptinet. In hoc ergo admoniti ſumus vt p̄dicatiōi verbi dei corpalibus reſpondeamus operibus.

3 † Bucinate in neomenia tuba: in inſigni die ſolennitatis ueſtrę. †tuba canite i initio menſis tube.

¶ [Bucinate] id eſt reſonate [tuba in neomenia] id eſt in nouilunio: ſcilicet [in inſigni] et preclaro

[die ſolennitatis veſtre]ſcilȝ feſti tubarū qd̓ eſt prima die mēſis ſeptembris. hec loquitur aſaph ſpiritualiter chriſtianis. q. d. Sumite et date ac bucinate et ne terrea mini: ſed qd̓ iudei faciebāt hyſtorialiter vos facite ſpiritualiter in innouatione veſtra: in mēte ⁊ aīa annunciate ⁊ predicate alijs clarius: ⁊ confidenter nouā vitā quā noua luna ſignificat: ⁊ hoc tpe gratie qd̓ eſt inſignis dies ſolennitatis noſtre q̄ nobis a vitijs ſemper feriandum eſt: de qua die alibi dr.
s.c vij. Hec eſt dies quā fecit dn̄s: exultemus et letemur in ea. Ideo ſic eſt faciendum.

4 Quia præceptū † in
ipſi. Iſraël eſt; & iudicium
deo Iacob.

¶ [Quia] hoc [p̄ceptum] eſt a deo [in iſrl̄] .i. in iudeis et ad literā et ſpiritualiter inde a deo iudicandi ſi non feceritis: Un̄ ſequitur [⁊ iudiciū] cum p̄cepto eſt [deo iacob] cōtra negligentes .i. q2 iudex futurus eſt qui hoc precepit et faciet vindictā de p̄cepti obmiſſione: vbi preceptū ibi ⁊ iudicium: qui enim in lege peccauerunt per legem iu-
Luc. x. dicabuntur. Unde dicitur: hoc fac et viues. q. d. ſi non feceris morieris iam iudicatus. Et

5 Teſtimonium in Io-
ſdum. ſeph poſuit illud: † cū
exiret de terra ægypti:
linguam quam non no
uerat audiuit.

¶ [Teſtimoniū] .i. preceptum ſub atteſtatione. Uel [Teſtimoniū] rei future [in ioſeph] .i. in ipſo populo iſrael quem vocat ioſeph propter primogenituram ad ipſum tranſlatam. vel eo ꝙ ille populus occaſione ſui venit in egyptum et multiplicatus eſt per eum [poſuit illud] preceptū et ſubdit qn̄ [q2 cū exiret] idē ppl̓s [de terra egypti] p mare rubrum: tunc in deſerto [linguam quam nō nouerat audiuit] ſcilȝ legem per moyſem datam in qua ⁊ hec ⁊ alia precepta accepit. Uel [Teſtimoniū] .i. preceptū [illud poſuit in ioſeph] .i. in gentib9 adauctis per fidem. Ioſeph enim interpretatur augmentum. quia [cū exiret] ille populus gentiū per fidem ⁊ baptiſmum [de terra egypti] id eſt tenebris infidelitatis et ignorantie: tunc in eccleſia [linguā quam nō nouerat audiuit] .i. precepta euangelij que prius ignorabat accepit. Sic ⁊ nos ſi volumus linguā incognitā noſcere: ſcilȝ ſacram ſcripturā itelligere; oportet vt exeamus de egypto .i. de tenebris pctōꝝ. et tunc audiemus verba que non audieramus: et percipiemus myſteria que non noueramus. Et tunc dominus

6 † Diuertit ab oneri- ſauet-
bus dorſum eius; ma- tit.
nus eius in cophino ſer
uierunt.

¶ [Diuertit] et liberauit [dorſum eius] ſcȝ populi iudaici [ab oneribus] quib9 exercebat eos pharao in luto et latere: q2 [man9 eius in cophino ſeruierūt] id eſt in inſtrumento ſeu vaſe quo populus lutū et terrā portabat vnde lateres faciebat: quaſi diceret: liberauit eos a vili ſeruitute educendo de egypto. ſic dominus. [Diuertit] a ſarcina peccatorum [dorſum] ⁊ rationem gentium: quia [manus eius in cophino ſeruierunt] .i. in ſeruili opere: ſcilicet in terrenis ⁊ lutoſis operibus et in immundicijs peccatorum. peccata em̄ ſeruilia ope-

Joan. viij. ſa ſunt. iuxta illud. Qui facit pec-
catum: ſeruus eſt peccati. Deinde
mutata pſona īducit loquētē. Et

7 In tribulatione inuo-
caſti me & † liberaui
te: exaudiui te in abſcō-
dito tempeſtatis: proba-
ui te † apud aquam cō-
tradictionis.

(† serui) († in aq̄)

¶ [In tribulatione] dū pmeba-
ris labore & dura ſeruitute [inuo-
caſti me] pro liberatione [et libera-
ui te] in ſignis & prodigijs te edu-
cēdo [exaudiui te in abſcondito tē-
peſtatis] .i. in tēpeſtate abſcondi-
ta quādo nec aperte gemere vel
conqueri audebas metu egyptio-
rum: tunc amplius te aggrauan-
tium [probaui te apud aquam cō-
tradictionis] id eſt examinaui te
vtrum eſſes gratus et fidelis vbi
de mea potētiā et bonitate deſpe-
rans iurgatus es et dixiſti. Nun-
quid poterit de petra aquā eijce-
re? Vl' loquitur chriſtiano ſic. [In
tribulatione] dum premeretis ſar-
cina peccatorum [inuocaſti me] ad-
iutorem [et liberaui te] exoneran-
do [exaudiui te in abſcondito tēpe-
ſtatis] id eſt in tempeſtate cordis
& in bello ſuggeſtionis cum ange-
retur conſcientia tua in lucta vi-
tiorum: atq; virtutum tibi tribu-
lato affui & te liberaui [probaui te
apud aquā cōtradictionis] id eſt
apud populū cōtradicentē. Gra-
diens enim viam dñi multos ha-
bet cōtradictores & dehortatores/
inſultatores/ et detractores. has
aq̄s paſſus ē dñs & in eis nos pro-
bat: ſed ipſe eas tranſiuit vt nos
faceret eas nō timere. Hactenus
egit de oleo torcularis .i. de bonis.
Deinde agit de amurca .i. de repro-
bis. q. d. Quia tot beneficia feci

8 Audi populus me-
us: & † conteſtabor te:
Iſraël ſi audieris me nō
erit in te deus recens:
† neque adorabis deū
alienum.

(† loquar & teſti-ficabor tibi.) († nec)

¶ [Audi] .i. intellige [pplūs me9]
cui ſpecialē legē dedi & ſpecialia
bona iam tradidi [et conteſtabor
te] .i. teſtis ero veritatis & corū q̄
ſunt dicturꝰ. Quodcūq; aūt pplo
ſuo dixit etiā nobis loquit̄. deinde
quid velit eū ītelligere ſubdit o [iſ-
rael ſi audieris me] & monita mea
mihi obediēdo [nō erit in te] .i. in
corde tuo [de9 recēs] .i. nouiter et
ad tps factꝰ: de9 enī nr̄ eſt ſempi-
ternus. Qd̄ quiſq; cupit et vene-
rat̄ hoc illi de9 eſt: ſicut idolū vel
aurum ſeu q̄libet creatura: ac libi-
do & concupiſcētia. habet enī quiſ-
q; tot deos recentes quot vitia et
peccata. et ſemp deū recentē ha-
bet qui modo gule: modo luxurie:
modo iracūdie: mō ſupbie: & alijs
hmōi vitijs ſeruit [neq; adorabis
deū alienū] & extraneum a me: ſtu-
diū & ſeruitiū tuū īpēdēdo vitijs
vel cuilibet creature qd̄ potiꝰ im-
pendere debuiſti tuo creatori.

9 Ego enim ſum domi-
nus deus † tuus q̄ edu-
xi te de terra ægypti: di-
lata os tuum & † im-
plebo illud.

(† ſum) († adimple-plebo.)

¶ [Ego] nō alienus [ſum dñs] et
rector [deus] et creator [tuus] ille
idem [q̄ eduxi te de terra egypti] p
mare rubrū. Vn̄ cōſtat: q2 nō ſum
recens & ita bñfeci tibi in preteri-
to & paratꝰ ſum bñfacere in futu-
ro: vn̄ ſubdit [dilata] deſiderio [os

tuū]ſ.cordis ad deſiderandū ⁊ pe-
tendū vtilia[⁊ implebo illud]tuū
deſiderium ⁊ votum in bonis pfi-
ciēdo. Non ſimus ergo īgrati deo
noſtro:nō obliuiſcamur in nobis
deū manentē ne faciam⁹ nobis re
centē q̇ eduxit nos p baptiſmū de
tenebris ignorātie:ac vitijs ⁊ ope
ribus diabolicis:dilatem⁹ os cor-
dis deſiderādo:⁊ os corpis verba
veritatis pnunciando:et dn̄s im-
plebit illō deſideriū aīe tribuēdo:
et iſtud maiorem loquendi gra-
tiam tribuendo.Sic monui.

10 Et non † audiuit popu lus meus uocem meam & Iſraël non † intendit mihi.

† ob audiuit.
† atten dit.

[Et non audiuit populus me⁹]-
cui legem dedi ⁊ magna feci[vocē
meam]⁊ monitionem:⁊ oſtendit
quis eius vocē nō audiuit dicens
[et iſrael nō intendit]et obediuit
[mihi]ingrat⁹tot beneficijs meis
vt culpa creſceret:⁊et digna vltio
ſequeretur.Multi ſunt qui vocē
domini audire contēnunt:ſtat ad
oſtiū ⁊ pulſat:dicēs.Aperi homo:
recognoſce vocem domini dei tui:
volo vt aperias et ingrediar:⁊ nō
vis aperire.Nequiſſimus ſeruus
eſt qui dominum ſuum hoſpitari
non vult.

11 Et dimiſit eos ſecun dùm † deſideria cordis eorum: ibunt in † adin uentionibus ſuis.

† affe ctiōes
† affe ctioni bus.

[Et]q: ita īgrati fuerūt/nō tā-
q̄ deſperās de ſalute eorū[dimi-
ſit]⁊ dedi[eos] ſibi ſubtrahendo
eis gratiā non impartiendo ma-
litiam vt irēt[ſm deſideria]⁊ af-
fectiones[cordis eorū]nō ſm viā
pceptorū meorum ⁊ ipſi ibunt in
adinuētiōib⁹ ſuis]⁊ affectiōib⁹
quibuſlibet:ac ſi diceret.Qm̄ ſepe
pcuſſi:⁊ diſciplinā nō receperunt:
rogaui ⁊ nō audierūt:ideo dimiſi
eos in voluntatib⁹ ſuis vt ſatura
ti vitijs ſuis.Uł ſi penitētiā agāt.
Infelix eſt qui a deo non corripit
qui deſiderijs cordis ſui traditur:
et miſer qui peccans non percuti-
tur.Malum ſignū eſt quando in-
firmus voluntati ſue relinquitur.
Un̄ dicit Augu.q̄ magna ira dei
eſt peccantes non corrigere:nō fla
gellare eum relinquentes.Sed

Infe lix ē q̄ a deo ñ corripi tur.
Augu.

12 † Si populus meus audiſſet me Iſraël ſi in uijs meis ambulaſſet.

† alia li tera ñ hꝫ di midiū verſicu lum.

[Si pplš me⁹ audiſſet me]mo
nitis meis obediendo qđ exponēs
ſubdit [iſrael]hic eſt popul⁹[ſi in
vijs meis ambulaſſet] quotidie
in ſanctis actionibus proficiēdo:
et precepta mea obſeruando que
ſunt vie perueniendi ad beatitu-
dinē hoc eſt audire me.O clemē-
tiſſimus pater:o miſericors deus:
rogauit ⁊ nō eſt auditus:q̄ſi irat⁹
dimittit filiū laſciuientē.Iterū vi
det pire ⁊ dolet q: pereat ⁊ dicit.
Si popul⁹ me⁹ audiſſet me:iſrael
ſi in vijs meis ambulaſſet

13 † Pro nihilo forſitā inimicos eorum humi liaſſem: & ſuper tribu lantes eos miſiſſem ma num meam.

† in ni hilum omes.

[Pro nihilo]et gratis[forſitā]
i.vere et ironice dicit[inimicos eo
rum]et hoſtes cuiuſlibet generis
[humiliaſſem]eos ad nihilū redu
cendo [et ſuper tribulantes eos
miſiſſem manum meam]vltricē.i.
vindictā ⁊ potētia mea eos preſſiſ
ſem eorū inimicos proſternendo;

ad nihilũ dñs redigit q̇s i ſuo ver
bo ⁊ ope pſeuerare cõſpicit. Ma-
nũ quoq; ſuã ſuper eos mittit cu;
ex reatu ꝓprie iniq̇tat; eoſdẽ ad-
uerſarios dura animaduerſiõe per
cutit ⁊ hoc ꝓ nihilo facit/q: totũ
fit gratis qđ deꝰ nobis ipendit.
Deinde poſt verba dñi item pro
pheta loquitur dicens. Sed.

14 Inimici domini men
†eter-titi ſunt ei: & erit tem-
num. pus eorum in † ſecula.

¶ [Inimici dñi] veteres.ſ.iudei q̄
ꝓmiſerãt obſeruare legẽ dei:⁊ nõ
impleuerũt ⁊ vñ debuerũt eẽ ami
ci ide facti ſunt inimici:⁊ noui ſcl;
falſi xp̄iani q̇ in baptiſmo renũcia
uerũt factis malis ⁊ vitijs [mẽtiti
ſunt ei] ⁊ ingrati facti:illi nõ faciẽ
do q̄ ꝓmiſerãt:iſti iplicãdo ſe his
q̇bꝰ renũciauerãt [et] iõ [erit tps]
pene ⁊ punitionis [eoꝝ in ſcl'a].i.
in eternũ durãs vt pena eterna dã
nentur:⁊ ſi hic ad tempus florere
videantur. Tales illi ſunt.

15 Et cibauit illos ex
adipe frumẽti: & de pe-
tra melle ſaturauit eos.

¶ [Et] tñ [cibauit illos ex adipe
frumenti] veteres quidẽ mãna qđ
ita delicatum et ſapidũ erat atq;
reficiebat ac ſi de adipe ⁊ medulla
frumẽti factũ fuiſſet:ſ; nouos pa.
ſcit corpore xp̄i q̇ frumẽtũ noſtru;
eſt:vel pinguedine gratie ſpirita-
lis [⁊ de petra melle].i.aqua que
ſicut mel dulcis videbat populo ſi
ti affucto [ſaturauit eos] .ſ.vete-
res in eremo ſed nouos ſatiat mel
le.i.ſpirituali intellectu vel melli-
flua charitate [de petra].i.ſapien-
tia chriſti:nam petra erat chriſtus
cuius verba et eloquia dulciora
j.Cor.x. ſunt ſuper mel et fauum;ze tamen
mentiti ſunt ei.

Oratio.

Dilata dñe ſupplicum orã
ad annunciãdam gloria;
tuã:vt egyptijs operibꝰ
relictis nominis tui cõfeſſiõe lete-
mur. Per dominnm noſtrum.

Pſalmus de primo ad
uẽtu Chriſti & de redar
gutione ueteris ſynago
gę:ac de increpatiõe ini
quorum iudicũ & præ-
dictione damnationis
& penę ipſorum.

Pſalmus. L X X X I.

1 DEus ſtetit in
ſynagoga deo
rũ: in medio
autem deos
dijudicat.

¶ Auctor pſalmi ꝓpħa dd. ¶ Ti-
tulꝰ ẽ Pſalmꝰ aſaph h' eſt pſalmꝰ
iſte ſit aſaph.i.ſynagoge ꝑfidoru;
iudeoꝝ:vel ꝯgregationi iniquoꝝ iu
dicũ. ¶ Materia: primꝰ aduẽtus
xp̄i ⁊ redargutio veteris ſynago-
ge:ac p̄ncipũ eiꝰ ⁊ quorũcũq; iu-
dicãtiũ inique ¶ Intẽtio:monere
credere xp̄m verũ deũ ⁊ hoie; eſſe:
eiuſq; predicationi obedire:ac ini
quũ iudiciũ poſtponere ⁊ iuſte iu-
dicare. ¶ Omnia i generali: chriſtus
vel ꝓpheta in iſto pſalmo loquẽs
exprobrãt ipſi ſynagoge iudeorũ q̄
dñm corpaliter vidit:⁊ tñ eũ non
agnouit: increpans p̄ncipes ⁊ iu
dices eius pro falſis iudicijs:ac er
rore et cecitate cordis. Uel arguit
quoſcunq; iniquos iudices ſuper
eorum peruerſis iudicijs propo-
nens quid eis omnibus ſit euen-
turum detrimenti pro ſuis erro

ribus.¶ Sñia in ſpeciali:prius er
go nuncians deum ait[Deus] fa-
ctus homo [ſtetit in ſynagoga deo
rum].i.in populo iudeorum vbi fi-
lius dei ſm ꝙ homo ſtetit:qui ad
oues dom⁹ iſrael miſſus fuit:deos
autem dicit quos poſtea filios ex-
celſi nominat[in medio autem]et
in cõmuni[deus dijudicat]ſm qꝺ
deus:idem nõ meritis/ſed gratia
diſcernit vaſa alia in honorez:alia
in contumeliam Uel[Deus ſtetit]
preſentia diuinitatis que vbiqꝫ
eſt[in ſynagoga deorum].i.in con
gregatione iudicũ ꝛ principũ po-
puli qui dij appellant̄:quia poten
tia ceteris preſunt ꝛ ratione offi-
cij locum dei tenēt[in medio aũt]
equaliter ſe habēs ad omnes[de⁹
dijudicat]diſcernens bonos a ma
lis:ꝛ iuſtos ab iniuſtis.Timeāt er
go iudices hominũ:quia ſupra ſe
habent iudicem deum.Timeāt pa
ſtores quia ipſi ſupra ſe habent pa
ſtorē cuius ſunt oues.Audiant iã
quid illis a iudice dicatur.Sequi
tur enim vox diſcernentis.

2 Vſquequo iudicatis
iniquitatem: & facies
† peccatorum ſumitis? †peccã
tium.

¶[Uſquequo].i.ꝙdiu vos iudi-
ces puerſi[iudicatis iniquitatez].
i.facitis iniquum iudicium falſa
defendendo:ꝛ vera dãnando[ꝛ fa
cies peccatorũ ſumitis?]perſonas
hominũ in iudicio attēdēdo:ꝛ ma
los ꝓpter eorum potentiã vel mu-
nera ſeu fauorem vel aliam cauſaz
acceptando et iuſtificando:innocē
tes vero contemnendo et iniuſte
condēnando.Quod illi praui iudi
ces fecerũt qui peccatorem barra-
bam petierunt et innocētem chri-
ſtum dignum morte iudicauerũt:
q.d.Iniquum eſt hoc a quo ſcele-
re ſtudet eos reuocare dicens.

3 Iudicate egeno & pu
pillo:humilem & pau-
perem iuſtificate.

¶[Iudicate egeno ꝛ pupillo].i.iu
diciũ veſtrum ſeruiat egeno ꝛ pu-
pillo ſicut diuiti ꝛ potenti [humi-
lem ꝛ pauperem iuſtificate].i.eis
iuſtitiam facite ſicut maiori ꝛ diui
ti:chriſtus vtiqꝫ egenus ꝛ ſine pa-
tre carnali pupillus ac humilis et
pauper hic pro nobis fuit: quem
ipſi iudei nõ debuiſſent accuſare:
ſed defendere non damnare: ſed
iuſtificare. Debent etiam timere
iudices et paſtores eccleſie ne falſa
iudicia faciãt:ne pſonas hoĩz attē
dat quorũ myſteriũ eſt vt lupos va
ſtatores repellant: ac pupillos et
pauperes xp̃i defendant.Uñ ſeqt̄

4 † Eripite pauperē: †aufer
& egenũ de manu pec- te inop
catoris † liberate. pem et paupe rem. †eruit te.

¶[Eripite pauperem] ſcilicet ab
impetitione ꝛ oppreſſione iniuſta
[et egenũ de manu] et poteſtate
[peccatoris]ꝛ impij qui ei calum-
nias infert ꝛ iniurias [liberate]q̃
enim deſinit malis obuiare cum
poteſt conſentit:hoc iudei de chri-
ſto facere debuerunt qui cum pro
multitudine timerēt principibus
chriſtuz permiſerũt.Sic heu mul
ti hodie permittunt alios mala fa
cere cũ poſſent illos a facto ꝛ ſe a
conſenſu liberare:et ſit multotiēs
vt ipſi qui malis reſiſtere debue-
rant lupi et vaſtatores fiant.Sed

5 Neſcierunt † neque †ꝛ non
intellexerunt: in tene-
bris ambulant: moue-
buntur omnia funda-
menta terræ.

¶ [Neſcierunt] me [neq; intellexerunt] iudicium meum.i.ſcire et intelligere non curauerunt [in tenebris] ignorantie et peccati [ambulant] quia excecati ſunt: et ideo [mouebuntur omnia fundamenta terre] id eſt deſtruentur omnes eorum machinationes quibus ſe ſatagunt fundare ⁊ firmare in terra cor ſuum in terrenis figendo: et fauorem hominum acquirendo. Miſeri iudei propter ſuperbiam ſuam in errorem ceciderunt et nequaq; chriſtum cognoſcere meruerūt: ſi enim cognouiſſent nunquam dominum glorie crucifixiſſent: vnde adhuc in tenebris id eſt in cecitate cordis ambulant: et per hanc cecitatem in iſrael [mouebuntur] ad fidem [omnia fundamenta terre] id eſt omnis plenitudo gentium intrabit ad fidem. Neſcierunt inquam nec intellexerunt tamen.

t e filij

6 Ego dixi dij eſtis: & filij † excelſi omnes.

† altiſſimi.

¶ [Ego] deus deorū [dixi dij eſtis] ſcilicet participatiue: ex eo q; habetis poteſtatem iudicandi a deo/et eſtis diuine iuſtitie executores ex officio. Uel [dij eſtis] .i. ſtatus veſter requirit q; ſicut dij ſitis excellētes virtute vltra cōmūes hoīes [et filij excelſi omnes] inquantum ad eius imaginem facti eſtis. Dicitur deus natura vl' eſſentia: vt deus omnipotens. per nuncupationem: vt idola: per adoptionē vt omnes filij gratie: ⁊ etiam chriſtus ſecundum q; homo. Prelationem: vt dedi te deum pharaonis et hic in hoc pſalmo. Deinde commemorat eis fragilitatem eorum dicens.

7 Vos autem ſicut homines moriemini: & ſicut unus † de principibus cadetis.

† et

¶ [Uos autem ſicut homines] ceteri [moriemini] per infirmitatem carnis: quia poteſtas veſtra non preſeruabit vos a morte [et ſicut vnus de principibus] id eſt de angelis ſuperbientibus [cadetis] per elationem animi ⁊ ſuperbiam: vel cadetis in foueam gehenne per equitatem diuine ſententie. quaſi diceret: cum cito ſicut homines ſitis morituri: nō tamē corrigimini ſed vt diabolus qui per ſuperbiā cecidit extollimini. vt ſicut ipſe vos cadatis: hucuſq; deus locutus eſt ad homines. Deinde ex ipſius prophete perſona in deteſtationem malorum iudicum rogatur deus: vt ſibi iudicium aſſumat cum dicitur.

8 Surge deus iudica terram: quoniam tu † hæreditabis in omnibus gentibus.

† diſperdes.

¶ [Surge] o deus a mortuis [et iudica terram] .i. excita et damna iudeos terrenos [qm̄] his repulſis [tu hereditabis in omnibus gentibus] .i. omnes gētes erunt tua hereditas: quas tuis preceptis ⁊ gratia miſericorditer excolendo terrenam ab eis diſperdes cupiditatem. Uel [ſurge] o [deus] ad iudicandum: quia nauis noſtra fluctibus tunditur [iudica terram] .i. mundum qui verus iudex es: quia mali iudices non iudicant: ſed euertunt legem tuam. ⁊ potes iudicare mundum: q2 tuus eſt. ⁊ hoc eſt qd' ſequitur [qm̄ tu hereditabis in oībus gentibus] .i. hereditarie et tāq; hereditatem poſſidebis omnes gentes. ⁊ ideo iudica eas tāq; tuo dominio ſubiectas. Tunc enim erūt omnes electi immobiliter ſubiecti ordini ſue miſericordie: et reprobi

ordini ſue iuſtitie. Oratio.

DA nobis domine ſecũdũ
preceptum tuum ab iniq̃
tatis iudicio declinare:
pauperumq; neceſſitatibus ſubue
nire: vt mereamur filiorum tuorũ
numero copulari. Per dominum.

Pſalmus de ſecundo
aduentu Chriſti ad iudi
cium & de graui perſe-
cutiõe fidelium: ac mul
tiplici: uł hic uel in futu
ro punitiõe pſequẽtiũ.
Pſalmus. LXXXII.

1 DEus quis ſimi
lis erit tibi? ne
taceas neque
compeſcaris
deus.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid.
¶ Titul9 eſt cãticũ pſalmi aſaph:
et eſt ſenſus. canticũ iſtud quod di
citur canticum: quia agit de iucun
ditate mentis. eſt aſaph id eſt ppli
dei qui hic loquit. ¶ Materia: ad
uẽt9 xpi ſecũd9: ⁊ grauis pſecutio
fideliũ a diuerſis malis ⁊ iniq̃s ho
minib9. ¶ Intẽtio: monere malos
vt a pſecutiõe bonoꝝ deſiſtãt: ⁊ bo
nos vt ĩ pſecutiõe patientiam ha-
beãt. ¶ Snia ĩ gnali: ꝓpheta i iſto
pſalmo in pſona aſaph id eſt ppli
dei mẽtionẽ facit de ſecundo ad-
uentu chriſti ad iudiciũ: p quod de
terret malos a perſecutiõe bonorũ
ac deprecando narrat hoſtiũ mali
tiam ⁊ contra eos implorat diui-
nã iuſtitiam. ¶ Snia in ſpeciali: fi
delis ergo aſaph p̃uidens chriſtũ
in maieſtate iudicaturum qui in
humilitate iudicatus eſt ait. O
[Deus] chriſte [quis ſimilis] i vir-
tute ⁊ potentia [erit tibi?] in iudi-
cio vbi magnus ⁊ terribilis iudex
apparebis: ⁊ i claritate iudicabis:
certe nullus. ac ſi diceret. q: non in
uenimus ſimilẽ nõ querimus aliũ
adiutorẽ: et q: talis eris ideo tunc
[ne taceas neq; compeſcaris] o
[de9]. i. non tacebis quin iudices:
neq; compaſceris quin vindices
malorum culpas. Nos taceamus
tu iudica: nos compeſcamur tu vĩ
dica. Culpas enim quas mõ aſpi-
cit et ſilet patienterq; a vĩdicta ſe
continet: tunc diſtricte iudicabit ⁊
aſpere vindicabit.

2 Quoniã ecce inimici
tui † ſonuerũt: & q̃ ode †ſona-uerunt
runt te extulerũt caput.

¶ [Quoniam ecce inimici tui] ſcʒ
perſecutores noſtri [ſonuerũt] ſtre
pitũ in ſanctos faciendo: ac verita
ti contradicendo ⁊ repugnando [et
qui oderunt te] inſanabiliter ⁊ cul
tum tuum [extulerunt caput] ⁊ ſu
perbiam mentem cõtra te ⁊ nos
ſe erigẽdo et ſuperbiendo tanq̃ pa
rati ad aggrediendum ⁊ faciendũ
ardua ⁊ mala multa. Ideo caput
extulerunt: quia te oderunt ſi enĩ
te amaſſent caput proculdubio hu
miliaſſent. Ergo qui caput eleuat Luce.
deum odit. Timeãt ergo quod ſcri xiiij. et
ptum eſt: omnis qui ſe exaltat hu- xviij.
miliabitur.

3 Super populũ tuum
malignauerũt conſiliũ:
& cogitauerũt aduerſus
ſanctos tuos.

¶ [Sup pplm tuũ malignauerũt
conſilium] id eſt malignum con-
ſilium inierunt et diſpoſuerunt
ad decipiendum et opprimendũ:
et addit tuum quaſi dicat quis
tuus eſt non poterũt. vñ irridẽte

hoc ēt qꝛ nocere nō pñt pplo dei ꝓ quo eſt de⁹. Si eñ de⁹ ꝓ nobis qs ↄtra nos?[ꝛ cogitauerūt]mali gne ꝛ aſtute[aduerſus ſctōs tuos] ſcʒ iuſtos ꝛ bonos:nō ſolū ↄtra mediocres/ſed etiā cōtra celeſtes viros ſcʒ quō diſperderent eos ꝛ occiderent. Unde ſequitur conſilium quo meditati ſunt inania.

Roiñ viij.f.

4 Dixerunt, uenite & diſperdamus eos de gēte:& memoretur nomē Iſraël ultra.

❡[Dixerūt]ad inuicē in conſilio qđ inierunt mutuo ſe exhortantes[venite]querētes ſibi in nequitia ſua ſocios.[vt diſpdamus eos de gente].i.conteram⁹ vt nō ſint inter gentes:vel vt nō ſit gens ꝛ nō remaneat in eis vocabulum gentis.i.tollamus eos de mundo [ꝛ nō memoreꝰ nomē]veri[iſrael] ſcʒ fidelis populi[vltra].i.ſic deleamus ꝙ non remaneat huius gentis memoria. Talis eñ intentio illorum fuit vt eos ex omni ſocietate hominū diſperderent/ꝛ memoriam nominis illorum penitus delerent.

5 Quoniam cogitauerūt unanimiter: † ſimul † aduerſum te teſtamētum diſpoſuerunt † tabernacula Idumęorum & Iſmaëlitę.

†nō bʒ †aduerſus. †tabernaculum.

❡[Qm̄ cogitauerūt vnanimiter] i.cōcorditer vno animo ꝛ aſſenſu deliberauerunt[ſimul].i.oēs quaſi poſſent eſſe fortiores[aduerſum te teſtamētū].i.pactum ꝛ placitū firmum inter ſe[diſpoſuerūt]ꝛ cū ſtudio fecerunt mutuo ſe colligentes ad deſtruēdū fideles ꝛ loca cultus dei. Deinde incipit inimicos xp̄i cōmemorare ſub quibuſdā vocabulis gētiū/que myſtice eis ꝓpter interpretationes conueniunt. Uñ dicit[tabernacula].i. cōgregationes[idumeorū].i.idumei deſcendētes.ꝛ dicti ab eodem qui eſt ꝛ eſau ꝛ ſeyr dictus habitans in tabernaculis. Idumei aūt īterptātur terreni vel ſanguinei:quia terrena amant ꝛ ſanguinem ſitiunt [et iſmaelite]qui de iſmael filio Abrahe ꝛ agar deſcenderunt:ꝛ interpretantur obedientes ſibi quaſi nō deo.quia quodcūqꝫ cor ꝛ mala cogitatio dictauerit ſequūtur ſtatim ꝛ faciunt.

Idumei terreni īterpretātur.

6 Moab & Agareni Gabal & Amon: & Amalech: † Alienigenę cū habitātibus Tyrū. †et

❡[Moab].i.gens moabitarum que a moab deſcendit:quem loth ebrius de maiori filia ſua genuit et interpretatur ex patre, quod in malo accipitur.bonus quidem fuit pater quo filia illicite vſa eſt. Per moab ſignificantur gentes exleges ſeu lege abutentes que recedentes a deo patre ſunt ex patre diabolo[et agareni] dicti ab agar qui de filijs cethure vxoris abrahe deſcēderunt:ꝛ interpretātur proſelyti:id eſt aduene vl'alieni:per quos ſignificātur falſi fratres qui inter populos dei in eccleſia animo alieno atqꝫ aduentitio et ſolo nomine ſunt et nocendi occaſione inuenti ſe oſtendunt [gebal]qui dicit ꝛ hebal qui fuit filius ſobal filij ſeyr horrei. et ſic eſt nomen alicuius prauę gentis que a ſeyr horreo deſcendit in idumea: cuius poſſeſſor erat ſeyr eſau, et interpretatur gebal

Agareni vñ dicti.

torrentem cyſon ſita[facti ſunt vt ſtercus terre]putrefacti ⁊ conculcati :quia eorum cadauera inſepulta putruerunt. Hec omnibus cõmuniter fac vt ſicut illi victi ſunt: ſic et iſti vincant. Sed ſpecialiter.

10 **Pone principes eorũ ſicut Oreb & Zeb & Zebee & ſalmana.**

¶[Pone principes eorum].i.auctores cõſiliorum[ſicut oreb ⁊ zeb] qui fuerunt principes madianitarũ:⁊ a propria gẽte interfecti ſunt et capita eorum delata ad gedeonẽ vt ceſſaret perſequi eos[et zebee ⁊ ſalmana]qui fuerũt principes madian et a gedeone ſunt interfecti. Nos oẽs predictos ſecundũ hyſtoriã ppl'i iſrael q̃ tũc erat p̃lo dei:et debellauit et vicit ⁊ ſicut illi victi ſunt in figura a ppl'o dei ſic iſtos p̃catur in veritate dei ſuperari. Unde iuxta interpretationes nominũ etiã myſtice hic dici poſſunt. Madian enĩ interpretatur declinans vel relinquens iudicium. Syſara gaudij excluſio. Jabin ſapiens vel intellectus. Cyſon vbi victi fuerũt interpretatur duricia. Jſti ergo qui declinant ⁊ non cogitant futurum iudicium ſe iudicandos non putantes:et qui excludunt a ſe futurum et eternum gaudium et qui ſapientia carnis q̃ inimica deo eſt inflati confidunt in ſua ſapientia et non in gloria dei quos obſtinate mẽtis duricia in pernicie; trahit pugnãt contra populum dei et pereunt[in endor]quod interpretatur fons generationis:ſed carnalis cui dediti pereunt non conſecuti regenerationem :et fiunt vt[ſtercus terre]quia de eis nihil propagatur niſi terrena fecunditas[oreb]interpretatur ſiccitas[zeb]lupus[zebee]victima lupi hoc eſt quos lupus ſuffocauerit[ſalmana]vmbra commotionis

Madian declinãs interpretatur

Endor q̃d interpretatur

vel perfectus in malicia hec omnia congruunt malis quos in bono vicit populus dei[Pone inquit[principes eorũ ſicut oreb]ſcilicet in gẽtem ſterilem vtpote ſiccos a gratia dei[et zeb].i.rapaces vtpote deuoratores ouiũ[et zebee]vtpote eos id ſũt victima lupi.i.q̃ diaboli[⁊ ſalmana].i.inſtabiles oĩ praue ſuggeſtiõi cedẽtes. Et q̃d p ſingula.

11 **Omnes principes eorum: qui dixerunt hereditate poſſideamus ſanctuarium dei.**

¶[Omnes principes eorum]id eſt populorum ſupra nominatorũ cõſiliarios[qui dixerunt]ſed non perfecerunt quia dominus pugnabat p populo ſuo[hereditate poſſideamus ſanctuariũ dei]ſcilicet terram ſanctam ⁊ promiſſionis loca ſancta et terram chriſtianorum vt nũq̃ dimittamus et reſtituamus ipſis vel ſanctos quos vocat apoſtolus templum dei dicens. Templũ dei ſanctũ eſt quod eſtis vos. Mali populum dei poſſidere et ſubiugare moliuntur vt cedat in eorum impias volũtates. Jſtud retorqueri poteſt in illos qui decimas detinent:et quaſi hereditario iure ſibi vſurpant.et qui bona eccleſiaſtica emendo vel amicis ſuccedẽdo quaſi hereditatem poſſidere volunt Jta illi dixerunt. Sed. O

j Cor. iij.

12 **Deus meus pone illos ut rotam: † & ſicut ſtipulam ante faciẽ uenti.**

¶[Deus me⁹ pone illos vt rotã] id eſt inſtabiles et mobiles ad modum rote vt non ſint ſtabiles in eo quod cogitant. Uel ſicut rota quãtumcunq; eleuentur ex parte vna deprimãt ex altera. Rota quippe

† nõ hȝ ec.

in anterioꝛibus cadit:⁊ ex poſterio-
ri parte extollitur ſic iniqui dum
eternam que ante ſunt negligunt:
et temporalia que retro deſerenda
ſunt ſequuntur in anterioꝛibus
coꝛruūt:⁊ ex poſterioꝛibus eleuant
[et ſicut ſtipulam]fragilem[ante
faciem venti]eam de loco ad locū
impellentis id eſt ante preſentiam
tentationis vt facile cedant omni
tentationi et ſuggeſtioni. Non au-
tem hoc eſt optatio:ſed propheriza
tio. Et quia leuitatem peccantium
ſequitur grauis cruciatus ideo ſub
ditur.

13 Sicut ignis qui com-
burit ſyluam † & ſicut
flamma comburens mō
tes.

fuō bz et.

℄[Sicut ignis]qui ex magna po
tentia[comburit ſyluam]conſumē
do eam[et ſicut flamma]ex ardo-
ris vehemētia[comburēs mōtes]
deſtruēdo eos. Malos dicit ſyluā
propter ſterilitatem quia ſteriles
ſunt a iuſticia et eoſdem dicit mon
tes propter elationem quia pleni
ſunt ſuperbia quos ignis et flam-
ma ad literam in iudicio concrema
bit:vel ignis flammeus eſt puniēs
deus vel diuina vltio:et vindicta
que ſteriles ⁊ ſuperbos conſumit ⁊
condēnat :Unde ſequitur

14 Ita perſequeris illos
in tempeſtate tua:& in
ira tua turbabis eos.

℄[Ita perſequeris]id eſt perfecte
ſequeris mittendo in gehennam
[illos]ſcilicet hoſtes tuos et nr̄os
[in tempeſtate tua]id eſt in futu-
ro iudicio tuo graui et repentino
quod ſuper eos veniet ex improui
ſo[et in ira tua]i.in effectu ire tue
ſcꝫ iuſticia vltime vindicte[turba-
bis eos]ſine placatiōe ⁊ mitigatio
ne. Si qd ergo ſylua eſt et nō ha-
bet fruges:⁊ ſi qd mons ē et tume-
ſcit hoc tunc peribit:penis aūt per
tinacium ꝓpheratis oꝛat pro cre-
dituris dicens

15 Imple facies eorum
ignominia : & querent
nomen tuum domine.

℄[Imple]ſalubꝛiter[facies eoꝝ]
i.aliquoꝝ inter eos [ignominia]
vtilitatis oppꝛobꝛij ⁊ abiectiōis.i.
fac eos ſibi ⁊ alijs ignominioſos
videri vt confundātur:⁊ ſic dū cul
pabuntur ab alijs:⁊ diſplicebunt
ſibiipſis[q̄rēt nomē tuū]o[dn̄e]pe
titēdo ⁊ obediēdo:ad illud in ſuū
ſubſidiū inuocādo:bonū hoc optat
eis:qꝛ oppꝛobꝛiū ſepe coꝛrigit No-
ta hic ſm Remigiū meliꝰ eſſe rue Remi-
re aliquem vt peniteat q̄ ſub reli gius.
gionis ſpecie ſuperbire. Unde pro Michee
pheta. In Babilonem venies ⁊ ibi iiij.c.
ſanaberis. Qui vero pertinaces
ſunt ⁊ nomen tuum non queſierint

16 Erubebeſcant & con
turbentur in ſeculum ſe
culi:& confundantur &
pereant.

℄[Erubeſcāt]in futuro de malis
ꝑpetratis[et cōturbentur in ſecu-
lū ſeculi]i.in eternū de penis du-
raturis. Nūq̄ ceſſet remoꝛſus con
ſcientie in eis et nullam requiē cō
ſequantur in toꝛmentis[⁊ cōfun-
dantur]intꝰ in anima ⁊ foris i coꝛ
poꝛe[et pereāt]oīno et irreparabi-
liter ⁊ duplici cōtritione conteran
tur cū repꝛobis eterne deputati mi
ſerie. Illi aūt q̄ q̄rūt nomē tuū et
ſi mō ꝓ pctīs erubeſcūt ⁊ cōtur-
banṫ nō tn̄ in eternū cōfundētur.

17 † Et cognoſcāt quia
nomē tibi dn̄s tu ſolus ter

altiſſimus in omni terra.

¶ [Et] tunc vel ſero [cognoſcant] ipſi mali per experiētiam pene ſibi inflicte: et ꝑ potentiam quā in eorum oſtendiſti cōfuſione quod modo nolunt ſcire ſcilicet [quia nomē tibi] ſoli eſt [dñs] eſſentialiter: ⁊ tu ſolus dominaberis: et ideo fruſtra ſubterfugerūt tuū dominiū. ceteri aūt nec vere domini ſunt: nec vero nomine domini vocantur qm̄ ſeruiliter dominant: ⁊ q: [tu ſolus altiſſimus] ⁊ potentiſſimus es [in oī terra] ſcꝫ in terra mortuoꝝ: ī inferno: in terra morientiū in mundo: in terra viuētiū in celo. Deſignat ergo ſuperbire terrā id eſt homo cū audit deū dñari vbiqꝫ ⁊ nullū ꝯtra ſuos valere. Et notādū quia vndecim ſupioribꝰ pſalmus itroductꝰ ē aſaph vt duritia iudeorū frequēti voce ipſius ſynagoge molleſceret. Egit aūt de dei incarnatione ⁊ de gentiū fide: ac de iudicio in quibꝰ multiplex iudeoꝝ redarguit tranſgreſſio vñ ꝯgrue vndecim ſunt: vndenarius em̄ nūerꝰ eſt trāſgreſſionis: q: ⁊ denariū tranſit: et ad duodenarium non peruenit. Oratio.

Diſcute a nobis dñe oēm ſupfluitatis errorē: vt relictis gētibꝰ vitioꝝ te ſolum qui ſuper omnem terram altiſſimus inhabitas metuamus. Per dominum noſtrum.

Pſalmus de feruenti deſiderio iuſtorum in preſſuris laborantium deueniendi ad gaudiū ciuium ſupernorum: & de modo ueniendi ad ipſum.

Pſal. LXXXIII.

1 Vām † dilecta tabernacula tua domine uirtutum: concupiſcit & deficit anima mea in atria domini.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titulꝰ eſt In finē ꝓ torcularibus filijs chore pſalmus. Et eſt ſenſus pſalmꝰ ille dirigens nos in finem. i. in xp̄m ꝯponit filijs chore. i. chriſti crucifixi habitus pro torcularibus. i. agēs de eccleſijs in quibus ſunt preſſure tribulationum. ¶ Materia ineſtimabile deſiderium iuſtorū in torcularibꝰ laborantiū deueniendi ad eternā domum ⁊ beatitudinē ciuiū ſupnoꝝ. ¶ Intētio: iflāmare deſideriū ⁊ monere ad celeſtis pr̄ie ꝯtēplationē ⁊ eternoꝝ amorē. ¶ Snia i gñali: ꝓpheta in iſto pſalmo exprimit deſideriū ſctōꝝ i hac valle miſerie de gētiū ⁊ i p̄ſſuris tribulationū laborātiū deueniēdi ad ip̄m. ¶ Snia i ſpāli: poſt ꝑſecutionē ergo fideliū de q̄ i p̄cedēti pſalmo ē dictū iſte ꝓ oībꝰ filijs chore q̄ſi vnꝰ hō: q: oēs ſunt vnū corpꝰ xp̄i ſuſpirās de torcularibus in eterna tabernacula cū admiratiōe ait qḋ ſequitur. Et nos quoqꝫ in p̄ſſuris tribulationū vel tētationū cōſtituti edamꝰ hanc vocem ⁊ p̄mittamꝰ deſideriū noſtrū dicētes ſingli. [Quā dilecta] .i. valde dilecta ⁊ diligēda ſūt mētibꝰ ⁊ cordibꝰ bn̄ diſpoſitis ꝙ nō pōt dici quantū [tabernacula tua] .ſ. illa ſupna ⁊ eterna ſupernoꝝ ciuiū i qbus nulla ē p̄ſſura. O [dñe v̄tutū] celeſtiū .ſ. angeloꝝ: vel ꝑ hoc oſtendit miram dei potentiam qua preſtat nobis patientie virtutem ne ſuccūbamus: ⁊ vere dilecta q: [cōcupiſcit] .i. deſiderat [⁊] ꝓpter itē

ſum deſiderium[deficit]a ſe.ſ.a ſta tu ſuo ac deſiderio ⁊ amore lãguet [anima mea]tendens[in atria do mini]eterna.q.d.anima mea tãto deſiderio in atria celeſtia et eterna ingredi deſiderat vt omnibus hu/ ius mundi delectationib⁹ ⁊ amore tẽporaliũ penit⁹ deficiat:quibus quondã delectabiliter inherebat.

2 Cor meum & caro mea exultauerũt in deũ uiuum.

℄[Cor meum].i.homo meus ite/ rior.ſ.aĩa[et caro mea].i.homo ex/ terior ſcilicet corpus[exultauerũt] et ſi grauentur[in deum viuum]q̃ dat viuere:non in diuitijs:non in delicijs:non in pompis ⁊ vanita/ tibus.Gaudet iſte in ſpe et ideo to lerat p̃ſſurã torcularis cupiẽs diſ/ ſolui et eſſe cũ xp̄o.q.d.O domine in ceteris omnib⁹ iſtis deficio eter na tabernacula ⁊ atria cupio:te ſo lum corpore ⁊ aĩa cunctiſq; virib⁹ diligo:et tecum eſſe ſedẽq; aliquã et nidulũ anime mee ⁊ corpori ha/ bere toto mentis affectu deſidero Inde autem exultauerunt.

3 † Etenim paſſer in/ uenit ſibi domũ: & tur/ tur nidum ſibi:ubi † re/ ponat pullos ſuos.

†nã et †ponat

℄[Etenim].i.q:[paſſer]id eſt ra tio[inuenit ſibi[ſibi]dõ q̃reret exer cendo ſe in virtutibus [domum] non manufactam in qua perma/ neat[et turtur]id eſt caro caſta in uenit ibi[nidum ſibi]et manſionẽ [vbi reponat pullos ſuos]id ẽ ope ra:duobus predictis ſcilicet cordi ⁊ carni:duo reddit ſcʒ paſſerẽ ⁊ tur turẽ:cor nãq; eſt vt paſſer:caro vt turtur:corde enim a terrenis volã te deum cogitamus ⁊ ſic quaſi paſ ſer volat ad d omũ:carne vero ſub multis miſerijs gemẽte:opera bo na agimus et ſic quaſi turtur pro ducit pullos quos i nido reponat. Deinde autem quem nidum et do mum inuenit.Scilicet

4 Altaria tua domine †deus † uirtutum: rex meus & deus meus.

℄[Altaria tua]o[dñe virtutum] celeſtium id eſt angelo℞[rex meus qui me regis[et deus meus] qui me creaſti:hoc eſt celeſtem patriaʒ et diuerſas ſanctorum manſiones ſecundum varia eorũ merita in q/ bus iugiter ſacrificia; diuine lau/ dis offeruntur vbi aĩe celeſti con/ uiuio epulant̃:vbi aĩa quaſi in do/ mo gaudet:⁊ caro reponit opa ſan cta:hec quippe ſunt illa in quib⁹ appetit⁹ human⁹ quietat̃. Cele/ ſtis patria dr̃ tabernaculũ pp ĩha bitationẽ:atria pp latitudinẽ:do mus ꝑpter q̃etẽ:nid⁹ pp ſecurita tem:altaria propter perfectã obla tionẽ vbi iſte iam ſuſpirat dicens

5 Beati qui habitãt in domo tua domine;in ſe cula ſeculorum lauda/ bunt te.

℄[Beati q̃ habitãt in domo tua]ĩ celeſti non manufacta o[dñe]vbi nõ ẽ timor nõ q̃ habitãt i altis tur rib⁹ ⁊ palatijs:aut i magnis vrbi bus ⁊ villis:q:[i ſecl'a ſeclo℞ lau/ dabũt te]hoc erit totũ ibi negociũ nr̃m vt ſp laudem⁹ quẽ ſp amabi/ mus.Huic ergo vite ſuſpirem⁹:et ad eã toto niſu tẽdam⁹.Sʒ q̃ tũc ſp laudare deſiderat:nũc tpaliter laudet:q̃ eñi hic nõ laudauerit ibi a laude mutus erit.Deinde oſten/ dit quo auxilio:et cuius ope ad do mum dei veniatur dicens.

Beatus

6 Beatus uir cuius eſt † auxilium abs te: † † aſcenſiones in corde † ſuo diſpoſuit in † ual le lachrymarum: in lo- co quem poſuit.

†ſuſceptio eius. †dñe †aſcēſ †eius †cōuel le ploratio nis i lo cū quē diſpo ſuit.

¶[Beatus vir]ſcʒ nunc in ſpe et tādem in re[cuius eſt auxiliū abs te].i.a te: hoc eſt qui te hic habet adiutorem: quia ad hoc nemo ſuis viribus vel meritis ſufficit: ꝛ modus ſubditur: quia [aſcēſiones]id eſt gradus quibus aſcēdat[in corde ſuo diſpoſuit]ille vir deo inſpirante ſcʒ appetendo ſemper proficere. Uel q:[aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit]deus. facit enim illi gradus quibus aſcendat preſtando ei gratiam vt ſemper conet per gradus virtutū proficere: ꝛ hoc[in valle lachrymarū]hoc eſt in ſtatu pſentis miſerie ſcilicet[i loco quē poſuit]ipſe deus hoībus ad deflendum ibi peccata ad pugnandum contra hoſtes ꝛ vitia ꝛ ad merendum premia eterna. Uel[queʒ poſuit]Sibi ipſi homo quando peccauit: ꝙdiu ſum⁹ i valle lachrymarū nō debem⁹ ridere ſʒ flere: nō eē ſecuri ſʒ pauidi: qm̄ hoc ſeculū ꝛ § tps eſt lachrymarū et certaminis ſʒ aliud gaudij ꝛ pacis. Nota ſex gradib⁹ aſcendebat ad thronū ſalomonis: ſic ſex gradib⁹ aſcēdit ad cognitionē trinitatis. Prim⁹ grad⁹ eſt ꝯtēplari ea q̄ ſunt tm̄ vt lapides. Scđs. q̄ viuūt vt plātas. Terti⁹. q̄ ſentiunt vt bruta. Quart⁹. q̄ diſcernūt vt hoīes. Quint⁹. q̄ ꝯprehēdūt: vt angelos et ſctōs. Sext⁹ hūanitatē xp̄i ꝛ q̄ p nobis fecit: ꝛ ſic venit ad cognitionē deitatis. Felix eſt q̄ ſemp cōſiderat q̄d faciat: ꝛ quō pficiat: ꝛ vt quotidie pficiendo per gradus virtutum aſcendat

Gradib⁹ ſex aſcēditur ad cognitioneʒ trinitatis.

Auxiliabitur autem ei dominus.

7 † Etenim benedictio nem dabit † legiſlator: † ibūt de uirtute in uir- tutē: † uidebitur deus deorum in Syon.

†nā et †qui legē dedit. †ambulabūt a virtutibus. †apparebit.

¶[Etenim bñdictionē].i. grē infuſionē[dabit legiſlator]ſcilʒ xp̄s vtriuſꝙ teſtamēti auctor: q: poſt legē venit grā. hoc aūt preſtat grē bñdictio ꝙ p eā[ibunt]fideles[de virtute in virtutē].i. de opere vni⁹ virtutis in op⁹ alteri⁹: nō eīm oīm opera ſimul exercētur licet ipſe ſimul habeant: ꝛ ſic tādē[videbitur deus deoꝝ].i. ſanctoꝝ ſcʒ xp̄s ſicuti eſt deus apud deū verbuʒ apud patrē q̄ eſt deus deoꝝ.i. xp̄ianorū quib⁹ dedi poteſtatē filios dei fieri[in ſyon].i. in celeſti ſpeculatiōe ꝛ cōtēplationis plenitudine. ſyon eīm ſpeculatio dicit: per gratiā eīm multe dātur virtutes: de q̄bus venit in xp̄m dei virtutē ꝛ dei ſapiētiā. Et vt ego videā ꝛ ad tanta premia electorum perueniam. O

†prec.

Domine deus uirtu- tum exaudi † orationē meam: auribus percipe deus Iacob.

¶[Domine]a quo regimur[deus] a quo creati ſumus[virtutum]celeſtiū.i. angeloꝝ conditor quib⁹ me ſociari cupio et humanarum infuſor: quia dator es omnium virtutum p quas aſcēditur ad te videndum[exaudi orationem meam] vt ad beatitudinem me perducas et virtutibus angelicis ſocies au ribus percipe]eam oſtendēdo per miſericordie effectum ꝛ complendo deſiderium meum. O[deus iacob]id eſt luctantium vel ſupplan

tātiam vt in luctamine me iuues ⁊ iſrael me facias vt videam te ſi⸗cut vidit iacob quem inuiſti et feci ſti iſrael apparens ei.

9 Protector noſter aſpice deus: & reſpice in faciem Chriſti tui.

❡[Protector noſter]ipugna[aſpi ce]nos et agonem noſtrum et pro tege o[deus]pater et hoc per chri⸗ſtum.vnde ſubdit[et reſpice]:ideſt attende[in faciem chriſti tui]hoc eſt per ipſum nos aſpice et reſpice in nos:in nobis enim reſpicis filium tuum qui habitat in nobis quaſi dicat ſi nō propter nos ſaltem quia ſumus conformes filij tui non ſo⸗lum propter imaginem ſed et pro pter nature noſtre ſuſceptionē:re⸗ſpice nos intuitu meritorum eius et ſi non noſtrorum cuius meritis petimus exaudiri et non meritis noſtris. Ad hoc autem exaudiri cu pio ad hoc intendit mea oratio vt habitare merear in tua domo.

10 † Quia melior eſt dies una in atrijs tuis: ſuper milia.

†q̄m

❡[Quia melior eſt dies vna]im⸗mutabilis que eſt[in atrijs tuis] id eſt in celeſtibus manſionibus [ſuper milia]dierum in terris qui finem habent et ponit finitum ſci licet milia pro infinito:quod dici⸗tur dies vna ſpectat ad illam vnā de qua alibi dicitur:vnam petij a domino hāc requirā. Milia dierū homines deſiderant et multum hic viuere volunt. Contēnant mi⸗lia dierum:deſiderent vnum diem qui non habet ortum et occaſum diem ſempiternum cui non cedit heſternus:quem non vrget craſti⸗nus. Huius diei amore iſte abne⸗

Ps. xxvj.

gans ſemetipſum ſubiungit.pro⸗pter quod

11 Elegi † abiectus eſ⸗ſe in domo † dei mei magis quàm habitare in tabernaculis pecca⸗torum.

†abijci †domū

❡[Elegi]et ſi poſſem regnare diu [abiectus]et deſpectus [eſſe]opi⸗nione hominum id eſt vilis et con temptibilis haberi et in humili⸗tate viuere deoq; ſeruire[in do⸗mo dei mei]:ideſt in ſancta eccle⸗ſia militante et ſocietate bono⸗rum in quibus habitat deus tan⸗quam in domo ſua[magiſq; ha⸗bitare in tabernaculis peccato⸗rum]vbi ſunt qui honoribus tu⸗ment:id eſt magis q̄ eſſe in glo⸗ria ſeculi:et excellentia inter pec⸗catores potentes et ſuperbos. Jō autem volo eſſe abiectus magis q̄ glorioſus:et in domo dei ma⸗gis q̄ alibi.

12 Quia miſericordiam & ueritatē dīligit deus gratiam & gloriam da⸗bit † dominus.

†nō hs

❡[Quia miam ⁊ veritatē diligit deus]q̄ i eccl'ia p̄ſtat hūilib⁹ ⁊ ab⸗iectis. Mia eſt qua pri⁹ ſubuenit ac donat pctā ⁊ iuſtificat: vitas q̄ poſtea reddit pmiſſa ⁊ coronat. Et ne hoc ex meritis dari putes ad⸗iunctum eſt[gratiam]hic in pre⸗ſenti[et gloriam]ibi in futuro[da bit dominus]vere humilibus. Eſto ergo abiectus et humilis vt de lo co infirmo vocari ſuperius/ac gra tiam et gloriam conſequi merea⸗ris. Unde bene ſubditur

13 † Nō priuabit bonis eos † qui ambulant in

†dn̄s. †ambulātes.

Deus. innocētia:domine † uirtutū:beatus homo qui ſperat in te.

¶ [Nō priuabit bonis] ſpiritualibus ſcilicet gratie ⁊ glorie [eos q̄ ambulāt in inocētia] .i.ſ.ab offenſa dei ⁊ proximi cauendo et mundos ſeipſos cuſtodiendo. Innocentia eñi vera que nec ſibi nec alteri nocet. Cum ergo pro bonis terrenis deſeritur innocentia: Acquiritur aurum ⁊ perditur celum. Et cōuertens ſermonem ad deum ſubdit. Et quia nō priuabis ergo [dñe virtutum] dator et conſeruator. deus miſericordiarū et totius cōſolationis qui tanta facis nobis [beatus homo] in preſenti per ſpem ⁊ in futuro per rem [qui ſperat] et ſpē ponit [in te] ⁊ in eterno nō in trāſitorijs et caducis. paucis verbis oia concludit que reſtāt nobis facienda in preſſura. Oratio.

Tabernaculoꝝ celeſtiū fundator eterne diſpōe q̄s aſcenſiōes in cordib⁹ nr̄is qb⁹ ad tua tabernacl'a mereamur ſine lapſu conſcendere. Per domi.

Pſalmus de aduentu Chriſti primo:& incarnatiōis myſterio:ac de pluribus beneficijs inde humano generi miſericorditer collatis.
Pſal. LXXXIIII.

1 Benedixiſti domine terram tuam: auertiſti captiuitatem Iacob.

¶ Auctor pſalmi propheta Dauid. ¶ Titulus eſt. In finem pˢ filijs chore Et eſt ſenſus pˢ iſte dirigēs nos in finē:id eſt in xp̄m ꝑ quē fit benedictio:cantatur filijs chore id eſt nobis agens de noua benedictione data per gratiā chriſti incarnati. Eſt enim de p̄mo aduentu per quem fit benedictio omnium gentium qua ad ſupradicta eterna tabernacula et atria ꝑuenitur que per petīn ade maledictioni ſubiacebant ⁊ ab illis excludebantur. ¶ Materia:aduentus xp̄i ⁊ incarnatio ac bñficia ex hoc collata generi humano. ¶ Intentio:monere nos vt per fidē ad chriſtum accedamus:⁊ ſic eius benedictionem habeam⁹. ¶ Snia in generali. ꝓpheta in iſto pſalmo hiſtorialiter agit primo de reuerſiōe iudeorum a captiuitate babylonica facta per tyrum:ſed myſtice et conſequenter agit de primo aduētu et incarnationis myſterio ac liberatiōe que fiēda erat per xp̄m:⁊ ſic figure reſpondet figuratum. Dicit autem figura tanq̄ preterita propter certitudinem ⁊ que apud deū iam erāt facta. ¶ Snia in ſpeciali. Maledictioni ergo Ade opponēs benedictionē xp̄i ait. [Benedixiſti] o [dñe] .i. miſericorditer reſpexiſti [terrā tuā ſcilicet iudeā reducendo populum tuum de babylonia ad eā [auertiſti captiuitatem iacob] .i.populi deſcendentis ad iacob. Uel [benedixiſti] o [dñe] per chriſtum [terrā tuā] .i.carnem noſtram et eccl'iam tuā dedit eñi fructū ſuū ⁊ nat⁹ eſt ſaluator ſu⁹: ꝑ eū [auertiſti captiuitatē iacob] .i. noui ppl'i liberando nos a petīs noſtris in quibus captiui a diabolo tenebamur ⁊ qui pertinem⁹ ad iacob imitando abrahe fidem/et ſumus minor populus cui ſeruiat maior. Et ſubiungit qūo auertit.

2 Remiſiſti iniquitatē plebis tuæ: operuiſti omnia peccata eorum.

¶ [Remiſiſti iniquitatem plebis tue] que eā captiuā fecerat ⁊ tenebat [operuiſti omnia peccata eoꝝ] ipſa nō amplius vidēdo ad puniēdum. Uł [remiſiſti iniqtatē plebis tue] ꝓpter quā homo captiuatus erat ⁊ captiu⁹ tenebať: qua remiſſa liberat⁹ eſt [operuiſti] baptiſmo [oīa peccata eoꝝ] ne videres et punires. Operuit nos ꝑfecto ſua grā ⁊ noluit videre pctā nr̄a: operuit peccata virtutibus. ſuperbiā per humilitatē: luxuriā per caſtitatem: auaritiā ꝑ charitatē: ⁊ vbi abundauit peccatum ſuperabūdauit gratia. Et ſic

3 † Mitigaſti omnem iram tuam: auertiſti ab ira indignationis tuæ. †ſedaſti.

¶ [Mitigaſti] .i. tpaſti per manſuetudinem [omnē irā tuā] .i. vindictā ⁊ penā in preſenti pro peccato inferēdam [auertiſti] te et dediſti [ab ira indignationis tue] accipiendo eos ad gratiam. Uel [Mitigaſti omnē iram tuam] vt nō in eternū punires licet temporaliter exerceres. Erat enim valde iratus ꝓpter peccatum primi hominis: ſed poſtq̄ ille homo fact⁹ eſt oēm iram mitigauit [auertiſti] nos penitus [ab ira indignatiōis tue] .i. a pena que veniens ex indignatione tua erit in futuro iudicio vt ibi non punias nos. Et quia tanta feciſti populo illi: ideo etiam

4 Cōuerte nos † deus ſalutaris noſter: & auerte † iram tuam à nobis. †dñe ſalutarum nrarū †iracūdiam.

¶ [Conuerte nos ⁊c.] Uł. Et quia de futuro iſta dicuntur quamuis verba preterita ſonēt ſeqtur ⁊ dicit [Conuerte nos] a vitijs ⁊ a malis culpe ad te bonū incōmutabile: nos ad tuā grām recipiēdo quo hactenus a te auerſi ſumus [de⁹] per creationem [ſalutaris] et ſaluator [noſter] per redemptionē et iuſtificationem [⁊ auerte irā tuā a nobis] eam relaxando. Ac ſi diceret. Illa ꝑdicta dico q̄ſi facta ſint qꝛ veriſſime video futura qꝛ vero nondū facta ſunt oro vt fiant que iam vidi vētura. prophetice enim dixit ſupra vt preterita. Hic autē petit vt vere futura.

5 † Nunquid in æternum † iraſceris nobis? † aut extēdes iram tuā à generatione in generationem. †non tiraſcaris †vł extēdas.

¶ [Nunqd] em [in eternū] vſq₃ in finem mūdi [iraſceris nobis] .q.d. nō cū pcere ⁊ miſerere ꝓpriū ſit tibi. Ira dei eſt omnis pena quā patimur. De ira em̄ mortales ſum⁹ et paſſibiles: ſed innouatis in xp̄o preuidet iſte hanc penam tranſituram. Sicut enim in adam oēs moriuntur ita ⁊ in Chriſto omnes viuificabunť [aut extēdes iram tuā a generatione] que fuit ab adam vſq₃ ad chriſtū vſq₃ [in generationē] que eſt ſub grā baptiſmi tempore filij .q.d. nō. noue enim generatiōi reſeratus eſt audit⁹ regni q̄ fuit clauſus generationi veteri. ꝑma fuit mortalis de tua ira: erit altera immortalis tua mīa. Sed nec hanc miſericordiam meremur conuerſi per nos ad deū. ipſe enim nos conuertit. Unde ſubdit.

6 Deus tu † conuerſus uiuificabis nos: & †cōuertens.

plebs tua lætabit̃ in te.

¶ [Deus tu cõuerſus] ab ira tua ĩ aduẽtu filij tui [viuificabis nos] per tuam gratiam ſpe rantõ tem⸗ porẽ anteꝗ̃ res habeatur [et] tunc [plebs tua] nihil preſumens de ſe bono ſuo: [letabit̃ in te] ſcʒ de bñ⸗ ficijs tuis gratulando ac letanter ac deuote tibi ſeruiendo q̃ prius ma lo ſuo letabatur in ſe. male enim letatur quis in alia re ꝗ̃ in te: pe⸗ reũt enim alia: ⁊ letitia de his ha bita. Qui vult ergo ſecurus gaude re in illo gaudeat qui non poteſt perire. Et vt hec oĩa fiant tanꝗ̃ clemens

7 Oſtende nobis do- mine miſericordiã tuã: & ſalutare tuum da no- bis.

¶ [Oſtende nobis dñe] pr̃ [miam tuã] .i. xp̃m corpaliter ⁊ ſpũalr̃ vt ⁊ humanitatẽ videam⁹ oculis cor poris: ⁊ diuinitatẽ oculis cordis. q̃ dicitur mia quia p eũ de⁹ miſert⁹ eſt nobis [⁊ ſalutare tuũ] .i. ſalua torem nr̃m eundẽ xp̃m [da nobis] in futuro amplectendum ⁊ poſſi⸗ dendũ vt nõ tollat̃ amplius a no bis. Hec eſt tota noſtra beatitudo viſio xp̄i. Similes eĩ ei erim⁹ qñ videbimus eum ſicuti eſt. Iſta au tem quem precor ſcio ⁊ cõfido nõ per me ſed quia ↄuerſus ↄ̃ ſtrepi⸗ tu mundi qui inquietat foris.

8 Audiam quid loqua tur in me dominus de⁹: quoniam loquetur pa cem in plebem ſuam.

¶ [Audiã] attẽte in corde [q̃d lo⸗ quat̃ in me] interi⁹ p inſpirationẽ ⁊ internã reuelationẽ ⁊ mihi iſpi⸗ ret [dñs de⁹] .ſ. ſpiritusſanct⁹: ⁊ q̃d ſit illud ſubdit [q̃m loquet̃ pacem] ad deũ ⁊ proximũ p xp̃m [in] .i. ſup [plebem ſuã] ⁊ ſibi ſubditã .i. eccle ſiam ſuam. Vñ xp̄o nato angeli ſta tim cantauerunt in terra pax ho⸗ minibus ⁊ pacẽ eternitatis q̃ ha⸗ bet̃ ſuper pacẽ pectoris. Unde di⸗ cit. Pacem relinquo vobis pacem meã do vobis. Hic eſt ſciendũ ſm̃ q̃ſdã ꝙ illa hora qua gabriel ar⸗ chãgelus ad beatam virginẽ fuit ingreſſus ad annunciandũ ſibi fi⸗ lij dei incarnationem cum magna mẽtis deuotiõe legebat hunc pſal mũ ⁊ actualiter hunc verſum au⸗ diam quid loquat̃ ⁊c̃. Unde de ea bene poteſt ſic exponi [Audiã] at⸗ tente [quid loquatur in me domi⸗ nus deus] per gabrielem angelũ ſuum ab ipſo ad me tranſmiſſum. Ioã. xiiij.

9 Et ſup ſanctos ſuos: & in eos qui † conuer- tuntur ad cor. †cõuertũt cor ad ipm̃.

¶ [Et ſuper ſanctos ſuos] .i. pfe⸗ ctos q̃ ſunt plebs ſua. ſʒ ne peccãti bus ianuã pacis clauſiſſe videret̃ adiecit [et in] .i. ſup [eos] q̃ de om̃i gente [ↄuertunt̃ ad cor] .i. ſup im perfectos et penitentes q̃ cũ p fla gitia prius a ratione diſceſſerint cõpuncti ad cor redeunt ⁊ ab erro re ad rationem ac deinceps cor ad deũ non ad aliud conuertunt. vox itaq; dñi pax eſt et gaudium nr̃m et pax et requies nr̃a: ⁊ finis oĩm moleſtiarũ nr̃arũ nõ eſt niſi deus. Et lʒ gñalis ſit mia ſup oẽs ⁊ pa⸗ cẽ ſuper omnes loquatur tñ aliud ſpeciale iudeis fecit. Unde ſubdit

10 Veruntamen prope timentes eum ſalutare ipſius: ut inhabitet glo ria in terra noſtra.

¶ [Verũtñ] ſpãlr̃ [ppe timentes

eū]. i. iudeos qui eū timebāt ⁊ co/
lebant lʒ pro terrenis erit corpalr
[ſalutare ipſi⁹] dei. ſ. xp̄s [vt ihabi/
tet glīa]. ſ. maior vl' glīa. i. xp̄s q̄ ē
glīa pr̄is [in terra nr̄a] in q̄ natus
ſum ðt ꝓpħa. ſ. iudea. Ibi eñ xp̄s
de eis nat⁹ eſt: ide elegit matrē et
diſcipulos. Ibi apparuit. ibi puer
fact⁹ eſt. ibi inumera fecit miracu/
la. Vl' lʒ ſup oēs loquaꝛ pacē. [Ue
rūtñ ſalutare ipſi⁹]. i. ſaluatio q̄ p
ipm̄ ē erit [ꝓpe timētes eū]. i. his
tm̄ q̄ dū ſtāt vidēt ne cadāt [vt in/
habitet glīa]. i. imortalitas [in ter
ra nr̄a]. in corpe mortali qd̄ erit ī
futuro. deide oñdit quō appuit b
glīa ⁊ q̄ ipe xp̄s ſit preſtiturus. d.

11 Miſericordia & ue-
ritas † obuiauerunt ſi- †occur/rerūt.
bi: iuſtitia & pax oſcu- †ſe
latę ſunt †.

¶ [Mia] exhibita in nouo teſta/
mento qua miſert⁹ eſt nr̄i [et veri
tas]. i. ipletio ꝓmiſſionū veteris
teſtamēti [obuiauerūt ſibi]. i. ſiml'
eē venerūt in pſona xp̄i: qꝛ xp̄s ex
mīa carnē pro nobis aſſumpſit: et
p hoc veritatē ꝓmiſſiōis facte pr̄i
bus adimpleuit: ⁊ ſic [iuſtitia] q̄ ſa/
tiſfecit pro culpa ꝑmi parentis [et
pax] q̄ reconciliauit deo genus hu
manum [oſculate ſunt]. i. ſimul iū
cte in xp̄o. Uel [iuſtitia] in ope [et
pax] cū deo [oſculate ſunt]. i. cōue/
niunt in hoibus. amant eñ ſe hec
duo vt qui facit iuſtitiā inueniat
pacē ad deū ⁊ b ⁊ in futuro. Deide
oñdit quō et p q̄d hec facta ſunt.

12 Veritas de terra orta
eſt: & iuſtitia de cælo
proſpexit.

¶ [Ueritas de terra orta ē]. i. xp̄s
de carne ꝓceſſit: qꝛ de humili ⁊ fe/
cunda virgine maria natus eſt [et
iuſtitia de celo] celoꝝ [pſpexit] q̄
p hoc iuſtificati ſunt a deo hoies.
ad hoc eñ orta eſt veritas vt iuſti
ficarenꝛ hoies: ſic enim veritas hʒ
qd̄ pro iuſtificādis offerret. Vl' [ve
ritas de terra orta eſt]. i. vera pec/
catoꝝ cōfeſſio de hoie pctōre nata
eſt vt ſe accuſet: terrā ⁊ cinerē ſe eſ
ſe cognoſcēs ⁊ ſic [iuſtitia de celo]
celoꝝ [pſpexit] et ꝓuenit ac data
eſt a dño deo remiſſio pctōꝝ ⁊ iu/
ſtificatio penitenti: qꝛ talē iuſtifi/
cat de⁹ ſicut publican⁹ cōfitēs et
ſe accuſans redijt iuſtificat⁹. q. d.
deus parcamus huic: quia ipe ſibi
nō parcit: ignoſcamus huic: qꝛ ipe
peccatum ſuum agnoſcit conuer/
ſus eſt ad puniendum pcm̄ ſuum
ꝯuertar ⁊ ego ad liberandū eum.

13 Etenim dominus da
bit † benignitatem: & †ſuaui
terra noſtra dabit fru- tatem.
ctum ſuum.

¶ [Etenim dominus dabit beni/
gnitatem]. i. gratie ſue plenitudi/
nem beatā virginem fecundando
[⁊ terra noſtra]: id eſt virgo iteme
rata ad modum terre humilis fer
tilis ⁊ ſtabilis [dabit fructū ſuū]
pariendo filium ſcilicet ieſum chri
ſtum. Uel [etenim dominus dabit
benignitatem]. i. affectū bonū vt
bñ agere delectet quē nō poſſum⁹
aliter hr̄e niſi det [et] ſic [terra no/
ſtra] facta fecūda q̄ prius erat ſte/
rilis [dabit fructū ſuū]. i. bōa ope/
ra vel [terra] cordis nr̄i [dabit fru
ctū ſuū] ſcʒ ꝯfeſſionis ⁊ laudis et
vt odiētes pctā deſiderem⁹ iuſti/
tiam. In cuius enim corde ſemen
grē ſue ſpargit huius ꝓculdubio
terra fructum ſpiritualem reddit
et impletur in eo quod ſequitur.

14 Iuſtitia ante eū am- †pibit
bulabit: & ponet in uia

ſuos. greſſus † eius.

ℭ [Juſtitia] hoīs q̄ eſt in ↄfeſſiōe ⁊ punitiōe pctōꝝ. iuſt⁹ eñ dꝫ eē in ſe vt accuſet ⁊ puniat ſe [ante eum ambulabit] .i. pcurret parās ei viā vt veniat ad eū. pma ei hoīs iuſtitia ē vt puniat ſe malū ⁊ faciat ſe bonū: ⁊ hͦ ē via dñi vt veniat ad eū. Qui eñ pctā ſua odit iā icipit ſilis eē deo q̄ ea odit. fac ḡ te ſimilē deo ⁊ para ei viā in cōfeſſione pctōꝝ ⁊ ſic ipe dñs veniēs ⁊ viſitās [ponet i via] ſic parata [greſſus ſuos] vt te iformet in veſtigijs ſuis: ipolluta enim eſt via eius.

Juſtitia hominis que eſt

Oratio.

Remitte dñe iniq̄tatē plebꝭ tue: ⁊ oſtēde nobis miam tuā: q̄ nos in viā pacis iuſtitia p̄cedēte pducat. Per dominū.

Oratio Chriſti inſtāte paſſione uel fidelis poſiti in corporali uel ſpirituali tribulatiōe & recurrētis ad deum pro ſua liberatione.

Pſalmus. LXXXV.

1 INclina domine aurem tuam & exaudi me: quoniam † inops & pauper ſum ego.

egenus ⁊ iops ego ſū.

ℭ Auctor pſalmi pphēta Dauid. ℭ Titul⁹ ē orō ipi dauid. Et ē ſenſus orō iſta attribuit xpī dauid. i. xpō: ⁊ cōuenit hec vox capiti ⁊ corpori. Quia eñ ſupra dictū ē de xpī incarnatiōe nūc dr de ei⁹ paſſione. ℭ Materia: orō xpī in paſſione vl̄ fidelis in tribulatione ℭ Intētio: monere fideles i oī tribulatiōe humiliter ad deū p orōnem recurrere. ℭ Diuiſio i gnali: pphēta in iſto pſalmo in pſona xpi orātis humiliter ad patrem in forma ſerui qui orat a nobis in forma dei vel ī perſona cuiuſlibꝫ fidelis poſiti ī tribulatiōe corporali vl̄ ſpūali orat deū deuote p ſua liberatiōe ſubiūgēs de gētium vocatione ⁊ adoratiōe. ℭ Diuiſio in ſpeciali: xp̄s ḡ in forma ſerui hūilit ad patrē orans ait [Inclina] o [dñe] qui altus es ⁊ excelſus [aurē tuā] .i. clemētiā tuā mihi infirmo ⁊ humili [⁊ exaudi me] .i. deſideriū meū cōple [quoniam inops] ab alio opē nō habens ⁊ tua ope indigens [⁊ pauper] p me non ſufficiēs ⁊ nihilo me p̄ſumēs [ſuꝫ ego] ⁊ ideo ad te recurro. Jnops ē qui dñi mīa indiget. pauper qui in ſe cōtēnit quicq̄d ē vnde ſuperbia inflari poſſit. Talibus vtiqꝫ approꝑinquat ⁊ eos exaudit deus q̄ gratiā ſuā p̄ſtat hūilib⁹. Nā quaſi inclinare aurē videt cum nos audire ⁊ exaudire miſericordit dignat.

2 Cuſtodi animā meā quoniam ſanctus ſum: ſaluum fac ſeruum tuū deus meus ſperantem in te.

ℭ [Cuſtodi animam] ⁊ vit [meā] ne deficiat obedientia ſib iniuncta. Uel [meā] .i. meoꝝ cōtra inſidiātes ab oībus malis et ſcādalis ne cadat [qm ſanct⁹ ſum] xp̄s pro pꝛe ſanctus eſt quia ſanctificans ſui etiam ſunt ſancti quia in baptiſmo ſanctificati: dicat hoc fidelis non ſe iactando ne cadat elatus ſed humiliter confitendo ne ſit ingratus. dicat deo ſctūs .i. inocens ſuꝫ: qꝛ ſctificaſti me: qꝛ accepi non qꝛ habui. qꝛ tu dediſti non qꝛ merui [ſaluum fac] ne deficiat vel pereat [ſeruū tuū] tibi obediēt [deū]

meus] q̃ me creaſti [ſperātē in te] non in ſe vel in alio confidentem quia non ex homine eſt ſalus.

3 Miſerere † mei do-
mine quoniam ad te cla
maui tota die: † lętifica
animam ſerui tui quo-
niam ad te domine ani-
mam meam leuaui.

† mihi † iucunda

¶ [Miſerere mei dñe] q2 in mīa ſum ⁊ tu miſericors es [qm̄ ad te clamaui tota die] id eſt omni tpe ⁊ aſſidue ſeu inſtanter ⁊ pſeuerāter [letifica aiam ſerui tui] in paſſione triſtem vel ex tribulationibus preſentib⁹ meſtā [qm̄ ad te dñe] apud quem ſolu3 eſt iucūditas: amaritudine vero plen⁹ eſt mundus: ipſa3 [animā meam] de terrenis ⁊ trāſitorijs affectu et deſiderio [leuaui] ſurſum cor habendo ⁊ te deuote inuocando vel ſpem ⁊ fiduciā anime mee in te ponendo. Affectus quippe gradus eſt: volūtas tua eſt iter tuū. Aſcendis ⁊ accedis amando: deſcēdis ⁊ diſcedis negligēdo: ſtās in terra in celo es ſi deum diliges.

4 † Quoniam tu domi
ne ſuauis † & mitis: &
† multæ miſericordię
omnib⁹ inuocātibus te.

† quia † es ac † multū miſericors.

¶ [Qm̄ tu dñe ſuauis] et dulcis ad guſtandū es affect⁹ tedio mundane amaritudinis [et mitis] his quos expectas toleras et reuocas nō exaſperans ad te redeuntes et [multe mīe] cōtra abundātem iniquitatē. multa ⁊ multis ⁊ multotiēs pctā dimittēdo ⁊ eos ad grā3 recipiendo: ⁊ ideo non ſolū es miſericors ſ3 multe ⁊ copioſe mīe: nā vbi abundat iniqtas ſuperabūdat mīa tua. ⁊ hoc [oib⁹] nullo accepto [inuocātib⁹] nō labijs tm̄ ſ3 toto ⁊ puro corde [te] nō aliud a te. Ideo

5 Auribus † percipe
domine orationē meā:
& intende uoci † de-
precationis meæ.

† infige † toto ore

¶ [Aurib⁹ percipe dñe orationem meam] id eſt non exeat de auribus tuis ſed fige illam ibi vt p aures figatur cordi. Unde ſubdit [⁊ intende] aio [voci deprecationis mee] eā exaudiendo ⁊ ad effectū perducendo. Si vis vt aurib⁹ percipiat de⁹ tuā orationē percipe tu in corde tuo ipſius legem. Tu eſto intentus illi ⁊ ipſe proculdubio intent⁹ erit tibi. Ipſe enim ait conuertimini ad me ⁊ ego conuertar ad vos. Deide cauſam audiēdi ſupponit.

Eſa. xl v.

6 In die tribulationis
meæ clamaui ad te: † quia
exaudiſti me.

† q̄

¶ [In die tribulationis mee clamaui ad te] ſc3 rogādo vt tribulationē amoueas vel alleuies: qn̄ ei aduerſitas iminet tunc enixi⁹ clamat. Deinde q̄re clamauerit ſubdit [q2 alr̄s [exaudiſti me] ⁊ iō ſpero iterū exaudiri. q.d. quia clamantē alia vice exaudiſti illa ɔfidētia ⁊ nūc in iſta tribulatiōe clamo. Ut exaudiſti me dicit cū adhuc exaudiri velit demōſtrās ī hoc ꝙ ad aliqd iam exauditus ſit: ⁊ adhuc ad aliud exaudiri deſiderat.

7 Non eſt ſimilis † tui
in dijs domine: & non
eſt ſecūdum opera tua.

† tibi

¶ [Nō eſt ſimilis tui in dijs dñe] in potentia clementia ⁊ ſapientia ad quē clamare potuiſſe3 ⁊ nō eſt aliqs [ſm opa tua] q2 nemo tibi ſimilia opaf: nec aliqs qui ſicut tu

opari poſſit repiſ.q.d.q̃cunq; mõ accipiát diȷ nõ ē q̄ ſilijs ſit tibi in eſſentia vel opatione.de⁹ eni ineffabilis eſt ⁊ facilius dicimus q̃d nõ ſit.Omnia q̃ in celo et in terra ſunt cogita nõ h̃ eſt de⁹:ſed eſt qd̃ oculus nõ vidit nec auris audiuit nec i cor hoīs aſcendit q̃ oīa illa fecit.Et iõ q: nõ inuenient ſimilē.

8 Omnes gẽtes † quaſcunque feciſti uenient & adorabunt coram te domine: & glorificabũt nomen tuum.

†quot quot

¶[Omnes gentes quaſcũq; feciſti].i.aliqui ex oib⁹ gentib⁹:q: omnes feciſti[venient]paſſibus fidei a cultu ſuo ad cultum tuum[et adorabunt coram te dñe]quia tibi curuabit omne genu Adorabunt vt creatura creatorem ⁊ corã te nõ ad oculũ[⁊ glorificabunt]laudando ⁊ predicando[nomen tuum]qd̃ eſt ſuper omne nomen ſe ſeruos et te dominum confitentes.Per hec verba annunciat eccleſiam vbiq; diffuſam quod modo impletum ē. Deide ſingulis ſingula reddit.Nõ eſt inq̄ ſimilis tibi.

9 Quoniam magnus es tu & faciens mirabilia: tu es deus ſolus †

†magnus

¶[Quoniã magnus es tu]quod non alius ⁊ non eſt ſm opera tua. quia[et faciens mirabilia]in celo ⁊ in terra.ergo[tu es deus ſolus] et nullus alius.Uel[Omnes gentes venient ⁊ adorabunt et glorificabunt]et merito .[Quoniam magnus es tu ⁊c̃]ex mirabilibus enim magnitudinis eius auditis in partibus diuerſis veniunt quotidie fide ⁊ adorant ac glorificant eum corde/ore/⁊ opere.Cognoſciturq; etiam a gentib⁹ q̄ eſt deus ſolus et nullus alius.Deinde orat pro omnibus iam adorantibus:⁊ loquitur in membris.d.

10 Deduc me domine in uia tua: & † ingrediar in ueritate tua: † lętetur cor meum ut timeat nomen tuum.

†ambulabo. †iocundetur.

¶[Deduc me domine in via tua] ſcȝ fidei iam poſitum ne labar vel aberrem:⁊ adiuua vt in timore et amore tuo proficiam.Prima hominis via eſt cognitio ⁊ confeſſio peccatorum.de hac via venitur ad veritatem.i.ad preceptorum dei obſeruationem ideo ſubiungit[et ingrediar].i.ambulabo:⁊ proficiam vlteri⁹ te ducẽte[in veritate tua] a te tradita ⁊ ide [letet cor meũ] in te:cum enim a merore facinorũ erutus fuero tũc in te leticia ſpirituali gaudebo.ita tñ[vt timeat nomẽ tuum].i. te timor enim non ſinit male et inepte exultare ⁊ de via recedere.Non aliũde letetur niſi de te nec aliud timeat niſi a tua gratia ſeparari:vtraq; miſcenda ſunt vt ſub ſpe timeamus et ſub timore letemur.Et tunc.

11 Confitebor tibi domine deus meus in toto corde meo: & glorificabo nomen tuum in æternum.

¶[Cõfitebor tibi] confeſſiõe laudis :.laudabo te ꝯfitẽdo beneficia tua circa me o[domine]qui me regis[deus meus]qui me creaſti[in toto corde]et affectu[meo] totam ſcȝ ſpẽ in te ponẽdo[⁊ glorificabo nomẽ tuũ].i.glorioſuȝ p̄dicabo cũ ſeris [in eternũ]⁊ hic q̄diu fuero p̄ fine

gulas generatiões ꝛ in eterna bea
titudine ſine ſine. Et merito.

12 ✝ Quia miſericordia
tua magna eſt ſuper me:
& eruiſti animam meā
ex inferno inferiori.

ꝗm̄

℄ [Qꝛ mīa tua magna ē ſup me] ꝛ ſup merita mea. Tāta ei mīa dei fuit vt etiā filiū ſuū ꝑ nobis mori traderet [et eruiſti aīaȝ meā ex inferno inferiori] qꝛ īferius ꝛ ſubtꝰ nos eſt. i. ab eterna dānatiōe a quo inferno liberatur qui a peccato liberatꝰ illuc nō mittit᷑. Eruere eñi ab inferno eſt facere ne illuc deſcēdat. Uñ eruit dñs animas miſſo filio ſuo: ꝛ q̊tidie eruit peccata miſericorditer relaxando. Deinde quod ſequit᷑ poteſt accipi de toto xpo: ſcilicet de capite ꝛ de membris. O.

Eruere ab īferno q̇d ē

13 Deus ✝ iniqui inſur
rexerūt ſuper me: & ſy
nagoga potentiū ✝ quæ
ſierūt animam meam:
& non propoſuerunt te
in conſpectu ſuo.

ꝓpter euntes legem
ꝓnq̇ ſi erāt

℄ [Deūs iniqui] ſcȝ iudei vl' hoīes ꝛ ſpūs maligni [inſurrexerūt ſuper me] i. aduerſum me totum: chriſtum ſcȝ perſequēdo / ꝛ me ſuperare conando: ꝛ [ſynagoga potentium] i. congregatio ſuperborum vel vitiorum et demoniorum [queſierūt animā meam] vt me ꝑderēt ꝛ occiderēt [ꝛ ñ ꝑpoſuerūt te ī cōſpectu ſuo] vt timore tuo retraherentur a malo. i. non habuerunt deum pre oculis ſed tantum ſequebantur impetum voluntatis. Si enim deum attenderent nec filiuȝ dei iudei nec ſanctos ipſius perſequerentur inimici. Ipſi ita.

14 Et tu domine deus
miſerator & miſericors
✝ patiens & multę mi-
ſericordię & uerax.

ꝓlōga nimis ꝛ multā miſericors.

℄ [Et tu dñe deus miſerator] in actu ꝛ exhibitione: qꝛ miām actualiter exhibes [ꝛ miſericors] in natura quia eam naturaliter poſſides [patiens] diu ꝛ longanimiter peccatores expectans ꝛ pctā hoīm ad penitentiā diſſimulās [ꝛ multe miſericordie] erga cōuerſos multiplicia bona eis preſtando. qꝛ penitentibus dat gratiā ꝛ perſeuerantibus gloriā [ꝛ verax] ꝑmiſſa implendo ꝛ vnūquēq̧ iuxta merita remunerando.

15 Reſpice in me & mi-
ſerere mei: da ✝ imperiū
tuū puero tuo: & ſaluū
fac filium ancillę tuę.

ꝓteſtates.

℄ [Reſpice in me] oculo miſe [ꝛ miſerere mei] tribulatiōi tāte expoſiti [da imperiū tuū] i. ptātē iudicādi vel fortitudinē ꝛ poteſtatē ſuperādi inimicos [puero tuo] innocenti ꝛ tibi obedienti. vel [puero tuo] i. ſeruo prout ſepe accipitur in euangelio [ꝛ ſaluum fac] a morte vel ab inimicis [filiuȝ ancille tue]: ſcilicet marie que ſe ancillam dixit. Uel [ancille tue]: id eſt eccleſie que per gratiam baptiſmi nos genuit.

16 Fac mecū ſignū in ✝
bonū: ut uideāt qui ode
rūt me & cōfundantur:
qm̄ tu domine adiuuiſti
me & conſolatus es me.

ꝓbonā

℄ [Fac mecum ſignum] ſcilicet reſurrectionis ſcilicet ſignum Jone prophete vel ſignū de plena victo

ria cōtra inimicos[in bono].i.vt alijs ꝓſit vt ſpes credentiuꝫ cōfirmetur vel per hoc boni confortētur et ideo faci vt videant q̄ oderūt me].i.inimici mei.hoc ſignum ſcꝫ[qm̄ tu domine adiuuiſti me] in certamine ⁊ in hiis q̄ feci[⁊ cōſolatus es me]in tribulatiōe ⁊ in hiis q̄ paſſus ſum ab eis:hoc videant [⁊ cōfundātur].i.erubeſcant modo ſe erraſſe.Vel [cōfundātur] in iudicio ꝑnicioſe q̄ modo nolunt confundi ſalubriter. Hoc dꝫ rogare pctō: vt dñs faciat ei ſignū in bonū ſignū ſcꝫ vere penitentis dādo ei veram contritionem/pronā ⁊ humilem confeſſioneꝫ ⁊/condignam ſatiſfactionem. Oro.

Letifica dñe vultū familie tue ⁊ erue aīas nr̄as ex iferno iferiori:vt tui vult⁹ ꝯtēplatiōe ꝓcreti ꝺſideria carnis ſpūali dñatiōe calcem⁹. Per dñꝫ.

Pſalmus de eccleſię militantis faſtigio & dilatatione ac de eccleſię triumphantis pręconio eiuſque iugi lęticia & laude.

Pſal. LXXXVI.

1 Fundamēta ei⁹ in montibus ſanctis: diligit dominus portas Syon ſuper omnia tabernacula Iacob.

❡ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. Titul⁹ ē filijs chore pˀs cātici. Et eſt ſenſus ps iſte q̄ dr ps. qꝛ agit de eccl'ia ſm ſtatū pn̄tē ibi agit ꝯpa cātici qꝛ agit de eadē ſm ſtatū futurū vbi exultat ꝓponitur filijs chore vt habitēt in ſyō .hic ꝑ fidē ⁊ in futuro ꝑ ſpeciē pars cui⁹ in celo triūphat pars in terra militat. ❡ Materia:cōmēdatio eccleſie militātis ⁊ triūphātis ſub typo ciuitatis. ❡ Intētio monere habitātes in eccleſia militāte ⁊ adhuc peregrinātes ad amorē ⁊ deſideriū eccleſie triūphātis ſcꝫ glorioſe ciuitatis hierl'm celeſtis. ❡ Sētentia in generali propheta in iſto pſalmo q̄ breuis eſt numero vborum ⁊ magn⁹ pondere ſententiarum cōmēdat eccleſiā ſm ꝑſentē ſtatū ⁊ futurū:⁊ multa ſecū voluēs deū amare ⁊ deſiderio celeſtis hierl'm qd̄ cogitabat ſecū ꝓtulit i aures hoim ⁊ ꝑdicat eā filijs chore.i.xp̄i imitatorib⁹ vt eis augeat affect⁹.ꝑ paſſionē eniꝫ xp̄i de qua in ꝑſenti pſalmo dixerat:data eſt ſpes credētib⁹ redeūdi ad celeſtē hierl'm iō nūc agit de ea vt nos inducat ad ei⁹ amorē. ❡ Omnia i ſpeciali:ꝓpheta q̄ plenus ſpū multa voluens apd̄ ſe de hac ciuitate in hoc ꝓrupit[Fūdamēta ei⁹].ſ.ſyō ciuitatis ſpūalis.i.eccleſie ſetē nō refert ei⁹ adaliqd̄ ꝑmiſſuꝫ ſed ad cordis ꝓphete meditationē q̄ nūq̄ de illa corde receſſerat ⁊ ſſ oꝛe[in mōtibus ſctis]ſunt.i.in ꝓpheris ⁊ aplis qꝛ ibi primū poſita eſt fides eccl'ie q̄ montes ſūt ꝓpter ſſ dei ſublimitatē;ſcti ꝑ vite puritatē:quorū fide/doctrina ⁊ exemplis eccleſia eſt fundata.Vnū eſt eſt fundamētū eccleſie ꝑter qd̄ nō aliud ponere quod eſt xp̄s ieſus q̄ ſicut dr̄ ſctūs ſanctorū ſic ſolus fundamētū fundamentorū quod nemo mutare pōt ſed alij ab i pō fundamēta dicūtur ſicut ⁊ ipē eſt mons in vertice montiū ⁊ ab eo alij montes appellant. Ecce prio laus a fundamentis vt ſoliditas noteſ ciuitatis. Et quaſi quis que

reret caius eius fundaméta dicis ait ſyō.Vñ ſubdit:[Diligit dñs portas ſyon].i.ſacramenta militã tis eccl'ie p que fit ingreſſus in eã [ſup oĩa tabernacula iacob].i.imaginaria ſacramenta veteris ppl'i. q.d.plus diligit ⁊ approbat eccliã ꝙ ſynagogam :figuratū ꝙ figuratam ciuitatem ſpiritualem ſuper illa que preſignabat eam.Deinde ſequitur laus de fama

2 Glorioſa dicta ſunt de te:ciuitas dei.

¶[Glorioſa].i.famoſa[dicta]⁊ predicta [ſunt de te]in pſalmis ⁊ pphetis:o[ciuitas dei]ſpūalis.ſ.eccleſia q̃ de illa figurali ciuitate q̃ cecidit nō ſunt dicta.Deinde dñs ipſe de eadem hierl'ẽ agit ⁊ oſtendit q̃ ſunt illa glorioſa que predixerat de eccl'ia.licz enī eccleſia originem ſumpſerit in hierl'm ⁊ mōte ſyon tñ per predicationem apoſtolorum ⁊ publicationem euangelij multiplicat⁹ eſt numerus fidelium p orbē vnde glorioſa facta eſt eccleſia .q. d. glorioſa dicta ſunt de te ciuitas ſancta:vbi non ſolus eſt iudeus ſed omnes gentes quarum quedā nominate ſunt vt intelligantur omnes.Ego enim.

5 Memor ero Raab & Babylonis: † ſcientium me.

†ſciētibus

¶[Memor ero]ad miſerēdū in illa ciuitate inquit propheta ex pſona dei[raab ⁊ babylonis]q̃ nō ptinent ad populū iudeorū.i.oīm gētiū p partē itelligēdo totū[ſciētiū me]p fidē.i.apl'is de illis recipiēdis pcipiā vbi de vocatione gētiū dr q̃ per raab ⁊ babylonē ſignificātur Raab q̃ppe ſupbia vl' latitudo:babylon xo ofuſio interptatur ⁊ gētes ſupbe p latā viā mortis incedūt ac cōfuſe ⁊ indiſcrete viuūt Raab meretrix.babylon vero deo ſemp aduerſa fuit.Si q̃s ergo raab vel babylōē nihil deſperet q̃n imo det operā vt deum recognoſcat:eſt enim memor ſciētium ſe: Raab fuiſti adulter ⁊ fornicator plenus immūdicia:plen⁹ ſupbia tenēs latā viā q̃ ducit ad inferos recordare domini dei tui ⁊ ipe recordabitur ⁊ miſerebitur tui.Babylon eras confuſe ⁊ inordinate viuebas vitijs peccatiſq; cōfuſus habeas rationē ⁊ tui recordabit deus.Sed iā de vocatione gentiū apertius ſubiungit oſtendēs quid p raab ⁊ babylonē ſignificauit.d.

Raab q̃d iterptatur

4 † Ecce alienigene & Tyr⁹ & popul⁹ Aethiopum:hi fuerunt † illic.

†tecū. †ibi

¶[Ecce alienigene].i.alieni a cultu dei.ſ.gētes[⁊ tyrus]qđ interptatur anguſtia tribulatio id eſt illi qui ſunt in anguſtia ⁊ tribulatione vitiorum[⁊ popul⁹ ethiopum] i.peccatis denigrati[hi] omnes immutati [fuerunt illic].i.in illa ciuitate dei ſcilz eccleſia q̃ eſt ciuitas dei ſpiritualis.Et quid glorioſius.quid iucundius.quid delectabilius?Sunt enim in eccleſia nō ſolum iudei ⁊ indigene verūetiā alienigene tyrii ethiopes.q.d.Qui ante tales erant poſtea inuenti ſunt in eccleſia:non eſt enim perſonarum acceptio apud deum qui tales vocat.Glorioſa ĝ dicta ſūt de ciuitate illa:⁊ hoc etiam miraculum quod ſequitur accidit ī ea. Unde ſubiungitur.

5 † Nunquid Syon dicet homo:& homo natus eſt in ea:& ipſe fundauit eā altiſsimus?

†mater

¶[Nunqd̄ ipſi[ſyon].i.eccl'ie dicet ꝛ enunciabit[hō]aliquis illud qđ dicam ſcʒ ꝙ[ꝛ homo]xp̄s[natus eſt in ea].i.in eccleſia ꝑ ſyon ſignifi cata:qꝛ de beata virgine que eſt no biliſſimum mēbꝛum in ea[et ipſe] idē q̄ in ea natus eſt vt homo[fun dauit eā]ſcʒ eccleſiam[altiſſimus] i.ſm̄ ꝙ de⁹ nō vt hō.Aeſi diceret quis hoim ei enunciare ꝛ enarrare poterit.vel ſufficit ꝙ in ea nat⁹ ſit talis qui et homo ſit et altiſſimus et eā in qua nat⁹ eſt fundauit.Sic eni̅ fundauit ciuitatem chꝛiſtus in qua naſceretur quomodo creauit matrē de qua naſceref.Certe hoc miraculū non poterit aliqs hoim elucidare:ſed tn̄ non ſit alienu incre dibile/ſcimus enim ita eſſe quia

6 Dominus † narrabit
†narra in ſcripturis populorū
uit. & principum: horum
†facti qui † fuerunt in ea.
ſunt.

¶[Dn̄s narrabit in]hoc[i ſcriptu ris populorū].i.que directe ſunt fi delib⁹ populis[ꝛ pꝛincipū].i.que edicte ſunt a pꝛincipib⁹ ſcʒ moyſe et ꝓphetis:apoſtolis ꝛ euāgeliſtis ꝓploꝝ et pꝛincipū dico[horum qui fuerunt in ea]ſcʒ ciuitate.i.eccl'ia ꝛ mēbꝛa ei⁹ populi ſunt in eccl'ia ſm̄ obediētiā:pꝛīcipes per pꝛelationē ſ quoꝝ ſcripturis ꝓphetiſata ꝛ ex pꝛeſſa eſt īcarnatio nr̄i ſaluatoꝛis. Igit̄ collatis oībus gaudijs q̄ de ciuitate dei dicta ſūt cōcludit pau cis verbis tangēs futuram eius beatitudīnem et dicēns.

7 † Sicut lętantium om
†tanq̄ nium:habitatio eſt in te.
iocūda
toꝝ ha ¶[Sicut letantium omnium]no
bitatio ſtrum erit[habitatio in te]celeſti
omniū dei ciuitate id eſt habitatio omniū
in te noſtrum erit in te ſicut letantium quaſi dicat talis eſt ſtatus eccleſie triumphantis ꝙ omnium ibi ha bitantium eſt leticia ꝛ laus iugis ac perpetua:quia totum negociuʒ noſtrum nō erit niſi frui deo ꝛ lau dare deum.Ideo autem dicit ſicut letantium ꝛ non ſimpliciter letan tium quia talis erit leticia qualeʒ hic non nouimus:et ideo cum non poſſit expꝛimi vocibus dicit vt po tuit:vel pōt hoc intelligi de eccle ſia militante.Et tunc dicit ſicut le tantium in ſpe comparatione ei⁹ leticie que erit in re erit habitatio in te per fidem:quoniam in pꝛeſen ti ſeculo non eſt certa et perfecta leticia:nulla perfecta victoꝛia nul la ſecuritas ſed omnia pendent in ambiguitate et ideo nunc omnis leticia debet eſſe mixta cū timoꝛe.

Oꝛatio.

Fundamentum fidei noſtre de⁹ q̄ in mētibus ſcis tan ꝙ in excelſis montib⁹ eter nitatis poꝛtas iuſticia municte cō ponis concede nobis in te glorioſe credere teq; ad redēptionem ani marum noſtrarum hominem factū predicabiliter confiteri.Per dn̄m.

Pſalmus de Chriſti & ſuorū membrorum paſſione inimicorū que contemptu & amico rum elongatione : ac deuota diuini auxilij im ploratione.

Pſal.LXXXVII.

1 Domine deus ſalutis meæ:in die clamaui & nocte corā te.

¶Auctoꝛ pſalmi ꝓpheta dauid.
¶Titulus eſt canticum pſalmi ꝛc.

Et eſt ſenſus Cãticum iſtud quod
dicitur canticum quia letus finis
paſſionis hic oſtenditur pſalmi:qꝛ
agit de bona operatione cantatur
filijs chore.i.xp̄i vel crucis ſeu paſ
ſionis ſcꝫ fidelibus dirigẽs eos in
finem celeſtiũ coronarũ.Canit aũt
ad reſpondendum xp̄o.i.vt ipſi re‑
ſpõdeãt imitãdo veſtigia paſſiõis
eius vel grãs referendo ⁊ hoc fa‑
ciant ꝑ melech.i.in melech:ſcꝫ in
choro et concordia charitatis ſine
qua non ꝓdeſt.Melech em̃ inter‑
pretatur chorus.chorus aũt cõcor‑
diã ſignificat que in charitate con
ſiſtit:et hic eſt intellectus eman iſ
raelite .i.illorum qui ſunt fratres
xp̄i in cruce eius gloriãtes et deuꝫ
vidẽtes.Quia ergo vt ſupra dictuꝫ
eſt per paſſionẽ xp̄i venitur ad cele
ſtem hieruſalem:nunc hic oſtendit
quomodo hoc fiat qꝛ imitatione vl'
gratiarum actione et hoc in chari‑
tate:quia ſi abſqꝫ ea tradidero cor
pus meũ ita vt ardeam nihil mihi
ꝓdeſt.Materia:paſſio xp̄i ⁊ mem
brorum ſuorũ ipſi reſpondentium.

¶ Intentio:monere chriſti paſſio‑
nem imitari:et vnumquẽqꝫ qui di
cit ſe in chriſto manere ſicut chriſt⁹
ambulauit et ipſum ambulare.

¶ Sñia in generali propheta in
iſto pſalmo in perſona xp̄i loqui‑
tur de ſua ac membrorum ſuorum
fidelium paſſione:inimicorum con
temptu:amicorumqꝫ et notorũ elõ
gatione petens auxilium a patre.

¶ Sententia in ſpeciali.In forma
ergo ſerui orans ad patrẽ ait.O [do
mine] cuius me ſeruum facio [de⁹]
cuius creaturam me reputo [ſalu‑
tis mee] auctor quia totum eſt ab
eo [in die et nocte] i.continue et aſ
ſidue vel in proſperis et aduerſis
[clamaui] magis corde ꝙ voce [co
ram te] ſcilicet ad te orando et te in
uocã io.Orauit domin⁹ nõ ſm̃ for
mã dei ſed ſm̃ formã ſerui i que paſ

ſus eſt.Et qꝛ clamo quotidie:ideo.

2 Intret in conſpectu tuo oratio mea: inclina autem tuam ad precem meam.

¶ [Intret in conſpectu tuo oratio
mea] tanꝙ nuncius gratus.i.ad‑
mitte eam.Ingreſſus enim oratio
nis in conſpectu dei acceptatio ei⁹
eſt [inclina aurẽ tuã ad precẽ meã]
concedendo qđ peto inclinatio em̃
auris dei miſericors exauditio eius
eſt.Magna virtus pure orationis
hic oſtenditur:que quaſi quedam
perſona et fidelis nunci⁹ ad deum
intrat et mandatuꝫ peragit quo ca
ro peruenire nequit.Et ẽ quaſi aui
cula volans vſqꝫ ad pedes dei:ſi tñ
ſit alata duabus alis ſcilicet Ieiu‑
nio:abſtinentia et ſanctimonia vi
te.Neceſſe eſt autem vt exaudias.

3 † Quia repleta eſt malis anima mea: & uita mea in inferno † appropinquabit. †qm̄ †appro piquus

¶ [Quia aĩa mea repleta ẽ malis]
non vitijs ⁊ peccatis ſꝫ dolorib⁹ ⁊ an
guſtijs quib⁹ anima carni cõpatit̃
eſt em̃ malũ qđ facim⁹ ⁊ malũ qđ
patimur et intm̃ eſt repleta ꝙ [⁊ vi
ta mea in inferno appropinqbit]
dũ trador ad mortem hanc ſenten
tiã verbis alijs explicauit vbi di‑
ctum eſt.Triſtis eſt aĩa mea vſqꝫ
ad mortẽ qđ cũ ibi ait triſtis ẽ aĩa
mea hic dictum eſt repleta eſt ma‑
lis anima mea quod ſequitur vſqꝫ
ad mortem hic dicitur ⁊ vita mea
in inferno appropinquabit.Et nõ
ſolum grauia paſſus ſum ſed etiaꝫ
contumelioſa.quia

Math. xxvj.c.

4 † Aeſtimatus ſum cũ deſcẽdẽtibus in lacum: †depu‑ tatus.

Me‑ lech qđ iter ꝑtatur

factus ſum ſicut homo ſine adiutorio inter mortuos liber.

¶ [Eſtimat⁹ ſum] ab impijs ⁊ vti q̄ a neſcientibus [cū deſcendentibus in lacum] miſerie vel ꝓfunditatis inferni: putabāt enī eum ſic neceſſitate mori vt moriuntur homines ceteri [factus ſum] opiniōe malorū ⁊ reputat⁹ ab eis [ſicut homo] ſimplex [ſine adiutorio] diuino cui non eſt adiutor .ad liberandū ego xp̄s [inter mortuos liber] non detēt⁹ in ſolubili vinculo mortis: qr reſurrexi: qui potui animā meam ponere ⁊ reſumere. ⁊ etiam [inter mortuos] coram deo. i. inter peccatores [liber]. i. ſolus ſine peccato: imo liberās alios a morte et peccato. Item eſtimatus ſum

5 † Sicut uulnerati dormientes in † ſepulchris quorum non † es memor amplius: & ipſi † de manu tua repulſi ſunt.

† tanq̄ ſepulchro. † meminiſti adhuc. † repulſi ſunt.

¶ [Sicut vulnerati] id eſt vulnere occaſi et mortui [dormientes in ſepulchris]. i. ſepulti [quorum non es memor ampli⁹]: ideſt adhuc vt inde eos reſuſcites. i. quorū tēpus reſurgendi nondum venit: in quo xp̄s a ceteris mortuis diſcernitur qui et vulneratus et mortuus in ſepulchro clauſus fuit: ſed die tertia euigilans reſurrexit [⁊ ipſi] quibus ita factus ſum [de manu] et a ꝓtectiōe [tua] o deus [repulſi ſunt] i. adiutorio man⁹ tue priuati ſunt q̄ me ſine dei adiutorio eſſe putauerūt. hoc modo manifeſte patet i iudeis protectione ⁊ adiutorio dei deſtitutis.

6 Poſuerunt me in lacu inferiori: in tenebroſis & in umbra mortis.

¶ [Poſuerūt me] ſua reputatiōe ⁊ opiniōe [in lacu inferiori]. i. in lacu inferni ⁊ profunditate irremeabili cum peccatoribus obnoxijs ſcilicet [in tenebroſis]. i. in tenebris obliuionis quem ſcilicet nemo requireret [et in vmbra mortis]. i. in anguſtijs infernalibus in quibus mors ſola dominabitur. vnde alibi ſcribitur. Qui ſedebant in tenebris ⁊ in vmbra mortis lux orta eſt eis. Et eadem eorum reputatione et opinione.

Eſaie. ix.

7 Super me confirmatus eſt † furor tuus: & omnes † fluctus tuos induxiſti ſuper me.

† in me cōfirmata ē idignatio tua. † ira tua † elationes tuas, vel aīj ſuſpēſiones.

¶ [Sup] ⁊ cō [me cōfirmat⁹] ⁊ implacabilis viſ⁹ [ē furor tu⁹] o de⁹. i. ira ⁊ idignatio tua vt illi putauerūt. Apd eos ei ſic erat q̄ furor dei nō ſolū cōmot⁹ verū ēt cōfirmat⁹ fuerit ſup eū quē vſq; ad mortē crucis ꝑducere potuerūt. Vn̄ ſeqr̄ [⁊ oēs fluct⁹ tuos]. i. tribl'ationū ⁊ paſſionū ipet⁹ ⁊ tēpeſtates [iduxiſti ſup me] vt me tāq̄ mare ſubmergeret cū ei ꝓximitatē paſſionū xp̄o intulerūt/ h̄ voluiſſe ⁊ feciſſe deū arbitrati ſūt. Et tūc ad tumulū miſerie

8 Longe feciſti notos meos à me: poſuerūt à me abominationē ſibi.

¶ [Longe] loco vel mente [feciſti] ideſt fieri permiſiſti [notos meos] qui me nouerant ac predicationē meam audierāt et miracula viderāt [a me] vt nullus pberet auxiliū qr me relicto fugerunt [poſuerunt me] ipſi noti [abominationē ſibi]

quia et ipſi gen⁹ illi⁹ mortis horre-bant. vel magis ipſi pſecutores po ſuerunt eum abominabilem: quia abhominabili et turpiſſima morte diſponebant eum occidere

9 Traditus ſum & non egrediebar : oculi mei † languerunt præ inopia.

† infirmati ſunt ab.

¶ [Traditus ſum] a iudeo diſcipulo [et non egrediebar] ab eis fugiēdo. Uel [non egrediebar]: id eſt nō propalabar et manifeſtabar potētiā meā et q̄s eſſem oſtēdēdo ſ; in interioribus meis latebam. Unde [et oculi mei]. i. apl̄i q̄ futuri erāt oculi et lumen totius corporis myſtici [languerunt] et a ſpe tanquam infirmati defecerunt cū me nō viderēt in virtute potentie manifeſtari ſed quaſi victum et impotentem omnia perferre [pre inopia] et pro defectu conſtantie et roboris fidei et amoris velut ſubtracto ſibi cibo ſuo lumine ſuo. Qd̄ ſignificat in extinctione luminum in eccleſia in ſeptimana penoſa.

10 † Clamaui ad te domine: tota die † expandi ad te manus meas.

† et exclamaui † extēdi

¶ [Clamaui] feruēter [ad te domine] pater cum penderē in cruce [tota die expādi ad te manus meas] extenſus in ipſa cruce: vbi totum pro parte poſuit: q; nō tota die in cruce pependit. Uel [tota die] iugiter et aſſidue [expādi] i. extēdi [ad te glorificādū [man⁹ meas] .i. opa mea: q; oīa opa ſua ad volūtatē et glīaz patris fecit et retulit: p extenſionē vero manuū intelligit cōtinuatio bonoꝝ operū a quoꝝ itētiōe nūq̄ ceſſauit. Et q; hec expāſio manuū et operis eius non omnibus profue runt addit. Sed

11 Nunquid mortuis facies mirabilia aut medici † ſuſcitabunt & confitebuntur tibi?

† et reſuſcitabunt.

¶ [Nunq̄d mortuis] ſc; corde et in anima non corpore [facies mirabilia] vt ad vitam fidei moueantur. q. d. non: quia non mouent ad fidem. Non eis dicit fieri quibus et ſi fiant non proſunt: vt quos ad vitā fidei ipſa miracula viſa nō mouent [aut medici] ſpirituales [ſuſcitabūt] tales mortuos ad gratiam [et] ſuſcitati [confitebuntur tibi] confeſſione laudis vel peccatoris. q. d. nō poſſunt: quia poteſtas eoru; non extendit ſe ad tantum vt ſuſcitent ad confitendum tibi in q̄b⁹ occulta gratia tua non operatur qua trahantur ſed ſola gratia tales reuiuiſcunt.

12 Nunquid † narrabit aliquis in ſepulchro miſericordiam tuam : & ueritatem tuam in † perditionem?

† enarrabit quis. † perditione.

¶ [Nūq̄d narrabit aliq̄s] poſitus [i ſepulchro] pctī. i. mortu⁹ ī aīa et ſepult⁹ pōdere maloꝝ [miam tuā] ſc; reparationē gn̄is hūani miſericorditer ipēſā. Per ſeplchrū mortue aīe corp⁹ itelligit: qd̄ ī euāgelio ſeplchro ꝯpara[t] [et ūitatē tuā] ſ. ꝯpletionē pmiſſoꝝ iā factā narrabit aliq̄s poſit⁹ [ī pditionē] aīe. i. obſtinat⁹. q. d. nō hi narrabūt et te laudabūt: quia non eſt ſpecioſa laus in ore peccatorum ſed viui et fideles: quia rectos decet laudatio. Notandum q̄ miſericordiam et veritatem amat ſcriptura coniungere et maxime pſalmi. Et

ps. xxx.

Nunquid

13 Nunquid cognoſcē-
tur in tenebris mirabi-
†oblita lia tua: & iuſtitia tua in
terra † obliuionis.

¶[Nūq̄d cognoſcenť i tenebris] et filijs tenebrarū.i.ī pctōrib⁹ ꝛ reprobis q̄ ſunt tenebre etiā alios obtenebrantes[mirabilia tua] in me et per me facta[ꝛ iuſtitia tua] q̄ iuſtificas ipiū[in terra obliuionis]:ideſt in terreno corde tui oblito:et a te obliuioni tradito quaſi dicat non impediente hoc corū malitia. Idem itaq; ſunt mortui ꝛ poſiti in ſepulchro et perditi et tenebre ꝛ terra obliuiōis. Deinde Chriſtus loquitur ex voce corporis ſui. i. eccleſie. q. d. fuimus et nos olim natura filij ire ſicut et ceteri: ſed

14 Et ego ad te domi-
ne clamaui: & mane ora
tio mea præueniet te.

¶[Et ego ad te dn̄e] nō ad alium [clamaui] vt ſalu⁹ eſſem. Quis eñi me diſcernit ab alijs filijs ire qui nec credere potuiſſem niſi me mia dn̄i preueniſſet. ꝛ ideo ſequitur[et mane].i. nunc in hac fidei ꝛ virtutū luce poſt noctē infidelitatis ꝛ vitiorū qd̄ mane vt mihi eſſet mia tua me p̄uenit[orō mea] p̄uenta a tua miſericordia adhuc ī iſta vita [preueniet te].i. futurum iudiciū ne tunc me cōdēnes. Ut autē iſta oratio ferueſcat ꝛ exerceať crebreſcunt mala tranſitoria: ꝛ differtur bonū qd̄ in eternū dabiť Id̄ ſeqť.

†repuliſti. 15 Vt quid domine
†auertiſti. † repellis orationem
meam: † auertis faciem
tuam à me.

¶[Ut qd̄ dn̄e repellis].i. repellere videris [orōnem meam] differēdo dare quod peto. In quibus v̄bis xponit q̄rēdā eſſe cām quare orō ſctōꝝ differť: et quaſi repellitur q̄ eſt vt ipſius dilatione beneficij et tribulationū aduerſitate quaſi repulſa tanq̄ ignis flatu repercuſſa ardentius inflammetur: ꝛ vt quid [auertis faciem tuam a me] quaſi indignatus exponēdo me miſerijs vel non intendendo p̄cibus meis. Auertere enim dicif deus faciem non dando quod volumus qn̄ qd̄ nō expedit petim⁹. Deinde exequitur breuiter tribulationes corporis chriſti. dicens.

16 † Pauper ſum ego †inops
& in laboribus à iuuen
tute mea: exaltatus au-
tem humiliatus ſum &
conturbatus.

¶[Paup ſum ego] reb⁹ ſeculi[et in laboribus a iuuētute mea] vnde alibi Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea. (Ps. cxxviij.) Inops eſt eccl̄ia cum eſurit ꝛ ſitit adhuc peregrina vnde ſatietur in patria et in laborib⁹ eſt a iuuentute ſua: ex quo eñi ſeruire deo cepit laborauit[exaltatus autem] proſperis[humiliatus ſum] aduerſis[et conturbatus] dolens de eis: q: frequenter poſt proſpera occurrunt aduerſa. Uel [exaltatus] prius timido corde[humiliatus ſum] poſtea per confeſſionē [ꝛ conturbatus] de peccatis ea dānando. ad hoc exaltantur in ſeculo quedam membra eccleſie vt in eis ſit maior humilitas.

17 In me tranſierunt iræ
tuę: & terrores tui con-
turbauerunt me.

¶[In me trāſierūt ire tue]: id eſt afflictiōes p̄ſentes que ſunt quaſi

effect⁹ ire affligentis ſup ipm cor-
pus.i.vnitatē sanctorū fideliū cui
caput eſt xps.trāſeūt ire dei non
aūt manēt,flagellat ei filios quos
recipit:ſz ad correctionē nō ad p-
emptionē[ꝛ terrores tui]de tuis.ſ.
afflictiōib⁹ futuris[cōturbauerūt
me]i.meā infirmitatē:qꝛ oē qđ ac
cidere poteſt etiā ſi nō accidat pru
denter timet.Uel[terrores tui]de
iudicio futuro quos ois caro timet
[conturbauerunt me]et terrent.

8 Circundederunt me
ſicut aqua tota die:cir-
cundederunt me ſimul.

¶[Circūdederunt me]ſpetus tr-
bulationū vndiqꝫ vt mergerēt[ſi
cut aqua]que intrātē in eā tangit
circūfluit ꝛ cingit circūquaqꝫ:ꝛ ħ
[tota die]i.cōtinue ꝛ ſine ceſſatio
ne:vbi cōtinuatio tpis ſignificat
donec hoc ſclm finiat:qꝛ nullo tpe
deſunt mala eccleſie in hoc mūdo
peregrinanti dāmodo in his mo-
do in illis mēbris vſqꝫquaqꝫ con-
tingunt[circūdederunt me ſimul]
in diuerſis membris:in quo nota-
tur tribulationū impetus ꝛ earū
aggrauatio ꝛ pondus.Sed hec o-
mnia ſiūt vt orō eccle deū ꝛ futu-
rū iudiciū pueniat donec illa ſalus
veniat vbi nihil malorū ſit.Hec ēt
poſſunt accipi in pſona xpi ħz for
mā ſerui ita dicētis.[Pauper ſum
ego]in habitu paupis[et in labo
rib⁹]ſatagēs de ſalute hoīm[a iu-
uētute mea]i.a tpe icarnationis
mee[exaltat⁹ autē]in cruce[hūilia
tus ſum]in ſepulchro[et cōturba-
tus]in paſſiōe.[In me trāſierūt]
i.nō māſure me attigerūt[ire tue]
i.afflictiōes q̄s tua voluntate nō
meo merito patior[ꝛ terrores tui]
q̄s te volēte patior[cōturbauerūt
me]ſecūdū īfirmitatē carnis.[Cir
cundederūt me]inimici mei[tota
die]ſcilꝫ tempore paſſionis[circū-
dederunt me ſimul]pncipes ꝛ ppli
deide ſequitur ex perſona capitis
ꝛ membrorum ſimul.

9 Elongaſti à me ami-
cum & proximum: &
notos meos à miſeria.

¶[Elongaſti a me amicum]pio ꝛ
fideli amore prius mihi coniūctū
[et proximum]parentela vel bene
ficijs [et notos meos]qui ſola opi
nione vel viſione me didicerūt ſeu
dilexerūt[a miſeria]id eſt propter
miſeriam meam mihi non cōpatiē
tes:ſed omnes me derelinquētes.
Sepe enim amici ꝛ primi et noti
periclitātes ſm ſeculum ſanctos
formidine deſerunt quaſi dicat ex
omnibus concludendo ex quo nul
lus cōpatitur afflictionibus meis
decens eſt vt tu adiuuando com-
patiaris.Tibi enim derelictus eſt
pauper orphano tueris adiutor.

Oratio.

Redemptor omnium ineffabiliſqꝫ ſalutis noſtre dator:qui pro nobis inferna penetrans factus es inter mortuos liber:exaudi matutinam prece familie tue et erue nos ab inimici inſidiantis peſſima ſeruitute.Qui viuis.

Pſalmus de miſeri-
cordia & ueritate dei
ac de mutatione ueteris
teſtamenti & confir-
matione noui:& de ſpe
quam in Chriſto habe-
mus & alijs dei benefi-
cijs pluribus.

Pſal.LXXXVIII.

1 Miſericordias tuas dñe. † dñi:in æternum cãtabo.

℄ Auctor pſi prophe 2
ta dauid.℄ Titulus eſt.Intelle-
ctus ethan iſraelite.Et eſt ſenſus
hic eſt intellectus ethan.i.robuſti.
iſraelite id eſt q̃ vere deum videt.
Ethan robu- ſtus in terpre- tatur. Ethan eñi interpretaƭ robuſt⁹:qḋ
null⁹ eſt niſi in ſpe ꝓmiſſiõis dei
hic agiƭ.p quã nemo ďcipiƭ qḋ ve
rus iſraelita intelligit vñ bñ hic
pſalmus poſt p̃cedẽtem ſequitur:
q: reſpondentib⁹ chriſti paſſionis
ſpes promiſſionis dei daƭ.℄ Ma
teria:laus de miſericordia ⁊ veri-
tate dei:ac de mutatione veteris
teſtamenti ⁊ cõfirmatiõe noui.et
de ſpe promiſſiõis quã habem⁹ in
xp̃o multiſq; alijs dei bñficijs ex-
hibitis pplo chriſtiano.℄ Inten-
tio:nos admonere vt deo gratias
pro collata gratia et veritate aga
mus:eſt vt ſpẽ nõ in nobis ⁊ nr̃a
iuſtitia:ſed in deo ⁊ xp̃i miſericor
dia ponamus.℄ Oĩa in genera-
li:propheta in iſto pſalmo in per-
ſona ethã iſraelite ſeu eccl̃ie loqui
tur de dei mia et veritate iuſtitia
⁊ potẽtia ac promiſſiõib⁹ pr̃is de
xp̃o factis ⁊ plurib⁹ alijs benefi-
cijs nobis collatis.Erigam⁹ ergo
animos noſtros:q: ille qui ꝓmi-
ſit ita cetera cõpletur⁹ eſt vt mul-
ta compleuit.℄ Oĩa in ſpeciali.
ꝓpheta ergo robuſtus nõ in ſe ſ;
in miſericordia dei ait.[Mias do
mini]i.mltitudinẽ bñficiorũ que
dñs pr̃ per filiũ ſuũ eccl̃ie ſue ꝯtu
lit.Pluraliter dicit mias:q: mul-
te ſunt mie genera de qb⁹ tñ qua
tuor ſpãlr notem⁹.ſ.ꝙ ſum⁹ crea-
ti.ꝙ recreati ⁊ renati ꝙ cõſerua-
ti.⁊ ꝙ glificãdi[in eternũ]nõ ſolũ
in p̃ſenti cũ iuſtis:ſed etiã in futu
ro cũ angelis[cãtabo]i.laudabo
⁊ iucũde annũciabo.In quo peu-
tiunt illi qui laudant deũ in tedio
et accidia.Et ſtatim mutãdo pſo-
nam et conuertens ſermonem ad
deum dicit.Similiter

In generatiõe & generationem:annunciabo ueritatem tuam in ore meo.

℄ [In gñatione]pñti q̃ nũc eſt[⁊
gñationẽ]ſequẽtẽ q̃ futura eſt.i.
in oĩ gñatione donec gñatio gña-
tioni ſuccedit.Vel[in gñatiõe]iu-
deorũ[⁊ gñationẽ]gentiũ[annun
ciabo veritatẽ tuã]i.tuarũ ꝓmiſ
ſionũ ⁊ p̃ceptorũ[in ore meo]in q̃
fit cõfeſſio ad ſalutẽ.Nõ ex ore la-
bij:ſed in ore diu tanꝙ dulce ver-
ſatur.aliḋ eſt laudare in ore qḋ eſt
diu reuoluere ⁊ corde pertractare.
aliud ex ore ⁊ nõ ex corde.Deinde
oſtendit quas miſericordias cãtet
⁊ quam veritatem annũciet dicẽs

3 Quoniam dixiſti in æternum mia ædificabitur:in cælis preparabiƭ ueritas tua † in eis. tuo hz

℄ [Qm̃ dixiſti]i. apud teipſum
decreuiſti ⁊ diſpoſuiſti:ſeu per ſpi-
ritum ſanctũ mihi manifeſtaſti ꝙ
[in eternũ]manſura[miſericordia]
humano generi impendenda[edi-
ficabiƭ]et prius firmabitur[in ce-
lis]i.in aplis ⁊ ſic[p̃parabitur]
alijs [veritas tua]i.cõpletio tue
promiſſionis[in eis]i.per eos ce-
los vt per eos fiat nota hoibus:
elegit eñi eos dñs non ſuis meri-
tis:ſ; per ſuã miſericordiã vt pre-
pararet eos ad annũciandam ve-
ritatem ſuam.dixiſti etiam hoc.ſ.

4 Diſpoſui teſtamentum electis meis iuraui

Dauid ſeruo meo: uſque in æternum præparabo ſemen tuum.

¶ [Diſpoſui teſtamentū] ſcȝ nouū quo renouamur ad nouā hereditatem [electis meis] ſcȝ fidelib⁹ chriſtianis [iuraui] .i. imobiliter et tā certitudinaliter pmiſi ſicut qđ iuramēto firmat [dauid ſeruo meo] ad lrām: illi regi. qꝛ [uſqȝ i eternū preparab⁹ ſemē tuū] qđ eſt ſemē abrahe. i. xpm. vl' iuraui [Dauid ſeruo meo] .i. xpō vſquequaqȝ mihi obedienti qui ex genere dauid carnem aſſumpſit [vſqȝ in eternū preparabo] .i. ſtabiliā [ſemē tuū] ſcȝ fideles in te credentes et tui imitatores. Deinde quod dixerat ſemen dicit ſedem ſubdens:

5 Et edificabo in generatione & generationē: ſedem tuam.

¶ [Et edificabo in generatione] mortali [ꝛ generationem] immortalem. i. in oēm gnātionē ꝛ in eternum [ſedem tuā] o dauid .i. regiā ptātē ꝛ thronū regni tui in xpo ſemine tuo. Uł [Edificabo ſedē tuā] o xpē. i. eccleſiam cui preſidebas: ꝛ in qua tanq̄ rex ſedebis in eternū vt nos regas q̄ omni tpe tibi edificatur p predicationē: baptiſmū et pniam: et hec ſedes erit in generationem ꝛ gnātionem: qꝛ nunc ſedet chriſtus in nobis vt regat ſedebit ꝛ tūc i ſctis vt pmaneat. Et qꝛ ſic dixiſti et pmiſiſti ita fiet. Jō

6 Confitebuntur cæli mirabilia tua domine: † etenim ueritatem tuā in eccleſia ſanctorum.

ſet

¶ [Cōfitebunt] .i. laudabūt [celi] [predicatores ſcti] [mirabilia tua] nō merita ſua o[mn]ē .i. q̄ p miſ redimis qđ iuſtificas. Ju oi enim mis pditorū: in iuſtificatiōe ipiorū qđ laudam⁹ niſi mirabilia dei laudas qꝛ reſurrexerunt mortui: plus lauda qꝛ redempti ſunt pditi ꝛ iuſtificati ipij [etem] [cōfitebunt] [veritatem tuam] .i. impletionē promiſſionū et precepta tua [in eccleſia ſctōrū] .i. in conuētu fideliū vbi ſi deo adhibet. Et merito ꝯfitebūt.

7 Quoniā quis in nubibus æquabitur domino: † ſimilis erit domino in filijs † dei.

ſet ſc alia litera dicit dei interrogatiue

¶ [Qm̄ quis in nubib⁹] .i. p̄dicatoribus ſcȝ pphetis aplis ꝛ alijs annūciatorib⁹ veritatis: ꝛ ſi potētes ſint [equabitur] in potētia [domino] ſcȝ chriſto. ꝛ ſi ipe ſit homo idē ſunt celi ꝛ nubes ſcȝ predicatores: ſed celi propter veritatis fulgorem: nubes propter pdicatiōis imbrem. ꝛ qs [ſimilis] in eſſentia [erit deo] .i. xpo filio dei per naturam [in filijs dei] p grām. ſcȝ multi ſunt ꝛ in ſuperis ſcȝ angeli ꝛ in inferis ſcȝ hoies ſancti. q. d. null⁹ ſanctorum vel angelorum erit ſimilis vel equalis chriſto/: et ergo non putetur tm̄ homo. Ipe cū eſt

8 Deus † qui glorificatur in conſilio † ſanctorum: magnus & terribilis † ſup omnes qui in circuitu eius ſunt.

†gloriſicād⁹. †iuſtorum †tm

¶ [Deus q̄ glorificat in cōſilio] .i. per cōſiliū [ſanctorū] quia cū nubes ꝛ filij dei nō poſſunt dn̄o ſimiles eſſe vel equari cōſilium eorum eſt credere in illū ꝛ in eo gloriari. hoc enī ꝯſiliū reſtat humane fragilitati vt qui gliat in dn̄o gliet. q̄

eſt [magnitudo] in potentia qꝛ dñs oim̄ & terribilis [in reuerentia qꝛ iudex oim̄ [ſup nos oēs i circuitu eius ſunt] .i. ſup angelos & hoies qui ſunt eius ſtipatores nō pares qui eius dono ei proximant & adherent. Et vere ſuper omnes. qꝛ. O

9 Domine deus uirtutū quis ſimilis tibi? potens es domine & ueritas tua in circuitu tuo.

¶ [Dñe de⁹ ꝟtutū] tā angelicarū ꝙ humanarū [qs ſilis] eſt [tibi] po tētia vel ꝟtute. q. d. null⁹: qꝛ [potēs] ſingulariter [es] tu dñe ex te: illi vero de te: qꝛ oīa feciſti [& veritas tua] .i. pmiſſionū tuarū & pceptorū [in circuitu tuo] .i. vndiqꝫ et ex oī parte expanſa eſt ſup oīes. Magna eſt potentia tua qua oīa feciſti: ſed plus eſt nobis mīa tua que exhibuit ꝟitatem tuam vbiqꝫ in omnes que veritas cū ibi cepit predicari mare et hoc ſeculum cepit fremere. ſed non eſt timendum predicatoribus tuis: quia

10 Tu dominaris poteſtati maris motū autem fluctuū eius tu mitigas.

¶ [Tu dñaris ptāti maris] .i. ptātib⁹ ſeculi hui⁹ & dñs es potentiū ei⁹ [motū aūt fluctuū ei⁹] .i. ipet⁹ pſecutionū & tentationū q̄s pmouēt filiis tuis [tu mitigas] .i. tēpe ras et iuxta volūtatem tuā diſponis vt nō ſeuiāt niſi quātū velis. Nec finis nos tentari ſupra id qd̄ poſſum⁹ pati: nō penit⁹ tollis vt mereaꝫ qs coronā. Qñqꝫ enī tribulatio quaſi meritum nr̄m nobis datur: qꝛ p eā meliores efficimur. Vt aūt rabies maris eneruaretur:

11 Tu humiliaſti ſicut uulneratum ſuperbū: † in brachio uirtutis tuę diſperſiſti inimicos tuos. †tue

¶ [Tu humiliaſti] .i. dieciſti [ſicut vulneratū] nondū ex toto mortuū [ſupbū] ſingulariter. ſ. tentatorē diabolū hui⁹ maris pncipē & dñs q̄ humiliat⁹ eſt & pſtrat⁹ ac debilitat⁹: ſed nō corrept⁹. vulneratus nō q̄dē in carne quā nō habebat: ſꝫ pcuſſus in corde vbi ſupbiebat. vulneratus eſt in pmo aduētu: ſed in ſcdo occidet [in brachio ꝟtutis tue] .i. i fortitudie diuinitatis tue [diſperſiſti inimicos tuos] ſatellites ei⁹ non ſolū luciferū ſꝫ & alios cū capite vel iudeos per mundū. Nec mirum ꝙ talia feciſti. quia

12 Tui ſunt cæli & tua eſt terra: orbem † terrarum & plenitudinem eius tu fundaſti: Aquilonē & † mare tu creaſti. †terrarum †maria

¶ [Tui ſunt celi et tua eſt terra / orbē terre et plenitudinē eius tu fundaſti] .q. d. tu potes facere pdicta et maiora: qꝛ tu⁹ eſt ambitus mūdi & oēs creature q̄ in eo ſunt [aquilonē] .i. diabolū [et mare] .i. ſclm̄ [tu creaſti] ſtulte ergo ſe erigunt cōtra eū a q̄ creati ſunt. Vel [Tui ſunt celi] .pdicatores q̄ pluunt alijs veritatem [& tua eſt terra] .i. hoies ſuſcipientes imbrem. hac autē pluuia [tu fundaſti & firmaſti in fide [orbē terre] .i. totā eccleſiam per orbē diffuſam [& plenitudinē eius] .i. eos q̄b⁹ q̄tidie ipletur. [aquilonē] .i. diabolū aquiloni pſidentē [mare] .i. amaros q̄b⁹ purgat eccleſia [tu creaſti] in flagellū vt electi plus mereanꝫ. Et ideo

13 Thabor & Hermon in nomine tuo exultabunt: tuum brachium cum potentia.

Thabor quod interpretatur.

¶ [Thabor & hermō] .i. illi ad quos a te lumen gratie venit et qui lumine veniēte a te illuminati anathema dāt diabolo. Thabor enim interpretatur veniens lumē et huiuſmodi anathema eius .ſ. diaboli [exultabūt] nō in meritis ſuis ſed [in nomine tuo] quo xpiani vocātur vt non ſibi ſed nomini tuo dent gloriā. Vel [thabor] .i. iudei ad quos primum venit lumē predicationis [et hermon] id eſt gentes anathema .i. aliene a te [in noīe tuo exultabunt] coniunctis in angulari lapide duob⁹ parietibus. Et hec oīa feciſti [quia tuum brachium] quo feciſti ſemper eſt [cum potentia] ꝛ fortitudine: et cum qua vis operis efficacia. et ſemper

14 † Firmetur manus tua & exaltetur dextera tua: iuſtitia & iudiciū præparatio ſedis tuæ.

† confirmetur.

¶ [Firmetur man⁹ tua] id eſt operatio tua contra ſuperbos vt humilientur [ꝛ exaltetur] in virtutibus [dextera tua] .i. eccliā ad dexteram collocanda: et numerus eorū qui in dextera ſunt locandi clarificetur et augeatur. In fine autem erit [iuſtitia et iudicium preparatio ſedis tue] .i. ſedes tua erit in iudicio preparata ad faciendū iuſtitiam ꝛ iudicium: id eſt ad iuſte iudicandum. Qui etiam iuſtitiam ſequitur et ſeipſum iudicat hic ſedem domino in anima preparat: quia anima iuſti ſedes eſt dei: ꝛ hic in dextera ponetur die iudicij: nūc autem iterum

15 Miſericordia & ueritas † præcedent faciem tuam: beatus populus † qui ſcit iubilationē.

† pcedēt

† Scientes.

¶ [Miſericordia] qua deles peccata [et veritas] qua imples promiſſa [precedent faciem tuam] id eſt facie tui poſt iudicaturi vt nō timeantur futura iudicia ꝛ [beatus] eſt [populus] ſcilicet fidelis [qui ſcit] .i. ſentit et experitur [iubilationem] .i. qui ſcit ineffabiliter gaudere tantis beneficijs. Tantum enim de miſericordia et veritate domini debemus gaudere vt magnitudinem gaudij non valeamus explicare: et hec eſt iubilatio. Iubilus enim eſt gaudium quod verbis non poteſt explicari nec tamen penitus reticeri. Unde nō dixit qui loquitur ſed qui ſcit. quia ſciri iubilatio poteſt: verbis explicari non poteſt. Vel [miſericordia et veritas] in hominibus [precedent faciem tuā] a ſimili precurſoris hoſpitiū domino preparantis vt qui tuam faciem videre deſiderat miſericordiam ꝛ veritatē prehabeat [et beatus popul⁹ qui ſcit iubilationem] qui ſuam letitiam non in ſua ſed in dei virtute ponit. hoc autem totum eſt de gratia dei non de homine. Unde ſequitur.

16 Domine in lumine uultus tui ambulabūt, & in nomine tuo exultabunt tota die: & in iuſtitia tua exaltabuntur.

¶ [Domine in lumine vult⁹ tui] id eſt agnitione fidei ꝛ illuminatione ſpiritusſancti [ambulabūt]

hominis de virtute in virtutē et pficient vel in contēplatione trinitatis hic ⁊ in futuro pſeuerabūt [et in noīe tuo] ſcilʒ chriſtiano nō in ſe [exultabunt tota die] .i. aſſidue non deſiſtendo. q autem in ſe exultat non tota die exultat qꝛ cadit: ⁊ qm̄ quos illuminat etiam iuſtificat ſubdit [⁊ in iuſtitia tua] nō ſua non ſuam querentes ſtatuere qua deprimerent̄ ſed tuā q iuſtus qui eſt ex fide viuit [exaltabunt̄] hic in meritis ⁊ in futuro i pmijs.

17 Quoniam gloria uirtutis eorum tu es: & in beneplacito tuo exaltabitur cornu noſtrum.

¶ [Qm̄ gloria ꝟtutis eoꝝ tu es] non em̄ de ꝟtutibꝰ ſuis in ſeipſis ſed in te gloriant̄ ⁊ de bonis operibus nihil ſibi attribuūt: ſed totū ad tuā laudē referunt. Et mutans pſonā dicit ex pſona ppl̄i ſeu eccl'ie ad deū [⁊ in bn̄placito tuo] .i. i gratuita mīa tua. ⁊ qꝛ tibi bn̄placuit nō qꝛ nos digni ſimꝰ [exaltabitur cornu nr̄m] .i. ſublenabit̄ fortitudo ⁊ pctā nr̄a. Sicͭ em̄ nobis bn̄placita fuerunt pcepta tua ita tibi bn̄placitū eſt vt i te exalteſ ꝟtꝰ nr̄a.

18 † Quia domini eſt † aſſumptio noſtra: & ſcti Iſraël regis noſtri. (†qm̄ †ſuſceptio.)

¶ [Quia domini ē aſſumptio] ad protegendum nos ne a cuiuſlibet impulſu corruamus: ipſe enim nos ſuſcepit qui nos illuminauit ⁊ iuſtificauit [⁊ ſcti iſrael] .i. dei iſrael qui eſt ſctūs ſanctoꝝ ⁊ ſanctificat credētes [regis noſtri] qui regnat in eccleſia ac regit nos ⁊ omnia. Uel [in beneplacito] filio [tuo] .i. chriſto qui tibi bene placuit [exaltabitur cornu noſtrum] .i. q̄d eſt virtus ⁊ poteſtas noſtra. ideo autem in ipſo ⁊ per ipſum [Quia dominꝰ ſcʒ filij tui eſt [aſſumptio noſtra] .i. carnis noſtre quam aſſumpſit in quo eſt omnis ſpes noſtra [⁊ ſancti iſrael regis noſtri] .i. ſanctificātis ⁊ regentis credentes. Deinde oſtēdit vn̄ ſcit hec predicta ponendo promiſſiones pris de chriſto. d.

19 Tunc locutus es in † uiſiōe ſanctis tuis: & dixiſti poſui adiutoriū † in potēte: † & exalta ui electum de † plebe mea. († aſpectu filijs tuis. †ſuper potētē. †nō bs. †pplo meo.)

¶ [Tūc] ſcʒ qn̄ dixiſti. Mihi diſpoſui teſtamētum [locutꝰ es] .i. olim [ſctis tuis] ſcʒ ceteris pphetis [in viſiōe] .i. in occulta reuelatiōe quā feciſti eis. Un̄ pphete .i. videntes ſunt dicti [⁊ dixiſti] .i. per ſpiritum ſanctū eis reuelaſti: Ul' [dixiſti] palā p eos [poſui adiutoriū] liberationis ⁊ redēptiōis humani generis [in potēte] .i. in xp̄o ppꝛio filio quī oia pōt [⁊ exaltaui] ſup oē nomen [electū] ſcʒ xp̄m imunē a pctō natū [de plebe mea] iudaica. exponēdo qs fuerit iſte potens ⁊ electꝰ: ⁊ quō eum exaltauerit ſubiungit.

20 Inueni Dauid ſeruū meum: † oleo ſancto † meo unxi eum. († ſc̄o †m̄.)

¶ [Inueni dauid] ſignificatum .i. xp̄m de ſemine dauid natum ⁊ manu fortē. Inuenit eum qꝛ elegit vt ex eius genere carnem aſſumeret [ſeruum meum] pꝛo parte carnis: quia formam ſerui accepit vel per obediētiā ⁊ p oia mihi obediētē: et ideo in eo poſui adiutorium et [oleo ſancto meo] ſpirituali ſcilicet gratia ſpiritus ſancti [vnxi eū]

ab inſtãti cõceptiõis ſm q̃ hõ pre participib9 ſuis. Ideo aũt potẽs

21 Manus enim mea auxiliabitur ei: & brachiũ meum confirmabit eũ.

¶ [Manus enim mea auxiliabit̃ ei] .i. diuinitas humanitati cõiuncta: ⁊ verbum meum per quod ego operor omnia cooperabitur ei: et conſolabitur ſm q̃ homo in operibus et paſſionibus [et brachium meum] .i. eadem diuinitas que eſt fortitudo mea per quam potenter aduerſarios meos viſibiles ⁊ inuiſibiles deuinco [confirmabit] et cõfortabit eũ in aſſumpto corpore cõtra aduerſa vt peragat incepta et nullatenus ab aduerſarijs ſuperetur. Et eo vſq̃ confirmabit. q̃

22 ſpon † Nihil proficiet inimicus in eo: & filius iniquitatis non apponet nocere ei.

¶ [Nihil proficiet inimicus] .i. diabolus [in eo] tẽtando vel ſeuiendo quia in eo non habet quicquam [⁊ filius iniquitatis] ſcʒ iudas: vel ille iudaicus populus filius diaboli [non apponet nocere ei] .i. nõ addet ad effectum praue voluntati vt noceat: ⁊ ſi ſeuiat q2 oĩa in proſperũ cedunt. Nam et ſi chriſtuʒ occiderunt non tamẽ nocuerũt imo ad ſalutem quam ipſe nobis per mortẽ ſuã dare diſpoſuerat ꝓfuerunt. hoc etiã ſm membra dici poteſt quia diabolus vel pſecutor ſeuit quidem ⁊ facit quod ſuum eſt: ſed non proficit neq̃ nocet imo exercet et prodeſt.

23 filius eos q̃ oderãt Et concidam à facie † ipſius inimicos eius: & † odiẽtes eum in fugam conuertam. cũ fugabo.

¶ [Et cõcidã] ac cõminuã [a facie ipſi9 inimicos ei9] .ſ. iudeos ⁊ demones q̃ ſepe a dño cõfuſi tãq̃ cõciſi gladijs diſcedebant a cõſpectu ei9 [⁊ odiẽtes eos in fugã cõuertã] q2 ⁊ ipi corã eo ſepe fugiebãt. Uel [cõcidã a facie ipſi9 inimicos ei9] cũ ei facies ei9 pctõres reſpicit a criminib9 ſeparãt q̃b9 nõ eſt locus ſub preſentia dei [⁊ odiẽtes eũ in fugã cõuertã] vt fugiãt ab ipo irato ad ipm placatũ: nõ habẽtes q̃ a ſpũ ſuo eant ⁊ quo a facie ſua fugiãt.

24 Et ueritas mea & miſericordia mea cũ ipſo: † & in nomĩe meo exaltabitur cornu eius. teſt

¶ [Et veritas mea] qua complet premiſſa [⁊ oĩa mea] qua remittit pctã [cũ ipſo] erit [⁊ i noĩe meo] qḋ eſt de9 [exaltabit̃ cornu ei9] .i. poteſtas ⁊ dñium: q2 in noĩe dñi vicit ĩimicũ ⁊ vbiq̃ dñat̃. Sepe mĩa ⁊ veritas nobis cõmẽdãtur vt eas reddamus deo miſericordiã vt miſeroꝝ miſeriamur: ṽitatẽ vt nõ inique iudicem9: nec altera impediat vt in mĩa nimis laxi: vel in veritate nimis rigidi non ſimus: aliter ei non ſumus in via dei vbi miſericordia ⁊ veritas occurrunt ſibi.

25 Et ponã in mari manum eius: & in fluminibus dexteram eius.

¶ [Et ponã in mari] .i. in gentib9 [manum eius] .i. potentiã eius hoc eſt dñabit̃ gentibus per mare' deſignatis vel opa eius oſtẽdã in mũdo [⁊ in fluminib9 ponã dexterã] .i. fortitudinem [eius] hoc eſt ſubdã etiam ei cupidos: q2 ſicut flumina in mare ita cupidi in amaritudines huius ſeculi prolabuntur: et

tamen hi ad fidem chriſti conuer-
tentur et chriſto ſubijcientur. Uel
[in fluminibus] .i. in aquis baptiſ-
mi ponam [dexteram eius] id eſt
operationem. Et hoc ideo quia

26 Ipſe inuocabit me pa
ter meus es tu: deus me
us & ſuſceptor ſalutis
meæ.

¶ [Ipſe inuocabit me] dicendo mi
hi [pater meus es tu] ſm quod ego
deus. hoc quidem et alij dicunt ſed
per gratiam: ipſe vero ſpecialiter dicit
per naturam. et [deus meus] es tu ſm
quod ego ſum homo [et ſuſceptor ſalu-
tis mee] per verbum .i. ſuſceptor mei
ad ſalutē ſm quod ſum infirmus. quia
es auctor ſalutis mei infirmi.

27 Et ego primogeni-
tum ponam † illum: ex
celſum † præ regibus
terræ.

†eum †apud reges.

¶ [Et ego primogenitum] .i. vene-
rabilē et digniorē pre cunctis crea
turis [ponam] .i. cōſtituam [illum] hoc
eſt pre alijs honorabo eum a ſimili
ſicut primogeniti ſolēt honorari
ſcz [excelſum pre regibus terre] quod
iā impletū eſt: ipſum enim reges ter
re adorauerunt. Uel primogenitū
ex mortuis / quia primus reſurrexit
[et excelſum] quia celos aſcēdēs re-
gna mūdi cuncta ſubiecit. Et quia
hec poteſtas non eſt tpalis. ſubdit

28 In æternum ſeruabo
illi miſericordiam meā:
& teſtamentum meum
fidele ipſi.

¶ [In eternum ſeruabo illi miſeri
cordiam meam] quantum ad ipſum et
membra eius: quia bona ex miſeri
cordia illi collata .ſ. vt ſit deus et hō
in vnitate pſone et caput eccle cui
ppetua data eſt poteſtas in celo et
in terra erūt eterna: et mia quā pr
electis ſuis per filiū pollicitus eſt in
eternū mutari non poteſt [et teſta-
mētum meū fidele ipſi] ſeruabo .i.
promiſſionē a me ſibi factam ad-
implebo: quecūqz enim de eo predi-
cta ſunt itegre in eo cōpleta ſunt.
Uel [teſtamentū meū] .i. pmiſſio
hereditatis eterne eſt [fidele ipſi]
quia eiuſdem teſtamenti eſt media-
tor et ſignator et fideiuſſor et teſtis
et hereditas et coheres teſtamenti

29 Et ponam in ſeculū
ſeculi ſemē eius: & thro
num eius ſicut dies cæli.

¶ [Et ponam i ſeculū ſeculi] .i. fir-
mabo in eternū [ſemē eius] .i. xpi-
anos et imitatores eius qui ſemper
durabunt in gñationibus ſibi ſuc-
cedētibus in eternum accepturi he-
reditatē [et thronū eius] .ſ. eccliaz
cui preſidet ponā [ſicut dies celi].
i. dies eternitatis vbi non eſt niſi
vnus continuus dies qui nunquam ten
dit ad occaſum: hoc eſt in eternum
durabit regnum eius Thronus dei
ſcti ſunt in quibus deus tanquam in thro-
no ſedet et regnat qui ſine fine viue-
re habent: et ſicut ſol in regno pa-
tris fulgebunt.

30 Si † autem dereli-
querint filij eius legem
meā: & in iudicijs meis
non ambulauerint.

†non
hz aūt.

¶ [Si autem dereliquerint filij
eius] ſcilicet chriſtiani [leges meā]
ſcilz precepta decalogi ad tempus
[et in iudicijs meis non ambulaue
rint] proficiendo ac de virtute in
virtutem et de bono in melius eū
do. q. d. non ſolum de perſiſtenti-
bus hoc promitto: ſed etiaz de ca-

dentibus quibus etiam miſericordiam meam ſeruabo.

31 Si † iuſtitias meas prophanauerint: & mandata mea non cuſtodierint.

† iuſtificationes

℄ [Si iuſtitias meas prophanauerint] i. prophana reputauerint male viuendo et operando. [et mandata mea non cuſtodierint] per inertiam negligendo. Nota quatuor mala hic notata contra que quattuor bona ſunt neceſſaria. Primum eſt placere decalogum; contra hoc ſcilicet. ſi dereliquerit legem meam. Secundum eſt perficere in bonis operibus contra hoc ſcilicet et in iudicijs meis non ambulauerint: non eſt enim ſtandum ſed ambulandum de virtute in virtutem: quia virtus aut proficit aut deficit: et in via dei non progredi regredi eſt. Tertium eſt ipſa bona ſanctificare et pura intentione facere contra hoc ſcilicet. Si iuſtitias meas prophanauerint: opera enim iuſtitie hypocrite quaſi pannum menſtruate faciunt: quia prophanant corde per prauam intentionem: ore per dolum: opere per ſimulationes. Quartum eſt cuſtodire mandata euangelica etiam minima contra hoc ſcilicet et mandata mea non cuſtodierint: hec ergo quatuor hic ponuntur contra ſtultos pigros/hypocritas/et inutiles. Si in quo[?] iſtis premiſſis offenderit: non ideo eos contemnam nec in perditionem dimittam.

Eccli. xlix.

Ps. lxxxiij.

Ibidem.

32 Viſitabo in uirga iniquitates eorum: & in † uerberibus peccata eorum.

† flagellis delicta.

℄ [Viſitabo] vt medicus infirmum et vt pater filium [in virga] i. in remiſſiori et leniori diſciplina [iniquitates eorum] minores [et in verberibus] i. in aſperiori et grauiori correctione [peccata eorum] maiora. Non ergo tantum miſericordia eſt vocantis ſed et flagellantis et verberantis. Quem enim diligit deus corripit: et flagellat omnem filium quem recipit: Cedit quidem ſed reddit hereditatem. Sit itaque manus paterna ſuper te: et tu filius bonus noli diſciplinam repellere.

Heb. xij.

33 Miſericordiam † autem meam non diſpergam ab eo: neque nocebo † in ueritate mea.

† vero † eos.

℄ [Miſericordiam autem meam non diſpergam] i. non totaliter auferam vel tollam ab eo dauid: ſcilicet chriſto i. a corpore eius quod eſt vnum cum capite: vnuſquiſque enim pro peccato ſuo neceſſario flagellatur: ſed ab eo chriſtianus eſt dei miſericordia non diſpergitur. Quod ſi ita iniquus es vt repellas a te virgas verberantis: et de diſciplina dei indigneris tu te alienaſti ab hereditate ipſe te non abiecit [neque nocebo ei in veritate mea] ad. hoc enim non tollitur miſericordia liberantis vt non noceat veritas vindicantis.

34 Neque prophanabo teſtamentum meum: & que procedunt de labijs meis non † faciam irrita.

† reprobabo.

℄ [Neque prophanabo] i. violabo [teſtamentum meum] id eſt pactum et promiſſum meum ipſi dauid factum de ſucceſſione perpetua ei danda: prophana enim eſſet promiſſio ſi eſſet inexpleta: premiſit et faciam [et que procedunt de labijs meis] i. ſcilicet de prophetis meis per quos loquor [non faciam irrita] i. caſſa et vana: hoc eſt non annullabo: ſed firma et immobilia erunt et ſequetur effectus: percutientibus cum verbis et o pe

miſſis eius ſua culpa cadētib⁹ ve
ritas remanebit in electis:nec re-
manebit ſine hereditate chriſtus
ſoluit enim qui ſunt eius. Et vere
non faciā irrita. quia

35 Semel iuraui in ſan-
cto meo ſi Dauid men
tiar: ſemē eius in ęternū
manebit.

¶ [Semel] .i. eternaliter ⁊ immu
tabiliter [iuraui] .i. firmiter ſtatui
homo frequenter iurat. de⁹ autē
ſemel: q2 nō mutatur nec variatur
[in ſctō meo] .i. in ſecreto meo ſan
ctiſſimo. vñ prophete biberunt [ſi]
i. nō [dauid] .ſ. chriſto [mētiar] ſcʒ
quin pactū: ⁊ promiſſionem meā
impleam. Iuraui inquam ꝙ [ſe
men eius] id eſt ſucceſſio. ſcʒ po-
pulus chriſtian⁹ [in eternū mane
bit] in regno dei. nō erit fallax ꝗ
iurauit: manet immobile teſtamē
tum eius quia ipſe ſibi heredes
predeſtinauit.

36 Et † thronus eius ſi- †ſedes
cut ſol in cōſpectu meo:
& ſicut luna perfecta in
ęternum: & teſtis in cę
lo fidelis.

¶ [Et thronus eius] erit [ſicut ſol
in cōſpectu meo] .i. illi in quib⁹ ſe
det ⁊ regnat: ſcʒ mēbra ꝗ poſt ꝗ̄ta
put erūt ſicut ſol q2 iuſti fulgebūt
ſicut ſol i regno patris ſui [⁊ ſicut
luna perfecta in eternū] tota luci-
da: tota pfecta: nullā obſcuritatē
vel defectū in ſe cōtinēs: etiā nec
creſcēs nec deſcreſcēs. Fulgebunt
ergo ſancti ſicut ſol ꝗtū ad iteri⁹
⁊ ſecundum aīam que tūc dei cōtē
platione glorificabitur: ⁊ ſicut luna
ꝗtum ad exteri⁹: ⁊ ſm carnē que
nūc mutabilis eſt ſicut luna: tunc
autē erit immutabilis ⁊ perfecta:
tūc eīn ſancti erūt in vtroq₃ pfecti
gemina ſtola candidati ⁊ glorifi-
cati [⁊ ipſe hui⁹ rei teſtis] [in
celo fidelis] aduerſus cōtradicto-
res ꝗ reſurrectionē carnis negāt.
Ille enim ꝗ in carne noſtra ſedet
ad dexterā patris teſtimoniū verū
dat nr̄e future reſurrectiōis. Ideo
enī ipſe chriſtus carnē ſuam reſu-
ſcitauit vt credatur ꝙ alios reſu
ſcitare poſſit. Sequit̄ vox eccleſie.

37 Tu vero repuliſti & †ad ni
† deſpexiſti: diſtuliſti hilum.
Chriſtum tuum.

¶ [Tu vero repuliſti] ⁊ proieciſti
dauid filiū eſai: ⁊ ſemen eius ſm
carnē a regno pro peccato ſuo [et
deſpexiſti] opprobrijs et tribula-
tionib⁹ exponēdo: ⁊ ideo ſupradi-
cta bñficia pmiſſa nō erant in ipo
implenda: deſtruxiſti ea in dauid
vt quęras alterū in quo oſtēdant̄
impleri: vnde ſequit̄ [diſtuliſti] nō
abſtuliſti [chriſtū tuū] filium tuū
cui in temporis plenitudine hec
oia daturus eras: in quo promiſi-
ſti ppetuare regnū dauid: ergo ſm
carnē deſtruit̄: vt eā pmiſſa dei
que neceſſe eſt impleri in illo im
pleta non videntur in alio firmi⁹
expectentur. In hoc itaq₃ promiſ-
ſa firmant̄ quod deſtrui a dño videt̄.

38 Auertiſti teſtamen- †ſācti
tū ſerui tui: prophana tates.
ſti in terra † ſanctuariū
eius.

¶ [Auertiſti] .i. excluſiſti vel ſub-
traxiſti [teſtamētū ſerui tui] vet⁹
ſcʒ teſtamētū qđ ſeruo tuo factū
erat: vbi em̄ ē teſtm̄ vet⁹: vbi ē ter
ra pmiſſionis: vbi ē regnū iudeo-
rū: vbi altare: ſacerdos: ⁊ ſacrifi-
tiū [pphanaſti] .i. pphana videri

fecisti [in terra].i.vbiq terrarum [ſanctuariũ ei9] q2ñ vbiq ſynagoga abominabilis videt: vel regnũ terrenũ deſtruẽdo ſancta illa que habebãt terrena eſſe oſtẽdiſti.

39 Deſtruxiſti omnes † ſepes eius: poſuiſti † firmamentum eius formidinem.

†maceriaſ. †munitiones

¶[Deſtruxiſti].i.deſtrui pmiſiſti [omnes ſepes eius].i.munitiones ꝛ defenſiões ſcꝫ duces/principes/ ꝛ ſacerdotes ꝛ: qcũq munimẽta q̃bus eos munieras vt etiã diuina eos defẽſiõe priuares.vt ſic diriperentur ab hoſtibus [poſuiſti firmamẽtũ ei9 formidinẽ].i.de9 q̃ erat eis firmamẽtũ fact9 ẽ ei timore p ſua culpa vt ipſũ dominũ formidẽt cuius munitione vallari ſolebant.

40 Diripuerunt eum omnes tranſeuntes uiã: factus eſt opprobrium uicinis ſuis.

¶[Diripuerũt eũ].ſ.dauid.i.pplꝫ iſrael vbiq diſperſum [omnes trã ſeuntes viam].i. gẽtes q̃ trãſeũt tempus ꝛ vitã iſtã nil in futuro ſibi puidẽtes: vel vitã ꝛ terminũ ſidei: nõ cognoſcẽtes eũ q̃ dixit ego ſum via [factus eſt opprobriũ vicinis ſuis].i.gentibus in circuitu habitantibus quibus ante videbatur glorioſus. Ideo ſequitur

41 Exaltaſti dexteram † deprimentium eum: † lętificaſti omnes inimicos eius.

†inimicorũ. eius. †iocundaſti

¶[Exaltaſti] ecõtrario.i.exaltari pmiſiſti [dexterã].i.potẽtiã [deprimẽtiũ eũ] vt ei dñarẽtur.vel fortificaſti ad pcutiẽdũ.a ſimili volẽtis percutere qui leuat dexteram vt fortius pcutiat [letificaſti oẽs inimicos ei9] ſcꝫ cũ ſatiſfactũ eſſet voluntati eorum per victorias cõtra eum obtentas.

42 Auertiſti adiutoriũ gladij eius: & non es † auxiliatus ei in bello.

†opitulatus.

¶[Auertiſti adiutoriũ] ꝛ robur [gladij ei9].i.debilitaſti eũ in pugna cõtra hoſtes: q2 pauci ſolebãt vincere multos.nũc a paucis vincũtur multi: populus enim armatus ſine deo inermis eſt. Unde ſequit [ꝛ non es auxiliat9 ei in bello] contra aduerſarios: ſed potius eum depreſſiſti.

43 † Deſtruxiſti eum ab emundatione: & ſedẽ eius ĩ terra colliſiſti.

†diſſolui.

¶[Deſtruxiſti eũ] ſcꝫ populũ iudaicũ [ab emũdatiõe].i.a fide: q2 ei ſola fides xpi mũdat corda: nõ credẽdo ĩ xpm ab emũdatiõe deſtructi ſunt: vel q2 flagella eũ nõ emũdãt [ꝛ ſedẽ ei9] regiã.i.regnũ ꝛ dominationẽ [ĩ terra colliſiſti].i.vbiq terrarũ deleuiſti: q2 iam non eſt de eis princeps.

44 † Minoraſti dies † temporis eius: perfudiſti eum confuſione.

†minuiſti. †ſedis

¶[Minoraſti dies tpis eius] ſcꝫ in regno ſeu regni ei9 vt nõ ſtaret iuxta eoꝝ opinionẽ: q2 putabãt ſe in eternũ regnaturos [pfudiſti].i. repleuiſti [eũ ↄfuſione] tẽporali ꝛ eterna: q2 ſunt diſperſi ꝛ i ſeruitutẽ redacti: ꝛ geſtãt opprobriũ infidelitatis ſue. Deide poſt hec dura q̃ cõmemorauit euenirẽ illi pplo ꝛ regno ne ibi putaretur deus impleuiſſe qđ promiſit: at/ꝛ nõ da-

ret alterum regnum in chriſto cu-
ius regni non eſt finis alloquitur
eum propheta dicens. Nec dura in
tuliſti iudeis. Sed

45 † Uſquequo domi-
ne auertis in finē: exar
deſcet ſicut ignis ira tua.

†uſque dñe auertē tis.

¶ [Uſquequo domine auertis] iſ-
rael a fide et ſalute vſque [in finem]
id eſt ſemper [exardeſcet ſicut ignis
ira tua] id eſt vindicta tua omnia
conſumendo et deuaſtando ita quod
nunquam extinguetur ſicut ignis ha-
bens combuſtibile quaſi diceret nō
domine: quia cum plenitudo gen-
tium intrauerit tunc omnis iſrael
ſaluus fiet. Et ideo

46 † Memorare que †
mea ſubſtantia: † nun
quid enim uanè conſti-
tuiſti omnes filios homi
num?

†memēto. †eſt ſubſtantia mea. †nō enī

¶ [Memorare que] eſt [mea ſubſtā-
tia] i. chriſto et ſi enim iudei deficiūt
nō deficit mea ſubſtantia i. chriſto
venturo quia maria de me veniet et i
de chriſti caro [nunquid enim vane
cōſtituiſti oēs filios hoim] q. d. nō
oēs enim in vanitatē eūt nō tñ tu
vane cōſtituiſti eos: ſz mūdās eos
a vanitate p ſemen in quo eſt mea
ſubſtantia de quo ſubditur.

47 Quis eſt homo qui
uiuet & nō uidebit mor
tem? eruet animam ſuā
de † manu inferi?

†manibus.

¶ [Quis eſt] i. chriſtus eſt [homo qui
viuet] reſurgens a mortuis [et non
videbit mortem] quia iam non mo
ritur [et eruet animam ſuam de ma-
nu inferi?] vt non detineatur in in
ferno. Certe hoc nulli conuenit niſi
chriſto qui poteſt animam ſuam po
nere et iterum ſumere. Uel loquitur
in perſona eccleſie et oſtenditur quod
in mēbris etiā implentur ꝓmiſſio
nes ſpūaliter dicens. Ita feciſti iu
deis: ſed [vſquequo dñe auertis] ſcilz
oculos miſericordie tue ab iſrael
et a nobis quos etiam in tribula
tione video [in finem] i. tādiu vel
ſemper [exardeſcet ſicut ignis ira
tua] q. d. non dñe cum tibi propriū
ſit miſereri et parcere. Sed potius
memorare [que mea ſubſtantia] id
eſt quod fragilis eſt humana natura
multiſque miſerijs ſubiecta: que nil
eſt niſi per chriſtum ſit redempta:
et ideo indiget tua miſericordia [nū
quid enim vane conſtituiſti oēs fi-
lios hominum] q. d. non vane au-
tem conſtituti ſunt niſi tua miſeri-
cordia eis ſuccurrat/ vt ad vltimū
finem ſuum ſcz felicitatem supernā
perueniant: nam [Quis eſt] ex no-
bis [homo qui viuet et non videbit
mortem?] i. non moriatur. q. d. nul
lus: quia ſtatutum eſt hominibus
ſemel mori et [eruet animā ſuā Heb. ix.
de manu inferi] i. de poteſtate in
ferni: certe nullus ex inferno libe-
rabitur niſi tu noſtre inbecillitatis
memor nobis ſubueneris. Deinde
vſque ad finē pſalmi loqtur in perſo
na ecclie. q. d. Et cum hoc ita ſit

48 Ubi ſunt miſericor-
diȩ tuȩ antiquȩ domine:
† ſicut iuraſti dauid in †quas
ueritate tua?

¶ [Ubi ſūt] ergo [miſericordie tue
antique] o [domine] et ab antiquo
promiſſe [ſicut iuraſti Dauid in ve
ritate tua] que nec falli nec fallere
pōt. i. ſicut veraciter et firmiter mo
du forti xpo ꝓmiſiſti vndique eccl'ia
tua ꝑcutit cui eternā miām nup ꝑ
mittebas: Jā habemꝰ chriſtū ſz ci e
dentes ad huc laboramus ex hibe

ergo in illo quod promiſiſti.

49 † Memor eſto domi-
ne opprobrij ſeruorum
tuorum: quod continui
in ſinu meo multarum
gentium.

Fine mēto.

¶ [Memor eſto dñe] vt remunere-
res: quia ego patiēter ſuſtinui vi-
detur eñi de⁹ oblit⁹ qñ differt [op-
probrij ſeruoꝝ tuoꝝ] ſ. [multarum
gentiū] .i. illati ſeruis tuis. ſ. fideli-
bus chriſtianis a multis gentibus
[qd] opprobrium ego eccl'ia diu [cō-
tinui] .i. portaui [in ſinu meo] .i. in
ſecreto mētis diſſimulādo ꝛ patiēt
ſuſtinendo nō audens reſiſtere vel
palam loqui.

50 Quod exprobraue-
runt inimici tui domine:
quod exprobrauerunt
cōmutationē chriſti tui.

¶ [Qd] opprobriū [exprobrauerūt
inimici tui dñe] ſcʒ iudei et pagani
dicētes chriſtum periſſe. ꝛ repetit
[quod exprobrauerunt] vt exagge-
ret ſcel⁹: ꝛ ſubiūgit quid. d. [expro-
brauerūt] ſ. [cōmutationeʒ] .i. mor-
teʒ chriſti tui .i. filij tui crucifixi hoc
eñi obiecerunt: quia mortuus eſt
chriſtus: quia crucifixus: que fuit
magna cōmutatio in chriſto deo ꝛ
homine. Sed nō eſt opprobriū qđ
obijciūt: quia hoc eſt mutari a tpa-
li vita ad eternam: a terra ad celū
a iudeis ad gentes. vtinam et ipſi
mutētur ꝛ cōmutationē chriſti tui
non exprobrauerunt: illi quia ē ex-
probrāt ſed nos laudātes dicim⁹.

51 † Benedictus domin⁹
in eternum: fiat fiat.

Fiat. Hādē ctione autem dñi

¶ [Benedictus] ſit [domin⁹ in eter
num] de iſta cōmutatione ſalu-
berrima: quia obtinuit nobis re-
miſſionem culpe et gloriā beatitu-
dinis eterne. Ipſe nos gratis ſal-
uos fecit. impietates noſtras non
attendit: eā non querentes qñuit:
inuenit: redemit: liberauit. Expro-
bratio et maledictio inimicoruʒ eſt
tpalis: ſed ɔtra maledictiones eoꝝ
dñs eſt benedictus in eternū. Et ad
confirmādā ſententiam ꝛ benedi-
ctioneʒ ne quis timeat ſubdit [fiat
fiat] fiat in tempore gratie / fiat in
tpe glorie. Ecce qñ ſubſcriptio prin-
cipis ꝛ confirmatio cautionis dei.
Securi ergo de promiſſionib⁹ pre-
terita credam⁹: preſentia recogno-
ſcamus: futura ſperemus. Oratio.

Eripe domine aias noſtras
de manu inferi quo pro no-
bis inferna fortiter ɔfregi-
ſti: vt tuas mias decātātes ꝛ a cō-
fuſiōe criminū ꝛ a morte ꝑpetua li-
beremur. Qui viuis.

Pſalmus de reparatio
ne humani generis nec-
non de breuitate & mi-
ſerijs uitę pręſentis: ac
de longitudine & felici-
tate uitę ſequentis.

Pſal. LXXXIX.

1 Domine refu-
gium factus es
nobis: † a ge-
neratione † in
generationem.

in te

¶ Auctor pſalmi propheta Dauid.
¶ Titulus eſt: oratio moyſi homi-
nis dei. Et eſt ſenſus: pſalmus iſte
eſt oratio. Oratio dico moyſi id eſt
illa oſtēdēs ꝛ tractās q̄ lex ꝑ moy-
ſem data ſub velamine cōtinebat
Ipſe enim ſpecialiter in geneſi. de
cōditione hominis ſcripſit: de qua

et hic pſalmus dicit. Uel eſt oratio moyſi i. hoc dauid orat in hoc pſalmo quod et moyſes ante orauit moyſi dico hominis dei. homo quidem paſſibilis erat: ſed tamen dei miſericordia liberandus. Et agit pſalmus iſte de defectu generis humani qui per chriſtum auferetur: et ideo bene poſt precedentem pſalmum ſequitur vbi de ſpe que in chriſto eſt agitur. Quamuis ergo in titulo nomen moyſi ſit inſertum: tamen ſecundum Hieronymū et plures alios non eſt credendum ab ipſo moyſe pſalmū iſtum fuiſſe ſcriptum: qui illis eius voluminibus et literis inditus non eſt in quibus eius cantica ſcripta ſunt. Sed vt viſum eſt alicuius ſignificationis gratia tam magni meriti ſerui dei nomen adhibitum eſt. Ex quo dirigeretur legentis vel audientis intentio: ſimiliter intellige ſuo modo de pſalmis alijs eius nomine intitulatis. ¶ Materia: oratio pro malis amouendis et bonis obtinendis. ¶ Intentio: monere ad contemptum vite veteris et penalis / et ad amorem vite noue et celeſtis. ¶ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo in perſona eccleſie orat pro humani generis reparatione et ſalute et a ſpe incipiēs primo confitetur diuinam clementiam. Deinde exponit infirmitatem humanam: hortaturque ad contemptum terrenorum et amorem celeſtium: ac tandem petit ſubuentionem et liberationem. ¶ Sententia in ſpeciali. In perſona ergo eccleſia loquēs et a ſpe icipiēs ait. O [Dñe] ſumme miſe et immēſe clementie [refugiū factꝰ es] per fidem tue incarnationis [nobis] ad te cōuerſis: vt ſi ad te cōfugere et tibi iherere volumꝰ a cūctis

bus tribulatioībꝰ et nr̄e mutabilitatis mi ſeria liberemur [a gñatione i gñationē] i. i oi gñatiōe et ip vel i duabꝰ gñatioībꝰ: ſcꝫ veteri cuius ille moyſes fuit miniſter: et in noua cuiꝰ ille idē fuit pphēta. Eſt aūt nobis dñs refugiū cōtra periculā: vt ea nō icurramꝰ: ɔtra tormēta vt non ſuccūbamꝰ: ɔtra pctā vt ea vitemꝰ et ppetrata deleamꝰ. Ne autem videretur non fuiſſe antequā eſſet nobis refugium adiungit.

2 Priuſquā mōtes fierēt † aut formaretur terra: & orbis † a ſeculo † & in ſeculum tu es † deus.

[marg.: fer/ terret / vſq; / tu ds]

¶ [priuſquā mōtes] i. āgeli [fierēt] de nihilo et priuſquā [formarets terra] i. hoies de limo terre. Ecce ois rōnalis creatura hac differētia diſtincta eſt vt montiū noie ſignificaref celſitudo angelorū: et terre noie hūilitas hoīs [et] priuſquā fieret [orbis] i. vniuerſitas rerū [a ſeculo et i ſeculū] i. ab eterno ſine initio et in eternū ſine fine [tu es deꝰ] ſ. imutabilis. ac ſi diceret. Tu qui ex virgine tpalr carnē aſſumens humano gñi refugiū es ſetūe añ ipaꝫ et oēꝫ creaturā: et p oia ſecl̄a es et pmāes deꝰ: qꝛ tu es ſp et eternꝰ. Sꝫ qꝛ hi magnis tētatioībꝰ viuimꝰ ne ab hoc eterno et refugio auertamur erat homo dei. d. Cum ſis refugiū

3 Ne auertas hominē in humilitatē: & dixiſti cōuertimini filij hominū.

¶ [Ne auertas] id eſt ne auerti permittas [hominem] a tuis bonis eternis et ſublimibus [in humilitatem] ideſt in temporalium et terrenorū cōcupiſcētiā vt contēptis eternis tēporalia cōcupiſcat

ſapiatq́ꝫ terrena [et] .i. q2 [dixiſti conuertimini] ab amore mundi et terrenoꝛuꝫ ad me ⁊ ad amorē eter noꝛum [filij hoīm] qui habetis libertatē ad hoc faciendū. q. d. hoc a te peto: qđ ipſe iuſſiſti: pꝛeceꝫ ergo petentis exaudi: ⁊ fidē volētis ad inua dans ei gratiā ſine cuius adiutoꝛio p arbitriū voluntatis tentationes huius vite ſuperare non poſſumus. Magna eſt clementia dei que nos ad conuerſionem inuitat. Ideo autem debemus ab his labentibus ad te ⁊ ad tuum refugium conuerti

heſt. 4 Quoniam mille anni ante oculos tuos: tā quā dies heſterna † quę præterijt.

¶ [Qm̄ mille anni] .i. quantumlibet ſit longa vita iſta [ante oculos tuos] .i. ad comparationē eternitatis quam tu vides ſunt [tāq̄ dies heſterna que] ſcꝫ [pterijt] .i. ſimilis eſt diei heſterne ſm hoc q̄ pterijt: et que iam nihil eſt. Nec ſaltem tanq̄ dies craſtina que ventura eſt: q2 oīa que tempoꝛis fine claudunt pro tranſactis habenda ſunt: ⁊ q̄ſi nihil ſunt reſpectu eternitatis. Quia finiti ad infinitū nulla eſt comparatio. Si autem mille anni nullius ſunt momenti reſpectu eternitatis p cōſequēs nec vita alicui⁹ hominis que adhuc ad mille annos nunq̄ peruenit. q. d. nihil eſt homo niſi deus ei alterā vitam: ⁊ ideo bene neceſſe eſt iſtā vitā poſt ponere: et aliam conſiderare: ⁊ ſꝫ apoſtolū ea que retro ſunt obliuiſci .i. tēpoꝛalia et ea que ante nos ſunt appetere .i. eterna. Et nec tanq̄ dies vna ſunt' mille anni: Sed

(Margin: Ariſto. — Philoſo. mi.)

†ſicut vigilia Et † cuſtodia in nocte: quæ pro nihilo habentur eorū anni erūt.

¶ [Et] tanq̄ [cuſtodia ī nocte] .i. ſicut vna vigilia noctis q̄ nō hꝫ niſi tres hoꝛas Et hū cuſtodie noctis vita pn̄s cōparat q2 i ſolicitudine ⁊ tenebꝛis hui⁹ ſeculi agit Antiq diuiſerūt noctē in quatuoꝛ cuſtodias .i. in quatuoꝛ vigilias in q̄b⁹ ſolēt poni cuſtodie vt caueant inimicoꝛū inſidie. Sic et nos q̄diu i nocte hui⁹ ſeculi ſumus contra inſidias diaboli vigilare debem⁹. Et vt min⁹ dicā ⁊ vtilitatē hui⁹ adhuc oñdā [anni] mille [erūt] de numero [coꝝ] .i. iter ea ꝯputabūt. [q̄ p nihilo] ⁊ pro nullo precio [habentur] .i. nulla reputabūt vt ſomnia. Et merito illis ꝯparant: q2 hi anni anq̄ veniānt nōdū ſunt: cū aūt venerint iā nō erūt. q. d. i tenebꝛis agit vita pn̄s et in ſolicitudine et trepidatione ⁊ quaſi nihil eſt. Sꝫ non accuſans te quaſi factoꝛē mutabilium hec dixi: imo diuine iuſtitie conſentiens dico.

6 Mane ſicut herba trāſeat: mane floreat & † tranſeat: ueſpere decidat † induret & areſcat. †ptrāſeat. †idureſcat.

¶ [Mane] pꝛimo ſcꝫ puericie [trāſeat] hō .i. a ſua q̄litate mutet [ſicut herba] q̄ cito mutat a q̄litate quā hꝫ i nocte i deterioꝛē mane oꝛto ſole ⁊ ſcđo [mane floreat ⁊ tranſeat] in aliā qualitatē .i. momētanee vigeat ⁊ cito pdat floꝛē ſuū: ⁊ poſtea [veſpere] frigide ſenectutis [decidat] .i. cadat i moꝛtē [induret] in cadauer [et areſcat] .i. ſiccet in puluerē. q. d. luat homo qđ meruit. Oīs eñ caro fenū: ⁊ oīs glia eius vt flos feni: fenū aruit ⁊ flos decidit Eſaie. xl.

decidit. Hec autem pena de peccato venit. vnde ſubdit

7 † Quia defecimus in ira tua: & in † furore tuo turbati ſumus.

† q̄m † indignatione tua conturbati.

℄ [Quia] ab immortali ſtatu [defecimus] id eſt in hunc defectum mortalitatis verſi ſumus [in ira tua] qua iratus es primis parentibus: et in vindicta tua nobis inflicta propter peccata noſtra: ⁊ nō tantū ſm corpus defecimus infirmitate: ſed etiā ſm animā affligimur mortis timore: vnde ſequitur [et in furore tuo] id eſt i effectu furoris tui ſcilicet de morte [turbati ſumus] timentes mori ⁊ quod grauius eſt poſt mortē puniri. Infirmi facti ſumus et infirmitatē finire trepidamus. Juſte autē defecimus quia peccauimus. Et tu

8 Poſuiſti iniquitates noſtras in conſpectu tuo: ſeculum noſtrum in illuminatione uultus tui.

℄ [Poſuiſti iniquitates noſtras i conſpectu tuo] id eſt in preſentia tua habuiſti omnia originalia peccata noſtra: quia te non latuerunt ⁊ non ſolum illa ſed etiam [ſeculū noſtrum] id eſt decurſum temporū noſtrorū ſcz vitam noſtram prauā et actualia peccata q̄ poſtmodum in ſeculo viuentes cōmiſimus poſuiſti [in illuminatiōe vult⁹ tui] id eſt in illuminoſa ⁊ lucida cognitione tua in qua vides om̄ia. q. d. nō texiſti venia: non ab eis diſſimulaſti, ſz poſuiſti coram te vt punires. Hoc autem ex effectu probatur.

9 Quoniam omnes dies noſtri defecerunt: & in ira tua defecimus.

℄ [Quoniam omnes dies noſtri] id eſt vite noſtre [defecerunt] id eſt ex ira tua abbreuiati ſunt et ad paucitatem redacti: totaq3 vita noſtra in defectum corruit: ⁊ merito quia preſumptione longioris vite peccauimus: ⁊ nos ipſi [in ira tua defecimus] ac paſſibiles et mortales facti ſumus: q2 ea que tranſeūt amauimus: non enim nobis niſi ꝓpter peccata iraſceris. Deinde exprimit melius miſeriam ⁊ breuitatem vite huius. quia

10 Anni noſtri ſicut aranea meditabuntur dies annorum noſtrorum in ipſis ſeptuaginta anni.

℄ [Anni noſtri ſicut aranea] ſic fanes et inutiles [meditabuntur] id eſt reputabuntur. Nā queciinq3 in annis noſtris agimus ita fragilia ſunt ⁊ tranſitoria ſicut tela aranee ſicut eniz aranea mittit fila ⁊ huc illucq3 diſcurrit, ⁊ tota die texit: et labor quidem grandis eſt: ſed effectus modicus ⁊ quaſi nullus: ſic et vita hominū huc illucq3 diſcurrit i occupationibus inanibus et inutilibus: laborat vt res corruptibiles ſcilicet diuitias et honores acq̄rat: et non intelligit ꝙ laborando aranee telā texit quia omnia velociter amittit. Et ſicut anni noſtri ſunt in labore vano ſic etiam pauci ſunt numero quia [dies annorū noſtrorū] ita breues ſunt ꝙ [i ipſis ſunt ſeptuaginta anni] de curſu communi.

11 Si autem in potentatibus octoginta anni: & amplius eorum labor & dolor.

¶ [Si aũt in potẽtatib⁹].i.i illis q̃ habẽt potẽtẽ et fortẽ cõplexionẽ ſunt [octoginta anni] in ſtatu con ueniẽti [⁊ amplius] vltra illud tps eſt [eo⁊ labo⁊ ⁊ dolo⁊] ac multa mi ſeria que tũc multiplicantur. Se nectus enim ipſa quidam morb⁹ eſt et languor. Sed hoc ad miſeri cordiã dei pertinet qui filios fla gellat: ⁊ ordinatur ad bonum no ſtrum quos emendat

12 Quoniam ſuperue nit manſuetudo: & cor ripiemur.

¶ [Quoniã ſupuenit] in ſenectu te [manſuetudo] dei id eſt manſue ta eius caſtigatio: et etiam man ſuetudo noſtra: deus enim per cle mentiam manſuetus: nos per ſe nectutem et infirmitatem doman do efficit manſuetos [⁊] ſic [corri piemur] ⁊ emendabimur ab inſo lentijs iuuentutis et exceſſibus no ſtris: quem enim diligit de⁹: corri pit ⁊ caſtigat: ⁊ nihilominus eru diuntur: non enim poteſt erudiri q̃ſ q̃ ſine labore ⁊ dolore: quia virtus in infirmitate perficitur. Et cum hoc ſit

ij. Cor. xij.

13 Quis nouit poteſta tem iræ tuæ: & præ ti more tuo iram tuam di numerare?

¶ [Quis nouit] id eſt noſcere ⁊ cõ ſiderare ſatagit [poteſtate ire tue] quã exerces ↄtra illos qb⁹ hic par cis: poteſtas em̃ ire hois ẽ corp⁹ oc cidere ⁊ poſt nihil põt facere: deus aũt ⁊ hic põt punire: ⁊ poſt co⁊p⁹ ⁊ aiam mittere i gehẽnã [⁊] q̃s [p̃ ti more tuo] .i. te timẽs: vel ad hoc vt te timeat nouit [irã tuã dinumera re] .i. ↄpẽſare ⁊ diſtinguere: qr ple riſq; tũc magis iraſceris q̃n placa ri videris: q̃buſdã ẽo tũc placaris q̃n iraſci eſtimaris. Illis ei paras ad penã: hos punis ad ſalutẽ. q. d. pauci ſunt q̃ hec itelligũt. ſi em̃ in telligerẽt nõ ita de facili peccarẽt. Et quia ſine te hec intelligere nõ poſſumus: ergo o domine

14 Dexterám tuam † ſic notam fac: & † erudi tos corde in ſapientia. †notos fac mi hi. †cõpe ditos.

¶ [Dexteram tuam ſic notã fac] id eſt chriſtũ ſic fac notũ vt per eum diſcant tui iram tuam noſcere et dinumerare ac magis petere ea q̃ nõ videnẽ ptinẽtia ad nouum te ſtamentũ q̃ pñtia ptinẽtia ad ve tus teſtamẽtũ. Uel [dexterã tuã] .ſ. eternã felicitatem q̃ oues ab he dis ſeparabis [ſic notã fac] vt di ctum eſt .ſ. flagellãdo quem recipis et non ſinendo proſperari in tem poralibus ſed emẽdãdo vt ad de xteram ponas. Sic enim innote ſcat de⁹ q̃s i ea ſit ſeſſur⁹ [⁊] fac eru ditos [corde i ſapiẽtia] ad appeten dũ iſta. Uel [⁊] fac notos [eruditos corde i ſapiẽtia] quos: fecit de⁹ no tos i nouo teſtamẽto vt p fide oĩa ſpnãt/⁊ eterna bona tm̃ q̃rãt. hoc attẽdẽs iſte homo dei orat p eis q̃ multa patiũt a ſeculo p eternis. d.

15 Conuertere dominè † uſquequo: & depre cabilis eſto ſuper ſer uos tuos. †quoſ uſq;.

¶ [Cõuertere dñe] ab irato i beni gnũ reſpiciẽdo nõ, mĩe tue oclis q̃ videris auerſus a tribulatis [vſq; q̃] .i. aliquãtulũ nõ ex toto: qr ma gis pdeſt ũ aliq̃ tribulatio ſp nos monet [⁊ depcabilis eſto ſup ſuos tuos] pces co⁊ exaudiẽdo. q. d. iu ſtitiã tẽpera vt nõ ſuccũbam⁹: ta lemq; te exhibe vt poſſis exorari a

peccato: ib⁹. Sʒ iſte homo dei iam futura bona ſpe anticipans quaſi de factis dei ait.

16 Repleti ſumus ma-
ſnō hʒ ꝛ exultauimus. ſiocundati. — ne mia tua: † & exulta-
uimus & † delectati ſu-
mus in omnibus die-
bus noſtris.

¶ [Repleti ſum⁹ mane] id eſt in eternitate [miſericordia tua] qua nos a malis omnibus liberaſti et abundantia bonorū ſatiaſti. Modo eſt nox in qua eſurimus ꝛ ſitimus: tūc aūt poſtpoſitis tenebris huius ſeculi ꝛ oriēte ſole iuſtitie ſatiabitur vultu dei [et] ibi [exultauim⁹] foris [et delectati ſum⁹]. Uel [exultauimus] in laude tua [ꝛ delectati ſumus] in re iucunda [in omnibus diebus noſtris] quibus nulla nos ſucceder. Ubi oēs dies ſimul ſunt non ſibi ſuccedūt: quia vn⁹ ſunt id eſt eternitas. Ibi etiā

17 Lætati ſum⁹ pro die-
bus quibus nos humi-
liaſti: annis quibus uidi-
mus mala.

¶ [Lætati ſumus pro diebus quibus nos humiliaſti] id eſt humiliari et affligi pmiſiſti: ſcilicet [annis quibus vidimus] et experti ſumus [mala] penalia huius exilij ꝛ anguſtias corporis: hoc eſt pro afflictione dierum et annorum illorum quibus nos afflixiſti in hoc mundo nunc eīm mala temporalia vidimus, ſed poſtmodū eterna bona conſpiciemus. Nam mala pene nunc patienter tolerata ſunt eterne vite meritoria. Sed quia homo non poteſt hic de illa ſo euadere, vel in bono perſeuerare ſine ſpāli tuo adiutorio. ergo

18 † Reſpice in ſeruos † et
tuos & in opera tua: &
dirige filios eorum.

¶ [Reſpice in ſeruos tuos] in quos iratus videbaris [et in opera tua] q2 ipſi ſerui tui ſunt: et opera non ſua ſed tua. q. d. ꝑpter hec debes reſpicere: q2 ipſi ſerui ſunt opera tua. Nec ſolē vt hoīes ſunt, ſed ēt ſerui tui. i. obedientes iuſſis tuis. Ipſius enim ſumus figmentū nō ſolū in adam: ſʒ etiā creati in xp̄o ieſu in operib⁹ bonis [et dirige filios eoꝝ] i. imitatores vt ſint recti corde quib⁹ bon⁹ eſt deus. Uel [filios] id eſt opera ne incuruent ꝛ detorqueantur ad mala.

19 Et ſit ſplendor do-
mini dei noſtri ſuper
nos: & opera manuum
noſtrarum dirige ſuper
nos, & opus manuum
noſtrarum dirige.

¶ [Et] vt ad hō ꝑualeam⁹ [ſit ſplēdor dn̄i dei nr̄i] i. lumē vult⁹ tui ꝛ lux ſpūalis. ſ. grā: ſpūſſanct⁹ ipṡ imatur nr̄e menti qren⁹ diabolice imagīs obſcuritate fugata in priſtinā figurā ꝛ imaginem reformemur. Splēdor ei⁹ in nobis luceat vt tenebras nr̄as illuminet: ſplendor in nobis habitet vt oēs tenebras ꝑpellat [ꝛ opa manuū nr̄arū dirige ſup nos] vt nō pro mercede terrenoꝝ, ſʒ ꝑ dei glīa et eternis ea faciam⁹. Deīde in ſinglari nūero ſubdit [ꝛ op⁹ manuū nr̄arū dirige] intēdens ꝙ oīa opa bōa nr̄a vnū op⁹ eē dn̄t ī charitate: q2 oīa opa bōa q̄ inſra ſunt quātū ad diuerſitatē gnīs vnū ſunt in radice charitatis: ꝛ ad vnū finē dirigūtur quātū ad intētionē opantis. Pro

Lucis ſui ſyderis ſator oīpotens deus: qui nouā mūdo lucem fugata nocte reſtituis: ſatia nos q̄ſum⁹ mīa tua renitēte: vt oēs pctōꝝ obſcuritates te illuminātē pellam⁹: Per d.

Pſalmus de certa & infallibili protectione diuina intentione & pugna iuſti hominis in deo & eius adiutorio firmiter ſperantis.

Pſalmus. X C.

1 Qui habitat in adiutorio altiſsimi: in protectiōe dei cæli commorabitur.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titul⁹ eſt laus cātici dauid. Et eſt ſenſus: pſalm⁹ iſte eſt laus dauid. i. xp̄i: q2 in eo laudat̄ de bn̄ficijs q̄ cōfert eccleſie ſue. ⁊ eſt cantici q2 cōtinet in ſe canticū. i. iucūditatē. meminit eīm eterne beatitudinis. De hoc pſalmo tentauit diabolus xp̄m. cuius tentatio noſtra eſt doctrina. ſicut eīm ille ſic et nos in illo diabolum vincimus ſi xp̄m imitari volumus: nō in mira 2 bilibus que facit ſolus: ſed in eo fact⁹ eſt pro nobis et ad qđ nos inuitat: ſcꝫ in humilitate ⁊ patiētia quā nos in his ſequētes ex eo ⁊ in eo diabolū vincimus: de qua victoria xp̄i ⁊ ſuoꝝ cōtra diabolū agit iſte pſalmus: vn̄ et in titulo laus ponitur que pro hac victoria deo dr. Et bene hic pſalm⁹ ſequit̄ poſt predictū. q2 eīm (vt ibi dictū eſt) dn̄s factus eſt nobis refugiū conſequenter hic agitur de tentationib⁹ in quib⁹ ad ip̄m eſt recurrendū, nā manētes in auxilio dei vincūt oēs tētatiōes diaboli ꝯtra quas ille pſalmus eſt antidotum gn̄ale: ⁊ cōficit̄ ex duob⁹: ſcꝫ fide ⁊ ſpe. ¶ Materia: ꝓtectio diuina in tētatiōe hoīs in deo ⁊ eius adiutorio ſperātis. ¶ Intentio: vt exēplo xp̄i ⁊ fiducia ſui auxilij diſcamus tētatiōes vicere ⁊ nō de nobis p̄ſumere: ſed de dei adiutorio cōfidere: atq3 ad eius gratiā quicq̄d fortiter facim⁹ referre. ¶ Sententia in gn̄ali: ꝓpheta in iſto pſalmo ſperanti in deo in tētatiōe et pugna ꝓmittit protectionē diuinā / ⁊ ex ꝓtectiōe victoriā / ⁊ ex victoria coronam. ¶ Sn̄ia in ſpeciali: ꝓpha ergo de quolibet ſctō ait. [Qui habitat] i. more habitantis ſe p fiduciā ſtabiliuit ⁊ pſeuerāter ꝯſidit [in adiutorio] nō ſuo: ſed [altiſſimi] dei. i. q̄ totam ſpē ſuā non in ſe vel in hoīe: ſed in deo ⁊ eius adiutorio ſemp conſtituit [in protectione dei celi cōmorabit̄] i. oīb⁹ modis a deo ꝓteget̄ ⁊ pſeuerāter habebit cū ꝓtectorē in tētationibus: vt nec capiat̄ illecebra voluptatis: nec frangatur timore aduerſitatis vt nō d̄clinet ad dexteram vel ad ſiniſtram. hec eſt via regia via chriſti regis noſtri quam ipſe ambulauit: quem et nos imitari debemus. Et talis

Dicet domino ſuſceptor meus es tu: & refugiū meum deus meus ſperabo in eum.

¶ [Dicet domino] corde ⁊ ore [ſuſceptor me⁹] i. mei infirmi [es tu] vt medicus: q2 ip̄e ſuſcepit nos ad curādū ſicut medicus egrotum [et refugiū meū] a ſimili tēpeſtate: q2 ad ipſum refugimus vt ab iminētibus tentationibus et periculis

liberemur [deus meus] q: creator nr̄ eſt ⁊ reformator rōnis nr̄e. ⁊ iō [ſperabo in eū] nō de me pſumā. Hic notanẗ q̄tuor bñficia dei q̄ facit in bello ſpirituali. Primum eſt adiutoriū eius: vt hoſtes noſtros impugnare ⁊ expugnare poſſim⁹. Scōm eſt protectio ab hoſtibus ſi impugnare voluerit. Tertiū cura et recreatio ſi hoſtes nos vulnerauerit vel vexauerit. Quartū receptatio eius ſi de cōflictu fugerimus. Et merito ſperabo in eum.

3 Quoniā ipſe † liberabit me de † laqueo uenātium: & à uerbo aſpero.

†eruet †muſcipula.

[Qm̄ ipſe liberabit me] uō ego [De laq̄o venātiū] .i. de tētatiōne demonū ſeu hoim q̄ fit p facta q̄ circa viā ad dexterā pſperitatis ⁊ ad ſiniſtrā aduerſitatis laq̄os tēdūt: ⁊ blādiēdo vł terrēdo illaq̄āt vt hoīes mala faciāt ⁊ bōa obmittāt [⁊ a v̄bo aſpero] .i. a tētatione q̄ fit p verba: q̄ ſiue ſint aſpera vt cōuitia/detractio/⁊ ſimilia: ſiue blāda vt adulatio doli ⁊ hmōi oia dicuntur aſpera qm̄ diuinis obuiāt reglis ⁊ mouēt hoiem ab eis. Et ab his oib⁹ liberaẗ a deo qui ſpē ſuam ponit in eo. Et vt liberet

4 † Scapulis ſuis obūbrabit tibi: & ſub † pēnis eius ſperabis.

†inter ſcapulas ſuas †alis

[Scapulis] .i. humeris [ſuis] in qb⁹ eſt fortitudo .i. virtute ppria [obumbrabit] .i. obūbraculū protectionis ⁊ refrigeriū in ardore tētationis preſtabit [tibi] q̄ habitas in adiutorio altiſſimi [⁊ ſub pennis] vł alis miſericordie [eius ſperabis] de protectione dei a malis q.d. q̄admodum gallina pullos ſuos ante pectus ſuū ponit ⁊ aliis ſuis ptegit: ſic dñs noſter multo amplius oēs in ſe ſperātes benigne recipit ⁊ defendit. vñ cū dicit [Scapulis ſuis] .i. inter ſcapulas et a tergo pōt intelligi ⁊ a pectore: ſed q: addit ſub pennis vł alis manifeſtū eſt: q: ptectio eſt a pectore quaſi te poſito in medio alarū hincinde expanſarū ptegendū te contra inimicum. Et tanq̄

5 Scuto circumdabit te ueritas eius: non timebis à timore nocturno.

[Scuto] mi [circūdabit te] .i. pteget te [v̄itas eius] .i. obſeruātia pceptorū eius veritas ei⁹ erit tibi ſcutū .i. mādata ei⁹ ipleta defendent te a malignis hoſtib⁹. et ita [non timebis a timore nocturno] .i. a leui ⁊ occulta tētatiōe que fit ignorantibus: ſeu a tentatione ignorātie: q: ignorantia intelligiẗ in nocte vnde hec tentatio nocturnus timor dr̄ a ſimili periculi vñ timor tm̄ habeẗ. Nō timebis etiā

6 A ſagitta uolāte † in die: à negocio perābulante in tenebris: † ab īcurſu & demonio meridiano.

†p die †a ruina

[A ſagitta volāte in die] .i. a leui ⁊ manifeſta tētatione q̄ fit ſciētibus ſeu a pctō ſcientie. nam manifeſtatio itelligiẗ in die. his duobus leuibus duo grauia reddit dicens [⁊ a negocio perambulante in tenebris] .i. a graui ⁊ occulta tētatione que fit ignorantib⁹ et [ab incurſu ⁊ demonio] .i. ab incurrente demonio [meridiano] .i. a graui et aperta tentatione q̄ fit ſcientibus q̄ dr̄ demoniū meridianum ppter vehemētis tentatiōis eſtū

7 Cadent à latere tuo
Ydeus mille: & † decem millia
à dexteris tuis: ad te au
tē nō appropinquabit.

¶ [Cadēt a latere tuo] ſcʒ ſiniſtro [mille] de demonib⁹ te tentantibus diuina virtute victi [⁊ decem millia a dexteris tuis] cadēt: ⁊ ponitur hic numer⁹ determinat⁹ pro īdeterminato: vt per mille ⁊ decē millia intelligatur demonū multitudo. Et quia in ſiniſtris aduerſa: ī dexteris pſpera ſignificantur: ⁊ plures pſperitatū illecebris q̄ aduerſitatis moleſtijs capiunt recte a latere ſiniſtro mille ⁊ decē millia a dexteris cadere dicūtur [ad te autem] in diuino adiutorio ſperantem [non appropinquabit] demonium vel tentatio per conſenſum.

8 Veruntamen oculis
tuis conſiderabis: & tri
bulationem peccatorū
uidebis.

¶ [Veruntamē oculis tuis] interioribus [cōſiderabis] talē protectionē diuinā ſuper te tāq̄ gratus [⁊ retributionē pctōrū] .i. penā debitam pro pctīs [videbis] in fine: q2 retribuet abūdāter faciētibus ſuperbiā: quib⁹ mō tanta pmittunt in chriſtianos et dei ſeruos: vt per hoc exerceantur ⁊ magis mereantur. Et ſic tanq̄ gratus deo dicēs.

9 Quonia tu es domi
ne ſpes mea: altiſſimum
poſuiſti refugium tuū.

¶ [Qm̄ tu es dn̄e ſpes mea] tuta et ſecura: q2 non in aliquo alio/ſʒ in te ſolo cui nemo reſiſtere poteſt confido. ⁊ ſic [altiſſimum] .i. in alto non in imis [poſuiſti refugiū tuū] vbi fugias a malis ⁊ a ventura ira iudicis. Vel [altiſſimū] .ſ. ipm deū [poſuiſti refugium tuum] ad quē refugias in malis inſurgentibus: ⁊ ideo es ſecurus. Unde ſequitur

10 Non † accedet ad te
† malum: & flagellum
non appropinquabit ta
bernaculo tuo.
† accedent. † mala

¶ [Non accedet ad te] ſic ſperantē in dn̄o [malū] .ſ. mortalis culpe vt noceat aie [⁊ flagellū] .ſ. tpalis pene [non appropinquabit tabernaculo tuo] ſcʒ corpi tali vt te eijciat a ſtitate virtutis ⁊ firmitate fidei [nō appropiq̄bit] nō vt ñ ſita ſʒ vt nō obſit: q2 habitāti in adiutorio altiſſimi nocere non poterit. Cuius ratio ſubditur

11 Quoniā angelis ſuis
mādauit de te: ut cuſto
diāt te in omnibus uijs
tuis.
Mat. iiij. Luc. iiij.

¶ [Qm̄ angelis ſuis] quos poſuit cuſtodes hoīm ⁊ ſpecialiter electorū [mandauit] tāq̄ ſuis miniſtris [de te] te eis committēdo [vt cuſtodiant te] ab oī nocumēto [in omnibus vijs tuis] tā in pſperis q̄ in aduerſis. vñ magnā debem⁹ angelis reuerentiā nobis pro cuſtodia a deo deputatis. Et ipi angeli

12 In manibus † porta
bunt te: ne † forte offen
das ad lapidem pedem
tuum.
† tollēt † quando

¶ [In manib⁹] ſcʒ potentia ⁊ virtute [portabunt te] ad bona dirigēdo ⁊ iuuādo/⁊ a malis eleuādo ac ptegēdo. q. d. ſic te cuſtodiēt tā q̄ in manib⁹ ſuis te portarēt [ne forte offendas ad lapidē] .i. ad pctū

ſhorale ad modum lapidis graue [pedem tuum] id eſt affectum per conſenſum vel malum propoſitum.

13 Super aſpidem & ba ſiliſcum ambulabis: & conculcabis leonem & draconem.

¶ [Super aſpidem et baſiliſcum ambulabis ⁊ conculcabis leonē et draconē] .i. oēm virtutē ⁊ poteſtatem diaboli diuino adiutorio ſuperabis: qui propter varias aſtutias et diuerſos tentandi modos hic cōparat aīalibus. Ipſe enī eſt aſpis cum occulte veneno percutit/ ⁊ hominē p ignorantiā mortaliter peccare facit. Baſiliſcus cū palā flatu venenat/ ⁊ hoīem ſcienter peccare mortaliter facit. Sed iſtius aſtutiā ſerā eccleſia cauet q̄ ſuper illū ambulat: q2 cū vincit ⁊ calcat. Ipſe eſt leo dum ſeuit aperte ⁊ pſeq̄tur violēter. Draco dū inſidiat occulte et deuorat negligētes. Magis timēd⁹ eſt draco in inſidijs q̄ leo i ipetu: ſ3 nō te frāgat leo: nō te decipiat draco. Eſto in tētatiōe fortis ⁊ leonē ꝯculcabis. Eſto in tētatiōe cautus/ ⁊ draconem ſupabis. Expōit pdicta ſepte. Vſus ēt itelligi de xpo. q.d. ille q̄ habitat i adiutorio altiſſimi non timebit a demonio. Sed o Chriſte [Cadēt a latere tuo mille] .i. multi cōfidētes ſe tecū ſeſſuros vt iudicēt ſupabunt in tētatione ⁊ de illa ſpe iudicādi cadēt: ⁊ q2 multo plures ꝯfidūt ſe ad dexterā collocādos vt ſaluēt: n̄ō ſub dit [⁊ decē milia a dextris tuis] ⁊ a ſpe ſtādi ad dexterā tuā cadēt ſimiliter. Qz enī dī ſe pſumūt non habētes in alto fixā radicē charitatis: ideo cadēt per demoniū meridianum: id eſt per grauem eſtum diaboli vel tribulationis [ad te autem] o chriſte ad eſt ad tua me

bra vera tibi adherētia q̄ ſunt tu. i. vnū tecū [non appropinquabit] demonium: nec te deijciet per tentationis eſtum. Et ſi demonium non appropinquet [Verumtamen non erit impune q̄ tuos perſequūtur iniqui. nam [oculis tuis] quibus merita hominum iudicas [cōſiderabis] malum quod voluerunt [et retributionem peccatorum videbis] vt ſcilicet retribuas eis ſecūdū q̄ō merendi ūt. Ideo autē nō cadit iuſtus a demonio/ et ad me non appropinq̄bit. [Quī tu dñe] chriſte [es ſpes mea] ſcilicet corporis tui ⁊ eccleſie: ⁊ per hoc es ſpes mea: quia [altiſſimum poſuiſti refugiū tuū] .i. reſurgēdo et oſtendēdo altum feciſti .i. forte oſtendiſti refugium tuum: ⁊ pro altiſſimis .i. eternis docuiſti ad te fugiendum: vt iam ſperent tui ſequi quo tu p̄ceſſiſti. Et ideo [Nō accedat ad te] dñe chriſte [malum] vltra [et flagellū nō appropinquabit tabernaculo tuo] id eſt carni tue i qua pro nobis militaſti. In hoc quidem tabernaculo ſenſiſti malum ⁊ flagellū i terra ad q̄ō leuatū ſup celos: vt illuc ſit directa ſpes noſtra non accedēt vt prius mala vel flagella [Quī angelis ſuis mandauit de te] de tuo tabernaculo [vt cuſtodiant te in omnib⁹ vijs] et operib⁹ [tuis] Vn̄ in euangelio. Apparuit ei angelus confortans eum. Luce. xxij. Et ipſi angeli. [In manibus portabūt te] aſcendentē in celū: nō q̄ ſine eis rueres/ ſed q2 obſequebantur tibi regi vt inde miſſo ſpiritu ſctō ſoluas credentes a reatu legis [ne forte offendas ad lapidem pedem tuū] .i. ne pedes tui: ſc3 apſtoli et euangeliſte oēs in quib⁹ peragras vniuerſas gentes oſtendant ad lapidem .i. in legem in tabulis lapideis datam et ſine grā accepta teneātur rei in ea: ideo q̄

moꝛte legis ſoluātur per amoꝛē ſpi
rit⁹ legē implentes.[Et ſuper aſpi
dē ꝛ baſiliſcū ambulabis]pedib⁹
tuis[et conculcabis leonem et dra
cone3] in eis. Omnia enim nocu
menta per hec aīalia (vt ſupra di
ctū eſt) deſignata in aduētū dñi a
pedib⁹ eius.i.a ſanctis ſunt pꝛo
ſtrata. Deinde ſunt verba dei cōſo
lantis virū iuſtum ꝛ ecclēſiā.in tri
bulationibus cui hic defenſionē et
in futuro pꝛemia pꝛomitit.

14 ſperauit Quoniam in me ſpe-
rabit † liberabo eum
protegam eum quoniā
cognouit nomen meū.

¶[Qm̄ in me ſperabit]non in ſe
vel in alio[liberabo eū] ab illis tē
tationibus ꝛ a malis ſeculi omni
bus[pꝛotegā eu3]a periculis:ideo
[quoniam]vere[cognouit nomen
meum]credendo/laudādo/ꝛ aliis
nūciando: Spera ergo in deo ꝛ li
berabit te:cognoſce nomen eius
vt ei ſeruias/ꝛ pꝛoteget te ne ca
das.habes enim de hoc certitudi
nem per dei pꝛomiſſionē. Et qm̄.

15 † inuocabit me. † Clamabit ad me &
ego exaudiam eum:cū
ipſo ſum in tribulatiōe:
† ꝛ eripiam. † eripiam eum & glori
ficabo eum.

¶[Clamabit ad me] oꝛando[et]
ego[exaudiam eum] finaliter:et ſi
nondū audio eū:iam tamē[cū ipo
ſum in tribulatione] ſicut fidelis
adiutoꝛ dulciſq3 conſolatoꝛ:ne de
ficiat[eripiam eum]a malis ſecu
li et periculis in tempoꝛe tribula
tionis [ꝛ gloꝛificabo eū]poſt exer
citia laboꝛis eternis pꝛemiis in ce
lis.liberat quoq3 deus coꝛpoꝛaliter
ſicut tres pueros vt confundant
infideles.liberat martyꝛes ſpirita
liter ſcilicet ſpūs eoꝛū a carcerib⁹
eripiēdo vt imitent fideles. Et tūc.

16 Lōgitudine dierum
replebo eum:& oſten-
dam illi ſalutare meum.

¶[Longitudine dierum]per du
rationem.i.vita eterna que nō hꝫ
finem[replebo eum]q2 ſufficit ha
benti.hinc alibi d̄::ſatiaboꝛ cū ap
paruerit gloꝛia tua. Unde nunc ſe quitur[et oſtendam illi]per ſpeciē ps.xvi
ꝛ apertā viſionē[ſalutare meum].
i.chꝛiſtum in maieſtate qn̄ vide[bi]
mus eū ſicuti eſt in natura diui[ni]
tatis et i foꝛma humanitatis quo
modo videt ab angelis.hec viſio.i.
viſionis materia:ſcꝫ deus eſt tota
merces nr̄a:et tota nr̄a beatitudo
ē diuina cōtēplatio. Hunc pſalmū
in quadrageſima/ꝛ i tractu/ꝛ in
verſiculis et multis modis cante
mus:q2 cū xp̄s ieiunauit diabol⁹
eū de hoc pſalmo tētauit et victus
abſceſſit.hunc etiam pſalmum ad
cōpletoꝛiū quotidie frequētam⁹:
vt quo tpe diabolus magis nitit
ad decipiendum:eo tēpoꝛe nos ma
gis laboꝛemus ad reſiſtendū. Oro.

Preſta nobis dn̄e per inuo
cationē nominis tui aſpi
dis ꝛ baſiliſci letalia ve
nena calcare:vt oſtēſum nobis ſa
lutare tuū aduerſus inſidias ini
mici ſpūalis clypei vmbraculo mu
niamur. Per dominum.

Pſalmus de exhorta-
tiōe ad dei laudem pro
diuerſis beneficiis ſuis:
ac de finali impiorum
perditione & iuſto-
rum retributione.

Pſalmus. X C I.

† tunc pſalles noi domini altiſſimi.

1 Bonum eſt confiteri domino: & † pſallere nomini tuo altiſsime.

℄ Auctoꝛ pſalmi propheta Dauid ℄ Titulus eſt. pſalmꝰ cantici in die ſabbati. Ubi ſciendū ꝙ triplex eſt ſabbatū ſcꝫ tempꝛis: pectoꝛis: et eternitatiſ. Sabbatū tpis eſt dies ſeptimus quo poſt opera ſex dierū requieuit dn̄s docens in preſenti ſuos laboꝛare vt ī futuro quieſcāt. Sabbatum mentis eſt tranquillitas bone cōſciētie ſpe futuri vt nō turbetur rebꝰ ſeculi. In hoc ſabbato coꝛdis primū eſt vt bōa tua deo tribuas/mala tibi. Sabbatū eternitatis eſt eterna requies pro qua in pn̄ti bene opari debemꝰ agētes ſabbatum mētis. Hic ergo agiť de duobꝰ vltimis. ſ. de ſabbato mentis ꝛ eternitatis. vn̄ bene in titulo ponitur pſalmus ꝛ cantici. Et eſt ſenſus pſalmus iſte per quē notatur bona operatio eſt cātici per qḋ notatur exultatio mentis: qꝛ in ea ſemꝑ debemus cātare deo et gratias agere: exultantes ꝛ hoc in die ſabbati. i. de eterna requie cum mētis trāquillitate de qua requie loquitur hic propheta oſtēdens iuſtos laboꝛare ī hac vita ſex diebꝰ. i. ſex etatibus ꝛ in futuro quieſcere: ꝛ econtra malos hic quieſcere ꝛ ibi laboꝛare. vn̄ bn̄ poſt predictū pſalmum in quo de tentatiōibus ꝛ malis huius ſeculi agiť pſalmꝰ ille ſequitur in quo de eternis futuri ſeculi tractatur ℄ Materia: laus dei tam in ꝓſperis ꝙ̄ in aduerſis malo: ūqꝫ ꝑditio ꝛ bonoꝝ retributio ℄ Intentio: monere nos vt a dei laudibus vel bonis opibꝰ: ſiue in ꝓſperis: ſiue in aduerſis nō ceſſemꝰ: ꝛ cū adeſt felicitas cōſolatiōi dei: ꝛ cū deeſt iuſtitie dei grās agamꝰ ꝛ bōa nr̄a deo: mala xo nobis tribuamꝰ hicqꝫ libenter ꝑ eternis laboꝛemꝰ. ℄ Sētētia i gn̄ali: ꝓpheta i iſto pſalmo inducit ꝑmo ad dei laudē ꝑ multis ſuis beneficijs: deinde aſſerit malos perituros vt ceteri timeāt ꝛ iuſtos floꝛere vt deuoti gaudeāt. ℄ Sn̄ia in ſpāli. In vtroqꝫ ḡ ſimꝰ deo grati: ꝛ ſentiētes oīa bn̄ a deo agi dicamꝰ. [Bonū eſt] qꝛ honeſtū ꝛ vtile/iocūdū ꝛ delectabile [cōfiteri dn̄o] oꝛe vt mala nobis: et bōa deo tribuamus. In vtraqꝫ re dn̄o confitere ꝛ in peccato: qꝛ tu feciſti ꝛ in bono facto quia ipſe fecit. Et cōuertēs ſermonem ad dominum mutata perſona dicit [et pſallere] opere [nomini tuo] o [altiſſime]. i. bene viuere ꝛ operari ad honoꝛeꝫ ꝛ laudē nominis tui: vt quiſquis q̄rat gloꝛiā tuā nō ſuā: nomē tuuꝫ nō ſuū: Quicūqꝫ manibꝰ bōa operatur pſallit deo: qui oꝛe cōfitetur cātat deo. Ergo canta oꝛe ꝛ pſalle opere. Et qꝛ ꝓpter futurū ſeculum chꝛiſtiani ſumꝰ idō q̄cūqꝫ mō ſe habeāt preſentis gratiſſimus cōſolationi dei per blāda: ꝛ iuſtitie eius per aſpera dicētes: bonū eſt cōfiteri dn̄o ꝛc̄. deīde duobꝰ p̄dictis duo alia reddit. Bonū ē em̄ ꝯfiteri deo.

2 Ad annunciandum mane miſericoꝛdiā tuā: & ueritatem tuam per noctem.

℄ [Ad annunciandū. i. laudandū [mane]. i. in ꝓſperis [miam tuaꝫ] qua pie parcis [ꝛ veritatem tuaꝫ] qua iuſte flagellas [per noctem]. i. in aduerſis. Qn̄ ergo tibi bene eſt lauda dei miſericoꝛdiam: qn̄ male tibi eſt lauda veritatem. Ueritatē quippe dei per noctem annūciare

eſt nō incuſare deū q2 aliquid pa-teris mali/ſ3 illō peccatis tuis tri-bue ⁊ ipſi⁹ emēdationi:q2 q̄ pecca-ta flagellat non eſt iniquus ſed ve-rax.bonum eſt etiam pſallere.

3 In decacordo pſalte-rio:cum cantico in ci-thara.

¶[In decacordo].i.decē cordarū [pſalterio].i.ope.hoc eſt in decem preceptorū cōpletiōe:nam pſalle-re eſt operari:pſallit qui cum hila-ritate bene facit.In pſallendo eīn hilaritas eſt:⁊ hilarem datorē di-ligit deus.Qui vero cum triſticia deo ſeruit:ipſe facit ⁊ portat pſal-terium:ſ3 nō cantat in eo.Bonū ē etiā pſallere[cū cātico in cithara]. i.verbo ⁊ opere.Si eīn bene loque-ris ⁊ non oparis cāticū habes ſine cithara[ſi operaeris ⁊ nō loqueris citharam habes ſine cantico.pro-pter hoc ⁊ bene loquere:⁊ bn̄ opa-re ſi vis habere canticum cum ci-thara.Uel bonum eſt pſallere[cū cantico in cithara].i.cum gaudio in carnis mortificatiōe ⁊ in actua-libus reb⁹ cithara eīn ab inferio-ri reddit ſonum.Ideo autem bonū mihi eſt pſallere ⁊ confiteri.

ii.cor. ix.

4 Quia † delectaſti me domine in factura tua: & in operibus manuū tuarum exultabo.

† iocun-daſti.

¶[Q2 delectaſti me dn̄e].i.delecta-tionem internam mihi preſtitiſti [in factura tua].i.in eo quod i me facis.nam quicquid ſum ego:quic-quid bene ago tu facis ⁊ tua factu-ra eſt:tu enim me feciſti:tu bene vi-uentem me feciſti[et in operibus manuum tuarum]que per te ope-rabor:[exultabo]gratias agendo. Uel[delectaſti me in factura tua]

ſcilicet celo et terra et que in eis ſunt et in decore eorum:et in obe-dientia:et in diſpoſitione in cauſis et effectibus.Quodcunq3 aſpere-ro delectat me.Uideo enim factu-ram et benedico factorē[et in ope-ribus manuum tuarum exultabo] dum creaturis tuis vtor vel ad-miror earum pulchritudinem et vtilitatem que omnia mihi ſer-uiunt ſecundū Hiero.Qōcūq3 aſpe-xeris edificatio tua eſt.Uides ſolē: lunam ⁊ ſtellas hoc edificat te:de-bes enim cogitare et dicere.Iſta ſeruiūt deo quare ego nō ſeruiā? Dimitte magna animalia:reſpice apē ⁊ formicā in quibus eſt maior ſapientia q̄ corpus.Cogitant hye-mem eſſe venturam:et poſſe fame periclitari niſi laborauerint in eſta-te vnde viuant in hyeme:⁊ chriſtia-nus ⁊ monachus non cogitant iu-dicium eſſe futurum.Cogitemus quia ſi non fecerimus bona opera torquebimur in gehenna. Hiero. ngiu

5 Quod magnificata ſunt opera tua domine: nimis profunde facte ſunt cogitationes tue.

¶[Qō magnificata ſunt].i. valde magna ſunt quia comprehendi nō poſſunt[opera tua]o domine.Qua-re enim alij floreant:alij laborent: alia vaſa faciat deus in honorem: alia in contumeliam:nemo eſt qui diſcernere poſſit:bene ergo ſequi-tur[nimis profunde facte ſunt co-gitationes tue].i.diſpoſitiōes tue qō tu ab eterno diſpoſuiſti alios ſaluandos alios perdendos:pro-funde nimis ⁊ inſcrutabiles ſunt. Quis enī3 cognouit ſenſum domi-ni?Uel[Magnificata ſunt opera tua domine]in ſubſtantia: et in forma ⁊ i vi:et in ceteris null⁹ eīn poteſt ea ad plenum inueſtigare[ni Ro.xi. o.

mis profunde facte ſunt cogitationes tue] quib⁹ talia feciſti ⁊ regis q̄z intellectu ⁊ ratione attingi nō poſſunt. Sūmū genus ſcīētie eſt ſcire deū tāta preſtare que humanus ſenſus nō pōt attingere. Sz

6 †Iprudens. †ea
Vir † inſipiens non cognoſcet: & ſtultus nō intelliget † hæc.

¶ [Vir inſipiēs] q̄ celeſti ſapientia vacu⁹ ⁊ humanis verſutijs plenus nō attendit quid debeat amplecti vel cauere: n̄l ſibi nō prouidet in futurū [non cognoſcet] in quibus malis ſit. [⁊ ſtultus] qui ⁊ ſi attendit ⁊ ſcit nō cauet ſibi: ⁊ male viuit [nō intelligit hec] que dicta ſunt ⁊ que ſequuntur vt deū ex ſuis operibus laudet: ſed quia opera dei non noſcit caſu omnia agi putat: nō enim attendit finez malorū ⁊ bonorū: nec intelligit filium cedi vt ſit heres dimiſſo exheredato cui parcit a flagello. Unde ſubdit aſſerēs malos perituros vt metus ſit cecis

7 †exorientur l. pſperūt.
Cū † exorti fuerint peccatores ſicut fœnū: & † apparuerint omnes qui operantur iniquitatem.

¶ [Cū exorti fuerint peccatores] id eſt poſtq̄ in tpalibus creuerint ⁊ tēporaliter ad horā floruerint [ſicut fenum] quod poſt ortū ſuū cito areſcit ⁊ deſiccatur: ſic om̄ peccatorum priora florēt poſteriora areſcent: q̄z in hyeme huius ſeculi virent: ⁊ in eſtate futuri iudicij areſcēt [⁊ apparuerit] inſignes ⁊ famoſi [oēs qui opant] pertinaciter [iniquitatē] preponendo terrena celeſtibus: ⁊ qui imitant florem illorū vel poſtea [apparuerint] in iudicio. velint nolint [omnes qui] nunc [operant iniquitatem] id eſt ipſi peccatores vbi apparebāt conſpicui q̄ non hic: non quidem ad ſuā gloriam ſed ad cōfuſionem. Unde ſequitur

8 Vt intereant in ſeculum ſeculi: tu autem altiſſimus in ęternū † domine. †es

¶ [Ut intereant] miſerē [in ſeculū ſeculi] id eſt eternaliter et ſine fine propter ſuas iniquitates: illorum enim fructus eſt etern⁹ interitus: hoc vtriq̄ inſipiētes ⁊ ſtulti nō intelligunt qui nō niſi temporalia cognoſcunt [tu aūt altiſſim⁹] et potentiſſim⁹ ad puniendū eos es ⁊ permanes [in eternum] o [domine] qui expectas deſuper de eternitate tua q̄n tranſeat temp⁹ impiorum ⁊ veniat tempus iuſtorum. Qz etern⁹ es ſemper manēs in celſitudine tua in qua omnia cōſideras: longanimiter mala toleras: ⁊ vides quid illis ſerues qd in effectu apparet

9 Quoniā ecce inimici tui domine: quoniā ecce inimici tui peribūt: & diſpergētur omnes qui operātur iniquitatē.

¶ [Qm̄ ecce inimici tui dn̄e] et repetit [quoniā ecce inimici tui pibunt] in eternum q̄ nō florēt ad tēpus [ecce] ⁊ [ecce] id eſt valde cito ⁊ in promptu inimici violenti et inimici doloſi: vel qui te nō credunt: ⁊ qui te credunt ſed male viuunt [peribunt] et hic in tenebris interioribus: et in futuro in tenebris exterioribus [⁊ diſpergūtur] id eſt a ſocietate bonorū ſepa

rabuntur[omnes qui operantur iniquitatē]impenitentes ⁊ in iniquitate permanentes ac inceſſanter contra equitatem agentes. Et merito tunc diſpergūtur a bonis qui modo conueniunt in idipſum iniquitatis. illi ita peribunt: ſed non ſic iuſti vel eccleſia de quibus ſubiungit

10 Et exaltabitur ſicut unicornis cornu meū: & ſenectus mea in miſericordia † uberi. †pigui.

¶ [Et exaltabitur cornu meū]. i. fides ⁊ xᵽtꝰ ſeu fortitudo mea augebit: ⁊ roborabitur ad reſiſtēdū oībus tētationibus ⁊ malis [ſicut vnicornis] q̄ valde fortis eſt ⁊ vnico cornu ab oībus ſe defendit. Eccleſie q̄ppe cornu fides eſt vna et ſemꝑ excelſu cunctis aduerſis ſupeminet. Vñ ſcriptū eſt. Sancti ꝑ fidē vicerūt regna [⁊ ſenectꝰ mea] i. nouiſſima mea erūt [in mia vberi]. i. pingui ſeu fertili ⁊ abūdanti. hoc eſt in vbertate mie dei: ſcʒ in letitia ⁊ beatitudine anime ⁊ corporis. Unde alibi dicit. Qui coronat te in miſericordia ⁊ miſerationibus. Et quidē miſericordia in preſenti eſt magna: ſed illa erit maior quando omnis tolletur miſeria. Heb. xi. ps. cij.

11 Et † deſpexit oculus meꝰ inimicos meos: & † inſurgentibus in me malignantibus audiet auris mea. †reſpexit. †ieis q̄ inſurgunt.

¶ [Et] ideo iā nūc [deſpexit oculꝰ meꝰ] interior [inimicos meos] i. oēs operantes iniquitatē. Multos inquit circūſtantes inimicos vidi. tamen quia predicto cornu munitus eram cōfidēs de adiutorio dei ſicut imbecilles oēs deſpexi: inſultuſq; eorū ⁊ inſidias pro nihilo reputaui [⁊ inſurgentibus in me]. i. cōtra me [malignantibꝰ] i. maligne agētibus [audiet] a veritate intus preſidente ⁊ me regēte [auris mea] preſcia ⁊ precauta. Audiet inquā quod ſequitur: ſcʒ iuſtos florere. vt hac promiſſione deuoti gaudeāt ⁊ in tribulatione conſolentur. peccatores quidem exoriuntur ſicut fenū: ſʒ ecōtrario

12 Iuſtus ut palma florebit: † ſicut cedrꝰ † libani multiplicabitur. †velut †q̄ in libano eſt.

¶ [Juſtus vt palma florebit] ⁊ in ſuo flore erit. Sicut enim palma in inferioribus. ſ. in ſtipite aſpera eſt ⁊ vilis apparet: in ſuperioribus rectas habet virgulas ⁊ pulchras ⁊ amenuſſimū ac dulcē profert fructū/ſed tarde. ſic iuſtus incipit ab aſperitate laboris ⁊ penitentie ⁊ in temporalibus vilis apparet ⁊ deſpectus: ſed reſpectu ſupnorū rectā intentionē habet ⁊ bonis operibus floret: pro quibus amenos ⁊ dulces fructꝰ eterne vite concipiet: ſed quaſi tarde puta poſt longos labores preſentis vite. Et [ſicut cedrꝰ libani multiplicabitur] in operibus bonis. Cedrus enim alijs arboribus ꝓcerior eſt ⁊ iputrabilis ⁊ odore ſuo fugās ſerpentes. Similiter iuſtꝰ altior eſt alijs hominibus ſcʒ impijs/⁊ ſm opera bona imputribilis et exemplo bone vite ⁊ fama fugat vitia ab alijs. Libanus aūt candidatio interpretatur: ⁊ ipſe ꝑ candorem ⁊ pulchritudinem innocentie et virtutum ad hanc conſcendit dignitatem. Et quia non erit vnus ſolus iuſtus qui flor

Cedri virtutes. Libanus q̄d interpretatur.

rebit ſed multi ideo addit plura⸗liter premiſſam aperiēs compa⸗rationem.

13 Plantati in domo domini: in atrijs domus dei noſtri florebunt.

¶ [Plantati] nūc ſcʒ ipſi iuſti.i.radicati ꝛ fundati ī fide/ꝛ ſpe/ꝛ charitate [in domo dñi] .i.ī eccleſia preſenti vbi eſt aſpera radix palme [in atrijs domus dei noſtri florebūt] i.bene operabuntur in eadem pre⸗ſenti eccleſia per quam venitur ad veram domum id eſt ſupernam patriam. Uel potius [in atrijs dom⁹ dei noſtri] .i.in atrijs celi ſcʒ in initio reſurrectionis [florebunt] .i.florida apparebunt dum audient: venite benedicti. Atriū enim princi⸗piū eſt manſionis domus eſt inte⸗rior. Uel [in atrijs] .i.in amplitudine [domus ſuperne] [florebunt] ꝛ ſicut ſol fulgebunt: ſed interim

Mat. xxv.

14 Adhuc multiplicabū tur in ſenecta uberi: & bene patientes erunt ut annuncient.

¶ [Adhuc multiplicabuntur in ſenecta vberi] id eſt in virtutum ma⸗turitate ſemper de bono in melius procedentes vſqꝫ in finem. Felix eſt q̄ creſcit quotidie: qui ſeneſcit eta⸗te ſeneſcit et virtutibus. Eccleſia magis incipit eſſe vberrima: cum ad finem ſeculi erit perducta tunc enim paſſionis cito implebitur electorum numerus [et bene patientes] id eſt tranquilli [erunt] in pre⸗ſentibus tribulationib⁹: et omnē patientiam exhibebunt: ſunt enim et iniqui quandoqꝫ patientes: ſed non bene [vt annuncient] et pre⸗dicent hic vel in futuro perpetua laude dum premia capient id quod ſequitur. Hic quidem

15 Quoniam rectus do⸗minus † deus noſter: & non eſt iniquitas in eo. †nō bꝫ de⁹ nr̄.

¶ [Quoniam rectus] id eſt iuſtus eſt [dominus deus noſter] in tribulatione et preſſura noſtra flagellās hic filios vt coronet [et non eſt ini⸗quitas in eo] dum in preſenti parcit malis vt in futuro cōdēnet. Sꝫ in futuro quoniam iuſtus eſt qui ſuis promiſſa complet et eos remunerat/ꝛ nō eſt iniquus vt fraudet aliquem premio: ſed benign⁹ vt ac cumulet: non enim permittit hic pati pro ſe quos ibi nō ornet: vel non eſt iniquus dum malos damnat. Et ideo non debemus ei ſed nobis mala noſtra imputare: nec bona nr̄a nobis/ſꝫ illi aſſcribere.

Oratio.

Exultatio eterna ſanctorū deus qui iuſtos bonorum diuerſis refectos impēdijs florere palmiferis in atrijs immarceſſibiliter facis: queſumus vt re⸗miſſis molibus delictorum eorum nobis ſocietatem dignāter impartiaris. Per dominum.

Pſalmus de multiplici Chriſti laude: ac regni eius ſcilicet eccleſię fundatione & ſtabilitate dilatatione & impugnatione. Pſalmus. X C II.

1 Dominus regnauit decorem † indutus eſt: † indutus eſt dominus fortitudinem & † precinxit ſe. †decorē †ſcīā ꝛ ſpeciē [illegible]

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titulus eſt: laus cantici ipſi dauid in die ante ſabbatum quādo fundata eſt terra. Et ē ſenſus laus iſta cantici .i. diuina et iocunda ſit ipſi Dauid .i. chriſto habita de eo qđ fecit in die ante ſabbatum qñ fundata eſt terra .i. de eo qđ fecit hec ſexta etate ſignificata per ſextū diē ante ſabbatū: quo die fecit hoiem poſt oīa opa ſua. Sexta eñ etate chriſtus fundamentum venit et hominem in cruce reparauit: ipſ; q; et eccleſiā in fide fundauit et cōfirmauit. Tūc ergo fundata eſt terra cum homo fundatus eſt in fide immobilis: et tūc factus eſt homo ad dei imaginem et ſimilitudinem que deformata erat in homine per peccatum. Sexta eñ feria ſeu die homo conditus et lapſus: ſexta etate et ſexta feria ad imaginem dei morte chriſti eſt reformatus. Unde congruenter poſt pſalmum precedētem vbi agitur de eterna requie ſequitur hic pſalm⁹ vbi dicitur de noſtra reparatione ſine qua ad illam requiem non poſſemus peruenire. ¶ Materia regnum chriſti fundationis eccleſie et populi chriſtiani. ¶ Intentio: monere ad laudem chriſti ex cauſa multiplici: et in hac laude fideles inſtruere de chriſti reſurrectione et noſtra reparatione. ¶ Sententia in generali: ꝓpheta in iſto pſalmo loquēs de xp̄i regia poteſtate: regni ſtabilitate: dilatatione et īpugnatione: laudat eum a multis cuius laudis prim⁹ locus eſt a pulchritudine. Secundus a fortitudine. Tertius ab operibus. Quartus a poteſtate. Quintus a laude vniuerſitatis Sextus a veritate dictorum. Septimus a laude domus. ¶ Sententia in ſpeciali: propheta ergo ad laudē dei inuitans dicit. [Dñs] ſcȝ ieſus chriſt⁹ [regnauit] .i. ꝙ rex eſſet innotuit et ſe regnātē oſtendit: q: inquātū homo in ſua reſurrectiōe generale dominiū ſuper omnē creaturam accepit: ſed inquātū deus ab eterno regnauit. Innotuit rex mūdo ꝙ ſemper regnat apud patrē. Deinde primum locum laudis exponēs ſubdit [decorem indutus eſt] quia ei⁹ humanitas in reſurrectiōe fuit glorificata et dote claritatis decorata ſequitur locus ſecundus [indutus eſt domin⁹ fortitudinem] quia impaſſibilis et immortalis factus eſt diabolūq; vicit et oppreſſit [et precinxit ſe] virtute vel ſtrennuitate ad operandum et ad ſubiugandum ſibi mūdū. Uel [precinxit ſe] virtute quando cetu et multitudine angelorum circundatus remeauit ad patrem.

2 Etenim † firmauit or- †cōfirmauit
bem terrę: qui non com-
mouebitur.

¶ [Etenim] per hoc [firmauit] id eſt confirmauit in fide [orbē terre] id eſt militantem eccleſiā per orbē terre diffuſam [qui non cōmouebitur] vlla concuſſione a veritate et propoſito fidei: licet concutiatur: ſȝ credens in chriſtum paratus eſt: nec molleſcere linguis laudantium nec frangi linguis vituperantium Et hic eſt tertius locus ab operib⁹ ad hoc enim decorem et fortitudinē induit vt terram id eſt eccleſiā fundaret et firmaret. Sequitur locus quartus.

3 Parata † ſedes † ex- †eſt †deus
† tunc: à ſeculo tu es. †illo

¶ [Parata eſt] [ſedes tua] in fidelibus et eccleſia cui preſides: anima enim tranquilla et humilis ſedes dei eſt: quia ſpiritus eius requieſcit ſuper humilem et quietum [ex tunc] id eſt a tempore confirmationis / vel a tempore gratie et

Aīa tranquilla et hūilis ſedes eſt dei

incarnationis quādo dominus in carnem veniens homines docuit. Sed ne tūc intendās diem natiuitatis domini ex quo natus venit ad homines putās eum tunc cepiſſe adiungit [a ſeculo] id eſt ab eterno ſine principio temporis [tu es] ſcilicet deus. Uel [tu es] vere ⁊ proprie. Deinde ſequitur locus quintus. Et ad preparationē ſedis tue.

4 Eleuauerunt flumina domine: eleuauerūt flumina uocem ſuam.

[Eleuauerūt flumina domine] i. diſcipuli et predicatores impleti ſpiritu ſancto fluentis predicationū arida corda gentiū irrigantes ⁊ repetit [eleuauerunt flumina vocem ſuam] id eſt fortiter et alte locuti ſunt chriſtum ad fidē eius ferventer predicādo qui prius timuerunt nondum impleti ſpiritu ſancto. Diſcipulis autem vocem ſuam leuantibus et fidem per mundum publice predicantibus.

5 Eleuauerunt flumina † fluctus ſuos: ā uocibus aquarū multarū.

† voces ſuas.

[Eleuauerūt] aduerſus vocem predicantium [flumina] i. potētes huius mūdi pſecutores fidei [fluctus ſuos] i. impetus cōminationum ⁊ pſecutionū [a vocibus aquarum multarum] ſcilicet minorū detrahētiū populorū ad hoc incitati. Heretici etiā argumentis ⁊ inundanti garrulitate in ſanctos inſurrexerunt. Ecce flumina mundi fluminibus paradiſi aduerſantur. Et cum illi tantis vocibus chriſtum predicarent ⁊ iſti reſiſterent.

6 Mirabiles † elationes maris: mirabilis in † altis dominus.

† hiſpēſure. † excelſo.

[Mirabiles] ſacre ſunt [elationes ⁊ eleuatiōes] [maris] i. pſecutiōes ſeculi aduerſus eccleſiā quod cepit iraſci ⁊ pſeq̄ fideles. Mirabiles q̄dē pſſure; mirabiles nunc mirabiles pſecutiones: ſʒ [mirabilis in altis dominus] videbatur tot ⁊ tanta miracula per ſanctos operādo/ac ipſos fluctus premēdo et ſuper capita eorū ambulando vt crederent ſubiugati xpo: et fieret pax eccleſie. Creſceretq̄ numerus fidelū vbiq̄. Sequit̄ ſextꝰ locꝰ laudis.

7 Teſtimonia tua † credibilia facta ſunt nimis: domum tuam decet † ſanctitudo domine in longitudinem dierū.

† credita. † ſanctificatio.

[Teſtimonia tua] i. p̄cepta ⁊ vita tradata a te ſub teſtificatiōe [credibilia fctā ſūt nimis] i. valde: q2 nō ſolū ṽitate ſui/ſʒ ēt atteſtatiōe miraculorū: ⁊ bona vita ipoꝝ p̄dicatorū ꝯfirmata ſunt: Uł teſtimonia q̄ pphete de xpo teſtificati ſunt fctā ſunt ṽa in xpo ipleta. Sequit̄ locꝰ ſeptimꝰ. Et q2 tā mirabilr̄ fundaſti eccliā tuā idcirco [domū tuā] id eſt eccliā [decet ſctitudo dn̄e] i. ꝙ ſit ſctā ⁊ mūda: q2 tu es ſanctꝰ ſanctoꝝ q̄ eā īhabitas ⁊ hoc [i lōgitudinem dierū] i. in perpetuum: q2 ſi multi cadūt domus tamen ſtat toto tpe ⁊ nō cōmouebitur. Omnis ergo fidelis qui eſt domus dei ad hoc debet niti vt ſancte viuat: et hoc non ad horam/ſed tandiu donec veniat in longitudinem dierum: id eſt ad futuram gloriā que erit indeficiēs ⁊ erit dies ꝑclarita tē cognitiōis ⁊ dilectiōis dei. Oro.

Domine deꝰ omnipotens qui paterna precinctus ṽtute celū: mare terraq̄

locaſti: exaudi ſupplices tuos: ⁊ da credulitatem in teſtimonijs tuis: ſdac nos fortitudine ⁊ decora ſanctificatione. Qui vi.

Pſalmus de exhortatione ad patientiam in laboribus iuſtorum cõtra felicitatẽ iniquorũ: & de iudiciaria poteſtate Chriſti in perſecutores fidelium.

Pſalmus. XCIII.

1 † fiducialiter.

Deus ultionum dominus: deus ultionũ † libere egit.

Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. Titulus eſt pſalm⁹ dauid quarta ſabbati. Et eſt ſenſus: pſalmus iſte eſt dauid ꝓphete, habit⁹ quarta ſabbati id eſt agens de patientia ſanctorum, qui ſignificantur per luminaria facta quarto die: q̃ lucẽt i medio natiõis praue ⁊ perverſe: ⁊ placide peragunt curſum ſuum nõ curantes quicquid agat in terra quemadmodum faciunt ⁊ celi luminaria. Materia: exhortatio ad patientiam. et conſolatio infirmorũ murmurãtiũ de felicitate impiorũ ⁊ laboribus piorũ: cum cõſtet quia impiorꝫ malitia nõ trãſibit impunita: nec piorũ patiẽtia irremunerata. Intẽtio: docere patiẽtiã in laborib⁹ iuſtorũ cõtra felicitatẽ iniquorꝫ. Sentẽtia in gñali: ꝓpheta in iſto pſalmo orat i pſona perfectorũ vt liberentur ab impijs: ⁊ perſecutorib⁹ ſuperbis q̃ diuinã ſciẽtiã ⁊ prouidẽtiam circa iſta inferiora negant: hortaturq; minus perfectos vt i patientiam habeant, cum malos florere et bonos affligi videant: quia deus vindicaturus eſt in malos: ⁊ remuneraturus bonos: et ideo bene poſt pſalmum premiſſe: in quo agitur de chriſti reſurrectione ponitur iſte in quo narratur de iudiciaria poteſtate: quia in reſurrectione data eſt ei ſm q̃ homo poteſtas ſuper oẽm creaturã celi et terre. Sententia in ſpeciali: contra blaſphemos ergo qui putant deũ nõ vindicare premittit. D [Deus] eſt [ultionũ] ⁊ vindictarum ipſe [dominus noſter] ieſus chriſtus in cuius ſeruitio viuimus: habet enim in poteſtate vlciſci ſe de quibus voluerit: et quando voluerit. quaſi diceret nõ putabatur a quibuſdã vindicaturus in malos ſed vtiq; vindicabit in eos: et hoc debet nobis valere ad tolerandos malos: ⁊ vere vindicabit: quia ipſe [deus ultionum liber e] ⁊ fiducialiter [egit] tẽpore infirmitatis carnis: quia nulli pepercit. ⁊ perſonas non accepit In templo docuit tanq̃ poteſtatem habens: et eiecit vendentes ⁊ ementes. Qui ergo iudicãdus nõ pepercit iudicaturus non parcet nec iudicaturo reſiſti poterit cum iudicando non fuit qui reſiſteret. Unde cõuerſus ad dominum ait.

2 Exaltare qui iudicas terrã: redde retributionem ſuperbis.

[Exaltare] reſurgẽdo ⁊ aſcẽdẽdo. Vel [exaltare] i. in potentia ⁊ virtute appare [q̃ iudicas terrã] i. iudicaturus es homines habitãtes i terra [⁊ redde retributionẽ] ⁊ vindictam ſeu viciſſitudinẽ quã meruerunt nõ humilib⁹ ⁊ penitẽtibus ſꝫ [ſupbis] bonos opprimẽtib⁹ ⁊ pctã ſua defẽdẽtib⁹ nec volẽtib⁹ tuis obedire mãdatis. Hoc

autem

autē non eſt audacia iubētis ſʒ ꝓ-
phetia predicētis qđ chriſtus erat
facturus: nō enī ideo factur⁹ erat
chriſtus qꝛ ꝓpheta predixerat / ſed
iō ꝓpheta predixit qꝛ xp̄s factur⁹
erat. Ideo dico redde. quia

3 Vſquequo peccato-
res domine: uſquequo
peccatores gloriabun-
tur?

¶ [Vſquequo] .i. vſqꝫ ad quem ter
minum [pctōres dn̄e] [erūt] ꝛ in pec
catis ſuis durabunt: ꝛ ꝙ diu conce
det eis licētia peccādi: hoc enī gra
ue eſt ꝙ incorrigibiles ſunt: pctō-
res autē vocat grauioribus pecca
tis irretitos: et [vſquequo peccato
res] nō ſolum peccabunt: ſed [glo-
riabūtur] in falſa felicitate vel de
pctis ſuis: vn̄ poti⁹ deberēt erube
ſcere: et cōfundi nō ſufficit eis pec-
care: ſʒ etiā de pctis ſuis gloriātur
ꝛ exultāt ſupbiēdo in cordib⁹ ſuis:
nec ſufficit eis peccare et gloriari:
ſed et alios ad ſimiliter peccandū
volunt allicere. Unde ſequitur

4 † Effabuntur & lo- †reſpō dent.
quentur iniquitatem:
loquentur omnes qui
operantur iniuſtitiam.

¶ [Effabunt] .i. extra p̄ abūdātia
fabūt arrogāter ꝛ prauas efferent
cogitatiōes [ꝛ loqn̄t iīqtatē] .i. la-
te ꝛ manifeſte iniq̄ opa p̄dicabūt
publice mala ſuadētes [loqn̄t] iſti
nō boni ꝛ ſapiētes ſʒ [oēs q̄ opan
tur iiuſtitiā] ꝛ mala. Qui ergo ma-
le loq̄t ſignū ē ꝙ male operat: ex abū mat. xij. c.
dātia enī cordis os loq̄t: Et vbicū-
qꝫ ꝯſcia vulnerata fuerit ibi in ore
facile peccatur. Et exponit quaſ in
iuſticiam operantur. Nam

5 Populum tuum do-
mine humiliauerunt: &
hæreditatem tuam ue-
xauerunt.

¶ [Populū tuū] o [dn̄e] ſcilicet iu-
ſtos in quos volunt ſuperbire [hu
miliauerunt] predicti ipſum con-
culcando et vilificando: et determi
nat populum dicens [ꝛ heredita-
tem tuam] ſcilicet fideles qui ſunt
populus quem elegit dominus in
hereditatē ſibi [vexauerunt] ꝛ mo
leſtauerūt affligendo: ꝛ vitam eo-
rum ad amaritudinem ꝑducendo.
Semꝑ dei ppl's humiliat ꝛ deſpi-
citur ac tribulationib⁹ opprimitur
ꝛ moleſtatur: oēs enī q̄ pie volunt
viuere in xp̄o perſecutionē patiūt

6 Viduam & † adue- †pupillos.
nam interfecerunt: & †proſelytum.
† pupillos occiderunt.

¶ [Viduā] auxilio mariti deſtitu-
tam [ꝛ aduenā] .i. peregrinū auxi-
lio notorum carētem [interfecerūt
et pupillos] defenſione parentum
deſtitutos [occiderūt] morti tradē
do vel ipſorum ſubſtantiam aufe-
rendo ꝛ al'as nocendo: hos de⁹ tue
tur et precipit adiuuari: ꝛ ideo ma
ius crimen cōmittūt. Quanto enī
aliq̄s magis humilis: ꝛ preſidio in-
digēs fuerit tāto magis ille q̄ op-
primit deū offendit. Vl' myſtice ꝑ
viduā ſignificāt illi qb⁹ mūd⁹ vel
error mortu⁹ ē: ꝑ aduenā hi q̄ non
q̄rūt hic manētē ciuitatē: ꝛ ꝑ pu-
pillos qui ſunt ſine patre diabolo
ꝛ ſine matre concupiſcentia.

7 Et dixerunt non ui-
debit dominus: † nec
intelliget deus Iacob. †neqꝫ.

¶ [Et] ad cumulū hui⁹ mali [dixe
rūt] quaſi blaſphemantes [nō vi-
debit dn̄s] .i. nō cognoſcet vel at-

tendet:nec aduertet vt ſciat facta noſtra:aut ſi videbit[nec itelliget] i.nõ apponet cordi vt curet ſumẽdo de nobis penam[deus iacob]. i.xpianorũ ꝛ fideliũ vitia ſupplãtãtiũ de quo nõ deberẽt hoc dicere:hec dicunt mali q2 modo tacet deus nõ vindicãdo:ꝛ putãt ei placere qd faciũt ꝛ eũ cõſentire i hoc ꝙ nõ punit.Sed o peccatores blaſphemi.

8 Intelligite † inſipiẽ-
tes † in populo:& ſtul- †uñc q̃ ſeſtis.
ti aliquando ſapite.

¶[Intelligite].ſ.q̃ dicã q̃ eſtis[inſipiẽtes]ꝛ iſcij q̃ nõ attẽditis i qb9 malis ſitis[i ppl'o]cui exẽplũ i hoc eſtis q̃ publice docetis qd male dixiſtis: ꝛ]vos[ſtulti]tali corde ꝛ iprouidi q̃ apte blaſphemãtis]aliqñ]ꝛ tã]ẽ[ſapite]ꝛ diſcite.i.cũ ſapore pcipite.ſ.vitarẽ:vt,q̃ male deſipuiſtis iã ad ſenſum ꝛ rõnẽ redeatis.Inſipiẽtes ꝛ ſtultos vocat illos q̃ huius opinionis fuerũt:niſi eñi iſipiẽtes ꝛ ſtulti fuiſſent neq̃ꝙ viſu ꝛ itellectu deũ puarẽt. Intelligite inquã et ſapite iſtud.

Qui plantauit aurẽ
9 non audiet?aut qui fin-
xit oculum non conſi-
derat?

¶[Qui plantauit].i.formauit[aurem]ſcz i te vt audias[nõ audiet] id eſt nũquid audibilia non percipiet[aut q̃ finxit].i.formauit[oculum]ſcilz in te vt videas[nõ conſiderat].i.nunquid ea que oculo ꝑcipiuntur non cognoſcet?quaſi dicat ſic.Quis enim adeo inſipiens et ſtultus eſt qui non poſſit ex ratione ſua cognoſcere:quia omnipotens deus qd alijs potuit dare potuit ꝛ ipſe hr̃e.Nulli eñi tñi dedit quantum in ſe habet.virtutes quidẽ has deus habet ſed non membra.

10 Qui † corripit gen- †erudit
tes non arguet ? qui
docet hominem ſcien-
tiam?

¶[Qui corripit]modo quotidie ꝛ multipliciter [gentes] zelum dei non habentes pro peccatis puniendo:vel per prophetas:per apoſtolos.per doctores erudiendo[nõ arguet?]ꝛ iudicabit vos ꝛ omnes de impietatibus et malitijs in iudicio futuro:quaſi dicat ſic.Modo enim tẽpus eſt corripiendi poſtmodum erit arguendi.Et[qui doceat hominem ſcientiam]ſub auditur ipſe non habet eam.quaſi dicat abſit ꝙ ipſe neſciat q̃ alios ſcire facit:habet enim incõparabiliter maiorem ꝙ̃ ceteri ſcientiã ꝛ cognitionem.Unde ſequitur.

11 Dominus ſcit cogi-
tationes hominũ: quo-
niam uanæ ſunt.

¶[Dñs]ei[ſcit]ẽt[cogitatiões hominũ]ꝛ h' ẽt ſcit[qm̃ vane ſũt].i. inutiles ꝛ ſtulte ſeu ad malũ ꝑnetũ putãt ſe aut deũ latere:aut nõ puniẽdos eẽ.q.d.ẽt cogitatiões intra mẽtẽ latẽtes ipe ſcit q̃s hõ nõ nouit ergo multo ampli9 verba et opera cognoſcit.Relinqt ergo veſtras vanas cogitatiões vt ꝯñhẽdatis cogitatiões dei q̃ ſũt ſapiẽtes:vt q̃ miſeri fuiſtis i vr̃a vanitate ſitis obti in dei ꝟitate.Uñ ſeqr̃.

Beatus † homo quẽ †vir.
12 tu erudieris domine:& †ex.
† de lege tua docueris
eum.

¶ [Beatus] et felix eſt [homo] nō qui ſeipm docet ſed quē [tu erudieris] o [dñe] vt puerū p flagella caſtigādo ⁊ in mēte illuſtrādo [et de lege tua] .i. ſcripturis tuis ⁊ celeſti doctrina ñ de vanitate [docueris eū] vt adultū vt mādata tua itelligat ⁊ ope pficiat: ac ſic te docēte mala patiēter ferre ſciat. Et nota ꝙ eruditio dupliciter fit. ſ. p diſciplinā tribulationū ideo ait [quē tu erudieris] et per doctrinā legis ideo addit [et de lege tua docueris eū] docueris inquam ad hoc.

13 Vt mitiges † ei à diebus † malis: donec fodiat̄ peccatori fouea.

†eum. †malignis.

¶ [Ut mitiges ei] tribulationem et hoc patiendā conferendo [a diebus malis] quibus florent mali ⁊ laborāt boni vt patiēter ferat qcquid hic agitur non dicit vt auferat ex toto ſed vt moderentur tentatiōes: et fidelis eſt deus qui nō permittit nos tētari vltra qđ poſſum⁹. Mitiges inquā [donec fodiatur pctōri] nō omni ſed ſupbo nō publicano pnītēti ſed phariſeo ſupbiēti [fouea] .i. caſus et interitus. Felicitas malorum fouea eſt: quia cum deus parcit per impunitatem fit homo elatus: ⁊ cum putat ſe altū cadit: ⁊ de hac fouea: q2 adhuc foditur ad foueā gehenne tendit. Ita malis ſed aliter bōis

Malorum felicitas fouea eſt.

14 Quia non repellet dominus plebem ſuā: & hæreditatem ſuam non delinquet.

¶ [Quia nō repellet dñs] deſerēdo in aduerſitate vt deſpectam ⁊ abiectam [plebem ſuam] ſibi ſubiectā: ⁊ ſi exercet vt det ei hereditatem eternam: quia quem diligit dñs corripit. Nō repellit quos ad tempus caſtigat: ſed ideo ad tēp⁹ flagellat vt ī eternū recipiat: illis autem ad tps parcit quos in eternū dānabit. Elige ergo temporalem laborē vt euadas ſempiternā penam [et hereditatem ſuā] .i. populū quē eligit ī hereditatem ſibi [non derelinquet] vt nō ad vitam auxilio ſuo eam deſtituendo: ipſe enī ait: ecce ego vobiſcū ſum vſq ad conſummationem ſeculi.

Hebr. xij.

Math. xxviij.

15 † Quoaduſque iuſtitia conuertatur in iudicium: & qui † iuxta illam: omnes † qui recto ſunt corde.

†uſq. †habēt eam. †nō habet quies

¶ [Quoaduſq] incluſiue: q2 nec tūc repellet vel derelīquēt eos [iuſticia ſuorum qui modo iudicantur [conuertat in iudiciū] vt iudicent .i. donec illi q mō ſunt iuſti: ⁊ ideo iudicati fiant iudices aliorū: prius eſt vt habeas iuſticiā: deinde iudicium modo cū qſquis iuſtus hic fuerit et mala tolerat poſtea cum domino iudex erit: et ſic iuſticia eius conuertetur in iudiciū [et qui] ſunt [iuxta illā] .i. q ſunt q adherēt iuſticie ⁊ habent eā ⁊ reſpōdet [oēs qui recto ſunt corde] .i. qui ſunt ſine errore et qui hoc volunt qđ deus vult ſcʒ tolerare malos et expectare iudicium et huiuſmodi. Sʒ iuſtus qui inter peccatores habitat timens ne fluctuet et vincat clamat. d.

16 Quis † conſurget mihi aduerſus malignantes: aut quis † ſtabit mecum aduerſus operantes iniquitatem:

†exurget. †aſſiſtet mihi.

¶ [Quis] ergo [cōſurget mihi] .i. pro me [aduerſus malignantes] .i. maligna loquentes/ et mala mihi ſuadentes [aut quis] cū ſurrexerit [ſtabit] conſtanter et perſeueranter [mecum] in acie mihi adiutor ad ſuſtinendū patienter. Quia ille vincit qui ſuſtinet: perdit ille qui ferit [aduerſus operātes iniquitatem] ad ſubuertendū me et opprimendū iuſtitiā. Iniuſti eñ nō ſolum iniqua faciendo ſed etiā maligna loquendo iuſtos moliuntur ſubuertere. q.d. null⁹ h faciet niſi deus quod per effectum oñdit. d.

17 Niſi quia dominus audiuit me: paulominus † habitaſſet in inferno anima mea.

† ĩnhabitauerat.

¶ [Niſi] enim hoc eſſet [q2 dñs] .ſ. ſolus [audiuit me] id eſt niſi mihi adiutoriū dñi ſpeciale affuiſſet cōtra tales [paulominus] id eſt fere [habitaſſet in inferno] .i. in pfundo vitiorum et in fouea que paratur peccatorib⁹ [anima mea] male ſua ſ. iam eñ mutabat: iam pene impijs conſenſerat: ac malis et vanis perſuaſionibus omnino decepta fuiſſet niſi dñs liberaſſet. Ideo autem eum adiuuit quia humiliter ad confeſſionem recurſum habuit. Unde ſubiungit. Sed

18 Si dicebā motus eſt pes meus: miſericordia tua domine adiuuabat me.

¶ [Si dicebam] et veraciter tibi iudici culpam meā cōfitendo [motus eſt] a firmitate [pes meus] .i. affectus [mīa tua dñe] mox [adiuuabat me] in tali motione vt redirem ad ſtatum meū et nō perirem: cōfeſſionē et hūilitatē vult et amat deus. Motus es vt hō adiuuat et liberat te ille vt deus: ſed tamen confitere motum: et dic motus eſt pes meus et euadis. Occurrēdum eſt primarijs motibus ne creſcant in peius. Miro autem modo pericula et tribulationes dulciorem et gratiorem nobis faciunt liberatorem. vnde ille exclamat dicens

19 † Secundū multitudinem dolorum meorū in corde meo: † cōſolationes tuæ † lætificauerunt animam meā.

† dõne ter hortationes. † iocundauerunt.

¶ [Scdm multitudinem dolorū meorū in corde meo] ſcilicet exiſtētium conſolatiōes tue letificauerunt aiam meam] q2 ſicut dolores multi ſunt et amari: ſic quoq3 conſolatiōes multe ſunt et ſuaues. Si mltū doleo et peniteo de peccatis tu dñe letificas me de ſpe remiſſionis. Quanto magis egi penitētiam tanto magis me conſolatus es. vnā fudi lachrymam: vnā merui cōſolationē: decem fudi lachrymas: decem merui conſolationes. Quantum fuit penitentie pond⁹/ tantus fuit et conſolationis numerus. Magnitudo tribulationum: magnitudo premiorū eſt: quot patimur vulnera tot meremur et coronas. Quis ergo multos dolores non deſideraret: ſiquidem ſm multitudinem dolorum multitudinum conſolationū recipiet. Sunt autē dolores mō pro peccatis proprijs: modo pro peccatis alienis: modo pro tribulatiōibus iſtius vite: modo pro incolatu preſentis miſerie: modo pro dilatione celeſtis glie. Et vere pro lapſu dolēdū erat. Nā

Tribulationū magnitudo: magnitudo eſt premiorū

20 Nunquid adheret tibi ſedes iniquitatis: q

†dolo- rem. fingis † laborem in præ cepto?

¶ [Nūquid adheret tibi ſedes ini quitatis] id eſt ille in quo iniqui- tas ſedem ſibi locauit: in quo vi- tia moꝛes fluunt: hoc eſt nunquid aliquis iniquoꝛum impenitentiū quibus hic parcis ſedet tecū? quaſi diceret non. quia non habitabit iuxta te malignus: nulla enim eſt cōuētio lucis ad tenebras [qui fin gis] id eſt facis [laboꝛem] et dolo- rem [in pcepto] id eſt de laboꝛe et doloꝛe facis pꝛeceptum et ammo- nitionem iuſtis ꝛ ſanctis: puta vt modo ſint in laboꝛe et doloꝛe: ſm Mat. 5. illud. Beati qui lugent ꝛ qui perſe cutionem patiuntur ppter iuſti- tiam. Et ideo hoc facis vt requiē alibi requirāt: nec ament aliquid aliud obliti veri boni. et quia la- boꝛ ꝛ doloꝛ eſt pꝛecium regni dei quo ipſum venale ematur et ſine his non poſſumus regnū dei poſ- ſidere. q.d. ex hoc intelligo ꝙ non erūt tecum ſed peribūt iniqui qui bus modo parcis: qui a fidelibus tuis a flagello non parcis. Si eñ flagellantur filij quid ſperare dñt ſui nequiſſimi? Et ꝓuis nihil ma lis cum deo ſit nō tamen ſunt fru ſtra. Sunt enim ad hoc vt de eis exerceantur boni ꝛ erudiantur ad vitam ꝛ demū ipſi deſcendant in gehennam: nam ſepe poſt filij ca- ſtigationē virga mittitur in ignē. Unde ſequitur

21 † Captabunt in ani- †capta bunt.
mam iuſti: & ſanguinē
innocentē cōdēnabūt.

¶ [Captabūt] i. frequēter et aui- de captionē parabunt ſcilꝫ iniqui [in] i. cōtra [aīam iuſti] vt eū deci piant ꝛ ad penā inducāt. quia cū vera non inueniunt: falſa crimina obijciunt [ꝛ] cū in anima nō poſ- ſunt nocere [ſanguinē innocentē] quaſi ſcelerati [condemnabunt] in iudicio iniquo ad moꝛtē vt patet de multis factū. Et quare hoc to- tū fiat ꝛ de? fieri pmittat ſubiūgē do declarat. d.

22 Et factus eſt mihi do
minus in refugium: &
deus meus in † adiuto- †auxi- lium.
rium ſpei meæ.

¶ [Et] i. quia ſic [factus eſt mihi] laboꝛāti ꝛ afflicto [dominꝰ in refu giū] contra peccata: contra pericu la: contra toꝛmenta: vt ſim ſecurꝰ. Si eñ nō periclitareris non que reres tale refugium. pungeris do- loꝛe vt queras remedium. Nā qui ſemper felix eſt et ſpe gaudet pꝛe- ſenti nō facile recoꝛdatur dñi. rece dit ſpes ſeculi et venit ſpes dei [et deus meus] factus eſt [in adiuto- rium ſpei mee] i. mihi ſperanti in ipſo. ſperaui ꝛ adiutus ſum: ꝛ in- ſup in ſpe futuroꝛum adiuuat ne in ea deficiā ſed ſperata ſcilꝫ eter- na conſequar. Et qd fiet de iniqs.

23 Et reddet illis † ini-
quitatem ipſorū: & in †dñs ſm
malitia eorum diſper- opera
det eos: diſperdet illos eorū: ꝛ ſm ma-
dominus deus noſter. litiam.

¶ [Et] ecōtrario [reddet illis] ſcꝫ iniqs et impijs [iniquitatem ipſo rum] i. penam pꝛo iniquitate [et in malitia eorū] i. non ſcđm bonū quod de illis malis pꝛouenit ho- noꝛat eos qui etiam malis bene vtitur: ſed ſm malum quod inten derunt [diſperdet eos] id eſt a ſuo regno ꝛ gloꝛia ſeparabit: in qua ſe paratione incompꝛehenſibilis mi ſeria erit: quod vere poterit quia [diſperdet illos] qui eſt [dominus

deus noſter [quem nō putabat cu rare res humanas vbi relucet diuina iuſtitia: quam exercebit tempore oppoꝛtuno. Bis dicit diſperdet: qꝛ diploidē habebunt in pena ſicut habuerunt in culpa. Orō.

Exaudi nos domine beniuolentia legis tue ⁊ eſto nobis in tribulatione refugium: qui homini prudenter inſinuas ſciētiā ne delinquat. Per do.

Pſalmus de aduentu Chriſti & inuitatione populi ad dei hilarem laudem & uenerationē, ne indurati eius incurrant indignationem.

Pſalmus. XCIIII.

Venite exultemus domino: iubilem⁹ deo ſalutari noſtro.

¶ Auctoꝛ pſalmi ꝑpheta dauid. ¶ Titulus: laus cantici dauid. Et eſt ſenſus: laus iſta cantici. i. deuotiōis ⁊ hilaritatis ſit ipſi dauid. i. xpo. Agitur enī hic de tēpoꝛe grē in quo per xp̄m itratur ad regem cuius pſona hic cōmēdatur ſm diuinitatem et ſm humanitatē. Et bñ poſtꝙ ſupra dictum eſt de iudiciaria ptāte nunc agit̃ de tempoꝛe gratie in quo monemur faciē venturi iudicis in cōfeſſione ꝑuenire: et modis alijs nos deo preparare. ¶ Materia: aduēt⁹ xp̄i ⁊ inuitatio ad laudē ⁊ venerationem dei. Pſalmus enī ille eſt inuitatoꝛius omnium et ad multa exhoꝛtatur ꝙ omnia implēda ſunt vt digne maturitate celebrentur ſicut exultare; iubilare: confiteri: adoꝛare: pꝛocidere: ploꝛare: ⁊ huiuſmodi. ¶ Intentio: deū hilariter et deuote laudare: ad dei laudem et venerationem inuitare. ¶ Sententia in generali: ꝓpheta in iſto pſalmo inuitat omnes ad hilarem dei laudem: ad deuotam eius oꝛationem: ad humilem cozam eo ꝓſtrationem: ad precoꝛdialem ploꝛationem: et tandem contemptoꝛibus cōminatur eternā damnationem volens ex his ſpecialiter inducere iudeos vt chꝛiſto obediant ne indurati filij induratoꝛum patrum pena recipiant: et ſicut illi ob ingreſſu terre repꝛomiſſionis/ſic iſti ob ingreſſu terre viuentium exclu ſi remaneant. ¶ Sententia in ſpeciali. Itaꝗ quaſi ad magnas epulas inuitans ait. o vos qui longe eſtis a deo per diſſimilitudinem: vel qui eſtis de populo dei per fidē [Venite] paſſibus fidei non tātum coꝛpoꝛis vel magna affectione mentis ⁊ deuotione coꝛdis [exultemus] interi⁹ mente [domino] id eſt in domino non in ſeculo: ⁊ ſi gaudium verbis explicare nō poſſumus quod tamen intus conceptum eſt voce teſtantes [iubilem⁹ deo ſalutari noſtro] id eſt gaudeamus inenarrabili letitia in domino noſtro ieſu chꝛiſto vero ſaluatoꝛe noſtro: non in mūdo deceptoꝛe nr̄o. Exultatio eſt letitia in mente apparens in coꝛpoꝛe. Jubilare vero eſt gaudium conceptum voce teſtari: et verbis non poſſe explicari. intelligamus ergo quia ipſe eſt domin⁹ ⁊ ipſe cōtulit ſua moꝛte ſalutem nobis. *Exultatio qd eſt.*

2 † Preoccupem⁹ faciē eius in cōfeſsione: & in pſalmis iubilemus † ei. *pꝛeueniam⁹. filij*

¶ [Pꝛeoccupem⁹] i. ꝑueniamus

[facie] ei⁹]·i·ꝓſpectū venturi iudi‑cis in cōfeſſiōe pctōꝝ nroꝝ ne ini‑mic⁹ accuſando nos preueniat: et ne qd tūc in nobis diſcutiendū ſit: ⁊ in cōfeſſiōe laudis ac gratiarum actiōis ꝓ ſuis bñficijs ne i iudicio nos dānet tāq̄ ingratos[⁊ in pſal‑mis]·i·in cāticis ſpūalib⁹ vł in bo‑nis opib⁹[iubilem⁹ ei]ſūm⁹ et de‑uoti/vt q̄ dicim⁹ in pſalmis vel fe‑cim⁹ in opib⁹ ſentiam⁹ in iubila‑tiōe ⁊ leticia vt cū hilaritate fiant omnia:repetit̄ iubilatio in dicēdo vt confirmet̄ in faciēdo. Et merito debem⁹ hec exhibere xp̄o. ⁊ h̄ ideo.

3 Quoniā deus magnus † dominus: & rex ma‑gn⁹ ſuper omnes deos: quoniam non repellit dominus plebem ſuam.

†eſt

¶[Qm̄]ipſe eſt[deus]⁊ per cōfe‑quēs[magnus dñs]dñoꝝ in ſum‑ma ptāte. nullus eū equat̄ magni‑tudini. i. potētie eius cuius magni‑tudinis nō eſt finis[⁊ rex magn⁹] ipſe eū oia regit ⁊ gubernat[ſuper omnes deos] participatione non natura ſup quos rex eſt: q2 rector eorum. Et iſtud iam premiſſum po‑tētie eſt ſed qđ ſm aliam literā ad‑dit ⁊ in cantu interponitur mię ē ſc3[qm̄ nō repellit dñs plebē ſuā]· i·iudeos q̄ proprie ſua plebs ſunt. quāuis enim multos ex ipis repu‑lerit non tamen penitus plebem deleuit q2 multos ex eis elegit. Vł [plebem ſuam]quam proprio cruo‑re redemit. Item ideo.

4 † Quia in manu eius † ſunt omnes fines ter‑rę: & altitudines mon‑tium † ipſius ſunt.

†qm̄ †nō hs ſunt o‑mnes †ipe cō‑ſpicit.

¶[Q2 in manu ei⁹]·i·ptāte [gubernatiōe ⁊ regimine][ſunt oēs fines terre]pugillo eū.i.ptāte cōcludit oēs latitudinē terre q2 oia cōtinet. ⁊[altitudines mōtiū]·i·excelſi mō‑tes[ipſi⁹ ſunt]·i·in ptāte eius q̄s ſm aliā lrāꝫ ipe cōſpicit.i.ſicut re‑ctor op⁹ ſuū.q.d.in ptāte dei ſunt infima ⁊ ſuprema terre:vel oſten‑dit ꝑ hoc vocationē gentiū dicēs. [Quia in manu ei⁹ ſunt oēs fines terre]·i·gētes:q2 ad eū venerūt o‑mnes gētes vt de omnib⁹ nationi‑b⁹ orbis ſit vnus ppl̄s ſcrūs [⁊ al‑titudines montiū]·i·terrene ⁊ ſu‑blimes hui⁹ ſcl̄i ptātes q̄ pus ad‑uerſe erāt[ipſi⁹ ſunt]id eſt eas ſi‑dei ſubiectas poſſidet. Item ideo.

5 Quoniam ipſius eſt mare & ipſe fecit illud: & † ſiccam manus eius † formauerunt.

†aridā terram †finxe‑runt.

¶[Quoniā ipſius]·i·in ptāte ei⁹ [eſt mare]⁊ merito q2[⁊ ipſe fecit illud]cōgregans aquas in vnū lo‑cū[⁊ ſiccā]·i·aridā ſcilicet terram [manus eius]·i·ptās eius opera‑tiua q̄ nunc manus nunc verbum eius dicit̄[formauerunt]et diſpo‑ſuerunt quā fluctibus operiri non pmittit. Vel[quoniaꝫ ipius]⁊ ſub eius dñio eſt mare]·i·mundus[et ipſe fecit illud]vt quando vult ſur‑gat quando vult quieſcat[et ſiccā] ſcilicet eccleſiam que imbrem gra‑tie ſitit vt fructificet[manus eius formauerunt]quam non ſinit flu‑ctibus tentationum operiri :nec nos vltra poſſe tentari. Poſtquam igitur vocauit ad exultationem et laudem iam oſtenſa gratia dei vo‑cat ad penitentiam: dicens. Ergo quia tantus eſt. et tanta facit noli‑te longe ſtare vita et moribus. ſed

6 Venite adoremus & procidamus † & plore

mus ante dominum qui
†q̄m fecit nos: † quia ipſe eſt
†dn̄s † deus noſter.

℄[Uenite] ꝓpicius affectibus et paſſibus mentis appꝛopinquan/do: ⁊ de virtute in virtutem ꝓficiē/do [adoꝛem⁹] per deuotionē ſingu/larē venerādo [et ꝓcidam⁹] coꝛpa ⁊ ꝯſciētias ei hūiliādo ⁊ [ploꝛem⁹] ꝓ exceſſibus nr̄is ipm̄ imploꝛādo [ante dn̄m] ꝑ puritatem mentis ei placendo [q̄ fecit nos] ad imaginē ⁊ ſimilitudinem ſuam. q. d. q̄ opus ſuum non ſpernit aut contemnit que eſt magna fiducia. Ergo veni/te contra pigros: adoꝛemus cōtra incredulos: pꝛocidamus cōtra ſup/bos: ⁊ ploꝛemus contra duros [q2 ipſe eſt deus noſter] ⁊ cōditoꝛ dās ſe nobis per ſuam benedictam in/carnationē qui ſolus eſt adoꝛād⁹.

7 † Et nos † populus
†nō ha bet et. paſcuę eius: & oues †
†autez manus eius.
†ma/nuum.

℄[Et nos] ſumus [pp̄l'us paſcue eius] quē fecit ⁊ paſcit coꝛpaliter ⁊ ſpūaliter [et oues manus eius] quos fecit eſſe ſuas oues per paſ/cua vite ducens eos: ⁊ diligentem curam gerens circa salutez omniū ſicut paſtoꝛ diligēs eſt ī regimine ouium. Eleganter verboꝛum oꝛdi/nem commutauit ⁊ tanq̄ non pꝛo pꝛia reddidit. non enim dixit oues paſcue ⁊ populus manus eius qđ magis putabatur congruere ſed ait populus paſcue ⁊ oues manus vt ipſos intelligas oues qui ſunt ⁊ populus. Sumus quipp e popu/lus et oues ſed hac conditiōe vcz.

8 † Hodie ſi uocem
†ergo eius audieritis: nolite
heb. obdurare corda ueſtra.
iij.

℄[Hodie] i. modo tempoꝛe grā/tie ſemper quod pꝛeſens erat da/uid in ſpiritu [ſi vocem eius audie ritis] i. ſi obedieritis voci eius ſci/licet chꝛiſti per ſe nunc loquentis Qui pꝛecones ante mittebat ipſe venire dignatus eſt. Oꝛe ſuo nunc hic loquitur qui olim per oꝛa pꝛo/phetarum loquebatur: et ideo ne ſitis nunc duri ſicut ante fuiſtis. Que autem ſit vox chꝛiſti cui obe/diendum ſit ſubdit dicens ex per/ſona eius [nolite obdurare coꝛda veſtra] ⁊ ne ſitis lapidei vt non cre datis vel non obediatis manda/tis meis. Monet ne obdurentur ne contingat eis vt patribus eo/rum. Unde ſubditur.

9 † Sicut in irritatiōe: †quem
ſecundum diem tenta/ admo/dus in illa
tionis in deſerto. amari/catiōe.

℄[Sicut] factum eſt [in irritatio ne] vel ſm̄ aliam literā [in exacer batione] i. in ꝓuocatione facta [ſm̄ diem] i. in diebus ⁊ tēpoꝛe [tē tationis] facte [in deſerto] tūc em̄ ſimiles illis eritis ſi duri fueritis. Obſtinatos terret per patrū ſimi/litudinem vt ſaltem ſic molleſce/rent: ne eis vt patribus continge ret: et culpa parentuz repetitur vt vindicta timeatur.

10 Vbi tentauerunt me
patres ueſtri: probaue/
runt † & uiderunt ope †me
ra mea.

℄[Ubi tentauerūt me patres ve ſtri] dubitando de poteſtate mea circa pꝛomiſſionem ipſoꝛum [pꝛo/bauerunt me] ſclꝫ quid facere poſ/ſem [et viderunt] ſcꝫ ocalis ſuis ſꝫ nō crediderunt mēte [opera mea] magne virtutis in diuerſis mira/culis. Ante oculos coꝛū miracula

in manu moyſi faciebã: ⁊ tot, viderunt opera mea mirabiliaq; nullo modo dubitare debebant: ſed ipſi magis magiſq; corda obdurabãt ⁊ pmiſſiõib⁹ meis nõ credebant. Jã ğ ne ſit[taliũ filij .i. imitatores.

11 Quadraginta annis † offenſus fui generationi † illi: & dixi ſemper † hi errant corde.

† proximus. † huic † illi

¶ [Quadraginta annis] ſcilicet quibus duxi eos per deſertum [offenſus]: id ẽ implacabiliter iratus [fui generationi illi] ſcilicet propter incredulitatem et murmurationes eorum: hoc eſt effectum aliquem offenſe oſtendi retardans eos ab impletione promiſſi et deducens eos per deſertum tanquam vagos et tamen ſecundum aliam literam [proximus fui] in virtutibus ⁊ ſignis ac bñficijs multis et magnis eis exhibitis. vł proximus fui quia in virtutibus ⁊ ſignis me preſentaui ⁊ tamen offenſus fui: quia ipſi me offenderunt [et dixi ſẽper] tunc arguendo per miniſtros et nunc per me ⁊ apoſtolos [errãt] ſcilicet hi quod ſecundum aliam literam apponitur [corde]: id eſt malo propoſito ⁊ voluntate et nunq̃ dediſti errorem eorum arguere.

12 Et iſti non cognouerunt uias meas: † ut iuraui in ira mea ſi † introibũt in requiẽ meã

† quibus † intrabunt.

¶ [Et iſti nõ cognouerunt]: id eſt cognoſcere noluerunt vel ſic egerunt ac ſi non cognoſcerent [vias meas] .i. precepta ⁊ mãdata in quib⁹ debebãt ambulare [vt] .i. ſicut: vel ſm aliam literam [quib⁹ iuraui] .i. firmiter ⁊ immobiliter ſtatui [in ira mea] hoc ideo additur quia nũrat aliqñ placid⁹ ſicut iurauit dauid veritatẽ [ſi introibunt] .i. non itroibũt ſcz illi duri alij eñ intrãt [in requiẽ meã] ſcz in terrã pmiſſam quã elegi in quietã manſionẽ tã populi q̃ cultus mei. Vel [in requiẽ meã] eternã. Sic q̃ obdurati ſunt tpe gr̃e nõ itrabũt in requiẽ btõrũ per terrã promiſſionis deſignatã et figuratã. Dupliciter iurat de⁹ vł pmittẽdo vł cõminãdo vñ Augu. Jurauit dñs in pmiſſis ſuis. (Augu.) Jurauit in comminationib⁹ ſuis vt q̃ cert⁹ es d. felicitate eterna ſi feceris precepta ipſius tam cert⁹ ſis de dãnatiõe cũ diabolo ſi cõtempſeris pcepta eius. Oratio.

Salutare eximiũ oĩm pplor̃ dñe reſpice ppicius ſuper oues gregis tui: eiſq; impartiens ſal prudentie introducere eaſdem ſempiternam digneris in requiem. Per dominum.

Inductio ad Chriſti laudẽ pp̃ter eius aduẽtũ in carnẽ: & ad ipſius reuerentiã & timorem propter eius aduentum ad iudicium.

Pſalmus. X C V.

1 Cantate domino canticum nouum: cantate domino omnis terra.

¶ Auctor pſalmi pphẽta dauid ¶ Titul⁹ eſt ps dauid qñ domus edificabatur poſt captiuitatẽ. Et eſt ſenſus pſalmus iſte eſt dauid prophete qui hic loquitur agens de eo quod factum eſt: quando domus dei ſcilicet eccleſia edificaba-

tur toto orbe poſt captiuitatē que ſub diabolo fuit p pctm̄ ſicut ad līterā ſub zorobabel poſt captiuitatē babylonicā reedificatū ē tēplū ſalomonicū: ꝛ p illā reedificationē reedificatio tēpli ſpūalis a diabolo ſubuerſi intelligit: de qua reedificatiōe nō de illa actuali hic agit. Tenebantur homines ſub diabolo captiui. ſed per chriſtum a captiuitate ſunt redempti qui fudit ſanguinē ſuū ꝛ dato precio emit orbē terrarū. Et hec eſt domus que adhuc quotidie a captiuitate liberat cum pctōr quiſq; relicto diabolo ꝛ vitijs ſuis ad penitentiam reducitur et ſuper fundamentum xp̄m per fidem ꝛ operationē edificatur. ¶ Materia: aduentus xp̄i in carnem ꝛ ad finale iudiciū. ¶ Intentio: monere ad fidē incarnationis xp̄i ꝛ ad exultationē ꝛ laudē pro liberatione gn̄is humani. ¶ Sententia in gn̄ali: ppheta in iſto pſalmo inuitat omnes fideles ad xp̄i laudē ꝛ preconiū ꝓpter ipſius aduentū in carnē: ꝛ ad ipſi⁹ reuerētiā et timorē ꝓpter ei⁹ aduētū ad iudiciū. In his eni ē cauſa ſpei ꝛ timoris: ſpei per miam aduētus primi: timoris per iuſtitiā ſcdi. ¶ Sn̄ia in ſpeciali: in pcedēti pſalmo ſpecialiter monuit iudeos vt depoſita duricia in xp̄m crederent: ſed qr erat mēſura: nūc ſpecialiter monet gentes dicens cōmuniter ad oēs. [Cantate] lingua ꝛ vita [dn̄o] patri [canticū nouum] pro nouo bn̄ficio liberationis ſcʒ ꝓpter aduentū xp̄i in carnē ꝛ nō in veſtutate ſed in nouitate: non timore pene ſed amore iuſtitie exuentes veterē hominē et induentes nouū quod canticum cantat qui amat: charitas eni eſt canticum nouum: ꝛ ipa eſt vox ad deum. Uetus canticum cantat cupiditas: nouum charitas [cantate domino] filio ſcilicet ieſu chriſto. Deinde quōs cantare moneuerit oſtendit dicens [omnis terra] non tamen iudea: id eſt omnes habitantes in terra. vnde edificatur domus dei ſcilicet eccleſia.

2 Cantate domino & benedicite † nomini eius † annūciate de die in diem ſalutare eius. †nomē †t. n̄ anūciate

¶ [Cantate domino] ſpiritu ſancto. Ter repetit domino ad diſtinguendum perſonarum trinitatē: quia laus chriſti honor totius trinitatis eſt [et benedicite nomini eius] quod eſt ieſus: id eſt ſaluator gratias agendo de tanto beneficio. Hunc ex eo ꝙ in nobis fact⁹ eſt omni tempore nos benedicere et laudare debemus. Deinde ad prelatos loquitur dicens [annunciate] id eſt predicate o vos prelati vt creſcat edificatio domus dei [de die in diem] id eſt aſſidue et ſemper [ſalutare eius] ſcilicet ꝙ propter noſtram ſalutem venerit vt totum genus humanum a morte redimeret. Deinde vbi ſit annunciandum exponit d.

3 Annunciate † inter gentes gloriam eius: in omnibus populis mirabilia eius. †in p̄. tribus

¶ [Annūciate] .i. predicate [inter gentes] nō ſolum iudeis [gloriam eius] natiuitatē inenarrabilē: reſurrectionē: aſcēſionē: et glorioſam dom⁹ eius edificationē: ꝛ ne aliqs putares excipi addit [in oībus populis] nō in quibuſdam gentibus [mirabilia eius] .i. opera eius miraculoſa que fecit. Et hoc ideo

4 Quoniam magnus dominus & laudabilis p̄s. ſu. vq.

nimis: terribilis eſt ſuper omnes deos.

¶[Quoniã magnus]eſt in potẽtia ꝛ veritate quia poteſt omnia [dominus]chriſtus ꝛ ſi homo factus ſit per quod paruus apparuit ꝛ tanq̃ deficiẽs in laude:pri9 ait[ꝛ laudabilis]eſt bonitate et hoc[nimis]quia magiſq̃ poſſit dici vel cogitari[terribilis eſt] ſuis aduerſarijs qui teritus vilus eſt inter homines ꝛ etiã terribilis faciens[ſup oẽs deos].i.pluſq̃ oẽs qui colunt tanq̃ dij a gentibus ꝛ non ſunt dij.Unde quaſi diceret ei quare dixiſti ſuper omnes deos enim non ſunt dij ſequitur ꝛ dicit:

5 Quoniam omnes dij gentium demonia: dominus autẽ celos fecit.

¶[Quoniã omnes dij gentiũ].i. quos generaliter viuentes reputant deos/ſunt[demonia]ꝛ quia parũ eſt eſſe ſuper demonia addit [dominus autem]ſcʒ queʒ nos dicimus deum noſtrum[celos fecit] vbi habitare nõ poſſunt demones ꝛ nõ tantuʒ materiales ſed etiam ſpirituales ſcilicet angelos ꝛ apoſtolos qui chriſtum qui in eis ſedet portãt ꝛ demonibus imperãt. Igitur bene magnus ꝛ terribilis eſt qui tales celos fecit. Hoc enim annunciate ſcilicet q̃

6 Confeſſio & pulchritudo in conſpectu eius: † ſanctimonia & magnificentia in ſanctificatione eius.

ſ.Paralip. xvj.

ſſanctitas

¶[Confeſſio] peccatorum[ꝛ pulchritudo]confitendo enim fit homo de fedo pulcher id eſt de peccatore iuſtus eſt/[in conſpectu ei9] tales enim ipſum conſpiciunt et conſpiciunt ab eo.Si ergo amas pulchritudinem prius elige confeſſionem vt ſequatur pulchritudo [ſanctimonia]id eſt ſanctitas[et] conſequens[magnificentia]eſt[in ſanctificatione eius]non ex nobis quaſi dicat qui vult eſſe magnificus ꝛ potens vt ſunt angeli prius ſit ſanct9 qḋ fit ex eo ſolo ſanctificante non per nos.Uel[confeſſio] laudis[ꝛ pulchritudo]interior mẽtis [in conſpectu eius]decet[ſanctimonia]id eſt exterior conuerſatio ſctã ꝛ honeſta[ꝛ magnificẽtia] id eſt in magnis operibus ꝛ exercitijs virtuoſis[in ſanctificatiõe] id eſt i ſancto cultu[ei9]decet.Et q2 talis eſt dominus..ergo

7 Afferte domino patrie gentium: afferte domino gloriam & honorem: afferte domino gloriam nomini eius.

¶[Afferte]i.date[domino]o vos [patrie gentium]id eſt gentes de quacunq̧ patria ad fidem chriſti conuerſe.ꝛ ſubiungit quid[afferte domino gloriam]bene conuerſando ꝛ ipſuʒ bonis operibus glorificando[ꝛ honorẽ]de bonis operibus gratias referendo ꝛ ipſi omnia attribuendo.ꝛ repetit[afferte domino gloriam]et hoc nomini ei9 aſcribẽdo nõ veſtro vel hominum.Supra quater poſuit afferre propter quatuor virtutes vel propter quadripartitum preſlati officium: hic ter ponit propter tria a nobis offerenda.Debemus enim primo offerre deo ꝛ offerre animas noſtras. ſecũdo corpora.tertio aliq̃d de noſtra ſubſtãtia.Et ne vacui intretis ad dñm.

8 Tollite hoſtias & introite in atria eius:adorate dominum in atrio ſancto eius.

¶ [Tollite hoſtias] ſcʒ dona ꝛ munera ac bonas opationes vl' ſacrificium ſpūs contribulati ac humilitatis cōfeſſionis [ꝛ introite i atria eius] id eſt in eccleſiam militantē vt ſitis conformes populo eius. Qui intrant ipſi edificantur in tēplum dei:ipſi ſunt domus dei:ille eſt inhabitator cui edificatur domus toto orbe terrarum [adorate dñm] deuote [in atrio ſancto ei⁹] id eſt in catholica eccleſia.plures ſunt eccleſie ꝛ vna eſt eccleſia ꝛ idō variat numerū. Uel [in atrio] qđ eſt in celo ꝛ eccleſia triumphante Illud cor ꝛ intentionem dirigēdo Et vtinam

9 Commoueatur à facie eius uniuerſa terra: dicite in † gētibus quia dominus regnauit †

† natio nib⁹. Ja li-

¶ [Cōmoueat] motu timoris ꝛ reuerentie vt cōuertatur ad penitētiam ꝛ a vitijs ad virtutes [a facie] .i. a cogitatione [eius] vel a preſentia gratie eius ꝛ nō tantū pars ſed [vniuerſa terra] .i. oēs habitatores terre:vt autem hoc fit [dicate vos] bene diuulgando [in gētibus] hoc ſcʒ [qꝛ dñs] .i. xp̄s victo diabolo [regnauit] a ligno .i. p lignū crucis forte p qđ armatum expugnauit.vl [regnauit] .i. rex eſſe inū do innotuit quo ſemper apud patrē regnauit ꝛ dñni ac poteſtatem ſuper omnē creaturam in ſua reſurrectione accepit

10 Etenim correxit orbem terrę qui nō commouebit:iudicabit populos in ęquitate.

¶ [Etenim] poſt reſurrectionem [correxit] ab errore ꝛ vitijs ac iuſtificauit [orbem terre] .i. eccleſiam toto orbe [qui non commouebit] a veritate fidei que ſtabit vſqꝫ ad finem mundi quantūcūqꝫ tribulationibus impellatur.ꝛ poſt [iudicabit populos in equitate] id eſt iuſte reddens vnicuiqꝫ ſm opera ſua:ꝛ tunc plangent ꝛ dolebunt qui modo equitatē diligere ꝛ eligere noluerunt.Ergo

11 Lętentur cęli & exultet terra :commoueatur mare & plenitudo eius :gaudebunt campi & omnia quę in eis ſunt.

¶ [Letentur celi] .ſ. predicatores qui enarrant gloriā dei compluētes terram quos domin⁹ fecit celos .i. de terrenis celeſtes:de carnalibus ſpūales [ꝛ exultet terra] ſcʒ auditores imbrē doctrine ſuſcipiētes [commoueatur mare] .i. ſeculum vt cōmutetur in melius [et plenitudo eius] .i. omnes a maximo vſqꝫ ad minimū ꝛ inde [gaudebunt cāpi] .ſ. lenes:mites:equi:q̄ ſunt cāpi dei diuerſis florū ſuauitatibus pollentes ꝛ terrena altitudine nō tumētes [ꝛ omnia que in eis ſunt] id eſt omnes vires ſenſus:ratio.Et

12 Tunc exultabunt omnia ligna ſyluarum à facie domini quia uenit: quoniam uenit iudicare terram.

¶ [Tūc] .ſ. qū corrigetur ſic edifica

tūr dom⁹[exultabūt oīa ligna ſyl
uaꝝ]id eſt pagani inculti more ſil
ueſtri quia de oleaſtro p̄ciſi ī oli-
uam ſunt inſerti et in edificium do
mus aſſumpti[a facie dn̄i].id eſt a
cognitione et p̄ſentia eius[quia
venit]primo aduentu redimere et
iudicium diſcretionis facere ali-
quos vocando ad fidem et gratiaꝫ
alios nō et quoniam[venit]id eſt
poſtea vēturus eſt[iudicare terrā]
.i.homines ſcilicꝫ viuos ꝛ mortuos
iudicio retributionis:primo venit
in eccleſiam ad redimendum:ſcdo
veniet ad iudicandum.

15 Iudicabit orbem ter-
rę in ęquitate & popu-
los in ueritate ſua.

℄[Judicabit]enim[orbem terre]
.i.oēs homines habitatores orbis
terre[in equitate]ſed quomodo iu
dicet apertius exponit ſubdens[et
populos in veritate ſua in illo eīn
iudicio equitas et veritas erit:qꝛ
ibi duo erunt populi quibus dabit
ſententiam equitatis et veritatis
vt alij in vitam:alij in penas eant
equitas et veritas in quibus dn̄s
populum ſuum iudicabit hoc eſt vt
non expectent miſericordiam qui
miſericordiam facere noluerunt ꝗ
autē miam facere voluerunt cum
miſericordia iudicabuntur:qꝛ miſe
ricordes miam cōſequentur.Oro.

FActor celi terreꝗ creator
deus quem omnis terra cā
tici noui modulatione per
ſultat:precamur vt ſicut te a ligno
regnātē ſupplices confitemur:ita
amiſſo oīn gentilitatis errore fu-
turi aduentus tui gloriam intētis
ſenſibus ſentiamus.Per dn̄m

Pſalmus de primo
aduentu Chriſti in car-
ne eiuſque uictoria &
glorioſa reſurrectione
ac regni commendatio-
ne & conſequenti ex his
mundi liberatione.

Pſalmus.X C V I.

1 DOminus re-
gnauit exultet † iocundentur
terra: † lętent
inſulæ multę.

℄Auctor pſalmi ꝓpheta dauid.
℄Titulus eſt p̄s ipi dauid qn̄ ter
ra reſtituta eſt ei.Et eſt ſenſus p̄s
iſte ſit ipi dauid.i.xp̄o cuius laudē
ꝛ victoriam continet agens de eo
qd̄ factū eſt qn̄ eius terra reſtituta
eſt ei id eſt corpus ſuum qn̄ ſurre-
xit:vel qn̄ iudea que eum crucifigē
do pierat credidit ꝛ diſcipuli qui
titubauerūt ſunt firmati/ſed ꝛ alie
oues de gentib⁹ ſunt adducte.Et
bn̄ poſt dom⁹ edificationē(de qua
ſupius dictū eſt)de reſtitutiōe ter
re hic agitur per quā domus illa
edificatur.℄Materia aduentus
xp̄i in carnem:eiuſqꝫ victoria gn̄a
le poſt reſurrectione in dominium.
℄Intentio:monere ad exultatio-
nē ꝛ laudē pro mūdi liberatione fa
cta per primū xp̄i aduētū.℄Snīa
in gn̄ali ꝓpheta in iſto pſalmo de
ſcribit aduentū xp̄i in carnē ꝛ ipſi⁹
gn̄ale dominiū:confuſionē repro-
borū:ꝛ exultationē fideliū.Snīa i
ſpeciali:videns ergo ꝓpheta ſup
ſtitiōes mundi abūdare ante xp̄i
reſurrectionē opponit dicēs[Dn̄s]
ille ꝗ ſpretus ꝛ occiſus fuit[regna
uit].i.deuicta morte regnū ſibi acꝗ
ſiuit vt rex ecce inotuit:qꝛ in ſua re
ſurrectione generale dn̄ium ſuper
oēs creaturas accepit.Qui ante
ſubiecti erāt ſub dn̄o diabolo:nūc
ſubiecti ſunt ſub dn̄o creatore ideo

et inde[exultet terra].i.hoīes habitantes in terra qb⁹ igreſſus tribuit ad gloriā et[letētur inſule]non oīa ſed[multe]ſcʒ ad fidē cōuerſe i.fideles in inſulis habitātes.q.d. vbiqꝫ ſit exultatio ⁊ leticia.Uel[inſule].i.totius mundi eccleſia q̄ in medio tētationū ſunt ſicut inſule iter fluctus ⁊ addit[multe]nec dicit omnes propter hereticorum conuēt⁹.Deīde oſtēdit qualis ſit domin⁹ in primo aduentu dicens.

2 Nubes & caligo in circuitu eius: iuſtitia & iudicium † correctio ſedis eius.

†direc-ctio.

¶[Nubes ⁊ caligo].i.obſcuritas: ſunt[in circuitu eius]his q̄ eū non cognouerunt.i.impijs q̄ eū nō crediderāt eſt ſepe nubiloſus ⁊ caliginoſus q2 eis nulla claritate reſplēdet.ſʒ ipſe eſt[iuſtitia ⁊ iudiciū correctio ſedis eius].i.bonis q̄ in euʒ crediderunt eſt ipſe iuſticia:q2 ex fide ſunt iuſtificati ⁊ iudiciū q2 per eos iudicat et correctio q2 eos regit et dirigit ſedem dicit eos ipſos q̄ in eū crediderunt facti eñ iuſti facti ſunt ſedes dei.ſedet ī ipſis:iudicat ex ipſis:corrigit eos.Uel[nubes]ſacram doctrinam pluētes[et caligo]profundorū myſterioꝝ capaces[ſunt in circuitu eius]⁊ militāt ei[iuſticia].i.approbatio bōi[⁊ iudiciuʒ].i.reprobatio mali ſunt[correctio ſedis eius].i.corrigunt eos qui ſunt ſedes eius.

3 Ignis ante † ipſū precedet: & † inflammabit in circuitu inimicos ei⁹.

†eum pibit, †inflā-mauit.

¶[Ignis]ſpūſſcti quē venit mittere in terrā[ante ipm].i.ante aduentū eius[precedet] anteq̄ꝫ i eis ſedeat hoc enim igne exarſerunt credentes in eum[⁊]hic ignis[inflāmabit in circuitu]per totū orbem[inimicos eius]ſcʒ dei:iſto eñ igne inflāmati ap̄lī ceperunt ire ꝑ mundum et inflāmare in circuitu inimicos eius q̄ deo derelicto idola adorabant.Qui credere nolebāt incendebantur ad conſumptioneʒ verbo dei facti peiores inuidia ſua exuſti ⁊ conſumpti:ſed qui credere volebant incendebantur ad reparationē igne charitatis vt ſalubriter arderent.Inſuper

4 † Alluxerunt fulgura eius orbi terre: uidit & commota eſt terra.

†appa-ruerāt

¶[Alluxerunt fulgura eius].i.miracula[orbi terre].i.toti mūdo cuʒ enim nubes.ſ.predicatores miſſi in verbis ⁊ in factis mira dicerent et facerent:verbis tonabāt et ſplēdore miraculorum choruſcabant[vidit]hec miracula[⁊ cōmota eſt terra].i.terrena corda vel habitātes in terra alij ad fidem alij ad indignationē hec enim fulgura credētes illuminabant non credētes cōburebant.et inde

5 Montes ſicut cera fluxerunt á facie domini: à facie domini omnis terra.

¶[Montes].i. ſuperbi et alti[ſicut cera]que fluit a facie ignis[fluxerunt] liquefacti et complanata eſt omnia altitudo que erat contra deum et hoc[a facie domini]qui ignis fuit duris et[a facie domini] id eſt a preſentia domini non ſolum montes ſedet[omnis terrra] id eſt duritia gentium infidelium fluxit quia non iudeorun tantum eſt deus ſed et gentium qui tamdiu duri erant donec ille ignis ad mouefetur dominus ergo in iudea natus omni terre id eſt cunctis

gẽtibus eſt cognitus. Quia

6 Annunciauerunt cæli iuſtitiam eius: & uiderunt omnes populi gloriam eius.

¶ [Annunciauerunt] prius [celi] .i. predicatores quorum cõuerſatio ſurſum eſt et de quibus dicitur celi enarrant gloriam dei [iuſticiam eius] .i. xpm: quis enim fidelium tacet chriſtum vel iuſticiam fidei [& ſic viderunt] corde [oẽs ppli gloriã eius] .i. cognouerũt diuinitatem xpi quia etiã quibus nunciatũ nõ eſt de eo intellexerũt deũ in carne veniſſe. Vel [gloriam eius] ſcilicet quod glorioſe ſibi reſtituerit terrã ſuam. Ergo quia dominus regnauit et quia viderunt omnes populi gloriam eius.

7 Confundantur omnes qui adorant ſculptilia: † & qui gloriantur in ſimulachris ſuis.

†nõ habet et.

¶ [Cõfundãtur] & erubeſcãt exẽplo cõuerſorum [oẽs] q eo relicto [adorãt ſculptilia] manu artificum facta q nullius prãtis ſunt vt dũ in ſpe vana cõfundãtur ad illã verã valeant puenire [& q gliant in ſimulachris ſuis] falſis q ſpũ carẽt & vana ſunt vt iã gloriẽtur in deo vero. Et merito cõfundãtur quia cultũ debitum ſoli deo creatori attribuunt creature. Cuilibet ſimulachrũ ſuũ dici poteſt cuius amore pre alijs occupatur. Noſter autẽ deus eſt quẽ et angeli adorant. Unde ſequitur.

8 Adorate eum omnes angeli eius: audiuit & † lætata eſt Syon.

†iocundata.

¶ [Adorate eũ] ſcilicet verũ deũ [oẽs angeli eius] laudando et glorificãdo ad cõfuſionem idolatrarum vt videant & cognoſcant errorem ſuũ et diſcant adorare dominum qui ab angelis adoratur [audiuit] de conuerſione gentium [ſyon] .i. eccleſia primitiua que erat in iudea et que gloriam eius ſpeculabatur et inde [letata eſt] benedicens dominus. Iudei enim prius credebant ſe ſolus pertinere & venire ad chriſtũ ſed iam de ſocijs gentibus letatur. ps. xlvij.

9 Et exultauerunt filiæ iudæ: propter iudicia tua domine.

¶ [Et exultauerũt] & deũ magnificauerũt [filie iude] .i. anime cõfeſſorum fideles et electe anime religioſe. anime eccleſie que ieſum chriſtum dominum confitentur: eo hec [propter iudicia tua dñe] que ſunt quia non eſt perſonarum acceptor deus ſed in oĩ gẽte & ĩ oĩ pplo quicũque ei ſeruierit acceptus eſt illi quia nõ iudeorum tantum deus ſed & gẽtium. Bene ergo ſequitur.

10 Quoniam tu dominus altiſſimus ſuper omnem terram: nimis exaltatus es ſuper omnes deos.

¶ [Quõ tu dñs] eſs [altiſſimus] & ſupremus ac potẽtiſſimus [ſuper omnem terram] non ſuper ſolam iudeam. & o chriſte [nimis] & plus quam dici poſſit [exaltatus es] vſque ad patris equalitatem vel ſecundum opera et hoc [ſuper omnes] nõ tm̃ ſuper minores ſed et ſuper [deos] et non tantum ſuper deos malos ſed ſup idola et demones qui dicũtur dij nũcupatiue: ſed ſuper bonos ſed ſup homines iuſtos & angelos q dicũtur dij ꝑticipatiue. vel per terram et deos ſignificat eum

imperare terrenis ⁊ celeſtibus. Et cum tantus ſit et talis ergo vt ad eum veniatis

11 Qui diligitis dominum odite † malum cuſtodit dominus animas † ſanctorum ſuorũ de manu peccatoris † liberabit eos.

†maligNum. †ſeruorum †eruet eos.

❡ [Qui diligitis dñm] qui ſolus bonus eſt [odite malum] et quodcunq; deo aduerſum. Aĩas deus debes odiſſe quod odit: hinc enim apparet te diligere quod bonum eſt ſi ceperis odiſſe quod malũ eſt. ſed iam ſubſequũtur perſecutiões hoĩm et tentationes vitiorũ: audi ↄſolationẽ. [Cuſtodit dñs animas ſctõrũ ſuorũ] ne eis aliquid noceat vnde ſequitur [de manu peccatoris] .i. de poteſtate demonis vl' iniqui homis [liberabit eos] .ſ. ſctõs ſuos ſaltem in anima ⁊ quandoq; etiã in corpore: et ergo fortis eſto non ſolum in diligendo deum ſed etiam in odiendo malum. Nam

12 Lux orta eſt iuſto: & rectis corde † lætitia.

†iocunditas.

❡ [Lux] diuine gratie [orta eſt iuſto] .i. tanquam nouiter orta apparet et refulget i corde ei⁹ [et rectis corde] qb⁹ .ſ. ꝑ oĩa placet de⁹ orta ẽ per ſpem [letitia] vera ⁊ gaudiũ in dño: non eñ letitia que eſt ƀʒ ſclʒ vera eſt. Non ergo vere in miſeria ſunt ſcti ſpe iã ſalui. Uel [lux] ꝑpetua ⁊ letitia ſine fine: et iõ non curẽt ꝑdere lucẽ iſtã nec timeãt eos qui corpus occidũt: quia vera lux anime lucebit. Ergo

13 † Lætamini iuſti in domino: & cõfitemini memoriæ † ſanctificationis eius.

†iocundamini †ſanctitatis.

❡ [Letamini iuſti in dño] cõgratulando beneficijs eius et veſtris meritis que eſt letitia deuotionis ⁊ nõ in ſclo q̃ eſt letitia vanitatis qui eñ dñm habẽt letitiam ſemꝑ poſſidẽt [et] letati [cõfitemini] cõfeſſione laudis [memorie ſctificationis eius] .i. laudate eũ gratias ſibi agendo: qꝛ memor fuit ſctificare vos donis ⁊ gratijs ſuis. Bonũ eſt ergo nõ gaudere in hoc ſeculo ſed in dño: ne cũ hic gaudere volumus eterna gaudia amittamus.

Oratio.

Custos aĩaꝝ ſctãrũ cui⁹ regnum eſt perfecta pars iuſto ꝑ: ꝯcede ꝓpheticas euãgelicaſq; choruſcatiões pectorib⁹ noſtris inſeri: vt ſi quid obtectum velamine priſco reperitur/ ſpũſancto reuelante pandatur. Per dñʒ.

Exhortatio ad exultationẽ & dei laudem propter Chriſti aduentum in carnẽ & noſtrã redemptionẽ eiuſque aduentum ad iudiciũ & noſtram glorificationem Pſal. XCVII.

1 Cantate domino canticum nouũ: † quia mirabilia fecit

†qm. dño.

❡ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ❡ Titulus eſt pſalm⁹ ipſi dauid. Et eſt ſenſus ꝙ pſalmus iſte ſit ipſi dauid. i. xpo q̃ forti manu diabolum ſuperauit. debet quoq; vnuſquiſq; fidelis ſpũaliter eſſe dauid vt for

titer

riter a ſcelerationes ⁊ vitia repel-
lat: ⁊ in om̄i opere bone fortis nō
ſolū operando ſed etiam perſeue-
rando exiſtat: vt cum talis fuerit
reuocatus in ſpū canticū nouū oī-
potēti deo cātare poſſit. ℭ Mate
ria: aduēt⁹ xpi in carnē ⁊ reſurre-
ctio eiuſdē: ⁊ aduēt⁹ eius ad iudi-
ciū. ℭ Intētio: monere fideles ad
exultationē ⁊ dei laudē tum ex eo
q̄ p cognitionē ſui noſtre infideli-
tatis tenebras illuſtrauit: ⁊ primo
ſuo aduētu nos a morte aīe rede-
mit. tum ex eo, q̄ venturus iudex
quos hic iuſtificauit ſine fine glifi
cabit. ℭ Sñia i generali. Prophe
ta in iſto pſalmo agit de incarna-
tiōe noſtri ſaluatoris: et de reſur-
rectiōe ipſius: ⁊ aduētu ſui iudicij:
⁊ de conuerſione gētiū: ⁊ q̄ ei iube-
mus iubilare ⁊ pſallere nō ſolū cā
tādo ſʒ ēt bene operando. Uñ poſt
duos pſalmos p̄cedētes bene hic
pſalm⁹ ponit: nā quaſi de eiſdē hic
⁊ ibi dr̄. Eadē em̄ ⁊ ſi iterētur ſepe
tñ ſp noua ſunt varia deſcriptiōe.
ℭ Sñia in ſpāli. inuitās ergo ad
laudē ait o vos q̄ noui eſtis i xpo
olim veteres in adā [Cātate] vita
⁊ lingua [Dño] .ſ. deo patri [cāticū
de xpi icarnatiōe ⁊ hoīs redēptio
ne [nouū] q̄ nihil tale mūd⁹ audi
uit. Uñ [q̄ mirabilia fecit] i libera
tiōe mūdi ſeu gñis hūani. Mira-
bilia fecit ī mūdi ⁊ hoīs creatiōe.
et ex euangelio multa mirabilia
et miracula audiuimus que fecit
Jeſus. Sed multo maiora mira
bilia ſunt q̄ fecit in recreatiōe: q̄
totū orbē terrarū a morte eterna
eripuit. Uñ ſubiūgit q̄ mirabilia
fecit: quia non ſolum que commu
nia ſunt ſed et hoc ſingulare ſcʒ q̄

2 † Saluauit ſibi dexte ram eius: & brachium ſanctum eius. (†ſana uit ei)

ℭ [Saluauit ſibi] .ſ. deo patri or-
bem terre pura genus humanum
redimendo [dexteram eius] : id eſt
chriſtus dei fili⁹ qui dicitur dexte
ra patris ab operatiōe [⁊ brachiū
ſanctū ei⁹] ſcʒ ipſe idem chriſtus q̄
dicitur brachium a fortitudine. Et
bene dicit [ſibi] ſcʒ deo .i. ad dei ho
norē et gloriā: q̄ multi ſaluantur
corporaliter ſʒ ſibi ipſis nō deo. q̄
accepta corpali ſanitate laſciuiūt
et mala perpetrant qui egroti ab
eis abſtinebant. de qua dextera et
brachio adhuc ſubiungit.

3 Notum fecit domi-nus ſalutare ſuum: † in conſpectu gentium re uelauit iuſtitiam ſuam. (†ante conſpe ctum.)

ℭ [Notū fecit dñs] .ſ. deus pater
[ſalutare ſuū] .i. ieſum xpm filium
ſuū p ſalute mūdi incarnatū: et ſic
viſibilē factū q̄ dr̄ ſalutare q̄ ſal-
uat: ⁊ ſubdit q̄b⁹ notū fecit q̄ nō
hic vel illic ſed [in cōſpectu gētiū]
omnium .i. vniuerſo orbe nō in iu-
dea tm̄ [reuelauit] .i. manifeſtauit
nō ſub velamine oſtendit [iuſtitiā
ſuam] .i. xpm qui dicit̄ iuſtitia q̄
iuſtificat: et ſine hac iuſtitia ⁊ niſi
p ipſuʒ nemo iuſtificari poteſt. Et
hoc non ex meritis ſed

4 † Recordatus eſt miſericordiæ ſuæ † : & ueritatis ſuæ † domui Iſraël. (†memoꝛ fuit. †iacob †domꝰ)

ℭ [Recordat⁹ eſt mie ſue] quā p-
miſit: q̄ vt pmitteret miſeri⁹ eſt: ⁊
mia fuit q̄ pmiſit [⁊ vitatis ſue]
qua reddidit. Mia ergo fecit pro-
miſſionem patribus de xpo naſci-
turo ⁊ veritas reddidit qd̄ pmiſit
⁊ hoc [domui iſrael] .i. videtiū deū
Qui modo videt deum p fidem po
ſtea videbit per ſpeciem. debemus

ergo purgare oculũ cordis vt nobis ſapientie ſue ſpeciẽ dignetur dñs oñdere. et ne ad literã putes iſrael vnã gentẽ tñ: ſubdit. Et ita

5 Viderunt omnes † terminitterræ: ſalutare dei noſtri.

† fines.

℄ [Viderunt] .i. per fidem ꝛ mentem aperte cognouerunt ac ſi oculis vidiſſent [omnes termini] [et fines] [terre] id eſt a termino vſqꝫ ad terminum non iudea tñ: vñ dicit oẽs q: omnibus ꝛ nõ quibuſdam tantũ datus eſt Xp̃s [ſalutare dei noſtri] .i. dominum ieſum chriſtũ ſaluatorem eiꝫ a patre miſſum. id

6 Iubilate † domino omnis terra: cantate & exultate & pſallite.

† deo vniuerſa.

℄ [Iubilate dño] .i. in tm̃ affectũ gaudis aſſurgite vt non poſſit verbis dici nec tamen taceri [omnis terra] .i. omnes habitatores terre [cantate] verbis ꝛ voce p̃dicate [et exultate] corde non inuiti ſed iocũdi et voluntarij [et pſallite] opere. Et quibus modis

7 Pſallite domino † in cithara: in cithara & uoce pſalmi: in tubis ductilibus & uoce tubæ corneæ.

† deo noſtro.

℄ [Pſallite domino in cithara] .i. mortificatiõe carnis opa diuina facite. ſ. paſcẽdo pauperes ꝛ hmõi ꝛ celeſtia mãdata iplere. deinde eadẽ ꝑpoſterata ſubiũgit cãtate [in cithara ꝛ voce pſalmi] id ꝑpoſterat: vt quoduis corũ pri⁹ ſiat totũ ad deũ ptineat [i tubis ductilib⁹] ſ. argẽteis vl' ereis tũdẽdo produc- tis: p quas ſignificãt illi q tonſionibus .i. tribulationibus producũtur .i. proficiũt et laudes dei ſonãt. Talis tuba Job erat qui in tantis tribulationibus dicebat: dominus dedit ꝛc. [et voce tube cornee] id eſt de cornu quod carnem excedit et ſuperat facte: per quam ſignificantur illi qui carnales affectus trãſcẽdũt: ꝛ ita alijs predicãdo ſonant vt in ſeipſis vitia carnis caſtigent et ſuperẽt. Talis tuba erat paulus qui dicebat Si cõſurrexiſtis cum chriſto que ſurſum ſunt querite nõ que ſuper terrã. i. carnẽ excedite nolite carnalia cogitare. Colo. iij.

8 Iubilate in cõſpectu regis domini: † moueatur mare & plenitudo eius: orbis † terrarum & † qui habitant in eo.

† cõmoueat. † terre † oẽs ĩ habitãtes ĩ ea

℄ [Iubilate] intus vbi deus videt non ad aſpectum hominum. ſed [in conſpectu regis dñi] ſcilicet ieſu chriſti cuius aures tubis ſonantibus delectantur: et tubis ſonantibus: ꝛ veritatem predicantibus [moueatur] ad dei reuerentiã et fidem [mare] .i. ſeculum [et plenitudo eius] .i. omnes eius habitatores: Uel [moueat mare ꝛ plenitudo eius] id eſt concitetur mũdus ad ꝑpugnãdũ eã toto tumultu furoris ſui: ꝛ ſic predicit nõ optat. Et quaſi exponendo ſubdit. ſ. [orbis terrarum] ecce mare [ꝛ qui habitant in eo] ſcilicet mũdi amatores: illis autem motis pariter ſiue in bono ſiue in malo.

9 Flamina plaudent † manu ſimul: montes exultabũt à † cõſpectu domini: quoniã uenit iudicare terram.

† manibꝰ ĩ id ipſum † facie

¶ [Flumina] i. ſancti pleni aqua ſcz ſpiritu dei [plaudent manu ſi-
mul] i. delectabiliter ⁊ cõcorditer
bonis operibus inſudabũt ⁊ gau-
debunt de opib⁹ bonis in vnitate
charitatis. opa ſctõꝝ laus dei eſt.
chriſtus nõ voce laudatur ſed ope
re nõ audit vocẽ ſꝫ opa [montes] i.
boni alti celſitudie ſpũali [exulta-
bũt a cõſpectu dñi] i. ob aduentu
⁊ a contemplatione ei⁹ [qm̃ venit
iudicare terrã] p̄mo iudicio diſcre-
tionis ⁊ poſt iudicio retributiõis.
Uel [qm̃ venit] i. venturus eſt [iu
dicare terrã] i. habitãtes in terra
reddendo cuiqꝫ ſm̃ opa ſua. Inde
gaudebũt bõi: ſꝫ mali ↄtremiſcẽt.

10 Iudicabit orbẽ † terrarum in iuſtitia: & populos in æquitate. †terre

¶ [Iudicabit] eni [orbẽ terrarũ]
i. habitatores orbis [in iuſtitia] ali
quos vocãdo ad fidẽ ⁊ gr̃am: alios
nõ: qd̃ iudiciũ diſcretiõis valde ẽ
iuſtũ licet ſit nobis occultũ [⁊] ſcdõ
ppl'os [oẽs] in eq̃tate [reddẽs] ſin-
gulis ſm̃ merita ſua/ vl' in futuro
iudicio [iudicabit orbẽ terrarũ] i.
oẽs terrenos [in iuſtitia] ſcz ſola:
quia non meruerũt miſericordiam
ſcz liberãtẽ. Ei nãqꝫ q̃ nõ fecit mi-
ſericordiã fiet iudicium ſine miſeri
cordia ſcilicet ſaluante non relaxã
te: quia in omni opere domini mi-
ſericordia eſt ⁊ veritas: ⁊ ẽt in dã-
nãdis eſt miſericordia: quia nõ pu
niuntur quãtum meruerũt [et po
pulos] i. fideles de iudeis ⁊ gẽti-
bus iudicabit [in eq̃tate] q: capiẽt
equa meritis ſuis. Oratio.

Immitte dñe ſalutare tuũ
in mentibus nr̃is: qui reue
laſti iuſtitiam tuã gẽtibus
vniuerſis. vt qui quondã iudicari
veniſti pro perditis: miſericordiã
cum adueneris pro quibus iudica
tus es largiaris. Qui viuis.

Pſalmus de poteſtate Chriſti regia & magnificentia eius in eccleſiá: ac laude & ueneratione ſibi tanquàm deo & regi ab omnibus exhibenda.

Pſalmus. XCVIII.

1 DOmin⁹ regnauit iraſcantur populi: qui ſedet ſuper cherubin † moueat̃ terra. †cõmoueatur

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.
¶ Titul⁹ eſt. pſalm⁹ dauid ⁊ p̃s
titul⁹. Poſt laudẽ ergo multiplicẽ
agit hic ꝓpha de potẽtia ⁊ regno
ei⁹ vt ẽt in hoie adoret: ⁊ deſcribit
xp̃m eſſe regẽ ⁊ bona dantẽ cui et
antiqui ſeruierãt. ¶ Materia. re-
uocatio malorũ ad xp̃m contẽnẽdũ
⁊ ꝓuocatio bonorũ ad ipm exaltã-
dũ. ¶ Intẽtio mõere vt xp̃m tãq̃
deũ adorem⁹: ⁊ velut regẽ exalte-
mus. ¶ Snia in gñali propheta
in iſto pſalmo annũciat chriſti po-
teſtatẽ regiã: inuitatqꝫ hoies di-
uerſorũ ſtatuũ ad laudem diuinã.
¶ Snia in ſpẽali: oſtẽdẽs ergo chri
ſtũ regẽ dicit [Dominus] ſcz ieſus
xp̃s: ⁊ ſi hõ ⁊ humilis fact⁹ [regna
uit] ⁊ in re ab eterno ⁊ in manife-
ſtatione poſt ei⁹ reſurrectionem ⁊
aſcẽſionẽ q: tũc rex eẽ innotuit ⁊ i-
de [iraſcant̃ ppli] i. iraſcẽtur vt ſit
p̄dictio nõ iuſſio. dñs inquã [q̃ ſe-
det ſup cherubin] i. ſup angelicas
p̄tãtes. qui p̄ſidet angelicis ſpiriti
bus plenitudinẽ ſciẽtie ei⁹ hñtib⁹:
ille ſcz regnauit ⁊ regnabit ſemp

⁊ inde [moueatur terra] id eſt mo-
uebãtur terreni. Per populos ira
ſcentes ratiõe vtẽtes: ⁊ deũ celi co
lentes iudei poſſunt intelligi. Per
terrã vero terreni et inſeniati gen
tiles idola ſenſu carẽtia adorãtes
qui vtriq; regnãte xp̃o irati ſunt
et commoti: ſed alij ſana ira vt ſi-
bimetipſis de peccatis iraſcentes
ad xp̃m conuerterentur, alij vero
inſana ⁊ furibunda vt xp̃m ⁊ ſer-
uos eius pſequerẽtur. Sup cheru
bin vero dominus ſedere dicit̃ vt
qualis ⁊ quãt⁹ ſit is qui regnauit
Cheru demonſtraret. Cherubin q̃ppe in-
bin q̃d terpretatur plenitudo ſciẽtie. Do-
ĩterpre minus ergo ſuper cherubin ſedet;
tatur. q2 xp̃s qui eſt dei virt⁹ ⁊ dei ſapiẽ
tia ipſos ſciẽtia eminẽtes ſpirit⁹
ſuperat et implet. Et ne putares
illũ ita ſedere in pñcipibus vt nõ
ſedeat etiã in hominib⁹ adiungit.

2 Dominus in Syõ ma-
eſt gnus: & excelſus † ſu-
per omnes populos.

¶ [Dñs] iſte eſt [magnus in ſyõ]
qd̃ interpretatur ſpeculatio. in ec-
cleſia deum ſpeculãte nũc per fi-
dẽ poſtea p ſpeciẽ. Qd̃ aũt ſubdit
[et excelſus ſup omnes populos]
deſignat eãdẽ eccleſiam p vniuer-
ſum mũdũ eſſe dilatatã vbi oẽs
ppli cõuerſant̃: vbi dñs q̃ pri⁹ hu
milis apparuit magnus ⁊ excel-
ſus dicit̃: quia a ſancta eccleſia q̃-
tidie ⁊ magnificatur et exaltatur.
Uel quia ipſe eandem eccleſiã per
ſuã grãm magnificat: ⁊ cor ipſius
a terrenis ad celeſtia ſubleuat. Et
q2 eſt magnus ⁊ excelſus iam er-
go illi qui prius blaſphemi erant
et humiles contemnebant.

3 Confiteantur nomi-
ni tuo magno quoniã
terribile & ſanctũ eſt:
& honor regis iudiciũ
diligit.

¶ [Confiteant̃] cõfeſſione debite
laudis [nomini tuo magno] vbiq;
per famam ⁊ gloriã dilatato [q2
eſt terribile] potentia qua punit
vt timeatur [et ſanctum] bonita
te qua parcit vt honoretur ⁊ ame
tur [et honor regis] id eſt xp̃i [iudi
cium diligit] quo punit nõ tãtum
miſericordiã qua parcit. Sic vtiq;
vult a nobis honorari dñs rex vt
nõ credamus eum peccata noſtra
dimittere impunita. diligit enim
iudiciũ vel in nobis vel in ſe. In
nobis vt mala que fecim⁹ accuſe-
mus: iudicemus; ⁊ dãnem⁹. Quod
iudicium qui mõ facere in ſe ne-
gligit eum per ſemetipſum cũ ve-
nerit diſtricti⁹ iudicabit. Sed vt
iuſtiſſimus ipſe facit. Uñ ſequit̃.

4 Tu paraſti † dire- † equi-
ctiones: iudicium & iu tatem
ſtitiã in Iacob tu feciſti.

¶ [Tu paraſti directiones] i. pre
cepta iuſtitie vt in eis addiſcam⁹
quomodo viuere debeamus quas
per ſemetipſum nobis parauit fe
cit enim quod docuit et nobis oſ-
dendo viam in ſe ipſo omnem iu-
ſtitiã impleuit. Uel [tu paraſti di-
rectiones] i. tue gratie eſt viã ho-
minis dirigere [iudiciũ] vt diſcer-
namus inter bonũ et malũ [et iu-
ſtitiam] vt bonũ faciam⁹: et malũ
vitemus. [in iacob] ſpirituali. i. in
populo luctãte contra vitia ⁊ ſup
plãtãte ea [tu feciſti] que alius fa
cere non poſſet. Ipſe eñ iuſtificat
impium: ipſe operatur velle ⁊ ope
rari pro bona voluntate. Et quis
hoc facit in nobis.

5 Exaltate dominum
deum noſtrum: & ado-

rate ſcabellum pedum eius quoniã ſanctũ eſt.

¶ [Exaltate] .i. laudib⁹ extollite nõ voſmetipſos: ſed [dominũ deũ nr̃m] ſcʒ chriſtũ dei filium ſm qḋ ipſe eſt de⁹ a quo habetis ꝙ iuſte viuitis. Quem humiliauit iudaica perfidia: credite deũ ſup oĩa [et adorate] .i. reuerẽtia ſingulari honorate [ſcabellũ pedũ eius] .i. venerabile corpus eius: ſed ꝓpter ipm cui⁹ eſt in quo diuinitas tanꝙ ſup ſcabellũ ſterit: qḋ ab ipſa diuinitate valde inferius eſt .q.d. ſic exaltate diuinam potẽtiam vt adoretis humanam naturam nõ in diuiſione: ſed in vnitate ꝑſone [quoniã ſanctum eſt] ipm ſcabellũ .i. corpus: qꝛ nulla peccati macula ĩquinatũ. Et merito exaltate ⁊ adorate: quoniã

6 Moyſes & Aaron in ſacerdotibus ei⁹: & Sa- in his muel † inter eos qui inuocant nomen eius.

¶ [Moyſes] legiſlator [⁊ aaron] ſumm⁹ ſacerdos fuerũt [in ſacerdotib⁹ eius] ſcilʒ xp̄i .i. inter ſacerdotes vel nũero ſacerdotũ. Moyſes quidẽ ſacerdos dicitur: qꝛ ſi nõ hoſtias vota tamen populi deo obtulit ⁊ pro populo ſupplicauit [et ſamuel inter eos qui inuocãt nomẽ eius] ſamuel nõ inter ſacerdotes: ſed inter inuocantes nomẽ dñi numeratur: qꝛ etſi eſſet ſacerdos ſicut alibi legit̃ non tamẽ erat de tribu leui: ſʒ de tribu effraim de qua nõ fit ſacerdos ſm legem ſed de leui. Ac ſi diceret hos imitamini: quia hi magni fuerunt qui eum adorauerunt. Iſti enim iam nunc.

7 Inuocabant dominũ & ipſe exaudiebat eos: in columna nubis loquebatur ad eos.

¶ [Inuocabãt dñm] xp̄m cui⁹ aduentum expectabãt [et ipſe] id eſt deus qui poſt in homine locutus eſt [exaudiebat eos] ꝓpter merita ſua. nam per preces eorum ſepe dimittebat deus populi peccata [et in columna nubis] et de nube obſcura [loquebatur ad eos] quod ſignificabat verba ſua adhuc eẽ obſcura et occulta. Sed ꝙ tunc per figuras ⁊ enigmata figurarum obſcure loquebatur in nube poſtmodum manifeſte locutus eſt in ſcabello .i. in aſſumpta carne. Et iſti qui tanti erant

8 Cuſtodiebant teſtimõia eius: † præceptũ quod dedit illis. † precepta eius ꝙ dedit eis.

¶ [Cuſtodiebãt teſtimonia eius] .i. carnalia inſtituta vẽture gratie teſtimoniũ ꝓhibentia. vel [teſtimonia eius] .i. precepta eius omnia. ⁊ [preceptum] ſingulare [quod dedit illis] ſcʒ ſeruande charitatis et ideo merebãtur exaudiri. nã tales deus exaudit quos cuſtodire ſua precepta conſpicit. Primo dicit teſtimonia in plurali: et poſtea preceptum in ſingulari. quia ſm Grego. Precepta dñica multa ſunt per diuerſitatem operis: et vnũ in radice charitatis: ⁊ qꝛ oĩa ad vnum tendunt finem. Quiſqꝫ ergo vult teſtimonia domini cuſtodire debet et vnum preceptum charitatis obſeruare. Quod niſi fecerit ſi multa alia facit totum perdit. Et quia cuſtodiebant ideo. O Grego.

9 Dñe deus noſter tu † exaudiebas eos: deus tu ꝓpicius fuiſti † eis. † exaudiſti. illis

(†vindicans. †affectiões vel ſtudia.)
Et † ulciſcens in omnes † adinuentiones eorū.

¶ [Dñe deus noſter tu exaudiebas eos [in iuſtis peticionibus te inuocantes: quia audierunt te precipientem. et o [deus tu ppicius fuiſti eis] condonando eis peccata et tamen [vlciſcēs] .i. vindicans ſe [in omnes adinuentiones eorū] ſcʒ peccata que ſunt ab inuentione humana: et nō relinquens ea impunita. In quo facto magnū quid et vtile cōmēdat nobis deus. Illi enim iraſcit quē peccantē nō flagellat. Nā vere cui propicius eſt nō ſolū donat peccata ne in futuro ſeculo noceant: ſed et caſtigat ne ſemper peccare et in peccatis morari delectet. quia peccata punire ſignum eſt miſerationis diuine. Et quia propicius eſt ergo

10 Exaltate dominum deum noſtrum: et adorate in monte ſancto eius: quoniam ſanctus dominus deus noſter.

¶ [Exaltate] .i. laudibus extollite [dñm deū noſtrū] ſcʒ xpm qui blandit et cedit vt pater. nō ſolū enim exaltādus eſt et laudādus quia peccatores miſericorditer iuſtificat: ſʒ etiam quos iuſtificat miſericorditer flagellat [et adorate] .i. ſingulariter honorate ſcʒ eundem dñm [in mōte ſancto eius] .i. in ſancta eccleſia eius in cuius ſoliditate fidei et altitudine iuſtitie eſſe debemus ſi deū dominū vtiliter laudare volumus [quoniam ſanctus] qui nos ſanctificat [dominus] qui nos regit [deus] qui nos creauit [noſter] qui ſeipſm nobis tradidit vnde ipſum adoremus et adorando pare ei ſeruiamus cuius poſſeſſio et hereditas ſumus. Oratio.

Sublimis throni dñe te adoremus et queſumus vt coſtumina nobis lumine refulgēre modum ſacerdotalis ordinis te cuſtode ſeruem⁹. per dominū.

Inuitatio generaliter omniū hominum ad confeſſionem peccatorum et ad deū cum exultatione et alacritate laudandum.

Pſalmus. XCIX.

1 Iubilate † domino oīs terra: ſeruite domino in † lætitia. (†deo) (†iocunditate)

¶ Auctor pſalmi ppheta dauid. ¶ Titulus eſt. pſalmus in cōfeſſiōe. Et eſt ſenſus pſalmi iſte eſt in cōfeſſione: id eſt agit de cōfeſſione. Eſt autem cōfeſſio gemina. vna eſt peccatorum que conuenit incipiētibus. alia eſt laudis que conuenit perfectis. et de vtraqʒ agit hic pſalmus. qui bene hoc loco ponit quia domino tāto et tali prout ſupra deſcribitur merito vtraqʒ pdicta confeſſio exhibetur. ¶ Materia: cōfeſſio gemina. ſ. pctōrū et laudis quā hic indicit diuerſis. ¶ Intentio monere ad vtrāqʒ confeſſionē non vnū angulū terre/ſed totius terre habitationē. ¶ Sñia in gñali: ppheta in iſto pſalmo docet et inducit oēs deum alacriter laudare et peccata inceſſanter plangere: quia nec in malis eſt deſperandū nec in bonis animus debet eſſe elatus. ¶ Sententia in ſpeciali ad laudē ergo mouens nō vnū angelū terre hortat: ſʒ ſic vbiqʒ nouit (Confeſſio eſt duplex)

ſeminatam bñdictionē ita vndiqꝫ exigit iubilationē.dicens.[Iubilate].i.exultate ⁊ ineffabili letitia agite gaudere[domino] redemptori nro nō alij[ois terra].i.oēs habitātes in terra:qꝛ vbiqꝫ bñdictio eſt ſeminata.Iubilatio aūt fit voce vera ⁊ corde.Qui eñ iubilat erūpit in quādā vocē exultationis ſine ꝟbis ita vt appareat cū ipſa voce gaudere ſed qꝫ repletū nimio gaudio non poſſe hoc ꝟbis explicare.Talis ergo laudatio dñi decet vt ſicut ipſe a nobis cōprehendi non valet ita magnitudo laudis eius paruitatē noſtri animi ſuperet[ſeruite dño] qꝛ per chriſtū eſtis liberati[in letitia]et hilaritate animi nō neceſſitate ⁊ inuiti ſed charitate ⁊ voluntarij:aliter eñ ſeruitus deo nō eſt acceptabilis qꝛ hilarē datorē diligit deꝰ.Qꝺ ſi in dei ſeruitio aliqͩ moleſtie pp deū patimur nō iō a letitia animi recedere debemꝰ.vbi enim maior preſſura ibi maior acquiritur gloria.

Iubilatio vera q̄ dicit.

ij.cor. ix.

2 † Introite in conſpectu eius:in exultatione.

ſitrare

¶[Introite in conſpectu eius in exultatione].i.intrate ad conſcientias veſtras et in conſcientijs exultate vbi deus videt quarum teſtimonio addiſcentis in quibus vobis ſit exultādū.hinc de ſancta electorum eccleſia dicitur Omnis gloria eiꝰ filie regis ab intus.Et paulus.gloria noſtra hec eſt teſtimonium conſcientie noſtre.facile eſt exultare foris lingua in conſpectu dei:⁊ in cōſciētia exulta.Sunt eñ nonnulli qui de ſeruitute dei non intus coram domino/ſed foris coram hominibus gaudent:⁊ dum exterius de bono opere gloriantur intꝰ a fructu ⁊ mercede boni operis vacuantur.Et quicunqꝫ ſeruitutem domino exhibent,

ij.Cor. j.

3 Scitote qm̄ dominus ipſe eſt deus:ipſe fecit nos & non ipſi nos.

¶[Scitote]ſine dubio[qm̄ dominus]Ieſus xps natus in carne ad cuius laudem vos inuito[ipſe eſt deus].i.creator omnium nō homo tm̄.hoc ſpecialiter dicit contra iudeos.q.d.nō vileſcat nobis quem crucifixiſtis.Et patet ex effectu ꝙ ipſe ſit deus[quia ipſe fecit nos] creando et refecit recreādo:omnia enī per ipm̄ facta ſunt[⁊ nō ipſi] fecimus[nos]qꝛ omne bonum noſtrū ex eo ē nō ex nobis:⁊ nihil habemus qꝺ nō ab ipſo accepimus. vnde poteſt intelligi de operibus creatiōis ⁊ nature:vel de operibꝰ recreationis et gratie.ab eo enim ſumus non ſolum corporaliter facti:ſed etiam in nouum hominem recreati:et hec non noſtro merito. ſed ſuo dono.Et ideo.

Joh. j.

4 † Populꝰ eiꝰ & oues paſcue eiꝰ † introite portas eius in cōfeſsiōe: † atria eius in hymnis † confitemini † illi.

†nos autem ſitrate †in †cōfeſſionibus †ei

¶[Populus eius]quē ipſe rex ſua bonitate regit et dirigit[et oues paſcue eiꝰ]quas ipſe paſtor verbo vite paſcit:⁊ ad paſcua eterna perducit:ad quorum introitū nos hortat cū ſubdit[introite portas eiꝰ] et initium bone conuerſatiōis[in confeſſione]ſcilicet peccatorum.i.a confeſſione peccatorum incipite intrare portas eius quas nemo poteſt ingredi niſi ſe peccata confitendo purgauerit.Porte quippe illorum paſcuorum.i.vite eterne ſunt opera iuſtitie:ad quas portas per confeſſionem intratur. Quiſquis enī vult bene operari ⁊ bene ope

rando portas iuſtitie ingredi ꝑus debet cõfiteri peccata ſua:qꝛ ini⸗tium bonorum confeſſio eſt pecca⸗torum:⁊ adite ⁊ introite ſpe ⁊ deſi⸗derio [atria eius] .i.amplitudinem celeſtis beatitudinis:⁊ cũ vere in⸗trauentis grẽ plenitudine perce⸗pta/tunc [in hymnis] .i.in laudi⸗bus [confitemini illi] gratias agẽ⸗tes liberatori.q.d.cũ intratis vos reprehẽdite:cũ intraueritis ipſum laudate.In introitu portarum eſt confeſſio.in peruentiõe vero atrij laudatio.⁊ in his omnibus.

Confeſſio peccatorũ initiũ ẽ bonoꝝ.

5 Laudate nomen eius quoniam ſuauis eſt do⸗minus in æternũ miſeri⸗cordia ei⁹:& uſque in generationem & gene⸗rationem ueritas eius.

¶ [Laudate] .i.cũ laudib⁹ ꝑdica⸗te [nomẽ ei⁹] .ſ.dñi nũc ⁊ i futuro: ⁊ merito:qꝛ dñs laudaṫ dulceſcit vñ ſubdit: qm̃ ſuauis ẽ dñs] ⁊ dulcis laudãti.Laus dei eſt vita aĩe.cum enĩ deũ tota deuotiõe laudamus: ⁊ toto cordis affectu ei⁹ amore ac⸗cẽdimur tũc ſentimus ꝙ dulcis et ſuauis eſt dñs.Et illa ſuauitas et ſpiritalis dulcedo cib⁹ aĩe eſt.Ni⸗hil ergo vtili⁹ poteſt facere aĩa ꝙ laudare eũ a quo facta eſt.[in eter⸗nũ] eſt [miſericordia ei⁹] hic nobis parcẽdo ⁊ peccata dimittẽdo/ ac poſtmodũ in eterna vita nos ſuſci⸗piẽdo.hic liberat ⁊ in futuro coro⸗nat [⁊ vſqꝫ in generationẽ ⁊ gene⸗rationẽ] eſt [veritas eius] implẽs promiſſa.i.in generatiõe preſenti ⁊ terrena ꝙ parit mortales:ac fu⸗tura ⁊ celeſti ꝙ parit immortales perſeuerabit qḋ promiſit:ſed hic ẽ in promiſſione ibi in damnatione. hic ad fidẽ :ibi ad viſionem.hic qua ſi per ſpeculũ ⁊ in enigmate:ibi fa⸗cie ad faciem.

Dei laus ẽ vita anime.

Oratio.

Iubilamus tibi eterne do⸗mine in leticia ⁊ exultatiõe poſcẽtes vt dum porte pe⸗ctorũ noſtroꝝ in tuis laudib⁹ reſe⸗rantur/ſemꝑ ad miam veritatẽqꝫ pandantur.Per.

Pſalmus de forma re⸗ctè uiuendi & ad perfe⸗ctionẽ ſanctitatis perue⸗niendi.docens & mo⸗nens bona appetere & mala reſpuere.

Pſalmus.C.

1 Miſericordiam & iudicium: cantabo tibi domine.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus eſt.pſalm⁹ ipſi dauid. Et eſt ſenſus:pſalmus ille attri⸗buitur ipſi dauid i.xp̃o vt hoc to⸗tum quod hic docemur virtutibus chriſti appliceṫ.qꝛ oẽ bonũ nr̃m a deo eſt ⁊ chriſto attribuẽdum:⁊ cõ⸗petit hec vox capiti ⁊ corpori.Iſte ps ḃ cẽteſimo loco poniṫ:qꝛ ſicut iſte numer⁹ eſt ꝑfect⁹ ita iſte pſal⸗mus ꝯtinet et docet formã ꝑfecte ſanctitatis.hic enĩ docemur bona appetere ⁊ mala renuere.¶ Ma⸗teria:forma recte viuẽdi ⁊ ꝑfectio ſctitat[.]fidelis enĩ aĩa ꝙ in pſalmo q̄nquageſimo ꝯ lamẽta ꝑrie vitaꝫ ſuã correxit:in ḃ cẽteſimo ꝑfectio⸗nẽ vite ſue alijs formã bñ viuendi ꝓponit.¶ Intẽtio. Monere:bõa appetere:⁊ mala renuere ꝙ eſt ꝑfe⸗cta ꝯuerſatio vite.¶ Omnia in gña⸗li.ꝓpheta in iſto pſalmo in ꝑſona xp̄i vł eccłie ſeu cuiuſlibꝫ ꝑfecti do⸗cet formã recte viuendi.⁊ ſpãliter

inſtruit maiores vt ſe deuote ha-beāt erga deū.mūde ⁊ hōeſte ad ſe ipos.iuſte ad ſubiectos ⁊ ꝓximos. ¶ Omnia i ſpāli.de mia ꝙ ⁊ iudicio ꝓponēs ait xp̄s i mēbris.[Miaʒ] q̄ mō ē[⁊ iudiciū]qđ erit in futu-ro[cātabo].i.iocūde annūciabo[ti bi]o[dn̄e].i.ad tuā honorē q̄ vtro-ꝗ laudabil'r vteris.qꝫ niſi ꝑ idebi-tā miaʒ nemo liberabit:⁊ niſi ꝑ de bitū iudiciū nemo dānabit.Nemo ꝙ ad ipunitatē ō mia dei p̄ſumat:⁊ pniaʒ ꝯtēnat:qꝫ eſt ei et iudiciū et nemo i meli⁹ cōmutat⁹ iudiciū ti meat qꝫ ē ei mia.hic ē aūt tempus mie.in futuro tēpus iudicij:⁊ pro-pter hec duo.

2 Pſallam & intelligā in uiā immaculata: quā do uenies ad me.

¶ [Pſallam].i.i hilaritate bn̄ opa bor[⁊ intelligā].i.diligēter attēdā [in via imaculata]ambulādo ⁊ iu ſte agēdo[qn̄ venies ad me]mō ꝑ grāʒ vl'i obitu ſeu i ſcđo aduentu. deīde exponit q̄ ſit via imaculata.

3 † Perābulabā in in nocentia cordis mei: in medio domus meæ.

† deambulabam.

¶ [Perābulabā].i.pfecte ambula bā ⁊ delectabar[in inocētia cordis mei].i.i puritate conſciētie vitādo oīa facinora:⁊ h' exponēdo ſubdit ſcʒ[i medio domus mee].i.cordis mei.dom⁹ ei nr̄a ē cor ſiue ꝯſciētia vbi qete habitat et ambulat q̄ bn̄ ſibi ꝯſci⁹ eſt:⁊ ꝯſciētiā purā hʒ.In corde ēt ambulare eſt interiora cor dis ſolicite ꝑſcrutari.Sctī etenīʒ viri quotidie cor ſuum inquirunt et diligenter tunc interiora ſua di ſcutiunt ne quid ibi forte lateat quod oculos diuine maieſtatis of-fendat.deinde innocentiā per par tes exponit.

Ambulare in corde qđ eſt

4 Non proponebā an-te oculos meos rē † in-iuſtam: facientes pręua-ricationes † odiui.

† malā · † odio habui.

¶ [Non proponebā ante oculos meos rem iniuſtam].i.non dilige-bam rem malam res eīn que dili-gitur aū oculos frequenter hr̄ pri⁹ eſt ergo rem malam non diligere: deinde etiam odire vnde ſequitur [facientes preuacationes].i.tranſ greſſiones a via legis ⁊ mandato-rum dei[odiui]etiaʒ amicos ⁊ pro ximos:non quidem ex eo ꝙ erant homines:ſed ex eo ꝙ preuaricato-res.non naturam ſed culpam:non res ſed vitia. Aliud eſt eīn amare ꝙ facti ſunt:aliud odire ꝙ faciūt. Deinde exponit quos dicat preua-ricatores ſubdens.

5 Nō adheſit mihi cor prauum: † declinantem à me malignum non co gnoſcebam.

† eū declinaret a me malign⁹.

¶ [Non adheſit mihi]per amores et amicitiam [cor prauum]:id eſt homo praue voluntatis qui preua ricatur corde diſcrepans a deo:ſi-cut rectum cor habens conformat ſe deo quaſi dicat non conſenſi nō rectis:ſed ſicut cor meum in omni bus rectum erat ita rectis corde ſolummodo adherebat [declinan-tem a me].i.diſſimilem nō me imi tantem [malignum]:id eſt maliuo lum et malo igne vitiorum ignitū [non cognoſcebam]:id eſt non ap-probabam:non mihi placebat.d.

6 Detrahentem † ſe-creto proximo ſuo:hūc perſequebar.

† proximo ſuo occulte.

¶ [Detrahentem ſecreto proximo

ſuo] ⁊ in abſētia famā boni minuē tem: q2 palam detrahere non audet ꝗ falſa teneꝛ[hūc perſequebar arguendo/increpando ne hoc ageret. Ecce perſecutoꝛ bon⁹ nō hoīs ſed pcī. Eſt ſanē vitiū ꝙ ipꝛimis debeat extingui/ ⁊ ab his qui ſeipſos inſtituere volunt pꝛoꝛſus excludi. Nihil eñ tam inquietat animam: nihil eſt qđ ita nobilem mētē ac leuē faciat ꝙ facile totū credere ⁊ obtrectoꝛū verba temerario aſſenſu mentis ſequi. hinc eñ crebre diſſēſiões. hinc odia iniuſta naſcuntur. hinc eſt qđ ſepe de amiciſſimis etiam inimicos facit: dū cōcoꝛdes quidē/ ſ3 credulas aīas maliloqua lingua diſſociat. At contra magna ꝗes animi magnaq3 ē moꝛum grauitas nō temere de quoq3 ſiniſtru3 audire. Btūſq3 eſt qui ita ſe cōtra hoc vitiu3 armauit vt apđ eū audeat detrahere nemo prouidens in vtroq3 vtilitatem: vt nec libenter audeat/nec illum peccare permittat. Quod ſi eſſet hec in nobis diligentia nec paſſim abtrectatoꝛibus crederemus: ia3 omnes detrahere timerent ne non ta3 alios ꝙ ſeipſos viles detrahēdo facerēt.

7 Superbo oculo & inſatiabili corde: † cum hoc non edebam.

†huic nō pneſcebar.

ℭ[Superbo oculo]: id eſt cum homine ſupbo ⁊ tumido. ⁊ dixit oculo quia ſuperbia magis apparet in oculis ꝙ in alijs partibus coꝛpoꝛis. In oculis namq3 et ſuperciliis facile cuiuſlibet ſuperbia depꝛehenditur[et inſatiabili coꝛde]: id eſt notabiliter cupido ⁊ auaro cui⁹ auaricia expleri non poterat[cum hoc non edebam]propter coꝛrectionem tenendo me ab eis vt erubeſcerent et ſe coꝛrigerent. Sed dominus noſter ieſus chꝛiſtus cum

Superbia in oculis ac ſupcilijs depꝛhēditur.

publicanis ⁊ peccatoꝛibus quandoq3 comedit vt eos emendaret. hic ergo videtur deteſtari duo vitia pꝛincipalia. i. ſuperbiam et auariciam. econtrario.

8 Oculi mei † ad fideles terrę ut † ſedeant mecum: ambulās in uia immaculata hic mihi miniſtrabat.

†ſuper †conſiderent hi.

ℭ[Oculi mei] ſcilicet coꝛdis erāt [ad fideles terre]. i. qui fidem et veritatem tenent in terra hoc eſt tales placuerunt mihi[vt ſedeant] ⁊ habitent[mecum[in mea ſocietate[ambulans in via immaculata] innocenter et irrepꝛehenſibiliter viuendo[hic]non alius[mihi miniſtrabat]hoc omnibus bonis conuenit et maxime ſacerdotibus vt pꝛauis non cohabitent ſed virtuoſis. Sancti etenim viri ſicut ſtudent vitare ſocietatem maloꝛū ſic cupiunt adiungi ſocietati bonoꝛū. Exemplo ergo ſanctoꝛum vitanda eſt maloꝛum ſocietas ne pꝛauis eoꝛum exemplis coꝛrumpamur: ⁊ appetenda bonoꝛum ſocietas vt coꝛū bonis cōmuniter perfruamur.

9 Non † habitabit in medio domus meæ † qui facit ſuperbiam: † qui loquitur iniqua nō direxit in cōſpectu oculorum meorum.

†habitauit †faciens. †loquens

ℭ[Non habitabit in medio domus mee]id eſt in meo contubernio[qui facit ſuperbiam]id eſt quilibet ſuperbus. hec dicit ne videatur appꝛobare quos habet familiares ſi mali ſint[qui loquitur iniqua] malicioſe quecunque pꝛo

ferendo et quilibet maledictus [nō direxit].i.nō recte inceſſit nec placuit nec directionē gratā ha-buit.[In cōſpectu oculorū meorū] q2 ⁊ ſi apud ſe ⁊ apud ſtultos:apō me tū nō eſt glīoſus:hinc alibi dr Vir linguoſus nō dirigetur in terra

Ps.cx xxxix.

Et nō tm̄ hoīes malos vitaui ſed etiā vitia declinaui:quia

10 In † matutino interfi ciebam omnes peccato res terrę: † ut diſperde rē de ciuitate domini o-mnes operantes iniqui tatem.

† matutinis † diſper-dam

¶ [In matutino].i.in initio ſug-geſtionis [interficiebam] oratione qua debet eijci ne creſcant.[oēs pctōres terre].i.demones qui oēs carnē peccare faciūt:⁊ q2 pctōres terreni ſunt.q.d.ſubmiſſionē vel ſuggeſtionē diaboli eijciebā de cor de meo ⁊ nō ſuſcipiebā:cogitatiōi-b9 cū malis eiectis demōes occidū tur.Et ita interficiebā vt[diſperde rem de ciuitate domini] .i.de aīa mea[oēs operātes iīqtatē].i.oēs īmiſſiōes vel ſubmiſſiōes diaboli. Ciuitas eīm dei eſt aīa iuſti vn̄ di-ſpergit diabol9 ⁊ remouetur.Et at-tēde q2 vtitur pterito impfect .ſ.in terficiebā ſicut ſupra pambulabā ⁊ cetera vt notet actū nō eſſe oīno p teritū nec oīno futurū ſ3 icboa tū ⁊ adhuc in exiſtēcia durātē.Uel in pſona xpi pōt dici[Oculi mei] ſunt[ad fideles terre].i.ſup iuſtos ⁊ pfecte viuētes[vt ſedeāt mecū ſup ſedes duodecim ⁊ iudicēt mecū [ambulās in via immaculata hic mihi miniſtrabat] euangelizans mihi non ſibi:nō querens que ſua ſunt:ſed que ieſu chriſti.In via er go immaculata debet ambulare quiſquis deo digne cupit miniſtra

Aīa iu ſti ciui tas eſt dei.

re. [Non habitabit ī medio dom9 mee qui facit ſuperbiā].i.in corde meo vbi mitis ⁊ quietus habitat mihi placens.vel in celo habitare nō poterit q̄ſquis hic ſupbe viuet [qui loquitur iniqua non direxit in conſpectu oculorū meorū5]q2 non ſolū ſuperbe agētes ſ3 etiā iniqua loquētes reprobat de9[in matuti no].i.cū dies iudicij venerit cum illuminabuntur abſcōdita tenebra rum[interficiebā oēs pctōres ter re].i.eterne mortis interitu pdēm oēs amatores pſentis vite ⁊ mitē tā malos in ignē eternū[vt diſper derē de ciuitate dn̄i].ſ.de celeſti hie ruſalē.i.vt ſeparē a ſocietate ſan-ctorū[oēs operantes iniqtatē].i. oēs iniqtate pſeuerātes.Et tunc ceſſabit tēp9 mīe quod modo eſt ⁊ erit tēp9 iudicij quod nondum eſt Et quimodo in tempore miſeri-cordie negligit gratiam in tempo re iudicij ſentiet iram. Oro.

Incōprehenſibilis virtute omps de9:q̄ tuis famulis miam ⁊ iudiciū iſinuas:cle-mēter cōcede nobis fideliter te di ligere rectamq; viam ingredi ⁊ a vanitate execrabilis ſuperbie de-clinare.Per dominū.

Oratio chriſti noſtro defectui compatientis, uel uere pœnitentis ue niā de peccatis & libe-rationē à miſerijs deuo tè implorātis. Pſal.CI.

1 Domine † ex-audi oratio. nem meā: & clamor meus ad te † ueniat.

† exaudi dn̄e † perue niat.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus talis eſt oratio pauperis .i. chriſti pauperis inſe: et in mēbris in quibus ſunt: ⁊ penitentes qui etiā hic loquūtur habita cū anxiaretur in miſerijs in quas deiect⁹ eſt ꝓpter pctm̄ primi hoīs et noſtro defectui compatiens: et corā domino ꝑ quem ſolum peterat liberari effudit pcē ſuā vt eas euaderet. ¶ Materia: oratio xp̄i anxij ⁊ cōpatientis nr̄o defectui vel vere penitētis: ⁊ veniā deuote implorātis. ¶ Intentio: inuitare peccatores ad penitentiā ⁊ monere omnes ſuā aduertere miſeriam ⁊ petere dei miſericordiā. ¶ Sententia in generali: ꝓpheta in iſto pſalmo loquit̄ in pſona chriſti de reparatione generis hūani orātis vel in pſona cuiuſlibet vere penitentis: ⁊ ad deum clamantis pro ſua liberatione a pctis ⁊ multiplicib⁹ miſerijs. Maxima debet eſſe anxietas penitentis vt tpa voluptatū amaricatiōe penitētie cōpēſet. Iſte ergo pſalmus licet pauperi chriſto attribuat̄: tamen cōuenieter etiā in pſona humilis penitētis accipit̄: q̄ꝛ poſt p̄cedētem pſalmū q̄ docuit ⁊ monuit bōa appetere ⁊ mala reſpuere bene hic pſalm⁹ ordinat̄: q̄ꝛ agit de pn̄ia ꝑ quā q̄s a malo declinat. ⁊ bonū facit ne in matutino cū pctōrib⁹ interficiat̄. ¶ Sn̄ia in ſpāli. ab oratione ergo incipiens loquit̄ chriſtus in perſona mēbrorū vel penitēs in pſona ſua. d. [Dn̄e exaudi] i. ad effectū audi [orationē meam] quā ad te fūdo ꝑ mea miſeria cōſidēs de tua miā [⁊ clamor me⁹] cordis ⁊ oris. i. intenſus affectus orādi q̄ ſolet clamore exprimi [ad te veniat] ⁊ accept⁹ ſit corā te: nec obſtet mihi nubes peccatori q̄ iniquis obſiſtit. Tūc oro nr̄a ad deū clamor ſit qn̄ id qd̄ petim⁹ cū magno cordis affectu: ⁊ ingenti deſiderio poſtulam⁹. Nrūm q̄ppe deſiderū clamor eſt ad deum. Et q̄to plus q̄ſq̄ deſiderat tanto ampli⁹ in auribus dei clamat.

2 † Non auertas faciē tuā à me: in quacunque die tribulor inclina ad me aurem tuam.

¶ [Nō auertas] q̄ſi offenſus propter pctōꝝ meoꝝ enormitatē [faciē tuā] ſcʒ grā [a me] penitēte: tā q̄ indigno cōtēnendo preces meas ſʒ auerte a pctis: ⁊ benigno ac ſereno vultu reſpice in me: reſpuis q̄dē mun⁹ iniquorū: ſed nō pn̄ias pctōꝝ deuotorū. Et nō tm̄ ſemel ſed [in quacūq̄ die tribulor] per verā cōtritionē [inclina] qui es excelſus ⁊ ſurſuʒ [ad me] humilē q̄ tribulor deorſum [aurē tuā] i. effectū miſericordie tue ⁊ per miſericordiam flectaris ad me ſicut medicus ad egrotum.

3 In quacunque die inuocauero te: † uelociter exaudi me.

¶ [In quacūq̄ die] cōuerſionis [inuocauero te] i. it⁹ in corde vocauero te inuitans te in me [velociter] i. indilate [exaudi me] ne morer in culpa: ne impatiens ſim in pena. Inuocare eſt deū intra ſe inuitare/ ⁊ intimo cordis orare. Talis em̄ debet eſſe oratio noſtra ſcʒ cū intentione cordis ꝓlata. In ꝑdictis tribus vſib⁹ eſt crebra repetitio eiuſdē ſententie in quo affectus penitētis oſtēdit̄ ⁊ deus ad miſerendū magis excitatur. Iō autē clamo ⁊ neceſſe ē vt me exaudias

4 Quia defecerūt ſicut fumus dies mei: & oſſa

†in fri-xorio cõfrixa ſunt

mea ſicut † cremiũ arue runt.

¶[Quia defecerũt] i.celeriter diſparuerũt ⁊ euanuerũt[ſicut fumus] q̃ aſcẽdendo cito deficit[dies mei] i.tp̃a vite mee:preſens enim vita cito labitur et euaneſcit.q.d.infructuoſe totam vitã meã expendi[et oſſa mea]que carnẽ portant[ſicut cremiũ]in frixorio ſiccatũ[aruerũt ⁊ defecerunt.i.aĩe fortitudo quaſi cõfrixa contrahitur:et infirmatur recordatiõe peccatorũ vel timore iudicij:iam enim frigiſ homo dũ timet ſe arſurũ:vel virtutes mee admoto igne cõcupiſcentie aruerunt.

5 † Percuſſus ſum ut fœnum & aruit cor meũ: † quia oblitus ſum † comedere panem meum.

†percuſſus ſum ẽ ſicut. †q̃m †mãducare.

¶[Percuſſus ſu]tentatiõe[vt fenum]qđ viret ſ3 pcuſſũ ardore cito areſcit:⁊ ex feruore tẽtationis multiplicis[aruit cor meũ] ſterilitate pctĩ et defectu deuotionis a dulcedie amoris dei a delectatione ſpirituali:quia[oblitus ſum comedere panem meũ]ſeruare verbũ dei ⁊ p̃ceptũ diuinũ:vbũ enim dei panis eſt anime.Uel[comedere panẽ meũ] i.ſumere deuote eucharistie ſacramentum.Et quia non guſtam⁹ int⁹ dulcedine3 diuinam amamus foris miſeri famem noſtram.Quapropter nunc

Uerbũ dei panis eſt anime

6 A uoce gemitus mei: † adheſit os meum carni meæ.

†adheſerunt oſſa mea

¶[A voce gemitus mei]id eſt pre nimio dolore peccati que3 voce gemitus expreſſi[adheſit os meum carni mee]id eſt ſpiritus cum carne infirmatus eſt.Sicut enim caro que infirma eſt aliquando fit fortis cum ſpiritu in deo:ſic ſpiritus qui fortis eſt aliquando infirmatur cum carne in peccato. Uel[adheſit os meũ carni]id ẽ pelli[mee] carnem enĩ3 pro pelle dixit.q.d.ita exſiccaui me ipm̃ et cõtabui vt ſine carne eſſem:et[os meum]deficientibus carnibus.[carni mee]hereret.Diſcant hic peccatores quomõ agere debeant penitentiam.

7 Similis factus ſum pellicano † ſolitudinis:factus ſum ſicut nycticorax † in domicilio.

†quihabitant i ſolitudine †quihabitãt i parietinis.

¶[Similis factus ſum pellicano ſolitudinis]illi aui egyptiace que in ſolitudine ſolet habitare:q2 ſolitudinem cauſa meroris et penitentie expetij et ſine humano ſolatio permãſi[factus ſum ſicut nycticorax]habitans[in domicilio]vel in parietinis: id eſt coruus nocturnus vigil ⁊ teter qui noctem amat et habitat in parietibus ruinoſis ſiue tecto:quia tãq̃ abominabilis hominibus in locis occultis demoratus ſum non audens pre erubeſcentia ⁊ confuſione peccatorũ parere:Sed quia penitens peccatum ſuum cognoſcit.ſubditur

8 Vigilaui & factus ſum ſicut paſſer: † ſolitarius in tecto.

†ſingularis.

¶[Vigilaui] per cogitationem peccati:vel noctem in vigilijs ducẽdo:et inquietus pmanẽdo[⁊ fact⁹ ſum ſicut paſſer ſolitarius]vel ſingularis habitãs[in tecto]q2 tecta amat:nã auolans a conſortio peccatorũ excluſi me a conuerſione hominũ.Per has aues diuerſa genera penitentium notari poſſunt nã pellicano q̃ eſt auis nimie macie. ⁊ ſolinaga comparantur heremite. Nycticoraci vero que in nocte vi-

gilat ⁊ querit eſcas/ſimilatur illi qui a publico remotus dum alij in nocte huius ſeculi dormiunt vigilat: ⁊ eſcas ſic ſibi querit. Paſſer ē ille qui fugax ad alta virtutum fugit vbi tutus eſt a laqueis: vnde non deſcendat aliquid tollere de domo. Ideo vel ad cumulum mali.

9 Tota die exprobra-
bant mihi inimici mei: & qui laudabant me adverſum me iurabant.

[Tota die] .i. aſſidue [exprobrabant] id eſt inſultabant mihi inimici mei] verbis iniurioſis et improperoſis [et qui laudabant me] dum cum eis fruerer vita ſeculari: ⁊ cum eis eſſem in inſolentijs [aduerſum me iurabant] id eſt ad me euertendum conſpirabant: vel ſimul eodē tempore ore palam: ſed ficte laudabant et corde inſidias p̄parabant. Quos diabolus aliter nequit capere: arte quadam vult decipere: facit enim irrideri penitentes: quaſi iurent in eorum deteſtationem qui prius laudabant eos dum cum eis erant ſeculares. Et hoc ideo

10 Quia cinerem tan-
quam panem manducabam: & poculum meum cum fletu miſcebam.

[Quia cinerem] .i. reliquias peccatorum [tanq̄ panem manducabam] id eſt penitendo conſumebā: quia ſicut panis manducando conſumitur ſic omnes reliquie peccatorum et etiam tenuia .i. leuia peccata per penitentiam debent conſumi [⁊ poculum meum] id eſt temporalem iucunditatem vel deſiderium celeſtis patrie pro dilatione [cum fletu miſcebam] id eſt cum lachrymis miſcui. Nihil temporale mihi erat ſuaue: ſed celeſtem patriā tantum deſiderabam. Ad literam etiam de penitentibus quibuſdam auditum eſt q̄ panem cineri miſcebant et lixiuio conficiebant: hec autem omnia faciebam.

11 A facie iræ indigna- †qm̄ le
tionis tuæ: † quia ele- uaſti
uans † alliſiſti me. teriuiſti

[A facie ire indignationis tue] id eſt ab inſtantia vindicte et a preſentia penalitatis a tua indignatione procedentis quaſi dicat talē auſteritatem ſuſtinebam conſiderans aduentum tuum et futurum iudicium: ne ſcilicet grauiorem in carcerem in purgatorio vel in inferno penam propter peccatorum meorum grauitatem, quia eleuās] me in honorem faciendo ad imaginem tuam qua omnia animalia ſuperamus [alliſiſti] et ad terram concuſſiſti [me] peccantem: nullum enī aīal hanc penam miſerie ſentit et gehenne niſi homo. Qr enim fecit deus hominem ceteris creaturis ratione meliorē: ideo ſecuta eſt dānatio iuſta peccantem: hoc verbum dicant aliquando ſancti et in virtutibus eleuati fuerunt ⁊ poſtea ceciderunt. Vel poſſunt quedam iam predicta perſone chriſti conuenire vbi torporem excutit: et vt faſtidiū repellere debeamus inuitat cū dē [Similis fact⁹ ſum] ⁊c. Iſte tres aues ſignificant xp̄m [pellican⁹ in ſolitudine] chriſtus eſt ſolus nat⁹ de v̄gine. Sol⁹ enī ſicut ē ſolitudo. Deinde [nycticorax] in nocte [i domicilio] q̄ i tenebris ignorātie ⁊ cecitatis iudeorū tāq̄ i nocte: et i p̄uaricatiōe tāq̄ i domicilio: ⁊ ruinis ip̄orū occiſus ē: poſtea [vigilauit] i reſurrectiōe [⁊ fact⁹ ē ſic paſſer] volitādo .i. aſcēdēdo [ſolitari⁹] et ſingularis [in tecto] id eſt in celo vbi interpellat pro nobis. [Tota die].

et aſſidue[exprobrabant mihi inimici mei]et multa opprobria ingerebant[et qui laudabant me]adulando[aduerſum me iurabant]:id eſt conſpirabant inſidiãdo.[Quia cinerem tanq̃ panẽ manducabã] id eſt peccatores penitentiam agẽtes:qui igne viciorum combuſti erãt carbones emortui et incinerati incorporabã mihi tanquam ſuauem cibũ:et quemadmodum illos qui erãt habiles et idonei ad hoc vt eſſent in corpore meo.Sic enim recepit Mattheũ publicanum et peccatorẽ:ſicut Joannẽ virginem et innocentẽ[et poculũ meũ cum fletu miſcebã]id eſt eos quibus reficiebar tanq̃ potu ſociabam cum flentibus ſua peccata:et triſtes penitẽtes cũ letis iuſtitie adiungebã Iterum habebant materiã mihi exprobrandi[a facie ire et indignationis tue].i.a manifeſtatiõe grauioris et leuioris vindicte quã ego ſecundum grauiora et leuiora peccata mea eorum reputatione promerueram. que facies videbatur ex eo eſſe:quia tu[eleuans alliſiſti me]licz ſublimẽ me inſtituẽs et ſciẽtia et virtutibus permiſiſti me ſubiacere miſerijs.Deinde iterum loquitur chriſtus in perſona membrorum vel penitẽs in pſona ſua.

12 Dies mei ſicut um-
†velut. bra declinauerunt: &
ego †ſicut fœnum arui.

[Dies mei ſicut vmbra declinauerunt].i.velociſſime et cum ſumma feſtinatione euanuerunt:et ad modũ vmbre quaſi obſcuri et vani inutiles et infructuoſi trãſierunt[et ego ſicut fenũ arui].i.ſine rore gratie contabeſcendo defeci.Quẽadmodũ enim fenũ hodie vireſcit et cras marceſſit:ita homo in hoc ſeculo de leticia in triſticiam:de ſalute in infirmitatem:de felicitate in miſeriã:de vita in mortem trãſit.Deinde poſt afflictionẽ penitentis ponit ſubleuatio ſaluationis:et prius petẽs eius ad hoc faciẽdũ.q.d. licz ego iuſte et merito patiẽs defeci

13 Tu †autem †domi-
ne in æternum perma- †vero †nõ hz
nes: & memoriale tuũ
in generatione & gene-
rationem.

[Tu aũt dñe in eternum pmanes].i.ſtabiliter ſine defectu et mutatione et ſine poteſtatis diminutione:et viges ad me liberandũ q̃ viguiſti ad me humiliãdũ.et ideo propiciari potes cũ volueris[et memoriale tuũ].i.memorabilis mĩa tua q̃ dr̃ memoriale dei:qz nunq̃ obliuiſcitur miſereri.Uel[memoriale tuũ].i.promiſſum memorabile de venia ingemiſcentis et[in generatione et gnationẽ].i.in oẽs gñationes:et ideo quodãmodo propiciari debes.Memoriale vocam⁹ aliquid egregie factũ memoria dignum per qḋ miſericordia xp̃i itelligẽda eſt.pl⁹ eñ opat⁹ eſt circa genus hũanũ ex mĩa q̃ ex iuſticia.ĩtã — Memoriale quid appellamus.

Tu exurgens miſere-
14 beris Syon: †quia tem-
pus miſerẽdi eius quia
uenit tempus. †qm̃ venit tp̃s vt miſereans eius.

[Tu exurgẽs].i.potẽtiã tuã manifeſtãs oñdẽdo auxiliũ q̃ q̃ſi dormiẽs diſtuleras[miſereberis]prius[ſyõ].i.eccl̃ie iudeorũ incipiẽdo ab hierlm:[qz tp̃s miſerẽdi ei⁹]venit.ſ.tp̃s grẽ.et repetit[qz venit tp̃s] acceptabile et dies ſalutis:qḋ durat vſqz ad diẽ iudicij Uel[miſereberis ſyõ].i.eccl̃ie vl’ ex petõrib⁹ penitentib⁹ vt plurimũ collecte[qz tp̃s miſerẽdi ei⁹]ẽ.indiget eñ nũc mĩa.Cõſidat ḡ q̃ agit priaz:quĩ ve

nit tempus miſerendi et ſaluandi dominus enim eſt miſericors. Et vere miſereberis.

15 Quoniam † placuerunt ſeruis tuis lapides eius: & † terræ eius miſerebuntur.

† bñplacitũ habuerũt ſerui tui in † puluere ris.

¶ [Qm̃ placuerunt ſeruis tuis] id eſt apoſtolis et ceteris predicatoribus [lapides eius] ſcilicet ſyõ id eſt prophete firmi: in quorũ eloquijs beneplacitum habuerunt [& terre eius] ſyon: id eſt preuaricatorum [miſerebuntur] mundantes terrenos/ & de terra imagines dei formantes. de illa enim terra multa millia conuerſa ſunt. Vel [quoniam placuerũt ſeruis tuis] id eſt angelis & predicatoribus [lapides eius] ſyon: id eſt eccleſie vniuerſalis ſcilicet ſancti qui ſunt firmi et fortes in fide et perfecti in virtutibus [et terre] ſeu pulueris [eius] eccleſie ſcilicet peccatorum qui ſunt infirmi & miſericordia indigentes [miſerebuntur] procurantes: eorũ promotionem in bonum: vt fructũ ſanctitatis exhibeant.

16 Et timebunt gentes nomen tuum domine: & omnes reges terræ lgoriam tuam.

¶ [Et] inde ſiue p hoc [timebunt] etiã [gentes] qui modo timere neſciunt [nomen tuum domine] ſcilicet chriſtianum: et conuertentur ſicut iam videmus impletum per earum conuerſionem ad deum. Que enim prius idola metuebant & demoniorum nomina inuocabant/ nunc nomen domini venerantur & timent. et non tantum ſubditi. ſed [et omnes reges terre] timebunt [gloriã tuam] id eſt glorioſam potentiam tuam maiorem ſua. Vtrũq; ad vtrunq; referẽdum eſt quia et gentes et reges timebũt nomẽ tuum: et gentes et reges timebũt gloriam tuam: Et hoc ideo

17 † Quia ædificauit dominus Syon: & uidebitur in † gloria ſua.

† q̃m † maieſtate.

¶ [Quia edificauit domin⁹ ſyon] id eſt eccleſiam ſuam per mundum hoc agitur nunc vt iam lapides viui in ſtructuram currant: nõ in ruinam. et edificata ſyon [videbitur] dominus [in gloria ſua] vbiq; dilatata. Vel tandem videbitur glorioſus qui primo viſus eſt infirm⁹ Nam in edificatione ſyon et in eccleſia militante viſus eſt tantum in infirmitate. at vero cum venerit iudicare et apparuerit in maieſtate ſua et poteſtate tunc et in eccleſia triũphante videbitur in gloria ſua. Sed antequam illud fieret vel hoc fiat.

18 † Reſpexit in orationem humilium: & non † ſpreuit precem eorum.

† et † deſpexit deprecationem.

¶ [Reſpexit] miſericorditer [i orationem humilium] & pauperũ qui ſpiritu pleni orabant vt veniret [& non ſpreuit precem eorum] minus dicit ſcilicet non ſpreuit & plus intelligit ſcilicet q exaudiuit. hoc agitur & mõ in edificatiõe ſyon. Orãt et gemunt edificantes: manducãt cinerem tanquam panem et potum ſuum cum fletu miſcent ne in futuro ſero queratur ingeriter petatur fruſtra pulſetur. foris cũ virginibus fatuis remaneatur: et reſpicit dominus in orationem eorum. Ora ergo et curre quia reſpicit dominus in orationẽ humiliũ

19 Scribantur hæc † in generatione altera: & populus qui creabitur laudabit dominum.

†generatione altera.

¶ [Scribantur] nunc [hec] que dicuntur de miſeratione ſyon et ei9 edificatione [in generatione altera]. id eſt ad prophetizendum nouum teſtamentum. Vel [ſcribantur] ab euangeliſtis et memoriter tenentur hec que fiunt in edificatione ſyon [in generatione altera] id eſt opus generationis alterius: ſcilz none profutura vt de cantis bene ficijs deum laudet: ideo ſubditur ⁊ ita [ppl's] acquiſitionis [qui creabit] i bonis opib9 [laudabit dñm] de ſua reparatione. Et quia ſupra dixit edificauit dominus ſyō ⁊ iterū ſcribanf hec in generatiōe altera: modo vtrūq; declarat ſez quomodo edificauit et quid dixit eſſe ſcribendum dicens.

20 † Quia proſpexit † de excelſo ſancto ſuo dominus de cælo in terram † aſpexit.

†quia †ex alto †pſpexit.

¶ [Qz pſpexit] oculo ſue mie [de excelſo ſancto ſuo] ſez habitaculo. i. de ſinu patris: ⁊ aperit euidēti9 quod dixit [dñs] excelſus [de celo] celorum [in terram aſpexit] ad humiles. Propheta propter certitudinem dicit vt preterita que tunc adhuc erant futura proſpexit dominus ex alto vt humiles videret et inde ad humiles humilis veniret: et ex alto factus eſt humilis vt humiles exaltaret: reſpexit vt miſeretur. deſcendit vt vincula quibus nexi eramus abſolueret. vñ ſequitur

21 Vt audiret † gemitus compeditorum: ut † ſolueret filios † interemptorum.

†gemitum †ſoluat †mortificatoꝝ

¶ [Vt audiret gemit9 cōpeditorū] ſez pctōꝝ q legalib9 vinculis aſtricti cum gemitu orabāt vt de9 mūdum a peccatis ſolueret/vel pctōrum qui ſunt cōpediti timore dei ⁊ diſciplina eius qb9 ligati martyres dura ſuſtinebant: vel penitentium qui prius erant aſtricti rhetibus pctōꝝ [⁊ vt ſolueret] i. liberaret a paternis erroib9 vel noſtris peccatorum [filios] viuētes in mundo [interemptorū] fraude diaboli. i. occiſorū ſeu mortuorū et dānatorum ne ſic dānarētur ſicut patres eorum. Ad hoc autez audiuit et ſoluit

22 Vt † annuncient in Syon nomē domini: & † laudē eius in Hieruſalem.

†annūcietur. †laus.

¶ [Vt] ſoluti iā [annūciēt] primo [i ſyō] i. in eccleſia primitiua [nomen domini] i. laudem de dei eſſentia [⁊] deinde [laudē ei9] ſ. opa [i hierl'z] i. i gnāli eccl'ia. ad hoc eī a diabolicis et pctōrū laqueis ſoluūtur vt laudē annūciēt in eccl'ia. Vel [vt annūciēt in ſyō] q ſpeculatio dicif. i. in pñti eccleſia q adhuc p ſpeculū videt/et gloriā dñi a lōge ſpeculaf [⁊ laudē ei9 in hierl'm] celeſti q viſio pacis dicif cui habitatores facie ad faciē vidētes laudant eū in eternū. annūciēt iquā.

23 In conueniendo populos in unu n: & † reges ut ſeruiāt domino.

†regna

¶ [In cōueniēdo] i. ad conueniendum [populos in vnum] id eſt in vnitatem fidei ⁊ morum [⁊] ſimili

ter[reges]terrarum et principes populorum ad hoc[vt ſeruiant do mino]vniuerſi.hoc eſt vt faciant magnos:mediocres et paruos cõ uenire i eccl'iaſticã vnitatẽ vt oẽs ſeruiãt dño.q eis miſericorditer di gnat⁹ ẽ ſubuenire.Exauditi ſunt ĝ q erãt i p̃ſſura ⁊ hũilitate vt cẽt nr̃is tpib⁹ eccl'ia i tãta gl'ia vt ia3 regna q̃ pſequebãtur ipa ſeruiant dño.Illis autẽ annunciantibus.

24 Reſpondit ei in uia
†fortitudis. † uirtutis ſuæ: † pauci-
†exiguitatem. tatem dierum meorum
†annũcia. † nuncia mihi.

ℭ[Reſpõdit]eccl'ia vocata[ei]. ſ. dño credẽdo.grãs agẽdo:bñ viuẽ do:gratulãdo:⁊ obſequẽdo:nõ ↄtẽ pſit:ſ3 vocata rñdit ⁊ ↄpluta fru ctũ reddidit vocata ẽ eccl'ia:⁊ rñdit dño qñ q̃ſq; pctõr grãs ei agit vo cat⁹ab illo.Ille vocat iſte rñdet nõ voce ſ3 corde.nõ lingua:ſ3 vita ⁊ h̃ [i via ↄtutis ſue]. i. reuerſus ⁊ po ſit⁹ i via ↄtutis ac grẽ ⁊ pnie ⁊ rñ dẽdo orauit.d.O de⁹[paucitatẽ]⁊ breuitatẽ[diez meoz nũcia mihi] i.breue tpo vite mee fac me attẽde re ne trãſitorijs iherecã.valde ei ad eternitatẽ aie pficit cũ ei de⁹ bre uitatẽ vite ſue ad memoriã reducit Nã cũ finẽ ſuũ ꝓximũ cogitat mi
Eccl. vij. n⁹ eã peccare delectat hic dr̃.Me morare nouiſſima tua et in eternũ
Hieronymus. nõ peccabis.vñ et Hiero.philoſo phia vera eſt aſſidua mortis medi tatio.Et quia tendo ad eterna.

25 Ne reuoces me in
†dimidium. † dimidio dierum meo
†gñationum. rum : in generatione
† & generationem an-
ni tui.

ℭ[Ne reuoces me i dimidio diez meoz]pñtiũ.i.ne ſinas me reuocã ri ad trãſactã vitã pctõz ſ3 hos di midios dies ⁊ futuros ↄtinuẽ.Cũ nos de⁹ vocat ad ea q̃ añ nos ſũt iuitat:cui⁹ reuocare ẽ cũ ad ea q̃ retro ſunt nos cadere pmittit:pñ tes ↄo dies quãtũcũq; ſint bõi nõ ſunt niſi dimidij ⁊ ipfecti niſi addã tur eterni.Orat ĝ ne cũ i dimidio diez reuocet.i.ne h̃ q tpal'r viuit obliuiſcẽdo a curſu celeſtiũ ad tpa lia amãda corruat.Mĩ⁹ ei eter na diligim⁹ cũ i delectatiõe pñtis vite oculos cordis itẽdim⁹.Cũ ↄo trãſitoria via cogitam⁹ magis ad amãda celeſtia excitamur:dies eñ mei exigui ſũt ſ3[i gñatiõe ⁊ gña tionẽ].i.i eternũ ſũt[ãni tui]q̃ nõ trãſcũt nec mutãtur de quib⁹ fac me ſatagere. Anni dei eternitas eius eſt vbi nihil eſt preteritũ vel futurum:vbi non eſt niſi eſt.Quia

26 † Initio tu domine †in pricipio
terrã fundaſti: & opera terram
manuũ tuarũ ſunt cæli. tu fundaſti dñe.

ℭ[Initio]tpis[tu dñe terrã fun daſti]q̃ eternitate tua p̃cedis oĩa q̃ feciſti:ſine initio eñ añ creatu ras extitiſti[⁊ opa manuũ tuaz] id eſt verbi et virtutis[ſunt celi] quia qđ ↄbo facit hoc et manu.i. virtute:et per iſta duo.ſ.celũ ⁊ ter rã intelligunt oẽs creature a deo facte.Per terrã etiam eccleſia:⁊ p celos apl'i poſſunt intelligi in qb⁹ celis manens deus intonuit pre ceptis:choruſcauit miraculis:irri gauit terrã imbre veritatis.Et ſi cut añ omnia creata fuiſti ita poſt mutata permanebis.Unde ſubdit

27 Ipſi peribunt tu autẽ
permanes: & omnes ſi-
cut ueſtimentum uete-
raſcent.

ℭ[Ipſi]ſ.[ſcil3 celi ⁊ multo magis

terra [peribūt] cōflagratiōe ignis quo ad aliquā diſpoſitionē ſcʒ ſm qualitatem: de celis proximis ter re hoc cōſtat: de ſuperiorib⁹ aūt certum non eſt. Uel [celi] .i. iuſti ſm corpus [peribunt] ſed in meli⁹ mutabunt in reſurrectione [tu autem pmanes] omnino ſemp immutabilis qui mutari nō potes [et oēs ſicut veſtimentū veteraſcent] a ſtatu in quo ſunt: qđ nō de angelicis accipi pōt: ſed de mutabilib⁹ ſcilʒ de celis ad lrām. Uel de ſanctis q̄ veteraſcent ſicut veſtimentum .i. ſm corpus quod more veſtis conſumitur ſed in melius mutabunt.

28 Et ſicut opertorium mutabis eos & mutabū tur: tu † autem idē ipſe es & anni tui non deficient.

†vero

¶ [Et ſicut opertorium mutabis eos] celos. [Et mutabunt] a ſtatu ſuo in meliorē: quia iam corruptioni ſicut añ nō ſubiacebūt. vl' celos .i. ſctōs mutabis vt vitiorum ſorde mūdati pulchriores ſtant: et mutabunt ad eternitatē [tu aūt idē ipſe es] .i. idē pmanes ſine mutatione [et anni tui] q̄ erūt in gñatiōe et generationē .i. duricia tua q̄ in annis apud nos diſtinguit [non deficient] et nullo fine claudent: quia eternitas tua immutabilis pmanet. Deinde ſequit hilaris ɔcluſio oſtendēs qp et nos ibi eē poterim⁹

29 Filij ſeruorum tuorum † habitabunt: & ſemen eorum in ſeculum † dirigetur.

†inhabitabunt †ſeculi

¶ [Filij ſeruorū tuoꝝ] .i. apl'orū q̄ p pdicationē eoꝝ in fide ſunt geniti et nō tm̄ ipi ſerui [habitabūt] et pſeuerabūt in tuis annis nō deficientib⁹ et eternalr corā te [et ſemē eorū] .i. imitatores: et tota ſequens gñatio electorū [in ſeculū dirigef] .i. in eternū q: ſemp actu et cōtinue in deū ferent et dirigent ad appetēdū eternitatē et in eternū manebūt. Ui' [filij ſuoꝝ tuorum habitabūt] ibi .i. ſerui p bōa opa q̄ſi p filios: nemo em̄ ibi habitabit niſi p opa ſua. Nō em̄ q̄ dt dñe dñe: ſʒ q̄ facit voluntatē pris ipſe intrabit in regnum celorum [et ſemē eorū] .i. opa ſine quibus nullus intrat: et vnde fructus eternus metit [in ſeculū] .i. in eternū [dirigef] q: nihil tortū itrat. Noli ergo eē ſterilis ſi intrare et habitare vis: ſʒ pmitte fet⁹ operū q̄s ſequaris: pcedāt te opera tua parare tibi epulas eterne refectionis: filij tui te ducāt ad terram promiſſionis. Oratio. Mat. vij.

E Xorabilis dñe intēde in orōnē ſupplicū tuoꝝ: vt q̄ in pctis deſeri tāq̄ fenū aruimus reſpectu celeſtis miſericordie ſubleuemur. Per dominū.

Excitatio ad dei laudem & gratiarū actionem pro multis beneficijs collatis & conferendis: in oībus eius operibus. Pſalmus. CII.

1 BEnedic anima mea † domino: & oīa † que ītra me ſunt nomini ſancto ei⁹.

†dñm †interiora mea.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus hic eſt pſalmus ſcilicet iſte ſit ipſi dauid ſcilicet vero chriſto: hoc ē laus iſta q̄ hic cātat

ſit xp̄o nō alij. Poſt predictas qͥdē
preces paupis ſequūtur hic pconia
gaudētis: pumo ſeipm̄ ad laudan
dum deum exhortātis atq; in hoc
ſe ceteris exemplū proponentis.
¶ Materia: enumeratio benefi-
cioꝝ dei multiplicium. ¶ Intētio:
monere ad deuotā laudem dei pro
tātis ſuis bñficijs. ¶ Snia in ge-
nerali: propheta in iſto pſalmo in
perſona cuiuſlibet fidelis excitat
ſpm̄ humanū ſcʒ propꝛium ſpiritū
angelicū vniuerſitatē creaturarū
ad laudādū deū; enarrās ꝛ enume
rans multitudinē bñficioꝝ colla-
torū ꝛ ꝯferēdoꝝ. ¶ Snia in ſpāli:
ppheta ergo in pſona gnālis iuſti
loquēs ꝛ qd ſibi voc oib⁹ cōſulēs
(q2 oēs qui in chꝛiſto ſunt q̄ſi vn⁹
homo ſunt ſm ſuperiorē vim aīe
ſ. rationē) exhoꝛtatur aīam ad be-
nedicēdum deū dicēs. [Benedic]
id eſt laudem dic: ꝛ gratias redde
pro beneficijs o [anima mea dño]
et lauda eū q̄ dt ſacrificiū laudis
honoꝛificabit me. Non enim habe
mus quid ei ex tantis bñficijs re-
tribuamus niſi vt eum īceſſanter
laudem⁹ ꝛ nō ficte: ꝛ oꝛetenus ſʒ
ex intimis omnibus. Vñ ſubditur
[et omnia que itra me ſunt] .i. in-
terioꝛa mea ſcʒ oēs cogitatiōes:
oēs vires: bōa naturalia ꝛ gratui
ta benedicite [nomini ſancto ei⁹]
vt ſi aliqñ foꝛis ceſſat lingua a lau
de dei nūq̄ ceſſet a laude eius af-
fect⁹ interioꝛis animi: ꝛ ſi aliqñ in
laude eius fatigaꝛ corp⁹ nūq̄ fa
tigetur animus. et ſic quicqͥd eſt
hominis applicetur laudib⁹ diui-
nis. Et ex intenſo affectu idem re-
plicat vt magis exhoꝛtetur.

2 Benedic anima mea
† domino: & noli obli-
uiſci omnes retributio-
nes eius.

†dñm,

¶ [Benedic] inquā [aīa mea dño]
et vt ſemp bñdicas [noli obliuiſci]
tāq̄ igrata [oēs retributiōes ei⁹]
i. bñficia que tibi retribuit q̄ bona
pro malis reddidit: que vere ma-
gna ſunt: hō quippe ad imaginē
dei fact⁹ pro ſimilitudine quā deo
debebat reddidit diſſimilitudinē:
ꝛ pro his malis retribuit deus bo
na inſpirando penitentiam ꝛ pre-
ſtando veniam ꝛ alia multiplicia.
Cogita ergo oīa mala tua: quia q̄
multa ea ſunt tam multe bone re
tributiones dei ſunt. Nō eīm ante
oculos tuos poterūt eē retributio
nes dei niſi añ oculos tuos fuerit
pctā tua. Vñ ſubdit retributiōes.

3 Qui † propiciatur
omnibus iniquitatibus
tuis: qui ſanat omnes
† infirmitates tuas.

†pro-picius fit
†lāguores tu-os

¶ [Qui ppiciatur omnib⁹ iniqui
tatibus tuis] oꝛiginalib⁹ ꝛ actua
libus eas remittēdo ſi volueris ꝛ
vere penitueris [qui] poſt remiſſio
nē ēt [ſanat oēs ifirmitates tuas]
que relinquunꝛ ex pctō vt eſt pni
tas ad malū quā ſanat ipediendo
cōſenſum: ꝛ difficultas ad bonum
quam ſanat expediendo pceſſum.
Sanat ēt ifirmitates aīe nunc fo
uendo blādis nūc ſecādo aſperis
ꝛ generaliter omnes infirmitates
ſanat tam coꝛpoꝛales q̄ ſpiritua-
les q̄tum ad ſalutem anime ſpe-
ctat: omnipotēti enim medico nul
lus inſanabilis languoꝛ occurrit.

4 Qui redimit de † in
teritu uitam tuam: qui
coronat te in † miſeri-
cordia: & miſerationi-
bus.

†coꝛru-ptione
†miſe-ratiōe ꝛ mia.

¶ [Qui redimit] pcio ſui ſanguīs

[de interitu]eterno.i.de morte quā
īcurriſti ꝓpter peccatū[vitā tuā]
quā perdidiſti deū offendēdo ⁊ ab
eo recedendo:qui ſi viceris etiam
[coronat te]poſt certamē.i.corona
re diſponit in celeſtib⁹ nō tñ tuis
meritis ſed[in mīa]ſua[et miſera
tionibus].i.mie effectibus.Coro-
nat nos deus ad glīam nō ex no-
ſtra iuſtitia ſed in ſua mīa:non ex
noſtris operibus ſed in ſuis miſe-
ratiōibus.Poſt coronā quid agā.
Sequitur et dicit.

5 Qui † replet in bo-
†ſatiat nis deſiderium tuum:re-
†ſicut nouabitur † ut aquilæ
iuuentus tua.

☙[Qui]etiā[replet].i.ſatiabit[in
bonis]celeſtib⁹ ⁊ eternis que hic
deſiderabas[deſideriū tuū]quo ꝟ
ad ea ſuſpirabas.Manifeſtatiōe
gloꝛie ſue nos ſatiabit.Satiabor
pſalm. inquit cum apparuerit gloria tua.
xvj. Ibi quidem ſatietas cū deſiderio:
⁊ deſiderium cū ſatietate erit.nec
deſiderium penā:nec ſatietas fa-
ſtidium pariet:⁊ hoc erit quando
[renouabitur iuuentus tua]ſcilꝫ
in futura reſurrectione pꝛimitus
reſumpta imagine vt a veteri in
nouū hominē muteris[vt aquile]
que ad ſenectutem deueniens qui
buſdam modis in iuuentutem re-
paratur.Et quomodo id fieri poſ-
ſit demonſtrat.Quia eſt

6 Faciēs miſericordias
†feis q̄ dominus: & iudicium
iniuriā † omnibus iniuriā pa-
acci- tientibus.
piunt.

☙[Faciēs]modo ⁊ in futuro[mi-
ſericoꝛdias dominus]ſed miſeri-
coꝛdib⁹:quoniā ipi miam ꝯſequū
tur.Illi ſunt q̄ inimicos diligūt:
⁊ in ſe peccātib⁹ dimittunt/ac in-
digētibus ſubueniūt.Nō eſt aliō
vehiculum quo ꝑducamur ex hac
vita ad celeſtem patriā niſi miſeri
coꝛdia.ſic eñi in te facit miſericoꝛ-
diā deus ſi miſertus fueris.Quod
ſi non feceris miſericoꝛdiā ſed in-
iuriam time:quia ⁊ dominus eſt
[faciēs iudicium]vnde ait.Mihi Ro.
vīdictā et ego retribuā:et hoc[in- xij.d.
iuriam patientib⁹]quia punit in- Eze.ix.
iuriam faciētes:nec malum relin- a.
quit impunitum.Deinde ſubiun-
git beneficia antiquis collata vt
nos ſperemus ſimilia.

7 Notas fecit uias ſuas
Moyſi: filijs Iſraël uo-
luntates ſuas.

☙[Notas fecit vias ſuas moyſi]
per quas rite eſt incedendum pijs
ſcꝫ pcepta ⁊ mādata legis/et per
moyſen notas fecit[filijs iſrael vo
luntates ſuas]q̄d velit aut nolit
per moyſen ⁊ filios iſrael omnes
iuſtos itellige:quia moyſi.i.ei qui
legem ſpiritaliter itelligit ⁊ filijs
iſrael veris per fidem deum cernē
tibus et in quibus non eſt dolus
notas facit ſuas vias et volunta
tes.In lege magnū eſt myſteriū:
que ideo data eſt vt creſcente pec
cato humiliarenꝫ ſupbi:humiliati
cōfiterenꝫ:cōfeſſi ſanarentur.Iſte
ſunt vie occulte quas notas fecit
dominus de⁹ moyſi per quē legē
dedit:qua peccatum abūdauit vt
ſupabundaret gratia.Aliqñ enim
videtur ſibi hō ſanus et egrotat:
et ꝙ egrotat nō ſentit medicū nō
querit.Augeꝫ moꝛb⁹:creſcit mole
ſtia q̄riꝫ medic⁹ ⁊ ſanatur egrot⁹.

8 Miſerator & miſeri-
cors dñs:longanimis &
† multum miſericors. †Mul
te mie.

☙[Miſerator]in actu ⁊ exhibi-
tione[⁊ miſericors]in natura et

volūtate eſt[dñs]ꝛ hoc culpas re-
mittēdo ꝛ penas relaxādo:ꝛ quia
miam neceſſario ſequitur patiētia
ſubdit [lōganimis].i.patiēs diſſi
mulādo ac peccantes diu ſuſtinen
do ꝛ ad pniam expectādo[ꝛ mul-
tum miſericors] multos pctōres
multotiēs/et multis modis reuo-
cando ꝛ redeuntes recipiendo:nec
eſt vllū pctm̄ qḋ penitenti non re-
mittit etiā ſi blaſphemas fuerit:
nec tm̄ pctā remittit ſed ꝛ dona ſu
peraddit.Uocat multis modis ad
correctionē ꝛ pniam vocat benefi-
cijs creature.vocat impartiēdo tē
pus viuēdi vocat p̄ lectorē.vocat
per intima cogitationū.vocat per
flagellū correctiōis.vocat p̄ miam
ꝯſolationis.Et vere miſericors:qꝛ

9 Nō † in perpetuum
iraſcetur:neque in æter
num † comminabitur.

†in ſle nem †indignabi-

¶ [Nō in ꝑpetuū iraſcet̄]penitē-
tibus:nec eternā exercebit in eis
vindictā:ſꝫ cōſolat̄ ꝑmittens irā ſi
niēdā[neqꝫ in eternū cōminabit̄]
de pena eterna:ſꝫ ad modicū tp̄s:
qꝛ adueniēte pnia ſtatim adeſt dei
mia ꝛ cōdonat̄ venia.Jā eñ nō ſu
mus filij ire:qꝛ ſublat⁹ eſt reatus
culpe ꝗuis remaneat obnoxietas
pene.Age ergo pniam obediendo
vocanti ne longanimitate mie dei
male vtēdo theſauriſces tibi irā in
die ire ꝛ reuelationis iuſti iudicij
dei.Et hoc aūt patet ꝙ nō iraſcet̄
nec comminabit̄ in eternum:quia

10 Non ſecundùm pec
cata noſtra fecit nobis:
neque ſecundùm ini-
quitates noſtras retri-
buit nobis.

¶ [Non ſm pctā nr̄a].i.ſm meri
ta peccatorū nr̄orū[fecit nobis]
qꝛ qḋ nō merebamur accepim⁹ cū
gratis bōa nobis ꝑmittit[neqꝫ ſm
iniq̄tates nr̄as].i.ſm merita iniq̄
tatū nr̄arū[retribuit nobis]vt ma
la q̄ meruim⁹ inferret:ſꝫ aut nihil
reſpectiue:aut circa cōdignū nos
puniuit:imo cū digni eſſem⁹ mor-
te:eſt p̄ nobis mortē ſubijt.ꝛ poſt
offenſam nos abſoluit.nos reddi-
dim⁹ mala pro bonis:ipſe vero re-
tribuit bona pro malis.Uñ ſequit̄

11 Quoniā ſecūdùm al
titudinem cæli à terra: †cōfir-
† corroborauit miam mauit dño.
ſuā ſuper timentes † ſe. †eum.

¶ [Qm̄ corroborauit]ꝛ cōfirma-
uit[miam ſuā].i.miam roboratā
ꝛ indeficientē exhibuit ſpāliter et
maxime[ſup timētes ſe]ꝛ penitē-
tes:qꝛ tales ſe humiliant.Sic leo
miſeretur homini ꝓſtrato coram
ſe:ꝛ hoc[ſm altitudinē celi a ter-
ra].q.d.ſicut celū terrā valde exce
dit:ipſumqꝫ vbiqꝫ ꝛ vndiqꝫ prote
git:ipſi influit ſine quo ipſa deficit
cum inde ſit lux ꝛ aer pluuia ꝛ fru
ctus:ſic in infinitum amplius mia
dei noſtram miſeriam excedit:nos
vndiqꝫ protegit:nobis gratiā in-
fluit:luce ſua nos illuminat:ſpiri-
tu replet:ſpirituali pluuia rigat:
fructu boni operis fecundat

12 Quātum diſtat † or- †oriēs.
tus ab occidente: † lon †elon-
gè fecit à nobis † iniqui gauit.
tates noſtras. †cē peccata noſtra.

¶ [Quātū diſtat ortus]ſolis ſeu
lucis[ab occidente]et a tenebris
tam[lōge fecit].i.elongauit[a no
bis iniquitates noſtras]illas re-
mittendo.quoniam enim pecca-
ta nobis dimittuntur/tunc tam
longe ſunt a nobis quantū diſtat

lux a tenebris: imo vt viuus a mor
tuo ſic tūc iuſt⁹ differt ab iniq̄. Cū
pctā remittunt tūc occidūt pctā ⁊
orit grā. pctā q̄ſi i occaſu ſunt. grā
q̄ liberaris in ortu ē. ad ortū at-
tendere debes ab occaſu auerti.
Auertere a peccatis tuis conuerte
re ad gratiam dei.

13 †Quomodo miſere
†ſicut cur pater †filiorū miſer
†filijs tus eſt dominus timēti-
ſic bus †ſe: quoniā ipſe co
†eum gnouit figmētū noſtrū.

¶[Quomodo] ⁊ q̄ paterno affe-
ctu [miſeret pater] carnalis [filio
rum] delinquentium etiam in fla-
gellis; ita miſertus eſt dominus ti
mentibus ſe] ⁊ penitētibus de pec
catis ſuis. Pater miſeretur filio
cum eum verberat vt emendet: ita
et dominus corripit nos interdum
vt ſaluos faciat: non tamen dere-
linquit vt perdat [quoniam ipſe
cognouit figmentum noſtrum] id
eſt fragilem plaſmationem et in
firmitatem noſtram ſcilicet proni
tatem ad peccandum/et fragilita
tem ad ſtandum. Nouit quid fece-
rit: quomodo lapſum ſit. quomodo
reſiciendus ſit. Deinde exponit fig-
mentum ſubdens.

14 †Recordat⁹ eſt quo
†me- niā puluis ſumus homo
mento †ſicut fœnū dies †ei⁹:
†tanq̄ tanquam flos agri †ſic
†illius efflorebit.
ſicut.
†ita

¶[Recordat⁹ eſt] miſericorditer.
Tunc dominus quaſi obliuiſcitur
quando non miſeretur: ⁊ tunc vi-
detur quaſi recordari quādo ei pla
cet miſereri [q̄m puluis ſumus] et
origine et reſolutiōe q̄tum ad cor
pus vnde niſi aquis miſericordie

ſue nos irrigaſſet a q̄lib; vētor; fla
tu diſpergeremur [hō] enī hoc h; q̄ [ſi
cut fenū] .i. herba ad modicū virēs
⁊ cito areſcens eſt [dies eius] .i. fe
licitas vel vita ei⁹: vel ſtat ille no-
minatiu⁹ hō abſolute et locū ha-
beat ſequens relatio. ſ. eius ⁊ [tan
q̄ flos agri] qui cito tranſit [ſic ef-
florebit] .i. ad tempus paruum ſic
florebit. vel [efflorebit] .i. deflorebit
⁊ florere deſinet. Attende o homo
in hoc verſu quid ſis.

15 Quoniā ſpiritus per †eo
tranſibit in †illo & non †erit.
†ſubſiſtet: & non co-
gnoſet amplius locum
ſuum.

¶[Qm ſpūs] .i. aīa in hoīe exiſtēs
[ptrāſibit in illo] in morte ⁊ egre-
dief ab eo: ⁊ illo egreſſo [nō ſubſi-
ſtet] hō: ⁊ tūc oīs iocūditas viridi-
tatis ei⁹ traditur obliuiōi [⁊ non
cognoſcet] ſpūs [ampli⁹ locū ſuū]
ſ; corpus in quo habitauit vt re-
uertatur ad habitandum in eo in
hoc mūdo. Talis eſt vindicta petis
tolis eſt pena inobedientie. Cōſide
ra ergo hō in teipō corruptionē et
mortalitatem quā habes a pctō: ⁊
ex tua pena recognoſce quanta ſit
culpa nō cuſtodire dñi mādata et
dum tuā attendis humilitatē ⁊ vi-
litatē noli extolli. q̄cquid enī me-
lius eris gratia illius eſt: ⁊ miſeri †vero
cordia non tua iuſtitia. Vn̄ ſeq̄tur

16 Miſericordia †autē †in ſe
domini †ab æterno: & culo ⁊
uſque in eternum ſuper i ſclm.
timentes eum.

¶[Miſericordia autem dñi ab
eterno] .i. a mūdi principio [⁊ vſq̄
in eternum] id ē ſine fine. Vel [ab
eterno] propoſita ⁊ prefinita: q2 ab

eterno fuit in eo propoſitū miſerē-
di[et vſq͂ in eternum]permanſura
erit et manebit nunq͂ deficiens in
perpetuū[ſuper timentes eum]ti-
more caſto et filialis reuerētie:qui
etiam in pria manebit:ſed non ſu-
per alios ſic erit:quia quiſquis eū
timere negligit in inferno et in tor
mento remanebit.q.d.talis eſt na
tura hominis:ſed p miſericordiaꝫ
dei erit eternus.hinc preſumptio-
nem premit:inde ſpem ſtatuit.

17 Et iuſtitia † illius in
filios filiorum: † his
qui ſeruant teſtamentū
eius.

†eius †super †custo dictib⁹

¶ [Et iuſtitia]remuneratio et re-
tributio iuſtitie ſeu iuſta[illius]id
eſt ab illo exhibita erit[in filios fi-
liorum] q̄ ſunt imitatores et here-
des patronorū bonorū.q.d.p miſe
ricordiā et iuſtitiā eius dabitur ti-
mētibus eū eterna merces pro bo-
nis operib⁹.Et ne oēs preſumant
ſubdit[his qui ſeruant teſtamen-
tuꝫ eius].i.precepta dn̄i cuſtodiūt
corde recipiendo et opere adimplen
do:intus per fidem et exterius per
operationem.Et ideo quomodo cu
ſtodiēdū ſit oſtēdit cū ſubinfert.

18 Et † memores ſunt
mandatorum ipſius:ad
faciendum ea.

†me- moria retinē tibus mādā- ta ei⁹ vt fa- ciāt ea.

¶ [Et]qui[memores ſunt manda
torum ipſius]non tm̄ ad ſciendū
in mente:vel ad loquendum in ore
ſed[ad faciendum ea]in opere.i.vt
agant qd̄ didicerūt.prius eſt ergo
voluntatem dn̄i in ſcripturis ſan-
ctis inquirere et poſtmodū operan
do fideliter adiplere.Jlle em̄ teſta
mentū dei bene cuſtodit qui dn̄ica
precepta et memoriter retinet et bn̄
operando implet. Quod ſi nimis
multa tibi videntur.in duobus mā
datis charitatis omnia implētur
Tene ergo radiceꝫ charitatis et to-
ta arbor eſt in te:et certe debem⁹
eſſe memores ad faciendum:quia

19 Dominus in celo pa-
rauit † ſedem ſuam:&
regnum † ipſius omni-
bus dominabitur.

†thro- nū ſuū. †ei⁹oiꝫ

¶ [Dn̄s]ſcꝫ chriſtus qui aſcendit
[in celo]ſcilicet empireo tanq͂ in
loco digniori et eminentiori [para
uit ſedē ſuam]vt ibi omnibus ſan
ctis et electis eluceret virtus glo-
rie ſue Qui hominem aſſumptum
in celum leuauit:ipſe ſibi et nobis
in celo ſedē parauit:ſibi vt ſedeat
ad dexteram patris :nobis vt ſe-
deamus in regno patris[et regnū
ipſius]cuius etiam ciues erunt re
ges[omnib⁹ dn̄abit]q: oia ei ſub
iicientur et de oibus ſcꝫ bonis et
malis iudicabit.Predicit iudiciuꝫ
futurum ne peccātes inſoleſcant.
Deinde omnes creaturas monet
bn̄dicere icipiēs ab āgelis et dicit

20 Benedicite † domi-
no † omnes angeli eius
potentes † uirtute:faciē
tes uerbum † illius ad
audiendam uocem ſer-
monum eius.

†dn̄m †nō hs †forti- tudine †eius

¶ [Bn̄dicite dn̄o oēs āgeli ei⁹]nū
cij veritatis aggaudētes ſaluti no
ſtre et vr̄e:qd̄ cōgratulādo dicit nō
imperādo vl̄ monēdo.q.d.qd̄ faci-
tꝭ amo:q: q̄tidie bn̄dicūt et laudāt
cātādo:ſanct⁹ ſanct⁹ ſanct⁹ etc̄.qui
eſtis[potētes]et excellētes[vtute]
et poteſtate data vobis a pr̄o crea
tore[faciētes vbū].i.mādata illi⁹
ad hoies illico q̄ fuerit locut⁹ ex-
plētes:et hoc[ad audiēdā].i.ad hoc

vt p vos hoīes audiāt[vocē ſermonū ei⁹].i.intelligant que precepit. Deus enim per angelos manifeſtat voluntatē ſuam hominibus.

21 Benedicite † domi-
†dñm
†faciē-
tes
†ipſi⁹.
no omnes uirtutes eius:
miniſtri eius † qui faci-
tis uoluntatem † eius.

¶[Benedicite dño omnes ꝟtutes eius]qui virtute illius roborati ſigna ⁊ mira ac q̄cꝫ magnalia operamini diuina virtute:deinde generaliter de omnib⁹ ſubdit.O vos alij[miniſtri eius]qui in alijs gratiarum diſtributionibus deo miniſtratis[qui facitis volūtatē eius] quā eū intuētes agnoſcitis:⁊ pro implēda volūtate eius facitis omnia que facitis.Si ergo vis benedicere dominum fac verbū eius: fac voluntatē ipſius.Ois enī male viuens ⁊ ſi lingua tacet vita dominum maledicit.⁊ ſi hymnū cantat lingua multos tamen in blaſphemiam mittit vita.Et ne te iactes q: facis voluntatē eius:quia non eſt opus tuum ſed dei.Unde ſubdit.

22 Benedicite † domi-
†dñm
no omnia opera eius:in
omni loco dominatio-
nis eius:benedic anima
mea † domino.
†dñm

¶[Benedicite domino omnia opera eius]quia cum bene viuis et in bona vita dominum benedicis/ opera eius benedicunt eum: non merita tua:ipſe eſt enim qui per te et in te bonū operatur.Uel[benedicite]etiā[domino omnia opera eius]:id eſt celeſtia et terreſtria ſcilicet angeli et homines per ſe: alia vero inquantum ſunt creaturis intellectualibus materia laudis diuine vt in eis et de eis benedicatur deus et hoc[in omni loco dominationis]et poteſtatis eius: id eſt vbiqꝫ.vnde ſicut nulla creatura ſic nullus locus laudi eius excipitur.vt qui vbiqꝫ eſt et vbiqꝫ dominatur: vbiqꝫ benedicatur et vbiqꝫ ei bene viuatur et qui vndiqꝫ eſt: vndiqꝫ illi iubiletur .Deinde concludendo ad ſeipſum rediēs a quo et pſalmum incepit iterato excitat ſeipſum ad laudem dei dicens[Benedic anima mea domino]iterum ne vnquam ceſſes a laude ipſius:quia deus ſine ſine ſemper eſt laudandus.vnde incepit inde finit.Per quod notat eos qui bonis initijs bonum finem adiungunt.hoc autem propheta non de ſua tantum anima:ſed ad noſtras quoqꝫ animas loquitur vt dominum iugiter benedicant.

Oratio.

SAna domine languores populi qui ſemper peccatoribus ſicut pater filijs miſereris:vt excepti ab interitu mortis perpetue:te anima noſtra benedicat ⁊ vita clarificet.Per dominū.

Inuitatio ad dei laudem pro diuerſis operibus ſuis:& pro multis beneficijs uniuerſę creaturæ exhibitis.

Pſalmus.CIII.

1 BEnedic ani-
ma mea † do- †dñm
mino: domi-
ne deus meus
magnificatus es † uehe- †nimia
menter.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulꝰ talis eſt: pſ dauid ſcʒ ꝓphete q̄ vidēs aīo magna et iocunda dei opa hunc pſalmū eructabat cū exultatiōe. ¶ Materia: enumeratio diuerſoꝝ dei operū ac ēt multoꝝ bñficioꝝ vniuerſe creature exhibitoꝝ. ¶ Intētio: monere ad laudē dei ꝓ hmōi operibꝰ ⁊ bñficijs. ¶ Snia i gñali: ꝓpheta i iſto pſalmo iterū ex alijs cauſis hortat̃ et inuitat ſeipm̄: ⁊ exēp!o ſui oēs homines ⁊ creaturas ad glorificādū deū ſcʒ ꝓp magnificētiā ipſiꝰ quaʒ euidēter oſtēdit i multis eiꝰ inenarrabilibꝰ ⁊ magnalibꝰ. Et ſi fere cūcta q̄ hic dicūtur ad literam religioſe poſſint accipi: ſunt tñ plena myſterijs. Iuxta literā ex viſibilibꝰ operibꝰ q̄ hic tāguntur inuiſibilia dei debēt intelligi: ſicut ex fabrice mūdialis magnitudine ⁊ pulchritudine fabricatoris ineſtimabilis magnitudo ⁊ pulchritudo pōt ꝑpendi ⁊ amari: vt ſic tandem poſſit videri. Spiritualis tñ ſenſus in omnibus querēdus eſt ⁊ perſcrutādus. ¶ Snia in ſpeciali: ꝓpheta ergo dei magnalia que mēte cōceperat narraturus viſiōis ipſiꝰ exultatione eructat dicens [Benedic] o [aīa mea] non tm̄ lingua [dño] i. lauda eū pro tātis bñficijs ⁊ muneribus q̄ hic narrātur: vt dū bñdicis illuʒ tu bñdicaris ab illo: ⁊ cōuertēs ſermonē ad ipm̄ oſtēdit cauſam q̄re ſit bñdicendus. q2 o [domine deus meꝰ] q̄ ſp es magnꝰ ⁊ magnificꝰ in te ⁊ tua natura: cuiꝰ magnitudinis nō ē finis [magnꝰ es vehemēter] id eſt valde ⁊ excellēter in me ⁊ in reliquis ſanctis tuis non creſcens in te quia perfectus es: ſed in nobis et noſtra noticia ex conſideratione operum tuorum in quibus magnus innotuiſti. Unde autem magnificatus ſit demonſtrat cum ſubdit.

2 Confeſſionem & decorem induiſti: † amictus lumine ſicut † veſtimento.

ſcireā amictꝰ lumē. † veſtimētū.

¶ [Cōfeſſionē] i. laudē angeloꝝ et hominum omniūq3 creaturarū [⁊ decorē] i. pulchritudinem [induiſti] in creaturarum productiōe et ordinatione. i. apparuiſti in eis laudabilis et decorus: quia vndiq3 habes creaturas que te confitentur. i. laudāt: ac decorum ⁊ glorioſum oſtēdunt. qui in te es [amictꝰ] i. et coopertꝰ [lumine] ineffabili [ſicut veſtimento] q2 lux vndiq3 tibi eſt qui habitas lucem inacceſſibilem. Uel [confeſſionem et decorem induiſti] id eſt eccleſiam in qua eſt prius confeſſio peccatoruʒ per quā deponit feditatem. Deinde decor virtutum per quem placet ſpecioſo pre filijs hominū: ⁊ es [amictus lumine] ſcʒ ipſa eccleſia tua: quia eccleſia facta eſt lux i domino que prius erat tenebre in ſeipſa [ſicut veſtimento] Ipſa enim eſt veſtis ſine macula et ruga: ipſa eſt tunica inconſutilis non diuidēda. prī quidem ponit confeſſionem: deinde decorem: q2 ad decorem iuſtitie non venitur niſi precedente confeſſione. prius ergo de iniquitatibus tuis incipe confiteri ⁊ a confeſſione incipis decorari: decoratus efficeris veſtimentum dei. Et quia omnia ꝯfitent̃: de ſingulis ſubſeq̄nter agit. Et primo de celo. d. Tu es.

3 Extendens celum ſicut pellem: qui † tegis aquis ſuperiora eius.

† protegit in.

¶ [Extendens celum ſicut pellē] ⁊ quaſi tectū ⁊ operturā oīs ſuper orbē terrarū. Ad lrām Facultas dei operātis cōmēdatur: q2 pluſq̄

tibi facile eſt extendere vnam pel
lē: facilius illi fuit extendere tam
magnum celū. Figurate autē per
celos ſacra ſcriptura accipit: q2 p
eam illuminamur. per pelliem mor
tales homines intelliguntur. pel-
lis enim que mortuis animalibus
detrahitur mortalitatē ſignificat.
vñ primi parētes cū peccauerunt:
mortales facti de pellib9 tunicas
acceperunt. Celū ergo ſicut pellis
extendit: q2 ſacra ſcriptura p mor
tales hoies vbiq3 pdicat τ aperit
[qui tegis aquis ſuperiora eius.]
Ad literas quando iuſſit vt fieret
firmamentū inter aquas τ aquas
factū eſt vt ſint aque inferiores q
pfundāt terras: τ ſint aqe ſuperio
res ab aſpectib9 hoim remote q te
gunt ſuperiora celi. vñ alibi: Aque
ps. cxl viij. que ſup celos ſunt laudent nomē
dñi. Quidā dicūt hic p celos itelli
gi celos aereos vltra qs ſunt nu-
bes aquoſe qs dicūt eē aqs ſupra
firmamētū ſub quo ſunt aque in-
feriores in groſſa ſubſtātia: quā ex
poſitionē ponit Auguſtinus ſup
Gen. τ eā cōmendat. Figurate au-
tem per ſupiores aquas charitas
intelligitur que i cordib9 primis
diffundit: que quidē ſuper celos
eſt. i. ſuper omnes libros τ ſcriptu
ras. Bene autē his aquis celū te
gi dicitur: quia in diuinis libris
nihil eminēti9 charitate inuenit.

4 Qui † ponis nubem
†pōit nubes aſcenſum † tuum: qui
†eius † ambulas ſuper pen-
†ābu-lar. nas uentorum.

¶ [Qui ponis nubē aſcēſu3 tuū]
Act. i. ad literā. Dñs viſibiliter aſcendit
in celum: τ ſcriptum eſt q nubes
ſuſcepit eum ab oculis eorum. et
de reſurrectione noſtra dicitur: q
rapiemur in nubibus obuiā3 chri
ſto in aera. Figurate autem pre-
dicatores veritatis nubes ſunt: q2
doctrinis compluunt. Extenſa eſt
ſcriptura ſuper orbem terrarū: nec
deſunt nubes que pluūt. i. predi-
cāt verbū veritatis: exponunt oia
q obſcura ſunt. Et ſic p nubes cor
da nr̄a ad intelligētiā ſcripturarū
τ ad deū aſcēdūt. [q ambulas ſup
pennas vētorū] ad literā velocita
tem vēti per pennas ſignificatam
dñs ſuperat p agilitatē ſpatiōis
q vbiq3 pſens eſt: q2 veloci9 q vē
ti currāt operat. Vñ alibi dicitur
velociter currit ſermo ei9. cito im-
plens quicqd vult. Myſtice autē ps. cxl vij.
venti ſunt aie: τ pēne virtutis q
ſunt in duab9 alis. i. in duob9 pre
ceptis charitatis: ſed charitatem
oim charitas xp̄i ſuperat: τ iō ſup
pēnas ventorū. i. ſciōrū p agilita
tē charitatis ambulat τ oēs vir
tutes animarum tranſcendit.

5 Qui † facis angelos †facie
† tuos ſpirit9: & mini †tuos]ſuos
ſtros † tuos ignē † urē †fla-
tem. grātē.

¶ [Qui facis ſpiritus] in ſubſtā-
tia. i. ſpirituales ſubſtantias tibi
aſſiſtentes eſſe [angelos tuos] id
eſt nuncios tue volūtatis cū eos
mittis. Spiritus enim nomen natu
re eſt: angelus nomen officij. [et
ignē vrētē] id ē ſpiritus ſupmi or
dinis ſcilicet ſeraphin (qui inter
pretātur ardētes) facis [miniſtros
tuos] cū vis. Vñ in Eſaia. Volauit Eſa. vj
ad me vnus de ſeraphin. Vel [qui
facis angelos tuos ſpirit9] vt ſpi
rent hoibus tuam facere volūta
tem [τ miniſtros tuos ignem vrē-
tes] i. ardentem: vt in alijs lumen
veritatis infundāt. in alijs pecca
ta conſumant. Figurate autem
poſſumus per ſpiritus intelligere
ſpirituales: quos facit angelos
ſuos id eſt nuncios verbi ſui: τ ar

dentes ſpū ⁊ charitate facit mini ſtros ſuos q̄ alios intendāt ⁊ ferꝰuere charitate faciūt p verbū dei qd̄ audiūt ⁊ vitia in eis cōſumūt nō eī incēdit q̄ nō ardet. Et ideo oportet homines anteq̄ predicandi officiū aſſumāt eſſe ſpirituales ⁊ ſpiritu feruentes.

6 † Qui fundaſti terrā ſuper † ſtabilitatē ſuā: nō inclinabitur in ſeculum ſeculi.

†fundauit. †firmitatem eius.

¶ [Qui fundaſti terrā ſup ſtabilitatē] ⁊ baſem [ſuā] .i. immobilitatē terri ſui. dādo ei virtutē ⁊ firmitatē p quā ſtat tanq̄ ob illa ſuſtētata ⁊ in illa fundata. vñ [nō inclinabit] vel cōmouebit [in ſeculū ſeculi] .i. in eternū in aliq̄ pte a loco ſuo totali ⁊ a centro mūdi in q̄ eius virtus ſuſtētiua ꝯſiſtit. Quāuis eī trāſeat ſm qualitatē/non tamen ſm ſubſtātias. Spiritualiter fundauit terrā .i. eccleſiā ſup xp̄m. q̄ eſt ſtabilitas huiꝰ eccleſie: ⁊ qia continet ptāte ⁊ nos bonitate. Fūdamētū eī aliud nemo pōt ponere pter id qd̄ poſitū ē qd̄ eſt ieſus xps: ⁊ ideo tali fundamēto ſuffulta nūq̄ inclinabitur vel deficiet. Terra itaq̄ nō inclinabit ꝫ.

i.co. iij.

7 Abyſſus ſicut ueſtimētum amictus † eius: ſuper montes ſtabunt aque.

†ipſiꝰ

¶ [Abyſſus] .i. mare ⁊ oīs aquaꝝ cōgeries [ſicut veſtimētū ſit [amictꝰ eiꝰ] .ſ. terre ex oī pte: q: mare ⁊ flumina opiūt terrā ⁊ vt veſtis circūdāt eam: excepta vna parte q̄ remanſit arida pp vitā hoīm ⁊ aīaliū que abyſſus tpe diluuij ita excreuit vt ⁊ mōtes opiret vñ ſeq̄tur [ſup mōtes ſtabunt aq̄] in tpe diluuij vbi ponit futurū p pterito. vel hoc futurū erat referēdo ad tps quo terra fūdata fuerat. Myſtice. Propheta eccliam futurā in diluuio pſecutionū volebat intelligi. Fuit eī aliqñ tps q̄ terrā dei .i. ecclīā ita cooperuit abyſſus .i. multitudo pſecutionū vt nec ipſi magni q̄ ſūt mōtes apparerēt: Stabant quippe ſup mōtes aq̄: q: populi reſiſtētes ſuperabāt auctoritatē fortiter euāgelizātiū verbuꝫ dei ⁊ preualebāt ſuper martyres. Sed hoc non diu quia

8 Ab increpatione tua fugient: à uoce tonitrui tui formidabunt.

¶ [Ab increpatione tua] o dñe .i. ſm ordinationē volūtatis tue ac ſi eſſent a te increpate [fugient] ⁊ recedēt ſcꝫ aque diluuij ad locū deſtinatū [⁊ a voce tonitrui tui] .i. venti terribilis ⁊ ſicci [formidabūt] .i. quaſi formidātes ceſſabūt vt appareat terra: quia p tales vētos ceſſauerunt. Myſtice. Ab increpatione dei fugerūt aq̄ recedētes a pſſura mōtiū ⁊ eminēt mōtes in ſalutē pplorū: q: cor regū in manu dñi fuit qd̄ deflexit q̄ voluit. Juſſit p eos pacē dari xp̄ianis ⁊ emicuit auctoritas aplica a voce tonitrui dei facta p aplos: p nubes: p ſcripturas: formidāt aq̄ pſecutionū mali eī cōmutatione iudicij timēt. Quibꝰ aq̄s ceſſātibꝰ

9 Aſcendunt montes & deſcendūt campi: in locū quem fundaſti eis.

¶ [Aſcēdūt mōtes ⁊ deſcēdūt cāpi] .i. p hūc receſſuꝫ aq̄rū apparuit in terra aſcenſus et multitudo montium et deſcenſus ſeu planicies camporum qui prius latebāt ſub aquis [in locū quem fundaſ-

ſti eis] id eſt ſecundum loca in quibus eos a principio fundaſti. Myſtice [Aſcēdūt montes] i. ſancti in ſpiritalē pficiūt itelligētiā [et deſcēdūt campi] i. ppli ſe eorū doctrinis ſubdūt vt virtutū fructib⁹ et floꝛib⁹ repleātur [in locū quē fundaſti eis] in cōuentū eccleſiaſticū ⁊ faciūt ſm dona q̄ cōtuliſti eis quā tū quis ꝓpriū donum habet ex re. Alios em̄ dedit prophetas/alios euāgeliſtas et huiuſmodi: Ideo autem non ſeruiunt modo nec dant operam euertere terram: quia.

10 Terminum poſuiſti † quem non tranſgredietur: neque † conuertentur operire terram.

†eis. †reuertētur te &c.

❡ [Terminū] et finē ſcꝫ alueos ꝓ ꝓpos [poſuiſti] ſ. aq̄s oceani ⁊ alijs claudēdo eos littorib⁹ [quē nō trāſgredienſ] tranſeundo a loco ſuo et vltra pcedēdo [neqꝫ ꝯuertētur operire] i. nō reuertētur et redibūt amplius ab alueis ſuis vt opiant [terrā] ſicut in diluuio fecerūt. Myſtice Finē impoſitū trāſgredi nō pñt aq̄ pſecutionum: et ſi ad oras terre fluctus pſtrepunt: et ſi adhuc murmurāt: terrā tamē eccleſie diluuio non operiunt vt iam liceat eccleſie libere predicare. Terminum etiam et modū aquis tribulationum poſuit ne motus earū ſit longioꝛ aut vehementioꝛ q̄ ſit op⁹. Sed qd ſit in terra mundata ſequitur ⁊ dicit.

11 Qui emittis fontes in conuallibus: inter medium montium pertranſibunt aquę.

❡ [Qui emittis] et manare facis [fontes in conuallibus] id eſt in locis terre humilibus et inde [inter medium montium] ſcꝫ in ꝯuallib⁹ [pertranſibunt aque] et ex illis fontib⁹. ſepe em̄ fontes p̄mo fluūt et deinde flumina faciunt. Myſtice Emittit [fontes in conuallibus] i. gr̄as ſcti ſpūs qui ſuper humilē q̄ſcit p̄ſtat humilib⁹ et gr̄e ſubditis et equaliter [inter mediū montiū] i. eccleſiarū [ptrāſibūt aque] i. predicatores verbi veritatis irrigādo doctrina ⁊ donis celeſtibus pplm et eque oibus miniſtrādo: q: aqua dei. i. doctrina non ꝓpria eſt alieni et priuata: ſed cōis et publica. Uel [inter mediū mōtiū] qui ſunt due ſpēs ſupbie quarum vna naſcitur ex re tpali alia ex re ſpirituali: ⁊ inter iſtos duos mōtes eſt vallis humilitatis nō declinans ad aliquā ſpēm ſupbie: ⁊ in iſto medio [ptranſibūt aque] gratiarū. Et de his fontibus et aquis.

12 Potabunt omnes beſtię agri: † expectabunt onagri in † ſiti ſua.

†ſuſcipient. †ſitim ſuam.

❡ [Potabunt oēs beſtie agri] i. aīalia regionum [expectabunt onagri] i. aſini ſylueſtres i d'ertis exiñtes [in ſiti ſua] ſcꝫ reſici per hmōi di fontes ⁊ flumina. Myſtice [Potabūt] de illis aq̄s ſpiritalib⁹ [oēs beſtie agri] i. omnes gentiles magni ⁊ parui [et expectabūt onagri] i. ſupbi iudei ſupba iactantia vagātes tāq̄ in deſerto [in ſiti ſua] q̄ñqꝫ reſici ⁊ bibere has aq̄s: q: ſupbi iu dei differunt bibere vſqꝫ in tpe vltimū: fluūt ergo ille aque et inde bibunt timidi et feri: parui ⁊ magni gentiles ⁊ iudei vt oibus hec gratia miniſtreſ. Tēperata eſt aqua oibus nullum terret vt vnuſquiſqꝫ ſm ſuā ſitim ⁊ deſiderium capiat: alius plus: alius minus.

13 Super † ea uolucres celi † habitabūt: de me.

†illos volatilia †habitabunt

†voces ſuam.

dio petrarum dabunt †uoces.

¶[Sup].i.iuxta[ea]q̄ dicta ſūt.ſ. ꝯualles ac montes et flumina[volucres celi]aerei[habitabūt]ſ. morabunt[de medio petrarū]ꝛ nemorū[dabūt voces].i.cātabūt cōgaudentes vicinitati vbi ſunt nutriti. Myſtice[ſup ea]q̄ dicta ſunt ſcȝ aq̄s ꝛ hmōi[volucres celi].i.ſpūales viri ꝯtēplatiōe gaudētes celeſti q̄ virtutum pēnis ceteros volare docent[habitabunt]q: auctoritatib⁹ aploꝝ et ſcrōꝝ nō ſuis cordibus innitent.ꝛ[de medio petrarū dabūt voces]q: in medio eccleſiaꝝ apuerūt os ſuū ad docendum ppl'm ꝛ collaudandū deū.Vel[de medio petrarū].i.de cōcordi auctoritate ſcrōꝝ vel duoꝝ teſtamētorū [i]quibus ſonat chriſtus[dabūt voces]p̄dicationis.Emittis inquā fontes in conuallibus ꝛ cetera predicta facis.

14 Rigans montes de ſuperioribus ſuis: de fructu operum tuorum ſatiabitur terra.

¶[Rigans]etiā o de⁹[mōtes de ſupioꝛib⁹ ſuis].i.de aq̄s i ſupioꝛibus ptib⁹ celi generatis:q: ꝯualles ꝛ cāpi rigant fontibus ꝛ fluminib⁹:ſȝ mōtes indigēt rigari pluuijs vt ibi etiā creſcat herba aialibus oportuna[de fructu opm tuorū].i.de effectu pluuie qd̄ ē op⁹ tuū[ſatiabit terra].i.fecūdabit.Myſtice[Rigās mōtes].i.aplos ꝛ p̄dicatores[de ſupioꝛib⁹ ſuis].i.de celeſtib⁹ q̄ ſunt ipſis altioꝛa:ſpūali em̄ grā corda eoꝝ rigauit effundēs ſup eos ſpm̄ ſcm̄.ꝛ[d̄ fructu opm tuorū ſatiabit terra]q: de ſpūali doctrina apoſtoloꝝ ꝛ predicatoꝝ reficitur eccleſia.Et bene nō de fructu mōtiū:ſȝ opm tuoꝝ d̄r;q: q̄cq̄d in virtutib⁹ ſanctoꝝ agitur illius eſt grē q̄ merita largitur.Terra in quam ſic irrigata.

15 Producens fœnum iumentis: & herbam ſeruituti hominum.

¶[Producēs fenum iumētis].i. ad pabulū et nutrimētū iumentorū[et herbā ſeruituti hoim] .i.iumētis q̄ in cultu terre ſeruiūt hominib⁹.Myſtice.Terra ꝓducit fenū.i.terrenū ſubſidium[iumētis] i.predicatoꝛib⁹ q̄ iumēta facta ſūt q: onera eccl'ie portauerunt ꝛ in eadē laborauerūt.Juſtū eſt em̄ ſi iumētū in terra laborat vt terra iumēto ſuo fenū ꝓducat:debēt ſcti viri ab eis coꝛpalia ſtipēdia pcipe q̄b⁹ ſtudent ſpūalia miniſtrare[et herbā].i.tpalia[ſeruituti hoim].i. predicatoꝛib⁹ ſeruis hoīs ꝓ chriſto ꝛ ex charitate factis ꝛ eſt expoſitio p̄cedētis.Nota p herbam et fenuȝ intelligi victus ſimplicitatē:hoc ē autem neceſſarium.

16 Vt educas panem de terra: & uinum lętificet cor hominis.

¶[Vt]p eoꝝ laboꝛē[educas panē de terra].i.frumētū vn̄ fit panis q̄ eſt hoīm nutrimētum et ſilr [vinū]educas vt[letificet coꝛ hominis] non inebriet:ſed ſobrios reddat et ſpiritualem letitiam inducat.Myſtice.Vt per eoꝛum p̄dicationē[educas panē],ſ.xp̄m ipe em̄ panis qui de celo deſcendit[de terra]id eſt hominibus in terra habitantibus et terrenū coꝛpus geſtātibus qui per eoꝛum doctrinaȝ credunt et chriſtum confitentur[et] educas[vinum]:ſcilicet ſpirituale interioꝛem hominem reficiens vt [letificet coꝛ hominis]ſpirituali

letitia et inebriet vt obliuiſcat ter/renoꝝ:quo vino non ſolū letificari ſed et inebriari debem⁹ ſic vt videatur illa ebrietas in operib⁹ noſtris in ſancto amore iuſtitie in alienatione mentis noſtre a terrenis in celum:vt educas etiam de terra oleum.

17 Vt exhilaret faciem in oleo:& panis cor hominis confirmet.

ℭ[Vt hō [exhilaret].i. letificet [faciem].i.mētem ſuā[in oleo]ex eius ſapore et condimento.vel loquit more antiquoꝝ qui vngebāt facies ſuas in ſignum letitie.Et q: vtilitatem vini et olei dixerat: ideo etiā vtilitatē panis ſubdit dicens[et]vt[panis cor hoīs confirmet] corpus reficiendo .Myſtice [vt exhilaret].i.letificet ⁊ hilarem faciat[faciem ſuam] id eſt mentē [in oleo].i.in grā ſpūs ſancti:que quos repleuerit letos et hilares reddit:⁊ gratioſos apd alios efficit letificat eīm hō in ſe ⁊ hilaratur ad proximū ad impendendū quod habet ex charitate[et panis ſpiritualis:ſcʒ chriſtus[cor hoīs confirmet]in bonis:quia panis cordis eſt et dat vitam mundo.

18 † Saturabūtur ligna campi: & cedri libani quas plantauit:illic paſſeres nidificabunt.

†ſatiabūtur oīa.

ℭ[Saturabūtur]etiā[ligna campi].i.ad ſatietatē nutrient ex terra ſic rigata[et cedri libani]ſilr ſaturabunt[quas plātauit] ſcilicet dn̄s:q: oīa ligna ⁊ arbores ſunt creature eius[illic]in cedris[paſſeres]minuta volatilia celi[nidificabūt]⁊ q̄eſcēt.Myſtice de iſtis: ſ.pane/vīo/⁊ oleo.i.a grā dei educta de terra eccl'ie[ſaturabūtur ligna cāpi].i.reficient plebes hūiles pploꝝ[et]etiā[cedri libani].i. ſublimes i cādore ſcl'i:ille tn̄ q̄s ipe dominus[plātauit]in vnitate eccl'iaſtice fidei[illic]ſcʒ i cedris.i.in potētib⁹ ſcl'i paſſeres nidificabūt i.paupes i ſcl'o q̄ ſua reliquerūt vt nudi ſeq̄rent ieſum.Nobiles eīm ⁊ Diuites huius ſcl'i attēdentes res ſuas ⁊ ſupfluas copias p̄bēt illas ſeruis dei:dāt poſſeſſiōes:edificāt eccl'ias:ↄſtruūt monaſteriā: colligūtur paſſeres.i.paupes xp̄i quorum ↄuerſatio in celis eſt:vt nidificēt i ramis facultatū cedroꝝ libāi.

19 † Herodij dom⁹ dux eſt eorum:montes † excelſi ceruis:petra refugium † herinacijs.

†fulice †altiſſimi. †herinacijs et leporibus.

ℭ[Herodij domus].i.nidus ſcl'i cet petra que eſt domus ei⁹[dux] ⁊ refugiū[eſt[eorum].ſ. paſſerū ſi forte cedri mouent[mōtes excelſi ceruis]ſunt refugiū ⁊ firmamētū [petra]in via ſubterranea ē[refugiū herinacijs]in qua ſe abſcōdit: q: herinaci⁹ ſeu herici⁹ eſt aīal infirmū et pauidū:ſcʒ paruum ⁊ ſpinoſū. Myſtice.Et ſi in cedris paſſeres propter preſentem natiuitatem nidificent ⁊ poſſeſſionibus diuitum ſuſtententur:nō tamē ideo ſpem in eis ponūt:ſed in ſolo chriſto.quia ſi forte cedri irati fuerint et aliquid moleſtie vel ſcandali ſeruis dei in ramis ſuis commouerint volabunt quidem inde pauperes:ſed non peribunt.quia nō ipſi cedri:ſed petra chriſtus cuius paſſionem imitantur dux eſt eorum. chriſtus enim eſt pauperi refugiū Cerui magni ſpirituales ⁊ ſuperne cōuerſatiōis amatores trāſcendētes i curſu oīa ſpinoſa ſeculi tenēt:altos mōtes:alta p̄cepta dei

ſublimia cogitēt:teneāt ea q̄ multum eminēt in ſcripturis:iuſtificētur i ſummis. Minutum aial infirmū ⁊ ſpinoſum hericius:ſignificat pctōres. ſpine eni pctā ſignificāt qb⁹ coopt⁹ ē q̄ peccat. Et qꝛ talis nō pōt tenere excelſa illa ⁊ pfecta pcepta:refugiū ē ei petra:id ē xp̄s:qꝛ fact⁹ ē dn̄s refugiū pctōꝝ. Talis petra vbiq̧ eſt vtilis et in mōtibus ⁊ in cōuallib⁹:⁊ magnis ⁊ paruis beſtijs ⁊ celi volatilibus.

20 Fecit lunam in tempore:ſol † cognouit occaſum ſuum.

† agnouit

¶ [Fecit lunā i tpe] vt p eā diſtinguantur tpa [ſol cognouit occaſuꝫ ſuū] qꝛ ita regulariter et ordinate vadit ad occaſum ac ſi haberet intellectum. Myſtice poſt ordinationē platoꝝ ⁊ ſubditoꝝ ſubiūgit de xp̄o ⁊ eccl'ia.q.d. pdicta ordinauit deus ⁊ ipſe [fecit lunā] .i. eccleſiam q̄ accipit lumen a xp̄o ſicut luna a ſole [in tēpore] qꝛ hic tpaliter tranſit et creſcit et decreſcit aliqn̄ tranſitura:nec mirū ſi trāſit nā [⁊ ſol] i. xp̄s [cognouit] et pſciuit [occaſuꝫ ſuum] .i. poſſeſſionē ſuā p ea ſubeundam:hoc eſt approbauit ⁊ placuit ei. Si eniꝫ diſpliceret quō pateretur? Et bn̄ paſſio occaſui ſolis comparatur ſol enim ſic occidit vt oriatur:ita qui dormiuit.i. chriſt⁹ adiecit vt reſurgeret.

21 Poſuiſti tenebras & facta eſt nox: † in ipſa pertranſibunt omnes beſtiæ ſyluæ.

† ibi

¶ [Poſuiſti tenebras] p occaſum ſolis [⁊ fctā ē nox] i hemiſpio nr̄o [i ipā] .ſ. nocte: ptranſibūt oēs beſtie ſylue] ad q̄rēdū alimētū. Myſtice cū paſſus ē xp̄s [poſuiſti tenebras] .i. poni pmiſiſti:ita ſepe dicit de⁹ facere qd̄ fit de ei⁹ pmiſſione: tenebre eni facte ſūt i apl'is:qꝛ defecit ſpes eoꝝ [⁊ facta ē nox] illis deliciis i eis. Vl' [poſuiſti tenebras] cum cecitatē in iſrael fieri ⁊ iudeos pp coꝝ ſupbiā i errore ignorātie remanere permiſiſti [⁊ fctā ē nox] .i. obſcura mētis obſtinatio:et qꝛ nō habuerūt lumē fidei puenerūt ad noctē pcti vt ieſum dolo tenerēt ⁊ occiderēt [i ipa] .ſ. nocte erroris [ptrāſibūt oēs beſtie ſylue] .ſ. demones ad capiēdū aīas:qs aūt gn̄alr dixerat beſtias:deinde in catulos diuidit ⁊ leones.

22 Catuli leonum rugientes ut rapiant: † & quærant à deo eſcam ſibi.

† querētes.

¶ [Catuli leonū] nō ſolū leones ptrāſibūt [rugiētes] .i. fremētes et cū rugitu ābelātēs [vt rapiāt] pdā aliquā [⁊ q̄rāt a deo] cui⁹ ē oībus puidere [eſcā ſibi] neceſſariaꝫ. Myſtice Leones ſunt pncipes demonioꝝ:⁊ catuli ſunt minora demonia. ſunt eniꝫ magni demones ⁊ minores q̄ qn̄ nobis occūbit ſol iuſtitie cū rugitu circūeūt:vt ſeductiōib⁹ aīas rapiāt ⁊ eſcā habeāt qꝛ paſcūt erroib⁹ hoīꝫ:q̄ꝫ pctā ſūt eſca ipoꝝ. Querere aūt a deo eſcā ſibi dicti ſunt:qꝛ nec tētare qnēq̄ niſi deo pmittēte poſſunt. dat̄ n̄o poteſtas aut ad damnādos ipios. aut ad pbādos pios. Nulla eſt q̄ppe ptās in hoīe vel diabolo niſi deſup detur a domino. Iſta ergo faciunt in nocte et in tenebris. Nam

23 Ortus eſt ſol & congregati ſunt:& in cubilibus ſuis † collocabuntur.

† cubabunt.

Ortus

❡[Ortus eſt ſol]ſup terrã[⁊ oriẽ
te ſole ſtatim[cõgregati ſunt]ceſ-
ſantes ⁊ deſiſtẽtes q̃rere predã[⁊
in cubilibus ſuis collocabũtur]ſcʒ
vt quieſcãt impetus nõ faciendo.
Myſtice. Hoc faciũt in nocte vbi
non cognoſcitur xp̃s. nã quib⁹ or-
tus eſt ſol. i. cognitus eſt xp̃s non
hos audent inuadere: quia vident
eos ſignum thau. i. crucis habere.
Magis magiſqʒ vbiqʒ oritur ſol
iſte vt clarificetur xp̃s in toto or-
be: et congregantur leones ⁊ catu
li eorũ recedentes a pſecutione ec
cleſie et collocãtur in cubilib⁹ ſuis
i. pmanẽt in cordib⁹ infideliũ ⁊ p-
tinacium: ne iã faciant in ſanctos
impetũ. Sic ergo xp̃o in aliquo oc
cidẽte per peccatũ vigent mala: et
eodem reſurgente per gratiam fu
giunt ipſa. Et tunc in ortu ſolis

24 † Exibit homo ad
†exiet opus ſuum: & ad ope-
rationem ſuam uſque
ad ueſperam.

❡[Exibit hõ]de quiete ⁊ ocio[ad
opus ſuũ]faciendũ[et ad opatio-
nẽ ſuã]continuãdam[vſqʒ ad ve-
ſperã]⁊ tenebras. q̃n iterũ ceſſabit
figurate orto ſole grẽ ⁊ iuſtitie inci
piet hõ bene opari: ⁊ continuabit
pſeuerãdo vſqʒ ad veſperã. i. vſqʒ
ad finẽ ſeculi: q2 iã licet in ſecuri-
tate pacis bona opari: ſed cõtene-
bratio ⁊ grauis ipet⁹ erit i fine mũ
di. Exeãt ergo iã ſcti viri p terras
ad pdicãdũ ⁊bũ faciãt op⁹ ſuũ: ĩ-
pleãt miniſteriũ iniũctũ. Exeat ẽt
hõ q̃libet ad opationẽ ſuã: operet
bona ſua opa vſqʒ ad veſperũ. i. vſ
qʒ ad ↄſũmationẽ: vl' vſqʒ ad finẽ.
Opʒ ei nos oĩ tpe opari iuſtitiã ⁊
pſeuerare: q2 finis nõ pugna coro
nat. His oĩb⁹ iſpectis ppha et oĩs
hõ credẽs exultat ⁊ admirando ex
clamat. Q2 hec pdicta feciſti: ergo

25 Quàm magnificata
ſunt opera tua domi- †reple-
ne: omnia in ſapientia ta.
feciſti: † impleta eſt ter †crea-
ra † poſſeſſione tua. tura.

❡[Quã magnificata]. i. magna et
multa[ſunt]q͛ explicari non pñt
humanũ ſenſuʒ excedũt[opa tua]
o[dñe]ad literã omnis creatura a
te facta vl' opa myſtica. ſ. creatio-
nis/ ⁊ recreatiõis q͛ regit: q͛ ↄſer-
uat: q͛ expectat alios ad penitẽ-
tiã alios relĩqt: q͛ punit reprobos
q͛ remunerat electos[oĩa in ſapiẽ
tia feciſti]. i. in xp̃o. ipſe eſt eñ dei
virt⁹ ⁊ dei ſapiẽtia p quẽ ad lr̃am
de⁹ pr̃ q̃cq̃d i terra/ i mari/ ⁊ i celo
ẽ creauit. Vl' myſtice accipit de no
ua creatura quã a veteri hoĩe xp̃s
eruit ⁊ liberauit. et q2 multa ſunt
[impleta eſt terra poſſeſſiõe tua]. i
multis bonis corpalib⁹ ⁊ ſpũali-
bus q̃ ſunt poſſeſſio tua: q2 ad li-
terã plena eſt terra creaturis ſuis
quas creauit ⁊ in pñte habet. Vl'
myſtice terra. i. eccl'a plena ẽ fideli
bus ſuis. Ecce in pmo magna dei
potentia in ſecundo magna eius
ſapia. i tertio magna ei⁹ clemẽtia. †uõ hʒ

26 Hoc mare magnum †ibi re
& ſpacioſum † mani- pentia.
bus: † illic reptilia quo
rum non eſt numerus.

❡[Hoc mare]ſ. ſit ĩpletũ ẽ tua poſ
ſeſſiõe ⁊ creaturis[magnũ]pfun-
ditate[⁊ ſpacioſuʒ]latitudine[ma
nib⁹]id eſt locis: et dicit manibus
eo q͛ quaſi expãſas manus hẽat
⁊ in ſe cũcta ſuſcipiat[⁊ illic]. ſ. in
mari ſunt[reptilia]⁊ piſces diuer
ſorum generũ[quorũ non eſt nu-
merus noticia humana. Vel myſti
ce dicit quomodo eccleſiã per ma-

re ſeculi ad litt' p̄rie traducit. Impleta q̄dē ē terra: ſ; n ōdū ſum' in terra viuētiū vbi ē portio noſtra: ymo mare.i.ſeculū adhuc ē trāſeū dū [hoc] aūt [mare magnū] ē [⁊ ſpacioſum manib'] exercēdis: q: multa i hoc mūdo ad operādū iueni' m': ſ; [illic] i illo mari ſūt [reptilia quoꝝ nō eſt numer'] .i. mali ſpūs quoꝝ innumere inſidie i hoc ſeculo repūt ⁊ incautos repente occupant. Et in hoc mari ſunt

27 Animalia puſilla ‡ cum magnis: illic naues ‡ pertranſibunt.

‡ et magna.

‡ pmea bunt.

¶ [Aialia puſilla cū magnis] .ſ. piſces parui et magni. Nec ſolum hoc mare eſt ad vſum piſciū et reptiliū: ſed etiā ad vſum hoīm nauigātium. Vn̄ dicit [illic] .ſ. mari [naues ptrāſibūt] ad deducēdū hoīes ⁊ bona eoꝝ. Myſtice. Adhuc i his amaris aqs ſūt iſ̄ideles puſilli et magni. Multi eñ puſilli: multi p̄ mates ſeculi nōdū crediderūt: ſed odiūt ecclīam ⁊ premūt. Sed noli timere: q: licet i mari ſint tot pericula [tñ illic naues] .i. eccleſie [pertrāſibūt] ſecure inter inſidias ⁊ pcellas tentationū inter aialia puſilla ⁊ magna. Nauis ſiue dimunutiue pp̄ter hūilitatē nauicula eſt ſctā ecclia q̄ fluctib' tētationū et tēpeſtatib' tribulationū ↄ̄tūdit et quatitur: ſed nō ſubmergit. hꝫ pro malo crucē. p velo ſidē. p anchora patiētiā. pro gubernatore chriſtū. Nō ergo naues timeāt: non valde attendāt vbi natēt: ſ; a quo gubernent venient ad debitū ſinē: ↄ̄ducētur ad quietē. Et preter hec aialia eſt etiā in mari q̄d ſuperat oīa. ſcꝫ

28 Draco ‡ iſte quem ‡ formaſti ad illudendum ei: omnia à te expectant ‡ ut des illis ‡ eſcam in tempore ‡.

‡ hic ‡ ſinxiſti.

‡ poñe.

‡ cibus ‡ topoꝛ tuno.

¶ [Draco iſte] .i. cet' cui' magnitudo excedit magnitudinē alioꝝ animaliū terreſtrium ⁊ marinoꝝ [quem formaſti] o de' [ad illudendū ei] Cū ei. cet' vult capere piſces p cibatione: illi inſtinctu naturali fugiūt ad ſuā ripā vbi natare nō poteſt pp̄ter aque paruitatē: et ideo cetus eos inſequens impingit in terram: ⁊ ibi a piſcatoribus occidit ⁊ ſic illuſus a ſua ſpe fruſtrat [oīa] ſcꝫ viuentia ſup terram et in aquis [a te expectant] naturaliter [vt des illis eſcā] pro nature ſuſtētatione [in tpe] ſcꝫ oportuno. Sicut enim aialia creata ſunt a deo Ita ex creaturis dei reſiciuntur. Myſtice. Draco iſte eſt inimicus eccleſie qui alibi dicitur lucifer: alibi leuiathan quem formauit deus ſecundū ſubſtantiā/ et in celo locauit: ſed vitio ſuo inde cadēs ad hoc fact' eſt hic vt illudat ei: ⁊ ab angelis qñ nobis ſuggerunt bona et reuocāt a malis ⁊ a ſanctis ſcꝫ tētationū ⁊ tribulationum victoribus. Illude ergo draconi nō cōſentiēdo praue ei' ſuggeſtiōi: ſic enim illudit ei. Iſte quidē draco manducare vult/ ſed nō māducat quē vult. nam oīa: ⁊ tētatores ⁊ tētati eſcā a deo expectāt. Ipſi draconi dictum eſt. Terraꝫ comedes omnibus diebus vite tue. Cibus ergo huius draconis eſt terra .i. terreni ⁊ peccatores. Cibus eius eſſe non vis noli eſſe terra .i. noli amare terrena. Cibus autem iuſti eſt verbū dei. Si ergo bene vixeris cibū chriſti habebis: ſi vero a chriſto receſſeris cibus draconis eris.

Cet' pi ſces capiēs decipitur.

Gñ. iij.

Verbū dei cibus eſt iuſti.

29 ‡ Dante te illis colligent: aperiēte ‡ te ma

‡ cū dederis eis.

‡ autē

Tvniuerſa num tuam † omnia im plebuntur bonitate.

¶ [Dāte te].i.cū dederis [illis ſcʒ eſcā [colligēt] eā [apiente te manū tuam].i.largiter te tribuēte:ſicut homo largus dicif manū apertā habere [omnia implebuntur boni tate].i.reficientur ex bonitate lar/ gitatis tue. Myſtice [dante te il/ lis] ſcʒ demonibus cibum ſuum et permittente vt accipiant [colli/ gent] eum:ante non poſſunt colli/ gere nec tentare:dat eis cibū qñ vult et quem vult:quia neminem ſibi incorporare poſſunt niſi dñs permittat:ſequif de cibo noſtro: quia [aperiente te manum tuam] ꝛ poteſtatē qua abūde reples q̄s vis:ꝛ pleniter te impendente mu nificentiam [omnia] que implēda ſunt [iplebunf bōitate] ꝛ grãrū largitione:q2 a te habet homo q̄c quid boni habet. Et econtrario.

50 Auertente autem te ƚtuam faciem † turbabuntur: auferes ſpiritum eorū & deficient: & in pulue ƚrēduer tentur rem ſuū † reuertentur.

¶ [Auertēte aūt te faciē].i.ſi illa neglexeris quaſi nō curādo de eis [turbabunf].ſ.fame et defectu na ture:imo per iſtū modū [auferes ſpiritū eoꝝ] quo viuificātur [ꝛ de/ ficiēt] ruēdo in mortem [ꝛ in pul/ uerē ſuū].i.in materiam ſue p̄me originis [reuertētur] per putrefa/ ctionē. Myſtice. Q2 multi imple/ ti bōitate dei ſibi tribuerūt inani gloria elati:volens deus eis pba re ꝙ nō a ſe ſed ab ipſo habēt vt cū bonitate habeāt ꝛ humilitatē: aliqñ eos perturbat auertēdo ab eis faciē.i.ſubtrahēdo beniuolen tiā ꝛ cadūt in tentationē variam ꝛ ita oſtendit illis:q2 ꝙ iuſti erāt et recte ambulabant ipſo regente fiebat:vtiliter ergo turbabuntur. Turba eñ tribulatiōis remouet ſpiritū elatiōis:vnde ſequitur [au feres ſpiritū eorū] ſcilicet ſupbie quo inflantur [et] eo amiſſo [defi/ cient] in ſe vt proficiant in te.i.de ſeipſis non p̄ſument [et] ſic de pec catis penitentes [in puluerē ſuū] ſcilʒ humilitatis [reuertenf] reco/ gnoſcētes ſe eſſe puluerē ꝛ cinerē

51 † Emitte ſpiritū tuū & creabuntur: & † re/ nouabis faciem terrę. temittes. tinnouabis.

¶ [Emitte ſpm̄ tuū].i.dabis tue volūtatis imperiū ꝛ effectū:ꝛ q̄ mor tua ſunt [creabunf].i.de nouo for mabuntur ſcʒ in eadem ſpecie ſm curſum nature [ꝛ renouabis faciē terre].i.ſtatum terrenorū ꝛ morta lium in animalib9 volatilibus et alijs per ſubtractionē care tue p/ ditis. Myſtice. Ablato ſpiritu eo rum quo inflanf ꝛ corrumpuntur [emitte ſpm̄ tuū] ſanctū qui creat nouos et eo miſſo [creabunf] id eſt recreabuntur ꝛ reformabuntur:ſʒ q2 eſt nouitas ſtat9 hoīs ideo di/ citur creabunf.ſ.in operib9 bōis: ꝛ ad iuſtitiā:a ſpū eñ ei9 accepi/ mus grãm vt iuſte viuam9:q2 ipe eſt qui iuſtificat impium [et reno uabis faciem terre].i.terrenorum vt habeāt faciē cūtis in hierl'm cū ante pro diuerſis generib9 pecca/ torum haberent diuerſas facies animalium hoc eſt nouos homi/ nes facies ſpiritu mentis ſue re/ nouatos confitentes ꝙ non a ſe ſed a te ſunt iuſtificati et boni vt gratia dei ſit in illis. Facies quip pe terre renouatur cū anima pec/ catoris ad iuſtitiam dei reforma/ tur. Et quia a deo ſunt omnia bo/ na,ergo.

52 **Sit gloria domini in † ſeculũ:] letabitur dominus in operibus ſuis.**

(Margin: †eterſum)

¶ [Sit] i. duret [gloria dñi] .i. glorificetur dñs pro tã multis ⁊ magnis beneficijs ⁊ nõ ad tps ſʒ [in ſeculũ] .i. abſq͡ʒ termino ⁊ in eternum ⁊ [letabit̃ dñs in opib⁹ ſuis] .i. in creaturis ad ſuam gloriam ordinatis. Uel [ſit gloria dñi] nõ noſtra [in ſeculum] .i. ſemper vt qui gloriat̃ in dño glorief:et dicat nõ non nobis dñe nõ nobis:ſed nomini tuo da gloriã.bona etenĩ vita noſtra nõ virtus noſtra eſt;ſed ipſi⁹ glia qui opat̃:⁊ velle ⁊ perficere in nobis:⁊ ſic [letabitur dñs in opibus ſuis] que in nobis facit nõ in noſtris quaſi noſtris:q2 opa noſtra ſi mala ſunt per iniquitatẽ noſtram mala ſunt:ſi bõa ſunt per gratiã dei ſunt bõa:letat̃ aũt dñs de nobis cum bene viuim⁹.⁊ gaudet eternus paſtor ſi ouem ſuã inuenit quam perdidit:letatur etiã dñs in opib⁹ ſuis:q2 placẽt dño q̃ ſunt creati per eũ ĩ nouitatẽ vite.

(Margin: 1.Cor. i. 30.c. xiij.)

53 **Qui † reſpicit terrã & facit eam tremere; qui tangit montes † fumigant.**

(Margin: †aſpicit; †fumigabũt)

¶ [Qui reſpicit terrã ⁊ facit eam tremere] vt ptʒ ſepe factũ in terre motu procedẽte ex diuina ordinatione [qui tangit mõtes] altos tactu fulguris [⁊ fumigant] .i. fumũ emittũt ex illo igne fulgureo:hoc factũ eſt cũ deſcẽderet dñs in mõtem ſynai ad dandũ legẽ ⁊ adhuc ſepe ſit ad incutiendum nobis timorem. Myſtice ſubdit de operibus ſuis qualr̃ illa faciat.d. [Qui reſpicit] miſericordia ſua [terrã] humani cordis a ſe auerſam que ſpinas peccatoꝝ germinabat vel ſibi vires bonitatis ⁊ opulentie ſuę tribuebat [⁊ facit eã tremere] ⁊ timere de peccati conſcientia:nam tũc ibi requieſcit deus ſic reſpexit dominus petrum et fleuit amare melior eſt tremor humilitatis q̃ cõfidentia elationis [qui tangit] compunctione ⁊ inſpiratione vel aduerſitate [mõtes] id eſt ſupbos et ſe iactantes [et] tacti [fumigãt] id eſt plorant pro peccatis vt põatur nomen cauſe pro effectu:fum⁹ enim lachrymas excitat. Uel [fumigant] .i. incẽſum orationũ ſurſum ad deũ mittũt. Fũdit pctõr pect⁹ ſuum;fundit lachrymoſam orationem;⁊ ſic fumigat ſacrificium cordis lachrymarum ⁊ precũ ad deũ his p̃dictis que fecit dñs ĩſpectis.

54 **Cantabo domino in vita mea: pſallam deo meo quandiu ſum.**

(Margin: ps.c xlv.)

¶ [Cantabo dño] .i. laudabo dñm ⁊ ei leto animo grãs referã nõ in lingua tm̃/ſʒ [in vita mea] .i. ex iuſtitia et operibus vite mee:ideo ſequitur [pſallã] bene operãdo [deo meo] .i. ad honorẽ dei mei [q̃diu ſum] .i. in opere perſeuerãdo;pſallere ad bonã operationẽ pertinet/ q̃diu ſum ad boni operis pſeuerãtiam nõ enĩ qui ceperit ſʒ qui pſeuerauerit vſq͡ʒ in finem hic ſaluus erit. Uel [cantabo domino in vita mea] preſenti ⁊ futura [et pſallam deo meo q̃diu ſum] .i. ſine fine:q2 in illo fine fine quem ſemper amabimus ſemper laudabimus. Non enĩ erit alius actus illius vite q̃ pſallere ſine faſtidio ⁊ ſine fine.vñ de rogo vt

(Margin: Mat. x.)

55 **† Iocũdum ſit ei eloquium meũ: ego † uerò delectabor in dño.**

(Margin: †ſuauis ſit ei diſputatio mea; †autẽ iocũdabor)

ℭ [Iucundū ſit ei] .i. corā eo ſuaue & placitū [eloquium meum] in confeſſione laudis & pctōꝝ. Omnib⁹ modis optādū & ſtudēdum eſt nobis vt eloquiū noſtrū deo ſit iucūdum felix eſt aīa cui⁹ eloquio delectatur de⁹. Non enim in illis delectatus eſt de quib⁹ ait. Ppl's hic labijs me honorat/cor aūt eorum longe eſt a me: propterea hec ſancta aīa ſubdit [ego vo delectabor in dño] tanq̄ in ſummo bono & in nullo alio. Ecce bona cōmutatio: ſuauis eſt tibi ipſi⁹ gratia ſicut ei tuū eloquium. Nam ſi tu in domino delectaris ipſe delectatur in te. Si iucunda ſunt tibi eloquia ei⁹: iucunda ſunt ei eloquiā tua. Ego in q̄ delectabor in domino: et exēplo meo prouocari

Mat. xv.

36 Deficiāt peccatores ā terra: & iniqui ita ut nō ſint: benedic anima mea † domino.

Iohām

ℭ [Deficiant peccatores] qui ſcilꝫ in ſe peccant [a terra] id eſt a terrenis operibus & peccatis deficiant a ſuo ſpū: et ab eo qđ terra ſunt & terram amant ſic iam ſunt quod prius erant [et iniqui] qui peccāt in proximos ſcilꝫ deficiant [ita vt non ſint] iniqui ſꝫ iuſti vt deſināt eſſe quod erāt & incipiant eſſe qđ non erant. Iuxta qđ dicit. Uerte impios & nō erūt. vidit hoc iſte ſcꝫ q̄ pctōres & iniqui deficiāt: et impletus gaudio iterat principiū dicens [bndic aīa mea dño] ſcilꝫ pro oībus eius beneficijs. per hoc innuens q̄ finis bonorū ſimilis eſt principio: & quod laus dei ſemper durare debet. Iterū aiām ſuā ad benedicendum dño pro tantis ei⁹ beneficijs inuitat: qꝛ cū dño pro tantis eius bonis digna retribuere non poſſumus ſaltem pro modulo noſtro laudes referre debemus.

Puer. xij.

Oratio.

INclyte oīpotēs de⁹ qui fructu locuplete terram aridā ſatiaſti: da nobis ſpiritualē mēte aſcēſum tue glorie ꝑueniri: vt dū te in celis ſuſpicimus illa ſp q̄ ſunt celeſtia meditemur. Per do.

Incitatio ad dei laudē pro beneficijs & mirabilibus diuinis populo Iſraëli temporibus diuerſorum patrum antiquorum exhibitis.

Pſalmus. C IIII.

1 COnfitemini domino & inuocate nomē eius: annūciate inter gētes opa eius.

ℭ Auctor pſalmi propheta dauid. ℭ Titul⁹ aūt ei⁹ eſt allā: & eſt primus pſalm⁹ in eis ſcꝫ viginti quibus allā prenotat: in quib⁹ oībus magnalia dei cū exultatione dicūtur. Cuius verbi vel potius verborū īterpretatio eſt laudate dñm alleluia laudate ia nomē dei inuiſibilis qđ ei tm̄ conuenit: et iđ inde pſalm⁹ incipit hic primū angelicū verbum. ſ. allā poſitū inueni: ſ: nec ante ā quoq̄ ſcriptorum poſitum eſt qđ nulla lingua mutare p̄ſumpſit. ℭ Materia recitatio beneficiorum dei populo iſraeli tēporib⁹ quicꝫ patrum exhibitorū. ℭ Intentio: monere fideles ex conſideratione horum beneficiorum deū ſemper timere. amare et laudare. ℭ Sententia in generali: propheta qui ſupra ſuo exemplo monuit omnes ad laudandum deū: nū ne

Alleluya q̄ modo interpretat̄

in iſto pſalmo directo ſermone excitat et inuitat ſpecialiter electos ex iſrael ad laudē diuinā ex conſideratione ⁊ recordatione bñficioꝝ et mirabiliū diuinorū tpe abrahe yſaac ⁊ iacob moyſi ⁊ ioſue exhibitorū. Hec autē ſunt terre chanaan ꝓmiſſio: cōtra hoſtes fortis protectio ipſius ꝑpli iſrael in terra egypti multiplicatio. a ſeruitute egyptiaca liberatio in deſerto ſuſtētatio: in terram ꝓmiſſam cum gaudio introductio. ¶ Sñia in ſpāli: propheta ergo a laude incipiens quã titul⁹ prenotat ait. [Cōfitemini dño] ꝯfeſſione laudis: id eſt laudate dñm pro beneficijs ab eo acceptis: et ſic poſt confeſſionem [inuocate nomē ei⁹] id eſt rem nominis eius crebris orationibus pro alijs obtinēdis. domin⁹ eſt nomē illi: et ideo ſic inuocate vt vos ſeruos faciatis. Cōgru⁹ ordo vt pri⁹ ſit laus poſt īuocatio quia laudās audietur. Exaudit quippe dñs inuocātem quem videt laudantem. laudantem autem videt quē probat amantē. nō eſt enim ſpecioſa laus in ore pctōris: ⁊ ne laus maneat ſolum in vobis. ⁊ ſalutem veſtram tantū queratis [annunciate inter gētes] quia amor domini in paſcendis eius ouib⁹ maxime oſtēditur [opera eius] ſiue poteſtatis ⁊ bonitatis declaratiua ſcꝫ creationis: recreationis: vltionis: retributionis.
Laus ſpecioſa non ē ī ore peccatoris.

2 Cantate ei & pſallite
ei: narrate omnia mirabilia
eius: laudamini in
nomine ſancto eius.

¶ [Cātate ei] voce ⁊ corde [et pſallite ei] in operatione: id eſt et verbo et opere laudate. Ore quippe cantatur pſalterio autem manib⁹ pſallitur: et ſic [narrate omnia mirabilia eius] vobis cognita ⁊ manifeſta [et laudamini in nomine ſancto eius] id eſt bene operamini ex intentiōe glorie diuine nō proprie: ſic vt de illis operibus laudemini in nomine dñi ad cuius honorem ſunt facta vt de bono opere homo non in ſe tanꝗ̄ in virtute ſua ſed in domino a quo habet glorietur. Non enim vetat laudari bonos: ſꝫ nō niſi in domino qui bonos facit cui omne bonum debet aſcribere ⁊ in omnibus eius gloriam querere. luceant opera eorum coram hominibus non eo fine vt ipſi videantur ab eis ſed vt videntes opera bona glorificent patrem qui in celis eſt. hoc eſt laudari in nomine ſancto eius.

3 Lætetur cor quærentium
dominum: quærite
dominum & † cōfirmamini:
quærite faciē † cōfortamini
eius ſemper.

¶ [Letetur cor] et ſi non corpus [querentium dñm] .i. letanter et iucunde queratur et amore magis ꝗ̄ timore ei ſeruiatur. Sic em̄ domin⁹ queritur cū ſpūaliter cor in dño letatur. Non enim queritur paſſibus corporis ſed affectu cordis. Et quanto plus in eo gaudes tāto verius eum queris [querite] deſiderādo ⁊ bene operādo [dñm] in premiū non aliquid preter ipm̄ [⁊ confirmamini] in inquiſitione: nec ceſſetis neqꝫ puſillanimes ſitis pro tentatione: quia eſtis certi de inuentione. forti enim ⁊ firmo anĩo opus eſt in ſeruitute dei: quia vt dicit Hieronym⁹. Maxima ps chriſtiane religiōis conſtat in animo [querite faciem] id eſt preſentiam [eius ſemper] ⁊ ſine intermiſſione in hac vita quo eam videre Hiero.

poſſitis in alia. Que et ſi iā per fi-
dem inuenitur/tamen adhuc ſem
per querenda eſt vt poſt per ſpe-
ciem habeatur.

4 Mementote mirabi-
lium eius que fecit: pro-
digia eius & iudicia oris
eius.

¶ [Mementote mirabilium eius
que fecit] nobiſcum et cum patri-
bus noſtris multipliciter benefa-
ciendo eis et mementote [prodigia
eius] procul dicentia aliquid aliō
venturū maiora ſcilicet miracula
quibus aliquid futurum ſignifica
batur [et iudicia oris eius] iuſta et
recta que loquendo ad moyſen fie-
ri indicauit et per eum in lege mā
dauit. Et ſubiungit quibus hoc di
citur.

I. Para lip. xvi.

5 Semen Abrahā ſerui
eius: filij Iacob electi
eius.

¶ [Semē abrahā] id eſt vos qui
eſtis ſemen abrahe ſecundum fidē
et eius fidem imitaturi debetis
iſta memorari. abrahe inquam ſpe
cialis [ſerui eius] ſcilicet domini et
qui eſtis [filij iacob] id eſt imitato
res luctando contra vitia et ſup-
plantādo ea ſimiliter debetis iſta
memorari. iacob dico [electi eius]
ſcilicet domini quem elegit in figu
ra eprobatio eſau primogenito.
Et debetis memorari quia.

Ioſui

6 Ipſe dominus deus
noſter: in † uniuerſa ter
ra iudicia eius.

¶ [Ipſe] idem [dominus deus no
ſter] ſcilicet eſt per verum cultum
et fidem qui fecit hec mirabilia: et
etiam quia [in vniuerſa terra] non
tantum in iudea ſunt [iudicia] et
precepta [eius] iuſta et recta: quia
in omni terra eſt gloria eius
vbique predicātur iudicia eius quaſi
ſi dicat non putetis filios abrahe
et iacob tantum eſſe in vna gente
ſecundum carnem quia vbique ſunt
fideles quibus iudicia ſua manife
ſtat. Ideo etiam debetis eſſe me-
mores. quia.

7 Memor fuit in ſecu-
lum teſtamenti ſui: uer-
bi quod mādauit in mil
le generationes.

¶ [Memor fuit teſtamēti ſui] ſcilicet
noui [in ſeculū] id eſt in eternū du-
raturi implēdo pmiſſa in eo. Dein
de vt determinet cuius teſtamēti
ſubdit [verbi qd mādauit in mille
generationes] mānſurum. id eſt oēs
quib' ex fide eſt viuēdū: mille enī
propter numeri perfectionē p oī-
bus accipitur. quandiu enī genera
tio generationi ſuccedit tandiu
mandatum eſt viuere ex fide: hoc
eſt verbum fidei quod predicamus
vt iuſtus ex fide viuat: et huic fi-
dei hereditas eterna in nouo teſta
mento promittitur.

8 Quod diſpoſuit ad
Abrahā: & iuramēti ſui
ad Yſaac.

¶ [Quod diſpoſuit ad abrahā] id eſt
pepigit cum eo ſibi promittēdo di- Act. iij.
cēs. In ſemine tuo bñdicētur oēs
gētes. Non qd abrahā teſtamētum
nouū legerit: ſed quia ipſe fidē vnde
eſt nouū teſtamētū diſponēte dño
habuit. et memor fuit [iuramenti
ſui] qd diſpoſuit vel pertinētie [ad
yſaac] de quo dixit abrahe. In yſaac Gen. xxi.
vocabitur tibi ſemen. Iuramen-
tum firmam dicit promiſſionem
tanquam iuramento firmatam.

9 Et ſtatuit illud Iacob

in preceptum: & Iſraël in teſtamentum eternũ. — ſ.Paralip. xvi.

℄ [Et ſtatuit] .i. firmauit [illud] .ſ. teſtamentum et verbum fidei ipſi [iacob] adhuc luctãti [i p̃ceptũ] pre cipiẽdo ei vt firmiter crederet illud implendum [et iſrael] id eſt ipſi iacob iam iſrael facto [in teſtamentum] id eſt promiſſum [eternum] et eternaliter manſurum. id eſt ꝙ ex ipſo verbo et precepto impleto daturus eſſet aliud eternum. Ecce illud verbum et in precepto eſt quo ad op⁹ et i ꝓmiſſo quo ad mercedẽ.

10 Dicens tibi dabo terram Chanaan: funiculũ hæreditatis ueſtrę. — ſ.Paralip. xvi.

℄ [Dicens tibi] o abraham yſaac et iacob [dabo terram chanaã] ſcilicet promiſſionis: id eſt quod per eã ſignificatur ſcilicet eternam hereditatem. et hoc ſic ſcilʒ [funiculum] id eſt menſuram diuiſionis cuilibꝫ competentem [hereditatis veſtre] id eſt iure hereditario poſſidendã. Hoc aliquid eternum ſignificat ſcilicet terram viuentiuꝫ que electis ſm exigentiam diuerſorum meritorum per diuerſas manſiones in hereditatẽ diſtribuitur. dedit enim eis terram promiſſionis in figura eterne hereditatis: et ſicut funiculo diſtributa eſt terra promiſſiõis in diuerſas partes: ita in domo celeſti diuerſe ſunt manſiones. Congrue autem hereditas celeſtis dicitur terra chanaan. interpretatur enim chanaan humilis quia in eã nemo intrat niſi humilis. Deinde exequitur hiſtoriam veritate notiſſimã quaſi dicat hoc promiſit de⁹. — Chanaan hũilis interp̃tatur.

11 Cum eſſent numero breui: pauciſſimi & incolæ † eius. — † in eo

℄ [Cum adhuc eſſent] ſcʒ abrahã yſaac et iacob [numero breui] et paruo antecꝙ in egypto multiplicarẽtur [pauciſſimi] ad inhabitandum terram illam [et incole] id eſt aduene et peregrini [eius] ſcilicet terre chanaan terre aliene. quando enĩ ibi patres habitauerũt abraham yſaac et iacob ãtequam eam in hereditatem acciperẽt in ſemine ſuo pauciſſimi erant ac inquilini et incole eius non domini et indigene.

12 † Et pertranſierunt de gente in gentem: & de regno † ad populũ alterum. — trãſierunt. tu

℄ [Et pertranſierunt] inde diſpoſitione dei [de gente] in cuius terra habitabãt ſcilicet chanaan [in gentem] alteram ſcilicet egyptiã: et repetit dicens [et de regno] vno: ſcilicet terre promiſſionis que dicitur regnum: non ꝙ tunc eſſet ſed ꝙ futurum eſſet ibi regnum iſrael [ad populum alterum] id eſt alterius regni ſcilicet egyptiorum. hec autem facere vel in hoc perdurare non ſuis viribus potuerunt. ſed deus

13 Non † reliquit hominem nocere eis: & corripuit pro eis reges. — † dimiſit homini.

℄ [Nõ reliquit] .i. nõ permiſit [hominem nocere eis] .ſ. patriarchis notabili nocumento [et corripuit] per internam inſpirationem occulte: vel per angelum expreſſe vel per exteriorem afflictionem [pro eis reges] volentes eis iniuriari vt regem egypti ne noceret abrahe. et regem gerare ne noceret yſaac: et alios ne nocerent iacob dicens eis per tales correptionẽ nonẽdo.

14 Nolite tangere chri-

ſtos meos: & in pphetis meis nolite malignari.

¶ [Nolite tangere] exteriori iniuria [chriſtos meos] .i. vnctos meos vnctione ſpirituali ſcȝ gratia ſpeciali. Et bene dicit chriſtos: quia iam tunc chriſtiani erant ꝛ ſi latenter. Unde in euangelio abraham exultauit vt videret diem meum vidit ꝛ gauiſus eſt. Nullus enim preter hac fidem vel ante incarnatioñe vel poſt deo reconciliatus ē. vnus eñ mediator dei ꝛ hominuȝ homo xp̄s ieſus [et in prophetis meis] .i. contra pphetas meos [nolite malignari] .i. interiori affectu iniuriari: qui ꝛ ſi non ſcripſerūt futura cū preuiderunt ꝛ factis prophetiſauerūt: licȝ occultius tamē dn̄m prenunciauerūt. Deinde narrat quō factum ſit vt tranſirent. d.

Joh. viij.

j. Timo. ij.

15 Et uocauit famē ſuper terram: & omne firmamentum panis contriuit.

Geñ. xlj.

¶ [Et vocauit] deus [famē ſup terrā] .i. dixit vt fames eſſet et iuſſit eſſe in actu que iam erat in diſpoſitione: ꝛ eam ac ſi vocaret venire fecit. Et quomodo vocauerit famē exponit. d. [ꝛ] .i. q2 [omne firmamētum panis] qui confirmat cor hominis .i. omnē virtutem et fortitudinem ſuſtentationis [contriuit] .i. conſumpſit et annihilauit et propter hoc tranſierunt.

16 Miſit ante eos uirū: in ſeruum uenundatus eſt Ioſeph.

¶ [Miſit] .i. mitti preordinauit [ante eos] .i. ãte iacob et filios ei9 [virū] ſcȝ ioſeph a virilitate ſic dictum: qui vendit9 a fratribus iuit in egyptum preparare patri ꝛ fratribus ſuis hoſpicium ꝛ alimentū. Uide quomodo de9 vtitur bñ et in bonum malis operibus hominuȝ: ſicut ꝛ illi male vtuntur bonis operibus dei. Et ſubdit quē ꝛ quō miſit. d. [in ſeruum venūdatus eſt ioſeph] iſmaelitis primo a fratribus ſuis: poſtea principi egypti ab iſmaelitis.

17 Humiliauerūt in cōpedibus pedes eius: ferrum pertranſijt animā eius: donec ueniret uerbum eius.

Gene. b.xxxix.

¶ [Humiliauerunt] egyptij [in cōpedibus] .i. in vinculis [pedes ei9] quia ad falſaȝ accuſationē dn̄e ſue fuit in carcere religatus et preter mala corporis [ferrū] .i. tribulatio dure neceſſitatis [pertranſijt animā eius] vt ꝛ de maria dicitur: q2 cōpedibus ferreis non ſolum fuit afflictus in corpore ſed etiaȝ in mēte: ita vt etiā timor mortis eū inuaderet. Et in hac tribulatione fuit ioſeph [donec veniret verbum ei9] id eſt compleretur et verificaretur in euentu interpretatio ſomniorū. Sed nō fuit ab eo illud verbū q2.

18 Eloquiū domini inflāmauit eum: miſit rex & ſoluit eū: princeps populorum & dimiſit eū.

Geñ. xlj.

¶ [Eloquiū dn̄i] .i. ſp̄us pphetie reuelās miſteria vel v̄bū dei inſpiratū ei p ſp̄m ſctm̄ [inflāmauit] vel igniuit ꝛ aſpirauit [eū] interimētē ei9 illuminādo de occultis .i. viuaciter incitauit eū vt futura diceret [miſit rex] pharao hoc cognito ad principē carceris [ꝛ ſoluit] a vinculis [eum] cōpeditū [princeps

populo⁊[ſcꝫ idē ipē rex vł putifar q̄ erat princeps exercitus pharaōis [⁊ dimiſit]abire a carcere liberum [cum]prius incluſum.⁊ poſt

19 Ibidē Conſtituit eum dominum domus ſuæ: & principem omnis poſſeſſionis ſuæ.

¶[Conſtituit]rex [eū]ſcilꝫ ioſeph [dominum domus ſue] .i.omnium rerum domeſticarum ⁊ familiariuꝫ quia commiſit ei regimen hoſpitij ſui vt illud tanq̄ dominus diſponeret[⁊ principeꝫ omnis poſſeſſionis ſue]quia prefecit eum toti terre egypti vt omnes ſibi tanq̄ principi obedirent.

20 †ſenio res. †ſapiē tiam. Vt erudiret principes eius ſicut ſemetipſum: & † ſenes eius † prudentiam doceret.

¶[Ut erudiret principes eius].ſ. pharaonis[ſicut ſemetipſuꝫ]in terre gubernatione id eſt vt moderaret ⁊ regeret officia aliorum principum ſcḋm voluntatē ſuam[⁊ ſenes eius prudentiam doceret]informando eos et cautos faciendo de futura fame ⁊ de frumentis cuſtodiendis vt ſibi prouiderent ne fame interirent:vel imbuēdo eos ſcientia diuina:q: credendū eſt tā tum virū nō de ſolis corpalib⁹ ſed etiā de ſpūalibus curā geſſiſſe.

21 Et intrauit Iſraël in Aegyptū: & Iacob accola fuit in terra Cham.

¶[Et]poſt ioſeph ita eo ſublimato ⁊ fame cogente[intrauit iſrael] ſcilicet iacob cum ſuis filijs ⁊ familia eorum[in egyptum]ad mandatum ioſeph vt fame durāte poſſet ibi viuere[⁊ iacob]qui eſt ⁊ iſrael [accola]id eſt colonus et aduena non dominus et indigena[fuit in terra cham]id eſt in egypto cuius dominus fuit cham reprobus filius noe:⁊ de ipſo cham cui primitiuus fuit chanaan egyptij traxerunt originem.Deinde narrat que in egypto geſta ſunt.D.

22 Et auxit populum ſuum uehementer: & firmauit eum ſuper inimicos eius.

¶[Et]ibi[auxit fecunditate naſcēdi[populū ſuū]ſcꝫ filios iſrael[vehementer].i.valde[⁊ firmauit eū] nō ſtatiꝫ ſꝫ poſtea.i.robuſtū fecit ꝓpter multitudinē[ſuper inimicos ei⁹].ſ.egyptios vt eēt robuſtior q̄ ſi illi.Uel[firmauit eū ſup inimicos eius]per magnalia q̄ꝫ i manu potenti per ſigna ⁊ portenta dei ſui metuendi facti ſunt ⁊ honorandi. Quomodo autem hoc factuꝫ ſit q̄ tam breuiter propoſuit cōſequēter plene narrare ⁊ latius explanare incipit.

23 † Cōuertit cor eorū ut odirent populum eius: & dolum facerent in ſeruos eius. †eoꝝ

¶[Cōuertit]de⁹ id eſt ꝯuerti permiſit.nō enim de⁹ cuiuſqꝫ peccati vel mali ē auctor[cor eorū]ſcilicet egyptiorum ſponte peruerſum nō malum immittendo ſed gratiam non infundendo [vt odirent populum eius] ſcilicet filios iſrael cum augerentur: [et] vt [dolum facerent in ſeruos eius]vt opere et labore minuerentur et vt laborem eorum non remunerarent. Ex eo ergo q̄ dominus populum ſuum multiplicauit et ei bene fe

Inui- eſt illi ad inuidiam moti ſunt. In
dia q̇d uidia enim eſt odium felicitatis
eſt. aliene. deinde quomõ odio illorum
vſus ſit ad gloriam ſuam incipit
exponere dicens

24 Miſit Moyſen ſer-
ſer Exodi. iij. uum ſuũ: † Aaron quẽ
elegit ipſum.

℄ [Miſit] .ſ. dñs qui oĩa pote-
rat vt doceret qua moderatione
hec egiſſet [moyſen ſeruũ ſuũ] ad
reuelãdum grauamen populi ſui
⁊ ad liberandum eũ de egypto [⁊
ipſum aaron] etiã [quẽ elegit] vt
eſſet ei coadiutor ad hoc cũ eo exe
quendũ ſufficeret dicere quez ele
git ſed addit ipſum ſm cõſuetudi
nem diuine locutionis ad expla-
nationem.

25 Poſuit in eis uerba
ſignorum ſuorũ & pro
digiorũ in terra Chã.

℄ [Poſuit in eis] ſcilicet moyſe ⁊
aaron [verba ſignorum ſuorum]
id eſt mirabiliũ minorũ [⁊] etiam
[prodigiorũ] id eſt mirabiliũ ma-
iorum: que aliquid portẽdebãt fiẽ
dorum [in terra cham] id eſt in ter
ra egypti: hoc eſt mãdata ad pha-
raonẽ q̃ fuerũt ſignorũ ⁊ prodigio
rum cauſa. Uel [poſuit in eis ver-
ba] nõ vocum ⁊ ſonorũ quibus fie
rent ſigna ⁊ prodigia: multa enim
ſine verbis ſunt facta ſed verba ſi
gnorũ ⁊ prodigiorũ id eſt per eos
fecit ſigna ⁊ prodigia que tãq̃ ver
ba aliquid ſignificabãt. Quia eniz
illa que facta ſunt nõ erant ſigni-
ficatiõis inania ſicut verba que lo
quimur ideo ⁊ ipſa dicta ſunt ver-
ba. Que autẽ ſigna fecerit ſubdit

26 Miſit tenebras &
Exodi. x. obſcurauit: † & non †
exacerbauit ſermones † nõ ha bet et.
† ſuos. † exas cerbaue rũt ſermo

℄ [Miſit tenebras] denſiſſimas
tribus dieb⁹ ſup egyptios [⁊ ob-
ſcurauit] ſcz totã terrã egypti q̃
nullus aliũ videre poterat. per qḋ
oſtẽdit corda eorũ obſcurata qui
precepta dei ſpernebant. Et hec
fuit noua plaga in ordine ſed hic
primo eam ponit quia eſt compe-
tens initium plagarũ cecitas ſine
qua nõ incurriſſent ceteras [⁊ nõ
exacerbauit ſermones ſuos] id eſt
acerbos ⁊ duros nõ fecit ſed dul
corauit. quia cum pharao ꝑmitte
bat penitentiã remouebat penã:
⁊ quia eos duriſſimos patientiſ-
ſime perferebat donec omnia que
in eis facere diſpoſuerat ex ordine
complerentur.

27 Conuertit aquas eo
rum in ſanguinem: &
occidit piſces eorum.

℄ [Cõuertit aquas eorũ] ſcz egy
ptiorũ [i ſãguinẽ] i ſignũ q̃ aquas
maris rubri verteret eis in mor-
tem [⁊ occidit piſces eorum] qui
ibi naturalr̃ nutriunť. Per aquas
ſacrã ſcripturã: ⁊ per ſanguinem
hereticas ſententias accipimus
per piſces vero qui perambulãt
ſemitas maris: ipos curioſos ſcru
tatores intelligere poſſumus qui
ex ſacra ſcriptura ſenſus here-
ticos eliciunt: ⁊ ſic aquas in ſan-
guinem vertunt ⁊ moriuntur. Et
eſt hic plaga ſecũda que in exodo
ponitur prima.

28 † Edidit terra eorũ † et de dit ter ram.
ranas: in † penetrali-
bus regum ipſorum. † pene trali bus.

℄ [Edidit terra eoꝝ ranas] ⁊ hoc
nõ tãtũ eẽ domos: ſꝫ ẽt [i penetra
libus] ⁊ cubiculis [regũ ipoꝝ] .i.

principum egypti.tanta enim ranarum fuerat multitudo vt etiã in abſconditis ⁊ interioribus domorũ nõ deeſſent: per quod ſignificabatur princeps ſocios ranarũ futuros ſub aquis.per ranas poſſumus itelligere adulatores qui nũc ſunt ĩpatores pncipũ ⁊ [ĩ penetralibus ipſorum] hec eſt plaga tertia que in exodo eſt ſecunda.

29 Dixit & uenit cynomyia & ſciniphes: in oĩ nibus finibus eorũ.

¶ [Dixit.] i.precepit deus [⁊ venit cynomyia] id eſt maior muſca ſcʒ canina [⁊ ſciniphes] id ẽ muſce minutiſſime aculeis per moleſte vt culices ⁊ non pauce imo [in omnib⁹ finibus eorũ] ſcʒ egyptiorum. Et que iactãtia eſt regis que nũc par eſt muſcis: per iſta intelliguntur detractores qui ſicut muſce pungunt ⁊ vbiqʒ conſiſtũt. Ecce plaga hic quarta ſed in ordine ſciniphes ad plagam tertiam. ⁊ cynomyia ad quartam pertinẽt.

30 Poſuit pluuias eorũ † grandinem: ignem comburentem in terra ipſorum.

ſin

¶ [Poſuit pluuias eorũ grãdinẽ] id eſt pro pluuiis que fecundabat facta eſt grando que tacta areſecit [ignẽ comburentem] p choruſcationem id eſt fulmina ſua poſuit [in terra ipſorũ] quia in illa plaga grando ⁊ ignis pariter ferebant.

31 Et percuſſit uineas eorum & ficulneas eorum: & contriuit † lignum finium eorum.

omne

¶ [Et percuſſit] grandine ⁊ fulminibus [vineas eorum ⁊ ficulneas eorũ] ⁊ vi grandinis ⁊ fulminum [cõtriuit] i.ↄfregit [lignũ] i.multitudinẽ lignorũ [finiũ eorum] i. in terra egypti. Nec dubium quin etiam ſata perierunt vbi maiora percuſſa ſunt. hec eſt plaga quinta ſʒ in ordine ſunt ſeptima. Per pluuias ſacra ⁊ ſalutaria eloquia. per grandinẽ prauas cogitationes. p ignẽ petrũ mala accẽdẽs poſſum⁹ intelligere. per vineas aliquatenus mordaces in loquendo. ⁊ per ficulneas ſuauiter ⁊ dulciter loquentes accipere.

32 Dixit & uenit locuſta & brucus: cuius nõ erat numerus.

¶ [Dixit] i.pcepit dominus [⁊ venit locuſta] que eſt paruuʒ aĩal habens crura retro longiora: nõ ſatis in altum volans [et brucus] quidam vermis ſic dict⁹ eo ꝙ breuis ſit ⁊ breuiter duret [cuius] ſcʒ locuſte ⁊ bruci [non erat numerus] pre multitudine.

Locuſta ꝗd eſt.

Bruc⁹ ꝗd eſt

33 Et comedit omne fœnũ in terra eorũ: & comedit omnem fructum terrę eorum.

¶ [Et comedit] locuſta ⁊ brucus [omne fenum] i.herbam [in terra eorum] vt cibus iumẽtis deficeret [⁊ comedit omnem fructum] ſegetum [terre eorum] vt etiam homines cibuʒ non haberent. Una plaga eſt locuſte ⁊ bruci que hic ẽ ſexta ſʒ i exodo eſt octaua. Per locuſtas ⁊ brucos ꝗ totũ nunc fenũ ⁊ herbã: nũc fructũ conſumit: poſſumus intelligere adulationeʒ que fenũ ſeu herbã. cõſumit qñ x̄ba alicui⁹ inuanũ extollit: fructũ quando opera corrumpit.

54 Et percuſſit omne primogenitum in terra eorum: primitias omnis laboris eorum.

¶ [Et pcuſſit] ſ. occidendo [oē primogenitū] i. primogenita [oīs laboris eorū] i. ad omnē laborē valētiū: vel hoīm in labore et ſtudio nutritoꝝ et hec ſunt primogenita pecorū q̄ filr pcuſſit. hec plaga eſt hic ſeptima ſed in exodo decima: et eſt plaga nouiſſima excepta morte in mari rubro. Primogenitum eſt fides q̄ prima petit campum qua extincta ſequitur mors eterna. Et notandū ꝙ cū ſint decem plage quas moyſes in exodo ponit; nec omnes hic propheta cōmemorat: nec eo ordine quo ibi narrantur: qꝛ libera ē laudatio de qua hic agitur a lege texentis hiſtoriam de qua ibi tractat. Addit quoqꝫ hic qđ hiſtoria non habet: et preterit quod illa habet auctoritate eiuſdem ſpiritus q̄ per hiſtoricum locutus eſt hic ergo ſeptem mala dat egyptijs contra ſeptem beneficia que poſt dicet data hebreis. vnde ſubdit.

55 Et eduxit eos † cum argento & auro: & non erat in tribubus eorum infirmus.

¶ [Eduxit eos] de egypto [cū argēto et auro] ab egyptijs petito et obtēto cum quo egreſſi ſunt deo id pmittēte pro laboris mercede quā egyptij detinuerāt iniuſte. Ecce pmū bñficiū qꝛ et ipſi tales erāt vt nondū poſſent cōtēnere mercedē laboꝝ ſuorū licet tpalē tamen debitā et iuſtā. Et hoc eis fecerat q̄ talia iure paſſi ſunt et ꝗuis p dolū ab iniquis hominib⁹/tñ qđ ſibi reddi debuit abſtulerūt. In quo ſpiritualiter figuratū eſt phariſeos ſiue hereticos a catholicis expoliari his q̄ in verbis vel ſcripturis eorum tabernacula dei. i. eccleſie dei cōgrua reperiūtur. Deinde ſequitur ſcđm beneficium [et non erat in tribub⁹ eorū infirmus] aliquis ſcꝫ corpore licet aio: et hoc fuit magnum et ſpeciale dei beneficium et ingratuis valde neceſſarium vt oēs ſimul abſqꝫ impedimento poſſent ingredi de egypto.

56 Letata eſt Aegypt⁹ in profectione eorū: quia incubuit timor eorum ſuper eos. Exodi. xij.

¶ [Letata eſt egyptus] i. egyptij ſunt letati [in profectione] id eſt receſſu [eorum] de egypto propter plagas quas patiebantur in hebreorum preſentia [quia icubuit timor eorū] ſcilicet hebreorum [ſuper eos] ſcilicet egyptios. Ex hoc enim ꝙ oēs primogeniti ſubito erāt mortui timebāt omnes: alij mori ſi amplius filij iſrael morarentur in terra egypti. Uel hoc intelligēdū eſt poſt vltimam egyptiorum mortē in mari rubro: ſcilicet egyptios timuiſſe reſiduos ne hebrei redirent et eorum reliquias magna facilitate contererent et delerent. Deinde ſequitur tertium beneficium.

57 Expandit nubem in protectionem eorum: & ignem ut luceret eis per noctem. Exodi. xiij.

¶ [Expandit nubē in ptectionē] et in refrigerium [eorum] contra eſtum et ardorem ſolis per diem [et ignem] i. colūnā ignis ſcilicet expādit [vt luceret eis] contra tenebras [per noctem] ne errore itineris deſolarentur. Deinde ſequitur

quartum beneficium.

38 Petierunt † & uenit coturnix: & pane cæli ſaturauit eos.

pcar/nes. Exo. xvi.

¶ [Petierunt] ſcꝫ a deo remediuꝫ famis nõ quodcũqꝫ ſed delicatum ſcilicet carnes [et venit coturnix] id eſt multitudo coturnicum que ſolent in maritimis abundare. De inde ſequitur quintum beneficiuꝫ [et pane celi] id eſt manna de celo deſcendente et celeſtem panem ſcilicet ſanctam eucharistiam ſigni ficante [ſaturauit eos] in abundã/tia. Deinde ſequitur ſextum bene/ficium.

39 Dirupit petram & fluxerunt aquę: abierũt in ſicco flumina.

Exodi. xvij.

¶ [Dirupit] percutiendo [petram] quia dirupta ⁊ diuiſa ē ad pcuſſio nē virge moyſi vt fieret via aquis erũpentibus [et fluxerunt aque] in tanta abũdantia ꝙ [abierũt] et cucurrerunt [in ſicco] id eſt in locis prius aridis [flumina] ita vt bibe/rent hoĩes et iumenta. Hec petra fuit chriſtus de qua flucnta gratie proruperũt: de quinque foraminib⁹ in corpore illius de qua etiã ſacre ſcripture fluunt q̃ nos reficiũt et hec flucta gratie ac ſcripture abie rũt in ſiccũ ⁊ deſertũ gẽtiũ: his au tẽ oĩbus bñficijs deus cõmẽdat in abrahã meritũ fidei ſeq̃ eũ ⁊ dt.

40 Quoniam memor fuit uerbi ſcti ſui: quod † habuit ad Abraham puerum ſuum.

ſlocu/tus ē.

¶ [Qm̃ memor fuit] et recordatus eſt [verbi ſancti ſui] .i. promiſſi ſui firmi ⁊ inuiolabilis quod in figura complens eterna preſignauit [qđ habuit] et fecit [ad abraham pue/rum] .i. ſeruuꝫ [ſuũ] vel [puerũ ſuũ] propter obedientiã ⁊ innocentiam q.d. Iſta bñficia nõ fuerunt illi po pulo ipẽſa ꝑpter ſua merita ⁊ ope ra ſed potius hec omnia fecit et p̃/ſtitit eis deus ꝑpter merita fidei abrahe ⁊ ad implendũ promiſſio/nem ei factam.

41 Et eduxit populum ſuum in exultatione: & electos ſuos in letitia.

¶ [Et eduxit] dñs .ſ. de ſeruitute egyptiaca [populum ſuum] filios ſcilicet abrahe [in exultatione] .i. ex teriori hilaritate [et electos ſuos] eũdeꝫ .ſ. populuꝫ eduxit [in leticia] interiori dicit electos qr murmurã tes pcuſſi ſunt. Unde poſt trãſituꝫ maris rubri cantabant dño dicen tes. Cantemus dño glorioſe enim magnificat⁹ eſt. Semper enim vi/ctores ac liberi canticũ in letitia et exultatione concelebrant ſicut moy ſes maria delbora. Deĩde ponitur ſeptimum beneficium.

Exo. xv.

42 Et dedit illis regiones gentium: & labores populorum poſſederũt.

¶ [Et dedit illis regiones gẽtiuꝫ] ſ. terrã chanaan vbi prius habita/bant gentiles [et labores populo/rum poſſederunt] occupando ciui/tates et vineas et alias poſſeſſio/nes quas alij cum labore ſibi ꝓpa/rauerant et alia bona que acqui/ſierant: et in hoc beneficio eſt pro/miſſionum completio. Et ne hoc ip ſum putaretur ſummum bonum ꝙ iſta felicitas rerum tempora/liũ data eſt populo dei continuo eam ad aliud retulit vbi ſummum bonum oportet inquiri dedit enim non vt propter iſta eum colant ſed

vt ea ad bonum eternum referãt: et per admonitionem viſibilium tranſire valeant ad amorem eternorum. Unde ſequitur

45 Vt cuſtodiant iuſtificationes eius: & legẽ eius requirant.

¶ [Ut xpi electi. ſ. verũ ſemẽ abrahe prouocati temporalibus beneficijs] cuſtodiant iuſtificatiões ei⁹] id eſt mandata eius in lege tradita que ꝛ aperte iuſtitiam continẽt et obſeruãtes ea iuſtos faciunt [et legem eius requirant] ſcilicet ſpiritualẽ eius intellectũ diligẽter inueſtigãdo: hoc eſt vt cũ iuſtitia viuãt ꝛ miſteria legis intelligãt. Lex enim eſt vmbra futurorum: et de his que nõ corporaliter ſed ſpũaliter nũc implẽda ſunt. Audiãt hoc monachi q̃ ideo ĩ monaſteria itroducunt vt cũctis ſolicitudinibus abiectis ſoli⁹ dei lege ꝛ ſeruitio ꝑfruant. Ubi intelligẽdũ eſt dei ſeruos propterea iſta bona terre ſumere a deo vt non in eis luxu deflũãt ſeu peruerſa ſecuritate torpeſcãt: ſed ideo habeãt diuina mia p̃parata ꝑ quib⁹ ĩquirẽdis poſſent negocioſiſſimis laborib⁹ occupari: vt ad hoc vacẽt vñ bonũ eternum poſſit acq̃ri .i. cuſtodiãt iuſtificationes ei⁹ ꝛ legẽ ei⁹ req̃rãt. Ut ãt i v̄bis hui⁹ pſalmi q̄ſi exteriorib⁹ iteriorẽ intellectũ cõmendem⁹: videt hic admoneri ſemẽ abrahe q̃ ſunt oẽs filij promiſſionis ptinẽtes ad eternã hereditatẽ teſtamẽti eterni vt tanq̃ ipſam hereditatẽ ſibi eligant deum et cũ gratiis colãt .i. propter ipm nõ ꝑpter aliq̃d extra ipm: ꝛ hoc faciãt laudãtes: inuocantes: annunciãtes: nec in ſuã ſed in eius gloriam fide bene operãtes: ſpe gaudentes: charitate feruentes: hoc totũ ſonat his verbis. Cõfitemini dño ꝛ inuocate nomẽ eius vſq; mementote mirabiliũ eius: deinde ad paruulorum corda nutrienda ꝛ in fide roborãda: de patriarchis proponunt exẽpla ꝛ illorum fidei ꝛ ꝑmiſſionis dei vt imitando ꝛ ſperando ſimus ſemẽ illorum: nõ de ſola gẽte hebreorum ſ; quotquot iſtã gratiã ſuſcipiũt i oĩ terra. Qd̄ totũ his verbis cõtinet. Mementote mirabiliũ eius que fecit vſq;: cũ eſſent numero breui. Porro i. .n ſeruũ venũdat⁹ eſt ioſeph: et hũiliatus ꝛ exaltat⁹ locu; fecit ad tpalia bona pplo dei vt firmaretur ſuper inimicos ei⁹: quãto magis ieſus venũdat⁹ eſt ꝛ hũiliat⁹ a fratrib⁹ ſuis ſ; carnẽ et exaltat⁹ i celis locũ facit ad eterna bona pplo dei triũphãti de diabolo ꝛ ãgelis ei⁹. Audi ergo ſemẽ abrahe nõ de carne gloriãs ſ; fidẽ imitãs ꝑmiſſionẽ habẽs vite preſentis et future. Moneris habere timorẽ in proſperis et patientiã in aduerſis. Si tentationes in hoc ſeculo tibi dure vident/ ioſep in carcere/ Jeſum in cruce cogita. Si tẽporaliũ rerũ ꝓſperitas arridet nõ ꝑpter ipſ; deo ſ; ipa ꝑp deũ vtere. Nec eũ exiſtimes ꝑpter vite hui⁹ neceſſaria cultoribus ſuis neceſſarium qui dat etiã blaſphematoribus ſuis ſed primum quere regnũ dei et iuſtitiam eius: ꝛ hec omnia adijcientur tibi. Oratio.

Lex vmbra eſt futurorum.

INuocantes nomen tuũ domine deprecamur: vt qui patres noſtros virtute tui nominis preeũte angelicis paſtibus refeciſti: nos quoq; myſticis dapibus foueas ac reformes. Per dñ;.

Pſalmus de ingratitudine populi Iſraẽl pro beneficijs à deo ſibi exhibitis: ac de iuſti-

tia & miſericordia dei
circa illos oſtenſis.

Pſalmus. CV.

1 COnfitemini domino quoniã bon⁹: quoniam in ſeculũ miſericordia eius.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Habet aũt ille p̄s ꝓ titulo bis all'. qḋ aliquando ſemel aliqñ bis ponit̃ in titulo: ſicut dñs aliqñ ſemel aliquãdo bis dicit amẽ in euãgelio qḋ fit ꝓ maiori certitudine rei. ¶ Materia: recitatio bñficiorum bonis et gratis ac malis ⁊ ingratis exhibitorũ. Intẽtio: monere ad geminam cõfeſſionẽ ſcʒ laudis ⁊ pctõrũ ⁊ oi conatu cauere ne q̇s ſtat immemor bñficiorũ ⁊ ſit de nũero ingratorũ. ¶ Sñia in generali. propheta in iſto pſalmo inuitat pplm ad pctõrũ ⁊ laudis cõfeſſionẽ recolitq; diuinorum bñficiorũ exhibitionẽ: malorũ recipiẽtiũ ingratitudinẽ: pene ipſis inflicte grauitatẽ propter pctõrũ ſuorum multitudinẽ ⁊ magnitudinẽ. Precedẽs p̄s egit de pplo iudeorũ ẽm electos: iſte ait de eodẽ pplo ẽʒ iniquos. ⁊ q2 eis nõ ſolũ iuſtitia ſʒ et mia dei facta eſt: de his loquit̃ cũ laudib⁹ dei ex pſona eoꝝ q̇ ↄuerſi veniã p̄cant̃ ⁊ exẽpla ↄmemorant̃ illorũ: in quos etiã peccãtes diues apparuit mia dei. vñ hic p̄s penitẽtes roborat negligẽtes arguit: ⁊ pctã ſua cõfitẽtib⁹ veniã repromittit. ¶ Sñia in ſpãli. In perſona igit̃ alicui⁹ hebrei de amaricatiõe ad miam dei cõuerſi alios ad eãdẽ miam exhortãtis ait [Cõfitemini dño] cõfeſſiõe pcti et laudis ꝯ: de ore ⁊ ope. iõ [qm̃ bon⁹] eſt in natura. ⁊ ipis ↄſitẽtib⁹. hoc iõ dicit ne q̇s ꝓ culpa terreat̃ vl' de deo deſpet: ſʒ ↄfidat ⁊ miam ei⁹ depoſcat. ideo etiã [qm̃ in ſclʒ] .i. vſq; in finem ſcli eſt [mia ei⁹] quam vſq; in finẽ ſeculi miſeris exhibet ↄſolando in miſeria vel liberando ab ea: ⁊ iõ q̄ diu durat hoc ſclm poteſtis confitentes veniã promereri. hic em̃ miſericors eſt et miſeretur penitẽti: ibi iudex eſt et retribuit negligenti. vel [qm̃ in ſeculum] .i. in eternum eſt [miſericordia eius] qua nemo ſine deo poteſt eſſe beatus. Is autem qui miſericordiam expreſſit impletus conſideratione diuinorum operum et adiurans ait. Et

2 Quis loquetur potentias domini: auditas faciet omnes laudes eius?

¶ [Quis loquet̃] .i. q̇s ſufficiet loq̄ digne laudando [potentias dñi] .i. ea q̄ ex ſua potẽtia et fortitudine potẽter ⁊ ineffabiliter operatur et dicit pluraliter potentias ꝓpter plures effectus. Et intellige ſaltẽ duo genera operum ſcʒ creationis magna ⁊ recreationis maxima: q2 plus eſt iuſtificare impiũ q̄ creare celũ ⁊ terrã: ⁊ q̇s [auditas faciet] aliis annũciãdo vt audiãt [oẽs laudes ei⁹] .i. oĩa et precipua que laudabiliter facit ⁊ ex quibus eſt laudandus. q.d. nullus: cum ſit potentie infinite ⁊ maior oi laude. Et ſi aliud nemo: ſufficit ſaltẽ hoc agat ſcilicet iudicium ⁊ iuſtitiam quia

3 Beati qui cuſtodiunt iudicium: & faciunt iuſtitiam in omni tempore.

¶ [Beati] ſunt in ſpe [qui] primo cuſtodiunt

cuſtodiũt iudicium]recte iudican-
do et bonum a malo diſcernẽdo:⁊
deinde[faciũt iuſtitiam]exequen-
do in ope ⁊ recte agẽdo. Uel[q̃ cu-
ſtodiũt iudiciũ]. iudicãt ſeipſos
accuſando[et faciũt iuſtitiã]deu3
de bonis ſuis laudãdo ⁊ vtrũq3[i
oĩ tpe]ex quo incipiũt vt pſeuerẽt
q̃ eĩm pſeuerauerit vſq3 in finẽ hic
ſaluus erit. vel quaſi queſtioni p-
miſſe reſpondens ſubdit. [Beati q̃
mat.x. cuſtodiũt iudicium]quia illi digni
ſunt pdicatores laudis diuine po-
tentie ⁊ miſericordie. Et quia deus
iuſtos facit et peccatores iuſtifi-
cat eos ab iniquitatibus ſuis ſa-
nando orat. et ait.

4 Memento noſtri do
mine in beneplacito po
puli tui: uiſita nos in ſa-
lutari tuo.

¶[Memento nr̃i dñe in benepla
cito populi tui]. i. vt ſimus de eis
i quibus bñplacitũ eſt tibi. vel[in
bñplacito populi tui]. i. in meri-
tis ſanctorũ q̃ tibi placẽt[et viſita
nos i ſalutari tuo]. i. i virtute tua
ſaluatrice ⁊ ad ſaluationẽ nr̃a3 nõ
ad dãnationẽ ſicut viſitas repro-
bos vl[viſita nos]recõciliãdo tibi
[in ſalutari tuo]. i. i filio tuo ieſu.
ipe ẽ eñi ſaluator in q̃ pctã dimit-
tũt ⁊ aie ſanantur vt ab eo ſanati
poſſim⁹ et iudicium cuſtodire ⁊ iu
ſtitiã facere vnde ſimus beati. Ui
ſita inquam ad hoc ſcilicet

5 Ad uidendum in bo
nitate electorum tuo
rum: ad lætandum in læ
titia gentis tuæ: ut lau-
deris cũ hæreditate tua.

¶[Ad vidẽdũ in bonitate electo
rũ tuor]. i. vt nos videamus in ea
gr̃a virtutũ i q̃ ſunt electi tui[⁊ ad
letãdũ i letitia gẽtis tue]. i. vt lete-
mur i caleſtia ſpeiq̃ letaf gẽs tua
⁊[vt laudens cu3 hereditate tua]
i. inde ꝙ laudabiliter viuit heredi
tas. i. ecclia tua. Uel[ad vidẽdũ]in
futuro. i. vt videamus p experiẽtiã,
te. vel noſmetipſos[i bonitate ele
ctorum tuor]. i. quã pſtas electis
tuis hoc eſt in ea pfectiõe qua ele
cti tui perſiſtũt ⁊ etiã ad letitiam
i. vt letemur de te et in te[in leti-
tia gentis tue]. i. in conſortio gen-
tis beate letantis de te ⁊[vt lau-
deris]a nobis[cũ hereditate tua]
id eſt cum angelis et ſanctis. q. d.
Ibi nos eẽ facias vbi te videam⁹
de te et in te letemur et te laude-
mus: Memento inquam et viſita
et neceſſe eſt. quia

6 Peccauimus cum pa
tribus noſtris: iniuſtè
egimus iniquitatem fe-
cimus. Iudic. vij.

¶[Peccauimus cũ prib⁹ nr̃is]. i.
ſicut et patres nr̃i/eorũ ſc3 imitã
do pctã[iniuſte egimus]erga pri-
mum[iniquitatẽ fecimus]cõtra
deũ. Ecce tertio idem dicunt. i. ſe
peccaſſe vt pura cõfeſſio appareat
tanto. n. q̃ſq3 citius abſoluit quã
to viuacius ſe dãnat. Deinde enu-
merãdo ſubiũgit pctã que patres
fecerũt a q̃b⁹ filij nõ receſſerũt. d.

7 Patres noſtri in Aegy-
pto non intellexerunt
mirabilia tua: non fue-
runt memores multitu
dinis miſericordię tuæ.

¶[Pr̃es nr̃i in egypto]vbi mul-
ta eis fctã ſunt[nõ intellexerunt
mirabilia tua]. i. mirabiliũ ſigni
ficata. i. q̃d p illa velles dare. ſ. nõ

tpale bonū ſed eternū qđ p illa eſt q̄rēdā: ⁊ p patiētiā expectādū nō intellexerūt cū op⁹ eſſet intellectu vt p illa tpalia alia q̄rerēt. ſ. eterna et iō ipatiētes murmurauerūt ⁊ tpalib⁹ bōis beari voluerūt [nō fuerūt memores mltitudinis mie tue] quā p nr̄a miracula eis oñdiſti vt eadē ptāte quā iā expti fuerāt crederēt ſe ab inimicis liberādos. Valde ergo culpabile ē nō intelligere qđ itelligēdū ē: ⁊ nō meminiſſe qđ memoria retinēdū eſt. hec q̄ppe duo. ſ. intellect⁹ ⁊ memoria cōmēdāt ⁊ ꝯmēdabilia oſtendūt dei beneficia.

8 Et irritauerūt † aſcēdentes in † mari: mari rubro.

† eum † mare: mare rubrū.

ℭ [Et] ideo [aſcēdētes] p ſitu terre de egypto [in mari] ſcʒ [mari rubro irritauerūt]. i. prouocauerunt moyſen ⁊ per conſequens deum timētes ⁊ deſperātes poſt tot mirabilia in egypto viſa dubitātes taʒ ꝓpter hoſtes a tergo ſequentes q̄ propter mare obuium eis.

9 Et ſaluauit eos propter nomē ſuū: ut notā faceret potentiam ſuā.

ℭ [Et] tamē dñs [ſaluauit eos] ab vtroq̄ periculo nō ꝓpter merita eoꝝ ſed tm̄ [ꝓpter nomē ſuum] manifeſtādū ⁊ glorificādū. ſ. [vt notā faceret] ⁊ oñderet [potētiā] ⁊ fortitudinē [ſuā] ſcilʒ egyptios inſequētes ſubmergēdo et filios iſrael timentes ſaluando. Deinde oſtendit quomodo eos ſaluauit. d.

10 Et † increpuit mare rubrum & exſiccatum eſt: & † deduxit eos in abyſſis ſicut in deſerto.

† increpauit. † eduxit.

ℭ [Et increpuit] vl' increpauit [mare rubrū] nō voce exteriori ſed occulta vi iperādo ⁊ ſua diuina potētia diuidēdo: quā ēt q̄ ſenſu carēt ſentiūt ⁊ obediūt [⁊ exſiccatū eſt] ⁊ ſic aruit ac ſi dñs ei ꝯminar⁹ fuiſſet [⁊] tūc [deduxit eos i abyſſis] ſic eo veſtigio [ſicut i deſerto] q: vbi fuerūt abyſſi aquaꝝ factū ē ſiccitate vt deſertū vbi nō ſunt aq̄. Tūc em̄ mare diuiſum ē i duodecim diuiſiōes ⁊ nulla trib⁹ auſa eſt itrare prius niſi trib⁹ iude. vnde meruit inter alias regni priuilegium et principatum obtinere.

11 Et ſaluauit eos de manu odiētiū & redemit eos de manu inimici.

ℭ [Et] p iſtū modū [ſaluauit eos de manu] ⁊ ptāte [odiētiū]. ſ. inſeq̄ntiū egyptioꝝ q̄ oderāt eos: q: ꝓpter eos pcuſſi erāt plagis ⁊ ſic [redemit eos]. i. liberauit ac ſi pcio redemiſſet [de manu] ⁊. ptāte [inimici]. ſ. pharaōis h̄ i figura baptiſmi factum ⁊ dictū eſt in quo redimimur de manu diaboli magno precio. ſ. ſanguie xp̄i. Vñ nō quocūq̄ mari ſʒ mari rubro id ꝯueniēti⁹ figurauit: ſāguis ei rubꝝ colorē facit

12 Et operuit aqua tribulantes eos: unus ex eis non remanſit.

ℭ [Et opuit aq̄ tribulātes eos] ſ. pharaonē ⁊ egyptios iſeq̄ntes ſubmergēdo eos [vn⁹ ex eis] q̄ pſeq̄bātur ꝑfectos apphēdere vl' iterimere eos cupiētes [nō remāſit] vl' ſupfuit ſʒ oēs ſiml' mortui ſūt ⁊ deleti.

13 Et crediderūt † uerbis eius: & laudauerunt † in laudem eius.

ℭ [Et] tūc patres nr̄i vidētes iſta

bñficia magna[crediderũt verbis ei⁹].ſ.deo ꝛ moyſi qḋ⁹ dixerat ꝙ liberaret eos de egyptijs dura cor da iudeoꝝ q̃ nõ añ ſꝫ poſt miracu la crediderũt:melius fuit credere ꝑmittẽti[ꝛ laudauerũt].i. cecinerũt ore corũ oĩb⁹cũ tympãis ꝛ choꝛis [laudẽ ei⁹]q꞉ laudabiliter libera/ ti victores erãt dicẽtes illḋ canti/

Exodi xv. cũ.Cantemus dño glorioſe enim magnificat⁹ eſt.et ſꝫ deũ laudarẽt pro mirabilib⁹ operibus ſuis .tñ

14 †Citò fecerũt obli/ ti ſunt operum eius:nõ ſuſtinuerũt cõſiliũ eius. (†feſti/naue/runt.)

[Cito]mutati a credulitate ſua ꝛ laude[fecerũt]hec que ſequunt [ſ.obliti ſunt operũ]ꝛ bñficioꝛum [eius]vt murmurarent:debuerũt eñi cogitare tãta erga ſe dei opera [nõ ſuſtinuerũt]nec expectauerũt cõſiliũ ei⁹ ſ.dei de ordinatiõe via/ tici ſui p deſertũ ſꝫ inoꝛdiato deſi/ derio ꝑuenerũt ei⁹ cõſiliũ.q.d.nõ patiẽter expectauerũt dõec de⁹ da ret eis victualia qḋ differebat cõ ſilio dei vt ꝓbaret eos.Deniq꜡

15 Et concupierunt cõ cupiſcentiam in deſer/ to:& tẽtauerunt deum in inaquoſo.

[Et cõcupierunt cõcupiſcẽtiã] i.cibum iuxta concupiſcẽtiã ꝛ deſi deriũ ſuum.ſ.carnes ꝛ nõ ſm oꝛdi natiõe ꝛ conſiliũ diuinũ.q.d.ve/ hemẽter cõcupierũt:q꞉ nimietas deſiderij geminatione ibi oſtẽdit [et tẽtauerũt deũ].i.potẽtiam di/ uinã[in iaq̃ſo].i.in deſerto et loco ſine aq̃ volẽtes ꝓbare vtrũ poſſet eis ſubuenire in ſolitudine et car nes dare dicentes;non poſſet de⁹ nobis dare carnes?

16 Et dedit eis petitionẽ ipſorum:& miſit ſaturi tatẽ in †animas eorũ. (†aiam)

[Et]ergo vt ſcirent eum poten tẽ[dedit eis petitionẽ ipoꝝ].i.illḋ qḋ petierũt.ſ.carnes adducẽdo co piã coturnicũ ita.ſ.ꝙ[ꝛ miſit ſatu ritatẽ]carniũ vſq꜡ ad nauſeam[in aĩas eorũ].i.in aĩalitatẽ q̃ ſuſtẽn tat eſca.Aiam eñi hoc loco nõ ſm ꝙ rõnalis eſt poſuit:ſed ſm illud ꝙ aĩans corpus aĩal facit ad cui⁹ aĩalis ſuſtẽtationẽ ptinet cib⁹ ꝛ potus.Saturitatẽ vero ſequit diſ ſenſio vel ſeditio.vnde ſubiungit

17 Et irritauerũt Moy/ ſen in caſtris:Aarõ ſan/ ctum domini.

[Et irritauerũt].i. prouocaue/ rũt ad irã[moyſen in caſtris]vbi erãt honorẽ ambiẽdo:ꝛ hec irrita/ tio fuit pro ſacerdotio aaron ꝛ fi/ lioꝝ ei⁹:vnde ſequit[aaron ſctm dñi]id eſt dño cõſecratũ ſcꝫ emu/ lãtes.zelo eñi ꝛ inuidia per filios choꝛe.ſ.dathã ꝛ abyrõ ſtimulati ꝓ ſacerdotio aaron murmurabant. Vñ moyſen ad iram ꝓuocabant.

18 Aperta eſt terra.& deglutiuit Dathan.& operuit ſuper †congre gationem Abyron. (Nume. xvj. †ſyna/gogã.)

[Apta eſt terra]ſcꝫ facto hiatu [ꝛ deglutiuit]id eſt abſoꝛbuit[da than]ſcilicet cũ tabernaclis ſuis [et operuit]ſe.ſuper congregatio nem abyron[qui etiam cum ſuis perijt.amboꝝ eñi vna erat cauſa ſuperbiſſimi ꝛ ſacrilegi ſciſmatis cuius ambo erant auctores.Ecce laus dei eſt hic ꝙ ſuos vindica/ uit.vide penas aſſimilari modis peccatoꝛum, qualitas pene fa/

ſta indicat.a terra vorant q terre na ſapuerūt ex quo conijcitur ꝙ ſm hoc debet facere cōfeſſor.

19 Et exarſit ignis in ſy

Iet nagoga eorū: † flāma combuſsit peccatores.

℄ [Et exarſit ignis i ſynagoga eo rū] .i.i mltitudie illius ſubiecta.ſ.i ducētis qnquaginta q thuribula tenētes offerebāt icēſum iāq diui no igne conſumpti ſunt.Vñ ſub dit[flāma] [ex illis thuribul' exliēs [cōbuſſit pctōres] q illicite ſacer dotiū vſurpauerāt ꝛ ſic q in incēſo peccauerūt igne pierūt.Sicut in tereſt iter irridētes ꝛ irriſores:int murmurātes ꝛ murmuratores:in ter ſcribentes ꝛ ſcriptores ꝛ cete ra his ſilia:ita ſcriptura peccato res appellare ꝯſueuit valde iniqs ꝛ grauib' pctōꝝ ſarcis oneratos.

20 Et fecerunt uitulum

Exodi xxxij. in Oreb:& adorauerūt ſculptilia.

℄ [Et] pterea [fecerūt] .ſ.filij iſrl [vitulū in oreb] .i.ppe mōtē oreb cui' vertex appellat ſynai abſen tiā moyſi nō tolerātes dū in mōte ſyna morā faceret vt legē accipet. Ꝑ īpatiētia leuiū fecit ſic mlta ma la ex ea naſcunt [ꝛ ipoſt] [adorauerūt ſculptibilia] ſcz eūdē vitulū cō flatilē tāꝗ deū.vitul' ei ille pmo fuit cōflatilis:ſz qꝛ i cōflatiōe nō fuit plene formatus poſtmodum ſculptus eſt ꝛ ſic vocatur aliquando ſculptilis aliquando cōflatilis.

21 Et mutauerunt gloriam ſuam:in ſimilitudinem uituli comedendentis fœnum.

℄ [Et mutauerūt glīā ſuā] .ſ.deū verū ꝛ eltū ei' q erat glīa eorū ſi ipi ei' ſuſtinuiſſent ꝯſiliū ꝛ cui de bebat glīa pglioſa eductiōe eoꝝ de egypto [in ſilitudinē vituli comedētis fenū] [exhibētes eūdē cultū imagini hñti ſilitudinez vituli comedētis fenū ꝛ dicētes hi ſunt dij tui iſrl:ꝛ ſic q in dño gliari de buerāt i vitulo gliabant vt ab eo comederent a q cōedunt q ſapiūt ſm carnem.ſ.a diabolo ipi vitulo preſidente.Et ita idolatrando.

22 Obliti ſunt deū qui ſaluauit eos:q fecit magnalia in Aegypto:mirabilia in terra Chā;terribilia in mari rubro.

℄ [Obliti ſūt deū q ſaluauit eos] de mltis piculis ꝛ morte.Magna obliuio.Quid ei ē i mēoria ſi nō liberatio?De:de oñdit quō ſaluauit ꝑ.[qui fecit magnalia] .i.magnas ꝟtutes [in egypto] ipos oppreſſos ꝛ tribulatos mltiplicādo [mirabilia] ſigna.ſ.ꝛ plagas [i terra chā] .i.i egypto cui' ppls deſcēdit a chā [terribilia i mari rubro] qꝛ aduerſarios afflixit ꝛ iſtis qd timere deberēt mōſtrauit.Tanꝗ hoꝝ oim q pro magnitudine ſua recoli poterant obliti eſſent gloriam dei ſimulacro vituli attribuerunt

23 Et dixit ut diſpderet eos:ſi nō Moyſen electus ei' ſtetiſſet i cōfractiōe in cōſpectu eius.

℄ [Et] ppter coꝝ ingratitudinē ꝛ ſcelera [dixit] .ſ.dñs moyſi eis cōminādo [vt diſperderet eos] .ſ.occidēdo qꝛ digni erāt oēs vt pirēt ꝛ vtiq diſpderet [ſi nō moyſen electus ei' ſtetiſſet in ꝯfractiōe] .i.in plaga qua erāt feriēdi [i cōſpectu ei'] vt ſe obijceret p illis ꝛ media

hoꝛē faceret īceſſanter pro eis oꝛā/do. vbi demōſtratū eſt quātū va/leat ītercēſſio ſctōꝛū pro alijs apō deum. In magna ergo veneratio/ne habēdi ſunt deuoti ⁊ ſcti q̄ mi/tigare pn̄t irām dei. Stetit ergo

24 Vt auerteret irā eius ne diſperderet eos: & pro nihilo habuerunt terrām deſiderabilem.

¶ [Ut auerteret] ⁊ placaret [irā ei⁹ ne diſperderet eos] vindicādo ſe de tāta igratitudīe ⁊ īpietate. De/inde alia eoꝝ petā enūerat. d. ⁊ p̄/ter hec iterū peccādo etiā [pro nihi/lo habuerūt]. i. deſpexerūt ⁊ contē/pſerūt [terrā deſiderabilē]. i. terrā ꝓmiſſiōis lacte ⁊ melle fluentem poſt regreſſum exploratoꝛū dicen/tes: melius erat nobis in egypto. Uel potius infidelitas eoꝝ hic re/darguitur: q2 cum eam adhuc non vidiſſent ſic pro nihilo habuerunt.

25 Nō crediderūt † uer-bo eius: † & murmura-uerunt in tabernaculis ſuis: non exaudierunt uocem domini.

† in ver/bis
† mur/murabant.

¶ [Nō crediderūt v̄bo ei⁹] q̄ pro/miſerat eos ītroducere in terram illā. Uel [pro nihilo habuerūt ter/ram deſiderabilē]. i. ꝯtēpſerūt qđ p illā ſignabat. ſ. hereditatē eter/nā vere deſiderabilē: ⁊ ita [nō cre/diderūt v̄bo ei⁹] p tpalia ad eter/na vocātis: ⁊ feſtinātes hic ēē bti nō ſuſtinuerūt cōſiliū eius [⁊ mur/murauerūt] dicentes faciam⁹ no/bis ducē ⁊ reuertamur in egyptū et hoc [in tabernaculis ſuis]. q. d. cū eſſent in ocio: q2 hoc nō laboꝛā/tibus ſed ocioſis cōtingit. ⁊ dum murmurarēt [nō exaudierūt vocē dn̄i] vehemēter eos a murmure per moyſen ꝓhibentis. i. noluerūt audire vt ei obedirent.

26 Et eleuauit manum ſuam ſuper eos: ut pro-ſterneret eos ī deſerto.

¶ [Et eleuauit manū ſuam ſuper eos]. i. pauit potētiā ſuā cōminā/do eis penā ⁊ moꝛtē ad hoc [vt pſterneret eos in deſerto] quaſi vi/les q̄ pri⁹ fuerāt glorioſi: occidēdo oēs numeratos a viginti annis ⁊ ſupꝛa: preter caleph et ioſue. hoc impletū eſt in oibus quoꝝ cada/uera proſtrata ſunt in deſerto.

27 Et ut deijceret ſemē eorum in natiōibus: & diſperderet eos in re-gionibus.

¶ [Et] ēt [vt deijceret] ⁊ ſuparī fa/ceret captiuitatib⁹ ⁊ alijs modis [ſemē eoꝝ]. ſ. filios ac poſteros et ſeq̄ces [in nationibus] ⁊ gētibus diuerſis p circuitū: in quarū ritū m̄ſtri eoꝝ trāſierūt [⁊ diſperderet] diuidendo [eos in regionibus]. i. per diuerſas regiones ne vltra de congregatione preſumerent.

28 Et initiati ſunt Beel-phegor: & † cōederunt ſacrificia mortuorum.

† mādu/canerunt.

¶ [Et initiati]. i. dedicati ⁊ cōſe/crati ſunt quaſi nō tm̄ ad tps co/lētes. p qđ notat grauioꝛ exceſſ⁹: ⁊ ide vehemētioꝛ ira [beelphegoꝛ]. i. idolo gētiū qđ colebat in monte phegoꝛ puta cultui illius ſe appli/cātes [⁊ comederūt ſacrificia moꝛ/tuoꝛū]. i. immolata hoib⁹ moꝛtuis quaſi dijs.

29 Et irritauerunt eum in adinuentiōibus ſuis:

& multiplicata eſt in eis ruina.

¶ [Et irritauerũt eũ] .ſ. deũ [i adinuẽtiõib⁹ ſuis] .i. in idolatria ꝛ fornicatiõib⁹ mſt] ſtudioſe ab ei⁹ inuẽtas [ꝛ multiplicata ẽ i eis ruina] i. plaga mort] cũ p̄o ſuis grauib⁹ peccatis grauiter vaſtarentur: ita vt vna die vigintitria millia caderẽt: qꝛ fornicati ſũt cũ madianitis.

nume. xxv.

30 Et ſtetit Phinees & placauit: & ceſſauit q̄ſſatio.

¶ [Et ſtetit phinees] cõſtãtia mẽtis ꝛ audacia opis ꝯ idolatras in vlciſcẽdo ſcel⁹ ꝛ occidẽdo mecbantes [ꝛ placauit] deũ p ſuũ bonũ zelũ [ꝛ ceſſauit q̄ſſatio] .i. plaga a populo. Qð hic dr̄ q̄ſſatio ſupra dicit cõfractio. Et qꝛ nõ hoc odio ſed dilectione fecit: dũ eũ zelus domini comedit: ideo bene ſequitur.

31 Et reputatum eſt ei † in iuſtitiã: in generatione & generationem uſque in ſempiternum.

†ad

¶ [Et reputatũ eſt ei] hoc factũ [in iuſtitiã] a deo q̄ nouit quãta id fecit ppl'i charitate [in gñatiõe] pñte [in gñationẽ] ſubſequẽtẽ. et nõ ſolũ q̄diu gñatio eſt ſꝫ et [vſq; in ſempiternũ] qꝛ ex merito huius iuſtitie cõfirmauit ei dñs pactũ ſacerdotij eterni: ꝛ adhuc factũ iſtud recolitur in memoriã iuſtitie ipſi⁹. Hoc diligenter auſculta ſacerdos cui aie commendate ſunt euagina gladiũ: u verbi. interfice fornicationem: argue: obſecra: increpa: vt tibi reputetur ad iuſtitiam.

32 Et irritauerunt eum

ad † aquas contradictionis: & uexatus eſt Moyſes propter eos: quia exacerbauerũt ſpiritum eius.

†aquã nu. xx.

¶ [Et iterũ [irritauerũt] .i. ad irã ꝓuocauerũt [eũ] .ſ. deũ [ad aq̄s cõtradictiõis] contẽtioſe loquẽdo ꝯ moyſen ꝓpter aq̄ defectũ: ꝛ p ꝯñs ꝯtra deũ [ꝛ vexat⁹ eſt] .i. mẽte turbat⁹ vt heſitaret [moyſes] nimia importunitate ppli ſucceuſas [ꝓp eos] ſic irritãtes: qꝛ duri⁹ loquẽdo [exacerbauerũt] et ad diffidẽtiam ꝓuocauerũt [ſpm̃ ei⁹] .i. diffidẽter ꝛ dubitatiue diceret. Nũq̄d de petra hac poterim⁹ vobis aquã ejice re: timẽs ꝛ heſitans de ꝓmiſſione dñi ꝓp maliciã ppli. Jð ſubditur.

33 Et diſtinxit in labijs ſuis: non diſperdiderũt gentes quas dixit dominus illis.

¶ [Et diſtīxit] h̄ miraclũ ab alijs miraculis [in labijs ſuis] hoc eñ ambigie dixit q̄ oĩa alia certa fide ꝓmiſerat: ꝛ dubitãter petrã ꝑcuſſit q̄ in alijs nõ dubitauerat ꝑturbat⁹ eĩ murmure ppl'i infidelis nõ tenuit fiduciã qualẽ debuit: q̄ſi hõ nõ poſſet de⁹ facere q̄ tãta fecerat de h̄ aũt hac ſola pena correpr⁹ eſt q̄ ñ itrauit i terrã ꝓmiſſiõis. Jlli aũt p̄dicti cũ i terrã ꝓmiſſã itraſſent [ñ diſpdiderũt] .i. exterminauerũt gẽtes .i. q̄ in terra illa habitabãt [q̄s dixit dñs illis] .ſ. vt eas exterminarẽt ꝛ diſpderẽt ne eos ad idolatriã traherẽt ꝛ peccare facerẽt.

34 Et cõmixti ſunt inter gentes & didicerunt opera eorum: & ſeruierunt ſculptilibus

eorum & factum eſt il-
lis in ſcandalum.

¶[Et cõmixti ſunt inter gentes] p cohabitationẽ & mutua ↄnubia: ꝓpter qđ ne fieret iuſſit eos dñs occidi[& didicerũt opa eorũ] mala per ↄformationẽ in ritu & morib⁹: & ideo facti ſunt magiſtri[& ſeruierunt ſculptilibus eorum] idolatrãdo: & ita hoc ꝙ eas nõ diſperdiderunt: ſed cõmixti ſunt eis[factũ eſt illis in ſcãdalum] ꝓpriũ et aliorum. hoc eſt in offendiculũ quo deũ offenderunt ac ſeipſos & alios grauiter leſerunt: quia gentium conformitate facti ſunt idolatre.

35 Et immolauerunt fi-
lios ſuos: & filias ſuas
dæmonijs.

¶[Et imolauerũt filios ſuos & filias ſuas] eos occidẽdo[demõijs]. i. idolis i honore demonũ dedicat[ſm morẽ & ritũ gẽtiũ qb⁹ cõmixti erãt qđ ẽ pctũ nephãde crudelitatis. Et ſi nõ in pma ſaltẽ i ſecũda etate hoc factũ eſt. Et aggrauans hoc peccatum adiungit. dicens.

36 Et effuderunt ſan-
guinem innocẽtem: ſan
guinẽ filiorum ſuorum
& filiarum ſuarũ: quas
ſacrificauerunt ſculpti-
libus Chanaan.

¶[Et effuderunt ſanguinẽ innocẽtẽ] ↄtra regulã iuſtitie & legẽ nature: & ne pares extraneorũ ſequit [ſanguinẽ filiorũ ſuorũ & filiarum ſuarũ]. i. paruulorũ a cõſenſu illi⁹ ſceleris alienorũ[quas ſacrificauerunt ſculptilibus chanaan]. i. chananeorũ inter eos habitãtiũ. Tria ergo ſcelera in vno re commiſerũt homicidiũ: q: inocẽtẽ ſanguinẽ effuderũt. Parricidiũ: q: filios ſuos & filias iugulauerũt. Sacrilegiuz: quia eoſdẽ idolis ſacrificauerunt.

37 Et interfecta eſt terra
in ſanguinib⁹ & cõtami
nata eſt in operibus eo-
rum: & fornicati ſunt in
adinuentionibus ſuis.

¶[Et interfecta eſt terra in ſanguinibus]. i. hoies terreni habitãtes in terra: & ponitur continẽs p contento: ꝗ fere oẽs hoc peccato in oia ſunt mortui. ipi eñ interficiebãt animas ſuas immolãdo filios ſuos & filias & effundendo ſanguinem innocentẽ[& contaminata eſt in operibus eorum]. i. ipſi contaminati ſunt in operibus ſuis[& fornicati ſunt] a vero ſponſo animarũ recedẽdo & idolis ſeruiendo ac polluti[in adinuẽtionibus ſuis]. i. in adulterinis ſuperſtitionibus ſuis.

38 Et iratus eſt furore †populo ſuo
dominus in † populum
ſuum: & abominatus
eſt hæreditatem ſuam.

¶[Et irat⁹ eſt furore dñs in]. i. cõtra[populum ſuũ] hoc eſt ad modũ irati & furẽtis excitauit potẽtiam ſuã ad vindicandũ[& abhominat⁹ eſt]. i. tanꝙ abominabilẽ deteſtat⁹ eſt pp pctã ſua[hereditatẽ ſuã] ſcꝫ pplm iſrael quẽ elegit in hereditatem ſibi: hoc eſt auerſus eſt ab eis non ad perditionẽ: ſed ad diſciplinã qđ innuit nominãs hereditatẽ.

39 Et tradidit eos in ma
nus gentium: & domi-
nati ſunt eorũ qui ode-
runt eos.

¶[Et tradidit eos in manꝰ].i.in ptātē[gētiū]vt eis ſeruirēt[⁊ dñati ſunt eoꝝ]nō qcūqꝫ:ſed[qui oderūt eos]⁊ ex odio precedenti grauius afflixerūt eos.Ecce q̄ gloriabātur in idolis opprobrio ſeruitutis ſubſunt qua ſeruiunt inimicis graue enim eſt ſeruire infenſo qui nullo placatur obſequio.

40 Et tribulauerūt eos inimici eorum & humiliati ſunt ſub manibus eorum: ſæpè liberauit eos.

¶[Et tribulauerunt eos inimici eoꝝ]dura ſeruiture opprimēdo et grauiter affligendo[et humiliati ſunt]nō humilitate virtuoſa.ſꝫ deiectione ⁊ detētiōe[ſub manibꝰ].i.poteſtate[eoꝝ]hoc eſt deiecti ⁊ viles facti ſunt ⁊ merito ſic ſunt hūiliati[quia ſepe.liberauit eos]dñs ⁊ parū vel nihil pfecit fide:qꝛ miatorū concludit:ab ea incepit et ad ipſaꝫ poſt peccata ⁊ flagella redit. pmiſit beneficia nec tñ ceſſat imq̄tas:poſtea intulit vindictam ⁊ afflictis iterum miſeretur.

41 Ipſi autem exacerbauerunt eum in conſilio ſuo: & humiliati ſunt in iniquitatibus ſuis.

¶[Ipſi aūt]illi[exacerbauerunt] ⁊ puocauerunt[eum].ſ.poſt liberationē peccata iterando ⁊ hoc[in cōſilio ſuo]malo qđ habuerunt vt eo relicto idola ſequerentur ⁊ non mādata legis ⁊ quo queſierūt que ſua ſunt nō q̄ dei.cuius non ſuſtinuerūt conſiliū de eternis promiſſis feſtināres bñ fieri in tēporalibus ⁊ trāſitorijs[et]ideo[humiliati ſunt]ſic et afflicti nō humiliatione pnie ⁊ virtutis/ſed vtilitatis ⁊ adiectionis[in iniquitatibꝰ ſuis]. i.pꝑter iniquitates ſuas.Et lꝫ tāte eſſent nequitie ⁊ ingratitudies: deus tamen plenus miſericordia non neglexit eos.Jmo.

42 Et uidit cùm tribularentur: † & audiuit orationem eorum. †cū audiret.

¶[Et vidit]ſcꝫ oculo mīe tribulationem eoꝝ vt eos liberaret inde[cū tribularentur flagello miſerie[⁊ audiuit orationē eoꝝ]pro ſua liberatione ſubuemēdo eis in tribulatiōe tāꝙ penitētibꝰ de pctis ſuis.nulla vnꝙ ex parte dei datur occaſio deſperationis pctōꝛi.docet eñ ⁊ te ꝙ ſi conuerſus ingemueris ꝓtinus appropinquat auribꝰ precibus tuis.

43 Et memor fuit teſtamenti ſui: & pœnituit eum ſecundùm multitudinē miſericordiæ ſuæ.

¶[Et memor fuit teſtamenti ſui] vtiqꝫ eterni nō veteris quod aboletur:ſed noui quod cum abraham in initio fidei noſtre pepigit.Cauſa ergo ne iſrael pro debito peccati periret eſt teſtamētū nouūꝫ vbi eſt dñi aduētꝰ q̄ ē abrahe ꝓmiſſus[⁊ penituit eū].i.ad modū penitētis ſe habuit:et fecit qñ mutauit qđ videbaꝛ facturꝰ.ſ.eos pditurꝰ ⁊ miſeriā i miaꝫ.Dicif eñi deꝰ penitere qꝛ mutat ſniam cū nos videt penitere.Quales eñ nos ſumꝰ illi talis ipſe nobis.⁊ hoc[ſecundum multitudineꝫ miſericordie ſue]magiſꝙ ſecundum merita illorum.

44 Et dedit eos in miſericordias:in conſpectu omniū qui ceperāt eos.

¶ [Et dedit eos] .i. pdeſtinatos de 47
illo pplo [in miſericordias] de mul-
tis miſerijs vt eſſent vaſa miſeri-
cordie ⁊ nō vaſa ire. ⁊ dicit miſeri-
cordias in plurali: qꝛ vnuſquiſqꝫ pro
priū donū habet a deo alius quidē
ſic: alius aūt ſic [in cōſpectu oīm q̄
ceperant eos] .i. gētiū vt eos gen-
tes mirētur: ⁊ metuāt q̄ prius eos
deſpexerunt: ⁊ crudeli ſuitute op-
preſſerant. Vel [in cōſpectu omniū
qui ceperant eos] .i. diaboli ⁊ an-
gelorum eius: vt eos deſerāt qui
eos captiuos prius tenebant. Dein-
de precatur. qđ futurū vidit ſcꝫ vt
eccleſia de omnibus gētibus con-
greget: ⁊ laudes eternas cātet. d.

45 Saluos fac nos domi-
† gentibus. ne deus noſter: & cōgre
ga nos de † nationibus.

¶ [Saluos fac nos] o [dn̄e deus
noſter] ab omnibus periculis ⁊ mi
ſerijs ne inimici vel vitia dominē
tur nobis [⁊ cōgrega nos de natio
nibus] in quib⁹ diſperſi ſumus in
locum tui cultus. vl [cōgrega nos]
⁊ alias oues in vnitatem fidei [de
nationibus] .i. de gentibus vt fiat
vnū ouile ⁊ vn⁹ paſtor. vnde dn̄s
Joh. x.c. ait. Alias oues habeo ſcilꝫ de gen
tibus: ⁊ illas oportet me adducere
⁊c. Ad hoc inquam congrega.

46 Vt confiteamur nomi
ni ſancto tuo: & glorie-
mur in laude tua.

¶ [Vt confiteamur] confeſſione
tue laudis [nomini ſancto tuo] id
eſt ad honorē nominis tui ī preſen
ti et in futuro. et recognoſcamus
omnia nobis bona a te collata [et
gloriemur in laude tua] non in ia-
ctantia vel in poteſtate humana.
Deinde ipſam laudem breuiter ex-
ponēdo ſubiungit quaſi dicat Cō
fiteamur domino dicentes.

Benedictus domi-
nus deus Iſraël à ſeculo
& uſque in ſeculum: &
dicet omnis populus
fiat fiat.

¶ [Benedictus] eſt [dominus de-
iſrael] .i. fidelium deum videntium.
⁊ non ad tps ſed [a ſeculo] pn̄ti [⁊
vſqꝫ in ſclm] eternū. vel [a ſeculo et
vſqꝫ in ſeculū] .i. ab eterno ⁊ vſqꝫ
in eternū. hoc nūc canit eccleſia de
tanto bono leta: hoc ⁊ ſine fine ca-
nēt illi de quib⁹ dr̄ Beati qui habi p. lxxx
tāt in domo tua dn̄e/in ſcla ſclo᷑ iij.
laudabūt te. Sequit confirmatio
et finis [⁊ dicet omnis populus] p
deſtinatus tā de iudeis q̄ de gēti-
bus cōſentiēdo ⁊ cōfirmādo qđ di
xi in laudem dei [fiat fiat] .i. amen
amē. q.d. huic laudi conſentient o-
mnes predeſtinati. Oratio.

MEmento nr̄i dn̄e in bn̄pla-
cito ppl̄i tui ⁊ a pctī nos
ſeruitute diſcuſſos ſaluta-
ris tui viſitatiōe ſaluifica. Per dn̄m

Inuitatio ad dei lau-
dem & gratiarum actio
nem pro liberatione à
uarijs periculis & angu
ſtijs ac tentationibus.

Pſalmus. C V I.

ij. COnfitemini
domino quo-
niam † bonus: † ſuauis eſt.
quoniam in ſe
culū miſericordia eius.

¶ Auctor pſalmi ppheta dauid.
Habet etiā hic pſalm⁹ in titulo bis
all'a. habuit ſuperior bis all'a q̄ ē de
pplo iſrael. hꝫ ⁊ hec qꝫ bis q̄ eſt de

vlli eccl'ia q̄ ꝯſtat ex ducb⁹ pplis et merito hoc fit vt dicam⁹ abba pr̄ c.ā idē ſit abba qḋ pr̄. ¶ Materia gratiaꝝ actio quorūcūq; liberato rū diuinit⁹ a pcu̾lis ꝛ anguſtijs. ¶ Intentio. monere ad dei laudē propter hm̄ōi liberationē. ¶ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo ait de liberatis a diuerſis periculis: et ſpecialiter de vniuerſali eccleſia que conſtat ex gentibus ꝛ iudeis in angulari lapide collectis: ꝛ commendaturus miſerationes dei de diuerſis pericul' ꝛ tētatiōibus electos ſuos liberātis in ſingulis. Primo exponit tentationem. Secūdo pro liberatiōe clamorē. Tertio clamoris exauditionē. Quarto pro exauditione confeſſionem ꝛ laudationez. Significat autem quatuor tentationes. Pria eſt erroris ꝛ famis verbi ꝛ notitie dei ſcʒ eorū qui adhuc in errore veteris vite ꝯſtituti ignorāt viā dn̄i; iam tn̄ manu dei excitati icipiunt eſurire viā veritatis ꝛ ſitire. Scḋa eſt difficultas vicēdarū cōcupiſcētiarū: ſcʒ eorum qui iaʒ in via poſiti ſciunt quō viuere debeāt: ꝛ conātes quod norunt ligati cōſuetudie a malis abſtinere nequeunt: quia de viribus ſuis preſumētes ꝓpter ſuperbiā deficiūt. Tertia eſt tedij atq; faſtidij in bn̄ faciendo. ſ. eorū qui iā probabiliter ꝯuerſantur: ſʒ excipiūtur tētatiōe tedij ꝛ accidie: ꝛ quaſi cuiuſdā deſpatiōis de ſalute: ita vt nec legere nec orare delectet nec bonum facere. Quarta eſt tempeſtatis ꝛ periculoꝝ in gubernādis eccleſijs: et hec maxime pertinet ad rectores: De tribus em̄ tētationibus liberatus iā fortaſſe dignus ē cui ppl's cōmittat: ꝛ ibi q̄rta tētatio occurit quatiens nauez eccleſie ꝛ turbans rectorez. Sed in his hoībus vnicū ꝛ ſingulare ē remediū. ſ. clamare ad dn̄z. Docet aūt h̄ pa q̄d ſum⁹ p nos. ſ. miſeri ꝛ infirmi ꝛ mali: ꝛ q̄d p miaʒ dei. ſ. bōi ꝛ filij dei vbi ꝯterit hoīs ſupbia: ꝛ glorificat' dei gr̄a q̄ de q̄tuor tētationib⁹ liberat q̄ deſcribunt' in ſequētib⁹ de q̄b⁹ p nos liberari nō valemus. Sn̄ia in ſpāli. ꝓpheta ergo cōmēdatur⁹ miam dn̄i de q̄tuor tētationib⁹ liberātis pri⁹ oms fideles monet ad cōfeſſionē. d. [Confitemini dn̄o] oms fideles vtroq; modo ſcʒ peta ꝛ laudes. ꝛ hoc ideo [qm̄ bon⁹] ē dn̄s ꝛ ſuauis guſtātibus q̄ creauit nos ſibi ſimiles: qui creauit diſſimiles: q̄ regit idignos: qui coronabit immeritos. Confitemini etiam [qm̄ in ſclm] .i. ī eternū eſt [mia eius] q̄ ideo ē ſuper homines tpaliter vt ea ſint beati ī eternū. Et q̄d poter] dn̄o deo tuo retribuere ꝓ oīb⁹ bōis q̄ tibi retribuit niſi confiteri et laudare. Et quod ego dico de bonitate ꝛ mia eius.

2 Dicant qui redēpti ſunt à domino quos redemit de manu † inimici: † & de regionibus congregauit eos. † inimi corum. † nō hʒ

¶ [Dicant] .i. hoc dicere debēt proximis oēs [qui redempti ſunt] ſanguine xp̄i vel liberati a malis tanq̄ precio redempti [a dn̄o] .i. p dn̄z [quos redemit de manu] .i. ptāte [inimici] .i. diaboli vl' cuiuſcunq; [ꝛ de regionibus] diuerſis [congregauit eos] ſimul in vnum locuz vl' in vnuz populū dei/ ꝛ in vnitatez fidei. Redēpt⁹ q̄dez vr̄ ꝛ ppl's iſrl' de terra egypti ꝛ de regionib⁹ ei⁹ congregatus. Multe em̄ etiā vni⁹ prouincie regiones ſunt/ſed quia redemptos iſtos intelligi vult in toto orbe terrarum manifeſtat cuz ſubdit. Congregauit inquam.

3 † A ſolis ortu & oc- † ab ori ēte

caſu:ab aq̃lõe & mari.

¶ [A ſolis ortu] .i. ab oriẽte [& oc caſu] .i. ab occidẽte [ab aquilone] i. ſeptẽtrione [& mari] .i. ab auſtro hoc eſt omnib⁹ plagis terre ſiue partibus mũdi: hic patet ꝙ nõ de ſolis iudeis dicit. Deinde exponitur primũ piculũ & prima tẽtatio ſcʒ deuiatio & error vbi eſt & fames. q.d. redemit: congregauit qđ neceſſe erat. quia.

4 Errauerunt in ſolitudine in † inaquoſo: uiã ciuitatis † habitaculi: nõ inuenerunt.

† ſiccitate.
† habitationis

¶ [Errauerũt] ſcʒ iuſti quos redemit de diuerſis plagis [in ſolitudine in inaquoſo] .i. ſine aqua [viã ciuitatis habitaculi] .ſ. hominum [nõ inuenerũt] que eos duceret ad ciuitatem vbi habitarẽt. Myſtice [Errauerũt] nõ habẽtes viam veritatis ipſi exiſtẽtes [in ſolitudine] i. ſine deo & deſerti ab eo [& i inaq̃ſo] .i. i mẽtis ariditate ſine rore grẽ & ſine vera doctrina: q2 [viã] q̃ eſt fides [ciuitatis habitaculi] .i. q̃ ducit ad ciuitatẽ supernã in qua habitãdũ eſt [nõ inuenerũt] q2 fidem nõ habuerũt p quã venire ad ciuitatẽ habitatiõis ſuperne potuiſſent. Et preter errorẽ erat eis inopia. quia ipſi erant.

5 Eſurientes & ſitientes † :anima eorum in ipſis defecit.

† erant

¶ [Eſuriẽtes & ſitiẽtes] ꝑpter defectũ victualiũ i deſerto [anima] i. vita [eorũ in ipſis defecit] a vigore ſuo ꝑpter famẽ ſitim & laborẽ. Myſtice [Eſuriẽtes & ſitiẽtes] q2 erãt ſine cibo verbi dei & potu gratie [& ideo anima eorum [in ipſis defecit] a bono interiori, non habuerunt illum ſpiritualẽ cib ũ an me & potũ de quo dicit. Beati qui eſuriũt & ſitiũt iuſtitiã: quoniã ipſi ſaturabuntur. quo vtroq; cibo & potu q̃ſquis ieiunus remanet de vita anime eius deſperatur.

Mat. v.

9 Et † clamauerũt ad dominum cum tribularentur: & de neceſſitatibus eorum eripuit eos.

† exclamauerunt.

¶ [Et] iõ iã cõuicti & ſupna bonitate excitati [clamauerunt ad dñm] ductorẽ & paſtorem ac doctorẽ verum [cum tribularentur] errore fame & siti vt liberarent ab eis [& de neceſſitatib⁹ eorũ] .i. pdictis malis icuitabiib⁹ [eripuit eos] ad ſe deuote in tribulatione clamantes. Tũc em̃ exaudimur a domino qñ non ſimplex vox ſed tribulatio clamat ad dñm. Et ſub dit qđ eis fecit.

7 Et deduxit eos i uiã rectam: ut irent in ciuitatem habitationis.

¶ [Et deduxit] a deuio [in viã rectã] ſua prouidẽtia diuina [vt irẽt in ciuitatẽ habitationis] vbi poſſẽt ſibi de victualibus prouidere. Myſtice [& deduxit eos] ab errore [in viã rectã] .i. in viã fidei. q.d. eripuit eos de ignorãtia oſtẽdẽs eis viã veritatis [vt] per hanc viam [irent] bñ operando [in ciuitatem habitationis] ſcilicet in celeſtem hieruſalem in qua ſanctorũ anime nunc mente & poſtea ipſa veritate habitantes quieſcant quã deſiderare iam mẽte ire eſt. Et q2 ad hoc merito ſequitur gratiorum actio. ideo ſubditur

8 Confiteantur domino † miſericordię ei⁹: &

† miſerationes

mirabilia eius filijs hominum.

¶ [Confiteanf domino] i. pariãt cõfeſſionẽ laudis: ãc ſint cauſa ⁊ materia laudis diuine ⁊ laudandi dñm [mie ei⁹] facte hominib⁹ nõ merita noſtra. nõ vires: nõ ſapiẽtia [⁊ mirabilia eius filijs hominũ] exhibita. i. eedem mie que mirabiliter ſunt facte. q. d. mia ⁊ mirabilia dei q̃ fecit hoĩbus inducant illos ad cõfitendũ ⁊ gr̃as agendũ ⁊ vt ipſi iã ẞ exp̃ti dicãt ẽt ĩ exp̃ti.

9 † Quia ſatiauit animam inanem: & animã eſurientem † ſatiauit bonis.

†q̃m †impleuit

¶ [Q2] nõ ſolũ duxit in viã/ſʒ ẽt a fame ⁊ ſiti liberauit: ⁊ [ſatiauit aiam inanẽ] i. deſiderium aie vacuũ cibo ⁊ potu [et] p2o. i. [animã eſuriẽtẽ] ⁊ ſitiẽtẽ ſatiauit [bõis] deſideratis ſcʒ cibis ⁊ potib⁹. Myſtice [quia ſatiauit aim inanẽ] bonorũ que erat vacua ⁊ ſine deo [⁊ aiam eſurientẽ] i. ſcire appetentem quãdo a deo viſitata medicũ deſiderabat [ſatiauit bonis ſpiritualibus. Tales enim deus aias celeſti bono ſatiat quas ⁊ ſi inanes tamẽ eſurientes inuenit. Sequitur de ſcdo periculo: ſcʒ captiuationis ab hoſtibus: ⁊ ſcda tẽtatione ſcʒ in vincendis concupiſcẽtijs. q. d. ſatiauit etiam bonis deſideratis ⁊ expectatis.

10 Sedentes in tenebris & umbra mortis: † uinctos in mendicitate & ferro.

†cõpeditos.

¶ [Sedẽtes in tenebris] carcera lib⁹ [⁊ vmbra mortis] q2 carcerati parũ videtur differre a mortuis [victos ⁊ alligatos [⁊ ĩ mẽdicitate] i. defectu ⁊ indigẽtia oĩs boni eos ide liberãdo. Myſtice [Sedẽtes] i. morãtes ex praua ↄſuetudine [in tenebris] vitiorũ [⁊ vmbra mortis] i. in vitioſa vita que imago eſt future mortis [victos] i. ligatos [in mẽdicitate] q2 ipſi erant mẽdici per idigẽtiã boni [⁊ ferro] i. dura difficultate rũpẽdi: q2 vincula pctõ2ũ ferrea ſunt: ⁊ quaſi inuincibilia. Et cã ho2 malo2 ſubiũgit

11 † Quia exacerbauerunt eloquia dei: & conſiliũ altiſſimi † irritauerunt.

†q̃m imaricauerũt eloquʒ dñi †exacerbauerunt

¶ [Q2 exacerbauerũt] i. acerba ⁊ ĩpoꝛtabilia reputãtes cõtẽpſerũt [eloquia dei] eis non obediẽdo. et q̃ mãdauerat nõ cuſtodiẽdo cõtra ſermones dei agẽtes. ⁊ in ei⁹ regulis viuere reſpuẽtes. Unde eis erat irat⁹. [⁊ ↄſiliũ altiſſimi] i. admonitiões q̃b⁹ cõſulit generi hũano [irritauerũt] ei nõ acqeſcẽdo: ſʒ tãq̃ inutile ſperuẽdo ſciẽtes volũtatẽ dñi ⁊ negligẽtes. Tũc ẽm ↄſiliũ dñi irritaf q̃n volũtas ei⁹ cognoſcif ⁊ negligif. Maio2 eſt aũt culpa negligẽtie q̃ ignorãtie. ſpernẽdo ergo cõſiliũ dei noluerũt ſalubriter humiliari.

12 Et humiliatum eſt in laboribus cor eorũ: & infirmati ſunt nec fuit qui adiuuaret †.

†eos.

¶ [Et] ideo [humiliatũ eſt] i. tãdẽ [in laboribus co2 eo2ũ] i. a ſupbia deiectũ ꝓpter labores ⁊ afflictiones vel pp preſſuras cõſuetudinis ſue praue i qua laborabãt [infirmati ſunt] i. debilitati virtute. vel facti ĩpotẽtes p ſe reſiſtere vitijs [nec fuit] alius [q̃ adiuuaret] deo

deſiſtēte ab auxilio. Quos eñ diui na virt⁹ nō adiuuat eos ꝓcul du bio infirmitas ꝓpria grauat labo rare ↄtra vitia pñt: ſed non vincere. hinc dominus ait. Sine me nihil poteſtis facere.

13 Et † clamauerunt ad dominum cùm tribularentur: & de neceſſitatibus eorum † liberauit eos.

Joh. xv. † exclamauerunt. † ſal uos fecit

¶ [Et ſic humiliati ꝛ infirmati [clamauerūt ad dñm] adiutorē verū penitētes ꝛ petētes eius auxiliū [cū tribularēt] et tāta difficultate vexarent: q: vexatio dabat eis intellectū [et de neceſſitatibus eorum] ſ. a penis quas neceſſario ſuſtinebāt: ꝛ a vinculis difficultatis ꝛ malo ↄſuetudis [liberauit eos] ad ſe clamātes. Poſt clamorē ſequit libe ratio ꝛ ſubiūgitur de quibus neceſſitatibus liberauit.

14 Et eduxit eos de tenebris & umbra mortis: & uincula eorū dirupit.

¶ [Et eduxit eos de tenebris] carceralibus [et vmbra mortis] i. de vita carcerali que eſt q̄dam imago mortis [et vicla eorū dirupit] i. dirūpi fecit quib⁹ in cuſtodia carcerati detinebantur. Myſtice [et eduxit eos de tenebris] vitiorū [ꝛ vmbra mortis] i. cecitatis iniquitatis q̄ eſt cauſa mortis in q̄bus ſedebāt [ꝛ vincula] difficultatis [eorum di rupit] vt liberi incederent. q. d. liberauit eos a vitijs; rupit difficultates: incipit iā eis facile eſſe quod erat difficile. ſ. a malis abſtinere. Deinde pro liberatione ſequitur laudatio. Et ob id

15 Confiteantur domino † miſericordię eius: & mirabilia eius filijs hominum.

† miſerationes

¶ [Confiteant dño] i. pariāt confeſſionē laudis et ſint materia ↄfeſſionis ꝛ laudis diuine [mie ei⁹] q̄b⁹ a mal' liberat: ꝛ bona dat [ꝛ mirabilia ei⁹] aꝫ ipſe mie mirabiles [filijs hoim] exhibite miſericorditer ꝛ mirabiliter eis ſubueniendo: et circa eos operādo lꝫ hoc nō mereant. Et repetit cauſas quare debēt ↄfiteri

16 Quia contriuit portas æreas: & uectes ferreos confregit.

¶ [Q: ↄtriuit portas ereas] q̄bus tenebant cōcluſi [et vectes ferreos ↄfregit] q̄b⁹ porte firmabant vt. ſ. confractis carcerum clauſtris pateret vinctis liber egreſſus. Myſtice [quia contriuit portas ereas] i. conſuetudines vitioſas q̄ clauſos nō ſinunt exire [et vectes ferreos] i. difficultates vel diabolicas ſuggeſtiones que portas obſerant [cō fregit ſua virtute. Ereas ꝛ ferreas pro fortitudine ponit: ſed virtus dei hec frangit. Et

17 Suſcepit † de uia iniquitatis eorū: propter iniuſtitias enim ſuas humiliati ſunt.

† eos

¶ [Suſcepit] eos curandos vel a ſe in altū boni operis [de via iniq tatis eoꝝ] in qua ambulabāt. i. de ipſa iniquitate que erat illis via [propter iniuſtitias eñ ſuas] i. q: ſuperbiendo ſibi tribuebāt nō deo ſuam iuſtitiā ↄſtituētes [humiliati ſunt] vt exaltarent i eo. Qui eñ de ſuis viribus p̄ſumebāt inuenerūt ſe nihil poſſe ſine dei adiutorio: ꝛ ſic ſuſcepti ſunt ab eo. Deide ſequit

tertiũ periculum.ſ.infirmitatis et tertia tentatio.ſ.tedij et faſtidij be nefaciendi.

18 Omnem eſcam abominata eſt anima eorũ: et appropinquauerunt uſque ad portas mortis.

❡ [Omnẽ eſcã abhominata eſt aĩa eorũ] .i. appetitus eorũ abominabatur omnem cibum [et appropinquauerunt] p augmẽtũ infirmitatis [vſq ad portas mortis] ex deſperatione ſanationis. Myſtice. Et ſi ſuſcepit eos de via iniquitatis tamen [omnẽ eſcam] ſpiritualem vnde aĩa viuit.ſ. verbi dei. corporis chriſti operis boni [abhominata eſt anima eorum] .i. faſtidiuit: et ipſo faſtidio languebant et periclitabantur vnde ſubiũgit [et appropinquauerunt vſq ad portas mortis] .i. vſq ad defectum et interitũ anime tantum eſt enim periculum eſcam ſpiritualem faſtidire vt interitus inde poſſit prouenire.

19 Et †clamauerunt ad dominum cum tribularentur: & de neceſſitatibus eorũ liberauit eos. †exclamauerunt.

❡ [Et] ita periclitati [clamauerũt ad dominum] medicum ſuum [cũ tribularentur] infirmitate ſeu faſtidio et tedio [et de neceſſitatibus eorum] ſcilicet huiuſmodi tribulationibus [liberauit eos] vt infirmi ſanarentur et tedio affectos ſpiritualis eſca delectaret. Reſtat ergo vt ſi te delectet hic cibus non hoc tibi tribuas: neq hinc aliqua arrogantia inſleris et audias tibi in eos qui faſtidio periclitantur non ſup be inſultaſ: intelligens hoc non a te tibi eſſe: viſitum quoq tuum et languorem tuum ſentiens clama ad dominum. Deinde ſubdit quomodo liberauit.

20 Miſit uerbum ſuum & ſanauit eos: & eripuit eos de †interitionibus eorum. †corruptela.

❡ [Miſit verbum ſuum] id eſt preceptum dedit [et ſanauit eos] quia dicere dei eſt facere [et eripuit eos de interitionibus eorum] ne ſic infirmati interirent. Myſtice [miſit verbum ſuum] id eſt deſiderium verbi et cibi ſpiritualis cuius faſtidio languor erat [et ſanauit eos] ab huius tedio et ab accidia que eſt faſtidium boni ſpiritualis [et eripuit eos de iteritionibus eorũ] in quibus ſe ipſi demerſerant id ẽ de corruptela mentis que faſtidit quod dulce ẽ ergo de hoc beneficio ſicut de ceteris ſuperioribus.

21 Cõfiteantur domino †miſericordiæ eius: & mirabilia eius filijs hominum. †miſerationes

❡ [Confiteantur domino miſericordie eius: et mirabilia eius filijs hominum] id eſt laudetur deus in copia miſericordiarum ſuarum et mirabilium que fecit et oſtendit filijs hominum. Confiteantur domino non merita noſtra non vires noſtre non ſapientia noſtra ſed miſerationes eius ille ametur et laudetur in omni liberatione noſtra qui inuocandus eſt in omni tribulatione noſtra.

22 Et ſacrificent ſacrificiũ laudis: & †annũciẽt opera eius ĩ exultatiõe. †nuncient.

❡ [Et ſacrificent] ſanati et liberati pro gratiarum actione [ſacrificiũ laudis] ex corde et deuotione. Sa-

Sacrificium laudis ſacrificare q̄d eſt. Sacrificium em̄ laudis ſacrificare eſt ipſam diuinā laudē cū oī deuotione cordis offerre vt homo int⁹ igne diuino accendatur. Talis em̄ laus dño placet q̄ interius ardore eius accenſa eſt[& annūciēt] alijs[opa eius] in ſe ipſis experta ad laudē & vtilitatē proximi. [in exultatiōe] & hilaritate cordis et mētis non cū tedio ſed merore: non cum faſtidio & anxietate ſed cū gaudio cunctis annūciēt qualiter eos dñs ſua miſeratiōe ſaluauit. Deinde ponitur quartum periculum ſcilicet tēpeſtatis in mari: et quarta tentatio que eſt tēpeſtatis periculorū ſeculi. Unde ſequitur

23 Qui deſcendūt mare in nauibus : facientes operationem in aquis multis.

[Qui deſcēdūt mare i nauib⁹] ad nauigādum[faciētes opationē in aquis multis] ſcilicet piſcationes & operatiōes alias. Myſtice. [Qui deſcendunt] a ſublimitate contemplationis[mare] id eſt ſeculum et ad procellas ſeculi vt p chriſto fluctus tribulationum patiantur ipſi exiſtētes [in nauibus] id eſt in eccleſijs quas gubernant que multe ſunt et vna eſt que eſt nauicula petri: que chriſtum portant et a fluctibus ſeculi tunduntur[facientes opationem] in verbo: exemplo: ſubſidio & huiuſmodi [in aquis] id eſt populis[multis] predicando eis. Omnes in naui ſumus alij operantur alij portantur ſimiliter tamē oēs in tēpeſtate periclitantur & in portu ſaluātur.

24 Ipſi uiderunt opera domini : & mirabilia eius in profundo.

[Ipſi] nauigātes[viderūt opa dñi] ſcilꝫ piſces et reptilia[et mirabilia eius] i beluis et varijs monſtris marinis [in profundo] i. in mari. Myſtice [Ipſi] rectores ſingulariter[viderunt] i. ſpiritualiter itellexerūt[opera dñi] ſ. creationis. recreationis: retributiōis: dānationis [et mirabilia eius in pfundo] ſeculi vel cordis humani i cōfeſſionib⁹ auditis .i. que deus mirabiliter opaꝰ in cordib⁹ hoīm qb⁹ nihil profundius eſt dando eis grām cōtritiōē ad ꝓpoſitū relinq̄ndi pctā & bñ opandi: pfundū em̄ ſcli eſt cor hoīs vñ vēti erūpūt: & fiunt tempeſtates ſeditionū & diſſentionū que nauē pturbāt: vel in pfundo ſacre ſcripture mirabilia vident que pre alijs ea intelligere debent. Et ſubiungit quid in his agitur. D.

25 Dixit & ſtetit ſpiritus procelle: & exaltati ſunt fluctus eius.

[Dixit] ſ. deus[& ſtetit] i. ſurrexit[ſpūs procelle] i. vētus tēpeſtatis[& exaltati ſunt] & intumuerūt [fluct⁹ ei⁹] ſ. maris. Myſtice[dixit] i. pmiſit & voluit de⁹[& ſtetit] i. ſurgēs ihorruit & durauit[ſpūs pcelle] i. pſecutio tyrāni vel diabolici hoc ās fecit de⁹ volēs vt ad eū clamarent: & hi qui gubernant & hi q portant[& exaltati] i. augmentati [ſunt fluct⁹ ei⁹] i. mot⁹ & acceſſus tētationis quos iniqui cōmouēt ſuper iuſtos & qualiter oſtendit. D.

26 Aſcendunt uſque ad cælos † & deſcendunt uſque ad abyſſos : anima eorum in malis tabeſcebat. († nō hab: & ei.)

[Aſcēdūt] fluctus & pſeq̄ntes

31 Confiteantur domino † miſericordiæ eius: & mirabilia eius filijs hominum. † miſerationes.

¶ [Cõfiteanť dño mie eius: ⁊ mirabilia ei⁹ filijs hominum] hoc toties repetit quia nõ vult vt tradamus obliuioni miaȝ miſeriã amouentem: et mirabilia beneficia cõferētē. Quas dicit miſericordias deinde mirabilia appellat. Opꝰ em̃ dñs eas quas erga nos miſerationes agit non ſolum miſericorditer ſed etiam mirabiliter facit: in eiſdē em̃ miſerationibus aliqñ miramur ei⁹ bonitatē: aliqñ ſapiētiã: nõnunꝙ fortitudinē ⁊ plerunꝗ celeritatem. Talib⁹ etiã aliqñ nobis miſereť vt pre magnitudine noſtri ſceleris ſuperabundãtiã ſue gratie intantum mirando ſtupemus vt ſtupendo deficiamus.

32 Et exaltent eum in eccleſia † plebis: & in cathedra ſeniorum laudent eum. † popli

¶ [Et exaltent] .i. extollant [eum] laudibus exñtes [in ecclĩa plebis] id eſt de plebe ⁊ minoribus collecta/⁊ exñtes [in cathedra ſeniorũ] ſcilicet maiores de eccleſia [laudēt eũ] ſilr. q. d. maiores et minores tã bonũ tãꝙ miſericordē dñm: ⁊ exaltando laudēt ⁊ laudãdo exaltent. Ecce cũ dixit in eccleſia aperte demõſtrat vñ oia dixit. ſ. de ecclĩa vbi oia pdicta agũť: ⁊ de q̃ pſalmi ab initio loquebantur. Deinde ponit alia opera domini.

33 Poſuit flumina in deſertum: & exitus aquarum in ſitim.

¶ [Poſuit flumina in deſertum]. i. propter pctã hoim fecit flumina areſcere ne poſſent terram irrigare [et exitus aquarum] .i. terram copioſam fontibus et aquis [in ſitim] .i. i ſiccitatem. Myſtice deinde cõmēdando eccleſiã oſtēdit qd in ea fecit q: ſuperbis reſiſtit ⁊ humilibus dat gratiam vnde ait [poſuit flumina] .i. iudeos ſiue iudeã vbi currebant prophetie fluebant aque doctrine et gratie dei [in deſertum] eos deſerendo ⁊ ſiccando: et idē alijs verbis dicit [et exitus aquarũ] .i. iudeus vñ alijs manãbãt aque doctrine [in ſitim] et ſiccitatem. Item idem dicit. Et

34 Terram fructiferam in † ſalſuginē à malitia inhabitantium in ea. † ſalinas.

¶ [Terrã fructiferã in ſalſuginē] id eſt in terram ſterilem: ſalſus enim humor vbi dominatur fecũditatē tollit ſicut eſt terra in qua īueniť ſal que ſalſugo diciť [a malitia] .i. propter malitiam hominum [inhabitãtiuȝ in ea] Myſtice [Terrã fructiferã] ꝑus in patriarchis ⁊ pphetis ſm opa bona que faciebãt poſuit [in ſalſuginē] .i. in ſterilitatē. Si q̃ris ibi fidē xpi pphetam: ſacerdotem: ſacrificiũ: tēplum nõ inuenies: hec aũt oia fecit [a malitia] .i. ppter malitiã et ſupbiã [inhabitãtiũ in ea] ſcȝ ſcribarũ ⁊ phariſeorũ ibi dominãtiũ ecce quõ deus ſupbis reſiſtit. Et econtrario propter bonitatem inhabitantium.

35 Poſuit deſertum in ſtagna aquarum: & terrã ſine aqua in exitus aquarum.

¶ [Poſuit deſertũ] ⁊ terrã deſic-

catā[in ſtagna aq̄rū]ita q̄ abun
det aq̄s[τ terrā ſine aq̄ in exitꝰ
aq̄rū]dādo pluuias τ reſtaurādo
fontes. Myſtice[Poſuit deſertū]
i.gētes[in ſtagna aquarū].i.in cō
ſuētia ſpūaliū doctrinaꝝ vt i eis
maneāt:τ repetit idē[τ terrā]pꝰ
[ſine aq̄].ſ.eaſdē gētes poſuit[in
exitꝰ aqꝝ]vt ide ꝓcedat ꝯfluētia
ſcripturaꝝ τ aliꝰ emanēt aq̄ viue
In gētibꝰ ei q̄ ſqualebāt qn̄ deſer
tū erāt ibi nūc fōtes τ flumina:ibi
nūc ſtagna τ exitus aquarū.Ecce
quomodo deꝰ humilibꝰ dat grāz.

56 Et † collocauit illic
†habitare fecit. eſuriētes:& cōſtituerūt
ciuitatem habitationis.

¶[Et collocauit illic eſuriētes]re
ducēdo famelicos q̄ pp ſterilitatē
fugāt[τ ꝯſtituerūt].i. parauerūt
[ciuitatē].i.ciuitatū multitudinē
[habitatiōis].i.ad habitādū. My
ſtice[τ collocauit illic].i.i hac grā
τ eorū doctrina[eſuriētes].i.deſi
derātes panē vbi:τ auidos ad ſuſ
cipiēdū vt bonis celeſtibꝰ reficerē
tur.q: edēt paupes τ ſaturabunt
[τ]ibi tales[ꝯſtituerūt]firmiter p̄
ceptis dei obediēdo[ciuitatē ha
bitationis].i.eccliam vbi interim
habitetur in ſpe quoniā q̄ me au
dit(dicit dn̄s)habitabit in ſpe.

57 Et ſeminauerūt agros
†frumenti. †plātauerūt uineas:& fe
cerūt fructū †natiuitatis

¶[Et ſeminauerūt agros τ plāta
uerūt vineas]p habēdis victuali
bus[τ fecerūt fructū natiuitatis]
naturalē τ bonū vt priꝰ. Myſtice
[Et ſeminauerūt agros].ſ.ſeminē v
bi dei iecerūt i corda credētiū vn̄
fructū eternitatis accipiāt[τ plā
tauerūt vineas].i.alios ad fidē edi
ficauerūt[τ fecerūt fructū natiui
tatis].i.naturalē nō degenerē.ſ.p
eterna vita bn̄ i hoc ſeculo viuēdo
vinea τ ager cuiuſqꝫ τ ꝯſcia illiꝰ q̄
liberāda eſt a ſentibus pctōꝝ vt
fructū bonoꝝ operum faciat. †eos.

38 Et benedixit † eis & †ſūt diminuta.
multiplicati ſunt nimis:
& iumenta eorum non
† minorauit.

¶[Et bn̄dixit eis].ſ.hoīb[τ mul
tiplicati ſunt nimis].i.valde i ꝓle
τ poſſeſſiōe[τ iumēta eoꝝ nō mio
rauit]ſꝫ potiꝰ multiplicauit. My
ſtice.τ iō[Bn̄dixit eis]q: q̄ erāt ei mat.xx
placita faciebāt[τ mltiplicati ſūt] 2.xxij.
numero vl' merito pp benedictio b.
nē τ hoc[nimis].i.valde. Vl' iō di
cit[nimis]q: mlti vocati:pauci ve
ro electi.[τ iumēta]ſeu pecora[eo
rū].i.ſimplices:ſed vtiles qui non
ſunt multū docti:ſꝫ tamē fide ple
ni[non minorauit.]ffirmum enim
ſtat fidei fundamentum:quia no
uit dominus qui ſunt eius.

39 Et pauci facti ſunt:
& uexati ſunt à tribula
tiōe malorū & dolore.

¶[Et pauci fcti ſūt τ]iminuti[τ
vexati ſūt a tribulatiōe maloꝝ et
dolore].i.pp āguſtias mali τ dolo
ris q̄s itulerūt q̄ ex libidie dn̄ndi
q̄rebāt ſup iſrl' p̄ncipari. Myſtice.
deīde agit de hereticis q̄bꝰ q̄n̄ ec
clia τ tāq̄ de eiſdē p̄dict[loq̄t pp
cōia ſacrā.q.d.mltiplicati ſūt boi:
τ p̄ſumētes de ſe heretici[pauci fa
cti ſūt]nūero τ merito diuidēdo ſe
ab vnitate τ bōitate q̄ i vnitate po
ſiti cū alijs erāt mlti[τ vexati ſūt]
i.afflicti[a tribulatiōe maloꝝ τ do †effuſa
lore].i.ab inſidijs diaboli τ ange eſt ꝯtē
lorum eius. ptus.

40 † Effuſa eſt cōtētio †ſeduxit.
ſuper principes:& † er

rare fecit eos in inuio & non in uia.

¶ [Effuſa eſt cõtentio ſup pnci- pes] ſibi inuicẽ aduerſantes [& er- rare fecit eos] .ſ. fugiẽdo [in iuio] & ſolitudine vbi nõ erat via [& nõ in via] rebellantib⁹ iſraelitis. & ſic eos q̃ dñari q̃rebãt de⁹ deijciẽdo cõpeſcuit. Myſtice [Effuſa eſt cõ- tẽtio ſup pncipes] hereticorũ .ſ. he reſiarchas. ipi ei iter ſe & ꝯ catho- licos ꝯtẽdũt: q: auctorẽ pacis co- gnoſcere noluerũt. [& errare fecit] .i. pmiſit [eos] dñs relinquẽdo eos ſibi ppter ſupbiã [in inuio] & per deuia errorum [& nõ in via] verita tis. permiſit enim eos errare a fi- de: quia corrigi noluerunt.

41 Et adiuuit pauperẽ † de inopia: & poſuit ſicut oues familias.

† a mẽ- dicita- te.

¶ [Et adiuuit] ſubleuando [pau- perem de inopia] ſcilʒ iſraelem ab oppreſſione extraneorũ dñorũ de- pauperatũ [et poſuit ſicut oues fa milias] populi ſui in loco fecundo terre & multiplicãdo in ꝑle. My- ſtice. [& adiuuit pauperẽ d̃ iopia] q. d. abiecti ſunt ſuperbi & inſtru- ctus eſt hũilis: q: mẽdicũ et iopẽ ſe reputat: quia nihil ſibi tribuit: ſʒ totũ de mĩa dei expectat: et ne puteo eũ eẽ ſolũ ſubdit [& poſuit] illũ pauperem [familias] exiſtens [ſicut oues] ppter ſimplicitatẽ et innocentiã. pauper ille multe ple- bes ſunt: multe familie: multe ec- cleſie. et tñ vna eccl'ia: vna plebs: vna familia vna ouis eſt. Hec au- tem mirabilia & tanta myſteria

42 † Videbunt recti & † lætabuntur: & oĩs ini q̃tas oppilabit os ſuũ.

† ergo † iocun- dabun tur

¶ [Videbũt] mente & per effectũ quõ ſe deus hʒ ad bonos & malos [recti] corde: quib⁹ per oĩa placet deus [& letabunt] ſuper iuſta di- ſtributione dei ſm merita: q: bõi p miam dei exaltãtur: & mali per ſupbiam conteruntur. [& oĩs ini- quitas] .i. oĩs ĩiqu⁹ garriẽs cõtra veritatem ſcʒ diabolus vl' iudeus vel hereticus per hoc cõuict⁹ [op- pilabit] .i. obturet et claudet [os ſuũ] vt obmuteſcat propter cõfeſ- ſionem nõ habens quid dicat con tra manifeſtam veritatem. Et q: pauperem adiuuat dñs: ergo

43 Quis ſapiens & cu- ſtodiet hæc: & itelliget † miſericordias dñi.

† miſe-

¶ [Quis] eſt [ſapiens] ſcilicet vtratio- ſit pauper & non diues: humilis et nec. non ſuperbus. Sapientia dei non reuelatur niſi humilibus. Si vis eſſe ſapiens eſto ſtultus. Qui eñ humilis eſt a ſapientibus huius mũdi ſtultus videtur. Sed quod ſtultum eſt hominibus: ſapienti- us eſt deo. Ergo humilis & ſtult⁹ mundi eſt: & ſapiens dei [et] talis [cuſtodiet] per humilitatẽ in me- moria ſua [hec] que ſunt dicta [et] ſic [intelliget] id eſt intra ſe leget frequenter meditando: & cogno- ſcet non merita ſua: nõ vires ſuas in his gloriando: ſed [miſericor- dias] et miſerationes [domini] ꝙ de tribulationibus & tentatiõib⁹ pdictis liberat: ꝙ deniq; conſti- tuit in populo vbi humilibus dat gratiam: non in illo vbi ſuperbis reſiſtit: & fecit eum ſuum vt intus manens multiplicaretur; non fo- ras exiens minueretur. hoc vidẽt recti et letãtur: et iniquus os ſuũ oppilat. Et nota ꝙ ſeptem mĩas intellexit circa ſe Bernardus: q̃s et nos circa nos ſapienter intelli- gim⁹. Prima eſt inq̃t: ꝙ a multis

pctis adhuc in ſclo poſitū me cu-
ſtodiuit. ⁊ hoc tripliciter: ſcȝ occa-
ſionis ſubtractiōe: reſiſtendi data
virtute: affectiōis ſanitate. Scd̄a
fuit expectatio ſuſtinētis qui tar-
dabat vltionē: q2 idulgētiā cogita
bat. Tertia ꝙ ad pniam me cōuer
tit cōcutiēs cor meū terrēs ⁊ exci-
tās: ſpē ꝗ idulgētie largiēs. Quar
ta: ꝙ ſuſcepit miſericorditer peni-
tētē: ſicut eñ ex toto idulſit: vt nec
dānet vlciſcēdo nec cōfundat im-
properādo: nec min⁹ diligat ipu-
tādo. Quinta ꝙ mihi ꝑtinēdi de-
ſceps ⁊ cōmēdari⁹ viuēdi ꝑſtitit
ꝟtutē. Sexta gr̄a ꝓmerēdi bona
eterna q̄ gr̄a eſt in odio p̄teritorū
malorū: in cōtēptu p̄ſentiū bono-
rū: in deſiderio futurorū. Septia
ſpes obtinēdi q̄ eſt in trib⁹: q̄ ſunt
charitas adoptiōis: veritas ꝓmiſ
ſiōis: poteſtas redditiōis. Oro.

Confitemur dn̄e miſericordias tuas quas iugiter exerces circa noſtras inopias: peccātes: vt qui exaltatus in celo reſides ad dexterā pr̄is in throno: nobis tāte miſerationis ⁊ intelligere ⁊ cuſtodire cōcedas archanum. Qui viuis.

Pſalmus de gratiarum actiōe Chriſti pro ſua glorificatione: & pro totius mundi recōciliatione: & ſub fide Chriſtiana ſubiectiōe.

Pſalmus. CVII.

Paratum cor meū deus paratū cor meum: cātabo & † pſallā in gloria mea.

† pſalmū dicā dn̄o.

℃ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid.
℃ Titul⁹ talis eſt: canticū pſalmi
ipſi dauid: hoc eſt cāticū iſtud pſal
mi dauid qd̄ d2 canticū: q2 agit de
mētis iocūditate ⁊ pſalmi: q2 mo
net ad bōa opa. cāticū eñ ad diui-
nas res: pſalmus ad actuales ꝑti
uet: attribuit ipi dauid ꝟ o.i. xp̄o
q̄ hic loquit. ℃ Materia: gr̄arum
actio xp̄i pro glorificatione ſua: q2
ſuſcipiens paſſionem reſurrexit ⁊
aſcēdit in gloria. ℃ Intētio: mōe
re vt in fide corroboremur ⁊ ad pa
tiēdū pro noie xp̄i inuitemur: q̄te-
nus ſimilē gloriā ꝯſeq mereamur.
℃ Snia in gn̄ali: ꝓpheta: quia ſu
pra egit de vniuerſali eccleſia per
xp̄m redēpta: nunc in iſto pſalmo
in pſona xp̄i ꝓponit nobis ſuam
paſſionē/ reſurrectionē/ ⁊ aſcēſio-
nem: ⁊ oſtēdit ꝑ horū miſteriū to-
tū mundū redēptū ⁊ fidei xp̄iane
ſubiiciendū. Snia in ſpāli: xp̄s er-
go ſm̄ ꝙ homo agens gr̄as patri
ait. ℃ [Paratū cor meū] eſt o de⁹
pr̄ ad laudē [paratum cor meuȝ]
eſt ad opationē. ⁊ idō [cātabo] deuo
tiōe [⁊ pſallā] opatione in me ⁊ in
meis hec duo. ſ. cātabo et pſallam
cōiungit: q2 ſpūali cantico ſemper
debet coniūgi bona opatio: ⁊ hoc
[in glīa mea] .i. in ꝯſideratiōe glī-
ficatiōis mee. Ut autem hoc fiat

2 † Exurge glīa mea exurge pſalteriū & cithara: exurgā diluculo.

† alia litera ñ hȝ exurge gloria mea.

℃ [Exurge] vt glorificeris [pſalte
rium] .i. caro mea diuina faciens
ſicut pſalteriū ſonat a ſuperiori [et
cithara] .i. eadē caro humana pa-
tiēs ſicut cithara ſonat ab iferio
ri: ⁊ ita erit: q2 [exurgam diluculo]
mane dn̄ice diei. dicat ⁊ qlibet fi-
delis [paratū] eſt [cor meū] o deus
ad te laudādū hilariter in ore [pa-
ratum] eſt [cor meū] ad ſeruiēdum

tibi fideliter in ope et ideo [cātabo] .ſ. voce [& pſallā] operatiōe. & hoc [in glīa mea] q eñ ego te laudo & tibi ſeruio: glīa mea eſt. q tibi cāto & pſallo: nō tibi grām facio ſed mihi: qm̄ bonoꝝ meoꝝ non eges. [Exurge pſalteriū & cithara] .i. excitet i me laus de ſupiorib⁹ dei factis & inferioribus [exurgā diluculo] .i. mane & cito ad hanc laudem exercēdā. De⁹ in tenebris benedici et laudari nō pōt: ſed in luce benedicit. Et ſi in nocte ſurgimus: deū in luce benedicim⁹. Nūq eñ chriſtiano nox eſt: ſed ſemper chriſtiano ſol iuſtitie oritur. Et tunc

5 Cōfitebor tibi in populis domine: † & pſallam tibi † in natiōibus. †pſalmū dicam †inter gentes

¶ [Confitebor tibi] cōfeſſiōe laudis .i. p meos re laudabo [in populis] iudeoꝝ o [dñe] pater [& pſallā tibi] .i. per meos bñ opabor [in nationibus] gentiū: hoc eſt acquirā & parabo tibi ad honorem tuū laudatores & bene operantes: vel laudē & bona opationē ad honorem tuū predicabo: nō ſolū in iudeis: ſed etiam in gentibus. Et merito.

4 † Quia magna ſunt ſup cælos mīa tua: & uſq ad nubes ueritas tua. †qm̄ magnificata ē vſq ad celos.

¶ [Quia magna] eſt [ſuper celos] .i. in celis ſpūalibus ſcilꝫ angelis nō ſolū in hoīb⁹ [mia tua] qꝛ etiā angeli bñficijs dei fruūtur: & mia ei⁹ indigēt. Non eñ creatura que nō īdigeat creatoris ſui mia [& veritas tua] magna eſt [vſq ad nubes] ſcilꝫ apl̄os & ſctōs in quibus eſt veritas dei qua compluunt populos. Deinde loquens propheta duobus predictis alia duo reddit q.d. quia miſericordia dei eſt ſup celos: ergo

5 Exaltare ſup cælos deus: & ſuper omnem terram gloria tua: ut liberentur dilecti tui.

¶ [Exaltare] .i. altū te oſtēde aſcēdendo hoc eſt aſcēde [ſup celos] o [deus]. Ille eñ cuius miam hñt celitus ſuper celos debet exaltari: et qꝛ veritas eſt vſq ad nubes: merito [& ſuper oēm terrā gloria tua] eſt exaltanda vt fama laudis tue vbiq diuulgetur [vt liberent dilecti tui] propterea eñ crucifigitur & exaltatur dñs vt liberentur dilecti eius. Deinde iterum loquitur chriſtus dicens. Et ideo

6 Saluum fac dextera tua & exaudi me: deus locutus eſt in ſctō ſuo.

¶ [Saluū] me [fac] in reſurrectione [dextera tua] .i. per verbū quod eſt brachiū patris: vel ponēdo me ad dexterā tuā [et exaudi me] orātem ad te. vel [ſaluum fac] .ſ. me in mēbris meis [dextera tua] .i. per fauorē & ꝓpiciationē tuā [et exaudi me] orantē pro eis: & conuertit ſe ad auditores vt cōfirmet eos. d. nec dubito exaudiri qꝛ [dñs] pater [locutus eſt in ſctō ſuo] ſcꝫ in me ſancto ſanctorum in quo promiſit hanc ſaluationem. q

7 † Exultabo & diuidam Sichimam: & conuallem tabernaculorū † dimetiar. †letabor. †metibor.

8 Meus eſt Galaad & meus eſt Manaſſes: & † Effraim fortitudo capitis mei. †effrē.

9 Iuda rex meus: Moab † olla ſpei meæ. †lebes

10 In Idumæam extendam calciamentū meū: mihi † alienigenæ ſubditi ſunt. †allophili amici facti.

11 Quis deducet me in ciuitatem † munitam? † quis deducet me uſque in Idumęam? †circūſtantie †aut

12 Nonne tu deus qui repuliſti nos? & non † egredieris deus in uirtutibus noſtris? †exibis.

13 Da nobis auxilium de tribulatione: † & uana ſalus hominis. †qꝛ

14 In deo faciemus uirtutem: & ipſe ad nihilum deducet † tribulātes eos. †inimicos noſtros.

¶ Exultabo ꝛ diuidā ſichimā [letācer aſſumēdo i ptē meā electos ex gentib⁹] [ꝛ cōuallē tabernaculorū dimetiar] ꝛ mēſurabo electos ex iudeis aſſumēdo: ꝛ alios relinquēdo: ꝛ loquiť hic xp̄s: ꝛ deīceps in pſona eccleſie: ꝛ iō exponať ita lr̄a ꝛ ſequēs vſq; in finē pſalmi vt ſupra i ps.lix. ſm myſticā lecturā: ꝛ nihilominꝰ a pncipio hui⁹ pſalmi vſq; ad locum iſtū videatur in ps.lvj. vbi lati⁹ expōiť. Cōſtat eni iſte ps ex poſtremis ptib⁹ pſalmi lvj. ꝛ.lix. ſed quā verba hic ꝛ ibi videtur variata q̄ tn̄ nō ſunt ꝯtra. Sicut in pſalmo.lvj. diciť. Exurge glia mea ꝺ aūt cātabo ꝛ pſallā in glia mea: ad ꝺ eni dictū eſt exurge glia mea vt in illa cantareť et pſalleretur. Itē ibi ait magnificata eſt vſq; ad celos mia tua: ꝺ aūt magna eſt ſup celos mia tua: ideo ei magnificata ē vſq; ad celos vt magna ſit ſup celos .i. in celis. Itē i ps.lix. & effraim fortitudo capitꝫ mei: ꝺ aūt ē effraim ſuſceptio capitis mei: q: ſuſcipiēdo fortes nos facit. ſ. cū ipe xp̄s nos ſuſcipit vel cū nos eū ſuſcipim⁹: ꝛ ex ꝺ fructificatio eſt in nobis: interpretatur eni effraim fructificatio. Item ibi alienigene chriſto ſubditi: hic amici facti referuntur: q: ex inimicis ſubditi ꝛ ex ſubditis fiunt amici. Et qꝺ ibi ait. Tribulātes nos: hic autē inimicos nr̄os: vtiq; idē ipſi ſunt: vbi ſuper hoc v̄ſu vltimo. In deo faciem⁹ v̄tutē. ſic dicit Hiero. Nō habem⁹ ſpē niſi in deo tm̄: nō dicam⁹ ſi illꝺ mihi euēiat aut illꝺ vn̄ habeo viuere: ſi ſenuero vn̄ habeo viuere ſi iſt'm⁹ fact⁹ vn̄ viuo: xp̄s habes ꝛ times. Si volatilia celi paſcit dubitas q̄ poſſit te paſcere. Nos ꝗ oēm ſolicitudinē pijciam⁹ de cordib⁹ nr̄is ꝛ dicam⁹. In deo faciem⁹ v̄tutē. Ipſe erit virt⁹ nr̄a: ipſe panis noſter: ipſe erit rector noſter.

Effraim fructificatio interpretatur.

Oratio.

REpara tibi dn̄e cor noſtrum ad cōfitendum nomini tuo vt te intelligentes ſurrexiſſe diluculo illud tendamus merito quo tu victor eleuatus es in regno. Qui vi.

Pſalmus de paſſione & humilitate Chriſti: ac de malitia & pœna multiplici Iudæ traditoris & ingrati populi Iudaici. Pſal.CVIII.

1 DEus laudem
meā ne tacue-
ris: quia os pec
catoris & os
doloſi ſuper me aper-
tum eſt.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.
¶ Titul⁹ hic ē. In finē ps dauid.
q: aſcribit vero dauid id ē chriſto
ſpectāti in finē. i. attendēti exitū
perſecutiōis illate ſibi a iuda ꝛ iu-
deis videlicet ꝙ propter hanc illi
eſſent dānādi ipſe vero glorifican-
dus. ¶ Materia: paſſio chriſti ac
malitia iude ꝛ ppli iudaici. ¶ In
tētio. monere iude ꝛ iudaici popli
malitiā declinare ꝛ xpi hūilitatem
imitari. ¶ Sn̄ia in gn̄ali: ppheta
q̄ ſupra locut⁹ eſt de chriſti paſſiōe
ꝛ glorificatiōe nūc iterū i iſto pſal
mo in pſona chriſti loquit̄ de ſua
paſſione recolens iude traditoris
ꝛ populi iudaici cuius perſonam
iudas geſſit malitiā ꝛ culpā: ſubiū
gitq; multiplicē eoꝝ penā debitā
ꝛ condignā. ¶ Sn̄ia in ſpeciali:
xp̄s ſ̄m ꝙ hō ad patrē. orās ait.
O [Deus] pater [laudē meā ne ta
cueris]. i. ab hominibus taceri ne
permiſeris. q. d. apparente infirmi
tate mea latet ꝛ nō appet q̄s ſim:
ꝛ iō laus mea nūc tacet: ſed tu iō
ne tacueris laudē q: iniq̄ nō tacēt
vituperationē vñ ſequit̄ [q: os petō-
ris] ſcʒ iude qui fuit peccator [ꝛ os
doloſi] occulte detrahētis ꝛ palam
adulātis ſeu blādiētis [ſup me ap
tū eſt] ad vidēdū ſimiliter oēs iu-
daici ppli ad vituperādū ꝛ clamā-
dū q: qd̄ dolo tegebat̄ erupit in vo
cē: ita vero iplerū ē vt orat cū pre-
dicat⁹ ē eſſe vnigenit⁹ fili⁹ dei. Et
nec xp̄i laudē tacuit pr̄ de⁹/imo cla
rificauit ipm i celoꝝ aſcēſiōe: i mira
culorum operatiōe: in reſurrectio
ne: aſcenſione: et ſpiritus ſancti
miſſione. vniuerſa quoq; eccleſia
per ſingulos dies dominū laudat
ꝛ completur quod hic orat.

2 Locuti ſunt aduerſum
me lingua doloſa: & ſer
monibus odij circunde
derunt me: & expugna
uerunt me gratis.

¶ [Locuti ſunt] ſcʒ iudas ꝛ iudei
[aduerſum me] q: mihi inſidiando
[lingua doloſa] ſimul tractādo de
traditione mea [ꝛ ſermōibus odij
circundederunt me] in mortē meam
ſuis ſermonibus odioſis procuran
do [ꝛ expugnauerūt]. i. debellaue-
rūt [ſine gratis]. i. ſine iuſta cauſa
cū nihil meruiſſem. vel [gratis]. i.
fruſtra quia nihil pfecerūt. volue-
rūt enim extinguere ꝛ delere nomē
meum ꝛ tamen nō potuerunt. Si
cut enim pij gratis chriſtū amāt
ſic impij grat' oderūt. Et ſicut pijs
placet equitas ſic impijs iniq̄tas.

3 Pro eo ut me dilige-
rent detrahebant mihi:
ego autem orabam.

¶ [Pro eo] qd̄ fecerā [vt me dilige
rent]. i. pro bono qd̄ eis feci vñ me
diligere deberent [detrahebant
mihi] negantes me filium dei: et
per hoc auertebāt a me quorū con
uerſionē querebam. Et ſic plus no
cuerunt ꝙ̄ qui carnē meā pereme
runt. q. d. pro bono mala reddebāt
quod deterius ē [ego autē] econ-
tra [orabam] pro ipſis. hec ſunt ar-
ma dñi: hec ſunt ꝛ arma noſtra. ſcʒ
licet oratio. docēt ergo nos diuina
eloquia dominico exemplo: vt quā
do aliquos ſentimus ingratos red
dentes mala pro bonis nos bona
pro malis reddamus: ꝛ pro male
factoribus deum exoremus.

4 Et poſuerunt aduerſum me mala pro bonis: & odium pro dilectione mea.

¶ [Et] ipſi ecōtrario [poſuerūt aduerſum me mala] in v̄bis τ factis [p bonis] q̄ feci eis τ inter eos procurādo eorū ſalutē [τ odiū pro dilectione mea] q̄ me expoſui morti p eorū ſalute. Hic notādū q̄ tribus modis pctm̄ ꝯmittitur in huiōi redditiōibus. Primꝰ gradꝰ eſt nō reddere bona p bonis. Scd̄us reddere mala p malis. Extremꝰ reddere mala p bonis qd̄ iudei xp̄o fecerunt. Cōtra hec ſunt alia tria. Primū eſt reddere bona p bonis. Secūdū nō reddere mala pro malis. Perfectū reddere bona pro malis quod chriſtus fecit iudeis.

5 Conſtitue ſuper eum peccatorem: & diabolus ſtet a dextris eius.

¶ [Cōſtitue ſuper eum] ſcʒ iudā et populum iudaicū [peccatorem] anthonomaſice ſcʒ diabolū vt ſit in poteſtatē eiꝰ: hoc itaqʒ meruit vt ſuper ſe habeat diabolū quia noluit ſe chriſto eſſe ſubiectum: τ qui chriſtum noluerunt habere regē: habeant regē diabolū. Unde ſubdit quē peccatorē .d. [et diabolus ſtet] id eſt maneat [a dextris eius] vt preponat opera diaboli operibus dei: auariciam ſue ſaluti: hoc enim cuiqʒ dextrum eſt quod alijs preponit. Et predicit hec nō optat. Nos aūt oremꝰ vt deus ſtet a dextris noſtris et diabolꝰ a ſiniſtris.

6 Cum iudicatur exeat condemnatus: & oratio eius fiat in peccatum.

¶ [Cum iudicatur] ante tribunal eterni iudicis [exeat cōdemnatus] τ eijciatur in tenebras exteriores. Et ſic putetur ab hac cōdemnatione liberari oratione quam inter ceteros apoſtolos didicerat hoc excludit .d. [et oratio eius fiat in peccatum] ſ: bꝛ quia non eſt per chriſtum quē non vult ſequi ſed perſequit̄. vñ ſm Caſſio. Judas peccauit dicendo. dimitte nobis debita noſtra ſicut τ nos dimittimus debitoribus noſtris ꝑpter odiū fraternū: ppl's etiā iudeorū in nequitia permanēs die iudicij exibit cōdemnatꝰ: τ oratio eius fiet in peccatum quia non fit per chriſtum. Caſſiodorus.

7 Fiant dies eius pauci: & epiſcopatum eius accipiat alter.

¶ [Fiāt dies eius pauci] i. diminuti a tēpore vite naturalis: qr cito ſe laqueo ſuſpendit et vitā ſuaʒ abbreuiauit [τ epiſcopatum eius] i. dignitatē apoſtolatus quia oēs apl'i fuerūt epi [accipiat alter] ſcʒ beatꝰ mathias qui loco eiꝰ aplus eſt factus ne ſacratꝰ duodenarius numerus ſit diminutus. Hinc primo in veteri teſtamento nomē epiſcopatus inuenit̄. Dies etiā regni ppl'i iudeorū fuerunt pauci: qr non diu poſtea regnum illud durauit: et dignitatem ſynagoge eccleſia accepit.

8 Fiant filij eius orphani: & uxor eius uidua.

¶ [Fiant filij eius orphani: τ vxor eius vidua] per mortem ipſius pro quibus ſuſtentandis fur erat tradendo eis que dabantur pro egenis: filij etiam populi iudaici facti ſūt orphani amiſſo regno q̄ſi prē: τ vxor eius ſcilicet ſynagoga facta eſt vidua amiſſo deo vero ſponſo.

9 Nutantes tranſferan

tur filij eius & mendi-
cent: eijciantur de habi-
tationibus ſuis.

¶ [Mutātes] interius in corde ſlu
ctuando incerti quo eant: ⁊ nō ha-
bentes certum ſtatū ⁊ propoſitū
[transferantur] exteriori inſtabi-
litate vagando de gente in gentes
nō habentes certā māſionē ⁊ ſedē
[Filij eius] ſcʒ iude ⁊ etiam populi
iudaici [⁊ mendicent] .i. ad homi-
num miſeriā viuāt et alieno auxi-
lio indigeant ocibus ſuis ſpoliati ⁊
[eijciātur de habitatiōibus ſuis]
omni preſidio deſtituti.

10 Scrutetur fœnerator
omnē ſubſtantiam eius:
& diripiant alieni labo-
res eius.

¶ [Scrutetur] .i. inquirat ⁊ inue-
ſtiget [fenerator] .i. exactor [omnē
ſubſtantiam eius] ⁊ vniuerſa que
habet ſcʒ vt ea tollat. Titus enim
precipit omnē ſubſtantiā iudeorū
diligēter inquiri ⁊ auferri. Et ſi iu
das ſubſtantiam nō habuit: tn̄ o-
mnia q̄ habuit ita vxori ⁊ filijs di
miſit: vt adhuc cor in illis haberet:
nec vinculum cupiditatis abrupit
⁊ nihilominꝰ de loculis auferebat
[⁊ diripiāt] .i. diuerſimode rapiāt
[alieni] .ſ. romani [labores eius] .i.
diuitias eorum laboribꝰ acq̄ſitas.

11 Non ſit illi adiutor:
nec ſit qui miſereatur
pupillis eius.

¶ [Non ſit illi adiutor] ſcilicet tuē
do eum: quia nullus alius popu-
lus fuit auſus iuuare populum iu
daicum contra romanos. hoc etiaʒ
ideo dicitur: quia et boni tentātur
ſed habent deum adiutorem [nec
ſit qui miſereatur pupillis eius]
fouendo et tuendo poſteritatem
eius: quia milites romani ſine mi
ſericordia eos affligebāt. Sed quia
poſſent etiam pupilli ſine adiuto-
re ⁊ tutore in erūnis creſcere ⁊ ge
nus propagatione ſeruare. addit.

12 Fiant nati eius in in-
teritum: in generatione
una deleatur nomē eiꝰ.

¶ [Fiant nati eius in interitum]
vt ſcilicet ipſi intereāt propter pec
catum patrum. ⁊ per hoc omnem
ſpem poſteritatis tollit [in genera
tione vna deleatur nomen eius]
ita ſcʒ vt illud quod de eo genera-
tum eſt vlterius non generet: ſed
cito ⁊ in breui tranſeat. Vel diſper
gantur per mundum: ſic q̄ pplm
nō faciant ⁊ ſic nomē pereat. poſt
paſſionem enim dn̄i xlij anno de-
leti ſunt: et ex eis qui xp̄m crucifi-
xerant nullus remanſit. Et in hoc
eſt domini clemētia qui tantum tē
pus dedit eis ad penitentiam.

13 In memoriā redeat
iniquitas patrum eius
in conſpectu domini: &
peccatum matris eius
non deleatur.

¶ [In memoriam redeat iniqui-
tas patrum eius in conſpectu do-
mini] vt in ea etiam ipſe puniatur
peccata patrum eis redduntur vt
puniantur qui mala parētum imi
tantur: ſed non eis qui mutantur.
Quemadmodum enim bonorum
imitatio facit vt etiaʒ peccata pro
pria deleantur: ſic malorum imita
tio facit vt non ſolum ſua/ſed etiā
eorum quorū imitatores ſunt me
rita ſortiantur [et peccatum ma-
tris eius] ſcilicet ſynagoge vel
terrene hieruſalem que ſanguine
gaudet: que occidit prophetas/et

tandem dominum ſuum ⁊ prophetarum [nõ deleatur] in eo: ſed ſemper puniatur.

14 Fiant contra dominũ † nõ hȝ et
ſemper † & diſpereat
de terra memoria eorũ:
pro eo quod non eſt re-
cordatus facere miam.

¶ [Fiãt] .i. maneãt .ſ. pr̃ et mater: vl' iniquitas patris ⁊ pctm̃ matris [cõtra dñm] .i. in ɔſpectu ⁊ preſentia dñi: nõ vt dño aduerſent/ſȝ vt merita eoꝝ peſſima dñs in iſto nõ obliuiſcat/⁊ ad vĩdicãdũ ac puniẽdũ ꝓcedat. ⁊ hoc [ſp] vt ſine remiſſiõe illõ tm̃ ſcel' ſit ⁊ hic ⁊ in futuro [⁊ diſpeat de terra] viuẽtiũ .i. eccleſia [memoria eoꝝ] ſcȝ parẽtũ ei' q̃tũ ad bonũ. ⁊ hoc [p eo ꝙ nõ eſt recordat'] iudas ⁊ pplſ iudaicus [facere miam] ſed potius maximã crudelitatẽ perſequendo ſaluatorem. Unde ſequitur.

15 † quia † Et perſecutus eſt
hominem inopẽ & mẽ-
dicum: & compũctum
corde mortificare.

¶ [Et perſecutus eſt hominẽ] ſcilȝ chriſtum de virgine natũ [inopeȝ] i. ſine ope humani auxilij [⁊ mendicũ.] dixit enĩ ſamaritane: da mihi bibere. habetis conſolatiõem pauperes: quia dominus vobiſcũ pauper eſt: [⁊ compunctũ corde] id eſt afflictum mente multis doloribus ⁊ ex cõpaſſione dolentem pro peccatis alienis ⁊ cõpatientẽ alienis miſerijs [mortificare] id eſt vt mortificaret ⁊ occideret paupes. Perſequi ſola ſeuitia eſt. Alij vero pro diuitijs vel honoribus interdum huiuſmodi patiuntur.

Joh. iiij.

Perſecutio ſouitia ẽ.

16 Et dilexit maledictio
nem & ueniet ei: & no-
luit benedictionem &
elongabitur ab eo.

¶ [Et dilexit maledictionẽ] .i. maledictionis cãm .ſ. pctm̃ ꝑ q̃ debet maledictio. ⁊ ſic ponit̃ ɔñs ꝑ añte. Vl' [dilexit] .i. videt̃ ex facto dilexiſſe ⁊ ſignũ habuit diligẽtis maledictionẽ pp inocẽtẽ iniquã ɔſecutiões [⁊ veniet ei] maledictio ⁊ hic ⁊ in futuro [⁊ noluit bñdictionẽ] oibus credẽtib' in ſemine abrahe ꝓmiſſaȝ [⁊ elõgabit̃] ab eo q̃tũ paradiſus diſtat ab iferno. pp pctm̃ ei ſuũ elõgata ab eo ẽ ⁊ trãſiuit ad gẽtes.

17 Et induit maledictio
nem ſicut ueſtimẽtum:
& intrauit ſicut aqua in
interiora eius: & ſicut
oleum in oſſibus eius.

¶ [Et induit] iudas ⁊ pplſ [maledictionẽ] .i. peccatũ qð dicit̃ maledictio: q: tormenta parat [ſicut veſtimẽtũ] vt tunicã. qð q: corpis eſt ꝑ ipm deprauatũ corp' ſignificat̃ ⁊ eadem maledictio [⁊ intrauit ſicut aq̃ in interiora eius] per qð intelligitur deprauata aĩa [⁊ fuit] [ſicut oleũ] q: delectat mõ facere malũ [in oſſibus eius] ꝑ qð notat̃ deprauata rõ. vel põt accipi maledictio pro afflictione ⁊ miſeria: q: tã interiora q̃ exteriora eius repleta ſunt maledictione iſta: dũ triſtitia ⁊ amaritudine erat afflictus interius ac dolore ⁊ pena exterius.

13 Fiat ei ſicut ueſtimen
tum quo operitur: & ſi
cut Zona qua ſemper
pręcingitur.

¶ [Fiat ei] ſcilȝ iude ⁊ pplo ipa maledictio; ſcilicet peccatum [ſicut

veſtimentum quo operitur] vt pal lio qđ eſt in conſpectu hominū de iniquitate gloriari[et ſicut zona qua ſemꝑ precingitur] vt ad ope randū malū ſit aptior ⁊ paratus. ⁊ hec eſt preparatio quedā ⁊ pro nitas ad peccandū: vel maledictio id eſt afflictio ⁊ miſeria circundet eum ex omni parte ſicut pallium / nec cito tranſeat ab eo: ſed ſemꝑ ei adhereat ſicut zona. ⁊ ſic ē exag geratio eiuſdem ad inſinuandum magnitudinem maledictionis.

19 Hoc opus eorū qui
detrahunt mihi apud
dominū: & qui loquū-
tur mala aduerſus ani-
mam meam.

¶ [Hoc]eſt[opus] .i. pena ⁊ retri butio pro opere malo omnium [eo rum qui detrahunt mihi] dicētes me non eſſe chriſtum quem prenū ciauerunt lex ⁊ prophete: vel ad-uerſantes mihi ⁊ mee doctrine [apud dominum] quia dominum non latet iſta detractio. Non dixit hoc eſt merces eorum ſed opus: nam veſtimento ⁊ aqua / oleo / et zona ipſa oꝑa deſcribit quibꝰ eterna maledictio comparatur [⁊ qui lo quunt mala aduerſus animā meā] dicentes nō potuiſſe reſurgere cū vellet. Vel [animam meam] id eſt vitam meam de eius deſtructio-ne tractando ⁊ in mortem meam conſpirando. Iſti ita.

20 Et tu domine domi-
ne fac mecum propter
nomen tuum: quia ſua-
uis eſt miſericordia tua.

¶ [Et] tu pater [domine domine] angelorū ⁊ hominum geminatio verbi notat affectū orandi [fac me cū] [ſecundum miā] .i. adiuua [ſcilicet] ſecundum hominem me reſuſcitādo ⁊ glorificādo ⁊ hoc [ꝓpter nomē tuū] glorificādū .i. vt no mē tuū glorificetur per meā exaltatio nē [quia ſuauis] .i. pia ⁊ benigna [mi ſericordia ē tua] que miſeris ſubue nit. q̄ris enī ꝑ me qđ perierat. Suauis eſt dñs nos ad reparationem angelice ruine creādo. ſuauior in recreādo: ſuauiſſimus in retribuē do. ita fac mecum ſcilicet

21 Libera me quia ege-
nus & pauper ego ſum
& cor meum conturba
tum eſt intra me.

¶ [Libera me] a perſecutione ⁊ paſſione: quia [egenꝰ] tuo auxilio in digēs [⁊ pauper] mihi inſufficiēs [ego ſum] ex humanitate.

dñs enī ꝓpter nos pauꝑ factꝰ eſt ⁊ pauperem ſe dixit vt pauperes conſolaretur ⁊ nemo pauperes deſpiceret. vel egeſtas ⁊ paupertas chriſti eſt in firmitas ex qua crucifixꝰ eſt [⁊ cor meū ꝯturbatū] ⁊ triſte [ē itra me] ſ. ex iudeorū īgratitudine ⁊ huma ni generis cōpaſſiōe. vel naturali inſtātis paſſiōis timore. potuit ei cor turbari ſicut eſt caro crucifixi.

22 Sicut umbra cum de
clinat ablatus ſum: &
excuſſus ſum ſicut locu
ſte.

¶ [Sicut umbra cū declinat] ad occaſum ablata tēdit ad noctē: ſic ego declināte mortalitate in mea paſſiōe [ablatꝰ] ⁊ abductꝰ [ſū] de vita pñti ad mortē. ſicut ei ex vm bra declinante fit nox: ſic ex carne mortali fit mors [⁊ excuſſus ſū] .i. a ꝑſecutoribꝰ fugatꝰ ⁊ cōpulſus fu gere de loco ad locū [ſicut locuſte] que de loco ad locū ſaliūt hoc iā in mēbris eiꝰ videt. quia quotidie

a perſecutionibus fideles fugantur ſalientes de loco ad locum a ſimili locuſtarum.

25 Genua mea infirmata ſunt à ieiunio: & caro mea imutata eſt propter oleum.

¶[Genua mea]ꝛc̃.ad literã ſolẽt genua debilitari ieiunio ꝛ caro immutari oleo qḋ a ceteris longe eſt delicijs.Sꝫ quia hoc in chriſto nõ clarũ videtur iõ apertius ꝛ meli⁹ ſic intelligitur[genua mea].i.fortiora mẽbra.ſ.apoſtoli[infirmata ſunt]ꝛ defecerũt[a ieiunio].ſ.me pane quo ſuſtentabant ab eis in mea paſſione ſubtracto ꝛ ne penitus ſuccumberẽt[caro mea immutata eſt]in meli⁹.ſ.a mortis ignominia in gloriã immortalitatis vt mea morte deficiẽtes mea reſurrectione firmarẽ:ꝛ miſſo ſpiritu ſancto vngerẽ:hec autẽ immutatio facta[eſt propter oleũ].i.ꝓpter gratiã ſpiritualẽ xp̄o homini in incarnatione datã a cuius olei vnctione dictus eſt chriſtus.

24 Et ego factus ſum opprobrium illis:uiderunt me & mouerunt capita ſua.

¶[Et ego factus ſum opprobriũ illis]ĩ v̄bis/factis/ꝛ ſignis.fact⁹ maledictũ per mortẽ crucis[viderunt]ſtudio deridẽdi[me]nudum pendẽtẽ in cruce[ꝛ mouerũt capita ſua]in deteſtationẽ ꝛ deriſionẽ mihi.illudẽtes ꝛ q̄ſi furioſi cõmotiõe capitis minãtes.Qꝛ viderũt pẽdere in cruce:ſꝫ nõ reſurgere viderũt qñ ei⁹ genua ĩfirmata ſunt ſed nõ qñ caro immutata.Ergo

25 Adiuua me domine deus meus:ſaluum me fac † ſecundùm miſericordiam tuam. †gg.

¶[Adiuua me]o[dñe de⁹ me⁹]ĩ paſſione cõfortãdo[ſaluũ me fac] a morte reſuſcitãdo.adiuua ĩ triũpho paſſiõis:ſalua in gloria reſurrectionis.ꝛ hoc[ḃm].i.ꝓpter[miſericordiã tuã]nõ ꝓpter debitum operũ vbi gratuita gr̃a ꝯmemoratur.Et nota quia chriſtus rogat vt homo qui preſtat vt deus.

26 Et ſciãt quia manus tua hęc: & tu domine feciſti eam.

¶[Et]per hoc[ſciãt]boni ad gloriã/ꝛmali ad penam[qꝛ manus tua]per quã feciſti oĩa[hec]ẽ que in oculis eorũ eſt.i.cognoſcãt me eſſe manũ tuã:ſcilꝫ filiũ tuũ quo oparis ſaluteꝫ hominũ[ꝛ]ſciãt qꝛ [tu dñe feciſti eam]in humanitate aſſumpta.Man⁹ patris ẽ xp̄s ꝛ hec erat:qꝛ eſt verbũ apḋ deuꝫ:ꝛ fecit eã dñ verbũ caro factũ eſt.Erat ſine tp̄e ḃm diuinitatẽ:ꝛ facta eſt in tempore ḃm carneꝫ.

27 Maledicẽt illi & tu benedices: qui inſurgũt in me cõfundãtur: ſeruus autem tuus lętabitur.

¶[Maledicent illi]nequã inſultãtes manui tue:ſcꝫ mihi[ꝛ tu]bonus[benedices]mihi in me ꝛ in mẽbris meis maledictionẽ eorũꝫ in benedictionem conuertẽdõ.vana eſt ergo maledictio filiorũ hominum diligentium vanitatem. deus autẽ cui benedicit benefacit quod dicit.Unde[qui inſurgunt in me]putantes ſe aliquid contra me proficere[confundantur[cum

exaltatus fuero ſup celos[ſeruus autē tuus]tibi obediens ſcil3 ego [letabit]in ſeipſo et in dextera dei pris ꝓpter victoriā de inimicis ſi-ue in mēbris ſuis letantibus inter tentationes in ſpe:et poſt tentatio nes in eternum.

28 Induantur qui detra-hūt mihi pudore: & ope riantur ſicut dyploide confuſione ſua.

¶[Induantur q̄ detrahunt mihi pudore]ꝑ detractione.i.vndiq3 ha beāt cauſam verecundie ⁊ pudeat eos mihi detraxiſſe.Sed hoc pōt ⁊ in bono accipi vt corrigantur:hoc eſt intelligant errorē ſuū et confun dāť et ſiāt in pniā3[et operiantur] ↄfuſiōe ſua[ſicut dyploide].i.ſicut duplici pallio ſeu veſte.Dyplois em̄ duplex eſt veſtis.q.d.cū fundanť ꝑ câto ſcelere duplr:ſc3 intus ⁊ foris .i.corā deo et hoib⁹:vel in aīa ⁊ cor pore in hoc ſclō et futuro pōt etia3 in bono accipi hoc eſt da illis cōfu ſionē non ſimplicē ſed duplicem:vt magis agant pniam.vt autē dicit Auguſtinus..Solos quippe pena a ſupplicio liberat q̄s immutat nā quos preſentia mala non corrigūt ad ſequentia perducunt.Ego autē

Dyplois qd ē

Au-guſt.

29 Confitebor domino nimis in ore meo: & in medio multorum lauda bo eum.

¶[Confitebor domīo]cōfeſſione laudis].i.laudabo dn̄m ⁊ hoc i mē bris meis.i.cōfiteri faciam laudes dn̄i[nimis].i.valde vel ex vehemē ti affectu[in ore meo].i.meorū:q2 ore confeſſio fit ad ſalutē:vel i pre cepto oris mei[et in medio multo-rū]nō i iudea ſolū:ſ3 i vniuerſo or be i medio eccleſie ⁊ in cōſ[lauda-bo eū].i.laudare faciā in membris meis.Vel[in medio].i.i corde[mul torū]credentiū[laudabo eū]non in ore tm̄:ſed etiā in corde:q2 corde creditur ad iuſtitiam.Mediū enī3 cuiuſlibet noſtrum eſt cor noſtrum. ⁊ quia multi ſunt in quorum cordi bus deus per fidem inhabitat ſan cta eccleſia in medio multorum ip ſum laudat. Ibidē.

Rom. x.

30 † Quia aſtitit à dex-tris pauperis: † ut ſal-uam faceret à perſequen tibus animam meam. †qui †ſed.

¶[Quia aſtitit]ad adiuuādum[a dexteris pauperis].i.mei xp̄i hoīs pauperis aſtitit nuquā nō propter tpalia querēda ſed[vt ſaluam face ret a perſequētibus aīam meā]me a morte reſuſcitādo et mēbra mea a malis ꝓtegēdo.Salua ſit autē3 aīa a pſeq̄ntib⁹ ſi non ad malū cō ſentiať eis nō aūt eis ↄſentiť cum aſſiſtit dn̄s a dextris paupis ne ipa paupertate.i.infirmitate ſuccū bat:hoc adiutoriū ꝓſtitū eſt corpo ri chriſti in oīb⁹ ſanctis in ten-tatione et ſpecialiter martyribus in eorū paſſiōe.Saluat enim do-minus q̄nq3 liberatione manifeſta q̄nq3 occulta. Oratio.

Ance obſecrationis deus q̄ maledictioni ſubiacere di gnat⁹ es vt nos a maledi cto legis erueres:tu faciēs nobiſcū miam ꝓpter nomē tuū digneris nos a pſeq̄ntib⁹ vitijs ⁊ a maloꝝ obtrectationibus liberare .Per.d.

Pſalmus de myſterijs incarnationis Chriſti:ac de eius exaltatione & magnificentia : tam ex parte humanitatis quám

ex parte diuinitatis.

Pſalmus.CIX.

1 Dixit dominus domino meo: ſede à dextris meis. Math. xxij. Heb. x.

¶ Auctor pſalmi propheta Dauid. ¶ Titul⁹ talis eſt: pſalmus dauid. Qui titul⁹ ſimplex ſine aliqua figura intelligẽdus eſt. Loquit̃ em̃ hic dauid myſteria incarnatiõis xpi. ¶ Materia: vtraq; natura xpi et magnificẽtia eius tã ex parte humanitatis φ ex parte diuinitatis. ¶ Intẽtio: fidẽ noſtrã inſtruere de oipotẽtia dñi quõ ꝑ expleta obedientia deus pater illũ exaltauerit ꝛ donauerit illi nomẽ qð eſt ſuper om̃e nomen ꝛ monere fideles ad tã ſublimis dñi ſubiectionem. Sentẽtia in generali: propheta: qꝛ in pceedenti pſalmo egit de chriſti humilitate ꝛ paſſiõe: nũc in iſto pſalmo agit de ipſius chriſti exaltatione a deo patre in ſua benedicta aſcẽſione: de inimicorũ ſuoꝝ plena ſubiectione: de eius vnitate in natura cũ patre et eterna generatione: de eterno ſacerdotio: et eius finali iudicio. Totum φppe hic ſummatim de duabus naturis chriſti dicitur quicquid in vtroq; teſtamento continetur. Tota em̃ ſeries veteris et noui teſtamenti refertur ad chriſtũ vel materialiter vel finaliter de ipſo tractãdo: aliquãdo ſm diuinitatẽ: aliqñ ſm humanitatem. Lex enim et prophete mittunt intellectũ noſtrũ ad chriſtũ totũ euangeliũ de chriſto tanφ de materia eſt contextũ. ¶ Sententia in ſpeciali: propheta ergo naturã deitatis primo aperiens ait. [Dixit dominus] pr̃ non ore ꝛ ore ſiatu: ſꝫ re ꝛ opere ſeu effectu qꝛ ſuũ dicere facere ẽ [dño meo] ſcꝫ xpo filio ſuo. Credendus eſt ergo filius Dauid ſm carnẽ ꝛ dñs Dauid ſm diuinitatẽ Idẽtitas noĩs ſ. repetiti notat idẽtitatem eſſentie ſed repetitio noĩs ꝛ variatio caſuum notat alternitatẽ perſonarũ ſicut em̃ i eodẽ noĩe caſus a caſu inflectitur: ſic in vna eſſẽtia perſona gignitur vel procedit [ſede] id eſt ſedebis et poſt labores quieſces [a dextris meis] id ẽ in potiorib⁹ meis bõis ꝛ mihi cõregnabis: qð ipletũ fuit i ſua aſcẽſione.

2 Donec ponam inimicos tuos: ſcabellum pedum tuorum. j. Cor. xv.

¶ [Donec ponã iĩmicos tuos] .i. ſcꝫ infideles et non credentes aut iuxta fidẽ non viuentes [ſcabellum pedũ tuorum] .i. ſubiectos totaliter tue volũtati ꝛ imperio: aut volentes et ex hũilitate: aut nolẽtes et ex neceſſitate et vt habeant locum aut gratie: aut pene. Nec ſequit̃: donec ponã ergo nõ ſedebit qñ poſuerit qꝛ donec non tenet̃ ibi excluſiue: ſed incluſiue et pro eterno. Ubi nota φ hec dictio donec qñ ponit̃ ꝑprie ſemper innuit contrarium antecedentis vt non legam donec venias .q.d. cum veneris legam. Item legam donec venies quaſi dicat poſtφ veneris non legam. In negatione ergo ponit antecedens vt non legam donec veneris in affirmatione tollit vt legam donec veneris. Sed in theologia inuenitur in affirmatione omnia tempora ponere et cõprehendere vt hic ꝛ ibi. Oculi noſtri ad dominũ deum noſtrum: donec miſereatur noſtri: Ps. cxxij. quandoq; in negatione omnia tẽpoꝝ tollere et abnegare vt ibi. Nõ cognouit eam: donec peperit filium ꝛ ibi Iſte non penitrebit donec moriatur Deinde loquens pſalmiſta Math. j. ad dominum chriſtum ſubdit

3 Virgam uirtutis tuæ
† e dñaberis. emittet dominus ex Sy-
on: † dominare in me-
dio inimicorum tuorũ.

¶ [Virgam virtutis tue] .i. regnũ potẽtie tue [emittet] prio [dñs] .s. de⁹ pr̄ [ex ſyon] .i. incipiet a hierl'z q2 ibi inchoatũ eſt regnũ xpi .ſ. eccleſia. Vel [virgã virtutis] .i. ſermonẽ veritatis: q2 verbũ predicationis primitus exiuit ab hierl'z. Vñ de ſyõ exibit lex et verbum de hierl'em: ꝛ ſic emiſſa virga [dominare in medio inimicoꝝ tuoꝝ] .i. fac vt q alieni fuerant tui eſſe incipiant: ꝛ dominare inimicis tuis: id eſt dignare eſſe dominus inimicoꝝ tuorũ. Ad hoc ergo hec virga virtutis ex ſyon dirigitur vt in media inimicorũ ſuorũ dominetur ſcʒ in medio paganorũ: iudeorum: hereticorũ. fratrũ falſoꝝ/ quod iam fieri videm⁹. q2 dominatur in medio inimicorũ ꝑſtrepẽtiũ nil contra eum valentium cũ creſcat quotidie gloria eius ꝑ ꝑplos ꝛ eius noĩ ſubijciãt gẽtes. Et merito dñaberis: q2

Esaie. ij.

4 Tecum principium
in die uirtutis tuæ in
† ſplẽdoribus ſancto-
rum: ex utero ante luci-
ferum genui te.

† ſplendore.

¶ [Tecũ] eſt ad ſubijciẽdos tibi inimicos [principiũ] ſcʒ pater principiũ oĩm: q2 vnũ in natura ꝛ eſſentia principiũ pater eſt: ꝑncipiũ filius: ſed ſicut pr̄ de⁹ et filius de⁹: non tamẽ duo dij/ ſed vnus deus: ſic ꝛ pater principiũ ꝛ fili⁹ principiũ: nõ tamẽ duo principia: ſʒ vnũ principiũ. Sũt autẽ pater ꝛ filius vnũ cõmune principiũ ſpirit⁹ ſancti: ꝛ ipſe tres ꝑſone vnũ cõmune principiũ creaturarũ: hoc autẽ principiũ videbitur tecũ eſſe nõ hic ſʒ [in die virtutis tue] .i. in claritate diuinitatis tue quãdo videbimus te ſicuti es ſcʒ [in ſplẽdoribus ſanctoꝝ] .i. quãdo erũt in ſplẽdore ſancti: qñ iuſti fulgebũt ſicut ſol in regno patris eoꝝ. Modo ergo credam⁹ vt tũc videam⁹: merces em̃ noſtre fidei eſt viſio dei. Tũc apparebit tecũ ꝑncipiũ quõ pater in filio/ et filius in patre ſit: tu es em̃ cui pater dixit [ex vtero] hoc eſt ex ſecreto mee eſſentie et occulta mea ſubſtantia [ante luciferum genui te] id eſt ante lucem: ante tempora: ante omnem creaturam [genui te] ineffabili et eterna generatione quem ex vtero virginis naſci volui in tempore ſcilicet ante diem ꝛ ortum luciferi ſeu aurore: vnã creaturã hic nominat et omnes creaturas indicat: lucifer pro ſideribus ponitur tanꝙ̃ a parte totum. Sʒ illa ſidera facta ſunt vt ſint in ſigna et tempora: et in dies: et in annos. Quod eſt ergo ante luciferum/ hoc eſt ante ſidera: quod eſt ante ſidera/ hoc eſt ante tempora: et ſi eſt ante tempora/ ergo ab eternitate.

5 Iurauit dominus &
non pœnitebit eum:
tu es ſacerdos in æter-
num ſecundùm ordinẽ
Melchiſedech.

¶ [Iurauit dominus] id eſt deus pater firmiter promiſit tibi ſecundum ꝙ tu es homo ꝛ immutabiliter ſtatuit ac ſi iuramento firmaſſet [ꝛ nõ penitebit eũ] mutãdo ſuã ſententiam vel conſilium. Iurauit inquam hoc ꝙ [tu] ſcilicet chriſte [es] ꝛ eris [ſacerdos in eternum] et eternus ſemper viuẽs ad inter-

pellandū pro nobis.i.tuū ſacerdotium durabit in eternum quia nō penitebit eū nō ſm ordinē aaron q̄ tēporalis fuit ⁊ ſanguinē aialiū obtulit:ſed[ſm ordinē].i.ſʒ digni tatē et ritum ordinis.i.ſacerdotij [melchiſedech]q̄ nō tēporalis fuit. ſcriptura ſubticēte initiū ⁊ finē vite eius in figura dei q̄ caret initio et fine. Qui obtulit panē ⁊ vinum prenūciās ⁊ premōſtrās ſacramētum corporis ⁊ ſanguinis xp̄i ſub ſpeciebus panis ⁊ vini. Sicut enī melchiſedech obtulit panē ⁊ vinū in ſacrificiū/ſic xp̄s cōſecrauit panem ⁊ vinum in corpus ⁊ ſanguinē ſuū ⁊ obtulit corp⁹ſuū ⁊ ſanguinē verū panē ⁊ verū vinū cui⁹ ſacrificij ſimilitudinē p̄miſit melchiſedech. Deinde conuertit propheta ſermonem ad patrem dicens.

6 Dominus à dextris tuis: † confregit in die iræ ſuæ reges. †cōq̄ſſabit.

[Dn̄s]ſcilʒ xp̄s ip̄e ſacerdos in eternum poſitus et exiſtens[a dextris tuis]o domine pater de quo iuraſti cui dixiſti: ſede a dextris meis ⁊c.[cōfregit] ⁊ conquaſſauit [i die ire].i.vindicte[ſue]qn̄ velut ex ira vidictā de eis exigit[reges] de q̄b⁹ ſupra dictū eſt. Aſtiterunt reges terre ⁊ principes cōuenerūt ī vnū aduerſus dn̄m et aduerſum xp̄ʒ ei⁹. Hos glīa ſua ɔfregit ⁊ pōdere noīs ſui infirmos reddidit vt nō poſſent efficere qd̄ volebāt. Conati ei ſunt delere nomē xp̄i ⁊ chriſtianum de terra xp̄m morti tradēdo ⁊ nō potuerūt. Cōfregit et̄ eos herodē ſcilʒ ⁊ pilatum in exiliū relegādo:⁊ pricipes iudeorū p mundū diſpergēdo. Uel[in die] ⁊ tēpore:occulte[ire ſue]que nūc eſt[cōfregit]vel ad excecationem vel ad cōuerſionem[reges]id eſt glorioſos ſeculi ⁊ ſuperbos. po .ij.

7 Iudicabit in † natiōibus † implebit ruinas: conquaſſabit capita † in terra multorum. †gētibus. †replebit †ſuper terram multa.

[Judicabit] occulto iudicio in preſenti[in nationibus]id eſt in gentibus:hoc eſt iudicium faciet et puniet gentes propter peccata vt humilientur ad conuerſionem. et[implebit]edificādo [ruinas]id eſt humiles cadentes ſcilicet ab altitudine qua cōtra chriſtum ſe erexerant vel humiles coſus ſuos et defectus intelligentes:quia[conquaſſabit]id eſt humiliabit[capita multorum]ruinas faciendo ſed edificat ruinas implendo[in terra]id eſt in vita iſta p̄ſenti:hic enī de multis ſuperbis humiles facit. Uel[iudicabit].i.in forma humana in iudicio finali apparebit et vnicuiqʒ ſecūdum merita ſua reddet[in nationibus]id eſt in populis ⁊ gētib⁹ vniuerſis:qz illud iudiciū erit generale oīb⁹ [implebit ruinas]ſcʒ angelorū qz hoīes illuc aſcendere faciet. Un̄ angeli ruēdo deſcēderūt [cōquaſſabit].i.grauiter cōdēnabit[capita multorū]id eſt multos ſupbos prelatos et tyrannos aliorū capitaneos exeuntes nunc[in terra]q̄ abūdāter nutrit peccatores. Judiciū enim duriſſimū his q̄ p̄ſunt fiet ⁊ potētes potēter tormēta patientur. Jnde autem tanta poteſtas ei.quia

8 De torrente in uia † bibit: propterea exaltabit caput. †bibet.

[De torrente]id eſt de fluxu et penis noſtre mortalitatis ⁊ impetu tribulatiōis[in via]huius ſeculi et p̄ñtis vite[bibit]et guſtabit ⁊ maxime

τ maxime in ſua paſſione biberūt
ps.cxx τ de hoc torrente ſancti ſicut ali
iij. bi dicitur torrentem pertranſiuit
aīa nr̄a: τ [propterea] q: ſic hūilia
tus eſt etiā vſq; ad mortē [exalta
bit caput] .i. ſeipm̄ q̄ eſt caput oīm
noſtrū tanq̄ victor iudex τ domi
nus poteſtatiue alios iudicādo et
omnibus dominando. Et non dici
tur ab alio exaltatus: ſ; qui ſeipm̄
humiliauerat ipſe ſe exaltauit. poſ
ſumus etiam dicere quia et pater
exaltauit eum et dedit illi nomen
quod eſt ſuper omne nomen: nam
quod fili⁹ facit τ pater facit. Orō.

Ante luciferū genite qui es principium totius creature: rogamus τ queſumus vt ſicut tuos inimicos ad dexterā patris reſidens ſubieciſti: ita nos tuis officijs dignos habeas. ablata dominatione peccati.

Pſalmus de magnis & mirabilibus operibus diuinis & exhibitione laudis: & gratiarum actionis populi fidelis pro eis.

Pſalmus. CX.

1 ij. Confitebor tibi domine in toto corde meo: in conſi-
frectorum. lio † iuſtorum & congregatione.

Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. Titul⁹ e: ł all'a. Nomen autē angelice laudis all'a: et ſi oībus pſalmis cōueniat: ibi tñ p̄cipue ponit vbi magna exultatiōe gaudet: ſicut in hoc pſalmo popl's dei a diabolo liberat⁹ laudat τ ad laudem dei pro oib⁹ opib⁹ ei⁹ inuitat que laus figurā future laudis habet. Materia: opa dei magna τ mirabilia: τ ſinglariter opatio dei mirabilis i ſacramēto altaris. Intētio: monere nos ad dei laudē et p̄coniū pp mirabile i opib⁹ ſuis bñficiū. Snia i gn̄ali: ꝓpb'a q: ſupra locut⁹ ē de xp̄i exaltatiōe et magnificētia: nūc icipit exhortari ad dei laudē mſtiplici de cā: τ primo i pſona fidelis ppl'i et ꝯſideratiōe diuinoꝝ opeꝝ mirabil'r τ miſericorditer exhibitorū deuotas ſe laudes ꝓſitet deo redditurū p hoc ſuo exēplo exhortās ceteros vt i h' ſui exiſtāt τ imitatores. Snia i ſpāli: A laude ergo icipiēs ait i pſona fidelis ppl'i [Cōfitebor tibi] o dn̄e ꝯfeſſiōe laudis τ graꝝ actionis nō labijs tm̄: ſ; [in toto corde meo] .i. toto mētis affectu τ itētione: nō ergo labijs ꝓpe τ corde longe τ hoc [in ꝯſilio iuſtoꝝ] videlicet ꝯformatus iuſtis: τ ꝯſiliū bn̄ viuēdi ſeruās cū eis. nec temere: ſed ex ratiōe. ſ. pro eternis ſicut oēs iuſti faciūt [τ cōgregatiōe] ipoꝝ iuſtoꝝ τ fidelium vt ceteri meo informētur exemplo: non in conuenticulis hereticoꝝ τ infideliū: nō eſt eñ locus veri ſacrificij extra catholicā eccleſiā. Ideo autē ꝯfitebor. Quia

2 Magna opera domini: exquiſita in omnes uoluntates eius.

[Magna] ſunt [opa dn̄i] τ tam magna q̄ nō poſſunt ad plenū a nobis inueſtigari. Sunt q̄dē opa creatiōis: recreatiōis: gubernationis: conſeruationis: et retributionis [exquiſita] .i. exq̄ſite et laudabiliter facta [in omnes volūtates eius] q: oīa quecunq; τ quomodo cūq; voluit exīmie τ mirifice fecit.

Unde ſi aliquis querat rationes operum dei inueniet ꝙ omnia de pendẽt ex libera eius volũtate:ita vt nec ſiat pꝛeter ei⁹ voluntatẽ qđ etiam cõtra ei⁹ volũtatẽ ſit:qꝛ nõ fieret ſi non ſineret:nec hoc ſineret niſi de malo facere bene poſſet. Jn de etiam confitebor.quia

3 Confeſſio & magni- ficentia opus eius: † & iuſtitia eius manet in ſe culum ſeculi.

†nõ habet et.

℃ [Confeſſio] peccatorum [et magnificentia] bonorum operum eſt [opus eius] ⁊ hec eſt voluntas ei⁹ vt ex ſuis operib⁹ inſit homini cõfeſſio peccatorum et magnificentia bonorum operum. Uel [magnificentia] id eſt iuſtificatio peccatoris que eſt magnificentia domini non ergo glorietur in ſe homo: qꝛ omnia ſunt a deo [⁊ iuſtitia eius] id eſt merces que iuſte datur et retributio iuſtitie [manet in ſeculũ ſeculi] .i.in eternum. Uel [confeſſio et magnificentia] eſt [opus eius] id eſt opus dei eſt materia ⁊ occaſio confitendi domino in laude et magnificandi eum [⁊ iuſtitia ei⁹] que eſt in oĩbus operibus eius: quia omnia iuſte facit [manet in ſeculum ſeculi] id eſt immutabiliter et in eternum. Jnde etiam confitebor domino.quia

4 Memoriam fecit mi rabilium ſuorum: mi- ſericors & miſerator dominus: eſcam † dedit timentibus ſe.

†daret

℃ [Memoriam fecit] relinquendo ſcilicet memoriale [mirabilium ſuorum] ab eo factoꝛuꝫ: quia quod mirabiliter egit ſcripture ſancte commendauit [dominus] in carne apparens [miſericors] natura [et miſerator] exhibitione et ſic [eſcã] ſacre ſcripture [dedit timentibus ſe] non contemnẽtibus. Uel [Memoriam fecit mirabilium ſuorum] tradendo diſcipulis eucharistie ſacramentum quod ad memoriam reducit ipſam figuram ſcꝫ manna per quod fuit figuratum ideo ſubditur [eſcam] ſcilicet ſpiritualem. i.corpus et ſanguinem ſuum [dedit] nullis meritis:ſed miſericordia [timentibus ſe] non offendentibus. Et quaſi nec totum dederit qui pignus dedit.

5 Memor erit in ſecu- lum teſtamẽti ſui: † uir tutem operum ſuorum annũciabit populo ſuo.

℃ [Memor erit in ſeculum] et in eternum [teſtamenti ſui] id eſt promiſſionis ſue complende ⁊ manſure Jn teſtamento nouo pꝛecepit nobis deus facere iuſtitiam:et promittit vitam eternam que eſt hereditas noui teſtamenti. Qđ ſi nec eſt heredes ſumus vt faciamus qđ ipſe pꝛecepit:memor erit in ſeculum teſtamenti ſui vt impleat qđ promiſit [virtutem operum ſuorũ] .i. virtuoſa opera [annunciabit populo ſuo] ſcilicet adoptiuo populo gratie dicẽs. Niſi abũdauerit iuſtitia vr̃a pluſꝙ ſcribarum ⁊ phariſeoꝝ non intrabitis regnum celorum. Jn veteri populo minora pꝛecepta dominus annunciauit:quibus terrena bñficia promiſit. Deinde apparẽs in carne ſpeciali populo altiora pꝛecepta dedit:perfectionem iuſtitie oſtẽdit:quibus vitam eternam promiſit. Unde ſequitur.

Uita eterna

hereditas noui teſtamenti.

Matth. v.

6 Vt det illis hære- ditatem gẽtium: opera

manuũ eius ueritas & iudicium.

¶ [Ut det illis hereditatem gentiũ] ſcȝ beatitudinẽ eternã hereditas iudeorum tanq̃ carnaliũ fuit terra promiſſionis: hereditas gentium tanq̃ perfectorũ eſt patria celeſtis [opera manuum eiꝰ] ſunt [veritas et iudiciũ] 1es enim que annũciauit etiã operãdo impleuit qȝ cepit facere et docere. et ſi operatus eſt veritatem: deinde operatus eſt iudiciũ: qȝ iudicaturus eſt viuos et mortuos et redditurꝰ vnicuiq̃ ꝓut geſſit. fac et tu veritatẽ ſi vis cauere iudicium. Quod ſi tuã dimiſeris et dei voluntatẽ feceris: opera manuũ tuarũ veritas ſunt. Uoluntas enim dei veritas eſt: ſȝ et iudiciũ debes facere. i. malũ a bono diſcernere: vt bõa ſine malorũ admixtione fiant: debes etiã teipm̃ reprehendere: pctã tua accuſare/iudicare/damnare vt non iudiceris.

Uoluntas dei eſt veritas.

7 Fidelia omnia mandata eius confirmata in ſeculum ſeculi: facta in ueritate & † æquitate.

† in iuſtitia.

¶ [Fidelia] etiam ſunt [oĩa mandata eius] ſcȝ illis qui implent et non diffidunt de promiſſis. Non enim fallit/ſed reddit quod promiſit: Non tamen ſperandũ et expectandum eſt vt hic habeatur/ſȝ [confirmata ſunt in ſeculum ſeculi] i. in eternum: hic precipiuntur ibi ꝯfirmãtur. Hic labor opis/ibi merces retributiõis [facta in veritate et equitate] i. mãdãt et ꝓmit tũt qđ verũ eſt et equũ vt hic laboreſ qđ mandat/et ibi requieſcatur qđ promittit. Mãdata dñi in veritate facis ſi nõ duplici corde/ſed ſimplici et propter deum facis. In equitate facis ſi nihil in eis ni ſi vitam eternam attẽdis. Et poterimus ibi requieſcere. Quia

8 Redemptionem miſit † dominus populo ſuo: mandauit in æternum teſtamentum ſuũ. † nõ habet dominus

¶ [Redemptionẽ] ſcȝ ſoluatorem qui dat redemptionẽ captiuis [miſit dñs] ſcȝ pater [populo ſuo] qñ xp̃s ex obedientia dei patris venit ad paſſionẽ per quã redẽptum eſt genus humanum a captiuitate huius ſeculi et diaboli vt quies ſit ibi et ip̃e xp̃s per ap̃los [mãdauit] et cõmendauit [in eternum teſtamentũ ſuũ] ſcȝ nouũ duraturũ. qȝ ei aliud non ſuccedet: et qȝ eterna ꝓmittit: dedit quidem olim iudeis terrã ꝓmiſſiõis: ſed hoc vetꝰ eſt teſtamentũ ad veterem hominem ptinens. Nouũ autẽ mandauit in eternũ vbi nil carnale ſperetur. Cuius heres quiſquis eſſe volueris nõ tale aliquid mediteris adipiſci q̃le ſolet hic oculus auaritie cõcupiſcere: ſȝ q̃le oculus non vidit: nec auris audiuit: nec in cor hoĩs aſcendit. Ideo aũt mãdatis eſt firmiter obediẽdum. Quia Cor. ij.

9 Sanctum & terribile nomen eius: initium ſapientiæ timor domini.

¶ [Sctm̃] ſcȝ bonis et obedientibus [et terribile] malis et inobediẽtibus eſt [nomẽ eiꝰ] id eſt res nominis eiꝰ: dño autem nomen eſt illi. Uel [ſctm̃] vt ameſ [terribile] vt timeaſ. Ameſ ergo: quia aduocatus ne deſperes: timeatur qȝ iudex ne ſis negligẽs. Amor ad pfectos timor ad icipiẽtes ptinet. Uñ ſequiſ [initiũ ſapientie] et bone vite [timor domini] auertẽs a malo: qȝ eſt ianua conuerſionis et via ad

ſapientiā. Nā vt ad pfectā ſapientiā perueniatur a timore incipiť. Timore enī domini agiť vt vitia declinentur. Cū ceperis vitia declinare incipies ad virtutes proficere et ipſam ſapientiam degustare. Sed quia qui timorē dñi intelligit ſtatim ad bona opera proficere debet. recte ſubditur

10 † Intellectus bonus oībus facientibus † eū: † laudatio eius manet in ſeculum ſeculi.

†bon⁹ eſt itellectus.
†nō hꝫ ſtaus

¶ [Intellect⁹] .ſ. hui⁹ timoris ſiue qui eſt in timore dñi eſt [bon⁹] et vtilis [oīb⁹ faciētib⁹ eū] id eſt illis qui ſic intelligunt vt faciant qđ ille timor ſuadet: ſcilicet qui p timorē ad ſapientiā aſcendūt. Sꝫ intelligere ⁊ nō facere piculoſum eſt: q2 vt ait petrus. ſciēti bonum facere ⁊ non facienti peccatū eſt illi. Et in euangelio. Seruus ꝙ ſcit voluntatē dñi ſui ⁊ nō facit: plagis vapulabit multis. Nō igitur bn̄ itelligit ꝙ qđ intelligit opari negligit. Intelligat ꝰ qm̄ initiū ſapiētie ē timor dñi. ⁊ vt itellect⁹ bonus ſit: timeat dñm ſicut intelligit: faciat opere qđ nouit. Qđ ſi fecerit [laudatio ei⁹] qua dominū laudabit gratias agēdo [manet in ſeculū ſeculi] .i. in eternum. Et hoc eius erit pmiū. Hic finis hec hereditas noui teſtamēti ſcꝫ laudatio dei. Beati (inquit) qui habitāt in domo tua dñe: in ſecula ſeculorum laudabunt ⁊c. Quia fruitio conſiſtit in tribus: ſcꝫ in cognitiōe / exultatione / et laudatione: ergo per laudationē que eſt ps fruitionis ⁊ quaſi vltima totū videť intelligere. A laude incepit / in laude finit: qđ et hic faciendum eſt deuotis: ⁊ in celo peragēdū: hic q2 liberat: ibi quia coronat. Oro

Jaco. iiij.
Luc. xij.

pſalm⁹ lxxxiij.

SAnctorum oīm ꝯfeſſio glorioſa de⁹ tribue nobis timorem nōis tui: quem eſſe initium ſapiētie predixiſti: vt tuorū admixti cōſilijs: miē tue dapibus ſaginemur. Per dominum.

Pſalmus de bonis operibus iuſtorum: ac retributione eorum & impiorum: necnon de compendioſa uia reuertendi ad amiſſam beatitudinem angelorum.

Pſalmus. C X I.

1 BEatus uir qui timet dñm: in mādatis eius uolet nimis.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid.
¶ Titulus talis eſt: alleluia reuerſionis aggei ⁊ zacharie. Aggeus et zacharias fuerunt lōge poſt dauid qui venerūt de captiuitate babylonia ⁊ prophetauerunt que ad renouationē templi pertinere videbantur: de qua renouatione materiali non agitur hic: ſed de ſpirituali. tēplū enī dei nos ſumus. hic igiť eſt alla. i. laus dei: laus dico aggei ⁊ zacharie: ⁊ hoc huius rei ſcꝫ reuerſiōis: q2 prophete illi pro ſpūali reuerſiōe ppl'i dei. ſ. xpiani: quā preuiderūt laudes deo cantauerūt: ſicut dauid hic facit. ſic xpiani qui p eos ſignificanť poſt abſolutionē pctōꝝ dñm laudāt tāꝗ a captiuitate liberati / et hilares de bonis que habent. Oſtendit enim hic pſalmus poſt liberatiōnē peccatorum quanta ſint bona fidelium et que ſit retributio perfidorum. Nomina ergo aggei ⁊ zacha-

rie in titulo ponuntur:non φ ipſi hunc pſalmū cōſcripſerit:ſed quia in actualis tēpli reedificatiōe vbi coadiutores fuerunt reformatiōnē ſpiritualis templi quod nos ſumus:de qua hic agitur intellexerunt ⁊ pro magna hilaritate dn̄m laudauerūt. ¶ Materia:bona iuſtorū ⁊ remuneratio eoꝝ ac retributio impiorum. ¶ Intētio monere nos ad dei laudem ⁊ timorem/ ⁊ allicere ad operum miſericordie exercitationem: et ad habendum ſemꝑ pre oculis bonorū ⁊ malorū retributionē ſm̄ eorū opera:vt ꝑ hoc declinemus mala ⁊ faciamus bona. Sn̄ia in generali:propheta in iſto pſalmo loquit̄ de bonis et felicitate iuſtorū:ac de mīa impiorū. ⁊ inſtruit auditores ſuos φ cōpendioſa via ad amiſſam beatitudinē ſuperne patrie queāt de hac ſpirituali babylonia cōſcendere et redire:per hoc intēdēs eos inducere ad dei laudē:ſicut ſupra induxit exēplo ad eandem. ¶ Sn̄ia in ſpeciali:perfectio autē ſupradicti edificij eſt illa ineffabilis pax ſapientie cuius initiū eſt timor dn̄i: de quo incipit dicēs. [Beatus] eſt [vir] in ſpe nūc in p̄ſenti [q] timore filiali ⁊ caſte formidās offenſaꝫ [timet] nō mundū:ſed [dn̄m] talis enī ſe deo ⁊ mādatis ei⁹ humiliat. Vn̄ ſubdit̄ [in mandatis eius] implēdis [volet] ⁊ affectum habebit [nimis] .i. multū. nō dicit faciet:ſꝫ volet. nā multi ex timore faciunt ⁊ mercedē nō hn̄t. Nec enī deo acceptabile eſt opus qđ volūtas nō exhibet. Et ſufficit volūtas ſi perficiēdi mādata deſit facultas:vel ſi non adeo proficiat hō in eis implēdis vt vult. bene aūt addit̄ nimis. in omni enī actione ſuperare hꝫ poſſibilitatē volūtas:vt facias qđ poteris ⁊ qđ non poteris facere impleas volūtate. penſat enim deus et coronat non tam factum operis φ affectum cordis. Et inde

2 Potens in terra erit ſemen eius: generatio rectorum benedicetur.

¶ [Potens in terra erit ſemē ei⁹] id eſt opera miſericordie et alia bona facta que ſunt ſemen meſſis future:quia inde meſſis eterna colligitur. Quid enim potentius φ vt re minima etiā vt magna:ita duobus minutis ⁊ calice aque frigide ſicut dimidio bonorum regnū celorum ematur. potens ergo erit:qꝛ eternā vitā preſtare ⁊ hoīem beatum facere valebit:qđ nullus de potentibus mundi facere poterit qꝛ [generatio rectorum] .i. opera eorū quib⁹ bon⁹ eſt iſrael deus:qꝛ recto ſunt corde:⁊ q nō operant̄ ex vana gloria hoīb⁹ volētes placere [bn̄dicet̄] eterna retributione. Vel [ſemē ei⁹] .i. merces boni operis [erit potēs in terra] viuentiū vbi reddet̄ ſibi ſupra meritū [⁊ gn̄atio rectorū] .i. imitatores iuſtorū [benedicet̄] eterna benedictione.

3 Gloria & diuitiæ in domo eius: † & † iuſtitia eius manet in ſeculum ſeculi. †nō h3 †hui⁹ iuſtitia

¶ [Gloria] ſcꝫ teſtimonium bone conſcientie [et diuitie] ſancte virtutum ſunt [in domo ei⁹] .i. in cordis ſecreto:⁊ cōſciētia vbi ipſe cohabitante dn̄o opulentius habitat cum ſpe vite eterne φ diuites ſeculi in marmoratis palatijs cū timore mortis eterne [et iuſtitia eius] .i. merces iuſtitie ei⁹ ⁊ hoc eſt gloria eius:he ſunt diuitie ei⁹ que cū hꝫ a deo [manet in ſeculū ſcli] i. in eternū:qꝛ ꝑpter meritum ſue iuſtitie eternaꝫ ꝑmi:b.f.q.d.a.c.n

eſt tēporaliter beatus:tanto ergo verior eſt iuſti gloria quāto ſempiterna:tāto meliores ſunt eius diuitie quanto ſemp manſure. Et hec omnia inde ſunt: quia

4 Exortum eſt in tenebris lumen rectis † :miſericors & miſerator & iuſtus †.

† corde † dñs deus.

¶ [Exortū eſt] et illuxit [in tenebris] huius mūdi vt eos pellat [lumē] grē ⁊ ſol iuſtitie [rect[is] corde].i. iuſte. ⁊ ſubiūgit qđ eſt illđ lumē ſ. dñs [miſericors] natura ⁊ quātū ad habitū mīe dū expectat [et miſerator:] exhibitione. ⁊ quantū ad actū miſerēdi dum iuſtificat [⁊ iuſtus] reddēdo ꝑ3 opa dū remunerat. Si peccator es noli diffidere veniam: q3 miſericors ⁊ miſerator eſt. Si vero ſuperbus es et cōfidis de clementia dei noli eſſe negligens: q3 et iuſtus eſt. Sed ne formides et ne terreat te iuſtitia beate vir qui times dñm: ſed fac qđ ſequit: ⁊ nō nocebit tibi iuſtitia ſed. Quia

5 † Iucundus homo q miſeretur & cōmodat † diſponit ſermōes ſuos in iudicio: † quia in æternum non commouebitur.

† ſuauis au tē vir. † diſpoſuit. † qm̄.

¶ [Iucūd⁹].i. gratus eſt deo. Ṽl [iucūdus].i. hilaris ſit [homo] ille [qui miſeret] in corde ⁊ aīo cōdonando et ignoſcēdo alijs offenſas ⁊ pctā quo ſibi veniā meret [⁊ cōmodat] in opere ⁊ facto erogando alijs pecunie vel labōis ⁊ huiuſmodi beneficia vt ei in futuro def: hilarem eñ datorem diligit dñs. De his duobus benignitatis officijs dicit in euangelio. Dimitte et

ij. co. ix. Lu. vi.

dimittet vobis: date ⁊ dabitur vobis: et talis [diſpōit ꝫmōes ſuos] i. rationes ſuas faciēdas [in iudicio] futuro: quia hec facta ſunt q̄ſi ſermōes quibus defendetur in iudicio: hoc eñ nō erit ei ſine miſericordia: quia ipſe fecit miſericordiā [quia in eternum nō cōmouebit] i. nū q̄ a gloria domini ſepabit. q3

6 In memoria æterna erit iuſtus: † ab † auditione mala nō timebit.

† et † auditu malo.

¶ [In memoria] dei [eterna erit iuſtus].i. pius ⁊ miſericors: quia ſcriptus eſt in libro vite ⁊ iuſtitia ei⁹ corā deo nō trāſibit in obliuionem: ſed manebit in memoria vt remuneret: ſemp eñ in pñtia dñi apparebit: ſemper beata viſione illi⁹ fruet iō [ab auditione mala] que fiet immiſericordibus quibus dicetur. Ite maledicti in ignē eternum [nō timebit] q3 eſt de miſericordibus q̄bus tunc dicef. Uenite benedicti patris mei poſſidete regnum. Et quia hec in futuro erūt iuſto: ideo interim non ſua querit ſed que ſunt chriſti: labores patiēter ſuſtinet: promiſſa fideliter expectat. Unde ſubditur.

Math. xxv. Ibidē.

7 Paratū † cor eius ſperare in dño: cōfirmatū eſt cor eius: non cōmouebitur donec † deſpiciat inimicos ſuos.

† eſt † videat ſup

¶ [Paratū] ⁊ pmptū eſt [cor ei⁹ ſperare in dño] nō in mūdo: nō dicit ſimpliciter ſperare: ſed ꝑponit paratū cor eius: fruſtra eñ in dño ſperat qui prius conſciētiā nō parat. Et ſpes eſt infructuoſa cuius nō eſt mūda cōſciētia. Debem⁹ igr̄ cor noſtrū parare ⁊ peruerſas cogitationes: illicita deſideria: pra-

nas volūtates abijcere ſi in domi- no volumus utiliter ſperare. Nec villis tentationibus frangitur: q[uia] [confirmatum eſt cor eius] per gra tie et virtutis habitum: ac in cele- ſtibus poſitum: et in amore xp̄i fixū vt nulla re ſeculi molleſcat: et nec extollatur proſperis nec franga- tur aduerſis [et nō cōmouebitur] a iuſticia et ſpe ſua: q[uia] corde in ter- ra non figitur ſed incōmutabilia amat: et ideo incōmutabiliter per ſeuerat [donec] exiſtens in terra vi uentium inde [deſpiciat inimicos ſuos] q̄ſcūq[ue]. ſ. viſibiles et inuiſibiles quorū trāſcēdit pſecutiōes et ten- tationes. Et propter hoc futurum ſuperflua ſunt pauperū ſunt. Res aliene poſſidētur cū ſuperflua poſ- ſidentur. Erogari ſibi vult deus ex illo quod dedit. Quid eñ das qđ ille non dedit? Quid eñ habes qđ non accepiſti: Unde etiā Ambro. Eſurientium panis eſt quē tu deti nes: nudorū veſtimentū qđ tu re- cludis: captiuorū redemptio et ab ſolutio pecuniā quā in terra defo- dis: Nō ſunt ergo ſuperflua retinē da nec diuitibus et vnde viuāt ha- bētib[us]: ſ[ed] pauperib[us] erogāda: alio quin et retinens et tā erogās q̄ re- cipiēs timeāt ſibi de rapina. Dein de poſt bona iuſtorū quibus horta tur enumerat mala iniquorum q[ui] bus terret: dicens. Ambroſi[us]

8 † Diſperſit dedit pauperib[us]: iuſtitia eius manet in ſeculū ſeculi: cornu eius exaltabitur in gloria. † ſparſit. ij. cor. ix.

¶ [Diſperſit] ſua tp̄alia bona per multos ſeu multis: q[uia] plus eſt orō multorum q̄ vni[us] hominis: et [de- dit] liberaliter et gratis nō ſub ob- tentu beneficij ſibi reddēdi [paupe rib[us]] et idigētib[us] xp̄m repſentātib[us]: nō diuitib[us] vel adulatorib[us] et ſilib[us] [iuſtitia ei[us]]. i. iuſtitie retributio et fructus [manet in ſeculū ſeculi] q[uia] meritū ſue iuſtitie eternaliter pre- miabitur [cornu eius]. i. potentia et ſublimitas illius cuius humili- tas a ſupbis cōtēnebatur in terra [exaltabit in gloria] eterna: qui ei hic humilis fuit ibi prātē habebit. Gregori[us] notat q̄ melius dicitur iuſtitia q̄ miſericordia. Iuſtitia enim eſt dare pauperibus quia eis debetur Unde et[iam] pauperibus tri buimus non noſtra largimur: ſed ſua eis reddimus Unde et Augu. Quere quātū tibi deus dederit et ex eo tolle tibi qđ ſufficit. Cetera q̄ Grego- ri[us]. Augu- ſt[us].

9 Peccator uidebit & iraſcetur: dentibus ſuis † fremet & tabeſcet: de ſiderium peccatorū pe- ribit. † fren det.

¶ [Peccator] et impius [videbit] hoc ad ſuam penam ſc[ilicet] humilem exaltari ſecq[ue] cōfundi [et iraſcetur] ſi bi et cōtra ſeipſum eo q̄ nō fecit bo- na: ſ[ed] ſera et infructuoſa erit illius penitentia [dentibus ſuis fremet] per penam exteriorem in eo loco poſitus vbi erit fletus et ſtridor dē tium [et tabeſcet]. i. marceſſet inui- dia de felicitatē aliena [deſiderium peccatorum] quod hic in preſenti habuerunt vita circa delectatio- nes et ſolatia peribit: et deficiet nul lo ſuccedente ſolatio cum omnia velut vmbra tranſient et feno are- ſcente flos decidet: quia deſideriū eorum tantum de temporalibus et tranſitorijs fuit.

Oratio.

Lumen perpetuum rectoꝝ cordium deus concede no bis te diligere: tua gloria

iocundari:⁊ ſic diſp̄gere i hoc ſeculo vt careamus auditu aſpero in futuro.Per dominum.

Pſalmus de exhortatiõe fidelium ad dei laudem propter ſui excellentiam & ad ſectandã humilitatem laudatoribus neceſſariam.

Pſalmus.CXII.

1 LAudate pueri dominũ :laudate nomen domini.

¶Auctor pſalmi pp̄heta Dauid. ¶Titulus huius pſalmi all'a inſcribitur:qđ laudate dominũ interpretatur:quia in eo ad laudandũ dñm inuitamur.Sed in hoc diſtat a duobus p̄cedentib⁹ ꝙ primus monuit exemplo:ſecũdus de beatitudine laudantiũ ſententioſe tractando:hic vero tertius directo ſermone auditores exhortãdo.Et eſt ordo pulcherrim⁹ tanq̄ dicat.Ego laudo ⁊ beat⁹ q̄ laudat:ergo vos ⁊ exemplo moniti:⁊ premio prouocati laudate dominũ.¶Materia: laus dei ⁊ exaltatio hũiliũ.¶Intentio monere ad laudis diuine p̄coniũ.¶Sñia in ḡnali:pp̄heta in iſto pſalmo monet deuotos vt deum iugiter laudent:⁊ vbiq3 predicẽt:ipſeq3 facit qđ alios monet. i.deu3 laudat.¶Sñia in ſpãli:ad laudẽ ergo monens oſtendit qui:⁊ quẽ:⁊ q̄diu:⁊ vbi:⁊ q̄re laudẽt dicens.[Laudate]o vos[pueri].i.omnes deuoti ſimplices.⁊ pueri puritate cordis/oris ⁊ opis:⁊ paruuli nõ ſenſu ſ3 malitia ⁊ maxime ſuperbia.i.hũiles:q2 tales ſoli digne

Alľa q̄d iter p̄taf.

laudãt[dñm]in eſſentia extollẽdo maieſtatẽ ei⁹.Nec ſolum laudetis deũ in ſe:ſ3 ⁊ in ſuo nomie vñ ſubdit[laudate nomẽ dñi] predicãdo v̄tutes ⁊ opa ei⁹ q̄b⁹ noiat⁹ eſt:et famoſus:vl' ita opando vt alij videntes opa v̄ra bõa glorificẽt p̄rem veſtrũ q̄ in celis eſt:⁊ de bonis ſeruis laudet bon⁹ dñs.Nec ad horã putetis me imperare laudem.ſed

2 Sit nomen domini benedictum:ex hoc nũc & uſque in ſeculum.

¶[Sit nomẽ dñi bñdictũ].i.ſicut eſt in ſeipo bñdictũ ſic bñdicat a fidelib⁹:⁊ ſic laudibus p̄dicatũ non ad horã ſed[ex hoc]id eſt ex quo ceperũt homines credere ⁊ laudare ⁊[nunc]hoc eſt in preſenti[⁊ vſq3 in ſeculũ]id eſt ſine ſine hoc eſt ſemper ⁊ omni tempore ⁊ in eternũ:nam ⁊ antea ſemper fuit benedictum.Semper enim laudãd⁹ eſt qui ſemper eſt.Nec in vno loco tantum impero laudari.ſed.

3 A ſolis ortu uſque ad occaſum: † laudabile nomen domini. †laudate.

¶[A ſolis ortu vſq3 ad occaſum]. i.in omni loco ⁊ vbiq3 ſit[laudabile nomen dñi]⁊ laudibus extollendũ vt q̄ vbiq3 eſt vbiq3 laudetur. q.d.nõ pauci ſed oẽs partes mũdi cõueniãt in laudibus dei:p circuitũ em̄ ſolis ſignificat hic mundus in quo toto laudand⁹ eſt deus.Nomen ergo dñi eſt laudandũ ⁊ glorificãdũ ſemper ⁊ vbiq3 oi tpe ⁊ loco vt nũq̄ ⁊ nuſq̄ ceſſet ipi⁹ laus et benedictio. Ideo autem ſemper et vbiq3 et ab omnibus dominus eſt laudandus.quia

4 Excelſus ſup omnes gẽtes dominus: † & ſu †non habz

per cælos gloria eius.

¶ [Excelſus] eſt dñs ſcʒ celſitudine nature ꝛ potẽtie [ſup oẽs gẽtes] i. hoies: quia omnes ibi ſunt ſubiecti [ꝛ ſup celos] .i. angelos ciues celeſtes: eſt [gloria] et ſublimitas [eius] quia excedit omnẽ altitudinem angelorũ: vel per gentes oia terrena: per celos omnia celeſtia notat: vt p hec duo oẽs creaturas ſcʒ celeſtes ꝛ terreſtres indicet ſibi ſubiectas. Et qꝛ talis eſt ꝛ tantus ideo merito eſt laudandus. deinde ſicut docuit ita ꝛ facit. q. d. vere dominus eſt excelſus ſuper omnes.

5 Quis ſicut dominus deus noſter qui in altis habitat: & humilia reſpicit in cælo & in terra?

¶ [Quis] enim alius ſcʒ in hominibus vel celeſtibus eſt [ſicut dñs deus noſter] .q. d. nullus qui per ſe poſſit vt ipe. ipe eſt [qui i altis habitat] .i. in ſctis quo dono eius alti ſunt qui in terris poſiti in celis tñ cõuerſantur [ꝛ hũilia] ſcʒ eoſdẽ in quibus habitat [reſpicit] intuitu miſericordie [in celo et in terra] exiſtens. Sancti enim qui hic i terra ſunt humiles / apud deum ſunt alti: ꝛ hi ſunt in celo per libertatẽ ſpiritus: ꝛ quando eleuantur in cõtemplatiua: ꝛ in terra per habitationẽ carnis: ꝛ quando humiliantur in actiua. reſpicit inquam humiles.

6 † Suſcitans à terra inopem: & de ſtercore † erigens pauperem. †qui erigit. †exaltat.

¶ [Suſcitans] per ſolam gratiaʒ [a terra] id eſt a labe corporis [inopem] prius et adhuc quandiu gemit in corpore. Uel [a terra]: id eſt ab amore terrenorum [inopem] id eſt nihil habentem ꝛ omnia poſſidentem [ꝛ de ſtercore] id eſt vitiorum putredine et ſorditate vt ea tanquam ſtercora reputet [erigẽs pauperem] ſpiritu ꝛ abiectum vt ei ſicut prius carnis vitia non dominentur: de terra enim et puluere erexit nos quibꝰ dicitur. Quid ſuperbis terra ꝛ cinis Suſcitat inquam et erigit ad hoc. Eccl. x.

7 Vt collocet eum cũ principibus: cum principibus populi ſui.

¶ [Ut collocet euʒ] ꝛ ſedere faciat non iam in terra et ſtercore inter inopes et pauperes ſed in ſede honoris et glorie [cum principibus] id eſt cum angelis et [cum principibus populi ſui] id eſt cum patriarchis prophetis et apoſtolis qui ſpiritualiter prefuerunt populo dei quaſi dicat ad hoc ſuſcitat inopem et erigit pauperem vt ad tantam potentiam et gloriam perducat ꝙ addat eum celi ordinibus qui ſunt ex angelis et hominibus deinde exponit vbi ſuſcitat et erigit in eccleſia ſcilicet que ante ſterilis erat: nunc vero eſt ſecunda. Unde ſequitur

8 † Qui habitare facit ſterilem in domo: matrem filiorum letantẽ. †nõ hꝫ qui.

¶ [Qui habitare facit ſterilẽ] ſcilicet eccleſiaʒ de gẽtibus [in domo] id eſt in eccleſia iudeorũ inter ipſos iudeos vt in lapide angulari duo parietes coniungantur ꝛ fiat vnũ ouile [matrem] ſcilicet factam [filiorum] ſpiritualiũ et ideo [letantem] de fecunditate ſibi collata: quia iam ſunt multi filij deſerte: hec noſtra mater eccleſia prius ſcilicet ante aduentum ſponſi ſterilis erat a filiorum ſpiritualium et he

norū operū generatione:nūc vero eſt mater filiorum τ operum fecūda et leta in vna domo habitās ſuper fundamētum apoſtolorum et prophetarum ſita.iam de filiorum multitudine τ virtutib⁹ τ pulchritudine letat. Oratio.

LAudātes benedictū nomen tuū oipotēs deus rogamus vt nos in ſinu matris eccleſie collocatos charitatis tue facias ſtabilitate cōnecti.Per dominum.

Pſalm⁹ de laude pro mirabilibus & beneficijs populo Iſraël in exitu de Aegypto:& Chriſtianis ī receſſu ſpiritali ab hoc ſeculo exhibitis.

Pſalmus. CXIII.

1 IN exitu Iſraël de Aegypto: domus Iacob de populo barbaro.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titulus hic qui inſcribit all'a inuitat nos ad laudē dei ex alterius cōſideratiōe negocij ꝙ i premiſſis pſalmis tribus etiā ad laudem dei pertinētib⁹.Sicut enim populus hebreus fuit de egypto liberatus: ſic τ quotidie p xpm petōres a pharaone diabolo liberant.Propheta ergo p magna miracula illi pplo exhibita xpm mūdo datū annunciat.Nā illa miracula figure myſteriorū xpi τ eccleſie erāt.Vñ nō tā preterita hic narrantur ꝙ futura predicantur:quia in illis geſtis futura ſignabuntur.¶ Materia: beneficia τ miracula hebreis in figura:τ chriſtianis in ſpiritu a deo exhibita.¶ Intētio:inuitare ad dei veri cultū τ laudem ob iſtorū būficiorum exhibitionem.¶ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo commemorans beneficia a deo exhibita populo hebreo in exitu de egypto que ſpiritualiter ſumpta fuerit populo chriſtiano in exitu a peccato dicit ex his gloriam nomini diuino non alteri tribuendam:τ inſuper ſimulachra gentiū inania probat/ et religionem dei commendat.¶ Sententia in ſpeciali.incipiens ergo propheta a mirabilium narratione ait.[In exitu]ppli[iſrael de egypto]et idem ſub alijs verbis repetens ſubiūgit[domus iacob]quia totus iſrael deſcendit de iacob qui alio nomine dictus eſt iſrael [de populo barbaro]id eſt gentili et extraneo: quia omnes populi dicuntur barbari exceptis hebreis: grecis:et latinis:non eſt enim vt dicit Auguſtinus lingua noſtra ſꝫ barbara que deum laudare non nouit quaſi dicat cum populis iſrael de egypto id ē de populo barbaro exiret: Auguſt.

2 Facta eſt Iudea ſanctificatio eius:Iſraël poteſtas eius.

¶ [Facta eſt iudea ſanctificatio eius]id eſt ſanctificatus eſt populus ille in iudea id eſt in terra promiſſionis colendo verum deum que terra erat ante per idolatriaꝫ polluta et[iſrael] factus eſt[poteſtas eius]terre id eſt potens factus eſt in ea.qui enim in egypto fuerāt ſerui/ibi facti ſunt domini. Exodi. xiiij.

3 Mare uidit & fugit: Iordanis cōuerſus eſt retrorſum. Joſue. iij.

¶ [Mare] rubrum [vidit] popu-
lus de egypto exeūtē id eſt ad mo
dum videntis ꝛ intelligētis volū
tatem domini ſe habuit [ꝛ fugit]
ſe diuidendo ꝛ dando populo iter
vt ſicco pede tranſiret ꝛ [iordanis
conuerſus eſt retrorſum] reuerten
do ad locū originis ꝛ eleuando ſe
ad modum collis.

4 Montes † exultaue-
†geſtie runt † ut arietes: & col
runt
†velut les † ſicut agni ouium.
†velut ¶ [Montes exultauerūt vt arie-
tes: ꝛ colles ſicut agni ouiū] Me
thaphorice loquitur: quia cauſam
exultationis dederunt ipſis filijs
iſrael inclinantes ſe in aduentu
eorum quaſi applaudēdo. Nā ma-
giſter in hiſtorijs innuit hoc di-
ctum de ſcopulis torrentiū arnon
qui in tranſitu filiorū iſrael incli-
nati legūtur. Hec autē predicte fi
gure ſunt. Per iſrael ergo ꝛ iacob
intelligit xpian⁹ popul⁹ qui pri⁹
eſt iacob. i. luctator poſt iſrael. i. vi
Egy- dens deū: per egiptū vero que in-
ptus terpretatur tenebre ſeu afflictio itel
q̄ſi iter ligit ſeculum a quo ſpiritaliter ꝛ
ptatur mēte eſt recedēdū. Sic enim q̄ſq3
hieruſalē celeſtis idone⁹ ciuis fit
cū primo huic ſeculo renūciauerit
queadmodū ipſe ppl's in terrā pro
miſſionis duci nō potuit niſi pri⁹
ab egypto recederet. Sed ſicut il-
le nō inde diſceſſit niſi diuino li-
berat⁹ auxilio/ſic nemo corde ab
hoc ſeculo auertitur niſi diuine
mie munere adiuuet. Sicut ergo
populus ille cū exiret de egypto
ſctificatus ꝛ potēs factus eſt in
iudea: ita chriſtianū populū exeū-
tem de pctis ꝛ cōfitētē fidē trini-
tatis ſctificat confeſſio. Judea
enim cōfeſſio interpretat: ꝛ per eā
factus iſrael fit potēs ad reſiſten
dum pctis ꝛ vt filius dei fiat. Et

hoc [mare] .i. gentilitas vel ſeculi
peccatores [vidit] ꝛ intellexit ſcz ſan-
ctos predicatores ſupplātatores
vitiorū ꝛ aias vidētes deū [ꝛ fu-
git] .i. potuerūt reſiſtere aplis: q2
de⁹ erat in illis ꝛ ſic ceſſerūt ꝛ ſi-
luerunt vt tibi ſine cōtradictione
ad libertatē ſpiritualē via pāderē
tur [ꝛ iordanis] q̄ interptat deſcē
ſus .i. humiles baptizati [conuer-
ſus eſt retrorſum] .i. ad eū vn̄ ce or
ti ſunt redie ū. Et tūc [mōtes] .ſ.
apli ceteris pre eminentes [exulta
uerunt] ꝛ gauiſi ſunt quia peccato
res cōuerſos viderūt [vt arietes]
i. vt totius gregis dñici duces et
principes duob⁹ teſtamētis quaſi **Colles**
duob⁹ cornib⁹ muniti [ꝛ colles] di vnde
cti a colēdo .i. minores q̄ ſemē fidei dicti
receperūt [exultauerūt ſicut agni
ouium] humiles ꝛ innocētes lacte
adhuc indigentes ab arietib⁹ per
euangeliū in fide generati. Sed

5 Quid eſt tibi mare
quod fugiſti: & tu Ior-
danis quia conuerſus
es retrorſum?

¶ [Quid eſt tibi] o [mare q fugi-
ſti ꝛ tu] o [iordanis] quid eſt tibi
[quia conuerſus es retrorſum]
Et o vos.

6 Montes † exultaſtis †q̄re
ſicut arietes: & colles † geſti
ſicut agni ouium? ſtis
velut.
†velut

¶ [Montes] quid fuit vobis q
[exultaſtis ſicut arietes] ꝛ o vos
[colles] quid fuit vobis q exulta-
ſtis [ſicut agni ouiū?] q.d. Unde
venerūt iſta mirabilia in mari ru-
bro in iordane in mōtibus ꝛ colli
bus. Interrogat quare hec facta
ſint vt admirationē excitet. Et q̄ i
reſpondens queſtioni ſecunde de
montibus ꝛ collibus ſubiungit.

†com mota. †dñi.

7 A facie domini † mota eſt terra: à facie † dei Jacob.

ℭ[A facie].i.a preſentia[dñi]deſcẽdẽtis[mota eſt terra]⁊ ex terre motu ad preſentiam dei facto hoc puenit.ſ.[a facie]⁊ pſentia[dei iacob]qui nõ eſt de⁹ recens. Ex hoc etiam patet ſolutio pume queſtionis de mari ⁊ iordane quia factũ eſt ad preſentiam dei qui hoc voluit fieri.q.d.a diuina voluntate pceſſerunt omnia cui etiam obediunt inſenſibilia.

Exodi. xvij. †rupes

8 Qui conuertit petrã in ſtagna aquarum: & † rupẽ in fontes aquarum.

ℭ[Qui]etiam[cõuertit petrã in ſtagna aquarum]ſcʒ faciendo vt de petra fluerent aque abũdãter. Nã moyſe eleuãte manũ ⁊ percutiẽte virga bis ſilicẽ egreſſe ſunt aque largiſſime[⁊ rupẽ in fontes aquarũ] repetitio eſt euidens ſub alijs v̄bis. Hec etiã ſpiritualiter intelligũť ac ſi diceret Quid eſt tibi o ſeculũ qꝛ tua impedimẽta ceſſerunt.⁊ quid eſt vobis o tot millia credẽtiũ toto corde huic mũdo renũtiãtiũ ꝙ ad veſtrũ deũ cõuertimini? Itẽʒ quid eſt ꝙ gaudetis o duces ⁊ fideles diſpẽſatores verbi v̄itatis: ⁊ qđ eſt ꝙ gaudetis o ſubditi ⁊ minores qui tpalia non relinquitis: ſed bene diſponitis? Qui reſpõdebũt. Ideo gaudem⁹ quia[a facie dñi].i.a cognitione ⁊ preſentia dñi qꝛ deus in ſuis pdicatorib⁹ erat ꝗ dicit. Ecce ego vobiſcum ſum vſqꝫ ad conſũmationeʒ ſeculi[mota eſt terra]id eſt homines terreni a ſua ſuperſtitione ad cultũ domini: qui eſt deus iacob.i.luctantiũ ⁊ vitia ſupplãtantium. Ipſe eſt etiã[qui conuertit petrã in ſtagna aquarum ⁊ rupẽ in fontes aquarum] Iſta petra ⁊ iſta rupis eſt xp̄e qui ſeipſuʒ pduruʒ cũ ignoraretur liquefecit vt de eo manarent aque gratiarum ⁊ doctrinarum de eo enĩ quatuor flumina hoc ẽ quatuor euangelia exierunt ⁊ totũ mundũ irrigauerunt: ⁊ ipſe miſit ſpiritũ ſanctum de quo dicebat. Si quis ſitit veniat ⁊ bibat. Sed iã gratia communen datur cum ſubinfertur.

Mat. xxviij. Jo. vij.

9 Non nobis domine non nobis: ſed nomini tuo da gloriam.

ℭ[Non nobis] iudeis o[dñe non nobis]gentibus[ſed nomini tuo da gloriã]de predictis mirabilib⁹ ⁊ beneficijs.i.fac vt ide nomẽ tuũ glorificeť ⁊ nõ nr̄is merit[nõ nr̄is viribus aſſcribať. Gratia qđẽ iſta nõ quaſi ex operib⁹ ⁊ meritis pcedentibus data eſt ſed miſerante illo qui iuſtificat impiũ ne vllã ſuã homines ſed nominis dei quererent gloriã: ⁊ nec nomen eius glorificetur in omnibus gentibus qꝛ p bonis grãs vobis dat[apparet glorioſus: gloria enim eſt cũ dat imeritis: da inquã gloriã nomini tuo.

†miam ⁊ v̄itatẽ tuã.

10 Super † miſericordia tua & ueritate tua: nequãdo dicant gẽtes ubi eſt deus eorum.

ℭ[Sup miã tua ⁊ v̄itate tua].i. ꝺ mirabilib⁹ ⁊ bñficijs ꝗ feciſti miſericordiť pro pplo tuo: vt ipleres pmiſſorũ tuorũ veritatẽ[neqñ dicãt gẽtes]blaſphemãdo[vbi ẽ de⁹ eoꝝ] Si enĩ nõ adimpleſſet pmiſſa ⁊ nõ feciſſet iſta videreť gẽtib⁹ ꝙ ſua virt⁹ defeciſſet ⁊ ſuos ſaluare

nõ potuiſſet ƀ ſepe ĩpĳ ĩputãt bõis afflictis dicentes vbi eſt deus eorum? hoc etiam ſolent nobis dicere gentes que habent deos viſibiles/quia inuiſibilem deum colim⁹ Sed iam tot mirabilibus factis ꝑ nobis reſpondemus eis.

11 Deus autem noſter in
celo: omnia † quecun-
que uoluit fecit.

†que

¶ [Deus autem noſter] eſt [in celo] ſurſum quia oĩa corpora celeſtia et terreſtria trãſgreditur: et ibi magis relucet ſua poteſtãs ⁊ gloria ꝗ tam potens eſt in celo ⁊ in terra ꝙ hic et ibi [oĩa quecũq; voluit] vl' in corporalibus vel in ſpiritualib⁹ [fecit] per quod omnipotens appareret: ⁊ ita ex factura poterunt comprobare factorem et operib⁹ ſentire dei preſentiam. Deſiſtant ergo homines contra eum loqui cogitare vel operari peruerſe q: ſuum facere et iudicare conſiſtit in ſola voluntate. Noſter quidẽ deus talis eſt et tam potens apparet ex operibus ꝙ ipſi non poſſunt dicere de dijs ſuis: quia

12 Simulachra gentiũ ar-
gentum & aurum: ope-
ra manuum hominum.

¶ [Simulachra gẽtiũ] i. idola et imagines quas tãꝗ̃ deos colunt. Et dicit̃ ſimulachrũ q: ad ſimilitudinẽ alicui⁹ hominis mortui fictũ: ſunt [argẽtum ⁊ aurũ] quo ad materiam de qua ſunt quam fecit de⁹ hoc eſt ſunt creatura nõ creator: habent quidẽ gentiles et lignea ⁊ erea et marmorea et terrea: ſed precioſiora ponit quorũ materia charior habetur: et quibus maior reuerentia exhibetur: vt qui erubeſcit in his facilius erubeſcat in ceteris et ſunt [opera manuum hoĩm] quo ad formam ſtulſtitie hominum ſuperadditam/hoc eſt ſunt factura non factor. Sunt ergo manu hominum formata ſed nõ habent mẽbrorum officia. Unde ſubdit.

Simulachrũ qd eſt

13 Os † habent & non
loquentur: oculos ha-
bent & non uidebunt.

†tẽm

¶ [Os habent] ſcz ſm hominis ſimilitudinem [et non loquentur] i. non habent loquendi potentiam: homo ergo illis melior eſt qui loquitur hoc enim propriũ eſt homini ſcz loqui: cetera vero que ſequuntur communia ſunt homini cum beluis vt non ſolum homines ſed etiã beluas ſcias ſimulachris eſſe anteponendas. Sequitur [oculos habent] ſcz in apparentia ⁊ non in veritate [et non videbunt] id eſt carent debita oculorum operatione.

14 Aures habent & non
audient: nares habẽt &
non odorabunt.

p̃s. cxxxiiij.

¶ [Aures habent] ſm apparẽtiaꝫ non ſm veritatem [et non audiẽt] nec poſſunt in operationem auribus deputatam [nares habent] in apparentia et non in veritate [et non odorabunt] nec gaudent narium operatione.

15 Manus habent &
non † palpabunt: pedes
habent & non ambula-
bunt: non clamabunt in
† gutture ſuo.

†cõtrectabũt †faucibus ſuis.

¶ [Manus habent] ſecundum apparentiam non ſecundum veritatem [et non palpabunt] nec poſſunt in debitam manuuꝫ operationem. hoc etiam ſimie poſſunt que manibus contrectant et meliores

illis ſunt[pedes habent]ſimilitudinarie et non vere[et non ambulabunt]exercendo pedum officium: et ſimiliter et licet videantur habere guttur[non]tamen[clamabunt in gutture ſuo]nec habent eius viſus. Unde melior eſt illis beſtia: que ſi non loquitur clamorē tamē habet in faucib9. Meliora ergo ſunt animalia bruta que et vitā et ſenſum habent: et ſi pudet adorare bruta animalia multo magis ſimulachra que et vita et ſenſu carent. Et quia talia ſunt ſimulachra.

16 Similes illis fiāt † qui faciunt ea: & omnes qui confidunt in eis.

Iohēs ps. cxxxiiij.

¶[Similes illis]ſcʒ ſimulachris [fiant]carendo vita ſpirituali ſicut illa ſenſibili. In animo ſimiles efficiuntur dum non emēdantur: qꝛ mente inſenſibiles facti nec vidēt nec intelligunt nec diſcernunt Nō optat hoc ſed predicit. Vel [ſimiles illis fiant]i. ſimiles ſe eis eſſe intelligant vt diſſimiles fieri laborent[qui faciunt ea]per ſculpturā vel fuſuram[et omnes qui confidunt in eis]et ea adorant non ſolū qui faciunt. Nihil eis peius eſſe poteſt ꝙ vt dijs ſuis ſimiles ſcilicet muti: ceci: ſurdi: et omnino inſenſibiles intus fiant. Moraliter vniuſcuiuſqꝫ hoīs ſimulachrum et deꝰ eſt quod veneratur et colit ſicut auari deus pecunia: caſtrimargi deus vēter et ſic de ſimilibus[Os habent et non loquentur]veritatem et iuſtitiam defendendo vel q̄ ad eos pertinent ore non exercēdo [oculos]ſcʒ corporis[habent]ad concupiſcendum temporalia[et nō videbunt]oculis mentis ad contēplādū eterna[aures habent]corporis[et non audiēt]precepta dei auribꝰ audiēdi et cordis[nares hūt] corporis[et nō odorabūt]itus chriſti bonuꝫ odorem de quo dicit apoſtolus. Bonus odor ſumus deo. ij. Cor. ij. [Manus habent et nō palpabūt] bene operando[pedes habent et nō ambulabunt]in via dn̄i et de virtute in virtutē[non clamabunt in gutture ſuo.]Illi clament in gutture quorum vox procedit ex corde: garruli vero et laudiloqui in labiorū ſummitate. Boni vero clauſtrales ſenſus ſuos cohibētes[os habēt et nō loquētur]inutilia vel nociua[oculos habent et non videbūt] vana ad cōcupiſcēdū vel delectandum[aures habent et non audiēt] detractiones et q̄ edificant[nares habent et non odorabunt]illicita. [Manus habēt et nō palpabunt] tangēdo illicita vel operādo mala aut inutilia[pedes habent et non ambulabūt]alicui ſine licentia vel ad mala[non clamabunt in gutture ſuo]ſilētiū frāgēdo vel in corde murmurādo. Ita gētes cōfidūt i ſimulachris q̄ iuuare nō poſſūt. Sꝫ

17 Domus † Iſraēl ſperauit in domino: adiutor eorū & ꝓtector eorū eſt. ſantes

¶[Domus iſrael]i. ſubditi in eccleſia[ſperauit]quod non videt[in dn̄o]mundo abiecto: et ideo vt perduret vſqꝫ in finem patientia eorum [adiutor eorū]in bonis agendis[et protector eorum eſt]contra mala imminentia: bene autem nō ſolum adiutor ſed et protector dn̄s dicitur niſi enim ipſe adiuuerit nihil poſſumꝰ facere: niſi ꝓtegendo cuſtodierit ea etiam in quibus adiuuamur non poſſunt prodeſſe. Ne autem videatur maioribus iam eſſe res que minoribus adhuc eſt ſpes. addit

18 Domus Aaron ſperauit in domino: adiutor

† eorum & protector eorum eſt. († nõ hʒ eorum.)

¶[Domus]etiam[aaron].i. etiã ordo pontificum et ſacerdotũ qui ceteris ſunt prelati[ſperauit in domino]nõ in mũdo ⁊ ideo dñs[adiutor eorũ]vt ⁊ ipſi pſeuerãter extendãt in ea q̃ ante ſunt:et currãt donec apprehẽdãt[⁊ protector eorũ eſt]ne eis noceat.Ideo minorũ ⁊ maiorũ eſt dñs adiutor ⁊ protector: quia vtriq; timẽt dominum ⁊ vniuerſaliter omnes in eccleſia

19 † Qui timent dominum ſperauerunt in domino: adiutor eorum: & protector eorũ eſt. († vtriq; cũ timent dñm et ſperauerũt i dñm.)

¶[Qui timent dñm]in omni gente[ſperauerunt in dño]non in alio Omnis multitudo fidelium ⁊ vniuerſalis eccleſia in his verbis cõprehenditur et dominus[adiutor et protector eorum eſt]modo predicto.Spes ⁊ timor beatos faciũt et ſunt due mole inter quas debet moli ois chriſtian⁹.Ut fiat panis coram deo reponendus.Si ſperas et non times preſumis:ſi times et non ſperas deſperas.Spes ad alta proficientes ⁊ de virtutibus cogitãtes ptinet:timor vo ad icboãtes:⁊ peccata ſua p pniam corrigẽdo ad miaʒ recurrẽtes.Et hos eñi ⁊ illos pius ⁊ miſericors dñs adiuuat et ptegit.Et q: nullis noſtris meritis preuenimus miſericordiã dei:ſequitur

20 Dominus memor fuit noſtri:& benedixit † nobis. († nos.)

¶[Dñs]qui quaſi oblitus videbatur[memor fuit noſtri]oſtendendo beniuolentiam ſuam erga nos ſm modũ loquẽdi hoim qñ ds facit nũc bonũ qd prius nõ faciebat[⁊ bñdixit nobis]oi bñdictiõe ſpirituali bona ſpũalia dãdo ⁊ multiplicãdo.Et exponẽs qb⁹ bñdixit: declarat primo in minoribus.d.

21 Benedixit † domui Iſraël: benedixit † domui Aaron. († domũ † domũ)

¶[Benedixit domui iſrael]id eſt ſubditis in eccleſia:ſecundo in maioribus ſcilicet prelatis[benedixit domui aaron]id eſt pontificibus ⁊ ſacerdotibus ſuis.Tertio generaliter in omnibus deum colẽtibus: hoc eſt in vniuerſali eccleſia.dicẽs

22 Benedixit † omnibus qui timẽt dominũ: puſillis cum † maioribus. († oẽs timẽtes. † magnis.)

¶[Benedixit omnib⁹ qui timent dominum]timore caſto:⁊ hoc ſine perſonarum acceptione.Unde ſubdit[puſillis cũ maiorib⁹]id eſt indifferenter oibus imperfectis ⁊ pfectis.Nullũ genus ⁊ nullus gradus excluditur hominuʒ dũ tamẽ timeant dñm.Sed q: benedictio dñi ſp creſcit i eis q̃ i ei⁹ ſeruitute pficiũt hĩ pſalmiſta iprecãdo illis bonorũ augmẽtũ ſubiũgit:dicẽs.

23 Adijciat dominus ſuper uos:ſuper uos & ſuper filios ueſtros.

¶[Adijciat].i.appõat ⁊ addat do. minu⁹.ſ.bñdictionẽ ⁊ bõa[ſup vos] o pres ⁊ magiſtri[ſup vos]iquã[⁊ ſup filios vros].i.diſcipulos ⁊ imitatores.Et ita factũ ẽ.Acceſſit eñi fidẽs oiʒ gẽtiũ ⁊ creuit numer⁹:nõ ſolũ ſapiam antiſtitũ et magiſtrorũ/ſed etiã obedientiã populorũ:

et diſcipulorū̃ adijciēte dn̄o nō ſolū̃ ſup patres ſʒ etiā́ ſuper filios eorū̃: proinde vtriſq̄ꝫ puſillis ⁊ magnis dicit ꝓpheta quod ſequitur. num]id eſt in ꝓfundū̃ vitiorū̃ ſcʒ laudabunt te: quia impius cū̃ venerit in profundū̃ malorū̃ contemnet. Illi inquam laudabunt.

24 Benedicti uos à domino: qui fecit cælum & terram.

ℭ[Benedicti] eſtis [vos] vtriſq̄ꝫ ſcilʒ patres et filij [dn̄o] .i. honori dn̄i vt ei ſeruiatis vel [a dn̄o] p affecutionē grē in p̄nti ⁊ glīe i futuro [q̄ fecit celū̃] ſcʒ apoſtolos ⁊ maiores de q̄b⁹ dicit. Celi enarrāt gloriam dei [⁊ terraʒ] ſcʒ populum: ⁊ minores qui reſpectu maiorū̃ ſunt ſicut terra ad celum. hoc autem ps. xviij.

25 Cælū̃ cæli domino: terram autem dedit filijs hominum.

ℭ[Celū̃] dedit [celi dn̄o] q̄m̄ apoſtolos ⁊ maiores ſubdidit filio ſuo q̄ celi ⁊ terre dn̄s ē: q̄z illi magnū̃ ſoli dn̄s dociles ſunt: et per ipſum vbertatē ſapiētie capiūt [terrā autē] .ſ. ſubditos ⁊ minores [dedit filijs hominū̃] .i. apl'is ⁊ maioribus vt vomere predicationis ⁊ doctrine excolant ad fructificandum: et quia alia eſt multitudo reproba q̄ ad iſtos non pertinet que a domino non benedicitur ſed maledicitur ſubiungit dcea: ⁊ conuerſo ſermone ad dominum dicit.

26 Non mortui laudabunt te domine: neque omnes qui deſcendunt in infernum.

ℭ[Non mortui] in pctis ac tibi ⁊ a te qui es vera vita prauitatibus ſuis ſeparati [laudabunt te domine] quia nō eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris [neq̄ꝫ omnes] .i. aliqui omnium [qui deſcendunt in infer

27 Sed nos qui uiuimus benedicimus domino: ex hoc nunc & uſque in ſeculum.

ℭ[Sed nos q̄ viuimus] vita gratie in ea perſiſtendo ⁊ te veram vitam ſequendo id eſt quos viuificabit diuina gratia in bonis operibus qui fidem et opera habem⁹ [benedicimus domino] id eſt laudamus dominum: tales enim dominum digne laudare poſſunt ſicut ſcriptū̃ ē. Rectos decet laudatio [ex hoc] id eſt ex quo incepim⁹ ⁊ [nunc] ſcilicet modo ⁊ progrediē do [⁊ vſq̄ꝫ in ſeculum] id eſt fine fine. quia ex hoc tēpore vſq̄ꝫ in eternum laudandus eſt dominus. ps. xxxij.

Oratio.

Eſto nobis dn̄e adiutor ⁊ ꝓtector i te ſperātibus: et memor nos feciſſe ꝺ terra da vt ſemper viuam⁹ in laude ſupna. Per dn̄m.

Pſalmus de gratiarū̃ actione pro exauditione orationis liberati à multis periculis: & de oratione pro requie inuenienda poſt huiuſmodi beneficium liberationis. Pſal. CXIIII.

1 Dilexi quoniā̃ exaudiet dominus: uocē† orationis meę

† depcationis.

Auctor

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus eſt all'a. laudate dñʒ: hic titulus ſepe iteratur: quia laudatio dei et dignitas eſt operum et preciū eſt laborū. i. et meritū eſt ⁊ premiū. ¶ Materia gratiarum actio: de exauditione orationis: ꝓ liberatione a malis et oratio pro requie poſt huiuſmodi gratiam liberationis. ¶ Intētio: monere ad dei laudem ⁊ in omni afflictiōe recurrere ad deum per orationem. ¶ Sententia in generali propheta in iſto pſalmo in perſona cuiuſlibet fidelis ad magnam et inſtātē petitionē ſuā de profunda peccatorū fouea vel de afflictiōe ſpirituali ſiue corporali ſe diuinitus liberatum eſſe recognoſcēs gratias agit: ⁊ iterum orat vt liberatus ad requiē veniat. Et eſt iſte pſalmus conſolatio fideliū contra dolores ſeculi. In hoc etiam pſalmo ⁊ tribus ſequētib⁹ ipm ſunt alie ⁊ alie rationes laudādi deū. ¶ Sētētia in ſpē ali: propheta ergo in perſona liberati gratias agens deo ait. Dilexi] ſcʒ dñm nō propter tēporalia bona mihi data vt infideles ſed] quō exaudiuit] ipſe [dñs] ſicut certitudinaliter ſpero [vocē orationis mee] in anguſtijs. Quia dilectionē ſpes boni futuri ſolet accendere: inde dilexiſſe ſe dicit qm̄ ſperauit exauditurū deum vocē orationis ſue. Tria nobis cōmendant in hoc vſu. ſ. fides: ſpes: ⁊ charitas fides enim orat: ſpes futura poſtulatur: charitas corroborat fidem et ſpem: ſed fides et ſpes nutriunt charitatē maxime cū deum diligimus propter inuiſibilia et eterna q̄ ſperamus ⁊ credim⁹. Inde autē ſpero quoniā exaudiet.

2 † Quia inclinauit aurem ſuā mihi: & in diebus meis † inuocabo.

Tamē inuocaui.

¶ [Quia] ideo [inclinauit aurē ſuā mihi] dicitur per ſimilitudinē auris dei miſericordia ipſius quam videtur inclinare cum nos clementer dignatur audire: aurem ſingulariter ſuam inclinauit quando filium ſuum nobis miſit et ꝓ nobis in mortem dedit. Inclinatio ergo ſue auris probatio eſt future exauditionis: et idcirco in hoc ego expertus miſericordiā [inuocabo] eū ⁊ eius auxiliū [in diebus meis]. i. in diebus mee miſerie quos mihi feci peccādo qui ſunt pleni laboris ⁊ doloris. Vel [in diebus meis] pręſentibus. i. in diebus ſalutis mee tempore ſcilicet acceptabili. Modo enim et in hac vita tantū ſunt dies noſtri ad inuocandum. Ex neceſſitate autem magna compellor inuocare. quia.

3 Circundederunt me dolores mortis: † & pericula inferni inuenerunt me.

Tāō habet et.

¶ [Circūdederūt me dolores mortis]. i. vehemētiſſime tentationes peccati q̄ pariūt dolorē mortis: vl ipa ēē pctā q̄ ſunt cū doloris ⁊ mortis eterne q̄ mors erit in inferno: vñ ſequit [⁊ pericula inferni]. i. debita ⁊ reat⁹ penarū inferni [inuenerūt me] aberrātē abſq; te: ⁊ expoſitū malis ita vt in inferno puniar niſi adiuuer ī tētatiōib⁹ iſtis ⁊ liberer a peccatis. Ego vō ea nō inueniebam: quia proſperis ſeculi gaudebant in quibus plus fallūt inferni pericula: ⁊ effuſus carnali voluptate non animaduerti mala me circundantia. Illa ergo mala prius inuenerunt me neſciētē: ſed poſt etiam ego tandem.

4 Tribulationē & dolorem inueni: & nomē

domini inuocaui.

¶ [Tribulationem] i. afflictionem et timorem: et per conſequens: dolorem] interiorem: de periculis [inueni] quia per illam afflictionem ex timore inueni et cognoui meam miſeriam interiorem quam neſciens habebam ſcilicet dolores mortis et pericula inferni: prius enim vana me seducebant: et vtilitas tribulationis me latebat: quam tribulationem deus infert homini ad vtilitatem: quia per flagella exteriora cognoſcit homo ſuam miſeriam interiorem: et ideo cognita mea miſeria nomen domini inuocaui in his tribulationibus et periculis ſatagendo vt per eum liberarer ab ipſis. Inuocaui inquam dicens.

† O domine † libera animam meam: miſericors dominus & iuſtus: & deus noſter miſeretur.

† ſerue.

¶ [O domine] qui potens omnia [libera animam meam] ab his miſerijs ne tantis perplexitatibus inuoluta pereat in eis: et nullus dubitet liberari ſi deuote clamauerit: quia [miſericors] eſt dominus parcendo delictis et tamen iuſtus quia flagellat pro eis ne miſericordie remiſſio credatur inutilis [et deus noſter] iterum miſeretur] quia recipit ad beatitudinem quem flagellat. Nec tam amarum dz eſſe quod flagellat, quam dulce quod recipit. Erige aures peccator: miſericors eſt dominus: ſed noli eſſe negligens ſequitur enim [iuſtus et deus] inquit [noſter miſeretur: non dicit de peccato ſz vnti vt ſpem miſericordem oſtendat. Semel etiam iuſtum poſuit et bis miſericordem: quia non tanta habeo bona quanta mala. Incipiunt grauare peccata mea et vincit [ſua mia. Miſeretur in quantum: quia

6 Cuſtodiens paruulos dominus: humiliatus ſum & † liberauit me †.

† ſaluum † fecit.

¶ [Cuſtodiens] eſt vt paſtor [paruulos] i. humiles [dominus] vt grandes faciat heredes. Siquis ſe humiliat huius miſeretur dominus et eum cuſtodit: et quanto minor ſe eſt apud homines tanto maior eſt apud deum. Et ergo credite quia ego [humiliatus ſum] veraciter coram ipſo [et] ideo] liberauit me] ab anguſtijs meis ſua gratia et virtute. Deinde hortatur animam ſuam vt conuertatur ad deum vnde requies eſt. q. d. Et quia dominus eſt miſericors et cuſtodiens paruulos: ergo.

7 Conuertere anima mea in requiem tuam: quia dominus benefecit tibi.

¶ [Conuertere] o [anima mea] affectione et deſiderio] in requiem tuam] i. ad deum in quo ſolo eſt tibi mentis requies non tamen deſidia vt operari ceſſes. Et merito conuertere [quia dominus benefecit tibi] et multis periculis te liberando et cuſtodiendo ac varia bona tibi dando. Talis actio dz eſſe ſic quod tendat ad quietam ſecuritatem non que augeat inquietum labores: Requies noſtra chriſtus eſt deus noſter. Si quando fuerimus in anguſtia et ceperit nos cogitatio captiuare in peccatum dicamus. Conuertere anima mea in requiem tuam. Ita bene fecit

8 † Quia eripuit animam meam † de morte: oculos meos à lachrymis: pedes meos à lapſu.

† quia † exemit † ta

¶ [Qui eripuit animam meam de morte]

infidelitatis peccati et eterna[ ]oculos meos a lachrymis[ ]pro lapſu et periculis[ ]pedes meos[ ]i. affectus [ ]a lapſu[ ]et periculo peccādi de morte infidelitatis:pōt intelligere homo fidelis iam ereptam eſſe aīam ſuam eo ipſo quo ex infideli fidelis effectus eſt.Eripuit etiā in preſenti a morte peccati:ſz in futuro eripiet a morte eterna.Cetera vero duo ſpe cōpleta ſunt in eis qui nō dam ex hac vita emigrauerūt:ſed non in re.Nūc eñ cum lapſus noſtros periculoſos cogitamus non ceſſant oculi a lachrymis.Tūc aūt eripiet ocl'os noſtros a lachrymis quando et pedes a lapſu.Vñ ſubiungens non ait placeo:ſed

9 Placebo domino: in regione uiuorum. i. in cōſpectu ſpūi.

C [Placebo dño]pfecte in futuro qñ nullus erit lapſus:nullū infirme carnis lubricū.et hoc[in regione viuo[rum]]i.eternaliter viuētium ſ.in celeſti regno et gloria beatorū vbi nemo morit.Ibi eñ aia ſemp viuit:vbi cū corpore de imortalita telectatur.vbi ſatis oſtendit ab ea parte nōdū ſe placere deo q̄ eſt in regione morientiū.i.in carne mortali.quoniā in preſenti ſeclo perfectus iuſtus nemo eſſe poteſt:nec eñ mundus a peccato:nec ſi vnius diei fuerit vita eius. Oratio.

ABlutor peccaminum domine qui animam te fideliter innocantem velociter conſolaris:rogamus,vt nos a periculis inferni erutos in regione viuorum ablata peccati morte reſtituas.Per dominum.

Pſalmus de cōſtātia fidelium & ſanctorum martyrum in fide & cōfeſſione: propter Chriſtū alios ad hoc ipſum ſuis uerbis & exemplis prouocantium.

Pſalmus.C X V.

1 CRedidi propter quod locut⁹ ſum: ego autem humiliatus ſum nimis.

C Auctor pſalmi propheta dauid.
C Titul⁹ eſt all'a:voce laudis cōgrue ītitulat iſte ps:qz in hoc ps vba ſunt martyrū q̄ cōfeſſione viᵹcerūt et pmia dei conſecuti ſunt.
C Materia:cōſtātia fideliū ac ſctōꝝ martyrū in fide et confeſſione.C Intētio:mōere ad dei laudē:p dōis iſtis fidelib⁹ collocat[ ].
C Snia in gñali:pplia in iſto ps loquitur in perſona martyrū inuictorū quāta pro fide pertulerunt:alijs referentiū vt ſui exēplo cōſtāter in paſſionibus ſe habeant.et cōmemorat dei beneficia.ſ.fidē et confeſſionem:quia crediderunt in fidem xpi nō obſtātibus multis et magnis tribulationibus publice cōfeſſi ſunt:ac glorioſam mortem pro xpi noie et catholica fide conſtāter ſuſceperunt.C Snia in ſpeciali:propheta ergo in pſona martyrū cōmemorans dei bñficia ait.[Credidi]ſ.vere et pfecte[ ]pter quod locutus ſum]i.ꝯfeſſus ſiue conſtanter ea que credidi non negaui cibaria cōſeruis:non tacui coram ſpiculatore.Credenti neceſſe eſt loqui.Non enim perfecte credit qui quod credit vel pigritia vl' timore non loquitur:debet enim loquendo alios lucrari vt mereat audire.Intra in gaudiū dñi tui. Ma[ ]Si martyres quidā moriēdo tan[ ] th.x.[ ]

tuum: quidam etiam loquendo ſub
diſcrimine gladij cōfeſſi ſunt quā-
tomagis nos cōfiteri debemus in
ſecuritate [ego autem humiliatus
ſum nimis] ab eis qui veritati cō-
tradicūt. i. paſſus ſum multa pro-
pter verbū dei quod fideliter tene
bam. Et ne vera confeſſio viribus
hominis detur; ſubiungit

2 Ego † dixi in † ex-
ceſſu meo: omnis ho-
mo mendax.

† autē. † extaſi mea.

¶ [Ego] autē nō attribuēs mihi
confeſſionem [dixi in exceſſu meo]
i. in extaſi ſcʒ mēte rapta ad ſuper
na ⁊ ad pure veritatis cognitionē
vel in pauoꝛe paſſionū ſeu infirmi
tatis mee dixi inq̄ hoc ſcʒ [oīs ho
mo] de ſe preſumēs [mēdax] eſt ex
ſe ⁊ fragilitate ſue nature: ⁊ nō au
det cōfiteri deū ſicut petrꝰ qꝛ cōfi-
dit de ſe negauit. Sed grā dei ve-
rax efficit vt p̄ſſuris nō cedens qđ
credit libere et publice confiteat.
Natura enim humana hoꝛret pe-
nas: et ideo tuum confiteri deum
ſed grā excludit timoꝛem vt auda
cter loquatur veritatem. Quod vi
dens iſte grā dei factū in ſe: ſubdit

Penas horret natura humana.

3 Quid retribuam do-
mino: pro om̄ibus quæ
† retribuit mihi?

† preſtitit.

¶ [Quid] ergo [retribuā dn̄o] ſcilʒ
cōdignū [pro oībus] ſcʒ bonis ſuis
[q̄ retribuit mihi] pro malis meis.
Retribuit enim dn̄s hoībus bona
pro malis: paſſus pro p̄cedētibus
eoꝛum peccatis cui homines retri
buunt mala pro bonis per ingra-
titudinē ⁊ offenſam frequētem. q.
d. Quid habeo dignum qđ illi pro
ſuis beneficijs retribuaʒ? nihil cō
dignum reddere poſſum. quodcun
q; illi dedero ipſius eſt: et magis
illi reddo q̄ dono. vnde non inue-
niens iſte quid retribueret niſi ex
his que ipſe dominus prioꝛ retri-
buit: ſubiungit.

4 Calicem ſalutaris ac-
cipiam: & nomen do-
mini inuocabo.

¶ [Calicē] i. paſſionem que dicit
calix. qꝛ ſub menſura bibitur: fide-
lis enim deus non permittit nos
tentari ſupra id qđ poſſumus [ſa-
lutaris] i. ſalutis: qꝛ i eternā ſalu-
tē propinat. Uel [ſalutaris] i. ieſu
qui p̄oꝛ paſſus eſt docēs nos ſuas
paſſiones tanq̄ exemplar imitari
[accipiā] amoꝛe ⁊ d̄ſiderio ad moꝛ
tem me preparando. q. d. poculum
paſſionis bibam pro illo quia p̄oꝛ
bibit pro me: et iſta ſola digna eſt
compenſatio paſſiōis eius. Et hoc
ipſum martyrium non eſt mee vir
tutis ſed gratie dei: quia non ſum
verax niſi eius dono. propterea nō
poſſum eum bibere niſi deum in-
uocauero: et ideo non in me ſed in
domino confiſus [nomen domini
inuocabo] in auxilium. Et tandē.

Paſſionis xpi digna compē ſatio.

5 † Vota mea domino
reddā coram omni po-
pulo eius: precioſa in
cōſpectu domini mors
ſanctorum eius.

† alia litera ñ hʒ vſq; p̄cioſa.

¶ [Uota mea] i. d̄ſideria mea mo
riendi pro chꝛiſto [dn̄o reddā] ipſo
actu ⁊ hoc [corā omni populo eiꝰ]
non erubeſcens moꝛi pro ipſo vt
exinde laus dei creſcat et alij exē-
plum capiant. Reuera q̄ſq; ſeip̄m
vouere debet / ſeip̄m reddere: ima
go ſua reddatur ceſari: imago ſua
reddatur deo. Nec mirū q̄ ita fa-
cio: quia [p̄cioſa] i. chara grata et
accepta eſt [in conſpectu domini]
cuicunq; videatur vilis et abiecta
[moꝛs ſanctoꝛum eius] quia pro

ipſa morte temporali reddit vitā eternā. Uel [precioſa] .i. precio mortis eius empta. emit enim eā ſanguine ſuo quē pro eis prior fudit ne pro eo mori dubitarēt. Cōfitetur itaqȝ conditionem ſuam mancipiū tanto p̄cio cōparatū: ⁊ dicat

6 In nō hʒ quia. O' dn̄e † quia ego ſeruus tuus: ego ſeruus tuus & fili⁹ ancillę tuæ.

¶ [O dn̄e] q̄ precio nos cōparaſti confiteor conditionē meā [q̄ ego] ſum [ſeruus tu⁹] q̄ redēpt⁹ ⁊ emptus precio magno ſcʒ ſanguine precioſo [ego ſeruus tu⁹] obediēs in omnibus. repetitio ſermonis inditiū videtur eſſe affectionis ſiue deuotionis [et filius ancille tue] i. eccleſie que eſt ancilla in preſenti dum ſeruit ⁊ militat: libera in patria dum triūphat et regat: vel eadem ancilla hic ⁊ libera: ancilla quātū ad carnē: libera quantū ad ſpiritum: quia in libertate ſpirit⁹ ſeruimus. Et merito pro te debeo mori et libēter immolor tibi quod totum per te eſt: quia non mee vires: non mea merita: ſed tu

7 Sacrificium talia litera. ñ hʒ totum reſiduū. Dirupiſti uincula mea: tibi ſacrificabo † hoſtiam laudis: † & nomē domini inuocabo.

¶ [Dirupiſti vīcula mea] id eſt vincula peccatorum meorum: vincula malarum conſuetudinum: impedimenta huius ſeculi vt a fuga recedens religarer tibi: vel [dirupiſti] virtute martyrij [vincula] peccatorum omnium penalitatum: oīm ſatiſfactionum: quia martyrium omnia peccata aſſumit et oīa ſanguine abluuntur. Iſte verſus vt ait Caſſiodorus tante virtutis a quibuſdā creditur vt peccata hominis dimittātur ſi in fine vite trina confeſſione dicatur. Et quia dirupiſti idō [tibi ſacrificabo] vt gratus [hoſtiā laudis] .i. ſacrificiū laudis tibi debeo. ſ. ancipim ad te iugiter laudandū vel ipſam laudē tantū hoſtiam [et nomen dn̄i inuocabo] nō fretus meis virib⁹ ōt. hic Viero. q̄ ſicut martyres laudant dominū pure in regione viuorum ita ⁊ monachi q̄ die ac nocte pſallunt domino debent eandem puritatem habere martyrum. Siquidem ⁊ ipſi martyres ſunt. Quod eīm faciunt angeli in celis hoc monachi faciunt in terris. Sacrificabo inquam hoſtiam ſic: quia Vicem

8 Vota mea domino reddam in conſpectu omnis populi eius: in atrijs domus domini in medio tui Hieruſalem.

¶ [Uota mea] ſcʒ ſacrificium laudis [dn̄o reddā] et offerā: hoc ⁊ ſuperius dicit ſed non eſt fruſtra q̄ idē ſpirituſſanctus replicauit. Cū enim ſuperius dixiſſet vota mea dn̄o reddā corā oī populo ei⁹/ premiſſum eſt calicem ſalutaris accipiam vt hoc ſit votū deo reddere paſſionē martyrij pro amore eius ſuſcipere. Nunc vero dicens [vota mea dn̄o reddā in conſpectu oīs ppl'i eius] q̄ premiſſum eſt tibi ſacrificabo hoſtiā laudis huius voti redditionē poſſumus intelligere ſacrificij ⁊ laudis imolationē. Neqȝ eīm tm̄ dn̄o deo votū reddit cū pro eius amore corpus hominis occidit: ſed hoc eſt ei magnū votū reddere cum interior hō ſpiritalis amoris gladio ſe imolans ſeipſum non ceſſat deo in ſacrificiū laudis offerre. Adorabo et laudabo inquit dn̄m non in occulto: ſed

[in cōſpectu oīa ppli eius].i.corā oī cetu ſctōꝝ:et hic ⁊ in futuro: publice em̄ laudari dꝫ q̄ p:o omnibus pati voluit ⁊ hoc[in atrijs domus dn̄i]quātū ad ecclēſiā militātē p quā tanq̄ per atriū intratur ad domū dn̄i eternā non manu factā.ſ.ad ecclīā triūphātē.Atriū eī eſt q̄ſi porticus ad ingrediēdū me diū dom⁹ ⁊[in medio tui hieruſalē] celeſtis ciuitatis q̄tū ad eccleſiā triumphantē vbi pax eſt et ſancti viſione dei letantur. Oro.

TAlis ſit q̄s dn̄e vita ſupplicum ſicut eſt in cōſpectu tuo mors precioſa ſanctorum:vt a vinculis peccati liberi mereamur future hieruſalē gaudia prelibare.Per dominum.

Inductio ad laudem dei propter impletionem promiſſi de incarnatiōe Chriſti:per quā facta eſt reparatio totius generis humani.

Pſalmus.C X VI.

1 LAudate dominū omnes gentes:laudate eū om̄es populi.

¶ Aucto: pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus eſt alla qḋ eſt laudate dn̄m.Vn̄ ⁊ pſalmus incipit.Breuis eſt iſte pſalm⁹ ⁊ modic⁹:ſꝫ oēs cōpēdio ſue locutionis ſuperat:et eſt q̄ſi pūct⁹ pſalmoꝝ:vn̄ diuerſe ſpēs formant̄ ꝯtinet ei oēs laudis materiā:⁊ ſub cōpēdio ea q̄ ceteri pſalmi diffuſim.⁊ eſt mira variatio ꝯ tediū ſalutaris dicere modo paucis mō late.¶ Materia:aduētus xpi in carne p:omiſſus miſericorditer ⁊ exhibit⁹.¶ Intētio: monere ad laudē dei ꝓpter impletionē ꝓmiſſi.ſ.effectus incarnationis chriſti.¶ Sententia in generali:ꝓpheta in iſto pſalmo inuitat oēs tam gentiles q̄ iudeos ad laudem dei propter aduētum in quo reparatio hoīs per ꝓphetas miſericorditer p:omiſſa fuit veraciter adimpleta ⁊ cōfirmata.¶ Sententia in ſpeciali.Omnes ergo gētes ad laudē monet dicens.[Laudate dn̄m oēs gētes].i.oēs gentiles ad fidem chriſti conuerſi vel vocati [laudate eum omnes populi].i.iu dei in duodecim tribus diuiſi.Vel [eccl laudate eum]vt ſit in vnū redacta oīm laudatio qḋ ē catholice eccleſie.Ideo dicit oēs gētes oēs populi:ne quis pretereatur de toto orbe.Quod titul⁹ ille p:enūciauit quem ſuper crucē dn̄icam pilatus poſuit ſcriptum hebraice:grece:⁊ latine:rex iudeoꝝ hec ſunt illa atria dom⁹ dn̄i:⁊ ille oīs populus de q̄b⁹ ēgit in pſalmo p̄cedēti nō ſoli iudei.Ne q̄s em̄ putaret p illa atria ⁊ oēs pplm̄ ſolos iudeos ſignificari oēs monet ad laudem dei:laudate inquam hac de cauſa

2 Quoniam confirmata eſt ſuper nos miſericordia eius: & ueritas domini manet in æternum.

¶ [Quoniam miſericordia eius] id eſt reparatio hominis miſericorditer ꝓmiſſa[cōfirmata eſt ſuper nos]per effectum incarnationis:quia quod per prophetas promiſit aduētū Chriſti compleuit ⁊ firmauit miſericordiam;vt nunq̄ moueat̄:q̄ꝛ q̄ dedit cuſtodit[⁊ veritas dn̄i]id eſt exhibitio ꝓmiſſionis facte de xpo[manet in eternū]

ſicut ⁊ chriſtꝰ. Uel q2 quecūqꝫ promittit īfallibiliter facit: ſiue in eis que promittit pijs/ſiue in eis que comminatur impijs. Et bene dicitur confirmata eſt ſuper nos miſericordia eius: quia quemius ſine miſericordia nunquam fuerit: cum etiam nominatim miſericordia nū cupetur: ſuper nos tamen eius miſericordia confirmata maior ⁊ mirabilior apparuit cum dominus pro ſeruis: iuſtus pro peccatoribꝰ incarnari: naſci: multa pati: et mori dignaretur cum veritas etiam domini manere nobiſcum in eternum dignatur ſicut ipſa veritas pollicetur dicens: non te deſeram nec derelinquam: ⁊ ecce ego vobiſcum ſum vſqꝫ ad conſummationem ſeculi.

Mat. xxviij.

Oratio.

Omnipotens piiſſime dominator qui omnium gentium ore laudaris: precamur vt pilates veritate tua montem noſtrum et confirmes ſuper nos miſericordiam tuā. Per dñm.

Exhortatio ad dei laudem propter ſuam bonitatem & miſericordiā: ac propter multiplicia bñficia per eū nobis miſericorditer impēſa.

Pſalmus. CXVII.

iij

1 Confitemini domino quoniam bonus: † quoniam in ſeculū miſericordia eius.

feſt

℄ Auctor pſalmi propheta dauid. ℄ Titulus eſt alla: hoc eſt laudate dominū: ad quod monet iſte pſalmus qui eſt [illegible] figure decorus. ℄ Materia: bonitas dei: multiplicia qꝫ ipſius bonitatis diuine beneficia nobis exhibita. ℄ Intentio monere ad dei laudem ob cauſam multiplicem. ℄ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo in perſona fidelis populi ſeu eccleſie ⁊ ſpecialiter martyrum alios ad imitationem ſui nunc verbis nunc exemplis exhortantium monet et incitat omnes laudare dominum ratione ſue eximie bonitatis et miſericordie quibus exaudit oēs inuocantes eum in tribulatione. Unde nō in homine ſed in deo ſolo dicit eſſe ſperandum: quia ipſe ſolus preſtat ſalutem. ℄ Sententia in ſpeciali. Ad laudē ergo monens ait [Cōfitemini domino] cōfeſſione laudis: i. laudate dominū confitendo beneficia eius omnes generaliter [quoniam] ipſe ſolus [bonus eſt] eſſentialiter cuius bonitati non eſt finis. hoc eſt propriū domini qui per ſe et ex ſe bonus eſt ſicut ipſe ait nemo bonus ſcilicet ſua bonitate niſi ſolus deus: hec eſt precipua materia et cauſa laudis illius: quia cum propter ſe laudatur/laudatur gratis ⁊ ſic laudandus eſt: tū propter vitā eternā minus gratis: tū ꝓpter beneficia temporalia omnino non gratis: bona tamen eſt laus ſi referātur iſta ad alia: non ſi principaliter fiat propter temporalia. Et in hoc patet ꝙ bonus eſt [quoniam in ſeculum] id eſt in eternū eſt ⁊ durat [miſericordia eius] quia ſemper ſubuenit ⁊ miſericordie dona concedit. Et ſpecialr

2 Dicat † nunc Iſraēl qm̄ bonus: quoniā in ſeculū miſericordia eius. ſāntes bonus

℄ [Dicat] confitendo: ⁊ eſt quod ſermo de bonitate dei ſentiat et profiteatur mecum [nunc] ſcilicet

non differẽdo[iſrael]id eſt quilibꝫ ſubditus in eccleſia per fidem videns deum hoc ſcilicet[quoniam bonus]eſt: et[quoniam in ſeculũ] eſt[miſericordia eius]Ut ſupra.q.d.moneo vos cõfiteri: ⁊ vt ego vos moneo ita ⁊ vos inuicem monete.

3 Dicat † nũc domus Aaron †: quoniam in ſeculũ miſericordia eiꝰ.

†autē †q̄m bonꝰ.

¶[Dicat nunc]et confiteatur laudando deuꝫ ⁊ alios ad laudẽ prouocando[domus aaron]id eſt quilibet prelatus ⁊ ſacerdos ad quos ſpecialiter pertinet alios docere et exhortari: dicat inquam iſtud ſcilicet[quoniã in ſeculum miſericordia eius]intellige vt prius. Et qꝛ nõ eſt perſonarum acceptor deus.

4 Dicant nunc † qui timent dominum: quoniam in ſeculum miſericordia eius.

†õẽs

¶[Dicant nũc]omnes[qui timẽt dominũ]puſilli cum maioribus ex omni gente hoc eſt vniuerſalis eccleſia. Ideo vere dicit[qui timent] quia timentes dominum ſunt idonei ad cõfitendum: dicãt inquam hoc idem ſcilicet[quoniam in ſeculũ miſericordia eius]vt ſupra. Deinde exemplum de ſe ponit vt alios incitet quaſi dicendo de bonitate ⁊ miſericordia dei certꝰ ſum: quia iam in me expertus ſum. Ecce enĩ

5 † De tribulatione inuocaui dominũ: & exaudiuit me in latitudine † dominus.

†ia †nõ hꝫ

¶[De tribulatiõe]tã corporali q̃ ſpũali[inuocaui dn̄m]petẽdo eius auxiliũ[⁊ exaudiuit me i latitudie dn̄s]liberãdo me de anguſtijs ipi⁹ tribulatiõis: liberatiõe manifeſta vel occulta: ⁊ ponẽdo me in latitudine gaudij ⁊ ſue diuine conſolationis. Et quia exaudiuit.

6 Dominus mihi adiutor †: nõ timebo quid faciat mihi homo. †eſt

¶[Dñs]cuiꝰ virtuti reſiſti non põt [mihi adiutor]eſt ꝯtra hoſtes: ⁊ iõ [nõ timebo q̇d faciat mihi]ꝛ ꝯtra me agat [homo] .i. q̇libꝫ carnalis inimicus: qꝛ diuino adiutorio ſuffultus preualebo. Sed nõ hoïes ſolos hꝫ eccleſia inimicos verũ etiaꝫ diabolum et angelos eius: et ideo ſubiungit.

7 Dominus mihi adiutor: † & ego deſpiciam inimicos meos. †eſt

¶[Dñs mihi adiutor]eſt fouẽs et protegẽs me[⁊ ego]tali adiutorio protectus]deſpiciã[⁊ deorſuꝫ aſpiciã quaſi in ſublime erectꝰ vilipendẽs: ⁊ pro nihilo habẽs quod plus eſt q̃ nõ timere [inimicos meos] etiã ſpũales: ſcilꝫ rectores iniquorũ mũdũ iſtũ diligentium: quia mihi nocere non poterũt. Et nõ ſolus homo inimicus non eſt timẽdus: ſed nec in homine amico eſt confidendum. quia

8 Bonum eſt confidere in domino: quàm cõfidere in homine.

¶[Bonũ eſt ꝯfidere in dño]ꝯtra mala quecꝙ: qꝛ nõ deſerit nec deficit in pſtãdo auxiliũ in neceſſitate magis[q̃ ꝯfidere in hoïe]carnali cuiꝰ ſalꝰ vana eſt: qꝛ ſepe fallit vel deficit. Et ſi angeli mali deſpiciendi ſunt nõ tamẽ in angelis bonis eſt omnino ſpes collocãda. quia

9 Bonum eſt ſperare in domino: quàm ſperare in principibus.

¶ [Bonū eſt ſperare] bona [in domino] qui ſperātes in ſe nō deſerit magis [ꝙ ſperare in principib⁹] .i. in angelis qui principatus habēt in celeſti militia quorum ptās a ſolo deo eſt. In hoīe ergo vł angelis non eſt confidendum vel ſperandum/ſed in dño: cū enī hi ,vident iuuare ipſe dominus per eos hoc facit: in domino ſperādū eſt. quia

10 Omnes gentes † circundederunt me: & in nomine domini † quia ultus ſum † in eos.

† circū ierūt. † nō hʒ quia. † nō habet in

¶ [Oēs gētes circundederūt me] extra minis blandicijs: ⁊ alijs occultis explorātes ac varijs modis pſequētes [⁊ in noīe dñi] factū eſt hoc [qꝛ vltus ſum in eos] ſcʒ a dño cuius eſt vlciſci iniurias vt ego in noīe dñi liberarer: ⁊ ipſi conuerſi penas penitendo ſuſtiuerēt quas alijs ingerebant.

11 Circundantes circumdederunt me: & in nomine domini † quia ultus ſum † in eos.

† nō hʒ quia. † nō habet in.

¶ [Circūdātes circūdederūt me] tāꝙ vndiqꝫ obſeſſum impugnādo [⁊ in nomie dñi] factum eſt hoc [qꝛ vlt⁹ ſuʒ i eos] virtute dñi cui⁹ erā vexillo munit⁹: repetitio eiuſdem eſt ad maiorē aſſertionē ⁊ ornatū.

12 Circundederunt me ſicut apes: † & exarſerūt ſicut ignis in ſpinis: & in nomine domini † quia ultus ſum † in eos.

† ſauū

† nō hʒ quia † nō habet in.

¶ [Circundederūt me ſicut apes] blandientes ore: ⁊ vulnerantes occulte. Apes enim in ore mel habēt ⁊ in aculeo caude vulnus. Et oēs qui lingua blandiuntur: ſed latenter ex malitia feriunt apes ſunt. quia loquendo dulcedinē mellis proponūt: ſed occulte feriēdo vulnus iferūt [⁊ exarſerūt ſicut ignis in ſpinis] pctōꝝ. nā peccata in me igne perſecutiōis cremauerūt cui volentes nocere profecerūt [in nomine dñi qꝛ vltus ſum in eos] vel dū conuerſi populo chriſtiano ſunt ſociati. Uel cū nō cōuerſi iudiciū ſine miſericordia i fine ſunt ſenſuri.

13 † Impulſus euerſus ſum ut caderem: & dominus ſuſcepit me.

† tāꝙ cumulus are ne ipulſus ſū

¶ [Impulſus] pſecutionib⁹ ⁊ temtationib⁹ ⁊ quaſi vacillando fere [euerſus ſum vt caderē] a ſtabilitate ſtatus: impellimur a nobis interius: impellimur ab alijs homie vel diabolo exterius [⁊ dñs ſuſcepit me] ſuſtentādo ne caderē: qꝛ in eo ꝯfidēs ipſuʒ ſolū q̄ſiui ⁊ iuocaui adiutorem ⁊ non eſt totaliter cadēdi facultas vbi manus domini eſt ſuſtentaculum ⁊ prebet fortitudinem. Unde ſubdit.

14 Fortitudo mea & † laus mea dominus: & factus eſt mihi in ſalutē.

† laudatio.

¶ [Fortitudo mea] .i. virtus in certamine [⁊ laus mea] id eſt laudatio et gloria [dominus eſt] non ego mihi [et] ideo [factus eſt mihi] in hac tribulationis morte [in ſalutem] nam ſua virtute et bonitate de predictis malis ⁊ periculis me ſaluauit. Qui ergo cadunt in cer

tamē cū ipellunt̄ niſi q̄ ſua ſibi for-
titudo: ⁊ ſua ſibi volūt eſſe lauda-
tio. Quapropter cui⁹ fortitudo et
laus ē dñs: tū nō cadit q̄ nō cadit
dñs: vñ q̄ videbātur deficere exul-
tāt in malis: ⁊ hoc eſt qd̄ ſequitur

15 Vox † exultationis
& ſalutis: in tabernacu-
lis iuſtorum.

† letitie.

¶ [Vox exultatiōis] eterne [⁊ ſalu-
tis] eterne. i. vox exultatiōis vel exal
tās pp ſalutē ē [i tabernacul' iuſto
rū] .i. i ſecret[cordiū ⁊ ɔſciarū bo-
noꝝ deo militātiū in cordib⁹ vtriq̄
martyrū reliq̄arūq̄ ſctōꝝ q̄ facti ſūt
tabernacula dei p inhabitātē ſpm̄
ſctm̄ i eis. Secti ei ⁊ ſi extra ſint af-
flicti it⁹ tū gaudēt ⁊ deū laudāt ſpe
futuri. q.d. ego ēt exemplo iuſtorū
gaudere ⁊ deū laudare debeo. In-
de aūt fortitudo ⁊ ſal⁹ fact⁹ ē mihi
16 dominus: ⁊ inde gaudiū eſt. quia

Dextera domini fe-
cit uirtutē dextera do-
mini exaltauit me: dex-
tera dñi fecit uirtutem.

¶ [Dextera dñi] .i. xp̄s q̄ ē dextera
pris Vel [Dextera] .i. potētia dñi q̄
p dexterā deſignat' [fecit virtutē]
dās mihi i paſſiōe victoriā [dexte-
ra dñi exaltauit me] ab hūilitate
paſſiōis eleuās ad gl'iaꝫ. Magna
vt⁹ ē exaltare hūilē: p̄bere de paſ-
ſiōe victoriā: terrenis dare celū dei
ficare mortalē: ⁊ repetit q̄ſi mirum
dicēs [dextera dñi fecit vtutē] non
hō vicit: nō ſe exaltat: nō ſibi ſalu-
tē dat: ſꝫ de⁹. Vel [dextera dñi fecit
vtuteꝫ] a petis ⁊ piculis me liberā
do [dextera dñi exaltauit me] in v-
tuoſis opibus pmouēdo [dextera
dñi fecit vtutē] me a recidiuo cuſto
diēdo: ⁊ ſic virtutē conſtantie dan
do. Et cum hoc ita ſit.

17 Nō moriar ſed uiuā:
& † narrabo opera dñi. † enarrabo

¶ [Nō moriar] dicit eccl'ia vt puta-
tas o pſecutores [ſed viuā] .i. multipli
cata durabo: putat ei pſecutor: ſtra-
gē funerū vbiq̄ faciēs delere no-
mē xp̄ianū cū poti⁹ augeat: Vel [nō
moriar] morte culpe vel gehenne [ſz
viuā] vita grē ⁊ glie [⁊ narrabo] q̄
diu hic ero [opa dñi] q̄ fecit circa
me. narrabo i quā ad laudē ſuā vt
p hoc augeatur eccl'ia. Sed cur tā
indigna pertulit corp⁹ Chriſti ſan-
cta eccl'ia populus adoptionis in-
dicat nobis. dicens

18 † Caſtigans caſtiga
uit me dominus: & mor
ti non tradidit me.

† emendans emendauit.

¶ [Caſtigans] ⁊ corripiēs pro de-
lictis [caſtigauit me dñs] flagello
filiorū. q.d. hoc pmiſit de⁹ mihi fie
ri ad correctionē. Geminatiōe ver
bi frequentiā caſtigationis ⁊ ɔſue
tudinē dei innuit qui hic caſtigare
cōſueuit [⁊ morti] eterne [nō tradi
dit me] morti enim nō datur cui⁹
vita purgatur. Caſtigat nos de⁹
in multis verberib⁹ ad emēdatio-
nē vt probatos eruat a morte per-
petua ⁊ donet vitā eternam. Sed
vide qua intretur ad eaꝫ: nam qua
ſi oſtendendo ſubiungit tanquaꝫ
diceret. Ergo vt illa vita poſſit ac-
quiri et haberi.

19 Aperite mihi portas
iuſtitię: ingreſſus in eas
confitebor domino: † † the portæ.
hęc porta domini iuſti † eas.
intrabunt in † eam.

¶ [Aperite mihi] inſtando o per-
ſecutores [portas iuſtitie] id eſt
portas tribulationis: ⁊ mortis per
quas iuſti intrant ad requieꝫ

per multas enĩ tribulatiões epor
Actuũ tet nos ĩtrare in regnũ dei.⁊ ego
xiiij. [ingreſſus ĩ eas].i.p eas ad vitã 22
[cõfitebor domino].i.laudabo eũ
in voce exultationis q2 [hec porta
domini] eſt qua exiuit de mundo:
chriſtus enĩ ſic paſſus ſic intrauit
in gloriã ſuã:⁊ ſic iuſtum eſt intra
re ſanctos. Unde ſequitur [⁊ iuſti]
imitantes caput Chriſtũ [ĩtrabũt
in eam:].i.per eam ad vitã: non eſt
enĩ ſeruus maior domino ſuo. Et
quia hanc portã Chriſtus aperuit

20 Ioh̃e Cõfitebor tibi † quo
niam exaudiſti me: & fa
ctus es mihi in ſalutem.

[Confitebor tibi] o [dñe] cõfeſſio 23
ne laudis ⁊ grãꝝ actionis: [q̃m
exaudiſti me] in tribulatione [⁊ fa
ctus es mihi ĩ ſalutẽ] dans de paſ
ſiõe victoriã. Uel [q̃m exaudiſti me]
in aduentu filij: priores enĩ iuſti ad
uentũ xpi petebãt. [⁊] ita [factus
es mihi in ſalutẽ] q2 per eum vul
nera peccatoꝝ meoꝝ ſanaſti:⁊ me
ab iniquo hoſte ſaluaſti. Unde oſtẽ
dit per quem factus eſt in ſalutẽ
ſcilicet per lapidem angularem id
eſt Chriſtum. Nam

21 Mat. xxj. j.pet.j Lapidem quẽ repro
bauerunt ædificantes:
hic factus eſt in caput
anguli.

[Lapidẽ quẽ].i.quẽ lapidẽ [re 24
probauerũt] ſcz chriſtus lapis of
fenſionis cui adherere cõtẽpſerũt
[edificãtes] ſynagogã iudeorũ ſcz
pontifices ſacerdotes ⁊ doctores
quẽ legebãt in ſcripturis:⁊ nõ in
telligebãt [hic factus eſt in caput
anguli] in domo noſtra que eſt ec
cleſia vt duos parietes iudeorum
⁊ gentiuz coniungeret in ſe lapide an
gulari conſtituens vnam eccleſiã
ex iudeis ⁊ gentibus cuius ipſe
eſt caput ⁊ paſtor.

22 A domino factum eſt
† iſtud: & eſt † mirabi tel
le in oculis noſtris. ſuius biiis

[A dño] pre q̃ occulte edifica
bat [factũ ẽ iſtõ] ſ. vt ſit ĩ caput an
guli [⁊ eſt mirabile] ac in eternum
laudabile de incorporatiõe vtriuſ
q3 ppli. [in oculis] ſcz interioribꝰ
⁊ interioris viſionis [nr̃is].i.creden
tium ⁊ diligẽtiũ q̃ eũ credendo ſu
ſceperũt nõ in oculis carnaliũ qui
quaſi hominem contẽnẽdo repro
bauerunt hoc eſt in conſideratio
ne noſtra non illorum.

23 † Hec eſt dies † quã thic
fecit dominꝰ: exultemꝰ tques
& † letemur in † ea. tvocãs demur teo

[Hec] dies qua factũ eſt hoc. ſ.
tẽpus noui teſtamẽti quo cõſtitu
ta eſt eccl̃ia [eſt dies] ſalutis ⁊ gra
tie cõtra diẽ culpe q̃ cepit a vetu
ſtate adã [quã fecit dñs] ad redẽ
ptionẽ ⁊ ſalutẽ cunctis gentibus.
Hanc diẽ dicit dñm feciſſe ſingulr
nõ q2 eã plꝰ alijs/ſz q2 ĩ ea pluſ
q̃ ĩ alijs fecit. in q̃ dñs venit:⁊ ſpe
cialẽ grãm exhibuit. In qua cõue
nit letari ⁊ iõ [exultemus ⁊ lete
mur in ea] ſicut egri in die ſue ſa
nationis. captiui ĩ die redẽptiõis:
q2 diabolus ius perdidit: hõ reui
xit. Et q2 ſalutis ẽ hic dies. ergo

24 O domine ſaluum
me fac: ò domine bene
proſperare: benedictus Mat. xxj.
qui uenit in nomine do
mini.

[O dñe] q̃ potes quicquid vis
[ſaluũ me fac] a peccatis ⁊ omni
bus malis quia ad ſaluandũ veni
ſti:⁊ poſtq̃ a malis ſaluaueris [o

domine bene proſperare] iter noſtrum bene et proſpere dirigēdo ac nos in bonis operib⁹ proſperari et proficere ſemper faciēdo: quia ad hoc veniſti et tu nobis fact⁹ es via et [benedict⁹ qui venit in nomine domini] ſcz chriſtus qui venit in nomine patris vt nos ſaluaret et iuuaret ac nobis vitā eternā donaret: et eſt hic laus de aduentu chriſti. deinde quaſi in perſona ſacerdotum et maiorum minoribus loquitur.

25 Benedixímus † uobis de domo domini: deus dominus & illuxit nobis.

†vos

¶ [Bñdixim⁹] nos maiores quaſi ſacerdotes [vobis] o reliq chriſtiani. i. imprecati ſumus vobis benedictionē [de domo domini]. i. de eccleſia catholica de qua ſunt ſacra et oīs benedictio: q: extra eam nō eſt verū ſacrificiū nec benedictio imo [deus dñs]. i. ieſus chriſt⁹ dominus noſter. et verus deus ille q̄ venit in nomine dñi benedixit vobis [et illuxit nobis] vt ſcripturas et qd credim⁹ intelligerem⁹. et vobis nōdū intelligentib⁹ ſed iā credentibus enunciaremus. Et aūt et vos iam benedicti intelligatis.

26 Conſtituite diē † ſolennem in † condenſis: uſque ad cornu altaris.

†feſtus †cōfrequētantibus.

¶ [Cōſtituite diē ſolennē] ſcz mētis ſolennitatē et ſabbatizate ſabbato cordis id eſt exhibite vos templa et aras domini in qb⁹ et ſacras celebreris ſolēnitates [in cōdēſis] ſpiſſitudine ſcz virtutū. i. in virtutib⁹ multis in qb⁹ vel ipſe dñs vl' eius angeli frequentātur. Uos dico in hoc perſeuerātes quouſq; perueniatis [vſq; ad cornu altaris]. i. vſq; ad ipſ dñm q̄ eſt cornu et fortitudo ſeu celſitudo anime quā ei feciſtis altare. Altare ei ſempiternū eſt pacata mēs iuſtorū vbi laudes dei leti cātabimus. ita dicētes

27 Deus meus es tu & cōfitebor tibi: deus meus es tu & exaltabo te.

¶ [Deus meus es tu] qui me ad hanc gloriā perduxiſti et ideo [confitebor tibi] cōfeſſione laudis. i. laudabo te: et nō ero ingratus grē tue Accepta remiſſione per confeſſionem peccaminum nunc confiteor laudes tuas: et ex intentione affectus idem repetēs dicit [de⁹ me⁹ es tu] et nō alius [et exaltabo te] extollendo te laudibus vt creator a creatura lauderis: q: p te ab humilitate ſua ſublimatus dilectione dicem⁹ iſta et dilectio ipa vox iſta ē.

28 Cōfitebor tibi † quoniam exaudiſti me: & factus es mihi in ſalutem.

†dñe

¶ [Confitebor]. i. laudabo te [quoniam exaudiſti me] liberando ab omnibus malis et periculis [et factus es mihi in ſalutem] ſociando me tuis ſanctis et electis. Hic verſus ſupra poſitus eſt ſed et hic congrue ponitur: quia leta confeſſio eſt poſt beneficia. Deinde exhortationē quam in principio poſuit repetit et oēs generaliter ad laudem dei inuitat. dicens

29 Cōfitemini domino quoniā bonus: quoniā in ſeculum miſericordia eius.

¶ [Confitemini] . i. laudate dominum ſicut monui a principio [quoniam bonus] eſt eſſentialiter

in ſe cuius bonitatis effectus circa nos apparet[quõ in ſeculũ]eſt[mi ſericordia ei9]. In his verbis pſalmus accipit terminum de quibus ſumpſit exordium:et ſicut incepit a laude ita terminat:videlicet vt ab initio credulitatis noſtre vſq3 ad finem in deum noſtrum fiduciã habentes eius laudes perſeuranter confiteamur. Juxta illud. Qui perſeuerauerit vſq3 in finem hic ſaluus erit quia non eſt aliud qđ ſalubrius delectet nos q̃ laus dei. Mat. x.

Oratio.

Conſolatio tribulationum noſtrarum piiſſime deus qui iuſtorum tabernacula letitia et exultatione perfundis: exalta eccleſiam tuam virtute potentis dextere qua fiat porta iuſtitie;et ita ſe angulari ſtabilitate cõnectat vt tua reſurrectione clarificata refulgeat. Qui viuis.

Pſalmus de effectu & frequenti petitione fidelis pro intelligentia & cuſtodia diuinę legis: ut ipſam intelligat intelligendo opere perficiat. Aleph.

Pſalmus.CXVIII.

1 Beati immaculati in uia: qui ambulant in lege domini.

¶ Auctor pſalmi ſecũdu3 Ambro. et hiero.et ſecundum plures alios propheta dauid qui totus ardens in diuino amore per totum pſalmũ per modum orantis et ſupplicantis familiariſſime loquitur cũ deo ſicut dulciſſimus et dilectiſſimus filius cum patre:ſeruus cum amantiſſimo domino ſuo qui eum de malis huius ſeculi:et de ſtatu mortis eripuit:ac in ſtatum vite et gratie poſuit. ¶ Circa titulum eſt ſciendum q̃ iſte pſalm9 vocatur alphabeticus continẽs viginti duos octonarios ſecundum numerum literarum alphabeti hebraici:et ſinguli octonarij incipiunt a ſingulis literis que ſunt eis pro titulis continet:tiam eorum declarantibus. Huius autem octonarij titulus eſt alſa aleph.alſa.i.laus dei:q3 in his vere deus laudatur in quibus eſt remiſſio peccatorum que nobis facta eſt per aduentu3 chriſti de quo in ſuperiori pſalmo egit q..i hunc mundum diluit vt dignus fieret immaculato corde deum laudare. Aleph que eſt prima litera interpretatur doctrina. Unde plenos doctrine ſequentes verſus attende. Congrue aute3 huic octonario preſcribitur Aleph.i. doctrina quod ẽ commune toti pſalmo doctrinam moralem redolenti. Eſt enim ille octonarius quaſi prologus alio:ũ tangens que in ſequentibus continentur octonarijs. ¶ Materia:ſepius repetita petitio pro intelligẽtia et cuſtodia legis diuine vt ipſam intelligat et intelligendo opere perficiat per totum enim pſalmum exprimit affectum ſuum ad cuſtodiam legis diuine varijs modis eadem repetendo. Et ſepe orãs deuote pro aliquo quod multum appetit:verba eade3 repetit vt maiorem affectum ſui deſiderij oſtendat: vtpote qui flammam et feruorem amoris reſpectu rei tantum deſiderate in ſe ſine repetitis petitionibus continere non poſſit quẽ modum orandi per totum iſtũ pſalmum habet. In hoc etiam pſalmo quedam verba interpoſita inueniũtur q̃ pene idẽ ſignificare videtur Aleph doctrina ſt r pret. f.

ſcʒ lex:teſtimonia:vie:mandatū:iuſtificationes:iudicia:ſermones:eloquia: ⁊ huiuſmodi.nā q̇ ex his vnū cuſtodit procul dubio et alia obſeruat:ſed varietas horum verborum ī hoc pſalmo ideo ponitur vt faſtidium euitetur. ¶ Sententia vero et ſignificatio predictorum ſepius replicatur vt maior affectio et deuotio intentior reſpectu rei tātū deſiderate oſtendatur:et oratio potētius citius exaudiatur. ¶ Intentio: exhortari nos ad beatitudinē ⁊ diuine legis cuſtodiam:ac mouere ad dei laudem propter multiplicium beneficiorum ſuorum exhibitionē. ¶ Sentētia in generali:propheta in iſto pſalmo tanq̄ fidelis et deuotus deum ſincero et puro amore tota mente ardenter diligens de omnibus que mundi ſunt pre dulcedine diuini amoris nihil penit⁹ appetens ſummo cordis deſiderio cupit bene virtuoſe immaculate et beate viuere:et ſic ad patrie beatitudinem peruenire.Et quia illam vitam bonam virtuoſam immaculatam et beatam ex ſe non poteſt attingere:ratione ſue ignorantie ⁊ cecitatis:ratione impotentie et fragilitatis:ratione iniqui ⁊ maligni a bono retrahentis:et multipliciter impedientis/ideo ratione ignorantie et cecitatis neceſſario indiget aliquo directiuo ſcʒ lege aliqua que doceat ipſum declinare a malo et facere bonum.et hec eſt ſcriptura ſacra in nouo et veteri teſtamento contenta.Indiget ratione impotentie ⁊ fragilitatis aliquo confortante et roborante:et iſtud eſt gratia diuina que viuificat.roborat/⁊ confortat.Indiget ratione iniquorum et malignantium vt eorum tollatur impedimentum:vnde magno cordis deſiderio iugiter orat ⁊ petit:petitionēq̄ ſuā ex abūdātia amoris ⁊ deſiderij frequēter repā- cat vt deus ipſum illuminet et illuſtret vt legem diuinam intelligat:et gratia ſua ipſum viuificet:conforter:et roboret vt ipſius legis p̄cepta et mandata intellecta opere adimpleat:ac perſecutionem et impedimentum iniquorum tollat:vt ipſe ab incepto non deſiſtat.Et in his videtur cōſiſtere tota materia hui⁹ pſalmi in generali qui durat vſq; ad pſalmum. Ad dominum cum tribularer clamaui.Pſalmus autem iſte inſtitutor eſt fidelium:paradiſus omnium pomorum et ſententiarum:apotheca ſpiritus ſancti:qui quanto in ſuperficie videtur apertior tanto myſteriorum altitudine eſt profundior.Ubi generalis iuſtus loquitur modo profitēdo qđ accepit:modo iterum ſperando quod meruit.Et eſt hic pſalm⁹ totus morali doctrina inſignis:oīs aūt moralis doctrina ſuauis eſt:in qua hic pſalmus eminet alij nāq; pſalmi tanq̄ ſtelle minores aliquatenus lucent:iſte vero quaſi ſol pleni luminis meridiano calore feruēs totus morali dulcedine reſplendet Et eſt per literas hebrei alphabeti digeſtus:vt ſicut pueri in primis līis vſum dicendi ſumūt:ita ⁊ nos huiuſmodi elementis vſum viuēdi vſq; ad maturitatem addiſcamus. Octonarius vero in ſingulis diſtinctionibus innuit q̄ vnaqueq; pars perfecta eſt et ſufficit:vt ſi quis eā ſeruet in vita ſeptem dierum perueniat ad octauam reſurrectionis. Uel circumciſionem cordis habeat quā octonari⁹ ſignificat.Uñ auguſtinus.Sciendū in hoc pſalmo om- Augu. nem moralem locum eſſe compreheſum.Oro te quid hoc ſacratius ſacramento:quid hac voluptate iucundius:qui tibi que mella ſunt dulciora q̄ diſcere prudentiam/in atria eius intrare:ſenium creatoris inſpicere:et ſermones dei

mini dei tui plenos docere ſapientia ſpirituali. Habeant ſibi ceteri ſuas opes: gemmis bibant: ſerico niteant: plauſu populi delectentur: et per varias voluptates diuitias ſuas vincere nequeant: noſtre delitie ſint in lege domini meditari die ac nocte. pulſare ianuam non patentem: panes trinitatis accipere: et ſeculi fluctus domino precūte calcare. Sed et notandum hunc pſalmum qui viginti duabus clauſulis conſtat: quarum vna queque octonis verſibus terminatur vtriuſque teſtamenti myſteria continere. et veteris videlicet propter vigintiduas literas: et vigintiduo eiuſdē inſtrumenti volumina. Et noui propter octauum numerum reſurrectione dominica et circumciſione ſpiritus in euangelio cōſecratum. Hec auguſtinus. ¶ Sententia in ſpeciali quia omnes beatitudinē concupiſcunt: ſed quomodo ad eam perueniatur plurimi neſciūt: et diuerſi diuerſa querūt quibus beati ſint: ne quis tam erret docet que ſit ad veram beatitudinem via. Eſt enim vera ad eā via iſta: vt qui volunt eſſe beati ſint immaculati. vnde dicit [Beati] ſunt in ſpe per bonorum operum merita exiſtentes [immaculati] ſine crimine et mortali culpa [in via] ſeculi per quam gradiuntur ad celeſtia preſenti vita [qui ambulant] et non ocioſi id eſt q̄ proficiunt et perſeuerant [in lege domini] hoc eſt in mandatis eius ipſam ſcilicet legem opere adimplendo. Lex namque domini eſt via per quam reuerti poſſumus in patriam. Ambulemus ergo in lege domini: curramus in operatione mandatorū: vt curſu completo brauium cum apoſtolo capiamus. Sed quia ad hoc q̄ ambulent in lege domini exigitur ipſius legis notitia: ideo ſubditur.

2 Beati qui ſcrutantur
teſtimonia eius: in to-
to corde exquirunt eū.
¶ [Beati] etiam ſunt in ſpe [qui
ſcrutantur] et inquirunt diligēter
ſtudendo [teſtimonia eius] i. ſcri-
pturas ſacras teſtimonium de deo
perhibentes: et quid teſtetur no-
bis per ſcripturas ſuas [et in toto
corde] et affectu non diuiſo vt he-
retici et amici huius mundi. et ſim-
plici non duplici [exquirunt eum]
ſolum non aliud vt cognoſcant et
diligant: vt non ſolum ſit ſtudium
cognoſcendi: verum etiam volun-
tas operandi. Propter hoc eīm ſcru-
tande ſunt ſcripture vt deus inue-
niatur/et vt iuſti non docti efficia-
mur. Vt ergo ſunt beati qui ambu-
lant in lege domini.
3 Non enim qui opera-
tur iniquitatem: in vijs
eius ambulauerunt.
¶ [Non enim qui operantur ini-
quitatem] ſcilicet ex deliberatione
et dilectione: vt qui obediunt deſi-
derijs peccati non qui trahuntur
inuiti: vel qui operatur perſeuerā-
ter [in vijs eius] id eſt in preceptis
dei que tanq̄ vie ducunt ad patri-
am celeſtem [ambulauerunt] recte
ſcilicet ea cuſtodiendo: ſed magis
in deuijs que ducunt ad eternam
damnationem contra precepta fa-
ciendo: ac per hoc non ſunt imma-
culati et per conſequens nondum
ſunt beati. Et vere ibi tales nō am-
bulant in vijs. quia.
4 Tu † mandaſti: māda-
ta tua cuſtodiri nimis.
† preceptis
¶ [Tu] ſcilicet deus cui obedien-
dum eſt ab omni creatura [manda-
ſti] per legem: per euāgelium: per

prophetas:per apoſtolos:⁊ predicatores ſequentes[mãdata]id eſt ꝑcepta[tua cuſtodiri nimis]id eſt valde cum magna diligentia ⁊ ſolicitudine:vt nec vnum iota pretereatur vbi nec aliquid poteſt ſine culpa preteriri:nec aliquid aliunde admitti.Unde in euãgelio.Si vis ad vitam ingredi ſerua mãdata.Ergo qui nõ ſeruauerit in eternum peribit.Et quia mandaſti et non eſt hominis dirigere vitam ſuam.ergo

Matt. xix.

5 Vtinam dirigantur uiæ meæ:ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas.

¶[Utinam dirigantur]a te ſcilicet rectore ⁊ duce[vie mee]ſcilicet affectiones ſeu deſideria eloquia ⁊ opera[ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas]i.mandata tua que iuſtificant:⁊ ꝑfectã iuſtitiam continent:niſi enim a te dirigãtur infirmi erimus propter fragilitateꝫ carnis:precepiſti quidem tu:ſꝫ vtinã qđ ꝑcepiſti fiat mihi.Diriguntur autẽ vie noſtre per charitatem a deo nobis infuſam:qꝛ ſm̃ Auguſtinũ.Bona opera extra charitatẽ ſunt curſus extra viam.ideo auteꝫ peto et opto cuſtodire iuſtificationes.quia

Augu.

6 Tunc non confundar:† cum proſpexero in omnibus mandatis tuis.

†dñi inſpicio i oĩa mã data

¶[Tunc nõ confundar]corã te in pñſenti vel in futuro[cum proſpexero]quaſi in ſpeculo.i.perfecte inſpexero cuſtodiendo:et opere adimplendo non ſolum aſpexero legendo et intelligendo[in oĩb⁹ mãdatis tuis]nullum trãſgrediẽs:ſꝫ oĩa opa ꝯplẽs:qꝛ in vno offendẽs fit oĩꝫ reus ſcꝫ quo ad penã dãni ⁊ dãnationẽ.Mãdata dei ſunt ſicut ſpeculũ in qb⁹ hõ dꝫ opera ſua inſpicere in ꝯſciã vtrũ cõſonet mãdatis an nõ.Si nõ reſpõdent eis dꝫ cõfundi:ſi concordẽt poteſt letari. Et tunc cum proſpexero et cuſtodiero omnia mandata

Jac. ij.

7 Confitebor tibi † in directione cordis:in eo quod † didici iudicia iuſtitiæ tuæ.

†dñe †didicerim.

¶[Confitebor tibi]confeſſiõe laudis.i.laudabo te grãs agẽdo:⁊ nõ ero ingrat⁹ tãto bñficio[i directione cordis]i.i. ꝙ direxiſti cor meum et animã ad intelligẽda predicta ⁊ ꝙ directũ cor habeo directis vijs ad illa cuſtodienda[in eo]id eſt ꝓ eo[ꝙ didici]te reuelante[iudicia iuſtitie tue]qb⁹ nũc ⁊ in fine mundus iudicatur.Uel[iudicia iuſtitie tue]id eſt mãdata tua que tu ex iuſtitia tua iudicas facienda.Et

8 Iuſtificationes tuas cuſtodiam:† non me derelinquas uſquequaque.

†ne dereliqs me vſqꝫ valde.

¶[Juſtificationes tuas cuſtodiã]opera iuſtitie faciẽdo:et precepta tua iuſtificantia opere adimplendo:⁊ vt cuſtodiã[nõ me dereliqs]ſubtrahẽdo auxiliũ ꝓtectiõis tue[vſqꝫquaqꝫ]i valde ⁊ nimis vel ex toto ⁊ penitus.q.d.ſi derelinquis aliquando ad probationem vt virtus perficiat ⁊ meritũ augeat vel vt infirmus ſine auxilio tuo mihi videar:et ne de me glorier non tamẽ derelinquas omnino ne pereã et ſic gloriabor in te nõ in me.Nemo ergo debet inflari ꝙ nunꝙ derelinquat vel dolere ꝙ aliquando derelinquatur. Beth.

In quo

† iunioꝛ. † verba

1 IN quo corrigit † adoleſcētioꝛ uiam ſuā: in cuſtodiendo † ſermones tuos.

¶ In pꝛima litera partes beatitu dinis poſuit in quibus pꝛecatur ſe cuſtodiri: in hac ſecunda tempus conuerſionis aperuit in quo potiſſimum a lapſu et confuſione fluxe etatis ad deum quis conuerti de bet. Unde huic octonario pmittif litera [Beth] que interpꝛetatur cō fuſio. quia hic oſtēdit pꝛecepta dei liberare hominē de confuſione id eſt de lapſu peccati. qui enim vias ſuam corrigit non confunditur. iu ſtificationes inq̄ tuas cuſtodiam que vere ſunt cuſtodiēde. Nā [In quo coꝛrigit adoleſcentioꝛ] τ iuue nis etate [viam ſuam] lubꝛicam et prauam ad peccandum. Uel [ado leſcentioꝛ] ad deum nouitate gra tie percepta conuerſus [viam ſuā] id eſt conuerſationem et conſuetu dinem ſuam prauam. Et reſpōdet dicens [in cuſtodiendo ſermones tuos] ſcilicet operando non tantū legendo vel memorando. hoc enim loco cuſtodia ſermonum dei intel ligēda eſt operatio pꝛeceptoꝛum eius que fruſtra cuſtodiūtur me moꝛia ſi nō cuſtodiūtur τ vita. naꝫ quidā verba dei tenēdo agunt ne obliuiſcātur: nec agūt viuendo vt coꝛrigantur. Et quia in his coꝛre ctio eſt: ideo

Beth cōfuſio interp̄tatur.

2 In toto corde meo exquiſiui te: ne repellas me à mandatis tuis.

¶ [In toto coꝛde meo] id eſt ex to to affectu coꝛdis mei: quia mēs di uiſa non impetrat [exquiſiui te] ex quaui ex dono tuo. Nō enim am bulando ſed amando: non motu coꝛpoꝛis ſed affectu coꝛdis exquiri tur et inuenitur deus: hoc autē no biſcum agit ſermo diuinus: vt dñs diligaf: hoc nobiſcuꝫ agit dilectio dñi vt ſermo diuinus impleaf τ id [ne repellas] non adiuuādo [me] quaſi indignū [a mandatis tuis] intelligendis τ implendis. Mini⁹ dicit τ plus intelligit id eſt admit tas me ad intelligentiam τ imple tionem mādatoꝛū tuoꝛū. Quia er go repelli metuit agit qđ ſequitur

3 In corde meo abſcondi eloquia tua: ut non peccem tibi.

¶ [In coꝛde meo abſcondi] id eſt in abſcondito coꝛdis mei ſcili cet in memoꝛia mea retinui [elo quia tua] ſacra ſicut theſaurū pre cioſum in archa [vt] eoꝛum memo ris auocatus [non peccem tibi] et ſic repellar dum in pꝛomptu ha beo in abſcondito memoꝛie regu lam ſm quam me cōponam. Sa cra enim eloquia ſemper in coꝛde retinere magnum cōfert pꝛeſidiū ꝯtra oē peccatū. Nā vbi eſt diuini ꝟbi memoꝛia τ delectatio inde p culdubio fugit omnis delectatio τ memoꝛia peccati: diuinum enim eloquium nutrit virtutes: extin guit vitia: generat amoꝛem dei: adducit odium peccati. Et ne in coꝛde eius eloquia dei ſine fructu operum abſconderentur: ideo gra tias agens de perceptis oꝛat cō ſequenter. Et dicit:

4 Benedictus es domine: doce me iuſtificationes tuas.

¶ [Benedictus] id eſt laudatus [es domine] in donis τ maxime de beneficijs mihi impenſis quaſi di cat quia eloquia habeo gratias

ago:et de reliquo[doce me]ꝛ pre‑ſta facere[iuſtificationes tuas].i. mandata tua et iuſtitie opera ſci‑licet vt ſciam non ſolum ea ſpecu‑lando ſed etiam ſecundum ea ope‑rando:et quod didici factis oſten‑dendo:fruſtra enim abſcōdi in cor‑de eloquia niſi ſequantur iuſtitie opera.q.d.quia dando mihi eloq̄a tua dediſti mihi legem da etiam benedictionem gratie qua legem implere valeam.Et quia ab ſcōdi eloq̄a tua in corde:iō cū tp̄s vidi.

5 In labiis meis: pronunciaui omnia iudicia oris tui.

¶[In labiis meis]cordi vicinis [pronunciaui]alijs ſcil; ore predi‑cādo: exhortando: inſtruendo.Et bene dicit meis nō alienis ne que‑ras tibi vicariū in predicando vel pſallēdo:ſic nō queris in comedē‑do vel dormiēdo[oīa iudicia]non vniuerſaliter ſed que ſcripta ſunt vel dicta.Unde ſubditur[oris tui] i.que per prophetas vel per apo‑ſtolos qui ſunt os dei loquitur⁹ ea et p eloquia tua innoteſcere vo‑luiſti.Que oīa iudicia vſq; qua‑q; non ceſſat eccleſia in labijs ſuis pronunciare.Et ne fieret reprob⁹ ſermo meus.

6 In uia teſtimoniorū tuorum † delectatus ſum: † ſicut in omnibus diuitijs.

† ſecun datus, quaſi

¶[In via teſtimoniorū tuorū].i. in opere et impletione mandatorū tuorum que nobis in lege tua ſub teſtificatione data ſunt et de te te‑ſtificantur[delectatus ſum]et ga‑uiſus]nō modice ſz[ſicut in oīb⁹ diuitijs ſpiritualibus vtpote que ſunt omnimode diuitie.Uel[ſicut in omnibus diuitijs]temporalib⁹ delectātur terreni homines.Imo multo amplius ſancti qui con‑tempto mūdo adeo ſunt ditati de‑lectātur ꝛ iocūdātur de cōſcientia pura in operibus mādatorum dei non deficientes etiam tormentis et tribulationibus multis afflicti. Ita pronunciaui ꝛ delectatus ſu; ꝛ adhuc ibi immorabor:vn̄ ſequit.

7 In mandatis tuis † exercebor: & conſiderabo uias tuas. † garriam.

¶[In mandatis tuis exercebor] vſu meditationis ꝛ operis ſcilicet in eis frequēter meditando ꝛ ipa opere adimplēdo.Et ſic merito bo‑ni operis[cōſiderabo].i. cognoſcā [vias tuas]quid iuſte quid miſe‑ricorditer facias ſicut dicit̄ a man‑datis tuis intellexi.vniuerſe eni; vie dn̄i ſunt miſericordia ꝛ veritas ſcd̄m quas opa noſtra remunerat q̄s cōſiderabo ēt diligēter attēdē‑do vt ſic firmior ſim in meditatiōe ꝛ operatione mandatorū; .Et per hāc exercitationē fit etiā iſtud qđ.

8 In iuſtificationibus tuis meditabor: non obliuiſcar † ſermones tuos. † verbo‑rum tuorū.

¶[In iuſtificatiōibus tuis].i.in mādatis ꝛ preceptis q̄ iuſtificant ꝛ perfectā iuſtitiā cōtinēt[medita‑bor] pfunde de eis cogitādo.Obli‑uiōi eni; que ex originali venit pec‑to:oppoſita eſt meditatio vnde ſe‑quitur vt[non obliuiſcar ſermo‑nes tuos]id eſt ne poſſim obliuiſci qđ expedit retineri:ꝛ vt illa obliuio‑ni non tradens poſſim ea intelli‑gere perfecteq; complere.Ecce ſa‑tis horret confuſionem que tantū ſpondet correctionem. Ꝺimel.

†viuas †verba tua.

1 Retribue ſeruo tuo † uiuifica me: & cuſtodiam † ſermones tuos.

¶ In hac tertia litera humanam indigentiam oſtēdit ⁊ cōtra eam gratiam dei poſcit. Et hec indigentia eſt infirmitas carnis: ignorantia mentis exilium: hoſtes: ⁊ contra hec auxiliū mľtiplicis gratie petit. Unde huic octonario pmittitur litera Gymel que interpretatur retributio: quia ſibi multipliciter gratiam retribui petit: dixerat enim ſupra in quo corrigit adoleſcētior viam ſuam: et ſubiungit in cuſtodiendo ſermones tuos: nunc vt faciat petit auxiliū dicēs. [Retribue] o dñe bonum pro malo [ſeruo tuo] qui nihil meritis ſed totū gratie deputat ſcʒ mihi qui nō dignus vocari filius tu⁹: hoc ſcʒ [viuifica me] intus qui iuſtificas impium faciēdo me reſurgere a morte anime ſcʒ a peccato quod mors aie eſt: et infundendo gratiā que animam viuificat ſicut aia corp⁹ [et] ita iuſtificatus [cuſtodiam ſermones tuos] ſcʒ intelligentia per cognitionem: in memoria per recordationem: in voluntate per dilectionē in manu per operationē: in ore per predicationem et defenſionem. Sed qꝛ nō poſſunt cuſtodiri per obediētiā niſi prius videantur per intelligentiam: addit

Gymel retributio interpretatur.

Peccatum mors ē anime.

2 Reuela oculos meos: & conſiderabo mirabilia de lege tua.

¶ [Reuela] i. api ⁊ illumina per ſpūſctm̄ [oculos meos] interiores ſ. cordis ⁊ mētis p ignorātiā ⁊ peccatū velatos ⁊ ſic illuminatos [cōſiderabo mirabilia de lege tua] i. profunda in lege antiqua et noua contenta: nihil eſt autem mirabilius in mandatis dei ꝙ diligere inimicos: benefacere his qui oderunt nos: hoc eſt retribuere bona pro malis: retribue inquā ⁊ reuela ⁊ debes: qꝛ ego me idoneū facio nō q̄rēs hic manētē ciuitatē. Nā

3 † Incola ego ſum † in terra: † non abſcondas à me mandata tua.

†inquilinus. †apud te.

¶ [Incola ego ſum in terra] id ē peregrinus ⁊ aduena nō ſicut homines terreni ſʒ ſicut patres mei ſcʒ iuſti: nō ſum ciuis babylonie: cor (et ſi non corp⁹) habēs in cele: hoc dicere tantum iuſtorū eſt quibus promiſſa eſt patria eterna: et ideo [non abſcondas a me] id eſt nō ſubtrahas mihi [mādata tua] per que reditur ad patriā. Abſconduntur mādata his qui non ſunt incole in terra ſed terrena ſapiūt: quia ⁊ ſi ea audiunt et norunt nō tamen ſapiunt nec faciūt. Min⁹ dt ⁊ pl⁹ ſignificat: vult eīn dicere ꝙ ſibi illa ad faciendū reuelet. qꝛ

4 Concupiuit anima mea deſiderare iuſtificationes tuas: in omni tēpore.

¶ [Cōcupiuit aīa mea deſiderare iuſtificatiōes tuas] i. iuſtitie tue opa: ⁊ hoc non ad tps vt mali ſed [in oī tpe] ſcilʒ pſpero ⁊ aduerſo: vt quicquid faciam vľ patiar ſemper eas deſiderem: docet ergo nullum otiū nobis debere eſſe quin ſemper deſiderij huius teneamur cupiditate: poſſunt enim infirmitate anime nō deſiderari: et ratione mentis vbi videtur ꝙ ſint vtiles pōt carū deſideriū cōcupiſci.

Nam ſepe quid agendum ſit vide
mus nec agim⁹:quia nõ delectat
vt agam⁹ ⁊ tñ cupim⁹ vt dlectet.
Ideo autẽ cõcupiui deſiderare.q2

5 Increpaſti ſuperbos: maledicti qui declinãt à mandatis tuis.

❡ [Increpaſti ſuperbos] ſcil3 pri-mos homines quos delectauit il-lud: eritis ſic dij: et adhuc frequẽ-ter: per ſcripturas: per ſanctos: p proprie conſcientie ſtimulos: incre pas ſupbos qui iuſtitie opera nõ diligunt vel deſiderant vt eos ad humilitatem reducas: ⁊ per hanc ſuperbiam [maledicti] ſunt non ſo lũ primi homines ſed omnes [qui declinant a mandatis tuis] id eſt ab obſeruatiõe mandatorum tuo rum. Non ait qui non implent ſed qui declinãt; quaſi primum ſit in-firmitatis vel ignorantie: ſecundũ ſuperbie. Sed quia ſuperbi nec in tanta increpatione humiliantur orat pro eis corpus chriſti.d.

6 Aufer à me opprobrium & cõtemptum: quia teſtimonia tua exquiſiui.

❡ [Aufer a me opprobriũ] qḋ au dio in verbis [⁊ contemptum] ſeu deſpectũ quem ſuſtineo in factis: que ideo mihi fiunt [quia teſtimo-nia tua] .i. precepta per tuã teſtifi cationem data ac premijs ⁊ penis vallata [exquiſiui] non ocioſe ⁊ ſo mnolenter ſed ſtrenue ⁊ vigilãter ad ſciendũ et faciendũ. Orat a ſe auferri illa inquantũ ſunt culpa nõ pena: id eſt vt a perſecutorib⁹ ſuis amoueatur culpa perſecutio nis illis noxia: ⁊ conuertantur ad dominum non a ſe pena cum inde perueniat ad coronam. Sed quan do eccleſia talia precabatur ipſa patiebatur. Unde ſubiungit

7 Etenim ſederũt principes & aduerſum me loquebantur: ſeruus autem tuus exercebatur in iuſtificatiõibus tuis.

❡ [Etenim ſederunt] ſc3 in conci lijs ⁊ iudicijs quaſi ex mora ma-chinantes [principes] ſc3 mali re-ctores ⁊ iudices [⁊] ipſi aperte [ad-uerſum me loquebantur] accuſan do et criminando: idem accuſato-res erant qui et iudices quod gra uius eſt illi ita [ſeruus autẽ tuus] ſcilicet ego [exercebatur] ſolicite [in iuſtificationib⁹ tuis] et man-datis meditando: predicãdo: ⁊ ope re adimplendo. Qui in his cogi-tat vincit: quia ab his retrahere per bella laborat inimicus.q.d. in ter pericula non erat mihi crucia-tus ſed profectus. Qualiter vero exercebatur: ſubdit

8 Nã & teſtimonia tua meditatio mea eſt: & conſilium meum iuſtificationes tuæ.

❡ [Nam ⁊ teſtimonia tua] id eſt mãdata vel martyria grece dicta. Unde ſanctos ꝓpter teſtimoniũ chriſti paſſos grece martyres ap-pellamus [meditatio mea eſt] q2 iugiter meditor: et amo ea reſpi-ciens ad coronam: hic enĩ id eſt ho rum cauſa meditata ſc3 chriſtus ⁊ premia mitigant dolores [et conſi lium meum] ac conſiderata ratio eſt [iuſtificationes tue] a te nobis tradite: vt ſeruem ⁊ adimpleam in quibus maximum eſt inimicos di ligere. Conſiliam principum fuit martyres perdere: conſilium mar

tytum fuit illos acquirere.

Deleth.

1 ADhæſit paui-
mento anima
mea: uiuifica
me ſecundùm
uerbum tuum.

¶ In hac quarta litera dr ſe cor-
porali neceſſitate eſſe conſtrictum
ita vt tedeat eum orare vel opera
Sap. ix. ri. Corpus enim quod corrumpit
aggrauat animam: ſʒ ſola dei pie-
tate dicit ſe eſſe ſaluandum. Et qꝛ
in hac neceſſitate poſitus ſemper
timet relabi: iō cōgrue huic octo-
Deleth quid interpretatur. nario premittit litera. Deleth que
interpretatur timor. Hic enim do
cetur ꝙ lex timentem confortat
ſeu confirmat et ad omnia ei ſuffi
cit. Modo conſilium meum eſt iu
ſtificationes tue modo ita me ha
beo: ſed olim. [Adheſit] conſenſu
[pauimento] id eſt carni ⁊ corpori
terreno et corruptibili [aīa mea]
ei⁹ voluptatib⁹ ⁊ deſiderijs ꝯſen
tiendo quod dicitur pauimētum
quia de terra factum. Vel [adheſit
Pauimentū q̄ſi de terra factū. pauimento] id eſt terrenis vt hec
curet que ſunt calcanda pedibus
velut pauimentum. Et quia carni
vl' terrenis adherere mors eſt ani
me ideo ſubdit [viuifica me] con-
fortando per gratiam vt ſpiritus
preualeat contra carnem: et cruē-
do a terrenis vt mens ⁊ conuerſa
tio mea ſit in celis [ſʒ verbū tuū]
id ē ſm promiſſionē tuā qua pro-
mittis veniam ⁊ gratiam penitē-
ti. Et debes quia

2 Vias meas enūciaui
& exaudiſti me: doce
me iuſtificationes tuas.

¶ [Vias meas enūciaui] per con-
feſſionem id eſt peccata mea cōfeſſus ſum [⁊ exaudiſti me] dimit-
tēdo ea: ⁊ qꝛ deleſti vias meas [do
ce me iuſtificatiōes] ⁊ vias [tuas]
quibus perfectam conſequar cor-
rectionem. Sic doce me vt agam
non tantummodo ſciam quid age
re debeam. pulchro ordine ad iuſti
ficationes dei perueniendum pu-
tat vt primum peccata ſua confi-
teatur. ita enim et alibi dicitur.
Dic tu iniquitates tuas vt iuſtifi-
ceris. Vel [vias tuas] id eſt proceſ
ſus meos difficiles in via ꝟtutis
propter aggrauationem corporis
[enunciaui] tibi in oratione [⁊ ex-
audiſti me] conferendo gratiam
[doce me iuſtitias tuas] et mādata vt ea compleam. Et

3 Viam iuſtificationū
tuarum † inſtrue me: & † ſtatuta mihi.
exercebor in mirabili-
bus tuis.

¶ [Viam] id eſt modum et ordi-
nem [iuſtificationum tuarum] et
mādatorum tuorum que dirigūt
ad iuſte agendū [inſtrue me] quo-
modo debeā in eis ambulare. Iā
ante petijt doceri iuſtificationes
nunc hic petit gradus et ordinem
eorum. quia non ſufficit bona age
re niſi fiant debito modo ⁊ ordine
[et] ita inſtructus [exercebor] vſu
operis [in mirabilibus tuis] iuſti-
ficationibus ſcilicet in dilectione
inimicorum ⁊ huiuſmodi quarum
quedam ſunt ita mirabiles vt in-
experti credant ad eas non poſſe
perueniri intelligendas vel facien-
das. Unde iſte earum difficultate
quodammodo fatigatus: adiūgit

4 Dormitauit anima
mea prę tedio: cōfirma
me in uerbis tuis.

¶ [Dormitauit aīa mea] q̄ſi feſſa

id eſt a ſpe qua ego me apprehenſurum eſſe crediderã refrigui lente ad bonum ſurgens et parũ vel nihil boni operans: et hoc[pre tedio]id eſt propter dilationes eorum que petij: vel carnis infirme que ſeruit vanitati et hec dormitatio accidia ſolet dici: ſed tu[confirma me]et da mihi perſeuerantiã [in verbis tuis]et preceptis que iam teneo etiam facio ne ab eis decidam dormitãdo: ſed ex his ad alia poſſim pertendere proficiendo. Et vt poſſim confirmari et in via iuſtificationum ſic ambulare ꝙ poſſim ad illa et mirabilia peruenire.

5 Viã iniquitatis amoue à me: & † de lege tua miſerere mei.

†non hs de

¶ [Viam iniquitatis]id eſt deſiderium et concupiſcentiam malã quibus tanꝗ per viam ad iniquitatem et peccatum itur et a te receditur[amoue a me]ne illam ſequar[et de lege tua]id eſt ſm legem tuam non iuſtitie ſed gratie qua implemus quod per nos non poſſumus[miſerere mei]et iuſtifica me: quia tibi eſt propitium: et apõ te lex hec iſtituta eſt vt ſemp miſerearis. perfecte petit iſte qui ait viam iniquitatis amoue et de lege tua miſerere. ac ſi diceret mala remoue: bona indulge. miſerere inquam mei: quia iam

6 Viam ueritatis elegi: iudicia tua non ſum oblitus.

¶ [Viam veritatis]que vere ducit ad patriã relicta falſitate[elegi]vbi currerẽ qđ vt facerẽ[iudicia tua nõ ſum oblit⁹]vt currerẽ qb⁹ iudicijs a creatiõe mũdi in celo et in terra peccantes grauiter afflixiſti et bonis gratiam multipliciter contuliſti et adhuc quotidie bonos remunerãs et malos punis: quibus etiã iudicijs premia iuſtis: et penas impijs in iudicio futuro reddes. Et per hunc modũ cum currerem

7 Adhæſit teſtimonijs tuis domine: noli me cõfundere.

¶ [Adheſit]voluntate/ amore: et toto deſiderio[teſtimonijs]et mandatis [tuis]o[domine]qui prius adherebam pauimento. Adheret autem teſtimonijs qui mundo renunciat: qui curam huius vite et voluptates ſpernit ꝗ in poſteriora obliuiſcitur et in anteriora contendit vt ad brauium perueniat: et ideo[noli me cõfundere]nec ſpem meam euacuare: ſʒ fac vt quo curro pertendã: quo tendo per te perueniam. Non enim volentis nec currentis/ ſed miſerentis eſt dei. Sed quia nõ per ſeipſum iſta potuit: ſubiungit

8 Viam mandatorum tuorum cucurri: cum dilataſti cor meum.

¶ [Viam mandatorum tuorum] que anguſta eſt[cucurri]vt bonus equus id eſt curſum vite mee ſm mandata tua direxi non per proprium arbitrium: ſed[cum dilataſti cor meum]per donum charitatis et delectatiõem iuſtitie: vnde mandata diuina fiunt leuia: non enim currerem niſi dilataſſes. Nõ ergo cucurri per me: ſed dono tuo. hoc eſt enim donum dei vt in preceptis eius nõ timore pene anguſtemur: ſed dilectione et delectatione iuſtitie dilatemur.

De.

1 LEgē pone mihi domine uiā iuſtificationū tuarum: & exquiram eam ſemper.

¶ In hac quinta litera precatur chriſto veniente ſibi qui veteres legem tenuit nouam legem conſtituit ⁊ quia per eam verū eſſe quis habet:ideo huic octonario cōgrue premittitur litera He que interpretatur eſt vel viuit:quod bene cōuenit qui eſt viuit/⁊ qui viuit ē. Eſſe aūt ⁊ viuere ſm deū inchoat quiſquis in lege domini bene viuē do ambulat:quod eſſe ⁊ viuere vir iſte ſanctus poſtulat.quaſi diceret noli me confundere.Sed[Legem tuam]diuinā.non veterem vt olis non ſubditis:ſed nouam vt filijs [pone mihi]o[domine]docēs me eā ſcz[viā iuſtificationū tuarū]vt me dirigat in mādatis tuis iuſtis. Sicut imperator p̄ſcribit militib⁹ viā eundi:q̄rum ſcz ⁊ qua eāt[et] ego[exquiram eam]vt in ea proficiam:⁊ hoc[ſemper]ſcz q̄diu viuā. Iā habet agendo:ſed adhuc exquirit proficiendo.q̄diu eñ hic viuit: tādiu in ea ⁊ ſciendo ⁊ diligendo proficitur.⁊ qui proficit:poſt hanc vitā perficitur.Et quia ad exquirēdum per me non ſufficio:ideo

De q̄d iterp:etatur.

2 Da mihi intellectum & ſcrutabor legem tuā: & cuſtodiam illam in toto corde meo.

¶ [Da mihi intellectum]id eſt intelligendi donum et gratiam vt a i ciūs alta perueniam in quibus tota lex pendet et prophete[et]habito intellectu [ſcrutabor legem tuam]vt ipſam intelligam et intellectam opere perficiam et ore predicem[et cuſtodiam illam]non in archa:non i quaterno:ſed[in toto corde meo]ſcilicet in intellectu per cognitionem imemoria per recordationem::et in voluntate per amorem:in quo videtur promiſiſſe vt deum diligat toto corde:tota anima: tota mente:et proximum ſuum ſicut ſeipſum. Et quia hoc non valeo viribus meis.Ideo

3 Deduc me in ſemita mandatorum tuorum: quia ipſam uolui.

¶ [Deduc me]per gratiam tuam ſicut nutrix paruulum[in ſemita mandatorum tuorum]ne aberrem propterea uiam mandatorum vocat ſemitam:quia anguſta eſt via que ducit ad vitam:que tamen nō dilatato corde curritur.Arta eſt hec via:vt non admittat timidū:ſz ardua vt repellat pigrum [quia ipſam volui] id eſt voluntarius fui ⁊ ſum ad implendū nō timore. ſz amore ac ſi dicat: non concupiui aliud:nec delectatus ſum:ideo rogo vt me deducas:quia ſine tuo ducatu parum eſt mihi mea voluntas.Sed quia et ipſa voluntas a te eſt:ōro

4 Inclina cor meum in teſtimonia tua:& non in auariciam.

¶ [Inclina]per humilitatem[cor meum]id eſt affectum meum: vt plus velim et in ipſa voluntate proficiam [in teſtimonia tua] et precepta vt ea propter ſe impleaz teſtimonijs quippe aliud probatur:et deus iuſtificationes ſuas et mandata quicquid nobis pers

ſuadere vult ſuis teſtimonijs id ē preceptis ⁊ exemplis nobis perſuadet ⁊ probat vt gratis colatur quod impedit radix omnium malorum cupiditas. Unde ſubdit [et nō i auariciam] per ſubtractionē gratie ipſum deſerendo qua ſubtracta deum colat propter terrena ad quod mouet auaricia.. Et quia omnia ſub ſole vanitas ſunt. ideo addit generaliter. Et

5 Auerte oculos meos ne uideant uanitatem: in uia tua uiuifica me.

¶ [Auerte oculos meos] corporis id eſt gratiam auertendi eos prebe [ne videant] ſcilicet acceptando in affectu [vanitatem] id eſt vana ſeculi ad malū inducentia: per oculos enim peccamus dum viſu ambimus. Uel [auerte oculos meos] cordis [ne videant] id eſt attendāt in bono opere [vanitatem] ſcilicet fauorem humane laudis vel vtilitatem rei temporalis ſed potius [in via tua] id eſt in obſeruatione mandatorum tuorum qua itur et venitur ad te [viuifica me] vt ea impleam: ⁊ in eis nihil aliud niſi te qui es via ⁊ vita attendam. Nō enim viuit qui ea negligit vel aliō in eis ꝙ vitam querit. Deinde per quid a vanitate auertitur docet: ſubdens.

6 Statue ſeruo tuo eloquium tuum: in timore tuo.

¶ [Statue] immobiliter [ſeruo tuo eloquium tuum] id eſt mandata tua quaſi intranſgreſſibilem mentem ne elabatur ad quod valet timor. Unde ſubdit [in timore tuo] ſancto ⁊ caſto vt qui ſtat videat ne cadat: hoc ideo dicit quia multi eloquia dei negligenter ſuſcipiūt ſed timor dei ſanctus quaſi baſis eſt in qua verbum firmiter ſtatuitur. q. d. da ſeruum tuum facere qđ eloqueris ac perficere perſeueranter operari mandata tua in diuino eloquio contenta cum timore filiali qui non admittit culpam ⁊ excludit negligentiam. Et dum in cunctis que agit deo diſplicere metuit ſemper magis et magis placere appetit. Unde ſubditur

7 Amputa opprobriū meum quod ſuſpicatus ſum: quia iudicia tua † iocunda. † ſuauia

¶ [Amputa] etiam et tolle falce tue gratie [opprobrium meū quod] temerarie [ſuſpicatus ſum] in alijs indicās eos nō pro deo ſed pro laude vel tēporali mercede benefacere: que ſuſpitio graue eſt petiū et magnū ſibi facit opprobrium: propter quod opprobrium qđ de alijs ſuſpicatus eſt dicit eſſe ſuum quaſi culpam a ſe optat amoueri: quia ei placent iudicia dei vera. vnde ſubdit [quia iudicia tua] ſunt [iocūda] qꝛ vera. nā vera ſunt ſuauia amatoribus veritatis: ſed iudicia hominum de occultis nō ſunt iocūda qꝛ temeraria. Sed contra hoc malum charitas habenda eſt que nō emulatur. Unde ſubiungit

8 Ecce concupiui mandata tua: in † equitate tua uiuifica me. † tua iuſtitia.

¶ [Ecce concupiui mandata tua] ſcilicet vt ea ſcirem ⁊ opere implerem que omnia in duobus mandatis charitatis colliguntur: id eſt concupiui ex toto corde: ex tota anima: ex tota mente diligere te ⁊ proximum meum ſicut me et tu [in equitate tua] id eſt mandatorum

tuorum [viuifica me] vita gratie id eſt charitate quam cõcupiui me imple: vt viuam in te qui maior in me. Duo namq; predicta mandata principalia ad equitatem pertinēt. Equū eſt enim vt diligamus deū: quia ipſe dilexit nos: equum eſt vt et proximum diligamus: qz et ab ipſo diligi volumus: In hac ergo equitate viuificare poſtulat: vel q̄ in ſua fortitudine male viuendo perijt in equitate mandatorū dei iam bene incedendo viuat. Uau

1 ET ueniat ſuper me miſericordia tua domine: ſalutare tuū ſecūdùm eloquium tuum.

Uau q̄d interpretatur. ¶ In hac ſexta litera precatur vt ſaluator veniat qui eſt miſericordia peccatorum et vita fidelium ideo huic octonario preponitur litera Uau que interpretatur ille vel ipſe id eſt ſaluator chriſtus qui q̄ſi adhuc loquentibus nobis dicit aſſum. Quaſi dicat in equitate tua viuifica me [Et] vt hoc conſequar et mandata tua perficiam [veniat ſuper me] de ſurſum: vnde omne datum optimum et omne donum perfectum eſt [miſericordia tua] o [domine] id eſt auxiliū gratie tue quam vt conſequar veniat [ſalutare tuum] id eſt chriſtus redemptor et ſaluator noſter [ſm eloquiū tuū] id eſt ſecundum promiſſionē tuā. Uenit quippe chriſtus nos miſericorditer ſaluare ſecundum q̄ antea dignatus ē promittere et prenūciare. Quod totum eſt gratie neq̄uiſq; de meritis glorietur: et totum corpus dei dicat gratia dei ſum id quod ſum. Iac. j.

2 Et reſpondebo exprobrantibus mihi uerbum: † quia ſperaui in † ſermonibus tuis. †quā †verbis

¶ [Et] ſic [reſpondebo exprobrantibus mihi] id eſt opprobriū mihi dicētibus [verbū] a ſpū ſctō mihi miniſtrādū ſcz verbū bonū pro verbo malo: verbū fidei pro vbo infidelitatis: verbū edificationis pro verbo exprobrationis: parū eſt eñ chriſtū habere in corde niſi exterius confiteaē ore. et dū timeē opprobrium nolle reſpōdere verbū: et hoc faciā quia [ſperaui in ſermonibus tuis] i. in promiſſis que dicūt nolite cogitare quid loquamini etc. Uel [in ſermonibus tuis] quibus vitam eternā te pſiſtētibus pmittis. Sz quia multi vrgētibus malis negant: ſubdit. Mat. x.

3 Et ne auferas de ore meo uerbum ueritatis † uſquequaque: quia in iudicijs tuis † ſuperſperaui. †uſq; valde. †ſperaui.

¶ [Et ne auferas] id eſt ne auferri ſinas [de ore meo vbū veritatis] quo minus eū predicē [vſquequaq;] id eſt ſemper vel penitus et ſi ex timore ad tēpus [quia in iudicijs tuis] quibus tuos flagellas et corripis vel etiā occidi permittis [ſuperſperaui] quoniā nō ſolū mihi nō auferūt ſpem: verū etiā augēt. Quem enim diligit deus caſtigat: flagellat enim filium quem recipit. Uel [ſuperſperaui] id ē ſuper condignū ſperaui quia premium ſuper merita ſperamus. Non ſunt enim cōdigne paſſiones huius temporis ad futuram gloriam. Deut. vij: Ro. viij.

4 Et cuſtodiam legem

tuā ſemper: in ſeculum & in ſeculum ſeculi.

¶ [Et] ſi nō abſtuleris [cuſtodiā legē tuā] ipſiꝰ mādata ſcʒ charitatē ope adiplēdo: ⁊ hoc [ſp] qd̄ determinat dicēs [in ſeculū] .i. in pñti [⁊ in ſeculū ſeculi] .i. in futuro. plenitudo enī legis ē charitas q̄ a ſctis ex quoꝝ ore nō aufert v̄bū v̄itatꝫ cuſtodiet̄ nō ſolū in hoc ſclo ſʒ etiā in altero. Q: charitas que hic incipit i futuro pficiet: ⁊ q̄ hic ē ignis ibi erit caminꝰ. Nā ⁊ deū pleniꝰ cū videbimus amabimꝰ: ⁊ pximū ſimilr q: deꝰ erit oīa in oībꝰ: hec aūt pdicta cū orarem exaudiſti me

Legis plenitudo ē charitas.

5 Et ambulabā in latitudine: quia mandata tua exquiſiui.

¶ [Et] exaudiuiꝰ [ābulabā in latitudine] ſcʒ charitatis q̄ diffuſa eſt in cordibꝰ noſtris q̄ tā lata ē vt vniuerſam legē ⁊ pphetas in ſe cōcludat. Hec aūt charitas duobꝰ illis mādatis tota atqꝫ integra ꝯtinet̄ id eſt dilectiōe dei ⁊ proximi: i quibus tota lex pēdet ⁊ prophete [q: mādata tua] quorū plenitudo eſt charitas [exquiſiui] petēdo: querēdo: pulſando: ⁊ accepi ſpiritū quo bona facerē ex dilectione: Et quia dixit ſe ambulaſſe in latitudine cōtinēter proſequitur in tribus ſcilʒ in locutione: meditatione: opatione. Et primo in locutione dicens.

6 Et loquebar de teſtimonijs tuis in conſpectu regum: & non confundebar.

¶ [Et loquebar] conſtanter et intrepide [de teſtimonijs tuis] grece martyrijs vel in preceptis a te teſtificatis et de te teſtificantibus pro veritate certans vſqꝫ ad mortem [in conſpectu regum] qui poterant terrere et timorē incutere. In hoc dicto non tam rei euentus q̄ mentis affectum exprimit: quia ſic erat affectus q̄ iam promptus eſſet loqui coram regibus. Beatus autem martyrij eſt nomen chriſti confidenter confiteri coram talibus [et non confundebar] loqui vt timore vel pudore cederem ſciens qui te confitetur coram hominibus confiteberis eum coram patre et angelis eius. Deinde ſubiungit de meditatione: dicens

7 Et meditabar in mādatis tuis: que dilexi.

¶ [Et meditabar in mandatis tuis] implendis: cogitando quomodo perficerem: omnis enim ſeruus mandata domini ſui ſemper in mente habere debet. vt non ſolum timore verum etiam amore deſeruiat. Et ſubiungit quare dicens [que] propter ſe [dilexi] id eſt quia ea dilexi per ſpiritum qui datus eſt mihi: qd̄ enim ab aliquo diligitur de hoc frequenter meditatur. Per hunc quidem ſpiritum dilectio ipſa in corde diffunditur et cor ad meditandū dilatatur. Deinde ſubdit de operatione: dicens.

8 Et leuaui manus meas ad mandata tua que dilexi: & exercebor in iuſtificationibus tuis.

¶ [Et leuaui manus meas ad mādata tua] ea poſt talem meditationem opere adimplendo. Ex meditatione enim mandatorum celeſtium boni operis vſus inoleſcit ſine quo meditatio non ſufficit. Cū opera pro deo fiunt tunc manus ad ſuperna leuantur: cum autem pro terrenis tunc deponūtur [que

bile:]quia finis pcepti eſt charitas vt ei⁹ intuitu fiat mãdatũ. Ad omnia aũt tria predicta pertinet quod ſequitur[& exercebor]ſic loquendo: meditando: & operando. [in iuſtificationib⁹ tuis].i. in preceptis tuis q̃ iuſtitie ſunt ac iuſtificãt & iuſtificatũ oſtẽdãt. Zai.

1 M † Emor eſto uerbi tui ſeruo tuo: in quo mihi ſpem dediſti.

†memẽto.

¶ In hac ſeptima litera agit de ſpe promiſſionũ dei q̃ facit omnia pacifice tolerari: per quam mens humana eleuatur ab his viſibilibus & temporalibus ad inuiſibilia & eterna bona vbi requies eſt vera. Septenarius autem ſignificat requiem. Unde & huic octonario preponitur ſeptima litera ſcʒ Zai que interpretatur huc vel ducte: quia hic agit de ſpe que non eſt de preſentibus ſed ad futura tendit. q.d. huc tende huc dirige inter tuũ tanq̃ tui doctor & rector: quo vocat te verbũ dei. ſ. ad eternitatẽ feſtinãs: ergo iſte in illã requiẽ ingredi petit eam. d.[Memor eſto verbi tui].i. promiſſi implẽdi facti [ſeruo tuo]nõ libero ſuo. i. nõ quaſi oblitus tardes: ſed quaſi memor redde pmiſſum qui nũq̃ fallis. promiſit eñ deus mercedem cuilibet fideli ſibi ſeruiẽti & ſpecialiter tribulationes mundi patienter pro eo ſuſtinẽti[in quo]verbo promiſſionis[mihi ſpem dediſti]de expectatione promiſſorum. quia enim promiſiſti ſperare feciſti eterna & deſpicere preſentia. quaſi diceret ideo ſic & ſic ago: quia te promittẽte eterna & auxilium in tribulatione ſpero: & tu domine pmiſiſti me

Zai q̃d īterpretatur.

mor eſto. Unde in aduerſis ſpe ſe conſolans: ſubdit

2 Hec me conſolata eſt in humilitate mea: † quia eloquium tuum uiuificabit me.

†qm̃ verbũ.

¶[Hec]ſcilicet ſpes tue promiſſionis[me conſolata eſt]et confortauit[in humilitate mea]id eſt in deiectione et tribulatione vt non timerem/ſed potius gauderem. Ergo aduerſa facile ſuperantur ſi ſit ſpes que conſoletur: qui enim meliora ſperat lenioribus non frangitur[quia eloquiũ tuũ] id eſt promiſſio tua[viuificabit me]afflictum/et firmauit meum animum. Tempore namq̃ tentationis de verbo et eloquio dei viuitur quo eterna promittuntur. Unde Petrus domino dixit. Uerba vite eterne habes. Et neceſſe mihi erat: quia

Jo. vj.

3 Superbi inique agebant uſquequaque: à lege autem tua non declinaui.

† valde

¶[Supbi]. ſ. pſecutores mei[inique agebãt]ↄtra me[vſq̃quaq̃] i. valde vel nimis: nõ tãtũ impie agẽdo ſed etiã pios ad impietatẽ cogẽdo: qđ nimis eſt iniquũ: ſʒ fruſtra inſtabãt: q: nõ cõſenſi. Uñ ſeq̃tur[a lege aũt tua nõ declinaui] quãtũcũq̃ me ad hoc impellerent ſed in ea ſtabilis pmãſi. Lex ei dei eſt remediũ vt nõ curet pſperitas malorũ: & nõ timeat deiectio iuſtor. Hec nãq̃ nos docet recta & iuſta dei iudicia meditari: & q̃li nos regere debeam⁹ cautiõe: Jđ ſubdit: q:

4 Memor fui iudiciorũ tuorum à ſeculo dñe:

& conſolatus ſum.

¶ [Memor fui iudiciorũ tuorum a ſeculo] o [domine] ex quo genus humanum cepit que exercuiſti in vaſa ire ⁊ in vaſa miſericordie [et conſolatus ſum] quia iudicia tua vera eſſe cognoui. Qui enim preterita repetit ⁊ ſemper colligit ſeries vetuſtatis: cognoſcit quia nec peccator potentia ſue improbitatis euadat: nec iuſt⁹ equitatis ſue premijs defraudetur. Et qui bene ſibi cõſcus hec nouit retexere habet vnde gratiam ſue conſolationis poſſit accipere. Quantum autem vir ſanctus iniquos quos tolerabat diligeret oſtendit cuz ſubiungit. In me quidem conſolatus ſum: ſed

5 † Defectio tenuit me: † pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam.

†tediũ ⁊

¶ [Defectio] ⁊ tedium cordis et anime id eſt afflictio et dolor [tenuit me] ⁊ occupauit [pro peccatoribus derelinquẽtib⁹ legem tuã] id eſt pro exceſſibus peccantium a quibus legem tuaz derelinqui videbam: dolebat perfectus iſte. nõ quia ipſe appetebatur/ſed quia lex dei derelinquebatur: ⁊ non de ſuo/ſed de alieno contriſtabatur damno. Tanta enim eſt virtus pietatis ꝙ vir ſanct⁹ plus grauatur ⁊ dolet de aliena culpa ⁊ miſeria ꝙ de ſua pena ⁊ iniuria. Sed nos hodie magis dolemus noſtra incommoda ꝙ ſalutis proximi detrimẽta. Nec tãtũ de tribulatiõe ſua non dolebat imo gaudebat: quod oſtendit: cum ſubdit

6 Cantabiles mihi erãt iuſtificationes tuæ: in loco † peregrinationis meæ.

†incola t⁹ mei.

¶ [Cãtabiles] i. ſicut cãtilene delectabiles: q: cãt⁹ eleuat labores tollit tediũ: ⁊ delectat [mihi erant iuſtificationes tue] i. iudicia tua iuſta quib⁹ nr̃i purgãtur exceſſus. Ex corã quidẽ iniquitatib⁹ dolebat: ſʒ in õ ei iuſtificationib⁹ ꝙ a malis tribulabat cãtabat ⁊ exultabat [in loco pegrinatiõis mee] ĩ via p̃ſentis vite i. ĩ qua pegrini ſum⁹ ⁊ differimur a patria: hec eſt miſera vita loc⁹ pegrinatiõis d̃r: eo ꝙ hõ deiect⁹ eſt de paradiſo in has miſerias: vbi penã ſue improbitatis fleat. Sʒ q: oĩ tpe circa dei laudes eẽ debet itẽt⁹: adiũgit. Et

7 Memor fui † nocte † nominis tui domine: & cuſtodiui legem tuam.

†in talia lr̃a nõ hʒ in nocte

¶ [Memor fui] nõ ſolũ die. ſʒ ẽt [nocte] i. omni tpe [nominis tui dñe] laudib⁹ diuinis ⁊ oratiõi intẽdẽdo. Vel [memor fui nocte] ſcʒ tribulatiõis. i. ĩ aduerſitate nõ tm̃ in ꝓſperitate [nois tui] o [dñe] te corã hoibus cõfitẽdo ⁊ tibi grãs agẽdo: vbi magis ꝙ in proſperis deo eſt adherẽdũ ⁊ grẽ ſunt agẽde nõ eſt eñ magnũ ſi hoc agas in ꝓſperis [⁊] ſic [cuſtodiui legẽ tuaz] mãdata tua adimplẽdo: quã nõ cuſtodiſſet ſi in virtute tua cõfidẽs nois dei memor nõ fuiſſet. adiutoriũ eñ noſtrum in nomine dñi. Et merito memor fui ⁊ cuſtodiui. Nã

8 Hęc facta eſt mihi: † quia iuſtificationes tuas exquiſiui.

†qm̃ iuſtitias

¶ [Hec] ſcʒ nox ⁊ tribulatio [facta eſt mihi] id eſt pro me et ad vtilitatem meam. prodeſt enim his qui ſalubriter exercentur in ea: vt

ij.cor. xij. diſcant non ſuperbire nam virtus in infirmitate perficitur. Et bene facta eſt mihi et ad vtilitatē meā: quia ſic [iuſtificationes tuas] et p̄cepta iuſtificantia exquiſiui. Unde prius dicit bonū mihi quia humiliaſti me vt diſcam iuſtificationes tuas. Tuas qui iuſtificas impium non meas: deus eſt eñ (inquit apo-
Phil. ij ſtolus) qui operatur in nobis: et velle et operari pro bona voluntate. hoc etiam per prophetam dominus dicit. Et faciaȝ vt in preceptis
Ezech. meis ambuletis: et iudicia mea cu-
xxxvi.f. ſtodiatis et operemini. Heth.

1 Portio mea domine: dixi cuſtodire legem tuam.

¶ In hac octaua litera faciē domini videre optat: quia mandatis eius eſt obſecutus et q: quod deſi-
Heth quid interpretatur derat ſolicite ſatagit habere: ideo congrue premittitur litera Heth que interpretatur pauor: et intelligitur non pauor recedendi: ſed ſolicitudo acquirendi illud bonum quod ſperat: quod quia in octaua reſurrectionis preſtabit: ideo octonarius ille octauus ponitur. q.d. iuſtificationes tuas exquiſiui quia [Portio] et pars [mea] [dñe] tu es q.d. nō quero diuitias: nō honores ſeculi: ſed omnia poſtpoſui: vt tu ſolus mea pars optima fieres. partes ſibi eligunt homines i hoc mūdo alius hoc: alius illud vn̄ quiſq; viuat. pars vero piorū eſt ipſe deus vnde ſemper viuant. Qui talem portionem deſiderat opus eſt vt legem diuinam cuſtodiat. Unde ſubiungit: et ideo [dixi] id eſt firmiter ſtatui [cuſtodire legē tuam] cuſtodia enim legis dei acquirit portionē ipſuȝ deū. Ex q: nō cuſtodio niſi adiuues: nō ad hoc faciēdū dr.

2 † Deprecatus ſum faciem tuam in toto corde meo: miſerere mei ſecundùm eloquium tuū. †pcatꝰ

¶ [Deprecatus ſum faciē tuaȝ] i. faciem gratie non vindicte: hoc eſt fauoreȝ tuum. Uel [faciē] i. notitiā quia qui deum contemplari valet qualiter legem eiꝰ cuſtodiat intelligendo videt [in toto corde meo] id eſt tota intētiōe: tota animi virtute: toto mentis affectu. Nullum aliud deſiderium habens: quia diuiſa mens non impetrat deprecatus ſum inquam dicens [miſerere mei] vt per miſericordiam habeam de meritis nō poſſuȝ [ſm eloquiū tuum] id eſt ſm promiſſionem tuā premittit eñ nobis miſeris miſericordiam ſuā deus ſi ad ipſum cōuerti voluerimus. Et tanq̄ exauditus et adiutus: ſubdit †quia

3 † Cogitaui uias meas: & † conuerti pedes meos in teſtimonia tua. †auerti.

¶ [Cogitaui] id eſt diligenter conſideraui [vias meas] id eſt progreſſus vite mee priores malos vel futuros: ſcȝ quid agendū ſit: et qūo et quid non: et cōuerti pedes meos] id eſt affectus meos et greſſus operū meoꝝ quibꝰ hō quaſi pedibus ambulādo pgreditur a vijs meis prauis et tardis [i teſtimonia tua] i. mandata que tue voluntati teſtificant eligēdo viuere ſm ea. Cogita ergo vt iam nō tuis greſſibus quibus lapſus es ambules. Cogita autem quid facias: quid loquaris: quō viuas vbi eñ p̄cedit cogitatio ibi matura ſequit opatio. Et ideo.

4 Paratus ſum & non ſum turbatus: ut cuſto-

diam mandata tua.

¶ [Paratus ſum] propter volūtatē [et non ſum turbat⁹] quātacunq; aduerſitate ingruēte [vt cuſtodiam mādata tua] ita vt etiā p eis cuſtodiēdis ſi neceſſe ē pati nō recuſes: vbi cogitatiōe q̄s puenit qḋ agēdū eſt ſemp parat⁹ eſt ad agēdū: ſemp ſtrenu⁹ et valid⁹ vt nō q̄ſi ſubita et iprouiſa offenſione turbaret et ideo meditare ꝛ ſtatue aīo vt veniēs ad pli̇a ꝛ picula ſis parat⁹ nō ſolū aduerſus ea q̄ vides: ſ; ēt aduerſus ea q̄ nō vides: ꝛ dicat parat⁹ ſū ꝛ nō ſum turbat⁹: vt cuſtodiā mādata tua. vbi etiā notat̄ ꝙ obediētia debet eſſe feſtina ꝛ leta. Et ꝙ paratus ſit oſtendit dicens

5 Funes peccatorum circunplexi ſunt me: & legem tuam non ſum oblitus. — Regis tue.

¶ [Funes peccatorū] i. deceptiones et impedimēta inimicoꝝ ſpiritualiū ꝛ carnaliū: ſcil; demonū et maloꝝ hominū [circūplexi ſūt me] id eſt circunligauerunt me quibus tāꝙ funibus me poſt ſe trahere conantur ſed fruſtra: quia [ꝛ legē tuā non ſum oblitus] ipſam tranſgrediendo ſciens oportere nos p multas tribulationes introire in regnū dei. Mala eīn quibus terrēt et peccata ſunt quaſi reſtis longa quā trahūt: qua implicare ſctōs volūt: ſ; nō poſſunt eos q̄ legis obliti nō ſunt. Nō ſu; inquā oblit⁹: quia ſermo dei non eſt obligatus: ſ; ita in memoria et affectu habui: ꝙ

6 Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi: ſuper iudicia iuſtificationis tuæ. — iuſtitie.

¶ [Media nocte] p ſe feruore ꝛ ca pro quieto tempore [ſurgebā] de lecto ꝛ poteſt dici mediū noctis quicq̄d eſt inter crepuſculū et diluculū vel [media nocte] i. grauiori tribulatione deiiciebar: ſed [ſurgebam] fortius [ad confitendū] tibi confeſſione laudis ꝛ gratiaꝝ actiōis gratie enim agende ſunt deo de oib⁹ que accidunt nobis et ſic poteſt teneri [dominus ſuper iudicia] et flagella [iuſtificationis] et correctiōis [tue] quibus flagellas ꝛ iuſtificas filios quos recipis q̄ alij non merentur. Confiteor tibi ſciens quia ꝛ hoc ipſum ꝙ funes circūplectūtur me iuſto iudicio dei eſt qḋ incipit a domo eius. Et ita affectus

7 Particeps ego ſum omnium timentium te: & cuſtodientium mandata tua.

¶ [Particeps ego ſum] ex tua bonitate [omnium timentium te] timore filiali ꝛ ſancto qui cauet offē ſam: membroꝝ enim eſt particeps boni commembri ſui et totius corporis. Nam cōmunia ſunt bona iuſtorum: vt quicquid boni agitur a ſingulis pſit omnibus: iuſtitia enī cōmunis eſt virt⁹. Eāta q̄ppe eſt virt⁹ eccleſiaſtice vnitatis ꝙ oēs ſunt vnū in dño [ꝛ cuſtodiētiū mādata tua] per ſanctam operationē vt timor nō ſit ocioſus. q. d. cū oib⁹ timētib⁹ te corde ꝛ cuſtodiētibus mādata tua ope: ego cōmunico ꝛ participo bñficia tua q̄ nō ſunt pauca ſed copioſa: quia — Iuſtitia eſt virtus cōis.

8 Miſericordia tua dñe plena eſt terra: iuſtificationes tuas doce me. — ps. xxxij. tet

¶ [Miſericordia tua] o [domine] id eſt affectibus miſericordie tue ſpiritualis et tēporalis [plena eſt

terraſq; fidem vbiq; dilatanit et impios iuſtificat: ſolem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos/ & pluit ſuper iuſtos & iniuſtos omneſq; paſcit: et propter hoc confidenter rogo [iuſtificationes tuas] & mandata[doce me]illuminande intellectum ad cognoſcendum eas & dirigendo affectum ad faciendū. ias ſe cuſtodiſſe dixit et hic amplius doceri petit: quia ſemper debet queri ad profectū. Nūq̄ enī eſt bone rei ſatietas eis quibus vere ſapit bonitas. Theth.

1 ſuaui tatem. B † Onitatem feciſti cum ſeruo tuo domine: ſecundùm uerbum tuum.

¶ In hac noua litera gratias deo agit de ſua humiliatione et patientia per quam venit ad iuſtitiam: & quia bonum eſt humiliari et patiētiam habere que tollit triſtitiam & preſtat in tribulatione etiā iocunditatē: iō huic octonario pſcribitur Theth ſ. Theth q̄ iterpretat bonū vl' exclu ſio: q: hic agit de patiētia q̄ excluſio ... dit triſtitiā de aduerſis & facit bonū & iocūdā pati, q. d. doce me iuſtificatiōes: q: iā [Bonitatē feciſti cū ſeruo tuo] o[dñe] .i. feciſti vt me delectaret bonū & facere illud liberaliter delectatiōe iuſtitie nō ſeruiliter timore pene qd magnū ē donū q: ſic de eo q̄ ſeru' fuit feciſti filiū [ſm verbū tuū] quo iubes liberaliter: & ex charitate ſeu amore non ſeruiliter & ex timore tibi ſeruire. [ſm verbū tuū] .i. eſt ſm promiſſum tuū et ablato ſpiritu ſeruitutis firma ſit promiſſio de ſpū adoptionis filiorū. Nō ſunt ergo vera bona: niſi illa que ſm verbum dei ſunt. Deinde qd ſe accepiſſe confeſ

ſus eſt augeri ſibi petit & perfici. d.

2 † Bonitatem & † diſciplinam & ſcientiam doce me: † quia mandatis tuis credidi. †ſuauitatem. †eruditiones †qm̄.

¶ [Bonitatem] ſcꝫ mecum factam [doce me] aſpirando amplius charitatem: vt mihi gratia tua magis magiſq; augeat: & bonitatis dulcedine innoteſcat [et diſciplinā] dando patiētiam: vt a deo ſit dulcedo boni: q̄ amore dei vel p̄ximi quelibet feram paſſiones [et ſcientiā] illuminando intelligentiam ad diſcernendum inter bona mala. Bonitas ergo eſt virtus qua fit delectatio: boni diſciplina eſt virt' qua fit tolerātia mali. ſcientia eſt virt' qua fit cognitio boni & mali. iō do ce[quia mandatis tuis credidi] .ſ. q̄ tu illa mādaueris: quaſi diceret fides qua credidi iſta tua eſſe mandata impetret a te gratiā qua faciā iſta que tu mandas. Sed

5 Priuſquam humiliarer ego deliqui: † propterea eloquium tuum cuſtodiui. †propter &bū tuū

¶ [Priuſq̄ humiliarer] .i. affligerer penal'r p tuā correctionē & diſciplinā [ego deliq] eloquiū tuū non cuſtodiēdo: & ſic culpā icurrēdo. p̄pterea ne iterū humiliarer & affligerer [eloquiū tuū cuſtodiui] .ſ. ſꝫ illud operādo. Ex diuina enī correctiōe experitur homo q̄tum bonū ſit deo obedire: et eruditur vt magis ſolicitus ſit mandata dei cuſtodire. Sepe enim contingit vt culpa generet penam: et pena excitet cor ad penitentiam: et penitentia operiat culpam. Nam ſi peccatis tuis tribuas q̄ humiliatus es: & quicquid acciderit i te retoꝛ

queas:ex eo incipis eſſe iuſtus qui te vt reū cōdēnas.Sz quia hoc nō niſi per gratiam dei fieri poteſt: recte ſubditur.

4 † Bonus es tu:& in † bonitate tua doce me iuſtificationes tuas.

†ſuauis es dn̄e. †ſuauitate.

℄[Bon⁹ es tu]in te et ex te eſſentialiter et etiam ſperantibus in te confidenter[et ideo [in bonitate tua] et ſuauitate non in meis meritis[doce me iuſtificatiōes tuas]. i.opera iuſtitie effectualiter adimplere:vel opera bona quibus poſſim iuſtificari.Iuſtificatio enī eſt opus iuſtitie:quaſi diceret doce bonitatem experientia qui es bonus in natura.Ecce liber in quo d. hō ſtudere et pficere.ſ.i dei bonitate:et iuſtificatiōes non curſu planetarū nō diuinatiōes futurorū:vl' vanitates ceteras ibi querere.Et neceſſe eſt vt me doceas:q: adeſt collucratio vt oſtendam re quod didici.Nā

Iuſtificatio op⁹ eſt iuſtitie

5 Multiplicata eſt ſuper me iniquitas ſuperborum : ego autem in toto corde † meo ſcrutabor mandata tua.

† nō hz

℄[Multiplicata eſt ſup me]vi et numero [iniquitas ſuperborum] i.demonum et hominū iniquorum nitētiū me impellere ad peccatū[ego autē]tua gr̄a cōfortatus et adiut⁹ [in toto corde meo]et mentis affectu[ſcrutabor]vehementius[mandata tua]ad intelligendū et operandū:conſolationē requirens in eis:vt tm̄ hereā mādatis q̄tū illi ſuperbi volūt ſeducere ab eis:recte autē cū aduerſa patit/mādata diuina perſcrutatur.tunc enim ad cōſolationem diuinarum ſcripturarum maxime recurrere debemus:cum in hoc ſeculo tribulationes et tentationes propter deū ſuſtinemus.Et enim

6 Coagulatum eſt † ſicut lac cor eorum:ego uerò legem tuam meditatus ſum.

†vt.

℄[Coagulatū eſt ſicut lac cor eorū ſuperborum]i.in malitia cōpreſſum paulatim et induratum.vt enim lac natura ſui purum/ſpecioſum/atq; ſincerū eſt:ſed corruptiōe coagulatur et aceſcit/ſic cordis humani natura pura/ſincera/et pſpicua eſt priuſq̄ vitiorū admixtione corrumpatur et coaceſcat[ego vero legē tuā]per quā ſupbos humilias et humilibus gratiā preſtas[meditatus ſum]ecōtrario ad emolliēdū cor meū:et vt cōtra obſtinationem et duritiam eorū meditatio legis ſit mihi refrigerium.Et ergo

7 Bonum mihi † quia humiliaſti me : ut diſcā iuſtificationes tuas.

† q̄

℄[Bonū mihi eſt]et profuit[quia humiliaſti me]humiliatione pene propter exceſſum culpe.i.diuerſis tētationibus et afflictiōibus exercuiſti:q: penā vertiſti in eruditionem.et vexatio dedit mihi intellectū[vt diſcā]diligentius non ſolum cognoſcere:ſed et facere[iuſtificationes tuas].i.opera iuſtitie vl' mādata tua que iuſtificāt et hominem iuſte viuere docent.Sed quia hoc non fit niſi per dilectionē vbi qui facit habet delectationes:ſubiungit oſtendens q̄tum ex hac humiliatione profecerit.q.d.Ex hoc in tantum affectus ſum:q̄

8 † Bonū mihi lex oris tui:ſuper milia auri & argenti.

†bona

Bonum

¶ [Bonū] eſt [mihi lex oris tui] docēs me vtilia ꝓ ſalute eterna [ſup millia auri ⁊ argēti] .i. ſuper diuitias ⁊ omne preciosum ſeculi. poſuit enim determinatū pro indeterminato. Et bene dicit ſup: q2 amplius diligit charitas legē dei ꝙ cupiditas millia auri et argenti ⁊ bona ſpiritualia ſine comparatione excedūt in bonitate tēporalia. non quicunqꝫ imo rarus hoc dicit: id eſt qui legem dei auro et argēto preferat qui propter legē dei oia relinquere pōt: relinquūt multi diuitias ore et pfeſſione: ſꝫ affixi ſunt eis corde ⁊ amore. Joth.

x Manus tuæ domine fecerunt me & plaſmauerunt me: da mihi intellectum ut diſcam mandata tua.

¶ In hac decima litera petit ſibi dari intellectū mādatoꝝ dei vt vera vita .i. eterna fruatur; ⁊ q2 nemo vitā eternā poteſt habere niſi peccata ꝯtereat (qd maxime fit in aduerſis) iō pſcribit huic octonario lra Joth q̄ interpretat ꝯfeſſio vl' ꝯſolatio: qd bn̄ cōuenit: cati⁹ eīm ꝯfitent ⁊ diuinū implorāt auxiliū q̄ deſolati ſunt ⁊ vrgentur aduerſis. Interptat ēt Joth ſciētia vel pncipiū: q2 hic docet hō creat⁹ eē impaſſibilis: imortalis: ⁊ i plenitudine ſciētie ad quā bon⁹ hō reuerti deſiderat cui⁹ in hac vita initiū hꝫ intellectū. q.d. lex tua eſt mihi bonū ſup millia ⁊ merito q2 [Man⁹ tue] .i. potētia ſeu virt⁹ ⁊ ſapiētia tua [fecerūt me] creādo ſꝫ aīaꝫ ad imaginē ⁊ ſiſitudinē tuā [⁊ plaſmauerūt] vel finxerūt me formādo ſꝫ corp⁹: ⁊ q2 ex hoc obligor ad tuum ſeruitiū [da mihi itellectū] purū ⁊ intellect⁹ eleuationē [vt diſcā mādata tua] ad clari⁹ intelligēdū: ſepius meditādū: deuoti⁹ adiplēdū q.d. opatio tua te moueat vt que feciſti in natura / reficias ⁊ pficias in doctrina: reſtituēdo mihi intellectum qui obſcuratus eſt per peccatum. Et tunc omnes

Jota qditer pretatur.

2 Qui timent te uidebunt me & † lætabuntur: quia in uerba tua † ſuperſperaui. †iocabūtur. †ſperaui

¶ [Qui timent te] timore filiali [videbunt me] ⁊ facta circa me ad informandum ſe [⁊ letabuntur] de meo conātes imitari me profectu Omnes qui timent deū letant ſi vni dat qd petit. Charitas eīm de bōis pximi gaudere facit. Jocūd⁹ eſt bōis aſpect⁹ bonoꝝ nō exterioris hois / ſed interioris: ſꝫ contra grauis eſt malis ideo letabunt [q2 in verba tua] .i. in ea que pmiſiſti [ſuperſperaui] .i. valde ſperaui. Non ait ſimpliciter ſperaui: ſed ſuperſperaui: quia enim deus poteſt facere ſupra ꝙ petim⁹ ⁊ intelligimus: parū eſt hic tm̄ de illo ſperare: ſꝫ debemus ſuperſperare. Ideo da intellectum. quia iam

3 Cognoui domine quia † æquitas iudicia tua: & in ueritate tua humiliaſti me. †iuſtitia.

¶ [Cognoui] o [dn̄e] ⁊ ſcio [q2 iudicia tua] quibus mulctaſti gen⁹ humanū ⁊ i oib⁹ q̄ circa bonos ⁊ malos facta ſunt vel ſiūt [ſunt eqtas] i. iuſta et eq. licet qdā nobis occulta [et in veritate tua] .i. iuſto iudicio [hūiliaſti me] ſubdēdo me huic penalitati ⁊ multiplici miſerie ꝓpter demeritū offenſe. Sūma eīm eqtas eſt vt q̄ delinquūt in ſupbiā

purgentur per humilitatē. Ergo quia me humiliaſti vt corrigeres et iuſta eſt hec tua vindicta

4 Fiat miſericordia tua ut conſoletur me: ſecūdum eloquiū tuum ſeruo tuo.

¶ [Fiat] nūc [mia tua] mihi [vt cō ſoletur me] [in afflictione mea: quia miſericordia miſeris eſt neceſſaria non petit auferri erūnas que ſunt ad purgationem ſed conſolari. In labore enim perfectus vir non fi nem laboris/ſed verbum cōſola tionis petit vt bene perferat [ſecū dum eloquium tuum] factum [ſer uo tuo] .i. ſecūdū quod promiſiſti ſeruo tuo cui teneris: pmiſiſti eñ vt poſt humilitatē afflictionis tri bueres preſidium conſolationis. Deinde exprimens quid per miſe ricordiam detur ſubiungit. Et poſt hec et per hec de cetero

5 Veniant mihi miſera tiones tuæ & uiuam: quia lex tua meditatio mea eſt.

¶ [Veniant mihi miſerationes tue] .i. effectus mie tue [et] per il las [viuam] vita gratie in pſenti et glorie in futuro. et oſten dit quo me rito. d. [q2 lex tua] nō vanitas ſecu li [meditatio mea eſt] cogitādo de executione mandatorum ei9. Hec me ditatio cogitatio amātis eſt q cogi tat vt p dilectionē operet et tantū amātis vt charitas nō frigeſcat hu ius meditatiōis ſue: ꝙ talibet abū dātia cōſtiDet iniquitatis aliene: nō eñ ſufficit meditatio ſine opa tione: mihi inꝙ veniant miſeratio nes tue; et

6 Confundantur ſu perbi † quia iniuſtè ini † q̄m quitatē fecerunt in me: ego autem exercebor in mandatis tuis.

¶ [Cōfundant] .i. ɔfundātur [ſup bi] .i. iniqui q noluīt hūiliari. Vel [cōfundant] .i. pudeat eos et eru beſcāt de ſua iniqtate [ſupbi] et ini qui [q2 iniuſte] .i. ſine iudicio et ma licioſe [iniqtatē fecerūt in me] iniu ſte me pſequēdo [ego aūt] qcqd aduerſuꝫ me agāt [exercebor i mā datis tuis] ea meditādo atqꝫ opere adiplēdo būfaciā ēt inimicis. Quā ta ergo grauiora hic mala ſuſtine mus tāto ſtudioſi9 nos i mādatis ſacris exercere et i eis cōſelationē querere debem9 vt hec nos ſuble uent q̄ illi opprimere ſtudent. Et

7 Conuertantūr † mi- † ad me qui timent te.
hi timentes te: & qui
† nouerunt teſtimonia † cognoſcunt
tua.

¶ [Cōuertāt mihi] ɔformati et ve niāt ad me mihiqꝫ aſſociēt vt tales comites habeā i auxiliū et ɔſolatio nē meā [timētes te] .i. icipiētes [et q nouerūt] .i. qs iā lectio ībuit et ſi nō dū opatio. Vl [timētes te] timore filiali [et q nouerūt] itelligēdo et ope rādo [teſtimonia tua] .i. qd de te te ſtāt ſcripturaꝝ eloqa. Vl [teſtimōia tua] .i. legē cū teſtificatiōe tua da tam: poſt oīa nō audet vir iuſtus dicere ꝙ ſtīꝫ petit fieri imaclat9 q. d. fiat mia tua: veniāt miſeratio nes tue et c. quod vt impetrem

8 Fiat cor meum im maculatum in iuſtifica tionibus tuis: ut non cō fundar.

¶ [Fiat cor meū imaculatū] ſine

macula peccati ⁊ nihil attēdat niſi te [in iuſtificationibus tuis] [im plendis .i. in operibus iuſtitie di uine] [vt nõ confundar] [in ſpe mea: vel] [vt nõ cõfundar] [in p̄ſenti per lapſum culpe ⁊ in futuro per expe rientiam pene. Sicut egritudines corporum oriunt̃ ex ſtomacho ita peccata ex corde: ⁊ inde eſt ꝙ peni tēdo de peccatis q̇buſcū̄qȝ tundi mus pectus cui cor vicinū eſt. Qr ergo de corde ꝓcedit vniuerſitas vitiorū ſicut dñs ait in euangelio: iō illō immaculatū fieri poſcit in opibus diuine iuſtitie. In quorū actiõe põt macula quadruplex cõ tingere: ſcȝ ſi agat diminute vt ie iunium ſine eleemoſyna: ſi negli genter vt contingit in oratiõe di ſtractiõis: ſi elate vt ſi vanam glo riam querat: ſi mercenarie vt ſi pro precio temporali fiat. Caph.

1 DEfecit in † ſa lutare tuū ani ma mea: & in uerbum tuū † ſuperſperaui.

†ſalu tari tuo. †ſpera ui.

¶ In hac vndecima litera pere grinus huius mundi aduentum dñi deſiderat: p̄mū ſm antiquos p̄res: ſcḋm ꝑtū ad modernos di cens ꝙ tã in hac expectatione tule rit a ſuperbis ⁊ petit vt in māda tis dei pſeueret: ⁊ qr in hac expe ctatiõe laſſat⁹ eſt ex deſiderij dila tione: iō huic octonario p̄mittitur litera. Caph que iterpretat̃ incur uat⁹: qr feſſus longa militia cupit diſſolui ⁊ reuerti ad principium: ſȝ tamē non recuſat laborē ſi neceſſe eſt manere in carne ꝓpter fratres q.d. veniāt mihi miſeratiões tue ⁊ viuā vere ⁊ vita eterna: qr [Defe cit] fere ⁊ laſſata eſt. ſ. pre tedio in diutina expectatiõe tēdēs affectu

Caph qđ in terpre tatur.

⁊ deſiderio [in ſalutare tuum] ſcilȝ ieſum vel in deſideriū ſalutis [aīa mea] tribulationib⁹ ⁊ tētationib⁹ oppreſſa. Bon⁹ eſt iſte defect⁹: ſi gnificat eñ deſideriū boni nondū ꝗdē adepti: ſed auidiſſime cocupi ti [⁊ in v̄bū tuū] .i. in promiſſum tuū quo vitā eternā patiēter ſuſti nētib⁹ ꝓmittis [ſupſꝑaui] .i. valde ſperaui ſciēs id adimplendum: hec ſpes facit per patientiam ex pectare que nõ videntur. Nec ſim pliciter dicit ſperaui: ſed ſuperſpe raui: qr premium maius eſt meri to et plus futurum eſt ꝙ dici põt

2 Defecerũt oculi mei in eloquium tuum: di centes quando conſola beris me?

¶ [Defecerũt] etiā [oculi mei] inte riores ſcȝ ratio ⁊ mentis intelle ctus nimio deſiderio laſſati: tendē tes [in eloquiū tuū] .i. in ꝓmiſſū tuū [dicētes] gemitu: orone ⁊ de ſiderio [quando cõſolaberis me?] educēdo de his miſerijs quorum tedio afficior: quaſi diceret moras patior quod fit vt res dilata dul cior veniat. Nouit autem domin⁹ quid quādo faciat qui in mēſura: et numero: et põdere cūcta diſpo nit. Ardētibus autem ſpūalibus deſiderijs carnalia deſideria frige ſcunt propter hoc ſubdit quaſi di cendo. Ideo conſolare

3 † Quia factus ſum † ſicut uter in pruina: iuſtificationes tuas nõ ſum oblitus. †qm̄ †tanꝙ

¶ [Quia factus ſum ſicut vter in pruina] .i. rore congelato id eſt dei gratia carnalis concupiſcentie ar dorem reſtrinxi: per vtrem enim caro mortis hui⁹: per pruinā ecle

ſte beneficium ītelligitur quo car/
nis cōcupiſcentia velut frigore co
hibente torpet et contrahitur.et
ideo:quia talis factus ſum[iuſtifi
cationes tuas]et ea que precipis
ad iuſtitiam[nō ſum oblit⁹]quia
a memoria non labunt:dū aliūde
nō cogitatur.nam quia torpet cu
piditas ideo feruet charitas.Uel
[quia factus ſum]id eſt reputat⁹
vilis ⁊ inutilis[ſicut vter in prui/
na]congelatus eſt et nulli liquori
idoneus:⁊ tamen [iuſtificationes
tuas non ſum oblitus]per recor/
dationem ⁊ operationem.Ita de/
ſidero videre ſalutare.Sed

4 Quot ſunt dies ſer/
ui tui:quando facies de
perſequentibus me iu/
dicium?

¶[Quot ſunt]in hoc ſeculo[dies
ſerui tui]quibus finitur iſta ma/
teria perſecutionum et tentatio/
num.q.d.Imprime mihi iugem fi
nis mei meditationem ⁊[quando
facies de perſequentib⁹me]ſcȝ de
diabolo et miniſtris ei⁹[iudiciū]
i.vindictam et vltionē:vt illis de/
ſtructis perueniā ad tuā viſionem
q.d.vtinā fiat celeriter vt ab his
liberer:de diebus ſuis interrogat
corpus Xp̄i qui in hoc ſeculo ſunt
futuri:⁊ ne q̄s putet eccl'iam ante
ſeculi finē deſtrurā;addit ēt de iu/
dicio demōſtrans vſqȝ ad iudiciū
ipſum quoqȝ in terris futuram.
Nam ad hoc vt me perſequuntur.

5 Narrauerūt mihi ini
qui † fabulationes: ſed
non † ut lex tua †.

†delectationes. †ita †ōne

¶[Narrauerūt mihi iniqui fabu
lationes]i.inanes ⁊ vanas locutio
nes:que in verbo tm̄ delectāt:vt
me a veritatis tramite detorque/
rent.[ſed nō]ſunt ille mihi[vt lex
tua]quia non cōueniunt legi tue
in qua me magis veritas delectat
q̄ verba.Illas aūt vanas locutio
nes habēt in diuerſis ſectis ac pro
feſſionib⁹ et litere ſeculares:⁊ iu/
deorum ac errabunda loquacitas
hereticorū:quos oēs iniq̄s voluit
intelligi:quib⁹oīb⁹ ꝓpoſui legem
tuā q̄ nullam cōtinet vel cōtinere
pōt falſitatē.Quod ex hoc pz:qz

6 Omnia mandata tua
ueritas: † iniqui pſecu/ †iniuſti.
ti ſunt me adiuua me.

¶[Omnia mādata tua]ſunt[ve/
ritas]⁊ innixa veritati omnia que
tendunt ad veritatem finalē non
ſunt vanitas vel falſitas;que in il
lorū abundat ſermonib⁹.⁊ ꝓpter
hāc tuā veritatē que me delectat
[iniqui perſecuti ſunt me]iniuſte:
qz nō in me perſecuti ſunt niſi ve/
ritatē vt deprauarēt eam:ergo tu
[adiuua me]vt certē pro veritate
vſqȝ ad mortē:qz ⁊ hoc tuū eſt mā
datū.Nō peto vt amoueat̄ hoc cer
tamē/ſȝ vt adiuuare me digneris
ſciēs neminē coronari niſi qui legi
time certauerit.Iō aūt adiuua;qz

7 Paulominus cōſum/
mauerunt me in terra:
ego autem non † dere/ †reliq̄.
liqui mandata tua.

¶[Paulomin⁹]i.fere[cōſumma
uerūt]i.ꝯſumpſerūt[me in terra]
multa ſcȝ ſtrage martyrū facta dū
cōfiterent̄ ⁊ predicarent veritatē.
Non dicit cōſumpſerūt ſed cōſum
mauerūt:qz ſtrages martyrū po/
tius fuit ꝯſummatio ⁊ perfectio
eccleſie q̄ conſumptio.Sed quia
non fruſtra d̄r adiuua me:ſubdit
[ego autem]cōmis ita tētatus[nō
dereliqui mādata tua]quātūcūqȝ

me perſequerentur:q2 in omībus pſecutionibus ſemper aliqui reſeruati fuerūt fideles in fide conſtantes:ꝛ ita erit in futuro.Et vt poſſit pſeuerare vſq; in finē:ſubdit

† nō hꝫ tuam.

8 Secūdum miſericordiam † tuā uiuifica me: & cuſtodiam teſtimonia oris tui.

[Secūdm miam tuā]non meritū meū[viuifica me]vita grē:ꝛ cōfirma me in pſecutiōe:ne amādo vitam tpalē negem:ꝛ ſic perdam vitam ſpūalē ꝛ eternā[et]ita[cuſtodiam teſtimonia oris tui].i.martyria atq; hortaris vel precepta q̄ ore tuo ſanxiſti.Scti eīn in tanta perſequentium crudelitate nullo modo dei martyria vel precepta cuſtodirent niſi fieret eis quod hic oratū eſt ſm miſericordiam tuam viuifica me. viuificati ſunt:quia pro vita veritatē deſerere noluerunt:et moriendo pro veritate vixerunt. Lamech.

1 IN æternū domine uerbum tuum permanet in cælo.

Feſſus expectator q̄ ſupra cupiebat dies ſuos claudi ꝛ eſſe cū xpo.hic oſtendit ſe nō recuſare laborē:imo eſt ardens ad ſeruiendū ei cui angeli ſuiūt q̄ in hac litera duodecim ꝟtutes dei ꝛ ferā deſcribit dicens tpalia finiri:ſed nō mādata dei.ꝛ q2 hic mādata ſunt diligēter itelligēda ꝛ ſuādatiō huic octonario pmittit lrā Lamech q̄ iterptat cor vl ſeruo.leuet ergo cor circūciſum ad ea.decet eīn illo in te manere qd in celo pſeuerat: dixerat ſupra adiuua/ viuifica/ ꝛ

Lamech qd interpretatur.

cuſtodiā teſtimonia.Et bn̄ ſunt cuſtodiēda:q2[In eternum].i.ſemp ꝛ ſine intermiſſione o[dn̄e verbū tuū].i.lex tua et obſeruantia mandatoꝝ tuoꝝ[pmanet in celo].i.in celeſtibus ſpiritibus ꝛ angelis cuſtodiētib9 eternā ſine deſertione iuſtitiā:q2 celeſtes creature ſemp obediūt deo:quas merito debent inferiores creaturē rōnales imitari filr̄ obediēdo.q.d.ideirco oī ſtudio mādata obſeruāda ſunt:quia ſupni ciues ea indeſinenter cuſtodiunt:et ei ſeruitus neganda non eſt cui angeli ſeruiunt.poſt celum ſequitur de terra.Et

2 In generatione & † generationem ueritas eius:fundaſti terram & permanet.

† gñatione.

[In gñatione ꝛ generationē] i.in oib9 gñationib9 ſibi ſuccedentib9 pmanet[veritas tua]q2 nun q̄ defuit veritas dei in ſctis eius modo paucioꝛib9 modo pluribus: vt ſe varietas hominū habuit vel habebit:ſemp eīn ſunt aliq̄ veritatis amatores iuſti ꝛ veraces:quia [fundaſti]et ſtabiliſti in fide[terram].i.eccleſiā:ſcꝫ ſanctos q̄ ſunt in terra[et permanet]in ipſa fide quia fundamēto fidei qd eſt ieſus chriſtus conſtabilita non inclinabitur in ſeculum ſeculi permanet illa et veritas in ea.Et ſimiliter

3 Ordinatiōe tua perſeuerat dies: quoniam omnia ſeruiunt tibi.

[Ordinatione] ꝛ diſpoſitione [tua perſeuerat dies].i.iuſtus et ſctūs q̄ relictis mūdi tenebris in lumine dei viuit:qui pſeuerat in eccſia q̄cq̄d vigeat[qm oīa]q̄ pertineūt ad hunc diē[ſeruiunt tibi]

oĩa que ex ordinatiõe dei perficit ⁊ deputat ad ſeruiendũ. Uel [qm̃ oĩa ſeruiunt tibi] q.d. rõ ⁊ cã oĩm p̃dictorũ ſcȝ ꝙ vt bñ tuũ permanet: i angelis: vitas i hoĩb⁹: terra in fundatione: dies in ordinatiõe eſt iſta quĩ: oĩa debita ſeruitute et obediẽtia tibi ſunt ſubiecta: ⁊ pro nutu tuo diſponis ea. Merito autem omnia ſeruiunt tibi: quia

4 Niſi quòd lex tua meditatio mea eſt: tunc † fortè periſſem in humilitate mea.

† forſitã periſſem

C [Niſi] hoc eẽt [ꝙ lex tua meditatio mea eſt] ſciendi ⁊ faciendi/ ⁊ p̃mia poſt tribulationes ſperãde [tunc] i. iõ: qꝛ nõ meditarer [forte periſſem] ꝑ lapſuȝ in grauẽ culpã [in hũilitate mea] i. in deiectione ⁊ afflictione. Legis q̃ppe meditatio facit vt tp̃e tribulationis ſuſtinere ⁊ tolerare poſſumus ne frangamur. Ergo tp̃e afflictiõis meditatio nobis in lege ſit ne imparatos procella tentationis affligat. Et quia ſic legis meditatio preſeruauit me a periculo: iõ de cetero

5 In æternum nõ obliuiſcar iuſtificatiões tuas: † quia in ipſis uiuificaſti me.

† qm̃

C [In eternũ] ſ. in euũ. i. q̃diu viuam [nõ obliuiſcar iuſtificatiões tuas] i. p̃cepta legis in q̃bus nos corrigẽdo a pctõ purgas ⁊ iuſtificas. Uel [in eternũ] i. in eterna vita [non obliuiſcar iuſtificationes tuas] laudando ⁊ grãs agendo ꝙ nos liberaſti de ſpirituali captiuitate ⁊ de mũdo: ſicͭ iſraelite in terra promiſſionis gratias agebãt pro liberatione ab egypto [qꝛ in ipſis] i. per eoꝝ meditationẽ ⁊ impletionẽ [viuificaſti me] nihil extra te petẽtẽ: a morte ſcilȝ peccati reuocando vel preſeruando/ ⁊ vitam ſpiritualem vl' eternam conferendo. Et iõ

6 Tuus ſum ego ſaluũ me fac: † quoniam iuſtificationes tuas exquiſiui.

† quiã

C [Tu⁹ ſum ego] nõ ſolũ ſm creationẽ vl' potẽtiã: ſȝ ſm grãȝ reci cã tẽ: qꝛ ꝑ te viuificat⁹ ⁊ iõ [ſaluũ me fac] de futuro ſicut feciſti de preterito. Ego tuus famul⁹ ⁊ tu deus meus: a te poſco ſalutẽ. Olim me⁹ eſſe volui ⁊ perij: modo tuus ſum ⁊ ideo ſalua. ⁊ hoc te moueat [quoniam] non meas voluntates quibus fui meus [ſed iuſtificationes tuas] id eſt mandata tua in lege cõtenta vt eſſem iam tuus [exquiſiui] ſcȝ ex affectu ⁊ intelligerẽ et opere perficerem. vt dicit Ambroſius. Rarus eſt qui poſſit dicere deo: tuus ſum. Ille hoc dicit qui adheret deo totis ſenſib⁹ qui aliõ cogitare nõ nouit. hoc non poteſt dicere ſecularis. plures enĩ dominos habet. Uenit libido et dicit. Meus eſt. quia ea que ſunt corporis concupiſcis in illius adoleſcentule amore te mihi vendidiſti. Uenit auaritia ⁊ dicit. Meus es aurũ et argentũ ⁊ poſſeſſio quam habes precium eſt libertatis tue. Uenit gula ⁊ dͭ tibi. Me⁹ ẽ vni⁹ diei cõuiuiũ preciũ vite tue eſt: vilior es cibo tuo inter calices ⁊ epulas te acq̃ſiui. Uenit ambitio et dicit tibi. Meus es: neſcis quia iõ te alijs imperare feci vt mihi ipſe ſeruires? Neſcis ꝙ ideo in te poteſtatem contuli vt me te ſubijcerem poteſtati? Ueniunt ſingula vitia et dicunt. Meus es: quomodo q̃ huiuſmodi es potes dicere deo/

Ambroſius.

tu⁹ ſum. Ille tibi dicit meus ſi vocē nō redarguit cōſciētia: ſi verbis tuis opa ↄcordent. Qui pro me ſeipſum abnegat ē me⁹. Nō eſt me⁹ quē lib ido ſuccēdit/ q: mea ē caſtitas. Nō eſt me⁹ auar⁹/ q: mea eſt largitas. Nō eſt me⁹ rixoſus ⁊ iracūdus/ pax ſum ego/ litigare non noui. Sꝫ me⁹ eſt qui poteſt dicere: nihil mihi conſcius ſum. Ideo autem ſaluum me fac de futuro: quia

7 Me expectauerunt peccatores ut perderēt ſoutē me: teſtimonia † tua intellexi.

¶ [Me expectauerūt] q̄ſi in inſidijs latitādo ⁊ mihi inſidiādo [peccatores] ſcꝫ ſpūs maligni et hoīes iniqui [vt perderēt me] faciēdo cōſentire ad malū ⁊ ad culpā trahēdo: ſicq; in gehennam precipitādo ſed nō profecerāt: nec ide perij [q: teſtimonia tua] .i. p̄cepta vel martyria [intellexi] id eſt intra me legi ea deuote meditando. q.d. lōgo me certamine inimici impugnāt: ſed ego intelligēs teſtimonia tua conſolationem ex eis recepi. Et ſi cōſitentem vrgebant nō ceſſi intuens finem ſine fine .i. eternam beatitudinem. Unde ſubditur. Et

8 Omnis conſummaſvolde. tionis uidi finem: latum mādatū tuum † nimis.

¶ [Oīs cōſummatiōis] .i. oīs perfectionis humane ſcꝫ contemptus mundi ⁊ patientie vſq; ad morteꝫ ⁊ huiuſmodi [vidi] id eſt mente attendi [finem] vltimum. Omnis cōſummatio eſt omniū virtutum perfectio ſcilicet pro vero ⁊ ſummo bono omnia facere ⁊ mala omnia tolerare: ⁊ vſq; ad mortem pro veritate certare. Cuius conſummationis eſt finis excellere in regno dei qđ nō habet finem: ⁊ habere ibi ſine morte: ſine dolore ⁊ cum magno honore vitam morte huius vite: ac doloribus ⁊ opprobrijs acquiſitam et vidi [mandatum tuum] ſcilicet charitatis: mandatum illud geminum quo iubetur deus et proximus diligi/ per quod complentur omnia [nimis] id eſt valde [latum] ſcilicet dilatione: quia etiam vſq; ad diligendos inimicos extēditur: nil enim latius q̄ omnes in ſinu amoris recipere: ⁊ nullas odij anguſtias ſuſtinere et efficatius: quia ex charitate pendet lex ⁊ prophete: dictaq; prophetarum ⁊ totam legem ipſa concludit. Et hoc mandatum nimis latum fuit: ⁊ eſt mihi latum quaſi facile factum: quia nihil prodeſſet inter tormenta et mortem immiente confiteri ſi charitas non eſſet in confitente.

Mem.

1 Quomodo dilexi legē tuā domine: tota die meditatio mea eſt.

¶ In hac decimatertia litera loquitur vir iuſtus qui in meditatione legis profecit dicens ſe ſuper ſeniores intellexiſſe: et ideo dicit eſſe ſcripturas dulces ſuper mel: ⁊ quia hoc eſt ei per charitateꝫ ideo huic octonario premittitur litera Mem que interpretatur viſcera Mem q̄d interpretatur vl' ex ipſis: quia hic agit de charita te que eſt ex ipſis medullis: per hoc ergo intelligitur multiplex dilectio: quia legem ex toto corde amat: et ex ipſis viſceribus amplectitur quaſi dicat intellexi teſtimonia: vidi finem et merito q: [Quomodo] id eſt q̄ vehemēter

et ꝙ intenſe totis viſceribus [dile
xi legem tuam] o [domine] in ſacra
ſcriptura cõtentã: admiratiue hoc
dicit: et ideo hec lex tua [tota die]
ſ. naturali. i. omni tẽpore: ac ſem-
per ꝛ caro ĩpediat [meditatio mea
eſt] quatenus nõ ſolum litera/ſed
etiã ſpiritu eam intelligerem. q. d.
intantũ dilexi legem tuam o domi
ne ꝙ aſſidue ꝛ quaſi cõtinue me-
ditor in ea. In hoc enĩ apparet eũ
legem dei diligere quia per omne
tempus vite ſue cognoſcitur eam
meditari. Et bene ait tota die: qꝛ
quicquid ſancte agitur meditari
legem eſt. ꝛ ideo

2 Super ĩimicos meos
† ſapere † prudentem me feciſti
† mãdatũ tuũ † mandato tuo: † quia
† quia in æternum mihi eſt.

¶ [Super ĩimicos meos]. i. plus
ꝙ inimicos meos. ſ. iudeos: paga-
nos: hereticos qui nõ intelligũt vł
nõ operantur [prudentem me feci
ſti mandato tuo]. i. per mandatuꝫ
tuum ſcilicet ſacre ſcripture elo-
quium a me verum intellectũ [qꝛ
in eternum mihi eſt]. i. ſic intelligo
ꝛ interpretor ipſum mandatum vt
mihi in eternum ſit ꝛ ad eternita-
tem valeat: quia in tabulis cordis
dilectio dei in eternum erit: ꝛ pre-
miũ mãdati cuſtoditi erit ipſe de-
qui mandauit. Illis vero non eſt
in eternum ſed in ſeculum: quia ex
eo mandato tẽporalia premia que
runt tantũ. Prudentem inquam
me feciſti ſuper inimicos. Quia

3 Super omnes docen
tes me intellexi: quia te
ſtimonia tua meditatio
mea eſt.

¶ [Super omnes docentes me]
qui ſcilicet erant de ĩimicis [intel-
lexi] ſacre ſcripture veritatem: do-
cebant tunc ſcribe et phariſei: ſed
iſte ſuper hos intellexit quia lite-
re non adheſit: ſed myſterium feſti
uitatum ꝛ holocauſtomatũ in euã
gelio vidit eſſe complẽdũ. Unde ꝛ
eximius prophetarũ dicit: qꝛ ipſe
acutius alijs prophetis vidit: et
hoc ideo [quia teſtimonia tua me
ditatio mea eſt]. i. meditatio mea
circa teſtimonia tua bene ꝛ ſane. ſ.
in ſpũ ꝛ nõ in litera intelligenda
cõtinue verſat quãtũ humana fra
gilitas patitur. Intellexi ſuper do
centes. quia etiam

Super † ſenes intel † ſeniores.
4 lexi: quia mandata tua † exquiſiui.
† queſiui.

¶ [Sup ſenes]. i. plus ꝙ ſeniores
corpore non mente. ſ. ſacerdotes et
principes [intellexi] qꝛ in nouo te-
ſtamẽto agi pſtolor qd in veteri fi-
guratũ cerno. et hoc totuꝫ ideo: qꝛ
[mandata tua] q̃ illi tranſgredie-
bãtur [queſiui] interius intellectũ
verborũ tuoꝝ feruenter deſideran
do ꝛ a te deuote petẽdo vt intelle-
cta implerẽ operãdo. Nec mirũ: qꝛ
quẽ dñs docet facile doctores ꝛ ſe
nes ſuperat. intellexi mãdata ꝛ ẽt
opere compleui ea: quia per cõſide
rationem legis tue directus.

5 Ab omni uia mala
prohibui pedes meos:
ut cuſtodiã uerba tua.

¶ [Ab omni via mala] ꝛ crimina-
li ipſoꝝ doctoꝝ ꝛ ſenioꝝ: ac omniũ
petõꝝ [prohibui] ꝛ cohibui ne puerſi
tate eoꝝ ſubuerterer [pedes meos]
i. affectus ꝛ greſſus: quaſi pronos
ꝛ volẽtes ire in malũ ꝛ ad hoc pro
hibui [vt cuſtodiã verba tua]. i. mã
data tua: non tantum a malo de-
clinando/ſed etiam quod bonum
eſt faciendo. Sic enim verba dei

cuſtodire poſſumus ſi poſt malum non eamus ſed ſemper ad id quod bonum eſt tendamus. Sic autem prohibui pedes meos a via eorum: ꝙ

†quoniam 6 A iudicijs tuis non declinaui: † quia tu legem poſuiſti mihi.

¶ [A iudicijs tuis] .i. ab his que tu iudicas fieri ⁊ que ꝯſtituiſti ad regulam viuendi .i. a ſemitis veteris vel noue legis [non declinaui] vel diuerti: ſed perſeueranter eis credidi: ⁊ adheſi omnia recte adimplendo: aliter enim in eterno condēnarer iudicio [quia tu legē] mādatorū quā abſq; omni declinatione teneo: ſed [poſuiſti mihi] vt ea diligerē ⁊ facerē. Euangeliū quippe ſcripſiſti in corde meo non vt ſicut ſeruus timerē/ ſed vt filius diligerem. Et non ſoluȝ intellexi mēte ⁊ impleui opere: ſed etiam ānūciaui alijs ore. Unde ſequitur

7 Quàm dulcia faucibus meis † eloquia tua: ſuper mel † ori meo. †verba tua. †⁊ fauum

¶ [Quam dulcia] .i. valde dulcia ſūt [faucib⁹ meis] iterioꝛib⁹ ad deglutiendū .ſ. palato cordis quo dulcedo celeſtium in pñti aliq̄ modo ſentit̄ et pguſtat̄ [eloquia tua] in quibus remiſſio ⁊ vita pdicatur: ⁊ ſunt etiam eloquia tua dulcia [ſuper mel] .i. ſuper omneȝ dulcedinē corporalē ⁊ icōparabilr̄ [ori meo] exteriori ad loquenduȝ diuina eloquia electi non ſolum audiunt: ſed etiam guſtant vt eis in corde ſapiat quod reproborū non mentib⁹ ſed ſolum auribus ſonat. Et nota ꝙ vbiq; in his comparationibus non ponit ſicut ſed ſuper: q2 hec diuinis nō poſſunt cōparari. Seq̄tur

8 A mandatis tuis intellexi: propterea † odiui omnē uiam inquitatis. †odio habui.

¶ [A mandatis tuis] ⁊ per ea [intellexi] quia ea faciendo ad altitudinem ſapientie perueni: per obedientiam enim ⁊ impletioneȝ mādatorum peruenitur ad ſapientiā occultorum. Unde in eccleſiaſtico. Concupiſti ſapiētiam ſerua mādata: ⁊ dominus prebebit tibi illam. Ecce quomodo operatio precedit intelligentiam: practica theoricam. Unde cuſtodienda eſt obediētia vt percipiatur ſapientia: ⁊ percepta ſapientia non eſt deſerenda obedientia propterea vt in mādatis ⁊ ſapientia amplius proficereȝ [odiui omnem viam iniquitatis] neceſſe eſt enim vt oderit omnem iniquitatem amor iuſtitie ⁊ dulcedo ſapientie. Nun. Eccl. i.d.

1 LUcerna pedibus meis uerbum tuum: & lumen ſemitis meis.

¶ In hac litera decimaquarta qui ſupra ſe dixit ſeruaſſe mandata lumē verbi pedibus ſuis radiare gaudet et initium boni et perfectionem chriſto tribuit: ⁊ ideo premittitur litera. Nun que interpretatur vnicus vel paſcua eorum id ē q̄ ē ſingularis adiutor ⁊ paſcua animarum: ipſe enim nos adiuuat paſcit ⁊ reficit: bōa eſt hec paſcua quia carpis illic nouū florē reſurrectiōis: liliū eternitatis: ⁊ roſam dñici corporis et ſanguinis: docet autem hic propheta humilitatem quā chriſtus in ſe docuit: ⁊ .q.d. ꝙ ſic mihi profeci ⁊ alijs nō eſt a me ecce humilitas. Sed [Lucerna pedibus meis] ſcȝ pedibus mētis lu- Nū q̄d interpretatur.

ces in nocte huius ſeculi vbi ſunt foueę et laquei eſt[verbū tuum]ſci licet chriſtus qui eſt verbū in prin cipio apud patrē. Uel[verbū tuū] ſcilicet ſacra ſcriptura quod a pro phetis et apoſtolis ſeminatur et idem verbum eſt[lumen ſemitis meis]ſcʒ ſemitis bonorum operū: dirigit enim greſſum mentis meę: et premonſtrat mihi in operibus ſe mitam v.re:vnde prius dixit pedi bus:deinde ſemitis:vt nos prius clarificati corde poſt rectis greſſi bus ambulemus. Et ideo precūte hac luce quaſi in lumine ambulās

2 Iuraui: & ſtatui cuſto dire iudicia iuſtitiæ tuę.

¶[Juraui et] p.i.[ſtatui]firmiter apud me et q̄ſi per iuramentū fine mutatiōe in corde diſpoſiti:q: ita debʒ me⁹ firā eſſe in cuſtodiēdis iu dicijs iuſtitie dei vt ſit oino p iura tiōe quod ſtatuit[cuſtodire] inter quelibʒ picula[iudicia iuſtitie tue] i.mandata et precepta legis tue iu ſtiſſime:et que ſm iuſtitiam tuā ſer uari voluiſti:vt a nullo inde mo uear:ſʒ p his etiā grauia ſuſtineā. Unde ſubditur. Et ideo quia cu ſtodio

3 Humiliatus ſum † uſquequaque: domine uiuifica me ſecundùm uerbum tuum.

†valde.

¶[Humiliatus].i. afflictus[ſum vſq̄ q̄qʒ]id eſt valde:ac vehementi pſecutione et tribulatione:et ideo non deficiam o[dn̄e viuifica me] cōfortando me gratia tua:et dādo patientiam[ſm verbum tuum].i. ſm promiſſum tuum que promiſi ſti pro te tribulatis adeſſe vt iudi cia iuſtitie tue valeam cuſtodire: aliter et aīa niſi viuifices moritur in tribulatione:ac mundi ac diabo li et carnis impugnatiōe.

4 Voluntaria oris meī bn̄placita fac domine: & iudicia tua doce me.

¶[Voluntaria oris mei]interio ris et exterioris:id eſt ſacrificia ora tionis et laudis charitate nō timo re oblata:que inter anguſtias inui tus ſed voluntarie et ex corde per os meuʒ profero et ad te dirigo[be neplacita]tibi[fac]o[domine]id ē placita ſint tibi et accepta[et]hac oblatione placatus[iudicia tua]id eſt tua mandata[doce me]ampli⁹ ſcʒ non ſolum intelligere:ſed etiaʒ opere adimplere. Et ſunt hec ver ba proficientis et addi ſibi ad id qđ acceperat poſtulātis iō doce. Quia

5 Anima mea in mani bus † meis ſemper: & † legem tuam nō ſum oblitus.

†tuis †legis tue.

¶[Anima mea]eſt[in manibus meis ſemper]id eſt quotidie peri clitor et ſum in periculo continuo ratione vehementis impugnatio nis:et quaſi in manibus meis ſan guinē meū et animā meā porto:quā ēt tāq̄ viuificandā tibi offero[et] tamen per hoc[legem tuam non ſum oblitus] imo iugi medita tione illam teneo in mente et perfi cio in opere. Ille enim legē dei me moriter tenet q̄ ſ; qđ legit opib⁹ exercet. Quam ſic oportet cuſtodi ri vt eam malorū prauitas nō poſ ſit corrumpere. Unde nūc ſubdit

6 Poſuerunt peccato res laqueum mihi: & † de mandatis tuis non errāui.

†tā

¶[Poſuerūt petōres].ſ.hoīes ma

bi ⁊ demones[laqueum]ſcʒ tentationis[mihi]id eſt ad me capiendum:laqueus ſunt diuitie/delitie/honores/⁊ vniuerſaliter omnia vitia ⁊ pctã[⁊]tamen[de mandatis tuis non erraui]q: per gratiã tuã me cõſeruãtẽ ab illis nõ receſſi ſed in operatione cuſtodiui ⁊ ſic laqueos euaſi.Mãdata ergo dei ſunt auxiliũ celeſte ⁊ antidotũ cõtra laqueos:⁊ venena ſecuſ ⁊ diaboli quibus capi non valet qui a mandatis non declinat.⁊ ideo

7 Hereditate acquiſiui teſtimonia tua in eternum: † quia exultatio cordis mei ſunt.

†qm

¶[Hereditate]. i. firma poſſeſſione[acquiſiui]omnib⁹ alijs derelictis[teſtimonia tua]. i. pcepta tua per teſtificationẽ tuã in lege cõfirmata[in eternũ]⁊ hic ⁊ in futurũ quaſi diceret imobiliter ea teneo ſicut hereditas eſt immobilis poſſeſſio ⁊ ſunt hereditas mea i eternũ[quia exultatio cordis mei ſunt] cum mihi vitã eternã promittunt. Quia eccleſia in mãdatis dei delectatur ⁊ exultat:⁊ ſi afflictio corporis exultatio tamẽ cordis ſunt.Et ergo letus

8 Inclinaui cor meum ad faciendas iuſtificationes tuas in eternũ:propter retributionem.

¶[Inclinaui] per humilitatem [cor meum]id eſt voluntatem ⁊ affectum nõ tm̃ corpus meũ[ad faciendas iuſtificationes tuas]id eſt precepta tua ad cogitandum vel audiendum vel docendum tantũ [in eternũ]id eſt ꝙdiu vixero non ad tempus ſicut multi.Uel iuſtificationes dicit opera bona que ſtãt reſpectu mercedis eterne:que ⁊ ſi eterna nõ ſunt:dilectio tamen qua facimus eterna eſt [propter retributionem]vite eterne vt illã merear accipere quam deſidero:⁊ ſummo affectu deſiderare debeo.

Samech.

1 Iniquos odio habui:& legẽ tuam dilexi.

¶Qui ſupra dixit lumẽ dei pedib⁹ ſuis radiare:in hac decimaquarta litera agit de odio inimicorũ q legi dei aduerſãtur:⁊ q2 diligẽs cautela eſt habẽda in odio inimicorũ ⁊ dilectione amicorum: ideo huic octonario proponitur litera Samech que interpretaſ audi vel firmamentum quod concurrit:quia nemo firmatur qui non audit int⁹ ſpiritualiter aurib⁹ cordis qd ſequi debeat.Et quaſi dicat inclinaui cor meũ ad faciẽdas iuſtificatiões tuas[Iniquos]aũt ⁊ exleges[odio habui]iquãtũ iniquos.ſ.nõ naturã ſed pctm̃:q2 qđ ſunt p naturã diligo:qđ aũt ſunt p culpã odio:⁊ exponit quare dicẽs[⁊]. i. q2[legẽ tuã dilexi]vt ſm eã viuerẽ ⁊ me regularẽ:p quod indicat nõ ſe in eis odiſſe naturã qua hoies ſunt.ſʒ iniqtatẽ qua legi quã diligit inimici ⁊ ꝯtrarij ſũt. Qui enĩ legẽ diligit legis aduerſarios qcũqʒ ſint odit q2 nec amici contra deum ſunt audiendi:⁊ ſi mala ſuadent ſunt vitandi.Et q2 legem dilexi.Ideo

Samech qđ iter ptatur

2 Adiutor & ſuſceptor meus es tu: † & in uerbũ tuũ ſuperſperaui.

† nõ habet et

¶[Adiutor]ad bona facienda[et ſuſceptor meus]ad mala cauenda.Uel[adiutor]in preſenti[et ſuſceptor] in futuro[es tu]qui in

te ſperantes nunq̄ derelinquis[⁊ in verbum tuum]id eſt in promiſ/ſionem tuam de futuris[ſuperſpe raui]tanq̄ filius pmiſſionis ſem per addens ſpei:quia ſcio ꝙ red/des que promiſiſti.Quis eniȝ ſpe rauit in te ⁊ confuſus eſt:⁊ quia in deū ſperās a pđdorū conſortio ſepare ſe dȝ recte ſubiūgit ergo.

3 Declinate à me ma/
ligni:& ſcrutabor man
data dei mei.

¶[Declinate]id eſt recedite[a me maligni]qui me a lege dei retra/here nituntur:⁊ tūc libere ⁊ ſine im pedimento[ſcrutabor mādata dei mei]a quibus ſcrutādis mali nos auocant:modo perſequendo vel li tigando:modo nos honorando vt ipſa que lege dei debemus terre/nis eorum negotijs tuendis im/pendamus.Et nota ꝙ ab illo ver ſu primi octonarij. Tu mandaſti. vſq; in finem totius pſalmi conti nue pſalmiſta ſermonem dirigit ad deum preter q̄ in verſu iſto:dū enim ex deuotione deum alloque/retur ſurripuit ei cogitatio de ma lignis qui eum a mandatis dei re trahere videbātur:quos vt deuo/tionem in ſequentibus continuet hic alloquēdo quaſi muſcas irruē tes ab oculis abigit ⁊ fugat.Qui bus fugatis ab adiutore ſuſcipi precatur.

4 Suſcipe me ſecundū
ſue eloquium tuum & ui/
uam:& † non confun/
das me ab expectatione
mea.

¶[Suſcipe me]filium prodigū ad te reuertentem[ſm eloquium tuum]id eſt promiſſum quod eſt de venia ingemiſcentis:⁊ ad deū ſe conuertentis[⁊ viuam]iſta ani/ma ⁊ hic vita gratie:⁊ in futuro vita glorie euadendo mortem quā mihi conātur hoſtes inferre ⁊[nō confundas me]id eſt cōfundi per mittas[ab expectatione mea] fru ſtrādo me a collatione gratie quā a te ſpero et expecto.Et quaſi re/ſponſum ſit ei in ſilentio ſi nō vis confundi ab expectatione tua non intermittas meditari iuſtificatio nes meas ſentiens iſte meditatio neȝ quandoq; lāguoribus animę impediri dicit

5 Adiuua me & ſaluus
ero:& meditabor in iu
ſtificationibus tuis ſem
per.

¶[Adiuua me]quia per me et a me nihil poſſum[⁊ ſaluus ero]ab omni tentatione tuo adiutorio munitus et accepta ſalute[medi/tabor in iuſtificationibus tuis]id eſt in tuis mandatis ⁊ hoc e[ſem/per]id eſt omni tempore ne adiu tus in aduerſis poſtea negligens ſim in ſecundis.Uel [meditabor in iuſtificationibus tuis]credentem te ſolum iuſtificatorem ⁊ firmiter tenēs ꝙ nemo iuſt⁹ eſt niſi a te:⁊ hoc ſemp.i.q̄diu viuā nū q̄ me iu ſtificās ſȝ ſemp humiliter peccata confitēs.Et neceſſe eſt mihi:quia

6 † Spreuiſti omnes di ſad ni
ſcedētes à † iudicijs tu hilū de
is:quia iniuſta cogita duxiſti
tio eorum. iuſtifi
catio/
nibus.

¶[Spreuiſti]i.deſpexiſti ⁊ a te abiecisti[oēs diſcedētes a iudicijs tuis]id eſt preceptis tuis:eas non meditātes:nō amātes:nec curan tes:vl'eos q̄ nō ꝯfitētur pctā.Nō aūt diſcedūt[qz iniuſta]eſt[cogita tio eorum].i.retorta a rectitudi/

ne iuſtitie verſat circa malum. Aľ iniuſta cogitatio eſt velle peccare et iudici nolle ſatiſfacere: ſufficientem cauſam diſcedendi poſuit cogitationem: hac enim acceditur ad deum vel diſceditur ab eo a qua omnia bona vel mala procedunt. Et ideo ſpreuiſti. quia

7 Preuaricantes † reputaui omnes peccatores terræ: † ideo dilexi teſtimonia tua †.

† deputaui vľ putaui vel exiſtimaui. † ꝓpter ea. † ſemp.

¶ [Preuaricantes] id eſt legē trāſgredientes [reputaui omnes peccatores terre] qui a iuſtitijs tuis diſcedunt; quia vel transgrediūtur legem in paradiſo datam: ad cuius transgreſſionē pertinent paruuli propter originalis vincula peccati vel legem ſcriptam in codice; vľ naturalem inſitam in corde dicentem quod tibi non vis fieri alij ne feceris: quā nullꝰ ſinitur ignorare: dū id quod facit non vult pati: et ſic omnes peccatores ſunt preuaricatores: id eſt a lege dei variātes ſeu declinantes [ideo] vt non eſſem ꝑuaricator ꝛ peccator [dilexi teſtimonia tua] id eſt precepta voluntati tue teſtificantia. Et ne mouear ab illis

8 Confige † timore tuo carnes meas: à iudicijs enim tuis timui.

† clauis a.

¶ [Confige] id eſt comprime [timore tuo] caſto [carnes meas] .i. carnalia deſideria; illa ſcȝ reprimendo et mortificando: qꝛ inde ꝓuenire ſolet ꝑuaricatio [a iudicijs enim tuis timui] quibꝰ grauiter punis deliquētes: ꝛ i hoc ſeculo ꝛ in futuro iā timui timore ſeruili q̄ſi diceret; da mihi timorem caſtum quo comprimantur carnalia vitia: ad queȝ petendum timor ſeruilis me perduxit quo tua timui iudicia. Timor enim ille quo non amatur iuſtitia ſȝ timetur pena ſeruilis eſt: qꝛ carnalis eſt: et ideo carnem non crucifigit non viuit peccandi voluntas ꝛ ſequeret opus ſi ſperaret impunitas mallet enim licere et dolet nō licere quod lex vetat qꝛ non ſpiritualiter eius bono delectatur: ſed carnaliter malum metuit qđ minatur. Timore autem caſto peccare timet charitas: etiam ſi ſequatur impunitas.

Ayn.

1 Feci iudiciū & iuſtitiā: † non tradas me † calūniantibꝰ me.

† ne † nocentibus.

¶ Qui ſupra dixit odio ſe habere iniquos in hac decimaſexta litera petit aduentum chriſti: quia tempus eſt ſuperbos deſtrui et quia tunc vigilanduȝ eſt contra chriſtiane fidei aduerſarios: ideo huic octonario preponitur litera. Ayn que interpretatur oculus ꝛ itelligitur ſpiritualis quo preuidet quid tenēdum ſit et quid non, Uel Ayn interpretatur fons quod conuenit: quia videre eſt fons vel origo iuſtitie vľ peccati. Si enim videns pulchram mulierem laudaſti opus dei: oculꝰ tuus fuit fons iuſtitie. Si autem concupiſti fons peccati. Si etiam videns poſſeſſiones pupillorum inuaſores eorum repuliſti: oculꝰ tuꝰ fons fuit iuſtitie Si autem inuidiſti et inuaſiſti fons peccati. Iſte ergo preuidens iudicium dei bona fretus conſcientia dixit: cōfixis autem carnalibus concupiſcentijs q̄ rectum impediunt iudicium [Feci iudicium] interius diligēter quod bonum eſt diſcutiēdo: et in iudicijs diſcernendo [et iuſtitiam] exterius quod iuſtum eſt exequendo et operibus adimplendo: et ideo [non

Ayn quid interpretatur.

tradas me]id eſt tradi permittas me deſerendo ſecundum animam etſi ſecundum corpus [calumnian tibus me]id eſt crimina mihi falſe imponentibus:et propter iuſtitiaȝ me perſequentibus quaſi dicat nõ permittas me incidere in poteſtate eorum ſic vt timendo mala per peti eis cedam vt mala faciam a quo accepi victoriam concupiſcentie ne voluptate pertrahat ab illo etiam petit robur patientie ne dolore frãgatur. Ne inq̄ tradas me: ſed potius.

2 † Suſcipe ſeruum tuũ in † bonum: non † ca lumnientur me ſuperbi.

†excipe †bono †vt

¶ [Suſcipe]id eſt ſurſum cape vt patronus [ſeruum tuum]quaſi diceret proſit mihi q̄ ſeruus tuus ſum non alterius [in bonum]gratie et virtutis. Illi impellũt vt cadam in malum tu excipe in bonuȝ [non calumnientur me]id eſt non me ſuperent et capiant calumniando [ſuperbi] ſcilicet ſpiritus maligni et homines iniqui eorum miniſtri a quibus humilitas chriſtiana deſpicitur Sed horum omniuȝ calumnie vincuntur cum diligentiſſima pietate chriſtus et eius eloquia attenduntur. Unde iſte dicit:

3 Oculi mei defecerũt in ſalutare tuum: & in eloquium iuſtitiæ tuæ.

¶ [Oculi mei]interiores ſcilȝ intellectuales et intuitus mẽtis [defecerunt]a ſe ſitienter ⁊ ardenter intuendo [in ſalutare tuum]id eſt in chriſtum eius aduentum preſtolando. Iſti oculi anime tota mentis intentiõe in xp̄o ſunt defixi. In illo enim quẽ diligimus totis oculis occupamur ne quicq̄ aliud videre delectat. Non poteſt hoc dicere niſi qui a mundanis ſolicitudinibus et voluptatibus intentionem omneȝ ſue mentis euertit [et in eloquiuȝ iuſtitie tue]eloquium iuſtitie dicit verba euangelica que chriſtus dicturus erat vt nos iuſtificaret. iuſtificant enim opere perficientem ac continent iuſtitiam et veritatẽ. Unde.

4 Fac cum ſeruo tuo ſe cundũm miſericordiam tuam: & iuſtificationes tuas doce me.

¶ [Fac cum ſeruo tuo]non alteri id eſt mecũ [ſm̃ miam tuam]et nõ ſm̃ iuſtitiã meã vel merita ſupplẽdo defectũ meũ p̄ tuã gratiã. Infinita petit q̄ ſm̃ miſericordiã fieri ſibi querit. Et ſubiũgit q̄d fieri velit dicens [et iuſtificationes tuas] i. mãdata tua. Vel [iuſtificationes tuas]in lege contentas quibus tu iuſtos facis nõ homo ſe [doce me] vt poſſim eas intelligere earumq̄ȝ virtutem (ſicut ſepius optaui) aduertere et eas opere adimplere. Et ideo doce me:quia

5 Seruus tuus ſum ego:da mihi intelle ctum ut † ſciam teſtimo nia tua. †diſcas

¶ [Seruus tuus ſum ego]et non alterius:quia nullum alium deum vel dominum profiteor:niſi te:propter quod teneor mandatum tuuȝ adimplere:quod non poſſum niſi intelligam et ſciam:et ideo [da mihi intellectum]inſtruendo me [vt ſciam teſtimonia tua]id eſt precepta et mandata tua:et ſic valeam adimplere ea. Nunquam eſt intermittenda iſta petitio: non enim ſufficit accepiſſe intellectum et dei teſtimonia didiciſſe niſi ſemper

accipiatur et quodammodo ſem per bibatur de fonte lucis eter/ne. Ad teſtimonia quippe dei quāto ſit quis intelligentior tāto ma/gis ac magis ſitiuntur. Et ideo da intellectum: quia modo

6 Tempus faciendi † domine: diſſipauerūt legem tuam. † dñe.

¶ [Tempus] eſt hoc [faciendi] o [domine] et adiuuandi non diffe/rendi ſcilicet vt des mihi intelle/ctum ⁊ inſtruas me ſeruum tuum quia iniqui diſſipauerunt legem tuam [preuaricando aliter ꝙ pre/ceptum foret agentes ⁊ preuarica tionis iniquitate eius integritatē non cuſtodiētes. Cum enim ab ini quis diſſipatur lex dei tunc adeſt tempus intellectum dādi/docēdi: loquendi/et predicandi. Hec poſ/ſumus referre ad mores quotidia/nos: nunc enim propter fidei defe ctum opus eſſet facto vt viri iu/ſti opponerent ſe hoſtibus eccleſie in martyrio. Et

7 Ideo dilexi mandata tua: ſuper aurum & thopazion.

¶ [Ideo] ſcʒ quia ego ſeruus tu9 ſum: et tu dominus meus es: et quia iniqui diſſipauerunt legem tuam: ego econtra tāto magis [dilexi mandata tua] vt ex dilectione implerem ea ſane et veraciter in/tellecta [ſuper aurū ⁊ thopazion] id eſt plusꝙ quecūqʒ precioſa ⁊ ſu per omnia mundana: ponit enim rem determinatam pro indetermi nata. Cum ipſa mandata ſuper au rum ⁊ lapidem precioſum aman/tur omnis pro ipſis mandatis ter rena merces vilis reputatur: nec vlla ex parte cōparantur quecūqʒ alia bona hominis his bonis qui/bus ipſe homo fit bonus.

8 Propterea ad omnia mandata tua † dirigebar: omnem uiam † iniquam odio habui. † corrigebar. † iniquitatis.

¶ [Propterea] id eſt propter hoc ꝙ ita dilexi [ad omnia mandata tua] quibus dilectione coherebā [dirigebar] in cogitationibus ver bis et operibus illa recta intentio ne faciendo: et in omnibus ſecun/dum ea me regulando vt ad dex/terā vel ad ſiniſtram non decli/narem et ex rectis rectus fierem. Unde [omnem viam iniquam] ſci/licet a recta via ad peccata ducen tem [odio habui] ita vt omnia ma la euitarem. Qui enim amat rectā viam neceſſario odit iniquam: quia aliter ad oīa nō pōt dirigi mādata. bonū enim ſeſe diligit aſpernatur ꝙ contraria.

Phe.

1 Mirabilia teſtimonia tua †: † ideo ſcrutata eſt ea anima mea. † dñe † ꝓpter hoc.

¶ In hac decimaſeptima litera dicit ſe os aperuiſſe ⁊ ſpiritū attra xiſſe vt eius audiatur oratio: ⁊ plo raſſe: quia non eſt lex a iudeis cu/ſtodita: vnde congrue huic octona rio premittitur litera Phe que in terpretatur errauit: quia hic con/dolet his qui errando a via veri/tatis calumniātur quib9 proponit quō ſcrutat legē ⁊ qualē intellectū in ea hēat. Iſte ergo dolēs de erro re ꝓxi: ſʒ nō deſperās d̄r. [Mira/bilia] .ſ. ſūt [teſtimonia tua] .i. mā/data cū teſtificatiōe ī lege data ꝗ̄ ſūt teſtimonia bōitatis dei. Ul [teſtimōia tua] .i. ſacra ſcriptura ꝗ̄

Phe .i. qd interꝓtatur

atteſtaſ dei opera et facta. Et ſunt
mirabilia: quia per ea virtus mi-
ſericordie iuſtitie et potentie dei:
in parcendo alijs alios puniendo
et inſolita faciendo hominibus in
notuit [ꝛ ideo] diligenti indagine
querẽdo [ſcrutata eſt ea aīa mea]
vt me ad intelligendum: et credẽ-
dum illuminarent et in operibus
dirigerent: quia

2 † Declaratio ſermo

†manifeſtatio. num tuorum illuminat:
† & † intellectum dat
†intelligere facit paruulos. paruulis.

¶ [Declaratio] id eſt manifeſtatio
[ſermonum tuorum] id eſt manda-
torum tuorum vel ſacre ſcripture
[illuminat] animam meam dirigẽ-
do vt ſciat quid agendum ſit et
quid omittendum: ideo ſequitur
[ꝛ intellectum] ſcilicet interiorem
et intelligentiam [dat paruulis]
id eſt vere humilibus: ſoli enim
Matt. xj. paruuli illuminantur. Unde domi-
nus in euangelio. Confitebor tibi
pater domine celi ꝛ terre: quia ab-
ſcondiſti hec a ſapientibus et pru-
dentibus et reuelaſti ea paruulis.
Noli ergo pſumere de te et de tua
ꝙ nulla eſt virtute et intelliges ꝛ
cum deſiderarem cõplere mãdata

3 Os meum aperui &
attraxi ſpiritum: quia
mandata tua deſidera-
bam.

¶ [Os meum aperui] petendo/
querendo/pulſando/confitendo.
Uel [os meum] ſcilicet anime id eſt
mentis introitum ꝛ cordis auidi-
tatem [aperui] ſicut ſitiens in eſtu
aperit os ſuum hoc eſt intellectum
per conatũ extendi ad diſcendũ et
capiendum verbũ dei ꝛ ſitiẽs [at-
traxi] et hauſi [ſpũm] bonũ vñ face-
rẽ qȯ ꝑ me nõ poterã [q: mãdata
tua deſiderabã] pre oib⁹ ſcire ꝛ fa-
cere. Modũ ipſoꝝ ꝗ ex vehemẽtia
deſiderij alicui⁹ inſpirãt exprimit
ꝛ cũ multis ſuſpirijs deſideriũ mã-
datorũ implendorũ oſtẽdit: ꝛ quia
deſiderabam mandata: ergo.

4 † Aſpice in me & mi
ſerere mei: ſecundum †reſpice.
iudicium diligentium
nomen tuum.

¶ [Aſpice i me] radios grẽ ad me
dirigendo: ꝛ vide conatum meum
dãdo gratiã quã peto. Unde q: ali-
q̄n aſpicit irat⁹ vt perdat addit [ꝛ
miſerere mei] auxiliũ mie mihi im-
pendẽdo ꝛ hec [ſm iudiciũ diligẽ-
tium nomẽ tuũ] id eſt ſm iudiciuꝫ
qȯ feciſti in eos qui te diligunt: q:
vt te diligerẽt tu pri⁹ eos ex miſe-
ricordia dilexiſti: vel iudiciũ dei eſt
vt diligen[illegible]b⁹ det auxiliũ mie ne
ſui decipi valeant vel deficere: qua-
ſi diceret: ita fac mihi ſicut ſoles fa-
cere eis qui diligunt te. Et

5 Greſſus meos diri- †iniquitas.
ge ſecũdum eloquium
tuũ: & non dominetur
mei omnis † iniuſtitia.

¶ [Greſſus meos] id eſt mot⁹ aīe
ꝛ affectus vel opera mea: quib⁹ ve-
lut greſſibus progredior i vita [di-
rige] nõ ſm corporeas meas volũ-
tates: ſꝫ [ſm eloquiũ tuum] .i. ſm
tua pcepta ꝛ iuſſa ne ſeducãtur ꝑ
vitia. Uñ ſubdit [ꝛ] ſic [nõ domine-
tur mei] id eſt nõ preualeat mihi
dominãdo licet pulſet tẽtãdo [oīs
iniuſtitia] id eſt quodcũq peccatũ
ꝛ dicit oīa quia in alijs legem ſer-
uaſſe nõ ſufficit ſi in vno offendit:
orat hic vt precepta que deus im-
poſuit iubendo implere faciat ad-
iuuando. Et

Redime

6 Redime me à calum
nijs hominum: ut cuſto
diam mandata tua.

¶ [Redime me a calūnijs] id eſt falſis criminationibus ꝛ criminū impoſitionibus [hominū] ſcȝ impugnantium me: et controuerſijs vias meas impedientium: hoc eſt dato ſpiritu tuo ſancto tu age et fac ne criminationes eorum falſas pertimeſcaȝ ne me calūnie eorum terroribus vincāt: ꝛ a tuis mandatis ad ſua mala traducant. ita vt data mihi patientia etiam inter ipſas calūnias [cuſtodiaȝ] quieti⁹ ꝛ deuotius [mandata tua] viuendo ſecundum ea. qui enim opprimitur calumnijs non facile ſeruat mandata. Et

7 Faciem tuam illumi- †docē-
na ſuper ſeruum tuum: do.
& † doce me iuſtifica-
tiones tuas.

¶ [Faciem tuā] vel gratie vel ſpiritualis in ſcripturis intelligētie [illumina ſuper ſeruum tuum] id eſt preſentiam gratie tue manifeſta ſubueniendo ꝛ opitulando: vel fac me clare cognoſcere ſcripture ſacre veritatem per quam tanꝙ p faciem et ſpeculum cognoſceris [et] ſic illuminādo [doce me iuſtificationes tuas] in lege ꝛ ſcriptura cōtentas vt faciam eas ſcilicet precepta quibus iuſtificas. Non eniȝ ſufficit ſcire ſi non det ꝛ facere. Ex operib⁹ enim probatur ꝙtum q̇s in ſcriptura ſacra ꝓfecerit: ita fac ſicut deprecat⁹ ſum ꝛ debes. quia

8 Exitus aquarū † de-
†deſcē duxerunt oculi mei:
derunt quia non cuſtodierunt
legem tuam.

¶ [Exitus aquarum] .i. effuſiōes lachrymarum pro recordatiōe peccatorum [deduxerunt oculi mei] copioſe lachrymando [q: nō cuſtodierunt legem tuam] idem ipſi oculi mei per quos tanꝙ per feneſtras mors intrauit. Vel [q: nō cuſtodierūt legē tuā] ipſi calūniātes ꝛ vtraqꝫ de cauſa plorandū eſt: ꝛ pro peccatis ꝓprijs: et pro alienis. Ideo autem ita ſlet nec tedio vincitur: nec labore laſſat: q: ſic flēdo impetratur grā dei delēs iniquitateȝ ꝛ adiuuans volūtatē. Zade.

1 IVſtus es do-
mine: & rectū
iudicium tuū.

¶ Victa carne clauiſqꝫ confixa a peccatis p lachrymas deletis: in hac decimaoctaua litera iudicia dei laudat ꝛ eloquia ignota veneratur: petens intellectū vnde viuat ꝛ ſe conſoletur. Vñ huic octonario premittit̄ lr̄a Zade Zade
que interpretatur cōſolatio. Vbi q̇d īter
precedit pura confeſſio: ibi ſequit̄ pretat̄.
ſalubris cōſolatio: qui ergo ſupra iniuſtitiam ſuam deflēdo accuſabat et triſtis de errore calūniātiū lachrymas fundebat: hic ſe ꝯſolat̄ p iuſtitiā dei quā cōſitet̄ ꝛ laudat quaſi diceret: iō ſic ploro pctā quia ſcio ꝙ [Iuſt⁹ es] i. tei ꝓ[o dñe] tu q̇ punis pctā [ꝛ rectū] eſt [iudiciuȝ tuū] quo alios ſm iuſtitiā tuā iudicas: hec itaqꝫ iuſtitia dei rectūqꝫ iudiciū oī eſt metuēda peccāti: hac eñi dāñātur diuinitus quicūqꝫ dānantur: nec omnino eſt qui dei ſua damnatione contra deum iuſtum conqueri poſſit. O peccator attende iſtum verſiculum ꝛ deſine facere malum: quia iuſtum eſt dei iuſti iudicium: reddit enim vnicuiqꝫ iuxta ſuum meritum et demeritum.

Et vere iuſtus quia

2 Mandaſti iuſtitiam teſtimonia tua: & ueritatem tuam † nimis. †valde

¶ [Mandaſti] id eſt precepiſti ſcilicet tu qui ſic iuſtus es et alios iuſte iudicas [iuſtitiam] id eſt mandata tua iuſta ſcilicet [teſtimonia tua] quia probant te iuſtum [et veritatem tuam] quia probant te verum [nimis] id eſt valde cuſtodiri precepta diuina: propter diuerſas ſignificationes diuerſis nominibus nuncupantur. Iuſta dicuntur eo quod iuſte viuere nos docent. Teſtimonia appellantur quia dei voluntati ac bona bonis mala malis atteſtantur. Veritas nuncupantur quia veritatem continent et vera ſunt que dicunt et quia mandaſti. ideo

3 † Tabeſcere me fecit zelus meus: quia obliti ſunt † uerba tua inimici mei. †tabe fecit me. †verborum tuorum.

¶ [Tabeſcere] id eſt pene merore deficere [me fecit zelus meus] id eſt charitas et feruens amor circa legem quam feruebam vt cuſtodiretur lex tua ab aliis [quia inimici mei] qui me odiunt propter legem tuam quam teneo [obliti ſunt] id eſt ſic agunt ac ſi obliti eſſent verba tua] et precepta. facientes contra ea ac ſi nihil reputarent illa. Iſte non ingratus gratie dei per quam fuerat ex inimico reconciliatus deo: etiam ſuos inimicos diligebat et eos deo zelabat tabeſcens et dolens pro eis. Ideo autem ſic zelo. quia

4 Ignitum eloquium tuum † uehementer: & ſeruus tuus dilexit illud. †valde

¶ [Ignitum] eſt ſpiritu ſancto [vehementer] id eſt valde [eloquium tuum] quia te in lege datus: id eſt verba ſacri eloquii tui: quia purgat corda vt fornax aurum accendit: et inflamat ad dilectionem: illuminat ad cognitionem: hunc ignem venit dominus mittere in terram [et ideo ſeruus tuus] ſcilicet ego et quicunque tibi obediens [dilexit illud] zelando pro ipſo. Qui enim eloquia dei diligit: id in opere cum feruore perficit: et oblitos ad hoc adducere flagrat quod ipſe ardenter amat. Et cum hoc ita ſit et ſi

5 † Adoleſcentulus ſum ego & contemptus: iuſtificationes tuas non ſum oblitus. †iunior ego ſum

¶ [Adoleſcentulus] et iunior [ſum ego] id eſt reputatus inſipiens et ſine ſcientia ad modum adoleſcentis [et contemptus] id eſt deſpectus ab inimicis: tamen [iuſtificationes tuas] id eſt mandata tua [non ſum oblitus] vt illi maiores ſcilicet inimici mei: ſed frequenter habeo in corde ad meditandum: in ore ad docendum: in manu ad faciendum. Ubi nota Quamquam hec dauid ex perſona ſua dicat quod adoleſcentior ceteris fratribus quaſi contemptus ad oues paſcendas directus dehinc regno electus eſt: tamen hec ad populum chriſtianum referenda ſunt qui prius contemptus recolens iuſtificationes dei: et accipiens prioris primogenita prior effectus eſt. Et merito non ſum oblitus: quia

6 Iuſtitia tua iuſtitia in æternum: & lex tua ueritas.

¶ [Iuſtitia tua] o deus qua iuſte reddis vnicuique iuxta opera ſua eſt [iuſtitia in eternum] duratura: quia eterna bona bonis: et

eterna ſupplicia malis promittit: et a nullo vnq̄ calūniari poterit. Uel iuſtitia dei eſt eterna: quia qſquis eam ſequitur in eternū gaudebit: ſʒ iuſtitia hominis id eſt ab homine inſtituta eſt temporalis: et quandoq̄ patitur calūniā [Et lex tua] eſt [veritas] in ſe et vera per omnia quia nullam continet falſitatem. Uel [Lex tua] noua eſt [veritas] et res non vmbra et figura vt lex vetus. Et pro hac lege tua

7 Tribulatio & † anguſtia inuenerunt me: mandata tua meditatio mea eſt.

†neceſſitas.

C[Tribulatio] exterior [et anguſtia] interior que immittuntur iuſtis tanq̄ munera ad pōdera peccatorum deponenda et merita augmentanda [inuenerunt me] expectantem et paratum id eſt venerunt ſuper me: et quantuncunq̄ ſeuiant tamen his non obſtantibus [mandata tua] non vindicte [meditatio mea eſt] quod eſt remedium contra tribulationes. quaſi diceret: nulla tribulatio a lege tua diuellere me poterit. Seuiant ergo inimici et perſequantur dum tamen mandata dei non relinquātur: et ex ipſis mandatis etiam qui ſeuiunt diligantur. Quia

8 † Aequitas teſtimonia tua in æternum: intellectum da mihi & uiuam.

†iuſtitia.

C[Equitas] et iuſtitia in ſe et ēt equitatis indicatiua ſunt [teſtimonia tua] ſcilicet precepta legis cū teſtificatione tua data vel ipſa ſcripturarum verba [in eternum] et omni tempore: quia nūq̄ in aliquo iniqua vel falſa reperiuntur: et idō in tribulationibus et neceſſitate [intellectū da mihi] ad ea cognoſcenda et opere implenda: et vt ſciā q̄ nihil eſt qđ perſequētes tollūt [et viuā] vita grē in pñti et glie in futuro. Perfecta quidē virtus eſt intellectus: ſi quis qđ ſenſu capit factis exequitur. Coph.

1 Clamaui in toto corde exaudi me domine: iuſtificationes tuas † requiram.

†exquirā

C In hac decimanona litera promittit ſe iuſtificationes dei exquirere. Et quia quanto magis vult bonis inſiſtere tāto magis diabolus conatur ſeducere: et in malis ne reſpiceret concludere: opus eſt ad deum clamare: ideo poſt errorē accepta ſuperius conſolatione iſte concluſus aſperius clamat hic ſtudioſius. Unde huic octonario premittitur litera Coph que interpretatur cōcluſio vel aſpice quod idē eſt in ſenſu: q2 concluſus debet circumſpicere et cauſam periculi non diſſimulare. Concluſio vero eſt in anguſtijs mētis cōtra quā adhibēda eſt medicina orōnis. Clama ergo ad medicū qui vero nō ferro ſanare conſueuit. Uñ et iſte ait. [Clamaui] ad te preces fundēdo [in toto corde] attēde quoad intellectū: deuote quo ad effectū: nō aliunde cogitando: nō aliud querēdo. Clamor cordis etiā ſilente voce a deo auditur: et ille clamor eſt magna intentio cogitatiōis: ille enim clamor fit ſublimitate cogitationum cōtemptuq̄ virtutum: et ideo [exaudi me] o [domine] ad hoc ſcilicet vt [iuſtificationes tuas requirā] vtiq̄ faciendas non tm̄ ſciendas quia non eſt ſatis ad deū clama‑

Coph interpretatur.

ge ſʒ ⁊ iuſtitias ac mãdata ei⁹ opʒ exq̄rere ⁊ tenere. Et quaſi repetit.

2 Clamaui † ad te ſaluum me fac: † ut cuſtodiam † mandata tua.

†nõ hʒ ad †et †teſtimonia

¶ [Clamaui ad te] orãdo deuote: quia enim vndiq; ſunt hoſtes vocãdus eſt qui ſit auxilio [et] tu [ſaluum me fac] ſcilʒ in anima a peccato ⁊ omni periculo [vt] melius [cuſtodiam mandata tua] ea opere adimplendo. Ac ſi diceret da vires vt poſſim implere quod iubes vt non negem per infirmitatem. Ubi enim eſt ſalus ⁊ vigor anime efficit vt facienda ſiant et vſq; ad mortem: ſi opus eſt certetur pro veritate vbi nõ eſt iſta ſalus ⁊ virtus / ſuccumbit infirmitas.

3 Preueni in † maturitate & clamaui: † quia in uerbá tua ſuperſperaui.

†tẽpeſta nocte. †in verbis tuis ſperaui.

¶ [Preueni in maturitate] hic ſubauditur in id eſt in immaturitate. Per immaturitatem intelligitur nox intempeſta id eſt inoportuna actionibus. Tempeſtiuũ enim dicitur oportunũ [et clamaui] orãdo ad te domine: hoc eſt in tempore nocturno ⁊ immaturo magno orandi affectu quaſi quodam clamore mentis preueni horam humanis actionibus oportunam: q2 [in verba tua] quibus preuenientibus et vigilantibus promittis bona eterna [ſuperſperaui] id eſt valde ⁊ ſuper merita ſperaui ſemꝑ creſcẽs in ſpe ẽt in aduerſis. Et

4 Peruenerunt oculi mei ad † te diluculo: ut meditarer eloquia tua.

†matutinum.

¶ [Peruenerunt] lucẽ [oculi mei] interiores [ad te] directi in [diluculo] id eſt mane et tempeſtiue ante diem a ſimili ſtrenui operarij qui ante lucem ſurgit ad bene operandum [vt meditarer eloquia tua] ſuauia id eſt legem eloquia tua cõtinentem. Non enim lux ſoporatũ repperit / ſed ſtrenue vigilantem et circa diuina eloquia oculorum ſpiritualium intentione meditantem. Pudor eſt enim ſi radius ſolis in ſtrato ocioſum te inueniat. Et q2 ita ſtudioſe ad te vigilo: iõ

5 Vocem meam † audi ſecundùm miſericordiam tuam † domine: & ſecundûm iudicium tuum uiuifica me.

†exaudi dñe. †nõ hʒ

¶ [Uocem meam] qua clamo ad te [audi] auferendo penam peccati: ⁊ hoc [ſm miſericordiam tuam] o [domine] de qua confido non ſm merita mea que non habeo: [⁊ ſm iudicium tuum] quo ſupplicibus parcis et ſe damnantes abſoluis [viuifica me] per gratiã tuam ne moriar per culpam / ſʒ viuam per gratiam. Cõgruus ordo ꝙ premittitur miſericordia et ſequitur iudicium: prius enim deus ſm miſericordiam aufert a peccatoribus penam: eiſq; poſtea iuſtis ſm iudicium dat vitam. Et neceſſe eſt vt viuifices: quia

6 Appropinquauerũt perſequentes me † iniquitati: à lege autẽ tua longè facti ſunt.

†iniquitate

¶ [Appropinquauerũt] id eſt approximando ſe coniunxerunt [perſequentes me] iniuſte verbis ⁊ factis [iniquitati] et ſceleri ſcilicet me perſequendo [a lege autẽ tua]

que precipit diligi proximū ⁊ prohibet perſecutionem innocentium et omne peccatū [lōge facti ſunt] ex hoc ipſo. Quo magis iniquitati appropiant eo magis a iuſtitia elongantur qui enim appropinquat vni extremo elōgat ſe ab oppoſito: hoc ideo dicit vt cauſa ſua melior ꝙ illorum eſſe videatur. Illi appropinquauerūt: ſed mihi nō nocuerunt: quia

7 Prope es tu domine: & oēs uiæ tuæ ueritas.

¶ [Prope es tu] o [domine] mihi qui in lege tua maneo ad me ſaluandum et eos repellendum [et omnes vie tue] ſunt [veritas] et iuſtitia. quaſi diceret: dūmodo mihi aſſiſtas ſiue dimittas in tribulatione ſiue liberes totum iuſte facis qui nullum immeritū dānas: ſed multos immeritos ſaluas. Ūn etiam in tribulationibus ꝙ eas non immerito patiuntur tribuere veritatem deo ſanctorum eſt vſitata confeſſio. quicquid enī patiunt totum merito ſe pati fatentur. Et

8 † Initio cognoui de teſtimonijs tuis: quia in æternum fundaſti ea. Iob

¶ [Initio] id eſt ab initio vel a principio: ſcilicet quo primo intelligere cepi ea [cognoui de teſtimonijs tuis] id eſt verbis legis quibus teſtatus es et promiſiſti daturum te eſſe regnum tuis filijs ſempiternum [quia in eternum fundaſti ea] manſura: quia id quod per ea pmiſiſti eſt eternū. Nam per ſeipſa teſtimonia non erunt neceſſaria quando res ipa videbitur propter quam credendam teſtimonia requiruntur. Uel teſtimonia dicit precepta que dicunt in eternum fundata: quia pro eis neglectis vel ſeruatis pena vel merces redditur eterna. Res.

1 Vide humilitatē meā & eripe me: quia legem tuam nō ſum oblitus.

¶ Qui ſupra ſe dixit clamaſſe in hac viceſima litera petit viuificari: quia precepta dei ſummo ſtudio que ſunt et quia nemo iuſtificatur niſi per humilitatem que eſt caput omnium virtutum idō huic octonario premittitur litera. Res que interpretatur caput vel primatus. ¶ Moraliter caput eſt humilitas ſʒ iſtat⁹ nō tenet hoc caput. ¶ Myſtice caput nr̄m xp̄s eſt ſine quo vincēdi vſus haberi nō poteſt: et idō ſeruari debet. Primatus etiā eſt dn̄s xp̄s qui ablatus maiori datus eſt minori iacob .i. populo chriſtiano. dixerat ille prope es tu domine ergo. [Uide] oculo miſericordie [humilitatem meam] .i. placeat tibi humilitas mea que ē in operibus et tentationibus que omni chriſtiano neceſſaria eſt [et eripe me] a diabolo mundo ⁊ carnis tentamento [quia legem tuā] que dicit qui ſe humiliat exaltabit [non ſum oblitus] ſed memoriter tenui. Uel [vide humilitatē] .i. afflictionē quam in nomine tuo patior: [et eripe me] ab iniquis [quia legem tuam non ſum oblitus] q̄ nos non feriendo ſed patiendo pugnare iuſſiſti. Minus dicit ſcilicet [non ſum oblitus] et plus intelligit ſcilicet ꝙ valde meminit. Et

Res qd interpretatur.

2 Iudica iudicium meū & redime me: propter eloquium tuum uiuifi-

ca me.

¶ [Judica iudiciū meū] .i. diſcer=
ne cauſam meā quā habeo contra
diabolū et hoies iniquos trahen=
tes me frequēter ad malū [⁊ redi=
me me] .i. tāq̄ precio redēptū libe
ra me a periculis et malis [ꝓpter
eloquiū tuū] ſcȝ humilitatē obſer
uatū. Uel [ꝓpter eloquium tuū]
ſcilicet legis tue que promittit vi
tam ⁊ dirigit ad eā [viuifica me]
nō vita grē ⁊ tandē vita glie. ve=
recundie hoc dicit vt qui de meri=
tis diffidit propter verbū dei ſpe=
ret clementiam. me viuifica. Sed

3 Longe † à peccatori
†eſt bus ſalus: quia iuſtifica
tiões tuas nō exqſierūt.

¶ [Longe] ſcȝ eſt [a peccatoribus]
⁊ impijs ſuperbis [ſalus] a qua lō
ge ſe fecerunt: [quia iuſtificatiões
tuas] .i. legem ⁊ mādata tua que
iuſtificant [nō exquiſierūt] .ſ. vt fa
cerent ⁊ ſcđm ea viuerēt. Uel [iu=
ſtificationes tuas nō exquiſierūt]
ſed de ſua iuſtitia preſumpſerunt.
Sed non eſt longe a me ſalus: qꝛ
iuſtificationes tuas exquiſiui. In
hoc omnes deuotos animat ⁊ per
fidos terret. Iſte ergo a deo ſe ac=
cepiſſe videns hoc beneficium: vt
cuſtodiret iuſtificatiões eius ſub=
iungit. Uel ⁊ ſi longe ſit a peccato
ribus ſalus tñ nemo deſperet: qꝛ

4 † Miſericordiæ tuæ
†miſe= multæ domine: ſecun-
ratio= dùm iudicium tuum ui
nes. uifica me.

¶ [Miſericordie tue] quibus be=
nefacis ſine meritis et parcis pec
catoribus penitentibus [multe] o
[domine] qui nos de tot et tantis
eruis periculis: qꝛ multipliciter
miſeris miſereris: et ideo confidē=
ter peto [ſcđm iudicium tuum] quo
humiles exaltas vl' quo nūc diſcer
nis pios ab impijs [viuifica me] per
augmētū grē tue. Et bñ poſt mi=
ſericordiam ſubdit de iudicio: qꝛ
non eſt miſericordia ſine iudicio.
Ideo autem viuifica me: quia

5 Multi † qui perſe †perſe=
quuntur me & † tribu- quētes
lant me: à teſtimonijs †tribu
tuis non declinaui. lantes

¶ [Multi] .ſ. ſunt [q̄ pſequunť me]
mortifera ſuadēdo [⁊ tribulāt me]
flagella inferēdo .ſ. demones ⁊ ma
li hoies tyrāni heretici ⁊ falſi fres
⁊ tñ ꝓpter hoc [a teſtimōijs tuis]
.i. pceptis te teſtificātibus ſeu per
te in lege teſtificatis [non declina
ui] fultꝰ robore tui auxilij. vbi Am
broſius. Non eſt magnum ſi tunc Am=
a dei teſtimonijs non declines cū broſiꝰ.
te nullus affligit: nullus perſequi
tur. Sed non vnus perſecutor eſt.
Multos miniſtros habet: ſed nō
te terreat per multas enim tribu=
latiões opꝫ nos introire in regnū Actuū
dei. Tibi proficit q̄ multi perſecu= xiiij.
tores ſunt vt inter multas perſe=
cutiões facilius inuenias quomo
do coroneris. Sed quod peius eſt
nō hi ſolum perſecutores ſunt qui
videntur/ſed etiam qui nō viden
tur: ⁊ multo plures perſecutores.
diabolus enim multos miniſtros
ſuos dirigit qui non foris tantum
ſed etiam intus faciāt perſecutio=
nes in animis ſingulorum. perſe=
quitur auaritia: perſequitur am=
bitio: perſequitur luxuria. Eſt enī
malus ſpiritus fornicationis: eſt
malus ſpiritus auaritie: malus
ſpiritus ſuperbie: verum vt multe
perſecutiões ita martyria multa.
Quotidie teſtis es Chriſti. Tenta=
tus es ſpiritu fornicationis: ſed
veritas Chriſti futurum iudiciū

ſe ner̄ndā mēt ꝛ corporis caſtimo
niā nō putaſti martyres xp̄i. Tēta
tus es ſpū auaritie vt poſſeſſionē
minoris inuaderes: ꝛ tn̄ cōtempla
tiōe celeſtiū pceptoꝝ opē magis
ferēdā ꝙ iferēdā iniuriā iudicaſti
teſtis es xp̄i. Tētatus es ſpū ſuper
bie: ſꝫ vidēs inopē atq₃ egenū pie
mēte cōpaſſus es hūilitatē magis
ꝙ arrogātiā dilexiſti: teſtis es xp̄i.
Quis enī locupletior teſtis eſt ꝙ q̄
cōfitetur dominū Jeſum in carne
veniſſe cū euāgelij precepta cuſto
dit: Nā qui audit ꝛ nō facit negat
xp̄m: ꝛ ſi vel verbis fatetur operib⁹ ne
gat. Ille ergo teſtis eſt q̄ a ſtipulā
tibus factꝫ dn̄i ieſu precepta teſta
tur. Quāti ergo in occultis quoti
die martyres xp̄i ſunt ꝛ ieſum do
minū cōfitentur: ergo in perſecu
tionibus interioribus eſto fidelis
ꝛ fortis vt in forēſibus perſecutio
nibus approberis. Et in intimis p
ſecutionibus ſunt reges et preſi
des terribiles iudices et poteſta
tes. Si culpa regnat: quot pecca
ta: quot vitia: tot reges. Et ante
hos adducimur et ante hos ſta
mus: habent etiam iſti reges tri
bunal in mentibus plurimorum.
Sed ſi quis chriſtum fateatur ſta
tim regem illum facit eſſe capti
uum deijcit de ſolio ſue mentis.
Quomodo enim poterit diaboli
tribunal manere in eo cui chriſti
tribunal aſſurgit: Si declinas per
ſequentem: chriſtum abijcis. Ubi
illum viderit diabolus ibi tenta
tionum machinas admonet vt il
luꝫ ſi poſſit excludat. Ergo qui per
ſecutorem refugit reijcit etiam de
fenſorem. Sed cum audis multi
perſequentes ꝛ tribulantes me no
li timere qui potes dicere. Si de⁹
pro nobis quis cōtra nos. Uerum
hoc dicit qui a teſtimonijs domini
nullo vitioꝝ declinat āfractu. hec
[illegible]

6 † Vidi † preuaricā
tes & tabeſcebam: quia
eloquia tua non cuſto
dierunt.

† vidi nō obſeruantes pa ctum. ſiſſca ſocos.

¶ [Uidi] autem [preuaricantes] id eſt ipſos legē tuā trāſgredientes ꝛ a teſtimonijs tuis declinātes: ce dētes pſecutorib⁹ ꝛ tribulationes nō ferētes: p quib⁹ amiſſis ſocijs dolēt ſcti. vn̄ ſubdit hic [ꝛ tabeſce bā] .i. ꝫelo dei ꝛ charitatis accēſus dolebā ꝛ merebā. deīde exponit in q̄ ſunt pu̅aricātes dicēs [q: eloquia tua] ꝛ precepta tā dulcia tā vtilia [nō cuſtodierūt] ſed in tribulatiōe negauerūt. Cōmendās aūt ſe ꝛ dif ferens ab eis ſubiungit: Et ideo

7 Vide quoniam man
data tua dilexi domine:
in miſericordia tua uiui
fica me.

¶ [Uide] hoc ſcilicet [quoniā man data tua dilexi] nō tm̄ in me ſeruā do: ſed etiam in me ꝛ in alijs ꝫelan do quod plus eſt ꝙ ſeruare: quia hoc eſt charitatis illud neceſſita tis. In dilectione quidem fructus eſt omnium paſſionū et actionum. q.d. placeat tibi et remuneretur a te dilectio mea. Unde peto o [do mine in miſericordia tua] non in meis meritis et iuſtitia [viuifica me] vita gratie. tua enim miſeri cordia ꝛ gratia ſola viuificat nos et ſaluat. Et vere viuificabis me: quia hoc dixiſti in ſcripturis veris qui ſemper vera dicis. Nam

8 Principium uerbo
rum tuorum ueritas: in
ęternum omnia iudicia
iuſtitiæ tuæ.

¶ [Principium verborum tuoꝝ]

eſt[veritas]id eſt a veritate ver-ba tua procedunt et ideo veracia ſunt vt impleant quod promittũt quibus pronũciatur vita iuſto: pe-na impio. Unde ſequitur[in eter-nũ]ſcʒ ſunt et durabũt quãtũ ad effectum[oĩa iudicia iuſtitie tue] quibus reddis premia tibi obediẽ-tibus ⁊ penas inobedientibus: et hec iudicia nunq̃ mutabunt: quia ſniam de bonis vel malis lataui: nec tpͣs nec vlla res ſubuertet: ſed iudicia dei de oĩb⁹. ſ. pͥmia iuſtoꝝ ⁊ pene impioꝝ i eternuʒ manebunt.

Syn.

1 Rincipes per ſecuti ſunt me gratis: & à uer bis tuis formi dauit cor meum.

¶ Qui ſupra hũilitatẽ deo obtulit in hac viceſima pͥma litera gratas ſibi dicit perſecutiones; quibus tã q̃ emplaſtris vulnera peccatorum curant. Unde dicitur da nobis au xiliũ de tribulatione. Ideo huic oc tonario premittitur litera Syn q̃ interpretatur ſuper vulnus quaſi emplaſtrum. dicit enim q̃ tribula tio curat peccatoruʒ vulnera ⁊ dat ſalutẽ. Uulnus ergo eſt peccatum: emplaſtrum eſt tribulatio. Uel vul nus eſt tribulatio: ſup vuln⁹ eſt cõ ſolatio eloquiorũ dei. Ad hãc ergo diuĩe gratie medicinã iſte exultãs vero ſamaritano vulnera ſua curã da deregit quaſi dicat viuifica me ⁊ neceſſe eſt: quia[Principes]hui⁹ mundi ſcilicet demones rectores tenebrarum harum: vel mali homi nes potentes ſcilicet tyranni here tici: ⁊ falſi fratres[perſecuti ſunt me]et hoc[gratis]id eſt ſine cauſa ⁊ meis meritis vel fruſtra: quia nõ habuerunt intentum ⁊ licet perſe-

Syn qd interpretatur

querentur: tamen[a verbis tuis] quibus comminaris tranſgreſſori bus legis tue penas ⁊ quibus ais. Qui me negauerit coram homini-bus negabo ⁊ ego eum coram pa-tre meo qui eſt in celis: et iterum. Nolite timere eos qui occidunt corpus: ſed eum timete qui poteſt et corpus et animam occidere in gehennam magis q̃ a minãtibus verbis perſecutorum[formidauit] ⁊ timuit[cor meum]id eſt ego in hac perſecutione: q2 timor tuus ex cludit timorẽ eoꝝ et ſic vinco. Et iõ

Luc. xij.

Mat. x.

2 † Letabor ego ſuper eloquia tua: ſicut qui in uenit ſpolia multa.

Exul-tabo.

¶ [Letabor ego] quaſi victor[ſup eloquia tua]meditando ipſa: quia vtilia ⁊ ſalubria. Quiſquis enim in verbis dei ne in certamine vin catur formidat: ſuper eadeʒ victor exultat: bona ergo trepidatio ver-bi dei que exultationem generat: quia eloquijs dei vulnera curant. letabor dico[ſicut]ille[q̃]poſt bel-lum inuenit[ſpolia multa]que poſ ſidere poſſit ſine calumnia: imo valde amplius: quia omnis theſau-rus in comparatione illorum hare na eſt exigua

3 † Iniquitatem odio habui & abominatus ſum: legem autem tuã dilexi.

Inius-titias.

¶ [Iniquitatẽ]nõ hominẽ [odio habui ⁊ abominatus ſuʒ] priſus ex horreſcens ⁊ longe a me faciẽs[le gem autem tuam]⁊ ſi aliquando corripit: tñ[dilexi]in affectu mẽtis tanq̃ quid vtile ⁊ honorabile pro-hibens iniquitatem ⁊ ex dilectiõe nõ ex timore impleui. Amor quip-pe bonorum odio malorum proba-

Bone q̃ amee

malorum tur. Timore ergo caſto non perit
odio p amor: & illa formido nō facit odiū
batur. verborum dei: ſed integram chari-
tatem vt deus ametur cuius ver-
ba timentur. Et

4 Septies in die † lau-
† lauda dem dixi tibi: ſuper iu-
ui te. dicia iuſtitiæ tuæ.

¶ [Septies in die] .i. in hac vita
que ſeptem diebus agit. Numerꝰ
quippe ille vniuerſitatem indicat:
quia ſeptem diebus vniuerſa tem
pora voluuntur. ſic & illō. Septies
prouer. in die cadit iuſtus ſcilicet tribula-
xxiiij. tionibus & modis oībꝰ humiliatꝰ.
& reſurgit .i. non perit: ſed proficit.
Vel [ſepties] id eſt ſeptem vicibus
ſcꝫ in ſeptem horis canonicis [in
die] ſcilicet naturali [laudem dixi
tibi] id eſt laudaui te [ſuper iudi-
cia] id eſt flagella [iuſtitie tue] id ē
quibus corrigis & iuſtificas filios
quos recipis. vel [ſup iudicia iuſti-
tie tue] cōſiderando oīa opa tua iu
ſta q̄ ſunt executiones tue iuſtitie.
Et merito legem tuā dilexi. Quia

5 Pax multa diligenti-
bus legem tuam: & non
† eis eſt † illis ſcandalum.

¶ [Pax multa] eſt: & ſi nō ſemper
tpis ſalteꝫ pectoris et tandē eter-
nitatis [diligentibus legem tuaꝫ]
qua flagellas oēm filiū quē reci-
pis: q: charitas pellit oēs pertur-
bationes & tribulationes. Etenim
qui deū perfecte diligit tranquil-
lus apud ſe manet. & ſi ē pugna fo
ris nō intus [& non eſt illis ſcan-
dalū] nec calcitrant contra ſtimu-
lū: quia non ſunt puſilli quorum ē
ſcandalo exagitari. Vel [pax mul-
ta diligentibus legem tuam] & ſa-
cram ſcripturam: quia in ea inue-
niunt remedium contra omnem
deſolationem [et non eſt illis ſcan-
dalum] hoc enim non patientur fi-
naliter ita vt offendant & in penas
incidant: dilexi inquam legem et

6 Expectabam ſaluta-
re tuum domine: & mā-
data tua dilexi.

¶ [Expectabam] ſcilicet in ſpe [ſa
lutare tuum] o [domine] id eſt effe
ctum ſalutarē ſcilꝫ in tribulatiōe
mea multiplicem cōſolationē [et]
ideo [mandata tua dilexi] per q̄ ha
beo ſalutare & cōſolationē. vel [ex-
pectabā ſalutare tuū] o [dñe] ſcilꝫ
chriſtū qui eſt ſalutare. Antiqui iu
ſti primū aduentū expectauerunt:
nos ſecūdū pro quo et illi et nos
mandata diligimus dilexerunt an
tiqui mādata & chriſtus eos libera
uit. diligamus & nos mandata: vt
cū apparuerit chriſtus vita noſtra
tunc & nos appareamus cum illo
in gloria. Et

7 Cuſtodiuit aīa mea
teſtimonia tua: & dile-
xit ea † uehementer. † valde

¶ [Cuſtodiuit aīa mea] .i. volūtas
mea [teſtimonia tua] & mandata
diligenter ea in opere perficiendo
& exercendo: ſed quia hoc non ſuffi
cit ſine charitate addit [& dilexit
ea vehementer] id eſt valde inten-
ſe quod plus eſt q̄ tantum cuſtodi
re. Qui enim diligit ipſe veraciter
libenterq; cuſtodit. Et hoc non me
ritis ſuis/ſed deo attribuit dicēs.
Ideo.

8 † Seruaui mandata
tua & teſtimonia tua: † cuſto-
quia omnes uiæ meæ diui.
in conſpectu tuo †. † oēs

¶ [Seruaui] diligēter ope implēdo
[mandata tua] noua [& teſtimonia
tua] vetera [quia omnes vie mee] &

id eſt cogitationes ac dicta et facta mea quibus velut quibuſdam vijs progredior: et proficio in conuerſatione vite mee [ſunt in conſpectu tuo] id eſt in preſentia tua et tibi placent quaſi dicat per hec potui cuſtodire quia deus dignatus eſt intendere qui illuminat: et errores fugat: q̃ ſi faciem auertiſſet fuiſſet turbatus nec ea cuſtodiſſem. Ad hoc ergo ſunt in conſpectu domini vie iuſtorum vt dirigat greſſus eorum: quia nulla via bona eſt niſi quam deus illuminat.

Thau.

1 Joro A Ppropinquet † deprecatio mea in conſpectu tuo domi-
ſtim ne: † iuxta eloquium tuũ da mihi intellectũ.

¶ Qui ſupra gratas ſibi fore tribulationes dicebat: in hac vltima litera chriſto proximare deſiderat precans vt veniat et ouem perditam reuocet. Et quia chriſtus veniens cõſummationem eterne beatitudinis contulit: et ab errore ad patriam reduxit ideo huic octonario premittitur litera Thau que interpretatur errauit vel conſummauit: quia hic dicit ſe habere conſummationem ad vitam eternam. (Thau q̃d interpretatur)

Jam olim ſe errauiſſe dicit non modo: nunc autem dicit ſe reportandum ad patriam a pio paſtore. Nõ eſt enim vitijs/ ſed profectus renunciaſſe errori. Eſt etiam in hoc conſummatio: id eſt diſcipline perfectio: quia plus eſt a vitio ſe reuocaſſe q̃ prope vitia ipſa neſciſſe. Jmbutos enim vitijs animos exuere atq; emendare non ſolum perfecte virtutis/ ſed celeſtis eſt gratie. Et quaſi dicat quia ſic et ſic egi [Appropinquet] tibi [deprecatio mea] que eſt de exhibendis bonis facta [in conſpectu tuo] o [domine] vt eam a te non repellas: ſed benigne audias: et que ſit illa deprecatio ſubditur [iuxta eloquium tuum] ſcilicet legis tue [da mihi intellectum] vt ſapiam id quod edificationis eſt. Juxta eloquium dei petit vt ſapiat ne per humanam prudentiam euaneſcat. Vel [iuxta eloquium tuum da mihi intellectũ] id eſt ſecundum altitudinem eloquij tui que tranſcendit facultates humani ingenij eleua intellectum meum ad ipſum intelligendum

2 Intret poſtulatio mea in conſpectu tuo: † ſecundùm eloquium tuũ eripe me. tõne

¶ [Jntret] etiam ad te [poſtulatio mea] que eſt de remouẽdis malis facta [in conſpectu tuo] vt eam gratanter ſuſcipias: et clementer exaudias. Gradatim aſcẽdit: quia pl⁹ eſt intrare q̃ appropiquare: et ſubdit poſtulationẽ dicẽs [ſcḋm eloquiũ tuũ] .i. pmiſſum [eripe me] ab hoſtib⁹ viſibilib⁹ et inuiſibilib⁹: grãue eſt eñ tãdiu luctari cũ eis. Vel [ſcḋm eloquiũ tuũ] id eſt ſcḋm altitudinẽ eloquij tui [eripe me] a labe cõcupiſcentie: et a meditatione terrenorum ad que meditanda et cogitanda natura eſt prona: da inquam intellectum: quia tunc

3 Eructabũt labia mea hymnũ: cũ docueris me iuſtificationes tuas.

¶ [Eructabunt labia mea] quaſi de pleno id eſt ex cordis abundantia cum magna plenitudine extra pronunciabũt et dicẽt [hym

num].i.laudē dei[cū docueris me iuſtificationes tuas]id eſt man-data ⁊ eloquia tua p̄ q̄ iuſtificas: vt non ſolū memoria retinendo/ ſed etiā faciēdo cuſtodiā: aliter eñi non cruſtabūt niſi tu doceas. Sic eñ qui gloriatur nō in ſeipſo/ſed in domino gloriaſ hymnūq; eru-ctat: ſed iā q̄ iā didicit ⁊ doctorē ſuum deū laudauit: Deinde vult docere. vnde ſubdit

4 Pronunciabit lingua mea eloquium tuum: quia omnia mandata tua æquitas.

pnūciauit. eloq̄a tua. iuſtitia

[Pronūciabit etiā[ligua mea] i. procul ⁊ ppe nūciabit laudādo ⁊ alijs p̄dicādo vt ſim miniſter tibi [eloquiū tuū] i. legis tue. vnde eſt ſalus nō ocioſum verbū vn̄ reddē da eſt ratio. ⁊ decet ac iuſtū eſt id pronūciari: q: equitate fulget vn̄ ſubdit[q: oia mandata tua]ſunt [equitas] i. equitate plena. talia autē mandata ſunt amāda: faciē da: ⁊ vbiq; diuulgāda. Sciēs aūt iſte que pericula ſequantur docen tem a contradicentibus addit

5 Fiat manus tua ut ſaluet me: quoniam mandata tua elegi.

ſaluū me facias. quia

[Fiat manus tua] i. potētia ⁊ operatio adiutrix [vt ſaluet me] ab inimicis ⁊ ab omni malo ne ti meā ⁊ deficiā ⁊ det pſeuerātiā vt ſufficiā ad hoc faciēdū: ⁊ audacter pronūciē; qđ hac fiducia peto[qm̄ mādata tua]de oibus alijs ⁊ pre oib⁹ temporalibus [elegi] ⁊ timio rē timore oppreſſi ad ea meditāda: operanda: ⁊ docenda: quia ſunt oi bus ad ſalutem vtilia: ideo iuſtuȝ eſt te iuuare me ſperantē in te. Et

6 Concupiui ſalutare tuum domine: & lex tua meditatio mea eſt.

[Concupiui ſalutare tuum] o [domine] i. effectum virtutis tue ſaluatricis. Uel ſalute eterna q̄ ē in te obiectiue. Alij alia querant: ego aūt nō niſi tuam ſaluationē. i. ſalutē. q: omniū finis eſt ſpes ſa lutis nō felicitas huius temporis [et] ideo [lex tua meditatio mea eſt] eo q̄ dirigat ad conſuetudinē huius ſalutis: Qui enim cupit ſa lutem meditatur iugiter in lege dei nec inde auertitur aliqua cura huius ſeculi fiat iniquam manus tua. ⁊ ſic

7 Viuet anima mea & laudabit te: & iudicia tua adiuuabunt me.

[Uiuet anima mea] vita gratie in pn̄ti ⁊ glorie in futuro licet cor-pus affligatur [⁊ laudabit te] nūc etiam in flagellis que fiūt ad pur gationem ⁊ ſemper in eternitate eius beatis [⁊ iudicia tua] que mo do incipiūt a domo dei [adiuuabūt me] q: ſanguine creuit eccleſia: iu dicia dei ſanctos adiuuant dum tribulationib⁹ pbantur: pctōres adiuuāt dū tribulatiōib⁹ caſtigā tur. Uel [iudicia tua] futura [ad-iuuabunt me] ad laudādum deuo tius. Quis enim videns equitatē dei ī damnatione malorum ⁊ pre miatione bonorum non prorum-pit in laudem eius mirabilem: di co adiuuabunt et viuam. Sed quandoq;

8 Erraui ſicut ouis que periit: quere ſeruum tuum: quia mandata tua non ſum oblitus.

perdita

¶ [Erraui] periculoſe ſepius heu declinãdo a via veritatis ad vitia [ſicut ouis que perijt] id eſt perdita fuit: ideo [quere ſeruum tuum] ſcilicet me ſicut paſtor querit oues perditam vt reducat eam: quia etſi erraui tamen [mandata tua non ſum oblitus] finaliter et ex toto vñ q̃re me ⁊ miſerere mei et pſice vt cepiſti: mãdata obliuiſcit̃ q̃ nõ ſurgit poſt caſum: q̃ errauit ⁊ nõ obliuiſcit̃: ſurgit fortior: cautior: ⁊ humilior. Nouiſſime hic aperit ſe: et oſtendit que perſona per totũ pſalmũ loquebat̃ ſcʒ gñalis iuſtus. Qui ex hac pte qua dicit [q: mandata tua nõ ſum oblitus] eſt ouis inuẽta: ſed adhuc ex alia parte q̃ritur: ⁊ p ſui paſtoris ſanguinẽ fuſum ⁊ diſperſum in oibꝰ gentibus inuenitur. Oratio

Pꝰ Alma totius beatitudinis deꝰ qui fideles tuos vt in lege tua ambulent teſtimõia tua ſcrutent̃ mãdata cuſtodiant ſalubris promiſſor informas: concede nobis iuſtificatiões tuas toto corde querere: eloquia intelligere mirabilia predicare: vt qui hactenus ſeu oues perdite errauimus tuis pijs humeris reſtituti paradiſo gloriemur. Per dñʒ.

Pſalmus de clamore pœnitẽtis aſcendere & proficere cupientis: ac dolore ſuę longę in hac uita peregrinationis.

Pſalmus. C X I X.

1 A D † dominũ cũ tribularer clamaui: & † exaudiuit me.

ꝑte dñe exaudiſti.

¶ Auctor pſalmi pphета dauid.

¶ Titulus canticũ graduũ. Et eſt ſenſus hic ẽ cãticũ graduũ. i. metrica exultatio deaſcẽſu ſpũali: q: ſpirituales gradꝰ ſunt iſti. Canticũ enĩ deſignat iocũditatẽ: gradus vero aſcenſionem ⁊ profectum: magna autem debet eſſe iocunditas animę proficienti ad deum. ¶ Materia: clamor penitentis aſcendere ⁊ proficere cupientis. Intentio: monere hominem ad aſcendẽdum ⁊ proficiendum exemplis ſeruorum dei quos de mortuis viuos deus ipſe fecit tanq̃ carbones vaſtatores. Sẽtentia in generali propheta in iſto pſalmo in perſona cuiuſlibet fidelis educti de vanitate ⁊ malis huius ſeculi incipientis iam aſcendere volentiſq̃ proficere ac ſoli deo inherere patientis linguas aduerſantium clamat ad dominum vt a linguis iniquorum liberetur: vehementerq̃ conqueritur q̃ in hac vita diutius commorans malorum commixtione tantum pregrauatur. Aſcendens ergo hic loquitur: et de eius profectu hic agitur licet enim gradus vel deſcendentium vel aſcendentium ſint gradus: tamen qui modo in his quindecim pſalmis poſiti ſunt aſcẽdentes tantum ſignificant. Eſt autem aſcenſus hic ſpiritu aliis qui fit non paſſibus pedum ſed promotione affectuũ: vt de virtute in virtutem: ⁊ de minore aſcendatur ad maiorẽ vbi charitas mouet pedem. Ideoq̃ quanto quis plus diligit tanto magis aſcendit. Et nota q̃ quindecim gradus erant quibus aſcendebatur in templum ſeu domum domini quam rex ſalomon edificauerat vbi ſummus pontifex ſemel in anno ſcilicet in feſto propiciationis nõ ſine ſanguine in ſancta ſanctorum aſcendebat: et aſcenſurus ſingulos pſalmos in ſingulis Nota

gradibus ſcilicet in quolibet gra-
du vnum decantabat:ita φ in vlti
mo gradu qui erat iam in atrio do
mus domini canebat.Ecce nunc be
nedicite domino ꝛc.Unde eſdras
propheta repletus eodem ſpiritu
quo dauid intelligens iſtos grad⁹
templi his quindecim pſalmis et
numero ꝛ ſignificatione concorda-
re voluit hos de noie graduum in-
titulare.Quindenarius em̄ nume-
rus ex ſeptenario et octonario con
ſtat:ꝛ p ſeptenarium vetus teſta-
mētū intelligiť:qꝛ ſeptimus dies
in eo celebrari pcipiť:die em̄ ſepti-
mo requieuit deus ab oi opere qd
pătrarat per octonariū vero nouū
teſtamētū deſignať:qꝛ in octauo
die quo chꝛiſtus reſurrexit ſumpſit
exoꝛdium: et qꝛ idē dies in magna
celebꝛitate haberi auctoꝛitate noui
teſtamenti iubeť.Quindecim ergo
graduum ſit diſtinctio vt per hoc
expliceť ſacramētum veteris ꝛ no
ui teſtamenti /et ſignificetur vtri-
uſqꝫ teſtamēti doctrina in his gra
dibus ptineri.Et ſic p quindecim
grad⁹ in ſancta ſanctoꝝ aſcēdeba
tur;ita quindecim gradibus virtu
tū que in nouo et veteri teſtamen
to intelliguť oēs electi in ſancta
ſctōꝝū.i.in eternā beatitudinē aſcē
dēdo pficiſcunť;poteſt etiā quinde
narius numerus in denarium et
quinarium diuidi:ꝛ per denarium
decem pꝛecepta:per quinarium vo
quinqꝫ ſenſus coꝛpoꝛis intelligi.
Quia ſicut per quindecim gradus
aſcendebatur in ſancta ſanctoꝛum
ita quinqꝫ ſenſibus coꝛpoꝛis edo-
mitis et decem pꝛeceptis comple-
tis itur in ſancta ſanctoꝛum id eſt
ad gaudia celeſtium pꝛemioꝛum.
Sunt ergo hic quindecim gradus
ſicut in templo quindecim erant
gradus quibus in illud aſcende-
batur qd tēplū eſt figura celeſtis
tēpli ad qd his gradib⁹ aſcēditur.
Beatitudinē ergo quā ſupioꝛ pars
alphabeticus cătauit iſti ſequētes
pſalmi oꝛdinatis quindecim gradi
bus tā pſalmoꝝū φ meritoꝝū in ſa
cramētū tam noui φ veteris teſta
menti explicăt.Pꝛim⁹ autē grad⁹
eſt a malis ſeculi exire:et vniuerſe
vanitati renunciare.Initium em̄
pꝛofectus eſt carnalia vitia relin-
quere et domino inherere.Et tunc
cum homo incipit aſcendere id eſt
cogitat pꝛoficere contempto ſeculo
ſoli deo herēs incipit pati linguas
aduerſantium et detrahentium
et quod grauius eſt quaſi conſu-
lendo a ſalute auertentium .¶ Sē
tentia in ſpeciali .Juſtus ergo vo
lens exire de malis ſeculi quibus
pꝛemebatur dicit ſe clamaſſe ad do
minum ſic .[Ad dominum]qui po
teſt iuuare et facere faciliter[cum
tribularer]ac tentationibus ꝛ de-
ceptionibus ab aſcenſu retraherer
[clamaui]intentione coꝛdis oꝛădo
feruenter vt me educeret de malis
ſeculi pꝛementibus me grauiter:
valde vtilis eſt fideli tribulatio ani
me.vnde enim tribulatur inde com
pellitur deum oꝛare et in eius ad-
iutoꝛia confidere.Tunc enim pꝛe-
ſto eſt diuinum adiutoꝛium quan-
do deficit humanum[et exaudiuit
me]miſericoꝛditer liberando et ad
gradus aſcendendi conſtituendo
vbi erat contra linguas detrahen-
tium; dicens.

2 Domine † libera ani
mam meā à labijs † ini- †terue
quis: & à lingua doloſa. †inius ſtis

¶ [Domine]quia me in gradu con
ſtituiſti iam ergo[libera animam
meam a labijs iniquis] id eſt:illoꝝ
q pꝛohibēdo ꝛ terrēdo me detinere
ꝛ ipedire conanť ne mūdū ꝛ ſecula
ria negotia dereliquā:et familia-
rius tibi adhereā[ꝛ a lingua dolo-

ſariorū videlicet qui verbis ſuaſo
rijs et palliato conſilio me impedi
re: et a bono retrahere nitūtur: La
bia enim iniqua ſunt que aperte
loquūtur malum: que palam minā
tur et terrēt lingua vero doloſa eſt
habens imaginem conſulendi et ꝑ
niciem nocendi. Sed dominus qua
ſi exercens iuſtum dicit ei.

Labia iniq que ſunt.

Quid † detur tibi aut
3 quid † apponatur tibi
ad linguam doloſam?

† dabit † appe netur.

¶ [Quid det tibi] i. arma [aut qd apponat tibi] quaſi in conſolatio ne quo te munias [ad] i. cōtra [linguam doloſam?] que mala ſuadet et plus nocet. q. d. Quale remediū contra huiuſmodi retractiua habere poteris de lingua doloſa tantū facit mētionem: q2 magis nocet: et ſub ea ſatis intelligitur alia. Magis enim timēda eſt lingua doloſa et adulatoris ꝙ iniqua ⁊ detractoria duo dicit ſcꝫ dari ⁊ apponi: q2 ſagitte danť in arma ⁊ carbones apponunť quaſi in cōſolationē. vñ ipſe dñs qui exercēs interrogat reſpondens ſue interrogationi ſubiungit.

4 Sagittę potentis acutę: cum carbonibus deſolatorijs.

¶ [Sagitte potentis] id eſt verba dei omnipotentis ſcilicet verba ſacre ſcripture [acute] ad vulnerādū ⁊ trāſfigendum cor vulnere amoris dabuntur tibi pro remedio [cum carbonibus deſolatorijs] id eſt cuꝫ exemplis peccatorum ad deum cōuerſorum. Qui bene dicuntur carbones: quia conuerſi ad deum igne charitatis calefacti de mortuis reuiuiſcunt: et alijs mortuis adhibiti ſuo exemplo eos vt viuant accēdunt dicuntur etiam carbones deſolatorijs ſeu vaſtatorijs: quia vaſtādo ad deſolationē perducunt carnales affectiones et ſeculares amores. Ipſos enim attendendo ſi male lingue volunt nos impedire vel a bono retrahere attendimus nos ad carbones illos cogitando vel dicendo talis fuit aliquando fornicator modo eſt caſtus talis guloſus modo eſt ſobrius et ſic de ſingulis ⁊ omnes iſti modo ardenter deo ſeruiunt: nō potero ergo quod iſte ⁊ ille poſſunt? Ubi bene poſt ſagittas apponuntur: quia poſt exhortationem verborum exemplis eſt agendum vt quod verbis quis accepit credat ſe poſſe cū multi delicati id illud noſcuntur impleſſe: etſi multum peccauerunt eo amplius amauerunt. Deinde aſcendens de incolatu ſuo et permixtione malorum conquéritur dicens

5 † Heu mihi quia inco
latus meus † prolonga
tus eſt † habitaui cum
† habitantibus cedar:
multū † incola fuit ani
ma mea.

† aie quod ſlōgius quus factus eſt. † inhabitaui. † taber naculis † peregrinata eſt.

¶ [Heu mihi] In ſcripturis ve in dicat gehenne ſupplicium: ſed heu preſens exilium Unde ſequitur [q2 incolatus meus] id eſt peregrinatio huius ſeculi [prolongatus eſt] quia et ſi breue ſit tempus tamen deſiderio nimis longum mihi videtur: quod enim ſuſcepi per ſpem non contemplor per ſpeciem: et nondum veni ad patriam vbi cum nullo malo victurus ſum et inde gemo/quia ad tumulum miſeriarum [habitaui] non cum bonis: ſꝫ [cum habitantibus cedar] id eſt in Cedar tenebris in tenebris peccatorum. quia in Cedar enim tenebre interpretatur et doleo cum illis eſſe: q2 [mul

tã incola] .i. peregrina a deo in regione diſſimilitudinis: puta vagãdo: diſcurrẽdo per multa vana et inutilia [fuit anima mea] que debebat ſolis diuinis eſſe intenta. Sicut enim corpus peregrinatur locis ita anima affectib⁹. Si deũ amat anima aſcendit ad eum: ſi terram peregrinatur a deo. Et ꝙ patiens in ſua peregrinatione ſit oſtendit cum ſubdit

6 Cum his qui oderũt pacẽ eram pacificus: cùm †loquebar illis †impugnabant me gratis.

†loquerer †debellabant

[Cum his qui oderunt pacem] i. qui ſcindunt catholicam vnitatem [eram pacificus] non turbulentus, non iratus. eorum moleſtias patienter tolerando ⁊ vnitatem ſeruando vt eis pacem liberius predicarem. ſic debes habitare inter malos vt pacifice toleres inquietos. Tunc enim bonus eris cum te aliena malitia mutare non poterit [cum loquebar illis] prohibendo a malis et hortando ad bona. ipſi obſtinati [impugnabant me gratis] .i. ſine meo merito et cauſa: nolentes me audire loquentem vtilia. Et ideo ſi audire contemnunt mali nequaꝗ̃ tamen a verbo predicationis ceſſare debẽt boni: ne ſicut illi peccant ex facto ita iſti peccent ex ſilentio.

Oratio.

Tribulationum noſtrarum optime mitigator deus libera animas fidelium a labijs detrahentium iniquorum: vt adiutoris ſpiritalibus premunite nullis impugnationibus aggrauentur. Per dñm.

Pſalmus de recurſu ad Deum & ciues cæleſtes in tribulatione & tentatione: ac diuini auxilij poſtulatione.

Pſalmus. CXX.

1 L† Euaui ocu-los † meos in montes: unde ueniet auxiliũ † mihi.

†leuẽt †ſuos †illis.

Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. Idem titulus qui ſupra ⁊ idem ſenſus ⁊ ſimiliter in ſequentibus. Materia: poſtulatio diuini auxilij i tribulatiõe ⁊ tẽtatiõe. Intẽtio monere fideles vt in tribulatiõe ⁊ tẽtatiõe ꝑ orõnẽ ad deũ recurrãt. ac de eī⁹ protectiõe ⁊ auxilio oĩno ↄfidãt. Sñia i gñali. ꝓpheta i iſto pſalmo i ꝑſona tribl'at in tribulationibus et periculis cõſtituti ad deũ et ad ciues celeſtes leuat oculos mentis. petitq; eo: ſ adiuuari precib⁹ ⁊ meritis ne mẽs eius alicui tẽtationi ſuccumbat ⁊ impugnationi. Secũd⁹ gradus eſt petere diuinam defenſionẽ cui nil poſſe obuiare mõſtrat. Cui eñ de mũdo exeunti pericula occurrãt/ expoſcere debet diuinũ auxilium. Sñtẽtia in ſpeciali. Qui ergo ſupra quaſi inclinatus clamauit iã reſpirans oculos ad interceſſores ſanctos leuat dicens. [Leuaui oculos meos] ſcilicet mẽtis et corporis [in montes] ſpiritales ſcilicet ad ſanctos et ciues celeſtes dignitate eleuatos. A mõte chriſto qui eſt mons in vertice mõtiũ dicũtur ſancti mõtes: qui prius illuminati ſunt ſole iuſtitie: et per eos aperte ſunt ſcripture [vnde] id eſt ex quibus [veniet auxilium mihi] quia ob eis triplr ad nos venit auxi-

lium ſcilicet per eorū ſcripturas ⁊ doctrinam per exemplum ⁊ imitationem. ac per merita et interceſſionem apud deum: ſed non eſt preſumēdum de illis imo de domino. Unde et ſubditur

2 Auxilium meum à domino: qui fecit cælū & terram.

¶ [Auxiliū meū] tamē principaliter eſt [a domino] licet per eos: qui de plenitudine eius accipiunt diuina enim adiutoria hominibꝰ preſtita et per angelos et ſanctos miniſtrata pricipaliter ſunt a deo. Illi ergo miniſtri ſed deus eſt auctor [qui fecit celum et terram] et ergo poteſt auxiliari. Ideo hic dominus celi et terre factor deſcribitur vt quantum precellat ceteros ſanctos attendatur. Illi creature ſunt et iſte creator. Illi illuminati ſunt/iſte illuminator. Deinde iſte de tali auxilio letus ſibi ipſi tanꝗ alteri loquitur. q. d. Quia auxiliū eſt a domino: vt ergo firmus ſis in gradibus

3 † Non det in commotionem pedem tuū: neque dormitet qui cuſtodit te.

†ne des ad mouēdū pedem meum.

¶ [Nō det] [dñs] [i ꝯmotionē] qua ab aſcēſu mouearis [pedē tuū]. i. non permittat affectionem tuam mutari de bono in malū: nec patiatur moueri ſtabilitatē qua i eo es firmatus. Sicut autē charitas pedem mouet ad ambulandum et proficiēdū/ſic ſuperbia mouet ad cadendum ⁊ deficiendum [neqꝫ] [et] [dormitet]. i. tepeſcat ⁊ ad modū dormitātis cuſtodiā tuā negligat [qui cuſtodit te] ſcꝫ deus cuſtos principalis. Deꝰ eñi in ſe manētē puigili cuſtodia ꝓtegit ac tuet: et neminē deſerit niſi pꝰ ab ipo deſeratur: vt autem tibi nō dormiat eſto iſrael. quia

4 Ecce non dormitabit neque † dormiet: qui cuſtodit Iſraël. †obdormiet.

¶ [Ecce nō dormitabit neqꝫ dormiet] non erit negligens in cuſtodia ſua tanꝗ dormitaret ſimpliciter vel dormitet plene [qui cuſtodit iſrael] id eſt ſanctos vidētes et contemplātes deū: quia ſine vlla intermiſſione cuſtoditur qui eum ſpiritualium oculorum intentione cōtemplatur. q. d. ille qui cuſtodit iſrael cuſtodiet te in gratia ſua ſi fueris iſrael: id eſt videns deum per fidem operantem. Eſto ergo iſrael vt merearis ipſum habere cuſtodem: ⁊ tunc non ſinet moueri pedem tuum. Et quaſi quis quereret quis eſt iſte cuſtos: ſubdit.

5 Dominus cuſtodit te dominus † protectio tua: ſuper manū † dexteram tuam. †tegumētū tuum. †dextere tue.

¶ [Dominus cuſtodit te] in bono [dominus] eſt [protectio tua] contra malum [ſuper manum dexteram tuam] id eſt plus ⁊ fortius ꝗ manus tua dextera que precipue protegit et defendit: hoc eſt plus ꝗ tota virtus tua poſſet te protegere: ⁊ etiam omnis poteſtas humana. Uel eſt [protectio tua ſuper manum dexteram tuam] id eſt ꝓtegat bonam operationem tuam que per dexteram ſignificatur ne deficiat vel detrimentū patiatur. Et ſic proteget te. ꝗ

6 Per diē ſol nō uret te: neque luna per noctē.

[Per diē ſol non vret te]i[d] eſt non vreris et eleuaberis elatione proſperitatis [neqꝫ luna per noctem] id eſt non ſuccumbes et deijcieris depreſſione aduerſitatis: per diem enim accipiuntur proſpera: per ſolem elatio que venit ex proſperis per noctem vero aduerſa: per lunam depreſſio que prouenit ex aduerſis. Et dicitur luna vrere quia non ſolum ex calore/ſed etiam ex frigore vruntur et deſiccantur fructus terre. q. d. nec fulgor proſperitatis: nec defectio aduerſitatis turbabunt propoſitum tue mētis domino te cuſtodiente ꝛ protegente. ꝛ vt breuiter omnia complectar.

7 Dominus cuſtodit te † ab omni malo: cuſtodiat animā tuam dominus. †cuſtodiet.

ℭ [Dominus cuſtodit te ab omni malo] non quidem a malo tribulationis et pene: ſed a malo peccati ꝛ culpe. ꝛ hoc diſcernit cū ſubiūgit [cuſtodiat animam tuā dominus] vt intelligas te a domino cuſtodiri ab illo malo quod poteſt eſſe in aīa. i. a petō nō ab illo qđ p̄t eē in corpore ſcꝫ infirmitate vel tribulatiōe. Cuſtodit etiam quandoqꝫ a malo culpe ꝛ pene. quia vtraqꝫ ſalus eſt in manu ſua ꝛ poteſtate. Deinde cuncta concludit. d.

8 Dominus cuſtodiat introitum tuum & exitum tuum: ex hoc nunc & uſque in ſeculum.

ℭ [Dñs cuſtodiat introitū tuuꝫ ꝛ exitum tuū ex hoc nūc ꝛ vſqꝫ in ſeculum] .i. dirigat te in omnib⁹ operibus et tentationibus tuis a principio vſqꝫ ad finem: et nūc et ſemper ac bonis initijs bonos exitus adiungat. Quādo tētamur intramus quādo tentationem vincimus exiuimus. Et cuſtodit dūs introitū dū nō ſinit tētari ſupra vires ꝛ ne vincamur tētatiōes tēpore. Exitū vo cuſtodit cū facit cū tētatiōe exitū ꝛ prouētum ꝛ ne vincamur in fine ſui grego. introit⁹ vocatur ingreſſus ad fidē p baptiſmū: exit⁹ vero trāſitus de vita ad gloriā. Oratio.

Protege plebē tuā nō dormitās nec obdormiēs domine, pſ̄ctor iſrael: ꝛ ne vramur per diem tu nos ab ſcandalis huius mūdi defende. Per do.

Pſalmus de gaudio & lætitia electorum adhuc peregrinantium ex ſpe & deſiderio ueniendi ad Hieruſalem ciuitatem cæleſtem.

Pſalmus. CXXI.

1 Lætatus ſum in his que † dicta ſunt mihi: in domum domini ibimus. †iocundatus. †dixerunt.

ℭ Auctor pſalmi pphēta Dauid. ℭ Titulus vt ſupra. ℭ Materia: ſpes et deſiderium veniendi ad hieruſalem ciuitatem ſupernam ℭ Intentio: monere et incitare fideles ad habēdum huiuſmodi ſpē ꝛ deſiderium. ℭ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo in perſona cuiuſlibet electi gaudet ſe ad ſupernam ciuitatem ſcilicet hieruſalem eſſe venturū. De qua multa a multis audiuit vbi iam omnes conciues noſtri angeli ꝛ ſancti ſecura proſperitate conſiſtunt: et cū domino in iudicio iudicabunt: lo-

quiturq; ad ipſos ciues hieruſa-
lem celeſtis vt fidelib⁹ eccleſie mi-
litantis illuc aſcenſuris optent et
petāt abundantiā pacis. Tertius
gradus eſt magnum gaudium qđ
habet vir ſanctus eo q̄ ſe ⁊ alios
videt in eccleſia pura mente ver-
ſari atq; digne deo in hac peregri
natione militare: vnde ad celeſte;
hieruſalē ſuſpiramus ad quā dua
bus alijs dilectionibus leuamur.
¶ Sententia in ſpeciali. Iſte er-
go in perſona electi ſupernam pa-
triam ſuſpirantis ex multis de ea
auditis admodum letus ait. [Le-
tatus ſum] id eſt ſpē habui ⁊ gau
dium [in his que dicta ſunt mihi]
per reuelationem a ſpiritu ſancto
necnon a prophetis et apoſtolis
ac ſanctis: ⁊ per ſcripturam ſanctā
omnibus bonis chriſtianis: q̄ ſc;
[in domum domini ibimus] non
manu factam in celis. i. in celeſte;
hieruſalē vt ciues efficiamur ſan-
ctorū ⁊ domeſtici dei. Curramus
ergo ⁊ nō deficiamus: q: illuc per
tinemus ⁊ perueniemus vbi non
laſſabimur. Et cū hec dicerentur.

2 Stātes erāt pedes no
ſtri: in atrijs † tuis Hie-
ruſalem. † nō hʒ tuis.

¶ [Stantes erant pedes noſtri]
i. affectus ſeu affectiones animi. ſi-
cut enim corpus vehitur pedibus
ita quodammodo vehitur ⁊ proſi-
cit anima ſuis affectib⁹ [in atrijs
tuis] ſc; interioribus id eſt in pe-
netralibus: ⁊ accipit a parte totū.
Atria em̄ ſunt introitus: ſed hic ē
accipiuntur pro penetralib⁹ o [hie
ruſalem] ſupna et celeſtis. Cogita
qualis ibi ſis futurus: et quam-
uis adhuc in via ſis hoc tibi po-
ne ante oculos quaſi iam ibi ſtes
quaſi intra angelos idſiciēs gau
deas. Sed ne iſtam terrenam hie-
ruſalē putares ſubiecit

3 Hieruſalē quæ ædifi
cat̄ ut ciuitas: cui⁹ parti
cipatio eius in idipſum.

¶ [Hieruſalē] dico [que edificat̄]
ex viuis lapidibus puta angelis ⁊
ſanctis hominibus [vt ciuitas] id
eſt ad ſimilitudinē ciuitatis mate
rialis q̄ edificat̄ ex diuerſis lapidi
bus ⁊ lignis. Non em̄ eſt ciuitas
corporalis: ſed ei ſimilis [cui⁹ par-
ticipatio eius] eſt [in idipſum] id
eſt in id vel illius qđ ſemper eodē
modo eſt: ⁊ inmutabiliter i ſeipo
pmanet. i. eternū: ⁊ hoc ē de⁹ q̄ ait
Ego ſum: q̄ ſuę ſtabilitatis ergo
particeps eſt illa ciuitas qđ de nul
la carnali dici pōt. Vl' cuius parti Exo. iii.
cipatio] id eſt fruitio eius eſt [in id
ipſum] id eſt vni⁹ ⁊ eiuſdem: quod
enim vn⁹ participat omnes ⁊ ſin-
guli participant et eodē bono quo
vn⁹ ſingulariter fruitur ⁊ gaudet
omnes generaliter fruūtur ⁊ gau
dent. Deus enim eſt obiectū bea-
titudinis omnib⁹ ſanctis: plus ta
men ⁊ minus participant ſm̄ di-
uerſitatem graduum meritorum.
Inde tamen ſcio ibimus.

4 Illuc enim aſcēderūt
tribus tribus dn̄i teſti-
moniū Iſraël: ad con-
fitendū nomini † dn̄i. † tuo dn̄e.

¶ [Illuc enim aſcenderunt] quaſi
preparantes nobis viam [tribus]
non omnes et quicūq; ſed [tribus
dn̄i] id eſt iuſte et ſancte coram do
mino ſcilicet ſancti patres noui et
veteris teſtamēti q̄ ſunt vel i qb⁹
eſt [teſtimonium iſrael] id eſt qui
ſe teſtantur iſrael per bona opera.
Vl' in quibus cognoſcitur q: vere
ſunt iſrael id eſt vidētes deū pſ

dem formatam: vel teſtimoniū dātes ipſi iſrael de bonitate dei: aſceñderunt inquam ad confitendum confeſſione laudis [nomini domini] id eſt ad laudādum dominum illius ciuitatis: hoc enim vnicum officium erit eis. Inde etiam eſt certitudo ꝙ ibimus.

5 † Quia illic ſederūt ‖ † quoniā ibi
ſedes in iudicio: ſedes
ſuper domum Dauid.

¶ [Quia illic] .i. in illa hieruſalē [ſederūt] .i. ſedebūt [in iudicio] faciendo tanꝙ cum chriſto iudicantes [ſedes] .i. ſcti maiores in quib⁹ deus ſedet et inde iudicat [ſedes] inquā exiſtētes [ſuper domum dauid] .i. ſuper familiā xp̄i cui dederunt cibum in tempore .ſ. ſanctos minores vt iudicet eos. Dauid em̄ interpretatur manu fortis ꝛ ſignificat Chriſtum qui diabolū vicit: ꝛ portas inferi fregit. Iudicabunt aūt illi ꝗ oīa reliquerūt ꝛ xp̄m ſecuti ſunt ſed iudicabunt illi qui de reb⁹ quas retinuerūt opa mīe fecerunt. Et q: ad ſupernam hieruſalem peruenien⁹ cōuertit verba ad iudices dicēs: ergo o ſancti qui in ſuperna hieruſalem eſtis

6 † Rogate quæ ad pa ‖ † interrogate
cem ſunt Hieruſalem:
& abundantia diligentibus te.

¶ [Rogate] et petite a domino ꝛ precib⁹ veſtris impetrate ea [que ad pacem] obtinēdam [ſunt] id eſt pertinent et ducunt huius [hieruſalem] celeſtis que dicta eſt viſio pacis. Et ad ipſam hieruſalem cōuertens vocem ſubdit [et abundātia] pacis ac bonorum ſpiritualiū ſcilicet nunc meritorum et tunc premiorum detur [diligentib⁹ te] et deum appetentibus eſſe tecum o hieruſalem ſuperna. Et q: adeo vtilis et delectabilis ſuper omnia eſt pax ergo ego ipſe rogo dicens. o hieruſalem

7 Fiat pax in uirtute
tua: & abūdantia in tur
ribus tuis.

¶ [Fiat] vt et detur nobis [pax] ꝛ in preſenti et in futuro [in virtute tua] ſcilicet charitate. charitas em̄ pacem generat: et virtus hieruſalem dicitur: quia hic incipiens ibi perficitur et eſt virtus fortis vt mors cui nihil reſiſtit: quia occidit quod fuimus vt aliō ſimus quod non eramus [et abundantia] pacis et charitatis ceterorumq; bonorum ſpiritualium tanta fiat [in turribus tuis] .i. maioribus et excelſis vt influat eius minoribus: q: per charitatē reguntur infirmi a firmis. Sʒ q: charitas eſt nō noſtra ſʒ que aliorū ſunt querere: iō cum de charitate diceret ſubdit

8 Propter fratres † me ‖ † et propinquos.
os & proximos meos:
loquebar † pacē de te. ‖ † autē

¶ [Propter fratres meos] fide [et proximos meos] charitate conuertendos et lucrandos [loquebar] alijs predicando et pro eis orando [pacem de te] o hieruſalem vt ſcilicet ad illam pacem eos predicando allicerem et orando attraherem: vt et ipſi ad conſummationem huius edificij ſe perfectos exhiberent. Sancti etenim viri non propter ſe: non propter gloriam vl' honorem: nec propter aliquod tēporale cōmodum ſed propter animas deo lucrandas predicant pacem ꝛ gloriam celeſtis hieruſalem vt alij cū eis perpetua pace ꝛ bea-

titudine perfruant̃. Vñ ⁊ adiũgit̃

9 Propter domum do

mini dei † noſtri: queſi- †mei.

ui bona tibi.

¶ [Propter domũ dñi dei noſtri] edificandam. hoc eſt non propter me tm̃ ſed propter eccl̃iam ꝓpter ſanctos et peregrinos et inopes vt et ipſi aſcendant [queſiui] rogã do ⁊ ꝑdicãdo [bona] nõ vtiq̃ tem poralia caduca ſed vera atq̃ per- petua [tibi] .i. ad honorẽ tui o cele ſtis hieruſalem ad te congregãdo ciuium multitudinem: hoc feci q2 domus es dei ⁊ ita in hoc ꝙ te di ligo deũ diligo. O ꝙ̃ felices ⁊ bti qui in te meruerint habitare quia deum videbũt facie ad faciẽ: ⁊ lau dabunt ſine fine. Orõ.

Ambulantib⁹ in atrijs do mus tue omnipotẽs: pa- cis abũdantiam largiri di gnare: vt dũ te tota auiditate cor- dium confitemur bona tua in cele ſtibus capiamus. Per dominum.

Pſalmus de recurſu ad Deum per orationẽ in opprobrijs: & deſpe ctione à diuitibus & ſu perbis: ac quibuſcũque tribulationibus.

Pſalmus. C X X I I.

1 AD te † leuaui oculos meos: qui habitas in † cælis. †dñe †celo

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulus vt ſupra. ¶ Materia: recurſus ad deum per orationẽ in tribulatione .ſ. in opprobrijs ⁊ de- ſpectiõe. ¶ Intẽtio: monere fide- les vt aſcendant ⁊ inter quaſlibet anguſtias de dño ꝑſumãt ꝙ tandẽ miſert⁹ exaudiat. ¶ Snia in gña- li: propheta in iſto pſalmo in pſo- na tribulati in tentationib⁹ ⁊ pe- riculis conſtituti ad ipſum deum leuat oculos mẽtis: implorãs eius miſericordiam ⁊ ſuffragium: q2 ab inſultãtibus corpus affligitur paſ ſionibus: ⁊ anima deſpectu ⁊ op- probrijs multis. Quartus gradus eſt inter quaſlibet anguſtias con- ſtãter de dño preſumere donec mi- ſertus exaudiat. ¶ Snia in ſpãli: Qui ergo ſupra ad mõtes nũc q̃ſi aſcẽdẽdo ad ipm deũ (quod maius eſt) oculos leuat dicens. [Ad te] o deus tãq̃ ad ſolam ⁊ vnicã ſpem meam quaſi oĩa terrena deſpiciẽs [leuaui] ego affectu ⁊ dſiderio aſcẽ dens [oculos meos] ſcilicet cordis ⁊ etiã corporis. Quo enim oculos leuaret niſi illuc quo tendebat et aſcẽdere deſiderabat [qui habitat in celis] .i. in angelis ⁊ ſanctis in quibus tanq̃ in celis quieſcis. Vl [in celis] ſupioribus: licet em̃ de9 ſit vbiq̃ per eſſentiam et potẽtiã: tñ ſpãli mõ dicit̃ habitare in celis vbi facie ad faciẽ vr̃ a ſanctis. Et ſubdit per ſimile quõ leuauit .d.

2 Ecce ſicut oculi ſer-

uorum: in † manibus †man9

dominorum ſuorum.

¶ [Ecce ſicut oculi ſeruorũ in ma- nib⁹ dominorum ſuorum] ſcz reſpiciunt deſiderãtes aliquod ſubſidium et premiũ laboris: vel vt parcant eis delinquentibus: q2 vtrunq̃ eſt in dominorũ poteſtate vbi dicit Gre gorius ꝙ in omnibus agendis no ſtris debemus oculos leuare ad deum et os domini interrogare id eſt ſacram ſcripturam vt ad ipſam tanq̃ ad regulam diuinam diriga mus: alioquin nec praua corrigi- Gregorius.

mus nec torta dirigimus. Et

3 † Sicut oculi ancillæ in † manibus dominæ ſuæ: † ita oculi noſtri ad dominum deum noſtrũ † donec miſereatur noſtri.

†et †manꝰ †ſic †quouſq;

¶ [Sicut ocli ancille] ſ. reſpiciũt [in manibꝰ dñe ſue] expectãdo ab ea auxiliũ et beneficium [ita oculi noſtri] interiores et exteriores [ad dominum deum noſtrum] intenti ſunt ⁊ reſpiciunt [donec] id eſt vt [miſereatur noſtri] ſcilicet liberando ab omnibus malis ⁊ miſerijs. Quia tota vita ſuper terram tentatio eſt: tota perſecutio et plage. oportet nos ſemper in dei auxilio intentionem ſine vllo deflexu continere vt nobis miſericordiam ſuã dignetur impendere: plange ergo o homo q̄diu viuis in terris: et leua oculos tuos ad eũ q̃ habitat in celis clamãs ⁊ dicẽs qđ ſequitur

4 Miſerere noſtri domine miſerere noſtri: † quia multùm repleti ſumus deſpectione.

†qm̃

¶ [Miſerere noſtri domine] mala relaxando [miſerere noſtri] bõa augendo. Uel ingeminat ex intentione affectus: ⁊ etiã qꝛ corpus laborat paſſionibus ⁊ anima opprobrijs: ⁊ neceſſe ẽ vt miſerearis [qꝛ multum repleti ſumus deſpectione] et contemptu: quia ſperamus quod non videmus: et abundant paſſiões in nobis in quibus vſq; ad plenum deſpecti ſumus. Sed quantomagis ſancti apud homines deſpiciuntur tanto maiorem apud deum gloriam conſequũtur: et exaggerando ſubdit

5 † Quia multùm repleta eſt anima noſtra: opprobrium † abundã tibus & deſpectio ſuperbis.

†In plurimum

†eis ꝙ abundant.

¶ [Quia multum repleta eſt] ſcilꝫ deſpectione [anima noſtra] id eſt vita noſtra: et ſubdit a quibus et quare deſpiciatur dicens. Anima inq̄ ſeu vita facta [opprobrium] quia pauperes ſumus [abundantibus] felicitate ſeculi. ſ. diuitibus [et deſpectio] quia humiles ſumꝰ [ſuperbis] de ſe p̄ſumentibus: et id ſicut multiplicata eſt in nobis deſpectio ſic multiplicetur in nobis tua miſeratio. Ecce ꝙ ſancti xp̄o famulantur a malis in opprobrium eis vertiť videlꝫ quia ſunt pauperes ⁊ qꝛ humiles. Oro.

Celorum habitator deꝰ ad te leuamus oculos nr̃os: precantes vt confutatis opprobrijs ſuperborum miſericordiam nobis ſolitam clementer indulgeas. Per dominum noſtrum.

Pſalmus de liberatione à magnis huius ſeculi periculis & ærumnis: per gratiam & auxiliũ domini miſerentis.

Pſalmus. C X X I I I.

1 Niſi quia dñs erat in nobis dicat nunc Iſraẽl: niſi quia dominus erat in nobis.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus vt ſupra. ¶ Materia: liberatio a periculis per auxilium

domini miſerentis. ℭ Intentio: monere fideles liberationem noſtram non nobis ſed deo aſcribere et ei gratias agere. ℭ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo loquitur in perſona illorũ qui a magnis periculis et erumnis huius ſeculi liberati ſunt: qui ſuam liberationem ſoli diuine miſericordie aſſcribunt: et grãs agũt ꝙ non ſunt a ſuis perſecutoribus decepti ſed eorum inſidijs contritis miſericorditer liberati. Quintus gradus eſt v: liberati a periculis non ſibi ſed domino tribuãt. ℭ Sententia in ſpeciali: ſancti ergo ex nimia exultatiõe anteꝙ̃ exponant pericula vnde euaſerunt dicunt ſe liberatos et per quem dicentes [Niſi] [hoc eſſet] [quia dominus erat in nobis] per gratiã preuenientem dans nobis poteſtatẽ reſiſtendi [dicat nũc] vigilate poſt liberationem gratias agẽdo quia euaſit [iſrael] id eſt populus fidelis videns deum per fidem et ex vehementi affectu idem repetens dicit [niſi quia domin⁹ erat in nobis] per gratiam ſubſequentem dãs nobis virtutem ſuperandi. q. d. fideles pericula euadentes ſiue qui iam ſunt in re beatitudinis eterne: ſiue qui adhuc ſunt in ſpe dicant gratias agentes niſi dominus fuiſſet in nobis ſcilicet nos protegẽs et liberans

2 Cùm † exurgerent homines † in nos: † forte uiuos † deglutiſſent nos.

†inſurgerent †ſuper †forſitan †abſorbuiſſẽt

ℭ [Cum exurgerent] perſequendo [homines] potentes vel demones ſm illud. Mat. xiij d. Malus homo ſuperſeminauit zizania [in nos] id eſt contra nos in quibus deus erat [forte] contigiſſet ꝙ [viuos] id eſt

ſcienter peccantes ſcilicet ſciẽtes malum eſſe ⁊ tamen facientes ſeu cõſentiẽtes: q: mai⁹ pctm̃ eſt peccare ſciẽter / lʒ piculoſũ ſit peccare ignorãter [deglutiſſent nos] incorporaſſent ſibi aĩas nr̃as p inſtigationẽ ſcelerũ vt perſecutione ſuperati in ſocietatem tranſiremus impiorum: ⁊ dicat [forte] propter fiduciam quam hʒ de dei miſericordia

3 Cùm iraſceretur furor eorum † in nos: forſitan aqua † abſorbuiſſet nos.

†ſuper †ſõmerſiſſet.

ℭ [Cũ iraſceretur furor eoꝝ] irſatiabilis [in nos] ⁊ nos ex ira q̃ſi furioſi exeq̃rent [forſitã aq̃] tribulatiõis vehemẽtis ⁊ ipet⁹ pſecutoꝝ trãſitori⁹ [abſorbuiſſet nos] includendo nos vndiꝗ ſic abſorpt⁹ aq̃ vndiꝗ circũdatur ea ⁊ nõ potuiſſemus aliqualr euadere. Sʒ erepti ſum⁹ ab his p eũ q̃ erat in nobis: cui ab hoc grẽ referẽde ſunt: quia grã ei⁹ ſaluati ſumus ne deo huius vite dulcedinẽ pferrem⁹. Nã per dominum ⁊ diuino adiutorio.

4 Torrentẽ † pertrãſiuit aĩa noſtra: † forſitã pertranſiſſet anima noſtra aquã † itolerabilẽ.

†pertrãſijt. †forſitan pertrãſijt. †ſine ſubſtãtia.

ℭ [Torrentem] .i. tribulationem validam et impetuoſam: cito tamen ad modum torrentis tranſeũtem: ac multas tentationum turbines [pertranſiuit anima noſtra] quia non deficit: ſed euaſit et niſi dominus fuiſſet in nobis [forſitan pertranſiſſet] id eſt pertranſire habuiſſet [anima noſtra aquam] id eſt perſecutionem [intolerabilem] viribus noſtris id eſt difficilem tolerari ⁊ pericliſ maiora predictis: quia tantam perſecutionũ immanitatem

uitatē ferre non potuiſſemus niſi adiutorium a deo ſuſcepiſſemus. Et quia tranſiuimus: ergo

5 Benedictus dominus: qui non dedit nos † in captionem dentibus eorum.

† venationes

¶ [Benedictus] ſit [dñs] et laudatus [qui non dedit nos] .i. dari permiſit [in captionē dentibus eorū] id eſt in eorum poteſtatē crudelē: quaſi more ferarū ſanguinem noſtrum ſitientium: vt nos ſua poteſtate τ vi hanc vitam deo preferre/et in ſuam ſocietatem malom tranſire compellerēt: τ ſic animas noſtras occidendo crudeliter lacerarent. dentes enim eorū numeroſitas eſt vitiorum quibus eos in captionem non tribuit: quia etſi corpa occidi ſinit: nequaq̄ aīas perire pmittit. Unde et ſubditur. Nā

6 Anima noſtra ſicut paſſer † erepta eſt: de † laqueo uenantium.

† eruta. † muſcipula.

¶ [Anima noſtra] etſi corpus paſſum ſit [ſicut paſſer] euadens [erepta eſt] id eſt liberata per deū [de laqueo venantium] id eſt de inſidijs τ deceptionibus perſequentium ac dolis τ a ſtudijs demonū. Traduntur nobis laquei in diuitijs/delicijs/inſidijs/ perſecutionibus/ac concupiſcentijs/et tentationibus diuerſis: ſed contrito ſathana ſub pedibus noſtris ſicut paſſer ſapiens euolamus ab illis. Unde ſubiungitur

7 † Laqueus cōtritus eſt: & nos † liberati ſumus.

† muſcipula. ꝯtrita eſt. † erati.

¶ [Laque⁹ ꝯtrit⁹] .i. dirupt⁹ [eſt] per dñi potētiā [τ nos liberati ſu⁹] nō virtute ꝓpria: ſed diuina. laqueus conterit qñ aduerſitas et proſperitas huius mundi mentis fortitudine ſuperat: laqueum ergo virtute dñi conterit: atq̄ animā liberat quiſq̄s dulcedinē vite huius deſpiciendo calcat: et tribulationē patiendo ſuperat atq̄ alis virtutū ad celeſtia volat. Sed q2 hoc nō ſuis virib⁹: ſed diuine largitati ſcribunt: recte ſubiungendo dicūt.

8 Adiutorium noſtrū in nomine domini: qui fecit cælum & terram.

¶ [Adiutorium] enim [noſtrū] nō a nobis nec in nobis: ſed [in nomine domini] id eſt in inuocatione et poteſtate nominis domini contra quē nullus poteſt omnino preualere [qui fecit celum τ terram] et oīa que in eis ſunt. Uel [celum τ terram] id eſt celeſtia τ terreſtria. Alij querant humanum adiutoriū: nos queramus diuinū: reclament nomina principum: nos nomen dñi dei noſtri inuocem⁹ ſup nos. Ipſe ſit noſter adiutor qui creator. Ipſe fecit nos τ nō ipſi nos: ipſe regat nos τ nō ipſi nos. Dicat ꝗ eccleſias dicam⁹ τ nos ſiue in tribulatione poſiti: ſiue a tribulatione liberati. Adiutoriū noſtrū in nomine dñi q̄ fecit celum et terram. Oratio.

Concludе dñe hiantia ora maloꝝ: q̄ nos ſeuis obtrectationū dētib⁹ vorare nitūtur: vt q̄ de nr̄a ↄtute diffidim⁹ noīs tui adiutorio muniamur. Per dominum.

Pſalmus de firma ſpe & cōfidētia in domino ſolo: nō in aliquo terreno uel huius ſeculi bono ſemper habenda.

Pſalmus.CXXIIII.

1 Qui confidunt in domino ſicut mōs Syō: non commouebitur in æternum qui
† habitat in Hieruſalē. †habitant.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus vt ſupra. ¶ Materia: firma ſpes et confidentia in domino. ¶ Intentio: monere fideles firmiter ſperare in domino et confidere. ¶ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo docet et clamat nobis in domino ſolum eſſe confidendum: non in aliud huius ſeculi: quia ſic confidentes propter dei et angelorum aſſiſtentiam et cuſtodiam non permittūtur in aduerſis vite preſentis a ſtabilitate fidei et virtutis moueri: nec vſqꝫ quaqꝫ ſuccumbere. precatur inſuper ꝙ bonis bona et malis mala veniant prout meruerunt. ¶ Sextus gradus eſt confidentia fideliſſimi chriſtiani ſolidiſſimis montibus comparata quam habet in domino ne zelet felices in hoc ſeculo. Hic namqꝫ pſalmus docet non intendere in proſperātes in hoc ſeculo de qua proſperitate ſuperbia ſolet prouenire. ¶ Sn̄ia in ſpeciali. Oſtendens ergo fidentem in dn̄o nō poſſe moueri ait [Qui cōfidūt] et ſpem ſuam ponunt [in dn̄o] non in mūdo: non in rebus mūdanis/ nec in hominibus vanis: ſunt [ſicut mons] firmi et fortes: ſtabiles et immobiles ne terrena proſperitate fluctuent mons inquā [ſyō]. i. ſpeculationis vt etiam deum contemplari valeant. et [non commouebitur in eternum] a ſtabilitate fidei et virtutis [qui habitat in hieruſalem] ſpirituali id eſt in eccleſia chriſti per fideꝫ charitate formatā. vel [in hieruſalē] ſuperna per cōtēplationē ſcꝫ cuius conuerſatio in celis eſt. Et cauſam huius ſtabilitatis ſubiungit deſcribens qualis eſt iſta hieruſalem ⁊ dicit.

2 Montes in circuitu eius & dominus in circuitu † populi ſui: ex hoc † nunc & uſque in ſeculum. †plebis ſue. †nō hꝫ nunc

¶ [Montes] .i. angeli/ prophete/ apoſtoli/ ⁊ ceteri ſcti/ ac predicatores a terra ſubleuati ſunt [in circuitu eius] quaſi murus ⁊ muniūt eam verbo ⁊ exemplo: ſed ne in mōtibus remaneas ⁊ ſpem ponas addit [et dominus] qui habitat i mōtibus et vertex montium eſt [in circuitu populi ſui] vt fortis defenſio [ex hoc nunc et vſqꝫ in ſeculum] ſicut ipſe dignatus eſt polliceri dicens. Ecce ego vobiſcum ſum vſqꝫ in conſummationē ſeculi. Iſta quidem ſanctorū munitio atqꝫ diuine charitatis cōiunctio in preſenti ſeculo inchoat: ſed ex hoc nunc vſqꝫ in eternum ſeculum perdurat. Eſt igitur dominus in circuitu vt defenſor: ⁊ in medio vt rex ⁊ domin⁹. Et vere non commouebitur. Math.xxviij.

3 † Quia non † relinquet dominus uirgam peccatorum ſuper ſortem iuſtorum: ut nō extendant iuſti ad iniquitatem manus ſuas. †qm̄ †derelinquet.

¶ [Quia nō relinquet dominus] vt ſemper duret [virgam peccatorum] id eſt flagellū malorum [ſuper ſortem iuſtorum] id eſt ſuper

fuſtos ſorte ex omnibus electos. vel qui ſunt ſors et hereditas dei: vel de ſorte eius licet ad tempus fieri permittat propter diſciplinã populi ſui aliquando ad correctionem morum: aliqñ ad augmentum meritorum [vt non extendãt iuſti ad iniquitatem] ſuperati in temptatione: ſed teneãt ab iniquitate [manus ſuas] intelligentes hoc pondus tribulationũ ad tempus eſſe: ⁊ ideo patienter ferant ⁊ non deficiant expectantes domini aduẽtũ ⁊ retributiõez. Et qz boni merẽtur premiari et mali puniri ſubiungit.

4 Benefac domine: bonis & rectis corde.

¶ [Benefac] o [domine] id eſt benefaciens conferendo bona gratie in preſenti et glorie in futuro [bonis] opere [et rectis corde] ſcilicet qui bona agunt ⁊ recta cogitant. Rectũ cor q̃s habet. Rectũ cor hz q̃ florẽ mũdi reſpicit nec propter hoc inclinatur qui omnes affectus ſuos dirigit ad dei voluntatem vt totum illud velit quod ſcit eum velle ⁊ volũtatẽ dei ſequatur non ſuam: faciatqz illum precedentem ⁊ ſe ſequentem nõ ſe precedentem et illum ſequentem qui in omnibus eum bonum inuenit/ ſiue emendantem/ ſiue conſolantem/ ſiue purgantem/ ſiue illuminantem/ quia diligentibus deũ omnia cooperantur in bonum.

5 Declinãtes autem in † obligationes adducet dominus cum operantibus † iniquitatem: pax ſuper Iſraël.

† ſtrãgulationẽ † iniuſtitiam.

¶ [Declinantes autem] a rectitudine fidei ⁊ virtutis ac dei iuſſio [in obligatiões] id eſt ad peccata que obligant ad penam. Vel [in obligationes] culpe in preſenti ſcilicet permiſſione ⁊ pene in futuro ſcilicet immiſſione [adducet dominus] ad penam eternam [cum operantib⁹ iniquitatem] quorum facta ſunt imitatu: quia eos qui declinãt a bono cum eis qui perſeuerant in malo ſimili ſententia ferit ⁊ perpetua damnatione punit: ſed econtrario [pax] interna et eterna erit [ſuper iſrael] id eſt ſuper bonos et rectos corde deum videntes formata fide iſrael enim videns deum interpretatur. Nos ergo ſum⁹ iſrael vt amplectamur pacem: quia hieruſalẽ viſio pacis eſt. Oratio.

Repelle domine nequitias inſurgentium a ſorte iuſtorum. et qui in te toto corde confidunt nullis tentationum imbribus quatiantur. Per dominum noſtrum.

Pſalmus de gaudio & conſolatione: ac gratiarum actione ſpiritualiter liberatorum ſcilicet à captiuitate & uinculis peccatorum.

Pſalmus. CXXV.

1 IN conuertendo dominus captiuitatẽ Syon: facti ſumus ſicut conſolati † cũ cõuertes me.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titulus vt ſupra. ¶ Materia: gaudium ⁊ conſolatio pro liberatione ſpirituali ſcz a vinculis vitiorũ ⁊ peccati. ¶ Intentio: monere fideles ad gaudiũ ꝓ hmõi ſpũali liberatiõe: ⁊ opa mie lz ſint ardua ⁊ difficilia libẽter pficere pp gau

diū beatitudinis eterne. ¶ Sñia in gnali: pphēta in iſto pſalmo loquit in pſona illoꝝ q̄ diuina miſeratiōe de captiuitate pctōꝝ ſunt liberati: aguntq3 gratias ꝙ in tantā gratiā ſunt recepti: vt eoꝝ captiuitas cōmutata ſit in gaudiū nec non ex ſpū ſcti gratia ꝛ effuſione lachrymarū verā penitētiā ſint cōſecuti. Septimus iſte gradus in figura veteris teſtamenti quod per ſeptenarium ſignificatur per chriſtum venturū reuerſionem fideliū de captiuitate vitiorum quaſi redeuntiū de babilonia prophetat. ¶ Sententia in ſpeciali: in perſona ergo liberatorum quaſi redeuntium de babilonia ait. [In conuertendo] id eſt poſtꝙ̄ conuertit [dominus captiuitatem ſyon] id eſt eccleſie ꝛ populi chriſtiani redimendo nos a vinculis peccatorum ſanguine innocenti ſyon que interpretatur ſpeculatio intelligitur ciuitas dei que ex parte eterna eſt: ex parte captiua. eterna in angelis captiua in hominibus. Que ciuitas deū ſpeculatur: angeli per ſpeciem: homines per fidem [facti ſumus ſicut conſolati] id eſt gauiſi ſumus tanꝙ̄ conſolationem accipientes: ꝛ ſi nondum ſecuri. Unde dicit ſicut quia perfecta conſolatio non eſt in preſenti. Et

2 **Tunc repletum eſt gaudio os noſtrū: & lingua noſtra exultatione.**

¶ [Tunc] ſcz in illa cōuerſione [repletū eſt gaudio] ſpirituali [os noſtrum] ſcz cordis. i. mens: quia ſicut ore loquimur hominibus ita mēte loquimur deo. Os cordis eſt eius archanū vnde procedit bonum vel malum quod nos mundat vel inquinat vbi gaudia prima concipiūtur que poſt lingue officio erumpuntur. Unde ſubdit [et lingua noſtra] ſcz corporis repleta eſt [exultatione] id eſt iubilatione pro tanta gratia qua ſaluamur. Sed quia hec gratia per apoſtolos in gentibus eſt predicata ſubiungit

3 **Tunc dicent inter gētes: magnificauit dominus facere cum eis.**

¶ [Tunc] etiam [dicent] aliqui [inter gentes] videntes peccatorum conuerſionem ac talem vite emendationem ꝛ magnarum virtutum operationem: non ait dicent gentes quia non omnes ſed aliqui inter omnes credent qui dicent [magnificauit dñs facere cū eis] id eſt magnā gratiā: ꝛ magnifica fecit cū fidelibus et magnos eos fecit dominus captiuitate depulſa ab eis: hoc fit quando de toto orbe ad eccleſiam curritur. Ita ipſi dicent et nos atteſtamur. quia reuera

4 **Magnificauit dominus facere nobiſcum: facti ſumus † lætantes.** † iocundati.

¶ [Magnificauit dñs facere nobiſcū] nos eñ nobis male fecimus qui ſub peccato nos vendidimus. vnde redemptor nos liberans benefecit: magnificauit gratiam ſuā: fecit nobiſcum miſericordiam: liberauit de captiuitate peccati: retraxit de ſeruitute diaboli. Unde [facti ſumus letantes] qui prius eramus triſtes et gemētes. Sed quia liberati a peccatis indigent confortari ne recidiuent et vt in virtutibus proficiant: ideo orat et petit propheta dicens

5 **Conuerte domine captiuitatem noſtram: ſicut torrens in auſtro.**

¶ [Conuertere] o [dñe] pfecte [captiuitatē nr̃am] q̃ adhuc tenemur captiui que eſt ſequela ipſius peccati ſcȝ pronitas ad malū difficultas ad bonū [ſicut torrēs] ꝯuertitur [in auſtro] id eſt auſtro flāte q̄ eſt calidus ventus quo ſoluuntur glacies ⁊ implentur aquis torrentes vt currant. Sic enim flāte ſpiritu ſancto (qui per auſtrum ſicut diabolus per aquilonē ventū frigidū ſignificatur) ſoluitur a peccatis ⁊ ſequelis: ⁊ abūdātes lachrymis currim⁹ in bonis ⁊ ad patriā feſtinamus. Et licet in illo curſu ſit labor nō tamen ideo eſt deſiſtē dum. quia

6 Qui ſeminant in lachrymis: in † exultatione metent.

†gaudio

¶ [Qui ſeminant] opa bona/opera miſericordie [in lachrymis] eo ꝙ laborioſuȝ ſit. vel eo ꝙ ſpiritualis ſeminatio ſit in lachrymis ⁊ luctu vbi ſequitur ꝯſolatio: ſicut carnalis in letitia ⁊ gaudio cuius extrema luct⁹ occupat [in exultatione metēt] fructum eterne beatitudinis quem colligunt ex ſeminatis. Quatuor autem ſunt compunctionis genera quibus ſancti viri afficiuntur in hac vita. Plorāt enim propter incolatus huius miſeriam quam tolerant. Vel propter dilationeȝ beatitudinis quā deſiderant. Aut ꝓpter mala q̄ ipſi vel alij cōmiſerūt. Uel ꝓpter eterna tormenta q̄ metuunt. Sed illud plorare ſeminare eſt: fructus hui⁹ ſeminis ē letitia celeſtis. Uñ hi tales qui ſemināt in lachrymis

Cōpūctiōis q̄tuor gn̄a

7 Euntes ibant & flebant: mittentes ſemina ſua.

¶ [Eūtes] i. bonū faciētes [ibāt] i. pficiebāt: euntes eñi vadūt qui quotidie proficiendo creſcūt [⁊ flebāt] de ſuis ⁊ alioꝝ miſerijs [mittentes] indeficienter quaſi ante ſe premittentes in illo ſeculo futuro [ſemina ſua] .ſ. lachrymas ⁊ queꝗ bona opa: qꝛ melius ⁊ tutius eſt vt āte ſe premiſſa inueniāt ꝙ ꝙ poſt ſe mittenda expectent. Hec igitur ſemina debem⁹ inceſſanter ſeminare ꝙdiu viuimus quia tēpore ſuo metemus. Unde ſubdit

8 Venientes autem uenient cum exultatione: † portantes manipulos ſuos,

†qꝛ portant.

¶ [Venientes autē] in futura reſurrectione ad iudiciū [venient cū exultatione] que debetur flentib⁹ [portātes manipulos ſuos] id eſt fructum ſeminis ſcȝ meritum operum bonorum. Sicut ergo quotidie tranſeunt tempora ſic quotidie mittenda ſunt ſemina. Ad hoc enim tantum in hoc ſeculo viuimus vt interim laborando in bonis operib⁹ ſeminemus quaten⁹ poſtmodum fructum eternum recipiamus. Ex bonis enim operib⁹ portabimus nobiſcum meritum eorum. vnde recipimus premium ⁊ coronam gaudiorum. Oratio.

Conſolare populum tuum domine: ⁊ libera nos a captiuitate peſſima vitiorum: vt quod hic in lachrymis ſerimus te retribuente cum gaudio metamus. Per dominum.

Pſalmus de ſpiritua li domus Dei: ſcilicet eccleſiæ & fideliū ædificatiōe in fide & moribus: ac ſancta & honeſta cō-

uerſione.

Pſalmus. CXXVI.

1 Niſi dominus edificauerit domum: in uanum laborauerunt † qui ędificant eam.

† edificátes.

ℭ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. Sed titulus eſt cãticum graduũ ſalomonis: ⁊ eſt ſenſus: hic eſt cãticũ graduum ſalomonis id eſt leticia de aſcenſu ſcꝫ de edificatione ⁊ profectu eccleſie quam Chriſtus edificauit qꝛ hic agitur de edificatione domus dei id eſt eccleſie per verum ſalomonẽ facta id eſt per chriſtum qui eſt verus pacificus. vnde hic additur preter ſolitũ ſalomonis. Non illius veteris qui cecidit ſed veri pacifici ſcꝫ chriſti in cuiꝰ figura ille templum ſicut iſte eccleſiam edificauit. ℭ Materia: ſpiritualis edificatio domus dei ſcꝫ eccl'ie i fide ⁊ moribꝰ. ℭ Intentio: monere fideles aſcendere ⁊ omne bonũ omnẽqꝫ ꝑfectũ nõ ſibijpſis ſꝫ deo attribuere ⁊ ab ipo premiũ expectare. ℭ Sn̄ia in gũali: propheta in iſto pſalmo p̄uidẽs noui teſtamẽti gratiã ſcꝫ eccleſiaꝫ ⁊ populum dei ꝑ doctrinã in fide ⁊ moribꝰ edificãdã: cuſtodiendaꝫ: et irrigãdã: docet ne q̃s de his vel alijs quibuſcũqꝫ bonis quiſq̄ proprijs viribus ſed dño largitori aſſcribat: ⁊ vt nullus de ſe preſumat quaſi ſine diuino auxilio aliq̃d poſſit. Loquitur etiã de ſanctis eccleſie doctoribꝰ ⁊ de eorum fructu ac premio in preſenti ⁊ futuro. Octauus gradus in figura noui teſtamenti quod octonario numero ſignificatꝰ eſt leticia. De aſcẽſu ſcꝫ de edificatione ⁊ ꝑfectu eccleſie quã xp̄s edificauit. ℭ Sententia in ſpeciali: ne quis ergo illũ verũ ſalomonẽ vel alium edificatorem accipet ait. [Niſi dñs] .i. chriſtus [edificauerit] interiꝰ [domum] i. eccleſiã ſuã ſcꝫ populũ ſuũ in fide ⁊ moribus [in vanũ laborauerũt] rectores ⁊ p̄dicatores foris loquẽtes [qui edificant eã] ipſe eſt enĩ virtus principaliter interius operãs: nos vero organa: ipſe ẽ artifex/nos inſtrumẽta: ipſe eſt dominꝰ/nos miniſtri. Ipſe aſpirat interiꝰ: ipſe intellectũ aperit: ipſe monet: ipſe terret: ipſe ad fidem ſenſuꝫ noſtrũ applicat: ipe ſolidat in fide: erigit in ſpe: cõſummat in charitate: qꝛ. Nec qui plantat eſt aliquid neqꝫ qui rigat: ſed qui incremẽtũ dat deꝰ. Et qꝛ egit de edificatione ſubdit de cuſtodia: dicẽs j. Cor. iij.

2 Niſi dominus cuſtodierit ciuitatẽ: † fruſtra uigilat qui cuſtodit eã.

† ſinuonũ laborant qcuſtodiũt eã

ℭ [Niſi dñs] q̃ nõ dormit nec dormitat: ⁊ nõ ꝑmittit ſuos temptari ſupra vires [cuſtodierit] in fidei puritate ⁊ moꝝ honeſtate [ciuitatem] .i. eccleſiam ⁊ congregationẽ fideliũ poſtq̄ fuerit edificata vt edificata duret ⁊ ꝑſeueret [fruſtra vigilat q̃ cuſtodit eã] cõtra hoſtes ⁊ inutile eſt ⁊ omne ſtudiũ humanũ. Ecce de domo tranſit ad ciuitatẽ que plures habet domos: vt nec in ſingulis nec i minura collectione ſit p̄ſumptio. Et hec quidẽ domus ⁊ ciuitas vna eſt eccl'ia quã vtraqꝫ ſignificãt. Si ergo volumꝰ cuſtodiri ab illo qui humiliatꝰ eſt propter nos/⁊ exaltatus eſt ad cuſtodiẽdos nos humiles ſimus: deinde ne aliqui velit exaltari ante humiliationẽ conuerſus ad illos ⁊ ſpecialiter ad predicatores ait.

3 † Vanum eſt uobis ante lucem ſurgere: ſurgite † poſtquam ſederitis qui manducatis panẽ doloris.

fin ſpoſtea ꝙ ſediſtis

¶ [Vanum] .i. inutile [eſt vobis ante lucem] id eſt chriſtum qui eſt lux noſtra [ſurgere] id eſt aliter et alio ordine velle exaltari ꝙ ipſe chriſtus qui prius humiliatus ꝙ exaltatus fuit et per paſſionem aſcendit: ſic et tu ſi vis exaltari humilia te hic per afflictionem penitentie: ante chriſtum enim ſurgit qui ſe chriſto preponit quod facit qui vult hic eſſe excelſus vbi ille fuit humilis. Sit ergo hic humilis qui vult ibi eſſe excelſus vbi chriſtus excelſus eſt. Vñ ſubdit [ſurgite] id eſt ſurgeris vel exaltari deſiderate [poſtꝙ ſederitis] id eſt humiliati fueritis [qui manducatis panem doloris] id eſt qui penitendo de peccatis in dolore panem et vinum manducatis: vel qui gemitis in hac peregrinatione et in valle plorationis de afflictione vos reficitis quibus facte ſunt lachryme panes die ac nocte. Bonorum ergo eſt ſurgere et exaltari poſt ſeſſionem humiliationis ac letari poſt panem doloris: quia.

4 Cùm dederit dilectis † ſuis ſomnum: ecce hereditas domini filij merces fructus uentris.

ſeius

¶ [Cum dederit dilectis] .i. electis [ſuis ſomnum] mortis [ecce hereditas domini] ſcilicet [filij] renati ex aqua et ſpiritu ſancto qui tales ſunt [merces fructus vẽtris] id eſt ſunt merces reddita homini chriſto qui eſt fructus vteri virginalis: qui eos acquiſiuit per obedientiã paſſionis. Uel ſpecialiter ad predicatores att. [vanum eſt vobis ante lucem ſurgere] id eſt ante illuminationem diuine gratie et notitiam veritatis ad opus ſpirituale faciẽdum quaſi de veſtra virtute preſumendo: ſed [ſurgite] ad edificium ſpirituale [poſtꝙ ſederitis] id eſt ad modum ſedentis vos habueritis humiliter gratiam dei ſpiritualem ſcilicet operatricem expectando [qui manducatis panem doloris] id eſt vos eccleſie miniſtri qui ſuſtentamini de eleemoſynis penitentium et dolentium de peccatis ſuis: quia [cũ dederit dilectis ſuis] eccleſiam verbo et exemplo edificãtibus [ſomnum] ſcilicet mortis [ecce hereditas domini] ſcilicet [filij] id eſt fideles edocti ab ipſis in fide et moribus qui dicuntur eorum filij et ſunt hereditas domini .i. [merces] eorum eterna eſt [fructus ventris] id eſt chriſtus qui eſt fructus ventris virginalis. Uel [fructus ventris] eccleſie qui ſunt eorũ merces et corona. Deinde oſtendit quo modo collecti et acquiſiti ſunt hi filij / et vnde facta eſt tanta hereditas ſcilicet per ſagittas: quia.

5 Sicut ſagittæ in manu potentis: † ita filij excuſſorum.

iſſc

¶ [Sicut ſagitte] ſunt [in manu] alicuius [potentis] hominis vt eas de arcu excutiat et mittat ad feriẽdum que parate ſunt ad aduerſariorum deſtructionem [ita filij] id eſt imitatores [excuſſorum] id eſt apoſtolorum qui per manum chriſti excuſſi et miſſi vſqꝫ ad fines terre peruenerunt: filij inꝙ ab eis edocti parati ſunt et apti ad hereticos et quoſcunqꝫ aduerſarios veritatis feriendos et debellandos vel apo

ſtoli et doctores dicuntur excuſſi quaſi a terrenorum oim̄ impedimētorū cupiditate expediti: et ad plia accincti. Uel prophete qui tenebāt clauſa et abſcondita ſacramenta excuſſi ſunt a predicatoribus dño aperiente ea et ita apoſtoli ſunt excuſſorum filij qui a manu domini vſq ad fines terre ſunt miſſi. Et ſic per tales collecti ſunt filij et acquiſita eſt hereditas. ergo

9 Beatus † uir qui im-
†homo ple-uit deſiderium ſuum
teis ex † ipſis: non confunde
tur cùm loquetur inimi
cis ſuis in porta.

¶ [Beatus vir] eſt ille [qui impleuit deſiderium ſuum] ſpirituale [ex ipſis] ſagittis .i. predicatoribus ſeu verbis doctrine eorum ſeruando q illi pdicauerunt. Quod facit q non amat ſeculū nam qui deſiderio ſeculi plenus eſt nō eſt quo intret quod illi predicauerunt. Et vere beatus eſt [q: nō confundetur] nec erubeſcet ſermones dei [cum loquetur inimicis ſuis] ſcilz iudeis: gentibus: hereticis: falſis chriſtianis et omnibus eccleſie et veritati aduerſarijs eos potenter arguendo [in porta] id eſt in communi et in manifeſto vt omnes nouerint quid loquatur: ſed bene viuendo et recte docēdo confundet ipſos inimicos. Is enim ſine confuſione predicat quem vita et doctrina commendat.

Oratio.

Domorū ſpiritalium edificator deus vt nos cuſtodias deprecamur. imple i te deſiderium noſtrum vt electis tuis nos adiūgi precipias. Per dominum noſtrum.

Pſalmus de enumeratione aliquorum bonorum operum Deum timore caſto & filiali timentium: & de benedictione eorum ut conſequantur bona regni celorum.

Pſalmus. C X X V I I.

Beati omnes qui timent dominū: qui ambulant in uijs eius.

¶ Auctor pſalmi ppheta dauid. ¶ Titulus canticum graduū vt ſupra. ¶ Materia: enumeratio aliquorū bonorū deum timore caſto timentiū. ¶ Intentio: monere deū more caſto timere. ¶ Summa in gñali propheta in iſto pſalmo bona aliqua timore caſto deū timētiū enumerat eiſq benedicit et bn̄ optat vt eterna bona ꝯſequanf. Nonus gradus ē vt pacificus caſte timeat q ſolus edificat cuſtodit et exaltat. ¶ Summa i ſpeciali: ad timorē dei monēs ait. [Beati] q ſunt i ſpe [oēs q timēt dñm] timore filiali et caſto: ſz miſeri ſunt q mūdana timent: et ſubiungit q ſunt illi q timēt dñm ſcz [qui ambulāt in vijs eius] pficiēdo in pceptis ipſius puta quia fide: ſpe: et charitate: iuſtitia: patiētia: et humilitate ceteriſq virtutibus nō diſcedunt ac mādatis eius obediūt. Iſte eñi ſunt vie q ad deū et ad ſalutem perducunt. Gregorius dicit quod tot vias nobis chriſtus oſtendit quot exempla bonorum operum nobis tribuit. A pluribus cepit dicens beati: ſed quia omnes vnum ſunt in chriſto ſingulariter iam loquitur dicens

2 Labores † manuum tuarum quia manduca bis: beatus es & bene tibi erit. (†fructuum tuorum)

ℭ [Labores manuũ tuarũ q: mãducabis] o tu qui times dominũ.i. fruct⁹ operum tuorũ percipies in viſione et fruitione diuina. Nam laborioſe in mũdo per vias dei inceditur: quia arta via eſt que ducit ad vitam: ſed hic labor eternis fructibus adimpletur cũ homo p ancillo celeſti locupletat [beatus es] iam in preſenti in ſpe [& bene tibi erit] in futuro in re vbi omnia bona cõfluunt ad gaudium ſuauitatis: ita [beat⁹ es] o tu timẽs deũ & laborãs i pceptis ei⁹ implẽdis q

3 Vxor tua ſicut † uitis abundans: in lateribus domus tuæ. (†vineo fertilis.)

ℭ [Uxor tua] id eſt ſapiẽtia diuina tibi infuſa et in ſponſam tibi tradita erit [ſicut vitis abundãs] fructibus [in lateribus dom⁹ tue] id eſt ſpirituales filios multos in fide et moribus edocẽs et edoctos pariẽs & nutriens in habitaculis chriſtiane religionis. Hec etiã vxor vt vitis vuas iocũdas: fructus bonoꝝ operũ edit & eis in eccleſia ad edificationem alioꝛum vt imitentur abundat. Et

4 Filij tui ſicut † nouellæ oliuarum: in circuitu menſæ tuæ. (†nouellario.)

ℭ [Filij tui] de tali vxore geniti: id eſt diſcipuli tui ſcilicet ſpiritualis doctrine: ſic in fide et moribus edocti et imitatores tui ſũt. [ſicut nouelle oliuarũ] .i. oleo charitatis inũcti virẽtes & fructiferi alios in fide & morib⁹ nutriẽtes: q: nouelle oliue viridiores & vberiores ſũt i fructu [i circuitu mẽſe tue] .i. ſane doctrine & iſformatiõis tue vbi cibo & potu ſpũali reficiũt: vt ide alios reficiãt: in circuitu mẽſe dominice. ſ. ſacre ſcripture quotidie ſedere & ex ea cibum vite ſumere debemus ne in via deficiam⁹. Uel [filij tui] .i. opa ſunt [ſicut nouelle oliuarũ] q: virẽt oleo charitatis inũcta. & ſunt [in circuitu menſe tue] q: q talia opera faciũt: pane celeſti reficiuntur. Super hunc locum dicit Auguſtinus: q columba portauit ad archam ramum oliue cũ folijs & fructu ad ſignificãdum q iuſtus non debet habere verba ſine operibus. Deinde ſequitur concluſio beati. (Augu.)

5 Ecce ſic benedicetur homo: qui timet dominum.

ℭ [Ecce ſic] vt ſequitur [benedicetur homo] id ẽ benedictio ab alijs ſibi imprecabitur [qui timet dominum] non mundum: et laborat aliter non quaſi dicat ſi queris quare hoc: ecce ex timore domini. Sic enim benedicetur omnis homo qui timet dominum: et is vtiq locupletatur diuitijs. Et ſequitur benedictio: vbi ex pietate poſtulat benedici timentes dominum: et optat eis bona que nõ ſunt malis communia dicens.

6 Benedicat † tibi dominus ex Syon: & uideas bona Hieruſalem † omnibus diebus uitæ tuæ. (ĩte ioꝛes dies.)

ℭ [Benedicat tibi dominus] benedictione que eſt [ex ſyon] celeſti id eſt benedictione eterna [et] ibi poſitus nunc ſpe: et poſtea re [vi

deas bona]non que tranſeunt:ſed bona[hieruſalem]ſcilicet ſuperne que deſideraſti[omnibus diebus vite tue]id eſt ſemper et eternaliter:bona enim eterna ſemper videbuntur:ſed non iſta:cumulꝰ cũ bonorum eſt eternitas: ergo talia bona deſidera que per omnes dies vite tue videas.i.vt cũ ipſis in eternum viuas.

Eternitas eſt cumulus bonorum.

7 Et uideas filios filiorum tuorum: † pacem ſuper Iſraël.

ſpax.

¶[Et videas]ſcilꝫ in eterna beatitudine[filios filiorum tuorum] id eſt fructum et retributionem copias bonorum operum tuorum:ſcilicet vitam eternã:vel eos qui de doctrina tua in chriſto fide et moribus generãtur.Unde habebis aureolam:ꝛ vt breuiter omnia comprehendam videas[pacem ſuper iſrael]id eſt ſuper totum populum xpianũ.Et oia illa bona vna noie pax noiant̃.Ad illã pacẽ ꝑueniũt qui et hic pacifici fuerunt.

Oratio.

Timentibus nomen tuum domine beatitudinem largire perpetuam: vt talis nobis actio:taliſqꝫ ſit vita que celſum de bonis fructibus meritum reportet ad ſydera.Per dominus.

Pſalmus de eccleſiæ perſecutiõe & inter malos patientia:ac de malorum perſequentium deiectione & damnatione futura.

Pſalmus. CXXVIII.

1 Sepè expugnauerũt me à iuuẽtute mea: dicat nunc Iſraël.

¶Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶Titulus vt ſupra. ¶Materia: eccl'ie pſecutio ab initio. ¶Intentio:monere fideles ad patiẽtiam. ¶Snia i gñali:ꝓpħa in iſto pſalmo hortat̃ eccliam:vt pſequẽtes ꝛ turbãtes eã ſcãdalis vel moleſtijs patiẽter toleret:nec turbet̃ q̄ſi nouũ hoc ſit.q2 a ꝑncipio ſꝑ fuit:nec tñ ex toto eccłia ſuccubuit ſubiungẽs pſequẽtiũ ꝛ turbãtiũ futuraꝫ dãnationẽ.Decimꝰ gradꝰ eſt:vt q̃ caſte deũ timet:ꝓ eo oia patiẽter ferat qđ nũc expedit eccl'ie iter malos. ¶Snia i ſpãli:eccłia ergo q̄ſi rñdeat q̃relis infirmoꝝ murmurãtiũ ꝙ tot mala ferãt ait.[Sepe]ꝛ frequẽter[expugnauerũt me]matrẽ diabolꝰ iniqua ſuggeſtiõe:hereticꝰ verbis aſtutie:tyrãnꝰ armis potẽtie:falſus frater dolo inuidie ꝛ nequitie.Ab his enĩ quatuor eccłia ipugnat̃:ꝛ hꝰ[a iuuẽtute mea] ex quo cepit eccłia.i.a prio tp̃e etatis mee.ſ.ab abel ꝛ iſtõ[dicat nũc dũ lꝫ[iſrł]i.populꝰ videns deũ ꝑ fidẽ vt alij inſtruãtur.Quaſi dicat eccleſia deũ fide contemplans monendo ſuos ad patientiam.O filij nolite mirari ad iſta quaſi noua q̃ iã diu ſuſtinuiſtis:ꝛ ne turbemini nec timeatis:ſꝫ cũ ſenectꝰ expugnatur cõſolemini de p̃teritis:q2 nunq̃ ceſſauit iuſtitia patiẽs ꝛ iniquitas premens.Dicat inquam

2 Sępè expugnauerũt me à iuuentute mea:etenim non potuerũt mihi.

Sepe

¶[Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea] vnde ſtatim cum incipit homo velle bene facere ⁊ proficere impugnatur. Repetitio notat paſſionum frequentiam et infirmitatem vel manifeſtam perſecutionem et occultam. Ideo autē expugnauerunt me: quia nō conſenſi eis ad malum. Unde ſubdit [etenim non potuerunt mihi] ſcz preualere vt me traherent in conſenſum peccati deo me conſeruante. Ergo qui iſrael eſt ille poteſt dicere: quia impugnatur omni tempore ſed nō ei hec pugna preualet quia dominus pro eo pugnat. Et cum palam non poſſent nocere.

3 Supra dorſum meū fabricauerunt peccatores: † prolongauerunt iniquitatem ſuam. (longe fecerūt iniuſticiam ſuam.)

¶[Supra dorſuz meū] ⁊ retro [fabricauerunt] ⁊ mala accumulauerūt [pctōres] .i. pſecutores: hoc eſt niſi ſunt occulte mihi nocere: vt q̄ a facie venientes viderētur: a tergo nō ſentiātur: vel nō nocuerūt mihi: q2 [ſupra dorſum meū fabricauerūt pctōres. Nā cū crebris tribulationibus affligerent me: ego faciē mētis cōuertēs ad dn̄m: ⁊ dorſum ad ſeculū: mala eorū reſpicio retro quaſi paruipendens et equanimiter tolerans: ⁊ ſicut ſepe expugnauerūt me ita ⁊ diu: quia [prolongauerūt] ⁊ in longū protraxerūt [iniquitatē ſuā] peccatū peccato adiūgētes: quia non ſunt momētanee eorū inſidie: ſed diutine. Sed quid eos ſequitur.

4 Dominus iuſtus concidet ceruices peccatorum: confundantur & † conuertantur retrorſum omnes qui oderūt Syon. (fauertātur.)

¶[Dominus iuſtus] ſcḋm iuſtitiaz [concidet] id eſt conteret ⁊ ſaccidet [ceruices] ⁊ ceruicoſitatem [peccatorum] et malorum: id eſt deſtruet ſuperbiam impiorum ceruicoſos ⁊ ſuperbos malis gradibus ſuis humiliando. Talis eſt fructus ſuperbie: quia humilitas habet gloriaz: ſed ſuperbia confuſionem. Unde ſubditur [confundantur] ſera confuſione tanq̄ victi a deo [et conuertantur retrorſum] recedendo ab eo [omnes qui oderūt ſyon] id eſt eccleſiam futura ſpeculantem et iuſtorum congregationem: quam nō tantū manifeſti perſecutores, ſed etiam qui ficte intrant oderunt. Qui enim nolunt obſeruare verbū dei: oderunt eccleſiam. Tunc autez erit iniquorum confuſio quando ⁊ foris eternus iudex cernitur: ⁊ intus ante oculos culpa verſat. Tūc conuertentur retrorſum quando tollentur ne videant gloriam dei: ⁊ mittentur in ignem eternum.

5 Fiant ſicut fœnum tectorum: quod priuſquam euellatur † exaruit. (taruit)

¶[Fiāt] etiam [ſicut fenum tectorum] quod in alto ſcz in tectis naſcitur: ſed radice pingui ⁊ firma nō ſolidatur [quod priuſq̄ euellatur] et carpatur [exaruit] ⁊ exſiccatum eſt: id eſt poſt modicum viroꝛē etiā non euulſum citius areſcit et deficit. et in hoc petit propheta q̄ pro ſpeciās perſequentiū et odientiū eccleſiā qui in culmine ſupbie naſcuntur vbi nō ſolide ſtant cito trāſeat ⁊ deficiat. Feno ergo tectorū cōparantur mali et ficti qui alta quidē appetūt, ſed in radice firmi

non ſunt:q² trāſitoria ſunt que cō cupiſcūt:qui etiam ſepe anteꝗ̄ de vita tollantur aridi ſunt ab humo re gratie ⁊ diſpereunt.

Ind̄o hs de quo ꝛ reple bit. In meſ ſor.

6 † De quo non † im plebit manū ſuam † qui metet: & ſinum ſuū qui manipulos colliget.

❡ [De quo] ſcilicet feno arido [non implebit manum ſuam qui metet] quia tenuiter et ſparſim et ſine cō denſatione creſcit [et ſinum ſuum] nō implebit [qui manipulos col liget] quia nec id tanta copia creſ cit: nec vtilitas eius tam magna eſt ꝙ aliquis colligere illud velit. ſic erit de iſtis malis et aridis qñ venerint meſſores angeli collectu ri triticum in horreum celeſtis mā ſionis: quia non colligent bonum fructum ex eis: quia nullus reperi tur in talibus: ſed eos tanꝙ̄ pulue rem et paleam inutilem gehenne derelinquunt incendijs. De quib⁹ adhuc ſubiungitur.

In trāſ eūtes ſuam.

7 Et non dixerūt † qui preteribant benedictio domini ſuper uos: be dixímus uobis in nomi ne domini.

❡ [Et non dixerunt] malis et re probis illi [qui preteribant] ſcilicet patriarche/prophete/apoſtoli/et ceteri viri ſancti qui per vitam iſtā currendo ad patriam tranſierunt: non dixerūt inquā iſtud: ſcz [bñdi ctio dñi ſit [ſuper vos] quia ſunt ea indigni. ⁊ ſiſr nō dixerūt talib⁹ [benediximus vobis i nomine dñi] q² noluerūt eos maledictos. Cōſue tudo erat in gēte iudeoꝝ vt ſi q̄s tranſiret ⁊ videret aliquos facere aliquod opus in agro vł in vinea: vel aliud eiuſmodi nō licebat tranſ ſire ſine benedictiōe. Illi ergo qui per iſtam vitam ad celeſtem pa triam tranſierunt: benedixerunt il los in quibus radicem charitatis et bona opera viderunt: ſed non eos quos in tectis eminere et in ceruice ſuperbire viderunt. Nulla enim ſcriptura inuenitur que de illis bona loquatur: ſed eqꝰ oia de eis mala dicuntur. Iſti tranſ euntes ſi bene viuimus benedixe runt nos. Omnes enim bene vi uentes benedicunt non in nomi ne ſuo/ſz in nomine domini a quo omnia bona dicunt eſſe non a ſei pſis. Bene ergo viuamus et male viuentes equanimiter toleremus vt ab oībus ſanctis benedici in no mine domini valeamus. Oratio.

Ab omnium impugnatio nū nequitijs eccleſias tuā domine dextere tue protec tioneque defende: vt inimicis retror ſum conuerſis ſacris a te benedictio nibus repleat. Per dominum.

Oratio & clamor ue rè pœnitētis pro libera tione à peccatis & miſe rijs : allegatioque ma gnæ miſericordiæ Dei miſerentis.

Pſalmus. CXXIX.

1 De profundis clamaui ad te domine : do mine exaudi uocem meam.

❡ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ❡ Titulus vt ſupra. ❡ Materia: oratio vere penitentis pro libe ratione a peccatis. ❡ Intentio:

monere hoies ad pniam. ¶ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo in perſona vere penitẽtis clamat ad dñm: vt a peccatorum profundo liberet eũ: allegans ipi⁹ magnam miſericordiam vnde ſperat conſequi veniam. Undecimus gradus eſt penitentialis ſupplicatio: qui cõgrue poſt predictos gradus ponitur: quia nec timens deũ nec oia ferens / dignum ſe penit⁹ ſentit chriſto: quia in corpore nullus eſt ſine peccato: et ideo vna ſecuritas eſt pcib⁹ inclinari. ¶ Sẽtentia in ſpeciali: hoc ergo penitens ſciẽs ſe eſſe in profundo a ſimili Jone clamat dicẽs. [De profundis] ſcilz peccatorum et malorum: ſeu de magnis tribulatiõibus pro peccatis. Uel [De profundis] id eſt a profundo cordis de alta humiliatione mentis ab intimis anime et ſpiritus [clamaui] orando corde et ore [ad te domine] qui ſolus potes me liberare. [Domine exaudi vocẽ meam] id eſt orationem mei peccatoris que de profundo ad te perueniat. Deinde aliis verbis idẽ repetit et precibus deum placat vt clementer audiat dicens. Et

2 Fiant aures tuæ intẽdentes: in uocem deprecationis meę.

¶ [Fiant aures tue intendentes] id eſt auditus pietatis et miſericordie tue intendat [in vocem deprecationis mee] vt meam petitionem diligenter audiat et clemẽter impleat: pietas et miſericordia ſũt aures dominice quibus nos peccatores dignatur exaudire. Tunc autem dominus intentas aures habet noſtris orationibus quando nos intenta mente et deuota preces ad ipſum fundimus. Sed illam orationem deus non exaudit cui ipſe q orat nõ intẽdit. De q autẽ pfundo clamet oñdit dicẽs.

3 Si iniquitates obſeruaueris domine: domine quis ſuſtinebit?

¶ [Si iniquitates obſeruaueris dñe] ad iudicãdũ et puniendũ eas ſm quãtitatẽ culpe et rigorẽ iuſtitie [dñe quis ſuſtinebit?] Jte iudicem vindicãtẽ ſi nobiſcũ ſeuer⁹ iudex agere volueris nõ miſericors pr. quis ſtabit in iudicio añ oclos tuos q.d. null⁹. qz vix aliquis ſine pcõ reperitur. Si ergo non eſt caſtum cor quod preſumat de ſua iuſtitia preſumat oim cor de dei miſericordia et dicat deo nullus poteſt te iudicem ſuſtinere: ſed tamen de tua miſericordia non deſpero.

4 † Quia apud te propiciatio eſt: † & pter legem tuam ſuſtinui te domine. †om̃ †nõ habet et

¶ [Qr apud te propiciatio eſt] i.ſ. ſacrificium quod pro nobis oblatum eſt et peccata ſoluit ſcz innocens ſanguis pro nobis fuſus et oblatus delens omnium peccata nocẽtiũ [et propter legem tuã] i.ſ. euãgelicã que eſt lex charitatis et amoris miſericordie et grẽe promittit vere penitentibus veniam de peccatis [ſuſtinui te dñe] expectãdo bñficiũ et effectũ tue mie in ſpei lõganimitate: qz dignat⁹ es legẽ mie afferre et oia pctã dimittere. Et cõuertẽs ſe ad auditores ðt nob ad edificatiõnẽ qd egerit,

5 Suſtinuit anima mea in † uerbo eius: ſperauit anima mea in † domino. †verbũ tuũ †dñm

¶ [Suſtinuit anima mea] id eſt patienter tulit dilationem cōſolationis pmiſſe [in verbo eius] qđ penitentibus veniam ⁊ regnum pmittit ⁊ reddit q2 nō fallit. Securi ergo in ei⁹ verbo ſperamus: quia falli nō poſſumus. Unde ait [ſperauit anima mea in dn̄o] id ē in miſericordia eius qui eſt immēſe pietatis et clementie et potens eſt ab oī malo liberaui. Et q2 ſperauit ideo ſuſtinuit. Nā ſpes fortitudo patientie eſt. Ideo cū ſancti viri patientes ſunt in tribulatione: quia gaudent in ſpe. Deinde iā dicit quid facere debeamus.

6 A † cuſtodia matutina uſque ad noctē: ſperet Iſraēl in † domino.

vigilia. domīm.

¶ [A cuſtodia matutina vſq3 ad noctem] .i. a mane iuuētutis vſq3 ad noctē mortis [ſperet iſrael] .i. ppl's videns deū per fidē formatā hoc eſt omnis fidelis [in domino] miſericordiā eius expectando. Aliter enim non valet niſi vſq3 ad finem ſperet. Quia qui perſeuerauerit vſq3 in finem hic ſaluus erit. Nā ſi nō vſq3 ad finem ſperaueris deletur totū quod ſperaueras. Ab illa ergo hora matutina qua in vineam domini locat⁹ eſt fidelis ſpē ſuam in illam defigat horam qua denarium mercedis accipiat ab eo quod ei lumē veritatis illuxit indeſinenter celeſtia contempletur. Ideo autem ſperet

Math. x.

7 † Quia apud dominum miſericordia: † & † copioſa apud † eum redemptio.

q̄m ... multa ... illum ...

¶ [Q2 apđ dn̄m] eſt [mīa] in relaxatiōe petōrū. Ergo ſi pmimur peccatis noſtris nō deſperem⁹: q2 adeſt miſericordia dei parcens nobis [et copioſa] id eſt ſufficiēs imo ſupereminens [apud eum] eſt [redemptio] ſcilicet ſanguis precioſus. q2 non auro neq3 argento / ſed precioſo ſanguine ſuo nos redemit: quia totius mundi peccata deleuit. Copioſa fuit redemptio noſtra quantum ad id per quod redempti ſumus. ſ. paſſionem xpi ⁊ ſanguinis effuſionem que multiplex fuit; et quantum ad id a quo ſumus redēpti: ⁊ quantum ad effectū redemptionis: quia liberati ſumus a culpa actuali ⁊ originali: ⁊ a pena tā corporis q̄ anime: ⁊ q2 ad ſalutē omnium ac totius mundi ſufficit

8 Et ipſe redimet Iſraēl: ex omnibus iniquitatibus eius.

¶ [Et] adeo eſt copioſa q [ipſe redimet] id eſt liberabit tanq̄ precio redemptum [iſrael] id eſt populum fide formata videntē deū [ex omnibus iniq̄tatibus eius] vt nō reſeruentur ad vindictam. Qui nō commiſit peccatum ipſe poteſt redimere a peccato. Nō ergo timeas acceſſurus ad deum aliquas iniq̄tates tuas: tm̄modo accede pleno corde ⁊ deſine iā facere q̄ faciebās ⁊ de pfundo clama ad dn̄m: obſerua illū ⁊ expecta et ſuſtine propter legem ipſius: quia multa apud illum redemptio. Oratio.

Intendāt queſum⁹ dn̄e pietatis tue aures in orōnes ſupplicū: quia apud te eſt propiciatio peccatorum vt nō obſerues iniquitates nr̄as: ſ3 impartias nobis miās tuas. Per dn̄m.

Pſalmus de humilitate īteriori cordis & exteriori corporis & ope-

ris: & de ſpe continua
ſemper & iugiter in do
mino habenda.

Pſalmus. CX X X.

1 Domine non
eſt exaltatum
cor meũ: ne-
que † elati ſũt
oculi mei.

†in altum.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulus vt ſupra. ¶ Materia: humilitas interior cordis et exte-
rior operis. ¶ Intẽtio: inducere fi-
deles ad humilitatem. ¶ Sñia in
gñali: propheta in iſto pſalmo exẽ-
plo ſuo docet humilitatẽ: obſtrin-
gẽs ſe maxime pene ⁊ maledictio
ſi non extiterit humilis intus et
extra: et ſi aliquid iactantie in eo
fuerit: hortat̃ ẽt iſrl' populũ ſcʒ fi-
delem iugiter ſperare in dño qua-
ten⁹ ſcli aduerſa valeat tolerare.
Duodecim⁹ gradus eſt humilitas
quã int⁹ ⁊ extra hic ſe hr̃e oñdit.
¶ Sñia in ſpãli: oſtendens ergo
ſe humilẽ int⁹ et extra ait o [Dñe]
cũ ad tot ⁊ tantos gradus ꝓmot⁹
eſſem [non eſt exaltatũ] intus [cor
meũ] per ſuperbiã ſcʒ motu ſuper
bie interiori. Min⁹ dicit ſcilʒ [nõ
eſt exaltatũ] et plus intelligit ſcilʒ
hũiliatũ eſt cor meũ qḋ ẽ deo ſacri
ficiũ. Sacrificiũ ergo deo obtulit
qñ hoc dixit [neq̃ elati ſunt] extra
[oculi mei] per elationis apparen
tiã que maxime relucet in oclis. i.
ſignũ ſuperbie exteri⁹ nõ oſtendi.
In ſuperiori p̃te corpis ſunt ocu-
li: et ſuperior corpis ſenſus eſt vi-
ſus. A digniori ergo corporis p̃te
ceteras partes ⁊ ẽt actiões mot⁹
et oĩa que ſunt in homine poſſu-
mus accipere: in quib⁹ ẽt viſum
elationis ſicut in oculis aliquan-
do apparet: deinde poſtq̃ oſtẽdit
qualis fuerit in corde ⁊ corpe/ oñ-
dit qlis fuerit in actione dicens

2 Neque † ambulaui
in magnis: neque in mi
rabilibus ſuper me.

†ingreſſus.

¶ [Neq̃ ambulaui] ſuperbiendo
[in magnis]. i. non inceſſi in his q̃
magna videbant̃ hoĩb⁹ oſtẽdẽdo
ſupbiã in apparatibus ⁊ pompis:
vel iactãdo me de magnis ſicut il-
le phariſeus qui ſe de ſuis iacta-
bat operibus. In magnis etiam
ambulare eſt in virtutum operib⁹
aĩm per ſuperbiã eleuare [neq̃ in
mirabilibus ſuper me]. i. trãſcẽdẽ
tibus ſtatum meum: hoc eſt non
queſiui inoteſcere hominibus q̃ſi
in mirabilibus que erant ſupra vi
res meas vnde me iactarem apud
eos. Hec enim ſunt propria ſuper-
borum. Deinde aperit q̃ humilis
in ſciẽtia fuerit qui quãdoq̃ inſta-
re conſueuit: dicens

3 Si non humiliter ſen
tiebam: ſed exaltaui ani
mam meam.

¶ [Si nõ humiliter ſentiebã] vt
viderer mihi quaſi ſapiens: ⁊ inde
extollerer ⁊ ſuperbirem preſumen
do de me ⁊ viribus meis [ſed exal
taui] ſuperbiendo [animã meam]
altiora me querẽdo ⁊ plus q̃ opʒ
ſapiendo: ac maiora q̃ ſint de me
ſentiẽdo. Qui enim tales ſunt vix
ad humilitatem pertingunt: quia
ſm Grego. valde difficile eſt vt is
qui ſe ſapientem eſtimat mentem
ad humilitatẽ reducat. Uel [ſi non
humiliter ſentiebam] beneficia mi
hi data a deo recognoſcendo [ſed
exaltaui animã meam] me de eis
quaſi ex me haberem eleuãdo. Si
inquam non eſt ita. Et

Gregorius.

4 † Sicut ablactat⁹ eſt
ſuper matre ſua: ita re-
tributio in anima mea.

†Quemadmodum q̄ ablactatus eſt a lacte ſup matrē ſuā: ſic retributio in animā meam.

¶ [Sicut] aliquis incumbens [ſuper m̄rē ſua] id eſt indigēs adhuc foueri ſinu et lacte matris contriſtatur ꝛ perit ſi ſic [ablactatus] .i. a lacte matris ſeparat⁹: q2 mater ſubtrahit ab eo mā̄millam. [ita] ſiat [retributio in anima mea] .i. punitio in pſona mea: vt ſcꝫ a deo ſubtrahatur mihi oīn̄s gratia et conſolatio diuina ꝛ peream: male dicto ſe obſtringit ſi a ſuperbia ſe non cohibuit: ſic enim dicere ſolemus quando de cauſa bene confidimus. Vl' eſt p̄dictio nō optatio. Ultimo concludit dicens. Et quia ego ita ago ergo meo exemplo

5 Speret Iſraël in do-
mino: ex hoc nunc &
uſque in ſeculum.

¶ [Speret iſrael] .i. fidelis fide formata deum videns [in dn̄o] faciendo ſicut ego qui vere me humiliaui ꝛ in deo ſperaui ſperet inquā in domino nō preſumat de ſe [ex hoc nūc ꝛ vſ.ꝫ in ſeculum] .i. hanc ſpē cōtinue et ſemper ſine fine habeat quouſqꝫ ad eternitatem veniat: q2 poſtea non erit ſpes ſed res: fides enim et res tranſeunt. nam quod credimus videbimus: et quod ſperamus tenebimus. charitas autē manet in eternum: propter quod ꝛ maior bonum dicitur. Docet ergo vt nullo ſine temporū ſpes noſtra claudat: vt per ſpē pōtius eius bona futuri ſeculi capiamus. Orō.

DE permittas nos exaltari in ſuperbiis ſeculi omnipotēs pater: ſed qui mitis es et humilis corde: doce nos humilibus tibi placitis conſentire. Per dominum noſtrum.

Pſalmus de bono de-
ſiderio pro ædificatiōe
domus Dei ſpiritualis
ſcilicet Eccleſiæ in mo-
ribus & ſide: & de hu-
ius deſiderij impletiōe.

Pſalmus. C X X X I.

1 MEmento do-
mine Dauid:
& oīs manſue
tudinis eius.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titulus vt ſupra. ¶ Materia: edificatio eccl'ie in morib⁹ ꝛ fide. ¶ Intētio: monere vt noſipſos et alios edificemus domū dn̄i iuxta illud. Tēplū dei ſanctū eſt qd̄ eſtis vos. ¶ Snīa in gn̄ali: pphēta in illo pſalmo declamat bonū deſiderium de edificatiōe eccleſie in moribus ꝛ fide: ꝛ precatur pro ei⁹ impletione. In hoc tredecimo gradu iam humilis ꝛ manſuetus ſatagit de edificatiōe ſpūalis domus dei: vt et dauid ad literam ſolicitus fuit de materiali. Et congrue poſt gradum humilitatis agit de edificatione domus: quia per humilitatem efficit aliqs dom⁹ dei. Vn̄ alibi. Sup quē requieſcet ſpūs meus niſi ſup hūilē et q̄etū? ¶ Snīa in ſpāli: volēs ergo edificare domum dn̄o ait in pſona toti⁹ xpi. [Memento] o [dn̄e] pater [Dauid] ſpiritualis manu fortis: ꝛ ſupponit cauſam dicens [et omnis manſuetudinis eius] quia vicit diabolum et inimicos eccleſie. Illi ſeuiebant: iſte ſufferebat: victi ſunt qui ſeuiebant: vicit qui ſufferebat. Ad literam dauid rex ille valde manſuetus fuit: ſed nō de illo hic

1.Cor. iij.

Eſaie. lxj.

Dauid q̄d interpretatur

agitur: imo de ei⁹ ſignificato. Dauid enim interpretatur manu fortis: ⁊ per illum typice ſignificatur totus xp̄s ſcʒ caput et corpus: cuius humilitas et manſuetudo hic cōmendatur chriſtus manu fortis: ad bellandum manſuetudine vicit aduerſarios: et in iſta manſuetudine corpus chriſti (quod eſt eccleſia) vicit inimicos. Sic manu fortis vicat operando. Ad hoc autem memento vt impleat.

2 Sicut iurauit dn̄o: uotū uouit deo Iacob.

¶[Sicut iurauit dn̄o] .i. firmiter promiſit [et votum vouit] ex deuotione ⁊ bona volūtate [deo iacob]. Ideo dicitur deus iacob vt nos ſimus ſpiritualiter iacob ſi deum volumus habere adiutorem. Iacob enim ſupplantator dicitur: et ille eſt iacob qui vitia ſupplantat. q.d. ita memento dauid vt impleat quod deo promiſit. Nemo preſumat viribus ſuis ſe reddere quod vouerit. Qui te hortatur vt voueas: ipſe adiuuat vt reddas. Vouit autem eccleſia vt ſit domus dei quo nihil gratius poteſt deo offerri. vouet etiam quelibet fidelis anima vt faciat in ſe domum domino cuʒ renunciat diabolo et pompis eius in baptiſmo. vnde ex perſona ipi⁹ eccleſie conſequenter oſtendit que iurauit et vouit domino dicens.

Iacob ſupplātator dicitur.

3 Si introiero in tabernaculum domus meę: ſi aſcendero † in lectum ſtrati mei.

†ſuper

¶[Si introiero] .i. non introibo. hic enim ponitur ſi pro nō [in tabernaculū domus mee] vt intendens rebus meis queram que mea ſunt nō q̄ dei: ⁊ ſatiſfaciaʒ priuate voluntati mee .i. mea et ꝓpria attēdēs ea q̄ dei ſunt nō poſtponā. ſciebat ſe priuato impediri ⁊ ꝓprio: ne fieret locus deo [⁊ ſi aſcendero] .i. non aſcēdā [in lectū ſtrati mei] ad quieſcēdū .i. nō acqeſcā carni: nec ſequar voluptates eius. In primo ſcʒ [ſi introiero] notatur ſuperbia. in ſecundo ſcʒ [ſi aſcēdero] ꝯcupiſcētia carnis. in tertio qđ ſequitur ſcʒ [ſi dedero] concupiſcentia oculorum.

4 Si dedero ſomnū oculis meis: & palpebris meis dormitationem.

¶[Si dedero] id eſt nō dabo [ſomnum] id eſt vanam ⁊ carnalem delectationem [oculis meis] ſcʒ mentis. Terrene felicitates ſomnia ſūt quia cito tranſeunt in quibus dormire ⁊ torpere nō debēt qui locuʒ domino inuenire volūt [et] vt pl⁹ dicam non dabo [palpebris meis dormitationem] vt nunc ad talia incliner: nunc erigar quod minus eſt q̄ dormitio. Somnum oculis dat et dormit qui terrena et felicitates ſeculi concupiſcit: non dormit: ſed dormitat qui modo retrahitur a terrenis: modo inuoluitur illis: et quaſi qui dormit caput crebro inclinat et releuat. Sic etiam dormit qui peccat et non penitet. dormitat qui vices peccandi et penitendi alternat. obdormit qui in peccato moritur.

Felicitates terrene ſomnia ſunt.

5 Et requiem temporibus meis † donec inueniam locum domino: tabernaculū Deo Iacob.

†ſi dedero q̄ adusq̄.

¶[Et] vt adhuc plus dicam ſi dedero .i. non dabo [requiem temporibus meis] tali parti capitis vn̄ ſomnus venit ad oculos. Cum ceperit te aliqd tēpale delectare ad peccādū iam grauant tibi tēpora.

Noli te dare tali delectationi:maiores enim dolores habebit ſua utilitates.Et ea cogitatione quaſi cōfricans frontem excutis ſomnum ⁊ paras locum domino.Si enim non dederis requiem temporibus tuis/nō venit ſomnus.Hec igitur oīa nō faciam[donec inueniam locū domino]in me vbi requieſcat qui ſuper humilem requieſcit.q.d. non faciam illa predicta:ſed iſtud ſcȝ[inueniā locū domino]ī meipſo [tabernaculum deo iacob]qđ ideȝ eſt.i.eccleſiam preſentem fundatā ⁊ firmatam:hoc eſt meipſum faciā locū domino:et edificabo eccleſiam in qua militandum eſt deo.Eccleſia ſm preſenteȝ ſtatum vbi lucta eſt ⁊ pugna dicitur tabernaculum in quo militatur:in futuro erit domus in qua pauſabitur.In tabernaculo quod militantium ⁊ pugnātiuȝ eſt gemimus ⁊ laboramus:in domo gaudebim⁹ ⁊ laudabimus. Uel ex perſona xp̄i capitis poteſt legi ab illo loco.[Si introiero].q.d.Iurauit dauid:id eſt chriſtus dicens[Si introiero in tabernaculū domus mee]ſcilicet celeſtis habitationis:⁊[ſi aſcendero in lectum ſtrati mei] i.ad dexterā patris vbi eſt requies ⁊ finis laborum.et[Si dedero ſomnum oculis meis].i.requiem triduane mortis. Deinde alijs verbis idem repetit[et palpebris meis dormitationeȝ:⁊ requiē temporibus meis donec inueniam locū domino tabernaculū deo iacob].i.donec eccleſia ſancta predicatiōe ſit fundata.Hoc promiſit totus chriſtus:et impletum eſt.Naȝ

6 Ecce audiuimus † eam in Effrata: inuenimus † eam in campis † ſyluæ.

†eum †ea †ſaluum.

[Ecce audiuimus eum]ſcȝ locū ſeu deum:vel [eam] ſcilicet ſedem domini ſeu eccleſiam[in effrata]id eſt in prophetis ſpeculatoribus futurorum[inuenimus eam]vel euȝ in campis[ſylue]id eſt in humilib⁹ gentibus incultis.Effrata hebraice dicitur ſpeculum latine.ſpeculū quippe imaginem habet:et omnis prophetiā imago ⁊ figura eſt futurorum campi autem ſylue ſunt humiles gentes inculte.Quod ergo audiuimus in effrata inuenimus in campis ſylue:quia quod predicatum eſt in imagine prophetie iudeis/manifeſtum eſt in fide gentibus.Nec tantum inuenimus:ſed perſeuerando in militia:etiam

Effrata qđ dicit.

7 † Introibimus in tabernaculum eius:adorabimus in loco ubi ſteterunt pedes eius.

†intrauim⁹ † tabernacula.

[Introibimus] per fidē[in tabernaculum eius]ſcȝ dn̄i dei iacob nos qui in vna domo eccleſie per dn̄m aggregamur ⁊ per charitatē viuis lapidibus ⁊ ſanctis cōpaginamur.⁊ tūc domus dei efficimur: ⁊ a deo habitāmur.et etiā a deo.i. debito cultu dn̄i venerabimur[in loco vbi ſteterunt pedes eius]ſcȝ dei.i.in quo predicationes aplice audiūtur ⁊ ſtabilitas fidei quā credimus reperit̄.q̄ tanq̄ pedes ſuſtentant totū corpus eccleſie.Recte aūt prius introire poſtmodum adorare ſe perhibet:quia eum qui extra domum dei remanet vt qui charitatem non habet deus ad ſalutem non exaudit.Et quia omnis pro celeſtis patrie requie habēda facere debemus recte ſubiungitur

8 † Surge domine in requiē tuam:tu & archa ſanctificationis tuę.

†exurge

¶ [Surge] o [dñe] a morte ⁊ infe-
ris reuertere [in requiem tuã] aſcē
dendo in celū ⁊ nō ſolū tu: ſed [tu]
primo ⁊ deinde [archa ſanctifica-
tionis tue] .i. vniuerſa eccleſia ⁊ te
prius exaltato exaltetur poſtea ec-
cleſia quã figurauit archa noe vel
teſtamēti qua adhuc i multis car-
nalibus lata eſt: in paucis ſpirita-
libus anguſta non auderet ſibi re-
ſurrectionem promittere corpus
niſi prius reſurgeret caput. Et bñ
archa ſanctificationis eccleſia dici
tur: q2 ab ipo ſcrificaẗ a q̃ ⁊ redimi
tur. Uñ ſubdiẗ. Et te eūte ad patrē

9 Sacerdotes tui in-
duantur iuſtitia: & ſan-
cti tui † exultent. †letēt

¶ [Sacerdotes tui] ſcʒ regale ſa-
cerdotium [induanẗ] ⁊ muniantur
[iuſtitia] fidei .i. fide: quia iuſtus ex
fide viuit vt in vita iuſtitie muniti
nō ſautientur a iaculis inimici: q2
Greg. ſm Gregorium. Sicut veſtimētū a
frigore ſic iuſtitia defēdit a morte
[⁊ ſancti tui] .i. mēbra tua accepto
pignore ſpiritus ſancti [exultent]
id eſt letentur teſtimonio bone cō-
ſciētie ⁊ ſpe reſurrectionis que pre
ceſſit in capite: ⁊ ſic accepit eoſdem
ſacerdotes ⁊ ſanctos ſcʒ fideles q̃-
I. pet. ij. bus dicitur. Uos eſtis genus ele-
ctum regale ſacerdotiū. gens ſan-
cta: populus acquiſitionis. Uel [ſa
cerdotes tui] .i. prelati eccleſie [in-
duantur] .i. vndiqʒ circūdentur [iu
ſtitia] ⁊ alijs virtutib9 ⁊ inde [ſan
cti tui] .i. minores ⁊ ſubditi fideles
[exultēt] te laudādo. Sed iã rogaẗ
deus pro reliquijs iſrael cū ſubdiẗ

10 Propter Dauid ſer-
uū tuum: non auertas
faciem Chriſti tui.

¶ [Propter dauid ſeruum tuum]
id eſt propter illum qui de ſemine
dauid formam ſeruilem ſuſcepit
[non auertas] penitus a iudeis o
deus pater [facieʒ chriſti tui] Quia
enim chriſtus faciem ſuam auertit
a iudeis a quibus crucifixus eſt et
conuertit ad gētes rogatur pater
propter reliquias iſrael vt ſalue
fiant quod iam in pluribus imple
tuʒ eſt. Nota ꝙ ait propter dauid:
acſi diceret mei etiam memento
vt propter me et promiſſionē mihi
factam iudeos funditus non repel
las. Et bene dicitur propter dauid
ſeruum tuum. quia

11 Iurauit dominus Da
uid † ueritatem & non
† fruſtrabitur eū: † de
fructu uentris tui ponã
ſuper ſedem tuam. †i veri tate. †penite bit. †ex

¶ [Iurauit dominus] id eſt per
ſemetipſum firmauit et certitudi-
naliter promiſit [dauid] illi actuali
[veritatem] promiſſionis implen-
de [et] ideo [non fruſtrabitur eum]
decipiendo in promiſſo. Iurauit in
q̃. d. [de fructu ventris tui] id eſt
filium virginis natum de ſtirpe
tua [ponam] regem [ſuper ſedem
tuam] iudaice plebi ſpiritualiter
preſidentem iuxta illud. Et dabit Luce. j
illi deus ſedem dauid patris eius:
quia quos dauid rexit temporali-
ter eos chriſtus rexit ſpiritualiter.
Et non tantum illum ponam ſuper
ſedem tuam. ſed etiam

12 Si cuſtodierint filij
tui teſtamētum meum:
& teſtimonia meà hæc
quæ docebo † eos. †filios

¶ [Si cuſtodierint filij tui] id eſt
homines ex te nati [teſtamentum
meum] id eſt eſt pactum [et teſti-
monia] id ē precepta [mea hec que

docebo eos]non que ipſi ſibi con-
ſtituant:ſicut legitur de ſcribis et
phariſeis qui plus innitebantur
adinuentionibus ſuis ꝙ dei prece
ptis et mandatis.

13 Et filij eorũ † uſque
in ſeculum:ſedebunt ſu
per ſedem tuam.

†ſedebant vſqꝫ in eternum.

℄[Et]etiam[filij eorum].i.ſequa
ces ⁊ imitatores ſi cuſtodierint tūc
[vſqꝫ in ſeculum]id eſt ꝙdiu dura
bit hoc ſeculum[ſedebunt]filij tui
⁊ filij eorum[ſuper ſedeꝫ tuam]Et
ſi non cuſtodierint non tamen pe-
rit promiſſio:quia ſi non impletur
in te implebitur in alio.Nam ⁊ fi-
lij dauid non ſtirpe ſed cultu dei ⁊
fide ſunt qui ſpirituales reges ſui
et aliorum erunt.Uel de chriſto ſic
accipe.[Jurauit dominus]pater
[dauid]id eſt chriſto[veritatem et
non fruſtrabitur eum]quia ea non
euacuat:ſed adimplet dicens[De
fructu ventris tui ponam ſuper ſe
dem tuam]id eſt illos quos ad fi-
dem paries o chriſte faciam reges
ſui ſeipſos bene regentes:non ta-
men omnes ſed cuſtodiētes[teſta-
mentum meum]id eſt pactum ba-
ptiſmi[et teſtimonia mea] id eſt
precepta vite:quia tunc ſedebunt
ſuper ſedem tuam id eſt partici-
pes erunt tue beatitudinis et eter
nas ſedes accipient:vt ſicut tu es
regie poteſtatis ita et ipſi pro mo-
do ſuo et hoc vſqꝫ in ſeculum id eſt
in eternum.Nos ſumus fructus
ventris eius quos ſpiritualiter tā
ꝙ ex vtero generauit.Qui ſi teſta-
mentum et teſtimonia eius cuſto-
diamus ſedere nos faciet in celeſti-
bus.Ergo imitemur et nos opera
dauid id ē manu fortis noſtri chri-
ſti vt per imitationem bonorum
operum mereamur eſſe filij eius
quatenus poſſimus illam ſedem
adipiſci de qua ipſe diſcipulis ait:
Uado parare vobis locum.Et ite-
rum in domo patris mei manſio-
nes multe ſunt:hec autem promi- Joã.
ſit deus gratis ⁊ non pro meritis xiiij.

14 Quoniam elegit do
minus Syon: † elegit
eam in habitationē ſibi.

†p̄elegit

℄[Quoniam elegit dñs]ſola grā
[ſyon] id eſt ſctām eccleſiam:non
eniꝫ ex operib⁹ iuſtitie que fecim⁹
nos:ſꝫ ſm ſuā miaꝫ ſaluos nos fe
cit.vñ ipſe ait .Ego vos elegi demū Jo.xv.
do vt eatis ⁊ fructū afferatis et fru
ctus veſter maneat:hic enim erit
permanens fructus eorum vt ipſi
habitent in deo et deus habitet in
ipſis.Unde ſequitur[elegit eam in
habitationem ſibi]vbi ſpirituali-
ter habitet qui vbiqꝫ eſt.Elegit
inꝙ dicens rei experientia

15 Hæc requies mea in
† ſeculum ſeculi: hîc
habitabo quoniam †
elegi eam.

†ſecula ſeculorū
†p̄elegi.

℄[Hec]ſcilicet eccl̄ia eſt[requies
mea]vbi.ſ.requieſco .et hoc[in ſe-
culuꝫ ſeculi]quia durat in eternū.
Quantum amat nos deus in iſtis
verbis eius attendere debemus/
vt quia nos requieſcamus ſe dicat
requieſcere.Non enim ipſe aliquā
do turbatur vt ſic requieſcat:ſed
dicit ſe requieſcere in nobis:quia
nos in illo requiem habebimus.⁊
[hic].i.in eccleſia[habitabo]perſe
ueranter non merito ſuo.ſed[quo
niam]gratis[elegi eam]dans gra
tiam et benedictioneꝫ.Unde apte
ſubiungit

16 Viduã eius benedi-
cēs bñdicã: † pauperes
eius ſaturabo panibus.

†ꝑ

¶ [Viduā ei⁹ bñdicēs benedicā] iugi bñdictiōe grē ⁊ glorie. Vidua eſt oīs aīa que intelligit ſe deſtitutam ⁊ deſertā oī auxilio niſi ſoli⁹ dei. Si iſtō ſentiētē viduitatē ſuā nouit benedicet in hoc ſeculo i virtutib⁹ ⁊ operib⁹ in multis conſolationib⁹ ſpiritualib⁹ ⁊ tēporalibus benedicet ⁊ in futuro cū angelis ⁊ celeſtibus virtutibus ⁊ ibi iam ſponſum ſuum videat ⁊ glorie eterne vite pfruat [⁊ pauperes eius] ſpiritu nō preſumentes de ſe vel de ſeculo: ſed de deo nō habētes elatū ſpiritū: ſz humiles corde [ſaturabo panibus] nunc ſacra ſcriptura ⁊ ſancta eucbariſtia ⁊ in futuro celeſtis patrie cibis ſpiritualibus ⁊ re ipſa. Et;

17 Sacerdotes eius induam ſalutari: & ſancti eius exultatione exultabunt.

¶ [Sacerdotes ei⁹] .i. gen⁹ electū. ſ. oēs fideles ſeipſos offerētes [induā ſalutari] ſcz xpo. i. ornabo cōformitate ſalutaris ſui ſm illud apoſtoli. Quotquot i xpo baptizati eſtis chriſtū induiſtis: ⁊ ideo [ſancti ei⁹] per eū ſanctificati ſcz idez qui ⁊ ſacerdos [exultatione] interna [exultabūt] ſpāli gaudio ex hoc indumēto: qz induti ſunt ſalutari. vnde eū per fidē chriſtum cognoſcunt inde de ſpe celeſtis patrie vehementer hilareſcunt. Vel [ſacerdotes ei⁹] id eſt prelatos [induam ſalutari] id eſt chriſto ⁊ gratia ſpiritus ſcti vt honeſti ⁊ idonei ſint ad miniſtrādū ⁊ docendum: ⁊ inde [ſanctus eius] id eſt ſubditi [exultatio ne exultabūt] .i. in dño gaudebūt. Et etiam ideo exultabūt qz

18 † Illuc producam cornu Dauid: paraui lucernā Chriſto meo.

¶ [Illuc] ſcz i eccleſia [pducam] ⁊ ſuſcitabo [cornu dauid] .i. regnū ⁊ altitudinē xpi qd eſt in xpm credere ⁊ de eo pſumere. Verē enim eccīe cornu ⁊ altitudo ſpiritualis eſt fides q̄ ad ſuperiora tendit: do nec id quod modo eſt fides erit ſpecies cum id qd mō credim⁹ manifeſte videbim⁹. Sed qz fidei charitas in tenebris erat recte [paraui] ad hoc perficiēda [lucernam] ſcz ioannes qui erat lucerna lucēs ⁊ ardens [chriſto meo] manifeſtādo. Joannes baptiſta a deo dicit lucerna preparata chriſto qui eius in huius mūdi tenebras venturū nunciauit. Neceſſarius enim erat vt ante lumen lucerna appareret. vt hi qui in tenebris ⁊ in vmbra mortis ſedebant per lucernaz adiſcerent qualiter in lucem credere debuiſſent.

19 † Inimicos eius induam confuſione: ſuper ipſum autē † efflorebit ſanctificatio mea.

¶ [Inimicos] autē [eius] .i. chriſti aduerſantes ſibi. ſ. qui in xpz credere noluerunt [induā cōfuſione] cū viderint dñm in ſua maieſtate cū eos in fine ſeculi vndiqz calamitas atqz interius inuoluet ſed ad conſolationē iuſtorū ſubiūgitur. ſuper ipſum autem ſcz chriſtum [efflorebit ſanctificatio mea] flos ſctificatiōis eſt gloria diuinitatis: flos ſanctificatiōis eſt nouitas reſurrectionis. Tū quaſi aruerat in paſſione dominus: cum vero reſurrexit a mortuis tū cepit florere ſanctificatio ei⁹: nā cepit fili⁹ dei apparere ⁊ exultare cornu ei⁹. hoc dr a ſimili arboris que quādo florer pulchrior eſt. Oro.

Sal. iij.

h̄r i ſuſcita bo.

† nō h̄z medietatem
* ſiculi
† flores bit

IN omni igreſſu noſtro memoꝛ eſto noſtri omnipotēs deus:induc nos ſacerdotali iuſtitia vt induti mereamur ingredi in tabernacula ſempiterna. Per dominum

Pſalmus de unitate & commendatione fraternæ charitatis: eccleſiam & Chriſtiani religionem ædificantis & compaginantis.

Pſal. C X X X II.

1 ECce quàm bonum & quàm iocundum: habitare fratres in unum.

¶ Auctoꝛ pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulus vt ſupꝛa. ¶ Materia. frna charitas eccl'iaꝫ edificās ⁊ cōpaginās. ¶ Intentio: monere fideles ad habēdā fraternā charitatē. ¶ Snia in gñali: ꝓpheta in iſto pſalmo cōmendat vnitatē charitatis fraterne in chꝛiſtiana religiōe declaratq; hoc exemplis ⁊ vtilitatibus diuerſis. Quartuſdecimus grad⁹ eſt charitas ꝓximi que facit fratres habitare ī vnū vñ ē bñdictio ⁊ vita. ¶ Snia in ſpāli: hic ergo vir iuſtus de fratrū cohabitatione exultans ait [Ecce] quod oſtēdētis eſt: q: plus oſtēſione ꝙ ligua explicat͂ qđ dictur⁹ eſt. [ꝙ bonū] i. vtile [⁊ ꝙ iocundum] .i. delectabile eſt [habitare fratres] nō fratres dicit coꝛpoꝛe ſed mēte: nō carnales ſed ſpirituales [in vnū] fideli mēte ⁊ ſincera charitate habere coꝛ vnū ⁊ aiaꝫ vnā. Iſta pſalterij ſbaꝛiſte dulcis ſon⁹ iſta ſuauis melodia velut tuba ſpirit⁹ ſcti diuiſos coꝛpoꝛe in vnum congregauit ⁊ monaſteria plurima peperit. Ad hunc ſonū fratres excitati. ſunt qui habitare in vnū cepērāt: a quib⁹ tñ benedictio ad ceteros deſcēdit ꝙ etſi nō coꝛpoꝛe: tñ in vnū habitāt mēte ⁊ fide. Ubi petr⁹ cātoꝛ. Illi vere habitāt in vnū qui requirūt illā de qua dicit͂ Unā petij hanc requirā. Habitāt autem omnes chꝛiſtiani in vnum vnitate fidei ſpecialius cenobite vnitate loci ⁊ ꝯuēt⁹. ſpecialiſſime aūt anacoꝛite habitāt in vnū: ꝙ etſi ſint ſeparati a cōſoꝛtio hominū deo ſunt vniti ⁊ ſocij eccl'ie triū phātis. Hāc eñ vitā q: perfectioꝛ eſt nō cōcedit Bñdict⁹ vel Hieronymus niſi perfectiſſimis ⁊ pꝛobatiſſimis viris. Hec Petr⁹. Ita aūt eſt bonum ⁊ iocundum habitare fratres in vnum. Petr⁹ cantoꝛ ꝑo. xp vj.

2 Sicut unguentum in capite: quod deſcendit in barbam barbam Aaron.

¶ [Sicut vnguētū] i. vnctio ſpūs ſcti q̄ fuit pꝛius [i capite] xpō. ⁊ dā hoc a ſimilitudine regū ⁊ ſacerdotum qui in veteri teſtamēto in figura xpi inungebant͂. [qđ] vnguētū poſtea [deſcendit] a capite chꝛiſto [i barbā] ⁊ determinat in cui⁹ barbā ſubdēs barbā aarō ſcꝫ xpi veri ſacerdotis. Noſter aarō nr̄ ſacerdos ē xp̄s: hic ſeip̄ꝫ obtulit i ſacrificiū ꝓ nobis: ⁊ reſurgēs aſcēdit in celū ⁊ venit ſpūs ſctūs a capite ī barbā ei⁹. i. ī foꝛtes ⁊ pfectos q̄s barba deſignat. nā barba maturitatē: grauitatē: foꝛtitudinē ⁊ pfectionem ſignificat ſcꝫ in aplos ⁊ in alios pꝛimitiuos ſanctos qui familiarius ⁊ vicinius chꝛiſto capiti ſuo adherētes pꝛimo i vnū ha

bitare ceperāt vt primos īpetus ſeculi ſuſtinuerūt nec vici potuerūt.

3 Quod deſcendit in oram ueſtimenti eius: ſicut ros Hermon qui deſcendit † in mōtē Syon.

†ſuper

℄[Quod] vnguētuʒ poſtea[deſcēdit] ab illis[in oram veſtimēti ei⁹] ſcʒ xp̄i .i. in illos perfectos qui norunt habitare in vnum qui legem impleāt inuicem onera ſua portantes. Secuta eſt enim eccleſia ⁊ peperit monaſteria. Nam veſtis dñi et ſacerdotalis ſignificat eccleſiam ora autem perfectionē: quia in ora perficitur veſtimentum. Et forte ꝑ iſtam oram vult intelligi que eſt in capitio tunice per quā intrat caput. Tales ſunt qui habitant in vnum: vt ſicut ꝑ iſtam orā intrat caput hoīs vt ſe veſtiat: ſic per concordiam fraternam xp̄s qui caput noſtruʒ eſt intrat vt veſtiatur ⁊ illi eccleſia hereat vel deſcēdit vſqȝ ad oram .i. vſqȝ ad nos ad quos fines ſeculorum deuenerunt: nam de plenitudine illius omnes nos accepimus: hoc autē ꝙ fratres habitant in vnum non ex ſuis viribus vel meritis eſt: ſed ex dei dono: et gratia ideo ſubiūgit[ſicut ros hermō] id eſt gratia chriſti ros enim de celo veniens eſt grā. hermon vero interpretatur lumen exaltatū a xp̄o ergo eſt ros gratie quā fratres in vnum habitāt qui prius exaltatus eſt in cruce poſtea in celo[qui deſcēdit in montem ſyon] .i. in ſanctaʒ eccleſiam que propter altitudinem vite et ſpeculationem celeſtis patrie non immerito et mons ⁊ ſyon appellatur: non ergo habitant in vnum niſi in quibus fuerit gratia ⁊ charitas chriſti: et quibus eſt anima vna et cor vnum in deo. Ideo autem bonum eſt et iocundum habitare fratres in vnum.

hermō quid interp̄tatur.

4 Quoniam ⁊ illic mādauit dominus benedictionem: † & uitam † uſque in ſeculum.

†ibi
†nō habet et
†nō habet vſqȝ.

℄[Quoniam illic] .i. in fratribus in vnum habitantibus: ⁊ vbi eſt talis vnitas fraterne charitatis [mandauit] et precepit [domin⁹ benedictionē] ſuam: per multiplicationē gratie ⁊ ꝓmotionē virtutuʒ in preſenti et [mandauit] .i. ꝓmiſit [vitam] ꝑ collationē glorie ⁊ multiplicationem premiorum in futuro [vſqȝ in ſeculum] .i. in eternum duraturā. Serua ergo concordiam ſi vis a dño cōſequi benedictioneʒ ⁊ vitā. Qui enim in vnū ſunt ſolūmodo corpore: vt in mola: in agro: in lecto relinquūtur: ceteri vero qui in vnum ſunt corde aſſumuntur. valde ergo bonū eſt ⁊ iocunduʒ habitare fratres in vnum. Oratio.

Infunde dñe in eccleſiā tuaʒ charitatem fraternitatis et pacis: vt rore ſpūalis vnguēti aſperſi benedictionis tue gratia iocundemur. Per dominum.

Pſalmus de commendatione charitatis diuinę & laude dei: ac gratiarum actione in tribulationis & aduerſitatis tentatione.

Pſalmus. CXXXIII.

1 Ecce nūc benedicite † domino: omnes ſerui domini.

†dñm

℄Autor pſalmi prophe. a dauid.

¶ Titul⁹ vt ſupra. ¶ Materia: inuitatio ad diuinã laudẽ. ¶ Intẽtio incitare fideles ad diligẽdũ ⁊ laudãdũ deũ. ¶ Sñia i generali ꝓpha in iſto pſalmo oẽs electos ad diuinũ cultũ ⁊ dei laudẽ iuitat eiſqꝫ benedictionẽ dei optat. Quituſdecimus gradus ẽ charitas dei de qua hic agit ſicut ſupra de charitate xp̃i nõ ꝙ alia virtus ſit qua diligitur de⁹ ⁊ alia qua ꝓxim⁹: ſꝫ q: diuerſos act⁹ hꝫ ipa virtus ⁊ diuerſa diligũt ea. ¶ Sñia i ſpeciali: monẽs ergo ad bñdicẽdũ ait [Ecce] tot gradib⁹ aſcenſis vel bñficijs dei circa nos viſis [nũc] .i. ſine tardatione. Vl' [nũc] i hoc tẽpore i aduerſis [bñdicite dño] laudãdo ⁊ gratias agendo [oẽs ſerui dñi] in vnũ adunati ⁊ vnanimiter habitãtes i domo dei qui nõ eſtis ſerui pcti ſꝫ ſerui dñi: q̃b⁹ nõ dominant̃ vitia: ſꝫ ſolũ dominũ habetis deũ q̃ deo militatis non ſeculo. Nã p tranſactas tribulationes cõſtat ꝙ benedictioni vacabimus ſicut ſcriptũ eſt. Beati q̃ habitant in domo tua dñe: in ſecula ſeculorũ laudabũt te. Qui ergo tũc benedicturi ſunt: ſine defectu hic benedicere dñm in tribulationibus ⁊ tẽtationib⁹ icipiũt vos dico.

Pſ. lxxxiij.

2 Qui ſtatis in domo domini: in atrijs domus Dei noſtri.

¶ [Qui ſtatis] non ſuccũbitis ad impulſum tentationum .i. qui perſeueratis [in domo domini] .i. in eccleſia: ⁊ qui ſtatis [in atrijs domus dei noſtri] id eſt in latitudine charitatis vbi nullus anguſtatur. Atria dicuntur ampliora domus ſpacia. Atria que dicuntur ſta in charitate ⁊ ſtas in atrijs. In charitate enĩ que extenditur etiã vſqꝫ ad inimicos latitudo eſt: in odio anguſtia. In latitudine mane et potes diligere inimicum tuum. Et habebis veram benedictionem domini quando non maledicis inimicis. Vel [qui ſtatis in domo domini] id eſt in penetralibus ſcilicet maiores in eccleſia et perfectiores et vos etiam qui ſtatis [in atrijs domus dei noſtri] id eſt in ingreſſu ſcꝫ icipiẽtes et minores: ſũt enim in hac domo diuerſi ordines. Et.

3 In noctibus extollite manus ueſtras in ſancta: & benedicite † domino. † dñm

¶ [In noctibus] id eſt in tribulationibus ⁊ aduerſitatibus non ſolum in diebus proſperitatis [extollite] id eſt leuate [manus veſtras] corporis gratias agentes et man⁹ operis bonum facientes et hoc [in ſancta] id eſt intentione ſanctorũ et eternorum; et benedicite domino celeſti gratias ei de collatis beneficijs referentes et nil boni vobis ſed totum deo tribuentes. Nõ ait in diebus ſed in noctibus: quia facile eſt benedicere in diebus id eſt in proſperis ſed difficile i aduerſis quod eſt probatio gratuiti amoris: deus quidem non indiget noſtra benedictiõe: ſed ideo iubemur benedicere quia cum ipſe nobis benedicitur eius in nos benedictio retorquetur. Unde et populo queꝫ ad benedicẽdum induxit ipſe eque benedici optat quaſi dicat dixi benedicite et vt hoc poſſitis.

4 Benedicat † te dominus ex Syon: qui fecit cęlum & terram. † tibi Pſ. cxxxij.

¶ [Benedicat te dominus] benedictione que eſt [ex ſyon] id eſt de celeſti hieruſaleꝫ quod poteſt quia ipſe eſt [qui fecit celum et terram] id eſt omnem ſuperiorem et inferiorem creaturam: et ideo potens eſt benedicere. Nota quod ſupra

hortatur plures benedicere vni/ hic vero precatur vnum benedi- cat: quia etſi plures ſint tamen vnum ſunt habitantes in vnum: et vnitati benedictio conuenit. Tu er go eſto vnum/ et per charitatē ha bita in vnū: et ad te benedictio per ueniet. Attende etiam ꝙ vir iuſtꝰ qui tot gradibus conſcendit bene- dictionem ſupernam loco remune rationis accipit: quia omne munꝰ aſcēdētium benedictio eſt. Oratio.

Benedicētes te omnes ſer- ui tui domine deprecamur vt nos mundi huiꝰ nocte cōtectos illuminare digneris: qua tenꝰ dn̄e manus noſtras in bonis opibꝰ eleuamꝰ bn̄dictionē a te lar giſſimam ꝯſequamur. Per dn̄m.

Pſalmus de inuitatione fidelium ad Dei laudem propter magna ipſius beneficia & magnalia plurima & diuerſa. Pſalmus.

CXXXIIII.

1 Laudate nomē domini: laudate ſerui dominum.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulꝰ eſt all'a: poſt gradꝰ q̄ du cūt ad eternitatē cōgrue ponit al- leluia: vt laudibꝰ dei fruatur eccle ſia cui tale munus paratum eſt. ¶ Materia: laus dei et cauſa lau dis. ¶ Intētio: monere fideles ad laudādū. ¶ Sentētia in generali ꝓpheta in iſto pſalmo inuitat gene raliter fideles ad laudē dei magna lia ipſius diuerſa commemorando falſitatē idolorū deſtruendo: eorū- q̄ cultores redarguendo. ¶ Sen- tētia in ſpeciali: ꝓpheta ergo poſt aſcenſiones et ꝑdictos gradus ſtā tes in domo dn̄i alloquitur vt poſt bn̄ficia laudent deum dicēs [Lau- date nomen dn̄i] id eſt rē nominis ſui et potentiā eius ipſum quātū pote ſtis extollendo laudibus et debe- tis: quia laudando deum meliores eritis non deus. Deinde qui et qua re laudare debeant ſubdit [lauda te ſerui dn̄m] q.d. vos ſerui et qui ſerui eſtis laudate dn̄m cui omnes tenen tur ſeruire deuote ꝓ beneficio crea tionis: redemptionis: et generalis gubernationis: alioquin niſi lau- dent offendūt eum: cum ipſi ſerui ſint et ille dn̄s. Deinde quales ſint qui laudare dn̄m debeant docet: dicēs

2 Qui ſtatis in domo domini: in atriis domus Dei noſtri.

¶ [Qui ſtatis i domo dn̄i: i atriis domus dei noſtri] q.d. vos ſerui laudate qui ſtatis et perſeueratis non titubatis nec ruitis. Illi ſta- re dicuntur qui in mādatis eiꝰ per ſeuerāt: qui in fidem nō ficta et ſpe firma ac charitate ſincera deo ſer- uiunt et eius eccleſiā honorāt: et nō dant offenſionem male viuendi eis qui venire volunt et in via lapides offenſionis nō ſunt. De hoc habes etiam ſupra in pſalmo precedenti vbi cetera melius videre poteris.

3 Laudate dominum † quia bonus dn̄s: pſal lite nomini eius quoniam † ſuaue eſt. † qm̄ benignus † ſuauis.

¶ [Laudate] in ſpecie [dn̄m] ꝓpter hoc [quia bonꝰ] eſt [dn̄s] ex ſe et in ſe a quo oīa cetera bona cuius bonitas nō qua litas eſt ſed natura. Quidam pro bonis tēporalibus laudāt eū: alij ꝓpter premiū eternū eis ꝓmiſſus

tercij ſinceri⁹ eo ſolo intuitu quia bonus eſt. Eſt enim infinite bonitatis propter qđ eſt ſumme laudabilis [pſallite] operãdo et cantando [nomini eius] id eſt ad laudem nominis eius nõ querentes gloriã veſtram [quoniã ſuaue eſt] nomẽ eius: id eſt res nominis ſcilicet ipſi guſtanti ꝛ experto ſuauis eſt dominus in precepto: qꝛ iugum ei⁹ ſuaue ꝛ onus leue: ſuauior in promiſſo/ſuauiſſimus in ꝑmio. Breuiter vno verbo explicata eſt cauſa laudis dei noſtri. non enim inuenis melius quod de illo dicas niſi quia bonus eſt dominus. Ipſa merces tua ſumma. deus ipſe erit quem gratis ſic amare debes vt ipſum p mercede deſideres: quia ſolus te ſatiabit. Deinde ſubiungit opera ei⁹ ꝛ que circa nos fecit que magis capere valemus. q. d. Ideo etiã laudate ꝛ pſallite quia iſta que ſequũtur fecit: ſcilicet

4 Quoniam Iacob elegit ſibi dominus: Iſraël in poſſeſſionem ſibi.

[Quoniã iacob] i. iudaicũ populum ab iacob deſcendentem [elegit] gratia nõ merito ex ceteris nationibus [ſibi dñs] id eſt in ſuam protectionẽ. ꝛ idem repetens alijs verbis ſubdit [iſrael] ſcilicet elegit dñs [in poſſeſſionem ſibi] ꝓpriã et ſpecialẽ. Ad literã ceteras gentes ſub angelis poſuit: ſibi iſtam poſſidendam ſeruandamqꝫ deputauit. Per iacob q̃ interpretatur luctator vel ſupplãtans ſignificatur ille qui bene ſeruiendo ꝛ contra ſpirituales nequicias luctando vitia ſupplantat. Per iſrael vero q̃ interpratur videns deũ ſignificatur qui eum fide et oculis interioris hominis contemplatur. hunc elegit ſibi dominus i poſſeſſionẽ quẽ vt agrũ ꝓpro leret: ſeminaret: poſſideret: ꝛ ſeruaret: qui non ſuis meritis ſed gratia dei eſt electus ꝛ iuſtificatus. Et merito eum ſuadeo laudãdũ et ei pſallendum

5 † Quia ego cognoui quod magnus eſt dominus: & Deus noſter † præ omnibus dijs. †qm̃ †ſuper oẽs deos

[Quia ego cognoui] et ſcio [qꝫ magn⁹ eſt dñs] in ſe ſcilicet poteſtate ꝛ virtute q̃ vbiqꝫ eſt ꝛ omnia cõtinet: ꝛ cuius magnitudinis nõ eſt finis [et deus noſter] eſt [pre oĩbus dijs] i. ſuper omnes deos qui ſunt in celo ꝛ in terra eſt magnus ꝛ potens ſcꝫ ſuper hoĩes ſanctos/ et angelos qui dij digni ſunt vocitari. neceſſe eſt enim eũ eſſe ſuper omnem creaturam ꝛ corporalem ꝛ ſpiritualẽ: ꝛ ſup omnia que fecit ꝛ homines et angelos ꝛ omnia: et ideo eum laudabilem predico: magnus eſt in eſſentia: magnus quoqꝫ in operibus excedit excellentiã oĩm et hoc probat effectus: quia

6 Omnia † quæcũque uoluit dominus fecit in cælo & in terra: in mari & in omnibus abyſſis. †que ps. cxiij.

[Omnia quecũqꝫ voluit dominus fecit in celo et in terra] omnia viſibilia et inuiſibilia nõ coactus eſt facere aliq̃d ſꝫ quicquid voluit fecit. Cauſa oĩm operũ ei⁹ eſt propria voluntas et nulla neceſſitas. Unde ſm Auguſtinum. Stultum eſt in ſingulis rebus: quorum creationis certa cauſa ignoratur aliam inquirere q̃ꝫ diuinam voluntatem et non tantum in celo ꝛ in terra ſꝫ [in mari] quod commeatur [et in omnibus abyſſis] id eſt in profunditate ignoti oceani. Si ergo oĩa eius

Auguſtinus

eius opera comprehendere nõ poſſumus hoc de eis firmiter teneamus ꝙ omnia a deo ſunt facta. De inde enarrat que fecit. q. d. fecit q̃ voluit quia ipſe eſt

7 Muſcitans. † Educens nubes ab extremo terræ: fulgura in pluuiam fecit.

¶ [Educens nubes] ſcʒ mediante corporum celeſtium calore [ab extremo terre] i. ex vltimis finibus terre qui includũtur mari in quo eleuati vapores condenſantur in nubes: et flatu ventorum deferuntur ad medium terre vt ibi pluãt: et de talibus [fulgura in pluuiam fecit] id eſt fulgura ⁊ tonitrua i dictis nubibus generata per reſolutionem nubium in pluuiam terminauit: ⁊ qui fulgure terruit pluuia refecit. Ipſe eſt etiam

8 educit. Qui † producit uentos de theſauris ſuis: qui percuſſit primogenita Aegypti ab homine uſque ad pecus.

¶ [Qui producit ventos de theſauris ſuis] id eſt de occultis ⁊ latentibus cauſis quod enim flat ventus ſentis: et quod iuſſu dei flat ſcio ſed qua cauſa flat vel de quo theſauro rationis editus ſit neſcis. Ipſe eſt [qui percuſſit primogenita egypti] non tantum quedam ſed [ab homine vſqʒ ad pecus] id eſt hominum ⁊ pecorum. Hec fuit decima plaga quã ſolum i ſpeciali exprimit: quia inter ceteras omnes terribilior fuit. Alias autem plagas tangit in generali dicens.

9 Miſit. † Emiſit ſigna & prodigia in medio tui Aegypte: in Pharaonem & in omnes ſeruos eius.

¶ [Emiſit ſigna et prodigia] que preter vſitatum nature curſum cõtingunt: ſicut de iſtis erat plagis [in medio tui] o [egypte] pro populi iſrael liberatione [in pharaonem ⁊ in omnes ſeruos eius] quos poſt multas plagas finaliter i mari rubro ſubmerſit. Ipſe eſt etiam

10 Qui percuſſit gentes multas: & occidit reges fortes.

¶ [Qui] poſtquã eduxit iſrael de egypto [percuſſit gẽtes multas] occupantes terram filijs iſrael promiſſam [⁊ occidit] id eſt occidi fecit [reges fortes] filijs iſrael reſiſtentes videlicet.

11 Seon regem Amorreorũ & Og regem Baſan: & omnia regna Chanaan.

¶ [Seon regẽ amorreorum ⁊ og regem baſan] qui percuſſi ſunt ſub moyſe cũ prohiberẽt filios iſrael per fines ſuos trãſire [⁊ oĩa regna chanaan] que percuſſit deus ſub ioſue Ubi trigintavnuʒ reges interfecit

12 Et dedit terram eorum hæreditatem: hæreditatem Iſraël † populo ſuo. ſeruo ſuo.

¶ [Et dedit terram eorum] ſcʒ regum et gentium [hereditatem] i. hereditario iure poſſidendam: et ſpecificãs cui vel quibus eam dedit repetit dicens [hereditatem] non cuicunqʒ ſed [iſrael pplo ſuo] ex ceteris nationibus electo. Et quia ex his factis eſt a filijs iſrael ſpe-

liter laudabilis: conuerſo ad dominum: ſermone ſubiungit.O

13 Hebr. in gnatione et gñatione. Domine nomen tuũ in † æternum: domine memoriale tuũ in † generatione & generationem.

¶ [Dñe] q̃ mirabilia iã enumerata feciſti [nomen tuũ in eternum] eſt laudabile a nobis [dñe memoriale tuũ] .i. memoria mirabilium tuorũ permanet [in generatione et generationẽ] id eſt in gñationib⁹ ſingulis ſibi ſuccedẽtib⁹. Dũ ergo audis q̃ i ipſos facta ſunt caue ne q in te fiant. Ad hoc eñ facta ſunt in illis vt eos nõ imitareris et talia non patereris. Attende exempla beneficiorũ dei et vindictã dei tunc: omnipotens eſt et ad cõſolãdũ et ad caſtigãdũ. Ideo hec vtilia ſunt q: cũ legunt ipſos legẽtes et auditores inſtruũt. Quãdo eñ pius videt ſeu audit qd paſſus eſt impius purgat ſe ab omni impietate et cauet dei offenſam ne veniat et ipſe i talẽ penã taleq; vindictam. Hec q̃dẽ ad lrãm facta ſunt ſ; videamus q̃d typice ſignificẽt. celũ ſunt ſpũales: terra carnales. et ex his duob⁹ cſtat eccſia dei et ad ſpiritales p̃dicatio: ad carnales vero pertinet obſecũdatio. Ergo i eccleſia ſua et in p̃dicatorib⁹ et i plebib⁹ ſuis tãq̃ in celo et in terra oĩa quecũq; voluit fecit [Et ſitr [i mari et i oib⁹ abyſſis] Mare deſignat infideles apertos pſecutores q̃ nõ ſeuiũt niſi pmittãt: nec vindicaſ in eis niſi deus iuſſerit. Abyſſi ſunt latentia corda et pfunde cogitationes hominũ: ſ; hec nuda ſunt deo quẽ nihil latet: et ibi facit qd vult et conſolatur cor bonum et torquet cor malum. Et ipſe [educit] et extolrat [nubes] et predicatores nõ tantum de medio terre et filijs iſrael ſed et ab extremo terre et de gẽtib⁹ et mittit in fines orbis terre. Uel [de extremo terre] id eſt de humilibus et infimis mundi vel purgans eos ab omni terrenitate. et vocat nubes quia fulgurant minis. chorruſcant miraculis. pluunt doctrinis. Et de ipſis nubibus [fulgura in pluuias fecit] id eſt minas et cõminationẽ ad miſericordiã et propiciationem flexit et de terroribus irrigauit. Nam quando tibi minatur deus per pphetam ſeu p apoſtolũ et times chorruſcatio terruit te: ſed cum penitendo corrigis et agnoſcis hoc fieri: p mias terror fulguris vertitur in pluuiã: et qui te terruit ipſe te reficit. Eoſdem autem quos vocauit nubes vocat et ventos nubes propter carnem ventos propter ſpiritum. Nubes enim videntur venti: ſentiuntur et nõ videntur. Et iõ q: carnem videmus eſſe de terra [nubes] inquit [educens ab extremis terre] et q: ſpiritus hominis ignoratur vnde veniat [qui producit] inquit [ventos] et ſpiritus predicatorum [de theſauris ſuis] [percutit etiam [primogenita egypti] id eſt deſtruit principalia vitia atq; crimina mundi [ab homine vſq; ad pecus] id eſt prudentibus ſeu doctis et in ideotis ſeu indoctis. [Emiſit] quoq; [ſigna in medio egypti] commonens mundum miraculis per predicatores factis [in pharaonem et in omnes ſeruos eius] id eſt contra diabolum et miniſtros eius: ſeu in confuſionem et deſtructionem eorum [percuſſit] etiam [gentes multas] .i. inumera vitia et cateruas vitiorum que mundum oppreſſerant: [et occidit reges fortes] .i. vitia fortiſſima et

dominātia. vel reges ſunt immun 14
di ſpūs qui occiſi ſunt dū nequeūt
in nobis. quod velāt. Occidit pla-
ne et nunc occidat a cordibus ſer-
uorum ſuorū: et a tētationibus ec
cleſie ſue nō ceſſet manus eius in
occidēdis talib⁹ regib⁹ ⁊ talibus
populis. [Seon regē amorreorū]
i. ſimulationem vel arborem infru
ctuoſam habētē ſecū execratores
dei qui ſimul pcuſſi in ignem ꝓij
ciuntur eternum [et og regem ba-
ſan] i. materiam confuſionis que
nobis ne deū agnoſceremus et in
eū crederemus obſtabat [⁊ omnia
regna chanaan] id eſt regna cōmo
tionis ⁊ ſuperbie que dominaban
tur nobis ⁊ commouebant nos a
deo. Omnia ergo iſta que euertit
tūc deus corporaliter euertit nūc
ſpiritualiter: nec ceſſat manus ei⁹
vſqꝫ in finem. Sed qꝛ ad hoc euer
tit vt releuet et quaſi damnat vt
ſaluet recte ſubdit. [Et dedit ter- 15
ram eorum hereditatē] id eſt cele-
ſtem beatitudinem quam demo-
nes per ſuperbiam deſeruerant.
Inde em̄ electorum populū gra-
tia diuina ad celeſtem hereditatē
deducit: vnde prius malignū ho-
ſtem ⁊ populum vitiorum a ſeruo
rum ſuorum cordibus repellit. Et
quia quod tunc circa impios fecit
corporaliter: nunc circa nos facit
ſpiritualiter bn̄ ſubiungitur. [Dn̄e
nomen tuū in eternū] id eſt exalta-
tum: id eſt operatio potentie tue
ſeu manus tua non ceſſat facere 16
hoc in tota preſenti vita et in hoc
ſeculo que tunc prenunciaſti in fi-
gura [et memoriale tuū] id eſt me
morabilis miſericordia tua ma-
net [in generatione] preſente qua
renaſcimur per baptiſmū [et gn̄a-
tionē] futurā qua reſurgemus: qꝛ
non eſt oblitus deus in hac nos
vocare in illa coronare. Ideo au-
tem laudabilis ⁊ laudād⁹ eſt de⁹.

† Quia iudicabit do- †q̄m
minus † populum ſuū: †plebē ſuam.
& in ſeruis ſuis † depre †educabit.
cabitur.

¶ [Quia iudicabit dn̄s ppl'ꝫ ſuū]
in pn̄ti ſeparando bonos a malis:
fideles ab infidelibus: ap̄l'os a iu-
deis mendacibus. et in futuro dā
nando malos ad penā ⁊ ſubleuan
do bonos ad gloriam [et in ſeruis
ſuis] obedientibus. i. in electis [de-
precabitur] i. deprecabilis ⁊ placa
bilis erit. quia ad eorum preces q̄
in eius ſeruitio perſeuerant incli-
natur vt eos tantū ad eternam ſa
lutem exaudiat quorū vitā ab ora
tione nō diſcordat. Deinde adduci
tur ratio diuine laudis ex falſita-
te idolorū: quia perfecta laus veri
tatis eſt deſtruere falſitatem: qua
ſi diceret deus noſter eſt magnus:

† Simulachra gētiū †idola
argētum & aurū: † ope †nō habet reſiduum.
ra manuum hominum.

¶ [Simulachra] autem id eſt ido
la [gētium] que ipſi pro deo colūt
ſunt [argentum et aurum] quan-
tum ad materiam: et creatura nō
creator [opera manuum hominū]
quātū ad formam opere humano
factā non formator. Unde non ve
re ſunt illud qd̄ videntur eſſe. Quo
rum imbecillitas inde patet: quia

† Os habent & non †ꝓꝛia
loquentur: oculos ha pe nō
bent & non uidebunt. eſt.

¶ [Os habent] ſ. licet ſimilitudi
narie id eſt effigiem oris et non
vere os: quia [et non loquentur]
carentes proprio oris officio [ocu-
los habent] id eſt effigiem oculo-
rum et non veros oculos. quia
[et non videbunt] carentes ocu-

loꝝ ĩpatiõe de his ẽt habes ſupꝛa in ps. In exitu iſrael vbi videas.

17 Aures habent & nõ audient: † neque enim eſt ſpiritus in ore ipſorum.

† nares hñt et nõ odorabũt: os hñt et non loquentur.

¶ [Aures habent] apparenter et nõ vere q[ui]a [et nõ audient] in veritate. Inſtrumẽta ergo videntur habere ſenſuũ nõ ipſos actus eoꝝ. Deinde hoꝝum rationem reddendo cõcludit omnia: oſtẽdẽs ꝙ nec hominib⁹: nec pecoꝛibus poſſunt cõparari cũ ait [neq; eñ eſt ſpũs] vel anhelitus [in oꝛe ipſoꝛum] ſicut in aialibus viuis reperitur: ⁊ ideo nõ poſſunt habere opera vite que mediãtibus ſpiritibus exercẽtur. Exterioꝛa inſtrumẽta artifex potuit facere ſ; nõ ſpũ: vnde loquãtur videant vel audiant eis dare.

18 Similes illis fiant qui faciũt ea: & omnes qui confidunt in † eis.

† illis

¶ [Similes illis] .ſ. idolis [fiant] interius et in iterioꝛi homine [qui faciunt ea] operãdo [et omnes qui cõfidunt in eis] ea adoꝛãdo. pꝛedictio eſt non optatio niſi foꝛte zelo diuine iuſtitie. Et ita fit. Tales eñ aures habẽt ⁊ nõ audiunt deũ ad ipſos clamantem: oculos habẽt et non vident per fidẽ. os habent et non loquuntur fidei veritatẽ. Deinde poſtꝙ idurit ꝓpheta ad laudem dei in gñali conſequẽter poſt irriſa idola monet ad laudẽ in ſpeciali diſtinguẽdo ſtat⁹ populi cuſ dicitur. O vos dei cultoꝛes tam ſubditi ꝙ pꝛelati ſcilicet o vos

19 Domus Iſraël benedicite † domino: domus Aáron benedicite † domino.

† dñm

¶ [Dom⁹ iſrl] .i. vidẽtes fide deũ qui pertinetis ad ſemẽ abꝛahe nõ carne ſed fide ex quo idola gẽtium tam vilia ſunt [benedicite] nõ idolis ſed [domino] Dom⁹ ergo iſrael vniuerſos fideles ⁊ cõgregatiões ſanctoꝛum deum oculis mẽtis inſpicientes ſignificat: ſed iam ad diſtinctionem oꝛdinum reſpicit cuſ ſubiungit et in domo iſrael pꝛecipue o [domus aaron] id eſt ſacerdotes et pꝛepoſiti [benedicite domino] benedictione laudis. Nec ſolũ ſacerdotes ⁊ ꝓpoſiti/ſ; o vos.

20 Domus Leui benedicite † domino: qui timetis dominum benedicite † domino.

† dñm

† dñm

¶ [Domus leui] id eſt omnes boni miniſtri qui omnes eſtis de domo leui [benedicite domino] cum laudãdo pꝛe ceteris populis ex officio vobis impoſito: deinde iterũ ad vniuerſitatẽ redit cũ ſubdit: et omnes [qui timetis dominum] ex omni gente ⁊ populo [benedicite domino] vt ſicut maieſtatem metuitis ita cum charitate laudetis. Et quia omnes generaliter ſunt domus iſrael: ideo omnes vna voce dicamus quod ſequitur.

21 Benedictus domin⁹ ex Syon: qui habitat in Hieruſalem.

¶ [Benedictus] ſit [dñs ex ſyon] que interpꝛetaꝛ ſpeculatio: id eſt ab eccleſia militante deum per fidem ſpeculante ſcil; a nobis qui ꝙdiu in ſpe viuim⁹ ſumus in ſyõ: quia ſpectamur ꝙ veniat [qui habitat in hieruſalẽ] celeſti que interpꝛetatur viſio pacis vbi videbimus eum in eterna pace ipſo do⸗

nante. O felix et btā hieruſalē nūſ⸗ ꝙ rautura: quia dominus in te habitat ⁊ te cuſtodit. Beati qui habitant in te quia laudabūt dominū ſine fine. Oratio.

Salvitatis eximie de⁹ quē oīs terra pre dulcedinis benignitate laudat: rogam⁹ vt ablato a nob vano errore tuis volūtatib⁹ connectemur. Per do.

Pſalmus de exhortatione ad Dei laudem propter diuerſa ipſius magnalia & beneficia plurimis miſericorditer collata.

Pſal. C X X X V.

1 iiij Confitemini domino quoniam bonus: quoniam in æternum mia eius.

¶ Auctor pſalmi ꝑpheta dauid. ¶ Titul⁹ alla: q2 pſalm⁹ iſte cōtinet laudem dei. ¶ Materia: laus dei et cā laudis. ¶ Intentio: monere alios ad laudandum deum. ¶ Sententia in generali: ꝑpheta in iſto pſalmo inuitat pmo ad laudem dei ex beneficijs collatis oībus generaliter: et conſequenter ex beneficijs collatis pplo iſraeli et omni homini ſeu omni viuenti vita ſenſibili ſpecialiter. In hoc ergo pſalmo exhortatur ꝑpheta eoſdem quos in ſuperiori laudare dominum ſubiungendo eaſdem cās et quaſdam alias: vbi etſi multa ad laudem dicantur/maxime tamen miſericordia dei hic commēdatur: vnū et diuerſa initia in vnū conueniunt finem: ſcilicet [quoniā in eternū miſericordia ei⁹] id eſt quoniam beneficium quod nobis miſericorditer p̄ſtat erit eternū. Magna virtus huius pſalmi dicitur: quia ſi pure cantatur preſto eſſe diuine gratie preſentia ſentitur: vbi in quolibet verſu miſericordia dei repetitur: quia quicqd hic dicitur ad miſericordiā dei refertur que omnia operatur: ⁊ ſine qua nō ſubſiſtitur: quia dei eſt miſericordia omne quod poſſumus ⁊ clementia omne quod viuimus. ¶ Sententia in ſpeciali: ad laudem ergo dei inuitans ait. [Conſitemini domino] confeſſiōe laudis: id eſt confitendo laudate dominū [qm̄ bonus] eſt: id eſt ſup omnes bonos. bonus inſita ſibi bonitate cuius bonitatis non eſt finis: que apparet in eo ꝙ ſemper eſt miſericors [quoniam in eternum] ſcilicet hic et in futuro eſt [mia ei⁹] quia hic parcit et ibi coronat. Vel quia ipſa beatitudo quam miſericorditer ⁊ miſeris p̄ſtat vt eſſe miſeri deſinant et beati eſſe incipiant finem non habebit. Duas ergo cauſas poſuit q̄re omnipotens laudādus ſit: videlicet quia ſumme bonus eſt in ſe et ſp miſericors in nobis. Deinde oſtendens excellētiā illi⁹ cui cōfiteri nos mōet ſubdit.

2 Confitemini Deo Deorum: quoniam.

¶ [Cōfitemini deo deorum] id eſt vero et excellēti deo inter eos qui dij appellantur vt ſunt angeli et hoīes qui dij ꝑticipatiue dicunt ⁊ ideo confitemini [qm̄ in eternū] eſt [mia ei⁹]. Ita ⁊ in ceteris verſibus ſequentibus. Cur em̄ confitemur in oīm verſuū finibus pōit ſcilicet qm̄ in eternum mia eius

3 Confitemini Domino Dominorū: quoniā.

¶ [Cōfitemini dño dñorū] .i. dño ſingulariter excellenti inter eos q̄ dicuntur domini. Pluraliter dicit deos ⁊ dominos: ſunt ei dij multi ⁊ domini multi ſiue in celo ſiue in terra quorum deorum et dñorum deus et dñs eſt: et ſuper quos eſt ipſe qui eſt verus deus et domin⁹. Cōfitemini inquā [qm̄ in eternū] eſt [miſericordia ei⁹]. Et quia iſta cauſa confeſſionis ponitur in fine cuiuſlibet verſus: ideo per ſingulos verſus in principio ſubintelligendum eſt cōfitemini domino vt finis ſingulorū verſuum referatur ad principium. alioquin non congrue replicaret per ſingulos verſus quoniā in eternū miſericordia eius. Igitur confitemini domino

4 Qui facit mirabilia magna ſolus: quoniā.

¶ [Qui facit mirabilia magna ſolus] ſolus de⁹ mirabilia facere dicitur: quia que p homines vel angelos fiunt ipſe facit. Multa miracula per angelos et per homines facit: ſed ſunt quedam magna que deus ſolus ſine miniſterio hominum vel angelorum facit ⁊ ipſa exequitur dicens.

5 Qui fecit cælos in intellectu: quoniam.

¶ [Qui fecit celos in intellectu] id eſt intelligibiles et inuiſibiles ſcilicet celum empireum ⁊ aqueū que corporaliter nō videmus: qui etſi corporei ſint tamē tante ſunt tenuitatis vt a mortali videri nō poſſint. Vel [qui fecit celos] id eſt celeſtē machinā [in intellectu] .i. in ſapiētia ſua qđ ⁊ de oib⁹ alijs intelligi debet: qꝛ omnia in ſapiētia fecit. quoniā in eternum mia eius

6 Qui firmauit terram ſuper aquas: quoniam.

¶ [Qui firmauit terrā ſuper aqꝰ] Terra dicitur ſuper aquas fundata eo ꝙ aquis circūfluentibus ſupereminet: ſicut dicitur talis ciuitas eſt ſuper mare fundata / nō ꝙ mare ſub ea ſit / ſꝫ quia mari ſubeminet: ſicut dominus ſuper puteum ſedit .i. iuxta puteum

7 Qui fecit luminaria magna † : quoniam. †ſolus

¶ [Qui fecit luminaria magna] ſcilicet ſolem et lunam que maiora ſunt īter cetera luminaria. Deinde oſtendit ad quē vſum et finē iſta luminaria fecit quia fecit

8 Solem in poteſtatē diei: quoniam.

¶ [Solem in poteſtatem diei] vt preeſſet diei: et ſua luce de die oia illuſtraret. et dicitur poteſtas diei qꝛ eo oīa declarātur: vñ dꝫ ꝙ dies eſt idio ſolis ſup terrā. Et fecit

9 Lunā & ſtellas in poteſtatē noctis: quoniā.

¶ [Lunam ⁊ etiam [ſtellas in poteſtatem noctis] vt preſſint nocti ⁊ ſint lux noctis: illuſtrētq́ noctem ſua luce. Uniuerſam igitur creaturam non per aliquā creaturam ſꝫ per ſeipſum ſolus fecit deus cui⁹ creature quaſdam partes excellentiores commemorauit ex quibus vniuerſa ab omnipotēti deo facta ītelligeremus. Uel typice hec accipi poſſunt ſic. [Qui fecit celos] .i. ſpirituales ſanctos ſuos [in intellectu] quo in celis cōuerſant: q̄bus non tantū credere verū etiā intellegere diuina dedit. Simplices aūt qui hoc nondum poſſunt: ſed ſolam fidē firmiſſimam tenēt tāꝙ infra celos terra dicūtur: qꝛ in baptiſmo quē acceperūt incōcuſſa credulitate conſiſtunt idō dꝛ ꝙ [firmauit terram ſuper aquas]

i. in fide baptiſmi: i. q̄ꝛ totā firma-
uit eccleſiā et nouiſſe terre ſignatā
[Qui] etiā i ipſis celis [fecit lumina-
ria magna] id eſt dona gratiarū fi-
delibus ſuis contulit que oia in ſe
ſunt magna: ꝛ q̄ꝛ a magno dato lꝫ
quedā maioꝛa ꝛ quedā minoꝛa. Uñ
apoſtolus gratiarum dei varieta-
tem in hoibus volēs oſtēdere ait. (i. coꝛ. xij.)
Alij quidem datur per ſpiritū ſer-
mo ſapiētie: alij ſermo ſciētie ꝛc. et
ſubiūgit q̄ luminaria et dona dicēs
[Solem in poteſtatem diei] p ſolē
accipe donum ſapientie quod datur
diei. id ē maioꝛib⁹ vt poſſint alijs
lucere [lunam ꝛ ſtellas in poteſta-
tem noctis] Per lunam donuꝫ ſciē-
tie accipe. diſtat autem ſapientia
teſtāte Job qui ait. Pietas (id eſt
dei cultus) eſt ſapientia: abſtinere
autem a malo ſcientia eſt. Intelli-
gimus ergo ſapientiam cognitio-
nem ꝛ dilectionem eius quod ſem-
per eſt: ꝛ incommutabiliter manet
quod deus eſt: ſcientiaꝫ autem nō
aliud q̄ in medio nationis praue
et peruerſe tanq̄ in nocte huius
ſeculi caute prudenterq̄ verſari.
Per ſtellas vero accipi poſſunt alia
dona minoꝛa ſcilicet fides: curatio-
num donatio/operatio virtutum
prophetia: diiudicatio ſpirituum:
genera linguarum: et interpreta-
tio ſermonum quibus humana
ignorantia tanquam nox illuſtra-
tur. hec autem dona per lunam et
ſtellas ſignificata dantur nocti id
eſt minoꝛibus vt et ipſi poſſint lu-
cere in nocte huius ſeculi. Nihil
enim bonum eſt quod non in hu-
ius ſeculi nocte ſit neceſſarium.
Et quia dixit que ſolus fecit con-
ſequenter oſtendit que per ange-
los et per homines fecit inuitans
ad laudem dei ex beneficijs colla-
tis ſpecialiter populo iſraeli ſub
figura noſtri quaſi diceret confite-
mini ei

10 **Qui percuſſit Aegy-
ptum cum primogeni-
tis eorum: quoniam.**

¶ [Qui percuſſit egyptum] ſcilꝫ
nouem plagis [cum primogenitis
eorum] occidendo primogenita eo-
rum quod in decima plaga eſt fa-
ctum. Typice Ita percuſſit et ſecu-
lum tenebris inuolutum cum prin-
cipibus vitijs ſcilicet luxu/ſuper-
bia/ꝛ auaricia q̄ in mūdo princi-
pātur: ꝛ precipua putātur: ſed de⁹
a ſe excludit ꝛ contemnere docuit.

11 **Qui eduxit Iſraël
de medio eorū: quoniā.**

¶ [Qui eduxit iſrael de medio eo-
rum] ſcꝫ egyptiorūꝫ inter quos ca-
ptiui detinebantur. Eduxit inquā

12 **In manu potēti & bra
chio excelſo: quoniam.**

¶ [In manu potenti ꝛ brachio ex
celſo] Sic et ſanctos et fideles
ſuos de medio et cōuerſatione ma
lorum et infidelium educit et hec
ſua potentia inuincibili et ſingu-
lari. Uel manus et brachium dei
chriſtus dicitur per quē pr̄ operatur.

13 **Qui diuiſit mare Ru
brum in diuiſiōes: quo-
niam.** (Exodi. xiiij.)

¶ [Qui diuiſit mare rubrū in diui
ſiōes] i. ſ. duodecim ſcilicet ſm nu-
merū duodecim tribuūꝫ vt ſingule
tribus ſuas vias meandi haberēt
et ſine impedimento tranſirent.
Sic varijs vijs et diuerſis gradi-
bus per fluctus hui⁹ ſeculi ad deū
tranſitur et ſcanditur de mundo
qui per mare ſignificatur. Uel per
mare rubrum intelligitur bapti-
ſmus chriſti ſanguine rubricatus
et conſecratus: quem nunc diui-
dit deus vt vnus ꝛ idē baptiſmus

alijs ſcilicet pactũ baptiſmi obſer uantibus ⁊ in gratia permanentibus fit in vitã: alijs ſcilicet preuaricatoribus ⁊ ad egiptum mẽte reuertentibus fit in mortem

14 Et eduxit Iſraël per medium eius: quoniam

¶ [Et eduxit iſrael per medium eius] ſcꝫ maris ſicco pede prebens eis iter ſiccuꝫ: quia aque eius pro muro erant a dextris ⁊ a ſiniſtris. Sic etiam educit innouatuꝫ populũ per lauacra regenerationis vt ad eum quem mente tuetur poſſit accedere.

15 Et † excuſſit Pharaonem & uirtutem eius in mari Rubro: quoniam.

† per‑cuſſit.

¶ [Et excuſſit] .i. velociter confregit ⁊ deſtruxit [pharaonem ⁊ virtutẽ] .i. exercitum [eius in mari rubro] ſcꝫ in medijs fluctibꝰ eos ſubmergendo. ita excutit ⁊ interimit celeriter in baptiſmo peccata ſuorum ſeu diabolum cum miniſtris ſuis ad modum pulueris qui celeriter excutitur.

16 Qui traduxit populum ſuum † per Deſertum: quoniam.

† in de‑ſerto.

¶ [Qui traduxit] quadraginta annis [populum ſuum] ab egyptijs liberatum [per deſertum] in multis mirabilibus circa eum oſtẽſis. Ita ⁊ nos per huius ſeculi ariditatem ⁊ ſterilitatem trãſducit ne in eo adhereamus vel pareamus.

17 Qui percuſſit reges magnos: quoniam.

18 Et occidit reges fortes: quoniam.

¶ [Qui percuſſit reges magnos] et occidit reges fortes] ſcilicet volẽtes reſiſtere filijs iſrael. Ita ⁊ in ſuis fidelibꝰ diabolicas et noxias poteſtates percutit ⁊ occidit ⁊ ſpecificãs de iſtis regibus ſubiungit

19 Seon regẽ Amorreorum: quoniam.

¶ [Seon regeꝫ amorreorum] ſic et germen inutile vel calentem carnis tentationem que in amorreis: id ẽ amaricãtibus regnat occidit.

20 Et Og regẽ Baſan: quoniam.

¶ [Et og regẽ baſan] ſic et concer uantem diabolum regem baſan. id eſt confuſionis queꝫ coaceruat: vel prauam conſuetudinem que regnat in filijs confuſionis: id eſt inordinate viuentibus etiaꝫ occidit.

Joſue xij.

21 Et dedit terram eorum hæreditatem: quoniam.

¶ [Et dedit terram eorum] ſcilicet regum [in hereditatem] et ſpecificans cui dedit ſubdit

22 Hæreditatem Iſraël ſeruo ſuo: quoniam.

¶ [Hereditatem iſrael ſeruo ſuo] ſic et quos poſſidebat diabolus hereditatem dat ſemini abrahe quod eſt chriſtus: qui per iſrael ſeruum accipitur. Vel per iſrael ſeruum accipit chriſtianos quibus data eſt promiſſio regni celeſtis ſub figura facta iudeis.

23 Quoniam in humilitate noſtra memor fuit noſtri: quoniam.

¶ [Quia in humilitate nr̃a] .i. in deiectione noſtra dum humiliaremur graui ſeruitute egypti [me‑

mor fuit noſtri]per miſericordiam ſuam nos inde liberando. ſic et in deiectione nr̃a dū humiliaremur ſub peccatis τ diabolo/ memor fuit noſtri qn̄ aduenit quotidie in humilitate interiori que eſt propria chriſtianis quam chriſtus eos docuit memor eſt noſtri. propter ſuperbiam enim noſtrā obliuiſcitur nos deus. humiliemur ad penitentiaʒ τ in humilitate noſtra memor erit noſtri.

24 Et redemit nos ab inimicis noſtris: quoniam

¶ [Et redemit]id eſt tanq̄ precio redemptos liberauit[nos ab inimicis noſtris] ſcʒ egyptijs. ſic et chriſtianos redemit ſanguine vnigeniti filij ſui. Deinde ponitur inuitatio ad laudem dei ex beneficio collato generaliter oī homini ſeu omni viuenti vita ſenſibili cum dicitur.

25 Qui dat eſcam omni carni: quoniam

¶ [Qui dat eſcam]id ē omnia neceſſaria ad vite ſuſtentationē [oī carni]id eſt omni homini ſeu animali: quia vtrobiqʒ ponit partem pro toto eſcam τ carnem nominando ſic dat eſcam ſpiritualē de qua dicitur. Caro mea vere eſt cibus: omni generi hominum iſraelitarū ſcʒ τ gentium id eſt omni credēti. Deinde ad exhortationem ſuam rediens pſalmum concludit dicens. Et quia ſic facit ergo propter has τ has cauſas.

Joh. vj.

26 Confitemini † domino cæli: quoniam

ideo

¶ [Confitemini domino celi]licet enim ſit deus totius creature tamen ſpeciali modo dicitur deus celi eo ꝙ clare videtur ibi. hoc eſt quod ſupra aliter dixit deus deorum. Unde et hic repetit quod ibi ſubiunxit.

27 Confitemini domino dominorum: quoniam in æternum miſericordia eius.

¶ [Cōfitemini dño dñorū]τ ideo cōfitemini[qm̄ i eternū mia ei⁹] Miaʒ dñi inter cetera maxime cōmēdat τ ſepius nobis inculcat qꝫ maxime eſt nobis neceſſaria τ cōtinue ad memoriam reducēda. Et qꝫ per pſalmum bona opera deſignātur τ miſericordia dei nos preuenit in inchoatione boni operis et eadem ſubſequitur in fine actiōis bene deus deorū τ dñs dominorū laudatur in fine qui iā laudatus ē in capite. Et bene a laude inchoat pſalmus iſte τ terminatur in laude vt oſtendatur ꝙ ille qui laudatur eſt principiuʒ τ finis τ ꝙ ei debet offerri principium et finis boni operis.

Oratio.

MEmor eſto hūilitatis nr̄e τ miſerere nobis oīpotēs deus. τ qui quōdam patribus noſtris terram aduerſarioruʒ in hereditatem donaſti queſumus vt nos a peccati macula liberatos in tuam hereditatē reſtituas. Per dominum.

Pſalmus de populi Iſraēlitici in Babylone & fidelium in peccatis ſeu huius ſeculi miſerijs captiuatione & eorumdem lamentatione.

Pſal. CXXXVI.

† ibi
† tui

1 SVper flumina Babylonis † illic ſedimus & fleuim⁹: dū recordaremur † Syon.

¶ Auctor pſalmi pphēta dauid. ¶ Titulus ps̄ dauid pp hieremiā: hoc eſt ps̄ iſte dauid pphēte spõſtuo propter hieremiā/id eſt iuxta hieremiā: quia agit de captiuitate quā hieremias defleuit in figura nr̄i qui ſpālitet captiui tenemur p peccatū ⁊ a patria peregrini. Si eīn ciues ſum⁹ decreti ſyon i atrijs hieruſalē ſtamus ſpe ſed hic in iſta babylonia id eſt in cōfuſione hui⁹ ſeculi non ciues habitamus ſed captiui tenemur ⁊ ſedemus humiles penitendo ⁊ cōfitendo. ¶ Materia populi iſrael captiuatio ⁊ eiuſdem lamētatio. ¶ Intētio: monere nos conformari babylonie ſed in ſupernam hieruſalē ſuſpirare. Et ꝙ ſicut populus iſrael ratione captiuitatis ſue corporalis ⁊ afflictiōis multiplicis flebat ⁊ dolebat nec cantare poterat canticum letitie dolens ſuper templi deſtructione: et ſua a loco ſancto elongatione: ſic eius exemplo multo ampli⁹ nos qui capti ſumus in captiuitate diaboli: per peccatum mortale et in miſerijs preſentis vite flere et dolere ſemper debeamus: nec vnꝗ gaudere donec liberati erimus: et ad ciuitatem ſanctam ſcilicet hieruſalem ſupernam peruenerimus. ¶ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo deſcribit templi deſtructionem: populi captiuati lamentationem: et aduerſariorum punitionem. ¶ Sententia in ſpeciali: propheta ergo in perſona captiui q̄ quaſi l iudib⁹ ſtantium in domo et in bono excitatus eſt lamentationem hanc in figura noſtri et fidelium profundit: deſiderio patrī dicens [Super] id eſt iuxta [flumina babylonis] quibus illa terra abundat: [illic ſedimus] id eſt diu habitauimus [et fleuimus] habitando ibi in amaritudine ⁊ luctu [dum recordaremur ſyon] id eſt templi deſtructi quod erat ibi de cuius deſtructione plus affligebantur ꝙ de ſua captione.

2 In ſalicibus in medio eius: ſuſpendimus organa noſtra.

¶ [In ſalicibus] qui ſolent iuxta aquas abundare: exiſtentibus [in medio eius] ſcilicet babylonis [ſuſpendimus organa noſtra] id eſt inſtrumenta iocunditatis ⁊ letitie hoc eſt ſubtraximus nos ab omni carmine letitie ratione deſolationis noſtre et templi et aggrauatione mali continui.

3 † Quia illic interrogauerunt nos qui captiuos duxerunt nos: verba † cantionum. † qm † canticorum.

¶ [Quia illic] ſcilicet in babylone [interrogauerunt nos] babylonij tentantes et irridentes [qui captiuos duxerunt nos] ſcilicet in babylonem [verba cantionum] id eſt vt cantaremus eis carmina exigentes carmina letitie a nobis in tanta amaritudine conſtitutis. et hoc eſt etiam quod ſubditur.

4 Et qui abduxerunt nos: hymnum cātate nobis de canticis Syon.

5 ¶ [Et q̄ abduxerūt nos] i. a noſtra terra ſepatos duxerūt. ſ. de iudea in babylonem captiuos: ſupple interrogauerunt verba cantionum

dicentes [hymnū cantante nobis] letitie [de canticis ſyon] id eſt que ſolebatis cātare ī ſyon. ſcilicet in templo hieruſalem que iuncta eſt ſyon. Uel myſtice babylon que cō-
Babylon q̄d īterpꝛetatur
fuſio interpꝛetatur hic mūdus intelligitur. Omnia autem que hic amātur ⁊ tranſeunt flumina ſunt babylonis. Que attendentes ſancti in ſua captiuitate humiliati non ſe eis amoꝛe immiſcent: ſed contemnendo ſupra ſedent ⁊ flent: vel eos qui rapiuntur: vel ſeipſos et ſuum incolatum qui in babylonia captiui tenentur. flent autē in recoꝛdatione ſyon. id eſt celeſtis hieruſalem ciuitatis eterne in hoſtili enim terra dulcis eſt recoꝛdatio patrie. flent recoꝛdando ſyon ⁊ quando ſm babyloniam eis bene eſt. Multi enim flent fletu babylonio qui et gaudent gaudio babylonio. Qui gaudent lucris et flent pꝛo damnis vtrunq̄ de babylonia eſt. Sed cum ciues hieruſalem agunt in medio babylonie oꝛgana ſua in ſalicibus eiꝰ ſuſpēdunt. habent enim ſancti oꝛgana ſua ipſis canoꝛa. ſcȝ ſcripturaȝ dei pꝛomiſſam ⁊ pꝛecepta domini meditationem quandam futuri ſeculi. Salices ligna ſunt infructuoſa rigantur de fluminibus babylonis ⁊ nullam fructum ferunt. Ui ſunt homines cupidi ſteriles in bono ope q̄ ex iſtis voluptatibꝰ rerum tranſeuntium nutriuntur tanq̄ rigati a fluminibus babylonie: Quando tales patimur cum eis qui ī medio babylōie ſunt verſamur. qui enim multū mali ſunt in medio babylonis exiſtūt ſed in exterioꝛibus babylonis ſunt qui non tantis concupiſcentijs ſeculi ⁊ delectationibꝰ obꝛuuntur. Quādo illos qui ī medio eiꝰ ſunt videmus ⁊ tam ſteriles inuenimus vt difficile appareat in eis aliquid vnde poſſint duci ad fidem rectā: vel ad bona opera: vel ad ſpem futuri ſeculi auertimus ab eis faciē quia quicquid illis dixerimus ſiniſtrum atq̄ aduerſum habebūt. Ergo differēdo circa eos ſcripturas ⁊ eis nō enūciādo ſuſpendimꝰ oꝛgana noſtra in ſalicibus: nec ea vt ſonent percutimus. Ideo autē ſuſpendimus quia demones qui deceperunt nos captiuos nos duxerunt et a ſocietate angeloꝛum abduxerunt: interrogauerunt nos in babylonia tentātes verba cātionum ⁊ hymnum de ſyon. i. cauſas ⁊ rationes aggratulationis ⁊ pꝛofeſſionis noſtre. Cum iſtis hoſtibus cōfligimus ⁊ ne iraſcamur hominibus qui nobis ingerunt perſecutiones tollit intentionem noſtram apoſtolus ab odio hominum ⁊ direxit in luctam ſpiritualem dicens. Non eſt nobis colluctatio
Ephe. vj.
aduerſus carnē ⁊ ſanguinē: id eſt aduerſus hoīes quos videtis a quibus videmini mala pati. Nam et pꝛo ipſis oꝛare debetis: ſed aduerſus pꝛincipes ⁊ poteſtates ⁊ rectores mūdi tenebraruȝ harum quos non videtis hi ſunt qui captiuos duxerūt nos: nec ducerēt nos niſi cōſentiērēs. Et qn̄ intrāt in coꝛda hoīm interrogāt deriſoꝛie per linguas eoꝝ quos poſſidēt: ⁊ in qbꝰ ſeu p quos opantur: ⁊ dicūt cātate nobis vba cātionū ⁊ hymnum de cāticis ſyō. reddite nobis rōnē aduentus chꝛiſti: ⁊ de fide veſtra ac de pꝛeceptis chꝛiſti in quibꝰ eſt vobis delectatio ⁊ exultatio tanta: ⁊ que eſt alia vita ita babylonij cantus exigebant: ſed nos reſpondemus eis dicendo.

5 Quomodo cantabimus canticum domini:

in terra aliena?
¶ [Quomodo cantabimus canti-
cũ dñi] .i. quid debet cãtari ad lau
dem & honorẽ dñi [in terra aliena]
q.d. nullo modo hoc facere poſſu-
mus nec debemus. Deinde ſubiũ-
git captiuorũ affectionẽ erga hie-
ruſalem: & ex perſona illorum allo
quitur eam.

6 Si oblitus fuero tui Hieruſalem: † obliuioni detur dextera mea.

† obliuiſcat me.

¶ [Si oblit⁹ fuero tui o hieruſa
lem] cantans canticũ letitie quaſi
oblitus deſtructionis tue [obliuio
ni detur dextera mea] que ad agẽ-
dum multum eſt neceſſaria quaſi.
d. tota fortitudo & virtus mea ſeu
proſperitas et letitia me deſerat
et relinquat.

7 Adhereat lingua mea faucibus meis: † ſi non meminero tui.

† niſi tui meminero

¶ [Adhereat lingua mea faucib⁹
meis] ita ꝙ loqui nõ poſſim & mu
tus ſiã [ſi nõ meminero tui o hie
ruſalem] ſcꝫ cũ amore & delectatio
ne. quia tui memoria eſt mihi fle-
tus & miſeriarum conſolatio non
modica. Unde ſubdit

8 Si non † propoſuero Hieruſalem: in principio † lætitiæ meæ.

† pꝛopoſuero. † iocũditatis

¶ [Si nõ ꝓpoſuero te o hierlm
in principio letitie mee] id eſt niſi
tu fueris mihi principiũ letitie: &
ſi nõ eſt mihi precipua de te & in
te o hieruſalem letitia: quia acce-
dente mihi cauſa alicuius letitie
in principio recordabor de te. Vel
myſtice: quia hic q̃ ſunt malis ple
ni nõ debem⁹ organa percutere
vt ſonẽt/ſed ſuſpendere: & nõ faci
le debemus illis exigentibus a no
bis aliquid dicere: nõ enĩ querũt
vt dicãt & proficiãt: ſed vt irrideãt
& reprehendant. Unde reſponden
dum eſt eis ſic [Quomodo canta
bim⁹ canticũ dñi in terra aliena]
i. īter eos q̃ doloſe exigũt: q̃ nõ ca
piũt ſꝫ deridẽt & mordaciter repre
hẽdunt. Sed vide quomõ verſeris
inter eos o popule dei o corpus
chriſti: ne timens talibus diſplice
re affectes amicitias eorũ & inci-
piat te delectari babylonia & ob-
liuiſcaris hieruſalẽ. Hoc ergo ti-
mẽs dic cũ ꝓpheta: qui paſſus in-
terrogatores ipſos q̃ſi inter eos
piclitãs animũ erexit ad recorda-
tionẽ ſyon dicens. [Si oblit⁹ fue-
ro tui hieruſalẽ] inter verba ca-
ptiuantiũ & doloſorum querentiũ
& diſcere nolentium vt illis pla
cere velim [obliuiſcatur me dexte
ra mea] .i. vita eterna q̃ ẽ dextera
noſtra. in dextera enim ponen-
di ſunt iuſti ſicut ſiniſtra eſt vita
temporalis. Quicquid facis pro-
pter vitam eternam dextera ope-
ratur. ſi charitati vite eterne ope-
ribus tuis miſcueris concupiſcen
tiam laudis humane aut alicuius
commodi ſecularis/nouit ſiniſtra
tua quid facit dextera tua. & in ſi-
niſtra delectatus quaſi in dextera
perdis eterna: talibus qui obliui-
ſcuntur hieruſalem hoc contingit
quod dixit: obliuiſcatur eos dexte
ra eorum. Uita enim eterna ma-
net in ſe/illi remanent in delecta
tione temporali et faciunt ſibi dex
terum quod ſiniſtrum eſt. Et [ad-
hereat lingua mea faucib⁹ meis]
id eſt obmuteſcam et mutus ſiam
a laude dei ſi non iugiter memo-
ria tua verſetur in corde meo. Si
contingit vt pronunciat: mutus
enim fit domini qui memor non
eſt hieruſalem. vt quid enim loqui
tur q̃ cãticũ ſyõ nõ ſonat: cãticũ

hieruſalem lingua noſtra eſt ſex fi-delium canticum delectationis ſeculi huius lingua aliena lingua barbara eſt quam in captiuitate didicimus. Et [ſi non propoſuero] etc. Ibi eſt enim ſumma letitia vbi deo fruemur. vbi nihil delectabit niſi bonum: vbi morietur omnis neceſſitas et orietur ſumma felicitas: Illa ergo in omni actione: et in principio: et in medio: et in fine proponenda eſt ad ipſam ſunt omnia referenda. Deinde conuertit ſe ad dominum contra hoſtes ipſius ciuitatis: et mala futura predicit eis in primo idumeis dicens.

9 † Memor eſto domine filiorum Edom: in die Hieruſalem.

† memento.

¶ [Memor] autem [eſto] o [domine filiorum edom] id eſt idumeorum vt eos punias id eſt memor eris ad puniendam idumeorum nequitiam quam fecerunt [in die hieruſalem] ſcilicet in die reſtitutionis hieruſalem: quam impedierunt quando impedimento fuerunt iudeis reedificantibus hieruſalem poſt reditum de babylonia: vel in die deſtructionis quando coniuncti fuerunt babylonns. Ideo ſubditur.

10 † Qui dicunt exinanite exinanite: uſque ad fundamentum in ea.

† dicentium euacuate: uſque dum

¶ [Qui dicunt] id eſt dixerunt exhortando ſe mutuo vel babylonios ad deſtruendum muros hieruſalem [exinanite exinanite] id eſt effodite et deſtruite quicquid eſt in hieruſalem [vſque ad fundamentum in ea] id eſt totaliter et penitus euertite et exterminate hieruſalem vſque ad fundamenta vt nihil de ea remaneat. Deinde pronunciat penam babyloniorum dicens. Et tu etiam O.

11 Filia Babylonis † miſera: beatus qui retribuet tibi retributionem tuam quam retribuiſti nobis.

† felix.

¶ [Filia babylonis] id eſt gens babylonica [miſera] es in tua exultatione et preſumptione: ſed [beatus qui retribuet tibi retributionem tuam] id eſt penam tibi debitam deſtruendo te et captiuando tuos [quam retribuiſti nobis] id eſt propter mala que feciſti nobis deſtruendo hieruſalem: et nos captiuando quod deus ſumme beatus faciet vel ſecundum reputationem captiuorum loquitur qui beatum eum reputabant qui eos liberaret: et de hoſtibus vindicaret.

12 Beatus qui tenebit † & † allidet † paruulos ſuos ad petram.

† pullos † elidet † infantes

¶ [Beatus] ſcilicet deus vel in reputatione captiuorum alius qui in deſtruendo te [tenebit et allidet] id eſt concutiet [paruulos ſuos ad petram] vt occidat quod fecit deus ſuper eoſdem qui iudeos percuſſerunt [per] miſſione enim diuina perſe et medi recipiebant paruulos babylonis: ut per pedes: et ex crudelitate allidebant capita eorum contra parietes. Vel myſtice eodem quod et eſau dicitur eſt interpretatur ſanguis ſiue terrena et ſanguinea et ſignificat carnales ſicut ſcriptum eſt. Caro et ſanguis regnum dei non poſſidebunt. Et ſicut eſau inimicus fuit iacob ita carnales inimici ſunt ſpiritualibus et concupiſcentes preſentia inſequuntur eos quos vident meditari eterna. Contra hos iſte reſpiciens in hieruſalem rogat dominum vt memorando eorum eruatur de captiuitate et liberetur a carnalibus in die quando euertere volunt hieruſalem

Eſau quod interpretatur. i. cor. xv.

ſcilicet eccleſiã vel in die ſequeſtra-
tionis hieruſalem quando ſeque-
ſtrabuntur a hieruſalem vt ipſi pu-
niant̃ ⁊ boni coronentur qui carna
les ſubditi diabolo et angelis eius
dicunt perſequendo eccleſiam[ex-
inanite exinanite vſq; ad fundamẽ
tũ in ea]hieruſalem ſcilʒ eccleſia
hoc ẽ tollite chriſtianos extinguite
nec vllus remaneat euertite quic-
quid eſt in ea vſq; ad fundamẽtũ.
Et conuertit ſe ad ipſam ciuitatẽ
malorũ dicens O[filia babylonis
miſera-les ipſa tua exultatione de
rebus mundanis de gaudio malo-
rum: non es poſita in firmo funda
mento: tranſitoria ſunt que diligis
ideo ad confuſionem et ruinam p-
uenies. Ciuitas malorũ babylon
Babylon. dicitur: et filia babylonis quomõ
dicit ciuitas eccleſia dicitur ſyon ⁊ filia ſyon nã
malorũ. propter prelationes dicitur mater:
ſed; propter ſucceſſionem ⁊ imita-
tionem dicitur filia. Sed[beatus] 1
eſt[qui retribuet tibi retributionẽ ij
tuam]id eſt viciſſitudinem ſcilicet
alliſionem ſpiritualem p alliſione
carnali[quã retribuiſti nobis]. Et
ſubiungit quã retributionẽ dicẽs
[beatus qui tenebit et allidet]⁊c.
Ipſa eſt retributio paruos nos in-
uenit babylonia ⁊ iſta ↄfuſio ſecu
liter ſuffocauit nos in errore adhuc
infantes. Sed deus dedit nobis
agnitionem ſui iam gradibus vt
non ſequamur errores. Reuiuiſcen
do ergo in deum et proficiendo re-
tribuimus babylonie qualem retri
butionem nobis retribuit. Occidit
enim nos paruulos babylonia: et
ipſi iam reuiuiſcentes occidimus fi
lios babylonie id eſt naſcentes ma
las cupiditates quas iam genuera
mus ex babylonia. Ergo q̃n naſci
tur mala cupiditas anteq̃ robur
habeat mala conſuetudo dum par
uula eſt abſcide ⁊ allide ad petram
chriſtum: ad illam petram omnia

vitia et peccata tua elide vt merea-
ris eẽ beatus: et ad illos pertinere Gal. v.
de quibus dicitur. Qui autem ſunt
chriſti carnem ſuam crucifixerunt
cum vitijs ⁊ concupiſcentijs. Oro.

Captiuitatũ noſtrarũ potẽ
tiſſime abſolutor: concede
nobis laudes tuas ſpiri-
tuali carne ↄcẽtu: vt quos ſonus
noxietatis ad te facit exules alleua
tio potẽtis dextre tue celi reſtituat
ciues. Per dominum.

Pſalmus de laude Dei
deuotã propter diuerſa
beneficia humano gene
ri preſtita: & de magno
deſiderio pro hac lau
de dilatanda.

Pſal. X X X V I I.

Confitebor tibi
domine in to-
to corde meo:
quoniam audi
ſti † uerba oris mei. toia

ℭ Auctor pſalmi propheta dauid.
ℭ Titulus pſalmus ipſi dauid ca-
ptiu⁹ qui ſupra fleuerat ſedens ſu
per flumina babylonis quaſi reedi
ficata hieruſalem et eius fact⁹ ci-
uis exultat: ⁊ chriſtũ laudat cui fit
hic pſalmus: Et eſt ſenſus . pſalm⁹
iſte fit ipſi dauid id ẽ chriſto cui fit
huius pſalmi tota cõfeſſio. ℭ Ma
teria: deuota laudis ⁊ gratiarum
actionis exhibitio: tũ p priuatis tũ
p cõmuniter humano gñi collatis
bñficijs. ℭ Intẽtio: ad laudẽ ⁊ gra
rũ actionẽ monet e ũbo ⁊ exemplo.
ℭ Sententia in generali: ꝓpheta
in iſto pſalmo in perſona eccleſie vł
fidelis anime primo propter bñficia
ſibi a deo pſtita ponit ſe in laudis

formam et exemplum: conſequen-
ter exprimit ſuum de laude dilatā
da deſiderium. ¶Sententia in
ſpeciali: ex voce igitur eccleſie que
in ſuperioribus eſt ſpe: expectans
ibi eſſe in re art. [Confitebor tibi]
o [domine] confeſſione laudis et
gratiarum actionis pro collatis
beneficijs [in toto corde meo] ſcili-
cet integro non diuiſo: id eſt ex to-
to affectu cordis mei totum cor im-
pono in aram tue confeſſionis: to-
tum accendo flammis tui amoris
[quoniam audiſti verba oris mei]
interioris ſcilicet cordis: id eſt ora-
tionem interioris hominis cui pro
pe eſt deus. In corde enim habemus
vocem quam audit deus quia nō
eſt longe a nobis ille in quo viui-
mus mouemur et ſumus. longe te
a deo nō facit niſi ſola iniquitas:
deijce medium parietem peccati: et
cum illo es quem rogas.

2 † In conſpectu ange
lorum pſallam tibi: ado
rabo ad templum ſan-
ctum tuum: & confite-
bor nomini tuo.

†coram angelis.

¶[In conſpectu angelorum pſallam
tibi] conſiderando tuam et eorum
preſentiam: et qualiter oportz in cō
ſpectu diuinitatis et angelorū eſſe
et orare. Unde ſolerter ſtudendum
eſt vt cū pſallimus ſemper diuine et an
gelice preſentie memores cū timo
re ac veneratiōe et attētiōe celeſte
officiū cōpleamus [adorabo ad tem-
plū ſanctū tuū] ſ. ad illud tēplum
angelicū vbi angeli ſunt ī quibus
deus tanquam in tēplo habitat mēte et
deſiderio in celeſtibus habitādo et
ad ſocietatē angelorū adoratione
tēdēdo id eſt adorabo pro eternis
vt ſim angelorum ſocius [et confi-
tebor nomini tuo] id eſt laudabo
te pro tuis beneficijs et ſubditur cā †in

3 † Super miſericor-
dia tua & ueritate tua:
quoniam magnificaſti
ſuper omne nomen ſan
ctum tuum.

¶[Super] id eſt de [miſericordia
tua] qua per orōē reſpicis et vocas
ac per grā donas [et veritate tua] qua
promiſſionem reddis et remune-
ras. Hec ſunt vniuerſe vie domini
quibus ad nos venit et quibus ad
eū veniamus. Nos ergo deo red-
damus miſericordiam in ſubueni
endo et veritatē in iudicando. His
enim duobus adiuuamur et deum
promeremur [quoniam magnifica
ſti] per hec vtraque [ſuper omne] id
eſt vbique et in omnibus gentibus
[nomen ſanctum tuum] omnes
enim hec audientes de te magni-
ficāt te nomen tuū laudibus extol
lendo. Uel [quoniam magnificaſti
ſanctum tuū] Jeſū xp̄m ſuper omne
nomen celeſtiū. terreſtrium: et in-
fernorū. Et quia ſic feciſti ergo

4 In quacunque die in-
uocauero te † exaudi †cito
me: multiplicabis † in †me
anima mea uirtutem.

¶[In quacunque die] id eſt quocunque tpe
[inuocauero te] pro mea neceſſitate
[exaudi me] quia iā nō terrena peto
ſed eterna. et bñficiū iā preſtitū pre-
bet mihi confidentiā obtinēdi fu-
turū id ſubdit [multiplicabis] id eſt
multiplica et amplia [in aīa mea]
nō peto ī carne [virtutē] vt vitia de
clinē nō peto multiplicationē cor-
palē ſed ſpiritualem: nō quero ſa-
lutem temporalem et felicitatem
terrenā: ſed tm̄ in aīa vtutē. In hec
exprimit ſanctum deſiderium: nō a

eñ petit terrena quibus viuit corpus:ſed virtutem qua viuit anima.Et quia tu exaudis ⁊ multiplicas ergo meo exemplo prouocati

5 Confiteantur tibi domine omnes reges terræ: † quia audierunt omnia uerba oris tui. †q̄m

¶[Cōfiteāt tibi]o[dn̄e].i.laudēt te[omnes reges terre]recognoſcētes tuum dominiū generale.Ita fit quotidie:quia laudāt te nō ſolum iuniores ſed ⁊ maiores:nō ſoluz plebes ſed poteſtates ⁊ reges. Reges etiam terre ſunt moderati viri qui carnem regūt et ſubdunt ſpiritui:et debent confiteri cum non habeant locum excuſandi[q2 audierunt omnia verba oris tui] per predicationem diſcipulorum: ⁊ aliorū per quos eloquia dei que prius in vna gente iudeorum abſcondita erāt:iam in omni terra:et vbiq3 delata et manifeſtata ſunt: et ad omnes gentes ac reges peruenerūt. Cōfiteātur inquā reges

6 Et cantent in uijs domini: quoniam magna eſt gloria domini.

¶[Et cantent]exultando ipſi reges[in vijs domini]ambulantes que ſunt miſericordia ⁊ veritas ambulent inquā in vijs dn̄i ⁊ cantent hoc[quoniam magna eſt gloria domini]ſolius nō regum.Gloria enī regum tranſitoria eſt:ſed gloria domini eterna.Deſpiciatur illa que breuis eſt:laudetur et ametur ea que permanēs eſt.Ambulent itaq3 proficiendo:cantent gaudēdo: non de ſua gloria parua:ſ3 de gl'ia domini magna.Sic current temporalia vt non obliuiſcant eterna. Hec eis in vſu ſint illa in deſiderio.

Attendant domini excellẽtiam nō ſuam:ſint humiles non ſuperbi:timentes et cantantes quod ſequitur

7 Quoniam excelſus dominus & humilia reſpicit: † & alta à longe cognoſcit. †excelſa.

¶[Quoniam excelſus dominus] ſecundum ſe[et]tamen[humilia] id eſt humiles[reſpicit]oculo miſericordie ſcilicet eos acceptando et approbando[et alta]id eſt ſuperbos[a longe cognoſcit] quaſi eos contemnendo et abominando. q2 per gratiam non eſt eis quos tamen perfecte videt qui omnia videt.Si ergo vis vt deus te reſpiciat et tibi propinquet humilia ⁊c. Nam tanto a te erit altior quanto tu elatior.Tanto erit tibi propinquior quanto tu humilior.Sz forte ſi humiliaris tribularis per ſupbos.Noli timere ſed conuerſus ad deum dic quod ſequitur

8 Si ambulauero in medio tribulationis uiuificabis me: † & ſuper iram inimicorum meorum extendiſti manum tuam: & ſaluum me fecit dextera tua. †nō hs et.

¶[Si ambulauero in medio tribulationis]que ſemper inſtat ſaltem a diabolo id eſt cum contigerit me in tribulationes et anguſtias incidere[viuificabis me]humilem confortando me.et dando mihi virtutem patientie et perſeuerantie[et ſuper iram inimicorū meorum extendiſti]id eſt extendes [manum tuam]furorem eorum per poteſtatem

poteſtatem tuam compeſcendo [et ſaluum me fecit] .i. faciet [dextera tua] .i. fauoꝛ tue protectiõis ꝛ gratie vt non ſuperer in tribulatione. Uel [dextera tua] in eterna felicitate ꝙ ſaluat eternaliter non ſiniſtra que tempoꝛaliter. Dextera em̄ dei dicitur felicitas eterna: ſed ſiniſtra felicitas tempoꝛalis. Et quaſi qs diceret quare tu non vindicas reſpondet ego non tribuo ſed

9 † Dominus retribuet pro me domine miſericordia tua in † ſeculū: † opera manuum tuarum nē deſpicias.

Dñe retribues. Jeter num. Jet

❡ [Dñs retribuet ꝓ me] ſcꝫ penaꝫ et vindictam meis perſecutoꝛibus et aduerſarijs ſecundum meritum eoꝛum quia hec ſibi eſt reſeruanda ſecūdum illud. Mihi vindictam ꝛ ego retribuam. Ro.xij Seuiant inimici quantūlibet dñs retribuet qđ ego non valeo nec debeo. Et iterum ad dominum conuertens ſermonem dicit o [Domine miſericoꝛdia tua] ē [in ſeculum] .i. in eternum non ad temp⁹ et ideo nolo diē hominis ꝙ eſt tēpoꝛalis ſed eternum. ꝛ ergo o dñe [opera manuuꝫ tuarū] que nos ſum⁹: ſiue i eo ꝙ hoies a te i natura creati: ſiue in eo ꝙ iuſtificati ꝛ a te i bonis opib⁹ recreati ne deſpicias] ſed charitate paterna cuſtodias ꝛ ad gl'iaꝫ perducas. Oꝛatio.

Multiplica dñe virtutē tuā in animabus ſupplicum: vt dum te in templo ſancto tuo iugiter adoꝛamus in conſpectu tuo cū ſanctis angelis gloriemur. Per dominum.

Pſalmus de exhibitione diuinæ laudis ex conſideratione eminentiæ diuinæ ubique præſentis & omnia cognoſcentis.

Pſal. CXXXVIII.

Domine probaſti me & cognouiſti me: tu cognouiſti ſeſſionem meam & reſurrectionem meam.

❡ Auctoꝛ pſalmi ꝓpheta Dauid. ❡ Titul⁹ i finē pſalm⁹ dd. i. pſalmus iſte dirigēs nos i finē. i. i xp̄m ꝙ eſt finis nr̄i operis: ꝛ fruct⁹ laboris attribuit dauid. i. toti xp̄o in cuius pſona loqͭ hic ꝓpheta: nūc de capite: nūc de mēbris ꝑꝑ nimiam vnionē capitis ꝛ coꝛpoꝛis: quātuꝫ ad mēbꝛa loquit in pſona ſuperioris captiui ꝙ iā ſpe in hieruſalē reſtitut⁹: ꝛ poſit⁹ memoꝛ diſcuſſiōis ſue in qua deū latere nō potuit: in qua ꝛ eū ſecuta eſt man⁹ dñi deliberat ab eo vlteri⁹ nō eſſe fugiendum: ſꝫ ad eū ꝑ eū ab irato ad placatū. Ūn̄ ſibi magna bona dicit eē: ꝛ loquit quaſi voce filij pꝛodigi redeūtis ad patrem. ❡ Materia: aſſurrectio ad confeſſionē diuine laudis ex conſideratione eminentie diuine vbiqꝫ pꝛeſentis et omnia cognoſcentis. ❡ Intētio: monere huiuſmodi eminētiam diuinam ſemper cognoſcere: ꝛ ad eius laudem debitam conſurgere: atqꝫ nō a deo ſed ad deū per eum fugere. ❡ Sētentia in generali: pꝛophета in iſto pſalmo aſſurgit ad cōfeſſionem diuine laudis ex conſideratione diuine eminētie/cōſiderādo ſcilicet ꝙ diuina notitia omnia intime ꝛ clariſſime cognoſcit: et ſua diuina natura vbiqꝫ pꝛeſens exiſtit. Confeſ

quenter etiam aſſurgit ad dei re-
uerentiam eiuſq; ſanctorum/ ⁊ ad
deteſtationem omnium iniquorū.
¶ Sententia in ſpeciali: ait ergo
propheta prius in perſona capitis
ad patrem ſecundam ꝙ homo lo-
quentis o [Domine] pater. non eſt
dominus eius niſi quia dignatus
eſt naſci ſecundum carnem. Pater
eſt forme dei: domin⁹ eſt forme ho
minis [probaſti me] experimentis
multis et ſic [cognouiſti me] id eſt
ab alijs cognoſci me feciſti. proba-
tus eſt in operibus/ notus in mi-
raculis. probat⁹ eſt in paſſiōe/ no-
tus in reſurrectione. prius eū pa
ter nouerat: ſed tunc eum notum
alijs fecit: ⁊ probatum oſtendit [tu
cognouiſti] per approbationem id
eſt voluiſti [ſeſſionē meā] in ſepul-
chro id eſt humilitatem meam in
paſſione [et reſurrectionem meā]
de tumulo id eſt glorificationē in
reſurrectione: quia ſecundum vo-
luntatem tuam factum eſt. Uel in
perſona corporis O [domine pro-
baſti me] ⁊ cognouiſti me quod po
ſtea exponit dicens [tu cognouiſti
ſeſſionem meam] ſcilicet ꝙ in tri-
bulatione mea patientiam habeo
et peccata recognoſco ac confiteor
[et reſurrectionem meam] ſcilicet
ꝙ per gratiam iuſtificatus ſurgo
a morte: et erigor in ſpem eterne
vite. Sed et homo quando peni-
tentia ſe humiliat: ſurgit ante in
remiſſis peccatis quando in ſpem
vite eterne erigitur. Deinde con-
ſequenter ſimiliter loquitur in per
ſona corporis ſeu membrorum di-
cens. Et non ſolum exteriora ope-
ra mea noſti ſed etiam

2 Intellexiſti cogita-
† lōgin quo. tiones meas de † lōge:
† limi- tem ſemitam meam & † fu-
niculum meum inue-
ſtigaſti.

¶ [Intellexiſti cogitatiões meas
interiores [de longe] id eſt diu an
teq; cogitarem [ſemitam meam]
id eſt actionem [⁊ funiculū meū]
id eſt limitem et actionis termi-
num [inueſtigaſti] id eſt diſcuſſiſti
et tanq; coram te perfecte cogno-
uiſti: quia ⁊ quo gradimur: ⁊ quo-
uſq; peruenimus ſubtiliter penſa
ſti: vt deprehenſus fugiens loquit
ſequente ſe legitima vindicta dei
vindicantis quaſi dicat. Intellexi
ſti meum deſiderium ad te redeūdi
quo dixi ſurgam et ibo ad patrem
meum: et hanc cogitationem pre-
cognoſcens occurriſti mihi [ſemitā
meam] qua a te receſſi [et funicu-
lum meum] quouſq; perueni [inue
ſtigaſti] et ſciſti.

3 Et omnes uias meas † q̄m
† dolus præuidiſti: † quia non
eſt † ſermo in lingua
mea.

¶ [Et omnes vias meas] id eſt
operationes et actus [preuidiſti]
priuſq; fierent et anteq; eas am-
bularem: et premiſiſti me in labo-
re ire vias meas: vt ſi nollem labo
rare redirem in vias tuas. Et quia
preuiſus ſiue agnitus ſum depre-
henſus ſum: iam quid dicam nō ha
beo ego ipſe me inculpo ⁊ fateor
[quia non eſt [ſermo] excuſationis
[in lingua mea] ſed potius accuſa
tionis vt dicam. Pater peccaui in Luc.
celum et coram te. culpam meam xv.
agnoſco. ſed excuſationem non in-
uenis. Et nimirum quia

4 Ecce tu domine co † finxi
gnouiſti omnia nouiſſi
ma & antiqua: tu † for-
maſti me & poſuiſti ſu-

per me manum tuam.

¶ [Ecce tu dñe cognouiſti oĩa [ſcʒ nouiſſima] et vltĩa mea quo pue-nit [et antiq̃] ac pria vbi te offendi. Antiqua et prima nr̃a fuerũt pec-cati origo qñ per antiquum pecca-tum lapſi ſum⁹: nouiſſima et vlti-ma ſunt pena peccati et miſeria in qua viuim⁹ que eſt vltima ſi re-dire velimus alioqn reſtat eterna [tu formaſti me] et ſinxiſti in iſta mortalitate et in iſto labore ad quẽ oẽs nati ſum⁹ ac pene peccati me ſubiecisti [et poſuiſti ſup me manũ tuã] vindicte et vltricẽ me ſupbũ grauantem. Et miro modo ſalubri-ter deiecit elatum vt erigeret hu-milem vnde recte ſubiungitur

5 † Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me: † cõ fortata eſt & non pote-ro ad † eam.

†mirifi cata ẽ. †inualuit †illam

¶ [Mirabilis facta ẽ ſciẽtia tua ex me] i. ex pctõ meo mira et incõ-prehenſibilis facta eſt mihi ſciẽtia tua. nõ eſt facile mihi te cõtẽplari quẽ ſupbus reliqui vt prius erat cũ apud te eſſem [cõfortata eſt] et inualuit trãſcẽdẽdo cũ ipam inue ſtigo [et nõ potero ad eã] attingere ex me et per meã inueſtigationẽ: et cum fugitiuus ita mulctat⁹ et pu-nit⁹ ſim tecʒ nõ lateã: q2 nihil eſt qõ te fugiat: et vbiqʒ eſt ſpũs tu⁹.

6 Quò ibo à ſpiritu tuo? & quò à facie tua fugiam?

¶ [Quo] ergo [ibo a ſpiritu tuo] qui oĩa ſcrutatur: et quo plen⁹ eſt orbis terrarũ vt me non inuenias cuius ſemitam et funiculũ ſubtili ter inueſtigas [et quo a facie tua] id eſt a preſentia: et a ſpiritu tuo qui vbiqʒ es tot⁹ et pſens [fugiã] te iratũ vt latere queã. q. d. nuſq̃ ſe vertit hac et illac quaſi querens locum fuge et nequit inuenire: qõ conſequenter declarat in multis inductiue dicens. quia

7 Si aſcendero in cælũ tu illic es: ſi deſcendero in infernum ades. †tibi

¶ [Si aſcendero in celum] i. ſi de iuſtitia mea confidẽs preſumpſe-ro de me tanq̃ ſim in celo [tu illic es] vltor ſuperbie ad percutiendũ. Itẽ ſi deſcẽdero in infernum] i. ſi peccando venero in profundũ ma lorum: et deſpero nolens confiteri dicã quis me videt ẽt illic [ades] vt vindices. q. d. Si me ſuperbien do extulero te inuenio repreſſorẽ ſi timendo me abſcondero te inue-nio inueſtigatorem. Que ergo fu-giam vt te iratum non ſentiam? Sed inuenit iſte conſilium. q. d. ſic potero fugere iratum ſcilicet

8 Si † ſumpſero pẽnas meas † diluculo: & † habitauero in extremis maris.

†recipiam †in directum †habitabo.

¶ [Si ſumpſero] et acceperolpen nas meas] id eſt duas alas quas perdideram ſcilicet duo precepta charitatis in quibus tota lex pen-det et prophete et hoc [diluculo] virtutum id eſt poſtpoſitis tene-bris peccatorum et in exortu gra-tie [et habitauero] mente [in extre mis maris] id eſt in fine ſeculi vt ſeculum non amem: ſed eius finẽ in quo ſit mihi requies: tunc ſcili-cet poſſum fugere a facie irati ad faciem placati. Extremum maris eſt finis noſter in deo tranſuola-re: ergo periculoſos huius mun-di fluctus debemus tranſuolare vt ad illum beatum finem ad illũ

felicem portum perueniamus. Illuc volem⁹ ſpe ⁊ deſiderio habentes alas gemine charitatis. Non ſit nobis requies niſi in extremis maris: nam ſi alibi requiem queſierim⁹ in mari precipitabimur. volemus vſq3 quo mare finiatur ⁊ illum finem maris ſpe fideli premeditemur. Ipſe autem illuc nos perducet cuius faciem irati fugere volumus. nam ſequitur.

9 Etenim † illic manus tua deducet me: & † tenebit me dextera tua.

† illuc † adducet

¶ [Etenim illic manus] i. potentia [tua deducet me] ne aberrē vt erigar q̄ſi in aere nō tāgēs celū p̄ elationē nec terrā per deſperationē: ſed quia eſt ſiniſtra que eſt in conſolatione temporaliū. ideo ſubdit [et tenebit me] ne recidā ſed pſeuerē [dextera tua] que ducit ad eterna ſcz grā tua ⁊ amor eternitatis hec meditemur. hec ſit ſpes nr̄a. hec ſit cōſolatio nr̄a. Man⁹ tua deducet me ad pfectū vtutis. dextera tua tenebit me in ſtatu beatitudinis. Tue ei poteſtatis manu humana creatura deducit: et tui reſpectus gratia vt pſiſtat tenetur. Sed adhuc conſiderans longinquitatem vie et pericula ſubdit

10 Et dixi † forſitan tenebre cōculcabunt me: & nox illuminatio mea in delicijs meis.

† fortaſſe

¶ [Et] ita deliberās ⁊ volare cogitans [dixi] in corde meo [forſitā tenebre] ſcz tot mala ſeculi: tot ſcādala: tot turbe tētationū [cōculcabūt me] i. īpediēt volatū meū. abūdat enī iniq̄tas ſcli qua refrigeſcere poſſunt penne charitatis. ⁊ q3 in nocte deſperauit trāſire mare. ſ. per me: id ad diuinā gratiā reſpirauit [et nox] i. hec tota miſeria vite facta eſt mihi [illuminatio mea] et hoc [in delicijs meis] i. per delicias meas. Noſtre delicie chriſtus eſt de quo exultamus et gaudem⁹ qui deſcendit in noctē. q3 carnē de iſto ſeculo accepit ⁊ noctē illuminauit: et me ab interitu reuocans fecit mihi noctem illuminatā. Unde recte ſubiungitur

11 † Quia tenebre non † obſcurabūtur à te & nox † ſicut dies illuminabitur: ſicut tenebræ eius ita & lumen eius.

† q̄ſi † obtenebrabunt † tanq̄

¶ [Quia tenebre] i. peccata ⁊ homines mali [nō obſcurabunt a te] ⁊ per te nō obſcuras tenebras: q3 nō ſinis impunite abire pctā nr̄a: ſed flagellādo erudis hoīes vt pſiteantur pctā: et cōfitentes vera luce illuminas: qui enim non confitetur pctā ſua tenebras obſcurat: ſed ſi confitet deus illuminat. Tota iſta miſeria in qua gemin⁹ dolor medicinalis eſt non ſententia penalis. vnde benedicamus deum miſcētem amaritudines dulcedini vite tpalis; ne tpaliū delectatiōe cecati nō deſiderem⁹ delicias eternas ſic fiet in nobis quod dicit [⁊ nox] hui⁹ noctis ſcz aduerſitas [ſicut] et [dies] hui⁹ noctis ſcz pſperitas [illuminabit] a te ⁊ in ſerenū mihi vertet qđ fit ſi cognoſcamus merito peccatorum noſtrorū nos aduerſitates pati: ⁊ dulcia ſint nobis flagella prīs ne ſit amara ſententia iudicis. Implebitur etiam in nobis quod ſubiungitur [ſicut tenebre eius] noctis ſunt mihi id eſt aduerſa [ita] indifferēter [⁊ lumē eius] id eſt proſpera vt vtraq3

equaliter accipiamus.et ſi hec eſt tenebre non conculcabunt et premunt quem lumen non extollit:et corrumpit.Hec nox id eſt hec miſera vita habet noctē ſiue tenebras ſcilicet aduerſitatem.et diem ſiue lucem ſcilicet proſperitatē ſed de9 illuminat hanc noctem ſicut diem promittens aliam lucem et docēs non letari ꝓſperis nec frangi aduerſis:⁊ tunc incipit homo his indifferenter vti et in omni tempore et fortuna deū ſicut Job bn̄dicit. Et hec indifferentia et firma conſtantia in vtraqꝫ fortuna eſt mihi.

12 † Quia tu poſſediſti renes meos: † ſuſcepiſti me de utero matris meæ.

ſqm̄ ſdn̄e

¶ [Qr tu] o dn̄e [poſſediſti renes meos] id eſt renes non ſolum cor id eſt cogitationes quarum ſedes eſt in corde ſed etiam renes.i.delectationes quarum ſedes eſt in renibus:vt non delectet me lux noctis ſcilicet ꝓſperitas rerum et felicitas tempoꝝ ſed interior lux ſcꝫ ſapientie tue [et ſuſcepiſti me de vtero matris mee] .i.de conſuetudine ciuitatis mee babylonie in q̄ prius natus ſum captiuus vbi nō indifferēter habebam lucem et tenebras noctis huius.ꝑpoſtere hoc dt q2 prius eſt ſuſcipere q̄ poſſidere.Et quia hoc feciſti mihi ideo

13 Cōfitebor tibi † quia terribiliter † magnificatus es: mirabilia opera tua: † & anima mea cognoſcet † nimis.

ſdn̄e qm̄ ſmirificatus. ſdeus. ſvalde

¶ [Confitebor tibi] id eſt laudabo te et merito [quia terribiliter magnificatus es] puto quia infinite es in potentia et virtute et eo ipō terribilis. Quia terribilis es/timendus es:q2 placabilis es amādus es:q2 magnificatus es admirandus es:et in his omnibus laudandus et querendus.et ita cum tremore gaudemus ne ſupbi perdamus qđ humiles pcipim9.nec ſolū tu mirabiliter magnificatus es:ſed etiā [mirabilia] ſunt [opera tua] in creatione et recreatione in quib9 etiā confitendum eſt tibi [et anima mea] iā [cognoſcet nimis] id eſt valde.Ante erat mira ſcientia tua ex me nec poteram ad eam ſed mō poſſum:q2 venit mihi grā tua.⁊ illuminauit tenebras meas. Et merito cognoſcit quia

14 Non eſt † occultatū os meum à te quod feciſti in † occulto: & ſubſtantia mea in inferioribus terræ.

ſabſconditum ſabſcōdito.

¶ [Nō eſt occultatū] ⁊ abſcōditū [os meū] dictum ab oſſe non ab ore.i.firmitas anime interior ⁊ cōſtantia virtutum que frangi non pōt:q̄libet tribulatio ſeu aduerſitas hui9 ſeculi ſeuiat [a te] ſic vt cognitionē tuā lateat [qđ feciſti ī occulto] ⁊ abſcōdito:q2 illō hoīes non vidēt tu aūt vides q̄ feciſti vides bōa que feciſti in me vt nō appareant mala que ego feci in me. Operuit tua grā pctā mea [et] tamen [ſubſtātia mea] ſcilicet corporis [in inferioribus terre] id eſt in hac peregrinatione afflicta gemit tribulatiōibus ⁊ tētationib9 fatigat.Ego ſubiectio in carne corruptibili tamen os non cedit hui9 ſeculi malis.Ex quibus verbis peſanda eſt dei miſericordia atqꝫ iuſtitia:q2 intus diuina virtus ſpiritualibus donis ⁊ xtutibus non

roborat: ſpe ad celeſtia ſubleuat: ⁊
ſue virtutis regimine culpas no-
ſtras miſericorditer occultat: ſed
propter culpas noſtras adhuc nos
punit: ⁊ natura nr̄a adhuc in hac
mortalitate gemit tentationibus
⁊ anxietatibus vrgetur: ⁊ innume
ris tribulationib⁹ fatigatur. Et qr
non noſtris meritis ſed diuine mi
ſericordie reſpectu agit̄ vt corru-
ptio ad incorruptionem ſubleue-
tur bene ſubiungit loquens nunc
in perſona dicens

15 Imperfectum meum
uiderunt oculi tui: & in
libro tuo omnes ſcri-
†p diē bentur: † dies formabū
erra- tur & nemo in eis.
bunt.

¶ [Imperfectum meū] ſcʒ titubā
tes [viderunt oculi tui] miſericor-
diter ne perirent dum adhuc non
haberent os ⁊ anime firmitatem
interiorem [⁊ in libro tuo] id eſt in
diuina memoria [oēs ſcribentur]
oēs ſcilicet illi quos oculi tui vide
runt: acſi diceret in memoria tua
eterna ſemper erunt: vn̄ adhuc de
imperfectione ſubiungit. [dies for
mabuntur] et de filijs noctis filij
lucis fient qui alios illuminabāt.
nam quaſi dies formauit dn̄s qn̄
ſanctos apoſtolos elegit: quando
eos luce fidei illuminauit: ſed iſti
in tenebras conuerſi ſunt: cum in
chriſti paſſione lucem fidei perdi-
derunt [et nemo in eis] remanſit q̇
non erraret: ſed tamen non perie-
runt: quia imperfectum eorū ocu-
li tui viderunt: quod preuidens
propheta ſubiūngit. Et ſi orabunt
tamen

16 Mihi autem † nimis
†valde honorificati ſunt ami-
†valde ci tui Deus: † nimis cō
fortatus eſt principatus
eorum.

¶ [Mihi autem] id eſt a me [ni-
mis] id eſt valde ⁊ excellenter. Ex-
cellit enim honor celeſtis honorē
terreſtrem: vel vltra ꝙ dici poſſit
[honorificati] ⁊ honorabiles facti
ſunt licet alijs deſpicabiles videā
tur [amici tui] o [deus] ſcilicet apo
ſtoli et ſancti qui erabunt: vere ni
mis ſunt honorificati illi quibus
auctor celi et terre dignatus eſt di
cere. Jam nō dicam vos ſeruos ſʒ Joh
amicos meos. Magnus honor: xv.
magna gl'ia: magna dignitas eſt
eſſe amicos dei. Tali honore digni
ſunt qui pro amore dei cūcta que
mundi ſunt deſerunt: qui propter
chriſtum viles et abiecti eſſe appe
tunt: quos mundi proſperitas nō
eleuat: quos aduerſitas ab amore
chriſti non ſeparat: et [nimis] ſup
omnem principatum [conforta-
tus eſt principatus eorum] id eſt
firmiter ſtabilitus: qr p̄mo duces
⁊ paſtores eccleſie facti ſunt: et ex
iſto principatu ad honorem eter-
num tranſierunt. Nimis etiam cō
fortati ſunt apoſtoli et ceteri ſan-
cti quos nihil poterat a charitate
Chriſti ſeparare: qui terrena deſpi
ciebant: mundi gloriam calcabāt:
ad celeſtem patriam totis virib⁹
anhelabant: ſed hi tales licet ſint
magni non ſunt tamen pauci. vn-
de ſequitur

17 Dinumerabo eos &
ſuper arenam multipli-
cabuntur: exurrexi &
adhuc ſum tecum.

¶ [Dinumerabo eos] quos in fi-
de genuerunt illi quorum princi-
patus eſt confortatus [et ipſi mihi
enumerati] [ſuper arenā multipli-
cabuntur] alijs ad dinumerandū.

Deo ergo numerabiles ſunt electi: nobis vero tam innumerabiles ſunt ꝙ innumerabilis eſt arena: hoc autem fecit mortalitas et reſurrectio chriſti:vnde et ſubditur [exurrexi]a morte[et adhuc] toto tempore vite preſentis[ſum tecū] occultus ad dexteram tuam donec ab omnibus videar in iudicio. nam ante paſſionem et in paſſione pauci fuerunt qui crederent in ieſum:ac poſtꝙ reſurrexit a mortuis et aſcendit in celum multiplicata eſt multitudo credentium. Et adhuc ad dexteram patris in occulto ſedens latet:nondum manifeſtus venit: nondum iudicat: ſed tunc diſtrictius eos damnat qui modo eum penitendo non placant.de quibus in perſona corporis ſeu membrorum pſalmiſta ſubiungit.

18 Si occideris Deus peccatores:viri ſanguinum declinate à me.

¶[Si]id eſt quando [occideris] et a corpore tuo ſeparaueris o[deus peccatores]obſtinatos tunc ſcilicet dicam[viri ſanguinum]ſcilicet qui oditis fratres.Qui enim odit fratrem ſuum homicida eſt[declinate a me]ſcilicet ne vobiſcum occidar a deo.Ac ſi diceret. Cum tu damnabis reprobos in iudicio tūc ſeparabuntur boni a malis.Tunc manifeſtum erit quod hic dicitur. Viri ſanguinum declinate a me. Tunc occidentur qui modo perſequuntur:tunc honorabuntur qui modo pro iuſtitia perſecutionem patiuntur.Tunc apparebit quod premiſſum eſt.Nimis honorificati ſunt amici tui deus.Quibus reprobi etiam cauſa ⁊ origo damnationis demonſtratur.cuꝫ ſubinfertur.

i.Joā. iij

19 † Quia dicitis in cogitatione: † accipiāt in uanitate ciuitates ſuas.

†qm̄ dices: †accipient.

¶[Quia dicitis in cogitatione] ſcꝫ veſtra.peccatū quippe prius in cogitatione fit poſtmodū in opere. Et quia malum nō corrigunt cogitationis/ideo ad malū deriuātur operis dicitis inquā aduerſus electos[accipiant in vanitate]⁊ fruſtra[ciuitates ſuas]i. conuēticula.Iſte ciuitates ſunt ſanctorum ſocietates:qui dum peruerſa loca ſancte ⁊ ſocialiter viuūt ciuitates omnipotētis dei ſunt.Quos ſolēt mundi amatores mente deſpicere: quia eos vident temporalia que ipſi diligūt non amare.Et dū illos conſpiciunt ſimul habitare ſola celeſtia cōcupiſcere(quia vite ſequētis fructum non cogitant)in vanitate accepiſſe ciuitates ſuas id eſt fruſtra ſocialē ducere vitā electos reprobi pēſant Et quia eorū mala ſancta eccleſia odit et reprehendit. recte ſubiungitur

20 Nonne † qui oderunt te domine oderā: & ſuper † inimicos tuos tabeſcebam:

†eos q oderāt te odio habui. †inimicis tuis.

¶[Nonne qui oderunt te domine oderam]quaſi dicat ſic:quia eoruꝫ vitium eſt odiendum bonis.hominibus ſicut eſt odioſum deo[et]nōne[ſuper inimicos tuos]quos videbam preterire legem tuam[tabeſcebam]id eſt reſoluebar interius tedio:et afficiebar dolore:iratus contra eos ex zelo tue iuſtitie. Sic iniuſtos iuſte odimus ſi eorum culpas zelo dei accenſi diſtricte reprehendimus:ſi ea que redarguenda ſunt minime palpamus ne dū eoꝝ gratiā offendere metuimus irā dei incurramus. Si ergo non

deum veraciter diligimus ſic eius inimicos odire debemus vt in eo qđ mali ſunt ſemper eos perſequi ſtudeamus.vnde ⁊ ſubditur

21 Perfecto odio oderam illos: inimici facti ſunt mihi.

℄[Perfecto odio oderã illos]diligens ꝙ facti erant ſm naturam: ſed odiens quod faciebant ſcilicet iniquitatem:quia ipſi oderunt te: nec eñ veraciter te diligerem niſi odientes te odirẽ:⁊ exinde[inimici facti ſunt mihi]odio iniquo perſequẽtes me propter iuſtitiam.Perfecto odio odire eſt neminem cõtra iuſtitiam amare:nulla vitia blandiendo palpare:ea que mala ſunt audacter redarguere:nulla ꝓpter hec damna vel aduerſa formidare: hoc eſt eñ perfecte odiſſe vt nec ꝓpter vitia homines oderis:nec propter homines vitia diligas:vt hoc in eis oderis ꝙ iniqui ſunt:hoc diligas ꝙ homines ſunt.Et ꝙ puro ⁊ ſincero animo oderint peccatores oſtendit eo quod ſequitur.

Odire pfecte qd eſt.

22 Proba me deus & ſcito cor meum: † interroga me & cognoſce ſemitas meas.

†ſcrutare.

℄[Proba me]o[deus]interius[et ſcito cor meum]qđ nõ põt homo: id eſt eſto teſtis conſcientie mee. Mundus ſe nouit interius cũ hoc ait:niſi eñ purũ ſe habere cor ſciret teſtem conſcientie ſue deuꝫ minime inuocaret:hec eſt conſcientia munda ⁊ ſpecies ſilie regis intrinſecus:perfectum quoqꝫ ſe eſſe exterius agnouit cum ſubiunxit[interroga me]exterius[⁊ cognoſce ſemitas meas] Acſi diceret proba cõſcientiam:interroga vitam:proba cogitatiões:interroga opera:quia factis malorum non conſentio nec diligo.Et cum in me viam iniquitatis nõ inueneris in via tua que tu ipſe es deducere me digneris. Et hoc eſt quod ſequitur.

23 Et uide ſi uia iniquitatis in me eſt:& deduc me in uia æterna.

℄[Et vide ſi via iniquitatis ĩ me eſt]ſiue cogitando:ſiue delectãdo: ſiue conſentiendo:ſiue faciendo[et deduc me in via eterna]id eſt in via iuſtitie que ducit ad vitam et beatitudinem eternam:ad quam nullus poteſt peruenire niſi fuerit totaliter expeditus ab omni iniquitate:hec etiam eterna via eſt chriſtus.Ipſe enim ait.Ego ſum via veritas ⁊ vita.Via eſt per quã ſpiritaliter gradimur. veritas eſt ad quam peruenire conamur:vita eſt qua in eternum fruamur.Uel [Proba me]o[deus]id eſt examina[et ſcito cor meum]i.fac me ſcire ea q̃ latẽt in corde meo.[interroga me]i.fac me inquirere ⁊ diſcutere conſcientiã[⁊ cognoſce]i.cognoſcere me fac:[ſemitas meas]. i.cogitatiões ⁊ deſideria mea quo tendũt.[Et vide]i.fac me videre [ſi via iniquitatis in me eſt]i.aliqua latẽs culpa in mea voluntate vel actione[et]ſi aliq̃d in via mea inueneris quod tibi diſpliceat[deduc me in via eterna]id eſt in via que ducit ad eternitatem Orõ.

Jo. xiiij.

Celi terreqꝫ protector deus quo moriente illuminata ſunt tartara:quo reſurgẽte ſanctorum eſt multitudo gauiſa:quo aſcendente angelorum exultauit caterua: precamur tante glorie excellentem virtutem vt directi ĩ via eterna illo tueamur brachio quo honorabiles amici tui

gloriantur in celo.per.

Pſalmus de cuiuſlibet fidelis inter malos conſtituti deprecatione ad dominum: ut à tentationibus & uexationibus liberet eum.

Pſal. C X X X I X.

1 E † Ripe me domine ab homine † malo: à uiro † iniquo † eripe me.

†eri me. †mali. gno. †iiuſto †erue

ℭ Auctor pſalmi propheta Dauid. ℭ Titulus. in finem pſalmus dauid. Et eſt ſenſus. pſalmus iſte dirigens nos in finem/id eſt in chriſtum eſt dauid.i.eccleſie que hic loquitur. ℭ Materia: malitia huius mundi ac gemitus et oratio corporis chriſti inter malos conſtituti. ℭ Intentio: mouere ad orandum deum contra omne malum. ℭ Sẽtentia in generali. propheta ĩ iſto pſalmo in perſona eccleſie dominum deprecatur vt a tentationibus et vexationibus iniquorum liberetur: dicens in futuro iudicio vindictam ſuper eos venturas qui pauperes nũc perſequũtur. ℭ Sẽtentia in ſpeciali. Eccleſia ergo inter malos quos (vt ſupra dictum eſt) perfecto odio odit gemens et laborans clamat. [Eripe me] o [domine ab] omni [homine malo] in ſe non ſolum viſibili ſcilicet proximo ſed etiam inuiſibili ſcilicet diabolo. Diabolus dicitur homo in figura: vnde in euãgelio. Inimicus homo hoc fecit. Uel ſecundum quoſdam ſicut paulus qui prius vocabatur ſaulus dicitur a paulo quẽ conuertit: ita diabolus dicitur homo ab homine quem ipſe decepit [a viro iniquo] alijs ſcilicet homine vel diabolo [eripe me] ne mihi noceat. Eripe inquã ab iſtis ne cogar conformari eorum malitie. qui etiam vir dicitur: quia virilis et fortis eſt ad nocendum. Deinde qualiter mali perſequuntur exequitur. impugnant enim bonos tripliciter ſcilicet corde: lingua: et manu. Et de corde premittit dicens

mat. xiij.

2 Qui cogitauerunt † iniquitates in corde: tota die conſtituebant † prælia.

†iiuſtitias †bella

ℭ [Qui] ſcilicet mali et iniqui [cogitauerunt] ex mora [iniquitatem in corde] etſi in labijs quandoque bona pretendant: et hec inimicitia occulta periculoſior eſt quam aperta: facilius enim vitatur aperta quam occulta: quia nulla peſtis efficacior eſt ad nocendum quam familiaris inimicus. et hi tales [tota die] id eſt toto tempore ſine ĩtermiſſione [cõſtituerunt] machinando et firmiter ſtatuendo [prelia] verborum aut verberum quibus alios impugnarent. Deinde ſubdit de perſecutione a lingua dicens

5 Acuerũt linguas ſuas ſicut ſerpentes: uenenum aſpidum ſub labijs eorum.

ℭ [Acuerunt linguas ſuas] i. fabricã malicie poliendo et preparando ad blande loquendum vt deciperent. vel ad pungendum vt lederent [ſicut ſerpentes] qui blãdiuntur lingua vt mordeant [venenum aſpidum] quod eſt inſanabile id eſt ſuggeſtionẽ praue: cõ

vel latet [ſub labijs eorum] id eſt ſub verbis de labijs eorum proce-dentibus. Et bene dicit ſub labijs quia malitia eorum non manife-ſta eſt: ſed occulta videntur ami-citie verba habere: ſed plena ſunt ve-neno mortifero. Deinde de perſe-cutione a manu id eſt opere ſubiū-git dicens.

4 † Cuſtodi me domi-
ne de manu peccatoris:
& ab hominibus † ini-
quis eripe me.

† cōſeru̇s. † iniuſtis erue

❡ [Cuſtodi me] o [domine de ma-nu] id eſt poteſtate [peccatoris] an-tonomaſice et per excellentiam ſci-licet diaboli: quia validus eſt ad nocendum: et per multa fallit que nequeo per me precauere [et ab ho-minibus iniquis] ad nocendum paratis id eſt a membris eius per quos conatur quod per ſe nequit facere [eripe me] ne mihi noceant non dico in cauſis ſeculi: ſed in via domini vbi modicum nocumentū inducit magnum detrimentum. Unde ſubdit.

5 Qui cogitauerūt ſup
plantare greſſus meos:
abſconderunt ſuperbi
† laqueum mihi.

† muſcipulam

❡ [Qui cogitauerunt ſupplāta-re] et decipere [greſſus meos] qui-bus ambulabam in via dei et ab-ſtrahere me ab ea per aliud quod mihi preberet occaſionem ruine. Unde ſubdit [abſconderunt] ne perciperem et cauerem: et vt faci-lius me deciperent et mihi noce-rent [ſuperbi] ſcilicet illi peccato-res et iniqui [laqueum] id eſt de-ceptionem ſeu inſidias [mihi] et ad capiendum me. Nomine ſuper-bi totum corpus diaboli explica-uit qui bonis inuident bona que habent. ſicut diabolus inuidet ho-mini celum quod perdidit.

6 Et † funes exten-
derunt in † laqueū: iux-
ta † iter ſcandalum po
ſuerunt mihi.

† reſtes † muſcipulas pedib⁹ meis. † ſemitas.

❡ [Et funes] id eſt peccata ſua ma-nifeſta que mihi ſuadent facere [extenderunt in laqueum] vt me allicerent ad faciendum ſimilia peccata. Dicuntur funes quia li-gant homines et detinent capti-uum. vnde ſibi ligantur manus et pedes vt proijciatur in tenebras exteriores: et oſtendit vbi exten-derunt dicens [iuxta iter ſcanda-lum] id eſt offendiculum et obi-cem [poſuerunt mihi] vt impigaȝ ſcilicet dictum vel factum minus rectuȝ prebens occaſionem ruine. Iter tuum. precepta dei ſunt. va-de ergo iter rectum: nec exeas a via dei id eſt a preceptis eius: et non timebis ſcandalum: nec ruces in laqueum. quia in itinere nulluȝ poteſt eſſe ſcandalum: ſed iuxta viam permiſit deus poni ipſum cautum te facere volens: ne tu a via recedas et cadas. Sed in his tentationibus et periculis nihil reſtat niſi clamare ad dominum. Ideoꝗ ad hec omnia precauenda ergo clamans.

7 Dixi domino Deus
meus es tu: † exaudi
domine uocem depre-
cationis meæ.

† percipe auribus.

❡ [Dixi domino deus meus es tu] id eſt in te ſolo tanꝙ in deo cō-fido cui proprium eſt ſuccurrere confidentibus in eo. Magna fidu-cia hoc dicit. etſi enim eſt omnium de⁹ per creationē: ꝓprie tñ eſt de⁹

eorum qui illi ſeruiunt ꝛ eo fruun tur. Deinde petit dicens. [exaudi domine] cuſtodiendo ꝛ liberando me [vocē deprecationis mee] qua precor mala depelli a me: ne a via tua recedā ꝛ in laqueum cadā. O

8 Domine domine uir tus ſalutis meæ: obum braſti ſuper caput meū in die belli.

¶ [Domine domine] .i. veriſſime dn̄e nō q̄les dn̄i homines ſunt tu es [virtus] ꝛ opifex [ſalutis mee] i. qui das vires ſaluti mee ꝛ perſeuerantiam qua ſim ſaluus. hoc dicit: quia videbat pericula: et ꝙ difficile eſt pſeuerare in lōga via. q.d. tu das vires perſeuerandi vt perſeuerando perueniam ad ſalutem: ꝛ inde ſpero ꝙ tu es virt⁹ ſalutis mee: q2 [obumbraſti] per gratiā .i. quaſi vmbraculum feciſti cōtra eſtū tentationum [ſuper caput meum] ſcilicet mentem meam preſtando mihi refrigerium [in die belli] contra diabolum/carnem/ꝛ mundum ne mihi preualere eſt⁹ tribulationum ꝛ tentationū. Sꝫ adhuc non ſum ſecurus: ꝛ ideo

9 † Non tradas me do mine à deſiderio meo peccatori: cogitauerūt † contra me ne derelin quas me ne forte exal tentur.

† ne. † aduerſū.

¶ [Nō tradas me] o [domine] .i. p mittas me tradi [a deſiderio meo] i. per deſideriū ꝛ ꝯcupiſcentiā meā [peccatori] .ſ. homini malo vel diabolo vt eis ꝯſentiā ꝛ deſideriū perficiam. hoc ergo ora ꝙ̄tum potes: tu enim deſiderio tuo facis locum diabolo: frena deſiderium et non cades in laqueum: quia [cogitauerunt] inimici [cōtra me] quomodo callidius poſſint nocere. ꝛ ideo tu o domine ne derelinquas me] i ma nibus eorum: ꝛ ſerua me a lapſu [ne forte] de me victo ꝛ humiliato [exaltentur] .i. triumphent ꝛ gaudeant: ac de meo introitu glorient̄ habentes de me ſuum intentum: quia ſeducto homine gaudent diabolus ꝛ ſui. Unde alibi Exultabūt ſi motus fuero. Me ergo vmbra alarum tuarum teget: ſed

Pſ. xij.

10 Caput circuitus eorū labor labiorum ipſorū: † operiet eos.

† teget

¶ [Caput] .i. mens ꝛ capitalis intentio [circuitus] vite [eorum] ſcꝫ [labor labiorū ipſorum] id eſt mēdacium quo induerūt homines ad peccatum per verba deceptoria ꝛ doloſa. Et recte mendacium dicitur labor. ſicut enim qui veritatē profert facile ꝛ ſine labore loquit̄ ita ꝛ qui mendaciū fingit multū laborare habet [operiet eos] quia hic in terra de ſua falſa ꝛ mendaci aſſertione ſuperantur ꝛ confundunt̄ ꝛ in futuro operiet eos i inferno ſicut rete opit captas aues ꝛ ſic puteus inferni claudet ſuper eos os ſuum. Et preterea

Mendaciū labor dicitur.

11 † Cadent ſuper eos carbones: † in ignem deijcies eos: in miſerijs non ſubſiſtent.

† decident † ignis in terra et

¶ [Cadent ſuper eos] hic in terra anteꝙ̄ veniat ignis eternus [carbones] ſcilicet ignis concupiſcentie/ire/ꝛ luxurie/ꝛ omnium incentiua vitiorum [ꝛ in ignem] id eſt i illos carbōes [deijcies eos] .i. deijci permittes: et dicit idem carbones et ignem [et in miſerijs]

huius ſeculi[non:ſubſiſtent] quia carentes robore virtutū preſentis vite moleſtias nequaq̄ ferre valent ſed impatientes cadunt in iniquitates ⁊ deficiunt:quas miſerias boni patienter tranſeunt. In futuro etiā cadent ſuper eos carbones gehēne ⁊ in ignem eternum deijcient et in miſerijs non ſubſiſtent:quia pena ⁊ miſeria infernalis eſt intolerabilis .De quorum caſu adhuc ſubditur.

12 Vir linguoſus nō dirigetur † in terra:uirū iniuſtū mala † capient in interitu.

†ſuper terrā. †venabūtur.

[Vir linguoſus] cui voluptas eſt loqui nec attendit quod loquatur[nō dirigetur]ad viam rectā ⁊ ad faciendū bona:nec pficiet[in terra].i.i hac vita:q: vt dicit Gregori⁹ Multiloquo quiſq; ſeruiēs rectitudinē iuſtitie tenere nequaq̄ pōt.Et vt dī Salomō.In multiloquio non deerit peccatū.Seruus ergo dei qui vult dirigi magis oportet audire q̄ loqui.naz ſi quis etiā ṽba dicat:ſed preter neceſſitatē vir līguoſus eſt:nec tātū nō dirigetur vir līguoſus:ſʒ ⁊ [mala capiēt]virū iiuſtū[in interitu] omnis linguoſus iniuſtus eſt:q: illius qui nō refrenat linguā ſuam vana eſt religio:vñ ei nō refrenat malum locutionis inde deriuatur ad malū operis.Quē mala nunc capiēt ad interitū q: i miſerijs nō ſubſiſtit ſed deficit:bonū vero nō ad interitum:quos flagellat dominus filium quem recipit .Sed et de futuro

Gregorius. Salomon puer. ſ.

13 Cognoui quia faciet dominus iudiciū † inopis:& † uindictam pauperum.

†egēti †cauſā

[Cognoui]ego[q:]tandem[faciet dñs]⁊ ſi modo nō facit[iudiciū inopis]qui eſurit iuſtitiā querit ⁊ pulſat ipm ditando diuitijs ſpūalibus ⁊ eternis:beati eñ qui eſuriunt ⁊ ſitiunt iuſtitiā quoniā ipſi ſaturabunt ⁊ faciet etiā[vindictā]vel cauſas[pauperū]ſpiritu.id eſt humiliū nō relinquēs eorum iniuriā impunitā ſʒ puniēs oppreſſores eorū quos tunc mala pducūt ad perditionē:⁊ ſi bonimō affligunt ⁊ preſſuras patiunt apparebit gloria eorum cū apparuerit caput ipſorū.Inde ſequitur.

Mat. v.

14 Veruntamē iuſti cōfitebuntur nomini tuo:† & habitabunt recti cum uultu tuo.

†inhabitabūt.

[Verūtamē iuſti confitebūtur] confeſſione laudis[nomini tuo]id eſt laudabunt nomen tuum ⁊ hic inter grauia quod laudabilius eſt ⁊ maxime i futuro:vbi dñ iudiciū et cauſas eorum facies nihil ſuis meritis:ſʒ tue miſericordie tribuēs [⁊ habitabunt recti]qui recte viuunt ⁊ bona ſua non ſibi ſed tibi tribuunt[cum vultu tuo]id eſt cū preſentia tua:manifeſta tua viſione perfruentes:⁊ faciem tuam in celis clare videntes:quia deum ſicuti eſt videbūt:⁊ tūc decurſo ſudore finitiſq; laboribus perenni letitia implebuntur ⁊ in dño ſine fine gaudebunt.

Oratio.

Virtus ſalutis noſtre deus defende eccleſiam tuam a diſſidentiū veneno mortifero vt a te obūbrati nunq̄ obligemur a laqueis inimici.Per dominum.

Pſalmus de oratione

ſidelis & perfecti contra mala huius mundi : & ſpecialiter ut à peccato lingu ę pręſeruetur : & à pęna debita liberetur.

Pſalmus. C X L.

1 Deprecationis. Idem.

DOmine clamaui ad te exaudi me: intende uoci † meæ: † cũ clamauero ad te.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titulus pſalmus dauid vel oratio ipſi dauid: id eſt chriſto attribuitur qui factus eſt ſm carnẽ filius dauid loquitur enim hic chriſtus totus ſiue propheta in voce ipſius quandoq̧ in pſona capitis: quãdoq̧ in perſona membrorũ vbi vnuſquiſq̧ tanq̃ herens in corpore chriſti agnoſcat ſuam vocem. ¶ Materia: oratio contra mala huius mũdi ⁊ ſingulariter contra malum et peccatum lingue de quo mẽtio habita in pſalmo pcedẽti. ¶ Intẽtio vt homo qui alias expert⁹ eſt per linguã ſe peccaſſe vel ad hoc peccatum pronũ ecce peniteat: ⁊ ad deũ clamet vt ſic a recidiuo per deuotam orationem preſeruetur: et a pena debita liberetur. ¶ Sententia in generali propheta ĩ iſto pſalmo petit ſuam orationem exaudiri: ⁊ a peccato lingue ⁊ a pena pro eo debita in preſenti ⁊ in futuro infligẽda preſeruari. ¶ Sententia in ſpeciali in perſona ergo corporis ſui quod eſt eccleſia dicit. O [Domine clamaui] non remiſſe oraui iã diu [ad te] corde et ore deprecando: et ideo [exaudi me] petitionem meã adimplendo. Quia longe ſumus a deo clamemus non tã ſono vocis q̃ intentione et affectione cordis. Clamor enim noſter ad deũ ipſum eſt deſiderium: et vnuſquiſq̧ q̃t⁹ũ amat tñ clamat. Nec ſufficit ſemel clamare ad dominum: manet enim tribulatio eccleſie vſq̧ in finem ſeculi. ⁊ ideo ſubiungitur [intende voci mee] id eſt diligenter audi vt exaudias [cũ clamauero ad te] iterum et quotienſcunq̧: quia nondum finita eſt tribulatio. Nota per verbum trium temporum ſcilicet clamaui: exaudi: clamauero. Innuit omni tempore eſſe orandum: ⁊ p peccatis preteritis dimittendis: et preſentibus delendis: ⁊ futuris cauendis. Et o domine

2 Dirigatur oratio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo: eleuatio manuum mearum ſacrificium ueſpertinum.

¶ [Dirigatur] de ara cordis [oratio mea] igne charitatis incenſa: id eſt recta ad te veniat non habens aliquas ſordes aut vitia aut cogitationes malas [ſicut incenſum] id eſt bonus odor [in conſpectu tuo] vt quemadmodũ ſuauis inſenſi odor eſt gratus et delectabilis: ſic mea oratio tibi placita ſiat ⁊ acceptabilis [et eleuatio manuum mearum] ad te in oratione vel operatio mea bona que ſit pro eternis ſit tibi [ſacrificiũ veſpertinum] id eſt placeat tibi vt ſacrificium quod in veteri lege offerebatur veſpere quando occidebatur agnus quod erat acceptabilius quia erat figura veri ſacrificij ſcilicet paſſiõis chriſti quod in veſpere et fine mundi oblatum eſt ⁊ ſuper omnia placuit patri: hoc proprie ad caput videtur pertinere qui in ſua paſſione pro perſecutoribus dignatus eſt orare. O felix ora-

tio que pure directa de ardenti coꝛde tanꝗ̄ de ara ſancta incenſum accendit. Ipſe etiam declinante iam die in veſperum in cruce ma/nus expandens ſacrificium obtu/lit: quia tunc animam depoſuit. Il lud ſacrificium veſpertinum fecit in reſurrectione munus matuti/nus. Et o pie redemptoꝛ vt merear digne inuocare te

3 Pone domine cuſto/diam ori meo: & oſtium † circunſtantiæ labijs meis.

†ptinē tie cir/ca la/bia mea.

¶ [Pone] o [domine cuſtodia] ori meo] tanꝗ̄ poꝛtam ne verba noxia vel incongrua ſeu ocioſa ⁊ inutilia effundam. Os enim quod deum in uocat aperiri debet deo et claudi diabolo: aperiri debet in oratione ⁊ claudi in vana locutione. Sed qꝛ in ſilentio offenditur ſi a iuſta locu tione lingua indiſcrete repꝛimatur recte ſubiungitur [et oſtium circun ſtantie] ⁊ cōtinentie [labijs meis] vt non niſi opoꝛtune aperiantur vl' claudantur ⁊ moderate loquantur quatenus os diſcretum ⁊ congruo tempoꝛe vox aperiat: et congruo tē poꝛe claudat: ſicut oſtium domus vel camere modo aperitur modo clauditur pꝛout neceſſitas exigit vl' requirit. vñ Salomon tempus ta/cendi et tempus loquendi. Et

Salo/mon

4 † Non declines coꝛ meum in uerba † mali/ciæ: ad excuſandas excu ſationes in peccatis.

†vt †mali/gna.

¶ [Non declines] id eſt declinari ⁊ labi permittas o deus [coꝛ meum in verba malitie] id eſt ad pꝛoferen dum malicioſe compoſita ſcilicet [ad excuſandas] et defendendas [excuſationes] que fiunt [in pecca tis] excuſandis id eſt vt pertinaci/ter defendam peccata mea excuſa/tionibus falſis annectens peccata peccatis. O infeliciſſimum hominū genus qui peccata excuſamus di/cētes: victus ſum a natura: ego no lebam peccare ſed vicit me caro mea. Illa mulier venit ad me ipſa me vocauit: ipſa me tetigit: ipa mi/hi illud dixit: vel imputantes mala fato ſeu ſtellis aut tempoꝛi vel ne/ceſſitati. Et pꝛo quo deberemus pe nitentiam agere et dicere: domine ego peccaui excuſamus ⁊ iungim⁹ pctā pctis: et ſicut adam et eua in verba malicie declinamus.

5 Cum hominibus ope rantibus iniquitatem: & non † communicabo cum electis eorum.

†cōbi/nabo.

¶ [Cum hominibus operantibus iniquitatem] id eſt ſicut excuſant homines qui operantur iniquita/tem ex conſuetudine malicie. Ini/qui enim inceſſanter in peccatis ex cuſationes inquirunt qui laudari ab hominibus concupiſcunt: vnde fit vt tardius peniteant. Et contra ſancti viri quia de ſe humilia ſen/tiunt accuſare ſemet ipſos non eru beſcunt: recte ergo ſubiungitur [⁊] ſi hoc fuerit [non communicabo] conſentiendo: id eſt nō ero ſocius [cum electis eoꝛum] ſcilicet ope/rantium iniquitatem : quia non me iuſtificabo nec peccata defen/das. Sicut dominus habet electos ſuos ita diabolus et membra eius habent electos ſuos. Electi eoꝛum ſunt qui ſe iuſtificant ceteroſq; deſ ſpiciunt et peccata ſua defendunt iſta ſunt pꝛopꝛia electoꝛum ſeculi non pauperum chꝛiſti vnde bene ⁊ electi et eoꝛum vocantur: quia in eo ꝙ ſanctos ſe ſimulāt quaſi ele/

cti videntur:in eo vero ꝙ carnali-
ter viuũt veraciter eoꝝ ſunt. Cum
illis nõ communicabo ſed ab eoꝝ
conuerſatione vita et moribus di-
ſcordabo quia illi exteriora appe-
tunt:ego interiora concupiſco:illi
laudes adulantium querunt ego
increpationes iuſtorum diligo. vn
de ſequitur. Sed potius

6 † Corripiet me iu-
ſtus in miſericordia &
† increpabit me : oleũ
autem peccatoris non
†impinguet caput meũ.

†emen dabit. †argu- et †impi- guabit

¶ [Corripiet me iuſtus in miſeri-
cordia] non in odio [et increpabit
me] cum vino increpationis infun
dendo oleum miſericordie. Et bo-
ne in miſericordia: non enim eſt
hec correptio ira ſed miſericordia:
non eſt perturbatio furoris ſed ze
lus amoris: charitas hec facit non
crudelitas [oleum autem peccato-
ris] id eſt falſa laudatio adulato-
ris et ſimulata dilectio que mẽtes
a rigore virtutis emollit ad noxia
[non impinguet] id eſt vnguet [ca
put meum] id eſt mẽtem que prin-
cipale eſt in homine: ſicut caput in
corpore: id eſt non me demulceant
⁊ delectent fauor adulantis ad ex-
cuſandum peccatum: vel ad per-
trahendum ad peccati conſenſum
quaſi dicat malo me iuſta increpa
tione reprehendi ꝙ blanda adu-
latione decipi. Sed tamen de ipſis
peccatoribus qui etiam mala ſua
defendunt et foris gloriam que-
runt non eſt deſperandum quoniã
pro illis ſancta orat eccleſia: vnde
et ſubiungitur

7 Quoniam adhuc &
oratio mea in benepla-
citis eorum : abſorpti
ſunt † iuncti petrę iudi-
ces eorum.

†iuxta petrã.

¶ [Quoniam adhuc] futurum ex-
pecto [et oratio mea] [erit] [in bñpla
citis eorum] [cũ cõuerſi fuerint ad
dominum. i. veniet tẽpus quo pla-
cebit eis orõ mea vt bñ placeat eis
orare qđ nunc oro et ipſi pctõres
inde proficient ⁊ orabunt pro eter
nis: ſicut ⁊ etiã ipſi [iudices] ⁊ ele-
cti [eorum] i. potẽtes et docti qui
principãtur inter eos tanꝙ iudi-
cantes de moribus: et ſententias
proferentes [abſorpti ſunt] et ni-
hil reputati qui per ſe aliud vide-
bãtur [iuncti petre] id eſt compa-
rati chriſto: quia ſapientia chriſti
ſtultã fecit ſapientiam hui⁹ mũdi.
Uel [abſorpti ſunt] id eſt incorpe-
rabuntur [iuncti] id eſt ſociati [pe-
tre] chriſto. Et ipſi tandem corrigẽ
tes ſe a ſua malitia

8 Audient uerba mea
quoniam † potuerunt:
ſicut craſſitudo terræ
† erupta eſt ſuper ter-
ram.

†preua luerũt †dirup- pta.

¶ [Audient] aure obedientie: et
acceptabunt [verba mea] euan-
gelica. et conuertentur ad chriſtũ
[quoniam] ipſa verba mea [po-
tuerunt] id eſt potentiam habent:
et preualuerunt verbis eorum. pre
ualuit enim verbum dei in ſapien
tibus et iudicibus multis: vnde
ſecutum eſt ꝙ martyrio coronati
eccleſiam fruge virtutum fecun-
diorem reddiderunt [et ſicut craſ-
ſitudo] ſeu pinguedo [terre]
latens ſub eius ſuperficie [eru-
pta eſt] ſurſum et diſperſa [ſu-
per terrã] ⁊ pualẽs fertilitatẽ pdu
cit ⁊ fructũ. nã ſicut de reb⁹ contẽ-

[N]obilibus et abiectis quādam pinguedinē accipit terra: ſic ex eo qđ cōtempſit hic mūdus accepit craſſitudinem, ſancta eccleſia: vt inde ſeges eius fertilis pullularet.

9 † Diſſipata ſunt oſſa noſtra † ſicut infernū † quia ad te domine domine oculi mei: in te ſperaui † non auferes animam meam.

†diſperſa. †iuxta īfernū †qm̄ †ne

❡[Diſſipata ſunt] id eſt a ſua fortitudine diſſoluta ex tribulationū et tētationū vehementia [oſſa noſtra] id eſt interiora ⁊ fortiora noſtra: ſeu virtus mentis noſtre que per oſſa in quibus robur corporis eſt deſignatur [ſecus] id eſt prope [infernum] tanꝙ ſimus in procinctu intrandi infernum. dicta autē fragilitate hominis ad diuina remedia confugit eccleſia dicens: ſed [quia ad te dn̄e dn̄e] veriſſime et eterne qui es ſpes ⁊ fortitudo mea ſunt [oculi mei] interiores tanꝙ ad protectorem et adiutorē meum directi et in te fixi plus figo oculos in promiſſis tuis ꝙ in perſecutorum minis. noui enim quid pro me paſſus ſis et quid promiſeris: et per hec ſecure [in te ſperaui] nō in alio: et ideo [non auferes] id eſt auferri permittas per culpam a te vel a bonis tuis [animam meā] etſi corpus patitur. Tuus ſum tu me ſalua: hoc ideo petit quia ſciebat multos aduerſis cedere. Non auferas animam: ſed potius

10 Cuſtodi me à † laqueo quem ſtatuerunt mihi: & † à ſcandalis † operantium iniquitatem.

†muſcipula quam: †ab †ꝗ opātur.

❡[Cuſtodi me a laqueo quem ſtatuerunt mihi] id eſt a deceptione quam mihi pretenderunt illi qui me perſecuti ſunt: hoc eſt ab occultis inſidijs vbi eſca ducit ad laqueum [et a ſcādalis operantium iniquitates] id eſt a manifeſtis perturbationibus et nequitijs in dictis vel factis peccantes enim apud te dant alijs offendiculum ⁊ occaſionem ruine: per laqueos ⁊ ſcandala notat totius mundi mala. laquei enim ſunt blandi nexus: ſcilicet carnis deſideria/⁊ amor ſeculi: et ſi per hos diabolus non proficit ad perturbationes ⁊ ſcādala ſe conuertit que per inquietos mouet. Me ergo cuſtodi: ſed

1 Cadent in † retiaculo eius peccatores: † ſingulariter ſum ego donec tranſeam.

†rhetia. †ſingularis ego ſum.

❡[Cadent in retiaculo eius] ſcilicet diaboli vel iniquitatis: id eſt in inſidijs paratis ad capiendum homines: ſicut rhete ad capiendū feras [peccatores] de vitio in vitiū ruentes qui vſqꝫ eo ſunt peccatores vt ſic vitam iſtam ament ꝙ eā vite eterne preponant. Et merito cadent: qui enim amat alteri inferre periculum: peribit in illo. Quod autem dixit laqueum: hoc nunc vocat rhetiaculum: laqueum ſcilicet quia ligat/rhetiaculum quia retinet: et cum talibus non vult iſte combinari. vnde addit [ſingulariter ſum ego] qui in vna ſpe ſubſiſto conſortia eorum fugiendo et conſenſum cum eis non habendo. et ſic dolos caueo [donec] vt viator [trāſeam] inoffenſo greſſu huius mundi viam. Uel [donec tranſeam] de preſenti vita a ſanctorum requiem

requiem:et de ſpe ad ſpeciem:vel in perſona chriſti ſecurus ait[ſingulariter ſum ego [tempore paſſionis[donec tranſeam]de hoc mundo ad patrem.Solus remaneo:ſolus patior.diſcipuli defecerunt:fugerunt et me ſolum reliquerunt & vnum ſolum latronem lucratus ſum:hinc eſt q ipſe ait. Niſi granū

Joh. xij. frumenti &c.Si autem mortuum fuerit &c.Et iterum.Cum exaltatus fuero &c. Oratio.

2 Pone domine cuſtodiam ori noſtro ne inania proferamus:vt miſericordia tua correpti ab omnibus iniquitatum ſcandalis protegamur.Per dominum noſtrum.

Pſalmus de oratione Chriſti uel fidelis in magna affiictione poſiti: pro ſua liberatione ab omni malo & tribulatione. Pſal. C X L I.

1 ij Voce mea ad dominum clamaui : uoce mea ad dominum deprecatus ſum.

¶ Auctor pſalmi ppheta Dauid. ¶ Titulus.intellectus dauid cum eſſet in ſpelūca oratio:& eſt ſenſus hic eſt itellectus dauid id eſt toti⁹ xpi quē habuit cū eſſet in ſpelūca.i.in hoc ſeculo vel ī carne vel ī ſepulchro & eſt hic oratio ad quā mouet.Qui ergo ī pcedēti pſalmo clamauit hic etiā in pſona toti⁹ chriſti quaſi de ſpelūca ad dn̄m clamat.¶ Materia.oratio pro liberatione ab omni malo & tribulatione.¶ Intentio:monere ad orādū inter mala huius mūdi et picula.¶ Oīa ī gnali.ppheta ī iſto pſalmo in perſona xpi vel cuiuſlibet fidelis in magna afflictione exiſtentis explicat coram deo anxietates animi ſui petendo deuote ab eo diuinitus liberari vt ſic confeſſione laudis diuine poſſit libere domino cōfiteri.orat eī hic chriſt⁹:orat corp⁹ chriſti qḋ eſt eccleſia.¶ Sententia in ſpeciali.Ait ergo ppheta prius in pſona corporis ad deū clamantis.[Uoce]interiori et cordis non ſtrepitu labiorum et oris [mea]nō aliena ſicut illi qui p vicarios ſeruiūt in eccleſia vnde quidam.Si non vis habere vicarium in premio nō habeas vicariū in labore:& merito[ad dominum]:tātū patronū nō ad aliquē alium[clamaui]ex affectu cordis nō remiſſe oraui.Unde qz multi clamant nō orando:ideo clamorē ſuū exponit dicens[voce mea ad dominū deprecatus ſum].ſ.pro depulſione tribulationis mee acſi diceret.clamor me⁹:ipſe eſt deprecatio mea:ipſe eſt affect⁹ cordis mei.aliter enim nō ſonat in aure dei.Deinde amplius orationis ſue deuotionem inſinuāſ ſubdit.et adhuc

2 † Effundo in conſpectu eius orationē meā: † & tribulationē meā † ante ipſum pronuncio.

†effundā añ eū pcē meā. †nō habet & †i:ſpectu ei⁹ annūciabo.

¶ [Effundo]copioſe vt fontē purū & cū lachrymis[ī cōſpectu ei⁹] ſcilicet domini ſolius non hominū [orationē meā]& precē.Ergo in ſecreto cordis & in abſcōdito cōſcientie funde precem tuā vbi ſolus videt ille q̄ remunerat[et tributionem meā]id eſt cordis amaritudinē[ante ipm].i.ant⁹in pſcia & i cor

de vbi videt ipſe] pnūciō narrādo meas anguſtias ad īpetrādū cōſolationē aliquā ɔtra eas qꝛ plꝰ ſonat ī auribus dei cōtriti cordis tribulatio q̄ ore ꝓlata deprecatio. Et hoc facio dicit eccleſia

3 † In deficiendo ex me ſpiritum meum: & tu cognouiſti ſemitas meas.

†ſeu deficit a me ſpiritus meus.

¶ [In deficiendo ex me ſpiritum meū] i. dū deficit a me ſpūs meus. Nō enim poteſt ſpūs noſter ꝓficere in deū niſi prius deficiat in nobis. Qui tunc deficit qñ ab amore ſui totus vertitur in amorē dei. Et ne homines audientes ſpūm eius defeciſſe putent eum deiectum addit conuertēs ſermonē ad dñm [et tu cognouiſti] ꝛ approbaſti [ſemitas meas] ſcꝫ vias iuſtitie ꝛ preceptorū p quas illis nō vidētibꝰ eas ꝛ cadētibꝰ ambulo ſecurus. Ac ſi diceret. Si illi putant me deiectū qꝛ ſpūs meus defecit: tu tū me ſtātē vides cuius ſpūs me viuificat. Et qꝛ oēs q̄ pie volūt viuere ī chriſto ꝑſecutionē patiūt recte ſubiūgit.

4 In uia hac qua † ambulabam: abſconderūt † laqueum mihi.

†ingrediebar †mihi muſcipulam

¶ [In via hac] ſcilꝫ fidei ꝛ legis chriſti [qua ambulabā] innocēter viuēdo [abſcōderūt] id eſt abſcondere moliti ſunt aduerſarij mei [laqueū mihi] ſcꝫ deceptionis ad me capiēdū ſicut auis capit laqueo. Dicunt ī hac via abſcōdere laqueū nō ſꝫ veritatē: qꝛ ꝛ ipſi extra viā ſunt ꝛ hec via nō ſuſcipit in ſe laqueū nec ſcandalum: ſed ſm votū ſeu cupiditatem ꝛ opinionē ipoꝝ. Illud vero qḋ alibi dr̄. Iuxta iter ſcādalū poſuerūt mihi ſm verita-

Ps. xxxix.

tē pnūciat. nō ſinit eos xp̄s ī via ponere ne nō ſit qua eamꝰ. ſinit tamē eos ponere iuxta viā vt de via nō declinemꝰ. Illis aūt ſic faciētibus ego preſentia contemnens.

5 Conſiderabam ad dexteram & uidebam: & non erat qui cognoſceret me.

¶ [Cōſiderabā ad dexterā] i. reſpiciebā ad eterna [et videbā] ipſam dexterā vbi futurꝰ erā ꝛ oia tolerabā. Dextera enī hic vitā ſignificat eternā ſicut ſiniſtra ſolet deſignare vitā p̄ntē. illi aūt nō videbāt: qꝛ tm̄ ſiniſtrā attēdebāt. ꝛ iō ſubiūgit [ꝛ nō erat q̄ cognoſceret me] ſcꝫ q̄ ꝑ dextera pateret. nō eni habebāt oculū cordis vt videre poſſent eccliaꝫ hñtē pulchritudinē morū ꝛ decorē ꝟtutū. nā ſi cognouiſſent forſitā amarēt ꝛ imitarēt. qꝛ ꝟo nō cognoſcebāt: iō odiebāt ꝛ ꝑſequebātur. Et lꝫ ꝑſecutores abſcōderēt laqueū mihi ꝛ me ꝑſequerētur: tū nō fugi dicit eccleſia. imo

6 Perijt fuga à me: & nō eſt qui requirat animam meam.

¶ [Perijt fuga a me] id eſt nō fugi ab illo ci fuga perit q̄ nō fugit. a duobꝰ āt fuga pit. ſ. a ɔcluſo q̄ nō pt: ꝛ a forti q̄ nō vult. Et ē fuga corporis quā dñs qñqꝫ ꝑmittit. d. Si vos ꝑſecuti fuerīt ī vna ciuitate: fugite ī aliā. Et ē altera q̄ fit aīo: et hāc dñs vitupat. d. Mercenariꝰ videt lupū ꝛ fugit: fugit ꝟo nō mutādo locū ſꝫ ſubtrahēdo ſolatiū: Et talis fuga perijt ab iſto: qꝛ nūq̄ fugit aīo [ꝛ nō ē] de illis ꝑſequētibꝰ [q̄ req̄rat aīas meā] ad imitādū: ſꝫ ad occidēdū. Querit enī aut a ꝑſecutoribꝰ aut a dilectoribꝰ: poſitꝰ ḡ i

Mat. x.

Joā. x.

tanto tribulatione ſubiungit. Ita mihi: et ideo

7 Clamaui ad te domi-
ne: dixi tu es ſpes mea:
†aute͂ portio † mea in terra ui
uentium.

¶ [Clamaui ad te dn̄e] tanq̄ longe poſitus pro liberatiōe. Clamor noſter ad deū ipſe eſt affectus cordis noſtri ⁊ deſideriū [dixi] poſit⁹ in tribulatione [tu] et non ali⁹ [es ſpes mea] hic in hoc ſeculo ſcilicet in terra morientiū: q2 te ex omibus eligo: et ideo omnia tolero: ⁊ [portio mea] quam deſidero: quam expecto [tu es] non hic: ſed in futuro ſcilꝫ [in terra viuentium] et celeſti paradiſo. Tunc erit res que modo eſt ſpes. Tunc cum videbimus et poſſidebimus quando erit omnia in oibus nobis. Interim vero clamam⁹ ad dominum tanq̄ longe poſiti tanq̄ egentes ⁊ miſeri multis tribulationibus et perſecutionibus affliceti. Unde et ſubditur

8 Intende ad † depre-
†toro/ uem. cationem meam: quia
humiliatus ſum nimis.

¶ [Intēde ad deprecationē meā] qua malum a me depelli precor: et neceſſe eſt [quia humiliatus ſum nimis] id eſt valde intus et extra humiliatus in perſecutione: humiliatus in confeſſione: humiliatus in ſe inuiſibiliter: humiliatus ab hoſtibus viſibiliter: nimis humiliati ſunt in hoc ſeculo ſerui dei: ſꝫ vnde nimis deſpiciuntur in hoc ſeculo: inde nimis honorantur in futuro. Et plerumq̄ ipſa mundi deſpectio reddit nobis deum propiciū: in tanto ſit nobis ꝓpinquior in pce quāto viciniores ſum⁹ ei in ſuſtinēda pro Chriſto deſpectiōe. Et

9 † Libera me à perſe †erue
queñtibus me: † quia cō †q̄m
fortati ſunt ſuper me. corro/ borati.

¶ [Libera me a ꝑſequentib⁹ me] nō vt corp⁹ nō ruat: ſꝫ ne illis me cōformādo aīa pereat. Ad hoc em̄ diabol⁹ extra ꝑ vaſa ſua agit perſecutionē corpis vt int⁹ fiat ruina cordis: et neceſſe eſt vt liberes: q2 [confortati ſunt ſup me] .i. roborati ſunt ⁊ ꝑualuerūt mihi in fortitudine in tm̄ q̄ non pn̄t reſiſtere. Creuit em̄ ꝑſequētiū numer⁹: creuit malus zelus: q2 abūdat iniquitas et frigeſcit charitas. ecce confortant qui perſequunt et non eſt qui reſiſtat. Expectat dn̄s patiētiā ſeruorū ſuorū et interim certantibus ꝑparat coronā: perſequentibus penam. Et ne liberationē corporis intelligeres: ideo addidit. Mat. xxiiij.

10 † Educ de cuſtodia †erue
animā meam † ad cōfi de car/
tēdum nomini tuo: me cere.
† expectant iuſti † do †vt cō/
nec retribuas mihi. fitear †ſtatis nebūt. †q̄ ad/ uſq̄.

¶ [Educ de cuſtodia animā meā] id eſt de preſſura mundi huius: vł corruptione carnis in quibus tanq̄ in carcere vel cuſtodia tenet et anguſtiatur felix anima. cupit em̄ diſſolui et eſſe cum chriſto: et non valet: ſed felix erit ſi interim lugeat. nam. Beati qui lugēt: quoniā ipſi conſolabuntur. Educ inquam [ad confitendū] id eſt vt confiteat [noi tuo] cōfeſſiōe laudis perpetue cū beatis [q2 me expectant iuſti] ſcꝫ ſcti [donec retribuas mihi] ꝑmiū glorie cū ipſis. Illi em̄ qui iam ſunt in aīa ꝫlificati expectant iuſtos ſequentes quātum ad corporum glorificationē: oēs enim cōmuniter hanc recipiāt retributio/ Mat/ th. v.

nem. In iſta ergo cuſtodia detenti debem⁹ eſſe vigiles ne nos premat torpor negligẽtie: ne nos grauet ſomnus ignorantie: penſemus quomodo rei ſe habeant: in carceribus quantum gemant/fleant/peniteant de ſuis reatibus: quantum emẽdare velint ſi poſſint quãtum timeãt ⁊ ſuſpecti ſint vt iudex veniat et reos ad promerita tormẽta pertrahat. Sic ſtudeam⁹ ⁊ nos in iſto penali carcere mala noſtra deflere ⁊ penitendo punire. Miſericors iudex noſter penitentiam noſtram libenter ſuſcipit: et ſi nos punimus ipſe non punit: ſi nos non parcimus ipſe parcit. Uel in perſona chriſti poſſunt oĩa accipi. Ipſe eñ cũ pẽderet in cruce magna voce ad prẽ clamauit dicẽs. Hely hely ⁊c. et ſimiliter ad eum deprecatus eſt. Effudit etiam offerendo patri ſuo ſimul orationem ⁊ paſſionem et ipſa tribulatio paſſionis magna ad patrem ⁊ virtus orõnis. In ipſa quoq; tribulatiõe deficiendo inclinato capite emiſit ſpiritũ. et qꝛ tunc impletum eſt qđ de eius incarnatione et paſſione i
predixerant ſcripture; quod etiam ij
in illa voce intelligim⁹ qua dicit̃ cõſummatum eſt apte ſubiungit̃: qꝛ cognouit ſemitas eius .i. vitam ⁊ doctrinã ei⁹ approbauit. Abſcõderũt iudei laqueũ chriſto: inierũt enim conſiliũ quomõ eũ dolo tenerent ⁊ occiderent. Conſiderauit etiã in paſſiõe ſuos diſcipulos qui ad dexteram eius erant: quia eos vt ad dexterã ſuam in iudicio ſederent elegerat: et videbat ſi quis in fide remaneret ⁊ nõ erat qui eum cognoſceret. alijs fugientibus ſolus chriſtus cõprehenſus eſt et ductus ad iudiciũ ⁊ nullus requirebat eũ ad conſolandũ. Clamauit ad dñm ſuum: qꝛ ſpes eius erat: et pax in terra viuẽtium intendit ad deprecationẽ ſuam ⁊ eruit eum a pſequentibus ipſum qui in tantũ ſuper eum confortati ſunt vt dei filium crucifigerent. Et eduxit de cuſtodia: id eſt de ſepl̃tura in qua cuſtodiebatur: animã ei⁹ .i. carnem anime reddendã: et ceperũt cõfiteri nomini ei⁹ qui ante blaſphemabant. Surrexit ⁊ aſcendit in celũ ⁊ ſedet ad dexterã pr̃is: quẽ expectãt iuſti donec veniat ad iudiciũ ⁊ retribuat eis vitã eternã. Oro.

DEprecantes dñe voce humili maieſtatem tuã expoſcimus vt adiuta a te ſpe nr̃a portionẽ cũ electis tuis ĩ terra viuẽtiũ ſortiamur. Per do.

Pſalmus de pœnitentia & oratione exiſtẽtis in graui perſecutiõe & tentatione: ac rogantis dominum ut ſibi ferat auxilium.

Pſalmus. CXLII.

DOmine exaudi orationem meam: auribus percipe † obſecrationẽ meã: in ueritate tua exaudi me in tua iuſtitia. dprecẽ

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid.

¶ Titul⁹ pſalmus dauid quando perſequebatur eũ fili⁹ eius. Et eſt ſenſus. pſalm⁹ iſte eſt dauid agẽs de eo qđ ſignificatũ eſt tunc quando perſequebatur eum filius eius abſalon. Dauid chriſtũ ſignificat et corpus eius: abſalon vero iudã vel perſecutores aut prauos motus. Sicut ergo abſalon dauid: ſic

ſudas perſecutus eſt chriſtum:ſic
ꝛ falſi fratres perſequũtur eccleſiã
ſicq; illiciti motus animã ꝛ pra-
ua operatio vnũquéq;.vnde ſicut
in precedẽti pſalmo ſic ꝛ hic a pſe-
quentib⁹ liberari petit.Spãliter
autẽ in hoc pſalmo eſt vox anime
penitẽtis dñm pro remiſſione pec
catorum exorantis pro eo ꝙ perſe
cutus eſt eã fili⁹ ſu⁹.i.peccatũ a ſe
genitum.❡ Materia: lamentabi
lis petitio exiſtentis in graui pſe-
cutione inimicorũ vel tentatione
illicitorũ motuũ ſeu operũ.❡ In-
tentio:monere ad penitentiam et
orationem. ❡ Sententia in ge-
nerali.propheta in iſto pſalmo in
pſóna chriſti vel cuiuſlibet fidelis
exiſtentis in graui perſecutiõe ini
micorum viſibiliũ ſiue inuiſibiliũ
vel graui tentatione illicitorũ mo
tuum aut operum clamat ad dñm
orans vt ſibi ferat auxilium.loqui
tur autem ꝓpheta in perſona to-
ti⁹ xpi nũc pro capite nũc pro mẽ
bris.❡ Sñia in ſpeciali.ad oran-
dum ergo monens prius in perſo
na corporis dicit. O [Dñe exaudi
orationem meã]in appetendis vti
libus ꝛ honeſtis[aurib⁹].i.audi-
tu clemẽtie[percipe obſecrationẽ
meam]in repellendis inhoneſtis
ꝛ noxijs:et nec verax ꝛ iuſtus ap-
pareas[in ỽitate tua]id eſt in ve-
ritate ſermonis tui quo tu qui es
veritas cõuerſis veniam ſpondes
[exaudi me]nõ in meritis aut ope
ribus meis:ſʒ[in tua iuſtitia]qua
penitentib⁹ ꝛ ſe accuſantibus in-
dulges ꝛ impiũ iuſtificas.de miſe
ricordia em̃ eſt infuſio gratie que
facit penitere:ſed de iuſtitia eſt vt
cũ penitẽs fuerit ei parcat et eum
audiat:ꝛ ne eum iudicet qui ſe iu-
dicat et damnat.Unde ſubdit

2 Et non intres in iudi
ciũ cũ ſeruo tuo: † quia
nõ iuſtificabitur † in cõ
ſpectu tuo oĩs uiuens.

†quia
†coram te.

❡ [Et non intres in iudiciũ].i.ad
diſceptãdum iudicialiter[cum ſer-
uo tuo].ſ.mecum id eſt non ſtricte
mecum agas in futuro;qꝛ ſeruus
tuus ſum.ꝛ nõ punias me ſ̃m ri-
gorem iuſtitie miſericordia egeo:
pacem quero[quia non iuſtificabi
tur]id eſt iuſt⁹ ex ſe apparebit[in
conſpectu tuo]ꝛ coram te[omnis
viuens]ſiue vita nature:ſiue vita
gr̃e:ſiue etiã vita glorie.nã ꝛ ſan-
cti magis de miſericordia eius ꝙ̃
de meritis ſuis iuſti et ſancti ſunt
ſtelle enim ſeu aſtra id eſt angeli
non ſunt mũdi in cõſpectu ei⁹.Et
neceſſe eſt vt exaudias ꝛ liberes/

5 † Quia perſecutus eſt †quia
inimicus animam meã:
humiliauit in terra ui-
tam meam.

❡ [Quia perſecutus eſt]aperte ſe
uiendo vel occulte inſidiando[ini-
micus]ſcilicet diabolus vel homo
iniquus[animam meam]inferen
do pſecutionem vt animã a iuſti-
tia ſepararet pſecutus eſt plane ꝛ
diabolus animã xpi ꝛ iudas ani-
mã magiſtri.Et tũc ad perſecutio-
nem corporis xpi idẽ diabol⁹ manet
iudas aũt iude ſuccedit[humilia-
uit]et deiecit ꝙ̃tum in ſe eſt[in
terrã]id eſt in terrenis[vitã meã]
id eſt conatur eã perducere ad ter-
ram.Quia hoc nobiſcũ agit quiſ-
quis nos pſequit̃ vt relicta ſpe ce-
leſti terrena ſapiamus et perſecu-
tori credẽtes terrena non celeſtia
diligamus et queramus.Et

4 † Collocauit me in
† obſcuris ſicut mor-
tuos ſeculi: & † anxia-

†colloca-
uerunt
†tene-
broſis.
†tedio
paſſ⁹ eſt
in me.

tus eſt ſuper me ſpiritus meus: in me turbatum eſt cor meum.

¶ [Collocauit me] inimicus q̄tū ad ſe et ſuam putationē [in obſcuris] i. in tenebris vitiorum vt acquieſcerem operib⁹ tenebrarū [ſicut mortuos ſeculi] i. ceteros diſparatos quos amor ſeculi ſeparauit ab amore dei. Si quis peccans non agit penitentiam hic mortuus eſt ſeculi: hoc ergo putauit inimic⁹ q̄ nō ago penitentiam pro peccatis [et anxiatus eſt ſuper me] ad deū extenſus et viſa miſeria refugium querēs [ſpiritus meus] dolēs pro peccatis [et in me turbatum eſt cor meū] ad penitentiā et propter conſcientiā: quia peccaui: chriſtus etiam pro nobis mortuus eſt et in ſepulchro tanq̄ in tenebris ſicut mortu⁹ ſeculi collocat⁹. Et anxiatus eſt in eo ſpūs eius ſm illud. Triſtis eſt anima mea vſq; ad mortem. Cui⁹ etiā cor turbatum eſt hoc eſt apoſtoli quos vehementer tanq̄ cor dilexit in eius paſſiōe turbati ſunt. Deinde loquitur corpus tantū. d.

Mat. xxvi.

5 † Memor fui dierum antiquorum: meditatus ſum in omnibus operibus tuis: in † factis manuum tuarum † meditabar.

†memoratus ſuz †factura †meditat⁹ ſū

¶ [Memor fui dierum antiquorum] i. ad memoriam reduxi dies antiquos in quib⁹ angelos et primos parētes aliosq; preuaricatores puniuiſti: in quibus etiā innocētes a malis tribulari permiſiſti: et inde timui: ſz ad cōſolationē meā [meditat⁹ ſuz in oīb⁹ opib⁹ tuis] i. creationis. recreatiōis. et glificationis: et [in factis manuū tuarū meditabar] quia quecūq; bona facimus nō nature bona ſunt ſed grā tie: et inde conſolationē accepi: reſpice ergo cōditorē tue vite et ſubſtantie: ac iuſtitie et ſalutis auctorem: meditare in facturis manuū ei⁹ quia nō ſolū creaturam ſed et iuſtitiam et quicquid in te bōi eſt ad manuū ei⁹ facturā inuenies ptinere: et ab illo factū eē: ipſe eni qui oīa quecūq; voluit fecit ipſe eſt q̄ opat in nobis et velle et opari pro bona voluntate. Et cum viderem omne bonū eſſe a te dicit eccleſia

6 † Expandi manus meas ad te: aīa mea † ſicut terra ſine aqua tibi. †extendi. †velut

¶ [Expandi manus meas ad te] in orōne forma crucis ſignificans que eſt ſalus. Vel [expandi man⁹ meas] i. dilataui affectus vel opera que pri⁹ erāt ꝯtracta et [anima mea] que per ſe eſt [ſicut terra ſine aqua] ſz ſitiēs imbrē grē ad fructificādū [tibi] heret vt eā cōpluas et ſic faciat fructū nō mihi qui eam rigare nō poſſum: ſicut terra ſine aqua ſitit et querit imbrem: ita et anima mea deſiderat et ſitit te deū ſuū. Meū eſt ſitire/tuū eſt irrigare. Comple ergo me ad faciendum fructum bonū: quia ſine te nihil poſſum. Et quia ſitio. ideo

7 † Velociter exaudi me domine: defecit ſpiritus meus. †cito

¶ [Velociter] i. cito [exaudi me] o [dñe] et miſerere mei. quia enim differebas ad inflammādum deſiderium: ac ſi differretur pluuia ad inflammandam ſitim ideo iam da quia ſitit anima mea. Exaudi inquā quia [defecit ſpiritus me⁹] id eſt quia non ſum ſuperbus.

In q̃ eſt vinit ſpũs ſu⁹ ille ſpũ ſuo ẽ ſupb⁹. Jdõ ipleat me ſpirit⁹ tu⁹ q2 deficit meus: factus ſum iam pauper ſpiritu: fac me beatuꝫ in regno celoꝝ. Et quia non ſum ſuperbus

8 † Nõ auertas faciem tuã à me † & ſimilis ero deſcẽdẽtibus in lacum. †ne †nõ bꝫ er.

¶ [Nõ auertas faciẽ tuã a me] iaꝫ hũili: auertiſti a ſupbo ⁊ fact⁹ ſum ↄturbat⁹: redde hũili vt ſim ↄſolatus [⁊] .i. q2 ſi (qđ abſit) auertas [ſimilis ero deſcẽdẽtib⁹ in lacũ] .i. in ꝓfundũ maloꝝ: q2 a quib⁹ auertꝭ eos in tenebras ⁊ ꝓfundũ deſcẽdere dubiũ nõ eſt in hoc ꝓfundũ peccatoꝝ cũ venerit cõtẽnit: ⁊ cõfeſſio ab eo perit. Jlle em̃ in ꝓfundũ deſcẽdit: q̃ ẽt ↄfeſſionẽ pdit ⁊ ſine ſpe venie peccare nõ metuit. Talis nõ audit dominũ dicẽtẽ. Cõuertimini ad me ⁊ ego ↄuertar ad vos. Zach. ne ergo in hoc profundum decidam

9 Auditã fac mihi mane miſericordiam tuã: quia in te ſperaui.

¶ [Auditã fac mihi] .i. fac me audire [mane] .i. celeriter ⁊ ſine tardatione [miam tuã] vt eam cito in me experiar. Uel [mane] id eſt poſt noctem peccatorum vt peccata relaxes ⁊ miam oſtẽdas. Uel [mane] i. in exortu eterne diei ſcꝫ poſt finẽ ſeculi cum videbimus quod modo credim⁹ [miſericordiã tuã] dicẽdo. Mat. xv. Uenite benedicti patris mei [quia in te] ſcꝫ ſolo [ſperaui] ⁊ ſpem firmam poſui qui non deſeris ſperantes in te. Et quia non ſufficit ſperare ſed opus eſt ⁊ aliquid agere: qđ quia per me non poſſum ideo precor.

10 Notam fac mihi † uiam in qua † ambulẽ: † quia ad te leuaui animam meam. †dñe †ingrẽdiar. †q̃m

¶ [Notam fac mihi viam] docens me quid mihi ſit appetendũ: quid vitandũ [in qua ambulem] itinere recto ad patriam: ⁊ a qua non declinẽ: ⁊ hac fiducia hoc peto [quia ad te] ſupernũ fontem per ſpem [leuaui] non ad mũdũ inclinaui [animam meam] vt per te illuminetur ⁊ tua gratia impleatur. Quia eniꝫ apud te eſt fons vite tanq̃ vas ad fontem animam meam attuli et leuaui ad te: iple ergo me. Et ideo

11 † Eripe me de inimicis meis domine † ad te confugi: doce me † facere uolũtatem tuam quia † Deus meus † es tu. †exp me. †quia †vt faciam †tu es †nõ bꝫ

¶ [Eripe me de inimicis meis] ſcꝫ viſibilibus ⁊ inuiſibilibus. q2 o [domine ad te] patrem et patronum qui es forte et ſecurum refugium [confugi] refutans quecũq̃ ꝓtectorem alium et [doce me facere volũtatem tuã] vt poſſim frangere voluntatem meam. Non ait doce me ſcire ſed facere: ſcire enim et non facere pena eſt magis q̃ virtus [quia deus meus es tu] qui me creaſti et recreaſti: cui totuꝫ debeo quod ſum: deus omnium per potentiam: meus per grãm: mea gloria: mea vita: mea hereditas: et ideo doce me vt magiſter meus q2 non eſt mihi doctor alius. Clauſulam iſtam docuit quidam religioſus alios ſp ruminare pro oratiõe ſcilicet doce me facere ⁊c̃. Et vtiq̃ docebis me. Quia

12 Spiritus tuus bonus deducet me in terrã re-

ctā propter nomen tuū
domine uiuificabis me
† tua iuſtitia — in † equitate tua.
¶[Spiritus tuus bon⁹ deducet me]viam rectam oſtendendo et in via adiuuando[in terram rectam] ſcilicet viuentium in qua nihil eſt obliquum:quia ſpiritus meus malus deduxit me in terram peruerſam et obliquam.et quia occidit me peccatum meum[propter nomen tuum]o[domine]vt inde laudetur vel vt rem nominis tui impleas quod eſt ieſus[viuificabis me]per ſpiritum tuum vita ſcilicet gratie per cuius virtutem veniam ad vitam glorie et hoc[in equitate tua]id eſt in mandatis tuis: omnia enim mandata tua equitas quaſi dicat quia perij in prauitate mea fac me viuere in equitate tua.Vel[in equitate]et iuſtitia non mea ſed tua quem decet ſupplices viuificare quos demones vides impetere.Et data venia

Pſ.cxviii. (margin)

13 Educes de tribulatio
† ad iteritū deduces. — ne animam meam:& in
miſericordia tua † di-
ſperdes inimicos meos.
¶[Educes de tribulatione]huius ſeculi et preſentis vite quaſi de carcere[animam meam]in te ſolo ſperantem.Tota vita preſens ſanctis viris eſt tribulatio etiā ſi proſperentur in hoc ſeculo:et quādiu in hoc ſeculo peregrinantur:tribulantur etiam ſi terrena felicitate fulciantur:quia non habent hic manentem ciuitatem ſed futuram in celo requirunt:preſentem miſeriam mente calcant:ſed totis deſiderijs ad celeſtem patriam anhelant[et in miſericordia tua]non in mea iuſtitia vel merito[diſperdes]hic[inimicos meos]viſibiles & inuiſibiles vt contra me nō poſſint preualere.
14 Et perdes omnes † — † tribulātes ſeruus tu⁹ ſum ego.
qui tribulant animam
meam:quoniam † ego
ſeruus tuus ſum.
¶[Et]in futuro iudicio[perdes]penis perpetuis deputando[oēs qui tribulant]nunc[animā meā]et vitam tentationibus moleſtando vel iniurijs affligendo ſcilicet diabolum & omnes obſtinatos:et merito diſperdes et perdes omnes illos me& liberabis et ſaluabis[quoniam ego ſeruus tuus ſum]deditus & mancipatus tuo ſeruitio:et ad nutum obediens tuo imperio quem ipſi tribulant & perdere feſtinant.

Oratio.

Deus qui matutinam ſacre reſurrectionis tue auditam feciſti iocunditatē cum ex inferno rediens repleſti terram gaudijs quam reliqueras in obſcuris: rogamus potentie tue ineffabilem maieſtatem: vt ſicut tunc cateruam apoſtolicam gaudere feciſti in anaſtaſi:ita hanc eccleſiam tuā miſericordiam expanſis manib⁹ flagitātē ſplēdore celeſtis iubaris illuſtrare digneris.Qui vi.

Pſalmus de gratiarū
actione pro uictoria &
beneficijs exhibitis:in
tentatione & pugna cū
multis & uarijs īimicis.
Pſalmus.CXLIII.

1 Benedictus do
minus Deus
meus qui do-
cet man⁹ meas

ad prælium: & digitos meos ad bellum.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dd. ¶ Titul⁹ ps dauid aduerſus gſiaꝫ. Et ē ſenſus ps iſte ē dauid ꝓphete qui hic loquit̃ i ſua vł toti⁹ xp̄i pſona. Pſalmus dico habitus aduerſus goliā .i. ↄtra goliā figuralē ⁊ ſpūalē: q: hic agit dauid de ſua figurali ⁊ xp̄i myſtica victoria. ⁊ precat̃ vt ille veniat q̄ diabolū vīcat: ⁊ ſuos liberet. Dauid eīn q̄ figuralr vicit goliā: ſignificat xp̄m q̄ ſpūaliter vicit diabolū: ⁊ docuit ſuos vincere. Sicut aūt filijs iſrael exeūtib⁹ de egypto occurrerūt bella in eremo: ſic exeūtib⁹ d peccō occurrit cōflict⁹ cū diabolo. In precedēti ergo pſalmo egit de egreſſu a pccō p pnīaꝫ: hic agit de bello cōtra hoſtiū inſtātiā. ¶ Materia: grāꝝ actio ꝓ bnficijs exhibitis in tētatione ⁊ pugna. ¶ Intētio: monere ad grāꝝ actionē ꝓ victoria de hoſtib⁹ cōſecuta. ¶ Snia in gnali: ꝓpheta in iſto pſalmo in pſona cuiuſlibet fidelis diuino adiutorio habita victoria in bello de hoſtibus viſibilibus ſeu inuiſibilib⁹ ſurget ad laudē dei auxiliantis. ¶ Sentētia in ſpeciali: dauid ergo non inſoleſcēs de victoria: ſed humiliter gratias agēs deo ait. [Benedictus] ſit [dominus] rector [de⁹] creator omniū ſed [meus] proprie cui me ſubieci et dedi qui me cum vitijs et inimicis pugnare ⁊ eis reſiſtere docuit. ideo ſubditur [qui docet manus meas ad prelium] quod fit de propinquo: vt eſt infeſtatio carnis [⁊ digitos meos ad bellum] quod fit a remotis: vt eſt impugnatio mundi ⁊ demonis. In primo bello quod per manu⁹ corpori magis ꝓpinquas intelligitur docet fugere. In ſecundo qd per digitos magis remotos viriliter reſiſtere vel per manus operationē: per digitos diſcretionē ac diuiſiones operationis et gratiarū deſignat. Deinde oſtendēs hoc ſibi eſſe ex gratia nō ex viribus ſuis ſubdit. Ipſe eſt

2 Miſericordia mea & refugium meum: ſuſceptor meus & † liberator meus. (†ſeruator.)

¶ [Miſericordia mea] innocatione ⁊ faciens miam in me: cuius eſt propriū miſereri ⁊ parcere. Vel [miſericordia mea] .i. qui dat vt miſericors ſim: ⁊ ſic vincā: q: de nullo ſic vincit̃ inimicus vt de miſericordia q̄ cōſiſtit in duobus ſcilicet in dādo eleemoſynā ⁊ in dimittēdo iniuriā vnū eniꝫ remediū eſt de tātis periculis euadendi vt dimittamus ſicut nobis dimitti volumus. ⁊ adiuuem⁹ in quo poſſumus alios ſicut ⁊ nos in quo nō poſſum⁹ cupimus adiuuari [⁊ refugiū meū] quaſi turris in oībus periculis ⁊ aduerſis [ſuſceptor meus] tanq̄ pater miſericordiarū ⁊ pius conſolator ne cadam [⁊ liberator me⁹] ab inimicis ⁊ oīb⁹ malis ne in via heream. Et

5 Protector meus & in ipſo ſperaui: qui ſubdit populum meū ſub me.

¶ [Protector me⁹] i iſidijs ⁊ i bellis ne feriar. Ecce tot noīb⁹ appellat̃ de⁹ quot bnficioꝝ ei⁹ ſūt noīa hec q̄ bōa fecit mihi dns [⁊] nō [in ipſo ſperaui] i oīb⁹ laborib⁹ meis ⁊ plijs ne ↄfundar. [q̄ ſubdit pplm meū ſub me] .i. mot⁹ animi rebelles vt ratio dnetur in regno aīe et deſideria praua legi mētꝫ nō repugnēt ne pereā. habem⁹ i nobis populū aduerſuꝫ illicitos mot⁹ ⁊ carnaliū deſiderioꝝ ⁊ cogitationū tumultus quē pplm nobis ſubijcit

dominus quando nos ei ſubiecti ſumus. Poſt tot autem beneficia conſiderans miſericordiam dei erga hominem admiratur et dicit, hec beneficia homini das et O

4 Domine quid eſt homo quia innotuiſti ei: aut fili⁹ hominis † quia reputas eum?

† factus es ei, mos.

ℭ [Dñe qd] .i. cuius precij: quanti meriti [eſt homo] qui per ſe fragilis eſt peccator [qz innotuiſti ei] .i. innoteſcere te ei voluiſti p filij tui humanitatē ꝛ p̄ſentiā corpalē. q. d. q̄ per ſe nihil eſt p te dignū qd ē: totū em̄ qd̓ eſt inde ē qz ei innotuiſti ꝛ ad ei⁹ notitiā deueniſti [aut] qd ē ſcʒ cōparatiōe tui [fili⁹ hoīs] ſcʒ virginis .i. homo chriſtus [qz reputas eū] ac tātū facis ꝛ in tāta dignitate ꝯſtituis: nō ſic eſtimat deus hoīem vt hō. homo em̄ qñqꝫ carius emit equū q̄ hominē: deus aūt ꝓpriū filiū ſuū pro hoīe tradidit ad mortē. Deinde poſt tantā gratiā cōſideratā reuertitur ad fragilitateʒ humanam. Et quia dixerat quid ē homo adiungit.

5 Homo uanitati ſimilis factus eſt: dies eius ſicut umbra prætereunt.

Job. viij.

ℭ [Homo] q̄ pri⁹ fuit veritati ſimilis poſtea peccādo [vanitati ſilis factus eſt] .i. nulli⁹ momēti i ſe. vanū eſt em̄ oē trāſitoriū qd̓ de ſua ſubſtātia cadēs vt fum⁹ euaneſcit ita ꝛ hō tabeſcit. Uñ ſubdit [dies ei⁹] id ē vita ei⁹ momētanea [ſicut vmbra] q̄ ſubito diſparet [p̄tereūt] .ſ. velociter ꝓpter eius fragilitatē. nō em̄ habet firmitatē manendi ſicut nec vmbra. Uñ apoſtolus. Que ē vita noſtra vapor eſt ad modicum parens Et Auguſtinus. Quid eſt viuere niſi de vita tranſire? Deniqꝫ corpus xp̄i pugnās in hoc ſeculo inuocat adiutorium domini cum ſubiungit.

Jacob. iiij.
Aug.

6 Domine inclina cælos tuos & deſcende: tāge mōtes & fumigabūt.

ℭ [Dñe inclina celos tuos] .i. contempera hoibus apl̄os ꝛ p̄dicatores: vt inclinati ꝛ humiliati dicāt ꝛ cōmēdēt alijs excellētiam tuam [et] per eos [deſcende] in notitiaʒ aliorū: ꝛ [tange] timore tuo ꝛ grā [montes] id eſt ſupbos ꝛ elatiōes terrenas [et fumigabunt] id eſt fumū emittent cōfitēdo peccata ſua cum cōpunctione lachrymoſa: ſicut fumus excitat ꝛ lachrymas extorquet. Magnus fumus eſt indiciuʒ magni ignis: ꝛ magnū hoſpitem adueniſſe ſignificat. ita mens interius per gratiam attenſa totā trinitatem ad mentem veniſſe deſignat. Contra eos aūt qui conſpirauerunt contra te et bonos.

7 † Fulgura choruſcationes & † diſſipabis eos: emitte ſagittas tuas & conturbabis eos.

† choruſca. † diſperges.

ℭ [Fulgura] .i. clarifica ꝛ demonſtra [choruſcatiōes] .i. tue virtutis euidētiā: hoc eſt exerce et oſtende terrentia ꝛ fulgentia miracula [ꝛ] ſic [diſſipabis eos] ab inuicem: et ſoluetur coram conſpiratio qui erant colligati in malo: quia crebus miraculis territi nil audebūt contra te et tuos [et emitte] contra eos [ſagittas tuas] id eſt verba tua et ſermones penetratiuos de pharetra ſacre ſcripture [et conturbabis eos] ad penitentiam ſalutarem dicēd tua feriant cor eorū vt cōturbent: ſalubriter vulnerent

male ſani: vt ſanētur bene vulne-
rati. Deinde ꝓpheta in perſona ec-
cleſie ſecūdū xpi aduentū precatur.
q. d. Ita fac modo: in fine autem

8 Emitte manum tuā † de alto † eripe me & † libera me de aquis multis: † & de manu filiorum alienorum.

† ex † & eripe me. † erue † nō hʒ

¶ [Emitte manū tuā] i. xp̄m qui manus dr̄: q2 oīa per ipſum facta ſunt [de alto] id eſt de celo vbi re-cum eſt vt ad iudiciū veniat ⁊ per illam manū [eripe me ⁊ libera me de aquis multis] i. perſecutiōib⁹ ⁊ tētationib⁹ ipetuoſis: magniſq3 periculis in quibus me exercebas atq3 exuendū ſordibus voluebas hec ſunt aque cōtradictiōis a qb⁹ eruit dn̄s ſuos [⁊ de manu] i. ptāte [filiorum alienorum] nō vere filio rum ſcʒ demonū ⁊ eoꝝ ſequacium qui ſunt filij dei per creationē ſed alieni ab eo p rebellionē. Iſti ſunt

9 Quorū os locutū eſt uanitatē: & dextera eorū dextera iniquitatis.

¶ [Quorū os locutū eſt vanitatē] promittens in tēporalibus beatitudinē [⁊ dextera eorū] i. operatio quam reputant dexterā eſt [dextera iniquitatis] ⁊ ſiniſtra. quia opa ſiniſtre reputant dextere: vtrunq3 cōdemnat eis ⁊ os ⁊ man⁹: hoc eſt ſciētiā: q2 vanitatis ſciētia ē ⁊ opera q2 ſiniſtra ſunt dextera iſtis et ſiniſtra. Silr ⁊ in illis qui opa ſpiritualia faciunt intuitu mercedis tēporalis: boni vero ⁊ pfecti opera nature neceſſaria ⁊ vſum tēporalium referunt ad deum ⁊ eis ſiniſtra aſt dextera. ⁊ iſtis omnia ſunt meritoria: ſed imperfectis ſufficit ꝙ non ſunt debitoria ita

illi. Sʒ inter verba ⁊ facta eoꝝ D

Deus canticū nouū cātabo tibi: i pſalterio † decachordo pſallā tibi.

† decē chordarum

¶ [Deus] ego [canticum nouum cātabo tibi] i. noui hoīes ſcʒ cātícum noui teſtamēti: canticum de noua grā qd̄ nouo homini xp̄o cōgruit ꝑ quem etiam omnia innouantur. ſʒ ne putes gratiā a legē diſcedere. poſt canticū nouum ſubtū git [i pſalterio decachordo pſallam tibi] i. in lege ⁊ impletiōe decem preceptorum ibi tibi pſallam ibi tibi operabor: ibi tibi gaudebo ibi tibi cāticum cantabo cum concordia charitatis: quia plenitudo legis eſt charitas: qua qui caret pſalterium portare poteſt: cantare non poteſt.

11 Qui † das ſalutem regibus qui † redemiſti dauid ſeruum † tuū: de gladio maligno † eripe me.

† dat † redemit. † ſuum † erue

¶ [Qui das ſalutē regib⁹] vel terrarū vel aiarū/vel corporū: ſʒ nō tenebrarū. Tu es eīn tāt⁹ ac talis rex vt alij reges nō poſſint ſaluari niſi per te. tu es rex regū ⁊ dn̄s dominātiū [q redemiſti] i. tāꝙ rē dēptā liberaſti a malis [dauid ſeruum tuū] de gladio ſaul ⁊ golie: redemiſti quoq3 xp̄m tuum totū. ſ. caput de gladio diaboli ⁊ iudeoꝝ ⁊ mēbra de ꝑuaricatione pr̄a. Similiter ēt [de gladio maligno] hominis vel demonis. i. mortifera ꝑſuaſiōe eoꝝ quoꝝ lígua eſt gladi⁹ acut⁹ [eripe me] ne mihi valeat nocere.

12 Et † erue me de manu filiorum alienorum

† exi me

†nõ ha bet et quorum os locutum eſt uanitatem: † & dextera eorũ dextera iiquitatis.

¶ [Erue me de manu] .i. ptãte [fi liorum alienorũ] .i. hominũ malorũ q̃ ſunt filij dei: q2 ad imaginem eius facti ſed ab eo ꝓ pctm̃ alieni [quorũ os locutũ eſt vanitatẽ] id eſt mẽdaciũ ad bonorum deceptionẽ [et dextera eorum] eſt [dextera iniquitatis] eſt em̃ ſemper extenſa ad operandũ iniqua: vel quia terrena habent pro dextera hac re petitione verborũ reddit iniquos deteſtabiliores. Et qui ſint iſti qui hec faciunt exponit ſubdens

13 Quorum filij † ſicut †ipſorũ velut. nouelle † plantationes: †ꝓſta bilite a in iuuentute ſua.

¶ [Quorũ filij] ſunt [ſicut nouelle plantationes in iuuentute] .i. nouitate [ſua] q2 abũdant in filijs q̃ florent: ⁊ ſunt incolumes ſicut nouelle plantationes et tantum ſtudium exhibent nutriendis filijs quãtũ agricole impendunt plantandis nouellis: ⁊ ſubiũgit etiam de filiabus. d.

14 Filie eorum compo- †ac ornate ſicut ſite: † circumornate ut ſimilitudo templi.

¶ [Filie eorum] ſunt [compoſite] et [circumornate vt ſimilitudo] .i. ad ſimilitudinẽ [tẽpli] et cõparabiles eius ornatui ſunt em̃ curioſe ornate auro: gẽmis: ſerico: ⁊ huiuſmodi ſicut tẽplũ ſolet ornari. Deinde ſubiungit de alijs ꝓſperitatibus ⁊ huius ſeculi felicitatibus q̃ etiã ad votũ ſuccedunt eis.

15 † Promptuaria eo- †cellaria rum plena: eructãtia ex hoc in † illud. †hoc

¶ [Promptuaria] et cellaria [eorũ] ſic dicta q2 inde promuntur victui neceſſaria: ſunt [plena] et abundant in tantũ ꝙ ſunt [eructãtia] id eſt transfundẽtia ex nimia plenitudine ⁊ abundantia [ex hoc in illud] id eſt ita ſuperabundant vt neceſſarium ſit propter copiã trãſferre aliqua de vno vaſe in aliud vel de vno loco in alium.

16 Oues eorum † fœto †fecun ſæ † abundãtes in egreſ de ſibus ſuis: boues eorum †multi craſſe. plicantes

¶ [Oues eorum] ſunt [fetoſe] .i. fetibus plene non ſteriles et infecunde [abundantes in egreſſib9] et exitibus [ſuis] ſc3 partub9 vel lacte et lana et huiuſmodi que dicuntur egreſſus vel exitus: q2 egrediuntur et exeunt ab eis [boues eorum craſſe] vel craſſi vt ſit generis communis id eſt pingues ocio non macri labore vt his que affluunt diuitijs: vbi oſtendit eos caducis reb9 inherere et affluentia rerum gaudere. Et tanta felicitate ſeculi gaudent ꝙ apud eos.

17 Non eſt ruina † ma- †ſepis cerie neque tranſitus: † nec exitus neque clamor in plateis †nec eorum.

¶ [Non eſt ruina macerie] id eſt clauſure murorũ vt cito diſſoluat. Maceria ꝓprie eſt q̃ de ſolis ſaxis ſine cemẽto ſit in vineis vel in hortis ſ3 adeo proſperi ſunt ꝙ nec illa ruit eis: vel maceria accipitur hic ꝓ muro vrbis [neq3 tranſitus] vbi hoſtes faciliter itrare poſſunt et per cõſequẽs [neq3 clamor] tur bidus vel tumultus turbationis qui interrũpat eorũ quietem eſt ·

Macceria q̃d ẽ

[in plateis]et vrbibus [eorum]ex ſubito incurſu hoſtium ſed pax qe ta per totū nihil aduerſi eis con-tingit:omnia proſpera ſunt. Enu-merauit ergo felicitatem eorum q̄ eſt dextera eorum:felicitas eſt pla ne talia poſſidere ſed ſiniſtra:nam tēporalis ꝛ corruptibilis eſt. Ideo os eorum locutum eſt vanitatem dicentes in his terrenis eſſe beati tudinem:et dextera eorum dextera iniquitatis quia in dextera poſue-runt quod in ſiniſtra habere debue runt. In dextera ponere debuerūt deum et eternitatem:vbi dextera ibi eſſe debet deſiderium noſtrum. Siniſtra vtamur ad tempus:dex-teram deſideremꝰ in eternum. Nō autē iſti ideo vani ꝛ iniqui ſunt qꝛ temporalibus abundant. Sꝫ qꝛ

18 Beatum dixerunt po-
ſpū9. pulum cui hęc ſunt: bea-tus populus cuius domi nus Deus † eius.

ℭ [Beatum dixerunt populū cui hec]predicta [ſunt] cui hec contin gunt proſpera:ꝛ a quo pelluntur hic aduerſa licet ſint miſeri: quia nihil eſt infelicius felicitate peccā tium. Iſti filij alieni hoc dicentes locuti ſunt vanitatem habentes temporalia que ſiniſtra ſunt pro dextera id eſt pro beatitudine:his etiā abrahā:iacob ꝛ iſaac abunda uerunt:ſed ſine amiſſione ꝛ dāno iuſtitie. Quia hec pro ſiniſtra ha-buerunt filij ergo alieni hoc dixe-runt:ſed corpus chriſti et filij dei di cunt ꝙ [beatus]eſt[populus] ſolꝰ [cuius dominus]eſt voluntate ille qui eſt[deus eius]poteſtate ſi qui obedit et ſeruit domino fideliter ꝛ deuote die ac nocte. Beatus popu lus eſt qui pro omnibus diuitijs deum poſſeſſorem et poſſeſſionem habet. Oratio.

Doce nos domine ſpiritua libus armis noxialibus cui pis reſiſtere:ne vanita ti mundane ſubiecti a tui iure do minatione pellamur. Per domi-num noſtrum.

Pſalmus de exhibitio ne ad cōtinuam Dei lau dem propter cauſam & rationem multiplicem merito ad hoc mouētē. Pſalmus. CXLIIII.

1 Exaltabo te deus meus rex: †meus † & benedicā †nomē †nomini tuo tuum in ſeculum & in ſecu-lum ſeculi.

ℭ Auctor pſalmi propheta dauid. Titulus laudatio ipſi dauid. Et eſt ſenſus:hec laudatio ſit ipſi dauid. i. chriſto qui de ſemine dauid natꝰ eſt. Ad huius autem pſalmi preco-nia ſequētes pſalmi pertinent. q̄ cum iſto ſeptem ſunt vt enī ſeptem ſunt pſalmi pnie ita ꝛ ſeptē ſunt hic pſalmi laudis diuine in quibꝰ ſufficienter deus docuit quomodo laudari velit ne quis in eius laude errare poſſit. ℭ Materia:allegatio rōnum laudis diuine. hoc eſt:illa q̄ merito debēt excitare mētē noſtrā ad laudādū deū magnifice. ℭ In-tētio:monere ad exhibēdum hmōi laudē deo. ℭ Snia in gn̄ali: pphe ta i iſto pſalmo i pſona eccl'ie ſepti formi ſpū itu plene poſt oīa ſupra-dicta nūc in fine mlī iplici de cauſa mltipliciter deū laudat ꝛ ad hmōi laudē alios excitat. ℭ Snia i ſpe-ciali: ppheta ergo in pſona eccleſie

la laudē ꝓmittit dicēs. [Exaltabo te] .i. te notū faciam et extollā lau‑dādo et ꝑdicādo o [de⁹ me⁹] ſcilicet creator [rex] oim et dñs. Quid eñ tā laudare exaltare ⁊ benedicere debem⁹ ꝙ deū noſtrū q̄ nos creauit: ⁊ regē noſtrū q̄ nos ſpiritualr regit ⁊ de nobis regnū ſuū in eternū facit [et benedicā nomini tuo] bñdictione gratiarum actionis et laudis. Uel [benedicā nomini tuo] i. quicquid boni faciā gratie tue aſcribā [i ſeculū] pñs ſcʒ hic [⁊ in ſeculum ſeculi] futurum ſcʒ in eternitate: lauda ergo pure modo deū ſi vis laudari in eternum. Qui eñ hic nō incipit in futuro mut⁹ erit. Deīde quod dixerat exponit dicēs.

2 Per ſingulos dies benedicam † tibi: & laudabo nomen tuum in ſeculum & in ſeculum ſeculi.

Ite

¶ [Per ſingulos dies] .i. iugiter ⁊ aſſidue ſine intermiſſione ſiue in letis ⁊ triſtibus [benedicā tibi] q2 ꝑ ſingulos dies tua beneficia recipio: ſiue ergo in donis ſiue in flagellis ꝑ ſingulos dies benedicas dominū ſcʒ vt moneris eū miſericorditer dare cum dat et miſericorditer auferre cū tollit q̄ tibi aut blanditur dando ne deficias: aut corripit exultantem ne pereas [⁊ laudabo nomē tuū] ⁊ tenō meritū meum nec me [in ſeculū] ſcʒ hic [et in ſeculum ſeculi] ſcʒ in eternū q̄ eñ hic ꝑ ſingulos dies deū laudat in eterno ꝯtinue laudabit. Deinde cauſam laudis ſubdit. d. Et merito laudabo quia

3 Magnus dominus & valde laudabilis † nimis: & magnitudinis eius non eſt finis.

¶ [Magnus] eſt [dñs] in eſſentia ⁊ ꝑtāte ac magnitudine: nō mollis ſed infinite virtutis [et laudabilis nimis] .i. valde ⁊ pluſꝙ dici aut cogitari poſſit: et iō nūꝙ ceſſes a laudibus [et magnitudinis eius nō eſt finis] localis vt temporalis q2 ipſe incōꝓhenſibilis eſt loco vel tempore [aut etiā cogitatione: virtuſꝙ ei⁹ et ꝑtās infinita eſt: et ideo laus eius finiri nō poteſt. Q2 ergo ſine fine eſt magnus ſine fine eſt laudandus: non enim poſt mortem deum laudare ceſſabimus: ſed deficientes in eius magnitudine reſpiciamus opera eius: ⁊ de operibus eius laudemus operantem. ſequitur ergo.

4 Generatio & generatio † laudabit opera tua: & † potentiam tuam † pronunciabunt. †laudabunt. †ꝓnunciabūt

¶ [Generatio ⁊ gñatio laudabit opa tua] id ē omnis generatio ſcʒ oēs hoīes pñtes ⁊ futuri laudabūt te in opibus tuis in quib⁹ tu opifex cognoſceris [⁊] i illis opib⁹: ac ītuitu eoꝝ [potētiā tuā] ꝑ quā a te facta ſunt ⁊ a te ꝓtegūt [ꝓnunciabunt] ⁊ alijs annūciabūt: neqꝫ eñ opa tua laudabūt niſi vt potētiaʒ tuā pronūciēt. Ceti deū laudāt in creaturis: non quia ille pulchre et vtiles: ſed quia ipſe mirabilis eſt qui fecit eas: quia non aliquid poſſunt: ſed quia ipſe potens eſt in illis qui eas creauit. Et ſimiliter.

5 † Magnificentiam † et gloriæ ſanctitatis tuæ loquentur: & mirabilia tua narrabunt.

¶ [Magnificentiam glorie ſanctitatis tue] id eſt magnificam et glorioſam ſanctitatem tuā videlʒ

quod magnificus ſis in natura tua: quod glorioſus quod ſanctus [loquentur] laudando et predicando et docendo] [et mirabilia tua] ſcilicet quod mirabilis tu ſis in miraculis tuis: in ſanctis tuis et in omnibus operibus tuis [narrabunt] ſcilicet alios ad tuam laudem inducendo et prouocando. Et quia etiam ſuauibus terribilia ſunt pariter proponendo ad timorem incutiendum recte ſubiungitur

6 Et uirtutem † terribilium tuorum dicent: & magnitudinem tuam † narrabunt.

†tremendorum. †enarrabāt.

[Et virtutem terribilium tuorum dicent] ſcilicet potentiam tui tremendi et diſtricti iudicij et ignis eterni. non enim predicabunt regnum eternum et tacebunt ignem perpetuum. laus enim dei oſtendere debet hominibus quid diligant et quid timeant: quid eligant et quid reijciant [et magnitudinem tuam] ſcilicet virtutis tue [narrabunt] id eſt narrando laudabunt vt auditores terreantur et a peccatis retrahantur: non enim tantum blanditur deus vt exhortetur ſed etiam minatur vt terreat et corrigat. Et inſuper

7 Memoriam abundantiæ ſuauitatis tuæ eructabunt: & iuſtitia tua exultabunt.

[Memoriam abundantie ſuauitatis tue] ſcilicet in beneficijs nobis exhibitis [eructabunt] et exprimunt alijs i. de corde deuoto proferunt et narrabunt: ſcilicet quia nos oblitus non es cum obliti te fuerimus et commonuiſti nos vt et nos te in memoriam reducamus: ipſe enim per abundantem ſuauitatem ſuam prius noſtri memor eſt nos in gratia ſua preueniendo et vocando. Deinde nos eius [et] [in iuſtitia tua] non ſua [exultabunt] ſe per te eſſe iuſtificatos intelligentes ſe iuſtitiam a te accepiſſe. Et nihil boni eſſe in ſe quod non ſit a te: nec potuiſſe conuerti ad te niſi per te. Cui ergo debent quia ſunt illi: debent et quia iuſti ſunt. Et merito in his laudabunt. Quia

8 Miſerator & miſericors dominus: † patiens & multùm miſericors. †miſericors & miſerator. †lōganimis.

[Miſerator] effectu [et miſericors] natura eſt [dominus] in his quibus iam veniam dedit et peccata relaxauit: in his autem quibus adhuc non dedit eſt [patiens] ſcilicet non damnans ſed vt conuertantur tolerans et ad penitentiam nimia longanimitate expectans: et in hac nimietate patientie eſt [multum miſericors] non tantum peccata dimittendo: ſed etiam dona cumulando: vel penas citra debitum minuendo: et premia vltra condignum donando: dicitur quidem ſecundum reatum punire et ſecundum meritum retribuere ſed tamen citra punit et vltra remunerat. Et generaliter.

9 Suauis dominus † vniuerſis: & miſerationes eius † ſuper omnia opera eius. †vniuerſis. †in

[Suauis] i. mitis et pius [eſt dominus] vniuerſis] etiam in ipſos non exerens hic debitam ſeueritatem ſed magis eſt ſuauis ſe guſtantibus [et miſerationes eius ſunt] [ſuper omnia opera eius] quia quecunque bona in opere in hominibus miſericorditer operatur: et miſeratione ſua omnia opera que fecit pregit et in natura ſua ſuſtentat. Denique ſi tollis opera tua mala et in te non remaneat niſi opus eius non te dimittet miſeratio eius. Si autem tu non dimittis opera tua erit ſeueritas eius in opera tua non in opera ſua. O quanta peccatoribus datur conſola-

tio totiens miſericordia repetita. Et quia miſeratio tua eſt ſuper omnia opera tua. ergo

10 Confiteantur tibi domine omnia opera tua: & ſancti tui benedicant † tibi.

† te

¶ Confiteantur tibi] o [domine] confeſſione laudis [omnia opera tua] que a te ſunt creata. rationales creature per ſe laudent: alie creature materiam laudandi preſtent inquantum in eis relucet bonitas creatoris. Et non ſolum hec ſed et bona noſtra omnia que tua ſunt opera: quia creati ſumus a te in operibus bonis [confiteantur tibi] .i. ad laudem tuam referantur [et ſancti tui benedicant tibi] .i. quod ſancti ſunt tibi tribuant quia per te iuſtificati ſunt. Quod omnia fecit ex nihilo opus fuit potentie: ſed quod de peccatore facit iuſtum/opus eſt miſericordie. Deinde quid in confitendo dicant ſubdit.

11 Gloriam regni tui dicent: & potentiam tuam loquentur.

¶ [Gloriam regni tui] ſcilicet gloriam tue maieſtatis: gloriam ineffabilem toto corde deſiderabilem [dicent] .i. predicabunt ut omnes eam deſiderent: hec mira et admirabilis gloria regni celeſtis a ſanctis tuis predicatur et nobis etiam peccatoribus promittitur [et potentiam tuam] qua omnia creaſti et feciſti ac regis et ordinas omnia tam ſuperiora quam inferiora [loquentur] .i. predicando narrabunt ut omnes eam timeant dicentes inquantum et loquentur ut ticque ad hoc.

12 Ut notam faciant filiis hominum potentiam tuam: & gloriam † magnificentie regni tui.

† magnitudinis decoris.

¶ [Ut notam faciant] .i. per hec innoteſcant [filiis hominis potentiam tuam] qua vindicabis in malos [et gloriam magnificentie regni tui] qua coronabis bonos et per notitiam utriuſque quidam timore pene quidam ſpe glorie convertentur. Ideo enim notam facient: ne excuſatio per ignorantiam fiat: et ut qui audierint credat et alteri dicat veni: et ſic cortina cortinam trahat: et qui crediderint iuſtificentur et ſalvi fiant. de cuius regni magnitudine ſubdit.

13 Regnum tuum regnum omnium ſeculorum: & dominatio tua in omni generatione & generationem.

¶ [Regnum tuum] o deus quo gubernas omnia eſt [regnum omnium ſeculorum] .i. durans per omnia ſecula: hoc eſt ſemper et in eternum omnia enim ſecula regni tui dominatione volvuntur [et dominatio] ſive poteſtas [tua] .ſ. per quam adminiſtras hoc regnum eſt [in omni generatione et generationem] per ſucceſſionem .i. per omnes generationes vel in hac generatione mortali que nunc eſt: et in generatione immortali que futura eſt in reſurrectione. felices anime que ibi eſſe poterunt ſub tua dominatione ubi tu eris omnia in omnibus felix: illud dominium ubi nihil agitur niſi quod in eternum eternus conditor laudetur.

14 Fidelis dominus in † omnibus uerbis ſuis: & ſanctus in omnibus operibus ſuis.

† in ſubus oibus.

¶ [Fidelis] eſt [dominus in omnibus verbis ſuis] nam promiſſa implet et quicquid promiſit dedit: et per data fecit fidem de ceteris dandis que promiſit. Attendit quod promittit. paratus eſto quod ipſe precepit agere: paratus eſt ille quod promittit donare. Quod ſi non credis verbis vel crede operibus.

omnia

omnia enim oper a eius ſancta iu ſta ⁊ recta teſtimonium perhibent de ipſo; vnde ſequitur [et ſanctus in omnibus operibus ſuis] nihil enim ab eo fit iniuſte vel inordinate ſed vt verax eſt in promiſſio: ita ſanctus in operatione. Unde audiamus aliud de operibus ei⁹. Nā

15 † Alleuat dominus omnes † qui corruunt: & erigit omnes eliſos.

† cōfirmat † decidentes. ps. xxxvi.

[Alleuat dñs omnes qui corruunt] i. corruere incipiūt ne omnino corruāt ⁊ in eterna ruina mergantur. Tale eſt illud: cum ceciderit iuſtus non collidet. i. cum cadere ceperit: non ꝙ omnes alleuet ſʒ quicūꝗ alleuantur hoc fit per eū [⁊ erigit omnes eliſos] i. iam lapſos in peccatum ſi agāt penitentiā: nam quantū eſt in ſe paratus eſt oēs in peccatum cadentes releuare: et omnes a peccatis leſos ſanare. Uel alleuat et erigit omnes ad ſe pertinentes ꝑ predeſtinationem. non enim permittit eos temptari ſupra id qđ poſſunt. Et quia hoc facis ideo

16 Oculi omnium in te ſperant † domine: & tu das eſcam † illorum in † tempore opportuno.

† nō hʒ dñe. † illis. † opportunitate.

[Oculi omnium in te ſperant] o [dñe] id eſt ſperando a te habere vnde ſuſtententur corporaliter et ſpiritualiter in vita ad te oculos exteriores et interiores leuant [et tu das eſcam illorum] corporalem vel ſpiritualem non paſſim ſed [in tempore opportuno] quādo expedit. Nō enim ſemper dāda eſt eſca. multis eñ peretib⁹ ſalubriter differtur. dat ergo quaſi medic⁹ egro quod conuenit: et quādo conuenit non vt homo deſiderat ⁊ petit/ne ſi det ei obſit. Nam

17 Aperis tu manum tuam: & imples omne animal benedictione.

[Aperis tu] i. cui⁹ poteſtate ſunt omnia [manū tuā] i. benignitatē potentie tue per bonitatis tue diffuſionem largiter tribuēdo: ſicut claudere dicitur manum qui nihil dat [⁊ imples oē aial] longo tuo aptū rationale qđ pōt benedici. i. ex oī gñe hoim. oñe enim ad diuerſitatē gñis ptinet non ad vniuerſitatē [bñdictiōe] dextere vel ſiniſtre/⁊ cōuenienti refectione corporali vel ſpūali. q. d. ⁊ ſi nō das aliqñ/das tū in tpe opportuno, differs qdē ſʒ non aufers. Et quia apud eū nulla eſt iniquitas ſubiungit.

18 Iuſtus dominus in omnibus uijs ſuis: & ſanctus in omnibus operibus ſuis.

[Iuſt⁹ eſt] [dñs i oīb⁹ vijs ſuis] i. in diſpoſitionib⁹ ⁊ voluntatib⁹ que oēs iuſte ſunt [⁊ ſanct⁹] ac miſericors [in oīb⁹ opibus ſuis] i. ꝑceſſibus ⁊ effectibus. Et ſic vie ad diſpoſitionē ptinēt opa ad effectū ⁊ hec apud nos diuidūtur ſʒ apud illū idē eſt velle qđ facere. Iuſtus eſt ergo ⁊ qñ cedit ⁊ qñ curat. Sic cōfeſſi ſunt oēs ſancti ei⁹ in tribulationib⁹ ſuis: q: iuſta ſunt dei iudicia prius iuſtitiā eius laudauerūt ⁊ ſic beneficia peruenerūt: ⁊ ſiue puniat ſiue remuneret ſp miaꝫ oñ dit: vel puniēdo citra demerita/vl remunerādo vltra merita. Sed qz in imis iaceo ⁊ nō poteſt ad hec ꝑtingere inde ſubiungit, qđ ſequit.

19 Prope eſt dominus

z

omnibus inuocantibus
†q̄ ſuo cum:omnibus † inuo-
ſunt. cantibus eū in ueritate:

℄[Prope] ē ppiciꝰ[ē dñs] q̄ vbiqȝ ē[oibꝰ inuocātibꝰ eū].i.ī ſe vocātibꝰ ⁊ iuitātibꝰ:etſi nō ſtatiȝ facit eis qḋ petūt. Si lōge es ⁊ nō potes aſcēdere ſaltē potes clamare. Inuoca dñm deū tuū ⁊ ipſe deſcēdet ad te ſȝ[inuocātibꝰ eū ī ϑitate] ⁊ vere q̄ nihil ab eo petūt niſi ipſȝ: nō ſm vana deſideria q̄ aliḋ q̄rūt ꝙ ipm deū. Vel[in veritate] hoc ē in cōfeſſiōe pctōꝝ ⁊ ī emēdatiōe vite ⁊ ī humilitate. Si em̄ dixerimus qꝛ pctm̄ habemꝰ nos ipos corrigimꝰ nō ſeducimꝰ:⁊ ϑitas ī nobis eſt. Et tūc ppe eſt ⁊ exaudit qꝛ

20 Voluntatem timen-
†p̄ces. tium ſe faciet:& † de-
precationē eorū exau-
diet:&ſaluos faciet eos.

℄[Volūtatē timētiū ſe].i.ea que placita ſunt eis[faciet]⁊ quibꝰ dedit bñ velle dabit ⁊ perficere. etſi nō facit ad horā facit tm̄ aliqñ. ſi tm̄ ideo timent vt volūtatem eius faciant hoc eſt timore filiali. q̄ ē annexꝰ charitati[⁊ deprecationē eorū exaudiet]ſi ſit de ptinētibꝰ ad ſalutē ac p ſe ⁊ pſeueranter[et ſaluos faciet eos]ſcȝ a malis in futuro:hec ē eni deṗcatio eoꝝ vt ſaluētur. Si ergo nō facimꝰ volūtatē dñi/faciet ipſe poſtmodū volūtatē noſtrā vt eripiat nos de hoc maligno ſeculo ⁊ ſaluet ī futuro. hoc aūt oñdit ex eo qḋ ſequitur:qꝛ

21 Cuſtodit dominus
omnes diligentes ſe:&
omnes peccatores di-
ſperdet.

℄[Cuſtodit dñs oēs diligētes ſe] nō aliḋ p eo q̄ dilectionē eiꝰ mādanis dilectōibꝰ pferūt:cuſtodit nūc eos inter tētationes:et tribulationes inter preſſuras et anguſtias:ſed tunc perfectiꝰ ⁊ ſecurius cuſtodiet qñ eos ī eternitate ſua ſuſcipiet[⁊]tūc[oēs pctōres]ſ. ipos obſtinatos ⁊ in pctis pſeuerātes: aut veniā delictoꝝ deſperātes:aut veniā ſibi puerſe pmittētes:⁊ ex ipa pmiſſiōe a pcti ppetratiōe nō recedētes:amoriqȝ eiꝰ amorē ſecli ppōnētes[diſpdet]ſ. ɔferet cū eos ī ignē eternū mittet. Deīde breuiter ī laude cōcludit.q.d. Qm̄ oīa iſta ita ſe habēt ideo pro omnibus ſupra memoratis

22 † Laudationem do- †laudē
mini loquetur os meū: †nomē
& benedicat omnis ca- ſanctū.
ro † nomini ſancto eius
in ſeculum & in ſeculū
ſeculi.

℄[Laudationē].i.laudē[dñi loquetur]nūc ⁊ in futuro[os meū]id ē ego ponit em̄ pars p toto:⁊ quantas potero grās repēdam[⁊]meo exēplo[bñdicat omnis caro]ois ſexꝰ ⁊ ɔditio.i.ois hō.ſ.ɔuerſi ad deū hoc eſt oē corpꝰ eccłie qḋ nos ſumꝰ q̄ deū laudare ⁊ bñdicere debemꝰ:ꝑ quē viuimꝰ ⁊ ſumꝰ[noī ſctō eiꝰ] ipm extollēdo ⁊ glificādo ⁊ hoc[in ſclm].i.ī pñti[⁊ in ſclm ſeculi].i.in futuro hec eſt aſſidue ⁊ ſp ac ieternum ⁊ iugiter in omni ſeculo tam preſenti ꝙ futuro. Oratio.

Regnator oīs ſclorꝝ dñe qui ſpūalē cibū oī aie opportuno miniſtras in tpe:ɔcede nobis te ppetualiter bñdicere:tua potentia cum electis tuis fiducialiter exultare. per dñm.

Pſalmus de laude diuina: & de eo quòd tota ſpes noſtra & plena confidētia in Deo tantum & non in homine eſt ponenda.

Pſalmus. C X L V.

1 LAuda aīa mea dominum lau
dabo dominū
in uita mea:
pſallā Deo meo quam-
ſſum diu † fuero.

¶ Auctor pſalmi ꝑpheta Dauid. ¶ Titulus alla. qḋ interpretatur laudate dñm. eſt enim vox exhortātis animam ſuam ad laudādum. ¶ Materia: laus dei ac ſpes ꝛ plena cōfidentia in deo non in homine ponēdo. ¶ Intentio: mouere fideles ad laudem dei ꝛ ad hoc ꝙ cōfidētia in hominib⁹ eſt fugiēda ꝑpter ſaluandi impoſſibilitatē et adiutorij breuitatem: ſed confidentia in deo eſt amplectēda propter eius ſummā potentiā: ſapientiā ꝛ clemētiā ſeu bōitatē. ¶ Sententia in gñali ꝑpheta in iſto ṗo conſulit anime ſue ꝛ cōſequenter oībus in perſona ſua deū laudare: monetqꝫ multis rōnib⁹ in hoīb⁹ minime cōfidēdū: ſꝫ totā ſpem in dño eē ponēdā. Cū ei ſupiori ṗo ſe laudaturū promiſerat: ꝛ multa ſunt q̄ laudārē īpediūt: idō hic ꝛ ſe ꝛ alios ad laudādā inuitat. ¶ Sētētia in ſpāli: vir itaqꝫ iuſt⁹ aīam ſuā. i. ſupiorē ꝑ. ſ. mētē ꝛ rō inferiorem. ſ. ſenſualitatē: vel aīa ſm rōnē ſeipam ſm ſenſualitatē ꝛ ſup ꝑfectus minꝰ ꝑfectos ad laudem dei excitās ꝛ exhortans ait. [Lauda] o [aīa mea] dñm]. ſ. creatorem tuū. q. d. q̄d de alijs ſatagis ꝛ per tot rerū ſecularium amores te diuidis. Sta in laude dei mecū q̄d te occupat cura mortaliū rerū. Collige te ad auctorē tuū q̄ te fecit: ibi tibi pax ꝛ ſecuritas erit. Hoc dicat vnuſquiſqꝫ aīe ſue: lauda dñm tuū creatorē ad cui⁹ facta es imaginē ꝛ ſilitudinē. ꝛ q̄ſi huic exhortatiōi acqeſcēs rñdet aīa. d. [laudabo dominū] nō tm̄ ligua ſꝫ [i vita mea] i. bn̄ viuēdo. et [pſallā deo meo] bn̄ opando [q̄diu fuero] in bōis opibus ꝑſeuerādo. Neqꝫ em̄ aliter digne poſſum⁹ deū laudare niſi bn̄ viuēdo ꝛ in hoc ꝑſeuerādo. Deinde hortat̄ nos vt in ipſo quem laudamus ſpem noſtram cōſtituem⁹. d.

2 Nolite confidere in
† principibus: † in † fi †principes.
lijs hominū in quibus fer
non eſt ſalus. † filios

¶ [Nolite cōfidere] i. ſpē vrām ponere [in ṗncipib⁹] i. in hoīb⁹ q̄buſcūqꝫ excellētib⁹. ſ. q̄ iter alios videtur magis poſſe adiuuare: ꝛ mltomin⁹ cōfidēdū ē in alijs iferiorib⁹: ꝛ vt breuiter dicā nolite cōfidere [in filijs hoīm] q̄buſcūqꝫ q̄ ꝓpria amare ſuadēt: [in q̄b⁹] i. in quoꝝ ꝑtāte [non eſt ſalus] q: nec alios nec ſe ſaluare poſſunt: ſed in filio hominis in quo ſolus eſt ſperandū: quia dñi tantū eſt ſalus nō principum ſeculi vl filiorum hominum. Et vere non eſt in hominibus ſperandum: nam vide quid de his omnibus tanq̄ de vno dicatur.

3 † Exibit ſpiritus eius †exiet
& reuertetur in terram
ſuam: in illa die † peri- †peribūt.
bunt omnes cogitatio-

†eiu[s]. nes † eorum.

℄ [Exibit] eiñ et egredieť: ſcilȝ de corpore [ſpũs] .i. aia [eius] ſcilicet hoīs etiã malis grativus ſuis ci⸗to et ſubito quãdo nõ vult vł ſcit aut ſperat [et] exeũte ſpũ [reuerte⸗tur] ſcȝ caro vel corp⁹ eius [in ter⸗ram ſuam] de qua originaliter in pmo parente cepit initiũ [⁊ in il la die] ſcilȝ mortis [peribũt] id eſt fruſtrabunť [oẽs cogitationes] et preſumptiones [eorum] que in di⸗uerſos ambitus ſeculi tendebant; qȝ exequi nõ poterunt qđ ſuperbe ⁊ inaniter cogitantes ꝓpoſuerãt et nec ſibi nec alijs ferre poſſunt auxilium ⁊ ideo talibus nõ eſt in⸗tendendum. Deinde oſtendit ꝙ in deo principaliter eſt ſperandũ. d.

4 Beatus cuius Deus

†eſt Iacob adiutor † eius:

†illius ſpes † eius in † domino

†dñm Deo ipſius: qui fecit cę

deum. lum & terram mare &

omnia quę in eis ſunt.

℄ [Beatus] ſcilicet eſt ille [cuius] nõ hõ ſed [Deus iacob] .i. quem co lnit iacob eſt [adiutor eius] ⁊ ſep⸗ abũdat eius: qȝ ⁊ ipi iacob ſic fuit adiutor vt de iacob faceret iſŕ. Sic ⁊ tu hic poſitus ⁊ peregrinus nondum videns deum ſi habueris adiutorẽ deũ iacob eris tandẽ de iacob iſrael et videbis deum. ⁊ ceſ ſabit omĩs labor ⁊ gemitus: ⁊ in⸗terim dum in hac via geniť [ſpes eius] eſt [in dño deo ipſius] nõ in alio ⁊ ideo btũs .nã in quo eſt eius ſpes ipe erit eius res. ſicut ſcriptũ eſt. Spes mea es tu: portio mea in terra viuentiũ. Cuius ratio conſe quenter redditur et primo ex diui na poteſtate cũ diciť [qui fecit ce⸗lum ⁊ terram mare: ⁊ oia que in eis ſunt] et ſic poteſt vbiqȝ ſaluare quia eius poteſtas attigit vbiqȝ: ſed ſic non eſt de principibus vel hominibus. Secũdo ex diuina ve⸗ritate cum ſubditur.

ps cxlſ.

5 Qui cuſtodit verita⸗

tem in † ſeculum † fa⸗ †eter-

cit iudicium iniuriam num.

† patientibus: dat eſcã †faciẽ-

eſurientibus. tem.

†acci-

picntib[us].

℄ [Qui cuſtodit veritatẽ] in pro⸗miſſis [in ſeculũ] .i. in eternũ red⸗dẽdo ⁊ adimplendo indubitanter oia que ꝓmittit. hoies autẽ ſepe promittunt ⁊ fallũt. Tertio ex dei eqtate cũ dicitur [facit iudicium] ſcȝ iuſtũ [iniuriam patientib⁹] .i. his qui iuſte viuũt ⁊ patiunť iniu riam que eſt iuri ꝯtraria: nã punit facientes ⁊ remunerat patientes. hoies autẽ ſepe pro paruo munu ſculo declinãt a rꝫo iudicio. Quar to ex dei pietate cum ſubiungitur [dat eſcam] et corporalẽ et ſpũalẽ [eſurientibus] hanc vel illã. hoies autem ſepe illud tantillum quod pauper habet ſibi ſurripiunt.

6 Dominus ſoluit cõ⸗

peditos: dominus † il⸗ †ſapiẽ-

luminat cęcos. tes fa-

cit ce-

cos.

℄ [Dñs ſoluit] a vinculis vł pctis [cõpeditos] ⁊ ligatos his vel illis a cõpedib⁹ etiam mortalitatis et corruptionis qbus in hoc ſeculo li gamur eos ſoluit quos a mortali⸗tate ad immortalitatem a corru ptione ad incorruptionẽ reducit. Compeditos quoqȝ compedibus pceptorum vel conſiliorum ſoluit reddendo eis pro labore regna ce⸗lorum ⁊ [dominus illuminat] vi⸗ſu vel ſapientia [cecos] corporali⸗ter vel ignorantia. Cecos quoqȝ il luminat quos ab humo mũdi tec

hebris ad ſue claritatis celſitudinem ſubleuat.Et.

7 Dominus erigit eliſos:dñs diligit iuſtos.

¶ [Dñs erigit eliſos] ſcz claudos ſubtenãdo vel afflictos conſolãdo. vel [erigit] per humilitatem [eliſos] per ſupbiam.i.ſuperbos facit hũiles.quos enim diabolus eligit dñs erigit.Eliſi ſunt qui per ſupbiam cadũt:eriguntur qui toto corde ſe humiliant.Nã omnis qui ſe exaltat hũiliabitur et qui ſe hũiliat exaltabitur. (Luce. xiiij.) Vel [eligit eliſos].i.pctis confractos.Quinto adducitur ratio ex diuina charitate cum dr [dñs diligit iuſtos] tanq̃ mẽbra ſua quos in btitudine locat eterna.Et qz diuina charitas potiſſime ad deſolatos ſe extẽdit ſo ſubdit et oſtendit quõ diligit dicens

8 Dominus cuſtodit † aduenas † pupillum & uiduam ſuſcipiet:& † uias peccatorum diſperdet.

(† proſelitos. † orphanum. † exterminabit viam. pctõz.)

¶ [Dñs cuſtodit aduenas].i.peregrinos et a terra ſua elongatos. vel eos qui ſe in hoc ſclo recognoſcunt eſſe pegrinos dicentes non habemus hic manentẽ ciuitatem: q̃diu enim ſumus in corpore peregrinamur a dño:quos dñs cuſtodit:qz eos inter tribulãtiões ptegit et poſtmodũ ad eternã ſecuritatẽ pducit [pupillũ] parentib9 priuatũ [et viduã] marito orbatã [ſuſcipiet] in ſuã curã et ptectionem ſpecialẽ.Vel [pupillũ et viduã].i. oi ope et auxilio deſtitutos in hoc ſeculo vt ſperẽt in deo [et vias] latas/ſpacioſas/q̃ ducũt ad interitũ [pctõrum] q̃ hic noſtrã viã artã derident.Vel [vias pctõrũ].i.pctõres pp vias ſuas [diſperdet] et exterminabit.Exterminata aũt via peccatorũ reſtat nobis regnum de quo ſubditur qz illis pereuntibus

9 Regnabit dominus in † ſecula Deus tuus Syon: in generatiõem & † generationem.

(† eternum. † gñatione.)

¶ [Regnabit dñs] in ſanctis ſuis [in ſeculum].i.in eternũ quia regni eius nõ erit finis. ſcilicet [de9 tuus] o [ſyon] id eſt eccleſia.q.d.ad te ptinet o eccleſia: gaude qz tibi regnabit:quia tu eris regnum ei9 nõ babylonia:vide vt tu ſis de ſyõ ad tẽp9 laborãte et peregrinante. in eternum autem regnatura non de babylonia id eſt non de huius ſcli ciuitate pitura.Deide dclarat quod dixerat in ſecula.i. [in generationem] iſtam [et generationẽ] venturam.i.ſemper in oib9 gñationib9 ſuccẽdẽtib9. Oro.

O Glorioſe ſpei ompõs deus in quẽ beatorũ aie totã ſpei pfidentiã poſuẽt:cõcede nobis vt adiutorio tuo illuminati valeamus te iugiter pura mente diligere.Per dominum.

Pſalmus de exhortatione fideliũ ad laudandum Deũ:propter multa beneficia per eum nobis exhibita.

Pſalmus.CXLVI.

1 Laudate dñm quoniam bonus † eſt pſalmus: Deo noſtro † ſit iocunda de,

(† mõ bẽ bet eſt. † iocũda ſit laus.)

coraque laudatio.

¶ Auctor pſalmi pphēta David. ¶ Titul⁹ alľa: cui⁹ vocis iterpꝛeta tio ē laudare dñm. Incipit ei a lau de dei pſalm⁹ ⁊ ait de edificatiōe ſancte eccľie ⁊ de multis ad ediſi- catiōnē fideliū ptinētib⁹ in qbus oib⁹ laudādus eſt dñs. ¶ Mate- ria: laus dei ⁊ allegatio rōnū lau- dis huiōi. ¶ Intentio: ad laudem dei mōere ⁊ exhortari: ¶ Oñia in gñali: pp̄hā in iſto pſalmo hortat̃ pplm ad laudādū dñm ꝓpter mul ta bñficia per eū nobis exhibita: ſubiūgēs ꝙ ſupbi ⁊ contumaces incōpoſiti ⁊ audaces; de viribus ſuis pſumētes ei nō placēt: ſed q̄ tum timent ⁊ in ei⁹ mia ſperant. ¶ Oñia in ſpeciali. oēs ergo tam maiores ꝙ̄ minores ad laudē inui tās ait. [Laudate dñm] .ſ. oēs de pplo ⁊ hoc iō [qm̄ bon⁹ eſt pſ.] id eſt bōa ē laus dei vbi opa cōſonāt voci: ſicut pſalm⁹ ſit nō ſola voce ſꝫ in organo manib⁹ voci cōcordā tibus quoꝝ operū laus nō dꝫ ceſ- ſare ēt intermiſſa vocis laude. Sē per eīn laudat qui ſemꝑ bñ opera- tur: qui vo male agit blaſphemat. q.d. ideo laudate qm̄ bonū eſt lau dare. hec eſt enim merces tota lau dātiū ⁊ noſtra beatitudo. Et quia bonus eſt pſalm⁹ ideo [deo noſtro] cuius aures non ad os ſed ad cor: nō ad linguā ſed ad vitā laudato- ris patent [ſit iucūda] id eſt dele- ctabilis [decoraqꝫ] .i. pulchꝛa [lau- datio] iocūda eſt ſi eſt decora .i. vite morib⁹ ſpecioſa que nō eſt in ore peccatoris qui bōe cātilene malis obſtrepit morib⁹. Sic eīn deo pla- cens ⁊ decēs eſt laudatio noſtra ſi conueniat vita cum doctrina. Ubi

Au- guſt. Auguſtinus. Cum manducas ⁊ bi bis pſalle nō intermiſcendo ſonos ſed modeſte ⁊ temperate mandu- cādo ⁊ bibēdo ⁊ gratias deo agē do: cibus tuus ⁊ pot⁹ laudat deū Si vero modū nature debitū exce das ⁊ vino te ingurgites ⁊ ſi lin- gua laudat vita blaſphemat. Si bene viuis laudas cum agis nego cium: laudas cum cibum ⁊ potum capis: laudas cū in lecto requieſcis: laudas cum dormis: plus attēdit deus quid viuas ꝙ̄ qd ſonet. Iō etiam laudandus eſt deus: quia

2 Aedificās Hieruſalē dominus: † diſperſiōes † Iſraël congregabit. ſec hiſrael colli- gens.

¶ [Edificans] eſt [dñs] .i. edificat in terra ex viuis lapidib⁹ [hieruſa lem] ſpiritualem ſcilꝫ generalem eccleſiam cuius pars triumphat in celis et ps militat in terris quā ſic edificat: quia [diſperſiones iſrľ] ſcilicet populi chꝛiſtiani ad quem nomen iſrael qui interpꝛetatur vi dens deum eſt tranſlatum .i. fide- les varijs erroꝛibus ſeductes de toto mundo ad ſe reuocans [con- gregabit] in eccleſia militante per fidem et in triumphante per aper tam viſionem. dominus hieruſalē quotidie ſpiritualiter edificat: qꝛ inceſſanter electos ſuos corrigit: caſtigat: iuſtificat: perficit ⁊ in fine ad celeſtem patriā ſubleuat. Qua- drat nos et polit in edificium ec- cleſie militantis repoſiturus in ſtructura triumphantis. Edificiū huius ciuitatis eſt morum corre- ctio: vite emendatio: profectus in bonis operibus: perſeuerātia vſqꝫ in finem vt inde edificium celeſte et ruina angelica reformetur vn- de oñdēs quō cōgregat ſubiūgit.

3 Qui ſanat contritos corde: & alligat contri- tiones eorum.

¶ [Qui ſanat] hic ex parte et in futuro plenarie [contritos corde]

ſz eſt eos qui offerunt deo ſacrifi-
cium ſpiritus contribulati. Sa-
nat contritos corde: ſanat humilia-
tos: ſanat cōfitentes: ſanat ſe ipſos
iudicantes et punientes quorum
perfecta ſanitas erit in reſurrectio-
ne iuſtorum quādo abſterget deus
omnem lachrymam ab oculis eo-
rum [et alligat] modo id eſt curat
et reformat diuina medicina: ſcili-
cet virtute ſue paſſionis et ſacra-
mentorum que ſunt anime medi-
cine [contritiones] id eſt plagas
[eorum] quas eis intulit maligni
ſpiritus rabies ſeuiens: quas do-
minus alligat guloſis parſimo-
niam: lubricis continentiam: et
alijs alia ſuo modo iniungens ſi-
cut medicus alligat fracturas in-
firmorum diuerſa emplaſtra ſecun-
dum exigentiam apponens: de qui-
bus adhuc ſubditur.

4 Qui numerat multi-
tudinē ſtellarum: & o-
mnibus eis nomina † tuos cat.
uocans.

[Qui nūerat] .i. diſcernit [multi-
tudinē ſtellarū] .i. electorū et ſctōꝝ
ex qb⁹ fundata ē eccl'ia q lucēt vbo
et exēplo in nocte mūdi huius et in
eccleſia ſicut luminaria quos nu-
merat i ſuos: quia oēs ſecū regna-
turos habet numeratos. Nouit ei
dñs qui ſunt eius. Non numerat
deus niſi qui in numero ei⁹ digni
ſunt: nam qui indignus eſt nec nu-
meratur [et oibus eis] numeratis
[noīa vocās] et imponit aſſcribēdo
eos iuxta eorum merita in libro vi-
te et eternitate .i. in dei predeſtina-
tiōe. Electis ſuis noīa vocat: quia
eos ex noīe nouit. Bonos quidem
noſcit p approbatiōez q̄s eligēdo
Jo. lxv. viij. nūerat malos aūt p iudiciū repro-
batiōis ignorat de qb⁹ alibi dr. De-
leant de libro viuentiū et cū iuſtis
non ſcribantur. Et q̄d plura dicā?

5 Magnus dominus
noſter & magna uirtus
eius: & † ſapientię eius ĩtelli gẽtie.
non eſt numerus.

[Magn⁹] eſt [dñs noſter] in ſe
quo maior eſſe non poteſt qui prin-
cipiū et finem non habet [et magna
virtus eius] in operatione per quā
omnia facta ſunt et ſine quo factū
eſt nihil [et ſapientie eius non eſt
nūerus] .i. finis: quia eſt infinita et
incōprehēſibilis: nō enim poteſt ab
aliquo cōprehēdi vel nūerari. Vn̄ Ro. xi
ap'ls admirās ait. O altitudo ſapiē-
tie et ſciētie dei q̄ incōprehēſibilia
ſunt iudicia eius et inueſtigabiles
vie eius. Bonū eſt autem vt cōfi-
teatur quis infirmitatē qui vult
peruenire ad intelligendam diui-
nitatem. Conſolatur enim infirma
noſtra cum ſubiungit.

9 Suſcipiens manſue-
tos dominus: humiliās
autē peccatores uſque
ad terram.

[Suſcipiens] eſt [māſuetos do-
minus] id eſt mites et humiles ad
intelligentiam arcanorum. Eſto
ergo mitis: honora ſcripturam dei
nondum tibi apertam vt ſuſcipiat
te dñs ad intelligentiam: nō accu-
ſes obſcuritatē ſcripturarū: quia
voluit vt exercearis in pulſando
vt pulſanti aperiretur. Si autem
reſiſtis aduerſus clauſa dei: audi
quid ſequitur. [humilians autem
peccatores] id eſt iniquos et ſu-
perbos manſuetis et humilibus
contrarios [vſq; ad terram] id eſt
vt terrena tantum ſapiant. quia
enim reprehendunt et irrident in-
telligibilia/ſentiant et ſapiunt ter-
rena. Suſcipit etiam māſuetos hū-

vt pregat et vt remuneret: peccatores aũt humiliat hic vt deijciat et ibi vt cõdẽnet. Si ergo volumus ſuſcipi: ſimus mãſueti: pulſemusq; et quod ſequitur faciamus. q. d. et vt ſuſcipi valeatis.

7 † Precinite domino † icipi‐te
in confeſſione: † pſalli
te Deo noſtro i cithara.

¶ [Precinite] vel incipite. i. canite [domino in cõfeſſione] peccatorũ et laudis. Duplex eſt enim cõfeſſio et vtraq; triplex: quia tã petm̃ q̃ laudẽ debemus confiteri corde ore et opere. Et primum accuſa deinde deum lauda: poſt cõfeſſionem vero ſequatur operatio bõa: vnde ſubdit [pſallite] operibus [deo noſtro in cithara] vbi manus ſequit voce. i. poſt confeſſionem operamini vos ipſos mortificãdo vitijs: quia vocẽ cõfeſſionis comitari debet cõſonantia boni operis. Quia enim pſalteriũ a ſuperiori parte: cithara ab inferiori reddit ſonum: quaſi in pſalterio ſonum reddimus cum iã imperfectione vite et virtutibus laborãdo deũ laudamus. Quaſi vero in cithara ſonũ reddere eſt vitam corrigere: carnem domare: lachrymis petã punire: cor in lamentatione prie conterere. Et ideo non canite ſz precinite dixit: vt ſi deo placere volumus prius voce confeſſionis aperiamus mala que geſſimus et deinde in opere penitẽtie laboremus. Fruſtra enim peccatum detegitur/ſi non per penitẽtie labores emendatur: pſallite inquam deo

8 Qui † operit cælum
† cooperit. nubibus: † & parat ter‐
† qui. ræ pluuiam.

¶ [Qui operit celum nubibus etc.] Ad literam memorat opera per que poteſtas dei oſtenditur: quia eleuat nubes et eis operit celũ et celat ab oculis noſtris et in deſcenſu earũ [parat terre pluuiam] ad fecundãdum eam. [producit etiaz in montibus fenum] vt ſit in cibum animalium et pecorũ [et herbã ſeruituti hominum]. i. iumentis que hominibus ſeruiũt et preſtant iuuamentũ. Unde et ſequitur. [Qui dat iumentis eſcam ipſorũ] prouidẽdo eis in vite neceſſarijs [et pullis coruorum] quos parentes in tam tenera etate non paſcunt [inuocantibus eum] et clamantibus pro deſiderio eſcarum per naturalem appetitum eis inditum. Pullos enim coruorum ſpeciali prouidentia dñs nutrit quibus miro modo ab aere pabulum quadam aura delatum ad os peruenit quod biantes ſuſcipiunt et ſic nutriũtur: dicitur etiaz q̃ muſce et hmõi nutu diuino circa ora eorum volitant quas de facili capiunt et ſic viuũt. Uel potius myſtice ſic accipe [Qui operit celum nubibus]. i. ſacram ſcripturam et lucem ſue ſapientie ſub obſcuritate verborum poſuit: et quaſi ſub figuris et ſacramentis contexit vt ad querendum incitet. Sacra enim ſcripture verba vileſcerent ſi mox vt leguntur omnibus paterent. Sed ipſe poſtmodũ predicatores ſerõs ordinauit qui eandem obſcuritatẽ exponẽdo detegerunt: atq; per doctrinam tanq̃ per quandam pluuiam terrena et infirma corda rigarent. vnde ſubdit et inde [parat terre]. i. eccleſie ſue ſancte et auditoribus [pluuiã]. i. doctrinã ſpũalẽ. ad hoc enim obſcura quedam voluit eſſe in ſcripturis vt ſerui dei haberent quid interpretando in aures et corda hoim influerent. Et quid agat pluuia ſubiungit

9 Qui † producit in † exoriri facit
mõtibus fœnum & her

bam: ſeruituti hominū.

℄ [Qui pducat] .i. naſci facit non tm̄ i terra humili ſed etiam [in mōtibus] .i. in excelſo ſeculi ⁊ magna dignitate predictis [fenū] ⁊ fructum temporalē quē metant ſeminātes ſpūalia. non eſt mirū ſi terra humilis attulit fructum ſcʒ vidua que duo minuta miſit in gazophilaciū: ſed hoc fuit mirabilis ꝙ mons attulit fenum ſcʒ zacheus ille princeps publicanorum. Quāto enī quis in hoc ſeculo maior eſt tāto plus amat diuitias ⁊ tanto magis durus ⁊ ſterilis eſt. Omnia autem iſta que eccleſie ad neceſſitatē deo ſeruiētium dātur a diuitibus fenū ſunt. Carnalia enī ſunt ⁊ ad tempus apparentia: ⁊ ſubiungit quibus producat. d. [⁊ herbā] ſcilʒ ipus fenū [ſeruituti hominū] .i. predicatoribus qui ſeruiant hominibus: per ſeruitutē enim hoim intelligitur officiū predicatorū: debent ergo ſancti viri ab eis corporalia ſtipendia percipere quibus ipſi ſtudent ſpiritualia ſeminare.

10 † Qui dat † iumentis eſcam ipſorū: & pullis coruorum † inuocātibus eum.

†et. †peccoribus. †ā īuocant.

℄ [Qui] etiā [dat iumentis] vl' peccoribus id eſt ſimplicibus eccleſie. ſ. gregibus dñi [eſcam ipoꝝ] .i. diuini verbi pabulū: qꝛ eos paſcit deus per homines q̄ accipiūt fenū .i. per predicatores qꝛ largiunt eis ſpūalia a quibus merēt carnalia: Magna aūt ſpes tribuit peccōribus cū ſubinfert [⁊] dat eſcā ⁊ corporalē ⁊ ſpūalē [pullis coruorū] .i. filijs peccōrū denigratoꝝ peccis qui idolis et demonibus ſeruiebāt [inuocātibus eū] ⁊ ad eius miam recurrentibꝰ. Nō ſolū enī p̄dicatores ⁊ iuſtos paſcit largitas diuina: ſed etiā indignos ⁊ peccatores tm̄ inuocare deū ne differāt. Scriptū eſt enī. Prope eſt dñs omibus inuocātibus eū in veritate. cum ait oibus neminem excludit. Inuocent ergo filij coruorū non deſperent: quia a peccatoribus patribus deſcēderunt quia in idolatria errauerunt. larga eſt diuina mia: parata eſt etiā peccōres ſuſcipere ſi ipſi non deſiſtant humiliter inuocare. Nam tantū ſuperbis reſiſtit deus humilibus vero dat gratiam. vnde ⁊ ſubditur Ps. cxliiij.

11 Non in † fortitudine equi uolūtatē habebit: nec in † tibijs uiri † beneplacitum erit ei.

†potēſtatu. †tabernaculis. †bñſentiet.

℄ [Non in fortitudine] vel in potēſtatu [equi] id eſt in ſuperbia contumaciū: per equū enī ſuperbia intelligitur: quia in equo altior incedit homo: ⁊ ceruix eius vere idicat cōtumaciam [voluntatē habebit] .i. placitū collocabit. .i. non placet ſibi [nec in tibijs viri] id eſt in incōpoſito habitu ⁊ inceſſu audacis ⁊ preſumptuoſi per virū enī audax preſumptio notatur: ⁊ in tibijs inceſſus ancōpoſitus [beneplacitū erit ei] minus dicit ſcilicet ꝙ non placent ⁊ plus intelligit ſcilicet ꝙ diſplicent. Non ergo ſe extollant homines in ſuis dignitatibus: non preſumāt de ſuis honoribus. non enim in ſupbia nec in preſumptione delectatur deus. In illis ergo non eſt beneplacitum deo: ſed

12 † Beneplacitum eſt domino ſuper timentes eum: & in eis qui ſperāt ſuper miſericordia eius.

†bñ ſētiet dominꝰ i timētibꝰ eū. ⁊ i his q̄ ſperant in mia eius

℄ [Bñplacitū eſt dño ſup timētes eū] timore filiali ⁊ caſto: q̄ vtriq̄ n-

confidunt de virtute ſua ſed diuina
[et in eis qui ſperant ſuper miſeri
cordia eius] quia non preſumūt de
ſua iuſticia ſed de dei miā: nec con-
fidunt de meritis ſed de gratia. q.
d. beneplacitum eſt dño in his qui
timent ⁊ ſperant. Timori ſpem cō
iunxit quia timor ſine ſpe venie nō
valet: nam timor ſine ſpe non me-
ritum ſed penam habet. Ergo ſic ti
me dñm vt ſperes in miſericordia
eius: ⁊ ab ipſo ad ipſuꝫ fugias. vis
fugere ab irato fuge ad placatum.
Confitere pctā tua: time quia iu-
ſtus eſt: ſed noli deſperare quia mi
ſericors eſt placabis cum ſi ſperes
in miſericordia eius: atqꝫ de cetero
ita peccare caueas vt de preteritis
deprēceris vt tibi dimittat. Orō.

EDificator celeſtis hieruſa-
leꝫ deus qui multitudinē
ſtellarū ⁊ concludis nūero
⁊ noīatim ſingulas vocas: ſana q̄s
cōtritos corde: diſperſos cōgrega:
atqꝫ nos innumerabili ſapientia
tua locupleta. Per dominum.

Pſalmus de inuitatio ne eccleſię triumphantis ad laudē diuinā: pro pter plura beneficia mi ſericorditer ſibi collata.

Pſalmus.C X L V I I.

tcol- laude. L† Auda Hie
ruſalē domi-
num: lauda
Deū tuū Syō.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.
¶ Titul9 alla aggei ⁊ zacharie. Et
eſt ſenſus: hic ē alla. i. laus dei lau
dico aggei ⁊ zacharie de repatione
celeſtis hierlm quā ipi pdixerūt et
ꝓpterea deū laudauerūt. Iſti eñ
ꝓphete ī captiuitate babylonie ꝓ
phetauerāt repationē terreſtre hie
ruſalē in qua intellexerāt ſpūaleꝫ
reſtaurationē celeſtis hierlm: ⁊ ꝓp
ea dñꝫ laudauerūt ⁊ ꝓpheta dd ꝓp
eadē hic deū laudat ſicut illi ꝓphe
te ſub figura laudauerūt laudatio
eñ illoꝝ prefigurabat iſtā. Et facit
iſte pſalmus in nobis amorē futu-
re hieruſalem quā multipliciť con
mēdat vt ſuſpirem9 ei ⁊ ad illā ve
nire deſideremus. ¶ Materia: in-
uitatio eccleſie triūphātis ad laudē
diuinā propter bñficia diuerſa ſibi
collata. ¶ Intentio: inducere ⁊ mo
nere fideles ad laudem ⁊ hic pura
mente conuerſari atqꝫ digne deo
in hac peregrinatione militare et
cōtinue ad celeſtē hieruſalē ⁊ ſyon
eū deſiderio ad eā veniendi. ſuſpi-
rare. ¶ Sententia in generali: pro-
pheta in iſto pſalmo alloquiť hie-
ruſalem ⁊ ſyon ſupernā ſcꝫ trium
phantem eccleſiā: vt quia ſecura iā
reddita in omnibus ſuis eſt/ deū iu-
gi exultatione collaudet: enume-
ratqꝫ quāta populo ſuo fideli tem
pore noue legis ac veteris pi9 mi-
ſerator indulſerit. ¶ Sñia in ſpe-
ciali: in captiuitate ergo huius ſe-
culi adhuc cōſtitutus propheta vi
dens beatū populum eterne hieru
ſalem quaſi coniungēs cor ei dicit
[Lauda] o [hieruſalem] celeſtis iaꝫ
ſecura [dominum] rectorē tuū. hoc
enim ſolum eſt continuum nego-
cium tuum. hoc ideo dicit prophe-
ta vt nos modo exultemus in ſpe
⁊ deſideremus ipſaꝫ qui audimus
eam ſic recitantem dei laudem ⁊ re
petit [lauda deum tuum] o [ſyon]
celeſtis. eadem enim eſt hieruſaleꝫ
⁊ ſyon: nam hieruſalē interpreta-
tur viſio pacis. ſyon ſpeculatio vel
contemplatio. ⁊ viſio pacis eſt con
templatio chriſti qui eſt pax no-
ſtra: ⁊ ponitur hic continens pro
contento. q. d. o habitatores hie-
ruſalem ⁊ ſyō laudate dominū deū

veſtrũ. Et ſubdit cauſaȝ laudis.

2 Quoniã † cõfortauit ſeras portarũ tuarũ: benedixit † filiis tuis in te.

† cõfirmauit vectes † filios tuos.

¶ [Quoniã cõfortauit] vel cõfirmauit nõ tm̃ poſuit hoc qđ futurũ ẽ enũciat quaſi iã tranſactũ ſit: ſolẽt eñ ꝓphetę futura ita eẽ cognita quẽadmodũ preterita [ſeras] vl' vectes ꝛ clauſuras [portarũ tuarũ] vectiũ ꝯfirmatio nõ ſit niſi clauſis ꝑ hoc ẽ notat clauſã eẽ ianuã admiſſis prudẽtibus ꝛ excluſis fatuis virginib9 ꝛ ideo ſecure tũc laudat qꝛ nemo exit vnde doleat: nemo intrat queȝ timeat: qꝛ nõ exit inde amic9 nec intrat illuc inimicus. et [benedixit] dãdo multiplicia bõa eterna [filiis tuis] ſcȝ beatis [in te] exiſtẽtib9 quos olim peperiſti. qui iam quieſcunt in te nec foris peregrinatur: benedixit inꝗ̃ ille

3 Qui poſuit fines tuos pacem: & adipe frumenti † ſatiat te.

† ſatians

¶ [Qui poſuit fines tuos pacem] perfecta vt ex nulla pte poſſis cõcuti ꝛ turbari. quicqđ eñ in te eſt pace fruitur: hierlm quippe viſio pacis eſt. Et in pace illa eſt ſaturitas ꝛ nulla indigẽtia. vñ ſubdit [ꝛ adipe] i. medulla [frumẽti] i. pane qui de celo deſcẽdit ꝛ intima dulcedine ieſu xp̄i q̃ dicit ſeipſum granũ frumẽti [ſatiat te] plentiſſime. Per adipẽ intelligim9 diuinitatẽ cui9 cõtẽplatiõe ſatiabimur q̃ſi amoto cortice. Carne eñ clauſus in mũdo ſola fide cognit9 eſt: tũc autẽ videbim9 ſicuti eſt ꝛ illa recipit perfecta ſaturitas. Vñ alibi Satiabor cũ apparuerit glia tua ƀ pdicta erũt ibi ſȝ iteri i pegrinatiõe hac dabit nobis iſta qꝛ ipſe eſt

ps. xv

4 Qui emittit † eloquium ſuũ terræ: † velociter currit † ſermo eius.

† lxx † vſq; ꝛ velocitatem † verbũ.

¶ [Qui emittit eloquium ſuũ terre] ſcȝ quãdo xbũ in carne miſit mũdo vt i terra cognoſceretᷣ: q̃ cũ olim locutus eſt patrib9 i ꝓphetis nouiſſime locut9 eſt nobis in filio. Vel [emittit eloquiũ ſuum terre] i. verbum euãgelicum qđ precepit publicari p orbẽ terrarũ [velociter currit ſermo] i. verbũ [ei9] qꝛ xp̄s vel ſermo xp̄i cito impleuit mũdũ cognitatione veritatis. Vel qꝛ dei ſapientia nõ ceſſat eẽs admonere ꝛ ſermo dei velox ad oẽs ꝑuenit oĩb9 ſe offert: oẽs admõet ẽt neſciẽtib9 occurrit vel qꝛ velociter ipletᷣ quod dicit ꝛ ꝑcipit ac ſi verbũ ei9 curreret. deinde oſtendit quis ſit huius verbi effectus. d.

5 † Qui dat niuem † ſicut lanam: nebulam † ſicut cinerem ſpargit.

† ſuam † habz ꝛ † velut † velut

¶ [Qui dat niuem] i. pctõreȝ peccantẽ ex fragilitate ꝛ ad modum niuis frigidũ ꝛ charitate nõ calẽtem [ſicut lanã] i. ad modũ lane calidũ facturus ide veſtẽ: qꝛ pctõres frigidos p culpã reddit calidos p grãm: et de eis facit veſtẽ chriſti ſine macula et ruga [et nebulam] id eſt nebuloſum et obſcurum peccantem ſcilicet per ignorantiã [ſicut cinerẽ ſpargit] i. ſicut ſe penitentẽ facit qui ſe i cinere et puluere humiliat. Cinis eñ ad humilitatẽ ꝛ penitentiã ptinet qꝛ cinis ꝛ ciliciũ ſũt arma penitẽtiũ.

† qui emittit.

9 † Mittit criſtallum ſuam † ſicut buccellas: † ante faciem frigoris eius quis † ſuſtinebit?

† velut fruſta panis. † in ſuba ites

¶[Mittit criſtallū ſuā]que dicit eſſe glacies diu indurata vt reſolui nō poſſit.i.peccatores obſtinatū ⁊ in malicia ꝯgelatū[ſicut buccellas].i.fruſta panis vt incorporeretur eccleſie ac incorporet illos ⁊ ab eis incorporet eoſqꝫ verbo ⁊ exemplo paſcat quaſi panis ⁊ reficiat.Talis criſtallꝰ fuit paulꝰ.mattheus.Augꝰ.⁊ plures hmōi.Ecce q̄dā ſunt nix nebula ⁊ criſtallꝰ.et hec deꝰ ſoluit ſʒ niſi ſoluat[q̄s ſuſtinebit?]vel ſubſiſtet[ān faciem] ⁊ p̄ntiā[frigoris]vitiorū ⁊ obſtinationis.frigoris dico[eiꝰ].ſ.dei nō qꝛ illō faciat ſʒ qꝛ fieri ſinit.ſ.pctō rem deſerendo.q.d.ſi non vocat pctōrē:ſi nō aperit ſenſum:ſi nō infundit gratiā ſolui nō poteſt etiā ſi velit.ſed noli deſperare:liberat enim gratia dei per ieſum chriſtū dn̄m noſtrum.Unde ſequitur.

7 Emittet uerbum ſuū † & liquefaciet ea: † flabit ſpiritus eius & † fluent aquæ.

†ſtabeſfaciet †ſpirabit. †pfluent.

¶[Emittet].i.extra mittet dn̄s pater[verbū ſuū]id eſt filium carne aſſumpta.⁊ per hoc[liquefaciet ea]ſcʒ niuem nebulā ⁊ criſtallum verbo nāqꝫ dei veniente nec frigꝰ nec obſcuritas nec duritia poteſt deſperare.aduentus eñ xp̄i oīa ſupradicta ſoluit ⁊ ſoluta ſpūalis bn̄ficij fluenta alijs infundunt vnde ſubdit[flabit ſpiritus eius]ſicut calidus auſter ſcʒ ſpiritusſanctus in huiſmōi corda infundendo grāʒ vt frigꝰ ⁊ caligo expellat.⁊ quod ante durū erat molle fiat[⁊ fluēt aque].ſ.fluenta doctrine ⁊ gratie vt inde bibant alij.Uel[emittet verbū]predicationis ⁊ flante ſpū [liquefaciet]⁊ diſſoluet[ea]q̄ ſūt ꝯgelata[⁊ fluēt aque]lachrymarū ex ſolutis cordibꝰ ꝯglatis.Ita vt dictū eſt myſtice hec p̄dicta ſane accipiūtur.Ad literam vero manifeſta ſunt.qꝛ ſpargit deus niuem q̄ſi lanā/nebulā vt cinerē criſtallū facit vt fruſta candidi panis q̄ magna dei mōſtrāt opa:ſed aliud innuūt myſtice intellecta.eius inquam ſpiritus flabit.

8 † Qui annūciat uerbū ſuū Iacob: iuſtitias & iudicia ſua Iſraēl. †annūciās

¶[Qui annūciat verbū ſuū]ſcʒ incarnatū vel verbū euangelicuʒ [iacob]iuniori ſcʒ populo.i.chriſtiano p iacob ſignificato.⁊ annūciat [iuſtitias ⁊ iudicia ſua].i.iuſta iudicia ſua[iſrael].i.pplō fideli deum p fidē vidēti.idē eñ ſignificat p iacob ⁊ p iſrael ſcʒ poplꝰ fideliū cui annūciat iuſta ſua iudicia ſcʒ ꝙ quicq̄d genꝰ humanū ꝑpeſſuʒ eſt merito ꝑpeſſuʒ eſt ſupbie ⁊ elationis in deū:⁊ ꝙ nō tm̄ iniuſti/ſʒ etiā iuſti ꝓ ſuo merito iuſto dei iudicio hic patiūtur:⁊ ꝙ non ſuis meritis:ſcʒ gratia dei liberantur. Uel[iuſtitias]quibus iuſtos gratis iuſtificat[⁊ iudicia]quibꝰ ipenitētes flagellat.

Non fecit † taliter omni nationi: † & iudicia ſua nō manifeſtauit eis. †ſic vniuerſe gēti. †non hʒ et.

¶[Non fecit taliter oī nationi]vl̄ gēti ſicut pplō huic ſi deli ſpeciali ⁊ electo credēti ei[⁊ iudicia ſua]p̄dicta[nō manifeſtauit eis]ſcilʒ alijs nationibꝰ:nō oī gēti nūciauit deꝰ ſʒ ſoli nouiſſimo fideli populo in quo ſunt ⁊ gētes q̄ iā nō dn̄t dici gētes:ſʒ pplō vnꝰ in xp̄o Oēs eñ credentes i xp̄o xp̄i ſunt in corpore chriſti ⁊ ſunt de ſemine abrahe:⁊ ſunt iacob ⁊ iſrael:vn̄ etiā grati magis eſſe debemꝰ ra

tione horū beneficiorū ſpecialiter
nobis exhibitorum. Gradeamus
ergo ſpūaliter eſſe in iacob ſuppla͂
tantes ⁊ eradicantes vitia: et car-
nales concupiſcentias: lucrātes et
apprehendētes diuinā miam atq̃
eā firmiter retinētes vt mereamur
eſſe iſrael id eſt deū videntes: atq̃
ex eius beata viſione valeam⁹ iu-
ſtitias et iudicia eius apprehende-
re. Vl' ad literā p iacob ⁊ Iſrael iu-
deos accipit quib⁹ per ſeipm̄ ipſe
verbū ſuū annūciauit ac iuſtitias
et iudicia ſua eis manifeſtauit qđ
alijs nō fecit: q2 p ſe alijs non pre-
dicauit. Oratio.

CONforta domine portas
eccleſie tue: et pone termi-
nis eius pacē: eiq̃ adipem
ſpiritualis tritici dignanter attri-
bue. Per dominum.

¶ Sequēti pſalmo quedā vtilia p
Augu. mitit Auguſtin⁹ dicēs. Medita-
tio vite pſentis noſtre i laude dei
eſſe debet: quia exultatio ſempiter-
ne future vite noſtre laus dei erit:
⁊ nemo poteſt idoneus fieri vite fu
ture qui non ſe ad illam modo exer
cuerit. Modo ergo laudamus deū
ſed et rogamus deum. laus noſtra
letitiam habet: orō gemitum. pro-
miſſum eſt nobis aliquid quod nō-
dum habemus: et quia verax eſt
qui promiſit in ſpe gaudemus: q2
tamen nondum habemus in deſi-
derio gemimus. Laudamus modo
in eccleſia omnes quando congre
gamur: cumquiſq̃ diſcedit ad pro-
pria quaſi ceſſat laudare dominum
non ceſſet bene viuere et ſemper
laudat deum. Tunc deſinit lauda-
re dn̄m quando a iuſtitia et ab eo
quod illi placet/declinat. nam ſi a
vita bona nunq̄ declinet lingua ta
cet: vita clamat: ⁊ aures dei ſunt
ad cor eius. Quomodo enim aures
noſtre ad voces noſtras ſic aures
dei ad cogitationes noſtras. Non
poteſt autem fieri vt habeat mala
facta qui h3 bonas cogitationes.
Tot⁹ ergo hō laudet deū cāt ⁊ vox
cantet vita: cantēt facta. Ecce iſte
pſalmus diſtribuit vniuerſam crea
turam laudantem deum et tanq̄
hortatur vt laudet: et quaſi inueni
ret tacentes laudem domini exhor
tatur vt ſurgant ⁊ laudent. ait enī.

Pſalmus de inuitatio ne omnium creatura- rum ad laudandum De- um: quia ab ipſo omnia ſola uoluntate & præce- pto ſunt creata.

Pſal. CXLVIII.

LAudate domi
num de celis:
laudate eum
in excelſis.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.
¶ Titulus alla aggei ⁊ zacharie.
Et eſt ſenſus: hic eſt alla id eſt laus
dei aggei ⁊ zacharie. i. pro futura li
beratione p qua predicti prophete
laudauerunt. Iſti enim prophete
q̄ in babylonica captiuitate predi-
xerūt liberationem terrene hierl'm
multum nos erigunt ad futuram
liberationem celeſtis hieruſalem:
quā ſub illa actuali intellexerūt ⁊
pro ea ſpiritualiter laudauerūt vt
nos eoꝝ exemplo quaſi huius no-
ſtre peregrinationis babylone cō-
tēpta ſecuri pmeditemur hic laus
dē quā in eternū ſoluem⁹. ¶ Ma
teria exhortatio creaturarū oim̄
ad laudandum deum. ¶ Intentio
monere ad perſoluendum laudem
deo. ¶ Sententia in generali: pro-
pheta in iſto pſalmo inuitat om-
nes creaturas per pancratum ena…

merationē ad diuinā laudem. Iſta autem inuitatio non eſt niſi quedam demonſtratio ꝙ omnis creatura ad deū laudādū ē creata. Unū intellectuales creature vt angeli ⁊ hoīes laudant ꝑ ſe; intellectu vero carentes laudant inquantum ex ſe dicunt in cognitionē dei et ꝑ conſequens ipſius laudem. Et primo ad laudem dei hortat celeſtia: deinde terreſtria. ipſe enim fecit celū et terrā et in celeſtibus ⁊ in terreſtribus continent omnia. ℂ Oīa in ſpeciali: ꝓpheta ergo angelis deū laudātibus congratulās ait. [Laudate dn̄m de celis] .i. o vos creature ⁊ ſubſtantie celeſtes que eſtis de celis ⁊ habitatis in eis ſcilꝫ angeli qui in celo empireo facti eſtis. Non precipit vel mouet angelos hoc facere ſed aggratulatur eis hoc facientibus: quia placet ſibi qḋ faciūt ⁊ leuato corde cum illis eſt in ſpe ſicut aliquibus bene operātibꝰ applaudentes dicimus facite facite. Sed qꝛ nō omnes in loco originis remanſerūt addit [laudate eum] q̄ eſtis [in excelſis] ⁊ in eminentia veſtre beatitudinis vbi per gratiam perſtitiſtis. Deinde magis ſpecialiter exprimit et ſe exponit.

2 Laudate eum omnes angeli eius: laudate eum omnes uirtutes eius.

ℂ [Laudate eū omnes angeli eius] id eſt nuncij diuine voluntatis ad annunciandū eam a deo deputati ⁊ eoſdꝫ ſub alio nomine exhortās dicit [laudate eum omnes virtutes eius ⁊ exercitus eius] id eſt ipſi angeli ad exercēdas opationes mirabiles cōſtituti. Uirtutes quādoqꝫ pro vno ordine ponit: ſꝫ hic gn̄ale nomen eſt omniū celeſtiū ſpirituuꝫ q̄ etiā angeli dicūtur dū in miniſterium mittūtur. Dueniſqꝫ de muneribus bonis egitꝫ quibꝫ [illegible] a digniori-

bus incepit. deinde tranſit ad viſibilia que min⁹ ſunt digna dicēs.

3 Laudate eum ſol & luna: laudate eum omnes ſtelle & lumen.

ℂ [Laudate eum ſol] ſcꝫ luminare maius [et luna] luminare minus [laudate eū oēs ſtelle] ſcilicet luminaria minora in apparētia. Sol et luna et ſtelle deum laudant in eo ꝙ a ſuo officio et ſeruitio nō recedunt. ſeruitium enim ipſoꝝ laus dei eſt [⁊ lumen] id eſt effectus corporum luminoſorum. q. d. illa laudent non ſolum in ſe ſed etiam in effectu vel per lumē generaliter accipit oē qḋ lucet ⁊ omnia lumē habētia que dinumerari nō poſſunt.

4 Laudate eum celi celorum: & aque omnes que ſuper celos ſunt laudent nomen domini. Dou. iiij.

ℂ [Laudate euꝫ celi celorum] pluraliter dicit: qꝛ plures ſunt celi: ſcꝫ aereum: ſidereum: criſtallinum: empireum. Uel [celi celorum] id eſt celum empireum vbi eſt manſio beatorum. Et quia manſiones ibi ſunt multe/ideo hic dicitur celi in plurali ⁊ celum celorum: quia eſt ſuper omnes celos alios [⁊ aque que ſuper celos] ſcilicet aereos [ſunt] ſcilicet in nubibus que diuiſe ſunt ab his que ſunt ſub firmamento. Uel celum criſtallinum quod dicitur aqueum: nō propter naturaꝫ aque ſed perſpicuum eſt vt aqua ſicut celum empireum dicitur a pir quod eſt ignis non ꝙ ſit igneum natura ſed quia lucidū eſt vt ignis. Aquas que ſuper celos ſunt ideo deus ibi creauit vt eorum frigiditate temperetur feruor generatus ex motu firmamenti ne inferiora deſtruantur. Unde dicit Beda. quod glo- Empireū vn̄ dicitur Beda

ciali ſoliditate in more criſtalli ſuper firmamentum aque ſunt ſuſpenſe: et dicte ſunt celum criſtallinum propter ſimilitudinē cū aqua in dyaphanitate. quia [laudent nomē domini] ratiōe creationis ſue: hec per ſe deū nō laudant ſed ſunt nobis materia laudandi deū perſtrinxit ⁊ concluſit celeſtia deū laudantia ⁊ ſubiūgit quare illum laudent dicens

5 † Quia ipſe dixit & facta ſunt: ipſe mandauit & creata ſunt.

¶ [Quia ipſe] dñs [dixit] i. voluit. ſuū enim dicere eſt velle [et facta ſunt] p verbū ſuū put voluit [ipſe mandauit] verbo ſuo. i. pcepit fieri [et creata ſunt] de nihilo. q. d. merito hec omnia laudant deū q fecit ea: q: ſola voluntate ⁊ pcepto creauit oia. Nulla virtus maior: nulla laus ſublimior: dei iuſſiſſe feciſſe eſt: vna natura iubet ⁊ facit. deus iubet / de⁹ facit: per verbum. i. per chriſtū iſta creata ſunt. nemo enim dicit: nemo mandat. Et

6 Statuit ea in ſeculū & in ſeculū ſeculi: præceptum poſuit & non præteribit.

¶ [Statuit] i. ſtabiliter ordinauit ea ſcʒ angelos virtutes omnes: omnia celeſtia. omnia ſuperiora: ciuitatem ſupernam bonam ſanctā beatam in locis ſuis ⁊ ordinibus. [in ſeculum ⁊ in ſeculum ſeculi] i. in eternū manſura: ſaltē ſcḋm ſubſtātiā: quia etſi p̄terit hui⁹ mundi figura non tamē ſubſtātia [p̄ceptum poſuit] i. legem ⁊ cōditionē ac ordinē intrāſgreſſibilē eis īpoſuit vt ei obediant eum laudent. hoc enim erit negociū eorū ſemp laudare dñū [⁊ nō p̄teribit] . q̄u ſtat ſed fixum ⁊ permanēs erit. laudēt ergo eū oia vel in ſe vel in aliis. Grandis hominis honor ⁊ grandis infelicitas. Aſtra et elemēta homini ſeruiunt ⁊ ipſe creatorē ſuū ignorat. Totus mundus deo obedit et preceptum dei meminit: ⁊ homo ſolus non meminit. O felix hominū genus. Deinde poſtq̄ dixit de laudibus celeſtium cōuertit ſe ad terrena et ait

7 Laudate dominum de terra: dracones & omnes abyſſi.

¶ [Laudate dñm] o vos creature que eſtis [de terra] vel in terra. in quo hortat̄ nos vt conſideratione eorū que ſunt in terra laudemus deū que ꝯſiderata aperiūt dei laudem ſcʒ [dracones] qui in cauernis terre circa aquas manent: et procedētes de ſpelūcis in aere ferūtur ⁊ aer p eos cōcitatur: quibus non ſunt maiora animātia ſup terrā. ⁊ ideo ab eis cepit. Per dracones ēt cete grandia q̄ in abyſſis aquarū habitāt intelligūtur [⁊ omnes abyſſi] i. pfunditates aquarū que latent in viſcerib⁹ terre ⁊ maria oia ⁊ per hoc notat elementum aque.

8 Ignis, grando, nix, glacies, ſpiritus † procellarum: que faciunt verbum eius. † tēpeſtatis.

¶ [Ignis] ⁊ p hoc notat elemētū ignis. [grādo] q̄ ſit i ſupiori pte aeris [nix] i media [glacies] i iferiori [ſpirit⁹ pcellarū] i. ventus tēpeſtatū q̄ pcellas facit in mari / laudent nomē domini ⁊ p iſta quatuor tāgitur elemētū aeris [q̄ faciūt verbū ei⁹] i. obediūt ſermoni ⁊ precepto dei faciendo id ad quod

13 Confeſſio eius † ſuper cælum & terram: & exaltauit cornu populi ſui.
† i celo ⁊ i terra.

¶ [Cōfeſſio ei⁹] .i. laus q̄ ſibi debet eſt [ſuper celū ⁊ terram] om̄ia celeſtia ⁊ terrena ſuperās .i. pluſq̄ celeſtis ⁊ terrena creatura exprimere poſſit: q̄ȝ oēm creaturā trāſcēdit. Uel [confeſſio] laudis [eius] eſt [ſuper celū et terram] .i. illū oīa ſuperiora accepta p̄ celum: ⁊ omnia inferiora accepta p̄ terrā ꝯfitētur vel in ſe vel in aliis: quia attēdentes ea laudant eū: ⁊ de celeſtibus ⁊ terrenis. Laudent ergo eū etiā. ideo q̄ȝ [⁊ exaltauit cornu] .i. ſublimitatem et dignitatē ſeu poteſtatem [populi ſui] ſcȝ chriſtiani. Modo enim cornu populi ſui humile eſt in triturie et tribulationibus: tunc vero exaltabit q̄ñ ad iudiciū venerit ipſe dñs. Ergo modo ſit

14 Hymnus omnibus ſanctis eius: † filiis Iſraēl † populo † appropinquanti ſibi.
† filii † ppli. † appropinquantes.

¶ [Hymn⁹] .i. laus dei cū cantico [oīb⁹ ſanctis ei⁹] .ſ. firmis p̄ ſpem [filiis iſrael] ſcȝ videntibus deum p̄ fidē. hi ſunt ſancti quibus dȝ eē hymn⁹ [populo appropinquāti ſibi] per charitatē hi ſunt filii iſrael iſtis mō cōpetit hymn⁹ ad tp̄s q̄b⁹ ⁊ in fine erit hymn⁹ perpetuus q̄ȝ iſti digni laudent deum in preſenti: ⁊ ſempiterne laudabunt in futuro hymnus eſt laus dei cū cātico: ⁊ hȝ hec tria .ſ. canticū ⁊ laudem et dei: quorum ſi vnum deſit hymnus non eſt. hunc ergo modo accipiant: et dicant ſancti in fine eternum hymnum accepturi. Unde dicitur in ſecula ſeculorum laudabunt te.

Oratio.

Excelſorum ediū ſuperemīnens excelſa poteſtas de⁹. concede famulis tuis vt ſicut cuncta que circuimus te iubēte creata ſunt: ita que precipis te cuſtode ſeruentur. Per dominum.

Pſalmus de exhortatione omnium fideliū ad laudandum Deum: & in uoce & in intellectu: id eſt corde & in bono opere.

Pſalmus. CXLIX.

1 Cantate domino canticum nouum: laus eius in eccleſia ſanctorum.
iii

¶ Auctor pſalmi p̄pheta Dauid. ¶ Titul⁹ all'a. poſt oēs eñ creaturas quas i p̄cedēti pſalmo monuit laudare deū hic inuitat ad nouū cāticū p̄ nouitate incarnationis et laudare deū p̄ ſpūalib⁹ bñficiis. ¶ Materia inuitatio fideliū ad nouū cāticū: ac iuſtitia exercēda i malos iuſto dei iudicio: ⁊ ſanctorū exaltatio. ¶ Intētio: monere ad laudādū deū: ⁊ i voce ⁊ intellectu ⁊ i ope bono. ¶ Oīa in gñali p̄pheta i iſto pſalmo inuitat oēs fideles ad cātādū dño cāticū nouū p̄ nouitate qua de veterib⁹ facti ſūt noui: ⁊ p̄ victoria pfecta quā i ſcdo aduētu xp̄i ad iudiciū ſunt habituri q̄ȝ tunc ſancti cū chriſto regnabūt in eternū: ⁊ oppreſſores eoꝝ detrudētur in infernū: ⁊ hoc cedet i augmētū glorie electorum. ¶ Sententia in ſpeciali. Exhortās itaq̄ȝ fideles ad cātādū ait. [Cantate] vos ſi

Gloria ſtultorum quid eſt. rena ꝛ tráſitoria: quia omnis glo-
ria carnis quaſi flos feni. de qua glo-
riabuntur] nō in applauſu ꝛ fa-
uore populari: nō in diuitijs ꝛ de-
litijs: non in ſpectaculis et fabu-
lis ſed [in cubilibus ſuis] .i. in con
ſcientijs ꝛ in cordibus ſuis: quia o-
mnis gloria filie regis ab intus. Et
merito exultabunt quia habēt tā
bonum dominum qui dat peccan-
tibus gratiā ꝛ in meritis vitā eternā.
Sed ne ſuperbiendo ꝛ ſibi placēdo
offendāt oculos dei qui iſta donauit.

6 Exultationes Dei in
† faucibus † gutture eorū: & † gla
† frameę dij ancipites in mani-
bis acute. bus eorum.

ℭ [Exultationes dei] nō ſui erunt
[in gutture] vel faucibus [eorum]
id eſt in ligua ꝛ voce. Sic enim le
tantur in cubilibus ꝛ gutture id eſt
in corde ꝛ voce vt non ſibi tribuāt
quod boni ſunt: ſed deo a quo accepe-
runt quod ſunt ꝛ ſuperant id quod nō-
dum ſunt [et gladij ancipites] id
eſt ex vtraque parte vel bis acuti id
eſt ſermo dei qui acutus eſt veteri
et nouo teſtamento vnde ſumunt
quod predicāt. Uel quia ſermo ipſe
temporalia ꝛ eterna promittit: erāt
[in manibus] .i. poteſtate [eorum]
vt dicant vbi velint et cui velint.
non timeant poteſtatem: non con
temnant pauperem ꝛ cuilibet mi-
niſtrent pro captu ſuo. Et hec

7 Ad † faciendam uin
† faciē- dictam in nationibus:
das vindictas † increpationes in po-
in gēti- pulis.
bus.

† obiurgationes. ℭ [Ad faciēdā vindictā in natiōi
bus] .i. ad hoc vt illo gladio bis acu
to occidant peccatores vt ſic viuificē
tur ꝛ nobis incorporētur qui nos
ſibi prius incorporabāt. Unde illud. Ego oc
cidā ꝛ ego viuere faciā. Et ne putetur Deute
gladius ſanguinē fundēs deterro. ronomij. xxxij. f.
minat ſubdēs .i. ad faciēdas [incre
pationes in populis] vel obiurgatiōes
ꝛ correctiōes. Accipe ꝛ tu gladium
bis acutū: increpa aīm tuā. d. Qua-
lis homo es qui mūdū diligis: ꝛ dimit-
tis eū a quo factus es: Qui terrena
concupiſcis ꝛ celeſtia nō amas. Qui
vitijs adheres ꝛ virtutes contēnis.
Cum ceperit erubeſcere ꝛ cōpungi
fecisti vulnus: de gladio peruenit
ad cor: mortuus eſt vt viuat. Et

8 † Ad alligandos re † vt ab
ges eorum in compedi ligent.
bus: & nobiles eorum † vincu
in † manicis ferreis. lis.

ℭ [Ad alligādos reges eorū in cō
pedibus] .i. in preceptis dei [et] ad al-
ligādos [nobiles eorum in manicis]
vel vinculis [ferreis] .i. dei mādatis
que dicuntur vincula ferrea: quia ſunt in-
ſolubilia. His vinculis ligantur re-
ges ꝛ nobiles ſeculi ab infirmis ꝛ
contēptibilibus mūdi quos elegit deus
vt confunderet fortia: et iſti ligāt no
biles ꝛ potētes ne progrediantur ad
illicita. Ferrea vincula ſunt quādiu
timētur: amētur: ꝛ aurea erūt: quia Per- j. Io.
fecta charitas foras mittit timo- iiij.
rē. Initiū quidē ſapiētie timor dñi.
Incipit ergo a vinculis ferreis/ ꝛ
finitur ad torquē aureā: incipit a
timore ꝛ cōſummatur ad ſapien-
tiam. Et ad hoc habent gladios.

9 Vt faciant in eis iudi-
cium conſcriptū: gloria
hęc eſt oībus ſctīs eius.

ℭ [Ut faciant in eis iudicium cō-
ſcriptum id eſt a patribus ſancti-
tum: et decretum. hoc eſt vt ſic eos
iudicēt quod in ſcripturis ſctis di-
geſtū eſt vt iniūgāt in eis legē puni
endi traditionis ſcripture. ꝛ concludit

[gloria hec eſt oib⁹ ſanctis ei⁹] ita
ſcꝫ vt dictū eſt ſcꝫ ꝙ ꝑ totū mūdū
hec agūt ſcti: qꝛ ſic gloriant̄. ſic ex-
ultant in faucib⁹. ſic letant̄ in cu-
bilibus. ſic exaltant in glīa: ſic ex-
altant̄ in ſalutem: ſic cantant can
ticū nouū. ſic dīt allīa corde/ore/
ꝛ vita. Vel [gloria hec eſt omibus
ſanctis eius] .i. qꝛ ita faciunt cōſe
quentur gloriā eternā: ꝛ ita vixiſſe
eſt cauſa glorificatiōis ſanctorum.
Vel de futuro exponit̄ ſic. Exalta-
bit māſuetos. et tunc. [Exultabūt
ſancti in glīa] eterna nō trāſitoria
[letabūtur in cubilib⁹ ſuis] in di-
uerſis māſionib⁹ in celo eis iuxta
diuerſitatē meritorū aſſignatis. et
tunc. [Exultationes dei] .i. laudes
dei vocales erunt [in gutture eoꝝ]
.i. in faucibus et ore. q. d. laudando
in deo exultabunt: quia in corde ꝛ
lingua deū laudabunt a quo eter
na bōa habēt [ꝛ gladij ancipites]
.i. ſententia iudicij de bonis ꝛ ma-
lis erunt [in manibus] .i. in pote-
ſtate [eorū] quia cum domino iudi
cabūt et hoc. [Ad faciendā vindi-
ctam in natiōibus/increpationes
in populis]. Ecce quanta gloria ꝛ
gaudium ſanctorū tunc erit quā-
do pauperes qui hic deriſui erant
poteſtatem vindicandi in ſupbos
habebunt. Et qꝛ ab illa pena libe-
rari nō poſſunt ideo ſubdit̄ [Ad al
ligādos reges eorū in cōpedibus:
ꝛ nobiles eoꝝ in manicis ferreis]
.i. in vinculis pedum ꝛ manuum.
Tūc eī tyrāni ligabunt̄ manib⁹ et
pedibus in vinculis de quib⁹ non
erit eis liberū exire ampli⁹. [Ut fa
ciant in eis iudiciū conſcriptum]
.i. ab angelis ꝛ oib⁹ ſanctis appro
batum: vel in plurib⁹ ſcripture lo
cis memoratū. Et ne putes hāc po
teſtatē eē ſolis aplīs addit. ꝛ [glīa
hec] ſcꝫ poteſtas iudicij [eſt] nō ſo-
lū apoſtolis: ſed et [oib⁹ ſctis ei⁹]
ſcꝫ omnib⁹ perfectis qui pro chri-
ſto oīa reliquerūt. vel talis execu-
tio iuſtitie diuine cedet in augmē
tum glorie electorum: quia vindi-
cta malorum erit gloria ſanctorū.
Letabitur enim iuſtus cū viderit pe
vindictam. Oratio. lvij.

Auctor toti⁹ bonitatis de⁹
qui omnē māſuetudinem
te humiliter ꝓſitētē exal-
tas: ꝓſta vt ſicut ſanctos exultare
facis in glīa ita preſentē eccliā cu
ſtodire digneris ab hui⁹ ſeculi de-
lectationibus impollutā. Per do.

Pſalmus de inuitatio ne omnium beatorum ad laudandum Deum in ſeipſis iam glorificatis: pro gloria beatitudinis miſericorditer collata eis. Pſalmus. C L.

1 Laudate domi
nū in ſanctis
eius: laudate
eum in firma-
mento uirtutis eius.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid.
¶ Titulus huius pſalmi ſicut ſu-
periorum eſt allīa. i. laudate domi-
nū. Inde eīn incipit. ¶ Materia.
laus dei in ſanctis iam glorifica-
tis: ꝛ beneficium glorificatiōis tā
ꝙ cauſa laudis. ¶ Intentio: mo-
nere fideles vt vehementi deſide-
rio anhelent peruenire ad locum
glorie ſcꝫ beatitudinis eterne vbi
iugiter ſine ſine valeant corde et
ore deum laudare. ¶ Unia in ge-
nerali. propheta quibus in princi-
pio libri huius recte conuerſatio-
nis formam oſtendit iam in illa ce
leſti hieruſalem receptis dicat in
illis laudandum eſſe deum quia

oīa eis dedit. ¶ Sñtētia in ſpeciali. propheta ergo in ſanctis iam glorificatis monet laudare deum. d. (Laudate) vos oēs beati ⁊ felices (dñm) ſcʒ deum trinum ⁊ vnū (in ſanctis eius) quos iam glorificauit id eſt pro eis q̄ ſctis ſuis ſcʒ vobis dedit (laudate eū in firmamento virtutis eius) quia firmauit eos virtute impaſſibilitatis et immortalitatis. i. pro eo ꝙ omni infirmitate ſublata firmamentū bta eterne virtutis induxit ⁊ eos virtute ſua ita firmauit vt amplius mori non poſſint.

2 Laudate eū in † uirtutibus eius: laudate eū ſecundùm multitudinē magnitudinis eius.

† potētatib⁹.

¶ (Laudate eū in virtutib⁹ ei⁹) quia eos duplici virtute decorauit: id eſt pro eo ꝙ mortē conſumens immutabilis vite gloriam btē tribuit ⁊ ſecum in eternū regnare fecit (laudate eū ſm multitudinē magnitudinis ei⁹) i. aſſidue ⁊ ſine fine ſicut nō eſt finis magnitudinis eius. Uel q: multos numero ⁊ magnos meritis eos fecit. ſeu quia multifario honore diſtinctas manſiones eis deputauit.

3 Laudate eum in ſono tube: laudate eum in pſalterio & cithara.

¶ (Laudate eum in ſono tube) i. laudate eū vt regē qui vos in bello veſtro cōtra diabolum fortiter pugnare ⁊ vincere fecit. tuba eñ terribilis vel in bello ſumitur/ vl' in aduentu regum appa[r]et (laudare in pſalterio) id eſt vt deū ſummum qui vobis de celo legis mandata implere preſtitit ⁊ vos ſummos fecit. pſalteriū enim in laudibus dei ſonat et a ſummo ſonum reddit (et in cithara) i. vt ſponſum qui vos mortificatos carne viuificauit: ⁊ ab imis liberauit. cithara eñ ſponſo cātat: ⁊ neruis extentis ab imo ſonat. Uñ in tuba rex eſſe ſignificatur: in pſalterio deus: in cithara ſponſus.

4 Laudate eū in tympano & choro: laudate eū in chordis & organo.

¶ (Laudate eū in tympano) i. in carne mutata ⁊ incorruptibili nullam terrene corruptionis infirmitatē habētē: hoc eſt de icorruptione carnis: ⁊ pro eo ꝙ mortificatū corpus ſit immortalitate donatum. tympanū enim fit de corio extenſo ſiccato ⁊ firmato (et in chordis) i. in vocis concordiq; concordia vel in ſocietate concordi ⁊ pacata. Chorus enim eſt temperata et vnanimis vocū collatio: ⁊ q: vos choros angelicis ſociauit (laudate eum in chordis ⁊ organo) id ē in carne iā a corruptione libera cum concordi diuerſitate. hec eſt de collata abſtinentia et propter cōſonantes laudum differentias. ac pro eo ꝙ per ciborum abſtinentiam retortis viſceribus concupiſcentijſq; euictis carnalibus digni inuenti eſtis regno dei ad concinnendas laudes diuinas. Corde quippe caro ſunt fe[re] iam a corruptiōe liberate quibus addit organum: neq; vt ſingule per ſe ſonent ſed vt diuerſitate conſonent ſicut in organo fieri ſolet. Habebunt enim etiam tūc ſancti differentias ſuas conſonantes et conſentientes ſicut fit ſuauiſſimus cantus ex diuerſis quidē nō inter ſe aduerſis ſonis. Stella enim a ſtella differt in claritate ſic et reſurrectio mortuorū.

5 Laudate eum in cym-

balis bene ſonantibus: laudate eum in cymbalis iubilationis: omnis ſpiritus laudet dominũ.

¶ [Laudate eum in cymbalis bene ſonantibus] i. in his qui ſe inuicem honorantes laudant deũ: ⁊ delectãt eo ꝙ ſe inuicem honore preuenerunt. Cymbala enim inuicem ſe tangunt vt ſonent: et ideo in cymbalis laudare deum eſt dũ quiſꝗ honoratur a proximo non a ſeipſo inuicẽ ſe honorantes dãt laudem deo: vnde ne putes cymbala ſine anima hic intelligi ſubdit [laudate eum in cymbalis iubilationis]. Iubilatio enim eſt laus dei ineffabilis: que nõ niſi ab anima procedit. vnde bene addit [omnis ſpirit⁹] i. omne quod ſpirat [laudet dominum] quia nihil habet vocem niſi quod ſpirat: et ideo idẽ eſt acſi diceret omne quod poteſt formare vocem laudet dominum id eſt in laudem dei vocẽ ſuã proferat. vel ex intentione laudent dominum: ſi rationem participãt: vel dent materiam laudis alijs ſi ratione nõ participant. Quia enĩ omnia ſpiritualiter intelligi vult apto fine concludit omnis ſpirit⁹ laudet dñm. In hoc ergo regno: nõ caro: nõ ſanguis: nõ corruptio ſed homo iam ſpiritalis totus effectus deum qui ſpiritus eſt ſpiritualiter laudare non deſinat. Uel ẽt propheta in iſto pſalmo inuitat ciues celeſtes ad laudem dei perpetuam pro gloria beatitudinis ipſis collata. Primo in generali conſequenter in ſpeciali. et primo pro gloria exhibita chriſto et eius matri. Secundo omnibus ſpiritibus angelicis. Tertio hominibus electis in diuerſis ſtatibus poſitis ſic incipiens.

Laudare deũ in cymbalis qd eſt.

Laudate dñm in ſctis ei⁹: laudate eum in firmamẽto virtutis eius.

¶ [Laudate] vos omnes glorie dei iam conformes [dñm] qui vos in eterna beatitudine collocauit [in ſanctis eius] id eſt pro gloria ſanctis ſuis ſcilicet vobis ipſis iã ſanctis et beatis collata [laudate eũ in firmamẽto] id eſt pro gloria collata firmamẽto [virtutis eius] ſcilicet Ieſu chriſto capiti qui eſt firmamentum et virtus dei in exequendo et perficiẽdo omnia: ⁊ matri eius virgini glorioſe que etiã firmamentum virtutis eius dicitur quia omnibus titubantibus in paſſione ipſa ſola perſtitit in fidei virtute.

Laudate eum in virtutib⁹ ei⁹: laudate eum ſm multitudinem magnitudinis eius.

¶ [Laudate eũ in virtutib⁹ ei⁹] id eſt pro gloria angelicis ſpiritibus data qui ſunt eius et creatione quo ad naturã: ⁊ cõfirmatione quo ad gratiam [laudate eum ſm multitudinem magnitudinis ei⁹] id eſt pro gloria multa et magna collata patriarchis ⁊ prophetis in quibus relucet multitudo magnitudinis diuine bonitatis: quia eis ſecreta ſua reuelauit: promiſſiones fecit: et eas adimpleuit.

Laudate eum in ſono tube: laudate eum in pſalterio et cithara.

¶ [Laudate eum in ſono tube] i. pro gloria apoſtolis collatã qui fuerunt tube ſonantes fidem. ſcilicet per mundum predicantes [laudate eum in pſalterio] i. pro glia euangeliſtis collata qui de ſuperna ſcripſerũt gloria: ſicut pſalteriũ a ſuperiori reddit ſonum: ⁊ cithara id eſt pro gloria innocẽtib⁹ collata: cithara enim dulciter ſonat et nil dulcius ſonat ꝙ vt innocenter quis viuat.

Laudate eũ in tympano ⁊ choro:

laudate eum in chordis et organo.
¶ [Laudate eum in tympano] i. pro gloria martyribus collata qui ſicut tympanum in martyrio ſunt extenſi et pellibus percuſſi: reſonabant laudem chriſti [et choro] i. pro gloria choro ſacrarum virginum collata. ipſarum enim eſt proprium ducere choros poſt agnum [laudate eum in chordis] i. pro gloria ſcis confeſſoribus collata: ipſi enim fuerunt chorde per contemptum temporalium graciles. per carnis mortificationem extenſe: et ab humore culparum deſiccate [et organo] i. pro gloria doctoribus collata. ſicut enim ab organo diverſi ſoni per diverſas fiſtulas emittuntur et melodia efficitur ac concordia: ſic a doctoribus multe ſententie librorum veteris et novi teſtamenti proferuntur unam facientes concordiam veritatis. Laudate eum in cymbalis bene ſonantibus: laudate eum in cymbalis iubilationis / omnis ſpiritus laudet dominum.

¶ [Laudate eum in cymbalis bene ſonantibus] i. pro gloria predicatorum ſcilicet ore et opere bene predicantium et ad convivium eternum vocantium [laudate eum in cymbalis iubilationis] i. pro gloria ſimiliter predicatorum in letitia et devotione cordis adverſa patientium et predicantium [omnis ſpiritus] ſcilicet angelicus et humanus [laudet dominum] qui non niſi ſpiritualiter eſt laudandus. et hoc utrique faciunt: quia ibi continue deum laudant. ¶ Secundum ſenſum literalem qui planus eſt ponit hic ſeptem inſtrumenta quorum uſus communis erat in templo. ſcilicet tubam: pſalterium: citharam: tympanum: chorum: organum: et cymbala. Quod autem addit in chordis non refertur ad ſpeciale inſtrumentum: ſed generaliter ad omnia inſtrumenta que per chordas ſonant. fuerunt enim preter pſalterium et citharam alia quedam inſtrumenta per chordas ſonantia quorum uſus communis non erat: et hec ſub chordis comprehendit. Predictorum autem ſeptem inſtrumentorum ſufficientia ſic patet. Quia ſecundum Boetium in principio muſice ſue. Muſica inſtrumentalis: aut fit nervorum tenſione: aut ſpiritus inſufflatione: aut rei concave percuſſione. Si nervorum tenſione vel redditur ſonus a ſuperiori: et ſic eſt pſalterium: vel ab inferiori et ſic eſt cithara. Si ſpiritus inſufflatione aut humano aut aliunde collecto. Si humano vel continuo et ſic eſt tuba. vel interpolato et ſic eſt chorus qui eſt pellis habens duas cicutas: unam per quam inſufflatur: et aliam per quam ſonum emittit. Si aliunde collecto per folles et ſic ſunt organa. Que autem ſonant percuſſione vel ſonant percuſſione pellis extenſe et ſic eſt tympanum: vel eris cavati et ſic ſunt cymbala que invicem percuſſa acutum ſonum (qui etiam tinnitus dicitur) reddunt. Boeti9 Oro.

Harmonie noſtre ſuaviſſimus melos: qui noſtri pectoris modulamina nunc fletibus: nunc gemitibus precipis exercere: preſta quesumus domine ut dum illa ſpiritali affectu concinimus perpetuis tecum choris inſerti te cum ſanctis omnibus collaudemus. Per dominum.

Ter quinquagenos david cantit ordine pſalmos
Verſus bis mille ſexcentos ſexque ille.

Perge ludolfe foras variaſque feraris in urbes
Doctorum placido ſuſcipiare ſinu
Ingrediare domos arcas penetrato cellas
Multa det hoſpitium bybliotheca tibi.

Finis. Laus deo.

Frãciſci Petrarchæ Poëtæ laureati Pſalmi pœnitentiales elegantes & deuoti.

Heu mihi miſero: q2 iratū aduerſuʒ me cõſtitui redẽptorẽ meū: et legẽ ſuã cõtumaciter neglexi. Iter rectũ ſpõte deſerui: ꝛ per inuia lõge lateq; circũactus ſum. Aſpera quẽlibet ꝛ inacceſſa penetraui: ꝛ vbiq; labor ꝛ anguſtie. Un⁹ aut alter ex gregib⁹ brutorū: ꝛ inter luſtra ferarū habitatio mea. In anxietatibus cū voluptate verſatus ſum: ꝛ in ſentibus cubile meū ſtraui. Et obdormiui in interitu: ꝛ ſperaui requiem in tormentis. Nūc ergo qd agã? quo me in tantis periculis vertã? ſpes adoleſcẽtie mee corruerũt oẽs. Et fact⁹ ſum naufrago ſimilimus: q̃ mercibus amiſſis nud⁹ enatat: iactat⁹ ventis ꝛ pelago. Elõgatus ſum a portu: ꝛ viã ſalutis nõ apprehẽdo ſed rapior ſiniſtrorſum. Uideo tenuiter quidẽ: ſed hinc mihi graui⁹ duellū q2 iraſcor mihimet: ꝛ anime mee ſum infeſtus. Iraſcor peccatiſ meis: ſed ingẽte miſeriarū mole depreſſus ſum: nec eſt reſpirãdi loc⁹. Sepe fugam tẽtaui ꝛ vetuſtũ iugum excutere meditat⁹ ſum: ſed inheret oſſibus. O ſi tandẽ excidat a collo meo: euadet cõfeſtim ſi tu iuſſeris altiſſime. O ſi mihi ſic iraſcar: vt te diligam vel ſero. Sed multũ timeo: q libertas mea meis manibus labefacta eſt. Iuſte crucior, cõſenſi: labore torqueor digniſſimo. Quid mihi procuraui demens: catenã meã ipſe cõtexui ꝛ incidi volens inſidias mortis. Retia mihi diſpoſuit hoſtis quocũq; ibam: et pedibus meis laqueos tetendit. Ego autẽ deſpexi ꝛ inceſſi ſecurus inter lubrica: ꝛ i peccatis meis mihi blanditus ſum. Credidi iuuẽtutis decus oberrare: ꝛ ſecutus ſum quo me tulit impetus. Et dixi mecum quid ante medium de extremis cogitas? habet eniʒ etas quelibet ſuos fines. Uidet iſta deus: ſʒ irridet: facilius erit ad veniã cõuerti poteris cum voles. Nunc cõſuetudo peſſima ſuum vẽdicat mãcipium: et inijcit manus fruſtra reluctanti. Quo fugiam non habeo: nam ꝛ ego vinctus ſum: ꝛ refugiũ meum longe eſt. Morior in peccatis meis: niſi auxilium mihi veniat ex alto. Non merui fateor ſed tu domine miſerere ꝛ extende manũ pereũti. Et memor promiſſionũ tuarum eripe me de faucibus inferni. Gla.

Inuocabo quem offendi nec timebo: reuocabo quẽ abieci nec erubeſcã ſpem perditã reſtituã: audebo rurſum ex his tenebris in celũ oculos attollere. Illic inhabitat redemptor meus: qui potens eſt ab inferis euellere. Et gelidis artubus ſpm̃ infundere: ꝛ extrahere iacentem de ſepulchro. Ego in me perij: ſʒ in illo mihi vita permanet: et ſalus in eternum. Ille imperat morti: ille vitaʒ preſtat ꝛ reſtaurat: quis prohibet ſperare meliora? Auelent qui me terrificãt: peccatum meum grande nimis ſed miſeratio dñi immenſa eſt. Peccaui infelix mala peiorib⁹ accumulãs: ꝛ mihimet fui hoſtis acerrim⁹. Uerũ enimuero oẽs ſordes meas vna gutta vel tenuis ſa

ri ſanguinis abſterget. Attamen vnde mihi gemitus: frange ſaxum hoc domine: et fontes prorumpant ex adamãte duriſſimo. Fontes limpidi ſcaturiant: et decendãt in volutabrũ vbi aſſidue trux aper immergitur. Et diluantur macule vetuſte et placere tibi poſſit habitaculũ in me dum mihi diſplicet. Fiat mihi per noctem miſeriarum mearũ recordatio: et per diem ſpes ſalutis appareat. Temperem leta cũ triſtibus: ſed miſerationum tuarum nũ q̄ obliuiſcar. Ex quantis me malis erueris: et vt animam meã nõ deſerueris in periculis multis. Lugeam penitens de cõmiſſis: ad feliciora ſuſpirẽ: de memetipſo meſtuam ſemper: de te nũq̄ deſperẽ. Fiat mihi calamus meus purgatoriũ meũ: et lectulus meus lachrymarum cõſcius mearũ. Et in corpore meo doleam priuſq̄ preceps corruam in tartara. Miſerere dñe miſerere: et opus tuum ne deſtituas liberator meus et ſpes mea vltima. Glo.

Miſerere dolorum meorũ domine ſatis ſuperq̄ volutatus ſum: et in ceno peccatorum meorũ marcui miſer. Et qđ reſtat amplius: afflictio tempus inutiliter abijt. et vitam in conſilijs expẽdi. Mors ante oculos meos adeſt: et domus nouiſſima ſepulchrum et ſtridor ac gemitus gehenne. Quãdiu me deludet dies hodiern⁹ ſub expectatione craſtini/quando incipiam ad te reuerti. Siſte iã ſluctus ac procellas animi: illumina conſilium cordis mei et metã laboribus impone. Qui intellectum dederas vt bene agerem: tribue volũtatem et in actum dirige: ne exprobratione tui muneris confundar. Eripe me ſeruitio hoſtis tui: et ne inſultet in opus manuum tuarũ prohibe. qm̃ alter qui prohibeat nõ ẽ. Libera me de ſupplicijs eternis: ſit mihi pars purgationis laboꝛ me⁹: quo hic per ſingulos dies exerceor. Reliquum in hac vita et in his membris exige priuſq̄ veniat tempus egeſtatis. Reduc me in vias tuas ante ſolis occaſum: aduesperaſcit enim et nox eſt amica predonibus. Coge me ad te ſi voc are parum eſt: denique vt libet: modo ne peream. Reſpice domine/vide/miſerere/ſuccurre: quoniam tu ſolus omnes miſerias meas noſti. Gloria patri.

Recordari libet munerum tuorum deus vt ſit mihi cõfuſio ante oculos et rubor in genis meis. Hic enim forte miſereberis vbi nõ proſus oblitũ videris oim̃ que mihi tribuiſti largitor optime. Tu mihi celũ et ſtellas (quid enim horũ indigebas) tu mihi viciſſitudines temporum creaſti. Tu ſolem et lunam: tu dies nocteſq̄: tu lucem ac tenebras diſcreuiſti. Aer eſt op⁹ digitorũ tuorũ: ſerenitatẽ et nubes tu feciſti et ventos et pluuias. Terrã aquis inuoluiſti: feciſti montes et maria: valles: planiciẽ: fontes: lacus et flumina. Hec intra varijs ſeminibus fecũdaſti: circũquaq̄ multiplici ſpecie decoraſti. Herbis virentibus veſtiſti campos: diſtinxiſti colles floribus: et ſyluas ramorũ folijs. Fatigato requiẽ p̄paraſti: eſtuanti vmbras arborũ et ad ociũ receſſus amenuiſſimos. Sitiẽti fontes lucidos: eſuriẽti baccas: et refectiõe q̄ multis generis et multiplicis alimẽta. Quã multi formib⁹ aĩantib⁹ terrã et pelagus impleſti et circũfuſos tract⁹ aeris quis cũcta dinumeret. Hec omnia pedibus hoĩs ſubieciſti: vſq̄ ad oblectationes varias amaſti hominẽ. Nec me minus ideo quia cũ multis

tis: quin ⁊ ſingularia quedam tri-
buiſti mihi. Tu corpꝰ hominis pre
cũctis creaturis tuis adornaſti: tu
membra miris ordinibꝰ collocaſti.
Os illi imperioſum: ac ſerenũ ſpi
ritumq; tui capacem ⁊ contempla
torem celeſtium ſtatuiſti. Addidiſti
artes innumeras: quibus hec vita
foret ornatior: eterne quoq; vite
ſpẽ dediſti. Oſtẽdiſti viã qua gra-
diẽdũ foret: aperuiſti aditꝰ in ta-
bernacula tua: monuiſti quid cauẽ
dum atq; vnde declinãdum ſit. De
putaſti comitem perpetuum ac du
cem: greſſus omnes ⁊ ſpecula con-
templatus foret errores meos ob-
ſeruaſti. Cadẽtẽ ſuſtentaſti: labẽtẽ
firmaſti: errantem direxiſti: proſtra
tum ſuſtuliſti: ſuſcitaſti mortuum.
Miſeratus es labores meos: to-
tiens vbi nõ mia ſed odio dignus
eram. Et quibus meis meritis tã
multa tã grãdia gratis ⁊ indignꝰ
hec accepi. Pro his oĩbus quid ti-
bi retribuerim video: veruntamẽ
miſerere iterum: ⁊ ſuccurre quia ſi
ne te morior. Ingratitudinũ mea
rum ne reminiſcaris amplius ſed
ſaluam fac animam meam: nil iã
de proprijs viribus ſperantẽ. Glo-
ria patri et filio.

Octes mee in merore
tranſierunt: et terroribꝰ
agitant innumeris: con
ſcientia concutit inſom-
nẽ ⁊ male mihi eſt. Sõ-
nus meus illuſionibus varijs tur-
batur: nõ mihi quietem afferens
ſed laborem. Signũ peſtiferi euẽ
tus prohibe domine ⁊ occurre: quo
niam aduentantis mortis eſt indi
cium. Dies meos in amaritudini-
bus exegi: cõſumpſerunt me cure
immortales: ⁊ anime mee litigio
exaſperatus ſum. Corporis mei ſar
cina defeſſus ac curuatus ingre-
dior ⁊ terram intuens aſpicio. In-
tus ⁊ extra mihi ipſe ſum moleſtꝰ:
vtrobiq; hoſtes domeſticos inueni qui me peſſundederũt. Perſecu-
toribus alienigenis patuit ingreſ-
ſus: ⁊ murorum cuſtodia deiecta
eſt. Et ego ſomno grauis atq; in-
cautus inter tenebras noctis op-
preſſus ſum. Nulla mihi ſpes ſalu-
tis: nullum preſidium aliunde: ſed
in miſericordia tua domine ſpera-
bo. Succurre: accelera, fer opem:
et miſerere mei. Gloria patri.

Ircumuallarunt me ini
mici mei perurgentes
me cuſpide multiplici.
Obtorpui infelix et con
tremui vehementer: hor
ror mortis ſuperaſtitit mihi. In-
cubui infelix in baculum meum et
dixi ecce perferam nec ſuccumbã.
Non reſpexi ad orientem nec vnde
debueram auxilium expectaui: nec
ſicut dignum fuerat ſperaui. Pro-
pterea firmamentum cui innixus
eram me deſtituit repente: et ego
pronus in terram ſum proſtratus.
Agnoui cadens ꝙ debiliter ſtetiſ-
ſem: predones inſultauerunt cor-
ruẽti. Spoliauerunt me diuitijs
multis queſitis mihi de longin-
quo: tabe et cruore deformauerunt
me. Vulneribus grauiſſimis con-
fecerunt me: ſemiuiuũ me ⁊ nudũ
reliquerunt me in deſerto. Caput
et pectus meum tranſfixerunt: ſed
ſubter precordia mea debacchati
ſunt acerbius. Illic vulnus ſitu
putruit: illic vite mee metus: illic
domine manus tuas adhibe velo-
citer. Viuis enim ſaluator mi: et
hec aſpiciens ex alto tacuiſti ⁊ paſ
ſus es: quia ego promerui. Miſe
reberis fortaſſe nec patieris in fi-
nem: quoniam tu ſolus potens es
preſcribere reges morti. Ipſe ar-
cebis carnifices ab interitu meo:
quoniam in te ſpes mea magna
eſt: ipſe ſaluum me facies de ma-
nibus impiorum. Gloria.

Cogitabā ſtare dū corrui
ve mihi q̄z dulcius ni-
mio alliſ⁹ ſuȝ. Quo ꝛ vn̄
redactus ſum horreſco
dum memini ꝛ contre-
miſco grauiter. ſperabam de viri-
bus meis: ꝛ mihi quedam magna
promiſerā. Somnia mihi fingebā
ꝛ gaudebam: nunc deluſus exper-
giſcor cum lachrymis. Securus in
periculis fui: letus in crūnis: medijs
portum in tempeſtatibus putaui
Circumſpexi per nebulas: ſecutus
ſum tranſuerſas ꝛ tortuoſas viuē-
di vias ꝛ feliciter mulcēteo. Noſti
q̄m tu ſemꝑ mihi fuiſti finis ſed
ad te per meipſum venire credēs
retroceſſi per inextricabiles anfra-
ctus. Sentio nūc inſidias/ vbi li-
ber piget erroris tam longeui: nec
propterea ſubſiſto vbi ſit requies.
Odio mihi ſum ꝛ ago cuncta cum
faſtidio: vim patior ꝛ aliud nō lȝ.
Nouū ꝓpoſitū mox vetuſtus op-
primit ꝛ cū recta placuerūt relabor
ad ſolita. Quotiens iā oſcitans ad
vomitū redij: ꝛ ſubinde ſtomachās
dixi quouſqȝ hec ꝛ quis erit finis.
Iuſtū ſuppliciū animi inſolentis
ſcio quod me perdidit: nihil eram
ꝛ ſupercilium erexi. Agnoſcens nul-
lam hominum fiduciā niſi in deo
ꝛ ſi parum video illuceſcat clari⁹.
Aufer a me dn̄e ꝑſumptionis ſpm̄
ꝛ humilitatem tribue placētē tibi.
Ne q̄n extollar inconſulte ꝛ mihi
de me mentiar: ſed perſeuerem in
timore tuo. Lim⁹ ꝛ vmbra tenuis
ſum: ꝛ fumus ante impetum ven-
torum ita mihi videor videri: Ita
mihi videar ſemꝑ ꝛ in hac opinio-
ne permaneaȝ ſobrie ac ſalubriter
ſub vmbra tua. Quotiens hinc pe-
dem mouero concidaȝ. ꝛ ludibrio
perſecutoribus meis ero. Scio et
expertus metuo: operuit me iam
ſimilis ruina. Et adhuc exurgere
non valui: ſed inenarrabilibus vi-
geor miſerijs. Iamdiu fedus ver-
ſor in ſanguinibus: et in luto cōcupi-
ſcentiarum mearum iaceo. Erige
me chriſte ieſu ꝛ miſericorditer ſu-
ſtenta: non corruaȝ ſub extremis.
Gloria patri.

Frācisci Petrarchę poë-tæ laureati pſalmi confeſsionales, cautè tamē ac ſobriè legendi.

Dies effluūt
et labuntur
anni: ſed in-
felix ego nil
cogito de pec
catis meis.
Quid faciā
dn̄e aut quo
ibo: cū vene-
rit vltimū tꝑs meū. Clamabis me
ad iudiciū: ꝛ requires a me talēto
mihi tradito rationē. Heu mihi qd
rn̄debo tibi: cōfeſſus: territus ac
tremens dicā. Nil dn̄e ſuplucrat⁹
ſum. cōſumpſi etiā nequiter talētū
tuū. Queſi neſci⁹ diſſimulabis
mecū: interrogabis fortunas meas
ꝛ ſeriē vite mee. dn̄e tu ſcis oīa de-
licta mea: ꝛ ſculpta ſtylo ferreo in
fronte gero. Miſerere dn̄e ſerui
tui: ꝛ nō intres mecū in iudiciū q2
ſuccumbo. Nec minus ad multitu-
dines miſeriarū mearū aſpice ad
magnitudinē miſerationis tue dn̄e
deus me⁹. Et nō perdas animam
meam redēptor meus: q̄m tu eam
ſanguine redemiſti. Viuens viuēs
confitebit tibi: dn̄e aperiā oīa peccā
mea. Et humiliatum ꝛ contritum
ſpiritum in me agnoſcas. vt ſuc-
curras ꝛ extendas citius dexterā
pereunti. Etenim confitear tibi
domine: miſerere et parcere ſoles

penitentib⁹ ⁊ contritis. Sed heu qd reminiſcar delicta mea: dũ non a pmitto veterũ obliuiſcar. Utinã memor ẽ milleſimus delictorũ: aut de mille millib⁹ vnũ ſcelus. Ut vl ſic pterar ⁊ dolea3: ⁊ tu miſerearis miſero ⁊ cõtrito In iniquitatibus cõcept⁹ ſum: ⁊ in iniquitatib⁹ editus ⁊ nutritus. Infans iniquitates colui. ⁊ in qua purus eſſe debui pueritiam doloſus egi. Adoleui nec factus ſum citius adoleſcens quo citi⁹ mea prauitas adoleuit. Iuuenis fui ⁊ attigi virum ſed viguit in me vitiũ ſemper pro virtute. Uirtutem odio habui. amaui ſẽper ſcelera ⁊ abhorrui bonitatem. In ſceno vanitatis educatus ſu3 ⁊ libẽs ſecutus ſum ſemper ſemitas impiorũ. Libens iniquos ad vomitũ iteraui: ⁊ dux malorũ fui libẽtius q̃ ſequax. Qua futura referret ⁊ errorta dilexi ſemper ſpolia ⁊ rapinas. Depredatus ſum pauperẽ ⁊ egenũ: depredatus ſum viduam ⁊ pupillũ. Depredatus ſu3 extraneũ ⁊ infirmũ: tẽplũ quoq3 ⁊ oratoriũ ⁊ altare. In mendacijs ⁊ figmẽtis verſat⁹ ſu3: adulationes ⁊ fraudes ſup oĩa adamaui. Arma lucis odio habui. ⁊ dilexi ſuper oĩa tenebras. Exquiſiui aſpera ⁊ deſerui vias planas: per deſerta perrexi ⁊ per inuia et inaquoſa. Corã te domine malum egi: tu ſcis quia ⁊ male agentib⁹ non diſſenſi. Heu mihi quid faciã aut quo ibo oportet per aciem tui iudicij me tranſire. Propterea domine miſerere mei: quia non eſt remedium neq3 auxilium niſi tuum. Gloria patri.

Superbia.

Superbum me feciſti domine: et mea ſuperbia eſt immenſa. Spreui te dominum: parẽtes ſpreui: ſuperiores humiles ⁊ amicos. Et nũc domine ſic cognouiſti ceruico ſupercilio me ſolũ ſup oĩa exaltaui. Iactabã temere verba mea ⁊ elationes ſimbrias ad ſydera dilatabã. Erexi cornua ⁊ reſpexi celũ: ⁊ te ſummũ dominũ non curaui. Et factus ſum lucifero ſimilis imo exceſſi eum: qz nondum parem me tibi conſtitui ſed maiorẽ. Nec contẽtus fui dñio domus mee: in ſeruorum multitudine glorabar. Infeſtus fui fratribus ⁊ vicinis: ⁊ vt preceſſe3 cõciuibus contumelias irrogabã. Nec paſſus ſum aliquãdo primũ neq3 ſeruum: elatus ⁊ ſtomachans omnia contẽnebam. Credidi per ſuperbiã exaltari: ⁊ ideo fuit ta3 gloria q̃ pompa mea. In pſumptione ſapientiam exiſtimaui: ⁊ qđ ſapiens non audebat inſipiens ego temere pſumebã. Sed quia magis inmoror in hoc peccato. fui ſuperbus ⁊ arrogans in omni. Nec video qui talia poſſit ferre: niſi tu ſolus domine miſericors ⁊ benignus. Uir fortis patiens ⁊ inuictus: qui parcit contemptus: blaſphematus: ⁊ etiam iurgatus: Adiuua me domine: ac cor elatum ac pſumptionis ſpiritum in me extingue. Gloria.

Auaritia.

Vt tenacissime auaritie mee: vbi prodigalitas? Liberalitates abominatus ſum: ⁊ habui ſemper odio largitatẽ. Propter auaritiam dñe nil omiſi: propter hãc oppreſſi viduam ⁊ pupillum. Subij ſeruitutis iugum: ⁊ abhorrui libertatẽ. Propter hãc odiui inopes ⁊ indigentes. ⁊ cũ eis expendi infeliciter tẽp⁹ meũ: quo charitatem habebã. Fui mẽdax varie ⁊ peiurus ſollicitus cupidus ⁊ raptor. Perdidi letitiam et quietem tribui ſemper triſtitiam et laborem. Propter hanc eſuriui et ſitiui ſepius / frigui / tremui ⁊ expaui. Ob hanc teſtimoniũ falſum

tuli:feci iniquum iudicium et de-
teſtabilem ſermonem. Sepe in ne
cem proximi mei conſpiraui:conſcri
pſi epiſtolas ꝛ membranas. Cor me
um ad aurum et argentum:nunꝙ
ad te domine cor leuaui. Nec miſer
tus ſum inopi et mendico:propter
auaritiam domine auertebam ocu
los ab egenis. Nec recte conſului
indigenti:iuſtum et pauperem in
neceſſitatibus dereliqui. Dedi pe-
cunias ad vſuram:defraudaui re;
publicam et altare et ſtrini ſangui
nem innocentem. Nec compaſſus
ſum inopi:debitori debitum et de-
poſitum denegaui. Nec dum accepi
munera ſed exegi:ſed ſine precio
nihil feci. Et dixi ꝯgregabo theſau
ro; de ſanguine inopum et iuſto-
rum:ꝛ cum his de ſanguinibus li-
berabor. Qđ diu me domine tuliſti
vt quandoq; refrenarer. Tu frena
domine:tu ſolus potes modum et
finem imponere cupiditatibus im
piorum Gloria patri.

Luxuria.

Qualiter varijs quoq; mo-
dis lumbis meis abuſus
ſum:confundor domine
dum recordor. Subtraxi
virginem patri ſuo:vxo-
rem pauperi et vicino. Perſecutus
ſum viduam et matronam:et que
celibem vitam tibi domine dedica-
uit. Quam non potui donis flecte-
re flexi dolis:et quam non potui
vincere precib⁹ vici minis. Et que
mihi continens repugnabat:incō-
tinentem obloquens mentiebar.
Laxaui lumbos et vmbilicum ſue
ſecutus ꝛ huiuſcemodi vitio gloriā
acquiſiui. Fortis ꝛ caſta mulier di
ſplicebat mihi:et blandus oculus
complacebat. Nec ad neceſſitatem
tantum lumbos exercui:ꝛ volupta
tem et laſciuiaȝ exercebā. Nec vna
aut altera contentus eram macula
re plurimas gloriabar. Sequebar
quotidie chorum pſallentium puel
larum et amatorias fabulas au-
ſcultaui. Induebar purpura ꝛ ocu
los liniebam:vt facilius vmbilis
cum incitarem. Veſcebar aromati-
bus ꝛ electuariis:vt lumborum libi-
dinem roborarem. Solicitus me-
chus mihi ſocius fuit:et concepē-
diſſequa vnica ſoror mea. Cū adul-
teris habitatio et portio mea erat
et inter greges brutorum brutior
appetitus. Tranſgreſſus ſum mo-
dum terminumq; nature:et ſi quid
fedius feci domine tu vidiſti. Quā
in hoc vitio me proſtraui:nunc pu
det dicere quod non puduit me fe-
ciſſe. Sed heu dixi fatebor minora:
ſed nunc abſcondo maiora pre ve-
recundia et rubore. Propterea gra
uius deliqui:ſed tu domine deſpi-
cias animum ꝛ pudorem. Gloria.

Inuidia.

Inuidia mihi amica fuit
ꝛ charitas inimica. Ini
que mundi virtutibus ꝛ
fortunis detraxi regib⁹
et momordi eos mēda-
cio ſuſurro odio ꝛ liuore. Obloquēs
proximo murmurabam:et ab alie
no bono ſemper mūdus marcebā.
Iuſtorum laudes et merita deni-
graui ꝛ malorū gloriaȝ concupiui.
Cum recti bene agerent inuidebāt
non vt agerem ego bene/ſed q: vo
lebam eos agere male. Siquando
de rectis laudabilis ſermo fuit:ob
ieci falſas maculas et delicta. Si
vero contra prauos infamia labo-
rabat:eos ſubito ad ſydera extolle
bam. Non inuidi laboribus proxi-
mi nec erumnis ſed tantum laudi
glorie et honori. Accēdi contra piū
filium patrem ſuum:et contra
fidelem ſeruum dnm inflammaui.
Caſtam coniugem contra virum:ꝛ
fratres vnanimes ad diſcordiam
concitaui. Optaui proximo paupe-
riem et exilium:naufragium:carce
rem egritudinem et laborem. Vira
proximi odium mihi fuit:in ſola

morte eius ſperaui requiem inue-
nire. Ut paterentur innocui opta-
bam pati: ⁊ illorum cruciatibus
gratulabar. Sed heu quanto dete
rius: inuidi tibi inuidi tue poten-
tie ⁊ operibus que feciſti. Idcirco
domine iudic oculos amoue a me
vt que recta ſint videam ⁊ ea agã.
Gloria patri.

Gula.

Odi temperãtiam ⁊ ama
ui gulã: ⁊ nil ventris in-
gluuie melius exiſtima-
ui. In potu ⁊ cibo poſui
votum meum: et illic cẽ
ſui ſummũ bonũ. In commeſſatio
nibus ⁊ conuiuijs exultaui: dũ eſu
riret paup ⁊ ſitiret. Crapula ſeroti
na delectatus ſum: ⁊ complacuit
mihi matutina. Nec expectaui ne-
q prãdiũ neq cenam: ſecutus ſum
inſatiabilem voluptatem. Nec vno
nec altero ferculo contentabar: lu-
xuriatus ſum ſemper in multitudi
ne ferculorũ. Varietas dapũ gloria
mihi fuit: et ſumptuoſa ac electa ci
baria exquirebam. Nec in fictilib⁹
his veſcebar: abutebar autem his
in vaſis celatis auro et argento.
Salſamenta herbarũ ſalubrium ab
horrebã: niſi condita forẽt ab aro-
matibus precioſis. Nec vlla cõmu-
nia nec domeſtica ſapiebant mihi
peregrina omnia ⁊ ſpecialia appete
bã. Nec bina mihi refectio ſatis
fuit multiplex autẽ et repetita cra
pula me iuuabat. Fregi ieiunia pa
rens gule: ⁊ naturã paucis conten
tam cum exceſſu ⁊ nefario violaui
Sepe repletus ⁊ eſtuans oſcitabã
et fragmenta menſe non egenis/
ſed canibus erogabam. Clamabat
pauper: ⁊ ego vt ſurdus ſolicitus
de craſtina crapula cogitabã. Extuli
ſti me dñe vſquequaq vt aliquã
do guloſam voraginem tempera-
rem. Nec feras amplius domine ſz
ſuccurre: et ventris ingluuiem tu
coerce. Gloria patri ⁊ filio.

Ira.

Abhorrui patientiam et
dilexi iram nec eã ſube-
rat et iraſcebar. Iratus ſũ
contra dominum: cõtra
patrem: iratum me con-
ſtitui contra matrem. Iratus mo-
ui iurgia innocenti: ⁊ ſeruo contu-
melias irrigabam. Sepe ob iram
domine te negaui: maledixi paren-
tibus: fratribus: ⁊ vicinis. Male-
dixi ſanctis tuis domine: maledixi
viuificis clementijs: et omnib⁹ ope
ribus tuis que feciſti. Totus inte
rius corrodebar. rationem et leges
omnem ab animo abdicaui. In fu
rore et furijs gliſcebar: et ſuccenſui
pauperibus et egenis. Uita mea
odio mihi fuit: et iratum mecum
omni homine/perdi pariter concu
piui. Aſpiraui libenter ad iniurias
⁊ vindictas: vltionem tibi domine
nunq̃ reſeruaui. Scandalizatus ſũ
domine non furiebam: nec reſpon-
ſio mollis nec vir pacificus com-
placebat. In litibus et contentio-
nibus oblectabar: in cõfuſione ſan
guinis ⁊ diſſidio ciuitatis. Inimici
tias odio et diſſentiones ciuium
agitabam: et iratus ſepe prelia con
citaui. Cum ira in ſcandalo cuncta
egi: verba pacis ⁊ patientie ſemi-
tas aſpernebar. Et factus ſum ſicut
inſipiens ⁊ inſanus: qui redargu
tiones obaudit: nec amplectitur
diſciplinã. Propterea ad te cõfugio
ſaluator meus: doce iram fugere ⁊
exemplo tuo da mitẽ eſſe. Gloria.

Accidia.

Colui accidiã tanq̃ ma-
trẽ fuit ociũ mihi frater
⁊ deſidia ſoror mea. Fu-
gi exercitiũ et laborẽ: et
ſolam negligẽtiam eſti-
maui fructũ operis inuenire. Nec
vigiles oculos in ſacra lectione re-
nui: nec ī pio ope man⁹ meas. To-
ta nocte dormiẽs dormitaui: nec ad
gallicãtũ excitat⁹ ſũ: nec ī matuti-
nis annũciaui laudem tuã. Sepe

illuxit nec ſurgebam ociabar. in
lecto: nec manuum labores man-
ducarem. Et bene operantes ſin-
gulos irridebam: torpentes vero
a bono opere commendaui. Ocia-
bar domi nec tua ſanctuaria viſi-
tabã ⁊ panem doloris concepiui.
Piguit me frãgere eſurienti panẽ
meũ: dũ tota die ad oſtium excla-
maret. Torpebã per diẽ tibi redde
re laudes: et ꝙ raro in te medita-
tus ſum tu vidiſti. Nec ſic torpui
dñe ad cogitationes vanas: ad oc-
cupatiões ſceleris illecebras ⁊ de-
licta. Pre ſegnitie mea nõ viſitaui
in funere mortuũ: nec in egritudi-
ne infirmũ: nec in carcere peregri-
nũ. Nec ſubueni inopi nec nudo.
Uacaui ab oĩ ope bono: et indulſi
ſemꝑ ocio vite mee. Excita me dñe
⁊ torporẽ fugãs: redde me iuſtifi-
catiõib⁹ tuis vigilẽ ⁊ itẽtũ: Glia.

Uſerias tibi dñe decan-
taui: ⁊ ſi quid aliud feci
dñe nõ tacebo. Neglexi
de⁹iuſtificationes tuas
⁊ cõtẽpſi doctrinã euan
gelizantium regnũ tuũ. Deriſi ſa-
cerdotes tuos dñe ⁊ leuitas: inno-
cuos ſimul ⁊ paupes ignotos. Apo
ſtoloꝝ canones aſpnat⁹ ſum: ⁊ cõ-
ſiliũ patrũ ⁊ decreta põtificũ ſum
tranſgreſſus. Nec colui parentes
meos nec honoraui ſenẽ: nec prece
pta eccľie cuſtodiui. Peccaui au-
diẽs: peccaui vidẽs: guſtãs ⁊ tãgẽs
oĩa ac odorãs. Peccaui ambulãs:
peccaui ſedẽs/ſtãs/cogitãs vigi-
lãs ⁊ dormiẽs. Impatiẽs ⁊ inuit⁹
tuli aduerſitates meas: ſꝫ gloriat⁹
ſum ſp in aduerſitatib⁹ innocẽtũ.
In cõfeſſiõib⁹ ⁊ in pſalmis nõ fui
diligẽs/nec deuot⁹: nec teſtẽ con-
ſcientiã: ſed vulgi gloriã exquiſiui.
Sepe moui controuerſiã contra re
ctos: et malui mẽdacio vincere ꝙ
ſuccumbere veritate. In pmiſſio-
nibus larg⁹ erã [illegible] parcuſſim⁹ ob

ſeruato: ⁊ nunꝙ cũ potui reddidi
vota mea. Nõ cõſideraui dñe ꝙ fe-
ciſti mihi: tu eñi ad tuã imaginem
me formaſti. Tradidiſti mihi ſpm̃
immortalẽ: capacẽ viſibiliũ ⁊ inui
ſibiliũ me feciſti. Celũ ⁊ ſtellas ad
ſolatiũ hoĩs tu creaſti: mare et ter-
rã ⁊ oĩa ꝗ cõtinẽtur in eis ad viſũ
hoĩs tu feciſti. Addidiſti mortẽ do
mine ⁊ gehẽnã addidiſti paradi-
ſum vt te melius cõtẽplarer. Pro
his oĩbus que retribuã dñ video:
nõ ledas gratis humiliatũ ⁊ cõtri
tũ. Adiuua me dñe ⁊ miſerere mei
da veniã delinquẽti: ⁊ ꝯfitẽtẽ tibi
dñe ne repellas. Glia patri ⁊ filio.

¶ Finiunt pſalmi confeſ-
ſionales Fran. Pe.

¶ Rudolphi de Saxonia hui⁹ ope
ris auctoris notitia ⁊ cõmẽdatio.

Rudolph⁹ ordinis Carthu
ſiẽſis i domo Argẽtinẽn.
natiõe teutonic⁹ ſaxonica
terra ortũd⁹. vir i diuinis ſcriptu-
ris ſtudioſus ⁊ erudit⁹: ⁊ ſeculariũ
literarũ nõ ignar⁹: igenio mit[is]
eloquio dulcis ⁊ ꝓſit⁹: vita quo
qꝫ ⁊ ꝯuerſatiõe iſignis. Edidit ma
gne deuotiõis ⁊ ꝓfunde eruditio-
nis ꝗdã p̃clara opuſcula: inter que
iſtud p̃ſens op⁹ enituit: ꝗb⁹ inge-
niũ nobiľr exercitãs nomẽ ſuũ im
mortalitati ꝯdonauit. Claruit ſub
Ludouico imperatore quarto. An
no domini. M. cccxxx.

¶ Regeſtum.

aa bb cc dd ee a b c d e f g h i k l
m n o p q r s t v x y z A B C D E
F G H I K L M N O P Q R
S T U X Y Z AA

Omnes ſunt quaterniones.

¶ Opus hoc aureum diligenter
ſummaqꝫ cura et diligentia ema-
culatum et caſtigatum: abſolutum
eſt. Impreſſum Anno a partu vir-
gineo. M. cccccxlij.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

VITTORIO EMANUELE
BIBLIOTECA IN ROMA